De Gubernatis
B
1
34

ANNALES
MICHAELIS
GLYCÆ,
CUM SUPPLEMENTO
AC NOTIS.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΓΛΥΚΑ
ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΒΙΒΛΟΣ ΧΡΟΝΙΚΗ.

MICHAELIS GLYCÆ
SICULI,
ANNALES,
A MUNDI EXORDIO USQUE AD OBITUM
ALEXII COMNENI IMPER.
Quatuor in Partes tributi.

PHILIPPUS LABBE, *Biturícus, Soc.* JESU *Theologus, Græcum textum, ex pluribus MSS. Codicibus primus in lucem edidit:* JOANNIS LEUNKLAVII *Amelburni interpretationem recensuit, atque emendavit: Indicem ex MS.* FONTISEBRALDENSI *præmisit, Latineque reddidit: Annotationes subjecit, in quibus, præter variantes Lectiones & Supplementa, Interpretis atque aliorum plurimos errores correxit, tum præsertim* JOANNIS MEURSII, *qui partem Libri III. Annalium* GLYCÆ, THEODORO METOCHITÆ *falso attribuit, & Historiam Romanam inscripsit, quæ hic integra repræsentatur, cum Notis atque Indicibus necessariis*

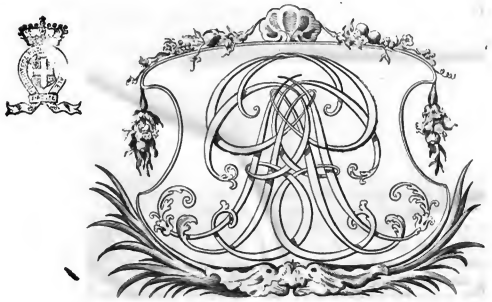

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BARTHOLOMÆI JAVARINA.
M. DCC. XXIX.

EMINENTISSIMO PRINCIPI

JULIO CARDINALI MAZARINO.

CUM *redditam Europæ Pacem, Teque auctore tandem & actore una perfectam, ordines omnes ſummis gratiſſimi animi ſignificationibus proſequuntur*, PRINCEPS EMINENTISSIME: *tum litterarum eſt doctrinarumque omnium, proprium hoc ſibi beneficium immortaliter prædicare. Et auctos tamen hoc munere labores intelligunt ſuos: meritoque dubitant, quî reſpondere jam meritis tuis poſſint, quæ ne inter bella quidem, ornando tibi pares erant. Sed recreantur tamen hoc ſolatio, quod novarum ſibi virium acceſſio facta eſt: neque jam in Gallia tantum, ſed etiam apud gentes cæteras, quidquid ubique litterarum & linguarum eſt, tuis præconiis reſonabit. Cum enim belli tempore optime de Gallia; ſecus de his quos hoſtes temporum iniquitas fecerat, meritus eſſes: nunc populos omnes conceſſæ Pacis munere devinxiſti. Admira-*

bilis res nomen, tot ſtudiorum, tot nationum concentus exciter; gloria tuæ ſuæque felicitati gratulantium: in quo primas eruditi tenebunt, quorum artes veluti alumnas perpetuis complecti beneficiis, ac fovere non ceſſas. Paret; PRINCEPS EMINENTISSIME, *meam quoque in illo concentu, aut potius Societatis noſtræ vocem per me reſonantem, audiri: neque jam communia illa & in omnes ſparſa populos beneficia, ſed immortalia in nos merita celebrantem: quæ & multis jam priderem tibi ſumus nominibus obſtricti, & recens illud quamquam omnium commune Pacis beneficium nobis proprie collatum agnoſcimus. Cum enim inſtituti noſtri ſit, & optimarum artium diſciplinas profiteri, quarum ſtudiis nihil eſt armorum ſtrepitu infeſtius; & excolendis hominum moribus ſtudere, profligandæque impietati, quæ impunius inter bella graſſatur: Tu conſtituta Pace, & languentes ac prope ſemianimes litteras excitaſti; & neglectis ac veluti profligis virtutibus Europam omnem quaſi templum aliquod aperuiſti, in quo quiete deinceps ac placide colerentur. Et babebit tamen in illa tranquillitate hoſtes ſuos Religio, minus quidem furentes audaciter; ſed non minus idcirco metuendos: babebit & ſuos Societas noſtra, cui non indecorum eſt, eoſdem, a quibus Eccleſia vexatur, adverſarios; eumdem, a quo defenſa eſt religio, vindicem Te ac patronum experiri. Perge*, PRINCEPS EMINENTISSIME, *de utraque bene mereri: ſic tibi viciſſim utraque, quod ſummum habet gratiſſimo animo rependat; altera dignitatem orbis terrarum ſupremam, altera plenam religionis amoriſque reverentiam. Hi ſunt*, PRINCEPS EMINENTISSIME, *Societatis noſtræ ſenſus, quos profiteri per me voluit. Inter hæc ejus vota & Terrarum omnium gratulationes, patere hoc tibi quamvis tenue donarium, dum majora exſolvamus, appendi. Laudabunt alii, ſcio, in quadripertitis noſtri dicam, an potius Tui, e Sicilia oriundi*, MICHAELIS GIYCÆ *Annalibus, Hiſtoriæ ſacræ ac prophanæ mirabili dexteritate inſertam Theologiam, Divinarum litterarum interpretationem & aſſiduum Sanctorum Patrum uſum cum Medicinæ ſcientia rerum Naturalium cognitione conjunctum, Principum Romæ & Conſtantinopoli imperantium ſibique invicem ordine ſuccedentium a Julio Cæſare ad Alexii Comneni obitum, res præclare geſtas ingenioſe connexas, certantem cum eloquentia ingenii felicitatem, cum rerum varietate incredibili non inconcinnam brevitatem, digreſſiones denique ad levandum Lectoris tædium ſuis apte locis collocatas. Ego vero neque in hoc, neque in aliis, quæ Tibi a nobis offerri poſſent, muneribus, quicquam magnum, Teque dignum, æſtimare ſtatui, niſi cui Tu laudator & approbator acceſſeris. Vale, & in multos annos felix vive.*

Dabam Lutetiæ Pariſiorum Kal. Decemb. anni M. DC. LIX.

EMINENTIÆ TUÆ

Addictiſſimus PHILIPPUS LABBE
Soc. JESU. Presbyter.

AD OPTIMUM
ET ERUDITUM LECTOREM
PRÆFATIO.

MICHAELIS GLYCÆ Annales, nunc primum utraque lingua orbi cognitos, cum tibi Regiis Typis repræſento, OPTIME LECTOR, nolim exiſtimes unius dumtaxat Hiſtoriæ aut Chronici ſcriptorem, quales eodem fere tempore uberrimo proventu extulit Græcia, Joannem Zonaram, Georgium Cedrenum, Conſtantinum Manaſſem, ſimileſque; ſed Theologum ſimul, Sacrarum litterarum Interpretem, Medicum, Naturaliſque ſcientiæ indagatorem ſolertiſſimum exhiberi. Ita enim ab Orbe condito, quod & alii facere aggreſſi ſunt, uſque ad obitum Alexii Comneni & annum Chriſti MCXVIII. Patriarcharum, Regum, atque Imperatorum res geſtas, Hiſtoriamque omnem Judaicam, Romanam, ac Conſtantinopolitanam pertexuit; ut eodem contextu controverſas inter Theologos Philoſophoſque quæſtiones agitaverit, ac de rebus omnibus, quæ in cælo, aere, terra, ac mari fiunt, de avibus, piſcibus, animalibus, Homine, atque Angelis diſſeruerit; ſequutus veterum Patrum Euſtarhii, Baſilii, Nyſſeni, Chryſoſtomi, Sinaitæ, Piſidæ, aliorumque veſtigia ac pene verba, qui opus ſex dierum, quod Græca voce Hexaemeron dicere ſolemus, ſingulari diligentia concinnarunt.

Patriam docent MSS. Codices, qui Σικελιώτου conſtanter appellant: nec abluderet additum τῷ Γλυκᾷ cognomen, ſi labente duodecimo Chriſti ſæculo, quo vixiſſe circa annum MCL. viderur, Siculos Dorica adhuc dialecto uſos fuiſſe conſtaret. Privatus, an in Magiſtratu; aut dignirate aliqua publica, Militari, Aulica, Forenſive ornatus: conjugarus, an cælebs vixerit, plane neſcio: nec adſperſa ſingulis fere paginis ὑιὲ, πάτου τῷ ἀγαπητῷ vocabula partem potius, quam ſeniorem ac magiſtrum, diſcipuli aut amici juvenis gratia opus illud elucubrantem deſignant. Præter Annales ſcripſiſſe Diſſertationes Theologicas ex ſpecimine PONTANI noſtri opera edito didici: Epiſtolas quoque V. C. LEO ALLATIUS adjungit, quas nondum vidi. Cætera de eo mihi ignota profiteor. Hoc certe exploratum ſtudiis a puero dedirum fuiſſe, φιλόπονον τῷ φιλομαθῆ, qui tot tamque varios, ſacros prophanoſque ſcriptores evolverit, ex eorum operibus illuſtria quæque excerpſerit, miroque artificio in unius orationis ſeriem contulerit.

Ad Græcum Annalium textum quod ſpectat, illum ex duobus Claromontani noſtri Collegii exemplaribus deſcribendum curavi, eorumque lacunas librariorum fraude aut incuria frequentes; partim ex Fontiſebraldenſi codice a Celſiſſima Principe ſacri illius Parthenonis Antiſtita Generali, JOANNA BAPTISTIDE BORBONIA, mihi humaniſſime communicato, partim ex ſubmiſ-

ſis Roma Vallicellani, ac Monachio Bavaricorum codicum ſubſidiis a VV. CC. LUCA HOLSTENIO & SIMONE VVAGNERECHIO S. I. P. ſubſidiis ſupplevi, variantes Lectiones adſcripſi, LEUNCLAVII interpretationem in pleriſque emendavi, aliaque inſuper adjeci, quæ ex Annotationibus commodius repetentur.

Unum tamen hic omittere nequeo, JOANNEM MEURSIUM, delibatum ex Parte III. Annalium noſtri GLYCÆ πυράχων, a Julio Cæſare ad Conſtantinum Magnum, Græce ac Latine Lugduni Batavorum edidiſſe, & THEODORO METOCHITÆ falſo tribuiſſe, additis brevibus Notis & Nicephori Græcorum nænia: quæ ſuis locis inferere non dubitavi, ut nihil neceſſe ſit iterum prælo ſubjicere Romanam illam, ut appellat, Hiſtoriam. Tantum te morabor, ERUDITE LECTOR. Vale, & quod facis, ſtudiis noſtris favere perge.

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS.

R. P. STEPHANVS CHARLETVS *Societatis* JESU *in Provincia Franciæ Provincialis, permiſit* P. PHILIPPO LABBE *einſdem Societatis Sacerdoti, ut Regiis Luparenſibus Typis excudenda curaret* Protrepticon ad omnes per orbem eruditos; Apparatum Byzantinæ Hiſtoriæ: Notas in Olympiodorum Thebæum, Candidum Iſaurum & Theophanem Byzantium: Notitiam Imperii: Annales Michaelis Glycæ: Chronicon Alexandrinum, *&c. Datum Lutetiæ Pariſiorum ultimo Februarii, anno Chriſti* MDCXLVIII.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΜΙΚΑΗΛ ΓΛΥΚΑ
ΠΙΝΑΞ.

SAPIENTISSIMI

MICHAELIS GLYCÆ
TABULA.

Ex Codice Manuſcripto Fontiſebraldenſis Abbatiæ.

Exſcriptore & Interprete PHILIPPO LABBE, *Soc.* JESU.

ΗΜΕΡΑ Α'.

Τὸ Προοίμιον.
Περὶ τῆς ἑξαημέρου κτίσεως.
περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς κοσμοποιΐας.
ὅτι οὐ προηγοῦνται ἡ νὺξ τῆς ἡμέρας.
ὅτι οὐκ ἦσαν ἡμέραι πρώτην, ἀλλὰ μίαν.

περὶ τῆς οὐσίας τοῦ οὐρανοῦ.
περὶ τῆς γῆς, ὅτι μέσον τοῦ παντὸς ἀπῃώρη-
ται.
περὶ ἀνέμων καὶ συσσιμῶν.
περὶ ἀνέμου, καὶ τί ἐστὶν ὁ ἄνεμος, καὶ πόθεν
ἔχει τὴν σύστασιν.
περὶ τοῦ τυφῶνος.
περὶ τοῦ ἐκνεφίου ἀνέμου.

ΗΜΕΡΑ Β'.

Περὶ τῆς δευτέρας ἡμέρας ἢ κοσμοποιΐας.
ὅτι ἐπάνω τοῦ στερεώματος ὕδατα, καὶ ὑπαυάστα,
καὶ τίνι λόγῳ.
ὅτι ἐκ τῶν ὑδάτων παρήχθη ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα.
περὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ στερεώματος.
περὶ τῆς συνισταμένων ἐκ τῆς γῆς ἀναθυμιά-
σεων.
πῶς καὶ καιρῷ τοῦ Θέρους ὁ Νεῖλος ἐπιπλέζει τὴν
Αἴγυπτον.
περὶ τῆς φύσεως τῆς ἀτμῶν τῶν ἐξ ὑδάτων.
κατὰ ἀναγωγὴν τῆς ἱστορίας ἐκ τῆς Ἀναστά-
σεως.

ΗΜΕΡΑ Γ'.

Περὶ τῆς τρίτης ἡμέρας τῆς κοσμοποιΐας.
περὶ τῆς φυτῶν καὶ δένδρων & βοτανῶν, τῆς ἐκ
τῆς γῆς ἀναχυνδέντων ὁμοῦ.

DIES I.

PRæfatio.
De opere ſex dierum.
De prima die creationis mundi.
Quod nox diem non præceſſerit.
Quod non dixerit primam diem, ſed unam.
De eſſentia cæli.
Quod terra in medio univerſi pendeat.

De ventis & terræ motibus.
Quid ventus, & unde exurgat.

De typhone.
De vento ecnephia dicto.

DIES II.

De die ſecunda creationis mundi.
Aquas eſſe ſupra firmamentum, & infra, & quo tandem modo.
Firmamentum ex aquis a Deo factum.
De cælo & firmamento.
De iis quæ ex halitibus e terra erumpentibus generantur.
Quomodo æſtivo tempore Nilus Ægyptum irriget.
Quæ ſit natura vaporum qui ex aquis oriuntur, ſecundum ſenſum anagogicum ex Anaſtaſio.

DIES III.

De die tertia creationis mundi.
De plantis, arboribus, & herbis, quæ ſimul e terra prodierunt.

De differentiis herbarum, & quorſum quædam Deus noxia creavit, quædam utilia.	περὶ διαφορᾶς τῆ βοτανῶν, καὶ τί τὰ βλαπτικὰ καὶ τί τὰ ὠφέλιμα.
De differentiis arborum.	περὶ διαφορᾶς τῆ δένδρων.
De groſſis ficus, & qua virtute ſint præditi.	περὶ ὀλυνθίων καὶ τίνα δύναμιν ἔχει.
Quomodo ficus calidum, acrem ac incidentem halitum emittat.	πῶς ἡ συκῆ θερμὸν καὶ δριμὺ καὶ τμητικὸν πνεῦμα ἀφίησι.
De ſuccino.	περὶ ἠλέκτρου.
De plantis ſemper virentibus.	περὶ τῆ ἀειθαλῶν φυτῶν.
De Atlante.	περὶ τῦ Ἀθλαντος.
De congregatione aquarum.	περὶ συναγωγῆς τῶν ὑδάτος.
Qua ratione in unum congregatæ ſint aquæ.	περὶ πῶς συνάξεως τῶ ὑδατος εἰς συναγωγὴν.
Quomodo ſalſum mare.	πῶς ἡ θάλασσα ἁλμυρά.
De Nilo.	περὶ τῦ Νείλυ.
De calidis aquis.	περὶ τῆ θερμῶν ὑδάτων.
De fontibus calidis.	περὶ πηγῶν θερμῶν.
De pluviis, aquis, & quomodo corrumpantur.	περὶ τῆ ὀμβρυμάτων ὑδάτων, καὶ πῶς σήπονται.

DIES IV.

ΗΜΕΡΑ Δ'.

De quarta die creationis mundi.	Περὶ τῆς τετάρτης ἡμέρας τῆ κοσμοποιίας.
De duobus luminaribus ſole & luna.	περὶ τῶ δύο φωστήρων ἡλίυ καὶ σελήνης.
De primigenia luce luminarium.	περὶ τῦ πρωτογόνυ φωτὸς τῶ φωστήρων.
De nocte.	περὶ τῆ νυκτός.
Unde dies vocetur.	πῶς καλεῖται ἡμέρα.
Inanes veterum opiniones de ſole & luna.	τὰ ματαιοπονοδόξητα παρὰ τῶ παλαιῶν περὶ τῦ ἡλίυ καὶ σελήνης.
De ſole & aſtris, de lumine & magnitudine.	περὶ ἡλίυ, καὶ ἀστέρων, καὶ φωτὸς, καὶ μεγέθυς.
De magnis luminaribus.	περὶ τῶ μεγάλων φωστήρων.
Quomodo luna conferat ad animalia & plantas, & quædam alia.	πῶς σωμπλεῖ ἡ σελήνη εἰς ζῶα, & φυτὰ, καὶ ἄλλα τινά.
De defectu ſolis & lunæ.	περὶ τῆς ἐκλείψεως ἡλίυ καὶ σελήνης.
De luna, necnon poteſtate & accidentibus ejus, quodque ſolis non dicatur defectus, ſed obſcuratio, ſeu obtenebratio.	περὶ τῆς σελήνης, καὶ τῆ δυνάμεως, καὶ τῶ συμπτωμάτων αὐτῆς, καὶ πῶς οὐ λέγεται ἔκλειψις ἡλίυ, ἀλλ' ἐπισκότησις.
De anno.	περὶ τῦ ἐνιαυτῦ.
Cur nubibus obducatur, ſeu triſtetur cælum.	περὶ τῦ συγκαίζει ὁ οὐρανός.
De ſignis Lunæ.	περὶ τῶ σημείων τῆς σελήνης.
De fato.	περὶ τῆ εἱμαρμένης.
De ſignis ſtellarum.	περὶ τῶ σημείων τῶ ἀστέρων.
De cometis & unde fiant.	περὶ τῶν κομητῶν καὶ ὅθεν συνίστανται.
De trajectione ſeu de aſtris cadentibus.	περὶ τῆ διάπτωσης.
Obſervationes quædam de nubibus, de fulgure, tonitru, ac preſtere, & quomodo fiant.	περὶ νεφῶν σημειώσεις τινες, ἅπερ καὶ περὶ ἀστραπῶν, καὶ βροντῶν, καὶ φρικτῶν, καὶ πῶς συνίστανται.
De Iride.	περὶ τῆ ἴριδος.
De fulguribus.	περὶ ἀστραπῶν.
De preſtere.	περὶ φρικτῶν.
De fulmine.	περὶ κεραυνῶ.
Quod ſol ſub terram feratur.	ὅτι ὁ ἥλιος ὑπὸ τὴν γῆς τρέχει.
De primigenia luce.	περὶ τῶ πρωτογόνυ φωτός.

Περὶ τ πέμπτης ἡμέρας τ κοσμοποιΐας.	De quinta die creationis mundi.
ὅτι ἀπὸ τῆς Προποντίδος ἔρχονται οἱ ἰχθύες πρὸς τὸν Εὔξεινον.	Quod a Propontide pisces veniant in Pontum Euxinum.
περὶ ἐχίνου.	De echino.
περὶ τευθίδος.	De sepia.
περὶ πολύποδος.	De polypo.
περὶ τῦ καρκίνου.	De cancro.
περὶ κητῶν.	De cetis.
περὶ πρίωνος.	De ceto qui prion dicitur.
περὶ τ ἐχενηΐδος ἢ ἐχενητῦς.	De remora.
περὶ μαγνήτυ ἢ μαγνήτιδος λίθυ.	De magnete, seu Herculeo lapide.
περὶ τῦ φοίνικος.	De palma.
περὶ πολύποδος.	De polypo.
περὶ τευθίδων καὶ σηπιῶν.	De loliginibus & sepiis.
περὶ τέττιγος.	De cicada.
περὶ μαλακοστράκων.	De testa molli præditis.
περὶ σηπιῶν, τευθίδων, καὶ πολυπόδων.	De sepiis, loliginibus, & polypis.
τίνες γὰρ ἰχθύων βράγχια ἔχυσι, καὶ τίνες οὐκ ἔχυσι.	Qui pisces branchias habeant, qui iis careant.
περὶ τῶ ἰχθύων ὅτι οὐ συγγίνονται.	De piscib. quod non inter se confuescant.
πῶς συγγίνεται ὁ ὄφις τῇ μυραίνῃ.	De serpentis & murænæ coitu.
περὶ τῶν πτηνῶν, ἢ πετεινῶν.	De volucribus seu volatilibus.
περὶ μελίσσης.	De ape.
περὶ γρυπῶν καὶ μελισσῶν.	De gruibus & apibus.
περὶ πελαργῶν.	De ciconiis.
περὶ χελιδόνος.	De hirundine.
περὶ ἀλκυόνος.	De halcyone.
περὶ τρυγόνος.	De turture.
περὶ ἀετῦ.	De aquila.
περὶ φοῦς.	De ossifraga.
περὶ κορώνης.	De cornice.
περὶ γυπῶν.	De vulturibus.
περὶ κόρακος.	De corvo.
περὶ τεττίγων.	De cicadis.
περὶ τῶν ἀετῦ πτερῶν.	De aquilæ pennis.
περὶ χαραδρίου.	De charadio.
περὶ ἀηδόνος.	De luscinia.
περὶ νυκτερίδος.	De vespertilione.
περὶ χηνῶν.	De anseribus.
περὶ γυπῶν.	De vulturibus.
περὶ μυῶν βατράχων καὶ ἐγχελύων.	De muribus, ranis & anguillis.
περὶ τῦ ἐρωδίυ.	De ardeola seu erodio.
περὶ πελεκάνου.	De pelecano.
περὶ κοράκων.	De corvis.
περὶ μελίσσης καὶ κηφήνων.	De ape & fucis.
περὶ ἴβεως.	De ibi.
περὶ κέρκωπος.	De cercope simio.
περὶ γαλῆς.	De mustela seu fele.
περὶ λίθυ καλουμένυ λύχνυ.	De lapide qui dicitur lychnus.
περὶ φάσκης.	De phasca.
περὶ φοίνικος.	De phœnice.
περὶ στρουθῦ Λιβυκῦ.	De passere Libyco, seu struthiocamelo.
περὶ κόκκυγος.	De cuculo.
περὶ μέροπος.	De merope.
περὶ ἀλεκτρυόνος.	De gallo gallinaceo.
περὶ μυῶν μελισσῶν καὶ μυρμήκων.	De mulcis, apibus & formicis.

De ſexta die creationis mundi, quume terra quadrupedes prodierunt.
Cur benedictionem non impertiit terreſtribus animalibus, ut piſcibus.
De aſino.
De camelo.
De elephante.
De pardali.
De leone.
De herbis medicinalibus.
De urſa.
De teſtudine.
De elephante.
De echino terreſtri ſeu erinaceo.
De myrmecoleonte.
De leporibus.
De cerva.
De vitulo.
De caſtore ſeu fibro.
Quod feles & veſpertiliones de nocte videant.
De catulo leonis.
De lupo.
De camelopardali.
De monocerote.
De formica.
De chamæleonte.
De ſue ſeu apro.
Quomodo equus & aper ſpumam perficiant.
De canibus, & quod æſtate ferantur in rabiem.
De urſa.
De onagris.
De vulpibus.
De capra ſilveſtri.

Περὶ τῆς ἕκτης ἡμέρας ἡ κοσμοποΐας, ὅτε τὰ τετράποδα ἐκ γῆς ἐξήγαγε.
τίνος ἕνεκεν τοῖς μὲν ἰχθύσι ἠυλόγησας, τοῖς δὲ χερσαίοις οὐκ ἐποίησε.
περὶ τ ὄνου.
περὶ τῆς καμήλου.
περὶ τῦ ἐλέφαντος.
περὶ παρδάλεως.
περὶ τῦ λέοντος.
περὶ τῆ θεραπευομένων βοτανῶν.
περὶ τῆς ἄρκτυ.
περὶ χελώνης.
περὶ τῦ ἐλέφαντος.
περὶ τῦ χερσαίου ἐχίνου.
περὶ τῦ μυρμηκολέοντος.
περὶ λαγωῶν.
περὶ τῆς ἐλάφυ.
περὶ μόχλυ.
περὶ τῦ κάστορος.
ὅτι αἴλουροι ἠ νυκτερίδες ὐ τῇ νυκτὶ ὁρᾶσι.
περὶ σκύμνυ λέοντος.
περὶ λύκυ.
περὶ καμηλοπαρδάλεως.
περὶ μονοκέρωτος.
περὶ μύρμηκος.
περὶ τῦ χαμαιλέοντος.
περὶ τῦ ὑός.
πῶς ἵππος ἠ χάρος ἀφρὸν ἀποτελῶσι.
περὶ κυνῶν, καὶ ὅτι κατὰ θέρος λυττῶσι.
περὶ τῆς ἄρκτυ.
περὶ ὀνάγρων.
περὶ ἀλωπέκων.
περὶ αἰγάγρυ.

Naturæ Adami Explicatio. Φυσιολογία τῦ Ἀδάμ.

De formatione Adami & Evæ, & de Paradiſo.
De anima.
De virtute animæ.
De concurſu animæ & corporis utrimque exiſtentium.
De potentiis.
De formatione hominis.
De nomine Adami.
De fluviis Paradiſi.
De Angelis: quod Moſes eorum creationis non meminerit.
Quod novem Angelorum ordines.
De cognominibus Angelorum.
Quid ſignificent alæ Angelorum.
Quomodo Angeli conſtituti ſint præſides nationum.
Cur a Deo ordinati Angeli ut cum hominibus verſentur.

Περὶ τῦ Ἀδὰμ ἠ τῆς Εὔας πλάσεως, ἠ περὶ τῦ παραδείσυ.
περὶ τῆς ψυχῆς.
περὶ τῆς ἀθανάτυ ἠ ψυχῆς.
περὶ ἡ ἀμφοπάρτυ ψυχῆς ἠ σώματος συμφορᾶς.
περὶ ἐνεργειῶν.
περὶ τῆς πλάσεως τῦ ἀνθρώπυ.
περὶ τῦ ὀνόματος τῦ Ἀδάμ.
περὶ τῆ ἐκ παραδείσῳ σταυῶν.
περὶ τῆ ἀγγέλων ὅτι οὐκ ἐμνήσθη ὁ Μωϋσῆς ἡ τῆ ἀγγέλων δημιουργίας.
ὅτι ἐννέα τὰ τῆ ἀγγέλων τάγματα συγχέτως.
περὶ ἡ τῶν ἀγγέλων ἐπωνυμίας.
τί δηλοῦσιν αἱ πτέρυγες τῶν ἀγγέλων.
πῶς οἱ ἄγγελοι ἐτάχθησαν ἐπὶ σάτεσι τῶν ἐθνῶν.
ᾗ ἕνεκεν ἐτάχθησαν παρὰ Θεοῦ ἄγγελοι συνέπται τοῖς ἀνθρώποις.

πάλιν περὶ τῆ κυρίων διαμέμων & πότε παρῆχθησαν.	Rurſus de Virtutibus intelligentia præditis, & quando aſſiterunt.
περὶ τῦ κατ' εἰκόνα ἢ καθ' ὁμοίωσιν.	De eo, *Ad imaginem & ſimilitudinem*, &c.
ζήτι Εὔα ἐκ τῆς πλευρᾶς τῦ Ἀδάμ, ἢ ἐκ τῆς γῆς ἐχί.	Cur Eva ex latere Adami, & non ex terra.
πότε ἡ ἀπόλαυσις ἐνυγχωρίδη τ κρεῶν.	Quando conceſſum ſit veſci carnibus.
περὶ τῦ φυτῦ τῦ ἐν τῷ παραδείσῳ.	De arbore quæ in medio Paradiſi.
ὅτι ἀφθαρτος ἐπλάδη ὁ Ἀδάμ.	Quod immortalis creatus ſit Adamus.
περὶ τῦ δερματίνυ χιτῶνος.	De veſte pellicea.
περὶ φθορᾶς ἢ ἀφθαρτι, & ὅτι ἀφθαρτα τὰ ἐν παραδείσῳ φυτά.	De corruptibili & incorruptibili: quodque arbores Paradiſi corruptioni non obnoxiæ.
περὶ τῦ φυτῦ τῦ ξύλυ.	De arbore ligni.
περὶ τῆς βρώσιως τῦ παραδείσυ.	De eſca cujus uſus in Paradiſo.
ὅτι ἐκ ἠδύνατο ὁ Ἀδὰμ ἐνδυὸς βρώσιως.	Quod Adamus non indigeret eſca.
ἀπορίαι ἢ λύσεις θαυμασταὶ, εἰς τὸ, εἰ ἔργυ ὁ Θεὸς τὼ πτῶσιν τῦ Ἀδάμ, ζήτι ἐδημιύργησεν αὐτόν.	Dubitationes & ſolutiones mirabiles in illud: Cur, ſi Deus cognovit caſum Adami, eum creare voluit.
περὶ τῦ ξύλυ τ γνώσιως.	De ligno cognitionis.
ἀπόρασις τῆς παραβάσιως ἑτέρα.	Negatio propter tranſgreſſionem.
περὶ τῆς παραβάσιως & ἐξορίας αὐτῶν.	De tranſgreſſione & exilio Adami & Evæ.
περὶ τ ὄφεως.	De ſerpente.
περὶ τῦ διαβόλυ.	De diabolo.
περὶ τῦ ποτὲ ἐνωθέρα ἢ τῷ μετ' αὐτῦ δαιμόνων.	De eo, qui prius Lucifer, & de dæmonibus ejus ſociis.
περὶ τ βρώσιως τῦ παραδείσυ πάλιν.	Iterum de cibo hominis in Paradiſo.
περὶ τ δερματίνων χιτώνων.	De pelliceis veſtibus.
περὶ τῦ Ἀδὰμ ἢ τ Εὔας.	De Adamo & Eva.
περὶ τῦ τεσσιρῦς τ ψυχῆς.	De tribus animæ partibus ſeu facultatibus.
περὶ σωφροσυνῆς.	De temperantia.
περὶ φύσιως.	De natura.
περὶ τ τ ἀνθρώπυ φυσιολογίας.	De phyſiologia hominis.

Ἀρχὴ χρονογραφίας. — *Initium Chronographiæ.*

Περὶ τῶν παίδων τ Ἀδάμ.	De Liberis Adami.
περὶ τῶν δύο θυσιῶν Ἄβιλ ἢ Κάϊμ.	De duobus ſacrificiis Abelis & Caini.
φόνος Κάϊμ.	Cædes Caini.
ἀρὰ τ Κάϊμ.	Maledictio Caini.
περὶ τ Σήθ.	De Setho.
περὶ τῦ Ἀδὰμ πῦ τέθαπται.	De loco ubi ſepultus Adamus
περὶ τ ζήφορᾶς ἢ ἐξηγυσίας τῶν χρόνων ἢ ἐχόμεν φησὶ Ἰωδαΐας.	De diverſitate temporum ac diſſenſione inter Græcos & Hebræos.
περὶ τ κατηχρυμένων ζβδόχων ἀπὸ Ἀδάμ.	De Adami ſucceſſoribus.
περὶ τῦ Ἐνώχ.	De Enocho.
περὶ τ Λάμεχ.	De Lamecho.
περὶ τ Νῶε.	De Noe.
περὶ τῶν γιγάντων.	De gigantibus.
περὶ τῦ κατακλυσμῦ.	De diluvio.
πάλιν περὶ τῦ κατακλυσμῦ.	Item de diluvio.
περὶ τῆς πυργοποΐας, ἢ τῆς συγχύσιως τῶν γλωσσῶν.	De extructione turris, & idiomatum confuſione.
περὶ τῦ Χαναὰν, ἢ πῶς φροσηγορδεύθη ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας Χαναάν.	De Chanaane, & cur Chananitis dicta Promiſſionis terra.
περὶ τῶν σήλων σηθων.	De columnis.
περὶ τ βασιλείας τῦ Κρόνυ.	De regno Saturni.
περὶ τ βασιλείας τ Νίνυ.	De regno Nini.
περὶ μαγείας ἢ γοητείας.	De magia & incantatione.

De Sarucho qui primus ſimulacra fecit. — περὶ τῦ Σαρὺλ τῦ φρύτα ἀγαλματοποιοῦ.

De admirando Abrahamo. — περὶ τ̃ θαυσίυ Αβραάμ.

De abductione Sarræ. — περὶ τ̃ς ἁρπαγ̃ς Σάρρας.

De Sodomorum incolis. — περὶ τ̃ Σοδομιτ̃ν.

Quid ſignificet Abrahami nomen. — τί σημαίνει τὸ ὄνομα τ̃ Αβραάμ.

De Melchiſedecho. — περὶ τ̃ Μελχισεδέκ.

Quo pacto dicitur ſine patre, ſine matre. — πῶς ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ λέγεται.

De Iſaaco. — περὶ τῦ Ισαάκ.

De ſcala Jacobi, & aſcendentibus ac deſcendentibus Angelis. — περὶ τ̃ κλίμακος τῦ Ιακὼβ, καὶ τ̃ ἀνερχομένων ἀγγέλων καὶ καταρχομένων.

De luctu Jacobi cum Deo, & quomodo appellatus eſt Iſrael. — περὶ τ̃ πάλης τῦ Ιακὼβ μ̃ τ̃ Θεῦ, & πῶς μετωνομάσθη Ισραήλ.

De nervo femoris. — περὶ τ̃ νεύρυ τ̃ μηρ̃.

De Labane & Jacobo. — περὶ τ̃ Λαβὰν καὶ Ιακὼβ.

De regno Sardanapali. — περὶ τ̃ βασιλείας Σαρδαναπάλυ.

De regno Perſei. — περὶ τ̃ βασιλείας Περσέως.

Inventio conchylii ſeu purpuræ. — ἕρεσις τ̃ς κογχύλυς.

De Cræſo & Cyro. — περὶ Κροίσυ καὶ Κύρυ.

De regno David & Artaxerxis. — περὶ τ̃ βασιλείας Δαρεί̃υ καὶ Ἀρταξέρξυ.

De Remo & Romulo conditoribus Romæ. — περὶ Ῥέμυ καὶ Ρωμύλυ τ̃ν κτισάντων φὼ Ρώμην.

De Nectenabo. — περὶ τ̃ Νεκτανεβῶ.

De rege Alexandro. — περὶ τ̃ βασιλέως Αλεξάνδρυ.

De longævis, & maxima inſula Brachmanum. — περὶ τ̃ μακροβίων, καὶ τ̃ς μεγίστης νήσυ τ̃ν Βραχμάνων.

Lex Chaldæorum. — νόμος Χαλδαίων.

De Amazonibus. — περὶ τ̃ Αμαζόνων.

De Britannis. — περὶ τ̃ Βρεττανῶν.

De Jacobo & Joſepho. — περὶ τῦ Ιακὼβ καὶ Ιωσήφ.

Viſio Joſephi. — ὅρασις Ιωσήφ.

Solutio ſomniorum piſtoris & pincernæ. — λύσις ὀνειράτων τ̃ν ἀρτοποιῦ καὶ τῦ οἰνοχόυ.

De viſionibus Pharaonis. — περὶ τ̃ ὁράτων τ̃ Φαραώ.

De Jacobo deſcendente in Ægyptum ad Joſephum. — περὶ τῦ Ιακὼβ ἀπελθόντος εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὸν Ιωσήφ.

De duodecim tribubus. — περὶ τ̃ δώδεκα φυλ̃ν.

De Jobo, & nominatis ejus filiabus. — περὶ τ̃ Ἰὼβ, καὶ τ̃ ὀνομασ̃ν τ̃ς Συγκάρων αὐτῦ.

Jobi annorum conſideratio. — ἀναλογισμὸς τ̃ν τ̃ Ἰὼβ ἐτ̃ν.

De Amalthea. — περὶ τ̃ ἀμαλθείας.

De Moſis genere, educatione ac nomine. — περὶ τ̃ τῦ Μωσέως γενέσεως, ἀνατροφ̃ς καὶ ὀνομασίας.

Quod Moſes adverſus Æthiopas exercitum duxit. — ὅτι Μωσ̃ς κατ' Αἰθιόπων ἐστράτευσι.

De Raguele. — περὶ τ̃ Ραγουήλ.

De yirga. — περὶ τ̃ ῥάβδυ.

De decem plagis — περὶ τ̃ δέκα πληγ̃ν.

Quod aquam verterit in ſanguinem. — ὅτι τὸ αἷμα ὕδωρ ἐποίησε.

De ranis. — Περὶ τ̃ βατράχων.

De culicibus. — περὶ τ̃ σκνιπ̃ν.

De cynomyia. — περὶ τ̃ κυνομυίας.

De lue quadrupedum. — περὶ φθορ̃ς τ̃ τετραπέδων.

De puſtulis. — περὶ τ̃ φλυκτίδων.

De grandine. — περὶ τ̃ χαλάζης.

De locuſtis. — περὶ τ̃ ἀκρίδων.

De tenebris tactilibus. — περὶ τῦ ψηλαφητῦ σκότυς.

De cæde primogenitorum. — περὶ τῦ τ̃ πρωτοτόκων θανάτυ.

De ſacrificio agni. — περὶ τ̃ θυσίας τῦ προβάτυ.

περὶ τ̃ φαρμάκων Φαραώ. — De Incantatoribus Pharaonis.
περὶ τ̃ Ιαννῆ καὶ Ιαμβρῆ. — De Janne & Jambre.
ὅτι ὁ Μωϋσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος. — Quod Moſes in montem aſcenderit.
ἀφ' οὗ οἱ τῆ Αἰγυπτίων ἄρχοντες Φαραὼ ἀνομάσθησαν. — Quam ob cauſam Ægypti Reges dicti Pharaones.
πότε ἐλάβεν ἀρχὴν ἡ χειροτονία. — Quando cœperit ordinatio per manus impoſitionem.
ἀφ' οὗ τεσσαράκοντα χρόνοις ἐπλανᾶτο ἀνὰ τὴν ἔρημον ὁ λαός. — Cur populus in deſerto vagatus eſt per annos quadraginta.
περὶ τ̃ Ιησοῦ τ̃ Ναυῆ. — De Jeſu filio Nave.
περὶ τ̃ τελευτ̃ς τ̃ Μωσέως. — De morte Moſis.
περὶ τ̃ Μάννα. — De Manna.
περὶ τ̃ Ιερεχοῦ. — De Jerichunte.
περὶ Αχαρ. — De Achane.
περὶ τ̃ πέντε βασιλέων. — De quinque Regibus.
περὶ τ̃ κριτ̃ν. — De Judicibus.
περὶ κριτ̃ Ιούδα. — De Judice Juda.
περὶ Βαρὰκ καὶ Δεβόρας. — De Baraco & Debora.
περὶ Γεδεών. — De Gedeone.
περὶ τ̃ Μανοὲ. — De Manua.
περὶ τ̃ Σαμψών. — De ſampſone.
περὶ τ̃ σιαγόνος. — De maxilla.
περὶ τ̃ Δαλιδᾶς. — De Dalila.
τίνος χάριν ὁ Σαμψὼν ἰσχυρὸς τ̃ ἰσχυρὸς ἐκ κοιλίας. — Cur Samſon fortis ac robuſtus ex utero.
περὶ τ̃ Ιεφθαὲ. — De Jephte.
περὶ Λευίτου τινός. — De quodam Levita.
περὶ τ̃ φροβλήματος τ̃ Σαμψών. — De quæſtione Samſonis.
πῶς ἐξ ἀκαθάρτου κόρακος ἐθρέψατο Ηλίας. — Quomodo Elias ab impuro corvo paſtus.
περὶ τ̃ Ολοφέρνου. — De Holopherne.
περὶ τ̃ς Ρούθ. — De Rutha.
περὶ τ̃ς Εσθῆρος. — De Eſthera.
περὶ Τωβὶτ. — De Tobia.
ὅτι ἡ κιβωτὸς ἠχμαλωτίσθη. — Quod Arca Dei in captivitatem ducta.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ τ̃ Ιουδαίων.

INITIUM REGNI Judæorum.

Περὶ τ̃ Σαὺλ καὶ τ̃ προφήτου Σαμουὴλ. — De Saule & Propheta Samuele.
περὶ τ̃ βασιλείας Σαὺλ. — De Regno Saulis.
ὅτι οἱ Παλαιστινοὶ κατ' Ιουδαίων ἐκστρατεύσαν. — Quod Palæſtini in Judæos expeditionem duxerint.
περὶ τ̃ φθόνου ὃν εἶχε Σαὺλ πρὸς τ̃ Δαβίδ. — De invidia Saulis in Davidem.
ὅτι ὁ Δαβὶδ ἐχρίσθη εἰς βασιλέα. — Quod David unctus ſit in Regem.
περὶ τ̃ ἐγγαστριμύθου. — De ventiloqua muliere.
περὶ τελευτ̃ς τ̃ Σαύλ. — De morte Saulis.
περὶ τ̃ βασιλείας Δαβὶδ τ̃ προφήτου. — De Regno Davidis Prophetæ.
περὶ τ̃ μοιχείας Δαβίδ. — De adulterio Davidis.
ὅτι ὁ Αβεσσαλὼμ ἀπέστη τ̃ πατρὸς αὐτ̃. — Quod Abſalon rebellarit adverſus patrem.
ὅτι ὁ Δαβὶδ κατ' Παλαιστίνων ἐστράτευσεν. — Quod David in Palæſtinos exercitum duxerit.
περὶ τ̃ βασιλείας Σολομῶντος. — De Regno Salomonis.
περὶ τ̃ οἰκοδομ̃ς τ̃ ναοῦ. — De extructione templi.
περὶ τ̃ ἁγίων. — De Sancto Sanctorum.
περὶ τ̃ βίβλων Σολομῶντος. — De libris Salomonis.
περὶ ἐκλογ̃ς τ̃ βίβλων τ̃ς παλαιᾶς γραφ̃ς. — De collectione & delectu librorum veteris Scripturæ.
περὶ τ̃ς σοφωτάτης Σιβύλλης. — De ſapientiſſima Sibylla.

Quod Salomon lapſus ſit in cultum idolorum.	ὅτι ἐξέπεσεν Σολομὼν εἰς Θεὸς τῆ εἰδώλων.
De Regno Roboami filii Salomonis.	περὶ τῆς βασιλείας Ροβοὰμ υἱῦ τ Σολομῶντος.
De Propheta, ſeu homine Dei.	περὶ τ προφήτυ ἢ τ ἀνθρώπυ τ Θεῦ.
De Aſa.	περὶ τ Ἀσᾶ.
De Elia Propheta.	περὶ Ηλίυ τ προφήτυ.
De Joſaphato.	περὶ τ Ἰωσαφάτ.
Quod Achabo Helias adſtiterit.	ὅτι Ηλίας πρὸς τ Ἀχαὰβ παρεγένετο.
De Achabo & Michæa Propheta.	περὶ τ Ἀχαὰβ καὶ τ προφήτυ Μιχαίυ.
Quod Michæas ab Achabo ad iram accenſus.	ὅτι παρὰ τ Ἀχαὰβ ὁ Μιχαίας ὠργίσθη.
Mors Achabi.	Θάνατος Ἀχαὰβ.
De Regno Ochoſiæ.	περὶ τ βασιλείας τ Ὀχοζίυ.
Quod Helias pluviam continuerit.	ὅτι ὁ Ηλίας ἐκράτησε τ ὑετ.
De muliere Sareptana.	περὶ τ Σαρεπτίδος.
De Regno Joaſi.	περὶ τ βασιλείας Ἰωᾶς.
De Ozia.	περὶ τ Ὀζίυ.
De regno Amaſiæ.	περὶ τ βασιλείας Ἀμασίᾳ.
De Ezechia.	περὶ τ Ἐζεχίυ.
De Sennacheribo.	περὶ τ Σενναχηρείμ.
De tribus pueris.	περὶ τῶ τριῶν παίδων.
De Rege Manaſſe.	περὶ τ Μανασσῆ βασιλέως.
De Regno Ammonitῶ.	περὶ τ βασιλείας Ἀμμωνιτῶν.
De Joſia.	περὶ Ἰωσίυ.
De ædificatione templi.	περὶ τ οἰκοδομῆς τ ναῦ.
De Zorobabele.	περὶ Ζοροβάβηλ.
Viſiones Nabuchodonoſoris.	ὁράσεις Ναβουχοδονόσορ.
De Balthazare.	περὶ τ Βαλτάσαρ.
De Dario.	περὶ τ Δαρείυ.
De Cyro.	περὶ τ Κύρυ.
De regno Cambyſis.	περὶ τ βασιλείας Καμβύσυ.
De Smerdi.	περὶ Σμέρδι.
De Artaxerxe.	περὶ Ἀρταξέρξυ.
De Alexandri Ducibus.	περὶ τ Ἀλεξάνδρυ παίδων.
De Antiocho rege.	περὶ Ἀντιόχυ βασιλέως.
De captivitate.	περὶ τ ἀλώσεως.
De Antiocho Eupatore	περὶ Ἀντιόχυ τ Εὐπάτορος.
De Julio Cæſare.	περὶ Ἰουλίυ Καίσαρος.
De Octavio Auguſto.	περὶ Ὀκταβίυ Αὐγούστυ.
De Hebdomadibus completis.	περὶ τ τῆ ἑβδομάδων συμπληρώσεως.
De Hyrcano.	περὶ Τρκάνυ.
Quomodo Cæſar a libidine coercitus,	ὥσπερ ἐσωφρονίσθη ὁ Καῖσαρ ὁ πολὺς εἰς γυναῖκας.
De nativitate & educatione Deiparæ, ejuſque in templum ingreſſu.	περὶ τ ἀκηράτυ καὶ γενέσεως τ Θεοτόκυ, καὶ τ εἰς τὸν ναὸν εἰσόδυ.
De Annunciatione.	περὶ τ εὐαγγελισμῦ.
De Joſepho ſponſo.	περὶ τ Ἰωσὴφ μνήστορος.
De Conceptione.	περὶ τ συλλήψεως.
De Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti.	περὶ τ γενέσεως τ Κυρίυ ἡμῶν ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.
De adoratione Magorum.	περὶ τ τῶν Μάγων προσκυνήσεως.
De ſtella.	περὶ τ ἀστέρος.
De diebus puerperæ & purgatione.	περὶ τ ἡμερῶν τ λοχεᾶ, καὶ τ καθάρσεως.
Quando omnibus innotuerit Chriſtus.	πότε τ πᾶσι ὁ Χριστὸς φανερὸς ἐγένετο.
De aqua redargutionis.	περὶ τ ὕδατος τ ἐλεγμῦ.
De vocatione duodecim Diſcipulorum.	περὶ τ συλλογῆς τ δώδεκα μαθητῶν.
De beato Paulo.	περὶ τ μακαρίυ Παύλυ.

περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ διδαχῆς.	De doctrina Christi.
περὶ τῶν Βαΐων.	De ramis Palmarum.
περὶ τῆς πόρνης.	De adultera.
περὶ τῆς ἑτοιμάσεως μυστικοῦ δείπνου.	De præparatione mysticæ Cœnæ.
περὶ τῆς μεταμορφώσεως.	De Transfiguratione.
περὶ τοῦ κυριακοῦ Πάσχα.	De Pascha legali.
περὶ τοῦ κυριακοῦ Πάσχα.	De Dominico Pascha.
περὶ τοῦ μυστικοῦ δείπνου.	De mystica Cœna.
περὶ τοῦ Ἰούδα.	De Juda.
περὶ τῆς παραδόσεως.	De traditione.
περὶ τῆς ἀλεκτοροφωνίας.	De galli cantu.
περὶ τοῦ φραγγελισμοῦ, καὶ περὶ τοῦ Πιλάτου καὶ τῆς κρίσεως.	De flagellatione, de Pilato, & judicio.
περὶ τῆς παρασκευῆς, ὅτι μετὰ τὴν ἑβδομάδος παρασκευὴν τοῦ Πάσχα λέγεται.	De Paraſceve, ſive cur ſexta feria hebdomadis dicatur Præparatio Paſchæ.
περὶ τοῦ ἄρτου τῶν ἀζύμων.	De agno azymorum.
περὶ τοῦ σταυρώσεως τοῦ Κυρίου,	De crucifixione Chriſti.
περὶ τῆς γενομένης ἐκλείψεως τοῦ ἡλίου ἐν τῇ σταυρώσει.	De eclipſi ſolis, quæ contigit Chriſto in crucem ſublato.
περὶ τοῦ γενομένου σκότους.	De obortis tenebris.
περὶ τῶν ἐγερθέντων σωμάτων ἐκ τῶν μνημάτων.	De corporibus quæ ex monumentis prodierunt.
περὶ τῆς εἰς ᾅδου καταβάσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἕξτι κατῆλθεν εἰς ᾅδου.	De Chriſti ad inferos deſcenſu, & quamobrem ad inferos acceſſerit.
περὶ τῆς ταφῆς καὶ πῶς ἐνεμύρησε.	De ſepultura, & quomodo per triduum.
περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.	De reſurrectione Chriſti.
ἕξτι ἡμέρων μ'. ὁ κύριος ἀνῆλθε; καὶ ἕξτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κάτεισι δεκάτων ἡμερῶν δέκα.	Cur Dominus die quadrageſima aſcenderit, curve Spiritus ſanctus poſt decem dies deſcenderit.
ἕξτι ἡ πεντηκοστή.	Unde dicta Pentecoſte.
περὶ τῶν γλωσσῶν.	De linguis.
ἕξτι ἀφ' οὗ τὸ βαπτισθῆναι τὸν τοῦ πνεύματος ἐνήργειαν ἐδέξατο.	Cur ante baptiſmum virtutem Spiritus ſancti exceperit.
περὶ τοῦ μακαρίου Παύλου, πότε ἐκλήθη παρὰ Κυρίου.	De beato Paulo: quando a Domino vocatus ſit.
τί σημαίνει τὸ Σαοὺλ, Σαοὺλ.	Quid ſignificet, Saule, Saule?
πόσα ἔτη ἐβασίλευσε, καὶ πόσους βασιλεῖς ἐβάλετο.	Quot annis prædicaverit, & ad quot Reges acceſſerit.
περὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, καὶ τὰ κατ' αὐτόν πεφαγμένα.	De Jacobo fratre Dei, & quæ ab eo geſta ſunt.
ὅτι οὐκ ἐῶν ἐναρίθμιος τῇ δωδεκάδι τῶν μαθητῶν.	Quod non fuerit nominatus inter duodecim diſcipulos.
περὶ τῆς καθέσεως τῶν μαθητῶν ἐπὶ θρόνων.	De conſeſſu diſcipulorum ſuper thronum.
πόσοι τρόπῳ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ οὐ πλείους ἢ ὀλίγους ὄντας, καὶ τίνες ὑπερέχουσιν οἱ προφῆται ἢ οἱ Ἀπόστολοι.	Quo pacto Apoſtoli Chriſti decem numero, & nec plures nec pauciores: & utri excellant Prophetæ an Apoſtoli.
αἱ τῶν νεκρῶν ἐγέρσεις.	Excitationes multorum e mortuis.
περὶ τῶν αἰσχαμένων σωμάτων ἐν τῇ σταυρώσει.	De corporibus quæ in Chriſti morte ſurrexerunt.
περὶ τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.	De dormitione ſanctiſſimæ Deiparæ.
πῶς οἱ Ἀπόστολοι συνηγάγοντο τὴν κοίμησιν αὐτῆς.	Quomodo Apoſtoli de ipſius morte tacuerint.
ὅτι οὐ μόνοι οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι ἀπῆρχον ἐν τῇ κοιμήσει αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ οἱ ἑβδομήκοντα.	Quod non ſolum duodecim Apoſtoli, ſed etiam ſeptuaginta diſcipuli mortui ejus interfuerint.
περὶ τῆς ἀνοίξεως τοῦ τάφου, καὶ περὶ τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ.	De ſepulchro aperto, & de Apoſtolo Thoma.

De Tiberio Cæſare. περὶ Τιβερίου Καίσαρος.
De Cajo. περὶ Γαΐου.
De Claudio. περὶ Κλαυδίου.
De Nerone. περὶ Νέρωνος.
De Simone Mago, & Apoſtolis Petro & Paulo, eorumque cæde. περὶ Σίμωνος τοῦ μάγου, καὶ Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Ἀποστόλων· καὶ περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτῶν.
De Luca Apoſtolo. περὶ Λουκᾶ τοῦ Ἀποστόλου.
Quomodo in Actis Lucas omnino non meminit mortis beatiſſimi Pauli. πῶς ἐν ἱστορίᾳ ὅλως ὁ Λουκᾶς περὶ τῆς τοῦ μακαριωτάτου Παύλου τοῦ Ἀποστόλου τελευτῆς ἐν τοῖς ἁγίοις.
De captivitatibus Judæorum. περὶ τῶν αἰχμαλωσιῶν.
De Imperatoribus Galba, Othone & Vitellio. περὶ τῶν βασιλέων Γάλβα, Ὄθωνος, Βιτελλίου.
De Veſpaſiano & Tito. περὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ Τίτου.
De Domitiano. περὶ Δομετιανοῦ.
De Joanne Theologo. περὶ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
De Nerva. περὶ Νέρβα.
De Imperatore Trajano. περὶ Τραϊανοῦ βασιλέως.
Quod Trajanus veniam peccatorum ſuorum ſit conſecutus. ὅτι ἐλαβεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ὁ Τραϊανός.
De Hadriano, Antonino, Vero & Commodo. περὶ Ἀδριανοῦ, Αντωίνου, Σεβήρου, Κομόδου.
De Imperatore Pertinace. περὶ τῆς βασιλείας Περτίνακος.
De Origene & Ambroſio. περὶ Ὠριγένους καὶ Ἀμβροσίου.
De imperio Antonini Caracallæ. γενὲ ἡ βασιλείας Αντωνίνου τοῦ Καρακάλλου.
De Macrino. περὶ Μακρίνου.
De Antonino Heliogabalo. περὶ Αντωνίνου τοῦ Ἡλιογαβάλου.
De Alexandro Mamææ filio. περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαμαίας.
De Maximino. περὶ Μαξιμίνου.
De Maximo & Balbino. περὶ Μαξίμου καὶ Βαλβίνου.
De imperio Gordiani. περὶ τῆς βασιλείας Γορδιανοῦ.
De baptiſmo Judæi, & quod liceat laico orthodoxo in neceſſitate baptizare. περὶ τοῦ βαπτίσματος Ἑβραίου, καὶ ὅτι ἔξεστι βαπτίζειν, καὶ λαϊκὸν ὀρθόδοξον ἐν περιστάσει.
De Magno Athanaſio. περὶ τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου.
De Decio. περὶ Δεκίου.
De Gallo & Voluſiano. Περὶ Γάλλου καὶ Βολουσιανοῦ.
De Valeriano. περὶ Οὐαλεριανοῦ.
De Claudio. περὶ Κλαυδίου.
De Quintilio. περὶ Κιντίλλου.
De Aureliano. περὶ Αὐρηλιανοῦ.
De Theodoro Mopſueſteno hæretico, de Neſtorio, & quibuſdam aliis hæreticis. περὶ Θεοδώρου, τοῦ Μοψουεστίας, αἱρετικοῦ, καὶ Νεστορίου, καὶ ἄλλων τινῶν αἱρετικῶν.
De Probo & Floriano. περὶ Πρόβου καὶ Φλωριανοῦ
De Caro & Carino. περὶ Κάρου καὶ Καρίνου.
De imperio Diocletiani & Maximiani impiiſſimorum Principum. περὶ τῆς βασιλείας Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ τῶν ἀσεβεστάτων βασιλέων.
De regno Conſtantii patris Magni Conſtantini. περὶ τῆς βασιλείας Κώνσταντος πατρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.
Notitia quorumdam Hiſtoriæ ſcriptorum. εἴδησις περί τινων Ἱστοριογράφων.
Conſpectus Imperatorum velut in tabula. συνόψις ὡς ἐν πίναξι τῶν βασιλέων.
Initium Imperii Romani. Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ῥωμαίων.
De imperio Magni Conſtantini. περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου.
De ejus lepra, & quo pacto baptizatus. περὶ τῆς λέπρας, καὶ ὅπως ἐβαπτίσθη.
De Silveſtro Papa. περὶ Σιλβέστρου.
De exſtructa Conſtantinopoli, & quomodo Heraclææ Antiſtes ordinet Con- περὶ τῆς κτίσεως Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πῶς χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας τὸν Κωνσταντινου-

πόλεως πατριάρχου.
περὶ Λικινίου καὶ τ῀ πρώτης συνόδου.
Ὅτι Κωνστάντιος αἱρεσιάσας τὴν ὀρθὴν πίστιν ἐτελεύτα.
περὶ Ἀρείου.
περὶ τ῀ θανάτου τ῀ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ πῶς καὶ ποῦ ἐτάφη.
περὶ τ῀ βασιλείας Κωνσταντίου.
περὶ τ῀ βασιλείας Ἰουλιανοῦ τ῀ παραβάτου, καὶ περὶ τ῀ ἀναιρέσεως αὐτοῦ.
περὶ τ῀ βασιλείας Ἰοβιανοῦ.
περὶ τ῀ βασιλείας Οὐαλεντινιανοῦ.
περὶ τῆς βασιλείας Γρατιανοῦ.
περὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τ῀ μεγάλου.
περὶ ἁγίου Ἀρσενίου.
Ὅτι τ῀ ἐκκλησίας ἐδίωξε τὸν βασιλέα Θεοδόσιον ὁ Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος.

περὶ τῆς βασιλείας Ἀρκαδίου.
περὶ τ῀ χρυσορρήμονος Ἰωάννου.
περὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τ῀ μικροῦ.
περὶ τ῀ μήλου.
περὶ τ῀ Μοναχοῦ.
περὶ τ῀ Μαρκιανοῦ.
περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τ῀ μεγάλου.
περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος ἐκγόνου αὐτοῦ.
περὶ τῆς βασιλείας Ζήνωνος.
περὶ τῆς βασιλείας Ἀναστασίου τ῀ Δυρραχίνου.
περὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου τ῀ Θρᾳκός.
περὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τ῀ μεγάλου.
περὶ τ῀ τῶν τῆς μεγάλης Σοφίας.
πότε ἤρξατο ἑορτάζεσθαι ἡ ὑπαπαντή.

περὶ τῆς μεταξίης.
περὶ τ῀ ἑπτὰ συνόδων.
περὶ τ῀ πρώτης συνόδου.
περὶ τ῀ δευτέρας συνόδου.
περὶ τ῀ τρίτης συνόδου.
περὶ τ῀ τετάρτης συνόδου.
περὶ τ῀ πέμπτης συνόδου.
περὶ τ῀ ἕκτης συνόδου.
περὶ τ῀ ἑβδόμης συνόδου.
περὶ τ῀ κίονος εἰς ὃν ἐπίκειται ἡ σφὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ.
περὶ τ῀ βασιλέως Ἰουστίνου.
περὶ τοῦ πεσόντος Θρίλλου τῆς ἁγίας Σοφίας.
περὶ Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός.
περὶ τ῀ βασιλέως Μαυρικίου.
περὶ κροκοδείλου.
περὶ τῆς βασιλείας Φωκᾶ τ῀ Καππαδόκος.
περὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου.
περὶ τ῀ στρατιώτου τ῀ παροξύναντος τὸν γυμνὸν τὴν γυναῖκα.
περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου ἐκγόνου Ἡρακλείου.
περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου Μωάμεθ.
περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου.
περὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ Ῥινοτμήτου.
περὶ τῆς βασιλείας Λεοντίου.

ſtantinopolitanum Patriarcham.
De Licinio & prima Synodo.
Quod Conſtantius Arianiſmum profeſſus rectam fidem concuſſerit.
De Ario.
De morte Magni Conſtantini: quomodo & ubi ſepultus.
De imperio Conſtantii.
De imperio Juliani deſertoris, & de ejuſdem nece.
De Joviani imperio.
De Valentiniani imperio.
De imperio Gratiani.
De imperio Magni Theodoſii.
De ſancto Arſenio.
Quod Mediolanenſis Archiepiſcopus Ambroſius Theodoſium Imp. Eccleſia ejecerit.
De imperio Arcadii.
De S. Joanne Chryſoſtomo.
De imperio Theodoſii Junioris.
De pomo.
De Monacho.
De Marciano.
De imperio Leonis Magni.
De imperio Leonis ejus ex filia nepotis.
De imperio Zenonis.
De imperio Anaſtaſii Dyrracheni.
De imperio Juſtini Thracis.
De Juſtiniani Magni imperio.
De templo Magnæ Sophiæ.
Quando Occurſus feſtum cœperit celebrari.
De bombyce ſeu ſerico.
De ſeptem Synodis.
De prima Synodo.
De ſecunda Synodo.
De tertia Synodo.
De quarta Synodo.
De quinta Synodo.
De ſexta Synodo.
De ſeptima Synodo.
De columna, cui infidet ſtatua Juſtiniani Magni.
De imperio Juſtini Minoris.
De ruina trullæ templi ſanctæ Sophiæ.
De Tiberio Thrace.
De Mauricii imperio.
De crocodilo.
De Phocæ Cappadocis imperio.
De imperio Heraclii.
De millite qui vim intulit uxori agricolæ.
De imperio Conſtantini Heraclii nepotis.
De Mahomethe pſeudopropheta.
De imperio Conſtantini Pogonati.
De imperio Juſtiniani Rhinotmeti.
De Leontii imperio.

De Tiberii Apſimari imperio.	περὶ τ βασιλείας Τιβερίου τ Ἀψιμάρου.
De imperio Theodoſii.	περὶ τ βασιλείας Θεοδοσίου.
De imperio Leonis Iſauri.	περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τ Ἰσάυρου.
De ſcortatore & miſericorde.	περὶ τ φιλοπόρνου τ ἐλεήμονος.
De virgine ab Imperatore Zenone vitiata.	περὶ τῆς φθαρείσης παρθένου παρὰ βασιλέως Ζήνωνος.
De Monacho excommunicato.	περὶ τ ἀφορισθέντος μοναχοῦ.
De Presbytero excommunicato.	περὶ τ ἀφορισθέντος πρεσβυτέρου.
De imperio Conſtantini Copronymi.	περὶ τ βασιλείας Κωνσταντίνου τ Κοπρωνύμου.
De Leonis Chazari imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος.
De cane.	περὶ τ κυνός.
De imperio Conſtantini Irenes F.	περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου.
De imperio Nicephori.	περὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου.
De Michaelis Rangabe imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τ Ραγγαβέ.
De Bardane.	περὶ τ Βαρδάνη,
De imperio Leonis Armenii.	περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τ Ἀρμενίου.
De imperio Michaelis Balbi.	περὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τ τραυλ.
De Theophili iconomachi imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Θεοφίλου τ εἰκονομάχου.
De Methodio Patriarcha.	περὶ Μεθοδίου Πατριάρχου.
De imperio Michaelis Potoris.	περὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τ μεθυστ.
De Baſilii Macedonis imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τ Μακεδόνος.
De Leonis Sapientis imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τ σοφ.
De imperio Alexandri.	περὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου.
De imperio Conſtantini.	περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου.
De imperio Romani Lacapeni.	περὶ τῆς βασιλείας Ρωμανοῦ τ Λακαπηνοῦ.
De Nicephori Phocæ imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου τ Φωκᾶ.
De Joannis Tzimiſchæ imperio.	περὶ τ βασιλείας Ἰωάννου τ Τζιμισκοῦ.
De imperio Baſilii Porphyrogennetæ.	περὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τ πορφυρογεννήτου.
De Conſtantini imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου.
De Romani Argyropuli imperio.	περὶ τ βασιλείας Ρωμανοῦ τ Ἀργυροπούλου.
De imperio Michaelis Paphlagonis.	περὶ τ βασιλείας Μιχαὴλ τ Παφλαγόνος.
De imperio Michaelis Calaphatæ.	περὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τ Καλαφάτη.
De imperio Conſtantini Monomachi.	περὶ τ βασιλείας Κωνσταντίνου τ Μονομάχου.
De Theodora Auguſta.	περὶ τ Θεοδώρας.
De Michaelis Stratiotici imperio.	περὶ τ βασιλείας Μιχαὴλ τ Στρατιωτικοῦ.
De Iſaaci Comneni imperio.	περὶ τ βασιλείας Ἰσαακίου τ Κομνηνοῦ.
De Conſtantini Pſaphidis Ducæ imperio.	περὶ τ βασιλείας Κωνσταντίνου τ ἀφοίδρου τ Δουκός.
De Romani Diogenis imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Ρωμανοῦ.
De imperio Michaelis Parapinacii.	περὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τ Παραπινάκου.
De Nicephori Botaniatæ imperio.	περὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου τ Βοτανειάτου.
De imperio Alexii Comneni, qui ſucceſſorem reliquit Joannem ſuum filium.	περὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τ Κομνηνοῦ, ὃς διάδοχον κατέλιπεν Ἰωάννην τὸν ἑαυτ υἱόν.

FINIS TABULÆ ANNALIUM MICHAELIS GLYCÆ SICULI,

Præfixæ Codici MS. Bibliothecæ Archimonaſterii Ord. Fontiſebraldenſis, a Celſiſſima Principe.

JOANNA BAPTISTIDE BORBONIA,

TOTIUS ORD. GENERALI ANTISTITA,

liberaliſſime communicato.

LO-

LOCORUM

SACRÆ SCRIPTURÆ IN ANNALIBUS GLYCÆ EXPLICATORUM INDEX.

Ex versione vulgata, quam, ut oportuerat, secutus non est Interpres hujus Libri Leunclavius.

GENESIS I. ET spiritus Dei ferebatur super aquas.

Factumque est vespere & mane dies unus.

Congregentur aquæ quæ sub cælo sunt in locum unum, & appareat arida.

Germinet terra herbam virentem & facientem semen & lignum pomiferum, &c.

Creavitque Deus cete grandia, & omnem animam viventem atque motabilem.

Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare majus ut præesset diei, luminare minus ut præesset nocti, & stellas.

Posuit ea in firmamento cæli, ut lucerent super terram, & præessent diei ac nocti, & dividerent lucem ac tenebras.

Dixit quoque Deus: Producat terra animam viventem in genere suo, jumenta & reptilia & bestias.

Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestiis, universæque terræ.

Creavit Deus hominem ad imaginem suam: masculum & feminam creavit eos.

Crescite, & multiplicamini, & replete terram, & subjicite eam.

Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & universa ligna, ut sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ.

GEN. II. Formavit Dominus Deus hominem de limo terræ, & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viventem.

Plantaverat Dominus Deus Paradisum voluptatis a principio.

Non est bonum esse hominem solum: faciamus ei adjutorium simile sibi.

Immisit Dominus Deus soporem in Adam: cumque obdormivisset, tulit unam de costis ejus, & replevit carnem pro ea.

Ædificavit costam quam tulerat de Adam in mulierem: & adduxit eam ad Adam. Dixitque Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea.

Ex omni ligno Paradisi comede: de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas.

In quocumque die comederis ex eo, morte morieris.

GEN. III. Vidit mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis aspectuque delectabile: & sulit de fructu illius & comedit.

Super pectus tuum gradieris.

Ipse conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus.

Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea omnibus diebus vitæ tuæ.

Fecit Adæ & uxori ejus tunicas pelliceas, & induit eos.

Glyc. Annal.

Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum & malum.

GEN. IV. Omnis qui invenerit me, occidet me. Nequaquam ita fiet, sed omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur.

Septuplum altio dabitur de Cain: de Lamech vero septuagies septies.

GEN. VI. Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est.

Gigantes erant super terram in diebus illis: postquam enim ingressi sunt filii Dei ad filias hominum, illæque genuerunt, &c.

GEN. VIII. Dimisit corvum: qui egrediebatur, & non revertebatur, donec siccarentur aquæ super terram.

GEN. XXV. Duæ gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex utero tuo dividentur, populusque populum superabit, & major serviet minori.

GEN. XXVIII. Videtque in somnis scalam stantem super terram: Angeli quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, &c.

GEN. XXXII. Vidi Deum facie ad faciem, & salva facta est anima mea.

GEN. XLVII. Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt parvi & mali, & non pervenerunt usque ad dies patrum meorum.

GEN. XLIX. Catulus leonis Juda: ad prædam fili mi ascendisti: requiescens accubuisti ut leo, & quasi leæna, quis suscitabit eum?

EXODI IX. Idcirco posui te ut ostendam in te fortitudinem meam, & narretur nomen meum in universa terra.

I. REG. XV. Quia projecisti sermonem Domini, & projecit te Dominus, ne sis Rex super Israel.

3. REG. XVII. Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei minuetur.

XXI. Benedixit Nabothi Deum & Regem.

PSALM. IX. vel X. secundum Hebræos; Insidiatur in abscondito tamquam leo in spelunca sua.

XXXI. Dixi: Confitebor adversum me injustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

CI. Similis factus sum pelicano solitudinis.

CIX. Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

CXXXI. Surge Domine in requiem tuam: tu & arca sanctificationis tuæ.

CXXXV. Qui firmavit terram super aquas.

ECCLESIASTÆ I. Oritur sol & occidit, & ad locum suum revertitur ibique revertur gyrat per Meridiem - & flectitur ad Aquilonem.

Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est, quid est quod factum est? ipsum quod faciendum est:

nihil ſub ſole novum.

CANT. II. *Ficus protulit groſſos ſuos.*

ISAIÆ XIV. *Quomodo cecidiſti de cælo Lucifer, qui mane oriebaris? corruiſti in terram, qui vulnerabas gentes?*

XXXVII. *Protegam civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me, & propter David ſervum meum.*

HABAC. III. *Sol & Luna ſteterunt in habitaculo ſuo.*

SOPHON. I. *Dies iræ dies illa, dies tribulationis & angustiæ, &c.*

ZACHAR. XIV. *Et erit in die illa: non erit lux, ſed frigus & gelu.*

MATTH. I. *Et non cognoſcebat eam, donec peperit filium ſuum primogenitum.*

X. *Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.*

XXIV. *Væ homini illi, per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille.*

XXVI. *Antequam gallus cantet, ter me negabis.*

XXVII. *multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt: & exeuntes de monumentis poſt reſurrectionem ejus, venerunt in ſanctam civitatem, & apparuerunt multis.*

XXVIII. *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſeculi.*

MARC. XIV. *Priuſquam gallus vocem bis dederit, ter me negabit.*

LUC. I. *Spiritus ſanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.*

JOAN. V. *Pater meus uſque modo operatur, et ego operor.*

XVIII. *Ipſi non introierunt prætorium, ut non contaminarentur; ſed ut manducarent Paſcha.*

ROM. VI. *Stipendium peccati mors.*

2. PET. II. *Octavum Noe juſtitiæ præconem cuſtodivit, diluvium mundo impiorum inducens.*

SYLLABUS AUCTORUM
SIVE EDITORUM,
SIVE NONDUM EDITORUM,
QUOS MICHAEL GLYCAS IN SUIS LAUDAT
ANNALIBUS.

A

Alexander Monachus in Historia de Inventione Sanctæ Crucis, Constantinum in fine vitæ baptizatum scripsit, refutaturque a Glyca, p. 194.
S. Ambrosius Mediolanensis Archiepiscopus, 198.
Amphilochius Iconiensis Archiepiscopus. Ejus opinio de Angelorum creatione, 62. 196.
Anabatianus Cainitarum hæreticorum liber, quo ea continebantur quæ Sanctus Paulus in cælo vidit, 139.
Anastasius Sinaita Patriarcha Antiochenus, pleraque in vetere Testamento est allegorice interpretatus, 8. 11. 13. 26. 30. 36. 57. 62. 67. 69. 72. 73. 82. 128. 141. 152. Ejus Commentarius in Hexameron, seu de sex primorum dierum operibus sæpe. Oratio ejusdem de Resurrectione.
Anaxagoras Philosophus cum *Anaximandro* & *Anaximene*, 16. 156.
Andreas Hierosolymitanus, Cretensis Archiepiscopus, in Oratione de iis qui obdormierunt, 67. 179. 180.
Andromachus Medicus Theriacæ repertor, 46.
Antoninus Philosophi Imperator, 187.
Apollinarius Laodicenus, Episcopus, 54. 189. 210.
Apollonius Tyaneus magus, 185.
Aquila Ponticus Christiano Judæus, 186.
Arcadii Imperatoris responsum ad litteras Innocentii Papæ, 200.
Aristoteles Stagirita, 4. 6. 25. 39. 41. 48.
S. Athanasius Patriarcha Alexandrinus in Oratione de Adsumptione, 69. 94. ad principem Antiochenum differens, 70. 75. passim ex aliis operibus, 22. 69. 70. 75. 92. 94. 103. 160. 161. 162. 173. 189. 195.
Athenodorus Philosophus præcepta dat Augusto. 159.

B

Babylonii. *Vide* Zoroaster.
Barlaamus ad Joasaphum scripsit: ejus verba, 68.
S. Basilius Cæsareæ in Cappadocia Archiepiscopus, passim in Asceticis, in Hexameron, & aliis citatur, 2. 3. 5. 6. 7. 9. 11. 14. 15. 16. 22. 23. 25. 27. 30. 32. 40. 42. 52. 54. 55. 57. 61. 62. 63. 64. 65. 68. 71. 73. 79. 81. in enarratione in Prophetam Isaiam, 84. 87. 89. 93. 119. 120. 122. 130. 151. 160. 171. 194. 196.
Basilius Medicus auctor hæresis Bogomilorum, 258.

C

S. Cæsarius frater Gregorii Nazianzeni, 62. 111.
Cajus Antiquus Theologus Petrum & Paulum simul mortuos scribit, 182.
S. Chrysostomus. *Vide* Joannes.
Claudius Ælianus, 41. 42.
Claudius Galenus Pergamenus Medicus, 44. 45. 46. 54. 86. 103. 179.
Clemens Alexandrinus, Stromateus dictus, 176. 267.
Cosmas Magnus, Auctor Tetraodii, 230. in Notis.
S. Cyrillus Alexandrinus Patriarcha in libro Thesaurorum, 61. in oratione de hominis creatione, 68. de adoratione in spiritu, 123. in Glaphyris seu Varietatibus, 92. in libro adversus Julianum Imp. 96. 100. 154. passim locis non

adſcriptis, 19. 53. 55. 64. 86. 90. 91. 92. 96. 98. 99. 100. 102. 106. 113. 142. 143. 162. 163. 169. 195. 201. 209.
Cyrillus Hieroſolymitanus Antiſtes in Litteris de Crucis ſigno viſibili ad Conſtantinum Imperatorem, 195. 209.

D

S. Damaſcenus. *Vide* Joannes.
Damaſus Papa, 209.
Daniel Propheta, 110.
Democritus Philoſophus, 16.
Diodorus Tarſenſis, ut opinor, Epiſcopus, 62.
Diogenes Cynicus quid de ſideribus ſenſerit, 16. 87. 156.
S. Dionyſius Areopagita ὁ Διοφάντωρ ἡμῶν μέγας, 59. 141. 151. 161. 170. 179.
S. Dionyſius Corinthiorum Epiſcopus, 182. 186.
Dioſcorides Anazarbeus, ut puto, Medicus de Stratonico Siciliæ Duce, 43.

E

Empedocles Philoſophus, 218.
S. Ephræmius Diaconus Edeſſenus, 96. 97. & forte 30. Σύρος τῆς Θαυμαστὸ ἀνὴρ.
S. Epiphanius Conſtantiæ Cypri Epiſcopus in Panariis paſſim, 36. 93. 99. 113. 122. 153. 161. 173. 200.
Epiphanius Presbyter, non Epiſcopus, in oratione de impolluta Dei Matris Nativitate, 164. de Joanne Theologo aliter ſentit ac Chryſoſtomus, 164.
Eſdras Libros ſacros ſervat, 141. 153. 154.
Euſtathius Antiochenus Patriarcha de die ſub Ezechia, 150.
Euſebius Pamphili, Cæſarienſis Metropolitanus, ὁ πολυμαθὴς τῷ πολυΐστωρ, 141. 176. 182.
Ezechias Rex Juda, 142. 150.
Eutyches hæreticus, 203.
Eutychius Patriarcha CP. 210.

G

Galenus. *Vide* Claudius.
De Gemmis. *Vide* Salomon.
Geneſis parva, ἡ λεπτὴ γένεσις, liber apocryphus bis terve citatur, 80. 84. 163.
De Geniis, ſeu de Angelis ac Dæmonibus, *Vide* Salomon.
Gennadius Patriarcha CP. de Angelorum creatione, 62.
Georgius Taraſii Patriarchæ CP. Syncellus, ſeu Syngelus, ac Chronographus, 91. 92. 94. 101. 107. 109. 122. 152. 153. 190.
S. Germanus Patriarcha CP. 61. 217. in oratione de obdormitione Dei Genitricis Mariæ, 180.
S. Gregorius Nazianzenus Epiſcopus, 3. 52. 62. 65. ex Poemate de Anima, 72. 73. 77. 83. 86. 87. 93. 100. 161. 171. 196. 198. 209. 218.
S. Gregorius Nyſſenus Epiſcopus Baſilii frater, 2. 8. 22. 63. 64. 69. 72. 76. 78. 84. 116. 125. 171.
S. Gregorius Romanus Papa, 183. 218.
Gregorius II. Papa, 217.

H

Hadrianus Imp. 186.
Heraclitus Philoſophus, 57. 90. 156.
Hermes Triſmegiſtus, 22. 88. in epiſtola ad Ammonem Sapientem.
Herodotus Hiſtoricus, 156.
Hippocrates Medicorum princeps, 39. 156.
Hippolytus, forte Martyr, de die ſub Ezechia, 150. de S. Joanne Apoſtolo. 185.
Hippolytus Thebanus, Hiſtoricus, diverſus a Martyre, de S. Stephani mortis tempore, 176.
Homerus Poetarum princeps, 6. 142. 151.

I

Jamblichus Philoſophus, de Geniis ſive Angelis, 83.
Jeremias Propheta, 184.
Jeſus Sirachides, 157.
Innocentii I. Papæ ad Arcadium litteræ, 200. 201.

S. Joannes Apoſtolus & Evangeliſta paſſim.
Joannes Aſtronomus, 232.
S. Joannes Chryſoſtomus Archiep. CP. paſſim, 1. 3. 6. 7. 9. 14. 23. 30. 51. 52. 53. 54. 56. 60. 61. 62. 63. 64. 67. 68. 69. in oratione de Adami exilio, 71. 72. 73. 79. 81. 84. 85. 89. 91. 93. 94. 95. 97. 102. 105. 121. 146. 162. 164. 165. 166. 168. 169. 170. 172. 174. 175. 177. 182. 199. 200. 219. de vinculo Excommunicationis Eccleſiaſticæ. 87.
S. Joannes Climacus ſive Auctor Scalæ,
S. Joannes Damaſcenus, Monachus, paſſim, 7. 11. 14. 18. 25. 50. 51. 55. 61. 62. 63. 64. 73. 76. 77. 78. 80. 82. 83. 86. 161. 162. 171.
Joannes Scylitzes, ſeu Curopalates, Hiſtoricus, 190. 221. 227. 228. 229.
Joannes Zonaras, Hiſtoricus, 109. 221. 227. 231.
Joannes Xiphilinus, Patriarcha Conſtantinopolitanus, 252.
Jobus Patriarcha, 113. 114.
Jobi Patriarchæ precatio, liber apocryphus, 185.
Joſephi Patriarchæ precatio, liber apocryphus,
Joſephus Judæus, Hiſtoricus, 9. 31. 79. 92. 94. 96. 98. 101. 103. 108. 111. 113. 114. 116. 120. 122. 126. 127. 135. 136. 137. 139. 141. 142. 143. 144. 146. 149. 153. 177. 181. 184.
Iſidorus Peluſiota, S. Chryſoſtomi Diſcipulus, 76. 173. 199.
Julianus Halicarnaſſeus Hæreticus, 189.
Julianus Imperator Apoſtata dictus ὁ παράφρων, 91. 99. 143. 154. 193. 195. 196.
Julius Cæſar Dictator, 157.
Juſtinianus Magnus Imperator, 205. 210.
Juſtinus Philoſophus & Martyr, 3. 11. 15. 186.
Juvenalis Hieroſolymorum Antiſtes, de ſepultura B. Virginis, 180.

L

S. Leo Romanus Pontifex, 209.
Leo Sapiens ſeu Philoſophus Imperator, 229. 230. 231. 232.
Leo vir doctus, Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, 225. 226.
Libanus Sophiſta Antiochenus, 199.
Libri ſacri, Salomonis, Apocryphi. *Vide* Eſdras, Geneſis, Joſephus, Salomon.
Liber de S. Baſilii Miraculis *Amphilochio* tribui ſolitus, 196.
S. Lucas Evangeliſta, 183. 217.

M

S. Macarius Abbas in ſuis epiſtolis, 81. 197.
Manes Hæreticus, 64. 86. 189.
Marcus Antoninus Imperator 187.
S. Marcus Evangeliſta, 167.
Marcus Oeconomus & Monachus, qui perfecit Tetraodion Coſmæ, 231. in Notis.
S. Matthæus Apoſtolus & Evangeliſta, 220.
S. Maximus Monachus & Confeſſor, 4. 17. 54. 55. 74. 85. 150. in iis quæ ad Thalaſſium perſcripſit.
Metaphraſtes. *Vide* Simeon.
Methodius Patriarcha Conſtantinopolitanus, 224.
Michaelus Parapinacius Imp. Poeta ineptus. 255.
Michael Pſellus ὁ σοφὸς τῇ ὄντι, 132. 141. 254.
Michael Cerularius, Patriarcha Conſtantinopolitanus, 247.
Moſes Hebræorum Legislator, paſſim uſque ad pagg. 121. 124. 163.

N

Nazianzenus. *Vide* Gregorius.
Nectarius Patriarcha CP. 198.
Neſtorius e Germanicea Syriæ Patriarcha CP. Hæreticus, 189. 201. 209.
Nemeſius Emeſenus Antiſtes, Philoſophus, de ligno ſcientiæ boni & mali, aliiſque, 50. 79. 82.
Nicander Colophonius, Poeta Græcus, de ſerpentibus, 44.
Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus ὁ ἐκ Πατριάρχης ἀοίδιμος, de Angelis preces noſtras offerentibus, 106. 189. 222.
Nyſſenus. *Vide* Gregorius.

O

Origenes Adamantius, Presbyter Alexandrinus, quem καπάρατον, καὶ ματαιόφρονα appellat, 85. 126. 187. 188. 210.

P

Parva Geneſis. *Vide* Geneſis.
Patricius Pruſenſis Antiſtes, ex oratione de S. Pionio, 13. quid referat de Thermis.
S. Paulus Apoſtolus ſæpe citatur, 105. 164. 165. 175. 176. 177. 182. 183. 185.
Paulus Samoſatenſis hæreticus, 109. 215.
Paulus Sinopenſis, de canum rabie, 49.
S. Petrus Apoſtolorum princeps, 96. 182.
Petrus ad Fauſtum ſcribens de ſidere natalitio, 23. 188.
Philo Judæus, 181.
Philonis Philoſophi Eccleſiaſtica Hiſtoria de vi anathematum. 218.
Philolaus Philoſophus Pythagoricus, 16.
Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus, 226. 230.
Plato Philoſophus, 4. 156.
Plotinus Platonis ſectator, 54.
Plutarchus Chæronenſis Philoſophus, 45. 102.
Porphyrius Philoſophus Platonicus, 83.
Precatio Joſeph, προσευχὴ τῦ Ἰωσὴφ, liber apocryphus, 185.
Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus, 201.
Procopius Cæſarienſis Hiſtoricus, 209.
Pſellus. *Vide* Michael.
Ptolemæus Alexandrinus Aſtrologus, 103.
Pyron, ſeu Pyrrhon, ſcriptor Annalium, ſcripſit Adamum poſt xl. dies Paradiſum ingreſſum, 63. 64.
Pythagoras Philoſophus, 156.

R

Rufus Medicus ſcriptor de hydrophobiæ cauſa, 49.

S

Sabellius Hæreticus, 188.
Salomonis Regis Judæorum libri de Angelis & Dæmonibus, de Gemmis, &c. 141. 142. 143.
Scylitzes. *Vide* Joannes Scylitzes.
Serapio ſeu Sarapion Mathematicus, 188.
Sethus converſionis anni, & rerum aliarum inventor, 94.
Severianus Gabalorum Epiſcopus, 52.
Severus, an Acephalus Hæreticus? 62. 210.
Simeon, ſeu Symeon, Metaphraſtes, 190.
Sophocles Poeta, 156.
Symmachus, 187.

T

Tertullianus ſcriptor Latinus, ἀνὴρ ὁ ἐπὶ Ῥώμης λαμπρῶν, 282.
Theodoretus Cyrenſis Epiſcopus, 11. 15. 52. 62. in Therapeutica, 82. 102. 136. 139. 140. 144. 146. 149. 153. 163. 178. 202. 203. 209.
Theodorus Mopſueſtenus Epiſcopus, 189.
Theophanes Confeſſor, Chronographus, Georgii Syncelli Continuator, 190. 222.
Theophilus Alexandrinus Patriarcha, 199. 200.
Theophylactus Bulgarorum Archiepiſcopus, 162.
Thucydides Hiſtoricus, 256.
Timotheus Patriarcha Alexandrinus. 209.

V

Valens Aſtronomus ἀκριβέστατος ἀστρονόμων, 192.
Valentinus Hæreſiarcha, 86. 110.

X

Xenophanes Philoſophus, 16.
Xiphilinus. *Vide* Joannes.

Z

Zonaras. *Vide* Joannes.
Zoroaſtres Perſarum Rex ſeu Aſtrologus, 100.

MICHAELIS GLYCÆ
DISPUTATIO PRIMA.

Utrum in peccatum lapſis condeſcendendum, an prout ratio poſtulat, increpandi ſint.

AD JOANNEM SINAITEN, MONACHUM ET STYLITAM MAXIME VENERANDUM.

Ne quid ex iis, quæ hactenus prodierunt, noſtri Michaelis Glycæ Operibus merito deſiderari poſſit, operæpretium duxi geminam ejuſdem Diſputationem adjexere, Latine dumtaxat, ex interpretatione R. P. Jacobi Pontani Societatis noſtræ Scriptoris doctiſſimi: eam maxime ob rem, quod quæ prolixior ex iis eſt ſecunda, idem argumentum verſet, quod in Annalibus, pag 67. & ſequentibus non indiligenter tractatum invenies.

HOc etiam a veteribus conſignatum eſt litteris, o ſacrum diviumque caput, avem noctuam, deformiſſimum animal, aquilæ eximium quippiam, & admirabile videri: quam ut natura ſuſpicientem honorabunda proſequatur & obſtupeſcat: cum tamen aliud nihil ſit, niſi turpis, & vulgo deſpicabilis noctua. Nolim mihi occurras, narratiouem hanc falſam, atque ad voluptatem audientium jam olim excogitatam eſſe fabulam: ex nobis enim ipſis, ſi alia argumenta deſint, firmitatem probabilitatemque ſumit. Nam ecce alitvolans tu, & ſublimis, qui inſtar aquilæ aerem tranas: qui pennis ſub intelligentiam cadentibus ad æthera ſubvolas: qui ad occurſum corporis de cælo quondam venturi paratus & expeditus es, me plurimi facis, & magnopere admiraris; nec ſecus atque amabile aliquid ubique circumſers, multorumque aures novis quibuſdam de me commemorationibus, ceu magico carmine deciues atque demulces. Ac tua quidem de me talis eſt opinio. Ego vero plane nihil, præterquam noctua ſum, ineus deformis undiquaque, & ad ipſum hoc diei lumen cæcutiens. Quamobrem & nunc ad opera lucis invitatus tergiverſor, & negotium ſupraque vires meas refugio. Quare noli amore noſtri victus excellentes arbitrari, qui nihil ſumus: nec velis ad divinos ſenſus pertrahendos compellere, quorum & vita impura, & lingua ſimiliter ad res iſtiuſmodi explicandas inperita inveniur. Haud enim eo infaniæ progrediemur, ut & qui ſimus, & quo malorum peccando devenerimus, ſunditus neſciamus. Equidem metuo, ne adverſum nos propheticum illud proferatur. *Quare tu enarras juſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum?* Itaque præſtare nos laudationes ſcribere, adeo illæ, & abſolute nihil recuſare, & inconſulto viribus ſuperiora ſuſcipere. Verum enimvero, ne juſſa tua aſpernantes, inobedientiæ culpam commereamur, en confiſi ſanctitate tua, audemus aggredi, ad quæ pertingere nequimus, & ut poſſumus, quæſita tua diſſolvimus. Proinde hinc aures mihi da.

Matth. 24.

Pſalm. 49.

In peccatis ſe voluntatibus, vir ſanctiſſime, ut in ſtupris, ut in adulteriis, protinus condeſcendere non eſſe fas: ſed tales potius iis reprehenſionibus conſectandos, quibus animæ vulnera ſanari conſueverunt, ſacra Scriptura ſatis ſuperque demonſtravit: & nihilominus iidem corporum Medici evidenti documento oſtendunt. Vides enim illos ſecare aliquando, cum neceſſitas ſectionem flagitat. Præterea uſtiones, & amara medicamenta adhibent; valetudinem ſæpe deſperant, & egrotis mortem augurantur. Cur tandem? ut eos in tuenda ſanitate in poſterum cautiores efficiant, & ita nihil eis ignorantibus inopinum officiat. Quod ſi eos in victu nullum ſervare ordinem, & promiſcue quidvis edere, aut bibere viderint, quid opus eſt verbis? ab iis vſendis abſtinent, ut qui ad ſuos ipſorum numeros vivant, & auxilia medica uſurpare negligant. Ideo autem ſe ab illis removent, ne qua labe ignominiæ inurantur, quaſi artem male ab diceriut, & inde nomen eorum in contemptu ponatur. Quo circa ſi quis etiam ad eos accederit, difficili morbo impeditus, & eos quamquam rempore parum opportuno medicamentum ſibi componere urget, non ſolum precibus ejus benevole non annuunt: verum etiam ut amentem repellunt. Et ſi enim nonnunquam indulgent ægrotanti, eumque conſolatione deliniunt, non tamen eo uſque id faciunt, ut propter intempeſtivam ejus petitionem homicidæ audire velint. Salutarem porro medicinam petiſſeram poſſe reddi, ſi alieno tempore fiat, ſapiens ille docet his verbis: *ἐκκαιρία τε γὰρ ὑγιεὶ πᾶσιν ἰατρικὸν· ὃν δὲ τοῦτ' ἀγνοῦσιν, intempeſtivitas in ſanitate morbum, in morbo mortem arcuit.* Jam ſi talis ne tanta diligentia a corporum medicis præſtatur (neque enim aliquam indulgent ægrotis, ubi manifeſtum periculum cernunt) multo magis morborum ad animam pertinentium medici & curam præcipuam ſuſcipient, & ſecundum leges ſpiritus male habentium diætam moderabuntur. Sic igitur corporeis affectibus medentes, & ſentiunt & faciunt omnia ex medicinæ præcepris, idque ut corpus, quod multis partibus anima eſt inferius, ad ſanitatem ſuo labore perducant.

Curator autem, & Salvator noſter JESUS CHRISTUS præclarius oſtendit, num voluntatibus humanis condeſcendere oporteat, necne. Dixit enim: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Tum vero *multi diſcipulorum ejus abibant retro, nec amplius ambulabant cum eo, dicentes, durus eſt hic ſermo, & quis poteſt illum audire?* Atque illi quidem hoc modo. Quid ad hæc Salvator noſter? neque mollius quidpiam locutus eſt; & ſe deferentes nihil curavit penitus: ſed eos abire ſivit, ut divinus Joannes ait. Hoc autem fecit utique,

Joan. 6.

non quod eos salutem adipisci nollet: verum quod cum tali medicina intelligerent, nec intelligerent, nec magistro obedire didicissent, retro abire pro ipsorum arbitrio permissi sunt. Indigere autem nos ista medicina, constat omnimodis. Postquam enim malorum multorum machinator draco ille a principio exitium nobis in os immisit, vicissim curatio per os excogitata & inventa est. Hoc enim sensu etiam Judæis Dominus dixit: *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Quid ita? quoniam serpentis, quem mente percipimus, veneno ante tempus mortui estis.

Quod cum ita sit, de cætero præpurgatione opus est. Novit enim probe sanctitas tua, etiam volentes antidotum recipere, eo non similiter & fortuito uti; priusquam videlicet maligus humoribus, a vitiosa victus ratione collectis sese purgaverint: sed attenuantur & purgantur ante, & sic demum pharmacum accipiunt. Quod sine dubio idcirco faciunt, ne pro pharmaco utili noxium accipiatur. Quare sacrum gustare calicem nihil prodest, nisi prius bene purgatus sis. Hæc porro dicimus, non ut non in desperationem abjiciamus; verum ut modos potius ac rationes discamus, per quas vita & mors invehi soleat. Quod si affirmaremus, etiam ejectis humoribus vitiosis, & inde nobis apertiore conciliata, nondum permitti nos sacro poculo frui, tum sequeretur ut desperandum esset. Quod si nihil est hujusmodi, & qui accedit, tantummodo discit quomodo accedendum sit, ne inde mortem pro vita lucretur (nam
1. Cor. 11. juxta beatum Paulum, *Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, et dormiunt multi*) qualis est ista in hac re desperatio? Immo potius salutis concipienda spes, quam veritatis cognitio parit. Quam ob causam vigilandum est. Quantum enim habet boni ejus quo sacro opus est agnitio; tantum contra habet mali ejus quod conducibile est ignoratio. Reputa enim tecum, non paucos infirmorum adisse mortis periculum, quia cum in medicos inexercitatos incidissent, congruentia morbo remedia non sint adepti. Quod si itaque ita se habet, nulli relinquitur æquum videtur: siquidem potius tum ipsi male valenti, tum pharmaca miscitranti manifeste periculum imminet.

Ac si placet, admonitionem auscultes, qua Basilius Magnus sacerdotem unumquemque compellat, in hæc verba. Vide ne paveas hominem, ad ipsum & delictum tuum: neve tradas filium Dei in manus indignorum. Ne revereare quemquam gloriosorum terræ in hora illa. Et ut paucis comprehendam, quos sacri canones excludunt, ne illos fac participes. Insuper & Joannem aurea fundentem flumina divina dona administrantes sic affatum constat. Si enim conscii nequitiæ cujuspiam, hujus mensæ eum participem fieri permiseritis, sanguis ejus de manibus vestris requiretur. Sive ergo Dux accesserit, sive Præfectus, sive ipse diademate cinctus, indigne autem accesserit, prohibe, majorem illo potestatem obtines.

His positis, non est, opinor, consentaneum condescendere, ubi potius animæ periculum est: sed adhibendam illic medicinam, secundum leges spiritus, si modo etiam obtemperent ægroti. Sin autem præstacti, & suo ipsorum se arbitratu regentes, curationem ægre sustinent, alterum e duobus in his faciendum; ut vel pedetentim emendentur, vel omnino deserantur. Nam super populo incredulo, & contradicente, 1 Cor. 6. ut ait Magnus Basilius, illud dicendum; servans servæ animam tuam.

Molesta quidem appareat hæc oratio, & dura, & severa: at non omnibus prorsus: verum illis magis, qui secundum Christum nolunt vivere, ita dicentem, *Jugum meum suave* Matth. 11. *est, & onus meum leve.* Si ergo levia sunt Servatoris nostri mandata, quid faciemus nos, qui ea per nostram segnitiem gravia, & odiosa reddimus? nec istuc saltem cogitare possumus, nos medicis corporum subjicimus, & amaras potiones patienter haurimus, & cauterium in cervicibus perferimus, & alia hujus generis; propter curationem corporis multa toleramus: spiritualia vero medico nostro neutiquam subdi volumus, omnibus modis res ejus curiose perferutantes; dictitantes cum pœnis intligendis zigidum; rursum, in congressibus arrogantem, & insolentem esse; non videntes, secundum ulcera quibus laboramus, emplastra quoque nobis imponenda. Scio enim aliquando utile esse condescendere, hoc, inquam, nos quoque confitemur. Verumtamen non in singulis, & per omnia utile est, quoniam nec ejusdem habitus sunt omnes. Nam qui promptus est & cedere aliquando, & referre pedem, quando id tempus postulat, huic plane conducit condescensio: talem quippe trahit amplius, & facile jugo spiritus subjicit. Ast pro sua libidine viventi, & retrogredi minime volenti, & pharmaca penitus averfanti, ei condescensio nullam incommodat. Facit enim amplius tranfversum agi, & labi. Ob hoc enim Dominus nunc dixit, Matth. 15. *Ut autem non scandalizemus eos, accipe hamum, & vade in mare: nunc enim scandalum floccipendens, inquit, plantatio quam non plantavit pater meus cælestis, eradicabitur.* Demon- Matth. 25. stravit namque hinc, & prodesse, & non prodesse frequenter condescensionem. Quare & eos qui immerite in eo offendebantur patri faciens, aiebat, *plantatio quam non plantavit pater meus, eradicabitur.*

His de causis caute agendum est. Si enim medicus corporalis non confuevit tractare morbum alio quocunque modo; sed tantum ex decretis medicorum, quamvis interdum ægrotus iracfatur, quanto magis spiritualem medicum humanis cupiditatibus condescendere non oportet, siquidem de ejus manibus imprimis eorum sanguis requiretur, qui ex negligentia illius in perniciem animæ incurrerint? Aut igitur, ut nobis, medere: aut linguam contine omnino: præsertim si ægroti medicamenta indignantur, Tunc enim non de tuis, sed de ipsorum manibus eorum sanguis requiretur. Audi quid Ezech. 33. per Ezechielem dicat Deus: *Si speculator viderit tubas, & significaverit populo, & audierit audiens vocem tubæ, & non se observaverit: & venerit gladius, & comprehenderit eum, sanguis ejus in capite ejus erit; quia vocem tubæ audivit, & non se custodivit.* Hæc ex paucis multa, plura enim per angustias temporis non licuit.

EJUS-

EJUSDEM DISPUTATIO SECUNDA.

Utrum audiendi ſint docentes, hominem a principio caducum corpus habuiſſe: & paſſionibus, ſive incommodis naturalibus etiam ante tranſgreſſionem obnoxium fuiſſe: cibumque ſenſibilem in paradiſo adhibuiſſe: & lignum ſcientiæ, ficum extitiſſe.

AD VENERABILEM IMPRIMIS MONACHUM Dominum JOANNEM SMENIOTAM.

PRIMUM quidem hominem illum ab integritu & corruptionc initio liberum, poſt prolapſionem in peccatum, morte damnatum eſſe, ante alios ſapiens Salomon docuit, in libro Sapientiæ ſuæ, ad verbum ita loquens. *Deus mortem non fecit: ſed in*
Cap. 1. & 2. *corruptione exercit hominum, & imaginem pro-*
* *Legit al.* *prie æternitatis * fecit illum. Invidia autem dia-*
Invenit, pro *boli mors intravit in orbem terrarum.* Si igitur
ideirco. Deus hominem in incorruptione condidit, ad ſimilitudinem æternitatis ſuæ, quonam tandem modo corruptioni & mortalitati ſubjectum aſſeremus, idque cum Deus, ut audiſti, mortem ab initio non fecerit? Nam ſi dicimus, corpus illiud Adami corruptioni aliquo modo obnoxium fuiſſe, nihil aliud dicimus, quam corruptionem ac mortem tunc a Deo dominatum in nos habuiſſe. Atqui aliter, aliter, inquam, res eſt: quoniam, ut jam diccbamus, Deus mortem non fecit. Quocirca de hoc dubitare neſas. Etenim ſi, quemadmodum illi volunt, etiam ante prævaricationem Adam primus homo mortalis erat, quid illi poſtea irrogatum mortis ſupplicium? quid pelliceam indutus eſt tunicam, ſiquidem a primordio eum Deus mortalem procreaverat? cur etiam folia ficus conſuit, & Deum latere
Genes. 3. conatus eſt, ſi non divinitatis adipiſcendæ ſpe illectus, primam ſtolam perdidit, & pro immortali mortalis repente evaſit?

Accipe quod in rebus divinis egregie verſatus Joannes Damaſcenus ſuper hoc alicubi ſcriptum reliquit. Principio neceſſimus ille (diabolus) ipſum conſequendæ divinitatis Adamo injecit, atque ita eum ad conditionem moriendi, more animantium brutorum, dejecit. Docuant igitur iſti, ubi prius cum eſſet, & unde ipſum ad interitum cum beſtiis communem dejecerit. An a ſublimitate immortalitatis utique, qua ante mandatum abs ſe violatum præditus erat? Per inobedientiam igitur, genitis noſtri auctor ad corruptionem & neceſſitatem ſubeundæ mortis redactus: per inobedientiam ad induendam pelliceam illam tunicam damnatus eſt: per inobedientiam calamitoſa hæc, & variis expoſita incommodis vita introivit. Ait enim, *quia hoc feciſti, ſpinas & tribulos terra parit tibi.* Quid multa? ſi primitus Adam ita fuiſſet conditus, ut mori poſſet, non cum peccato jam irretitum morte condemnaſſet Deus. Qui enim condemnaſſet? nam vel citra condemnationem mors mortales naturaliter ſequi conſuevit. Quamobrem nihil tibi cum illis ſit;

præſertim quando Carthagine congregata Synodus quæ dicta ſunt confirmat; cujus illa verba canone centeſimo nono leguntur: *Si quis dicit, Adamum mortalem a Deo formatum, & non poſt peccatum corruptioni ſactum obnoxium, anathema ſit.*

Sic etiam vir ſanctiſſime, quotquot Adamum medium inter immortalitatem & mortalitatem conſtituunt, procul a vera ratione diſcedunt. Quapropter tibi dubitandum non eſt. Etenim ſi Deus, cum produceret hominem, tunc illi dixiſſet, quo die comederitis de arbore, morte morieminí, attuliſſent iſti aliquid, quia principio mortalem eum ſimul & immortalem fuiſſe opinantur. Quia vero multo poſt cjus creatinnem mandacum dedit, unde & mors occaſionem contra nos nacta eſt (ait enim, *ſi comederitis, morte morieminí*) curioſius indagare primi hominis conditionem prorſus non decebat eos, qui ſacram Scripturam interim legunt & perſcrutantur: cum hinc perfecte ſcirent, quali natura eſſet conditus, qui ſecundum imaginem Dei ſcilicet factus eſſet. Patet enim, Denm manuum ſuarum ſigmeutum honorare voicntem, a primordiis ſtatim, atque ab ipſo principio illud incorruptionis munere condecoraſſe. Atque hinc univerſus ſanctorum chorus adſtipulatur; nec tu fidem dictis non adhibe. Quoniam namque Deus hominem omnium terrenorum principem conſtituere voluit, ob id (ut anream orationem fundens Joannes inquit) animæ eſſentiam illi largitus eſt, hinc ipſum etiam jugiter immortalem eſſe volens. Nam ſi hoc non fuiſſet, ſi animum mentis compotem a Deo Adamus non accepiſſet, nihil erat futurus, juxta divinitſſimum Joannem: ut pote formatus de pulvere, unde nimirum beſtiæ quoque procreatæ ſunt.

Intellige igitur, o ſacrum caput, ex multa bouitate Dei talibus muneranris incorruptionem tunc Adamo, quem primum finxit, imperitiam eſſe, & gratiam ſtatim in ipſo perfectam ſimul, & omnibus numeris conſummatam penitus fuiſſe. Alioqui non illi ſacer paradiſus ad habitandum contigiſſet: nnn ei honoris ergo in omnia terrena imperium datum eſſet: non illi tunc immortalitatis amplitudo, ſecundum imaginem æternitatis Dei collata fuiſſet. Verum hæc quidem a principio ipſo ex gratia Adamo a Deo conceſſa ſunt, ut diximus. Divina autem vox illa, ne comederet de ligno ſcientiæ, ne morte moreretur, multo poſt creationem iſtanc ei legem impoſuit, ut ſupra meminimus. Impoſuit autem lis de cauſis,

quas novit ille, *qui novit omnia, etiam antequam fiant*. Quamobrem fine illos: noli tu quoque sermone imperitorum simul auferri. Creavit enim Deus hominem in incorruptione, hoc est, illico incorruptibilem ipsum produxit. Atque ideireo a ratione alienum est dubitare. Si enim Deus, ut jam significavimus, primum hominem secundum imaginem æternitatis suæ ab initio condidit, quid quæso dicere attinet, qualem illum secundum naturam condiderit: siquidem secundum imaginem æternitatis suæ illum tunc condidit? quæ quidem ab omni corruptione externes est, ut oratio paulo infra laudanda tum luculentissime demonstrabit. Ne itaque miretis, quandoquidem & divinum Anastasium Sinaitam habes, cujus in oratione de resurrectione hæc sunt ad verbum. Et fecit Deus hominem; ad imaginem suam fecit illum. Prima est hæc fictio, simplex, omni jugo soluta, incorruptibilis.

Deut. 33.

Si ergo prima creatio corruptione vacabat, ut divinus vir de primo homine differens dixit, quid requirimus amplius? incorruptibilem enim illum jam tum Deus produxit, ut jam docuimus: quin & immortalitate cohonestavit. Nec mea illæc verba sunt: sanctissimus Andreas Cretensis, sermone de defunctis ita locutus reperitur. Ficto abs se homini Deus rationis & intelligentiæ, & immortalitatis & immunitatis ab interitu ornamenta contulit.

Jam si Deus homini immortalitatis ornamenta præbuit, ut divinus hic vir affirmavit, unde postea dispuratores illi, aut quali tandem magistro usi, mortalitatem immortali admiscuerint, idque priusquam ei mandatum daretur a Deo, hoc ante omnia discere postulamus. Si enim Adam, quod asseverant, mortis capax a Deo formatus est principio, non postquam paulo post ad corruptionem mortalitatemque redactus est, hoc quoque dicamus prorsus necesse est, etiam lapsos angelos non solum non lucidos fabricasse Deum, sicuti omnes ordines cælestes; sed tenebrarum convenientes eos capaces fecisse. In his enim omnis quem possidebant splendor subito mutatus, in tenebras totus concessit. Sed neque hoc ab initio fuit, nec illud; quamquam id nobis adhuc indoctis videatur. Deus enim, qui hominem a principio immortalitate exornavit, & angelis lapsis lumen inexplicabile principio largitus est, illo rursum eos & loco, & charismate spoliavit. Quam ob causam? quia majora, & ultra captum suum conceperunt, & de dignitate sua cogitaverunt, ut sacra Scriptura testatur. Audias lleet, quid ad ipsum, Satanam nempe, per Ezechielem dicat Deus. Simul atque exaltatum est cor tuum propter pulchritudinem tuam, & dixisti in corde tuo, Deus sum ego, repente de cælo de Cherubim projeci te, & perdit scientia tua cum pulchritudine tua. Ergo primus homo, vir sanctissime, corruptionis & interitus expers a Deo creatus est. Cæterum ubi se majora meditatus, divinitatem sibi promisit, caligans illum Deus, ne quid tale posthac animo verteret, corruptibilem ex incorruptibili, & mortalem ex immortali reddidit. Neque hoc solum; sed insuper e paradiso sine mora exterminavit, tametsi ejus gratia sacrum illum hortum exquisite plantaverat.

Ezech. 28.

Sed quid ego exterminationem e paradiso memoro, quando & potestatem in animantes rationis inopes a Deo sibi tributam mox amisit, & propter transgressionem damnatus est ita, ut quas sub jugo suo haberet, eas formidaret? Vides enim quomodo & leo ipsum contemnat, & pardalis fugiat, & cæteræ omnes subjectionem recusantes, longius ab eo recedant. Adverte igitur animum. Tametsi animalia Deus ad ipsum adduxit, tametsi omnia sub pedibus ejus subjecit, ut est apud Davidem, nihilominus peccatum hoc etiam principatu illum privavit. Quomodo illum privavit? non quod illa ὀργὴ etiam *ἀνυπόστατος* fuisset pra erat, ut plerique existimant: sed quod Adamus datum sibi insuper transgressus, omnibus illis a Deo ipsi per gratiam traditis excidit. Idem in immortalitate quoque cernere est. Si enim credimus, Deum omnia proprio consilio & voluntate facere & commutare, quod Propheta Amos canit, efficitur omnino, ut credere debeamus, illum quoque mortalem ex immortali, rursumque immortalem ex mortali & corruptibili facere. Quare nemo dicat, Adamum a principio morti obnoxium esse condituin, & si paulo post in corruptionem & mortem incidit. Mitte illos, quandoquidem manifeste ludunt, in quibus ludendum non est. Simul enim violavit mandatum Adamus, & simul mori cæpit. Confirmat hoc Scriptura sacra, *Quacunque die comederitis de arbore, morientini*.

Psalm. 8.

Cap. 5.

Quid plura? Si a principio ita conditus esset Adamus, ut mori deberetur, non diceret Salomon, *Deus mortem non fecit*. Ita enim non cohærent, & parum inter se congruunt. Ciaret igitur hinc, simul fregisse mandatum, & simul factum quod non erat. Quid porro illuc est? mors in Adamum principio minime cadebat: sed nisi de ligno comedit, tum cecidit. *Quacunque enim hora comederitis*, inquit, *de ligno, morte morietmini*. Noli porro illuc mirari. Quamvis enim animam intelligentem ei Deus indiderit, ut inde æternitate augeretur: (& fidem facit ille lingua aureus) tamen, ut jam dictum est, mandati transgressio & immortalitate ipsum nudavit, & paradiso expulit, & in terram, de qua simpius erat, reverti fecit. Recte igitur Propheta Amos, Deum omnia facere & transmutare arbitratus suo ad utilitatem nostram.

Genes. 3.

Cognosce itaque. Si enim, ut copiose probavimus, & incorruptibilis & immortalis a Deo Adamus creatus est, unde quæso, illi prorumpentes, medium ipsum inter immortalitatem & mortalitatem fuisse toto pectore contendunt, & non omnimodis immortalem secundum dignitatem ei ante peccatum imperitum prouuntiant? Ad hæc respondeant velim. Atqui nihil afferre queant. Neque, ut nosti, tantummodo medium ipsum inter hæc duo extrema naturam habuisse affirmant: sed insuper etiam perfectiones naturales affingere eidem non pertimescunt, qui ante peccatum a corruptione, interitoque liber, nec pati poterat. Nec sententiam e scripturis probant, ut diximus. Sed ut ne timueris. Tali namque natura fuisse hominem ab initio, incorruptibili potta, & impassibili, & nullo modo passum, ab omni corruptione remotum, lingua aureus, homilia decima septima in Hexaemeron sive Genesin docuit, ubi ait hominem ante peccatum adeo segregatum, & liberum a perpessionibus fuisse, ut sunt angeli, gloria perfruentem ineffabili. Et longe fusius in libro de Statuis, ubi hæc de re dilucidius verba facit. Cum enim corpus hoc corruptibile tantopere quidam calumniarentur, ut etiam divina fabricatione indignum dicitarent (ajebant enim, si plasma divinarum manuum esset, non ita innumeris malis subjiceretur) sic eos est aggressus.

Genes. 2.

Nequis mihi hominem hunc dicat, qui offendit, qui damnatus est, qui ignominia affectus. Sed si noscere quæritis, quale e

principio corpus noſtrum ſinxerit Deus, paradiſum ingrediamur, & ab initio hominem conditum inſpiciamus. Non enim, ut nunc, corpus illud corruptibile, & fluxum erat: ſed tamquam aurea quædam ſtatua, recens e conflatorio educta, & clare ſulgens, ita omni corruptione vacabat; non labor moleſtabat, non ſudor labefactabat, non ſollicitudines incumbebant, non triſtitiæ obſidebant, non fordes, non lacrymæ; non aliud quippiam malorum ſimilium. Verum poſtquam in beneficiorem ſe contumelioſe geſſit, & Deum fieri ſe poſſe ſperavit, excellentioraque quam pro dignitate ſua meditatus eſt; tunc nimirum, tunc ſapiens Deus adhibita illi correctione, corruptibilem mortalemque fecit, & his tam multis neceſſitatibus alligavit. Hactenus Joannes ille divinisſimus. Ergo incorruptibile illud corpus jure vocavit. Quod enim quaſi corruptioni cuidam expoſitum non eſt, pro certo incorruptibile eſt. Quod ſi incorruptibile, quomodo obſecro, & quia ratione patiebatur? diſcere ibuc cupimus. Non enim per noſmet cogitando conſequi non poſſumus, quo pacto corpus ab omni corruptione alienum pati, & affici potuerit, atque ideo doceri rogamus.

Porro, ſanctiſſime vir, etiam ab Heraclæe Epiſcopo, quamquæ in divinis rebus ſapiente, diſputata dubitationem non vulgarem nobis injiciunt. Quapropter illum in præſens adduxere in medium non decebat. Quæ eſt igitur illa dubitatio? Quoniam ille explanans, quæ de homine differuit celebris in theologia Gregorius, quomodo ſcilicet ab initio effictus ſit a Deo, & qualem mox naturam ſortitus, quamquæ poſt caſum factus ſit, & qualem deinde ſortem adeptus, ne malum foret ſempiternum, hæc duo nobis cogitanda relinquit; aut ſe theologicis veſtigiis non inſiſtiſſe, etſi hoc audaciur a nobis dicitur) aut, quod longe audacius eſt, magnum hunc Gregorium ipſum ſibi contradicere. Verum idcirco mihi ſuccenſere haud æquum eſt. Licet enim plures nos pro ſuperbis habeant, & inſipientes vocent, qui hæc nimirum ad fidem, ut videtur, difficillora affirmemus; tamen ſi quis accurate inquiſierit, quomodo, & qua ratione theologicas Gregorii ſententias expoſuerit, admirabitur: & inde nos accuſare deſinet. Bene igitur beatus Paulus, *qui loquitur linguis, oret ut interpretetur*. Ecce enim in hoc libro aliquando dixit, hominem eſſe temporarium ſecundum corpus, ante peccatum; aliquando inter corruptionem ſimul & incorruptionem, ſicut inter immortalitatem & mortalitatem medium primum illum Adamum, & naturalibus paſſionibus ſubjectum ſuiſſe contendit; ut ita patiens admoneretur, & de præſtantia mentis ſuperbiens emendaretur. Alio quando ſummam ipſum apathiam habuiſſe, & corpus ejus omni corruptione ſuperius, utpote immortalitatis ſecundum gratiam minime expers, ſuiſſe dixit. Hæc, divina accuratius perpendentibus, nequaquam admitenda cenſentur. Cave autem arroganter hoc a me dictum exiſtimes. Si enim neque hoc erat primus homo, neque illud, id eſt nec corruptibilis, nec incorruptibilis, nec mortalis, nec immortalis, ut illi placet; quomodo rurſus eumdem ſummam habuiſſe apathiam, & ſecundum gratiam immortalitatis non experrem ſuiſſe aſſerit?

Equidem præ ſtupore vix me capio, quomodo admirandus ille vir in tantam diſcrepantiam devenerit: quomodo, ut nobis quidem videtur, ipſe ſecum pugnet. Si enim nec corruptibilis erat primus homo, nec incorruptibilis, quomodo igitur admonitionis & caſtigationis cauſſa patiebatur? Pati, neceſſario eſt corruptibilis. Si autem corruptibilis Adamus, quoniam patiebatur, qui tandem ipſum incorruptibilis & corruptibilis naturæ medium fuiſſe probare annitentur? Hæc nobis male conſuſa ab indoctis illis videntur. Si enim, ut illi autumant, medium inter magnitudinem, & humilitatem, hoc eſt inter immortalitatem & mortalitatem corpus Adami fuiſſe divinus Gregorius docet, quid eſt, quod idem vir magnus antea temporaneum vocavit? Huic oppoſitioni reſpondeant. Si enim temporaneum erat, patet etiam mortale fuiſſe. Si mortalis Adamus, quoniam corpus ad tempus durans gerebat, quomodo ipſum poſtea medium inter magnitudinem & humilitatem ſuiſſe ait?

Scito igitur, o ſacrum caput, & communi hominum natura pauca quædam differentem Gregorium, occaſionem neſcio quo pacto dediſſe Patri huic exiſtimandi, de primo homine iſta differuiſſe. Sic igitur, ſanctiſſime, & medium magnitudinis atque humilitatis, non de corruptione, ut arbitror, & incorruptione magnus ille ſcripſit: ſed univerſe de anima & corpore. Etenim anima cujuſque, per divinam inſtitutionem, ut effet, confecta, major ſine diabolo luteo iſto corpore fuit. Et quid plura attinet? Nam ſi verba theologica attente legas, deinde expoſitionem ſuper ipſa conſideres, tunc, tunc inquam, diſcea, quantum differepent, & a pia cogitatione hanc explicationem mirum in modum abhorrere dices.

Ne longe abeamus, temporarium & immortale: & ut patiatur, & patiens admoneatur & erudiatur; &, animal ſic conſtiturum, & alio poſtea converſum, neutiquam generis noſtri principi illi & primo Adamo quiſpiam accommodaverit, niſi in incorruptione, & ſecundum imaginem æternitatis Dei etiam ante prævaricationem corruptioni & mortalitati debitum ſuiſſe fateamur. Quæ cum ita ſint, præſtabat ſilere; cum præſertim ipſum divum Gregorium ſuper primævo homine nihil tale tum dixiſſe videamus. Quomodo enim, ſi pergens etiam corpus illi dat a quacunque corruptione invidum, & confirmat ſententiam his verbis: & ſine omni tegumento & munimento? Talem quippe conveniebat eſſe qui primus condereetur. Attentione digna res. Si enim decebat talem eſſe, qui primus fuit conditus, non egentem videlicet ullo tegumento, aut munimento (eſt autem hæc perfecta apathia) liquet, *temporarium & immortale*, &, *ut patiatur*, & *patiens admoneatur, & eruditatur*, iſta, inquam, de communi hominum natura accipienda, ut jam monuimus. Fuit enim impoſſibile a ſe diſſidere magnum Gregorium, nunc impaſſibile affirmantem corpus Adami, nunc paſſionibus naturalibus, idque ante tranſgreſſionem, ſubjectum.

Quod porro corpus illud non egens ullo tegumento incorruptibile & immortale ſine controverſia fuerit, luculentius etiam Joannes Chryſoſtomus tradit. Nam concione decima quinta in hexaemeron inter cætera ſic loquitur. Naturæ neceſſitatibus in paradiſo nequaquam conſtringebantur protoplaſti, prorſus incorruptibles & immortales creati; neque veſtimentorum egebant. Si igitur, dilecte, Adam prorſus incorruptibilis & immortalis eſt procreatus, quomodo illi medium inter immortalitatem & mortalitatem illi ſtatuunt? Multis itaque demonſtratum eſt, hominem ab initio immortalem eſſe formatum, tunc ei

u Cor. 14.

immortalitatem donante Deo, qui magna donare consuevit. Et fidem habe etiam hic Joanni oris aurei, dicenti. Cum nihil intulisset in vitam homo, mox immortalitatem, omnemque aliam in paradiso voluptatem accepit. Sed ubi divino mandato inobediens factus est, illico immortalitate spoliatus, ex immortali mortalis est redditus. *Qua enim hora comederitis*, inquit, *de arbore, morte morieminii*. Ac de istis ita dictum esto.

Fuisse autem incorruptibile & immortale corpus illud, docuit etiam Beatus Cyrillus, in oratione de fabricatione hominis, ubi ad verbum sic est. Creatum est quidem corpus Adami e terra, a corruptione autem & morte invictum. Auctor enim & fupeditator vitæ illi vitam inseverat. Quin & Magnus Basilius. Cum finxisset hominem Deus, inquit, æternæ vitæ fruitionem illi donavit. Præterea divinissimus Barlaam sic ad Josaphat. Primum hominem Deus potestate arbitrii sui, & immortalitate honoratum, regem omnium terrenorum declaravit. Idem Joannes Chrysostomus, sic ad verbum differens, eoneione vigesima prima in hexaemeron. Fabricatum a se hominem Deum omnium quæ sub aspectu cadunt principatum habere voluit. Propter hoc enim dixit, *Faciamus hominem ad imaginem nostram*. Faciamus hominem principem terrenorum universorum. Etenim nihil aliud illud *secundum imaginem*, nisi principatus & dominii rationem significat. Sicut enim universitatis Dominus in omnia imperium obtinet, aspectabilia & inaspectabilia, ut omnium conditor: sic cum animal hoc mente & consilio præditum condidisset, id omnibus quæ oculis sentiuntur præsse voluit. Quare & animæ essentiam illi donavit, quo duraret ævo sempiterno. Tu nolli dictis diffidere; siquidem & Salomon hoc ipsum indicat. *In incorruptione*, inquit, *Deus hominem creavit, & secundum imaginem æternitatis ipsius*. Et esset quidem ita sempiternus: sed quia per socordiam lapsus est, & præscriptum sibi mandatum violavit, ne sic quidem omnino ab eo se removit: sed immortalitate quidem exutum, & morte damnatum in eodem ferme imperio reliquit.

Sap. 2.

Planum est igitur, hominem antequam de vetito ligno vesceretur, a morte liberum fuisse: non enim pro supplicio, ut Chrysostomus in decima sexta homilia docet, mortem ei post esum indixisse. Verum hoc loco advertendus est animus. Non solum omnium quæ aspectu percipiuntur, regem eum constituere Deo placuit: sed & opere ipso imperium ejus absolutum planeque demonstravit. Omnia enim tunc animantia ad illum adduxit; tametsi quid futurum esset non ignoraret. Atque ita omnia, fervorum specie illi representata, appellationes ab eo susceperunt. Sic igitur per inrelligentem animam immortalitate eum honoravit. Quamquam enim & futuram non multo post prævaricationem ipsius præsciret, tamen ex sola præscientia eum damnare nolens, suam voluntatem in eo, ut Deo dignum fuit, explevit, & anima ipsum, ut jam dictum est, impertivit, per quam in perpetuum immortalis esset. Si ergo immortalitate hominem cohonestavit, manifesto in errore versantur, quicumque mortalitatem illius immortalitati admiscent. Non parum enim hinc honorem homini a Deo in principio collatum obscurant, & imminuunt. Unde & mortalitatem cum immortalitate confundere prorsus non decebat: siquidem Joannem Chrysostomum prius dicentem audiverunt; sicut aurea statua, modo de conflatorio educta, & clare fulgens: sic illius corpus ab omni corruptione liberum erat. Quare & mortalitatem cum immortali conjungere fas non erat: quandoquidem aurea lingua exemplo hoc potissimum usa est. Declarat quippe hinc, corpus ejus morte & corruptione fuisse majus: ut prodeuntem modo flatuam, & clare fulgentem, omni labe vacare necessario confitendum, & credendum est.

Incorruptibilis igitur, & immortalis in principio homo. Quem etsi postea morte damnavit, tamen non diu sine consolatione reliquit. Audi quid de hoc scribat Magnus Athanasius, sermone de Assumptione hominis. Mors quidem ingressa est per inobedientiam. Tamen laxans minarum vigorem Deus, statim spem immortalitatis humano generi præbet, & Enoch de medio rapit, & hinc mortalem naturam terminos immortalitatis suscipere docet. Hæc etiam discipuli Christi confirmantes ajunt, incorruptionem & diuturnitatem vitæ nostræ exemplis Enoch, & Eliæ evidenter stabiliri. Per translationem enim ipsorum spem immortalitatis mortali huic naturæ mirabiliter admodum ingeneravit. Et idcirco Magnus Athanasius dixit, Eliam rapi, & velut in cælum subvehi, mortem infra relinquentem. Damasceuus præterea sic enm affatur. Currus in sublime tollens, igneam gratiam miraculorum tibi dedit Elia Thesbita, incorruptum te faciens, ut non videas mortem donec prædicaveris omnium consummationem. Et hic quidem sic.

Gen. 5. Hebr. 11.

Joannes autem illud os aureum, hanc incorruptionem primum illum hominem habuisse illustrius docet, cujus verba reeitabo. Placuit Enoch, & transferur. Vide domini bonitatem. Cum enim invenisset virum virtutis officia præstantem, non eum privavit dignitate, qua protoplastum ante mandati transgressionem eumulaverat. Quæ porro illa dignitas, quam primo homini principio Deus donavit? Incorruptibilem, immortalem, exitii experiem esse, ut liquido ostensum est. Quam dignitatem accepit quidem Adamus, perdidit tamen simul ac mandatum neglexit, pervicaceque consilio arborem tetigit. Itaque ut non penitus desperemus, quasi immortalitatem illam numquam recuperaturi, transiert Enoch, & immortalitate eum dignatur, perque multa sæcula vitam ei producit: hinc significans mortalem naturam nostram illius modum exspectare, qua per transgressionem Adamus excidit.

Quod si hæc ita sunt, quid plura attinet? Si enim primus ille homo hanc incorruptionem habuit, quam expectare Deus mortalem naturam docuit, Enoch transferendo, apparet plane, talem a Deo hominem ab initio conditum, qualem ex mortuis resurrecturum divina prædicant oracula. Ne igitur hæsita. Cogita secum, quod etiam divinus Anastasius Sinaita in oratione de resurrectione de his clarissime posuit in hunc modum. Tale e mortuis excitatur corpus examine, quale erat a principio, rejectis omnibus, quæ illi propter peccatum contigerant. Attende igitur. Si tale resurgit, quale a principio erat: resurgens autem tunc corpus certum est morte & corruptione superius resurrecturum (id quod maximus ille Paulus testatur) *oportet*, inquit, *corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc immortalitatem*, manifestum

1. Cor. 15.

ſit, & corpus illud, primum videlicet a Deo creatum, vere immortale fuiſſe, & incorruptibile quod toties jam diximus. Idipſum quoque docet Nyſſæ Epiſcopus S. Gregorius, præſertim ubi divinum Eccleſiaſtæ dictum exponit, nempe iſtuc: *Quid eſt quod fuit? ipſum quod futurum eſt. Quid quod factum eſt? ipſum quod factendum eſt.* Ait enim, manu Dei factum hominem, non eſſe, qui nunc eſt propter peccatum, ſive mutabilem & corruptibilem.

Eccleſ. 1.

Sap. 2.

Si igitur *in incorruptione Deus hominem fecit, ſecundum imaginem æternitatis ſuæ*, ut Salomon ait: ſi in eo declaravit ſtudium ergà illum ſuum, quod animam ratione præditam illi immiſit, ut eſſet etiam immortalis jugiter, ſicut Chryſoſtomus inquit: ſi igitur æternæ vitæ fruitionem donavit ab initio homini Deus, ut ait Magnus Baſilius ſi: Igitur prima creatio Adami incorruptibilis erat, ut divinus Anaſtaſius Sinaita ſcribit: ſi igitur dignitatem dedit principio homini Deus, nempe exitii expertem eſſe, ut S. Andream Cretenſem dixiſſe patet: ſi igitur libertate voluntatis, & immortalitate cum decoraſſet hominem Deus, regem omnium terrenorum inſtituit, ut beatus Barlaam dixit, quomodo adhuc mortalem a Deo productum aſſeremus? prorſus impoſſibile opinor eſſe. Quidni? quando & theologiæ doctiſſimus Gregorius non finit de primo homine talia cogitando concipere. Nullius enim tegumenti, & munimenti indigum primum hominem cum affirmaſſet, ſtola immortalitatis veſtitam eſſe qui primus a Deo eſt fabricatus, haud obſcure admonet. Etenim ſi ſecus eſſet, extrema illa corporum reſurrectio ad veterem illam, & primam vitam reverſio eſſe non diceretur.

Reliqua, de cibo videlicet primi hominis in paradiſo, & de ligno ſcientiæ boni & mali, deſiderantur. A Glyca porro plures hujuſcemodi diſputationes conſcriptas fuiſſe, mihi fit credibile, inquit Pontanus.

IN DISPUTATIONES GLYCÆ

NOTÆ.

QUod ad poſteriorem diſputationem Glycæ attinet; refellit illa ex inſtituto ſententiam Dioperæ de natura Adami media inter mortalem & immortalem. De qua copioſe etiam Glycas in Annalibus ſuis parte prima. Etſi in bonum ſenſum ſententia Dioperæ accipi poſſit, ut jam ſupra notabamus. Operæ pretium autem erit, ea, quæ Glycas in Annalibus differit, conferre cum hac ejus diſputatione: Inde enim quod hic deeſt de cibo primi hominis & de ligno ſcientiæ boni & mali petere licebit, tametſi errat Glycas, quando negat Adamum in Paradiſo cibo vero & ſenſibili uſum eſſe: nec argumenta ejus quidquam concludunt, ut facile demonſtrari poſſet, ſi id nunc nobis eſſet propoſitum. Quare dum minorem errorem, & qui fortaſſe non tam error eſt in re, quam nomine, inſectantur, in longe majorem incurrit. Nam qui Adamum in ſtatu innocentiæ immortalem fuiſſe aſſerunt, illi etiam docent, homines in ſtatu innocentiæ pati potuiſſe non ſolum paſſione omnino perfectiva, qualis eſt receptio luminis & ſpecierum, quæ ſit ſine ulla deperditione, ſed etiam paſſione ad animalem vitam neceſſaria, quæ per ſe ordinatur, tum ad ſubminiſtrandos vitales ſenſitivoſque ſpiritus, quibus ad ſenſuum operationes indigemus: tum etiam ad perducendum per nutritionem & augmentationem animal ad debitam quantitatem & ſtatum; tum denique ut ſemen generetur, quo ad conſervationem & propagationem ſpeciei, animal ſibi ſimile poſſit generare. Licet autem animalis hæc actio ad perfectionem augmentumque tam individui quam ſpeciei per ſe ordinetur, per accidens tamen conjunctam habet reſolutionem ac conſumptionem quarumdam partium animalis actione calidi in humidum. Quæ cauſſa fuit, cur primi parentes in ſtatu innocentiæ cibi ſumptione ad vitam ruendam indigerent; nec non certis ſtatutiſque temporibus eſu fructus ligni vitæ; quo altrix virtus confortaretur, integraque & in ſuo robore perpetua permaneret, ne actione ac permixtione communis peregrinique nutrimenti debilitarentur paulatim, in infirmamque fenectam, ut nos, ea de cauſa devenirent, tandemque deficerent. Vis enim ligni vitæ ea erat, ut inſtar pharmaci antidotique præſtantiſſimi non ſolum nutrimentum puriſſimum ac defæcatiſſimum exhiberet, ſed etiam altrices vires confortaret, ac in ſuo robore & puritate conſervaret. Hæc & plura alia in eamdem ſententiam Ludovicus Molina tract. de pere fea dierum Diſp. 28. Quem legiſſe juvabit.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΚΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΙΚΑ
ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΒΙΒΛΟΣ ΧΡΟΝΙΚΗ.

MICHAELIS GLYCÆ
SICULI
ANNALES,
A MUNDI EXORDIO USQUE AD OBITUM ALEXII COMNENI.

PRIMA PARS TOTIUS UNIVERSITATIS rerum a Deo conditarum hiſtoriam continet, illuſtri expoſitionis varietate admirandam.

Interprete JOANNE LEUNCLAVIO.

ΒΡΑΧΕΑ ἀπολαβὼν ἐγχαράττω σοι τῷπ τὸ γράμμα, τέκνον μου φίλτατον· εἰ δὲ ἕ μελοίης αὐτὰς ἐκδυλῶξαι πόνοις οἷ τὰ χρονικὰ συγγραξάμενοι διηγήματα, ὥστε φιλοτιμίας ἐκθέσθαι τὰ κοπὰ συγγράμματα· ἀλλ' ἐν ὀλίγοις ἐγὼ τὰ τοιαῦτα συμπεφελαβὼν (οἶδα δὲ ὅτι ἢ πάνυ καταβαρυοίες τὰς ἀκοὰς, ἅπερ ὁ λόγος φὶς μήκης κατικταθεὶν) βραχέως ἰδύσοι ἢ ταύτῃ τὴ βίβλον συντίθημι.

Ἀρχὴ· Πρὸ πάντων ὧν εἰδέναι σε ἄξιον, ὅτι ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησε τῶν τὸν κόσμον ὁ Θεὸς· ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν. ἠδύνατο δὲ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὰ πάντα παραγαγεῖν, ὡρανὸν δηλονότι, γῆν ἢ θάλατταν, ἰχθύας, αὖπα τὰ πτερωτὰ, ἢ τὰ τετράποδα, ἢ αὐτὸ τὸ ἄνθρωπον. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀφορμὴς ἐπιδράξωνται οἱ ἐξ αἰτομάτου τὰ πάντα παραχθῆναι λέγοντες, ἡμέραν ἐκράδευ ἓξ ἐπὶ τῇ παραγωγῇ ταύτῃ τῶν πόντων ὁ δημιοργὸς ἡμῶν ἢ Θεὸς, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησίν. εἰ δὲ ἢ ὕπω τῶν ποιημάτων ἀπαρτισθέντων αὐτομάτα ταῦτα τινὲς ἐφαντάδησαν, πολλῷ μᾶλλον ἐπιρ ὁμᾶ ἢ τῷ ταύτα τὸν κυρὸν ἐφοίχθησαν.

Glycæ Annal.

HUNC etiam brevem commentarium tibi, chariſſime fili, conficere lubuit. Quamquam enim ſcriptores annalium in eo nimiopere laborare videa, ut ambitioſo quodam orationis genere cogitationes ſuas exponant; ego tamen meum ſecutus inſtitutum, quæ ab iis eſſent tradita, paucis comprehendere malui, quod cognitum habeam, prolixis orationibus aures hominum obrutas tædio quodam adficiant. *Aſſerti aut licentas explentes, aut vitia verborum exſtigata deſignant.*

Ante omnia vero ſcire debes, Deum ſex dierum ſpatio mundum hunc condidiſſe, & die ſeptima rerum creationi finem impoſito quieviſſe. Poterat quidem uno die res univerſas in ortum producere, nimirum cælum, terram, mare, piſces, volucres, quadrupedes beſtias, & in his hominem ipſum: ſed ne occaſionem erroris hinc ſui arriperent, qui fortuito caſu orta perhibent omnia, diebus ſex mundum hunc abſolvere voluit, quemadmodum aureus orator ille Joannes tradit. Nam ſi hoc etiam modo creatis abſolutisque rebus, auſi quidam ſint imaginari, caſu quodam ortas: multo magis id feciſſent, ſi pariter eodemque tempore conditæ fuiſſent. *Edit. Pariſ. pag. 3.* *Cur non uno die mundus condita.* *Joannes Chryſoſtomus.* *Cur diebus ſex condita.*

Placuit itidem Deo fex tantum diebus, non pluribus, nec pauctioribus opificium mundi hujus absolvere: ut sciremus, unibis quoque sex cujusliber septimanæ diebus laborandum, septimumque diem soli celebrationi divinæ impendendum. Nam ea de causa opifex quoque noster ab omnibus operibus fuis feptimo die quievit. Nec eft quod Dominum in Evangelio dicere miretis: Pater meus operatur hactenus, & ipfe operor. Nam tum quidem temporis, ut Chryfoftomus ait, ab operibus univerfis quievit, hoc eft, creare defiit. quippe poft fextum diem haudquaquam in ortum de nihilo quidquam produxit. Quia vero fecundum id creata conftant, fervare non ceffavit, abfque quo forer, in hodiernum illa diem non duraffent: idcirco etiam modo non abs re operari dicitur. Enimvero primo die cælum ac terram condidit, cælum inquam illud princeps, perpulchrum, fideribus carens, de cujus imagine Joannes Evangelice auctor hiftoriæ, de fequutura fecundum hæc rerum inftauratione loquens in revelatione fua, fic ait: Videbam cælum novum, terramque novam, & mare prius nufquam erat.

Deus, ait facræ hiftoriæ fcriptor, initio cælum & terram creavit. Animadverte, fili, dubium hoc loco quidam incidere: qui cælum prius condiderit, ac deinde terram. Quum enim prius loco fundamenta jaciantur, atque ita deinde tectum imponatur ædificiis: omnino terra prius in ortum producenda erat, ac tum demum cælum quoque creandum. Verum aliter egiffe Deum, nequaquam tibi mirum videatur. Nam quum operâ ipfius omnia naturæ leges excedant, & omnem artis fcientem: nihil novum, fi ejfam in mundi creatione cælum prius loco, terram fecundo condidit. Hoc modo divinus ille Joannes hanc dubitationem explicavit. Alii vero dicunt, Deum fummum artificem primum cælo condito, deinde terram creaffe, ut hoc ipfo ineffabilem fapientiam arremque fuam declararet. Nam quum de fententia Gregorii Nyffenfis, hominis rerum divinarum peritiffimi, per cælefia corporis motum celeritrmum fuo in loco terra ftabiliatur, & quafi conftringatur: omnino conveniebat id prius creari, quod alterum contineret, quam quod contineretur. Quod fi jam quis amplius dubitet, qui factum fit, ut terra de fundamento fuo non fuerit emota, quo tempore cælum non agitabatur, motuve fuo ferebatur, (hanc enim quæftionem eximius ille Maximus in lis, quæ ad Thalaffium fcripfit, movet) Jefu Nave F. dicente: * Sol apod Gabaonem fubfiftat, & luna ad Vallem Æloneten: ac refpondebimus, ubi Deus velit, ordinem naturæ vinci. Nam fi jus in manu funt terminus limices, fi terræ columnas ipfe ftabilivit, ut Davides loquitur, fi terræ fundamenta certa firmaque fecit, ut perpetuum loco non moveantur: define mirari, quod aliquando cæli motu quiefcente de fundamento fuo terra non excederit. Quamquam enim omnia ratione naturæ confentanea fiant hodie, famen fiquidem ita naturæ Dominus ille velit, etiam fupra naturæ leges accidere non pauca videmus.

Creavit igitur initio cælum & terram. Et quia, ficut eximius ille Bafilius ait, ex obftructione corporis cælefis aer caliginem altam induerat (erant enim, inquit Mofes, effafæ abyffo tenebræ) lucem hanc

Εν ἓξ δὲ τῇ μόνῃς ἡμέραις, ὃ ὁ * πλείος ἡ ἐλάττοτας, ὑπνοι φραχθῆναι τὸν κόσμον νόδόκτων. ἔτα τῇ ἡμέρᾳ διδεχθῆναι ἐνεῦθεν, ἓξ ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἐργάζεθαι, τῇ δὲ ἑβδόμῃ κεχρῆθαι ὡρὸς μόνον δοξολογίαν Θεῦ. διὰ δὴ τῦτο καὶ ὁ δημιεργὸς ἐν τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων ἀν ἤρξατο ποιεῖν. εἰ δὲ ὁ Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις ὑφητικὰ λέγων. Ο πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. μὴ Θαυμάζε. τότε μὲν γὰρ ὁ Θεὸς, ὡς ὁ χρυσὸς τῶν χλωτταν φησὶ, κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων, πεπεῖν, ὅτι τὸ δημιεργήματος· ἐφ' ὧν τῶν ἐκτίλω, ἰδεῖν ἀπὸ τῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρηγαγεν. ἐπειδὴ δὲ τῷ δημιεργηθέντι συνέχων ἔκτοτε, ἐν συνηρῶν οὐ διέλειπεν, ἐξ μὴ ὄντο ποιῶν ἦν, οὐκ ἂν ἔτι πασυπες αὐτὰ τὰ ποιῶτα διήρκεσε· ἐν λόγε ἄλόγοις ἡ μέρος ἐργάζεται λέγεται. Καὶ τῇ μὲν πρώτῃ τῆ ἡμέρᾳ ἐποίησε τὸν ὐρανὸν, ἐν τῶν γῶν. ὐρανὸς τὸ κέντρο τὸν πρώτον, ἢ περιπλάνητε ἀς ἀστερα, περὶ ἃ καὶ ὁ Θεολογικὸς Ἰωάννης ἐν τῇ Ἀποκαλύψει αὐτοῦ πεῖρὶ τῆς βῦ τῶτε καταχώσως δηλῶν, ὕτω φησίν· εἶδον ὐρανὸν καινὸν, καὶ γὴν καινὴν· καὶ ἡ Θάλασσα ὐκ ἔτιν ἔτι.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ὐρανὸν καὶ τὴν γὴν. πρόσεχε σχαπτὲ, ὅτι καὶ τῦτο ἐπνῦθα ἀπόρηται, πῶς ἐποίησε τὸν ὐρανὸν πρότερον, εἶτα τὴν γὴν; ἐπειδὴ γὰρ τὰ Σιμέλια καταβάλλεται πρότερα, εἶδ' ἔτως ὁ ὄροφος, ἔδει πάντως παρασκευασθῆναι τὴν γὴν, ᾧ τοῦτο ὑπ' ὐρανὸν. ἀλλὰ μὴ Θαυμαζε τῦτο ὑγεῖν. ἐπειδὴ γὰρ πάντα τὰ σὺ Θεῦ ὑπὲρ φύσιν ἐγὶ ᾧ πᾶν ἐκ ἀκολυθίαν, καιρὸν πάντως ἰδεῖν, ἐγὰ καὶ ἐπὶ τῆς τῦ κόσμου τῦτου παραγωγῆς, τὸν ὐρανὸν ἐποίησε πρότερον, εἶτα τὴν γὴν· καὶ ὕτω μὲν ὁ Θεόπνευς Ἰωάννης. ἕτροι δὲ φασιν, ὅτι ὁ ἀειτοπέχνης Θεὸς τὸν ὐρανὸν πρότερον παρεσκεύασε, εἶτα τὴν γὴν. τὴν ἀπόρρητον αὐτῦ σοφίαν καὶ πέχνιν παρίσκοπε. ἐπειδὴ γὰρ, ὡς ὁ τὰ Θεία σοφὸς Γρηγόριος ὁ Νύσσης φησὶ, ὅτι διὰ τὴ ὀξείας κινήσεως ἢ ὑρανίε σώματος ἐφάζεται κατὰ χάρμ ἢ γῆ καὶ συσφίγγεται, ἵνα μὴ πάντως τὸ συνεχὲς παραχθῆναι πρότερον, εἶτα τὸν συνηχόμενον. εἰ δὲ καὶ πλέον ἐπαπορήσει τις ἐπαῦθα, πῶς ἡ γῆ, λίγον, ὐκ ἐξέση τῆς αἰκείας βάσεως, ἀκίνητος τῦ ὐρανῦ γεγωτος, ὡς ἐν ταῖς πρὸς Θαλάσσαν ὁ μέγας Μάξιμος, ἰδὰ κα ὁ τοῦ Ναυῆ ἰησοῦς ἔλεγε· γνῶ ὁ ὅλος κατὰ Γαβαὼν, καὶ ἡ σελὴν κατὰ φάραγγα Αἰλών. τότε πρὸς αὐτὸν ἐρῶμεν, ὅτε ὅπου βούλεται ὁ Θεὸς, κιναται φύσεως τάξις. εἰ γὰρ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, εἰ καὶ τοὺς σύλους τῆς γῆς αὐτὸς ἐστήρισε, καθὰ φησιν ὁ Δαβίδ, εἰ ἐθεμελίωσε τὴν γὴν ἐπὶ τῶ ἀσφαλεσ αὐτῆς, ὥς ἐς μὴ κλιθῆναι εἰς τὸν αἰῶνα, μὴ Θαυμαζε, ἐγὰ γὰρ τοῦ ὐρανοῦ ἀκινήτε ποτὲ μείναντος, τῆς οἰκείας ἡ γῆ βάσεως οὐκ ἐξέπεσεν. εἰ γὰρ καὶ φυσικῶ λόγῳ τὰ πάντα γίνονται σήμερον, ἀλλ' ἐπ' ὀ τῆς φύσεως βουλευθεὶς δημιεργὸς, πῶς καὶ ὑπὲρ φύσιν ὡρώμεν οὐκ ὀλίγα τῷ πραγμάτων γινόμενα.

Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ὐρανὸν καὶ τὴν γὴν. καὶ ἐπειδὴ καθὼς φησιν ὁ μέγας σίλεκς, ἐξ ἀντιφράξεως τοῦ ὐρανίου σώ-

Ita M. S.

Περὶ ὐρανοῦ τῶν γῶν.

ματος βαθὺ σκότος ὁ ἀὴρ ἐνδύσασθαι. ἡ σκότος γάρ, φησίν, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. παρήγαγε τὸ αἴθριον τοῦτο φῶς, ὅστι φαίνει ὑπὲ τῆς γῆς. οὐδὲ γὰρ ἀπορῆσαί τινα τὸ ποτοῦ φωτὸς ἐκείνου τοῦ τοῖς ἀΐδαις ἀφοσόντος διωκόμενον ἐκαπολειφθῆναι ὑπρισπ τῇ ὑλικῇ τούτῳ κόσμῳ ἢ ὁρατῷ, ὅτι μηδὲ κοινωνία τοις ἐν ἀμφοτέροις τοιτοῖς. κατὰ γὰρ τοῦτο ἢ διαφυκίνια μὲν ἀπ' ἀλλήλων τοῦτο τοιτοῦ κόσμου ἢ τὸν αἰῶνιον. ἐγκείνει δὲ ἡ ἰδίων ὄρων ἑκάς ὁ Θεολόγος γλῶσσα τρανοτάτα ὤφνη. ἀφίσηχη δὲ ὅτω. ἐπειδὴ γὰρ ἀφοτεγάσματι Θεῖφ περιεκτὸν οὐρανὸν ὁ οὐρανὸς σῶμα ἔχων σωμικὸς, ἐκαιὸς ἦν ἔξω ἐξίστασι τὸ ἔνδον, ἀ ἀπαγκαῖος τὸν ἀπαολειφθέντα αὐτῇ τόπον ἀφιγγὴ κατέχειν, τῶν ἐξωθὲν αὐγὴν ἀχκόλας. ἐστὶ γὰρ ἰὼ ἀφὸ τῆς τοῦ αἰθερίου τοῦδὶ κόσμου συσάσεως, ἓν φασὶ δίκην ὁμολογομένως, ὡς ὁ Θεσπασὲς φησι Βασίλειος. οὐδὲ γὰρ αἱ τῆ Λυγγλῶσι αἴξιαι ἢ πᾶσαι αἱ ἐπουράνιαι ἐρατειαὶ ἐν σκότος δίκην, ἀλλ' ἐν φασὶ καὶ πάση ἐφροσιώμη πεδιματικῇ. τὸ τοίνιω ἐγκόσμιον σκότος τῇ τοῦ οὐρανίου σώματος παρυπίτη σκιᾷ. ἀλλ' ἐπταῦθα ἀφοτέχειν ἄξιον. οὐδὲ γὰρ ἀφοτγεύεται τῆς ἡμέρας ἢ νύξ, ὡς ἰδρῖτ τισιν ἀμαθέσιοντι. τὸ γὰρ σκότος ἐκείνο τὸ πρὸ τῆς παρ' αὐτῆς τοῦδὶ φωτὸς, οὐσῆ οὐσία τίς ἐστι (ἐξ ἀντιφρήσεως γὰρ ὑφίκνεν, ὡς ἀφοίφνται) οὔτε νυξ ὡρομαῖθη παρὰ τῆς ἁγίας γραφῆς, ὡς ἐπτιῦθεν τῆς ἡμέρας τῶν νύκτα ἀφοταττόθαι. εἰ γὰρ καὶ τοῦ Μωσῆως ἠκουσας λέγοντος, ὅτι ἐγῖ τὸ ἔζεχωρῆσαι τὸν Θεὸν ἀναμέσον τῶ φωτὸς ἐκ τοῦ σκότος ἐκάλεσε νύκτα, τὸ μὲν φῶς ἡμέραν ἐπάλεσε, τὸ δὲ σκότος ἐκάλεσε νύκτα, μὴ Σαῦμαζε. οὐδὲ ἐγῖ τὸ σκότος ἐκεῖνο τὸ ἀφότερον, ὡς Ἰωσέπος ἐν τῇ καθ' αὐτὸν ἀρχαιολογίᾳ φαίνεται λέγων, ἀλλὰ τὸ ἐγῖ τῶν φυσολῶν τὸ φωτὸς χώραν αὐτὶκα λαβὸν, ἐκείνο νύκτα ἐκάλεσεν. ἢ ἐγένετο ἓν, φησὶν, ἑσπέρα, ἢ ἐγένετο φωὶ ἡμέρα μία. ἢ πάλιν τῇ μεγάλῃ Βασιλείᾳ λέγοντι, ὅτι ἢ ἀφὸ τῆς γενέσεως τῶ φωτὸς ἐκ τοῦ κόσμου κατέσασις οὐχὶ νὺξ ἦν, ἀλλὰ σκότος. τὸ μὲν τοι ἔζεαλὲν ἀφὸς τὴν ἡμέραν, τοῦτο ἐξῆ ἀποδεῖξαι. ὅπερ ἑκατέρας ἀφοσημοχείας ἐξῆ τὴν ἡμέραν τοιτύκκεν. οὐκοῦν ἡ ἡμέρα ἀφοκηρύσται τῆς νυκτός. τὸ δὲ φῶς ἐκείνο ἔζκικλούμενον ὃν ἀπαστικοῦ σωκτζόλλοτο κελεύσει τὰ παραγαγόντος αὐτὸ Θεοῦ. συτελοῦμενου δὲ πάροδον ἰδίᾳ τῇ νυκτὶ, καθὰ φησὶν Ἰουσέπος ὁ φιλόσοφος, ὁ ὁ μάρτυς Χρεστὸ, ἢ μετ' ἐκείνον ὁ μέγας Βασίλειος. ἐρδὶν τοι ἓ τὸ μικρὸς ἀμφοτέρων ἀπεωκίπτων ὁ Μωσῆς ἢ μίαν ἡμέραν ὀνομαλών, ἀπὸ τὴν ἐκμέθησιν τῇ χρόνων ποιεῖ· ἢ ἐγένετο, λέγων, ἑσπέρα, ἢ ἐγένετο ἀφωὶ ἡμέρα μία.

Ἐπίγνωθι οὖν, ἀγαπητὲ, ὡς οὐχ τὸ σκότος ἐκείνο ἀφοκηρύττο τὰς ἡμέρας, ἐκείθεν ἂν ὁ Μωσῆς ἢ τῶν ἡμερῶν ἐπιβιβάσει, ἢ αὐτὸς ὁ τῶν γλώττων χρυσῆς. ἐν γὰρ τῇ οἷς τῶν ἐξαήμερον τελεῖ αὐτὸ ὁμιλῆ φησὶ, ὅτι εἰπὼν ὁ Μωσῆς, ἢ ἐγένετο ἑσπέρα, ἢ ἐγένετο ἀφωὶ ἡμέρα μία. ἴδωξε σαφῶς ὅτι τὸ τέλος τῆς νυκτὸς πλήρωμα τῆς ἡμέρας ἐζῖν. ἐπὶ δὲ πάντων ἢ ἀμφοτέρων τὸ μῆκος ἡμέραν μίαν ἐκάλεσεν.

Οὕτω μὲν οὖν ὁ μέγας Βασίλειος περὶ τῆ Μωσέως φησὶν, ἵνα τὰ ἀφισβεῖα τῆς γενέσεως ὑποθῆται. Ἐγκωμίῳ τῷ Θεολόγῳ.

Ἐπειδὴ τοῖς ἀφοτέχομεν ἐκείνοις τὸν ἀφοτεγάσματος τῆς ἡμέρας, ἐκείνοις ἂν ὁ Μωσῆς ἢ τῶν ἡμερῶν ἐπιβιβάσει, ἢ αὐτὸς ὁ τῶν γλώττων χρυσῆς. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

A sensilem produxit Deus, ut in terris ea luceret. Quippe non conveniebat, ut rivus quasi quidam & particula lucis illius intellectilis, quæ expertibus crassæ materiei potestatibus adest, in hoc crasso & aspectabili mundo relinqueretur, quum harum utraque nihil inter se commune habeat. Nam lucis ipsius ratione mundus intellectilis & sensilis inter se diversi sunt, & utriusque lux suos intra limites consistit, quemadmodum Gregorius Theologus clarissime scripsit. Animum igitur iis, quæ dicturi sumus, advertе. Quum mandaro divino cælum circa res inclusas subito velut extensum fuisset, corpore continuo præditum, quod facile interiora B parare ab extraneis posset: necessario factum est, ut inclusius intra cælum locus expers lucis maneret, secreta nimirum ab eo luce illa extraria. Nam si quæ existerunt ante mundi hujus sensilis & interiori obnoxii ortum, haud dubie in luce versabantur, ut magnus ille noster Basilius inquit, nec vel Angeli, vel cæteræ cælestes copiæ in caligine degebant: sed in luce ac omni lætitia spirituali. Quamobrem sequitur, has in mundo primum condito tenebras ex corporis cælestis umbra fuisse profectas. Hoc tamen loco diligenter attendere C confiderari quippiam, operæpretium fuerit. Non diem nox præcessit, ut imperitis quibusdam videtur. Nam illæ tenebræ quæ ante lucis hujus adspectabilis creationem existerunt, nec essentia quædam erant, (etenim ex obstructione quadam ortæ sunt, ut ipsius est indicatum) nec sacris in litteris nox appellantur, ut inde concludi possit, diei nocturn esse præmendam. Quamquam enim dicere Mosem audias, Deum posiquam lucem a tenebris distinxisset, lucem quidem appellasse diem, tenebras vero noctem: mirum id tamen nequaquam tibi videatur. Quippe non calignem illam priorem, quemadmodum in libris Originum suis scribit Josephus videtur, cet eam, quæ post collectionem lucis suum mox locum accepit, noctem vocavit. Sunt enim hæc verba Mosis: facto vespere ac mane, dies unus exstitit. Idcirco potius Magno Basilio fidem habe, qui alte eum statum rerum, qui ante lucis ortum in mundo exstiterit, non noctem, sed tenebras fuisse, cum id, quod diei deinde oppositum fuerit, noctis nomen acceperit, appellationem scilicet diei voce recentiorem. Quapropter noctem dies præcedit. Nam lux illa hinc inde diffusa colligebatur mandato Dei, qui eam condiderat: collecta vero, ut Justini Philosophi Christiique testis, ac eumdem sequuti Basilii verbis utar, noctis velut aditum quemdam præseciebat. Quo fit, ut spatium utriusque conjungens Moses, idque diem appellans unum, temporis mensuram quamdam instituat, quum ait: Facto vespere ac mane, dies unus exstitit.

Quamobrem animadvertito, dilecte fili, quod fi caligo ea diem præcesserit, omnino Moses diebus inde mensuram faCturus fuerit. Confirmat hæc etiam auctor orator ille noster. Sunt enim hæc ipsius verba, orazione de sex dierum operibus tertia: Quum dicit Moses, Facto vespere ac mane, dies unus exstitit; perspicue demonstrat, finem noctis integrum diem absolvere. Nam eam ob causam utriusque spatium recte diem unum appellavit.

Eodem modo magnus etiam Basilius, inquit, Mosem ut priores ortus partes diei tri-

Crescio lucis sensilis, abincelligibilis secreta.

Greg. Nazianz. orat.

Basilius.

Edit. Parif. pag. 4.

Josephus error.

Basilius.

Justinus Martyr.

Basilius.

bueret, primum diei finem expressiſſe, deinde noctis: tamquam nocte diem ſequente. Lectio illa ſanctiſſimi Ioannis, quam Damaſcenus ille Ioannes, capitis ſui decreto ſtrenue aſſerit, & ad hanc quaſi ſedem ſuum opus ſtatione differit: Prior exſtitit dies, ac nox poſterior. Itaque nox diem ſequitur, & ab Hebraeo utique codice. Initio diei noctiſque numeratur.) Quamobrem in hac parte miſſum mihi Joſephum facito, qui quum, ut natione Iudaeus, caliginis plenus fuerit, ad lucem luſpicere nolit: eaque de cauſſa nocte ante diem numeravit. Verum cur unum diem Moſes, non primum dixit, quum ait: Facto veſpere ac mane, dies unus exſtitit? cur (inquam) non poetius dixit, Dies primus exſtitit? Etenim hoc rationi magis conſentaneum fuiſſet, quando ſecundum haec dicturus erat: Factoque veſpere ac mane dies alter exſtitit. Quinetiam ſecundum & tertium diem primus neceſſario praeeſt. Nimirum diem unum dixit, menſuram diei noctiſque definiens, & ſpatii diurni nocturnique curium conjungens, tamquam expletinibus intervallum ac tempus diei (nocte interim ſub diei vocabulo comprehenſa) viginti & quatuor horis. Nam exeli ab uno eodemque puncto moti ad idem reverſio, diei unius ſpatio fieri conſtevit. De exeli autem eſſentia naturaque curioſe quippiam inquiri amplius haud oportet, quam quod vates Iſaias dixit, exelum a Deo ramquam fumum quemdam ſtabilitum eſſe: quibus verbis ejus natura declaratur eſſe admodum tenuis.

Exeli eſſentia.

Platonis opinio.

Plato exeli eſſentiam conſtare tradit ex parte quatuor elementorum ſive principiorum luciditate, atque illa ipſa re exteris a corporibus ſecundis differre. Nam ea de parte craſſiore orta eſſe. Sequitus eſt autem has opiniones Plato, propterea quod materiem corporis experiem praexiſtere putaret, de qua orirl volebat elementa illa quatuor, ex quibus mundus hic univerſus conſtaret. Verum enimvero valeant illi, ut inſignis viri Maximi verbis utar, quid de nihilo quidquam ortum negant. Nos enim profitemur itidem, ut majeſtas & amplitudo creatoris nullis fit ineluta deſcriptaque terminis: non etiam ipſius rum ſapientiam, tum poteſtatem percipi poſſe. Ariſtoteles autem alterius cujuſdam eſſentiae exelum eſſe putat, & quinum corpus appellat. Addit eſſe exelum alterius eſſentiae, nimirum ab eſſentia quatuor elementorum diverſae, propeter illam cauſſam, quod amborum motus diverſi ſint. Nam elementa quatuor partim ut levia furſum ferantur, partim ut gravia ſie a natura comparata ſint, ut deorſum motu ſuo vergant: quum interim exelum in orbem feratur. De quo ſequi neceſſe ſit ut diverſum a quatuor elementis eſſe quiddam ſtatuatur. Haec ſunt horum opiniones. Nos autem facta illis poteſtate ſeipſos evertendi ac lapidandi, Moſi idem habeamus, ut qui rebus ipſis * ab ſe perſpectis dixerit: Initio Deus creavit exelum ac terram creavit. Adeoque deinceps ex ipſarum rerum ſub adſpectum eadentium pulchritudine, pulcherrimum illum rerum auctorem animo complectamur: perinde ac de magnitudine creatorum cogitandum, conditorem ipſorum perſcripturum. Et quid multis verbis opus eſt? de quatuor quidem elementis omnia producta ſunt, verum non ex illa materie corporis experte naturam eſſentiamque ſuam elementa acceperunt: quae extrariorum eſt ſententia: ſie tamen haec intelligantur, ut omnia rerum ab opifice profecta fateamur. Nam die primo, quo exelum ac

Primi unus propriſmo.

Edit. Pariſ. pag. 5.

pag. 6.

A ἀφ' τῆ ἡμέρᾳ, φησὶν, ἑσπερ τὸ πέρας τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς νυκτὸς, ὡς ἐφεπομένης τῆς νυκτὸς τῇ ἡμέρᾳ. ἀφῆς λοιπὸν τὰ τοῦ Ἰωσήπου. σκόπως γοῦν ἐκείνος ὡς Ἰουδαῖος ὑπάρχων μεσῆς, ἀπαβλέπας αὐτὸς τὸ φῶς οὐκ ἠθέλησεν. ἐνδὲν τοι καὶ τῶν νυκτὸς τῆς ἡμέρας προέταξε. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα μία. τίνος ἕνεκεν ὑπαὸα εἶπεν, ἡμέρα μία, καὶ οὐκ εἶπεν ἡμέρα πρώτη; κατίωγε τοῦτο ὧν ἀκολουθότερον, εἰγε μετὰ ταῦτα ἐμελλε λέγειν, καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα δευτέρα. τῆς γὰρ δευτέρας καὶ τῆς τρίτης ἐξ ἀνάγκης πρῶτα καταρχὴ τε καὶ προηγέσθαι. εἶπεν οὖν ἡμέρα μία, τὸ μέτρον ἡμέρας καὶ νυκτὸς περιελθὸν, καὶ συναπτὸν τοῦ ἡμερονυκτίου τὸν χρόνον, ὡς ἐξ εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν μιᾶς ἐκπληρουσῶν ἡμέρας διάστημα (συμπαρακουμένης τῇ ἡμέρᾳ ὁηλονότι καὶ τῆς νυκτὸς) καὶ γὰρ ἡ τοῦ σύμπαντος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκατάστασις ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ γίνεται. καὶ περὶ μὲν τῆς οὐσίας τοῦ οὐρανοῦ πλέον οὐ δεῖ πολυπραγμονεῖν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ὁ προφήτης Ἡσαΐας, σαφὲς καπνὸν αὐτὸν εἰρηκὼς δηλοῦσθαι φωνῇ ὑπὸ Θεοῦ· τῷ φύσιν ἐστιδῶσι αὐτοῦ παῤῥῶν, ὅτι λεπτὸν λίαν ἐστίν.

B

C

Ὁ δὲ Πλάτων οὐσιωδῶσαι λέγει τὸν οὐρανὸν ἐκ τῆς * αἰσθοειδεστάτης μοίρας τῆ παράγων στοιχείων, καὶ τούτῳ ᾠῤῥῆχθαι τῆ λοιπὸν σωμάτων ἑαυτὸν. ταῦτα γὰρ ἐκ τῆς παχυτέρας μεσότος τῶν γένεσιν ἔχοντων. ταῦτα δὲ πάντως ὁ Πλάτων ὑποδοξάζει, ἐπειδὴ πρωτοπάρχειν φησὶ τῶν ἀσωμάτων ὕλην, ἀφ' ἧς ἄρα τὰ παράγει στοιχεῖα. ἀλλ' ἐῤῥήτωσαν, ὡς ὁ μέγας φησὶ Μάξιμος, οἱ λέγοντες, ὅτι οὐδὲν ἐξ οὐκ ὄντων ἐγένετο. ἡμεῖς γὰρ φαμὲν, ὡσπὴρ τῆς μεγαλωσυνῆς τοῦ πντοπκότος οὐκ ἔστι πέρας, οὕτως οὐδὲ τῆς σοφίας αὐτοῦ καὶ δυνάμεως καπάλημξις. Ὁ δὲ Δεισοπέλης ἑτερούσιον τὸν οὐρανὸν, καὶ πέμπτον σῶμα καλεῖ. καλεῖ δὲ αὐτὸν ἑτερούσιον, καὶ ἄλλο τι παρὰ τὰ τέσσαρα, ὅτι καὶ ἡ κίνησις ἀμφοτέρων ἀλλὴ καὶ ἄλλη. τὰ μὲν γὰρ ἄνω φέρεται ὡς κοῦφα. τὰ δὲ πάλιν ὡς βαρέα ὅπτα κάτω κάκπται τῶ φορᾶν. ὁ δὲ οὐρανὸς κυκλικῶ ἔχει τῶ κίνησιν. ἐφ' ᾧ δὴ ἄλλό τι παρὰ τὰ τέσσαρα δοξάζει αὐτὸν. ἐξ οὗτοι μὲν ὕπως. ἡμεῖς δὲ καταβάλλεθαι ὑπ' ἀλλήλων ἀφίντες αὐτὸς, τῇ Θεόπτῃ πειθῶμῆν Μωσέως λέγοντι, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ὐρανὸν ἐξ τῶν γῆν. κάτενθεν ἐκ τῶ κάλλους τῆ ὁρωμένων τὸν ὑπερκαλὸν ἐνοοῦμεθα. ὡσαύτως ἐκ τῆ μεγάθους αὐτῆ ἀναλογιζόμεθα τὸν ὑπερμεγάθη. κῆ ἐξ τὸν σοφὸν Σολομῶντα ἐκ μεγάθους τῆ κάλλους κτισμάτων ὁ γνησιῤῥὸς αὐτῆ θεωρήσαι. Καὶ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; ἐκ παραῤῥου μὲν ὧν στοιχείων τὰ κτίσματα συνίσταται, κάλλ' ὰκ ἐκ τῆς ἀσωμάτου ὕλης τὰ στοιχεῖα τὸ εἶναι εἰλήφασι, κῆ τὰς ἰδεᾶς ἕτερον, ἀλλ' ἐξ αὐτὰ τῶ πάντων δημιῆργὸν τῆ Θεῦ. Ἐν τῇ πρώτῃ τῆ ἡμέρᾳ καθ' ὧν ἐξ ὐκ ὄντων

D

E

Viderot Interpres legiſſe ἐκτίσατο, pro ἔκτισε, qui Deum vidiſſet.

* MS. συγγενοῦς.

παρήγαγε τὸν ὑρανὸν ᾧ τῷ γῷ ὁ Θεὸς, πτικαὶ-
τα καὶ αὐτὰ συμπαρήγαγε τὰ τοιχεῖα. ὡς ἐπισὺ-
Θω πάντα ὑφὸς τὸ εἶναι παραγέΘαι. Καὶ πνεῦ
μὸν τὸ ὑρανὸ πνοιώτε.

Περὶ τῆς γῆς. Πνεῦ δὲ τὸς γῆς εἰδέναι ὀφείλεις, ὅτι μέσον ἀν-
τη τὸ πακτὸς ἀπῳρῆται. ᾧ τὸτο γνοίης ἂν ἐκ τὸς ᾗ
ἀῤῥωμ κπήσεως. ἰσομεγέΘη καὶ ᾧ σύμπακτα φαίνε-
ται ἡμῖν ἀπαλλόκτα καὶ μακρυακοώτα καὶ ὁλιόσπα.
καὶ τοῦτό ἐςιν ὅπερ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ πνεῦ
φωτῶρων ἔκτῃ αὐτοὺ ὁμιλῇ φησί. τῇ δὲ ὀλίῳ οὐδὲς
ἐςὶν ἐγγυτάτω, ᾧ οὐδὲς πορρωτάτω, ἀλλ' ἐξ ἴσου
τοῦ διασήματος πὸς κατὰ πᾶν μέρος τὸς γῆς κατοικου-
μένους φορβαλλει. φῶς γὰρ ἐκ μὲ τὸτο
ζῶ, ἐ μὴ καλάπιῤ εἰπομι, ἀπωρωμένη αὐτὴ
παρὴγτο καταρχὰς, οὐκ ἂν αἱ κατὰ τόπους κινή-
σεις αὐτὸς ὑπ' ἀνέμων ἐγίνοντο. αὗτος μὲν γὰρ
τοῦ σεισμοῦ ὁ Θεὸς κατὰ τὸν εἰπόντα προφήτην,
ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέ-
μειν. τὸ δὲ σωμχὸς τοῦτο, γίνεται καὶ παρὰ
τὴν ᾗ ὑπογείων ἀνέμων κίνησιν. διὰ γὰρ τοῦ-
το καὶ ἐπόντων μεγάλων σεισμῶν ἀνέμοι τῇ τὸτε
οὐκ ἐσὶν, ὡς ἐγκλεισμένων αὖθις ὑποκάτω κατὰ
τόπτης ᾗ μᾶλλον ὑπάρχους.

Περὶ ἀνέμων. Εἰ δὲ ᾗ, τί ἐςὶν ὁ ἄνεμος ἐκζητεῖς, καὶ πό-
θεν ἔχει τὴν γένεσιν, εἰδέναι ὀφείλεις, ὅτι τινὲς
μὲν τὸν ἀέρα φασὶ κινούμενον πὰς τῇ ἀνέμων αὔρας
παρίχειν ἡμῖν. ἕτεροι δὲ πάλιν ἐκ τῆς καπνώδους
ἀναθυμιάσεως γινέσθαι τὸν ἀέρα φάσκουσιν. οἷς
δὴ καὶ φροσέχειν σε πλὲν βούλομαι. ἃ μὲν γὰρ
τοῦ ἀέρος κίνησις ἑλκυσὸς ὑπάρχει καὶ χαλαρά. ἡ
δὲ τοῦ ἀέρμου βιαιοτέρα τε ᾗ τυραννική. καὶ ἅπλον
ἐξ αὐτῆ τῇ σεισμὸν. οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐςιν ὁ
Περὶ σεισμῶν. σεισμὸς, εἰ μὴ ὑπόγειος ἄνεμος. πεσόντων δὲ ὄν-
των, ὡς εἶπεῖν, καθολικῶν ἀνέμων, Ἀπηλιώτης
μὲν καὶ Ζέφυρος ὀκ εἰσὶ σφοβόπατοι. Βορέας δὲ
καὶ Νότος τυραννικώτατοι, διότι ἐν μὲν τῇ Βορέᾳ
καὶ Νοτίῳ πόλῃ, ὅθεν ὁ Βορέας καὶ ὁ Νότος
πτεῖ, μὴ γιόμβρος ὁ ἥλιος Ἰεμμάιτι τὰ ἐκεῖσε
χωρία, ἀλλὰ μόνι, ψυχρὰ δὲ ὄντα αὖ, ἐκεμὰ
ἐέσιν, ὥσε ὄμβρον πολλὸν γενομένων διὰ τὴν ψύ-
ξιν. ὕτα τὰς γὰς ἀβρόχους γνομένης, πολλὴ κα-
πνώδης ἀναθυμίασις ἀναδίδοται. ᾗ δὲ τοῦτο φο-
βρὸν ἄνεμοι γίνονται, ὅ, τε Βορέας ᾗ ὁ Νότος. ἐν
δὲ τοῖς ἀνατολικοῖς ᾗ δυτικοῖς χωρίοις κισούμβρος ὁ
ἥλιος οὐκ ἐᾷ ψύξιν γενέσθαι πολλὴν. ᾗ διὰ τὸτο
οὔτε πολὺς ὑπὸς γίνεται, οὔτε πολλὴ ἡ καπνώδης
ἀναθυμίασις, ἀπὸ τῆς γῆς μὴ ἀβρεχομένης. ὑ-
δὲ τὸτ ἐσὶ τὸ οὐ φοβρὸν γίνεσθαι ἀνέμοι.

Περὶ ὑέτω-
ν ἐίων. Ἀλλὰ ᾗ Ἐτησίαι Βόρειοι ἄνεμοι γίνονται μεὸ' ἡμέ-
ρας ὑέτοντ τὴς Θερμὴς τροπῆς, μᾶ γὰρ τὰ κυνάτρα
ἐπιτολὰ. πλυπαίτα γὰρ τῆς χώρας λυομένης αὖ-
ραι γίνονται ψυχραὶ Βόρειοι. καὶ τοίνυ χάρι οἱ
διαλαβόντες ἀνέμοι τῇ καιρῷ τότῳ καθ' ἕκαρον
ἔτος ἀπάρχονται πνεῖν. καὶ πνεῦ μὲν τοίνυν οὖ-

A terram de nihilo in ortum produxit, ipſa ſimul elementa condidit: ut inde porro cætera provenirent. Atque hactenus, & hujuſmodi de cælo dicta ſunto.

De terra ſcire debes, illam in univerſitatis rerum medio quaſi ſuſpenſam eſſe: quod ipſum licet de ſyderum motibus cognoſcas. Nam ea nobis eſſe magnitudinis ejuſdem videntur omnia, ſive orlantur, ſive medio ſint in cælo, ſive occidant. Atque hoc illud eſt, quod magnus noſter Baſilius in oratione ſexta de luminaribus ait: neminem ſoli proximum eſſe, nec a ſole longiſſime diſtare: ſed eum interrallo pari ad quaſvis terræ partes inhabitantes accedere. Quamobrem hæc velim tecum ipſius ante confideres. Nam ſi medium hujus univerſi locum terra non obtineret, ſequi neceſſe foret, ut ad quamcunque partem forte propius accederent ſydera, illic majora viderentur: a ſquibus autem longius abeſſent, in iis minora conſpicerentur. Nunc vero quum quibuſvis ex partibus appareant æqualia, cogitandum nobis relinquunt, terram in univerſi medio pendere. Nam abſque illo foret, hoc eſt niſi locum iſtum initio rerum ſortita eſſet, non etiam per ventos * de loco ad locum moveretur. Etenim terræ motionis cauſſa quidem eſt Deus, ſecundum illud vatis verbum, Qui terram aſpicit & eam facit tremere: ventus plesumque ventorum ſubterraneorum vis accedit. Propterea vehementibus in ſuccuſſionibus terræ nulli ſunt venti, tamquam incluſis eis infra terram, locis præſertim cavernoſis.

Περὶ ἀνέμων.

Baſilius.

* certis in locis quatereture. Cauſſæ motus terræ.

Quod ſi etiam cognoſcere vis, quid ſit ventus, & unde oriatur: ſcito nonnullos tradere, quod aer motus ventorum nobis auras præbeat. Alii vero de ſumea quaſi quadam evaporatione ventum gigni dicunt, quibus habere te ſidem volo. Nam aeris motio quietior eſt ac mollior: venti vero vehementior, majore vi atque impetu ruentis. Poteſt hoc ipſis ex motibus terræ cognoſci. Nihil enim aliud eſt terræmotus, quam ventus ſubterraneus. Quum autem quatuor ſint (ut ita loquar) univerſales venti, ſubſolanus quidem ac favonius non admodum vehementes ſunt: aquilo vero & auſter impetu ac vi maxima ruunt. Nam quum locis aquilonali auſtralique polo ſubjectis, unde tam aquilo quam auſter orlantur, ſolis deſit præſentia: neceſſe eſt ea minus incaleſcere, ſemperque tum frigoris copia, tum humoris abundare. Quo fit, ut propter frigiditatem exortis frequenter imbribus, irrigataque plurimum terra, copioſi ſimeique vapores illic adfcendant, de quibus aquilo & auſter, venti longe vehementiſſimi gignuntur. E diverſo quum in locis Orientalibus & Occidentalibus perpetuo fol moveatur, magnum illic frigus oriri non patitur. Qua de cauſſa nec frequentes ibi pluviæ ſunt, nec evaporationes illæ tumo conſimiles excitantur, quum ipſa etiam terra non admodum ſit irrigua. Unde ſequi animadvertis, non etiam aeres impetuoſiſque ventos inde provenire.

Venti principales.

Qui venti vehementiſſimi.

Edit. Paris. pag. 7.

Præterea venti quidam anniverſarii, quos Etefias appellant, iique boreales diebus ab æſtiva ſolis converſione viginti, ſub canini ſyderis ortum exiſtere ſolent. Nam quum id temporis nives colliqueſcant, auræ quædam frigidæ ac boreales efficiuntur. Quæ cauſſa eſt, ut tum venti, quos indicavimus, flare ſingulis annis incipiant. Atque

Venti anniverſarii.

Homerus. hæc de his dicta sunto. Cæterum ventum illum, quem thyellam Homerus appellat, Typhonem vocat Aristoteles, (Latini turbiuem) propterea quod flatus ipse crassus sit, quasique sono suo verberet id, in quod incidit. Ejus venti causa est vapor quidam crassus, fursum e subiens delatus, sive hoc terra fiat, sive mari, qui quidem vapor in corpus aliquod solidum & obsistens illisus, retro torquetur. Et quia per vim retro actus hic vapor cedere nequit, obsistente illico, quod a tergo sequitur atque imminet: idcirco veluti fractus, in transversum agitur. Ubi confimili modo exceptus a corpore quopiam solido, puntim diffipatur: finque venti quædam inflexio & turbo, fustollens in altum quicquid vel terra vel mari corripuit. Hinc fit, ut ventum hunc etiam tiphonem appellene. Nam in orbem circa terram agitatur, & suum ad initium reflectit: quæ causa est, quamobrem ingenti vi * aliquid attrahat, & terrenum pulverem rapiat, & navicula everrat. Eæ delineps in alia loca diffractæ, admirationem quandam & stuporem in spectatoribus excitant. Ventus autem is, quem Ecnephiam vocant, propemodum huic typhoni similis est: nisi quod eyphonem etiam cernimus, propter craffiorem ejus effentiam, e nube * detractam, quam ne pluvia quidem diffipare potest, solo borea excepto. Hæc tua causa, dilecte fili, breviter exponere hibuit: quando rerum hujusmodi cognitionem expeti abs te mirifice ſtio.

τύφων, a τύπτειν. *Aristoteles.*

Ecnephias.

* lapides.

* detrahi, ac protrudi.

Edit. Parisf. pag. 3.

DIES SECUNDA.

Genesis. 1.

ALTERA die Deus ex aquis firmamentum condidit, quod interstingueret aquas, præsertim secretis illis, quæ supra firmamentum existunt. (Et quanam obsecro de causa Deus supra firmamentum aquam collocavit ?) propter ardentiſſimum solis motum atque calorem. Nam nisi aqua illic effet repoſita, * actus instar rafis teſtaceis media in flamma ſtantis, & ab aqua defluti, omnia diſperderet. Et infra ſirmamentum itidem aquæ variæ, fumina, flagna, maria ſunt, ut ne partes hæ terræ propter caloris immenſitatem exurantur. Norat enim Deus, quemadmodum Baſilius ait, quantum mundo temporis ad durationem ejus deſtinaſſet, & quantum fomenti reponendum igni foret. Propterea præclare dictum eſt a Davide: Qui terram in aquis fundavit. Nam quum aquæ terram humectare non deſinant, & eam ut immunis ſit ab ignis exuſtione, conſervent: recte dici aquæ fundamentum illius firmiſſimum poſſunt. Quæ quidem ita ſe habere ac fundamenti cujuſdam inſtar aquas terram ſuſtinere, Joannes Chryſoſtomus in libro ſtatuis illuſtrius etiam oſtendit, his verbis utens: Terram a fontibus ſtis deſertam, & ab humore, qui a mari ac fluminibus ei vehe hiſpergitur, neceſſe prorſus eſt exaſperare. Et erit aliquando tempus, quum ab igne cuncta exurentur, quemadmodum vates noſter Eſaias inquit, cum univerſitatis huſjuſce Deo quaſi colloquens: qui ad abyſſum ait, Deſerta eſto, cunctique fluvii tui exareſcant. Itaque Deus ex aquis firmamentum condidit, & ipſi quoque cæli nomen dedit: ſed proprie cælum vocatur illud, quod prius eſt conditum, & quidem ex nihilo: ſecunda vero ſignificatione cælum ſacræ litteræ vocant etiam fundamentum hoc, ex aquis (ut dictum eſt) ortum. De quo jam intelligis, tradere litteras ſa-

Basilius.

Psalm. 23. 2.

Chrysostomus.

Mundus igni perituras.

Isai. 50. 3.

Απος. αὖθις δὲ παρ Ομήρῳ καλούμενον Θύελλα ὁ Αριστοτέλης τυφῶνα καλεῖ, ᾧ τὸ πακὸν εἶναι τὸ πνεῦμα. ᾗ οἷσεί τύπτει τῇ φορᾷ τὸν παραυσχόντα. αἰτία δὲ τὸ πνεῦμα ἀπῆναι ἀτμίς παχεῖα αὖωθεν ἀπὸ τῆ γεωῦν φερομένη, εἴτε ἀπ γῆς, εἴτε ἀπ θαλάσσης, ὅτις ἀφιστάμενα ἐπὶ αὐτύπτῳ σώματι, ἀνάπαλιν εἰς ὑπίσσω χωρεῖν ὑπὸ τὸ στέρεον ἐπακολουθοῦντος ἐπὶ τὰ πλάγια ᾗφλᾶται. ἔπτα κρίσεσι ἀστύφη συμπάσασα, πάλιν ᾗμαγκοπίζεται, ᾗ γίνεται ἐλιξίτις συστροφὴ τὸ ἀνέμου, μετακίνησε καὶ ἀπὸ γῆς καὶ ἀπὸ θαλάσσης τὰ παραυσχόντα σώματα. ὑθὲν τοι καὶ Σίφωνα τὸν τύφτον σημεῖον. ᾗ κύκλῳ τε ᾗ εἰλέτεως πιεζ τὸν γῆν, καὶ ὀργὸς τῶν οἰκείων αὖθις ἐπασκάμπτει ἀρχῶν, ὅθεν καὶ λίθῳς ἐφίλκεται, καὶ χοῦν ἐπεισφέρεται, καὶ λάμβους αἴρασθαι· ἃ δὲ καὶ ἐν ἄλλαις τύποις καταῤῥηγνυμένα Θαῦμα τοῖς Θεωμένοις ἐμπτίσει ᾗ ἐκπλῆξιν. ὁ δὲ ἐκτηφὴς ἀήρ ὑμεῖς ἐμοιωσ χεῖρ τῇ νεφέλῃ. πλὴν ὁ νεφὼν ὀφέται ᾗδ τὸ πεχυμερισμένον ὑσίασ ἐκ τὸ νέφος ἐφίλκεθαι. καὶ κεῖ ὑετὸς πάνει αὐτὸ, εἰ μὴ μόνος ὁ Βορέας. ᾧ πάντε μὲν, ἀγαπητὲ, κατ' ἐπιπολὴν ἐχωρίσαμεν ᾗδ σὺ πολλὰ τῷ τοιῦτον ἐφιλμβον.

HMERA ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΤΗι δὲ δεύτερα ἡμέρᾳ παρίκαγεν ἐκ τῷ ὑδάτος τὸ στερέωμα, ὃς τε ᾗχωρίζετον ἀπ' αὐτῶν τὸ τερέωμα, ὃς τε ᾗχωρίζετον ἀπ' ἀλλήλων τὰ ὕδατα τὰ ὑπὸ τὸ στερέωμα. ὕδωρ ὁ Θεὸς ἐκαλέσατο ᾗδ γῆν καὶ τὸ ὅλον θεμισπάλιν φορᾶν τε καὶ ἐκκωσιν. καὶ εἰ μὲ ἐκεῖτο ὕδωρ ἐπινοήσον, σωπτείβε ἂν ὑπὸ θέρμες ὡς ἀγγος στράκινον μέσον φλογὸς ἐσαμβὲν ᾗ ὕδωρ μὴ ἔχον. καὶ κάτωθεν ᾗδ ὧν ὕδατα πολλὰ, ποταμοὶ τε καὶ λίμναι ᾗ θάλασσαι, ὡς τε μὴ καπορλυζθῆναι τοσοῦτο πνεῦμενον τῇ ὑπερβολῇ τῷ θέρμου. βέλ γὰρ ὁ Θεὸς, ὡς φησι ὁ μέγας Βασίλειος, ἐσσι αφώρισε τῇ κόσμῳ χρόνον ὡς ᾗμεσμὸν, καὶ πόσῳ χρὴ τῷ πυρὶ φροσπεθῆναι θάπαλὸν· καλῶς οὖν ἔλεγεν ὁ Δαβίδ, Ο θεμελιώσας τὴν γῆν ἐπὶ τῇ ὑδάτων. ὑπειδὴ ᾗδ τὰ ὕδατα τὴν γῆν ὑποτίξοντα, φυλάττουσιν αὐτὴν, ὡςτε μὴ καπορρυγῆναι τῷ πυρὶ, ἀληθὲς ἂν εἴη τοῦτο τὴν γῆ θεμέλιον ὀχυρώτατον. ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ᾗ ὅτι τὰ ὕδατα καθάπερ τι θεμέλιον ὑπασίχουσι τὴν γῆν, ὁ χρυσορρήμων Ιωάννης ἐν τῇ βίβλῳ τῇ ἀνδριάντων ἀεννδλότερον ἴδοιεν, κατὰ ῥῆμα δηλοῦσι οὕτωσί. ἡ γὰ ἐπιλίσωσιν αὐτὴν αἱ ὀηγαί, καὶ ἡ πηρὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῷ ποταμῶν * ἐπερομένη τοτὲ * καπορρυῆσα πλέοις ἀπόλυται. ἴσως μέν τοι ζητήσῃ τις, ᾗ πάντα καταῤῥυγήσεται τῷ πυρὶ, ὡς ὁ αφοήτης Ησαΐας φησὶν, ὃν οἷς φησὶ τὸν γῆν ὅλων Θεὸν ᾗδηλήσαι· ὁ λόγων ᾗ αβύσσου, Ερημωθήσῃ, καὶ πάντες οἱ ποταμοὶ σου ξηρανθ. παράχειν οὖν ὀξ ὑδάτων τὸ τερέωμα ὁ Θεὸς, καθάπερ αὐτὸ καπασχεπικῶς οὐρανὸν· κυρίως μὲν γὰρ οὐρανὸς ἐκεῖνος ὃν ὁ φαντὸς λαβὼν ὀξ οὐκ ὄπιως τῶν σύσεων· κατὰ δὲ δεύτερον δὲ λόγον καλεῖ οὐρανὸν ἡ γραφὴ καὶ

Aristoteles.

Basilius.

Psalm. 23. 2.

Chrysostomus.

Isai. 50. 3.

αὐτὸ τὸ στρέωμα τὸ ὀξ ὑδάτων, ὡς εἴπομεν, χαλαζῶδες. ἐπίγνωσιν δὲ ὅτι ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ὅτι δύο παρέδωκεν ὑραὸς ἡ γραφή. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἕνα διηκριβῶσθαι εἶναι κόσμον, ἀπὸ τῆς Μωσαϊκῆς ἰσοχείας πανταχόσε ἀντὶς ἀμύνεται. Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος φησιν, ὅτι τοσοῦτον ἀπέχομεν τῆς ἀδιτόπου ἀπιστίας, ὡς καὶ τελεσθῆναι ἐπ' αὐτῆς θεοῦ τὸν λόγον τοῦ Παύλου πιστεύειν δεῖ, φησὶ, τὸν οὐρανὸν ἡ γραφὴ τὰ πετεινὰ δεῖ, φησὶ, τὸν οὐρανόν. καὶ δύσεις Κύριος ἀπὸ τῆς ὀρόσου τοῦ οὐρανοῦ.

. . . . . .

ἀφόσεγχε σωῦ. ὁ ἀφῶτος μὲν δὲ οὐρανὸς ὁ ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῖν ὑφηπλωμένος αἰῶ· δὲ ὕδατος αὐτὸ τὸ στρέωμα· καὶ τεῖτος ὁ ὀξ ὧν ὄντων καπαρχὰς γίγονδς, ὡς ὃν δὲ ἡ ὁ πάμφυγας κρπάγη Παῦλος. εἰ δὲ ἡ πλείους οὐρανὸς ὁ ἀεδὲ ὑπιμφαίνες λέγων· αἰνέτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῆ οὐρανῶν. μὴ Σαμαελῆ. ἡ γὰρ Ἑβραὶς γλῶττα πλυθυντικὰς ἐκφέρει φύσεδ τὰ ἐνικά, ὡς ὁ χρυσὸς τῶν γλῶττων φησίν. ἐπὶ μὲν ὧν νοήσεις καὶ ἐνδα λέγει, τῆ καπαδιλθόντι τῶν ὑρυδραὰ θαλάσσαν εἰς ἀβρίσεις. μία γὰρ ἐκείνη ἀβρίσεις γέγονε, ἡ οὐ πολλαί. καλεῖ δὲ τὸν δεύτερον οὐρανὸν στρέωμα ἡ γραφὴ, ἀφὸς ἀντιδιῆστονλῶ τὸ ἀφοτέρου ὑρανοῦ ἡ αὐτὸ τὸ ὕδατος. εἰκὸς δὲ τὸν ἐκείνου λεπτομερέστερον σῶμα τυγχάνειν καὶ εὐλικρινέστερον. Ὃ δῆλον ὀξ ὧν ὁ Ησαΐας φησίν. ὁ στρέωτας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καπνὸν. ὡσαύτως δὲ τὸ ὕδωρ αὐτὸ ὑγρὸν τε ἡ μαλακὸν ἀφὸς αὐτὸ συγκεκρῶθαι τὸ στρέωμα. Ο μὲν οὖν Ἰώσηπος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἀρχαιολογίᾳ φησὶν, ὅτι τὸ στρέωμα παράγων ὁ Θεὸς, κρύσταλλον αὐτὸ περιέπηξε, ῥᾳδίᾳ τῇ γενέσει ἀφὸς τῶν ἀπὸ τῆ ὀρόσου ἀφίλεων ἀρμοδίως αὐτὸ τῇ γῇ ἐμυκνώσατο. ὡς ἴχνει δὲ ἐμῇ τὰ τῆς ἀληθείας, ὡς οἶμαι, ἐχῆ τὸν ἐκείνου σκοπόν. τίνος ἕνεκεν; ὅτι ὀρόσου ἡ ὑσοῦ, πάχνα τε ἡ χάλαζαι ἡ χιόνες ὀξ ἀπεδυμιάσεως λέγονται τῆ πιεῖ γῶν ὑσάτων σωιίζεσθαι. ἡ πρόσχε τῇ μεγάλῃ Βασιλείᾳ περὶ τούτων ὅπως ἐν τῇ ἑξαημέρῳ αὐτοῦ διεξιόντι.

* ἰε αἴσχ. καλῶ μὲν ὧν ἡ Θάλασσά ἐστ, ἡ ὅτι τοὺς * ἐκαίρους ὑδατικὰ ἀρχὴ τίς ἐστ ἡ πηγὴ, Θαλπομένη μὲν τῷ αὐτῷ τῆ ἡλίᾳ, χοντιζομένη δὲ τὸ λεπτὸν τῆ ὕδατος ἀφῆ τῇ ἀτμῶν· ὅπερ ἐλκυθὲν ὡς τὸν ἄνω τόπον, εἶτα καταλυχθὲν ἀφῆ τὸ ὑλιῶτερον γενέσαι τῆς ἀπὸ τῆ ὑδάφες ἀνακλάσεως τῇ ἀντίνου, ἡ ὁμῦ τῆς ἐκ τῆ ῥέφες σκιᾶς τῶν ψυξέν ὑπιτεινόντος, ὑετὸς γίνεται, ἡ πταίνει τῶν γῶν. ἡ μάρυς τῇ λεγομένων ὁ ἀφοφῆτης Δμὸς λέγων· Κύριος ὁ ποιῶν πάντα, ἡ μπατακλυάζων, ὁ ἐπάγων τὸ ὕδωρ τῆς Θαλάσσης, ἡ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ ἀφόσωπον τῆς γῆς.

Οτι τε τὸ λειτότερόν τι ἡ ποτιμώτερον ἐκ τῆς Θαλάττης ἀπάγεται τῇ τῶ ἡλίω θερμότητι, ᾠδὶς ἂν ἀπείσοιεν, τὰς ὑδατοκαμψίους λίβητας ἐννοήσας, οὐ πλῆρες ὄντες ὑγροῦ, πολλάκις κενοὶ καπελείφθησαν, εἰς ἀτμὸν πάντως τὸ ἐξομὲν ἀφεκεδόντος. ἀλλὰ ἡ αὐτὸ τὸ τῆς Θαλάττας ὕδωρ ἐδύτις ἂν ὑπὸ τῇ ναυτιλομένων ἐφέλκυσον. τλιπκάυτα γὰρ ἀσύγχυς ὑποδέχόμῆον ὑὸς ἀναγκαίῆς ἐκείθε ἀτμὸς ἅμα δίῆης ἐν ταῖς ἀτάγκαις ἀφέικνοι. καλῶς ἂν ὁ ἀφοφῆτης ἐλιγε· ὁ ἀπάγων τὸ ὕδωρ τῆς Θαλάσσης, ἡ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ

A cras duos cælos: tametsi cælum unicum esse statuant ethnici, prorsus scilicet historiæ Mosaicæ rudes & imperiti. Quin magnus etiam Basilius ille scripsit, tantum ab- Basilius.
B esse, ut secundum hoc cælum negemus, ut tertium præterea inquiramus, cujus inspectio beato Paulo contigit. Quippe ipsum cælum aera quoque litteræ sacræ cælum appellare confueverunt, verbi gratia, quum ajunt: Psalm. 148.
Volucres cæli: item, Largiatur tibi Do- Gen. 27. 39.
minus rorem cæli. (Tradit hoc ipsum & Jo. Damasce-
Joannes Damascenus 20. capite, quod est nus.
de cælo: quo quidem in capite cælos esse tres ait, nimirum illud primo cælum, quod rerum initio de nihilo conditum fuerit: de- Edit. Paris.
inde alterum ex aquis factum: tertio lo- 9.
co ipsum aera, de quo intelligendum sacras litteras loqui, quum cæli volucrum mentionem faciunt.) Itaque velim animadvertas, cælum primum esse hunc aera, supra caput nostrum explicatum: secundum ab illo, ipsum firmamentum: tertium id, quod de nihilo principio conditum fuit, in quod etiam magnus ille Paulus est abreptus. Neque mirum tibi videatur, Davidem videri plures Psalm. 148. 4.
C etiam cælos statuere, quum inquit: Ipsi cælorum cæli Dominum celebrate. Nam Hebraica lingua voces etiam singulares numero multitudinis efferre consuevit, ut Chry- Chrysostomus.
soft. ait. Sic & illud accipies, quod Davides idem dixit: Qui rubrum mare divisit in se- Psalm. 135. 13.
ctiones. Nam sectio tantum una fuit, non plures. Et vocant firmamentum litteræ sacræ cælum secundum, ad prioris cæli distinctionem, & ipsius etiam aquæ. Vero enim consentaneum est, cælum illud prius esse subtilius quoddam corpus, ac purius. Patere D videtur id de verbis Isaiæ dicentis: Qui ex- Isaiæ 51.
tum fumo consimile tabilivit. Sic & aquam ipsam raram mollemque quum condidisset Deus ad firmamentum collaum, gelu ei circumdedit, ac humidam atque pluviam * omisit in- * omisit hu-
didit, ut tertiæ ubus aptam efficeret, quæ tertiæ his jo-
do rore plurimum utilitatis capit. An non sephi nomen,
hæc ita se revera habent? Rores certe, ac Glyca exprel-
imbres, pruinæ, grandines, nives, de aqua- sit videtur.
rum terrestrium exhalatione orti traduntur. Basilius.
Atque hic mihi M. Basilii verbis atten-
dito, qui de his hoc modo disseruit in libro, quem de sex primorum ab ortu mundi dierum operibus composuit: Pulchrum, ait, quiddam est mare vel ea de causa, quod principium & fons est aetiarum aquarum.
E Quippe quum a radii solis incalescit, per exhalationes aquam fusam tenuissimæ animatit: quæ superiora in loca delata, frigoreque constricta, propterea quod in sublime attracta longius tum a terra, tum solarium radiorum fractione abfit, ipsa etiam nubis umbra frigus intendente, fit pluvia, terramque fœcundiorem reddit. Hoc vates A- Amos. 9.
mosus verum esse testatur, quum inquit: Dominus est, qui & facit, & immutat vicissim omnia: qui aquam marinam fursum accollit, & eam in terræ superficiem effundit.

Jam partem illam maris subtiliorem, ma- Qui de aqua
gisque veluti potabilem, per calorem solis marina quod
F ferri fursum, incredibile nemini videri de- potabile fit
bet, qui lebetibus ignem subjici viderit. eliciatur.
Etenim illi prius aqua repleti, deinceps humore dilapso sæpe vacui relinquuntur, aqua cocta prorsus exhalante. Videmus & ipsam aquam marinam ab iis coqui, qui tempestatibus jactantur: indeque fieri, ut eorum usui paulo fit accommodator. Nam spongiis vapores ebullientes excipiunt, quibus in aquæ potabilis penuria sitim restinguunt. quaprupter recte dictum est a vate nostro: Qui aquam marinam fursum tollit, & eam Prov. 20.
in terræ superficiem effundit. Etenim per

exhalationes ortas de locis inferioribus denſatus aer, guttas quaſdam demittit, liſque terram fœcundat ac pingueſcit. Itidem & ſol, quum partibus auſtralibus abſolutis ad boreales ſe confert, ac æſtatem efficit, non ſolum aquas haurit, & aridiora corpora noſtra reddit: ſed nonnumquam fluvios * eriam minores exſiccat. Eadem ratione fit, quod Nilum exundare tradunt non conſueto fluminibus cæteris tempore: ſed æſtate media Ægyptum cooperire, quo tempore ſol cæleſtis ejus in partem aquilonalem permeat, & cæteris quidem fluviis calore ſuo moleſtus eſt, ab hoc autem longiſſime abeſt. Ipſa vaporum natura nihil eſt aliud, quam atramenta feliciter aqua. Hi ergo quum attractione ſalis, ut dictum eſt, in ſublime colluntur, & aer inde denſatur: pluviæ, nives, grandines, aliaque talia, de hiuſmodi rebus nimirum orta, delabantur. Ac de his quidem in hunc modum hactenus.

* ſed ſcripſit fluvios minores reddit. Cur Nilus per æſtatem exundet.

Non dubito autem, dilecte ſili, te poſteaquam nunc a Moſe conſcripta tum de cælo primo, tum de altero, nimirum de firmamento, & comprehenſis inter hoſce duos cælos aquis, percurreris; omnino (quæ tua ſedulitate eſt, diſcendique ſtudium) qui ſublimius quiddam ex his elici poſſit, indagaturum. Ea de cauſſa tibi divinum hominem, Anaſtaſium illum Sinaiten profero, qui quum ex Paulo acceptiſſet, omnes res tam cæleſtes, quam terreſtres ſic factas eſſe, ut Chriſti figuras & imagines quaſdam repræſentent; pleraque prolo in fœdere perſcripta ſenſu allegorico eſt interpretatus. Quamobrem audi, quid de cælis hiſce duobus tradat. Superioris, inquit, cæli natura nobis incomprehenſilis nonnenere mihi figuram quamdam inadſpectabilis illius & incomprehenſilis divinitatis videtur: quemadmodum firmamentum inferius humanæ in Chriſto naturæ ſimilitudinem habet, quam ille de locis inferis aſſumpſit: quum interim aqua illa duorum cælorum in medio comprehenſa, nobis asinitiam ejus omnis plane labis experterem repræſentet, qua medium quaſi quiddam eſt inter divinitatem & carnis crafficiem. Ecce enim cælum illud ſuperius principio cælum appellatum eſt, * & quidem naturaliter. (quemadmodum etiam Deus ille * SERMO ab initio Deus eſt.) At firmamentum illud inferius & materiale, non ab initio, ſed poſt copulationem cum illo ſuperiore, cæli nomen accepit: quando & ſacroſanctum illud Chriſti corpus propter deificationem & unionem Deus eſſe dicitur, non a natura propria. Teſtatur hoc & magnus ille Paulus, quum ſanctam Chriſti carnem relamentum appellat, quæ caro inferius aſſumpta eſt de Virginis ſanguine, quemadmodum firmamentum factum eſt ex aquis inferis. Habes quod hac in parte tibi ſentiendum eſt.

Anaſtaſii Sinaitæ allegoria.

1. ad Corinth. 6.

* verbum.

Edit. Pariſ. poſter. LL.

DIES TERTIA.

DIE tertia coactæ ſunt aquæ omnes vi mandati divini ſuas ad collectiones, eoque modo * ficcum aparuit: quod quidem mox admirabiliter omnis generis plantis & arboribus exornabatur. Quippe terra divinæ voluntatis efficacia corroborata, quemadmodum Nyſſenus anciſtes ſcripſit, hinc omnia ſubito quaſi peperit;

* arida dicitur in vulgata.

Greg. Nyſſen.

HMEPA TPITH.

THi δὲ τείτη ἡμέρα τὰ ὕδατα πάντα εἰς τὰς ἰδίους συναγωγὰς συνήχθησαν κατὰ θείαν κέλευσιν. καὶ οὕτως ἐφάνη ἡ ξηρά, τότε δὴ καὶ παστοιοις αὐτη φυτοις τε καὶ δένδρεσι παραδόξως ἐκαλλωπίζετο. τῇ γὰρ θείᾳ δυναμωθείσα βουλήματι, ὡς ὁ Νύσσης φησὶν, ἀθρόον ἀπεκύησε πάντα, οὐ χρόνου ἐνδεΐσα σφὸς αὔξησιν τῇ ἐξ αὐτης

Α ἀφόσωπον τῆς γῆς. ὁ γὰρ ἀὴρ ταῖς κάτωθεν ἀναθυμιάσεσι κατασυκνούμενος, σταγόνας ἀφίησι, καὶ κατασπείρει τὴν γῆν. καὶ τοῦτο καὶ ὁ ἥλιος διὰ τὰ νότια παρελθὼν, ὅτε τὰ βόρεια μέρη τρέχει, καὶ τὸ ὕδωρ ἐργάζεται, ἀναλίσκει τὰ ὕδατα, καὶ τὰ ὑμότερα ξηραίνει σώματα. καὶ μέν τοι καὶ τοὺς ποταμοὺς μικροτέρους ὄντα ἰδεῖν. τοῦτο μέντοι τὴν λόγῳ καὶ τὸν Νεῖλον αὔξειν, οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῖς ἄλλοις φασὶ πλημμυρεῖν καιρὸν, ἀλλὰ μεσοῦντος τὸ θέρους ἐπαλλάξειν τὴν Αἴγυπτον. ὡς τοῦ γε ηλίου τὴν βορειοτέραν τετυκυῖαν περιόδου ζοῦσιν, ᾗ πᾶς ἄλλους μὲν ποταμοὺς ἐκεχωκώς, τοῦτο δὴ πλέον ἀπέχοντος. ἡμέτροι πάσμων φύσις οὐδὲν ἁπλοῦς ἢ λελειτουργῆσον ὕδωρ. ἀναγομένου οὖν, ὡς εἴρηται, αὐτῇ τῇ τοῦ ηλίου ὁλκῇ, κἀπενθεν συνεκομίσου τοῦ αἴρος, ὑπὸ καπνῶν γινεται, χιὼν τε καὶ χαλάζαι, καὶ ὅσα τῆς ὑγρας ὑπάρχει φύσεως ἔγγονα. ᾗ πρὸς μὲν τῶν ὑετῶν.

Οἷδα δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι καθ' ἱστορίαν ἐπιλθοῦσα ἡ σὴ φιλομάθεια τὰ παρὰ Μωσέως γραφέντα, πρεῖτ' τὸ φωτοῦ ὑρωσῆ, περὶ τε τὸ δευτέρου, στερεώματος ὀνομαθὲ, καὶ περὶ τῆς ἐπαειλημμένων ὑδάτων μέσον τῆ δύο τῶνων ὡρανῶν, ἐκλαβέσθαι τὰ πρωῖτα καὶ κατὰ ἀναγωγὴν ἐπιζητεῖ. πάντη τοι καὶ τὸν Συμεῶνα τὸν παράγονα τοῦ Θεοῦ Λογόσοφον. ὁ δὲ Θεὸς ὑπὸ ἀνὴρ ἀκούσας τὰ μεγάλα Παῦλου λέγοντος, ὅτι πάντα εἰς Χεῖσὸν ἀποπεφύτευται. τὰ ὲν ὡρανῷ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τοῦτου χάριν ἀλληγορεικὼς τὸ πλεῖον τῆς παλαιᾶς ἐξελάδετο. ᾗ ἄκουε τί φησι περὶ τῆ οὐρανὸν πῶς αὐτῆ· ἢ τὸ ἀνωτέρω σῶμα ἀκατάληκτος φύσις, ἡμεῖ δοκεῖ τύπον ἐπέχειν τῆς ἀοράτου καὶ ἀκαταλήπτου, λόγῳ θεότητος. τὸ δὲ εἰρήμενα τὸ κάτωθεν ἀνελθὸν τύπον ἐπέχειν τῆς τὸ Χεῖσὸν ἀναστάσιος, ὡ ἴλαβε κάτωθεν· τὸ δὲ ὕδωρ τὸ μέσον τῆ δύο ἐμπεελικῶθεν εἰκόνα ᾗγράφασ τῆς ἀχράντου αὐτῆ ψυχῆς μεσιτευούσης θεότητι καὶ σαρκὸς παχύτητι. Ορα γὰρ ὅτι ὁ μὲν ἀνώτερος οὐρανὸς φύσει ἀπαρχὴς ἐστ ,

. . . . . .

. . . . . .

τὸ δὲ εἰρήμενα τὸ κάτωθεν ᾗ ὑλικὸν οὐ καταρχὴς. μᾗ δὲ τὴν αφὸς τὸν ἀνώτερον ὑρωσιν οὐρανὸν ἐκλῆθη, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἄγιον τὸ Χεῖσὸν σῶμα * τῇ οἰκεία φύσει· συμμαρτυρεῖ δὲ τοῦτο ὁ πάμμεγας Παῦλος· καταπέτασμα λέγων τὴν ἁγίαν τὴ Χεῖσὸ σάρκα, ἥτις κάτωθεν ᾗ ἐξ αἱμάτων συωπάγη, καθὰ δὴ ᾗ αὐτὸ τὸ εἰρήμενα ἐκ μᾗ κάτω τοιοῦτον. ἓ ταῦτα μὲν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

Β

Ανάστασις τοῦ Κυρίου.

* τὸν ἰδίου σῶμα.

Β

HMERA TETARTH.

ΤΗ δὲ τετάρτη ἡμέρα τὰ ὕδατα πάντα εἰς τὰς ἰδίους συναγωγὰς συνήχθησαν κατὰ θείαν κέλευσιν. καὶ οὕτως ὤφθη ἡ ξηρά, τότε δὴ καὶ πασιν αὐτη φυτοις τε καὶ δένδρεσι παραδόξως ἐκαλλωπίζετο. τῇ γὰρ θείᾳ δυναμωθείσα βουλήματι, ὡς ὁ Νύσσης φησὶν, ἀθρόον ἀπεκύησε πάντα, οὐ χρόνου ἐνδεΐσα σφὸς αὔξησιν τῇ ἐξ αὐτης

αὐτῆς ἀναδιδομένων· ἀλλ' ὁμοῦ τῆς ἀθέσει καὶ τῆς κα-
πνῆς ἐκβλαστήσασα, θεάματι περιξύμουλον· εἰ γὰρ
ἀνθῆς τι σφᾶγμα, ἢ παρεκτικὸν ὀδωδῆς ἢ ἀκαυθα,
ἀλλ' ὡς ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς ἡ γῆ καὶ πάντων ἀνέβλεψεν,
ἀλλ' ἐμίκα ῥᾳδ' ἢ παραβῆναι ἤκουσεν ὁ Ἀδάμ. Ἐπι-
κατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου, ἀκάνθας καὶ τρι-
βόλους ἀνατελεῖ σοι ἵνα φῷ τῇ τερπνῷ καὶ λιπῆ πα-
ρακειμένου ἐγκωμίῳ, καὶ πάσῃ ἡ ἁμαρτίαν μεμισοδω-
κεμένῳ, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος, ἓξ ἀπὸ φροντιφύτου
τῇ ῥίζῃ ἡ ἀκανθα. φρίσσεχε οὖν. εἰ μὴ δὲ ἤκουσεν ὁ
Ἀδάμ, Ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· τάχα
ἂν ἡ γῆ αὐθις ῥυπᾷ παρὰ χρὴ σου ἐγκαρπα μὴ θυε-
μῶνα χόρτε καρὸς αὔξησιν. τότε μὲν δὲ καὶ ἡ παρα-
βάτεως ὀλωτότε, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος, ἐν
ἀπαεμαῖς χρόνε ῥοπῇ λοιὸ ἡ βλασκησις ἀρξαμένη ἀ
γῆ, ἵνα φυλαξῃ τὼς νόμως τᾶ κτίσαντος, πᾶσαν ἰδέαν
αὐξήσεως ἀνεξελθοῦσα, αὖθις καρὸς τῇ τέλει ἤγαγε τὰ
βλαστήματα. ᾧ λεμιῶνες μὲν δὲ ἦταν βαθυς τῇ ἀρ-
θονίᾳ τῷ χόρτῳ, ῥᾳδ δὲ πεδίων τὰ ὄκαρπα βελθο-
τῆς τοῖς ληδοις, ἐπιόπα πελάγως κυμαίνοτος ἐν τῇ κι-
νήσει τῇ ἀσκιόνων ἀπίσω ζῆ. καὶ πάντα μὲν, ἰωικα-
ἔλεγεν ὁ Θεός, βλαστησάτω γῆ βοτάνην χόρτε. ὁπη-
νίκα ἢ φρισεῖδε, ᾧ βύλοι κάρπιμον ποιῶν καρπόν,
ὃ τὸ σπέρμα αὐτῆ ἐν αὐτῷ, κῇ γένος, ᾧ καθ' ὁμοίω-
πα, ἐπὶ τῆ γῆς· τότεδὲ τότε πάσας μὲν λάχμιας κατ-
πυκνοῦτο, πάσα δὲ ἀνέτρεχε ὕδατρα, ἐλάτας δὲ κέ-
θροι, πεύκαι τε καὶ κυπάρισσοι, ᾧ ὅσα τοιοῦτε, αἷ τε
ῥᾳδωσιαὶ ᾧ μυρσίνας ᾧ ὕδρας, πάσας ἐν μιᾷ καιρὸ
ῥοπῇ, ὡς ὅπτα φρότερον, εἰς τὸ εἶναι παρήχθη ἐξ ἢ
οἰκείας ἑκάστε ἰδιότητος.

Μὴ θαύμαζε δὲ εἰπῷ αἱ βοτάναι πᾶσαι ὡς ἐθὰ-
δίμοι. τᾶ δὲ μὴ χρησίμωδιαστὰ τῇ ἀνθρώπῳ, χρήσι-
μά ἐστ τοῖς θῖ αὐτῶ γεγονημένοις ζώοις, εἰδὴ ᾧ ἀνε-
λπιστα φρόσκοιν αὐτοῖς, ὑδὲ πάν ξυνίζᾶσα χρή-
σαλκαὶς γὰρ ᾧ ταῦτε παῶν ἐπαθεῖα γίνοται. κε-
ραυνίωμα δὲ ὑπερίας βοτάνες ἀλεξίπαλα γίνεται, ᾧ
ὑγείας παρεκτικά. σῦπα μὲν οὖν καὶ ὁ μέγας Βασί-
λειος φησιν, ὅτι ἴδῃ θελκτικὸν ἰὸν ἀρχῆς κὲ
ἀχρῆσως γεγονημένον ἐσῖν, ἐ μὴ τὰς ἀχεκίνε ἡμᾶς
κῇ τᾶ πανοπικότος παρασκάζει φρονᾶν. τᾶ μὲν δὲ
αὐτῶν ἢ βορᾷ παρῆκε τοῖ ἐθῷ ἀλγῶν, ἐ δὲ ἡμῖν
αὐτοῖς παρὰ τᾶς ἰατρικᾶς τέχνας ὡς παραμυθίαν τι-
τῶν ἀρρωστημάτων ἐξεῦρηται. τὸ μὲν δὲ κώνειον οἱ
Ἕλληρς βόσκουται ᾗδ ἢ κατασκελλῶ τᾶ σώματος τῶ
ἐν τᾷ θελκτικῇ βλάβῃ ὑποδιβάσκοντες. λιπτοὺς
δὲ ἔχοντες τὰς πτερᾶ τῶ καρδίαν πόρες, ῥᾳδίσουσιν
ἐπτέῖμα τὸ κατεπόδιν· ὁρῶ τῶ ἀπὸ ἀμῷ ἤβῃρ τῇ
καιρίων καθάλαβαι. ἐλλέβορος δὲ ὁρύγων ἐσῖ θε-
φὴ, ἰδιότητι κράτεως τῶ βλάβια ἀποφεύγοτων.
ἐσῖ δὲ ᾧ αὐτὸ πᾶσα ἐν καιρῷ ποτὲ ᾧ ἡμῖν χρησιμα-
ῥᾷ μὲν γὰρ τὰ μελαγχόρε ὄντοι οἱ ἰατροὶ * κατα-
πασσεσι· οπίῳ δ' τᾶς· σφοδρᾶς ὀδύνας καπαιμιλζεσιν.
ἢδὴ δὲ τινες τῷ κανεῷ ᾧ τὸ λυκαῶδες θορᾶσιν κατ-
μάρασαν, ᾧ τῇ ἐλλεβόρῳ πολλὰ * χρονίων πταῶν ἐξε-
μόχλιδσαν· ὥτε ὁ ὁμοιλζες ἔχειν κῇ τὰ κνίσωπες ἐγ-
κλιμας, πᾶσ οἷς ἀφοβήκλω ἀλχεσίας σοὶ ἀφοελλυθεν.

. . . . . .

. . . . . .

Glycæ Annal.

A non temporis egens intervallo ad incrementum eorum, quæ de ipsa exoriebantur: sed una cum floribus etiam fructus proferens, jucundum quoddam spectaculum præbebat. Quod si quis dicat, spinam effere minime pulcherum, atque etiam mox leftam: is sciat eam rerum initio e terra non provenisse, sed post mandati primum divini violationem, quum hæc Adamus audiret: Infelicem tui labores terram experiantur, fentes atque carduos tibi procreet: nimirum ut voluptati dolorem adjunctum habeamus, eaque re peccati noiii nobis fubeat recordatio, ſcue Baſilius ait, Idcirco ejpinæ roſis additæ ſunt. Itaque vellim hic mihi animadvertas, quod nifi Adamus audiſſet, Infelicem tui labores terram experiantur: ſtatiſſe deinceps quoque frugiferas nobis plantas produxiſſet, ad incrementum ſui nullo temporis ſpatio indigentes. Nam ante lapſum, ut idem Baſilius inquit, momento temporis a germinatione tellus, ut legibus opificis pareret, quavis augeſcendi ſpecie abſoluta, mox fructus maturos proferebat. Itaque prata copioſo altoque gramine abundabant, & campi frugiferi ſegetibus onerati, montis earum culmis imaginem fluctuantis pelagi referebant. Et hæc quidem orta ſunt, quum diceret Deus: Edat humus gramineas herbas: Verum poſteaquam adjecit, Et arbores fructiferas, quæ ſuo quæque in genere ſemen ſuum in terris habeant: tum vero luci denſabantur, & quevis arbores oriebantur, abietes, cedri, pinus, cupreſſi, cæteræ: Præterea roſarum myrtorumque frutices, ac lauri uno temporis momento produ&æ ſunt, ſuis quæque liber eum proprietatibus, quum antea non exiſterent.

Nec mirum tibi videri debet non omnes herbas eſculentas eſſe. Nam ſi quæ homini maxime non ſunt uſui, nihilomi- nus aliis animantibus conducunt, quæ proper hominem condita ſunt. Nec id quidem non novum exiſtimabis, eſſe illarum hi numero quaſdam venenatas. Etenim illa quoque ſæpenumero certis morbis medentur. Nam aliis cum herbis mixtæ valetudinem noſtram tuentur. In hanc ſententiam Baſilius ſcribit, nullam herbam venenatam ſine, fructu quidam eſſe factam, utut nos ingrati eas inuentes, impie de rerum opifice ſentiamus. Partim namque brutis aliquibus alimentum præbene, partim nobis ipſis per artem medicam ad cerrorum morborum depulſionem atque remedium ſervitant. Cicuta enim cicuta propter peculiarem quamdam vel- ſcaturi. Sil corporis conſtitutionem ſturni veſcantur, nec quidquam ab ejus herbæ veneno lædantur. Quippe quum innatus cordi vicini perquam in eis ardi ſint, citius hauſtam eam concoquant, quam ejus frigiditas cæteroqui lethalis nocere poſſit. Itidem elleborus * turturum cibus eſt, nihil ex eo detrimenti capientium, propter peculiare ipſis temperamentum. Interdum uſuvenit, ut dum eæ- dem herbæ nobis quoque ſint uſui. Nam per mandragoram ſomnum medici concilliant, per * coagulum dolores acres vehementeſque ſopiunt. Cicuta nonnullos inſanas etiam appetitiones extrixiſſe accepiſmus, & elleboro multos diuturnos morbos abegiſſe. Quo ſit, ut quod reprehendendum in creatore putabas, magis te cohortetur, quo erga ipſum gratus ſis. (Inter cæteras aucem arbores, quarum mentionem fecimus, etiam vitæ prudentiæque tum ortam eſſe arborem, Joſephus ait, per quam *Joſephus.* quid bonum, quid malum eſſet, dignoſceretur. Verum mali bonique cognitionem *Chryſoſtomus.*

Quando natæ ſpinæ.

Gen. 3. 17.

Baſilius.

Idem.

Gen. 1. 11.

Ex. Hiſt. Parſ. pag. 22.

Baſilius.

Cicuta ſturni veſcantur.

* Elleboro cornices; ſic etiam vertem- tur.

* Succum papaveris ſcapo inciſo exorſum hoc loco opium ſignifi- cat.

aliter Chrysostomus noster accipit, uti paulo post intelliges.)

Jam de proprietatibus ac discrimine arborum quam longa institui oratio possit? quo pacto quædam ab sole percoquantur, quædam intera cortices abditæ adolescant.

Cur arborum diversa folia.

Quarum tener fructus est, ea foliorum tegmen quoddam crassum habent, ut fiscus: quarum contra fructus solidior, ils levissima sunt folia, quod in nucibus est videre. Nimirum illi propter debilitatem suam subsidio majori egebant: his densius crassiusque tegumentum propter umbram noxium quoque fuisset. Folium vitis etiam sectum est, ut aeris injuriis obsistere racemus possit, & per rimas illas solis radios largiter recipere.

Præterea mirentur admirationem arborum, non solum propter diversi, verumetiam ejusdem generis fructuum discrimina. Etenim alias in masculis, alias in femininis fructuum notas agnoscunt ii, qui arborumferendarum periti sunt. In palmis certe alias mares, alias fœminas esse tradunt. Et quod inaudium quiddam ac novum est, amor in eis naturalis existit. Quippe fœminæ fe mari fœminæ, veluti libidine quadam incitata, & complexum expetens: deinde quasi sentiens evenisse sibi fructionem ejus, quod experiebat: rursum ramos erigit, ac priorem ad formam redit. Solent & curatores arborum ficos silvestres hortensibus adjungere, quo fructus earum inde dulcior reddatur. Nam si quid in hortensibus est acerbitatis, id obscura quadam ratione ad silvestres velut ablegant. Itidem ficos immaturos, sive grossos, alligantes frugiferis & hortensibus medentur, quo manus earum fructu delabantur atque pereant. Atque hæc fieri opifex hoc modo voluit, abhorrente quadam ratione ab hominum opinione, ut & nos aliquando nostris ab adversariis ad virtutis culcum exciterur. Nam videre est non paucos ex iegis quidem præscripto vitam agere, qui tamen in doctrina suos quosdam errores habeant. Quin & illa, de qua diximus palma, quam dulcem fructum ferat, ac nihilominus in amaro plerumque solo reperiatur: significare videtur, posse nos animis incorruptos manere, quamvis inter eos degamus, qui moribus a nobis dissideant.

Sexus in arboribus discernendus.

Palma.

Edit. Parisiens. pag. 13.

Qui fici dulcescunt.

Præterea dicce fili dilecte, quasvis res fragrantes, si ad eas in propinquo allium & cepæ ferantur, magis etiam odoratas reddi. Nam quicquid in fragrantibus nimis acris aut gravis odoris est, naturali ratione quadam ad semina illa acriora quasi defluit, quodque reliquum est, fragrantissimum ac suavissimum efficitur. Etiam ruta sub ficu si seratur, longe fit acrior: nam quod gravis est odoris in ficu, ad ipsam transferetur, qua ipsa causa fici meliores efficiuntur. (Neque tantum hoc accidit in ruta) sed etiam certe carnes ad ficum appetitæ molliores delicatioresque redduntur. Nam ficus arbor (ut diximus) inter omnes alias fucci plenissima est. quamobrem hallcum ex fe calidum, acrem, fecandi præterandique vim habentem emittit: qui quidem avium quarumdam carnes mollit ac nonnihil coquit. Eadem ex causa fit, quod etiam ferocissimi tauri ad ficum alligati quiescunt, & tangi se patiuntur, omnique prorsus iracundia remissa, tantum non marcescunt. Igitur idem halitus iste in carnes incidens, eas quasi dividit ac tenuiores facit. Itidem ante fructus arboris hujus dulces orte ficus immaturæ, quas grossos dicimus, inutilem ejus humorem attrahunt, relicto succo qui

Quo augeatur fragrantia.

Ruta qui fiat acrior.

Carnes ad ficum aptæ molliescunt.

Tauri ad ficum domati pollunt.

Πλεῖ δὲ τὰς ἰδιότητας ἢ ἄξιον ἐστὶ διέλθειν, τί ἂν τις ὄπου πῶς τινα μὲν πέπτηται τῇ ὕλῃ, τινὰ δὲ ἐν ὑλώδεις κεκαλυμμένα πλησίον; ἢ μὲν ἀμπαλὸς ὁ καρπὸς παχὺ τὸ φύλλον τὸ σκέπασμα ἔχει, ὡς ὑπὸ τῆς συκῆς ὧν δῆλόν ἐστι· καρπὸ γὰρ γυμνώπορα, ἐλαφρὰ λίαν τὰ τέγεα μὲν δὴ τὸ αὐθυὲς πλεῖστος ἔδεν τῆς βοηθείας· πῶς δ' ἂν ὁρῷς βλαβῆναι ἐγένετο παχυπόρα ἢ περιβολὴ ἐκ τῆς ἀπ' αὐτῶν σκιᾶς. πῶς καταχύσεως τῆς ἀμπέλου τὸ φύλλον, ἵνα ἢ ὁρῷς τὰς ἐκ τῆς αἴρος βλαβὰς ὁ βότρυς ἀπέχῃ, ἢ τὰν ἀκτῖνα τὰ ἡλίου ἧς τὰς ἀραιώσεις ἰσαζιμὰς ὑποδέχεται.

Πλεῖ ἀπαλὸν καὶ γυμνόπορα.

* πορίαι.

Θαυμαστὰ δὲ σῦκα, καὶ οὐ μόνον ὁρῷς τὰν ὄψορᾶν, ἀλλὰ ἢ ὁρῷς αὐτὰ ἐκλαδὴ τὰ ὀμφανῆ. καὶ δὴ ἄλλος μὲν χαρακτὴρ τὰ καρπὸ ἐ ἀρρένων, ἄλλος δὲ ἐ θηλειῶν παρὰ τοὺς φυτηρροὺς ἐβρίκασι. ἢ αὐτὸς δὲ τὰς φοίνικας οἷς ἄρρενας ἢ θηλείας διῄρεσι· ἢ τὸ παράδοξον, ὅμως φυσικὸς παῦ αὐτοῖς· ὑποκύπτει δὲ ἡ θήλεια τῇ ἄρρενι ὀργώσα βόπον τινά, ἢ τὰς συμπλοκὰς ἐφιεμένη· ἢ ὑπως εἶον ἐν αἰσθήσει τὰς ὀνοδωσιας γιγνονία, ἢ ἀσορδᾶται πάλιν τὰς πλαδὰς, καὶ ὁρῷς τὸ ἀφύτρον ὑποκαθίσαν ἄχμα. ἀλλ' οἱ ἐ τοιῶνδε θεραπευταὶ ἢ συκαῖς ἀρρένας ταῖς ἡμέρας παραφυτεύουσιν, ὡς ὑπεδέξει τὸν καρπὸν αὐτῶν γλυκύτερον γίνεθαι. ἐπεὶ ἢ δὴ τοῖς ἡμέροις δεξιμώτερον ἀφόσει, ὁρῷς τὰς ἀγγείας ἀδύλως ἐπήμπεται· καὶ τὰς ὀλιώδεις δὲ ἀφοσδιώπτεις τῇ δλιάρτων καὶ ἡμέρων συκῶν τὸν ἀπνίαν ἰώντας, ῥίοντε ὧν ἢ σκεδασμὸν τὸν καρπὸν τοῖς ὀλιώδεις ἐπίχοντες. ταῦτε μὲν οὖν ὁ ποιητὴς αὐτῇ ὑπο παραδόξως γίνεθαι γε τῇ ἀρρῇ τῶν ὑπίδεξιν. ὡς ὀλίγοι δὲ αὖτ ἐνόμιμος αἰρεται ζῶν, χᾷ ἐν δέγμασι σφάλλονται. ἀλλὰ καὶ φοινὶξ καρπὸν μὲν ὑποῤῥαγν γλυκὺ, ἐν ἀλμυρᾷ δὲ ὑπος ὡς τὰ πολλὰ ἀξιοπρόῤῥιζος, αὐτὸ τὸν ἀνέπεται, ὅτι ἢ ἡμὲς αὐτὸ διωμάμβα τὰ χῇ γνώσιμα μὲ ἄβροβόρειον, χᾷν ἐν τοῖς ἐσωτέροις τισὶ σωιβόγωμεν.

Πλεῖ διάφορα.

Ορα δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ἢ τὰ διάφε πάντα, ὅταν σκόροδα ἢ κρόμμια πόπις παραφυτεύηται, διωδέτερα γίνεται. διότι πᾶν ὅτι ὁμιλῷ ἢ δύνοσμον ἐν πόπις ἔστιν, ἐν τοῖς δεμιτέροις ἔ ἀστρωπὸν φοτεινὸς ὑπορρέι, ἢ γίνεται τὸ καπνεκφθὶν διωδέτερον. ἀλλὰ ἢ τὸ πνῦμον ὑπὸ τῆ συκῆ φυτεύομεν δεμιτέρου ἑαυτῶν γίνεται· μεταπίπτεται δὲ εἰς αὐτὸ ἐν τῇ συκῇ * βαρύος, κρίτος. Θεβαλτίαι τὰ σῦκα γίνεται. ἀλλὰ ἢ κρίνα τινὰ παρὰ τῇ συκῇ κρομμυῴμβα, ἢ ὄρυπται γίνεται τὸ δὲ φυτὸν, ὡς εἰρηται, ἢ συκῆ ἀπαπτὸν ὑπὸ ὀπωδέτερον. Θρῴμον πτδμα ἢ δεμιῷ ἢ τμητικὸν ἀφίνει, ἢ πᾶν ὄρυπτεσ ἢ πεπαπτὲς πᾶν σάρκα τὰ ὀρεδος. Οδὲν ἢ τῇ πώρων ὁ χαλεπώπατος συκῇ φοσδιδοῖς πνευμάτων ἀχεῖ, ἢ ἀφίνεις ἀπέχεται, ἢ ὅλως ἀφίνεις πνευμάτων ἀχεῖ, ἢ ἀφίνεις ἀπέχεται, ἢ ὅλως ἀφίνεις πνευμάτων ἀχεῖ. ἢ ὄμμον ἀπαπὶρ ὑποῤῥαγνύμβος. τὰν γοῦν τὸ πτδ-μὲ ἢ τοῖς κράσεσ ἀφοαιτέπον ἐβρῷ τῶν σάρκα καὶ πτερὸν ὄρυπτεσ. Διὰ ταῦτα ἢ ἀφ' ἧς γλυκέως συκῆς ἕτερα σῦκα λεγόμβα ὀλιωδα, τῶν ἐχόντων ὑγρότητα ἀφίνει· ἢ ταῦ φύσει ἢ ἢ γραφὴ ἢ συκῆ ἐξίωτρεν τὰς ὀλιώδας

αὐτῆς. τουτέστιν, ἀλυχὴ δὲ καθάρσιος τὸ ἄχρηστον ἄπαν, ὥσπερ ὅλυσθον ἐξωύγκε καὶ ἀπαχίτδουσιν.

Λλλ' οὐδὲ ταῦτα σε παραδραμεῖν ἄξιον. λόγος γάρ τις ἐστὶ καὶ τὸ ἤλεκτρον ὀπὸν εἶναι φυτῆ οἷς λίβυοι φύσιν ὀπορηγνύμενον. ἀλλὰ καὶ τὰ μὲν τῆ φυτῆ ἀειθαλῆ γίγνεσθαι, τὰ δὲ χαμαιπίτυα. καὶ τὰ μὲν φυλλοβόλα, τὰ δὲ ἀείφυλλα. καὶ φυλλοβόλα μὲν ἐλάτη καὶ πίτυς· ἀειθαλῆ δὲ ὑπάλλαττε τὰ φύλλα, ὡς μηδέποτε ὀφθεῖν τὰς κόμας ἀποχυμενίσθαι. ἀείφυλλον δὲ ὁ φοίνιξ, τὸ αὐτὸ φύλλον ἐκ τῆς ὠρώσης βλαστήσεως συμπαραμένον ἔχει ἐς τέλος. καὶ σπερὶ μὲν τῶν τοιούτων.

Νῦν δὲ ἀναμνῆσαί σε ἀγαπητὸν, ὅσπερ ἡ ἁγία γραφὴ φησιν, ὡς μίαν σωσαγωγὴν σωσαχθῆναι τὸ ὕδωρ, πᾶσι δὲ οἷς σωσαγωγὰς· ὧ τῶν δὲ κακείνο γέγονε, ᾗ ὡς ἐναντίωται πρὸς ἄλληλα. Ο μὲν γὰρ Θεοδώρητος φησιν, ὅτι καλῶς εἶπε καὶ σωσαγωγὰς σωσαγωγὰς ἐπὶ τῆ ὑδάτων· τὰ δὲ πτλαγη καὶ τῶν ἔξω ἐπιφάνειαν διορυμένα δυκίσιν. ἀλλο γάρ τὸ ἐνδικὸν πέλαγος, ᾗ ἄλλο τὸ Τρηκτικὸν. κἀπειτα δὲ σωκρόμοσαι δεῖ τινων ὑσσγείων πόρων. ἐξωθεν δὲ τὸ μέγα πέλαγος ἐπίκειται, τατέστιν ὁ Ωκεανὸς, τὸ ᾗ Ατλαντικὸν καλούμενον. καλοῦνται δὲ ὑπὸ τῆς τὸ ἐκεῖτε ὄρος τὸν Ατλαντα. τοσοῦτον δὲ ὁ Ατλας ὑπὸς ὑψηλὸς ἐστιν, ὡς καὶ κίονα τὸ οὐρανὸ παρὰ τοῖς ποιηταῖς λέγεσθαι· ὑ τῶν κυφαλὰ νεφέες οὐρανὸν δεῖ τὸ χιόνι καλύπτεσθαι. ᾗ ὑπὸ μὲν ὁ θεὸς ληθεὼς Θεοδώρητος.

Ο δὲ μέγας Βατίλειός φησιν, ὅτι καλῶς εἶπεν ὡς μίαν σωσαγωγὴν. ἵνα δὲ μὲ τὸ ὑπερῤῥὸν ὕδωρ τῆ ἀχρειόνων αὐτὸ χωρῖον ὑπερχόμενον μιπεκβαίνοι αὖ, ᾗ ἄλλα ἐξ ἄλλων πληροῖ, πᾶσιν ἐξ τὸ σωικὸς ἐπικλύση τῶν ὑπέρων. σωσαχθῆναι τὰ ὕδατα, φησὶν, ὡς σωσαγωγὰν μίαν· τατέστιν ἄλλη κατὰ πασὶς μὲ κατηγνεθῆναι, ἀλλ' ἐν τῆ φύτῃ συλλογῆ κατμεσιτὸν τὸ ὀλκεχόμενον. ᾗ ὑπο τῆ ὁ Ελληνιστὴς φησιν, ὅτι πάντες οἱ χειμάῤῥοι πορεύονται εἰς τὴ θάλασσαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἐμπιπλαμένη· ἐπειδὴ καὶ τὸ ῥεῖν πᾶς ὕδασι δεῖ τὸ θεῖον φράσμα. σωσαχθῆτω γάρ, φησὶ, τὰ ὕδατα· καὶ τὸ ἔστω τῆ ὄρων πτεχνογράφθαι τὴν θάλασσαν δοκῶ τὰς φράσις ὁμοθυσίας ἐσῖ. φράτεχε ἀγαπητὲ· σωικῆτη τὸ ὕδωρ ὡς συσαγωγὴν μίαν, καὶ ἀφῶν ἡ ξηρά· ἐπειδὴ γαρ ἀόρατος ἐσὶ καὶ ἡ γῆ ᾗ ἀκατασκεύαστος, ἅτε τῶ ὑδατος ὑπιπολάζοντος αὐτῆ· δεῖ τῶν τὸ ὕδωρ συνέχθε εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶ, ᾗ ὕπως ὁρατὴ γένηται ἡ ἀῤῥατος ὕσα τὸ φῶσφορ. Τότε δὲ τῶ καὶ φυτὸς πασπίοις ἐκαλλωπίζετο θεῷ φοσφόγματι, ὡς ἄνωθεν ἐῤῥηται.

Εἰ δὲ τῆ, τίνος ἕνεκεν, ἐπεῖκντός, ὕπω τοῦ μέρος ἡ γῆ τῶν οἰκείων ἐδίχατο κόσμων, ᾗ ὡς ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἀπῳρισμένη παρηγτο. ἐγὼ σοι ἐρῶ, μᾶλλον δ' ὡς ἐγὼ, ἀλλ' ὁ τῶν γλώττων χρυσοῦς. Επειδὴ δὲ ἡ γῆ μήτηρ ἡμῶν ἐστι ᾗ βροτὸς, ἐπειδὴ πάντες ἐξ αὐτῆς γεγένῆσθαι, ᾗ εἰς αὐτῶν αὖθις ἐπι-

* Ιο. ιβ. δ. ἐφίφυσιν ἐπειδὴ * πᾶσαν αὐτῆ λογιεθῆ, κἀν αὐτὴ χαρίζεται. ἵνα μὲν πᾶν αὐτῆ λογιεθῆ, κἀν αὐθν σίβας αὐτῆ προσαχθῆ, δυνάμει δὲθεν οἰκείᾳ τοσῶτον ἀγαθὸν ἡμῖν αἰτίαγγεγενημένῃ, ᾗ ὑπὸ τῶν ὡρώσα μὲν ἐπικαλύπτει

Glyca Annal.

A melior est. Propterea sacris in litteris dicitur: Ficus grossos suos extrusit · hoc est, a-nimus per purgationem sui quicquid est inutile tamquam grossum extrusit & extra se emisit.

Ne id quidem omitti a nobis debet oportet. Ajunt electrum nihil aliud esse, quam succum arborum in lapideam quasi quandam naturam duratum. Praeterea nonnullae sic condirae sunt arbores, ut semper floreant: nonnullae foliis sudent. Iisdem ex iis quae semper florent, quaedam abjiciunt folia quaedam ea perpetuo retinent. Abjiciunt (verbi gratia) olea & pinus: nam tactae quasi ac latenter folia pro aliis alia fic conseguntur: ut numquam comis suis denudari videantur. Palma vero perpetuis ornata foliis est, & quae semel accepit, ad finem usque retinet. Ac de his quidem hactenus.

B Nec vero mirum tibi videatur, litteras sacras nunc in unam collectionem aquam esse coactam dicere, nunc in collectiones: nam quum utrumque factum sit, nihil haec inter se pugnant. Ac Theodoritus quidem ait, recte aquarum & collectionem, & collectiones dici: nam maria quod exteriorem superficiem attinet, a se invicem esse divisa videntur. Quippe aliud est Indicum mare, aliud Hyrcanicum, quae tamen inferius per subterraneos quosdam meatus inter se conjunguntur. Extra haec autem magnum illud mare situm est, quod Oceanum dicimus, & Atlanticum pelagus: quod nomen est ei ab Atlante inditum, qui mons tantae sublimitatis est, ut apud poetas caeli C columna vocetur. Nemo verticem ejus vidit, propterea quod illa nive tecta sit. Haec Theodoriti est sententia.

Magnus autem Basilius noster inquit recte dictum, in collectionem unam. Nam ut aqua confluens ea loca non demergeret, a quibus recipitur, nec semper quasi progrediendo, aliaque post alia loca replendo, tandem condimo tractu continentem universam inundaret: idcirco dixit Deus, Coeant aquae unam in collectionem: hoc est, ab hac aqua nulla se segreget, sed quod modo colligitur, in hac prima collectione persistat. Sic & Solomonicus ille conciD nator inquit: Omnes torrentes in mare pergunt, neque ramen idcirco mare completur. Nam ipsam quoque finxionem suam aquae hoc ex mandato Dei consequatae sunt, quum dicerer: Coeant aquae. Ab eadem lege principe profectum est, quod intra limites suos mare circumfipsum manet. Advertere animum, mi fili. Coactae sunt, ait Moses, unam in collectionem aquae, ac siccum apparuit. Quia enim terra cerni non potest, & rudis ac informis erat, dum in ejus superficie fluitaret aqua: propterea suas in collectiones aqua coacta, cerni tandem coepit terra, prius inadspectabilis. quo quidem tempore mandato divino exoraata est omnigenis floribus, uti supra indicabamus.

Quod si etiam quaeris, quamobrem ita particularitim terra suum ornamentum consequta fit, non statim ab initio promta ab E omnibus rebus instructa prodierit: equidem ejus tibi rei causam explicabo, vel potius non ego, sed Joannes Chrysostomus. Nam quum terra sit parens & altrix hominum, quando ex ea cuncti sunt orti, & in eam redeunt, & quando ea quemvis fructum nobis largitur: ne illi omnia tribuerentur, eaque de causa culpis quidam accederet, tamquam vi facultateque sua tot bona nobis profferenti: idcirco Deus illam primum aqua tegit, &

Elefisti origo. Edit. Paris. pag. 14.

Arbores aeiφυλλαι, & tamen φυλλόβολαι.

Palma semper floret, iisdem retentis foliis.

Theodoritus.

Basilius.

Gen. 1. 9.

Eccles. 1. 7.

Gen. 1. 10.

Quare particularim terra ornata fuerit.

Chrysostomus.

* videndum prebet.

Qui aqua fuerit collecta.

Justinus Martyr & Basilius.

Quemodocum insulæ in mari reſiliu.

Cur ſalſum maſ re.

Jo. Damaſcenus

Auguſtus St. nales.

Edit. Paris. pag. 16.

Unde fontium diverſus ſapor.

Baſilius.

inornatam rudemque condit : deinde aquam * in collectionem unam cogit, atque hoc tandem modo terram inſtruit.

Hoc etiam a nobis inquiri pretium operæ fuerit, ubinam aqua collecta fuerit, ut ſiccum deinceps conſpiceretur : ſiquidem univerſa terræ ſuperficies, quemadmodum ſacræ literæ tradunt, ab aquis occultabatur. De hoc Juſtin-ille philoſophus ac reſtis Chriſti, magnuſque Baſil. dicunt, mandato divino tum concavitates quaſdam eſſe fatãs. cujus rei teſtes ſint inſulæ, nullis certis deſcriptæ locis, quæ paſſim reperiuntur. Eæ concavitates intra ſe demiſſam aquam receperunt. Quod niſi factum fuiſſet, non diviſſet Moſes, adapertum ſiccum apparuiſſe : Quinetiam (o inſignem Dei curam de nobis ac providentiam) hujuſmodi concavitatibus inſulas adjunxit. Cur id quæris ? ut tempeſtatibus jactati homines illic requieſcerent, quoties longioribus itineribus feſe cederunt.

Nec eſt quod mireris, aquas quidem in mare fluentes dulces ac potabiles eſſe, ipſum autem mare tantum amarum, nec ulli ad potum uſui : Nam propter exhalationem illam ſumoſam, quæ in eo fit, quæque veluti ſpumeum effick & accendit mare, ac qualitatem ei amaram indit : tandem aqua ſalſa reliquitarum quaſi quarundam inſtar relinquitur. Et fluvialis quidem aqua nihilo ſecius ſalſa redderetur, quum & ipſa ſentire exhalationes, ac utatur : verum id motus ipſius perpetuus haud concedit, ac mare concavo in loco reſtagnans, & ſeorſum manens ac inſitens, facile ſalſuginis cauſſas admittit. Hanc rationem noſtram Joannes Damaſcenus confirmat, quum inquit : Oceanus cæteroqui potabilis ac dulcis, mari aquam ſuppeditat. Verum quum ea diu jam uno inſitat loco, nec moveatur, amareſcit : ſole ſcilicet perpetuo quod ſubtilius eſt exhauriente, ſecuque ſiphonibus quaſi quibuſdam unde nubes exiſtunt, & pluviæ gignuntur, aqua veluti percolatione quadam edulcata. Eodem modo & Sinaites Anaſtaſius in commentario ſuo de ſex primorum dierum operibus hanc rem explicat : Mare, inquit, erat initio dulce, liquoremque potabilem continebat : Sed deinceps a temporibus diluvianis ac elementis ipſis eam mutationem accepit, quam modo experimur. Nam ſol calore ſuo maris exhalationes quaſdam efficiens, ac partem ejus dulciorem attrahens, & in aera tollens : quod graviſſimum eſt atque falſius, inferne relinquit. Et craſſiorem maris aquam eſſe, quam ſint aquæ fluviatiles, ipſa res docet. Nam in fluminibus admodum onerata navigia vehi nequeunt, quum ea mare leviter admodum geſtet (ob craſſiciem videlicet ſuam)

Præter hæc illud etiam tibi ſciendum eſt, omnes aquas, ſive fontanas, ſive puteales, e mari ſuam originem habere. Nam vicina mari terra foraminoſa eſt, multiſque cuniculis abundat, qui ſunt ei venarum inſtar, per quas e mari receptis aquis, fontium ſcaturigines emittit. Quare pro qualitate foli etiam fontium aqua comparata eſt. Quo fit, ut aquæ quædam acres, quædam olei, quædam cinereum ſaporem, aliaſque tales referant. Nam ejus ſoli qualitatem accipiunt, quod permeant, & de quo ebulliunt. Sic aquæ calidæ, quemadmodum Baſilius ille magnus ait, vel igneum quoddam ſolum penetrantes, vel in arctum preſſæ, vique collifæ, ſervorem illum accipiunt. Eadem de cauſſa magni fontes

πούλω τῇ ὕδατι, καὶ ἀκαπεκλάσασα ποιεῖ. ὧν δὲ πάντα τὸ ὕδωρ εἰς μίαν ἐπισυναγωγὴν συναγαγὼν, τῷ ὄντως ὀφθῆναι παρασκευάζει ξηρόν.

Αλλὰ καὶ πόντζεσθαι ἄξιον· Πῶ συμβαίνει τὸ ὕδωρ, ὡς ἐντεῦθεν ὀφθῆναι τὴν ξηρὰν, εἶγε τὸ φρόνιμον ἅπας ὁ γῆς, ὡς φασιν ἡ γραφὴ, τοῖς ὑδασιν ἐκαλύπτετο; Ἰουστίνος ὁ φιλόσοφος, καὶ μάρτυς Χριστὸ, ὁ μέγας τῶν Βασιλειος φασὶν, ὅτι κοιλότητες ἐγένοντο τηνικαῦτα τῇ θείᾳ κελεύσει. Ἐ τὸ λέγω μάρτυρας ἀπαράτρεπτον εἰ τῇ τόπῳ ἀφεστηκότας ἡμῶν· ᾗ ὅπως αὗται τὸ ὕδωρ ὑποχαλασθὲν ἐδέξατο. εἰ μὰ γὰρ συνῆχθη τὸ ὕδωρ ἐν ταῖς ταυτάταις κοιλότησι, ἐκ ἂν ὤφθη καλυφθῆναι ἐφ ἅπασι ἡ ξηρά. ἀλλὰ, κηδεμονίας καὶ προνοίας ἡμῶν ἕνεκα ἡ κοιλότητι παρεσκεύασε· τίνος ἕνεκεν; ἵνα τοῖς ταπτιλομένοις ἐκεῖσε ξεπαπαύεσθαι, ἰωίπα ἂν μάλιον ὁδοιπορίας μακρὰς ταύτῃς ἐκδιδόασι.

Μὴ θαύμαζε δὲ εἶγε ποτίμων ὄντων τῇ οἷς τῶν θαλασσῶν ἁρπαστῶν ὑδάτων, ἁλμυρὰ μόνη αὐτὴ ἡ ἅπασι δείκνυται· ᾗ ὃν τῶν καπνῶν ἀναθυμίασιν παρακεκιμένων αὐτῇ ᾗ οἱονεὶ παρακαίουσα, ᾗ ἡ ἁλμυρὰ αὐτῇ ἐμποιοῦσα ποιότητα, ὥςπερ τι περίττωμα τὸ ἁλμυρὸν ὕδωρ ὑφίσταται. ὕδει μὲν οὖν ἔ τὴ ποταμῶν ὕδωρ ἀφατμιζόμενον ᾗ παραθλιβόμενον ἁλμυρὸν δεικνυθεῖ· ἀλλ᾽ ἡ δίνωσις κίνησις τῶν ὑ συγχωρεῖ· ἐκεῖνο δὲ ἐν τῷ πάνῳ κοίλῳ πελαγικῷ ἵσταμένῳ ᾗ ἐφ ἑαυτῆς ἑφῶσα, ἐτιμπαθῆς ἐςι πῖς αἰτίους τῆς ἁλμυρότητος. τῶτον μὲν τοι ἡ λόγον ἐτιθεβαιοῖ ᾗ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης λέγων· Ο μὲν οὖν Ωκεανὸς ποτίμες ὢν ᾗ γλυκύτατος ὑπερχωρεῖ τὸ ὕδωρ τῇ Θαλάσσῃ· χρείζων ᾗ ὅμως ᾗ ἴσως αἰνίττεται πηρὸς γίνεται, τὰ ὑλὶς ἀεὶ τὸ λιπτηρὸν ἀνιμομένη, καὶπερ ἐκ τῇ σιφώνων, ὅθεν ᾗ τὰ νέφη συνίστανται, ᾗ οἱ ὄμβροι γίνονται ᾗ ὡς ἐνδύσεως γλυκαινομένη τὸ ὑδατος. Οὕτω μὲν οὖν ᾗ ὁ Θεσβίτης Ἀνασάσιος ὁ Σιναΐτης ἐν τῇ ἑξαημέρῳ φησὶ διήγεσει λέγων· ἡ δὲ Θάλασσα γλυκέια ὧν καπαρχὰς, ᾗ σῶμα πότιμον ἔχουσα· ὕςερον δὲ τῇ χρόνῳ ᾗ τοῖς τοιχείοις τῶν ἀβλεύσεων παύτων ἐδίξατο. ὁ δὲ ἥλιος, ὡς σφύτας, τῇ αἰεὶ θερμότητι ἑξατμίζων ᾗ θάλασσαν, ᾗ τὸ γλυκύτερον ἕλκων ᾗ κωφίζων φῶς τὸ ἀέρα, κάτω τὸ ἁλμυρότερον ἐφ ᾗ βαρύτερον. ὅτι δὲ παχύτερόν ἐςι τὸ θαλάττιον ὕδωρ τῇ ποταμίων ὑδάτων, αὐτὸ τὰ φράγμα πιφέτνωται. ὃ μὲν ᾗ τοῖς ποταμοῖς ᾗ ἀνιόντας πλοῖα βαρυῖ ἐχοντα φόρτον πλεῖν· ὃ δὲ τῇ Θαλάσσῃ ἐλαφρῶς ταῦτα.

Πρὸς τύτοις δὲ ᾗ τῶν ὅτι εἰδέναι σε, ὅτι πάντα τὰ ὕδατα πάντ᾽ πηγαῖα ᾗ φρεατία ἐκ ᾗ θαλάττης ἔχουσι τὰς ἀρχάς. ᾗ γὰρ γεννῶσα τῇ Θαλάσσῃ γῆ ἐξέτρωτός ἐςι ᾗ ὑπόσοφος, ὡςπὴρ τοιαῦτας βάσις ἔχουσα, δι᾽ ὧν ἐκ τῆς Θαλάσσης εἰςρεμένη τὰ ὕδατα, τὰς πηγὰς ἀναδίδωσι. ᾧφ᾽ ὧν τῶν ποιότητα τὰς γὰς ᾗ τὸ ἔ πηγῶν ὕδωρ ἄνεσι. ᾗ τύτο ᾗ ὕδατα ἑξανθᾶ, ᾗ ἁλμώδη, πορφυρᾶ, ᾗ ὅσα τοιαῦτα. τὰ πάντα γὰρ ἡ ποιότης ἐκείθεν μιτέχωσιν ἀφ᾽ ἧς γὰς διάρχονταί τὸ ἀπόρκειται. ὑπο δὲ μὲν ᾗ τὰ * πορὰ ὕδατα διὰ πυρώδης γῆς διηρχόμενα, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος, ᾗ ευσχωρημένα ᾗ βίᾳ ῥηγνύμενα, τῶν ζέσιν ἐκεί

* Sumi

ἐκεῖθεν ἐφίλκουσα μέτροι μεγαλαυτηγαι διὰ τῶν Ⓐ μάλιστα ἐν ὄρεσι γίνονται, ὅτι μέχρι τῆς αὐτῆς ἡ τῶν ὄρους γίνεται κορυφῆς ἡ ἀπὸ τῆ βάθος ὅλκη Ⓒ ἀναθυμιάσεις, ἡ μᾶλλον ἐκ συμφυΐας τύχῃ τὸ ὄρος ὄσιαι, ἡ ἀφὸς τῶν ὀλκῶν ἐπὶ πόδιον. ἔνια καπαρρίπτει ἐνθεν κἀκεῖθεν τὸ ὕδωρ, ἡ ἐν τοῖ τόπῳ συρρέουσα, ἡ γῆν ἐκεῖσε ῥήγνυσι, ἡ ὅτε μετὰ βίας ἐξέρχεται· αἴτιος δὲ ἑπτὰ ἡ ὅτι ἡ διίμενις ἡ ἀπὸ τῆ βάθος παρὰ τὴν ὀλκὴ. ἐξὶ μαρτυροῦσι τῆ λόγῳ τὰ μέγιστα ὄρους, ὁ, τε Καύκασος, ὁ Παρνασσός, ἡ Πυρήνη, ἡ ὅσα τοιαῦτα, μέγιστα γὰρ ἐκεῖθεν ῥέουσι ποτάμοι τὰς ἀρχὰς ἔχοντες ἀπὸ ἡ μεγάλων πηγῶν. ἡ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; πάσης ποταμοὶ ῥέουσιν ἡ ἀμπλησίους. Ⓔ ἡ ὅσα φυσικὰς ἔχει τὰς κινήσεις ἡ τὰς ἀρχάς, πάντων αὐτοὺς ἡλιὸς ἐστ, παρὰ Θεῶ ἡ πανσθενῆ πάντων λαβὼν ἐκήργεσε. ὁρᾳ γὰρ ὁτι φυσικὴ δύναμις ἡ πιεμονίς θερμότητος, ἐλκτικὸς ἐστιν ὧν ἐκ τῆ βάθεν ὑγρότητος. ὅθεν ἔαρος ἡ θέρος πλησιάζων ἡμῖν ἀνέλκει ἡ ἐκ τοῖ βυθροις ἐκιόσθε, ἡ ὑγαιρότα πάντα ποιεῖ. αὐτὰ τὰ θέρος, αὐτὰ τὰ μιπτώρου, ὃ, τε χειμὼν, ἡ τὰ λοιπά.

Περὶ Νείλου τοπωμοῦ.

Ὁ μὲν τοῦ Νείλος ἀγανπτὴ, χρὴ δ' ἐκεῖθεν ὥραν αὔξεται· πασᾶς γὰρ ἡμέρας ὧν ἀνέμων ἐλαυνομένη μέχρι τ πεκαμένης χώρης, κρπτνῦσθαι ὑπὸ τῶν λάβρα ῥηγνυμένη, ὀργᾷ ὁ Νείλος, ἡ ποταμὸς οἴεται ἐκ ἀπ' ἐκείνας τ γὰρ οἰκείας ἔχθρας ἐξέρχεσ ἡ καπαθαλαττίζει ἡ λίγυπτον, ἡ γλυκὺς μὲν ὁ Νείλος. ἐξ ὑμέρων γὰρ χλιαρὸς δι' ὡς ἐκ θερμότητος ἀρξάμενος. χρὴ τὸν ἡ ἀυραις ἀναδίδοσιν, ἀεὶ λοιπὸν ποτιμοι· τ γὰρ ῥεῦσιν ἐλαυνομένων, ὡς ἔφηται, ὑπὸ τῆ ὑπεῖσιν ἀνέμων, ἡ ἐμπεσεγνώτα πάντα ἀτμὶς ὑπὸ τῆ ἡλίῳ πυρώδης ἅπασα ἐξεικαζόται, Ⓓ ὥσπ χεῖμα ὁ Νείλος αὖραις ὡς ἀναδίδωσιν· ἡ δὲ καθάπερ τινὰς φλέβωσα, ὅσα χώρος τυγχάνης αὐξόμενος ὤν, αὖραι αἱ ἐκεῖθε διεξάλλις ἀνέτρμπτον. τὸ μὲν τοι κατὰ Νείλον, ἀγανπτὴ, θαῦμα, καθάφηται ὁ Θεῖος Ἀριστάνδρος, ὡς πίσωσιν τ αὐραίας κουφοτατίας γίνεθαι συμπεφυκότα ὁ Θεός. νῦς δὲ γὰρ ὁρᾶσι τ Νείλον κατοβαλαττίζοντα ἡ λίγυπτον, ἡ αὐδὲς ἀπικνεῖται ἐκεῖθεν, ὡς ἂν ἡ ἡμέρας ἐκείνης πίσιν λάβῃ, καθ' ἃς οἱ μὲν συναγωγὰι τῶ ὕδατος ἀπόσωσι χθόνος ὑφαίνει ἔρος;

Ἀλλὰ ἡ ἐν τοῖς πλησιχώροις αὐτὸς ἐν Παπτάπολα τῆ βαρβαρικῆ ἀδύνις ὕδατος, τῆ λίθων φύσις ἀναφερῆς ἐπιφορμένη, αὐτὸς ἐκεῖθεν ὑλίγχει τὰς μὴ πρεσυούσας, ὅτι ἐπὶ τῆ ὑδάτου ὑπὸ φύσιν ὁ Θεὸς ἡ βαρέως πάντων γῆν ἀπρώκτων. ἀλλὰ ἡ ἐν τοῖς λεγομένοις Λυπίοις ὄρεσι τὸ ὕδωρ ἡ τὸ πύρινον σωμάτων ἡ ἀδιάφθορον ἐπὶ Χέρσε ἡ δυοφύσεως ἐσεται, ἡ Θάσιός φασι μέν ἡ ἀφροδίσιον, ἡμᾶς δ' ἐδιδάξαν τ ἀλλὰ πάσῃ πηγῇ τοιαῦτ' ἐστὶ κοινὰ ἀπὸ τῆς ἐκείνης ἀρτιφυσίσεως· ἐπειδὴ γὰρ πολυειδὴ ἡ πᾶς ἡ γῆς ἀναδίδωμι θερμὰ ὕδατα· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν χαυσὰ τὰ πετμένα ἡ πυῤῥαν, τὰ δὲ σφίγγει ἡ νοτιὰ τὰ λελυμένα. ἡ τὰ μὲν φλέγμασι πολέμια, τὰ δὲ μελαίνῃ χολῇ· ἡ ἄλλα πέλιν ἄλλων χρέων παρίκειτ· ἡ κελεύσει τὰ παραγαγόντος αὐτὰ· κεῖ ἡμεῖς ἀκήκοεσι περὶ ἡ διῤῥήκλων φασιμεθα.

Καὶ ὅπως μὲν ἀγανπτὴ, Ⓔ ποῖμ ῥόπῳ θερμὰ κάπαθεν αἰσχρονται ὕδατα, εἴρηται ἀσυθὺ· ἀναγκαῖον δὲ συμπαρελήφθαι τῆ λόγῳ, ὅπῃ Πατελεικὸς τις ἐπὶ σκοπὸς Προύσης εὑρεται λόγων πρὸ τῆ θερμῶν ὑδάτων. πῦρ γὰρ ἡ ὕδωρ ἐν τῆ ὑρανῳ φασι λέγειν.

plerumque in montibus oriuntur, quod ad ipſius etiam montis verticem attractio quædam & exhalatio de partibus imis fiat: præſertim ſi mons cavernoſus forte ſit, & ad hanc attractionem idoneus. Deinde hæc & illac demanant aqua, & quidam in loco confluens, terram ibi ſic perrumpit, ac vi exit. Et perennes ſunt hi fontes, quia perpetuo ſit ab imo ſolis attractio. Verum hoc efficit, montes longe maximi teſtantur, nimirum Caucaſus, Parnaſſus, Pyrene, cæteri. Nam ex eis amnes amplioſimi promanant, de magnis orti fontibus. Et quid hac de prolixius differi opus eſt? Omnis amnium fluxionis, omnis reciprocationis, aliarumque rerum in fluviis, quæ motus & cauſſas naturales habent, ſol auctor eſt, a Deo efficacitatem hanc omnigenam conſequutus. Ille naturali quadam vi facultateque ſua, & caloris abundantia, humores imos commovere poteſt. Quo ſit, ut verno æſtivoque tempore propioribus nos accedens, fœcum in arboribus ſurſum trahat, eaſque frugiferas reddat. Ejus eſt æſtas, autumnus, hyems.

Perennes. Unde fontium perennitas.

Nili incrementa per æſtatem fiunt. Quippe tum nubes omnes a ventis ad rorem uſque zonam abiguntur, ubi vehemente copioſaque pluvia delapſa, turgeſcit Nilus, nec ſe pro flumine haberi vult amplius. Nam ripas ſuas egreditur, & Ægyptum exundatione quaſi marina quadam operit. Et dulcis ille quidem eſt, tamquam a pluviis orius: ſed tepidus, ut cujus ab æſtivi principium. Eadem de cauſſa reliquorum amnium more nullas auras præbet. Nam cum nubes, ut antea diximus, a ventis anniversariis abigantur, vapor omnis reſolutus ab eorum locorum æſtu conflatur: quæ ratio eſt, quæ obrem auræ a Nilo nullæ proveniant. Quod ſi de quorumdam opinione, liquefcentibus a nivibus augeſcere, haud dubie largas ex regionibus auras ex Nilo haberent. Atqui hoc Nili prodigium, a nobis commemoratum, ſicut Anaſi. ille noſter ait, fieri vult Deus, ut priſcæ mundi hujus creationi fides habeatur. Quis enim Nilum cernens Ægyptum inundantem, ac rurſus intra priſtinas ripas ſuas redeuntem, non etiam de illo die certus ſit, quo coacta in collectionem unam aqua, ſiccum apparuit?

Cauſſa inundationis Nili. Editt. Pariſ. pag. 17. Anaſtaſius Sinaïta.

Quinetiam in finitimis Ægypto locis, Nitriam in minum aquis inacceſſis, quæ ſunt in Pentapoli barbarica, lapidum natura ſurſum tendens ac natans, illos coarguit homines, qui non credunt, Deum terram hanc, ingenti pondere gravem, ſuper aquarum naturam veluti ſuſpendiſſe. Itidem in montibus, qui Lycii dicuntur, aqua & ignis ſimul conjuncta, non dividendam in Chriſto duarum naturarum unionem, divinæ inquam & humanæ, nobis oſtendunt. Quo pacto quis opificem ob hæc ex dignitate celebrare poſſit? Nam cum variis fint morbi, qui nobis accidunt, etiam multiplices aquæ calidæ de terra ſcaturiant, quæ iiſdem medentur. Quippe nonnullæ ipſarum nervos laxant, nonnullæ conſtringunt & laxatos viciſſim tendunt: aliæ vim pituitæ, aliæ bilis nigræ contrariam habent: aliæ denique præſtant uſum aliam, idque de mandato ipſius earum auctoris: utut ægra eum optime de nobis mercentem ingrati nos ſimus.

Aqua & ignis in Lyciis monſtribus conjuncta.

Et quo quidem pacto aquæ calidæ de locis ſubterraneis ſcaturiant, ſuperius eſt indicatum. Fuerit autem operæpretium hoc loco narrationis noſtræ verba quædam inferi, quæ Patricios Pruſenſis antiles (ex oratione ſancti viri Pionii ſumpta) de calidis aquis recenſet. Ait is ignem & aquam in cælo eſſe. Conſimiliter & ſub terra tam ignem, quam aquam abditam eſſe, de qui-

Thermarum differentia.

Patricius Pruſenſis Epiſc.

ἀεὶ ζῶσα ὑπάρχῃ, ἡμέρα παρὰ τοῦ ἡλίου τὸ σύ-
τος. ἆρα γὰρ ἀπὸ ἀμάρᾳ ἡμέρας ἀξιοῦμεν ὀ-
νομάζειν τὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου περιεχομένου αἰῶ-
να. σαφὴς μὲν ὅλως ἐστὶν ὁ μέγας ἐδωξεν, ὅτι φωτοδόχα
μόνον ἀγγεῖα, μὴ μὴν τὸ γε δὴ τὸ φῶς, καπὶ
γὰρ ὑπαρξῖναι ἡμέραν. παρηκόησαν δὲ πάντες ὑπὶ
τὸ διξάσθαι τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ πρώτον, ᾧ φαίνοι ὑ-
πὶ τῆς γῆς. τίνο δὲ πτοήσαντες ὁ Θεὸς, ἵνα κα-
πεμερισθῇ, ὡς φησι Θεόδωρητος, ὑπ' γὰ τὰς μι-
κρὰς ᾗ μεγάλας φωτῆρας τὸ φωτόγονον ἐκεῖνο
φῶς, αἰγλίαν ἐκπέμπη ταῖς τῇ ζώων ἕξεσι σύμ-
μετρον · εἰ μὴ ᾗ πᾶν ἦν, ὡς ἂν ὀφθαλμοὺς ὑ-
χοντα τὰ ζῶα γὰ ὑπερβεθλὸν τὸ φωτὸς ἐδυναν-
ἐπιβεβλεοι πάντα ᾗ ὁ μέγας Βασίλειος λέγων ·
καλὸς μὲν ὁ ἥλιος, πατέρι ὁ δίσκος ὁ ἡλιακὸς,
ὲ ᾗ ὥσπερ λύχνῳ τινὶ τῷ φωτόγονον ἐκεῖνο ἐφαπτεῖ-
ᾳ φῶς, καλὸς δὲ ᾗ ᾗ γὰ σωμαιείαν αὐτῷ ·
ὡς γὰρ ᾗ ἐκείνη λαμπόπατα τὸ πῦρ παρίξιρχε-
ται ᾗ καπεδλέγει πάπτα · ὡς ᾗ ἀπὸ πασῶν
τῶ σοφῶ ἡμᾶς ἀμβλυόπρα ᾗ αὐτὸ παρατήρησε
ἀσέργασε.

Πρὸ μέν τοι τῆς τεταρτης ἡμέρας, λόγῳ φησὶ
τῷ δημιεργηθῆναι τὰς δύσεις, καθὰ φησιν Ἰωσή-
πος ὁ φιλόσοφος ᾗ μάρτυς Χρυσὸν, χρὴ ὁ λοιπὸς
γῆ πατρῶαν καπάλογον, ὅλον δηλαν τῇ ἀέρι πε-
ειεχομένου, οὔτε κίνησιν ὁμαλὴν διέτρεχεν, οὔ-
τε τὰς ἡμέρας τὰ μέτρα διώριζεν. ἀλλὰ συσπλο-
μῶσα πάρεσθν ὑδέλου τῇ τυκνί. ᾗ ὑγίεσθ γὰρ,
φησὶν, ἐαπέρα, ᾗ ὑγίεσθ σαφὴ ἡμέρα μία. τῇ-
δ' ἐσαν ὃ τῇ ἡλιακῇ σωμερισθεῖ ὑγιερ ἀμέμπτως
ἢ ὁρόμοι τῆς ἡμέρας αὐτὸν διὰ τὸ σώματος ὑπιτ-
λεῖ, καπεσθιεν ἀκαπέλιπτον ὁ ἥλιος ἡμέραν ποιῶ-
δυῶσν δὲ ὑπὸ γῆν, πυκτὸς αἴτιος γίνεται. ᾗ γὰρ
πῦρ αὖτη ὑδὲν ἄλλο ἐσὶν ἢ σπάσμα γῆς τῷ ἡλίῳ
ᾗ γῆν ὑπορρίχοντος. ὁμοιαδὲν δὲ ρὺξ πᾶν τὸ σκό-
τος, ἐπειδὴ καθυδόντα τύτοις ᾗ ἀνθρωπον · ᾗ πᾶν
λόγοι μονοσυχὶ φῶς αὐτὸν · μάδε ὁ ἀνθρωπος, ὅτι
Θεὸς ὧν ὑπνῳ δηλαδεῖ. ὅτε δὲ κατευγὴ ἔσιν ᾗ
ρὺξ, χρὴ ὁ φροφὴτης ἐδήλωσε Δαβὶδ ὅπως ἐπαν-
ἃ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὑπὶ ταῖς κοίταις
ὑμῶν κατανύγητε. Κατὰ ταὐτὰ δὲ καὶ τὸ φῶς ἠδύτε
ᾗ ἡλαρὸν ὃν ἡμέραν ἐκάλεσεν, χρὴ τὸ ἡμερσιὸν τὰ πάσ-
τε, ὡς πεφυκὸς ἓ τὰ χαροῦσθαι τῇ ζώων ἥμερα διὰ
πάντα καλουσεται.

Οὕπω μὲν οὖν ἀναπέλοντος τῶ ἡλίου χρὴ δύ-
νοντος τὸ φῶς εἰς ἀνάγκης χρὴ τὸ σκότος παρίπ-
ται, ἐσωτέρᾳ μὲν ἀλλήλοις, ἀναγκαία ᾗ τοῖς ἀν-
θρώποις ἀμφότερα. Τὸ μὲν γὰρ φῶς ὑρασίαν
σωπτελεῖ τοῖς ἀνθρώποις, χρὴ ὑποδείκνυσι τὰ ὁρώ-
μενα · τὸ δὲ ζοφερὰνιον αὖτοις, χρὴ τὸν ἐκ τῆς ὑρ-
γασίας ζῆν ὑμᾶς πόνον. ᾗ μὲν τοι ρὺξ ᾗ κατὰ πά-
το χωρήσας τοῖς ἀνθρώποις διέσκεπεν · μόνη ᾗ
χρὴ αὖτη κεμένη τῇ ἡμέραν, μεγρεῦσαι τὸν χρό-
νον ποιῶ. εἰ ᾗ ἀδιάδρομον ἡμιμήκεσε τὸ φῶς, ὡς
ἂν ἐναυτῷ ἡμεμαδπεσθαι κύκλως, μία δὲ ὑδὲ-
ξε ἂν ἡμέρα πάντως εἶναι τῶ παρόντος αἰῶνος τὸ
μέσον · ὅπερ ἔξεσι τὸν προσδικαμένον αἰῶνα πε-
ενομῶν · πῶς γὰρ ἀδιαπόνος ἐσιμίνος ᾗ ἀξιόθρ-
γος τοῦτος χρὴ ὁ αἰὼν ἀρμόττοι · ἐπεὶ δὲ τὰ
παρόντ ᾗ μάλιστα ὑδεῖ τὰ μέτρα τὸ χρόνου γι-

perfum diei fol habet? quia lucem in fe- A
ipſo circumferens, quamprimum finito-
rem circulum tranſiit, diem nobis præbet,
diſſipatis tenebris. Neque magnopere ab-
errabit, qui effe diem definiet a ſole exilu-
ſtraturn aera. Quibus in verbis eximius hic
vir ſat clare offendit, vaſa quædam quaſi-
que receptacula lucis, non lucem die quar-
to eſſe conditam. Ex condita ſunt omnino
illa, quo lucem illam primam reciperent,
ac in terra lucerent. Hoc autem ita fecit
Deus, quemadmodum Theodoretus tra-
dit, ut lux illa primigenia diviſa in exigua
pariter ac magna luminaria, ſplendorem a-
nimantum oculis reſpondentem emitteret.
Nam abſque hoc fuiſſet, animalia oculis
prædita ferre ſplendorem lucis immoderate-
tum non potuiſſent. Idem magnus etiam
Baſilius his verbis confirmat: Pulchrum ſa- Baſilius.
ne quiddam eſt ipſe ſol, hoc eſt, diſcus ille
corporis ſolaris, in quo veluti lucerna quo-
dam primigenia lux eſt collocata: verum
non minus pulchritudinis atque bonitatis in
eo ſitum eſt, quod uſque adeo ſit modera-
tus atque conveniens. Nam neque propter
ſubtilitatem omnia penetrat & exurit ipſos,
ignis, neque propter " .... efficacitate caret,
Cæterum ante diem quartum, hoc eſt, B
priuſquam ipſi ſiderum diſci crearentur
quemadmodum juſſimus ille philoſophus
& Chriſti teſtibak, conſentiente cum hoc
reliquorum patrum cœtu, lux univerſa paſ-
ſim per aera diffuſa, nec motu quodam æ-
quabili ferebatur, nec diei meras definie-
bat: ſed quamprimum collecta fuiſſet, ſuc-
cedendi ſibi poteſtatem nocti faciebat. Sic
enim litteræ ſacræ loquuntur: Facto vepe-
re ac mane, dies unus exſtitit. Deinde vero
cum diſco ſolari compacta, curſum diei de-
ſtinatum accurate per ipſum ſolis corpus
abſolvit. Itaque jam ſol oriens diem efficit,
ſub terram vero ſemet abdens, ſit cauſſa no-
ctis. Etenim aliud nihil eſt nox, quam tm-
bra terræ, nimirum ſole ſub terram occul-
tato, inerque ſuum urgente. Et caligo iſtæc
appellationem nocti accepit ex eo, quod
hominem dormientem pungat, (ρὺξ enim
ἡ νύκτωρ) tantumque non his ad ipſum ver-
bis utatur: Scire debes, homo, re mortalem
ſomno ſervire. Ac hujuſmodi quamdam ſti-
mulationem eſſe nocem, ipſe Davides ex-
iam verbis his indicavit: Quæ dicitis in cor- Pſalm. 4. 5.
dibus veſtris, incubilibus veſtris pungimini. Sic
& lucem, tamquam rem lætam atque gra-
tam, ἡμέραν dicimus a jucunditate; quemadmo-
dum eadem de cauſſa cicures beſtias ἥμερας ἔφε. Unde ἥμερα
quaſi animalia grata & amabilia vocamus.

Hoc igitur pacto ſole tum oriente tum
occidente, vel lucem, vel tenebras eſt ſe-
qui neceſſe: quæ quidem res duæ ſibimet in- Edit. Pariſ.
vicem adverſantur, ut ambæ ſunt homini- pag. 20.
bus utiles. Lux enim ad opus faciundum ho-
mini ofum non exiguum præſtat, eidemque
res ſub aſpectum cadentes commonſtrat:
tenebræ vero mortales per requietem vi-
ciſſim ſovent, conceptamque de labore
moleſtiam omnem diſſipant. Etiam alia
in parte nocem hominibus otiem eſſe de-
prehendimus. Nam quum diebus interje-
cta ſit, temporis menſuram efficit. Quip-
pe ſi lux continua ciera ſucceſſionem uti-
lam foret, annorum orbes atque conver-
ſiones non animadvertiſſemus: ſed tothus
ævi duratio dies omnino unus eſſe viſus
fuiſſet, id quod futurum in ævo deinceps
ſequuturo credimus. Nam quum in eo
futuri ſimus immortales & viciſſitudinum
expertes, ævum quoque tale nobis conve-
niet. At in hoc ævo maximopere cognitas
nobis eſſe temporis menſuras opportebat,

Theodoretus.

Baſilius.

dentiſſimum eſſe nos minus efficaci tranſmittit vim ſuam, ſplendorem.

A noctis menſura temporis.

ut celeriter illud præterlabi cernentes, solliciti de nobis essemus, ac nosmet ad miserandum pararemus. Atque hac de caussa per profectò sapienter Deum noctes diebus interjecisse videmus.

Hoc modo sancti Spiritus discipuli de fœderum creatione atque ortu sentiunt & loquuntur. At vero vanorum dogmatum sectatores, qui sapientes se quidem prædicant, sed de Pauli sententia facti sunt desipientes, tantum non infinitis hac in parte dissidere opinionibus. Etenim Anaxagoras de natura fœderum hoc modo, per profectò stolide differuit. Per circumagitationem universitatis rerum saxa quædam fursum rapi dixit, eaque deinceps inflammata fursum que fixa, vocari fidera. Idem & Democrito visum. At Diogenes pumici consimilia eradidit esse, & quasdam perspirationes habere. Contendit & nonnulla ex eis in terram delabi, quorum flamma extinctis animadvertatur, esse naturam fœderum lapideam. Hanc ad rem confirmandam testimonio delapsi quondam ad Caprum flumina (loci nomen hoc est) lapidis candentis uctur. (Secundum hos Anaximander fidera voluit esse compages quasdam aereas, igne refertas, quæ rotæ in morem compactæ, ex oculis quibusdam flammas evomant. Xenophanes vero solem ac lunam esse nubes ignitas dixit, aliis volentibus esse globum ferreum candentem, vel saxum quodam ignitum. Philolaus solem existimabat esse vitro consimilem, quod splendorem ignis mundani ad se delatum recipiat, & quasi percolatum ad nos transmittat.) Et e fapientum illorum, vanæ profecto, de natura fœderum sententiæ fuerunt. Nam quum auctorem ipsorum Deum ignorarent, minime concedebanc causſam quamdam rationis & prudentiæ participem ortui rerum esse præfiendam. Quo fit, ut Basilius ille magnus eos deplorans, futurum ut magis in die judicii condemnentur, quam alii, dicat: quod tam acutum ad vana cernentes, sponte sua veritatis in perveiligatione cæcutiverint.

Jam vero quam multa iidem de magnitudine tam solis quam lunæ commentati sint, quid attinet commemorare? Anaximander & Anaximenes solam terræ vices ac ſepies majorem esse dixerunt: Anaxagoras majorem Peloponneſo: alii quum pedis unius ipſi longitudinem haberent, tantum etiam solem esse voluerunt. Eadem de luna quoque tradita reperiuntur. Fuerunt enim nonnulli, qui eam terra majorem facerent: quum alii parem. utriuſque magnitudinem statuerent: alii terra minorem. Ex alii palmarem solum esse confirmarent. Adeoque non veritum est eos profunditatem maris ignorantes, quæ tamen dejecta nautica linea explorari poteſt, intervallum quod est inter lunam & terram, ac vicissim inter solem ac lunam, cognitum esse sibi singulari cum ambitione profiteri. Et hactenus quidem de ortu magnitudineque horum fœderum, quæ fuerint illorum (quos diximus) opiniones, indicavimus.

Cæterum pertiſſimus ille rerum sacrarum eximiuſque vir Basilius ad demonſtrationem magnitudinis eorum hoc etiam adjecit. Quamquam infinita prope numero sint in cælo sidera, tamen omnis illorum lux in unum quaſi colleda non satis est efficax ad tenuissimam noctis diffipandam: quum sol unicus supra circulum illum finitorem conſpectus, congelatum quaſique ſpiſſatum ante id æra, terræ victimus, liquare

Rom. 11.

Anaxagoræ & Democriti de-ctio.

Diogenes.

Aeciſportmon Latinis præ flumina (loci nomen hoc est) dicitur.

Anaximander.

Xenophanes.

Philolaus.

Edit. Paris. pag. 21.

Eaſdem.

De magnitudine ſolis, lunæ, Anaximandri, Anaximenis, Anaxagoræ.

Baſilius.

A νοήσεων, ἵνα παραθέωνται πάνυ ὁρῶντες ἡμεῖς αὐτῶν ἡμῶν ἐπιμελώμεθα, καὶ ὡς ἐπὶδημίως ἐπιμελούμεθα. Οὕτω γὰ μισολαβεῖν τῶν ὄντα παντοφως ὁ Θεὸς διαπέφυκε.

Καὶ ἄπο μὲν οἱ ὑποφῆται τὰ περὶ μυσιν περὶ ἐξαρχῆς ἄστρων παραγωγὴν ἢ συστάσεως ἢ φοιοῦσι ἢ λέγουσιν· οἱ δὲ ἐπιτυχόντες αἰεὶ μανιαζόντες, οἱ σοφοὶ μὲν εἶναι φάσκοντες, μωραθέντες δὲ κῇ Παύλου ἐστὲν, μωραίνει ἐπὶ τῆς σοφίας ἑαυτοὺς ἐνεδείκνυσαν. αὐτίκα γὰρ ὁ Ἀναξαγόρας πυκνὰ περὶ τὸ ἄστρον B ἐκνεφολογικὴ φύσιν. ἀπὸ γὰρ τ ἢ παντὸς περιδινήσεως πέτρας εἶναι ἀναπεφλῶσαι, ἢ τὰς ἐκπυρωθέντας, ἢ ἄπω πεφλέγειν, ἀστρας ὀνομαζῶσαι. τὰ αὐτὰ δὲ ἢ Δημοκρίτῳ περὶ τῶν δοκεῖ. Ὁ δὲ Διογένης κατηρωιδὲς ἐφησὶ τὴν ἐπιφανεῖαν, ᾗ πάντας τρεις ἔχοντας. ἀλλὰ ᾗ ἐμπίπτειν εἰς ᾗ γῆν τινας ἐξ αὐτῆς λοιμὰς ἔχειν, σβεννυμένης ἐλλιχνίδι ὅτι λίθωδες ἔχεσι φύσιν. ᾗ μάρτυρι χρῆται τῷ ἐν Λιγὸς ποταμοῖς, πυροειδὲς κατυχθέντι ποτὲ.

Ὁ δὲ Ἀναξίμανδρος ὁ Θεοφυγὴς βίβλια ᾗ ἐπέγνη φλιωαρήματα φάσκει, οἷς πάσι περὶ C τοῖς ἐκ ὠμολόγηται, ἀλλ᾽ ἐδὲ παραλήλθεν χρὴ ὅτι ὕπω, οὗ ὡς τὰ μάταια βλέπουσ᾽, ἐκστὰς ὡς ἢ σωζῆναι ἢ ἀληθείας ἀπεπυρλώθησαν.

Ὅσα δὲ ᾗ περὶ μεγέθης ἡλιοσφαιρα πάτε ἡλίω ᾗ ἢ σελήνης τί χρὴ ᾗ λέγειν; Ἀναξίμανδρος μὲν γὰρ ᾗ Ἀναξιμένης ἑπταπλασιοσιτλάσιόνα ἢ γῆς ἢ πλέον ἐφασαν εἶναι. Ἀναξαγόρας δὲ Πελοποννήσου μειζονα. ᾗ ἐνίοις πάλιν ποδιαῖον ἢ τοιοῦτον ἐφρόνησαν ἥλιον. Τὰ αὐτὰ δὲ ᾗ περὶ σελήνης διῆχάντες ἐφέσκοντα. Οἱ μὲν γὰρ μείζονα τῆς γῆς, οἱ δὲ πάλιν ἰσόμετρον· ἄλλοι δὲ ἐλάσσονα· ᾗ ἕτεροι ἀντιδιαμέτρων εἶναι τῶν σελήνων δυ χρείζονται, ᾗ ὡς αἰρκωσιναι· τὰς μὲν Θαλάττης τῷ βάθος ἀγνοοῦντες, ἔτ᾽ᾶ κῇ ὁρμὴ μεθέναι διώσασαι, ᾗ τὸ δὲ ἀπὸ γῆς ἄχρι σελήνης, κἀκεῖθεν ἄχρις ἡλίου διάσημα εἰδέναι φιλοτιμούμενοι. ᾗ οἱ μὲν βραδυθύντες ἀνωθεν ἀνῦδις περὶ παραγωγὴς ὁμοῦ ᾗ μεγέθους ἢ δύο φασιγων ὑποσὶ διειλήφασιν.

Ὁ δὲ τὰ θεῖα σοφὸς ᾗ μέγας Βασίλειος εἰς ἀπόδειξιν τὰ μεγέθους αὐτῶν ἔτ᾽ᾶδε φροσίθησιν. ἀστέρων ὄντων τῆ πλήθει ἢ κατ᾽ ὁρανὸν ἀσίρων, τὸ παρ᾽ αὐτῶν συμφαινόμενον φῶς οὐ ἐξαρκὲς βραδύσαι τῆς πυκνὸς τὴν κατάρεαν· μᾶσς δὲ ὁ ἥλιος ὑπερφανὴς τὸ ὁρίζοντος, μᾶλλον δὲ ὅτε κῇ φροσδεκόμενος ὑρᾶνιος μὲν τὸ σκότος, ὑπορκίναστε δὲ τοὺς ἀστρας, κῇ σκηνοῦσα πᾶς κῇ συμπεπλεγμένον τὸν περὶ γῆν ἀέρα κατεπῆξε τε

κῇ

ϗ δύναιν. ὅθεν ϗ ἄπεμοι ἰσοθυσοὶ ϗ ὁμόσοι ἐκαίσεί- φ τῶν γῆν περιῤῥύσιοι. τοσαύτην δὲ ὄσαι τῶν γῶν πῶς ἂν ἰδυνάθη ἐκ μιᾶ καιρᾶ ῥοπῆ τῶν πάσαι καταφανεῖσθαι, εἰ μὴ ἀπὸ μεγάλου τὰ κύκλω κατέπεμπε τῶν αὐγῶν.

Οὔτω μὲν ὧδε ϗ ἐπὶ τῆς σελήνης ἐχέτω ἰδέαν. μᾶλλον γὰρ ϗ τὸ σῶμα τὸ τῆς σελήνης ϗ φανόμενον γε ἐξ ϗ ἥλιον. ἐπὶ γὰρ τούτῳ ϗ ἡ αὐτὰ ἰφη γραφή. ϗ

Περὶ φωτὸς τοῦ ἡλίου. ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς φωστῆρας τοὺς μεγάλους. μεγάλους δὲ εἶπεν αὐτοὺς, οὐκ ἐπειδὴ μείζους ἦ μικροτέρων ἀστέρων εἰσὶν, ἀλλ' ἐπειδὴ πόρρω τῶν περιγραφῶν, ὡς τὰ ἐξαρκεῖν τῶν ἀπ' αὐτῶν χωμένων αὐγῶν ἓ περαιοῦν πεζλαμπεῖν, ϗ ἡ ἀέρα, ϗ ὁμῶ τε τῇ γῇ πάσῃ ϗ τῇ θαλάσῃ συμπαρικτείνεθαι. μὴ δῶν ἀπατᾶσθαι σε ταῖ φαινομένοι, μηδὲ πηχαίαν αὐτὸ εἶναι νόμιζε. ἡ γὰρ ὅλης ἡμῶν ἐνδέκατον θέσα τῇ αἴθε, πέρι τοῦθ' ὅξ' ἐπος γεγονὸς ἀφὸς τῶν ἀκριβῆ καταλλαγὴν τῇ ὁρομένων ὡς ἐξαρκεῖ. καὶ ἐκπλήξιλοιπὸν ϗ κατὰ σύγκρισιν μέγαν ἐκάλεσε τὸν ἥλιον ϗ γραφή. Ορα δὲ ὅτι ϗ τὰ κὶπ τὰ μεγάλα, μεγάλα εἶπεν ϗ γραφὴ, οὐχ ὅτι καρίδος ἓ μικροῦ δος μείζονά εἰσιν, ἀλλ' ὅτι μεγίσους ἐοίκασιν ὁρᾶσι τὰς θαλάττης πολλάκις ὑπερηχθῆμα. ϗ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς φωστῆρας τοὺς μεγάλους. ἓ πᾶς γὰρ οὐ μέγας ὁ ἥλιος, εἰγε ϗ τῆς γῆς αὐτῆς πολλαπλασίων ἐςι· ϗ γὰρ οὐ μὰ τοῦτο ἐύγχανεν, ὡς ἂν ὑπερφανεὶς τοῦ ὁρίζοντος τῇ οἰκείᾳ πεπαύτα διαύμει συμπαρεπλήρε ἓμπαντα.

Περὶ σεληνῆ. Μόνα μὲν, ὡς φρονίρηται, ϗ τὸ τῆς σελήνης σῶμα, ϗ φανόμενον γε ἐξ ϗ τὸν ἥλιον. ἐι γὰρ ϗ μὴ δίδλαν τὸ φῶς αὐτῆς ἀμεταλείπτου μένει, ἀλλὰ ϗ τοῦτο ἀῤῥήτου σοφίας τοῦ δημιουργοῦ πάντων. ὥςτε τῇ κατὰ τῶν σελήλιν διάμετι πολυδιάδια ἡμᾶς τὰ ἡμέτερα, ϗ τῆς ταχείας τῇ ἀθροπίνων πεζτροπῆς ἐστιδῶν εἰς ἐνοιαν ἐρχόθαι. οἶμαι δὲ ϗ τῇ τῇ ζώων καταπεδῆ, ϗ τοῖς λοιποῖς ταῖς ἀπὸ γῆς φωμένοις μὲ μικρὰν ὑπάρχειν ἐκ τῆς κατὰ τὴν σελήλιν μεταβολῆς τῶν φωτίλεια· ἄλλως γὰρ ἔξω ἔσται μεσωμένης αὐτῆς, ϗ ἄλλως αὐξομένης τὰ σώματα· νῦν μὲν λιγνύσης ἀραιὰ γινόμενα ϗ κενὰ, νῦν δὲ αὐξομένης φορτικῆ πληροῦμενα· διότι ὑγρότητά τινα Σεμιστὴν κεκραμένων ἐπὶ τὸ βάθος φθάνουσα λελιθῶσι ἐοίκασι. διὰτοῦτο δὲ τοῦτο ἓ οἱ καθυδόντες, τὰ ὑπὸ σελήνης ὑγρότητος πειρᾶσθαι τὰς τῆς κεφαλῆς ἀῤῥυχορίας πληροῦμθαι. ἔτι δὲ, τὰ νοσοφαγῶν τῇ κρίων τῇ φορεθοῦν τῆς σελήνης ταχέως τριπόμβια. κατὰ τοῦτο ϗ ὑφ' ἁρμάτος αὐτοῦ ϗ δύο ταύρων καθίζεσιν, ὡς κυπλόσασι ϗ ἀόμενα, ϗ ἀροτεώσαν, ϗ σπείρωσαν, ὑγραίνασάν τε ϗ θερμαίνουσάν. ταῦτα δὲ πάντα εἰς ἂν ἐξέρασιν τῇ ἰαυτῆς ἀλλοιώσει συμμιδισθῇ, εἰ μὴν, κατὰ τῶν τῆς γραφῆς μαρτυρίαν ὑπερφυὴς τις ἐύγχανε τῇ δυνάμει τε ὑπερέχουσα. οὕτω μὲν ὧν ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ϗ τὰ κατὰ τὸν ἀέρα πάθη συνίςανται, ὡς μαρτυρῶσιν ἡμῖν αἱ ϗ ἐ ημέλιαι πολλάκις ἀπὸ γαλάξης ϗ ῥωμαίας αἰρομένοι παραχαὶ, ϗ τῶν νεφῶν

Gifac Annal.

A posiit ac diffundere. Hinc fit ut ventos mutuos habeamus, & sereno cœlo rores terram perfundant. Tantæ vero magnitudinis terram quo pacto sol universam, eo temporis momento colluſtrare possit nisi non ab ingenti quodam orbe splendor pfius promanaret?

Idem in luna quoque videre est. Nam magnum illum corpus est, ac fecundum solem splendidiſſimum. Etenim ad hanc quoque referri debet, quod in ſacris litteris dicitur: Creavit Deus luminaria magna. Quibus in verbis magna dicuntur, non eorum ad ſidera minora comparatione inſtituta: ſed qua tanta ſunt amplitudine, ut profectus ab iis ſplendor cælum ipſum coliſtrare poſſit, & aera, ſimulque ſemet ad terram ac mare totum porrigere. Quapropter cave ne perſuaſionem de hoc tibi faltam ſequaris, nec magnitudinem ejus eſſe cubitalem exiſtimes. Etenim adjectus quoſpiam in aere velut abſumptus ac deminutus, ad comprehenſionem illorum, quæ ſupra nos conſpicimus, haud quaquam ſufficit. Itaque litteræ ſacræ ſolem magnum appellant ex admiratione quadam ac ſtupore, non comparationis alicujus ratione. Nam & ceteros ſive balenas eædem magnas vocant, non quod vel ſquilla, vel halece majores ſint: ſed quod montibus etiam maximis ſint conſimiles, quum in ſuperficie maris natant. Creavit ergo Deus luminaria magna. Et quo pacto ſol non magnus ſit, ſi quidem eum multis terra partibus eſſe majorem conſtat? Nam abſque illo forſet non ſupra circulum finitorem conſpectus vi ſua cuncta compleCteretur.

Itidem, ut modo indicabamus, lunæ quoque corpus ingens eſt, ac fecundum ſolem luciditſimum. Nam quod lux ejus non proprius immiſcetur. Animadverti hoc de iis quoque poreſt, qui ad lunam dormientes, ſuperfluo humore capitis capacitatem omnem repleri ſentiunt. Itidem carnes recens mactatorum animalium ad lunam expoſitæ, & ab ejus radiis attactæ, cito mutantur ac putrefcunt. Ea de cauſſa lunam in curru, duobus tauris adjunctis, collocant: tamquam mundum hunc ambientem, arantem, ſementem in eo facientem, humectantem, atque califacientem. Hæc omnia vero per immutationem illam corporis ſui perficere nequaquam poſſet, ſi non eximiæ cuiuſdam magnitudinis ſingulari cum vi & efficacitate conjunctæ, quemadmodum & litteræ ſacræ teſtantur, eſſet. Atque hac fane de cauſſa videmus & aeris adfectiones certas exiſtere, quemadmodum declarant exortæ ſæpenumero * plenilunii tempore * noviluni diede ſumma tranquillitate, ventorum omnium experte, perturbationes aeris repentinæ, nubibus inter ſe collifis quaſique con-

Gen. 1. 16.

Edit. Pariſ. pag. 22.

De luna in lumutationibus.

Cur luna curtur & tauris trahatur.

C

fligentibus: declarant & fluxus ac refluxus aquarum in curipis, illaque ipſa, quæ ſit in Oceano (quem vocant) maris reciproca- tio, quam quidem homines litoribus mari- nis finitimi per ſtatas vices lunæ circuitus ſequi deprehenderunt. Hactenus quæ de his magnus ille Baſilius complexus eſt, dum ho- rum luminariam magnitudinem demoſtra- re nititur.

Edit. Pariſ. pag. 33. Baſilius.

Debes autem, dilecte fili, præter iam in- dicata, illud etiam animadvertere: cætera quidem univerſa fidera ſuum ac peculia- re quoddam habere lumen, ab initio ſci- licet eis diſtributum atque datum: lunam vero lumine proprio deſtitui. Quamquam enim nonnulli tradant, ipſam quoque lu- men obſcurum habere: tamen exiſtimian- dum eſt omnino, lucis incrementa, quibus ſit ut vel in cornua falcata, vel pleno re- ſplendens lumine, vel * utrinque gibboſa conſpiciatur, in ea per ſolem effici, prout inter ſe congrediuntur aut disjunguntur. Lunam igitur lucem alienam velut indue- re ſcias, eamque partem ipſius a ſole collu- ſtrari, quæ ſoli obverſa eſt. Poteſt hoc ex ipſis ad nos delabentibus radiis ſolis anim- adverti. Nam aliter atque aliter pro diver- ſo tam ſitu quam motu ſolis, ab eis nos quo- que colluſtramur. Quod ſi maxime in ho- rum ſiderum cœtu nobis obverſa corporis lunaris pars omnino lucis expers conſpici- tur: nihilominus quidem pars ſuperior ſo- lemque ſpectans hoc ipſo tempore lumen illius recipit, qua ſoli ſcilicet eſt obverſa. Licet hoc & in pleniluniis deprehendere. Quippe lunam id temporis toto corpore ſuo lucentem conſpicimus, utpote quæ ex a- verſo collocari ſolis radios excipit: qua de cauſſa pars globi ejus reliqua, ſub adipe- ctum noſtrum haud cadens, nimirum po- ſterior, eſſe lucis expers intelligitur.

Luna peculia- rem lucem non habet.

* *dimidiata major.*

Defectus lu- næ.

Hæc ita ſe habere, lunamque adeo lu- cem a ſole quaſi commodato capere, de ipſis lunæ defectibus auimadvertere quis poteſt. Id autem qui fiat, accipe. Sunt id temporis hæc luminaria ſibi ex adverſo re- ctam ad lineam oppoſita, terræque corpus inter ea medio quaſi loco pendet. Itaque radii ſolares pro more ſuo penetrare qui- dem illi conantur, lunæque globo ſplen- dorem impertiri: verum minime ad illum pertingere poſſunt, propter interjectum (ceu diximus) terræ corpus, quod iter ipſis obſtruit. Nec obſicere nobis hoc loco de- bes, quamobrem non fiat (ſiquidem ita res comparata ſit) lunæ defectus in qualibet ad rectam lineam oppoſitione. Nam hoc loco non facile idonee reſponderi ad id po- teſt, quod ipſum æqui bonique facies. Et- enim homines in hiſce diſciplinis exercita- ti tradunt, nodos quoſdam eclipticos (ſic enim appellant) in congreſſibus, qui pleni- lunii tempore fiunt, nonnumquam permi- ſceri: eoque modo ſolis ac lunæ defectus neceſſario accidere. Nec enim ſolum cor- pus ſive ſub ſive lunæ oppoſitionem lunæ efficere poteſt, ſi non ibidem quoque no- dus quidam ecliptícus reperiatur, uti jam

pag. 24. indicavimus.

Et propriæ lunæ deficere dicitur Quia enim lucet ſolari veſtita eſt, ea de cauſſa commemorata rurſus exuitur atque ſpoliatur. In ſo- le non defectum, ſed obſcurationem appel- lare didicimus. Nec enim lux ſolaris um- quam deficit: ſed quia eoitus horum ſiderum tem pore lunare corpus, quod terræ vicinius eſt, medio ſe interjicit loco, radiiſque ſolari- bus officitaet ille ſupra nos caligine quadam involvitur, non demiſſa ad nos ullis radiis, qui terræ proxima luce ſua collu ſtrarent.

A κλονημένων ὑ συμπιπτόντων ἀλλήλοις, αἱ περὶ τὰς ἐκβάσεις τε παλίρροιαι, ὃ ὑπὲρ τὸν Ἀκεανὸν (ὃν καλοῦσι) πάντα τὸν ἀναμίξαντα ἀμπωτίας, ὧν ταῖς περιόδοις τὰς σελήνης παρ- μένους ἱστορίαις ὑφ᾽ ἡμῶν οἱ φυσιολογικώτατοι. ταῦτα μὲν οὖν ὃ ὁ μέγας βασιλάβαινε Βασίλειος, ὁ δοκοῦσι θέλων τῇ φανερωτέρᾳ τῶν πόνῳ τὸ μέγαθος.

Σὺ δὲ ἀγαπητὲ, πρὸς τοῖς εἰρημένοις τοῦτο γίνεσο- Περὶ ἐκλει- πεσ.
κε, ὅτι πάντες μὲν οἱ λοιποὶ ἀστέρες ἴδιόν τινα φῶς γο- γενεῖον ὑπολαβεῖν τὸ φαῦλος καταμεμεθῆναι ὑ ἀδύνατον αὐτοῖς. μόνη δὲ ἡ σελήνη φῶς οὐ κέκτηται ἴδιον. οὐ δὲ τῇ λίγνωσί τινες ἀμυδρῷ ὑ παύλῳ κεκτῆσθαι φῶς· ἀλλ᾽ αἱ αὐξομειώσεις πάντας αὐτὸς ὃ οὓς μιμοεῖδῆς ὁρᾶ- ται ὑ πλησιασμὸς ὑ ἀμερίωτος, ὀξ ἡλίου τοῦτο B φροσγίνονται, ὃ τῶν πολὺ αὐτῇ συμπολεῖα ἐκ ἀφέστασιν. μαθεῖν δὲ ὅτι, φῶς ἀλλότριον ἡ σελήνη ἐσθίεται, ὃ ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο παρ᾽ ἡλί- ῳ φωτίζεται. ὃ φῶς αὐτὸ ἐνδελὲς δηλονότι τὸν ἥλιον. ὃ δῆλον ἐκ τῆς ἐμπτώσεως ἡμῖν ἡλιακῆς ἀκτῖνος. ἐνίοτε δὲ ἐπῆρας, ὃ ἄλλο τι αἴθως ὑπ᾽ αὐτῆς αὐγαζόμενα, κατὰ γὰρ τὸ ἡλίου πάντως δύσιν ὃ κτνεῖν. εἰ δὲ ὃ κῇ ἢ ὁ σωμάτου καιρὸς τὸ ὠκὲς ἡμᾶς τὸ σελήνιακὸν σώματος μέρος πάντῃ καθοράται ἀφώτιστον ἀλλὰ τὸ ἀνώτερον ἐκεῖνο κῇ C μέλιστ᾽ ἀφ᾽ ἡλίου ἐν τῇ τῆς σωμάδη καιρῷ κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος δύσεται ὃ τὸ φῶς, κατ᾽ ὀ πρὸς ἥλιον ἀφορᾷ. ἅπω μὲν ἐστι καὶ ἐν τοῖς παυσελήνοις ἐστὶ ἰδεῖν. ὁλοφαεὴ γὰρ τῶν σελήνιον ὑπικαῦτα ὁρᾶ- μεν, ἅτε πᾶς ἡλιακὸς ἐκ διατέτροφον ὀλοφαὲς ἀυ- γᾶς· ὡς ἐντεῦθεν τὸ λοιπὸν μέρος τῆς δύσεως, τὸ ἀφωτὲς δηλονότι ὃ ὄπωθεν, κατωκοδεῖται ἀφώτιστον.

Ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ὃ ὅτι ὀξ ἡλίου τὸ Περὶ ἐκλει- φῶς ἡ σελήνη διανίζεται, σαφὲς ἄρα ἀπὸ μέσῳ μεν. τῆς ἀε ὀξ αὐτῇ ἧῇ τῆς σελήνης ἐκλείψεων. ᾗ πως ἀκουε. κῇ ἥδιστον αἱ φασῆρες ἐσκεπτόμενοι. μεταβὰ δὲ ὑπὸ αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς γῆς ἀπομένται. αἱ ἡ- λιακαὶ τοίνυν ἀκτῖνες ὁρμοεὶ μὲν ὡς ἐπὸς ἐβδί- βαθῶσαι, ἐπὶ τῇ σελήνιαῖῳ δίσκῳ χορηγῆται τῶν ἐλαμψιν. οὐ φθάνουσι δὲ ὁμαλκίνῃ καταλαβεῖν, D ἀπὸ δὴ μεσολαβοῦσῆς πως ὃ ἀντιφράττουσης τὴ τῆς γῆς ὡς ἐπομβῆ, σώματος. ἐ μὲ μοι λέγε, ὡς ἐγὼ ταῦτα πάντ᾽ ἔχει τὸν τρόπον, ἵνα τί μὴ καθ᾽ ἕκασον ἥμέτρον ἡ τὰς σελήνης ἐκλείψεις γίνεται; ἐ- δὲ γὰρ ὑπεπόδειν ἔχω πρὸ τὰ ἐναντία κατὰ τὸ πα- ρὸν δοκοεῖσθαί σοι· ᾗ πὰν ἴσιαν σύγχυσιν. οἱ γὰρ τὰ πρὶ τοιαῦτα ἠρορημένοι σωφέσμως τοιαῦ ἐκ- λειπτικὸς ὑπὸ καλμένης ἐν ταῖς σωμοδοπασελήνοις ὀξ ἀπάγκης φροσγίνεθαι. ὑδὲ γὰρ τὸ σῶμα μόνον ἐκ τῆ σελήνης, ὡς ὑπὶ τὸ πλεῖ, ἐς τὸ ἢ γὰς, ἀφίπτῃ ἢ σε- λήνης, ἀπέφραξε ποιῆσαι διαμέτρου, ἐμὴ πᾶς σωμ- δομος τῆς ἐκλειπτικοῦ ἐκεῖνος ἀριθεὶς, ὡς ἀγαστα.

Καὶ κυρίως ἐκλειψις ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ λάγεσθ ἡ σελή- E νης. ὅτι γὰρ φῶς ἡλιακὸν ἀμφιπίπτασι, τοῦτο πάντα δὲ ἰῶ αἰτίαι, εἰπομὲν, ἀπιεδύσαι. ἐπὶ δὴ τὸ ἡλιακὰ ἐκλεῖψις, αὐδ᾽ ὑπικάτοσιν λέγειν ὑμαδοιμὶ. ὑδὲ γὰρ τὸ ἡλιακὸν ἐκλεῖψις ποτὲ φῶς· ἀλλ᾽ ὑτοτρίχοντος σε τῆ ὁ σωμάδη καιρῷ τὸ σώματος τὸ σελήνιακὸν, διαπε- ρηγεστέρα τυγχάνοντος, ᾗ ὑπο τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖσιν ὑπεροβαλλόντος, ὁ ὑπὲρ κεφαλὰς ἡμῶν ἀπὸ ζόφῳ τε- τικαῦτα καθυποβαλλόνται, ἃ τε δὴ μὴ βαλλομένων αὐ- τῶν, κάτω θεν, τῇ φαεινότητι τὸ περίχυσιν.

Εἰ δὲ ᾗ τοῦτο ζητεῖς μεταὶ τοῦ ἄλλου μαθεῖν, A πῶς ἡ σελήνη μόνη, ᾗ τὴν τρόπην μὴ χώρα φῶς ἀρχτθὲν ἴδιον, οὗ ἥλιε τοῦ δωσείσεως · εἰδέναι ἀφιλοις, οἷς ἐκ ὑπῆρξε ὑπερ φαντὸς ὁ δημιεργὸς ᾗ κτίσης πάντων Θεὸς, τῶν καιροποιῶν τούτων οἰονηγνωσ, ἀλλ᾽ ἐν ῥωδιοῖς ἐβῇ ταῖξις ἐσπδῆ τῇ κτίσε, κατὰγ τὸν Δαμασκηλιὸν Ἰωάννδυ, ἀρχοντος ᾗ ἀρχομένε. τῷ ἐπὶ παιδεδθαμῷ ἐκ τοῦ ἐβῇ ἡμοις κοινωσὶν ἀδελφοις ᾗ μεταδδοναι, ἀπακέιπειν τὰ τῇ γινομένων μηδὲν, ἀλλ᾽ ἐπὶ πᾶσι, καλῶς ὑποτασσόμενα.

Πρὸς τούτοις δὲ ἓ ὕπερον ἡμῖν ὑπιμφάνεν παράδοξον ἡ σελῆνη ἐκλείπουσα, ὡς ὁ Θεσσαλονίκης ἀναξάνης, καθάπερ ᾗ αὐτὸ ζόφῳ καθυποπίπτει μεσολαβοῦσης τῆς γῆς, χρυνῶθεν τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ὑποτριφούσης, ὅπω ᾗ ἡ ἐκκλησία μιμολαβοῦσης τῆς ἁμαρτίας σκότος ἐμπίπλαται, κατ᾽ ὀνοφρονῶν πάντες τὸ νοητὸ ἥλιον. καλῶς οὖν ἔλεγε ἓ ὁ μακάριος Παῦλος · πάντα γὰρ Χεσὸν φωτεινόπουται. ὅτι δὲ ἡ σελήνη αὐτὸ τῆς ἐκκλησίας εἰκόνα φέρει, ὠσαύτως ὁ αἴθηνὸς ὕπος ἥλιος τὸ νοητὸ ἥλιον, αὐτὸ δηλαδὴ τὸ Χεσὸν, ᾗ φροφὴν ΑββακὰΒ ἄκουε λέγοντος · ἐπῆρθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτ. κατὰ δὲ ᾗ τὰ τοιαῦτα ἐξεγήμενον μέγας Κύελλος, ἡ ἐκκλησία φρόνεφον ἐν ἀπορίᾳ ἐτύγχανεν, ἀπὸ τοῦ διαμοίσεις λατρεύοντα. ὑγιρὸν δὲ τὸ νοητὸ ἥλιν ἐπαρθῆναι ἐν τῇ ταυρῷ, ἐν ᾧ ἐπαρξίᾳ C γέγονε φρὸς αὐτὸν ἐπιφαφοίτα τὸν Κύριον. ἐξ τοῦτο διδάξκειν αὐτὸς ὁ Χεσὸς ὕπως εἰπὼν ὅταν ὑψωθῶ, πάντα πάντας ἑλκύσω φρὸς ἐμεωτόν.

Γίνωσκε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ᾗ ἐβῇ ταῦτα μὲν ἐκλείπειν ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συχνάκις γίνεται, ἡ τοσοῦτο δὲ ὅσον ἐκ ἔ ἀφοτελεσμένον αὐτὸ διελίγχθαι δύνασθαι, κἀπὶ ὅλου παιδιόθαι, ὅτι πᾶν τραπὸ ᾗ Θεὸς. ᾗ τοιαῦτα μὲν οἱ ἀσίριος ἐκ τῆ αὐσεὶς συμπιπτόντων * τῆς λόγε μισθοκοπεῖς. κατὰ τοῦτο ᾗ ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε Μωσῆς. ᾗ ἵνεπο ταῦτα σὸς σημεῖα, ἓ εἰς καιρὸς, ἓ ἡμέρας, ἓ εἰς ἐνιαυτὸς. ὅτα δὲ αὐτῆ ποιοῦσὶ ἡ τοιοῦσὶ τοῖς χρόμασιν ἀναπελλόντων, τῶν τε χειμερινῶ ἔ ἄφρος καπάσειν, ᾗ ἡ ὠδίνεσὶ συμεσήμδα. δι᾽ αὐτ᾽ αἱ τροπαὶ, δι᾽ αὐτ᾽ οἱ καιροὶ, ἦφρ δηλαδὴ, Ἄφρος, μιτόπωρον ᾗ χειμὼν. ὁ ᾗ ἥλιος ἓ ἔφθησὸν ὁρίμα διοδεύων κύκλον, ᾗ ποτὲ μὲν τῇ παρειῳ παραγκόμβος, ποτὲ δὲ τῇ ζυγῷ, ᾗ ἄλλοτε πάλιν ἐν τῇ αἰγοκέρῳ, τὰς ἥβλιφ-Θέσας παιαρας ἐσφέρει τροπας. δι᾽ αὐτ᾽ αἱ ἡμέραι, δι᾽ αὐτ᾽ οἱ ἐνιαυτοὶ. τῇ δὲ ὑρανῷ συμπεφορόμβος ὁ ἥλιος ποιεῖ τὸ νυχθήμερον. ἰδίᾳ δὲ ᾗ ἴσωῖ ποιοῦμβος διόδον, ᾗ ἀπὸ ζωδίου μεταβαίνων εἰς ζωδιον, ᾗ ἐνιαυτὸ ἐκπλιροῖ. ἐνιαυτὸς δὲ ἐδὲν ἄλλο ἐστὶν, ἀλλ᾽ ἢ ἀπὸ ᾗ αὐτ᾽ ἓ ὑὸς συμβεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάλιν ἀποκατάστασις.

Ταῦτα δὲ πάντως μὲ ἄξιον ἀγνοεῖν τὰς πιστὰς · ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἀρέιστος τῶ Θεῶ σοφία καταλαμβάνεται ἓ δυλαμις. τὰ δὲ ἀίρατα αὐτ᾽, καθὰ φησιν Παῦλος, ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμβα καθοράται. τάυτη

Glossa Annal.

Quod si etiam cognoscere cupis inter A alia, qui fiat, ut luna sola primo in rerum exordio lucem suam propriam confecuta, commodato eam a sole capiat: scire debes, non hoc properera novo quasi quodam more factum divinitus, quod opifex & creator ille universitatis hujus aliam luminum naberet: sed tum ut concinnitas & ordo quidam creatis indereetur, quemadmodum Damascenus ille Joannes ait; qui ordo inter superiorem & inferiorem consisteret: tum uti nos etiam eruditremur, debere nos invicem alios cum aliis nostra communicare, nec quidquam eorum, quæ fiunt, scrupulose perquirere, sed in omnibus præclare nosmet submittere.

Damascenus.

Præterea quoddam aliud quoque novum nobis luna deficiens indicat, quemadmodum vir divinus Anastasius tradit. Quem- B admodum enim a tenebris illa occupatur, ob interjectam terram, quæ ab ea radios solares avertit, sic etiam Ecclesia peccato interveniente tenebris involvitur, propter averſionem sollis illius intellectilis. Idcirco præclare dictum a Paulo: Christi fgoras. omnia repræsentare. Lunam quidem Ecclesiæ referre imaginem, & consimiliter solem hunc sensilem solis illius intellectilis, qui Christus est, de vatis Abacumi ver- Habacuc. 3. 11. bis intelligas licet, qui ait: Sol elevatus est, & luna stetit in ordine locoque suo. Nam ecclesia, quemadmodum interpres hanum verborum magnus ille Cyrillus exi- *Cyrillus.* stimat, erat in confusione, quum malos genius colerer. Verum ubi deinceps intellectilis ille sol in crucem elevatus est, sum in ordinem rediit, ad Dominum conversa. C Significare voluit hoc ipse Christus, quum diceret: cum sublatus fuero, tunc omnes *Jo. 12. 32.* ad me trahem.

Et animadvertito, dilecte fili, non tam propterea, quæ diximus, permittere Deum, *Cur solem lu-* nam- que defi- cere velit Deus

ut sol atque luna deficiant: quam ut hæc si- dera religiose colentum amentiam coarguat, & nos eruditat, ut esse omnia mutationibus obnoxia sciamus. Quicquid autem mutationibus obnoxium est, numen *Edit. Paris.* esse nequit. Hujusmodi quzdam per ea *pag. 25.* quæ videntur accidunt, homines rationis compotes docentur. Idcirco spectator ille Dei Moses inquit: Constituit ea in *Gen. 1. 14.* signa tempora, dies, annos. Prout enim vel hoc vel illo modo colorata oriuntur, aut turbidam, aut serenam aeris constitutionem inde notamus. Per ea conversiones anni temporum, ipsaque tempora efficiuntur, nimirum ver, æstas, autumnus, hyems. Eccnim sol circulum illum, quem Zodiacum vocant, sensim percurrens: dum modo in Cancro fertur, modo in Libra, modo in Capricorno: vices illas anni temporum quatuor indicatas efficit. Per eadem & dies efficiuntur, & anni. Nam una cum cælo sol circumvectus, nocturnum diurnumque spatium absolvit. Idem itinere suo peculiariter absoluto, deque signo ad signum commeans, anni spatium perficit. Annus enim aliud nihil est, quam ab uno eodemque signo ad illud ipsum satis reverso.

Hæc omnino religiosis hominibus *Quæ mobrem* ignota esse non debent. Nam de his sa- *hæc cognoscientia* potestalque Dei, quæ naturi- *scendi.* ne nemini exponi potest, percipitur. Ecenim quæ sunt ejus inadspectabilia, *Rom. 1. 20.* quemadmodum Paulus ait, ea de mundi creatione, dum conſideruntur per opera, perſpiciuntur. Properera damnabiles illos ait esse Maximus, quicunque

per cognitionem universitatis rerum ad cauſſam ipſius universitatis ſeſe quaſi manuducere nolunt. Quum autem dici audis, Conſtituit ea in ſigna & tempora: ſimul adverte, quid a Baſilio tradatur. Nam in concione de ſex dierum operibus numero ſexta, hujuſmodi quædam de ſiderum obſervatione profert. Obſervationes laminarium ad vitam humanam ſunt neceſſariæ, niſi quis ultra modum ſit curioſus, quam par ſit, eorum ſigna perquirat. Nam multa de tempeſtatibus pluviis hinc cognoſcere licet, multa de ſiccitatum ventorumque concitatione, vel particularium, vel univerſalium, vel vehementium, vel lenium. Nimirum ex iis, quæ ſol offendere conſuevit, unum ab ipſo Domino traditur, quum ait: Tempeſtas erit, quia triſte rubet cælum. Quum enim exhalationes quædam cum caligine ſurſum tendunt, obſcurantur tadii ſolis, ac ſol ipſe carbonis inſtar ſvtilans ſanguinique conſimilis apparet, ſpeciem hanc in oculis efficiente aeris craſſitie. Sic quoties luna caliginoſis ab humoribus circumdatur, vel aque pluviæ copiam in aere, vel auſtri commotionem vehementem minatur. Solem cum aere (quas vocant) ambiunt, * accidentium quorundam aeris ſigna exſtituere. Ichdem virgæ, quæ Iridis colorem imitantes in nubibus rectæ conſpiciuntur, imbres ac tempeſtates immenſas, vel omnino mutationem aeris diuturnam portendunt.

Baſilius de ſiderum obſervationibus.

Matth. xvi. 3.

Halo circa ſolem. * parelia omniſus. Edit. Pariſ. pag. 26.

Mulcta præter hæc inaugeſcente vel decreſcente luna obſervarunt harum rerum ſtudioſi, de quibus colligi quædam indicia poſſunt: quod cum ejus ſideris formis per quoque terræ vicinius commutequr. Nam ſi tenui puraque ſit die tertio, ſereniſſimam durabilem pollicetur: ſin terſus extremiraces craſſa & ſubrubeſcens, vel aquam e nubibus copioſam, vel auſtri concitationem ſtatum minatur. Ignoorat autem nemo, quantum harum rerum indicatio vitæ humanæ utilitatis adferat. Nam & li, qui navigant, ad ſidera reſpicientes, rectum iter inſtituunt, eorumque ſitus rationem habentes navigium dirigunt. Quum enim ſit comparata ſit aquarum natura, nulla reſtent ut in eis veſtigia, quibus animadverſis itinera mari facientes cira dubitationem progrediantur: propterea Deus illis, qui ambula trajiciunt maria, ſitum aſtrorum conceſſit, tamquam marinarum ſemitarum veſtigia. Ac de his quidem hæc ſanctorum patrum eſt ſententia.

Reſpectus ſidetum nautis neceſſarius.

De aſtrologia.

Verum alii quidam dictum illud Moſaicum, quod indicatum a nobis eſt, enarrantes, per ſiderum commiſtionem atque diſtantiam univerſas res humanas adminiſtrari regique tradunt, proſpectatem & adverſam fortunam indidem deducentes, adeoque ſimpliciter omnia, quæcumque ſingulos in dies vitæ mortalium accidunt. At noli ea commitere, dilecte ſili, ne hujuſmodi cogitationibus ſidem habeas: niſi velis ob eam cauſſam iniqua deprehendi ſidera, ſiquidem alios ſceleratores efficiunt, alios adulteros, alios homicidas & prædones. Quinetiam ante ipſa ſidera Deus eorum opifex iniquos reperiretur, qui gehennam ignis & tenebras extremas pectatoribus minatur. Non eſt autem hoc verum, non eſt. Quippe ad imaginem Dei conditus homo, quum ſtimet ipſius ſit compos, nec fato, nec ſideribus

Α νοι ἡ κατακείνε ἐκείνης ὁ μέγας φησὶ Μάξιμος, ὅσοι ἅψ τῆς ἡβ ὕπου αἰτίας ν χαραγωγεῖν ἐθέλουσι ἰαυτῶ. ὅταν δὲ αὖθις ὕθεο ταῦτα εἰς σημεῖα ἡ εἰς καιρούς. ἡ μεγάλη Βασιλείῳ κρίπιδα φασὶ γεωργὸν ἀξιοῦ. ἐν ᾗ γὰ εἰς τὸν ἐγκύμονα τέτη αὐτὸ ὁμιλεῖ περὶ τῆς τῆ ἀστρων παρατηρήσεως ἡ τοῦτ φασίν. ἀναγκαῖα ἀφῆς τὸν αὐθρώπινον βίον ἡ ἀπὸ τῆ φωτῆρων παρατηρήσεως, ἐὰν μὴ τις πέρα τοῦ μέτρου ἐξ αὐτῶν σημεῖα περιεργάζηται. πολλὰ μὲν ἢ περὶ ὑπομβρίας ἴσι μαθεῖν, πολλὰ δὲ περὶ αὐχμῶν ἡ πνευμάτων κινήσεως ἡ μειόνων, ἡ καθόλου, ἅπερ ἀναμένων. ἓν γὰρ τι ἅῆ λοιὸ τὸ ἡλίυ παραδεικνυμένων ἢ ὁ Κύριος παρίδωκεν ἡμῖν, εἰπὼν· ὅτι χειμὼν ἔσαι. συγκαίει ἢ πυρράζων ὁ οὐρανός· ὑποῦδε ἢ δι' ἀχλύος ἡ ἀναφορᾶ γίνεται, ἀμαυρούσης μὲν αἰ ἀκτῖνες τὸ ἡλίυ. ἐκβρασώδης δὲ ἢ ὑφαίμος τὸν χρόαν ὁράται, ὡς παχύντος τὸ ἀέρος τοιῶν ὑμοσύσης ἡ φαντασίας ταῖς ὄψεσιν. ἀλλὰ ἢ ὑπειδὰν ἡ σελὶνη περιλιμπάνεται, ἢ ὕδατος εἴσιν πλῆθος, ἢ νότε βιαίας κίνησιν ὑπαγγέλλονται. ἢ ἡ ἡλίῳ δ' ὅταν αἱ λεγόμεναι ἅλῳ περιγράφωσιν, ἢ ἃ ὡς ὑρομένων ἀὐθλίας, ὅταν συμπεπτεγμένοι τῆ τὸ ἡλίυ φορᾷ, συμπτωμάτων τινῶν καίεσα σημεῖα γίνεται. ὡσπερ ἢ ἡ αἱ ῥάβδοι, αἱ ἢ ἐ χρόα τῆς ἴριδος εἰς ὑρθὸν τοῖς ὑγροῖς ἐμφαινόμεναι, ὄμβρως ἢ χειμῶνας ἐξαισίως, ἢ ὅλως ἢ ὅπῃ πλείονα μεταβολὴν τὸ ἀέρος ἐνδείκνυνται.

Β

Πολλὰ δὲ ἢ περὶ σελὶνίυ αἰξκεσμένα ἢ λήμματα οἱ τῶν ἐγκολακέτες τυμπτικοὶ σημειῶν, ὡς τὸ περὶ γλὼ ἀέρος ἀναγκαίως τοῖς χρήσασιν αὐτῆς συμμεταβαλορρέον. λαστὶ μὲν ἢ ὅσα περὶ τὸν τεῖνω ἡμέραν ἐ καθαρὰ, καθαρὰν ἀὐδίαν κατηγγέλκασι παχέα δὲ τοῖς κρασίας ἢ ὑπέρῤῥους φαινομένη, ἢ ὑδωρ λάβρον ἀπὸ τοῦδε, ἢ νότε βιαίας κίνησιν ἀπειλεῖ. τὼ δὲ ἐκ τῶν σημείωσιν ἔσον ἢ βίῳ παρίχεται τὸ ὠφέλιμον ἰδεῖς ἀγνοεῖ. ὁρᾷ ἢ ὅτι ἢ οἱ ναυτιλλόμενοι ἀφῆς γε τὰς ἀέρας ὁρῶντες τὸν ἀκριβῆ τεῖρον ὁδεύσυ, ἢ τῇ τῶν θείων ἀφοσιώντες τὸ σπάφος ἰδύνεσιν. ἐποιδὴ γὰρ ἡ ὕδατι τῇ ὑδατῶν ἡ φύσις ἴχυ, οἷς οἱ ὁδῖται ἀφοσίχοντες, ἀναμαρίβολον τῶν πορείαν ποιοῦνται, δίδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς μακρὰ βλπιόσι πελάγη τῶν ἔχειν τῇ Σαλαττίων τεῖρον, ἢ βῆ ἀστρων τῶν θέσιν. ἢ οὕτω μὲν περὶ τῶν τοῖς ἁγίοις πατράσι δόκει.

C

D

Ἐπεὶ δὲ τὸ βλπεθὲν παρημιλιώσεως Μωσαϊκὸν ῥῆτὸ, ἐκ τῆς τῶν ἀστρων συγκράσεως τὰ ἢ βλεπόμενα λέγωσι τὰ καθ' ἡμᾶς πάντα διοικεῖσθαι ἢ διϊζήσθαι· ὑπερβαίνε τὰ ἢ ὑπαρχόντα ἐκείνων κατήγορε. ἓ ἁπλῶς ὅσα τῇ βίῳ καθ' ἑκάστην ἀφορόδοκτος συμπίπτειν. ἀλλὰ μὴ σπόρ τ, πάντα ἠγκεμένον, ποιοῦντες ὅλως ἀνάγκῃ πείθεσθαι λογισμοῖς, οἱ μὲν βούλει τοὺς ἀστρας ἐντοῦθεν αἰδίους ὑφίστασθαι, ἐξ ῥᾳ τῆς μὲν ποιοῦσι πόρους, τοὺς δὲ μοιχοὺς, ἐκ ἄλλως πάλιν φονίας ἢ ἁρπαγας. ἀλλὰ μὴ σπόρ τῶν ἀστρων αὐτὸς αὖ ὁ ποιῆς αὐτοὺς Θεὸς αἰδίκες ὑφιδεὶς, γένεσιν πορὸς τοῖς ἁμαρτηλοῖς ἀπελὼν ἢ σπότος ἐξώτερος. ἀλλ' οὐκ ἔτι ὅπῃ, οὐκ ἔτιν· ἀπιτξόνεσις ἢ ὧν ὁ κατ' ἐκόνα Θεὸν γε-

E

γενμένος ἀνθρωπος, ὑμαρμένη καὶ ἀσφαλὲς οὐχ ὑ-
πόκειται. οὐ γὰρ τοῦτο ἐν, ἐκ ἀν τοὺς μὴ χρὴ γνώ-
μῃσιν ἁμαρτάνοντι πῦρ ὁ Θεὸς καὶ σκότος ἐπείλησεν.
Ὅτι δὲ βλασφημία ἐστὶν εἰς Θεὸν τὸ νομίζειν ὄξ ἀ-
σέρων γίνεθαι τὰς μὲν τῆ ἀνθρώπων φοίνας, τὰς δὲ
πάλιν ἀφορισμούς, ὁ κορυφαῖος Πέτρος ἀξιόλογος τοῦτο δι-
δάξει σε ὡρὸς Φαῦστον. Καὶ γὰρ περὶ γινέσεως διαλ-
λαγμάτως, ἢ τινὶ φορᾷ τοῖς ἁβλοις λέγοσι· ἐγὼ μὲν ἀ-
στρολογίας ἰμπειρος οὐκ εἰμί, ὥστι τῶν γένεσιν ἀπ
αὐτῆς κατὰ γένεσιν ἐπιτήμης ἀνασκάλλειν· ἄλλως δὲ
ξύστρ διώρμων ὑποδεικνύειν, ὅτι κατὰ ὡρόσωπα δι-
οικόνται τὰ πράγματα· ἴσασος γὰρ ὡρὸς ἃ πράττει
τιμὴς καὶ κολάσεις τάξεται. ἁμαρτάνειν οὖν οἱ
γένεσιν εἰσάγοντες αὐτὸν τῶ τὰ πάντα ἐμμουργή-
σαντα Θεὸν βλασφημοῦντες. ἐπὶ τούτοις γὰρ τὰ
χήρατος ἐπάντος, ὅτι βλασφημεῖν ἐξὶ τὸ λέγειν,
ὅτι τὰ πάντα γένεσει ὑπόκειται; καὶ πάνυ ὁ Πέτρος
ἔλεγεν ... οἱ γὰρ πᾶσαι αἱ ἢ ἀνθρώπων ἁμαρτίαι
ὄξ ἀσέρων γίνονται, οἱ δὲ ἀσέρες ὑπὸ Θεοῦ
πάντα ποσῖν ἐτάχθησαν, ἵνα πάντων χαλεπῶν
ἀποτελεσματικοὶ γίνωνται, ἀπάντων λοιπὸν αἱ
ἁμαρτίαι εἰς αὐτὸν ἀναφέρονται, τὸν τῶν γένε-
σιν ἀνθρώπων τοὺς ἀσρασι. Καὶ τὰ μὲν τοῦ κο-
ρυφαίου τοιαῦτα. Ὁρα δὲ καὶ τὶ φησὶ ὁ μέγας
Βασίλειος ἐν τῆ περὶ φασίνων ἕατρ λόγῳ αὐτῶ.
τὸν γὰρ ἀστρολογικὸν ἄγκλω ἐπὶ μέσου παράγων,
καὶ σκοπῶ, ἔχει μεθόδου καταβολῶν, ὅπω χρὴ ῥᾳμα
δήξειαν. ἐκ δὲ τούτου τοὺς λογισμοὺς πολὺ μὲν
τὸ ἀόπτον, πολλαπλάσιον δὲ τὸ ἀσφὲς. τίνος
ἕνεκεν; ὅτι οἱ πλεῖστοι τῆ ἀσέρων τὰς αὐτῶν ποιή-
σεις ἐπὶ τὸ ποιήσαντα αὐτὰς ἀπίτων μπαταδοσιν
ἔπεσται, εἰ τῆ χρὴ περὶ καιῶν τῆ ἀρχῆ ἐπιχειρήσιμον
ὡς ἐκ τῶ ἐφ ἡμῖν οὐσίν αἱ ἀρχαί, ἀλλ ἐκ τῆς γενέ-
σεως αἱ ἀσέρες, πιστεύοι μὲν οὐ νομοθέτης τὰ πρακ-
τὰ ἡμῖν ἢ τὰ φθαυτὰ διοξέξοντες. ὁ μὲν γὰρ τὸ κλέπτω
τὸ ἀδίκημα, ἀδὶ τὸ φονίως, φησὶν ἀδὶ βιλομίνῳ διωκῆ-
ναι κρατοῦν ὁ χωρὶς. ἀλλ ὡς ἐγὼ τοῦτο, ὡς ἔγω. ἀν-
τέξυσος γὰρ ὁ ἀνθρωπος, ὅτι τῆ κατ αὐτὸν πορήκ-
ται Θεόν· ἐὰ φ γενέσει καὶ ἀσρασιν ὡς ὑπόκειται. Τοὺς
μὲν τοι προσπταίοντι οὐκ ἀνθρώποις καὶ ἐμαρμένῃ,
ὡς ἀσρικαῖς, ἢ συγγνώσεσιν ἄξιον ἦν, ὁ μὴν ἐπιφέρειν
μάστιγας, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησίν. Καὶ γὰρ
ἐν οἷς ἐξέβετο λόγοις περὶ ἐμαρμένης ἔ παῦι διέξει-
σι. Τοὺς μὲν οὖν ἀνάγκη κατηχουμένους συγγνώσκειν
οἰόμεθα. Κἂν γὰρ ὑπὸ δαίμονος τίς ἐσοχλούμενος ἢ
ἢ χώσεως διαρῤῥήξῃ ἢ ὑμέτερον, ἢ πλοῦς ἐπισύ-
ξῃ, ὁ μὲν ὁ κολάζομεν, ἀλλὰ ἡ ἐλεήμων, ἢ συγ-
γνώσκομεν. τί δήποτε; ὅτι οὐχ ἡ προαιρέσεως, ἀλλ
ἢ τῶ δαίμονος βία ταῦτα εἴργασται. ὡς εἰ ἢ τὰ
ἕλκα ἐμαρμένωται ἀπὸ ἢ ἀνάγκης ἢ χρὴ ἢ ἐμαρμέ-
νῳ ἐγένετο, συνίγνωμ ἂν ἐπειδὴ ἴσμεν, ὅτι
ὡς ἔσε ἀνάγκη, διὰ τοῦτο ὠδὶ συγγνώσκομεν. εἰ
γὰρ ἀνάγκη τὰ ἡμέτερα ἐθίζετο, τίνος ἕνεκεν ἢ
οἰκείων κακοφόρτα μαστίζοις; διὰ τί τῶν χαλκέων μα-
χαιδοποιοῦσι οἱ κεντέμενοι ἕλκες; ἵνα τι δὴ χρὴ ποιεῖ
πράττειν αἰσχιὼν; δῆλόν ὅτι ἐπὶδὴ ὅτι ἐπ ἐμαρ-
μένῃ, ὅτι τύχη, ὅτι γένεσις, ὅπ ὁρόμοι ἀσέρων τα
καθ ἡμᾶς θεσπέσι. Εἰ γὰρ τοῦτο δαίμονος, τίς χρεία
λοιπὸν πόνων χρὴ ἱδρώτων πρὸς τὰ κακὰ φεύγειν; εἰ
ἐμεπρεπὶ τὴν γενέθαι καλὸς, κἂν μυελὸς πελαι-

A εἶσε subjectus poteſt: quod ſi locum haberet, non Deus præter animi ſententiam peccantibus ignem atque tenebras minatus fuiſſet. Et fieri ſane conviciumDeo, quum quis exiſtimat per ſidera quoſdam homicidas effici, quoſdam ra- Petrus ad Fauſtum.
pores, ſummus ille Petrus, ad Fauſtum ſcribens, te docebit. Nam de natalitio ſidere differens, hæc inter alia profert: Equidem aſtrologiæ non ſum peritus, ut nativitatem ex ipſa de natalitio ſidere ſcientia refellere poſſim: verum alio quodam modo poſſum demonſtrare, Edit. Pariſ.
res humanas a providentia gubernari. Nam pag. 27.
quiſque pro eorum, quæ agit, ratione vel honorem vel pœnam conſequetur. Quamobrem errant, qui natalitium ſidus introducunt, ipſum opificem rerum omnium
B Deum convicio quodam inceſſentes. Quibus in verbis quod hic fecerit ait, convicium in Deum eſſe, dicere cuncta natalitio ſideri eſſe ſubjecta, perquam egregie dicitur. Nam ſi omnia mortalium peccata ab aſtris oriuntur, aſtra vero divinitus ordinata ſunt, ut ea efficiant, & omnium malorum ab ipſis origo proficiſcatur: reſtat omnium peccata ad Deum referri debere, qui natalitiam illam vim fideribus indiderit. Hujuſmodi ſunt, quæ ſummus ille vir protulit. Præter hæc vide, quid magnus ille Baſilius in oratione ſexta, quæ eſt de luminaribus, dicat. Nam Baſilii locus.
artem aſtrologicam in medium proſe-
C rens, & quæ ſit ejus methodus explicans, ad verbum hoc modo loquitur: In hiſce ratiocinationibus magna ineſt ſubtilitas, & major etiam impietas. Quamobrem? quod maleſica noxiaque ſidera piavitatis ſuæ cauſſam in auctorem ſuum transferant. Deinde ſi nam virtuti, quam vitiis confentaneorum actionum principia non ſunt in noſtra poteſtate, ſed a neceſſitatibus ſiderum natalitiorum pendent: ſupervacanei ſunt leguiatores, qui agendas fugiendaque nobis definiunt. Nullum eſt enim vel furis delictum, vel homicidæ, ſi ne volens quidem continere manum poterat. Sed non eſt hoc verum, non eſt. Quippe ſua ſponte eſt homo, quum ad imaginem Dei ſit factus: quo ſit, ut neque nativitati certæ, neque ſideribus ſubjectus ſit.
D Quin etiam quoquo modo delinquentibus fato quodam, ut diximus, æquum eſſet ignoſcere, non adhibere verba, quem admodum Chryſoſtomus ait. Nam in ora- Chryſoſtomi
tionibus, quas habuit de Fato, hujuſmodi locus.
quodam tradit: Iis, qui neceſſitate coguntur, ignoſcere ſolemus. Etenim ſi quis a malo genio vexatus vel cunicam noſtram lacerave rit, vel nos verberibus adfecerit, non modo non punimus eum, ſed etiam miſeramur, veniamque largimur. Quamobrem iſtuc? quia non electionis, ſed malo genii vis ea deſiguavit. Quo ſit, ut ſi quidem alia quoque delicta de neceſſitate fati provenirent, ignoſcendum eis omnino foret. Nam ſi neceſſitas res noſtras conſtrictas tenet, quamobrem ſervum tuum aliquid ſuſſuratum verberas? quamobrem adulterii ream uxorem in jus rapis? quamobrem turpia deſignans pudore afficeris? De his perſpici facile poteſt, neque fatum, neque fortunam, neque nativitatem, neque curſum ſiderum pag. 28.
noſtras gubernare. Nam ſi hoc largiamur, quid porro neceſſe fuerit adhibere labores atque ſudores, ut a vitiis immunes ſimus? Quidem fato decretum eſt, fore aliquem malum: etiamſi moleſtias infinitas ſuſcipiat, malus erit. Vel potius di-

ei malus nequaquam debet, qui a neceſſe
ſitate ad hoc impelleretur. Quod ſi etiam bona valeruſo atque morbi a fato pendent, ſupervacaneæ ſunt opum impenſæ, ſupervacanea medicorum acceſſio, ſupervacanea denique victus ratio, quam morbo aliquo laborantes accurate ſervant. At quum hæc ſupervacanea non ſint, (quo enim pacto id idici poſſit? quum magnain ex his utilitatem percipi conſpicamus) jacet hæc de Fato fabula, jacet omnis de natalitio fidere oratio. Non enim homines illi neceſſitati ſubjecti ſumus, ſed potius electionis libertate, ac voluntatis arbitrio divinius ornati. Nam ſi non eſt ſum ſpontis atque juris homo, reſtat eum ne quidem ad imaginem Dei creatum eſſe. Quo enim pacto ſimulacrum naturæ illius imperatricis eſſe poſſit, ſi hæc in parte diſcrepet ab exemplari principe? Quippe convenienbat atque patrem, ut id, quod per omnia conformatum ad ſimilitudinem numinis effet, quemadmodum Nyſſenus antiſtes aic, in natura ſua poteſtatem agendi arbitratu ſuo haberet, imperioque neminis pareret. Itaque multis probatum, minime nos alicujus natalitii fideris, quæ complurium eſt opinio, neceſſitate ligari. Nam cæteroqui nulla re nos ratione ornati a brutis animalibus differremus, quorum eſt arbitratu alienos, quo viſum alteri fuerit, duci: quum rationis atque mentis particeps natura, ſi libertatem voluntatis amitteat, etiam beneficio facultatis intelligentis ſpoliet. Quis enim mentis uſus ei fuerit, ſi a fati neceſſitate ducatur, & ab ea quaſi prototudatur & impellatur ad actiones? Ac de his quidem hactenus. Tu vero, dilecte, ſi quando etiam videris infantem vitiatum ex alvo matris egredi, qui vel biceps, vel quadrupes ſit, quemadmodum * Mauricio imperante accidit; noli exiſtimare, non bonis ſiderum adſpectibus ejuſmodi conformari, quemadmodum exiſtimavit olim Hermes ille, qui magno eſt apud Græcos in honore. Potius magno Athanaſio, & Ioanni Chryſoſtomo, cæteriſque patribus ſidem habe, qui de homine a nativitate cæco, & altero a nativitate claudo diſſerentes, cauſſam harum rerum ad effectricem vim naturam ipſam referant, non contrarios quoſdam ſiderum ſitus. Eſſe naturam horum cauſſam, perſpicuum eſt maxime. Nam omnia ſua quadam ratione facere conſueverit, quemadmodum magnus ille Baſilius ait, & * * * veluti gallinæ, hoc ipſum clare teſtantur. Videmus enim nonnumquam ex ovis provenire pullos cum aliis quatuor, iemque pullos quadrupedes. Ejus rei cauſſam quotquot ignorant, admiratione maxima percellantur: idemque non raro etiam viris a ratione non deſtitutis uſvenit. Hoc modo videre nonnumquam eſt ſerpentem bicipitem, aliaque talia, plena ſane admirationis: quorum tu cauſſa perturbari nolito, neque noxiorum ſiderum radios huic excogites. Sine vanæ illi opinionibus deſipiant. Nam horum omnium perſpicua cauſſa eſt. Quod ſi neque gemelli, neque trini fœtus uno partu ſimul ederentur: dici alliquid ahs te poſſet. At quum modo non cotidie videas id fieri, nihil omnino novum eſt, ſi gemelli conglutinati, ac non ſejuncti nonnumquam ex alvo materno prodeant.

Cæterum aliquid præviderе, deque ſignis quibuſdam id, quod futurum ſit obſcuriuſcule conjectari nos poſſe, citra contradictionem omnem fatemur. Nam in re-

Ἀ πορῇ, κακὸς ἴσως· μᾶλλον δὲ ὁ κακὸν ἀεὶ τὸν τοῦτο εἰπὼν, ᾧ ὑπ' ἀσαγκης ἁφῆς τῶν ἀδυνάτων. Εἰπερ ὑγεία τῷ ὄντος τῆς εἱμαρμένης ἤρτηται, περιττὰ τῇ χρημάτων τὰ ἀναλώματα, περιττὴ τῇ ἰατρῶν εἴσοδος, περιττὴ δὲ ᾗ τῇ τοσούτων διαίτης ἀκρίβεια. ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ περιττὰ ταῦτα, τίς ᾗ, εἰγε μὴ πολλῶν ὁρῶμεν τοῦ ἐντεῦθεν ὠφέλειαν; οἰζήται μὲν ὁ τῆς εἱμαρμένης μῦθος. ἀνάγκη τὰ καθ' ἡμᾶς ὑπόκεισθαι. τοιγαροῦν ἐλεύθεροι τῆς ἀνάγκης ἐσμὲν καὶ αὐτεξούσιοι. οἱ γὰρ μὴ αὐτεξούσιος ὁ ἄνθρωπος, οὐδὲ κατ' εἰκόνα θεοῦ παρέχοιτο λοιπόν. πῶς γὰρ εἰκὼν ἂν εἴη τῆς βασιλικωτάτης φύσεως, κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀνισότυπα φέρων πρὸς τὸ ἀρχέτυπον; ὅπερπατὴρ γὰρ τῷ ὄντι πάντων φησὶ τὸ θεῖον ἀμοιρωμένον, ὡς ὁ Νύσσης φησί, ὃν τῇ φύσει κυκλεῖσθαι τὸ αὐπροαίρετες τῇ ἀσύμφορον. Διόπερτας οὖν εἰς πολλοὺς, ὅτι γένεσις ἀσαγκη κατὰ τῇ πλειόνων ὑπόκεινται τῇ θνητῇ. ἐπεὶ τὰ πρακτὰ παραθωμεν ἡ. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοσοῦτον. Σὺ δὲ ἀγαπητὲ εἴ που καὶ βρέφος ὄψει ποτὲ συσταμόμενον ἐκπίπτον τῆς μήτρας, εἰ τύχοι δικέφαλον, ἢ τετράπουν, ὡς ἐπὶ Μαυρικίου βασιλέως· μὴ ᾗ μᾶλλον ἀσύφορα ἐκ ἀγαθοῦ τὰ τοιαῦτα ξῷα πλάττεσθαι νόμιζε, καθάπερ ἴδοξέ ποτὲ ᾗ τῇ παρ Ἕλλησι τιμιμένῳ Ἑρμῇ. πολὺ δὲ μᾶλλον τῇ μεγάλῳ Ἀθανασίῳ, τῇ τε χρυσορρήμονι Ἰωάννῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἁγίοις πατράσι· περὶ γὰρ τὰ ἐκ γενετῆς τυφλοὶ, ᾗ τὰ ἐκ γενετῆς χωλὰ, τοὺς λόγους ποιεμένοις, τοῦ ᾗμπλάττοντος τοῖς γινόμενα φύσιν, οὐ μὴν ἐναντίους ἡμῖν ἀποφαινομένοις. Ὅτι δὲ ἡ φύσις τῇ ποιοῦσα αἰτία σε. . . ἀπὸ ἴσι· . . Καὶ γὰρ κατὰ τὸν ἑαυτῆ λόγον ἀκολουθίαν ἑαυτὴ τὰ πάντα ποιεῖ, ὡς φασὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ᾗ αἱ παρ ἡμῖν ὑπαυλοῦσαι κατοικίδιοι ὄρνιθες μαρτυροῦσι τὰ σαφέστατα. ὁρῶμεν γὰρ ἔστι ἐκ τῇ ὠῶν ἐκπίπτοντα τετραπέρυγα πόντια ᾗ τετράπουδα. ἐ τοῖς μὲν ἀγνοοῦσι τῶν αἰτίων ἐκπλῆξι ἐμποιεῖ τὰ τοιαῦτα πολλὴ· οὐκ οὖν δὴ ᾗ τοῖς λόγῳ μετέχουσι· τούτῳ μέντοι τῷ τρόπῳ διέφαλον ὄρυ ἰδοὺ τίς ἂν, ᾗ ὅσα τοιαῦτα πλὴρη συγχύσεσε θαύματος· ἀλλὰ μὴ σὺγε διαπράττε τῶν ἴσκα, μηδὲ κακοποιῶν ἀσίρων ἀκτινοβολίας ἐπὶ τῶν ποιᾶς σαγα. ἀρκ ἐπὶ παιδιοις ματαιάζεσθαι αὐτὰς. ἐπὶ πάσι γὰρ τοῖς ἀ αἰτία σαφὴς. εἰ μὲν ἀεὶ ἐπιπνεον βρέφη δίδυμα τὰ ᾗῇ τεῖδυμα, ἐχρὴς ἂν τι ἐ λέγειν. ἐπεὶ δὲ καθ' ἑκάστων τοιαῦτα ὁρᾶς, πάνυ πάντως οὐδὲν, οὔτε συγκεκλιμένον τὰ δίδυμα, ᾗ ἀγρμένα πολλάκις τῆς μήτρας ἐκπίπτοντα.

Προγινώσκειν μὲν οὖν, ᾗ αἰνιθῆναι τὰ μέλλοντες ἐκ τοιῶν σημείων καταισχύνεσθαι, ἀπὸ αἰτιολογίας καὶ ἡμεῖς τοῦτο καταιδεμεθα. οὐδὲν

Pyrrus nom. ſtenii nom. abſi. artiis efficiatur.

** Theophanes. Hermes.*

Athanaſius, Chryſoſtomus.

Baſilius. Apud nos ovis inebantes domeſticas Gallinas.

Edit. Pariſ. pag. 29.

Poſſe aliqua prædici.

δὲ ἐπὶ φρονίμοις ὑπὸ φράγματι αὐτοῖς ἀπτεσθαι τοῦ πλοίου
ἀρίσμεν. εἰ δὲ μὴ ἡμαρτήκεν παραδείσου ὁ ἄνθρωπος,
εἰ μὴ τὸ δοθὲν αὐτῷ φρονητικὸν χείρισμα πάμπαν ἀ-
πόλωλεν, ἀλλ' ὑπ' ἀφύτου αὐτοῦ ὁ σωσικάρμιος Θεὸς
τῆς ἀνοήτου κτίσεως πλοῦν παραβλέψεται. ἵν' ᾖ τοῦ
σημείου τινα δίδωσι τῷ φρονεῖν ἔνεκεν, ἵνα ἐπὶ τὰ
μὴ δοτὰ, κρίτιν ὕδατι ἐπιφέρειν ἀσφάλει-
αν. ἢ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; οἱ ἐν τῇ αἴρει φαινό-
μενοι κομῆται λόγῳ μὲν φοβεῖν σωμένεται, Σπάνι-
ας δὲ μᾶλλον Βασιλέων, ἢ ὃ φροσάκων ἐπιφανὲς κα-
τοχγίλλουσιν, ὡς ὁ μέγας ἔρη ἢ ὁρικοφάντωρ Βα-
σίλεως· ἀλλὰ ἀμάχιμον, ἴσιν ὅπ ἀσφαλὲς οἱ ποένοι
διλωτικοὶ, οὓς ἢ δοκεῖσι μὲν εἶναι ἀστρίς, ὡς εἰσὶ
δὲ. πᾶς γὰρ, φησὶν; εἰγνωσώμεναι μὲν, οὐ παραμέ-
νουσι δὲ. τῆς δὲ ὕλης τῇ πυρὶ διαπαθούσης, δὲ ὡς ὁ
κομήτης σωμένεται, ἐξ ἀπάγκης ἢ ὅτος σβεσθήσεως ἢ-
λύσεται.

Λλλ' ἔρα ἐ τὸν γένεσιν ἐποιᾶ τίς ἴσιν, ἐ πόσ-
θεν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν· ἐκ τῆς καπνώδους καὶ ξη-
ρᾶς ἀναθυμιάσεως, ἥως αὐτῆς τῆς σελίδος ἀπάγ-
ται ἢ κουρόντα, καπνὸς μὲν ὅσα κατὰ τὴν νέτ-
αν, φλὸξ δὲ κατὰ τὴν φλογμὸν. ὑφ' ἢ δὲ ὑπέκαυ-
μα ταυτὸν ὁ Λεγεσσίλης ἐκάλεσε, πάτειν ὑφεα-
μένον πῦρ. ὁ δὲ καπνὸς, διρμὸς μὲν ἴσι, μὴ μὲν
τοι γε πῦρ ἀπτσιφόντων· ἐξέπεται γὴ τὸ πάντος
πεφυφορὲ συγκιμένον. ἀλ' ἡμῖας μὲν οὐ φαίνε-
ται, ἢ δὲ τῶ τῶ ἡλίου μαρμαρυγῶ, πυκνὸς δὲ πα
τοιαύτα ἢ δόλα γίνεται. ἐπειδὰν οὖν τὸ μέρος τῶ
ὑπεκαύματος ἢ τῶ κίνεσιν ἐξαρθῇ εἰ μὲν ὑκ
ἐσύχῳ ἑτέραις οὐσίαις ἐπιπεφύκως ἢ ἐξαλῖν, ἅπτ-
τον ἔσεσθόντα, ἐπειδὰν κινθῶν παχεῖα ὑλὴ ἐγ-
κύρῃ τινί, ἐκεῖσε ἐφίσταται· ὅθεν ἢ νοιῶν ὑκ ἔχ-
πας ἐξαπτομένη, αἷς τε ἢ κομήτης λήγεται· δυνα-
σωνδευξάμενα δὲ δυοῖ τινα κόμλω ἴχειν ἐκθομένλω,
ἢ οἷα τοιχμαλοὶς κατὰ τὰς αἴγας βεττεύθαι. τοῦτο
νοι ἢ κομήτης τὸ ποένον φάσμα αὐόμαται. ὑτὸς μὲν ὁ
κομήτης ἐσίστ ἢ πολυμερὸς ἴσιν, ἀρκύσης τῆς ὑ-
ποκειμένης αὐτῷ ὕλης. ὑσιτὸ ἢ δοκοῦσι ἐξ ὑρανοῦ
ἐφίπτεθαι μὲν, αἰθέρας ὄντες τῆς ὑκτὸς, ὃ δὲ ἢ
τινες τῶν ἀγροικοτάρων ἄερον οὐράνιον ἤγμενται. ἀλ-
οἱ πεῖ τὰ τοιαῦτα ἠχολομένοι τὸ τοιοῦτον φάσμα
Διάττοντε κατονομάζουσιν. ἐπειδὰν γὰρ τὸ ἄθ-
τλω κίνεσιν ἐξαρθὲν ὕλλως ἐπιπεθείαις εἰς ἐξα-
λῖν ἐντύχῃ, κρατηθὲν ἀπ' ἄλλης εἰς ἄλλω φο-
ρμένης τῆς φλογὸς ἐμβόσιμον γένεται τὸ πῦρ·
κατὰ χῆμα τοῦ ὁράτος ὑπομικνῦσ᾽, τὸ τοιῦ-
τον Διάττον ὀνόμασαι, κατὰ τὰ φαινόμενα χή-
ματα, ἐφ' αἷς ἐπωνυμίας ὑκπληρώσει τοὺς φα-
σμένη.

Εθτο μὲν οὖν εἰς σημῖα, καθάπερ ὥρηται, ὁ
Θεὸς πάντα δὲ τὰ κατ' ὑρανὸν. ὡς εὐτοῦθ᾽ ἡμῖν ἀσφα-
λεῖται ἢ ἢ τυχόσαι προηγήσθαι· ὅρα δὲ ὅτι ἢ τὰ
πρὸ πόκος ἰείαν φαίνετα ποτὲ παραπλήσια, χεί-
μῶνας ἐείστε φροσημαίνουσιν. ἀλλὰ ἢ ἰεῖς αὐτὸ
τὸ κατ' οὐρανὸν διλαδὴ φαινόμενον τόξον, ὡς ὑχ
ἁπλῶς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἐμῇ ὡς ἔτυχε πρό-
κεται· χειμῶνος μὲν γὰρ αὐτὸ φαίνεσα νοθεσι-
κὸν ἐπιφέρει κατάσασιν· εὐδίας δὲ ὄσης εἴγε
φανῖη, χειμῶνα τοιμαντέον ἐμέροις. ἔ ἔστι-
το γὰρ, φασί, πᾶσα ὡς σημεῖα· ἀλ' ἢ μὲν ἰεῖς

bus adeo manifestis resistere diu sane ne-
queamus. Quamquam enim bono in pa-
radiso peccavit, quamquam concessum sibi
vaticinandi munus atque beneficium ami-
sit: non tamen Deus Ille misericors eum
prorsus finitem evadere brutis jumentis
permisit. Quo fit, ut signa quædam ei sup-
peditet, de quibus interdum futura pro-
spiciat, eoque pacto securitati suæ consu-
lat. Quid multis verbis opus est? qui con- Quid cometæ
spicientur in aere cometæ, naturali quidem ostendant.
illi ratione modoque oriuntur: sed inter-
rim vel regum, vel aliarum illustrium per-
sonarum interitus denunciant, quemadmo-
dum magnus ille, cæleſtiumque rerum in-
terpres Basilius inquit. Interdum vel æstus, Ventos.
vel ventos subsequturos indicant. Et vi-
dentur quidem esse fidera, verum non sunt.
Qui enim esse fidera possint? quum orian-
tur quidem, sed non durabiliter maneant.
Nam materia, de qua cometes existit, per
ignem absumpta, necessario de ipse extin-
ctus dissipatur.

Animadverte autem ortum ipsorum, cu- Cometarum
jusmodi sit, & unde principium habeat. E- ortus.
xistunt cometæ de fumosa & sicca exhala-
tione, quæ exhalando propter levitatem
suam ad lunam usque subvehitur, & natura
quidem essentiaque sua fumus est, verum
vim flammæ continet. Quo fit, ut Aristo- Aristoteles.
teles eam fomitem vocet, hoc est, ignem
remissum. Quippe fumus est calidus qui-
dem ille, non tamen ignis vi sua & efficia-
ter agens. Accidit autem deinceps, ut agi-
tata * eam hoc universo accendatur. Et in- * exli elcum-
terdiu quidem ob splendorem solis haud ædio.
conspicientur, nocte vero aperte. Postea-
quam fomitis illius pars aliqua propter mo-
tum accensa deflagraverit, si alias essentias Edit. Paris
ad inflammationem idoneas non consequa- pag. 30.
tur, citius extinguitur: sin ipso in motu ac-
crassam quamdam materiem feratur, ma-
gis invalescit & augetur. Unde fit, ut hu-
jusmodi materies accensa pentus, capra
cometicque vocetur. Quippe dum scintil-
lat, comam quasi quamdam habere proli-
xam videtur, velutique lanis caprarum in
morem onusta esse: quæ ipsa ratio est,
quamobrem cometes, hoc est, crinitum fi-
dus appelletur. Et durat interdum diebus
compluribus, nimirum materie subjecta
diuturnam ad inflammationem sufficiente.
De causa eadem & ignis oritur ille, qui no-
ctibus serenis e cælo labi videtur, & quem
nonnulli rudiores esse cæleste fidus exi-
stimant: quum homines hi hisce discipli- Diatontes.
nis exercitati speciem ejusmodi Trajectio-
nem nuncupent. Quum enim illud, quod
ex motu est accensum, in materies igni
concipiendo idoneas incideritˌ & deinde
flamma de una ad aliam materiem lata,
quæ sese ibi diderit ignis, ad hastæ for-
mam extenſus: fit hoc, quod Trajectio-
nem vocant. Confuevimus enim vitis ejus-
modi pro ratione formarum, quibus con-
spiciuntur, appellationes indere.

Quapropter hæc uti diximus, in cælo
collocavit Deus, ut signa nobis essent, de
quibus haud vulgares maniendi nostri ra-
tiones colligeremus. Nam adspice mihi
nubes, quæ quum interdum lanarum, vel-
leribus consimiles cernuntur, plerumque
tempestates pluvias denuntiant. Atque fcdit pragma-
etiam Iris, arcus nimirum ille, quem in ſica-
cælo conspicimus, non simpliciter, ne-
que fortuito nostris semet oculis offert:
sed pluvia tempestate confpecta, serenı-
tatem sert secum: serena, pluviam desig-
nat. Hæc enim Deus in signa constituit.
Et caret Iris effentia peculiari sua, solum-

Quid lita. Halo lunæ.

que ſpecies quædam eſt imaginaria cernentis adſpectus, orta de ſole, in nubes partium diverſarum incidente. Iridem lunam ambiens area ſpecie tenus exilit, quum reapſe nihil ſit, deque adſpectus refractione oritur.

Quare ſulgur non urat.

At vero fulguris ignis eſſentia peculiari non caret, tametſi vim urendi non habeat. Etenim ejus natura partium eſt ſubtilium, & corpora celeriter præterit. Quo ſit, ut ea nec urat, nec denigret. Quamquam enim hujuſmodi flumen ignis eſt, & e natura vi præditum eſt urendi: tamen ejus ſubtilitas, & præterea celeritas, non diu corporibus inhærens, illæſa ſe linquit. Præſter vero, ſicut ipſum etiam nomen indicat, aduritea corpora, quæ attigerit. Et adurit propterea, quod ſecum trahat e nube materiem quamdam craſſiorem, eamque inflammatet. Præterea ipſum ventus præcedit: quæ

Edit. Per. pag. 31.

hoc inde, quod ea, quæ conflagratura ſunt, prius a vento convellantur. Quippe ſtatus ille præſteris, quum ſulphureus ſit, verberandi ac perrumpendi vim habet.

Fulmen duplex.

Itaque ſulmen, ſili, hoc eſt, ignem illum fulguris, vel per nubium colliſionem fieri putato, vel per expreſſionem: quum nimirum effeutia quædam ignea in nubes incidit, ac per vim inde rurſus exterretur, quaſique ab ipſa nube protruditur & impellitur. Nam cepy renimus eſt quædam quaſi ejaculatio, per compreſſionem facta: quemadmodum nos quoque olivarum officula digitis comprimentes, vel furſum, vel deorſum ejaculamur. Tale quiddam eſt fulmen, quod per cepyrenimum fit, quum præſertim inferior nubis craſſities de loca ſuperiore condenſata, irruentem in ſe ſubſtantiam penetrare, ſuumque ad locum tendere non ſinit. Tunc enim a nube, quemadmodum indicavimus, compreſſa & impulſa, deorſum vergere per vim cogitur.

Ἐκπυρσασμός.

Alterum vero fulmen gignitur, colliſis inter ſe nubibus, eaque de cauſa perruptis. Nam ea perruptio fulmen efficit, nube per vim convulſa: ſimul ure quaſi quodam rupto, pinvia delabitur. Atrepitus ipſe perruptionis tonitru efficit. Et nubem quidem perrumpi neceſſe eſt, ut ita fulgur conficiatur: nos vero prius ignem percipimus. Ejus rei cauſſa eſt, aurium & oculorum ſtructura. Nam oculi noſtri citra medium nlOculi effectio celeriori, quam auris.

lum cum aere jundi, citius tem vifilem prehendunt. At meatus ille tortuoſus cochleare, que conſimilis, quo ſeptæ ſunt aures, tarde ſonum admittit. Et opifex noſter Deus hunc ipſum inſtar cochleæ tortuoſum condidit, ne per illabentes ſubito ſive ſtrepitus, ſive frigidum aera cerebrum noſtrum genviter laederetur. Jam ſi fulmen e nube ſiccitima erumpat, punicei coloris eſt, & natura vehementer urens: ſin ex humidiori nube, colorem album habet, ac minus urit.

Sic ergo, quemadmodum expoſuimus hactenus, fudera non tam erraatia, quam erratica rerum opifex atque dominus in ſigna temporaque conſtituit. Ea vero poteſtatem abſolutam in actiones noſtras habere, virtutemque nobis aut vitium indere, nemo unquam rationis compos dixerit, ſiquidem Deum per vatem loqui audierit. Si voluerit is, & obtemperaveritis mihi, bonis terræ veſcemini. Quum enim ait, Si voluerit is, manifeſto declarat, unumquenque noſtrum liberum eſſe, ſimulque ſingulos eſſe ſic a natura comparatos, ſuarum ut actionum ipſi ſint domini.

Ἴσως τὸ ιθ. pag. 32.

Præter indicata vero, dilecte ſili, hoc etiam ſcire debes, eos qui ſolem dicunt non inferius terram poſt occaſum ſuum

A ἀιυπόστατός ἐστι, φαντασία δέ μόνον ἡ ὁράσις ὅλως, ὀξὺ ὑλῶν συωκεμένη ὑφ' ἑτέρου ἀτμοειδοῦς ὑμὶ πυκνοῦ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἴρις σελήνου ἄλως ὑμρασις ἀσαύτως ἐστὶ, οὐ μὴν ὑπόστασις, ὡς ἀπελαλείσαμος τῆς θέωρίας.

Τὸ δὲ ἀςραπαῖον πῦρ ἐκπτόσαυο μὲν ἐστι, διὰ τὸ ἔχειν δὲ τὸ φλέγον· λεπτομερὲς γὰρ ὑπάρχει καὶ τὰ σώματα παχέως παρέρχεται· ἔθεν ὑπ' αὐτοῦ ὑπ' αὐτοῦ μηλαίνει αὐτά· εἰ δὲ καὶ πῦρ ὁ τοιοῦτος ἐστι κερανὸς, ὡ φύσει ἔχει τὸ καίειν, ἀλλ' ἡ λεπτότης αὐτοῦ, φησὶ δὲ ἡ ταχύτης μὴ ἐγχρονίζουσα τοῖς σώμασιν, ἀκαύτα ταῦτα ἐᾷ· ὁ δὲ ὑφ' ἡμῶν, ὡς γε καὶ αὐτὸ δηλοῖ τοὐνομα, τὰ παρατυχόντα καταθλίγει σώματα· καταφλέγει δὲ ἐξ ὧ συναπαίρεται μεθ' ἑαυτὸ παχυμερές τι ὕλιμ ἐκ τῆς νεφέως, ἡ πανύπερ B ἐκπληκτικὸν· πρὸ δὲ τ' ἀφικνεῖσθαι φθάνει τὸ πνεῦμα· ἀφ' ὗπερ καὶ τὰ μέλλοντα ἐμπίπρασθαι φθάνει ὑπὸ πνεύματος ἐκνυόμενα· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἀφικνούμενον δεύτερόν ἐστι πλήττειν ἡ ῥήγνυσι· ταῦτη τοι ἡ κεραυνοβόλησε μόνη ἐξεφάνη τινά.

Edit. Par. pag. 31.

Τὸν μὲν τοι κεραυνὸν ἀγαπητὸ, τὸν δ' ἐκ αὐτὸ τὸ ἀςραπαῖον πῦρ, ἡ δὲ σύγκρουσιν τ' νεφῶν γίνεθαι νόμιζε, ἡ ὀξὺ ἐκπυρούμενόν ἰωῖ τε δηλοῦσθαι πυρώδες ὑσί' ἐν τοῖς νέφεσιν ἐμπωσὸν κατὰ βίαν ἐκεῖσθεν ἐφερόμενον ἡσὶ τοῖς νέφεσιν ἐμπωσὸν κατὰ βίαν ἐκεῖσθεν ἐφερόμενον ἡσὶ ὅσον εἰπεῖν, ὡθούμενόν παρὰ τὸ νέφος αὐτὸ· ἐκπυεσισμὸς γάρ ἐστιν ὁ τοιοῦτος· ἀκοπτ

μὴ τῶ γῶ ὑποτρίχιον κάπωθεν ᾗ τῶ αὐτῶ δίσκιν, ἀ ἀλλ' ἐκ πλαγίου τῶ αὐτῶ ποιῆμβνον δίοδον· ὡς ἀσπαλὰς ἀπέρχεθαι, κακὸν δὲ αὐδὶς ἀπέρχεθαι τὸ φωτίζον τῶ γῶ, ὡς ὑπαράδηκτα λέγειν, ὡς ἀμαι, τοῖς ὀδροσικὸν κείνοντα. εἰ μὴ πᾶ ᾗ λόγων οἰκονομίας ποιᾶσιν λέγειν ἀφοξόντα.

Εἰ δ' οὐδὲν ὑπερον ἔςιν ἡ νὺξ ἀλλ' ἢ σκίασμα γῆς, τὸ ἡλίῳ ᾗ γῶ ὑποτρίχοντος, ὡς ὁ Δαμασκιὸς Ἰωάννης φησί· πῶς λοιπὸν βαθεῖα ἢ ἡμέρα ἐξαίφνης νύξ, τὸ ἡλίου, κατ' ἐκείνης, ἐγγυτάτω ᾗ μικρὰ ὠρᾶς ἡμᾶς ἐφεροιμένη, κάτωθεν ἀκτίνων ἡμῖν ἐμπιπτωσῶν ᾗ φωτιζοσῶν τὸ περίγειον; ᾗ εἰ μὴ πέδην τοῖς λεγομένοις, αὐτοῖς τοῖς σφᾶς αὐτῶν πείθεται. Ἐν Βρεττανίᾳ τὴ νήσῳ ὀκταπεδεκάωρος μὲν ἡ ἡμέρα ἐςὶν, ἐξαίφνης δὲ ἡ νύξ. ᾗ οὐ μόνον ἐξάωρος, ἀλλὰ ᾗ τὸ σκότος αὐτῆς οὐ πάνυ βαθύ· τοιῶτον δὲ εἴπειν, ὁποῖόν ἐςι τὸ παρ' ἡμῖν λεγόμενον λυκόφωτον· ἐμπίπτουσι γὰ αὐτοῖς αἱ αὐγαὶ τ' ἡλίου· τίνος ἕνεκεν; ὅτι κἂν ταῖς νυξὶν αὐταῖς ὁ ἥλιος ἐγγυτέω πελασρέφεται, ᾗ τὸ βραχύπλατον αὐτῆ μέρος ὑπὸ γῶ καπαδύεται. Ἐ σὶ γὰ ἡ Βρεττανῶν ἐξυθρικέσατοι σαφῶς ὁρῶσι κῷ τῶ σύσκια, ᾗ μικρὰ πάντως τοῖς ὀφθαλμοῖς πελλαμβάνοι· μᾶνθανε ὦω ἐντῶθεν, ὡς εἰ γε ᾗ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κλίμαι ὠχ ὑπὸ γῶ ὁ ἥλιος διοδεῦον ἰῶ, ἀλλ' ἐγγυτέ πε κἀπαῦθε πελασρέφεται, ἡ νὺξ ἀληθῶς ὠχὶ νύξ, ἀδὲ πάνυ βαθὺ τὸ σκότος αὐτῆς, ἀλλὰ τοιῶτον, ὁποῖόν ὁ λογος ἦν φᾶσας ἐγνωμεσὸν· ἄτε ἰμμῆσῶ ἀντιφρασέως ταῖς πολιτικαῖς ἀκρίσι παντάπασιν. ἡ ᾗ νὺξ ἀδὲ ἄλλο ἐςὶν ἢ σκίασμα γῆς, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος. τὶ γὰρ ἥλιῳ μὴ ᾗ γῶ ὑποτρίχοντος, ἀλλ' ἐγγυτέ πελασρεφομένῳ, ὡς ἀδαθὲν ὁρᾶται, βαθεῖαν γίνεσθαι νύκτα πάντως ἀμήχανον. ᾗ τί χρεία πολλὰ λέγειν, ᾗ ἀπαιξάμενόν τὰ καθ' ἑκάστου; σφαιρικῆς ὄντος ᾗ γῆς, ἐ ἐν μέσῳ τὸ πᾶν ἐπωμφαλωμένης, παρ' ἄλλοις ἄλλως ἀπαθλεῖ τὸ ἐ δύσις ὁ ἥλιος· κἀντῦθεν τοῖς μὲν ἴσα πλεῖ τὰ νυκτήμερα, τοῖς δὲ πάλιν ἄνισα. μὴ θαύμαζε ἐγὰ παρὰ Βρεττανοῖς ἑξάωρός ἐςιν ἡ νύξ, ὅπου γε παρ' ἡμῖν ἐν τῷ τοιῶτον ὁ πόλος ἐξῆρται ὁ Βόρειος ἢ ὁ Νότιος, ἐ ἐγ κατὰ κορυφὴν ἔχων τὸν ὑπὸρ γῆ πάντως ἀυτῶν, τὰ τοῖς ᾗ τῶ πόλῳ πᾶν περιφερομὸν τὸ ἐπικύκλιον ἅπαν ἐγγίσεται, ὅτε ἐκιαύσιος αὐτοῖς κύκλος ἡμέρᾳ μιᾷ ᾗ νυκτὶ ὡσαύτως μιμήσεται, ὡς ἕνεα τοῦτος λοιπὸν τὸν ἡμέραι ἐξάμηνον, ᾗ τὸ νύκτα ἰσάριθμον. Ἐ τῶν ὧδε.

Οἶδα δὲ ἀγαπητὸ, ὅτι κἀ κῶν φῶς τοῖς ἄλλοις περιφερόμενον, τί δὴ ποτε λέγω, ἐπὶ τεσσέρα ἡμέρας ἀνακεχωμένου ἰῶ ἐκείνο τὸ πρωτόγονον φῶς, ἐσ δὲ τὴ τεταρτὴ ἡμέρᾳ τοῖς φωτηρσὶ κατημερίδη, ᾗ τὸ ἡλίῳ δηλαδὴ, τῇ σελήνῃ, ᾗ τοῖς λοιποῖς ἀστρασιν; ἀλλὰ μὴ ἐπὶ πλέον τὰ Θεία πολυπραγμόνει ῥηπὰ, ὅτι μηδὲ ὑφαπεύειν ἐδὶ τοῖς ἐχθροῖς τὴν σὴν φιλομάθειαν. ἴσθι πεγαρσὸν, ὅτι παράγεε μὲν ὁ Θεὸς τὸ καθαρὸν ἐκεῖνο ᾗ αὐλὸν φῶς, ᾗχὶ δὲ ᾗ τὸν δίσκον αὐτῶν· ἵνα μάθωμεν ἐνῶθεν ὁποῖων ἔργων ἐςὶν αὐτργὸς, ᾗ ἵνα μαθόντες τὸν ἀεσοπχῶν Θεὸν ἐπιπλέον θαυμάζωμεν. ἐκ μεγίθους γὰρ ᾗ καλλονῆς τὰ κτισμάτων ἐπὶ τὸν κτίσαντα ἀναβαίνομεν.

Τὰ περὶ τὸ πρωτόγονον φῶς.

A subtercurrere, ſed obliquo itinere ad ortum pervenire, indeque rurſum pergere ad colluſtrandam terram, mea quidem ſententia viris prudentibus parum probabilia tradere judicandos eſſe: niſi forte certo quodam conſilio talia profiterer.

Nam ſi nihil aliud eſt nox, quam umbra terræ, quæ exiſtit ſole terram ſubtercurrente. Ioannes Damaſcenus inquit: quo fieri pacto poterit, ut alta nox B iii ſpatium contineat, quum nox plures quam Britannicæ horas non habeat. Neque tantum ſex horarum eſt, ſed etiam caligo ejus non admodum eſt profunda: nimirum ejuſmodi, quale quidam nos crepuſculum dicimus. Nam pertinguntur ad eos radii ſolis. Quamobrem quia per ipſas etiam noctes ſol ab eis quam proxime circumagitur, propterea quod exigua pars ejus ſub terram demergatur. Britannorum quidem ii, quoquot oculorum acumine valent, per noctem accurate cernunt, ac tantum non omnia ſuis oculis comprehendunt. De quo velim diſcas, quod ſi ſol in climate noſtro non ſub terra curſum ſuum perficeret, ſed itidem ut iſtic, quamproxime apud nos circumvolveretur: nox reapſe non nox foret, nec ejus tenebræ admodum profundæ, ſed ejuſmodi, quales jam ante ſignificavimus: nimirum terra non officiente radiis ſolaribus, nec eos obſtruente. Nox enim aliud nihil eſt, quam admodum & magnus ille Baſilius ait, umbra terræ obumbratio. Quæpropter ſi ſol terram non ſubtercurrerer, ſed proxime alicubi circumagitaretur, ſicuti ſuperius asebamus: fieri nequaquam poſſet, ut noctem profundam haberemus. Et vero quid opus eſt multa commemorare, ſingulaque recenſere, quum globoſa ſit terra, & in univerſi medio quaſi ſuſpenſa hæreat apud alios? aliter ſol oritur & occidit. Eadem de causſa nonnullis æqualia diernm atque noctium efficit ſpatia, nonnullis inæqualia. Neque mirum tibi ſit, apud Britannos noctem vel horarum eſſe, quando apud alios, quibus eam ad ſublimitatem vel auſtralis vel aquilonalis poluseſt elevatus, ut alterum omnino ſupra verticem habeant: apud hos ergo propter ſolis in circulum converſionem tota regio tenebras perpetuas habet, & anniverſarius orbis ille conſimiliter in diem noctemque ſic dividitur, ut diem quidem ſex menſium, toridemque menſium noctem habeant. Ac de his quidem hoc modo dictum eſto.

Non ignoro autem, dilecte ſili, te de hoc etiam præter alia ſollicite perquiſiturum. Quamobrem, inquies, toto triduo quidem diffuſa lux erat illa primigenia, quarto autem die diviſa eſt in luminaria, nimirum ſolem, lunam, reliqua ſidera? Nolim equidem nimis te curioſe factarum litterarum verba examinare, quando hac in parte ſtudio diſcendi tuo prorſus fatisfacere non poſſumus. Scito tamen, conditiſſe eodem initio Deum lucem illam puram & expertem materiei craſſæ, verum non ipſum diſcum: ut inde diſcamus, quorum operum ipſe ſit effector, eoque percepto præſtantiſſimum illum artificem tanto magis admiremur. Nam a magnitudine pulchritudineque creatorum tum ſapientia, tum poteſtas opificis perſpicitur. Ejuſmodi vero lucem deinceps in diſcos col-

Diei & noctes B Britannicæ.

Ioan. Damaſc. lib. 2. cap. 13.

Baſilius.

C

D

Edit. Pariſ. pag. 33.

Quæ de primigenio lumine.

locat, ut promanantes inde radios per diſcum nonnihil velut obſcuratos uſui noſtro idoneos atque convenientes redderet. Nam de Theodoriti ſententia, quum oculis praedita ſint animalia, lucem illam alteram ferre non potuiſſent. Habes expoſitionem de ipſa petitam hiſtoria.

Theodoretus.

Quod ſi verba Moſaica ſublimius etiam intelligere vis, ut diſcas, quamobrem lux illa triduo diffuſa fuerit ubique, ac deinceps in luminaria quaſi recondita: divinum illum Anaſtaſium habes, qui per allegorias haec in hunc modum declarat. Lux illa praecedentium trium diarum, de qua litterae facrae his verbis loquuntur, dixit Deus, exiſtat lux, & exiſtitit lux: haec igitur per omnem rerum univerſitatem expliccata, Trinitatis illius increatae lucem nobis repraeſentat, nuſquam non locorum penetrantem, uti quae nullis ſit finibus circumſcripta. Poſteaquam vero caliginoſo quidem prius, at deinceps propter unionem lucido impoſuerabat diſco: Chriſti adminiſtrationem in carne nobis quaſi delineabat. Nam ille nos ob peccatum caliginoſos per unionem illam perſonalem collu ſtravit. Ac prius quidem per unicam lucem universum hoc illuminabatur, verum die quarto trina luce cuncta perfundebantur: nimirum poſtquam ſol ille noſter Chriſtus exortus eſt. Nam lumen illud unicum divinitatis uno cuncta comprehendentis imperio ſimulatum erat: & haec trina lux, itidemtrium perſonarum erat figura. Sol autem iſte intelligitur, de quo Salomon dicit: Exoritur ſol (hoc eſt, Chriſtus) ſupra terram, & occidit ſol, (hoc eſt in ſepulcrum ſeſe conferr) rurſumque ſuum ad locum redit, nimirum ad patrem. Ab eodem ſole lux lunae ſuppeditatur, quia per Chriſtum, ſolem illum intellectilem, tam eccleſia, quam omnes homines ſancti collu ſtrantur. Quippe de ipſius plenitudine, ſicut ille ait, omnes ſumpſimus. En habes & quarti diei opera, quanquam non pro voto deſiderioque tuo, propter imbecillitatem videlicet noſtram.

Anaſtaſii allegoriae. Gen. 1.

Exod. 34.

Edit. Pariſ. pag. 34. Joann. 1. 16.

Α τῆς κτίσεως μέτρον ἡ ἡμερησία καθορᾶται σοφία ἡ θεία μις. Διὸ σαφῶς ἡ τοῦτον ἐκαπτεῖ Θεὸς μὴ πάντα φως, ἵνα ἡ ἐκπεδώσαι ἐκεῖθεν ἀκτῖνα δεῖ ἡ δεῖται συσκιεζομένων ἀγγέλων, ὡς πη φησι Θεοδώρητος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ λόγος καθ' ἱστορίαν ἐπηλθεν σοι.

Εἰ δέλεις δὲ ἡ ἀλληγόρως ἐκλαβεῖδαι τὰ Μωσαϊκὰ ἡ Θεόρητα, σοι μαθεῖν ἐκ πάντων τίνος ἕνεκεν ἀναπεμπόμενον ἐπὶ τελεῖ ἡμέρας ἐκεῖνο τὸ φῶς ἀπεκτήκη, μὴ δὲ πάντα τοῦ φωτὸς ἀπαρτεῖ ὄντο, ἡ Σωσάπαν ἔχοις Ἀναστάσιον ἀλληγορούμενα τὰ τοιαῦτα. τὸ μὲν δὴν ἐφωτλαβεῖν ἀφ' τῶν ἡμερῶν φῶς, πεῖ ἡ ἡ γραφὴ λέγει· ἡ ἐπὶ ὁ Θεὸς, γενέδω φῶς· ἡ ἐγένετο φῶς· ὑφηλαμβάνει ἡ ὅλον τὸ σύμπαν, τὴ ἀκτῖνα τελεῖος παεῖτὰ φῶς πάσης ἡ φδαίου ὡς ἀπεκίγραπτον· ὅπερ δὴ τῇ ζοφερᾷ μὲν ἀφ' τότε, ὑςέρᾳ ἡ φωτεινῷ διὰ ἡ ὑπεσὶν δίεσιν ἐκαπτεῖ ὄντο, ἡ ὑπεσάρκου οἰκονομίαν ἀφοίγραφε. σκοτεινὸς ἡ γὰρ ὄντας ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ, τῇ καθ' ὑποσασιν ἑνώσει ἐλαμφωτισε, ἡ φησὶ διὰ μονοειδοῦς φωτὸς τὸ σύμπαν ὡρωτίζε. καπὰ δὲ γὲν ἑνιαυτὸν ἡμέραν τελειοῦσθ φωτὶ τὰ πάντα καπόγαιον, ὅτε ὀνλαδὴ ὁ ἥλιος Χεῖρὸς ἀνίτελε. τὸ μὲν γὰρ μοναδικὸν ἐκεῖνο φῶς τύπος ἐδὶ τῆς μοναρχικῆς Θεότητος. τὸ δὲ τελειδὲν τῶν φῶς τῇ τελεῖ πάλιν ὑποσάσεων τύπος ἐδί. ὅτος δὲ ἐςὶν ὁ ἥλιος, περὶ οὗ Σολομὼν λέγει· ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, (τὰν ἐςὶ Χεῖρὸς,) ἐπὶ γῆς· ἡ δύνει ὁ ἥλιος, (τάτεςι φρὸς τὸν πατέρα) ἡ πάλιν φρὸς ἡ τόπον ἀυτὸ ἀνεκεῖ. ἐκ τε ἡλίε ἡ χορηγεῖται τῇ σελήνῃ τὸ φῶς· ὅτι ἡ ἐκ τε Χεῖρὸ ἡ νοητοῦ ἡλίε καπαλάμπεται ἡ ἐκλαμπέ ἀ ἡ πάντες οἱ ἅγιοι. ὁκ ἔ πληρώμασις γὰρ φησιν, αὐτὸ πάντες ἐλαβοῦμεν. ἔχοις ἰδοὺ καὶ τὰ τῆς τεταρτης ἡμέρας, οἷ ἡ μὲν καπὰ σῶμ ἐφασε, δὶ ἡμετέραν πάντας ἀδθένειαν.

Theodoretus.

Anaſtaſii allegoriae. Gen. 1.

Exod. 34.

Edit. Pariſ. pag. 34. Joann. 1. 16.

DIES QUINTA.

ΗΜΕΡΑ ΠΕΜΠΤΗ.

Extra ſuum elementum piſces mori.

DIE quinta Deus piſces marinos & aerias aves in ortum produxit. Hinc primum operae fuerit pretium inquiri, quamobrem piſces ab aqua deſtituti pereant? propterea quod reſpirationem nullam habent, qua hunc aera poſſint attrahere. Nimirum quod terreſtribus eſt aer, hoc natatilibus eſt aqua. Cauſſa ipſa perſpicua eſt. In nobis exiſtit pulmo, viſcus rarum, multiſque meatibus pervium, quod per didactionem thoracis aera recipit, interumque calorem in nobis hoc modo tum excitat, tum refrigerat. In ipſis branchiarum diductio complicatioque, tam recipientium quam emittentium aquam, vicem reſpirationis explet.

Τῇ δὲ πέμπτῃ ἡμέρᾳ τὰς ἰχθύας τῆς θαλάσσης Πιοῖ ἰχθύσι ἐξάγει, καὶ αὐτὰ τὰ πετεινὰ τὰ ὑράνε. ἔ σαφὲ τοῦτο μὲν ἐπὶ τούτοις ἄξιον ζητῆσαι, ᾗ ἀπὶ τὰ ὕδατος οἱ ἰχθύες χωρεῖ ἡμῖν ἀναπνεῖν, ὅτι τὰ ὕδατος οὐ ἀναπνοὴ, ὥςτε ἔλκειν πὸ ἀέρα τυτον. ἀλλ' ὅπερ τοῖς χερσαίοις ὑτὶ ὁ ἀὴρ, τοῦτο ᾗ τὰ πλωτᾷ γένει τὸ ὕδωρ, ᾗ ἐν αἰτίᾳ ὅλη. ὅτι ἡμῖν μὲν ὁ πνεῦμων ὑπάρχει ἀραιὸς ᾗ πολύπορος ἀπ' ἀλλήλων, ὃ δὲ τῷ ἀναπνοὴ ἡ θώρακος ἀμφοῖν ἡ ἀνάπαλιν ἐκδέχεσθ ἡμῶν θερμὸν ἀναψυκτίζει ἡ ἀπαίρει ἀμφοῖν, τὸ δὲν ἡμῶν ἀναπνεῖ ἡ ἐπὶ πτυῖς διχομένων τὸ ὕδωρ ἡ ἀνίπτωσι ἡ ἀπαποὺς λόγον ὑπαπτεῖ. ἐκεῖνα δὲ ἡ ὁρᾶν χεῖρ ἔχουσιν ἡ ἐπὶ πτυῖς διχομένων τὸ ὕδωρ ἡ ἀνίπτωσι ἡ ἀπαποὺς λόγον ὑπαπτεῖ.

Piſcium dentes.

Hoc etiam diſcito, piſcem nullum eſſe, qui ex ſemiſſe dentibus ſit munitus, inſtar bovis & ovium. Nihil enim apod ipſos reperias, quod ruminet, excepto ſcaro, ſicuti quidam memoriae prodiderunt. Nimirum omnes acutiſſimos dentes eoſque denſos admodum habent, ne propter maſticationem diuturnam alimentum ipſis diffueret atque perires. Niſi enim celeriter comminutum in ventrem demitteretur, in ipſa comminutione per aquam diſlaberetur. Quod ſi etiam rogas, quamobrem piſces per Propontidem in Euxinum

Scarus inter piſces ſolus ruminat.

Cur piſces Euxinum agminatim petant.

Γίνωσκε δὲ ἡ τυτο, ὅτι ὑδὲν παρὰ νοῖς ἰχθύσι ἐξ ἡμιοφαίς ἀπήλυσα τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς βῦς παρ' ἡμῖν ἡ πρόβατον. Οὐδὲ γὰρ μηρυκίζονσι παρ' αὐτοῖς, οἱ μὴ τὸν σκάρον ἱσορεῖ τινες. πάντα δὲ ὀξυπάτους ἔχουσι τοὺς ὀδόντας καπαπτυκτικοὺς, ἵνα μὴ τῆ χροΐᾳ μασήσεσ ἡ ζοφῇ ἀδρῶς. ἐμελλε γὰρ, εἰ μὴ οὕτως κατατεμνόμενον τῇ γαςρὶ παρεκίμπτοντο, ὧν τῇ λυτοποιεῖσ ἀδρῶς ἀπὸ παρὰ τὸ ὕδατος. εἰ δὲ ζητεῖς, ᾗ τίνος ἕνεκεν οἱ ἰχθύες διὰ τὰς Προποντίδος εἰς τὸν, Εὔξεινον ὥςτε τι ῥύμμα φέρονται, αὐτοὶ μονονυχὶ βοῶσιν, ὅτι εἰς ἀδρμοῦλα τὰ γόνος ἡ μα-

κρὰς ταύτην ὑποδεδημένοι κυκλούμεθα. οὐ γὰρ ἔχουσι ἴδιον λόγον, ἐν ὑγρῷ δὲ ἢ φύσις νόμοις ἀγρίοις ἐνεδρεύουσιν, ἐ
Βασίλειος ὁ πρωτομάρτυς ζ. οὐ μόλις ἐξαιμᾶ. τὸ πρωτεῖον ὑποδεικνύουσι. Βασίλειος, φησὶν, ὑπὲρ τὸ Βόρειον πέλαγος γλυκύτερον ἢ τὰς λοιπὰς Θαλάσσας ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ· διότι ἐν ὅλῃ αὐτῇ προσβλύζει βωθρα κλος οὐκ ὀξέως αὐτὸ ὅλον ἓξ ἢ ἀκίνητος τὸ ποτιμον. χαίρει δὲ τοῖς γλυκέσι καὶ τὰ Θαλάττια. ὅθεν καὶ ἐπὶ τὰς ποταμοὺς ἀναπλέονται πολλάκις, ἢ πόρρω Θαλάσσης φέρονται. ἐκ τούτου ποτιμότερος αὐτοῖς ὁ Πόντος ἢ λοιπων ὅτι κλύσεων, ὡς ἐπιπόδεως ἐκαπονύσεως ἢ ἐκβολαι τὰ ἴσχυσα.

Καὶ τοῦτο δὲ φησὶ τοῖς ἄλλοις ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος. πλωτὰ γὰρ τοῖς ἢ παραλίοις, ὅτι ὁ Θαλάσσιος ἰχθὺς, τὸ μικρὸν πλατύλλας, ἢ ὀλιγοπρόποτος ζῶον, διάσπαλος πολλάκις γαλήνης ἢ κλύδωνος τῆς πλοιοι γίνεται. ὃς ὅταν προὶ ἢ παραχλιὰς ἐξ ἀνέμων, ὑφηδέ τινα ὑπιλθὼν γναίαν, ὑπ' αὐτὸ ἀίσσηρ ἐπ' ἀγκύρας βαβάλες σαλλεῖ, καπρόβλους τῇ βάρει φορὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως τοῖς κύμασιν ὑπερορᾶσθαι. πιὸ δὲ ὅταν ἴδωσιν οἱ ναυτιλλόμενοι τὸ σημεῖον, ἴσασιν ἐφορδοκαμένου βιαίας κίνησιν ἔτ' ἀνέμων.

Περὶ νυθιδίου. * Ἰσ. νυθὶς

Ἀλλὰ ἢ * τερθὶς φαινομένη σημεῖον χειμῶνος ἐσιν ἢ ᾗ περθὶς ἢ χυθιδὸν ὑπὸ Κῶον ἢ ἐπιφέρεται ὁ σαρκὸς, ὃ δὲν ᾗ μελάκιον ὀνομά[ζ]ουσι· γομιδὸν δὲν πάντῃ ᾗ ἀσκεπὲς δὲ, νυθὶ ᾗ ὑδρώκη ἢ σὺν αὐτοῖ περιέχ[ῃ], φρυαδάνη δὲ ἐπάθεια ἢ χειμῶνος. ὅθεν ἐξάλλῃ ᾗ ὑγρὰ σα ἢ ψύχος ᾗ ἐν βάθεσι παραχλιὰ ἢ θαλάσσης. ὅταν δὲν ἴδωσι τὸ ἐχθὺδιον τῶν ἐπιπηχθίλων τῇ Θαλάσσῃ, ζῴωσα τικμαίρουσ. ὅθεν ὅταν ἴδωσι τὸ πολύπουδα ἢ πίτρας πεφυκότας, ἀνέμου σημεῖον ᾗ ῥοῆν. ἐγκαταπορεῖ δὲ τοῖς ζώοις ὁ Θεὸς δωκίμως φρονητικὰς πρὸς ἢ πᾶς ζωὴς αὐτῶν σύσασιν. τὸ γὰρ μὴ πᾶ ἢ Θαλάττης τινὰ τυγχάνει φαθρᾷ. ὑκ κτῖνα δὲ τὸ τρυγόνος κίττρας ἢ Θαλαττίας, τὸ πάνυ πικρὰς, τὸ ὁ λαγωὸς ὁ Θαλάσσιος πεζῶν τὸ ἀπαράμυπον ἢ φορὰν ἐπιφέρονται.

Γίνονται δὲ ὅτε καὶ πρὸς τοῖς ἰχθύσιν λοιμώδεις εἶναι. κεφαλὸς γὰρ θῆλυς παρὰ τὰ ἀγκαλὰ φροσθῆδες πολὺ τὰς ὠῶνας πεδιαγίζοντας πλησιάζουσι κίνας, ὃ δὲν τῷ δὲ πεμπταίρου. ὁ οὖν ἰχθὺς ἰδὼν ἐκ ὑφορᾶ τοὺς αὐθ[ῆ], τὰ σκυλλάγκια αὐτὸ παρὰ τῇ οἰκέρᾳ κρύπτει κλοπῇ, ἐ αὐδὲς ἐξάγει. ὅρα δὲ σοφίαν ᾗ σοφίσμα μικρὸς ζῶον ἀνθρώπους. ὁ περαίνος ἢ σαρκὸς ἰσθιόμενος ἢ ὀρᾶν, ἀλλὰ ᾗ δυσάλωτος ἢ ἄγρα αὐτῇ ᾗ πεφιβόλων ἢ ὀρᾶκα γίνεται, ἀρράγιον γὰρ ἰχθὺς τὸ ἀπαλὸν ἢ σαρκὸς ᾗ φύσις κατησφαλίσατο. διὸ ᾗ ὀστρακόδερμον τῶ ζώων φροσχορδεῖ. ᾗ πτεσὸν δύο κολόπτης ἀκεβᾶς ἀλλήλας, φρισφιγμένα τὸ ὄστρεον πεφυτόστομα, ἀνοιγκαίως ἀφικνοῦσι ἐσσὶ αἰχμαὶ ἢ κερκίνοι. τί οὖν ποιεῖ; ὅταν ἴδῃ τὸ ἀσθμήμος μὲν ἡδονῆς ᾗ ἀπολαύσων, ἐφ' ᾧ ἀρῖς τὰς ἀκτῖνας τὰ ἡλίου τὰς πτύχας αὐτὸ ᾗ πλώσασα, τότε δὲ λαθραίως ὑφηδὲς παρεμβαλὼν ᾗ ἀγκωλένε ἢ σύμπτυξιν, ᾗ ἀμέσκοντα τὸ ἐλλέπτο μέρος ἢ δίωξιμος ᾗ τῆς κτησοὶ ας πεφυκρέμβος. αὖθι ἢ καὶ ἀ ᾗ μὴτε λόγῳ, μήτε φωνῆς μετχόντων.

Οἱ δὲ νὰ κίνη τῶν ἀφικεσμένων αὐτοῖς παρὰ ᾗ φύσεως δίαιταν. τῶν ἐξωτικῶν ἰχθύων κατελαμβάνει Θάλασσα, ᾗ ἐξω πέσας, ᾗ μυθῆ μία φορὰ τῇ αὐτῇ παρακαθίσκεν ὑπερος. διὸπερ ἄπλους ἐστὶ, οὐτε ἰσοτείας, οὐτε τῆς χρείας κατεπλημμὲν αὐτῆς τοὺς πλοπόρους ἀνεκτοθύσης· ἐκείνα κατελαβόντα

A fluxus cujusdam inſtar ferantur: tantum non ipſimet clamant, magnum hoc iter ſe perpetuandi generis ſui cauſa ſuſcipere. A ratione quidem deſtituuntur, ſed habent legem naturalem, firmiter inſitam, agendaque communſtranicem. Abibimus, ajunt, ad mare illud aquilonare, cujus aqua reliquo mari dulcior eſt. Quippe ſol exiguum ad tempus in eo commorans, omnem aquam potabilem non exhaurit. Et deſiderantur etiam marina dulcibus: quo fit, ut ſæpenumero fluvios navitando confeccudant, longoque a mari ſpatio provehantur. Ideoque Pontus ipſis eſt gratior quaſi quidam finus, ad proferendos edu-candoſque fœtus imprimis idoneus.

Hoc etiam inter alia magnus ille Baſilius tradit. Ex quodam, inquit, homine mariti-mo cognovi, echinum aquatilem, perexi-B guum ac nullius omnino momenti animal, ſæpenumero navigantes de tranquillitate pe-rſæ tempeſtate ſequutura monere. Nam quum procellam a vento imminere proſpicit, lapillum ſubit, & cum eo tamquam ancora quadam firma fluctuat, fubnixus ejus pondere, ne facile a fluctibus abripiatur. Hoc ſigno conſpecto nautæ, expectandum eſſe vehementem ventorum impetum.

Ideſt ſi ſoligo ſi ve teuthis appareat, tempeſtatis eſt indicium. Etenim piſcis eſt exiguus habens lævem carnis ſuperficiem, qua de cauſſa quoque malacium, a mollicie nuncupatur. Quumque nudus omnino ſit, & a re nulla tegatur, non teſta, nec cute: tempeſtatem eo citius præſentiſcit, quo facilius adficiuur. Itaque ſubſultat, eoque præſtrigus, & maris in imo perturbationem vitat. C Quapropter nautæ piſciculum hunc innatantem mari conſpicientes, tempeſtatem portendi animadvertunt. Ideſt ſi polypum videant hæ ad adhærentes, de ventorum impetu præſagium ſoligunt. Nam Deus facultates quaſdam futura proſpicienti animalibus ad vitæ ipſorum conſervationem inſevit. Sunt etiam inter marinas beſtias quædam metuendæ, præſertim paſtinacæ marinæ ſtimulus, etiam mortuæ: ſicut & lepus marinus celerem homini & inevitabilem interitum affert.

Præterea piſcibus ſalacitatem tribui ſcire debes Nam cephalus fœmina littori alligata facit, at mares æſtuantes eo coeant, fœminæque velut adſultent. Canis autem marinus ſi ſtrepitum quemdam ſentiat, cuellos ſuos in ſinu occultat proprio, ac deinceps eos viciſſim educit. Adſpice autem mihi quæſo puſilli ac debilis animalis ſapientiam atque verſutiam. Cancer oſtrei carnem appetit, ſed ipſa præda potiri propter indumentum teſtæ difficulter poteſt. Nam teneram carnem quaſdam quaſi lepto natura non facile frangendo munit. Ideoque ſole mas hoc animal oſtracodermum, quaſi teſtacea cute præditum, appellare. Quum que duæ concavirates accurate ſibi invicem junctæ oſtreum ipſum complectantur, neceſſario chelæ cancri nihil efficere poſſunt. Quid ergo molitur? Quum oſtreum in locis vento non expoſitis cum voluptate percalefcere, ſuaſque plicas ad radios ſolis aperire videt: tum vero clanculum inſcito calculo, quominus eas rurſum claudat, impedit: quodque viribus nequit, ſolertia quadã perficere deprehenditur. Ea verſutia eſt animali, quæ neque rationis, neque vocis uſu habenet.

Norunt ceti præſcipuam a natura ſibi locum, in quo degant. Nam mare, quod extera loca mortalibus inhabitata ſeſe protendit, extraque inſulas ſitaam eſt, occupant: ubi nulla reſtat ulterius terra continens, quæ fluitationi eorum ſit impedimento. Nec ulla vel hiſtoria, vel uſus navigantes

Baſilius de equatilibus.

Edit. Paſſ. pag. 35.

De teuthide ſive ſoligine.

De polypode.

De cancro & oſtreo.

Cephali fallacias.

Canis marinus.

De cetis.

impellit, ut aliquid adversus ea moliantur. Hoc igitur mare consequuti ceti, magnitudine sua vel maximis montibus consimiles, ut ajunt, qui eos viderunt: suos intra limites manent, neque maritimas ad urbes accedunt, sed in prisci illis attributi sibi maris partibus hærent. Inter cæteros autem cetos

Prion, ceti species. est is, qui Prion appellatur. Hic ô navim cernat vela pandere, hoc ipsum imitatur. Alius item cetus est, cui nomen

Aspidochelone, species alia. Aspidochelone, qui si efuriat, os pandit, de quo quum fragrans quidam odor exeat, pisciculi minores ingrediuntur, eoque pacto bestia fatiatur. Ejusmodi quidam in hominibus etiam, maloque genio

Aspidochelone imago diaboli. videmus usuvenire. Nam hic nos numquam non confectatur, variisque modis in errorem abductos circumscribit, illos præsertim, qui animis nonnihil pusilli sunt: devorat enim hos, per vitæ delicias atque voluptates inescatos, quamquam devorando namquam satietur.

Sunt & plura cetorum genera, Phocæ, Balanæ, Delphines, Zygenæ sive Libellæ, aliaque talia, e quibus hoc e sacris literis dictum accipiendum est:

Gen. 1. 21. Cur ingentium ceti dicantur. Creavit Deus ingentes cetos, seorsum præscriptis in locis degentes, ut ne quis in eos incidens lædaretur. Creavit inquam Deus ingentes cetos, quibus in vastis non ludicro putabis ingentes dici, quia squilla & balece majores sint: sed quia propter molem corporum maximis montibus comparari possint: quinetiam sæpenumero speciem insularum exhibeant, quoties in aquæ summa superficie natant. Tales quum sint, non secundum littora hærent, sed in Atlantico mari degunt. Atque hæc animalia nobis ad metuendum roremque condita sunt. Jam vero quum audis, magna navigia, quæ velis expansis vento secundo ferantur, a minuto pi-

Echeneis ferum remora. sciculo Echeneide tam facili momento opprimi, magnum ad temporis spatium ut immotam detineant navim, velut ipso in mari radicibus actis defixam: non etiam in animali exiguo potentiam opificis deprehendis? Nimirum ex omnibus, tam magnis quam pusillis, argumenta de Creatoris potestate tibi fumenda sunt.

Quidnam obsecro manibus eorum accidit, qui e mari piscando victum quærunt, si quando funiculis vas piscatorium attrahunt, quo Torpedo continetur? Eam sortitus est aer naturam peculiari-

Aer facile affici. ter, uti quam facillime adficiatur. Nam & sonis pervius est, & pellucidus, & odoratu penetratur, nulla re intermedia quidquam impedimenti objicience. Quo fit, ut multarum tam adfectionum, quam effectionum causa sit. Ao non enim oculorum morbo laborantes plerumque se in-

Edit. Paris. pag. 37. fluentes morbi participes reddunt? Quapropter & Torpedo per aera, quem intra se continet, adfecere potest accidentes proplus, licet eam non attrectent. Nec mirum hoc videri debet. Nam Magnes, quem lapidem Herculeum vocant, etiamsi quodam intervallo abfit a ferro: tamen videmus efficaciatem lapidis per ipsum intermedium aera sese porrigere.

Magnes.

Palma arbor amatoria. Quinetiam amatoria palmæ arboris adfectio, quod nimirum fœmina spatio quodam loci disjuncta, nihilominus ramos fuos mari fummittat, deindeque rursum reclam ad formam redeat, quasi posita fructu conjunctionis, cujus aures admiratione non replet? Non igitur

καὶ κῆτη τὰς μεγίστους ἢ ὄρους κατὰ τὸ μέγεθος ἰσοῦται, ὡς οἱ παθημένοι φασί, μένει ἐν τοῖς οἰκείοις ὅροις, μήτε ἢ πόντος, μήτε ἢ παραλίαις πόλεσι λυμαινόμενα. κἄτω μὲν ὅσα τοιοῦτον γένος ὄκτιρε πόλεσιν ἢ πανηγύρεσιν ἀρχαίαις, τοῖς ἀποπεπλεγμένοις αὐτοῖς ἐν θαλάσσης μέρεσιν ἐναλίζεται. ἔστι μὲν ὧν ᾧ κῆτος Πλεῖον ὄνομα καλούμενον. κἄτω ἐὰν ἴδῃ πλοῖον ἀρεμιζόμενον, συναρμιλλᾶται ᾧ αὐτὸ τῇ πλοίῳ. Καὶ κῆτος ἕτερον ἀσπιδοχελώνην· τοῦτο ἐὰν πεινάσῃ, ἀνοίγει τὸ σῶμα αὐτοῦ, κἀκεῖθεν ἡδύσμος εὐῳδία ἐξερχομένης ἐπιτρέπεται τὰ μικρὰ ἰχθύδια, ᾧ ὑπὸ κρύπτονται· ταῦτα μὲν ὧν ᾧ ἐπὶ τῇ ἁβρότητι ᾧ ἀνθρώπων ἐστὶν ἰδεῖν. οὐδαμοῦ γὰρ ἐλλείπει πάσης ἐπικολούθων, ᾧ πανοῦργος ὑποπλακῶν αὐτοῖς, ᾧ μάλιστα τὰς φρονήματι μικροπρεπεῖς· καταπίνει γὰρ αὐτὰς τοῖς πᾶσι πρὸς διλάττονας ὄλεθρον ἐλθούσας, οἷ ᾧ μηδὲ πόντου κορέσασθαι.

Εἰσὶ μὲν ὧν ᾧ ἕτερα γένη κήτων, φῶκαι, ᾧ φάλαιναι, ἐλλόπιες, ᾧ ζύγαιναι, ᾧ ὅσα τοιαῦτα· ἐστὶ δὲ ᾧ ἕτερα περὶ ὧν ἡ γραφὴ φησι· ᾧ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, ἃ δὴ καὶ ἰδιαζόντως ἔφη διατεμὼν ἐν ἀφωρισμένοις χωρίοις, ὡς μὴ καταβλάπτειεν τὰς αὐτοῦ ἐντυγχάνοντας. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα· ὡς ὑπεδὴς καρῖδος ᾧ μαινίδος μείζονα, διὰ τοῦτο μεγάλα εἴρηται· ἀλλ᾽ ὑπεδὴς τοῖς μεγίστοις ὄρεσι τῷ ὄγκῳ τὸ σῶματος παρεικάζεται· ἃ δὴ ᾧ πόντου πολλάκις φαντασίαν παρέχοντα, ὑπεδὴς ποτὲ ἐπὶ ᾧ ἄκρου ὑπηράνεια ᾧ ὕδατος ἀναδύοντα· ταῦτα μέντοι πλειόνων ὄντα, ᾧ περὶ αὐτὰς, ᾧδὲ περὶ αἰγιαλὸς ᾐρεῖσθαι, ἀλλὰ τὰ Ἀτλαντικὸν λεγόμενον πέλαγος ἐνοικεῖ· τοιαῦτα ἐστὶ τὰ φῶς φέβων ᾧ ἐκπλεῖν ἡμέραν ὁλόκληρον ἐν μικρότατον ἐχθύδιον ᾧ ἰχνηλᾷ· ὅπου γὰρ φαίης ἔσεσθαι, ὧδε ἀείποτε ἐπὶ πλείστου φυλάσσει τὸν ναῦν. αἴτιον καταβρίζωσιν ἐν ὑγρῷ τὰ πλάγεα· ᾧ γὰρ ᾧ ἐν τῷ μέρῃ τούτῳ ᾧ ἄνεμος καταλαμβάνοις ἐχυδὸν, ἐκ πάντων ὅλων μεγάλων τε ᾧ μικρῶν τῆς ᾧ κτίσεώς διακίμους ἀπόδειξιν λαμβάνει.

Τί δήποτε οἱ θαλαττοργοῦντες τὰ χεῖρε πάσχουσιν, ἐπειδὴ κύρτον ἐσπὸς ἑαυτῶν ἕνεκα ἕλκυσιν ἐκ τῆς θαλάσσιος ἐφίλκυσιν; ἀπαθεστάτῳ ὁ ἀὴρ τῇ φύσιν κεκραμένος ἀπτοήματο· διηκὸς γὰρ ἐξ ἅπαντος ἔφ ἑᾷ δύσκρις ἔφ ἑᾷ δύσοσμος, μεταιχμίου μεθ᾽ ἕτερα ἐπιπροβαίνοντος αὐτῇ· πολλῶν τοίνυν παθῶν ἑᾷ ἐνεργῶν αἴτιος· πῶς γὰρ οἱ τῆς ὄψεως νοσοῦντες τὰς ὀφρύτας σφᾶς πολλάκις τῷ πάσῃ κοινωνοὺς ἐποίησαντο; ἀπὸ ὧν διὰ ᾧ ἐνόσους ἀμύνει τὸν νάρκη ποιεῖν τι πάσῃ ἐπίσταται τοῖς αὐτῇ πλησιάζουσιν, οἷ μὴ ᾧ ταῦτης ἐφάλαντι· ἑᾷ δυναμένου ἔχειν ὁ χρή· ὁ μαγνῆς γὰρ, ὧν ἑᾷ Ἡρακλείαν λίθον φασί, ᾧ σιδήρου διήκει, ἑᾷ ὅμως ὀφαιρῶν διὰ μέσου ᾧ ἀέρος ἐνεργεῖαν προβαλλομένην τῇ λίθῳ. τὸ δὴ ᾧ περὶ τὸν φοίνικα τὸ φυτὸν ἐρωτικὸν γένεμμον πάσῃ, ᾧ ὅπως ᾗ θήλεια ἀφ᾽ ᾗ διίστασι τὰς κλάδους αὐτῆς ὑποκλίνει τῇ ἄρουρ, ᾧ ὕπω πάλιν ἀφ᾽ ὀρθὸν ἐρχεται ῥόμε, ὡς τὰς συναφείας οἷον ἐκαπολάυσασα, ποίμε ἀπόλυ ὡς ἡμπλήνει θαύματος; ἄπορον τοίνυν ἰδεῖν ᾧ τὸ ἐν Νάρκῃ ποιεῖν τοῖς ἁψιόμενι πάσῃ. Καὶ διὰ τὸ

Πεμ Νάρκης.

οἱ μὲν ἄλκοι ἰχθῦς πικρὸν ἐνδιώκουσιν, ὁ δὲ πολύπους ἢ βόρειον ὑποφρίττει κάλπον; δύο τε τὰ μὲν ἢ ἰχθύων ψῦξις ἴσχει, ὅσα πυ ἢ τὰ ποτίμια ἐπιδιώκουσι πάμπα. τὰ δὲ θερμόπικρα, ἐρᾷ, ἢ φορᾷ ἢ θάλασσα ἀναφῥίπτει. θερμότερα δὲ αὖτα ἢ ἄλλων ὑδάτων καθέστικεν. ὁ γοῦν πολύπους τῇ Ποντικῇ θαλάσσῃ ἀσυζύγητος. ψυχρότερον δὲ τὸ βόρειον πέλαγος, ἀλλὰ ἢ τῆς λοιπῆς θαλάσσης γλυκύτερον· ὑπὸ πολλῶν δὲ ἢ μεγάλων ποταμῶν ἐπῤῥέονται. εὐαγέα δὲ τῇ πολύποδι τὰ τε ψυχρὰ ἢ τὰ γλυκέα. ἐκαιδὸ δὲ ἐρᾷ σὺν τῇ φορᾷ ἐκδύεσιν. πέτρᾳ συμπλακεὶς ὁ πολύπους δυσαποσπάστως ἔχεται· δεῖ γλυκὺ ὕδωρ ἐπιχέειν τῇ πέτρᾳ οἱ φορᾷ ἄρραν θρόμοι. οἱ μὲν ἔχουσι τὸ ζῆσιμον δόμημα, ὁ δὲ τῆς ἑαυτοῦ ἢ ἄκων ἐξωίστασεα φύσιως. ὁ πολύπους ὑπὸ λίτρεως μὲν ἰώλισα πειράσει, πόλεμον ἑαυτῷ ἐδίει, ἕτερον δὲ ἀναφόν. Γίνωσκε δὲ καὶ τόδε, ὅτι περθέντες μὲν ὑπὸ πολύποδος ἴσχυσι δόλωσιν, ἀλλὰ καθ' ἃ φασὶν Ἀριστοτέλης, ἐπὶ τῇ μυτιδὶ συπήᾳ ἢ κῇ πάλι κοιλίαν, ἀλλὰ ἢ πλέονα. ὑδὶ δὲ ἄλλῃ τίπῃ βοηθεῖαι ἔχει, καθάπερ ὁ πολύπους τῇ τῷ χρώματος μεταβολῇ. φορᾷ δὲ τῷ πίτρᾳ ἢ φροσαρασσω, τὰς ἑαυτῷ πλοκαμίως αμοίβει, ἢ τῷ χροιᾷ, ἀφὸ μὲντοι τὸ λεῦκὸ χρώματος· ἀναμιᾷ δὲ πύπᾳ, ἢ ἐβᾷ ὑπὸ κατ-ομγμένα καὶ φοβητικά. ὥσπερ ἐπίοις φοβηθεῖσιν ἡ κοιλία παράτεται. ὑπερος ἢ πλεῖτοσις ἡ νότε τῆς κύτης ῥᾳ, ὑπὸ συμβαίνει ἢ ἀπὸ ἐπίοις συμβαίνει· ἐξ ἀνάγκες ἀρίσεως τὸ δόλον ἐβᾷ δολίας. ὁ ἢ φύσις ἄμα τῇ πλειτιμάτι παρακαπορρύτας, ἢ φορᾷ σωτηρίαν ἢ βοηθειαν αυτῇ. πάντα δὲ τὰ ἀναμιᾷ τ' ζώων ὀλιγόβροᾳ ἐσίν. ὡς ὑπὸ ἐβᾷ μικρότατα, ὡς ἐβᾷ ψυχρότατα· τὸ γὰρ θερμὸν κατασκήπτει ῥαδίως τῷ βροθῷ, ἢ ἄυτως ἢ βροθῷ παχὺς· τὸ ἢ ψυχρὸν ἀσθρον. Μᾶλλον δὲ ἢ τῷ πεντίγων γένος ἀτρεφὸν ἐσί, διότι ἢ τ' ἄλλων ζώων ψυχρότερον. ἐπὶ τῷ τῶν ἢ θέρμος ἀφῥᾳ ζωογονωμένων, ὥσπερ τῆς φύσις ἀπάρχνται. ἴσκεν ἢ βροθῷ τῇ πάντῃ· ἡ τε τὸ σώματος ὑπομένσα ὑγρότης, ἢ ἐκ τῆς γονίσεως ἔχει· καὶ δὲ ἢ τὰ ἐφήμερα ζῶα τὰ πρὸ τὸν Πόντον γινόμενα πλὴν ἐκείνα μὲν ἡμέρας μιᾶς χρόνον ζῇ, ἢ ἐβᾷ ὑπὸ ἢ ἐφήμερα λέγονται· πωτὲ δὲ ζῶσι ἢ πλέον.

Μαλακόστρακα λέγονται, καρκίνοι, κάραβοι, ἀστακοὶ ἢ καρίδες· πάντα ἢ ἄυτ τῇ καρίδων χηλὰς ἔχουσιν. ὁ χάρων τὸ περιπατεῖν, τὸ συλλαμβάνειν δὲ τι. ὅσιν ἢ μείζονες αἱ σιζιμαὶ τοῖς γαρ ἐνζωὶς πόρυσι τὰ ζῶα ἄρρη μᾶλλον. περὶ πάντ' ὁ ἀφορᾶσις Δαιδὶ τὰ ἐπτοραδοῦμα τοῖβις Θαλασσῶν. συπήᾳσι δὲ, πορῴδις ᾗ πολύποδες, ἀσὰ πάδας ὀκτὼ ἔχωσιν. μίζονας δὲ μύνος ὁ πολύπους ἐβροᾳὸ οἱ ἰχθῦες καὶ περὶ τὸ σῶμα ἔχωσι· τὰ μὲν ἢ καταπιεῖν ἔχει τὸ σῶμα, καὶ ὡς τὸ ἐμφορόδυε· τὰ δ' ἐν ὠστίοις, οἷον οἱ ἐλλόβιες, ᾗ τὰ σκλάγχ. διὸ ἢ ὑπτια τριφάμμα λαμβάνει τῶν βορῶν. ὄρχεις δὲ ἀδὺς ἔχει ἰχθύς, ὑπ ἐνὸς, ὑπ ἐκὸς, ὑπ ἄλλο ἀδὺ τῷ λοπᾶων, διὸ ὠδὶ οἱ ὄρεις. Οἱ δὲ ἐλλόβιες καὶ αἱ φάλαιναι, καὶ πάντα τὰ κητώδη, βράγχια μὲν οὐκ ἔχουσιν, ἀυλοὺς δὲ ἐβᾷ τὸ ἔχειν πεπίμπα. Τὰ μὲν δὴ βράγχια χρήσιμα ἐσὶ τοῖς μὴ ἀναπνέουσιν. ἀδύνατον δὲ τὸ ἀδύνατον, ἀδύνατον ἐστὶ τὸ μὴ ἀναπνέοντα ζῷον ἔμψυχον εἶναι. ἀναπνοὴ δὲ ἐστὶ τὸ τὴν ἐκτὸς ἀέρα εἰσπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν πάλιν. ἀναγκαῖον δὲ τὸ ἀναπνέον ζῷον ἔχειν τι μόριον, δι' οὗ τὸ εἰσπνεόμενον πνεῦμα εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται πάλιν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μόριον τὸ τῆς ἀρτηρίας καλούμενον. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἄνω τῆς ἀρτηρίας μόριον τὸ λάρυγξ καλούμενον, τὸ δὲ κάτω τὸ πνεύμων. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τὸ πνεύμονα ἔχειν τὰ ἀναπνέοντα ζῷα. ἐν δὲ τῷ πνεύμονι ἀρτηρίαν τε καὶ φλέβα μεγάλην. ἡ μὲν γὰρ ἀρτηρία ἐστὶν ἐν τῷ πνεύμονι ἀεὶ κενή, ἡ δὲ φλὲψ ἀεὶ πλήρης αἵματος. ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς φλεβὸς καὶ τῆς ἀρτηρίας. ἐκ δὲ τῆς καρδίας ἡ φλὲψ διὰ τοῦ ἥπατος ἀνήκει πρὸς τὸν πνεύμονα. ἡ δὲ ἀρτηρία ἐκ τῆς καρδίας διὰ τοῦ πνεύμονος κατήκει πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ σώματος. ἐν δὲ τῷ πνεύμονι ἀναστομοῦται ἡ ἀρτηρία τῇ φλεβί. ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς φλεβὸς καὶ τῆς ἀρτηρίας. ἐκ δὲ τῆς καρδίας ἡ φλὲψ διὰ τοῦ ἥπατος ἀνήκει πρὸς τὸν πνεύμονα. ἡ δὲ ἀρτηρία ἐκ τῆς καρδίας διὰ τοῦ πνεύμονος κατήκει πρὸς τὸ ἔξω μέρος τοῦ σώματος. ἐν δὲ τῷ πνεύμονι ἀναστομοῦται ἡ ἀρτηρία τῇ φλεβί.

abſurdum, etiam Torpedinem piſcatores lædere. Qui præterea fit, ut alii quidem piſces in Ponto degere conſueverint, alii quandiu, Polypus autem ſimum ilium aquilonalem refugiat? Quod piſces nonnulli refrigeratione indigeant, quntquot ſcilicet potabiles aquas petunt? nonnulli calnrem exoptant, & ad mare confugiant. hoc enim ceteris aquis eſt calidius. Itaque Polypus mari Pontico infenſus eſt. quippe frigidius eſt mare iſtud aquilonare, reliquiſque multo dulcius, uti quod a multis atque magnis amnibus irroentibus ditatur. Frigus autem ac dulceda aquæ, Polypo ſunt ingrata. Quod uti probem, argumento idoneo fatis utar. Ubi ſaxum aliquod complexus eſt Polypus, ſic illi adhæret, ut avelli nequeat. Idcirco piſcatores petiri dulcem aquam adfundunt ſaxo, quo facto quod expetebant conſequuntur, & Polypus vel invitus naturam ſuam relinquit. Idem Polypus efuriens capillos ſuos devorat, quorum loco alii naſcuntur. Hoc etiam ſcire debes, Loligines atque Polypos atramentum habere (ut Ariſtoteles ait) in malo quod vocant, ad ventrem ſepia majorem ejus copiam habeat. Nec enim quidquam opis alterius habet, ut Polypus mutationem coloris. Nam is una cum ſaxo, ad quod capillos applicat, colorem quoque mutat ſuum, excepto colore albo. Sunt enim hæc animalia ſanguinis expertia, qua de cauſſa facile ſequitur eſſe frigida, ſimulatque plena. Nam uti nonnullis metu perculſis alvus turbari ſolet, nonnullis veſicæ excrementum effluit: ſic & his accidit neceſſario propter metum, ut attramentum emittant. Quæ quidem in re natura excremento ſimul & ad ſalutem animalis, & ad opem utitur. Sunt autem omnia ſanguinis expertia perquam exiguo nutrimento contenta, non tam quia parva ſunt, quam quia frigida. Nam calor & concoquit facile nutrimentum, & cito alterius eget: quum frigiditas parum adjuti expetunt, uti quæ ceteris animalibus natura ſint frigidiores: eaque de cauſſa æſtivo tempore quaſi vivificare, cantum ſuum occipiunt. Et fatis eis alimenti ſuppetit ipſa corporis humiditas, quam a natura habent: ſicut & animalecula illis Ephemeris accidit, quæ in Ponto naſcuntur: uno excepto, quod hæc unius diei tempus vivendo explent, ideoque nomen iſtud conſequuta ſint, illæ diuturniori vita fruantur.

Teſta molli munita dicuntur, cancri, carabi, aſtaci ſive gammari, carides ſive ſquillæ. Eadem, ſi ſquillam excipias, chelis prædita ſunt: non ambulationis cauſſa, ſed prehenſionis. Quæ de cauſſa chelas dextras majores habent. Nam dexteris partibus uti animalia magis conſueverunt. De his vates ille Davideſaits: Semitas marium permeant, ſepiæ, loligines, polypi, pedes ſinguli octonos habent, & maximos horum, polypos. Etiam ora diverſa piſces habent. Nam aliis ea adverſum eſt, & anteriori a parte: quum aliis ſit ſupinum, cujus generis delphini ſunt, & cartilagineæ. Proceræa ſupini nutrimentum capiunt. Teſtes piſcium nullas habet, nec intus, nec foris: ut eiſdem animalia cætera quoque carent, quæcumque a pedibus deſtituun-tur, & inter alia ſerpentes. Delphini balenæ, & omnia, quæ cetacei ſunt generis, branchias nullas habent, ſed ejus loco tibiam quaſi quamdam, uti pulmone prædita. Quippe non reſpirantibus utiliſſimum eſt, etiam Torpedinem piſcatores lædere. Qui præterea fit, ut alii quidem piſces in Ponto degere conſueverint, alii quandiu, Polypus autem ſimum ilium aquilonalem refugiat? Quod piſces nonnulli refrigeratione indigeant, quntquot ſcilicet potabiles aquas petunt? nonnulli calnrem exoptant, & ad mare confugiant. hoc enim ceteris aquis eſt calidius. Itaque Polypus mari Pontico infenſus eſt. quippe frigidius eſt mare iſtud aquilonare, reliquiſque multo dulcius, uti quod a multis atque magnis amnibus irroentibus ditatur. Frigus autem ac dulceda aquæ, Polypo ſunt ingrata. Quod uti probem, argumento idoneo fatis utar. Ubi ſaxum aliquod complexus eſt Polypus, ſic illi adhæret, ut avelli nequeat. Idcirco piſcatores petiri dulcem aquam adfundunt ſaxo, quo facto quod expetebant conſequuntur, & Polypus vel invitus naturam ſuam relinquit. Idem Polypus efuriens capillos ſuos devorat, quorum loco alii naſcuntur. Hoc etiam ſcire debes, Loligines atque Polypos atramentum habere (ut Ariſtoteles ait) in malo quod vocant, ad ventrem ſepia majorem ejus copiam habeat. Nec enim quidquam opis alterius habet, ut Polypus mutationem coloris. Nam is una cum ſaxo, ad quod capillos applicat, colorem quoque mutat ſuum, excepto colore albo. Sunt enim hæc animalia ſanguinis expertia, qua de cauſſa facile ſequitur eſſe frigida, ſimulatque plena. Nam uti nonnullis metu perculſis alvus turbari ſolet, nonnullis veſicæ excrementum effluit: ſic & his accidit neceſſario propter metum, ut attramentum emittant. Quæ quidem in re natura excremento ſimul & ad ſalutem animalis, & ad opem utitur. Sunt autem omnia ſanguinis expertia perquam exiguo nutrimento contenta, non tam quia parva ſunt, quam quia frigida. Nam calor & concoquit facile nutrimentum, & cito alterius eget: quum frigiditas parum adjuti expetunt, uti quæ ceteris animalibus natura ſint frigidiores: eaque de cauſſa æſtivo tempore quaſi vivificare, cantum ſuum occipiunt. Et fatis eis alimenti ſuppetit ipſa corporis humiditas, quam a natura habent: ſicut & animalecula illis Ephemeris accidit, quæ in Ponto naſcuntur: uno excepto, quod hæc unius diei tempus vivendo explent, ideoque nomen iſtud conſequuta ſint, illæ diuturniori vita fruantur.

Teſta molli munita dicuntur, cancri, carabi, aſtaci ſive gammari, carides ſive ſquillæ. Eadem, ſi ſquillam excipias, chelis prædita ſunt: non ambulationis cauſſa, ſed prehenſionis. Quæ de cauſſa chelas dextras majores habent. Nam dexteris partibus uti animalia magis conſueverunt. De his vates ille Davideſaits: Semitas marium permeant, ſepiæ, loligines, polypi, pedes ſinguli octonos habent, & maximos horum, polypos. Etiam ora diverſa piſces habent. Nam aliis ea adverſum eſt, & anteriori a parte: quum aliis ſit ſupinum, cujus generis delphini ſunt, & cartilagineæ. Proceræa ſupini nutrimentum capiunt. Teſtes piſcium nullas habet, nec intus, nec foris: ut eiſdem animalia cætera quoque carent, quæcumque a pedibus deſtituun-tur, & inter alia ſerpentes. Delphini balenæ, & omnia, quæ cetacei ſunt generis, branchias nullas habent, ſed ejus loco tibiam quaſi quamdam, uti pulmone prædita. Quippe non reſpirantibus utiliſſimum eſt, etiam

Cor Polypus abſtinent a Ponto.

Animalia metiuloſa.

Edit. Pariſ. pag. 33. Cicadæ.

μεταλάττειν &c.

David.

Oris diverſitas in piſcibus.

Teſtes piſcibus nulli.

Qui branchis carent.

les ſunt branchiæ, quas ut piſcis aliquis habeat, ſimulque reſpiratione utatur, heri nullo modo poteſt. Et ſunt ſane cetacei piſces modo quodam & terreſtres, & aquatiles beſtiæ. Terreſtres, quod aera recipiant: aquatiles, quod pedibus careant, & alimentum ſuum ex humido ſumant. Qui cute molles ſunt, verbi gratia, lolligines, ſepiæ, & alii tales, toti ſunt carnei atque molles. Nihil enim oſſeum ac terreum alicubi abditum habent. Ut autem corpus eorum non facile ſit obuoxium interitui, quod carneis uiuentibus ſolet, miſſam cum carne naturam nervum habent. Sunt enim molles, inſtar carnis: & tendi nihilominus inſtar nervi poſſunt. Hoc etiam de piſcibus tibi cognoſcendum eſt, quod mas & femina ſeorſum natent, nec inter ſe conſeſcant, ſed abſque coitu de aqua ſtatuque uenti ginnuntur. Qua quidem re ſpiritualis illa noſtra & coitus expers generatio, de aqua & ſpiritu, exprimitur, quemadmodum Anaſtaſius inquit.

Ne hoc quidem obiter præterire debes. Serpentes terreſtris ad lictus accedens ſibilum edit, quo muræenam inuitat. Hoc audito muræna mox accedit, ac ſerpente terreſtri uenenum prius exſipuente, mutuos in complexus ueniunt, ſecundum quos uterque ad ſua ſe conferunt. De quo exemplo periſpicue poteſt intelligi, etiam ſerpentem illum intellectilem ſibilo quodam, & ineſcatione, probæque indolis & boni conſilii ſimulationem mortales allicere, proque arbitratu & libidine ſua eum eis conſeſcere, prius opera data, ut aquam & ſpiritum relinquant. Nam aliter ſemen ſuum in eos transfundere nequit, niſi omni fume moto, ab his duobus ipſos auellat. Quid autem multis verbis opus eſt? Eur ſingula commemorare uelimus? Sunt in aquis repetilia, quod ita nimirum progrediantur, nec tamen ſub numerum cadunt, ue ſicliceſ paullatim abſumta deficerent. Nam iſtiſ numero piſces infiniti eſſent, non poſſent ad uſum ullo modo ſufficere: quum pariter & a ſe inuicem, & ab hominibus abſumantur. Quippe tameſſi uiribus ſuperiores deuorandis imbecilliioribus ſeſe paſcantur, non tamen omnino conſumuntur: quando majus eorum eſt incrementum, quam ut abſumi poſſint.

Et conſidera hoc mihi loco Dei uocem, uel potius non uocem Dei, ſed uoluntatem ſolam, quæ omnis generis piſcium ſpecies ex aquis produxit. Nam hoc ipſum Dei uelle, naturam ſuam aquis tribuit, quæ ipſo a principio uitalem quamdam uim ſunt conſequutæ. Abſque quo foret, non iu eis Dei ſpiritus latus ſuiſſet, qua motatione uim illam uitalem aquis impertiebatur, (quemadmodum Chryſoſtomus loquitur) ut non multo poſt ex eis animalia prouenirent. Tradit enim Chryſoſtomus, hiice uerbis uitalem quamdam efficaciem ſignificari. Baſilius autem latius de eis in hæc uerba differit. Sive de aeris diffuſione Moſes loquitur, intelligito noſtrum hunc ſcriptorem hiſtoriæ mundi partes enumerare, condidiſſe uidelicet Deum cælum, terram, aquam, aera, qui quidem jam tum diffunderetur atque fluereſ. Sive (quod verius eſt, & ab iis, qui ante nos fuere, traditum) de Spiritu Dei ſancto hæc dici putato. Nam ſacris in litteris nullus alius Dei ſpiritus appellatur, extra Spiritum illum ſanctum, qui divinam beatamque Trinitatem abſolvit & complet. Quam ſententiam ſi ampleſti voluerit, majorem ex ea fructum percipies. Nam ſerebatur in eis Spiritus hic, uti Syrus quidam, admirabilis doctrinæ uir,

μελάχιον· Piſces nonnulli. Amphibia. Serpentis & muræne colloquium. Edit. Pariſ. pag. 38. Inſidiæ diabolicæ. Chryſoſtomus. Baſilii locus. P. Ephræm.

A τα ἔχειν, ᾗ ἀναπνεῖν. ἐπὶ δὲ τούτοις ζῴοις τισὶ πτῆσι ᾗ ὑνυδρια. ᾗ πτῆσι μὲν, ὡς ἀέρια διηγήμαται. ὑνυδρια δὲ, ὡς ἀποδα. ᾗ τῷ ὑφόλιν ἐκ τα ὑγρα διηγήμαι. τα μὲντοι μαλακια, οἷον τευθίδες, σηπίαι, ᾗ ὅσα τοιαυτα, ὅλα σαρκινὸν ᾗ μαλακα. ἰδὲ γαρ ὀστᾶδες ἔχειν ἐτυχεν, ὡὲ γαρῶν ἰσχυρομένων. ὡσ δὲ τὸ μὴ διῴδαρτον εἶναι τὸ σῶμα αὐτῶν, καθὰ δὴ ᾗ τὰ σαρκώδη, μπαξὺ σαρκὸς τῇ νεῦρα τῶ φύσιν ἔχια. μαλακὸν μὲν γαρ ἐσιν, ὥσπερ σαρξ· ἔχει δὲ πασιν ὅσπερ νεῦρον. χρὴ δὲ σε ᾗ πὸ πεῤ τῇ ἰχθύων σθένει. τὸ μὲν ᾗ ἄῤῥεν ᾗ θῆλυ ἰδίως γίγνεται, ὁ συγγινεται ᾗ, ἀλ' ἀσόρως ἐξ ὕδατος ᾗ πνεῦματος ἢ ἀνίμα τίποτε, τῶν πνευματικῶν ἡμῶν ἑστὼδε ᾗ ἀσορον ἐξ ὕδατος, ᾗ πνεῦματος φροσημασοτα γίνεσιν, ὡς ὁ Θεόπιπος φησιν Ἀναστάσεως.

Ἀλ' ὑδὲ τὸτο σι παραβαμέιν ἄξιον. ὁ χρεαῖος ὅρος τῇ αἰγιαλῷ φροσιὼν συρίττει, ᾗ συρίτων φροσκαλεῖται τῶν μύραιναν εἰς συμφωνια. ὁ γουν Θεόδωτος ὅρις, ἐπειδὴ ᾗ μύραινα τῇ συρίγμῳ ἀκήκοασα, ἐὼὸς ὑπαισγεται. ᾗ συμπλακέντες ἀλλήλοις, φρόπορον τὸ χρεαῖα τῶν ἰὸν ἐξεμέσασος, ὅρὸς τὰ ἰδιάτκαος χωρὶς· ὃ δηλον· ὅιω ἐκπὸθεν, ὅντε ᾗ ὁ νοπὸς ὅρις συσεχμὸν ᾗ θελήσματι. ᾗ ὑσκρίσεν ὧδως χρησὸν ᾗ συμβολὴς ἀχαθὰς τὰς ἀνθρώπως ἐφέλκεται, ᾗ χρὶ τὸ βιολυτὸν ἀνῳ πόσος συγγίνεται, τῶ ὕδατος ᾗ πνεῦματος φρόπορον αὐτὸς ἐξιὼν. ᾗ ὃ ἀε ἄλλως μεταδοιμεν πόσε τὰ οἰκεῖα διώσαται ἀσόρε, εἰ μὴ πάντα καλὼν κινησας ἐκεῖθεν αὐτὸς ὑσυαμένεσι. ᾗ τί χρὴ πολλὰ λέγειν, ᾗ ἀπαειθμῶν τὰ καθέκασον, ὑσεὶ ὀρτιτὸ ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀειθμὸς, ᾗ ὀρτιτὰ μὲν, ὅτι ἴσασ τῇ ὕδατι, ᾗ ὑπὸ τῶν ὑαῦβ πορεῖσθ ποιοῦνται· ἀειθμὸν δὲ ὡς ὑσοτέτασιν, ὅσε μὴ ἐκλεῖσθ κατὰ μικρὸν διπανώμβα. βόσκονται ᾗ οἱ διμακτόροι τῆς καπεσέτρες, ᾗ ὡς ἰωλάσασι· πικρὸ ᾗ τῶ διπανῶν ᾗ ὁρόσοδος.

Ἀλ' ὅρα φωνῶ Θεῦ, μᾶλλον ᾗ βέλησιν μόνον, ἥτις τὰ παντοδαπὰ γένη τῇ ἰχθύων ὡε ᾗ ὕδατος παρήγαγεν. ὑ ᾗ βέλησις αὕτη φύσεις ἐγεγόνει τῶς ὕδασι. ταῦτα μὲν τα ὕδατα ᾗ ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς ζωτικῶν ἰδίαν τὸ ἔχοντα δύναμιν. ἐὰ μὴ ᾗ ἂν πνεῦμα, ὡε αὐτὸς πνεῦμα Θεῦ ἐπερῴρετο. φρόμβων ᾗ ζωτικῶν εἶδος τῶς ὕδασι ᾗ δύναμιν, (ὡς ὁ Χρυσόςομος Ἰωάννης φησί·) ᾗ ὅτι μὴ μικρὸς ζόα ἐξ αὐτῶν παραχθέσονται. καὶ ὁ μὲν Χρυσορήμιος, ὧδε μὲν ἐφράσε, ζωτικῶν ἐπῦδ' ἂν ὑπέγναμε καπασημάνεθαι λέγει. ὁ δὲ μέγας Βασίλειος καὶ πλατύτερον τα περὶ τῶν διέξεισι, καὶ ἔτω φησίν. «ἔτε πάν λέγε τὸ πνεῦμα τῶ ὠ ἀέρος χύσιν, δέξει τὸν συγγραφέα τὰ μέρη τῦ κόσμου καπαβδιωπτὰ σον, ὅτι ἴσοι ησαν ὁ Θεὸς ὀρανὸν, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, ᾗ πᾶν χοιμένον κὲν καὶ ῥόοτα. εἰτε (ὃ ᾗ μᾶλλον ἀληθέτερον ἐτε, καὶ πὸς φῶ ἡμῶν ἐκκεῖθεν) πνεῦμα Θεῦ τὸ ἅγιον ἐφέρετο· ἰδὲ ᾗ ἄλλο παρὰ τῇ γραφῇ πνεῦμα Θεῦ ὀνομάζεται, ὃ τὸ ἅγιον τὸ τῆς Θειας ᾗ μακαρίας Τριάδος συμπληρωτικόν. ᾗ ταύτην φησ ἐκβαλλος τὴν ἀξίωσιν, μοῦσα τῶν ἀπ' αὐτῆς ἐφέλκεται ὠρύτες. ἐπερῴρετο· γαρ τὸ πνεῦμα, καθάπερ Σύρας τις ἐλέγε θαυμασὸς ἀνῆρ, ἀπτὶ τε, ἐπῄθαλπε καὶ ζωογονια. ἢ τῇ

ὑδάτων φύσιν καὶ ἡ ἐνόησε τὴν ἐπωαζοῦσαν ὄρνιθος, ἢ ζωτικοῖ τινα διώκημεν ἐνώσως τοῖς ὑποθαλπομένοις εἰς ἐκτελεσθεῖναι σαφῶς ὑποδείκνυθαι, ὅτι οὐδὲ τὰς ἀνθρωπίνης ἐπιχρήσεις τὸ πλεῖστα τὸ ἄγνοιαν ὑποδέδεκται.

Καὶ πτηνῶν μὲν περὶ τὴν ἐγχέλειαν δ' ἂν ἐπὶ τὴν ἢ περὶ τὴν πτηνοῖν ὀλίγα διεξήλθεν, ὅτι τῷ παῦται ἐξ ὑδάτων ἢ γίνεται ἔχουσι. ἔχει δὲ καὶ τὸ συγγενικὸ τὴς ὀφύσεως τύπος φορὰς τὰ πτηνὰ. ἢ δὲ ἀέρια αἱ ἐχθύες τὸ ὕδωρ ἄμυνον, τῇ μὲν κίνησιν ἢ παρέχων εἰς τὸ φόρον χωρουμένης, τῇ δὲ ἢ ὡραίᾳ μεταβολῇ τὰς τε περιτροφὰς ἢ τὰς ἐξόδους ὁρμὰς ἐαυτοῖς οἰακίζοντες ὅπου ἢ ἐπὶ ἢ πτηνῶν ἔστι ἰδεῖν ἔχοντα μένων ἢ αἴρα τοῖς πτεροῖς καὶ ἢ ὁμοιον ἔοικον. ὅτι δὲ ὑδάτων τοῖς πτηνοῖς ἡ γίνεται, ἔχει πάντα τοῖς ὑδασι χαίρωσι· πλὴν ἅ ὅτι ὕδωρ ἢ πτηνῶν ἄποια, ἔχει τὸ πᾶσι ἢ δίαιταν ἔχει ἢ γῆς ὑπάρχειν ἢ πάντα ἀναγκαίως. τοῖς μὲν ἢ ἁρπακτικοῖς φορὰς ἢ ἄγρας αἱ ἢ οὐ χωρὶς ἀκμαί. τοῖς ἢ λοιποῖς ἀναγκαίως φορὰς ἢ τὰ βίου διεξαγωγὰς ἢ ἢ ποδῶν ὑπηρεσία διεδώρησαν. ὀλίγοι δὲ τῷ ὀρνίθων ἐστὶν ἰδεῖν ἔχοντα ἐκποδὼν ἐστί, οὔτε βαδίζοντ, οὔτε ἀγράδειν τοῖς ποσὶν ἐπιτηδειοι· ὡς αἱ χελιδόνες καὶ αἱ ἀφυπασίδες λεγόμεναι, αἷς ἢ βορὰ ὅσον τῷ ἐν τῷ ἀέρι ἁμαρτομένων ἐπιτηδεια.

Πρόσεχε λοιπὸν· ἀλλὰ μὴ ὃ κατασκεδὴ τοῖς ἀνθρωπολόγοις ὄρνισι, ἢ ἀλλὰ τοῖς σαρκοβόροις, τῇ ὄρπηξ τῆς διαίτης αὐτῇ φρίπτουσα, ὀνύχων ἀκμαὶ, ἢ χέλος ἀγκύλοι, ἢ πτερὸν ὀξύ. ὡς ἢ συλληφθῆναι ῥᾳδίως τὸ ἅρπαμα. ἔχει δὲ πτο ἢ σκληρότερα ἢ ζώων οἱ ὀνυχες ἢ τὰ ἀνθρώπου, μαλθακώτεροι καὶ δὲ ὅτοι τῇ ἀνθρώπῳ κατασκεδάσουσι, ὅτι τε καὶ τὸ σῶμα τῶν μαλθακωτέρων, ἀφ' ὧ καὶ οἱ ὀνυχες τῶν γίνεσιν ἔχωσι, ἢ ὅτι φορὰς τῶν χρῆσιν ἐκάστῳ τῇ ζώων ὧν σκληρότης τῇ ὀνύχων ἢ ἢ μαλθακότης διέδωκαν. ἀλλὰ ἢ ἢ πτηνῶν τὰ μὲν ἀπαρκὰ οὖσι, ἢ οἷον αὐτόνομα, τὰ δὲ ὑφ' ἡγεμόνι τινὶ ὄντα καταδεχόμενα, ὡς αἱ γέρανοι· ἀλλὰ ἢ αἱ μέλισσαι ὑπὸ βασιλεῖ ἢ τεταγμέναι τινὶ ἢ ὄργανα ἄπτονται, ἢ φόρτιον ἐπὶ τὰς λαμπάσας ἐλθεῖν καταδεχόμεναι, ἀφ' ὧν ἴδιοι ἢ βασιλεῖα καταρξαντες τὰς πτώσιας. ἢ χειροτονητὸς δὲ ὕπος, ἀλλ' ἐκ φύσεως τὸ κρῖ πάντων ἀφιστοῦ, ἢ μεγέθει ἔβρῶσαν, ἢ κάματι, ἢ τῇ τῶ ὕδατος ἀφράστει. ὅτι μὲν ὃ κέντρον τῇ βασιλεῖ, ἀλλ' ὃ χρῆται τῶν φορὰς ἄμυνα. τόμοι τινὲς οὖσιν ὅτοι τῆς φύσεως ἄγαμοι, ἀρχὰς ἔσια φορὰς τιμωρίαν τῆς ἢ μεγίστων δυνάτων ἐπιβαίνοντες. ὅτο μὲν αἰτῇ τὰ βασιλίως ὑποδείγματι μὴ ἀκολουθοῦσαι, τῇ κέντρῳ πλουγξέκαποδηκτικοῖσι, ἄζια τῆς ἰαυτῇ ὑμάτων διεξόκνασα τὰ ἐπίχειρα.

Ἀλλὰ ἢ πτο δαιμόζειν ἄξιον, πῶς αἱ γέρανοι τὰς ὃ τῇ τυπτὶ φροῦδακὰς ἐκ πεζῆσπῆς ὑποδέχοντ), ἢ αἱ μὲν καθεύδουσι, αἱ ἢ κύκλῳ περιῶσαι πάσαι αὐταῖς ὃν τῇ ὕπνῳ παρέχουσι ἢ ἀσφάλειαν. ἔπτα τὰ καιρὸ τῆς φυλακῆς πλημμέλη, ἢ μὲν βούσασα, πρὸς ὕπνον ὁρμᾶτα. ἢ δὲ τῶν ᾠδοχῶν ἀδρομὲν, ἢ ὑπνῶσι ἀσφαλεῖσες, ἢ ἀντιδιδῶσι τοῖς λοιποῖς. Οὕτω μὲν ὅω καὶ τὸ τῇ πελαργὸν ὡς ἐπιπλῆξιν ἀγεῖ πάντες ἢ ᾠδληβξίστιον ὑκ ἔλαττον· ἐκεῖσοι ὃ τὸν πάππα ὑπὸ τὰ γήρως πτερορρύησαντα περιέσαντες ἐν κύκλῳ τοῖς οἰκείοις πτεροῖς ᾠδθάλπουσι, ἢ τὰς ὕροφας ἀφθόνως παρασκάζοντες, βοη-

A dicere solebat, hoc est, fovebat ac fœtificandi vim largiebatur aquarum naturæ, instar gallinæ cujusdam ovis incubantis, ac fœtus ab se vim quandam vitalem indentis. quo ipso etiam perspicue commonstratur, Spiritum sanctum ne a rerum quidem contendarum facultate destitui.

Et tantum quidem de piscibus. Nunc rerum ordo poscit, ut de volucribus etiam paucâ commoremus, quæ & ipsæ suum ordeum ex aquis habuerunt. Quamobrem & cognatione quadam natatilium tenentur: quippe quemadmodum pisces in aquis degentes, pennarum agitatione progrediuntur, & diversis caudæ motibus tum inflexiones, tum directos cursus moderantur: ſic & volucres videre est consimili quodam B modo fuis alis aera pervolare. Et gaudent aquis volucres propterea, quod ex aquis ortæ sint. Hoc solo differunt a piscibus, quod nulla pedibus careat: quando de non esse terra victum petere cogantur, & omnes necessario pedum admiculis indigent. Nam rapacibus ad capiendam prædam ungues accommodati sunt, cæteris ad sustinendam cæterorum vitam pedum usus & concessus. Perpaucis pedes male sunt adfecti atque debiles, ita ut nec incedere, nec venari quidquam pedibus possint, in quo genere sunt hirundines, & quæ falcula sive riparia dicuntur, quæ pro alimento vescuntur insectis per aera volantibus.

Animadverte porro, struthiam aliam illarum avium esse, quæ femina leguni aliam C carnivoram, vidui scilicet earum accommodatam. Habent enim peracutos ungues, rostrum aduncum, celeres alas: ut prædam corripere celeriter possint. Qua quidem ipsa de causa duriores animalibus ungues sunt, quam homini, cui sunt omnino molliores. Et consilat certe cutem ejusdem consimiliter esse molliorem, de qua ungues oriuntur, itemque eam duritiem quam mollitiem unguium animalibus ex ipsorum usu datam. Præterea volucrum aliæ nullo censentur imperio, libertateque veluti quadam fruuntur: aliæ ducis imperio subjectæ sunt, ut grues. Apertetiam sub rege ac præfecto quodam o- Apum respub. peras fuas absolvunt, nec prius ad prata convolare solent, quam regem initium avolandi facilie consexerint. Neque regem hunc fustragilis quasi delectum habent, sed a na- D tura in omnibus principem, excellentem cæteros magnitudine, forma, & indolis atque morum manfuetudine. Nam ſtimulo quidem rex præditus est, verum ad vindictam eo non utitur. Sunt hæc leges quædam non ſcriptæ, & ad ipſa profectæ natura: ut qui maximis imperiis potiuntur, ad poniendum tardi sint. Et quidem ſi quæ apos exemplum regis ſui non imitantur, defixo ſtimulo ſimul emoriuntur, dignaque crudelitate ſua præmia conſequuntur.

Hoc etiam nos admirari par est, quo pacto grues nocturnas excubias per vices bi- E beant; dum aliæ quidem dormiunt, aliæ circumeundo præſtant, ut omnes ab omni periculo per quietem tutæ ſint. Ubi deinde tempus excubiis unius deſtinatum præterlit, clamore illa ſublato, ſe quieti dat; ibi tum altera ſuccedens in ejus locum, quam illius beneficio conſequuta eſt, quietem viciſſim reliquis tutam præſtat. Conſimili modo Ciconiarum quoque natio cunctos in admirationem rapit, jam indicatis haud cedens. Nam patrem, qui præ ſenio pennas amiſit, undique circumſtantes, his propriis fovent, alimentum illi abunde ſuppeditant, atque etiam in vo-

Edit. Pariſ. pag. 40.

Volucres modo.

Quæ necessaria.

De œconomia, cum pietate.

latu juvant, leniter eum ab utraque parte fublevances. Quod quidem ufque adeo paſſim apud omnes pervulgatum eſt, ut hac de cauſſa nonnulli compenſationem beneficiorum appellare mutuam cicoriarum pietatem conſueverint. (Quo exemplo moneri nos convenit) ne quis ob paupertatem de vita deſperet.

ἀντιπελάργωσις.

Hirundinis ſobertia.

Et quis non Hirundinis ſobertiam maximopere admiretur? Ea quum nidum conſtruit, feſtucas quidem colligat ore profert: ſed quum tollere lutum pedibus nequeat, quos ad quaſvis operas prorſus ineptos habet, extremis alarum partibus in aquam tingit, ac deinde minutiſſimum in palveremprovoluta, rationem uſurpandi luti excogitat. Nam paulatim feſtucis luto tamquam glutine quodam colligatis, nidum exſtruit, & pullos in eo ſuos educat. Quorum ſi quis oculos amittat, opem a natura medicam habet, qua eos fœtui ſuo reſtituit.

Chrſdonium.

De Halcedone.

Marina quædam avicula eſt, Halcedon. Ea brumæ tempore propter littora fœtificare conſuevit, ovis in arena collocatis, quum multis ac vehementibus a ventis mare ad terram alliditur. Verum mox omnes venti ſopiuntur, & fluctus marini conquieſcunt. Tum Halcedo totos ſeptem dies ovis ſuis incubat, quumque temporis aliquid ad educationem quoque ſit neceſſarium, dies alios ſeptem, quibus pulli nonnihil crefcant, divina largitas ei concedit. Quæ res nautiſæ rei peritis nota eſt, qui dies illos Halcedonia vocant.

Halcedonia.

Tuetur.

Tradunt & Turturem a compari ſejunctam, ob conjugis prioris memoriam nullius alterius ſocietatem admittere. Dictum hoc mulieribus eſto, vitæ nimirum viduæ puritatem ab iſtis etiam brutis animantibus indecoræ plurium nuptiarum appeticioni præferri.

Aquilæ inſquitias in ſobolem.

Longe injuſtiſſima eſt in educatione ſuæ ſobolis aquila. Nam quum pullos duos produxit, alterum in terram dejicit, alarum verberibus protruſum: ob educationis ſcilicet æramnas atque moleſtias ſoetum ab ſe procreatum removens. Sed abjectum Phenec, (quam Offifragam dicunt) perire non finit. Nam ſublatum ſuis cum pullis educat. Quem autem pullum ipſamet alit aquila, ſecum deinde lumit, & inter volandum cum eo, ſi quidem auſpicter acera fecantem videat, ac folis ſplendorem acuis contuentem oculis, ut ſuum retinet aque ſervat: ſin autem, ceu ſpurium abjicit.

Offifragæ pietas.

Edit. Paris. pag 42.

Cornix ſobolis amans.

E cornitrio cornicis amor in ſobolem præclicari meretur, quæ pullis jam volantibus, nihilominus eos conſectatur, paſcit, & longum ſatis ad tempus educat. De his magnus ille Baſilius hæc etiam in narratione ſua de providentia tradit. Res, inquit, eſt mira, cum eieoniis cornices difcedere, quaſique fatellites earum, & itineris comites eſſe. Quinetiam, mea quidem ſententia, ferunt eis adverſus aves quaſdam hoſtiles auxilium. quod eſſe verum, primum eo ſigno colligitur, quod eo tempore nuſquam ulla cornix conſpiciatur. Deinde, quod cum vulneribus revertentes, præſtitæ ſocietatis evidences notas ſecum ferant.

Baſilius de cornicibus.

Cornices ciconiarum ſocias.

Vulturum procreatio.

Jam quod rebus exteris magis etiam ab opinione hominum abhorret, vultures ajunt abſque maris & fœminæ conjunctione gignere, ſenecta etiam in extrema. Namad centeſimum annum vivendo perveniunt. Quamobrem illuc fœminum ne qui myſterium noſtrum irriderent, quaſi

A Θεαω αυτῳ καπὸ γε τῶν πτηνῶν παρίχνσιν, ὁρᾶμεν καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοὺς κυρίους ἐκατέρων τῶν ζῴων πάντα ἀβρῶς ἐκτρέφοντας, ὡς ἐντεῦθεν καί τινας τῶν ἐξ ἀλεκτρυόνων ἀνεῖσθαι ὀνομάζειν ἀντιπελάργωσιν. μηδεὶς οὖν ἐξ πενίαν τῶν αὐτὸ δυσχεραίνειν ἐπιτηδευμάτων ζωῶν.

Τὸ δὲ τῆς χιλιάδος ἀμφίχασυ πᾶς ἂν ἐπαπορήσειεν; ἐκεῖνο δὲ τῶν καλιὰν πηγνυμένη, τὰ μὲν καρπὸ τῇ στόματι ξηκομίζει, πτλὸν δὲ τοῖς ποσὶν ἄραι μὴ δυναμένη, ἀντιπάσεσι δὲ ὅπου καρὸς πᾶσαν ὑπηρσίαν· τὰ ἄκρα τῆ πτερῶν ὕδατι καπαβρίξασα, ἔπα τῇ λεπτοτάτῃ κόνει ἐνειλησθεῖσα, ὅπως ἐπιροσὶ τὰ πτλὸ τῶν χρείαν· καὶ κῆ μικρὸν ἀλλίλοις τὰ καρπὰ οἷον κόλλῃ τινὶ τῇ πτλῷ συνθέσασα, ἐν αὐτῇ τοὺς ποσοὺς ἐκτρέφει. ὧν ἑάντες ἐκκνησιν τὰ ὄμματα, ἔχει τινὰ παρὰ τῆς φύσεως βοήθειαν ἰατρικλὸ, δἰ ἧς φῶς ὑγιὲς ἐπαναγει τῷ ἐγγόνων τὰς ὄψεις.

Pliej. αλκυόνος.

Η δὲ ἀλκυὼν Θαλάττιόν ἐσιν ὄρνεον. αὕτη παρ' αὐτῆς τὰς αἰγιαλὼς τοιαύτην πίφυκεν ὡς καιρῷ χειμῶνος ἐπ' αὐτῆς τὰ ἀὰ θεμένη τὰ ἁμμω· ὑπ πολλοῖς γὰ βιαίοις ἀνέμοις ἡ Θάλασσα τῇ γῇ φροσαράσσεται. ἀλλ' ὅμως κοιμίζονται πάντες οἱ ἄνεμοι, ἡσυχίζει δὲ κῦμα Θαλάσσιον, ὅπ ἀλκυὼν ἐπωάζει, τὰς ἑπτὰ ἡλονύτες ἡμέρας. ἐπεὶ δὲ ἡ ζῷσις αὐτῆς χρείᾳ, ἄθλας ἑπτὰ ἡμέρας φῶς ἢ ἢ νυκτὸν αὔξησιν ὁ μεγαλόδωρος αὐτῇ παρέχει Θεός.

Pliej. ψυγόνος.

Οὕτ ἡ γαυτικοὶ πάντες ἴσασι τῶτο, ἡ ἀλκυονίτες τας ἡμέρας ἐκείνας φροσαγορδυσιν.

Αλλὰ ἡ τρυγόνα φασὶ ᾄξεζλχθείσαν ποτὲ τὴ ἐμέλυγος, μηκέτι φῶς ἕτερον καπείδεσθαι κοινὸν, μνήμη τὸ ποσὶ συζλχθέντος. ἀκολύθως αἱ γυναῖκες ὅπως τὸ σεμνὸν ἢ χηρείας ἡ παρὰ τοῖς ἀλόγοις ἢ ἐν ἢ πολυγαμίας ἀπρεπὲς ἀφορισμόσιν.

Pliej. ἀετοῦ.

Αθηνόπαις περὶ τῶν ἐγγόνων ξορῶν ὁ ἀετὸς, δύο ξε ἐξαγαγὼν νοσσὸς, τὸν ἕτερον αὐτῷ ὡς γλῶ καπερήκνυσι ταῖς πλωγαῖς ἢ πτερῶν δοθδιάμος, ᾗ τῷ τὸ τροφὴς ὑπίσονον, ὀργίγνησιν, δοκησιμώτερος· ἀλλ' ὡς ἐᾷ τῶτο ὁ φῶς ᾄξεθαλμιᾶσα· ἀλλ' ὑπολαβῦσα αὖτον τοῖς οἰκείοις σὺν νοσσοῖς σωωκτρέφει. ὃν δὲ κραπνὰς ἐκδρᾶξειν νοσσον ὁ ἀετὸς, λαβᾶνει ἡ σωωπέτααι αὐτῷ. ᾗ ἐὰν ἰδῇ αὐτὸν ἀτολμιώς μὲν τον αἰρα ἡχρίμον, ὀξωπωσῶτα δὲ φρος τῶ τὸ νλίν λαμαφόπτε, ὡς οἰκεῖον πελαπονέτας εἰ δὲ μὴγε, ὡς ἠδον ἀποβάλλει.

Pliej. περιστερῶν.

Αλλ' ἐσωιντὸν τὸ τῆς κορώνης φιλόπεκνον. ἡ γὰ περιστερὰ ἡδὺ τοῖς νοσσοῖς παρίσηται, σιτίζουσα αὐτούς, ᾗ ἐκτρέφουσα μέχρι πολλῦ. περὶ μέντοι φ κορωνῶν ᾗ ταῦ φησιν ὁ μέγας Βασίλειος ὧν τῇ περὶ ορφοὺς λόγῳ αὐτῶ. Θαῦμα μέγα πᾶς αἱ κορώναι τοὺς πελαργὰς σωιπαίρουσαι, δορυφορῦσιν αὐτούς, ᾗ παραπέμπουσιν, ἕως δοκεῖ, ᾗ συμμαχίαν αὐτοὺς τινα παρίχωσι φρὸς ρίαν τῶν πολεμίως. σημεῖον δὲ, φράτορ μὲν, μὴ φαίνεθαι ὑπὸ τὸν καιρὸν ἐκείνον κορώνλυ παπέτασιν. ἐπειτα μὴ τραυμάτων ἐπαφιεμένων, ᾗ συμμαχίας ἐναρχὴν σημεῖα κομίζωσι.

Pliej. γυπῶν.

Τὸ δὲ γε πλέον τῆ ἄλλων παραδόξοτερον. τῶν γὰ γυπῶν φασὶν ἀσωωδύνως τίκτειν, ᾗ ταῦτα μακροβιωτάτως ὄντας, ᾗ μέχρις ἑκατὸν ἐτῶν τῶν ζώων αὐτῶν παρεκτείνεθαι. ἤδτι δὲ τοῦτο, ᾗ τίνος ἕνεκεν, ἵνα γὰρ μὴ τινες ἐπιγελῶσι τῇ μυσκ-

ρίᾳ

εἰσι ἡμῶν, ὡς ἀδύνατον παρθένον μεῖναι, ἢ ἄνδρα μείναι παρθένον, μυθίας ἐκ τῆς φύσεως ἀφορμὰς παρὰ τῶν πίσυν τῇ παραδόξῳ ἀφοκλαδῶν καπηβλήτου. ἢ οὖπω μὲν περὶ τούτων ὁ μέγας Βασίλειος· οἱ δὲ γε τὰς φύσεις τῇ ζώων ἐξεπολλάμνοι, νεωτὶ χρόνου τοὺς γύπας ἐγκυμονεῖν πεπαιδευκεναι. ἢ τὸ πῶς, ἄκουε· οὐκ ἔστιν ἄρρενα γύπα διαφθαι. ἀσυνδύαστος γὰρ αἰσθὸς τίκτειν νόμοι φύσεως παρακελδόπται. ὅθεν ἢ πᾶν τὸ γένος αὐτῇ ἢ τοῦ Σήλλος φύσις ἰώλγκατο. ὅπερ ὑπεισάμνοι γύπες ἢ τῷ ὑρμᾶσθ διδιότε τῇ τέκνων, εἰς ὑπεγοκὼ ἀπαν τὸ γένος ςρατδύεται. (ἢ ὁρῶσι τι σόρσιμα ἄεσζον.) τῇ τόνῳ ἢ γὰρ ἀπεπαρροι πέτασται. εἰ δὲ μὴ Νότος ἦν, τῇ συγγενεῖ Εὔρῳ ἁπλοΐσι πὰς πτέρυγας, ὅπα κιγήσασι, ἢ τοῦ πνεύματος ἰμφορωμένα εἰσρίοντος, ἢ τίκτουσι ζῶια, μὰ μέντοι γε ἀὰ ὑπλιμμι. διὸ πλείσου χρόνου δέονται ἡ φύσις πρὸς ζώου τελεσιουργίαν. χαλεπὸν γὰρ, ἢ λίαν ὑρῳδδὸς τῇ φύσει αὐξάσθαι τὸ πνεῦμα, ἢ πρὸς ζῶον πλεσωρνέν τὸ λεπίπαντον. Επειδὰ τοίνυν ἀκόλες ἢ σὺ σωμαφάίας ἀπὸ ἐγκυμοσύναι τῶν πάντων, φάτνορ ἀυτῇ πεῦματος ἀγίου ἐπιπνεύσαντος, ἢ τοῦ Κυρίου κατὰ τὸν ἀφορτίλιν ἀπὸ Θωμᾶν ἄξαντος, μηδὲλλας ἀπίσει τῇ πράγματι, κὰν μίγα τῇ ὅτι δυσὶ ἢ Παράδοξον. ἐπὶ γὰρ τούτῳ ἢ ἢ παρὰ φύσιν τῇ γυνὸν μυφορία Θωμᾶσις οὖπο τῇ Θεῷ φρονεῖ μαται. λέγεται γὰρ ὅτι γαμήλιος ἴγκως ὁ γὰρ πορεύεται εἰς τὸν Ἰρδικόν· ἢ λαβὼν λίθον τὸν καλούμνον Εὐτόκιον ἐπάνω αὐτοῦ κάθηται σωκηγόμνος αὐδεῖ, ἢ σὺ πως Νενικηκε. ὁ μὲν τοι λίθος περιῤῥῆς ἐς κάμπον, ἢ κιτούμνος ἔχει ἐκπίμισι, ὡς κώδων· ἐνδοθεν ἐπρου λίθοι κτομένου. φασὶ δὲ ἢ τοῦτο πιεῖ γνῶς, ὅτι μάρμ ῥοδίνῳ χειδὸς ὑποδτκται.

Θωμάσεαι δ' ἄρτις ἢ τὸ τῇ κοράκων τῇ ζῇ λικθέτιπω ἀὰ ἕλεατον. πτιόδασί τι πάθος αὐρε Ἐρους οἱ κόρακες. τὸ δὲ πάθος ἐςὶ ῥύσις γαςρὸς. ἐντεῦθεν ποταμοὶ, ἢ πηγαὶ, ἢ λίμναι αὐδὲν τι χρῆμα κατὰ γε τὸ Ἐρος τοὺς κόρακας, ἴνα μὴ τῇ ὑγρῷ ἢ τῆς γαςρὸς ῥύσις χρεὶν ὑπίπτειν. ἰσασι τοίνυν ἓ διάτης ἰσχύν οἱ κόρακες, οὐ τὰ Ἱπποκράτες παιδδύντες, οὐ τὰ Χείρωνος κάντεῦθεν μὲν ὁρῶσι ποταμὸς, ἀλλ' ὅμως πίνειν ὑκείοις οὐκ ἐθέλει, ἀλλ' αἰὰ Τάνταλοι κολαζόμνοι ἀρυμιτέρας δίκλιν παῖπε εἰςφάττοντα.

Θωμάζεσ ὅτι ἄξιον ἢ ᾗδετ τῆς φδῆς οἱ τέττιγες ἐν μέσῳ Ἤρει ἀπαρχόμνοι; ψυχροὶ τινες τῶν φύσιν οἱ τέττιγες. διὸ ἢ μὴ θερμὰς τροπὰς ἀπαρχόμνοι τῆς φδῆς, ἢ ὑλὴν ἀπαρχομένου τὸν ἑαυτῇ μυτίσασι κιλαδὸν. ὑφ' ᾧ ἢ μεσημβρίας εἰσὶν φδὲ κώτεροι. ἡ μὲν τοι Σήλαια πέτηξ πολὺ ψυχοτέρα τῶ ἀῤῥήτου ὠσα, σωπῶσα ἐφ' ἁπὰς τοῖς διόδρασι, Πυθαγόραν ἄξιτρ διδάγματα. πῶς δὲ ᾗ φθαρτικὰ πτερῶν ὑπέρεν, ἀὐτῇ τυγχάνι πτερά; (συπεδοσίδους ταύτας μετιλυφασι φύσεως. ὑκ ἂν σωδέιη ὑπερα τὰ πτερὰ τούτοις σωκκαμπτύμνα.) θᾶττον γὰρ ὀπτῶδν ἀποδιωτιαι. Διατί δὲ καὶ ὁ καράδρεος ἑπτοτ ἀντιβλέμι τῇ ἡντεμώντι, μύτι τοὺς ὀφθαλμοὺς; οὐχ ὡς τινὲς φασι, τῇ

A fieri nequeat, ut pariat virgo, & nihilominus virgo maneat: ex ipſa natura Deus nobis tantum non infinitas ſuppeditavit occaſiones faciundi fidem rebus cæteroquin abſurdis, & noſtræ opinioni non reſpondentibus. Hoc modo de his Baſilius diſſerit. Cæteri vero, qui naturas animalium perſpectas habent, vultures toto triennio geſtare uterum prodigioſe tradunt. Quinam iſtuc? audi. Vultur mas nullus conſpicitur, Nam abſque duum conjunctione gignere de præſcripto naturæ ſolent. Quo ſit, ut eorum univerſa natio conſiſtat in tum famina, feminis. Hoc quum non ignorent vultures, orbitatis metu ſimul univerſi ad feticandum quamdam velut expeditionem ſuſcipiunt. Hoc ſi nullus eis eſſe Auſter offeret, ad cognatum Eurum alas expandunt. Inde per oris hiatum vento infuentes, & animalia, non ova ſubſequentia gignunt. Quæ cauſſa eſt, quamobrem maximo temporis ſpatio natura huius ad animalis abſolutionem indigeat. Nam difficile & operoſum eſt naturæ, de vento quamdam eſſentiam efficere, deque re longe ſubtiliſſima & exili prorſus animal fingere. Quum igitur audies, virginem illam puriſſimam abſque ullo viri commercio gravidam factam, quum prius eam ſanctus ille ſpiritus inumbraſſet, ac Dominus (uti vates loquitur) de Thamane veniſſet: nequaquam huic rei fidem derogato, tametſi reapſe magna videatur, & ab opinione hominum abhorrens. Nam ea de cauſſa vulturum quoque conceptio tam admirabilitet a Deo eſt inſtituta. Traditur autem monumentis literarum, vulturem, poſteaquam conceperit, in Indiam feſe conferre, natumque lapidem, quem a facilitate partus, quem adjuvat, Eutocium vocant, in eo ſe parturigine vexatum collocare, atque illo modo parere. Lapis ipſe rotundus eſt, avellanæ nucis inſtar, & ſuccuſſus in morem tinnitabuli ſonum edit, moro intus alio lapide. Perhibetur hoc etiam de vulture, quod unguento roſaceo perunctus moriatur.

De corvis quoque non abs re quis miretur, quod hactenus indicatis non eſt inferius. Æſtivo tempore corvi quodam morbo laborant. Is morbus ventris eſt profluvium. Quamobrem fluvii, fontes, ſtagna per eſtatem nulli ſunt corvis uſui: ne per humorem ventris illa fluxio magis etiam ad augeatur. De quo ſcilicet intelligitur, etiam diræ rationem ſibi convenientem corvos non ignorare, quamquam nec Hippocratis, nec Chironis, (nec Machaonis) remedia diſcendo percepta teneant. Idcirco fluvios quidem intuentur, ſed haurire de illis nequeunt, gravemque hanc adeo poenam hunt, quaſi Tantali quidam muſcati.

Meretur & hoc admirationem, quamobrem cicadæ cantum ſuum æſtate pedia primum luciplant. Nimirum natura frigidæ ſint, qua de cauſſa poſt æſtivum ſolſtitium canendi faciunt initium: nec niſi exorto ſole ſtrepunt, ipſoque meridie maxime ſunt canore. Et quidem ſemella quum longe ſit mare frigidior, arboribus taciturna inſidet, quaſi ſi Pythagoræ diſciplinis eſſet imbuta. Qui ſit, ut aquilarum pennæ, cum aliarum avium pennis conmiſtæ, illas ipſas abſumant & tam celeriter admodum pereunt. Quamobrem Charadrius ſi-

B

C

Ut non ſint ſuperfluæ.

Vultur triennium parit.

Vultures tantum famine.

vultures e- vento concipiunt.

Edit. Pariſ. pag. 43.

Traditur autem monumentis literarum, vulturem, poſteaquam conceperit, in Indiam feſe conferre, natumque lapidem, quem a facilitate partus, quem adjuvat, Eutocium vocant, in eo ſe parturigine vexatum collocare, atque illo modo parere. Lapis ipſe rotundus eſt, avellanæ nucis inſtar, & ſuccuſſus in morem tinnitabuli ſonum edit, moro intus alio lapide. Perhibetur hoc etiam de vulture, quod unguento roſaceo perunctus moriatur.

Eutocium lapis.

Unguentum roſaceum vultures necat.

Corvorum morbus.

D

Cicadæ frigidæ.

Aquilarum pennæ.

Charadrius ſi-

E

Πυθαγόρα πτερῶν.

liqui volunt, quod ægroto invideat, livoreque prædiatur, quo minus eum fedat valetudini restituat. Non enim Bruta laborant invidia, nec Prometheus apud ipſa punitur, quod ignem ,bonum cum mortalibus communicaverit. Sed oculos Idcirco claudit, quod morbus hic de uno ad alterum tranſeat. Adeoque mox aviculam hanc morbus occupat.

Luſcinia Indefeſſa. Veſpertilio.

Nec illud admiratione caret, quod luſcinia vigilans, quum ovis incubat, nocte integram canere non deſinat. Qui veſpertilio pariter & quadrupes eſt, & volucris? qui avium hæc ſola dentes habet?

Edit. Pariſ. pag. 44. Romani ſeriebus ſervata.

Quis ſuetificat quidem inſtar quadrupedum aera vero leviter permeat, non alis, ſed pellicula quadam ſublata. Qui fit, ut anſeres pervigiles ſint, & ad ſenſitendum obſcura haut aetate longe acertimi? qui quidem olim etiam urbem orbis principem conſervarunt, quum hoſtes quoſdam occultos, qui per ignotos abditosque cuniculos arcem Romanam occupaturi erant, indicio ſuo prodidiſſent.

Vultures exercitui comitantur.

Quis hominum eadem vulturibus denuntiat, quum expediciones adverſus ſe invicem inſciplunt? videas enim tantum non infinita vulturum agmina caſtra ſequi, de armorum apparatu eventus indicia colligentnom, quod ipſum a ratiocinationibus humanis parum abeſt. Aliis etiam de cauſſis in admirationem quædam veniunt, ſi quis animum advertat. Quedam enim volucres de prius exiſtentium propagatione veniunt, quædam hodieque de terra oriuntur. Non enim cicadæ tantum e pluviis proveniunt, aliaque pluvima, quæ in aere volant, pleraque nonnibus propriis, ob eorum exiguitatem, carentia; ſed etiam mures aeque ranæ de eadem prodeunt (quando apud Thebas Ægyptias, ſi vehementes in æſtu pluviæ cadant, mox terrenis muribus univerſa regio compleatur.) Nec angullas altiunde cernimus oriri, quam de limo. Quippe nec ovis, nec alio quopiam modo propagantur, ſed ortum e terra tantum habent.

Avium ortus.

Mores, rame angullæ.

Erodius ſive Ardeola. Aquila. *Pſalm.* 103.

Erodii verecundia.

Erodium mihi quæſo confidera. Species hæc avis eſt, ſupra quoſvis paſſeres nidificantis, altiſſimis nimirum in arboribus, præſertim abietibus. Unde Aquila Pſalmi dictum vertens: Erodio, inquit, domicilium ſunt abietes. Supra omnes alias cereo volucres nidificat. Idcirco Davides alt: erodii domicilium ſuperat eos. Hunc erodium tanta prædium eſſe caſtimonia tradunt, ut quum ad venerem acceſſurus eſt, dies quadraginta *.... Nam avis hæc eſt in mœrore, ſi quando neceſſitate ſic exigente mutuam ad conjunctionem pertrahitur: quaſi quiddam inde ſibi ingratæ rei accidere ſignificaret. Quæ ſi vera ſunt, quid nos quæſo facturi ſumus? qui beneficio rationis ornati, nihilominus vitæ voluptatibus plus æquo ſumus addicti.

* continuet jugeat, & poſt conjectione dies. Ægre animi ſert, ſi quando.

De Pelecano. *Pſalm.* 101. 8.

Quid de Pelecano dicemus? cujus in pſalmis ſuis Davides etiam meminit. Fabus ſum, ait, Pelecano ſolitario ſimilis. Avis hæc ſummis in ſcopulis nidum exſtruit, ſollicite incumbens in id, ut infidiatores viret. Verum ſerpens inſidiator etiam magno ex intervallo virus ſumin pullos ejus evomit. Poſteaquam enim circumſpexit, unde ventus ſpiret: ab ea parte veneno adflato, incertitum eis adſert. Tum vero patre ſupra ipſos volante, & naturali quodam inſtinctu factas inſidias deprehendens, quo pacto recuperare vitam

Serpentis aſſutia.

pag. 45.

A ροσωπεῖ βασκαίνων, ἢ τὸ φρόνημα ἀφὸς ὑγείας μεταδοσιν ἔχων ἐπιφθονον. ἢ δὲ τοὺς ἀλλοτρίους βασκαίνει τῆς μίσησις, ὡδὲ Προμηθεὺς παρ' ἑκείνοις κολάζεται, ἀγαθὸν τινος τὸ πυρος μετάδος τοῖς ἀνθρώποις. ὀφθαλμοὶ δὲ μύες χαράδρους, ἐπεὶ τὸ πᾶζος ἀμείβεται, ἢ τὸ ὄρνιν οὐδὲς ἡ νόσος μεταβρέπει.

Ἀλλ' ὡδὲ ταῦτο ἐξωθεν θαύματος, ὡς ἄρρητος ἡ αὐδὼν ὅταν ὑπαείδῃ, διὰ πάσης νυκτὸς τῆς μιλῆφ ἀοιδῆς μὴ ἀπολήγωσα. Πῶς τετράπουν τὸ αὐτὸ ἢ πτιλωτὸν ὁ νυκτερὶς; πῶς μόνη τῶ ὀρίζωσι ὀδόντα κέχρηται; ζωογονεῖ μὲν ὡς τετράποδα, ἐπτερόπλεξε ἢ τῆ αἰθερι, ὑχὶ πτερῷ κυφίζομεν, ἀλλ' ὑμέν τινι φρματίνῳ. Πῶς δὲ ἢ ἴχνιων γένος ἄρρητον, ἢ φρος τῶν ἢ λαθαιόπτων αἰθνιον ὀξύπτων, οἷα ποτὲ ἢ τοῦ βαιβιλῶος πόλιν περιεσώσαντο, πολμῆ σους τοὰς ἀφαιτεῖς δι' ὑτονόμων ἀφανῶν * δι' μέλλοντας τὸν ἄκρατ τῆς Ρώμης καταλαμβάνειν μνήσωσης.

B Τίς ὁ τοῖς γωλὶ φροσγγέλλων ἢ ἀνθρώποις τὸν ϑάνατον, ὅταν κατ' ἀλλήλων ἐπιστρατεύσωσιν; ἴδοις δ' ἂν μυρίας ἀγέλας γυπῶν πᾶς τραπεζίδος παρισμένας ἐκ ἢ ὅπλων παρασκευῆς πεκμαρμένας ἢ ἐυβασιν, ὅπερ μαρτύρει λογισμῶν ἀνθρωπίνων. καὶ ἄλλας δὲ ϑαυμάζειν ὑπεστι τῆ φρονήσεως. τὰ μὲν δὴ ἐκ ἢ ἄφδοχὴς ἢ φρονταρχόντων παρέχεται, τὰ δὲ ἔτι C ϰαὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ζωογονήμα δείκνυται. ἐ δὲ μόνον τέττιγες ἐν ὑπομβρίαις ἀπίασι, ὡδὲ ἄλλα μυρία γένη τῶ ἐμφερομένων τῆ ἀέρι πτηνῶν, ἀλ' ἀκατονόμασα ὑτι τὰ πλείστα ἢ λοιπόπτα· ἀλλ' ὡδὲ ἢ μῦς ἢ βαβάκους ἐξ αὐτὸ ἀναδιδόναι.

Τὰς δὲ ἐγχέλυας ἐκ ἄλλας ὁρώμεθ' ἢ ἐκ πηλοῦ συμπεφυκότας, ὧν ἔτι ὠὸν, ὡδὲ τὰς ἄλλας τρόπος ἢ ἀβιόζωϊν λοιπὸν συμίσησιν, ἀλλ' ἐκ τῆς τῆς αὐτῆς ἐφυτὶ ἢ γένεσις.

Ὁρα δὲ ἢ τὸ ἡφαίστ. ὁ ἡφαῖτος ἐιδὸς ὁρᾶν ἐστὶ πυκνότος ἢ καλλιαὶ αὐτὸ πάντων ἀνϑρώπ ἢ ὁρωδῶν, ἢν ἐ τοῖς ὑψηλοπάτοις ἢ δένδρων, ἔ μάλιτα ἢ ἐλάτοις. ἔδ Ἀχιλλεὺς. ἡφαῖτος ἐλάτοις ὀΐωμ αὐτὸ. πάντων ὖυν ἀνϑρώπ ἢ ὁρωδῶν πτῆνιν τὸν κάλλιτ. ἢ ἴτο ϑ ὁ Δαβὶδ φησι· τὸ ἡφαῖτος ἡ κατοικία ἡγέτεται αὐτῶν· τοσαύτη ἢ σωφροσύη σῴζει ἢ ἡφαῖτος, ὡς ἐν τῖς κα φρὸς σωσαίτας ἐρχεσθαι μέλλον. ἡμέρας πτωθὲν τεσσαράκοντα· ϰαὶ μετὰ ἢ σωνεῖναι ὑτέρας μ. ἡσυαζομένη ϰαὶ γὰρ τοιαῦτ τὸ φρὸς ὀίστος φύσεως ἀπάγειν φρὸς ἄλληλα συμβιάζεσθαι πεδίκαιον, ἀπ' δὲ τῶν ὑπτίθη ἀνθρώπων ἐκ παιεῖται. ἐν δὲ ταῦτα ὅπως ἔχει, τί ποιόνοιηθ ἡμεῖς; οἱ λόγῳ μὲν τετιμημένοι, ταῖς δὲ βίοις ϰαὶ τοιούτων ἡδοναῖς ἐμπεσόμενοι.

D Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ πτιλωτὰ, ὦ ἐμὴ ὁ Δαβὶδ μέμνηται λέγων. ὡμοιώθην πτιλικαὶ ἠρημικῷ. τί χρὴ δὲ λέγειν; ἀπὸ τοῦ πτηνὸν ἢ ἄκρας πέτρας πυγνοτ ἢ καλιᾶς, πᾶς ἐπιβάλλας ἐκφύγειν ἢ φροτίδος ποιμῆνος. (ἀλλ' ὁ πίβηλος ὄφις πέτηκα ἢ πάπρα μικρὸν τι ἢ πτηνὸν ἀποπαιτὰ θεσσαλικ, τῆς ἐπιβολῆς παραχρῆμα ἐφάπτηται.) ἢ ἐπειδὴ μὴ φροσγγίζει τῆ καλιᾷ ὄιδασα, τὸν ἰὸν αὐτοῦ ἐπιχέει. ϰαὶ πόρρωθ πτεπαπτόνας γὰρ φόβῳ ὅθεν εἰςπτεῖ ὁ ἄνεμος, ϰρίνθω ἐμφυτος αὐτοῖς τοῦ ἰὸν, ἐκάρας τὸν ὄλεθρον, ἀλλ' ὁ πατὴρ ὑπιτὰς αὐδὶς αὐτοῖς ἢ φυσικοῖς, * ὅθεν ἀπαιδεύσαντο. κατὰ κορυφὴς γὰρ αὐτῶ ὁρίμα πτεριόντα, ϰαὶ πὰς πλάγας ἐκατρέπτοι

Ἐχθρὸς ὁ ἀνθρωπος. Περὶ τῶν ἐν τῆ ἀέρι πτηνῶν. Περὶ τῶν ἐν τῆ γῆ ἑρπετῶν. Περὶ τῶν ἐν τῆ ὕδατι ἰχθύων

ἐπιπλήσων ταῖς πτέρυξιν, ἅμματος αὐτοὺς φυὶς A possint, cognitum habet. Nam leniter supra illorum verticem alas expandens, & ferens urinque latera, guctas in eos sanguinis demittit. quo facto, nova & inopinata quadam ratione pulli vitæ restituuntur.

Hoc exemplum, dilecte fili, velim mihi considereas, quamobrem indita est Pelecano admirabilis hæc erga fobolem affectio? Quam multo ante Dominus hac in ave veluti expressere cuncta, quæ nobis acciderunt, quod nimirum paradisus conditus fit, quod in eo collocati homines illi primi, quod intellectilis ille serpens animi mortem eis conciliaverit, quod opifex omnium Deus paterna benevolentia velut erga filios motus, homo factus, omnia perpessus, tandem in crucem subiatus fit, quod de latere suo sanguinem effuderit, venum vitæ rivum, ad primorum hominum inftaurationem, qui veneno ferpentis extincti fuerant, ipfo rerum initio talem erga fobolem fuam adfectionem pelecano indevit. Nam properera per Davidem multo ante verbis his ufus eft: Factus fum pelecano folitario fimilis. Etenim pelecanus, eft ipfe Chriftus: nidus, paradifus: pulli, primum conditi homines: ferpens infidiator, ipfe diabolus: vifus ferpentis, fraus diaboli: mors, a Deo diremptus atque feparato: paterna adfectio, Dei fermonis facta noftri caufa naturæ humanæ adfumptio: alarum fupra pullos expanfio, Chrifti fupra coaditos illos primum homines in crucem fublatio: latenum pullatio, divini lateris pundio, quam fequuta eft fanguinis vitæ fontem continentis deftillatio. Nifi enim vivificus effet, proftratis refurrectionem impartiri non poffet. Itaque per patrem Dominus præclare dixit: Factus fum pelecano folitario fimilis. Perfcripturn eft in Evangelio Lucæ: Confideratæ corvos, qui neque ferunt, neque metunt, & Deus nihilominus eos alit. Quamobrem hoc loco nominatim corvorum fit mentio? Perhibentur corvi fobolem fuam odiffe, ac properera pullorum alendorum curam abjicere. Veram ii Dei providentia vicitare quibufdam ferunter animalculis, ex acre propter ipfos nafcentibus, & in odora illorum delabentibus. Hoc ipfum, quæfo, quantam admirationem meretur?

Christi ad pelecanum comparatio præclara.

Luc. 12. 24.

Corvorum ἀτοφία.

Qui fucos pudeant.

Edit. Parif. pag. 46.

Ibis interfanti tempore cæsa.

Cercopes.

Muſtela. Lichen lapis faxorum.

Quum femel fucos deprehenderunt apes, præce ac leniter in eos irrunt, & captos a contubernio fuo ablegant. Sin rurfus eos intercipiant, morte adficiunt. Eadem partim regem veluti fatellites ftipant, partim noctumas excubias agunt, quod eo tempore quiefcant alio laboribus fatigatæ, partim hoc muneris habent, ut mortuas exportent. Mirum videri non debet, una cum incrementis ac deminutionibus lunæ aera quoque mutari: quando nonnullis in animalibus idem obfervenire videmus. Nam eradunt Ibim cælo luna carente nihil cernere, fed oculos habere clauíos, nec cibis ullis uti. Et quidem in fimilo, quem Cercopum vocant, effectiones hac in parte funt illuftriores. Nam quum augefcit luna, oculorum orbis ei dilaratur: quum deminuitur, & ipfe contrahitur. Quinetiam muftela deficiente lunæ lumine, jecur imminui fentit: eadem-que rurfum crefcente, membrum idemedii. vicifiim augetur. Perhibent etiam in Hydafpe fluvio lapidem quemdam nafci, quem Lichnen vocant. Is augefcente lu-

Περὶ μισοπόνων.

Αἱ μέλισσαι τὰς κηρὶνας ἐφαπαξ καταλαβοῦσαι, περιεστήνεν τύπτουσι καὶ ἀποδύουσιν. εἰ δὲ ἕξ αὐθις αὐτὰς κατάσχωσι, πικρὸς ἐργάζονται. ἐφ' αἱ μὲν αὐτῶν τῷ Βασιλεῖ δορυφορῶσι, αἱ δὲ νυκτὸς ἐπαγρυπνοῦσι φυλακῆς χάριν, ἔξω τὸ τὰς κοπιώσας τότε ἀναπαύεσθαι. τῶν δὲ ἔργων ἐστί, τὰ τὰς νεκρὰς ἐκκομιζεσι ἔξωθεν. ἡ χρὴ θαυμάζειν, ἐάν τὰς τῆς σελήνης αὐξομένοισαι μειρακίσκεται ὁ ἀὴρ, ὅπου γε καὶ ἐν ζώοις τοιοῦτόν ἐστι πάθος ἰδεῖν. φασὶ δὲ τὴν ἶβιν μηδαμοῦ ὁρᾶν, ὅτι ἀσέληνος ὁ οὐρανὸς, μύωπι δὲ καὶ ἀστόμωτον μύωπι. ὁ δὲ κέρκωψ κροκοδιλοτόρας ἔχει τὰς ἐνεργείας. ὅτε γὰρ αὔξει ἡ σελήνη, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν πόρος τότε ἀρμώνται. ὅτε δὲ μειοῦται, συστέλλεται. ἀλλὰ καὶ ἡ γαλῆ λευκορροῦσης τῆς σελήνης, ἅπασης λείπεται· αὐξηθείσης δὲ πάλιν αὖτις, τὸ τοιοῦτον αὖτις ἀφορισταύζεται μέρεσι. φασὶ δὲ καὶ ἐν ποταμῷ τῷ Ὑδάσπει γενέσθαι λίθον λιχῆνα καλούμενον. ἐπὶ τούτου τοῦ ποταμοῦ τὸν λιχῆνα

na fonum dulcis cantus edere ferrur. In flumine quodam Celtico pifcem exiftere tradunt, qui ab incolis Clopias appelleur. Is luna crefcente albefcit, deminuta nigricat. Atque hæc quidem etiam libro fuo de lex primorum ab ortu mundi dierum opificiis magnus Anaftafius ille complexus eft.

Clopias pifcis.

Anaſtaſius.

Cæterum præter illos quoque, qui refurrectionem futuram non credunt, vel potius eam irrident, ut eximius ille noſter Epiphanius ait, admirabilia quædam & nova Deus uti fuerit, conſilio fingulari inſtituit. Phafcufa dies XL mortua, revivifcit. Myops five Tabanus VII totos menſes mortuus, vitam recuperat. Phœnix avis eſt Arabica, quæ & unigena, & comparis expers fertur in creatione rerum extitiſſe. Huic ſo lingulos annos 12 ejuſmodi quidam ufuvenire traditur, quod ferunt illiam refurrectionem egregie nobis ob oculos ponit. Nam Græci commemorant, eum finem ſuum proſpicientem, in Ægyptum ſeſe conferre, ac ſoli obverſare. Deinde in pulverem exuriur, de quo pulvere vermis naſcitur, qui rurſus in volucrem commutatur, quem Phœnicem dicimus. Atque hoc, ut indicavimus, poſt ſingulos quingentos annos fieri conſuevit.

Epiphanius.

Phaſcufa & Tabanus.

Phœnix.

Struthocamelus.

Struthocamelus. Paſſer autem Lybicus, avis quidem eſt (alias enim habet) verum non volat, propterea quod pennas habeat ad, volatum non ſatis idoneas, uti quæ pilis conſimiles ſint. Idem bipes eſt, avium more: ſed unguias divifas habet, ut quadrupes. Unicum modo fœtum avis nulla gignit præter Ceycem, quod quidem ſit ob ejus nimiæ frigiditatem, quæ de formidinæ colligitur. Nam niſi timidus eſſet, aves ipſum univerſæ non perſequerentur. quo ipſo ſit, ut nidis alienis utatur. Eſt autem frigiditas ubique formidinis cauſa.

Ceyx.

Edit. Paris. pag. 47. Ne hoc quidem ſilentio prætereire poſſum, inultis aliis rebus admirabilius: quod de ave, quam Meropem vocant, Ælianus memoriæ prodidit. Merops, inquit, avis retrorſum volat, quem quidem motum volatumque hujus animalis notabilem ac inſuſtatum, haud abs re mirari ſubit. Jam quod gallus gallinaceus noctu certis horis canet, non multum ante ſolis ortum: ejus rei cauſſam in hunc modum nonnulli explicarunt. Ajunt enim animal hoc a natura calidiſſimum, & in primis in appetendo nutrimento avidum, ob caloremque quidem inſitum citius acceptum alimentum concoquere: ob aviditatem vero naturæ, appetitum ſuum ſignifieare, quaſi paſcentem ſe invitet & excitet. Alii volunt rem quamlibet alicui certo fideri dicatam eſſe, ſicuti Lotus herba ſolaris eſt. quo ſit, ut huic luminari exorienti folia ſua pandat, quam eadem eodem occidente contrahat. Sic & gallus gallinaceus de horum opinione ſub ſolem refertur. Quamobrem ad ortum redeunte Duce ſuo, ratione quadam occulta & naturali gaudet. Simul quaſi carmen ei quoddam concinere velit, clarius vocem attollit, & altum clamat. Atque illorum quidem hæc eſt ſententia.

Ælianus. Meropis.

De gallo gallinaceo.

Lotus herba ſolaris.

Tu vero, mi fili, voces hujuſmodi referre inter fabulas ne vetearis. Nam gallum gallinaceum noctu canere Deus juſſit, qui omnia providentia ſua complectitur: ut hoc modo vel invito de lectulo ſurgamus, nec ſuæ fructu noctem integram conſumamus: ſed partim ad operas noſtmet convertamus, partim ad Dei celebrationem excitemur. Sic enim conſuevit Deus tam per doctrinam, quam ipſa etiam animalia nos erudire. Quid

Α λοίμιλον, ὃς σκληπὸς αὐξομένης ἠχὼ μιλῳδίας ἐκτυπεῖ. ᾗ ἐν ποταμῷ δὴ Κελτικῷ διαπᾶσαι ἰχθὺν κλοπίαν ἐγκωμίως καλοῦσιν, ὃς αὐξομένης τῆς σελήνης λεπαίνεται, μειουμένης δὲ παχύνεται. ταῦτα δὴ τῇ ἑξαμμέρῳ αὐτὸ συμπεριειλημμένῳ ὁ μέγας Ἀναστάσιος.

Ἀναστάσιος.

Ἐπιφάνιος.

Φάσκουσα καὶ Ταβανίτης.

Φοῖνιξ.

Στρουθοκάμηλος.

Κέγκος.

Ἔδιτ. Παρίσ. σελ. 47.

Ἀιλιανὸς. Μέροψ.

Περὶ ἀλεκτρυόνος.

Λωτὸς ἡλιακή.

Ἀλλὰ μὴ ᾖ τοῦτο ἀπιστοῦντας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐπιγελῶντας τῇ ἀναστάσει, καθὰ φησὶν ὁ μέγας Ἐπιφάνιος, παραδόξα τινα * ἀρουλοτόμνατα γίνεσθαι. Ἡ φάσκα ὀγδόας ἡμέρας * σαρώσας, ἢ πάλιν ἀνίσταται. Ὁ Μύωψ ὀγδόας μὲν ὤζ, ἢ πάλιν ἀνίσταται. Ὁ φοῖνιξ ὁ Ἀραβικὸς ὄρνις λέγεται εἶναι μονογενὴς, ἄζυγος ὢν τῇ συμπλοκῇς κατὰ ἕνι φ. τοῦτο πάσχει, ὁ ᾗ φασὶν ἀφοῖτα τὴν ἀνάστασιν. αὐτοὶ ᾗ γὰρ οἱ Ἕλληνες περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται, ὅτε ἀφορμᾶσας τὸ τέλος αὐτοῦ, πορεύεται, περὶ τὴν Αἴγυπτον, ἐκεῖ ἀντιμὰρ τοῦ ἡλίου ἵσαται. εἶτα πορεύεται, ᾗ ὅπου τοῦ χρὸς αὐτοῦ σκώληξ γενόμενος. ᾗ αὖτος αὐθὶς εἰς πτηνὸν μεταβάλλεται. τὸν φοίνικα δὴ τοῦτον, ὡς ἐπομεν, μετὰ ἕως φ. ἐνῶδε γίνεθαι. Ὁ δὲ στρουθὸς ὁ Λιβυκὸς ὄρνις μὲν ἐστι. πτεροπτὸς δέ. οὐ πέπαται δὲ ᾗ τὸ τὰ πτερὰ αὐτῷ μὴ ἱκανεμένων εἰς διβάσπτωσιν, τετρακτυλὰ γάρ. ἐκὶ δίπους μὲν ἐστι, ὡς ὄρνις. ὀνυχίας δέ, ὡς τετράπους. ἀλλὰ ᾗ μονόπωκον ὑδὲ τῇ ὀρνίθων ἐστὶν, εἰ μὴ μόνος ὁ κόκκυξ, διὰ τὸ ἰμυρὸς τὸς αὐτοῦ φύσεως. ὅτι δὲ ἰμυρὸς, δῆλον ἐκ τῆς θηλίας αὐτοῦ. ἐκὶ ᾗ οὐ μὴ δὲ θηλῆς, οὐκ ἂν ὑπὸ πάντων ἰδιώκειτο τῇ ὀρνίθων, κάντοῦθεν ἐν ἀλλοτρίαις ἐτίτθαις γεννῶσις. παπαιχοῦ δὲ ἡ ἰμυρότης αἰτία θηλίας ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτο σι παραδρομὸς ἀγαπητὸ βούλομαι παραδεξέτερος, καὶ μᾶλλα τῇ ἄλλων ὄν, ὃ περὶ ὀρνίθος τοῦ κελομένου Μέροπος ὁ Λιλιακὸς ἱστορεῖ. Μέροψ, λέγων, τὸ ὄρνεον ἐκτυπᾶσαι πέπαται. καὶ ἐπειτά μοι Σαμαίζειν τῶν ἐπιστήμων ἀνάρραν, ὧν ἐκεῖνο ἀγνὸ τὸ ζῶον. Τὰ δὲ τὸν ἀλεκτρυόνα τυπτὸς ᾄδειν ἐν ὡρισμένοις καιροῖς οὐ πρὸ πολλοῦ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς, τινὲς μὲν ἐρμηνεύσαντα οὕτως, ὅτι θερμώτατον ὂν τὸ ζῶον, καὶ λίχνον περὶ τὰς τῆ τροφὴν ὁρμὰς, τὴ μὲν ἐμφυτὴν θερμότητι ταχύτερον πέπτειν τῶν διδομένων τροφῶν. τῆ δὲ λιχνείᾳ τῆς φύσεως προσπαφωσὲς τῶν περὶ ταῦτα ὁρμῆσι, αἰσθὲς προσκαλούμενος τὸν σιτίζοντα. ἐτροι δὲ φασιν, ὅτε καὶ ἕκαστον τῆ ἐπιτιθέναι ὄντων καὶ γνωμέτων ἑπάστῳ τῆ φωτηρῶν ἀνατολῶν, ὥςπερ ὁ λωτὸς τὸ φυτὸν ἡλιακὸν ἐστι. ὅθεν ἀνατέλλοντι μὲν τῆ φωτηρὲ ἐξαπλοῖ τὰ φύλλα, δυόντι δὲ συρίλλει. εὖπο μὲν οὖν καὶ ὁ ἀλεκτρυὼν ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν πάζει ἐοῖ. ταῦτα τι. ᾗ ὡρὸς ἀνατολὴν ὑπαιάντοτε τῆ ἰδίᾳ ἀρχηγέτῃ, ἀπορῆπος ᾗ φυσικῶς ἐπιγάπτυται, ᾗ ὥςπερ φῶλιν αὐτῷ ποιούμενος, ὑπνωμεμφυλίᾳ τ᾽ τὸν φωνὴ, ᾗ μέγα βοᾷ. ᾗ ὕτοι μὲν ὕτως.

Σὺ δὲ ἀγαπητὲ, τὰς τοιύτας φωνὰς μετὰ τῆ μύθων ἀριθμεῖν μὴ δίδιδι. τὸν γὰρ ἀλεκτρυόνα νυκτὸς ἐπαῖζεν θεὸς ὁ κηδεμὼν πάντων Θεὸς, ὡς ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἄκοπτος τῆς κλίνης ἐγείρεθαι, ᾗ μὴ τὸν ὕπνῳ καταπαλίσκειν ὅλῳ ὑπὲ κενὸς· ἀλλὰ τοὺς μὲν εἰς ἐργασίαν ἐκτρέπεθαι, τοὺς δὲ ὡρὸς θείαν διξολογίαν ἀτίςαθαι· τοιῦτα τὸν Θεὸν τῇ διὰ λόγων, ᾗ διὰ ζώων παιδεύοντο. ᾗ ὡρόχρις τῆ

Σολομῶντι λέγοντι· Ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὦ ὀκνηρέ. Γίνωσκε δὲ ᾧ τοῦτο, ὅτι τὴν μυῖαν Ἀττικὴ μέλιτι μὴ ἐπικαθῆσθαι φασί. Σύμοις γὰρ τὴν Ἀττικὴν κομᾶσθαι ἔφη Σειδᾶσθαι, οἷς ἐφιζάνουσιν Ἀττικαὶ συχνότερον μέλισσαι. ὁσιώτερον δὲ βεμιστὸν ἔχειν τὸν ὀσφρησιν. διὸ καὶ θᾶττον ἐραστὴ νιν Ἀττικῆ μυῖα ἢ ἐπιπάθηται μέλιτι.

Γίνωσκε δὲ πρὸς τούτοις, ὅτι μυῖαι μὲ μέλισσαι μὲ μύρμηκες ὑπὸ ἠλαίου ἀπόλλυνται, διότι τὰ ἀναπνευστικὰ σφέα ἔχει. τὸ δὲ ἠλαιον γλίσχρον ἐμφράττει αὐτά. πάρεχουσι δὲ ταῦτα φῶ οἱ ὄφεις ὑπὸ τῆ βαρυοδμίαν. τὸ γὰρ παρ' αὐτοὺς φερόμενον τῆ ἀναπνεόντων ἐμφράττεται ὑπὸ τῆς τῆ θυμιωμένων παχύτητος. ἐπὶ γὰρ τοῦτο φῶ τὸ τῆς ἐλαίφου κίρας θυμιώμενον φεύγει ὁ μᾶλλον ὁ ὄφις. λιπαθυμεῖν δὲ αὐτὸν ἀναγκαῖον. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούνοις τοὺς ὀφεις οὐεβλόχον κύειν καὶ ἐκφορὸν ἡ φύσις ἐκ ἔδωκεν. ἔχυς ἰδοῦ καὶ τὰ τῆς πέμπτης ἡμέρας.

Solomon dicat, audi. Ad formicam, ignave, Prov. 6. 6. te confer. Hoc etiam animadverte, quod muſcam Atticis melli negant inſidere. Nam thymo Atticam abundare videmus, cui herbæ ut plurimum apes Atticæ inſident. quo fit, ut mel Atticum etiam odorem habeat aſſeriorem. Idcirco melli Attico, tamquam ſacro, muſcæ non inſident: ſed ut maxime cum ſtrepitu circumvolent, ab direptione tamen laborum apis Attica arcentur. Cur muſcæ, apes, formicæ melli Attico fugiunt.

Præter hæc ſcire debes, muſcas, & apes, & formicas oleo extingui. Nam vaſa, quibus reſpiratio fit, funt eis anguſta, quæ ab oleo natura lento viſcoſoque facile obſtruuntur. Idem ſerpentibus accidit, offerentibus ſe rebus, quarum gravis eſt odor. Etenim anguſtia meatuum in eis reſpirationi deſtinatorum per ſuffitum craſſitiem obſtruitur. Qua ipſa de cauſſa fit, ut carnu cerrimum ſerpentes fugiant, quam res illas odoratas. Quippe ſerpentem in prorſus exanimat. Supra omnia nobis in hoc etiam, fili, eſt inquirendum. Veſicam illam, qua urina excipitur, itemque renes avibus idcirco natura non dedit, quod ad producendas pennas ſuis & velica multo humore opus erat. Atque etiam ipſa volandi exercitatio facile humorem in eis aſſumit. Præterea quum fercus excernunt, non parum humoris ſimul exit. quamobrem urinæ receptaculum in avibus natura non condidit. En habes & quintæ diei opera. Apes, formicæ in oleo extinguuntur. Serpentes corpora cervina fugiunt. Cur veſicæ renes avibus non ſint. pag. 48.

ΑΡΧΗ ΤΗΣ ϛ'. ΗΜΕΡΑΣ.

DIES SEXTA.

ΕΝ δὲ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐκ τῆς γῆς ἐξάγει τὰ πετραπόδα. καὶ ἔστι γάρ, φησίν, ὁ Θεὸς· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν. ἀλλ' ἐπιπεδῶσιν οἱ Μανιχαῖοι κράπεδα, ψυχὴν ἐπιδιδύντες τῇ γῇ. μεταβάλλουσι δὲ προφανῶς. ὡδὲ γὰρ ἐποίθη εἶπεν, ἐξαγαγέτω ψυχὴν, τὸ ἀπροκάλυπτον αὐτῆ φροντίσωμεν· ἀλλ' ὁ δὲς τὸ φοίσαγμα, καὶ τῶν τὰ ἐξαγαγέν αὐτῆ διώμασι ἐχαρίσατο. οὐτε γὰρ ἀπὸ ἠκουσεν ἡ γῆ, βλαστησάτω βοτάνην χόρτου ᾧ ξύλον κάρπιμον ποιῶν καρπὸν, κακρομμένον ἔχουσα τὸν χόρτον εἰξύνεγκεν, οὐδὲ τὸν φοίνικα, ἢ τῶν ὁρμὸν, ἢ τῶν κυπάρισσον κατὰ τόπου κακρομμένην ἐν ταῖς ἑαυτῆς λαγόσιν ἄνικα φορὸς τῶν ἐπιφανεσιν. ἀλλ' ὁ Θεὸς λόγος φύσις τῆ γινομένων ἐστὶ· ἐξάγει λοιπὸν ἡ γῆ οὐχ ὅτιρ ἔχει, ἀλλ' ὅτιρ σπέισσι κτίσει, Θεὸς βωρομένου τῆς ἐπιρχείας τῶν διώκειαν. εἰ γὰρ καὶ φυτικὸν λόγῳ τὰ πάντα γίνεται σπέιρον, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἐρχόμεσι καταρχὰς τῶν ὁρμῶν. κατὰ τοῦτο

Basilii locus hinc ab. ſque a verſione Leunclavii.

Βασίλειος ὁ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι ποτὲ μὲν ἡ φύσις ἅπασα κατὰ τῶν ἀκολουθίαν, θείῳ δὲ προστάγματι διὰ πάσης ἀρχῆθεν λαλησάσης τῆς κτίσεως. ἐξάγει μὲν οὖν κατὰ τῶν ἐκτῖλν ἀπὸ τ' γῆς τετράποδα.

Ἀλλ' ἐπαῦσα ζωῆσαι ἄχιστ, ἀγαπητ, τίνος ἕνεκεν τοὺς μὲν ἰχθύας ἀλογίας πξίωσεν ὁ Θεὸς, αὐξάνεδι ᾗ πληθυνέδι εἶπεν; ἐπὶ δὲ τοῖς χερσαίοις τῦτο οὐκ ἐποίησ; Ὁ λόγωμεν ὅτι διὰ τῶν ἐπὶ τῇ ὄφει μὲν ἡ πολὺ γινομένων κατάρασ. ἐπειδὴ γὰρ ἐφορίσθη ὁ Θεὸς, ὅτι διὰ τὸ ὄφιως ἀπατηθῆναι ὁ ἄνθρωπος, κρπιδῦσι αὐτὸς ὁ ὄφις ἀρὰ ὑποπεσόντα. τότε χρεῖα ἀλογίας ἀξίωσε τὰ χερσαῖα οὐκ ἠθέλησε, ἵνα μὴ ἐμβρδεὶη τὰ αὐτὰ ἀλογῶς καὶ καταραμῶμος, ὡς ὁ Θεόπιστός φησιν Ἀνασάσιος. ἀλλ' ἡ

Solomon dicat, audi. Ad formicam, ignave, Prov. 6. 6. te confer. Hoc etiam animadverte, quod muſcam Atticis melli negant inſidere. Nam thymo Atticam abundare videmus, cui herbæ ut plurimum apes Atticæ inſident. quo fit, ut mel Atticum etiam odorem habeat aſſeriorem. Idcirco melli Attico, tamquam ſacro, muſcæ non inſident: ſed ut maxime cum ſtrepitu circumvolent, ab direptione tamen laborum apis Attica arcentur. Cur muſcæ, apes, formicæ melli Atticum fugiunt.

Præter hæc ſcire debes, muſcas, & apes, & formicas oleo extingui. Nam vaſa, quibus reſpiratio fit, funt eis anguſta, quæ ab oleo natura lento viſcoſoque facile obſtruuntur. Idem ſerpentibus accidit, offerentibus ſe rebus, quarum gravis eſt odor. Etenim anguſtia meatuum in eis reſpirationi deſtinatorum per ſuffitum craſſitiem obſtruitur. Qua ipſa de cauſſa fit, ut carnu cerrimum ſerpentes fugiant, quam res illas odoratas. Quippe ſerpentem in prorſus exanimat. Supra omnia nobis in hoc etiam, fili, eſt inquirendum. Veſicam illam, qua urina excipitur, itemque renes avibus idcirco natura non dedit, quod ad producendas pennas bus & velica multo humore opus erat. Atque etiam ipſa volandi exercitatio facile humorem in eis aſſumit. Præterea quum fercus excernunt, non parum humoris ſimul exit. quamobrem urinæ receptaculum in avibus natura non condidit. En habes & quintæ diei opera. Apes, formicæ in oleo extinguuntur. Serpentes corpora cervina fugiunt. Cur veſicæ renes avibus non ſint. pag. 48. Cur veſicæ reni. ta careant.

DIES SEXTA.

SEXTA die Deus e terra beſtias quadrupedes producit. Inquit enim hiſtoriæ ſcriptor: Dixit Deus, Edat terra animam vivam. Profiliunt hic contra nos Manichæi, qui terræ animam indunt. Verum manifeſto deſipiunt. Non enim propterea quod dixit Deus, Edat animam: id edidit, quod erat in ea quaſi reconditum: ſed mandatum hoc vias æque facultatem edendi terræ largiebatur. Quippe quum audiit terra, Pariat herbas gramineas, & arbores fructiferas, quæ fructum edant: non idcirco gramen inutus abditum prodult, nec palmam, vel quercum, vel cupreſſum intra ſinus ſuos occultatam, in luperfeiem eduxit: ſed ipſa Dei oratio rerum, quæ exiſtunt, ipſa natura eſt. Itaque terram non quod continebat, edit: ſed quod hodie poſſidet, largiente nimirum Deo vim efficaciatis. Quamvis enim ratione naturali oriuntur hodie omnia, tamen inde profecta ſunt in ipſo rerum exordio ſecundum ſeriem ſuam, idque per mandatum divinum, quod in creatione pronuntiatum ubique fuit. Itaque ſexta die, ea diximus, beſtias quadrupedes e terra produci.

Hic vero inquiri operæpretium eſt, quamobrem Deus imprecatione fauſta plices quidem dignatus fuerit, quum hiſce verbis uteretur: Fœcificare ac multiplicamini: verum in terreſtribus idem non fecit? Reſpondemus autem factum id eſſe propter exſecrationem ſerpentis, quæ non multo poſt ſubſequuta eſt. Nam quia futurum proſpiciebat Deus, ut homo per ſerpentem deciperetur, eaque de cauſſa ſerpens exſecrationi ſubjiceretur: idcirco terreſtres beſtias imprecatione fauſta noluit prius dignari, ne deprehenderetur eadem & imprecatione fauſta, & exſecratione proſequi, ſicut alt cus. Anaſtaſii locus.

vir divinus Anastasius. Videtur autem natura pilcium tenui quadam & vili omnino vita frui, propterea quod in aquæ crassitie degant. Nam & gravis ac difficilis est ipsis aqua, & obesum cernunt. Nec recordatio est apud ipsos ulla, nec imaginatio, nec rei confuetæ agnitio. At vero de terrestribus quid opus est multa commemorare? Sunt his acres sensus, & rerum præteritarum recordationes.

Edit. Paris. pag. 49.

Novit vocem conjugem sibi ac familiarem asinus. novit viam, quam sæpius trivit, ac nonnumquam etiam viæ dux est homini, (qui aberravit. Audius aurem acri monia tanta in hoc est animali, quanta effe in alio nullo terrestrium perhiberit.) In camelo quæ injuriarum sit memoria, quæ iracundia, quæ in ira perseveratio, quo pacto quis explicet? Si vel olim verberatus fit, ira diuturno tempore veluti pœna quodam recondita, quanprimum se oportunitas obtulerit, vicem refert. De elephanto hujusmodi quidam memoriæ proditum reperimus. Quum in hippodromum deduceretur elephas, quemdam magistrum ferarum & cicuratorem in millisario sedentem interfecit, immaniter adversus illum cum dentibus suis ſtruens. Ejus rei causſa erat, quod is ante noctes decem annos elephantum ferro percuſſerat, quum id temporis per eundem locum ad hippodromum deduceretur. Pardales naturalem quamdam adversus homines iram fovent, ac plerumque conſueverunt in oculos hominum inſilire. Quin pictos etiam in chartis lacerant.

Asini audimacer.

Cameli vindifix cupiditas.

Diutrmia in elephantis ira.

Pardalis hominem maxime odit.

Leonis quoque mores & indolem non abs re quis admiretur, nimirum vitam ejus ſolitariam, & abhorrentem a ſui generis animalium ſocietate naturam. Nam quum ſit quaſi quidam bruterum tyrannus & rex, pari eſſe cum cæteris honore dignitateque recuſat, propter quamdam inditam ipſi a natura ſuperbiam. Conſimiliter cibum hefternum non ſamit. Eidem inſtrumenta vocis tanta natura dedit, ut quum animalia pierasque velocitate ſuperet, ſolo ſæpenumero ſemet rugitu ſuo prodat. Indicare hoc ipſum vates etiam Davides voluit ſacre verbis: Tamquam leo abditis in locis inſidiatur. Nam ex iis repente proſiliens, magno clamore ſublato, animalia præterennia ſiſtit, &hoc modo capta devorat. Itaque præclare vates air: Caruli leonini rugientes, ut prædam faciant. Neque vero nos homines, quamquam rationis beneficio ſimus ornati, tam egregie nobis conſtare poſſumus, quam ipſa bruta animalia rationes ſe conſervandi norunt; & unde male adfectis " ..... Urſus enim ſæpenumero graviſſimis vulneribus adfectus, ſibimetipſi medicinam facit: dum verbaſco, naturalem ſiccitatem habente, vulnera obſtruit. Etiam vulpem lacryma pinus ſeiſtam curantem videre eſt. Teſtudo viperæ carnibus ſatiata, per contrariam origani vim, quominus a re venenoſa lædatur, efficit. Serpens oculos læſos ſanitati reſtituit, " malathris paſſus. Novit & cervus, quemadmodum Æſianus tradit, ſeiſtam flore quodam curare, ſi quando telo læſus eſt. Camelus humores perfuſos evomere novit, contactis humidis quercus ſolis. Nec canis ignorat, viride gramen nigræ bilis expurgandæ vim habere. Hirci ſcamoniam crudi tatis remedium eſſe ſciunt. Pardalis cruorem capra ſilveſtris ſibi ſalutarem exiſtimat. Accipiter volucris ſuccum lactucarum, quarum ſolia ſunt amara, caligantium oculorum

Leonis natura.

Pſal. 10. 9.

Pſalm. 103. 21.

Sanitas reparatur. Hirundinum vulnera ſua ſanant. Qui vulpes.

Teſtudo.

pag. 50. Serpens. Malathrum.

Cervus.

Camelus.

Canis.

Hircus. Pardalis.

Accipiter.

Cygnus.

A μὲν τῶν ἰχθύων φύσις διπλασίονος δυσὶ μετέχειν ζωῆς, διὰ τὸ ἐν τῷ παχυνθῆναι τὸ ὕδατος διαστάδιον· καὶ γὰρ παρ' ἐκείνοις βαρεῖα, ᾗ ὄρασιν ἀμβλύς, ᾗ οὔτε τις μνήμη παρ' ἐκείνοις, οὐδὲ φαντασία, ἐπὶ συνήθους ἐπιγνώσεις. ἐπὶ δὲ γε τοῖς χερσαίοις τί χρὴ λέγειν; ἄκρα δ' αἰσθήσεις τετράπωται, καὶ ἀναμνήσεις μνήμαι τῶν παραληθόντων ἐν αὐτοῖς.

Οἶδε γὰρ σωνιὸν φωνὴν ὁ ὄνος. αἶδε δὲ καὶ τὴν πολλάκις ἰβαδίσαι, καὶ που ἔθηγὸς ἐνίοτε γίνεται τῶν χωρεύων ἴχνη . . . . . Τὸ δὲ τῶν καμήλων μνησικακὸν ᾗ βαρύμηνιν καὶ θυμικὴς ὀφόδρα, πῶς ἄν τις, ἐν λιπῇ; πάλαι ποτὲ πληγήσασα κάμηλος μακρὸν χρόνον παμέσαμένη τὸν μῆνιν, ἐπειδὰν εὐκαιρίας λάβοιτο, τὸ κακὸν ἀντιδίδωσι. Τῶν δ' ἐπὶ ἐλέφαντος ἰσχυρότερον δύρωμεν. ποτὲ γὰρ εἰς ἱπποδρομίας ἐλήφας ἀπαγόμενος, καπηδάκτιλον τινὰ καθῆμενον ἐν τῇ μελίᾳ φόνιε πεποίηκε παραπλήσιον, ᾗ τῶν ἐθέντων αὐτὸ ἀπαιδεῦς πως ᾗ ἀτάκτως ὁρμήσας κατ' αὐτὸ. τὸ δ' αἴτιον, ὅτι φορὰ δίκαι ἐκείνοις ὁ τοιοῦτος καπηδάκτης ἐνδήχθη αὐτὸν ἀπαγόμενος, ᾗ τότε εἰς ἱπποδρομίας διὰ τὸ αὐτὸ τόπου. ᾗ τὰ μὲν τῶ ἐλέφαντος τοιαῦτα! Αἱ δὲ παρδάλεις φυσικῶς τινα ἔχουσι φορὰ πὸς ἀνθρώπου ὀργίλη, ᾗ πφόνασι μᾶλλον τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἀνθρώπων ἐφάλλεσθαι. ἀλλὰ ᾗ ἐν χέρνι ἰδιότης τῶ πανθήτε ἀνθρώπου, ὃς που φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος, τὸν χάρτλω ἀπαρτάτοιον.

Ἰκανὸς δὲ θαυμάσιν ἀν τις ᾗ τὰ τοῦ λέοντος. τὸ μοναρχικὸν αὐτὸ τῆς ζώης, τὸ ἀκολουθητὸν φορὸς τὸ ὑμέφυλον. σὸν γὰρ τις τύραννος τῶν ἀλόγων διὰ τὴν ἐκ φύσιως ὑπηρφάνια, γλῶ φορὸς τὰς πολλὰς ὁμοτιμίας οὐ καπιδέχεται. ὥστε οὐδὲ χρῖζῶ τροφὴν φορσίτεται. ᾗ ᾗ πλεπαύτε ὄργικα ἡ φύσις ἐπέδωκεν, ὥστε πολλὰ τῶν ζώων ὑπερβάλλοντα τῇ ταχύτητι, μόνῳ πολλάκις ἀλίσκεται τῇ βρυχήματι. ᾗ τοῦτο Δαβὶδ ὁ φορφητὴς ὑπεμφαίνει λέγων · ὁ λέων ἐνδρυὶς ἐν δοτακρύφῳ. αἴφνης γὰρ ἐκδὶθη καὶ μέγα βοήσας, τὰ παρεδέλοντα τῶν ζώων ἴσασθαι ποιεῖ, καὶ οὕπως ἐθέλει καπελαμβάνον αὐτά. καλῶς δὲν ὁ φορφήτης ἔλεγε · σκύμνοι ὠρυόμενοι · καὶ τὰ λοιπά. οὐ τοσοῦτον δὲ ἡμεῖς οἱ λόγῳ τετιμημένοι, ὅσον αὐτὰ θήπτα τὰ ἄλογα ζῶα, γλῶ οἰκείαν αἴδεσι σωπεῖαι, καὶ ὅδε αὐτοῖς πεδαιομένοις ᾗ ὑγείᾳ φροσγίνεται. Ἀρκτος γὰρ πολλάκις βαδυπάτους καπαπρωθέσα πληγαῖς ἑαυτῆι ἰατρεῖα, τῇ φλόγμῳ, τούτῳ ἔμφὰν γλῶ φύσιν ἴχνεσι τὰς ὠτειλὰς παραβύουσα. ἰδιος δ' ἀν καὶ ἀλώπηκα τῇ δακρύῳ τῆς πίτνος ἑαυτῆι ἰαπρδύουσαν. Χελώνη δὲ σαρκῶν ἐχιδῆνας ἐμφορθέσα, διὰ τῆς ὀσυγάνου ἀντιπαθείας φθύγεα γλῶ βλάβλω τὸ ἰοβόλου. Καὶ ὄρις γλῶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς βλάβλω ὀξίατα βοσκηθεὶς μάλαθρα. Ὀλίδι δὲ καὶ ὁ ἔλαφος καθὰ φησιν Αἰλιανός, Θεραπεύειν ἑαυτὸν ἄιδες τινί, ἐὰν ποτε ὑπὸ τοῦ βέλους τρωθῇ. Οἶδε δὲ καὶ κάμηλος κνωμμένους χυμοὺς ὀζυμένη ἐ φύλλων ὑγρῶν ἐφάλοπτο δρυός. ἀλλὰ καὶ κύων οὐκ ἀγνοεῖ χολῆς μελαίνης χλωρὰν ἄγρωστιν εἶναι καθάρσιον. ἀλλὰ καὶ τράγοι τῶν ἀσκαμμένων τὰς ἀπειλίας ἀλέξιπτερον οἴδασι. Καὶ πάρδαλις λύθρον αἰγὸς ἀγρίου σωτήριον οἴεται. καὶ πτίωὸς ἱέρακ τὸν ἐπὶ τῷ πε-

Ἐπὶ δὲ τοῦ.

Περὶ καμήλου.

Περὶ ἐλέφαντος.

παρδάλεως.

κροφλῶν. Σκιλλαίων ὀπτικὸν ἀχλὺς ὑπίσταται φάρμακον. ᾗ κύκνοι δὲ βατράχῳ ἐξίστις, τὰ λυπηρὰ ἀπαλλαγὴν ἀφέντων. φάσγανοι ᾗδι. γῦπες ᾗ καθαροι τῶν ῥάδων ὀσμῇ. ἀλλὰ ᾗ ὄφις ὁ Λιβυκὸς ὑποτρέφεται πύγανον. Ψυχὰς δὲ ᾗ ξηρὰν ᾗ ῥιφαίδη τῶν φύτων πληρούμενος, ὑπὸ τοῦ ξηροῦσθαι ὅστις λεπτολογικὸν ἀναγκάζεται, ὥσπερ ὑπὸ κραιπάλης τινός, ᾗ σωτερείας ταῖς ὑπερβολαῖς. ἔτεθ᾽ δὲν καθὰ ὄπτιν ᾗ τὸν χειμῶνα ᾗδ᾽ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ψυχροποτος.

Οὕπω μὲν ὧν τὰ ζῶα πάντα φυσικῶς οἶδε τὸ, τὸ σωμεῖον, τὸ, τὸ ὀλίθριον. αἱ δὲ παρ᾽ αὐτοῖς φροντίσεις τῆς περὶ τὸν αἷμα μεταβολῆς. . . . . .

. . . . . ᾗδὲ δέ τινες τῇ φιλοπόνων ᾗ τὸν χρόνον ἐχέτωσ᾽ ὑπάρχειν δίκαιος ἀσκητοὺς τῇ ἑαυτὸ καταδύσει μηχανικωτέρους. καὶ μὲλλοντος Βορέου πνεῖν, ὑποφράσσεται τὴν ἀρκτῶαν, Νότου δὲ πάλιν μεταβάλλοντος, εἰς τὴν φροάρκτιον μεταβάσεσθαι.

Ἀλλὰ ᾗ τὴν τῇ αἰθυπνείαν πεμψίαν μεγάλην παρὰ τοῖς ζώοις ἰδοὺ τις ἄν. εἰ μὲ ᾗδ᾽ ἦτο ἦν, ἀλ᾽ ἄν ἀρετὴς ἐν μυείοις φοβάνοις τῇ σκιλὸν ἑξαλόμβος, τὴν τε χροιὰν ᾗ φωνὴν τὴν μπέρος ἐπίγνεσ, ᾗ ἀφὸς ἐκόνλω ὑπείγετο, ᾗ τιμὴν πολλὰ παραδείγματ᾽ ἐνδα τοῦ βαρυκόμμα. ἴσ᾽ ᾗ δὲ παρ᾽ αὐτοῖς αἰθησις τῆς ἡμέρας καταλήγων ὀξυτέρα, καθ᾽ ἣν ἑκάστῳ πάρεσ᾽ τὸ οἰκεῖον ᾠδήσασθαι. ὅπου οἱ ὀδόντες τῇ σκιλικοὶ, ᾗ ὅμως ᾗδ᾽ τὸ τόματος ἀμωιῶσι τὸν λυπήσαντα. ὅπου τὰ κέρατα τῇ μέχρι, ᾗ οἶδὲ πῶ τὰ ὅπλα αὖτῇ ἐκρινόντεσ. καλῶς ὧν ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγε φύσεις ζώων ἀδίδακτοι.

Τὸ δὲ τὸ κυνὸς μνημονευτικὸν τίνα τῇ φορὸς τὰς διηγήσεις ἀγαπᾷσθαι ᾗ κατηχικώσ; ὅπου γὰ καὶ φοιδᾶθέσι διανόπας κατ᾽ ὀρμὴν πολλοὶ τῇ κυνῶν ἐπαποδιδόντες μνημονεύονται. ᾗδὲ δέ τινες ἐπὶ Θρᾴκῃ τῇ παῖδα ᾗ ἀθηγοὶ τοὺς ἐκζήσαι τὰς φοίτας ἐγίνοτο, ᾗ ὑπὸ δίκλου ἀχθῆναι τὰς κακούργως ἐπαίσασ. κύων γὰρ τις ἐστῇ παιδοχρὴν τὸν φορέα ἰδὼν τὸ Κυβίς αὐτὸ, κρέτωδθ᾽ ἁρπαπὲς κατ᾽ αὐτὸ χρησάμβος ὑλακῇ, ὥσ ἀγαδὼν ὑπομίσω ἐδικὰς τοὺς περὶ αὐτὸ. ἐφ᾽ ᾗ ᾗ εἰς κρίσιν αὖτὸ ἀχθέντα ὡς κακούργον ἐκόλασαν.

Ἀλ᾽ ὅρα σοφίαν Θεῶ, πῶς τοῖς σαρκοφάγοις ζώοις ὀξὺς τὰς ὀδόντας ὑπῆρωσε, τοσοῦτον τῇ χρέπ᾽ ὧν. αὐτοῖς φορὸ τὰς βοῦς εἴδος. ἀ δὲ ἐξ ἡμιόνου ἀκίνσαι τοὺς ὄδοντ, ποδικὰς ᾗ ποικίλας ὑποδήκας τῇ βοῶν παρεκδύσασ. ᾗδ᾽ δὲ τὸ παρὰ τὸν φορέτου μὴ ἀρκοῦσθαι καταλεπτυόδαι τὸν βοῦν, ἴδιόν αὐτοὺς τὸ καταποδὸν πάλιν ἀναπίμπθαι, ὥστε καταλαδὸν τῇ μυρικυσμῷ φροσοκεῖδθαι τῇ τροφομίνῳ. ἀλλὰ ᾗ τοῖς ὅπλοις αὐτοῖς. τὰ ζῶα φορὸς ἀλλήλοι δυνηρχὶ. κᾷ τὰ ἴδια δὲ τῇ ψυχῶν, καθὰ ᾗ ὁ Ἀριστοτέλης φησί, διέδωσεν ὁ Θεὸς ᾗ τὰς τὰ σωτῆρας. Σκιλλαίων ὀπτικὸν ἀχλὺς ὑπίσταται φάρμακον. ᾗ κύκνοι δὲ βατράχῳ ἐξίστις, τὰ λυπηρὰ ἀπαλλαγὴν ἀφέντων. φάσγανοι ᾗδι. γῦπες ᾗ καθαροι τῶν ῥάδων ὀσμῇ. ἀλλὰ ᾗ ὄφις ὁ Λιβυκὸς ὑποτρέφεται πύγανον. Ψυχὰς δὲ ᾗ ξηρὰν ᾗ ῥιφαίδη τῶν φύτων πληρούμενος, ὑπὸ τοῦ ξηροῦσθαι ὅστις λεπτολογικὸν ἀναγκάζεται, ὥσπερ ὑπὸ κραιπάλης τινός, ᾗ σωτερείας ταῖς ὑπερβολαῖς. ἔτεθ᾽ δὲν καθὰ ὄπτιν ᾗ τὸν χειμῶνα ᾗδ᾽ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ψυχροποτος.

Οὕπω μὲν ὧν τὰ ζῶα πάντα φυσικῶς οἶδε τὸ, τὸ σωμεῖον, τὸ, τὸ ὀλίθριον. αἱ δὲ παρ᾽ αὐτοῖς φροντίσεις τῆς περὶ τὸν αἷμα μεταβολῆς. . . . . .

. . . . . ᾗδὲ δέ τινες τῇ φιλοπόνων ᾗ τὸν χρόνον ἐχέτωσ᾽ ὑπάρχειν δίκαιος ἀσκητοὺς τῇ ἑαυτὸ καταδύσει μηχανικωτέρους. καὶ μὲλλοντος Βορέου πνεῖν, ὑποφράσσεται τὴν ἀρκτῶαν, Νότου δὲ πάλιν μεταβάλλοντος, εἰς τὴν φροάρκτιον μεταβάσεσθαι.

Ἀλλὰ ᾗ τὴν τῇ αἰθυπνείαν πεμψίαν μεγάλην παρὰ τοῖς ζώοις ἰδοὺ τις ἄν. εἰ μὲ ᾗδ᾽ ἦτο ἦν, ἀλ᾽ ἄν ἀρετὴς ἐν μυείοις φοβάνοις τῇ σκιλὸν ἑξαλόμβος, τὴν τε χροιὰν ᾗ φωνὴν τὴν μπέρος ἐπίγνεσ, ᾗ ἀφὸς ἐκόνλω ὑπείγετο, ᾗ τιμὴν πολλὰ παραδείγματ᾽ ἐνδα τοῦ βαρυκόμμα. ἴσ᾽ ᾗ δὲ παρ᾽ αὐτοῖς αἰθησις τῆς ἡμέρας καταλήγων ὀξυτέρα, καθ᾽ ἣν ἑκάστῳ πάρεσ᾽ τὸ οἰκεῖον ᾠδήσασθαι. ὅπου οἱ ὀδόντες τῇ σκιλικοὶ, ᾗ ὅμως ᾗδ᾽ τὸ τόματος ἀμωιῶσι τὸν λυπήσαντα. ὅπου τὰ κέρατα τῇ μέχρι, ᾗ οἶδὲ πῶ τὰ ὅπλα αὖτῇ ἐκρινόντεσ. καλῶς ὧν ὁ Ἱπποκράτης ἔλεγε φύσεις ζώων ἀδίδακτοι.

Τὸ δὲ τὸ κυνὸς μνημονευτικὸν τίνα τῇ φορὸς τὰς διηγήσεις ἀγαπᾷσθαι ᾗ κατηχικώσ; ὅπου γὰ καὶ φοιδᾶθέσι διανόπας κατ᾽ ὀρμὴν πολλοὶ τῇ κυνῶν ἐπαποδιδόντες μνημονεύονται. ᾗδὲ δέ τινες ἐπὶ Θρᾴκῃ τῇ παῖδα ᾗ ἀθηγοὶ τοὺς ἐκζήσαι τὰς φοίτας ἐγίνοτο, ᾗ ὑπὸ δίκλου ἀχθῆναι τὰς κακούργως ἐπαίσασ. κύων γὰρ τις ἐστῇ παιδοχρὴν τὸν φορέα ἰδὼν τὸ Κυβίς αὐτὸ, κρέτωδθ᾽ ἁρπαπὲς κατ᾽ αὐτὸ χρησάμβος ὑλακῇ, ὥσ ἀγαδὼν ὑπομίσω ἐδικὰς τοὺς περὶ αὐτὸ. ἐφ᾽ ᾗ ᾗ εἰς κρίσιν αὖτὸ ἀχθέντα ὡς κακούργον ἐκόλασαν.

Ἀλ᾽ ὅρα σοφίαν Θεῶ, πῶς τοῖς σαρκοφάγοις ζώοις ὀξὺς τὰς ὀδόντας ὑπῆρωσε, τοσοῦτον τῇ χρέπ᾽ ὧν. αὐτοῖς φορὸ τὰς βοῦς εἴδος. ἀ δὲ ἐξ ἡμιόνου ἀκίνσαι τοὺς ὄδοντ, ποδικὰς ᾗ ποικίλας ὑποδήκας τῇ βοῶν παρεκδύσασ. ᾗδ᾽ δὲ τὸ παρὰ τὸν φορέτου μὴ ἀρκοῦσθαι καταλεπτυόδαι τὸν βοῦν, ἴδιόν αὐτοὺς τὸ καταποδὸν πάλιν ἀναπίμπθαι, ὥστε καταλαδὸν τῇ μυρικυσμῷ φροσοκεῖδθαι τῇ τροφομίνῳ. ἀλλὰ ᾗ τοῖς ὅπλοις αὐτοῖς. τὰ ζῶα φορὸς ἀλλήλοι δυνηρχὶ. κᾷ τὰ ἴδια δὲ τῇ ψυχῶν, καθὰ ᾗ ὁ Ἀριστοτέλης φησί, διέδωσεν ὁ Θεὸς ᾗ τὰς τὰ σω-

feit eſſe remedium. Cygni ranas devorantes, adfectione quadam ſibi moleſta ſeſe liberant. Vultures & ſcarabei roſarum odorem fugiunt. Serpens Libycus rutam ſibi averſatur: nam quum natura frigidus, ſicut & hyemem, propter nimium ſcilicet frigus. Vultur & ſcarabeus rehuta. Serpens Lybicus.

Sic igitur animalia cunctа quid ſalutare ſit ipſis, quid exitiale, cognitum habent. Jam quæ ſunt apud ea rerum futurarum præſagia, verbi gratia, de aeris mutatione: (quam obiecto prudentiam rationalem quoque non obſcurant? Ovis adventante hyemeque parce autrimento veſcitur, quaſi quamdam ſibi commeatus copiam pro ſequentura inopia comparans.) Quinetiam homines indufitii terreſtrem echinum ſive erinaceum reſpirationes ſibi geminas excogitare ſuis in lultris obſervarunt. Quod ſi ſpiraturus eſt aquilo, partem aquilonalem obſtruit: quod ſi vento mutato ſtat auſter, ad foramen obverſum aquiloni ſe confert. Ovis ſenſum futu. Echini terreſtris ſolertia.

Etiam ſentiendi organorum in animalibus excellentiam quamdam cernere licet: abſque quo ſorec, agnus inter oves innumeras caulis incluſus exſiliens, colorem vocemque matris haud agnoſceret, nec ad eam ſe ſtudioſe conferret, præſtim quum ubera multa valde diſtenta grava-taque præterent. Nimirum eſt in eis ſenſus acrior, quam nos exiſtimemus: quo ipſo quælibet ab alienis ſua dignoſcunt. Necdum catulus dentes habet, ac nihilominus ſe ladentem ore vicilim ulciſcitur. Necdum cornua vitulus habet, ac nihilominus quo loco ipſi arma ſint proditura novit. Quanobrem præclare dixit Hippocrates: Animalium natura nihil habet a doctrina, velut adiciſtitum. Vis ſenſuum in animalibus. Hippocratis dictum.

Canis autem in reminiſcendo quemvis hominem erga bene de ſe meritos ingratum ac ſi-gratum pudore non adſcit? quando canines non paucos una cum heris ſuis in ſolitudine caſis occubuiſſe, litterarum monumentis proditur. Quinetiam, aliqui recenti adhuc facinore quærentibus homicidas ſe duces itineris præbuerunt, utque falſinorofi homines & improbi ad ſupplicia pertraherentur, effecerunt. Accidit enim aliquando, ut canis in diverſorio quodam eo conſpecto, qui herum ipſius interemerat, adverſus ipſum perpetuo latrans, ſuſpicionem de homine ſiniſtram moveret. Quamobrem is ad tribunal deductus, habita quæſtione ceu reus facinoris morte multatus eſt. Canis animal ingratum ac ſi-dioſum. Edit. Pariſ. pag. 51. Exemplum de cane aliquam memoratu.

Adſpice vero mihi Del ſapientiam. Carnivoris animalibus dentes acutos dedit, quod talibus eis opus eſſet, pro nutrimenti ratione, quo alerentur. Quæ vero dimidia ex parte dentibus armata & inſtructa ſunt, iis multas atque varias nutrimentorum velue apothecas & conditoria paravit. Nam quum ab initio nutrimentum non ſatis comminuatur, hoc eis dedit, ut quod degluti verant, rurſum egerant ſurſum, quod per ruminationem molliſcatum, in uſum nutriendi animalis cedat. Etiam armis ipſis inter ſe differunt animalia. Non pro indole ac moribus animorum, quemadmodum & Ariſtoteles ſcripſit corporibus quoque tam figuras, tum operationes Deus concedit. Ejus rei hæc Natura proviſa dentia. Ariſtoteles.

exempla ſunto. Lepori & cervo, qui animo formidoloſi ſunt, currendi facultatem dedit, ut venatorum manus effugiant. Apro, qui & animoſus, & admodum pugnax eſt, dentes exertos ac promptes dedit. Cornua tauro, leoni dentes & ungues largitur. Omnia denique armis idoneis inſtruxit.

Solum hominem nudum in vitam produ&ctum, rationis excellentia conſolatur. Nam cum ratione conjunctum eſt in res univerſas imperium. Per rationem homo volucres ex aere deducit, piſces ex aquis extrahit; per rationem reliqua perfecit omnia, quæcumque ſunt ad vitæ conſervationem ipſi neceſſaria, veſtes, armaturam, aliaque talia. Propietea manus etiam dedit ei Deus, ut earum operatio quiequid vellet abſque ullo impedimento efficeret. Differit de his Baſilius in enarratione ſua vatis Eſaiæ, verbis hujuſmodi. Brutis Deus videndi rationem facilem dedit, alimenta ultro oblata, tectum natiſque pilorum atque pennarum indumenta eiſdem poteſtas illa, quæ cunctorum eſt gubernatrix, largitur. Homini quem nudum creavit, omnium loco rationem tribuit, a qua retum parandarum artes ſunt profectæ, ut ea, quæ extruit ædes, ut textura,) ut cæteræ: ſuppleneſ nimirum animo per rationis excellentiam, quod corporibus deeſt. Poniſſet quidem homini naſcenti etiam præter rationem alia tribuere omnia, verum hoc modo rationis gratia beneficiumque non eluxiſſet. Nam ſi nihil ei neceſſarium foret, quanam vis eius declarata fuiſſet? Eadem de cauſa brutis animalibus dati ſunt ſenſus acriores, uti quæ ratione caerentent. Sapienter enim gubernator ille univerſaris hujus deſectum & inopiam rationis ſenſuum acrimonia præſtantiaque compenſavit.

Cur camelo longum collum.

Hic etiam in rebus curam providentiamque Dei conſidetato. Longum camelus collum habet. quamobrem? ut pedes æquarent, atque pertingere poſſet ad herbas, quibus victitat. Quæcunque enim animalia victum e terra non habent, nec ad terram caput demittere coguntur, uti quæ carnibus veſcuntur: breve colium, & intra humeros velut abſitum habent. Propterea probo ſcis elephanto data eſt, quæ colli loco clum atque potum ei ſubminiſtrat. Quia vero corpus ejus comparatum eſt ſpectatorum admiratione, & ingenti admodum eſt: ideirco pedes etiam ipſius careunt articulis, quaſi pondus quoddam ſuſtinentes. Nam ſi mollibus & humidis membris intiteretur, numquam non artículi laxarentur. Tradunt etiam nonnulli

Elephanti vita.

ccc totos annos elephantum vivere. (Neque vero magis, inquit idem Baſilius, elephantum ob ejus magnitudinem admiror, quam murem ex eo, quod terrori ſit elephanto? quemadmodum & minuiſſimum

Scorpii ſtimulus.

ſcorpii ſtimulum mirari ſoleo, quo ſcilicet pacto terum artifex eum exenteraverit infiat cupiſdam tibiæ, ut per ipſum vulnerantis virus immitatur.) Perhibent item non prius elephantum bibere, quam aquas proboſcide turbaverit. quamobrem iſthe? quia ſuam ipſius umbram in aqua conſpiciens expaveſcit. (Properera ferunt Indos obſervare noctem expertem lunæ, quoties animal hoc aquas trajicere volunt. Hæc aquæ turbationis eſt cauſa.)

Elephantus umbram ſuam metuit.

Præterea meretur hoc etiam in elephantis admirationem. Quoties * Indorum animem trajicere voluni, non ſimpliciter ac

Baſilius.

Edit. Paris. pag. 52.

Elephantus muremmetuit.

Elephantus trajiciant elephanti, * indum.

A ματος ἐβελτίωσε τι ἢ ἐσηρύσας. οἷον τι λέγω. τὴν λαγωὸν ἢ τὴν ἔλαφον δυλοῖς ὠσι καὶ μυκτὴρ, ὄρμαν ἔδωκεν, ἵνα πᾶς τὴν κυνηγετὴν χεῖρας ἐκφεύγωσι. τὴν χεῖρα Συμμέδιε καὶ πολυμιτὴ ὄντι ἢς χαιλεδόντας (ᾗ ὑπὸ μὲν τὰ πάντα) τὴ ταύρω κέρας χαρίζεται, ἢ τὴ λέοντι ὀδόντας ἢ ὄνυχας ᾗ πᾶσι ἀφοσόρασι καθοπλίσει.

Τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν εἰς τὸν βίον παραγαγὼν, τὴ πεμνοτὴτα τὸ λόγυ παρεμυθήσατο. ἐν ᾧ τὴ λόγῳ τὸ πᾶσιν ἀρχὴν αὐτῷ ἀφορίσιν. ἐξ λόγου τὰ πτηνὰ ἐξ ἀέρος καθαίρει, τὰς ἐχθύας ἐξ ὑδάτων ἀνέλκει. ἐξ λόγυ τὰ πάντα ποιεῖ, ὅσα ἀφὸς σύρκειν ἢ ζωὴς ἀπτῶ, οἰκίας, * ἄμφια, σκεῦολίν, ὅπλα, ἢ ὅσα τοιαῦτα. τὸ δὲ τῶν ἢ χεῖρας αὐτῷ δέδωκεν ὁ Θεὸς, εἰς τὸ ἀκωλύτως ἀκολύτως τὴ φορὰν τὰ ἔργα λόγον αὐτῷ πάντα φράττειν ὅσα ἔ βέλεται. ταῦτα τοι ἢ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ εἰς τὸν ἀφορίτλω Ησαΐας ἐρμηνείᾳ πεῖ πᾶσιν ὑπο φησί· τοῖς μὲν ἀλόγοις ἄκλοδον δέδωκε τὴν φὸς τὸ ζῆν ἀρρμὴν, ἔφοβς αὐτομάτως ἢ σκέπλω αὐτοῖς, ἢ τὰ πρὸ τεύχων ἢ πτερῶν ἐνδύματα, ἢ πάντα οἰκονομικὰ διάμεις ἐχαρίσατο. νῶν δὲ ἄνθρωπος γυμνὸς παραγαγὼν, λόγον ἔδωκεν αὐτῷ πάντων αὐτῷ, δι' ὃ αἱ πορεσικαὶ σωκτήσατο τέχναι, οἰκοδομικὴς, ἢ αἱ λοιπαὶ, τοῖς σώμασι ὑπὸ ἀπαλεμένης τῆς ψυχῆς τῇ πεμνοτὴτα τὸ λόγυ. εἰχε μὲν ἂν σωκτσεγκενδῶσαι τῇ ἀνθρώπῳ τὰ πάντα ἢ ἀφ' τοῦ λόγυ αὐτῷ ἢ πλείονα φιλοτιμίαν. ἀλλ' ὑμῖν ἢ τοῦ λόγυ χάρις ἐνδεῖξαι ἐδύνατο. ἀνάγκης ᾗ μὲ ὄντος, τίνι ἂν ἢ αὐτῷ ἐσήρκει ἐβέλος γένοτ; ἢ πῶν ἢ παρὰ τοῖς ἀλόγοις ζωοῖς ἢ αἰδήτοις, ἅτε λόγυ μὴ ὄντος, τετράπουται. τὸ ᾗ ἐλείτου τὸ λόγυ τῇ πεμνοτὴ τῇ αἰδήτων παρόφως ὁ τῇ ἀπάτων παρεμυθήσατο φύτευς.

Ἀλλ' ἄρα καὶ πᾶσις τῶν κυβιμοίων τὸ Θεὸ. μακρὸς ὁ τρόχηλος τῆς καμήλε, τίνος ἕνεκα; ἵνα τὰς ποσὶν ἐξικνῆται, ᾗ ἐρικνῆται, ᾗ βατάνης εἰς ἐς ὀνῆζ. ὥστα δὲ τῇ ζώων ὡς ἀπὸ τὰς πόας ἢ ζωὴν ἔχει, ἐδὲ φὸς γῆν πυκνῆζον κατακεκλῖσθαι, ἅτα δὲ σαρκοβόρα ὄντα, βραχυμὶ ᾗ πὸς ὤμους ἐνδέδυκότα ἔχει τὸν τράχηλον. διὰ τῶν ᾗ ἡ φορομαία διδύρηται τῇ ἐλέφαντι, τῶν βρῶσιν ᾗ πόσιν ἀπὸ τὰ τραχέλε κομίζοντα. ἐπεὶ δὲ εἰς ἐκπλῆξιν τῇ ἀφίτπου τὸ σῶμα αὐτῷ ᾗ πάνυ μέγα ἐτυγχάνοτ, δι' αὐτὸ τῶν ᾗ ἀδιάρθρωτοι αὐτῷ οἱ πόδες, καθάπερ τινὲς κίονες τὸ βάρος ὑποσηκίζοντες. ἀλλὰ ᾗ τελαύσια τὸν ἰσχυροὶ τινες βίου τῶν ἐλέφαντα.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

βασιν· ἀλλ' ὁ μικρότατος πάντων τῆς πυρεί- A ὥσεως φρόντος ἀπάρχεται. μετὰ τοῦτον ὁ μείζων αὐτῶ. ἔπεται καὶ ὁ ἀμοιρότερον ἐπίκεινα. καὶ καθεξῆς ἀσαύτως γὴ τοιαύτη τάξει χρώμενοι, τὸν ποταμὸν ἀκαλύπτως διέρχονται. ἐὰν δὲ οἱ μείζους τὰς πορείας ἀπέργωνται, τάχα ἂν τῆ βαδύτητι τῶν ποδῶν, βίσρους ἐπαύτὰς τὰς ἰδιους ἐργαζόμενοι, ἀφοδεύειν μᾶλλον σωκχωρῶμεν οἱ τὸ σῶμα συμεριπατοῦν φέροντες. ἔτι δὲ ἢ ἐλέφαντα μὴ ἄλλως πως εἰς συνοδυσαμμὸν ἔρχεσθαι, καθάπερ φασὶν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ εἰ μὴ τοῦ μασθαλγόρα γαλέασταν· καθ' ὃν ἐπιθυμία μίξεως φερτὸν κέκτηται. ἐφ' ᾧ δὴ ὁ Σθλιεὺς λαβὼν μασθαγόραν καὶ φαγῶσα, δίδωσι ἔτη ἀρῆνι, ᾧ ὕπω πρὸς μίξιν ἔρχονται. φασηρὸς εἰς τὰς σφαιτοπλάσεις ἀπάγεται. κἀκεῖσοι ᾧ φῶ μὲν τῆς τε φυτῶν γάλακτος ἰσάγγλον βίον ἔχον, μετὰ δὲ τοῦ τὸ ξύλον γάλασιν καὶ τῆς παρακοὴς εἰσαχθέσης, ἔγνω Ἀδὰμ Εὔαν τοῦ γυναῖκα αὐτῆ, ᾧ ἔτεκε τὸν Κάϊν.

Περὶ μυρμηκολέοντος. Περὶ δὲ τὸ μυρμηκολέοντος τί χρὴ ᾧ λέγειν; γέγραπται δὲ τὸ τῆ Ἰωβ. μυρμηκολέων ἀπάλαιτο δίκτου μὴ ἔχειν βόρας. ὁ μυρμηκολέων ζῶόν τί ἐστιν ἐκ μυρμήκων μὲν ᾧ λέοντος τετράμορον. ἀλ' Ἡσιόδ δὲ πολλῆ ᾧ τὸ μὲ ἀλέγκων τροφὴ κατάβλητον. ὡς μὲν ᾧ λέων κράτει ἐπιζητεῖ· ὡς δὲ μύρμηξ πάλαι σίτων. καὶ διὰ τῦτο ἀλχήμης ἀπόλυται. Ταῦτα δὲ πάντως εἰς αὐτὸν ἀναγεται τὸν ἱββολον, ὅτις ἀπὸ μικρῦ μὲν ἀρξάτας, εἰς μεγάλα δὲ καταντᾶ. ἐφ' ᾧ καὶ τις τῆ πατέρων ἔλεγε· τὰ μικρὰ τῆ ἁμαρτήματων ἀυξηλίζειν οἰδεν ὁ ἱββολος. ἄλλως δὲ ὑπὲ μείζων κακὸν ἀναγεῖν σε ἐδυάται. ὅθεν ἀπόλυται ᾧ ὕπω, ᾧ οὐν εἴσειν ὑνήσεκ κῆ ᾧ μυρμηκολέοντα, μὴ ἔροφλῶ ἀλέγκων παῤ ὑμῶν καὶ ἀνάπαυσιν.

Ὁ μὲν τοι ἐλέφας πίπτων ἐγερθῆναὶ ὐ δύναται, ᾧ δὲ τὸ μὲ ἔχειν ἁρμογὰς αἷς τὰς πόδας αὐτῶ. ἀλλὰ ᾧ μισόπουκα πάυτα δὲ τὰ σώματα πὰ μέγιστα φέροντα. ἐδεί μὲν δ' αὐτῶ τὸν πολύποκα μᾶλλον εἶναι, ἐλέφαντα λέγω ᾧ ἵππον, καὶ κάμηλον· ἀλλὰ δικαιωμένης τῆς φοβῆς εἰς τῶν τὰ σώματος αὐξησιν πλῆθος ἐμβρύων ὀρᾶζεται ὑ δωάτεαι. ᾧ πορὶ μὲν πάντων οὕτω. Τὸς δὲ λαγωὸς φασιν, τὰ μὲν τῆ ἐγγόνων αὐδέτας, τὰ δὲ πεσκέτας, ἴνια δὲ ἡμιπλὴν φέρεσθαι τῆ γαστρί. τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι γοιμπατὰν τῆ λαγωὸν ἡ φύσις καθέσηκε. ὁρα γὰρ ὅτι λαγωὸ πτῦα γυναικὶ ὑπεθεμένη ἄπαιδί, ἐγκύμοτα ταῦτ' ἐκ ἔσεσθαι ἐποίησε, καὶ παῖδα ὑπομεῖναι τοῦρχ χαείζεται. ἡ τοίνυν σύλληψις ὑκ ἔστι τῶ λαγωοῦς ἀεσκμένη, ἀλλ' ἴτι πυοφορυμένων τῆ ἐγγόνων ἐπισύλληψις αὐτοὺς ἐγγίνεται. ὁκοῦν ἃ μὲν πέτεται ὁ λαγωὸς τῆ ἐγγόνων, ἃ δὲ ἀέτας, ἃ δὲ ἡμιπλὴ ἐπιφορεῖ τῆ γαστρί. πάντα τῆ ἡ ἐπισύλληψις ἐξ ἀσάγκης ποιεῖ. κατὰ πάντα δὲ καὶ δασύπες ὁ λαγωὸς, καθὰ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς πλήρης πεζητημάτων ὤν. ἡ δὲ δασύπες σημεῖον πλήθος πεζητήματος. ὅθεν ᾧ ἐπικωῖ σεται πάντα τὰ ζῶα. διὸ καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ δασῦς ἀφροδισιακοὶ καὶ πολύσπερμοι μᾶλλόν εἰσι τῶν λείων. ἐ ὅπως μὴν ὕπως. ὁ δὲ Αἰλιανὸς παράδοξόν τι ᾧ λέγει διήγεσιν περὶ τῶ λαγωῶ. τὸ ᾧ ἐκ πάσι γινομένων

Gyce Annal.

fortuito transeunt: sed minimus omnium, trajectionem primus inchoat / deinde sequitur alius, hoc major / hinc rursum alius, utroque major: & sic deinceps eodem ordine utentes ordine, per fluvium citra impedimentum aliquod transeunt. Nam si grandiores in transeundo primi forent, forta-sse pedum graviore foveas in limo efficiences, quominus transire minutes forent, impedirent: adeoque cogerentur hi suminis in cœno suffocari. Nec ad venerem elephantus accedit, quemadmodum aharum rerum periti tradunt, nisi mandragoram degustet. Nam prius, quam hoc fiat, nullam coitus libidinem experitur. Quapropter femina fumptam mandragoram comedit, eamdemque mari porrigit, & hoc pacto ad confuetudinem veneream accedunt. Hoc autem manifesto referri ad homines illos primum conditos debet. Nam & illi ante ligni vetiti degustationem, libidinioibus fuperiores erant. Verum post eam cum Eva rem Adamus habuit, eaque Caioum peperit.

Mandragora excitat in elephanto venerem. Edit. Paris. pag. 53.

Quid de myrmecoleonte five formicario leone dicemus? In jobi libro perscripta est: myrmecoleon perlit, quod escam non haberet. Est myrocoleon animal quoddam, quod e formica leoneque gignitur, fed mox vivendi finem facit, propterea quod cibum fibi convenientem non inveniat. Nam ut leo, carnes expetit: ut formica, frumentum. Idcirco facilimomento extinguitur. Hæc autem transferri omnino ad diabolum poffunt, qui ab exigua re primum exorfus, ad magna progreditur. Ideo quidam ex patribus dixit: exigua delicta novit extremare diabolus: Nam cæteroquio ad majora perducere ne non poffet. Iraque perit & ipfe, ac Myrmecoleontis inftar emoritur, quum apud eos alimenti nihil, nihil requirit inveniat.

Myrmecoleon imago diaboli.

Quod fi cadat elephantus, furgere propterea non poteft: quod pedes ipfius nullas junctiuras habeant. Et fœtum hæc animalia tantum unicum edunt, ob maximi corporis molem. Debebant quidem hæc ipfa de cauffa, quod magna fint, potius complures fœtus fimul edere: (loquor autem de elephanto, equo, camelo) verum quia nutrimentum ad corporis amplificationem abfumitur, fœtus in utero multos alere nequeunt. Ac de his quidem hoc modo dictum efto. Cæterum lepores ajunt, fœtus alios in lucem edere, alios paulo prius edidiffe, alios necdum abfolutos utero geftare. Ejus rei cauffa eft, quod leporum natura longe fit fœcundiffima. Ecce enim lac leporinum mulieri non fœcundæ impofitum, celeriter conceptionem adjuvat, & fœminæ fterili donat infantem, quem uberibus lactet. Non eit igitur in leporibus conceptio certo definita tempore, fed dum adhuc uterum gerunt, altera fit rurfum conceptio. Qua de cauffa lepus (ut dictum eft) alios quidem fœtus jam edidit, alios parturiendo profert, alios utero geftat femiperfectos. Nam id oeceffario conceptionem, quæ alia fit mox poft aliam, fequitur. Idcirco lepus etiam pedes hirfutos habet, quemadmodum Ariftoteles ait, ut qui fuperftui fit humoris plenus. Nam hirfuties iftæc ingentis fuperfluitatis eft argumentum. Hinc animalia hujus fuperfœtatio. Eadem de cauffa fit, ut homines hirfuti cæteros læviores tum venere, tum feminis copia fuperrent. Et hæc quidem ab his tradita funt. Cæterum Ælianus valde novum & inauditum quiddam de lepore commemorat.

Myrmecoleon five leo formicarius.

Elephas lapfus nequit furgere.

Remedium pro fœmina fterili.

Ariftoteles.

pag. 54.

Ælianus. De lepore mirum quiddam

Nam qui ex eo naſcitur fœtus, eum dicit intra ſe fœtum alium gerere. Itidem ajunt, leporem & hyænam alternis vicibus tam marem quam fœminam eſſe. Formidoloſus etiam lepus eſt. quamobrem? Quia cor maximum habet, ſicut & cervus, & mus, & hyæna, & aſinus, & pardalis, & mnſelus, & ſimpliciter omnia, quæcumque palam timida ſunt, vel ob metum noxia. Nam quum corda ſint in eis peramplа, calor diffunditur, non colligitur: ideoque formidoloſa ſunt. Quæ vero cor exiguum habent, in eis etiam neceſſario colligitur ignis ille nativus & inſitus: ideoque ſunt ad pugnandum prona. Debes hoc etiam ſcire, totum biennium elephantos uterum gerere. (quæ de cauſſa?) Quia ſœtus præ majores tempore longiori ad perfectionem egent. (Aliæ decem menſibus abſolvuntur, aliæ toto demum anno, ut in equo videmus uſuvenire. Sic igitur etiam elephantorum partus diuturnior eſt, uterum biennio geſtantium, ob magnitudinem fœtus nimiam, ſicut Ariſtoteles loquitur.)

Cæterum ubi cornua cervus abjecit, ſemet occulit, pudore quaſi quodam adfectus, quod iis ſit dendcatus. Quum autem illa rurſum augeſcere cœperunt, vicißim liberior priſtino more prodit. Huc juſti homini eſt ſimulacrum. Nam quum is ab officio quocumque tandem modo deflexit, & virtutibus nudatus eſt, a Deo ſemet abſcondit Adami exemplo, cui qui ſejungi accidit in paradiſo, quum ob frangi-greſſionem ſe nudum eſſe conſpiceret. Verum ubi deinde ſuſcepti ceraminibus rectius ſeſe gerit, ac virtutes crevißſe videt, tum ſeſiſtit ad Deum revertitur, & priſtinæ ſe libertatis participem declarat. Hoc Davides indicare volens, ait: Tunc non pudebam, cuncta tua præcepta intuens. Hinc a quibuſdam tradita ſunt. Cæterum alii dicunt cervos non propter abjectionem cornuum pudore adfectos de locis conſuetis aufugere: ſed hoc ipſo maxima providentia ſibi proſpicere. Nam ineſt etiam bestiis animantibus ſenſus quidam, (de quo idæ ſalutis cognitionem hauriunt.) Novit ſepia ſemet obſcurandi artificium, ac ſæpe-ſic piſca oriſus imponit: ut amplius capiam ab ſe pradam conſpicere nequeant. (Norunt ea, quibus aduncі ſunt ungues, ad quid eorum ungues prodeſſe poſſint.) Novit lepus curſu pedumque celeritate venatorum inſidias vitare. Sic etiam cerva novit, amiſſis cornibus naturam debiliorem tueri ſe contra ædentes haud poſſe. (quapropter abdit ſemet, inſtar mitis cujuſdam inermis, qui hoſti ſe objicere non audet.) Cæterum ſolus cervus utilitatis ſuæ cauſſa deponit cornua, quemadmodum Ariſtoteles inquit. Nam o nere gravi neceſſarie ſe levat, (quando cornua cervorum prorſus vacua non ſunt. Cæterorum quidem animalium cornua ſine aliquouſque cava, quum extremæ partes exiſtant ſolidæ, quibus ſcilicet idus excipiunt.)

Hoc quoque cognoſcito, ejus aromatis, quod muſcum dicimus, auctores eſſe cervos illos, qui montem Indiæ quemdam incolunt. Num celeberrimum hoc aroma nihil eſt aliud, quam cervorum ſanguis, qui de umbilico rupto profluxit. Hunc illi extremis in pareibus montis reſiliunt, quaſi quoddam excrementum. quumque colligitur, nulla pars ejus odorem gratum habet. Verum ubi poſt temporis aliquod ſpatium inquiritur, & ulias ad terras delatum eſt: tum deinde fragranciam illam ſpirat.

Quæ cor amplum habeant.

Cur eadem timidissimæ.

Elephanti bimio gerunt uterum.

Cervi vel occultiſe cornibus amiſſis.

Cervus imago viri boni.

Pſalm. 118. 6.

Varii modi quibus bruta quædam ſibi conſulunt.

Edit. Pariſ. pag. 54.

Cur cervus abjiciat cornua.

Muſcus odoramentum unde oriatur.

Vide Notas.

A ἐμβρυον ἐντὸς ἑαυτῆς ἕτερον ἔμβρυον. ὡσαύτως λέγουσι τὸν τε λαγωὸν καὶ τὴν ὕαιναν ἀρρενοθήλεια γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ δειλὸς ὁ λαγωός. τίνος ἕνεκα; ὅτι μεγίστην ἔχει καρδίαν, ὥσπερ δὲ ἔλαφος, μῦς, ὕαινα, ὄνος, πάρδαλις, γαλῆ, καὶ ἁπλῶς πᾶσα ὅσα φανερῶς εἰσι δειλά, ἃ διὰ φόβον κακοῦργα. μεγίσων γὰρ ἐν αὐτοῖς τῇ καρδίαι οὐσῶν, διὰ ταῦτα τὸ πῦρ, ὃ ἐ σωματικὸν ἐν αὐτοῖς ἐγκάτοικον δειλά. τὰ μὲν τοι μικρὰν ἔχοντα τὴν καρδίαν, συνημμένον ἐξ ἀνάγκης τὸ ἔμφυτον ἔχοντα πῦρ. ἐν ᾧ καὶ μαχίμα ὑπάρχει τὰ τοιαῦτα ἐξ ἀνάγκης. Γίνωσκε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι διετὲς ἡ τῶν ἐλεφάντων τόκος. διατὶ γὰρ ἡ κύησις αὐτῇ διὰ τὸν ὑπερβολὴν τῶ μεγέθους, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν.

B . . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ἡ ἔλαφος ἀποβαλοῦσα τὰ κέρατα κρύπτεται, αἰδημόνη ὥσπερ διὰ τὸν ἐκείνων γύμνωσιν. ὅταν δὲ πάντα εἰς αὔξησιν ἔλθῃ, παρῤησιάζεται πάλιν καθ' ἑαυτὴν ἀφόβητον. οὕτω δὴ ὁ δίκαιος ἐκτραπεὶς ὁπωσδήποτε τῶ καθήκοντος, καὶ τῆ ἀρετῆ γυμνωθείς, κρύπτεται τοῦ Θεοῦ, καθάπερ ποτὲ Ἀδὰμ ἐν τῇ παραδείσῳ πέπονθεν, ὡνίκα γυμνὸν ἑαυτὸν ἑώρα ᾗ ἠ παράβασιν. ὑπὰν δὲ ἀγωνισάμενος διορθώσηται, καὶ τὰς ἀρετὰς ἐπαυξηθείσας γνῶσηται, τότε δὴ πρὸς Θεὸν ἐπανέρχεται, ἐ παῤῥησίας ἐ φῶν μέτοχος δείκνυται. καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Δαβὶδ ἔλεγε· τότε οὐ μὴ αἰσχυνθῶ ἐν τῇ μὲ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σε. καὶ οὗτοι μὲν ὅπως· ἕτεροι δέ φασιν, ὡς ὁ τῶν ἀποβολὼ αἱ ἔλαφοι τῇ κεράτων αἰσχυνόμεναι τὰς συμπέδες δρυκτεθόυσι ῥῆξεσιβας, ἀλλ' ἑαυτῇ μᾶλλον προσοῦμαι. ἔτε γὰρ αἴδησις καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζωοις. Οἶδεν ὁ σπὶὰ ὁ ἀχλύος τὸ σέρισμα. καὶ πῶ θηρατὸς ἀφορμᾶται ἄγρας πολλάκις ἐπιθυμῶ.

C . . . . . .

D . . . . . .

Οἶδεν ὁ λαγωὸς ᾗ τῶ δρόμω ἡ τῆς ἢ ποδῶν ὀξύτητος κωφεγεῖῆ ἐπιβουλὰς ἐκποιήσεθαι. οἶδεν ὁ ἔλαφος ἀποκρημνίσῃ τὰ κέρατα ἀβλαβεστέρας τῶ φύσιν ἀμυνεῖσθαι τὰς λυτικεφαπὰς. μόνη δὲ ἡ ἔλαφος ἀποβάλλεται τὰ κέρατα χάριν ὠφελείας, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. βάρος γὰρ ὀξ ἀσύγκης κυφίζεται.

. . . . . .

E . . . . . .

Γίνωσκε δὲ ἥτο, ὅτι γνώριμός τῶ ἀρώματος. μόχος, οἱ ἐν Ἰνδίᾳ κατοικοῦσι ἔλαφοι. οὗτο γὰρ ὁ μέγιστος τὸ πολυθρύλλητος τῶν ἀρωμα, ἢ αἷμα ἐλάφου ἐσαρρωσμένον ἐν τῇ ὀμφαλῷ. πεσὲ μὲν τοι πᾶν τὸν τῶ ῥίγους ῥῆγμα ὥσπερ τι περίττωμα· ἀῦσδες ὑδὲν τι μόχος αὐτῶ συλλεγόμβον. ἀλ' ἐποσδὰν χρόνῳ τακισθῇ, ἢ ὡς ἐπὶ γῆν ἔτιον ἐπιτεμπομφθῇ τὼικαῦτα τὸ ὦσδες πνῶμα ἀρίστει. λέγεται

δὲ ἡ ἴλαρος θελομένη ἔχῃ αὐλὸν ἢ κρόταλος, τὸν ἀ-
ἐχῶς τοῦτον ὐκ ὁρᾷς, ἢ ταῦτ' ἔλεγε. ἐτωσὶ ὑμεῖς ὑ-
πὸ τῇ τὸ κόσμου ταραχῶν κατειλούμβοι, ὠδαμῶ συ-
νορωμῖν τὸν καθ' ὑμᾶς ἀοράτως βίλκοτι χρώμενον.
ἀλλὰ ἢ συνεχῶς ἐπὶ δρόμῳ γίλᾳ ἴλαρον τὰ πάντα
γιμνάζειν αὐτὸς λέγωσι. τοῦτο δὲ φιλοῦμενος πάντως
ὁ Θεὸς τὰς εωθροτέρας ἐντρέπεσι γονέας.

Ἀλλ' ἆρα κρίνουσι κηδεμονίαν Θεοῦ. ἐποε-
δὴ γὰρ ποτὲ τὸ ζῶον, ἢ ἴλαρος διλοσότι, δεί-
λὸν ἐσι, τῇ δῷ τοῦτο φυγαῖς ἀεὶ ποτὲ κέχρη-
ται, ἀφοκατασκάλασιν αὐτῶ ὁ Θεὸς, ὡς τὸ
παρακατὴχεν ἀσφαλὲς ἐν τῇ μίτρᾳ πᾶγγονα αὐ-
τῆς. καὶ ἅλλοτ ἐν τοῖς τῇ περιχρώμενον τῇ ἰῶβ
τῇ μακαρίῳ ἐπεύνῳ ἀνδρὶ. γλωκαῦται κελθίωας με-
τὰ Θεὸ ἴζητες. ἢ τάδε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἴλεγεν ὁ
Θεός· ἐρωλαβὲς ἀσέπας ἴλαρον, νεϊζημένας δὲ μί-
τρας αὐτῶν πλήρεις τοκετῶ; Θαῦμα δὲ πῶς ἡ ἔ-
λαρος φθίγουσα, ἔ ἐπὶ τοσοῦτον πεδῶσα, νὺ
ἐμβλώσειεν. φρὸς γὰ τοῖς ὑρομένοις καὶ τοῦτο
πιεῖ ἐλάφυ λέγωσιν, ὅτι τῇ ῥινῶν πεδήματι
ἀναφέρει τὰς ὀρεις λεῦ τοῦ φαλαοῦ, καὶ κα-
πεδίει· τῇ φόβῳ δὲ τοῦ ἰοῦ καρκίνος ἐδί-
ει, καὶ οὐ βλάπτεται.

Ο δὲ γε κάφωρ ὅταν ὑπὸ κυνηγῶ διώκεται
διὰ τὰ γνωστικὰ αὐτῶ μόρια, καὶ γνῷ ὅτι
καπαλαμβάνεται, κάπτει ταῦτα, καὶ ῥίπτει τῇ
κυνηγῶ. οἱ δὲ ὦ μετὰ ταῦτα παρ' ἑτέρῳ διώκεται
κυνηγοῦ. ῥίπτει ἑαυτὸν ὕπτιον· καὶ νοήσας ὅ-
τοῦδεν ὁ κυνηγὸς, ὅτι ἀναγκαῖα ὐκ ἔχει, ἀναχω-
ρεῖ ἀπ' αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὦ τῦτο ζητεῖς ἀγαπητὲ, τίνος ἕνεκεν ἐ-
πὶ τῇ τετραπόδων ὦ τῇ λοιπῶν ζώων, ἁπλοῦς
τὰ ἔγγονα τοῖς γονεῦσιν ὁμοίοτατα φίρωσιν· ἐπὶ δὲ
τῇ ἀνθρώπων ὐ τοσοῦτον; βιδτι ὁ μὲν ἄνθρωπος
πολλαχῶς ζῆτῖδται ἢ ζυγλώσσῳ αὐτῷ τῇ συ-
ναφείας χαίρῳ. καθὼς οὖν ὁ, τε πατὴρ καὶ ἡ
μήτηρ ἓν γένωσιν, ἀπο ποικίλετας καὶ τὰ τεκνί-
μῖα. τὰ δὲ λοιπὰ ζῶα καθότι ἁδὲν ἑτέρου δεο-
νοῦϊτα κατὰ γε ἢ ὃ συναφείας κατρόν, χῇ τῦτο
καὶ τὰ ἔγγονα πατπάσειν ὁμοια τίκνειν. μὴ θαυ-
μαζε δὲ ἐφ' ἡμῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῖς ὁμοιώσεις
τε καὶ ἀνομοιώσεις φρὸς τὰς γινώτερας τὰ τεκνῖμῖα φέρω-
σιν. εἰσὶ μὲν ὃ τῦ ἀσυμπάτου ἓν τῇ ἀπαφύσει ἔ ἀκαιρίᾳ ἐ-
σκιρκατέρου γάνεται, πρὸς ἐκεῖνο ἢ τὸ πλανῶμένε
ὁδὸς φέρει ἢ ὁμοιότητα. εἰ δὲ πὰ ἀσυμπατα συγκρα-
θέντα ἐπίσης ἴχει φρὸς ἀλλήλα, τότε τὸ γινόμβον
ἴσῳ ἴχει φρόσγα τὸ ἕλλυ καὶ τὸ ἄρρεν νῶ ὁμοιό-
τητα, πατέρι, καθομυκρόμοια τὰ γινομῶμα τίκνε-
ται. πολλάκις δ' ἔ γυναικὸς φαντασίαν ἓν τοῖς ὁ-
μιλίαις λαβῶσης τοῦ δὲ ἢ ἑ δι, φρὸς τὸ φαντασθὲν
ἀπεικάζεται τὸ γινόμβον. ὃ δὲ ὦ ἄρρατον τοια ἢ
Θαυμαστὸν ἔχει τὸν λόγον.

Καὶ ἄκυε τί φησι Διοσκορίδης περὶ τινος Στρατο-
νίκυ ἢ Σικελίας ἀρχηγῶ χρηματίσαντος. ἐκείνος δὲ
ὢ ἡ αὐτὸ σύζυγος συσεωδὲς μὲν ὄντες, ἐφιλόμβοι δὲ
παιδίων ἀλεσθῶν χρηματίσαι γνήσιορς, τοιοῦτο τι ἐ-
μηχανήσαντο. ἐώρων πᾶεἰδωλα, ἡγῶν ἀπὸ τὰ ἀγάλμα-
τα, ὦ ἀπὸ μεγυμένων αὐτῶν, φρὸς τῶ ῥ ἀγαλ-
μάτων ὁμοίωσιν τὸ βρέφος αὐτοῖς ἀπεπλάττετο.
. . . . . ἀλλὰ ὃ τὸ σοφιστικὸν Γαληνὸν ἀνέσ-

A Ajunt item cervam, dum tibiarum so-
no & tinnitabulis delectaur, adstantem
prope fagittarium non cernere, fagittif-
que configi. Sic nos quoque, dum vo-
luptatibus hujus mundi quasi modulis qui-
busdam tibiarum oblectamur, adversarium
nostrum plane nulquam cernimus, inad-
spectabilibus contra nos telis utentem.
Præterea tradunt, cervam assiduo fœtus
suos cursu exercere. Volunt hoc omnino
sic fieri Deus, ut parentibus ignavis pu-
dorem incuteret.

Elegans ira-
go.

Heic quoque Dei providentiam curam-
que mihi considerato. Quum animal hoc
timidum sit, ac propterea numquam non
utatur cursu: talem cervæ strucTuram Deus
effecit, ut fœtus suos in utero citra pericu-
B lum ullum gestet ac retineat. Patet hoc de
illis etiam, quæ Jobi libro continentur.
Nam ad virum illum beatum, quum dilce-
ptare cum Deo vellet, inter alia Deus hoc
quoque profert. Tunc observasti partus cer-
varum, mensesve numerasti, quibus ute-
rum ferunt? Mira certe res est, qui fiat ut
cerva fugiens, ac tantopere saliens, non
abortiat. Hoc etiam præter jam indicata
de cervo commemoratur, quod narium
spiritu serpentes e latebris suis extrahat ac
que devoret. Venenti autem morsu, caneris
velcitur, eaque ratione detrimenti nihil ri-
accipit.

Job. 39. 1.

Serpentes a
cervis devo-
rari.

C Fiber quum a venatoribus urgetur, per-
sequentibus ipsum genitalium membro-
rum causa, seque non evasurum animad-
vertit: præcidit ea, venatoribus objicit.
Quod si fecundum hoc alius quidam ve-
nator eumdem perfequatur, supinum fe-
met abjicit: de quo venator animadverso, ne-
cessariis cum membris destitui, missum facit.

Fiber quum a venatoribus urgetur, per-
sequentibus ipsum genitalium membro-
rum causa, seque non evasurum animad-
vertit: præcidit ea, venatoribus objicit.
Quod si fecundum hoc alius quidam ve-
nator eumdem perfequatur, supinum fe-
met abjicit: de quo venator animadverso, ne-
cessariis cum membris destitui, missum facit.

Quæri de hoc solet. Quamobrem in ceta-
D rupedibus ac reliquis animalibus simpli-
citer ac plerumque fœtus parentum simi-
litudinem referant magis, quam in homi-
nibus? Quoniam homo varie confiuerit
adfectus esse animo, etiam ipso remorae
confuetudinis tempore. Igitur prout tam
pater quam mater adfecti fuerint, etiam
quæ gignuntur varia sunt ac diversa. Cæ-
tera vero animalia quarenus remotæ coi-
tionis aliud nihil cogitant, eatenus etiam
fœtus omnino sibi confimiles procreant.
Est & alia causa, quamobrem interim tibi
videri non debeat, hominem fobolem par-
tim referre, partim non referre parentum
similitudinem. Nam quæ pars seminis in
commistione fit efficatior, ad eam forma
quoque illius, quod fingitur, adsimilari fo-
let. Quod si semina temperata mistaque pa-
rem in utramque partem vim habeant, tum
id quod procreatur, ex æquo tam matris
quam fœminæ similitudinem refert, hoc
E est, gignitur foboles patri matrique pari-
ter similis. Sæpenumero si sola fœmina vel
hujus vel illius imaginationem in actu ve-
nerio concipiat, fobolesve ei fit similis, cu-
jus imaginem apud animum informabat.
Quæ res inexplicabilem quamdam utram-
que rationem habet.

Audi, quid Dioscorides de quodam Dioscorides
Straronico Siciliæ duce tradit. Is quum de Stratonico.
deformis esset, itidemque uxor ipsius, ac
nihilominus gignere liberos formosos cu-
percnt, hujusmodi quiddam moliebun-
tur. Inspectabant imagines & picta simu-
lacra, quumque deinde liberis operam de-
F lj

Galenus. Consentit hac in parte nobiſcum Galenus, cujus hæc ipſa verba ſunt: Etiam de narratione priſca intellexi, virum quemdam principem, qui vultu deformis eſſet, quum filium procreare formoſum vellet: uxori mandaſſe, mediis interponere amplexus, eleganter ut expreſſam picturam formam pueri diligenter intueretur. quod quum illa deſixis in hanc oculis faceret, meminisse totam (ut ſic loquar) eo converteret: non parti, ſed imagini picturæ conſimilem vultui ſuo filium in lucem ab ipſa editum eſſe.

De ſerpentibus. Quod ſi de ſerpentum quorumdam natura cupis aliquid cognoſcere, Nicander ſupra cæteros te docebit. Tradit is in ſuis poematis primum hæc de viperis. Femella maris caput infertum ori ſuo recipiens, eoque pacto re cum ipſo habita, matrem necat. Itaque vindicandi, quemadmodum ſane videtur, patris cauſſa, fœtus deinde matrem

Viperæ.

Edit. Pariſ. pag. 17. Lon. p. 7. viciſſim occidunt. Nam tempore partus, alvum maternam perrumpunt, atque ita in lucem prodeunt. Ea de cauſſa præcurſor ille Domini Judæos viperinam ſobolem appellabat, ut qui vates parreſque ſuos occiderint. Quod ſi res ſic comparata eſt, quonam pacto verbum illud evangelicum

Matth. 10. 16. eſt accipiendum, quo dicitur: Sitis aſtuti, ut ſerpentes, & ſinceri ut columbæ? Improbus quidem, ac nequiſſimus eſt revera ſerpens: ſed tamen quædam habet, in quæ jubemur intueri, eaque imitari. Non enim apis ſi fruſci cuidam inſideat letaliter noxio, quod victim ſit inde feligit: quod manſuetum, miſſum facit. Igitur animum nobis

Quæ ſerpentis in utilibus alluvia. velim advertas. Serpens quum cadituc, corpus quidem reliquum plagis exponit, at ſolum caput regit: quaſi ſciret, eo vitam ſuam contineri. Sic etiam nos tempore perſequutionis facere debemus. reliquemus licilicet omnia, modo caput retineamus atque ſervemus, quod Chriſtus eſt, & ipſa fides. Idem ſerpens ubi conſenſit, & oculorum hebetudine laborare cœpit, primum temperanter vicitat, & jejunus

Qui ſerpens ja- veneſcat. aliquamdiu manet. Deinde per arctum quendam meatum in terram penetrans, & modo quodam inuſitato cutem totam exuens, juvenis inde diſcedit. Sic nos quoque, quum ex peccatis conſenuimus, per arctam viam incedere debemus, ut hoc pacto, innovati ad ſtatum conditionemque priſtinam revertamur. Quod ſi aliquando

Qui ſerpens ad formam acce- dat. ſitiat, inque puteo contactus ſit aquam: primo virus ſuum evomit, ac deinde ad lontem accedit. Sic etiam nos, quum ad divinum illud poculum acceſſuri ſumus, ut urentia nos peccata ſanemus: omnem prius vitioſitatem debemus abjicere, atque ita noſmet ad ſacroſanctæ myſteria conferre. Quamobrem a Domino præclare dictum eſt de commemoratis intelligimus: Sitis aſtuti, ut ſerpentes. Ac de his quidem hactenus.

Debes autem præterea ſcire, ſerpentum eſſe varia diverſaque genera. Nam alii celerrime perimunt, alii tardius. Item alii morſu perniciem adferunt, alii quodam alio modo. Serpens is, quem Baſiliſcum vocant, cujus etiam ſapiens ille Galenus meminit ad Piſonem de Theriaca diſſerens, ſolo intuitu neccat eum, qui ipſum adſpexit. Quo fit, ut litteræ ſacræ nihil oculum invidum ab ejuſmodi ſerpente differre tradant. Quemadmodum enim ab hac beſtia quiddam exitiale promanat, quod hominem continuo perimere poteſt: ſic etiam de invidi oculis conſimile quiddam exit. Et nimirum hoc in primis, quod ſuis nonnumquam

Varia ſerpentum genera.

Baſiliſcus.

A κεφαλῇ τῇ κεφαλαίῳ τῇ δὲ συνομολογοῦντα, ᾗ ὅτω κῇ ῥᾴμα λέγοντα. Εμοὶ δὲ ἡ λόγος τις ἀρχαῖος ἐμέλησεν, ὅτι τὶ ἀμόρφων τις, (ἐποίησε γράψαι ἐν πλατεῖ ξύλῳ ὡσεῖς ἄλλο παιδίον) ἡβῆλεγε τῇ γυναικὶ αὐτὸ συμπλεκόμενος πρὸς ἐκείνου τὸν τύπον ἐ γράφῃς ὁρᾷ. ἐ δὲ ἀπεὶς βλέπεσα, ᾗ ὡς ἴχνι εἰπεῖν, ὅλων ἢ νοιῶ ἐκείσε φροσπεφερτα, ᾗ κὺ τῇ γεννήσαντι, ἀλλὰ τῇ γεγραμμένῃ ὁμοίε ἀπίτκει τὸ παιδίον κῇ τῶν ὄψε.

Εἰ δὲ βέλει φύσεως ὄρων βύλει μαθεῖν τίνων, παρ' ἐκεῖ. ὁ Νίκανδρος φρὸ τῇ ἄλλων διδάξει σε. αὐτίκα γὰρ ἐν τοῖς ἑπεσι αὐτῶν ᾗ πολὺ πρὸ τῇ ἐχειδνῶν ἰσοB ρρεῖ. ἡ θήλεια ἴχις ᾗβ τὸ τόματος αὐτῆς δεχομένη τὴ κεφαλὴν τὰ ἄρρενος, ᾗ ὕτω συμπλαζομένη ἀπαιρεῖ αὐτό. εἰς ἐκδίκησιν ὧν, ὡς ἔοικε, τ πατρός, ἀναῤῥῆσι τῶν μητέρα τὰ ἔγγονα. ἐν ᾧ τῇ τὸ τοκετὸ καιρῷ τὴν μητέρων διαῤῥήσσυσι γαστέρα, καὶ ὕτως ἐξέρχονται. κ' ὅτο Θεὸν κυρίυ πρόδρομος γενόμενος ἐκείνων τῆς Ἰουδαίας ἐκάλει, ἀντὶ τῶ ἀφοβίτες τὸ πατέρας αὐτ' ἀπικτοναι. εἰ δὲ τῆς ὄρεις ὕτως ἔχει, πῶς ποτὲ ὁ ἀποστολ- τὰ διαγγελιόμενος τὸ λόγον· γίνεδε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, ᾗ ἀέραιοι ὡς αἱ περιστεραί; πονηρὸς μὲν ὄυν ὁ ὄφις ᾗ κάκιος ἀληθῶς, ἀλλὰ καί τινα λέγεται ἐ εἰς ἃ βλέπειν ἐκελεύσθη, ᾗ ταῦτα μιμεῖδαι C ἐπεὶ ᾗ ὁ μέλιτα θανατφόρφ ἐφίεται, ὃ μὲν χρήσιμον ἐκεῖθεν ἐκλέγεται, ὁ δὲ χαίρεσαν ἐκεῖσε ἀφίησι. φόσεχε δὴν. ὁ ὄφις τυπτόμενος τὸ μὲν ἄπαν αὐτὸ σῶμα φοδίδωσι, τὴν δὲ κεφαλὴν αὐτῆ κρύπτει, ἐπειδὴ τὴν ἑαυτῆ ζωὴν εἰδὸς ἐκυτῆ πεφυκέναι. ὕτω ᾗ ἡμεῖς ἐν καιρῷ διωγμῶ φοβόμεθα πάντα, πάντα μὲν φρίνται, τὴν κεφαλὴν δὲ φυλάσσεν, ἥτις ἐστὶ ὁ Χριστὸς ᾗ ἡ πίτις ἡμῶν. ὄφις γηράσας ὡς τὰ πολλὰ ᾗ ἀμβλυωπία πάσχει φυῶτος μὲν ἰχραπτέναι ᾗ ὑπὸς ἐξαίνει· ἀδ' ὅ, τω ᾗβ ἐυσαπὸ τινος καπνιδώμενος, ᾗ ὁ δέρμα παραδοῦσ ἅπαν ἀπικδυόμενος, ῥὸς αὐδὶς γίνεται· ὕτω ᾗ ἡμεῖς τῇ ἀμαρτιᾶς καταγκράτους, διὰ τ D φωνῆς ἓ πολλαμμένης ὁδὸ βαδίζειν. ᾗ ὕτως ἀναπεμφθέντες ὁ ἐκ τῶν ἀρχαίων πάλιν ὑποκατέσασα ἰχνίθδα. ὄφις δηλήσας ποτ', ᾗ ἓν ὁρίατι μέλλων ὕδατος ἅψασθαι, φῶτα μὲν ἐξεμεῖ τὸν ἰὸν, ἐπ' ὕτω τῇ πηγῇ φροσέρχεται. ὕτω ᾗ ἡμεῖς τῷ Θεῷ μέλλοντες φροσιέναι φοπεύειν, ἀπὸ δὴ τῶν ἐκκαίνων ἡμᾶς ἁμαρτιῶν ἐάσαμεν πᾶσαν κακίαν φρότερον ἐκφρίπτειν ὀφείλομεν, ᾗ ὕπατοις μυκηρίοις φροσέρχεδαι. καλῶς ὄυν εἰπὶ πτοιὸς Κύριος ἔλεγε. γένεδε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις· ᾗ πεῖ μὲν τοῦτον ἐκE νοος.

Γίνωται δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι διαφορά εἰσι ᾗ πορείαι γίνᾳ τῇ ὀρίων. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ὄδοπορίαν ἀνῤῥῆσι, οἱ δὲ βραδύ. ᾗ ἄλλοι μὲν δήγμασιν ἔλεθρον φέρουσιν. ἕτεροι ᾗ κατ' ἕτερον τρόπον. αὐτίκα ὁ ὄφις καλούμενος Βασιλίσκος, ᾧ ᾗ ὁ σοφὸς μέμνηται Γαλινὸς περὶ Θηριακῆς πρὸς Πίσωνα τὸν λόγον ποιούμενος, ἓ ἀπὸ μόνης ὄψεως ἀναιρεῖ τὰ ἐφικπίτας αὐτῶν. ἐοῦτε τοι ἡ βάσκανος ὀφθαλμὸς τὴ τοιῶν ὀρίων ᾗ διυπονόητέν φησιν ἡ γραφή. καθάπτερ γὰρ ἀπὸ τοῦδε τῦ θηρὸς ὀλέθριόν τι ῥέεται ἐκφύσεται παραχρῆμα ἀφθορίσειεν διωάμενον, ὕτω ᾗ ἐξ αὐτῆ τ τῦ βασκάνου ὀφθαλμῶν. καὶ τὰ δὲ θαυμαστὸν,

ὅτι καὶ αὐτοὶς ἐοίσπ τοῖς οἰκείοις καὶ συμπόνοις τῶν ἀλλοτρίων φέρουσι, καὶ κινδύνοι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὦσιν. ὁ δὲ πιθανώτερον, οὐχὶ δηλωτέα ποιῶσι. ἢ μὲν Θεόμαξις τοιοῦτος ἐστὶ φύσει, καθὰ φησι Πλούταρχος, ὁ δὲ Εὐτελίδας ἐβδελύττετο ἤδη αὐτὸ, ἐ ἐδύνατο ὑβριστὴν τῆς ἀρχῆς ἐκπλαγεῖς. πολλῷ μᾶλλον ἕτερος ἐπαχθὲς τὸ ἀλλότριον ὁ βάσκανος ὀφθαλμὸς, βέλος ἀσπαρτόδητος τοῖς ὁρωμένοις πόνῳ ἐνεῖς. καὶ ταῦτα μὲν ἡ πεῖρα καὶ ὁ χρόνος ἀνέκαθεν ἐδιδαξε. αἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ τῷ ὁρᾶσι τὰ πάρεσι, ποτὲ μὲν πέμποντες, ποτὲ δὲ δεχόμενοι, ὡς ἐπὶ τῷ ἐρωμένῳ ἐγίνεθον ἰδεῖν. ὁ Βμέγας Βασίλειος ἐν οἷς ἐπεξηγεῖται τὴν τῷ τεσσαρακοστὴν ψαλμὸν ἐπιγραφὴν, καὶ τάδε φησίν. ἀλλ' ἐγὼ τῶν μὲν τοῦ βίλος ἰοῦς ἐκπέμπειν τὰς ὀφθαλμὰς ἀποπέμπομαι ὡς δηλοῦς, τῷ τῦ φωνακωνιτίδι παρεσκεῦθε ὑπὸ γραῖδων. ἐοικὸς δέ φημι, ὅτι οἱ μισόκαλοι δαίμονες, ὑπεσδὲ οἰκείας ἐαπαῖς ὥρασι φρονήσεως πατρίας, ὧτε καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῷ βασκάνων. *

* λείπει.

Διαλαβὸν δ' ὦν ὁ ὄφις, πάντ' ἐν ὁ βασιλίσκος, ἡ μόνον τῷ βλέμματι τοὺς ἐντυγχάνοντας αὐτῷ καταβλάπτει, ἀλλὰ Cσυεργεῖ τοὺς ἀκούοντας. ὑπόξυσθος δὲ ὁ πώνος ὄφις ἐστὶ, ἅπαξ φασὶ Γαληνὸς, ἔχων δὲ τῇ κεφαλῇ ἐπαναστήματα τρία. σιωὶ τῷ τούτῳ δὲ ᾧ ἕτερον ὄφιν μιμεῖται λέγων. ὁ δράκων ὄφις πάνυ κακὸν, ἡ ὃ ἐν ὄρεσι νέμεται καὶ ὄρεσι νεμόμενα. πάντας οὖτος τι τῷ ἐπιβαίνει, τὰς πόδας δὲ. Θεὸς ἐκθύοντα ἡμῖ ἐγκύπτει. ἀλλὰ Ε ὁ Στρατόνικος ἐν τῇ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως πέφηνε τὰς χεῖρας. Ο δὲ γε αἰμόῤῥους ᾧ ἡ αἱμόῤῥους τοὺς ἰατροὺς ὀνίμασεν ὁμοίως ποιοῦνται ἢ ᾗ ὁ δράκων ἀβρῷ ὀφθαλ. αἱμορροῶντες δ᾽ ᾗ τὸ μυκτῆρων ᾗ σῶμα, ᾗ πάντες ἁπλῶς τὸ σώματος, ὅπως δοκιμώσιται, ἀσπὶς ᾗ ὑπὸ ἢ δι-Ἀιδος ἀκχδίοντες, ὑπὸ τὸ κοίτου ἀβρῷ ὀφθορόμενοι ἐκ ᾗ ὁ ὑπὸ δι-Ἀιδος πάνυ ᾗ ἀβρακμῷον, ὅτι καὶ ἀβρόκνημόμοι, πλαδιπόεις. Ο δὲ ἀκοντίας ἐκτείνας ἐαυτὸ πάνυ, ᾗ ἀνὰτῳ τι ἀκόντιον ὀφαλόμενος τοὺς σώμασιν, ὅπως ἀναβρὰ. Καὶ τὸ ἀσπίδων ὑλοφόρων πτυὰς ἀνασείλασα Ἀ τραχήλου ᾗ συμμετρησαμένη Ἢ ἀβρῆμασ τὸ μῆκος, ἀναῤῥ ᾗ τοῦ λοιποῦ γαιόβιον τὸ Θηρίον, ὄυσχως ἐμπτύον τοῖς σώμασιν ἰοῦ.

Τελικῶν δὲ λέγωσι εἶναι τὸ εἶδος ἢ ἀσπίδων, ἡ λεγομένη τε χερσαία, ἡ χαλιδοναία, ᾗ αὐτὴ ἡ πτυὸς. πάντα ἰοὶ ἢ τῶν ἑῶν ἢ βασιλίδα Κλεοπάτραν ἀναμφιλόγως φασὶ, λαθεῖν βιαθέσθαι τὰς φιλαίσπους, ταχέως τε ᾗ ἀνυπόπτως ἐοικθαναῖν. Ο δὲ Αὔγουστος Καῖσαρ νενίκηκε ταύτην· ᾗ βιαθεὶς Λυσιμάχῳ παραδόναι αὐτῷ, φρὸς δὲ ἢ ἀναμφιβόλως ὄφιν, ᾗ κελεὸν αὐτῷ φρονήσεως μόρον. σωνίσασ ᾗ ἐκεῖνη τὸ δράμα, κρίνεσθαι ἐξ ἀνδρώπων γενέσθαι δίκαιον κρίνασα, ᾗ τινων δίο γυναικῶν αὐτῆς, Ναΐρας ᾗ Χαρμίονος, τὴν ἑαυτῆς θάνατον μελετᾷ. ᾗ ἐγὼ καλασθέσιν τοὺς σῦκα ᾗ φαρμὰς ἐχοντος, χλεύη τε λαθεῖν τὰς αὐτῶν φιλάσπονας, εἰσάγεται τὸ Θηρίον. ᾗ ἀφῶτα μᾶλ' αὐτὸ τοῖς γυναιξὶ δοκιμάζει. εἶτα γεύσασ, ὡς δ᾽ τὸ Θηρίον οἷς ἀπάρησιν, Σπλανίσασ δὲ ᾗ δίγνως ἀποθανεῖν, ᾗ βασιλικὰ ἐνδύσασα τολμᾷ. ᾗ ὕπο τὸ Θηρίον προβαλλόυσα τῇ φρεσφῇ μαζῷ. δέει ᾗ ἐκεῖση ἐδίνει ᾗ καρδίαν· βασιλικὰς ἀπο-

A perniciem adferant. Neque tamen hoc novum cuiquam videatur. Faciunt enim id, ad quod a natura sunt comparati, non quod volunt. Quod ſi Eutelidas (ut eſt apud Plutarchum) ſuos ipſius oculos in aqua conſpexiſſet falcinavit, quum formæ ve-ſtustatem ſuam fuiſſet admiratus: multo magis invidus oculus alii perniciem feret, quafi telum quoddam venenatum corporibus iis, quæ conſuerunt, immittens. Et hæc quidem tum experientia, tum ſuperiora tempora docuerunt. Nam oculi partim agunt, partim patiuntur: nunc aliquid emittentes, nunc recipientes: quemadmodum amantibus & amatis uſuvenire ſolemus. Magnus ille Baſilius inſcriptionem Pſalmi xxxiii enarrans: Equidem, ait, id quod ferrur, oculos telum quoddam venenatum ejaculari, tamquam vulgare, ac a vetulis excogitatum in mulierum contumelias, rejicio. Dico autem, malos genios, qui odio boni ſtagrant, ſi quas reperiant conſentaneas ipſis & addictas volantates, iis omnino pro lubitu & arbitratu ſuo abuti. Quo fit, ut etiam ſalcinatorum oculis ad ſuæ voluntatis miniſterium utantur.

Baſiliſcus quidem, de quo nunc loquimur, non hoc tantum modo: verumetiam ſibilo lædit aures audientum. Et eſt colore ſubflavus, ut tradit Galenus, inque capite, tres habet criſtas. Præter hunc meminit idem aliorum quoque ſerpentum. Serpens quercus degit. Quod ſi quis hunc calcat, mox cutem pedum amittit, & intumeſcit: idque conſimiliter accidit illius manibus, qui medicinam his vult facere. Hæmorrhois Hæmorrhus & Hæmorrhois ita necant homines, ut vocabulis ipſis ſignificatur. Nam læſi ab his ſanguinem per nares, os, cocumque ad eo corpus emittendo, moriuntur. Quemadmodum qui a diſplade morſi ſues, ab æſtu miſere pereunt. Quippe vehementer ſitientes ac peruſti, noniunquam etiam diſſilientes extinguuntur. Acontias autem, ſive jaculator, ſemet admodum extendens, quaſique jaculum quoddam in adverſa inſiliens, corpora ſic ea permit. Itidem inter aſpides ea, quæ Pyas appellatur, ab exſpuendo, colla extendo, & intervalli magnitudinem velut emenſa, quaſi eo ipſo tempore fieret beſtiis rationis participes, virus ſuum accurate citraque aberrationem in corpora exſpuit.

Pyados natura.

Tradunt autem aſpidum genus eſſe triplex, quarum aliæ dicantur terreſtres, aliæ chelidonææ, (quaſi dicas hirundineas) aliæ pyades, de quibus dictum. Ex his tribus una regnæ Cleopatræ mottem attulit, cum falſere cuſtodes adhibitos ſibi vellet, ac celeriter citraque ſuſpicionem omnem uori. Vicerat enim hanc Auguſtus Cæſar, quumque vellet eam ſeſe cum Antonio dedere, quo de ipſa triumpharet; ad genus hoc mortis excogitandum mulierem adegit. Nam ubi quid moliretur Auguſtus intellexiſſet, ideoque redte ſe fadturam ſtatuiſſet, ſi quamprimum vitam abrumpegret: duarum quarumdam mulierculatum opera, nimirum Nairæ ac Charmiones, ad mortem ſibi conciliandam utitur. Itaque fallendi cuſtodes cauſſa in quaſillo, quo ſici & uvæ continebantur, ad eam aſpis infertur. Ejus vim primum in mulierculis ipſis explorat. Deinde cognito, beſtiolam ad necandum efficaciſſimam eſſe, ſimul extingui generoſe nobiliterque volens, regio ſemet ornatu induit. Atque hoc modo ſiniſtrum ad larus (quo tendere cor propius ſcirer) adhibita beſtiola, regia quadam cum digni-

Edit. Paris. pag. 38

Eutelidas apud Plutarchum.

Acontias.

De morte Cleopatræ.

tate moritur. Ajunt enim repertam manum ipſius dextram impoſitam capiti, qua diadema teneret, ut tum quoque ſpectantibus reginam ſe oſtenderet. Harum igitur bellarum Galenus mentionem fecit, quo pacto pernicioſæ ſint, ex toto corpore deelarans, ſimulque ſignificans, non debere pharmaco, id eſt, theriacæ quidam miſceri. Quo fit, ut quum ad uſum earum viperas ſumimus, una cum cauda caput præcidamus, quibus in locis humor ille deterior, nimirum virus ipſum, exiſtit. Ideoque carnes medii corporis exſecantes, pharmacum præſentius efficimus.

Theriacæ confectio.

Quod ſic etiam fcire cupis, unde primum ſit orum, quod theriacæ viperarum carnes miſcentur: hoc ipſum ex nota vulgo narratione facile cognoſces. Proditum eſt enim memoriæ, quoddam juxta Romam veterem, dum æſtivo tempore ſpicas velleret, fiti fuiſſe correptos. Itaque vaſculum ad quoddam vino plenum cucurriſſe, quod eo ſe ſitim extincturos ſperarent. Verum ea ſpe excidiſſe. Nam vipera ſubito inde proſiliens, homines ab inſtituto revocabat. Quid ſecundum hæc evenit? ſumunt vinum, idque cuidam hominī miſere adfecto porrigunt, ut hoc epoto citius tantis doloribus liberaretur, nec uſque adeo triſtem amplius vitam ageret. Accipit oblatum ille vinum, & eum voluptate exhauſit. Mox ſefe morbo liberari animadvertit. Quamobrem ab illo tempore carnes viporinæ huic pharmaco miſceri conſueverunt, cui theriacæ nomen datum eſt, a feria aque beſtiis, quibus ad eam confiendam utimur. Et conducit in primis ad ſanandos ſerpentum morſus. Auctor invenit princeps fuiſſe ferrur Andromachus

Uſus viperarum ad theriacas ubique cognitus.

Andromachus

quidam, ut Galenus ſcripſit, qui Neronis ætate vixit.

Cæterum præter haſtenus indicata, ſcire debes convolutos ſerpentes coire, quemadmodum erinaceos coeuntes ob ſpinas retiſtare ſolere. Quod ſi cauſſam lubet cognoſcere, quamobrem ſerpentes hyeme tertiam ſubeunt, æſtate rurſum ad loca ſuperiora prodeant: perſpicuum eſt, illum hujuſmodi quandam eſſe. Natura ſerpens frigidus eſt, ficus, nervoſus, exigui ſanguinis, quo fit, ut neceſſario loca ſemper calida quærat. Quumque per hiemem calor ad intima ſolerat, per æſtatem rurſum in ſuperficie terræ quaſi diſpergatur: propterea ſerpens etiam regiones locaque ſua pro aeris conſtitutione mutare conſueviť. Nam & aquæ paſcuales per æſtatem frigidæ ſunt, per hyemem calidæ. Tunc enim frigore partes puteorum ſupremas occupante, calor ad ima tendit. quæ cauſſa eſt, cur ejuſmodi aquæ per hyemem caleant. Quippe natura nequaquam inſtituit, ut frigus eaque calor eodem in loco, eodemque tempore ſimul exiſtant.

Erinacei coitus.

Edit. Paris. pag. 60.

Serpentis natura qualis.

Volo te hoc quoque præter expoſita ſcire, conſueſſe ſacras literas ſerpentum maximos appellare dracones: præſertim quum de Moſis virga loquuntur, fuiſſe quidem illam prius in ſerpentem commutatam verum deinceps in draconem, ac ſecundum hanc virgas præſtigiatorum Pharaonis deworaſſe, quæ & ipſæ in ſerpentes erant commutatæ. Itidem vates ille Davides, de cetaceo genere loquens: Draco (inquit) iſte, quem condidiſti, ut in mari luderet. Cæterum genus ejuſmodi draconum, quale quòddam exiſtere vulgo perhibetur. hadenus deſcripſum ſane nuſquam deprehendimus. Nec propterea fulgureus ignis

De draconibus.

Fabuloſi dracones.

A Στόμωσις. ὃ δὲ λίγνωσιν αὐτὸς ἀριδηλώσει ἐν ὀλίγοις χεῖρα ἐπιπεμπόλῳ τῇ κεφαλῇ, ᾗ τὸ ἀβρὸν μαχητοσωμ, ἵνα μήκεις πότ τοὺς ὁρμοὺς βασιδὲς ὅσα βλάπτεται. τύπος μέντοι τῷ θηρίον ἐμπεπόδωκεν ὁ Γαλλιώς, τὸν ἐξ ὅλου τὸ σώματος αὐτῶν διδάσκων δύναμιν, φόβαρ, ᾗ ὡς οὐ χρὴ τῷ φαρμακῷ, τὴν ἀπὸ τῶν ἐχιδνῶν, τοιαύτα παραμυχνύσθαι. ἐφ ᾧπας γὰρ ἀνάγκαι παραλαμβάνουμεν, σὺν τῇ ὑφαίρᾳ τὰς κεφαλὰς ἀποτεμόντες. ὃν αἱς ὁ κακὸν χυμὸς, τοῦτ᾽ ἐστὶν αὐτὸς ὁ ἰὸς· τὰς μέσας δὲν σάρκας ἐκβάλοντες, ἐχυρώτερον ποιοῦμεν τὸ φάρμακον.

B Εἰ δὲ ᾗ ὅθεν ἐπεσόθη ἔχῃ ἐχιδνάων σαρκῶν ἡ ἐπίμιξις ἐδίλεις μαθεῖν, ὁ παρὰ πάσι χνῶν φερόμενος λόγος, ᾧ πὰ τὸν διδάξει σε. λέγεται γὰρ ὅτι κατὰ τὸν ὑποβυτρατοῦ μὸν ὥρα θέρους ἀνθρώ τινὲς σίτους ἐθέλον. ᾧ τινο σκοῶντες, δι᾽ ὃν γένεται κάπηλ, παύητι ᾗ ὑπὸ ἀγχόνων τρηχὸν εἶσου μεσόν, ἐλπίζοντες ἐκεῖθεν ἀπαλλαχθῆ τῆς δίψης ἕφρεν. ἀλλ᾽ ἰσφάνουσι τὸ στόμα. ἴχις δὲ ἐκεῖθεν αἰφνιδὸν ἀκπεδάσασα, τῆς ἀρμῆς αὐτὸς ἀπεχαίνετο. τὶ τὸ ἐπὶ τούτοις; λαμβάνουσι ᾗ οἶνον, ᾧ ἀνδρὶ τῷ λελοιδημένῳ δὸδοῦσιν, ὡς ἐκπιόντα αὐτὸ ἧττον τῶν ἀλγῶν, καὶ μὴ τοῦ ζῆν ἦπως ἔχειν ἐπιθυμῶν. ἀ χνεῖ δ᾽ οἶνον λαβὼν, μεθ᾽ ἡδονῆς ἐκροφᾷ, ᾧ παραχρῆμα τῆς νόσου λήγουσιν ἄρατο. ἐκτοῦ δὲ ὠμὰ τῆς χείδος σαρκὸς ἐμβάλλουσι τῷ φαρμάκῳ. ἀλλὰ ᾧ ἀνθρώπῳ τὸ τοιοῦτον ᾗ τῆς ἐχιδνάων σαρκὸς ἐπορισμός ἐστι, ᾧ ὅτι τοῦ ἀπὸ θ᾽ ὁρμωμένου μάλα τὸ τοιοῦτον ἁρμόττει. τὴς δὲ τοιαύτης ὑπουσίας Ἀνδρόμαχος τὸς γέγονεν ἀτιὸς, καθ᾽ ἡνίκα Γαλλιώς, σωμαμασάς τῷ Νέρωνι.

Πρὸς δὲ γ᾽ ἐς ἐρμήνων, ἐλεπτμένης ἀλλήλοις γίνωσκε τὰς ὄφεις ὀχνιδᾶν, καθ᾽ ἃ δὲ καὶ ἐς ἐχίτους ἐρδίους ἐσμένους ᾗ τὸν ἀκανθαν. εἰ δὲ ᾗ τὸν αἰτιον βούλει μαθεῖν δι᾽ ἣν οἱ ὄφεις χειμῶνος μὲν τὴ γὴ κατοδύονται, θέρους δὲ τὰς ἄνω τόπους ἐπιβαίνουσι, σαφὲς ὅτι ᾗ αὐτὸ ἐστί. ψυχρὰς ὁ ὄφις ὢν ᾗ ὑγρὸς, ᾗ νεῦρώδης, ᾗ ὀλιγόαιμος, ἐφ᾽ ᾧ τὰς τοιμες ἀεὶ πᾶς ἐξ ἀναγκὴς ἐπέζητε. ᾗ ἐπεσθὲ χειμῶνος μὲν ᾗ θέρμοτης κατὰ χωρὶν ἐώσθη, θέρους δὲ ἀνῶν ὑπιτοπάζει· ὧν τοῦτο ᾗ τὰς ὑσὺν νομὰς φρὸς γ᾽ ᾗ αἴρος καταζεῶν ὑπαλλάττεσθ᾽ ὄφις. Ὁρᾷς ὅτι ᾗ τὰ ὁραιτικὰ ὕδατα ὄφεις μὲν τυγχάνει ψυχρὰ, χειμῶνος δὲ θέρμα. τὴμικαῦτα ᾗ ὑπ᾽ ψυχρότητος ἀνάθεν ὑπιπολάζοντες, εἰς τὸ βάθος ᾗ θέρμοτης χωρεῖ. ὅθεν ᾗ θέρμα τυγχάνει κατὰ γᾶ ᾗ χειμῶνα τὰ ὕδατα. τῶνδε ᾗ ψυχρότητα ᾗ θέρμοτητα κατὰ γᾶ ἐν αὐτὸ τόπον ᾗ χρόνον ἅμα μένειν ᾗ φύσις οὐκομοδόκησεν.

C Ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰδέναι σε βούλομαι. Τὸς μεγίστους ὄφεις ὁράκοντας ἐώσθη παλαιοὶ ᾗ γραφὴ· καὶ μάλιστα ὁπόκα περὶ τῆς ῥάβδου λέγει τὸ Μωσέως, μεταβεβλῆσθαι μὲν, εἰς ὄφιν τὸ πρότερον, εἶθ᾽ οὕτως εἰς δράκοντα· κατεσθίειν τὰς ῥάβδους τῶν ἐπαοιδῶν τὸ Φαραὼ καταπεῖν, ἔπειτα δ᾽ αὖθις εἰς ὄφεις μεταβληθέντας. ἀλλὰ γ᾽ ὁ σοφώτης Δαβὶδ τὸ κητῶον ὑπιφαίνων γένος ὑπὸ φησί. Δράκων οὗτος ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ. τοιοῦτε δ᾽ γένος, ὁποῖον ἄρα φαιδίζουσι οἱ ποιηταὶ, μάχεσθ᾽ ὑμφερὸν γαγραμμένοι ὡς ἐρμῆν. ὑγρὰ γὰρ τὸ τῷ ἀερώδεσιν ἀνάθεν καταβρύγνυται πυρ ἐπὶ τοῦ τοιῶτες ὁράκοντας ἐμπίπτρα. τὸ μὲν δὴν ὁράκον-

τον γάνος ἐμῶν τε ἢ φύσιν ἐσὶ, καὶ ἢ φύσιν διάπυρον· ἀπὸ γὰρ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτων λοιμοδλίττουσι. καὶ ὀσθὲ ἐξαιμοῦσιν ἰὸν, καπνοειδὲς ὄντ, καὶ διαφερὲ τὰ σώματα φυσῶσας αὐτῶν. ἐνδέτοις καὶ ὄφεως ἐσὶν ὁ δράκων, ὃν ἰῶ ἔχει ἐμφύτιον, καὶ πρὸς κατάρξιν ἐπιτήδειος. πορφύρεται δὲ διὰ παῦτα καὶ κραυρὸν, καὶ ἀλαμανὸς ἐσὶν, ὅτι δι' αἵρος φέρεται. τύπος τε αὐτῦ γραφῆς ἐπιζητεῖ, καὶ ἐπὶ λίμνας καταφθύει. οἱ δὲ γὰρ ὄντι ἀβ' ἢ ὀσσων αὐτῆ ἔξρύπτε ἢ ὑπὸ διαζήματος τῆ κεφαλῆς πυρὶ καταλάμπεται. ἐνθάπου νύχοι λοιπὸν ὁ δράκων συέλτων καὶ δύων, ὑπενδὰς ὑπὸ ἢ πυρὸς ἐλαύνεται, τότε τὸ παρεκείμενον μέρη συγκαταλήγεται. πολλάκις γὰρ καὶ ὁ δράκοντος ἀτερ, ἤχοι τινὲς ἐξακούοντα ἀσμοι, ἢ πυρὸς ἀπαθὲς καταβήγνυμένου, καὶ σώμασι τοιοῖς ἀπὸ τοιοῖδε φροντίπτοντος. ὅσοι δὲ φασὶ ἀβ' ἑαυτῶν χαίρον γρώλλ' ὄντα, καὶ μυκᾶζον αἰπόλοι, καὶ βοῶν μυκήμασιν, ἑαυτῶν τε ἓ ἀβ' ἀκροατῶν καταξιώσθαι· ἰσθὲ γὰρ τὰ ἐναυτοῦ, ἀλλ' ὁ φόβος αὐτοῖς τὰς τοιαῦτ μορφώσεις εἰδωλοποίησεν. εἰ δ' ἴσως ἢ βάσκανος ἀείρων τὸ σῶμα τῶ δράκοντος ἐνδυκάλλους εἰς ἑκείτα ἀβ' μέρων ἄγει τὸν ὄφιν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ὥσπερ διωκόμενον, εἰς δὴ βασκαίνειν ἐξ ἀρχῆς εἰώθει, οὐδ' ὅτος ὁ λόγος ἀπόβλητος. ἀρχαῖον ἢ αὐτῆ ἐνδιαίτημα τὸ τοιοῦτον γένος. ἰωΐκα καὶ μᾶλλον ἡμᾶς ἐξοίκους δ' ἀὐτῶ τὰ παραδείσου πεποίηκεν. ὅθεν καὶσὸν ὠδὲν, ἐγὰ καὶ τῆς γῆς παύσης ἀπόσαβαι φιλοικεῖ ἀβ' ὀθόνου ἡμᾶς· καὶ πεῖ μᾶλ' τούτων ὕσης· εἰ δὲ ἢ αἰτίαι ἐπιζητεῖς, δὶ ἰῶ αἰλουρὸι καὶ νυκτερίδες νύσται καὶ μόνω ἀκεσθὲς ὁρώσιν, αὖτη ἐσί· τὸ ὀπτικὸν πεῦμα παύτος λεπτότατον ἔχυσιν· ἐν τῆ νυκτὶ οὖν μεταίς πακχυσύμενον τῆ αὐτοῦ τῆ ἡλίου, φῶς τῶ ἢ ὁρατῶν αὐτὶλκ-ῆι ἐπιπίπτον γίνεται· καὶ ἀβ' τῶ ἡμέραν ὡς λαπτότατον ἀβορᾶται τὸ ἀνεθέντων. τῦτο δὲ ἀβ' ἐν ἄλλοις ἔσιν ἰδεῖν, ἀβ' ἐν αὐτοῖς τοῖς λέυσ-ν. ἐνδὰ τοι ἀβ' τὰς ὠλιακὰς μαρμαρυγὰς οἱ λέοντες φεύγοντες δι' ὅλης ἡμέρας ἀβ ἀκοντες κρύπτονται· εἰ μὲ ἄβ τῦτο ἦν, τάχα ἂν ἀκαλύπτως ἐν ἡμέρᾳ πεμπατοῶντες ὑ μικρὰς ἐβλαπτον τὰς αὐτοὺς ἐσυγχώνοντας· γίνωσκε ἓ τῦτο, ὅτι ὁ λέων διαμόμβυος συρίλλει τὰ ἴχνη αὐτὰ. οὕτως ὁ Κύρος καταρχόμενος ὑπὶ τῆς γῆς ἢ τῆς παρωτίας καιρὸν πάντα συμβέλει ἀβ' ἢ διάβολον πάλαι τὰς παρθένους ἐπιπροιῶτα· ὁ ἢ λέοντος σκύμος νεκρὸς μὴ γνῶται, ἐμφυσώμενος ἀβ παρὰ τῆ πατρὸς αὐτὰ ζωογονέται. οὕτω ἓ ὁ Ὄφις φράτε μὲν ἐπὶ τῆ Ἀδὰμ ἐποίησεν, ὑφεῖρον δὲ ἐν αὐτῆ τῆ ὑβ αὐτὰ δὶ ἡμᾶς νεκρωθέντι ποιεῖ. ὅθεν ὁ Ἰακωβ ἔλεγεν· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων, ὡ ὡσεὶ σκύμος· τίς ἐγερεῖ αὐτό; εἰ δὲ ὡ λέων ἢ σκύμος ὁ αὐτὸς λέγεται, οὐ καιρὸν· ἰῶ ἓ βασιλεὺς ὁ Χερσὸς, ἢ βασιλεὺς ὑός· ὁ λύκος φοβέεται τὸ φυτὸν ἢ σκίλλαν· πῶ εἰδῦα ὁ ἀλώπηξ, παρὰ τῆ πυύτην ὑκνώττει φυτῷ, ἕπερ τῦ φαλλῦ αὐτῆς ἕξω τύχη διατρίβουσα, ἵνα μὴ ὑπὸ λύκων βρωθῆ· εἰ δὲ ὁ ἀλώπηξ ὕτω ποιεῖ, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς ἐκείνοις ὀφείλομεν συμέπειν, δὶ ὧν ὁ νοητὸς λύκος διώκεται· τίνα δὲ ταῦτα; παρασκευὴ ἢ ἐνηστεία· πῶγάρ φησι πῶ ὡκ ἐβαλλόπεια εἰ μὴ ἐνηστευκῶ ἢ ἐνηστία· ἢ δίγα καμηλοπάρδαλις ἐν Λιβύῃ καθορᾶθαι ἰσόμενα. αὖτα δὲ ἢ τοιαῦτης ἐπιμελείας ἢ τῆς χώρας

A deorsum fertur, ut hujusmodi dracones exurat. Ipsa draconum natura sicca est, & iubitantia quadam ignea conflat. Quippe de ipsorum oculis etiam ignis emicat, & venenum, quod evomunt, fumosum est, corpotaque contacta difficilie facit. Inde sit, ut ad inflammationem dispositus sit draco, fecitatis sue causa. Quamobrem sibi a fulmine metuit, & nonnumquam exfiliens pet aera fertur. Quærit item humida loca, & ad flagna confugit. Novit enim, ie propter insitam sibi fiecitatem, etiam ex intervallo quodam remotum ab igne fulminis exuri. * Suepenumero quidem soni exaudiuntur obscuri, tamquam dra-
B conis, quum fulgur deorsum fertur, ac vel in hæc, vel illa corpora irruit. Qui autem perhibent, (de iis loquor, quibus ejusmodi se obtulerunt inflammationes) se porcum grunnientem conspexisse, ut gregem caparum balantem, vel mugientem bovem: tam seipsos, quam alios hæc audientes mendacio decipiunt. Nihil enim ejusmodi viderunt, sed imaginationes earum rerum a metu proficiscuntur. Quod si fortasse dæmon ille præstigiator & invidus, serpentis indutus corpore, feram hanc, velut igne ipsam urgente, in animalia manfueta irruere facit, quum inde usque ab initio nos invidia quadam prosequatur: non hoc ita proferri putabitur, ut omnino fit
C rejiciendum. Nam genus hoc ferarum sibi pro domicilio jam olim ufuspavit, quum per id nos paradifi finibus ejecit. Itaque nihil novum, fi motus invidia cupit hac etiam terra nos expellere. Ac de his quidem hactenus. Quod fi cauffam vis cognofcere quamobrem fetes & vefpertiliones tantum noctu acutum videant: hanc illam effe fcito. Sunt hæc animalia fpiritu, quo cernendi vis continetur, fane pertenui prædita. Quapropter is noctu medioritet ob folis
D fplendiam condenfatur, & ad perceptionem rerum adfpectabilium fit idoneus. quippe interdiu tamquam fubtiliffimus diffipatur ac diffpergitur. Idem & in aliis eft videre, præfertim ipfis in leonibus. Quo fit, ut fplendiotem radiorum folarium fugientes etiam inviti totodie latitent. Nam fi abfque hoc effet, libere utique per diem oberrarent, haud exiguam hominibus occurrentibus noxam afferrent. Hoc etiam difce, leonem veftigia fua contrahere, quotiespium aliqui perfequuntur. Sic Dominus quoque noftet in terram defcendens, adventus fui tempus contraxit diaboli cauffa, qui jamdudum virgines obfervabat. Catulus leoninus in lucem mortuus quidem editur, verum adflatu patris vitam accipit. Idem Deus initio fecit in Adamo, ac deinceps ipfo etiam in filio fuo, mortem noftri cauffa perpeffo. Quamobrem Jacobus dixit: Corruens fopitus eft ut leo, quafique catulus leoninus: quis excitabit eum? Nec qualquam abfurdi, eumdem tum leonem, tum catulum leoninum appellari. Nam Chriftus
E & rex, & regis filius erat. Lupus fcyllam, plantæ fpecies, vitat. Id quum vulpecula noverit, apud hanc plantam dormiens cubat, fi forte fuas extra latebras degit: ne a lupis devoretur. Quod fi hoc vulpecula fa-
F cit, multo magis nos adeffe debemus iis quibus intellectilis ille lupus abigitur. Quænam illa? Preces & jejunium. Nam genus iftud, inquit Chriftus, non nifi precibus & jejunio ejicitur. Camelopardalis in Libya conſpici traditur. Ejus duorum animalium fimilitudo cauffa, eft ejus regionis ficcitas & aquæ penuria. Quippe animalia diverſa variatumque ſpeciebus ad aquas congregan-

Vide Notas.

Edit. Paris. pag. 61.

Cur fetes & vefpertiliones noctu videant acutius.

Idem in leone.

Qui naſcuntur leones.

Lupus fcyllam vitat.

Aſtutia vulpeculæ.

Camelopardalis.

Unde mon-stra in Lybia ferre.

tur, quæ in Libya raræ sunt. Ita fit, ut ipsis inter se coeuntibus, feræ quædam multiformes procreentur.

Et animadvertito, dilecte fili, ejusmodi animalia eam ob causam, cujus generi sunt etiam muli, non esse vel ad conceptionem, vel procreationem idonea. Quamobrem illuc? Quod ex diversis generibus consistens, ac propterea vis gignendi in eis vitiata sit, consentanea id quidem ratione. Quippe nec terra initio rerum ea prodoxit, ut animalia cætera: (nam deinceps humana fœcundia quadam & arte

Mulierum gigantes.

Edit Parisf. pag. 62.

ficio asinorum & equorum excogitata est conjunctio) nec vocem illam divinam audiverunt, quæ dictum est aliis: Augescite ac multiplicamini. Quo fit, ut procreandi vis in ipsis vitiata sit.

Gen. 1. 22. De unicorno.

Unicornu animal est valde ferum, quod neque per venatores, neque modo quodam alio capi potest. Nihilominus fera tant immanis ad fœminam virginem, quæ splendidis induta fit vestibus, & ornatu vario exculta, non tantum accedit, sed etiam ipsius ad genua procumbens quiescit. Idem tum in divinitate illa inadipiscabili & incomprehensili, tum vera solaque virgine videre est. Nisi enim templum hoc repertum esset purissimum, Deus in terris non conspectus, nec cum hominibus versatus fuisset.

Formica ibi ab hordeo ca-vet.

Formica ipsam confcendens, olfacere consuevit, ac siquidem hordeum reperit, fugit inde, neque ad tritici spicam confertur. Hoc si formica facit, multo magis nos abhorrentem a veritate doctrinam cavere debemus, & ad triticum, doctrinam videlicet rectitudinem, accedere. Quæ lupo sunt adversus oves inimicitiæ, postiint hinc etiam perspici. Si chorda lupina in cythara reperiatur, reliquæ de ovibus confectæ chordæ silent, ac fonum nullum edunt. Idem mihi re est in tympanis. Quamobrem Deus rem adeo novam & inusitatam initio rerum instituit? Ut inde clarius perspicerentur inimicitiæ, quas intellectilis ille lupus adversus oves Christi gerit ac exercet.

Lupinæ chordæ.

De chamæleon te.

Tradit Ælianus, chamæleontem variis formis confpici, ut qui oculos fe inruentum elidat: ad exemplum Satanæ, qui se in lucis angelum transformat. Verum Aristoteles ait, maxime macrum & exilem esse chamæleontem inter animalia, quæ ova pariunt, & terrestria sunt: idque propterea, quod sanguinis perparum habeat. Hanc ipsam vult esse causam indolis animæ in hoc animali. Varias nimirum formas accipit, formidinis causa. Meus enim ex inopia caloris exilit.

Aper dentes exsertos ac prominentes habet, ideoque acrius vulnerat. Eos dentes fœmella deciderat, & propterea quoties fe cuetur, mordere consuevit. Iidem in cervis, marem cornua gestare videmus, quæ in fœmina nulla sunt. Etiam apri castrati dentes exsertos non habent, quod ipsorum natura de virili in fœminam degenera verint, quæ ab illidem (ceu dictum est) destituitur. Præterea scino, fues silvestres, quæ alimento simplici utuntur, semel in anno parere: quum cicures, ob nutrimentum pinguius largiusque bis pariant. Eædem ubi pingues factæ sunt, fetas ac pilos amittunt. Quippe quum pingueſcunt, & jam magis carnosæ reddantur: carnosæ rectius etiam digerunt: quæ digerunt commode, paulum excrementi habent: de excrementis autem, fetæ ac pili exiſtunt. Cur aper & equorum ſpumas.

pag. 63.

De aprorum & equorum ſpumis.

quus ſpumam circa os gerant, hæc cauſſa eſt. Calor & motus ex æque res humidas

A αὐαδείας. πηχῦ δὲ τὰ ἐκεῖσε ὕδατα ὀλιγοσάρκα ὄντα ἀδροίζεται πολυειδῆ ζῶα, κἀπὶ τοῦδε ἀλλήλοις ἐπιμιγνυμένων αὐτῶν, ἑτερία πολυμορφα γίνεται.

Γίνωσκε δή, ἀγαπητέ, ὅτι τὰ τοιαῦτα συώδητα ζῶα, καθὰ δὴ ἓν αἱ ἡμέτεροι, ἐκ ἔζωσί εἰσι φύσεις συζευκτὸν τε ἓ γόνιμον· τίνος ἕνεκα; ὅτι ἐξ ἀδιανοήτων συμπεπότα ταῦτα γενῶν, διαβεβαιώλω τὸν φὸς τὸ γίνεσθαι ἀπεκλήρωτο δύναμιν· ἡ εἰκότως. ὅτε γὰρ ἡ γῆ κατ᾽ ἀρχὰς οὐ ἔφυτρα ταῦτα, καθὰ δὴ καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα. (ἔπειτα δὲ ἐξ ἐπινοίας ὕστερον ἀνθρωπίνης ἡ ἡμῖν ὀνωτὸς καὶ ἵππων ἐπιτοκίδη συζεύξις, κἀπὶ τῆς θείας ἐκείνης φωνῆς ἠκουσαν τὰς ὦτα λεγούσης· αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε· ἐνθέν τοι καὶ τῷ φὸς τὸ γίνεσθαι διαμένειν διεβεβαιώλω ἐγκαιρον.

B

Ὁ μονόκερως ζῷόν ἐστι καὶ πάνυ ἄγριον, μήτε ὑπὸ θηρατοῦ, μήτε ἄλλως πως ἁρπάζεσθαι δυνατόν, καὶ τοῦτο παμφερέστατον, καὶ ποικίλως ἐσθλεσμένην καὶ πεμπρεπεστάτοις ὕδασι κατὰ τὸ ὀνόματος ζῶον, καὶ παρὰ τοῖς γόνασιν αὐτῆς ἀκαπαύεται· τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀοράτου καὶ ἀκρᾶτου θεότητος, καὶ τῆς ὄντως καὶ μόνης παρθένου ἐστὶν ἰδεῖν. εἰ μὴ γὰρ ὁ καθαρώτατος ναὸς ἁρίζων τοὺς, ὡς ἂν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη.

Περὶ μυρμήκων.

C Ὁ μύρμηξ ἐπὶ τὸ σῖτον ἀπερχόμενος ἐσφράίζεται καὶ ἓν κριθὴν, φεύγει ἀπ᾽ αὐτῆς, ἐς ἐπὶ τὸ τὸ σίτου. τάχιμα ἔρχεται. εἰ δὲ ὁ μύρμηξ ὑπὸ ποιεῖ, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς τὸν ἱπροδοῦσαν διδασκαλίαν φεύγειν ὀφείλομεν, ἐπὶ δὲ τὸ σῖτον ἔρχεσθαι. ἢ ὀρθοπαιν δηλαδὴ λόγον. εἰ γὰρ ἓν ὁ λύκος ἔχθρα φὸς τὰ πρόβατα κίπτεται, κἀπτοῦδὲ ἐστι ἰδεῖν. ἐξεσκομίσης δὲ τῆς χορδῆς αὐτὸ ἓκ κιθάρᾳ, αἱ λοιπαὶ τῶν προβάτων χορδαὶ σιγῶσι, ᾧ οὐ φθέγγεται. τοῦτο δὲ ᾧ ἐπὶ τυμπάνων ἐστὶν ἰδεῖν. τίνος δ᾽ χάριν τὸ παράδοξον τῶν γίνεσθαι καπρῶν συγκεχώρηται; ὡς ἐντεῦθεν ἀφδηλότερον φαίνεσθαι τὴν ἔχθραν, ἣν ὁ ποιητὴς λύκος πρὸς τὰ τῶ Χριστοῦ ῥήμματα κέκτηται.

Περὶ μεσοποτάμου.

D Ὁ μὲν δοὺς λέοντος λέγει ἡ χαμαιλέοντα ποικίλον φαίνεσθαι τῇ μορφῇ, ἅτε τῆς ἡ ὁρώσης ὄψεις ἐκκρούοντα, ὡς μιμεῖσθαι τὸ εἰς Ἀγγέλου φανὸς μεταχηματιζόμενον Σατανᾶ. ὁ δὲ Λεσβοτίλιος φησὶν, ὅτι ἐχιότατος ὁ χαμαιλέων ἡ ἀσὸτικὸν ἡ πᾶζον, διότι ὀλιγαιμότατός ἐστι. τοῦτο δὲ αἴτιον ἓν τῷ ἡ ψυχῆς ὕδως τὸ ζῶν. πολυμορφον δὲ γίνεται διὰ τὸ φόβον. ὁ δὲ φόβος δὴ ἴνδεκον θερμότητος.

Περὶ ὄνων.

E Ὁ ὄνος ὡς χαυλιόδοντας ἔχει, ὡς ὀξύτερος σὺ τὸ πλάσεως. τὸ δὲ δῶν μὲν ἔχει, ἐφ᾽ ᾧ ᾗ ἀμυλμῶν δάκνει. ὅπο μὲν δὴ δῶν ᾗ ἐπὶ τὸ ἐλαφρὸν. ὁς μὴν δὲ ὄρῶν φέρει κέρατα, ἃ δὴ δόλεια κλέπτ. γνωστὰ δὲ ᾗ τοῦτο, ὅτι αἱ ὄρεια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τροφὴ χαίρουσι ἁπαξ τὸ ἐνιαυτὸ τίκτουσιν. αἱ δὲ ἡμερίαι δὶς ἢ τρὶς τῶ παχύνειν δύανται. αἱ πιαθεῖσαι εἰς λεπτοσχήσεις πιαυσόμεναι δὲ φασιλεύεται. μᾶλλον δὲ τοιαῦται αἱ πάπουσαι. πάπουσαι δὲ λέπονται τὸ πεχυτόμενος. αἱ δὲ τοιχὲς ἐκ ἢ πεχυτομένος. ἡ δὲ αἰτία δι᾽ ἣν ὁ ὄς τε ἢ ὁ ἵππος ἀρρὸν παρὰ τῇ τόμαι φέρουσι, αὐτὴ ἡ Θερμότης αὐχύνος. ᾗ ὄρα τῶν θαλασσῶν.

σαν. κινεῖται δὲ ὑπ' ἀήρων πλαικίνεται. ὅρα τὰς ὑ- A πονεμένης λίβητας. Ορα τὸν ἐν ᾗ αἰεὶ ὑγρότητα. χειμώνος γὰρ ὑπ' ἀήρων κινεῖται πλαικίνεται. λάμπουσιν δὲ διὰ τὸν πιπεπτὸν ὑγρὸν πήγνυται. καὶ ὅπως ἡ χιὼν καταφέρεται. ἢ γὰρ χιὼν ὕδωρ ἄλλο ἐστὶ ἢ ὕδωρ ἡμπαγές. ὅπω μὲν οὖν ἡ παρὰ τῆ σὺλ καὶ ἄπτῃ γῇ λεπτομόμφακα πεφυθλυμένας διὰ θερμότητα ἡ κίνησιν εἰς ἀέρον μεταβάλλονται.

Εἰ δὲ τὸν λόγον ἰδίλοις μαθεῖν, ὃ χάρις οἱ κύνες μόνοι λυττῶσι κατὰγε τὸ θέρος, σαφὴς ἰδεῖν ἡ κῆς σοι ἀφόσεται. λυττῶσι οἱ κυῶς ἀξ ἢ ἀφλαξιν τὰς ξηρὰς κράσεως. φύσει δέ σοι ξηροί, ἢ πλέον τοῖς καύμασι. θερμαινόμενα οὖν ἐ κατεξαιρινόμενα ἐκπορεῖται τὰ ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ, κἀντῶθεν ἀξ τῶν ἀγκῶν ξηρότητα μικίονται, καθάπερ οἱ φρενιτιῶντες. οὖτω ἐ τὸ σίελον αὐτοῖς ἰοῶδες γίνεται καὶ ξηρότερον· ὅτι δὲ ἐκπυροῦνται, δῆλον ἐκ τῆ ἀδμαίνειν πυκνὸς ἡ πυρᾶδη τὰ ὄμματα ἔχειν, ἡ ἰωβρημένον τὸ σῶμα φρὸς ἰμξῖν αἵρος. λυττῶσι δὲ κ πάντες οἱ κυῶς, ἀλλ' ὁσοιπερ ἐν τύποις ξηρότεροι. τινὲς δὲ φασι καὶ τὸν κυῶα τὸ ἀέρον συμβάλλεσθαι κατὰ τινα ἀπόρροιαν τοῦτος φρὸς τῶ λύσσαν. λυττήσαντες, καθάπερσι Παῦλος ὁ Σιπόντιος, καὶ βρῶσιν καὶ πόσιν ἀποτρέφονται. σίελον δὲ ἡ δακῖλὸς καὶ ἀβρᾶθες ἀφιᾶσι, καὶ ἀφνοιγάρ εἰσιν, ἀλλὰ καὶ ἀφρονες· ὡς μηδὲ τὸς οἰκείως γνωρίζειν. ἐφορμῶσι δὲ κατὰ πάντας χωρὶς ὑλακῆς, ἡ δάκνουσι, καὶ δάκνοντες οὐκ ὀχλοῦσι παραχρῆμα φέρουσι, πλὼ ὅσον ὀδύνῶν τῶ ἐκ τῦ τραύματος. ὕστερον δὲ πάθος ἐμποιοῦσι τὰ ἀκόλουθον ὑδροφοβίαν. φοβοῦνται γὰρ τὸ ὕδωρ οἱ λυσσόδηκτοι, ἡ ὁρώντες αὐτὸ ἡ φροσφορέμενοι. ἴσιος δὲ αὐτῶν καὶ ἄναρχ κύνες υλακτικοὶ ἡ δάκνουσιν ὑπιόντες, καὶ δάκνοντες αὖτοι τοῦ αὐτῦ πάθῦς κατέχονται. ὃ δὲ γῆ συμπτώματον αὐτέα, γῆ μὲν ἄλλων ὠδήλος· κατειλημμένος γὰρ ὁ ἐς τὸ μόρκα πάντα καὶ αὐτὸν τὸν ἐγκέφαλον, τοιαῦτα φέρει συμπτώματα· τοῦ δὲ φοβεῖσθαι τὸ ὕδωρ τινὲς μὲν ὤφεσαν διὰ τῶ ἄμετρον γίνεσθαι ξηρότητα, οἷα παντελῶς ἠλιστεμμένης τῆς ὑγρᾶς οὐσίας. ὁ δὲ γε Ῥάζος μελαγχολίας αὐτοὺς ἐνδὺς τοιοῦτος ἀπεφήνατο γίνεσθαι, τοῦ ἰοῦ τὸν χυμὸν ἐτέινον μιμησαμένου, καθ' ὃ ἀλκα πικρόβλωτας. ἡ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; ὧν ἓν ἕκαστον ἐπὶ γῆ μελαγχολικῶν, οἱ μὲν ἄλογα ζῶα δοκοῦσιν εἶναι, κἀντῦθεν τὰς ἐκείνων μιμεῖσθαι φωνάς· οἱ δὲ σκύλα δοκοῦσιν εἶναι ἐσράκοντα, κρὰκ τῶν κατεχόντων ἡ πάνυ δειλαίοντα. ὕστερον τὸν Ἀσκληπιὸν νομίζουσιν ἐπάνω πίπτειν αὐτῶν, καὶ ἐξ τῦτο μέγα βοᾶν ἀναγκάζοντα. ὅτω ἡ ἐπὶ γῆ λυσσοδήκτων ἐστὶν ἰδεῖν. ὁ δὲ ἢ κυῶς ἰὸς, καθάπερ τῆς χυμὸς μοχθηρὸς, τὸν ἐγκέφαλον αὐτὸν καταχεῖ, φοβεῖσθαι ποιεῖ τὸ ὕδωρ αὐτοὺς· φοβουμένους δὲ τὸν δάκοντα κυῶα φαντάζεσθαι, καὶ ὅτω αὐτῶθεν καὶ τελευτᾷν. ταῦτα τοι καὶ σοφὸς τινα λυσσόδηκτον εἰσιδεῖν ὠ βαλανείῳ λέγουσι, καὶ ἰδόντα τὸν κυῶα ἐν τῇ λακάνῃ, καὶ μὴ καταπτοηθέντα, εἰπεῖν· τί κυὶ κοινὸν ἔτε ἡ βαλανείῳ; καὶ σχεῖ μὲν τοῦτο ἔπος.

Η δὲ γε ἄρκτος σάρκα τέκετο μικτὴ τύποιν, μίπτ μορφὴν ἔχοντα· γῆ ἢ φόματι λέγεται ἄρθρα ἕξιν ἔπνει.

efficiunt albas. Vide quid mari accidat. Quum a ventis commoveatur, albescit. Inspice ollas, quibus ignis subjicitur. Intuere humorem, qui est in aere. Agitatus a ventis hyberno tempore, colorem album accipit. Postquam albuit, ob frigus, quod est in aere, congelatur. ita nix deliquitur. nam ea nihil est aliud, quam aqua semicongelata. Sic igitur & in aqpro ac equo humores minutas in bullas redacti; per calorem & motum in spumam converuntur.

Quod ſi rationem ejus quoque rei noſſe De canum rabie.
deſideras, quamobrem canes ſoli æſtivo tempore fint rabioſi: inculente id ipſum hec tibi declarabo. Rabies infeſtat canes propter ſiccæ temperaturæ incrementum. Sunt enim a natura ſicci, eaque ſiccitas per æſtus augetur. Itaque humores in eis incaleſcentes & paulatim exſiccati velut inflammantur. Hinc fit, ut nimiæ ſiccitatis cauſſa in rabiem agantur: perinde acque illi, qui exſivere de poteſtate. Quo fit, ut & ſalivam ſicciorem, & venenatam habeant. Et inflammari eos, vel inde patet, quod frequentius anhelant, oculos habent flammeos, & os apertum, propter aeris refrigerationem. Nec rabies hæc canes omnes vexat, ſed eos, qui ſicciores ſunt. Nonnulli volunt, fidus illud, quod canem dicimus, nonnihil quaſi defluxu quodam ad horum inſaniam conferre. Cæterum poſſquam hæc rabie correpti ſunt, quemadmodum Paulus Sinopenſis ait, tam cibum quam potum Paulus Sinopenſis. Vide Notas.
C averſantur. Simul largam ſpumeamque ſalivam emittunt, & in univerſum muti ſunt, ac cantopere deſipiunt, ut ne familiares quidem agnoſcant, ſed in quovis abſque lætatu ruant, & quoſvis mordeant. Hic morſus non continuo quidquam ſecum adfert ægritudinis aut moleſtiæ, præter eum, qui ex ipſa fe ſentitur, dolorem. Verum deinceps morbus accedit, quem hydrophobium, ab aquæ meu, vocant. Nam qui a canibus rabioſis morſi ſunt, aquam refugiunt, five illam intueantur, five propius accedant. Nonnulli etiam canum more latrant, & alios ægreſſi mordent, quo morſu malum ipſum propagant. Cæterum quæ reliquorum ſymptomatum cauſſa ſit, patet. Nam quum venenum omnia membra, & ipſum adeo cerebrum occupavit: hujuſmodi ſymptomata ſecum adfert. At ejus rei, quod aquam metuant, cauſſam alii qui nimiam ad ſiccitatem referunt, quaſi prorſus ab humore fint abſtenerint. Rufus autem perhibet ſpeciem melancholiæ quamdam eis accidere, nimirum veneno humorem illum imitante, ob quem alii alia metuunt. Et quid multis heic verbis opus eſt? Quemadmodum enim in melancholicis obſervenire videmus, ut alii quidem animalia bruta ſibi videantur eſſe, ac properera voces eorum imitentur: alii ſe vaſa eſſe teſtacea credant, & idcirco vehementer metuant, ne confringantur: alii ſupra ſe delabi Atlantem exiſtiment, ideoque mirum in modum clament: ita conſimile quippiam cernere licet etiam iis accidere, quos canes rabioſi momorderunt. Quippe venenum canis, ceu noxius humor, eoram occupato cerebro, facit ut aquam metuant: in quo metu canis, a quo morſi ſunt, imaginatio ſubit: eoque pacto finitur, & tandem cum morte vitam commutant. Perhibetur quidem aliquando philoſophus quiſpiam, qui eſſet admorſus a cane rabioſo, balneum ingreſſus, conſpecto in palvi cane, nihil exterritus dixiſſe: Quid cani commune cum balneo? Sed de his ſatis. Quid cani cum balneo.

Urſus carnem gignit, quæ neque figu- Ursæ partus.

ram, neque formam habet. Verum deinceps ore lambens, articulos in ea efficit. Ejusdem catuli non lactantur uberibus, sed fugiendo pedes suos augescunt. Et parit antetempus ursa, quo cum mare congreditur. Ipso in partu periculo non caret. Idcoque nodis parturiens, Ursæ fidus inspectando observat, eoque pacto difficultatem partus mitigat. Vorax est admodum, quemque per hyemem in lustro suo fedet ac efficit, pedem lambendo se nutrit: quod quidem ei soli peculiare est inter animalia terrestria, sicut inter marina polypo.

De onagris. Quum onagri mares gignunt, exsecatæ eorum virilia, ne procreent. Et animal hoc ficcissimum est, ideoque sitibundum. Qua

Psalm. 103.11. de causa Davides, de aquis differens, ait: Sument eas onagri sitis suæ restinguendæ caussa. Vulpeculam matrimenti laboranAbsuta vulpeculæ. tem inopia, supinam jacere tradunt, quasi si foret mortua, simulque anhelitum retinere. Quamobrem hæc ipsa de caussa dissentam conspicatæ volucres, in eam se demittunt, velutique mortuam attingunt. Tum illa subito exsiliens, quæ mortua crodebatur, aves comprehendit atque devorat. Capra silvestris velocissimum animal est, & in rupibus degit. Quod si quis hanc venatorum perfequatur, in cornua desilit, nec derimenti quidquam accipit.

Rupicapra. Scias autem, singulis animalibus, quemadmodum & Nemesius scripsit, indidisse Nemesius in primo de philosophia. Deum prudentiam quamdam naturalem, non discendo parabilem. Nonnullis veritatis etiam dedit, quibus & præsentes infidias declinare, & præcavere futuras possint. Quarum rerum effectiones in brutis a natura, non ratione proficisci, vel inde patet, quod specierum quarumvis animalia consimiliter hæc faciant, nec in tanta eorum Edit. Paris. pag. 65. multitudine operationum sit diversitas. Eodem modo nimirum & instituto species Prudentia humanæ ac brutorum universa vivetur. Solertia lepores omnes consimili utuntur, itemque lupi consimili vafritie, consimili denique modo quilibet simius imitari solet: id quod in hominibus locum non habet. Sunt enim humanarum actionum rationes atque vim propemodum infinitæ. Quippe rationis particeps natura libera fuique juris & sponsis est. quo fit, ut homines universi eodem opere non occupentur, nec idem agant, quemadmodum in singulis brutorum speciebus usuvenire videmus. Nimirum hæc a sola natura moventur. quæ autem a natura moventur, consimilia sunt apud omnes. E diverso quæ a ratione proficiscuntur actiones, aliæ sunt apud alios, neque necessario apud omnes eadem. Oris idcirco sacris etiam in litteris pecus simplex minimeque fubdolum dicitur, quod prudentiam quamdam peculiarem non habet, cujus adminiculo reperire passum potumque possit, si nullum habeat, qui eam faginet. Rursus alia quædam animalia non pauca prope etiam humana absunt a prudentia. Quo in genere mihi terrestrem echinum, quem erinaceum dicimus, fenestras hauriendi aeris caussa fuis in latebris geminas molientem adspice, quarum altera boream austri altera flatus obstruat: tametsi ad hujusmodi machinationes, ut cætera quoque animalia bruta, solo naturæ ductu feratur. Nec enim bruta suo quodam arbitratu agunt, sicut & Joannes Damascenus tradit, quum a ratione destituantur: cujus participes naturæ voluntatem habent liberam naturaliter. Nam cur obsecro vi rationis prædite forent, si pro

Damascenus.

A Νεοττιὰς. ἀλλὰ ἢ οἱ σκίμποι αὐτῆς ἢ θηλάζουσι, μυζῶντες δὲ τὰς πτέρας αὐτῶν ἐντεθῶσι αὔξουσι. τίκτει δὲ ἀφ' ὧν καιρὸ, ὅτα τῷ ἄρκτῳ συμβήκεται. ἀλλὰ ἢ ἐν τῇ τίκτειν κινδυνώδες ἀρκτος. ἐν δὲ τοκετῷ ὀδίνουσα φροντίζει τῇ τῆς ἄρκτου ἄρρ. ἢ αὐτὸ τίκτει ἀνευρῶσ. πολυφάγος μὲν ἡ ἄρκτος ἐστὶν. ἐν δὲ χειμῶνι παραλαβομένη τῇ φωλιᾷ, ἢ πεσώσα, λείχει τοὺς πόδας, ἢ τρέφεται. μόνη δὲ αὐτὰ ἐν τῇ πάχνῃ τῶν, καὶ ἐν θαλάσσῃ πολύπους.

B Ἀλλὰ τῇ τῶν ἀγρίων αἱ νομάδες ὑπεσθαι τὴν ποσιν. ἡ γὰρ ἔρις, ἡμῖν τὰ αἰδοῖα αὐτῇ, ἵνα μὴ ἀναπαραπλέωσι· καταῖχρον δὲ ζῶον τὸ ὄναγρος, ἐφ' ᾧ ἐ διψᾶλιον. κατὰ δὲ τὸν ψ ὁ Δαβὶδ περὶ ὑδάτων διέξιων ὕτω φησί. φροντίζουσι ὀναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν. λέγεται δὲ τὴν ἀλώπεκα βρωμᾶσθαι ἀπορίαν, ὑπτίαν τίπτειν αὐτὴ νεκρὰν, ἢ φωνᾶσθαι. κρεπόδεν δὲ ὄρνεα κομιοῦσιν αὐτὴν ὁρώντα τὰ πτηνὰ ἐπιβάλωσιν αὐτῇ, ἐ ὡσὶ νεκρὰς ἅπτονται, ἐκπηδήσασα ἔων αἴφνης ἡ νεκρὰ, συλλαμβάνει καὶ κατεδίει αὐτά. Ἀλλὰ καὶ ἀγκαρος πανήγυπτὸν ἐστ ζῶον, καὶ παρὰ τοῖς κριμνοῖς ἄβροδιαιτούμενον δὲ ἄλητα κατὰ περάτων, καὶ οὐ ξῆδ. Σθᾶται.

C Γίγνονται δὲ ὅτι ἑκάστῳ ἔθ ζώων, καθὰ δὲ ᾧ ὁ Νεμεσιὸς φησι, φυσικῶν, ἡ λογικὴ ἐνέσπειρε σωσιν ὁ θεός. τισὶ δὲ ᾧ πανουργίας ἐνέβαλεν, ὑπὲρ τὸ ᾧ τὰς ἐνεργείας ἐπιβουλὰς ἐκλύειν, καὶ τὰς μελλούσας προφυλάττεσθαι. ἔτι δὲ φυσικοῖς τὰ ποιᾶτα ἐ ἡ λογικὰ ὑπάρχουσι τῷ ζώα, διὰν ἐκ ἢ κατ' εἴδος ἕκαστον ζῶον ὁμοίως ταῦτα ποιῶν, ἢ μὴ ἐξελλάττεσθαι αὐτῶν ἐν τῇ πλείδε τὰς ἐνεργείας· ἀλλὰ ᾧ κατὰ μίαν ὁρμὴν ὅλον τὸ εἶδος κινεῖσθαι· πᾶς γὰρ λαγωὸς ὁμοίως πηδᾷ ἅτε, ᾧ πᾶς λύκος ὁμοίως πωπυρᾷ, ᾧ πᾶς πίθηκος ὁμοίως μιμεῖται. ὅπερ οὐ ἔστιν ἐπ ἀνθρώπων. μικρὰ γὰρ τῇ. ἀνθρώπων φράξεως αἱ ὁδοί. ἐλεύθερος γάρτι ᾧ αὐτεξούσιον τὸ λογικὸν. ὅθεν ἡς ἐν ᾗ τῷ αὐτὸ πᾶσιν ἴργον ἀνθρώποις, ὡς ἑκάστῳ εἶδει τῷ ἀλόγων ζώων. φύσει γὰρ μορ πάσιν κίνεται. τὰ δὲ φύσει κινούμενα σμίσις παρὰ πᾶσιν ἴσίν. αἱ δὲ λογικαὶ φράξεις ἄλλαι παρ' ἄλλοις, καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης αἱ αὐταὶ παρὰ πᾶσι. τὸ μὲν τι πρόβατον ᾗ τοῦτο λέγεται, ᾧ παρὰ τῇ γραφῇ ἄκακον· ἀπὸ τῆς συνέσεως ἰδίως κεἔχει, ὥςτε νομὰς φείσασιν καὶ ποτοῦ, αἱ μηγε ὁ ποιμαίνων αὐτά. πολλὰ δὲ ᾗ ζῶων ἐς σωπόνως ἀνθρωπίνης ἐγγὺς ἴσι. καὶ ὅρα τὸν χρσαῖον ἰχνίον δύο κατασκαλεύοντα ἐπὶ πῦ φωλεοῦ ἀπαπτοάς, φρὸς τὸ τὰν νότον ἀντιπαττάσας, ᾧ τὸν βορέαν. εἰ δὲ καὶ φυσικῇ λόγῳ φρὸς τὰ ποιᾶτα τῇ ἀλόγων γίνη κεκίνησαι. ᾗδὲ γὰρ αὐτεξουσία τὰ ζῶα, καθὰ δὲ ᾧ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης φησὶ, ὅτι μηδὲ λογικὰ. λογικὴ γὰρ πᾶση φύσει ᾧ τὸ αὐτεξούσιον πᾶσης ὑμετρώνει θέλημα. εἰς τί γὰρ ἕξει τὸ λογικὸν, μὴ αὐτεξουσίως λογιζόμενον; τὴν μὲν γὰρ φυσικὴν ὁρᾶμεν, καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὁ δημιουργὸς ἐνέσπειρε, φρὸς σύσασιν τῆς οἰκείας φύσεως ἀγωσαν ἠναγκομέ-

Damascenus.

νως αὐτὰ. λόγῳ δὲ ἀμοιρούσῃ καὶ δίνασ-
ται αὔξειν, ἀλλ' αὔξονται ὑπὸ τῆς φύσεως
τῶν ὁρεξίων, ὅτε ἅμα καὶ ὀρέξις γίνεται,
dΘεὸς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἀφρόνων ὁρμὴ.
δὲ λόγῳ, ἡ βουλή, ἡ σκέψει, ἡ κρίσει
κεχρῆσθαι. ἔΘεν ὑπὸ ὡς ἀρετῶν μετίστα
ὑπαινοῦνται δὲ μακαρίζονται, ὑπὸ ὡς κα-
κίαι φαύλονται κολάζονται. καὶ δὲ λογικὴ φύ-
σις ἔχει μὲν ἐν φυσικῷ ὁρμὴν πυκνόν,
ὑπὸ δὲ τὸ λόγῳ ἀνομοίως τῷ βούλε-
ζομένῳ. τὸ γὰρ λόγῳ τὸ φρονήμα
συνεξισοῦσ ἐστι Σήλωσις, ὧν δὲ φυσικῷ
ὃν τῇ λογικῇ φαμὲν κίνησιν. διὸ δὲ ὡς
ἀρετῶν μετίστα ὑπαινοῦνται, καὶ μακαρίζε-
ται, δὲ ὡς κακίαι μετίστα κολάζεται.

Εἰ δὲ δὲ τῶν ζωτὲς, τίνος ἕνεκεν,
αὐτὰ τε τὰ ζῶα δὲ ὁ ἄνθρωπος πόδας ἀρτίους
ἔχωσι; γίνωσκε ὅτι δὲ τὸ μὲ ἀπέκτος ἄλλη-
θέως. ὅπου δὲ δὲ δὲ μὲν τὸ ὑὸς ἐφάμιλος ὁ
ἄνθρωπος, ὡσπερ πάλιν τὰ ζῶα δὲ δύο πο-
δῶν, πρόμα δὲ πρὸ ἕτερων ποιοῦνται δὲ βά-
δισιν. ὅπου ἀγαπητὸ, τὸ ἴδος φύσις ὑπὶ τισι
γίνεται. ὅρα δὲ ὅτι τὰ Λιβυκὰ θηρία τὰ μὲν
Cἔρπε ἐ πίνει, ὅτε μάλιστα δίψα γίνεται.
κεμμύκος δὲ πίνουσι, ὅταν ὕπνον δίλωσι. τὸ-
νο δὲ γίνεται πάντως δὲ τὸ μὴ γίνεθαι ὑδατος
Ἔρπε δὲ τῇ Λιβύῃ. τὸ δὲ κεμμύκος δὲ τὸ
γίνεθαι, πίνει. ὃ γοῦν ἐκείνοι ὀθῦσαι, τῦ-
το δὲ δὲ ἄλλος πόθος τὰ ζῶα ταῦτα παραγυ-
μῶμα σώζει τὸ ἴδος. δὲ πεῖ μὲν ὕπνον ὕπος.

Περὶ πλά-
σεως τῶ ἀν-
θρώπου.

Μετὰ δὲ ταῦτα, λόγων μετὰ τῶν δὲ χαρ-
σώων παραγωγὴν, πλάττει δὲ ἄνθρωπον ὁ Θεὸς,
Ε τίΣκοτ αὐτὸν ὃν τῇ παραδείσῳ. ἀλλὰ κρὴ
παῖδα φρόνις ἀγαπητὸ. εἰ δὲ μ λέγοι τινὲς,
ὅτι μετὰ τῶν ἑβδόμων ἔκτισε τὸν παράδεισον ὁ
Θεὸς, τῇ Μωσαϊκῇ δίδυν ἐσοείς ἐσόμβοι, ἀλ-
λὰ πυκλάσλυται φορφυσὸς. ἄπο δὲ παραδεπτι-
κῶς ἐπιχρόμβοι, Ἓ ὡς ἱρλωπικῶς τῶν
γραφῶ. ἐχὴ ἄκια τί φασιν ὁ Ἑβδόμης
Μωσῆς. ὃ συμπλάσσο ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐ-
ποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ. ἐν δὲ τῇ ἑβ-
δόμῃ καπέπαυσε ἀπὸ πάντων τῶ ἔργων αὐτῦ
ὧν ἤρξατο ποιεῖν. Οὐκοῦν εἰ μετὰ τῶν
ἑβδόμων ἰδὼν ὅτι τὸ μὴ ὄπος εἰς τὸ εἶναι πα-
ράγαγε, πῶς λοιπὸν ἔκτισε μετὰ τῶν ἑβ-
δόμων ὃ παράδεισον; ἴσως μὲν ἡ γραφὴ λέ-
γαν, ὅτι μετὰ τῶν ἑβδόμων ἔκτισε ὁ παράδει-
σον. ἀλλ' ἐκ ἴχε ἐχὴ τὰ τὸ σταπεῖ, καθὼς
ὑποπεθήκει πολλοῖ. καὶ πείθου τῇ χρυσορ-
ῥήμονι Ἰωάννῃ ἐν τῇ εἰς τῶν ἑξαήμερον διδασκα-
τῇ αὐτῦ ὁμιλίᾳ λέγοντι, ὅτι δὲ κατὰ
συνηθείαν ἐνομοθέτησεν ἡμερῶν ἀπεκφολλαδι-
σιν ποιεῖ ὁ Μωσῆς ὕστερον, τοιαύτῃ καὶ
φρονεῖν καὶ λέγειν τὰς ἀπλουστέρας ἐκοίκους.
ἔθλας τε οἱ μετὰ τῶν ἑβδόμων, ὡς φασιν,
ἔκτισας ὁ παράδεισος, ἀναγκὴ πάσα καὶ τὸν
λόκ τῦ χοὸς πλάσιν τῦ Ἀδὰμ, ὡσπερ δὲ καὶ
τῶν ἀπὸ πλευρᾶς τῆς Εὔας οἰκοδομῶν,
μετὰ δὲ ἑβδόμων ὀπτὸν γεγενῆθαι. τίνος
ἕνεκεν; ὅτι δὲ πάντα ὕστερον ὁ Μωσῆς, ἡγοῦ-

A voluntatis arbitrio ratione non uteretur? Quippe naturalem appetitum opifex rerum etiam brutis animalibus indidit, qui ad naturæ suæ conservationem ea necessario ducat. Quæ enim expertia sunt rationis ducere non possunt, sed ab naturali appetitione ducuntur. Quo fit, ut quum appetitus existit, mox & impetus ad agendum cum eo conjunctus sit. Nec enim vel ratione, vel consilio, vel consideratione, vel judicio utuntur. Qua ipsa de causa nec ut virtutem colentia laudantur & felicia prædicantur, nec ut obnoxia vitiis puniuntur. At natura participeps rationis, habet illa quidem appetitum naturalem, quo impellitur: sed qui a ratione ducitur, aptaque dirigitur. Nihil enim ratio præstantius habet, quam quod volutate libera sit prædita, quam in natura rationis participe motionem naturalem dicimus. Idcirco virtutem colens laudatur ac pro beata ducitur, & confimiliter obnoxia vitiis punitur.

B

Quod si etiam scire cupis, quamobrem tam animalia, quam homo pari numero pedes habeant: id propterea factum cognoscito, ne inordinate confuseque exsistiret. Nam hoc modo sit, ut dum homo uni, animalia reliqua duobus pedibus iussitunt: interim per alios paulatim progressio fiat. In nonnullis animalibus, dilecte fili, consuetudo fit reapse natura. Nam animalia mihi quæso Libyca inuere, quæ per æstatem, quum maxime sitiunt, a potu abstinent: per hyemem, quum sitiunt minime libunt. Id eam ob causam omnino accidit, quod Libya per æstatem aquæ laboret: inopia. Quapropter hyberno tempore aquam assumunt, quum ejus copiam habent. Quumque sic sis in locis adducturus, etiam ad alias regiones delata morem suum retinent. Ac de his quidem hactenus.

C

Cæterum post animalium terrestrium creationem, Deus hominem fingit, ac in paradiso collocat. Quo jam in loco velim animum mihi, dilecte fili, advertas. Quamvis enim volunt aliqui, Deum sexto septimum diem paradisum condidisse proficentes se Mosaicæ historiæ vestigiis inhærere: manifesto tamen errant, qui quæ transfiorie, non adhibita perverilligatione conveniente litteras sacras perlegant. Ac vide mihi, quid spectator ille Dei Moses dicat: Absolvit Deus, inquit, die sexto cuncta, quæ fecerat: ac die septimo ab omnibus operibus, quæ efficere cœperat, quievit. Itaque si post diem septimum mihil omnino, quod antea non exstitisset, in ortum produxit: qui post diem septimum paradisum condidit? Videntur quidem litteræ sacræ hoc modo loqui, ac si post diem septimum paradisus conditus fuerit: verum alius scopus est earum, de plurium equidem sententia. Joannes Chrysostomus audiendus est tibi, qui in oratione de sex dierum operibus ita dicit, Mosem eorum, quæ antea commemorasset, summam breviusa deinde complectentem, simplicioribus occasionem præbuisse, ut hujusmodi opinionem arriperent atque proferrent. Nam cæteroqui, si post diem septimum, ut ipsi volunt, paradisus est conditus: omnino dicamus necesse est, etiam Adami de paivere formationem, itemque structuram Evæ de Adami costa, post eumdem septimum diem primum factam. Quamobrem istuc? quia Moses hanc quoque posterius, id est post diem septimum nar-

D

Quando paradisus condi-
tus.

De hominis creatione.

Ex confuetudine natura.

Cur animalia Libyca per hie mem, non æstatem bibant.

Gen. 2. 2.

Chrysostomus.

E

rat. Proinde reliquum eſt, paradiſum ante Adamum eſſe conditum.

Damaſcenus. Et audi obſecro, quid Joannes Damaſcenus in capite, quod de paradiſo inſcripſit, dicat. Quia Deus, inquit, hominem ex natura partim inadſpectabili, partim ad-

Edit. Pariſ. pag. 67. ſpectabili creatorus ad imaginem ſimilitudinemque ſuam erat, quaſi quendam regem atque principem totius terræ, ac eorum, quæ terra continentur: paradiſum ei, veluti regiam quamdam præſtruit, ut in eo beatam ac felicitiſſimam vitam ageret. Itaque licet animadverterit, quod quum ante formationem Adami paradiſum exſtruxerit, manifeſto ſequatur, eum die ſexto conſitum a Deo fuiſſe: præſertim quum multo magis à ſeptimo die, quemadmodum idem orator aureus tradit, creare deſierit. Conſerit ergo Deus tempore formationem Adami præcedente divinum illum paradiſum in Eden, verſus orientem ſolem. Nam de univerſa terra, quemadmodum & Theo-

Theodoretus, Baſilius. doritus, & Baſilius ille magnus, & Joannes Damaſcenus ajunt, ſelecto quodam versus orientem loco, qui Eden appellabatur, & conſpicuus erat, univerſaque reliqua terra ſublimior, in eo ipſo paradiſum conſerit: uti nimirum delicatus eſſet, ac perpetuo floridus, quemadmodum Severianus ſcribſit. Nam vocabulum Eden ſi velis interpretari, delicias ſignificat. Hæc hominem conditum Deus habitare voluit. E enim in paradiſo, quemadmodum perſcripsum facris eſt in litteris, eum collocavit. Hinc autem, dilecte fili, hoc etiam diſcimus, Deum ex alia terra conditum Adamum in paradiſum collocaſſe. Qua de re quid ſacris exſtet in litteris, audi: Abegit, inquit, Deus Adamum ex paradiſo deliciarum, ut terram, unde ſumptus erat, coleret.

Severianus.

Cur extra paradiſum ſortitus ſit homo. Chryſoſtomus. Quamobrem vero extra paradiſum ſortitus ſit terræ hominem, eumque deinceps in illum introducit? Ut hinc diſceret, de Chryſoſtomi ſententia, quanto ipſum honore Deus dignatus eſſet, quantæ voluptatis fruitionem conceſſiſſet. Nam qui de ſublime locoque infimo ad ſuperiorem principemque transferuntur, norunt neceſſario, qui prius fuerint, & quo deinceps perveneriint. quæ res non exiguam nobis lætitiam parere conſuevit. Fingit ergo Deus hominem propriis manibus, ut ſacræ litteræ loquuntur: Sumpto de terra pulvere Deus hominem formavit, & in ejus faciem ſpiritum vitalem inſpiravit, ex quo animans effectus eſt. Ideoque non abs re animalia cuncta terreſtria morti ſunt obnoxia. Quippe de terra orta ſunt ipſa cum anima, quemadmodum ſacris in litteris eſt, dixiſſe Deum: Edat terra vitalem animam. Solus autem homo factus eſt immortalitatis ex eo particeps, quod animam per adflatum & inſpirationem divinam, non e terra accepit. Nam in faciem ejus ſpiritum vitalem inſpiravit, nimirum ipſam animam, intelligendi facultate præditam.

Gregorius Nyſſ.

pag. 88. Nec enim dici poteſt, hanc de terra exiſtiſſe. Perſuadebit hoc tibi facile Gregorius illæ Theologus, qui de hominis formatione ſic ad verbum differit: Quum de materie craſſa, quæ jam exiſtebat, corpus ſumpſiſſet, eique ſpiritum ex ſemetipſo indidiſſet, cujus appellatione nobis anima intelligentia vi prædita & imago Dei venit, hominem in orbem producit. Idcirco velim animadvertas, quod quum anima intelligentiæ vi ornata per inſpirationem hominì à Deo fuerit inſita, illa ipſa etiam de cauſſa immortalis ſit. At brutorum anima juſſu

Nazianzenus locus.

μὴ τὸ ἑβδόμῳ, ὑπογεγράφθαι ὥρωται. φῶ τῷ Ἀδὰμ λοιπὸν ὁ παράδεισος.

Καὶ ἀκριτί φησιν ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάνης ὅτι τῆς περὶ παραδείσου κεφαλαίῳ αὐτὸ ἐπιγράφει ὁ Θεὸς ἐξ ἀοράτου τε ὢν ὁρατὴ φύσεως πλασσόμενος τὸν ἄνθρωπον κατ' οἰκείαν εἰκόνα τε καὶ ὁμοίωσιν, ὡς πᾶρ τινὰ βασιλέα ἀρχοντα πάσης τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, προκαθίσειεν αὐτῷ οἷον τι βασίλειον τὸν παράδεισον, ὡς ἐντεῦθεν αὐτὸν μακαρίως καὶ περιβόλοις ἔχειν ζωῆς. φρόνιμα γὰρ, ὅταν ἐπεδὴ δῶ, ὡς φήσειεν, ἀφ' ὧν πλασθῆναι τὸν Ἀδὰμ, καθίσειεν αὐτῷ τὸν παράδεισον. ὑψίλοφα πάσης, ὅτι ἐν τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐξ ὧν τὰ πάντα ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς, οὐ μᾶλλον ἐκ τῆς ἑβδόμης τὸ δημιουργεῖν, ὡς ὁ χρυσῆς τῶν γλωττῶν φησι. φυτεύει τοίνυν ἐν τῇ ἑκτῃ ἀφ' ὧν Ἀδὰμ τὸν Θεὸν παράδεισον ἐξ ἀνατολῆς ἐν Ἐδέμ. ἐξ ἁπάσης γὰρ τῆς γῆς, φασὶν φασὶ Θεοδώριτος, ὁ μέγας τε Βασίλειος, ἡ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάνης. τόπον τινὰ ἐξ ἀνατολῆς ἐκλεξάμενος, ὑπερμεζόμβρια μᾶλ Ἐδὲμ, ἐν παραπτῷ τῆ κείμβρων, καὶ πάσης τῆς ὑψηλοτέρου, φυτοῦει ἐν αὐτῷ τὸν παράδεισον, ὡς ἐντεῦθεν τερφερὸν εἶναι αὐτὸν εἶναι καὶ θαλερὸν εἶναι, καθὰ φησι Σεβηριανός. τερφερὸν δὲ τὸ Ἐδὲμ ἑρμηνεύεται. ἐν ᾧ δὴ, τιμηνὰς βουλόμενος γνωρίσαι ἄνθρωπον, ἵνα ἐν οἰκεῖῳ ὁ Θεὸς. Ἐ ἔθνος δὲ, φησὶν, αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ. ἀλλ' ἐπεὶ θεν ἀγανακτῇ, καὶ τὸν μαθόμενον, ὅτι οὐ ἐξ ἴσης μὲν ὑπῆκται γῆς τὸ Ἀδὰμ. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν τῷ παραδείσῳ ἔθεντο. ἢ ἄνω τί φησιν ἡ γραφὴ. ὃ ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς ἢ Ἀδὰμ ἐκ τῶ παραδείσου ἢ τροφῆς. ἐργαζέσθαι γὰρ γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη.

Διατί δὲ, ᾧ τίνος ἕνεκεν, ἐξω τῶ παραδείσου πλάττει ἢ ἄνθρωπον ὁ Θεὸς, εἶδ' οὖν ἑπαγγέλου αὐτὸ ἐν αὐτῇ; ὡς μεθεὶς ἐντεῦθεν αὐτὸν, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησὶν, ὅσης ἡδίστου παρὰ Θεοῦ ἢ τιμῆς, ᾧ ὅση παρ' αὐτὸ ἡ ἀπόλαυσις αὐτῇ ἐγκεκλῖσται. ὁρᾶ δὲ ὅτι ἐ οἱ ἐξ ἑλικίας πᾶξιος ἐπὶ ἢ ἄνω τὸ φρόνιμα ἀναβιβάζομβρον, οἱ ἄσατο ἐξ ἀσάγκης τίνες φρόπρον ἦσαν, ᾧ ὅτω κατώπασαν ὕστερον. ὁ δὲ ᾧ ὁ μικρὰς ἀγαλλιάσεως γίνεται φρόξεσον. πλάττει μὲν ὖν, ὡς εἴρηται, ἢ ἰδίως χαρεὶ ἢ ἄνθρωπον ὁ Θεός· ᾧ ἐλαβὲν δὲ, φησὶ, χοῦν ἀπὸ ἢ γῆς ὁ Θεὸς· ᾧ ἐπλασε ἢ ἄνθρωπον, ᾧ ἐπεφύτευσεν εἰς τὸ φρόσωπον αὐτῷ παλὺ ζωῆς· ᾧ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ὑμῶνες ὖν τὰ μὲν χερσαῖα πάντα ὅταπὰ τυγχάνει· ἐξελθὲ δὲ, φασὶν, ὑπὸ ἢ γῆς σῳ αὐτῇ ἢ ψυχῇ· ἐξαγγείλατε δὲ, φησὶν, ᾧ γῆ ψυχῇ ζῶσαν. ὁ δὲ ἄνθρωπος μόνος ἀθανασίας μετέχειν, ὅτι ᾗ ἢ θείας ἐμφυτεύσεως, ᾗ ὑκ ἀπὸ γῆς, ἐλαβε γὰρ ψυχὴν. ἐπιφέσκει δὲ, φησὶν, εἰς τὸ φρόσωπον αὐτῷ πνοὴν ζωῆς. αὐτὸν ἢ ῥοφᾶ δὲ λοιπὸν ψυχῇ. Οὐδὲ δὲ ἀπὸ γῆς αὖτε. ᾧ πεῖθε τῇ Θεολόγῳ Γρηγορίῳ περὶ τῆς τῶ ἀνθρώπου πλάσεως οὕτω κατὰ ῥῆμα διϊκνῶν· καὶ παρὰ μὲν τῆς ὕλης λαβὼν τὸ σῶμα τὸν ἀφυποστάσης, παρ' ἑαυτῶ δὲ πολὺ ἐνθεὶς, ὃ δὲ ῥοφᾶ ψυχῇ Θεὸν οἶδεν ὁ λόγος, παράγει τὸν ἄνθρωπον. φρόσεχε ὖν. ἐπεδὴ δῶ ἢ ῥοφᾶ ψυχὴ δι' ἐμφυτείαν τῇ ἀνθρώπῳ ἐπιθέσεται παρὰ Θεοῦ, διὰ τοῦτο ᾗ

ἀθάνατός ἐστιν. ἡ δὲ τοῦ ἀλόγων ζώων ψυχὴ ἀπὸ γῆς ἐξελήφθη κατὰ τὴν θείαν φωνὴν, γεώδης ἐστὶ, καὶ πάντη τῇ ὕλῃ. τὸ πνεῦμα μὲν ἄπαν ὅμως.

Ἀναγκαῖον εἰδέναι σε, ἀγαπητὲ, τὴν τοῦ φησὶν ὑπὸ τινος ὁ τῆ γλώττῃ χρυσὸς. τὴν μὲν περιποιοῦσα ποιεῖν ὁ Θεὸς, ὁμῶς αὖ τὸ σωμάτιον τῆς ψυχῆς παρέχεται. ἡ δὲ ἄνθρωπος πλάττων, φαίνοιτ' ἂν κατασκευάζειν τὸ σῶμα ὡς ὄργανον, τὴν τοῦτ' ἐν ψυχὴν δημιουργήσας ὁ θεὸς. ἐν δὲ θεῖον τὸ ψυχικὸν παρέπεται τῇ ἐνεργείᾳ, ἵνα μὴ καινίσωνται ὡς σωτῆρες τὸν Θεὸν ἀφόρητα φάσκοντες. ἀνθρώπους γάρ, φησὶ, τοιούτους τὸ σῶμα ποιεῖ τὸ ἀπὸ τῆς γοῦν ὑλικῆς ἐπιβολῆς τὴν ἀφορμὴν ἔχοντι λαβεῖν θνήσκειν διὰ τὴν μελῶν κίνησιν. ἀλλ' ἀγαπητὲ, συγκαταβάσεις ποιοῦ τοῖς ῥήμασι, ὥσπερ ὅτε τὸν ἄνθρωπον ἐποιοῦμεν ἀθάνατον· μὴ γὰρ ἐνικῶς ὁ Θεὸς δύναται τῷ στόματι· ἀλλὰ τῇ προφορικῇ τὰ ῥήματος ἐκδιέξοδα βλέπει ἡμῶν τὸν ὑπορθάλλοντα τιμὴν, ἃς ἀξιοῦται παρ' αὐτοῦ ὁ πλασσόμενος μέλος. ποιεῖ τοίνυν τὸν ἄνθρωπον τῷ τῆ ῥοπῇ εἰπόντα, ὡς ὁ χρυσοῦς ῥῆμα φησίν. ἐκεῖνο γὰρ τὸ σῶμα τὴν αὐτὸ νεκρὸν, τὰ κεκοιμῆσθαι αὐτὸ ἀνθρώπων. ἐπειτα φησι. τῇ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς. ταῦτα μὲν ὅσα ὁ θεοπέσιος Ἰωάννης ἐλέγετο, τῷ λίαν ἀμεθόδευτος, ἐκ ἔστιν ὡς λέγοντος αὐτοῦ, ὅτι τὰ Ὠρίγενος φρονεῖ.

Ἀπὸ δὲ τῆ ἐξελήφθαι τὸν ῥηματικὸν ἀνάπαιδ' ἐκεῖνα φαίρεσιν τῆ προσπαρῆσθαι ψυχῇ, ἵνα ὁ μακαριζόμενος Ὀλεγίνης ἀδόξαζε· τῷ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆ πνοὴν ζωῆς. ἀλλ' ἐστωσθαι τὸ, ἐνεφύσησεν, τινὶς ἀκούσαντες, ᾗ μὴ λογισαμένοι ἢ τῆ λέξεων παχύτητα, τῷ ὅτι δ' ἐπέρωτήσει τὸν παλαίσειν πνεῦμα, ἐκόμισαν ἡ ψυχὴν ὡσίας μετὰ χεῖρας αὐτὸς τῆ Θεῷ. ἀλλ' ἐσφαλκασι τὸ σκοπῷ. ἐν δὲ τὸν διανοῆ, εὑρήσεις ἐν ὁ Θεὸς αὐτὸς ἑαυτὸν ἐν τῇ γάστρᾳ καλεῖων ἢ πυρός, ἐγγὺς κατὰ τὸ ἱερὸν γράμμα σωῇ τῇ σώματι ἡ ψυχὴ ἐκείνοι παραδίδωσιν αἰσθήσεις καλεῖσθαι. μὴ φοβηθῆτε δὲ, φησὶ, ἀπὸ τῆ ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, ἡ δὲ ψυχὴν ὑμῶν μὴ δυνάμενων ἀποκτεῖναι. ἀλλὰ φοβήθητε ἢ διεκόμισεν ἐ σῶμα τῷ ψυχὴν ἐν γαύρᾳ καθεῖναι. τὸ μὲν οὖν ἐμφύσημα μὴ μεταβλητὸν εἰς ψυχὴν, ἐδημιούργησε ψυχὴν. Ὥσπερ οὖν τῷ χεῖρ γράφει μὲν γράμμα, ἡ μεταβάλλεται ἐπ' ὁμοίας γράμματα.

Ορα λοιπὸν νοημεχῶς. τὸ γὰρ ἐνεφύσησεν ἐπαθεῖν ἐστιν, ἵνα σωῇ τῇ πατρὶ ᾗ τῇ υἱῷ δημιουργὸν ὑποδείξῃ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ πνῦμα τὸ ἅγιον. φησὶ γάρ· καὶ ἐπνεῦσε ὁ Θεός. ποιήσωμεν ἄνθρωπον. ἐλαβὼν ὁ Θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον. τίς ὁ εἶπας; ὁ πατήρ. τῷ τίς ὁ λαβών; ὁ υἱός. ἵνα γοῦν μὴ τὸ πνῦμα τὸ ἅγιον ἀλλότριον φαίνηται ἡ ἀνθρώπου δημιουργίας, τῶν, ἐνεφύσησε, λέξιν ᾗ πάνυ θαυμασίως παρείληφε, δι' αὐτῆς ὑπομιμνήσκων, ὡς ἔφημεν, τὸ πνῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ὅτι τῆς τῶ πανσόφου πνεύματος χάριτος, ὡς ὁ θεοπέσιος φησι Κύριλλος, μέτοχος ὁ ἀνθρωπος τέλειόν τε παρέγγνο, καὶ ὑπαράβασις ὕστερον τοῦ τοιούτου ἡμιάρωσε δωρεὰν, καὶ σωπίχωσε ἐ. ταῦτα τοι ᾗ ἅγιος ὁ Κύριος ἐκ ἐπαρᾶ, ἐνεφύσησε τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. δῆλ γὰρ ὑπῆκτο τῷ αὐθις ἡμᾶς ἀνοδεῖξαι τὸ πανσόφου μετέχοντας πνεύματος. ὁ δὲ καὶ πάμφορε ἐμφυσῶ τῆ βαπτιζομένῳ ὁ ἱερεὺς

A divino exorta de humo, terrestris est, ideoque morti obnoxia. Et de his quidem hoc modo dictum esto.

Sciire autem debet, quid hac in parte Chrysostomus quoque tradat. Quum be- *Chrysostomus.*
atias, ait, quadrupedes conderet Deus, una cum ipsis corporibus animas etiam profe-
rebat: hominem vero formans, primum corpus, ut instrumentum, fabricat: deinde
illi animam conditam indit. Nec enim creatura perficit animam, ne Deisse adjutricem
gloriari possit. Igitur animum adverte. Inspiravit, inquit, hoc est, corpus illud e pul-
vere factum, hoc amplius adiecquatum est, ut vim quamdam vitalem haberet, quæ vis
huic animali facta est in animam vivam, hoc est, efficaciter agentem, ac per mem-
B brorum motum artem suam demonstrantem.
Atque hæc verba proferuntur a Deo, nostrum ad captum ita demittente: sicut de il-
la, faciamus hominem. Non enim ulla vel deliberatione, vel confideratione Deus in-
diget: sed hac illorum verborum forma nobis indicare vult immensum honorem, quo
dignatur illum, quem formabat. Itaque
creat hominem, respectu imaginis mortuæ, quemadmodum Chrysostomus loquitur.
Corpus enim jacebat quasi mortuum, e-
gens motore. Deinde ait: Spiritum vite- *Chrysostomus quodsidam calumnias pe-*
lem in faciem ejus inspiravit. Hæc a divino *refutans.*
vito perquam recte ordineque dicuntur
refutante quosdam, qui cum Origenicas tuas-
opiniones fedari dicerent.

Nam verbis indicatis quasi radicitus pe-
C culiarem illam animam existentiam evertere videtur, quam delirus Origenes trade- *Vide Notam.*
bat. Cæterum in hisce verbis, Spiritum vi-
talem in faciem ejus inspiravit, quidem audita inspirationis voce, nec vocabulorum expenſa crassitie, quodque aliis alia litteræ sacræ significare consueverint: animam esse divinæ participem effentiæ putarunt.
Sed plurimum a scopo aberrant. Nam id si largiamur, Deus ignea femetipsum gehenna punire deprehenderetur, quum de ignea sacrarum litterarum animam una cum corpore perpetuis illic supplicis mulcandam tradat. Sic enim ait: Ne formidaveritis eos, qui corpus interficiunt, cum ani- *Matth. x. 28.*
mam veltram interficere nequeant: sed *Edit. Paris. pag. 69.*
eum potius formidare, qui & animam & corpus in gehenna perdere poteſt. Itaque
D ſpiraculum illud in animam communatum non eſt, ſ. ſecus & manus litteras ſcribit, quum nihilominus manus maneat manus, & litteræ ſint litteræ.

Ac prudenter hoc mihi, quæ dicantur, *Trinitatis in-*
reſpice. Poſitum eſt enim hoc in loco ver- *carnato.*
bum inſpirandi, ut eum patre ac filio ſpiritus etiam ſanctus homiuis opifex eſſe demonſtraretur. Sic enim perſcripsum eſt: Dixit Deus, Faciamus hominem. Sumptoque de terra pulvere Deus hominem formavit. Quis eſt ille, qui dixit? Pater. Et quis pulverem ſumpſit? Filius. Itaque ne ſpiritus ſanctus ab hominis creatione removeretur,
E & excluderetur, verbo inſpirandi præclare uſus eſt: per illud ipſum, uti diximus, ſpiritum ſanctum commonſtrans atque denotans, quodque gratiæ ſpiritus ſancti participes homo tum conderetur, quemadmodum Cyrillus loquitur, tametſi deinceps *Cyrillus.*
mandati divini tranſgreſſio donum hoc ſecuravit atque confidit. Hanc ob cauſſam Dominus, quum ex mortuis reſurrexiſſet, rurſum diſcipulos adflavit, & dixit: Accipite Spiritum ſanctum. Nec enim ferre poterat, ut non de integro ſancti ſpiritus participes eſſe declararemur, quem etiam hodie ſacerdos ei qui baptizatur, adflat: quaſi

vitæ reſtituens ejus animam, ex Adami tranſgreſſione mortuam.

Verum enimvero ad feriem orationis inſtituram revertamur. Noſtra, inquam, eaque verior opinio de corporis cum anima conjunctione, citra medium ullum ab ipſo Deo proficiſcitur. * Ideoque dicimus his interſe copulatis, animal unum, idemque compoſitum, exſtitiſſe: quæ quidem eſt illa perſonalis unitio, nimirum exiſtens utrinque naturarum diverſarum in unum concurſus, quam rem Chryſoſtomus admirans: Quonam, inquit, pacto in alvo materna formatur homo? qui fubito anima divinam ſimilitudinem referens exiſtit una cum corpore? Qui extraria ſemet efferunt ſapientia, quum formatorem hominis ignoraverint: etiam neceſſario in ipſa ejus formatione aberrarunt. Eſt igitur e terra pulvis, quum anima ſit a Deo profecta. Quod quidem indicare verbis his litteræ factæ volunt: Spiritum vitalem in faciem ejus inſpiravit, ex quo animans effectus eſt. Quibus ex verbis, ſi animum advertas, perſpicue colligitur, unam eſſe animam, diverſis facultatibus præditam: quo fit, ut per univerſum ſe corpus didat, & ſatione modoque conſentaneo membris ſingulis applicetur. Ac pars quidem ejus illa, quæ vim irafcendi continet, ſedem ſuam in corde ſortur obtinere: altera vero, qua concupiſcimus, in jecinore: tertia, quæ rationis facultas eſt, in cerebro ſita, per id omnibus ſefe declarat.

Sunt etiam nonnulli, quorum eſt in numero Apollinarius, antiſtes Laodiceæ, qui animas in homine duas eſſe tradunt. Volunt enim peculiariter & ſeorſum eſſe partem vitæ noſtræ brutam ac rationis expertem, velut animam quamdam minime rationalem, quæque ne para quidem ſit rationalis animæ. Id primum ex eo ſtatuunt, quod hæc peculiariter ac ſeorſum in brutis etiam reperiatur. de quo conſequi volunt, eſſe ipſam perfectam, non partem alterius. Deinde propterea, quod maxime ſit abſurdum, animæ rationalis partem eſſe id, quod rationis expers ſit, atque brutum. Sic hi duas in homine animas ſua quidem opinione conſtituunt. Verum per litteras ſacras refutantur, quarum hæc verba ſunt: Homo factus eſt in animam vivam. (Non enim ajunt, in animas: ſed in animam vivam.)

Doctiſſimus etiam Plocinus ille, quem Laodicenſis Apollinarius frequentus eſt, hominem de tribus hiſce tradit exiſtere: nimirum mente, anima, corpore. Qua ipſa in opinione conſimiliter fallitur. Mens enim, ut magnus ille Baſilius inquit, ejuſdem eſt cum anima naturæ: quodque corpori oculus eſt, hoc mens eſt animæ. Nam quæ pars animæ purior eſt ac principalior, ea mens appellatur: ſicus hominis anima mentis vi prædita dicitur, haud dubie propterea quod mentis ſit particeps.

Hinc exorſus divinus ille Baſilius noſter, hæc porro de anima commemorat. Duplicem ego facultatem animæ ſtatuo, quam ipſa ſit una & eadem. Harum altera corporis eſt, nimirum vitalis: altera, contemplatrix rerum; quam & intelligentem vocamus. Vitalem quamdiu conjuncta corpori eſt anima, propter ipſam temperatuam horum naturaliter, non ex electione ſuppeditat. Contemplatrix facultas in electione conſilioque poſitum motum habet. Hæc divinus etiam Maximus ille declarans, illam animæ partem, quæ purior eſt, adfectionem expertem ac indiviſilem eſſe dicit, reſque mentis intelligentia tantum com-

A ζωογονῶν πνεῦμα ἢ αὐτὸ ψυχικὸν ἐνεκεραμένην ἤδη τῇ Ἀδὰμ παραπτώματι.

Λαβ' ἐπὶ τὸ ἀκολουθίας ἢ λόγῳ ἑαυτὸν διϊσχίσαντος. (ἐνωθέντος εἰς τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸ πνεῦμα ζωῆς.) ἡ μὲν οὖν ἡμετέρα ἢ ἀληθεστέρα δόξα περὶ τὰς τῶν σωμάτων ψυχὰς ἐστιν αὕτη, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀρχὴν ἐχούσας. τὸ μὲν γὰρ σῶμα ἐκ γῆς. ἡ δὲ ψυχὴ ἀμέσως ἐκ Θεοῦ παράγεται. κατὰ τοῦτο γὰρ ἀληθὲς συναπτομένων ζώων τὸ συμβαῖνον γίνεται. ὃ ὑπόθεσιν ἀεὶ ὑποστασιάσαντες, ἢ ἀμφιπαρικτὸν ἐπιφωνῶν κατ' αὐτὸν συμβησόμενον. Ὁ δὲ γε θαυμαζόμενος ὑπ' ἐκείνων χρυσοῤῥήμων· πῶς ἐν μήτρᾳ ὁ ἄνθρωπος ἀβληπτόμενος ; ἢ πῶς ἀθρόον ἢ θεοπλαστόν ; ἢ ψυχῇ σώματι συμπαροφεύσας ; οἱ δὲ γνησιώτεροι ἐξωθεν ἐγκαταμίξαντες ἐπιθεῖναι ἢ ἀνθρώπῳ πλάσμα ἐγένεσαν, ἢ ἀπὸ τὴν πλάσιν αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ἐσφάλησαν. ἀπόρῳ μὲν οὖν, ὡς ὁρᾶται, ὄχῃς· ἐκ Θεοῦ δὲ ἡ ψυχὴ. ἢ τοῦτ' ἐστὶ φησὶν ἡ γραφὴ· ἐμβεβύτησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς. ἡ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. πρόσχωμεν. ἐμφαίνει γὰρ ἑαυτὸν ὅτι μία τίς ἐστιν ἡ ψυχὴ δυνάμεις ἔχουσα ἄλογος. ἐξ ὧν ἡ ἄλογος ἐπιθυμητικὸν ὁμοίως ἐν τῷ ἥπατι. ἡ δὲ λογικὴ αὐτῆς δύναμις αὐτὸ καθαπτομένη τῆς ἐγκεφάλου, ἐν αὐτῷ τοῖς πᾶσιν ὑπάδηλον ἐκ ἀνέστραι.

Καὶ τινες μὲν, ὧν εἷς ἐστιν ὁ Ἀπολινάριος ὁ τῆς Λαοδικείας ἐπίσκοπος, δύο ὑφεστάναι ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὰς. καθ' ἑαυτὸν ἢ εἶναι λέγουσι ἢ ἀλογίαν, αὐτὸ δηλαδὴ τὸ ἀλογώτερον μέρος τῆς ψυχῆς μόνον, ὡς ἄλογον ψυχὴν ὅσαν, ἢ μέρος τῆς λογικῆς. Πρῶτον μὲν, ὅτι ἢ καθ' ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ὑφίστασθαι· ὃξ οὗ δῆλον, ὅτι τελεία τίς ἐστι, ἢ οὐ μέρος ἄλλης· εἶθ' ὅτι ἢ ἀπεπταίτως ἐν τοῖς λογικοῖς ψυχῆς μέρος ὄναι τὸ ἄλογον. ἀλλ' ἐπεὶ μὲν ὑπὸς δύο δόξεζομενίαι τὸ ἀνθρώπου ψυχὰς· ὑλίγχιται δὴ τῇ ἱεραγγραφῇ· ἐμφύτευτο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. ἀλλὰ ἢ Πλωτῖνος ὁ σοφὸς, ᾧ δὴ καὶ Πολυτάγενος ὁ Λαοδικεὺς πελλάσθησε, ἐκ τεῶν λόγων σωνεκφέρει τὸν ἄνθρωπον, ἐκ τοῦ ᾧ ψυχῆς ᾧ σώματος· ἀλλὰ πρὰτερον πιπλάσθαι. ὁ ᾧ νοῦς, καθὰ φασιν ὁ μέγας Βασίλειος, παυσφυὴς ἐξ τῆ ψυχῆ· ᾧ καθάπερ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, ὕπω ᾧ νοῦς ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ· τὸ ᾧ καθεκαστικὸν ἐν ἐκείνῳ μέρος αὐτῆς, νοῦς ἐπονομάζεται· καθὸ δὲ ᾧ νοερὰ λέγεται ἢ τὸ ἀνθρώπου ψυχὴ, τῇ μεθέξει πάντως αὐτῆ τοῦ νοῦς. Καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν.

Ἐστώθω οὖν ὁμολογῶν ὁ ἀξιωθεὶς θεῖος ἀνὴρ, πνεῦ ψυχῆς ᾧ τοῦ διϊξεως· διττὴν· ἴγω γε οἶμαι τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς εἶναι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπαρχουσης· τὴν μὲν, τὴν σωματος ζωτικὴν· τὴν δὲ ὑπερ, ἢ τῇ ὄντων θεωρητικὴν, ἣν δὲ ᾧ νοερὰν ὀνομάζομεν. ἀλλὰ τὴν μὲν ζωτικὴν δύναμιν, ἐπεὶ συγκέκραται τῷ σώματι, ἢ ψυχὴ φυτικὸς ᾧ τὴν συγκρασιν ὡς ἐκ φρονίμως χορηγεῖ· ἡ δὲ θεωρητικὴ δύναμις ἐν ἀφορισμοῖς τῶν δυνάμεων ἔχει. ταύτας μὲν οὖν καὶ ὁ θεῖατος ἐπεξηγούμενος Μάξιμος, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς, ᾧ δὴ καὶ καθαρώτερον, ἀπαθὲς φησι καὶ ἀμέριστον.

Corrſoſtomus.

Edit. Pariſ. Pag. 70.

Apollinarii dogma.

Plotinus.

Baſilius.

Maximus.

νοητὸς τὰ νοητὰ ἀχωρίσμενος. τὸ δὲ τῆς ψυχῆς παθη- A
τὸν ἢ μεριστὸν· ὃ δὲ ἢ ταῖς αἰσθήσεσι μεριζόμενος,
συναλγῶ μὲν ἀλγυνομένῳ τῷ σώματι· ἡδυνομένῳ
δ' οὐ συναδύνατα· συμφύεται γὰρ, ὡς εἴρηται, ἡ
ψυχὴ, καθὰ δή φ ὁ Νύσσης φησὶ, τῷ σωματικῷ
αἰσθήσεων ὀργῷ τὰ πάθη τῆ ἀλόγοις· τῆ γὰρ ἀλόγοις τῆς
ὄψεως ἴδιόν ἐστι τὸ ὀφθαλμῶν ἐπιπράτειαι· καὶ τῆ ἀκοῆ
ὀργῷ τὰ πάθη τῆ ἀκουσμάτων τῶν φρονίμων ἔχει·
καὶ τοῖς λοιποῖς ὁμοίως ἑκάστη τῶν αἰσθήσεων
συμβέβηκεν. κῷ τοῦτο φ ὁ Δαμασκιώνος Ἰωάννης
ἔλεγε, τὸ ἀλογώτερον μέρος ἡ ψυχῆς παθητὸν εἶ-
ναι ἢ ὁρμητικὸν· ᾧ αὐτὸς, ἡ ψυχὴ παθεῖν ὅσα,
τὰ σώματος ἡμερώτερα, αὐτὴ μὴν ἀ ἡμέρεται, κα-
θὰ δὴ ᾧ τὸ σῶμα, συναλγεῖ ἢ ὅμως κῷ συμ-
πάσχει τῆ πάσχοντι· ἐνδὲν τοι ἢ κοινὰ μὲν πάν-
τως ψυχῆς ἢ σώματος, αἱ ἀπὸ τῆ συμπαθεῖν ἢ
τῆ ἐδωδίμων γινόμεναι, αἷς ὁ ἀβακὴθεὶς ἐφη Θεὸς
αὐτῷ. αἱ δὲ ἀπὸ τῆ μαθημάτων ἰδιᾷ μόνης εἰσὶ
τῆς ψυχῆς, μόνη δὲ σώματος ἥδονὰς οὐκ ἂν τις
ὕφη ποτέ. ὅτι δὲ ἢ παθητὸν μέρος κέκτηται ἡ
ψυχὴ, δῆλ ἔ συμπάσχει τῆ σώματι πάσχοντι, κάν-
τῶδε ἀδημονῶντα ἔ λυπεῖται, ἢ τὰ λοιπὰ πά-
θη δέχεται, οἷς μετὰ τῶν ἀμαρτιῶν παρέπεται ·
δῆλον δὲ ἐκ τῶ Κύριος ἔλεγε· καὶ ἡ ψυχὴ μὴ πε-
ράκαιται. συγκεχώρηται γὰρ τῆ ἁγίᾳ αὐτῆ ψυχῆ,
καθὰ δὴ κῷ τῆ σώματι πάσχειν ἐξιν ὅτε πᾶ ἰ-
δία. ᾧ τὰς κενοσους μέρος πτοῦναι ἀπατηκὸν,
ὡς ὁ θεοῖπτος ἠφνε Κύριλλος· τὰ πάθη κῷ ᾧ τὸ
πάθει, ἤγουν ἡδονὴ ἢ λύπη ᾧ ἀδυμία προηγου-
μένως· ἡμῖν δὲ ἡ τῆ ἀνθρώπων φύσει καταρχὰς
συμκτίσθησαν, ἀλλ' ὡς ὁ Θεόδοτος φησι Μάξι-
μος, ὕστερον ἐπεσκήχθη ταῦτα διὰ τὸν τελεσθέντος
ἐπιπτωσιν, τῆ ἀλογωτέρῳ μέρει προσφυέντα τῆς
φύσεως. ἡμεῖς μὲν ὧν ἀκολουθοῦς κῷ ὁ μέγας
διδάσκει Βασίλειος, λέγων· σπόρει τίς ἢ λόγο
σαρκὸς ὡς ψυχῆν ἐπαισθάνεται συμπαθοῦσα· πῶς
δὲ γίνεται μὴν τῶν ζωῶν ἐκ τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα,
δίγεται δὲ ἀλγηδόνες λόγο τὸ σώματος ἡ ψυχὴ· ᾧ
ὑπὲρ μὲν ἡμᾶς.

Ο δὲ Λεοντίολις ἀνδρωπίνοις λογισμοῖς ἐρει-
δόμενος, ὧν αὐτῆ διὰ χειρὸς ἔχεται τῆ καρδίᾳ τὸν ἡγε-
μόνα τοῦ ποιεῖσθαι τῶν ἀλκτηρίων, οἷς ἐστὶν ὅτε ἡ
σφυγμοτεκνία αὐτὸ διώκειν ἄνετὸς ὡ ἅπαξ τὸ
σῶμα ἀμεριζεῖσθαι· ὑπροι δ' αὖ ἀσπιφ ἀκρόπο-
λίν τινα τῶν κεφαλῶν ἀδημιθῆναι παρὰ τῆς φυ-
σεως λέγωσιν, ὡς ἐν αὐτῆ τὸ ἡγεμόνα τοῦ ἐν-
διατίθεσθαι, καθάπερ τινὰ βασιλέα τὸ πιστὸς ὑπερ-
καθήμενον σώματος· οἱ δέγε τὰ τῆς ἐκκλησίας ἀφορε-
βόντες ὀρθόδοξον φρόνημα, ἢ κατ' εἰκόνε Θεῦ κτι-
θέντα ἀνθρωπον ὁμῶς ψυχῆ τὸ τιν τόπῳ τὸ σώματος,
ἀσωμάτου ὄντα, τοπικὰς περιοριζεσθαι οὐ ἴσασιν· ὅλη
ᾧ ᾗ ὁλόλου δίκτη τὸ σώματος, ὅλον αὐτὸ ψυχόντα, ᾗ
ὅλον ὅλη καταφοιτζοντα· ᾗ καθάπερ ὁ Θεὸς, ἢ κῷ
πανταχόσε ἀδημιωργηκὼς αὐτὸν, ᾗ μέρος ἐς μέρει, ἀλλ'
ὅλος ὅλῳ τῷ κόσμῳ κατ' οὐσίαν περίεχει, οὔτε ᾗ τὰ
φαντασίας οἷκων ἀμερὴς ὢσα ᾗ ἀδιάστατος, ἀμερὲς ᾗ
ἀδιάστατος ὅλη ὅλῳ τῷ σώματι φρόνημ· ᾗ τοῦτ χρὴ
ἐν μὴ ἀκριβῶς· ἴσαται μὲν γὰρ αὐτὸν ὑφ' ἑαυ-
τὸν καθάπερ ἀλκτὴν τὴς σφαῖρα ὡς ἔξω τοῦ σώ-
ματος, ἀλλ' ὑπερρυὼς ὃν αὐτῆ· συμπλε-

prehenſiles, modo menti conſentaneo percipere: quum altera pars animæ, adfectionibus obnoxia & diviſilis, quæ nimirum in ſenſus dividitur, corpori dolenti condoleat, & eodem voluptatem capiente, voluptatis expertem particeps hæc. Etenim anima, ſicut & Nyſſenus antiſtes ſcripſit, per ſenſus corporeos cum illis, quæ in hominum Gregorius Nyſſ. ſomno. vita jucunda ſunt, quali conſortio & conjungitur. Rerum exterarum & craſtarum elegantia per oculos oblectatur, per aures in auditu jucunda propendet, itidemque in reliquis ſenſu quolibet adficitur. Edit. Pariſ. Hæc de cauſſa Joannes etiam Damaſce- pag. 71. nus partem animæ rationis expertem maxi- Jo. Damaſcemeque brutam adfectionibus eſſe tradi- nus. dit obnoxiam, & concupiſcendi vim habere: Sunt ejuſdem hæc quoque verba: Quum B adficitur anima in lectione corporis, ipſa quidem non ſecatur, uti corpus; ſed ubi hominus ei condolet, ac cum patiente patitur. Inde fit, ut communes ſint animæ corporique voluptates, quæ de complexibus & ciborum fruitione percipuntur, ſicut idem inquit: at quæ de diſciplinis liberalibus oblectationes proveniant, animæ ſoli peculiares ſunt, quum voluptates corpori ſoli peculiares eſſe reperiatur. Eſſe autem in anima partem quamdam, quæ adfici patique poſſit, & per quam corpori patientibus compatiatur, ut & angatur, & mœreat, & reliquas adfectiones experiatur, quibus obnoxia poſt lapſum eſſe cœpit, de ipſius Domini verbis intelligi potest: Animæ mea modo perturbata eſt. Nam ſanctæ ipſius ani- Jo. 12. 27. mæ, ſicut & corpori, conceſſum hoc erat: ut nonnunquam ea perpeteretur, quæ utriquæ propria ſunt. Adeoque modum inanimationis obſique ſervavit, quem ab initio hominum natura conditæ ſunt, ſed poſterius (ut Maximus loquitur) irrepſerunt, ac propter amiſſionem perfectionis illi naturæ parti adhæſerunt, quæ brutæ eſt ac rationi expers. Tradit his consentaneus Baſilius quoque, quum ait: Conſidera mihi, quæ ratio ſit adfectio de carne ad animam pertingat, & vicissim anima dolorum corporis particeps fiat. Et hæc quidem ab hiſtoria ducta ſunt.

Ariſtoteles autem rationibus humanis innixus, mentem, quæ in homine principatum obtinet, ſedem in corde ſuam habere confirmat, unde vis ejus ab electionis conſilioque pendens universum in corpus facile diſtribuatur. Alii caput intar cujuſdam arcis a natura dicunt eſſe tributum, ut princeps in homine mens degat in eo, qualique rex ſedem ſupra corpus univerſum poſitam habeat. Verum qui eccleſiæ ſententiam ſequuntur, animam noſtram intelligentiæ vi præditam, quæ ad imaginem Dei condita eſt, & corporis eſt expers, in certo quodam corporis loco circumſcribere localiter nolunt. Nam tota per totum corpus ſicle didit, & ipſum animat, totamque tota colluſtrat. Et quemadmodum Deus, cujus ad imaginem condita eſt, non pars in parte, ſed totus totum mundum complectitur eſſentia ſua: ſic etiam principis illius exemplaris ſimulacrum, quum partium ſit expers, & dimenſionem careat, citra dimenſionem ac dimenſionem ullam totum tori corpori adeſt: quam quidem rem admirari deſine. Conſtitit enim peculiariter anima quaſi globus quidam ſolaris, non extra corpus, ſed in ipſo, idque modo quodam ultra naturali. Simul

Ariſtoteles & Maximus. Baſilius. Anima ſede. Alii ac anima ſede. Qui exiſtat in corpore anima

Edit. Paris. pag. 72.

corpori connexa est per derivatos ex ipsa tradios, qui, si corpus sectione lædatur, tamen haud adficiuntur, & sectionem nullam experiuntur. Prorsus ut aere per flatus ventorum moto & agitato, lux solaris ei semel connexa neque sectionem, neque fluxum, neque mutationem patitur.

Ejusque mens reapse quidem expers corporis, & inadspectabilis; verum nihilominus in corpore, tamquam instrumento, suam efficacitatem declarat. Eadem in iis, quorum sana recteque adiecta sunt corpora, efficaciter agit: quum in aliis, qui facultatis ejus artificiosæ non sunt capaces, otiosa sit, ac nihil omnino perficiat. Non tamen ipsa respectu sui lædetur, quemadmodum extrarius quibusdam philosophis visum fuit. Nam si maxime cujusdam instrumenti harmonia quoquo modo corrumpatur, non tamen omnino sequi necesse est, ut ars ipsius etiam artificis propterea perisse flatuatur. Adesse quidem in corpore animam novit: at qui res corporis expers in corpore sit, ignoro. Non enim imperitiam hac in parte meam fateri me pudet. Quippe si quis eam dicat expansam esse per totam corporis molem, sicut Chrysostomus ait, id ipsum ratione caret. Nam tale quiddam corporibus est proprium, ac præsertim si extendi cum mole corporis dicatur, etiam sequeretur eam una resecari, quoties manus atque pedes amputantur. At enim flatuamus eam per corpus universum non esse sparsam, sed una quadam ipsius in parte colledam. Ita vero sequi necesse est, ut membra reliqua sint mortua. Nam quod expers est animæ, prorsus mortuum est: id quod heic dici nequit. Quamobrem esse quidem illam in corpore nostro scimus, at quo pacto sit, ignoramus. Itidem animam expertem esse materiei craſſæ ac incorpoream scio, quando ita se rem haberè accepi: verum quæ sit ejus species sive forma, vel qualis essentia, scire nequeo. quippe non potest hoc oratione cujusquam explicari. Nam qui cernere quis eam possit, quæ condita est ad imaginem Dei, quem nec intelligentiæ vi, nec ulla perceptione comprehendere possumus? Quippe si animæ comprehendi posset essentia, posset itidem imaginis quoque princeps exemplar comprehendi. At si nequit exemplar illud princeps comprehendi, etiam necessario sequetur, imaginem ejus consimiliter comprehendi non posse. Qua de caussa fit, ut tametsi multa multi de ea commentarii sint, nemo tamen essentiam ipsius umquam percipere potuerit, conditam (ut dictum est) ad imaginem Dei neminis cogitatione ac intelligentia comprehensilis. Deus quidem certe nos castigans & eruditens, ut animo demisso simus (nec imaginationibus nostris omnia, quæ in nobis sunt, complecti velimus) hujusmodi quamdam obscuritatem perceptionis animæ indidit.

pag. 73.

Heic autem animum mihi, dilecte sili, advertito. Dictum est supra in alvo materna subito animam, quæ Dei refert imaginem, una cum corpore existere, atque hoc pacto animal unum, idque compositum absolvi, quem hominem dicimus. Esse item hanc unionem personalem, nimirum existentem utrinque naturarum diversarum in unum concursionem. Igitur quo pacto corpus & anima subito in alvo materna concurrunt, eodem quoque rursus a se invicem subito mortis tempore dirimuntur. Quare si quis existimat, animam e corpore paulatim tempore mortis excedere propterea quod membrorum extremæ partes in iis, qui subito non

A κτους δὲ τὰ τῆς ἀυσῆς φρονήσεως αἰσχιὰς· αἱ τρεῖς δὲ τιμιομένου τοῦ σώματος, ἀπαθὲς δὲ ἀβλαβὲς μένοντος. ὥσπερ δὲ δὴ τὸ ἄερος ἢ τῶ ἀνέμου πνεύματος κινηθὲν ἢ μεταπίπτοντος, τὸ ἡλιακὸν φῶς ἅπαξ αὐτῷ συμπλακὲν ἔτι τηρεῖται, ὅτε ῥύσιν, ὅτε μεταβασιν ὑφίσταται.

Καὶ ὁ μὲν τῆς ἀσώματός ἐστιν ἀληθῶς ἢ ἀΰλατος. ἀλλ' ὅμως ὡς ἐν ὀργάνῳ τῷ σώματι τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν δείκνυσι. καὶ ἐνθὲν μὲν ὁ τοὺς ἐνεργῶν ἐν οἷς ὑγιὲς τὸ σῶμα διάκειται. ἐπὶ δὲ ἧβ ἀθνωὸς ἐχόντων τὴν τεχνικὴν αὐτὸ δύναμιν ἀδείκτως, ἀπράκτος πάντη καὶ ἀνενέργητος φαίνεται. πλὴν οὐ καθ' ὑπότοῦ αὐτὸς παραβλάπτεται, καθάπερ τισὶ μῆ ἔζωθεν ἰδέζην. οὐδὲ γὰ ἁρμωνίας ὀργάνε τινὸς ὁπωσδήποτε διεφθορώσης, ἀνάγκη πᾶσαν καὶ αὐτὴν τὴ τεχνίτε τῶν τεχνῶν σωμβεβηκέναι. καὶ ὅτι μὲν τῷ σώματι συνέστιν ἡ ψυχὴ, οἶδε· τὸ δὲ πῶς τῷ σώματι τὸ ἀσώματον, ὐκ οἶδα. ὠδὲ γὰ αἰδεσθήσομαι τῶν ἄγνοιαν ἐπὶ τούτοις ὁμολογῶν. εἰ γὰ ἐξεπλωθεῖα παύλω εἴη τις ὅλη τῆ ὄγκῳ τῶ σώματος, καθάπερ φὴ καὶ ὁ χρυσόῤῥημων φησὶν, ὐκ ἔχει λέγον τὸ λεγόμενον. τῦτο καὶ ὧδὲ ἴδιον τῆ σωμάτων ἐστίν. ἄλλως τε εἰ ἐξεπλωτὸ τῆ τοῦ σώματος ὄγκῳ, καὶ συμπέμνετο ἂν, τῆ χωρῶν πολλάκις καὶ τῆ ποδῶν ἐκκοπέντων. ἀλλ' ὐκ ἔστιν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, ἓν τινι δὲ μέρει αὐτὸ συνείληπται. ὑκοῦ ἀνάγκη νεκρὰ τὰ λοιπὰ γίνεθαι μέρη. τὸ γὰρ ἄψυχον πάντως νεκρόν. ἀλλ' ὡδὲ τῦτό ἐστιν εἰπεῖν. ὅτι μὲν γὰρ ἐν τῷ σώματί ἐστιν ἡμῶν, οἴδαμεν· τὸ δὲ πῶς, ὐκ οἴδαμεν. καὶ ὅτι μὲν ἀΰλός ἐστι ἡ ἀσώματος ἡ ψυχὴ, οἶδα· ἄυλα γὰρ νοῦ ἢ τὸ εἶδος αὐτῆς καὶ ποιητὴ τῶν ὑσίων, ὐκ οἶδα, ὅτι καὶ ἀπεμφαίνοντ' ἂν μιμήσαιτο. πῶς γὰρ ἂν καὶ εἰδεῖη τις τῶν κατ' ἐκόησι ἀντιθέσεων τὴ ἀπεμφαίνοντον καὶ ἀκαταλήπτου θεοῦ; ὡδ' ἡ τῆς ψυχῆς ὑσίας καταλαμβάνεσθαι ἂν, κατιλαμβάνετο ἂν ἡ αὐτὸ τὸ σῶς εἰδὸς ὁμοούσιον τοῦτο. εἰ δὲ τὸ ὁμοούσιον ἀκατάληπτον ἀκατάληπτος ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ τοῦ ὁμοουσίου εἰκών. ὡδεί τοι ἡ πολλὰ μὲν ἐφιλοσοφήσθη σοφὶ αὐτῆς, ὡδεὶς δὴ τῶν αὐτῆς ὑσίαν ἠδυνήθη καταλαβέσθαι ποτέ, καν' εἰκότε, ὡς ὑφηται, κτισθεῖσαν τὸ ἀκατάληπτο ἡ ἀπεμφαίνε θεῖ. ἀλλὰ ὃ παιδάριον ἡμᾶς ὁ θεὸς, ὡς πατὴρ τὸν ἔχειν φρόνημα, ἀκατάλη-

B ψιαν ἐπίσκεψι τῆ ψυχῆ.

Πρόσχεσ δὴ ἀγαπητὲ. φάσας μὲν γὰρ ὁ λόγος ἔμπροσθεν, ὅτι ἀθρόον ἐν τῇ μήτρᾳ ἡ θνοικεῖος τῷ σώματι συμπαραφίσαται ψυχὴ· κἀντεῦθεν ἓν ζῶον σύνθετον ἀποτελεῖται ὁ ἄνθρωπος· ᾧ νῦν ἐστὶν ἐπὶ καθ' ὑπόστασιν ἕνωσις· τοιῦτον ἐ ἀμφιπάρατος τῇ ἑτερώσιως κατ' αὐτὸν σωμβομὲ. καθ' ὃν τοίνυν τρόπον ἀθρόον ἀλλήλοις ἐν τῇ μήτρᾳ συμπρίχωσι τὸ, τοσῶμα μὲ ἡ ψυχὴ, κῇ ἢ αὐτὸν αὖθις ἀθρόον ἀλλήλων διΐστανται κατὰ τὸν τῦ θανάτου καιρὸν. ὁ τοίνυν οἰόμενος ἢ ψυχὴν κατὰ βραχὺ ἢ σώματος ὑπαναχωρεῖν ἐν τῇ τῦ θανάτε καιρῷ, διὰ τὸ κατ' ψυχὴν π, ἢ παντάπασιν ἐπειδήπερ τὰ ἄκρα τῆ μὲ ἐξαπίνα τελευτῶντων, ὥσπερ χεὶ ἢ πράτιμ τοῦ σώματος ἀρχομένης αὐτῆς συσίλλεσθαι καὶ κατὰ σμικ-

μέρος ἰλλύεσθαι ; ἵνα ἐπειδὰν ὅλη φορὰ ᾖ πικρᾶσι συμπεφθῇ , ὁ νοσῶν ὑπάπτηται · ὑ ᾗ οὕτως ἔχει . ἀλλ' ὥσπερ ἀχρόνως ὑπιλάμπει τῇ σώματι , ἐξ ἀϊλω ἰλίου ἐξάπινα τὸν ἀέρα καταφωτίζοντος , κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὑπεῖδε ἀρίπτασαι . οὐκοῦν ἐκτείνεται τοῦτο , καθὰ ἄνωθεν εἰπομεν . ὡδὶ διΐσχανε , ἀλλὰ ἓ ὅλον δὶ ὅλου ψυχῶσα , ὡδὶ ἴσον τὸν ἐφ' ἑαυτῆς ἔχακε . Τί δὲ ἐστὶ τὸ συνιστᾶμένον τῇ σώματι , καὶ ζωοῦ αὐτὸ ; ἡ φύσις ᾗ ἡ ἄλογος ζωὴ . ὡδὶ γὰρ ὦ ἄπρακτός τῇ πακτὶ φροσυμίσασα σώματι τῶν ψυχῶν ἀνὸν τινὸς φροσυοῦς τοὺς ἄκρους μισόπικος . ᾗ αὖτη μὲν φρὸ τῆς παπαλῆς ὑπαπιδώσιως , τοῖς ἀκραπαῆσις συναπορθίνεται · ὑ μὸν ὑκέθων ὑπορκῶσι . ὦ γὰρ ἂν ἀθάνατος ἀπαιρομένης φρὸς ἑαυτὸν . ὑ δίγα ψυχὴ , τοῦ μέσου τύτε ὑκμὴ διαλυθέντος , ὥσπερ ὃν ἀπὸμῳ ᾗ ῥιπῇ ὀφθαλμὶς , ᾗ φυσὶ ὁ Λυκόφολος , τὸ σώματος ἴζεσει . ᾗ τοσαῦτα μὲν ὁ λόγος ὧδὶ διείλκυσι περὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς .

Ἀναγκαῖον δὲ προσχρεΐζειν μικρὸν ᾗ τοῖς ἐκπαλαι περὶ αὐτὰ φυσιολογήσεσι τὰ σώματα . τίνος ἕνεκεν ; ὅτι κῇ τῷ αὐτῷ ᾗ ᾗθ ἔστιν ὠὠθεν ὑ ψυχὴ ἐνεργὸν . καθάπερ ᾗ ὁ λαμπρὸς ὅτος ὑ λιος κατὰ τῶν τὰ ἄκρος ὄντα πεφύτευται , ὄντα λεπτότατα , φρὸς ὑμᾶς τὰς ἀκτῖνας ἀφίησιν , ὕτω ᾗ ὁ νοερὰ ψυχὴ κατὰ τῶν ὀργάνων ᾗθ ἔστιν ἑαυτῆς ἐνεργείας δύκυσιν . ἐπειδὴ ᾗ μικρὸν ἐστιν ἰδεῖν , ᾗ μὴ πάντων ὑπτηλὸν ἓ γνῶσρον · Συμώδης ᾗ φησὶν · ἀνδρέων ᾗ θηλιὰν , ᾗ ὅσα παιάπτα . ᾗ μὴ μὼθον ἠνῶ τὰ λεγόμενα . ἴσχες ᾗ τὸν Σιπάτλω Θεῖον Ἀνασάσιον λίγοντα , μὴ ἄ Θεὸν εἶναι ᾗ τοιοῦτον αἴτιον , ἀυτῶ δὲ μᾶλλον τῶν φύσιν ᾗ ᾗ πατέρων σοιχείων σωωδρομῶν ᾗ συωιλιδυεν . ἀν ᾗ ἀριθῇ πλημμύρα τοῦ Ἀερμῶ σοιχείου ὸ τῆ ὥρα τῆς ᾗ βρίφης συλλήψιως , Ἀερμὸς κρίσεως τὸ τικτόμενον γίνεται · ἐὰν δὲ τὸ ψυχρὸν καθυπερτρήσῃ τοιχείον , ψυχροπήρας ἕξεως ἀφίσκεται τὸ τικτόμβον . ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ὁ , τὰ Συμώδης ᾗ ὁ ᾠρῆος , ὁ ἀνδρέιος ᾗ θηλὸς . ᾗ ὥρα τὸν σωὶ ἄ ἦλαφον . τὸν μὲν πρὸς πόλεμον ἐνοίμοι διὰ Ἀερμότητα , τὸν δὲ τῶ μαχλὸν φᾶγοντα ᾗθ ᾗ ἐκ ψυχρότητος αὐτῷ φροσύσαν θυλίαν . ἐὰν δὲ τὸ ξηρὸν ὑπερτρέφῃ τοιχείου , παφλὸν τινα ᾗ χρήφορον ἐποίκτει ἀνθρωπον . ἐφ' ᾧ καί τις σοφὸς , ᾧ ὄνομα Ἡράκλειτος , ἔλεγε · ψυχὴ ξηροτέρη , σοφωτάτη . ψυχὴ ὑπνῶσα ᾗ τὸ ὑγρὸν πλοσάσῃ τοιχεῖον , ἠωθρὸν τινα ποιεῖ ᾗ δυσκίνητον . ᾗ ταῦτα λοιπὸν ἡ ἐκ φύσιως ἀφρόνης , φρονησίς τε ᾗ σωφροσυνη , ὐκ ἀρεταὶ τοῖς Θείοις πατράσι κείνεται , φυσικὰ ᾗ πλοσκάματα . ᾗ φρόνις αὐτῆ τῆ μεγάλῳ Βασιλείῳ λίγοντι . πόλλης ἴγκακα φύσει μεσυπτος τὸ μεγαθὲς γνωμικὸ . ἀρ' οὖν σώφρονας αὐτὸς ὀνομασεῖ ; ὡδαμῶς . σωφροσυνὴ γὰρ ἐστι αὐτῷ ἡ ἐγκράτεια , ἓ τῷ μαχρόμῳ περιγενέσθαι τῶν ἡδονῶν · ᾗ περὶ μὲν τύτων ὕτως .

Gloſſæ Annal.

A emoriuntur , plane ſtigeant ac ſenſum amittant , tamquam ſi a corporis extremitatibus inciperet ſeſe contrahere , paulatimque veluti convolvere , ut poſteaquam ad cor tota collecta fuerit , ſubito inde effletur : omnino is opinione fua falliturQuippe res eo ſe pacto non habet , ſed quemadmodum eitra temporis intervallum elucet anima in corpore , ſolis inſtar , aera ſubito colluſtrantis : eodem modo etiam inde avolat . Quamobrem nec extenditur , ut ſuperius Indicabamus , nec dimenſionem admittit : ſed tota totum corpus animans , nihilominus peculiariter ex ſe conſtitit . * Quid eſt autem quod extendituv ſimul cum corpore , & ipſum animat ? Natura & vita rationis expers . Neque decebat in craſſo verſari corpore B animam , abſque medio quodam extremis cognato . Ipſa quidem ante exſpirationem poſtremam una cum extremitatibus extinguitur , non inde migrat . Foret enim immortalis , ſi ad ſeipſam colligeretur . At hoc intermedio vinculo diſſoluto , tamquam in ſpatio temporis impartibili , vel oculi momento , ſicut Apollol. loquitor , anima e corpore diſcedit . Et hactenus quidem de anima dictum eſto .

Fuerit autem pretium operæ nonnihil nos iis etiam immorari , quæ de corpore quidam olim diſſeruerunt : idque de cauſa potiſſimum ea , quod pro diſpoſitione corporis , & adfectione , anima quoque conſiecverit agere . Nam quemadmodum ſol pro aeris ſive craſſitie , ſive ſubtilitate , radios etiam ad nos diverſos emittit : ſic & anima vi prædita intelligentiæ pro inſtrumenti adfectione ſuam efficaeitatem declarat . Hinc quoſdam eſſe fatuos videmus , quoſdam non item : hinc alios ſomnolentes , alios vigilantes : alios iracundos, alios mites : alios fortes , alios timidos : C quibus adde , quæ ſunt ejus generis alia . Nec pro fabulis hæc tibi ducenda ſunt . Quippe vir eximius , Anaſtaſius Sinaïta , Deum non eſſe talium auctorem , ſed ipſam potius naturam , & elementorum quatuor concurſum . Nam ſi eieneuti calidi abundantia tempore conceptionis inveniatur , temperamentum quoque calidum conſequitur id , quod tum gignitur . Sin elementi frigidi vis major fuerit , fœtus etiam frigidus procreatur . Eadem de cauſſa vel iraeundi , vel mites : vel forres , vel formidoloſi homines gignuntur . Aprum heic mihi cum cervo invere , quorum ille paratus eſt ad pugnam , calorem : heic pugnam reformidat & fugit , ob eam , quam habet ex irigore , tiniditatem . Quod ſi abundaveric ſieci vis elementi , homo ſobrius atque vigil procreatur . de quo priſcus quidam philoſophus Heraclitus dixit , Animam quo E ſiccior fit , eo ſapientiorem eſſe : quibus in verbis animam vocat eſſentiam cerebri . Si denique copia frigidi elementi ſuperaverit , gignitur ignavus quidam homo, quique difficulter ad agendum impellitur . Quo ſit , ut naturalem manſuetudinem , prudentiam , temperantiam , non virtutem loco divini patres habeant : ſed eſſe naturalla quædam beneficia (quibus excellant alios alii) ſtatuant . Baſilius quid dicat , advettito . Multos novi , qui a natura complexus venereos odere . Nunc eos temperantes vocabimus? Nequaquam . Nam temperantia eſt continentia quædam, qua voluptates nobilcum pugnantes vincimus . Ac de his quidem hoc modo dictum eſto .

Vide Notas.

Edit. Paris. pag. 74. *Anaſtaſius Sinaïta.*

Heraclitus dictus.

Baſilius.

DE ADAMI FORMATIONE.

Περὶ τοῦ ποιήσωμεν ἄνθρωπον.

CUR autem Deus, hominem creaſſe, non glebam, ſed pulverem, qui eſt admodum tenue quiddam, ſumpſit? Nimirum hoc modo voluit ſimul tum inflationem noſtram comprimere, tum reſurrectionis ſpem facere. Nam quia norat animal hoc emorituram, & in pulverem reverſurum: ipſa in creatione velut antevertens, ſpem nobis de reſurrectione facere voluit. Itaque pulverem de terra ſumit, ut quam pulverem in ſepulcro conſpicit, ſciat eum, qui hominem formaverit, ipſum etiam reſuſcitaturum. Fortaſſis etiam quæres, quamobrem crearit hominem duplicem, animam nimirum intelligentiæ menſtiſque particip præditum, & corpore? Nimirum quo nexui quidam foret intellectilis ac ſenſilis mundi. Nam cum hi duo mundi eſſentia ſua ſeparati ſint, ne diverſi etiam opifices exiſtimarentur, hominem animal duplex in mundo conſtituit: ut hinc unus eſſe tam ſuperarum ac cæleſtium, quam inferarum rerum creator intelligeretur.

Faciamus, inquit Deus, hominem ad imaginem noſtram. Cur ex anima corporeque compoſitum animal litteræ ſacræ hominem appellant? Vocabulum quod hominem ſignificat, Ignem in Hebræa lingua denotat. Et quando norat jam ante Deus, unum hominem corporibus humanis omnes orbis ſeries repleturum, unamque lucernam tot lampadas accenſuram: lecireo animal hoc appellavit hominem, id eſt, ignem. Nam cætera mensa cætera ſic manent, ut exiſtunt. Si aquam menſura quadam capias, manet eadem aqua, nec incrementum ſumit. Si utrem aere compleas, non potes ex eo utrem alium replere. Verum ignis ita non manet, ut exiſtit: ſed quo materiei plus adquiſiverit, eo fit major. Itidem ſi una lucerna multas alias accenderis, idcirco ipſa non exhauſietur. Quapropter recte homini nomen hoc inditum eſt, ſicut eadem ex cauſſa eumdem Adamum Deus appellavit. Nam quia terræ quatuor climata completurus erat, non abs re nomen hoc conſequutus eſt. Eius mihi quæſo litteras conſidera, quæ quatuor illa climata denotant. A ſignificat anatolen, hoc eſt, orum: D dyſin, hoc eſt, occidentem: A rurſus arctum, hoc eſt, urſam ac ſeptentrionem: M denique meridiem.

Cæterum ſacris in litteris hæc verba ſequuntur: Conſevit Deus paradiſum in Edem, verſus orientem. Cur non verſus aliud clima paradiſum conſevit potius, quam ad orientem? Unde initium curſus luminarium, ibi & domicilium eſſe hominum voluit. Ac præterea quod ſæpenum erat ſignificans verſus orientem in paradiſo collocat hominem: ut oſtenderet, itidem atque luminaria exoriuntur, & verius occidentem curſu delata occidunt, ſi hominem quoque de vita perventurum ad mortem, ac luminarium more occaſurum, aliumque rurſus ortum habiturum, videlicet mortuorum reſurrectionem. Adamus ad occaſum curſu delatus eſt, & in ſepulcrum præcipitatus occidit. Venit Chriſtus, & eum, qui occiderat, rurſus exoriri fecit. Idcirco de ipſo vates inquit: En homo, cui nomen ortus.

Hoc quoque ſciendum eſt tibi, fluvium qui de paradiſo promanat, quatuor in principia, id eſt, fontes dividi, de quibus flumina quatuor oriuntur. Quod ſi quatuor hi amnes de uno fonte principium habent,

ΔΙΑ τί δὴ πλάττων ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὑπέλαβε βῶλον, ἀλλὰ χοῦν τὸ λεπτότατον; ὁ μὲν μὴν ἐκ τῶν γῆ τὸ φύσημα καταστέλλων ἡμῶν, ὁμοῦ δὲ ὃ δὴ καὶ ἐνεδείξατο τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως. ἐπειδὴ προῄδει ὅτι μέλλει τελευτᾶν τὸ ζῶον, ᾧ οἷς χοῦν κατατεῖχε, προλαβὼν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως δίδωσι. λαμβάνει χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, ἐπεὶ ὅταν ἴδῃς ἐν τάφῳ χοῦν, γνῶς ὅτι ὁ ἐκείνου πλάσας, ᾧ πνοὴ ἀνίησιν. ἀλλὰ τί τινος ἕνεκεν, ἐπιζητεῖς διπλοῦν πλάττειν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τε ψυχῆς νοερᾶς καὶ σώματος; ὡς σοφώτερον εἶναι τὰ τε νοητὸν κόσμου καὶ τὸ αἰσθητόν. ἐπειδὴ δύο οἱ δύο κόσμοι ὄντες τὴν οὐσίαν ἑκάστων, ἵνα μὴ ἕτερόφυες εἰσαγάγῃ δημιουργὸς, διπλοῦν ζῶον ἐν τῷ κόσμῳ τὸν ἄνθρωπον τεύξεται, ὡς ἑνὸς ὄντος τοῦ δημιουργοῦ τῇ ἄνω τε καὶ τῇ κάτω κτῆσιν θεᾶται. Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. διατί τὸ ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς συμπλοῦν ζῶον, ἄνθρωπον ὠνόμασεν ἡ γραφή; ὃ ἄνθρωπος τῇ Ἑβραΐδι γλώττῃ πῦρ λέγεται. ᾧ ἐπειδὴ προῄδει, ὁ Θεός, ὅτι ἀπό τινὸς ἀνθρώπου ἀνθρώπινον σωμάτων πλήρεται τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, ἑνὸς λύχνος ἐξάπτει τοσούτους λαμπάδας, διὰ τοῦτο τὸ τοιοῦτον ζῶον ἐκάλεσεν ἄνθρωπον, οἷονεὶ πῦρ. τῇ δὲ ἄλλων φυτικῶν ὕλῃ τὰ μὲν ἄλλα μένει. οἷον, ὕδωρ λάβῃς μέτρῳ τινί· τὸ αὐτὸ μένει ὕδωρ· ᾧ προσθήσεις ὃ λαμβάνει. αἴρεις ἐκ πλησμονῆς ἄσκὸν, ἄλλου ἀσκοῦ ἐξ ἐκείνου πλησθῆναι οὐ δύνασαι. τὸ δὲ πῦρ, οὐ ἔστι, τὸ μένειν, ἀλλ' οἷόν ἐστι λαβεῖν ὕλην, πλεωνέζει τὸ πῦρ. ἐξ λύχνος δὲ πολλὰς ἐξ ἑνὸς λύχνους ἁψῇς, οὐ καταπονεῖται αὐτός. φυσιῶν ἐξ ἑνὸς λύχνου ἄλλους ἀνθρώπους ᾧ πῦρ δὲ ᾧ τῇ τῶν Ἀδὰμ ὀνόματι προσηγόρευσεν αὐτούς. ἐπειδὴ ἔμελλεν τὰ πάσαρα κλίματα ἐξ αὐτοῦ πληρωθῆναι, τὸ τοιοῦτον αὐτῷ προσεπιτίθησιν ὄνομα. ὁρᾷς τὰ τὸ τοιοῦτον ὄνομα γράμματα· τὰ πάσαρα ᾧ στοιχεῖα κλίματα. ἄλφα, ἀνατολή. Δέλτα, δύσις. ἄλφα, ἄρκτος. μῦ, μεσημβρία. κλῆς ὧν τὸ τοιοῦτον ζῶον ᾧ Ἀδὰμ ᾧ ἄνθρωπον προσηγόρευσεν. ἐξ αὐτὸ ᾧ, ὡς φορέφρεται, τὰ πάσαρα πεπλήρωται κλίματα.

Λέγει δὲ ἡ γραφὴ, ὅτι ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδὲμ κατ' ἀνατολάς. ᾧσπέ δὴ μὴ εἷς ἄλλο κλίμα τὸν παράδεισον ἐφύτευσεν, ἀλλὰ κατ' ἀνατολὰς; ὅθεν ᾧ ἀρχὴ τῇ φωτήρων ᾧ τὸν ἀρόμου, ἐκεῖθεν δὲ ᾧ ἥλιος διανύων ᾧ ἀνθρώπων, ὁμοιωσίου ὁ Θεὸς τὸ μέλλον κατ' ἀνατολὰς ὃ τῇ παράδεισον τῇ ζῶντι τὸν ἄνθρωπον, ἵνα δείξῃ ὅτι ὥσπερ ἀπὸ τοῦ φωτῆρος ἀπὸ ἥλιου ἡ τρέχουσα ὡς δύσιν, ᾧ δύσιν, ἀπὸ ᾧ τὸν δὲ ἀπὸ ᾧ ζωῆς εἰς θάνατον ἁμαρτὼν ᾧ δύσει ᾧ τὸ τύπου τῇ φωτῆρων, ᾧ ἥλιου ἀνατολὴ πάλιν λαβεῖν ἐξαναστάσεως ἐκ νεκρῶν. ἰδραμὼν ὁ Ἀδὰμ εἰς δύσιν, ἐδύσου εἰς τάφον. ἐλθὼν ὁ Χριστὸς, ᾧ ἐποίησεν ἀνατεῖλαι ᾧ δύσαντα. διὰ τοῦτο λέγει ὁ προφήτης· ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ.

Γίνωσκε δὲ ᾧ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ παραδείσου ποταμὸς εἰς τέσσαρας ἀρχὰς μεριζόμενος· πάντες πηγὰς, ἀφ' ὧν οἱ τέσσαρες ποταμοὶ· ᾧ ἐὰν οἱ

Gen. 1. 26. *Edit. Paris. pag. 55.* Appellatus ab igne homo.

Zech. 6. 12. Ecce vir, Oriens nomen ejus.

Gen. 2. 8.

πόσαρες ὕποι ποσαμοὶ ἐξ ἑνὸς ἔχωσι ποσμῶ ἢ ἀρχὴν, ἤγουν μὴ ἢ τὸ ὕδωρ αὐτ' ἦν; ἤγουν μὴ ἡ ποιότης; αὐτοὶς μέν; μεταλαμβάνωσι ἡ γῆς ἢ ἡ ποιότης ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις ἢ ὧν παρέμφυτοι. ἢ διὰ τῶν παρωδηκαμένων ἔχωσι τὴν τῆ γῆ σὺν αὐτοῖς ἢ ποιότητα· ἢ ὃν ὅτι ἢ αὐτὸ τὸ ὕδωρ μέων μὲν ἔχει ἢ φύσιν καὶ ἢ ποιότητα. ἀλλ' ἐὰν ἐμβληθῇ αὐτῇ ἀφίησιν, ἀλλως ποιότητα ποιεῖ. ἐὰν ἄνθρ, ἀλλως· ἢ ὕπαρ αὐτοῖς, ἐὰν πήγωσι. διέρχεθαι δὲ τῆς ποταμοὺς ἢ τῶν ὑπονόμων πᾶσαν οἰκονόμησιν ὁ Θεὸς, ἢ ἐξ ὕπαρ ἀρχῆς αὐτὸς ἀναραιτεῖσθαι· ἵνα μὴ ταῖς ὀχθαις αὐτῆ ἀκλυσθῶσίς τινες, αὐθ' ἑτεροχεῖσι καταπλεῖσθ' ἢ παράδεισον.

Οἶδα δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ἢ τοῦτο μετὰ τῆ ἄλλων ζητεῖς, τί δὴ ποτε περὶ ὑράνου ἢ γῆς ἓ πάντων ἑφεξῆς διέξιὼν Μωσῆς, ἢ Ἀγγέλων δημιουργίας ὑδαμοῦ μεμνημένος φαίνεται; Γίνωσκε, ὅτι οὐδὲν ὑφόδρα οὐδὲ βέβαιον ἔχουσι νομοθετήματα. εἰ μὲ ἢ τοῦτο ἦν, ἐπ' ἂν ἐκείνοις ἢ τοιαῦτα διατάμματα ἢ εἰκόνα τῆ μόχθου Θεὸν ἀπηρόησαν. οἱ δὲ ῥᾳδίως ὕπο τῆ ἢ κτίσεων ἐσθλιμμένοι θεοποίησαν, τί γὰ ἂν ἔφρασαν, εἰ ἢ ἀρχαῖα φύσεων ἢ γνῶσιν ἐδίξαντο; τὰ Μωσίως λοιπὸν τὰ περὶ τῶν πάντη σιωπήσαντες, ὁ ἀφορήτης Δαβὶδ μετὰ χρόνος ὕστερον ἱκανὸς μνήμην ποιήσας ἢ δημιουργίας αὐτῆ. εἰ γὰ παρόδεκτικὸς διὰ ἢ ἢ ἀκροωμένων αἰδίεσιν, καὶ φησίν· αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν· ὁ δὲγὰ Θεοφάστωρ ἢ μέγας Διονύσιος πλατύτερον περὶ ἢ ἀρχαίων διέξεισι φύσεων, ἅτε ἀφ' ἑαυτὸς ἐκείνης ἢ διδασκαλίαν ποιούμενος, τὰς τοιαύτας διδιωμένης χωρὶς τῶν τῆ σάσιν αὐτῆ, ἢ πάξις, ἢ γνῶσιν, ἢ φαντασμὸν, ἢ ἀφὸς ἀλλήλας ἤχρησαν, ἢ ἢ ἐκάτη ἀφοσῶσαι ἐνέργειαθαυμασίως διείληφε, ὃ πᾶς ἀγνοιῶσας ἐδὶ δίκαιος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ταγμάτων.

ΕΤΙ δὲ ἓ τῶν ἀφὸς τοὺς ἄλλους εἰδίναι σι βίβλοματ, ὅσοι τὰ ἓ ἀνω ἀχκοσμούσων τάγματα ἐνιὰ τῶν χάρε ἢ ἀεὶ ὄντα, ἃ καὶ ἐσοι ταῦτα. Χερυβίμ, Σεραφίμ, Θρόνοι, κυριότητες, δυνάμεις, Ἐξουσίαι, Ἀρχαὶ, Ἀρχάγγελοι, Ἄγγελοι δὲ ἓ ὕπαρ τάγματα ἐν ὑρανοῖς ἵστη, τρεῖς ἐν ἑκατῆ μιλιόντι αἰώνι ὑ ἀκούσατε μᾶθεῖν μέλλοντες, ὁ μακάριος ὁ ἀὸς Παῦλος οὕτως ἐπαὶ· ἐκάδοτον ὁ Χριστὸς ἐπαὶ πάσης ἀρχῆς, ἢ ἐξουσίας, ἢ δυνάμεως, ἢ πάντος ὀνόματος ὀνομαζομένου μὴ μόνον ἐν τῆ αἰῶνι τάτῳ, ἀλλὰ ἢ ἐν τῆ μέλλοντι. τὰ μὲν τοι ἐβλήφθη τὰ ἐνὶα τάγματα εἰς τρεῖς ἀφρίζες ἀχκοσμήσεις Θεὸς Διονύσιος. ὁ πρωτὸν μὲν εἶναι φησι, τὰ Σεραφίμ, τὰ Χερυβίμ, ἢ τὰς Θρόνας, ἀμέσως ἢ ἀφοσεχὼς παρεσκεύασε τῆ Θεῖα. δεύτερον δὲ ἢ ἢ Κυριοτήτων ἢ Δυναμέων ἢ ἢ Ἐξουσιῶν. τετάρτη δ' ἢ πεδυταίαν ἢ ἢ Ἀρχῶν ἢ Ἀρχαγγέλων ἢ Ἀγγέλων. τὸ μέν τοι ἓ αὐτοῖς ὑσατον τάγμα, ὡς ἀφοειρηκ, ἰδίως Ἀγγέλοι καλεῖται, ὡς τὰς Θείας ἐκφαντείας ἀγγέλοι τε ἢ ἓ βεβιβάζον ἀφὸς ἡμᾶς. ὁ τοιαύτης Ἀγγελικὴς ἐπωμιὰς ἀ πᾶσαι αἱ ἐσραὶ φύσεις ἤξίωται, ἵνα τὸ φωτὸς αὐτοῖς ἐγγινέσθαι ἢ θεαρχικὴν ἐλλαμψιν, ἢ ὕπο δι' αὐτ' εἰς ἡμᾶς ἓ προβιβάσθαι τὰς ὑπὲρ ἡμᾶς ἐκφαντορίας· ἢ ὁ νόμος ἓ αὐτὸς δὶ Ἀγγέλων ἤειρ ἐδωρήθη· καὶ τὰς κλεινὸς καὶ ἀφὸ νόμε ἢ μετὰ νόμον πατέρας Ἀγγέλοι πρὸς τὸ Θεῖον ἀνῆγον. ἢ ἓ ἢ ἢ φωτὸς τὰ δεύτερα ἀφὸς τὸ Θεῖον ἀσάγοντας.

Glyca Annal.

A bent, cur non & aqua ipſorum una eſt? cur non una qualitas? Nimirum terræ locorumque qualitatis, per quæ fluunt, participes redduntur. quo fit ut tam guſtu quam qualitate fint diverſi. Aquam ipſam mihi intuere. Habet hæc naturam eandem, & eamdem qualitatem. Verum ſi abſinthium in eam conjicias, alia qualitas inea efficitur: item alia, ſi anethum: alia ſi rutam. Cæterum hos amnes Deus labi per ſubterraneos quoſdam meatus certo conſilio voluit, & aliis e principiis ruſſum oriri atque conſpici, ne qui ripas horum ſequentes, paradiſum occupare conentur.

Inter alia vero, dilecte fili, te hoc quoque ſcio quæſiturum. quamobrem de cæ- B lo, terra, reliquis omnibus ordine diſſerens Moſes, nuſquam Angelorum creationis mentionem feciſſe videatur. Heic animadvertas, eos, quibus hæc præcirebhat Moſes, parum confirmatos fuiſſe. Ablque quo ſatiſfiet, non tot prodigiis conſpectis, imaginem vitull Deum nuncupaſſent. Jam qui tanta facilitate jumentorum ſimulacra pro diis habere non dubitarunt, quid non feciſſent, ſi naturarum inſpectabilium cognitionem habuiſſent? Itaque Moſe prorſus de his tacente, poſt magnum deinceps temporis intervallum vates Davides eorum creationis meminit, quamquam perlunctorie, propter auditorum imbecillitatem. Sic enim ait: Ipſe dixit, & facti ſunt: ipſe mandavit, & creati ſunt. Interpres autem rerum divinarum, eximius ille Dionyſius, de hiſce naturis inadſpectabilibus latius diſſerit, ut qui eos eruditat, qui hujuſmodi capere poſſent. Idcirco ſtatum, ordinem, cognitionem, collustrationem earum, itemque diſcrimen inter ipſas, cum operatione ſingularum, admirabili complexus eſt oratione, nolque prorſus hæc ignorantes docuit.

Cur Angelorum creationis expreſſa mentio non fuerit.

Pſalm. 148. 5.

Dionyſius.

DE NOVEM ORDINIBUS.

DEBES autem ſcire, cæleſtium deſcriptionum gradum novem eſſe ordines, nimirum Cherubos, Seraphos, Thronos, Dominatus, Poteſtates, Imperia, Principatus, Archangelos, Angelos. Num vero C alii præter hos ſint in cœlis ordines, quos in altera vita cognituri ſimus, hearus ille Paulus nos novit, qui ait: Confedit Chriſtus ſupra omnem principatum, imperium, poteſtatem, omneque nomen, quod verbis exprimitur, non ſolum in hoc ævo, ſed etiam futuro. Cæterum indicatos hoſce novem ordi- *Dionyſius.* nes Dionyſius in tres deſcriptiones graduſque diſtribuit, quorum primo contineantur Seraphi, Cherubi, Throni, qui quidem citra medium ullum & continuo adſiſtant Deo: ſecundo Dominatus, Poteſtates, Imperia: tertio & ultimo Principatus, Archangeli, D Angeli. Horum ultimus ordo, quemadmodum & prius dictum eſt, peculiare nomen Angelorum habet, ut qui rerum divinarum interpretationes nobis exponant, & ad nos perferant. Quamquam hæc eadem Angelorum appellatio cunctis etiam naturis intellectilibus tribuitur, quod ipſæ primo loco divinitus collustrentur, atque ita deinceps per ipſas ad nos quoque rerum divinarum arcana perveniant. Quippe lex ipſa per Angelos nobis data eſt: itemque patres illos illuſtres tam ante, quam poſt legem promulgatam, Angeli divinum ad nomen ſubvehebant. Nam per prima ſurſum ducuntur ea, quæ ordine E *pag. 77.* ſecunda ſunt.

Neque tantum supra nos sunt intellectiles illæ naturæ, sed etiam in ipsis illis ceteroquin eodem ordine comprehensis sacris principatibus primi quidam gradus sunt, & medii, & ultimi: simul inferiorum duces sunt alii diviniores, ad percipiendum rerum divinarum splendorem. Et quamvis sanctissimos illos supremarum essentiarum ordines generali vocabulo Angelos appellant rerum divinarum periti, facit indicatum est modo: (nam & ipsi splendoris a Deo profecti sunt interpretes) tamen ordinem ultimum ex cælestibus illis mentibus, nimirum Angelos, absurdum fuerit vocare Cherubos, aut Seraphos, aut Thronos. Nec enim ex æquo participant cum potestatibus illis supremis. Præterea naturas has intelligibiles in universum vocari videmus potestates, ut quæ sint ab adfectionibus corporeis immunes, & propterea perficere sibi mandata pos-
Psalm. 102.20. sint. Præsitant (inquit Davides) robore, ac imperium ejus exsequuntur. Præter hæc in singulis hisce sacris gradibus ordines superiores habent inferiorum collustrationes atque potestates, quam posteriores superiorum præstantiæ non sint participes.

Hoc quoque necessario sciendum est tibi, omnem mentium illarum cælestium appellationem in Hebræa lingua significationem habere divinæ cujusdam singularum
Chrysostomus. proprietatis, id quod etiam Joannes Chrysostomus indicat in oratione sua tertia de incomprehensibili. Quo fit, ut partim Cherubi, partim Seraphi vocentur. Nam ejusmodi nomina declarant earum effectiones. Ac quemadmodum Angelus inde nomen accepit, quod arcana illa rerum divinarum nobis nuntiet, itemque Archangelus, quod Angelis cum imperio præsit: sic & appellationes istæ fapientiam ipsarum, puritatem que nobis indicant, Sicut etiam alæ sublimitatem in eis naturæ significant, (nam volare Gabrielus non idcirco pertibetur, quod Angelus iste pennas habeat: sed uti dicas, cum de locis supremis ad homines venire) ita comparata res est in Cherubis quoque ac Seraphis. Nihil enim ipsorum alæ denotant aliud, quam naturæ sublimitatem: perinde ut oculi perspicacitatem declarant, celebratio perpetuus vigilantiam summam. Hoc modo appellationes eorum partim sapientiæ, partim puritatis indicationes habent.
Edit. Paris. pag. 78. Nam quid aliud sonat Cheruborum nomen, quam cognitio multiplicata? quid Seraphorum, quam ora ignea? Thronorum vox nihil significat aliud, quam eorum excellentiam, fecretam, ab omnibus rebus humillibus, itemque prompitudinem ab obeunda divina miniſteria. Et primus quidem hic gradus ab ipso naturarum omnium auctore principeque Deo citra medium, ullum inſtituitur. Dominatuum appellatio denotat minime fervilem quamdam, planeque ingenuam subvectionem, quæ inſe nenter domilo vere principi parere cupiat. Vox potestatum ſignificat virilem quamdam efficacitatem, eamque firmam, in omnibus divinis actionibus: Imperiorum, convenientem ac confuſionis expertem in officiis divinis ordinem. Et hæc media cælestium illarum mentium eſt deſcriptio, quæ perficitur & illuminatur per ordinem primum, ipſaque viciſſim ſuas illuſtrationes cum ſequente communicat. In hac Principatuum vox indicat eſſe ipſos Deo ſimiles ac principatum obtinere, quodque ad principarum illum principem pro viribus conformentur: Archangelorum, eos ſumma confectari, ut qui communicent tam cum principatibus, quam cum Angelis: cum principatibus, quod ad ultranaturalem illum

Α' Οὐ μόνον δὲ αἱ περὶ ἡμᾶς νοεραὶ φύσεις εἰσὶν, ἀλλὰ & ἐν αὐταῖς ταῖς ὑμνουμέναις ἱεραρχίαις αἱ θειόταται τάξεις εἰσὶ, καὶ τῶν ἱερῶν οἱ δεύτεροι χειραγωγοὶ ὑπὲρ & θεῖαι φωταγωγίαι ἐλαμπὸν γίνονται. καὶ τὰ μὲν ἀγιώτατα τῶν ὑπερτάτων ὄντων τάγματα & Ἀγγέλων καλοῦσιν οἱ θεολόγοι, ὡς ἔφηται. (ᾗ γὰρ εἰσιν ἐκφαντορικὰ & αὐτὰ τῆς θεαρχικῆς ἐλλάμψεως) & δὴ πλεονάσαι τάξιν τῶν ὑφειλῶν νοῶν, τοῦτ' εἰς Ἀγγέλους, οὐκ ἔχει λόγον Χειρόβιμ, ἢ Σεραφίμ, ἢ Θρόνος ὀνομάζων. εἰδὲ χαῖρ ἔχειν ὧν μετασιῶ τῶν ὑπερτάτων δυνάμεων. φυσικῶς γὰρ δυνάμεις καλοῦσι πάσας τὰς ὑπὸ φύσεις, ὡς τῶν σωματικῶν πᾶσαν ὁλοθρίας, κἀπὸ θεῖον πληροῦσι τὰ κελευσθέντα δυναμένας. δύναται δὲ, φησὶν, ἰσχύι, ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ. ἀλλὰ & κατὰ πᾶσαν ἱεραν ἔξοκόσμησιν αἱ μὲν ὑπερβεβηκυῖαι τάξεις ἔχουσι καὶ τὰς τῶν ὑφειλῶν ἔξοκοσμήσεων ἐλλάμψεις & δυνάμεις. ἀμείβονται δὲ & αὗται ὑπερκοσμίων αἱ τελεόταται εἰσὶν.

Ἀναγκαῖον δ' ὑφὸς τοῖς ἄλλοις & τοῦτο εἰδέναι σε, ὅτι πᾶσα ἡ τῶν ὑπερκοσμίων νοῶν ἐπωνυμία δηλωτικὴ χεῖ τ ἐστὶν θεοειδὴς ἰδιότητος, Ἑβραϊκῇ φωνῇ. καὶδὲ δὴ ᾧ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησὶν ἐν τῇ περὶ ἀκαταλήπτου τρίτῃ λόγῳ αὐτῷ. τὸ μὲν αὖθ Χειρόβιμ, τὸ δὲ Σεραφὶμ, καλεῖμθαι τὰ παιδιτε. ᾧ δὲ ὀνόματα τῆς ἐπιγραφὰς αὐτῶν ὑπερφαίνουσι. ᾧ καθάπερ Ἀγγέλους λέγεται, διότι τὰς θείας ἐκφαντορίας ἀπαγγέλλει ἡμῖν. ᾧ Ἀρχάγγελος, ἐπειδὴ τ Ἀγγέλων ἄρχει. ὅτως αἱ παιδιται προσηγορίαι ᾧ σοφίαν αὐτῶν ᾧ καθαρότητα δηλοῦσιν ἡμῖν. ᾧ ὥσπερ αἱ πτέρυγες τὸ ὕψος δηλοῦσι τῆς φύσεως. (ᾗ ὃ ὁ Γαβριὴλ πτοῦμος φαίνεται, οὐκ ἐπειδὴ πτερὰ περὶ τὸν Ἄγγελον, ἀλλ' ἐπα μάθῃς, ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτάτω χωρίων ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἀφίκται φύσιν) ὅπω δὴ & ἐπὶ τῶν Χερυβὶμ ᾧ Σεραφὶμ ὧδε ἄλλο δηλοῖ τὰ πτερὰ, ᾗ τὸ ὕψος τῆς φύσεως. καθοπόρθαλμοὶ τὸ διαρτικὸν αὖθ, ὡσαύτως τὸ ἄβρατος αἰωνίου, τὸ ἀγρυπνον αὖθ ὑπερφαίνει, ᾧ γρήγορον. ὅπω δὴ καὶ τὰ ὀνόματα, ἔβ μὲν τῶν σοφίαν αὐτῶν δηλοῖ. ἔβ δὲ, τῶν καθαρότητα. τί γάρ ἐστι Χερυβὶμ ἢ πιπλησθυσμένη γνώσις; τί δὲ Σεραφὶμ, ἢ ἡμπυρὸς σώματα; ἢ δὲ τῶν Θρόνων κλῆσις ἡδὺ ἄλλο, ᾗ τὸ ἀπὸ πάντων & περιπεῖσθαι ἔξηρημένον αὐτῶν ὑπερφαίνει, & τὸ περὶ τὰς θείας ὑποδοχὰς ἀπαπεπαμένον καὶ ὑπομονητὸς μὲν δὲ ὧν ὁ πρώτος ἔξοκοσμος παρ αὐτοῖς νοητοτέλη θεαρχίας αἰσίους μυσίμους. ᾗ δὲ & Κυριοτήτων ὑπωμοῖα δηλοῖ ἀδιάλυτόν τινα ᾗ πάντη ἐλαθίερον ἀναγωλὼ τῆς ὄντως κυεαρχίας ἀκαπλήπτου ἐριμένου. ᾗ δὲ & Δυνάμεων, ἀρρεωπὸν τινα ᾗ ἀκαπόνητον ωρὸς πάσας τὰς θεοειδεῖς ἐνεργείας παρεῖναι. ᾗ δὲ & Ἐξουσιῶν ἁ κοσμοῦ τινα καὶ ἀσύμφορον περὶ τὰς θείας ὑποδοχὰς δυπαξίαν. αὐτὴ μὲν ἡ μίση & οὐρανίων νοῶν διακόσμησις πλησιωρύπτως μὲν ᾧ φωτίζεται διὰ τῆς πρώτης ἱεραρχικῆς ἔξοκοσμήσεως. ἔβπορβήμενος δὲ τῇ μετ' αὐτὴν τὰς ἐλλαμψεις. ᾗ δὲ γε τῶν Ἀρχῶν ἐπωνυμία τὸ θοεοειδὲς αὐτῶν ἐμφαίνει καὶ ἡγεμονικὸν, ᾧ τὸ πρὸς τῶν ἀρχοπαιὸν ἀρχὼ ὡς δυνατὸν ὑποτυπώδεται. ᾗ δὲ τῶν Ἀρχαγγέλων ἐπωνυμία, τῶν ἄκρων ἀντιλαμβάνεσθαι δηλοῖ. ταῖς δὲ Ἀρχαῖς καὶ ταῖς Ἀγγέλοις κοινωνεῖ. ταῖς μὲν, ὅτι ωρὸς τῶν ὑπαρχόντων ἀρχικὼς ἐπίσραπται· ταῖς δὲ, ὅτι καὶ

πῆς ὑποφητικῆς ἰσι τάξεως τὰς Θεαρχικὰς ἑλλάμ- A principatum ſefe convertant: cum Angelis, quod nihilominus ordine diſeipulorum quoque contineantur, tui qui divinas illuſtrationes a primis illis poteſtatibus accipiant, & viciſſim Angelis exponant. Angelorum denique vocabulum ſignificationem miniſterii continet, quo res divinas enuntiant.

ψεις ἀφ' ὧν ἁφῶνται μὲν τάξεις ἀμέσως ἐκ Θεοῦ τὰς ἑλλάμψεις δίκονται. παρὰ δὲ τῶν φρόνων αἱ δι' ὑπάρασι. καθ' ἑκάτερα αἱ λοιπαὶ πάσαι παρὰ τῶν δι' ὑπέρων αἱ τρίται. ὅτι δὲ ἡ διαφορὰ τῆς ἴσι παρὰ τὰς ἄνω διωλήμασι, καὶ ὅτι κατὰ τὸν ἴσιν ἡ τάξις αὐτῶν καὶ τῶν γνῶσιν ἔχουσι, καὶ ὁ Θεόπατος ὑπίδειξε Κύριλλος ἐν τῇ βίβλῳ τῶ Θησαυρῶν αὐτοῦ εἰσιὼν. παντὶ λογικῷ συμμέτρηται ἡ γνῶσις· ὡς ἑτέραι μὲν εἶναι πίσεως ἐν Ἀγγέλοις, μείζονα δὲ ἐν Ἀρχαγγέλοις, καὶ ἕτι ταύταις ὑπερίχουσαν ἐν ταῖς ἀνωτέραις διωλήμεσιν. ἀλλὰ καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης περὶ τούτων ἄπω φησί· διῳρίσανται δὲ ἀλλήλων αἱ ἄνω δυνάμεις τῇ φωτισμῷ Ϛ τῇ γνόσει, οἱ τε πρὸς τὸν φωτισμὸν ἢ γνῶσιν ἔχοντες, οἱ τε πρὸς τὸν φωτισμὸν μετέχοντες, καὶ ἀλλήλοις φωτίζοντες διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς τάξεως ἢ φύσεως. ὅλον δὲ ὡς καὶ ἀνωθὲν εἴρηται, ὅτι οἱ ὑπερέχοντες τοῖς ὑποβιβασοῖς μεταδίδασι τῶν φωτισμοῦ Ϛ γνώσεως. πρὸς τοὺς εἰρημένους δὲ καὶ τῶτο φησὶν, ὅτι καὶ φυλάτουσι μέρη τῆς γῆς αἱ ἄνω διωλήμεις, καὶ ἐθνῶν καὶ πόλεων προΐστανται, καθὼς ὑπὸ τὰ ὀνόματα ἔτακε Θησαυρ.

Ὅτι δὲ παῦται ὄντως ἔχει, καὶ ὁ ἐν Πατερικαῖς ἀγκίπτοις Γερμανὸς ἀρχιπλάσιρον τῶτο παρίστησιν. ἐν ᾧ πρῶτον μὲν εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου λόγῳ αὐτὸς Ϛ ταῦτα περὶ τῶν φησίν. ἁμὰ τῇ συσκιᾷ τὰ τῶν ἀγράντων γένη, Ἀγγέλοι τῆς τῶτων ζωῆς ἐπιτροπεύειν ἐτάχθησαν. ἕσπερ ᾧν, φησὶν, ὅλα ἐθνῶν, κατὰ ἀξιόμοιρ Ἀγγέλων Θεῖα. Ϛ, παραμβαθεῖ Ἀγγέλος Κυριακύλῳ τῶν φοβημένων αὐτὸν. Ἰωὰκα δὲ εἰς εἰδωλολατρείαν οἱ ἀνθρωποι ἐξέκλιναν, διέσπασαν ἀπ' αὐτῶν καὶ οἱ Ἄγγελοι. καθ' ὃν δὲ λαὸν ἔτικτε καιρὸν ἡ πανάμωμος, ἰωάθησαν τὰ ἐν οὐρανῷ τοῖς ὑπὶ γῆς· καὶ σύμφωνος πολιτεύμα γέγονεν Ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, καὶ μία ἐκκλησία. τοιῶτον δέ τι καὶ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης περὶ τῆς Ἀγγέλων διδάσκει. φησὶ καὶ ὅτι ὁ φροφήτης Δανιὴλ μέγα τι χρῆμα λέγει τὰς Ἀγγέλους εἶναι. φροσάγματι δὲ Θεοῦ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἐβλαχέϊν, ᾗ ἵνα ἐθνῶν ἐπισατέν, καὶ ὑπὸ, τὸν μὲν τοῖς Πέρσας ἐφαρᾶν. τὸν δὲ Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ ἢ ἐκ πεφτομῆς λαοῦ φρωρέν. συσκιαὶ δὲ τοῖς ἐφόροις ἀμφὶ ἐβλαπκτισμοῦ, ὁ ἵνα πάθος ὀργῆς, ἀλλὰ χῷ Θεῖόν τινα τῷ διαφέροντο λόγον. τὸ μὲν, διελθεῖν Ἰουδαίους Πέρσαις ἀδικηθέντας, ὡς τὸ Θεῖ ἐνδιν καταφρονητὰς· τὸ δὲ φοβὸς τοῦ ἐλαθερίου ἀθέλκοντος ᾗ λέγοντος· πατὴρ σὰ Πέρσαν φροσάπτ· ὁ Θεὸς ἔν ἐπλαξε μὲν ἀμαρτάνοντας, ἐπιτρεφομένους ᾗ ὐκ ἀποτρίφεται.

Ὅτι δὲ Θεὸς Ἀγγέλους ἐπὶ ἑκάσῳ ἀφοτεφῶσι ἔ πιῶν φυλακὴν ἔνεκεν, διείλκται μὲν καὶ τῇ μεγάλῳ Βασιλείῳ λόγοτε· ὡς τὰς μελίσσας φυγαδθέν κατπὸς, καὶ τὰς πικιτρὰς ἐξελαυνόμενοι δυσωδία, ὅτω καὶ τὸν φύλακα τῆς ζωῆς ἡμῶν Ἀγγέλων ἢ πολυδάκρυς καὶ δυσωδὴς ἀφ' ἡμῶν διέστη-

Cyrilli theſaurorum libro.

B

Damaſcenus.

C

Edit. Pariſ. pag. 79.

Germanus patriarcha Byzantinus.

Pſalm. 31. 8.

D

Chryſoſtomi locus.

quit, Danielis Angelos eximium quiddam eſſe tradit, Deique juſſu ereaturam univerſam in eos diſtributam, qui nationum quoque fint præſides. Alium in Perſas deſtinos oculos habere, Michaelum Archangelum pro populo circumciſo exeubias agere. Quinetiam inter utriuſque nationis præſides hoſtee contentionem * ex iracundia quamdam oborti, modo ſcilicet rationeque divina & ineffabili: dum ille quidem Judæos Perſis ſervire cogit, ut Dei contemptores: hic vero ex ea lia parte in libertatem vindicat, ac hiſce verbis utitur: Define Perſarum præſes: Nam peccantes quidem hos mulctavit adflixitque Deus, verum ad ſe converſos non averſatur.

* omiſit negotium interpres huic loco neceſſarium.

Vide Notas.

Jam ſingulis etiam fidelisſimum adeſſe cuſtodiæ cauſſa divinum Angelum, magnus ille Baſilius inter alios tradidit: Quemadmodum, inquit, apes abigit fumus, & eo- Baſilius de ſpiritu ſancto lumbas depellit ſtertor: ſic & vitæ noſtræ gubernum Angelis cuſtodeum Angelum multis deplorandum la-

crymis ſæteníque peccatum a nobis ſejungit. Idem & Theodoritus indicat. Nam in Therapeutica ſua verbis hiſce utitur: Elatus ſuperbia diabolus lapſus eſſe fertur, ac deinceps adverſus homines exornatos imagine divina furore quodam exarſiſſe, bellumque adverſus ipſos ſuſcepiſſe. Hac de cauſſa rerum opificem per Angelorum inſpectionem aeque tutelam genus humanum cuſtodire, ne per vim ac tyrannidem inadipectabiliter eos aggreſſus, quos odit ex invidia, citra cujuſquam meritum ac libere perdat. Quę quidem ita eſſe, ac fideles ſingulos habere curatores Angelum, etiam in Evangelio Matthaei verbis his exponitur: Videte ne vel unum ex parvis hiſce contemnatis. Nam Angeli eorum ſemper faciem patris mei, qui in cęlis eſt, adſpiciunt. Ac de his quidem haec indicata ſunto.

Theodoritus Therapeutice.

Matth. 18. 10.

Edit Parisſ. pag. 80.

Fręterea quæritum a nonnullis eſt, num hæ poteſtates intellectiles ante cæli terræque creationem conditæ fuerint, an poſtquam illa jam ſacta erant. Ac Theodoritus quidem cum Gennadio mundum hunc ſub oculos cadentem producturum eſſe in ortum ante naturas illas inadipectabiles adfirit. Nam quia certis circumſcripti limitibus ſunt Angeli, conveniebat omnino, ut locus aliquis exiſteret, quo continerentur. Verum reliqui Patres hoc nequaquam admittere videntur. Quid magnus ille Baſilius in libro ſuo de primorum ſex dierum operibus dicat, audi. Erat antiquior mundi ortu conditio quædam & ſtatus, ultramundanis illis poteſtatibus contrenkins. In eo rerum opifex quædam condidit, nimirum lucem illam intellectilem, beatitati Angelorum Dominum diligentium convenientem. Audi etiam, quid Gregorius ille cognomento Theologus dicat: Primum Deus angelicas divinaſque poteſtates mente concipit. Ea cogitatio mox opus ipſum erat, * Sermone compleium, ac Spiritu perfectum. Secundo, mundum e materie craſſa conſtantem & adſpectabilem cogitat. Huic conſimilia tradit & frater ejus Cæſarius. Omnes, inquit, carnis expertes illi cœtus Angelorum prius etiam, quam mundus hic oriretur, in luce degebant. Itidem Anaſtaſius Sinaites, vir planę divinus, de his differit: Deus ille noſter, ait, qui ſemper exiſtit, ante omnia creata cogitat & condit angelicas cœleſtiſque poteſtates, quemadmodum ipſe ſolus novit. Praeter hos & Severus, & Diodorus, & magnus ille Amphilochius inadipectabilium naturarum creationem mundum hunc ſub oculos cadentem atque ſenſilem præceſiſſe tradunt. Joannis Damaſceni hæc verba ſunt: Alii quidem poſt cælum illud primum inadipectabiles poteſtates conditas eſſe dicunt: verum ego Gregorio, cui Theologi cognomentum eſt inditum, adſentior. Etenim conveniebat atque par erat, primo intellectilem eſſentiam creari, ac deinde ſenſilem: deque his ambobus, hominem. Itaque ſupernas illas poteſtates initio Deus in ortum producit: hinc cælum, terram, mare, cuncta his comprehenſa condit. Ad extremum manibus ſuis hominem format, quem polverem de terra ſumpſiſſet, ac ſaciem ejus adflaſſet, quemadmodum ſupra commemoravimus. Faciamus, inquit, hominem ad imaginem ſimilitudinemque noſtram, qui marinis piſcibus, volucribus aereis, beſtiis terrę domiteetur. Enimvero cur his in verbis primo piſcium ſacta eſt mentio? Domiuetur, ait, marinis piſcibus. Nimirum hoc ordini creationis eſt conſentaneum. Nam primo piſces e mari ſunt orti, deinde volucres: ac ſecundum has, beſtiae de terra quadrupedes.

Athanaſius.

Nazianzeni.

* verbo

Cæſarii.

Anaſtaſii.

Severi, Diodori, & Amphilochii.

Damaſceni.

Edit Parisſ. pag. 81.

A σις ἁμαρτία. ὡς ὅτου δὲ τὰ περὶ τούτου ἡ αὐτὴ τοῦ Θεοῦ βουλὴ διδίλωται. ἐν γὰρ τῇ Θεραπευτικῇ αὐτὸς τάδε φησίν. ἐπαρθεὶς ὁ ἀβρόβολος λέγεται πεπτωκέναι. εἶτα τῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς εἰκὸς, θεᾳ τετιμημένον λυπεῖσθαι, ᾗ τῇ τούτων ἀπαθείᾳδιαι πόλεμον. ὑιδὲν τοι τῷ ἢ παντὶν τῇ τῶν Ἀγγέλων ἐπιτηρίᾳ τὸ τῶν ἀνθρώπων φυρᾶσθαι γένος, ὅπως μὴ βίᾳ τυραννίδι χρώμενος, ἀσράτως ἐπῶν, ὡς βλᾷ θεόθεν ἐμίσησεν, ἀδίκως ἔβρᾳ θείρᾳ. ὅτι δὲ ταῦτα ὕπως ἔχει, ᾗ ὅτι ἐ πᾶσιν ἴκασος Ἀγγέλοις φίλακα κεκίτηται, ᾗ τῷ ἑῷ Ματθαῖον Εὐαγγελίᾳ διείληπται. λέγει γάρ. Ὁράτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων. αἱ γὰρ Ἀγγέλοι αὐτῶν διὰπαντὸς ὁρῶσι τὸ πρόσωπον τὸ πατρός μου τὸ ἐν οὐρανοῖς. ἡ μὲν μὴν τούτων ὕπως

B Ἐγὼ δὲ τῶν παρὰ τισιν ἱπτόρηται, εἴτε ἀφ' ὅτε τῆς παραγωγῆς τὸ οὐρανὸς ᾗ τὸς γῆς, ἐίτ' ἀπ' ἄλλης ὑμηρογίας αὐτῶν, αἱ τοιραὶ δυνάμεις παρὰχ ὑπαρ. ὁ μὲν δοὺς Θεοδώρητος, καὶ μὲν ὁ Γεννάδιος, ἀφ' ἧς ἀράτων φύσεων διέφρεξέτοιαι τὸν ὁράτου τυπεῖ κόσμου παραχθῆναι. ὑπεδὴ ὃν περιχράπτοι εἶσιν οἱ Ἀγγέλοι, ὑπρπτι πάντως ᾗ τόπον εἶναι τινά, ὡς ἐπεῖδεν αὐτὸς ὁ αὐτῷ περιγράφεσθαι. ἀλλ' ὁ λοιπὸς τῇ πατέρων καταλογος ἡμεσοῦ αὐτὸ καπαδιχθῆμος φαίνεται· ᾗ γλωικώτατα τὸ μεγάλου Βασιλείου ἐν τῇ ἑξαημέρῳ αὐτὸ λέγοντος ἄκιει. Ἦν τις φρισθυτέρα τῆς τὸ κόσμου γενέσεως κατάστασις, τοὺς ὑπερκοσμίους δυνάμεσι φρίτους.

C δημιουργήματα δὲ ἐν αὐτῷ ὁ τῶν ὅλων δημιουργὸς ἀπεπλάσε, φῶς τοιοῦτ', φρίτον τὴ μακαριότητι τῇ φιλουμένων Ἀγγέλων τὸ Κύριον. ἀλλὰ ᾗ τὸ Θεολόγου Γρηγορίου λόγοτος ὕπως ἄκιει. ᾗ φρίτον μὲν, ἐπεοὶ τὰς ἀγγελικὰς ᾗ ὑρανίους δυνάμεις, ᾗ τὸ ἐνόημα ἐργοῦν, ᾗ λόγῳ συμπληρούμενον, ᾗ πνεύματι πλεονάμενον. δεύτερος δὲ ἐπεοὶ κόσμου ὑλικὸς ᾗ ὁρώμενος. ὁμοία δὲ τούτῳ διήζευσι ᾗ ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ Καισάριος· πᾶσαι, λέγων, ἐν φωτὶ διῆγον αἱ ἄσαρκοι τῶν ἀγγέλων χορέαι, ἐ ἀφ' τὸ γενέσαι τὸν κόσμον. ᾗ ὁ Θεόπιτος Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης περὶ τῶν οὕτω φησί. Θεὸς ἡμῶν ὁ αὲὶ ὢν φῶ πάσης κτίσεως ἐνοεῖ ᾗ ποιεῖ τὰς ἀγγελικὰς ᾗ ὑρανίους δυνάμεις, ὡς μόνος αὐτὸς εἰδώ. ἀλλὰ ᾗ ὁ Σιδήρος, ᾗ μὴν ᾗ ὁ Διόδωρος, αὐτός τε ὁ μέγας Μιμιλόχος ἀφεσθυτέρατ ἀποδείκνυσι τὸ ὁρωμένα τοῦτο κόσμον ᾗ μὲν αἰδητὰ ᾗ τῶν ἀοράτων φύσεων δημιούργιαν. Ο δὲ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης περὶ τούτων ᾗ τάδε φησίν· ἔνιοι μὲν οὖν μετὰ τὸν φρῶτον ὑρανὸν τὰς ἀοράτας φασὶ παραχθῆναι δυνάμεις. ἐγὼ δὲ ᾗ Θεολόγῳ Γρηγορίῳ συντίθεμαι. ἔπρεπε γὰρ φρῶτον μὲν γενέσθαι κτιδῶσαι, ᾗ τότε ᾗ αἰδητὸν, ᾗ ὕπως ἐξ ἀμφοτέρων τὸν ἄνθρωπον. παράγει μὴν ὁ Θεὸς τὰς ἄνω δυνάμεις, ὡς εἴρηται, φρότερον. εἶτεπε δὲ τὸν οὐρανὸν ᾗ τὸν γῆν, τὴν θάλασσαν ᾗ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. τέλος πάντων τοῖς οἰκείοις χερσὶ πλάττει τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς, ᾗ ἐμφυσήσας αὐτῷ, καθάπερ ἀνωθὲν εἴρηται· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν ᾗ καθ' ὁμοίωσιν· ᾗ ἀρχίτασε τῆ ἰχθύων τῆς θαλάσσης. ᾗ ἐπὶ φρῶτος ἔστιν ὅτε τῆ ἰχθύων ἡμημένους, ᾗ ἀρχίτασε τῆ ἰχθύων, εἶπων, κατὰ τὴν τάξιν τῆς δημιουργίας; φρῶτον γὰρ οἱ ἰχθύες ἐκ τῆς θαλάσσης ἐγένοτο. εἶτα τὰ πετεινά. μετὰ ταῦτα δὲ ὑπὸ τῆς γῆς τὰ τετράπεδα.

Καὶ πῶς δὲ ζητήσεις, ἀγαπητέ, τίνος ἕνεκεν ἤγαγε τὸ ζῶα πρὸς τὸν Ἀδάμ; ὡς ἐνταῦθα μὲν τὸν ὑποπαγλωσσήσαντα αὐτῶν ὀνηγορεῖσθαι, τῇ δὲ ὡς δοῦλα παρίστασθαι τῷ ἀνάσσοντι, ἢ τὸν διδάσκαλον τοῦ Θεοῦ σοφίαν τῷ Ἀδὰμ δῆλον γενέσθαι πασιν· ἐφ' ἑκάστῳ γὰρ τῇ ζώων ὀνομα ἔθετο τῇ αὐτὸ φύσει καταλληλον· ποτήσουσιν ἀνθρώπων κατ' αὐτὸν ἡμέτερον ἢ καθ' ὁμοίωσιν· πατέρες, δώσομεν αὐτῷ λόγον περιοὐσίας, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος. ἢ τὸ μὲν κατ' εἰκόνα ἐκ Θεοῦ ἔλαβον, ἄγαλμα τὸ λογικὸν εἶναι. τὸ δὲ καθ' ὁμοίωσιν, ἐμοὶ καπήλευε. οἱ γὰρ ἐκείθεν ἢ ἀπὸ ἔλαβον, ποῖα χάρις ἐμοί; ἔχω τοίνυν πόθεν ὁμοίωσιν, ἵνα μὴ χρηστὸς ἀρ' ἑαυτὸ γένωμαι. τοῦτο οὖν ἀκολουθεῖ, ἢ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης φησίν. Ὅτι καθ' ὁμοίωσιν ὑποίησεν ἡμᾶς ὁ Θεός, ὡσεὶ ὁμοιωθεὶς αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ. ἢ ἄρτιν δὲ ἐκ Θεοῦ μὲν ἐδέδη τῇ φύσει ἡμῶν· ἐφ' ἡμῖν δέ ἐστιν, ἢ ἐμφύσει ἂν, ἢ ἀκολουθήσει τῇ Θεῷ, ἢ ἀποστητήσει αὐτῆς, ἢ ἀκολουθήσασι τῇ ἀβρβόλῳ. Ὁ δὲ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν τῇ εἰς τὸν ἐξαήμερον κατ' ὁμιλίᾳ αὐτὸ ἢ τάδε φησίν· ἢ ἡμέρᾳ ὑποίησεν ὁ Θεὸς ἢ Ἀδάμ, καὶ εἰκόνα Θεοῦ ὑποίησεν αὐτόν. πατὴρ ἐπὶ πάντων δέδωκε τῷ ἐξουσίαν αὐτῷ. ἀναρχ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ πάντων ἀρχὴν ἔχει, τῇ τὸ ὁραῖῳ τῇ τὸ ἀοράτων δημιουργὸς ἁπάντων τυγχάνων. οὐκοῦν ἢ τὸ ζῶον τοῦτο τὸ λογικὸν δημιουργήσας, ἐβαλλέθη πάντων τῇ ὁρωμένων τῶν ἀρχῶν αὐτὸν ἔχειν. διὸ ἢ τῶν τῆς ψυχῆς ὑοῖων αὐτῷ ἐχαρίσατο, βουλεθεὶς αὐτὸν ἢ ἀθάνατον εἶναι εἰς τὸ διὰπαὶς· ἀλλὰ ἢ παραβάτης τῶν ἐντολῶν ἐκ ἀπεχράσθη τέλεσ, ἀλλὰ τῆς μὲν ἀθανασίας ἀπεγύμνωτο, Σωτὴρ δὲ καταδικάσας, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ἀφῆκεν εἶναι. διὰ γὰρ τὸ προσόντος αὐτῷ λόγου ἢ τιμῆσαι πάλιν κρατεῖ· εἰ γὰρ ἓ Θῆρας ἀγείους ὁρᾶς αὐδαθεὶς χρημίτους, ἴστε ὅτι ἢ ὁρμῶσας ἀναδῶς κατ' αὐτῶν, μὴ Δαιμαζῇ, ὅτι ἢ τοῦτο κατὰ Θεὸν πάντως οἰκονομίαν· ὡς ἐντεῦθεν τῆς ἁμαρτίας ἡμᾶς ἐκμιμεῖσθαι ἢ ἄφοπτος, δι' ἣν διδυκίνει τοῖ τρόμου ὡς ὑπὸ χεῖρα καπαδικάζωμεν. ὅτι δὲ ἄρχαι τῶν Θεοῦ πάντων ἐχορτοδόθη τῇ ὑπὸ χεῖρ ὁ ἀνθρώπος, τῇ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρήματος δῆλον· τοῖ γὰρ, ὡς ὀρᾷς, τῇ ἀνθρώπῳ τὸ χρῆμα, τοῖ ἀφὸς οὐρανὸν ἀνατείνεται, ἢ ἄνω βλέπει· πάντων δὲ πάντως, ὡς ὁ Νύσσης φησὶ, καὶ ἀρχὴ καὶ δοκὴ εἶναι, καὶ τῶν βασιλικῶν ἀξίαν ὑποκειμένοντα. τῷ μόνῳ δὲ τοῖς οὖσι ποιοῦσι εἶναι τὸν ἀνθρωπον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἅπασι πρὸς τὸ κατανοεῖν τὰ σεσιμένα, σαφῶς δείκνυσι τῶν τῆς ἀξίας διαφοραν.

Πρὸς τὰ αὐτὰ. Πρόσεχε, ἀγαπητέ. βουλόμενος ὁ Θεὸς τιμῆσαι τὸν ἄνθρωπον, φυτεύει παράδεισον ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ οὐτω τίθησιν αὐτὸν ἐν αὐτῷ. εἰ καὶ Πύρωνι ὁ χρονογράφος μὲν ἡμέρας μ', τὸν Ἀδὰμ ἐνταῦθοι ἐν τῷ παραδείσῳ φησίν. ἀλλ' ὡς οἶδε, ποῦ διέτριβε ἀφ' ὅτου ὁ Ἀδὰμ, ἕως τοῦ παραδείσου ἐσταράσσετο διάγων ἡμέρας. ὁ μὲν οὖν χρυσορρήμων Ἰωάννης καὶ ταύτῃν ἐκ μέσου τῶν ὑποκειμένων ποιεῖ, λέγων· ἐξὸν ἦν τῇ Ἀδὰμ καὶ ἔξω τοῦ παραδείσου διάγειν. ἀλλ' οὐ τῇ οἰκήσει τοῦ ἀνθρώπου ἀφώρισεν, ἀλλὰ τοῖς

A Sunt etiam, dilecte fili, qui scire velint, quamobrem animalia condita Deus ad Adamum deduxerit. Antea scilicet dixerat, Faciamus hominem ad imaginem nostram, qui pisciburs aliisque dominetur: Ut ergo repisa, quod dixerat, evenitet: ad Adamum animalia deduxit, ut hinc eorum obedientia cognoscetur. Quippe circumstabant ipsum omnia, tamquam ejus mancipia. Praeterea debebat hoc pacto sapientia divinitus Adamo concessa innotescere. Nam singulis animalibus tum nomen, cujusque naturae consentaneum, indidit. Faciamus hominem ad imaginem similitudinemque nostram: hoc est, largiamur ei rationis abundantiam, ut magnus ille Basilius haec verba declarat. Ex his quod imaginem attinet, eam accepit a Deo B nimirum quod rationis sim particeps: quod similitudinem, mihi reliquit Nam si hoc quoque indidem accepi, quenam mihi concessa est gratia? Quapropter Dei similitudinem refero, quum ex meipso bonus fio. His consentanea Joannes etiam Damascenus tradit. Deum nos ad similitudinem condidisse, ut pro viribus humanis ei similes evadamus. Quippe virtus a Deo quidem concessa est naturae nostrae, verum in potestate nostra situm est, ut vel in ea perseveremus & obsequamur Deo: vel ab eo recedamus, & obsequamur Diabolo. Joannes Chrysostomus in oratione xx. de sex dierum operibus haec verba profert: Quo die Deus Adamum condidit, ad imaginem Dei condidit eum: hoc est, omnium potestatem ei concessit. Nam C sicut imperium Deus habet in omnia, tam aspectabilia, quam inadpectabilia, tamquam universorum opifex: ita quum animal hoc rationis particeps condidisset, habere istum voluit imperium in res universas, quaecumque sub adpectum cadunt. Accipe & effectum animae ipsi largitus est, uti quem immortalem prorsus esse vellet. Quinetiam inadatum ipsius transgressum non omnino aversatur, sed immortalitate spoliatum, & ad mortem condemnatum, prope in eodem imperio relinquit. Nam homo per rationem, qua praeditus est, etiam hodie cuncta in potestate tua retinet. Quamquam enim ferae gregesque nonnumquam pro lubitu suo videmus in hominem irruere: tamen id tantopere mirari non debemus, quando consilio divino accidit, ut hoc modo vel invitis de peccato admoneamur, cujus causa nobis hoc contigit fuppliciì, ut subjectos imperio nostro metuamus. Rerum quidem omnium, quae sunt in terris, principem constitutum esse hominem a Deo, vel ipsa de forma intelligi perspicue potest. Nam recta homini forma (ceu vides) data est, qua tendit ad caelum, surumque spectat. Haec autem omnia, sicut ait antiles ille Nyssenus, imperio convenire videntur, & regiam quamdam maiestatem indicare. Nam quod solus inter res universas homo talis est, quum aliis omnibus deorsum corpora propendeant, id vero palam dignitatis discrimen indicat.

Atque heic animum mihi, dilecte fili, advertito. Quum adficere vellet hominem Deus honore peculiari, paradisum prius conserit, atque ita deinde ipsum in eo collocat: tametsi Pyron scriptor annalium post xl. primum dies Adamum paradisum ingressum esse tradat. Ego vero non video, ubi Adamus antea versatus fuerit, quum xl. dies extra paradisum degeret. Refutat hanc opinionem Chrysostomus, quum ait: Licebat Adamo etiam extra paradisum degere. verum ea loca non erant hominis domicilio praefcripta destinataque, sed tam ju-

Regium.

Damascenus.

Chrysostomus.

Pyronis chronographi tri-pertitio.

mentis, quam cæteris terræ bestiis: quum homini paradisus, tamquam voluptaria quædam domus, esset datus. Eam ipsam ob causſam animalia Deus ad Adamum adduxit, velut ab eo cæteroqui ſeparata. Quæ quum ita ſint, non Tyronij, ſed huic oratori noſtro iure velim aures præbeas, qui reapſe Spiritus ſancti diſcipulus ſuit.

Gen. 2. 18. Sequuntur hæc hiſtoriæ divinæ verba: Faciamus Adamo adjutricem fecundam ipſum, hoc eſt, tam ipſi quam toti ejus naturæ conſimilem, non reliquis animalibus. Nam ea naturam eamdem cum homine commen non habent. Hæc autem Manes Deum mendacem eſſe dixit, & conſimiliter Aquila. Nam vocem banc in verſione Græca, κατ' αὐτὸν, contra ipſum interpretabantur properea, quod Adamum hæc non multo poſt ad mandati divini violationem impulerit, ideoque facta ſit inſidiatrix, quæ adjutrix appelletur. Hæc illorum eſt opinio. Verum de ſententia divini hominis Cyrilli, atque etiam Damaſcenī, adjutrix hæc Adami dicta eſt, ad humani generis propagationem. Itaque ſonanum Adamo graviſſimum. Deus immittit, nnaque ex coſtis detracta, mulierem ex ea conſtruit. Hac Adamus deinde conſpecta, veriſſime vaticinans dixit: Hoc nunc demum os ex oſſibus meis eſt. Num mulier minime deinceps eodem modo exiſtet e viro ſolo, ſed per amborum conjunctionem & conjugii legem procreabitur.

Manethius & Aquila hiſphemata. Cyrillus. Damaſcenus. Gen. 2. 23.

Hoc pacto conſopivit Adamum Deus, ſumptaque coſta ipſius una, Evam conſtruxit. Nam neceſſarium erat, Evam non idem, ut Adamo factum erat, e terra provenire, fed ex ipſa potius Adami eſſentia: quo hac ratione mutuus amor conjugibus indereturi. Et ſimmum ei gra vem immittit, ne ſenſum aliquem doloris in ademptione coſtæ percipere, quemadmodum Chryſ. ait, zaque de cauſſa conjugem hoſtili quodam odio proſequeretur. Iſidem coſtam unam ſumſit, de qua mulierem conſtruit, ejuſque locum carne complet. At quamobrem complet? Ne fomno excitatus, per id quod aberat, ſentire quod acciderat poſſet. Quamquam enim hoc ademptionis tempore ignoraſſet, tamen deinceps animadverſurus erat. quapropter carne Deus coſtæ defectum ſupplevit.

Chryſoſtom. Edit. Paris. pag. 83.

Gen. 2. 38. Baſilius.

Dixit Deus: Augeſcite, multiplicamini, repletе terram. Hoc in loco Baſilii verbis animum advertito. Tradit enim duplex incrementum eſſe, quorum alud ſit corporis, alind animæ. Corporis incrementum eſt, de ſtatura parva convenientem ad magnitudinem pervenire. At incrementum animæ per diſciplinas conſequimur. Etiam Chryſoſtomus de anima inquit, eam quum ſemel a Deo ſuam naturam & exiſtentiam nacta eſt, more corporis ad incrementum aliquod aliud nequaquam tendere. Nam qui fieri poſſet hoc in anima, quæ tamquam imago Dei tam quantitatis expers eſt quam figuræ? Quamobrem anima intelligentiæ ſui prædita ſic eſt a Deo condita, ut ſtatim ab initio perfecta ſit: etiamſi paulatim una cum corpore videatur incrementum aliquod ſumere. Perfpicuum hoc eſt ex hiſce Nyſſeni Gregorii verbis: Animæ forma pro inſtrumenti ſubjecti ratione conſpicitur. Cum enim pastleeps natura noſtra ſit ejus ortus, qui & vitiis obnoxius, & animalium rationis expertium ortui ædinis eſt: fieri nequit, ut hominis in figmento ſtatim divina imago eluceat, ſed via quadam ac ſerie hominem ad perfectionem pervenire neceſſe eſt: non quod alia infanti, alia ætatua ætate viro in-

Chryſoſtomus. Nyſſenus.

A κτιθέντι καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. διὰ δὴ αὐτοὺς βασιλικὸν ὠδοιπόρησα ὁ παράδεισος. ᾧ γὰρ τῷ ὄ ὁ Θεὸς ἡδομένῳ τὴ ζωὰ φῶς τὸν Ἀδὰμ, ὃς κεχωρισμένα αὐτὸ. εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, μὰ τὴ Πύρωσι, ἀλλὰ τῷ χρυσορρήμονι πάραχε τὰς σὰς ἀκοὰς, ὅτι τῷ ὄντι παναγίου πνεύματος ὑποφήτης ὁ τοιοῦτος ὄντως ἦν.

Μετὰ ταῦτα φησί. Ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' Πεφὶ τῶν Ἐύα. αὐτὸν· τουτέστι, αὐτῷ τε κῷ παντὶ ὁμοῖον, ᾧ τὴ φύσει αὐτὸ. μὴ γὰρ τετραϊ τὴ τὰ λοιπὰ ζῶα, ὅτι μηδὲ τῆς αὐτῆς αὐτῷ τυγχάνουσι ταῦτα μέτρου φύσεως. ἀλλ' ἐπαΐσθα Μάνης ψεύσιν τὸν Θεὸν εἶπεν, ὁμοίως ᾧ Ἀκύλας. τὸ γὰρ κατ' αὐτὸν, ἐναντίως ἀπὸ ἐξέδοτο. ἐπεὶ πῶς τὸν Ἀδὰμ αὐτὴ παραβᾶναι πεποίηκε. κἀπιθῶσε ὁ βοηθὸς ἐπιβούλου γόγονε. ᾗ ὅπου μὴ οὖπω. κατὰ δὴ τὸν Θεόπαπον Κύριλλον, τὸν Δαμασκηνὸν τε Ἰωάννου, βοηθὸς αὐτῷ τῇ Ἀδὰμ εἰς B ᾗ ἀνθρωπίνου γένους κεχρημάτιαι σύγκαπι. ἐκτασιν ὧν ἐπιβάλλοι τῇ Ἀδὰμ, ᾧ μίαν τῇ αὐτὸ πλευρὰν ἐξελὼν, οἰκοδομεῖ τὴν γυναῖκα. ἰδὼ ᾧ θεασάμενος ὕστερον ὁ Ἀδὰμ, τοῦτο νυῦ ὀστοῦν ἐκ τῆ ὀστῶν μοῦ, σαρκαπλάπαπε ἔφησεν. ὐδὲ γὰρ ἡ γυνὴ ᾗ ἐνοίπε τὸν αὐτὸν θεῖσον ἐξ ἀνδρὸς μόνη γεγόνεναι, ἀλλ' ἐκ συμφοίας ἀμφοτέρου ᾗ νόμω γαμικοῦ

Οὐκοῦν ἐπιβάλλει ὁ Θεὸς ἔκστασιν τῇ Ἀδὰμ, ᾗ μίαν τῇ πλευρῶν αὐτὸ λαβὼν, ᾗ ἔδαε οἰκοδομεῖ· ἀπαγκαῖον γὰρ δὲ μὴ ᾗ τὴν ἔδαε ἀπὸ γῆς ἀφορίδαι, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οὐσίας τῆ Ἀδὰμ, ὡς C ἐντεῦθεν φίλτρον ἐντεῦθεν πῖς ὁμοίγους. ἐπιβάλλει ὧν ἔκστασιν ὕπνε κάρου ἐντεῦθεν τῇ Ἀδὰμ, ὡς μὴ λαθεῖν ὁδύνης αἴθησιν ἐν τῇ ἀφαιρέσει τῆς πλευρᾶς· ὡς ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν φησί. κἀπεῦθεν ἰχθραδὼς ἀπακεῖδαι ὡς ὁ τῆς ὁμοίου γαν. ἀφαιρεῖται γοῦν μίαν τῇ πλευρῶν αὐτὸ, ᾗ οἰκοδομεῖ τὴν γυναῖκα, ᾗ ἀπεπλήρωτο σάρκα ἀπ' αὐτῆς. τίνος ὧν ἕνεκεν ἀπεπλήρωσε; ἵνα μὴ ἴχῃ μπτὲ τὴν τῦ ὕπνου ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ λύπηπος αἰδάνεδαι τὴ γεγονότος. εἰ γὰρ ὧν τῇ τῆς ἀφαιρέσεως χωρὶ κ'γνώπει, ἀλλ' ὁμως ἐμέλπε μπτὰ ταῦτα ἐπιγνώσκειν τὸ γεγονός· ἐφ' ᾧ ᾗ σαρκὸς πᾶσι τῆς πλευρᾶς ἀπεπλήρωσε ἴδιε ᾗ.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς, αὐξάνεδε ᾗ πλπθύνεδε, D ᾗ πλπρώσατε τὴν γῆν. τῇ μεγάλῃ Βασιλείᾳ προσεικότπον κρίνουδε. φησὶ γὰρ ὅτι ὥσπερ ἡ αὔξησις, ᾗ μὲν σώματος, ᾗ δὲ ψυχῆς· ἀλλ' ᾗ μὴ τὸ σώματος αὔξησις ἡ ὁπὸ τὰ μικρὰ εἰς τὸ καθῆκον μέρος ὑποπαπάσασις. ᾗ δὲ τῆς ψυχῆς αὔξησις ᾗ τῇ μαθημάτων προσπεγγίνται. ἀλλὰ ᾗ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης περὶ ψυχῆς οὕπω φησιν. ὅτι ἁπαξ λαβοῦσα τὸ εἶναι παρὰ Θεῦ αρχὸς αὐξησιν, μπέτι καδὰ δὲ ἓ τὸ σῶμα χωρεῖ. πῶς ᾗ γὰρ ἀσωμος αὔτη ᾗ ἀριθμητὸς ὥσα, ὡς εἰκὼν τῦ Θεῦ. πλείω μὲν ὧν ἐξ ἀρχῆς αὐτὴς ᾗ E ροφᾷ ἔκτιδε ψυχὴ, εἰ ᾗ μπτὲ μικρὸν. δύκει συμαυξέσε ᾗ σώματι. ᾗ δηλον ἐξ ὧν ὁ Νύσσης φησί. τὸ τῆς ψυχῆς εἶδος κατὰ τὴν ἀτελοτέραν τῦ ὑποκειμένου ὀργάνου φαίνεται. ᾗ γὰρ φορὰ τῶν ὑμπαδῶν ᾗ ζωὰδη γίνεται καπεσὰ ὐκ ἐξὸν ἐκλάμπειν τῇ πλάσματι τῶν Θείων εἰκόνα ὑποίπων, ἀλλ' ἐδῶ τινι ἀκολουδίᾳ ἐπὶ

ἐπὶ τὸ τέλειον ἄγει τὸν ἄνθρωπον· οὐκ ἄλλης τῆς A datur anima: sed una eademque anima in
ψυπῆρ, καὶ ἑτέρας τῆ τελείᾳ ὑγιαινούσης ψυχῆς, illo quidem imperfectionem suam, in hoc
ἀλλὰ τῆς αὐτῆς, ἐν ἑκείνῳ μὲν τὰ ἀπελῆ, ἐν τού- perfectionem demonstrante. De quo jam
τῳ δὲ διακρινούσης τὰ τέλεια. τελεία μὲν οὖν ἡ ψυ- colligi potest, animam in ipsa etiam infan-
χὴ, καὶ ἐν βρέφει ἤλικίᾳ. ἀδυνατεῖ δὲ τὰ ὅλα tili ætate perfectam esse, verum facultatem
αὐτῆς διακινῆσαι ἐνέργεια. καθάπερ γὰρ μουσικὸς suam & efficacitatem omnem declarare nec-
ἄεισος ἐν μὲν μικροῖς. αὐλοῖς τοσόν τι τῆ ἐκτρο- dum posse. Quemadmodum enim musicus
πον μέλος ἀσκήσασι· ἰωίκια δὲ ἐμπόροις οὐρῆ præstantissimus minutis in tibiis exile atque
αὐλοῖς, τότε τῶ αὐτοῦ τέχνῳ ὅλῳ ὑπόδυσιν. abjectum carmen canit: at quum tibias ade-
οὕτω καὶ ψυχὴ, ὡς ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς ptus est amplas, tum scilicet artem suam to-
ἐμμέτροις αὐτοῦ διᾶξεσιν ἔφησι ..... κατὰ τὸν tam demonstrat: sic & anima
τῶν τὸ ὄργανον ἐξθυσιν οὕπω κρίνη τῶν ἐνέργειαν δείκνυσιν. *Ex poemate Nazianzeni de Anima.*

——— *debilibus cum membris debilis ipsa*
Obsentat:

De validis elucet, & omnem det aque mentem

Αὐξάνεται καὶ πλεονάζει, καὶ πληροῦται τῶ quemadmodum Gregorius cognomento
γένῳ. πλῆθος οὐ τῆ οἰκίσει, ἀλλὰ τῆ ἐξουσίᾳ, ὡς B Theologus in commentationibus suis, quas
ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος. οὐ γὰρ ὄφηου καὶ τῶ versibus est complexus, inquit. Nam prout
ἐβκεκαυμένου ἢ ἀγαθοεργίαν, ἢ τῶ κατ' ἐγκωμίου instrumentum adfectum fuerit, ipsa quoque
καὶ ἀβετον κατ' ἀνάγκης οἱ ἀνθρωποι πληρουσιν· vim & efficacitatem suam declarat.
ἀλλὰ κυβέους ὑμᾶς ἐποίησε πληροῦν. καὶ πληρού-
μῆν αὐτῶν τῆ λογισμῆ. ὅταν γὰρ ἴδωμῆν πόσον
μέτρον τῆς ἐβκεκαυμένης καὶ ἀοίκητον, ὅταν ἴδωμῆν
πόσον τὸ κλίμα τὸ βόρειον, ὃ διὰ τῶν ὑπερβάλ-
λουσαν ῥῆγος ἀγαθοεργίαν ἐστὶ καὶ ἀχρεῖον· οὐκ ἐ-
πληρώσαμῆν τῶν γῶν, ἀλλὰ τὸ χρησιμον ἐκλεξά-
μῆνοι, τὸ ὅσον ἄχρηστον εἰς ᾠμοσῖτον ἀνθρώποις ἀ-
πετιμήσαμεθα. καὶ ὅπερ ὁ Θεὸς. ἰδοὺ δέδωκα ὑ-
μῖν πᾶν βοτάνην ὃ ἔχει καρπὸν ἐν ἑαυτῆ, ὑμῖν ἔσαι
εἰς βρῶσιν, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς,

Πρόσεχε οὖν. ἀρχοντα μὲν γὰρ τῆ γῆ ἐχθύων καὶ
τῆ λοιπῶν ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός. ἀ μὲν
δὲ γῆ τὰ ἀπόλαυσιν αὐτῆ αὐτῆ συγκεχώρηκε.
ὧτε ἡ μὲν φρόνη νομοθεσία καρπῶν ἥσθαλέων ἐ-
δέδωκε. ὅτι γὰρ ἐκομιζόμεθα ἄξιοι τὰ παραδείσε
ἔσαι. καρπὸς λοιπὸν, καὶ χόρτος, καὶ χόρτος ἡμῖν
εἰς βρῶσιν, τοῖς πετεινοῖς τε τῶ οὐρανοῦ, καὶ πᾶ-
σι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς. εἰ δὲ καὶ αἵμασι χαί-
ρουσιν ὅ, τι λέων καὶ ἀετὸς, ἀλλ' ὅμως καὶ παῦ-
τα τῆ νόμῳ τῆς φύσεως ὑποτεταγμένα καρποῖς δι-
τρέφειν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς ἐκδιδηγημένον αὐτὸν τὸν
ἄνθρωπον, δεύτερῳ νόμῳ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν
πάντων αὐτῆ συγχωρεῖ τῶν ἀπόλαυσιν, ταῦτα
πάντα ὡς λάχανα χόρτου φαγεῖν, ὀπῶν. ταύ-
τῃ μὲν οὖν γῆ συγχωρήσε καὶ τὰ λοιπὰ ζῶα τοῦ
ἐδίου ἔλαβον ἔδωαν. ὀξ ἑκείνου δὲ λοιπὸν αἱμο-
βόρος ὁ λέων. ὀξ ἑκείνου ἢ χῦτις ἀναμίσασι ἔσ-
σιμαία. οὐ δύνου γὰρ ἔ χῦτις ἅμα τῆ γεννᾶ-
σαι ζῶα πεφεισκόπουν τῶν γῶν, ὡς ἐκείσε οὕπω
τραφῶσιν. ἀλλὰ ταῦτα πάντα τοὺς λειμῶνας πε-
ριέχοντο. ἔ γὰρ ὑλώδες ὄρεμῆς θηρατείας ἕ-
νεκεν πολλάκις ἄγραυτον ὑπειμεμένος. οὐκ ἐπεσ-
δὲ συμφυὴς ἔσαι ἢ τροφὴ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀδιδάκτῳ
τινὶ φύσεως διδασκαλίᾳ ἐπὶ τὸ συμφέρον ἔρχεται
τὰ ἄλογα· πιαυτὰ λόγισαι ἔσαι, ἢ πότε τὰ αἱ-
μοβόρα γῆ ζῶων χόρτου ἑαυτοῖς ὡς τροφῆ ἐπι-
ρουν, οὐ μὲν ἀλλήλοις ἐπιβουλεύοντα. συγκεχώ-
ρηται δὲ ὧν, ὡς ὄρηται, μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἢ
ἀπόλαυσις, πλὴν ἀλλὰ καὶ νῦν κατὰ μίμησιν
τῆς τῶ παραδείσῳ ζωῆς ἑαυτοῖς ἄγειν. βουλόμε-
νοι, φιλοσοφεῖν ταύτην τῶν πολύολεν ἀπόλαυσιν
γῆ βραματαν, ἐν' ἑκείνου τὸν βίαν καθὼς ἄαν

Gloss Annal.

Qui terra compleatur 2 no-
Rupertus.
Edit. Par. f. pag. 84.

Gen. 1. 29.

Gen. 9. 3.

utuntur. Quæcumque scilicet præter hæc supervacanea sunt, tamquam non necessaria recusamus. Etenim nec abominabilia putari debent, propter creatorem: nec expetenda magnopere, propter carnis luxum, & ad delicias propensionem.

A τὴν ἐσθῆτα, ἐπιπόνῳ ἀγωγῇ, καρποῖς τῆς αὐτάρκειας, καὶ τοῖς ἐκ τῆς ἀκρασίας καὶ ἡδυπαθείας χρωμένοις. τὰ δὲ περιττὰ τούτων, οἷς μὲ ἀπεκτέαλεν, ὑποτρεφόμενα. ἢ διὰ βδελυκτὰ διὰ τὸ κτίσαντα, μὴδὲ αἰρετὰ διὰ τὴ τῆ σαρκὸς ἐπιθύμιαν.

Edit. Parif. pag. 85. *Carnibus homines ante diluvium non vefcebantur, tameſſi Abelus opiſle fuerit.*

NOTUM ſit, dilecte fili, hæc etiam in parte non parum hæſitare. Si carnium, dices, ante diluvium non erat uſus: cur tandem Abelus erat opilio? Verum ſcire debes peculum curam inventam fuiſſe veſtimentorum cauſſa, quemadmodum in oratione de ſex dierum operibus IX Chryſoſtomus inquit. Ejuſdem rei fidem tibi litteræ faciet, ſacræ, de primum formatis hominibus ita loquentes; Et pelliceis tunicis eos Deus induit. Nam hoc ipſo Deus & utilitatem hujus amictus oſtendit, & ſimplicitatem inebiaboratam. Voluit enim certo conſilio de lanis ovium veſtes hominibus fieri, alia certe nulla de cauſſa, quam ut tegumentum haberent, neu rationis nec particeps animal, brutorum more, quidam cum deformitate ac inverecundia nudum incederet. Et quidem hic veſtimentorum amictus perpetuus nobis ſit commonefactio lapſus eius, quo tantis bonis excidimus, deque pœna nos eruditi, qua gens humanum propter inobedientiam adfecitur. Cæterum hæc quoque Deus ad Adamum proculdubio. Omnibus paradiſi arboribus veſceris, præter arborem ſcientiæ boni atque mali. Nam ea quocumque die veſcemini, morte mulctabimini.

Gen. 3. 21.

Gen. 2 17.

B ΠΕΡΙ ΚΡΕΩΔΑΙΣΙΑΣ.

ΟΙΔΑ δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι τῇ ἐπὶ τῶτῳ ἀπόρημας ὑμερίας, λόγων. Εἰ κρεωδαισίας οὐκ ἦν ἀφ' τῆ κατακλυσμῆ καιρὸς, τίνος ἕνεκεν ὁ Ἄβελ ποιμὴν προβάτων ἐγένετο; ἀλλ' οἶδεν κρίνεθαι ὀφείλεις, ὅτι περιβολαίων ἕνεκεν ἡ τῆ δημιμάτων ἐπεσοθῆ φροντὶς, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐις ἡ ἐξαήμερον ἐσπὶ τὴ αὐτὴ ὁμιλίᾳ φησί. πεφύτευε δὲ σι ἀφὸς τῶτος ἡ ἀρχία γραφὴ πεῤὶ τῆ ἀνθρωπίνεως ἐνδύσεως αὐτῆς. ἔκτισε δὲ ἐδεέλου ὁ Θεὸς τὸ τὸ χειμῶνος ὑμᾶς ἐις περιβολὴς τῆ ἀτείεντος φύσεως ἕνεκεν ἀλλ' ὁ Θεὸς ἵνα τῆ ἰδίων τῆ ἀφοβίαν τὰ ἐνδύματα τοῖς ἀνθρώποις καταπαλαίθαι, μὴδενὸς ἑτέρου ἕνεκεν, ἢ ὅπως σκέπλω γνήδιον, ἢ μὴ τὸ λογικὸν τῶτο ζῶον κῇ τὸ αὐτὸ τοῖς ἀλόγοις ὲν γυμνώτητι ἀχημοσύνῃ ἀβρύνειν. ἢ τοίνυν τῆ ἱματίων περιβολὴ ὑπόμνησίς ἐμῖν γινέθω ἐδωκικὴς τῆ ἀγαθῶν ἐκπτώσεως, ἃ τῆς τιμωρίας διδάσκαλος, ὃν διὰ τῆ παρακούειν τὸ τῆ ἀνθρώπων γένος ἐδίξατο. ἢ ἐπὶ ἀφὸς τὸν Ἀδὰμ ὁ Θεός. ἀπὸ πάντων τῆ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσεως φαγῇ. ἀπὸ δὲ τῆ ξύλου τῆ γινώσκειν καλὸν ϗ πονηρὸν οὐ φαγέθε ἀπ' αὐτῆ. ᾗ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτῆ, θανάτῳ ἀποθανεῖδε.

DE COGNITIONIS ARBORE.

ACCURATE hoc, dilecte fili, quid dicatur advertito. Nam diſſenſio non exigua propemodum inter omnes eſt, tum de arboris hujus natura, tum fruitione. Neque de hoc tantum, ſed etiam nonnulli volunt Adamum cibo ſeoſili fuiſſe ſatiatum, eaque tum eſciſſe, tum paſſum eſſe, quæ a paſſu neceſſaria naturæ mortali conſuevenit accidere. Quapropter ipſa requirit neceſſitas, ut de ipſius Adami natura prius quædam exponamus. Nam ea ratione cognoſcemus, quantum quidem eſt ſuci fieri poterit, quis cibus ille fuerit, quo in paradiſo veſcebatur Adamus, & quæ arboris ſcientiæ natura exſtiterit. Adanum alii quidem a Deo conditum fuiſſe mortalem dicunt: alii vero medio quodam loco conſtituunt, nimirum inter immortalitatem & mortalitatē. Etenim abſque hoc foret, ut ipſi quidem inquiunt, non poſſi tranſgreſſionem morti fuiſſet ſuctus obnoxius. Enimvero ea hoc miſſos facito, quando ſapiens ille Solomon in ſapientia ſua tradit, Deum mortem non condidiſſe, immo in ſtatu interitus experte creavit hominem ad imaginem æternitatis ſuæ. Verum deinceps invidia Diaboli mors in mundum venit. Quare ſi Deus in ſtatu interitus experte ad imaginem æternitatis ſuæ condidit homines: quo pacto dici a nobis poteſt, Adanum interitui mortalitatique ulla ex parte obnoxium fuiſſe? præſertim quum mortem, cui dictum eſt, ab initio minime Deus condiderit. Nam ſi dicamus, Adami corpus illud interitui quodam modo ſubjectum fuiſſe: nihil aliud ſignificabimus, niſi auctore Deo ab ini-

C ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΞΥΛΟΥ τῆ γινώσκειν.

ΑΛΛ' ἐπαυθῶ προσοχῆς, ἀγαπητὲ, χρείαι πολλῆς. ἀφορισία γὰρ ὃν ὁ μικρὰ παρὰ πάσι χρόνον περὶ τῆ φύσεως τῆ φυτῆ ἐκείνε, ϗ ἐβρώσεως αὐτῆ. ᾗ ὧ τέτο μόνον, ἀλλὰ ϗ βρώσεως ἐμφορηθέν λέγωσι τὸν Ἀδὰμ αἰθῆτὸς, ποῖόν τι ᾗ πάσχοντα ἦν ἐβρωσιν ὀξ ἀναγκης ἢ ἔπειτ φύσει παρίστασι. ὅθεν ἀναγκαῖον περὶ τῆ φύσεως αὐτῆ τὸ Ἀδὰμ βραχέως ἀφόπρον. ὕτω γὰρ ἐπιγνωσόμεθα κατὰ τὸ ἐγχωρῶν, τίς τι ἦ βρῶσις, ἣν αὐτὸς ἐν τῷ παραδείσῳ ἤσθιεν ὁ Ἀδάμ, ᾗ τὸ φυτὸν ὠφελήσας ἢ γνῶσιν ὁ ἐποίει ἀρα ἢ φύσει ἐτύγχανεν. Πρόσεχε δὴ. Ἀδὰμ ἄλλοι μὲν ἔπειτ ὑπὸ Θεῦ παρασκευασθῆναι φασιν. ὑπροι δὲ μέσῃ αὖθ τινὰ ὁδὸ χωρεῖζονται τάξιν, τοῦτ' ἔστι, ἀθανασίας εἶναι μέσον ϗ Φθορᾶς. οἱ μὲ γὰρ τῶτο λέγ, ὡς ἐκεῖνοι φασιν, ὡς ἀν ὑπόπτωτι θανάτῳ μὴ ἢ παράβασις. ἀλλ' ἄρα αὐτὸς, εἰχε ὁ μᾶλλον ὁ σοφὸς Σολομὼν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτῆ κῆ λέξιν ὅτως ὑμεῖς λέγων. Ὁ Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησε, ἀλλ' ἐν ἀφθαρσίᾳ ἢ ἀνθρωπον ἔκτισε κατ' εἰκόνα ἰδίαν ἐμ' αἰ δύσεως αὐτῆ. φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν. ἐπεὶ οὖν ὁ Θεὸς ἐν ἀφθαρσίᾳ ἔκτισε κατ' εἰκόνα τῆς αἰδίοτητος αὐτῆ, ἀπὸ ἐπτωμῶν αὐτὸν ὑποβάλλει φθορᾷ ᾗ θνητότητι, ᾗ ταῦτα τῷ Θεῷ θάνατον, ὃς ἐφράτας, μὴ ποιήσαντος ἀπαρχῆς; εἰ γὰρ εἰπωμῶν ὅτι τὸ σῶμα τῷ Ἀδὰμ ἐκείνο, ᾗ φθορᾷ κατά τινα τρόπον ὑπέκειτο, οὐδὲν τι παρεσωμῶν ἕτερον, ἢ ὅτι παρὰ Θεοῦ τιμιωτῶτο τὸ τοῦτο ὡς

Sap. 1. 13. & 2. 23.

pag. 86.

ἴσιν. ὅτι μηδὲ δικαίου, καθὰ δὴ καὶ προέφημεν, ποιητὴς ὁ Θεός. ἀμφιβάλλειν ὧυν ἐπὶ τούτοις οὐκ ἄξιον. εἰ μὲν γὰρ ὅτε παρήγαγε τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, τότε φῶς αὐτῷ ἔλεγεν· ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φαγητὲ ἀπὸ τοῦ φυτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· εἶχον ἂν τι καὶ λέγειν οἱ μίσει αὐτῶν ἀθανασίας ἐνεκα καὶ ἀπιστοῦντες λέγοντες· ἐπεὶ δὲ πολλῷ μᾶλλον τὴν αὐτοῦ παραγωγὴν ὕστερον ἐδίδοτο τὰ τῆς ὑστολῆς, φῶ ἢς ἄρα, καὶ χώραν ὁ θάνατος ἐλάμβανε καθ' ἡμῶν. Εἰ γὰρ φάγητε, φησί, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε· ἀμφιβάλλειν ὅλως οὐκ ἐφηπτὸς τοῖς ἐπιχωμένοις τέως ἑρμηνικῶς τὴν γραφήν. ἐκτισεν μὲν ὧυν ὁ Θεὸς ἐπ' ἀφθαρσίᾳ τὸν ἄνθρωπον ἀπ' ἀρχῆς, πιστὸν ἀφθαρτον αὐτίκα παρήγαγε κατ' εἰκόνα τῆς ἰδιότητος αὐτῷ.

Ἀλλὰ μὴ ὀυσχέραινε τούτου ἕνεκεν. ἔχεις τὸν Σιναΐτιον Θεῖον Ἀτταζάσιον ἐν τῷ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ αὐτοῦ περὶ τούτων οὕτω λέγοντα· καὶ ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός. κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐλοίησεν αὐτὸν· ἀφῶτα ποίησις ἦυτη, ἁπλῆ, ἄζυγος, ἀφθαρτος. ἔνθεν ὅιω ἢ ἀφῶτα ποίησις ἀφθαρτος ἦν, ὡς ὁ ἄξιλογθεὶς οὗτος ἐφ Θεῖος ἀνὴρ, περὶ τῶ αὐτοῦ εἰκόνου τί χρὴ καὶ λέγειν ἀθρῶπος; ἀφθαρτον μὲν γὰρ αὐτὸν ὁ Θεὸς αὐτίκα παρήγαγον, ὡς ἤδη προέφημαι, καὶ ἀθανασίᾳ τετίμηκε. καὶ οὐκ ἐμὰ τὰ ῥήματα, ὁ Θεόπνευστος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ὧν τῇ εἰς κοιμηθέντας λόγῳ αὐτοῦ περὶ τούτων οὕτως ὑφηται λέγων· πλάσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀξίωμα δίδωκεν αὐτῷ τὸ λογικὸν τῆ συγγορῷ, καὶ ἀθάνατον καὶ ἀπώλεθρον. εἶπερ ὧυν ἀξίωμα δίδωκε τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἀθάνατον ὁ Θεός, πῶς λοιπὸν αὐτὸν ὑπνον καὶ ἀθάνατον εἰπωμῶ, ἢ φθαρτὸν ὁμοίως, ἢ ἄφθαρτον; ἀνύθικτον, ὡς οἶμαι, τοῦτο καὶ λίαν ἐσῖν· ὅτι μηδὲ προσῆκεν τῇ ἀθανατῳ καὶ ἀπωλέθρῳ προσάπτειν ὅλως τὸ ὑπνῶν καὶ ἀφθαρσον.

Ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἶδα, πόθεν ἐκείνοι λαβόντες τὰς ἀρορμὰς, οὐ τὰ ἄμικτα μιγνύουσι μόνον, ὠνίκα ὁλκαδὸν τὸ σῶμα τοῦ λόγου ἐκείνο μῦσον ἀθανασίας εἶναι καὶ ὑπνώττοντος λέγουσιν. ἀλλὰ καὶ πάθη φυσικὰ τῇ ἀφῶ τῆς ἁμαρτίας ἀπαθῆ καὶ ἀφθάρτῳ προσάπτειν οὐ παραιτοῦνται, καὶ ταῦτα χωρὶς ὑποδείξεως γραφικῆς. ἀλλὰ μὴ δὴ· δίδει τοῦτου ἕνεκεν. ὅτι μὲν γὰρ ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ τοιαύτης ὑπῆρχε φύσεως ἀπ' ἀρχῆς, ἀφθάρτου δηλαδὴ καὶ ἀθανάτου. καὶ ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Ἀδὰμ ἐκείνο καθ' οἷον δή τινα τρόπον οὐκ ἦπαρε, φθορᾶς ἀπάσης ὑπέρτερον ὄν, ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐπὶ πλέον διδάξει σε σαφέστερον, αὖτε δὴ τὸν περὶ τούτου λόγον ἐν τῇ βίβλῳ τῇ ἀνδρειάντων ποιεμένος. ἐπειδὴ δὲ τὸ σῶμα τοῦτο φθαρτὸν ἐξυφάνεις ἦσαν ἐπὶ τοσοῦτόν τινες, ὥστε ὦ ἀνδρεῖον αὐτὸ τῆς τῶν θηριμοργίας ὑποκαλεῖν. ἐλεγον δὲ, ὡς ἐγὼ πλάσμα τῇ Θεῶν ὑπηρχε χειρῶν, ὃν ἂν ὕπω μοιρίος ὑπίκειτο πάθεσι. τοιοῖς δὲ φῶς ἄυτὸς λόγοις ἐχρήσατο. μὴ μοι τὸν ἄνθρωπον τοιοῦτον λεγέτω τις τὸν φῶσκ κρικτόν, τὸν καπηλικαθέντα, τὸν ἠτιμωμένον. ἀλλ' εἰ βούλοιθε μαθεῖν, ὁποῖος ἐξ ἀρχῆς ἔπλασεν τὸ σῶμα ἡμῶν ὁ Θεός, ἵνα τὸν παράδεισον

A tio ſtatim interitum ac mortem in nos imperium habuiſſe. Nequit autem hoc verum eſſe, nequit: quum mors a Deo, ſicuti diximus, profecta non fuerit. Quapropter omnis hæc dubitatio tollatur. Nam ſi ſtatim, quum hominem conderet Deus, ad eum dixiſſet: Quacumque die reſcinderis de hac arbore, morte mulctabimini: habuiſſent ſane, quod objicerent, qui Adamum inter immortalitatem ac mortalitatem medium quaſi faciant. At quum poſt creationem ipſius non exiguo interjecto ſpatio lex hæc promulgata fuerit, per quam mors occaſionem adverſus nos arripuit: prorſus hæc haſitare non debebant, qui litteras ſacras & attente, nec ſine convenienti perveſtigatione ſe legere profiteantur. Igitur ab initio rerum Deus hominem in ſtatu interitus experte condidit, hoc eſt immortalem in ortum produxit, ad imaginem æternitatis ſuæ.

B Nihil hiſce difficultatis objici tibi patitor. Habes Anaſtaſium Sinaitem, virum divinum, qui in oratione ſua de reſurrectione ſic inquit: Condidit hominem Deus, & quidem Dei ad imaginem eum condidit. Hæc prima fuit creatio, ſimplex, nullum conjugii vinculum habens, interitus expers. Quod ſi prima creatio fuit expers interitus, quemadmodum ſanctus hic vir ait: quid de homine primo dicemus? Nimirum Deus eum ſtatim ab initio expertem interitus condidit, & dono immortalitatis ornavit. Quæ quidem verba nequaquam mea ſunt, ſed vir eximius, Andreas antiſtes Creenſis, in oratione ſua de iis, qui obdormierunt, in hunc modum loquitur: Quum hominem creaſſet Deus, hoc ei dignitatis largitus eſt, ut eſſet particeps rationis, intelligendi facultate præditus, immortalis, interitus expers. Quod ſi dignitatem hanc immortalitatis homini Deus conceſſit, qui fieri poteſt, ut eundem pariter & mortalem & immortalem dicamus? vel obnoxium interitui pariter, & interitus expertem? Nequit hoc prorſus, mea quidem opinione, fieri. Nam immortali & interitus experti nequaquam poteſt vel mori vel interitui ſubjecta conditio tribui.

Andreas Cretenſis.

Anaſtaſii locus.

C Enimvero ſcire quidem nequeo, quibus *Edit. Pariſ.* hi cauſſis permoti, non modo non miſcen- *pag.* 87. da miſceant, quum ſcilicet Adami corpus medio inter immortalitatem ac mortalitatem loco conſtituunt: ſed etiam naturales affectiones atque morbos ei tribuere non vereantur, qui ante peccatum tam illarum affectionum, quam interitus experes erat, & quidem hoc ipſum citra demonſtrationem aliquam, e ſacris petitam litteris, faciant. Quapropter nihil hic tibi verendum eſt. Nam hominem ad imaginem Dei conditum, tali ab initio natura præditum fuiſſe, nimirum ſmm xtali & interitus experte: ac præterea corpus illud Adami nullo modo ulli paſſioni obnoxium fuiſſe, ſupra interitum ſcilicet omnem poſitum: Joannes ille noſter Chry- *Chryſoſtomus.*
D ſoſtomus & prolixius & clarius te docebit. * Etenim fuere nonnulli tam in hoc corpore interitui obnoxio carpendo & elevando acerbi, ut etiam indignum dicerent, quod a Deo conditum exiſtimetur. E Si figmentum, ajebant, manuum Dei foret, non tot miſeriis & ærumnis eſſet obnoxium. Adverſus hos ille in hunc modum differit. Nemo mihi hominem hunc objiciat, qui offendit, qui condemnatus eſt, qui adfectus ignominiis: ſed ſiquidem ſcire vultis, qualenam ab initio corpus nobis Deus formaverit, ad paradiſum noſ-

met conferamus, & hominem illum principem intueamur. Nec enim corpus ipſius interitui obnoxium & caducum erat, ſed inſtar aureæ ſtatuæ recens eductæ de fornace, miſiceque ſplendentis, ab omni corpus illud inreritu erat immune. Non illi moleſtus erat labor ullus; non a ſudore lædebatur, non inſidiabantur ei curæ, non mœrores ipſum oppugnabant, non ſordes, non lacrymæ, non aliud quidquam ejuſmodi adfectionum vexabat. Verum poſteaquam adverſus beneficum ergа ſe Deum petulanter geſſit, & Deum ſe evaſurum ſperavit, & majora quam ipſius dignitas ferret, animo concepit: tum vero caſtigans eum Deus, interitui mortique reddidit obnoxium, ac variis hiſce neceſſitatibus adſtrinxit. Hæc hominis illius divini verba ſunt, quorum auctoritate ſi corpus Adami dicamus interitus expers fuiſſe, recte id quidem ſuſtuli ſumus. Nam quod nulli ſubjectum eſt interitui, haud dubie fatendum eſt interitus expers eſſe.

Quod ſi expers interitus fuit, quo pacto tandem aliquid pati potuerit, ſcire cupimus. Etenim cogitare per nos ipſos, qui corpus ab omni libertum ac immune interitu ſub adfectiones cadere potuerit, non facile poſſumus: ideoque per alios hoc ipſum expetimus cognoſcere. Corpus quidem illud expers interitus & immortale fuiſſe, beatus etiam Cyrillus oſtendit, in oratione ſua de hominis creatione ſic ad verbum inferens: De terra quidem factum erat Adami corpus, ſed idem ſupra mortem & interitum omnem poſitum erat. Quippe vitam ei vitæ ſuppeditator & auctor inſerebat. Idem & a Baſilio magno verbis his ſignificatur: Quum formaſſet hominem Deus, æternæ vitæ fruitionem ei largitus eſt. Præter hos divinus ille Barlaamus ad Joaſaphum in hanc ſententiam ſcripſit. Hominem illum principem Deus voluntate libera præditum & ornatum immortalitate, univerſarum rerum terreſtrium regem conſtituit. Ipſa denique ſeraphim litterarum verba mihi adſpice, nec obiter per lege. Simul enim homo ad imaginem Dei condebatur, & tam arbitrio voluntatis libero, quam immortalitate divinitus donabatur. Quo igitur pacto dicemus cumparitter immortalitatis ac mortalitatis participem? Abhorret hoc fcilicet ab omni ratione. Quippe ſi nobiſcum recte poſſemus expendere, quod hominem Deus terreſtrium regem conſtituerit, ornarum ab ſe prius immortalitate, non hele mortalitatis quidquam immiſceremus, non de condito ad imaginem Dei quidquam abſurdi cogitaremus. Facit huc Joannis Chryſoſtomi locus, qui in oratione xxi de ſex dierum operibus exſtat. Quum hominem, inquit, creaſſet Deus, voluit eum in res univerſas adſpectabiles imperium habere. Idcirco etiam ei naturam & eſſentiam animæ largitus eſt, quod cum perpetuo veller immortalem eſſe. Actametſi per focordiam lapſus ſit, mandatumque ſibi præfcriptum tranſgreſſus: non tamen ipſum prorſus averſatus eſt, ſed immortalitate ſpoliatum, ac morte damnatum, propemodum in eodem imperio reliquit.

Hæc autem notandum, quod non ſolum Deus ipſum conſtituere voluerit adſpectabilium regem, ſed etiam hoc imperium ei conceſſum abſolute fuiſſe, rebus ipſis declaraſſe. Quippe ad ipſum animalia cuncta deduxit, tamerſi quid ſequnturum eſſet, non ignoraret: quo factum, ut omnia ſervilem in modum ipſi adſtantia ſuas

Edit. Pariſ. p. 88.

Cyrilli verba de hominis creatione.

Baſilius.

Brevarii et Joſaphum verba.

Chryſoſtomus.

Ἀλλ᾽ ὅπως μὴ, ᾧ τὸν ἐξ ἀρχῆς γενόμενον ἄνθρωπον ἐροῦμεν; οὐ δὴ ὅτι τὸ σῶμα ἐκεῖνο φθαρτὸν ἦν ἐπίκηρον ἦν, ἀλλὰ καθάπερ τις χρυσὸς ἀνθεὶς ἀπὸ χωνεύσεως ἀφορίζοιτο ἄρτι, καὶ λαμπρὸς ἀποτίλβων, ὅτε πάσης φθορᾶς τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἀπῆλλακτο, ᾧ ὅτε πόνος ἐνώχλει, ὅτε ἱδρὼς ἐλυμαίνετο· οὐ φροντίδες ἐπεβάλλοντο, οὐκ ἀθυμίαι ἐπολιόρκουν, οὐ ῥύποι, οὐ δάκρυα, οὐδ᾽ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐλύπει παθῶν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἀφὸς τὸν δωρήσαντα εὐεργέτην, Θεὸς τε γνῶναι ἤλπισε, ᾧ μείζω τῆς οἰκείας ἀξίας ἐλαθὼν ὑπονοεῖν· τότε δὴ τότε σωφρονίζων αὐτὸν ὁ Θεὸς, φθαρτὸν αὐτὸν ἐποίησε ᾧ θνητὸν, ᾧ τοῖς παθεῖν πᾶσιν ἀνάγκας καθέσπε· πάντα μὲν οὖν ὁ Θεόπτατος Ἰωάννης. ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀφθαρτον ἐκεῖνο τὸ σῶμα δίκαιος ὁ λόγος ἐκάλεσε· τὸ δὲ οἱῳδή τινι φθορᾷ μὴ ὑποκείμενον, ἀφθαρτον ὁμολογεῖσθαι χρεών.

Εἰ δὲ ἀφθαρτον, πῶς ἄρα ᾧ τίνα τρόπον ἔπαθε, νῦν μαθεῖν ἀξιοῦμεν. ἡμεῖς δὲ αφ᾽ ἑαυτῶν ἐννοῆσαι, πῶς ὑπέκειτο παθεῖν σῶμα πάσης ἀπηλλαγμένον φθορᾶς, οὐκ ἰσχύομεν ἐκμοί. ἐξ ὧν διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν μαθεῖν. ὅτι ᾗ ἀφθαρτον ἐκεῖνο τὸ σῶμα ᾧ ἀθάνατον ἦν, ὁ μακάριος ἰδοὺ Κύριλλος ἐν τῇ εἰς τὴ δημιουργίαν τὸ ἀνθρώπου λόγῳ αὐτὸ, νῦ λέξιν αὐτος εἶπεν. Ἐπεπόητο μὲν ἀπὸ γῆς τὸ σῶμα τῷ Ἀδὰμ, ἄμεινον δὲ ἔφαινε ᾧ φθορᾶς ἦν. ἐνεφύτευτο γὰρ αὐτῷ ᾗ ζωὴ ὁ ἡ ζωὴς χορηγὸς. ἀλλὰ ᾧ ὁ μέγας Βασίλειος αὐτὸ τοῦτο παρεσκεύ ἔλεγ· πλάσας ὁ ἄνθρωπον ὁ Θεὸς, αἰωνίᾳ ζωῆς ἀπέλαυσιν αὐτῷ ἐχαρίσατο. φησὶ δὲ γὰ τοῖς ἑρμηνεῦσι ὁ Σωτῆρος Βαρλαὰμ ὅτι φῶς ἰδεσθαι ὠρητὸν λέγων. ἡ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀνθρωπον ὁ Θεὸς αὐτεξουσιότητι ᾧ ἀθανασίᾳ τιμήσας, βασιλέα πάντων τῶν ἐπιγείων κατέστησεν. ἀλλ᾽ ὁρᾶ, ᾧ μὴ παρίργως ὑπέρχε τὰ τοιαῦτα θεῖα ῥητὰ. ἅμα μὲν οὖν ὁ κατ᾽ εἰκόνα παρίγετο, ὁ ἅμα ἡ αὐτεξουσιότης ὑφίστατο ᾧ ἡ ἀθανασίας ὑπὸ Θεῦ. ᾧ πῶς λοιπὸν αὐτὸν ἐστερῆθαι ἀθανασίας εἶναι ᾧ θνητὸν μέτοχον; ἀσυλλόγιστον, ὡς οἶμαι, ᾧ τῦτο λίαν ὑγίν. εἰ δὲ ἔστησαι ἐρωτᾷς, ὅτι βασιλέα κατέστησε ᾧ ἐπιγείων αὐτὸ, ἀθανασίᾳ τιμήσας αὐτὸν φρόνιμον, ὡς ἂν ἐκεῖνό ᾧ θνητότητα παραμυνούμενον, ὡς ἂν ἀσυλλόγιστα τὰ τοιαῦτα διανοήσεσθαι περὶ τὸ γενομένοις κατ᾽ εἰκόνα Θεῦ. ἀλλὰ ᾧ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης αὐτὸ τῦτο παρέρηκτ, ἐνδηλῶν ὅτιοι κατὰ λόξιν ὁ τῷ ἐις τὼ ἐξαίρετον καὶ ἐμιλία αὐτὸ· δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς, ἠβούλθη πάντων τῶν ὁρωμένων τῶν ἀρχῶν αὐτὸν ἔχειν. διὸ ᾧ τῶν τὴς ψυχῆς οὐσίαν αὐτῷ ἐχαρίσατο, βουληθεὶς εἶναι αὐτὸν καὶ ἀθάνατον εἰς τὸ διηνεκές. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ διὰ ῥᾳθυμίαν ἄλυδι ὑ παρίβη τῶν ἐνθείων αὐτῷ ἐντολῶ, οὐδὲ ὅπως ἀπεγράφη πλοτ αὐτὸν. ἀλλὰ τὴς μὲν ἀθανασίας ἀπεστέρησε, διαπέρᾳ δὲ καταδικάσας, ἐπὶ τῆς αὐτὸς ἀρχὴς κρίθον εἶναι ἀρχῆς.

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἀφορίζειν ἔξιον. ἰδοὺ ᾧ ἠβούλθη μόνον ὁ Θεὸς βασιλέα κατέστησα τῶν ὁρωμένων αὐτὸν, ἀλλὰ ᾧ ἔργους αὐτοὺς ἀπαρτισμένου ἐδέᾳτο τῶν ἀρχῶν· ἡγεῖτο γὰρ τὰ ζῶα πάντα γνωκαῦτα αφὸς αὐτὸν, καίτοιγε τὸ μέλλον ὡκ ἀγνοῶν. ᾗ ὅπα τὰ πάντα δουλικῷ παεσκάμμα χρήματι, παρ᾽ αὐτοῦ τάς,

ὑποκυμίας ἐδέχοντο. οὗτος μὲν ὖν ὧδε ἔφασκε διάγειν A τὰς τοῦ ἀνθρώπου ψυχὰς ἢ ἀθανασίας τιμήσας αὐτός. εἰ δὲ ἢ ὁ γνησιοποιὸς αὐτῷ μὴ ἀκριβῶς παρεσκεύασε τὸν λόγον, ἀλλ' ὑπεδὴς καταδιαλέων ἐκ μόνης τῆς ἰδίας ἀφορμήσεως, τὸν ἑαυτοῦ βούλομαι ἐπ' αὐτῷ ξυγγράψαι τοῦτον ἐπιπλοῦν, καὶ ψυχὰς αὐτῷ, καθὰ δὴ τῷ προσῆκεν, μεταδιδοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐντεῦθεν αὖθις εἶναι ἢ ἀθάνατον εἰς τὸ διὰμενεῖν. ἀλλὰ δὴ τίνος ἕνεκεν ἀρξώμεθα ἢ ἐπιγνῶναι ἐποίησε, καὶ ἀθάνατον αὐτίκα ἢ ἄνθρωπος; ἵνα μὲν ἀθροίσῃ ἐντεῦθεν ὅτι ἢ ὁ ποιήσας ἡμᾶς Θεὸς πασῶν ἀρχὰς τῶν ἄπω δυωάμεων, ἢ ὅτι ἀθάνατός ἐστι ἢ ἀφθαρτος ἢ ἀνώλεθρος. ἐπὶ τοῦτο δὲ ἢ φρόνιμος ἀνὴρ ἐλήγε. κατ' εἰκόνα εἰκόνα ποιήσωμεν ἢ ἄνθρωπον. ὁ δὲ ἢ ὁ Σολομὼν ἐσθύς. ὁ Θεὸς, ἐλήγε, ἢ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπ' ἀφθαρσίᾳ ἢ ἀνθρώπου ἔκτισεν, κατ' εἰκόνα τῆς αἰδιότητος αὐτοῦ. πλὴν εἰ Ⓒ θανάτῳ καταδέλασε μᾶ τούτῳ ἢ ἄνθρωπος, ἀλλ' οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἀπαραμύθητον εἶναι μέχρι πολλοῦ. μετατίθησι δὲ τὸν Ἐνὼχ, ἢ τιμωπάτῳ ἢ ὑπὲρ τὴν ἐδίασκε φύσιν ἡμῶν ἀθανασίαν ἐκείνῳ ἐκδέχεσθαι, πρὶν ἐξέστησε ἢ παράβασον. ἢ ἄκρα τὶ περὶ τῶν φησὶν ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ εἰς ἢ ἀνάληψιν λόγῳ αὐτοῦ. Σάνατος μὲν εἰσῆλθε διὰ ἢ παρακοήν. λύων δὲ ὅμως ἢ ὁ ἀπειλὴς ἀμεὶν ὁ Θεὸς, ἐλπίδα ἐδώὺς ἀθανασίας αὖτε ἐλ τῷ γένει, καὶ ἢ Ἐνὼχ ἐκ μέσου ἁρπάζει. κρίνεσθε ἢ Ἐνὼχ ἐδίασκε φύσιν ὅρους ἀθανασίας ἄμα ἐκδέχεσθαι. ταῦτα μὲν ὧν ὑπιβεβαιοῦσι ἢ οἱ μαθηταὶ Χριστὸ λέγοντες, ὅτι ἢ ἀπαφθάρτοιν ἡμῶν Ⓒ πολοζοίᾳ τὰ χρὴ ἢ Ἐνὼχ ἢ Ἠλίαν ἐναργῶς παρεσχ ᾽ Ⓒ ἀτοι μὲν ὧδε.

Ὁ δὲ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἀξιολόγιμον ἐδέιξε, ὅτι τὸν ἀπαφθάρτοιν ταύτην ὁ ἀφὼς ἐκείνος ἐσχε ἀνθρώπος, οὐκ κατὰ λόγιν εἶσαν· διφρίσκοι Ἐνὼχ τῷ Θεῷ, ἢ μετατίθεται. ἢ ὦρα θνητὸν ἀγαθότητα. ἄρων δὲ ἀνδρα ἢ ἀρετὴ καταβιβάζει, ἐκ ἀπτείρων αὐτὸν πὶς ἀξίας, ὧ τῇ ἀφωπολάβῳ ἐχαρίσατο φῶ ἢ παραδάσως ἢ ἐπιπλῆς. εἰ δὲ ἴσῳ ἦσε ἔχει, τί χρὴ ἢ λέγειν; εἰ δὲ ὁ ἀφώτος ἐκεῖνος ἀδθρωπος τὴν ἀπαφθάρτοιν ἐσχε ταύτην, ὧ ἐδίασθαι τῶν ὑπὲρ φύσιν ἐδίασκε μεταπθόες ὁ Ἐνὼχ, φαίνεται πάντως ὅτι τοῦτος ὑπὸ Θεὸ παρέχθη καταρχὰς ὁ ἀνθρώπος, οἱοῖον αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἐγηρθῆναι τὰ Θεῖα φάσκοντι λόγια. μὴ ὧν ἀπίστει τοῖς λεγομένοις. ὅρα δὲ ὅτι ἢ ὁ Σιραΐτης Θεὸς Ἀνασάσεως ἐν τῇ περὶ ἀναστάσιος λόγῳ αὐτῷ τὸν περὶ τῶν λόγον ἀξιολόγεται ποιήσαι, ᾧ ὕπω φησί· τοιοῦτον ἐκ νεκρῶν ἐγηρθῆναι τὸ σῶμα τὸ πιστὸν· οἱοῖον ὧ ἀπ' ἀρχῆς, ἐσυβαλλόμενος ἀπωθ ὅπερ ἔφασκε διὰ τῶν αὐαρτίαν ἐπεσυμβῆναι αὐτῷ. φρόσεχε ὧν. εἰ δὲ τοιοῦτον ἐγήγερται, οἱοῖον ἦν ἀπ' ἀρχῆς. τὸ δὲ ἐγηρόμενον ἐκείνο σῶμα τοτε Σαπάνε ᾗ φθορᾶς ἄμοιρον ἐγηρθῆναι ὁμολογήσαται ᾗ βιβλοῖ ἢ λόγοι ὁ πάμμεγας Παῦλος ὑπὸ λέγων· δεῖ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, ᾗ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ὑδῶλον πάντως, ὅτε ᾗ τὸ σῶμα ἐκείνο. λέγω δὴ τὸ φρώπος ὑπὸ Θεὸ ποιηθὲν, ἀθάνατον ἐλαθὼς ὑπῆρχε ᾗ ἄφθαρτος, ὡς ἴδῃ πολλαὶς σφάκμαις. αὐτὸ τοῦτο παρέστησι ᾗ ὁ Νυσσαδὶς Θεὸς Γρηγόριος, ἰωίκα ᾗ μᾶλλον ὑμῖται τὸ τοῦ Ἐυκλησιαστικοῦ ῥητοῦ ἐπεξηγούμενος, τὸ διαλαμβάνον οὕτως ἐν λέξεσι· τί τὸ γεγονός; αὐτὸ τὸ γενησόμενον· τί τὸ πεποιημένον; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον· καὶ οὐδὲν ἔστι πᾶν ὑπὸ τὸν ἥλιον. ἐπὶ τούτοις ἐκείνοις ἐπιφέρει τὸν λόγον, ὃν ἐκ ἔστι τις εἰπεῖν, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστι· ἤδη γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς αἰῶσιν ἐμπροσθεν ἡμῶν. ἐκ ἔστι γὰρ μνήμη τῶν πρώτων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσχάτων τῶν γενησομένων οὐκ ἔσται μνήμη παρὰ τῶν ἐπὶ τέλει γενομένων. ἐπὶ τούτοις ἐκείνοις ἐπιφέρει τὸν λόγον, ὃν ἐκ ἔστι τις εἰπεῖν, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστι· ἤδη γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς αἰῶσιν ἐμπροσθεν ἡμῶν. ἐκ ἔστι γὰρ μνήμη τῶν πρώτων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσχάτων τῶν γενησομένων οὐκ ἔσται μνήμη παρὰ τῶν ἐπὶ τέλει γενομένων. ἐπὶ τούτοις ἐκείνοις ἐπιφέρει τὸν λόγον, ὃν ἐκ ἔστι τις εἰπεῖν, ἴδε τοῦτο καινόν ἐστι· ἤδη γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς αἰῶσιν ἐμπροσθεν ἡμῶν. ἐκ ἔστι γὰρ μνήμη τῶν πρώτων· ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσχάτων τῶν γενησομένων οὐκ ἔσται μνήμη παρὰ τῶν ἐπὶ τέλει γενομένων.

per ipſum appellationes acceperint. Ita per mentem intelligentiæ vi præditam Deus hominem eſſam immortalitate ornavit. Quamquam enim futuram non multo poſt exorbitationem non neſciret, tamen quum ob ſolum cogitationis inſtitutum damnare non vellet, conſentaneæ Deo ratione conſilium ſuum perficit: adeoque mentis participem (ut diximus) animam et largitur, ut omnino Immortalis eſſet. Enimvero cur hominem ſtatim ab initio regem terreſtrium, & immortalem conſtituit? Ut hinc diſcamus, etiam opificem illum noſtri Deum cunctis illis ſuperniis poteſtatibus cum imperio præeſſe, necnon eumdem eſſe immortalem, omniſque expertem interitus. Nam ea de cauſſa pulvere ſumpto inquit, Faciamus hominem ad imaginem noſtram · quod quum Solomon non ignorarer: Deus, ait, mortem non condidit, ſed in ſtatu interitus experte ad imaginem æternitatis ſuæ hominem creavit. Actamenſi deinceps eum ad mortem damnavit, non tamen diu conſolationis egere permiſit. Nam transfert Enochum, eaque re naturam noſtram condoceſacit, ut immortalitatem illum exſpectet, qua propter Inobedientiam excidit. Audi quid hac in parte magnus ille Athanaſius in oratione ſua de Aſſumptione tradat · Mors quidem intravit per inobedientiam, verum nihilominus ſuæ comminationis vigorem laxans Deus, ſtatim humano generi ipſem immortalitatis oriri facit, dum Enochum e medio rapit, eoque pacto nos docet, mortas immortalitatis exſpectandas nobis eſſe · Confirmant hæc & Chriſti diſcipuli, quum dicunt ea, quæ Enocho & Eliæ acciderint, repræſentare nobis inſigniter liberationem noſtri ab interitu, & vitam illam perpetuam. * Ac de his quidem in hunc modum

Joannes autem Chryſoſtomus expoſuit etiam illuſtrius, hominem primum hac ab interitu immunitate præditum fuiſſe, idque per hæc ipſa verba. Placuit Enochus Deo, propterea transfertur. Heic mihi Domini bonitatem intuere. Quum enim reperiſſet hominem egregia virtute præditum, non ea dignitate ſpoliat ipſum, quam ante mandati violationem honini primum formato largitus fuerat. Quod ſi ita eſt, quid verbis eſt opus? Nam ſi primus homo immunitatem illam ab interitu habuit, quam ut homines exſpectent, Enochus translatus docuit: omnino perſpicuum eſt, quod a Deo talis conditus ab initio fuerit, qualem ex mortuis re irrectorum oracula divina tradunt. His ne fidem derogare noli. Nam & Anaſtaſius Illeſ Sinaites in oratione ſua de reſurrectione verbis his eadem apertiſſime tractat. Tale ſuſcitatum eſt ex mortuis corpus, duduin collapſum, quale ab initio erat: rejectis atque depoſitis omnibus, quæ prius ei per peccatum accidere. Velim his mihi verbis animum adverras. Si tale ſuſcitatum eſt, quale ab initio erat, eſt corpus illud, quod excitatur, ſic ſuſcitari conſtat, ut ſupra mortem interitumque poſitum ſit, quod ipſum magnus ille Paulus confirmat hiſce verbis: Oportet hoc corruptibile Incorrupibili natura, & hoc mortale Immortalitate Indui: plane perſpicuum eſt, etiam corpus illud, quod eſt omnium primum factum a Deo, revera immortale ac interitus expers fuiſſe, ſicuti jam ſepe diximus. Idem & Nyſſenus ille Gregorius tradit, ubi dictum illud Eccleſiaſtæ declarat, cujus hæc verba ſunt: Quid eſt, quod fuit? Idem illud, quod erit. Quid factum? Idem illud quod fiet. Inquit enim

Vide Notas.

Chryſoſtomus.

Anaſtaſ. Sinaites in exc.

Gregorius Niſſenus. pag. 70.

Eccleſ. 1. 9.

hoc loco, manu Dei factum hominem, non quod nunc propter peccatum est, nimirum mutationi & interitui obnoxius, ab initio fuisse : sed quod deinceps efficiendus, expers scilicet mutationis & interitus. Quapropter si Deus in statu interitus expertæ condidit homines, ad imaginem æternitatis suæ, quemadmodum Salomon loquitur : si honorem ei proprium detulit, communicata cum ipso anima intelligentiæ vi prædita, quo perpetuo immortalis esset, quemadmodum Chrysostomus ait : si æternæ vitæ fruitionem largitus est hominibus ab initio Deus, ut magnus ille Basilius loquitur : si Adami prima creatio interitus erat expers, ut Anastasius ille Sinaites inquit : si dignitatem hanc ab initio Deus hominibus dedit, ut immortalis & incorruptibilis esset, ut vir divinus Andreas Cæsariensis reperitur : si hominem Deus libertate voluntatis donatum & exornatum immortalitate, regem omnium terrestrium constituit, quemadmodum vir beatus Barlaamus prædicat : quo tandem ore pariter eum mortalem ac immortalem a Deo conditum dicemus? nequit hoc ullo pacto fieri, quando peritissimus ille rerum divinarum Gregorius ejusnodi nos de homine illo principe imaginari non finit. Quum enim illum nullo vel tegumento, vel vestitu indiguisse tradit, clare demonstrat, ornatu immortalitatis amictum fuisse. Enimvero his contradicere velle, iniquum fuerit. Nam vel corpus illud adfectionibus hisce naturalibus subjectum erat, & pro consesso statuetur, obnoxium corruptioni fuisse : vel supra omnes adfectiones erat positum, quemadmodum oratione superiori est declaratum. Itaque de incorruptibilitate ipsius minime dubitandum est, quum manifesto pareat, interitui nulli reapse subjectum fuisse.

Repetitio sententiarum & rationum omnium.

Eodem modo, dilectæ sili, corpus etiam Domini nostri Jesu Christi corruptibile fuisse facemur ante passionem, quum adfectionibus naturalibus subjectum fuerit : ac rursum post passionem & refurrectionem incorruptibile. Nam adfectiones ejusmodi prorsus deponiat, ex mortuis delictatum. Qua ipsa de causa nudum e sepulcro exsilit, relictis in eo cunctis sepulcralibus exuviis. Quippe jam factum incorruptibile, ceu diximus, non tegumenti ullius egebat. Quid multis verbis opus est? Si primus ille Adamus pariter mortalis erat, & immortalis : * si naturalibus adfectionibus obnoxius erat, ut multi opinantur : omnino necessarium est fateamur, nostra quoque corpora deinceps conditionis ejusdem futura, si quidem ad statum primi illius Adami revertentur. Id vero dici nefas fuerit, quando etiam oratione deficiente fidem facere nobis ipsæ res abunde possunt. Quippe si homo hic obnoxius interitui, posteaquam defossus in terram fuerit, & computruerit, incorruptibilis & immortalis ex mortuis suscitatur, beato Paulo hoc ipsum verbis hisce comprobante, Scritur in mortalitate, suscitatur in immortalitate : clarissime patet, etiam Adamum ante peccatum talem ab initio fuisse, nimirum incorruptibilem & immortalem. Neque mirum hoc tibi videatur, quando etiam conjectum in terram semen, tale consuevit oriri, quale prius erat. Nam sive triticigranum appellas, sive hordei, sive aliud quodvis semen, illud ipsum e terra prodit, quod in eam conjectum fuerat.

*Vide Notat. Edit. Paris. pag. 92.

Athanasius ad Antiochum.

Hæc fabulosa tibi nequaquam videan-

μῶν. ᾧ γέ τὸ πεποιμένος; αὐτὸ τὸ ποιηθησόμενον. Λέγει γὰρ, ὅτι χρεὼ Θεὸς πεποιμένος ἀνθρωπος, ὃς ὃ μὲν ἐσι δῆλ᾽ ἁμαρτίαν, ὃ δὲ χρεὼν τρεπτὸς ᾧ φθαρτὸς, τὸ δὲ ὧν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἀλλ᾽ ὃ ποιηθησεσαι ὕστερον, ἀτρεπτος δηλονότι ᾧ ἀφθαρτος. εἶπερ οὖν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἔκτισεν, καὶ εἰκόνα τ᾽ αἰδιότητος αὐτὸς, καὶ φησὶ Σολομὼν· εἶπερ οὖν ἔδωκε τὸ εἰκὸν φιλάνθρωπον μεταδὺς αὐτῷ ψυχῆς νοερᾶς, ὡς εἶναι ᾗ ἀθάνατος ἐς τὸ ἀεὶ νικᾶς, ὡς ὁ χρυσὸς ᾧ γλῶσσα φησὶν· εἶπερ οὖν ζωῆς αἰωνίε ἀπόλαυσιν ἐχαρίσατο τῷ ἀνθρώπῳ κατ᾽ ἀρχὰς ὁ Θεὸς, ὡς ὁ βάσιλ. φησὶ Βασίλειος. εἰπερ οὖν ἡ πρώτη πόιησις τὸ Ἀδὰμ ἀφθαρτος ἦν, ὡς ὁ Σιναΐτης φησὶ θεῖος Ἀναστάσιος. εἶπερ οὖν ἀξίωμα δέδωκε τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἀρχὰς ὁ Θεὸς τὸ ἀθάνατον ἔ ἀπολλθρον, ὡς ὁ Θεὸς Ἀνδρέας ὑψηγας λέγων. εἶπερ αὐτεξουσίοτητι ᾧ ἀθανασίᾳ τιμήσας ὁ ἄνθρωπον ὁ Θεὸς βασιλέα πάντων ἔ ὑπηγάγετο πατήσαι, καθάπερ ὁ μακάριος φησὶ Βαρλαὰμ· πῶς λοιπὸν ὄφθη αὐτὸ ὁμῶς ᾧ ἀθάνατον ὑπὸ Θεῶ παραχθὲν εἰπεῖν; ἀπόδειξιν δὲ οὐ μικρὸν τὸ λίαν ἔσι· ᾗ πῶς γὰρ ἂν ἀπόδεικτο, εἰ μὴ ὁ πολὺς ἐν Θεολογίᾳ Γρηγόριος νοεῖν περὶ τὸν πρῶτα ἀνθρώπου τοιαῦτα φαντάζεθαι; πάντες γὰρ ὑπακολύμματος, ᾗ σφαλμάτος ἀνενδυτὸ ᾧ ἀπ᾽ ἀρχὰς εἰκόνος εἶναι εἶναι, ἐδύζε φησὶν, ὅτι γολιὰ ἀθανασίας ἡμφιεσμένος ἦν ὁ πρῶτος τοῦ Θεῦ δημιουργηθεὶς ἄνθρωπος. ἀλλ᾽ ἔτι τάτος ἀντιλέγειν ὁ Θήμιτον. ᾗ γὰρ σύνκειτο τὸ σῶμα εἰκόνο πάθεσι φυσικοῖς, ᾗ φθαρτον ὁμολογεμένως ἦν. ἢ παθῶν πατρίων ὑπέρτατον ἦν, ὡς ὁ λόγος κὴν διείληφε. Σ πρὶ ἀφθαρσίας ἀμεριβάλητον ᾗ χρῆ. φαίνεται γὰρ, ὅτι φθορᾷ οἰσδήποτε μὴ ὑποκείμενον, ἀλλ᾽ ὡς ἀφθαρτον ἦν.

Οὐκο μὶν οὖν, ἀγαπητὶ, ᾗ τὸ σῶμα Ϯ Κυρίε ἡμῶν Ἰησοῦ Χρεσὸ ᾗ φθαρτὸν ὡμολόγηται πρὸ τῶ πάθες, ὁ πτοὶ Ϯ φθορᾶ ἐπαθέτι φυσικοῖς ὑπέκεινο, ᾗ ἀθάνατον αὖθις μετὰ ταῦτα τὸ πάσχειν ᾗ ἀνάστασιν. ὁ γοῦντα γὰρ ἀπέθανο πάσι Θεὸς ἐν παντὶ πάσαν εἰς κυρίαν ἐγήγερθη. ἐνδύνοι ᾗ γυμνὸν ἐκ τάφε ἐξέβορεν, ἐκέσε παντάπασι καταλιπὼν τὰ ἐνταφια. ἐ γὰρ ἀθάνατον, ὡς εἴρεται, γυγνὸς, ἐπικαλύμματος ἐ δεῖτο τῶν ἐκδεῖς. Λλλατὶ χρὴ πολλὰ λέγειν; εἶπερ οὖν ὁ φθορὸς ἐκέινος Ἀδὰμ ὑπτὸς ὁμῶ καὶ ἀθάνατος ἦν. εἶπερ οὖν φυσικοῖς ὑπέκεινο πάθεσι, καπέρ γε τῶν πρὶν πλείονων ὑπόλοιφ, ἀσάγκη πάσα ᾗ τὰ ἡμέτερα μὴ ταῦτα τοιαῦτος ὑπτικεῖθαι λέξεως, εἰτε φορᾷ ἐκέινο ἔχειν τ᾽ φθορὰν Ἀδὰμ δηλαδὴ τ᾽ ὑπαρξιν. ἀλλ᾽ ᾗ ὑπὶ τῶτος τοῖσπο τὶ λέγειν ᾗ δίκαιον, εἰ μὴ ἀφ᾽ Ϯ λόγε τὸν Θεὸν ἡμᾶς ἐκαδ᾽ ἔ λίαν αὐτὰ τυγχάνει τὰ ἀφεγμαπα. εἰ γὰρ ὁ φθορᾷ ὑπακείμενος ἦν ἀνθρωπος χωνεύμενος γῆ γῆ, ᾗ σπαρείς, ἀφθαρτος ἐκ νεκρῶν ἐγκέρται ᾗ ἀθάνατος. ᾗ πεσὼ ᾗ λόγο ὁ μακάριος Παῦλος, ὑπὸ περὶ τῶν λόγων· αὐξίρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ. ὑδυλον πάντως, ὅτε ᾗ ὁ φθορὰ ἁμαρτίας ἐκείνος Ἀδὰμ τοιῶτος ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἀφθαρτος δηλαδὴ ᾗ ἀθάνατος. ᾗ μὴ ζωμμαζέτω τις ἐνταῦθα· οὐ γὰρ σπουδάσεται ἐν ἀνθρώποις ὑπὸ γλωσσῶν εἶναι. εἰτε γὰρ σὶ πολλοὶ εἶποις, εἴτε κεῖδις, εἰ ὕπερον αὖρμα εἰσοδήσεσι, ἐκέσε πάντως ὑπαείχεσαι πήσυκεν, ὅ-Σε δηλονότι ἐκπέπτωκεν.

Λλλ᾽ μὴ μῦθον ἡγῶ τὰ λεγόμενα. ὅρα γὰρ ὅτι ᾗ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὑποδείξαι θέλων, ὅτι ἐξ ἀφθάρτε φθαρτοὶ γεγόσαμεν, καὶ ὅτι ὑπὸ φθο-

τῶ πάλιν ἀφθαρσίαι ἀντεκμίσθαι, ἢ ἢ κόπτει ὑποδείγματι ἢ μᾶλλα φροφωμὶς ἐχρήσατο, φῶς Ἀντίοχος οὕτως εἶπεν· ὥσπερ ἐπὶ τῶ κόπτου τοῦτων ὑπόκειται ἀπ' ἀρχῆς ὁ Θεός, τῶ δὲ σῶμος συμπεφθίτος γέγονεν ὁ κόπτος, ἢ πάλιν ὁ κόπτος ἀναφθίρσιμος ἀναβλαστάνει τοῦτων· ὕπως ὕπω Θεὸς ὁ ἄνθρωπος γέγονεν ἄφθαρτος, εἶπα δὲ ἢ ἐξ ἢ παραπτὸς συμπεφθίρη ἢ φθορᾷ πεφύτευται· ἀναφύρμος δὲ διὰ τὸ Σατανᾶν, ἢ τῇ γῇ κατακρατήσωμος, ἀναβλαστάνει, καὶ γίνεται, ὥσπερ ἐκεῖ, ἀφθαρτος ἀπ' ἀρχῆς· ἢ μὲ μοι λέγε, ὡς ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ, πῶς ὑπέπεσεν μᾶ ταῦτα φθορᾷ ἢ ἀναίσιος; ἄφρε τὸ πῶς. Θεὸς ἐκεῖ ὁ εἶπεν· ἢ ἀπ' ἀμέρᾳ φάγητε ἀπὸ ἢ φυτῶ, Σατᾶν δὲ τὸν Θεὸν ἐψεύσθη· καὶ σὺ λέγεις ὅτι, πῶς ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο ἀναίσιος; ἄφρε τὸ πῶς.

Ο χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν τῇ εἰς τὴν ἐξορίαν τῶ Ἀδὰμ λόγῳ αὐτὸ, τῶν τοιοῦτον ὑπελύσεν σὺν παύλῳ, ὕπω λέγων· παρίβη ἢ ἐντολὴ ὁ Ἀδὰμ, ἤφαγεν ἀφ' οὗ παρηγγάλθη μὴ φαγεῖν· ἢ πῶς χρεῖν ὁ ἀθάνατος ἐγένετο θνητός· ἄφρε τὸ πῶς, ἵνα μὴ καὶ ἐπὶ τῇδε τῇ θνητῇ σώματι πλείονι συχειδεῖς ὑποψίᾳ, πῶς ἀναστήσεται, λέγων, ἀθάνατον ἐκ νεκρῶν, εἰς θνητὸν ἐὰν καὶ φθαρτὸν; ὁ δὲ ἀμφιβάλλων ἐπ' ἐκείνῳ, πῶς ἀθάνατος ἐγένετο θνητός, ἐξ ἀνάγκης ἀὐ ὑποψήσοι καὶ ἐπὶ τούτῳ. ἀκουε ἄφρε τὸ πῶς. ὁ Θεὸς ὕπω, ἐκεῖνε χώρας οὐκ ἴχνε τὸ πῶς· ἐπλάνει μὲν ἢ ἐκ ἀφθαρσίᾳ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, ἀρχοντα δὲ ἐστιγνὸν πάντων κατέστησε, δίδωκεν δὲ δίδωμα τῶ ἀθανασίαν αὐτῷ, καθάπερ ἄσω διείλπεται· ἢ ἐὰν μὲν εἰς αἰῶνας αὖτω κατ' αὐτὸν· ὅτι καὶ ἀμεταμέλητα τὰ Θεῖα χαρίσματα. ἀλλ' ὑπεδὴ φῶς ἁμαρτίας αὐτὸν ὑπὸ κατολαβαίνοντα, πέπτωδεν ἐκπίπτοντα τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης καὶ ἰσαγγέλου ἀξιώματος, παραχωρεῖ διὰ τῦτο καὶ λαμβάνει κατ' αὐτὸ χώραν ὁ Σατανᾶς, ὅτι μηδὲ συμίφορον ἔπτοτε δίδωκεν φροσένναι τῶ ἀθανασίαν αὐτῷ· καὶ ἢ εἰ μὴ γάγονέ τι τοιοῦτον, ὡ μὴ συγχώρησις ἐκείθεν ἐδίδοτο φιλανθρωπίας ἕνεκεν, ἵνα μὴ ἀθάνατον ἢ τὸ κακὸν, ὡς ἀὐ ἐκείνῳ τῇ φορτῷ Ἀδὰμ, τῇ ἐπ' ἀφθαρσίᾳ κτιδέντι κατ' εἰκόνα τῆς αἰδίοτητος τῦ Θεῦ, φροσήγγισε Σατανᾶς· ὡς αὐ ὑπέπτωσι φθορᾷ τὸ σῶμα ἐκεῖνο τῇ φθορᾷς ἢ Σατανᾶ ἄμεινον ὑπάρχον τὸ φρόνημα· εἰ δὲ ποῦτα οὕτως ἴχνε, πῶς ἀθάνατον αὐτὸν ὁμοῦ καὶ Σατανᾶ ὑμὸ Θεῦ παραχθῆναι ἐσκωμῷ; εἰ δὲ ὁ Σατανᾶς ὑπέπτωσε, μὴ φυλάξας τὸν δοθέντα αὐτῷ ἐντολὰν, ἀλλ' ὕστατος τῆς οἰκουμίας, ὡς ἢδη φροίρητας, τοῦτο πάντες ὁρίσουμεν. ἐγὼ γὰ ἀκολουθῆς φροσήγοις πέρυμμαι τῆς σῴας γραφῆς· ἀὐ δὲ ὅτι παρὰ τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεός, ὡς ἀὐ διέλκυσεν, τῶν φῶς αὐτὸν ἔλεγεν· ἢ ἀπ' ἀμέρᾳ φάγητε ἀπὸ τῆ φυτῆ, Σατανᾶς ὑποδεικνύει. πλὲ πόλλῳ μᾶλλον ἐκ τῦ αὐτὸ παραγωγῶν ὕστερον. μετὰ γὰρ τὸ καθίσαι βασιλέα, μετὰ τὸ ἀναζῆσαι τὰ ζῶα φῶς αὐτὸν, μετὰ τὸ ἐπιπάρας ἐπ' αὐτῷ δίζαδιας τὰ τῆς θνίας βαυλῆς, τότε φῶς αὐτὸν ἢ πειστὸν γίγονε θεία φωνὴ. τότε δὲ τότε ἢ χώρας ὁ Σατανᾶς ἐλάμβανε κατ' αὐτὸ. διὰ τί δὲ ταῦτα, ἢ τίνος ἕνεκεν; ἵνα μὴ ἀθανάσιμ μείναντος αὐτῷ μετὰ ἢ παραβάσιν, μείην σωὶ αὐτῷ ἢ τὸ κακὸν ἐξ ἀνάγκης ἀθάνατον.

A tur. Etenim magnus etiam Athanasius ille probare volens, nos ex incorruptibili natura corruptibiles factos esse, ac vicissim ex corruptibili resurrecturos incorruptibiles, grani similitudine quam apiissime usus est, in hunc modum ad Antiochum differens: Quemadmodum grano spicam ab initio Deus adjunxit, & contrita spica granum confitum, rursus spicam producit: sic humo divinitus incorruptibilis factus est, deinde per inobedientiam aetritus interiit. Verum ubi per mortem scritur & terra dejicitur, reputulat & incorruptibilis fit, qualis ab initio erat. Noli hoc loco mihi obijcere. Si erat antea immortalis, quo pacto deinceps interitui mortalitatique factus est obnoxius? Hanc tu mihi vocem, quo pacto, imissam facito. Nam

B Deus erat, qui dixerat: Quocunque die vescemini arbore, morte mulctabimini. Et audestru mihi obijcere, quo pacto mortalis factus sit, qui immortalis erat? Desino, quo pacto, interrogare.

Joannes ille Chrysostomus in oratione de exilio Adami dubitationem hanc tibi solver. Transgressus est, inquit, mandatum Adamus, comedit a quo jussus erat abstinere: propterea qui immortalis erat, mortalis factus est. Quonam id pacto percunctari desine, ne forte de hoc mortali corpore magis etiam haesites, & quonam pacto resurrecturus sit ex mortuis immortale queras, cum mortale sit & corruptibile. Nam qui de eo dubitat, quo pacto qui immortalis erat, mortalis factus sit: necesse eo hoc etiam dubitaverit, nec resuscitationem ipsius ex mortuis facile admittendam existimaverit.

C Quamobrem illud tuum, quo pacto, missum facito. Ubi Deus, ibi quo pacto locum non habet. Condidit enim Deus hominem ad fidem interitus expertem, omnium terrestrium principem constituit, perpetuam ei largitus est immortalitatem, uti supra declaratum est, ipsum deinque quod attinet, hanc erat homo faecilis aeternis, quum munera Deifint irrevocabilia: sed quia videbat eum ad peccatum delabi, ac propterea sublimi illo vitae genere, quod Angelorum vitae par erat, excidere: ipso concedente mors adversus eum occasionem arripit. Quippe ne quidem expediebat, hominem ex eo tempore immortalem esse. Nam alio tale quiddam accidisset, nisi condonatio deiuceps facta fuisset ex benevolentia, ne malum perpetuum foret: nequaquam permissum Deus, ut mors ad hominem primum, in statu expertes interitus condirum ad lineam aeternitatis Dei accederet: nec corpus illud supra mortem & interitum omnem prius potuisset, corruptioni factum fuisset obnoxium. Quae quum ita sint, quo tandem pacto dicemus eum mortalem pariter, & immortalem esse conditum a Deo? Quanquam enim non servaro mandato, sibi praescripto, in mortem incidit, tamen hoc ipsum referri debere ad posteriorem illum administrationem, uti superius indicatum est, reperiemus: si quidem seriei sacrarum literarum advertere animum volemus. Non enim tum, quum conderet hominem

E Deus, ut antea dicebamus, his ad ipsum verbis usus est: Quacumque die vescemini arbore, morte mulctabimini: sed aliquanto post ejus creationem interjecto tempore. Posteaquam enim regem ipsum constituerat, posteaquam animalia cuncta deduxerat ad eum, posteaquam divinum de ipso consilium ad exitum perduxerat: tum demum hanc eum voce compellat. Simul adversus ipsum id temporis mors locum invenit. Quamobrem hoc? ne

Περὶ διαθέσεως.

Edit. Paris. pag. 92.

Vide Num.

Gen. 2. 17.

si manſiſſet immortalis poſt tranſgreſſionem, neceſſario peccatum quoque cum ipſo ſine fine maneret.

Et vero immortalem ſuturum fuiſſe hominem etiam poſt peccatum, niſi diſpenſatio divina quædam acceſſiſſet, ne ipſi quoque perpetuis pœnis ſubjiceremur, ut Angelis lapſis accidit: divinus ille vir, Gregorius anziſtes

Gregorius Nyſſenus. Nyſſenus oſtendit Poſteaquam, ait, homines illi principes vetita commiſerunt, ac beatitate ſua mutati ſunt: pelliceis tunicis, hoc eſt, animalium mortalitate, certo quodam conſilio & diſpenſatione Deus naturam ad immortalitatem conditam induit, no malum perpetuo duraret. Quibus in verbis præclare dictum, feciſſe Deum hoc certo quodam conſilio & diſpenſatione. Nam ſollicitus de nobis, ne forte perpetuo peccaremus, nec triſtis hæc & ærumnoſa vita duraret æternum, uti

Chryſoſtomus. Joannes etiam Chryſoſtomus inquit: morti poteſtatem facit immortalem invadendi, atque hoc modo mortalis ſit, qui immortalis erat, & corruptibilis, qui nulli erat ineruti

Baſilius, Ep. 141. Patriſ. pag. 93. obnoxius. Idem nobis etiam Baſilius perſuadet, cujus hæc verba ſunt: Mortem Deus non prohibuit, ne infirmitas ac morbus ille noſter æternum duraret. Quo ſit, ut in lucro mors poni debeat, & hæc pœna beneficii loco haberi, quemadmodum Gregorius ille eo-

Gregorius Nac. Theologus. gnomento Theologus ſcripſit: adeoque nos idcirco mœrere non convenit. Quam vis enim in terram, unde ſumti ſumus, revertamur, juxta imprecationem illam Dei: Terras es, & in terram redibis: tamen indidem, uti

Gen. 3. 19. Chryſoſtomus. Chryſoſtomus ſcripſit, ſuſcitamur, ac meliorem ad conditionem transformamur, in qualeſ rurſum evadamus, quales eramus prius, hoc eſt, interitus expertes & immortales.

Nihil igitur hoc hæſitandum, quando patres illi divini reſurrectionem ex mortuis, nihil aliud nobis polliceri tradunt, quam lapſorum in integrum & conditionem priſtinam reſtitutionem. Vide, ſi placet, quid

Anaſtaſius Sinaïta. præ cæteris divinus ille vir Anaſtaſius in hac parte dicat: Fecit, inquit, hominem Deus, & quidem cum ad imaginem Dei fecit. Hæc prima hominis creatio fuit, ſimplex, expers conjugii, expers interitus: ad quam creationem corporum reſurrectio reſpicit, uti quæ ſit lapſorum ad priſtinam reverſio. Quid multa proferri opus eſt? Expoſita in Evangelio de ove aberrante ſimilitudo, itidemque altera de drachma perdita, prorſus ipſam hominis tam deer-

Luc. 15. 8. rationem atque lapſum, quam ad priſtinum ſtatum reverſionem declarant. Nam illam ob cauſſam relictis cæliſ Deus in terram deſcendit, & homo factus eſt: ut nos, qui lapſi eramus, ad priſtinum adeoque primum illum honorem reduceret. Cæteroqui re vera filius ille prodigus, non auditſet: Induite ipſum priore ſtola. Quod ſi

Luc. 15. 22. qui dicunt, Adamum quidem a Deo conditum ſuiſſe immortalem, verum nihilominus talem exſtitiſſe, qui mortalis eſſe poſſet, hoc eſt, qui mortalitati poſſet obnoxius fieri, ſiquidem mandatum ſibi præſcriptum non obſervaret: hanc nos quidem ipſorum oratiohem admittimus, utque admitti poſſe videatur, præſertim iis, qui aliius ſacrorum Patrum ſcripta perveſtigare nolunt: non tamen eum quidquam fuiſſe paſſum, id eſt, vili adfectioni naturali ante tranſgreſſionem ſubjectum fuiſſe, concedimus. Quo enim id pacto concederemus? quum tale quidam de Adamo tradium ab ullo ſanctorum Patrum, nuſquam reperiamus. Quin potius ajunt eum adfectionum experterm fuiſſe, ſiquæque cunctas neceſſitates corporales poſtrum.

A Ὅτι δὲ ἀθάνατος ἠμέλλομεν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ὁ ἄνθρωπος, εἰ μὴ γέγονε τις οἰκονομία θεία, ὥστε μὴ ἡ ἡμᾶς ἀθανάτῳ παρεκεν κῷ τὰς ἐπιποσσας ἀχθολας, ὁ Νύσσης Θεὸς Γρηγόριος τὸς ἀμαθεὶς δίδωσι τοὺς ἡμὶν ἐσοῦν. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τοῖς ἀπηγορθμίνοις, φησὶ, γέγονασιν οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, καὶ τῆς μακαριότητος ἐκείνης ἀπεγυμνώθησαν, χιτῶνας δερματίνους, ἤγουν τῶν δοὺ τῆ ζώων τριχοπλατα, εἰκονομικῷς ἐνδῦναι τὴ εἰς ἀθανασίαν κατάθεσιν φύσιν, ἵνα μὴ τὸ κακὸν ἀθάνατον ᾖ. καλῶς δὲ εἶπε εἰκονομικῶς ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς ἀνθρ. κυβερνήσεως τοῦ ἀνθρ. ὥςτε μὴ ἁμαρτάνειν ἀθάνατοι, ἓ ὥστ᾽ μὴ συμπαραμένειν εἰς αἰῶνας τὴ ἐποδυθῆναι τοιαῦτ ᾗ μοχθηρᾷ βίοτῆ, καθὰ δὴ καὶ ὁ χρυσὸς τῶν γλωττῶν φησι, παραχαρᾷτ τῆ Σατάνᾳ καὶ τὰ ἀθανατα χαρίσασα, ᾗ γνῶναι τοῦτῳ τῆ βίοτᾳ θνητὸς ὁ ἀθάνατος, ᾗ φθαρτὸς ὁμοίως ὁ ἀφθαρτος. καὶ πεσθῶν ἡμᾶς ἐπιπλὴσσ ὁ μέγας Βασίλειος οὐπω περὶ τούτου λέγων. ὡς ἐκάλυσε δὲ τὸν θάνατον ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀθάνατον ἡμῖν ᾗ ἀρρωσίαν πρήσῃ. ἐπὶ κέρδει λοιπὸν ὁ θάνατος, ᾗ ἐπ᾽ ἀμηχανίᾳ ἡ νομισθὲὶ δίδοται, καὶ κατὰ τὴ θεολογίᾳ μέγαν Γρηγόριον. ἐὸ᾽ ᾗ κὴ σωθρωπᾶζειν ἐπὶ τούτοις οὐ ὠλογεν. εἰ γὰρ ᾗ εἰς γῆν ἀπέλθωμεν ὅθεν ἐλήφθημεν, ἀλλ᾽ ἀναστησόμεθα, καὶ τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ τρόπον ἐξ ἀφθαρσίας πάλιν ἐσόμεθα. ἀλλ᾽ ἐκείνῳ, φὶς ὁ χρυσορρήμων ἰωάννης φησὶ, ᾗ αὖθις ἀναλαμβανόμεθα, κρεῖττόν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταποιούμενοι. ᾗ πάλιν γινόμεθα πάλιν, οἷοίπερ ᾗ ἀρχὴν ἦμεν, τοιοῦτ ἀνθρωποι ᾗ ἀθάνατοι.

Ἀμφιβάλλειν οὖν ἐπὶ τούτοις ἡ δίκαιον, ἐφ᾽ οἷς καὶ μᾶλλον οἱ θεῖοι πατέρες ὑμῖν μᾶλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως ἡμῶν ἐλήλυθα λέγωσι ᾗ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ᾗ ἓ φασὶ τὸ ἀρχαῖον ἓ ἀποπεπτώκαμεν ἀποκατάστασιν. ᾗ φησὶν, εἰ βίβλον, ᾗ ἐπὶ ἄλλων τῆ θεσπέσῃ Ἀνασσάσῃ περὶ τούτων ὧν λέγοντ᾽ ᾗ ἐπαίνους ἓ ἀνθρώπου ὁ Θεός, κατ᾽ εἰκόνα Θεῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἀφῶν ποιήσις αὐτὸς, ἄγλη, ἄζυγος, ἀφθαρτος· φορὰ ὧν ἓ ποίησιν ἀφορᾷ ᾗ ᾗ ἐπὶ σωμάτων ἀνάστασις. ᾗ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; ἓ ἐν Εὐαγγελίοις τὴ πλανωμένης φορβάτου παραβολὴ, καὶ ᾗ τῆς ἀπολωλυμένης δραχμῆς, αὐτῶν ὑπερμαίνουσι πάντως τῶν τὴ ἀνθρώπου ᾗ πλάσιν καὶ ἐπάνοδον, ᾗ τῶν εἰς τὸ πάλιν ἐπιστροφῶν ᾗ ἀνάκλησιν. ἐπὶ τούτῳ ᾗ ὧ κλίνας οὐρανὸς Θεὸς, καταβᾶσκε, ᾗ ἀνθρωπος γέγονε, ἵνα τὴς ἐκπτώσεως ἡμᾶς ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον καὶ φαῦλαν ἐπαναγάγῃ τιμῆν. καὶ γὰρ εἰ μὴ τοῦτο ἦν, ὡς αὐ ἐπιστρέψας ὁ ἀσωτος ἤκουσεν· ἐνδύσατε αὐτὸν τὴν πρώτην στολήν. εἰ δὲ καὶ λέγουσι τινες, πλάσθαι μὲν ἀθάνατον ὑπὸ Θεῦ ᾗ Ἀδὰμ, δυνάμει δὲ θνητὸν εἶναι, τυτέν δυνάσθαι θνητόνειν περιτρεπτὸν αὐτὸν, εἰγε μὴ φύλαξ ἔσοιτο τὴς ἐνδρίσεως αὐτῆ ἐντολῆς. ἀγνοοῦσι δὲ ᾗ λόγου αὐτοὶ, ἀμαρτάνοντες γὰρ εἶπαι δοκεῖ, ᾗ μᾶλιστα τοῖς μὴ θέλουσι ᾗ ἓξ ἁγίων πατέρων ὑμμανθάνειν γραφαῖς· πάχυν δὲ ὅλος αὐτοὺ, τοῦτεν οἰόμην τινὶ φυσιῳπᾶζειν πρὸ τῆς παραβάσεως ὑπεπεῖσθαι, ὑδαμοῦ τοῦτο παιδεύομεθα. πῶς γὰρ, εἰγε τισὶ ἓξ ἁγίων πατέρων τοιοῦτό τι περὶ τὸ ἀνθρ. ἀνδρώπου ἐπῆκται ἐκ ὑμῶν; μᾶλλον μὲν οὖν ἁπαθῆ λέγωσι τὸν τοιοῦτον εἶναι, καὶ σωματικῶν πασῶν ὑπέρτερον ἀναγκῶν.

Αὐτί-

Αὐτίκα γὰρ ὁ Θεόπατος Ἰωάννης Δαμασκηνὸς ἄμωμον ἔχων ἀπάθειαν τὸν ἀφ' ἧς παραβάσεως ἄνθρωπον ἔλεγε. πόθεν γὰρ ἡ δίψα, κόπος ἢ ὕπνος ἢ ἰδρὼς, οἷς ὁ Θεὸς ὑπὸς ἀνὴρ ὑπ' ἐξαιρέσεως ὑπηρτημένος κεφαλαίῳ αὐτὸ λέγων ὑφῆναι, μετὰ τὴν παράβασιν εἰς τὴν ἀνθρωπίνου βίου εἰσπλοῦσαν. ἀλλὰ γὰρ ὁ Σοφὸς Θεὸς Ἀναξάσιος ἐν τῇ περὶ ἀναστάσεως λόγῳ αὐτὸ, τὰ ἀδιάβλητα ταῦτα πάθη τῇ τῆς κακίας εἰσόδῳ συμπαπολοῦθησαι ἡμῖν ἔλεγεν, ἐν τῇ τὸ θνηματίνου χιτῶνος περιβολῇ. ὡδὶ γὰρ συμπερυκὼς ὑπὸ τῆ λογικῆ φύσει καθὰ δὴ πᾶς ἀλόγως ἐγίνετο. ἀλλ' ὕστερον ἐπιτίθει, κολάζων ἐκεῖνον τὸν ἐν τιμῇ μὲν ὄντα, μὴ σωιζόντα δὲ κρίνῳ ὑπ' ὀμόσαντα ἄγων ὧν ἐξέπιπτεν ἀγαθῶν. ἀλλὰ γὰρ ὁ χρυσῆς τῶν γλωττῶν Ἰωάννης τὸ τῆ φύσει παρεῖναι ἀπαθὲς, ἔλεγεν. ἐπονόησεν μοι μακαρώτατος ὑπερβολὴν, πῶς ἀσώτερον πάντων τῇ σωματικῶν οἱ πρωτόπλαστοι ἦσαν· πῶς καθάπερ ἢ οὐρανὸν, ὕπω ἢ γῆν ὤκουν, ἢ δὲ σωματι τυγχάνοντες, τὰ τῆ ἀσωμάτων οὐχ ὑπήμεσαν. ὑπὲ γὰρ γίγνε, ὑπὲ ὁράσου, οὔτε ἰματίων, ὑπὲ ἄλλου ὑδνὸς τῆ τοιούτων ἐδίοττο. ἀλλὰ γὰρ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὑπικαλύμματος γὰρ φορβλήματος μὴ θέσθαι λέγων τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἄνθρωπον, τὰ αὐτὰ τῇ χρυσορρήμονι πάντως ἐοίκοιμι. σῶμα γὰρ μὴτε κρυμοῖς ὑποπίπτον, μήτε θάλπεσιν. εἰ γὰρ ἐνῆσαν τοιοῦτο τι πάσχε ἄυτο, ἢ συνπάσματος ἂν ἐξ ἀνάγκης ἢ φορβλήματος ὑπηδὶς ἦν, ἃ ἂν ἄυτο πάσχειν φῶϑι κατὰ τι ὁ Θεὸς ὑπὸς ἀνὴρ. οὐγε ὦ μαθὸν ἃ πάσχετε σάρκα ἢ ὑπτὸν, ἀφ' ἧς ἄρα ἔ τὸ πάσχειν ἡμῖν, ἐν τῇ τὸ θνηματίνου χιτῶνος περιβολῇ τὸν Ἀδὰμ ἐνδύσαθαι ἔλεγεν. ἐδειξε γὰρ ὑστὸν ὄντες, ὅτι ἀφ' ὑτοιαύτης περιβολῆς ἀπεϑὲς ὁ ἀνθρωπος ἦν, ἅτε δὴ σάρκα λεπτοτέρου ἐνδεδυμένος, ἀθάνατον τι ἢ ἄφθαρτον. ἀλλ' ὑπὶ ταύταις ταῖς λέξεσι χαλεπαίνειν ὁ χρὴ. κῆ γὰρ ἢ χρυσορρήμονα Ἰωάννην, πάσης ἁπλῶς τὸ σῶμα ἐκεῖνο φθορᾶς. ἰφ' ᾧ ἢ ἀφθαρτον αὐτὸ δικαίως ὁ λόγος ἐκάλεσε. εἰ δὴ ἀφθαρτον, οὐδὲλο ὅτι ἢ ἀθάνατον ἦν. εἰ δὲ ὑπάγεσθαι εἰ ἀθανατ ἢ νόσοι ἢ θάνατοι ἐκ τῆ πλοκῆς ἢ ἐλλείψεως ἢ πεπαρμένου χυμῶν, καθὰ δὴ τῇ Χρυσορρήμονι δοκεῖ, τὸ δὲ γε σῶμα τὸ Ἀδὰμ ἐν ἀπαθείᾳ ἔϑλιβεν, ἢ ἀσκεύως ἐκεῖνο ἀεὶ. ὡδὶ δὲ ἀποίωσιν ἰδίξατο τινὰ παραπλησίως ἡμῖν, ἀπὸ δὴ πασῶν πανοίων ὑπέρτερον ὄν. φαίνεται πάντως ὅτι ἢ ἀθανασίας ὑπῆρχε μέτοχον, ὡς ὁ λόγος ἢδὴ φῶσας ἐδίλωσεν. ὅτι δὲ φυσικῶν παϑῶν ἀσύπτος ὁ ἀνθρωπος ἦν ἐν ἐκείνῳ τῇ καιρῷ, ἢ ὁ μὶγας ἐδοκεῖ Βασίλειος ἐν τοῖς ἀσκητικοῖς αὐτὸ τῇ ῥήμα διξάμενος ὑποσί. ἄσπερ οἱ ἡμῖν ἐν τῇ παραδείσῳ τῆς ὕλης, ὡς ἂν ὑγιοῖαις ἔ μόχθῳ γεωργικοῦ φροντιδήσημεν. οὕτως οἱ ἡμῖν ἐν ἀπαθείᾳ κατὰχα τὸ φοῦ τῆ παραπτώματος ἐν τῇ δημιουργικῇ χάρισμα, οὐδενὸς ἂν ἧδ ἐξ ἐτεοκλυς φοῦς παραμυθίαν ἐχρήζομεν. ὑπερ ὅπως ἐν τῇ δημιουργικῇ χάρισμα εἰχὲ φοῦ τὸ παραπτώματος ἀπαθείας ὁ ἄνθρωπος . . . . . ἀλλὰ γὰρ ὁ μὶγας Μάξιμος τὰ πάϑη ταῦτα,

A Primum divinus vir, Joannes ille Damascenus, hominem ante lapsum dicit ab adfectionibus universis immunitate summa praeditum fuisse. Nam fames, sitis, fatigatio, somnus & sudor, quemadmodum tradit idem capite L x v, post transgressionem primum vi- *Edit. Paris.* tam humanam invaserunt. Praeter hunc *pag. 92.* Anastasius Sinaites in oratione sua de re- *Anastasius Sinaita.* surrectione, has expertes vitii, queque virtuperari non merentur adfectiones, una cum peccato exortas in nobis una cum pellicea tunica amictu dicit. Etenim illa naturae rationis participi, tamquam brutis animalibus, naturaliter non adhaerebat: sed deinceps accessit, ut ei poenae loco foret, qui quum esset in honore, animum tamen non advertit: quo per ipsam fcilicet admoneretur, quibus bonis excidisset.

B Joannes item Chrysostomus ostendens hominem primum expertem adfectionum fuisse, verbis hisce utitur: Considera mihi beatitatis abundantiam, quo pacto supra res corporeas omnes positi fuerint homines illi principe loco formati a Deo: quo pacto terram fic incoluerint, ac si coelum incoluerent, quo pacto in corporibus existentes, quae propria corporum sunt non perrulerint. Nec enim vel tecto vel laqueari, vel indumentis, vel alia quapiam tali re indigebant. Confimiliter Gregorius Theologus hominem primum nec tegumento, nec vestitu indiguisse dicit. Habebat enim corpus, quod neque frigoris, nec aestui foret obnoxium, quippe fi ejusmodi C quaepiam adfectio iacfisset ipsum, etiam necessario tam tegumento, quam vestitu indiguisset. de quo colligitur, divinum hunc virum existimasse, nihil omnino tale ullo pacto corpus illud hominis primi perpessum esse. Imo tradit idem, Adamum carnem hanc crassiorem & morti obnoxiam, a qua ipsa proficiscuntur hujusmodi adfectiones, una cum amictu pellicae tunicae induisse. Quo indicare volnit, ante amictum ejusmodi, fuisse hominem adfectionum experrem: ut qui carne subtiliore, immortali, & incorruptibili prius indutus esset. quae voces exhibere tibi molestiae nihil debent. Nam de Chrysostomi sententia, corpus illud ab interitu erat immune: quam ob causam merito incorruptibile dicitur. D Quod fi erat incorruptibile, planum est, etiam immortale fuisse. Nam quum morbi atque mortes tam ex abundantia, quam defectu quatuor humorum oriri consueverint, adfentiente nobis in hoc ipso etiam Chrysostomo; & vero corpus Adami expers adfectionum fuerit, eodem modo fcilicet adfectum perpetuo: (non enim mutationem ullam admittebat, quod in nobis usuvenire cernimus, tamquam supra omnes adfectiones positum) perspicuum prorsus est, etiam particeps immortalitatis fuisse, quemadmodum jam multoties est indicatum. Et fuisse hominem id temporis supra omnes adfectiones positum, magnus ille Basilius in Asceticis suis ostendit, *Basilius.* ubi ad verbum haec exstant: Quemadmodum fi essemus in paradifo deliciarum, non E vel confideratione vel labore agriculturis indigeremus. ita fi essemus in statu adfectionum experte, fecundum illam gratiam, quae nobis erat ante lapsum in creatione conceffa, nihil arte medica noftrum ad ufum egeremus. Quod fi ergo gratiam hanc ante lapsum in creatione habuit homo, quo tandem ore dicemus, eum ulli adfectioni naturali obnoxium id temporis fuisse, qu m prorfus expers adfectionum foret? Quinetiam magnus ille Maximus *Maximus Isaacus.*

adfectiones hafce, mœſtitiam, voluptatem, appetitum, aliaſque tales, quæ homini inſunt humanæ naturæ, de ſorte brutorum in hominem translata eſſe dicit. Poſteaquam enim condemnatus eſt, ut oriri bruti jumenti conſimilis ſit, neceſſario quoque tales adfectiones inde nactus eſt. Non enim illæ prius erant in homine conditæ, quemadmodum divinus hic vir in iis, quæ ad Thalaſſium ſcripſit, inquit: ſed propter amiſſionem perfectionis furtim velut ingreſſæ ſunt, parti naturæ noſtræ magis aliquanto brutæ adhærefcentes. Quæ quum ita ſint, qui dicemus, in ipſa perfectionem primum illum hominem hujuſmodi quidquam perpeſſum eſſe? Quapropter muris jam demonſtratum eſt, ante transfretationem nulli prorſus adfectioni naturali hominem obnoxium fuiſſe, ut qui conceſſæ per gratiam immortalitatis minime fuerit expers. Quo poſito, qui pati vel adhici potuit? Nam ſi paſſus eſt, etiam neceſſario naturam mortalem ac interitui obnoxiam habebat.

Enimvero ne hac in parte ſic ſenticamus, non modo ſanctorum hominum a nobis indicatorum certus vetat, ſed etiam Synodalis illa, quæ Carthagine convenit. Ejus enim hæc verba ſunt, canone cix: Si quis dicit, Adamum a Deo conditum eſſe mortalem, ac non poſt peccatum prolapſum eſſe in interitum, exſecrabilis eſto. Quo ſit, ut minime mihi vel convenire, vel pium eſſe videatur, ad cõvellendam hanc ſententiam Gregorii Theologi verba producere. Quamquam enim is dicere videtur, hominem illum principem fuiſſe terrenum corpore, cœleſtem animo: caducum partiter, & immortalem: adſpectabilem, & intellectilem: medium inter magnitud nem & humilitatem: eumdem tam ſpiritum, quam carnem: ſpiritum propter gratiam, carnem ob ſuperbiam: illud quidem ut muneat, ſummque beneficatorem celebret: hoc vero ut patiatur, ac patiens commoneſtat, propterque magnitudinem arroganter ſibi placens caſtigetur ac erudiatur: non tamen ita nos ſtatuendum eſſe conſentmus, quando divina iſtæc verba nequaquam debere primum ad hominem referri exiſtimamus: qui enim hoc faciamus? quum Theologum ipſum alibi audiamus ad verbum ita loquentem: Quandoquidem ob invidiam diaboli mors ingreſſa eſt mundum, hominemque dolo circumſcripſit: idcirco Deus homo factus paſſione noſtra vexatur & adficitur. Quæ ſane verba conſiderari attente cupio. Nam ſi mors (uti noſter hic Theologus loquitur) hominem dolo circumſcripſit atque furiis puit, omnino patet exiſtimaſſe divinum hunc virum ante fraudem illam corporis etiam ratione hominem immortalem fuiſſe. Quod ſi demus, quo tandem pacto dixit: Ut patiatur, & patiens commoneſtat, propterque magnitudinem arroganter ſibi placens caſtigetur ac erudiatur? Quippe quod eſt immortale, nequaquam ſic comparatum eſt, ut ullo modo pati poſſit. Quid multis verbis opus eſt? ſi paſſionibus homo fuit ante peccatum obnoxius, etiam neceſſario ſequitur eum fuiſſe fluxum & caducum: ſi fluxus erat, perſpicue patet mortalem quoque fuiſſe. Si erat mortalis ab initio, reſtat interitum atque mortem ex inobedientia non eſſe ortam. Id vero, mea quidem opinione, nemo rationis compos dixerit: quando ſic ſentientes indicata Synodus exſecrationi ſubjicit. Quod ſi Gregorius Adamum ante transfretionem putabat caducum fuiſſe, qui fit ut ei deinceps mortem luci cujuſdam inſtar acceſſiſſe dicat? ſic e-

Conſil. Carthaginenſis verba.

Exſtat locus in narratione de Chriſti nativitate.

Edit. Pariſ. pag. 96.

A λύσιμα, ἡδονὰς, ἐπιθυμίας, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐφύτευε τιμωρὸς, ἐκ τῆς ἀλόγων ἕλκει μοίρας ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐσχημένον. ἐπειδὴ γὰρ ὁμοιωθῆναι κατεδικάσθη τοῖς ἀνοήτοις κτίνεσι, καὶ γέγονεν, ἐκείθεν ἕξ ἀνάγκης καὶ τὰ πάθη παῦτα παρὸ ἑαυτῶν ἐπεισάσατο. ἐδὲ γὰρ φρονιμώτερος συμπεπλῆσθαι παῦτα τῇ ἀνθρώπῳ, καθὼς ὁ Θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐν τῇ πρὸς Θαλάσσιον ἐλέγχῳ. ἐξ ὧν δὲ τῶν πλειόστης ἐκπέπτωκεν ὑπεροχῆς τῇ ἀλογωτέρῳ μέρει προσφύσεως, ἐν αὐτῇ τῇ τελειότητι πάσχειν ὅλως τὸν ἀρχῆν τὸν ἐκείνου ἀνθρωπον; δίδεασται τῶν ἐκ πολλοῦ, ὅτι πρὸ τῆς παραβάσεως ἀφθαρτίαν φυσικῶς οὐκ ἐπίκειτο πάσει ὁ ἄνθρωπος, ἀπ' ἐν τῆς κατὰ χάριν ἀθανασίας ἐκ ἀμείρων. εἰ δὲ τῦτο, πῶς ἐπαχεῖν; εἰ γὰρ ἐπαχεῖν, καὶ θνητὸς ἂν ἐξ ἀναγκης φύσεως ἦν καὶ φθαρτός. Ἀλλ' ἡμᾶς οὕτω φρονεῖν ἐπὶ τούτοις κωλύει μὲν ἡ ὁ Π ἠληθοφόρων ἀγίων χορός.

Κωλύει δὲ πλέον καὶ ἡ ἐν Καρθαγένη συνᾶσα συνόδος ἐν ἑκατοστῷ ἐνάτῳ κανόνι αὐτῆς τῦτο λέγουσα. Ἐττις λέγει τὸν Ἀδὰμ θνητὸν πλασθῆναι παρὰ Θεοῦ, καὶ μὲ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν ἐλθεῖν εἰς φθορὰν, ἤτω ἀνάθεμα. πῶτη τοι καὶ παράγειν ἐνταῦθα τὸν Θεολόγον Γρηγόριον ἐκ ἀφανὲς ἡμῖν ἐδὲ ὄτιον ἤγηται. εἰ γὰρ καὶ λέγειν ἔοικε τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἄνθρωπον ὑπήγνοον εἶναι τὸ σῶμα, καὶ ἀυράνιον τῇ ψυχῇ, ἁρμόκαιρον ὁμοίως καὶ ἀθάνατον, ὁρᾶτε καὶ νοῦμβον, μέσον μεγέθους, καὶ ταπεινότητος, πνεῦμα καὶ σάρκα τὸν αὐτὸν. τὸ μὲν ἵνα μέγη καὶ δοξάζῃ τὸν δ ἐμπνεύσαντα· τὸ δὲ, ἵνα πάσχῃ, καὶ πάσχον ὑπομιμνήσκηται καὶ παιδεύηται τῇ μεγίστου φιλοτιμούμβος. ἀλλ' οὐχ οὕτω ἐδοκεῖ περὶ τούτου καὶ ἡμῖν. ὅτι μηδὲ τὰ Θεία παῦτα ῥητὰ τοῦ προφήτου χάριν ἀνθρώπου πλήσθαι νομίζομεν. πῶς γὰρ, εἴγε καὶ μᾶλλον αὐτὰ τὰ Θεολόγου λόγου τῆς ἀληθοῦς κατὰ λέξιν οὔσης κινδυνεύομεν, ὑπὲρ ἐδ φθόγγῳ τῷ ἠθελόβου Σάτανος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ ὑφείλει ἐξ ἧς τὰς ἁπάσης τὸν ἀνθρωπον, ἐξ τῦτο τῇ ἡμετέρᾳ πάθει Θεὸς γινόμενος ἄνθρωπος. ἀλλὰ ἁρμοίχρων ἐνταῦθα παρακαλῶ. εἰ γὰρ ὑφείλε τὸν ἄνθρωπον, ὡς ὁ Θεολόγος φησί, ἐξ τῆς ἁπάσης ὁ Σάτανος, φαίνεται πάντως ὅτι ἀφ' τῆς ἁπάσης ἀθάνατον ἔχρι κατὰ τὸ σῶμα τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς ὡς ἄνθρ. Εἰ δὲ τῦτο, πῶς ἤλγεν; ἵνα πάσχῃ, καὶ πάσχον ὑπομιμνήσκηται καὶ παιδεύηται; τὸ γὰρ ἀθάνατον οἷμ δύνειτ ἔρεπε πάσχειν οὐ πόρρω. καὶ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; εἴγε καὶ πάσχειν ὑπέκυπτεν ἀφ' τῆς ἁμαρτίας ὁ ἀνθρωπος, καὶ ῥύσιος ἦν ἀσάγκης ἐδὲ ἀσάλευτος. εἰ δὲ ῥύσιος ἐκείνος, ἀδῆλον ὅτι καὶ θνητός. οἱ δὲ θνητὸς ἀπ' ἀρχῆς ἦν, ἐ διὰ παρακοῆς λοιπὸν ἦ, τε φθορὰ καὶ ὁ Σάτανος. ἀλλ' ὡς ἂν, ὡς οἶμαι, τῦτο ἔπεισ τις λογισμῷ πύρεος ἂν. πῶς δ', ὅτι καὶ ἀναθήματι τῆς τῦ φρονοῦντας ἡ ἠθελοθεόσα καθυποβάλλει ἀγία συνόδος; ἄλλως τε εἰ ἀφόσκαιρον ἦναι φῶ τῆς παραβάσεως ἦτο τὸν Ἀδὰμ, πῶς αὖτὸ ἐπὶ κέρδει λα-

βεῖν ἔλεγε τὸν Θάνατον ὕστερον; ἵνα δὲ μὴ τὸ κακὸν ἀθάνατον ᾖ, ᾗδε τοῦτό φησι Θανάτῳ τὸν Ἀδὰμ συγχωρηθῆναι πεσεῖν. ἀλλὰ κἀκεῖνό σε προσέχειν ἄξιον φαίνεται δι' ὅτι πρὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος ἀθάνατος ἦν. ὅτοι πῶς ἀθάνατον ἐμιλᾶ μένειν τὸ κακόν, εἰ μὴ γε μὴ ῥᾳδίᾳ ἀπάτῃ ὁ ἀνθρωπος ἀθανασίᾳ συζῆν ἐμιλᾶ, καθὰ δὴ καὶ ὁ φρύτωρ; συγκεχώρηται λοιπὸν ὁ ἀθάνατος, ὡς ἂν ἁμαρτήσας, Θανάτῳ πεσεῖσθαι, ἵνα μὴ ἀθάνατον ᾖ τὸ κακόν. ὃ δὴ καὶ μέρος ὁ Θεόλογος ἐκάλεσεν. ἀλλὰ μὴ διχήρωμεν τοῦτο ἔτι ἔπεσε. εἰ δὲ Θνητὸς ὁ Ἀδὰμ καὶ ἀφ' ἧς παρέβασεν, Θνητὸς δὴ ᾖ μετὰ τὴν παράβασιν, πόθι λοιπὸν ἐδύσατο τὸ Θανάτου τὸ ἐπιπλοον; πόθι δὲ ᾗ τὰς δερματίνους ἡμφιάσατο χιτῶνας; δῆλον ὅτι ἐπὶ τοῖς κοινοῖς τῇ ἀνθρώπων φύσει ἐ λοιπὸν πονουμένοις, τῇ σωμάτι μὲν ἔλεγε φθοίσκεσθαι εἶναι ἀνθρώπου, ἀθάνατον δὲ τῇ ψυχῇ. κᾀ δὲ τοῦτο ᾗ πάσχειν αὐτὸν ἔλεγε χάριν ἀσωμασίας, ᾗ παραδόσιος. ἐπεὶ πῶς ἂν ὑπέπιπτε πάθεσι τὸ σῶμα ἐκεῖνο, τὸ μὴ θνῆσιμον ἐπικαλούμενος; χρὴ τοίνυν ἀπαθὲς γνωσζόμενον. ἀντιλέγειν οὖν ἐπὶ πλοῦτε ἄλογον. εἰ δὲ φθοίσκιμος ἦν ὁ Ἀδὰμ ἀπ' ἀρχῆς, οὐ πρὸ τῆς ἁμαρτίας ὑπῆρχε Θνητός, ὡς ἂν ὁ μέγας Παῦλος ἔλεγεν· δι' ἑνὸς τῆς ἁμαρτίας ὁ Θάνατος. ἰδοὺς δὲ ἐστιν ὅτι πρὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ ἄνθρωπος ἀθάνατος ἦν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἓ πάσαν λοιπὸν σωματικὴν ἀσχῆσιν ὁ τοιοῦτος ὑπέμενε; Ὡς εἶναι δῆλον ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ βρώσιμος μὲ-Θνῆς ἐγένετο ἦν ὁ ἀνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς. εἰ δὲ καὶ τοῦτο πάντως δεῖ ἐκ τοῦ παραδείσου φυτῶν ἑδίσιν ἐπέτρεφε τῷ Ἀδὰμ ὁ Θεός· ἀλλ' οὐμβουλὴ ἐκεῖνε ᾖ βρώσις ἦν αἰδανὴ ᾗ ῥᾳδιά. ᾗ τοῦτο φοιῶν ὁ λόγος ἀεμβλιότερον δείξει σοι. ἐ δὲ, ὡς ὁ μέγας φησὶ πρὸς Ἀντίοχον Ἀθανάσιος, ἀφθαρτὰ εἶσι τὰ τοῦ παραδείσου φυτὰ, ᾗ πῶς ὁδόντι ἐτέμοντο πῶς ἐβιβρώσκοντο; ἢ δὲ ἀφθαρτον ἦτε τεμνεῖσθαι πέφυκεν, οὔτε βιβρώσκεσθαι. ἢ φθαρτὰ ἐν τοῦ παραδείσου, καθὰ τινες ὑποπτεύουσι, ᾗ πῶς αὐτὰ φορᾶ ὁ Ἀδὰμ ὑπολοῖτ; δύνοιτο ἐπὶ τοῖς ἀπόκρισιν. ᾗ δὲ τὸ φρονοῦν αὐτῷ τιμιώτατε σῶμα διαπνέοντα ἦν, ἅτε φθορᾶ ᾗ ῥύσει ὑποκείμενον, καὶ πεσεῖν ἐξ ἀνάγκης ἦν. ᾗ ἀδιάπνοον ἦμεν, ὡς ἀρέσκον ὑπάρχον καὶ ἀφθαρτον. ᾗ τί τὸ καταγελᾶν αὐτὸ αἰδεῖσ ἀπτεῖται βρώσεως; ἀλλ' ἐχρῆν ἄν τι ἓ λέγειν

Ora loquitur vermiculo.

ᾗ μὴ τοῖς ἐνδον πρακτέοσι μωμεμένοις, ᾗ ἀλλὰ τὰ δικημένοις ἐπιμελεσθητος ὑπέκοης σᾶς. ἀνοσς δικηρίοις δὲ μᾶλλον ἄμπι, ᾗ οὐδὲν ἦκε, καὶ δικηρεσθ., κεῖθα δὲ φρόλογον ᾗ ἐμοὶς ἐποιεσωμεν· πολλὰ γὰρ πεισιτε ᾗ φρομῶν ᾗ ἀπέγνωμεν, ᾗ ἐμπεσὰ τῇ μυδῶν ἐπεξαιμεν. ἐξε ᾗ μᾶλλον ἐτέρα σοῦ, ἐτέρων ᾗ ἀγία πολλάκις

Glossæ Annal.

nim loquitur? Ne malum perpetuum foret, Adamo Deus concessit, ut per mortem extingueretur. Quæ ipsa quoque verba considerari attentius merentur. Nam ex eis apparet, fuisse hominem ante peccatum immortalem. Qui enim malum perpetuum futurum erat, ἢ bono post deceptionem non eodem modo, quo prius, vigenti erat in immortalitate: ἢ itaque permittitur immortalis, ceu jam ante diximus, ut per mortem interiret, ne malum perpetuum foret: quod ipsum Gregorius etiam lucrum appellavit. Nolim vero te hac disputatione perturbari. Nam si Adamus eam ante transgressionem, quam poſt eam mortalis erat: quando tandem ſupplicio mortis eſt adfectus? quando pelliceas illas tunicas induit? Quapropter intelligi non obſcure poteſt, Gregorium de communi hominum natura differentem, dixiſſe hominem corpore caducum, animo immortalem eſſe. Nam eo reſpiciens, ait ipſum pari communeſactionis caſſigationiſque cauſſa. Cæterooqui vero qui paſſionibus obnoxium eſſe corpus illud potuiſſet, quod tegumento veſtitoque nullo indigebat? hoc ipſo nobis argumentum ſuppeditante, quod paſſionum expers fuerit. Itaque non convenit hac in parte quemquam nobis diutius adverſari. Si enim caduus fuiſſet ab initio, ſi ante peccatum mortalis: non eximius ille Paulus mortem eſſe peccati ſtipendium dixiſſet: quibus verbis ſignificavit, hominem ante peccatum iuiſſe immortalem. Quod ſi verum eſſe concedimus, ſequitur omnium corporeis neceſſitatibus ſuperiorem exſtitiſſe.

De quo porro cæſſigitur, hominem ab initio ejbum ſenſilem non deguiſſe. Quamquam enim Deus Adamo poteſtatem in paradiſi quaſlibet arbores largitus eſt: non tamen inde ſequitur, eſum iſtic ſenſilem ac fluxum fuiſſe, quemadmodum nihil clarius indicabitur, ubi nonnihil progreſſa fuerit oratio. Nam uti magnus ille Athanaſius ad Antiochum diſſerit, vel interitus expertes, putari debent arborum paradiſi fructus: de quo pacto dentibus ſecabantur? qui comedebantur? quum res interitus expers neque dividi, neque comedi poſſit: vel interitui obnoxii, quemadmodum nonnulli exiſtimant: & qui Adamus eos pro nutrimento uſurpabat? Ad hæc nobis reſponderint. Quippe corpus illud, quod tunc habebat, vel erat perſpirabile, tamquam interitui ac fluxioni ſubjectum, ideoque neceſſario evaſurebat: vel non perſpirabile manebat, tamquam fluxionis & interitus expers. quo conceſſo, quænam urgebat ipſum neceſſitas, ut cibum ſenſilem ſumeret? Enimvero nihil hoc habuiſſe ſunt, quod dicant. (Potius exiſtimandum, hominem ad imaginem Dei conditum ſupra corporeas neceſſitates ampes poſitum fuiſſe, quemadmodum Chryſoſtomus loquitur. Nam famos, ſitis, fatigatio, tonnue, dolor, ingeritus, ſicus & antea monuimus, poſt tranſgreſſionem hominum vitam occupavere.)

Quamobrem hæc tibi pruſenter conſideranda ſunt, nec hinc inde congeſtis, & quævis exponentibus, aures citra judicium adhibendæ: ſed potius ea, velut aſpernanda prorſus nihilo ducenda rejicies, quemadmodum & nos paulo ante fecimus. Nam hujuſmodi complura reperta lectaque a nobis inter fabulas reculimus. (quamobrem iſtuc? quod a recta doctrina patrum ſententia procul ea recedere judicaremus. Quare noli cibum in paradiſo fluxum exiſtima-

Athanaſius ſic ait.

Cibus hominis ante lapſum qualis fuerit.

re, nec ſcripſis adeo jejunis animum adverte) quando litteræ ſacræ ſæpius alia per alia declarant atque docent. Ejus generis ſunt hæ voces: Formavit hominem Deus, ſumpto de terra pulvere. Item illa: Adflavit in faciem ejus ſpiritum vitalem. Et hæc: Inambulabat a meridie Deus in paradiſo. Nam litteræ proſtus Deo corporis experti non conveniunt, quæ tamen ita litteræ ſacræ, imbecilliori noſtræ ſemet accommodantes, proferuntur. Niſi enim hoc demus, abſurda multa conſequentur. Nimirum os Deo tribuemus, & manus, & pedes, aliaque talia. Nam ſi manibus carebat, qui fingebat hominem? ſi ore carebat, qui adflabat in faciem ejus? ſi pedibus carebat, cur ajunt litteræ ſacræ in paradiſo eum a meridie inambulaſſe? At Edit. Patiſ. pag. 98. enim hæc omnino locum non habent. Nam ſacrorum ille patrum cœtus ſupervenit, qui hujuſmodi dicta enarraret, noſque doceret, quo illa pacto fint accipienda: ne pro arbitrio lubricque noſtro oberrantes, per præcipitia collaberemur, ac procul a via recta deflecteremus.

Sic ergo de arbore cognitionis exiſtimare te par eſt, licet opinionum diverſitas quædam inciſat. Divinus quidem ille vir, Iſidorus Peluſiotes, ita de hac re diſſerit. Iſidorus Peluſ. epiſt. Chriſtus ſicum exſecerator, ut Judæis oſtenderet, ſe etiam adhuc ſuppliciis poſſe. Subeſt autem huic rei quædam arcana ratio, quam a ſenibus ſapientiſſimis accepimus: nimirum illud tranſgreſſionis lignum fuiſſe, cujus ſolius tranſgreſſores pro tegumento uterebantur. Hoc lignum benigna quadam ex adfectione Chriſtus exſecrabatur, ne videlicet amplius fructum, qui foret delicti cauſa, ferret. Joannes autem Damaſcenus, rerum ille divinarum peritiſſimus, cibum paradiſi vocat agnitionem divinam. Largitur enim Deus quidem Adamo poteſtatem in omnes paradiſi arbores: verum non cibi cauſſa, ſed uti hoc modo ad ipſum opificem dederetur. Quippe de magnitudine ac Damaſcenus. venuſtate creaturarum, ut Sapientis ait, ſpecies eorum agnoſci conſuevit. Ac vide mihi obſecro, qui divinus hic Joannes dicta de paradiſo accipiat, & quid de iis tradat. Ajunt ſacræ litteræ: omnibus paradiſi arboribus veſceris. Per omnia creata ſcilicet ad me opificem conſcendens, unicumque de omnibus fructum percipies, ninirum me, qui reapſe vita ſum. Omnia tibi vitæ fructum proferant, adeoque quod exiſtis nihil eſſe putabis aliud, quam mei fruitionem. Atque hæc illi tradiderunt. Sap. 13. 5.

Gregorius Nyſſenus. Nyſſeni autem Gregorii legantur hæc ipſa verba. Lignum illud, de quo ne veſcerentur interdictum erat, nec ſicum fuiſſe, quod quidam volunt, nec aliam fructiferam arborem perſuaſi ſumus. Quamquam enim ſpectator ille Dei Moſes de ſenſili cibo hoc loqui videtur, ego tamen dum ſacras litteras audio, non tantum corporeum quamdam eſcam agnoſco: ſed etiam nutrimentum aliud eſſe ſcio: cujus fruitio ſolam ad animum pertinet. Horatius enim hiſce verbis eſurientes Sapientia: Veſcimini meo pane, vinumque bibite, quod vobis miſcui. Quinetiam Dominus: Saimaricanorum fabiſcem indicant: Cibum, inquit, habeo quo veſcar, vobis haud cognitum. Item alibi: Qui ſitit, ad me veniat ac bibat. Quamobrem confitioni Edonis (quæ vox deliciis denotat) conveniens quidam ſuctus accommodandus eſt, qua pacto hominem non dubiremus: nequaquam vero cogitandum, in paradiſi vita fuiſſe nutrimentum aliquod tranſitorium, quodque per vices ingereretur. Eodem modo divi- Prov. 9. 5. Jo. 4. 32. Jo. 7. 37. pag. 99.

A διδάσκει γραφή. ὁπόσον δὲ ἡ τῆ ὄπλασει τὸν ἄνθρωπον ὁ Θεὸς χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. ἢ τὸ ἐμφυσῆσαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῦ πνοὴν ζωῆς. ἢ τὸ περιπατεῖν ὁ Θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ ἢ τὰ τοιαῦτα. πάντα μὲν ἀνάγκαια τῇ ἀσωμάτῳ πάντως Θεῷ λέγειν δι' ὅμοιας ἢ ἀναγκαία ταῦτα γράφη ταῖς ἡμῶν ἀδυνασίας συγκαταβαίνοντα. ἡ δὲ εἰ μὴ τῦτο διανοῖμεν, πολλὰ ἡμῖν ἐπακολυθήσει τὰ ἄτοπα. σῶμα γὰρ αὖτῷ περιθήσομεν, χεῖρας τε ἢ πόδας, ἢ ὅσα τοιαῦτα. τίς γὰρ ἐι μὴ χεῖρας ἔχει, πῶς ἐπλασεν ὁ ἄνθρωπος; εἰ μὴ σῶμα εἶχεν, πῶς ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῦ; εἰ μὴ πόδας εἶχε, πῶς ἡ γραφὴ λέγει, περιπατεῖν αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ ἡμέρᾳ τῇ δειλινῇ; Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν, μείζων ἐφέστηκε τῶν ἁγίων πατέρων χορὸς ἐπιδεὴς τὰ τοιαῦτα θεία ῥήτα, ἢ διδάξας ἡμᾶς, ὅπως ἐκλαμβάνειν αὐτὰ χρή, ἢ μὴ τῇ οἰκείᾳ θελήματι παρεισρυήσας ἀλλοθά τι κῇ κρημνῶν, κῇ ἐ ἀβύσσας πόρρω πε φιρόμενα.

Οὕτω μὲν ὁ περὶ τῦ ξύλε ἐκείνε, τῦ ξύλε ἐιδολότε ἢ γνώσεως, διατριβαί σε ἄξιον. ἔτι ἢ ἑβραιόλογον ἐπὶ τύτοις τινα παρεμπίπτουσαν ζοφῶδη αὐτικα ἢ ὁ Θεόπατος Ισίδωρος ὁ Πηλουσιώτης ἀπὸς ἀζρπτει περὶ τῶν δηζίων. Καπαράτει μὲν ὁ συκῆν ὁ Χερσὸς, ἵνα δείξῃ τὰς Ἰυδαίους ὅτι ὁ κολοβὸς διώμαται· ἅμα δὲ τὰς πίνῃ ἢ ἀσφρήτε συμπλοκὰς λόγε, παραγεγράπται σοφὸς εἰς ἡμᾶς ἑβραϊσμός, ὅτε τὸ ξύλον ἐ παραβάσεως τῦτο ἦν, ἢ ἀπὸ τύτε φιλίας εἰ παραβάσεις εἰς σκιᾶλιν ἐχώρησατο. ἢ καπρᾶται παρὰ Χερσὸν φίλων Θρώπος, μικὸν ἐπιγνὼν καρπὸν αὖτον σάμαγτιας. Ὁ ἢ τὸ Θεῖα σοφὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς βρωσιν ἐπὶ παραδείσῳ ἢ Θεῖα εἶπε τὰ γνωστα. δι' ὅτε δὲ ὁ Θεὸς τῇ Ἀδὰμ ἐξυσίαν πάντων ἔδωκε τῇ παραδείσῳ φυτῶν, πλὴν ὠ βρώσεως ἑνὸς, ἀλλ' ἵνα πρὸς αὐτὸ ἔντελῶς ἀποβλέπῃ, μᾶλλον ἢ ἐπιπλέον ἀπὸ μεγάλης ἢ ἀμαθοῦς τὰ κτισμάτων, ὡς πυρηνὸ ζοφερᾶν, ὁ δημιεργὸς συνῆψεν ἐπιγνωσικὸν ἐαυτῷ. ὥρα τοίνυν ἐκλαμβάνειν περὶ παραδείσε ὁ θεὸς ὅτος Ἰωάννης, ἢ τι φησὶν ἐν αὐτοῖς· ἀπὸ παντὸς ξύλου ἢ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῇ. ἀπὸ πάντων, λέγει, ἢ κτισμάτων ἐν ὑμῖν ἢ ποιηθέν ἀναβιβάζεται, ἢ ἐκ καρπὸν ἐκ πάντων κάρπωσιν, ἐμὲ ἢ ἔντος ζωῆς. πάντα σοι ζωῆς παρυφαίνεται, ἕ εἶναί μοι θέλειν ποιῆ ἢ σκιεις ὑπάρξεως συγκρίνει. ὡ ὅτε μὲν ἄτως.

Ὁ ἢ Θεόπατος Γρηγόριος ὁ Νύσσης ὅπω καὶ βρῶμα ἀπέφασε. ὅτι τὸ ἀπηγορευμένον κέλευσε τῇ βρώσεως ζύλου ἀφ' ἑαυτῦ, ὡς τινές φασιν, ὥτι τὸ ἀκρεῖον ἀνθρώπε ἔτερον εἶναι πεπόημθαι. εἰ ἢ ὁ περὶ βρώσεως αἰδοῦ ἔσται ἃ δοκεῖ λέγειν ὁ Θεόπατος Μωσῆς, ἀλλ' ὁγῶ, φησί, διάγειασκευωρημένος, ὑμόνον σωματικὸν ἐπ' ἐμαι βρωσιν, ἀλλὰ τινα ἄγιον καὶ θεοφόρον, ὡς πολλοὺς ἐπ' μόλις ψυχὴν διαβαίνει. φάγετε γὰρ ἢ ἐμὸν ἄρτον, ἢ σοφία τοῖς πεινῶσι παρακέλευται, ἔ πῖτε εἶνον ὃν κεκέρασα ὑμῖν. Ἀλλὰ ἢ ὁ Κύριος ἢ Σωτὴρ ὑπεμφαίνων σωτηρίαν ἐλεγε· βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ὑμεῖς ὐκ οἴδατε. ἢ ἀλλαχοῦ ὁ ἀνὴρ ἐρχίθω φησὶ μὴ ὁ πίνων· εἰ σὺ ἢ φυτείας τῆς ἐν Ἐδὲμ ἐκ γεγρὰ δὲ ὁ Ἔδεμ τρυφὴν σημαίνεται.) ἔξω τινα παρὰ ἐπόησεν ἀφθαρσίαν, ἢ ἔφεβεν ἢ πῶν, μὴ ἀμφιβάλλειν τὸν ἄνθρωπον· ἢ μὴ πάντως τὴν παράδεισον· ἢ ἐπ' ἐμοῦ πολλὴν προφὴ ἐπὶ τῆς τῦ παραδείσε διαγωγῆς ἔσεσθε· ὥσπε

μὲν ὧν ἡ Θεόπεμπτος Ἀναξάνους κοσμὸν εἶναι βούλεται, τὸ ἔξωθεν ἀνελεῖν, ἡ μὴν καὶ ἄνθρωπον τὸ σαρκικὸν. οἱ δὲ πνευματικὸν ὑπόμενον βρῶσιν τοῦ θείου ῥήματος, ἢ σαρκικῆς ἀπέχοντα καὶ πάσης κακοηθείας μένοι, κοσμὸς δ' ἂν μικρὸς πάσης ἢ ψυχῆς αὐτίκα ἀγγέλου Σατανᾶ.

Οὕτω μὲν δὴ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τὸ φυτὸν ἐκεῖνο, τὸ ξύλον ἀνάπτοντας γνώσεως, θεωρᾶσαι εἶναι ἔφησεν, πάντες γνῶσιν πλουτέραν τινὰ, ἢ ὑπιβάσεως ἀκριβοῦς τοῖς γε λιχνεύουσι ἢ ἐφιεῖσι. φράσεις ἄλλα. διδάσκεται δὲ ἐκ τούτων, ὅτι βρώσεως αἰδανὰς ἐν τῇ παραδείσῳ ἦν ἐλευθέρα ὁ Ἀδάμ. ἀθάνατος δὲ ὑπὸ Θεοῦ παραχθείς, καὶ ἀθάνατος ἐσόμενος. ᾗ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; ἐπὶ καθ' ὁμοιότητα Ἀγγέλων ἐν τῇ ἀπαθείᾳ ἔσεσθαι ὁ ἄνθρωπος· ᾗ ἴσοσθαι δὲ φησὶ πάντες ὡς Ἀγγέλοι Θεοῦ. ἢ δὴ καὶ ἀναξάνους χάριν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν κατὰ γε τὰς θείους πατέρας, ἢ ὡρὰς τὸ ἀρχαῖον τῇ πνεύματος ἀποκατάστασις. ἀδύνατον πάντως ὅτε ὡρᾶ τῆς παραβάσεως ἰσάγγελον εἶχε ἢ ζωὴν ὁ Ἀδάμ, μήτε βρώσει, μήτε πόσει, καθάπερ ἐφρύαττε, χρώμενος. ὅτι μηδὲ παρὰ τοῖς Ἀγγέλοις αὐτοῖς νοοῦντί τι πνεῦμα ἐστι. μὴ τοίνυν ἐν παραδείσῳ τὸν ἄνθρωπον αἰδέσιμος ἐμφορεῖσθαι νόμιζε βρώσεως, ὅτι μηδὲ χρείαν εἶχε παύσης ἐκείνης ἕξεως γε τῆν αὐτῷ πλουτίσαντα προσόσεως ἀπαθείας. ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ἀμφιβαλλόντων ἐκ ὑμετέρων, ἐπειδὴ ᾗ τὰ φυσικὰ πάντα πάθη, πεῖνα λέγω ἔ. δίψα, κόπος, ὕπνος, ὀδυνὴ, λύπη, ᾗ τὰ λοιπὰ, μεταῤῥυθμιζόμενα ἐπὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐσιτιλθόσαν, ὡς ὁ λόγος ἐμὲ φθάσας ἐγνώμευσε, φαίνεται πάντως ὅτι φθορᾶς ἡμαρτίας ὁ ἄνθρωπος ὢν εἶχε τὸ καταγαγεῖν αὐτὸν αἰδανῆς ἀπαθείας βρώσεως. ᾗ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; εἰ γὰ προῆς ἰῶν ἐκείνῃς ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς, ὡς τινες ὑπειλήφασι, καὶ πτεῦν ἂν οὐ ἀπάγκης ἰῶν, καὶ μεγὰν, καὶ κοιμώμενος. εἰ δὲ πάντες ἐκείνος ἰῶν, ἔθελον πάντες ὅτι ὄνπερ ἰῶν ἀπ' ἀρχῆς καὶ φθαρτὸς. ἀδιάπαυστον δὲ ἀφθαρτον ἀθμένων, ὡς ὁ Δαμασκηνὸς ἰωάννης φησὶ, τὸν αἰθανὰς βρώσεως ἐν μετωχῇ γεύμενον. ἀλλ' ἄφες αὐτὸς, ἢ ἀναγκαιομμένη σὰ σωφρὸς ὑπὸ πνεῦ τῶν φησὶν ἀνθρώπων φησὶν ὑδαρεῖ συγχωρεῖ· διέξει δὲ ὅτι ὃ ὑπὸ κατὰ λέξιν. ὄντες λέγει ἢ Ἀδὰμ ὑφαντὸν πλαθῆναι παρὰ Θεοῦ, ἢ μὴ ῥεπὲ ἢ ἁμαρτίας ἰλθεῖν εἰς φθορὰν, ὑπὸ ἀπαθμα. ὁ πνεῦ μὲν τῶν ὅλων ἔτως.

Φυτὸν ἐστι δὲ ὄμως ἐν παραδείσῳ καὶ τοιοῦτο φυτὸν, ἀφ' ᾧ κεκόνται μὴ φαγεῖν ὁ Ἀδάμ. τίνος ἕνεκεν; ὡς ἐσνεῖδεν ὑπογνώσεων τὸν ποσοῦτον ἀγαθὸν παρογάγα, ᾗ ὡς ὑπὸ διασπιλῶ αὐτὸς ἔσε, καθὰ φησὶν ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς, ᾗ μὴ τοιοῦτον πάθοι τὸ ζῶνοιας, ὑπόσον ὑπαθεν ὁ νεῶν ἐωσφόρος, ᾗ δοξάσας αὐτῷ λαμπρότητα μὴ διωνθεὶς ὑσγκεῖν. ἀλλὰ ᾗ τίνα τὰ μετὰ ταῦτα; παραβαίνει τὴν ὑπολὴν, ἅπτεται τὰ φυτὰ, γυμνοῦται τὴμιτάπτα, φθορᾶς πκεπίπτει, τὸ παράδεισα ἐκβάλλεται, γίνωσκει ἢ Εἶαν, γεωῤῥ τρεῖς ὑιὰς, τὸν Κάϊν, τὸν Ἄβελ, ᾗ τὸν Σήθ.

Πρόηκα δὲ ἀγαπτικὸ, μὴ συμπαρῴξω τοῖς ὑπολίγωσι. ὅτιπερ γὰρ ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ἢ ἔπολλὰ τὰ παραβαίνοντα, ᾗ τὸ παραδείσου τὴμιπάπτα ἐκπίπτοντα, νῦ ὅλπτοτε παρίγαγεν αὐτὸν; ἢ γὰρ ἴδει μὴ παραγαγεῖν αὐτὸν, ἢ παραχθέντα κωλύσαι τῆς ἀπηνορθ-

A nus vie Anaſtaſius cibum illum vult intelle- *Anaſtaſius.*
ûtem fuiſſe, non ſenſilem atque carnalem.
Nam ſi cibum ejuſmodi literæ ſacræ deſi-
gnarent, etiam carnaliter primi homines
illo deguſtato mortem obiiſſent. At vero
mentis ratione quum deliquerint, idcirco
mox animæ mortem oppetunt.

Eodem modo Gregor. etiam Theologus *Gregorius Na-*
arborem illam, ſcientiæ videlicet lignum *zianzenus.*
contemplationem ait eſſe, hoc eſt, perfectio-
rem quamdam cognitionem, ad quam con-
tendere velle non tutum eſt iis, quorum in-
piditas plus æquo eſt avida. Igitur animad-
vertas, eſſe probatum compluribus auctori-
tate, non eguiſſe Adamum in paradiſo cibo
quodam ſenſili. Quippe quum immortalis a
B Deo conditus eſſet, rei nullius indigebat.
Et quid hæc ego prolixius tradio? Siad An- *Matth. 22. to-*
gelorum ſimilitudinem in reſurrectione vi- *lo.*
cturus eſt homo, quemadmodum perſeve-
rum legimus: Erunt omnes tamquam An-
geli Dei: & vero ſi reſurrectionis benefi-
cium de ſententia divinorum patrum nihil
eſt aliud, quam lapſorum ad conditionem
priſtinam reſtitutio: intelligi perſpicue pot-
teſt Adamum ante tranſgreſſionem vitam
angelicæ parem egiſſe, nec cibo nec pota
C ceu diximus, uſum, quando quid ejuſmodi
nec in Angelis locum habet. Quapropter
exiſtimare noli, hominem in paradiſo ſenſi-
li nutrimento le ſatiaſſe, quando quidem
illic eo non indigebat propterea, quod om-
nis tum adfectionis eſſet expers. Eninvero
neminem hac in parte ambigere conve-
nietiam. Nam quam adfectiones illæ naturales,
fames inquam, & ſitis, & fatigatio, & ſom-
nus, & dolor, & mœror, & cæteræ, poſt
tranſgreſſionem primum vitam humanam
invaſerint, ut ſuperiori oratione docuimus
paret omnino, ante peccatum hominem
caniſſe nihil habuiſſe, quæ ipſum ad ſumen-
dum ſenſilem quemdam cibum cogeret.
Quid poſtea indicatione opus eſt? Si ho-
mo ab initio nutrimenti egebat, de quo-
rundam opinione: nimirum neceſſario ſe-
quitur, etiam ipſum eſuriſſe, frigus peru-
liſſe, dormiſſe. Si talis erat, manifeſtum eſt
etiam ab initio fuiſſe mortalem & interitui
obnoxium. Nequit enim fieri, quemadmo- *Jo. Damaſce-*
dum Joannes Damaſcenus ait, ut expers in- *nus.*
teritus maneat, qui cibo ſenſili fruitur. Mit-
to igitur illos facies, quando ſuperius in-
dicata Synodus ita nos de homine ſentire
non patitur, cujus hæc expreſſa verba ſunt:
Si quis dicit, Adamum a Deo conditum eſſe
mortalem, ac eum poſt peccatum prolapſum
eſſe in interitum exſecrabilis eſto. Ac de his
quidem in hunc modum diſputatum eſto.

Cæterum nihilominus ſevic ejuſmodi ar- *Edit. Pariſ.*
borem Deus in paradiſo, de qua vefci Ada- *pag. 100.*
mum vetuit. Quamobrem iſtuc? ut hinc can-
torum bonorum ſuppeditatorem agnoſceret,
ſeque Domino ſubjectum ſciret, (ſubet e-
nim cum Chryſoſtomo loqui) neu quid ei *Chryſoſtomus.*
tale accideret, cujuſmodi lapſo Lucife-
ro afuerit, qui conceſſum ſibi gloriam
ac ſplendorem ferre non potuit. At enim
D quid fecundum hæc factum? Mandatum *Lapſus homi-*
tranſgreditur Adamus, ex arbore decer- *nis.*
pit, illico nudus efficitur, interitui ſit ob-
noxius, paradiſo ejicitur, cum Eva cubat,
tres filios gignit, Cainum, Abelum, So-
thum.

Atque hæc mihi prudenter animum ad-
vertito, dilecte fili, neve tranſverſum agi
te ab iis patitor, qui hujuſmodi proferunt:
Si norat Deus Adamum mandato non pa-
rieturum, ideoque paradiſo ejiciendum,
quamobrem ipſum condidit? Etenim vel
eum condere non debebat, vel prohibere,

ne conditus cibum illum vetitum attingeret. Has opiniones qui sequuntur, missos facio, ac Gregorio potius Nyssæ præstiti fidem adhibeo, cujus hæc verba sunt: Deus ille, qui omnia novit, haud ignorabat, o bono exorbitaturum hominem: neque tamen hoc inspedivit. Quemadmodum enim exorbitationem præspiebat, sic & revocationem ejus ad bonum cogitam habebat. Quid ergo? præstabatne prorsus naturam nostram in ortum non producere, quando norat hominem Deus a bono aberraturum: an condium & in morbum prolapsuru rursus ad primam gratiam per pœnitentiam revocare? Præferendum omnino hoc alterum, præsertim quum consset, Deum voluisse suæ bonitatis caussa genus humanum in ortum producere, quamvis in confessio sit, eum quoque deflexionem hominis a cursu recto prævidisse. Quod si hanc ob caussam hominem condidit, sequitur de Joannis Damasceni sententia, bonitatem divinam a pravitate nostra victam esse. Quippe Deus omnia, quæ facit, bona facit: quum nostrum quilibet arbitratu & electione propria vel ad bonum, vel ad malum delectat. Quamquam enim Dominus dicat, Præstabat illi homini, non esse natum: non tamen hoc ita profere, quasi proprium opificium vituperet: sed indicare vult eam vitiositatem, quæ opificio divino detectops ipsiusmet voluntate accessit. Quippe in hoc homine propriæ voluntatis nequitia fecerat, ut ei beneficium opificis non prodesset.

Matth. 26, 24.

Licet id etiam in nostris rebus conspicere, ac (si liquidem lubebit) animum exempio, quod indicabimus, advertito. Fac esse regem quemdam, qui aliquem e subditis beneficentia singulari conhonestare velit: magistratum ei maximum tradat. Ille mox ad præfecturæ suæ sublimitatem respieiendo, quum ejus molem sustinere nequeat, apud scemetipsum animo efferri, quicve vivere non posse: majora se cogitatione concipere, tyrannidem usurpare, ad defectionem progredi. Quid secundum hæc? rex indignari, rem non parum molestæ ferre, iocum ipse dicere: Quid hoc? tane homo ingratus gloriam, quam a nobis est consequtus, cum infamia commutavit? Simul eo præditus est animo, ut immemorem beneficii perdere nolit: neque tamen usurpationem tyrannidis omoino negligere possit. Quapropter defertorem suam in potestatem redigit, dignitate spoliat, pœnis gravibus subjicit. Nonnumquam & vitam ei adimit. Ejusmodi homini expediat, magistratum potius a rege non accepisse: quam insania propria talibus se malis & periculis exponere.

C. Nyssæni locus.

Ex emplum illustre.

Edit. Paris. pag. 101.

Fac igitur consideratæ agas, dilecte filii, nec abripi te cum illis patere, qui consilia divina curiose perscrutari conantur. Nam Dei beneficentia nequaquam mala nobis consiliat, sed omnino secundis nostra, spontaneaque ad virtium inclinatio. Nec conveniebat Deum hominem impedire, quum vesci de arbore conabatur. Cur enim id faceret, qui hominem libertate voluntatis præditum creaverat? Quippe si retrahere deereverat hominem, quamprimum cerneret eum de via recta deflectere: quanam re vis rationis inditæ homini declarare se potuisset? qua item libera voluntatis facultas? præsertim quum naturæ brutæ sit, ac ratione carentis, præter animi voluntatem hue & illuc circumduci & transferri. Confimiliter si homo fuisset impeditus, quominus delinqueret: quis virtuti locus fuis-

A μένης ἐκείνης βράσεως· ἀρὰς αὐτοὺς, εἰχε τὰ τοιαῦτα φρονοῦσι. πείθου δὲ μᾶλλον τῷ Θεσπίσῃ Γρηγορίῳ τῷ Νύσσης οὗτος λέγοντι· ὅτι μὲν ἐπεφάνησεν τὸ μὴ συμφέρον τῷ ἀνθρώπου οὐκ ἠγνόησεν ὁ τὰ πάντα εἰδὼς Θεός· οὐκ ἐκώλυσε δέ· ἀλλὰ τῷ μὲν παραπτώματι ὑπέστατο, τὴν τῶν ἀναλγήτων αὐτὸ πάλιν τῶν ἀρχῶν τὸ ἀγαθὸν καπνόφατ. τί δῆτα; ἄμεινον ἦν καθόλου μὴ ἀγαγεῖν τῷ φύσιν ἡμῶν εἰς γένεσιν, ἐπειδὴ τὸ κατὰ λόγον ἐξημαρτήτο προϊόντων τῶν ἀνθρώπων, ἢ παραχθέντα τῷ γνοσκόπτα πάλιν πρὸς τὸν ἐξ ἀρχῆς χάριν ἐξ μεταμελίας ἐπαγαλλάσσεσθαι; πάντως τὸ δεύτερον· ἄλλως τε ἐξ τῶν αὐτὸ ἀγαθότητα παραγεγὼν ὁ Θεὸς ἠθέλησε τὸ ἀνθρώπινον. Ὁμολογεμένως δὲ προεῖδε, ᾧ τὴν γνησομένην αὐτὸ παρεκτροπήν· εἰπερ οὖν οὐ παρεκτρεπτὸν, οὕτως ἐξ λοιπὸν ἡμῶν, ὡς ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης φησί, τὴν ἀγαθότητα τῷ Θεοῦ· πάντα μὲν οὖν καλὰ ποιεῖ ὁ Θεός, ὅσα δὴ καὶ ποιεῖ· ἕκαστος δὲ ἡμῶν ἐξ οἰκείας αἱρετιζόμενος ἐκκλίνει ἀφ' ὧν τὰ καλὸν ἢ τὸ κακόν· εἰ γὰρ καὶ σωτήρια τῷ ἀνθρώπῳ εἰ τὸ ἐγκαταδῆν, φησὶν ὁ Κύριος, ἀλλ' οὐ τῶν οἰκείαν δημιουργίαν κακῶν ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸν ἐξ οἰκείας αἱροιμένους ἐπιγνομένην τῇ κτίσματι αὐτὰ κακίαν. ἢ γὰρ τῆς οἰκείας γνώμης βαθμίδα ἀρχηγὸν αὐτῷ τὸν τοῦ δημιουργὸν διφρασίαν ἐποίησε.

B

Ὥσπερ οὖν καὶ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ἔστι ἰδεῖν. Καὶ ἀρόμενος, εἰ βούλοι, τοῖς λογομένοις. διάγνωσαι βέλων ὁ βασιλεὺς τῷ ἀπὸ χειρὸς τινα, μείζονι αὐτῷ ἐγχειρίζει ἀρχῇ. καὶ ὃς αὐτίκα φῶς τὸ ὕψος πτῶσιν τῆς ἀρχῆς... καὶ μὴ δυνάμενος ἐυσχεῖν, ἐπαίρεται καθ' ἑαυτὸν, ὑφηχῇ καθίσαι μὲ ἀνέχεται. φαντάζεται τὰ ὑπὲρ αὐτὸν, τυραννίδι πλέγεται. καὶ εἰς ἀποστασίαν χωρεῖ. τί τὰ τοῦ τοιούτους; ἀχθέται ὁ βασιλεὺς ὡ μικρὰς ἐπὶ τῷ φαλμένῳ, διχραίνει. τί τοῦτο; λέγει πῶς ὁ ἀχάριστος τὴν ἐπιδοθεῖσαν αὐτῷ δόξαν εἰς ἀδοξίαν μετέρριψε; καὶ βέλει μὲν μὴ καθελεῖν τὸν ἀγνώμονα, καταφορᾶσαι δὲ ὅμως τῆς τυραννίδος οὐ δυνάμενος, χαλεῖται πὸ ἀποστάτην λοιπὸν, τῆς ἀξίας ἀπογυμνοῖ ᾧ δεμιᾶς ὑποβάλλει ποινάς. ὑείστι δὲ καὶ τῆς παρούσης ὑπέχειν ζωῆς. συντόμῳ λοιπὸν αὐτῷ μὲ δέξαιθαι παρὰ βασιλικῆς ἀρχῆς, ὑπὲρ δὲ ἀνοσίας αὐτὴ τοιαύτα παθεῖν κινδύνους.

C

D

Πρόσεχε ὦν ἀγαπητὲ, ᾧ μὴ συναρπαζῇς τοῖς ἐπιχειρήσει τῆς θείας οἰκονομίας πολυπραγμονεῖς. ἡ γὰρ ἢ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ πρόξενος ἡμῖν γίνεται τῶν δεόντων, ἀλλ' ἡ ῥᾳδυμία πάντως ἡμῶν, καὶ ἡ κατὰ γνώμην ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁρμὴ. ἀλλ' οὐδὲ καλὸν τὸν ἀνθρωπον ἐκωλῦσθαι, ὅτε τὸ φυτὸν ἐπεγεύρει φαγεῖν. πῶς γὰρ, εἴπερ ἀνετέθειτο ἡ; ἢ γὰρ ἀσπάλλων ἐμέλλε τὸν ἀνθρωπον ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατὰ πάντα ὡρα τῆς ἀδοξίας ὁδὸν πόρρω φέρομένου, πῶν λαστὸν ἐθεωρεῖτο τὸ φρονοῦ αὐτῷ λογικὸν· πῶ δὲ τὸ αὐτεξούσιον. οὐ γε τῆς ἀλόγη φύσεως ἐστι τὸ ἀβουλήτως ᾗδε κρμεῖσθαι πεισμελεῖσθαι τε καὶ μεταφέρεσθαι, εἴπερ ἐκωλύετο μὴ ἁμαρτάνειν ὁ ἄνθρωπος ᾗ. ποῦ λοιπὸν ἡ ἀρετὴ; ποῦ δὲ ᾗ

οἱ ἐξ αὐτοῦ διδόμοι σίφανοι; καὶ τί δὲ καὶ ἡ βασιλέως τῆς ὑράνων ἐπαθλον αὐτῇ φρόκειται, εἰγε μὴ σπουδῇ καὶ βίᾳ καὶ ἀγαδῇ προαιρήσει τὰ ἀγαδὰ γένεσθαι μέτοχος; ἐκ ἐθεα καλύπτειν αὐτὸν, ἵνα μὴ τοῖς ἀλόγοις ὁ λογικὸς ἐπαεξόμιος γένηται, ἀτε δὴ μὴ κεκτημένος τὴν χάριν τῆς αὐτεξουσιότητος.

Κατὰ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος οὕτω φησίν. ὁ λέγων, ἵνα τί μὴ κατεσκάλασεν ἀναμαρτήτους ἡμᾶς ὁ Θεός; ὠδὲ ὕτερον ἢ τὴν ἀλογον φύσιν τῆς λογικῆς φρονιμῷ, καὶ τὸν ἀκίνητον καὶ ἀνόρμητον τῆς προαιρετικῆς καὶ ἐμπράκτου. παραχωρήσαι λοιπὸν ὁ Ἀδάμ, ἅπαναι τὸ φυτοῦ, γυμνοῦται, παραχρῆμα παραδέσαυ ἑξόρεσος γίνεται. τί τὸ ἐπὶ τούτοις; οἱ τῆς ψυχῆς αὐτῆ ὀφθαλμοὶ, κάθαθον ὁρᾷ καθαρὰς, αἴσι ἀγαθὸν ἔστι ἢ τῆς ἐντολῆς φυλακὴ, καὶ ὅσον αὖδις κακὸν ἡ πάντις παράβασις. ὠδὲ δὲ τὸ φυτὸν ἐκεῖνο, καθὰ φησιν Ἰώσηπος καὶ Νυμένιος ὁ Ἐμεσήνης ἐπίσκοπος, τοιαύτην εἶχε φύσιν, ὥστε τοῖς ἀσπομένοις αὐτὸ φρόνησιν ἐνίσταν τὸ καλὸν εὐδύναι καὶ πονηρὸν. εἰ δὲ ἔγλον αὐτὸ γνόσεως ἡ ἀγία γραφὴ εἶρ τῇ συμβαινόντων ἀφαγμάτων ἐπιτιθέναι καὶ τὰ σώματα. καὶ ἄκυα τὸ φυτὸν ἐπὶ ταῖς ὁ χρυσορρόμων Ἰωάννης· ἐκ ἠρώμι μέν πην ὑδωρ ἀντλοῦσιας ἐκλῆδη. ἀχ ὅτι τοιαύτην ἔσχε φύσιν, ὥστε τοὺς ἐξ αὐτῆς ἀρωμένους ὡς ἀντλοῦσιας ἀδύνς μιτατρίσθαι. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ, ἢ ὁ αὐτὸς Μωσῆς ἐξ ἐκείνης πιὸν ἀντεῖπεν ἂν τῇ Θεῷ. καθάπερ οὖν ἡ πυγὴ ἐκείνη ἡ παρὰ τὴν αἰκείαν φύσιν, παρὰ δὲ τὴν ἐν αὐτῇ γνωμοῦνλον ἀπόδεσαν τὸ λαοῦ, ὕδωρ ἀντλοῦσιας ἐκλῆδη. ὕπω ἡ τὸ φυτὸν ἐκεῖνο τὸ γνωσὸν καλὸν ἢ πονηρὸν, ἢ γνῶσιν εἶχεν, ἀλλ' ὅτι πᾶς ἁμαρτάνων ὡς γνῶσιν ἔρχεται τὸ εἰδέναι ὅτι καλὸν μὲν τὸ ὑπακούειν, κακὸν δὲ τὸ παραβαίνειν ἔστι. ὅθεν ἡ τοιαύτην ὑποψυμία, ὡς ἐφημῖν, ἐκ ἦν ἐν αὐτῷ συμβεβυκότων ἐρκτὴν ὕστερον.

Τῷ Ἀδάμ δὲ ῥθορᾷ καὶ Θνητότητι περιπεσόντος μὴ τῷ παραβαῖναι, εἶπεν ὁ Θεός· ἰδοὺ γέγονεν Ἀδὰμ ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν. πρόσεχε δὲ. ἀγαπητὲ. ἄλλοι μὲν ἑρμηνεῦς ἐφασαν τινὲς τὸν λόγον εἰπεῖν τὸν Θεόν. Οὐσόπιος δὲ ὅραπε χρὴ ὁ Ἀδὰμ, καὶ ὧν ἀγαθῶν μέτοχος ἦν ἀθλίως ἐξέπεσε, καὶ Θνητὸς ὁ ἀθάνατος γέγονε. ὕπερ δὲ ἀφολαπτικὸς τὸ τοιοῦτον ῥητὸν φῷ τὸ ἰδίωμα τῆς γραφῆς ἐξέλαβον, λέγοντες· ἰδοὺ γέγονε Ἀδὰμ ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν· τουτέστιν, ἐξέπτοτε γένοιται εἷς ἐξ ἡμῶν ἄνθρωπος ὁμοιος τῷ Ἀδάμ. τοῦτο ἀφολαπτικὸς, ὡς ἔφημεν ἔφηται κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς γραφῆς, οἱ τις ἐσαδὲ τὰ μέλλοντα γενέσθαι ὡς ἤδη παρόντα, ἢ καὶ γεγονότα ἐξογράφει· καθὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἁρμιπόρος ἑρμῆνεν ἐξέσκευδε. μήπω καὶ γὰρ αὐτῆς παραχθούσης λέγει, ὅτι ἐποίνσε ἢ ἄνθρωπον. ἄρσεν ἢ ἄλλο ἐποίνσεν αὐτὰς. εἰ ἢ καθ' ὕτερον ἐσιώπα ὁ Θεόπαπος Ἀνασάσιος τὸ τοιοῦτον ἐσώπα Θείου ῥήτου. ἐν γὰρ τῇ περὶ ἀναστάσιος λόγῳ αὐτὸ καὶ τοῦδε περὶ τῶν λέγων ἄρρητα· ἁπλῆ τίς ἐστι

A fet reliquus, ? quis coronis, que propter hanc concedantur ? Cur regnum cæleſte homini ceu præmium propoſitum ſit, ſiquidem neceſſe non habet, ut ejus ſtudio ſuo, vi, præclaro animi propoſito particeps fiat? Impediendus ſcilicet homo non erat, neque rationis erat compos, brutorum in numerum referretur, quum libertatis in agendo beneficium poſſideret.

Eaſdem ſententiam magnus Baſilius *Baſilius.* verbis hiſce differit: quicumque rogat, cur nos Deus non ita condiderit, ut peccare non poſſemus ? is nihil facit aliud, quam quod naturam brutam rationis participi & ex præcipito virtutis agenti præfert. Quamobrem Adamus arbitrio ſuo relinquitur, arborem

B attingit, continuo nudus efficitur, deque paradiſo expellitur. Quid inde ſequitur ? aperiuntur animi ejus oculi, quo facto quantum bonum eſſe obſervandi mandati perſpicit, quantumque contra malum, ejuſdem violatio. Nec enim arbor illa, quemadmodum Joſephus & Nemeſius anciſtes Emeſenus declarant, ejuſmodi naturam habebat, ut ex ſe deceptentibus inderet prudentiam, qua bonum ac malum agnoſceretur. tametſi nimirum literæ ſacræ illam ſcientiæ lignum nuncupant, non idcirco dicendum nobis eſt, tantem ei vim adfuiſſe: ſed quia mandati tranſgreſſio in eo facta eſt, de quo conſequuta porro eſt peccati agnitio atque pudor, idcirco nomen hoc meruit. Conſueverunt

C enim litteræ ſacræ de rerum eventis nomina etiam indere. Audi quid hac in parte Chryſoſtomus dicat. Unus quidam in ſolitudine fons, adverſationis aqua eſt nuncupata, non quod ejuſmodi naturam haberet, ut ex ſe haurientes in mutata adverſationes excitaret. Nam ſi res ita comparata fuiſſet, etiam ipſe Moſes, hauſta fontis hujus aqua, Deo contradixiſſet. Quemadmodum ergo fons ille non ſua natura, ſed propter diffidentiam populi, quam erga Deum declaraverat, adverſationis aqua nuncupatus eſt: ſic & arbor illa cognitionis mali atque boni vocatur, non quod ipſa ſcientiam habuerit, ſed quia quicumque peccat, cognitionem adſequitur intelligendi, quod obtemperare Deo bonum ſit, delinquere malum. Hinc appellationem

D hanc habuit, ab eventu nimirum poſteriore.

Cæterum poſtea quam Adamus poſt tranſgreſſionem jam interitui ac mortalitati ſubjectus erat obnoxius, ait Deus: En factus eſt Adamus quaſi unus de nobis. Hæc animum, dilecte fili, advertito. Nonnulli tradunt, Deum hæc per ironiam protuliſſe. Quippe Divinitatis deſiderio flagrant Adamus, etiam iis bonis, quorum erat particeps, miſere excidebat, & immortalis antea, mortalis jam factus erat. Alii dictum intelligi volunt per præceptionem temporis, quæ in ſacris litteris eſt familiaris. En factus eſt Adamus quaſi unus de nobis, hoc eſt, tandem aliquando de nobis unus homo fiet, Adamo ſimilis. Conſueverunt enim litteræ ſacræ peculiari quodammodo ea, quæ futura ſunt, ſic referre, quaſi ſi præſentia forent, aut jam acciderent. Conſimile quiddam proferri de matre hominum illa primæva videmus. Nam quum ipſa necdum creata foret, hæc nihilominus dicuntur: Fecit hominem Deus: & quidem marem ac fœminam eos fecit. Divinus autem vir Anaſtaſius dictum hoc alio quoque ſenſu cepit. Nam in oratione de reſurrectione verba ipſius hæc reperiuntur: Duplex eſt na-

Epiſt. Parſ. pag. 102. Joſephus & Nemeſius de libero arbitrio.

Chryſoſtomus exemplo rem declarat.

Num. 20. 13.

Proleptica allocutio ſacris literis ſolita.

Anaſtaſii locus.

turæ noſtræ ſtructura. prior ad numinis ſimilitudinem conformata, & altera ſexuum diſcriminе diſtincta, quæ quidem opificio noſtro poſtremum acceſſit. Neque tantum hæc Anaſtaſius profert, ſed etiam litteras ſacras allegat, quo doctrinam hanc clariorem efficiat. Sic enim ait: Fecit hominem Deus, & quidem eum ad imaginem Dei fecit. Hæc prima noſtri eſt creatio, ſimplex, uniformis, expers ſectietatis, diſcrimen nullum habens. Quippe ad imaginem Dei fecit eum. Succedit altera formatio: Marem ac fœminam fecit eos. Quæ quidem ita ſe omnino habere, de verbis ipſis eſt perſpicuum. Nam iſtic ait numero unitatis, ad imaginem Dei fecit eum: heic vero numerus multitudinis uſurpatur. Conſideres igitur, quod quum litteræ ſacræ prius dixiſſent, ad imaginem Dei fecit eum: deinde ſubjecerit, poſt hominis nimirum formationem, Marem ac fœminam fecit eos: quibus verbis clariſſime oſtendit, aliam eſſe formationem illam priorem, aliam hanc poſteriorem. Nam illa dignitatem opificis repræſentat, de qua ſcilicet dicitur, ad imaginem Dei fecit eum: hæc ſexuum diſcrimen denotat, hiſce verbis comprehenſum, Marem ac fœminam fecit eos. Videtur autem hæc oratio parum tolerabilis, ſed iis, qui rationem propriam ſequuntur. Nam cæteris, ſacra Patrum ſcripta perveſtigantibus, omnino digna exiſtimatur, quæ recipi debeat, præſertim quum aperta ſit atque plana. Quid idem Anaſtaſius dicat, audi. Nam hæc ſenſus expoſitis, hæc etiam adjecit, pluribus id quod protulerat, declarare volens. Secunda creatio eſt maris ac fœminæ formatio, quæ ſignetero Dei acceſſit, quod ratione creationis primæ ad imaginem Dei factum erat, nec ſexuum diſcrimen habebat, quando nec in divina illa beataque imagine quid ejuſmodi exiſtit. Quæ quum ita ſint, a ratione non abhorret dicere, Deum ex præſcientia talem ab initio ſtructuram Adamo conceſſiſſe: quum hoc ſexus diſcrimen a ſecunda creatione profectum fuerit, quam neceſſario priori, ceu diſcrimen eſt, adjecit. Nec enim quid futurum eſſet, ignorabat. Et animum ſi lubet, adverte Joannis Damaſceni de homine primo verbis. Quia Deus futurorum præſcius norat, hominem mandato non paritурum, ac interitui futurum obnoxium: idcirco fœminam ex eo produxit. Adeoque ſi homo vita angelica non excidiſſet, ſexuum diſcrimen nullum factum fuiſſet: quippe cujus haud equidem ad generis propagationem is, qui ad imaginem Dei factus erat. Nam more Angelorum (ut indicatum eſt ſupra) femeet amplificaturus fuerat. Sed enim ad inſtitutam orationem redeundum eſt.

Edit. Pariſ. pag. 103.

Joannes Damaſcenus.

A ἢ τῆς φύσεως ἡμῶν κατασκευὴ, ἥτε φησὶ τὸ Θεῖον ὠμοιωμένη, ἢ ἡ φησὶ ἡ ἐξαφορὰ ταύτην ἢ χαμένου διηρμένη πολλαπλάσιον κατασκευάζουσα. ᾗ οὐ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἁγίων ἐπιφέρει γραφῶν ὁ Θεὸς εἶπε, φησὶ τὸ δόγμα τοῦ γαμίζεσθαι σαφήνειαν. λέγει γάρ· καὶ ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον· κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἁφῶν ποίησις αὕτη, ἁπλῆ, μονότροπος, ἀξυγος, μὴ ἔχουσά τινα διαφοράν. καὶ κατ' εἰκόνα γὰρ Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. δεύτερα δὲ ποίησις· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἄλλην ἐκ τῆς ῥημάτων αὐτῶν. ἐκεῖ μὲν εἷς ἐστιν ἀριθμὸς ὁ τῶν ἀνθρώπων, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. ἐνταῦθα δὲ εἶπεν αὐτούς· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. φράσει δὲ ἐπεδὴ ἡ ἁγία γραφὴ ἀφολαβοῦσα εἶπε· κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· εἶτα μετὰ τοῦ αὖθις δηλαδὴ ποίησιν, ὑπήγαγεν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. ἴδωμεν ἀφοραυὸς, ὅτι ἄλλη ποίησις ἐκείνη, καὶ ἑτέρα ποίησις αὕτη. ἡ μὲν τὸ ἓν ἀριθμοῦ παρίστασα φιλότιμον, κατ' εἰκόνα γὰρ Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἡ δὲ ἢ τῆς χαμένου ὑπεμφαίνουσα διαφοράν· ἄρσεν ἢ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. ἔοικε μὲν οὖν ὁ λόγος ὑποτί φορτικὸς, ἀλλὰ τοῖς ἐκομένοις τῇ ἰδίᾳ λογισμῷ· τοῖς δὲ ἐκζητοῦσι τὰς ἱερὰς τῶν πατέρων γραφὰς, ἢ πάσης δοκοῦσης ἄξιος, ὅτι τῷ σαφὴς ὁ παντὸς ἐστι· καὶ ἀπὸ τοῦ φησὶ ὁ τὰ Θεῖα σοφὸς Ἀναστάσιος· τοῖς γὰρ φρονημένοις ἢ πάνυ σφοδρὸν, σαφωνίσεται Θῆλυ ἐκ πολλῶν τὸ λογόμενον. δῆλον δὲ κτίσεις ἐστὶ τὸ τὸ ἄρρενος, καὶ ἢ Θῆλυς φραπατασκευάζουσα τῇ πλάσματι, τῇ κατὰ ἢ φαντίλω ὁλοκόπτι γεγενημένῳ κατ' εἰκόνα Θεοῦ. ὃ ᾗ διαφορὰ χαμένου ἐκ ἦν, ὅτι μηδὲ ὃν τῇ Θείᾳ ᾗ μακαρίᾳ εἰκόνι τοιοῦτο τι ἐνυπῆν ἦν. οἷ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει· λέγων ὃν ἕλλογον, ὅτι ἐκ ἀρχαίσως ὁ Θεὸς τοιαύτην ἀπ' ἀρχῆς κατασκεῦὰ δίδωκε τῷ Ἀδάμ, εἴγε τὰς ἐδιτρας ἐξ κτίσεως ἢ τοιαύτη τῇ χαμένου διαφορὰ, ὧν ὄν, ᾗ ἀναγκαίως ἐπήγαγε μετὰ ἢ φαντίλω, ὡς ἔρητας, ποίνων. ἠδὴ γὰρ ἠγνόει τὸ συμβησόμενον. Καὶ ἀφόρις, εἰ βούλει, τῇ Δαμασκηνῷ Ἰωάνην περὶ τῶ φαντὸς ἀνθρώπε λέγοντι. εἰδὼς δὲ ὁ φροντώσης Θεὸς ὅτι ἐκ παραβάσει γενήσεται, καὶ ὅτι φθορᾷ ὑποκείσεται, ᾗ τῦτο παρέχει τῷ Θῆλυ ἐξ αὐτῦ. ὥστε εἰ μὴ τὰς ἀγγελικὰς ἐξέπιπτε βιοτὰς, ὡς ἂν ἢ τῇ χαμένων αὐτῇ ἀφοπατσκυάσετο διαφορὰ, ὅτι μηδὲ χρείαν ἔσχε ταύτης ὁ κατ' εἰκόνα γεγενημένος Θεὸς, ἀφὸς γε τῷ τὲ διαδοχὰς τῦ γένες σύρασιν ἄτε κατὰ τὰς Ἀγγέλους, ὡς ἀπὸ ἀθλίπτεια, μᾶλλον πλειόνειμι. ἀλλ' ἐπεσδὴ κατὰ χρυσορρόημα Ἰωάν-

Joannes Damaſcenus.

B

C

D

E

DE SERPENTE.

pag. 104.

Gen. 3. 14.

HÆc eſt illa Dei ad ſerpentem poſt hominis lapſum oratio: In pectus ac ventrem ambulabis. hoc eſt quandoquidem cor decepiſti, & ventri perfuaſiſti, ut cibum illum decerperet, idcirco in pectus ac ventrem ambulabis. Non enim propterea Deus inambulaturum ventri ſerpentem pronunciat, quaſi prius ille pedes habuſſet, ut Joſephus & parvus ille de rerum ortu liber ajunt: ſed quia de ſententia Chry-

Verus Genuſſ. Joſephus.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΦΕΩΣ.

ΘΕΙΑ μετὰ τὸν παράβασιν φησὶ τὸν ὄφιν ἀπόφασις· ἐπὶ τῇ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. ἐπεσδὴ καρδίαν ἀπάτησας, ᾗ κοιλίαν ἔπεισας ἅψασθαι βρωμάτων, ἐπὶ τῇ στήθει ᾗ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. ἠδὴ γὰρ ὁς πόδας κεκτημένου τὸν ἀφίδιον Ἰωσήπος τε φησὶ ᾗ ὁ λεγομένη λεπτὸ γένεσις, τῶ ὑποραίνεται τὸν ἐπὶ τῇ κοιλίᾳ περίπατον. ἀλλ' ἐπεσδὴ κατὰ χρυσορρόημα Ἰωάν-

Ιωάννου, ἀπὸ τοῦ ρθ΄ιν χρόνου τοιαύτην ἔδεσαν ὄψιν· ὤοντο φῶς τι ὡς τῇ Εὔᾳ πλησιάσαι, ᾧ πεῖρ᾽ τοῦτο πᾶν ἀβλεψίᾳσαι, γνῶσίν τε πάντων εἰκαίως ὑπισπέσθαι καὶ τελείαν. εἰ γὰρ ᾗ ἅπως ἐξ ἀρχῆς διαπίπλασο, ἀλλὰ κύκλοις τισὶν κάπωθεν ἐλιγμῶν ἑορδοσύμβος, ὑπαγμίοις τῆς ςιθέσεισ ἐπαθεν. διὸ ἔπω ὁ ὄφις πολλαχῆς θυμᾶψος ἀείσησιν ἑαυτὸν, ὃ κυκλικὸς ἑλικτόμβος τρήχει. φροβὰς δ᾽ ἔσσι δύζᾳ τὸ παλαιὸ βαθίσματος τοῦ μνήμου, πάλιν τῇ τῆς ὑποφάσεως καταβάλλεται νόμῳ. ὅρα δὲ γοιικῶς. Ὅτι τοσοῦτόν ἐςι βαρὺ τὸ τῆς κακῦ ἑαυτὸν ἁμαρτάνειν, ὅσον ὅρα τὸ ᾗ ἑτέρας ἐνέγκαι εἰς ἁμαρτίαν. κᾷ πάντ᾽ ᾖ βαρυπόνων ὑπῆκεν τῆς Εὔας τῶν κόλασιν. ἡ Εὔα πάλιν τὸν Ἀδὰμ· ὅτι τὸν Ἀδὰμ ἡ πάντων ἡ Εὔα, ᾗ τῶν Εὐαν ὁ ὄφις.

Αλλ᾽ ἐκ τούτου γοῦρας μετέχειν ψυχῆς ᾗ τὰ ἄλογα οἱ Μανιχαῖοι ὑομίσωσιν. εἰ μὴ γὰρ τοῦτο ὦ, ὡς ἐκείνοί φασιν, ικ ἂν ἐτιμώρησε τὸν ὄφιν ὁ Θεός, ικ ἂν ἀρᾷ καθυπέβαλεν. ἀλλ᾽ ικ ἔςι τοῦτο, ικ ἔςι. ᾗ δῆλον ἐξ ὧν ὁ ψροφήτης λέγει Δαβὶδ· μὴ γίνεθε ὡς ἵππος ᾗ ἡμίονος, οἷς ικ ἔςι σωύνεσις. ἄδηλος τε οἱ διὰ τὸ τιμωρᾶθαι τὸν ὄφιν δοκοῦσι, ᾗ τὰ ἄλογα γοῦρας μετέχειν ψυχῆς, τὸ κοινὸν πάντως ἰδὼν, μὴ ᾗ ἐπ᾽ αὐτῶν τῇ φυτῇ τὸ τοιοῦτον δόγμα κρατεῖν· εἰ γε τῷ συκῇ ἀρᾷ καθυπέβαλεν ὁ Χριτὸς, ἰδιίκα ψευσάσας οὐχ ὥρᾳ καρπὸν ὧν αὐτῇ. ὑπεβάλθη τοίνυν ὁ Θεὸς τὸν ὄφιν καπᾶρα, ἵνα μὴν τὸν διάβολον ἡ βλίπη τις τί ἐπαθε, τὸν ὄφιν ἀεὶ βλέπων συφλίμβυν τῶν ποτὲ ᾗμενικότε, ὡς ὁ χρυσοφρήμων φησὶν, ὑπόμνησιν λάβῃ, ὅτι εἰ ὁ ὑπουργὸς τῆς κακίας ἐπέπεσεν τοιαῦτα κολάζεται, πεῖρ᾽ τὸ φραντατίνι τί χρὴ ᾗ λέγειν.

Τιμωρεῖται τὸν ὄφιν ὁ Θεὸς, τοιοῦτόν τι ποιῶν, οἱοῖσι δὴ ᾗ φιλόσοφος πατὴρ· ἡ μόνο γὰρ ἡ φοπὰ τὰ ἰῷ αὐτὰ τιμωρεῖται, ἀλλὰ ᾗ τὸ νῦ φόνε ὄργανον συμβλάπτει τι ᾗ ἐς πολλὰ καταπίμνει. αὐτὸς σὺ ὑπήσει κεφαλῆ· κάπτε, φησὶ, φρὸς ἐπιβυλὰς, τῇ ὄφει, ἀνθρώπων παρῆπίασε καθὰ δὴ ᾗ τὸ φρότερον, ἀλλὰ σὺ μὲν τοσοῦτον ἴζεις τῇ ἀνθρώπων ἡ φόβον, ὅσον περιπατοῦσιν ᾗ ἐκείνων ἀκίων φωλεοὶς ἐγκαπαρύπτειν ἑαυτὸν. ὁ μὲν ὄφις μέγας Μακάριος ἐν ἐπιςολαῖς αὐτὸν περὶ τῶ ᾗβδόλου φησὶν, ὅτι ἅμα τῇ ἐκπτοεῖν τῇ γαίῃ παραδεδόθαι ἐμέλλεν. ἀλ᾽ εἰόθη πολεμεῖν, ἵνα φανῶσι οἱ τῷ Χριτῷ ςρατιῶται. ἀντιβάτης γὰρ μὴ φρονεομένης, οἱ γνήσιοι ςρατιῶται τῦ βασιλέως ἀ φανεροῦνται. ὧδε ὡς καταδικάσης σφοβρότερα ὑρίσει τῶν κόλασιν.

Ο δὲ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ εἰς τὸν ψροφήτην Ησαΐαν ὁρμιλοίᾳ ᾗ τα δὴ περὶ ἡ ᾗβδόλου διέξεισι. ταχὺ γὰρ φρὸ ἡ κτιθῆναι τὸν ἄνθρωπον, τόπον τῆς μιτασίας ᾗ τῇ ᾗβδόλῳ ὑπελήφτο, ᾧ ἠδυνατο ὁ τύφος, οἱ ᾗ ἀρχαιότερον νόσημα ὦ, ὅμως διὰ τ᾽ μιτασίας ἑαυτοῦ ἐξεισαμβλος, ὑπακατασῆναι αὐτὸν εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς. Αφ᾽ ὧ δὴ τὸ κόσμου ἡ κατασκιὴν, ᾗ ἡ παραδεισον, ᾗ ὁ ἄνθρωπος ἐν αὐτῷ, ᾗ ὑστολὴ ᾗ φθόνος ἡ ᾗβδόλου· ᾗ φόρος τῦ τετιμημένου, ἀπόκλεισας αὐτῷ ᾗ ὁ τόπος τῆς μιτασίας· εἰ ᾗ ὁ Ησαΐ μιτασίας τόπον ικ ὥρᾳ, τὰ φραντοτέ-

* τόπος

Glyca Annal.

A soſtomi prius facultatem habens erecto corpore conveniendi Evam, & cum ea colloquendi, nunc damnatus fuerit, ac merito quidem, ut humi ſerperet. Nam tametſi ab initio ſerpens ita conditus erat a Deo, pedibus uti careret: tamen orbibus quibuſdam factarum inſertus convolutionum ereBus, iis ipſis extenſo pectore velut inequitabat. Idcireo videmus & hodie ſerpentem ſtatum ſemet erigere, ac in orbes convolutum progredi: quo ſacto, quaſi veteris inceſtus memoria nobis in mentem revocata, rurſum juxta divini pronuntiati legem ſemet demittit. Cæterum prudenter obſervabis, eque grave eſſe, quempiam alios ad peccandum impellere, ac ſi delinquat ipſe. Propterea gravior ſerpentis pœna fuit, quam Evæ: rurſumque gravior Evæ, quam Adami: quod Adamum Eva deceBit, Evam ſerpens.

B Exiſtimarunt autem Manichæi, hac ratione movti, brutaquoque præditaeſſe anima mentis ac intelligentiæ vi participe. Nam abſque illo ſit, inquiunt, Deus ſupplicio ſerpentem non adfecBiſſet. At enim hoc minime verum eſſe, de verbis hiſce Davidicis perſpicue patet: Nolite conſimiles equis & mulis fieri, quæ intelligentia carent. Alioqui ſi propterea putant brutas beſtias animæ intelligentiæ vi præditæ participes eſſe, quia ſupplicio ſerpens adfectus fuerit: nihil eſt omnino, quod impediat, quominus eadem in arboribus quoque valeat opinio: quando ſicuti exſecrationi Chriſtus ſubjecit, quum eſurienstructam in ea nullum reperiret. C Dejecit ergo ſerpentem in terram Deus, ut tametſi quis haud cernat, quid diabolo acciderit: nihilominus ſerpentem, qui de ſententia Chryſoſtomi olim erecBus ſtabat, humi repentem intuens, ſecum ad animum revocet, quod quum facinoris hujus adminiſter mulctetur, multo magis exiſtimandum ſit principem mali auctorem puniri.

Manichæorum error de bruto rum anima.

Pſalm. 31. 8.

Cæterum ſupplicio ſerpentem adfecitura Deus, ejuſmodi quid ſuit, quale liberum amans pater. Non tantum enim is de interfectore filii ſui ſupplicium ſumit, ſed ipſum etiam cædis inſtrumentum confringit, ac multas in partes lacerat. Secundum hæc Deus ait: Obſervabis ille caput tuum. Non jam amplius, inquit, audebis tu ſerpens hominibus inſidias ſtruere, quod hactenus feciſti: ſed tantus erit metus, tantaque formido tua, ut ambulantibus illis ſtrimet in latebras tuas ſis abditurus. Tradit enim ſuis in epiſtolis magnus ille Macarius, de diabolo, futurum iuiſſe, ut ſtatim a ſupli gehennæ traderetur: ſed ei conceſſiſſe Deum, ut humanum genus oppugnaret, quo Chriſti milites ſeſe probarent ac declararent. * Eamdem ob cauſſam magis etiam damnabilis, ſupplicio graviori mulctabitur.

Edit. Pariſ. pag. 105.

Genes. 3. 15.

Macarii locus in epiſtolis.

D Baſilius in Eſaiæ vatis enarratione hujuſmodi quædam de diabolo protulit. Forta ſſis ante creationem hominis diabolo quoque pœnitentiæ locus relictus fuiſſet, ac pœnitentiam ſuperbus ille, quamquam malum invenerat ſoret, per pœnitentiam adhibito ſibi remedio priſtinam ad conditionem ſeipſum reſtituere. Verum poſteaquam ſequuta eſt mundi creatio, itemque paradiſi, ac homo in paradiſo exiſtere cœpit, & mandatum, & invidia diaboli acceſſit, & hominis ornati a Deo cædes: ex eo ſeilicet tempore modus ei pœnitentiæ nullus eſt relictus. Quippe ſi Efaus pœnitentiæ locum non invenit, quum primigeniorum jura vendidiſſet: quis ei re-

Baſilius de paradiſi diaboli.

lidus ſit pœnitentiæ locus, qui Adamum illum principem humani generis interſecit, ejuſque mori cauſſam præbuit? Divinus autem vir, Anaſtaſius ille Sinaites, quo vehementer deſperatos homines (uti quidem videtur) ad converſionem invitet, hæc ad verbum profert: Si Manaſſem Deus per pœnitentiam recepit, auſim dicere, quod etiam diabolum toto pectore atque animo reſipiſcentem in gratiam recepturus fuerit. Quibus verbis recte illud inferuit, Audeam dicere. Nam & Damaſcenus ille Joannes diabolo pœnitentiam nullam tribuit, cujus hæc verba ſunt: Quod mors eſt hominibus, hoc Angelis eſt lapſus: quippe poſt lapſum nulla reſtat eis pœnitentia, quemadmodum nec poſt mortem hominibus. Et quidem pœnitentia lapſis Angelis propterea non eſt conceſſa, ſicut Nemeſius ait, quia corporis expers eſt eorum natura. Homo enim propter imbecillitatem corporis pœnitentiam conſequutus eſt. Quæ tamen extrema verba, quod Adamum attinet, equidem admittenda non puto. Nec enim ille corporeis a cupiditatibus victus, mandati violator factus eſt. Atque ſic cum illac Origenis infania. quippe nullum illæ locum habebant in ipſo ante tranſgreſſionem. Quid multis hæc verbis indicemus? Adamus paradiſo ejectus, & ejus ex adverſo collocatus, omnem vitam ploranda indigni cauſa propeter Deus flectitur, ejuſque cauſſa nihil non facit ac patitur. Diabolus autem lapſus non modo non caſum ſuum deploravit, verumetiam Dei ſigmentum furenter aggreſſus, Deum ipſum adverſus Adamum criminatus eſt. quo quidem pacto quum adfectus a delicto fuerit, nequit omnino accidere, particeps ut pœnitentiæ fiat.

Audi quid de hoc in ſua Therapeutice Theodoritus dicat. Quum faſtu, inquit, elatus fuiſſet diabolus, lapſus eſſe dicitur, contraque homines exornatos imagine Dei furore quodam percitus, bellum in eos ſuſcepit. Verum opifex ille rerum Angelis hominibus præeſſe juſſis, mortale genus cuſtodit, ne vi ac ſævitia uſus diabolus, inadſpectabiliter eos aggreſſus, quos odit ex invidia, perdat. Quapropter illa invidia, præterimque faſtus elationis & dementatio, (nam hodieque ſunt inter eos imperia & poteſtates, quemadmodum Paulus ait) & præterea deſperatio adhuc qua foret, nequaquam diſſimilis: Quamobrem ante tempus ad exercitandum nos veniſti?) defertorem illum Dei pœnitentia uti non ſinunt.

Anaſtaſ. Sinaïta in Quæſtionib.

Damaſcenus.

Nemeſius, cap.

Edit. Pariſ. pag. 106.

Theodoritus.

Epiſtol. 2. ad Theſſal.

Matth. 8. 29.

Α καὶ ὁ ὀνοδύμης, τίς πόθος ἐπολλάκις πατρικὸς τῆ τῶν ἀνομήτων ἀποκτίνυσι Ἀδάμ, ἓ ἐκείνου τὸν θάνατον ἐσπουδάκοτι; ἀλλὰ ᾧ ὁ Σιναΐτης θεῖος Ἀναστάσιος οὕτω πιστορεῖται, ὡς ἐσικεν, ᾧ πὸς λίαν ἀπεγνωσμένους, ᾧ πάνυ τῆ ῥῆμα φησίν. εἰ Μανασσῆν ὁ Θεὸς ᾗ μετανοίας ἐδέξατο, πάχα τολμῶ εἰπεῖν, ὅτι ᾗ ἓ διάβολον μετανοοῦντα ὁλοψύχως δέξεται. καλῶς δὲ εἶπε, ὅτι τολμῶ εἰπεῖν. ὅρα δὲ ὅτι ᾗ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης ὁ δίδωσι τῆ διαβόλῳ μετάνοιαν. λέγει δὲ, ὅτι ὅπερ ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις ὁ θάνατος, τοῦτο τοῖς Ἀγγέλοις ἡ ἔκπτωσις. μετὰ δὲ τὴ ἐκπτωσιν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μετάνοια· ἀσπερ οὐδὲ τοῖς ἀνθρώποις μετὰ θάνατον· οὐ ἐνδίδωσι δὲ ᾗ τοῖς ἐκπεπτωκόσι Ἀγγέλοις μετάνοια. ὡς ὁ Νεμέσιος φησιν, ὅτι ᾗ ἀσώματος ἡ φύσις αὐτῶν. ὁ δὲ ἀνθρωπος διὰ τὸ σώματος ἀδύνατος ἡ μετανοίας ἔτυχεν. ἀλλ' ἐμοιγε πᾶς ὁ λόγος οὗτος ὃς ἐπὶ τῆ Ἀδὰμ οὐκ ἔστιν ὀνοδυχὴς ἔξοδος. οὐδὲ ᾧ ὑπὸ σωματικῶν ἐπιζημιῶν ἡττηθεὶς ὁ Ἀδὰμ ἀρίδην παραβάσεως ἡ ἐπτώσης. Ἄπαγε ἡ Ὠριγένους φρυοδλαβείας, ὅτε μηδὲ χώραν εἶχον αὐτοῖ ἀφὸ τῆς παραβάσεως ὧν αὐτῆ. τῆ γὰρ πολλὰ λέγειν; αὐτὸς ὁ Ἀδὰμ ἐκβληθεὶς ᾗ παραδείσου, ᾗ ἀπέναντι καθίσας αὐτοῦ, παρ' ὅλιον ὀδυρόμενος ᾗ ζῶλω αὐτῶ. ὑφ' ᾗ κάμπτονται Θεός, ᾗ πάντα ποιεῖ ᾗ πάρες δι' αὐτόν. ὁ δὲ ᾗβόλος ἐπιτυχὼν ᾗ μόνον οὐκ ἐβρίωπτων, ἀλλὰ ᾗ κῆ ᾗ πλάσματος ἐλύτασε τῶ Θεῶ, ᾗ τὸν Θεὸν αὐτὸν διέβαλε φῶς ᾗ Ἀδάμ. λοιπὸν μετὰ ᾗ ἁμαρτίαν ὕτω ᾗ ᾗπείσθησε, μετανοίας ἐπιτυχεῖν πάντως ἀμήχανον.

Β

C

Ἀλλ' ἐπειδὴ ᾗ τί φησιν ὁ Θεοδώρητος ἐν τῆ Θεραπευτικῆ αὐτῆ πτεῖ τῶν· ὑπαρθεὶς ὁ ᾗβόλος λίγεται πυπτικῶς, εἶτα κῆ ᾗῆ ἀνθρώπων ὡς ἐπὶ τὸν Θὲν τετιμημένων λυπᾶται, ᾗῆ τὸν κῆ πάντων ἀκαθίξασθαι πόλεμον· τὸν δὲ πονηρὸν τῆ τῶν Ἀγγέλων ἐπεσασίᾳ φρονῆσαι τὸν ἐν ἀνθρώποις γάμος, ὅπως μὴ βίᾳ ἓ τυραννίδι χρώμενος, ἀοράτως ἐπιῶν, ἁδίκως ᾗβοθείρῃ οὓς ᾗβ. φθόνου ἐμίσησεν· ἐκεῖνο δὲ φθόνος ἦπερ, μᾶλιστα δὲ ἡ ἐπαρσις αὐτὸ ᾗῆ ὑπόνοια. (ᾗῆ νῦν γὰρ τὸν αὐτὸν ἀρχαὶ ᾗῆ ἐξουσίαι, ὡς ὁ Παῦλος φησί.) ἀφὸς τούτοις δὴ ἀπόγνωσις. (ἐι μὴ γὰρ πῶ λῶ, ἢ καὶ ἤλυθον, ὅτι φρὸ καιρῦ ἤλθης βασανίσαι ἡμᾶς.) μετανοεῖν ᾗ δοκοῦσάν ὐκ ἐᾷ.

D

DE DESERTORE SIVE DIABOLO.

Diabolus ab initio bonus.

VOLO autem præter indicata te hoc etiam ſcire, defertorem hunc Diabolum primum inter Angelicas poteſtates locum habuiſſe, quum bonus a Deo factus eſſet, nec ullum vitioſitatis aut improbitatis in ſe veſtigium continerer. Nam omnia quæ fecit Deus, bona erant, & quidem valde bona: quum malum nullum condiderit. Et enim malum nihil eſt aliud, quam a bono receſſio: quemadmodum caligo nihil aliud eſt, quam lucis ademptio. Quapropter præclare dicitur, Deum non eſſe mali auctorem. Quippe rerum per ſe ſubſiſtentium conditor eſt Deus: non earum quæ non exiſtunt. Quod ſi bona dicuntur in ortum a Deo producta, putandum eſt eorum appellatione venire res omnes, quæ exiſtunt. At malum quum a Deo conditum non fuerit, non etiam in numero rerum eſt exiſtentium. (De quo conſequitur, Deum non

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΑΤΟΥ.

ΠΡΟΣ τῆς εἰρημένοις εἰδέναι σε ᾗ τῶτο βύλομαι, ὅτι ὁ ὀνοσάτης ὗτος διάβολος ὢν ταῖς ἀγγελικαῖς δυναμεσι προτοσάτης ἦν, ἀγαθὸς παρὰ Θεῦ γενόμενος, ᾗ μηδὲν ἰχρὸς κακίας ἢ πονηρίας ἐν αὐτῆ φέρων. πάντα γὰρ ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, καλὰ, καλὰ λίαν. κακὸν δὲ οὐδὲν ἐποίησεν ὁ Θεός. τὸ γὰρ κακὸν οὐδὲν ἄλλο ἐςὶν, ᾗ τὸ καλῦ ἀπεχώρησις· ὥςπερ ὄνυ ᾗῆ τὸ σκότος οὐδὲν ἄλλο ἐςὶν, ᾗ φωτὸς στέρησις. καλῶς ὄνυ εἶπεν ὁ λόγος, ὅτι τῶ κακῦ ποιητὴς ὐκ ἐςὶν ὁ Θεός. οὐχὶ δὲ γῆ μὴ ὄντων. οἱ γὰρ τὰ καλὰ παραχθέντα λίγονται παρὰ Θεῶ, ταῦτα ᾗ ὅσα πάντως εἰσὶ. τὸ δὲ κακὸν ἐπειδὴ ὐ παρήχθη παρὰ Θεῶ οὐδὲ ὃν ἐςὶ τῶ κακῦ.

Τοιοῦτος οὖν, ἡγοῦμαι ἀγαθὸς ὑπὸ Θεοῦ παραχθεὶς ὁ
διάβολος, τῆς πικρογενοῦς πάλαι καὶ τῆς γῆς ἐνεχειρίθη
τῷ φυλακῇ παρ' αὐτὸ. μὰ ἐκέγκας δὲ οὗτος φθονε-
μὸν καὶ τῷ τιμιῷ ἰῷ ὁ Θεὸς αὐτῷ ἐχαρίσατο, ἐκ τῆ
κῇ φύσιν εἰς τὸ παρὰ φύσιν ἐβράπη, καὶ ὑπῆρξεν κα-
τὰ τὸ πεποικὸς αὐτοῦ Θεῷ. Θεοῦ δ' γαρ, φη-
σι, ἡ Σοφὸν μὲ ἐπὶ τῶν ψεφλῶν, ἐ ἐτομαι ὁ-
μοιος τῇ ὑψίστῳ. ὑψίστοι δὲ ὡς ἀσρατὰ, καὶ ἡ
τὸ Κυρίου φωνῶ, ἐκ τῶ ὑρωτὰ κατὰ γῆς ἔστεσε.
σωματικῶσθη δὲ αὐτῷ ὡς σωμάτικὸς πλῆθος ἀσερ-
ρῶ καὶ ὑπ' αὐτῷ πεταμένων Ἀγγέλων, ὧτο δὲ
καὶ ὁ σοφοῖκὸς Ησαΐας ἐδωῦσι οὕτως αὐτῶν· πῶς
ἐξέπεσεν ὁ Εωσφόρος ὁ τὸ φωῶ ἀκατέλων, καὶ
συντετρῦη εἰς τὰ γῆν; Εωσφόρου δὲ αὐτὸν ἐκά-
λεσεν δὲ ἰῶ ἀπὸ Θεοῦ ἐφῃ λαμπρότατα. τοῦτος
δὲν ἀκολούθως καὶ τῇ Θεολόγῳ Γρηγορέῳ διείλαπ-
ται. Εωσφόρον δὲ αὐτὸν εἶπε διὰ τὸ λαμπρότα-
τα, σκότος δὲ διὰ τὸ ἐπαρσεν καὶ γνοφῶμον καὶ
λεγόμενον. ἔκπτοτε δὲ οἱ ἀκάθαρτοι δαίμονες τὸν καθ'
ἡμῶν ἀνδεῖξαντο πόλεμον. ὡδὲ δὲ ἀνίχοντας τὰς
αὐθρώπους ὁρᾶν ἐκείνοι ἀνωῦσπερς ἀπλοῦς, ὅθεν
κακοβλίους ἐξέπεσον, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασί-
λειος. δοχεῖα γὰρ πάσης ὄντες κακίας, καὶ
τῷ τὸ φθόνου νόσον ἐδέξαντο. ὡδὲ γαρ ἐχθρὸς ἡ-
μῖν ὁ διάβολος ἐκτίσθη παρὰ Θεοῦ, ἀλλ' ἐκ ζηλοτυ-
πίας ἡμᾶς πολεμεῖ. ὁρῶν γὰρ ἑαυτὸν ἐκ τῇ Αγγέ-
λων καταρρίφεντα, ἐκ ὁρᾶς βλάπτειν ἡ γνίνου ἐπὶ τὴ
ἀξίαν τῇ Αγγέλων διὰ φροκοπῆς ἀνυζαμένος. Καὶ
μέλα μὲν παρά γε τοῖς Αγγέλοις ἡ τοῖς δαίμοσιν ἡ
οὐσία, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ φροαίρεσις. καθὰ δὲ καὶ ἐπὶ
ἀγαθῶν ἀνθρώπων καὶ ποιημῶν ἐγιν ἰδεῖν. μία μὲν
ἡ παρ' αὐτοῖς ἡ φύσις ἐγίν, ἡ μὲν δὲ καὶ γνώμη καὶ
βίλησις ἡ αὐτή.

Καὶ τὸ μὲν ὀρθόδξον τῆς ἐκκλησίας φρόνημα πα-
τὸν ἔχει τὸν ζῆσον. οἱ δὲ τῇ Ελλήνων σοφοὶ
Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος, ἤφρίσεν τοὺς δαίμονας
κατὰ τὴν οὐσίαν λόγουσιν, καὶ ἀλόγως τινας αὐ-
τοὺς καὶ ὑλαίους εἶναι. ἡμπίπτειν δὲ αὐτὸς ἡμῖν
εἰς ὡς δυσμενεῖς, ἀλλ' ὡς ἡμῶν κλησὰς. ἀλλὰ καὶ
φροντιῶσκειν αὐτὸς, καὶ τὸ μᾶλλον εἰδέναι λέγουσι·
πλὴν οὐχὶ πάντας. τὰς μὲν γὰρ τὰ ἄνω λαχόντας
δαίμονας ἀληθεύειν παντάπασι. τοὺς δὲ παρα-
βάντας ψεῦδος εἶναί φασι· τοὺς δὲ πλεγγεσσόρους
δὲ μέσους, λέξους ἔσται καὶ ἀμφιβόλους λέγουσιν.
ἀλλ' ἡμῖν οὐκ ἔπι δικεῖ· ἐὰν γαρ οἱ φωτεινοὶ Αγ-
γέλοι τὸ τῆς φροντιῶσεως οἰκεῖον ἐκ ἔχωσι χάρισμα·
καὶ γὰρ ἐκεῖνα φρολέγουσι, καθὰ δὲ καὶ ὁ Δαμασ-
κλιὸς Ἰωάννης φησὶν, ὅσα ἀν αὐτοῖς ἀποκαλυφθῆ-
ναι παρὰ Θεοῦ φδέσωσι. πολλῷ μᾶλλον οἱ ἀκά-
θαρτοι δαίμονες φρολέγειν οὐ δύναιτοαν. φροντιῶ-
σεως γὰρ καὶ καρδιογνώσεως μόνος ὁ Θεός· καὶ πεῖζου
τῇ Θείῳ Δαβὶδ φρος ἣ Θεὸν ἀπο λέγοντι· σὺ γινώσ-
κεις τὰς καρδίας μονώτατος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀγα-
πητὲ, κατ' ἐπιτομὴν ὁ λόγος δίλωδέ σοι. ἡ μὲν δυσχέ-
ραινε τοῖς ἔτεκε, ἀπ' φιλομαθῆς ὦν. ἀδακρύχαρτοι δι-
δασκαλίαδε σοι τὰ πεῖλ τάτων πλατύτερον.

Glyce Annal.

A esse mali auctorem, quando is nequaquam rerum non existentium opifex est, ut jam ante monuimus. Dicitur autem malum non esse aliquid propterea, quod subſtantiam nullam habet, nec per ſe ſubſtitit.) Malum ἀνυπόστατον.

Talis ergo, nimirum bonus, a Deo conditus diabolus, terreſtris ordinis & ipſius adeo terræ cuſtodiam a Deo ſibi mandatam accepit. Quum autem ferre non poſſet illuſtrationem & honorem, quem Deus ei largitus fuerat: de naturali ſtatu in alienum a natura ſua exorbitavit, adverſuſque ſuum opificem ſaltu quodam elatus eſt. Collocabo, inquit, ſolium meum in nimbibus, & ſuperemo pat ero. quam quidem ob cauſſam etiam fulguris inſtar de cælo in terram cecidit, uti Dominus ipſe loquitur. Eſtque avulſa cum eo, ſimulque lapſa multitudo quædam Angelorum ipſi ſubjectorum infinita. Significavit hoc vates Eſaias hiſce verbis: Qui delapſus eſt Lucifer ille, qui pridem oriebatur, terræ: que alluſus eſt? Lucifērum appellans ob ſplendorem, divinitus ei conciſum. Conſimilia Gregorius ille Theologus tradidit. quum lucifērum vocari ait ſplendoris ſui cauſſa, qui caligo deinceps propter elationem factus ſit & appellerur. Secundum hæc impuri genii bellum adverſum nos ſuſceperunt. Nequeunt enim æquo animo pati, ut homines eo ſtudioſe contendentes videant, unde ipſi peſſimo conſilio deciderunt, quemadmodum magnus ille Baſilius ait. Quippe cum omnis improbitatis receptacula ſint, etiam invidiæ morbo ſunt infecti. Nec ſic creatus a Deo putari debet diabolus, ut hoſtis noſter eſſet: ſed æmulatione quadam nos oppugnat. Quam enim ſe cerneret Angelorum ordine locoque motum, ferre non poterat, ut hominem cerneſtrem ad Angelorum dignitatem profectu ſuo ſubvectum adſpiceret. Eſt & Angelis maliſque geniis una quædam eſſentia ſive natura, verum non eadem electio: quemadmodum & in hominibus tum bonis tum improbis eſt videre naturam quidem unam & eamdem, ſententiam vero voluntatemque diverſam.

Hæc de malis geniis eorum eſt ſententia, qui rectam Eccleſiæ fidem amplexantur. At Græcorum illi ſapientes, Porphyrius & Jamblichus, genios eſſentia naturaque differre a ſe invicem tradunt, eosque volunt aliquos rationis expertes & craſſiore materia prædītos eſſe. Adjungunt ipſos in nos, non ut inſeſtos: ſed tamquam caſtigatores, a quibus punia mur. Eoſdem ajunt futura proſpicere atque noſſe, non tamen univerſos. Nam ſuperiora loca noſtos genios omnino vera prædicere perhibent, quum alii tartaro concluſi mendaces ſint: medios autem, terraque nonnihil vicinos afferunt accipitres ac ambiguos eſſe. Qua in ſententia nos minime ſumus. Nam ſi etiam luci conſimiles Angeli non ex ſe donum futura proſpiciendi habent, ut qui prædicunt ea, teſte Joanne Damaſceno, quæcumque divinitus ipſis revelata fuerint: multo magis impuri genii nihil, quod prædicant, habent. Quippe futurorum notitia cum aperitione cordium ſoli Deo peculiaris eſt. Cujus quidem rei fidem tibi Davidis hæc verba faciant: Tu ſolus omnino corda noſti. Hæc compendio quodam explicare tibi, dilecte fili, voluimus: neque breviſtas eſſe tibi moleſta debet, homini diſcendi perſtudioſo, quum noris hæc a nobis alibi prolixius expolita.

Ioan. 10. 18.

Isa. 14. 12.

Gregorius Nazianzenus.

Basilius.

Porphyrius & Jamblichus.

Unde Angelarum prædictiones futuras.

Damasc.

Gen. 3. 5.

Cæterum sacris in litteris hæc verba legimus: ut vidit mulier arborem esse ad vescendum accommodam, & oculorum adspectui gratam, & ad dilectendum pulchram: sumpsit de fructu ejus, & comedit. Heic attente mihi, quid magnus ille Basilius dicat, adverti. Quamobrem, inquit, erat in paradiso lignum, de quo velci quis posset? Nam absque illo fuisset, nequaquam diabolus nos deceptos in mortem præcipites egisset. Nimirum oportebat esse mandatum quoddam, in quo nostra obedientia exploraretur. Idcirco arbor istæc erat elegans & fructuum ferax, ut per abstinentiam a re suavi temperantiæ bono declarato, digni censeremur, quibus tolerantiæ serta merito tribuerentur. Sic ille de his differit. Nyssenus autem antistes sublimius hæc verbis hujusmodi exponit. Malum illum peccati fructum serpens commonstrat, non illum quidem eo pacto, quo comparatus erat a natura: (non enim aperto malo circumscriptus homo fuisset) sed externa ejus specie per venustatem quamdam exornata, & in ipso sensu dulcedine gustui præstigiis quibusdam indita, visus est mulieri forma omnino mereri. Eo pacto fallere diabolus hominem consuevit, qui nisi plane prudens atque sobrius sit, molitiones ejus vitare, laqueoque superare nequit. Atque hæc in hunc modum comparata sunt.

Basilius.

Gregorius Nyssenus.

Cæterum parvus ille de ortu rerum liber Adamum citra circumspectionem sumpsisse de ligno & comedisse, prosus Eva verbis haud impulsum, tradit. Sensisse utinam moleſtiam animi quamdam ex fatigatione ac fame. Verum hæc silentio tegi præstat, quum perpetuum silentium mereantur: uisi tu quoque velis dicere, mulierem Adamo concessam, ne alia se ad animalia converteret: serpentem ex jumento factum beſtiam reptibilem, quum manus ac pedes prius habuisse, quibus ſpoliatus propterea fuerit, quod paulo audacius paradiſum fuiſſet ingreſſus, ac primus de ligno ſumpſiſſet & comediſſet: Adamum volucres & reptiles beſtias abegiſſe, ac fructibus paradiſi congeſtis una cum uxore victitaſſe: quæ quidem (ne multo his plura commemorem) parvus ille de rerum ortu liber narrat, omnino tibi reſcienda, uti quæ pro hodierna die canenda, quoniam aliquo falſitem modo litteras ſacras inſpectarunt.

Parvus Genesis ortus narratio.

A Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ· ᾗ ἐιδε ἡ γυνὴ, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν, ᾗ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, ᾗ ὡραῖόν ἐϛι ἡ κατανοῆσαι· ᾗ λαβοῦσα τὸ καρπὸν ἔφαγε. φράσεχε, ἀγαπητὲ, τῇ μεγαλοφροσύνῃ Βασιλείῳ. φησὶ γὰρ. ἆρά ἐϛι ᾗ τὸ ξύλον ἐ βρώσιμος; εἰ μὴ γὰρ ἦν αὐτὸ, οὐκ ἂν ἡμᾶς ὁ ᾅδβολος ἀπατήσας εἰς θάνατον κατήγαγεν. ἐδει ἔναι ἐντολὴν ᾗ δοκιμάζοτας ἡμῶν τὸ ὑπήκοον. διὰ τῦτο ᾗ φυτὸ ὡραῖον καρπῶν ὑφορον, ἵνα ἐν τῇ ἕξεϊ ἡ νίκης τὸ ἐγκρατείας καλὸν ἐπιδειξάμενοι, ᾗ ἡ ὑπομονῆς ςεφάνων δικαίως ἀξιωθῶμεν. ᾗ περὶ μὲν τῶν τῦτος. Ο δὲ γε Νύσσης ὑμνολόγος ἑλαμβάνετο τὰ περὶ τῦτο, ᾗ ὅπω φησί. φροδείκνυσι ὁ ὄφις ἃ πονηρὸν ἡ ἁμαρτίας καρπὸν, οὐχ ὡς ἔχει. φύσεως. (ὐ γὰρ ἐκπαθὲς ὁ ἄνθρωπος τῇ προδήλῳ κακῷ·) ἀλλὰ διὰ τινος ἄρας τὸ φαινόμενον ἀγλαΐσας, καί τινε κατὰ τὴν αἴδησιν ἡδονὴν ἐγγοητεύσας τῇ γεύσει, πιθανὸς ἐφάνη τῇ γυναικί. τῦτο τῇ ἕξεϊ ἡ ἀνθρωπος ὁ διάβολος ὠφθαι ἀπατᾷ. καὶ ὁ μὴ ὅλον νήφων ὁράται, ὡς ἂν ἐκφύγῃ τὰς αὐτὸ μηχανάς, ὡς ἂν ὑρισθεὶν τῇ παγίδων ἀκαίρως. καὶ ταῦτα μὲν τῦτον ἔχει τὸν ἕξεϊον.

B

Ἡ δὲ παρὰ Γένεσις λέγει ἡ Ἀδὰμ ἀφοξένητος ἀπὸ τῦ ξύλυ λαβεῖν ᾗ φαγεῖν, ᾗ μὰ φροξεῖν ὅλως τῇ λόγῳ τῆ Εὔας, ὅτι λειπόθυμόν ἰω ἀπὸ τῆς μόχθε ᾗ πείνης. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀγαπητὲ, σιωπᾶν αἰμιτον, ὅτι ᾗ σιωπῆς, ὡς φροῖρηται, τυγχάνεσιν ἄξια. εἰ μὴ βέλει ᾗ συλλέγειν, ὅτι γυναῖκα ἔλαβυ ὁ Ἀδὰμ, ἵνα μὴ ἐφ ἕτερα ἡ ζῶα ᾖ μεταϛῇ. ὁ ὄφις ἀπὸ κτήνες ἐρπετῆ ἐγένετο, χεῖρας τε ᾗ πόδας ἐκέκτητο. ἀῤῥηθὲν δὲ ταῦτα διὰ τὸ τελμηρὰς εἰς ἡ παράδεισον εἰσελθεῖν, ᾗ διὰ τὸ φρῶτος ἀπὸ τῦ ξύλυ λαβεῖν ᾗ φαγεῖν. ὁ Ἀδὰμ ἀπιςῶν τε πειτικὰ καὶ ἑρπετὰ, σιωπᾷ ἡ καρπὸν ἐκ παραδείσε, καὶ σιωπᾷ γυναικὶ αὐτὰ δῶναι αὐτὸν· ταῦτα μὲν ὖν (ἵνα μὴ λέγω, ᾗ ἔτι πολλῷ πλείονα τοῦτων,) ἐ λεκτὰ διήξασι μύνοις. ἀλλ' ἅρας αὐτὰ τοῖς γὰρ σπυδαιοῖ ἐγκωπτικὸν τῇ ἁγίᾳ γραφῇ γέλως ἀντικρυς δύσκολ ᾗ παίγνιον.

C

D

Edit. Paris. pag. 109.

DE TUNICIS PELLICEIS.

Gregorius Nyſſenus.

TUNICIS (inquiunt litteræ ſacræ) pelliceis indult eos. Tradit heic Gregorius antiſtes Nyſſenus, Dominum pelliceis quidem tunicis homines illos principe loco formatos amiciviſſe, non autem pellibus. Etenim quibus obſtricto macſtatis animalibus pelles detraxit, ut hominibus amictum reperiret? Reſtat igitur, Deum certo conſilio de natura brutorum pectam mortalitatem indidiſſe naturæ huic adimmortalitatem condituæ, ne malum perpetuum foret. Joannes autem Chryſoſtomus hæſce tunicas intelligens, ut verba ſonant, inquit: Si quis eſt hominum in alios ſenſus ſcripta ſacra torquentium, qui ambitioſe roget, unde pelles iſtæ repertæ fuerint, quum animalia nulla macſtata forent: is ſciat me quoque audientem de Æſopyri ſanguine, ſcire cupere, quo pacto Deus Nilum in ſanguinem converterit, qualianam macſtarit animalia? Nimirum in ſanguinem commutatus eſt amnis, quum animal nullum macſtatum eſſet. Iridem pelles exiſtitere

Chryſoſtomus.

ΠΕΡΙ ΧΙΤΩΝΩΝ ΔΕΡΜΑΤΙΝΩΝ.

ΚΑΙ χιτῶνας δερματίνους ἐνέδυσεν αὐτούς. Ὁ μὲν ὖν Θεὸς Γρηγόριος ὁ Νύσσης φησὶν, ὅτι χιτῶνας δερματίνους ἐπιβάλλει τοῖς πρωτοπλάσοις ὁ Κύριος, οὐ δέρματα δέ. ποίων γὰρ ζωοφαγήτων ζώων καὶ θαρίνων ἐπιποιεῖται αὐτοῖς ᾗ περιβολήν; ἐκ τῆς ἧ ἀλόγων λοιπὸν φύσεως πικρῶν τε ἐπιθυμιῶν οἰκονομικὸς τῇ θεὸς ἀθανασίαν κτιθείσῃ φύσει, ἵνα μὴ ἀθάνατον ᾗ τὸ κακὸν. Ο δὲ χρυσόῤῥημος Ἰωάννης κατὰ τὸ γράμμα τοὺς τοιῦτους ἐκλαμβάνων χιτῶνας, καὶ πόθεν φησὶν. εἰ πόθεν δῤῥήθησαν τὰ δέρματα, μὴ σφαγήντων τῇ ζώων, φιλοτιμήσομαι λέγειν σι ἀλληγορικῶς. σύκοιν ἀκούω κῳνὸν αἷμα ὃ Αἰγύπτῳ, ᾗ ζητῶ, πόθεν μεταβαλλε τὸν Νεῖλον εἰς αἷμα, καὶ ὧδε ἐτύθη ζώων. δέρματα δὲ γίγονε.

ἢ ζητοῦσιν ἀπὸ ποίων ζώων ἐγίνετο ; ἀλλ᾽ ὅμοιον ἐκεῖ ἐκ τοῦ ζώου αἷμα , οὗτως ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ζώου ῥίζαι.

Γίνωσκε δὴ , ὅτι οὐ τοσοῦτον ὁ πατὴρ ἐπὶ τῇ παίδων ἀνατροφῇ μεμιμῆσθαι ὡς ἡ μήτηρ , ὅτι ἡ αὐτὴ τοῦτο ἤνυσεν . ἓν λοπὰς τίξη τέκνα . ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου . ἐγὼ ἁμαρτάνω , ἡ δὲ γῆ ταῖς ἀφορμαῖς μαρτύρεται . ἐπικατάρατος ἡ γῆ διὰ τὰ ἔργα ἡμῶν . τουτέστιν οὐχ ὑπνώσας ἀνέβλυσε κατὰ γῆς τὰ ἐκεῖθεν ἀναδιδύμβια , ὧς περ δὴ καὶ τὸ φρύτηρον . καὶ ῥᾳδίως φύλλα συκῆς , ἀπενδύσασθαι τὴν ἀθανασίαν , ἡ τολὶ περιρρίξη τῆς δίξης , ἐγυμνώθη τὸ σῶμα , καὶ ὧν λοπὸν πελὸς . ὅθεν καὶ φύλλα συκῆς ῥαπτοῦσιν . ὅ δὲν δὴ τὴν ῥαπτικὴν ὧρε , μὴ ζητεε . εἰ γὰρ ὧν Θεὸν εἰκὼν , μὴ ἀμφιβάλλῃς περὶ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ .

Ἐνταῦθα μὲν οὖν ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐμπαίζει τοῖς ἐκ σύραγγος λέγουσι τὸν παράδεισον εἶσαι τοῖς πνεύματικοῖς . οἱ γὰρ ἄνω ὧδ , καπήρχθαι δὲ ἐλέγοντο οἱ ποταμοὶ , οὐμὲν ἐξέρχεσθαι · ἐνταῦθεν οὖν ὁ κατάρατος Ὀλογγίνης ἀποτετηρῆμθος φαίνεται , καὶ μᾶλλον ἐν οἷς ἐκεκολόγηται σωμάτων τὸν Ἀδάμ. οἱ γὰρ σώματος ὧδ , ικ ἂν ἐλαβε μίαν τῇ πλήρων αὐτοῦ ὁ Θεός , καὶ φκοδόμησε τὴν γυναῖκα . φρόνιμον οὖν ὡς ἐποιεῖ πλήρων ἐλαβεν ἐξ Ἀδάμ , πλήρα δὲ τοῖς σώμασιν ὁ πρόσεχε οὐκ ὧδ ἀρα κατ᾽ ἐκεῖνον σώματος ὁ φρωτοπλάστης . μετὰ μέντοι τὸ ἐκβληθῆναι τοῦ παραδείσου , ὁ Ἀδὰμ ὠγνω Εὔαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ , καὶ γεννᾷ τὸν Κάϊν. ὠγνω δὲ πῶς ; ἐμπαθῶς , ὡς ἀγγελικὴς ἐκπεσὼν ὁ ἀνθρωπος ἀβρωγνὴς , ἐποιεῖ παραβᾶσις ὠφθη ὡς ὄπολις , τῷ κτίωσιδι τοῦτῳ τρόπῳ καὶ ἐμπαθεῖ πεζεπτωτ . ταύτῃ τοι καὶ ὀδυρόμενος ὁ Δαβὶδ ἴλεγαν . οἴμοι ὅτι ἀνθρωπος ὲν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε . παρασυνεβλήθη τοῖς ἀνοήτοις κτίωσι καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς .

Κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ μέγας Μάξιμος ἐν τοῖς περὶ Θαλάσσιο ἴλεγεν · ὅτι τὰ πάθη ταῦτα , ἤγουν ἡδονὴ , λύπη , ἐπιθυμία , καὶ τὰ λοιπὰ πάθητα , τῇ φύσει τῇ ἀνθρώπων φρονιμένους οὐ συνεκτίθησαν , ἀλλὰ ᾗδ τῶν τῆς πλεονεκτίης ἐκπτωσιν ἐποιήλθε ταῦτα τῇ ἀλογωτέρᾳ μέρει προσφυέντα τῆς φύσιως· δι᾽ ὧν αἰτεῖ τῆς Θείας καὶ μακαρίας εἰκόνος δὺθὶς ἅμα τῇ παραβάσιν ἐβρασης ὧ ἐπιθήλος ἐν τῇ ἀνθρώπῳ γέγονε ἡ τῇ ἀλόγων ζώων ὁμοίωσις . ἴδεα γὰρ τῆς ἀξίας τὸ λόγου καλυφθέντος ὑφ᾽ ὧν γνωμικῆς ἐπαναστασ τῇ ἀλόγων γνωρεσμάτων , ἐσδίκως τῶν φύσιν τῇ ἀνθρώπων κολάζεσθαι , σφῶς εἰς σωωεῖδησιν τῆς λογικῆς μεγαλοσιὸς ἐλθεῖν οἰκονομιώσης τὸ Θεὸν τὸν ἄνθρωπον . πλὴν οὐκ ἀσαγκαίως τῇ ὄντι κατέδυσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς μῇ τῶν παραβᾶσιν ταῖς ἐπιθυμίαις ταύταις , ὑφ᾽ ὧν ἐπί τε βρώσεως καὶ πόσεως , καὶ ἐπὶ ἀρρδίσια καπηφόρμεθα . ὑπνοῦσι γὰρ τοῖς γεννητοῖς ἡμῶν σώμασιν τὸ γενεᾶσαί τε ᾗ τρίφεθαι , ἡ ᾗμένον ἑως πλείσου , καθ᾽ ὅσον ἂν ἐπέχῃ τοῦ σώματος ἡ σύσεως ἐπισχεται . ᾗ γὰρ ἐκ παιδρων αὐτὸ τοιχείων συγκόλλωσι , ἐπακολουθοῦσα ἐξ ἀνάγκης κίνητσι τῶν διαλυσιν . σωώθεις γὰρ ἀρ-

A dus , atque illi quærunt , de quibus animalibus sumptæ fierint ? Ut ibi scilicet absque animali sanguis erat , ita heic absque animali pellis .

Hoc quoque scire debes , non tantopere patrem de liberorum educatione solliciturn esse , atque mater est : quippe quæ id temporis sibi dici audiverit : Cum dolore natos paries . (Secundum hæc Deus ait) Execrationoe quadam infelix erit humus propter ea , quæ defignasti . Nimirum me peccante solum sterilitate flagellatur , adeoque infelix humus est facinorum nostrorum causa : hoc est , quæ ex ea nascuntur , non jam amplius sponte proveniunt , ut prius consueverant . Et folia siculna confuerunt , immortalitatem exuerunt , amictus ille glorioſus eis ademptus est , corpusque nudatum & in lutum redactum . Ea scilicet de causa ſibi ficulna folia conſuerunt . Artem ipſam confuendi unde repererit homo , noli quærere . Nam ſi erat imago Dei , de ſciẽtia ipſius ambigendum non eſt .

B Atque hoc loco Chryſoſtomus eos irridet , qui paradiſum in cælo collocant , & ſpiritualem eſſe volunt . Quippe ſi ſuperioribus iſtis in locis erat , dicere debebant litteræ facræ , fluminа ejus deorſum ferri , non exire . Quæ ratio Origenem illum exſecrabilem quaſi ſuffocatum manifeſto perimit , ſimulque vanam ipſius orationem , qua corporis expertem Adamum fecit . Nam ſi corporis fuiſſet expers , non ſumpſiſſet unam ex eo coſtam Deus , mulieremque de illa formaſſet . Itaque perſpicuum eſt , quod quum ex eo coſtam ſumpſerit , que in expertibus corporis nulla eſt ſtatui debeat , hominem primo formatum corporis expertem non fuiſſe . Cæterum poſteaquam Adamus ejectus paradiſo fuiſſet , Evam uxorem ſuam cognovit , & Cainum procreavit . Quonam autem pacto cognovit ? Non citra corporis adfectiones . Quippe quum homo angelica vita excidiſſet , ex quo maudati violator exſtitit ; in ſtatum vitæ brutorum conſimilem & adfectionibus obnoxium lapſus eſt . Iccirco Davides plorans inquit : Hei mihi , quum homo dignitate floreret , animum non advertit . Idcirco brutis jumentis eſt comparatus , eiſque factus ſimilis .

Idem eximius etiam ille Maximus in iis , ad Thalaſſium quæ perſcripſit , expoſuit : adfectiones nimirum haſce , voluptatem , dolorem , appetitum , cæteras , inito cum hominum natura non fuiſſe conditas : ſed propter amiſſionem perfectionis irreprenſæ , ac parti naturæ paulo longius a ratione recedenti adhæſiſſe , per quas ſtatim una cum tranſgreſſione pro divina beataque imagine brutorum animalium ſimilitudo in homine manifeſta & conſpicua exſtitit . Erat enim neceſſe , ut cooperta rationis dignitate , natura mortalium æquiſſimo jure per eа puniretur brutorum naturæ indicia & argumenta , quæ ipſamet ſibi ſponte ſua arceſſiviſſet : ſapienter efficiente Deo , ut hoc pacto intelligeretur rationalis amplitudinem homo ſecum expenderet . Enimvero poſt tranſgreſſionem reapſe nos Deus cupiditatibus iſtis alligavit & concrinxit , per quas ad cibum , potum , res venereas impellimur . Hinc eſt in corporibus noſtris per procreationem in lucem editis , quod & gignatur , & alatur , & tam diu maxime durent , quamdiu cujuſque corporis conſtitutio vitæ capax eſt . Quum enim corpus ex elementis quatuor conſtet , ita neceſſario comparatum eſt , ut ejus diſſolutio tandem ſequatur . Quippe compoſitio no-

Chryſoſtomus.

Origenes.

Edit. Pariſ. pag. 120.

Pſalm. 48. 11.

Maximus.

Gregorius Nazianzenus.

stri ortus initium est, quemadmodum Gregorius ille Theologus inquit. Idcirco (corpus in quibusdam celerius diffolvitur, in aliis tardius.)

Perfuadet hoc etiam magnus ille tibi Cyrillus, qui ait: Poſt lapſum Deus unicuique vitam ſuam explere pro ratione temperamenti finit. Nam illam ob cauſſam partes eas corporis noſtri, quæ vitam noſtram continent, cujus generis ſunt cor, cerebrum, jecur, aliaque talia, firmis oſſibus undique natura munivit: ut ne per qualvis occaſiones fortuitas iis læſis, extemplo mors conſequeretur. Atque his, de quibus antea loquuti ſumus, cupiditatibus voluptatem quoque velut eſcæ condimentum quoddam miſcuit, ut ea nos commode delenitos ſtecteret. Nam cæteroquin ad cibum potumque nos haud conferremus, & a rebus venereis prorſus abſtineremus, quibus rebus omiſſis ac neglectis, neceſſario genus humanum interiret. Hinc fit, ut ſemen, quod ſuperfluitas quædam eſt, nos ingeat, & moleſtia quadam afficiendo cogat, ut ejus ad excretionem progrediamur: optima id ratione permittente Deo, propter generis noſtri durationem. Quæ quum Manes atque Valentini ignorarent, uti quidem videtur, carnem eſſe diaboli opificium dixerunt, & accendi ab eo, quo turpes in libidines prorumpat. Enimvero non conceſſit nobis Deus, ut nimiopere ſimus ad complexus venereos proclives, nec bruteum in morem abſque ſenſu vivendi poteſtatem fecit. Nam voluptati quamdam inſuaviatem adjunxit atque miſcuit, ut hoc modo ad generis propagationem excitaremur. Hinc eſt, quod miſerias noſtras deploramus, prioris ſtatus memoriam nobis refricamus, peccatum denique graviter incuſamus, cujus cauſſa paradiſi vita ſpoliati ſumus, brutiſque jumentis ſimiles facti.

Edit. Pariſ. pag. 111.

Manis & Valentini error.

Fide Natur.

A χὴ διαςάσως, ὡς ὁ Θεολόγος φησὶ Γρηγόριος. λέλυται μὲν ἐπί τισι μᾶν τάχιον, ἐπί τισι δὲ βράδιον.

Καὶ πεῖσον τῇ μεγάλῃ Κυρίλλῳ λέγοντι. ἑκάσῳ δὲ μέτρα τὴν κπόπτωσιν ἑκάσου ὁ Θεὸς τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἐπιπληρῶσι ὡς ἂν ἕτυχε κράσεως. ἐπὶ γὰρ τούτῳ τὰ σωτικὰ τῆς ζωῆς μέρη, καρδίαν φυλοντί, ἐγκέφαλον, ἧπαρ, τὰ ὅσα τοιάυτα, τηβόεσι ὀσφύσι ἀπαστακρύφθαι ὠκεις ἡ φύσις ἐφρόντικεν, ὡς τὰ μὲν ἐν τοῖς τυχάσαις ἐφορᾶσθαι καταβλάπτεσθαι αὐτῶν, ἐπὶ μὲν ὅτε τὸν θάνατον ἔπεσθαι. ταύτας μὲν τοι ταῖς ἐπῳ Σωμέναις, ἐ ἡδονὴν ὥσπῳ τι ὄψαρ ἐγκατέμιξεν, ὡς ἐντεῦθεν ἡμᾶς ἐπίμως καθέλκεσθαι. εἰ μὴ γὰρ πότε ἦν, ὐκ ἂν ἐπὶ βρώσεις ἢ πόσεις ἐτρέχομεν, ὐκ ἂν ἀφροδισίοις ὁλοκαρῶς ἐφορτικείμεθα. εἰ δὲ μὴ τῦτο, τάχα ἂν ἐξ ἀνάγκης τὸ γένος ἀπόλλυτο τὸ ἀνθρώπων. κατὰ τῦτο μὲν δὴ ἡ γονὴ, περίτπωμα οἷον ὐσα, καπεπέγει ἡ ἀνὰ ἐξ ἀναγκάζει τὸ ζῶον ὁρμᾶν ἐπὶ τὴν ἀπόκρισιν αὐτῆς. φιλοῦμεν δὲ τῦτο τοῦ Θεοῦ συγχωρήσαντος ὕπεκ τῆς τοῦ γένους διαμονῆς. ταῦτα δὲ Μάνης καὶ Οὐαλεντῖνος ἠγνοκότες, ὡς ἔοικε, κτίσμα τοῦ διαβόλου ἴλεγον εἶναι, ὑπ' αὐτοῦ τε σπουδᾶσθαι, καὶ πρὸς ἀτιμίας ἐκκαλεῖσθαι. πλὴν οὐκ ἀφῆκε πρὸς σωπερίας ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἶναι πάντῃ κατωφερεῖς, οὐδὲ ζῶν ἀνεπαίσθητος ἐάσαν ὡς τὰ ἄλογα. τῇ γὰρ ἡδονῇ, καὶ ἀσθένει σωνέζευξεν, σύμμικτον παύλων ἐπὶ τοῦτο ἐπιτήδευμα, ὡς ἐκεῖθεν μὲν ἐπὶ τὴν τοῦ γένους ἀῦξησιν ἴλικιόθαι. ἐντεῦθεν δὲ πολλῷ ἐαυτοῦς, ἀν τῶν προτέρων ἐπιμεμνῆσθαι, καὶ τὰς ἁμαρτίας μέγα καπαβοᾶν, δι' ἂν τοὺς ἀνόητος παρασκευβλωθῆμεν κτήνεσι.

DE TRIBUS ANIMÆ PARTIBUS.

PRÆTER hæc etiam illud ſcire te volo, partem eam animi, quæ appetendi facultatem continet, in jecinore ſedem ſuam obtinere: alteram, qua iraſcendi vis continetur, in corde: rationis denique domicilium in cerebro eſſe. Arque hanc ipſam rationis facultatem gubernator ille rerum univerſitatis propterea tibi donavit, ut ab iraſcibili facultate adjutus, fortiter adverſari brutæ pecudinæque concupiſcentiæ poſſis. Norat enim Dominus ille naturæ, quantus eſſet ejus impetus. Et hanc appetendi vim ſedem in jecinore ſuam habere Galenus etiam Tiryi commentata fabula probat: in libro quidem eo, cui Diagnoſtices titulum fecit, jecur ejus ab aquila comedi: in altero autem libro ſingulari, qui eſt de animi moribus, a vulturibus devorari tradens. Etenim Tityus hic, ut exteræ diſciplinæ fabulis continentur, Latonam adamaſſe perhibetur, eamque ob cauſſam a bellus liberis, Apolline ac Diana, ſupplicio addictus: Galeno quidem narrante, hominem vel ab aquila, vel a vulturibus abſumi: aliis vero tradentibus, fagittis eum fuiſſe confixum, quæ quidem adhuc jecinori ejus inhæreant. De quo intelligi non obſcure poteſt, appetentem animæ vim eſſe in jecinore ſitam.

Galenus de Tityo.

Atque hoc loco quid ſim dicturus conſiderato. Quum rationis facultas imperium obtinet, eique vis irafcibilis paret, appetente debilitata, ſummiſſeque ſe gerente: tum vero

ΠΕΡΙ ΤΡΙΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ψυχῆς.

ΠΡΟΣ τούτοις εἰδέναι χ τόδε σε βούλομαι, ὅτε τὸ ἐπιθυμητικὸν μέρος τῆς ψυχῆς τῇ ἥπατι ἐγκαθίδρυται, τὸ δὲ θυμικὸν ἐν τῇ καρδίᾳ ποιέναι τὴν οἴκησιν, τὸ δὲ λογικὸν ἐν αὐτῇ τῇ ἐγκεφάλῳ. τῦτο μὲν δὴ τὸ λογικὸν ἐχαρίσατό σοι ὁ τῶν ὅλων ἀφήτωρ, ἵνα συμμάχῳ χ τῷ θυμικῷ χρώμενος, γενναίως ἀνθίστασαι χ τὰς ἄλογα βοσκημασθὰς ψυχὰς, τῆς ἐπιθυμητικῆς δηλαδή. οἶδε γὰρ ὁ τῆς φύσεως δεσπότης ὅσον πᾶ ἐκείνης ἐστὶ ἡ ὁρμή. ὅτε δὴ τὸ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμητικὸν αὐτῇ τῇ ἥπατι ἐγκαθίδρυται, χ τὸν Τιτυὸν παράγει ὁ Γαλλιὸς ὁς σύτασιν τίνα τὸ λόγῳ, ὃν μὲν τῇ ἀβγυκωκικῇ αὐτὸν ὑπὸ αἴτε λέγων αὐτὸ καπαβιβᾶσθαι τὸ ἧπαρ. ἐν δὲ τῷ περὶ ἠθῶν ψυχῆς μοιβλίῳ ὑπὸ γυπῶν. ὁ δὲ Τιτυὸς ὅτος χ ἔζω μυθολογίαν ἀραδῆναι λέγεται τῆς Λητοῦς. ἐφ' ᾧ χ παρὰ τῶ παίδων αὐτῆς Ἀπόλλωνός τε χ Ἀρτέμιδος κολάσει καθυποβληθῆναι. ὃ χ μὲν τὸν Γαλλιὸν, ὑπὸ αἴτε, εἴτε ὑ γυπῶν τὸ ἧπαρ ἐδίεθαι. χ δι τινες ἄλλους τοξεύθαι αὐτὸν κρέτθαι ἔχειν τὰ βέλη ἐμπεπαρμένα τῇ ἥπατι. ὠδικὸν δὴν ἐντεῦθεν, τῇ ἥπατι τὸ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμητικὸν ἔζι.

Πρόσχες λοιπὸν. ὅταν μὲν γὰρ τὸ λογιστικὸν ἀρχῇ, πειθομένων μὲν ἑαυτῷ τὸ θυμοειδὲς ἔχοτ, ἀδυνὶς δὲ καὶ ταπεινὸν τὸ ἐπιθυμητικὸν, οὕτε

ἀκόλαστος ὁ τοιοῦτος βίος, οὗτοι οὖσι οἱ λγκαὶ βέ-
οὖσι ᾗ τύραννοι, ἀλλὰ σωμὸς πάσιν καὶ δίκαιος.
καὶ τοῦτον χάριν ἀμφιβάλλεσι οὐ χρή. οἱ μὴ γὰρ
τοῦτο ἦν, οἱ μὴ ἐξ αὐτῆς τῆς σώματος κατασκάλης,
οὗτος μὲν ὑπὸ παθῶν ἥττατο, ἐκείνος δὲ πάλιν
ἐγκρατὴς αὐτῶν κατεφάνετο· οὐκ ἂν ὁ μέγας Βα-
σίλειος τὸν φορφύριον Ἡσιόδου ἐξηγούμενος, εἰσὰγ
τίνας ἐκ φύσεως ἔχοντάς τινας φορτηρήματα, ᾗ κα-
τάγε τὸν σύγκρισιν τῆς σαρκὸς πολλῶν διαφόρους
εἰς ἀπάλληλα ἐπιγίνεσθαι, ᾗ ἄκοσμον ἀρετῆς. ὑστέ-
ρον δὲ ὅσα καὶ σώφρονα ἴδοι τις ἂν καὶ ἀκόλαστον,
δυμοειδῆ καὶ ἁφᾶν, ἐχέφρονα καὶ μὴ τοιοῦτον, ὦ-
αιρῳ δὲ παλεῖν τοῖς ἐμφρόδεν ὑφαται. πάντα μὲν δεῖν
δύνασθαι ἄντις ἐπὶ τὸ κρέιττον μεταφέρειν ἀπὸ τοῦ
χείρους, καὶ ἐπὶ τὸ χέιρον ἂν μεταπρέπειν ἀπὸ
τοῦ κρείττονος. καὶ δῆλον ἐξ ὧν ὁ Θεολόγος Γρη-
γόριος ἔλεγεν. ἀρκετὸν τῇ σωματι ἡ κακία αὐτοῦ·
τί δὲ δεῖ τῇ φλογὶ πλέονος ὕλης; τῇ θυελλῳ βα-
ψιλοτέρας τροφῆς; ἵνα δυσκαθεκτον γένηται, ᾗ τὰ
λογισμοῦ βιαιότερον.

Πρόσεχε δὲ ὅσα βιάζουσιν ἑαυτοὺς οἱ θέλοντες μὲν σωφρονεῖν, ἔχοντες δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἰσχυρόν. (ἢ μὲν γὰρ φύσις τὰ ἑαυτῆς ἐξ ἀνάγκης ἐπιζητεῖ. ὁ δὲ ἀγαθὸν αἱρούμενος, τοῖς θελήμασι τῆς σαρκὸς ἀντιπίπτων, καὶ βίου ἀγγελικοῦ μιμεῖσθαι φιλονεικεῖ.) ὅσον δὲ βαρὺ τὸ ἀρὸς φυσιν μάχεσθαι, καὶ οἷον ἐστιν ἴσασθαι ὁ ὑπὸ Κλίμακος ἰωάννης ὁ ἀγιώτατος ἡθέλεσεν αὐτος εἰπεῖν. Ὁ σῶμα νικᾶσας, φύσιν ἐνίκησεν. ὁ δὲ φύσιν νικᾶσας, ὑπὲρ φύσιν ἐγένετο. ὁ δὲ τοῦτο γενόμενος, βραχύ τι παρ' Ἀγγέλους ἠλάττωται, ἵνα μὴ λέγω μηδέν. φορτικὴ δὲ ὅτι ᾗ σαρξ βαρυαλγεῖ ἐξ ἀχθοντα οἱ θέλοντες μὲν σωφρονεῖν, ἔχοντες δὲ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἰσχυρὸν, πολιτικεῖν τῇ τὴν ὁρμὴν, ἀρὸς ἕξιν ἀεὶ ἐπεγομένου τῷ ἐσχλάττος αὐτοῖς. ᾗ μὴ καπί τι ἀμφίβαλλε. εἰ ᾗ ὁ Διογένης ἐκείνος ὁ Κυνικὸς τὸ τῆς φύσεως βάρος ὡς ἔστιν ἐλαφρὸν, ἐ παῖπε τοῦτον ἀσκητικώτατος ὢν, γυμνάσια ζητήσει λέγεται, ὡς τὸ βαρυῖον χοιοβίδια, ᾗ τὸ ἑαυτὸ σῶμα κουφίσαι. τί χρὴ, ᾗ λέγειν ὅσον ἰσχύσαι κἀμάτου, οἱ σφηδρὸν μὲν, ὡς ἔφηται, λαχόντες τὸ ἐπιθυμητικὸν, ἐκ ἀγοίᾳ δὲ φυλάττειν ἑαυτὸς φροδυμούμενοι;

Ἐντεῦθεν ἀγαπητὸν, ᾗ ὅσῳ τινὶς, ἵνα τὸν φυσικὸν ὄσοσδίσωσι πύραιτα καὶ γυμνὸ τὸ σῶμα μέσον ὑδάτων διμιμᾳδωτὸς ἀφθησαν. μηδὲς λοιπὸν ἐπὶ μέσου φροσφαίρα τῶν γένεσιν. μηδὲς ὑπ ἀγαθὸς ἀσίρων φροφαντίζέσθω χιμαιτικμούς. ἀσίρων μὲν ᾗ κινήσεις, ἀνατολὰς ᾗ δύσεις αὐτῇ τοῖς προσήκουσι γένεσιν καιροῖς φκούμενων ὁ σοφὸς πᾶ πάντα διεξαγῇ, ὡς ἐστιν ἄιρος μεταπρεπομένου, ᾗ ὁμβρων καταβηγνυμένων, ἀναίρως αὐξεσθαι τὰ φυτά. ἐ ᾗ τῇ τρεφῶν ὡς ἐκ κύκλῳ διίκνεις χορηγμένων, ἀπολλυμένης ἐ ᾗ τῇ προσφερομένων τὰς καρπὸς ἠμμένοι φύσις. ὡς διείσκεσθαι μὲν ἐκέσια ᾗ τὰς καρπὸς, τὰς δὲ καρπὸς ᾗ τὰ ζῶα, ᾗ

A nec intemperanter homines vivunt, nec prædonum aut tyrannorum in morem: sed honesta plane justaque vita degitur. Hæc de re dubitari non debet. Nam si res ita comparata non foret, & si corporis in eadem structura non hic adsedentionibus foret obnoxius, illa se superiorem ille declararet: nequaquam magnus ille Basilius Eisiam vi- Basilius. tem enarrans, quosdam a natura præcellere diceret aliis, & ipsius etiam carnis comparatione multis præstare, sive in scientiæ alicujus perceptione, sive in cultu virtutis. Hinc videre est varios homines, temperantes & intemperantes, iracundos & mites, prudentes & stolidos, ut supra quoque monuimus. Atque hæc de conditione deteriore in melius commutari possunt, B ac vicissim a bono in pejus licet desiscere, quemadmodum ex hisce Gregorii Theo- Gregorius Nazianzenus. logi verbis perspicue intelligimus. Satis est, inquit, corpori sua vitiositas. Cur flammæ materies amplior fuppeditetur ? cur huic belluæ nutrimentum largius ? ut intractabilis fcilicet fiat, ac rationem violentia sua superet.

Animum igitur advertito. Quantam sibi vim adferant homines ii, qui frugi quidem esse cupiunt, vitamque angelicam imitari, verum facultatem appetentem in se validam sentiunt : (etenim natura requirit ea, quæ sua sunt : cujus voluntati atque motibus adversatur, quisquis vitam agere castam instituit) quamque adeo grave C sit, repugnare naturæ velle, cui corporeæ disputio etiam præmii magnitudo : sanctus ille vir, Joannes auctor scalæ hisce verbis declarat : Qui corpus vicit, naturam vicit: Joannes Climacus. qui naturam vicit, pluris naturam semet excedit : hoc qui consequutus est, paulum Angelis est inferior, ne nihil ab iis differre dicam. Nimirum scito gravibus eos molestiis premi, qui casti esse defiderant, cum appetitum in se fortem experiantur, & genituræ magnam copiam, quæ negotii plurimum eis faceffit, ac numquam non, ut emittatur, urget. Nihil de hoc ambigendum. Quippe si Diogenes ille Cynicus, quum onus illud naturæ nequiret amplius ferre, homo perpetuis & maximis exercitationibus ad abstinentiam condoceefactus, muliterem aliquando quæfiffe perhibetur, quo D rem molestam sibi deponeret, & corpus onere velue excuffo levaret : quantum illos fustinere laboris æque molestiarum exiitimandum est, in quibus a natura vehemens est appetitus impetus, quum nihilominus servare feipsos in concinentia velint?

Atque hanc ob causfam, dilecte fili, quidam viri religiosi nudis corporibus totos dies in medias aquas femet abjecisse traduntur, quo inflammationem & æstum illum naturalem restingueret. Itaque meno poti- pag. 113. hac nativitatem suam in medium proferat, nemo inauspicatos fiderum positus & inter se conformationes causfetur. Nam sapiens Nam fidera ille moderator universorum præclaro con- nonnecessitant homines. E filio instituit, ut suis temporibus certi fi- nunregnant. derum motus, ortus, occasus eveniant : quo commutato per has causfas aere, pluviisque delabentibus, plantæ incrementum commode sumant. Quum enim alimenta quodam velut ambitu perpetuo suppeditata non defiderantur, etiam illorum natura, qui fructus ipsos percipiunt, vel egere, vel deficere nequit. De quo intelligimus, fidera quidem cum motibus suis fructuum, fructus autem animalium, & hominis esse causfa factos. Quapropter animorum voluntates æque sententias fidera

f

non mutant, nec hominem ad imaginem Deifactum mancipii cujusdam vilis instar hac illac ducunt. Non tam enim ipsa deprehenderentur injusta esse, quodiam adulteros efficientia, quodiam homicidas ac prædones: quam eorum opifex, qui præcipuam in hac parte culpam mereretur, ob res ejusmodi conditas, quæ necessario nos ad mala proclives redderent. Idcirco non abs re scripsit eximius ille Petrus ad Faustum, quosdam falso universum hoc natalitiis sideribus & fato committere.

Petrus ad Faustum.

Prudenter igitur hæc considerato, nec horum verbis plus æquo perturbari te finito. Quum enim dicunt, eam horam, qua fœtus conceptio fiat, fœtum ipsum, tam marem quam fœmineum, optime formare: mox eis objicere vicissim potest, quod si quidem una & eadem hora, una & eadem seminis dejectione, gemellorum conceptio fiat, omnino necesse sit alterum eorum esse marem, alterum fœminam: sed vel ambos mares, vel fœminas formari. Similiter eadem ratione sequeretur, alterum eorum non debere citius extingui, tardius alterum: sed utrumque rebus humanis pariter eximi. Nam, ut ipsi loquuntur, idem fidus tam huic, quam illi vitam præbuit. Quinetiam eo progrediuntur, ut morbos quosdam & formas, quæ fœcibus in ipsa matrice nonnumquam accidunt, (solent enim interdum fœmellæ verendis in partibus virilem habere speciem, ac vice versa mares fœmineam) astris auctoribus tribuant.

Vocant ejusmodi fœtus, de quibus modo loquebamur, hermaphroditos. Nam perbelle fingunt, Mercurium (qui Græcis Hermes est) & Venerem (quæ Aphrodite) in iisdem centris conjunctos, Saturno etiam accedente, certaque conformatione aeris, fœtus quosdam præter naturam adfectos producere. Sed enim hoc minime verum est. Nam ipsa fœtus formatrix natura nonnumquam hujusmodi effecit, quemadmodum est supra demonstratum. Hermes quidem ille philosophus, quem Græci tanto habent in honore, scripsit ad sapientem Ammonem litteris, morborum in iis causas, qui furore corripiuntur, & mente sunt alienati, ad fidera referre. (Quum enim, inquit, fidus illud, in cujus potestate cerebrum est, fœtum bono quodam adspectu intuetur, ejusque cerebrum in ipsa formatione radiis ejusmodi collustrat: omnino fit, ut facultates animi principes in tali fœtu præclare comparatæ sint. At si quomodocumque fidus ipsum male adficiatur, etiam diversa erit & contraria priori ejus effectio. Hunc in modum spectatores illi sublimium sentiunt atque loquuntur.) Eorum tu opinionem rejicito, ac pravis quibusdam humoribus cerebrum ejus repletum esse credito, quem animo alienatum conspexeris. Nam cerebrum mentis est instrumentum, adjecto propiûs instrumenti adfectione mens etiam, velut artifex, agere consuevit. Proptera Deus herbas quasdam condidit, quibus variis doloribus atque morbis medeamur, & hominibus medicam sapientiam abunde largitus est. Hinc & cerebrum purgari videmus, & morbos alios, qui curationem requirunt, convenientium medicamentorum adhibitione sanari.

De hermaphroditis.

Edit. Parisf. pag. 125. Hermes Trismegistus.

Non igitur eorum verbis decipi te patitor. Ac ne fato quidem, ceu dictum est, hi morbi hominibus accidunt. (Quid enim aliud sibi fati vult vocabulum, de ipsorum sententia, quam quod sit evenatus quidam

Fatum quid.

A τὸν ἄνθρωπον. Οὐ γνώμας λοιπὸν οἱ ἀστέρες μιταξέπεσιν, οὐδὲ καθάπαξ τι ἀνθρωποῖον ἢ καὶ εἰκότα θεὸς πεμαίνων ἀνθρωπον. ἀλλ' ὃν οἱ τοιοῦτον ἀν ἁρμόζειν ἀδικοι, τὰς μὲν μοιχὰς ποιητὰς, τὰς δὲ φονίας ἔ ἀπεργας. ἄλλα γὰρ πρὸ τ ἀστέρων ὁ δημιωργὸς αὐτὸν τὴν αἰτίαν ὑποφέρεται, εἴπερ τοιαύτα κατασκεύασεν, ἃ ἢ ἐπηρεάζειν ἡμῖν ἐξ ἀνάγκης τῶν κακῶν ἐπιτήδεια, καθὰ δὴ ἔ πρὸς Φαῦστον ὁ κορυφαῖος ἔλεγε Πέτρος, γενόσει ἢ εἱμαρμένη τὸ πᾶν ὑπὲξέπεσπα.

Ὁρᾷ λοιπὸν σωτηρίως, ἢ μὴ ὑπὲ πλέον τοῖς λόγοις αὐτ θορυβῇ. εἰ γὰρ ἢ λέγουσιν ὅτι ἡ ὥρα καθ' ἣν ἡ σύλληψις τ συλλαμβανομένου γίνεται, ἐκείνη καὶ τὸ πλασσόμενον ἄρρεν, εἴτε ἄρρεν εἴτε θῆλυ, ἐξαπάττειν ἀρξεται εὐθύς, ἀλλ' ἐθέως ἀθυποφόρους ἔχοις, ἢ σὺ ἢ ὑπὸ λέγειν αὐτοῖς, ὡς ἑνὶ τ μιᾷ ὥρᾳ, ἢ τῇ αὐτῇ κατοβολῇ τῶν διδύμων ἡ σύλληψις γίνεται, ἐπρεπε πάντως, μὴ τὸ μὲν αὐτῶν ἄρρεν, τὸ δὲ θῆλυ, ἀλλ' ἄρρενα ἢ ἄμφω ἢ τὴν ὑπερακμάσαι ὥραν, ἢ θᾶλλα ταυτὶ ἐξαπάττεσθαι. εἶτα μὲν ἐν ἔθει, μὴ τὸ μὲν αὐτῶν τάχιον τελευτᾶν, τὸ δὲ βράδιον, ἀλλ' ὁμοῦ ἄμφω τῶν ἀνθ μεθίστασθαι. ἢ γὰρ ἐκείνος εἵπερ, ὁ αὐτὸς ἀστὴρ κἀκεῖνον, καὶ πάντ τὸν ζῶον ἐχαρίσατο. ἀλλὰ ἢ ὑπὲ τινι παθήματι ἢ σπώμασιν, ὧν ἀν ἁλίσκονται πολλοὶς τὰ ἢ μηδὲν πκνούμενα. (τὰ τε ἢ θῆλυ ἧμμα πολλοὶς ἀνδρῶν πιεῖ πω τὸ γωνητέκα ῥίφευ μόνον, ἢ τοιωυτίων αὐδὶς τὰ ἄρρενα) τὰς ἀστρους αἰτίας ἠγλωται.

Ταύτην τοι ἡ ἑρμαφρόδιτος τὴ τοιῆτις ὑπονομάζεται. πεμ.δόνται ἢ ὑποδὰν ὁ Ἑρμῆς ἢ ἡ Ἀφροδίτη ἄρτθεῖν ὁμόκυκλοι, σωωότος αὐτοῖς τὰ Κρόνε, πρὸς δὲ ἢ ἡμιατερίμένε τὰ ἀέρος, αἴτιοι γίνωκάντε ἢ τῶν παρὰ φύσιν παθῶν τοὺς γενομένους καθίσκται. ἀλλ' ἐκ ἔστ' ἀυτο, ὐκ ἔστ. ἡ ἢ ἐξαπάτησα τὸ ἡμβρυον φύσις αἰτία πολλοῖς τῶν τοιούτων ἐμφέπεται, καθὼς ἀσοθὲν γέγραται. Ἀλλὰ ἢ ὁ παῤ αὐτοὺς τοῖς Ἕλλησι τιμώμενος Ἑρμῆς Ἀμμωνι τῷ σοφῷ ἐπιστέλλων, αὐτοὺς αἰτίκατα τὰς ἀστρας

Τοῦ δὲ ἀγαπητὸ μὴ ὕπος. ἀλλὰ μοχθηροῖς τισι χυμοῖς κατακρατεῖσθαι τὸν ἐγκέφαλον πίστευε. αὐτικα δὲ διάση τινὰ παρακοπὴ φορῶν συωκτικμένον. ὁ δὲ ἐγκέφαλος ὀργανον ἐστ τ νοῦ. τοίνυν ἢ ἐξ τὴν ὀργανα ἐξάθεσιν καὶ ὁ τεχνίτης εὐωθὲς ἐνεργεῖν. ὅτι δὲ ταῦτ καὶ βοτάνας ἀκεσωδιώδους παρήγαγεν ὁ Θεὸς, καὶ σοφιας ἰατρεικὴς τὰς ἀνθρώπους ἐπέπλησεν. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ κεφαλὴν καθαιρομένην ἰδῇ τις, καὶ πᾶσθ ἄλλα τινὰ θεραπείας ἀξιούμενα φαρμάκων καπαλλήλων ἐπαγωγάς.

Μὲ οὖν συωαρπάζου τοῖς λόγοις αὐτῶν, ὅτι μοῖρ καθ' εἱμαρμένην, ὡς εἴρηται, πᾶ πᾶσθ τὰς ἀνθρώπους ἐμπίπτουσιν. ὧν δὲ καὶ πάντων ὁ θεὸς αἴτιος χορὸς πόῤῥω που ῥίπτου ἢ ἀποπέμπεινα. τίνος ἕνεκα; ὅτι πολὺ μὲν τὸ ἀνθρωπ κέκτηται, πολλαπλάσιον δὲ τὸ ἀσθῆς, ὡς ὁ μέγας φησὶ βασι-

B

C

D

E

Βασίλειος· φυσικῶς μὲν οὖν, ὡς προείρηται, ἡ ἀϊ-
νοείδεια τὸ ὑμέτερον σῶμα καὶ ἀπεξηράνθαι συγκε-
ρασαι πάσης παρ' αὐτὰ τὰ ὑπάτων τῆς φύσεως. οἱ μὲν
γὰρ τῶν ὧν, ὧν ἂν ἡ τῆς ζωῆς ὑμῶν σύστασις ἐκ ἀέρος
ἔχοιτ' ἂν καθαροῦ, ἐκ ὑδάτων διειδῶν, πῦρ τε ὑγι-
αινὸν, καὶ κατακλίνων αἰσιμώτερον βραχὺ καὶ ποτὲ
Ἀλλ' ὅρα τῶν τοῦ Θεοῦ σοφισμάτων ἀγαπητὸν, εἰ γε ἡ
* al. κυρι- φυσιολογίας μικρὸν ἄψασθαι. ἵνα δὲ μὴ τὰ * καιριώ-
τατα τὸ σώματος ἡμῶν μόρια ἐκ τοῖς τυχοῦσιν ἀφο-
φάσεσι καταβλάπτωσιν, πολυθρύπτους, ὡς ἀφοισπο-
μῶν, ἐκ πολυειδῶς ἐσχαλίσατο. αὐτίκα δὲ τὸν κε-
φαλὸν ἡμῶν, ἅτε δὴ τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ σπερίσχοντα,
ὃν ἢ τὰ τῆς ζωῆς ἡμῶν περιελίκτηται, ἢ θριξὶ κατα-
κύρασε καὶ ὀστέοις ἀφ' ὧν τὰς σφῆρας. ἁπαλὸν δὲ ἡ φύ-
σις αὐτὸν ὑπολέπουσα, ὑπωδὴν τοῖς αἰθέρσι πάσας αὐ-
τὰς χρυκὴν τὰς πηγὰς. ἵνα δὲ μὴ τῇ σφῆσπι τῶν
ὀρῶν σωτερεδαίμος, περὶ τὸν οἰκεῖον βλάπτωται
φύτευ, ἁπαλὸς, καὶ ἢ δυσὶ μέλιγξιν αὐτὸν περιέλα-
βεν, ἢ πάντας οὐχ ἁπλῶς· ἀλλ' ἁπαλῇ μὲν
οὔσῃ τῇ ἐσωθεν, διάτι τὸ τὸ ἡγεμόνιον ἀπόπαυ-
σιν· σφῆσπέρᾳ δὲ πάλιν τῇ ἔξωθεν, ὡς ἐνδυ-
θὲν ἄμφω φυλάττεθαι. οὕτω μὲν οὖν ἢ ἐπὶ τῆς
παρδίας ὑποίκει, καθὰ δὴ ἢ ὁ χρυσορρήμων Ἰω-
άννης φησίν, ὀσίως μὲν περιεκλώσας, παραδεὶς
δὲ αὐτῇ καθάπερ ἁπαλὸν ἐρμάια τὸν παιδίοντα,
ἵνα μὴ τῇ ἀσυπνείᾳ ἢ αὐτὸ τοῖς ὀσίοις συ-
νεξέπνοι. ἀλλὰ πολλαχόθεν ἔχων ῥᾳδὰς, πολ-
λὰς ἀσφαλείας ὑπεδύετ. ἐξατμίζεται δὲ ἐκεῖθεν
αὐτὸς, αὐτὰ μὲ συμπνίγεθαι ὑπὸ τῶν ἀπαρρομέ-
νων ἀτμῶν, πλησὶ τὸ ὁ τις ὑπευχθείη ποτὲ,
οὐχ ἑλοκρῶς ἢ βλάβη γίνεται. οἱ μὲν δὴ ὧν ἢ
σωμηχὶς ὧν τὸ σῶμα, ἢ μία κατενχθείσα πλη-
γὴ τὸ πᾶν ὁλομέλιατο. οἷς δὲ πολλὰ δὲ τῶν διαιρη-
μένου, γενέθαι τῶν πάντως ἀμήχανον. εἰ δὲ τὸ
συμβαὶν τρωθῶσι μέρος ὧν, ἀπάγκη πᾶσα, τὸ
κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος κείμενον ὀσοῦν παρεβλάπτε-
θαι, αὐτὰ δὲ τὰ λοιπὰ πάντα διαφυλάττεθαι,
τὰ συνεχῆς τῆς πλαγῆς διακοπτομένου τῇ τῶν ὀσῶν
διαιρέσει.

Περὶ δὲ τῶν τῆς κεφαλῆς πεκτυπημάτων τί χρὴ
* ἐκκίνειν ἢ λέγειν; εἰ γε τὰς * ἐκρίσεις αὐτῶν, ὡς ὀ-
ρῆς, ἡ ὀσφρησις πεπίσθαται. ὑποσὶ δὲ τοὺς
κάτωθεν ἀπαπεμπομένους ἀτμοὺς ὡς ὑπερκειμένη
αὐτὰ τὰ σώματος ὑπεδήχθαι σίωθεν· ἡ δὲ πᾶσα πλημ-
μύρα πολλὰ ἂν εἰργάσατο τῇ ἐγκεφάλῳ τῶν λά-
βλιν· οὐδὲ τοῦτο κεκμήλικεν ὁ τῶν ἀπάντων
κοινὸς, ἀλλὰ πόρους τινὰς ἐν τοῖς ὀσίοις ἐγκατά-
μιος, τὰ ὑγρὰ ἐκ παχέα τῶν περιττωμάτων ἐπὶ ἢ
ὑπερῴαν ἢ τὰς μυκτῆρας ἀνάγκασε, ἢ δύο
τούτοις ἐκκρύπτων ἀπέκεμε μόρια, ἵνα σωτηρίως τὸ
βλαβερὸν ἐκφορῆται. τὸ δὴ γε ἀτμώδες περι-
εἰττωμα ἐξ τῶν τὰ κρεῖσσα ῥᾳφὰν ἀνώθεν
ἐξεώθετες. μὶ Θαίμαζε εἰ γε ψυχρὸς ἐτὶ
ὁ ἐγκέφαλος φύσει, ἐ ὅτι μείζονα πάντ
ὁ ἀνθρωπος ἢ τὰ λοιπὰ ζῶα κέκτηται· τῷ
γὰρ τῇ καρδίᾳ θερμότητι τὸ ᾗ ζῆσιν χα-
ρεῖν ἐπὶ τὸ ὑκρατον ἐπεδέθη ὁ Λεπτοπλικ φυ-
σεὶ· αὐτὸν δὲ ἀν τὸν ἐγκέφαλον μὶ ὑπερθέρ-
μαίνεθαι τῇ ἀναφορμένῃ θερμότητι· ὅρα δὲ

A inevitabilis, ortus ex ferie perpetua motus cælestium corporum ?) Quod ipsum totus ille sanctorum virorum cœtus longissime rejicit. Quamobrem istuc? quia multum amentiæ stolliditatisque continet, plus impietatis, ut magnus ille Basilius loquitur. *Basilius.*
Naturaliter quidem (ceu diximus) animo-bari regique corpus nostrum, ipse rerum Dominus voluit: absque quo foret, nec aere puro, nec aquis pellucidis, nec loco salubri, nec sumptis per vices edulentis ac poculentis vita nostra indigeret.

Enimvero, care fili, fac divinam mihi sapientiam intueare, fiquidem nonnihil de rerum natura nobis est commentandum. Etenim ne maxime principales neceſſariaque corporis noſtri partes quibuſvis de cauſſis hominis foramentum caperet : duabus eam membranis eſt complexa, iiſque non unius generis, ſed *Edit. Pariſ.* interiore quidem molli, ob cerebri quietem : exteriore vero ſolidiori, quo per illam utriuſque faluti conſuleretur : Idem in corde factum, Joanne Chryſoſtomo teſte, quod *Chryſoſtomus.* oſſibus quidem cinxit Deus: ſed nihilominus eidem, quaſi teneram quamlam veſtem ſtragulam, pulmonem adjunxit, ne & ipſum ad oſſa propter perpetuitatem motus allideretur. Quin illud etiam, quod non continuum & unum ſit os, quo cerebrum tegitur, ſed omni ex parte ſuturas habeat e quam præclare conſultum ſanitati noſtræ ſit, argumento eſt. Nam per eas vapores ſuo emittit, ne per halitus ſurſum contendentes ſuffocentur : & eadem ratione contemnimur, ut illata forte cerebro plaga non totum lædat. Quippe ſi os continuum & unum foret, ab uno vulnere totum lædereturr. Nunc quum in oſſa plura diviſum ſit, ferè hoc omnino nequit. Nam ſi maxime pars una vulneretur, neceſſe eſt illud os lædi, quod illa eſt in parte ſitum, quum illæſa cætera maneant, vulneris continuitate per oſſium diviſionem interrupta.

B

C

D Quid de capitis excrementis dicam ? quorum egeſtioni nares funt (uti vides) deſtinatæ . Quum enim caput tamquam ſupremum in corpore locum conſequutum, vapores deorſum adſcendentes excipere ſoleat, quorum redundantia cerebro pluriſque adſtatura erat : ne id quidem opifex ille rerum negligere voluit, ſed quibuſdam meatibus effectis in ipſis oſſibus , excrementa humida & craſſa in palatum ac nares deduxit, quas ipſas quoque duas in partes diviſit, quibus excretio fiat: ut compendiaria quaſi via breviterque noxia egerantur, & excrementa ſurſum exhalantia per cranii futuras ſurſum expellantur . Neque cerebri naturam eſſe Quo ſervat in homine cerefrigidam miraberis , nec quod in homine cerebrum ſit amplius , quam in animalibus cæteris. Nam hinc tradit Ariſtoteles calorem ebullitionemque cordis temperatiorem effici , & ipſum cerebrum propter calorem ſurſum tendentem non nimium effervefcere. Quod ſane ſi fieret , non parum effectiones ejus impedirentur . Atque hoc loco mentem mihi velim adhibeas : Quia magnus eſt cordis calor, idcirco etiam major illi frigiditas cerebri & humiditas oppponitur : (cujus humiditatis cauſ-

E

ſa perquam ſero capitis os conſolidatur, quod bregma nonnulli vocant.) Et futuras capitis, ceu diximus, homo plures habet, præſertimque vir. Quamobrem iſtuc? quia cerebrum in eo quoque majus eſt. Ut igitur hic locus fœcoris expers eſſet maxime, vir pluribus futuris egebat, pro ipſius nimirum cerebri amplitudine.

Edit. Pariſ. pag. 116.

Quod ſi cerebrum quis ſiccum minimeque gravatum ab excrementis habeat, prudens atque ſobrius evadit: quum ejuſdem humiditas contrarium quiddam efficiat, hominem videlicet deſidem, ſomnolentum, ignavum. Licet hoc de ſapientis Heracleti verbis intelligas, qui animam ſiccioremdixit eſſe ſapientiorem. Nam in cerebris humidis ſpiritus animalis veluti ſubmerſus, ut & in fœminis eſt videre, præclariſſime ſuas effectiones abſolvere nequit. Idcirca divinus ille Cyrillus ſexum fœmineum dimidia parte virorum indoli cedere dixit. (Atque hæc de ſtatu conditioneque cerebri naturali dicta ſunto. Quum autem plus æquo ficceſſit, neceſſe eſt hominem lædi & adfligi.) Nam vehementes quædam temperamenti juſti perturbationes partium ipſarum effectiones quaſi retundere conſueverunt. Itaque fieri plerumque ſolet, ut vel jejunia, vel vigiliæ naturalem cerebri ficcitatem plus æquo augentes, hujuſmodi morbos gignant. (Eſtque propterea neceſſarium, ut homines in hunc modum adfecti victus ratione aliquanto humidiore utantur. Nam orti de ficcitate morbi per humiditatem curantur.) Rurſus ſi ex morbo quodam plus æquo ſit humidum cerebrum, ſubſequi rerum oblivio & infatuatio quædam ſolet, eaque tanta, ut ſæpenumero tam artium quam litterarum, ſuique adeo nominis homo prorſus obliviſcatur.

Cui præſentiſca cerebri. Heraclidi dictum.

Cyrillus.

Unde verborum oblivium.

Tribus nimirum membranis cerebrum diſtinguitur, ac ventriculus quidem ejus anterior facultatis informantiæ & imaginantis eſt inſtrumentum; medius vero cogitantis: poſticus denique recordantis. Etenim primo rem hanc aut illam informatione quadam concipimus: deinde de informato ratiocinamur, quid & quotuplex a natura ſit; atque ita in memoriam tandem recondimus. Et hæc quidem accipienda de iis ſunt, qui recte adfecti ſunt atque ſani. Quod ſi autem vel unum aliquid horum morbo quodam, quocumque pacto adficiatur, tunc ejus partis ratione anima pure nequit efficax eſſe. Hæc tibi, dilecte fili, monendo ſubjicio, ne ſiderum inter ſe conformationes & adfectus cauſſeriis: quum naturalibus hujuſmodi quædam rationibus evenire conſueverint. Ac ſumus quidem haſtenus longioribus in expoſitione hac digreſſionibus uſi, verum id omne ſtudio diſcendi tuo, quo ſane ſingulari flagras, tributum eſt. Quippe dum cupiditati (ceu vides) tuæ gratificamur, magno hæc labore atque induſtria colligimus, & in hunc commentarium ſtudioſe digeſſimus.

Ventriculi cerebri.

A ποιοις χῶς. ἐπειδὴ δὲ ὁ τοιαύτη διοικήσις μείζων ἐστί, μείζων ἄρα ἡ τῆ ἐγκεφάλου ψυχρότης τε ὁμοῦ καὶ ὑγρότης ἀπέκειτο. ἀλλὰ ἡ ῥᾳθυμίαν ἡ ἀσθραπτος ἀκίνησια, καὶ μᾶλλον ὁ ὕπνος. τίνος ἕνεκεν; ὅτι καὶ πλέων ὁ ἐγκέφαλος αὐτῆ φρονεῖν. ἐπὶ γὰρ ἐμπτως ὁ τόπος ἦ, πλεόνων ὁ αὐρ ἐθέλουσθραφῶν.

Καὶ ξηρὸς μὲν ὁ ποιότης καὶ ἀπίεκτος ὢν, σωμάτων τινα ποιεῖ καὶ ἐυφάλον. καθυγρος δὲ ὢν, ταναντία ποιεῖ, εὐθρον δηλονότι, καὶ ὑπτιαθὴ καὶ ῥᾳθυμον. ἡ μορφὴς, οἱ βάλοι, τῆ σοφῆ Ἡρακλείτου ξηροτέρη ψυχὴ σοφωτέρη. ἐπεὶ δὲ τῆ ὑγρᾶ κατακλυζόμενος οἰονεὶ τὸ ψυχικὸν πνεῦμα, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆ γυναικῶν ὄντι ἐσθεῖ, ἐνεργῶν ἀεῖκως οὐ δύναται. παπὰ δὲ τὸ τοῦ καὶ τῆ ἀνδρῶν ὑφάμας καὶ ὀξ ἡμετέους ἀποδεικνύεται τὸ θηλὺ φύσιν ὁ θεόπτατος Κύριλλος.

B . . . . . .

. . . . . αἱ μεγάλαι δὲ δυσκρασίαι τὰς ἐνεργείας τῆ μορίων ἀμβλύνουσι εἰώθασιν. ὅθεν καὶ σιτία πολλάκις, καὶ μὰν καὶ ἀγρυπνία, τὴν κατὰ φύσιν ἐπικτέουσα τοῦ ἐγκεφάλου ξηρότητα, ποιεῖ εἰωθὸτ ποιᾶται συμπτώματα. . . . . .

. . . . . ψυχράτερος δὲ πάλιν ἐὼν διά τινα πάσσον γεγονὸς ὁ ἐγκέφαλος, ἢ λήθαι ἐπέρχεται καὶ μωφρασίν· καὶ τοιοῦτος δὲ, ὥστε καὶ τῶν καὶ γραμμάτων, καὶ τῆ ὀνόματος πολλάκις αὐτὸ μικρὰ τὴν ἐγκαὶ ἐπιλήθεσθαι τοῦ ἀνθρώπου.

C Τρισὶ δὲ ὑμένες διῄρηται ὁ ἐγκέφαλος. καὶ ἡ μὲν ἡ ἐμπρόσθιος αὐτοῦ κοιλία ὄργανόν ἐστι τῆ φαντασιακῆ. καὶ ἡ ὑστέρα πάλιν τοῦ μνημονευτικοῦ. πρότερον μὲν δὲ φαντασόμεθα τοῦτ τὸ πρᾶγμα ἢ τοιοῦτε ἀξιολογίζόμεθα τὸ φαντασθὲν, τί τε ἢ πανταὸν αὐτὸ τῶν φύσιν ἐστί· εἶθ' οὕτως τῆ μνήμη τὸ τοιοῦτο ἐναποτίθεμθη. καὶ ταῦτα μὲν ἐστι τῆ ἐγκέφαλον καλῶς τε καὶ ὑγιῶς. ἀλλ' ἐπειδὰν ἓν ὀξ αὐτῆ πάθοι τινὶ ὁπωσδήποτε πεκτέτερ, τότε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἡ ψυχὴ καθάρως ἐνεργεῖν οὐ δύD ναται. ταῦτα δὲ, τέκνον, ὑποτίθημί σοι, ὅπως μὴ τὰς τῶν ἄστρων κρασιασμὰς αἰτιάσῃ καθυποβάλλων, ἐπεὶ γε φυσικοῖς τισι λόγοις τὰ τοιαῦτα γίνεσθαι εἴωθε. ταῦτα μὲν οὖν οἱ τὰ περιβεβιπικὰ πέρατα ὀρῶνται, ἀλλὰ φιλομαθείας ἕνεκα πάσας πᾶς σπᾶς. ἐφέσει δ' ἔχ, ὡς ὀρᾷς, τῆ σῆ χαιζόμβος, ὁ φιλοπόνως ταῦτα συνέταξε, καὶ φιλοτίμως ηβεῖν δοκίνορα τῆ σπουδάσματι.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΚΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ
ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ·

MICHAELIS GLYCÆ
SICULI
ANNALIUM PARS II.
AB ADAMO USQUE AD CÆSARIS IMPERIUM.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΔΑΜ. A DE ADAMO.

ΓΕΝΝΑ τοίνυν ὁ Ἀδὰμ τὸν Κάϊν, τὸν Ἄβελ, τὸν Σήθ. Συγκαπήρας δὲ δύο, καθάφησι Γεώργιος. τὴν Ἀζοῦραν, ἣν ὁ Κάϊν ἔλαβεν ὡς γυναῖκα τῷ τὴν Ἄσωμεν, ἣν ἔλαβεν ὁ Σήθ. ὃ δὴ Ἄβελ φονεύσας παρὰ τὸν Κάϊν ᾠδὴ φθόνου, ἀπέλθε παρθένος. ἐφθόνει δὴ τῷ Ἄβελ ὁ Κάϊν, ὅτι προσφορὰς τινὰς ἄτοπα θυσίας ὁ Θεὸς μᾶλλον ἤ τὰς τοῦ Κάϊν. ἀπεκρίφατο γὰρ τὰ Κάϊν τὰ προσαγόμενα, ἐκ ὅτι καρποὶ ἦσαν κατὰ γῆς, καθὰ φησιν ὁ παράφραστ Ἰωνάθαν, ἀ ζωοθυσίας ἐμυθοδύσας ἐσάγων· ἀλλ ὅτι ἀκρᾶς ἦσαν. * προσφορὰ λοιπὸν τοῖς τὰ * αφοσιζε Ἄβελ κατὰ τὴν προκοπὴν ἐκ τῶν ποιμνίων· ᾗ δὲ πεύπε, κατέχει τὴν ἐξαίρετον, ὡς ὁ χρυσορρόημων φησὶ τῶν προσφορῶν λοιπὸν ᾗ κατὰ χεῖρα, ᾗ αὖ κατορθίρεται, ὑμῶν αὐτὸ τὰ προσαγόμενα.

Ἀλλὰ πόθεν ὁ Κάϊν εἰς ποίαν τὴν ὑλὴν θυσίαν, ὥστε θυσίαν προσενηνοχέναι τῇ Θεῷ, ἣ πάντως ἐκ τῆς ὃν τῷ σωνειδότι αὐτὰ γνώσεως, ὁ χρυσοῦς τῶν λόγων φησί. ᾗ πόθεν ὁ Κάϊν ἐπίγνω, ὅτι εὐ προσφορὰς τοῖς αὐτῷ δώροις ὁ Θεός; κατὸ τὸ μὴ κατηλθεῖν ἀπωθεῖν τὰς θυσίας αὐτῶ, καθάπερ ἐπὶ τοῖς τῷ Ἄβελ γέγονεν. ἐπὶ δὲ πάντως κατῆλθε πῦρ, καὶ ἰωάλωσεν αὐτὰς, τῶν ἀποδεχῶν ἐντεῦθεν τὸν Θεὸν παιδῶν. ἀλλὰ λῇ πάτο ζητεῖν ἐντεῦθεν, ἵζετ καὶ ἀρχὰς πῦρ μὲν ἐξ οὐρανὸς καπήχθη, ᾗ τὰς προσαγομένας τῇ Θεῷ θυσίας ἐπιβόσκειτο, νυνὶ δὲ πάντο γέγονεν; μὰ ταῖς ἁγίαις ζώων θυσίαις ὁ Θεὸς ἥκιστα χαίρει· ὐχί. κατὰ δὲ τὸν Θεόπατορ Κύριλλον, τύπος ἰῶ ἐκεῖνο τὸ πῦρ τῷ προεικόνισμα τῆ παναγίᾳ πνεύματος, τῆ καπόσης μὲν ἀράπας, καὶ τὰς πνευματικὰς ἡμῶν θυσίας προσδηκόμενα, καθὰ δὴ ᾗ ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν κατίες ἐν Ἰορδάνῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκ ὡς ἀνθρωπον πνεῦματος, ἀλλ ἵνα μεθαμείψῃ, ὅτι ᾗ ἐπὶ παντὶ βαπτιζομένῳ ἀοράπας τὸ πνεῦμα κάτεισι, ᾗ ἁγιάζῃ αὐτόν.

Εἰ δὲ ᾗ νῦν, ἀγαπητὲ, σημεῖα τοιαῦτα ἐκ ὁρᾷς, μὴ ἀπίστει. ἀ γὰρ καὶ ὄλιες ἐγένοντο καταρχὰς αὐθεντικὰ ἔβρυα τοὺς ἀπιστοπίρους ὑπικομένους, ὡς ὁ χρυσορρόημων Ἰωάννης φησὶ, καὶ μυθήμιαν ὑποιον ἀσωμάτου φύσεως διωαμένους λαβεῖν,

SECUNDUM hæc Adamus Cainum, Abelum, Sethumque genuit, & filias duas, uti Georgius memoriæ prodidit: Azuram videlicet, quæ cum Caino nupta fuit: & Asam, quam Sethus uxorem accepit. Eremin Abelus per invidiam a Caino necatus, exsors conjugii ac virgo decellit. Causſa, quamobrem Abelo Cainus invideret, hæc erat, quod sacrificiis ejus magis Deus esset propitius, quam Cainicis, quæ omnino averſabatur: non quia terræ fructus ille offerret, quemadmodum vesanus ille Julianus ſcripſit, animalium mactationes hoc argumento comprobare volens; ſed quod inutilia prorſus eſſent. Itaque Deus Abeli ſacrificia reſpiciebat, quæ ille de pecorum ſuorum, & quidem eximiorum primigeniis offerebat: hoc eſt, ut Chryſoſtomus utar, inſtitutum animi vel probat vel improbat, non res ipſas, quæ offeruntur.

B Sed enim unde Cainо ad animum accidit, ut Deo ſacrificium offerendum eſſe ſtatueret? Num ex conſcientiæ notitia quadam, ut Chryſoſtomus ait? Et unde tandem Cainus idem intellexit, Deum munera ſua non reſpicere? Nimirum ex eo, quod in ejus hoſtias ignis e cælo non delaberetur, quemadmodum in Abeli ſacrificiis fieri conſueverat. Nam ejus hoſtias ignis ſuperne delatus abſumebat, quo ipſo declarabatur, Deum eas acceptas & gratas habere. Solet illud etiam hoc loco queri, quamobrem initio de cælo delapſus ignis oblatas hoſtias Deo depaſcebatur, quum id modo non fiat? Num victimis animalium Deus oblectabatur? Nequaquam, ſed uti Cyrillus inquit, ignis ille typus C & imago ſanctî Spiritus erat, qui deſcendit inadſpectabiliter, & ſpirituales victimas noſtras acceptat: quemadmodum in ipſum quoque Chriſtum in Jordane deſcendebat, non quod ille ſpiritus egeret, ſed uti nos diſceremus ſpiritum in quemvis hominem, qui baptizatur, inadſpectabiliter deſcendere, ac eum ſanctificare.

Cæterum nequaquam tibi nunc abjicienda eſt fides, propterea quod talia prodigia modo nulla videas. Quamvis enim ſpectacula quædam ſenſilia tunc oculis exhibebantur eorum cauſſa, qui paulo rudiores animi erant, ut Chryſoſt. verbis utar, nec incorpoream naturam cogitatione complecti

Edit. Pariſ. pag. 117.

Georgius Syncellus de Adami libris.

Julianus Imp. pro animalium mactatione.

pag. 118.

Cyrillus de qua ſupra.

Chryſoſtomus.

poterant: non tamen idcirco neceſſe eſt nobis offerri ſpectanda conſimilia, quum illorum omnium loco fides nobis ſufficiat. Nam prodigia, ut ille ait, infidelibus ſerviunt, non fidem habentibus. Nec ignores, dilecte fili gravius Cainum deliquiſſe, quam Adamum: id quod ex utriuſque poteſt intelligi exſecratione, cui divinitus ſubjecti ſunt. Nam de Adamo dictum erat exſecratione infelix erit humus propter ea, quæ deſignaſti: at vero quia Caini delictum erat exitiale, propterea Cainus ipſemet exſecrationem commeruit. Eandem ob cauſſam nec celeriter moritur, quo nimirum & alios exempio ſuo commoneſceret ac erudiret.

1. Cor. 14. 22.

Genes. 4. 14.

Georgii Hamartoli monachi. Cainus.

* Vide Notas.

Edit. Pariſ. pag. 119.

Quæ notis Cainoadditis.

Cyrilli Glaphyrid.

Joſephus.

Athanaſius.

ἀλλ' ἡμῖν αἰδωτῆ ὄφθων ὡς ἴσι χρεία λοιπὸν αὐτὶ πάντων ἀρκύσης ἡ πίστεως. τὰ γὰρ σημεῖα, φησί, τοῖς ἀπίστοις, ἡ μὲν αὐτοῖς αὐτὸ πεφύκασι. τὸ μὲν Κάϊν, ἀγαπητὲ, μεῖζον ἥμαρτεν ἢ ὁ Ἀδὰμ. ἡ γὰρ ὅλον ἐκ τῆς γηγονίας ἀφὸς αὐτὸς καταρᾶς τὸ Θεὸ. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ Ἀδὰμ ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. ἐπὶ δὲ τὸ Κάϊν, ὀλοθρεύσ ὄντος τὸ πλημμελήματος, αὐτὸς ὁ Κάϊν τῶν κατάρᾶν ἐδέξατο. τῷ τοῖν χάριν καὶ τὰ τελευταῖ τὴν ὁ Σάτανος, ἵνα τῷ τοῖς λοιποῖς φιδάσκαλος γένηται.

DE CAINO.

QUIS QUIS me repererit, occidet. Inquit de ſemetipſo Cainus, & quidem ad membrorum ſuorum luxationem reſpiciens. Verum Deus e diverſo: Ne tibi formidaveris, ait. Nam qui te nocaverit, ſeptuplo vindictam ſuſtinebit hoc eſt, ſeptem pœnis ſeiſplum obnoxium faciet. In hunc modum hæc perſcripta legimus. Georgius autem memoriæ prodit, Cainum miſerabili morte per ignorationem fuiſſe peremptum, * uti quem Lamechus ab oculis deſtitutus occiderit; quod tane fidem meteri nequit. Nam quis obſcura ſcire poteſt, num Cainus adhuc Lamechi temporibus ſuperſtes fuerit? Certi nihil ſtatui de hoc poteſt, quum annos poſteorum Caini Moſes ita memoriæ non prodiderit, ut triuadorum a Setho: ne dicam, Deum Cainno quandam apoſuiſſe notam, ne a quoquam neceretur. Per hanc vero notam vel ipſa Dei de Caino ſententia debet intelligi, vel membrorum ejus trepidatio. Quonam igitur pacto diei poteſt, quod interempcus fuerit?

Jam ſi queras, quamobrem Moſes Caini poſteorum annos non recenſuerit: magnus ille tibi Cyrillus in Glaphyris ſive varietatibus ſuis reſpondebit. Non hoc dictum eſt, inquit, ex ignoratione quadam Dei, ſed quia peccatorum annos, totamque adeo ætatem libro virentium continere nolit. Idem Cyrillus refert, Cainum & Abelum fuiſſe figuram primigenii populi Judaici, & Chriſti Chriſtoque fidentium. Quemadmodum enim Cainus invidia flagrans, profuſis fratris ſanguine non ſolum a Dei conſpectu profligit, verumetiam in ejuſmodi exſecrationem incidit, ut vagabundus in terris gemeret atque tremeret: ſic etiam Judaica natio propter invidiam, qua flagravit, & profuſum ipſius Chriſti ſanguinem, e Dei conſpectu exceſſit, jamque adeo tremens & gemens obragatur. Hoc modo notam Caino Deus appoſuit, ne ab aliquo perimeretur, id quod iurum exiſtimarat. Enimin ipſe dixerat: Aeeidet, ut qui me cumque reperterit, occidat.

Joſephus tradit, Cainum obſecraſſe Deum, ne in obvagatione ſua forte in belluas ineideret: eoque pacta perliſſe hominem refert. Quod ſi etiam ſcire deſideras, vide Cainus modum occidendi fratris acceperit, qui neminem ſciret adhuc a quoquam interfectum: licet hoc de magno illo Athanaſio cognoſcas, qui diabolum ait Caino per quietem necandi fratris rationem oſtendiſſe. Invidia quidem certe, ceu diximus, in Caini corde quodam quaſi domicilio conſtituto, Abeli eadem peperit. Nam ejuſmodi adfectionibus moralium animi facti ſunt obnoxii, poſteaquam e ſtatu pertubationum experte, ipſaque adeo perfectione exeiderunt. Nihilominus animi quidam adfectiones haſce ſuperant, quum e diverſo alii nolentes iis ſemet opponere, quibuslibet occaſionibus

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΙΝ.

ΠΑΣ ὁ ℘ρίσκων μὲ, ἀποκτενεῖ με· τῦτο δὲ ἔλεγεν εἰς αὐτὸν ἀφορῶν τὴν πάρασιν ἢ μέλων. ἀλλὰ μὰ δέδιθι, ἐφὸ Κύριος. Ὁ δὲ ἀποκτείνας σε, ἑπτὰ ἐκδικήσεται παραλύσεσ. τοῦτ' ἔστι, ἑπτὰ τιμωρίαις ἑαυτὸν ὑπεξάγουσ καθεστήσεσ. ὃ μὲν τάυτ ἔπασε· ὁ δὲ Γεώργιος ὁ κύρου Ἁμαρτὼλὸσ τὰ Κάϊν φησίν. Ὁ δὲ ἱερὸς Μεθόδιος Πατάρων φησίν, ὅτι ὁ Λάμεχ φρονήσας τὸν ἀὶν κατ' ἄγνοιαν τυφλὸς ὢν ἐκ. Ἁμαρτὼλὸσ παρέδωκεν. ὅστε ἀπὶ Σαὶτο· τίς δὲ οἶδεν ὅτι ὁ Κάϊν διετέλεσ ζῶν ἐπ' ἴσ χρόνοις τὰ Λάμεχ; ἀδήλον τοῖν ἐμὶ, ὅτι τῆ λόγο τὰ Κάϊν ὡς ἀναγραφεῖ Μωσῆς ὡσαῦτ δὲ τῆ λόγο τὰ Σὴθ. ἄλλως τε καὶ σημεῖον τὰ Θεοῦ ἔδυτος τῆ Κάϊν τὸ μὴ ἀναιρεθῆναι. σημεῖον δὲ νοητέον, ἢ τὸν ὄρον αὐτὸν τὰ Θεοῦ, ἢ τὸν τῆ μελῶν αὐτὸ κλόνον. πῶς ἀρρεῖθ λοιπόν;

Εἰ δὲ ζητεῖς πῶς τὰ ἐτῶν τῆ λόγο τὰ Κάϊν ὡς ἀναγράφει Μωσῆς, ὁ μέγας Κυρίλλος ὃν τοῖς γλαφυροῖς αὐτὸ δίδαξεν ἐν λέγων, ὅτι οὐ κατ' ἄγνοιαν τὰ Θεὸ, ἀλλ' ὅτι τῆ ἁμαρτιῶν τὰ ἴσι καὶ ἀπλὰς, καὶ τῶν ζωῶν αὐτῶν τὰ βίβλια ζώντων γεγραμμένων ἔχειν ἐ θέλει. καὶ δὴ τῆ ἑβδομηϐόστε πατρὶ τύπος ἰῶ ὁ Κάϊν ᾖ ὁ Ἄβελ τὸ φρονιτικὸν λαοῦ καὶ Χριστοῦ τε καὶ τῆ εἰς αὐτὸν πιστευόντων. ὥσαῦ ᾖ ὁ Κάϊν ᾗ φθόνω καὶ τὸ τὰ ἀδελφοῦ αἷμα ἐξέϐη ἀπὸ προσώπου Θεοῦ, καὶ μᾶλ καὶ καπρᾶδν γένεσ καὶ τρόμεσ ἐπὶ τῆς γῆς πεζεπαρθῆ· οὕτως ἄρα καὶ ὁ Ἰουδαίως λαὸς ᾗ φθόνω καὶ τὸ τὰ Χριστὸ αἷμα ἐξέϐη ἀπὸ προσώπου τὰ Θεὸ, καὶ πεζεπαρτὸς γένεσ καὶ τρόμεσ. φυγὰδεσ ὅλω δέδωκε τῆ Κάϊν ὁ Θεὸς, ὥστε μὴ φονεῦθῆ παρά τινος, ὡς ἐκείνος ὑποπτεύει· καὶ ἔσαι γὰρ φησί, πᾶς ὁ ℘ρίσκων με, ἀποκτενεῖ με.

Ὁ δὲ Ἰώσηπὸς φησιν, ὅτι τὸν Θεὸν ὁ Κάϊν ἐκέτευε, μήποτε * θηρίοι ἀλαὶησον πεζεπέσῃ· καὶ ταῦτ τὸν φόνον ἀσάλλυται. εἰ δὲ ζητεῖς πόθεν ἔγνωκε τὸν φόνον ὁ Κάϊν, δί' ὧν ἡς ζώντες πάντες ὑπεξαγαγὼν τὸν Ἄβελ, ὑπόνοιρ ὐκ οἶδα ἔπορε τινα παρὰ τινος ἀναιρουμένου, ὁ μέγας Ἀθανάσιος διδάξει σε λέγων, ὅτι κατ' ὄναρ ὑπέδειξεν ὁ ℘βόλος αὐτῷ τὸν φόνον τὰς ἀναιρέσεως. φθόνος μὲν οὖν, ὡς ἔφημεν, τῇ τὴ Κάϊν ἔγκαθιδρύσας ψυχῇ, τὸν τὰ Ἄβελ φόνον ἀπέτεκεν. ποιούσης γὰρ πάθεσιν αἱ τῆ ἀνδρώπων ψυχαὶ γεγόνασι κατοχοὶ μετὲ τὴ ἀπὸ ἀρχῆς ἐκείνων τῆ πλημμέσης ἐκπτωσιν. ἀλλ' ἔσαι μὲν τῆ ψυχῶν κρείττους διρίσκονται τῆ ποιούτων παθῶν. ἔσαι

δὲ πάλιν ἀντιβάσεων μὴ ζήλωσαι, μηδὲ τοῖς τυχοῦσιν ἀφορμαῖς καταβίβλωται. μὴ καθάπερ ἐπὶ τῷ σωμάτων ἐγίνετο. * ἀλλὰ κἂν θάλπῃ βραχὺ, κἂν ψυχθῇ, κἂν ἀγρυπνήσῃ, κἂν κοιμηθῇ πλέον τοῦ συνήθους, οὐθὲν νοσεῖ. οὕτω καὶ ἐπὶ τῇ ψυχῇ αὐτὸν ἡδυπαθεῖσθαι σὺ ἄξιον.

Μετὰ δὲ ταῦτα παραμυθήσεται τὸν Ἀδὰμ ὁ Θεὸς, τῇ λύτῃ τὸ παραδείσου τὸ ἀδημιουργῆτα ἐκπώσει, ᾗ τῇ † Ἄβελ θανάτῳ, ἴδωκεν αὐτῷ τὸν ἐπάρτιον Σήθ. κατὰ γὰρ τὸν καὶ τὸ Εὐα ἔλεγεν. ἐξανίστησί μοι ὁ Θεὸς ἀσέρμα ἕτερον ἀντὶ τοῦ Ἄβελ ὃν ἀπέκτειναν Κάϊν.

A etiam leviſſimis, quaſi proſtrati ſuccumbant: cujuſmodi quiddam in ipſis etiam corporibus eſt videre. (Nam quædam eorum optime proſus adfecta ſunt, nec a rebus extrinſecus accidentibus ullo modo lædantur: quem alia tantopere debilitati ac morbi obnoxia ſint ex conſtitutione quidam naturali, ut cauſſis extrinſecus accidentibus reſiſtere vel denique nequeant.) Nimirum ſi paulo plus æquo vel incalefcant, vel frigeant, vel vigilent, vel dormiant, continuo morbus ſubſequitur. Idē in animis eſtā uſurvenire cogitabis.

Secundum hæc ut Adamum Deus conſolaretur, qui tum propter amiſſionem paradiſi tum Abell cædem, magnopere adfligeretur, *Edit. Paris.* *pag.* 120.
præſtantem ei virtute filium Sethum dedit: quamobrem his Eva verbis eſt uſa: Deus
B mihi ſobolem alteram in locum Abell a Cai- *Gen.* 4. 25.
no perempti reposuit.

ΠΕΡΙ ΚΑΙΑΝΙΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΣ.

ΓΙΝΩΣΚΕ δὲ ὅτι ἀφ' ὧν ταῖς ἄλλαις αἱρέσεσι ᾗ τῶν λεγομένων τῇ Καϊανιτῇ αἵρεσιν ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐγραψεν. οὗτοι μὲν οὖν Κάϊν ἐτίμων ὡς δυνάμιν τινα. ἔλεγον δὲ ὅτι τὸ καλὸν ᾗ τὸ κακὸν μὴ κατὰ γνώμιμα εἶναι ἀνθρώπος, ἀλλὰ κατὰ φύσιν. τιμῶσι δὲ ᾗ τὸν Ἰούδαν. ᾔδε δὲ † ἀφοσύνεια τὸν Κύριον, ἔργον καλὸν, ἡγοῦμ † ἡμῶν σωτηρίαν ἀργάσατο. καὶ βιβλίον δὲ παῤ αὐτοῖς ἀναβατικῶν λεγόμενον, περιέχον ἃ οὐδὲν ὁ Παῦλος καθ' ὃν αὐτὸν βη καιρὸν εἰς τρίτον οὐρανὸν. βιβλίον δὲ τὸ τοιοῦτο ἐστι παῤ αὐτοῖς, ὅτε οὐ φροσίχοσι τῷ μεγάλῳ Παύλῳ, ῥήματα μὲν ἀκύσας λίγοντι καν ἐκείνῳ καιρῷ. μὴ εἶξάτω δὲ πάντα γλώσσας ἀνθρώπων λαλῆσαι. ὅτι δὲ τὰ ῥήματα ἐκεῖνα ὑπὲ ἐλαλήθησαν, ὑπὲ τινὶ μέτρῳ τὸ πώ ἐγνωθῆναι, ᾗ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὁ τῇ περὶ Θεολογίας λόγῳ αὐτὸ δείκνυσιν ὕπως ἐποῦ. εἰ μὲν οὖν ἐκφορᾶ γίγνεται ἃ τῇ Παύλῳ παρίζει ὁ τρίτος ὡραῖος, ᾗ μέχρι ἐκείνου φράσθω, πάχα ἂν περὶ Θεὸ πλέον ἐγνωμεν. ἀλλὰ ᾗ ὁ χρυσορρόμων Ἰωάννης ὁ † εἰς † ἐξαίμερον αὐτὸ ὁμιλίας ὑπὸ φησίν. εἰ ὁ μέγας Παῦλος ὁ τῇ ἀῤῥήτων ἐκείνων ῥημάτων ἀκούσας καπεξιωθεὶς, ὧν μέχρι † σήμερον οὐδὲς ἴδιος ἤκουσε, γράφειν ἔλεγεν· ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ· τί ἂν εἴποιμι ἡμεῖς; καὶ περὶ πάντ ὑπως.

Ο δὲ Ἀδὰμ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι † παραδείσου· (πλανᾶται γὰρ ἀρχιτεὰ † χρονογραφία·) ζήσας ἐνακοσίοις ἔτη ἀφ' ὧν τοῦ τελέσοντα, πλὴν τῇ ὲ Ἰουδαίᾳ, κἀκεῖ ἐθάπτατο· καὶ πῶς, φησὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοῖς παναρίοις, ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ εἰς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν ὁμιλοσείᾳ λέγει, ἄγραφον παράδοσιν πεσωκῶσθαι τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τοῦ Ἀδὰμ, ὡς ἀπὸ Ἰούδα μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὰ παραδείσου εἰς γῆν Ἰουδαίαν ἐλθεῖν, χρόνον παρηκοῦσας ὧν ἀπώλεσεν. εἶτα καὶ γὰρ γῆ πίων καλεῖται. ἐκεῖσε λοιπὸν ἐκβεβρίβει, ἐκεῖσε καὶ τέθαπται. θάμα δὲ ὅσοκει τοῖς ὁρῶσιν ἡ ἐκείνου κεφαλὴ τῆς σαρκὸς ἀῤῥυήσης. ὅτι καὶ ὡραῖον ἐκείνου Ἰουδαία νεκρὸν οὐδέζατο. ἐν τόπῳ λοιπὸν τινι καταθήμενοι τὸ τοιοῦτο κρανίον, τόπον κρανίου τὸν τόπον ἐκείνον ὠνόμασαν. ἐκεῖσε δὲ σταυρῶται ὁ Κύριος, ἵνα ἐῤῥ ξύλου ζωώσῃ τὸν ἐῤῥ ξύλου κρότια τῶν τε-

C Continentur hoc ea, quæ Paulus id tempo- Anabatinus liber Cainita-rum confpexerit, quo in cælum tertium ad- rum.
ſcendit. Retinent hunc illi librum, non animadvertentes, Paulum profiteri, ſe tum verba quædam audiſſe, quæ linguis humanis efferri ſit nefas. Atque illa certe verba nec prolata fuiſſe umquam, nec a mortalium quoquam cognita, Gregorius etiam Theologus in oratione, quæ eſt de feſta differendi de Deo ratione, verbis hiſce demonſtrat: Quod ſi Paulo liciuſſet effari ea, quorum ipſi cognitionem cælum tertium, & ſique ad illud progreſſio ſuppeditavit: forſaſſe de Deo nobis aliquid amplius conſtaret. Conſimiliter Joannes ille Chryſoſtomus in oratione illis, quibus opera ſex dierum enarravit, his verbis utitur: Si magnus ille Paulus, quem eo dignatus eſt honore Deus, D audiret ineffabilia verba, nulli ad hunc uſque diem alii mortalium audita, dicere non dubitavit, fe corpus ſuum contunderе ac fubigere: quid nos tandem de nobis dicere par eſt? Ac de his quidem hactenus.

Adamus autem ejectus e paradiſo, (hinc enim temporum annotatio inchoatur) cum annos nongentos ac 30. vivendo expleſſet: in Judæa mortuus eſt, ibidemque ſepultus. Unde id conſtet, audi. Epiphanius in Panarii, & Baſilius in Eſaiæ vatis enarratione tradunt, traditionem quamdam non ſcripEpiphanius. Baſilius.
tam in eccleſia retineri, Adamum de para- Ubi Adamus
E diſo ejectum mox in Judæam pervenſſe, quo ſuſtinuerit
damni facti ſolatium aliquod haberet. Nam ſique mortuus
ejus terræ ſolum pinguе ſortis in litteris ap- ſit.
pellatur, in qua deinceps quam vixiſſet, ibidem quoque ſepultus fuit. Et videbatur ejus caput, ubi jam carnes deſtruxiſſent, mirum quoddam intuentibus eſſe ſpectaculum, præſertim quum Judæa primum omnium cada- *pag.* 122.
ver ipſius exceſſiſſet. Itaque loco quodam hac ipſius calvaria condita, locum ipſum Calvaria locus
calvariæ locum dixere: quo loco deinceps qui-
in crucem Dominus agleur, ut in ligno eum refitteret vitæ, qui per lignum mortalitati factus fuerat obnoxius. Qua de cauſſa

Tatianorum error.

ngas agere Tatianos est necesse, quum Adamum saluterm conlequutum negant. Eumdem, ceu dicimus, in Judæam delatum, ibidem terræ mandatum esse; Josephus etiam, de Hebraica perceptum historia, memoriæ prodidit.

Josephus.

Diversitas in numeris annorum apud Græcos & Hebræos.

Cæterum in annotatione temporum scriptores hoc loco dissentiunt. Nam ex septuaginta interpretum auctoritate, reperiuntur in decem ab Adamo ad Noam ætatibus anni ετ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ. Judæorum Hebraica lectio tradit in iisdem ætatibus annos ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ. Libri Samaritanorum Hebraici annos ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ habent. Perhibetur etiam, divinum Angelum Urielum, cujus est inter astra statio, descendisse ad Sethum & Enochum, eosque de temporum anni, mensium, conversionum, ipsorumque annorum adeo discriminibus eruditisse. Georgius tradit, Sethum primum invenisse literas Hebraicas, signa cælestia, conversiones annorum, menses, septimanas: eumdem subtilibus & stellis septem erraticis indidisse nomina, de quibus agosseremur.

1656.
2242.
1307.

Georgius Syncellus.

Hic Sethus quum annos ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ vixisset, fato functus est, tum propter virtutem pro Deo habitus, tum quod Hebraicas literas & appellationes siderum primus invenisset. Procreavit autem Enosum, qui & ipse pro Deo virtutis nomine haberi meruit. Quum annos vixisset ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ, rebus humanis exemptus est. Filium habuit Cainam, qui quum annos ætatis ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ explesset, obiit: relicto filio Maleleelo, qui ætatis ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ exactis, mortuus est. Filium is habuit Jaredum, qui post annum vitæ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ ϛ

ανῆς μὲ γυναῖκας Λάμεχ, ἐνωτίσασθέ μου τὸν λόγον. ὅτι ἄνδρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοί, καὶ νεανίσκον εἰς μώλωπα ἐμοί. ὅτι ἑπτάκις ἐκδικεῖται πρὸς Κάϊν, ἐπὶ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ᾗ ζητήσει ὁ θεὸς ἐκ χειρὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἔργον φόνου ποιήσαντος· ἐκ δὲ Λάμεχ ἐβδομηκοντάκις ἑπτά· ᾗ λέγομεν, ὅτι ὁ μὲν Κάϊν ὑπὸ ἑνὸς ὑπέσχεν ὁ φόνος κακόν· ὑπὸ δὲ φονέα νεμεσήσομεν· ὑπὸ εἷς τὸν Θεὸν ἐν αὐτῇ ἀγωνακτοῦντα· ἐφ᾽ ᾧ τιμωρίας ἐν προσώπου βαρείας μετήκειν. ὁ δὲ Λάμεχ βαρύνεται τῇ κολάσει, ὅτι φονεὺς ὢν μισθὸν τὸν ὁμοῦ τὸ καθύμενα, ὅτι τὸν Κάϊν ἑαυτὸν ὑπ᾽ ἐσωφρόνισεν ὑποδύγματι. διὸ ἐν βαρυπόνοις ἐκείνου τὸν κόλασιν ἐπέχεται· ἀλλ᾽ ὁ μὲν Κάϊν ἐπὶ τῇ φόνῳ συγγνώμης ὑπ᾽ ἔτυχεν, ὅτι ᾗ παρὰ Θεοῦ ἐλεγχόμενος, κρύπτειν ἐπεχείρησε τὸ ἁμάρτημα. ὁ δὲ Λάμεχ τὸν μιαιφονίας ἀπαλλάσσεται, ὅτι ἐκ καθ᾽ ἑαυτὸν ὕφορ ᾗ μέτος ἐξέλιπεν ἐκ, ὅτι μείζους ἑαυτῶν ἐδοξε κολάσεως ἄξιον, ὕπως εἰπών· ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

Εἰ δὲ κἀκεῖνο πολυπραγμονῶς ἀγανακτᾷ, ὅτιφῃ πρὸς Κάϊν εἶπεν ὁ Θεός· ὅτι πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενα παραλύσει. ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν τῇ κατ᾽ Ἰουδαίων ἐκτῃ λόγῳ διδάξει σε κατὰ ῥᾳδίαν δηλῶσαι κτισμ᾽· μὴ φοβοῦ φησί, βίωσιν βίον μακρὸν κἂν ἀπλήσῃ τὴς, πολλὰς ἕξει τιμωρίας ὑπὲλθοντος. ὁ δὲ ἑπτὰ ἀεὶ ὁμοῦς παρὰ τῇ γραφῇ ἀδυνείκη πλῆθος ἐξ᾽ σημαντικὸς ὁ ἀπλῶν σε, φησί, ᾧ ἐπικειμένων σοι ἀπαλλαξεῖς κολασεων, αὐτὸς ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐπιπεπαυται ἐ τιμωρίαν. ᾗ δοκεῖ μὲν εἶναι βαρὺ τὸ λεγόμενον, πολλὰς δὲ ὁμως κυδιμοσίας ἐχ᾽. ᾗ δὲ τὰς μιπὲ ταῦτα σωφρονίσαι βωλεύμους, τοῦτον ἐπιὼν κολάσεως τρόπον ὃς ἀπαλλάξαι κἀκεῖνον ἐ τιμωρίας ἐδυνάτο. εἰ μὴ γὰρ ἐδέδως αὐτὸν ἀπεῖλαι, ἀπλῶν ἂν ἔχων ἐ ἁμαρτίας, ἐ τοῖς ᾗ ταῦτα ἐκ ἂν ἐγένετο γνώεμος. ἐπεὶ ἀφεθεὶς πολλῷ χρόνον ζωὴν ἐν ἐκείνῳ τῇ τρόμῳ, διδάσκαλος τοῖς ἀπιστοῦσι καθίστατο πᾶσι ᾗ τῆς ὄλεως.

Αλλὰτί δὲ ποτὲ ἐ ἁμαρτίαν ὁμολογήσας, ᾗ εἰπὼν μείζονα συγγνώμης ἁμαρτάνειν, ἐκ ἂν ἰσχυεν ὑποτίλαβειν ἀμάρτημα; καίτοι γε ὁ σωφρὼν φησί· λέγε σῦ τὰς ἀνομίας σου φρῶτος, ἵνα δικαιωθῇς. ἀλλὰ ᾗ ὑπὸ κατηφείᾳ ὃν, ὅτι ἐκ εἶπεν ὡς ὁ σωφρὼν ἐξελάσαι τὸ ᾗ ζητοῦμδον ὑπὸ ἐσιν, ἐ τὸ εἰπεῖν ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ σφάγος εἰπεῖν, τὸ μὲ ἀσαμείνας τὸν ἐλέγχοντα. ἐπος δὲ ἐκ εἰπὲ φρῶτος. ἀλλ᾽ ἐκήμεινεν ἐλεγχθῆναι παρὰ τῷ Θεῷ, ἢ ὕτως εἰπεῖν τὸ ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἐκ ἐσιν ἐξομολογήσις. τῷ ᾗ πρώτος εἰπεῖν, ἐκείνο πάντως ᾗ δικαιοῖ, ᾗ τὰ μὲν τε Χρυσοστόμου τοιαῦτα. μοιπὰ δὲ τὸν Ενὼχ ὁ Μαθουσάλα. μετὰ δὲ ὧτον ὁ Λάμεχ. ἐκ δὲ τότε ὁ Νῶε. ὅτος γενεᾷ τρεῖς υἱοὺς, Σὴμ, Χάμ, Ἰάφεθ.

Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξατο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, Συγκατῆρες ἐγένοντο αὐτοῖς. ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς Συγκατῆρας ᾗ ἀνθρώπων ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πάντων ὧν ἐξελέξαντο. εἶπε δὲ ὁ Κύριος ὁ Θεός· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, ᾗ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας· ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη.

A uxores Lamechi, & quas dicam attendite. Occidi hominem cum vulnere meo, juvenem non sine plagia meis. In Caino ſeptupli pœna fuit, in Lamecho ſeptuagecupli ſeptupli erit. Quæri ſolet hoc loco, quamobrem in Caino quidem ſeptupli pœna ſtatuatum, quum is propcium fratrem occiderit. in Lamecho autem, ſeptuagecupli ſeptupli? Reſpondemus, Cainum necdum ſciviſſe, Caini cum La-
cujuſnodi malum cædes foret: necdum mecho compa-
quemquam homicidam punirum noviſſe; ratio.
necdum indignationem Dei compertam habuiſſe: quamobrem pœna non uſque adeo gravi fuiſſe adfectum. Lamechi vero ſupplicium eo fuiſſe gravius, quod homicidium poſt legem latam, & condemnationem promulgatam commiſiſſet, nec Caini exemplo monitus frugi factus fuiſſet. Idcirco gravius punitur. Ruſtum Cainus veniam cædis non B
eſt conſequutus, idque propterea, quod Deo ipſum redarguente, delictum occultare conatus fuerit. At eodem a piacula Lamechus abſolvitur, quod ipſemet ſuo ſe calculo damnaverit, ſeque majori ſupplicio dignum verbis hiſce pronuntiaverit: In Caino ſeptupli pœna fuit, in Lamecho ſeptuagecupli ſeptupli erit.

Quod ſi, dilecte fili, curioſe tibi libet etiam de hoc inquirere, quod ad Cainum a Deo profertur, Quicumque Cainum neca- Qui non mor-
verit, ſeptupli vindictam ſuſtinebit: li- Cainus puni-
cet ex Joannis Chryſoſtomi oratione in Ju- tur ſeptu-
daos ſeptima dicas, ubi hæc verba ip- Chryſoſtomus.
ſius extant: Dicere voluit Deus, Ne metuas tibi, Caine, vitam longævam exigeſ. Quod ſi quis te necaverit, multarum C
penarum ſe reum facit. Septenarius etiam numerus facris in litteris indefinitæ multi- Edit. Paris.
tudinis ſignificationem habere ſolet. Qui pag. 123.
ergo te interfecerit, illique pœnis exemerit, quæ te nunc premunt: is ſupplicium in ſemetipſum transferet. Quod quidem dictum perquam eſſe grave videtur, verum a providentia ſingulari proficiſcitur. Quum enim Deus poſteriores efficere frugi vellet, hujuſmodi pœnæ modum reperit, qui & ipſum liberare ſupplicio poſſet. Nam ſi mox eum ſuſtulliſet, ſuo cum delicto peritiſſet, nec poſteris innotuiſſet. Nunc quum facta fuerit ei poteſtas in illa trepidatione diu vivendi, vel ipſo intuitu ſibi occurrentes eruditebat.

Enimvero qui factum eſt, ut quum deli- Greg. 4. 13.
ctum ſuum faſſus ipſe verbis hiſce eſſet, Ma- D
jor eſt mea culpa, quam ut remittatur: peccatum abluere nequiverit? Atqui vates ait: Iniquitates tuas Domino prior exponito, ut juſtificeris. Nimirum propterea damnatus eſt, quod ſic delictum ſuum faſſus non confeſſio fuerit, quemadmodum vates præcipit. Qualis Caini
Hoc enim requiritur, non ut ſimpliciter profiteare: ſed ut prior hoc facias, nec coarguentem exſpectes. At vero Cainus prior non expoſuit, ſed tantiſper expectavit, donec a Deo coarguereiur: quo facto delictum ſuum expoſuit, id quod eſſe confeſſio nequit. Nam priorem eſſe in fatendo, id vero juſtificat. Hujuſmodi Chryſo- Chryſoſtomus.
ſtomus verbis his indicavit. Cæterum Mathuſalas Enochum eſt ſubſequutus, Mathuſalam Lamechus, a quo Noe procreatus E
fuit, cui tres fuere filii: Semus, Chamus, Japhetus.

Accidit autem, ut jam hominum multitudo per orbem creſcere inciperet: quibus quum filiæ naſcerentur, filii Dei animadverſo filias hominum venuſtas eſſe, de omni numero eligebant, quas uxores ducerent. Tum Dominus dixit: Non permanebit ſpiritus meus in hiſce mortalibus, quum caro

sint: Itaque reliquos eis faciam annos CXX. Erant ea tempestate in terris Gigantes, qua quidem & diluvium Deus immisit, cujus nota est admodum causa. Quid praeter alios Josephus tradiderit, audi. Josephus de diluvio.

Deprem mratibus in eo statu perstitere mortales, ut Deum pro rerum Domino agnoscerent, solamque virtutem in omnibus respicerent. Ab eo deinceps tempore mutati sunt in pejus. Nam complures ex Dei filiis cum mulieribus confuescentes, liberos ex iis contumaces. & omnis honesti contemptores, propter potentiæ fiduciam, progeneuere. Quapropter vitium est Deo, cum iis universam nationem mortalium excindere, genusque purum ab omni flagitio facere: resectis ipsis etiam annis vi- De causis diluvii. Edit. Paris. pag. 124.

tæ longævæ, quam prius degebant. Consimiliter & eximius ille Cyrillus disserit. Filii Dei, ait, hoc est, a Setho prognati, (nam illum virtutis causa sui Deum appellavere) animadverso filias hominum, id est, ortas ex posteritate Cain, forma venustas esse: matrimonio sibi eas junxerunt, natique sunt ex eis Gigantes homines informes, omnesque pravitatem referentes, indente turpem eis hanc speciem Deo, propter nefandam & exsecrabilem generis utriusque commistionem. Eadem ob causas diluvio sunt exstincti. Significavit idem magnus etiam Petrus, in epistolarum suarum catholicarum altera verbis hisce differens: Imiorum generi diluvium invexit. Cur heic vocat impios, qui unum Deum religiose colendo venerabantur? Quia tantopere in libidinem exarserunt, ut virgini viri una cum femina confuescerent. Hoc enim pacto Dei quoque filii, nimirum a Setho progenati, ad concubitus vagos invitati sunt: qui quidem virtutis etiam nomine Dei sunt appellati filii, quemadmodum Israelus vocator filius primogenitus. Tradit hæc divinus ille vir Ephræmus. Et Chrysostomus affirmat, alia nulla de causa, quam ob hanc utriusque generis commistionem, cæli meatus reclusos fuisse. Itidem non impietatis Deum negantis, vel alia quapiam causa diluvium fuisse invectum, extra solam hanc volupratiæ vitæ libidinem, & commistionem exsecrandam, quo nomine Gigantes impios fummus ille Petrus appellavit: præclarissimus ille Cyrillus in scripto adversus Julianum libro perspicue verbis hisce demonstrat: Homines ab Adamo ad Noam usque prognati, Deum unum & verum colucre. Post exstructionem vero turris illius, linguarumque divisionem, compertum etiam opinionibus de Deo differre mortales. Nam in omnes dispersi partes, Deum quoque multitudinis errorem imbuerunt.

2. Petri. 2. 5.

Ephræmi, patris, locus.

Ex libro Cyrilli contra Julianum Imp.

Gen. 6. 2.

Denique propter utriusque parentis luxuriam diluvium illud orbem universum invasisse Deus ipse denotat, quum ait: Non permanebit spiritus meus in hisce mortalibus, quum caro sint: hoc est, pro adfectionum & carnis libidine vivant. Sic enim & Paulus homines temperanter viventes, carnis expertes in his verbis vocat: Vos in carne non estis. Nimirum litteræ sacræ carnem & impios appellare consuevere eos, quorum vita luxuriæ dedita est. Nam impietas non deastrorum modo cultus est, sed significat etiam lascivize luxuriæque vitam obnoxiam. Rom. 8. 9.

Impietas pro lascivia.

Psalm. 13. 5.

Pater hoc ex beati viri Davidis hac oratione: Dixi apud me, improbitatem meam advertit me ipsum Domino fatebor: & tu mei cordis impietatem mihi condonasti. Quesso te, num fidem quamdam extraneam Dei vides sectabatur? num Deum abjuraverat? Α τὰς σάρκας. ὅσαν.) ἡ αἱ ἡμέραι αὗται ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη. Οἱ δὲ Γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. γίνωσκε δὲ τὸν κατακλυσμὸν ὑπάγειν ὁ Θεὸς κἀ δι' αἰτίαν ἣν πάνυ σαφῆς. καὶ ἄλλα ἀνὰ πᾶν ἔθνος ἄλλων αὐτὸν τὸν Ἰωσήπην λέγοντος· ἐπὶ γοῦν οἱ ἀνθρωποι δήμενοι Θεὸν ἡγεμόνα ἐνόμιζον, καὶ πάσῃ προῆγε ἀρετὴν βλέποντες. μετὰ δὲ ταῦτα μεταβάλλοντα ἀφ' τὸ χεῖρον. πολλοὶ γὰρ Ἀγγέλοι Θεοῦ γενεῖ συμμιγέντες, ὑβρεισὰς ἐγέννησαν παῖδας, καὶ παντὸς ὑπερόπτας καλοῦ, διὰ τῶν ἐπὶ τῇ δυναμει πεποιθησιν γένος ἕτερον ποιήσας κακῶν, ἐπιτεμνόμενος καὶ αὐτὰ τὰ ἔτη ἀπὸ φρένων ἔζων. ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος λέγει, ὅτι ἰδόντες οἱ υἱοὶ τῶν Θεῶν, πιθηνὸν οἱ ἀπὸ τὸ Σὴθ καταγόμενοι. (ἐκείνου δὲ διὰ τῶν ἀρετῶν αὐτὸν Θεὸν ἐλεγον·) πᾶς δυναστέρας τῆ ἀνθρώπων, ἤγουν πας ὁσοι τὸ Καὶν, ὅτι καλαὶ τῇ ὄψει εἰσὶν, ἔλαβον αὐτὰς εἰς γυναῖκας. ὅθεν καὶ ἐγεννήσαν οἱ Γίγαντες ἄνδρες ὑπερδεεῖς, ἢ πᾶν ὅτιπ κάκιστον ὄντες, τὰ Θεοῦ παραχαράξαντες αὐτὰς διὰ τῶν μιγάδων αὐτῶν μίξεῶν. διὸ καὶ κατακλυζει αὐτοὺς, καθὼς ὁ κορυφαῖος εἰσφησι Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ αὐτὸ δεύτερα ἐπιστολῇ· ὕπως ἐπάξας. ἤβρεῖ δὲ τὸ τῶν Θεὸν φρονιμωσάντων ἀνθρώπων γένος ἐπὶ τὸ ἄλλου τινὸς ἕνεκα, ἢ τῆς εἰς ἄλληλους ἐκδόσεως ἐκάλεσε· διότι τοιαύτην ἐξεμάνησαν εἰς συνουσίας, οἷς ὑπ' εἴκοσι ἀνδράσι τῶν γυναῖκα περιφερόμεναι. ἐκ τούτου δὴ καὶ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, τοῖς ἐκ τοῦ Σὴθ δηλαδὴ, φησὶ μίξεις εἰλικυσαν. ἡσὶ δὲ τῶν Θεὸν λέγονται, ἢ διὰ τὰ ἀρετὰ αὐτῶν, ὥσπερ ὑός φρονοῦσι δὲ ὁ Ἰσραὴλ, καθὼς ὁ Θεὸς ἐφη Ἐφραὶμ. ἢ ὁ χρυσοῦς δὲ ὁ γλωσσαν ἐκ ἄλλου τινὸς ἔπιπε, γῆς δὲ γενῶν ἐπιμιξίας, ἀσοιχθῶσαι λέγει τὰς καταράκτας τοῦ οὐρανοῦ· ὅτι δὲ ἢ ἐξ φιλοδοξίαν ἐφ' τῶν μεγάλων ἐκ ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ σαρκὸς ἐπιθυμίαν ἐκάλει τὸν κατακλυσμὸν ὁ Γίγαντας ὁ κορυφαῖος Πέτρος, ἐπάγων τὸν κατακλυσμὸν ὁ Θεός, ἢ ὧ δι' ἀσθένειαν ἢ ἄλλου κακίαν τινὰ, ὁ Ζεύσπατος Κύριλλος ἐν τῷ κῇ Ἰουλιανῷ βίβλῳ πεφίσει οὐδὲν σαφήνειαν λέγων· Οἱ ἐξ Ἀδὰμ ἐφ' μέχρι τῶ Νῶε γεγονότες ἀνθρωποι Θεὸν ἕνα τὸν ἀληθινὸν νενομίκασι. μετὰ δὲ τὴν τῦ πυργου κατασκδλυσι, καὶ τὴν γλωσσῶν ξήορραν, ἀσυμβάτων ἀλλήλοις ἐφάπασι τοῦ τῶν Θεὸν δόξαν. πανταχοῦ γὰρ ἔβρεκε διάσπας, καὶ τῶν πολύθεον πλανῶν ἐσχήκασιν.

Οτι δὲ δι' ἀσωτίαν ἀμφοτέρων ἢ μιρῶν ὁ παγκόσμιος ἐκείνος γέγονε κατακλυσμὸς, ὁπόθ' ὁ Θεὸς ἐπιλεγων ὅτως εἶπεν· ἢ μὴ καταμείνῃ τὸ πνᾶ μὰ μὲν ἐν τοῖς ἀνθρωποις τούτοις, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς σάρκας, ἤγουν διὰ τὸν ἄσωτον ἐμπαθῶς τὴ σαρκικὴς. Οὗτω μὲν οὖν ὁ μέγας Παῦλος τὰς ἐγκρατῶς ζώσπας ἀσάρκους καλεῖ, λέγων, ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ· σάρκας μὲν οὖν, ὥσπερ δὴ ἢ ἀσέβειάν εἰωθε καλεῖν ἡ γραφὴ τὰς βίου ἐχούπας ἀσωτον· ἀσέβεια γὰρ σὶ μόνον ἡ τῆ εἰδώλων φρονκωσις, ἀλλὰ ἢ αὐπὸς ὁ ἀσελγὴς βίος ἢ ἄσωπος. ἢ πῶν δηλοῖ ὁ μακάριος Δαβὶδ λέγων· ἐγὼ εἶπα· ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τῶ ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ· καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. μὴ γὰρ ἀλλόπριος ὢν ὁ Δαβὶδ; μὰ τὸν Θεὸν ἐξωμόσατο;

σαπὸς, πάντως γὰρ, ἀλλὰ τῷ ἐπιθυμίαν ὅτις ἔνεκα τοῦ μοιχείαν ἀσέβειαν ἐκείνος ἐκάλεσεν. παγκάκιστον δὲ τὸν κατακλυσμὸν ἐκείνου ἐπιλύσατο ὁ Θεὸς, ὅτι τῷ πάντες ἐκείνοι καθάρσιος ἐχρῆζον. τῷ τοῦτο παλαιωτὰ ἡ γραφὴ λέγουσα· ᾧ εἶδε Κύριος ὁ Θεὸς ἢ γῆν, καὶ ἰδοὺ καπηθαρμένη· ὅτι καπήθειρι πᾶσα σαρξ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς.

Πρόσεχε δὴ ἀγαπητὲ. εἰ δὲ ὑκ ἐφείσατο τότε τινὸς ὁ Θεὸς, ἀλλὰ πάντας ἀρδίως κατέκλυσε, μηδὲν ὠφεληθέντας ἐκ τῦ λόγῳ μόνῳ σέβεσθαι τὸν Θεὸν, ἀδηλον πάντως, ὡς οὐδὲ ἡμῶν ἐν ἐκείνῃ φείσονται τῇ ἡμέρᾳ, εἰ μὴ τὸ τῷ χριστιανῶν ὑπερφρονεῖσθαι ὄνομα. ὁρεῖ δὲ ἀληθῶς ὁ θεατὴς πάντων Χριστὸς ᾧ ἡμῖν, ὅσπερ ἔπεμε τοῖς Ἰουδαίοις, ἰωΐκα παῤῥησιάζομαι ἔλεγον. ἡμεῖς ἐκ τῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ ἐσμὲν. καθάπερ ᾧ ἐκείνοις ἔλεγεν· εἰ ἐκ τῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα ἂν ἐποιεῖτε τῦ Ἀβραάμ. ὑμᾶς ὁρεῖ ᾧ ἡμῖν· εἰ Χριστιανὸς ἑαυτὸς εἶχατε, τὰ ἔργα ἂν ἐποιεῖτε τὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἁρμόζοντα. μὴ οὖν ἐπὶ πόσοι ἀμρίβαλλε. ᾧ δὲ τὸ παγκοσμίου ἐκείνῳ κατακλυσμὸν, καὶ τῦ ἐν Σοδόμοις ἐμφορτμὸ σαρὰς ἔδειξεν ὁ Θεὸς, ὁ ποῖον ἅπαντᾷ τέλος τοῖς ἐν ἀσωτίᾳ τὸν βίον καταλύουσιν.

A nequaquam certe. Nimirum impietatis vocabulo cupiditatem illam, quæ adulterium *Edit. Paris.* pepererat, innuit. Et universale diluvium *pag.* 125. invexit propterea Deus, quod omnes illi homines repurgationis egerent. Significatur hoc sacris in litteris per hæc verba: Vidit Deus orbem terrarum esse corruptissimum, & omnium mortalium mores depravatos. *Gen.* 6. 12.

Hæc animum mihi, dilecte fili, advertito. Nam si Deus id temporis nemini pepercit, sed diluvio funditus omnes obruit, nihil adjutos ex eo, quod verbis Deum religiose reverarentur: intelligi perspicue poteſt, futurum ut ne nobis quidem in illo die parcat, tametsi nomen Christianorum habeamus. Revera enim Christus ille dominus omnium verbo nos illo compellabit, B quo Judæos adfatus est, quum jactabundi *Jo.* 8. 33. dicerent: Nos ex Abrahamo patre noſtro ſumus orti. Nimirum ut illis reſpondit, Si Abrahami nati eſſetis, Abrahamo digna faceretis: ita nobis etiam dicturus eſt, Si pro Chriſtianis vos gerere volebatis, ea præſtare conveniebat, quæ Chriſtianos omnino decerent. Atque hæc in parte minime tibi eſt ambigendum. Nam per orbis univerſi diluvium, & Sodomorum incendium Deus manifeſto declaravit: qualis immineat iis exitus, qui vitam in luxuria prodigunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΩΕ, ΚΑΙ ΤΗΣ κιβωτῦ.

DE NOA, ET ARCA.

C

ΟΜίνοι Νῶε φ. ἐπῶν γεγονὼς γαμῆ τὸν Σὴμ ἢ τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ. ἐφ᾽ ᾧ δὴ ἀξίως Σαμμαμῶν ὁ ἀνὴρ, ὅτι τοσῦτος παῤῥησιάσατο χρόνος, ᾧ μίξιν νομίμοις ἐπικύπτειν ὑκ ἤθελε. καὶ ὡς ὁ ζῳσοῤῥύμων φησὶν, ἐν μὲ θεία τὸ οἰκουμένῃ, ὡσπὲ δὲ αὐτῷ αὐδὶς τὸ τῷ ἀνθρώπων συγκεσαι γένος, οὐκ ἂν οὐδ᾽ ὅλως σαρκικῆς ἐπιθυμίας ὑπέκυφε. κατὰ γὰρ τοῦτο μὴ τέλειον αὐτὸν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτῦ καλεῖ ὁ Θεὸς, τῇ διεγραμμένῃ δηλαδὴ. ἀλλ᾽ ὅρα μακροθυμίαν τῦ Θεῦ. ἐκ ἀδύνας ἐπαγεν τὸν κατακλυσμὸν, ἀλλ᾽ ἐπ μὲν ἑκατὸν ἐτομαζεν τῷ κιβωτὸν, κἂν οἱ ἄφρονες τὸν Νῶε διλιμανει θείᾳ ὑπηρετήμενον ὀξυμωκησιν. ἀλλὰ ᾧ σωωχύμβια ὠρώντες τὰ ὄνεια πάντα, καθὰ φησὶν ὁ Θεὸς Ἐφραὶμ, ἐλάφαντας μὲν δοὺ Ἰνδικὴς, καὶ Περσίδος ἐρχόμβια, λέοντας ᾧ παρδάλεις μετὰ ἀφοβάτων ᾧ αἴγων μιγάδας, ἐρπετὰ καὶ πτηνὰ, ἀνὸ τινὸς διάκοπος, ἐρχόμβια, καὶ κύκλῳ τῆς κιβωτὸς αὐλιζόμβια, ἀδαμεῖς κατενύγησαν. ἀλλὰ μὲ καὶ ἡμεῖς τῶν πάλαι μῆν, γρηγοροῦντες ἀεί.

Πόθεν δὲ οἶδεν ὁ Νῶε τὰ καθαρὰ ᾧ ἀκάθαρτα, μῆπω τῆς αὐτῷ ᾗμερίσιος παρὰ Μωσέως γεγονίας, αἰς ὁ χρυσορῥήμων φησὶν; ὁκ ἂς ἐπαποκειμένης αὐτῷ φυσικῆς γνώσιως, ἢ ἐκ τῆς δοθείσης αὐτῷ παρὰ Θεῦ σοφίας· ὡς καλὸν ἢ ἀριτὴ· αὐτὴ τὸν Ἐνὼχ μετέθηκεν, αὐτὴ τὸν Νῶε διεσώσατο. ὅρα ᾧ ὅτι πάντας ἐκείνους ἀπωλεῖς παρεδίδοῦ ὁ Θεὸς, ἀφὸς τὸν Νῶε ἔλεγεν. ἔσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτὸν, ὅτι σε εἶδον δίκαιον ἐνωπίον ἐμᾶ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ ποιηρᾷ ᾗ διεγραμμένῃ. ἀλλὰ καιρὸν δίδοὺς αὐτοῖς ἐμφορτθισμοῦ εἰς μετανοιαν, φησὶν, ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατόν. εἰ ᾗ ταῦτα παρ-

Noa coniugium ineat. *Chryſoſtom.*

Noa quingentos eſſet annos *Gen.* 5. 32. natus, Semum genuit, indeque Chamum & Japhetum. Meretur in illo viro magnam hoc admirationem, quod quum tot annos vivendo expleſſet, ne legitimos quidem amplexus fefideraverit. Chryſoſtomus certe ait, ni divino decretum fuiſſet conſilio, per ipſum genus humanum inſtaurandum eſſe: numquam omnino carnalibus eum cupiditatibus ſe ſummiſiſſe tum fuiſſe. Propter hanc cauſſam Deus eum vocat hominem ætatis fuæ integrum, quæ planæ perverſa erat. Heic Dei toleratium mihi conſideraro. Diluvium ſubito non invehit, ſed totis centum annis arca conſtruitur. Interim homines ſtolidi Noam voluntati divinæ obſequentem irridebant. Immo tametſi cernerent, univerſas beſtias coire, quemadmodum divinus ille vir Ephræmus ait, Elephantos ab India Perſideque adventare, leones ac pardalides inter oves atque capras promiſcue accedere, reptiles beſtias cum avibus eodem ſe perfequente nemine conſertre ac circum arcam comuotari: nihilo tamen magis pœnitentiæ ſtimulos ſentiebant. Idem ne nobis incidat, nunquam non vigilemus. *Ephraem. Iacrr.*

Sed enim unde Noa didicerat, quæ ani- *pag.* 126. malia munda, quæ immunda eſſent, quum nondum id temporis ea Moſes ſegregaſſet? Hanc enim quæſtionem Chryſoſtomus mo- *Chryſoſtomus.* vet. Nom proficiſcebatur hoc a naturali quadam cognitione, quam habebat, aut a ſapientia divinitus ei conceſſa? Præclara profecto res virtus eſt. Hæc Enochum tranſtulit: hæc Noam conſervavit. Nam vide mihi quæſo, quid ſiat. Omnes id temporis homines Deus exitio deſtinans, ſolum ad *Gen.* 7. 1. Noam inquit: Ingredere tu, una cum omni familia tua, in arcam, quoniam quidem me animadverti eſſe omnium hujus perverſi pravique ſæculi meo in conſpectu facile juſtiſſimum. Simul tempus ceteris deſtinum ad reſipiſcendum tribuens, inquit: Reliquos ei faciam annos CXX. Quinquam ne

hos quidem universos vixerunt, propter insignem perversitatem. Nam qui prius durante c annorum intervallo non resipuerant, intra viginti annos pœnitentiam acturi non erant. Atque hoc loco mihi observra, Deum nonnumquam nobis resipiscentibus eam vitam præcidere, quam prius polliceretur, ut hoc fieri videmus, nonnumquam minatum se perditurum, reapse minas non exsequi, nobis resipiscentibus. id quod Ninevitis videmus usuvenisse.

Gen. 6. 3. Cæterum aqua supra ipsos montes excrevit ad xv usque cubitos, ut eveniret quod futurum Deus minatus fuerat: Quicquid ortum est delebo, non homines solum: sed etiam pecora & reptilia, & volucres, quæ sub cælo sunt. Quippe si tantam ad altitudinem non excrevisset, volucres haud quaquam periissent. Et quidem aquam hujusce diluvii montes etiam sublimiffimos operuisse, vel hinc colligere licet. Quidam quum e Libani cacuminibus ad structuras ædificorum faxa congererent, adfuerunt & intra Libani concavitates reperisse pisces induratos in limo defixos, uti Josephus etiam memoriæ prodidit. Josephi locus.

Quum diluvium desisset, Noa Deo sacrificium obtulit. Quamobrem illue? ut ille, qui aliquando futuri essent infirmiores, Deum benignum ac proprium redderet; Cyrilli locus. sicut eximius ille Cyrillus ait: ne rursum aliquando unus adversus omnes ferretur calculus, quo genus mortalium alteri diluvio subjiceretur. Idcirco Deus his eum verbis compellat: Statui cum animo meo, numquam deinceps terram tanta diritate profecturi propter hominum facinora, quorum cogitationes & studia inde usque a pueris ad prava quæq; proclivia sunt. Hanc igitur ob causſam sacrificium illud obtulit, cujus etiam respectu Gen. 8. 22. mandavit Deus, ut ex mundis animalibus in arcam septena, ex immundis bina recipe- Cur tam septena, quam bina in arcam animalia recepta. rentur. Nam quia carnibus vescendi potestatem mortalibus sacturus erat, atque etiam illaturos sibi religiosos homines sciebat: idcirco mundorum animalium major numerus fervatus est, quorum tria paria generis incremento, reliquum sacrificio destinatum esset: id quod a diluvio Noa non neglexit, de omni mundorum pecorum genere Deo victimas offerens. Ex quo perspicue licet intelligere, propterea fuisse præceptum, ut septena in arcam animalia fumerentur, ne Noa unum animal ex quovis genere Deo Edit. Paris. pag. 122. mactans, ipsa paria diffraberet atque corrumperet. Cæterum usque adeo Deus in oblatione hujus sacrificii Noæ studium ac voluntatem probavit, ut his uti verbis literatæ facræ non dubitaverint: Delectatus est Deus odoris illius suavitate. Quapropter nos quoque nihil non animo sano & puro faciamus, absque quo fuerit, omnino Deus averſabitur, quodcunque tandem a nobis offeratur. Nam vides heic virtutem josti hominis de ipso fumo ac nidore suaviſſimum odorem effecisse: quum apud Judæos praviras offerentium faceret, ut fustitus etiam fragrantiſſimus a Deo piaculi loco duceretur. Gen. 8. 21.

An corvus in arcam redierit. Josephus. Cæterum in narratione de corvo, qui a Noa dimiſſus fuit, ut exploraret, an aqua decessiſſet, Josephus hiſtoriæ Moſis aperte refragatur. Commemorat enim, corvum illum ad arcam revertiſſe, quaſi aqua per omnem terrarum orbem adhuc reſtagnaret. At Moſes hæc in hunc modum narrat: Non revertit corvus, donec ab aquis exſiccata terra foret. Nam illa ipſa de cauſſa columbam deinceps emiſit, quod corvus redire noluiſſe. Idem Joſephus probat auctoritate

Α πας τὸν ἓζηκοντα, ἀπὸ δ' ἀκμῆς αὐτῶν. οἱ δὲ μὴ φθάσαντες ἐφ' ἡμῖν ἓ ἑκατὸν μετανόησαν, νῦν δὲ τοῖς σῶσοι μετενόησαν ἀν. φρόντιζε δὴ ὅτι, ποτὲ μὲν ἐᾶι ὑπερῆσθαι δοκεῖ ἑαυτὸν ὑμένοντας, ὡς ἔπαυθα, τὰν μὴ μετανοήσωμεν. ποτὲ δὲ ἀπειλᾶν τοὺς ἀνθρώπους, πάντο ὡ ποιεῖ, μετανοησάντων ἡμᾶν, ὡς ἐπὶ τῶν Νινευϊτῶν ἴσεν ἰδεῖν.

Τὸ δ' ὕδωρ ὑψῶσθ ὑπέρω τὰ ὄρεα ἐπὶ πέχεα πεντεκαίδεκα, ἵνα τὰ τᾶς Θεὰς πλαρωθῆ ἀπορᾶσιος. ἐξαλοίψων γὰρ φησι πάσαν τὰ ἐξαπάσασιν, ἢ ἐποίησα, ἀπὸ ἀνθρώπω ἓως κτίνως, ἢ ἀπὸ ἑρπετῶν ἓως πετεηνῶν ὑπολείπο τὰ ὐρανὸ. εἰ μὴ δὲ ὑψῶθ τοσοῦτον, κὰ ἀὸ τὸ πετεηῶν ἀπώλετο γένος. ὅτι δὲ ὑπεράνω τῶν Β ὑψηλοτάτων ὀρέων ἐστάθη τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὰ πεπεληυσμένα, πρὸπάντων ἀνέμνησεν ἡμᾶς γραπτὴ εἰς τὸ Ἄγ βάτου ἀκριβεῖον ὡς ὕψοσ ἐν τοῖς κολυμβηταὶ τὰ λιβάδες ἐχθύας πεπεχυμένους, ἢ τῆ ἱλὺι πεπηγότας, καθάπερ φησὶν ὁ Ἰώσηπος.

Μετὰ δὲ τὸ πεπληυσμὸν παῦλαν, Θυσίαν ὁ Νῶε τῆ Θεῷ ἀνέωιγεν. τίνος ἕνεκα; ἵνα τοῖς ἰσχύουσι τὸ ἀθενῆ συγχωρήσασ τὸ ἓ γαλῶν φοβοπαρῆσάσεται ὁ Θεὸς, ὡς ὁ μέγας Βασίλειος Κύριλλος. ἵνα μὴ πάλιν μία τῶ πάντων ἐλευθεῖα ἧθρος, ὁλωτρὸς κατακλυσμῷ τὸ ἀνθρώπινον ὑποτυθῆσα γένος. ἐφ' ᾧ δὴ εἵνα φησὶ αὐτὸν ὁ Θεός. διατυθεῖς κάτει φοβῆσο τὰ παπαράσαθαι τῶ γᾶν ἕνεκα τῶ ἔργα τῶ ἀνθρώπων. ὅτι ἐγκατεῖ ἡ ἔννοια τῶ ἀνθρώπω κατ' ἀὸ πονηρὰ ἐκ νεότητος. νῦν χάρ, ὡς ἔφησε, Θυσίαν ἀνέωιγεν τῆ Θεῷ. ᾗ δὲ πετο ἐ ἐπὶ τὰ ἐκλελεσμένα ὁ Θεὸς ἀπὸ τὰ καθαρὰν εἰσαχθῆναι, ἓ τῆ κιβωτῆ. δύο δὲ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ ἄρρεν ἔθεσεθ ἢ ἑπτ

Ἀρμενίας ὑψηλότατον ὂν τῇ τοῦ κατακλυσμοῦ πεφυλάχθαι καιρῷ τῶν ἀνθρώπων τινάς, κἀκεῖσε σωτηρίας διὰ τὸ ὄλος τυχεῖν. ἀλλ' ἔξω βάδην ἐκείνου τοῦ σκοποῦ, ἡφ' ἧς διὰτιας πορρώ πω φέρονται. εἰ δ' ὑψηλὸν ποτὲ τὸ ὕδωρ ἑστάτει τῷ ὑψηλοτάτῳ ὄρει ἐπὶ πήχεις πεντεκαίδεκα, καθὰ Μωσῆς ἱστορεῖ, ἐκ ἂν ὅπως ὑπελείφθη πλωικαῦτα ὄρος, ὡς ὄμεις, τὰς ἐκ αὐτοῦ πεφυλάχθαι ἰχύον ἀβλαβεῖς ἠξιώσαθαι.

Ἡ μέντοι κιβωτὸς τεσσαρσίων μὲν πηχέων τὸ μῆκος ἦν, πεντήκοντα δὲ τὸ πλάτος, τὸ ὕψος τεσσαράκοντα. πήχεις δὲ ἀκίνων, μὰ τοιαύτην οἶσαι τόμιζε, ὁποία τις ἔστι παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ γραμματικήν. ὁ δὲ Μωσῆς γραμμάτης ἐξ Αἰγύπτου ὤν, τοιαύτην ἴση πήχεως ὑπὶ τῆς κιβώτου, ἥτις ὀργυιὰς μεγίστας ποιεῖ. φρώτοι δὲ Αἰγύπτιοι, καθὰ φησὶ Κύκελλος, τὴν γραμματέκαν εὗρον ἐκ τὴ ἁπλᾶτε τῆς γῆς ἢ τῆς διαμέτρους. ἡ δὲ τῶν φαινομένων θεωρία παῤ Ἑλλησιν ἐτελειώθη, τῶν φρώτων τρόπων ἐν Βαβυλῶνι γεσομένων. τὸ δὲ περὶ τὰς ἀξελάσμας ἀπὸ τῶν ἐμπόρων φυσίκων ἠρξατο. ἢ περὶ μὲν τούτων ἄλις.

A quorundam historicorum, quos citat, diluvii tempore quoidam homines in altissimam Armeniæ montem confugisse, atque ibi salvi fuse per ipsius montis sublimitatem confuluisse. Verum hi a scopo (quod dicitur) aberrarunt, & a semita recta longe deflexerunt. Nam si aqua id temporis supra montes quoque sublimissimos ad xv usque cubitos excrevit, quemadmodum Moses memoriæ prodidit: nullus mea quidem sententia mons reliquus esse potuit, qui a periculo servaret immunes, quotquot in eum confugissent.

Arcæ ipsius longitudo ccc cubitos habebat, latitudo quinquaginta, altitudo triginta. Quum autem cubiti vocabulum audis, non talem intelligi putato, qualis apud nos est in uli: sed Geometricum. Moses enim, qui apud Ægyptios artem Geometriæ didicisset, in hac de arca narratione cubitum ejusmodi intelligit, qui maximam ulnam efficeret. Nam Ægyptii primi, referente Cyrillo, Geometriam propter amplitudi- B nem terræ suæ, ejusque divisionem reperunt: quum motus sideram consideratio sit a Græcis perfecta, quorum observationes primæ apud Babylonios exstiterant. Itidem doctrina numerorum a Phœnicum mercatoribus est profecta. De his hactenus.

Arcæ mensura. Cubitus quid.

Inventores Geometriæ.

Astronomiæ.

Edit. Parisf. pag. 128. Arithmeticæ.

ΠΕΡΙ ΤΟΤ ΠΤΡΓΟΤ.

ΜΕΤΑ δὲ πεντακόσια τεσσαράκοντα ἢ ἔξ ἐπὶ τῷ κατακλυσμῷ ἢ ἐπὶ τῷ πύργου γέγονε σύγκλυσις, μεταμοσποσάντων ἐπὶ τοῦτῳ τῷ ἀνθρώπων ἐκείνου ἓν ἢ πᾶσι μ. ᾗ ἐστὶ γὰρ, φησὶν, ἀνθρώπος τῷ πλησίον αὐτῷ. διότι, ᾗ πλειθάσαμῳ πλήθος, ᾗ ἀπισχαμῳ αὐτὸς πυρὶ, ᾗ οἰκοδομήσωμῳ ἑαυτοῖς πόλιν ᾗ πύργον, ἕ ἔσαι ἡ κεφαλὴ ἴσος τῷ ηρανῷ. ᾗφ' εἷ ᾗ γίτος ὄνεκεν ταῦτ; ἵνα κατακλυσμὸς ἐ γένοται ἐδύτερος, ἐπὶ ᾗ αὐτὸ κορυφὴν ἀναβήμασι, κἀπτιδῶσι ἢ ἐξ ὕδατος ἐλεθρος ἐξέσται. ταύτην τοι ᾗ ἢ ματαιοπονίαν αὐτῶν ἐκώλυσεν ὁ Θεὸς διὰ τ συγχύσιος ᾗ γλωσσῶν. ᾗ ἄπαι τῆς γραφῆς ὕπο λεγόσης. ᾗ ἐστι Κύκλος· ἰδὺ γάος ἔ ᾗ χέλος ἐν πάντων. διότι ᾗ κατβάντες συγχέωμῳ ἐκεῖ ᾗ γλῶσαν, ἵνα μὴ ἀκπσωσι ἕκατος τῆς φωνῆς τὰ πλησίον. ᾗ διεσπειρε αὐτὰς Κύριος ὁ Θεὸς ἐκεῖθεν ἐπὶ ωφόσωπον πάσης ἡ γῆς. τηικαῦτα ᾗ μέρος καλίπαι ἀπὸ τὰ μεσημε τῆς φωνῆς ᾗ γῆς. ὁ δὲ παράφραστ Ἰωνιαιὸς ᾗ τῦτο φησὶ τοὺς ἄλλους ἕλεγεν, ὅτι θεωρὰν αὐτὰς ὀλυμίους ᾗ τὸ πύργω, ᾗ ὡ μικρὰς ἐπὶ τότῳ πτοηθεὶς, ἀμεσθῶσας αὐτοὶς καλύσει ᾗ ἀποδοι, διὰ τ συγχύσιως τ γλωσσῶν.

Ο μέντοι τυρῖμος ἐκτίζετο, ὁ. ᾗ β. τοῦ κτίσματος ἀρχαγῶν ἀπων. κᾗ πάνυ λοιπὸν ᾗ διαίρεσις τῶν γλωσσῶν γίγονε, χείλως ὄντος ἑνὸς ᾧ φωνῆς ἐπὶ πάσι μιᾶς, ὡς ἀνωθεν εἴρηται. μόνος δὲ ὁ Ἔβερ μὴ συγκατέθεις τῇ μανιοποιᾷ τῶν λοιπῶν, τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ ἐμεινε. Ἀρχᾶθεν λοιπὸν ἡ Ἑβραὶς φωνὴ. ὅτι δὲ τῶν Ἑβραίων γλῶσσα ἐχρᾶντο οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, ὅλλοι μὲν ᾗ ἀπὸ τοῦ ᾗ τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἀβραὰμ τῇ τοιαυτῇ χρᾶθαι διαλέκτῳ. ὅλλοι δὲ ᾗ ἀπὸ τοῦ τὸν ἐδύτερον Ἀδὰμ Χειζὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τῇ Ἑβραίων χρᾶθαι φωνῇ. ᾗ ὅλλοισι μὲν τοῦτο ᾗ τὰ τῇ σαυρῷ. οὐχ ἧττον δὲ κἀκεῖνα ἐν οἷς ἔλεγεν. ἐφαθὰ, τοῦτέστι ἀνοίχθητι. ᾗ πάλιν ἀλλαχῦ. ταλιθὰ κῦμι· τατίστι, Glycæ Annal.

DE TURRIS EXSTRUCTIONE.

POST annos a diluvio CCCXXXVI turris est ædificata, hominibus in ea perficienda tojis XL annis incassum laborantibus. Cohortabantur autem enim (ceu Moses narrat) invicem ut lateres facerent coqueretque: quibus urbem turrimque sibi exstrueret, quæ fastigio cælum attingeret. Quamobrem ut ſi alterum diluvium ingrueret, ad ejus se verticem confugerent, eoque pacto imminens ab aquis exitium effugerent. Vanum hunc laborem & conatum eorum Deus per confusionem linguarum inhibuit. Verba quidem sacris in litteris hæc leguntur: ecce una est mortalium natio, qui cunCti eodem sermone utuntur. Age descendamus, & ibi eorum sermonem ita confundamus, ut alii alterum orationem non intelligant. Itaque illinc eos per omnes terras Dominus, qui Deus est, dissipavit. Et appellari coeperunt homines ab eo tempore Meropes, a fermonis, linguarum, terræque divisione. Furiosus ille Jolianus hoc etiam inter alia scripsit, Deum conspicientem homines in altum ope turris sublatos, eaque de causſa non mediocriter perturbatum, commoda quadam ratione ac via, linguis inter se confusis ulteriorem adscensum prohibuisse.

Cæterum turris ipsa LXXII præfectorum opera fuit exstructa, quorum ad numerum linguæ quoque divisæ sunt: quum antea sermone linguaque una, ceu dictum est, omnes uterentur. Solus Heberus reliquorum fulto conatui non adsensus, linguam suam retinuit: de quo colligitur, ab initio mortales usos Hebraica lingua fuisse. Adami certe posteros hac esse loquutos, inde quoque colligitur, quod & Abrahami familia eamdem usurparit, & Adamus ille secundus, qui Christus est, Deus ille noster. Idem animadvertitur exinscriptione crucis, & hisce Christi verbis, quum ait, Ephata, hoc est aperitor. Idem quod alibi ait, Talita cumi: hoc est, Puella surge. Eadem de re magnus Epiphanius ille fic differit: Post diluvium ædificata turris est. Vixit id temporis Heberus, auctor & propagator Hebraicæ gentis,

Μίγονται, ἀντὶ τῦ μιγνυνται ἀπὸ ἐνεστ. Juliani calumnia.

Hebræa lingua pro cepit.

Epiphanii lib. de ponder. & mens.

quem perhibent properera, quod cum turrim exſtruentibus commercii nihil habuiſſet, linguam ſuam retinuiſſe. Fuit ejus ex poſteris Abrahamus, & Hebræa lingua nomen a b eodem accepit. Adſentitur huic & Joſephus. Theodoritus vero poſteros Adami lingua Syriaca vult uſos fuiſſe.

Edit. Pariſ. pag. 139.

Chananis tyrannica terræ alienæ invaſio.

Scirt autem debet, Chananem Chami F. animad verſo terram Libano vicinam fertilem eſſe, ſuaque meliorem, poſt diviſionem inter Noæ liberos factam: per vim hanc ipſam rapuiſſe, ac poſteros ex ea Semi ejeciſſe. Quo factum, ut univerſa terra illa promiſſionis, Chananæis regio vocaretur. Joſephus quoque commemorat, a Chanaane Chananæam fuiſſe appellatam. Semus autem Arphaxam procreavit, Arphaxad Cainanem, qui auctore Georgio libris Aſtronomiam complexus eſt, quum appellationes ſiderum a Setho ejuſque poſteris indicatas, & lapidea in tabula perſcriptas reperiſſet. Nam quum ii multo ante fuiſſent edocti, futurum ut homines tam per ignem, quam aquam interirent: erectis duabus columnis, quarum una lapidea foret, altera latericia, cæleſtium rerum deſcriptiones ab avo expoſitas iis ipſis inſculpſerant, quum ſecus rationes has iniviſſent: ſiquidem uſuveniret, ut per aquam mundus interiret, lapideam columnam cum inſcriptis literis ſuperfuturam, quæ poſt diluvium in monte Sidito ſalva reperta eſt, hodieque reſtat, Joſepho teſte: ſin per ignem mundus corrumperetur, omnino ſuperaturam columnam latericiam.

Cainan primus Aſtronomiam libris complexus.

Sitidus mons.

Cæterum ex ſtirpe Semi quidam exſtitit, Gigantum origine ſatus, cui nomen eſſet Cronus. Hic quum magnam ad potentiam eſſet evectus, imperioque ſuo multos mortales ſubjeciſſet: primus regnandi modum, & alios ſub jugum mittendi oſtendit.

Cronus five Saturnus.

Origo Imperiorum.

Quinquæ principes Aſſyriorum regno totos LVI annos potiretur, univerſam ſibi Perſidem dictio audientem reddidit. Poſt Cronum LII annos Nimus regnavit, qui quum marrem germanam Semiramidem matrimonio ſibi junxiſſet: lex apud Perſas inolevit, qua ſas eſſet maires ac ſorores in uxores ducere. Prodit ex hac familia & Zoroaſter, inſignis ac celeberrimus ille Perſarum aſtronomus: qui Perſis præcepit, ut ſi ab igne cæleſti exureretur, (id quod votis experebat, ut fieret) oſſium ſuorum reliquias ſumerent, eaſque ad regni excitationem conſervarent: cui prædictioni eventus deinde reſpondit.

De Zoroaſtro.

In hiſtoriis illis, quibus adverſus Julianum Gregorius ille Theologus uſus eſt, hæc etiam verba reperiuntur: Aſtronomiam primi Babylonii per Zoroaſtrum inveniſſe perhibentur, a quibus eam deinceps Ægyptii acceperint: Magia Medorum inventum eſt, a quibus ad Perſas manavit. Differt hæc a Goetia, quod Magia ſit imploratio (ſicut ajunt) beneficorum geniorum ad bonis alicujus effectionem. Goetia vero maleficorum compellatio geniorum, qui circum ſepulcra volitantur, ad malí alicujus effectionem. Et Goeziæ nomen factum eſt a ploratibus & lamentis, quæ conſueverunt in ſepulcris exiſtere: quum Magia dicatur a Magufæis, hoc eſt Perſis, ejuſdem auctoribus. Nam Perſas Magos appellari lingua ipſis vernacula conſtat. Cyrillus autem in libris adverſus Julianum ſcriptis refert, poſt annos a diluvio I DCCC Arbylum regem Aſſyriis imperitaſſe, qui primus hominum ſibi divinitatis appellationem arrogarit. Ejuſdem filius Ninus primus apud Aſſyrios regnû illuſtri ratione adminiſtraſſe perhibetur, a quo nomen indicû urbi Nineveæ, quam Semiramis magnifice mœnibus cinxit.

Diſcrimen magiæ, goeteiæ, & neκυομαντείας.

σοῦ λέγω τῇ κορασίῳ. φησὶ πάντως δὲ ἡ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος περὶ τούτων ὕστερον· μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ πύργος. εἶτα ὁ Ἔβερ ὁ τῆς Ἑβραίων φρήτορος, ὃν λέγουσι μὴ βεληθέντα κοινωνῆσαι τοῖς τὸν πύργον οἰκοδομοῦσι, μεῖναι ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώττῃ. τότε ἴσχυσε ὁ Ἀβραάμ. ὅθεν καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα· τὰ ἄρτια δὲ τούτοις ὁ Ἰωσιππός φησι. Ὁ ὕστερ μὲν ὕπως. Ὁ δὲ Θεοδώρητος τὴν Σύρα γλῶτταν τῆς ἐξ Ἀδὰμ χαλδαῖα φησίν.

Ἰσχυρὸν δὲ ὅτι ὁ τοῦ Χὰμ υἱὸς Χαναὰν ἐσθὶν ἡ φορὰ ἡ Λίβανον γῆν ὅτι ἀγαθὴ ἐστι, μᾶλλον δὲ ἡ φορὰ αὐτὸς κληροδοσίαν, ἡ κριτὴν ἡ ἐκπυλὴν γῆς, τυραννικὴς καθηράζων αὐτὸ, ἡ τὸς ἐκ τὸ Σὴμ κληρονόμους ἐκσθὸν ἐξέλασεν. ἡ ὕπο πᾶσα ἡ γὴ ἡ ἐπαγγελίας τὸ Χαναὰμ ἀφορισμοῦσθαι. ἡ Ἰώσηπος δέ φησιν, ὅτι Χαναὰμ τέτταρσι ὧν τὸ Χὰμ παῖς, ἡ Ἰωδαῖων καλωμένων οἰκήτας, Χαναὰμ αὐ ἐκπυλὴ ἀφορισμόρδονον. ὁ δὲ Σὴμ γονὴ ἡ Ἀρφαξὰδ. Ἀρφαξὰδ δὲ ἡ Καϊνὰδ. ὅτος δὲ ὁ Καϊνὰδ, ὡς φησι Γεώργιος, συωυρφέμενο ἡ ἀστρονομίαν, ἀβρικὰς ἡ παρὰ τὰ Σὴθ, ἡ ἡ αὐτὸ τέκνων ἐκπθέσεσι ὀνομασίαν ἡ ἀσήρων, ἐν πλακὶ λιθίνῃ γεγραμμένην. οἱ δὲ ἡ Σὴθ ἐγγόνοι φρόμενθ ἐπὶς ἀνωθεν ἡ μέλλοντα γενέσθαι φθορὰν τῇ ἀνθρώπων διά τε πυρὸς ἡ ὕδατος, ἡ ποιήσαντες δύο στήλας, μίαν μὲν λιθίνην, ἑτέραν δὲ πλινθίνην, ἐγράψαν τὰ ἐκ ἡ πάππων αὐτῇ Σὴθ ἐκπθέντα ἀφάνια πάντα· λογισάμενοι ὅτι εἰ μὲν δι' ὕδατος ὁ κόσμος φθαρῇ, ἡ λιθίνη στὴλη ἰμένει, ἡ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· εἰ δὲ πυρὶ, ἡ κατακλυσμὸν εἰς τὸ Σιδίριον ὄρος ἤμενε, ἡ ἔτι ἕως ἄρτι, ὡς φησιν Ἰώσηπος. εἰ δὲ ἡ ὑπὸ πυρὸς γένηται ἡ φθορὰ, μᾶλλον ἂν ἡ πλινθίνη.

Ἀπεφάνη δὲ ἐκ τὸ Σὴμ φυλὴς ἕτερος Γιγαντογενὴς τέκνωμα Κρόνος. Οὗτος πάνυ γενόμενος δυνατὸς, ἡ πολλὰς ἐπαναβάσας, ἀφώτος κατέδυσε τὸ βασιλεύειν, ἡ πρῶτ ἄλλων κρατεῖν. ἡ τὸ βασιλεύσας ἀφώτος Ἀσσυρίων ἐτῶν ρς'. ὑπέπεσε πᾶσαν τὴν γὴν Περσίδος. ἡ ὃν Κρόνου ἐβασίλευσεν Νῖνος ἔτη ρβ'. ὃς γε τὴν οἰκείαν μητέρα Σεμίραμιν λαβὼν ἐς γυναῖκα, νόμος ἐγένετο Πέρσαις λαμβάνειν τὰς ἑαυτῶν μήτρας ἡ ἀδελφάς. ἐξ ὧν γένος ἐγένετο ἡ Ζωρόαστρος ὁ σοφισθέντος Περσῶν ἀστρονόμος. ὃς εἶπε τοῖς Πέρσαις, ἐὰν καυθῇ μὲ τὸ ὑράνιον πῦρ· (τοῦτο δὲ ἠύχετο) λάβωσι ἐκ ἢ ὀστέων μου, ἡ φυλάττωσι εἰς συσσασιν τῆς βασιλείας ἡμῶν· ὃ δὲ καὶ γέγονε.

Ἐν δὲ ἢ ἱστορίαις αἷς ἐχρήσατο πρὸ Ἰουλιανὸν ὁ Θεολόγος μέγας Γρηγόριος ἡ πάνυ φησί· Ἀστρονομίαν λέγονται φῶτων εὑρεῖται Βαβυλώνιοι ἐξ Ζωροάστρου. ὑύστερον δὲ ἐδέξατο οἱ Αἰγύπτιοι. ἡ δι μαγείαν εὖρον Μῆδοι, εἶτα Πέρσαι. ἔξοχόν δὲ μαγείας γοητείας. ἡ ἢ μὲν μαγεία ἐπὶ κλησεῖς ἔρχη, ὡς φασὶ, δαιμόνων ἀγαθοποιῶν ἀφὸς ἀγαθὸ τινος σύσασιν. γοητεία δὲ ἐστι δαιμόνων κακοποιῶν πρὸς τὰς παφὼς ὀδυμένων ἐπὶ κακὸ τινος σύσασιν. Γοητεία δὲ πάντων ἀπὸ τ γόων ἡ τ ὀρλιυσῶν τῶν ὃν τοῖς τάφοις γινομένων. μαγεία δὲ ἀπὸ Μαγουσαίων, ἔτοι Περσῶν, ὅθεν ἔχει ἢ τὸ ἀρχῆς. * Μαγοὺς ἐγχωλεύς οἱ Πέρσας λέγονται. ὁ μέντοι μέγας Κύκελος ἐν τοῖς ἡ Ἰωδαϊκὸ ἡ πάνυ γράφων εὑρηκα, ὅτι μὴ ἐνκαύσιμα ἐπὶ τ κατακλυσμὸν τ Δανιὴλ ἐβασίλευσαν Ἀρβηλος, ἀφώτος ὢν ἀνδράποδος. ὅτος ἔχει φησὶς ὡς ἑαυτὸν τὸ τ Διὸς τὸ ὄνομα. ἀλλὰ ἡ Νῖνος ὁ εἶκεῖτε πολὺς ἀφώτος Ἀσσυρίων ἐπιφανὴς βασιλεύσας λέγεται. ὃ ἐπώνυμος ἡ Νεανὴλ, ἧς πὰ τεῖχη Σεμίραμις μεγαλοφυὴς ἐκκαλέσατο.

Eliſabeth Cruciger ſcripſit.

Magoi

Μετὰ δὲ τὸ πυργοποιῆσαι, ὡς εἰρηκ᾽, ἠβουλεύθησαν οἱ ἀνθρωποι, φοβούμενοι τὴν ἐκ τοῦ ὕδατος ἀφάνειαν, μὴ πάλιν ἐπέλθῃ τὸ κατακλυσμιαῖον ὕδωρ. καὶ τελευταῖον φοβούμενοι τὴν ἐκ τοῦ ὕδατος ἀφάνειαν ἀπεπλανήθησαν, ὡσὼ ἔτι δαιμόνων αὐτοῖς ἀπαντώντων τοῦτο, ἢ ζώντων οἱ δείλαιοι. ὁ γὰρ Νῶε ἢ Νῶς ὠνόμασε Σῆριν τὰ ἠβουλημένα ἀρχαῖον ὕδατος. λέγεται γὰρ ὅτος τὸς ἱερογλυφῆσαι δύο τοὺς λαμπρὸς ἐπὶ ἑβδομήκοντα, ἀνδρῶσι καὶ γύναις τιμήσαι· οἱ δὲ μὴ ταῦτα τῶν τῆδε ἀφανῶν ἀγνοήσαντες γνώμῃσι, ὡς ὅτι μενεῖ τὸ ὕδωρ τὰς ἀνθρώπους ἔτι πολὺ, κατὰ μικρὸν πληθυόμενοι, τῇ ἀρχαιοτάτῃ συμβουλίᾳ, ὡς ἀθανάτοις θεοῖς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς καὶ θνητοὺς ἀνθρώπους ἱδρύσαντο, καὶ θυσίας αὐτοῖς ἐπιτάσσουσι, καὶ θυσίας αὐτοῖς ἐπιτάσσουσι, καὶ θυσίας αὐτοῖς ἐπιτάσσουσι, τῇ δαιμόνων τοῖς ξοάνοις ἐφοικισάντων.

Εντεῦθεν ἄλλοις θεοῖς καὶ ἄλλοις τὸ θ ἀνθρώπων γένος ἐλάβομεν. Αἰγύπτιοι δὴ μᾶλλον τῇ ἄλλων εἰς αἰθαίας ἐξοικείλαι. αἰλούρῳ γὰρ ℭ πιθήκῳ ἐσεβάσθησαν, ἔχ᾽ ὧν τι ὁμοίως καὶ βόᾳ καὶ προκοδείλῳ. πλεῖσ δὲ ℭ ἄλλων ℭ Απις ἐσεβάζοντο, βοῦς ὅτα πολύχρωμος αὐτός. ὡσὰκα δὲ ἐγεννήθη τοιοῦτος βοῦς παρ᾽ αὐτοῖς παρὰ τὴν γλάττην φόρων καὶ τὴν κέρκα σήμαστρα, ὡσαύτως παρὰ τῷ μετώπῳ σελήνης ὡσπερ δίχ᾽ τόμου μίμημα, ἐχόρδων φαιδρὸς καὶ ἐπαγωγὸς ἐρᾶν θεοῦ πλεονεφιτοῦς αὐτοῖς ἐνδημήσαντος. καὶ πρὲ μὲν τότων ὕπως.

Ογδοος δὲ ἀπὸ ℭ Νῶε ἦγεται εἶναι ὁ Σερὺχ. ὁ δὲ Καϊναν γεννᾷ ℭ Σαλὰ, ὁ Σαλὰ ℭ Εβὲρ, ὁ Εβὲρ ℭ Φαλὲκ, ὁ Φαλὲκ ℭ Ραγαῦ, ὁ Ραγαῦ ℭ Σερὺχ. ὅτος δὲ ὁ Σερὺχ γεννᾷ ℭ Ναχὼρ, ὁ Ναχὼρ ℭ Θάρα, καὶ ὁ Θάρα ℭ Στασὶνους Αβράμ, ὁ Αβραὰμ γεννᾷ τὸν Ισαὰκ, ὁ Ισαὰκ τὸν Ιακὼβ, ℭ ὁ Ιακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας, Ρουβὴμ, Συμεὼν, Λεβὶ, Ιούδαν, καὶ τοὺς λοιπούς, ἀφ᾽ ὧν αἱ δώδεκα φυλαὶ τῶ Ισραὴλ. καὶ τὴν πεντάτευξιν μὲν πρὲ ℭ Αβραὰμ οὔπω φησὶν Ιώσηπος, ὅτι κατελύθη οἰς Αἰγυπτιοι, ἀειδημιτικὴ αὐτοῖς ἐχωρέσατο, καὶ τα πρὲ ἀστρονομίας αὐτοῖς παρέδωκε. πρὸ δὲ τῶ Αβραὰμ ἢ ἐπέσει παρυσίας, ℭ τοιοῦτον ἀμαθὲς ἔχ᾽ον Αἰγύπτιοι. ἀπὸ Χαλδαίων δὲων πάντα κατεπροίσκεσ εἰς Αἴγυπτον, κἀκεῖθεν εἰς Ελλάδας.

Ο δ᾽ Γεώργιος πρὲ τούτε τὸ πάθ᾽ Ο Αβραὰμ ἐνάω ἀθ᾽. ὧν Θεογονίας ἠρξατο, ὡς φρῶτος τὸν Θεὸν δημιεργὸν ἀνακηρύξειν· ὁρῶν δὲ ὑρανὸν, ποτὲ μὲν λαμπρὸν, ποτὲ δ᾽ ζοφώδη, καθ᾽ ἑαυτὸν ἔλεγεν· εἰ ἠχιμάσιον αὐτὸν ἕτεροι, ἀλλ᾽ ὅν ἐστι Θεὸς. ὁμοίως ἔλεγε κατὸ κατ᾽ τὴν ἀλήθ, τῇ σελήνῃ, τῇ τοῖς λοιποῖς ἄστροις. τῇ δὲ ἀστρονόμος ἀκρος ἰών. ὑφ᾽ φωτοιοῦτον ἰδὼν ὁ Θεὸς ἔκαλεσεν. ἀλλα καὶ ὑπὲ Αβιμελὶχ φησὶ κατελθεῖν αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον διὰ τὸν λιμὸν, καὶ τὰς κλεισὰς τότ᾽ καταιχύνεσ σορὸς, καὶ ἐμπαριγένου δοξάζοντας. μετὰ δὲ τὰ Σοφογνωσίαν κάντ᾽ ἀφοιχόκασ ἀστρασιν πλεῖν᾽ καὶ ἰδεῖν ἐπ᾽ αὐτῇ σκληρωμένον τὸ τὰ Αποστόλου ῥῆτον τὸ λόγον· τα δὲ ἀόρατα αὐτὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμε τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθόραται· τὸν δὲ ποιητὴν Θεὸν ἐκ τῇ ποιημάτων ὁ Θεόπαστος καπλαβὲν Αβραὰμ. κατὰ ταῦτο ℭ ὁ Πλούταρχος ἐλεγεν· ἐλαβὸν δὲ ὑποιεῖν Θεὸ. ἀεί τε δὲ ἥλιος ℭ σελήνη, καὶ τὰ λοιπὰ τῇ ἄστρων ἢ ὑπόγεων ὑφεσθίπτα, ὁμοια μὲν ἀναπλέει τοῖς χρώμασι, ἴσα δὲ τοῖς μεγέθεσι, ℭ κατὰ τόπους τὰς αὐτὰς.

Μίγας ὅστος ὁ Αβραὰμ. τῶ δὲ Θεῶ ἀκούσας Post turris ædificationem, de qua loquti sumus, homines hinc inde diſperſi ad fada quædam abſurda exorbitarunt, ac tandem miſeri deaſtrorum cultus errorem amplexi ſunt, a malis genilis hoc quodammodo decepti. Octavus a Noa Seruchus ſimulacrorum formandorum rationem invenit. Ferur enim homines, qui præclarum aliquod facinus ediidiſſent, ſtatuarum & columnarum bonoribus ornaſſe. Verum poſteri, quum majorum mentem & conſilium ignorarent, neque ſcirent ſtatuas illas memoriæ cauſſa collocatas eſſe: paulatim principis omnium malorum auctoris impulſu ſic colere conſimiliter ſecum adfectos & ineritui obnoxios homines cœperunt, ac ſi dii forent immortales: adeoque ſacra quædam eis excogitarunt, ipſis malis genilis intra ſtatuas domicilium collocantibus.

Origo cultus ſimulacrorum.

Hinc factum, ut deinceps genus humanum aliis atque aliis diis religioſe ſerviret. Ac Ægyptii quidem ſupra cæteros ad impietatem maximam prolapſi ſunt. Nam feles, ſimios, hircos, boves, crocodilos coluerunt: atque imprimis bovem illum variis coloribus præditum, quem Apim vocabant. Quum autem bos apud iptos nafcebatur, qui in lingua & cauda notas quaſdam referret, & in fronte ſimilitudinem lunæ dimidiatæ imitaretur: perhiberet choreas ducitabant, & conventus publicos celebrabant, quaſi novus quiſpiam Deus ad ipios ſe contuliſſet. Ac de his quidem hactenus.

Ægyptiorum ſuperſtitio.

Recte autem octavus a Noa Seruchus fuiſſe dicitur. Quippe Cainanis filius fuit Sala, qui Heberum procreavit, Heberus Phalecum, Phalecus Ragavum, Ragavus Seruchum, Seruchus Nachorem, Nachor Tharam, Thara divinum hominem Abrahamum, Abrahamus Iſaacum, Iſaacus Jacobum, Jacobus duodecim familiarum principes, Rubenum, Symeonem, Levium, Judam, cæteros, a quibus ortæ ſunt xii tribus Iſraelitæ. De Abrahamo Joſephus memoriæ prodidit, eum in Ægyptum itinere ſuſcepto, numerorum ſidereorumque motuum doctrinam cum Ægyptiis communicaſſe, qui ante Abrahami adventum nihil horum cognitum habuerint. Ab Ægyptiis denique ad Græcos manaſſe.

Abrahamus aſtronomus.

Edit. Pariſ. pag. 131.

Georgius autem hæc de Abrahamo tradit. natum iciliicet annos xiv agnoſcere Deum cœpiſſe, ac primum omnium clara voce Deum rerum opificem prædicaſſe. Quum enim cælum modo ſerenum, modo nubilum cerneret, ſecum ipſe ratiocinabatur: etiamti ab aliis pro Deo coleretur, eſſe ramen Deum hauddquaquam poſſe. Idem de ſole, de luna, de ſideribus reliquis ſtatuebat, ut qui eſſet infignis aſtronomus: quippe qui talia foret, a Deo vocabatur. Addit cum Abimeleicho imperante famis cauſſa in Ægyptum deſcendiſſe, ac ſapientes Ægyptios, qui opiniones de natallio ſidere ac fato ample clerentur, pudore adfectos viciſſe. Nam poſteaquam ad agnitionem Dei pervenerat, non jam aſtris amplius intentus erat. Nimirum habebat in eo locum illud Apoſtoli verbum: Quæ Dei ſunt inadſpectabilia, ea ex mundi creatione, dum conſideranrur per opera, perſpiciuntur. Ex ipſis operibus Deum auctorem vir hic divinus percepit. In eamdem ſententiam & Plutarchus inquit: Dei noctiomem quamdam ſum confequutus. Nam ſemper ſol & luna, reliquaque ſidera ſub terram delata, conſimilibus viciſſim coloribus prædita exoriuntur, & magnitudines eaſdem, eademque loca retinent.

Georgius Syncel.

Plutarchus.

Magnus reapſe vir fuit Abrahamus. Quun-

Abrahami obedientia. *Gen. 12. 1.*

enim Deum dicentem audiviſſet: Emigra-
to ex tua terra, tuaque cognatione, ac illam
in terram profectum, quam tibi monſtra-
vero: mox obtemperabat, difficultatibus
omnibus, quæ interjecere ſe poterant, ne-
glectis: quum ne quidem ſeiret, quonam ab-
eundum foret. Nos autem Deum cotidie
vocantem audientes, nec terrena deſerere
volumus, nec ad terram illam promiſſam
contendere. Quinetiam ipſius humilitatem
Chryſoſtomus. Chryſoſtomus admiratus, his verbis utitur:
Vera illæc eſt humilitas, quum quis alteri
partes priores cedit, quemadmodum fecit
Abrahamus, ne cum Loto ejuſque paſtori-
bus litigaret. quo factum, ut Lotus fertilio-
ri terra Sodomorum potiretur, quum A-
Abrahami manſiunculæ. brahamus ad querum Mambræ migraret.
* Atque heic vide, quæ ei vices Deus refe-
Genes. 12. rat. Quamcumque, ait, terram ex hoc lo-
co conſpicis, omnem tibi ego dabo, & tuo
ſemini in ſempiternum. E diverſo fertilior
illa terra, quam Lotus accepit, paradiſo non
eedentem, parum ei profuit. Nam haud
longo poſt intervallo a quinque regibus,
qui expeditionem in hæc loca ſuſceperant,
captivus abducitur. Quamquam divinus ſit
Abrahamus cum ccexviii domi ſuæ
natis hoſtes adortus, iiſdem cæſis Lotum
liberat.

Edit. Pariſ. pag. 132. Edit. 10. Atque hoc illud eſt, quod Paulus ait,
Abrahamum reverentem a cæde regum,
pane ac vino exceptum a Melchiſedeco fuiſ-
ſe, cui ſpoliorum ſecum allatorum decu-
mas viciſſim obtulerit. Hæc mihi verba di-
ligenter conſiderato. Etenim nos etiam re-
vertentes ab intellectili bello verus ille
Melchiſedechus panem ac vino excipit, nimi-
rum corpore ſanguineque ſuo. Quod quum
ita ſit, omnino Abrahami nos etiam exem-
plo decem noſtros ſenſus, animi nimirum
& corporis loco decumarum offerre debe-
mus.

DE HOSPITALITATE ABRAAMI.

Abrahami hoſpitalitas. IDEM Abrahamus ad querum Mambræ conſidens, hoſpitio cunctos iter iſtac facientes, fideles pariter ac infideles, etira diſcrimen exeipere ſolebat: & uſque adeo erat hoſpitalis, ut ipſa etiam ſacroſancta Trinitas ejus tabernaculum ſit ingreſſa, hilariter-
que cibis appoſitis ſatiata. quod quidem mi-
nime tibi mirum videri debet. Nam & An-
gelos ſacris in litteris comeditſe audis. Et-
enim vi quadam inadipiſcibili appoſita ſub
eo præteream abſumebant, quaſi eis non eſ-
Theodoritus. ſent. Et Theodoritus ait, hos neque natu-
ra fuiſſe homines, ſed hanc præ ſe tuliſſe ſpe-
ciem: nec ut homines comediſſe, quippe
qui oculis inuentum comedere viderentur,
quum interim divina quadam vi appoſitos
cibos abiumerent. Jam quod ita litteræ ſa-
cræ loquantur, quaſi appoſita comederint,
nihil eſt novum. Nam par eſt credere, vo-
cari manducationem, ipſam eiborum ab-
Chryſoſtomus. ſumptionem. Tres quoque viri conſpecti
ſunt in tabernaculo, ut Chryſoſtomi verbis
utamur, quum duo tantum Sodoma vene-
rint. Nam iſtic quidem conſpecti ſunt & An-
Gen. 18. 17. geli ſimul, & eorum Dominus: heic vero il-
li tamquam miniſtri ablegantur, manente
apud Abrahamum Domino, & tantum non
in morem amici cum amico, viro juſtiſſimo,
de iis quæ facturus erat, differente. Egone,
inquit, ut Abrahamum famulum meum ce-
lem de iis, quæ ſum facturus?

Cyrillus. Aliter hæc de re Cyrillus loquitur. Tres,
ait, apud quercum Mambræ Abrahamum
convenerunt: quum Sodoma duo tantum per-

A λέγοντος· ἐξελθὲ ἐκ τῆς σης, καὶ ἐκ συγγενείας σου, καὶ
δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοὶ δείξω σοι. ὑπῆκουε παραυτίκα, καὶ
τὸν μὲτην δυσχερῶν καταφρονῶν, καὶ μηδὲ εἰδὼς ὅπου πο-
ρεύεται. ἡμεῖς δὲ καλοῦντος καθ' ἑκάστην ἀκούοντες τοῦ Θε-
οῦ, καὶ τῆ γαίᾳ ἐκείνου ἐπιτρέπειν θέλομεν, ὑπὸ φορὸς τὸ λιμὸν
ὑπενδὺν ἢ ἐπηγγελμένην ὑρμεθα. αἰδὲ τὸ πανύσιον
Ἀβραὰμ ζῶν ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης, καὶ ταῦτα φησίν·
ἀλλοδὴς πανύσιος, ὅτι γε ἐπὶ τῆρ παραχωρῆ τῆ φερο-
γένων, καθὰ δὴ καὶ Ἀβραὰμ ποιεῖ. ἰνα δὲ μὴ ἐξαπλά-
ζωμαι μᾶλλον τῷ Λὼτ τῷ ποιμένων αὐτοῦ, ὃς φιλὸ ὁ μὲν Λὼτ
τὸ κρείττονα γῆν ἔλαβε, τὰ Σόδομα δηλαδὴ, ὁ δὲ Α-
βραὰμ κατῴκησε παρὰ τὸν δρυὸν τὸν Μαμβρίδ· *
ὅρα δὲ καὶ τὰς θείας ἀμειβάς. εἶπε γὰρ πρὸς Ἀβραὰμ
ὁ Θεός· ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν, ἣν σὺ ὁρᾷς ἀπὸ τοῦ τόπου
τούτου, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶ-
νος. ἡδὲ κρείττων ἐκείνη γῆ ἦν ἔλαβε Λὼτ, ἡ παρ-
αδείσου μηδὲν ἐλαφίσσα, ἀκ εἰς πολὺ ἀπῆλθ τῆ λα-
βόντι αὐτὴν. αἰχμαλώτος γὰρ μᾶ μικρὸν ἀπήγαν ὑπὸ
τῶν κατ' αὐτὸν τραπέντων πέντε Βασιλέων. αἰλ' ὁ
Θεὸς αὐτοῦ ῥύεται Ἀβραὰμ, μᾶ τ τεσσαρτίων ἄνδρα
ὄντα σὺν τοῖς οἰκογενῶν αὐτοῦ κατιλθόντ, ἢ κατακόψαι αὐτούς.

Καὶ τοῦτ ἔστι ὅπερ ὁ Παῦλος φησιν, ὅτι ὑποστρέ-
φοντα * Ἀβραὰμ ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶ Βασιλέων, ἄρτῳ καὶ
οἴνῳ δέξασθαι ὁ Μελχισεδέκ· κράσινος ἀρ' ἂν ἐπιφέ-
ρετο λαφύρων δέξωκε δεκάτας αὐτῷ. πρόσχες λοιπὸν
μοι ὑμᾶς τῶ ὑποστρέφοντας ἀπὸ τὸ τοιᾶτ πολέμου ἄρτῳ καὶ
οἴνῳ δέξασθαι ὁ Μελχισεδὲκ ὄντως, τῇ σώματι ἐ αἵ-
ματι ὑηλοῦντι αὐτὸ. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὸν Ἀβραὰμ,
πάντως ὀφείλομεν ἡμεῖς τὰς ἄνω ἡμῶν αἰσθήσεως
ἀντὶ δεκατῆ φροτάγειν αὐτῷ, τὰς ψυχὰς δηλαδὴ καὶ
τὰ σώματος.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΒΡΑΑΜ.

ΟΜΟΥ ὅων Ἀβραὰμ καθήμενος παρὰ τῇ δρυῒ
τῇ Μαμβρῆ, πάντας φιλοξένει τοὺς παρ-
οδεύοντας, πιστοὺς ὁμοῦ καὶ ἀπίστους, καὶ μηδὲν ἧττ τού-
τους ἐξιλεούμενος· καὶ τοσοῦτο ἀπλῶς φιλόξενος ἦν, ὡς
καὶ αὐτὴν τὴν ἁγίαν Τριάδα κατειλῆσθαι ἐπὶ τῆς σκέψης
αὐτοῦ, καὶ τὸ παραπεῖσθαι αὐτῷ πλεῖστα ἐμφορηθῆ-
ναι. Οὐ χρὴ θαυμάζειν. Ἀγγέλους ἐδόντος ἀκίνες
παρὰ τῇ γαᾷ· ἐνορᾷς ἢ ὃ σοφώτ κατίλαλήσας τὰ
παρακείμενα, φροσαυόσεσι Θ φησιν. αἰλὰ καὶ Θεό-
δωρητος ὑπω φησίν· ὑπὸ τῇ φύσει ἀνθρώ ὄντας, αἰλ'
ὑδόκιμα εἶναι· ὑπὸ ἔφαγον ὡς ἀνθρωποι, αἰλ' ὑδόκιμ
ὑδέτ τῇ ὄψει τῇ ὁρώντων, ἀναλισκομένων τῇ φορτί-
θεμένων κατὰ θείαν ἐνέργειαν. εἰ δὲ ᾗ λέγει ἡ γραφὴ,
ὅτι παρέθηκε αὐτοῖς, ἔ ἔφαγον, καιρὸν ὑδέν. ἴσως
γὰρ τὸ ἀνηλῶθαι αὐτὰς φαγεῖν εἶπτ ἡ γραφή. ἔ τρεῖς
μὲν ὃε τῆ σκιᾷ φαίνοσ ἄνδρες, καθάπερ ὁ χρυσοῦς Θ
γλῶττας φησί, δύο δὲ ἐπ' Σόδομα παραγίνοσ. ἐκεῖ
μὲν γὰρ οἱ Ἀγγέλοι, ἔ ὁ πάντ δυνάστης * κατ' αὐτῶν
ὠρδήκασι. αἰλ' οἱ μὲν ὡς ὑπηρέται ἀπεῖλήλυθον. ὁ δὲ
ἔμεινε καθάπερ φίλος φίλῳ μακροχρόνιος κοινολογούμεν
τῇ δικαίᾳ ἀπορίᾳμλλα ποιεῖν. ἡ μὴγαρ, φησί, κρύ-
ψω ἀπὸ Ἀβραὰμ τὸ παιδός μ, ἃ μέλλω ποιῆσαι.

Κύριλλος δὲ ὁ μέγας περὶ πάσ ὅτω. Θ τρεῖς
μὲν ὃε ἀρχῇ τῇ Ἀβραὰμ φροσίβαλλον ὃε τῇ δρυῒ
τῇ Μαμβρῆ. δύο δὲ τοῖς Σοδόμοις ἱπφοίπασαι.

ιδὴ ϑεὸς πατὴρ κεκλῆσϑήνε. πᾶσαι δὲ ἡ κείσιν δίδωκεν
τῇ υἱῷ, καὶ ἡ φανέωσις αὐτὸν τὸν Κυρίε συνόντος φυσικῶς,
καὶ τὸ ἁγίε πνεύματος. Ὅτι δὲ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα ἐπὶ
Σόδομα ἐκρόβοντο, καὶ ἡ τὸν Ἀβραὰμ ξενία σαφὼς
παρεσκεύασε, καθάπερ ὁ μέγας φησὶν Ἀθανάσιος. οὐ μὴν
ϑεὸς ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα, ὡς αὐ τῇ Θεῷ καὶ πατρὶ συν-
ενεδέχοντο. ὅτε δὲ συνεκάϑιζον, ὅλον ἐκ τὸ περὶ
τούτων ὕτω λέγειν· οὐ ἐξαίσησαν ὑπερβολέντες ὑπὶ
πρόσωπον Σοδόμων. εἰ δὲ οὐ ὡς ἐκ ἀληϑὲς κάϑηται, λέ-
γεται πάντως ἐξ ἐωνύμων τὸ πνεῦμα καϑῆδαι καὶ,
εἴγε πεφύραπτος ἦν ὁ πατὴρ. ἀλλως δὲ παρ' αὐτῷ
ἐκ ἔστι ἀφεῤῥεῖα καὶ ἀληϑεία. τὰ ὑφ' ὑμῶν συγκαϑ-
μένη συγκαϑῆται καὶ τὸ πνεῦμα, ὑπὸ ἐν αὐτῷ μόνῃ,
τῇ ὑφ' ἑνὶ ϑεῷ. ὑμῶν δὲ καπεζώσην ἀγαϑοῦ τῇ Ἀ-
βραὰμ ἡ φιλοξενία, ὡς ἡ τὸν ἁγίων Τεμάδε καπελ-
ϑὸν ἐν αὐτοῦ, ἡ καρτοῦ αὐτῷ κοιλίας χαλεσαϑαι
καπὰ γε τὸν τῆ χηρῆ καιρόν. τοιοῦτο δὲ ὡς ἡ * Σάῤ-
ῥα πορφυβιάμα, ὡςτε ἔγελάσαι αὐτὰ πρὸ τῶν ἀ-
κόσεσαν.

Μετὰ δὲ ταῦτα φοφάσει τῇ τῶν λιμῶ μεταβάσεις ὁ
Ἀβραὰμ γίνεται· καπεῖϑεν ἐν Γεράροις ἔρχεται,
ϑρὸς Ἀβιμέλεχον ἀφικνέται, ἡ αὐδὶς ἁρωρεῖται τῶν
Σάῤῥαν ἡ παρὰ τὸ Ἀβιμέλεχ. ἴδιλα δὲ αὐτῶν ἀ-
ϑρωπικῶν ὄσαι ϑρὸς γάμου κοινωνίαν λαβεῖν. ἐγὼ
μὲν μᾶλλον αὐδιλοῖ τὸ Ἀβραὰμ ἐλέγεσϑαι εἶναι· εἰ δὲ
ἀπ-λάς φησι τῶν Σάῤῥαν ὁ Ἰώσηπος τὸ Ἀβραὰμ,
ἀλλὰ ἡ τῶν Μωσαϊκῶν ἰσοείαν ἐκ μικρὸς μὲν ἀ ἀν-
πῆς, ἐξ ἄλλω δὲ ἡ ἄλλω παβδὸς · κρύπτων αὐτῶ τὸ
ὦ, ἵνα μὴ φανέδῃ δῆϑεν ὡς ἀπὸ ἀνῆς, τὸ ὕπερον
ἔλεγεν, ὅτι ἀδελφὴ μὲ ἐσίν. μεγαλόψυχος ὄντως ὁ
Ἀβραάμ. διὰ ϑῆ οἱς Λίγυπτον φοφάσει τὸ λιμὸ κα-
πελϑών, ἓ διὰ τῶν Σάῤῥαν ἁρωρυδεῖς, παρὰ τὸ τῶ
Φαραὼ, ἡ παρ' αὐτῷ ὕτερον τῶ Ἀβιμέλεχ, γαμετὴς
ἔφρε τῶν ἁφάρεσιν. ἀπολωδοῖν ϑῆ καϑάπαξ κείνας
Θεῷ, πολυπραγμονῆσ ὐκ ἤδελε τὰς ἀρῤῥήτε οἰκονο-
μίας αὐτῶ· ἐφ' ᾧ τῷ καποπὶν αἱ ϑέαι πολοῦσϑαι
αὐτῇ ἀμοιβαί.

Τὰς μὲν τοῦ Σοδομίτας ἡ κακίφη ἐκείνη συνήϑεια
ἐν Ἀγγέλοις αὐτοὺς ἔπεσεν τῶν ἀσέλγειαν ὑπεδέξα-
ϑαι. ὅϑεν ἡ ἀσβέτου πυρὸς ὄργον γεγόνασι. πᾶ δὲ
Σόδομα ἐκείνα πεχεκαλὴ μὲν ἐῴπα, πόρρα δὲ τῆ ἀ-
λληϑείᾳ ὄντα, ἡ αὐτὸς δὲ ἀὴρ σοὶ τοὺς ὕδασιν ἐκπυ-
ρύτοι· πεκμήριον ὅτι σαρὶς τὸ διαμένζειν ἐκείνοις τῶν
κόλασιν. ταῦτα δὲ πρὲ Παλαιστίνων, Ἀσκάλωνος ἡ
Γάζης ἀπωδεν, πρὸ τὸ τὴ Ἰορδάνε πλος, νδὶν ἀπεσι-
κότα τοῖς τὰ παραδείσε. ὁ γοῦν ἀπιςῶν τῇ γένεσι, ἀ-
παλογιζέδω τὰ Σόδομα, ἡ ὥπε ἡ ἀδὸ παγίας φλγί-
νω. ποιεῖτε δὲ ἐὐδὲν αὐτὰ πάδα γαπᾶν. καὶ ὅπο καὶ ὁ
Μωσῆς ἔλεγεν τῷ Ἰσραὴλ, φαγὼν ἡ πιὼν ἀφοσεχὴ σεαυ-
τῷ, μήποτε ἐπιλάϑη Κυρίε τὸ Θεὸ σε.

Ἀλλὰ ἡ ὁ τῶν ἐπεκείνω πόρρω ἀφεσος Γα-
λιλωὸς ἓ τοιοῦτο πάδων αἰτίαν αὐτῶν δείκνυσι ἡ
* ἐσ-φησὶν * ἔφφη· καὶ ἡ ἠμπέραν, λέγων, Μυσίαν ἡ ὅμορ-
ρον * πρὲ γάμε σπασιώτερο * ἀσβρας ἀσελγὲς
* Περγάμου ὑποῤῥέοντες ἀφροδισίας ᾠκειωμένους. ἀλλ' ἐν Ῥώ-
μῃ διὰ τῶν ἐπισολῶν αὐτὰ τε καὶ σωμῶν τρυφὴν,
καὶ ῥᾳβδῆ ταῦτα. εἰ δὲ καϑά φησι Πτολεμαῖος,
ὅτι ἔδε τὸ οἰκειοῦσϑαί τινας ϑρὸς τὸ τῶ Ζωδίε
ϑρόπον τρίγωνον, τὸν κείσν δηλαδὴ, τὸν

A venerint. Pater enim non judicat quemquam, ceu Dominus ipse loquitur, sed omne *Johan. v. 22.*
judicium filio concessit, cui spiritus etiam sanctus naturaliter adest. Et filium cum spiritu Sodoma se recepisse, satis intelligi de hospitali exceptione Abrahami posse, magnos etiam Athanasius ille tradit. Nam nisi filius atque spiritus fuissent, Deo non addefuissent. Consedisse autem cum Deo, perspicuum ex hisce verbis est: Tum illi consurrexerunt, & ad Sodoma se converterunt. *Athanasius.*
Quod si una consurrexerunt, etiam una fe- *Edit. Parisf. pag. 133.*
derunt: & si filius a dextris sedet, reitat omnino spiritum a * finitris considere. quod *Vide Notas.*
quidem valet, si loco pater circumscribatur. Nam cæteroqui apud ipsum nec dextra est, nec finistra. Igitur addidente filio, spiritus etiam una sedet, quum in filio maneat. Hæc autem hospitalitas Abrahamo tantum boni peperit, ceu diximus, ut ipsa etiam sacrosancta Trinitas eum invisérit, & in senecta fobolem ei sit largita. Sarra quidem ætate tam provecta erat, ut hanc promitti audiens, rideret.

B Secundum hæc Abrahamus ob causſam *Vide Notas.*
famis solum vertit, ac Gerara profiscitur. Hinc denuo se in Ægyptum confert, ubi Sarram ei conjugem Abimelechus adimit. Cupiebat enim illam forma venustissima præditam sibi matrimonio jungere, præsertim quod esse soror Abrahami perhibebatur. Quamquam enim Josephus asserit, Sar- *Josephus.*
ram fuisse consobrinam Abrahami: ſciendum tamen est ex narratione Mosaica, fuisse tum conjugem ipsius, tum sororem: ut quæ matre quidem eadem, diverso vero patre nata esset. Itaque occultato uno, ne tamquam vir mulieris e medio tolleretur, alterum fatetur, sororem videlicet suam esse. Magno certe præditus animo fuit Abraha- *Abrahami constantia.*
C mus. Nam ob famem bis in Ægyptum profectus, uxore bis spoliatus, semel a Pharaone, iterum ab Abimelecho: generoso nihilominus animo hanc ademptionem pertulit. Quippe quum semel obtemperandum esse Deo decrevisset, in consiliis administrationis ejus ineffabilibus perquirendis curiosius esse noluit. Properera vicissim suis eum beneficiis Deus ornavit.

Cæterum Sodomitis confuetudo vivendi *De Sodomitis.*
flagitiosissima persuasit, ut etiam in Angelos ipsos exercere prorerviam suam vellent: quamobrem inextinctο igne sunt puniti. D Nam Sodoma illa quondam pulcherrima, quum adhuc staret, nunc enapse nihil sunt aliud, quam cinis. Aer enim ipse eam a pus inflammatur, argumentum illuitre de perpetuis eorum supplicis. Sita sunt autem in Palæstina, haud procul a Gaza & Ascalone, ad amnis Jordanis ostia. Tum quidem temporis ab ipso paradiso non differebant. Quod si *Deuter. c. 13.*
quis gehennæ parum adhibet fidei, fecum ipse de Sodomis cogitet, atque hoc modo luxum omnem fugiat. Nam is hujusmodi flagitia gignere consuevit. Idcirco Moses Israelitis *Luxus veneris præcipue cauſſa.*
præcipit: Ubi comederis ac biberis, caveto ne forte Domini Dei tui obliviscaris. *Caleni locus.*

Etiam præstantissimus ille medicorum
E Galenus voluptatem ac delicias ostendit esse hujusmodi ſcelerum cauſſam, quum ait: In Mysia nostra, quæ Pergamo finitima est, raro quis fœminam aduiterii facinore se obstringentem reperiat: & rarius etiam protervos homines, qui deditî sint iis amoribus, *pag. 134.*
quorum ne nomen quidem aperiendum est. At Remæ propter abundantiam delicia-
F rum, quæ istic minime sunt insoleutes, proclive est hujusmodi patrare. Quod ſi de sententia Ptolemæi quando properera, quod eorum natura primo Zodiaci trigono co- *Contra Ptolemæum.*

ſa perquam fero capitis os confoldatur, quod bregma nonnulli vocant.) Et futuras capitis, ceu diximus, homo plures habet, præſertimque vir. Quamobrem iſtuc? quia cerebrum in eo quoque majus eſt. Ut igitur hic locus ſerotis expers eſſet maxime, vir pluribus futuris egebat, pro ipſius nimirum cerebri amplitudine.

Edit. Parif. pag. 116.

Quod ſi cerebrum quis ſiccum minimeque gravatum ab excrementis habeat, prudens atque febribus evadit; quum ejuſdem humiditas contrarium quiddam efficiat, hominem videlicet deſidem, ſomnolentum, ignavum. Licet hoc de ſapientis Heracleti verbis intelligas, qui animam ſiccioremdixit eſſe ſapientiorem. Nam in cerebris humidis ſpiritus animalis veluti ſubmerſus, ut & in feminis eſt videre, præclariſſime ſuas effectiones abſolvere nequit. Idcirco divinus ille Cyrillus ſexum foemineum dimidia parte virorum indoli cedere dixit. (Atque hæc de ſtatu conditioneque cerebri naturali dicta ſunto. Quum autem plus æquo ſiccetur, neceſſe eſt hominem lædi & adfligi.) Nam vehementes quædam temperamenti juſti perturbationes partium ipſarum effectiones quaſi retundere conſueverunt. Itaque fieri plerumque ſolet, ut vel jejunia, vel vigiliæ naturalem cerebri ſiccitatem plus æquo augentes, hujuſmodi morbos gignant. (Eſtque propterea neceſſarium, ut hominis in hunc modum adfecti victus ratione aliquantoad humidiore utantur. Nam orti de ſiccitate morbi per humiditatem curantur.) Rurſum ſi ex morba quodam plus æquo fit humidum cerebrum, ſubinde rerum oblivio & infatuatio quædam ſolet, eaque tanta, ut ſæpenumero tam artium quam litterarum, ſuique adeo nominis homo prorſus obliviſcatur.

Cur præſtet ſicca cerebra. Heraclidi dictum.

Cyrillus.

Unde vehementes oblivriones.

Tribus nimirum membranis cerebrum diſtinguitur, ac ventriculis quidem ejus anteriori facultatis informantis & imaginantis eſt inſtrumentum; medius vero cogitantis: poſticus demique recordantis. Etenim primo rem hanc aut illam informatione quadam concipimus; deinde de informato ratiocinamur, quid & quotuplex a natura ſit: atque ita in memoriam tandem recondimus. Et hæc quidem accipienda de iis ſunt, qui recte adfecti ſunt atque ſani. Quod ſi autem vel unum aliquid horum morbo quodam, quocunque pacto adficiatur, tunc ejus partis ratione anima pure nequit efficax eſſe. Hæc tibi, dilecte fili, monendo ſubjicio, ne ſiderum inter ſe conformationes & adſpectus tanderis: quum naturalibus hujuſmodi quædam rationibus evenire conſueverint. Ac ſumus quidem haſtenus longioribus in expoſitione hac digreſſionibus uſi, verum id omne ſtudio diſcendi tuo, quo ſane ſingulari flagras, tributum eſt. Quippe dum cupiditati (ceu vides) tuæ gratificamur, magno hæc labore atque induſtria colligimus, & in hunc commentarium ſtudioſe digeſſimus.

Ventriculi cerebri.

A ρουσιχῶς. ἐπειδὴ δὲ ἡ ποιότης διαφόρους μείζων ἐστί, μείζων ἄρα ἡ ἐξ ὑγεφάλου ψυχρασις τῆ ὑμῆ ἢ ὑγρότης ἀπέκεττεα. ἀλλὰ ἡ ῥᾳθυμίας πλείους ὁ ἄνθρωπος πέκτηται, ἢ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ. τίνος ἕνεκεν; ὅτι ἢ πλείων ὁ ὑγεφάλος αὐτῆ φρόνησις. ἵνα γὰρ ἴμπτωσις ὁ πόνος ᾖ, πλειόνων ὁ ἀνὴρ ἐδιήθη ῥαφῶν.

Καὶ ἔπερ μὲν ὁ ποιότης ἢ ἀπέιρητος ὢν, σωμάτων τινὰ ποιεῖ ἢ ῥᾳφίλων. καθύγρους δὲ ὤν, τἀναντία ποιεῖ, ῥωδῶρ ὑλοποτ', ἢ ὑπνώδη ἢ ῥᾳθυμον. ἢ ἀρόρης, οἱ βάλει, ἢ σοφὴ Ἡρακλείτου. ἔμπτοτερα ψυχὴ σοφωτέρη. ἐπὶ δὲ ἢ ὑγρὰν κατακλυζόμενα οἱονεὶ τὰ ψυχικὰ πνεύματα, καθάπερ ἢ ἐπὶ ἢ ῥωμαικὰν ὄντα ἰδέαι, ἐπορχεῖ ἀεέσως οὐ φιλάσται. κατὰ δὲ τοῦτο ἢ πᾶς ἢ ἀρόρων ὑφείμας ἢ ἐξ ἡμισείας ἐπολείπεται τὸ θῆλυ φῦτον ὁ Θεόπαπος Κύριλλος.

B

αἱ μιγάδαι δὲ διακρασεῖαι τῆς ἐνεργείας ἢ μᾶλλον ἀμβλύνειαι εἰώθασιν. ὅθεν ἡ ἀσιτία πολλάκις, καὶ μᾶλ ἐφ' ἢ ἀγρυπνία, τἀὶ ἢ φύσιν ἐπιτελέσουσα τοῦ ἐγκεφάλου ξηρότητα, ποιεῖ εἰώθη τοιαῦτα συμπτώματα.

C

ψυχράσιος δὲ πάλιν ἐκείνη διὰ τέτα πᾶσι γεγονὸς ἀ ἐγκέφαλος, ἢ λεθάργεσίν τε καὶ μανίαις ῥοσιν· ἢ τοιοῦτον δὲ, ὡς ἐφ' ἑκάτερα τοῦ γραμμάτων, ἢ τὸ ὄνομας πολλάκις αὐτὰ μετὰ τἀὶ ὑγιᾶσα ἐπιλελῆθαι τὸν ἄνθρωπον.

Τεσσὶ δὲ ὑμῖν διῃρῆσαι ὁ ἐγκέφαλος. ἢ ἡ μὲν ἡ ἐμπρόσθιος αὐτὸ κοιλία ὄργανόν ἐστι τοῦ φάντασιας. ἐφ' ἢ ἑτέρα πάλιν τοῦ μνημονεύτικοῦ. ὀρθότερον μὲν δὲ φαντάζομεθα τόδε τὸ σφάγμα. ἢ ταῦτα ἀξιολογίζομεθα τὸ φανταθέν, τί τε ἢ πεπαιδὸ αὐτὸ τἀὶ φύσιν ἐστί· καὶ δ' αὖτας τῇ μνήμῃ τὸ τοιοῦτο ἐναποτίθεμθι. ἢ ταῦτα μὲν ἐπὶ ἢ τοῖς χρῆσθαι καλῶς τε ἢ ὑγιῶς. ἀλλ' ἐπειδὰν ἢ ἐξ αὐτῆ πάθοι τινὶ ὁποιοῦνοτοῦ πεπόνθη, τότε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἡ ψυχὴ παθαρὰς ἐνεργείας οὐ δύD ρατοι. ταῦτα δὴ, πάτερ, ὑμῖν ἐγὼ σοὶ, ἵνα μὴ πὸς τῶν ἀστρων χρηματισμὸς αἰτίασιν λαζυπεβάλῃς, οἷ γε φυσικοὶ τοῖς λόγοις τὰ τοιαῦτα γίνεθαι εἰώθη. ταῦτα μὲν ὅμως οἱ ἢ παρικβατικώτερον ἐρῆσθαι, ἀλλὰ φιλομαθείας ἕνεκα πάσης τῆς σῆς. ἐφίσει δ' ἢ, ὡς ὀρᾷς, τῷ σῷ χαιρεζάμῳ, ἢ φιλοσόφως ταῦτα σπουδάσαντι, ἢ φιλοτίμως αὐτὸ ἀσείλαφα τῇ σωπήματι.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΚΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

MICHAELIS GLYCÆ SICULI ANNALIUM PARS II. AB ADAMO USQUE AD CÆSARIS IMPERIUM.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΔΑΜ. A

ΓΕΝΝΑ τοίνυν ὁ Ἀδὰμ τὴν Κάϊν, τὸν Ἄβελ, τὸν Σήθ. Συγκαπήρας δὲ δίδυ, καθάπερ σι Γεώργιος, τὴν Ἀζοῦραν, ἣν ὁ Κάϊν ἔλαβεν ὡς γυναῖκα· ἡ δὲ Ἄσωμα, ἣν ἔλαβεν ὁ Σήθ, ὁ δὲ Ἄβελ φονεύσας παρὰ τοῦ Κάϊν ἐξ φθόνου, ἀπέλυτε παρθένος. ἐφθόνει δὲ τῷ Ἄβελ ὁ Κάϊν, ὅτι προσέφερε ταῖς αὐτοῦ θυσίαις ὁ Θεὸς μᾶλλον ἢ ταῖς τοῦ Κάϊν. ἀπεγράφατο δὲ παρὰ τοῦ Κάϊν τὰ προσαγόμενα, οὐχ ὅτι καρπὸν ἄκαιρον ἢ ἀνωφελῆ τῷ θεῷ προσέφερεν ὁ παράφρων Ἰουλιανός, ἢ ζωοθυσίαν ἐμισθοῦτο ὁ σάρξ· ἀλλ' ὅτι ἀζυμητὰ ἦσαν. * προσέχει λοιπὸν τοῖς τοῦ Ἄβελ δώροις ὁ παμπόνηρος· ἢ δι' αὐτὸ, φησὶν, ἔχθρα ἐξεμάνη, ἢ αὖ ὑποτρέφεται, ἢ ἐμμονοῖ αὐτοῖς τὰ προσαγόμενα.

* αφοσίχι

Ἀλλὰ πόθεν ὁ Κάϊν εἰς τοιαύτην ἦλθεν ἀνοιαν, ὥστε θυσίαν προσενεγκεῖν τῇ Θεῷ; ἢ πάσης ἐκτὸς ὢν τῆς συνειδότι αὐτὸ γνώσεως, ὁ χρυσοῦς τῶν λόγων φησί. ἢ πόθεν ὁ Κάϊν ἐπέγνω, ὅτι σοι προσέχει τοῖς αὐτῷ δώροις ὁ Θεός; λόγῳ τῷ μὴ κατελθεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὰς θυσίας αὐτοῦ, καθάπερ ἐπὶ ταῖς τοῦ Ἄβελ γίγνοιτο. ἐπὶ δὲ τούτοις κατέλθοι πῦρ, καὶ ἐμάλωσεν αὐτὰς, τῶν ἀποδοχῶν ὑστέρησεν τὸ Θεοῦ παιγνίων. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ζητεῖν ἐπιτρέψω, ἵνα καὶ ἀρχὰς πῦρ μὲν ἐξ οὐρανοῦ κατέρχετο, ἢ τὰς προσαγομένας τῇ Θεῷ θυσίας ἐπιβόσκοιτο, νυνὶ δὲ τοῦτο μὴ γίγνεται; μὴ ταῖς τῶν ζώων θυσίαις ὁ Θεὸς ἥδεται; οὐκί. κατὰ δὲ τὸν Θεόφιλον ἐλλόγιμον, τύπος ἦν ἐκείνου τὸ πῦρ ἢ προεικόνισμα τῶ παναγίω πνεύματος, τῶ κατιόντος μὲν ἀοράτως, καὶ τὰς πνευματικὰς ἡμῶν θυσίας προσδεχομένης, καθὰ δὲ ἢ ἐπὶ τὸν Χερσὸν αὐτὸν κατίει ἐν Ἰορδάνῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς οἱ θεόπνευστοι πνεύματος, ἀλλ' ἵνα μεδήσωμεν, ὅτι ἢ ἐπὶ παντὶ βαπτιζομένῳ ἀοράτως τὸ πνεῦμα κάτεισι, ἢ ἁγιάζῃ αὐτόν.

Εἰ δὲ ἢ νῦν, ἀγαπητὲ, σπιμία τοιαῦτα ἐκ ὄρους, μὴ ἀπίστει. εἰ γὰρ καὶ ἔθνεσι ἐγένοντο καταρχὰς αἰδεσταὶ ἄβρωτοι τοῦς ἀποστόροις ἐκκεκειμένοις, ὡς ὁ χρυσορρόημων Ἰωάννης φησί, καὶ μυθημάτων ἐνοσιοις ἀσωμάτου φύσιως δυναμένοις λαβεῖν,

Glycæ Annal.

DE ADAMO.

SECUNDUM hæc Adamus Cainum, Abelum, Sethumque genuit, & filias duas, uti Georgius memoriæ prodidit: Azuram videlicet, quæ cum Caino nupta fuit; & Asumam, quam Sethus uxorem accepit. Etenim Abelus per invidiam a Caino necatus, exfors conjugii ac virgo decessit. Causa, quamobrem Abelis Cainus invideret, hæc erat, quod sacrificiis ejus magis Deus esset propitius, quam Cainicis, quæ omnino averfabatur: non quia cerræ fructus ille offerret, quemadmodum vesanus ille Julianus scripsit, animalium mactationes hoc argumento comprobare volens; sed quod inutilia prorsus essent. Itaque Deus Abeli sacrificia respiciebat, quæ ille de pecorum suorum, & quidem eximiorum primigeniei offerebat: hoc est, uc Chrysostomus ait, institurum animi vel probat vel improbat, non res ipsas, quæ offeruntur. Sed enim unde Cainus ad animum accidit, ut Deo sacrificium offerendum esse statueret? Num ex conscientiæ notitia quadam, ut Chrysostomus ait? Et unde tandem Cainus idem intellexit, Deum munera sua non respicere? Nimirum ex eo, quod in ejus hostias ignis e cælo non delaberetur, quemadmodum in Abeli sacrificiis fieri consueverat. Nam ejus hostias ignis superne delatus absumebat, quo ipso declarabatur, Deum eas acceptas & gratas habere. Solet illud etiam hoc loco quæri, quamobrem initio de cælo delapsus ignis oblatas hostias Deo depasceba tur, quum id modo non fiat? Num victimis animalium Deus oblectabatur? Nequaquam, sed uti Cyrillus inquit, ignis ille typus & imago sancti Spiritus erat, qui descendit inadspectabiliter, & spirituales victimas nostras acceptat: quemadmodum in Ipsum quoque Christum in Jordane descendebat, non quod ille spiritus egeret, sed uti nos discerremus spiritum in quemvis hominem, qui baptizatur, inadspectabiliter descendere, ac eum sanctificare.

Cæterum nequaquam cibi nunc abjiciendæ est fides, propterea quod talia prodigia modo nulla videas. Quamvis enim spectacula quædam sensilia tunc oculis exhibebantur eorum causa, qui paulo rudiores animi erant, ut Chrysost. verbis utar, nec incorpoream naturam cogitatione complecti

Edit. Paris. pag. 117.

Georgius Syncellus de Adami libris.

Julianus Imp. pro animalium mactatione.

Chrysostomus.

Cyrillus de igne calesti.

poterant: non tamen ideirco neceſſe eſt nobis offerri ſpectanda conſimilia, quum illorum omnium loco fides nobis ſufficiat. Nam

1. Cor. 14. 22. prodigia, ut ille ait, infidelibus ſerviunt, non fidem habentibus. Nec ignores, dilecte fili gravius Cainum deliquiſſe, quam Adamum: id quod ex utriuſque poteſt intelligi exſecratione, cui divinitus ſubjecti ſunt. Nam de Adamo dicitur, Exſecrationi infelix erit humus propter ea, quæ deſignaſti: at vero quia Caini delictum erat exitiale, properea Cainus ipſemet exſecrationem commeruit. Eandem ob cauſſam nec celeriter moritur, quo nimirum & alios exemplo ſuo commoneſſeret ac erudiret.

DE CAINO.

Gen. 4. 14. QUIS QUIS me repererit, occidet. Inquit de ſemetipſo Cainus, & quidem ad meliborum ſuorum luxationem reſpiciens. Verum Deus e diverſo: Ne tibi formidaveris, ait. Nam qui te necaverit, ſeptuplì vindictam ſuſtinebit hoc eſt, ſeptem pœnis

Georgii chronographi monachi. ſcilicet noxalium facies. In hanc modum hanc perfectipſa legimus. Georgius autem mortem prodit, Cainum miſerabili morte per ignorationem fuiſſe peremptum, * uti quem

* Vide Natal. Lamechus ab oculis deſiturus occideritſ quod ſane fidem mereri nequit. Nam quis obſecro

Edit. Pariſ. pag. 119. ſcire poteſt, num Cainus adhuc Lamechi temporibus ſuperſtes fuerit? Certi nihil ſtatui de hoc poteſt, quum annos poſteriorum Caini Moſes ita memoriæ non prodiderit, ut oriundorum a Setho: ne dicam, Deum Calno quamdam apoſtaſiſſe notam, ne a quoquam

Quæ nota Caino addita. necaretur. Per hanc vero notam vel ipſa Dei de Caino ſententia debet intelligi, vel membrorum ejus trepidatio. Quonam igitur pacto dici poteſt, quod interemptus fuerit?

Jam ſi queras, quamobrem Moſes Caini poſterorum annos non recenſuerit; magnus ille tibi Cyrillus in Glaphyris ſive variegatis ſuis reſpondebit. Non hoc factum eſt, inquit, ex ignoratione quadam Dei, ſed quia peccatorum annos, totamque adeo ætam libro viventium contineri nolit. Item Cyrillus refert, Cainum & Abelum ſuiſſe figuram primigenii populi Judaici, & Chriſti Chriſtoque fidentium. Quemadmodum etiam Cainus in vidia flagrans, profuſus fratris ſanguine non ſolum a Deo conſpectu profugit, verumetiam in ejuſmodi exſecrationem incidit, ut vagabundus in terris gemeret atque tremeret: ſic etiam Judaica natio propter invidiam, qua flagravit, & profuſum ipſius Chriſti ſanguinem, e Dei conſpectu exceſſit, jamque adeo tremens & gemens obvagatur. Hoc modo notam Caino Deus appoſuit, ne ab aliquo perimeretur, id quod futurum exiſtimarat. Etenim ipſe dixerat: Accidet, ut qui me cumque repererit, occidat.

Joſephus. Joſephus tradit, Cainum obſecraſſe Deum, ne in obvagatione ſua forte in beſtias incideret: eoque pacto periiſſe hominem refert. Quod ſi etiam ſcire deſideras, unde Cainus modum occidendi fratris acceperit, qui neminem ſeiret adhuc a quoquam interfectum: licet hoc de magno illo Athanaſio cognoſcas, qui diabolum ait Cainoper quietem necandi fratris rationem offendiſſe. Invidia quidem certe, ceu diximus, in Caini corde quodam quaſi domicilio conſtituto, Abeli cadem peperit. Nam ejuſmodi adfectionibus mortalium animi facti ſunt obnoxii, poſteaquam e ſtatu perturbationum experte, ipſaque adeo perfectione exciderunt. Nihilominus animi quidam adfectiones haſce ſuperant, quum e diverſo alii nolentes iis ſemet opponere, quibuſlibet occaſionibus,

Athanaſius.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΙΝ.

ΠΑΣ ὁ εὑρίσκων με, ἀποκτενεῖ με· τάυτο δὲ ἔλεγεν οἷς αὐτὸς ἀφορῶν τὴν πάροιστε ἔμελλεν. ἀλλὰ μὴ ἀθύμει, ἔφη ὁ Κύριος. Ὁ δὲ ἐκδικήσας ἑπτὰ ἐκδικηθήσεται. πάντων, ἵνα τιμωρίαις ἑαυτὸν ὑπεξθύνων κάτω κῖτε. ἡ μὲν τάυτα ἔπαθε. ὁ δὲ Γεώργιος ὁ κύριον Σαγάρης πλάσσας τὸν Κάϊν φησίν. Ὁ δὲ ἱερὸς Μεθόδιος Πατάρων φησίν, ὅτι ὁ Λάμεχ φονεύσας τὸν ἀεὶ κατ' ἄγνοιαν τυφλὸς ἦν ἰῶ. Σαφῶς παρέδωκεν. ὅπερ ἀπίθανον. τίς δὲ οἶδεν ὅπῃ ὁ Κάϊν διετέλει ζῶν ἐπὶ τοὺς χρόνους τὰ Λάμεχ; ἀδηλον τάυτα ἰῶ, ὅτι ἡμῖν τοῦτο τὸ Σηθ. ἄλλως τε καὶ σημεῖον τὰ Θεοῦ δόντος τῇ Κάϊν τὰ μὴ ἀναιρεθῆναι. σημεῖον δὲ τοιοῦτον, ἢ τὸν ἔφορον αὐτὸν τὰ Θεοῦ, ἢ τὸν τῇ μέλανι αὐτὸ κλόνον. πῶς ἀγρεῦσθαι λοιπόν;

Εἰ δὲ ζητεῖς πῶς τὰ ἐπὶ τῇ δόκῃ τὰ Κάϊν ἐκ ἀναγράφει Μωσῆς, ὁ μέγας Κυρίλλος ἐν τοῖς γλαφυροῖς αὐτὸ διδάξει σε λέγων, ὅτι ἐκ κατ' ἄγνοιαν τὰ Θεὸς, ἀλλ' ὅτι τῇ ἁμαρτωλὸν τὰ ἐπὶ τῇ ἀπλῶς, καὶ τῶν ζωῶν αὐτὸν ἐν βίβλοις ζώντων γεγραμμένων ἔχειν ἐκ ἠθέλει. καθὰ δὴ καὶ ἡμεῖς ἐδηλῳθέντες πατρὶ τύπος ἰῶ ὁ Κάϊν ἦ ὁ Ἄβελ τὸ φρονοῦσαν λαοῦ τὸ Χριστοῦ τὸ τῇ οἷς αὐτοῦ πιστεύσασιν. ὥσπερ γὰρ ὁ Κάϊν ἔβῃ φθόνον καὶ τὸ τὰ ἀδελφοῦ αἷμα ἐξέβη ἀπὸ προσώπου Θεοῦ, καὶ μᾶλλον καὶ καπηράθη γένεση καὶ τρόμων ὑπὸ τῆς γῆς στρεπτὰ[ῦ]· οὕτως ἄρα καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς ἔβῃ φθόνον καὶ τὸ τὰ Χριστὸ αἷμα ἐξέβη· δόντ προσώπου τὰ Θεοῦ, καὶ πεφυτάτε γένων καὶ τρόμων. σημεῖον οὖν δέδωκε τῇ Κάϊν ὁ Θεός, ὥστε μὴ φονεῦσθαι παρὰ τίνος, ὡς ἐκείνος ὑπῆρτάτο· καὶ ἔσω γάρ φησι, πᾶς ὁ ἀρίσκων με, ἀποκτενεῖ με.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος φησὶν, ὅτι τὸν Θεὸν ὁ Κάϊν ἐκέτευσε, μήποτε * θηρίον ἀλόγῳ πεφυτῶν. * ὑπὸ καὶ πατὴν τὸν ὕδατον ἀπόλυται. εἰ δὲ ζητεῖς πόθεν ἤγαγε τὸν ὕδατον ὁ Κάϊν, δι' ὃ τῆς ζωῆς τοιοῦτος ὑπεξαγάγῃ τὸν Ἄβελ, ὑπέρτερ ὐκ οἶδα· ἑτέρῳ τίνα παρὰ τίνος ἀναμοῦμαι, ὁ μέγας Ἀθανάσιος διδάξει σε λέγων, ὅτι κατ' ὄναρ ὑπέδειξεν ὁ ἀβδόλος αὐτῷ τὸν ὕδατον τῆς ἀναιρέσεως. φθόνος μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῇ τὴ Κάϊν ἐγκαθιδρύσας ψυχῇ, τὸν τὰ Ἄβελ φόνον ἀπέτεκεν. τοιούτοις γὰρ πάθεσιν αἱ τῇ ἀνθρώπων ψυχαὶ γεγόνασι κάποχοι μετὰ τὴ τῆς ἀπαθείας ἐκείθεν ἢ πλειόπτης ἐκπτώσεις. ἀλλ' ἔνιαι μὲν τῇ ἄλλων κρείττους ἀρίσκονται τῇ τοιούτων παθῶν· ἔνιαι

δὲ πάλιν ἀντιβαίνειν μὲ δίλουσαι, καὶ πᾶς τὸν χούσιας ἀφορμὰς καταβάλλωται· καὶ καθάπερ ἐπὶ τῇ σωματικῇ ἐστιν ἰδεῖν. * ἀλλὰ κἂν θαλπῇ βραχύ, κἂν ψυχθῇ, κἂν ὀγυπτήσῃ, κἂν κοιμηθῇ πλέον τῇ δέοντος, ἀδύνως νοσεῖ. οὕτω καὶ ἐπὶ τῆ ψυχῆς αὐτῶν ἀξιονοείσθαι σε ἀξιῶ.

Μετὰ δὲ ταῦτα παραμυθήσῃς τὸν Ἀδὰμ ὁ Θεός, τῇ Εὐᾷ τὸ παραδείσου τὸ ἀθμηνοῦσα ἐκπέμψει, ᾗ τῇ Ἅβελ θαλάτῃ, ἰδώσει αὐτῇ τὸν ἐνάρετον Σήθ. κατὰ γὰρ τὸν τῇ Εὐᾶς ἐλεγεν. ἐξανέστησέ μοι ὁ Θεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ τὸ Ἅβελ ὃν ἀπέκτεινεν Κάϊν.

tiam leviſſimis, quaſi proſtrati ſuccumbant: A cujuſmodi quiddam in ipſis etiam corporibus eſt videre. (Nam quædam eorum opeime prorſus adfecta ſunt, nec a rebus extrinſecus accidentibus ullo modo lædantur: quum alia tamopere debilitati ac morbis obnoxia ſint ex conſtitutione quadam naturali, ut cauſſis extrinſecus accidentibus reſiſtere vel tantillum nequeant.) Nimirum ſi paulo plus æquo vel incaleſcatur, vel frigeant, vel vigilent, vel dormiant, ægritudo morbus ſubſequitur. Idē in animis etiā uſu venire cogitabis.

Secundum hæc ut Adamum Deus conſolaretur, qui tum propter amiſſionem paradiſi, *Edit. Paris.* tum Abeli cædem, magnopere adflictaretur, *pag.* 220. præſtantem ei virtute ſuam Sethum dedit: quamobrem his Eva verbis eſt uſa: Deus B mihi ſobolem alteram in locum Abeli a Cai- *Gen.* 4. 25. no perempti repoſuit.

ΠΕΡΙ ΚΑΙΑΝΙΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΣ.

ΓΙΝΩΣΚΕ δὲ ὅτι φρὸς ταῖς ἄλλαις αἱρέσεσι ᾗ τῶν λεγομένων τῇ Καϊανιτῶν ἄρεσις ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐγραψεν. οὗτοι μὲν οὖν Κάϊν ἐτίμων ὡς δυνάμεν τινα. ἔλεγον δὲ ὅτι τὸ καλὸν ᾗ τὸ κακὸν μὴ κατὰ γνώμην εἶναι ἀνθρώπου, ἀλλὰ κατὰ φύσιν. τιμῶσι δὲ ᾗ τὸν Ἰούδαν. ἀξὶ δὲ ᾗ φροδιδόναι τὸν Κύριον, ἵργον καλὸν, ἤγουν ᾗ ἡμῶν σωτηρίαν ἐργάσατο. καὶ βιβλίον δέ παρ αὐτοὶς Ἀναβατικῶν λεγόμενον, περιέχον ἃ ὁδὲν ὁ Παῦλος καθ' ὃν αὐτὸν βιν καιρὸν εἰς τρίτον οὐρανόν. βιβλίον δὲ τὸ τοιαῦτον ἔστι παρ αὐτοὶς, ὅτε οὐ φροσίχον τῇ μεγάλῃ Παύλῳ, ῥήματα μὴ ἀκούσα λέγοντι κατ' ἐκείνῳ καιρῷ. μὴ ἐξεῖναι δὲ πάντα γλώσσαις ἀνθρώπων λαλῆσαι. ὅτι δὲ τὰ ῥήματα ἐκεῖνα ὑπὲ ἑλαλήθησαν, ὑπὲ τινὶ μέτρῳ τῷ ἐγνώθησαν, ᾗ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ὁ ἐν τῇ πρῶ Θεολογίας λόγῳ αὐτὸ δείκνυσιν ὑπὸς ἐποίησεν. εἰ μὲν οὖν ἐκφρασ γέγονεν ἃ τῇ Παύλῳ περίεχον ὁ τρίτος ὐρανὸς, ᾗ μέχρι ἐκείνου φοσόδος, πόχα ἂν πρὸ Θεὸ πλέον ἐγνωμεν. ἀλλὰ ᾗ ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν Ρ εἰς Ἠ ἐξαίμερον αὐτὸ ὁμιλίας ὑπὸ φησίν. εἰ ὁ μέγας Παῦλος ὁ τῇ ἀῤῥήτου ἐκείνου ῥημάτων ἀκούσας καταξιωθείς, ὧν μέχρι τ σήμερον ὠδὲς ἄλλος ἤκουσε, γράφων ἔλεγεν· ὑπωπτίζων μὲ τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ· τί ἂν εἰπομὲν ἡμεῖς, καὶ πρὸ τὸν τότε ὄντες.

Ὁ δὲ Ἀδὰμ μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι Ρ παραδείσου· (τὴν γὰρ ἀρχὴν καὶ τ χρονογραφίαν ζήσας ἐνενήκοντα ἐτῶν φρὸς τοὺς τετρακόσια, πλὰ τῇ ἓν Ἰουδαίᾳ, κρὶς τὸν ἐβδόμου καὶ πῶς, ἔκνε· ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τοὶς παναρίοις, ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ εἰς τὴν ἑξαήμερον Ἡσαΐαν ὁμιλοίᾳ λέγει, ἄγραφον παράδοσιν πεισενδέχθαι τῇ ἐκκλησίᾳ περὶ τοῦ Ἀδὰμ, ὡς δῆθεν μετὰ τὸ ἐκβληθῆναι τὸ παραδείσου εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθεῖν, χάριν παρηγορίας ὧν ἀπώλεσεν. αὖτη καὶ γὰρ γῆ πίων καλεῖται. ἐκείνη λοιπὸν ἐκβεβλῆσθαι, ἐκείνῃ καὶ τεθάπται. διάμα οὖν ἔδοκεν τοὶς ὁρῶσιν ἡ ἐκείνου κεφαλὴ τῆς σαρκὸς ἐξερχόμενος. ὅτι καὶ φρώτου ἐκείνου Ἰουδαία πικρὸν ἐδέξατο. ἐν τόπῳ λοιπὸν τιμὶ καπνιζόμενοι τὸ τοιοῦτον κρανίον, τόπον κρανίου τὸν τοπον ἐκείνον ὠνόμασαν. ἐκείνῃ δέμα σταυρώσας ὁ Κύριος, ἵνα ἐξ ξύλου ζωώσῃ τὸν ἐξ ξύλω χώτα τῶν πε-

DE CAIANITARUM SECTA.

SCIRE debes, magnum illum Epipha- *Epiphanius.* nium inter cæteras, Caianitarum quoque ſectam commemorare. Colebant illi Cainum, ceu quamdam poteſtatem, ajebantque bonum & malum in hominibus a voluntate non pendere ac proficiſci, ſed a natura. Iidem & Judam honore proſequuntur, ut qui ſervatorem prodendo præclari operis, noſtræ nimirum ſalutis, auctor exſtiterit. Circumfertur apud eoſdem liber, quem Anabaticum (ab adſcendi) vocant- C Continentur hoc ea, quæ Paulus ad tempo- *Anabaticus liber Caianita-* ris conſpexerit, quo in cælum tertium ad- *rum.* ſcendit. Retinent hunc illi librum, non animadvertentes, Paulum profiteri, ſe tum verba quædam audiſſe, quæ linguis hominis efferri ſit neſas. Atque illa certe verba nec proiata fuiſſe umquam, nec a mortalium quoquam cognita, Gregorius etiam Theo- *Gregorius Nazianzenus.* logus in oratione, quæ eſt de reſurrectione de Deo ratione, verbis hiſce demonſtrat: Quod ſi Paulo liciſſet effari ea, quorum ipſi cognitionem cælum tertium, & uſque ad illud progreſſio ſuppeditavit: fortaſſe de Deo nobis aliquid amplius conſtaret. Conſimiliter Joannes ille Chryſoſtomus in *Jo. Chryſoſtomus.* orationibus illis, quibus opera ſex dierum enarravit, his verbis utitur: Si magnus ille Paulus, quem eo dignatus eſt honore Deus, D ut audiret ineffabilia verba, nulli ad hunc uſque diem alii mortalium audita, dicere non dubitavit, ſe corpus ſuum contunderе ac ſubigere: quid nos tandem de nobis dicere par eſt? Ac de his quidem hactenus.

Adamus autem ejectus e paradiſo, (hinc enim temporum annotatio inchoatur) cum annos nongentos ac 30. vivendo expleſſet, in Judæa mortuus eſt, ibidemque ſepultus. Unde id conſtet, audi. Epiphanius in Panariis, & Baſilius in Eſaiæ variis enarrationibus, traditionem quamdam non ſcripeam in eccleſia retineri, Adamum de para- *ubi Adamus exſul vixerit atque mortuus ſit.* E diſo ejectum mox in Judæam perveniſſe, quo damni ſacti ſolatium aliquod haberet. Nam ejus terræ ſolum plugue ſacris in literis appellatur, in qua deinceps quum vixiſſet, ibidem quoque ſepultus fuit. Et videbatur ejus caput, ubi jam carnes defluxiſſent, mirum quoddam intuentibus eſſe ſpectaculum, præſertim quum Judæa primum omnium cadaver ipſius exceipiſſet. Itaque loco quodam hac ipſius calvaria condita, locum ipſum calvariæ locum dixere: quo loco deinceps quis- *Calvariæ locus.* in crucem Dominus aptitur, ut in ligno cum reſtimeret vitæ, qui per lignum mortalitatis factus fuerat obnoxius. Qua de cauſſa

Tatianorum errore.

nugas agere Tatianos est necesse; quum Adamum saluteri consequutum negant. Eandem, ceu diximus, in Judæam delatum, ibidem terræ mandarum esse; Josephus etiam, de Hebraica perceptum historia, memoriæ prodidit.

Josephus.

Diuersities in numeris annorum apud Græcos & Hebræos.

Cæterum in annotatione temporum scriptores hoc loco dissentiunt. Nam ex septuaginta interpretum auctoritate, reperiuntur in decem ab Adamo ad Noam ætatibus annorum ϛιϛ ϛιϛ ϛϹΕΙ.ιιιϛ Judæorum Hebraica lectio tradit in iisdem ætatibus annos ϛιϛιϘΕΙ.ϛι. Libri Samaritanorum Hebraici annos ϛιϛϹϹϛιι habent. Perhibetur etiam, divinum Angelum Urielum, cujus est inter astra statio, descendisse ad Sethum & Enochum, cosque de temporum anni, mensium, conversionum, ipsorumque annorum adeo differentibus eruditi. Georgius tradit, Sethum primum invenisse literas Hebraicas, signa cælestia, conversiones annorum, mensesque, septimanas: eumdem sideribus & stellis septem erraticis indidisse nomina, de quibus agnoscerentur.

1656.
1307.

Georgius Syncellus.

912.

Hic Sethus quum annos ϛϹϹϛιιι vixisset, fato functus est, tum propter virtutem pro Deo habitus, tum quod Hebraicas literas & appellationes iisdem primus invenisset. Prodevit autem Enosum, qui & ipse pro Deo virtutis nomine haberi meruit.

905.

Quum annos vixisset ϛϹϹϹϛ, rebus humanis exemptus est. Filium habuit Cainam, qui quum annos ætatis ϛϹϹϹϛ explesset, obiit: relicto filio Maleleelo, qui annis vitæ ϛϹϹϛιϛ exactis, mortuus est. Filium is habuit Jaredum, qui post annum vitæ ϛϹϹϹΕΙ.ιιι terras reliquit. Genuit autem Enochum, ex quo Mathusalas natus est:

910.

895.

962.

365.

quumque vixissent Enochus annos ϹϹΕ.ιν, sublatus a Deo nusquam exstitit.

Conjugium pietatis & rectitudini officit.

Bis autem literæ sacræ tradunt, Enochum Mathusalam procreasse. Propterea Chrysostomus hæc ita declarans, inquit: Conjugium illis, qui grati & accepti esse Deo volunt, nihil impedimenti adferr. Nam ea de causa semel atque iterum indicant literæ sacræ, Enochum Deo fuisse gratum, postquam Mathusalam genuisset, ideoque sublatum e medio fuisse. Atque heic mihi bonitatem heri nostri adjice. Nam homine reperto, qui summa virtute præditus esset, noluit eum illius dignitatis expertem esse, qua principe loco formatum hominem ante violationem ædicti ornaverat. Et vero propterea de medio sublatum Enochum fuisse di-

Edit. Paris. pag. 122. Athanasii locus est de Enoche.

vinitus, ut homines mortalitati propter peccatum factos obnoxios Deus consolaretur: magnus ille Athanasius in oratione sua de Adiumptione verbis hæc aperte significat: Propter inobedientiam quidem ingressa mors est, verum nihilominus extremam illam communationis suæ severitatem mitigans Deus humano generi spem immortalitatis illustrem ostentat, Enocho de medio mortalium sublato. Quo ipso facto nos docuit, naturam mortalem nunc immortalitatis excipere. Adeoque justi hominis hæc conditio, nihil erat aliud, quam mortis velut insitere justæ inhibitio.

Georgius Syncellus.

Georgius scribit, interfectis Enochi fratribus a Lamecho, qui deinde conjuges eorum sibi matrimonio junxerit, justum hunc virum precatum esse, ne quid ejusmodi amplius spectarer. Cainus etiam cum uxore quum liberis operam dedisset, concepto illa fœtu, Henosum enixa est, Henosus Gaidanem procreavit, Gaidan Maleleelum, Maleleelus Mathusalam, Mathusalas Lamechum. Is duabus uxoribus, Ada Selaque, ductis: fic

Cain. posteritas.

Gen. 4. 23.

caset alloquutus. Audite meam orationem,

κρωσιν. φλυαροῦσι λοιπὸν οἱ Τατιανοὶ, μὴ σωθῆναι τὸν Ἀδὰμ λέγοντες. περὶ μὲν τοῦ τὸν ἐλθεῖν τὸν Ἀδὰμ ἐν γῇ Ἰουδαίᾳ, κἀκεῖσε ταφῆναι, ἐξεμάθομεν ὁ Ἰώσηπος τοῦτο Ἑβραϊκῆς ἱστορίας παρὰ μαθών.

Διαφωνοῦσι δὲ πῶς χρόνους οἱ τὰ τοιαῦτα συγγραφόμενοι. πῶς γὰρ τὰς ἑβδομήκοντα, ἀφ' ὧν τὰς ἐν τοῖς τοῦ τὸν Ἀδὰμ μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ Νῶε δύκα γενεὰς ἐπὶ βιβλῷ. πῶ δὲ τὸ παρὰ Ἰουδαίοις Ἑβραϊκὸν ἐπὶ ταύταις ταῖς ι'. γενεαῖς ἐπὶ μιᾶς· παρὰ Σαμαρείταις ἐπὶ μὲν τῷ Ἀρ. λόγεται δὲ ἀπὸ τοῦ ὁ τὸ τῆς ἀσφαλοῦς πτερυγίου ἄγγελος, ὁ Σαμαρείταις δηλαδὴ Οὐριὴλ, φησὶ γὰ τὸν Σὴθ καὶ τὸν Ἐνὼχ κατιὼν, ἰδιάζειν αὐτοὺς ὡρῶν, μἰνῶν, ἐνιαυτῶν, καὶ ἐνιαυτῶν ἀφορᾶς. κατὰ δὲ τὸν Γεώργιον, ὡρῶντος αὐτοῦ τὸν Σὴθ γράμματα Ἑβραϊκὰ, καὶ τὰ σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰς ἕοπάς τῆ ἐνιαυτῆ, καὶ τοὺς μῆνας, καὶ τὰς ἑβδομάδας· καὶ τὰς ἄρσις, καὶ τὰς πέντε πλανήτας ὀνόματα, ἅτε γνωρίζεσθαι.

Ὁ μὲν τοῦ Σὴθ ἐπὶ ζήσας ἐνακόσια ἑβδόκα, τελευτᾷ. Θεὸς ἐσπὰ ἀφ' ἑαῦ ἀρετὰν αὐτὸ νομιζόμενος, ἀφ' ἧς τὸ ὠφόντος ἀφικέσθαι τὰ Ἑβραϊκὰ γράμματα ἐφ' τὰς τῆ ἀεὶόν ὀνομασίας. ὅτος ὁ Σὴθ γεννᾷ τὸν Ἐνώς, Θεὸν καὶ αὐτὸν ἀφ' ἑαῦ ἀρετὰν αὐτὸ νομιζόμενον. οὗτος ζήσας ἐπὶ ἐνακόσια πέντε, τελευτᾷ. ἐγέννησε δὲ τὸν Καϊνᾶν· ὅτος ἐπὶ ζήσας ἐνακόσια ἑξήκοντα δύο, τελευτᾷ. ὅτος ζῶν ἐπὶ ἐνακόσια ὀγδόκα, τελευτᾷ. ἐγέννησε δὲ τὸν Μαλελεήλ. ὅτος ζῶν ὡς τ'. πλδτᾷ. ἐγέννησε δὲ τὸν Ἰάρεδ. ὅτος ἐπὶ ζήσας ἐνακόσια ἑξήκοντα πέντε, τελευτᾷ. ὅτος γεννᾷ τὸν Ἐνώχ. ὅτος γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα. ζήσας δὲ ἐπὶ τ ξ ε'. εὐ ᾧ εὐδόκητο, διότι μετὰ Θεοῦ ἐπορεύθη. Διὸ δὲ φησιν ἡ γραφὴ, ὅτι ἐγέννησεν Ἐνὼχ τὸν Μαθουσάλα· πανὺ τοι καὶ ὁ χρυσορρόημων Ἰωάννης ἐπὶ τάτοις ἐκαλέσθησεν. ὡς ἐν γάμοις ἐμποδὼν τοῖς ἀμφιτεύσι βδλόμενοι τῷ Θεῷ· ἀφ' ἧς γὰρ τὸν ἄπαξ καὶ δὶς ἢ ἕφαλ λέγει γραφὴ, ὅτι μετὰ τὸ γεννῆσαι τὸν Μαθουσάλα, ἀνῤρεσκεν Ἐνὼχ τῷ Θεῷ. ἀνῤὼρ γὰρ ἀνδρα καπνβδκότα ἢ ἀρετὰν, ὡς ἀπεγράφεσεν αὐτὸν τῆς ἀξίας, ὧν τῷ φωτοπλάσῳ ἐχαρίσατο φῶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς. ὅτι δὲ τῆς ἐντολῆς διὰ ἢ ἁμαρτίας πεσότας παραμυθούμεθα ὁ Θεὸς τὸν Ἐνὼχ μεπὸν ἔσκεν, ὁ μὲν ἀγαθὸς Ἀβακούκ ἐν τῇ εἰς τὸν ἀνάλημψιν λόγῳ αὐτὸ φαφὼς ὧπω διείλκρε· Θάνατος μὲν ἐσπὰν ἀφ' ἧ παραχολὴ. λύων δὲ ὁμῶς ἢ τῆς ἀπειλῆς ἀκμὴν ὁ Θεὸς, ἐλπίδα εἶδὸς ἀθανασίας ἀναπλέως τῇ γένει, καὶ τὸν Ἐνὼχ ἐκ μέσου ἁρπάζει. κάτοιδεν τῶν Ἑπτὰ φύσιν ἰδιάζουσαν ὁρμὴς ἀθανασίας ἐκδίκθαι, καὶ ἢ τὸ δικαίου κάπεφάσεις, Σατὰν χασὶς ἐγίνετο.

Georgius Syncellus.

Ο δὲ Γεώργιός φησιν, ὅτι τῶ Λάμεχ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆ, τὸ Ἐνὼχ δηλαδὴ, φονεύσαντος, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν λαβόντος, ἀφορμήσατο μετανθῶσαι ὁ δίκαιος, ὡς μηκέτι τοιοῦτόν τι Θεάσηται. ἐγγὺς δὲ Κάϊν τὴν γυναῖκα αὐτῆ. ᾗ συλλαβοῦσα ἔπκε τὸν Ἐνώχ. τοῦτῳ τῷ Ἐνὼχ γεννᾶται Γαΐδαν. Γαΐδαν δὲ γεννᾷ τὸν Μαλελεήλ. Μαλελεὴλ δὲ γεννᾷ τὸν Μαθουσάλα. τῷ Μαθουσάλα ἐγέννησε τὸν Λάμεχ. ἔλαβε δὲ ἑαυτῷ ὁ Λάμεχ δύο γυναῖκας, Ἀδὰ καὶ Σελὰ, καὶ ἔφη πρὸς αὐτάς· ἀκούσατε τῆς

αυτῆς μυ γυναῖκας Δάμεχ, ἐποτίσαθέ μυ τὸς λόγυς. ὅτι ἀνδρα ἀπέκτενα εἰς τραῦμα ἐμοί, καὶ παῖδα εἰς μόλωπα ἐμοί. ὅτι ἑπτάκις ἐκδικᾶται Κάϊν, ἐπὶ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντακὶς ἑπτά. ᾗ ζητῆσιν ἐποιῆσε, ᾗ ἐπὶ τὶ μὲν Κάϊν ἑπτάκις ἐκδικᾶται, τῷ πάντα τὸν αἰῶνον ἀδικᾶσι ἴργον φόνυ παράνυτος· ἐπὶ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· ᾗ λέγομεν, ὅτι ὁ μὲν Κάϊν ἀπὸ ἑνὸς ὀσπάσ᾽ ὄντι ὁ φόνος κακὸν· ὅπου ἐδὲ φονία τιμωρούμενον· ἴσως εἰφ᾽ ὧν ὁ Θεὸν ἐν αὐτῷ ἀγανακτοῦσι· ἐφ᾽ ᾧ καὶ τιμωρίας ἐ ποσοῦτον βαρείας μετ᾽ηκεν. ὁ δὲ Λάμεχ βαρυσπουδῆ πολίσνε, ὅτι φονεῖς ἰῶ μετὰ τὸν νόμον ᾗ τὸ καπύσειμα, ὅτι τὸ Κάϊν ἑαυτὸν ὡς ἐνωρρονιστὸν ὑπομόνησμα. ὅθεν ᾗ βαρυπάρα ἐκείνου τῶν πάλαιον θέχεται· ἀλλ᾽ ὁ μὲν Κάϊν ἐπὶ τῇ φόνῳ συγγνώμης ὡς ἔτυχεν, ὅτι καὶ παρὰ Θεοῦ ἐλεγχοῦσος, κρύπτειν ἑαυτοῦ τὸ ἁμάρτημα. ὁ δὲ Λάμεχ τὸς μιαροφονίας ἀπαλλάσσεται, ὅτι ἐ καθ᾽ ἑαυτὸς ἦφρε ᾗ μόρος ἐξιόντος κε, ὅτι μείζονος ἑαυτὸν ἐδέξε κολασμὸς ἄξιον, ὕτως εἰπών· ἐκ δὲ Λάμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά.

Εἰ δὲ κάϊνον πολυπραγμοσὸς ἀγαπτὼ, ὅπερ φρὸς Κάϊν εἶπεν ὁ Θεός· ὅτι πᾶς ὁ ἀποκτείνας Κάϊν, ἑπτὰ ἐκδικούμενε παραλύσει. ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν τῇ κατ᾽ Ἰουδαίων ὑτερ λόγῳ διδάξει σε κατὰ ῥῆμα διῆγων ὑτερσί· μηφοβοῦ φησί, βιώσῃ βιον μακρόν· κἂν ἀπλησθῇς τις, παιδεὰς ἕξει τιμωρίας ὑπὲρ θάνος. ὁ δὲ ἑπτὰ ἀεὶ ἀριθμὸς παρὰ τῇ γραφῇ σέσειέν πλῆθος ὅτι σημαντικὸς ὁ ἀριθμὸς ἐν, φησί, ἕ ἐπιτελεμένων ἐπὶ ἀπαλλάξεις κολάσεων, αὐτὸς ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐπισπάσεται ἢ τιμωρίαν. ᾗ δοκεῖ μὲν εἶναι βαρὺ τὸ λεγόμενον, πολλῆς δὲ ὕμας κηδεμονίας ἐχεῖ· ᾗ ὃ τὸς μετὰ ταῦτα σωφρονίσαι βυλόμενος, ταῦτον ἐπινόησε κολάσεως τρόπον ὃς ἀπαλλάξαι κρίνειν ἢ τιμωρίας ἰδιώτου. εἰ μὲν γὰρ διθεὸς αὐτὸν ἀπέλυε, ἁπλῶν ἂν ἦχεν ἢ ἁμαρτίαν, ἕ τοῖς μὲ πάντα ὡς ἂν ὑγίαντο γνώμεμος· τοῦ δὲ ἀφεθεὶς πολλῷ χρόνον ζωτικὸν ἐκείνῳ τῇ τρόπῳ, διδάσκαλος τοῖς ἀπιστῶσι καθίσεται πᾶσι ᾗ τὰς ὕλας.

Ἀλλὰτί δὴ ποτὲ ἢ ἁμαρτίαν ὁμολογήσας, ᾗ εἰπὼν μείζονα συγγνώμης ἡμαρτικέναι, ὡς ἂν ἔχυσιν λοιπὸν ἁβαλεῖν ἁμάρτημα; καίτοι γε ὁ σωφρὼν φησί· λέγε σῦ τὰς ἀνομίας σου φρώτος, ἵνα δικαιωθῇς. ἀλλὰ ᾗ πάντα κατακρίθη, ὅτι ὡς εἶπεν ὡς ὁ σωφρὼν ἐκδιδοὺς τὸ ᾗ ζητοῦμενον τοῦτο ἔσιν, ὡ τὸ εἶπεν ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ φρώτος πιστεῖ, τὰμὰ ἀναμένατα τὸν ὑλίγοντα· ὃτος δὲ ὡς εἶπε φρώτος. ἀλλ᾽ ὑπήκοον ὑλιγοβύλευα παρὰ τῷ Θεοῦ, ᾗ ὑτως ἐστὶ τὸ ἁμαρτίας. ὅπερ ὡς ἔσιν ἐξομολόγησις. τοῦ πρώτος εἶπεν, ἐκείνο πάντως ᾗ δίκαιος, ᾗ τὰ μὲν τῶ Χρυσοστόμου πιστέυτα. μετὰ δὲ τὸν Ενὼχ ὁ Μαθουσάλα. μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Λάμεχ. ἐκ δὲ τούτυ ὁ Νῶε. ὅτος γεννᾷ τρεῖς υἱοὺς, Σὴμ, Χάμ, Ἰαφέθ.

Καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξατο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, Συγατέρες ἐγεννήθησαν αὐτοῖς. ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τῦ Θεοῦ τὰς Συγατέρας ᾗ ἀνθρώπων ὅτι καλαὶ εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν ὧν ἐξελέξαντο. καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· Οὐ μὴ κατομείνῃ τὸ πνεῦμά μυ ἐν τοῖς ἀνθρώποις τύτοις, ᾗ ὃ εἶναι αὐ-

A uxores Lamechi, & quæ dicam attendite. Occidi hominem cum vulnere meo, juvenem non fine plagia meis. In Cæino ſeptupli pœna fuit, in Lamecho ſeptuagecupli ſeptupli erit. Queri ſoleo hoc loco, quamobrem in Cæino quidem ſeptupli pœna ſtatuatur, quum is proprium fratrem occiderit: in Lamecho autem, ſeptuagecupli ſeptupli? Reſpondemus, Cainum necdum ſciviſſe, Caini cum I. 1. cujuſmodi malum cædes foret: necdum mecho comparatio. quemquam homicidam punitum noviſſe: necdum indignationem Dei compertam habuiſſe: quamobrem pœna non uſque adeo gravi fuiſſe adfectum. Lamechi vero ſupplicium eo fuiſſe gravius, quod homicidium poſt legem latam, & condemnationem promulgatam commiſiſſet, nec Caini exemplo monitus frugi factus fuiſſet. Idcirco gravius

B punitur. Rurſum Cainus veniam cædis non eſt conſequutus, idque propterea, quod Deo ipſum redarguente, deſiſtum occultare conatus fuerit. At eodem a piaculo Lamechus abſolvitur, quod ipſemet ſuo ſe calculo damnaverit, ſeque majori ſupplicio dignum verbis hiſce pronuntiaverit: In Cainо ſeptupli pœna fuit, in Lamecho ſeptuagecupli ſeptupli erit.

Quod ſi, dilecte fili, curioſe tibi libet etiam de hoc inquirere, quod ad Cainum a Deo profertur, Quicumque Cainum neca- Cur non mox verit, ſeptupli vindictam ſuſtinebit? Ju- Cainus puni- tus fuerit. cet ex Joannis Chryſoſtomi oratione in Ju- Chryſoſtomus. dæos ſeptima dicas, ubi hæc verba ipſius exſtant: Dicere voluit Deus, Ne metuas tibi, Caine, vitam longævam exigere. Quod ſi quis te necaverit, multarum

C pœnarum ſe reum faciet. Septenarius enim numerus ſacris in litteris indefinitæ multi- Edit. Pariſ. tudinis ſignificationem habere ſolet. Qui pag. 123. ergo te interfecerit, iiſque pœnis exemerit, quæ te nunc premunt: is ſupplicium in ſemetipſum transferet. Quod quidem dictum perquam eſſe grave videtur, verum a providentia ſingulari proficiſcitur. Quum enim Deus poſteriores efficere frugi vellet, hujuſmodi pœnæ modum reperit, qui & ipſum liberare ſupplicio poſſet. Nam ſi mox eum ſuſtuliſſet, ſuo cum delicto perIiſſet, nec poſteris innotuiſſet. Nunc quum facta fuerit ei poteſtas in illa trepidatione diu vivendi, vel ipſo intuitu ſibi occurrentes eruditebat.

Enimvero qui factum eſt, ut quum deli- Gen. 4. 13. D ctum ſuum faſſus ipſe verbis his eſſet, Major eſt mea culpa, quam ut remittatur: peccatum abluere nequiverit? Atqui vates ait: Iniquitates tuas Domino prior expoſito, ut juſtificeris. Nimirum propterea damna- Quelle Caini tus eſt, quod fic delictum ſuum faſſus non confeſſio fuerit, quemadmodum vates præcipit. Hoc enim requiritur, non ut ſimpliciter profiteare: ſed ut prior hoc facias, nec coarguentem exſpectes. At vero Cainus prior non expoſuit, ſed tantiſper expectavit, donec a Deo coarguretur: quo facto delictum ſuum expoſuit, id quod eſſe confeſſio nequit. Nam priorem eſſe in fatendo, id vero juſtificat. Hujuſmodi Chryſo- Chryſoſtomus. ſtomus verbis his indicavit. Cæterum Mathuſalas Enochum eſt ſubſequutus, Mathuſalam Lamechus, a quo Noa procreatus

E fuit, cui tres fuere filii: Semus, Chamus, Japhetus.

Accidit autem, ut jam hominum multitudo per orbem crefcere inciperet: quibus quum filiæ naſcerentur, filii Dei animadverſo filias hominum venuſtas eſſe, de omni numero eligebant, quas uxores decerent. Tum Dominus dixit: Non permanebit ſpiritus meus in hiſce mortalibus, quum caro

sint. Itaque reliquos eis faciam annos CXX. Erant ea tempestate in terris Gigantes, qua quidem & diluvium Deus immisit, cujus nota est admodum caussa. Quid præter alios Josephus tradiderit, audi. Septem ætatibus in eo statu perstitere mortales, ut Deum pro rerum Domino agnoscerent, solamque virtutem in omnibus respicerent. Ab eo delinqeps tempore mutati sunt in pejus. Nam complures ex Dei filiis cum mulieribus consuescentes, liberos ex iis contumaces · & omnis honesti contemptores, propter potentiæ fiducium, progenere. Quapropter vilium est Deo, cum iis universam nationem mortalium exscindere, genoisque purum ab omni flagitio facere: refectis ipsis etiam annis vitæ longævæ, quam prius degebant. Consimiliter & eximius ille Cyrillus differit. Filii Del, ait, hoc est, a Setho progenati, (nam illum virtutis caussa fui Deum appellavere) animadverso filias hominum, id est, terræ ejus posteritate Cain, forma venustas esse: matrimonio sibi eas junxerunt, natique sunt ex eis Gigantes homines informes, omnesque pravitatem referentes, indente turpem eis hanc speciem Deo, propter nefandam & exsecrabilem generis utriusque commistionem. Easdem ob causas diluvio sunt exstincti. Significavit idem magnus etiam Petrus, in epistolarum suarum catholicarum altera verbis hisce differens: Impiorum genoeri diluvium invexit. Cur heic vocat impios, qui unum Deum religiose colendo venerabantur? Quia tantopere in libidinem & exsecrabilem generis utriusque commistionem consuescerent. Hoc enim pacto Del quoque filii, nimirum a Setho progenati, ad concubitus vagos invitati sunt: qui quidem virtutis etiam nomine Dei sint appellari filii, quemadmodum filiabus vocator filius primogenitus. Tradit hæc diluvius ille vir Ephræmus. Et Chrysostomus adfirmat, alia nulla de caussa, quam ob hanc utriusque generis commistionem, cæli menatus recluſos fuisse. Itidem non impietatis Deum negantis, vel alia quapiam caussa diluvium fuisse invectum, extra solam hanc voluptariæ vitæ libidinem, & commistionem exsecrandam, quo nonnine Gigantes impios fummus ille Petrus appellavit: præclarissimus ille Cyrillus in scripto adversus Julianum libro perspicue verbis hisce demonstrat: Homines ab Adamo ad Noam usque prognati, Deum unum & verum colnere. Post exstructionem vero turris illius, linguarumque divisionem, cœperunt etiam opinionibus de Deo differre mortales. Nam in omnes disperſi partes, Deum quoque multitudinis errorem imbuerunt.

Denique propter utriusque partis luxuriam diluvium illud orbem universum invasiſſe Deus ipse denotat, quum ait: Non permanebit spiritus meus in hisce mortalibus, quum caro sint: hoc est, pro adsciscimum & carnis libidine vivant. Sic enim & Paulus homines temperanter viventes, carnis expertes in his verbis vocat: Vos in carne non estis. Nimirum litteræ facræ carnem & impios appellare consueverunt eos, quorum vita luxuriæ dedita est. Nam impietas non deastrorum modo cultus est, sed significat etiam lasciviæ luxuriæque vitam obnoxiam. Patet hoc ex beati viri Davidis hac oratione: Dixi apud me, improbitatem meam adversus me ipsum Domino fatebor: & tu mei cordis impietatem mihi condonasti. Quoſo te, nom fidem quamdam extraneam Davides ſcilabatur? num Deum abjuraverat?

A τὰς σάρκας. ἔσομ᾽ ἢ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκοσιν ἔτη.
Οἱ δὲ Γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. τίνων κάτω ἢ τὸν κατακλυσμὸν ἐπάγει ὁ Θεός. ἢ δι᾽ αἰτίαν ἢ πάνυ σαφῆ. καὶ ἄνωτ ἀφ᾽ ἧς. ἄλλων αὐτὸ τὸ Ἰωσήπου λέγοντος· ἑπτὰ γενεαῖς οἱ ἄνθρωποι διέμενον Θεὸν ἡγούμενοι δεσπότην, ἢ πάντα πρὸς ἀρετὴν ἐλίποντες. μετὰ δὲ τοῦτο μεταβάλλοντα ἀφ᾽ ὃ χείρον. πολλοὶ γὰρ Ἀγγέλοι Θεοῦ γυναιξὶ συμμιγάντες, ὑβρεῖς ἐξεγέννησαν παῖδας, ἢ πάντος ὑπερόπτας καλοῦ, ἅτε τῷ ἐπὶ τῇ δυνάμει πεποιθόσιν. ὅθεν ἔβουλεύσατο ὁ Θεὸς, καὶ πάντα ὅσα ὑπ᾽ ἀνθρώπων ἔβρεθήσαν σὺν αὐτοῖς, καὶ πτοήσας χάος ὕδατος ποιητὰς καθ᾽ ὁσημέραμενος ἢ αὐτὰ τὰ ὄντα ἄπορ ἀφάτου ὄζων. ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος λέγει, ὅτι ἐδόκουν οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, πιστὸν οἱ ἀπὸ τοῦ Σὴθ καταγόμενοι. (ἐκεῖνον γὰρ ᾔδη τῶν ἀρετῶν αὐτῶν Θεὸν ἕλεγον·) τὰς θυγατέρας τῆς ἀνθρώπων, ἤγουν τὰς ἀπὸ τοῦ Κάϊν, ὅτι καλαὶ τῇ εἴδει εἰσὶν, ἔλαβον αὐτὰς εἰς γαμετίκας. ὅθεν καὶ ἐγεννῶντο οἱ Γίγαντες ἄνδρες ὑπερδεεῖς, ἢ πᾶν ὅτιτ κάκιστον ὄντες, τὰ Θεοῦ παραχαράξαντες αὐτοὺς ἢ τοὺς μυσαρὰν αὐτῶν μίξιν. ὅθεν καὶ κατακλύζει αὐτοὺς, καθὼς ἔ ὁ κορυφαῖος ἐκήρυκ Πέτρος ἐν τῇ καθολικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ ἀσεβῶν ἐπάξας. ἤγουν δὲ τοὺς ἓκ Θεὸν προσκυνοῦντας ἀσεβεῖς ἐκάλεσε· διότι τοιαῦτα ἐξεμάνησαν εἰς συνουσίας, ὡς ἐπὶ υἱοσει ἀνδράσι τῶν γυναίκα περιφέρεσθαι. ἐκ τούτου δὲ δῆλος ὑμῖν ὁ τῶν υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὃς ἐκ Σὴθ ὠνόμασται, ὅσπερ μίξεν εὐλογεῖσθαι. ὡσὶ δὲ καὶ Θεὸς λέγοντες, ἢ ἀφ᾽ ἧ ἀρετῆ αὐτῶν, ὥσπερ ὑφ᾽ ὁμοπάτορος ὁ Ἰσραὴλ, καθὼς ὁ Θεὸς ἐφη Ἐφραὶμ. ὁ δὲ χρυσοῦς δι᾽ ἢ γλώττων ἀλλοῦ τινὸς ἐτίκα, τὰς δὲ ἢ γενῶν ἐτιμιεῖας, ἀσοκῶλιαια λέγει τὰς καπνράκτας τῶν σύραιοι. ὅτι δὲ ἢ φιλοδοξίαν καὶ τῶν μυσαρὰν ἐκείνων μίξιν, ὧν ἕνεκεν ἀσεβεῖς ἐκάλεσε τοὺς Γίγαντας ὁ κορυφαῖος Πέτρος, ὑπάγαγε τὸν κατακλυσμὸν ὁ Θεός, ᾗ ὡ δι᾽ αὐθέναι ἢ ἄλλων καλεῖσι τινα,

B Ex libro Cyrilli contra Julianum impugnatum.

C

Ὁ δὲ Θεόπιτος Κύριλλος ἐν τῇ κῇ βιβλῳ πολέσι τοῦτο σαφέστατα λέγων· Οἱ ὀξ Ἀδὰμ ἕως μέχρι τῶν Νῶε γεγονότες ἀνθρωποι Θεὸν ἐνα τὸν ἀληθινὸν ἐνεμίσαιαν. μετὰ δὲ τοῦ τὸ πύργου κατασκάλια, καὶ ἢ γλώσσων ἔβροφαν, ἀσυμβατον ἢ αὐτοῦ ἐφίκασι τοῦ περὶ Θεοῦ δόξαν. πιστικοὶ γὰρ ἔβρασαν δαδίωτες, καὶ τῶν πολυθέων πλοῦμ ἐσχήκασιν.

Gen. 6. 3.

Rom. 8. 9.

Impietas pro lasciviâ.

Psalm. 18. 5.

Οτι δὲ δι᾽ ἀσωτίαν ἀμοιρόησε ἢ μερὰσ ὁ παγκόσμιος ἐκεῖνος γέγονε κατακλυσμὸς, αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐδήλωσεν ὕτως εἰπὼν· οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνᾶμά μου ἐν τοῖς ἀνθρωποις τούτοις, ἔβ τὸ εἶναι αὐτὸς σάρκας, ἤγουν ἔβ τὸ ζῆν αὐτὸς ἐμπαθῶς τε ἢ σαρκικῶς. Οὕτω μὴν ὅμω ὁ μέγας Παῦλος τὸς ἐγκρατὼς ζῶντας ἀσάρκους καλεῖ, λέγων, ὑμεῖς δὲ ὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ· σάρκας μὲν οὖν, ὥσπερ ἔβ ἢ ἀσεβείας ἐῶν ἐκάλει ἢ γραφὴ τὰς βίου ἕχοντας ἄσωτον ἀσέβειαν χαῖρ οὐ μόνον ἢ τῇ εἰδώλων προσκυνήσεις, ἀλλὰ ἢ αὐτὸς ὁ ἀσελγὴς βίος ἢ ἀσωτος. ἢ τοῦτο δηλοῖ ὁ μακάριος Δαβὶδ λέγων· ἐγὼ εἶπα· ἐξαγορεύσω κατ᾽ ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφῆκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. μὴ γὰρ ἀλλόπιτος ἦν ὁ Δαβίδ; μὴ τὸν Θεὸν ἐξωμόσατο;

σαπο; πάντως γὰρ. ἀλλὰ τῶν ἐπιθυμίαν ἦτις ἔπεσε τῶν μοιχείαν ἀσέβειαν ἐκείνος ἐκάλεσε. παχυσάρκων δὲ τὸν καπακλυσμὸν ἐκείνοι ἐπλημμύκτουν Θεός, ὅτι τὰ πάντες ἐκείνοι καθάρσιος ἐχρῆζον. τὸ τοῦ παλαίσεως ἢ γραφὴ λέγησα· ᾧ εἶδε Κύριος ὁ Θεὸς ἢ γῆν, καὶ ἰδοὺ καπαφθαρμένη· ὅτι καπέφθειρε πᾶσα σαρξ τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς.

Πρόσεχε δὲ ἀγαπητὲ. εἰ δὲ ὑκ ἐφείσατο τότε τινὸς ὁ Θεὸς, ἀλλὰ πάντας ἀρδᾶω κατέκλυσε, μηδὲν ὠφελησάντας ἐκ τὴ λόγῳ μόνῳ σῴζεσθαι τὸν Θεὸν, εὐδοκῶν πάντας, ὡς ὠδὲ ἡμῶν ὲν ἐκείνῃ φύσεσται τῇ ἡμέρᾳ, εἰ ᾗ τὸ τῷ χρεισανῶν ἐπιφερόμεθα ὄνομα. ἐρεῖ δὲ ἀληθῶς ὁ δεσπότης πάντων Χρεσὸς ᾗ ἡμῖν, ὅπερ ἔπα τοῖς Ἰουδαίοις, ὡσὶκα καυχᾶσθαι ἐλεγον. ἡμεῖς ἐκ τὸ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ ἐσμὲν. καθάπερ δὲ ἐκείνοις ἔλεγον· εἰ ἐκ τὸ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα ἂν ἐποιεῖτε τὰ Ἀβραάμ. ὑπὸς ἐρεῖ ᾗ ἡμῖν· εἰ Χρεσιανὸς ἐνυὸς ἐῆχτε, τὰ ἔργα ἀεὶποιεῖτε τὰ τοῖς Χρεσιανοῖς ἁρμόζοντα. μὴ οὖν ἐπὶ τούτοις ἀμφιβάλλε. ᾧ δὲ τὸ παγκοσμίου ἐκείνῳ καπακλυσμὸν, καὶ τὸ ἐν Σοδόμοις ἐμαρτυρῆσθ σαφῶς ἐδείξεν ὁ Θεὸς, ὁπόσον ἀπαιτᾷ τέλος τοῖς ἐν ἀσωτίᾳ τὸν βίον καπαλύσασιν.

A nequaquam certe. Nimirum impletatis vocabulo cupiditatem illam, quæ adulterium *Edit. Paris.* pepererat, innuit. Et universale diluvium *pag. 125.* invexit propterea Deus, quod omnes illi homines repugnantiis egerent. Significatur hoc sacris in litteris per hæc verba: *Gen. 6.12.* Vidit Deus orbem terrarum esse corruptissimum, & omnium mortalium mores depravatos.

Heic animum mihi, dilecte fili, advertito. Nam si Deus id remporis nemini pepercit, sed diluvio fundius omnes obruit, nihil adjutos ex eo, quod verbis Deum religiose veneraremur: intelligi perspicue potest, futurum ut ne nobis quidem in illo die pareat, tametsi nomen Christianorum habeamus. Revera enim Christus ille dominus omnium verbo nos illo compellabit, B quo Judæos adstus est, quum jactabundi *Jo. 8. 33.* dicerent: Nos ex Abrahamo patre noſtro sumus orti. Nimirum ut illis respondit, Si Abrahami nati effetis, Abrahamo digna faceretis: ita nobis etiam dicturus est, Si pro Christianis vos gerere volebatis, ea præstare conveniebat, quæ Christianos omnes decerent. Atque hæc in parte minime tibi est ambigendum. Nam per orbis universi diluvium, & Sodomorum incendium Deus manifesto declaravit: qualis immineat iis exitus, qui vitam in luxuria prodigunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΩΕ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΙΒΩΤΟΥ.

DE NOA, ET ARCA.

ΟΜίσπι Νῶε φ'. ἐπὸν γεγονὸς γιπτὸ τὸν Σὴμ ἢ τὸν Χάμ, τὸν Ἰάφεθ. ἐφ' ᾧ ᾗ ἀξιος Σαυμασμῶν ὁ ἀνὴρ, ὅτι πσῶπος πεσέπτυσπο χρόνος, ᾗ μίξεσι νομίμοις ὑπακούσεων ὡς ἀδελφ. καὶ ὡς ὁ χρησόρχιμων φσεὶν, εἰ μὴ θεία τις οἰκονομία, ὡσπὲ δι' αὐπῆ αὐξεις τὸ τῆ ἀνθρώπων συγκρατ γένος, εὐκ ἂν οὐδ' ὅλως σαρκικαῖς ἐπιθυμίαις ὑπέκυφε. καπὰ γὰρ πουτο καὶ τέλεσιν αὐπὸν ὲν τῇ γενεᾷ αὐτῆ καλεῖ ὁ Θεὸς, τῇ διεγραμμένῃ δηλαδὴ. ἀλλ' ὅρα μακροθυμίαν τὸ Θεὸ. ὐκ ἐξαίας ἐπάγει τὸν καπακλυσμὸν, ἀλλ' ἐπ μὲν ἑκατὸν ἐτομιάζει τῷ κιβωτῷ, κἂν οἱ ἄρροπες τὸν Νῶε διλήμανοι θεῖφ ὑπηρετήμενον ἐξευμυκπεῖζον· ἀλλὰ ᾗ συναγώμμα ὡρώπες τὰ θηρία πάσπα, καθ' φσιν ὁ Θεὸς Ἑρμῆα, ἐλέφαντας μὲν ὅσο Ἰνδικὴς, καὶ Περσίδος ἐρχόμμα, λέοντας ᾗ παρδάλεις μπὰ ἀρκδάπων ᾗ αἰγῶν μιγάδας, ἑρπετὰ καὶ πετεινὰ, ἀνὰ γενὸς δύοκοπος, ἐρχόμμα, καὶ κύκλῳ τῆς κιβωτὸς αὐλιζόμμα, ὠδάμως κατενγπασ. ἀλλὰ μὲ καὶ ἡμεῖς πσο πάδοιμμ, γρηγορωπες ἀεί.

Πόθεν δὲ οἶδε ὁ Νῶε τὰ καθαρὰ ᾗ ἀκάθαρπα, μὴπω τῆς αὐπῆ ᾖμερίσεως παρὰ Μωσέως γεγονήσας, ὡς ὁ χρυσορρόημων φσεὶς; ὐκ ἦς ἐκαπονεμμένης αὐπῆ φυσικὴς γνώσεως, ἢ ἐκ τῆς δοθείσης αὐπῆ παρὰ Θεῦ σοφίας· ὡς καλὸν ἢ ἀρετὴ· αὐπὴ τὸν Ἐνὼχ μετέθηκεν, αὐπὴ τὸν Νῶε διεσώσαπο. ὁρᾳ δηλονὶ πάντας ἐκείνες ἀπωλεῖς παρειδὼς ὁ Θεὸς, φῶς τὸν Νῶε ἐλεγεν. ἐσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σν εἰς τὴν κιβωτὸν, ὅτι σε εἶδον δίκαιον ἐνωπιόν ἐμῦ ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ· ᾗ διεγραμμένῃ. ἀλλὰ καιρὸν δίδοὺς αὐπῆς ἐμφοβέπερμον εἰς μετάνοιαν, φσεὶν. ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑπτὰ ἐτῶν. εἰ ᾗ πωῦπε παρ-

C QUum Noa quingentos esset annos *Gen. 5.31.* natus, Semum genuit, indeque Chamum & Japhetum. Meretur in illo viro magnam hoc admirationem, quod quum tot annos vivendo expleſſet, ne legitimos quidem amplexus defideraverit. Chryſoſtomus certe ait, ni divino decretum fuiſſet conſilio, per ipſum genus humanum inſturandum esse: numquam omnino earnalibus eum cupiditatibus ſe ſimmiſſurum fuiſſe. Propter hanc cauſſam Deus eum vocat hominem ætatis ſuæ integrum, quæ planæ perverſa erat. Heic Dei tolerantiam mihi conſideravi. Diluvium ſubito non invehit, ſed totis centum annis arca conſtruitur. Interim homines ſtolidi Noam voluntati divinæ obſequentem irridebant. Immo tametſi cernerent, D univerſas belluas coire, quemadmodum divinus ille vir Ephræmus ait, Elephantos *Ephraem. Syrus.* ab India Perſideque adventare, leones ac pardalides inter oves atque capras promiſcue accedere, repriles beſtias cum avibus eodem ſe perfequente nemine conſertre ac circum arcam commorari: nihilo tamen magis pœnitentiæ ſtimulos ſentiebant. Idem ne nobis incidat, nunquam non vigilemus.

Sed enim unde Noa didicerat, quæ ani- *pag. 126.* malia munda, quæ immunda eſſent, quum noadum id temporis ea Moſes ſegregaſſet? Hanc enim quæſtionem Chryſoſtomus mo- *Chryſoſtomus.* vet. Num proficiſcebatur hoc a naturali quadam cognitione, quam habebat, an a ſapientia divinitus ei conceſſa? Præclara profecto res virtus eſt. Hac Enochum tranſtulit. hæc Noam conſervavit. Nam vide mihi quæſo, quid fiat. Omnes id temporis E homines Deus exitio deſtinans, ſolum ad *Gen. 7. 1.* Noam inquit: Ingredere tu, una cum omni familia tua, in arcam, quoniam quidemte aninadverti eſſe omnium hujus perverſi pravique ſæculi meo in conſpecta facile juſtiſſimum. Simul tempus exteris definitum ad reſipiſcendum tribuens, inquit: Reſipuos ei faciam annos CXX. Quamquam ne

hos quidem universos vixerunt, propter insignem per verfitatem. Nam qui prius duranꝛe c annorum intervallo non resipuerant, intra viginti annos poenitentiam acturi non erant. Atque hoc hoc loco mihi obiꝛerra, Deum nonnunquam nobis resipiscentibus eam vitam praecidere, quam prius pollicebatur, ut heic fieri videmus, nonnunquam minatum se perditurum, reapse minas non exsequi, nobis resipiscentibus. id quod Ninevitis videmos ufu veniſſe.

Gen. 6. 3. Cæterum aqua supra ipsos montes excrevit ad xv cubit os, ut eveniret quod futurum Deus minatus fuerat: Quicquid ortum est delebo, non homines solum; sed etiam pecora & reptilia, & volucres, quæ sub cælo sunt. Quippe si tantam ad altitudinem non excrevisset, volucres haud quaquam perstitisent. Et quidem aquam hujuſce diluvii montes etiam sublimissimos opernisse, vel hinc colligere licet. Quidam quum e Libani caeuminibus ad structuras ædificiorum saxa congererent, adierunt se intra Libani concavitates reperisse pisces induratos in limo defixos, uti Josephus etiam memoriæ prodidit. Joſeph. loc. cit.

Quum diluvium desiisset, Noa Deo sacrificium obtulit. Quamobrem istuc ꝑ ut lis, qui aliquando futuri essent infirmiores, Deum benignum ac proprium redderet, sicut eximius ille Cyrillus ait: ne rursum aliquando unus adversus omnes ferretur calculus, quo genus mortalium alteri diluvio subjiceretur. Idcirco Deus his eum verbis compellat: Statui cum animo meo, numquam delinceps terram tanta diritate protequi quam per hominum faci nora, quorum cogitationes & studia inde usque a pueris ad prava quæq; proclivia sunt. Hanc igitur ob causſam sacrificium illud obtulit, cujus etiam respectu mandaverat Deus, ut ex mundis animalibus in arcam septena, ex immundis bina recipe-rentur. Nam quia carnibus vescendi potestatem mortalibus factoris erat, atque etiam futuros sibi religiosos homines sciebat: idcirco mundorum animalium major numerus fertavus est, quorum tria paria generis incremento, reliquum sacrificio destinatum esset: id quod a diluvio Noa non neglexit, de omni mundorum pecorum genere Deo victimas offerens. Ex quo perspicue licet intelligere, properera fuiſſe præceptum, ut septena in arcam animalia fumerentur ne Noa unom animal ex quovis genere Deo mactans, ipſa paria distraheret atque corrumperet. Cæterum usque adeo Deus in oblatione hujus sacrificii Noæ ſtudium ac voluntatem probavit, ut his uti verbis liceat facta ꝛ non dubitaverit: Delectatus est Deus odoris illius suavitate. Quapropter nos quoque nihil non animo sano & puro faciamus, abique quo fuerit, omnino Deus averſabitur, quodcumque tandem a nobis offeratur. Nam vides heic virtutem justi hominis de ipso fumo ac nidore suavissimum odorem effeciſſe: quum apud Judæos praviras offerentium faceret, ut fastidiosi etiam fragrantiſſimus a Deo piaculi loco ducereꝛur. Cyrill. loc. cit.

Gen. 8. 22. Cæterum in narratione de corvo, qui a Noa dimiſſus fuit, ut explorarer, an aqua desiſſet, Josephus hiſtoriæ Moſis aperte refragatur. Commemorat enim, corvum illum ad arcam revertiſſe, quaſi aqua per omnem terrarum orbem adhuc reſtagnaret. At Moſes hæc in hunc modum narrat: Non revertit corvos, donec ab aquis exſiccata terra foret. Nam illa ipſa de cauſſa columbam deinceps emiſit, quod corvus redire nolusſe. Idem Josephus probat auctoritate An corvus in arcam redierit. Joſephus.

A τοῦ ὑγίνειαν, διὰ ϗ καιρὸν αὐτῶν. οἱ δὲ μὴ φθάσαντες ἐφ᾽ μέσῳ ϗ ἑκατὸν μετανοήσαι, νῦν ἐν τοῖς εἰκοσι μετανόησαν ἔτ. ἀφόρισε δὴ ὅτι, ποτὲ μὲν ἐμὸ ὑπερῴτινας δίκαι ζωῆῳ ἐπιτίμιον, ὡς ἐπιτιμῶ, ἐπὶ μὴ μετανοησωμεν. ποτὲ δὲ ἀπειλῶν ὑπολίσαι, πάντο ϗ ποιεῖ, μετανοησάντων ἡμῶν, ὡς ἐπὶ τῶν Νινευιτῶν ὑγιν ἰδεῖν.

Τὸ δὲ ὕδωρ ὑψώθη ἑπάνω ϗ ὄρεως ἐπὶ πήχεις πεντεκαίδεκα, ἵνα τὰ τῆς θείας πλημρωθῇ ἀποφάσεως. ἐξαλοιφῶ γὰρ φησι πάσαν ϗ ἐξαναστασιν, ὃ ἐποίησα, ἀπὸ ἀνθρώπω ἕως κτήνως, ϗ ἀπὸ ἑρπετῶν ἕως πετεινῶν ὑρανοῦ τῶ ὑρανῶ. εἰ μὴ δὲ ὑψώθη τοσοῦτον, οὐκ ἂν τὸ ϗ πετεινὸν ἀπώλετο γένος. Ὅτι δὲ ὑπῆρξαν τῶν Βὑψηλοτέρων ὀρίων ὑπερῶν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ κατακλυσμῶ, κρητῶδὲν πιστεται. λέγουσ γάρ τινες ἐκ ϗ Λιβάνε ἀκροφερεῖς εἰς οἰκοδομὰς μετακομίζοντες, διαβαίνοντο ὡς ὕφορ ἐν τοῖς κοιλώμασι τὰ Λιβάνε ἰχθύας πεπεχωῤῥώνως, ἓ τῇ ἰλὺι πεπηγότας, καθὰ φησι ϗ Ἰώσηπος.

Μετὰ δὲ ϗ τὸ κατακλυσμὸν παῦλαν, θυσίαν ὁ Νῶε τῷ Θεῷ ἀνέωξεν. τίνος ἕνεκα; ἵνα τοῖς ἰσομένοις ὁ ἀθυμὸς συγγνώμασά τε ϗ γναλιῶν φροσπαρήσεται ϗ Θεός, ὡς ὁ μέγας ἐπίσκοπ Κύριλλος. ἵνα μὴ πάλιν μία ϗ πάντων ἐλωσεται ῥῆμος, ἐδιτέρῳ κατακλυσμῷ τὸ ἀνθρώπινον ὑποτιθέσα γένος. ἐφ᾽ ᾧ ἔγνω φησὶ αὐτὸν ὁ Θεός. διανοηθεὶς ἀκίνη φροθέσω τὰ καταρασθαι ϗ γῆν ἕτι διὰ τὰ ἔργα τῶ ἀνθρώπων. ὅτι ἐννοημα ϗ ἔγνωσε τῶ ἀνθρώπω ὅτι πονηρὰ ἐκ νεότητος. πάντα χάρε, ὡς ἑρηται, θυσίαν ἀνέωξεν τῇ Θεῷ. κ᾽ δὲ πάντο ἓ ἐπτὰ ἐκλέξατο ὁ Θεὸς ἀπὸ ϗ καθαρῶν εἰσαχθῆναι, ἐν τῇ κιβωτῷ. δύο δὲ ἀπὸ τῶν ἀκαθάρτων. ὑπεσθὲ δὴ ἕμελλε συγχωρεῖν τοῖς ἀνθρώποις μεταλαβεῖν χρεων, ἤμελλον δὴ, ϗ θυσίας φροσφέρειν αὐτῷ ὁ ὑσεβείας εἰ ϗ θόμιμοι, πλέονα τὰ καθαρὰ φυλαχθῆναι φροσταξε. τὰς μὲν ϗ ἑπὶς συζυγίας εἰς ϗ ἀυξησιν τῶ γένος, τὸ δὲ σπερματὸν εἰς θυσίας. ὃ δὴ ϗ μηδὲν ἐπὶ μῆ ϗ κατακλυσμὸν, λοιὸ πάντων ϗ καθαρῶν φροσαγωγὰν τῇ Θεῷ· ὡς ἔτερα ἄλλον, ὅτι γε τῶν χαρεσ ἀτα ἐπὶ φροσέταξεν οὐ ἐκλεῖν γένος ϗ καθαρῶν ἐν τῇ κιβωτῷ εἰσαχθῆναι, ἵνα τὸ ἐν ζῶον οὐ ἐκλείπ γένος ὁ Νῶε φροσφέρων, μὴ ἀβρθείρῃ τὰς συζυγίας. τοσοῦτον δὴ ϗ τὸ τῶ Νῶε φροσέμενον ἐπὶ τῇ φροσαγωγῇ τ᾽ ἰουσίας ὑπεδέξατο ὁ Θεός, ὡς ϗ ἐ γραῢδὶ ἐπως ἐπνεῦσ ϗ ὠσφράνθη Κύριος ὀσμὴν ἡδυσίας. μῦ γοῦμος λογποὶ ὑχὶς ϗ ἡμᾶς τὸ πᾶν ὑργιζόμεθα χρὴ. εἰ δὲ μή, κἂν ὁτιῶν φροσάζωμεν, δυσφραίνεται αὐτὸ ὁ Θεός. ὅρα δὴ ὅτι ϗ ἐπιτιθὲ ϗ τὸ δικαιω ἀρετὴ τὸν κατὰτὸν ϗ ϗ κτισεαι ὀσμὴν ἡδυσίας εἰργάσατο. ἀλλ᾽ ἐπὶ ϗ ἰουδαίων ϗ τῇ φροσαγότων ποιημένα τὸ θυμίαμα τὸ ἀῶ-ϊνς βδέλυγμα ὀφθῆναι παρεσκεύασεν.

Ο μὲν οὖν Ἰώσηπος καὶ κατ᾽ αὐτὸν τὸν κόρακα τὸν ὑπολυθέντα παρὰ τῶ Νῶε τὸ ἰδεῖν εἰ τὸ ὕδωρ ὑκόπασεν, εναντίωμος φαίνεται τῇ τῶ Μωσέως ἐσοχῇ. ὑποῤῥέμα γὰρ φησὶ ϗ κιβωτὸν λέγει τὸν κόρακα, ὡς ἐπὶ πασῃ τῇ γῇ τὸ ὕδατος ὄντ λιμναζόντος. ὁ δὲ Μωσῆς πρὸ τοῦτο ὑπὸ φησί· καὶ οὐκ ὑπεστρέψεν ὁ κόραξ ἕως ϗ ἐξηράνθη ἡ γῆ. κ᾽ δὲ τοῦτο μεσιτεύων ἀπέφηνεν ὕστερον, ἀπὸ δὴ πάλιν ἐσταλ τὸν κόρακος φησὶ αὐτὸν μὴ θηλύσαντος. ἀλλὰ καὶ ἰσοχειρίας εἰσάγει τινὰς ὁ Ἰώσηπος, περὶ τι λόγοτας ὅρος τῆς

B

C

D

E

Ἁρμενίας ὑψηλότατον ὂν τῇ τοῦ κατακλυσμοῦ πιθανότητι καιρὸν τῶν ἀνθρώπων τινὰς, κἀκεῖσε σωτηρίας διὰ τὸ ὕψος τυχεῖν. ἀλλ' ἴζω βάθμασιν ἐκείνοι τοῦ σκοποῦ, καὶ τὰς διθυίας πρῷρα περ φέροντα. εἰ δὲ ὑψηλὸν ποτὲ τὸ ὕδωρ ἐπάνω τῆς ὑψηλοτάτας ὀρέων ἐπὶ πήχεις πεντεκαίδεκα, καθὰ Μωσῆς ἱστορεῖ, οὐκ ἂν ὅπως ὑπελείφθη τῶνικαῦτα ὄρος, ὡς οἶμαι, τὰς ὃν αὐτοῦ πιφόβημας ἰχνῶν ἀβλαβεῖς ἠξιώσασθαι.

Ἡ μέντοι κιβωτὸς τεσσαράκοντα μὲν πηχέων τὸ μῆκος ἦν, πενταπήχη δὲ τὸ πλάτος, τὸ ὕψος τεσσαράκοντα. πήχεις δὲ ἀκίνων, μὴ τοιαυτίνων εἶναι νόμιζε, οἱποία τίς ἐστι παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ γνωμικοῖς. ὁ δὲ Μωσῆς γεωμέτρης ὢν Αἰγύπτιος ὤν, τοιαυτίνων ἴφη πήχεων ἐπὶ τὰς κιβωτὸς, ἅτις ὀργάνῳ μεγίστῳ ποιεῖ. φασὶ γοῦν οἱ Αἰγύπτιοι, καθὰ φησὶ Κυρίλλος, τὴν γεωμετρίαν εὑρεῖν ἐκ τῆς ἀπλάτους τῆς γῆς ἢ τῆς διωρύγους. ἢ δὲ τῶν φαινομένων Ψυφὶς παρ' Ἕλλησιν ἐτελειώθη, τῶν ἀφράτων πρώτων ὑπὸ Βαβυλωνίοις γνωρίμων. τὸ δὲ περὶ τὰς ἐξαδίμους ἀπὸ τῶν ἐμπόρων Φοινίκων ἤρξατο. ἢ περὶ μὲν τούτων ὕστερος.

A quorundam hiſtoricorum, quos ceteat, diluvii tempore quoſdam homines in altiſſimum Armeniæ montem confugiſſe, atque ibi ſaluti ſuæ per ipſius montis ſublimitatem conſuluiſſe. Verum hi a ſcopo (quod dicitur) aberrarunt, & a ſemita recta longe deflexerunt. Nam ſi aqua id temporis ſupra montes quoſque ſublimiſſimos ad xv uſque cubitos excrevit, quemadmodum Moſes memoriæ prodidit : nullus mea quidem ſententia mons reliquus eſſe potuit, qui a periculo ſervaret immunes, quotquot in eum confugiſſent.

Arcæ ipſius longitudo ccc cubitos habebat, latitudo quinquaginta, altitudo triginta. Quum autem cubiti vocabulum audis, non talem intelligi putato, qualis apud nos eſt in uſu : fed Geometricum. Moſes enim, qui apud Ægyptios artem Geometriæ didiciſſet, in hac de arca narratione cubitum ejuſmodi intelligit, qui maximam ᾽ ullnam efficeret. Nam Ægyptii primi, teſtente Cyrillo, Geometriam propter amplitudinem terræ fuæ, ejuſque diviſionem repererunt : quum motus ſiderum conſideratio ſit a Græcis perfecta, quorum obſervationes primæ apud Babylonios exſtiterant. Itidem doctrina numerorum a Phœnicum mercatoribus eſt profecta. De his hactenus.

Arcæ menſura.

Cubitus quid.

Inventores Geometriæ.

Aſtronomiæ.

Edit. Pariſ. pag. 128.

Arithmeticæ.

ΠΕΡΙ ΤΟΤ ΠΥΡΓΟΤ.

ΜΕΤΑ δὲ πεπτακόσια τεσσαράκοντα ἢ ἔξ ἔτη τὸ κατακλυσμὸν ἢ τὸν πύργου γέγονε σύμβασις, μετασποπούσάντων ἐκ τούτῳ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἐν ἑνὶ μέρει. ἢ ἔστε γάρ, φησὶν, ἀνθρωπος ἦν πλησίον ἀλλήλων. διὸτι, ἢ πλειθύσαμεν πολλοὶ, ἢ σπάσαμεν αὐτὰς πυρὶ, ἢ οἰκοδομήσωμεν ἑαυταῖς πόλιν ἢ πύργον, ὃ ἔσται ἢ κεφαλὴ ἕως τῦ οὐρανῦ. ἢ ἐπὶ δὲ ἢ τίτος ἤνεγκε τότε; ἔτα κατακλυσμὸς οἱ γίνεται διθυίρες, ἐπὶ ἢ αὐτὰ κορυφὴν ἀναβήσαμεν, κἀπνιθῆσι ἢ ἐξ ὕδατος ἐλεθρον φθίσωται. ταῦτα τοι ἢ ἢ ματιωποιήσαντα αὐτὸν ἐκάλυπεν ὁ Θεὸς διὰ τ συγχύσιος ἢ γλωσσῶν. ἢ ἄκυε τῆς γραφῆς ὧπα λεγώσης. ἢ εἶπε Κύριος· ἰδὺ γένος ἓν ἢ χείλος ἓν πάντων. διὸτι ἢ καταβάντες συγχώμεθ ἐκεῖ ἢ γλῶσσαν, ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τῆς φωνῆς τῦ πλησίον. ἢ διέσπειρεν αὐτὰς Κύριος ὁ Θεὸς ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης ἢ γῆς. τηνικαῦτα ἢ μέρος καλύπτει ἀπὸ τῦ μεσημβρῦ τῆς φωνῆς ἢ τῆς γῆς. ὁ δὲ παράφορων ἰαλμὸς ἢ τῦτο ἀφεῖς τοῖς ἄλλοις ἔλεγλε, ὅτι Ψιφῶν αὐτὰς ὑψώσας ἢ τὸ πύργω, ἢ ὁ μικρὸς ἐπὶ τούτῳ πτοηθείς, ἀμελθόδως αὐτοῖς κωλύσει ἢ ἀποδῦ, διὰ τ συγχύσιως ἢ γλωσσῶν.

Ὁ μέντοι πύργος ἐκτίζετο, ὁ. καὶ β'. τοῦ κτίσματος ἀρχηγῶν ὄντων. κῇ πάντες λοιπὸν καὶ ἡ διαίρησις τῶν γλωσσῶν γέγονε, χείλους ὄντος ἑνὸς ἢ φωνῆς ἐπὶ πάσι μιᾶς, ὡς ἀνωθεν εἰρηται. μόνος δὲ ὁ Ἔβερ μὴ συγκατέβη τῇ ματαιοπονίᾳ τῶν λοιπῶν, τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ ἐμεινε. Ἀρχαῖαν λοιπὸν ἡ Ἑβραὶς φασὶ. ὅτι δὲ τῶν Ἑβραίων γλῶσσαν ἐχρῶντο οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, ἥλον μὲν καὶ ἀπὸ τοῦ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Ἀβραὰμ τῇ τοιαύτῃ χρᾶσθαι διαλέκτῳ. ἥλον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ τὸν δεύτερον Ἀδὰμ Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν τῇ Ἑβραίων χρᾶσθαι φωνῇ. καὶ ἐκλοῦσει μὲν τοῦτο ἢ τὰ τῇ σαυρῷ. οὐχ ἧττον δὲ κἀκεῖνα ἐκ οἷς ἔλεγεν. ἐφαθὰ, τοῦτ᾽ ἔστιν διανοίχθητι. ὁ παλαι ἀλλαχῦ. ταλιθὰ κούμι· τοῦτ᾽ ἔστι, *Glyc. Annal.*

DE TURRIS EXSTRUCTIONE.

POST annos a diluvio ıoxxvı turris eſt ædificata, hominibus in ea perficiendæ tedia xL annis inceſſum laborantibus. Cohortabantur enim (ceu Moſes narrat) invicem ut lateres facerent coqueretque : quibus urbem turrimque ſibi exſtrueret, quæ faſtigio cælum attingeret. Quamobrem ᾽ ut ſi alterum diluvium ingrueret, ad ejus fe verticem confugerent, eoque pacto inminens ab aquis exitium effugerent. Vanum hunc laborem & conatum eorum Deus per confuſionem linguarum inhibuit. Verba quidem ſacris in literis hæc leguntur : en una eſt mortalium natio, qui cunctı eodem ſermone utuntur. Age deſcendamus, & ibi eorum fermonem ita confundamus, ut alii alionum orationem non intelligant. Itaque illinc eos per omnes terras Dominus, qui Deus eſt, diſſipavit. Et apellari cœperunt homines ab eo tempore Meropes, a fermonis, linguarum, terræque diviſione. Furioſus ille Julianus hoc etiam inter alia ſcripſit, Deum conſpicilenem homines in altum ope turris ſublatos, eaque de cauſa non mediocriter perturbarum, commoda quadam ratione ac via, linguis inter ſe confuſis ulteriorem adſcenſum prohibuiſſe.

Ceterum turris ipſa LXXII præfectorum opera fuit exſtructa, quorum ad numerum linguæ quoque diviſæ ſunt : quum antea fermone linguaque una, ceu dictum eſt, omnes uterentur. Solus Heberus reliquorum ſtulto conatui non adſenſus, linguam ſuam retinuit : de quo colligitur, ab initio mortales uſos Hebraica lingua fuiſſe. Adam certe poſteros hac eſſe loquutos, inde quoque colligitur, quod & Abrahami familia eamdem uſurparit, & Adamus ille ſecundus, qui Chriſtus eſt, Deus ille noſter. Idem animadvertitur exinſcriptione crucis, & hiſce Chriſti verbis, quum ait, Ephata, hoc eſt aperitor. Idem quod alibi ait, Talita cumi: hoc eſt, Puella ſurge. Eadem de re magnus Epiphanius ille ſic differit : Poſt diluvium ædificata turris eſt. Vixit id temporis Hebrus, auctor & propagator Hebraicæ gentis,

Arcæ menſura.

Cubitus quid.

Inventores Geometriæ.

Aſtronomiæ.

Edit. Pariſ. pag. 128.

Arithmeticæ.

Μίγδην, ἀναστὰ μεσημβρινὰ δ' ἀνατολὰ.

Julianı calumnia.

Hebræa linguarum principia.

Epiphanii lv. cap.

quem perhibent propterea, quod cum turrim extruentibus commercii nihil habuisset, linguam suam retinuisse. Fuit ejus ex posteris Abrahamus, & Hebræa lingua nomen ab eodem accepit. Adfentitur huic & Josephus. Theodoritus vero posteros Adami lingua Syriaca vult usos fuisse.

Edit. Paris. pag. 129.

Chanaanis ipsi terra nica inva sio.

Sciri autem debet, Chanaanem Chami F. animad verso terram Libano vicinam fertilem esse, suaque meliorem, post divisionem inter Noæ liberos factam: per vim hanc ipsam rapuisse, ac posteros ex ea Semi ejecisse. Quo factum, ut universa terra illa promissionis, Chanaanis regio vocaretur. Josephus quoque commemorat, a Chanaane Chanaæam insitæ appellatam. Semus autem Arphaxam procreavit, Arphaxas Cainanem, qui auctore Georgio libris Aftronomiam complexus est, quam appellationes siderum a Setho ejusque posteris indicatas, & lapidea in tabula perscriptas reperisset. Nam quum ii multo ante fuissent edocti, futurum ut homines tam per ignem, quam aquam interirent: erectis duabus columnis, quarum una lapidea foret, altera latericia, cælestium rerum descriptiones ab avo expositas iis ipsis inscripserant, quum fecum rationes has invisset: siquidem usu veniret, ut per aquam mundus interiret, lapideam columnam cum inscriptis literis superfuturam, quæ sane post diluvium in monte Sidiro salva reperta est, hodieque restat, Josepho teste: sin per ignem mundus corrumperetur, omnino superaturam columnam latericiam.

Cainan primus Aftronomiam libris complexus.

Sitidius mons.

Cæterum ex illrpe Semi quidam exstitit, Gigantum origine farus, cui nomen effet Cronus. Hic quum magnam ad potentiam esset evectus, imperioque suo multos mortales subjecisset: primus regnandi modum, & alios sub jugum mittendi offendit.

Cronus sive Saturnus.

Origo Imperiorum.

Quumque princeps Assyriorum regno totos LVI annos potiretur, universam sibi Persidem dicto audientem reddidit. Post Ceonum LII annos Ninus regnavit, qui quum matrem germanam Semiramidem matrimonio sibi junxisset: lex apud Persas inolevit, qua fas esset matres ac sorores in uxores ducere. Prodit ex hac familia & Zoroaster, insignis ac celeberrimus ille Perfarum astronomus: qui Persis præcepit, ut fi ab igne cælesti exureretur, (id quod voris expetebat, ut fieret) offium suorum reliquias fumerent, easque ad regni excitationem conservarent: cui prædictioni eventus deinde respondit.

De Zoroastre.

In historiis illis, quibus adversus Julianum Gregorius ille Theologus usus est, hæc etiam verba reperiuntur: Aftronomiam primi Babylonii per Zoroastrum inveniste perhibentur, a quibus eam deinceps Ægyptii acceperint: Magia Medorum inventum est, a quibus ad Persas manavit. Differt hæc a Goetia, quod Magia fit imploratio (ficut ajunt) beneficorum geniorum ad bonis alicujus effectionem. Goetia vero maleficorum compellatio geniorum, qui circum sepulcra volutantur, ad mali alicujus effectionem. Est Goetiæ nomen factum est a ploratibus & lamentis, quæ confieverunt in sepulcris exiitere: quorum Magia dicatur a Magufæis, hoc est Perfis, ejusdem auctoribus. Nam Perfas Magos appellari lingua ipsis vernacula constat. Cyrillus autem in libris adversus Julianum scriptis refert, post annos a diluvio I 2 C C C Arbylum regem Assyriis imperitasse, qui primus hominum sibi divinitatis appellationem arrogarit. Ejusdem filius Ninus primus apud Assyrios regnū illustri ratione administrasse perhibetur, a quo nomen inditū urbi Ninevæ, quam Semiramis magnifice moenibus cinxit.

Edit. Paris. pag. 130.

Differimen magices & goeticæ. Goetiæ nomen unde.

A σοὶ λέγω τῷ κοραςίῳ· φῶς πᾶσις δὲ ᾧ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος περὶ τῶν ὅλων φησί. μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ὁ πύργος. εἶτα ὁ Ἔβερ ὁ ἦν Ἑβραίων φάρυγξ, ἐν λόγοις μὲ βωκιδίτας καινοποιεῖται πᾶς τὸν πύργον οἰκοδομοῦσι, μένει ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώττῃ. πάντες ἐγκρινὸς ὁ Ἀβραάμ. ἔδεν ᾧ ἦ Ἑβραία γλῶττα· τὰ αὐτὰ δὲ πάντες ἓξ Ἰωσήπος φησι. ἓξ ἐστι μὲν ὅτως. Ὁ δὲ Θεοδώρητος τῇ Σύρᾳ γλώττῃ τὰς ὀξ Ἀδὰμ χρᾶσθαι φησίν.

Ἰσέων δὲ ὅτι ὁ τὰ Χαμ ὑὸς Χαναὰν ἰδὼν ᾧ φῶς ᾧ Λίβυων γᾶῖ ὅτι ἀγαθὴ ἐστί, μᾶ ᾧ φῶς αὐτὸς κληροδοτῆσαι, ᾧ κρύπτων ᾧ ἐαυτὸν γῆς, τυραννικὰς καθήραπεζῶν αὐτὸ, ᾧ τὰς εἰς τὸ Σὴμ κληρονόμους ἐκείθεν ὀξέλασε. ᾧ ὅπω πᾶσα ἡ γῆ ᾧ ἐπαγγελίας τῷ Χαναὰμ φορογραφῶσι. ᾧ Ἰώσηπος δὲ φησι, ὅτι Χαναὰμ ἐπιρατὸς ὢν τὸ Χὰμ πατὴς, ᾧ ἰδιαίτων καλωμένων οἰκήσας, Χαναὰμ αὐ ἐαυτὸ φρονηφόρεσεν. ὁ δὲ Σὴμ γνοὺς ᾧ Λρφαξὰ. Λρφαξὰ δὲ ᾧ Καϊνὰν. ὅτος δὲ ὁ Καϊνὰς, ὡς φησι Γεώργιος, συγγράφατο ᾧ ἀστρονομίαν, ἄρικας ᾧ παρὰ τὸ Σὴθ, ᾧ ἓξ αὐτὸ τέκνων ἐκπεθέσθαι ὀνομασίαν ᾧ σοῖχον, ὃν πλακὶ λιθίνῃ γεγραμμένην. οἱ ᾧ ἓξ Σὴθ ἐγγονοι φρομενθέντες σωθῆναι ᾧ μέλλοντα γενέσθαι φθορὰν ἓξ ἀνθρώπων διὰ τὸ πυρὸς ᾧ ὕδατος, ᾧ ποιησαντες δύο στήλας, μίαν μὲν λιθίνην, ἑτέραν δὲ πλινθίνην, ἐγγράψαν τὰ ἐκ ᾧ πάσπαν αὐτῶν Σὴθ ἐκπεθέντα ὑράνια πάντα· λογισάμενοι ὅτι εἰ μὲν δι' ὕδατος ὁ κόσμος φθαρῇ, ᾗ λιθίνη στήλη μένει, ᾧ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ἤτις στήλη μᾶ ᾧ κατακλυσμὸν εἰς τὴν ΣιδιB ρον ὄρος ἐμεινε, ᾧ ἔστι ἕως ἄρτι, ὡς φησιν Ἰώσηπος. εἰ δὲ ἓξ πυρὸς γίνεται ᾧ φθορὰ, μένει ἀν ᾗ πλινθίνη.

Ἀπεράσι δὲ ἐκ τῶν ἄνω φυλῆς ἔτηρος Γιγαντοσύνης πολέμα Κρόνος. Οὗτος πάνυ γενόμβος δυνατὸς, ᾧ πολλὰς ὑποτάξας, ἀφώτος καπῆκρξε τὸ βασιλεύειν, ᾗ ἓξ ἄλλων κρατῶν. ᾗ βασιλεύσας ἀφώτος Ἀσσυρίων ἔτη ν ᾗ· ὑπήκρξε πάσαν τὴν γῆν Περσίδος. μᾧ δὲ Κρόνου ἐβασίλευσε Νῖνος ἔτη νβ. ὃς γα τὴν αἰκείαν μήτρα Σεμίραμιν λαβὼν ᾧς γυναῖκα, ὁμως ἐγένετο Πέρσαις λαμβάνειν τὰς ἑαυτῆ μητέρας ᾧ ἀδελφὰς. ἐξ ᾧ ἓξ ἐγένετο ᾧ Ζωρόαστρος ὁ παῤῥβόντος Περσῶν ἀστρονόμος. ὃς εἶπε τοῖς Πέρσαις, ἐὰν πάσῃ μὲ τὸ ὑράνιον πῦρ· (πάντ᾽ ᾧ ᾧ ὕδατο·) λάβετε ἐκ ἓξ ὄσων μὲ, ᾧ φυλάττειν εἰς σύσασιν τῆ βασιλείας ἡμῶν. ὁ δὲ ᾗ γέγονεν.

Ἐν δὲ ᾗ ἱσοχίαις αἷς ἐχρήσατο χρ Ἰωλιανὸ ὁ Θεολόγος μέγας Γρηγόριος ᾧ τοῖς φησί. Ἀστρονομίαν λέγοντας φράττον ἐβραίους Βαβυλώνιοι ᾗς Ζωροάστρ. δύοτρον δὲ ἐδέξατο οἱ Αἰγύπτιοι. Ἀ δὲ μαγέιαν ὕρον Μῆδοι, εἶτα Πέρσαι. ᾗ ᾗρέσε δὲ μαγεῖα γοητείας. ᾗ ἡ μὲν μαγεία ἐπίκλησίς ἐςιν, ὡς φασὶ, δαιμόνων ἀγαθοποιῶν ἀφὸς ἀγαθῶν τινὸς σύσασιν. γοητεία δέ ἐςι δαιμόνων κακοποιῶν περὶ τὰς τάφους ἐλιμένων ἐπὶ κακῇ τινος σύσασιν. Γοητεία δὲ ἤκουεν ἀπὸ τῶν γόων ᾗ τῶν Θρήνων τῶν ἐν τοῖς τάφοις γινομένων. μαγεία δὲ ἀπὸ Μαγουσαίων, ἔθνη Περσῶν, ὅθεν ἦρι ἔ ἦν ἀρχῖν. * Μαγοὶ δὲ ἐγχωρίως καλοῦνται οἱ Πέρσαι λέγονται. ὁ μέντοι μέγας Κυρίλλος ἐν τοῖς κῇ Ἰωλιανὸν ᾗ πρὸς γράφων ὕρητας, ὅτι μᾗ ἐπτακόσια ἔτη ᾧ κατακλυσμὸν ᾗ Λασυρίων ἐβασίλευσεν Ἄρβηλος, ἀφώτος ἐν ἀνθρωπος. ὅτος ἤρξε πρῶτος οἷς ἑαυτὸ τὸ ᾗ Διὸς ὀνομα. ἀλλὰ ᾗ Νῖνος ἀκείειν πάσις ἀφώτος Λασσυρίων ἐκτρανῶς βασιλεύσας λέγεται. ἐκτοίνυν ᾗ Νῖνον, ἤτις τοῦ χρ Σεμίραμις μεγαλοῦργος ἀνωλύσατο.

* Μάγοι

Μετὰ δὲ τ̃ πυργοποιΐαν, ὡς εἰρηϰ, ξοανοποιΐαν· A
πως ὕϑεν ϰἀϰεῖϑεν οἱ ἀνϑρωποι, ὑφὸς ἀπίστου φράσεως ἐξευρὸν ὄνομα. ϗ τελεσϑὲν ὑφὸς εἰδωλοποιΐαν ἀπατηλεῶνος, ὑϕὸ τ̃ δαιμόνων αὐτὸν ἀπατανϑέντες πιστεῖ τ̃ ξόανον οἱ δείλαιοι. ὁ γὰρ ὑπὸ τ̃ Νῶε ὄγδοος Σηρὲχ τὰ τ̃ ἀγαλμάτων ἀρχηγὸν εὗρατο. λέγεται γὰρ ὕτος πὶς ἰργασίαν ἔϰδυτος λαμπρὸν ὑπ᾽ ἐϰείνοις ἐξαμένος, ἀνδριάντι ϗ εἰϰόνις τιμήσαι· οἱ δὲ μ᾽ πάντα τὼν τ̃ ϰοσμοποιῶν ἀγνώϛαντες γνώμῃσι, ϗ ὅτι μήϰιϛ ὕπαϱα τὼς αὐϑεντάϛας ἴσχυσεν, ϰατὰ μιϰϱὸν πλανώμενοι, τ̃ ἀρχαιόταϰτα συμβολὰ, ὡς ἀϑανάτοις ϑεοῖς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ϗ ϑνητοὺς ἀνϑρώπους φροσπέϑησαν, ϗ ϑυσίας αὐτοῖς ἐπιτιϑησαν, τ̃ δαιμόνων τοὺς ξοάνοις ἐνοιπαίντων.

Ἐντεῦϑεν ἄλλοις ϑεοῖς ϗ ἄλλοις τ̃ ἀνϑρώπων γένος ἐλάτρευσαν. Λίγύπτιοι δὲ μᾶλλον τ̃ ἄλλων εἰς ἀϑέλατ ἐξοιϰειλαε. αἰλούρῳ γὰρ ϰ πτδένες ἐσεβάδιτασα, ἓβ᾽ αγος τὸ ὁμοίως τ̃ βόας ϗ ϰροϰοδείλως. πλεῖόν δὲ τ̃ ἄλλων τ̃ Απιν ἐσεβάζοντο, βοῦν ὄντα πούχροων αὐτὸν. ὑϕίϰα ϑὲ ἐγνωϑεῖν τοιοῦτος βοῦς παρ᾽ αὐτοὶς παρὰ τ̃ χλώτῃ φέρων τ̃ ϰίρϰῳ σήμαντρα, ὡσαύτως παρὰ τ̃ μετώπῳ σελλὼς ὥσπερ διχότομος μίμμα, ἐχόρδων φαιδρὸς ϗ ἐπαιρομένος, ἅτε Θεοῦ ϰαπεσφαιτος αὐτοὶς ἐσδηλωσαντος. ϰαὶ πτρὶ μὲν τύπον ὕτος.

Ογδοος δὲ ἀπὸ τ̃ Νῶε λίγεται εἶναι ὁ Σηρὲχ. ὁ δὲ Καϊναν γεννᾷ τ̃ Σαλὰ, ὁ Σαλὰ τ̃ Εβὲρ, ὁ Εβὲρ τ̃ Φαλὲκ, ὁ Φαλὲκ τ̃ Ραγαῦ, ὁ Ραγαῦ τ̃ Σερὲχ. ὕτος δὲ ὁ Σερὲχ γεννᾷ τ̃ Ναχὼρ, ὁ Ναχὼρ τ̃ Θάρα, ϗ ὁ Θάρα τ̃ Στανὲων Ἀβράαμ, ὁ Ἀβραὰμ γεννᾷ τὸν Ἰσαακ, ὁ Ἰσαὰϰ τὸν Ἰαϰὼβ, ϗ ὁ Ἰαϰὼβ τοὺς δώδϰα πατριάρχας, Ρουβὴιν, Συμεὼν, Λεβὶ, Ἰούδαν, ϗ τοὺς λοιπὸς, ἀφ᾽ ὧν αἱ δώδϰα φυλαὶ τ̃ Ἰσραὴλ. τῇ τϱωπαύτῃ μὲν πτρὶ τ̃ Ἀβραὰμ οὕτω φασὶν Ἰώσηπος, ὅτι ϰατὰλυϑὼν εἰς Λίγυπτον, ἀϱεσϰμιτειλῶ αὐτοὶς ἐχαρίσατο, ϗ τα πτρὶ ἀϛρονομίας αὐτοὶς παράδοϰα. πτρὶ δὲ τ̃ Ἀβραὰμ ϗ ἐϰείνοι παρουσίας, τ̃ τούτων ἀμαϑὼς ἐχόντ Λίγυπτίοι. ἀπὸ Χαλδαίων δὲων ταῦτα ϰατεπφοίτηϰεν εἰς Λίγυπτον, ϰρτεῦϑεν εἰς Ἑλλάωας.

Ο ϑ Γεώργιος πτρὶ τούτω φησὶν Ο Ἀβραὰμ ἐτῶν ἐβ᾽. ὧν ϑεογνωσίας ἤρξατο, ϗ ἀφώνος τὼν Θεὸν ἀμνιμῳλὸν ϰτπτοιῆσϑαι. ὁρῶν δὲ ἡλιον, στπ μὲν λαμπρὸν, ποτὲ δ᾽ ζοφώδη, ϰαθ᾽ ἑαυτὸν ἔλεγεν· εἰ ϑεὸς τιμᾶσϑαι αὐτὸν ἔϕτϱοτ, ἀλλ᾽ εἶ ἐϛι Θεὸς, ὁμοίως ἔλεγε ϰαὶ τὸν ϰατ᾽ τ̃ ἡλιϕ, τ̃ σελήνῃ, τ̃ ἀϛέϱας ἅπαντ. ϗ δὲ ἀϛρονόμος ἄϱτος ἰὼ. ϗ δ᾽ ϕ τοιοῦτος ἰδὼν ὁ Θεὸς ἐϰάλεσεν. ἀλλὰ ϗ ὑπὸ Αβιμελὶχ φησὶ ϰατλυϑεὶν αὐτὸν εἰς Λίγυπτον διὰ τὸν λιμὸν, ϗ τὰς ϰλέπτ πὸν ϰατειργάνασϑαι φοβὼς, ϗ ἐμμαρτὶαν δοξάζοντας. μετὰ δὲ τ̃ Σοδογνωσίαν ϰαὶπτ φασὶ γενέσϑαι τ̃ Θελὸ· ϰαὶ ἰδὼν ἐπ᾽ αὐτ᾽ πτπληρωμένον τὸ τὶ Αποϛόλου ῥητὸν τὸ λόγον· τα γὰ ἀόρατα αὐτὸ ἀπὸ ϰτίϛεως ϰόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα ϰαϑοῤῥᾶται. τὸν δὲ ποιητὴ Θεὸν ἐϰ τ̃ ποιημάτων ὁ Θεόπτατος ϰαπέλαβεν Αβραάμ. ϰαπὰ ταῦτ δὲ ὁ Πλάτταρχος ἔλεγεν· ἐλαβον δὲ ἔννοιαν Θεὸ. ἀπὸ τε τ̃ ἥλιος ϗ σελήνη, ϗ τὰ λοιπὰ τ̃ ἄϱτων ϗ ὑπόγειον ὑπεχθέντα, ὁμοια μὲν ἀναπλέω τοὺς χρόμασι, ἴσα δὲ τοὺς μεγέθεσι, ϗ ϰατὰ τόπους τὰς αὐτὰς.

Μέγας ὄντως ὁ Αβραάμ· τα δ᾽ Θεῦ ἀϰούσας Post turris ædificationem, de qua loquuti ſumus, homines hinc inde diſperſi ad fada quædam abſurda exorbitarunt, ac tandem miſeri deaſtrorum cultus errorem amplexi ſunt, a malis geniis hoc quodammodo decepti. Oſiarus a Noa Seruchus ſimulacrorum formandorum rationem invenit. Fertur enim homines, qui præclarum aliquod factiua edidiſſent, ſtatuarum & columnarum honoribus ornaſſe. Verum poſteri, quum majorum mentem & conſilium ignorarent, neque ſcirent ſtatuas illas memoriæ cauſſa collocatas eſſe: paulatim principis omnium malorum auctoris impulſu ſic colere conſimiliter ſecum adſectos & interitui obnoxios homines coperunt, ac ſi diſi forent immortales: adeoque ſacra quædam eis excogitarunt, ipſis malis geniis intra ſtatuas domicilium collocantibus. Origo cultus ſimulacrorum.

Hinc factum, ut deinceps genus humanum aliis atque aliis diis religioſe ſerviret. Ac Ægyptii quidem ſupra cæteros ad impietatem maximam prolapſi ſunt. Nam feles, ſimios, hircos, boves, crocodilos coluerunt: atque imprimis bovem illum variis coloribus præditum, quem Apim vocabant. Quum enim bos apud ipſos naſcebatur, qui in lingua & cauda notas quaſdam referret, & in fronte ſimilitudinem lunæ dimidiatæ imitaretur: perhilariter choreas ducebatur, & conventus publicos celebrabant, quaſi novus quiſpiam Deus ad ipſos ſe contuliſſet. Ac de his quidem hactenus. Ægyptiorum ſuperſtitio.

Redit autem octavus a Noa Seruchus fuiſſe dicitur. Quippe Cainanis filius fuit Sala, qui Heberum procreavit, Heberus Phalecum, Phalecus Ragavum, Ragavus Seruchum, Seruchus Nachorem, Nachor Tharam, Thara divinum hominem Abrahamum, Abrahamus Iſaacum, Iſaacus Jacobum, Jacobus duodecim familiarum principes, Rubeum, Symeonem, Levium, Judam, cæteros, a quibus ortæ ſunt xii tribus Iſraelitæ. De Abrahamo Joſephus memoriæ prodidit, eum in Ægyptum itidem ſuſcepto, numerorum ſidereorumque motuum doctrinam cum Ægyptiis communicaſſe, qui ante Abrahami adventum nihil horum cognitum habuerint. Ab Ægyptiis deinceps ad Græcos manaſſe. Abrahamus aſtronomus. *Edit. Pariſ. pag.* 131.

Georgius autem hæc de Abrahamo tradit. natam iciliet annos xiv agnoſcere Deum cœpiſſe, ac primum omnium clara voce Deum rerum opificem prædicaſſe. Quum enim cælum modo ſereenum, modo nubilum cerneret, ſecum ipſe ratiocinabatur: etiamti ab aliis pro Deo coleretur, eſſe tamen Deum haudquaquam poſſe. Idem de ſole, de luna, de ſideribus reliquis ſtatuebat, ut qui eſſet infignis aſtronomus: quemque talis foret, a Deo vocabatur. Addit eum Abimeleche imperante famis cauſſa in Ægyptum deſcendiſſe, ac ſapientes Ægyptios, qui opiniones de natalitio ſidere ac tato ample ſtereretur, pudore adfectos viciſſe. Nam poſteaquam ad agnitionem Dei pervenerat, non jam aſtris amplius intentus erat. Nimirum habebat in eo locum illud Apoſtoli verbum: Quæ Dei ſunt inadſpectabilia, ex mundi creatione, dum conſideruntur per opera, perſpiciuntur. Ex ipſis operibus Deum auctorem vir hic divinus percepit. In eamdem ſententiam & Plutarchus inquit: Dei notionem quamdam ſum conſequutus. Nam ſemper ſol & luna, reliquaque ſidera ſub terram delata, conſimilibus viciſſim coloribus prædita exoriuntur, & magnitudines eaſdem, eademque loca retinent. *Georg. Syncel.* *Vide Notat.* *Rom. 1. 20.* *Plutarchus.* Abrahami obſtetricia. *Gen. 22. 1.*

Magnus reapſe vir fuit Abrahamus. Quum

enim Deum dicentem audivisset: Emigra to ex tua terra, tuaque cognatione, ac illam in terram proficiscitor, quam tibi monstravero: mox obtemperabat, disbeultatibus omnibus, quæ interjicere se poterant, negligebat: quum ne quidem sciret, quonam abeundum foret. Nos autem Deum cottidie vocantem audientes, nec terrena deferere volumus, nec ad terram illam promissam contendere. Quinetiam ipsius humilitatem *Chrysostomus.* Chrysostomus admirans, his verbis utitur: Vera istæc est humilitas, quum quis alteri partes priores cedit, quemadmodum fecit Abrahamus, ne cum Loto ejusque pastoribus litigaret: quo factum, ut Lotus sertilitati terra Sodomorum potiretur, quum Abrahamus ad querelam Mambræ migraret. * Ατque heic vide, quas ei vices Deus referrat. Quamcumque, ait, terram ex hoc locoeo conspicis, omnem tibi ego dabo, & tuo semini in sempiternum. E diverso fertilior illa terra, quam Lotus accepit, paradiso non cedentem, parum ei profuit: Nam & haud longo post intervallo a quinque regibus, qui expeditionem in hæc loca susceperant, captivus abluitur. Quamquam divinus vir Abrahamus cum CCCXVIII domi suæ natis hostes adortus, iisdem cæsis Lotum liberat.

Abrahami manifestudo.

Gen. 12.

Edit. Paris. pag. 1 32. Gen. 7. 10.

Atque hoc illud est, quod Paulus ait, Abrahamum reverentem a cæde regum, pane ac vino exceptum a Melchisedeco fuisse, cui spoliorum secum allatorum decumas vicissim obtulerit. Hæc mihi verba diligenter considerato. Ezenim nos etiam reverentes ab intellectuali bello venui ille Melchisedechus pane ac vino excipit, nimirum corpore sanguineque suo. Quod quum ita sit, omnino Abrahami nos etiam exemplo decem nostros sensus, animi nimirum & corporis loco decumarum offerre debemus.

DE HOSPITALITATE ABRAAMI.

Abrahami hospitalitas.

IDEM Abrahamus ad quercum Mambræ considens, hospitio cunctos iter istac facientes, sideles pariter ac infideles, citra discrimen excipere solebat: & usque adeo erat hospitalis, ut ipsa etiam factorianda Trinitas ejus tabernaculum sit ingressa, bilariterque cibis appositis fatiata. Quod quidem minime tibi mirum videri debet. Nam & Angelos saeris in litteris comedisse audis. Ereinim vi quadam inadspectabili apposita sub eo prætextu abstinebant, quasi eis vescerentur. Et Theodoritus ait, hos neque naturasuisse homines, sed hanc præ se tulisse speciem: nec ut homines comedisse, quippe qui oculis intuentum comedere viderentur, quum interim divina quadam vi appositos cibos absumerent. Jam quod ita litteræ facræ loquantur, quasi apposita comederint, nihil est novum. Nam par est eredere, vocari manducationem, ipsam eiborum absumptionem. Tres quoque viri conspecti sunt in tabernaculo, ut Chrysostomi verbis utamur, quum duo tantum Sodoma venerint. Nam istic quidem conspecti sunt & Angeli simul, & eorum Dominus: heic vero ille tamquam minister subsegantur, maneute apud Abrahamum Domino, & tantum non in morem amici cum amico, viro justissimo, de iis quæ facturus erat, disserente. Egone, inquit, ut Abrahamum tamulum meum celem de iis, quæ sum facturus?

Theodoritus.

Chrysostomus.

Gen. 18. 17.

Cyrillus.

Aliter hoc de re Cyrillus loquitur. Tres, ait, apud quercum Mambræ Abrahamum convenerunt: quum Sodoma duo tantum perA λέγοντος· ἐξελθὲ ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, ἐπὶ τὴν γῆν ἣν ἄν δείξω σοι. Ὡδέως ὑπακούει, καὶ τὸ μὲν συγγενῶν καπηρεῶν, καὶ μηδὲ εἰδὼς ὅπου πορεύεται. ἡμεῖς δὲ καθαιρούμενοι καθ' ἑκάστην ἀπόκλησιν τῆς θείας, κἂν ἐπ' γῆν ἐκείνην ἐπιτηγγελμένην ἔρχεσθαι. ἀλλὰ τῷ πατέντι τὴν Σαμαίζων ὁ χαρακτὴρ ἡμῶν ἰσάπτης, καὶ πεδὶν φησὶν· ἀλλ' ὅδε πανέντως, ὅτι τοιοῦτον παραγωρεῖ τῷ φρονήματι, καθ' ὃν τῷ Ἀβραὰμ ποιεῖ. ἐπὶ δὲ μὴ ἐξωθιάζηται μᾶλλον Λὼτ τῷ προμήνων αὐτὸν, ἵνα μὴ ὁ μὲν Λὼτ τῷ κρείττονα γῆν ἔλαβε, τὴν Σόδομα δηλαδὴ, ὁ δὲ Ἀβραὰμ κατώκησε παρὰ τὴν δρυὸν τὴν Μαμβρῆ· * ὅρα δὲ καὶ τὰς θείας ἀμοιβάς. εἶπε γὰρ ὁ Ἀβραὰμ ὁ Θεός· ὅτι πάσαν τὴν γῆν, ἣν σὺ ὁρᾷς ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου, σοὶ δώσω αὐτὴν, καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. καὶ κρείττων ἐκείνη γῆ ἦν ἔλαβε Λὼτ, ἡ παραδείσου μηδὲν ἀφεώρουσα, ἵνα εἰς καλὸν ἀπίβη τῷ λαβόντι αὐτὸν. αἰχμαλώτου γὰρ μῆ μικρὸν ἀπέχοντο ὑπὸ τῶν κατ' αὐτὸ στρατευσάντων πέντε Βασιλέων. ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸς ῥύεται Ἀβραὰμ, μᾶλλ τὰ τεσσαρεσκαιδέκατα τῶν ἐκπολεμησάντων αὐτὸν κατελθὼν, καὶ κατακόψας αὐτούς.

Καὶ τοῦτο ἐστι ὅπερ ὁ Παῦλός φησιν, ὅτι ὑποστρέφοντα τὸν Ἀβραὰμ ἐκ τῆς κοπῆς τῶν Βασιλέων, ἄρτῳ καὶ οἴνῳ δεξάμενα ὁ Μελχισεδέκ· κἀκεῖνος ἀφ' ὧν ὑπεφέρετο λαφύρων δεδωκὼς δεκάτας αὐτῷ. Πρόσχες λοιπὸν ἡμῖν ὁ ὑποστρέφοντας ἀπὸ τῆ νοητῆ πολέμου ἄρτῳ καὶ οἴνῳ δεξάμενα Μελχισεδὲκ ἄντως, τῇ σώματι καὶ αἵματι ἐκλεκόντι αὐτὸ. εἰ δὴ τοῦτο, καὶ τὸν Ἀβραὰμ πάντως ὀφείλομεν ἡμεῖς τὰς δέκα ἡμῶν αἰσθήσεις αὐτῷ δεκατεῦσαι προσάγειν αὐτῷ, τὰς ψυχὰς δηλαδὴ καὶ τὰ σώματος.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΒΡΑΑΜ.

ΟΜΟΙ δὲ καὶ Ἀβραὰμ καθήμενος παρὰ τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῆ, πάσας ὑπεδέχετο τοὺς παροδεύοντας, πιστοὺς ὁμοῦ καὶ ἀπίστους, καὶ μηδὲν ἐπὶ τούτοις ἐξηπειλούμενος· καὶ τοσοῦτον ἁπλῶς φιλοξενούμενος, ὡς καὶ αὐτὸν τὸ ἁγίαν Τριάδα κατιδεῖν ἐπὶ τῆς σκιωμῆς αὐτοῦ, καὶ τὰ παρατεθέντων αὐτῇ συεγκρῶς ἐμφορηθῆναι. Οὐ χρὴ Σαμαίζειν. Ἄγγελοι γὰρ εἰδότες ἐκεῖνες παρὰ τῇ γραφῇ· ἐνεργείᾳ καὶ δι' ἀόρατον κατωλλάσσειν τὰ παρακείμενα, φραστοποιεσε δ' φαγεῖν. ἀλλὰ καὶ Θεοδώρητος ὅτω φησίν· ὡς τῇ φύσει ἀνδρες ὄντας, ἀλλ' εἰδόκουν εἶναι· ὡς ἔργον ὡς ἀνθρώπου, ἀλλ' εἰδόκουν εἰδέναι τῇ ὄψει τῇ ὁρώντων, ἀναλισκομένων τῇ φορτιζομένων κατὰ θείαν ἐνέργειαν. οἱ δὲ γε λέγει ἡ γραφὴ, ὅτι παρῆσαν αὐτοῖς, ἔ ἔργον, καιὸν ὠδίν. ἴσως γὰρ τὸ ἀπλῶς καὶ αὐτὸς φαγεῖν εἶπεν ἡ γραφή. ἔ τρεῖς μὲν ὃν τῇ σκηνῇ φαίνοῃ ἄνδρες, καὶπερ ὁ χρυσοῦς ἐλλόγιαρ φησί, δύο δὲ εἶπε Σόδομα παραγίνοῃ. ἐκεῖ μὲν γὰρ οἱ Ἄγγελοι, ἔ ὁ τῶν ὅλων * καὶ αὐτὸν * καὶ αὐτὸς ἀφ' ὧν ἐστιν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ὑπηρέται ἀπεστάλησαν. ὁ δὲ ἐμεινε καθάπερ φίλος φίλῳ μονονυχὶ κοινολογούμενος τῇ δικαίῳ ἅπερ ἐμελλε ποιεῖν. ἐ μὴ γὰρ, φησὶ, κρύψω ἀπὸ Ἀβραὰμ τὰ παιδὸς μου, ἃ μέλλω ποιῆσαι.

Κύριλλος δὲ ὁ μέγας περὶ τούτου ὅτω. Ἔ τρεῖς μὲν ἐν ἀρχῇ τῇ Ἀβραὰμ ἀφορίβαλον ἐν τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῆ. δύο δὲ τοὺς Σοδέμους ἐπιφοίτησε.

ὑπ' ἔθ ὁ πατὴρ κρινεῖ οὐδένα. πᾶσαν δὲ τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ υἱῷ, καὶ τὸ φωνῆσαι αὐτὸ τὸ Κύριε συνόντος φυσικῶς, καὶ τὸ ἁγίου πνεύματος. Ὅτι δὲ ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα εἶπε Σόδομα ἐποφιλοῦντο, καὶ ἡ τῶ Ἀβραὰμ ξενία σαφῶς παρεῖχε, καθάπερ ὁ μέγας φησὶν Ἀθανάσιος. ἐι μὴ ἦν ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα, οὐκ ἂν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ συνεπλέκοντο. ὅτι δὲ συνεπλέκοντο, δῆλον ἐκ τῦ πρὸ τύτου λέγειν· οἱ ἐξαίσησαν ἐπιβλέψαντες ὅτι φρόσωπον Σοδόμων. εἰ δὲ οἱ ὑὸς ἐκ δεξιῶν κάθηται, λείπεται πάντως ἐξ ἀμοιρμων τὸ πνεῦμα καθῆδαι ναί, ἐὰν πνευματικῶς ἰω ὁ πατὴρ. ἄλλως δὲ παρ' αὐτῷ ὡς ἴσιν ἀμετρέα καὶ δεξιά· τὰ γὰρ τύτων συγκαθημένα συγκαθήσεται καὶ τὸ πνεῦμα, ὑπεὶ ἐν αὐτῷ μένει, τῷ ὑῷ δηλαδή. τοιῦτο δὲ πατρὶ ὡσπερ αὐτὸ τῷ Ἀβραὰμ ἡ φιλοξυία, ὡς τῷ ἁγίων Τελάδα καπλ-
Θὸν ἐπ' αὐτὸν, τῷ καρπὸν αὐτῷ κοιλίας χαρίσασθαι κατὰ γὰ τὸν τῦ γήρως καιρόν· τοιῦτο δὲ ἰω ἡ * Σάρρα προβιβυκῖα, ὥςτε ἐγλάσαι αὐτὸν πρὸ τύτε ἀνέκφατον.

* Σάῤῥα

Μετὰ δὲ τύτο φροάσει τῇ τῦ λιμῦ μπυάσης ὁ Ἀβραὰμ γίνεται· κρκεῖθεν ἐν Γεράροις ἔρχεται, φρὸς Αἴγυπτον ἀριπετίας, ᾗ αὖθις ἀφαιρέσεως τῶν Σάῤῥαι τῷ παρὰ τῦ Ἀβιμέλεχ. ἤθελε δὲ αὐτῶν διαφαπτεσθῆναι ὕσας φρὸς γάμου κοινωνίαν λαβεῖν. εἶτε ἡ μὲν μᾶλλον ἀδελφὴ τῦ Ἀβραὰμ ἐλέγετο εἶναι· εἰ δὲ ἀπ-λῶς φησι τῶν Σάῤῥαν ὁ Ἰώσηπος τῦ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ κῇ τῶν Μωσαϊκῶν ἱσοῤῥαι ἐκ μιᾶς μὲν τ' αὐ-
τῆς, ὥς ἄλλα δὲ ᾗ ἄλλω παῤῥός. κρύπτων ὅλω τὸ ἔν, ἵνα μὴ φονεῦσι δῆτον ὡς ἀπὸ αὐτῆς, τὸ ἕτερον ἐλέγχῃ, ὅτι ἀδελφὴ μι ἐςίν. μεγαλόψυχος ὄντως ὁ Ἀβραάμ. δίς ᾗ ὡς Αἰγυπτον φροφάσει τὸ λιμὸ κατ-
ηλθεν, ᾧ δὶς τῶν Σάῤῥαν ἀφαιρεθεῖς, παρὰ τε τῦ Φαραὼ, ᾗ παρ' αὐτὸ ὕτερον τῦ Ἀβιμέλεχ, γενάμενος ἴσφα τῶν ἀφαίρεσιν· ἀκολυθῶν ᾗ καθάπερ κρίνας Θεῷ, πολυφραγμονῶν ὡς ἤθελε τὰς ἀρρήτις οἰκονομίας αὐτῦ· ἵφ' ᾧ ᾗ καπόπιν αἱ Θείαι ἀκολυθήσεαν αὐτῷ ἀμοιβαί.

Τὰς μὲν τῶν Σοδομίτας ἡ κακίςη ἐκείνη συνέθηκε τὸν Ἀγγέλους αὐτὰς ἴσωσι τῶν ἀσελγεαν ἐπιδείξα-
σθαι. ὅθεν ᾗ ἀσβέςου πυρὸς ἔργον γεγόνασι. πᾶ ᾗ Σόδομα ἐκείνα πεςικαλῶ μὶν ἐςώπα. πῦρα δὲ τῇ ἀλη-θείᾳ ὄντα, ᾗ αὐτὸς ᾗ δ αὖρ σωὶ τοῖς ὕδασιν ἐκπυρώναι· πεκμήριον ὅτι σαφὲς τὸ διεωμίζειν ἐκείνα τῶν κόλασιν. πάντα δὲ πᾳῇ Παλαισίνῃ, Ἀσκάλωνος ᾗ Γάζης ἀνῶθεν, πᾳῇ πᾶ τὸ Ἰορδάνε πέλος, ὕδὲν ἀποικίτα πῶ τὰ παραδείσε. ὁ γοῦν ἀπίςων τῇ γένεσι, ἀναλογιζέσθω τὰ Σόδομα, ᾗ εἰπὼ ἡ ἀδδηφαγία ἐφλόγι-
πο. τοιῦτο δὲ ὕωθεν αὐτῶ πάζειν γένεθαι. κῇ πῶ κῇ ὁ Μωσῆς ἐλεγχῶν τῇ Ἰσραὴλ, φαγὼν ᾗ πιὼν φρόσχα σαυτῷ, μήποτε ἐπιλίσῃ Κυρίε τῶ Θεῶ σε.

Ἀλλὰ ᾗ ὁ τῶν ἰσχελῶν πάχλη ἀρχὸς Γαλιλωὸς ἢ τοιῦτον παῖδων αἰτίαν αὐτῶν δέικνυσι ἢ
* Ἰσ. τρφῶν * ζοφῶν. κῇ ἢ ἡμέτερα, λέγων, Μυσίαν ἢ ὄμορον * πᾶσι γάμοι ἀσελγέσερον * ἀνδρας ἀσελγεῖς
* Παιγνίμοι ἀποῤῥήτοις ἀφροδισίοις φιλοσωμένους. ἀλλ' ἐν Ῥώμῃ διὰ τῶν ἐπιπολαζόντα κῇ σωιθῆ τρυφὴν, καὶ ῥᾳδίᾳ τοιῦτα. εἰ δὲ καθὰ φησι Πτολεμαῖος, ὅτι ᾗ τὸ ἐπικοινωθαί τινας φρὸς τὸ τῶ Ζωδίαχυ φρώτου τρίγωνου, τὸν κριὸν δηλαδὴ, τὸν

A veuerint. Pater enim non judicat quemquam, ceu Dominus ipſe loquitur, ſed omne judicium filio conceſſit, cui ſpiritus etiam ſanctus naturaliter adeſt. Et filium cum ſpiritu Sodoma ſe recepiſſe, facti intelligi de hoſpitali exceptione Abrahami poſſe, magnus etiam Athanaſius ille tradit. Nam niſi filius atque ſpiritus ſubeſſent, Deo non adfe- *Athanaſius.*
diſſent. Conſediſſe autem cum Deo, perſpicuum ex hiſce verbis eſt: Tum illi conſurrexerunt, & ad Sodoma ſe converterunt. *Edit. Pariſ.*
Quod ſi una conſurrexerunt, etiam una ſe- pag. 333.
derunt: & ſi filius a dextris ſeder, reſtat omnino ſpiritum a * ſiniſtris conſidere: quod * *Vide Notas.*
quidem valet, ſi loco pater circumſcribatur. Nam cæteroqui apud ipſum nec dextra eſt, nec ſiniſtra. Igitur adſidente filio, ſpiritus etiam una ſeder, quum in filio maneat. Hæc autem hoſpitalitas Abrahamo cantum boni
B peperit, ceu diximus, ut ipſa etiam ſacroſancta Trinitas eum inviſerit, & in ſenecta ſobolem ei ſic largita. Sarra quidem ætate tam provecta erat, ut hanc promitti audiens, rideret.

Secundum hæc Abrahamus ob cauſſam *Vide Notas.*
famis ſolum vertit, ac Gerara profeciſcitur. Hinc demuo ſe in Ægyptum confert, ubi Sarram ei conjugem Abimelechus adimit. Cupiebat enim illam ſomna venuſtiſſima præditam ſibi matrimonio jungere, præſertim quod eſſe ſoror Abrahami pertiberetur. Quamquam enim Joſephus aſſerit, Sar- *Joſephus.*
ram fuiſſe conſobrinam Abrahami: ſciendum tamen eſt ex narratione Moſaica, fuiſſe tum conjugem ipſus, tum ſororem: ut quæ matre quidem eadem, diverſo vero patre nata eſſet. Iraque occultato uno, ne tamquam vir mulieris e medio tolleretur, alterum fateur, ſororem videlicet fuam eſſe. Magno certe præditus animo fuit Abraha- *Abrahami conſtantia.*
mus. Nam ob famem bis in Ægyptum profectus, uxore bis ſpoliatus, ſemel a Pharaone, iterum ab Abimelecho: generoſo nihilominus animo hanc adempionem perfulit. Quippe quum ſemel obtemperandum eſſe Deo decreviſſet, in conſiliis adminiſtrationis ejus ineffabilibus perquirendis curioſus eſſe noluit. Properera viciſſim ſuis eum beneficiis Deus ornavit.

Cæterum Sodomitis conſuetudo vivendi *De Sodomitis*
flagitioſiſſima perſuaſit, ut etiam in Angelos ipſos exercere proterviam ſuam vellent: quamobrem inextincto igne ſunt puniti. Nam Sodoma illa quondam pulcherrima, quum adhuc ſtarent, nunc enapſe nihil ſunt aliud, quam cinis. Aer enim ipſe eum aquis inflammatur, argumentum illuſtre de perpetuis eorum ſuppliciis. Sita ſunt autem in Paleſtina, haud procul a Gaza & Aſcalone, ad amnis Jordanis oſtia. Tum quidem temporis ab ipſo paradiſo non differebant. Quod ſi *Deuter. c. 13.*
quis gehennæ parum adhibet fidei, ſecum ipſe de Sodomis cogitet, atque hoc modo luxum omnem ſugiat. Nam is hujuſmodi flagitia gignere conſuevit. Idcirco Moſes Iſraelitis *Lutus veneris*
præcipit: Ubi comederis ac biberis, caveto *præcipitat cauſſa.*
ne forte Domini Dei tui obliviſcaris.

Etiam præſtantiſſimus ille medicorum *Galeni letus.*
Galenus voluptatem ac delicias oſtendit eſſe hujuſmodi ſceleratum cauſſam, quum ait: In Myſia noſtra, quæ Pergamo finitima eſt, raro quis fœminam adulterii facinore ſe obſtringentem reperiat: & rarius etiam protervos homines, qui dediti ſint iis amoribus, pag. 134.
quorum ne nomen quidem aperiendum eſt. At Romæ propter abundantiam delicia-
rum, quæ iſtic minime ſunt inſolentes, proclive eſt hujuſmodi patrare. Quod ſi de ſententia Ptolemæi quidam properera, quod *Contra Ptolemæum.*
eorum natura primo Zodiaci trigono co-

gnata fit, quo aries, leo, fagitarius continentur, nefanda quædam committunt, & abominabile ramen omnino nihil defignare te putant, ut qui fignis fubjecti fint ab antica parte mafculis, a poftica fœmineis: injuftus eſt Deus, qui Sodoma per ignem in cineres redegit. At fieri nequit umquam, ut juſtus ille fit injuſtus. Nimirum ejuſmodi homines in fatuitate panum, quemadmodum litteræ facræ loquuntur, falaciter luxuriando, non quod tali vel trigono fubjecti eſſent, ad concubitus nefandos devoluti, & ab igne funt abſumpti. Atque hinc diſcimus, etiam in illa judicii die futurum, ut juſti pernas & tormenta effugiant, Noæ ac Loti exemplo: quum peccatores, etiamſi totus propemodum mundus ejuſmodi fuerit, æternis ſuppliciis ſint mancipandi, quemadmodum hæc omnes facinoroſi diluvio & igni puniti ſint.

Cæterum Abrahamus initio nomen Abrahami habebat, ut facris eſt in litteris, inditum fibi matris quadam præſagitione, ceu credi par eſt, quod Euphratem tranſecturus, ac in Paleſtinam migraturus eſſet. Quum accipere divina promiſſa, natus erat anno LXXV. Ismaelum anno ætatis LXXXVI procreavit. Quum annum XCIX ageret, apparuit ei Deus, & his verbis uſus eſt: Ego ſum Deus ille tuus. Quo facto juſtus hic vir, & omnibus imitar regulæ cujuſdam propoſitus, circumcidit. Ac juſtorum quidem hominum qui olim alicubi funt per urbes, libertatem nobis Dei prolixam manſuetudinem parere: licet ex hac ipſa de Sodomis hiſtoria cognoſcas. Si decem, inquit Deus, juſtos homines reperero, hæc oppida non evertam. Sæpenumero etiam propter illorum virtutem, qui jam vita functi ſunt, vel ex mera ſua tolerantia vivos cura ſua complectitur, ut quum ait: Propugnabo hanc urbem propter me, ac propter miſtrum meum Davidem.

Quo autem pacto fidelis appellatur Abrahamus, qui tamen Deo dixit: Unde cognoſcam futurum, ut terram hanc poſſideam? nimirum Paleſtinam. Vox iſtæc, Unde, non diffidentis eſt, ſed modum quo poſſeſſionem alteruscſſet, cognoſcere geſtientis. Nam id temporis vel ſexcentæ nationes Paleſtinam inhabitabant. Propteres poſt ſacrificium Deus inquit: Omnino ſcito poſteros tuos futuros eſſe peregrinos in terra extranearum, qui eos annis ccce gravitet adfictturi ſint. Quarto autem ſæculo huc redibunt. Nondum enim ad ſummum pervenit Amorrhæorum improbitas. Nondum, inquit, extremum interitum ſtigitis ſint pronunciaturi, & erant præterea quidam inter ipſos religioſi: quemadmodum colligi de Melchiſedeci & Abimeleobi exemplis poteſt. Ac de his quidem in hunc modum dictum eſto.

Melchiſedecus autem, licet in ſacris literis patre matreque carere dicatur: generis tamen ortum habuit a Sido Ægypti F. qui Sidonem condidit. Quumque oppidum in monte Sione Salemam extruxiſſet, ac XIII ibidem annis regnum tenuiſſet: & juſtus, & virgo deceſſit. Salema vero eſt celebris illa Hieruſalema, quadam adjectione literarum facta. Et quia Melchiſedecus ex familia tam impura natus erat, idcirco literæ facræ generis ipſius ſeriem non recenſuerunt. Fuere tamen nonnulli, qui Deum fuiſſe cenſuerunt, tanquam principii ac finis expertem, plus æquo verbis his apoſtolicis inhærentes: ſine patre, ſine matre, ſine majoribus, nec ævi principium, nec vitæ finem habens. quo etiam nomine imaGen. 17. 2.

Gen. 18. 32.

4 Reg. 20.

Edit. Pariſ. pag. 135.

* In Codice Græco multa hic de Loco inferuntur quæ ad finem in Notis.

Genus Melchiſedeci.

Heb. 7. 2.

A λόγοντα ἢ τὸν πρῶτον, ἧς ἀπὸ ἀδυσμὰ τινα φράσαι, ἢ νομίζωσι μηδὲν τι ποιεῖν δυσπρόσιτον, ἅτε ὑπὸ ζωδίῳ ὄντες, τὰ μὲν ἔμπροσθεν ἀρρενοῦσθαι, τὰ δὲ ὀπίσθια θηλυνόμενα. ἄρα μὴ ἀδίκως, ὁ Θεὸς ὁ ἧς πυρὸς ἐκτεφρώσας τὰ Σόδομα; ἀλλ' οὐκ ἄν ποτε ὁ δίκαιος ἀδικος. ἐν πλημμυρὶ γὰρ ἀρνεῖν οἱ τοιοῦτοι ἢ τῶν γραφῶν ἀπαπλώντες, ἢ μᾶλλον ὑπὸ τοξήνασιν τοιοῦτοι ὄντες, ἁρπτοῦσθαι οἷς ἀδύσμοις κοίτας ἐγκαλιδίοντες, πυρὸς εἰκότως γενόμενοι παρανάλωμα. Οὐκοῦν ἐντεῦθεν μανθάνομεν, ὅτι κατ' ἐκείνων τῶν ἡμέραι οἱ δίκαιοι, καθάπερ ἐπὶ Νῶε τε ἢ Λώτ, ἧς βασάνων αὐστηροι διῤῥιπτοντεσ· οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ κἂν ἅπας * εἶεν ὁ κόσμος, ἀεὶδιοι αἰωνίοις ὑποτεθησόμενοι κολάσεσι· καθάπερ ἐντεῦθεν καταπλυνόμεθ ἐκ πυρὶ παραδίδοσθαι ἅπαντες οἱ τὰ χείρονα φρόντοντες. * ita

B Ο μὲν τοι Ἀβραὰμ Ἄβραμ ἐκαλεῖτο τὸ πρότερον, ὁ λήγεται πατράτις. Θεὸς δὲ, ὡς ἔοικεν, ἢ μᾶλλον αὐτὸ ἁρμοδεῖα αὐτὸς αὐτὸν ἐπωνόμασεν, ἐπεὶ πεπράσια τὸν Εὐφράτην ἐμέλλε, ἢ ἐς Παλαιστίνην οἰκήσειν. εἰῆ δὲ ὢν ἑβδομήκοντα πέντε ὁ Ἀβραὰμ, ὅτε τὰς ἐπαγγελίας ἐδέχετο. γεννᾷ δὲ τὸν Ἰσμαὴλ ἐτῆ ὢν πς', νἱὸν δὲ γέγονε ἐτῆ ὢν ϛ'. ὧρθη αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων· ἐγώ εἰμι ὁ Θεός. τόνε λοιπὸν περιτέμνεται ἢ ὁ δίκαιος, κανὼν ὢς ἁγὴ πᾶς πᾶσι φροκείμενος. ὅτε δὲ ἢ ἧῆ κῆ πόλιν δικαίων παῤῥησία πᾶς τὸ Θεὸ μα-

C κροθυμίας φράξειος ἡμῖν ἔστι, ἐξ αὐτῆς μοῦ Σαρε ὁ πρὸ τὸ Σόδομα ἱστορίας. κἂν δίκαι ᾖῆ, φησί, δικαίους ἕξω, ὑ μὴ ὀκταίνω πᾶς πόλεις. Πολλάκις δὲ ἢ διὰ τῶν τετελευτηκότων ἀρετὴν, ἢ ἐ αὐτῶν τῶν εἰκείαν μακροθυμίαν, κἠνται ἧῆ ζώντων, ἐφ' βοᾷ λέγων· ὑπερασπιῶ πᾶς πόλεως ταύτης δι' ἐμέ, ἢ διὰ Δαβὶδ τὸ παιδά μου.

D Πῶς δὲ πιστὸς ὀνομάζεται ὁ Ἀβραὰμ εἰρηκὸς τῇ Θεῷ· κῆ τί γνῶσομαι τοῦτο, ὅτι κληρονομήσω αὐτὴν; τῶν Παλαιστίνων δηλαδὴ. τὸ, κῆ τί, οὐκ ἀπιστοῦντός ἐστιν, ἀλλὰ μαθεῖν ποθοῦντος τὰς κληρονομίας τὸν τρόπον. ἦσαν ᾗ γὰρ μυρίαι τῆ τότε τῶν Παλαιστίνων κατῳκισμ. ᾗ τότε χρεὼν ἦφη ὁ Θεὸς μετὰ τῶν θυσίαν· γινώσκων γνῶσῃ, ὅτι πάροικον ἔσαι τὸ σπέρμα σε ἐν γῇ ἐκ ἰδίᾳ. καὶ κακώσουσιν αὐτοὺς ἐτῶν. τετάρτῃ δὲ γενεᾷ ἀποστραφήσονται ὧδε. ἅπω γὰρ ἀναπεπλήρωται αἱ ἁμαρτίαι τῆ Ἀμορῤῥαίων ὡς τὸ νῦν. ὡσὐτω, φησὶν, ἐζία πακιαλθέσας ἀνῄρκασιν. ἀλλ᾽ωμεν καί τινες ἐκεῖσε ὑπάρξεις. ᾗ ὄλον ἐκ τε τῶ Μελχισεδὲκ ᾗ τῶ Ἀβιμέλεχ. ᾗ περὶ μὲν τύπω ἄσας.

E Ὁ δὲ Μελχισεδὲκ εἰ γὰρ ἀπάτωρ πατρὰ γὴ γραφῆ ᾗ ἀμήτωρ λέγεται, ἀλλὰ καπάγει τὸ γένος ἀπὸ Σίδου ἱερῦ Αἰγύπτου τὸ ᾗ τῶν Σιδώνα κτίσαντος. ἐν τῷ ὄρει δὲ Σιὼν πόλιν ἐκείνος κτίσας Σαλὴμ, ᾗ βασιλεύσας ἐν αὐτῇ ἔτη ιγ'. τηλοῦτ δίκαιος ᾗ παρθένος. αὗτη δὲ ἐγὶ ἡ ἱερὰ ἀφοβύκης ἡ περίφημος Ἱερουσαλήμ. ἐκ γένους δὲ τοιούτου μιαροῦ καπεγόμενον ἀρχικὸ ἡ γραφὴ ἀγενεαλόγητον· ἐὶ καί τινες Θεὸν αὐτὸν ὑπόμισαν, ὡς ἄναρχον πάγκ ᾗ ἀτελεύτητον, τῇ ῥητὴ ᾗ μᾶλλον τῇ δογματικῇ ἀβλεξόμενοι τῇ λέγοντος. ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μητε ἀρχὴν ἡμερῶν ἔχων, μήτε τέλος ζωῆς· κατὰ τοῦτο ᾗ ἀφομοίωμα λέγεται ᾗ

Χει-

Χριστ. τὸ ἀμήτορα μὲν τὸ ἀφότερον, ἀπάτορα δὲ τὸ δεύτερον· ἢ ὅτι τὴν ἀναίμακτον θυσίαν, ἣν αὐτὸς ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς παραδίδωκεν, αὐτὸς ἀπίκαθεν ἀφοσιόνιξ. ἢ ἄκιστον τί περὶ τούτου φησὶν ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς. προμιλῶν ὁ Θεὸς τῷ καπέλωσιν τῆς ρωμικῆς ἱερωσύνης, εἰρηκε διὰ τοῦ Δαβὶδ· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κῆ τὰν τάξιν Μελχισεδέκ. ὃς ἀ θυσίας ρωμικὰς ἠβδέλξε, ἀλλ' αὐχὲς κῆ ἄρτους κῆ οἶνον, ὡς ἰσοφία διδάσκει. κῆ τοῦτο κῆ ἱερεὺς τὸ Θεῦ τὸ ὑψίστου παρὰ τᾷ γραφᾷ λέγεται· ἱερεὺς ἀυτοκεφάλωτος, ὡς ὁ χρυσορρήμων φησί· ποιητοὶ κῆ γὰρ τοῖ τότε οἱ ἱερεῖς, ἢ καθὸ θύων τῶ ὡς ἀβελ, ὁ Νῶε, ἓα λοιποί.

Εἰ δὲ ἓ ἄνθρωπος ὧν ὁ Μελχισεδέκ, πῶς λέγεται μήτε ἀρχὰν μήτε τέλος ἔχειν; ἢ ἔστι εἰπεῖν, ὅτι τὰς ἀπὸ Σὴθ καταριθμεῖσας γενεαλογίας ἢ γραφὴ, ἀπο ποιεῖ. ὁ Λάβαν τοσῶν γενεῶν ἐκατονταδῶν γεννᾷ τὸν Σήθ. ὁ δὲ Σὴθ σάλις τοσῶν χρόνων γενόμενος, τῇδ' ὠδὶ ἀφίσαται. δηλαδὴ ἐντῶδε ἢ ἀρχὴ τῶν ἡμερῶν τὸ Σὴθ, ἢ τὸ τέλος τᾶς ζωᾶς αὐτὸ· ἐπὶ δὲ τὸ Μελχισεδέκ μηδὲν τοιοῦτον ποιήσασα, παρὰ πᾶσι τοῖς ἀναρχον αὐτὸν λέγειν ἢ ἀτελεύτητον. κἀντῶδεν δυσίαμαι μεγάλαν αὐτὸν οἰόθαι τῦ Θεῦ. Βασιλεὺς μὲν ὢν ὁ ἱερεὺς ὁ Μελχισεδέκ, ὡς ἀνωθεν εἴρηται· ὅτι ἢ τύπος ἓν ᾧ ἀρμοσάμα τὸ Χριστὸ.

Οὗτοι οἱ Ἕλλες ἀγαπικὲ μαθεῖν, ὅσῃ τᾶς καθ' ἡμᾶς ἱερωσύνης ἢ ὑπεροχὰ, τοῦ χρυσορρήμοτος ἀφοῖχες Ἰωάνν. ὃν ᾧ τοῦ κῆ Ἰωδαίων πάμπυ λόγῳ φησὶν, ὅτι ᾧ ἓν τοῖς τύποις ἡ καθ' ἡμᾶς ὑπεροχὴ τᾶς ἱερωσύνης δείκνυται. ὁ ᾧ Ἀβραὰμ τὸ Ἰσαὰκ πατὴρ ὢν, ᾧ τὸ Ἰακωβ πάππος, κῆ τὸ Λεὶ ἀφέλογος. τῶ ᾧ Ἰακωβ υἱὸς ὁ Λεὶ· ἀπὸ δὲ τὸ Λεὶ ἡ Ἱερωσύνη παρὰ Ἰουδαίοις τῶ ἀρχῶ ἔλαβεν. ἀλλ' ὕπο ὁ Ἀβραὰμ ὁ ἀφέγονος τοῦ Λεὶ ἦν, τοῦ Ἰουδαίων δηλαδὴ ἱερέως, ἐπεὶ τὸ Μελχισεδὲκ, ὃς ὢν τύπος τᾶς καθ' ἡμᾶς ἱερωσύνης, λαϊκοῦ τάξιν ἐπεῖχε. ᾧ τοῦ δ' ἀμοτέρων ἐδέηλωσε, ᾧ διὰ τὸ Δαυῒδ δυσίας, ᾧ ὅτι νομοθέτης παρ' αὐτῶ. οἱ ᾧ λαϊκοὶ ᾧ δυσίας διδόασι τοῖς ἱερεῦσι, ᾧ παρ' αὐτῶν δέλεγωσίται. ἀλλὰ ἓ ἐκ Μελχισεδὲκ ἐλάσαν ὁ Ἀβραὰμ ὁ τᾶς ὑπεγγελίας δέξάμβος. ᾧ πῶς; ὅτι τὸ ἔλασσον ὑπὸ τοῦ κρείττονος δέλογῆται. ἀλλὰ ᾧ ὁ δεκάτας λαμβάνων Λεὶ, δεδεκάπται, ὡς ὁ Παῦλός φησι. δεκάτας ᾧ ἔδωκε κῆ αὐτὸς τῷ Μελχισεδὲκ δι' Ἀβραὰμ τῦ πατρὸς αὐτοῦ, κῆ μέσαν γεννηθείς. ἐτι ᾧ ἐν τῇ ὀσφύι τῦ Ἀβραὰμ ὢν, ὅτε συνλιώντος ὁ Μελχισεδὲκ. Πρόσχε δὲ ὧν ὅτι σπὲ ᾧ τύπος ἦσαι τᾶ Ἰουδαίκᾶ. εἰ ᾧ ᾗ τᾶς Ἰουδαϊκᾶς ἰσοφίας ἡ ἱερωσύνης πλείωσις ὢν, πῶς ἐτι χρέια κατὰ τὰν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀίσασθαι ἕτερον ἱερέα, ᾧ οὐ κατὰ τὰν τάξιν Ἀαρὼν λέγαδαι; ἐπεὶ ὧν ἕτερα ἱερωσύνη ἐλθεῖν ἐμελλεν, ἀναγκη πᾶσα ᾧ ποιτεύσα ἕτερα σωμοσιλθεῖν. κῆ τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγεν, ὅτι τᾶς ἱερωσύνης μεταιθεμένης, ἐξ ἀναγκης ᾧ νόμω μεταθέσις γίνεται. ᾧ ταῦτα μὲν ὁ τὰν γλῶτταν χρυσοῦς.

Προσδεχόμενος δὲ ἡμᾶς, ᾧ μὴ δύθεις εἰσακουσμένος οὐ δύο ἐκκαιεῖν. ἐπεὶ κῆ ὁ

A go & similitudo Christi dicitur: ut qui prius quidem erat absque matre, deinceps vero absque patre. Idem & incruentum illud sacrificium, quod Christus ipse discipulis tradidit, longe ante repræsentavit. Audi quid hac in parte Chrysostomus tradat. Quum *Chrys. Hom.* veller, inquit, Deus multo ante sacerdotii legalis abolitionem offendere, per Davidem inquit: Tu sacerdos es in æternum, secundum ordinem Melchisedeci. Qui videli- *Psalm. 109.4.*
B cet non legales hostias sacrificavit, sed vota, panem, vinum obtulit, quemadmodum ipsa docet historia. Idcirco sacris in litteris supremi Dei sacerdos appellatur, sacerdos *Gen. 14.18.* ab æmetipso constitutus, ut Chrysostomus loquitur. Erant enim sacerdotes id temporis tales. Vel quatenus sacrificium offerebat, tu Abelus, Noa, cæteri.

At vero si Melchisedecus erat homo, quonam pacto dicitur, eum nec principium nec finem habuisse? Respondendum, literas sacras feriem generis posterorum Sethi recensentes, hac forma orationis uti: Adamus quum tot ac tot natus esset annos, Sethum genuit. Sethus rursum quum tot ac tot annos vivendo explesset, e terris sublatus est. Hinc & principium vitæ Sethi, & finis cognosci potest. Quum autem in Melchisedeco nihil tale fabum sit, in eam persuasionem nonnulli venerunt, ut Melchisedecum principii ac finis expertem statuerent, eumdemque magnam esse Dei potestatem putarent. Rex quidem ille, ceu supra diximus, & sacerdos erat: figura & similitudo Christi.

Quamobrem si cognoscere voles, dilecte C fili, quanta sit nostri sacerdotii præstantia, Joannis Chrysostomi verbis animum *Edit. Paris.* vertito, qui in oratione adversus Judæos *pag. 136.* quinta inquit, etiam in ipsis figuris ostendi, quantum a nostro sacerdotium illud vetus superetur. Abrahamus enim pater Isaaci & Jacobi avus erat, Levii proavus, ut qui Jacobi filius existeret. At enim sacerdotium illud Judaicum in Levio principium habuit. Nihilominus Abrahamus generis Levitarum auctor, hoc est, Judaicorum sacerdotum, sub Melchisedeco, qui nostri sacerdotii figuram repræsentabat, pro laico sese gerebat. Atque hoc ipsum duabus rebus significabat, tum quod decumas daret, tum quod ominationem ab eo fasutam acciperet. Nam laici decumas sacerdotibus pendunt, & eorumdem precibus felicitantur. Quinetiam Abrahamus, quamquam promissis divinis beatus esset, nihilominus D Melchisedeco minor erat. Quinam itue? quia minori major benedicit. Præterea Levius ipse, cui decumarum jus concessum est, hic decumatus fuit, quemadmodum Paulus loquitur. Nam & ipse Melchisedeæ *Hebr. 7. 9.* eo per Abrahamum patrem decumas solvit, tametsi nondum editus in lucem foret. Quippe adhuc in Abrahami lumbis erat, quum Melchisedeco is occurreret. De quo licet intelligas, hasce Judaicas res non nisi umbram & figuram quamdam fuisse. Nam si per Judaicum sacerdotium perfectionem liceisset adipisci, ecquid causæ foret, quamobrem constituti sacerdos alius secundum ordinem Melchisedeci, non Aaronis, diceretur? Quum ergo sacerdotium aliud subsequuturum esset, omnino necessarium erat, alium quoque rerum statum subsequi. Quod quidem Paulus indicare volens, ait: Translato sacerdotio, necessario quoque legis fit translatio. Hæc ita sunt a Chry- *Hebr. 7. 12.* sostomo tradita.

Cæterum quum precamur, nec continuo exaudimur, haud quaquam despon-

Historia Isaac. dere animum debemus. Nam & Isaacus ob suam conjugisque sterilitatem Deum rogas ex annos precibus urgebat. Sunt enim hæc sacrarum litterarum verba: Obsecrabat Deum Rebeccæ uxoris nomine, quæ sterilis erat. Postea quum Rebeccæ, quæ Esaum & Jacobum utero gestabat, ægre esset, quod fœtus in utero non mediocriter subluctarent, indicantes (uti quidem credi par est) dissidium illud, quod deinceps inter ipsos exitieum erat, his verbis Deus utitur: Duæ gentes ex utero tuo dividentur, quarum altera plus altera poterit, majorque minori serviet. Quibus in verbis animadverte, Deum perspicue rationem populi Judaici & gentilis indicasse.

Gen. 25. 22.

Gen. 25. 23.

Hujus Isaaci tempore fames alia fuit, quinque caussa Isaacus se Gerara contulit: quominus in Ægyptum proficisceretur, ab ipso Deo prohibitus. Quamquam enim is Abrahamo concesserat, ut eo se conferret; tamen id alia nulla de caussa factum fuit, quam ut istis etiam hominibus virtus ipsius innotesceret. Isaacus autem hordei semententem fecit, quod inaudito quodam modo fructum centuplum edidit. Quod si dejectum illud semen in se terra ratione centupla reddidit, quonam fieri pacto potest, ut qui benignitatem in egentes ex commiseratione animi exercet, ac munus ipsum in manus Dei deponit, mercedem centuplo majorem non accipiat? Nam si unum hoc fructum fert centuplum, multo magis & ille idem ufuveniet.

Edit. Paris. pag. 237.

Jacobi historia.

Cæterum quum Isaacius Jacobo felicissima quæque precaretur, annos c plus minus natus erat, ob quam ipsam ætatis provectionem ejus oculi caligaverant. Rebecca post laudabilem hanc felicitationis conterrefionem id consilii Jacobo dedit, ut fugrantis adhuc Esai furoris gratia semet ad Labanem reciperet. Quamobrem Jacobus ætrepta fuga, vitandi Esai caussa, supina in itinere somnium vidit. Nam scala quædam terræ innixa erat, cujus vertex cælum attingeret, ac divini Angeli per eam adscendebant, ac vicissim descendebant. Eidem imminens Deus sic loquebatur: Ego cedum sum, non est quod formides. Atque hi tam adscendentes quam descendentes Angeli,

Gen. 28. 13.

Cyrillus.

quemadmodum & magnus ille Cyrillus ait, ministerium divinum significabant. Nam de Angelis & Paulo inquit: Nonne sunt omnes administri spiritus, qui ad ministerium ablegantur, propter eos qui salutem adepturi sunt? Quamobrem Deus per hæc nobis clare ostendit, omnia se per potestates angelicas gubernare, nec quidquam in rebus humanis absque providentia fortuito geri.

Hebr. 1. 14.

Neque hoc objecteris mihi, quamobrem litteræ sacræ narrent, Angelos primum adscendisse, ac deinceps descendisse. Nam ipsemet tibi hujus rei rationem aperiunt. Quilibet homo vitæ suæ præsidem Angelum habet, ut hoc pacto majorum geniorum in nos impetus frangatur. Jungit enim, ut ille ait,

Psalm. 33. 8.

Angelus Domini castra castris in circuitu timentium eum. Nostras etiam preces ipsorum opera perferri ad Deum Dominumque nobis

Matth. 18. 10.

persuadet, qui facris in Evangeliis inquit: Cavete ne unum ex hisce pusillis despiciatis. Nam angeli eorum perpetuo faciē patris mei cælestis intuentur: nihil scilicet aliud agentes, quemadmodum clarissimus ille patriarcha Nicephorus loquitur, quam quod preces nostras ad aures Dei Sabaoth deferunt.

Nicephorus patriarcha Angelis. Tob. 12. 12.

Idem Angelus ille divinus Raphaelus confirmat, quum hisce verbis Tobæum alloquitur: Quo tempore tu ratusque tua precabiminī, ego precationis tuæ monumen-

A Ισαὰκ ἦτι εἶκοσι τῶ Θεῶ ἰδίετο διὰ τὴν ἀπαιδίαν αὐτῆς. ἰδίετο δ', φησὶ, τοῦ Θεοῦ περὶ Ρεβέκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὅτι σφρα λὼ. διῳκνομένου δ' τῆ Ρεβέκα λώβα ἐγκυμονούσα λώ, καὶ τὰ Ἰσαὰκ ᾧ τὸν Ἰακὼβ· οὐ μικρὰς δ' ἰσκίρτων ἐν τῆ μοιλίᾳ αὐτῆς, μηνύοντες, ὡς ἔοικε, γλῶ ἐσομένην ὕστερον μίσος αὖθ δ' ἐμμάχλω· ἔφη ὁ Κύριος· δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σε διασταλοῦσιν, δ' λαὸς λαοῦ ὑπερίξει, ᾧ ὁ μείζων δωλεύσει τῶ ἐλάσσονι. φησὶ σαφῶς ὕων. σαφῶς δ' ἐδήλωσεν ὁ Θεὸς τὰ κατὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν λαὸν ᾧ τῆ Ἐθνικῶν.

Λιμοὶ δ' ἕτερος ἐπὶ τὸ Ἰσαὰκ γίνεται· ἐφ' ᾧ ἐς Γεράρας κατέρχεται· εἰς Αἴγυπτον μὲν τοι ἀπιὼν Θεὸν οὐ συγχωρήσαι παρὰ Θεοῦ. εἰ γὰρ ᾧ συνεχωρήθη κατιλθεῖν ὁ Ἀβραὰμ, ἀλλὰ χάριν τῆ γνωδίμου Ϛ τοῖς ἐκεῖσε τέλη αὐτὸ ἀρετῆς. ἀσπείρει δ' κριθὴν ὁ Ἰσαὰκ, ᾧ παραδόξως ἐκατονταπλάσιον. ὁ δὲ τὸ καταβληθὲν εἰς ἑκατον παράδυκεν ᾗ γῆ, πῶς ὁ ποιῶν ἐλεημοσύνῶν, ᾧ ταῖς τῶ Θεοῦ χερσὶ παρατιθεὶς τὸ διδόμων, ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν οὐ λήψεται; εἰ γὰρ ἑπτακίσθια τὸ ἓν ἑκατονόεν, πολῳ μᾶλλον ἐνέσει.

Ο δ' Ἰσαὰκ ὅτε τὸν Ἰακὼβ πύλογκεν, ὡσεὶ ἑκατὸν χρόνων ἦν. διὰ γὰρ τῶτο ᾧ τῆς ὀφθαλμὸς ἐπεπήρωτο. ἡ μὲν τοῦ Ρεβίκα μητὶ ἐπαινετὴν τὰς δολογίας κλοπὴν, σωκρδύλασε τῆ Ἰακὼβ ᾧος Λάβων ἀπελθεῖν, ὅπως τὸ ἀκμαιον ἐ τῶ Ἡσαῦ ἐκφύγῃ μανίας. ὑποδιδράσκων ὕων τὸ Ἡσαῦ ὁ Ἰακὼβ, ἐκοιμᾶτο καθ' ὁδὸν, ὅ ἐστι πλάδη. Καὶ ἰδοὺ κλίμαξ ἐστηγμένη ἐν τῆ γῆ, ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸ οὐρανὸν· καὶ οἱ ἄγγελοι τῶ Θεῦ ἀνέβαινον ᾧ κατέβαινον ἐπ' αὐτῆ, ὁ δὲ Κύριος ἐπεστήκειτ αὐτῆς, ᾧ ἔφην. Ἐγὼ εἰμι μετὰ σῦ, καὶ μὴ φόβει· οἱ δὲ ἀείστης ᾧ κατιόντες τῶν κλίμακα, καθὰ ᾧ ὁ μὲγας φησὶ Κύριλλος, ᾗ Θεῖαι ἐδήλουν οἰκονομίαν. περὶ πάνυ γὰρ ᾧ ὁ Παῦλος ἔφη· οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τὰς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; ἐδήλωε δῶν διὰ τῶτων σαφῶς, ὅτι διωκήσεως ἀγγελικὰς τὰ πάντα οἰκονομεῖ· ᾧ ὡς ἰδίᾳ ἀφορόντων τῆ σῶν ᾧ ὡς ἴτυχε φέρεται.

Καὶ μή μοι λέγε, τίνος ἕνεκα ἡ ἁγία γραφὴ πρῶτον ἀνέρχεδαι τὸς Ἀγγέλους εἶτα, εἶδ' ὕπω καταρχικὸν; ἔχεις γὰρ αὐτὸ ἡ ἁγία γραφὴ ᾧ τὸν παρὰ τῶτο λόγον διακεφώσαν σοι. τῶν ἀνθρώπων ἕκασος φύλακα ἑ ἑαυτῆ ζωὸς Θεὸν Ἄγγελον κέκτηται, ὡς ὑπόδλιψ ᾗ καθ' ἡμῶν ὁρμὴ τῶν δαιμόνων ἀτοκαντίζεδαι. παρεμβαλεῖ γὰρ, φησὶν, Ἄγγελος Κυρίου κύκλῳ τῶν φοβωμένων αὐτόν. καὶ τὰς αἰτήσεις ἡμῶν ἀπάγειδαι πρὸς ἑ Θεὸν βί' αὐτῆ. ᾧ πειδέτω ἡμᾶς αὐτὸς ὁ Κύριος ὁ Εὐαγγελίοις λέγων· ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τύτων. οἱ γὰρ Ἄγγελοι αὐτῶν διὰπαντὸς ὁρῶσι τὸ πρόσωπον τῶ πατρὸς μου τῶ ἐν ὐρανοῖς, ὡδὶ ἄλλο ποιοῦντες, ὡς ὁ ἐν Πατριάρχαις αὐδημός φησι Νικηφόρος, ᾗ τὰς αἰτήσεις ἡμῶν εἰσαγωγὰς εἰς τὰ ὦτα τῶ Κυρίου Σαβαὼθ. ἐπιβιβάσει ταύτῃ τῷ ὁ Θεόπαπος Ραφαὴλ πρὸς τὸν Τωβὶτ οὕτως εἰπών· ὅτε προσῆξε σὺ ᾗ ὁ πόσπιφόν σου, γὼ προσῆγαγον τὸ μνημόσυνον τῆς

προσώχθις σου ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Θεοῦ · καὶ νῦν ἀ-
πέσταλέ με ἰάσασθαί σε καὶ τὸν ὑμῶν σὺν Σάρ-
ραμ. καὶ ὁ καπνιμεθεὶς ἐπὶ Κορνήλιον τὸν ἑκατοντάρ-
χην Θεὸς Ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτὸν ἔλεγε · Κορνή-
λιε, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀ-
νέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ . κάλε-
σαι ἐξ Ἰόππης τὸν Πέτρον . οὗτος γὰρ ξενίζεται παρά τινι Σί-
μωνι βυρσεῖ παρὰ θάλασσαν · οὗτος δέ σοι λαλήσει ῥήματα,
ἐν οἷς σωθήσῃ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου . καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ Ἄγγελος
ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ, προσκαλεσάμενος δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ
καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, ἐξηγησά-
μενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς Ἰόππην . Ἐν δὲ τῇ ἐπαύ-
ριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος
ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην . προσπεινάσας δὲ ἐγέ-
νετο γεύσασθαι · παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις,
καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ καταβαῖνόν τι σκεῦος ὡς ὀθόνην μεγάλην
τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα
καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ . καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτὸν
λέγουσα · ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε . εἶπε δὲ ὁ Πέτρος · μηδαμῶς Κύριε,
ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον . καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου
πρὸς αὐτόν · ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε σὺ μὴ κοίνου . τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς . καὶ
εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν . ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ ἦν ὁ Πέτρος
διαπορούμενος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι
ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὸν οἶκον Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα,
καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνταῦθα ξενίζεται .
τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπε τὸ Πνεῦμα πρὸς αὐτόν ·
ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε . ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μη-
δὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς . κατελθὼν δὲ ὁ Πέτρος πρὸς τοὺς
ἄνδρας εἶπεν · ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε . τίνος ἕνεκεν πάρεστε ; οἱ δὲ εἶπον · Κορνήλιος
ἑκατοντάρχης ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ
ἔθνους τῶν Ἰουδαίων ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἁγίου ἀγγέλου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ . εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν . τῇ δὲ
ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον
αὐτῷ . τῇ δὲ ἑτέρᾳ εἰσῆλθον εἰς Καισάρειαν . ὁ δὲ Κορνήλιος προσδοκῶν αὐτοὺς συ-
γκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους ἐκάθητο . καὶ ὡς ἐγέ-
νετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας
προσεκύνησεν . ὁ δὲ Πέτρος συνανέστησεν αὐτὸν λέγων · ἀνάστηθι καὶ σὺ ἄνθρωπος
εἰμί . καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς . ἔφη τε
πρὸς αὐτούς · ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχε-
σθαι ἀλλοφύλῳ . κἀμοὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον .
διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς . πυνθάνομαι οὖν τίνος ἕνεκεν μετεπέμψασθέ
με . καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη · τετάρτην ταύτην ἡμέραν ἄχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων
καὶ τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι
λαμπρᾷ καὶ φησίν · Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθη-
σαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ . πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος .
οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν . ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι .
ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε καὶ σὺ καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος . νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ . ἀνοίξας
δὲ ὁ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν · ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης ὁ
Θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν .
τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτός
ἐστιν πάντων κύριος . ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρὲθ ὡς ἔχρισεν
αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς κατα-
δυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ . καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν
ἐποίησεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἰερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου .
τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, οὐ παντὶ τῷ λαῷ
ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν
αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν . καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύ-
ρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν . τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς
αὐτόν . ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντας τὸν λόγον . καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ
ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται . ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ
μεγαλυνόντων τὸν Θεόν . τότε ἀπεκρίθη Πέτρος · μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαι τινὰ τοῦ μὴ βα-
πτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς ; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι . τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς .

Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη δέδεκται τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ . ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες · ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς . ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων · ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνόν τι σκεῦος ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ . εἰς ὃ κατανοήσας ἐνέβλεπον καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ . ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι · ἀναστὰς Πέτρε θῦσον καὶ φάγε . εἶπον δέ · μηδαμῶς Κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου . ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ · ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε σὺ μὴ κοίνου . τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς . καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ πάντα . καὶ ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με . εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμα συνελθεῖν μοι μηδὲν διακρινόμενον . ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός . ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα · ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου . ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς καθὼς καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ . ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ Κυρίου ὡς ἔλεγεν · ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε Πνεύματι ἁγίῳ . εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν ἐπιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν ; ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες · ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν .

Διεσπάρησαν δὲ οἱ ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διελθόντες ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας οὐδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνοις Ἰουδαίοις . ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν . καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν . πολύς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον . ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας . ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ . ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως . καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ . ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν . ἐγένετο δὲ αὐτοὺς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν . χρηματίσαι τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς . ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν . ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος ἐσήμανεν διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν μέλλειν ἔσεσθαι μεγάλην ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην . ὅς καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου . τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς . ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου .

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας . ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ . ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον . ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων . ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα προαγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ . ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ, προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ . ὅτε δὲ ἤμελλεν προάγειν αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἁλύσεσι δυσὶν καὶ φύλακες πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν . καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι . πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων · ἀνάστα ἐν τάχει . καὶ ἐξέπεσον αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ . εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν · ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου . καὶ ἐποίησεν οὕτως . καὶ λέγει αὐτῷ · περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι . καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἀλλὰ ὅραμα ἐδόκει βλέπειν . διελθόντες δὲ πρώτην καὶ δευτέραν φυλακὴν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτοῖς ἠνοίγη αὐτομάτη . καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπεχώρησεν ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ . καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν · νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων . συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι . κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη . καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, ἀλλὰ εἰσδραμοῦσα ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος . οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον · μαίνῃ . ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν . οἱ δὲ ἔλεγον · ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν . ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων . ἀνοίξαντες δὲ εἶδον αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν . κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς . εἶπεν δέ · ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα . καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον . γενομένης δὲ ἡμέρας οὐκ ὀλίγος ἦν τάραχος ἐν τοῖς στρατιώταις τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο . ὁ δὲ Ἡρῴδης ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι . καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισάρειαν διέτριβεν . ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις . ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτὸν καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως φίλον ᾐτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς . τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς . ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει · θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου . παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ Θεῷ . καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν . ὁ δὲ λόγος τοῦ Κυρίου ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο . Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον .

Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὡς Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος Μαναήν τε ὁ συντραφεὶς Ἡρῴδου τοῦ τετραάρχου καὶ Σαῦλος . λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον · ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς . τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν . καὶ αὐτοὶ μὲν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν δὲ ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον . καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων . εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην . διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ ἀνδρὶ συνετῷ . οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ . ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως . Σαῦλος δὲ ὁ καὶ Παῦλος πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν εἶπεν · ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου τὰς εὐθείας ; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ . παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς . τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου . ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας . Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα . αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν . μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες · ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἔστιν λόγος παρακλήσεως ἐν ὑμῖν πρὸς τὸν λαόν, λέγετε . ἀναστὰς δὲ ὁ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν · ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε . ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς . καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ . καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα . καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ προφήτου . κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς Σαοὺλ τὸν τοῦ Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν, ἔτη τεσσαράκοντα . καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας · εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου . τούτου ὁ Θεὸς κατὰ ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ . πληροῦντος δὲ Ἰωάννου τὸν δρόμον ἔλεγεν · τίνα ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι ; οὐκ εἰμὶ ἐγώ . ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι . ἄνδρες ἀδελφοὶ υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη . οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν . καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες ᾐτήσαντο Πιλᾶτον ἀνελεῖν αὐτόν . ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον . ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν . ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν . καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ · υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε . ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά . διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει · οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν . Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν . ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν . γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται . βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις · ἴδετε οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν . ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα . λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆ

tus erat. Atque hoc sane Jacobum vult ex voto id temporis concepto fecisse, quum fugam arriperet, ac verbis hisce Deum compellaret: De cunctis rebus, quas mihi dederis, decimas tibi persolvam. Hoc modo quum Levium sacerdotali vestis indueret, ejus opera Bethele Deo rem sactam fecit. Hinc ortum, ut sacerdotes illi prisci fœderis Levitæ vocarentur, quum novi Clericos appellemus, illo sacrarum literarum verbo permoti: Non habebunt Levitæ clerum, id est sortem inter Israelicos. Nam Dominus pars & fors eorum est.

Gen. 28. 22.

Deut. 10. 9.

Cæterum in historia Mosaica reperimus, Esaum & Jacobum inter se reconciliatos esse. Josephus autem huic narrationi tale quiddam adjecit. Isaacus, inquit, vivendi finem sacturus, de reconcilianda gratia inter Esaum & Jacobum cupit. Quum autem reliqua humanis exemptus esset, Esaus Jacobum nihilo secius perfequebatur; qui urbem quamdam ingressus, & sublimi de loco prospectans, paternas admonitiones homini ad animum revocabat. Ita quum nihil apud ipsum proficeret, contento arcu fratrem Esaum in pectore ad mamillam ferit. Tunc Isaaci vaticinium illud impletum est: Quum jugum fraris cul de cervice tua excutiet, peccatum morte muldandum committes. In hunc modum hæc Josephus commemorat, quæ tamen pro veris recipienda non sunt. Nam istæc verba, Peccatum morte mulctandum committes, ab Josepho auctoritate propria Mosaicis adjecta sunt: quum nullum hujusmodi verbum in ipso vaticinio reperiatur. De his hactenus.

Josephus a Mosis discrepat.

Gen. 27. 40.

Secundum hanc & Sardanapalus Assyrius imperavit. Molliter is vivebat, ac voluptarie, inter eunuchos & fœminas occlusus. Nec cuiquam subditorum hominis intuendi facultas erat. Præterea coloribus, tinctura genarum rafura feipsum effœminabat. Quibus rebus factum est, ut in se cunctorum odia conciteret. Inter alios imperio subjectos quidam erat, qui omnino eum videre cuperet, sed incassum. Tandem vero variis consposo aliquando factus, gladio tyrannum trucidat & vita spoliat. Post Sardanapalum Persæus Picl, cognomento Jovis Fregnum apud Assyrios obtinuit. Is quum Lycaoniam vicisset, ac urbem in iis finibus extruxisset: columnam erexit, & ab simulacro imagineque ejus urbi nomen Iconii dedit. Deinde versus Isauriam Ciliciamque profectus, & delapsus ab equo, quum tertio calcem pedis allisisset, urbem id loci conditam ab hoc eventu Tarsum appellavit, idem a nomine suo nuncupavit Assyrios Persas. Quumque regnante ipso accideret, ut ignis de cælo laberetur: templa condito auctor fuit, ut ignem sui religiose colerent. Primum ergo regnum fuit penes Assyrios, sive Babylonios: alterum penes Persas, qui communi appellatione ipsi quoque Babyloniorum nomen habebant.

De Sardanapalo.

Arbaces Medus.

Ktesii Persic. fragm. 140.

Persici regnum.

Unde dictum iconium.

Unde Tarsus.

Scire autem debes, regnante Phœnice fuisse quemdam Herculem Tyrium philosophum, qui purpuram invenit. Quum enim canis ovi arii pilos hoc colore reiperfos videret, ac simul animadverteret, non hunc sanguinem esse, sed coloris ad tingendum apti materiam: (nam canis ille forte fortuna purpuræ concham reperram in littore devorave rat) muneris cujusdam instar eam rei gi obtulit, qui sane primus per hanc occasionem purpuram gestavit, publicato edicto, ne quis a lius hoc colore vestium uteretur: quo de purpura fcilicet rex agnosceretur, qui ante id temporis vestitu cum cæteris communi utebatur. Atque hæc Tyri esi invenra.

Phœnicis regnum, & inventa purpuræ.

A σας καὶ πάντα ὅσα φθάσας ἐκτήσατο. καθὸ δὴ ὁ ἁγιοπροφήμης εἴπε τῇ Θεῷ ἐν τῇ ὑποδιδράσκειν· πάντα ὅσα ἂν μοι δῷς, δεκάτη ἀποδεκατώσω αὐτά σοι. καὶ οὕτως ἐνδύσας τὸν Λεβὶ στολὴν ἱερατικὴν, διʼ αὐτὸ θυσίας τῷ Θεῷ προσηγαγεν ἐν Βεθήλ. κἀντεῦθεν οἱ μὲν τῆς παλαιᾶς Λεβίται λέγονται, οἱ δὲ τῆς νέας κληρικοὶ, διὰ τὸ γεγράφθαι· οὐκ ἔσαι τοῖς λεβίταις κλῆρος ἐν υἱοῖς Ἰσραὴλ. ὁ δὲ Κύριος μερὶς αὐτῶν ἔκ κλῆρος.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν τοῦ Μωσέως ἱστορίαν, ὁ, τε Ἡσαῦ καὶ Ἰακὼβ φασὶ ἀλλήλους ἐσπάσασθαι. Ὁ δὲ Ἰώσηπος τῇ περὶ τῶν ἱστοριῶν τοῦ πάθη φορᾷ ἐξέστησε. ὁ Ἰσαὰκ τελευτᾶν περὶ ὁμοιότας τῷ Ἰακὼβ τῷ τοῦ Ἡσαῦ ἀμείνοσι. τούτου δὲ τελευτήσαντος, ὁ Ἡσαῦ ἐδίωκε τὸν Ἰακώβ. εἰσελθὼν δὲ ὅ τινι πόλει ἄστυ, τῷ παρακλήσας ἀνωθεν, ἀπεμνημόνευε αὐτὸν τῶν πατρικῶν παραγγελιῶν. ὑφ᾽ οὐκ ἐπείθετο· καὶ τινὰς τῶν ἰβαλε τὸν Ἡσαῦ κατὰ τοῦ μαζοῦ. πότε δὴν ἐπληρώθη τὸ Ἰσαὰκ προφητεία. ὡνίκα δὲ καθεῖλε τὸ ζυγὸν τοῦ ἀδελφοῦ ἀπὸ τῆς τραχήλου σε, πλημμέλειαν πλημμελήσεις θανάτου. ᾧ τὰ μὲν τῷ Ἰωσήπου πεπαίσθω. φροσίχου δὲ τοῖς ὡς ἀληθέσιν ἐκ ἄξιον. τὸ δὲ, πλημμέλειαν πλημμελήσεις θανάτε, φροθήκη ἐστὶ τοῦ Ἰωσήπε. ὧ δὲ τῇ προφητείᾳ τοιοῦτον ῥητὸν γεγραμμένον ἐκ ὑφηται. ᾧ πιεῖ μὲν τῶν ὑπὸς

Σαρδανάπαλος.

Κρατεῖ δὲ μετὰ ταῦτα Ἀσσυρίων ὁ Σαρδανάπαλος, δίτιγον χαυνὸς πάντῃ ᾧ τρυφηλὸς, κἀνοὺς ἴσω συγκυκλεισμένος ᾧ γυναιξὶ, μὴ τινι τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν θεωρημένος, χρώμασί τε ᾧ βάμμασι, ᾧ τῇ τ᾽ γένεσιν ἐκκοπῇ ξηλοῦντι αὐτὸν, ὡς ἐδύνατο. ποτὲ μὲν ἐπιτυχὼν τῶ πορευομένου, ξίφος αὐδὲ κατ᾽ αὐτὸ, ᾧ τ᾽ ζωὴς αὐτὸν ἀδλίως κοσσηρε. Μετὰ δὲ Σαρδανάπαλον κρατεῖ Ἀσυελαῖος ὁ υἱὸς Πίκη τ᾽ ᾧ Διὸς Παρσυὶς. ὃς νικήσας τοὺς Δυκαονας, ᾧ πόλιν κτίσας ἐκεῖ, ἐπ᾽ ἐμοῦ ταυτὶ ἐβλιν ὑποις. ἱκόνιον αὐτὴν ἐκάλεσεν ἐκ τῆ ἰδίᾳ ἀπεικονίσματος. εἶτα φορὰς Ἰσαυρίαν, ᾧ Κιλικίαν ἐλθὼν, ᾧ ἀπὸ τῆ ἵππου καταβὰς, ᾧ πίξας τ᾽ ταρσὸν τῆ ποδὸς ἐν τῇ γῇ, ᾧ πόλιν ἐκεῖ κτίσας, ἐπωνόμασεν αὐτὴν Ταρσὸν. ἐπ᾽ ὀνόματι μὲν ὖν αὐτὸ ᾧ τὰς Λασυρίους Πέρσας ἐκάλεσεν. ἐφ᾽ οὗ πῦρ ἐξ ἀρανου ἔπεσε. ᾧ κτίσας ἐπ᾽ αὐτῷ ναὸν, πυρεολατρεῖν ἐδίδαξεν. ἀκοινὸν μὲν βασιλεία ἡ τῶν Λασυρίων, ἤτοι Βαβυλωνίων. δέδοται δὲ ἡ τῶν Περσῶν ὁμωνύμως ᾧ αὐτῶν Βαβυλωνίων κλησιν.

Ἀσσυρίοι τὸ πάλαι.

Γίνονται δὲ ἐτεῖται τῆς τῶ φοίνικος βασιλείας ἡμεῖς Ἡρακλῆς ὁ Τύριος, ᾧ φιλόσοφος, ὁ ἐκ χολῆς ἐφευρὼς, τὸ δὴ ἔριον τὸ ἀπὸ τῶ πορφυρικοῦ μωλυς λοτομικθὲν ἰδὼν, ᾧ κυνὸς ὡς ἐπ᾽ ἔνιον αἷμα, ἀλλὰ βάμματος ἀνάξιος (τυχὸν δὲ ὁ κύων ἅπερ παρ᾽ αἰγιαλῷ κοχύλια ἠρώσε, ᾧ φαγὼν) ἀροσθεῖσι ὡς ῥᾴστῳ τῇ βασιλεῖ. πρώτος ὧν ὁ Φοινὶξ ἐπὶ ἁλυργίδα ἐφάνη, κελεύσας μηθένα ἕτερον τῶν ποιούτων χρώματι φορεῖν, ᾧ ὅπως ἐκ τῆς ἁλυργίδος ἡ βασιλέα γνωρίζοιτο, ἀφ᾽ ὃ τότε κοινὸς ὁ βασιλεὺς ἐδόκει. ἐπ᾽ ὃ δὲ Τύρα αὖτη εὑρέθη.

Φοίνικος τὸ πρῶτον εὑρεταί.

Ἡρακλῆς ὁ τὴν πορφύραν εὑρὼν.

Περὶ Κύρου. Ὅτι ὁ Κροῖσος χρησμὸν λαβὼν τὸν Ἅλυν διαπεράσειν, ὡς φυγὰς ὁ Κῦρος ὥρμησεν. ἢ ὃ γνοὺς αὐτὸς στρατεύσειν αὐτὸν λέγεται, τὸν αἰχμάλωτον Δαρεῖλ ἀγαγών, ᾧ δι' αὐτὸ μεδεῖν πιστὸν. (ὃ δὲ ᾧ γένοιτο. ᾧ εἶπε Θέρος ἐκείνος ἔλαβε. μπτκαλπτσαμβους δὲ τὸν Δαρεῖλ μετὰ πάσης δορυφορίας, ἐπεὶ αὐτῷ. τὸν λόγον Κύρος πεῖθ τῷ χρησῷ Κύρῳ ᾧ τὸν Κροῖσον νικήσεις.)

Περὶ Κύρου τοῦ καὶ Καμβύσου. ὁ δὲ γένοιτο. καμβλαους δὲ ἡμαφρόδε τῆς παραπλήξεως αφοτόνατος, ᾧ ἐ αντιθέτως ἱππικὸς εἰς φεύγη ἔ απτόπως, κρατήσας μὲν ὁ Κροῖσος, ἀπώλοντο δὲ χιλιάδες υ. ιδ δὲ γὰρ ἴχνους ἀπεπειράσαι τὸν ποταμὸν πλημμυροῦντα.

Μετὰ δὲ Κῦρον Δαρεῖος ὁ υἱὸς αὐτοῦ. εἶτα Ἀρταξέρξης. ἐφ' οὗ δὴ τὸν Ἰταλίᾳ οἰόμενοι Πέλας. ὑπὸ κτίσας οἶκον, Παλάτιον ὠόμασαν. ὅθεν τὸ βασιλικὸν κατοικίσιμον παλάτιον λέγεται. ᾧ ὁ μὲν Γεώργιος οὕτως. ὁ δὲ Ζωναρᾶς πρεῖ τοῦτ ᾧ πάδι. ᾗ δὲ ἔβ αὐτοκράτορων κατοικία παλάτιον ὠομάσθη, ὅτι ὃν ὄρεσ τῷ καλουμένῳ Παλατίῳ, ὃν ᾧ Φαυστῦλος δίηγω ὁ τὸν Ῥωμύλου Θρύλλημνος, ὁ Καίσαρ φησι, ᾧ ἐβ τῦτο κἂν ἀλλαχῦ πω καπαλύει, τῶν ὦ παλατίου κλῆσιν ἢ καταγωγὴ αὐτὸ ἴχει. μετὰ δὲ ταῦτα Ῥώμος ὁ κτίσας τῶν Ῥωμύλου, ᾧ Ῥέμος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. οὗτοι κτίσαντες ναὸν τῇ Διΐ, Καπιτωλιον Ῥωμης αὐόμασαν, τυτῆσι κεφαλὴν τῆς πόλιος. ὁ μὲντοι Ῥῶμος τὸν Ῥῆμον φονεῦσας, ᾧ τὸν ὅλμον ὁρῶν φασιάζοντα, πρῶτος ἱππικὸν ἀγεῖται σὺν οἷς τιμᾶν τῷ Ἡλίῳ ἐ ᾗ πατρῶον ἐοιχεῖον. ἀλλὰ ᾧ οὗτος ἡ πόλις ἐπαρέατυσ. ἐρωτήσας οὖν εἰς ἐκ τὸ μαντεῖον, ᾗβ τί ἐς τοσοῦτον ἡ πόλις σύηται, ἔκυσεν. ἐ μὰ συγκαδέσει ὁ ἀδελφὸς σου μετὰ σοῦ, ὐκ αὖ ἡ πόλις κρησῆσει. ὑπτώπια ποιήσας τὸ ἀδελφοῦ χρυσοῦ, συκκαθζῖ μετ' αὐτὸ, ᾧ συοικεμεν.

Περὶ Ἀρταξέρξου. Ὅτι ὁ τῦ Ἀρταξέρξου υἱὸς Ὄχος τῶν Δίζυπτον κατῆρεν, ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Νικηπαβὼ ἀλέξας τῶν ἰδίπτε, ἤφυγεν εἰς Μακεδονίαν, ᾗβ Δικαοφαντέσας αφοργὴς τῶν Δίζυπτιν καπρᾶται, ᾧ ᾗβ τὰς αὐτῆ μαγγανείας γνόφεμος γίνεται Φιλίππῳ ᾧ τῇ γυναικὶ αὐτῆ Ὀλυμπιάδι, ᾗ ᾧ μεγίνιμος ᾗβ μεγχαῶν, ἔπεν τὸν Ἀλέξανδρον. Ο μέτοι Φίλιππος Μακεδονίας βασιλεύσας, ᾧ Θεσσαλίαν ὑποπίξας, πόλιν δὲ αὐτὴ κτίξε, ᾧ Θεσσαλονίκιν καλεῖ. μετὰ τοῦτον Ἀλέξανδρος. ὃν τοῦτον ὄντος κατὰ Περσῶν, ᾧ Μήδων ὥρμησε, συμμαχίαν τῶν Ἰωδαίως ᾔτησε. ᾧ μὴ λαβὼν· σωζόντας ᾗβ ὄχεσ πρὸς Δαρεῖον ἐκ πολεμίαν αὐτῶν· ἔκρατ κατ αὐτῶν. Ο χαλὰ Ἀρχιμήδης πρὸς ἐκπλᾶξιν τῶν Σαυμαχῶν ἐκπίλων φόλων ἐνδυπαχμῶς, τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπώπτευσε. ᾗ ὃς ἐκπλαγεὶς, κάπτοθεν τοῦ ἵππα καπαβὰς, τῷ Ἀρχιμήδει φροτίπτει. τῷ γοῦν ἀλλοφύλων ἐκπλαγέντων, ἐφ. οὐ τὸν ἰρία φροσκιώσῃ, ἀλλὰ τὸν ὑπ' αὐτὸ γιμνῷμον Θεὸν. τοιοῦτον γὰρ ᾗ χήμαπι καὶ τὸν Θεὸν εἶδον καπὰ Περσῶν Σαρδιανπὰ μὲ· ἐφ' ᾧ ᾗβ Θυσίαν ἐτείσεν τῇ Θεᾷ φροσώσχεν.

Οὗτος μὲν δὴν ᾗ πάνυ σοφῶς ᾗ ἐμηχάνησε τοῦτο τὸ πᾶσιν. μετὰδὲμικρὸς ᾗβ ὑπήχησε παπαχοῦ, ᾗ καπασκοπῶν, οὗπερ ἔφικε. πῶτο ποιεῖ ᾗ ἐπὶ τῇ χώρᾳ Καρδύκη. ἀλλ' ἐάλω. ἐλεύνη ᾗβ εἰς συγκέμπτο αὐτὸ μαδῶσα· ὦ ᾗβ τὸν μὲν τῇ ὀφθαλμῶν

Cæterum poſt illa tempora quum Croeſus De Croeſo & oraculo accepto annem Halym transjiceret, Cyro. Cyrus in fugam ſe proripuiſſe perhibetur. Verum uxor eum ab hoc inſtituto retraxit: quum Danielum carceribus manicipatum adduci, deque re tota conſuli juberet. * Id * Vide Notas. eſt, ſi ſupplendum ſit ante ſequens Lemnicolonos. camelos in acie prima collocavit. Hoc modo equis oppoſitis in fugam verſis, Cræſus in hoſtium poteſtatem venit, cæſis quadringentis hominum millibus: quum amnem, qui ſupra modum exundaverat, rurſum transjicere non poſſent.

Cyro Darius filius ſucceſſit, Dario Artaxerxes: quo regnante, quidam in Italia Palas exſtitit. Is domum exſtructam ab ipſo Palatium nuncupavit: unde mos inolevit, ut ædes regiæ Palatium dicantur. Hæc eſt Georgii ſententia. Zonaras vero memoriæ prodidit, domum Imperat. Palatium vocari proparatum, quod in monte Palatino, quem olim inhabitavit Faſtulus is, qui * Romuli educavit, Cæſar domum habuerit. Qua de cauſſa factum ſit, ut tametſi aliis etiam in locis Imp. diverſis, nihilominus hoſpitium ejus palatium dicatur. Secundum hæc vixere Romus qui Romam condit, & frater ejus Remus. Hic cum Jovi templum extruxiſſet, ei nomen Capitolii Romæ dederunt, hoc eſt, totius urbis capitis ſive verticis. Inde Romus interfecto Remo, quum populum ſeditionem concitare cerneret, primus ludos equeſtres in honorem ſolis & quatuor elementorum inſtituit. Quum ne hac quidem ratione motus urbani ſedari poſſent, percundatus eſt oraculum, quænam horum tumultuum cauſſa foret. Reſponſum, ni fratrem ſecum eodem ſolio locaret, urbem minime conquieturam. Quapropter aureo fratris ſimulacro ſublato, in ipſum ſolio ſuo, quoties pro tribun. federet, recepit.

Quo tempore filius Artaxerxis Ochus Ægyptum occupavit, res Ægyptias Nectenabo veſte commutata, in Macedoniam auſugit: quum antea per varicinationem, quæ pleni ſolet fieri, futurum cognoviſſet, ut Ægyptus in hoſtium poteſtatem veniret. Quumque per quaſdam præſtigias Philippo regi & Olympiadi conjugi ejus innotuiſſet: occultis machinationibus furtivam eum ea conſuetudinem habuit, & Alexandrum procreavit. Philippus Macedonum regno potitus, Theſſalia imperio adjecta, urbem in ea condidit, quam Theſſalonicam appellavit. Ei ſucceſſit Alexander, qui quum adverſus Perſas atque Medos expeditionem ſuſcepiſſet: a Judæis petiit, ut ſibi copias auxiliares mitterent. Re non impetrata, quod illi dicerent, ſe Dario fœdere conjunctos eſſe, quo contineretur, ne bellum adverſus ipſum gerent: recta in eos cum exercitu contendit. Tum vero Pontifex maximus terroris cauſſa veſtem illam admiranda indutus, occurrit Alexandro: qui formidine perculſus, & ex equo delapſus, ad pedes Pontificis accidit. Ad hanc rem quum homines externi magnopere obſtupeſcerent, reſpondit Alexander: Non ſe congenulando ſacerdotem venerari, ſed culcum ab eo Deum, quem ejuſmodi habitu repreſentare ſe contra Perſas inſtiganteum & animantem. Hanc ob cauſſam Deo quoque rem ſacram Hieroſoli. fecit.

Iraque deinceps prudenter admodum ac ſolerter occupavit omnia. Nam veſte mutata ſe quevis ad loca conferebat, & cunctis exploratis, victoria facili potiebatur. Eadem arte Candacen viduam aggreſſurus, interceptus eſt. Nam quum ea notas ipſius indiciaque naturalia percepiſſet, quod alter fcilicet oculus ei cæruleus, alter niger eſſet, ſimulac eum intulta eſt, dixit: Muu-

De Cæſſa & Cyro.

Vide Notas.

Georgii Syncel. & Zonaræ in

Romulum.

Edit. Paris.

De Romulo & origine urbis.

Nectenabo rex Ægyptius.

Philippus Macedo.

Alexander.

Alexander Iudæorum pontificem venerat.

Alexander a Candace circumvenitur.

dum tu quidem rex Alexander occupaſti, at te mulier cepit. Igitur hac uxore ducta in Ægyptum profectus, magnam illam Alexandriam condidit. Inde Babylonem reverſus, annos jam xxxii natus, rebus humanis excedit: quum duodecim tantum annos imperaſſet, vir haud dubie ſapientiſſimus ac fortiſſimus omnium. Idcirco vates eum fe conſpexiſſe tradit in volucris pardalidis ſpecie, volens hoc pacto impetum celeritatem ipſius oſtendere, quòdque ſubito victoriis ſuis orbem terrarum pervolaverit.

Edit. Pariſ. pag. 142. Alexander currens a Daniele pardali compara-tur.

Alexandri magnus animus.

Perhibent aliquando eum inaudiviſſe de philoſophis quodam, qui mundos infinitos eſſe dicerent. Tum vero gemitu ingenti edito: Itane, ait, infiniti ſunt, quum ego ne unum quidem adhuc devicerim? Etiam pudicitiæ caſtitatiſque nomine magnam laudem meruit. Quum enim captivas Darii filias ſua in poteſtate haberet, ne intueri quidem eas voluit: quod nequaquam decere diceret, eum qui viros deviciſſet, a mulieribus vinci. Non minus ex philoſophiæ & acumine ingenii laudis adeptus eſt, ut qui Ariſtotelem audiviſſet. Quumque in præliis concitatiſſimus & audaciſſimus eſſet, forte conſpicatus aliquando quendam adoleſcentem ſibi cognominem, qui trepide pugnaret: Vel indolem, inquit, & animum hunc mutato, vel nomen.

Caſtitas.

Eruditio.

Quum ad Indos extremos, ipſumque Oceanum, & maximam Brachmanum inſulam perveniſſet: eorum erga Deum pietatem cultumque miratus, columnam ſtatuit cum inſcriptione hujuſmodi: ALEXANDER HUCUSQUE PERVENIT TRAVI. Ea in inſula qui Macrobii vocantur a diuturna vita, degunt. Nam majori ex parte vivunt iſtic homines ad annos ct. propter aeris idoneum maxime temperamentum, & imperfectabilia Dei judicia. Nullo anni tempore fructus maturi deſunt. Abundant & maximis nucibus, & aromatis, quæ tanti nos redimimus, & lapide magnete. Quadrupedes beſtias nullas habent, nec vinum, nec panem, nec veſtes. Ad fluvium habitantes, exiguis fructibus & aqua contenti ſunt, (Deoque pura & religione ſerviunt.) Viri ad fluminis ripas accolunt, femina ex altera Gangis fluvii parte degunt Indiam verſus, qui quidem fluvius in Oceanum ſemet exonerat. Julio & Auguſto menſibus ad uxores viri tranſiliunt, quod iis frigidiores ſint, ſole noſtrum ad ſinitorem ſublimius adhurgente. Tunc nimirum conſequuti temperamentum corporis optimum, œtro quodam concitari feruntur. Exactis autem apud uxores xi. diebus, amnem viciſſim tranſiliunt. Fœminæ poſteaquam liberos duos in lucem ediderē, rem cum viris amplius nullam habent: Quod ſi qua totos quinque annos ſterilis reperiatur, religione quadam a coitu arcetur.

Macrobiorum apud Indos inſula.

Gangetis fl.

Vide Notas.

Brachmanum abſtinentia.

Amnis ipſe non extra periculum ac difficultatem Odontotyrannis cauſſa transjicitur. Animal hoc quoddam eſt, in terra perinde ac aqua degens, ideque maximum: uti quod elephantum quoque deglutiat, quamquam viris hiſce trajiciendibus haud quaquam nocet. In locis deſertioribus ſunt dracones lxx cubitos longi, ſcorpii cubitales, foricæque palmares. Propterea iſtæc loca nullos incolas habent. Gregatim ibidem elephanti paſtum quærunt. In partibus adhuc penitioribus homines reperiuntur, qui a carnibus humanis non abſtinent. Apud Chaldæos lege conceſſum eſt, ut matrem quis ſibi matrimonio jungat, & tam foro-

De Odontotyrannis. *pag.* 143.

Dracones & ſcorpii formicæque maximæ.

Chaldæorum incestus.

A χωλικὸς, τὸν δὲ μέλας. ἅμα τῇ ἰδίᾳ αὐτὸν εἶπε· Βασιλικῷ ἀλίσκεσθαι, τὸν κόσμον ὅλαβες, ᾗ γυναῖ σι παρέλαβεν. ὧν καὶ λαβὼν εἰς γυναῖκα, ᾗ εἰς Αἴγυπτον ἀπελθὼν, ᾗ τὴν μεγάλην Αλεξάνδρειαν κτίσας, καὶ ὑποτρίψας εἰς Βαβυλῶνα, πολλοστῷ ἔτει λϐ. δοὺς ἄκρα ἡ μόνα πρασσόντα ἔτη, φρονιμώτατος πάντων καὶ ἀνδρειότατος. ᾧ δὴ τοῦτο καὶ πτίλωϊ αὐτὸν παρδάλει ὁ φροῦσις ὁρεσίτε, τὸ ραγδαῖον αὐτὸ καὶ ὀξὺ παιζειν, καὶ τὸ ἄφνω ᾧ ἐπτίλωϊ μετὰ τροπαίων τῶν οἰκειομένων.

Λέγεται δὲ ὅτι ὁ φιλόσοφος τινος ἤκουσε εἰπόντος, ἀπείρους εἶναι κόσμους. ὁ μέγα ἐνάξας ἔφη· ἄπειρον ὄντων μηδενὸς ἐγὼ κικρατικα. ἀλλὰ καὶ ὅτι σωφροσυνῆς ἐθαυμάζετο. πάς δὲ Δαρείου θυγατέρας αἰχμαλώτους κρατήσας, οὐδ' ἰδεῖν ὅλως ἠξίωσεν, ὡς οὐ πρέπον εἶναι εἶπεν, ᾧ ἀνδρας κρατήσαντα ὑπὸ γυναικῶν κρατηθῆναι. ἀσαύτως δὲ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, ᾧ ἀγχινοίᾳ. τῇ δὲ Αριστοτέλει παρακολουθῶν. πολεμικώτατός δὲ ᾧ πλημμόνατος ὢν, ᾗ ἰδών ὁμώνυμον αὐτῷ νεανίσκον τινὰ δειλὸς μαχόμενον, εἴτε τὸ ἦθος ἀλλαξον, εἴτε ὄνομα.

Ὑπὸ μὲν οὖν Αλέξανδρος, ᾗ μέχρι τῆς ἐσπέρου Ἰνδῶν, ᾗ αὐτὸ τὸ ὠκεανὸ, ᾗ τῆς μεγίστης νήσου τῆ Βραχμάνων ἔφθασας, ὧν καὶ τὴν Σαμάνεων βίου Σαμάσας, ᾗ τῶν εἰς Θεὸν εὐσεβειῶν τὸ ἐ λατρείαν ἐξιπλαγὴν, ἐν ᾧ τόπῳ ᾗ στήλῳ σῆσας ὑπέγραφεν. (ΕΓΩ ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΦΘΑΣΑ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΤΟΥ.) Ἐν ἐκείνῃ τῇ νήσῳ καπνικεῖαι οἱ λεγόμενοι Μακρόβιοι. ζώσι δὲ αὐτῇ οἱ πλείους πρὸ τὰ ὑπατὸ πυκνοκοντα ἔτη, ᾗ ἐξ ἀνάγκης τοῦ ἀέρος εὐκρασίας, καὶ τὰ ἀνεξερεύνητα τοῦ Θεοῦ κρίματα. ἐκεῖσε ὁπώρα τὸν ἅπαντα χρόνον οὐ λείπει. ἐκεῖ τὰ μέγιστα κάρυα, ᾗ τὰ δυσώδεσα ἀρώματα, ᾗ ἡ μαγνῆτις λίθος. παρ' οἷς ὧν ἔστ τετράποδον, οὐκ εἶσος, οὐκ ἄρτος, οὐκ ἱμάτιον. μιᾶρας δὲ ὁπώρας ᾗ ὕδατος ἀπολαύουσι τῶν ποταμῶν παρὰ καῦσιν. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν ἐντὸς ὧν εἰσι τὸ ποταμοῦ Γάγγου τὰ παραῤῥοῦσης εἰς ἢ ὠκεανὸν ἐπὶ τὸ μέρος τῆς Ἰνδίας. ᾗ οἱ μὲν ἄνδρες περᾶσι φρὸς τὰς γυναῖκας Ἰούλιον ᾗ Αὔγουστον. παρ' οἷς ὑπάρχουσι ψυχρότεροι, τῷ Ἡλίου φρὸς ἡμᾶς ὑψωθέντος. τῳοῦτοῦτο ᾗ δι' ὅρατοι γάμου, φρὸς οἵσπερ ἐπιθῆναι λέγονται. καὶ ποιήσαντες μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν ἡμέρας πεντεκαίδεκα, πάλιν ἀπιπεράσι. μεθ' ὃ δὴ ἕτερ ἡ γυνὴ δύο παῖδας, ἢ εἰσὶ μέγιστοι. ἐὰν δὲ τὸς ἄρρεν σπέρμα, μέχρι πυπεντέτους, ἕπτοπε ἀμεγὴς ἐστ δὴ ὑγιαίνοντας.

B

C

D

Ὁ μὲν τοι ποταμὸς ὧν ὑπερέρχεται ᾗ τὸ ὀδοντοτύραννον ζῶον. καὶ γὰρ ἔστι ἀμφίβιον μέγιστον, ὥστε καὶ ἐλέφαντας καπατίειν, οἱ καὶ τὰς ἄνδρας τῶν οὐ βλάπτει ἐξιπερᾶσαι μέντοι. ἐν δὲ τοῖς ἐρημοτέροις τόποις ὁράκοντές εἰσιν ὡσεὶ πηχέων ἑβδομήκοντα, σκορπίοι δὲ πηχαῖοι, μύρμηκες παλαισταῖοι· ὧ δὴ καὶ ἀοίκητοι μέντοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι. ἄπαὶ ᾗ ἐνίφωνης ἐκεῖσι ἀγεληδὸν βόσονται. ἐνθύπορα δέ εἰσιν ἀνδρωποι ἀνδροπους ἐθίοντες. Χαλδαίοις νόμος μητρογαμεῖν καὶ ἀδελφοκτεκφ-

Σορίᾳ· παρ' Αγιλαίοις αἱ γυναῖκες αὐθεντοῦσι τῶν A
ἀνδρῶν, ἓ παρεύκοσιν αἷς βούλονται, μὴ ζηλοτυ-
πούμεναι παρα τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν. Γεωργίαν δὲ καὶ οἰ-
κοδομίαν, ἓ πάντα τὰ ἀνδρεῖα ἀσκοῦσιν. Εν δὲ
Πικτ βρι- Βρεττανίᾳ πλέονσι ἀνδρες μιᾷ συγκαθεύδουσι γυ-
ταιοις. ναιξί, ἓ πολλαὶ γυναῖκες ενὶ ἀνδρί. Αμαζόνες δὲ
ἀνδρας οὐ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα τῶ τὸν ἔαρ τοῖς
γειτνιῶσι μιγνυνται, ἓ μέγα πανηγυρίζουσι, οὐκαδὲ
ἀποτρέφουσι. ἓ τῶ μὲν κυρὸν τὰς κύησεις, τὸ μὲν
ἄῤῥεν ἀπαίρουσι, τὰ δὲ θῆλυ ζωογονοῦσι. ταῦτα μὲν
οὖν πάσται νόμος τοῖς τῶ τόπως ἐθνεσιν ὑπ ἠβάδοχης
τῶ τὸν μέγαν Καισάρεσσι γέγονε. τῶ μὲν τοι τῶν
Αλεξάνδρω πολιτῶν, οἷς πολλὰς ἀρχὰς ἡ βασιλεία B
αὐτὸς ὑπεβάθη. ἓ ὑ διάλεκτον ἐοὶ κατ' ἀλλήλων ἐ-
*σὰς τυραν- πανεστάμενοι, ἴσε ὑ ἡ Ρωμαίων ἀρχὴ * τὰς πα-
χίας. ρὰ πάσας κατέλυσε. ὑ πεῤῥ μὲν τόπων ὕπως.

Ο δὲ Ιακωβ γυνᾷ τὰς δώδεκα πατριάρχας ἓ
τὸν Ρυβενίμ, τὸν Συμεὼν, τὸν Λεβὶ, τὸν Ἰού-
δαν, ᾗ τὰς λοιπὰς καθεξῆς. ηγάπα δὲ τὸν
Ιωσὴφ πλέον ἢ ἄλλων, ᾗ ἐξ τὸ γεώτατον
αὐτὸν εἶναι, ᾗ ἐξ τῶ ὁραῖσαι αὐτῷ ἀρετῶ.
ἐφ ᾧ ἓ φθονῆσαι αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ὑ ἐξ
ταῦτα δὲ μόνοι, ἀλλὰ ᾗ ἐξ τὰς ὁράσεις
ὡς ἐκεινος γέγονε θεωρὸς. ἑωρα γὰρ ἀστέρας
ἕνδεκα, σωὶ αὐτοῖς τὸν ἥλιον, ᾗ τῶ σε-
λήνίαν, φροσκυνοῦντας αὐτῷ. ᾗ οἱ μὲν ἀστέ- C
ρες ἐδήλουν τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ, ὁ ἥλιος τὸν
πατέρα, ἡ δὲ σελήνη τῶ μητέρα. οἱ δὲ
λέγετ τις, πῶς ἡ μήτηρ λέγεται φροσκυνῆ-
σαι, ἐπεὶ φροαπεθανεν ἐφθασεν, ἀκούσα-
ὅτι τῶ Ιακωβ καπελθόντος ἐν Λιγύπτῳ,
ᾗ φροσκυνήσαντος, συμφροσκυνῆσαι λέγεται
ᾗ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ὅτι ᾗ σῶμα ἓ ἀμ-
φότερον αὐτοῦ. γνοῦσι ἐφθέγξαιο αὐτῷ ᾗς τὸν
τὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ᾗ φθονοῦντες, εἰς
ἐπιβουλὴν φροδήκας χωροῦσι· ᾗ ἔπειπό-
σαι βέλοντες αὐτὸν, ἐμβάλωσι λάκκῳ βα-
θῷ. ἐνὸς δέ τινος ὑποθήκας, βηλαδὴ τὰ
Ρυβενίμ, ἀτε φρὸς αὐτὸν φιλίας ἔχοντος, τὸ
λάκκου τὰ αὐτὸν ἐξάγωσι, ᾗ κῇ τῶν τὸ Ιωσὴφ
ἐγοεμὰν ὀλιγοι μιᾶν τοῖς ἐμπόροις γνησιώσασι. D
ᾗ οὕ πεῖται φρὸς τὸν πατέρα ἐπιστρέψαντες, τὸν μὲν
Ιωσὴφ λάγον μὴ ὄντα, χιτῶνα δὲ τὸν ἀρεῖον ἐ-
μαγμένον ᾗ λελακτισμένον. ὡς ἐσπόδυσε ὑπόνοιαν τοῖς πάτρα διδοῦσι παρὰ Θηρίων αὐτὸν ἀ-
πολεῖσθαι.

Κατάγεται δὲ ὧν παρὰ τῶ ἐμπόρων εἰς
Λιγυπτον, καὶ ὡς δοῦλος ἐκεῖσε πωρα-
σκευαται. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, καὶ εἰς ἁρ-
πας ἀσήμους παρὰ τὰς κυρίας αὐτῶ φίλ-
κεται. ὁ δὲ ὐκ ἐπείθετο. εἰ γὰρ καὶ τὸ σῶ- E
μα δοῦλος, ἀλλὰ τῶ γνώμῃ ἐλεύθερος.
ἐφ ᾧ καὶ φρὸς ὀργὴν αὐτὴν κινεῖ. με-
λετᾷ κατ' αὐτὸ, καπηχεῖ, πείθει εἰς
φιλακὴν αὐτὸν ἐμβαλεῖν. γένεται ταῦτα, καὶ
τεῖς ᾗ δέκα ἔτεσι κατέλεγος ἐκ. τῇ δὲ
πεμπτῃ φιλακῇ ᾗ ἕτεροι δύο σωπόσαι, οἰ-
νοχόος τε ᾗ ἀρτοπώλης· οἷς δὴ παραδέξας
ᾗ τὰ ἰσόμενα φροκηρύσσει. ᾗ τῇ μὲν οἰ-
νοχόῳ ἐλευθερίαν προείλεγε ἐξ τεσσὰρ ἡ-

A res, quam filias ineat. Apud Agilæos fe- Agilæi fœmi-
minæ suæ viros in poteſtate habent, pro- nis ſubjecti.
que lubitu venerem exercent, citra ullam
maritorum æmulationem. Ædem agros co-
lunt, ædes exſtruunt, omnes operas viriles
obeunt. In Britannia viri complures una Britanni.
cum muliere cubant, & contra unius mi-
lieres uno cum viro. Amazones viros nullos
habent, fed brutorum in morem appeten-
te verno tempore cum vicinis rem habent:
quaſique mercatu magno celebrato, ran-
dem domum revertunt. Ubi deinde partum
in lucem ediderunt, mares tollunt, fœmel-
las ſervatas educant. Hæc conſuetudines a-
pud varias lociſque ſeparatas nationes quaſi
per manus a majoribus accepit, paulatim
B in leges abierunt, quemadmodum magnus Cæſarliterat.
ille Cæſarius ſcripſit. Poſt obitum Alexan-
dri, regnum ejus complures in dominatus
& imperia divium fuit. Principes ipſi non
deſtitere ſeipſos alter alterum invadere,
donec Imperium Romanum particulares iſtos
dominatus omnes e medio ſuſtulit. Ac de his
quidem hactenus.

Cæterum Jacobus patres illos familia-
rum principes XII genuit, Rubenum, Sy-
meonem, Levium, Judam, & reliquos or-
dine ſubſequentes. Amabat autem plus cæ-
teris Joſephum, tum quod eſſet natu mini-
mus, tum virtutis cauſſa, qua ſingulari præ-
dictus erat. Itaque illi cæteri fratres invide- Joſepho fra-
bant, & quidem non his ob cauſſas modo: tres invident.
verumetiam propter inſomnia, quæ ei ſe no-
ctu offerebant. Nam videre videbatur ali-
quando ſtellas XI cum ipſo Sole ac Luna ſe
congenulando venerantes. Ac ſtellæ qui-
dem ipſæ fratres ſignificabant, ſol patrem,
luna matrem. Quod ſi quis roget, quo pacto
dicatur mater cum venerata eſſe, quæ multo
ante diem in terris ſupremum obierat: is quid
dicturi ſimus, audiat. Quum Jacobus in Æ-
gyptum profectus Joſephum ſummiſſe ac ve- Joſephi hiſto-
neratus eſt, eumdem ei venerationis honorem ria.
& uxor exhibuiſſe dicitur, uti quæ corpus
unum cum ipſo exiſteret. Atque hanc ob
cauſſam fratres eum invidia perſequeban-
tur, qua quidem impulſi eo quoque progre-
diuntur, ut inſidias ei manifeſtas ſtruerent.
Quumque morte mulctaturi hominem eſſent,
periculoſam in voraginem abjiciunt. Sed
unius cujuſdam e fratribus conſilio, qui Edit. Pariſ.
Rubenus erat, vir propenſo ac benevolo pag. 144.
in Joſephum animo, de voragine rurſus
eum extrahunt, ac viginti minis (ſic enim
Joſephus in hiſtoria ſua memoriæ prodi-
dit) quibuſdam mercatoribus vendunt.
Hinc ad parentem reverſi, Joſephum qui-
dem ſe unſquam vidiſſe narrant, tunicam
vero ipſius reperiſſe cruentatam ac differ-
ptam: ut hoc modo pater in ſuſpicionem
veniret, fortaſſe filium a feris interemptum
eſſe.

Interim ipſe a mercatoribus in Ægy-
ptum abducitur, atque illic in mores man-
cipii venditur. Non longo tempore inter-
jecto, ab hera ſua fœdos & turpes ad a-
mores pellicitur, a qua tamen eo minime
perpellitur. Quamvis enim corpore
ſervus eſſet, nihilo tamen minus animo e-
rat ingenuus. Hanc ob cauſſam illa exacn-
deſcit, aliquid in Joſephum mali molitur,
accuſat, marito perſuadet, hominem in
vinculis conjiciat. Succedit quod inſtitue-
rat, adeoque totos XIII annos Joſephus
in vinculis detinetur. Erant in eodem car-
cere conclusi & alii duo, quorum unus a
poculis regi fuerat, alter pittor. His illa
nova & inaudita quadam ratione futura
prædixit, atque illi quidem, a poculis qui
fuerat, libertatem intra triduum reſtituen-

dam vaticinatus est. Num somniaverat, se de tribus palmitibus uvas in phialam Pharaonis exprimere: ac deinde regem ex ea non illubenter hausisse. Monuit autem hunc, ut carcere liberatus, sui per contemptum non oblivisceretur. Nam aullo, inquit, fascinore designato in hoste exercres compacti sumus: sed propter castitatem ad hæc flagitiosorum hominum supplicia toleranda iisnus condemnati. Piftoris vero, qui diceret se visum sibi gestare tria canistra in capite, quorum duo panibus esset plena, tertium obsonio variisque cibis, sed aves advolasse, ac omnia furtepta devorasse, quique futurum adeo exercres claret, ut ipsi quoque Josephus confimile priori vaticinium promeret: respondit, duos in universum vitæ dies ei superesse, qui per bina canistra denotarentur, tertio in crucem actum, corpore ejus pabulum alites. Secundum hæc Pharao diem suum natalitium celebrat, quo eventus omnia comprobat, quæ prædicta fuerant.

Gen. 40. 14

Gen. 42. 25.

Josephi tamen oblivifcitur is, qui regi a cyathis erat: anni duo præterierunt: insomnia duo Pharaoni per quietem offeruntur: Ægyptiorum sapientes ea nulla ratione possunt interpretari: hortatu ejus, qui regi a poculis erat, Josephus arcessitur. Somnium unum fuerat hujusmodi. Rex videre sibi visus erat septem vaccas, corpore pingui ac bene curato, quæ emersæ de flumine in carectum se condiderent: neque his alias numero pares occurrere, macie confectas admodum, quæ tamen opimas illas eaque magnas devorarent, nihilo tamen inde pinguiores fieri videretur. Alterum erat tale. Septem ophmæ spicæ, de radice una enatæ, ab aliis septem spicis tenuibus atque corruptis abfumebantur. Compleverat id temporis Josephus annum ætatis trigesimum, quum hæc somnia interpretarentur. Quo facto, magnis a Pharaone honoribus adficitur, & princeps atque præfectus Ægypti conftituitur, indente ipfi novum appellationem Pharaone, qua Plomtophanichus deinceps vocaretur, quæ vox occultorum repertorem significat. Cæterum caritatem illam annonæ profectam ex ea causa perhibent, quod iis annis neque Nilus extra fuas fe ripas effudit: neque ros ex aere fuerit delapsus. Duos autem Josephus filios genuit, Manassem & Ephræmum. Manassis appellatio significat priorum oblitum. Posteaquam enim ea felicitatem perveniffet, calamitatum priftinarum oblivionem consequutus erat. Ephræmus tantumdem sonat, ac si dicas, qui restituit eum. Nam liberatem majoribus restituit. Et hæc quidem in hunc modum evenere.

Edit. Parif. pag. 145.

Jacobi autem filii quum accepissent, quid Sichemus Emoris F. cum sorore sua Dina perpetrasset; pundi sunt, hoc eft, dolore adfecti, ut qui facinus hoc turpissimum ducerent. Itaque cunctos loci ejus incolas ferro trucidarunt. Quamobrem conceffit Deus, ut fatis longo tempore in Ægypto adflictarentur. Nam hæc causa fuit, quamobrem diuturnam & pœnam illam captivitatem experirentur. Cæterum Jacobus, adventum ipfius flagitante Josepho, quo tempore fratres ad ipfum urgente annonæ caritate se contulerant, in Ægyptum LXXV cum capitibus eft profectus. Atque hunc numerum quoque literæ sacræ penitus exprimunt, ut quanta hominum multitudo procreata de tot capitibus fuerit, fciremus. Jacobus ipfe,

Dinæ stuprum

A μένων ἡμερῶν. ἑώρα δὲ ἐκ τριῶν κλημάτων τοὺς Ἡλιοπολίτας βότρυας δι' αὐτῶν εἰς φιάλην, ἣν τῷ βασιλεῖ χαριοῦσθαι ἐξ αὐτῶν πασῶν λαμβάνοντα. ὅθεν δὴ καὶ αὐτὸν ἐλογᾶτο. μὴ ὑπεριδεῖν ἡμᾶς δεῖν ταῦτα ἀπεργαζόμενος. νῦν δὲ ἁμαρτόντες ἐν δεσμοῖς γεγόναμεν, ἀλλὰ σωφρονοῦντες ἕνεκα τῆς κακοῦργον ὑπομένειν κατηγορίαμεν. τῷ δὲ σπουδὴν λέγοντι τρία κανᾶ φέρειν ὑπὲρ κεφαλῆς ἑαυτοῦ, ἓν δὲ μὲν ἄρτων πλέα, τὸ δὲ τρίτον ὄψωνα, καὶ ποικίλων βρωμάτων, καπαπιμένης δὲ αἰωνίως ἅπαντα ἁπαντᾶν. κρίνεσθαι προσδοκῶντι ὁμοίαν τῇ οἰνοχόῳ τὴν ἀφορμὴν ἔσεσθαι, δύο τὰς πάσας ἔτι τὸν ζῶν ἡλιγᾶν ἔχειν ἡμέρας. τὰ γὰρ κανᾶ τὸν σημαίνειν. τῇ τελευτῇ δὲ αὐτὸν ταφῆναι βορᾶ ἔσεσθαι πετεινῶν. γενεθλίοις ἑστιᾶσι ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἀφορήσεως γίνεται.

B Ἐπιλαθέσθαι τῶν ὁ οἰνοχόος. ἐνιαυτοὶ δύο παρίρχονται. ὁρᾷ κατὰ νύκτα ὁράσεις δύο ὁ Φαραώ. ἀμηχανοῦσιν ἐπὶ τούτοις οἱ τῆς Αἰγυπτίων σοφοί. καλοῦνται ὁ Ἰωσὴφ, τοῦ οἰνοχόου τὸν φροντίζαντος. ἡ δὲ ὄρασις, βοῦς ἀνῃρᾶσθαι ἐκ βορᾶ ἔσεσθαι πετεινῶν. γενεθλίοις ἑστιᾶσι ὁ βασιλεὺς, καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς ἀφορήσεως γίνεται.

Ἐπιλαθέσθαι τῶν ὁ οἰνοχόος. ἐνιαυτοὶ δύο παρίρχονται. ὁρᾷ κατὰ νύκτα ὁράσεις δύο ὁ Φαραώ. ἀμηχανοῦσιν ἐπὶ τούτοις οἱ τῆς Αἰγυπτίων σοφοί. καλοῦνται ὁ Ἰωσὴφ, τοῦ οἰνοχόου τὸν φροντίζαντος. ἡ δὲ ὄρασις, βοῦς ἀνῃρᾶσθαι ἐκ τοῦ τὸν ποταμὸν ἐπὶ τὸ ἕλος ἐρχομένους ἄλλας ἰσαρίθμους ἐκ τῶν ἕλως ἀναπαύσας, λίαν κατισχναμένας, καὶ κατεσθιούσας τὰς σὺ τραφείς, καὶ μεγάλας. κἀν μέν ἐκ τῶν φαγέντων ὠφελοῦτο. ἡ δὲ δεύτερα ὄρασις. στάχυς ἀνῃρᾶσθαι ἐκ τοῦ τὸν μιᾶς ῥίζης, ὑφ' ἑπτὰ ἄλλων ἐκ διαφθαρμένων, ἐδεσθαι δαπανωμένους. ἔτος δὲ τεσσαρακοστὸν ὁ Ἰωσὴφ γεγενῆσθαι ἤδη. ἐφιερμωδεῖσι τὰς ὁράσεις, τεμάτια παρὰ τοῦ Φαραὼ, ἄρχων Αἰγύπτου καθίσασθαι. πρὸς ταῦτος δὲ καὶ Φομθομφανίχον αὐτὸν ὁ Φαραὼ προσαγορεῦσαι, ὑπὲρ ἣν ἐφιέρευλῆ τῇ κρυπτῶν. τὸν δὲ λιμὸν ἐκεῖνον ἰσχυρὸν γενέσθαι, ἅτε δὴ τὸ μήτε τὸν Νεῖλον τότε ἀναλθεῖν, μήτε δρόσον ἀνωθεν καταλθεῖν. γαμεῖ δὲ Ἰωσὴφ ἐξ δύο υἱούς, Μανασσῆ τε καὶ Ἐφραίμ. ὧ τὸ μὲν Μανασσῆς σημαίνει ἐπιλελῆσθαι. διδυμωθέσας γὰρ λέγειν τῷ ἀτυχημάτων ἐλαβεῖ. τὸ δὲ Ἐφραίμ, ἀνιστῆσθαι. αὐτὸς γὰρ τοὺς ἀφορήσεως τῶν ἐλαθεῖσαν ἀπέδωκε. τὰ μὲν τοῦτο ἔχει τὸν ξόπον.

C

D

Οἱ δὲ γε τῶν Ἰακοὺβ υἱοὶ ἀκούσαντες τὰ παρὰ Συχέμ τῷ τοῦ Ἐμὼρ γεγενημένα ἐπὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτῶν Δείᾳ, κατανύγησαν, ἠχμωλωτισθῆσαν, ἀχυμωσούλω τὸ φρόνημα ἐλογίσαντο. ὑφ' ᾧ τὰς ἐκείνου παροικοῦντας ἔργον φόνου πεποικασιν. ὅθεν δὴ συγχωρεῖ αὐτοὺς ὁ Θεὸς καιρὸν ἱκανὸν κακωθῆναι κατ' Αἴγυπτον. αὐτὸν δὲ οὕνεκα τῆς πολυετοὺς δὴ φυγῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν. Ὁ μὲν τοι Ἰακοὺβ ζηθεὶς παρὰ τῷ Ἰωσὴφ, ἰωϊκὰ φησὶ αὐτὸν ἀπελθεῖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτὸ δὴ τῶν ἀναγκαίων τὸ λιμοῦ καταλθεῖν εἰς Αἴγυπτον ἐν ὁ. ᾧ ἐ. ψυχαῖς. τέθνηκε δὲ τὸν αὐξόμενε ἡ γραφὴ, ἐπὶ μιᾷ σωμᾷ ἐκ πόσων πόσοι γεγόνασιν. ὁ δὲ γε Ἰακοὺβ μικρὸν δεῖν ἐξέλιπεν ἐκ τῆς ἀφροσύνης τῶν

E

χαρὰς

χαρᾶς (ὃς φησιν Ἰώσηπος) εἰ μὴ ὁ Ἰωσὴφ αὐτὸν ἀ- A quemadmodum in historia ſua Joſephus
πεῶσπάσατο . ἐπ᾽ ὀλ- meminit , præ nec opinato gaudio parum
καὶ αὐτὸς ὑφ᾽ ἡδονῆς ἤτταν abfuit, quin exſpiraret: ni videlicet Joſe-
τῷ πάθους ὑπέγνω , ἀλλ᾽ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ phus eum recreaſſet , qui tamenſi & ipſe
Ἰακώβ . voluptatis magnitudine ſuperaretur : non
tamen eodem modo , quo Jaeobus , adfi-
Ὁ μὲν γοῦν Φαραὼ πολλὸν ἰδὼν τὸν Ἰακὼβ , celebatur .
ἐρωτᾷ πηλίκῳ τῷ ἔτει αὐτῷ . καὶ ὃς ἀπεκρί- Atque heic quum Pharao Jaeobum jam
νατο , λέγων . αἱ ἡμέραι τῆς ἐτῶν τῆς ζωῆς eanum intueretur , quoc natus eſſet an-
μου αἷς παροικῶ , ρλ. ἔτη , μικραὶ καὶ πονηραὶ nos, interrogat . Reſpondet is hanc in ſen- Gen. 47. 9.
γεγόνασι . πάντα δὲ ἔλαχε δι᾽ ὧς ὑπέκυπ- tentiam: Anni vitæ meæ , quos peregri-
ραστμούς . ἐπῆλθόν δὲ μετὰ ταῦτα ἔτη ιέ αἷς nati ſum , omnino ſunt centum & triginta ,
* al. καὶ τε παρακλησιν ὧν ἔπαδε δύναμιν τὰ * φροτὰ . καὶ quos ipſos fane paucos & malos expertus
οἱ μὲν παλαιοὶ πολλῷ χρόνον ζῶσι , ὥστε αὐ- ſum . Quæ quidem verba propter eas adfli-
ξηθῆναι τὸ γένος ἐν τῇ πλείονι χρόνῳ . διὰ τοῦ- ctiones & ærumnas protuliſſe , quas perpeſ-
το καὶ πολλαῖς συμπέπτωκε γιγαντίοις . αὐτίκα ſus fuerat . Vixit autem ab hoc tempore Edit. Paris.
γοῦν καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν μακρόβιοι ἦσαν . quindecim adhuc annos , quibus nonnihil fe- pag. 146.
licet a calamitatibus , quas antehac pertule- Cur pilci ho-
B ἐπεσθὴ δὲ τὰν οἰκουμένην ἐπλήρωσαν , ἠλαττώθη rat , recrearetur . Et vivebant ſane longam mines diu vi-
λοιπὸν ὁ τῇ ἐτῇ ἀεζῳῆς . κατὰ δὲ τὸν Θεόπομ- ætatem homines illi primi , quo genus hu- xerint.
τον Κύρελλον , ἠλαττώθη τὰ ἔτη , ᾗ τὸ τὴν φύσιν manum in majoribus illis vitæ ſpatiis eo feli-
αὐτὴν ἀδυνατεῖραι τῇ χρόνῳ γηθῆναι , ᾧ μὴ ὑπὲ cius propagaretur & amplificaretur . Ea-
πλέοσιν ἐχόντα ὕπνοι παρικτείνθαι . * καὶ πο- dem cauſſa fuit , cur pluribus ſimul uxori-
λυτείς μὲν ἦσαν οἱ παλαιοὶ , δι᾽ ὧν αἴτιαν , ᾗ- bus junctieſſent . Poſt diluvium quidem eer- Cyrillus.
θασαν ὁ λόγος ἐπεῖν . ὁ δὲ Ἰώσηπος τῇ παρέλειψι te multos adhuc annos vivendo explebant . Vide Kotet.
πομένῃ τόνε θεοῦ μακροβίους γινέθαι τὰς ἀνθρώ- At ubi paulatim orbem terrarum compleſ-
πους ἔλεγε . ſent , annorum eriam vitæ numerus immi-
nui coepit . Quod ſi credere Cyrillo debe-
Καὶ γοῦν μὲν , ὡς εἴρηται , τὰς δώδεκα mus , viro divinisſimo , illa quoque de cauſ-
πατριάρχας ὁ Ἰακώβ . ἀφ᾽ ὧν αἱ δώδεκα φυλαὶ fa hominum annis aliquid deceſſit , quod
τῶν Ἰσραὴλ . ᾗ γὰρ ὑπὸ καὶ πατριάρχας ἑκάστης ὁ ipſa natura paullatim debilior fiat , & ad
λόγος ἐκάλεσεν , ὡς τῇ πατρικὸν , ὑπὸ τῇ φυ- plures annos ſe conſervare nequeat .
λῶν ἀρχοῦσας . κατὰ δὲ τὸν μέγαν Ἐπιφάνιον , Genuit autem , eeu jam ante monuimus ,
δίκα καὶ τρεῖς αἱ φυλαί . οἱ γὰρ καὶ patriarchas Jacobus duodecim , a quibus duo- πατριάρ χαι ἀμ-
φυλὴ τις ὡς ἴσιν ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ , ἀλλ᾽ αἱ ἀ- decim Iſraelitæ tribus ortæ ſunt . Etenim φοτέρωθεν
πὸ τῇ παίδων αὐτῷ , τῶ τε Μανασσῆ καὶ hanc ipſam ob cauſſam in litteris ſacris ap- γεγόνασι.
τῷ Ἐφραΐμ . δύο φυλαὶ τῷ Ἰωσὴφ γενεζίονται . pellari patriarchæ conſueverunt , quaſi pa-
ὅμως μὲν τοι τῆς Λεβὶ φυλῆς ὑπεξαιρουμένης , C triion archontes , id eſt , tribuum ſive familiarum principes . Epiphanius ſcripſit, tribus Epiphanius.
οἷς μηδὲν ἐργαζομένης , δώδεκα πάλιν αἱ exſtitiſſe tredecim . Quamquam enim ex
φυλαί . ᾗ Ἰακὼβ μὲν γοῦν τὸν Λεβὶ , Joſepho nulla tribus eſt denominata , duæ
τὸν Καάθ . Καὰθ δὲ τὸν Ἀμράμ . Ἀμράμ tamen Iſraelitæ , quæ a filiis ejus Manaſſe
δὲ τὸν Μωσέα ᾗ τὸν Ἀαρών . Ϲ Μωσῆς μὲν ἐκ ac Ephraimo profectæ ſunt , Joſepho ac-
τῆς ἀπὸ Ἀβραάμ . cenſentur & tribuuntur . Sed enim Levia
tribu detracta , uti quæ nihil inter reliquas
Ἐκεῖθεν γενεαλογήμους ὁ Ἰὼβ , πεμπτος δ᾽ tribus haberet fructus , rurſum tribus duo-
εἰσιοντας . Οὗτος ὁ Ἰὼβ κατὰ τὸν τῇ μεγάλου Κυ- decim effeciuntur . Erat inter ceteros ja- Jobi hiſtoria.
D ελλου ἐξήγησιν , ἐτῇ ὁ. καὶ ι. ὢν κατὰ τὸν ἀρ- cobi filios Levius , qui Caathum procrea- Cyrilli ratio-
χὴν τοῦ πειρασμοῦ . ἐν δὲ τῇ πληγῇ ᾗ στυθι- vit . Ex Caatho natus eſt Amramus . Amra- cinatio.
σας ὑπ᾽ ἐπτὰ , γέγονε ἐτῇ πέ. καὶ πρὸ mus Moſem & Aaronem progenuit . Hoc
τούτου ὅλων ἐκ τῇ μετὰ τὴν πλη- modo ſextus ab Abrahamo fuit Moſes .
γὴν διδύτων αὐτῷ ρό . ἐτῶν . ἐπεσθὴ γὰρ εἰς Ab eodem Abrahamo ſi Jobi generis ſe- Jobi hiſtoria.
τὸ διπλάσιον διέδωκε πάντα τῇ Ἰὼβ ὕστερο ὁ riem repetas , deprehendes eum ab illo fuiſ-
Θεός , ἐξ ἀναίγκης διπλᾶ καὶ τὰ ὑπ᾽ αὐτῷ ἐχα- ſe quintum , hoc eſt , Abrahami atneporem .
ἐισατο . ικοιῶ τῶν ρό. τὰ ἡμίση π. καὶ ι. τυγ- Atque hic Jobus , quemadmodum a magno
χάνουσιν . ἐντοῦθεν οὖν διῆσκονται τὰ πάντα illo Cyrillo perſcriptum legimus , initio iuæ
ὑπ τοῦ Ἰὼβ σπέ. οἱ δὲ γε τὸν πάντα χρόνον tentationis anno natus erat LXXIIX. Cyrilli ratio-
τῆς ζωῆς αὐτῷ σ μ ὑπ λέγει ἡ γρα- Quumque totos annos ſeptem in iſtac æ- cinatio.
φὴ , μὴ ξυνιδῆς . τὰ γὰρ ἑπτὰ ἔτη τῇ rumna exegiſſet , pervenit ſcilicet ad æta-
ζωῆ τῆς πληγῆς αὐτοῦ οὐ συμπλέοι ὁ συ- tis annum LXXXV. Unde vero poteſt hoc
γγραφεὺς . ὑποὶ μὲ ζωῆς χρόνον τὸν τῆς colligi? de annis illis CLXX , quorum poſt
πληγῆς καιρὸν ἐλογίσατο , ᾗ τὴν ἐκ τοῦ plagam in hiſtoria ſit mentio . Nam quia de-
πάθους πίκρωσιν . ικοιῶ τοίκοι ὁ μακάριος inceps duplum omnium Deus Jobo con-
Ἰὼβ οἷς ἐνδεῖξε τῶν Θεόπο αὐτῷ ἀγαθῶν ceſſit , neceſſario ſtatuendum eſt , quod ei
ὕστερον τοὺς θυγατράσι τεθειάνατὰς φρο- duplum etiam annorum vitæ largitus fue-
σηγορίας . τοῖς φράγμασι γὰρ ἀκολούθως rit . Jam ſi de CLXX annis dimidium ſu-
mas , LXXXV habebis . Atque hinc de-
prehenditur , annos vitæ Jobi fuiſſe in uni-
verſum CCLV . Quod autem litteræ ſa-
cræ tradunt , totum vitæ Jobi tempus ha-
buiſſe CCXLVIII annos , id vero tibi no-
E vum & inſolens haud videatur . Nam ſe-
ptem illos annos , quibus miſere divexatus
adfligiſtique fuit , hiſtoriæ ſcriptor ipſius vi-
te non adnumeravit , quod tempus illud
ærumnoſum , quo tantum non præ magni-
tudine doloris emortuus erat , nequaquam Nomina Jobi
pro vita duceret . Videtur autem beatus Il- filiarum , &
le Jobus ad commonſtrandum ea bona , eorum exitu-
quæ deineeps ei conceſſa divinitus fuerunt , ras , &

Edit. Paris. pag. 147.

nomina filiabus suis dedisse. Nam ejusmodi sane appellationes eis indidit, quæ rebus ipsis accutate convenirent. Ac primæ quidem cognomentum Dies dedit, quasi jam ex profunda quadam nocte rerum adversarum, quibus undique fuisset circumdatus, dies ipsi clarissima illuxitter. Alteram Castiam vocavit, quasi jam deinceps in fragrantia quadam & fructione bonorum degeret. Tertiam appellavit cornu Amalthææ, quasi posthac iisdem esset ut bonis omnibus adfluerer. Nam homines illi prisci cornu Amalthææ vocabant rerum omnium copiosam abundantiam. Perhibent enim caprarum quemdam pastorem habuisse capram, cui Amalthææ nomen esset. Ea quum terram cornu sodiendo aperuisset, heto suo rheaburum ostendit. Legimus autem hac in historia verba quædam hujusmodi: Nec Jobi filiabus pulchrioribus pares ullæ sub cœlo extitabant. Quamobrem Deus istud ita voluit? ut harum videlicet intuitu paterni doloris memoria prorsus aboleretur. Idem a calamitate liberos decem procreavit tantum, quum antea quoque liberi decem orbatus fuisset. Hæc mirari desine, quamobrem literæ sacræ dicant, omnia divinitus Jobo

Qui duplicati Jobo liberi.

conduplicata fuisse. Nam camera quidem omnia, cameios, mulos, ovium greges aliaque talia conduplicata, ceu litteræ sacræ loquuntur, recepit. Quippe morti cuncta illa sunt obnoxia, nec in extremo die resurgent. At vero de liberis dubitari nullo modo potest, quin resurrecturi sint. Præterea decem a calamitate tantum recipit, minitum & alios illos, pridem amissos, tandem aliquando recuperaturus. Quo de colligitur, eum habuisse bis decem liberos, hoc est, viginti. Atque hoc modo pater, litteras sacras recte loquutas esse, quum Jobum ajunt a calamitate omnia conduplicata recepisse.

Mosis historia.

Ceterum Mosem, ceu diximus, Amramus ex se genitum, mox Pharaonis metu quadam in theca depositum, in flumen abjecit. Nam Pharao masculos Hebræorum fœtus, ut primum in lucem editi forent, necari jusserat eam ob causſam, ne propter multitudinem Ægyptios impetio fuo fubjiceretent. At vero filia Pharaonis in litore deambulans, ubi ciſtam illam junceam conſpexiſſet, ut e flumine ad terram ejiceretur, imperat. Deinde cognito, unde puer eo pervenisſet, & quo pacto fuisset in flumen abjectus: ad se illum recipit, & alendum tradit. Posteaquam Mosis virilem ætatem attigiſſet, forte quemdam Hebræum ab Ægyptio vexari conſpiciens, haud tulit injuriam: sed Ægyptium illum interficit, & arena intectieQum obruit. Hinc duos Hebræos videt inter se rixantes confligentes, quos quum reconciliare conaretur: Et quis, ajunt illi, te nobis principem constituit? an & nos interficere cogitas, quemadmodum heri necaſti Ægyptium? His auditis Moses rerrore perculsus, ne forte res palam fieret, e finibus Ægyptiis excedit, & in solimadnem fuga se confert. Secundum id temporis Deum conſpicit, & ad Pharaonem educendi ex Ægypto populi cauſſa ablegatur. In hunc modum historia Mosaica rem adam commemorat.

pag. 148. Rand. Antiq.

Josephi de Mosis natalibus.

Josephus autem hæc quoque refert, quemdam nimirum ex iis, qui litteras sacras callerent, (imprimis autem horrines illi periti erant in conjecturanda rerum futurarum veritate) regi nunciaſſe, gignendum id temporis hominem, qui Ifraelitis

A ἐπώλησαν αὐτοὺς καὶ τὰ ὀνόματα· καὶ τῶν μὲν ἑφοῤῥων, Ἡμέρᾳ ἐκάλεσεν, ἀφ' ὅτου τοὺς βασάνους τοὺς τῇ νυκτὶ τῇ πρεσβυκατάτου αὐτὸν χαλκοῦν, ἡμέρας αὐτῇ φωτεινῆς ἐπιλαμψάσης. τῶν δὲ δέλτερων, Κασσίαν ὠνόμασεν, ὡς ἤδη λοιπὸν ὁσμῆς τινὶ καὶ ἀπολαύσεσι τῶν ἀγαθῶν γινόμενος. τῶν δὲ τρίτων, Ἀμαλθείας κέρας προσηγόρευσεν· ὡς ἄρα τοιοῦτο τοῖς ἀγαθοῖς πεπληθύμενος. Ἀμαλθείας γὰρ κέρας οἱ παλαιοὶ τὴν εὐθενίαν ἐκάλουν. Λέγεται γάρ ὅτι ἦν αἰπόλιόν τινὶ αἶξ Ἀμάλθεια πελυμένη. ἥτις ἀρύξασα τῇ κέρατι, ἀνασυρὸν αὐτὸ ἐδείξε τῷ δινατῷ. ᾧ οὐχ ἁρίδηλα γάρ, φησί, κατὰ τὰς Ἰησιπάρας Ἰὼβ βελτίους αὐτοῦ B ὧν τῇ ὑπ' οὐρανὸν. διὰ τί δὴ τοῦτο; ἵνα τῇ δίᾳ τέκνων ἡ τὰ πάντα ἀπολωβῇ μόνην παυσάμενος. καὶ δίκα μὲν ἔλαβεν παῖδας μετὰ τὴν πλυγὴν ὁ Ἰὼβ. ἔστι δὲ δίκα τέκνος ὅταν ἀπολέσῃ. οἱ δὲ ἅπαλα λέγει τὰ πάντα λαβεῖν τὸν Ἰὼβ ἡ γραφή, μὴ διάμαξ. τὰ γὰρ λοιπὰ πάντα, καμήλους, ἡμιόνους, ἀροβατον ἀγέλας, ᾧ ὅσα τοιαῦτα, ἅπαλα κατὰ τὴν γραφὴν ἔλαβε. ὅτι γὰρ ταῦτα πάντα, ᾧ ικ ἀναστοῦται τότε. οἱ δὲ παῖδες ὁμολογουμένως ἀναστοῦται τότε. ἐφ' ᾧ δίκα ᾗ μόνος C ὑπωδὲ λαμβάνει ἐφ' ὧν πλυγὴν. ὀλίγ δὲ κρείσσ ὧς ἀπαλὸν, λέγεται· ὡς ὑπὸδεν εἴης δέκα παῖδας ἔχειν αὐτόν, ψυχῆς εἴκοσι. καλῶς οὖν ἡ γραφὴ δίκλα λαβεῖν ἔλεγε τὰ πάντα ἐφ' ὧν πλυγὴν τὸν Ἰώβ.

Καὶ γοῦν Ἀμρὰμ, ὡς φέρεται, τὸν Μωϋσέα ᾧ. ᾧ παρεδὼς εἰς ποταμὸν ῥίπτουσιν αὐτὸν, Μωσῆς, ἐν Σίβῃ τινὶ φρύτερον βολίσης, ᾗς γε τὸν φόβον τῷ Φαραὼ. τὰ δὲ ἀρίστα τῇ Ἑβραίων παιδία Φαραὼ ἐκτίλλουσ, χάριν τοῦ μὴ καταδωκασθαι ἐφ' τὸ πλῆθος αὐτῆς. ἡ δὲ τῷ Φαραὼ Θυγάτηρ περιπάτησα κατ' αἰγιαλὸν, ᾧ ἰδοῦσα τὴν Σίβλιν, ἐκβλαβῆναι τὸ ποταμοῦ κελεύει αὐτῇ· ἐκβάντι δὲ μαθοῦσα ὅτι τὸ παιδίον, ἐ ὅπως εἰς τὸν ποταμὸν ἐῤῥίφη παρ' αὐτὴ, λαμβάνει αὐτὸ, ᾧ ἀνατρέφεται βίδωσιν. εἶτ' ὅτως εἰς ἀνδρας ἐρχηται· ὁρᾷ Ἰουδαῖον ὑπὸ Αἰγυπτίου Φλοβόμενος, ὃν ἀτίγεται, κτείνει τὸν Αἰγύπτιον, παρὰ τῇ ἄμμῳ κρύπτει αὐτόν. μετὰ τοῦτο δύο Ἑβραίως ὁρᾷ σφᾶς ἀλλήλως ᾠθαπκτιζομένους, ᾧ καπιδάσειν ἐπιχείρει αὐτοῖς. οἱ δὲ φρὸς αὐτὸν· τίς σε κατέστησε ἐφ' ἡμῖν ἀρχοντα; μὴ βούλει ᾧ ἡμᾶς ἀνέλῃς, ὡς χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; πεῦ οὖν ὁ Μωσῆς ἀκούσας, ᾧ πτοηθεὶς μήποτε καπιδηλος γένηται, ἀπαίρει ἐφ' ὁρίων Αἰγύπτου, ᾧ φυκτεύει φρὸς ἴρηιον. ἔστι Θεὸν ὀρᾷ, D κρεκεῖθεν φρὸς Φαραὼ εἴλκεται τὸ ἐξαγαγεῖν τὸν λαὸν. ᾧ ταῦτα μὲν ἡ Μωσαϊκὴ διήγησιν ἱστορία.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος περὶ τῶν ᾧ τάδε. Τῶν ἱερογραμματέων τις· (καὶ γὰρ ἦσι δηλοῖ περὶ τῆ μελλόντων τῶν ἀληθεῶν·) ἀγγέλλει τῇ βασιλεῖ, τεχνοθετεῖσθαί τινα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν τοῖς Ἰσραηλίταις, ὃς παιεινώσει μὲν

τῶν ὑφ' Αἰγυπτίων ἠγαμένων, αὐξήσει δὲ τὰς Ἰσραηλίτας τροφὰς, ἀριτὸν πάντας ὑπερβαλεῖ, καὶ δόξαν ἀείμνηστον κτήσονται. δείσας δὲ ὁ Βασιλεὺς, κατὰ γνώμας τῶν ἐκείνοις κελδίων παῦ τὸ γεννᾶδὲ ἄρσεν παρ' Ἑβραίοις εἰς τὸν ποταμὸν ῥιπτουμένας ὑφ' Ἑαύτου, παραφυλάσσειν τὰς αὐδέτας τῶν Ἑβραίων γυναικῶν τὰς Αἰγυπτίας μαίας. ὑπὸ γὰρ τῶν αὐτὰς ἐκλήσει μαιοῦσθαι. ἡ ἱστορία δὲ αὐτὴ φρὸς τὸ ᾗδεθεάσθαι ὑπ' αὐτῆ τὰ τικτόμενα. γενέσεως οὖν κατὰ τῶν φορῆρησιν ὁ παῖς ἐκείνος, λαθὼν τὰς φύλακας ὑφ' ἑ τῆ ὁδωκὼν ἐπιείκειαν, καὶ ὑφ' τὸ μὴ βιαίας ἐκ τοκετῆ παρεπιστεῖν τῆ τικτούσῃ τὰς ἀλγηδόνας. καὶ τρεῖς μὲν μῆνας παρ' ἑαυτὸς τρόφαις λαθάπονες. ἔπει δείσας Δμραὶ μὴ κατάφορος γένηται, πλέγμα τι βιβλίων ποιήσας ᾗ ἀσφαλισάσας * αὐτῆ τὸ παιδίον ἐσεῖθωτι καὶ ὑφ' ποταμῶ βάλλει αὐτό. ἔπει Θερμουθὶς ἡ τῦ βασιλέως Θυγάτηρ παρὰ τῆ ποταμῶ παίζουσα, καὶ τὸ πλέγμα θεασαμένη, κολυμβητὰς ἐπεμίσατο, καὶ ἀγαγὸν αὐτὸ. καὶ ἰδοῦσα, ὑπερηγάπησεν αὐτὸ τὸ παιδίον, μεγάδους τε ἔτικεν ὑφ' κάλλους, καὶ φροντίζει ὅπως αὐτὸ τρέφηται. τὸ δὲ ἀφοσίνται γυναῖκα Αἰγυπτίαν. ὅδεν ᾗ παραυτοῦσα ἡ Μαριὰμ, καὶ σπεύσα, ὅτι τὸ συγγενὲς ἐπιζητεῖ, φορῆσπετα γυναῖκα Ἑβραίαν ἀγαγεῖν. ὅδεν καὶ ἡ μὴτηρ αὐτὰ ἐμπεδοδόμος μεταλείνεται. τῶν δὲ ἐπίκλησιν αὐτῆ κατὰ τὸ συμβηθὲς ὕδατο. τὸ γὰρ ὕδωρ, * μῶν καλοῦσιν Αἰγύπτιοι. * ὑσεὶς δὲ τὰς ἐξ ὑδάτος σωθέντας. ὧν δὲ οὗτος ἑβδόμος ἀπὸ Ἀβραάμ. ᾗ τελευτὴ μὲν αὐτὸν γνγεσμένον, Σαωμασὸν ὁ Θεὸς τὸ τῆς ἡλικίας ἐξῆραν ἀτέσημα. φρὸς δὲ κάλλος, ᾗδὲς ἀριδοτίμος ὧν οὗτος, ὡς Μωσεῖῶ Διοσκόμος, μὴ ἁπλαγῶναι τὰς ὁμορρίας. ὁ-ὅτε ἡ Θερμουθὶς ἄγους οὖσα, ἰδιοποιᾶται αὐτὸν· ἐφ' ᾧ καὶ φροτάγει τῆ βασιλεῖ, πάντα τε ἀναγγέλλει, καὶ ὅτι ᾗδέδωκὸς σὺ γνήσιον, παιδὸς οἰκείου μὴ διῤῥωκῶτος. καὶ ταῦτα λέγουσα, τὰς τοῦ πατρὸς χεῖρὰς ἐπιζήσει τὸ βρίεος. ὁ δ' ἐπιτίθησιν αὐτῆ τὸ ᾗδέθημα. ὁ δὲ Μωσῆς καταρέρει τὸ αὐτὸ, καὶ τοὺς ποσὶν ὑπεμένει, κατὰ τηπόπτης δίδην. παῦ' οὖν ἰδὼν ὁ ἱερογραμματεὺς ἐκείνος ἀρμηθὼ ὑποτεθῆναι αὐτὸν, παροτρύνων εἰς αὐτὸ τῶν τῆ τὸν Φαραὼ. φθάνει δ' αὐτὸν ὁ Θερμουθὶς ἐξαπατᾶσασα.

Ἐκπνὸν οὖν καλῆς ἀνατρέφατο. ἔπα δὲλη ᾗ τοὺς Αἰγυπτίους ἡ ἀρετὴ αὐτὸ γίνεται. λίθοπες ἐκραπαθῶντ κατ' αὐτὸ. ἀντιστρατῶσται καὶ αὐτοὶ. ἐκαπράθη δὲ ἡ ὀλίγοι πίπτουσιν. ὅθεν ὁ Βασιλεὺς Θεόθεν ὀδηγᾶθείς, πείθει * Θυγατέρα τὸν Μωσέα παραχεῖν ἐρασηγόν. δίχ' ἑαυτὰ τὸ ὄργον. κατ' Αἰθιόπων ὁρμὰς. καὶ ᾗδ' γὰς μέλλων διελθεῖν ἐρίμου, ἐνδα ἐρπετὰ δεινὰ ἐτρέφοντο, τί μηχανᾶται; πλέγματα τινα ἐμφορῆ κιβωτὸς ἐκ βίβλου καταπλάττει, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμιζε. πολεμιώτατον δὲ ἑαυτὸς ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον. φοβοῦνται γὰρ ἐπερχομένας, καὶ * αὐτοκτόνους, καθάπερ ὑπ' ἀλάρων ἁρπαζομένους καταπίνονται. χωρηθὲν δὲ εἶσιν αἱ Ἴβεις, καὶ φρὸς μόνον

A educatus, omnes virtute ſuperaturus eſſet, & gloriam nulla ſæculorum delendam oblivione ſibi comparaturus. Heic regem metu correptum, de illius conſilio ſententiaque mandaſſe, ut omnes Hebræis nati mares in fluvium abjicerentur & necarentur. Simul edixiſſe, ut obſtetrices Ægyptiæ mulierum Hebræarum partus obſervarent: quas quidem ſolas Hebræis obſtetricari vellet. Aſſutum hoc conſilium eo ſpectaſſe, ut ab eis infantes nati perimeretur. Itaque puerum hunc natum eſſe, quemadmodum prædictum fuerat, idque clam cuſtodibus, propter dolorum in partu lenitarem. Eum parentes clanculum apud ſe aliquantulum educiſſe. Quumque deinceps Amramus formidaret, ne factum palam fieret: ſiſcelam quamdam papiraceam confeciſſe, ac in ea bitumine oblita munitaque puerum depoſuiſſe, atque ita in flumen abjeciſſe. Tum regis filiam Thermuthim propter ripam fluminis luſitantem, re conſpecta, quoſdam urinatores immiſiſſe, qui ciſtellam adferrent. Intuitam vero puerum, magnopere garriſum fuiſſe, tum ob ejus magnitudinem, tum elegantiam. Itaque mox ſecum ipſam fuiſſe ſollicitam, quo eum pacto educaret. Infantem ipſum feminam Ægyptiam fuiſſe verſutam. Ea de cauſſa factum, ut Maria præſens diceret, puerum lacte cognato ali velle. Quumque propteraea reginam moneret, de arceſſenda quadam Hebræa muliere: commodiſſime ſucceſſiſſe, ut ipſa pueri mater advocaretur. Nomen ei fuiſſe datum ab eo, quod acciderat. Nam Ægyptios aquam Moy dicere, hyſes autem illos, qui ex aqua ſint extracti liberatique. Puerum ipſum ab Abrahamo fuiſſe ſeptimum. Ubi tertium attigiſſet annum, Deum ei conceſſiſſe, ut ſupra modum ætatis cæteros anteceſſeret. Venuſtate tanta fuiſſe, ut neque tam illepidus eſſet, qui Moſen inuitus, propter inſignem elegantiam formæ non obſtupefceret. Hinc factum, ut Thermutis per ſe ſterilis eum ſibi adoptaret, ad regem adduceret, omnem rapponeret animi ſui ſententiam, nimirum regi hunc ſucceſſorem fore, qui filium ex ſe natum omnino nullum haberet. Atque his dictis infantem in manus patris depoſuiſſe, qui meæ eum falcia regali ornaverit. Tum Moſem puerili quadam ſimplicitate de capite illum detraxiſſe, ac proculceaſſe pedibus. Ea re conſpecta, hominem illum ſacrarum literarum peritiſſimum ad infantem necandum accurriſſe, idque ut omnino fieret, Pharaonem exhortatum eſſe. Verum Thermutim hunc anteverriſſe, Moſemque ſuripuiſſe.

Ab eo tempore fuiſſe præclare adolum educatum, & ipſis adeo Ægyptiis virtutem eius imotuiſſe, qui quum aliquando adverſus ſe viderent Æthiopes expeditionem ſuſcipere, ipſi quoque caſtra caſtris hoſtilibus oppoſuerint. Heic quum utrinque non pauci caderent: regem divino quodam inſtinctu filiam perſuaſiſſe, ut Moſem ſuis ducem imperatoremque concederet. Id maneris Moſem imponi ſibi paſſum fuiſſe: in hoſtes Æthiopes copias eduxiſſe: quodque ſolum quoddam deſertum peragraturus eſſet, in quo magna repellum noxiorum copia foret, inſigne quiddam molitum fuiſſe. Ninirum corbes quoſdam rotundos fieri curaſſe: in eos conjectas Ibes ſecum deportaſſe. Ibes enim ſerpentibus inſeſtiſſimæ ſunt, qui quidem eas accedentes fugiunt, ac ſi reſiſtent, perinde atque a cervis deglutiuntur. Et ſunt Ibes omnino cicures ac manſuetæ, neque ſerpentum genus ſimmaniter fæ-

B

C

D

E

Origo nominis Moſis.

Edit. Paris. pag. 149.

Hoc ſtratagema.

Ibes inſeſtæ ſerpentibus.

viunt. Harum igitur ope Mosem inaccessam alioquin terram peragrasse: manum cum Æthiopibus conseruisse, qui quamdam insulam incolerent, aditu perdifficilem propterea, quod amnibus undique circumfluentibus claudertur. Tum Thar-
Tharbis regis Nosem adamat. bidem regis Æthiopum filiam, quæ Mosem naviter admodum præliantem cerneret, vehementi ejus amore captam esse, famulosque sibi fidissimos ad ipsum indicandæ animi fui adfectionis causa misisse: tum conjugii mentione facta, urbis proditionem esse pollicitam. His ejus postulatis Mosem annuisse: nuptias fuisse celebratas: Æthiopes interfectos: Ægyptios in solum patrium redactos. Ab eo tempore fuisse Mosem expositum invidiæ, formidantibus Ægyptiis, ne aliquando etiam adversus se novas res moliretur. Ita animadversis, subtraxisse se Mosem & cognito viæ itinerisque pasim obsidere a custodibus: per solitudinem instituta fuga, saluti suæ consuluisse. Hinc ad puteum perveniisse, ubi filiæ Raguelli paternum pecus adaquabant. Mox relata Raguelo fuisse, quæ Moses fecisset, quis esset, quo pacto filiab. ipsius fuæ cunctatione sucFelit. Pariſ. pag. 150. currisset. His illum rebus permotum, Mosem sibi generum adscivisse. Talibus adfectum Mosem benevolis ab Jethuro, (id enim Raguelo cognomentum fuisse) eum evicti affate, ac foceri pecus pavisse. Quumque illud juxta Sinæum montem circumduceret, Deum ab eo conspectum fuisse, qui eum ex medio rubo arcessiret. Secutum hæc Mosem ablegatum ad Pharaonem a Deo, qui eti polliceretur, se semper ipsi adfuturum: utque promissi fides fieret, baculum ejus in draconem commutatum fuisse. Tum Mosem intrepide semet apud Pharaonem gerentem, virgam suam humi projecisse, ac in serpentem convertisse. Illam vero virgas Ægyptiorum, quæ esse draconet viderentur, potentem devorasse. Hæc jusmodi fame Josephi de his rebus gestis exstat narratio.

Nyſſeni locus. Cæterum divinus ille vir Gregorius Nyssenus sit, propterea Deum in rubo quidem conspectum virgam in serpentem mutasse, coram Pharaone vero in draconem: ut ipsi magnitudine formidinem hominibus incuteret. Est autem perspicuum, prodigium idue reapse factum esse, quum magnarum prodigia nil nisi meræ forent præstigiæ, quæ oculos præstringerent. Idcirco imaginaria illhæc species a veritate in nihilum redigebatur. Neque tamen hoc modo parere Pharao voluit, sed magis etiam furens, Hebræos gravius urget. Quapropter fublequuta flagella pœnaque Dei sunt, de inter alias, quibus est adfectus, etiam hujusmodi quamdam exstitisse, Josephus tradit. Infinita pediculorum multitudo apud Ægyptios provenichat, ex interioribus eorum partibus scaturiens, a quibus excarnificati miscre peribant, nec vel lavacris vel pharmacorum inunctionibus pediculos perdere poterant. Hoc modo Josephus narrat. Te autem, dilecte fili, scire volo, plagas illas, quibus Pharaonem adhuc Deus, persuaderi sibi non ferentem, ut populum Israeliticum dimitteret, numero decem fuisse: quemadmodum in libro, qui est de Israelitarum ex Ægypto profectione, perscriptum legimus. Nimirum
Josephus. decem plagas, propter hujusce numeri perfectionem, eos divexaruut, qui perfecte deliquerant.
Numerus decenarius perfectus.

A τὸ γὰρ ὅρων γένος μόνον ἄγεσι. παρίφρασις δὲ τοῦτο τῶν τῶν ὑφορόρων γῆν, συμβαλόντων τοῖς Αἰθίοψι, κατὰ τινα τῶν διάγνωσιν δυναστρόπων οὔσαν ἐξ τὸ ποταμοὺς περιρρέεσθαι. Θαβρὶς δὲ ἡ τῦ βασιλέως θυγάτηρ ἐκ τοῦ προσχήματος ἐρώσα τοῦ Μωσέως, εἰς ἔρωτα δεινὸν ἀλιδεῖν αὐτὸν. καὶ * πεμένης τὰ πάθους, πέμπει φῶς αὐτὸν γῆ οἰκειῶν τὰς πιστοτάτους, ἐξαγγέλοντας περὶ γάμου, καὶ τῶν πόλιν φοδεῖσθαι. γίνεται ταῦτα. τελεῖται τὰ τοῦ γάμου. τοὺς Αἰθίοπας ἀναιρεῖ, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους εἰς τὴν ἑαυτῦ ἀπάγει γῆν. ἵστηται δὲ φόβος κατὰ Μωσέως. ἐπιτοιοῦτο γὰρ, μήποτε κατ' Αἰγυπτίων ἐωσπείσῃ. μωσῆνει πάντα, ἐξ λαδὼν ἔξοσιν ἐκδέδυ. καὶ γῆ ὁδὸν φυλασσομένων, διὰ τῆς ἐρήμου ποιεῖται τὸ φυγαδοιδρίασιν τῆ φήλατι, ἐνδα τοῦ Ραγουὴλ αἱ θυγατέρες τὰ θρέμματα ἐπότιζον. αἰδιώνται τῆ Ραγουὴλ τὰ περὶ τοῦ Μωσέως, τίς τε ἦν, καὶ ὅπως τοῖς αὐτὸ δυγατράσιν ἐπαμύνει τὸ ἀνίσως. τῷ ᾧ καὶ γαμβρὸν τὸν Μωσέα ποιεῖ. ὁ μὲ τοῦ Μωσέως ποιμὴν τυγχάνει γῆ παρὰ τοῦ Ἰεθόρου. (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίκλημα τῆ Ραγουὴλ.) διέρχεται αὐτῷδι πεμαίνων τὰ βοσκήματα. τυγχάνοντα δὲ κατ' αὐτὰ τὸ Χωρὴβ πεμαίνει αὐτὰ. ἐνδα καὶ τὸν Θεὸν ὁρᾷ ἐκ τῆς βάτου. καλοῦντα αὐτὸν. ὁ Θεὸς ἀποστέλλει πρὸς Φαραὼ τὸν Μωσέα, καὶ ὑπισχνεῖται συμπαρεῖναι αὐτῇ, ὁπόταν πίστιν τὸ λόγου εἰς δράκοντα μεταβάλλει τὴν ῥάβδον αὐτοῦ. ὁ μὲν τοι Μωσῆς παρίσταται πρὸς Φαραὼ, τὴν ῥάβδον αὐτοῦ κατὰ γῆς τε ῥίπτει, ἣ εἰς ἔφι μεταβάλλει. ἐκεῖνα παρώσασα τὰς γῆ Αἰγυπτίων ῥάβδους. ἀλλ' ἐκείνας δράκοντες ἐδέκοντο, κατέδει. ἡ δὲ αὖτα μὲν ὁ Ἰώσηπος.

Ὁ δὲ Νυσσαδὸς θεὸς Γρηγόριος φησὶν, ὅτι ἐξ τοῦτο, ὅτι μὲν τῆς βάτου καὶ τοῦ Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς τὴν ῥάβδον εἰς ὄφιν μεταβάλλει, ὑπὲρ δὲ τοῦ Φαραὼ εἰς δράκοντα· ἵνα τῆ μεγέθει καταπλήξῃ αὐτούς. δῆλον δὲ ὅτι ἀληθὲς τοῦτο τὸ σημεῖον ἦν. τὸ δὲ γῆ μάγων, φαντασία. διὸ καὶ καταδῦσα ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἡ φαντασία· ἀλλ' ὡς ἐντεῦθεν ὁ Φαραὼ πείθεται· μᾶλλον δὲ μᾶλλον ἐγίνετο γῆ τοῖς Ἰουδαίοις ἐπὶ πλέον ἐπιτίθεται. ὅθεν καὶ μαστίζει αὐτὸν ὁ Θεὸς· τοῖς ἐπιτηδεύσασι δὲ ταῦ αὐτοῦ μαστίξι καὶ τοιαύτην λέγει φροντίσαι μάστιγα. ἐξάγειν γὰρ τοῖς Αἰγυπτίους ἐξιδόντας, ἅπερ τι πλῆθος ὑδάτων ἀναδιδάμενον, ὑφ' ὧν ἐκεῖνοι κακῶς ἀπώλοντο, μήτε λοιδοῖς, μήτε αὐτῶν δυναμέσι. καὶ ὅπω μὲν ὁ Ἰώσηπος. Αἱ πληγαὶ δὲ ἀγαπητὰ, ἃς ὁ Θεὸς ἐπήνεγκε τῆ Φαραὼ μὴ πεδομένῳ τὸ λαὸ ἀποδύσαι, ὄντα τὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ ἐν ἑξάδι γεγραμμένον φησί. δέκα γὰρ κολάζει πληγαῖς, ἐξ γε τὸν πλεῖον ἀριθμὸν, τὰς ἡμαρτηκότας τὰ πλεῖα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΠΛΗΓΩΝ.

DE DECEM PLAGIS.

Περὶ τῶν ζ. ἐπτὰ.

ΚΑΙ φαίνεται μὲν ἡ πᾶσ. ὁ Αἰγύπτιος πάντων ὑδάτων εἰς αἷμα μεταβολὴ . ἀζητεῖ δὲ, καὶ τίνος ἕνεκεν ἐξ ὑδάτων αὐτὸς τὰ φαῦλα κολάζει ὁ Θεός ; διότι τὸ ὕδωρ ἐξαφρόντως τιμῶσι , ἀρχὴν τῶν πάντων ἡγοῦμενοι εἶναι σὐσιμῶν . ἔνθεν καὶ πολλοὶ τιμηκότες τὴν ἀνθρώπων ἐφθάρησαν . ἐπὶ δὲ ἑπτὰ ἡμέρας ἡ πᾶσα τὴν ὑδάτων ἐξαμάτωσις ἐπεράτωσε , τὰ λαρὼν ἐξ τῆς βασιλείας , καθὼς ἑλλήνων Κύριος , τὸ πρὰς τὸν πλάσαντος . Ὅτι δὲ ὑ κατὰ φαντασίαν ἐρυθρὰ τὰ ὕδατα γέγονε , ἀλλὰ καὶ ἡ γνῶσις αὐτῶν μεταβλήθη , ᾗ ἄλλη ἐξ ἄλλης ἐγένετο , ἡ δ' ἰχθύων πλῆθη πᾶν διέλλωκε . ᾗ οἱ ἰχθύες γὰρ, φησὶν , οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἐπλήμησαν , ᾗ ἐπάλεσαν ὁ ποταμὸς , ᾗ ὡς πεῖσαστο οἱ Αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἐκ τὸ ποταμὸ . ᾗ ὡς τὸ αἷμα τὸ πᾶσῃ γῇ Αἰγύπτου.

Περὶ τ βατράχων.

Δεύτερα πλαγὴ , ἡ ἐξ ὑδάτων τῇ βατράχων ἀπάλθσις· ᾗ ἐξέτεινε δὲ , φησὶν , ὁ Λαρὼν τὴν χεῖρα αὐτὸ ἐπὶ τὰ ὕδατα Αἰγύπτου , ᾗ ἀνήγαγε τοὺς βατράχους , ᾗ ἐκάλυψε τὴν Αἰγύπτου , ᾗ ἀσθρίχοντο εἰς τὰς οἴκους αὐτῶν , καὶ εἰς τὰ παιδία αὐτῶν· ἀσαύτως δὲ οἱ ἐπαοιδοὶ τῶ Αἰγυπτίων ἐποίησαν τοῖς φαρμακείαις αὐτῶν , καθὰ δὲ ᾗ ἐπὶ τῇ ἐξαμάτωσιν τῶ ὑδάτος . ἀλλ ἐκεῖνοι Φαραὼ τὸν Μωσέα ἐνδείξεως τῶ Θεῶ πρὸ τὸ δυνάμεα αὐτῷ τὸ βατράχων ἀπαλαγὴν . οὗτο δὲ καλὸς οἱ βάτραχοι τῇ ὑδατος ἐκκρεκασθέντες , καὶ ἐπὶ πλοῖον ἐκπορευθέντες , ὑφιστῇ ἐφθόλων κατ' ὑδὼρ ἐφθρωσι . γίνεται πᾶσιν . δίδοται τῷ Θεῷ ὁ Μωσῆς , ᾗ πλείστων αὐτίκα οἱ βάτραχοι , κρὸ ὁ Φαραὼ ἐπαπάλθσε ὅτι γέγονεν ἀπάλλαξις , ἀπεθάνῃ τῇ φατρίᾳ ἑκάμεν.

Περὶ σκνιφῶν.

Τρίτη πλαγὴ , ἡ λοὸ τὸ χοὸς τῇ σκνιπῶν ἀναζόσις . ἐξέτεινε δὲ, φησὶν, Λαρὼν τῇ χειρὶ τὴν ῥάβδον , καθὼς ἑλλήνων Κύριος , ᾗ ἐπάταξε τὸ χῶμα τῆς γῆς. ᾗ ἐγένοντο οἱ σκνῖπες ἐν τῷ τοῖς ἀνθρώποις ᾗ τοῖς τετράποσι. γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ ζῶον οἱ σκνῖπες οἱ ᾗ βραχύπουτον ὄτιν, ἀλλ ὅμως ἀργαλειώτατον . ᾗ μόνον δὲ λυμαίνεται τὴν ὑπεφανειαν τὸ δέρματος τοις ἀφαιρεῖ δηγμασι κνησμὸς ἐμποιοῦσι ἀκάνθς· ἀλλὰ ᾗ εἰς τὸ ὦτος βιάζεται , ᾗχῃ μυκτῆρων ᾗ ὄπων. φρὸς τοῦτο δὲ ᾗ τὰ κόρας βλάπτει ὀφθαλμῶν ἐσαπτόμενον . ἀσαύτως δὲ ᾗ οἱ ἐπαοιδοὶ τῇ Αἰγυπτίων ἐποίησαν, τὰ ἐξαγαγεῖν τὸν σκνίπα , ᾗ ὡς ἠδύναντο . ἔπηρ ὅιων τῷ Φαραὼ , ὅτι δάκτυλος Θεοῦ ἐστι πᾶν.

Περὶ σκωμυιῶν.

Τετάρτη πλαγὴ ἡ ἐξ τῆς κυωμυίας . καθὼς γὰρ , φησὶν , ἐποίησε Κύριος , παρεγένοντο ἡ κυωμυια , πλῆθος εἰς τὰς οἴκους Φαραὼ , ᾗ εἰς πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου . ᾗ ἐξωλοθρεύθη ἡ γῆ ὑπὸ τῆς κυωμυίας ἐθλιμμένη . ᾗ γὰρ ἐμφύσησε ἐξ τοῦ δηγμασ τοῦτ τὸ ζῶον τοῖς σώμασι . κυωμυια δὲ ἀκούων , τὸ αὐθαδὲς τόδε τοῦ ζώου . καθάπερ γὰρ βίλος ἐπιτηρεῖτε , ἐξ Αἰγυπτίων ᾗ αὖτων καταπεμβαίνουσα ὧν . ᾗ τὰ-

PRINCEPS omnium erat, aquarum in ſanguinem per Ægyptum univerſam commutatio . Quamobrem illuc factum ? cur per aquas Deus eos primo loco punit ? Quod aquam eximie colerent , quam eſſe principium ortus rerum univerſarum exiſtimabant. Propterea tum magna hominum multitudo perijt . quippe totos ſeptem dies hæc omnium aquarum in ſanguinem commutatio duravit , Aarone per baculum ſuum , ut præceptum ei divinitus fuerat, hoc prodigium efficiente. Neque vero ſpectatores aquas tum rubuiſſe , ſed guſtum quoque illarum prorſus immutatum eſſe , aquis ipſis in rem aliam converſis , colligi vel inde perſpicue poteſt , quod piſces extinguebantur . Sic enim perſcripſum ſacris in litteris legimus : Et emortuus fluminis piſcibus , tantus exſtitit fœtor fluminis, ut Ægyptii de ejus aqua biberc non poſſent, totaque adeo Ægyptus hoc ipſo ſanguine redundabat. Exod. 7. 21.

Altera plaga fuit, ranarum ex aquis ſcaturientium illuvies . Sic enim eſt ſacris in literis: Aaro manum ſuam protendit in aquas Ægypti , quo facto , tos exſtitere ranæ , ut eis Ægypti ſolum cooperirum ſit . Simul Ægyptiorum domos illæ ingrediebantur . Idem veneficiis ſuis imitati ſunt excantatores Ægyptiorum, quemadmodum & antea fecerant, aquam in ſanguinem mutando . Sed tamen neceſſe habuit Pharao , ſupplex ut Moſem oraret , quo ranarum a ſe depellendarum cauſſa Deum deprecaretur . Quantum enim mali eſſe putat , aquis effuſas ranas , ac paſſim per terram ſparſas ? Nihil profecto venenoſis a reptilibus differunt . Impetrat poſtulata Pharao , Deum obſecrando Moſe continuo ranæ exſpirare . Nihilominus Pharaon , quum tanto e malo ſe reſpiraſſe cerneret, in obſtinatione animi priſtina perſtitit. Exod. 8. 6.

Tertia plaga fuit culicum e pulvere natorum productio . Sic enim perſcripturn legimus: Aaro manu virgam ſuam de mandato Domini protendit, ac terræ pulverem percuſſit , qua percuſſione culices tum in hominibus , tum quadrupedibus exſtiterunt . Atque hoc diſcito , animalculum illud , quod culices appellamus , tametſi vel minimum ſit , nihilo tamen minus longe nobis eſſe moleſtiſſimum . Non enim tam cutis ſuperficiem ſtringit atque lædit , obſcuris morſibus graves moleſtoſque pruritus efficiens : verunetiam per nares & aures ad interiora vi penetrare nititur , ac præterea pupulis oculorum , in eos involando , detrimentum adfert . Deinde hoc etiam Ægyptiorum excantatores confimile quiddam moliri nitebantur , ut culices producerent , ſed irrito conatu . Quamobrem Pharaoni confeſſi ſunt , hæc Dei digito effecta eſſe . Exod. 8. 16. pag. 152.

Quarta plaga Deus Ægyptios per muſcas, quas caninas appellant, vexavit: Nam, ut ſacris eſt in litteris , efficiente Deo tanta muſcarum vis atque multitudo in Pharaonis ædes & tortam Ægyptum eſt immiſſa: ut ab eis univerſa regio devaſtaretur . Nimirum non ſine dolore animal hoc in corpora morſu penetrat . Quamque caninas appellari muſcas audis , hoc ipſum ad impudentiam & ferocitatem animalis refertor quod involans in morem telli , ſolos in Ægyptios irruebat . Hoc indicare litteræ Exod. 8. 22.

facræ volentes, his ipſis verbis uſæ ſunt: Geſemam vero, qua in terra populus meus degit, præter opinionem hominum immunem faciam, ut in ea nullæ ſint muſcæ: quo ſcilicet intelligas, me Dominum Deum eſſe in terris, qui diſcrimen inter meum tuumque populum ponam. Secundum hæc iterum Moſes Deum deprecatur, qui muſcas illas caninas a Pharaone populoque ipſius abegit, ita ut ne una quidem reliqua foret. (Sed Pharao tum quoque fuum pertinaciter obduravit animum,) nec populum dimittere voluit.

Exod. 9. 3. Itaque ſequuta eſt plaga quinta, videlicet jumentorum & pecorum omnium loes. (Sic enim facræ litteræ narrant:) Dixit Pharaoni Moſes, Ea manum ſuam Dominus in omnia tua jumenta ſic immittet, ut ingens ſubſequatura ſit lues. Fecitque Dominus, quod minatus erat, & omnis generis Ægyptiorum pecoribus mortuis, ne unum quidem jumentum ex iis, quæ Iſraeliet poſſidebant, interiit. Nihilominus obſtinatus eſt Pharaonis animus, nec abeundi poteſtatem populo fecit.

VI. Quamobrem plagam Deus ſextam immiſit, quæ puſtularum erat exulceratio, ſicut auctor hiſtoriæ facræ narrat. Quemadmodum, inquit, Dominus præceperat, ſumpſit Moſes fuviſam de calcaria, ſpectante Pharaone, atque illam in aera ſparſit. Tum ulcera puſtuloſque ferventes exſtitere tam in hominibus, quam cæteris quadrupedibus, adeo ut ipſi etiam venefici amplius propter ulcera conſiſtere coram Moſe non poſſent. Secundum hæc Deus hoc modo Mosem compellavit: Cras ſummo mane ſic Pharaonem alloquere: Ni populum meum dimiſeris, exſerta manu mea te percutiam, populumq; tuum morte multabo. Setroque adeo, te illa de cauſa incolumem relinqui, ut poteſtatem in te meam declarem, meumque nomen per univerſum terrarum orbem celebretur.

Exod. 9. 22. VII. Septima plaga fuit immiſſo grandinis & ignis. Nam grandine prius per univerſum Ægypti ſolum delapſa, etiam ignis undique diſcurrit. Grando ipſa nihil non eorum profraxit, quæ in terra erant, tum homines, tum jumenta. Non tamen in Geſemæ ſolo, quod incolebant Iſraelici, grando quidquam detrimenti dedit. Ruſum vero Moſes obſecrante Pharaone Deum exorat, quo factotouitmæ & grandines ceſſarunt. Atque hoc notato, non ſolum grandinis & ignis inſuſtatamex aere delationem Ægyptiis terrori fuiſſe, ſed etiam ipſius inſolentiam rei- Ægyptus hiemem cur nullam habeat. Nam hyemem Ægyptus nullam experitur, idque propterea, quod a zona, quam torridam vocant, prope abſit. Nimirum ardore illinc occulte promanante, vicinæ in orbem regiones univerſæ leniori cælo fruuntur.

Exod. 10. 12. VIII. Octava deinceps plaga vexavit Ægyptios, quæ locuſtarum erat immiſſio. Nam Moſe baculum in aera protendente, Dominus auſtralem ventum adduxit die toto, toraque nocte: qui locuſtas ſubſtatas in univerſum Ægyptiorum ſolum diſperſit. Quo factum, ut Pharao ſe in Deum deliquiſſe fateretur. Itaque Moſes iterum deprecatur ad Deum, ac ventum educit e mari, conſtinſque locuſtas in mare rubrum abjectas demerſit. De hiſce locuſtis Davides in hæc verba meminit: Ipſo jubente locuſtæ venerunt, & bruchi exſtiterunt innumerabiles. Vocamus autem bruchos, recens natas & alarum adhuc expertes locuſtas.

Pſalm. 104. Quid bruchus

IX. Nonam plagam Deus per tenebras tabiles inſtixit. Quippe manum ſuam Moſe cæ-

A το δηλώσαι ἡ γραφὴ, καταλέξαι οὖσα φησὶ, τὴ παραδοξάσομαι τὴν γῆν Γοσὲμ, ἐφ' ἧς ὁ λαός μου ἐπαύτης. . ἐφ' ἣ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἡ κυνόμυια. ὅτε ἴδης ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς σου πάσης τῆς γῆς. ἡ ἐμεγαλώ ἀναμέσον τοῦ ἐμοῦ λαοῦ, καὶ ἀναμέσον τοῦ σοῦ λαοῦ. ἔκεται δὲ ὕστερον ὁ Μωσῆς τῷ Θεῷ, ἡ πεμπεῖλε τὴν κυνόμυιαν ἀπὸ τοῦ Φαραὼ, ἡ ὑπὲρ ἐθέλοντα ἐξαποστέλλει αὐτὴς.

Πέμπτη πληγὴ ἡ τῶν τετραπόδων φθορά. ἐδεῖ χθήσεται ἀφὸς Φαραὼ ὁ Μωσῆς, ὅτε χειρὶ Κυρίου ἔσται ἐν πᾶσι τοῖς κτήνεσί σου, ἔσ Θάνατος μέγας σφόδρα. ἡ ἐποίησε Κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἐτελέλεσεν πάντα τὰ κτήνη τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν ὑῶν Ἰσραὴλ ἐτελέλεσεν οὐδέ ἓν. ἐβαρυώθη δὲ ἡ καρδία Φαραὼ, καὶ οὐκ ἀπέστειλε τὸν λαόν.

Ἕκτη πληγὴ, ἡ τῶν φλυκτίδων ἐπίθεσις, καθὼ φησὶ, ἐλάλησε Κύριος καὶ ἐλάβε Μωσῆς τὴν αἰθάλλης τῆς καμινάδος ἑκατέρου Φαραὼ, καὶ ἐπασὲν αὐτὴν εἰς τὸν οὐρανὸν. καὶ ἐγένετο ἕλκη, φλυκτίδες ἀναζέουσαι ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἡ ἐν τοῖς τετράποσι, καὶ οὐκ ἠδυήσαντο οἱ φαρμακοὶ ἑστῆναι ἐναντίον Μωσέως διὰ τὰ ἕλκη. εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωσῆν. ὀρθρίσον τὸ πρωΐ, ἡ ἐπέστηθι πρὸς Φαραὼ. εἰ μὴ ἐξαποστείλης τὸν λαόν μου, ἰδοσεῖλω τὴν χεῖρά μου πατάξω σε, καὶ τὸν λαόν σου θανατώσω. καὶ ἕνεκεν τούτου διατηρῶ σε, ἵνα ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δυνάμεί μου, καὶ ὅπως διαγγελῶ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

Ἑβδόμη πληγὴ ἡ χάλαζα καὶ πυρός. ὑβρίζει γὰρ ὁ Κύριος χάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν γῆν Αἰγύπτου, ἡ διέτρεχε τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς. πάσῃζε δὲ ἡ χάλαζα πάντα ὅσα ἦν ἐν ᾗ πεδίῳ, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους. πλὴν ἐν γῇ Γοσὲμ οὗ ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, οὐκ ἐγένετο ἡ χάλαζα. φέρεται δὲ ὕστερον ὁ Μωσῆς τῷ Θεῷ κατὰ τὸν λόγον Φαραὼ, καὶ ἐπαύσαντο αἱ φωναὶ καὶ ἡ χάλαζα. ἔπεισιτα δὲ ὅτι ὡς Αἰγυπτίους οὐ μόνον ἐξάσιος φορὰ ἐχαλάζησε τὴ ἅμα ᾗ πυρός, ἀλλὰ ᾗ τὸ τῆ ἀφυγματος κατέπληττεν ἄνδρας. οὐδὲ γὰρ τὸ χειμερινὸν ὥραν ἡ Αἴγυπτος παραδέχεται, ᾗ ἐν τὸ μὴ πόρρω τῆς καυμούσης εἶναι ζώνης. τὴ δὲ πυρώδους ἐκτὸς ῥίπτοις ὡραίως, τὰ κύκλα πάντα λαμπρὰ πέφυκε.

Ὀγδόη πληγὴ ἡ ἐξ τῶν ακρίδων. ἔπερα δὲ ὁ Μωσῆς τὴν ῥάβδον εἰς τὸν οὐρανὸν· καὶ Κύριος ἐπήγαγεν ἄνεμον νότου ὅλην τὴν ἡμέραν ἐ ὅλην τὴν νύκτα, ἡ ἀπέλαβε τὴν ακρίδα, ἡ ἀνήγαγεν αὐτὴν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου. ἡ ᾗ ᾗ, ἐμάρυνε, ὥλεγε τῇ Θεῷ ὁ Φαραώ. θύεται ὦ αὐτοῖς ὁ Μωσῆς τῷ Θεῷ, ἡ ἐξάγει ἄνεμον ἀπὸ τῆς Θαλάσσης, ἡ πᾶσαν τὴν ακρίδα εἰς τὴν ἐρυθρὰν ἐκβαλὲ Θαλασσαν. πσρὶ δὲ αὐτῆς καὶ ἀκριδὸ ὅτω φησὶ ὑῖτε, ἡ ἄλλην ακρίδες ᾗ βρῶσις οὐ ὡς τὸ ἀεδμός. βροῦχος δὲ ὕσιν ἡ νεογνίτης, ἡ ἄπτερος ακρίς.

Ἐπτὰν πληγὴ ἡ ἐξ τοῦ φλιαφητοῦ σκότους. Περὶ τούτου. ἐξέτεινε ᾗ Μωσῆς τὴν χεῖρα αὐτὸ εἰς τὸν

τὸν οὐρανὸν, ᾗ ἐγένετο σκότος ᾗ γνόφος ᾗ ζόφος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν Αἰγύπτου τρεῖς ἡμέρας. οὐκ εἶδον ἀδελφὸς ἀδελφὸν, οὐδὲ ἐξανέστη ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. πᾶσι δὲ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ἦν φῶς ἐν πᾶσιν οἷς κατῴκουν. ἐπειδὴ δὲ ἀφίστης τὸν κτήσιν, τοὺς κτίσμασιν ἐλατρεύοσ, διὰ τοῦ κτισμάτων αὐτοὺς ᾗ μᾶλλα ἄπειλας ἐπεὶδεν. ᾗ δὲ τῶν ᾗ τοῦ ἄλλων μερῶν καταλαμπομένων, ἡ Αἰγυπτος μονη τῇ ζιλικρινεῖ πεφωτισμένη σκότει. καὶ ὃν ὅρος ἀναγκαῖως ἔχοδον Αἰγυπτιος ἐβιάζετο, τὴν θύραν, καὶ πολλὰ ζιλαφῶν ἀρρὸν ἐκ ἐδύνατο.

A lum verſus porrigente, mox tenebræ, caligo, tempeſtaſque tanta per Ægyptum univerſam exſtitit, ac toto quidem triduo; ut neque fratrem ſuum quiſquam illo triduo cerneret, neque de lecto ſuo ſurgeret. Interim omnes Iſraelici lucem ſuis in ſedibus habebant. Quia enim Ægyptii rerum opifice relicto, ereatis religioſe ſerviebant: idcireo Deus ipſos æquiſſimo jure per ipſa creata exſtigavit. Nam propter eam ipſam cauſſam cæteris mundi partibus luce fruentibus, Ægyptus ſola tactilibus erat involuta contactaque tenebris, & quidem tantis ut quum Ægyptius aliquis rei neceſſariæ curandæ cauſſa exire conabatur, multum palpando januam reperire non poſſet.

Περὶ τῆς φρυτοπόκων. Δεκάτη πλαγὴ, ὁ τῆ φαραὼ πολιτεύσας. πολλαπλαῖα μὲν ἡ τοιαύτη πλαγὴ, τῇ δυνάμει. δὴ καὶ τῇ πόνῳ, καθὰ φησι καὶ Δαβὶδ, ἀπαρχὴ ᾗ φρυτὸν πασῶν. πρὸ γὰρ μίσας νυκτὸς ᾗ ἀπὸ νόσου ἀῤῥυτου τὰ τέκνα αὐτῆ. ἐγεφέμβοι δὲ τὸ φρυτὸ, ᾗ τὰ φίλτατα τοῦ ἀῤῥώστος, καὶ μικρὸν κατέχεθαι δύνᾶμαι, τῇ Φαραὼ καταβᾶσι. ἐφ' ᾧ δὲ τὸν λαὸν ἄκων ἀπέλυσι. πλὴν ἐπὶ πᾶσιν ἄγκατα, μὲ ἀσθίσασο, μηδὲ λίχα, ὅτι οἱ ὁ Θεὸς σκληρύνει τὴν καρδίαν Φαραὼ, τίνος ἕνεκεν ἐπιμέμφεται αὐτῆ σκληρυνομένῳ; γίνωσκε δὲ ὅτι ἡ ἀσοχὴ τῇ μαστίγων αἰτία τῆς παρούσης αὐτῆ γίγανε, ὡς ὁ μέγας φησὶ Βασίλειος. νῦν δὲ ἕκασον τὸν ἐκείνου καρδίαν λαβὼν, καὶ πενθυμείλω αὐτὸ τῆς φρενάγμασι, φῶς τὸ σκλῆρὸν ᾗ ἀπειθὲς μεπτάλασαν. τῇ μακροθυμίᾳ λοιπὸν ἐπὶ πλέον, ἐποίει πολὺν σκληρυνέθαι. ὅρα δὲ ὡς ἐπεσθὲν ἐπῆγε ἐπ' αὐτὸ τὰς πλαγὰς, ἀναδύεια τὸν λαὸν ἐκ τῆ γλώσσα. ἐκείνα δὲ κρίει τῇ βασάνων αὐτὸν, σκληρυνόντο. ὃ δὴ ᾗ γραφὴ σημαίνουσα, ἔλεγεν. ἰδὼν δὲ Φαραὼ ὅτι γέγονεν ἀνάψυξις, ἐβάρυνε τὸν καρδίαν αὐτὸ, ᾗ ὡς ἐσκυσεν αὐτῆ. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ λίγοντος ἄκουσον τῦ Θεῦ, ὅτι οὐς αὐτὸ πάντα ἐξήγαγε σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δυνᾶμίν μὲ, καὶ ὅπως διηγήλθῃ τὸ ὄνομά μὲ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. μὴ λίγα ἐξυπομίμνος, ἵνα γνωσίζης τὸν δυνᾶμίν σε, κολάζεις ἀν Ὄρωπον; ἆρᾳς αὐτὰ, καὶ φροῦς τηδὲ τῇ ἀνοθνήγματι. ἢ ἰατρικὴ τέχνη ἀφέλιμόν τι ποίησαι τῇ ἀῤῥωπίνῃ φύσει ἀπαδάζουσα, ζωντας ἀνθρώπους ἀπέτιμῇ. ἀλλ' ἐν μὲν ᾧ τῦτο ἀδίκον, τὸ ᾧ τὸν ἑτέρων σωτηρίαν ζώντας ἄλλους θυθναι. Τί δῶν ἐποίουν οἱ ἁρχιερεῖς τῦ κατακρίνοντα Σατᾶνᾶ ὑποπτεύοι; διὰ λογείων ᾗ φαρμακείων τοὺτον λαμβάνοντες, ἀπίτμων ζώντα, οὐτι ἀδικοῦντες τὸν κολάζομῦον, καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει βοηθοῦντων ἐρδεῖσκοντες. ἀντιτιμῶν ὧν ἑαυτὸν ζώντες, ἵνα ἴτι ἀναῤῥώσω τῇ ἀπλάγχνων κατομανθῶσι τὸν ἐκείργοντα. οὕτω μὲν ὧν καὶ ὁ Λεσοθίχης Θεὸς διὰ τῦ ἀπίτμος ἡμαρτικότος Φαραὼ σημεῖα μεγάλα ἐποίησι, τὸν μὲν ἄξιον τιμωρίας καλέσων, τοὺς δὲ μετὰ ταῦτα γνησίους ἀρέτα θεραπεύων, σωτηρίας ὑποθέσιν τὸν ἑαυτοῦ τιμωρίαν ἀν-

B Subſequuta demum eſt plaga decima, ni- X.
mirum primogenitorum cædes, poſtrema quidem omnium calamitas, quod temporis attinet ferierit: verum declaranda in ea poteſtatis divinæ, miſeriæque reipecbu, quemadmodum & Davides ait, faciles princeps omnium, ipſeque veluti primitiæ. Nam nocte media, nullo urgente morbo, liberi Ægy- *Pſal. 104. 36.*
ptiorum inacciſcebantur. Quum autem diluculo expergiſcerentur, & cariſſimos natos exanimes viderent: non jam amplius ſe *Edit. Paris.*
continere valentes, cum clamoribus Pha- *pag. 154.*
raonem adibant; quibus ille permotus, populum eandem vel invitus dimiſit. Cæterum nolo re, dilecte fili, hac in narratione nihil retrogrado adverſari, nec hujuſmodi quidquam objicere: Si Deus animum Pharaonis De induratione Pharaonis.
C obſtinatum reddit, quamobrem pertinaciter & obſtirmato animo ſibi reluctanti iraſcitur? Nimirum ſcire debes, adflictionem tolerantiam fuiſſe cauſſam unicam, ſicuti magnus ille Baſilius loquitur, quamobrem *Baſilius.*
Pharao cantopere ſuum animum obduraret. Deus enim, qui animum ejus haud ignorantem, ſuiſque mandatis obtemperantem acceperat, nequaquam illum ad duritiem pertinaciamque fingit. De quo conſequi neceſſe eſt, Deı tolerantia factum fuiſſe, ut magis animus ipſius obſtringeretur. Nam vide mihi obſecro, quo pacto res geſta fuerit. Quoties hominem calamitatibus & plagis adficeret, dimiſſium ille ſe populum polliceba tur. At ubi e diverſo finem adfigendi faciebat, obſtinatior evadebat. Hoc indicare volentes literæ facræ, verbis hujuſmodi ſunt uſæ: Quum Pharao ſe tanto e malo reſpirare ſentiret, in obſtirmatione animi priſtina perſtitit, nec Aaroni Moſique paruit. Quin etiam quum Deum ipſum diceneem audis, Excitavi te illam ipſam ob cauſſam, ut poteſtatem in te meam declarem per univerſum orbem terrarum: noli animo ancipiti ac dubitante dicere: Itane propterea punit hominem, ut poteſtatem tuam teſtatam faciat? Omitte iſtare verba, & huic exemplo animum adverte. Ars medica nonnihil hominum naturæ utilitatis adferre magno ſtudio volens, vivos homines fecare inſtituit. Verum enimvero periniquum & inhumanum erat, aliorum ſalutis cauſſa vivos alios macta ri. Quid igitur homines illi priſci tandem faciebant? Nimirum ſumptis iis, qui vel alios deprædati fuiſſent, vel veneno fuſtu- *Illuſtre ab anatomia ſimile.*
liſſent, ac propterea condemnati ad mortem eſſent, vivos fecabant. Hæc modo fiebant, ut neque puniendo homini faceret injurium, & naturæ mortalium aliquid adjumenti reperirent. Itaque vivum aliquem talem fecabant, ut viſceribus adhuc motum ſuum retinentibus, eorum effectiones cognoſcerent. Eodem pacto Deus artifex ille præſtantiſſimus in Pharaone infanabiliter delinquente prodigia quædam ingentia edit, tum ut ipſum pœnas commeritum *Quorum corpora viva priſci medici ſecuerint.*

puniret, tum ut posteris optime consuleret, quibus Pharaonis supplicium origo salutis existeret. Et hæc quidem in hunc modum explicata sunto.

Post decimam hanc calamitatem Ægyptiorum Israelici agnum mactant, atque ita demum excedunt Ægypto, die menstruus illis decimoquarto. Unde mos inolevit, ut etiam nunc agnum ita mactent, ac festum illud Pascha nuncupent, quæ vox transitum significat, quod nimirum, Josepho teste, Deus illo vespere transiens Israelicos, exedem in Ægyptios immiserit. Hinc fugam arripientes Hebræi, quum terræ fructuum copiam nullam haberent, quod essent illa loca deserta, saltem panibus victitabant, qui de farina leviter subacta & exiguo calore percocta facti essent. His ad triginta mum ut ajunt, septem dies sunt usi, non sufficientibus ad longius temporis spatium farinis, quæ ex Ægypto secum attulerant. Hæc a Josepho sic memoriæ prodita sunt.

Edit. Paris. pag. 155. Josephus.

Magnus autem Basilius noster hujusmodi quædam de Mose adjecit: Hic ille fuit quem Deus ipse fictum ac elegantem esse prædicavit, etiam tum, quum adhuc mammam sugeret: quem filia Pharaonis adoptavit, quem regio more educavit præfectis ei sapientibus Ægyptiorum magistris, a quibus eruditretur: qui tyrannidis regnique fastum aspernatus, & ad humilitatem suæ nationis hominum reversus, una cum Deipulo arumnis vexari maluit: qui ab his ejectus in exilium, de quibus bene merebatur, in Æthiopiam pervenit, ibique a cunctis robus alitis otiosus ac liber, totis annis quadraginta contemplationi universi hujus intentus vacavit: qui annum jam octogesimum agens, Deum conspexit, quatenus homini Deum intueri fas est, vel potius eo pacto, quo nemini hominum videre Deum contigit, ipsius etiam Dei testimonio, qui dixit: Si quis erit vestrum Domini vates, illi ego per visa notus fiam, & in somnis cum eo loquar. At cum Mose meo non item, cui tophus meæ domus fides habetur: quin eum præsens præsentem affabor, coramque me ille cernet, non per ænigmata. Secundum hæc idem Moses ad Pharaonem ablegatur, ut ex Ægypto populum educeret. In Ægyptum igitur ubi venisset, eodem uxorem quoque cum liberis transfulit. Ob hanc causſam ei se Angelus offert, terrorem incutiens. Non enim illuc propterea mitteratur, ut istic habiteret: sed ut populum educeret. Qua re secum animaverſa, uxorem dimittit. hoc omnino factum esse, vel inde patet: quod Jotorum cum uxore obvium habuit, quum ex Ægypto egrederetur. Idem Pharaonem retinere Deo populum ſuum recufantem, intolerabilibus plagis adjicit.

Magicorum & ipſique diſcrimen.

Cur autem permiſit obſecro Deus, ut excantatores eadem perficerent, quæ Moſes præſtiterat? Nimirum ut mendacii veritatem, quæ ex dem virgas in ſerpentes convertebant, ſerum virga Moſis ipſorum virgas deglutiebat: muabant & ipſi aquam in ſanguinem, ſed immutatam ſemel naturæ priori reſtituere non poterant: educebant & ipſi ranas, ſed ab iiſdem ædes Ægyptiorum repurgare non poterant. Iiſdem lucubratis erat Ægyptios vexandi, ſed ſedandi ſupplicii poteſtatem nullam habebant. Quinetiam ipſorum corpora puſtulis Deus magis adhibit, quam reliquorum: ut hinc manifeſtum fieret, non ſolum ipſos pœnas divinitus irrogatas inhibere non potuiſſe, ſed etiam cum exteris eadem ſupplicia pertuliſſe.

pag. 156.

Μετὰ δὲ τὴν δεκάτην πληγὴν θύουσι τὸ πρόβατον οἱ Ἑβραῖοι, ᾗ σῦπο τῆς Αἰγύπτου ἐξίασι καὶ ἀπὸ τῶν νυκτερινῶν καλεῖται τῆς σελήνης. τὸ ᾧ πολυῶν ἐτῶ κατὰ τὸ ἔθος οὗτω θύουσι, τὸν ἐορτὴν τοῦ πάσχα καλοῦντες. συμαίνει δὲ ὑπερβασίαν. ἀλλ᾽ ὡς Ἰωσήπος φησι, διότι καὶ ἐκεῖνοι τὴν ἔσπερα ὁ Θεὸς αὐτῆς ὑπερβὰς; Αἰγυπτίους ἐπαπέστειλε τὸν νόσον φθοροντες δ᾽ ἐν οἱ Ἑβραῖοι, ᾗ μηλνὸς τῷ ἀπὸ τῆς γῆς ὀνομασιεις ᾗς τὸν ἰρμίαν, περιρρημένος τοῖς ἀλλοφοις, ᾗ πεπηγότι μόνον ὑπὸ ἡλίκωμος ἀφιλιστικος, τοῖς ἀπ᾽ αὐτῶν ἄρτοις ἀπτρόφοντο. ᾗ αὐτοις ἐπὶ τριακοντα ἡμέραις ἐχρήσαντο. ἀφὸς πλέονα ἦν ἐκ ἐξέρκεσαν χρόνον αὐτοις ἔσα ἐκ τῆς Αἰγύπτη ἐπφράτο. ᾗ τα μὲν τῶ Ἰωσήπου τοιαῦτα.

Μωσῆς encomium ex Basilio.

Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ᾗ παῖς περὶ τὸ Μωσέως φησι Περὶ Μωσέν. ὅτι ἐπὸς ἦεν ὁ μαρτυρηθεὶς αὐτὸς ἤδει παρὰ σοις. Θεῷ ἔτι ὑποφλίες ἀν. ὃν ἀσιτοποίσατο μὲν ᾗ θυγάτηρ Φαραὼ, ἐξέθρεψε δὲ βασιλικῶς, τῆς σοφῆς τῶν Αἰγυπτίων διδασκάλοις αὐτῆ τῆς παιδεύσεως ἐπισήσασα. ὃς τὸν ὄγκον τῆς τυραννίδος μισήσας, ᾗ φῶς τὸ ταπεινὸν τῶν ὁμοφύλων ἀναβράμασι, ἕλετο συγκακχεῖσθαι τῇ λαῷ τῶ Θεῶ. ὁ φυγαδεύθεις παρὰ τῶν ἐυεργετηθέντων, κἀτνεῦθεν ἐ Αἰθιοπίαν καταλαβών, κἀκεῖ πᾶσαν ᾠλὴν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἄγων, ᾗ ὧν τοσαράκοντα ὅλοις ἔτεσι τῇ θεωρίᾳ τῶν ὄντων ἀσχολήσας. ὃς ὀγδοηκοστὸν ἤδη γεγονὼς ἔτος εἶδε τὸν Θεὸν ὡς ἀνθρώπῳ ἰδεῖν δυνατὸν. μᾶλλον δ᾽ ὡς ἰδεῖν τῶν ἄλλων ὑπὸρ᾽ χῆ ἐ μαρτυρεῖαν αὐτὸ τὸ Θεὸ. ὅτι ἰδὼν γέγνται φορήτης ὑμῶν τῇ Κυρίῳ, ὃν ὁράματι αὐτῆ γνωθήσομαι, ᾗ ἐν ὕπνῳ λαλήσω αὐτῆ. ὡχ ὕτως ὡς ὁ Θεράπων μου Μωσῆς ὃν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστὸς ἐστι. στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῆ, ἐν εἴδει καὶ δι᾽ αἰνιγμάτων. καὶ μετὰ ταῦτα φησὶ Φαραὼ ὑποτίλλεται χάριν τοῦ ἐκείθεν ἐξαγαγεῖν τὸν λαὸν. παραγινομένος οὖν εἰς Αἴγυπτον, ἔλαβε τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ, καὶ ἐπέβη. διὸ καὶ Ἄγγελος φαίνεται φοβῶν αὐτὸν. οὐ γὰρ αἰκίσειαι ἐκεῖ ἐπέμπετο, ἀλλ᾽ ἐξαγαγεῖν τὸν Ἰσραὴλ. ὅπερ καὶ αὐτὸς σωιδὼν, ἀφίστει τὴν γυναῖκα, καὶ σπλον ἐκ τοῦ Ἰοθὸρ μετὰ τῆς γυναικὸς ᾗ αὐτοῦ ὑπαγόντων ἄπιστ ἐξεχρημίφ. τὸν μὲν τὴ Φαραὼ ὑποστελλόμενον τὸν λαὸν, ἀφρήτοις ὑποβάλλει μάστιξιν.

Περὶ τῶ μιαμαλὸς τὰ αὐτὰ δράσαι τῇ Μωσεῖ; ἵνα φανερὸν γένηται ὁ διάφορος τοῦ τε ψεύδους καὶ τῆς ἀληθείας. μεῖβαλλον γὰρ καὶ αὐτοὶ τὰς ῥάβδους εἰς ὄφεις, ἀλλ᾽ ἡ Μωσέως ῥάβδος τὰς ἐκείνων κατέπιν. μεῖβαλλον κἀκεῖνοι τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα, ἀλλ᾽ εἰς τὴν φορτέραν φύσιν ἐπαναγεῖν τὸ ὕδωρ μὲ ἴσχυσαν. ᾗ τὸς βατράχους ἐξήγαγον, οὐ μὴν ᾗ ἀπαλλαξαι αὐτῶν τὰς τῶν Αἰγυπτίων οἰκιῶν ἐδυνήθησαν οἰκίας. ὃ εἰς μὲν τὸ παιδιὸν τὰς Αἰγυπτίας ᾗ τὰς φαρμακὸς ἐπεδίδοτο, εἰς τὸ πάντ τὴν τιμωρίαν ἐκεῖτ. μᾶλλον δὲ τὰς φλυκτίδας ᾗ τοὺς ἰχεῖρας ἐπικνῶς σωμασα - ὡς ἐστὶν ὅσον ἔβλοπ, ὡς οὐ μόνον ἐπίχειρα οὐ δύναται τὰς ξηλώτης ὀργὰς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σωτιμωροῦνται τοὶς ἄλλοις. ὅζον καὶ δακτύλῳ Θεῖ

A τοῖς παρεχόμενος: καὶ περὶ μὲν τούτων οὕτως.

B

C

D

Θεὸν τὰ σημεῖα οἱ μάγοι ἔλεγον γίνεθαι. Μηδὲς ὧν θαυμαζέτω, ὅτιπερ ἐλθὼν ὁ Ἀντίχριστος σημεῖα ποιήσει καὶ πράξει. καὶ δὴ οἱ μάγοι οὗτοι, ὁ τε Ζαμβρῆς καὶ Ἰαννῆς, πάλαι ἐν τοῖς ὄρεσι μετὰβαλλον. ἀλλὰ καὶ Σίμων ὁ μάγος ἀνθεμένης ὑπὲρ τὸ περιστερᾶν, ἢ εἰς πῦρ κυλισθῆναι ἐκ ἐκείνου, καὶ εἰς ἄιρα ἅπταται, ἢ ἐκ λίθων ἄρτους ἐποίει, μεταμορφοῦτο, διπρόσωπος ἐγίνετο, εἰς * χρυσὸν μετὰβαλλετο, θύρας κυλεκεστρίνας αὐτομάτως ἐποίει ἀναίγεθαι, τὰ δὲ οἰκία σκῶλα ὡς αὐτομάτως φερόμενα, φορὰς ὑπερφέρειν ἐποίει ὁρᾶθαι· σκιὰς πολλὰς φαντασθεῖσαι αὐτὸ ἐποίει, ἄστρ μὴ χὼς ἢ ἡθρώπου εἶναι ἔφασκε. ζητήσεως ποτὲ ὑπὸ τὸ Καίσαρος, ἢ φοβεθεὶς, ἀπέφη, τὸν ἐαυτοῦ μορφὴ ὑπέρ σκεθεῖς. εἰ δὲ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα ἦτος ἐποίει τῷ σωφρενῖ τὸ Σατανᾶ, καὶ νὸν πάντως νεῦν, εἰχ κατὰ Φ τῆς σωτηλείας καιρὸν, ὄργανον ἢ αὐτὸ Φ Σίμωνος ἐπιτηδεύτερον ὁρᾶν, αὐτὸν δηλαδὴ τὸν Ἀντίχρεστον, ἐφ μείζονα δ' αὐτὸ ποιήσει σημεῖα καὶ πράται. αὐτὸ γὰρ πῶτο ἐφ ὁ Ἀπόστολος περὶ τὸ Ἀντιχρέϊσε διέζεσε, λέγων· οὗ ἡ παρεσία γνωσιται κατ' ἐνέργειαν Φ Σατανᾶ, δυνάμει πολλῇ καὶ σημείοις, ἢ πράσι ψεύδες.

Πεμὶ Σίμωνος μάγου.

* κίσσα.

Ο μὲν δὴν Φαραὼ δέκα πληγᾶς ὑποβάλλεται. τίνος δὴν ἕνεκα; ὅτι τέλεος ὁ δίκαιος ἀεὶ θεὸς. ὁ γοῦν τελέως ἁμαρτήσας, ἢ τελέως δικαίως μαζίζεται. μετὰ δὲ Φ Σάνετον Ἰωσὴφ ἢ Φ κρατοῦντος τῆ Αἰγυπτίων Φαραὼ, ὅτιπερ ἀρχὼν αὐξατὸς τὸς Αἰγυπτίους, ἢ λίαν πικρὸς, Φαραὼ καὶ ὅτος καλεμενοῦ ἢ ἐκ καθαιρῶ οἱ τῆ Ῥωμαίων βατιλεῖς Καίσαρας ἑαυτὸς ὀνομαζεν ἠθελον, ἅτε Φ τὸ μιμεσαρχικὸν Ἰελίε Καίσαρος βέλεται ἑαυτὸς πεμτοποιμενοι· ὅτω ἢ οἱ τῆ Αἰγυπτίων ἀρχοντες ὑπὸ Φ ῥωὸν ἐκείνε Φαραὼ, Φαραὼ καὶ οὗτοι κατονομάζεθαι ἠθελον.

Quo factum est, ut sit ec prodigia Magi divino digito perfici faterentur. Idcirco nemini mirum videri debebit, Antichristum quoque, ubi fcilicet advenerit, prodigia multa portentaque editurum. Nam & hi Magi Zambres atque Janues, virgas in serpentes commutarunt. Quinetiam Simon ille magus efficit, ut statuæ ambularent. Idem in ignem profiliens, non tamen ureba-tur: in aera subvolabat: ex lapidibus panes faciebat: alias atque alias in formas migrabat: facies aliquando binas habebat: in columnam convertebatur: efficiebat ut januæ clausæ sua sponte aperirentur, vasa domestica sua sponte moveri ad usus humanos videreturur, umbræ ipsium multæ præcederent, quas murmurum esse animas ajebat. Quum aliquando a Cæsare perquireretur, terrore perculsus, alteri forma sua relicta fugit. Quod si talia tantaque hic ope Satanæ perfecit, omnino nihil novum erit, etiam mundi consummationis tempore Satanam organo reperto, quod ipso quoque Simone magis fit idoneum & aptum, nimirum Antichristo, majora per ipsum prodigia portentaque perficere. Nam hoc ipsum & Apostolus de Antichristo prædicit, his verbis utens: Adventus ejus erit cum efficacitate Satanæ conjunctus, magnamque potestatem, prodigia, portentaque falsa defignabit.

Antichristi prodigia.

Simonis magi prodigia.

2 Thess. 2. 9.

Hunc igitur in morem Pharao decem plagis vexatur. Quamobrem istuc? quia numerus denarius perfectus est: ideoque par erat, ut qui perfecte deliquerat, etiam perfecto calamitatum numero multaretur. Quippe post Josephi mortem, & Pharaonis illius qui vivo Josepho rerum potiebatur: Ægypti principem nilum nacti erant, & valde quidem acerbum, qui & ipse Pharaonis nomen usurpabat. Nam ut Romanorum Impp. sive reges sibi Cæsarum nomen arrogarunt, tamquam Julii Cæsaris, qui primus dominatum ad se unum transtulit, gloriam sibi vindicantes: sic & Ægyptiorum principes a Pharaone primo denominari Pharaones voluerunt.

Nomen Pharaonis commune regibus Ægyptiis.

Μόσες δὲ ὁτος, ὡς ἐν τοῖς ἐξόδοις ἐρεθήσεται, ὁρμώμενος ἐκ Σινᾶ ὄρες, ἐφορτίζει Φ δεδιῶτα νόμον τῆ λαῷ. ὅθεν ἢ πρὸ τὸ Σίναιον ἄβεισι. ὁ δὲ Γεώργιος λέγει, ὅτι ὁ Μώσῆς σὺν ὁκτὼ ἡμέραις ἧκεις ἰὼ ὧν τῶρος. διὸ καὶ ἓξ εἰς τὸρος ἀνῆλθ, τὰς πλάκας σωτρέψας, ἃς ἔλαβε παρὰ τὸρ ἐκ Θεῦ, ἐσθίκως κατ' ἐκείνων ὡς μοχθηροτάτων δημεθοῦς· κατελθὼν δὲ ὑπὸ τὸ Φ ὄρες, καὶ τὰς πλάκας σωτρέψας, ἅβ τὸ τὸν λαὸν ἰδεῖν ἀφομόνατα, πῶς ἤμελε δρωτους μπαρῶν, εἰ μὴ ὑβ πάλιν ἀνῆλθεν αὖθις, ἢ τὸν Θεὸν ἐξιλάσατο. τῷ ἢ καὶ πέ. ἡμέρας εἰξ ἀνάγκης ἠησθίοι. διὸ ὅβ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος, ἐπειδὴ τὰς φρῶτας σωτρέψας πλάκας· ἀπάζων κελεύς ἐκείνον τὸν ἀσῆθη λαὸν καὶ παράσημον. ἢ τὲ ὠὴ τὸ Γεωργίε τοιαῦτα, καὶ πῶτον ἴχρε τὸν τρόπον. Οὐκ οἶδα δὲ οἱ ἢ τὰ τὸ φακέλματος ὕτως ἴχρε, καθὼς ἐκείνος ὑπέλαβεν. ἐγὼ γὰρ πῶτο ὠὶ, ὡς αὐ ἐκ τῆ Δαὸτρονομίῳ ἔλεγεν ὁ Μωσῆς, ὅτι τεσσαράκοντα ἡμέρας ἄρτον μὲ ἔφαγον, ἐ ὕδωρ ὐκ ἔπιον. διὸ μὴν ὅτω ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος, διὸ ἢ ἐσθέδοτο. ἀλλ' ἐν τῆ μέσῳ τέτων τῆ ἡμερῶν καὶ φαγὼν ὅτιαν ἄρτον, ἢ ὕδωρ πιὼν. εἰ μὴ γὰρ τῶτο ὠὶ, σὺν ὁκτὼ ἡμέραι ἐν τῆ Δαὸτρονομίῳ ἐκτιῶται ἔλεγεν, οὐ μὴν, ὡς εἰρηται, τεσσαράκοντα. τῶτο μὲν ὅτω ἐπιβεβαιοῖ ὁ Φ χλωτὸς χρυσοῦς. ἐν γὰρ τῆ εἰς τὼ ὑσσὸν τὰς ἁγίας

Moses autem, ubi mare rubrum trajecisset, occupabatur in promulgando populo lege. Quapropter Sinæum in montem adscendit. Ibi dies totos, quemadmodum Georgius memoriæ prodidit, octoginta cibis abstinet. * Nam bis in montem adscendit, altera fcilicet vice cum, quum tabulas fregisset divinitus acceptas, justa in suos ira-cundia doluereque percitus, qui vitulum fi-fecerant. Etenim id temporis de monte degressus, confractis tabulis, quod populum se imprube gessisse cerneret: quonam pacto olim sumere potuit? Nimirum mox in monte rursus adscendit, & Deum placavit. De quo confensui necesse est, cum XXXX dies a cibis abstinuisse, ut qui secunda vice montem fractis prioribus tabulis conscenderit, quod iis populum impium fecerat utumque prorsus indignum judicaret. In hunc modum Georgius ratiocinatur. Ego vero nescio, num res ita se habeat, quemadmodum ipse putavit. Nam si locum ipsius haberet narratio, Moses in Deuteronomio non dixisset, se quadraginta diebus panem non comedisse, nec aquam bibisse. Bis quidem adscendit in montem, & bis jejunavit: sed diebus intermediis comedisse panem, & aquam bibisse videtur. Quod nisi verum esset, in Deuteronomio dixisset, se LXXX dies jejunasse, non XL, qui numerus istic exprimitur. Atque hanc nostram sententiam Chrysostomus quoque confirmat. Nam in oratione, quam in exordio & ingressu sanctæ. Quadragesimæ pronuntiavit, hu-

Georgii Synchelli locus. Vide Notas. Malus enim hic noster codex reprasentat non nunquam. Edit. Paris. pag. 257.

Deut. 9. 9.

Chrysostomi locus.

jusmodi quædam profert: Ut non existimaretur, Dominum opinione ac specie tenus carnem adſumpſiſſe: quadraginta dies itidem, ut Moſes ac Elias, jejunavit. Quod ſi de Georgii ſententia Moſes ad LXXX dies jejunando proceſſiſſet, nullo cibo dieibus interjectis degustato: haudquaquam Joannes hic noſter, orator vere aureus, Dominum totidem dies, quot Moſem, jejunaſſe dixiſſet.

* *Vide Notas. Omiſis hic quoque nonnullis Leunclavii.*

* Præter hæc ſcire debes, etiam ſi quis utilitatis alicujus cauſſa peccato ſe polluat: non tamen eum lædirco reum non eſſe. Nam & Aaro, qui vitulum populo conflavit, ut eum in officio contineret, veniam ſimpliciter non meruit: ſed Dei benignitatem expertus eſt, ut pœnam effugeret. Hoc ipſum indicare Moſes volens, inquit; Deo etiam ſum Dominum pro Aarone fratre meo, ne morte mulctaretur.

Baſilius.

Atque hic ipſe Moſes, qui facie ſua ceu Baſilius loquitur, Deum perinde meruit intueri, quemadmodum ab Angelis ſpectatur, propter adverſationem illam, quæ ad aquam acciderat, in montem Abarim, qui & Nabo dicitur, aſcendere jubetur, atque ibi promiſſam terram intuitus fato fungi. Non enim mortem ipſius palam ſieri Deus voluit, ne qui virulum ſummiſſe venerari fuerant, ſumptis ipſius oſſibus, ea ipſa pro divinis tuerentur. Eumdem virum profecto divinifimum Epiphanius tradit ab Angelis ſepultum eſſe. Quamquam enim num advolavit diabolus, ut in Epiſtola ſua Catholica judas inquit, ipſum homicidam tamquam ſibi vindicans? Sed qui in adverſatione deliquiſſet: tamen princeps ille Dux Michaelus ei reſtitit, ac verbis hujuſmodi compellavit: Increpet te Dominus. Quæ ſi vera ſtatuemus eſſe, quo loco Joſephi narrationem habebimus, vel quonam pacto illam admittemus? Libet autem & ipſa prius indicatis adjicere, quo ſaltem nota ſint. Tradit enim Moſem ſub ipſum mortis tempus hujuſmodi oratione populum compellaſſe: Quando, commilitones, ſic Deo viſum eſt ac ſenectuti, exactis jam annis ætatis centum viginti quinque, ut hac vita nunc excedam: etiam modo vos de iis admonebo, quæ facienda erunt. Ipſe quidem lætus ob veſtra bona migro. Quum hæc proloquutus ad eum locum pergeret, quo loco futurum erat, ut ex ipſorum conſpectu abriperetur: cum lacrymis omnes ſequebantur. Interea vero, dum Eleazarum & Joſuam ampleƈteretur, ac ſermones eum eis conſereret in monte Abarim: mox nube ſubito ſe ſupra ipſum demittente videri deſiit, in vallem quamdam abreptus. Sic rem geſtam Joſephus recenſet, qui ſane nonnumquam fabulis conſentanea litteris mandaſſe videtur.

Cur palam Moſes non ſit ri mortuus.

Epiphanius. Edit. Pariſ. pag. 138.

Joſephus. Jud. 10.

Cæterum Moſes vivendi finem factus rus, Jeſu Navæ F. manus impoſuit: quamquam ei teſtimonium jam antea quoque tribuum eſſet, quod Spiritum ſanƈtum haberet. Hinc mos inoleviſſe & obtinuiſſe, ut muneri alicui præfiƈiendis ſacerdotes manus imponant, quo ſacto, divinæ gratiæ participes fiunt. Impones, inquit Deus, manum tuam ipſi, & gloriam tuam in eum transfires. Quum hic Joſius opem Gabaoniris ferret, quos invaſerant propterea nonnulli, quod ſponte ſua Jeſu partes ſequuti fuiſſent: miraculum in ſole contigit. Nam quum is medium cæli attigiſſet, alterius progredi per totius diei ſpatium deſiit.

Joſ. 10.

Quod ſi autem ſcire nequis, quamobrem, Hebræorum natio, poſtquam ex Ægypto migraſſet, totos annos quadraginta in ſolitudine A τεσσαρακοστῆς λόγῳ αὐτοῦ καὶ παῦσι φησίν. ἵνα δὲ μὴ δοκοῖμεν ὁ Κύριος ἀνειλληφέναι δοκήσει τὴν σαρκα, τεσσαράκοντα ἡμέρας ἰσήσας τῷ Μωσῆ καὶ τῇ Ἠλίᾳ, καὶ οὐ σίτοις, ὑπεξάσεις. ὁ γὰρ ἡμέρας π'. ἐφθασεν νηστεύσας ὁ Μωσῆς, καθὰ φησιν ὁ Ἰωσήπους, μηδοπωσοῦν τῆς τοιαύτης ἡμερῶν ἀλλάμενος βρώσεως, ὡς ἂν ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἰσήσας τῷ Μωσῆ νηστεύσαι, τὸν Κύριον ἔλεγεν.

Ἐπεὶ τοίνυν εἰδέναι σε χρὴ, ὡς εἰ τῷ χάριν τινὸς ἀδῶν συμφέροντος χρήσεταί τις τῇ ἁμαρτίᾳ, ὑδὲ αὐτὸς ἀνώδυνος. ὁ γὰρ Ἀαρὼν γλύψας τὸν μόσχον τῷ λαῷ ἐπὶ τῇ καπηλείᾳ αὐτὸν, οὐ πεπαπεται συγγνώμης ἀξιος ὢν. ἐφ ᾧ τῇ θείας ἐδικῶν φιλανθρωπίας, ὥστε τιμωρίαν ἐκφυγεῖν. ᾧ τοῦτο δηλῶν ὁ Μωσῆς ἔλεγεν. ἐδικῶλω τὸ Κυρίῳ πικρὶ Ἀαρὼν τὸ ἀδελφὸ μου, ᾧ ὑκ ἀπέθανεν.

Οὗτος μὲν οὖν ὁ τῆς ἀποπροσώπου θέας τῷ Θεοῦ ἐξ ἴσου τοῖς Ἀγγέλοις ἀξιωθεὶς, καθὰ φησιν ὁ μέγας Βασίλειος, κἀκεῖται ἐφ' ᾧ ἐν τῇ ὕδατι ἀντιλογίαι ἐλθεῖν εἰς τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρὶμ, ὃ ᾧ Ναβαῦ ἐλέγετο, ἓ ἰδεῖν τὴν γῆν ἧς ἐπαγγελίας, ᾧ ὡς ἐκεῖ τελευτῆσαι. οὐδὲ γὰρ συγχωρεῖ ἡ ἐκείνου τελευτὴν ὁ Θεὸς γνῆσιαν καταδῆλα, ἵνα μὴτὰ ὀστᾶ ἐκείνου λαβόντες οἱ ἡ μόχθου φροσκυνήσαντες, ψευσάσωσιν αὐτὸ. τὸν μὲν τὸν Ἰούδα δηλαδὴ Μωσέα ᾧ παρὰ Θεὸν Ἀγγέλων ὑπερηφάνως ὁ μέγας φησὶν Ἐπιφάνιος. εἰ δὲ καὶ ἐπίσης ἠμιάσατο ὁ διάβολος, καθὰ φησιν Ἰούδας ὁν τῇ καθολικῇ αὐτὸ ἐπιστολῇ, ζητῶν τι αὐτὸν ὡς φονέα, καὶ ὡς ἐναντιολόγως Σαφόντα. ἀλλ' αὐδέτασεν ὁ ἀρχιστράτης Μιχαὴλ, ᾧ ἐπτιμήσαι σοι ὁ Κύριος, λέγει φησὶ αὐτῷ. εἰ δὲ ταῦτα ὕτως ἔχει, πῶ Σθέρμει τὰ τὸ Ἰωσήπου; ἢ πῶς αὐτὰ παραδέξομαι θα; ὅμως μέντοι φοδεῖσθον τοῖς ἀδω καὶ ταῦτα δὲ ἐδήσειν. παράγει γὰρ τὸν Μωσέα κατὰ τὸν τὴ Σατάνα αὐτὰ καιρὸν, καὶ τοῖς κατὰ ῥῆμα φησὶ τὸν λαὸν λέγοντα. Ἀνδρες συστρατιῶται ἐπεὶ τῷ Θεῷ δοκοῦν ἤδη, καὶ τῇ γήρᾳ, χρόνων ῥέ. καὶ ὁ Ἰωσηπεύων, δεῖ με τὰ ζῶα ἁπαλεῖν· ὑποτίθημι καὶ πως τὰ δόοπα φησὶ ὑμᾶς. ἀπειμι δ' αὐτὸς χαίρων ἐπὶ τοῖς ὑμετέροις σχεδεῖς· πορδομένῳ δὲ αὐτῷ, οὐ μᾶλλον ἀρικθῶσαι, πάντες εἰσπτο διάκρυσιν. ἀσπαζομένου δὲ αὐτὸν ᾧ τὸ Ἐλεάζαρον ᾧ Ἰησοῦν, ᾧ ἀφοσμιλοιτος αὐτοῖς, ἐτι δὲ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ Ἀβαρὶμ. νέφος αἴφνι δίνν ὑπὲρ αὐτὸ ἐστπος, ἀφαιρεῖσθαι κατὰ τινος φαραγγος. ᾧ ὁ μὲν Ἰώσηπος ἔρεν ἐπ μυθολογῶν ἀπὸ φαίνεται.

Ο δὲ γε Μωσῆς τελευτῶν ὑπὲρ Θεοῦ τὰς χεῖρας ἐπ' ἐ Ἰησοῦ ᾧ τὸ Ναυῆ υἱὸν, * καίτοιγε προμαρτυρηθεὶς τοῖς χειροτονηθεῖσι, ᾧ ὑπὸ Θείας χάριτος μεταπεμψάμενος αὐτὸς. ᾧ Θήσεις γάρ, φησὶ, τὰς χεῖρας σε τὸν ἐπ' αὐτὸν. τὸν δὲ τὸ Ἰησοῦ συμπλοκωτῆς τοῖς Ἑβραιοῦναις· ἐσραὴλωσαν γάρ τινες κατ' αὐτὸν, ὡς ἑκὼν αὐτομολησάντων τοῦ Ἰησοῦ. Θαῦμα πικρὶ τὸν ὅλον γίγονεν ἐν τῇ μεσουρανήματι· καὶ γὰρ ἕως τῆς ὁρόσου φορᾶς ἡμέρας ὁλοκλήρου φάσκημα.

Εἰ δὲ καὶ σὺ μετὰ τῷ ἄλλων ὀσφρᾶ καπῆναι, ᾧτοι πεσαράκοντα ἐπ τὸ τῷ Ἑβραίων γένος ἐξῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ τῶν ῥημων ἐπλανᾶτο, ἀκουε. ἐν γὰρ

B

Ἰησοῦς

C

D

τῇ βίβλῳ τῇ ἀελθμῶν σαφὴς ἡ αἰτία σοι
φράσεται. τῇ παρὰ Μωσέως ἀποσαλέντων εἰς
κατασκοπὴν τῆς γῆ Χαναανίων γᾶς ὑποστρέψαν-
των, ᾗ τὸν λαὸν ἐκροθυσάντων ἐπὶ τοσοῦτον,
ὥςτ᾽ ᾗ πολλὰ κατὰ Θεοῦ γογγύσαι, ἀπὸ τῆ
Χαλὰβ ἕ τῆ Ἰεφοῦ, εἶπεν ὁ Θεός. Οὐ μὴ εἰ-
σέλθητε εἰς τὴν γῆν, ἐφ᾽ ἣν ὤμοσα τῦλα χεῖ-
ρα μου, ἀλλ᾽ ἢ Χαλὰβ ᾗ Ἰεφοῦς ὁ Ϟ Ναυῆ, ᾗ τὰ
παιδία ἃ εἶπατε εἰς ἁρπαγὴν ἔσεσθαι. ὑμῶν δὲ
τὰ κῶλα πεσεῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ. οἱ δὲ ἱοὶ ὑ-
μῶν ἔσονται ποιμένες ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη,
ἀνὑσουσι τὰν πορίαν ὑμῶν, ἕως ἂν ἀπαλωθῶσι τὰ
κῶλα ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῆ
ἡμερῶν, ὥσας κατεσκέψασθε τὰν γᾶν, τεσσα-
ράκοντα ἡμέρας, ᾗ γνώσεσθε τὸν θυμόν μου. με-
τὰ γὰρ τῆ ἄλλων ᾗ τὸ εἶπον εἰς ἁρπαγὴν τὸ
λαὸ. ἐκεῖ εἰσέρχεται τὸν γονέα τῦ Ἔσαυ, ἀρ-
χὰς ὑπερμήκεις, γίγαντας, ὧν ἐκφόβιον ἦμεν
ὡσεί ἀκρίδες. ἰφρὸν δὲ ᾗ βότρυα ἐκεῖθεν ὑπερμήκη
ποσσῶν, ὡς ὑπ᾽ ἀναφορήσιν αὐτὸν βασάζε-
σθαι.

Ὅτι δὲ παιδεύόμενος ὁ Ἰσραὴλ κατὰ Θέαν ὀρ-
γὴν τοσοῦτον ἐν ἐρήμῳ διέβίβασε καιρὸν, ᾗ τὰ
μεγάλα Κυρίλλου λέγοντος ἄκουε. ἐν ᾧ τῇ περὶ
τῆς ἐν πνεύματι λατρείας βίβλῳ αὐτὸ ᾗ τάδε φη-
σίν. Ὅτι σφοδρώτατός ἐ Ἰσραὴλ παραπικραίνων ἔτος
ἐπλήσατο κατὰ τὴν ἐρημον. ὁρκῳ γὰρ ὤμοσεν ὁ
Θεός, μὴ εἰσάξειν αὐτὸς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγ-
γελίας. ᾗ τῦτο ᾗ τὸ Δαβὶδ ἐδείξω εἰπών.
ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς
τὴν κατάπαυσίν μου. ᾗ ἰὼ ὅρος αὐτοῖς τῆς ὀρ-
γῆς, καθὼς ἀεισθε ἀφρται. παρρησιάτος δὲ τὰ
καιρὸν, λέλυται μὲν ἡ ὀργὴ, διέβησαν δὲ τὸν Ἰορ-
δάνην οἱ ἐξ αὐτῶν, ᾗ εἰσίβησαν εἰς τὴν γῆν,
ὐχ ὑπειρθεμούσης τῆς ἀγιαπαιτίας τὸ σπερμα-
ρακοσῦ ἔτος. τύπος ἄρα καὶ τῦδε σαφὴς, τὸ
μὴ ἐκ πλήθῦς τεσσαράκοντα καταπαίεσθαί τι-
νας. ἀφίστας γὰρ ὁ μετὰ τῦτο καιρὸς ᾗβη-
βασιν ἡμῖν εἰσφέρων Ἰορδάνου ᾗ μυσπλῦ. μετ-
τὰ γὰρ τεσσαράκοντα ἔτη κρίνεσι τὸν Ἰορδάνου διέ-
βασιν.

Οὗτος μὲν δεῦ ὁ τῦ Ναυῆ Ἰησοῦς Λύσεις σφό-
περον ἐκαλεῖτο. Ὑποσρέψας δὲ λόγ τῆς πα-
ρασκοπῆς, παρὰ τῦ Μωσέως μεπομεμίζεται.
ὥτφ δὲ τῇ Ἰησοῦ μετὰ γε τεσσαράκοντα ἔτη
ἃ διβίβασεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, λέγει ὁ Θεός. κα-
Σίσας πεζέτιμε τὸν λαὸν μαχαίρας πυζέτας.
ᾗ οὗτω τὸν Ἰορδάνην ᾗβῆναι, ὁ γὰρ Μωσῆς
πυράσας ὁ σωιχρωβῆν, καὶ τοι πολλὰ πρὸ
τῦτο ᾗ Θεῦ διαθεὶς. μετὰ γὰρ τὸ λαλῆσαι
τὰ πὸς φῦλς τῇ λαῷ, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός.
ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος Αβαρεὶμ. τῦτο ὄρος Ναβαῦ
κατὰ πρόσωπον Ἰεριχώ. καὶ ἴδε γῆν γῆν Χα-
ναὰν, καὶ τελεύτα, ὃν τρόπον ἀπέθανεν Ἀαρὼν
ὁ ἀδελφὸς σε ἐν Ὼρ τῇ ὄρει. διότι ἠπειθήσα-
τε τῷ ῥήματί μου ἐπὶ τῦ ὕδατος τῆς ἀντιλογίας.
Ὅτι δὲ ἐθέντο τὸ Θεῦ πράσται τὸν Ἰορδάνην ᾗ
ὑπερέβη Κύριος ἰμὶ ὑπεκρ ὑμῶν, καὶ ὐκ ἐ-
σπάκουσέ μου. καὶ ἔπτ Κύριος πρὸς μὲ ἱκ α-
ὐτῦθε σοι, μὴ προσθῇς ἔτι λαλῆσαι τὸν λό-

A tudine oberraverit: quid dicturi simus, audias. Nam in libro Numerorum causſa perſpicue indicata eſt. Quippe quum ii, qui ablegati erant a Moſe terram Chananæam exploratum, revertiſſent, ac populum tanto metu perculiſſent, ut non param adverſus Dominum murmuraret, Chaleb & Jeſu excepti: tum ergo Deus hiſce minis eſt uſus: Nemo ex omni veſtrum numero Num. 14. 30.
in terram perveniet, ſupra quam manum meam extendi, præter Chalebum & Jeſum Navæ filium, & pueros veſtros, quos prædæ futuros dixiſtis. Veſtra quidem Edit. Pariſ.
membra in iſta ſolitudine cadent. Nati au- pag. 159.
tem veſtri degent in hac ſolitudine annos
XL, & tamdiu veſtrum hoc iter conficient,
donec membra veſtra in deſerti abſumantur. Quot diebus terram exploraſtis, qui
B omnino quadraginta fuerunt, per totidem
annos ad totidem dies relatos, culpas veſtras luetis, & quid ira mea ſit, experieminī. Nimirum illi exploratores inter alia Num. 23. 39.
hoc etiam perverſendi populi cauſſa protulerant: ſe familiam Enaquinorum in iis locis vidiſſe, qui eſſent homines ſupra modum proceri, & gigantes, cum quibus ipſi collati, locuſtæ ſibi eſſe viſi fuiſſent. Attulerunt id temporis fecum tantæ bonorum magnitudinis, ut vectibus & paliſgeſtari eum neceſſe foret.

Cæterum Iſraelicos, ob iram divinam caſtigatos, tantum in ſolitudine temporis exegiſſe, Cyrillus etiam verbis hiſce teſtatur, in Cyrilli de cul-
eo libro exſtantibus, quem de ſpirituali cul- tu ſpirituali li-
tu inſcripſit. Quia fremitu ſuo Deum offen- ber.
derunt Iſraelici, quadraginta per ſolitudi-
C nem annis ſunt obvagati. Deus enim jurejorando futurum confirmavit, ſe in terram promiſſam ipſos haudquaquam introductu- Pſalm. 94. 11.
rum. Atque hoc jusjurandum Dei Davides
his verbis expoſuit: Iratus juravi, non eſſe
meam in requietem perventuros. Hujus iræ
terminus tot annis definitus erat, quot ſuperius expoſiti ſunt: atque illis elapſis, omnino extincta eſt. Tum deinde nati eorum Jordanem tranſierunt, & terram promiſſam ingreſſi ſunt, divina illa iracundia quadrageſimum annum non excedente. Fuit hujus rei quondam illa quoque figura, quod plagas XL acciperent, qui deliquerant. Poſt illum enim numerum tempus liberationis ſuccedit, quod myſticam Jordanis tranſitionem ſecum adfert. Nam & ipſi poſt annum qua-
D drageſimum Jordanem trajecerunt.

Jeſus autem hic, Navæ F. Auſes prius Joſius duo no-
appellabatur: verum poſteaquam ab ex- mina.
ploratione reverſus fuiſſet, a Moſe nomen ejus eſt immutatum. Eumdem poſt annos XL, quos in ſolitudine populus exegit, Deus in hunc modum alloquentem eſt: Circum- Joſ. 5. 2.
cide populum cultris laxeis, atque ita Jordanem trajicito, nam Moſi poteſtas Jordanem tranſeundi facta non eſt, quamquam crebris ille precibus hoc expoſceret. Quippe quum carminis verba populo recitaſſet, his verbis eum Deus compellavit: Adſcende in montem Abarim, qui Nabo Deut. 32. 49.
mons eſt, e regione Hierichuntis, atque illic terram Chananæam intuitus morere, quemadmodum & Aaro frater tuus in Oro monte mortuus eſt. Non enim verbis
E meis ad aquam adverſationis & rixæ fidem habuiſtis. Jam quod obſecrarit Deum, ut Jordanem trajiceret, ipſemet ſignifi-
cavit, quum diceret: Equidem amne trajecto, præclaram illam regionem, trans Jordanem ſitam, intuituras eram: verum pag. 160.
Deus me veſtra cauſſa eſt aſpernatus, nec preces meas exaudiit. Reſponde enim in hæc verba mihi: Satis hoc eſto tibi, noli ta-

le quiddam amplius a me petere. Saltem in montem hunc adſcendito, & terram oculis tuis intuere, nam Jordanem hunc non trajicies.

Quidnam vero cauſſæ ſuit, quamobrem ob delictum exiguum, Moſes longa quidem ex intervallo terram intueri juſſus eſt, ſed eidem denegatum, ne populum in eam introduceret? Nimirum per hæc docere nos Dominus voluit, ſe ab iis, qui virtute perfecti ſint, extremam accurationem requirere. Nam qui perpuſillus eſt, inquit Sapientia Salomonis, obmiſericordiam quodam modo veniam meretur: at valentes valide exploraburtur. Et vero delictum Moſis ingens ſibi viſum ſuiſſe Deus ipſe verbis his declaravit: Adſcende ac morere, properetea quod verbis meis ad aquam jurgii fidem non habueris. Atque hæc omnia de quadam adflictione proiecta erant. Nam quum Hebræi ad Moſem convolarent, ipſo propter Mariæ ſororis obitum triſti, & violenter eum urrerent ob aquæ defectum, ſicut in Numerorum libro perſcriptum legimus: hanc ei vocem dubitationis plenam extorſerunt. Quapropter miſſam fac Joſephi narrationem, quæ profus litteris ſacris adverſari videtur. Moſes enim propter iram divinam hoc modo mortuus eſt, non ob ſenectutis molem, quemadmodum ille tradit. Quod autem Deo propter exploratores irato populus annis quadraginta in ſolitudine commoratus ſit, etjam in Deuteronomio perſpicue indicatur. Quum enim Moſes extrema oratione populum alloqueretur, inter alia verbis hujuſmodi uſus eſt: Acceſſimus etiam antea trajectu fluminis, & terram Chananitidem occupaturi: ſed exploratores illi perverſi, populique fremitus effecerunt, ut annis quadraginta per ſolitudinem obvagaremur. Quæ quidem verba procule in altera reverſione ad Jordanem, quum anni ſcilicet quadraginta jam compleri eſſent. Atque heic quaſi mihi animum advertito. Videtur enim locutorum fuiſſe, ut niſi divina iſtaec ira interceſſiſſet, ob exploratorum perverſitatem orta, brevi admodum temporis ſpatio ſolitudinem peragraturent, ad Jordanem trajicerent.

Cæterum dum anni XL per ſolitudinem hinc inde oberrabant, Manna veſcebantur, cibo non fato, nec per arationem comparato. Nam in dies ſingulos divinitus inſtar pluviæ de cælo labebatur, unico Sabbato excepto: quo ipſo docebat eos, nihil eſſe Sabbato faciendum operis. Eademque de cauſſa quod die ſabbatum præcedente, quem a præparatione Paraſceven nuncupabant, manna delabebatur: duplum erat aliorum dierum reſpectu, quo videlicet abunde ipſis etiam Sabbato durante alimenti ſufficeret. Quod ſi quis autem die ſecundo ſeptimanæ, vel tertio, acceptum manna ſervaſſet in diem alterum, non poterat deinceps aliter, quam putrefactum intueri. Quamobrem iſtuc? quia legis erat hæc violatio. Quippe Deus volens eos docere, quid eſſet vita curis ſoluta & libera, ſe præbiturum eis pollicebatur in dies ſingulos tantum victus, quantum ipſis alendis ſufficeret. Huic pollicitationi quum fidem quidam non haberent, nec mandato parerent: forte collecti mannæ partem aliquam in diem poſterum ſervarunt, quæ continuo ſeruit. Et hanc nequaquam profecto mannæ naturam fuiſſe, colligi tum de Sabbato poteſt, quo quicquid ejus cauſſa præparatorio die coactum erat, incorrupcum manebat: tum de illo manna, quod in arca multis ſæculis eſt conſervatum.

Sap. 6. 7.

Edit. Paris. pag. 161.

De Manna.

A γον τῶνδε. ἀναβαινε γὰρ εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἴδε τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὅτι οὐ διβήσῃ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον.

Καὶ τί ἄρτοτε δὴ μικρὸν πλημμέλημα πεφῦρ-
θαι ἰδὼν ὁ Μωσῆς φροντιςὴν τῶν ὅλων, ἢ δὶ
λαὸν εἰσαγαγὼν ἐκαλιῦδη; διδάσκει ἡμᾶς ὁ θε-
ασάμενος ἀρ' ἡμῶν, ὡς τοῖς ἐν ἀρετῇ πλέοις ἢ ἀτ
κρεα ἀκριβεια ἀπαιτεῖ. Ὁ μὲν γὰρ ἐλάχιςος, φη-
σὶ σοφία Σολομῶντος, συγγνώσον ἐςιν ἐλέους
δίωαται δὶ δίωασθος ἐπαδῶσσται. ὅτι δὶ μίγα τ'
δεῖξε τὸ τῦ Μωσέως ἁμάρτημα, διδάλακεν αὐτὸς ὁ
Θεὸς αὐτὸς εἰπὼν· ἀνάβαινε, ἢ τελδύτα, διότε ἀ-
πεδήσατε τῇ ῥήματί μι ἐπὶ τὸ ὕδατος τῆς ἀντι-
λογίας. πάντα ταῦτα πεποίηκε ἡ Ἑλλὰς. ἐπιτε-
Ἑόντος δὲ Ἰωδαίοις τῦ Θείῳ Μωσέι, ὅτε ἀδυμῶν
ἰῶ ἕβε τῶν τῆς Μαρίαμ τελδύτων, ἢ βιαζόμε-
νοι χάλυ ὕδατος, ὡς ἐν τῇ βίβλῳ τῇ ἀρι-
θμῶν γέγραπται· ἰωάγκασαν τῶν ἀμφίβολον
ἐκείνων φοβέτραι φωνῶν. ἄρας λοιπὸν τὰ τῦ Ἰα-
σόνιος, ὅτι ἢ κατὰ πάντα ταῖς ἱεραῖς γρα-
φαῖς ἐναντιώμενα φαίνοται. ἢ δὴ ἢ θείαν ὀρ-
γὴν ἐπελδύσαν, ὡ μὲν ἕβε γύναις, ὡς ἐκεῖ-
νος φησίν. ὅτι δὶ τὸ Θεῷ ὀργιδέντος ἐπὶ τοῖς
καπασκόποις, ὑπὸ παραμάκοσια δίετρεψεν ὁ λαὸς
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν τῇ διλτερονομίῳ τῦτο σα-
φῶς διδήλωται. ἰωίκα γὰρ ὁ Μωσῆς τὰ τελδύ-
ταῖα τῇ λαῷ διελέγετο, ἢ παδὶ φησὶ τοῖς
ἄλλοις ἔλεγε. πλδσωμεν, ἢ φθάσωμεν εἰς τὸ πρά-
σαι, ἢ κατακληρονομῆσαι ἢ Χαναὶτιδα γῆν.
ἀλλ' οἱ διάσροφοι ἐκεῖνοι καπάσκοποι, ἢ ὁ τῦ
λαῦ γογγυσμός, ὑπ' μ. πεφιπλαβᾶδαι αὐτὸς ὡ
τῇ ἐρήμῳ πεποίηκε. πάντα δὶ ὡς αὐτὸς ἔλεγε
ἐν τῇ δδύτερα ὑπορροῇ, τῇ μ. ἐτῶν δηλαδὴ
συμπληρώσεα. ἀφόσεγε λοιπὸν φαίνεται ἢ
ἐντεῦθεν ὅτι εἰ μὴ Θεία ἰῶ ὀργὴ τῆς γῆ
καπασκόπων ἤχρεφῆς ἔτυκτο, ἐν βραχεῖ
δήλδη τῶν ἐρήμων, ἢ Ἰορδάνδυ ἐπέρα-
σαν ἄν.

B

C

Piscis tergore.

D

Οὐκοῦν ἐπὶ μ'. περιπατοῦντες καπὰ τὴν ἔρη-
μον, τὸ μάννα ἤθιον, τροφὴν ἄσαρτον, ἢ μάνα.
ἄνεμτον. καθ' ἑκάσην γὰρ ἡμέραν αὐτὸ
ὁ Θεὸς, ἀνὰ μῆ τοι τὸ σαββάτεν· διδάσκων
κρίνεδθαι αὐτὸς μηδὲν ἐν σαββάτῳ ποιεῖν. ἐφ'
ᾧ δὲ τὸ ἐν παρασκευῇ παρχρεῖμον μάννα δίπλα-
σιον ἰῶ, ὡς ἔχειν αὐτὸς καὶ τῶν ἐν σαββάτῳ
τροφήν. εἰ δὶ ἐν δδόμῃ τυχὸν ἡμέρᾳ, ἢ τε-
τῇ λαβὼν ἐκ τῦ μάννα ἐφύλαξέ τις, ὡς τῶν
ὑςεραίων διεφθαρμένον ἰῶ εἰς ἀπάγκης τὸ τοιῦ-
τον ἰδεῖν. τί ὃς ἴσκεν; ἐπειδὴ νόμου πα-
ράβασις ἰῶ. διδάσκων ἢ αὐτὸς ἢ φρον-
τίδων ἑλδθριον βίον βιοῦσι, ὑπήκοον καθ' ἑκάσην
ἡμέραν παρίχειν τὴν ἀναγκαίαν αὐτοῖς τροφήν.
ἐκείνοι δὶ ἀπισήσαντες, μέρος τι τῦ συλλεγέν-
τος εἰς τὴν ὑςεραίαν ἐφύλαξαν. διὰ ταῦτ' ἢ ἐπαί-
ζωσεν. ὅτι ἢ οὐ τῆς Π μάννα φύσεως ἢν τὸ πά-
θος, μαρτυρεῖ τὸ σάββατον, ἐν ᾧ ἀλώβητον
διετηρᾶτο τὸ χρέων αὐτὸ καὶ τὴν παρασκεὴν συλ-
λεγόμενόν τε καὶ φυλαττόμενον. μαρτυρεῖ δὲ
καὶ τὸ ἐν τῇ κιβωτῷ ἐπὶ πολλὰς ἡμφυλαχθὲν
γενεὰς.

Τοῦτο δὲ τὸ μάννα κατὰ γε τὸ ῥηθὲν καὶ μόνον σωμάτων. ἀλλ' οὐδὲ ἀπατεώλαγνος ὑπάκτου. τοῦτο μὲν τοι τὸ μάννα, καθὰ φησιν ὁ Θεόπτιος Νύσσης ἐκ τῆς σοφίας Σολομῶντος τὰς ἁρμαὰς λαβὼν, μυσοσοδὲς ὢν. ἢ δὲ ποιότης αὐτοῦ τὸ ποικίλον ἔχει, ἑκάστῳ προσφόρως κατὰ τὸ εἶδος τῆς ἐπιθυμίας λογιζομένη. οὗτοι μὲν οὖν ᾧ ὁ ἄρτος ὁ καταβαίνει τὸ οὐράνιον, τὸ ποιὸν δυλογεῖ μάννα, πρὸς τὸν ἡδονὴν τῆς ἑκάστου ψυχῆς ἁρμόζεσθαι εἰωθὸς. τῶν δὴ τὸ μάννα εἴδος ἔχει κοσμικὸν, οὗ τὴν φύσιν ὅλην διὰλου λόγον ἔχειν ἀπίρματος λέγωσιν, ὥςτε μηδὲν ἐν τῷ καπυσπτεθαι ἐξαφανίζεσθαι τὴν πρὸς τὸ ἀσείρεσθαι δύναμιν αὐτοῦ. οὗτοι μὲν δὴν καὶ τὸ Θεῖον μάννα τὸ πνεῦματικὸν παντοχῆ συνδυνάμωσιν τῇ καπακρατοῦμεν, ὅλον δηλοῦσι ἐν ὅλοις διείσκεται. καὶ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; ὥσπερ ἐπὶ τοῦ μάννα ἐκείνου καπρχομένου ἀνωθεν τοῦ τῶν Ἑβραίων γένος ὑπερκπλπτοῦμον ἐλλιγές; τί τοῦτο ἐστι; οὐπω δὴ ᾧ ἐπὶ τὸ ποπτὸ μάννα τοῦ ἄρτου τῆς ζωῆς, αὐτὸ δηλαδὴ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ, Ϛ ἐπὶ γῆς ὀρθέντος ὑπερκπλπτοῦμοι ἐλεγον ἅπαντες· τί τοῦτο ἐστι; πῶς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καπλθεν εἰς τὸν γῆν; πῶς σάρκα ἐφόρασε; πῶς ἀνθρωπος γέγονε; ᾧ περὶ μὲν τοῦτον οὕτως.

Μετὰ δὲ τὸ Φ Μωσέως πελδυθὼ, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν ὁ Θεός. Μωσῆς ὁ θεράπων μου τετελδυτηκεν· νῦν οὖν ἀνασὰς διαβηθι τὸν Ἰορδάνου σὺ Ϛ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος. ᾧ ὡς ἤκουσαν οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων, οἱ ἦσαν πέραν τὸ Ἰορδάνου, ὅτι ἀπεξήρανε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἰορδάνου ποταμὸν, κατπαπέσαν αὐτὸν αἱ ἧδονοι, ᾧ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς φρόνησις οὐδεμία ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ. ᾧ τοιοῦτοι πεπόνθασιν, ὅσοιον ἀπὸ χαρᾶς ὁ Ἰακοβ, ὡςίκα καπελθὼν εἰς Αἴγυπτον, τὸν Ἰωσὴφ ἐθεάσαν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς χαρᾶς ἐβρόχησε, ἀπὸ δὲ τὸ φόβου σωμάσης τὴς ζωογονούσης κμῆς δυνάμεως γίνεται. ᾧ πᾶς ἢ ἐκείνως ἴσιν ὅτι ὁ Ἰσαὰκος ἐξ ἀπαγκης ὑπῆνεν. μετὰ τὸ πεῖσαι τὴμπαῦτα χωρὶς σπλαν ἰδεῖν ἰσχὺν κεκραπκωσιν· ἰὸ ᾧ καὶ ἀπεθεμάτισαν αὐτὸν, τιτῆσι τῇ Θεῷ ἀφιέρωσαν. Ἀχαρ λοιπὸν ὁ τὸ Χαρμὶ ἀπὸ τῶν ἀναθεματιθέντων τῷ Κυρίῳ τολὸν τοια ᾧ μαζας χρυσῶν ὑφαντλήσας, τὸν Θεὸν εἰς ὀργὴν ἤγειρε. ἀνωθεὶς οὖν ὁ Ἰησοῦς τὸ Θεοῦ, ᾧ μαθὼν τὸν τῆς ὀργῆς αἴτιον, λίθως αὐτὸν παυσιλι κατέχωσαν. ἐν πύρῳ δὲ τῷ κατὰ τὴς Ἰεριχὼ πολίμῳ ἀρχικὴ λαβὲ καπαλύεθαι ἡ σάββατον. ἵπτα ᾗ ἡμέρας αὐτῷ μὴ σαλπίγγων πειτικλεωσαν, ἐν αἷς Ϛ τὸ σάββατον ἐξ ἀνάγκης συμπεριελήπτατο. ἀλλὰ ᾧ μετὰ πέντε βασιλέων, ὡς ἀπεθεσε εἴρηται, τὸ Ἰησοῦ μαχομένου, ἤτε ὁ ἥλιος ᾗ τὸ μισον τὸ οὐρανοῦ. οὐ φροπορθ' ὑπο ὁς δύμιας ὅως οἷς τέλος ἡμέρας μιᾶς. ᾧ πάντα δὴ τὰ τῇ Χαναανίων ἤλαβεν ὁ Ἰσραὴλ ἐν πολέμῳ, ὅτι διὰ Κυρίου ἐγένετο. ἀλλὰ ᾧ Χελκὶβ υἱὸς Ἐφρὼν ἐξωλοθρέυσε τὰς τρεῖς υἱοὺς Ενακ, Ϛ Σωσὶ, Ϛ Θολμὶ, ᾧ Ϛ Σχιμὰν. γίγαντες δὲ ᾧ οὗτοι ὀμπκες ἦσαν. εἰ μὲ ᾧ τοῦτο ἦν, κε ἀν υἱοὺς τὸ Ενὰκ ὑπείνες ὠνόμασαν.

. . . . . .

A Colligebatur autem maturino tempore tantum. Quippe quamprimum sol ortus fuisset, liquefiebat. Idem manna, quemadmodum Nyssenus ancistes ille divinissimus ait e sapientiam Solomonis sequutus, unius quidem erat ejusdemque formæ: qualitatem vero multiplicem habebat, ut quod cuique pro ratione cupiditatis faperet. Eodem modo panis ille, qui de cælo descendit, manna scilicet intellectile, pro adfectione animi quorumlibet & ipse adfectus esse solet. Idem manna quandam esse coriandri speciem apiat, cujus naturam in universum semini respondere perhibent, ita ut si dissecetur, nulla sit particula, quæ vim fuam amittat. Sic & divinum illud ac spirituale manna ubique locorum dispersum & quasi concisum minutas in partes, nihilominus totum integre in integris reperitur. Quid multa proferemus? Quemadmodum illo manna cælitus demisso, Hebræorum natio admirabunda dicebat, quid hoc est? Sic & intellectili manna, pane scilicet vitæ, unigenæ Dei filio, cælitus delapso, & in terris conspecto, cuncti obstupefacientes ajebant: Quid hoc est? quonam pacto Dei filius in terram descendit? qui carnem geftat? qui homo factus est? Ac de his quidem hoc modo dictum esto.

Cæterum post mortem Mosis Deus Jesum alloquutus est in hunc modum: Quandoquidem meus servus Moses mortuus est: age tu, trajice Jordanem istum, una cum omni hoc populo. Quumque reges Amorræorum, qui ultra Jordanem erant, inaudiviffent Dominum, qui Deus est, Jordanem fluvium exficcasse: mentes & animi eorum contabuerunt, nec pæne mens Hieritichunis obsidione primum omnium violari Sabbatum corpit. Dies enim septem oppidum cum tubis cinxerunt atque circumierunt, quo dierum numero Sabbatum quoque necessario comprehenditur. Eodem Jesu, quemadmodum & supra memninimus, contra quinque reges præliante, sol in medio cælo restitit, nec ad occasum progressus est, unius integri diei spatio. Et ceperunt Israelici bello cunctas Chananæorum dittiones & opes, Domino ipsis fuppetias ferente. Chalebus quoque Ephonæ Filius Enaacidis filios prorsus exstirpavit, nimirum Sufem, Tholmeum, & Schimam: qui gigantes erant supra modum proceris corporibus, quod & causis Enaaci filii facris in litteris appellati sunt. (Atque hoc loco illud etiam scire debes, legem primam apud Hebræos in eo libro perscripsam esse, qui est de Israelicorum ex Ægypto profectione. Sunteque legis hæc prima verba: Deos alios, præter me, nullos habeto. Simulacrum tibi ne fa-

Gregorius Nyssenus.

De manna intellectili.

Jesu Nave Josuæ 8. gesta.

Josue. 1. 2.

Edit. Paris. pag. 162.

Hæc abfunt a nostro codice, qui supra plurimos Deuteronomii alios, leges a Mose latas exponit, ut dicemus ad Notas.

cito, nec imaginem ejusſquam rei, quæ exſtet aut ſupra in cælo, aut infra in terra. Non hoc diſtinguuntur ſimulacrum & imago, ſive terreſtria animalia, ſive marini, ſive volatilia. De Origenis autem ſententia & enarratione, ſimulacrum eſt conceptum mente ſigmentum, quod tamen reapſe non exiſtat: quale quiddam erat Gynocephalus ille religioſe cultus apud Ægyptios, vel Græcorum Hippocentaurus.)

Origenes qui ſimulacrum accipiat.

Poſt Joſum Navæ F. populus a Judicibus gubernabatur, quorum primus fuit Judas, qui Adonibezecum in poreſtatem redegit, regem extranearum nationum, eique manuum ac pedum extremas partes amputavit. Quippe Chananæi poſt Joſu mortem de Judæis iubigendis fiducia concepta, principatum Adonibezeco detulerunt, eoque Duce copiis in illos ductis, fine ac inſtituto ſuo excederunt. Nam haud paucis interfectis, Adonibezecus vivus capitur eſt, extremiſque pedum ac manuum partibus mutilatus: Septuagint a, inquit, reges extremis pedum manuumque partibus truncati, mea ſub menſa micas collegerunt. Quemadmodum in illos ego me geſſi, ita mihi divinitus eſt repenſum.

Ed it. Paris. pag. 362.

Pœna talionis.

Jud. 1. 7.

Barachus quoque cum Debora, muliere vate, judicis apud Iſraelicos officio functus eſt annos quadraginta. Mulier ea vaticinandi perita erat, quumque Judæos cerneret ob hoſtium Chananæorum multitudinem pedem referre velle: non ſolum eos in officio continuit, ſed etiam perſuaſit, ut manum cum hoſte conferrent: quo facto magnæ illorum copiæ ſunt occiſæ. Nam tempeſtas ingens exorta Chananæos quidem graviſſime lædebat, Judæis vero nihil damni dabat. Itaque tum Siſaras fons in fugam verſos conſpiciens, de curru exſilit, & ad fœminam quamdam ſe fugiens confert, cui nomen eſſet Jaele, ut apud ipſam vitæ ſuæ conſuleret. Tum illa Siſaram, qui potum ſibi dari poſtulaſſet, lac jam corruptum præbet: quo ille immodice hauſto, gravi ſomno corripitur. Ibi Jaela clavo temporis et tranſadigit, hominemque interficit. Hoc modo victoria potiti ſunt, quemadmodum Debora vaticinata fuerat. Cæterum litteræ ſacræ Saſem, Tholmeum, & Schimam non absre, ceu diximus, Enaaci filios appellarunt, uti quorum corpora Gigantum corporibus magnitudine parla fuerint. Nam & Joſephus commemorat, apud Chananæos tum reliquam Gigantum ſuiſſe nationem, qui propter corporum molem atque formam, quæ reliquorum hominum formæ non reſponderet, inuſitatum mortalibus ſpectaculum erant, & famam de ſe terribilem concitabant. Eorum nunc quoque monſtrantur adhuc oſſa, fidem plane ſuperantia.

Parachus & labores virtus.

Pœna talionis.

Joſephus.

Horum ætate, videlicet Barachi atque Deboræ, ſapientiſſimi apud Græcos viri, Prometheus & Orpheus oriundus e Thracia, celebres fuerunt: itemque medicus Æſculapius, & Lycurgus legum apud Lacedæmonios lator. Æſculapium ajunt artem medicam tam accurate cognitam habuiſſe, ut etiam mortuum quemdam vitæ reſtituerit: quo facto, Jupiter iratus, hominem fulmine ſuſtulit, ſed ipſum rebus humanis exemerit.

Prometheus & Orpheus quando vixerint. Lycurgus. Æſculapius.

Secundum hæc indicare Deus voles, omnia per ipſius poteſtatem fieri, non per hominum ingenuet copias: Gedeoni Madianæos invadere conanti auctor fuit, ut ipſa in meridie, quum æſtus maximus foret, exercitum ad flumen duceret. Ibi vero quicumque in genua procumberet, atque ita

Gedeonis res geſtæ.

τὸν τὸ Ναὶν Ἰησοῦ ὑπὸ κρατῆ ὁ λαὸς ἐκείνετο. ὃν ἀφῶτες Ἰούδας ὁ τὸν Ἀδωνιβεζὲκ χειρωσάμβος, ᾗ ἀκρωτηριάσας αὐτὰ χεῖράς τε καὶ πόδας, βασιλέα ἦβ ἀλλοφύλων ὄντα. οἱ δὲ Χαναναῖοι μετὰ θάνατον τοῦ Ἰησοῦ κρατησας ἦβ Ἰουδαίων Σαβρησαντες, ἦβ Ἀδωνιβεζὲκ τῶν ἡγεμονίαν ἐπετράπουτ, ἕ κατ' Πωὶ ἀδωνιέκείνων χωρούσιν. ἀλλ' ἐσφάλησαν τὰ σπουδ. κτοβεζὲκ. ρουτες δὲ ἐξ αὐτῶν οὐκ ὀλίγοι, κρατέσας δὲ καὶ ὁ Ἀδωνιβεζὲκ, καὶ χεῖρας ἦ πόδας ἀκρωτηριάθεις ἤλγυε. οἱ Βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῆ χειρῶν ἦ τῶ ποδῶν αὐτῶν κοπτομένοι ἴσως συλλέγοντες τὰ ψιχάκια τῆς τραπέζης μου. καθὼς ὧν ἐποίησα, οὕτω μὲ ἀπεπέδωκε μοι ὁ Θεός.

Λαβὰ δὲ Βαρὰχ σὺν Δεβώρᾳ τῇ προφητίδι, Πωὶ Δαβιδέλεγεν τὸν Ἰσραὴλ ἐν μ΄. προφητις δὲ ὢν. ἦ μεΔεβώρα. αὕτη τοὺς Ἰουδαίους ἀναχωρεῖν βουλομένους διὰ τὸ πλῆθος τῶν κατ' αὐτῶν ἐπιστρατευμένων Χαναναίων, ᾗ κατέπει, καὶ πείθει τὰς πολεμίους συμβαλεῖν· ὅθεν καὶ πολὺς αὐτῶν ἀπέκτεινεν. χωμὲν δὲ βαρὺς γίγνοιτο, τοὺς μὲν Χαναναίους τὰ μέγιστα ἐβλαπτε, τοὺς δὲ Ἰουδαίους οὐδαμῶ. πότε καὶ ὁ Σισάρας ἰδὼν τὰ γινομένου τροπὴν, ἐκπηδᾷ τὰ ἁρματος, ᾗ φεύγει γυναικὶ τινα καπηλεύσει λεγομένῃ Ἰαὴλ, τῇ σωθῆναι παρ' αὐτῆς. πότερ δὲ τῇ Σισάρᾳ καὶ ποῦ αἰτήσαντι, γάλα δίδωσιν ἤδη διαφθορός. ᾗ ὃς πλέον τὰ μέτρου πιὼν, εἰς ὕπνον ὑγρὸν ἦλθε βαθύν. τοῦτ γοῦν Ἰαὴλ φονέα αὐτὸν, τὸν Πωὶ Ἰαὴλ. πάσαλον τοῖς κροτφοεῖς ἐμπηξαμένα. ᾗ οὕτως αὐτοῖς ἡ νίκη πεφεύγει κατὰ τῶν τὰς Δεβώρας φροντικέας. καλῶς ὧν ἡ γραφὴ τὸν Σουσὶ, τὸν Θολμὶ, ᾗ τὸν Σχιμὰε, υἱοὺς ἐκάλεσε τοῦ Ἐνακ, γιγαντικὰ φέροντας σώματα· ὅθεν καὶ ὅτι ᾗ ὁ Ἰώσηπος ὑπολελείφθαι λέγει τοῖς Χαναναίοις τὰ ἓ γιγάντιον γένος, οἳ διὰ σωμάτων μεγέθη ᾗ μορφὰς ἰδὲν τοῖς ἄλλοις παραπλησίας ἀνθρώποις, παράδοξόν ἦσαν θέαμα, ᾗ δεινὸν ἀκουσμα. δεῖκνυται δὲ ἕ νῦν ἔτι τούτων ὀστᾶ μεῖζον ἢ ὑπὸ πίστιν ἐρχομένοις ἰσχύοντα.

Ἐπὶ μὲν Βαράχ ᾗ Δεβώρας Προμηθεὺς ᾗ Ὀρφεὺς Ὀρφέως ἐγνωρίζοντο, οἱ παρ' Ἕλλησι σοφώτατοι· ᾗ Ἀσκληπιὸς ὁ ἰατρὸς, ᾗ Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης· τοσοῦτον δὲ λέγουσι τὸν Ἀσκληπιὸν περιβεβικέναι τῇ ἰατρικῇ τέχνῃ, ὡς ᾗ νεκροὺς ἀνιζεῖν. ἐφ' ᾧ χαλεπῶς ἄγκα τὸν Δία κεραυνῷ βαλεῖν αὐτὸν, ᾗ ἀπὸ τῶν τῇδε ἐκπαιεσ.

Δεῖξει δὲ Θέλων ὁ Θεὸς, ὅτι τῷ δυνάμει αὐ- Πωὶ Γετοῦ τὰ πάντα γίνονται, ᾗ οὐ πλῆθει λαοῦ, συμβαστῶν. λόνιε τῇ Γεδεὼν, ἰωΐκα ᾗ Μαδιανίταις ὁρμᾶσ ἤδελα, περὶ μεσοῦσαν ἡμέραν ἐν ἀκμῇ τοῦ καύματος ὄντος, ἄγειν τὸν στρατιὰν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, καὶ

Παρὶ Γι-
δεών.

ὡς μὲν καπαλιθῆται, Ϛ ὕπο πίνητος, ὑμῖν μὲν πολεμιβάσειν. ὅσοι δ' ἂν ἐπουδασμένως ἢ μὴ θορύβου πίνοντες τύχωσιν, τούτους δὲ νομίζειν ὑπὸ θελίας τοῦτο πάσχειν. Τοῦ μὲν τοι Γιδεὼν κατὰ πὰς ὑπεμφάνας τοῦ Θεοῦ ποιησαντος, τεμακόσιοι ἄνδρες ἐορίσησαν ταῖς χερσὶ μετὰ θόρυβου προσενεγκαμένοι τὸ ὕδωρ, ὡς λάσηπος ἐγορᾶ. ὅδιν ἢ διὰ τῆ τοιούτων ἔφη ὁ Θεὸς τοὺς πολεμίους ἐμβαλεῖν. τοιαῦς δὲ καὶ αὐτοὺς ἐπιμβαίνειν, σάλπιγγας ταῖν χερσὶ φέροντες, ἢ λαμπάδας ἀπτομένες ὑπὸς ἀγγείων τινῶν.

Καὶ ὁ μὲν Γιδεὼν γηρικὸς τελευτᾷ. παῖδες δὲ ἴσασ αὐτῷ γένετο μὲν ὁ. ποθικὸς δ' ὄγμε γενεαῖκας τέσσ ὁ Μανὼ, τὸ δὲ γενεδὲν παιδίον Σαμψῶνα καλοῦσιν, ἰχυρὸν δὲ κατὰ Φ ἰώσηπον σημαινον τὸ ὄνομα. τῶτο καὶ τὸν ἢ Ηρακλῆς ἐκάλεῖ. τοσοῦτον δὲ

Παρὶ Σαμ-
ψὸν τὸν Γιδεὼν.

ἦν ἀσθένος ὁ Σαμψῶν, ὅτι ἢ ἐπὶ Γάζαν εἰσελθὼν, ἢ παρὰ πόρην τινὶ καπηχθεὶς, ἐπειδὴ παρεπρεσθὸ παρὰ τῆ ἐκείνε, ἀναμεκλεῖσι διὰ χεφρὸς τὰς πύλας, ἢ ἐξεπλθεν. ἀλλὰ ἢ φοῦ τοῦτο κατὰ Παλαιτίνων ἔγκω ὁ Σαμψῶν, τί ποιεῖ; Φίρας ὄντος, ἢ φοῦς ἀμπὸν ἦδη τῆ καρπῶν ἀκμαζόντων, συμβαβὼν πὰς ἀλώπηκας, ἢ τῆ οὐρῶν αὐτῶν ἑξάλας λαμπάδας ἡμμένας, ἀφῆσει πὰς ἀρόρας τῶν Παλαιτίνων, ἢ ὅπω πὰς καρπὰς αὐτῶν διέφθειρεν. οἱ δὲ ὦν ἀλλοφυλοι ἢ τὸ ἐμφρασθῆναι τὰς ἀρόρας αὐτῶν, πόλεμον φοῦς τὰς Ἰσραηλίτας συνάπτουσι, τῶν Σαμψὼν αὐτομόλων ἐκδοτον. τί δ' ὦν οἱ Ἰσραηλῖται; τῆς τῶν πολεμίων φιλιότης ἐφοβῶ, ἢ ὅτι μὴ αὐτοὶς τὸν Σαμψὼν ἐκδιδόασι. Ϛ ὃς ἰδὼν ἐκείνους ὁρμήσαντας κατ' αὐτὸ, τὰ μὲν ὑπερμὰ διέῤῥηξε, σιαγόνα δ' ὄνου λαβὼν, χιλίους ἄνδρας τῶν ἀλλοφύλων ἀπέκτεινεν. ὅθεν ἔτι τοῦτο ἀγωνίζομένος, ὑπὸ δίψους ἐφλέγετο. δίκαια δὲν τὸ Θεῦ, ἢ τιμικαῦτα παραμυθῆται αὐτόν. ἢ ἓν σιαγὼν παρ' αὐτὸ ἐκθλασθεῖσα ὑδωρ ἐβλυσεν ἀφθονον. ὅθεν ἢ πιὼν πην ἢ μίχει ἢ ἤμερον ἐν τοῖς φρασεῖοις Ελευθεροπόλιος φαίνεται, σιαγόνος ἐπονομαζόμενη πηγή. Ο μὲν δὴν Ἰώσηπός φησιν, ὅτι τῆ οἰκείᾳ δυνάμει, ἢ αὐ τῆ Θεῦ τὸν τόπον ἐπιγραφάμενος, διέξεσι τῆ πολὺ συγκεχύφηται.

Περὶ τὸν δέ-
λιν Σαμ-
ψών.

Πλὴν ὁ τοσοῦτος τὸν ἰχυὸν, ὕπὸ γυναικὸς καπέτε παίγνιον ὕςερον. μῆ πάππε δὲ ηγάπησε τὸν ἐκ Παλαιτίνων Δαλειδὰν, ἥτις παρὰ τῶν ἀλλοφύλων ῥωφορηθεῖσα, ἠξίου αὐτὸν ἐξειπεῖν αὐτῇ, ἐν τίνι τυγχάνει ἡ ἰχὺς αὐτοῦ. Ϛ ὃς παρλογίζετο μὲν αὐτὴν πὰ φρῶτα, λέγων· ἐὰν δήσωσί με ἐν ἑπτὰ κληματίσιν ὑγραῖς, ἢγουν ῥάβδοις, ἀτονήσω, Ϛ ἔσομαι ὡς ἑις τῶν ἀνθρώπων. ἢ δὴ λαβοῦσα ῥάβδος, ἐδησεν αὐτὸν, εἶτ' αὖτος ἐβόησεν· ἀλλοφυλοι ἐπὶ σὶ Σαμψών. ἢ ὃς ἀνασὰς διέῤῥηξεν αὐτὰς· παραλογισθεῖσα ὦν ἐκέκετο, ἢ αὖθις ἠξίου μαθεῖν, ὅθεν, ἢ ἰχὺς αὐτῇ. ἢ ὃς απατῶν αὐτὴν ἔλεγεν, ἐὰν δήσωσί με ἐν ἑπτὰ καλωδίοις ἀζώτοις, ἐκλέιψει ἡ ἰχὺς μου. ποιησάσης δὲν ἢ τᾶτο, ἢ βιασάσης· ἀλλοφυλοι ἐπὶ σὶ Σαμψών. διέῤῥηξεν αὐτὰ παραζήμια ἐκ τῶν βραχίονων αὐτοῦ. πάλιν δὲν ἀζυσίσης αὐτὴς ἔλεγεν· ἐὰν τοὺς ἑπτὰ βοστρύ-

A biderent, eos ut pro magnaeimis haberet, monet. Quotquot autem festinanter & cum tumultu quodam biberent, eos exiis timaret hoc præ formidine facere. Quum Gedeo Dei monitis parens, hoc ipsum fecisset, eos homines reperti sunt, qui cum trepidatione manibus aquam haustam ori admoverent, quemadmodum Josephus memoriæ prodidit. Quapropter ei præcepit Deus, ut cum illis hostem adoriretur. Nostu ergo Madianæos invaduot, quum tubas manibus, itemque faces accensas intra vasa quædam gestarent.

Josephus.

Post hæc Gedeo senectute confectus vita fungitur, relictis filiis legitimo toro natis septuagintæ, quos ex pluribus uxoribus susceperat, & uno spurio, e concubina nato. Hinc Manoas accepto divinitus promisso, filium gignit, cui Samsonis nomen est in-
B didum, quod ex interpretatione Josephi robustum significat. Eodem cum hoc tempore Hercules quoque vixit. Erat autem Samsoni tam virilis animus, ut quum Gazam in-
C gressus, ad meretricium quamdam diverti sset, atque ab incolis oppidi universis custodiretur: manibus suis portas cum repagulis evulserit, atque ita oppido fit egressus. Quinetiam prius, quam hoc accideret, fuscepto adversus Palæstinos bello, quiddam hujusmodi fecit. Erat tempus æstivum, jamque frudus ita maturuerant, ut messis appeteret: quum Samsō trecentis vulpibus captis, earum caudis faces ardentes alligat, atque ita in Palæstinorum agros eas immittit. Hoc pacto fegetes eorum exuſtæ fuerunt. Illi segetibus succensis, bellum Israelitis faciunt, simulque Samsonem sibi dedi jubent. Quid hoc factum ab Israelitis?
D Nimirum illi hostiles incursus veriti, vinctum Samsonem eis dedunt. Hoc quum ille Palæstinos ad se contendentes cerneret, rupris vinculis, quibus addrictus erat, asinimaxillam nactus, mille hostes interfecit. Quum autem tanta virium contentione præjaiaret in hostem, accidit ut sitis ardens eum graviter adfligeret. Quapropter Deum obsecrat, qui mox aquam fuppeditans, hominem consolatur. Quippe de maxilla, quam abjecerat, ingens aquæ copia promanavit. Atque hic fons in hodiernum usque diem in Eleutheropolis sub-
Eleutheropoli fons maxillæ. urbio conspicitur, & Fons maxillæ nuncupatur. Atque hoc loco Josephus ait
Josephus.
quod quum suis viribus, non Deo victoriam acceptam tulisset, ranta sibi vexatus fuerit.

Sed enim tanto vir præstans robore, deinceps unius mulierculæ opera cunctis se deridendum præbuit. Nam haud multo post amore Dalilæ Palæstinæ captus est, quæ ab alienigenis muneribus corrupta, petebat ab eo, ut sibi fateretur, quonam in membro situm robus illud haberet. Tum ille mulierem initio fallens, si me cui constrinxerint, ait, septem nervis humidis, vires me destituent, similisque cæteris
Pag. 165. mortalibus ero. Illa vero sumptis nervis, hominem constrinxit, ac deinde clamorem verbis hisce fudulit: Alienigenæ te invadunt, Samso. Quibus auditis surrexit, & nervos laceravit. Quapropter illa decepta, rursus hominem precibus urgere, fcireque cupere, quænam esset illius roboris causa. Samso contra fœminam fallere, ac vicissim dicere, si se funibus septem recentibus & nullum ad usum adhibitis colligarent, vires suas omnino defecturas. Quum hoc etiam illa fecisset, & inclamasset: Alienigenæ te invadunt, Samso: mox fanes. disserpsit, quibus erant ejus colligata bra-
Judic. 16.

chia. Quum rursus igitur idem ex eo quæreret, reciprocli, si capitis sui cincinnos divisos clavis alligaret, ac parieti adfigeret, debilem se futurum, reliquisque mortalibus consimilem. Verum ne tum quidem voti compos fada, de integro blanditiis hominem exorare nititur: quamobrem ille tandem arcanum ei patefacit. Capiti, ait, meo novacula numquam est admota, nam inde usque a ventre matris Dei sum Nazaræus. Quod si tondebor, abituræ sunt a me vires, & infirmus, cæterorumque omnium similis ero. Quapropter ubi hominem Dalila consopivisse, totondit: quo facto, exclamat: Invadunt alienigenæ te, Samso. Tum ille consurgens, non amplius eo corporis uti roborc poterat, quo diudum. Quapropter in eum alienigenæ irruunt, hominemque iuam in potestatem redactum oculis spoliant.

Jud. 16. 17.

Quid vero secundum hæc factum? Plorans Samso Dominum his verbis invocat: Domine Deus exercituum, memento nunc quæso mei, neque hoc iaiteou postremum corroborá, Deus, dum pro ambobus oculis meis alienigenas semel ulcilcor. Quapropter illusum ab hostibus non neglexit nec aversatus est Deus. Nam ex quo amiserat oculos, etiam ludibrio pueris erat. Novo igitur & insitato quodam modo Deus ei vires adauget, quo facto, fedentibus illis, ac vino se ingurgitantibus, ut qui celebrærem quamdam festivitatis institutionem vitatoriæ, quum de hæbe suo consequuti fuissent, causa: do nus illius, qua in domo sedebant, columnas duas prehendit, eaque complexus: Volo, inquit, ex vita cum alienigenis discedere. Quod quidem mox ita factum est. Atque hoc exemplo declaravit Deus, se adfectos injuriis non negligere. Tantum enim roboris hoc tempore Samsoni largitus est, ut non solum columnas confractas diruere, quibus fanum illud fimulacrorum fultum innitebatur: sed etiam eadem vi tectum dejicere, ac virorum quidem tria millia, mulierum vero majorem quoque numerum ea ruina opprimere.

Josephi Interp. Edit. Paris. pag. 166.

Hoc loco divinus ille vir Anastasius Sinaïtes non parum Del tum administrationem, tum benignitatem obstupefcens demiratur, expendens ipse secum, quod Samsonem dignarus sit eorum in numerum recipere, qui saluteni consequuntur, quum tamen hoc etiam ille præter alia commiserit, ut eos ulciscendi causa, quorum injuriis lasus fuerat, semetipsum morti dederet. Nec mirandum est, inquit, tenla heic nobis est indicatio causæ, quam ob causam a ventre matris Samso tantum roboris habuerit. Quia enim Ifraelitæ, qui jam tectos annos quadraginta fervituteni alienigenis fervierant, Dei prorsus erant oblíti, nec ullum apud se justum hominem habebant: idcireo Samsonem Deus ipsis tribuit, virum a primis incunabulis justum ac magno robore præditum, ut per ipsius virtutem ac fortitudinem plane admirandam servari se liberarique animadvertentes vitam suam emendarent, & Deum illum hujus universi quærerent. Verum enimvero magis illi Deum oblivioni tradebant, ac virum præelare de se meritum in manus hostiles traditum scelerate rejiciebant. Quamobrem Deus etiam æquissimo jure eiuram ipsorum habere desiit. Nam poli Samsonem nullus apud Hebræos judex amplius exstitit.

Quod si etiam intelligere de nobis aves, dilecte fili, quamobrem Deus Jephthæ filiam mactari & jugulari permiserit, (fuit autem is quoque judex apud Hebræos) quid dicturi simus, audito. Promissum hoc vo-

A χος τῆς κεφαλῆς μου διϛώπως απ' ἀλλήλων ἐπὶ πολλὰλων ἐκθέσης, ἢ ἐπὶ τὸ πίϛιχα φροσωθῆς, ἀδύνατον, ἢ ἐσομαι ὡς οἱ λοιποὶ ἀϑρω- ποι συντυχόσα δοῦν κἀκ τύπῳ, ἐξελιπάρει αὐτὸν αὖθις ὅϑεν ἀπαλαλύπτει τὸ ἀπόρρητον, καὶ ὕπνῳ φωτὶ φορὸς αὐτὸν. ξυρὸν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μου ἐκ ἀνέβη, ὅτι Ναζαραῖος Θεῦ ἐγω ἐγὼ ἐκ κοιλίας μητρός μου. καὶ εἰ ξυρηϑωμαι, ἀδύνατον, καὶ ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ, ἢ ἰσχύς μη καὶ ἔσομαι ὡς ἑις τῶ ἀνθρώπων. καταμομίσασα δοῦ αὐτὸν ἡ Δαλιδὰ, ἐξύρησε. καὶ τότο πολεμοῦσα ἐβόησεν ἀλλοφυλοι ἐπὶ σέ Σαμψών. καὶ ὡς ἀσασας, ὡς ὅτι ἐσηργῶν ἰσχυεν, ὡς καὶ πρότερον. ἐκοιῶ ἐμπίπτησιν αὐτῷ οἱ ἀλλοφυλοι, καὶ κρατησαντες, ἐκπηρισιν αὐτῷ.

B

Αλλὰ τί τὸ μετὰ ταῦτα; ἐκλαυσε Σαμψὼν πρὸς Κύριον, καὶ ἐπεν· Δέσποτα Κύριε τῶ δυνάμεων, μνήσϑητί μου νυῦ, καὶ ἰχυσόν με ἔτε ἅπαξ τοῦτο Θεέ, καὶ ἀπταποδώσω ἀπτακτόδοτεν μίαι περὶ τῶ δύο ὀφθαλμῶν μου τοῖς ἀλλοφύλοις. ἰῶ ὧ καὶ ὁ παρόϊδὸν αὐτὸν ἐπικερτομῆσαν ὁ Θεός. καὶ παιδαίζοις γὰρ εἰς γέλωτα τῷ τυφλωθῆναι παρύκετο. παραδέξας δοῦ ἐσισχύει αὐτόν. ἰῶ ὧ ὡ καθημένων ἐκείνων, ἢ μεθύοντων, ἐπιτιϑέναι δὲ ἔτεκτ τοῖς εἰδώλοις ἐπαναγωγέζον· ἐπειδήπερ ἐναι τῶ οἴκω ὅϑε κόνων, ἐν ᾧ ἦσαν καθήμενοι, ἢ ῥῷ τὸ κραπαλα ἔπανεγκεν· λοιδαπτο ἡ ψυχὴ μη ῥῷ ἀλλοφύλων. ὁ δὲ ἢ γέγονε. ἀφ' οὗ ἢ δέπεπυσε ὁ Θεὸς, ὡς οὐ παραβλέπει τὰς ἀδικημάτας δουμένος αὐτῷ. πεσαύτῳ δὲ ἐχὼν ἐχαείσατο τῷ Σαμψὼν, ὡς κλονῆσαι μὲν τὰς φέρουσας κίονας τὸν ῥῷ εἰδώλων σκηνὴ, συγκαπενεγκεῖν δὲ πάντας τὸν ὄροφον, καὶ γ. ἀνδρας συγχῆσαι, καὶ γυναικῶν ὡσαύτως παρακλαῦσαι ἀεθμόν.

C

Οὐ μικρὰς δὲ τῶ ἀῤῥήτου τῶ Θεῦ οἰκονομίαν, ἢ φιλανθρωπίαν ἐπὶ τούτοις ἐκπλήττεται ὁ Θεόπατος Ανασάσιος ὁ Σινάϊτης, ἐννοῶν ὅπως τῆς ἢ σεσωσμένων μοίρας ἠξίωσε τὸν Σαμψὼν καὶ ταῦτα καρὸς φόνου ἑαυτὸν ἐκδεδωκότα ῥῷ ἀδικοφόρων αὐτὸν ὄντων. ἀλλὰ καὶ τίνος χάριν τοσαύτην ἰχὺν ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐκπόσατο ὁ Σαμψὼν, οὐ παριλθεῖν ἄζιον. Επειδὴ γὰρ οἱ Ἰσραηλῖται πολαράκοπτε ἐν χρόνῳ τοῖς ἀλλοφύλοις δουλώσαντες, τοῦ Θεοῦ τέλεον ἐπελάθοντο, δικαίου μηδενὸς ὄντος παρ' αὐτοῖς, τὸν χαῖρον ἐκ απαρχάνων αὐτὸν ὁ Θεὸς δίκαιον ἀνδρα καὶ ἰσχυρὸν παρέχει αὐτοῖς· ὅπως ἐβ' ἅπ ἐναρίτε πολιτείας, καὶ παραδέξου ἀνδρίας παρεχομένου αὐτοῖς ὁρώντες τῶν σωτεῖαν, ἑαυτοὺς τε διορθώσωνται, καὶ τὸν ῥῷ ὅλων Θεὸν ἐκζητήσωσιν. ἀλλ' ἐκένοι μᾶλλον, καὶ τοῦ Θεοῦ λιθῶν ἐλαμβανον, καὶ τὸν ἀνεργέλων αὐτῶν εἰς χεῖρας ῥῷ πολεμίων ἐφευτε ἀρίστον· Θεὸν δ' λέγως ἡ τοῦ Θεῦ ἐξέλιπεν αὐτὸς ἐπισκοπή. μετὰ γὰρ τὸν Σαμψὼν οὐκέτι παρ' Εβραίοις κεχ-

D

Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ζητεῖς ἀγαπητὲ, τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς τὴν τοῦ Ιεφθαὲ Θυγατέρα σφαγῆναι συνεχώρησε (καιτὸς δὲ καὶ ὅτος παρ' Εβραίοις

E

Ἐβραίοις λεῖ) ἄκουε. αὐτὸπες ἄγω ἡ πῦ Ἰεφθάε ὑ-
πόσχωμε. ἴδει γὰρ αὐτὸ συμιδεῖν, ὡς οἰκός, κωὰ
φρόντοι ἢ ὅτον συμπαπεσα, τὰ κατὰ νόμον ἀκάθαρ-
τα. παιδΐων ὧυ ὁ Θεὸς δ' ἐκείνου τοὺς ἀλλοὺς,
ὡς τι μετὰ σκοπῶ ποιῆσθαι τὰς ὑποχρίσεις· ὑπε-
χρῆσθε γὰρ ἐξείας τῷ συμπαπεσαι αὐτῷ ἐκ τῆς οἰ-
κίας θύσαι τῷ Θεῷ, αὐε ἐκώλυσε τῶν σφαγῶν. ἡ
δὲ Θυγάτηρ πολῷ κρείττων τοῦ Ἰεφθάε. ἰδοὺσα γὰ
αὐτὸν τῶν ἰδΐων ῥηγνυμένα ἢ ὁλοφυρόμενον, εἶπεν·
εἰ ἐν ἰμοὶ ὠφελίας τὸ κόμα σου, ποίει μοι ὃν ῥῆ-
μον ἐξέλθε ἐκ τῆ κόματός σου, ὑπερ ὧν ἐποίησε
σοι ὁ Κύριος ἐκδίκησιν ἐκ τῶ ἐχθρῶν σου ἐκ τῶν
ἐχθρῶν Ἀμμών.

Γέγονε δὲ ἢ πῶτο φρὸς τοὺς ἑρμηνέους, ὅτε με-
τὰ τῶν πλαθτῶν τοῦ Σαμψὼν, ἡ φυλὴ τοῦ Βενια-
μὶν τῶν παρὰ φύσιν τῶν Σοδομιτῶν ἐνεπόνεσε νόσε-
σῶν, ᾗ τοὺς ἐπιζήσαντμένους ἐπιμολύνετο. Λάβίτης δὲ
τις ἐν Ἰφραὴμ κατοικῶν, γυναῖκα ἐκ Βηθλεὲμ ἀ-
γηται παλλακίδα, ἥτις δὴ ὀλιγοψυχίαν τινὰ φρὸς
τὸς πατῆρας ὑπίσρεψεν· παραγένεται ὧυ ἐκείσε ᾗ
ὁ Λάβίτης, ᾗ φιλοτίμως ἀλζωθεὶς παρὰ τῶ πεν-
θεροῦ αὐτῆ, λαμβάνει ἢ γυναῖκα, ᾗ παραγίνεται
εἰς Γαβαὰ πόλιν τῆς φυλῆς Βενιαμὶν, ᾗ καπήγεται
παρὰ φιλοξένῳ κατοικοῦντι τῶν πόλιν. γνόντες ὧυ
οἱ τῶν πόλιν οἰκῆτες Βενιαμὶν, τὰ φρεσβύτ τὸν
οἶκον περιεσκύζουσι, καὶ τὰς θύρας σωτερέβουσιν,
ἐμπαριτᾶται τῇ ξένῳ ζητοῦντες, ὁ δὲ τῶν θυγα-
πέρα ἔτι ἄγαμον ὄσαν, καὶ τὸ ξένε τῶν παλλακῆν
εἰς παρέχουσιν ἐθέλει αὐτοῖς, φείσασθαι τῶ ξένε ἀ-
ξίων. οἱ δ' ὐκ ἠώήκουσον. ἀλλὰ καὶ ὁ Λάβίτης πα-
ρελθὼν, τῶν παλλακῆν αὐτῶ ἐκδίδωσι, κἀκείνοι δὲ
ὅλης νυκτὸς αὐτῆ παρακρκαίμοι ἐξαπίσελαν. ἐγ-
γίνεται ὧυ αὐτὴ τῇ θύρᾳ ἐῤθὰ καπήγτο, ἐδίεις
ἐξίνεδιπεν. ὁ γοῦν ἀνὴρ αὐτῆς νεκρὸν ἰδὼν αὐτὴν,
ἐπίδνο τῇ ὑποζυγίῳ αὐτῆ, ᾗ οἴκαδε ἀπκόμισε.
καὶ διελὼν αὐτὴν εἰς ιβ'. ἐμέμψατο, ἐκάτῃ φυλῇ
φρὸς τὸ νεμηχαν ἐξαπίσελλ, τὸν παρανομίαν τῆς
τῶ Βενιαμὶν κυρίνεσθαι φυλῆς. γενηλάζει ὧυ ὅτι τά-
χιος ὁ Ἰσραὴλ. διόνται τῶ Θεῶ· ἐφ' ᾧ ᾗ κατ' αὐτῆ
ὀρμήσαντες, ἐπεὶ τὰς ὑπαπίας δύνω φρὸς τιμωρίαν
ἐκ ἤθελον, ἀὐτὸς μὲν κπασφάπτει, τὸν δὲ πόλιν
ἔργον ποιῆσι πυρός.

Αἴνιγμα. Τὸ μέντοι φρόβλημα ὅπῳ ὁ Σαμψὼν φροῤβάλ-
λετο, ἦτον ἦχε τὸν ὅρπον. Τί βρωτὸν ἐξῆλθεν
ἐκ βιβρωκόντος, ᾗ ἀπὸ ἰσχυροῦ γλυκὺ βρωτόν. τὴ-
δὺ τὸ μὴλι καλεῖ· βιβρωκόντα δὲ ἰσχυρὸν, τὸν λέ-
οντα, ὃν ᾧ σκρῷ ὄντι μέλι ἐξήφανεν μέλισσαι.
φῷ οὐ λαβὼν ἐφαγεν ὁ Σαμψὼν. ἀλλ' ἐντεῦθεν,
ἀγαπητὲ, σαυρῷν ἄξιον, ὅτε μετὰν οἱ Ἰουδαῖοι ἀ-
καθάρτως καλοῦσιν ἡμᾶς. οἱ γὰρ ἀκάθαρτοι ἡμῖν
Περὶ κα- ἡμεῖς, ἄτε δὴ τῶν λαγῶν, τῶν χοίρων, καὶ ὅσα
θαρ- τοιαῦτα, μὴ κατὰ νόμον ταῦτα ἰδίοντες, ἀσάγαν
σίων. πᾶσα φῷ τῶν ὀφρφητικῶς μίγνυσιν Ἡλίαν τοὺς ἀν-
θρώπους ἐγκλήμασι καθιστοβάλλεθαι. τίνος ἕνεκεν; ὅτι
τὸν ὅρτον ὃν ἀκαθάρτως ζοῦν τὰ κόρακες ἤθιε. χρτὶ
δὲ ταῦτα συμβαίνειν; ᾗ τίνος ἕνεκεν; ἵνα μαθωμὲν
ὅτε καὶ φρὸ τῆς χάριτος ἦ παλαιὰ τὰ τῶ νόμε ἀ-
νέχεσθε. εἰ ᾗ ἀκάθαρτος ἦν ὁ κόραξ, πῶς ἐξ ἀν-
τῶν τῶν βρωσίν ὁ τοσβίτης Ἡλίας * ἐδέξατο; πῶς δὲ
καὶ ὁ Σαμψὼν Ναζαραῖος ὢν, καὶ ὑπὸ νόμου τε-

A tumque Jephthæ perquam illuſtrem erat Nam expendere ſecum ipſe prius debuerat, fieri fortaſſis poſſe, ut vel canis, vel animal aliquod aliud immundum ex indicatione legis animal ipſi primum occurreret. Quapropter ejus exemplo, qui voto concepto promiſerat, ſe immolaturum Deo, quicquid ex domo ſua primum obvium habuiſſet, alios monere volens Deus, ut non abſque conſideratione vota concipere: ſi jugulationem hanc non impediret. Filia quidem ipſa longe Jephthæ patrem virtute ſuperavit. Nam quum eum cerneret veſtimen- Jud. 11. 36.
B ta ſua lacerantem atque plorantem: Si quidem, ait, de me aliquid pollicitus es, facito mihi, ut tua fert promiſſio, poſtquam tibi Dominus tuos hoſtes Ammonitas ultus eſt.

Præter hactenus autem indicata ſcire debes, poſt Samſonis e vita migrationem, Benjamineam tribum voluptati ſe Sodomitarum, abhorrenti a natura tradidiſſe, ac furioſe in homines peregrinos irruiſſe. Forte quidam Levita, qui habitaret Jeruſa- Levitæ uxor
C lem, uxorem duxerat concubinam a Bethlehema, quæ ex animi quadam infirmitate fuos ad parentes eſt reverſa. Quapropter eodem & Levita proficiſcitur, & exceptus a ſocero perhonorifice, uxorem ſuam recipit. Inde Gabaam diſcedit, oppi- Edit. Pariſ.
dum Benjamineæ tribus, ibique ad ſenem p. 25. 167
quemdam agricolam, Inquilinum ejus loci, divertit. Ea re cognita Benjaminei, qui civeſ ejus oppidi erant, ſenis iſtius domum undique cinctam obſident, & impulſis foribus, hoſpitem per ſcelus violare conantur. Ibi ſenex ille filiam ſuam necdum nuptam, & hoſpitis concubinam eis offert, quibus ad libidinem abuterentur: iſtiſmodi petens, ut hoſpiti parcerent. Quod quum illi facturos ſe negarent: egreſſus e domo Levita, concubinam ſuam eis exhibet. Illi tota nocte ad libidinem illa abuentes, tandem dimittunt. Quapropter ad hoſpitii fores progreſſa, continuo vitam cum morte commutat. Tum maritus ejus mortuam videns, jumento ſuo impoſuit, ac domum deportatam in partes duodecim diſſecat: quarum partium ſingulas quamlibet ad tribum mittit: ſimulque Benjaminææ tribus ſcelus demonſtrat. Quo facto, rem Iſraeliei perquam moleſte ferunt: ipſumque Deum precantur. Deinceps Benjamineos cum copiis invadunt, qui quum auctores facinoris ad noxam ſe dederent
D negarent: Iſraeliei eos interficiunt, & oppidum igne injecto cremant.

Cæterum problema quod Palæſtinis Samſo propoſuit, erat hujuſmodi: Ex comedente cibus, ex robuſto exiit dulcedo. Per dulcedinem, mel intelligit: per comedentem ac robuſtum, leonem: in cujus cadavere mel apes finxerant, quod inde ſumpſerit Samſo comederat. Eſt autem operæ pretium, dilecte fili, te hinc animadvertere, nos nulla de cauſſa juſta immundos a Judæis appellari. Nam ſi propterea ſumus Immundi, quod leporibus, porcis, aliiſque talibus contra legis interdictum veſcamur: omnino ſequi neceſſe eſt, ut maximilie Elias eodem nobiſcum crimine teneatur. Quamobrem iſtuc? quia panem ab immundo animali, nimirum corvo, acceperum comedit. Qua vero de cauſſa hæc ita facta ſunt? ut ſciremus, etiam ante patefactam Dei gratiam, durante adhuc veteri fœdere, legis quædam præcepta violata fuiſſe. Nam quamvis animal immundum Elias & Samſo corvus, nihilo tamen minus eximius illi- ſo legem violi- ſtres Elias allatum ab eo cibum accepit. Quo item pacto factum, ut Samſo, qui

Stultum fuiſſe Jephthæ.

Samſonis problema.

Jud. 14. 14.

Contra Judæos.

Nazaræus eſſet, ac legi ſubjectus, ſavo meſſis veſcerentur, quod apes in cadavere leonino finxiſſent? Qui hominem ſiti vexatum per immundam polluta quoque maxillam Deus recreat? Si corvus, ſi leoninum cadaver, ſi aſini mortui maxilla res immundæ ſunt; cur per ea Deus miniſtrorum ſuorum vitæ conſuluit & opem tulit? Præterea qui factum eſt, ut ſi quidem immunda ſunt quædam, initio tamen rerum communem illam cum cæteris benedictionem acceperint? Sic enim ſacris in literis perſcriptum legimus: Vidit Deus omnia quæ fecerat, eaque bona eſſe pronuntiavit. Si ergo porcus, tamquam res a Deo creata, bona erat, qui deinceps factus eſt immundus? De quibus omnibus perſpicue poteſt intelligi, Deum corrigere voluiſſe Iſraelicorum ad vitia propenſionem, hujuſmodi leges tuliſſe, atque hujuſmodi remediis uſum fuiſſe. Eadem ratione Noe quoque temporibus animalium diſcrimen inſtituit. Nam quia futurum proſpiciebat, ut homines ad inſtanum deaſtrorum cultum deſlecterent: optimo ſane conſilio ſic diſtinxit animalia, quo alia pro mundis, alia pro immundis haberentur. Quanam illud obſecro de cauſa? Nimirum ut partim iis victitantes, tamquam mundis, partim averſantes velut immunda: neutra pro Diis venerarentur. Nam cæteroquin ea non dixiſſet immunda, quæ cum aliis communem a Deo benedictionem initio rerum acceperant.

Et vero factam id temporis animalium diſtinctionem profectam eſſe de conſilio Dei ſic noſtra cauſſa demitterentis, etiam Paulus hiſce verbis oſtendit: Nulla Dei creatura rejici debet, modo eum gratiarum actione ſumatur. Idem magis quoque confirmat illa Dei vox, qua ſanctum illum Apoſtolum Petrum compellavit, quo tempore demiſſum e cælo linteum conſpexit: Surge Petre, macta & veſcere. Iteni: Quæ Deus purgavit, tu ne polluta dicito. Neque vero immundi habeti, verbi gratia, lupum, leonem, parallum, quippe nagnus ille Baſilius hæc in Aſceticis ſuis, qui libri rationes exercitiorum pietatis continent, in hunc modum explicavit & illuſtravit. Quemadmodum in oleribus quod noxium eſt, ab eo fecernimus, quod naturæ noſtræ convenit: ſic eſiam in carnibus ab utilibus quæcumque noxiæ ſunt, ſecernimus. Nam & cicuta perinde olerum appellatione venit, ut & vultuum carnes pro carnibus ducuntur. Nemo tamen mentis compos hyoſcyamum comederit, nec carnem caninam guſtaverit, niſi forte magna quædam neceſſitas urgeat: quod quidem ſi uti veniat, nihil hoc noxæ veſcens delinquit. Quapropter ſcire debes, nos opera data res noxias avertari, & iis quidem animalibus veſci, quæcumque ſucci boni ſint, utilemque nutrimentum præbent: ab aliis autem abhorrere, quæ forte valeudinem incommodam, vel aliquid aliud ingratæ rei nobis ſint conciliatura, ſi comedantur. Priſci quidem illi patres certas nobis hac in parte leges præſcripſerunt, ut laſciviæ voluptatique noſtræ modum ſtatuerent. Ac de his ſane dictum hactenus eſto. (Quia vero ſtudium in diſcendo tuum mihi perſpectum eſt, operæpretium faduros ſum, ſi quarumdam ex Judithæ libro narrationum meminero.

Nabuchodonoſor propterea quod nationes cæteræ ſibi adverſus Arphaxam bellum gerenti opem non tulilſent, copiarum ſuarum imperatorem Olopherenem adverſus quoſvis ablegavit, ſeque totius terra-

Edit. Pariſ. pag. 168.

Gen. 1. 31.

1. Tim. 4. 4.

Act. 10. 13.

Cur Athos animalia quædam fint immunda.

Baſilius.

pag. 169.

A λῶν, τὸ κηρίον τὰ μέλιτος ἔφαγεν, ὅπερ ἐν νεκρῷ λέοντι ἐξύφωνεν μέλισσαι; πῶς δὲ καὶ ἀνῆστατε διὰ τῆς ἀκαθάρτου καὶ μιαιφόνου σιαγόνος παρεμυθήσατο ὁ Θεὸς, ἐὰν ὁ κόραξ, ὁ νεκρὸς λέων, καὶ ἡ σιαγὼν τοῦ ὄνου ἀκάθαρτα; πῶς διὰ τῆς τοιούτων ὁ Θεὸς τοὺς ἑαυτοῦ θεραπόντας ἐθεράπευε; πῶς δὲ καὶ ἀκάθαρτα ὄντα κοινὰ ἀρχῆθεν τῶν ἀνθρώπων ἐνόμισεν; εἰδὴ γάρ, φησιν, ὁ Θεὸς ἅπαντα, καὶ ἦσαν ὄντι καλά. εἰ οὖν ὁ χοῖρος καλὸς, ὡς κτίσμα Θεοῦ, πῶς ὁ αὐτὸς ἀκάθαρτος ὑπῆρχεν; εὐδήλων οὖν ὅτι τὸ τῶ Ἰσραὴλ φῶς κακίαν ἐξύρῆσεν διορθούμενος ὁ Θεὸς τοιούτοις ἤθεσι τύραννε, καὶ παιδεῦε θεραπείαις ἐχρήσατο. αὐτὸς μὲν οὖν ἐν ἐπὶ τοῦ Νῶε διάρρησιν πεχρᾶται τῇ ζώων. ἐπειδὴ γὰρ ἰώρα τοὺς ἀνθρώπους εἰς εἰδωλομανίαν ἐκκλίνοντας, ἀμιγεῖδως, ὡς ἔφημεν, εἰς καθαρὰ πάντα διέσχε τὰ ἀκάθαρτα· τίνος ἕνεκεν; ἵνα τὰ μὲν αὐτῇ ἰδιότητι ὡς καθαρὰ, τὰ δὲ πάλιν ὡς ἀκάθαρτα φεύγοντες, μηδὲν ἐξ αὐτῶν ὡς θεὸν προσκυνήσωσιν. εἰ μὲ γὰρ τοῦτο ἦν, οὐκ ἂν ἐκάλει ἀκάθαρτα τὰ κοινῶς ἀρχῆθεν παρ' αὐτοῖ τῶν ἀφημίαν διξάμενα.

Ὅτι δὲ συγκαταβάσεως ὦν ἡ γιγονῖα τότε τῇ ζώων διαίρεσις, ᾗ ὁ μακάριος ἐδεῖξε Παῦλος ὅτας εἰπὼν, ὅδεν κτίσμα Θεοῦ ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἐπιβεβαιοῖ ταῦτα καὶ μᾶλλον ἡ γιγονῖα Θείᾳ φωνῇ φρὸς τὸν κορυφαῖον Πέτρον, λωΐκα τῶν ἐξ οὐρανοῦ καπνιχθέντων ὀδοῖν ἐώρακεν. ἀτασᾶς γάρ, φησι, Πέτρε Σύσον καὶ φάγε. ᾗ, ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. εἰ δὲ καὶ πῶ ἀκάθαρτά τινα παρ' ἡμῖν, ὡς ὁ λυκος, ὁ λέων, ᾗ ἡ παρδαλὶς, μὴ θαύμαζε τοῦτο ἐγκεῖ· ἔχεις δὲ τὸν μέγαν Βασίλειον ἐν τοῖς ἀσκητικοῖς αὐτοῦ τὰ περὶ τῶν ὑπὸ διδάξεως κρίσει. ὡς ἐν λαχάνοις τὸ βλαβερὸν τοῦ καπνίλλου χωρίζομεν· ὕπω ᾗ ἐν τοῖς κρέασι τὸ χρήσιμον τὸ βλαβερὸν ἐξκερίσομεν. ἐπεὶ λάχανόν ἐστι ᾗ τὸ κόκκευ, ὡς πῦρ κρίας ἐστὶ καὶ τὸ γάλεευ. ἀλλ' ὅμως ὑπ' ὀσκύαμον φάγει ἐν τῆς νεῦ. ἔχων, ὑπ' κυὸς ἅλατο, μὴ μιχθεὶς ἀνάγκης καπνιχθῆσι. ὡς ὃγε φαγὼν οὐ λωίσηται. μισθαπὸ ὧν ὅτι τὸ βλαβερὸν ἐκφὐσητες, τὰ μὲν τῇ ζώων ἐδίσιμῃ, ὅσα ᾗ μᾶλλον ἐξύμασε ᾗ τρόφιμα. τὰ δὲ μυσαττόμεθα, καχρξίας ἵνας ᾗ ἀνθ' ὑπὰ παθητικὰ· ταύτῃ τοι ᾗ ἵρως οἱ παῖρες ἐπὶ πάτους ἐδείκασι, τὸ λίχνον κατεύδειν ὑμῶν ἀναστέλλοντες. ᾗ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

B

C

D

E

Εν ταῖς ἡμέραις τῶν κριτῶν λιμὸς γεγονότος, ἀπῆρεν ἐκ Βεθλεὲμ ἡ Νωμὶ σὺν τοῖς παισὶν αὐτῆς, ὧν ἀρχὴ Μωὰβ, κάκεῖσε πάροικος ἐλαβον, Ορφαιὰ καὶ Ρούθ. μετὰ δίκα δὲ ὧν τῇ ἀνδρὸν Ἐλιμέλεχον, ὑπέρφρων ἡ Νωμὶ, ἠκολούθουν αὐτῇ αἱ δύο πάροικαι· καὶ ἡ μὲν Ορφαὶ πειθθεῖσα τοῖς λόγοις Νωμὶ ὑπέστρεψεν, ἡ δὲ Σαμμασία Ρούθ οὐκ ἐπείθη, λέγουσα. ὁ λαός σου, λαός μου, καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου. καὶ συνηλθοῦσα ἐμίγνη τῇ Βοὼς, καὶ τέκνει τὸν Οβὴδ τὸν πατέρα Ιεσσαι, ἀφ οὗ Δαβίδ.

Α Rum orbis magnum regem ac Dominum appellavit. Hoc mandato accepto, adversus Judæos Olophernes copias movet. Eum Achior Ammanites in hanc sententiam monere: si quod esset delictum ejus nationi, quo Deum offendisset, recte se facturos, si regionem illam invaderent, quippe quam bello haud dubie capturi essent. Sin autem, consulere se Olopherni, tamquam Domino suo, illam ut nationem missam faceret. His auditis Achiorem vicissim Olophernes interrogare: Putarentne Deum quemplam esse, præter Nabuchodonosorem? illum fellicet ablegaturum copias suas, & nationem illam funditus exstirpaturum. Hoc modo factum, ut bello moto, caput ei Judithæ mulieris consilio plane callido & feliciter succedente præcideretur, connexæque ipsius opes a Judæis diripterentur. Achiore divinam fidem cum circumcisione amplexo.)

Α Κὰτ Ναβυχοδονόσορ αἰχμάλωτοι Μαρδοχαῖος, γυνὴ Εσθὴρ, καὶ λοιποὶ, οἳ ἦσαν ἐπὶ Αρπαξήρξου. οὗτος ὁ Μαρδοχαῖος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως ἀκούσας δύο δυσὶ λόγων μιλιτόντων κατὰ τοῦ βασιλέως, ἀνέφερε πρὸς τοῦτον αὐτῷ. οἱ καὶ ἀπώλοντο. τούτων ὧν ὑπὸ ὁ παρὰ τῇ βασιλεῖ μέγιστος λιμὲν λοιπὸν, ἵπποις τὸν βασιλέα κατὰ Ιουδαίων ἐπιζηλῶσιν, ᾧ γράμματα ἐγέλασι πρὸς τῇ εἴσοι ᾧ ἐπὶ χώραν ἀρχουσιν, ὅτο Ινδικῆς ἕως Αἰθιοπίας, τοὺς ὑποδήκτοις παρθεμκομένους Ιουδαίους τελείως καταφθεῖραι κατὰ τῶν τεσσαρακαιδεκάτῳ τῦ ὁσθέκατου μῆνός. μαθόντες ταῦτα ἡ βασιλὶς Εσθὴρ, καὶ ἐνεδύσασα τρεῖς ἡμέρας, ἵνετο προσῆτορ τοῦ Θεοῦ, εἶτα Ε αὐτὸ τοῦ Αρπαξήρξου, λέγουσα. ἐώδει σε Κύριε ὡς Αγγελον Θεοῦ καὶ ἐπαρέχῃν ἡ καρδία μου ἀπὸ φόβου τῆς δόξης σου, ᾧ ὕπισθεν ἐκλυθεῖσα. ὁ δὲ ἀφούτρατος αἴτησαι ὁ Θέλει. ὁ δὲ Αμμὰν ἰδὼν τὸν Μαρδοχαῖον ἐπὶ τῆς αὐλῆς, παρατκευάζει κρεμασθῆκαι αὐτὸν ἐπὶ ξύλου. ὁ δὲ Θεὸς τάτον ἐκώλυσεν, τὸν τοῦ Βασιλέως ἀφιλόμυθος ὕπνον. ἀκούων γὰρ νυκτὸς, ὡς ἀναγνωσιν ἤλθεν. ἐῤ ᾧ ᾧ ἐμνήθη ὧν ἐποίησεν εἰς αὐτὸν ὁ Μαρδοχαῖος. οὗτ ᾧ μὴ βουλομένου τὸ Αμμὰν, ἐτιμήθη τὰ μέγιστα. ὁ δὲ Αμμὰν καθ' ἑαυτοῦ τὴν καλὰν ὥριαν, ἐκρεμάθη γὰρ ἐπὶ ξύλου τῇ ὑπίσει ᾧ κατασκευᾷ τῆς Εσθὴρ. ᾧ γράμματα οὗ ἴνοτα ἐγάλασε, οὐ μόνοι οἷς σωτηρίας αὐτῷ, ἀλλ' ἵνα Ε τοῖς ἀντικειμένοις ἀμυνώνται. ᾧ γὰρ ἀνῄρας φ. ἀπέκτειναν, Ε ἵπποις πλείονας. ἐκρεμάθησαν δὲ ᾧ οἱ δίκα ἱροὶ τῦ Αμμάν. κατὰ τῦτο ᾧ ἡ γραφὴ φησιν. ἔσονται δὲ αἱ ιγ. Ε ἡ ιδ'. τῦ Αδὰρ, ἡμέρα ἑόρτιος εἰς γενεὰς ἀυτῷ.

Glyce Annal.

Esther historiæ.

Ruth. 1. 16. * Vide Notas.

Cæterum quo tempore Judices Israelicorum nationi præerant, oborta fame, Noema cum filiis fuis Bethlehemam reliquit, & Moabitarum in terram profecta eſt. Ibi cum uxores filii duxiſſent, Orphanam fellicet ac Ruthum, annifque decem exactis mortui eſſent: Noema nuribus fuis fe comitantibus in patriam fuam reverſa eſt. *Noiebat enim ei roganti, ut ifiic manerent, Orphanam patere: quod dicere genem ejus agricuram pro fua, Deumque ipſius pro fuo Deo habituram. Hoc modo profecta cum focru, Booſo nupta eſt, ac Obedum, jeſſæ patrem, Davidis avum peperit.

C Inter alios, quos Nabuchodonoſor captivos abduxerat, fuerunt Mardocheus & Eſthera mulier. Hi quum regnante Artaxerxe ſuperſtites adhuc forent, forte accidit, ut quum Mardocheus in aula regia duorum eunuchorum conſilia deprehendiſſet, adverſus regem inita, rem omnem regi renuntiaret, qua parefacta illi morte mulctabantur. Hinc offenſus Ammanus, qui plurimum apud regem poterat, auctor regi fuit, ut Judæos adoriretur, miſſifque literis ad univerſas ſeptem regionum præfides, quæ regiones inter Indiam & Æthiopiam ſitæ ſunt, imperaret: ut quotquot ubique gentium Judæi reperirentur, omnino morte adficerentur. Hanc rem ubi Eſthera regina cognoviſſet ad XIV menſis XII, completo trium dierum jejunio, Deum initio precatur, inde regem Artaxerxem hujuſmodi verbis alloquitur: Quum te, rex, intuerer Angelo divino contimilem, cor meum formidine majeſtatis tuæ perculſum plane ſe demiſit & concabuit. Tum rex eam horrari, ut quid vellet, ab ſe pereret. Interim Ammanus Mardochæo in regia conſpecto, totus in hoc incumbere, ut hominem in crucem ageret. Verum Deus adempto regi ſomno, quominus Ammani conſilium ſuccederet, impedivit. Quum enim rex noctu præ quadam animi agritudine non dormiret, forte ſecum ipſe Mardochæi meritum recognoſcens expendit. Quapropter invito Ammano Mardochæus honoribus ampliſſimis ornatur: & Ammanus e contrario ſuæ perverſitatis pœnas luens, Eſthera regina obſecrante ac rem perficiente, cruci adigitur. Simul diverſam in ſententiam perſcripræ literæ mittuntur, quibus non Judæorum modo ſaluti conſulebatur: verumetiam mandabatur, ut adverſarios necarent. Itaque factum eſt, ut illi ſupra quinquentos homines interficerent, decem Ammani filiis in crucem actis. Hanc ob cauſſam inſtituitur legimus, ut XIII & XIV Adaris menſis dies Judæis perpetuo feſti ſint.

Vide Notas.

Esther. 9. 2. Edit. Paris. pag. 170.

Tobæus imperante Enemesaro Assyriorum rege in captivitatem abductus est : is per omnem vitam veritatis & justitiæ fiduciosissimus fuit, quumque captivus Nineven una cum uxore Sarra & Tobia filio perductus esset, cognatis cæteris pane gentium vescentibus, ab eo prorsus abstinuit. Deinde necatos a rege Senacherimo, quo tempore is revertebatur, e Judæa profugiens, iisdem sepellebat : qui sane ab irato rege non pauci sunt interfecti. Quinetiam noctu multos ob regis metum terræ mandabat. Quapropter aliquando accidit, ut vultu aperto juxta parietem consopitus cubaret : ignorans illic passeres in pariete nidificasse. Illi vero calidum stercus in oculos ejus excrement, ex quo innata ipsius oculis est albugo. Consimiliter quum uxor die quodam ipsi hœdum asseret, datum sibi mercedis nomine : nolebat eo vesci properans, quod furtivum existimaret, eaque de causa probris ab uxore incessebatur, ut qui fructum ex virtute nullum caperet. Tum ille plorare, ac Domino dicere : factus sibi foret, si moriatur, quando falsis probris adficiatur. Eodem hoc tempore Sarra quoque Ragueli filia verbis contumeliis plenis est exagitata, quasi viros septem, quibuscum nupta fuerat, suffocasset, quamvis Asmodæus ille nequam genius interfecerat prius, quam cum ea consuesceret : quam illa rem tam ægre tulit animo, ut ipsa sibi manus adferre cogitaret. Verum Deus neque Tobæi, neque Sarræ probra neglexit. Nam quum Tobæus filium suum Tobiam ablegasset ad repetendum argentum, quod alibi depositum, Angelus Dei Raphaelus eum commitatus est. In eo itinere puer confecto ad fluminis ripam piscem, vehementer est exterritus, quem Angelus hortatur, ut piscem prehendat, ejusque partes cæteras comedat. Solum cor & jecur sibi reservet : quorum alterum, videlicet hepar, serviret ad abigendum fumum Asmodæum : cor autem, ad inungendum paternos oculos. Secundum hæc juvenem Ragueli domum deducit, qui Sarram filiam ejus uxorem accipit, & Sarræ amatorem Asmodæum abigit. Hinc sumpto secum argento & conjuge Sarra, domum revertitur. Quamque perunde current ab eo Tobæi patris oculi, prodigium fit ingens, visu ei restituto.

Quibus in hunc modum gestis, Angelus ipsos verbis ratiuis alloquitur : Beneficentia profecto de commiseratione cordis, hominem a morte vindicat, & omne peccatum expiat. Quo quidem tempore tu nusquse tua Sarra Deum precabimini, ego. precationis vestræ monumentum coram Deo illo Deo subvehebam : quum tu mortuos sepelliebas, aderam tibi : cum minime cunctabaris, quin surgeres, relictoque prandio tuo discederes obvelaturn mortui hominis cadaver : hæc tua præclara facta me non latebant, semper tibi fcilicet præsentem. Meque nunc adeo misit Deus ad te nunquse tuam Sarram sanandos. Sum enim genius ille Raphaelus, unus de septem Angelis, qui ad Deum sanctorum preces deferunt. His pronunciatis ad eum ascendit, a quo fuerat ablegatus. Hoc ipsum autem Raphaeli nomen ex hac de Tobæo narratione cognitum fcilicet habes. Verum appellatio Urieli, quemadmodum vir reapse sapiens Pfellus scripsit, nec prisci sacerdes libris, nec novi contineur : sed exstat in libro quodam Hebraico, qui vulgo non est notus, habens inscriptionem precationis Josephi : quo in libro Josephi pater Jacobus hoc cum Ange-

A Ο Τωβὶτ ἐχμαλωτίσθη ἐν ἡμέραις Ἐνεμισσάρου τοῦ Τωβαιθίλους, Ἀσσυρίων. ἐγὼ Τωβὶτ ὁδοῖς ἀληθείας ἐπορεύομην καὶ δικαιοσύνας πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου.. καὶ ὅτε ἐξῆ Σάρρας καὶ Τωβίου γαμαλωτίδων εἰς Νινευὶ, πάντες οἱ ἐκ τοῦ γένους μου ἤθιον ἄρτους τῷ ἐθνῶν, ἐγὼ δὲ οὔ. καὶ ἐξ τινας ἀπέκτειναν Σεναχηρεὶμ ὁ βασιλεὺς, ὅτε ἦλθε φεύγων ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἐθαψα αὐτοὺς κλίπτων· πολλοὺς γὰρ ἀπέκτεινεν ὁ τῆ Συμῷ αὐτοῦ· καὶ νυκτὸς διὰ φόβον πολλοὺς ἐθαπτον .. ὅθεν καὶ ἐκτιμᾶθη παρὰ τὸ τεῖχος τῆς αὐλῆς. ἀπακλιθεὶς προσῆλθε. καὶ οὐκ ἤδειν ὅτι τρυσία ἐν τῷ τοίχῳ ἐστί. καὶ ἀφοδεύσαντα Θεμοῦ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, ἐγε-

B νήθη λεύκωματα ἐν αὐτοῖς. ἦ δὲ χιὼν μου προσηγαγέ μοι ἔριφον, ὃν εἰς μισθὸν τοῦ πόσου ἔλαβεν· ἐγὼ δὲ δοκῶν * κλεπτὸν εἶναι, οὐκ ἤραζον, καὶ ὠνειδίζῶλιω παρ αὐτῆς, ὡς ὄθεν μισθὸν ἀφιλούμενος εξ ἀρατῆς. καὶ ἐκλαυσα φῶς Κύριον. λυσιτελὲς μοι ἀποθανεῖν, ἢ ζῆν, ἀν ὀνειδισμοὺς ψεύδεις ἤκουσα. τότε δὲ καὶ Σάρρα ἡ τοῦ Ραγουὴλ ὠνειδίθη, ὡς ὄθεν ἀποπνίξασα οὓς ἔλαβεν ἄνδρας ἐπτά. τούτους δὲ Ἀσμοδαῖος τὸ πονηρὸν δαιμόνιον ἀπέκτεινε, φησὶν ἢ γαμεῖσθαι μετ' αὐτῆς, ὡς καὶ βουλεῦσαι αὐτὸν ἐντεῦθεν ἀπαγξᾶσθαι. ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐτε Τωβὶτ, οὔτε Σάρρας παρεῖδε τὸν ὀνειδισμὸν ἀποσκλόμενον γὰρ τοῦ Τωβίου εἰπὶ τῷ πᾶ σας παρακαταθήκαι κέκμῆμα πατρῷα ἀργύρια λαβεῖν, ὁ τοῦ Κυρίου Ἀγγέλος Ραφαὴλ σκωπτολοιδόρησε. καὶ καθ' ὁδὸν ἰχθύος φανέντος παρὰ ποταμὸν, ἐπτοήθη ὁ παῖς. ὁ δὲ Ἄγγελος ἐπέτρεψε λαβεῖν αὐτὸν ᾗ φαγεῖν, τὴν δὲ καρδίαν ᾗ τὸ ἧπαρ φυλάσσειν. τὸ μὲν ἧπαρ εἰς Συμίασιν τοῦ Ἀσμοδαίου, τὴν δὲ καρδίαν εἰς * χρῆσιν τῷ πατρικῶν ὀφθαλμῶν. ἀπηγαγε δὲ αὐτὸν εἰς τὸν Ραγουὴλ οἶκον, ὅθεν καὶ λαμβάνει μὲν εἰς γυναῖκα τὴν Σάρραν, τὸν δὲ φιλοῦντα αὐτὴν Ἀσμοδαῖον ἐκέθεν ἐλαυνει. ἀναλαβόμενος δὲ τὸ ἀργύριον καὶ τὴν Σάρραν, ὑπέστρεφε. πάντη του ᾗ τῷ τοῦ Τωβὶτ ὀφθαλμῶν χειδίτων, ἰᾶσμα ἐγίνετο.

D Μετὰ δὲ ταῦτα ᾧ παῖδ αφὸς αὐτοὺς ὁ ἄγιος Ἄγγελος ἐλεγε. Ἐλεημοσυνὴν ἐκ θανάτου ῥύεται, καὶ αὐτὴ ἀποκαθαίρει πᾶσαν ἁμαρτίαν. ᾗ ποιοῦντα ἀφοσιώζῃ σὺ καὶ ᾗ ἡμέρᾳ σὺ Σάρρα, ἐγὼ προσηγαγον τὸ μνημόσυνον τῆς προσευχῆς ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου Θεῦ. ᾗ ὅτε ἐθαπτες τοὺς νεκρὸς, συμπαρημεν σοι. ᾗ ὅτι ὡς ἀκουσας ἀναίδηλα ᾗ καταλιπὼν τὸ ἄριστόν σου, ὅπως ἀπιλθὼν περιστείλῃς τὸν νεκρὸν, ὡκ ἐλαθὴς με ἀγαθοποιῶν, ἀλλὰ σὺν σοὶ ἤμιλυ. ᾗ νῦν ἀπίσταλ με ὁ Θεὸς ἰάσασθαί σε ᾗ τὴν νύμφην σν Σάρραν. ἐγὼ εἰμι Ραφαὴλ εἷς τῆ ἑπτὰ Ἀγγέλων, οἳ προσαναφέρουσι τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων. ᾗ ταῦτα παραυτίκα, ἀνέβη πρὸς τὸν ἀποστείλαντα. ᾗ τοῦτο μὲν τὸ Ραφαὴλ ὄνομα ἡμεῖς ἤδη ἐκ τῦ Τωβὶτ. τὸ δὲ Οὐριὴλ, καθὰ φησι τῆ ὄντι Ψελλὸς, ὄντε τὰ τῆς παλαιας, ὄντε τὰ τῆς νέας ἡμῖν ἐγκύκλιον. ἴσι δή τι βιβλίον Ἑβραικὸν ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς, προσφόρως δὲ Ἰωσηφ ἐπιγεγραμμένον, ἐνδιε δὴ ὁ ἐκείνου πατηρ Ἰακωβ ἐισάπαξ τούτῳ δὴ τῷ βιβλίῳ

Edit. Paris. pag. 171.

Tob. 12. 9.

Psellus lectus. Vide Notas.

λφ Ραφαὴλ ἀλλογλώσσους, ἢ ἄρτι τοῖς Ἑβραίοις, A
ὡς ἐφ' τοῦ ἄδικα τῇ ἀναιρέσει ἀπώλετο τὸ ἐφ' ἡ-
μῖν τοῦτο. ὁ μὲν τοῦ Τωβὶτ ῥ. ἐπὶ ἔζωσε. ὁ δὲ
Τωβίας ρκ'. μετὰ δὲ τὸ Σαῶλ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ,
ἀπῆλθεν φοβοῦ Ραγαηλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ, ἐφ'
ἡμέρας φρὸ τοῦ Χοσθασθῆν τὴν ἀπώλειαν Νινευὴ,
ἣν γνωμολόγησεν Ναβυχοδονόσορ καπὰ τὸν Τωβὶτ
φρόρησεν.

Μετὰ μέν τοι τὸ Σαμψὼν ἦως Ηλεὶ τοὺ ἱερέως,
ἐπαισάμβιοι σωωλοβρθίοντο. ὅσοι μὲν οὖν κα-
κὸν ὄζει τὸ πεπορῶ τοῦ ὑπὸ χάρα ἀμαρτάνοντας,
καὶ μὴ φοβοῦας ὑπεύθυνοι αὐτοῖς, ἰδοὺξ τὰ κα-
τὰ τὸν Ηλεί, τῶν κίβωτὸν καὶ τὸν λαὸν συμβάν-
τα. γλωσσάται γὰρ ὁ μὲν Ηλεὶ Θαάσαφ. εἰ τρφ πτ-
ερύττει, ἡ κίβωτὸς αἰχμαλωτίζεται, καὶ ὁ
λαὸς ἀναιρεῖται μαχαίρᾳ. Παλαιστοὶ καὶ γὰρ κα-
τὰ Ἰωδαίων ὁρμῶσι, συμπλέκονται ἀλλήλοις, ἢ
πίπτουσιν Ἑβραῖοι ὡσεὶ τετραχιχίλιοι. εἶτα τῶν
κίβωτὸν ἁράμβοι, σωὺ αὐτῇ κατὰ τῇ πολεμίων
ὁρμῶσι, κραπόσαι σωωΐδως Θαρρήσαντες.
συμβάλλουσιν ἀλλήλοις, ἢ πίπτουσι μὴν ἐκ
τῇ Ἑβραίων νὲ ὀλίγοι, αἰχμαλωτίζεται δὲ καὶ
αὐτὴ ἡ κίβωτὸς. νὲ ἀγαθὸ λοιπὸν ἀγγελία
καπαλαμβάνει τὸν Ηλεί. ἢ τῶν μὲν τῇ αὐτῆ
παίδων ἀπώλεσαν φίρει γνησίων, ἓ ὅτι ἓ σφάλ-
ματα φρόσκοπα αὐτοῖς, πορνεία ἢ γαστριμαργία.
(γαρ γὰρ αἰδοτείας ἐξώρυντον. καὶ τὰ κρέα
φρὸ τῦ ἁγιαδῶσιν ἤθιον.) τῶν δὲ τῆς κίβωτὸς αἰχ-
μαλωσίαν νὲ ἐνεγκὼν, καππίπτει τὸ θρόνου, ἓ
τιλάτη. ἔτυχε γὰρ τότε κατὰ γὴ τὰς πύλας τῦ ἱε-
ροῦ καθεύδοις ἐπὶ θίφρου, ὀκτὼ καὶ ἑ'. βιώσας
ἔτη.

Τῶν μέν τοι κιβωτῶν οἱ Παλαιστινοὶ λαβόντες, B
οἷς πόλιν ἄζωτον αἰχμάλωτον ἤγαγον. τότε καὶ
Δαγὼν σωιτεχίβη τῆς οἰκείας ἑαυτῆς ἕδρας, ἓ ὡς
ἐν ἡμέρᾳ φροσκυνοῦντος πεσών. ἐθεῖτο γὰρ ὁ
Θεὸς ἐσταῦδα, ὅτι νὲκ αἰδοτὴς ἐγκαλωτίζεται
ἡ κίβωτὸς. οἱ γὰρ πνο ἰδὼ, μὲ αὐ τῇ
παρουσίᾳ αὐτὸς ὁ Θεὸς αὐτὸν Δαγὼν σωωτεί-
βη. ὥστε οἱ μὲν Θεὸν χάρις φροσῶν ἐν αὐτῇ.
αἰχμαλωτεθέντα δὲ σωωχφρίδη διὰ τὸ τῇ Ἰου-
δαίων κακίαν. ἅπα δὲ ὅτι ἐξ ὑπὸ δυσωτρείας ἀ-
πόβοκτον οἱ αἰχμαλωτίσαντες αὐτὸν, τὰ ἔνδς
ἐξωμώτες διορθαρμένα. ἀλλὰ καὶ μιᾶν πλη-
θος ἀλλοῦ τὰ τῆς χάρας καπβλαπτῆ. μόλις
οὖν οἱ Αζώτιοι σωωκαν, ὡς ἐκ τῆς κίβωτὸς
τὰ τοιαῦτα φροσγίνοντα αὐτοῖς. ἀξιοῦσι λοιπὸν
τοὺς Ασκαλωνίτας. ἢ τούτων φροσδεξάμενοι,
ἐν τοῖς ὁμοίοις γίνονται κακοῖς. οἱ δὲ Ασ-
καλωνῖται φρὸς ἑτέρους πέμπουσι, κἀκείνοι
φρὸς ἄλλους. ἢ πάντες τὰ αὐτὰ πάσχουσι. σωυΐρ-
χονται οὖν οἱ ἅ πεδουσῶν πάντα πόλεων ἄρχον-
τες, Ακαρὼν, Γάζης, Αζώτου, ἢ ὅ λοι-
πὸν, ἢ περὶ πᾶν σκοπεῖν. ὅθεν, καὶ βόας
ὑπόζύξαντες ἀρεπόκους, ἢ τὰ κίβωτὸν αὐτοῖς ἐπιτι-
θέασι, ἢ ἐπὶ τελοῦσι καπαλιπόντες, ἐπιτρέ-
* al. πέμπουσιν αὐτοῖς ἰδὼ βούλονται * ὁδὸν ἀπελθεῖν.

πὰν μὲν τὴν Ἑβραίων ἀπέωσιν, ὑπολαμ-
βάνειν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν εἶναι τῇ τοιούτων κακῶν.
ἐσ δὲ ἄλλην τράπωται, καπαδιώξομεθ' αὐτὴν ἐφε-

lo colloquens introducitur. Liber ipſe apud Hebræos,ut alii quoque apocryphi, pro re-
jectitio ducitur, & nihil auctoritatis habet. Cæterum Tobiæ annos c l vivendo explevit, Tobias filius c x x v i i, quumque parentes ſuos humo tradidiſſet, ad Raguelum ſocerum ſuum profectus eſt, & ante mortem ſuam de Nineves interitu cognovit, quam Nabuchodonoſor cœpit, uti futurum Tobæus prædixerat.

Ad Samſonem ut redeamus, poſt obitum ejus ad Elium uſque pontificem (toris annis xl. Iſraelici nullius imperio parebant.) Quapropter ſe invicem alii alios adorti, communis interitus & excidii ſibimet auctores erãt. Quantum quidem in eo mali ſit, cum nobis ſubjecti animad vertente numine delinquunt, nec acriter coercentur: Elii demonſtrat hiſtoria, cum iis, quæ arcæ populoque Iſraelico acciderunt. Nam & Elius miſerabili fine vitam claudit, & hoſtium in poteſtatem arca venit, & gladio populus occiditur. Quippe Judæos Paleſtini bello invadunt, præſlio inter ſe utrique congrediuntur, Hebræorum ad quatuor millia cadunt. Hinc arca Iſraelici advãtia, cum ea in hoſtes irruunt, quod omnino futurum confiderent, ut ea præſente ſuperiores ipſi pro more diſcederent. Conſerunter ergo manus, Hebræorum plurimi cadunt, arca ipſa ab hoſtibus intercipitur. Quamobrem infeliciter geſtæ rei triſtem nuntium Elius accipit, ac ſuorum quidem filiorum interitum generoſo fere animo, quod ii vitiis ſuis non caruiſſent, ſcortationi ac luxuriæ dediti: (confuevérant enim toros alienos polluere, obſtatique Deo carnibus ante veſci, quam conſecratæ ſorent) verum ob arcæ captivitatem graviſſime perculſus, ſolio ſuo delabitur, moxque vivendi ſuem facit. Nam forte tum pro templi foribus in ſella verſatili confederat annos jam nonaginta & octo natus.

Arcam Paleſtini ab ſe captam in oppidum Azotum avehunt. neque multo poſt Dagon loco ſuo motus eſt, aliiſſique terræ venerabundi ſpeciem coram arca proſtratus exhibuit. Voluit autem Deus oſtendere, uon ex imbecillitate quadam ſua ſuſ- Cur arca fuerit capta.
ſe captam arcam. Nam cæteroqui Deus adverſiarium Dagon arca præſente non fuiſſet arritus. De quo colligere licet, præſentem in ea quidem fuiſſe divinam gratiam: ſed ob Judæorum ſceleratam vitam Deum permiſiſſe, ut hoſtium in poteſtatem veniret. Eodem tempore morbo inteſtinorum adfecti moriebantur, quotquot arcam ceperant, viſcerasque corrupta excernebant. Præterea murium ingens enata copia fines eorum infeſtabat. Quamobrem Azotii vix tandem intellecto, ſe malis hujuſmodi ob arcam vexati: Aſcalonitas orant, ut eam ad ſe reciperent. Hoc illi quum feciſſent, conſimiles calamitates experiuntur. Ad alios igitur eam Aſcalonitæ ablegant, ſique viciſſim ad alios: omnibus eadem mala perpeſſis. Hanc ob cauſſam congreſſi optimates illarum quinque urbium, quæ hîce ſuppliciis multatæ fuerant, nimirum Accaronis, Gatæ, Azoti, & reliquarum, de tota re deliberant: ſtatuuntque duas vaccas fœtas curru alligandas eſſe, cui arca imponatur. Hoc facto, vaccas in trivio relinquunt, ſicque poteſtatem faciunt eundi quo velint. Quod ſi pergerent in Hebræorum fines, omnino exiſtimandum ajunt, arcam ipſis ejuſinodi malorum cauſſam fuiſſe: ſin alio deflecterent, perſequendam, uti quæ

Edit. Pariſ. pag. 172.
Elii pontificis hiſtoria.

Edit. Paris. p. 173.

A potestatem ejusmodi nullam haberet. Huic consilio quum parussent, adesse divinam quamdam arcæ vim ac potestatem deprehenderunt.

Hebræi regem petunt.

In hoc statu quum res Hebræorum essent, regem darl sibi postulant, & Saulum accipiunt; quamquam Deus hujusmodi petitionem eorum perquam graviter tulit, ac propterea verbis hisce Samuelum alloquutus est: Non te floccifecerunt, sed meipsum, ne regnum scilicet in eos obtineam. Saulus hic oriundus Beniamitide tribu, Cisi Filio forma præditus longe præstantissima, corporeque procero & amplo, forte patris asinas amiserat, & earum indagandarum caussa vatem Samuelum convenerat. Ibi vates sumptum oleum sacrum in caput juvenis effundit, eumque peramanter complexus: Esto, inquit, rex gentis B nostræ divinitus approbatus. Simul ei significat omnia, quæ ipsi essent in itinere illo eventura: futurum scilicet, ut in vates incideret, & divino correptum spiritu cum eis vaticinaturum. Deinde rursus eum inspectante populo inunxit. Atque hoc modo Hebræorum respublica in regni formam est commutata. Samuelis quidem Israelicos ajebat petendo regem gravem in se concitasse indignationem Dei. Licebat ejus rei conjecturam vel ex eo sumere, quod quum nemo astare media tempestatem ejusmodi videret: illa tamen id temporis conspecta fit. Quippe quum vates hanc orationem ad populum habuisset, fulgura cum tonitruis & grandine exsitierunt: quo facto profiteri populus, se in Deum deliquisse.

Saulus rex.

Secundum hæc Saulus cum copiis Palæstinos invasurus, pontifici mandat, ut sumpta pontificia veste sibi vaticinaretur, quicnam ejus belli futurus esset exitus. Illo regem ad bellum excitante, copias Saulus adversum Palæstinos educit: quumque victoria potitus esset, insolentior factus, hujusmodi quidam exsecrationæ filii Hebræos devincit: si quis hostibus parcens cibum sumeret, nec in eis occidendis tamdiu perseveraret, dum nox superveniens cædendi finem faceret, is ut exsecrabilis foret, ac diris devoveretur. Hæc Saulus quum proloquutus fuisset, forte accidit, ut militibus silvam quamdam ingressis, quæ referta esset apibus, Sauli filius exsecrationis paterna non audita, favum mellis in vultum comederet. Quumque deinceps rem, uti gesta fuisset, intellexisset: male factum a patre dicebat, qui hac devotione milites obstrinxisset. Sic enim comparatum esse, ut animo quis fortiori invadat adversarium, ubi cibum nactus fecerit aliquantulum recreatus. Saulus victoria potitus, quum rem sacram Deo fecisset, interrum pontifici mandat, ut Deum consuleret, num feliciter hostium castra invasuri essent, & cladem eis illaturi. Respondente pontifice, divinum oracullum silere: Non hoc, ait Saulus, absque certa caussa fieri: sed necesse est aliquod occultum esse delictum nostrum, cujus gratia nobis Deus haud respondeat. Esto, inquit, sacramento confirmo, me si vel Jonathan filius meus hujus peccati sit auctor, omnino eum interfecturum, atque hac ratione Deum placaturum. Hoc modo factum, ut sors dicta in Jonathanem caderet. Quumque filium pater interrogaret, quid factionis designasset, quare re in Deum deliquisset; nullius ille fe conscium sibi esse facti respondet, quam quod hesterno die mel degustasset, ignarus ejus exsecrationis, qua populum pater obstrin-

1. Reg. 14. 24.

p. 174.

A στο, ἅτε μὴ πιστεύειν ἐγνωκως δυνάμιν. γίνεται ταῦτα, ᾗ θείᾳ τῇ κιβωτῷ προσέσται δύναμιν ἀνεμαν.

Οἱ μὲν οὖν Ἑβραῖοι τοιαῦτα πάσχοντες, ζητοῦσι βασιλέα, ᾗ λαμβάνουσιν τὸν Σαοὺλ· οὗ τὴν φράσις ἔφερεν ὁ Θεὸς τοῦ τοιοῦτος χαρᾶς ζητήματος, τῷ φ ᾗ ἀφῆς τὸν Σαμουὴλ ἔλεγεν· ὡ σε ἐξουθενηκασιν, ἀλλ᾽ ἐμέ, τὸ μὴ βασιλεύειν ἐν αὐτοὶς. ὑτος μὲν οὖν ὁ Σαοὺλ ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος ὑπῆρχε φυλῆς, ὑὸς τοῦ Κίς, ὁ ᾗ τῶν μορφῶν ἄριστος, ᾗ τὸ σῶμα μέγας, πᾶς ὁσος τὸ παῖδς ἀπέλειπε. ᾗ ἀφῆς τὸν ἀφορητὸν Σαμουὴλ ἐρχεται περὶ ἐκείνων ἐρωτήσων. ὁ δὲ ἀφορήτως λαβὼν τὸ ἄγιον ἔλαιον, B πᾶς τοῦ νιαείσκου καταχεῖ κεφαλῆς· ᾗ καπασπασάμενος αὐτὸν, ἴδι, φησὶ, βασιλεὺς, ὑπὸ Θεοῦ κεχειροτόνησαι σύμπαν· ἀλλὰ ᾗ τὰ συμβησόμενα καθ᾽ ὁδὸν αὐτῷ ἔλεγεν, ἐντυχεῖν τῷ ἀφορήτως, ᾗ συὸ αὐτοὶς ἀφορητώσας γενέσθαι ἔνθεος. χρεὼ δὲ αὐτὸν ᾗ τὸ πλῆθος ὁρᾶσθαι. ᾗ οὕτως ἡ ᾗ Ἑβραίων πολιτεία εἰς βασιλείαν μετέστησεν. ἔλεγε δὲ ὡφὸς αὐτοὶς, ὅτι πολλὰ παροργίσαι τὸν Θεὸν, βασιλέα αἰτησάμενοι. ᾗ δῆλον ἐντεῦθεν· ὁ γὰρ ὑφιστὰς τις ἐθέλει ἐν ὄρεσι ἀκμὴ χειμῶνα, πᾶν γεγωνμένου θαύματος. ᾗ ταῦτα εἰπόντος τὸ ἀφορήτου, ἀσραπαὶ ᾗ βρονταὶ ᾗ χάλαζαι καταφέρονται, ὡς C ἐντεῦθεν τὸν λαὸν ἁμαρτεῖν εἰς Θεὸν ἔλεγεν.

Ὁ μέντοι Σαοὺλ μέλλων κατὰ Παλαιστινῶν ὁρμήσας, κελεύει τὸν Ἀρχιερέα λαβόντα τῶν ἀρχιερατικῶ στολῶ ἀφορητεύειν αὐτῷ περὶ ᾗ μελλόντων. τοῦ δὲ προτρέψαντος, ἐξέρχεται κατὰ Παλαιστινῶν. Ὁ μέντοι Σαοὺλ τῇ νίκῃ ἐπαρθεὶς, ὑπαράτους τοὺς Ἑβραίους· ὡ τις ἀνοσχώμενος τοῦ φενδεῖν τοὺς ἐχθροὺς φαγῆ, ἓν μὴ μέχρις οὗ νὺξ ἐπιλάβοιτο τῆς ἀναιρέσεως αὐτοὺς ὑποπαύσῃ τῇ πολεμίων, ἐπικαταράτος εἴη. οὕτω τοίνυν τοῦ Σαοὺλ φασαντος, ἐπεὶ κατὰ τινα δρυμὸν ἐγένοντο μελισσῶν γέμοντα, ὁ τοῦ Σαοὺλ παῖς οὐκ ἀκηκοὼς τῆς τοῦ πατρὸς ἀρᾶς, ὑποδλίψας τι κηρίον τῷ μέλιτος ἥδιον. εἶτα γνοὺς τὸ γεγονὸς, ὡς ὀρθῶς ἔφη ᾗ πατὴρ τοιαῦτα ἀρᾶσθ᾽ Θεόν. ἐλυμαίνετο γὰρ καταπράξει τὸς τῆς ἐσωτέρων, εἰ γε τροφῆς ἐν τῇ μισῳ φθάσαι μεταλαβεῖν· ὁ δὲ Σαοὺλ μετὰ τὸ νικῆσαι, ᾗ θύσας τῇ Θεῷ, κελεύει D Ἀρχιερέα, ᾗ αὐθις γνώναι, εἰ δύνασιν αὐτοὶς ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ τραπεζῶσθ᾽ τῇ ἐχθροῦ ἐλθεῖν, ἓ ἐξοθεῖραι αὐτοὺς. ἐπόντος δὲ τοῦ Ἀρχιερέως μὴ ὑποκρίνεσθαι τὸν Θεόν· ὁ Σαοὺλ ἔφη μὴ ἀπὸ αἰτίας τοῦτο γίνεθαι· ἀλλ᾽ ἔτι τι λαθόντα εἰς ἡμῶν ἁμάρτημα τὸς τὸ Θεοῦ συκτὸς αὐτοὺς· ᾗ ὄμνυμι, κἂν ὁ παῖς ὁ ἐμὸς Ἰωνάθαν ἓν ὁ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο ποιήσας, ὑποτεύσειν αὐτὸν, ᾗ τὸν Θεὸν οὕτως ἱλάσεσθαι. πίπτει οὖν ὁ κλῆρος ἐπὶ τὸν Ἰωνάθαν, ᾗ τὸ πατρὸς ἐρωτῶντος αὐτὸν, τί τὸ πεποίηκε, ᾗ ὅπως εἰς Θεὸν ἐξήμαρτε· μηδὲν ἕτερον ἔλεγεν συνειδέναι, ᾗ μέλιτος χθὲς ἀπογεύσασθαι, τῶν ἀρὰν ἀγνοῶν. θορυβύνται οὖν ὁ Σαοὺλ ὑποτείται αὐτὸν·

ὰκ ἀνδίφασαι ὁ σὰς , τὰ ἅ ὄρασι βαίλει ἀφορ-
βίαια . ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἀλγᾶ , ἐμὶ τὸν Ἰσραὴλ
ἐξαίρει τῆς χειρὸς Σαοὺλ , ἐμὶ ἐκπεμῖαι τὸν
Θεὸν , ἵνα ἐπὶ τούτῳ ποιῆ . ἐμὶ περὶ μὲν τού-
των ἅπως .

Εἶπεν δὲ τὸν Θεὸν ἐλέγαι ὁ Σαοὺλ , ὡς ἐπεὶ
πολλὰς τοὺς Ἑβραίους οἱ Ἀμαλακῖται κατὰγᾶ τῶν
ἅρμων διέθεκαν , ἰωίκα τῆς Αἰγύπτου ἐξεπο-
ρῶοντο , κέλαιες πολέμῳ τιμωρᾶσθαι αὐτοὺς τὸν
Σαοὺλ , ἐμὶ μισθοὺς αὐτῶν φείσαθαι . ἐκὰ τοίνυν
αὐτοὺς καπικράτης , λαμβάνει δὲ τὸν αὐτῶν βα-
σιλέα Ἀγᾶγ αἰχμάλωτον , οὐ Σαμμάας τὸ κέλ-
λος καὶ τὸ μεγάθος τοῦ σώματος , ὡς Ἰώσηπός
φησι , σωπερίας ἄξιον ἐκεῖν . καὶ Θυσίας δὲ τὸν Θ
λαοῦ πᾶσον ἐκείνων αὐλώγκι τῇ Θεῷ . ἐῤ ᾧ καὶ
ἀφὸς τὸν Σαμοὴλ ἦρι ὁ Θεός . μεταμέλομαι ὅ-
τι ἔχαιρε τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα , κἀγὼ ἐξεμ-
ἐίνεκα αὐτὸν τοῦ μὲ βασιλεύειν τὸ Ἰσραὴλ . ὅθεν
ἐ ἀφὸς τὸν Σαοὺλ ὕπος ἴλεγεν ὁ Σαμοὴλ· ἰωίκα
τὸν Ἀγᾶγ ἐζωγόπηση τῇ Ἀμαλακιτῶν βασιλέα .
μεμεταίωσαι σύ , ὅτι κὰ ἐφύλαξας τὼ ἐντολὼ
ἰῶ ἀπεστάλατ σαι ὁ Κύριος . ὅθεν ᾗ οὐ σὺ σὺ σαι
σε ἢ βασιλέα , ᾗ ζωπόσει Κύριος ἀνθρώπου κα-
τὰ καρδίαν αὐτοῦ εἰς ἀρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ
· ἀφὸς τούτοις δὲ ἐ παῦε ἀφὸς αὐτὸν ἴλεγεν , ἰωί-
κα τὼ Θυσίαι ἤφερε . οὐ δίδει Κύριος ὁλοκαυ-
τώσεις ᾗ Θυσίας ὡς τὸ ἀκοῦαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ . ᾗ
αὖθις · διέῤῥηξε Κύριος τὼ βασιλέαι Ἰσραὴλ ἐκ
χειρὸς σε σήμερον , ᾗ δώσει αὐτὼ τῷ πλησίο
σε τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ σέ .

Ὅθεν τὸ ἀφορᾶν πολλὰ φραντίζοντος περὶ τοῦ
Σαοὺλ , πάντα , ἀφὸς αὐτὸν ἦρι ὁ Θεός , ᾗ λαβὼν
τὸ ἄγιον εἰς Βεθλάεμ ἄπελθε ἀφὸς Ἰεσσαί , ἐμὶ χρί-
σαι εἰς βασιλέα ἵνα τῶν γὼν αὐτοῦ · ἔρχεται ἄνω ,
ἐ πάντων ἄλλων ἐκλεκτομένθεντων τῶν υἱῶν Ἰε-
σσαί · ἰδεῖ γὰῤ εἰς αὐτοὺς τὸ ἅγιον ἴβλυσεν ἔ-
λαιον . χρίεται ὁ πάντων ὕσατος Δαβίδ . ἐῤ ᾧ
ᾧ καὶ πνεῦμα ἅγιον ἔκτοτε ἰῶ ἐν αὐτῷ . τὸν
δὲ Σαοὺλ πνεῦμα πονηρὸν ἐπέρχεται . νεῦ-
γομέναι τοίνυν αὐτοῦ ἴλεγον οἱ ἰαβοὶ , κἀθὰ
φασιν Ἰώσηπος , ὅτι μὰ ἄλλως τὸ ταύτου
καπαπαύσεται πάθος , ἐὰ μέτις ἐδὶ διὰ πο-
νήρας ᾠδῆς . ὅθεν καὶ ζωπδεῖς , ἐὰ πον τοι-
τος τις ἔσιν , ἄγεται ὁ Δαβίδ . ποιεῖ δὲ ὅταν
αὐτὸν ἐκλοφόρον , καὶ διὰ σιμὴς ἄγει . καὶ
ὁ μὲν Ἰώσηπος σύπως . τὸ δὲ διαφόπως τὸ συμ-
πίγον τὸν Σαοὺλ ἢ μὲν τοῦ Δαβὶδ κιννύρα κατ-
παυε , πλὼ ὡς τῇ πανευφὶᾳ πνεύματι κινου-
μένη . τοιοῦτ ᾗ ἐπῳδόντος , ἑαυτὸν καὶ ἄκον
ἀσύχαζε .

Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ Ἰουδαίων ἐκφρεᾶσαι Πε-
λαιστοί . ἀῤ ὧν καταβὰς ἀπὸ τις Γολιὰδ ταύ-
μα παμμεγάθης · ἰῶ γὰρ πήχων τεσσάρων καὶ
ἀνεμιᾶς · ἐνδεδυμένος Σφρακα τεθμὸν ἄγοντα
πέντε χιλιάδας σίκλων , καὶ τὰ ποιπὰ ὅπλα ανα-
λόγως , φοβῶ μεγάλου ἀφίνος , ᾗ μη-
νυμαχεῖν ἔζητα . καὶ πάντων ἐξεκφοφομέ-
νων , ἐισέρχεται ὁ Δαβὶδ , ᾗ τὸν Σαοὺλ
πεφαμβοπαίμος , μόνις δὲ ᾗ πείσας αὐ-
τὸν . ἰδεῖ ᾗ ὁ Σαοὺλ ἐδέῤῥει , ἀφὸς τῶν

xisset. Hoc audito Saulus cum ſe necatu- A
rum putat, quumque nihil adverſante filio,
prorſus juramento ſatisfacturus eſſet: ſi-
quidem Jonathanis populus, cum de Sauli ma-
nu liberat, Deumque ſupplicando placat.
Et haec quidem in hunc modum narrata
ſunto.

Cum autem Saulus praecepiſſe ſibi Deum
diceret, ut quando Amalecitas in deſerto
Iſraelticos miſere tradaſſent, ex Ægypto
id temporis migrantes, ipſe bello ſcelera-
tos homines puniret, ac omnino eorum ne-
mini parceret: obtemperans mandato di-
vino, vincit eos acie, regemque Agagum
captivum abducit. Verum pulchritudinem
ejus, proceritatemque corporis admira-
tos, quemadmodum & Joſephus memo- B
riae prodidit: hominem dignum judicat, Joſephus.
cujus ſalutí vitaeque parcatur. Simul de
ſpoliis Amalecitarum Deo victimas of-
ferit. Tum vero Deus his verbis Samue-
lem compellare: Poenitet me Sauli re-
gis Iſraelitarum creati. Quapropter ho- 1. Reg. 15. 11.
minem indignum eſſe ſtatui, qui cum im-
perio Iſraelitis praeſit. Ea de cauſſa vici-
tim Samuelus ita Saulum alloqui: quan-
doquidem Agagum conſervaſti, geſſiſti te
dementer, non praeſtando edicto, quo te
Dominus obſtrinxit. Idcirco regnum pe-
nes te non manebit, ſed hominem deli-
get Deus, animo ſuo gratum, qui popu-
lo ſuo cum poteſtate praeſit. Addit & a-
lia verba, quum Saulus ſacrificium ſuum
offerret: Deo non tam placent hoſtiae ac C
ſacrificia, quam ſi quis ejus mandato ſit 1. Reg. 15. 22.
obtemperans. Certe Dominus abruptis te
hodie regnum Iſraelitarum, idque alteri
te meliori tradet.

Hinc etiam factum, ut quum magno-
pere Sauli cauſſa vates hic ſolliciti eſſet,
Dominus diceret: Deine lugere Saulum,
acceptoque oleo ſacro Bethlehemam ad 1. Reg. 16. 1.
Jeſſeum proficiſcere, deque filii ejus a-
dum in regem ungito. Quapropter eo Sa- Edit. Pariſ.
muelis ſe confert, omnibuſque caeteris pag. 675.
Jeſſaei filiis rejectis, ut in quibus oleum ſa-
crum non emanaret: tandem nato omni-
um omnium Davides ungitur. Ea de cauſ- Davides in em-
ſa deinceps ille ſpiritum apud ſe ſanctum gum augur.
habebat, quum e diverſo malus ſpiritus
Saulum invaderet. Quoties autem ille Sau-
lem corriperet, ajebant medici, quem- D
admodum Joſephus narrat, fieri aliter non
poſſe, ut malum iſtud coaſopiretur, quam
alicujus opera, qui fidibus caneret. Itaque
facta pereclitatione, num quis ali-
cubi peritus ejus artis eſſet, Davides ad-
ducitur, quem Saulus armigerum ſuum
creat, & honorato loco penes ſe retinet.
Sic Joſephus rem geſtam commemorat. Joſephus.
Ac verum quidem eſt, malum ſitum ge-
nium, qui Saulum vexabat, Davidis ci-
thara ſedatum fuiſſe: ſed ita factum hoc
ſtatuamus, quod ea animorum a Spiritu ſan-
cto poſſita foret. Illo namque carmen ac-
cinente, malus genius vel invite conquieſ-
cebat.

Secundum haec Paleſtini expeditionem E
adverſus Judaeos ſuſcipiunt, deque caſtris
illorum vir quidam prodit, nomine Golia-
thus, ingentis magnitudinis: erat enim ſex
cubitorum & unius ſpithamae: induitur ae-
ream loricam, quinque millia ſiclorum pen-
dentem, cujus magnitudini & pondori ae-
na quoque caetera reſpondebant. Hic er-
go voces immanem tollit, deque caſtris
Iſraeliticum aliquem ad ſingulare certa-
men provocat. Omnibus autem perterri-
tis, Davides ad Saulem introducitur, qui
secum conſultans, coque vix perſuaſo, quod

parum in Davide, ſi reſpiceretur ipſius ætas, fiduciæ ponendum exiſtimaret, Goliathum aggrediturus, hominemque fundæ jactu interficit. Quum autem ex eo tempore mulieres in carmine quodam canerent, Saulum quidem mille Paliæſtinos fudiſſe, Davidem vero decem millia: regno ſuo metuere Saulus incipit, & ab eo die ſuſpectum Davidem habens, non parum invidiæ adverſus eum alit. Quapropter ad expeditiones hominem ablegat, ut aliquo pacto in præliis necaretur. Ille vero, qui Deum ſcilicet præſentem habebat, ubique rem præclare gerit: quo factum eſt, ut ipſa quoque Sauli filia virgo ſingulari eum amore complecteretur. Qua re Saulo patefacta, oblatam ad ſtruendum inſidias occaſionem minime negligit, uti Joſephus commemorat, ſignificari jubens ipſi, ſe filiam ſuam ei collocaturum in matrimonium, ſi mille hoſtium capita regi referret. Atque hæc ita facta ſunt: Michoëm uxorem accipit. Verum indigne ferens Saulus quod acciderat, majori æſtuat invidia, quaſi jam regno ſuo metuens. Quamobrem interficiendum deinceps hominem ſtatuit, ſimul conſilium ſuum Jonathani filio manifeſtque fidiſſimis aperit. At filius ad Davidem paternum conſilium enuntiat, ejuſque cauſſa patrem alloquitur. Ille ſemel, bis, multoties Davidem perſequitur: qui tali rerum ſuarum ſtatu Abiatharum pontificem accedit, & panibus propoſitionis vehitur. Hinc ad Abimelechum fuga ſe conſert, ubi morbo teneri epiſcopico judicabatur. Interim Davides Saulum ſemel atque iterum repertum necare quum facili momento poſſet, nequaquam tamen id facere voluit, Deo nimirum permittens, quicquid de ipſo futurum eſſet.

Rurſum Paliæſtini copias ſuas adverſum Judæos educunt, ideoque ſuos etiam auxiliares Achis res convocat. Tum Saulus quoque cum ſuis ad montem Gelboem contendit: quumque maximas in alienigenarum caſtris eſſe copias conſpexiſſet, perturbatus eſt, animique gravi terrore correpeus. Eam ob rem Dominum per Ephodum conſulit, qui nihil ei reſpondet. Quippe ni bona eſſent apud Deum Iſraelitæ in gratia, non exaudiebat eos. Igitur fœminam inquirit, quæ oracula per ventrem redderet: quamquam antea, quum adhuc in Deum ſe religioſe gereret, totam hujuſmodi malierum nationem e republica ſua expoleratt. Vocantur autem hujuſmodi fœminæ ventriloquæ propterea, quod genium in ventre delitiſcentem habeant, qui de futuris reſpondeat, & vaticinetur. Vix Saulus quod poſcebat, a muliercula tandem impetrat, quæ animam Samuelis ex orco producit, ut Joſephus memoriæ prodidit: quamquam periſſimus ille rerum divinarum Theologus rus orationem hujuſmodi vocat impiam & irreligioſam. Non enim perſuaderi ſibi patitur, vel vilis alicujus hominis mortui animam ex orco reduci poſſe, nedum talia tanti vatis. Alii negantes hanc orationem impiam eſſe, velut impoſtorem vulgi demonem quemdam mulierculæ vaticinatrici renuntiaſſe, quid Saulo eventurum eſſet. At Theodoretus neque primum illud admittit, impium eſſe pronuncians: neque item alterum. Nam ſi genius malus fuiſſet, qui apparuit: verum ſane non prorſuſſet. Quamobrem ſtatuit, Deum ipſum repræſentatas Samueli ſpecie, pro arbitratu ſuo, verba iſtæc effatum eſſe. Nam alicubi per vatem quemdam dixit: Quod ſi falſum vatem accerſeritis, ego Dominus per ipſum reſpon-

Joſephus.

Edit. Pariſ. pag. 176.

Ventriloquæ quæ dicantur.

Joſephus.

An Samuelis anima ſit excitata.

Theodoretici ſententia.

A τῶ Δαβὶδ ηλικίαν ἀφρῶν, ὁρμᾷ κατὰ Γολιάθ, καὶ ἐξ ἀφεδεδὼς αὐτὸν ἀναιρεῖ. ἐκπνέ οὖν τῆ γυναικῶν λεγουσῶν· ὅτι Σαοὺλ μὲν χιλιάδας Παλαιστινῶν κατέκτανεν, Δαβὶδ δὲ μυριάδας. ἀποτεταγμένος ἐκ τοῦ Σαοὺλ ἐφ' ὃ τὸ ὑποπτον εἶχεν ἐκτυπᾶν τὸν Δαβὶδ, καὶ φθόνον ἐξεφερεν οὐ μικρόν. ὅθεν καὶ εἰς ἐκστρατείας αὐτὸν ἀπέστελλεν, ὡς ἐντεῦθεν τῆ πολεμίω ἀναιρεθέντα. ὁ δὲ Δαβὶδ τὸν Θεὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, πάντα κατορθοῖ, ὡς ἐντεῦθεν καὶ τὴν θυγατέρα Σαοὺλ παρθένον οὖσαν ἔρωτα χεῖν αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ γίνεται ταῦτα καὶ τῆ Σαοὺλ, καὶ ὃς ἀφαλῶς ἀφορμὰς ἀφορᾷ τοῦ κατ' ἐκείνου ἐπιβουλεύειν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ, δοὺς τὴν θυγατέρα ἐκλυτον, ἂν χιλίας μοι κεφαλὰς κομίσῃ τῶν πολεμίων. Γίνεται ταῦτα, καὶ εἰς γυναῖκα λαμβάνει τὴν Μιχάλ. οὐ φέρει ταῦτα Σαοὺλ, ἀλλ' ὑπιπλᾶται φθονεῖ, ἀπὸ τῆ πυρὶ τῆς βασιλείας αὐτὸ ἀφίλιος, δοκιμάσαι λοιπὸν αὐτὸν μέλετᾷ· ἀναπίθησι ταῦτα τῷ υἱῷ τε Ἰωνάθαν καὶ τοῖς πιστοτάτοις τῆ οἰκείῳ. ὁ δὲ μᾶλλον τῷ Δαβὶδ τὰ τῆς βουλῆς, ἓ ὑπὲρ αὐτοῦ τῆ πατρὶ ἐβουλεύεται. ἐκ δὲ ταύτης ἀνάγει ὁ Δαβὶδ, ὁ ἄπαξ, ἐξ ὃν ἐξ πολλάκις· γλιτωκαίτα τῆ Ἀρχιερέα Ἀβιμέλαχ ἀφορίζηται, τὸν ἐν τοῖς ἄρτοις τῆς προθέσεως ἐφεζῆ. ἐκεῖθεν αὖθις φάζει ὀφεις πρὸς Ἀβιμέλεχ, τὸν δὲ καὶ τῆ ἐξ ἐπιπλητικῶν ἐπικειτικὸν. ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ Δαβὶδ ἀῤῥαῖ τὸν Σαοὺλ καὶ ἄπαξ ἐξ ἐξ, ὁ ἀποκτείνει αὐτὸν ἀχρεῖος ἔχων, πολεμεῖ πάσι τὸν ἔθνεσι, τῆ Θεῷ πάντα τὰ κατ' αὐτὸν ἀνατίθεις· ἐξ σπεῖ τῶν ἄπαξ.

Παλαιστινοὶ δ' αὖθις κατὰ Ἰουδαίων ἐρανιόνται, ἐφ' ᾧ ἐξ ἧς αὐτὰς συμμάχους ὁ Αγχοὺς καλεῖ. ἔρει δὴ τῆ Γολιάθ ἀφορβάδει ἐξ ὁ Σαοὺλ καὶ πολυπλοῦθ τῶν στρατιβολίων τῶν ἀλλοφύλων ἴδων, ὁ παράζυν, ἐξ εἶχεν ἡ καρδία αὐτοῦ. ἐξ ἐπερώτησε τὸν Κύριον διὰ τῶ Ἐφοὺδ, καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῆ. ἐξ γὰρ εἰ μὴ εὐδοκίμουσι παρ' αὐτῆ, οὐ εἰσήκουσεν αὐτῶν. Ἐφ' ᾧ καὶ ζητεῖ ἐγγαστρίμυθον, οἷ καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἐφδαπτο ἐκ τῆς πόλεως αὐτὸ ἐκβαλεῖν, ἅτε ἀφὸς Θεὸν ἀφοτερὸν ἔσεβῶν. ἐγγαστρίμυθοι δὲ ἐλέγοντο, ἐξ τὸ δαίμονα ἔχειν ἐν τῆ γαστρὶ αὐτὸν ἐγκαθήμενον, ᾧ τὰ μελλόντα μυθολογοῦν, εἶτουν μαντεύεσθαι. τὸ μέντοι γοῦν ἐκεῖτο πεῖσθαι ἐκείνα μόλις, καὶ τῆ τὸ Σαμουὴλ ψυχὴν ἐξ ᾅδου ἀνάγειν, ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ. ὁ γὰρ τὰ Θεία σοφὸς Θεοδώρητος διαπρῶ λέγει τὸν λόγον τοιοῦτοι καὶ αἱρέσεων. ἀλλ' ἐξ πείθεται γένεως ψυχὴν ἐξ ᾅδου ἐξ τῶν τυχόντων ἀνέρχειν, μᾶλιστα τοιούτου φορτίου. ἄλλοι δὲ τὸν λόγον τοῦτον μὴ διλοτερίς ἀνάγειν δέξασθαι, λαιμάλεον τινὰ λόγχην δαίμονα τὰ κατὰ τὸν Σαοὺλ ἀπαγγεῖλαι τῆ γυναικομύθῳ. ὁ δὲ μᾶλλον Θεοδώρητος ὑπὲρ τοῦ τρόπου ὡς δυνατὸν καταδέχεται· ὅτε πάλιν τὸ δόκημον· εἰ ἦν δαίμων ἐκ ὁ φανεὶς, ἀλλ' ἐν ἀλλοῦν ἐφθεγγατο ῥήματα· ἀκμὴ αὐτὸς ὁ Θεὸς τὰ ἐνδὸς, φησὶ, τῶ Σαμουὴλ χρηματίσας ἐξουλεῖται, ἐξουλωσε τῶν Ὑποφητῶν· ἴφι ἐξ ἧς τὰ τῶν ἀφορφάντων· ἀλλ' ἀπίλαβε ὑφὸς τὸν ψευδοφωνίαν, ὑφὸ Κύριος ὁ Θεὸς ἀπεκειδήκησεν δι' αὐτῆ. οὕτω ἧς τὸ Βαλαὰμ ἐκλίγησε τὸν λαὸν, καὶ ἧς ἀνταιθεσις

σιβοῦς μάντεως προσυγκλήσασα τὰ ἰσόμοιρα A debo. Sic opera Balaami populo fauſta imprecatus eſt, perque vatem improbum, quæ futura eſſent, indicavit. Reſpondit heic quoque prædictioni exitus: Paleſtini Hebræos invadunt: Saulus cum filiis occumbit, quumque multis vulneribus affectus eſſet, nec amplius imperare animo ſuo poſſet: ſuorum oſtidam mandat ut ſe ſtricto gladio tranfadigat, ne hoſtium in poteſtatem veniret. Sed eo recuſante, gladium cepit, eique incubuit. Quumque ne ſic quidem adimere ſibi vitam poſſet, Amalecitarum quemdam exorat, qui ſuorum ei vivendi auctor eſt. Tum Paleſtini ſpoliatis hoſtibus, in Saulum ejuſque filios incidunt: quumque capita ipſorum reſecuiſſent, ea per omnem ditionem ſuam circumferebant, corporibus extra muros ſuſpenſis, ut Joſephus narrat. *Edit. Pariſ. pag. 177.* *Joſephus.*

Περὶ μέρους τινὲς τῆς Ἀμαληκιτῶν, καὶ πλεοῦσι αὐτοῦ. Οἱ δὲ Παλαιστινοὶ σκυλεύοντες τοὺς πολεμίους, ἐντυγχάνουσι τῷ Σαοὺλ τε καὶ τοῖς παισὶν αὐτοῦ κειμένοις τοὺς κεφαλὰς αὐτῶν, περιελόντες δὲ πάσης τῆς χώρας, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν ἀνασταυρώσαντες ἔξω τῶν τείχους, ὡς Ἰοσήπους ἱστορεῖ.

Saulis exitus. B

Hoc modo vitam Saulis finiit propereras, quod is exſcindendis Amalecitis Deo non paruiſſet, & ſacerdotum nationem deleviſſet. Nam Doeci Syri opera ſacerdotes ad trecentos quinquaginta, qui Ephodum geſtarent, interfecerat. Regnum apud Iſraelicos obtinuit annos XL, humeris Iſraelitas omnes ſupereminens. Quippe Deus Hebræis gratificari voluit, ejuſmodi virum elegerat, qui eis cum imperio præeſſet: quod illi bellicæ fortitudinis adverſus hoſtes cauſſa, non pietatis, regem dari ſibi petiiſſent: quo factum, ut eis maximum omnium præficeret, quando ſic a natura comparati ſumus, ut non virtutem animi, ſed proceritatem corporis admiremur.

Οὕτω καπεφρόνησε τὸν βίον ὁ Σαοὺλ, ᾧτε τὸ ἐπὶ τοῖς Ἀμαληκίταις παρακοῦσαι τῷ Θεῷ, ᾧ ἔδοξε τὸ τῆς ἱερέων γένος ἀπολωλὸς παραδοῦναι· ᾧ γὰρ τὰ Σύρου Δοὴκ αὐτοὺς τ' . ἱερεῖς ἀπέκτεινεν αἰροντας τὸ Ἔφωδ . ἐκράτησε δὲ τὸν Ἰσραὴλ ὁ Σαοὺλ ἔτη μ'. ὑπερῆρε δὲ πάντας τοὺ Ἰσραὴλ . τοῖς Ἑβραίοις ὁ Θεὸς χαριζόμενος, ποιοῦντι ἄνδρα βασιλέα ἐπ' αὐτοῖς ἐξεῖλέξατο. ἀνδραγαθίας γὰρ τῶς ἐν πολέμοις ὕπαιρε , ἀ μὴ δ' εὐβουλίας, γόνασιν βασιλέα· ταύτῃ τοι καὶ τὸν μέγιστον πάντων ἐλλάγατας, ὅτι δὴ περ οὐ ψυχῆς ἀρετὴν , ἀλλὰ σώματος ἰσομεγέθους μεγάθος.

Poſt Sauli mortem, filius ejus Memphiboſetus regnum apud Iſraelicos occupat, Davide Judæorum nationis imperio contento. Nam a Samuelo prius apud hos regno inunctus fuerat. Deinde Richabus & Baneas Memphiboſeto clam interfecto, ad Davidem ſe conferunt, quaſi præclaram ejus cædis patratæ cauſſa laudem apud illum inventuri. Davides vero utrumque ſupplicio mortis adficit, quemadmodum & ante puniverat Amalecitam illum, per quem Saulus occiſus fuerat. Poſt id temporis Davides univerſæ nationis rex declaratur. Sauli quidem filium uxorem accepit, aliter tamen, quam Joſephus exponat: videlicet præmii loco, quum Goliathum fundæ jactu decaſſet, quemadmodum inter ipſos convenerat. Poſteaquam vero Davides rex deſignatus eſt, Hieroſol. cum copiis invadit, & ejectis incolis oppidi Jebuſæis, regiam ſuam Hieroſolymis conſtituit. Primus quidem certe Jebuſæis inde pulſis, ut Joſephus narrat, de ſuo nomine urbem Davidicam appellavit. Nam Abrahami ætatæ Solyma nuncupabatur. *Vide Notas.* *Joſephus.* *Idem.*

Μετὰ δὲ τὸν Σαοὺλ τὸν Ἰβοσθὲ τὸν Ἰσραὴλ ὁ υἱὸς αὐτῦ Μεμφοσθ. τὸν Ἰούδα δὲ ὁ Δαβίδ. παρὰ Σαμουὴλ ᾧ γὰρ χειδίωσι προῖδ'σαν. εἶτα Ῥηχαὶ ᾧ Βανὲας λάθρα τὸν Μεμφοσθ ἀνῆλόντες , ἦλθον φρὸς τὸν Δαβίδ , ᾧ δ'ὧν ἐδέξαντο μισθὸν τὸν φόνον. ὁ δὲ ἀνῆλεν αὐτὼς, καθὰ δ' ᾧ τὸν Ἀμαλεκίτην ἐκεῖνον , δ' ὃ ὁ Σαοὺλ τὸ τέλος ἐδέξατο . τῶνικαῖτος πάντος τὺ λαοῦ καθίσαντα βασιλέὰ ὁ Δαβίδ . τῶ δὲ Ἰσγατέρα τῶ Σαοὺλ , ὃ μὲ ὡς Ἰώσηπος ἱστορεῖ , ἀλλ' ὕιω ἐπαδλον ἔλαβεν , ὡνίκα τὸν Γολιὰδ ἐφηβδώσησεν . οὗτο δὲ ἀναμέσον αὐτῶν συμπεφώνητο . ὁ γοῦν Δαβίδ μετὰ τὸ ἀναγορδεῦσαι βασιλέὰ , ἐρίσατο τῆ Ἱροσόλυμα , καὶ τὼς ἐκεῖσε κατοικοῦντας Ἰεβουσαίους ἐκῦδεν ἐκβαλὼν , ἀφ' ἑαυτῶ τῶ πόλιν ἀφοσαγορδέυσ . Σόλυμα καὶ γὰρ ἐπὶ Ἀβραὰμ ἐκαλεῖτο.

Secundum hæc ſeptem ſecuſſa Berſabea, quæ ſe domi fuæ abluebat, ejus amore captus eſt: cumque in amplexus mulieris veniſſet, procurat ut maritus ejus Urias in prælio quodam occumberet. Non longo temporeintercedente, a Narbane vate facinoris illius arguitur. Secuta eſt ipſius fuga, propter Abſalomi filii rebellionem: qua quidem in fuga, concubinas ſuas reliquit, quæ domum reſtoderent. Cauſſa vero, quamobrem Abſalomus hoc parricidium moliretur, hæc fuit. Habebat F. Davides elegantiſſima forma præditam, quæ eadem cum Abſalomo nata matre fuerat. Hanc quum Amnon, regiorum filiorum natu maximus, miſere depereret, nec libidinis explendæ rationem ullam reperiret, totus contabeſcebat. Tandem morbum ſimulat, ac parrem orrat, ut ſororem adeſſe ſibi velit, in eo morbo miniſtrandi cauſſa: impetrat a patre, quod volebat; amorem ſuum pudlice aperit, quæ quum ejus deſiderio non adſen-

Περὶ βερσαβέε. E

pag. 178.

tiretur, vitium ei per vim offert. Mox
conceptо in eam odio, foras violatam ejicit. Ita non parum fenet addictare, fratri Absalomo reas patefacere: qui temporis opportunitate observata, fuorum ad pecorum tonsuram proficiscens, fratres suos invitatos fecum abducit. Hinc epulum instruitur, Amnonemque factum hilariorem Absalomi fratris famuli ex compositо necant. Ex eo tempore metuens sibi Absalomus, consilia quædam contra patrem molitur. Ac primo quidem auctor ei fuit Achitophelus, ut patris concubinas iniret: deinde consulit, ut cum exercitu Davidem invaderet. Verum quum ei proficisci non obtinuerat, quod Chusæi consilium melius esse visum fuisset, hominis Davidi valde familiaris, suspendit vitam finit. Secundum hæc Absalomus impetu majori patrem perfequitur: sed hanc rem tandem. Atque heic mihi Davidicum animum adspice. Quamquam talia tantaque perpessus a parricida fuisset, nihilominus in hæc verba suos alloquitur: Parcite juveni Absalomo. Idem, quum Absalon mus arbori crinibus innexis adhæsisset, fupra modum calamitatem ejus deploravit.

2. Reg. 18. 5.

Secundum hæc cogitanti cum animo fuo Davidi de templo in honorem Domini exstruendo, Nathan respondet: quicquid secum facere constituisset, id moliri Deo secundo pergeret. Ignorabat enim vates, quid futurum esset: quemadmodum inurgendus Jessæi filius a Samuele non agnoscebatur: & Elisæus calamitatem Sunamitidis ignorabat. Sed noctu Deus Nathani conspectus inquit: Abi significatum famulo meo Davidi, non ipsum esse, qui ædem Domino fit exstructurus, multum enim ab eo sanguinis esse fusum. Quod quidem postremum ad utilitatem eorum dictum esse videtur, qui cædibus sese colinquinant. Nam cæterοqui minime putandum est, Deum huic regi cædes justas exprobrare voluisse: quum perpetrarem a Phineasso cædem æquissimam, sacrificii nomine dignetur. Hanc igitur ob tantam Davides Solomoni filio filo tradit exemplar instruendi templi & ædificiorum ejus, Idque manu Domini expressum. Nathan certe, quum ad Davidem a Deo fuisset ablegatus, ostendit eum his rebus filio relinquendis occupatum fuisse. Factum, inquit, abs te præclare, quod hujusmodi curam susceperis de templi structura: non tamen ea per te, sed natum ex te filium perficietur.

Vates non omnia scivisse.

1. Paral. 17. 4.

Cædes quædam justæ.

Edit. Paris. pag. 179.

Observandum obiter, quod tametsi Deus facinore quodam designato, longa utatur patientia, tandem tamen aliquando puniat. Ejus rei licet a Gabaonitis exemplum petere. Pacti cum Gabaonitis fuerant Israelici, non fe illos interempturos. At Saulus eos nihilominus una cum exteris nationibus reliquis excidit. Ejus facinoris pœnas Deus per illucam regnante Davide famem exegit. Quod usi septem Saulifilii fuissent interempti, ira Dei non cessasset. Hinc animadvertere licet, Dominum generis diversi & peregrini fine, justo judicio suo vindicare. Quinetiam ipse Davides, quod Uriam per Icelus violasset, hominem cæteroquin alienigenam, ut qui Chettæus esset, impune non tulit. Ex adulterio quidem conceptus infans, primus ei natus ex Bersabea, divinitus morbo adfectus interlit: quippe si superfites manifiset, pio regi fuisset probro, & manifestum admisti facinoris indicium atque argumentum. Quamobrem divina de

Deus Gabaonitas ulciscitur.

Carnotinus ex Bersabea filius Davidi mortuus.

A τῶ, ἱφ ᾧ καταπεσὼν ὁράται παραχρῆμα μῖσος τίκτεται κατ' αὐτὸς τῆ Δμνῶν, ἱφ ᾧ ἡ ἐκβάλλει αὐτὸν. Ἐλίβεται οὐ μικρὰς ἄτης, ὁσονοῦν λύπτει τοῦτο τῆ Αβεσαλὰμ. παραπρέται καιρὸν, ἐξέρχεται εἰς κυρὸν τῆ ἔριμμάτων αὐτὸς. συλλαμβάνει μὲν ἑαυτῶ καὶ τὰς ἀδελφὰς τελέται συμπόσιον, καὶ καραθίντα τὸν Δμνὸν κτείνυσιν οἱ σὺν ἑαυτῶ. ἐνθᾶθεν δὲ ὁ Αβεσαλὰμ πτοηθεὶς, φρονεῖν πρᾶτο κατὰ πατρός. ἔπειτα συμβυλλεύει αὐτῆ ὁ Αχιτόφελ μετὰ τραπίας ὁρμῆσαι κατὰ τὸ Δαβίδ. μὴ ἐσκαυθεὶς δὲ ἡ τὸ ἀγαθὸν δόξαι τῶ τῶ Χουσὶ συμβυλιῶ· ἐτυχε γὰρ φίλος ἐὼν τῆ Δαβίδ ὁ Χουσί· ἀγχόνη ἐχρήσατο. ἐπὶ δὲ τύτῳ διώκεται μᾶλλον ὁ Αβεσαλὰμ, καὶ δὴ καταλαμβάνεται. ἀλλ' ὦ ἀνικήτε ψυχῆ· καὶ τοσαῦτα γὰρ πεδὼν παρὰ τῶ πατρολοίᾳ, ὅμως· φείσασθαί τῶ παιδαρίῳ Αβεσαλὰμ. ἀλλὰ καὶ τῶ Ιωὰβ κατὰ καρδίας βάλλοντος τῶν Αβεσαλὰμ, ἰώκια τῆ δίκρυρ ἀκμαρῶσθαι τῆ τειχῶν, ὀφλώσαν ἔμπτρα.

B

Τῷ μὲν τοι Δαβίδ μελετῶντι ναὸν οἰκοδομῆσαι τῆ Κυρίῳ ἔπτυ ὁ Νάθαν· πάντα ὅσα ὲν τῆ καρδίᾳ σου βάλλε, καὶ ποίει, ὅτι Θεὸς μετὰ σοῦ. κ᾽γνοεῖ γὰρ καὶ ὅπως τὸ μέλλον, ὡς ὁ Σαμουὴλ τὸν χρειθησόμενον ἐξ τῶ Ισσαὶ, καὶ ὡς ὁ Ελισαῖος τὸ τῆς Σωμανιτίδος πάδος. νύκτωρ C δὲ ἐπιφανεὶς αὐτῆ ὁ Κύριος ἐφη· πορεύου, καὶ εἰπὲ τῆ δούλῳ μου τῆ Δαβίδ. Οτι σὺ σοὶ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον, ὅτι αἷματα πολλὰ ἐξέχεας ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον μου. Τοῦτο δὲ εἰρήθαι δοκεῖ εἰς ἀφέλειαν τῆ τῶς μακροπλείας ἐργαλομένων. νῦν γὰρ ἂν δίκαιον φόνου ἐμίμφατο τῆ βασιλέα, ὁ τοῦ Φινεὲς τῶν δικαίων φόνου θυσίαν προσαγορδύσας. ἱφ ᾧ καὶ δίδωσι Δαβὶδ Σολομῶντι τῆ ὑῒ αὐτοῦ τὸ παράδειγμα, τοῦ ναοῦ καὶ τῆ οἶκον αὐτοῦ· πάντα ὲν γράφῃ ἐκ χερὸς Κυρίου δέδωκεν αὐτῆ· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Νάθαν ἰώκια φῶς αὐτὸν ἀπεσάλη παρὰ Θεοῦ, ὅτι· καλὸν τοῦτο ἐποίησας, ὅτι ἐγένθη ἐν τῆ καρδίᾳ σου πεῖ τὸ οἰκοδομῆσαι οἶκον· ἀλλ᾽ οὐ σὺ, οἰκοδομήσει ὁ ἐκ σοῦ δί.

D

Εἰ καὶ μακροθυμεῖ ὁ Θεὸς τῆς ἁμαρτίας πολυμιμένης, ἀλλ᾽ οὐ ποτε κολάζει. οἶδα γὰρ ὅτι μετὰ τῆ Γαβαωνιτῆ οἱ Ισραηλῖται σωιθέντο μὴ φονεῦσαι αὐτοὺς, ὁ δὲ Σαὺλ σωιὼ τοῖς ἄλλοις ἀλλοφύλοις, τὸν λοιμὸν ἀπέστειλε· αὐτοὺς μὲν τῆ τὸ τοιοῦτο τολμήματος κτείνει· ὅτι τοῦ Δαβὶδ εὐπίπραξε, λοιμὸν ἐπιτιγχάνει. ᾗ εἰ μὴ τοὺς τῶ Σαὺλ ὑπὰ παιδας φονεύσας, ἀλλ᾽ ἂν ἡ Θεὸς ὀργὴ ἔπαυε. μανθάνομεν δὲ ὡς ἐκ τύτου, ὡς γένους ὁ δεμὰν αὐτοὺς ἐκ οἶδε ψέγοδε, ἀλλὰ τοὺς νῦν E κημένους· κἂν ἀλλογενεῖς ὦσιν, ἐπαμύνει δικαίως ὁ Θεός. καὶ αὖτος ὁ Δαβὶδ τὸν Οὐρίαν ἀδίκησας ἀλλόφυλον ὄντα, Χιτταῖς γὰρ, ὡς ἀδικήσας ἀλλόφυλον ὄντα, Χιτταῖς γὰρ, ὡς ἀτιμώρητος ἔμεινε. τὸ δὲ μοιχεῖσαι βρίος, ὃ ῥᾴτον τῆ Βηρσαβεὲ γίγονε μοιχᾷ θέσης τῆ Δαβὶδ, ἐπαπᾶξεν ὁ Θεός. αὐτὸ γὰρ ἐμελλε ἔσεσθαι τῶ ἀνισβύς βασιλέως ὀνειδος, καὶ τῆς

αὐτῷ παρανομίας ἔλεγχος. κηδόμενος ὅμως αὐτῷ, ἐᾷ ζῆν τὸ πάντων ὁ θνητὸς ὡς ἕκαστον.

Περὶ τῆς ἱστορίας.

Ἡ δὲ φορὰν βίβλου ἢ παραλειπομένων αὐτὸ πᾶσι, ὡς τῷ Δαβὶδ εἶσιν ἅπαντες οἱ ψαλμοί, καθὰ φησι Θεόδωρος. Λέγει γὰρ ὅτι ἐπῆξε Δαβὶδ ἐν ἀρχῇ τῆ αὐτοῦ ἢ Κίθαρι, ἐκ χειρὶ Ἀσαφὰτ τῇ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· ὁ μὲν τοι Δαβὶδ ἐπὶ τελέσποτε βασιλεύσας, ὡς φησι Θεόδωρητος, περὶ τὰς ἑβδομήκοντα τὸν τῦ βίου τέλος ἐδέξατο. φορθέντων δὲ τοὺς ἄνω, τῷ παιδὶ καὶ ἰσοράμ ὄντα τῷ Ἰωσαφὰτ. κατὰ Παλαιστίνων ἐκστρατεύει ὁ Δαβίδ, τῷ διαίξας ἐπικρολὺ, διέτη τῇ αὐτῷ πάντων. καὶ ἐδὼν αὐτὸν μεμισημένον τῷ ὑπὸ κάπε ἐκλυτον, τὶς τῇ ἐναντίων, ὃς τῷ Γόνγορος τῇ Γηγάντων ὧν, πνεύγετο ζωποιῆσαι αὐτόν. τῷ πτο ἀν ἐγαγόνει, εἰ μὴ Ἀβισαῖος ὁ ἀδελφὸς Ἰωαὴ παρὰ θὺς ἀρροῖς ἐκείνε, ἀπέκτεινε τὸν πολέμιον, ἐκείνον δὲ σῶον ἐπαπεσώσατο· ὅθεν τῷ ἀρκοσιν αὐτὸν ὁ λαὸς ἅπας, ὡς μὴ τῷ λοιπὸ σωῷ αὐτοὺς ἀπωτὰν εἰς πόλεμον. Στρατοπεδῶνται δ' αὖθις κῇ ἢ Ἑβραίων οἱ Παλαιστινοὶ, ἐν οἷς ὧν ἀνὴρ τὸ μὲν ὕψος ἐξ πήχεων, δακτύλους δὲ ἓν ἑκαπὰ τῇ βάσιν ᾗ τῇ χειρῶν πεμπαπόρους ἔχε τῇ κῇ φύσιν. Γόνγορος δὲ τῇ Γηγάντων ὧν. πέτον δοκοτένει μονομαχήσας Ἰωνάθαν τὶς Συβαίος, ὅθεν ᾗ νίκης αὐτὸς γίνεται ἕκτοπ ὅπω πεύονται οἱ Παλαιστινοὶ τὸ φοβερὸς μαχήβαι. ἐφ' ᾧ λαβὼν ἄθεναν ὁ Δαβὶδ, ὑμνεῖν ἤρξατο τὸν Θεόν, ᾗ τὰς ᾠδὰς ἐπλεκτε.

Περὶ τῆ ἀπὸ τῶν ἐξῶν ὁ Δαβίδ.

Ἰσῶν δὲ ὅτι φρατιώτας ἀμάχως μὲν τῶν ἰχνῶν πολὺς ὁ Δαβὶδ ἐκπόνων, ἐξαιρίπως δὲ πέντε. ὁ μὲν ᾧ αὐτῶν χ. ἀπέλθε ἐκ μιᾷ ἡμέρᾳ. ὁ δὲ κατ' ἐνδρῶν ἐκπεδίσας, ἐκ ἀν ἐπαύετο, εἰ μὴ ἐπρασσόντις ἀπέλθ. τοσοῦτον ᾧ τολμηρὸ ἦναι, ὡς ᾗ ῥῆξ ἐξ αὐτῶν φοβὸ Βεθλεὲμ ἀπελθεῖν κῇ ἀγαγεῖν ὕδωρ τῷ Δαβὶδ ἐντὸς ὅντι Ἱεροσολύμων, ὑσπλοθέντες αὐτὸς κῇ ἐξελθόντες ἐξ μέσων τῇ Παλαιστίνων ἴξω παρακαθημένων, ᾗ μὴ τολμησάντων αὐτοὺς ἀντιπεσεῖν ἐξ τοσοῦτον θράσος αὐτῶν. ὁ ὕδωρ ὃκ ἐδίλπισεν πιεῖν ὁ Δαβίδ, ἀλλ' ἐσπεισε τῷ Θεῷ, ᾗ τὰς στρατιώτας ἐθαύμασε.

Μετὰ δὲ ταῦτα χοιροτονηθεὶς παρὰ ἢ Δαβὶδ ὁ Σολομὼν, ἐκάθιζεν ὑπὶ θρόνε Κυρίε ὡς βασιλεύων. πανήγυρι εἰς τὸν δοθέντα θρονον αὐτῷ παρὰ Κυρίε. τῆς δὲ φορὰς βίβλε τῇ παραλειπομένων τὸ τέλος ἐυλοῖ, ὅτι ᾗ Σαμουὴλ ὁ ὁρὼν, ᾗ Νάθαν ὁ προφήτης, ᾗ Γὰδ ὁρὼν, βίβλας εἶχον συγγεγραμμένας. ἴσῶν ὅτι Ορίας ᾗ Ἀδωνίας ὁ αὐτὸς ὢν, ὑὸς δὲ Δαβίδ. διώνυμος γὰρ. ὑτος δυπτοκλήτορας ἶχων ἢ Ἰωαὴ ᾗ ἢ Ἀβιάθαρ, περὶ τῆς βασιλείας ἐμελέτα. ὁ δὲ Νάθαν μὴνῦσε τὰ περὶ πέτων τῇ Βηρσαβεέ. (οἱ δὲ ᾧ ἀσκοτοὶ τὰ Θεῦ.) αὖτα δὲ μὴνῦσε τῷ Δαβίδ· ὁ μὲν τοι Δαβὶδ δ' ἐαυτὸ μὲν τὸν Ἰωαὴ τιμωρῆσαι μὲν βελόμενος, ἅτε ὑπὲρ αὐτὸ πολλὰ κοπιάσαντα, τῇ Σολομῶντι παραυτὶ δοκοτένει αὐτῷ, ἵνα μὴ τῆς νιότητος αὐτὸ καταρρονήσῃ. τὰ αὐτὰ δὲ συμβυλδλύει αὐτῷ καὶ περὶ τῦ Σεμεεὶ, ὡς ἀρχηγὸν ὄντος, εἰ ᾗ αὐτὸς ἐκαρτέρει πολλὰ, ᾗ πολλάκις ὑβεζόμενος παρ' αὐτὸ. κρατεῖ ὁ Σολομὼν, ᾗ τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ Ορίαν φονεύει. ἀλλὰ ᾗ ἐπὶ τῷ Ἰωαὴ ὠσαύτως ποιεῖ· κρὸ τῦ

A Davide cura providentiaque factum eſt, ut ejuſmodi puero vita longior non concederetur.

Caeterum in Omiſſorum primo libro ſignificatur, omnes pſalmos Davidis eſſe. Teſtatur idem Theodoricus quoque, primum Davidem ordinaſſe dicens, Aſaphati & ſcatrum ejus opera, ut hymnis Deum concelebraretur. Quum autem Davides, eodem Theodorito auctore, annos triginta regnaſſet, ſeptuaginta vixiſſet, fato functus eſt. Liber hoc loco ſuperioribus haec quoque de Joſepho narrationibus adjecte. Accidit aliquando, ut copias Davides adverſus Palaeſtinos educeret, quumque perſequutus eos diu ſuiſſet, longo intervallo a ſuis omnibus eſt diviſus. Tum quidam ex hoſtibus, e gigantum poſteritate natus, eum ſolum deiertumque videns, ac prae lubore viribus deſtitutum, interfecte ſeſtinabat: ac factum id fane fuiſſet, ni Abiſaeus Joabi frater mox adfuiſſet, hoſtemque peremiſſet, ac Davidem ſalvum ſuis reſtituiſſet. Qua de cauſſa populus univerſus eum jurejurando adſtrinxit, quo ſe deinceps cum caeteris in praelia non profecturum pollicereteur. Rurſum Palaeſtini caſtra caſtris Hebraeorum oppoſuerant, habebantque ſecum hominem proceritate ſex cubitorum, cui eſſent in utraque planta pedis & utraque manu digiti. plures quam naturae conveniret. Erat enim & ipſe de gigantum poſteris oriundus. Hunc, duello congreſſus, Jonathan Subraus quidam interficit, eoque pacto victoriae ſuis auctor exſtitit. Ab eo tempore Palaeſtini bello Hebraeos adoriri deſierunt, qua occaſione Davides otium a negotiis nactus, hymnis Deum laudare coepit, odaſque faceras concetere.

Tabernaculum.

Narrationes de Davide petitae.

Abiſaeus Proviđem ſervat

Ultimum contra Palaeſtinos praelium.

Edit. Paris pag. 180.

Occaſio pangendi pſalmos

Sciendum eſt autem, habuiſſe quidem millites Davidem complures invicti roboris: verum quinque omnino eximios. Horum in numero fuit unus, qui ſexcentos hoſtes uno die interemit. Item alius, qui adverſus hoſtes profiliens, caedendi finem prius non fecit, quam nongentos occidiſſet. Tantа itidem praditi erant audacia, ut tres eorum Bethlehemam pergerent, ac Davidi tum Hieroſolymis degenti aquam aferrent, profecti eo, viciſſimque reverſi per medios Palaeſtinos, extra oppidum in caſtris conſidentes, nec propter infignem hanc audaciam ſe ipſis objicere auſos. Atque hanc aquam bibere Davides anluit, ſed militum virtutem admiratur, eam Deo libavit.

Quinque militum eximii Davidis.

Secundum haec deſignatus a Davide Salomon, confeſdit in throno Domini ad obtinendum regnum: hoc eſt, in ſolium Davidi a Domino tributum. In Omiſſorum primo libro perſcriptum legimus, Samuelem, Nathanem, Gademque vates commentariis ea a Davide geſtas complexos eſſe. Scicndum eumdem fuiſſe * Oriam & Adoniam, ut qui duplex nomen habuerit. Hic quum ad convivium inviaſſet Jabum & Abiatharem, de occupando regno ſollicite cogitabat. Tum Nathan vates horum conſilia Berſabeae aperit: (norat enim Dei mentem atque inſtitutum) Berſabea rem ad Davidem defert. Davides, qui per ſe Joabum adſci ſupplicio nollet, quod is multos labores ipſius cauſſa pertuliſſet: Solmoni filio conſulit, ut eum interficiat, ne juventutem ipſius ſuperci faceret. Idem ei dat conſilii de Semeio: plane feditioſo homine: quem tamen ipſe tulerat, licet multis ab eo fuiſſet aliquoties injuriis affectus. Secundum haec regno potitur Solomo, & fratrem ſuum Oriniam interficit. Idem Joabo accidit, quamquam is ad aram

* Oziam

Regnum Solomonis.

Dei profugiſſet. Lex enim divina homicidam qui ad templum fugiſſet, interfici jubet.

Hinc Solomon quum mille aliquando victimas immolaſſet, Deo ſupplicat, & ſapientiam prudentiamque ſibi ut largiatur, orat. Nam Deus ipſe per ſomnum ei ſe obtulerat, & aliquid ab ſe ut poſtularet juſſerat.

3. Reg. 13. 7. Ille vero reſpondens: Tu me, inquit, in patris mei Davidis locum fuſciſti, famulum tuum. Ego vero puer adhuc ſum admodum, & per ætatem res neceſſarias adminiſtrare poſſum. Quamobrem famulo tuo da mentem docilem ad regendum populum tuum, utque jus et dicere ex ipſa æquitate poſſim.

Edit. Pariſ. pag. 281. Tum Deus: Quando, ait, tu iſtud petiiſti, non longam ætatem, non divitias, non hoſtium tuorum necem, ſed prudentiam ad diſcernenda jura poſtulaſti: dabo tibi quod in votis erat conceſſiſſe. En tantam mentis prudentiam atque ſapientiam tibi largior, ut tibi par inter reges nemo neque ante te fuerit, neque poſt te ſit futurus. Quod ſi tradidam a me vitæ rationem patris tui Davidis exemplo ſequutus fueris, etiam tibi ætatem producam. Secundum hæc ſanum exſtruit a me Deum precatur, ut apertis ac vigilantibus oculis divinam hanc ædem reſpiciat, & homines in ea ſupplicantes exaudiat. Tum altera vice Deus ei perinde ſe obtulit, atque apud Gabaonem factum fuerat, & hæc effatus eſt verba: Ego tuas ad me preces

2. Paral. 7. 12. & ſupplicationem exaudivi, & iſtam a te conſtructam ædem conſecravi. Tam oculos ibi, quam mentem ſemper habebo. Quod ſi a me deficiveritis, Iſraelicos ego de hac terra exſtirpabo; & hoc templum, quod nomini meo conſecravi, a conſpectu meo repudiabo. Eodem Solomone precante concipiente, ignis de cælo lapſus eſt, & hoſtias oblatas abſumpſit.

De quo licet animadvertas, quanta Solomonis initio pietas & religio fuerit: quando impetrare potuit, ut in victimas ipſas ignis e cælo delaberetur. Templum autem de lapidibus exſtruxit aſcia nulla politis. Nam divina providentia factum eſt, ut ſic per ſe nati reperirentur: nullo ut ferro, quemadmodum Theodoritus memoriæ prodidit, ad eos inter ſe compingendos & concinnandas opus eſſet. At vero templi munimentum exterius e caſſis lapidibus adificavit, ibique lapicidarum neceſſaria erat opera. Templi longitudo fuit ſexaginta cubitorum, latitudo viginti. In ejuldem circuitu paſſim adiculæ quedam ad lectum rum uſus adſtructæ ſunt, & ut vaſa ſacra in eis reponerentur. Nam hoc ſacrarium ſolis a ſacerdotibus adiri fas erat. Altitudo ſani cubitorum erat centum viginti. Etquidem ſanum hoc univerſum auro integebatur. Omnia vero ſtatæ in templo conſtruenda Spiritus ſanctus per gratiam ſuam David demonſtravit, Davides rurſum Solomoni filio; qui divinam hanc ædem anno ab Iſraelicorum ex Ægypto migratione CCCXXX adificavit. Tot autem interceſſerunt anni, ut tandem perteſti obvagationum illarum quoſvis in montes, locum unicum, videlicet Hieroſolyma deligerent.

Templum vetus imago eccleſiæ. Cæterum quæ in hoc veteri fano fuerunt, diviſo tres in partes, nimirum in locum ubi laici conſiſterent, & ubi verſantetur ſacerdotes ac Levitæ, qui locus peculiare ſacrarii nomen habebat, in Adyta denique Sacrariumſanctiſſimum nuncupata, quæ adire nemini præter ſummum pontificem fas erat, ac ne illi quidem aliter quam ſemel in annos ſingulos, nec ſine ſanguine: hæc hiſtur etiam licet in cælis deprehendere. Nam in cælo nobis proximo, nimirum in aere,

A Θεῷ προσέφευγεν. ὁ γὰρ Θεῖος νόμος τὸν προσφεύγοντα φόνου τῇ τοῦ ἀνδροφόνου αἰκίᾳ ἐπεδίδου τιμωρίᾳ.

O Σολομὼν ὁ χιλιάσι βοῶν ἱερατεύσας, ἐκτέλεσι τῶν Θεῶν, ᾧ σοφίας τυχεῖν γνησίου καὶ σωφρόνος. ὠφθη δι' αὐτοῦ Κύριος ὁ ὑπὲρ ᾧ εἶπεν· αἴτησαι τὸ αἴτημα σεαυτῷ. ὁ δὲ εἶπε· σὺ ἐδώκας τῷ δούλῳ σου ἀντὶ Δαβὶδ τοῦ πατρός μου. ᾧ γὰρ εἰμι παιδάριον μειρὸν, ᾧ γὰρ οὐκ οἶδα τὰ ἐξοδεύειν μοι, ᾧ τὰ δόσεις τῇ βίᾳ σοι παρέσαι ἀκίνητον, ᾧ βραβεύειν τὸν λαὸν σου ὡς δικαιοσύνῃ. ᾧ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτὸν. Διὰ οὖ γέγονε παρ' ἐμοὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο, ᾧ οὐχ ἡμέρας πολλὰς, οὐδὲ πλοῦτον, οὐδὲ ψυχὰς ἐχθρῶν σου, ἀλλ' γέγονε σεαυτῷ σύνεσιν τὸ εἰσακοῦσαι ῥήματος, ἰδοὺ πεποίηκα τῷ τὸ ῥῆμά σου. ἰδοὺ δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμου ᾧ σοφοῦ, ὅσον ᾧ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, ᾧ οὐ σοὶ ὁ γενήσεται ἐμοῦς σοὶ ἐν βασιλεῦσι. ᾧ ἐὰν πορεύῃς ἐν τῇ ὁδῷ μου ὡς Δαβὶδ ὁ πατήρ σου, πληθυνῶ τὰς ἡμέρας σου. ᾗ ταῦτα οἰκοδομεῖ ναὸν τῷ Θεῷ, ᾧ αὐτοῦ εἶναι τὸς ὀφθαλμὸς αὐτῷ ἀνοιγμένους ἐπὶ τὸν Θεὸν οἶκον, ᾧ εἰσακούειν αὐτῶν. ᾧ ὠφθη Κύριος τῷ Σολομῶντι δεύτερον, καθὼς ὠφθη ἐν Γαβαών. ᾧ εἶπεν· ἤκουσα τῆ φωνῆ σου, ᾧ ἡγίασα τὸν ναὸν τοῦτον· ᾧ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ, καὶ ᾧ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας. ἐὰν δὲ ἀποστραφῆτε ἀπ' ἐμοῦ, ἐξαρῶ τὸν Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου, ἀποῤῥίψω αὐτὸν ἐκ προσώπου μου. τὸ μὲν τοῦ Σολομῶντος προσεδέξαμεν. ὅπως δὲ ἐκπυρώθη καὶ τελειώθη, καὶ τὰς προσευχὰς θεῖας θυσίας ἰλιάλωσεν.

Theodoritus. Ὅρα λοιπὸν ὅσην φρόνησιν ἡ τοῦ Σολομῶντος εὐσέβεια, σὺν καὶ πῦρ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτῷ καταπέμψαι. καὶ τὸν μὲν ναὸν λίθοις ἀπελεκήτοις οἰκοδομεῖ. αὐτομάτως γὰρ εὐρίσκοντο θεία προνοίᾳ, ὥστε μηδενὸς ἁρμοστῆρα διαθήκας σιδηρᾶ, ᾗς φησι Θεοδώρητος. τὸν δὲ τοῦ ἱεροῦ περίβολον τριπλοῖς λίθοις ᾠκοδόμησαν, κάκει ᾗ λατόμων ἦσαν· τὸ μὲν τοῦ μήκους τῶν ἑξήκοντα πηχῶν ἦν, ᾗ εἴκοσι τὸ ῦψος. κύκλῳ δὲ σανὶς οἰκίσκους φοεδομώσαν χάλκῳ τῇ Λιβύῃ, ᾗ ὡς τὸ σανὶδων λοιδίσεως. Τὰ δὲ ἅγια μόνοις τοῖς ἱερεῦσι ἦσαν βατὰ. τὸ δὲ ὕψος τῶν ἁγίων ῥ'. πηχῶν ἦν. πάντα δὲ τὸν ναὸν χρυσοῦ σωμακίλπτο. ταῦτα δὲ πάντα τὰ τῷ ναῷ μὲν χαρὰς τῷ αγίῳ πνεύματος ὑπέδειξε τῷ Δαβίδ, αὐτὸς δὲ τῷ Σολομῶντι. οἰκοδομεῖ δὲ τὸν ἑβδόμον οἶκον ὑπέρον μετὰ τὸν ἐν τῷ ἐξόδῳ. παραλθὸν δὲ τοσοῦτα ἔτη, ὅσους ἀπομαίρτας τῇ οἷς τὰ ὄρη περικλαίουσι, τὸν ἕνα τοῦτον τῶν Ἱερουσαλὴμ ἀγαπῶσι.

Ταῦτα δὲ κατὰ γε τὸν παλαιὸν ναὸν, ὃς οἷς τρία διῄρητο, οἷς τὸ μὲν ἦν τῶν ἐ λαικῶν διλαθὴ ἐασαν, τῶν τῇ ἱερέων, ᾗ τῇ λευτῇ, ὃς δὴ καὶ τοῦτος ἅγιος ἐλέγετο. καὶ οἷς αὖτε τὰ ἅδυτα, ἃ δὴ καὶ γοῦν τῇ ἁγίων ἐκάλειτο, εἰ μὴ μόνος ὁ Ἀρχιερεὺς · κἀκεῖνος ἅπαξ τὸ ἐνιαυτὸ, καὶ ταῦτα οὐ χωρὶς αἵματος, καὶ ὦ αὐτοῖς τοῖς οὐρανοῖς εὑρέσεις. ὃν γὰρ τῷ ἀφοῖς ἡμῖς οὐρανῷ, τῷ

αἴρει διλονότι, πάντα δὲ τὰ ἀγιλαῖα ζῶα· ἑκατέρου δὲ τῶ φωτομένου σημάτος, ὡς φησιν ὁ Σιναΐτης Θεὸς Ἀναστάσιος, τὰς ὡραίας ἀβρώτους δυνάμεις, ἴσως δὲ τῷ αὐτὸς τὰς τῷ ἀγίων ψυχὰς· ἀσώτερον δὲ τὰ ἀδήπτα τῷ ὁράσι ὡραῖα νοῆσαι εἰσιλλυθεν, εἰ μὴ μόνος ὁ ἀληθὴς Ἀρχιτέκτων Χριστὸς, ἀντίτυπα τῷ ἀληθινῶν. ὅτι δὲ τὰ τῶ ὑπογείω πᾶσι ναοῦ κατ' εἰκόνα τῷ ὑπερανίων ἐκτισεν, φῆ αὐτὸς ὁ παμμιγας Παῦλος ἐδήλωσεν ὅτως εἰπων· ὠδὲ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσηλθεν ὁ Χριστὸς, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν ὐρανὸν, νυνὶ ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τῶ Θεῶ ὑπὲρ ἡμῶν. ὁρᾶ δὲ νοημικῶς. Οτι δὲ τὰ φωτομένα τῶ ναοῦ πᾶσι καλλα τῆς ἀφανες ἐκείνης ἀωρητείας ἰσοτίν ἀπεικονίσματα. αἱ δ' ὧν αἰθηταὶ ὠδοῖαι τῆς νοητῆς ἀβρώτους ἐκτυπώματα. τὰ δὲ ὑλικα φῶτα τῆς αὐλου φωτοδοσίας εἰκότες τυγχάνουσι· φῆ γαρ ἡ πανδὶ τῷ ὑλαίων φῶς τῶν ἀρίστων ἐκείνων ξωοῖαι, καθὰ ὑπου φῆ τῷ μεγάλῳ δυκεῖ Διονυσίῳ, χειραγωγήμεθα.

* πάντως.

Οτι δὲ * πάσης ὑπερβάσεως ὧν ἐπὶ πᾶσιν ὁ Σολομὼν, ὡ γραφὴ διδασκέτω σε λέγουσα· φῆ ἐμεγαλιώθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τὰς βασιλεῖς Αἰγύπτε πλούτῳ φῆ φρονήσει, φῆ πάντας οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζητουν τὸ φρόσωπον Σολομῶντος, τὰ ἀκούσαι τὰς φρονήσεως αὐτῦ· ἐπλησθήσθω δὲ ὁ σοφία αὐτῦ ὑπὲρ πάντα φρόνιμον Αἰγύπτε ὡ * πᾶς τὰ Σολομῶντος βίβλως, ἀρ' ὧν φῆ οἱ τῷ ἰατρῶν παιδὸς τὰς ἀφορμας ἐλαβον. ἐπ' γαρ τὸ λαβεῖν ἐκ Θεῶ τῶν σοφίαν, τεχνικίας μὲν παραβολὰς, φῆ πτωκτικίδας φῶς ἐλάλησε περὶ πάντων τῷ τε ἐκ γῆς φυομένων, φῆ πάντων τῷ ζώων· ἐπὶ δὲ πᾶσι φῆ ὁ συνγραφὸς φησιν, ὅτι ἐλάλησε περὶ τῷ ξύλων ὅσα τῆς κέδρε τῆς ἐν τῷ Λιβάνῳ, φῆ ἕως τῆς ὑσσώπε τῆς ἐκπορευομένης ἐκ τῦ τοίχου. παρὰ δὲ Ἑπτὰ τῆς ἐκπορεύομένης ἐκ τῦ σολυμοῦ φησιν ὁ σολυμοῦς ἐκ τῦ τοίχου. παρὰ δὲ Ἑπτὰ τῆς κεκαθαὶ φησιν ὁ σολυμοῦς ἐκ τῦ τοίχου. παρὰ δὲ Ἑπτὰ τῆς κεκαθαὶ φησιν ὁ σολυμοῦς ἐκ τῦ τοίχου. παρὰ δὲ Ἑπτὰ τῆς Ἐωσῆβος. ὅσα ὧ ζῶ ἐν γῆ φῆ θαλάσσῃ, ἐν αἰθέρι, ἀφορμαὶ τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας ἐγίνοντο. ὑπου μὲν οὖν ὁ Ἐζεκίας φῆ ἐπὶ τοῖς τῶ Δαβὶδ ἐποίησε ψαλμοῖς. πάνυ δὲ δὴ ἐν # ἐκμαλασσίαις Χοιθαλιώτων, Ἐσθρας τῆς ἀνθρ εἰς ἄφορ τῆς Ἐβραϊδὸς ἀβρίκτης ἐλαλακαὶς, τ. ὅλως ἀπηριθμῆσατο, ᾧ ὡ πλεῖος συλλίξας. ἀλλ' ὁ Ἐζεκίας τῆς πλείως τῷ Ψαλμῶν ἀθτησας, ὡς μὲ τὸ Δαβὶδ εἶναι ὡμολογημένους, τοὺς ρ'. φῆ μόνους ἀπέκεινε, ὡς ὁ σοφώτατος Φιλλὸς ἱστορεῖ.

Ἐρμησιλόγησε δὲ Σολομὼν τῷ περὶ λίθων, ὡχ ὅπως ἐχρῶδησεν μόνον, ᾧ συμπάγησιν, ἀλλὰ τῷ σπιν ἑκάστη συμπλεῖ· τῶν μὲν σωφροσύνης ἔρωτα ἐνδικνῦσιν· τῶν δὲ φρῶς τὰ Δεόσθη αὐτὸχειρ πυρρὰ· ἕτερας δὲ φυγαδεῖων πνεύματα πονηρὰ· ἀλλὰ φῆ περὶ δωμάτων ἐπεῖν βιβλίον αὐτῶ, ὅπως τὰ κατέχονται, φῆ ἐν οἵοις εἴδεσι φαίνονται· φύσεις δὲ τούτων φῆ ἰδιότητας ἐφράσατο, πῶς τε δυσμοιῶνται, φῆ πῶς ὑμειλοχωροῦντες ἀπολώνται· ὅθεν, ἱρὰ τύπος ἀχθοφόρα ἐκτίνεται, ὑλοτομοῦντι (ὡς λόγος) ἰωσχαζι, φῆ καπμαδὸν τὰ ἄχθι φέρει παρεβλέξετο, φ-

sunt animalia quævis promiscue: in altero, quod intra firmamentum adspectabile continetur, ut Anastasius ille Sinaites ait, cælestes ille porro astres denunt, ac fortassis etiam sanctorum hominum animæ: ultra vero illud alterum & inadspectabile cælum, necdo pervenit umquam, præter verum illum Christum. Et quidem fanum illud terrestre conditum fuisse ad imaginem rerum cælestium, etiam maximus ille Paulus noster hisce verbis significavit: non in manufactum sacrarium Christus ingressus est, quod veri factarii fore exemplar: sed in ipsum cælum, ut nunc Deo coram pro nobis appareat. Atque hic si diligenter animum advertas, videbis ornamenta fani sub oculos cadentia quasi quasdam expressas imagines essæ pulchritudinis illius inadspectabilis. Sensiles quidem fuisse fragrantiæ repræsentant nobis halitum & fuisse illum intelligibilem. Facta de terrestri materie lumine fuisse imagines lucis illius cælestis & materiei prorsus expertis. Nimirum per hæc res materie constantes ac terrenas, ad contemplationem illam ineffabilem, quemadmodum & magnolili Dionysio videtur, quasi manu ducimur.

Ut autem ad Solomonem revertamur, superasse illum omnes omnibus rebus, sacris ex litteris cognoscas licet. Tantum, inquiunt, divitiis & sapientia cunctos Ægypti reges excelluit Solomon, ut omnes orbis terrarum reges conspectum ejus requirerent, audiendæ sapientiæ causa, qua longe amplissima prædita, quovis sapientes Ægyptios post se relinquebat. Idem Solomon quum divinitus sapientiam tantam natus fuisset, sententiarum tria millia protulit, & de odarum quinque millia de omnibus e terra nascentibus, & cunctis animalibus compositis. Hoc enim indicare volens auctor historiæ, verbis hujusmodi usus est: Disseruit de arboribus, a cedro Libani, usque ad hyssopum, in parietinis qui nascitur. Ex his libris Solomonicis Medicorum natio multa commentandi occasiones sumpsit. Nam quæcumque in terra, in mari, in aere exsistunt, Solomoni ad philosophandum materiem suppeditarunt. Nonnulla tamen Solomonis præsefereneia fuisse ab Ezecia concernata, doctissimus ille, plurimarumque rerum cognitione præditus Eusebius memoriæ prodidit. Idem hic Ezecias in Davidicis etiam psalmis præstitit. Nam cum in captivitatibus illi amissi forent, Esdras quidam, vir ad summum Hebraicæ linguæ peritus, trecentos, immo plures collectos recensuit. Verum Ezecias compluribus ex hisce psalmis plane rejectis, ut qui citra controversiam Davidis appellari nequirent, solos ei reliquos suffragio suo approbavit, quemadmodum Pfellus ille doctissimus scripsit.

Præterea Solomon de gemmis quoque differuit, earumque natura: non tantum quo ille pacto colores hos vel illos accipiant, vel gignantur & coalescant: verumetiam quis uniuscujusque sit usus. Aliam enim pudicitiæ custodem esse pronunciavit: aliam fustureis inflammationibus refrictæ; aliam malos genios abigere. Quinetiam librum de geniis compositi, quo nimirum pacto e fublimi dedocantur, & qualibus formis apparerent. Eorumdem naturas atque proprietates complexus est, tum quo pacto vinculis adstringantur, & certis locis adfueti abigantur. Hinc factum, ut operas quasdam gestandorum onerum eis imponeret. Nam & materiem (ceu perhibent) eos cædere cogebat, & humeris

Anaſt. Sinaeta.

Hebr. 9. 24.

Dionyſius.

Medici e Scholastici quidem e ſuis.

Libri Solomonis quidam e ſuis.

Euſebius.

Eſdras.

Vide Notas.

Edit. Pariſ. pag. 182.

Pſalmorum repetitio.

Pſellus.

gemmis Solomonis.

Liber de genio.

Quo pacto prohibitionis imperatus.

onera portare. Idem hominum viſcera exulceratа vel carminibus, vel herbis adhibitis ſanabat. Verum divinus homo Ezechias, qui ſe totum Deo confeciſſet ac mancipaſſet, ejuſque ad providentiam cuncta referret, parvi ea fecit, quæ ſupra naturam Solomon philoſophatus eſſet. Hæc autem a Pſello tradita veritati conſentaneа eſſe, Joſephus quoque verbis hiſce teſtatur: Etiam carmina quædam adverſus genios, & eorumdem adjurationes excogitavit: quibus, inquit, memini Judæum quemdam Eleazarum utentem, annulum naribus homínis agitari malo a genio ſic admoviſſe, quemadmodum indicavit Solomon: quem quum genius olfeciſſet, continuo ex eo migravit. Et migrationem hanc fieri, de vaſe quodam, aqua repleto, perſpicue animadverti poterat. Nam aqua genio exeunte turbabatur. Atque hæc omnia de Solomone commemorata, confirmat ipſemet in eo libro, qui Sapientia Solomonis appellatur; his ipſis verbis, Deus mihi dedit rerum cognitionem veriſſimam, ut mundi compagem perſpectam habeam, ſiderumque ſitus, & naturas animantium, & ſtirpium differentias, & radicum vires, & additarum cognitionem. Quibus ſane verbis oſtenditur, omnia de Solomone prodita fidem mereri.

Eccleſiæ pictus.

Joſephi de magicis Solomonis locus.

Genium ex proſcripto Solomonis expulſus.

Sap. 7. 20.

Æthiopum regina.

Cæterum Sabæi natio ſunt Æthiopica. Eorum regina fuit admiranda illa Sibylla: quippe quæ quum legem ignoraret, nec vates audiſſet, per Solomonem ſapientiæ ſubminiſtratorem Deum præcavit. Celebretur, ait, Dominus Deus ille tuus, qui tibi ſe iaverit, ut te Iſraelitarum ſolio imponeret. Hæc inter alia, quibus Solomonem tentavit, etiam huiuſmodi quiddam excogitavit. Formoſos aliquot pueros, tam mares quam fœmellas, uniuſmodi veſtitu & eadem conſura quum exornaſſet: Solomoni eos exhibuit, utriuſque ſexus diſcrimen in his ut indicaret, poſtulans. Tum ille juſſis pueris facies ſuas abluere, naturam in utriuſque ſuam deprehendit: quum mares quidem virtutem vultus ſuos fricarent, fœminæ vero mollitier ac delicate. Illa vero abſluepſcens: inquit: Majora vidi, quam auditu acceperim. Simul et largita centum viginti auri talenta, cum aromatibus gemmis, & opobalſami candidæ, unde Palæſtina deinceps hoc germen,

3. Reg. 10. 9.

Edit. Parif. pag. 184.

Joſephus. Quid talentum.

Joſepho teſte, habuit, ad ſuos oſt reverſa. Talentum vero libras cxxv continet. De quo colligi poteſt, eum a regina centenarios auri noſtros centum acceſſiſſe.

Neque vero tantum Solomon præſtabat his rebus, verumetiam magnitudo ſcipionis in Deum erat, omnes ab Euphrate ad Nilum uſque nationes tributarias habebat, quamvis ab eo tempore ſuis inimicis male vivendo talem ſe præbuit, ut eis reſiſtere non poſſet. Nimirum ab initio admirationi mortalibus erat, quum Proverbia litteris mandabat, & exſtruebat fanum, ſicut eximius ille Cyrillus ait: eodem ſcilicet tempore, quo Homerus Trojanorum calamitates ſuis exponebat tragicæ verſibus, annis ab urbe Trojana capta cLx. verum deinceps ita ſe geſſit, ut in ſummam impietatem prolaberetur. Licet id colligas ex hujuſmodi verbis, quæ ſacris in litteris exſtant: Deſſexa meus Solomonis eſt per exteras uxores ad alienos deos. Quinetiam illuſtrius intelligi poteſt ex Achiæ vatis ad famulum Solomonis Jeroboamum oratione, Solomonem deſtitis religioſo cultu honorem exhibuiſſe. Sunt enim hæc ipſius verba: Significat hæc tibi Dominus. Ego Solomoni regnum de manu extorqueho, & tibi decem ſcipiones dabo. Unum illi ſcipionem relinquam, propter

Cyrillus. Homerus Solomonis coætaneus.

Vide Notas.

A διὰπαντὸς τὰ ἀπλάγχνα ἢ ἐπφδαῖς, ἢ βοτάναις πεφυτευδὲς, ἰάσιμα δὲν. ἀλλ' ὁ γε θεὸς Ἐζεκίας ὅσῳ ἐκείνου ἀπαιτιδὲς, ᾧ πάσης τῆς ἐκείθεν φροντίδος ἐξαρπάσας, τῇ ὑπὲρ φύσιν τῷ Σολομῶντι φιλοσοφηδέντων ὠλιγωρήσεν. ὧν δὲ ἱστόρησεν ὁ Ψελλὸς, ᾧ ὁ Ἰώσηπος μάρτυς ἐγὶ λέγων· καὶ ἐπῳδὰς κατὰ δαιμόνων ᾠ ἐξορκισμὸς ἐπιτέθεν. ἃς, φησὶν, οἰδὰ χράμενον Ἐλεάζαρ τὸν Ἰωδαῖον, βακτηρίαν ἐντιθέντα τῇ ῥινὶ τῷ πάσχοντος, κατὰ Σολομῶν ὑπῳδέξει. καὶ ἐσφαιρισμένον τὸ δαιμόνιον ἐξθὲς ἐκείθεν ἠλάυνετο. ὅτλον δὲ πῶ γινόμεν ἀφ' τινος ὑποπτόντος ἀγγείου μετοῦ ὕδατος. σωπτάραντον γὰρ τὸ τοιοῦτον ὕδωρ ἐκείνου ἐξερχομέ- B νου. ταῦτα δὲ πάντα τὰ περὶ Σολομῶντος ἱστορούμενα καὶ αὐτὸς ἐκείνος ἐπιβεβαιοῖ ἐν τῇ βίβλῳ αὐτοῦ τῇ λεγομένῃ Σοφίᾳ Σολομῶντος, καὶ πάδε κατὰ ῥῆμα διδξάν· Ὁ Θεὸς ἐδωκέ μοι τῆ ὄντων γνῶσιν ἀψδῆ, εἰδέναι τε σύσασιν κόσμε, θίνεις ἀτόμων, καὶ φύσεις ζώων, ᾠφορὰς φυτῆ, καὶ δυνάμεις ῥιζῶν, καὶ γνῶσιν τῶν ἐν κρυπτῷ. ἃσοιῶ ἀξιόπιστα πάντα τὰ περὶ Σολομῶντος λεχθέντα.

Ἐκδὰ ἐθνος Αἰθιοπικὸν. πᾶσαν ἐβασίλευσεν ἡ Περὶ τῆς βασιλίσσης Σαμβαθῆ ἐκείνη Σιβύλλα. μὴτε γὰρ νόμον εἰδυῖα, συβύλλας. μήτε ἀφορμῆ ἀκούσασα, ᾠφ τὸν Σολομῶντος τὸν τῆς σοφίας ὑμνηδ χορηγὸν. Γένοιτο γάρ, φησὶν, Κύριος ὁ Θεὸς σου ἀλλογιμένος, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δυῆναι σου ἐπὶ θρόνου Ἰσραὴλ. ἐν οἷς δὲ τὸν Σολομῶντα ἐπέφαλεν αὖτη, καὶ τοῦτο ἐπινόησεν. ἀδὸπους παῖδας ἀρρένας τε καὶ θηλείας ὁμοδόσῳ στολῇ καὶ κουρᾷ τῇ αὐτῇ καλωπίσασα, παρέστησεν αὐτῷ, ζητῆσα ἑκατέρου γένους τὴν ἐμφάνειαν ποιήσαδαι· πᾶσι παρεάξας τὸ ὑφεσωπον τὸ μὲν ἄῤῥενων ἀνδρείως τὰς ὄψεις καπαβάπτον, τῇ δὲ θηλειῶν ἁπαλῶς. ᾗ δὲ ἐκπλαγέσα εἶπεν· ὅτι πλείονα ἑώρακα ὑπὲρ ὁ ἤκουσα. καὶ δόυσα αὐτῷ χρυσίου τάλαντα ρκ. καὶ ἡδύσματα, ᾧ λίθους τιμίους, καὶ δὴ καὶ τῶν τὸ ὀποβάλσαμον ῥίζαν, ἀφ' οὗ ἡ Παλαιστίνη πᾶσα γεώργιον ἔχει, ὡς φησιν Ἰώσηπος, ὑπέρτιμος. τὸ δὲ τάλαντον ἔχει λίτρας ρκ. καὶ ἐ. ὡς ἐπεδόθην λαβεῖν αὖτον ἐξ ἐκείνης χρυσίου κεπτάκεια ρ.

Οὐ μόνον δ ταῦτα, ἀλλὰ ᾗ ἐως νυκτὶβιει, πάντες τὰς ἀπ' Εὐφράτου μέχρι Νείλου ᾳσπροφορωῦσας ἐσχεν. ἔκπυε δὲ τοὺς δυσμενεῖν διεκχείρησε γέγονεν. ᾗ καπαρχὰς μὲν ὁ Σολομὼν Ἐθναιμάζετο, τὰς παροιμίας γράφων, ᾗ ἢ ναὸν ἀνέτων, ὡς φησιν ὁ μέγας Κύριλλος· ὡσίκα ᾗ Ὅμηρος τὰς ἢ Τρῶων ἐξαγγέλσει συμφορὰς, ἅς ῥξ. ἐν τῆς Ἰλίν ἀλώσεως. ὕστερον δὲ ἀσεβεῖα πεφέτευεν. ὅτλον δ τοῦτο, ᾗ ὡς ἐκ τῶν γραφῶν δῆξεσι περὶ αὐτῦ λέγωσα· ᾗ ἐξέκλινας αἱ ἀλλότριαι τῶν καρδίαν Σολομῶντος ὀπίσω θεῶν ἑτέρων. οὐκ ἦτπο δὲ ᾗ ἐξ ὧν ὁ προφήτης Ἀχίας ἴφη αρὸς ᾗ ἐκείνου δῶλαι Ἱεροβοὰμ, μακδάνοιμι ὅτι τοις ἐνδιλοις λελάτρδκεν ᾗ Σολομὼν. ἔφη δὲ ὅπο· Τάδε λέγει Κύριος. Ἰδὼ ἐγὼ ῥήσω τῶν βασιλείαν ἐκ χειρὸς Σολομῶντος, ᾗ δώσω σοι τὰ δέκα σκήπτρα, ᾗ δύο σκήπτρα δώσω αὐτῷ ᾗ Δαβὶδ ᾗ δούλῳ μν, ᾗ ᾗ Ἱερωσαλὴμ τῶν πόλιν μν. ἀφ' ὧν ἐγκατέλιπέ

B

μι, καὶ ἐβδόμῃ τῇ Ἀστάρτῃ βδελύγματι Σιδω- A
νίων, καὶ τῷ Χαμὼς εἰδώλῳ Μωὰβ, καὶ τῷ Μελ-
χὼ φρονεγυδίσματι τῶν Ἀμμιών. ϗ Ἀσάρτῃ μὲν
αὐτὸν εἶναι τὸν Ἐωσφόρον μυθολογοῦσι, ἢ ϗ Αφρο-
δίτῃν. βδέλυγμα ϗ φρονεγύδισμα τὰ εἰδωλα κα-
λεῖ ἡ γραφή. ϗ φως αὐτὸν δὲ τὸν Σολομῶντα οὕτω
φαίνεται λέγων ὁ Θεός· Ανθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα με-
τὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ϗνθολὴν μου, καὶ τὰ
προστάγματά μου, ἃ ἐνετειλάμην σοι, ἁβρύνων
ἁβρυνῶ τὴν βασιλείαν σου· ἐκ χειρὸς σου, καὶ
δώσω ταύτην τῷ δούλῳ σου· ἐπειδὴ γάρ, φησι,
τῶν ἀφίτιμων ἐμοὶ τῇ κτίζῃ τιμὴν, καὶ δόξαν σῇ
δούλῃ κτίσει ἀπένεμας. δώσω κἀγὼ τῷ δόξαν σῇ
τῇ δούλῃ σου. Ὅθεν καὶ ἐπαρθεὶς ὁ Ιεροβοὰμ ἐρξα-
τὸ Ἀπὸ Σολομῶντος τοῦ λαὸν ἀφιγῦν· τοῦτο μαθὼν ὁ B
Σολομὼν ἐζήτει τὸν Ιεροβοὰμ συμβαλεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ
φθύσει φρὸς Λίγυπτον, ἢ πλανήτωι Σολομῶντος κερ-
πραίν. καὶ κῆ μὲν τῷ Θείας γραφῷ ἐβασίλολεσε
Σολομὼν ἐτη μ'. κῆ δὲ τὸν Ιόσηπτον ἐπ οὐδόκοπτα-
ἐπηλθ'σωτε δὲ, ὡς ἐκεῖνος ἔφησεν, ἐτῶν ἐνενηκοντα
ϗ πενάφων.

Πλὴν ἡ γραφὴ καὶ πάλι πηξὲ αὐτῷ διήξεσι. καὶ ὁ
βασιλεὺς Σολομὼν ἐπ φιλογυναίκας ἀλλοτρίας πολλὰς, καὶ ἢ Θυγατέρα Φαραὼ,
Μωαβίτιδας, Αμμανίτιδας, Σύρας ϗ Ιδουμαίας,
Χετταίας ϗ Αμορραίας· ϗ ἴσασ αὐτῷ γυναῖκες ἀρ-
χαῖαι Ϟ'. ϗ παλαιαὶ τ'. τῶν φκοδόμητον ὑψηλὰ C
τοῖς εἰδώλοις πασῶν τῇ γυναικῶν αὐτῷ. ὡς ἐντεῦ-
θεν ϗ ἢ παραβάτλω Ισλιασὸν ὁρμηθῶσα ϗ ἐπεῖν
ὅτι τὸν Σολομῶντα σοφὸν μὲν λέγετ· καθάπερ ὁ μὲ-
γας διήξεσι Κύριλλος· εἰ δὲ πεπιστεύκατ εἶναι σο-
φὸν, μέπει παρὰ γυναικὸς ἐξεπατήθαι νομίζετ,
κρίνει δὲ οἰκεῖᾳ ϗ παρὰ ϗ φανέντος αὐτῷ Θεῷ πει-
δόμῃον, λελατραδκέναι τοῖς ἄλλοις Θεοῖς. φρὸς ὧν
ταῦτα ὁ Θεὸς ὕπες ἐμῆ ἀτιμπκακεσάμβης ϗ πάλι φορ-
γίθυσεν· ὑπὸ μὲν ὠργραφ, σαφὸς ἀν λέγοιτο παρ
ὑμῶν δὲ, ϗ ποῖον κῆ ἀληθεσαι ὁ Σολομών. ὅτι δὲ D
πεπλημμέλκεν ὁμολογημένως, τοῖς ἑνδιαπίμοις
λατρδύσας Θεοῖς, ἀρνοῦσιν ἀν οὐδεὶς Ὅθεν ἐπ φορ-
φύτως ἁγίοις, ὑπ μὲν Αποστόλοις ποιῶμεν αὐτὸν
ἐπαριθμιον. εἰγε ϗ μᾶλλον κῆ μὲν τῷ ῥπάντα τὰ
φρὸς δόξαν Θεῷ πλημοῦ ὑπεγγνῶ· κῆ δὲ τὸν τὰ
γκρους καιρὸν, πάγλω αὐτῷ τῶν ἀπὸ γυναικὸς ὁ Σα-
ταν ἀς κατασκλωσε. ὑπὸς μὲν ὅσω ϗ Ιώσηπος συμ-
φωνεῖ διεξιὼν ὑπισί. εἶπ. ὡ ποῦτος ὁ Σολομὼν ἐν
τῷ καιρῷ τῆ γήρως, ὁπόις ἄρα ϗ ἐν τῇ ντσπτι αὐ-
τὸς ἰῶ. φροβαπνόσης γὰρ τῆς ἡβης, ϗ τὴ λογισμοὺ
ἀβ' ϗ χρόνον ἀδτιρωσπς ἀπέχειν φρὸς τῶν μηκίων
τῇ Θείων ἐντολῶν· τὴ ἰδίου ϗ Θεῷ καπολιγώρησε,
ϗ εἰς γυναῖκας ἀλλοφύλας ἐξώκελε, τοῖς Θεοῖς αὐ-
τῶν φρότερον καπεδύσας· ϗ φρὸ πάνυ δὲ εἰς τῶν φυ-
λακῶν τῇ ρομίμων ἐξήμαρτεν, ὅπ τὰ τῇ χαλκῶν
βοῶν ὁμοιώματα κατασκδσατ· ϗ τῇ λεόντων E
τῇ περὶ τὸν Θρόνον τὸν Ιδιον· ϗ ταῦτα δὲς αὐτὸ τὸ
Θεὸ καθ' ὕπνους φανέντος. Ὅθεν ϗ Αδὴρ τὸν Ιδου-
μαῖον ἐγείρει κατ' αὐτὸ ὁ Θεός. ὁ μέντοι Σρόνος τὸ
Σολομώντος ἐλεφάντινος ἰῶ, ἀναβαθμίδας ἐχων ἑξ.
ϗ ἐκ μιᾷ ἑκάτ αὐτῶν λέοντες ἑστήκεσαν ἑκατέρω-
θεν, ὡς πασις δὲ ϗ ὁμοίωμα μόσχου ἰῶ παρ αὐ-
τῷ· εἰ δὲ ταῦτα ὕπως ἔχει, καθὰς ἀνωθεν ἀφηται,

Davidem famulum meum, & propter Hie- A
rosolymam urbem meam: quandoquidem
ille, relicto me, Astarten Sidoniorum pla-
cuium, & Chamosim Moabitarum dea-
strum, & Melchomum Ammonitarum of-
fendiculum coluit. Astarten sunt qui Lu-
ciferum esse tradunt, eamdem scilicet Astarte eadem
Deam cum Venere. Piaculum & offen- cum Venere.
diculum appellant litteræ sacræ deastros
ac simulacra. Quinetiam Deus ipse So-
lomonem verbis hisce compellat: Quo- 3. Reg. 11. 11.
niam tu commisisti, ut præcepto meo non
obtemperares, & mandata mea tibi præ-
scripta non servares: eripiam ego tibi
de manu tua regnum tuum, idque ser-
vo tuo dabo. Nimirum hoc dicere vult:
Quia debitum mihi creatori honorem glo-
riamque creaturæ servæ detulisti: ego quo-
que gloriam majestatemque tuam ad ser-
vum tuum transferam. Quibus fane ver- B
bis elatus Jeroboamus, populum a Solo- Vide Notas.
mone cœpit abducere: quo ille cognito, Edit. Paris. f.
quo pacto Jeroboamum comprehenderet, pag. 185.
cogitabat. Verum is fuga in Ægyptum
evasit, ibique Solomonis extimum expecta-
vit: qui de sacrarum quidem litterarum
auctoritate regnavit annos XL, sed juxta
Josephum LXXX. Idem tradit Solomonem Josephus.
mortuum esse, quum natus esset annos
nonaginta.

Narrant etiam litteræ sacræ, Solomo-
nem mulierum amori fuisse deditum, &
uxores exteras complures duxisse, nimirum
filiam Pharaonis, Moabitides aliquot, &
Ammanitides, & Syras, & Idumæas, & C
Chettæas, & Amorræas: ita ut principes
uxores 100, concubinas ceo habuerit. Ex
eo tempore sublimibus in locis delubra fi-
mulacrorum cunctis uxoribus suis exstruxit.
Unde sumpsit occasionem defertor ille fi-
dei Julianus, ut diceret: Christianos So-
lomonem minime debere sapientem appel- Juliani Imp.
lare. Nam hoc ejus verbum Cyrillus me- calumnia.
moriæ prodidit. Quod si omnino, Inquit,
sapientem fuisse periuasi ellis: nolite puta-
re, deceptum a muliere fuisse, sed potius
existimate certo judicio, & auctoritate il-
lius Dei freium, qui ei semet videndum ob-
tulerat, Diis peregrinis serviisse. Quibus
verbis Cyrillus respondens, hujusmodi quæ-
dam subjicit: Nos Solomonem propter ea, Cyrilli ad Ju-
quæ scripsit, & dicere sapientem, & reli- lianum refu-
psa statuere possumus. Eumdem colendis ponto.
deastris haud dubie deliquisse, nemo cer-
te negarit. Qua de caussa nec inter sacros
eum vates, nec inter Apostolos numera-
mus. Vel porius ita statuimus, in juven-
tute studiosissimum fuisse, ut quæ ad Dei
gloriam pertinerent, efficeret: in senecta
vero Satanam ei per mulieres infidias stru-
xisse. Quibus fane postremis Cyrilli verbis
etiam hoc Josephi testimonium confentit.
Nequaquam, ait, talis in senecta Solomo Josephus.
fuit, qualem in juventute fe gesserat. Nam
ætate jam provectiore, quum ejus ratio
paulatim debilitaretur in retinenda divi-
norum mandatorum memoria: Deum fuum
non magnifecit, & exteras ad mulieres
non solum deflexit: verumetiam Diis ea-
rum facra fecit. Quinetiam antea deliquit
in legis edicta, quum aheneorum boum si-
mulacra, leonumque circa foilum fuum
fingeret: quantumvis ei bis Deus in somno
apparuisset. Quam ob caussam Deus Aderem
Idumæum adversus eum concitavit. Solo-
monis autem solium istud eboreum erat, &
gradus sex habebat, in quorum gradium
quolibet utrinque leones stabant, & præ-
ter hos vituli quoque simulacrum habe-
bat. Quæ hactenus indicata si vera sunt,

Edit. Paris. pag. 186.

caveto dilecte fili, nec cui fidem habeas, qui Solomonem in senectute pœnitentia ductum fuisse dixerit. Nam si hoc accidisset, omnino inter sacros vates referretur, nec vir ille divinus Cyrillus eum de vatum numero excluderet.

Roboami regnum.

Post Solomonem Roboamus ejus filius imperio potitus est, quo regnante populus duas in partes se disjunxit: quod Roboamus eos nimium a Solomone gravatos fervitutis jugo, tractare mitius nollet. Tum duæ tantum tribus, nimirum Judaica & Benjaminea, reliquæ ipsi manserunt; cæteris decem tribubus Hieroboami Samariæ degentis imperio se subjicientibus. Is metu Solomonis in Ægypto prius vixerat, verum ea rebus humanis exempto se Samariam contulerat. Subjectus illius regno populus Israelicі & Ephraimi appellationem habebat propterea, quod ab Ephremo Josephi F. generis originem Jeroboamus traheret. Eum populum Salamanassar rex Assyriorum qui proxime Senacheribum antecessit, in captivitatem abduxit: quorum in numero fuit justus ille Tobæus. Magna vero pars illorum a Senacheribo est interfecta, cum ille singulari cum ignominia Hierosolymis reverteretur, tandem & ipse tristi fine vitam claudens. Quia enim contumeliosis in Deum verbis usus fuerat, a proprijs filijs vita spoliatus est.

Jeroboami regnum.

Jeroboamus autem, ne regnum amitteret, populo Hierosolymam proficiscente fanci gratia, primus impietatis cujusdam auctor exstitit, juvencaique aureas duplici in loco constituit. Quo facto, Joelus vates & homo divinus e Judæa Bethelem se confert, deque mandato Dei verbis hujusmodi utitur: O ara, ara. En Davidis e familia quidam nascetur, cui nomen erit Josias. Is super te sacerdotes excelsiorum macabit, & ossa humana in te comburet. Quæ verba quum pronunciassset, etiam manum Jeroboami, quæ propterea prorius emarcuerat, quia sustulisset illam adversus vatem, vates ipse instauravit. Tum vates quidam alius, qui iis in locis degeret, hominem illum divinum urget, ut secum vesceretur: quamquam Joelo mandasset Deus, ut Bethelem proficisceretur, non tamen ibi vel cibo, vel potu sumpto reverteretur. Itaque cum monitæ adsideret, Deus alteri vati præcepit, ut divinum hominem Joelum verbis hujusmodi compellaret: Quandoquidem in opidum te contulisti, & cibo potuque te recreasti hoc in loco: corpus tuum sepulcro majorum tuorum non inferetur. Itaque deinceps factum est, ut ad suos revertens in itinere a leone perimeretur. Ac interfecit ille quidem vatem, sed ulteriùs progredi non est ausus. Quippe corpus vatis fupplicio propter inobedientiam adfectum, quod fupplicium erat ipsa necatio, deinceps immune factum, a leone devorari non poterat. Cæterum vatem hunc alterum Josephus tradit fuisse talem, qui falso nomen hoc mentiretur, & improbus esset, ac Jeroboami regis impostor. verum Theodoritus eum in veterum vatum numerum refert, atque idipsum ut probet, litterarum sacrarum auctoritatem allegat, in quibus memoriæ proditum fit, vatis illius ossibus, qui habitavit Bethele, ossa cum ossibus divini hominis, e Judæa profecti, & omnia prosequuti, quæ Josias deinceps exsequutus est, sepulta fuisse. Itidem divinum hunc hominem Josephus quidem Judonem appellat. Omissorum vero liber ducet, ei nomen Joeli fuisse.

pag. 187.

Josephus.

Theodoritus.

Asæ regis pietas.

Secundum hæc prædicant litteræ sacræ regis Asæ pietatem, quam ab initio decla-

A ἀφορίζειν, λέγων, ἀγανακτήσας, ᾗ μὲ συμπαραζεύθαι τοῖς λόγοις, ὅτι μεταυοίᾳ πρὸ τὸ γῆρας ὁ Σολομὼν ἐχρήσατο. εἰ δὲ τῶτο ἦν, Προφήτας ἂν ἁγίους ἐναρίθμιος ἦν, ᾗ οὐκ ἂν αὐτὸν ὁ Θεόπαις Κύριλλος τῆς τῷ Προφητῶν ἑτάξεις μοίρας ἀλλαχέσε.

Μετὰ δὲ τᾶτα κρατεῖ ὁ τῦ Σολομῶντος υἱὸς Ροβοὰμ, ἐφ' ᾧ καὶ χριθέντα ὁ λαὸς, ἅτε μὴ θελήσαντα ὑφ' ἑαυτὸν ἀναπαῦσαι αὐτὸς βεβαρημένους ὧν ὅπερ τῷ τῦ Σολομῶντος ζυγῷ. ἦσαν δύο μὲν φυλαὶ, ἥτε τῦ Ἰούδα, ᾗ ἡ τῦ Βενιαμὶν, αὐτῷ ἐπαρήμεναι· αἱ δὲ λοιπαὶ δέκα ὑπετάγησαν τῷ Ἱεροβοὰμ ἐν Σαμαρείᾳ ἐδρύοντι. ᾧπερ δὲ τὸν φόβον τῦ Σολομῶντος ἐν Αἰγύπτῳ διέτριβεν· ἐκεῖνος δὲ παρελθόντος εἰς Σαμάρειαν ἤρκεται. καθ' ὁ μὲν ὑπ' αὐτὸν λαὸς καὶ Ἰσραὴλ ἐλέγετο, καὶ Ἐφράιμ ἐξ Ἰωσὴφ, ὃς Ἱεροβοὰμ κατήγετο. τοσοῦτον τὸν λαὸν χιμαλωτίσασα ὁ ἀφ' τῦ Συναχηρείμ μετ' αἰχμὴν ἐξ Ἱερυσαλὴμ ὑποστρέφει, εἰ μὴ τὸ τέλος ὐκ εἰς καλὸν ἀπέβη αὐτῷ· εἰς ᾧ τὸν Θεὸν βλασφημήσας, ὑπὸ τ ἰδίων παίων ἀφῆκτο τῶν ζωῶν.

Ο Ἱεροβοὰμ, ἵνα μὴ ἀποχείρεται ὁ λαὸς Θλων εἰς Ἱεροσόλυμα ἔρχεσθαι ᾧ τὸν ναὸν, τ ἀσεβείας καπάρχῃ φρόνος, ᾗ τὰς χρυσᾶς δαμάλεις ἔτυσε. τὼικαῦτα ᾗ ὁ Προφήτης Ἰαὴλ, ὁ καὶ ἀρώμενος τὸ Θεῖ, ἐξ Ἰούδα παραγενόμενος εἰς Βαιθὴλ ἐν λόγῳ Κυρίε, ᾗ εἶπε· Θυσιαστήριον, Θυσιαστήριον. ἰδὺ τέκνεται τῷ οἴκῳ Δαβὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ, ᾗ Θύσει ἐπὶ σὲ τὰς ἱερεῖς τῷ ὑψηλῶν, ᾗ ὀσᾶ ἀνθρώπων ἐπὶ σὲ κατακαύσει. τότε δὴ τότε, ᾗ τῶ χεῖρα τὸ Ἱεροβοὰμ ἐκρανθήσαν, ᾗ τὸ κηρωθὲν χῦ τὸ Προφήτε, αὐτὸς ὁ Προφήτης ἐπασρέφετο. Προφήτης δέ τις ἐν ἐκείνε, ἐβίασεν τὸν ἄνθρωπον τὸν Θεῦ φαγεῖν ἄρτον μετ' αὐτῦ. ᾧ πάντε τῦ Θεῦ φῶς αὐτὸν ὑπότης ἀπελθεῖν μὴ εἰς Βαιθὴλ, καὶ μὴτε ἄρτον φαγόντα, μήτε ὕδωρ πιόντα ὑποστρέψαι. ἐφ' ᾧ ᾗ καθημένων ἐπὶ τραπέζης, ᾗ λόγος Κυρίε ἐγένετο φῶς τὸν Προφήτην ἐκείνον, ἵνα εἴπῃ φῶς τ ἀνθρώπον τ Θεῦ. ἀφ' ὧν ἐπέστρεψας, καὶ ἔφαγας, ἄρτον, ᾗ ἔπιες ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τέτῳ, ᾧ μὴ ἐφάγεσ ᾗ ἔπιες· τὸ σῶμά σε εἰς τὸν τάφον τῆ πατέρων σε. ἐφ' ᾧ καὶ ὑποστρέφων ὑπὸ λέοντος κῦ ἔλαβε ὁδὸν βαδίζειν. ᾗ ὁ μὲν ὑπ' ἀπόπληξε μόνον αὐτὸν, ἐπὶ πλέον δὲ χωρῆσαι ὐκ ἐπέμινεν. τὸ δὲ σῶμα τὸ Προφήτε εἶδας ἑστραμμένον ἐξ τῶν παραλοιπῶν, αὐτῶν θηλαδὴ τῶν πτηνομένων, ἐδικαιώθη ἐκτὸς, ᾗ ὐκέτι βορᾶ τῶ λέοντι φρικετὸ. ᾗ τὸν μὲν Προφήτην ἐκείνον ψεύδοφροντίδα εἶναι λέγει, ᾗ πονηρὸν, ᾗ ἀπατεῶνα τὸ Ἱεροβοὰμ, ὁ Ἰώσηπος. ὁ δὲ Θεοδώρητος ἀληθῆ φροντίδα τὸν τοιῦτον εἶναι λέγει, παράγων ᾗ τῶ γραφῶ ὑπὸ λέγουσαν. διεσώθη τὰ ὀσᾶ τὸ φροντικὸ τὸ ἀφορισθέντ, τὰ κατοικισάντος ἐν Βαιθὴλ, μετὰ τῆ ὀσῶν τὰ ἀνθρώπε τὰ Θεῦ τὸ πάντος ἐξ Ἰούδα· ᾗ λελαλακότος πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν Ἰωσίας, ὡσαύτως ᾗ τὸν ἄνθρωπον τὸ Θεῦ· ὁ μὲν Ἰώσηπος Ἰαδὼν αὐτὸν ὀνομάζει. ἡ δὲ βίβλος τ παραλειπομένων Ἰωὴλ αὐτὸν ἡμᾶς καλεῖσθαι ἐδίδαξεν.

Ἐπαινεῖ ὁ γραφὴ, καὶ τὸν Ἀσὰ τῶ προτέρων ἀφίξεσιν· ἐπεὶπερ γάρ, φησὶν

Περὶ τῦ Βεθὴλ ἀναθήματος Ροβοὰμ.

Περὶ Ἀσά.

Ασὰ τὸ θεῖον ἐνώπιον Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ. ὅδῳ ἐν πᾶς ἀμόρρης πάντας ὑπὲρ, πλὴν. ἀλλὰ ᾧ ἰορτὼ ἐπιπίκτον ἐκτὸλεσας· ὁμόσαι παρασκδάσαν ἅπασας, ὡς πᾶς ἐνόμου πολιτείας ἐκ ἐκστροφας. ἀλλὰ ᾧ τῶν μητέρα αὐτοῦ τῆ Ασάρτη λατρύσαι προτλομήλιμ πᾶς βασιλείας ἐγώμασεν. ἐκ ἐν πᾶσι δὲ τέλεος ἰῶ. ἀδὶ γὰρ ἰζῆρε τὰ ὑψηλά. ᾧ τῶ Βασὰ δὲ ςρατεύσασης κατ' αὐτὸ, ἐ τὸν Θεὸν εἰς συμμαχίαν ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τὸν Βασιλέα Συρίας. ἐρ' ὧ, ᾧ δὲ Ασὰν τοῦ προφήτου τῶν ἀπειλὸν διλλεχθὲν ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ πεποιθέναι σε βασιλεῖ Συρίας, ᾧ μὴ ἐπὶ Κύριον τὸν Θεόν σε, ἠρθη ὁ Βασὰ κατὰ σοῦ· ᾧ τοῦτο ἐσώθη ἡ δύναμις βασιλείας Ισραὴλ. ὁ δὲ Ασὰ μὰ ὀργὴν ἐποίησας ἐπὶ πάντες, ὡς θέον ἰῶ, τὸν προφήτην ἐφολάκισε, ᾧ ποσῆσας ὕρησε, ᾧ τὸν λαὸν ἐζέωσεν, ἀλλὰ τὸς ἱατρὸς, ἕως δὲ τὸς φαρμακὸς.

Παρὰ Ιωσαφ. Επαινεῖ δὲ ᾗ τὸν Ιωσαφὰτ, ὡς ἐ ἀρετὴν ἐζηλωκότα κατ' ἀρχὰς τῆ Δαβὶδ· τὸ δὲ, ὑψῶσι αὐτὸ ἡ παρὸία, ᾧ κατηγορία, ἀλλ' ἐπαινος. ἐπήγαγε δὲ, ὲ ὁδὸς Κυρίου· ἐπημέμφησαι δὲ αὐτῆ τὰ γαμικὰ ἐπιμιξίας, ἰῶ φησὶ τὸν Αχαὰβ ἐ ποίησατο. Γοδολίας γὰρ τῆ Αχαὰβ τῶν Συγατέρα κατηγόνησ τῆ παιδὶ αὐτῆ. ὁπερ δὲ ἀφῆκεν ἡ ἐξῆ βασιλειῶν ἰσορία, ἐπωδὰ ῥηθήσεται. ἐπαισόντι γὰρ αὐτῆ νόσῳ τῆς τῶ Αχαὰβ παραπλήσιος τῆ Ιωσαφὰτ, ἀκλωμένω ἰκοῦ φροφήτης ὁ Φ Ανανῆ, ᾧ σὺν αὐτῆ βασιλεῖ Ιωσαφὰτ, οἱ ἀμαρτωλῶν συ βοηθεῖς; οἱ μισουμένῳ ὑπὸ Κυρίου συρὶπλεῖς; ᾗ διὰ τὸτο ὀργὴνο ἐπὶ σὲ ὀργὴ παρὰ Κυρίου. ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἀγαθὰ εὑρίσκεσε ἐν σοὶ, ὅτι ἐξῆρας τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς Ιούδα. ἐτοίμασον ὧσι μαθόμεν ὡς ἑλαττοῖ τὰς ἐπὶ τῆς ἁμαρτήμασι τιμωλίας τὰ φρὸνα κατορθώματα.

Ο τοίνυν Ιωσαφὰτ διξάμενος τὸν ἴλεγχον, διωρθώσατο ἐπὶ πάσι, ᾗ κρεῖττ τῆ πόλει ἐπίσκοπον, ἵνα δικαίως πάντα φράτευτο. ἀδὰ ᾗ πολεμίων ἐπεςάτησ, φρὸς Θεὸν κατέφυγεν, ὡς ᾗ παρεδρόμενος αὐτῶ ἐξῆ τὰ Ιεζεκὶλ λέγων· μὴ φοβηθῆτε τὸ πολὺ πλῆθος, ἀλλ' ἄνεμον ἐξιλθετε· φρύτους δὲ τὰς Λεβίτας ὁ βασιλὸς ἐξῆγαγεν. ὅθεν ᾗ οἱ πολέμιοι ἀλλήλους κατέκοψαν. Ορα δὲ ᾗ ἑτέρα βίβλος φροφητικὴ, λέγει ᾗ ἡ ἰσορία. Ἐ οἱ πολλοὶ λόγοι Ιωσαφὰτ, οἱ φρότοι ᾗ οἱ ἔσχατοι, ὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι εἰσὶν ἐν λόγοις Ιηοῦ υἱοῦ Ανανῆ;

Καλῶς δὲ ὁ Σῆος ψάλλει Δαβὶδ· λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων. πλόγησε γὰρ, φησὶν, Ναβοῦθαι Θεὸν ᾗ βασιλέα· πυπέσων ἐβλασφήμησε, κατὰ τὸ ἐν Ιώβ γεγραμμένον. ἡ μὲν εἰς πρόσωπόν σε ἐυλογήσει, ἐρ' ᾧ ᾗ τὸν βίον ἐξέλιπεν, τὴς Ιεζάβελ πατὸ οἰκτομησάσης.

Cyc. Annal.

Raverit. Recte, inquiunt, fe gefit Afa erga Dominum Deum fuum. Quo factum, ut finitimos omnes imperio fuo fubjiceret. Quinetiam triumphali feſto inſtituto, cunctos ſacramento devinxit, ſe a præcepta in lege diſciplina, vivendique ratione non diſceſſuros. Præterea matrem ſuam quæ Aſtartæ cultum probaret, regno abdicavit. Non tamen in omnibus perfectum ſeſe geſſit. Nec enim ſacella editorum ſuſtulit, ac deinceps Baſa Iſraeliorum rege cum exercitu adverſus ipſum profecto, auxilium opemque Dei non imploravit: ſed Syriæ regem arceſſit. Idcirco per Hananem vatem Deus ipſius diffidentiam hujuſmodi verbis objurgavit: Quoniam Syriæ regi, non Domino Deo tuo innixus es, propterea manus tuas Iſraelici regis exercitus evaſit. Tum Aſa nequaquam deplorato delicto ſuo, quemadmodum facere debuerat, etiam fatidicum in carcerem conjecit. Deinde morbo correptus, non ad opem Domini confugit, ſed ad medicos: quorum appellatione ſortaſſis veneficî, & exercantatores veniunt.

Laudant & litteræ ſacræ Joſaphatum, ut qui virtutem exemplo Davidis, unius ex majoribus ſuis, unice dilexerit. Nam quod in eis perfectipum legimus, Etatum eſt cor ejus: id vero non ad vituperationem ſpectat, ſed ad laudem atque commendationem. Subjicientur enim hujuſmodi quædam verba, in præſcripta & inſtituta a Domino. Unum in eo reprehenditur, conjugalis videlicet vinculi & adfinitatis conjunctio cum Achaabo inſtituta. Quippe Gotholiam Achaabi filiam ſuo F. conjugem dedit. Atq; hoc loco recirandum eſt, quod ſcripta de regibus hiſtoria memoriæ non prodidit. Cum ex acie Joſaphatus revertereretur, qua ſuppetias Achaabo tulerat: Hiesu vates, Ananis F. occurrit, ac regem in hunc modum compellavit: Tene, Joſaphate rex, homini ſcelerato ferre auxilium? tene cum exoſis Domino amicitiam colere? Ergo iſtius rei Domino irato pœnas dares: ſed exiſtiterunt in te laudabilia quædam, quod lucos ſcilicet e ſolo diſtiores que judaica exterminaveris. Quibus ex verbis diſcere licet, præclara hominum facta, quæ prius fint præſtita, delictorum ſequentium pœnas imminuere. Joſaphatus quidem certe, quum hanc reprehenſionem benigne tuliſſet, cunctis in actionibus ſe deinceps egregie geſſit, ac judices reipublicæ præfecit, eiſdem imperans, ut omnia de jure & æqui præſcripto facerent. Quumque hoſtes ipſum invaſiſſent, ad Deum confugit. Is hominis animo roburque addidit, hujuſmodi verbis per Jezecielum vatem edítis: Nolite tantam illam multitudinem metuere, ſed cras ad illam egredimini. Quo facto, rex primos omnium Levitas eduxit, nec multo poſt ipſimet hoſtes ſe mutuis vulneribus concidere. Licet autem ex indiciis quibuſdam colligere, quemdam alium quoque librum de Joſaphato ſcriptum fuiſſe. Nam hujuſmodi verba exſtant in hiſtoriæ monumentis: An non malæ Joſaphati orationes & facta tum ineuntis ætatis, tum defectæ, in libris Hieu vatis, Ananis F. perſcripta ſunt?

Certum præclare divinus ille Davides canit, Libera me ab hominum calumniis. (Nam de Nabuthæo perſcriptum legimus, fuiſſe qui verbis hujuſmodi hominem de ferrent:) Nabuthæus Deo & regi bene precatus eſt, hoc eſt, maledixit. Sic enim verbum iſtud hoc loco debet accipi, quemadmodum & in Jobo legimus: In os profecto.

1. Reg. 15. 11.

2. Paral. 16. 7.

Joſophatus rex.

1. Paral. 17. 6.

Edit. Pariſ. pag. 188.

2. Reg. 20. 21.

2. Paral. 20. 34.

Pſal. 138. 13.

3. Reg. 22. 13.

Job. 1. 11.

bene tibi precabitur. Hoc pacto delatus vitam amisit, Jezabele rem consilio & astu suo procurante. Hinc factum, ut magnus ille vates Elias verbis talibus Achaabum compellaret non dubitaret: Hæc tibi Dominus denuntiat. Tune hominem occidisti, & ejus bona possidetas? Atenim a Domino sic habeto. Quo in loco linxere porci & canes Nabothæi sanguinem, ibidem canes usum quoque cruorem lingent, seque scorta tuo sanguine abluent. Quibus verbis Achaabum admodum contristatus, non mox pœnas luit propteres, quod mœrore adfectus fuisset. Quinetiam Deus Aderis filium, qui Samariam obsidebat, cum duobus & triginta regibus in potestatem ei dedit: quem ubi vita donarum, præter edictum divinum, fatellitibus etiam adjunctis, dimisisset, iram Dei adversus se concitavit. Nam is continuo per vatem Michæam (hoc enim ipsius nomen Josephus memoriæ prodidit) quodam a viatore iussum ac valitratum in capite, verbis hujusmodi alloquutus est: Quoniam tu exitialem virum de manu emisisti, tam vita illius tua vita, quam populus pro te rependetur.

Josephus.

3. Reg. 20. 42.

Edit. Paris. pag. 289.

Post hæc tribus elapsis annis, sumpto secum Josaphato Judææ rege, vates suos quadringentos consulit, conferens ne tibi cum exercitu pergendum adversus Rema Galaaditidis oppidum, an expeditionem potius omittendam? Respondent Baalis vates, omnino pergendum. At quum Josaphatus quæreret, ecquis præterea Domini vates adesset? ejus enim opera Dominum esse consulendum: Est, inquit Achaabus, adhuc quidam vates, cui Michææ nomen. Sed nunquam ille animo meo grata vaticinatur. Nihilominus arcessitur: & primo quidem respondet: eundum esse, quod Domino favente regi feliciter res omnes sint successuræ. Verum deinceps eum obtestante per sacramentum rege, divinam mentem aperit. Tum Achaabo ad Josaphatum dicente: Nonne prædixi vatem hunc mihi nihil boni denuntiare, sed tantum infausta? subjecit Michæas: Videbam Dominum, Deum Israëliticarum, in solio suo considentem, quumque universitis copiæ cœlestes ipsi adstarent, hæc fatus est: Quis Achaabum regem Israëlicum decipiet, ut cum exercitu Rema Galaaditidis oppidum proficiscatur, atque ibi pereat? Tum se spiritus quidam protipuit, & coram Domino se fistens, in hunc modum loqueus est: Ego vero hominem decipiam. Cui Dominus: Et quo tandem pacto? Abibo, inquit, & ero spiritus mendax in ore eundorum vatum ejus, eoque modo ipsum fallam. Tum Dominus: Abi ergo, ait, quodque dixisti facito. Sunt autem hæc omnia, quemadmodum Theodoretus scripsit, meræ personarum fictiones, quæ nos de permissione divina credidimus. Eodem modo quum in narratione de Jobo litteræ sacræ referunt, Angelos coram Domino adstitisse, ac inter eos ipsum quoque diabolum, qui Deum compellaverit: divinus ille Chrysostomus personarum fictionem agnoscit. Cæterum Baal Josepho Deus est Assyriorum, Astarte vero Sidoniorum, Baalim denique facellum Baal interpretatur. Acute his quidem hæc indicasta sunt to. Josaphatus autem requisito vate, ac hujusmodi rebus ex eo cognitis, nihilominus cum Achaabo ad bellum profectus est. Quia tamen alloqui vir magnæ virtutis erat, ut ipse quoque diximus, incolumis domum evasit. Michæas in carcerem ab Achaabo conjectus, magna cum oris libertate dixit: Quod si tu prospere domum reverfus fueris, Deum per me minime loquutum esse fatebor. Enim-

Theodoretus in cant.

Chrysostomus. Josephus. Baal. Astarte. Bialim.

A Εφ' ᾧ καὶ παρῄνεσεν, καὶ ὁ μέγας Ηλίας φησὶν Αχααβ λέγων· Τάδε λέγει Κύριος· οὐς σὺ ἐφόνευσας, καὶ ἐκληρονόμησας· ἐπὶ τούτῳ τάδε λέγει Κύριος· ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐλάλησαι οἱ υἱοὶ ὑμῶν οἱ κύνες τὸ αἷμα Ναβουθαὶ, ἐκεῖ λείξουσι οἱ κύνες τὸ αἷμά σου, καὶ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῇ αἱματείσει· σφόδρα δὲ καταπλαγεὶς ἐπὶ τούτοις ὁ Αχααβ, οὐκ εὐθὺς ἐτιμωρήθη ἐπὶ τοῖς κατεσπάρη. ἀλλά γ' ὁν ὑὸν Αδὴρ τὸν Σαμαρείαν παρακαθίσαντα, μετὰ τεσσαράκοντα καὶ δύο βασιλέων, εἰς χεῖρας αὐτὰ τὸ Αχααβ ἐδωκεν ὁ Θεός. διότι δὲ ζωσαμένος αὐτὸν παρὰ τοῦ κελεύσαντος, ἀπίεσε λθ μετὰ δορυφορίας, ἀφγλίδα ὁ Θεὸς, ᾗ ἐβλ τῷ αφορίτει (Μιχαίας δὲ οὗτος, ὡς φησιν Ιωσηπος) τὸ παταχθέντος τοῦ κεφαλῆ αὐτὸ ἀπὸ τινος B ἀβίτου, εἶπε φὸς αὐτὸν· διότι ἐξωτγκας σὺ ἀνδρα ἐλεύθερον ἐκ τῆς χορὸς σε, ἡ ἐγὼ ἡ ψυχὴ σε ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτὸ, ἡ ὁ λαὸς σὺ ἀντὶ τὸ λαοῦ αὐτοῦ.

Καὶ μετὰ τρία ἔτη λαβὼν μεθ' ἑαυτὸν τὸν Ιωσαφὰτ βασιλέα Ιούδα, ἐρώτησε ὁ· αφορίτης αὐτὸ λέγων· οἱ πορεύω εἰς Ρεμὰ Γαλααδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω. ἓ εἶπον, ἀναβαινε, οἱ ᾐδωθήσονται τὰ Βαάλ. ἐπὶ πάντες τὸ Ιωσαφὰτ εἶπότες, εἰ ἔτι ἐστιν ὧδε αφορίτης Κυρίου, ἐρωτήσωμεν τὸν Κύριον δι' αὐτό. ἔστι μὲν, ἔφη ὁ Αχαάβ, ᾧ Μιχαίας καλεῖται· ἀ ποτε δὲ αφορηθείσι τὰ ζυμήρα, καλῶς λοιπὸν· ᾧ αφατα μὲν ἄλγε αφὸς αὐτὸν ἀπαβαινε, ἓ Κύριος διδώσει ἐν χειρὶ βασιλέως. εἶπε ὁρμηθείς, τὰ Θεὰ αφοτμάται. τὰ χωὶ Αχαὰβ αφὸς τὸν Ιωσαφὰτ εἶπότος· ὐκ ἐστὶν σοι ἔτι ᾧ ἀφολόγει μοι καλὰ, ἀλλ' ἢ κακά· ὁ αφορίτης ἔφη· ὐκ ἐγὼ· ἀκουσον τὸν λόγον Κυρίου· εἶδον Κύριον τὸν Θεὸν τὸ Ισραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτὸ, καὶ πᾶσα ὁ στρατιὰ τὸ ὐρανὸ παρεστὼς αὐτῷ, ᾧ εἶπε· τὶς ἀπατήσει ᾧ Αχαὰβ βασιλέα τὸ Ισραὴλ, ᾧ ἀναβαινατε εἰς Ρεμὰ Γαλααδ, ᾧ πεσέσθαι ἐκεῖ; ἓ ἐξηλθεν τὸ πνεῦμα, ᾧ ἔστη ἐνώπιον Κυρίου, καὶ εἶπεν· ἐγὼ ἀπατήσω αὐτὸν. ᾧ εἶπε Κύριος φὸς αὐτὸ· ἐν τίνι; ᾧ εἶπεν· ἐξελεύσομαι, ᾧ ἔσομαι πνεῦμα ψεῦδὸς ἐν τῇ στόματι πάντων τῇ φοφητῇ αὐτὸ· ᾧ ἀπατήσω αὐτὸν· καὶ εἶπε· βλωσον ἐξελθεῖν, καὶ ποίησον. ταῦτα δὴ πάντα, καθὰ φησι Θεοδώρητος, φοσωποποιᾶ ἐστὶ διδάσκαλικὰ ὑμῖς ᾧ Θεῖαν συγγράφων. ὥπο μὲν οὖν καὶ τὰ κατὰ τὸν Ἰὼβ, ἐν οἷς ἡ γραφὴ φησι, τὰς Ἀγγέλους ἐκεῖνους παρεῖναι τῷ Θεῷ, ᾧ τὸν διάβολον ἐν μέσῳ αὐτοῖς, ᾧ οὗτος ἐξελεγχθέντα φὸς τὸν Κύριον, φοσωποποιεῖσθαι μὲνοι φησιν ὁ Θεὸς Χρυσόστομος· τὸν μὲν τὸ Βάαλ Θεὸν εἶναι λέγει Τυρίων ὁ Ιωσηπος, ᾗ δὲ Ἀσάρτην Σιδωνίων, Βαάλειμ δὲ τὸν Ἅ Βάαλ σημαῖ· ᾧ περὶ μὲν τούτων ἅπως. Ο δὲ Ιωσαφὰτ καὶ αφορητῶν ζητήσας, ᾧ τοιαῦτα μαθὼν, ὅμως σὺν ἀπαντῶν εἰς πόλεμον μετὰ τὸ Αχαάβ. πλὴν ᾗ ἄβλαπτον αὐτὸ ἀφῆκεν, ὡς ἀνωθεν εἴρηται, ἀνηρμένος. Ο μὲν τοι Μιχαίας φυλακῇ ἐμβληθεὶς παρὰ τὸ Αχαάβ, γλυφὶ μετὰ παῤῥησίας· ἐὰν ὑπερφανῶν ὑπορράψῃς ἐν εἰρήνῃ, ᾧ λελάληκεν ἐν ἡ-

D

μῖν ὁ Κύριος. ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ Α Αχαὰβ ᾠδὴ Α Ηλιοῦ Θεὸς φοβέρισις πέρας ἴσχει. προθεὶς ἐπὶ πολὺ τῇ ἁρματι ἴσασο, ἵνα μὴ τροπὴν ἐργάσηται τῇ φυγῇ. τὸ δὲ αἷμα φιρομένου ἐνεπάγη τῇ ἁρματι· τῶν παρὰ κρήνῃ ὁ ἰωϊὰχος ἐπλυνε, οἱ δὲ κυῶν ἐξέλειχον. αἱ δὲ πόρναι πρὸ τῶν ἰώ καπὶ τὸ ὕδος ἐλούσαντο· πεκυμαίνον δὲ ὠὸ τὸ ὕδωρ, κυρωσμένου δὲ τῇ αἵματι.

Ιωρὰμ δὲ τὸ κηδεῦσαι Αχαὰβ ζηλώσας τῶν ἀσεβέσεων, σξίαν τῶν τιμωρίαν ἔδρατο. ὁ γὰρ μῖας Ηλίας ᾗδε γραμμάτων μεμνυκε τῶν ἀποφάσεων· παῦε λέγει Κύριος. αὐτ' ὧν ὑκ ἐπορδώθης ἐν ὁδῷ Ιωσαφὰτ τῦ πατρός σου, ἀπέκτεινας δὲ τὰς ἀδελφάς σου. ἰδοὺ Κύριος πατάξει πληγὴν ἐν τῇ οἴκῳ σου, καὶ σὺ ἓξῃ ἐν ἀρρωστίαις ποτηραῖς, ἐν ἀῤῥωστίᾳ πολίας, ἕως ἂν ἐξέλθῃ τὰ ἔντερά σου· ἐπερράφησαν τοῖνυν ἀλλόφυλοι καὶ ἀῦτὰ, ᾗ πάντες ἐξέωθφαπόδισαν, ἓ τὰ τέκνα αὐτῦ πάντα κατέκτειναν, ἀπὸ τῦ Οχοζίου. ἐπέσκεπται καὶ ὁ νόος, καὶ νόῒ μετὰ Θάνατον βασιλικῆς ἠξιώθη ταφῆς. ἀληθὼς φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος.

Περὶ Οχοζίου.

Μετὰ τῦτον Οχοζίας ζηλωτὴς καὶ αὐτὸς τῆς πατρικῆς ἀσεβείας. ὑποτελοῦται τοίνυν φορὸς τὸν μέγαν Ηλίαν δύο πεντηκοντάρχοι μετὰ σοβαρῦντο καλουμένης αὐτῶν, ἐπὶ τῇ φρενηθώσα τῆς πόσου τῦ βασιλέως ἴσκυε· ὑφ' ᾧ καὶ πῦρ καταγαγὼν ἀπώλεσεν αὐτὸς. ἀλλ' ὑπαὶ ὧν οἱ ὠμόσπλα τὰ φορήματα κατηγορούντες, αὐτὸ καταγορεύσει τῦ Θεοῦ. δι' αὐτὸ ᾗ τὰ πάντα ζήλωται ὧν τέλτος πεντηκόνταρχος, ᾗ ὑπίος λόγοις χρησάμενος, τῶν τιμωρίαν διέφυγεν. καπρχόμενος ὧν, ᾗ σωωπήσας τοῖς ὑποταλείπειν ἐπὶ τὰ εἰδωλα, εἶπε. παρὰ τὸ μὴ εἶναι Θεὸν ἐν Ισραὴλ, πορεύῃ ζητῆσαι μῖαν Θεὸν Ακκαρὼν; ἡ κλίνη ἐφ' ἃς ἀνέβης, ἐ καταβήσῃ. ἴσωσαν ὧν ὑτεδέσιν οἱ ὠμόσπλα τὰ πεπεισπωσι, καὶ ὅπως ἀγωσκτεῖν παρασκιάζουσι τὸν Θεὸν, οἱ τοῖς ἐλπίδας αὐτῶν ἀσροληγοις ᾗ μάντεσιν ἀναθήμῃσι, ἄξιον δὲ Ορθιμᾶσαι τῆ δυσνοΐαν τῶν ἀλογίαν. οὐ γὰρ μόνον τὰ μίγκτα τῆ ζώων ἐθεσποίησαν, ἀλλὰ καὶ τὰ σμικρότατα, καὶ μύσους μεζά. τί γὰρ μυσαρώτερον μίᾳ; ἀλλ' ὅμως καὶ τῶ ἑκάστα τοῦτῆς Θεὸν ἀπηγόρδυσαν. καὶ ἰὼ ζώσαν τοῖς ῥησὶν ἐλαύνουσι, πάντες τὸν τύπον Θεὸν αἰσχύνουσι.

Περὶ Ηλίου τῦ προφήτου.

Ο δὲ γὰ τῆ προφητῶν κορυφαῖος Ηλίας, ὁ παρ' ἡμῖν ἴχων τοσαῦτον, ὧς καὶ πρὸς Αχαὰβ αὐτὸς εἰπεῖν· ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς μου, οὗ ἔστε τὰ ὧν τοῦτα ῥήσεως ἢ ὕετὸς, εἰ μὴ ἀῤῥ λόγου ἐγὼ μου. ὁ τοὺς ἱερεῖς τῦ Βάαλ ἐπὶ τοσῦτον κατασφάσας, ὧστε ᾗ πάντας αὐτοὺς τῆ φορογραῖ αὐτὸ παρὰ τῆ Ισραὴλιτῆ ἀποκτωβῆναι, ἵνα μὴτις ὑπήργκον, τοσοῦτο παρὰ τῆς Ιεζάβελ συγχωρέσαι διώκεσθαι, ὡς ᾗ φορὸς τὸν Θεὸν εἰπεῖν· ἱκανοῦσθω δὲ, λαβὲ τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμῦ. μὴ κρείσσων ἐγὼ ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου; ὑποφσεὶς δ' αὐ-

Gyc. Annal.

vero divinum illud oraculum de Achaabo, quod Elias ediderit, eventus ipse comprobavit. Nam quum vulnus accepisset, diu admodum in curru stetit, ne conspectæ regis fugæ milites hosti terga darent. Ibi sanguis e vulnere profluens, curru adhæsit: quem deinceps aurigæ ad fontem abluit, & canes linxerunt. Mane vero meretrices ad fontem, Achaabi sanguine tinctum accedentes, etiam in eo corpora sua pro more abluerunt. *Edit. Paris. pag. 190.*

Secundum hæc rex Joramus impietatem Achaabi soceri sui æmulatus, meritas omnino pœnas luit. Nam magnus ille vates Elias hujusmodi verbis eum per literas compellavit: Hæc tibi Dominus significat. Quoniam infitutum paternæ Josaphati vitæ non es sectatus, sed fratres tuos interfeciti: ea magna calamitate Dominus familiam tuam afficiet, ac tu gravibus admodum morbis laborabis, quos inter enim viscerum tormina, tam diu durantia, donec intestina egeras. Non multo post exteræ nationes in eum copias educunt, omnes e medio tollunt, liberos regios interficiunt, Ochozia solo excepto. Simul & morbus hominem invadit, ac ne regiam quidem sepulturam a morte consequetus est. Nimirum reapte formidabile est, in Dei viventis manus incidere. Joramus rex. 2. Paral. 21. 12. Hebr. 10. 31. Ochozias rex.

Successit in regno filius Ochozias, & ipse paternæ impietatis æmulator. Hoc tempore missi sunt ad magnum illum vatem Eliam duo quinquagenarum militum præfecti, qui eum superbe arcessiunt, de regis morbo confulendum. Tum ignem ille cælitus deducens, universos concremavit. Hoc loco qui crudelitatem vatis accusant, Deum ipsum criminantur. Nam per eum hæc omnia facta sunt. Tandem & tertius quidam militum quinquagenum præfectus abigatur, qui vatem mitibus verbis alloquutus, fupplicium quo priores adfecti fuerant, evasit. Quamobrem vates de monte descendens, quum incidisset in homines ablegatos a rege ad consulendos deastros, hujusmodi verba protulit: Quandoquidem delinquere non dubitastis, & quasi Deus apud Israelicos nullus foret, muscam Accaronie Deum consuluistis: ex eo lecto, quem femel jam conscendisti, non evades: De quo licet æstiment, quali judicio & pœna pereant, quantamque Dei concitent in se iracundiam, qui spes suas in astrologos & vates collocant. Efque adeo non abs re deploranda hominum imploratum brutæ fatuitas. Non enim tantum olim illi maxima quæ vis animalia pro Diis habuerunt, sed etiam minima, eaque piacularia. Nam quid obsecro musca potest esse fœdius & abominabilius? nihilominus illi muscæ simulacro divinitatem tribuerunt; quamque vivam flabellis abigebant, ejus imagini appellationem Dei conceserunt. Musca Deus Accaronica. 4. Reg. 1. 2. 6.

Cæterum ille vatum princeps Elias, cui tanta libertas oris erat, ut hujusmodi verbis Achaabum alloqueretur: Ita vivat Dominus Deus ille meus, ut annis hiſce nec rorem nec pluviam habituri fumus, nisi me jubente: qui præterea Baalis sacrificos tanto pudore adfecit, ut omnes etiam ipso exhortante ab Israelitis occiderentur: Elias ergo, ne quam in superbiam fastumque prolaberetur, tantum permittente Deo perfequutionis est a Jezabele perpessus, ut etiam Deum his verbis appellaret. Tandem fatis hoc esto tibi, vitam quæso meam mihi auferto. Egone meis majoribus præsto? Possit autem mirum alicui fortasse videri, qui factum sit, ut vates hic, vir *pag. 190.* 3. Reg. 17. 1. 2. Reg. 19. 4.

omnino ſanctas, & legis e præſcripto ſe gerens, eibum a corvis præbitum comederet. Nimirum ipſe legislator eum per corvos ſic alebat, ut matutino quidem tempore panem, veſpertino carnes acciperet. Leges hæc ſcilicet propter Judæorum imbecillitatem latæ fuerunt. Idcirco videmus Samſonem propter temulentiam laſciviamque, divinitus ſibi conceſſo beneficio fuiſſe ſpoliatum, quum nequaquam propterea culpetur, quod favum melliſ ab apibus in leonis cadavere congeſtum comederit.

Hoc etiam, dilecte fili, factum ſcito. Quum Sarephtham vates Elias perveniſſet, ac famis tempore qualicumque pane excipieretur, hujuſmodi votum de vaſis ipſis concepit: Hydria qua farina continetur, ne deficiat, & cadus olei numquam minus habeat. Fuerit autem hic operæ pretium quærere, num reapſe in illo cado fuerit oleum? Equidem quum votem dicere audio, Cadus olei numquam minus habeat, donec huic regioni Deus pluviam ſuam conceſſerit: nequaquam exiſtimo, votem hoc de oleo votum concepiſſe. Nam quum taneus eſſet æſtus, homineſque propter aquæ inopiam id temporis perirent: quid queſo fructus attuliſſet, ſi cadus oleum de perpetuo quaſi fonte quodam ſuppeditaſſet? De quo licet intelligere, non fuiſſe cadum illum plenum oleo, quandoquidem oleo non indigebant, qui aquæ penuria graviter laborabant. Verum certa quadam de cauſſa cadum illum vates olei cadum appellavit. Non enim quidquam eſſe poteſt, quod homines tantopere poſſit exhilarare, ut aqua magni alicujus æſtus tempore. Licet hoc de ſacris litteris intelligas, quæ alicubi aquam mel nuncupant. Nam cum Hebræi aſſigerentur imolerabili quadam in ſolitudine ſiti, aqua reperta, melle ſe riari ſe putabant. Quo ſit, ut reſpicientes litteræ ſacræ ad illorum adfectionem, qui aquam hauriebant, eam ipſam appellatione mellis dignatæ ſint.

Secundum hæc imperio potitus eſt Joas, qui erga Deum ſe recte geſſit, quamdiu pontifex maximus Jojadas ſuperſtes fuit: qui quum annis centum & triginta vivendo expleriſſet fato functus fuiſſet, tantum honoris eſt conſequutus, ut regio ſepulcro inferretur. Quum autem rebus humanis exemptus eſſet, ad impietatem deinde rex Joas deflexit. Quam ob cauſſam vates nonnulli ad eum ablegantur, quos inter & Joiadæ pontificis filius Zacharias fuit, quem Joas rex in parte templi ſub dio ſita, lapidibus adobruit. Quum moreretur, hujuſmodi verbis uſus eſt: Inſpicito hæc, Domine, ac punito. Neque petitio ipſius irrita fuit. Nam rex in morbum quum incidiſſet, ſuis a ſubditis eſt interfectus. Ejus filius Amaſias quum regnum occupaſſet, & ope divina victoriam de Idumæis reportaſſet, eorumque Divos evertiſſet: tandem ſatuus homo confectatos religioſe coluit, & partam victoriam ipſis acceptam retulit. Quapropter ei vates quidam denuntiavit, ſtatuiſſe Deum Amaſiam e medio tollere. Neque multo poſt conſimili mortis genere, quo pater, extinctus eſt.

Oziæ rex. Celebrant deinde litteræ ſacræ regem Oziam, nimirum quod Dei ſtudioſus & metuens fuerit, quamdiu Zacharias fuerit ſuperſtes. Ab eo tempore incenſus eſt libidine quadam ingrediendi adyta, & ſuffitum in eis faciendi: quo in conatu a pontifice ac ſacerdotibus LXXX reprehenſus, qui dicerent, nequaquam ipſi fas eſſe, ſuffitum ut iſtic fa-

A τις, πῶς ἅγιος ὢν ὁ προφήτης, ᾧ κατὰ νόμον πολυτελὲς μέλος, ἤδετο τῶν ἀῤῥένων ἕορδιμ. ἀλλ' ὁ νομοθέτης παῦλαν αὐτῷ διὰ τὴν κοράκων προσφορὰν. καὶ ἄρτου μὲν ἔωθεν, ἑσπέρας δὲ κρέα· οἱ γὰρ νόμοι οὕτοι διὰ τὴν Ἰουδαίων ἀδυναμὴν ἐτέθησαν. καὶ ὁ καὶ Σαμψὼν διὰ μὲν τὴν μέθην καὶ τὴν λαγνείαν ἐγυμνώθη τῆς χάριτος· φαγὼν δὲ τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος, ὃ ἐν νεκρῷ λέοντι ὀξυφώνῳ μέλισσαι, κατηγορίαν ὑφίεται ἐπέζετο.

Πρόσεχε δὲ ἀγαπητὲ. ἵνα ἐπὶ τοῦτο ἔλθω τῇ Σαραφθίᾳ ὁ προφήτης, ἐξ ἄρτῳ ἐβδελώθη αὐτοχρείᾳ· ἐν τῇ καρῷ τὸ λιμοῦ, τοῖς ἀγγείοις ἐπεύχεται ὑπωθῆναι, οὕτως εἰπών· ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐλαττωθήσεται, καὶ ὁ καμμάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττωθήσει. ἀλλ' ἐνταῦθα ζητῆσαι ἄξιον. Εἰ παρ' ἀληθὲς ἐν τῇ καμμάκῃ ἐκείνῳ ἔλαιον ἦν· ἐγὼ δὲ τοῦ προφήτου ἀκούων λέγοντος· καὶ ὁ καμμάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττωθήσει, ὡς οὐ δώσει τὸν ὑετὸν αὐτὸς ἐπὶ τῆς γῆς. οὐκ οἶμαι τὸν προφήτην περὶ ἐλαίου δέξασθαι· τοσούτου δὲ ὄντος ἀνχμοῦ, ᾧ τῇ ἀνθρώπων ἐλεεινότητων, τηνικαῦτα τῇ ἀνυδρίᾳ τίς ἂν ὠφέλεια, εἴπερ ὁ καμμάκης ὑπῆρχεν ἔλαιον; οὐκ ἴων δηπτὸν ὁ καμμάκης ἐκεῖνος ἐλαίου καμμάκης, ὅτι μηδὲ χρεία ἐλαίου τοῖς ὕεται ὕδατος κἀρτεῖσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔλαιον ἀγαθίασιν ὑπεμφαίνει παρὰ τῇ γραφῇ, διὰ τοῦτο καμμάκιον ἐλαίου τὸν καμμάκιον ἐκεῖνον ὁ προφήτης ἐκάλεσεν. ὡδὶ δὲ ἕτερον ἀγαθίασιν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιφέρει, ὡς αὐτὸ τὸ ὕδωρ ὃ ἀυχμώδη καιρῷ. ᾧ πνεῦμα ἐστὶ θ ἁγία γραφὴ μέλι τὸ ὕδωρ καλέσασα. οἱ δὲ Ἑβραῖοι δίξει συρηγόντες ἀφορίτῳ κατὰ τὴν ἔρημον, ᾧ ὕδωρ ἐῤῥύησε, μέλιτος ἐῤῥοῦσιν ἡμῖν μηλιαθαι. πρὸς γοῦν τὸν διάβιον τῷ πνοῦν ἀφορισα ἡ γραφὴ, μέλι ὕδωρ ἐκάλεσεν.

Μετὰ δὲ ταῦτα κρατεῖ Ἰωὰς, ὃς ἐποίησε τὸ εὐθὲς Ἰωδὲ τοῦ Ἀρχιερέως. οὗτος ζήσας ἔτη ρλ'. ᾧ Ἰωὰς, Ὀχίας ἤξιωθη βασιλικῆς. αὐτὸς δὲ Ἰωάσεος, ὀξέλιτον Ἰωδὰς εἰς ἀσέβειαν. ἐφ' ᾧ ᾧ εἰλλοται προφῆται φῶς αὐτὸν νὸν Ἰωὰν, μεθ' ὧν ᾧ ὁ Π Ἰωδὲ Ζαχαρίας, ὃν ᾧ κατέλαβεν ἔνδον τὸ ὑπαίθριον ἐν τῇ ναῷ· ᾧ ἀποθνήσκων εἶπεν. ἴδοι κύριε, ᾧ κρίνε. ᾧ οὐ διήμαρτε τῆς αἰτήσεως ἀῤῥωσία γὰρ πλημμέλων, ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐσφάγη. Ο δὲ τοίνυ ὑὸς Ἀμασίας βασιλεύσας, ᾧ τὴ Θεὸς συμμαχία τοὺς Ἰδουμαίους νικήσας, καὶ τοὺς Θεοὺς αὐτῶν ἀνθραποδίσας, ὕστερο ἰσραὴρ ὑκεν αὐτοὺς ὁ αὐτὸς. ἐπὶ τιμὴσ, τῶ νίκω αὐτοὺς λογισάμενος. πρὸς ὃν ὁ προφήτης· ἦγνων ὅτι ἐβουλώσανο Κύριος τοῦ διαῤῥαῖσαι. ὁμοίως γὰρ τῷ πατρὶ ἐπλεώθη.

Επειτα δὲ τὸν Οζίαν ἡ Θεία γραφὴ. ὡς ἐπὶ τοῦτον γὰρ, φησὶν, ἐκζητῶν τὸν Κύριον ἐν φόβῳ βασιλεύσει. Κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις Ζαχαρίου. μετὰ δὲ παῦτα ὑπῆρχμήσας εἰνιλθεῖν εἰς τὰ ἅδυτα, ᾧ θυμιάσαι, ᾧ ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τῶ Αρχιερέως ᾧ τῇ ὀγδοήκοντα ἱερέων. ἔσπαρ γὰρ φὼς αὐτὸν· ἐκ ἴζνσί σοι, Οζία, θυμιᾶν, ἀλλὰ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς Ααρων· ὁ δὲ Ὀυζὶ βασιλεὺς εἰμι, ᾧ ἀλαυργίδα

βασιλικὴν περιβάλληται· ἐλεπρώθη οὖν ἐπὶ τούτῳ. ἐν τούτῳ δὲ τῷ καθημένου διὰ τὴν λέπρα-
ν. ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάθαμ τὴν βασιλείαν διῴκει τοῦτον τὸν
Ἔτος δὲ Ζαχαρίας ἦν ὁ τὰ Ἰωδὲθ, ὃν Ἰωὰς
* κατέλυσε, ᾧ ἔτος ὁ ἐπὶ τὰ Ὀζίου. οἱμαι
δὲ τοῦτον εἶναί, φησι Θεόδωρητος, περὶ οὗ πρὸς
Ησαΐαν ἔφη ὁ Κύριος· ποίησόν μοι μάρτυρας πι-
στοὺς ἀνθρώπους, τὸν Οὐρίαν τὸν ἱερέα, καὶ
Ζαχαρίαν υἱὸν Βαραχίου. Αχαζ δὲ ὁ τὰ Ἰο-
άθαμ πάντας ὑπερβάλλοντας τῇ ἀσεβείᾳ. ἐφ' ᾧ καὶ
πολλὰ κακὰ ἔδρατο· ᾧ ἐδὲ οὗτος σωφρόνησε· ἀλ-
λὰ ζητήσω, ἔλεγεν, τίς θεὸς ἔβλεπε τοὺς τύ-
πτοντάς με, ᾧ θύσω αὐτοῖς, ᾧ ἀντιλήψονταί
μου. ἀλλὰ ἐ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δίκηκεν ἐν πυρί- B
τῃ δὲ πατὶ ἴσιν ; ὡς μὲν Ἰωσηπος ἱστρεῖ, ὅτα
τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁλοκαύτωσε τῷ Βάαλ. ἐγὼ οἶμαι,
φησὶ Θεοδώρητος, τὸ μίγκας ἡμῶν φθάσαι τὰς
πλάνης ὁδοὺς ἐντεῦθεν πεπτηθέναι. ἁπαξ δὲ τὸ
ἔτους πυρὰς ὁρῶμεν ἀναπτομένας, ἐ πάντας νι-
κᾷς ὑπεραθρομένους παῖδάς τε ᾧ ἄνδρας, ἀλλὰ ᾧ
βρέφη παραφερόμενα διὰ τὰς φλογὸς ὑπὸ τῆς μητ-
ρὸς αὐτῶν. ἐδόκει δὲ τοῦτο ἐκτροπιασμὸς τῆς εἰ-
ναι ᾧ κἀθαρσις. πανύλυν οἶμαι ᾧ τὸ Ἀχαζ γε-
γονέναι τῶν κατηγορίαν, ὃν ᾧ ἀποθωσόπα
τιμᾶς βασιλικῆς οὐκ ἠξίωσεν.

Περὶ Ἐζεκίου. Ἐζεκίας δὲ ὁ τούτου υἱὸς τῶν ἀκροπάλων κατὰ-
δωσεν ἀρετῶν, ἐ πάντα ὅσα ἐποίησε Δαβὶδ ὁ C
πατὴρ αὐτοῦ. σωῒ τοῖς ἄλλοις ἐ τὸν χαλκοῦν
ὄφιν συνέτριψε, ὃν ἐποίησε Μωσῆς. ἕως δὲ
τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ θυμιῶντες
αὐτῷ, ᾧ ἄλλως πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιούμενοι τῆ κεῖ-
νῶν ἐσπουδακότες. ὅτι δὲ τὸ ἱερέων μὴ ἐξαρπασώντων εἰς τὰς θυσίας,
ὡς ἡ τῶν παραλειπομένων βίβλος φησὶ, συνιδὼν
Ἐζεκίας ᾧ οἱ Λευῖται. ὅπερ ᾧ ῥωῒ ἐγὼ ἰδὼν.
ἀφιστόμενοι δὲ μὴ παρόντες, ᾧ τὰς χρείας κατε-
πειγούσης, ἀνακαλέσεται ᾧ ἅγκπος φροσφέρειν τῇ
δεμίσῳ τὰ βάπτισμα. τὰ δὲ Σεναχρείμ ςρατεύσα-
τος κατ' αὐτοῦ, ἀπέςειλε φρὸς Ησαΐαν, λέγων·
ἡμέρα θλίψεως ᾧ ἐλεγμοῦ, ᾧ παροργισμοῦ ἡ
ἡμέρα αὕτη. ὅτι ἦλθον οἱ υἱοὶ ἕως ὠδίνων, ᾧ D
ἰσχὺς οὐ ἔτι τῇ τικτούσῃ. ἐμπεπράμεθα, φη-
σί, ᾧ ἐξαπόμεθα τῇ Συμῷ τὸν τὰ Ραψάκου
βλασφημίαν ἀκούσαντες. κολάσει δὲ τοὺς δυσ-
σεβεῖς οὐ δωώμεθα. ἔλεγε γάρ ὁ Σεναχη-
ρείμ διὰ τὰ Ραψάκου. μὴ ἀπακούσ σε ὁ Θεός
σου ἐφ' ᾧ πίποιθας. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀντλθότητ τῇ
βασιλεῖ οἷς τὸν ναὸν, ᾧ ἐξαμένου, αὐτίκα ςέλ-
λει τὸν Ησαΐαν, μὐνῶν τὰ ὑσεμῶα αὐτῷ χρηςά.
τωικαῦτα ᾗ ὃν ἔλεγεν. ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως
ταύτης δί' ἐμὲ ᾧ διὰ Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. ἵνα
τῷ μὴ ῥομίσῃ Ἐζεκίας, ὅτι διὰ τὰν αὐτὸ δικαιοσύ-
νὰν ᾗ ὅσίας αὐτὸ εὐσκευάθη, ταῦτα λέγει Κύριος. E
ἐμέδομῷ δὲν ἐπιῶθη, ὅτε ᾧ τὰ ἔνθυμήσεις οἱ δίκαιοι
τὰν ζωὴν φροῖςαται.

Ο μὲν τοι Ἐζεκίας ᾧ τῇ Θεῷ ἐδάρρει, ᾧ τὰ παρ'
ἑαυτὸ σωμνοήρει. καὶ φρώτας τὰς φρὸ τῆς πόλεως
πηγὰς ἐκέφραξε. ἔπειτα τὰς πύργους αὐέτησε εἰς ὕ-
ψος, ᾧ φροτείχισμα φροσωκοδόμησε ἕτερον. τότε συ-
νίδη ἐ τὰ φρὸς Σάσατον μελακιδῶσι αὐτὸν, ὥ-
ςε ταπεινῶσῖπα ὑπισρέψαι φρὸς Κύριον.

A ceret, cujus rei posteris Aaronis sacerdotibus jus esset, * lepra correptus est. Quum au- 2. Paral. 26. 17.
tem lepræ causſa domi conclusus delitesceret, Joathamus filius filius regnum administrabat. Ac Zacharias hic, qui Ozia regnante vixit, alius fuit ab Jojada pontificis filio, quem Joas rex lapidibus obruit. Theodoritus ait, existimare se, Zachariam hunc illum ipſum esse, de quo Dominus ad Eſaiam verbis hisce mentionem fecerit: Adhibeto mihi testes, viros fide dignos, Uriam sacerdotem, & Zachariam Barachiæ filium. Post hunc Achazus Joathami filius impietate cunctos superavit, variaque scelera excogitavit. Ac ne sic quidem prudentior factus; Quisnam, inquit, Deos gentiles, qui me flagellant, eiſque sacra faciam, ac impetrabo tandem, ut opem mihi ferant. Quinetiam filios suos per ignem transire verbum sibi quaſo vult? Joſephus tradidit, Achazum quemdam suorum filiorum Baali calido sacrificio concremaſſe. Verum Theodoritus aliter cenſet. Arbitror, inquit, hiſce verbis ſignificari ſpecies quamdam erroris, qui ad noſtra uſque tempora duravit. Videmus enim femel in anno rogos accendi, quibus injiciantur pueri quidam & viri. Quinetiam infantes ab ipſis matribus per flammam transportantur. Quæ res videtur eſſe quaſi quædam averruncatio & luſtratio. Hanc ob cauſſam Achazum ipſe reprehendi putat, quem morte ſublatum regio funere ſui non cohonestarunt. * lib. 2. Quid liberos per ignem transire. Joſephus. Theodoritus.

At filius ipſius Jezechias ſumma virtute præditus fuit, omniaque præſtitit, quæ o- Jezechias rex. Edit. Pariſ. lim Davides, unus ex majoribus ipſius, præ- pag. 193.
diterat. Inter alia ſerpentem æneum, a Moſe factum, attrivit. Nam ad illa uſque tempora ſacrificium ei faciebant Iſraelitæ. Idem ſummum templi curam habuit. Quumque ſacerdotes maſtandis victimis non ſufficerent, ut in Omiſſorum libro narratur, Levitas eis operas ſubſidiarias facere juſſit, quod quidem nunc etiam fieri videmus. Nam quum * ſenior non adeſt, atque alius Sacerdos ita poſtulat: etiam Diaconus requirenti baptiſmum impertiri cogitur. Quum autem Senacheribus expeditionem adverſus ipſum ſuſcepiſſet, ad Eſaiam cum hiſce verbis miſit: Dies anguſtiæ, & exploirationis, & lracundiæ, hodiernus dies eſt. Nam partus quaſi quidam inſtat, nec matri tantum eſt virium, ut eniti poſſit. Quibus verbis hoc ſcilicet dicere voluit: Ardent animi, & ira ſuccenſi ſunt, ex quo Rapſacis blaſphemias audivimus. Neque tamen impios homines pœnis afficere poſſumus. Juſſerat enim Senacheribus ei per Rapſacem dicit: ne ſe decipi a Deo ſuo patereretur, cujus ope freteus eſſet. Verum Deus progreſſo in templum regi, atque ibi precato, statim Eſaiam mox adeſſe jubet, ac futuram ipſi proſperitatem ſignificat, hujuſmodi ulis inter alia verbis: Propugnabo hanc urbem tam mea, quam Davidis famuli mei cauſſa. Quæ quidem ita divinitus proiata ſunt, ne putaret Jezechias, orationem ſuam juſtitiæ cauſſa, qua præditus erat, exaudiam eſſe. Præterea licet hinc intelligere, juſtos homines etiam vita functos vivendium patronos agere. 2. Paral. 32. 25.

Cæterum Jezechias & fidebat Deo, & ſuam quoque diligentiam adhibebat. Primum enim fontes, qui ante urbem erant, obſtruxit: deinde turres in altum excitavit, itemque munitionem quamdam aliam ædificavit. Deinde accidit, ut eum præſenti mortis periculo langueret. Quamobrem demiſſo animo ſemet ad Dominum convertit:

quemadmodum in Omissorum libro memoriæ proditum est. Jezechias, inquit, ex imo pectore se demisit. Quia enim pater ipsius oraculum acceperat hujusmodi: En virgo prægnans erit: feripsum putarat illum Emmanuelum esse, ac promissionis eventum in se finem habiturum. Quapropter virginitatem colens, nullo conjugii studio tenebatur. Præterea cum extranearum interitum conspexisset, ex quibus una nocte c & LXXXV millia sunt ab Angelo interempta: magis eriam in opinione sua stolida confirmabatur. Quapropter a Domino ad frugem revocatur, pede sic affligo, ut jam putresceret. Sed eamen ei deinde signum quoddam dedit, ex quo se mortem id temporis non obiturum intelligeret. Ea, inquit, ego convertam umbram graduum, quos jam decem sol defecendit in iis, qui sunt in domo tua paterna, gradibus. Tradunt enim Achazum per machinam quamdam in domo sua gradus quosdam effecisse, qui horas commonstrarent, & solis cursum metirentur. Itaque Deus ut iis, quæ prædixerat, fidem faceret: (adjecturum enim se promitrebat ipsius vitæ quindecim annos) effecit, ut umbra solis retro graderetur. quando etiam Jezechias ipse ab occasu vitæ fuæ, ad alterum quasi quoddam vitæ principium revertebatur. Quapropter hoc ei de sole signum Deus, non aliud dedit.

Ac diem quidem illum tradit Hippolytus, triginta duas horas habuisse. Sol enim gradus decem permensus, deinceps per eosdem recrebat. Quo facto, suum ad curfum ordinarium reveriis, XIV reliquis gradibus peragratis ad occasum pervenit. Hæc Hippolyti est sententia. Verum Eusiathius, Antiochenus ille patriarcha, vult diem illum non habuisse plures, quam viginti duas horas. Videtur enim, ita ienisse, quasi solis retro facta regressio non horis decem, sed oculi uno momento acciderit. Eodem modo dies ille vigintiquatuor horarum fuit, quo Jesus Nave filius, in ipso meridie totum diei spatium solem subsistere justit. Nam sol id temporis intervallo sex horarum ad meridiem usque progressus erat, ac totidem horas habuit, donec ad occasum perveniret: in ipso autem meridie, quemadmodum diximus, totius diei spatium in medio cæli subsitit. Debes vero scire hoc loco, dilecte filius, impriscipaliter non instiriste, nec prodigium solem referri debere: sed etiam ad primum illud cælum. Nam illo per divinum mandatum impedito, quominus in motu suo progrederetur: omnino necesse erat, solem quoque subsistere, qui una cum ipso movetur. Hoc verum esse, velim existimet Maximus tibi perfuadeat: qui in eis, ad Thalassium quæ scripsit, hæc de re verbis hujusmodi differuit. Deus solis & lunæ cursum, qui alias impediri nequit, id temporis nova & insitata ratione quadam inhibuit: quum naturam universi hujus, nunquam non mobilem, motus experem esse justit. Et fecit profecto Deus ille rerum universitatis hujusmodi prodigium ea potissimum de causa, ut luculenter declararet, neque certare legi, neque necessitati fidera esse obnoxia, quemadmodum plerique sunt arbitrati, quum cernerent super omnia illa modo moveri. Quamobrem aliquando ea subsistere justit, ut postea tem suam in res universas ostenderet: ac deinde rursus eadem ferri morem suo permisit, quem ab initio rerum ipsis præscripserat.

Secundum hæc Marodachus rex Babyloniorum ad Ezechiam legatos suos mitrit, tum ejus morbi causa, ex quo convaluerat, tum

Isaiæ 7. 14

Vide Notas.

Videm. Edit. Paris. pag. 194.

Dies sub Jezechia quot horas habuerit ex Hippolyti sententia.

Hæc Hippolyti est sententia.

Dies alius quot horas habuerit.

Maximi Deus.

Cur sol subsistere visus.

pag. 193.

Α ὡς ἐν τῇ βίβλῳ τῇ παραλειπομένων ἱστόρηται· ᾗ ἐπεπεισθη δὲ, φησὶν, Ἐζεκίας ὅτι τὸν υἱὸς αὐτῆς παρθένος αὐτὸ. τὸ δὲ πατρὸς αὐτῆ Ἀχαζ τῶν φοροτενείαν ἐδξαμένου· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει· αὐτὸς τε ἐνόμισεν ὅτιας ὁ Ἐμμανουὴλ, καὶ ὡς εἰς αὐτὸν τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἐκβήσεται. ὑφ' ᾗ παρθενίαν ἀσκῶν, γάμοις ὁμιλῆσαι μὲ ἤθελεν. ἀλλὰ ᾗ ἓξ ἀλλοφύλων ἰδὼν ἀπώλειαν. ὑπ' ἀγγέλου καὶ γὰρ ἐν μίᾳ νυκτὶ σὺν ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα μάλιστα τῶν αὐτὸ ἀπόλεια. ὑφ' ᾧ σωπτεῖζηται παρὰ Κυρίου, σκῆλει ποδὸς ὑπεβλήθησ· σημεῖον τὸ δίδωσιν αὐτῇ, ὡς ὑκ ἀποθανέται ἀπὸς ἴχνων. ἰδὼ ἐγὼ ἐρίφω τῶν σκιῶν ᾗ ἀναβαθμῶν, οὓς κατέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τῆ οἴκου ᾗ πατρός σου. φασὶ γὰρ τὸν Ἀχαζ ἐκ μηχανῆς τινος ὃν τῇ οἴκῳ αὐτὸ ἀναβαθμοὺς κατασκεύασαι τινας, ὡσ ὡρολογοποιῆται, καὶ τὸν τῆ ἡλίου δρόμον ἐκμετροῦντας. ὅτι λοιπὸν ὁ Θεὸς εἰς μὲν πίστιν ᾗ λεγομένων· (φροντιζῶν γὰρ αὐτῆ ἕτερα ζωῆς ἐπ πεπτικαδέκα.) ἀπόπε ἵνα ποιῇ τῶν τῆ ἡλίου σκιᾶν. ἐπεδὴ ᾗ ὁ Ἐζεκίας ἀπὸ δυσμῶν τῆ βίου ἐπὶ ἑδύτερα ἀρχῆς ἐπαλινδρόμει ζωῆς· ὑφ' ᾧ τὸ τῆ ἡλίου σημεῖον, ᾗ οὐχ ἕτερον, δέδωσιν ὁ Θεός.

Γίνεται δὲ τῶν ἡμέρα ἐκείνη κατὰ τὸν Ἱππόλυτον λ'. ἓ δύο ὡρῶν. τοὺς γὰρ δέκα ἀναβαθμοὺς ἓξ ὁρμῶσα ὁ ἥλιος, τὰς αὐτὰς πάλιν ἀνέβαιμε. ἐκτὰ τὴ ἰδίᾳ ἓξαπλῆ χρονόμενος, ἐπὶ δυσμὰς ἦλθε τοὺς δώδεκα πάλιν ἓξαβαμῶν. ᾧ οὕτω μὲν ὁ Ἱππόλυτος. Ὁ δὲ πατριάρχης Ἀντιοχείας Εὐσάθιος εἴκοσι ἓ δύο λέγει γενέδαι τῶν ἡμέραν ἐκείνην ὡρῶν. ἐν μιᾷ γὰρ ὀφθαλμοῦ λέγων ῥοπὴ, οὐ μὰν ἐν ὥραις δέκα τὸν τῆ ἡλίου γενέδαι ἀναπόδισμόν. οὕτω μὲν ὅτω κδ'. ὡράν ἡ ἡμέρα ἐκείνη γέγονε, καδ' ὃ ὁ τῆ Ναυῆ Ἰησοῦς ἐν αὐτῇ τῇ μεσουρανήματι τὸν ἥλιον ἔστησε ἡμέρας ὅλης ᾗξτμα. ᾗξ γὰρ ἓξ ἀνέλαβε ὡρῶν, ᾗ δι' ὁμοίων αὖθις μέσων τῶ οὐρανοῦ. Γίνονται δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ὅτε φαινομενικῶς ἔστη ὁ ἥλιος, οὐπε τὸ Σαῦμα περὶ μόνον τὸν ἥλιον γέγονεν, ἀλλὰ περὶ αὐτὸν τὸν ὡρώτον οὐρανὸν, αὐτῷ καὶ κωλυθέντος τῆς ὡρίου φορᾶς τῇ Θείᾳ φροτάγματι, ἀνάγκη πᾶσα ζήνει ᾗ τὸν αὐτῷ συγκινεῖσθαι ἥλιον. ᾗ πείδου τῇ μεγάλῃ Μαξίμῳ ἓν τοῖς περὶ Θαλάσσιον οὗτω κατὰ ῥῆμα διϊζήσαι περὶ τούτου. ἡλίου δὲ ᾗ σελήνης ὁρόμου ἀκώλυτον ἐπάρχη παραδῶξας ὁ Θεὸς, τὸν ἀεικίνητον τῶ παντὸς φύσιν ἔνσας αὐτῆται. τοῦτο δὲ ὁ τῇ ὅλων Σαυματοργὸς Θεὸς, ἵν' ἐντεῦθεν δείξῃ σαφῶς ὡς ὑπὸ ὅρος, ὃν ἀνάγκη τοῖς ἄστροις ἐπίκειται, καθάπερ οἰόμενοι οἱ πολλοὶ, βλέποντες ἀεὶ σαύτος ἀεὶ κινεμένους αὐτούς. ἴσως λοιπὸν αὐτὸς, τὴν ἐπὶ πᾶσι προσοῦσαν αὐτῇ παεξὸν ἐξουσίαν, ᾗ φέρδαι αὐδις ἐᾷ τῇ τὸν ἀρχῆθεν αὐτὸς ἐπιτέθητα δρόμον.

Οὐκοῦν Ἡσεκίας πρὸς Ἐξεκιὰν Μαροδὰχ ὁ βασιλεὺς Βαβυλῶνος, τὴς νόσου τε ἕνεκα, ᾗ τῶ περὶ τὸν ἥλιον Σαύματος· ἀλλ' ἐκείνος τάλ-

λα πάντα παρώσας, τὸν πλοῦτον αὐτῶ τοῖς ἀφίστα- A
σιν ἴδωξεν. ἐφ' ᾧ ἡ τοῦ πατρὸς παρὰ Ησαΐᾳ τῷ προφή-
τῃ φάσις αὐτὸν ἐλαλήθη· ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, καὶ
λημθήσονται πάντα τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, καὶ εἰς Βαβι-
λῶνα ἀπενεχθήσονται· καὶ οἱ υἱοὶ σου, οὓς γεννήσεις,
ἐσονται εὐνοῦχοι ἐν τῇ οἰκῳ βασιλέως Βαβυλῶνος· υι-
οὺς δὲ λέγει τὰς τρεῖς παῖδας σὺν τῇ προφήτῃ Δανι-
ὴλ. Κατηγοροῦ δὲ ἐπὶ τῶ Ἐζεκίου γεγόνασιν. εἰωθὼν
ὧν ἡ γραφὴ τὰς κατηγορους ἐπομαίρειν υἱοὺς. κα-
ὰ δὲ καὶ τὸν Δαβὶδ πατέρα τῶ Ἐζεκίου καλεῖ. ὑδὶ
ὧν φὼς τὸ Δαβὶδ ὁ Ἐζεκίας, ἀλλ' ἀπόγονος πάντως
αὐτῶ. ὁ μὲν τοι Μαρωδὰχ, ὡς ἀνωθεν ἔφημεν,
τῶ παρὰ τὸν πλοῦν χάριν Σωλομωνος πρὸς Ἐζεκίαν ἀ-
πέστειλε. τὸν δὲ ἀναπολογισμὸν αὐτῶ τοιοῦτον σ-
νται λέγει παραλελεῖφθαι ὁ Ἀριστοκράτης Θεῖος Διονύ-
σιος, ὃστε καθ' ὑπερβολὴν ἐπιλάζεται τοὺς Βαβυ-
λωνίους· καὶ ὡς ἰσοδίᾳ τινὶ τῇ Ἐζεκίᾳ καθυπα-
τέξαι αὐτούς.

Περὶ Μα-
νασσῆ βασι-
λεως.

Μετὰ δὲ Ἐζεκίαν κρατεῖ Μανασσῆς ὁ υἱὸς αὐτῶ. ἐ-
τος σὼ τοῖς λοιποῖς αὐτῶ κακίαις ἀφοσιωμένος, ἐ
πασῃ τῇ ἐρατῇ τὰ ἱρὰ ἐ, πεῖσει τοὺς ἀρχαι· καὶ
ἐλαλήθη ζέτο, ὡγουν διὰ λόγων παρεπρέπτο τὰ ἐκθη-
σόμενα· οἱ καὶ τινες ἕτεροι κλαδόν λέγουσι ἢ θέ-
τινων ἐπῳδῶν ὁλκὸν τῇ δαιμόνων τὰ καταρρᾶν. ἐφ'
ᾧ ἡ κλαδὼν ἔτυχε ὀνομάζεται παρ' αὐτοὺς παρὰ τὸ
κλῶ τὸ κλάδ. τῇ αἰσυρίζειν δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ὁ
Μανασσῆς, ἤγουν τὰς τῇ ὀρνίων πτήσεις παιπηρεί-
το, κἀντεῦθεν τοῦ μέλλοντος κατεσχολάζομ-
νος ἰῶ. ᾧ τοῦτό ἐστιν ὅπερ ὁ ποιητὴς Ὅμηρος
ἔλεγεν.

Αλλ' ἀγεδὴ τινα μάντιν ἐρέσσομεν, ἢ ἱερῆα,
Η καὶ ὀνειροπόλον· καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διός
ἐστιν.

φράσειν ὑμῖν ὅτι ᾧ ἐξ ἑ ποιῆσαι πτήσεις τῇ ὀρνίων,
ᾧ δι' ὕπατος φοβάτων, ᾧ δι' ὀνείρων αὐτὸν ἐδόκουν
οἱ παλαιοὶ τὸ μέλλον προορᾶν. ᾧ οἱ μὲν ἀρχαιότεροι
ἐκείνοι καθάπερ εἴρηται, ἐ πτήσει ὀρνίων, ᾧ ἀλ-
λοις τισὶν οἰωνοῖς, καπέρ τὸ ἀσκιῶ αὐτοῖς, τὰ μέλλοντ-
τος ἐσχολάζοντα.

Ὅτι δὲ τὸ παραπεφθαι τοιοῦσι ἢ τοιοῦσὶ
κακόλυτοι, δῆλον μὲν ἐκ ἄλλων πολλῶν, ἐχ-
ὅττου δὲ ᾧ ἐξ ὧν ὁ μέγας διάδοχος Βασίλειος· ἐπι-
ξεγυαμένος ᾧ αὐτὸ τῇ ἐν τῇ Ἰουδαίας διάτρῳ ὁράσεω
τὸ προφήτου Ησαΐου ῥητὸν τὸ ᾧ λέξιν αὐτοῦ· ᾠδηλω-
βάτω· ὅτι ἐπεπλήθη ὡς τὸ ἀπαρχὴς ἢ χώρα αὐ-
τῶν πλεθνισμῶν, ὡς ἢ τῇ ἀλλοφύλων, ᾧ πάθι δή-
ξουσιν. Ὁρᾷς πλέον κακὸν τὸ πλεθνίζεσθαι, ἤγου
παρὰ Θεοῦ ἐπιμελείας ποιῆ τὸ ἀφοσιοῦντα αὐ-
τῇ· πολλοὶ τῇ Χριστιανῶν αἱλιαφόρως ὑπακουσᾶ-
σι, ᾧ φύσας Σωφώτας, ᾧ συμβόλοις προσέχωσιν
ἀλλ' ἄκουε ὅτι ἀπορίφη ὁ λαὸς ὁ παντὸς περιεργάζ-
μθος. πολλοὶ γὰρ ἐκ τὸ Μωσαϊκοῦ νόμου μαντεῖαι
τῇ πλείονες, ᾧ οἰωνισμοὶ, ᾧ ὀρνιθοσκοπίαι διαβό-
βλωται, ὡς δαιμόνων ὑρίσματα. ὑπ οἰωνοῖσθε
γὰρ, φησὶν, ἀδὲ ὀρνιθοσκοπεῖσθε· καὶ ᾧ ἔθνη,
ταῦτα, οὓς Κύριος ὁ Θεὸς ἐξολοθρεύει ἀπὸ προσώ-
που αὐτῶ· σὺνοι κλαδόναι ᾧ μαντεῖον ἀκού-
σονται· σοὶ δὲ οὐχ οὕτω δέδωκε Κύριος ὁ Θε-
ὸς σου.

Ατοπον γὰρ ἂν ἔχοιτο τῶν ἐκ τῶν δικαιω-

prodigii, quod in sole acciderat. Tum cæ- A
teris rebus Ezechiæ omissis & neglectis,
opes suas legatis ostentat. Quamobrem Es-
aias vates eum verbis hujusmodi compel- 4. Reg. 20. 17.
lavit: Scito fore tempus, quum omnia quæ
domi tuæ sunt, asportentur, & Babylonem
transferentur. Quin & de filiis tuis a te or-
tis atque genitis fumentur, qui in regis Ba-
byloniorum domo sint eunuchi. Quibus in
verbis filiorum appellatione veniunt tres
illi pueri, quibuscum & Danielus vates fuit. Filii pro nepo-
Nam illi Ezechiæ nepotes ac posteri nexti- tibus.
terunt. Et frequens est litteris sacris, posteros nepotesque vocare filios, sicut & Davi-
dem Ezechiæ patrem nuncupant. Atqui non filius Davidis erat Ezechias, sed ejus e
posteris ortus. Cæterum Marodachus alia nulla de caussa legatos ad Ezechiam mise-
rat, ut supra quoque indicatum est, quam B
quod miraculum illud in sole accidisset.
Nam solis illam regressionem tam ocyam
prorsus & inusitatam fuisse tradit Areopa- Dionysius
gita Dionysius, ut supra modum Babylo- Areopagita.
nis stupori esset, eisque præberet occasio-
nem ultro se committendi Ezechiæ, tam-
quam homini divino.

Περὶ Μα-
νασσῆ βασι-
λεως.

Post Ezechiam Manasses ejus filius impe- Manasses rex.
rio potitur. Hic inter alia facinora, quæ
commisit, etiam copias cœli universas ado-
rabat, hoc est, sidera: & hariolationibus
utebatur, hoc est, omina de futurorum e-
ventu observabat, quod Græci κλαδονίζειν Quid κλαδο-
dicunt quamquam alii quidam volunt κλαδο- νίζειν & κλαδὼν.
νᾶν vocari genionum per excantationes certas Vide Notas.
attractionem, & c sublimi deductionem.
Qua de caussa tradunt ejus vocis originem C
esse a verbo κλῶ, quod idem sit cum κλάω, fi-
gnificationem evocandi habente. Præterea
Manasses augurii utebatur, hoc est, avium
volatus observabat, deque illis conjecturas
rerum futurarum sumebat. Atque hoc il- Homerus Il. a.
lud ipsum est, cujus in hisce versibus men-
tionem Homerus fecit:

Quin vel sacrificum, vel vatem accersimus ultro,
Vel conjectorem, fluctus qui somnia pingit.
A Jove namque ipso prodiisse somnia scimus.

Nimirum hinc animadvertere potest, cui
ftimasse prifcos illos homines, futurorum
cognitionem percipi de tali vel tali avium
volatu, vel ex peculum jecinoribus, vel
ipfis denique fomnis. "

At vero quod volatus avium, pecudum
jecinora, somniaque hoc illove modo obser- Contra divi-
vari nefas fit ac prohibeum: quum aliis ex D nationes.
argumentis & indiciis eft perfpicuum, iifque
non paucis, tum ex illis, quæ magnus noster
Basilius ex complexus. Declarans enim hoc
lu fecunda vifione adverfus Judæos Efaiæ
vatis dictum, cujus hæc ipfa verba funt, Re-
ferta eft regio ipforum hariolationibus, ficut
olim, quum eam extranei poffiderent: hu- Edit. Paris.
jufmodi quidam fubjicit. Vides quantum pag. 196.
malum & hariolatio, quod feilicet facit Balilius de va-
ut homo ipfi deditus, Dei cura prorfus excid- nitate divinatio-
dat. At vero multi Chriftianorum citra ul- nibus.
lum difcrimen auribus oftenta captant, omi-
na venantur, animum notis & fignis adverfum. Sed audi tu, quid hoc loco dicatur: ni-
mirum populum illum rejectum effe, qui
hæc curiofe obfervaverit. Etenim corrup-
tores divinationes, ut hariolationes, omina-
tiones, auguria, lege Mofaica tamquam ma-
lorum genitorum inventa prohibentur. Nam
exftant hæc in ea verba: Non ulla vel omi- Deut. 18. 10
na, vel auguria captabitis. Quippe natio-
nes iftæ, quas Dominus veftra caufsa de me-
dio tollit, hariolationibus & aliis variciniis
utuntur. Vobis autem Dominus Deus ille
veftet id nequaquam permittit.

Abfurdum enim fuerit, ut qui de præfcri-

ptis a Deo conſilium habere poteſt, ad conſideriationem rerum agendarum, animalia bruta pro conſiliariis adhibeat: immo eis ne pro conſiliariis quidem, ſed magiſtris de legum quaſi latoribus utatur. Itidem propoſitum ſibi periculum, & ante oculos imminens, ignorat avis: tibi vero quod futurum ſit, indicabit? Quod ſi aves malorum effi-cacitate fraudulenta generorum hinc inde volant, noſti horum dominorum, a quibus agitantur, fraudibus inhiando deſidere, nec te diaboliceis impoſturis capi patitor. Quippe diabolus ubi ſemel nactus eſt animum procliveum ad proprium interitum, omnibus eo modis abuti non deſinit. Videmus autem crocitantes corvos, & aquilas propter inopiam cibi oberrantes, cordi ſuperſtitioſo pavorem incutere. Tantaque adeo noſtri hoſtis illius eſt in hominem petulantia, ut aliicunde ſe offerens muſtela, vel proſpectans canis, vel ab ortu adventans homo, magnam in eis formidinem excitent, in quos fore ineiderunt. Quid ejuſmodi vita miſerabilius eſſe poſſit? in qua omnia ſuſpecta ſint, & negotia quævis ab omnibus impediantur? Potius undiquaque noſter animus ad Deum revocandus eſt. Quum aves aera pervoiantes intueris, noli figuram volatus curioſe perſeruturi: ſed illis rebus omiſſis, declaratam in eis ſapientiam creatoris & ordinatiſnem admirare: qui iciliceſ fas, ut tantum pondus aera permeet: quo pacto tenera iſtæc aeris natura volucrum alis pro vehiculo ſit: qui per aiarum extenſionem in aere natent, ac motu caudæ, ceu clavi cujuſdam, volatum ſuum dirigant. In his enim Dei ſapientia conſpicitur. At homo quiſpiam puſillis animi, & humilia tantum reſpieiens, animalium rationis expertum motus inſtituto ſuo accommodare nititur, Deoque relicto malis ſe geniis dedit, qui reapſe nihil aliud ſunt, quam inſidiatores. Ac de his quidem rebus in hunc modum dictum eſto.

Edit. Paris. pag. 197.

Cæterum hic ipſe rex, quo de agimus, etiam ventriloquos inſtituit, & gnoſtarum ſive divinatorum oumerum auxit: quodque omnium maxime impium erat, impudicæ Deæ ſimulacrum divino in templo ſtatuit. Neque tantum deaſtros religioſe colu it toros quinquaginta duos annos, verumetiam ſanguinem innoxium tam vanum, quam aliorum quorumdam piorum hominum fudit. Quin & ipſum Eſaiam perhibent ab eo ſerra lignea diſſectum eſſe. Sed tandem, ut Georgius auctor eſt, Marodachus rex Aſſyriorum Manaſſem ab ſe captum & in vincula conjectum abduxit, ac pane de furiis ſe confeſſo, & aqua aceto permiſta aluit. Præterea divinus ille Anaſtaſius commemorat, accepta haud dubie hujuſmodi narratione quibuſdam ex hiſtoricis, Manaſſem in animal quoddam abeneum a rege Babylonio conclu ſum fuiſſe: in quo deineeps Deum agnovit, & carmen illud ſuum cecinit. Quapropter divina vi ſimulacro rupto, Angelus eum Hieroſolyma reduxit, ubi de incepta in anteactorum pœnitentia vixit, & priora delicta emenda vit. Tot autem tantaque facinora Manaſſes patravit, ut divinus ille Anaſtaſius dicere non dubitaverit: Si Manaſſen Deus ſervavit, equidem auſim dicere, quod etiam diabolum ipſum ſervaturus fuerit, ſi reverti ad Deum voluiſſet.

Georgius Syncellus. Eſaias ſerra ligneadiſſectus.

Anaſtaſius. Manaſſis ſupplicia.

Poſt Manaſſem Amoſus filius ejus imperium obtinuit: is paternum quidem imperatorem eſt æmulatus, at non pœnitentiam. Fuerit autem pretium operæ inquirere, quamobrem Deus Manaſſis quidem pœnitentiam exſpectaverit, ſed non itidem filii quoque

Amoſus rex.

A μάτων τῷ Θεῷ συμβούλῳ πρὸς τὸ ὑπὲρ τῶν πρακτέων σκέψιν, συμβούλους ἑαυτὸ παραλαμβάνειν τὰ ἄλογα· μᾶλλον δὲ οὐδὲ συμβούλους, ἀλλὰ διδασκάλους χρῆσθαι τῷ νομοθέτῃ. τῷ γὰρ μὴ ἑαυτὸ κίνδυνον παρακείμενον, τῷ ὦ ὀρθαλμοὶ ὄντα ἐκ οἶδα· ἢ ὄρνις, σοὶ δὲ τὸ μέλλον προαγορεύσει; ἐκ δὲ ἀπὸ δαιμόνων ἐνεργείας ἀπάτηλας περιπέτονται, μὴ μοι καθ' ὑμῶν ὑφαντοῦν ἀπάτας προσκλώσας; μηδὲ γένοι διαβολικὰς ἐνδόσεις ἐνεργείας. ἀλλὰ τῇ κραζούσῃ κόρακος; Ἐ αἰετὸ ἁλιόντος δὶ' ὄνυξιν Ὑῤῥας, τὴν ἐνστιδώμοσα καρδίαν πτᾶσαν. τῷ τοσοῦτο Ἔ ἐχθροῦ ἐς τὸ ἀνθρωπον ὕβρις, ὡσ ἐκ γαλὴ παραφανεῖσα, ἢ κύων ἠμιάδ᾽ας, ἢ B ἀνθρωπος ἐπιμιξὶς ἑῶσιν τὰς ὀστοχασοπαις πάντη ποιοῦσιν ἐκπλήττεσθαι. τί ἐλεεινότερον τὸ τοιοῦτα βίου; πάντα ὑποπτεύειν, ὑπὸ πάντων ὕφεπροδίζεσθαι; δεῖον παντοχόθεν τὸν ψυχὴν αὐτὸ πρὸς τὸν Θεὸν ἐπαναγειν; ὅταν ἴδῃς ὀρνιθας ἐκπτωμένους τὸν ἀέρα, μὴ τὰ χρήματα ἐκ πτῆσιν περιεργάζου, ἀλλὰ ταῦτα καταλιπὼν, τὸ δημιουργοῦ τὸν ἐν αὐτοὶς σοφίαν. Ἐ θεωρήσῃσιν Σαῤῥαζ· πῶς βάρος τοσοῦτον δὶ' ἀέρος φέρεται· πῶς ἡ ἁπαλὴ τοῦ ἀέρος φύσις ὄχημα γίνεται τῇ πτερῷ· πῶς τῇ μὲν ἐκπτόσει τῇ πτερῶν ἐπεκτείνεται τῷ ἀέρι, τῇ δὲ οὐρᾷ οἷον πηδαλιοῦχῳ πᾶσιν ἑαυτὸν κατευθύνουσι. C τοιγοῦν μὴ ἡ σοφία τὸν Θεοῦ. ὁ δὲ μικρόψυχος ἢ ταπεινὸ φρονῶν πρὸς τῷ ἀλόγων κτισέων τῇ ἰδίᾳ σκοπῷ συναφεμένων ἐπιχειρεῖ, ἢ καταλιπὼν τὸν Θεὸν, δαίμοσιν ἐπιβούλοις ἐκδίδωκεν ἑαυτὸν· ᾧ πιεῖ μὲν πόνον οὔπως.

Ὁ δὲ γε βλοθεὸς βασιλεὺς ἢ ἐγγαστριμύθους ἐποίησε, ἢ γνώσας, ὅτι μάντεις ἐπλεῖται ἐχθρὸς τῷ τὸ πάντων ἀνοσιώτερον, τὸ τῇ Θείᾳ τοῦ τὸ πῦς ἀκολάστου δαίμονος ἴσωσε ἀγάλμα. οὐ μόνον δὲ εἰδωλοις ἐλατρόλευε ὁ ἔτοσι τ. ἢ δύο, ἀλλὰ ᾧ αἷμα ἀθῷον ἐξέχυσε, εἴτε αφορφιτῶν, εἴτε ἢ ἄλλων τινῶν δύσθεῶν· ἢ αὐτὸ δὴ τὸν Ἡσαΐαν ξυλίῃ λίγνει πεῖσαι πεῖσαι. πλὴν, ὡς φησι Γεωργιος, Μαροδὰχ βασιλεὺς Λασυρίων ἀπημάτιαν ἄγαγε τὸν Μανασσῆ, ᾧ βαλὼν ἐν φυλακῇ, ἄφηφ πιτυεῖσφ ἢ ὕδατι σιδηρεῖσι ἔτρεφεν. ὡς δὲ ἢ ὁ Θεόπαπτος φησιν Ἀνασσάσιος ἐξ ἰσχυλοῦ τινος τούτο μαθὼν, ᾧ ζωδίῳ χαλκῷ παρὰ τῷ βασιλεως Βαβυλωνίος ἐμβάλλεται· ἀλλ᾽ ἐνδοτ τὸ ζωδίου ὢν, ἐπίγνω τὸ τὸν Θεὸν, ἢ τὼ φιδὼ ἐλάλει. ἰφ᾽ ᾧ ᾧ δυνάμει Θεὸς διῤῥάγη τὸ εἴδωλον, ἢ τὸν ἄγγελος Κυρίου κατήγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσάλημα. ᾧ ἔζωσε τὰ λοιπὰ ἐν μετανοίᾳ, ἢ τὰ προλαβόντα διωρθώσατο. τοσοῦτος δὲ εἰς Θεὸν ἐπλημμέλησε, ὡς ᾧ τὸν Ἀνασσάσιον τοῦτος εἰπεῖν· εἰ Μανασσῆς ἴσωσεν ὁ Θεὸς, θελμὶ εἰπεῖν, ὡς ᾧ τὸν ᾗ βάλον ἴσωσεν ἂν, εἴπερ ἐπεφεύγει ἐδίλεσεν.

Μετὰ δὲ Μανασσῆν ἐβασίλευσεν Ἀμμὼς ὁ Παῖ ὑὸς αὐτοῦ· οὗτος τῶν μὲν πατρικῶν, ἀσεβημάτων ἐμιμήσατο, οἱ μὲν δὲ τῶν μετανοιῶν· ἀπέκτεινε δὲ ζωῆσας, ᾗ ἐτῶ τὸ μὲν Μανασσῆ τῶν ἐπιεικρόων ἀπέμεινεν ὁ Θεὸς, τῶ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀμμὼς, οὐχὶ, ἀλλ᾽ ἐφίεσεν αὐτὸν ἐ-

Amoni filius.

δύο

δύο βασιλεύσατε; φησὶ δὲ ἡ γραφή. Ἐ παρελογίσατο Ἀμμὰς λογισμὸς πονηρὸν, καὶ εἶπε· ὁ πατὴρ μου ποδὰς ἐκ νεότητος παρῳνώμησε, καὶ ἐν γήρει μετανόησε· καὶ νῦν ἐγὼ πορδοσομαι καρδίᾳ ἐπιθυμιᾷ ἡ ψυχή μου, καὶ ὕστερον ἐπιστρέψω φῶς Κύριε. διὰ τοῦτο ὠκ ἀπέμεινεν ὁ Θεὸς, ἀλλ' ὅτι ὠκ ἰσωφρονίσθη ἀφ' ὧν ὁ πατὴρ αὐτὸ πεποίηθε.

Περὶ Ἰωσίου. Μετὰ τοῦτον Ἰωσίας ὁ ἔγγονος αὐτοῦ· ὅτος τὸ φρόγιον Δαβὶδ ἐκτήσατο τῷ ὑὸτείσει. ᾧ φῶτος μὲν ἐπεμελήθη τὰ ναὸ, καπασκάψας φῶς τοὶς ἄλλοις ᾧ τὸν οἶκον ὃν φκοδόμησε Σολομὼν τῷ Ἀσάρῃ φροσχρίσματι Σιδονίων. ἔπειτα δὲ ἦβ ἐν τῇ Δευτερονομίῳ Θείων λόγων ἀκούσας, καὶ τῶν ἐθῶτα διῤῥῆξε, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἐθρήνησε. ἦβ τοῦ τῦτο ᾗ ὁ Θεὸς κῶ μὲν τὸ λαῦ καὶ τὰ ναῦ ἠλῆσε ἐξελίψαι, τῇ δὲ βασιλεῖ χρηστὸ φροκρόδοσε. ἀνθ' ὧν ᾗ φησὶν, ᾓκουσας Ἐ λόγων μὲ, καὶ ἠκαλλύθη ἡ καρδία σε, * διῤῥῆξας τὰ ἱμάτιά σου, ᾗ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, κὰ ἄφετα αἱ ἁμαρτίαι σε πάντα τὰ κακὰ, ἃ ἐγὼ ἐπήγαγον ἐπὶ τὸν οἶκον τῦτον. ᾗ τὰ μὲν σκύλη τῇ εἰδώλων ἐκ τῆ χειμάῤῥου τῆ Κέδρων σωϊτεῦσε. ἐκ δὲ τῆ Βαιθὴλ τὰς τῆ εἰδώλων ἱερέας κατέκαυτε, κατὰ τῶν φροφητέων Ἰωὰλ ἐκείνου τὰ ἀνθρώπου τῦ Θεῦ. ἐπὶ μὲν τοι τῆ χρόνων τὰ βασιλέως Ἰωσίου, ὡς φησι Γεώργιος. ἐκτίσθη τὸ Βυζάντιον ὑπὸ Βύζα βασιλέως Θρᾴκης.

Ἐφὶν ὅτι τρίτον ὑπόρθησε τῶν Ἰερυσαλὴμ ὁ Ναβυχοδόνοσορ, ἐπὶ Ἰωακείμ Ἰεχονίᾳ, ᾧ ὕστερον ἐπὶ Σεδεκίᾳ, ὡς φησι Γεώργιος. ὁ δὲ Θεοδώρητος Ἰωακείμ Ἐ Ἰεχονίαν Ἢ αὐτὸ εἶναι λέγει, τῇ Ἐσσεπτεμ Ἰερμιᾳ ἐπομβρ. ὁ δὲ Σιδκίας κῶ Ἢ μίγας Ἐπιφάνιος τυγχανθεὶς, ᾧ εἰς Βαβυλῶνα ἀπαχθεὶς, ἐνιθλίθη μύλωνι ἐπὶ ἔτεσιν ἑίκοσι ᾧ ἕξ, εἶ ᾧ ὕστερον ἐτυφλώθη. γέγονται δὲ ὧν ὁμοῦ Ἢ ἐν Ἰερυσαλὴμ βασιλεύσαντων τοῦ Δαβὶδ ἀχρὶ Σεδεκίου τὰ ἔτη υϟ. ᾧ ὁ. οἱ δὲ βασιλεῖς εἶκοσι ᾧ δύο πάντες ἐξ ἑνὸς γένους τῦ Δαβίδ. οἱ δὲ ἐν Σαμαρείᾳ βασιλεύσαντες ιὰ. τοῦ Ἰεροβοὰμ ἕως Ὡσηὲ, ἐφ' ᾧ πίπαυται ᾧ ἀπώλετο Σαμάρεια ὑπὸ Σελαμανσὰρ. αὐτὸ δὲ τῆ Σαμαρειτῶν Λατύρου ἐκέτε κατόμνωσε· ἐξ ὧν οἱ αἱρετικοὶ Σαμαρεῖται ᾧ Σαδδουκαῖοι. ὅτοι μὲν ὖυ ὑπὸ λιόντων βιβρωσκόμενοι ἐξεπτίσης αὐτοὶς ἐμπίπτυσιν, ᾧ μαθόντες τοῦ γήρτων ἀρχαῖων Ἢ τιμωμίμων ἐκείνοι Θεὸν, ᾗ ὅτι παρ' ἐκείνε τὰ πνεῦτα πάρχουσι, τῶν τε Μωσέως ἐπεικότων πεντατεύχου· ᾗ ὕπο τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ὑπεγόντες, ἀβλαβεῖς τὰ λοιπὰ διετηρήθησαν. εἰ ᾗ οἱς αἱρέσεις ὑπεῦθυν ἐξᾴκειλαν, ἅτε μὴ κατ' ὀρθὸν λόγον ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ὑγκύπτοντες. τὰ δὲ ὕστ τῆ βασιλεύσαντων ὧν Σαμαρείᾳ σύ. Ἐ γὲκ ἔξεφόρων μὲν γεγόνασι, πάντων δὲ πεποικότων τὰ πονηρὰ κατὰ τῶν ἁμαρτίαν Ἰεροβοὰμ.

Τῶν μὲν ὖυ ἀπὸ Ἡρῳδίου τῆ Ἰουδαίων ὑπάρξαν ἐξηγήσατο τότε ὁ Ἐσδρᾶς, καὶ συνέγραψαν. * δὲ φόρασις τῆς ὑπαιδεύσ ᾗ τῶν Ἰσόνασσον αὖτε. τρεῖς στρατιῶται φυλάσσοντές τὸ βασιλέα, ἐν οἷς ᾖν καὶ Ζοροβάβηλ, ἥσυχα ἐν φοβήλμασι τιθέντες συμφωνίας, αἰτήσασι τὸν νικήσαντα ἄπερ ἂν ἐθελήσει παρὰ τὰ Περὶ Ζοροβάβηλ.

Ipsius Amosi, quem annis duobus regno potitum, ut facræ literæ loquuntur, instar maturæ fegetis demessuit. Nimirum cogitationem quamdam pravam apud animum instituit Amosius, quam fecum ita loquereteur: Pater meus a puero multa scelerate fecit, ac in senecta penitentiam egit. Quamobrem & ipse hac in ætate pro animi mei libidine me geram, & deinceps ad Dominum me convertam. Hac igitur de causa Deus penitentiam ipsius non est respectavit, quando paternis claritatibus nullo modo factus erat melior.

Eum Josias filius in regno sequtus est. Is Josias rex. Davidis, sui generis auctoris pietate præditus fuit. Ac primum quidem templi curam habuit, everso inter alia etiam illo fano, quod Solomon Sidoniorum placulo Astarræ condiderat. Deinde quum perscripta in Deuteronomio divina oracula ipsi recitata fuissent, non solum vestem suam dilaceravit: sed etiam maximopere lacrymis suam miseriam deploravit. Quamobrem Deus adversus ipsum quidem fanum atque populum sententiam suam pronunciavit, verum regi prospera quæque prædixit. Quoniam, inquit, præceptis meis auditis cor tuum se demisit, *Edit. Paris.* tuque vestimenta tua dilacerasti, & coram me lamentatus es: oculi tui cunctà illa mala non adspicient, quibus ego familiam hanc adfecturus sum. Idem rex simulacrorum vasa in torrentem Cedronem confracta dejecit, & Bethele deastrorum sacrificos concremavit, quemadmodum Joelis homo divinus futurum vaticinatus fuerat. Ejusdem Josiæ regis imperio, quemadmodum Georgius memoriæ prodidit, urbs Byzantium a Byzo Thracum rege condita est. *pag. 198.* *Georgius Syncellus Byzantium condidisse.*

Secundum hæc fcribunt, Hierosolymam a Nabuchodonosore ter spoliatam esse, videlicet regnantibus Joacimo, Jechonia, & Sedecia, quemadmodum Georgius scripsit. Theodoritus autem, divinissimum vatem Je- *Theodoritus Iereniam sequtus, ex Joacimo & Jechonia fa- cus.* cit unum eumdemque regem. Sedecias vero, sicut Epiphanius meminit, effossis oculis Babylonem abductus, & in pistrinum conjectus, ibidem annos viginti fex contrivit, ac tandem honorifice vicisim est habitus. Sunt igitur anni regum, quotquot a Davidead Sedeciam usque Hieroslymis imperarunt, in unum collecti, CCCCXCIX, & reges ipsi viginti duo, Davidici generis omnes. Samariæ vero regnarunt XIIX, ab Hieroboamo usque ad Oseam, sub quo Salmanasar Samariam delevit, ac regnum ejus evertit. Samaritanorum loco deductis eo coloniis Assyriorum, a quibus oræ sunt Samaritanorum & Sadducæorum hæreses. Quum autem a leonibus hi devorarentur, subito in ipsos leo- nes conversi, deque senioribus edoctifuissent, quinam iis in locis Deus antiquitus coli consueviffet, a quo malis ejusmodi adhiberentur: quinque Moisis volumina recepterunt, eoque modo agnito vero numine, nihil ab eo tempore mali perpessi sunt: quamquam in sectas quasdam deinceps etiam exorbitarunt, ut qui recta ratione libros sacros non inspicerent ac perverterent. Anni autem illorum, qui Samariæ regnarunt, sunt ce- CLXII, ac fuerunt hi diversis orti familiis, & omnes ad exemplum Hieroboami se impie gesserunt. Josias rex. Davidis, sui generis auctoris pietate præditus fuit. Ac primum quidem templi curam habuit, everso inter alia etiam illo fano, quod Solomon Sidoniorum placulo Astarræ condiderat. Deinde quum perscripta in Deuteronomio divina oracula ipsi recitata fuissent, non solum vestem suam dilaceravit: sed etiam maximopere lacrymis suam miseriam deploravit. Quamobrem Deus adversus ipsum quidem fanum atque populum sententiam suam pronunciavit, verum regi prospera quæque prædixit. Quoniam, inquit, præceptis meis auditis cor tuum se demisit, *Edit. Paris.* tuque vestimenta tua dilacerasti, & coram me lamentatus es: oculi tui cunctà illa mala non adspicient, quibus ego familiam hanc adfecturus sum. Idem rex simulacrorum vasa in torrentem Cedronem confracta dejecit, & Bethele deastrorum sacrificos concremavit, quemadmodum Joelis homo divinus futurum vaticinatus fuerat. Ejusdem Josiæ regis imperio, quemadmodum Georgius memoriæ prodidit, urbs Byzantium a Byzo Thracum rege condita est. *pag. 198.* *Georgius Syncellus Byzantium condidisse.*

Secundum hæc fcribunt, Hierosolymam a Nabuchodonosore ter spoliatam esse, videlicet regnantibus Joacimo, Jechonia, & Sedecia, quemadmodum Georgius scripsit. Theodoritus autem, divinissimum vatem Je- *Theodoritus Iereniam sequtus, ex Joacimo & Jechonia fa- cus.* cit unum eumdemque regem. Sedecias vero, sicut Epiphanius meminit, effossis oculis Babylonem abductus, & in pistrinum conjectus, ibidem annos viginti fex contrivit, ac tandem honorifice vicisim est habitus. Sunt igitur anni regum, quotquot a Davidead Sedeciam usque Hieroslymis imperarunt, in unum collecti, CCCCXCIX, & reges ipsi viginti duo, Davidici generis omnes. Samariæ vero regnarunt XIIX, ab Hieroboamo usque ad Oseam, sub quo Salmanasar Samariam delevit, ac regnum ejus evertit. Samaritanorum loco deductis eo coloniis Assyriorum, a quibus oræ sunt Samaritanorum & Sadducæorum hæreses. Quum autem a leonibus hi devorarentur, subito in ipsos leo- nes conversi, deque senioribus edoctifuissent, quinam iis in locis Deus antiquitus coli consueviffet, a quo malis ejusmodi adhiberentur: quinque Moisis volumina recepterunt, eoque modo agnito vero numine, nihil ab eo tempore mali perpessi sunt: quamquam in sectas quasdam deinceps etiam exorbitarunt, ut qui recta ratione libros sacros non inspicerent ac perverterent. Anni autem illorum, qui Samariæ regnarunt, sunt ce- CLXII, ac fuerunt hi diversis orti familiis, & omnes ad exemplum Hieroboami se impie gesserunt. *Samaritanorum sectæ origo.*

Judæorum autem e Perside reditum scriptis libris Esdras est complexus. Ejus autem reversionis hæc fuit occasio, sicut Josephus quidem memoriæ prodidit. Tres *Josephus.* milites, satellites regii, quorum erat in numero Zorobabelus, contendebant inter sese per occasionem pacti conventi, ut qui vicisset, posset statem haberet a rege- *De Zorobabele.*

Glycæ Annal.

petendi, quicquid vellet. Quum igitur unus dixisset, vincere vinum, alter regem: Zorobabelus feminas vincere fatuit, ante omnia vero veritatem. Quod verbum ubi protulisset, victoriam cæteris eripuit petereque justus est, quod lubuisset. Tum ille nationem suam captivam in libertatem restituit postularit, idque continuo factum est. Quippe tum etiam LXX illi anni divinæ iræ completi erant. Exstiterabant autem deinceps Hierosolymitanum templum Zorobabelus, & Jesus Josedeci F. neque perfici fecunda litteræ structura potuit ante annum quadragesimum sextum, quod a finitimis nationibus impediretur. Prior vero intra vigesimum annum a Solomone absoluta fuerat, ut Esdras commemorat.

Edit. Paris. pag. 199.

Structura secundi templi.

Cæterum exemplo quodam declarare volens Deus non modo Judæorum e Babylone reditum, sed etiam universalem ex mortuis resurrectionem: Jezechielo campum ossibus cadaverum plenum ostendit, quæ novo & insuſitato modo vitam recuperabant. Esdras autem, vir prædantis ingenii, legem id temporis protulit, eaque omnia, templi structuram universam, lineis deformavit. Effecit etiam, ut quicumque peregrinas uxores durante captivitate duxissent, excluderentur: quo pacto lustratis omnibus, pascha celebratum est. Quumque rursum vidissent Ebræos quosdam, cum Azotiis mulieribus consuescentes, deprecato malo, ne populo fiat, ut earum contagio, tamquam illegitimo valedicerent, ipsaſque fœminas repudiarent. Hoc quoque memoriæ proditum est, quod absque hoc viro fuisset, ne unum quidem librum sacrum habituri essemus, ob Judæorum negligentiam, diuturnamque captivitatem. Animadvertendum hoc etiam, quod eximius ille Cyrillus in libris adversus Julianum scriptis expoſuit. Poſtesquam, ait, in patriam suam Judæi reversi fuissent, jeque rursus ad præscriptum legis a Mose traditæ magno studio conformare cœpissent: Zorobabelus Salathieli F. ex Judaicha tribu tegnum apud eos occepit. Quapropter quum vesanus ille Julianus regnum Davidis in Sedecia finem habuisse dicit, palam delirat: quando poſt captivitatis tempus in regio filio Zorobabelus consedit. Idem ad poſteros fceptrum transmisit, usque ad Herodis imperium, qui matre quidem Judæa progenatus fuit, patre vero extraneo. Quippe quum defecissent ex tribu Judaide principes, Christus exspectatio gentium natus est.

Esdras seorsum librorum conservator.

Cyrillus declarat Davidis.

Herodes regnum stqeitit.

Herodes autem, cujus mentionem modo faciebamus, quum opem Augusto Cæsari fuis impensis atque sumptibus id temporis tuliſset, quo contra Cleopatram copias ducebat: regnum Judaicum, tamquam liberale navatæ operæ præmium, ab eo consequtus est. Ac de his quidem hactenus.

pag. 200.

Cæterum quum Nabuchodonosor magnifice fernet jactaret ejus urbis nomine, quam condendo ad elegantiam insignem perduxisset, vox quædam de cœlo est audita, quæ hujusmodi verba pronuntiaret: Regnum tuum, Nabuchodonosor, jam tibi perlit, adeoque abigeris a mortalium cœtibus, inter feras belluas deges, agri gramine veſcerís, anni denique septem hoc modo tibi peragentur, donec agnoveris, esse quendam excelſiſſimum, cujus dominatu ac poteſtate regna mortalium contineantur. Quæ ubi dicta fuiſſent, eadem hora reſpondit eventus. Nam inter alia, crines ejus excrescerunt ad leoninorum crinium magnitudinem, itidemque consequtus est ungues,

Nabuchodonosoris poena. Daniel. 4. 22.

A βασιλέως. τῶ τοίνυν ἑνὸς εἰπόντος πίεῖν τὸν οἶνον, ἢ τὸ ἕτερον τὸν βασιλέα. ὁ Ζοροβαβὴλ εἶπε, πίειν τὰς γυναῖκας, ἢ ὑπὲρ πάντα τὸν ἀλήθειαν. ὑφ' ἑνὸς ταῦτα εἰρηκὼς νενίκηκε, ἢ ἠκουσεν αἰτήσασθαι ἃ βούλεται, ἡδέως αὐτὸν ἀφιδῶσαι τὴν αἰχμαλωσίαν. ὃ δὴ ἢ γέγονε. πληρωθέντα ἢ ἦν ἐπληρώθη τὰ ὁ. ἔτη τῆς θείας ὀργῆς. Ἐ οἱ μὲν οἰκοδομοῦντες τὸ ναὸν ἦσαν, Ζοροβάβηλ, ἢ Ἰησοῦς ὁ τῦ Ἰωσιδὲκ. οἰκοδομηθῆναι δὲ ὁ πάντῃ ἐφθασεν ναὸς ἢ δέυτερος πεντήκοντα οἰκοδομῶν ἐν χρόνοις μϛ'. ἤ τὸ παρὰ τῆ γεγονόσιν πεντήκοντα καθυδεκα. ἢ ἦν σφὼν ὁ μὲν ἐν χρόνοις ἑπτὰ ἐγένετο παρὰ Σολομῶντος, ὡς Ἐσδρας ἱστορεῖ.

B Καὶ τῶν μέντοι Νεὼ Βαβυλῶνος τῆ Ἰουδαίων ἐπιδοσι, καὶ μὴν ἢ τῶν τε νεκρῶν παγκόσμιον ἀνάστασιν αἰνιττόμενος ὁ Θεός, ὑπίδνεται τῆ Ἰεζεκιὴλ πεδίον πλῆρες ὀστῶν νεκρῶν, ἃ παραδόξως ἐζωογόνησεν. ὁ μὲν οὖν Ἔσδρας εὐφυὴς ὢν φροντίσας τότε τὸν νόμον, Ἐ ἐπέγραψε, ἢ ὑπετύπωσε πάντα τὰ τῆ τὸ ἱερόν, ἢ τὰς λαβόντας ἀλλογενεῖς γυναῖκας ἐν τῆ καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐκβαλεῖν πεποίηκε. καὶ οὕτω πάντες καθαρεθέντες ἐπεὶ πάσαν τὸ πάσχα. ἀλλὰ ἢ αὖθις γυναῖκας ἑφοιτικὰς Λζωτίας Ἑβραίους ἐπιμιγνύσας, ἢ θρῆνόσας, ἵνα μὴ τὸν λαὸν ταύτας ἐκβαλεῖν, ὡς γάμου παράνομον. λέγεται δὲ ᾧ ταῦτο, ὡς εἰ μὴ ὁ Ἔσδρας, ὡκ ἂν δὲν ὃν βιβλίον, ἢ ἦ γε τῶν ἢ Ἰουδαίων ῥᾳδυμίαν ἢ τῶν πολυχρόνιον αἰχμαλωσίαν, μόχις τῶν νῦν διεσώζετο. σφοφεῖν δὲ ἄξιον ἢ τὸ μεγάλην Κυφίλλε ἐν τοῖς κατὰ Ἰυλιανὸν ἢ τῶδι περὶ τοῦτο διεληλυθότι. ὑπεὶ δὲ ἀφὸς τῶν ἐναγκόσαν ἀπικομίζοντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἢ νόμῳ τῆ ἢ Μωσέως παιδευαγωγεῖσθαι πάλιν ἐσπουδάζον, τότε δὴ τότε παρ' αὐτοῖς ἐδέχετο σκῆπτρον Ζοροβαβὴλ ὁ τῦ Σαλαθιὴλ ἐκ φυλῆς Ἰούδα. ὥςε εἰ ζ καταληξαι φησι ὁ παράφρων εἰς Σεδεκίαν τῶν τῦ Δαβὶδ βασιλείαν, ματαιάζει ἴσικε φοφασῶς· ἐνῳ μετὰ τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καιρὸν τοῖς τῆς βασιλείας Φύλοις ὁ Ζοροβαβὴλ ἐνιδρυμένος φαίνετο. ὅτος μὲν οὖν παρέτεμε μ τὸ σκῆπτρον διὰ τῶν ἑφεξῆς μέχρι τῆς Ἡρῴδυ βασιλείας, ὃς μητρὸς μὲν γέγονε Ἰουδαίας, ἀλλοτρίυς δὲ πατρός. Ἑκλοδισπόπων γὰρ οὗτω τῶν ἐκ τῆς Ἰουδαφυλῆς τὸ ἀρχεῖν λαχόντων, ὑφυΐδη ὁ Χριστὸς· ὃς ἢ γένος ἐθνῶν ἀφοσδέξει. ὅπω μὲν ἔυν ὁ διὰνκθθεὶς ἐπλοκὴν Ἡρῴδυ τῆ Λιζανίυ συμμαχήσας Καίσαρι, ἢ τῶν οἰκείων ἀπαλωμένων, ἰωΐκα κατὰ Κλεοπάτραις ὥρμησε, τὸ βασιλεύειν ἐν Ἰωδαίᾳ, ἄωπερ τι παρ' ἑκείνε * φιλοτίμυ ἴλαβε. ὃ πιεῖ μὲν τοῦτο οὔ· φασίτωσαν.

C

D

Τῶ Ναβυχοδονόσορ δὲ μεγαλαυχοῦντος ἢ μεγαλορρημονοῦντος ἐφ' ᾗ πόλει παγκάλῳ ἔκτισε, φωνὴ γέγονε ἐξ οὐρανοῦ λέγυσα· Ναβυχοδονόσορ, ἡ βασιλεία σου παρῆλθε ἀπὸ σοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκδιώξουσί σε, ἢ μετὰ θηρίων ἡ κατοικήσις σου· ἢ χόρτον ὡρὺ ἐωμισθήσουσί σε. ἢ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπὶ σὲ, ἕως οὗ γνῷς ὅτι κυριεύει ὁ ὕψιστος τῆς βασιλείας τῶν ἀνθρώπων. καὶ αὐτῆ τῆ ὥρᾳ ταῦτα συνετελέσθησαν, καὶ σωῦ τοῖς ἄλλοις ἐμηχανώθησαν αἱ τείχεις αὐτὸ ὡς λέοντος, ὃ δὲ οὐκέχες ὡς ὄρνεου. Ταῦτα δὲ πίπεσθεν, ἅτι μι-

E

γελαυχήσας ἐπὶ τῇ τῆς εἰκόνος ὁράματι. Θεὸν δὲ ἑαυτὸν ἐποίησεν ἑαυτὸν ὑπέλαβεν. ὅθεν ᾧ τῷ ἑαυτῷ εἰκόνα ἵστησι τὸ φροσυνεῖδεια ἔνεκεν, καὶ τῷ κάμινον ἐκείνην ἀνῆλεν. μετὰ δὲ ταῦτα ὁρᾷ ἄλλο-

Ornus. Nec non Fraxinus. ρον ὄνειρον. δένδρον ὡς ὑψηλὸν φανὲν ἐκ τῆς γῆς ἀνατεῖνον τὴν κορυφὴν μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. φανῆναι δ' αὐτὸν πολλοῖς ἀπὸ πολλοῦ τοῦ τόπου τῆς οἰκουμένης. ἐκάλυπτε δὲ τὰ φύλλα αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη· καρποὺς δὲ ἔχειν πολλοὺς καὶ ποικίλους, ὥστε πάντας ἐκ τούτου τρέφεσθαι· ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ τὰ θηρία τῆς γῆς τίκτειν τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα, καὶ ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατοικεῖν, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ σαρκοφάγα τρέφεσθαι. ἐπὶ τούτοις ὀργισθέντα τὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὄντα ἄγγελον κελεῦσαι τὸ δένδρον ἐκκόψαι, καὶ τοὺς καρποὺς αὐτοῦ διασκεδάσαι, καὶ τὰ θηρία φυγεῖν ἀπὸ τῆς σκιᾶς αὐτοῦ, καὶ τὰ πετεινὰ ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ. ἀλλὰ τὴν μὲν τοῦ δένδρου ῥίζαν ἐν τῇ γῇ μένειν, δεδέσθαι δὲ σιδηρῷ καὶ χαλκῷ περιτεθέντι· τὸν δὲ τοῦ οὐρανοῦ δρόσον βρέχειν αὐτὸν καὶ τὴν μερίδα αὐτοῦ εἶναι μετὰ τῶν θηρίων τῶν ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ χλόῃ τῇ ἐν τῇ γῇ. καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀνθρώπου μὴ ἀλλάσσεσθαι, ἀλλὰ θηρίου δοθῆναι αὐτῷ καρδίαν, καὶ καιροὺς ἑπτὰ παρελθεῖν ἐπ' αὐτόν. τοῦτο δὲ τὸ πρόσταγμα εἶναι διὰ φυλακὴν τῶν ἁγίων τοῦ ὑψίστου, ἵνα γνῶσι πάντες ὅτι κυριεύει βασιλείας ἀνθρώπων ὁ ὕψιστος, καὶ ᾧ ἐὰν θέλῃ δίδωσιν αὐτάς, καὶ τὸν ταπεινότατον ἀνθρώπων ἐπ' αὐτὰς καθίστησιν. ταῦτα τὸ ὄνειρον. διόπερ ὁ ἐν οὐρανῷ φθόνος πάντοθεν ἐπεγείρει πόλεμον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου. φασὶν ἄγγελοι πολλοὶ ἀποπεσόντες τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μὲν τοι τὰς ῥίζας τοῦ δένδρου, καὶ μὲν τοι τὰς ῥίζας τοῦ σταφυλοῦ ἐν τῇ γῇ ὄντα τὸ ὄρεμα ὁ Δανιὴλ, καὶ ἐπιπαίνων λέγει αὐτῷ σωσιγαλίζεσθαι τοὺς ἐν ὄρεσι Σαρίους, ὅπερ φρὸς τῷ βασιλείᾳ ἐπαναλθεῖν. ὁ δὲ καὶ γέγονε. μετὰ ταῦτα κρατεῖ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. εἶπε δ' ἕτερος υἱὸς αὐτῷ Βαλτάσαρ. ὑτος συμπόσιον ποιήσας, ᾧ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτῷ συγκαλεσάμενος. ἐκάθητο μεθύων ὁ γασελόμενος, ὑπερκαυμῶν ἔχων τῇ οἰνοφλυγίᾳ συμπόσιῳ τὰ ἱερὰ σκεύη ἐκπίνειν, ἅπερ ὁ Ναβουχοδονόσορ ἀφείλατο ἐκ τοῦ Ἱεροσολύμοις Θεοῦ ναοῦ. ἐπὶ τούτοις ὀργίζεται ὁ Θεός. ἐφ' ᾧ τῇ πικαιλῇ καταφρίζεται τῇ αὐτοῦ μεταφρονοσύνῃ ἀπώλειαν.

Ὁρᾷ λοιπὸν ὁ Βαλτάσαρ ἐπὶ τῇ κονάματι τῷ οἴκου ἐν ᾧ ἐτελέτητο, ἀρμαλοι χειρὸς, ἃ γράμματα ὑπὸ ἐγγεγράφθαι· Μανὶ, Θεκὲλ, Φαρές. ὃν ᾧ οὐ μεμῆσε ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τούτοις λυπρέι. ἐρωτᾷ πᾶς τινὸν τοῦ ἑαυτοῦ σοφός. οἱ δὲ μεθύοντες ἐδίπνεσαν ἐμπυρνες. μ. πτακαλέεται καὶ ὁ φροφέσης Δανιὴλ. ἐφδασε γὰρ ἤ ἐν αὐτῷ φροφητικὴ δύναμις γενέσθαι καπέθλος ἰωίνα τῶν ἐναμάτων ἐκείνων τὸ Ναβουχοδονόσορ ἅρασιν ᾧ ἐπὶ ᾧ διετάραξεν. εἰκόνα γὰρ εἶδε κατ' ὄναρ πολλχρόνως, ᾧ λίθον ἀδὸ χειρὸς ἐξ ὄρους τμηδέντα, ᾧ τῶν εἰκόνα στωτεῖ ἐπὶ τὰ. ἐπὶ πλάσιτο τὸ ὁράματος· ἴζυπνος γένεσιν, μαθεῖν ἐζήτει τὸν ὁρασιν. καὶ πάντων ἀποροιπόντων τῷ αὐτοῦ σοφῶν τε ᾧ ἐπαοιδῶν. Θεοῦ δὲ ἐλεγχ τὰ ποιοῦτα φράγματα· ὁ φροφήτης μετεκλήθη Δανιὴλ, ᾧ ὡς εἶχε τὰ τῆς ὁράσεως τῷ βασιλεῖ διεσάφησε. μαθόντα ταῦτα ᾧ Βαλτάσαρ, καὶ τὸν φροφήτων οὐ μικρὸς, αἴτει πᾶς τὴς ἐπιλύσεως τῶν ὁραθέντων ἐκείνῳ γραμμάτων· πείθεται δ᾽ὡς καὶ φησι φρὸς αὐτὸν. Μανὶ, ᾗ ἐξήμηκεν ὁ Θεὸς τῷ βασιλείαν σου, καὶ ἐπλήρωκεν. τάντο δὲ ἑρμηνεύει ἡ Σύρα γλῶττα τῷ Ἑβραὶς. Θεκὲλ, ἐζάζημεν ὁ Θεὸς τῷ βασιλείαν σου, καὶ ἀφῆν ὑστερῶσε. Φαρὲς, δίχηται καὶ ἡ βασιλεία σου, καὶ ἐδόθη Πέρσαις ᾧ Μήδοις· τότε ᾧ δὴ μόνη ὧδ ἡ βασιλεία τῶν Βαβυλωνίων. Ὁ τοίνυν Βαλτάσαρ τὰ συμβουλήμενα αὐτῷ δεινὰ μεμαθηκὼς, οὐ μόνον οὐκ ἐδυσχέρανε κατὰ τὸ Δανιὴλ, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπέρτατα, δωρεῖς αὐτὸν μεγίσταις ἠμείψατο, πορφύραν ἐνδύσας καὶ χρυσοῦν μανιάκινον, ἀλλὰ καὶ ἁρματήρας αὐτῷ, ὅπως ἐζαμιήσαι δυνηθείη τὸ θεῖον, κήρυττε. ὃν ἐλαμπρυνίσας τὰς ἁμαρτίας σου λύτρωσαι, ᾗ ἀσέβειάν σου ἐν οἰκτιρμοῖς σκήνωσον.

Μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύει κατὰ Βαβυλωνίων ὁ Δαρεὶος κατὰ τῶν τοῦ Δανιὴλ φρόῤῥησιν. ᾗ ἄγει σπὺ τοὺς λοιποὺς αἰχμαλώτους καὶ αὐτὸν ᾧ Δανιήλ· ὃν ᾧ διὰ τιμὴς εἶχε πολλῆς. φθονοῦντι αὐτῷ οἱ σατράπαι· πείθουσι τὸν βασιλέα τοιάδε

A qui volucrum ungues æquarent. Hæc autem propterea perpessus est, quod interalia nimis magnos sumpsisset animos ob conspectam in somno imaginem. Nam Deum se putabat esse: qua ductus opinione, simulacrum suum erexit, ut adoraretur: incensa etiam fornace, in quam præcipitarentur, si qui facere imperata renuissent. Secundum hanc alterum illud somnium habuit, in quo videbat arborem ad cælum usque pertingentem, in qua omnis generis volucres cantrillarent. Sequuta est vox cælitus edita, quæ resectionem arboris, radicem tamen excepta, minitabatur. Illud etiam somnium Danielus interpretatur, simulque futurum prædicit, ut annos septem inter bellua montanas vagaretur; quo tempore exacto, regnum (sicut etiam accidit)

B recuperaret. Nabuchodonosoris in imperio successor fuit filius ipsius, ac post eum filius alter Baltasarus. Hic instituto convivio, quam magnates suos invitasset: forte fedebat temulentiæ gulæque deditus, adhibitis illud ad convivium sacris etiam vasis, quæ Nabuchodonosor e divina Hierosolymorum æde secum abstulerat. Hanc ob causſam iratus Deus, adversarios invidentes sibi perdere in universum statuit.

Quapropter accidit, ut rex Balrasarus in albario parietis opere domus illius, qua in domo sestiebat convivium celebrans, manus articulos cerneret, atque litteras, quæ hujusmodi quiddam indicarent: Mane, Thecel, Phares. Quibus verbis rex non mediocriter perturbatus, fost de iis Sapientes consilii. Qui quum nihil eorum se intelligere særamento confirmasset, Danielus vates arcessitur. Nam vatieinandi vis in eo palam facta jam ante fuerat, quum visum illud nocturnum Nabuchodonosoris, sane admirandum, & indicaret, & deelararet. Quippe visus ille sibi fuerat videre per quietem statuam quamdam ingentis magnitudinis, quam lapis absque manu revulsus a monte contriverit. Verum ipsius somni fuerat oblitus. Quapropter experrectus quodnam fuisset nocturnum illud visum, cognoscere gestiebat. Hic quum omnes ipsius sapientes ac magi de re deliberassent, quod effari ra- Edit. Paris. pag. 201. tio foliis esse Dei diceret; tandem vates Danielus arcessitus, regi somnium suum exposuit. Hæc ita tum fuisse gesta, Balthasar eognoscit Quapropter vatem sollicite rogat, ut

D quid eæ sibi litteræ vellent, quas conspexisset, declararet. Cui Danielus acquiescens: Verbum, inquit, Mane denotat Deum annos Dan. 5. 26. regni tui numeraſse ac complevisse: (nam significationem numerandi tam Syra, quam Hebræa in lingua habet.) Thecel, appendit ad stateram Deus regnum tuum, idque justo pondere deberente deprehendit. Phares, divisum eſt regnum tuum, ac Persis Medisque concessum. Etenim id temporis foli Babylonii per orbem regnabant. Has calamitates quum imminere sibi Balthasar de vatis inditatione cognovisset, non modo non succenſuit Danielo; verumetiam, ut pollicitus fuerat, amplissimis eum muneribus ornavit, purpura vidui cet aureoque torque donatum. E Quumque vatem interrogasset, quo pacto numen divinum placare posset, responsum ſuisse modi tulit: Beneficentia redime delicta tua, & impietatem tuam cominiseratione erga pauperes.

Secundum hæc Darius exercitum in Babylonios ducit, quemadmodum Danielus futurum prædixerat. Is inter captivos cæteros ipsum quoque Danielum abduxit, & magno deinceps in pretio habuit. Hinc orta satrapatum invidia: perſuadent regi, man-

Darius Medus, Assyrius F. Vide Notas.

darum ut publicaret, quo significaretur, leonum in foveam abjiciendum esse, qui a Deo quidquam petere deprehenderetur. Hoc edictum Danielus minime reveritus, Deum precibus implorabat: Quamobrem leonibus objicitur, sed altero mox die salvus e fovea progreditur. Hele illi dicere, Danielum alia nulla de causa inconsumem evasisse, quam quod leones saturi fuissent. Quid inde factum? ipsi quoque leonibus objiciuntur, & ab eis continuo devorantur. Post id temporis Danielo visum offertur, quo e mari animalia quatuor egredi cernit: angelusque Gabrielus quodam in prato cum ipso colloquens, futura declarat.

Cyri regnum. Deinceps imperio Cyrus Persa potitur, Dario Astyagis F. extincto, sublatoque de medio rege Crœso. Id temporis Danielus Belum simulacrum Babyloniorum abolevit, & improbitatem sacrificorum per cinerem coarguit. Sustulit item draconem illum, quem religiose venerabantur. Hinc factum, ut orta sacrificorum seditione adversus Cyrum, quafi jam aperte judaifantem, Danielus ei dederetur, & totos ex dies in eadem cum septem leonibus fovea

Edit. Paris. pag. 202. concluderetur. Verum ne tum quidem aliquid detrimenti accepit. Quinetiam vates Abbacumus in oculi momento ad Danielum pervenit, quamquam fovea ipfa obfignata foret, eique coctum meffioribus in Judæa cibum defert. Eiufmodi funt divina prodigia. Vates idem & Danielo adeft, & a meffioribus non defideratur.

Cambyſis regnum. *Vide Notas.* Cyrum in regno Cambyſes filius, qui & Nabuchodonoſoris cognomentum habuit, ſequutus eſt. Ejus copiarum imperator fuit Holofernes ille, quem quum Juditha praenderet neceſſe, ac rebus ipſius omnibus potita fuiſſet: non tamen inſolenter animos ſumpſit, ſed omnibus Deo conſecratis, in vitaſitare ſollitaque continentia vixit ad annum uſque cv. Poſt Cambyſem magus quidam Smerdis regnum occupavit. Eum Darius Hyſtaſpis F. eſt conſequtus, ſub quo Zorobabel & Jeſus fanum, quod annos toto XL neglectum jacuerat, rurſum inſtaurandi perfecerunt. Poſt Darium regnavit

Artabanes rex. Artaxerxes. Artabanes, quem Artaxerxes Longimanus excepit. Ejus ætate Sophocles, Heraclitus, Anaxagoras, Pythagoras, Thucydides, Euripides, Herodotus, Empedocles, Diogenes, Hippocrates, Plato, Ariſtoteles claruerunt. Poſt Artaxerxem hunc & alius Artaxerxes exſtitit, ſucceſſoribus ordine filii Perſarum regibus uſque ad Darium Arſamis F. quo dejecto ſublatoque regnum Perſicum Alexander evertit, & orbis imperio potitus eſt.

Szculum eruditum. Darius ultimus. Alexander.

Hinc ergo diſcito, primum omnium regnum fuiſſe Aſſyriorum ſive Babyloniorum: alterum Medorum, a quibus iſſud primum ſublatum fuit: tertium Perſarum, quod Medorum imperio ſucceſſit: quartum Macedonum, a quibus debellati ſunt Perſæ.

Series imperiorum.

Alexandri monarchiæ diviſio. Ægyptus. Aſia. Syria. Poſtremum Romanorum. Poſt Alexandrum, ejus famuli atque proceres regnum diviſerunt. Ægypto præfuit Ptolemæus Lagi F. quem ordine Ptolemæi XIII ſubſequuti ſunt, uſque ad Cleopatram. Aſiam occupavit Antigonus, Syriam & Paleſtinam Seleucus Nicanor, qui urbes duas in Cicilia condidit, & unam in Syria. Harum primam Seleuceam appellavit, alteram Antiocheam, tertiam Laodiceam: inditis nihirum hujuſmodi nominibus a ſuo, & filii filiæque nomine. Sub hoc Rhodii maris imperio poſiti, ſtatuam ſolis ex ære ſua in inſula excitarunt, quam propter magnitudi-

A Διόδια κέλσαν. ὃς ἀφ' ἁρπαδὸν ἀξέμβυος εἰς Οἰον, ἧ ἦ λέοντων ἐμβλησθῆναι λάκκῳ. ὁ γοῦν Δανιὴλ μηδὲν τῶνδε φροντίσας, πᾶσιν εἰς Θεὸν. ἐφ' ᾧ ἓ τοῖς λέουσι παραδίδοῦ). ἀλλὰ σῶος γ' ἐπανέρχεται ἧ λάκκου ὀξέρχεῖ. ἦ ἓ εἰπόντων μὴ ἄλλως τὸν Δανιὴλ σωθῆναι, εἰ μὴ κατακορεῖς ἦσαν οἱ λέοντες, τί γίνεται; τοῖς λέουσι ᾧ αὐτοὶ παραδίδονται, ᾧ ἀζῶσι βορὰ τῶνος γίνονται. μᾶ ταῦτε, ᾗ οὐδὲ μετὰ τὸς λέοντας, τὰ ἐκ ἦ Δαλασσης ἀναχθὲν πόρρω δηθὲν ὁρᾷ· ᾧ ὁ Γαβριὴλ ἦ ἓν πεδίοτινι ἡδύλεται αὐτῷ ᾗ τὰ μέλλοντα δηλώσει.

Μετὰ ταῦτα κρατεῖ Κῦρος ὁ Πέρσης τὸν τῆ Δυσήγου Δαρεῖον ἀνελὼν, καὶ τὸν Κροῖσον ἀφαιρεῖται. τότε δὴ τότε ὁ Δανιὴλ καὶ τὸ ἦ Βαβυλωνίων εἴδωλον αὐτὸν δηλαδὴ ἦ Βὴλ, ἐκ μέσε πατοῦντὸς, ἓ ἦ τῷ ἱερῶν κακουργίαν διὰ ἦ αἰδὼς ἀπήλεγξεν. ἀναρεῖ δὲ ᾗ τὸν παρ' ἐκείνων τιμώμενον δράκοντα. εἶπέ τί; ἐπαισάμενος κατὰ τὸ Κύρε, ὡς δῆθεν Ἰουδαΐζοντος οἱ ἱερεῖς· ἐκδοτὸν λαμβάνοις ἦ Δανιὴλ, καὶ ἓν ἓξ ἡμέρας λάκκῳ κατακλείσαις, ἐπτὰ λέουσι παραδόντες αὐτὸν. ἀλλὰ βληθεὶς ᾗ τότε ἀβλαβὴς ἐξαμένος. τωαῦτα καὶτα ᾗ ὁ Ἀββακοὺμ ἐν ἀκαρεῖ τῇ Δανιὴλ ἐφίσταται, ᾗ ταῦτα ἦ λάκκου ἐσφραγισμένε ὄντος, τό τ' ὄψεσθον ἐξ Ἰουδαίας βρῶμα κομίζων αὐτῷ· τοιαῦτα ᾗ ὧδε τὰ Θεῖα Δαιμόσια) ἓ τῷ Δανιὴλ ἐπέγη, ᾗ ὁ Θεσπέσιον ἐκ ἀπελιμπάνετο.

Cyri regnum. Περὶ Κύρου τὰ Περσῶν.

Μετὰ δὲ Κῦρον Καμβύσης ὁ ὑὸς αὐτῷ, ὁ καὶ Ναβουχοδονόσορ ἐπικαλεθεὶς, ὃν σφαγὴς Ὀλοφέρνης, ὃν ἦ Ἰουδὶθ πασσόφως ἐκνεύτησασα, ᾗ πᾶντα τὰ αὐτῷ λαβοῦσα, ἐκ ὑβρίθη τῶν καρδίων, ἀλλὰ ταῦτα πάντα τῷ Κυρέῳ ἀναδίμένη, τῇ χρηρὰ ἡδυάλοσε μετὰ τῆς σωμένης ἐγκρατέως ἔσωσα ἦ ῥὶ. μετὰ τῦτο Σπέρδιος ὁ Μάγος, ἐπὶ Δαρείου ὁ ἦ Τσάσπου. ἐφ' ᾧ πάλιν ὁ Ζοροβάβηλ ᾗ ὁ Ἰησοῦς ἐπεδείωσαν τὸν ναὸν ἀμελλήτως ἔτη μ'. μῆ Δαρεῖον Ἀρταβάνης. μετὰ τῦτον Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχειρ. ἐφ' ᾧ Σοφοκλῆς ᾗ Ἡρακλείτης, Ἀναξαγόρας ᾗ Πυθαγόρας, ᾗ Θουκυδίδης, ᾗ Εὐριπίδης, ᾗ Ἡρόδοτος, ᾗ Ἐμπεδοκλῆς, ᾗ Διογένης, ᾗ Ἱπποκράτης, Πλάτων, ᾗ Ἀριστοτέλης ἐγνωρίζοντο. μετὰ δὲ Ἀρταξέρξεν ἕτερος Ἀρταξέρξης, ᾗ ὡς Δαρείου τὸ Ἀρσάμου. ὃν καθελὼν Ἀλέξανδρος τῆ βασιλείαν τῆ Περσῶν κατέλυσε, ᾗ πασαν τῶν γῆν ἐκράτησε.

Μάθοις δ' ὢν ἐντεῦθεν, ὅτι πρώτη βασιλεία ἦ Ἀσσυρίων, ἤτοι Βαβυλωνίων· δεύτερα ἦ ἓ Μήδων, ὡς ἐκείνη καθελῶσα. μετὰ ταῦτα ἦ τῶν Περσῶν, ὡς ἐκείνη ᾐρέθησαν. ἑπεσα ᾗ ἦ Μακεδόνων, ὡς καταγωνισαμένη τὰς Πέρσας· ᾗ τέλος ἦ τῶν Ῥωμαίων. μετὰ μὲν τὸν Ἀλέξανδρον, οἱ παῖδες αὐτῦ ᾗ μεγισανες τῶν βασιλείαν διείλον· ᾗ ἧς μὲν Αἰγύπτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγε, ᾗ οἱ καθέξης Πτολεμαῖοι δέκα ᾗ εἰσῆμοι ὄντες ᾗ ἐρεῖς, ἕως Κλεοπάτρας· τῆς δ' Ἀσίας Ἀντίγονος· ἦ δὲ Συρίας ᾗ Παλαιστίνης Σέλευκος ὁ Νικάνωρ· ὃς ᾗ πόλεις δύο κτίσας εἰς τὰ μέρη Κιλικίας, ᾗ ἑτέραν ἐν Συρίᾳ· ἦ μὲν Σελεύκειαν ἐκάλεσε, ᾗ δὲ Ἀντιόχειαν, τῶν δὲ Λαοδίκειαν, εἰς ὄνομα ἑαυτῦ τε ᾗ ἦ ὑὸς, καὶ ἦ θυγατρὸς αὐτῦ. ἐφ' ᾧ Ῥόδιοι θαλασσοκρατήσαντες,

Περὶ Καμβύσου.

ἀπέστειλε δὲ τὸν γέροντα Ἀνδρέαν εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, ἵν' ἀναγκάσῃ αὐτοὺς τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι, καὶ μὴ τοῖς τῆς ἀλλοφύλου διαίτης. ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἐπειδὴ ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν, ἐκάθισε μὲν ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβυτέρους καθίσαι. ἔπειτα ἀναστὰς ἔλεγε τοιάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἥκω, καὶ τὸν βασιλέα Ἀντίοχον ἔπεμψεν ὁ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεὺς Ἰάσων, ἵνα τοὺς νόμους τοὺς πατρίους ἀναλάβητε, καὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἀρχαίαν. ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐβασίλευσε, τοὺς μὲν νόμους τοὺς πατρίους ἐλύσατε, τοὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐδέξασθε· καὶ τὸν μὲν Ἀντίοχον ἐξεβάλετε, τὸν δὲ Ἀντίοχον τὸν Εὐπάτορα ἐβασιλεύσατε. ἐγὼ δὲ ἐκεῖνον ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἐξήλασα, καὶ τὸν Ἀντίοχον τὸν Εὐπάτορα ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, τὸν Δημήτριον ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Ἀλέξανδρον ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Δημήτριον τὸν Νικάτορα ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Ἀντίοχον τὸν Θεὸν ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Ἀντίοχον τὸν Δίονυσον ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Ἀντίοχον τὸν Εὐσεβῆ ἐβασίλευσα. ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτον ἐξήλασα, τὸν Ἀντίοχον τὸν Φιλοπάτορα· ἐφ' οὗ ἡ δεινὰ ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ οὕτως γὰρ τῶν Αἰγυπτίων πᾶσαν χερσαίαμβως, ὡς ἁρπαξ καὶ ἀδίκος, ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ μετὰ δυνάμεως ὑπερῆλθε. ἐνθένδε καὶ ἀγριώτατα μεμεταβόλικε τὰ ἐν τῇ δυσὶ τὰς ἀπέκειλε στρατηγὸν, ὃς πολλὰ κακὰ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἐποίησεν. ἐν μὲν λαῷ πλῆθος ἦν ἀναγκαῖον. Ματθαῖος δὲ τὸν ἐγκωμιαστὴν ἀφ' ὧν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, ὃς ζῆλῳ θείῳ κινηθεὶς τὸν στρατηγὸν ἀπέκτεινε τὸν Αντίοχου, ἐν μυρία ἄλλα εἰργάσατο. ὁ δὲ Αντίοχος κατὰ Περσίδος μὲν ὁρμήσας, ἀτίμως δὲ ὑποστρέφων μετὰ τὴν ἧτταν βαρυπαθὴς, σὺν ἕξεσι καθ' ἑαυτὸν λόγων· ἔξια πάχων, ὧν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πέπραχε. ἐν σκώληκι ἐκβρασθεὶς, τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξατο.

Μετὰ δὲ ὃν τοῦτον Αντίοχος Εὐπάτωρ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐφ' οὗ Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος τοὺς φρουράρχους Αντιόχου ξοπωσάμβως, ἤγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὸν Αντίοχον μετὰ πλήθους ἀπείρου, καὶ ἐλεφάντων ϟ. καὶ ἐ. ἐφ' ὧν πύργοι ξύλινοι, ὑχοντες ὁ καθ' ἕνας ἀπὸ τριακοντα ἐπόπλους λβ. πὰν δὲ τὸν μεγάλα εἰργάσατο ὁ Ἰούδας, ὡς Ε τῶν ἀρχηγοσωλῶν λαβεῖν παρὰ τοῦ λαοῦ. ἐφ' οὗ ὁ Ἰησοῦς ὁ τῶ Σειρὰχ τὴν παιδευτὸν σωπᾶς Ἰουδαίας ἐγκωμίζετο.

nem Colossum dixere, ac vocati sunt ipsi deinceps Colossenses. Post Seleucum Antiochus filius regnavit, ejusdemque nominis tertius quinque.

Seleuci posteritas.

Deinde regnum obtinuit Antiochus illustris, Seleuci Philopatoris F. Sub eo Hierosolyma secunda vice capta est. Quandenam Aegyptum universam praedavit & injusti hominis in morem cepisset, Hierosolymam iracundus se convertit, ibique et.xxx hominum millia necavit. Elapso biennio, rursus copiarum imperatorem milit, qui multa mala urbi facere intulit, populumque coegit, ut Graecam religionem ac mores amplecteretur. Extitit tum Matthias quidam, qui quinque filii erant, & inter alios Judas ille Maccabaeus, qui divina quadam aemulatione commotus, regium ducem interemit, & egregia facinora vel sexcenta patravit. Rex autem Antiochus suscepta in Persidem expeditione, quum & gravissime contemptus morbo, nec tine singulari dedecore Asianum reverteretur: ipsemet scelera sua tandem agnovit, quum diceret se meritas eorum poenas pendere, qué adversus Hierosolymam commisisset. Atque hoc modo pediculis ex ipso largiter erumpentibus, animam effavit.

Antiochus Epiphanes. Edit. Paris. pag. 203.

Antiochus Eupator.

Successit ei filius Antiochus Eupator, quo regnante Judas Maccabaeus, in fugam conjecta Hierosolymitani praefidii duclum, Antiochum ipsum contra se, cum infinitis copiis concitavit, quas inter & elephanti erant. Et, quibus impositae turres spectabantur, quarum singulae milites armatos xxxij continebant. In eo praelio tam insignia facinora Judas edidit, ut etiam pontificatus ipsi a populo deferretur. Eadem aetate Jesus, Sirachides quondo vixerit.

chi F. qui librum de quovis virtutum genere composuit, celebris apud Judaeos fuit.

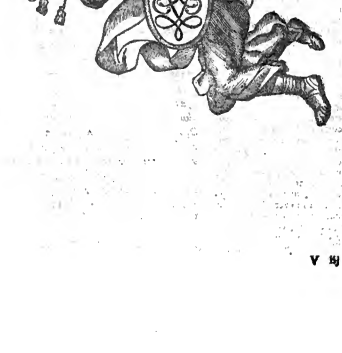

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ
ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

MICHAELIS GLYCÆ
SICULI
ANNALIUM PARS III.
AB IMPERIO CÆSARIS
USQUE AD CONSTANTINUM MAGNUM.

Conſulum administratio. *Edit. Paris. pag.* 294.

RES Romanæ a Conſulibus adminiſtratæ ſunt CCCLXIV. annis, uſque ad Julium Cæſarem, qui partu materno in lucem editus fuiſſe negatur. Nam quum mater ipſius menſe nono, ex quo prægnans fuerat, e vivis exceſſiſſet: utero ſecto, vivus & incolumis inde ſumptus eſſe perhibetur. Atque hinc Cæſaris ei nomen datum ajunt, quod deinceps omnes Romanorum Imperatores uſurparint. Nimirum lingua Romana factum eſt id vocabulum a cædendo, quod fuiſſet exciſus ex alvo materna.

Cæſar dictator.

Julius autem Cæſar Dictatoris appellationem conſequutus eſt, qua ſignificatur is, qui ſolus Imperium obtinet. Quippe primus omnium ſolus rempublicam Romanam adminiſtravit annis x11. leges tulit, indictiones ac biſſextos ordinavit. Ab eodem menſis Julius dictus, qui antea Quinctilis vocabatur.

Octavius Auguſtus. *pag.* 295.

Poſt Julium Imperio potitus eſt Octavius, (hoc enim a puero nomen habuit) deinceps ob rerum geſtarum ſplendorem atque gloriam nuncupatus Auguſtus: quum eſſet, ut plerique tradunt, Octavii ſtirps. Regnavit annos LVI. Ab eo Romanorum Imperatores Auguſti ſunt appellati, & menſis Auguſtus, qui antea Sextilis dicebatur. Nimirum Cæſar Romanorum Auguſti nomen habet, ut qui ſupra ſortem humanam poſitus ſit. Nam quæ maxime ſacra ſunt & religioſa, dicuntur auguſta. quo factum, ut Græci Sebaſtam vocent, a veneratione, quaſi religioſe colendum. Cæterum Cæſar hic poſteaquam ſuos adverſarios vicifſet, ac inter eos navali pugna ipſum etiam Antonium ſuperaſſet: poſtea rem omnem in ſe tranſtulit, ac ſolus dominari cœpit. Quumque illo ipſo in loco, ubi caſtrametatus fuerat, oppidum extruxiſſet: a victoria Nicopolis appellavit, eumque deinceps Auguſto exhibitis Omen victoriæ. Nicopolis ædificatio.

Nicon dictus.

Nicopolis ædificatio.

Nicopolis Auguſto exhibitis Omen victoriæ.

Nicon dictus.

Vinia Ægyptii regni.

Vinia Ægyptii regni.

Quinetiam victa Cleopatra, & omni Ægypto in poteſtatem redacta, quæſtori collocatæ.

ΤΑ δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς μετὰ ταῦτα διῳκήθη τῶν ὑπὸ ἥλιον ἐπὶ ἔτη τξ'. ἧς δ'. ἀφ' οὗ Ἰούλιος Καῖσαρ ὁ γεννηθεὶς. τὸν γὰρ μητρὸς αὐτοῦ θανούσης ἐν τῇ ἐνάτῃ μηνὶ τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς, τῶν κοιλίας αὐτῆς ἀνατμηθείσης, ᾗ σῶον αὐτὸν ἐκείθεν ἐκβληθέντα. ὅθεν Καῖσαρ εἰλήφατο. ἀφ' οὗ καὶ πάντες οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς Καίσαρες ἀγορεύθησαν. κατὰ γὰρ τὴν Ῥωμαίων γλῶτταν ἀκατομὴ τὸ Καῖσαρ λέγεται. οὗτος ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ Πρῶτ Ἰουλίου Καίσαρ Δικτάτωρ ἐκαλέσθη, τουτέστι μοναρχῆς. αὐτὸς Καίσαρος. γὰρ μόνος καὶ ἁπλῶς τὴν Ῥωμαίων ἐκράτησε σκῆπτρον ἔτη ιβ'. ὃς καὶ νόμους Ῥωμαίοις ἔθηκε, καὶ τὰς ἐνδείξεις, καὶ τὸν βίσεκτον ἔφερε, καὶ τὸν μῆνα Ἰούλιον ὠνόμασε, πρότερον Κυντίλιον λεγόμενον.

Μετὰ δὲ Ἰούλιον ἐβασίλευσεν ὁ ἐκβρίφους μὲν Ὀκτάβιος Ὀκτάβιος, Αὔγουστος δὲ διὰ τὸν λαμπρότητα ὑστερον. εἰ καί τινες αὐτὸν ἕτερόν λέγουσιν Ὀκτάβιον ὄντα, ἔτη ν'. καὶ ς'. ἀφ' οὗ καὶ Σεβαστοὶ καὶ Αὔγουστοι οἱ Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ ὁ μὲν Αὔγουστος ἐκλήθη, ὁ καὶ πρότερον Σακεπλιος. Αὔγουστος δὲ ὁ Καῖσαρ καλεῖται παρὰ Ῥωμαίοις, ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὑπάρχων. πάντα γὰρ τὰ ἱερώτατα καὶ σεβάσμια Αὔγουστα προσαγορεύονται. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ Σεβαστὸν ἅπαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σεβάζεσθαι, ὅπερ τινὰ σημαίνει. ὁ Καῖσαρ μετὰ τὸ τοὺς ἀντιπολεμίους αὐτῷ νικῆσαι, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἀντώνιον ναυμαχοῦντα, τὸ κράτος ἅπαν ἔχει, καὶ μοναρχῆς γέγονε. ἐν δὲ τῷ τοῦ στρατοπέδου τόπῳ κτίσας πόλιν, Νικόπολιν ταύτην ὠνόμασεν. ἔστησε δὲ καὶ τῇλας χαλκᾶς ἀνδριάντων καὶ ὄπου. λέγεται γὰρ τυκτὸς ἔτι οὖσης, καὶ ἀπὸ ἡμέρων ἡ ναυμαχία συμβῆναι, ἀνθρώπῳ συναντῆσαι ὄνῳ ἐλαύνοντι. καὶ ὃς ἐρωτηθείς, ὁμοί μοι, ἔφη, Εὐτυχὴς ὄνομα, τῇ δὲ ὀνῳ Νίκων· αἱ δὲ τῆλαι αὗται ὕστερον ἀνακομισθεῖσαι εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἱσταμεναι ἐν τῇ Ἱπποδρομίῳ. ἀλλὰ καὶ Κλεοπάτραν χειραγωγήσας, καὶ πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ὑποπέμψας, καθεῖλε τὴν βασιλείαν Πτολεμαίων διαρκέσασαν ἔτεσι διακοσίοις

ᾗ ἐνενήκοντα. ᾗ πάσης δὴ τῆς γῆς κυριώσας, καὶ τὰς τοπαρχὰς καταλύσας, ἀπέλαβε τὰς φοινίσσας τῶν θεῶν αὐτῶ ἰούλων.

Τότε δὴ τότε ἔ τὰ ῶ Ἡσαΐου πίρας εἰλημμι. λέγεται ὅθεν ἐπὶ ὅθεν μέχριμαν· κατελύθησαν γὰρ αἱ κατὰ τόπους τοπαρχίαι ᾗ βασιλεῖαι, ᾗ οἱ ἀπὸ μέσου αὐτῶ πόλεμοι. ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἤκουσα τοῦτο ἐφορηκιδίτου, ἄλλος μὲν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐκράτει, ἄλλος δὲ τῆς Σαμαρείας, ᾗ ἕτερος Μωαβιτῶν; Τοῦ δὲ Χερσοῦ κατὰ σάρκα γενηθέντος, ὑπὸ τῶν Ρωμαικῶν ἀρχὴν αἱ ἐξαρχίαι πᾶσαι γέγονασιν. οἰκουμὴ δὲ τῆς οἰκουμένης Ἱερουσαλὴμ, ἥτις ἐγένετο ὅτε Νειμέου ᾗ Ἔσδρα, μέχρις Τρικαυοῦ τελειτσίου Ἀρχιερέως, ὃν Ἡρώδης ἀνεῖλεν, ὁ ἐτῆ ξθ'. ἐτῶν ἀριθμὸς συμπληροῦται. ἑκτοτε δὲ ᾗ μέχρι τῆς ἐκ τῆ Ἰορδάνη ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου, αἱ λοιπαὶ ἑπτὰ ἑβδομάδες κατὰ τὴν τοῦ Δανιὴλ προρρήσιν τὴν οὖσιν λέγουσαν· ὁ· ἑβδομάδες συ-
* al. προφητῶν
τεμνιθήσαν τοῦ καταλῦσαι ὅρασιν ᾗ * προφητῶν, καὶ τοῦ χρεῶσαι ἅγιον ἁγίων, τουτέστιν αὐτὸν τὸν Χερσὸν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν. μετὰ μέντοι τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Τρικαυοῦ, παρασῴμως οἱ Ἀρχιερεῖς ἐγένοντο. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἐκείνου κατῆγοντο.

Λίγνται δὲ ᾗ τοῦτο πυρὶ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος, ὅτε οὐχ ὅλως μὲν ἦν, μετεβάλλετο δὲ πάσχειν. οὗτος κατὰ πολλῶν τὸ ἀνθρώπων ἀπεφήνατο θάνατον· σορὸς δέ τις * κατ' ἐκείνο καιροῦ χάρτη
* κατ' ἐκείνο γράφας ἐκώπιον ἀποτίζει τοῦ Καίσαρος· τὰ δὲ γράμματα ἦσαν. ὄψιμε παῦσαι κρίνων. ταῦτα δὲν ὁ Καίσαρ ἀκούσας ἐξέφατο τοῦ θρόνου, καὶ ἀκίνητα πάντα τὰ ψηφιθέντα τίθησιν. οὗτος πολὺς ἦν ἐν γωνίαις, ᾗ μάλιστα τὰς ὑπάρθρους. ᾗ τὸ δὲ χεῖρον, φροτίπαττε τοῖς ἀνδράσι καὶ μὴ βουλομένοις τοιαῦτου μοῦσας ὑπηρέτας γίνεθαι. σορὸς δὲ τῆς Ἀλεξανδρὶὺς Ἀθιωδώρου τοῦνομα, πολλὰ μὲν
Περὶ Ἀθηνοδώρου.
πταρίνει τῇ Καίσαρει ἐῇ τοιοῦτον ἴνικα. πεῖθεν δὲ ὅλως μὴ ἔχων, ἄλλω ὁδῶ μετέρχεται. ἄνθρωπον γάρ τινα τὸ φώτα ἐν τῇ συγκλήτῳ φέροντα ὁλοφυρόμενον ἰδὼν· παγκάζετο γὰρ τὸν αὐτοῦ γαμέτην ἐγκλείσας φορεῖῳ κατασῖγῳ, ᾗ φῶς τὸν Καίσαρα πέμμασ. παρεγγυᾶται αὐτῷ μικίτι σπυδέιν, αὐτὸν δὲ τῷ φορεῖῳ ἐγκλείσαι αὐτὶ τῆς γυναικὸς αὐτῦ, ᾗ ταῦλαι φῶς τὸν Καίσαρα. πεῖθεται δὲν, ὁ ᾗ μόλις, ὁ ἀνὴρ. ἓ τίνα τε μετὰ ταῦτα; ἐσέτειν ὁ Ἀθιωδώρος ἐξέρος ἐπιφορεῖμος. καὶ ὕπω διὰ τοῦ φορεῖου φῶς τὸν Καίσαρα πέμπτναι. δίχεται ὁ Καίσαρ, ῥήγνυσι τὰς σφραγίδας, ἐξεσὶν ὁ Ἀθιωδώρος, ἐπισυέιε τὸ ἔρεος. πτοεῖται ὁ Καίσαρ, ὑπτιεσέται δὶ ὅρκων μικέτι κοίτας ἀλλοτρίους χρεῦθναι. μετὰ ταῦτα ὁ Ἀθιωδώρος φῶς τὸν ἐκκεκμέσθαι ἀπαίρων, καὶ εἰδὼς τὸν Καίσαρα σὺν μὲν θυμοειμῶν, ταχὺ δὲ μεταβαλλόμενον, κύπτει φῶς οὖς, ὡς ὄνδεν καταφιλήσων αὐτόν. ᾗ ὅπως ἔφη. Ἐβασῖ Καίσαρ, πᾶν σοι λέιπει μόνον, μὴ πᾶς ἥρμος ἐξεγκεῖν, φρὶν ἂν ἐν ἰατρῇ λαλήσῃς τὰ κὰ'. γράμματα. τοσοῦτον δὲ παρὰ τοῖς ὑπηκόοις ἀγαπωμένος ἦν, ὥστε Ρωμαίος ἀνὴρ τὸν

Α Ατα, Ptolemæorum regnum fustulit, quod annis ccxc duraverat. Deinde terrarum orbem universum sibi subjiciens, & abrogato certorum quorumdam locorum regulis imperio, interfectores Julii, qui avunculus ei fuerat, necavit.

Id temporis oraculum Efaiæ comprobavit eventus: Gens una contra gentem aliam & regnum adversus regnum. Sumet. Nam subitatis singularum regionum principibus atque regibus, etiam bella, quæ inter se gerebant, extincta sunt. Quis enim ignorat, illo sæculo, quo vates oraculum hoc edebat, alium Hierosolymis regnasse, alium Samariæ, alium apud Moabitas? At vero quum Christus, quod carnem attinet, natus esset, omnes omnium nationum dominatus Imperio Romano parebant. Hoc illud etiam animadvertendum, ab ædificatione Hierosolymæ quam Nehemias & Esdras instituerunt, usque ad Hyrcanum ultimum Pontificem
B Dan. 9. 24.
quem Herodes interemit, numerum LXII annorum compleri. Deinceps vero septem reliquæ usque ad Domini baptismum in Jordane recensentur, juxta Danielis vaticinium, cujus hæc verba sunt; Septuaginta septimanæ abbreviatæ sunt ad tollendam visionem ac vaticinationem, & ad ungendum sanctorum sanctissimum, hoc est, ipsum Christum Dei filium & Deum. Post Interfectum autem Hyrcanum pontifices
Edit. Paris. pag. 206.
contra legis præscriptum defignabantur. Non enim illi præficiebantur, qui ab ipso generis originem ducerent.

Cæterum de Augusto etiam hoc memoriæ proditum accepimus, fuisse videlicet
C Tricundis Augusti calligatus.
hominem prorium ad iram, sed qui facillime rursum placaretur. Hinc factum, ut quum aliquando multos mortales capitis damnasset; vir quidam sapiens eo tempore chartam litteris notatam versus Cæsarem ejaculatur. Ea in charta perscriptum erat: Desine pro tribunali sedere carnifex. Quibus verbis lectis Cæsar e tribunali se
Illudem libidines coercuit.
proripit, & quæ prius statuerat, irrita esse jubet. idem mulierum cupidissimus erat, & præstertim earum, quæ mariti nuptissent: quodque pejus erat, mariti imperabat vel invitissimis, ut in ejusmodi piaculo sibi obsecundarent. Forte quidam vir sapientissimus, Alexandrinus patria, nomine Athenodorus: qui quum horum facinorum causa sæpenumero Cæsarem summoneret, neque
D tamen aliquid apud ipsum efficere persuadendo posset, alia via rem aggreditur. Nam quum virum quendam, principem in Senatu, plorantem conspexisset, quod uxorem suam opertæ lectice includere, ac Cæsari mittere cogeretur: hortatur Athenodorus hominem, eo nomine amplius ne fe afflictet, sed uxoris loco ipsum in lectica includat, ac Cæsari mittat. Vix ei, rem ut faceret, persuadet: fed perfuadet tamen. Quid inde factum? Athenodorus sumpto secum glabro lecticam intrat, & ad Cæsarem in ea deportatur. Cæsar lectica excipere, signa referare: Athenodorus exire, gladium vibrare, formidine Cæsar corripi. Tandem sacramento præstito polliceri, nunquam se deinceps toros alienos contaminaturum. Hoc facto, redituras in patriam Athenodorus, quod Cæsarem nosset hominem effe præcipitis quidem iræ, sed quæ subito defagraret: ad aurem ejus se insidet, quasi videlicet ipsum deosculaturus, & : Cæsar (inquit) Auguste, unum adhuc quiddam tibi deest. Noli de reis sententiam prius ferre, quam apud te litteras viginti-quatuor
E Ultimum Athenodori præceptum.
recitaverit. Cæteroqui tanto erat apud subditos in amore Cæsar, ut Romanus quidam

civis e vita decessurus liberis suis præcepe-
rit, gratiarum actionis ergo diis victimas
immolarent, quod Augustum post se salvum
Amor subdito-
rum in Augu-
stum.
relinquerent. Cæsar ipse quum e vita migra-
ret: Luteam, inquit, urbem inveni, quam
ipse puleris ornatam arcibus; & marmo-
Moriturí Au-
gusti verba.
ream effeci. Præterea dicebat velle se plu-
rimos ipso morientes manibus plausum da-
re, quemadmodum mimo vel ludione de-
sinente fieri consueverit. Quæ sane verba
non spectabunt alio, quam quod vitam hanc
luserit. Ac de his quidem hactenus.

Edit. Paris. pag. 207.
Christi nativi-
tas.
Scito autem, dilecte fili, anno Imperii
hujus, de quo loquimur, Augusti Cæsaris
XLII. quod carnem attinet, Dominum nos-
trum Jesum Christum ex perpetua Virgine
Maria natum esse. Quippe mulier hæc in-
culpata, ex divino promisso nata fuit, cum-
que tertium attigisset annum, ad templum
deducta, diu in penetralibus ejus vixit: e-
quum quidem ab angelo victus ei præbere-
tur, donec ad annum ætatis XII. pervenis-
set. Hac de re pontifices, ut fieri par erat,
inter se consultant, & precibus Deum im-
plorant. Inde Josephio defpondetur, Deo
per virgam, quæ germinaverat, ut omnino
id fieret, monente. Quapropter id tempo-
ris huic oraculo vatis eventus respondit:
En liber obligatus viro litterarum non ig-
Isa. xxix. 12.
naro datur, (hoc est, ei qui in conjugio vixe-
rat) atque is respondebit: Equidem librum
hunc legere nescio, quoniam obsignatus
est. Non longo interjecto tempore, divi-
nus Angelus ad eam ablegatur, qui hujuf-
Luc. i. 28.
modi verbis eam compellat: Salve accepta,
cui Dominus adest. His & aliis Angeli ver-
bis illa perturbata, quum rogasset, quo-
nam id pacto fieri posset, quando virum ip-
sa nesciat, victissim a Gabrielo audit: Te
Spiritus sanctus invadet, ac supremi poten-
tia inumbrabit. Quibus in verbis notato,
quod Spiritus sancti mentione facta, item-
que potentiæ supremi, qua voce Christus
indicatur: (Christus enim Dei potentia
Athanasius. lo-
cit.
est) tota sacrosancta Trinitas expressa sit.
Quamquam enim Filius solus carnem ad-
sumpsit, nihilo tamen minus Pater atque Spi-
ritus sanctus carnem adfumenti aderant,
quando identitas substantiæ dividi nequit,
ut eximius ille noster Athanasius loquitur.
C desf. 2. 3.
Idcirco Paulus etiam dixit, in Christo to-
tam divinitatis plenitudinem corporaliter
habitare, id est, effectialiter.

Hoc pacto illa utero concipit, virgineus
vester totumfecit, non parum Josephus eo
nomine perturbatur, prægnantem a fe clam
dimittere cogitat. Verum divinus Ange-
lus ei per somnum adfiat, &: Ne metue,
inquit, adfecissem Mariam uxorem tuam.
Matth. 1. 20.
Nam quod in ea genitum est, ex sancto Spi-
ritu est. Quapropter experrectus a somno,
conjugem suam adfcivit: nec eam cogno-
vit, donec ea peperit filium suum primoge-
nitum. Atque hoc loco magnus ille Basilius
Basilius de vo
ce Deuter.
ait, Josephum nec ante partum, nec a par-
tu castissimam hanc Virginem cognovisse.
Nam vocabulum donec, ait, multis in locis
sacrarum litterarum indefinite positum re-
peritur. Verbi gratia, quum dicitur: Ne-
Gen. 8. 7.
que reversus est corvus, donec exsiccata est
terra. Nimirum ne postea quidem, quam
exsiccata terra foret, corvus ille reversus
est. Item in alio loco: Dixit Dominus Do-
mino meo, sede ad meam dexteram, donec
tuos hostes scabellum pedum tuorum effe-
cero. Quod si donec indefinite non usurpa-
Psalm. 109.
tur, restat ut dicamus, desinere Dominum
sedere, posteaquam hostes ipsius sub pedes
pag. 208.
ejus subjecti fuerint. Etiam discipulis suis
Servator dixit: Adsuturus sum vobis per-

Βίου ἐκλιπὼν μέλλων, ἐπέβλεπε τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ
χαιρησίοις θυσίας ἐνεγκεῖν τοῖς θεοῖς, ὅτι ζώντα
καταλιμπάνει τὸν Καίσαρα. ἐπεὶ δὲ ὁ Καίσαρ ἐξέ-
στατο τὸν βίον, πολίτιλον, ἔφασκε, τὴν πόλιν εὑρὼν,
καλλιτύρσους πύργοις καὶ ναοῖς μαρμάροις κατα-
σκευάσας. καὶ ὅτι τοὺς ἐν τῇ τηλοῦτῳ μὲν βιάλμασι κρο-
πίσαι χάριτας, ὡς ἐπὶ μίμῳ τηλοῦτῳ ᾧ παίκτι τι-
νὶ. ταῦτα δὲ καταπαίζων τὸν βίον πάντως ἔλεγε. ᾧ
περὶ μὲν τούτων ἅτις.

Γίνωσκε δὲ σὺ ἀγαπητὲ, ὅτι ὦν τῇ μβ. ἔτει τῆς ἐν τούτῳ
βασιλείας τοῦ μεγαλοδίνους ἀνωθεν Καίσαρος γε- τῷ ἔτει τῆς
νέται τὸ κῦ σάρκα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ βασιλείας
τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας. ἡ δὲ ἄμωμος αὕτη γενεὰ γνήσια τέ- Καίσαρος
τυα μὲν ὡς ἐπαγγελίας τεκνίζουσα θεῷ φοσαγέτατα Κύριος
τῷ ναῷ, καιρὸν ἐκεῖσε ὧν τῆς αὐτῆ ἡλικίας ἀδύτοις.
ὑπ' Ἀγγέλων κομίζεται τῶν θεοῦμι. αὐτοῖ δίκτα γί-
νονται ὑπ' παταρμένων ἐκεῖσε. σκέπτονται περὶ τῶν οἱ Ἀρ-
χιερεῖς, ὡς εἰκὸς, διόσεως φροσαχωεῖ τῷ Θεῷ. μνη-
σθέντων τῶν παλαιῶν τῷ λογίῳ, τὸ Θεῷ ἐφὶ τῶν ἀβῶν
ὧν ὁλοσχοίσης ῥάβδου φροβλάστος. τότε δὴ τότε
ᾧ πέρας λαμβάνει φροφητικὴ ῥῆσις ἡ λέγουσα. ἰδοὺ
δίδοται βιβλίον ἐσφραγισμένον ἀνδρὶ εἰδότι γράμ-
ματα, τυτῆσι γράμος φροσομιλοῦντι. καὶ ἐρεῖ, οὐ
δύναμαι ἀναγνῶναι αὐτό, ὅτι ἐσφραγισμένον ἐστίν. Isa. xxix. 12.
οὐ πολὺς παρῆλθε καιρὸς, ᾧ Θεὸς Ἀγγέλους φορὸς
αὐτὸν καταπέμπεται. χαῖρε κεχαριτωμένη, λέγων, Luc. i. 28.
ὁ Κύριος μᾶ σοῦ. ἐκθαμβεῖς ὧν ἐπὶ τῷ ῥήματι γε-
γονῖα, καὶ, πῶς ἔσαι μοι τοῦτο, φησοῦσα, ἐπεὶ ἄν-
δρα οὐ γινώσκω; παρὰ τοῦ Γαβριὴλ ἀκούει ᾧ τάδε.
Πνεῦμα ἅγιον ἐπιλεύσεται ἐπὶ σέ, ᾧ δυνάμις ὑ-
ψίστου ἐπισκιάσει σοι. φροσέτυχε δὲ, ὅτι Πνεῦμα ἅγιον
εἶπεν καὶ δύναμιν ὑψίστου, ὃ σημαίνει τὸν Χριστὸν
Χριστὸς ᾧ Θεὸς δύναμις· ὅλων δὲ τούτῳ τῶν ἁ-
γίαν Τριάδα ἐνδήλωσε. εἰ ᾧ ὁ μόνος ὁ υἱὸς ἐσαρ-
κώθη, ἀλλὰ ᾧ ὁ πατὴρ ᾧ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον συμπα-
ρῆσαι ἄτης σαρκουμένῳ κῦ τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμοουσιό-
τητος, ὡς ὁ μέγας φησὶν Ἀθανάσιος. κῦ τῶτο ᾧ ὁ Παῦ- Athanasius. lo-
λος ἐλεγεν, ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς cit.
θεότητος σωματικῶς, τυτέστι ὑσιωδῶς. C desf. 2. 3.

Ἐγκυμονεῖ τῶνικαῦτα λοιπὸν, ὀγκῶται ἡ παρθε- D
νικὴ γαστὴρ αὐτῆς. οὐ μικρὰς ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰωσὴφ
παράσεται, λαθραίως ὑποβλῶσαι ἠναύμενα μελετᾷ.
θεῖος αὐτῷ ἐφίσταται Ἄγγελος κατ' ὄναρ, μὴ φοβηθῆς,
λέγων παραλαβεῖν Μαρίαμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ
γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐσιν ἁγίου. ἐξυπνος
ὢν γέγονὸς παρῆλθεν ὁ γωναῖκα αὐτὸν, ᾧ οὐκ ἐγί-
νωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότο-
κον. ὁ μὲν γὰρ μέγας Βασίλειος φησὶν, ὅτι οὔτε φρὸ
τῆς τόκου, ὅτε μετὰ τὸ τοκετὸν παναγνον ὁ Ἰωσὴφ.
τὸ γὰρ ἕως ἐ σπλαχνῶν τῆς γραφῆς ἀόριστον φέρεται. ὡς
ὅταν λέγει, ᾧ ἐξ ὑτέρας ὁ κόραξ ἕως οὗ ἐξη-
ράνθη τὸ γῆν ὑπέρυθρα. ᾧ ἀλλαχῦ· ὅπου ὁ Κύρι- Gen. 8. 7.
ος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τὰς
ἐχθρὸς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ἐκεῖ γὰρ οὐκ ἦν ἀό- Psalm. 109.
ριστον τὸ ἕως, ἐγερθέντα λοιπὸν εἰπεῖν τὸν Κύριον με- pag. 208.
τὰ τὸ πᾶντας τοὺς ἐχθρὸς αὐτῶ ὑπὸ τοὺς ποδὰς αὐτῶ. ἀλ-
λὰ καὶ ὁ σωτὴρ Χριστὸς τοὺς μαθητὰς αὐτῶ ἐλεγε. ᾧ
ἐγὼμαι μεθ' ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντε-
λείας. εἰ ὧν σὺκ ἦν ἀόριστον τὸ ἕως, μὴ τῶ

τῶν σωτηλοιπῶν λαῶν ὑ σωιόντων τοὺς μαθητὰς ὁ Χριστός. Ἐ μὲν ὁ Παῦλος ὕτω φησίν· ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τ Κυρίου εἰς ἀέρα· Ἐ ὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. καὶ ταῦτα μὲν τῶν ἴσως τὸν ὅρον.

Ὁ δὲ μέγας Ἀθανάσιος φησιν, ὅτι ὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὸν ἐλθόντως ἕτερα τὸν Κύριον. ὐκ ἤδει τὸ ἐκ αὐτῆ· μόνον ὅτι ἔτικε, τότε δὲ ὑ ἐγνωρίσθη· τότε ἤγνω, ὅτε ἐξελύγχωσε· ὑ τε γὰ λεγὼν ὐ κατεύνοτο· ὅτι γάλα παρεῖχε ξεοῤῥοῦς, ὑ θηλὴ ὑ φυσικῆς ἐμπιὸς ἀλλοτρίαν· ὅτε μαζὸν ἔδωκε, καὶ θηλάζουσιαν ὐχ ὑπέμενεν. ἀλλὰ μὴ ξένον τὸ φρᾶγμα ἠγῶ· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἰῶ καὶ ἀνθρωπος τὸ τικτόμενον, ἐξ ἀνάγκης ἑαυτῆ σωιέζηε τὰ τῆ Θεία, πᾶνε ἀνθρώπινα. καὶ ἀνθρώπινα μὲν, ὁ ὄγκος τῆς γαστρὸς, ὁ τῆς κυοφορίας ἐπιαμπισμὸς κωρὸς, ὑ τῶ τικτομένη σωιόδης ἔξοδος, ἡ γαλακτοφορία, ὑ ἡ ἀπὸ τῆ μικρῦ ὑπὶ τὸ καθῆκον αὐτῆ σώματος αὔξησις. κατὰ δὲ ἡ μακάριον Παῦλον, πάντων πεπείρατα ἦ ἡμέτερον ἀνὲυ μόνης τῆς ἁμαρτίας. Θεῖα δὲ πάλιν, ἡ ἄσπορος σύλληψις, ἡ παράδοξος κύησις, καὶ ἀῤῥήτατος γάννησις. ὑ τῶ ἴσιν ὅπιρ ἡ Τριηρέσεις ἐλεγε γλῶτται· νόμοι φύσεως καταλύονται. φῶς τοῖς ἄβλοις ἦ, καὶ μετεικὼς ἀδίτων ἀνδρῶν Χριστὸν ἡ πάσχουσ ἔτικε. κατὰ δὲ ἡ Δαμασκηνὸν, ὑδὲν ἤδυνὶ ἀ φρονήσαντο, εἰκότως ἰδὲ ἀδύνη ὑπικαλύψεως· ὅτι δὲ τὰ τῆς κυοφορίας παράδοξα ἴσαι, καὶ ὁ Ἀριστοκλῆς Διονύσιος ἐδικξεν, ὅπως εἶπων περὶ αὐτῆ· ὅτι τὸ μὲν ἀνδρικὸς ὑσιικξίωσαι αὐτὸν ἐκ τ ἰερῶν λογίων ἐμάθομεν· ἀγνοεῖν δὲ ὅπως . . . αἰμάτων ὑτῆρ παρὰ τῶν φύσιν . . .

λάττειν· κελῶς ὖιμ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐφησεν, ὅτε ὀξυλοχοῦσε, καὶ τὰ τῆ λεγὼν **** εἰ μὲ ὃ τὰ τὰ ἰῶ, ὡς αὖ ἡ αὐτὸ ὃ τίκτουσα ὃ ἀπαρθένα, καὶ ἡ φάσκη τὸ παιδίον ἐπωκαλίσουσα. Ἐ ὕτω μὲν οἱ ἁγληφθέντες Θεοῦ πατῆρες περὶ τῆ θυγατρικῆς ῥητῆ λέγοντος. καὶ ὡς ἐγίνωσκεν αὐτῶιν, ὡς οὐ ἔτικε τὸν ὑὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. οἱ δὲ τὰ Μάνητος πληροῦσι Παυλικιανοὶ τὸ τοιοῦτον ῥητὸν φῶς ἰδιον ἐκλαμβάνοντες θέλημα, τῶν ἀσεβῶν τὸ Κυρίου μητέρα τεκτοκλύσουσι· μετὰ τὸν σωτῆρα τόκον ἑτέρης ἰχῦς ἐκ τοῦ Ἰωσὴφ πεπιθόποισαι.

Γενήται δὲ ὖιμ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ Μάγοι ἐκ Περσίδος ἐγέροντα, τὸν καιόμενον ἀκέιρον ἀςέρα θεασάμενοι, καὶ εἰς φροσκύνησιν αὐτῆ παραγίνοντα, φροκυμῆσαι ἔχοντες τὸν τοιοῦτον ἀςέρα, καὶ τῶν ὁδὸν τινὸς ὑποδεικνύοντα. φράσεις δὲ ἀγαπητὰ. βιβλία δὲ οἱ μικρὰ παρὰ τοῖς ἁγίοις γίνεται τὰς παρὰ τῆ Μάγων ἱστορίας φροσκυνήσεως. Πρῶτον δὲ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος ἐν τῆ βίβλῳ Πανάριῳ ἔνεγκε λέγων, καὶ ἐν οἰκίᾳ παρὰ τῆ Μάγων φροσκυνῆσθαι τὸν Χριστόν· ἐπειδὴ γὰρ ὁ κατὰ τῶν χώραν αὐτῶν φαρεὶς ἀστὴρ τῶν κατὰ σάρκα ἐμείωνεν τῶ Χριστῶ γέννησιν, φοιβοῦνται δὲ δὴ ὀλίγου τοὺς Μάγους ἀγαγεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα. κατὰ δὲ τὸν καὶ ὁ Ἡρώδης δὸν διετοὺς ἀναιρεθῆναι τὰ βρέφη πεπτυο, donec fœculi finis appetat. Si vox *donec* indefinita non est, sequitur Christum a mundi consummatione discipulis suis non adfuturum. Atqui Paulus ait, futurum ut in nubes abrepti, & ipsum in aera, Domino occurramus, atque ita perpetuo cum Domino simus. Hæc a Basilio sic prodita sunt. 1. Thess. 4. 16.

At magnus ille Athanasius ait, reapse Josephum non cognovisse ipsam, donec Dominum peperisset. Ignorabat scilicet quid illud esset, quod erat in ipsa. Saltem ubi peperisset, agnovit. Tunc nimirum intellexit Josephus, quæ vis esset illius Virginis. Tunc cognovit, eam partum edidisse, nullas tori leges expertam, quum hoc novo & insolitato modo manans fœcundavit, & nutrimentum a naturali diversum: quum mammam præbuit, ac venis ramen ne quidquam decederet. Nec abhorrere purabis hæc a vero. Nam quia pariter homo erat id, quod gignebatur, & Deus: necessario tam divina quædam, quam humana conjunxit. Humana erant, tumor alvi, tempus novem mensium, quo uterum mater gerebat, fœtus in lucem editio pro more facta, lacteum nutrimentum, a parvo ad convenientem corporis staturam incrementum. Nam uti bearus ille Paulus ait, expertus est omnia nostra, solo peccato excepto. Rursum divina erant, expers fœminis conceptio, partus insufratus, nulli fœditati, nullisque foribus obnoxia nativitas. Atque hoc illud est, quod Gregorius Theologus dixit: Leges naturæ solvuntur. Nam inter alia, circa matertos etiam parturigini dolores Virgo puerissima Christum peperit. Quippe de Joannis Damasceni sententia, ubi voluptas & delectatio nulla præcessit, ibi non abs re dicendum erit, dolorem nullum consequi. Et vero fuisse factam conceptionem, uteriique gestationem prorsus insufratu modo, testatur ipse quoque Dionysius Areopagita verbis hujusmodi: Quod humano quidem more subsistantiam adimpleritque, facrita corculis percepimus: sed ignoramus tamen, quo pacto de virgineo sanguine, prorsus abhorrenti a natura lege, formatus sit. Ideoque dictum ab Athanasio præclare: Partum edidit, nullas tori leges experta. Etenim absque illo foret, non eadem peperisset, ae infantem fœciis involutum in præsepe reclinasset. Hanc in sententiam divini Patres, quos indicavimus, de illo Evangelii dicto, Non cognovit eam, donec filium suum primogenitum peperit, differuerunt. A: Manis heredes illi Paulicieni dictum hoc arbitratu suo torquentes, labis expertem Dominicæ matri portentose fingunt post salutarem partum liberos alios ex Josepho fuscepisse. Athanasii sententia. Joannes Damascenus. Gregorius Nazianzenus. Dionysius Areop. Athanasius. Edit. Paris. pag. 209. Paulicieni hæretici.

Postquam hoc modo Dominus noster Jesus Christus natus esset, Magi e Perside ad iter, conspecto sidere prorsus insufrato, se comparant, adorandique illius causa proficiscuntur, stellam ducem sequentes, quæ viam iter ingressis commonstrabat. Hoc loco, dilecte fili, diligenter iii animum advertito, quæ dicturi sumus. Nam de Magorum adoratione contentio non exigua inter vitos sanctos existit. Nam primum eximius ille noster Epiphanius in libro, quem Panaria vocavit, Christum jam bimum, & quadam in domo, tradit a Magis adoratum esse. Quia enim conspectum in patria Magorum suum, carnalem Christi nativitatem significabat, neque Magos exiguo tempore Hierosolymam perducere poterat, qua quidem ipsa ratione motus Herodes justit infantes bimalis majores interfici, habita Quando Magi venerint. Epiphanii Panarium.

nimirum temporis ejus ratione, quod a Magis exacte cognoverat. idcirco divinus ille vir, cujus mentionem modo faciebamus, Christum bimulum a Magis adoratum esse prodidit. Verum aliter Joannes ille nofter aureus oratot fentit. Non enim eodem tempore, quo Chriſtus eſt natus, etiam ſidus illud a Magis conſpectum eſſe dicit. In explicatione Matthæi ad verbum quæ tradat, audi. Multo ante Chriſti nativitatem fidus illud Magis apparuit, ut Chriſtum in ipſis cunarum faſciis adorarent. Quippe non parum in itinere temporis abſumpturi erant. Nimirum hoc dicere vult, Deum tempus certum Magis admenſum eſſe, quod abſumpturi eſſent in itinere: itaque de ipſius ſententia ſtellam ejus ante monſtravit, ut hoc modo Chriſtum in cunis reperrum venerarentur. Hanc Chryſoſtomi expoſitionem tum Athanaſius, tum Joannes Damaſcenus confirmant, quum in antro & ſpelunca Chriſtum a Magis adoratum perhibent.

Chryſoſtomi ſententia.

Athanaſius. Damaſc.

Non autem ignoro, dilecte fili, te de quibuſdam aliis quoque non parum ambigere, quæ in hac ſtella conſideranda veniunt: & imprimis admirari motum novum ac inuſitatum, inſtitutionem, occultationem, & ſublimi deſcenſum, aliaque talia. Verum hæc nolim tibi nimium negotii faceſſere. Non enim hæc ſtella de illorum ſiderum numero fuit, quæ initio rerum Deus in firmamento collocavit: ſed poteſtas quædam inadipiſcibilis, in hujuſmodi ſpeciem transformata, quemadmodum Joannes Chryſoſtomus ait. Oportebat enim in nativitate admirabili & inuſitata, etiam ſtellam novam ac inuſitatam oriri, quæ index eſſet ac prænuntia, ſicuti divinus ille Cyrillus loquitur. Nam abique illo foret, non tantum lucis & ſplendoris habuiſſet, non medio die radios ſolares ſuperaſſet, non Magis perſuaſiſſet, ut e patria profecti tantum itineris ſuſcipierent, non eos modo tam admirabili perduxiſſet Hieroſolymam, non ex alto ſe demiſerit, ſupra natum infantem conſtitiſſet, non deinceps conſpici deſiſſet. Poſt eaquam enim ab ea ducti ad Chriſtum acceſſerant, & vera illum fide amplexi fuerane, non jam amplius ejuſmodi manuductionis egebant. Ideoque oraculo per quietem admoniti, alia via ſiam in patriam ſunt reverſi.

Stellam fuiſſe angelum.

Chryſoſtomus.

Edit. Paris. pag. 210.

Cyrillus.

Cur ſtella deinceps conſpici deſierit. Theophylacti locus explicatur.

Fortaſſis autem, dilecte fili, Bulgariæ Pontificis enarrationem in medium proferam, nobis oppones, & ex ea probabis, non in ſpelunca, ſed domo quadam Chriſtum a Magis adoratum eſſe. Nimirum divinus ille vir occaſione de verbis Evangelii per Matthæum conſcripti ſumpta, quæ de Magis ita loquuntur: Ingreſſi domum, ibidem cum matre Matia puerum viderunt: ſcribit conſentaneum eſſe, poſt id tempus, quo editus in lucem Dominus in præſepi reclinatus fuerit, invenram fuiſſe domum quamdam, in qua Magi eum veneranter. Adeoque palam Theophylactus indicare videtur, Magos Chriſtum in antro illo non conſpexiſſe, quo præſepe continebatur.

Matth. 2. 11.

Chryſoſtomus.

Verum Chryſoſtomus inter ſe tam ea, quæ de domo dicuntur, quam quæ de præſepi, concilians: Ubi primum, inquit, matter eum peperiſſet, in præſepi reclinavit. Quippe quod magnæ hominum copiæ cenſus cauſſa conſuluſſent, domum invenire non potuerant. Ejus rei teſtem citat Lucam, qui verbis hiſce idem innuerit: Quia in diverſorio locus non eſſet, in præſepi eum reclinavit. Atque inde poſt eum ſublatum, in

Luc. 2. 7.

A προσίταξε, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἐκείβωσε παρὰ τῶν Μάγων. πῶς γὰρ ἀναμενθεὶς ὁ Θεὸς αὐτὸ δίνα παρὰ τῶν Μάγων ὑφ' ἁρμοσκωνθῆναι τῷ Χριςῷ. ἀλλ' ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης οὐχ ὅπως. ὡδὶ γὰρ ἅμα τῇ γεννήσει τὸν Χριςὸν γνωρικάνται τῷ ἀςέρα φησὶ τοὺς Μάγους ἐφθῆναι· ἢ ἄνευ τοῦ παραρήματος διίξειν ἐν τῇ κατὰ Ματθαῖον ἐρμηνείᾳ. Ὁ ἀςὴρ ἢ ἀφὸ πολλοῦ τὴ γενήσεως ἐφάνη τοῖς Μάγοις, ἵν' ἐν ἀπαρχαίοις τὸν Χριςὸν προσκυνήσωσι. πολὺν ἢ ἐμελλον ἐν τῇ ὁδῷ ἀναλίσκειν ἢ χρόνον. συμπέρνεσι ἢ, φησὶ, ἢ χρόνον ὁ Θεὸς, ὃν ἐμελλον ἐν τῇ ὁδῷ ἀναλύσαι οἱ Μάγοι· ἢ ὅπω κατ' ἐκείνον ἀφώβασαν αὐτοὺς ἢ ἀςέρα, ὡς ἐντεῦθεν ἂν ἀπαρχαίοις προσκυνῆσαι τὸν Κύριον. ἀλλὰ ἢ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, αὐτὸς τε ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης, ἐν σπηλαίῳ λέγοντες παρὰ τῶν Μάγων προσκυνηθῆναι τὸν Χριςὸν, ἢ τοῦ χρυσορρήμους ἐπιβιβαίουσι πάντως ἐξήγησιν.

ἀπαλάσαι

Athanaſius. Damaſcenus.

B Οἶδα δὴ ἀγαπητὲ, ὅτι ἢ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς τῷ τοιῷτω ἀςέρος ὡ μικρὸς ἀμφιβάλλοις τῇ παραδόξῳ τῆ κινήσει, τρόπος, τῇ ἀποκρυβῇ, τῇ ἀφ' ὕψους συγκαταβάσει, ἢ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς τοιούτοις. ἀλλὰ μὴ ἐπὶ πλέον ἀμφιβαλλε· ὡδὶ ἢ ὁ τοιῷτος ἀςὴρ ἦς ἀνύγκατὰ τῷ πολλῶν, ὃς ὁ Θεὸς ἐν τῇ γιγνομένῃ καταρράς Ὕδατο· ἀλλὰ διωαμίς τις ἀοράτος ἦν, εἰς ταῦτα μεταχημανιζόμενα ἢ ὄψιν, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησίν. ὧδε ἢ ὁ ἐπὶ παραδόξῳ τοιούτῳ γενήσει, ἢ παράδοξον ἀςέρα γενέσαι μὴ ἀνύγκαλον, ὡς Θεόδωτος φησὶν Κυζηλλος· εἰ μὴ ἢ τοῦτο ἦν, ὡς ἀπὸ τοσούτου ἔφασκε, ὡς ἂν ὃς ἡμέρᾳ μέσῃ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ὑπερικόντας· εἰ μὴ τοῦτο ἦν, ὡς ἂν ὅπως τοὺς Μάγους ἐκέλευε ὑγρδῦσαι, ἢ τοσαύτῃ ὁδῷ ἐκέλαβαι· ὡς ἂν ὅπω Θαυμασίως εἰς Ἱεροσόλυμα ἄγαγεν· ὡς ἂν ὀξ ὕψους συγκαταβὰς, ἵπτασ τὸ πεζεύτος τοῦ παιδίου. ὡς ἂν ἀφανοῦς μετὰ ταῦτα ὑφίνετο. ὁ πεῶν ἢ ὁδηγούμβοι παρ' αὐτῶ προσελπλύθασι τῇ Χριςῷ, ἢ τῇ κατ' αὐτὸν ἀπλανεῖ πίςει γεγόνασι κατοχεῖς, χειραγωγοῦ ἂς ἐκέτι τοιαύτης ἐδέοντο. ἐσδὲ τοιῷ κατ' ὄναρ χρηματισθέντες, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

C

Edit. Paris. pag. 210. Cyrillus.

Cur ſtella deinceps conſpici deſierit. Theophylacti locus explicatur.

D Πρὸς τάτοις δὲ ἀγαπητὲ, ἢ τῶ ἐν Βυλγαρίᾳ Ἀρχιπισκόπου ἐξήγησιν ἐπὶ μέσου παράγεις, κἀντεῦθεν δὶ ἡμῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἀπιλαίᾳ, ἀλλ' ὃν οἰκίᾳ γενέσθαι τινὶ Ἐ παρὰ Μάγων προσκυνῆσαι. ὁ δὲ Θεὸς ἐν τοῖς ἀπὸ τῆ κατὰ Ματθαῖον διαγγελίοις, ὡς εἶναι, ὁρμώμενος, ἢ οὗτω περὶ τῶν Μάγων λεγόντων· ἢ ἐλθόντες εἰς τὴ οἰκίαν, εὗρον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτῦ. ἢ πᾶσι φησὶν· ὅτι μετὰ τὸ γενηθῆναι τὸ Κύριον, ἢ ἐν τῇ φάτνῃ ἀνακλιθῆναι, εὑρὲς ἰὼ ἔβρισθαι ἢ οἰκίαν τινά, ἐν ᾗ παρὰ τῶν Μάγων ἢ προσκυνῆσαι ἢ δέχεσθαι. ἢ ὁ μὲν διαλαβὼν ἐκ ἀπὸ τοιούτου φανῶς λόγου, μὴ ἐν τῇ ἀπιλαίᾳ, ἐν ᾗ ἐν τῇ φάτνῃ, τὸ Μάγους ἰδεῖν τὸν Χριςόν.

ἐξέμνησα

Chryſoſtomus.

Ὁ δὲ ἡ γλῶτταν χρυσῆς τοῦ τὸ οἰκίας συμβιβάζων, ἢ τὰ φάτνης αὖθ, ἅπω φησὶν· ὅτι πεκῶσα μὲν ἡ Θεὸς κατελύπω ἔχει, πολλῶν ἢ ὄν σωμοίνων διὰ τὸ ἀπογραφῆναι, ὡς ἰὼ οἰκίαν ὑρεῖν· παράγει δὲ ἢ τὸν Θεόπατον Λουκᾶν ἐπισημαίνοντα τοῦτο Ⓒ λέγοντα· ὅτι διὰτο μὴ εἶναι τόπον ἐν τῷ καταλύμαπι, ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ· μπτὰ δὲ τοῦτο ἀνείλπτο, καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων ἔχων, ἀλλὰ ἢ ἐν τῇ ἐπὶ Ματθαῖον ἴκτῃ ὁμιλίᾳ πεῖ-

E

genus collocavit. Idem in earum oratio-
nem sexta, quibus Evangelium Matthæi ex-
planavit, in hunc modum de Magis loqui-
tur: Quum tugurium & præsepe, & fœnum
involutum puerum, & matrem pauperem
cernerent, quodnam obstrepero regni signum
videbant? Et paulo post: Quonam, inquit,
pacto (die mihi) stella tam arctum præse-
pis & tugurii locum indicabat, si non reli-
cto sublimi se demisit, & supra caput ipsius
pueri constitit? Rursum post hæc: Ubi jam
adduxisset eos, ae juxta præsepe illisisset,
non amplius per stellam, sed per Angelum
eos deinceps alloquitur. Itidem in oratio-
ne octava de Magis ad verbum hæc tradit:
Quid tandem eis persuasit, ut puerum sum-
missime veneraretur? Nec enim virgo spe-
ciem quamdam illiu ftrem præ se ferebat, nec
domus erat splendida. Et paulo post: Ni-
hil istic magnum & insigne conspicieba-
tur, ex iis quidem rebus, quæ sensu perci-
piebantur: sed tantum præsepe, ac tugu-
rium, materque paupercula, ut nimirum
nudam Magorum philosophiam agnos-
cas. De quibus omnibus animadvertas li-
cet, Chrysostomum id loci quo præsepe
continebatur, & domum, & tugurium, & spelunc am appellasse. Quamobrem hinc in-
de mens tua non obvagetur, sed oratori huic
auteo fidem habeat, qui tuba sancti Spiri-
tus fuit, ex auro solido ducta.

Edit. Paris. *pag.* 211.

Postquam hoc, quo diximus modo Chri-
stus natus fuisset, octavo deinceps die cir-
cumciditur, & post xl. dies in templum
deportatur. Sic enim perficipuan legimus
Lucæ 2. 22.
Completis purificationis diebus, ex lege
Mosis, puerum Hierosolymam tulerunt.
Levit. 12.
Lex autem illa hujusmodi est: Si mulier e
vero concepto semine marem pepererit,
pollita sedo xl. dies: si fœminam ediderit,
dies lxxx Quamobrem quæso ita sunt hæc
instituta? & cur tempus hoc pollutioni præ-
scriptum, matri fœmellæ duplicatur? Theo-
doritus hic de re in hunc modum differit,
nimirum pollutionis hoc tempus requisitis
caussis præscriptum esse mulieribus, uti quæ
magnopere graventur, dum uterum gerunt.
Quippe mete inquinationis lex maritos re-
trahit, nere suas uxores, id temporis ad-
eant, suadet. Et quia fœminea soboles ma-
trem molestia majori adficit: (ajunt enim
hanc citius in utero se movere, quam ma-
rem) idcirco fœmellas parientibus duplum
pollutionis tempus est præscriptum, ut
hac ratione duplo quoque longiorem re-
quietem haberent. Hæc Theodoriti est sen-
tentia. Divinus autem vir ille Cyrillus ait,
marem intra dies xl. formam suam confe-
qui, fœmellam vero dies lxxx ad humanæ
formæ expressionem requirere. Et quia mul-
cula soboles purificationis caussa die qua-
dragesimo, fœmina vero octogesimo ad
templum deferebatur, apparet omnino per
hæc significari, quod hujusmodi formatio
purgatione, quæ divinius fiat, indigeat.
Sic divini patres hac de re differuerunt.
Cæterum liber ille, qui parva Geneseos di-
citur, haud scio cujus auctoris, Adamum
quidem ait post xl. dies paradisum esse in-
gressum: Evam vero post lxxx: eaque de
caussa post totidem dies tam mares quam
fœmellas in templo sisti. " Verum tu mihi li-
brum hunc missum facito. Nam vera Mo-
sis historia monstrat, Deum die sexto Ada-
mum finisse, ac mox in paradisum collo-
casse. Consimiliter Evam die sexto de Ada-
mi costa, quam sumpserat, formatam, sex-
to item die in paradisum collocat. Et qui-
dem post sextum hunc diem nihil amplius
condidit. Igitur, ut diximus, Hierosoly-
Refutatio parvæ Geneseos.
Vide Notas.

mam Jesus defertur, tamquam & ipse Mosaïcæ legi subjectus.

Post id temporis vero, quemadmodum Chrysostomus censet, in Ægyptum fugit, ac inde Nazaretam revertitur, ubi corporis incrementum accipit. Annos autem, ceu Lucas indicat, triginta jam natus, ad Jordanem se confert, & a Joanne baptizatur. Atque hoc tempore cunctis innotescit, incognitus antea. Nam nisi plane fuisset incognitus, non vates ille faceridotibus ac Levitis ablegatis ad se dixisset: En medius inter vos versatur, quem vos ignoratis. Deinde pater eum exhibet per Spiritum sanctum commonstrat. Atque hoc mihi videtur quid ipse Baptista dicat. Equidem, ait, non noram ipsum: verum qui me ad baptizandum ablegavit, is mihi dixit: In quem Spiritum sanctum descendere videris, ille mihi carissimus est filius. De quibus sane verbis admodum perspicuum est, ante ipsius ad Jordanem advectum, nemini Christum fuisse notum. Quippe si notus fuisset, præcursor ille non dixisset, & reuisse prospera baptizatum aqua, ut Israelicis Christus innotesceret. Idem rursus ait: Vidi ego, veritatique testimonium perhibui, eum Dei filium esse. Spiritus etiam sanctus, dilecte fili, propterea descendit in ipsum, ne quis existimaret, Baptistæ caussa paternam divinamque vocem illam cælicus auditam esse: quamquam is baptizato longe major esse videretur. Nam & parte pontificia natus fuerat, & matrem habuerat antea sterilem: denique maximum illud erat, quod Jesum ipse baptizaret, qui tamquam unus ex multis eo veterat. Eccuim necdum ipsius conditio & status mortalibus nota erant, quemadmodum Joannes ille Chrysostomus ait in orationum illarum, quibus Matthæi declaravit Evangelium, duodecima.

Quæ quum ita sint, quumque prorsus ante baptismum ignotus fuerit: historias illas, ubicumque eadem cas repereris, nimirum dic aqua exploratoinis, deque pontificatu, quem a judæis Christo delatum esse perhibent, flocci plane facito, proque rejectitia docito. Nam si quid ejusmodi ante contigisset, Joannes Evangelista non dixisset: Hoc miraculorum initium Canæ in Galilæa Jesus præbuit, famque majestatem declaravit, & ipsius discipuli eidem ci habuerunt. Etenim quamquam id quoque temporis, quum duodecim natus esset annos, illa de xetate loquendo, ad cætrem quæ referenda est, in templum adscendit, seque palam exhibuit: non tamen divinitatem suam istic hoc ipso patefecit, quando nullum Hierosolymitas prodigium id temporis edidit, sed tantum infidentem labris fuisse citam commonstravit. Et ab eo tempore rursum in umbra quasi quadam delituit, quemadmodum orator ille aureus in enarratione scripti per Joannem Evangelii loquitur.

Secundum hæc, videlicet post baptismum, ac editum Canæ miraculum, XII quidem numero discipulos eligit, ac homines prorsus inopes & inductos, nimirum piscatores, literarumque rudes, & plebeiæ conditionis atque status. Quibusnam obsecro de caussis illud? ut quicquid ipsi præcluse dicerent atque facerent, id omne Dei potestati sapientiæque tribueretur. Atque hoc illud ipsum est, quod Dominus ad Paulum pronuntiavit: Satis esto tibi gratia mea: quippe mea vis & potestas in imbecillitate perficitur. Non dubium est autem, quin verum sit, Christi discipulos pauperes ac rudes fuisse. Nihilo tamen minus Epiphan. quidem Presb. in oratione sua, Ἱεροσόλυμα τὸν Ἰησοῦ, ὡς προεφήτευε, τῇ Μωσαϊκῇ νομῷ ᾗ αὐτὸν ὑποτιθέμενον.

Μετὰ μέντοι τὸ ἀναχθῆναι τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα, καθὰ φησιν ὁ τῶν χρυσῶν ῥεῖθρων κήρυξ, φθίνει φησὶ λέγοντος· ἐκεῖθεν ὡς Ναζαρὲτ ἤρτασε, κἀκεῖ τὸ σωματικὸν αὔξησιν δέχεται· ὡσεὶ ἐτῶν λ΄ γέγονε, καθὰ φησιν ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, ὡσεὶ ἰσοβίου πορεύεται, παρὰ Ἰωάννου τὸ βάπτισμα δέχεται· τότε δὴ τὸν ᾗ τοῖς ἀγνοοῦσι γνώριμος γίνεται. εἰ μὲν δὴ ἄγνωστος παντάπασιν ἦν, οὐκ ἂν ὁ τοσοῦτος τοῖς ἀπεσταλμένοις παρὰ αὐτῶν ἱερεῦσι καὶ Λευίταις ἔλεγεν· ἐν μέσῳ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ὁ πάντα ἀνάδειξον δῆλα τῷ παρεῖναι πνεύματος αὐτὸν ὑποδείκνυσι, ᾗ φησὶν ὁ Βαπτιστὴς λέγων· ἐγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν. ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με βαπτίζειν, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ᾽ ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνῦμα καταβαῖνον, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ὑὸς μου ὁ ἀγαπητός. ὑμῖν δὲ οὐ γνώριμος ἦν, ἐπεὶ φοβεῖσθε, ἐπεὶ ἐφ᾽ ὃ ἐν Ἰορδάνῃ τὴν ἀφεσιν αὐτῷ καταδέδοκε μὴ ἠνέῳχει. ἐν ᾧ γὰρ τῷ ἁλῶναι βαπτίζων ἐν ὕδατι, ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ· ᾗ αὐτὸς· κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ᾗ μεμαρτύρηκα τῇ ἀληθείᾳ, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ ᾗ τὸ Πνῦμα τὸ ἅγιον, ἀγαπητὸν ᾗ τοῦτο καθῆδεν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, ἵνα μὴ τις νομίσῃ, ὅτι χάριν τοῦ Βαπτιστοῦ καθῆκεν ἡ θεία φωνή. εἰγε ἓ μᾶλλον ἐκείνος μείζων ἐφάνει τοῦ βαπτιζομένου· ᾗ ἀρχιερέως ᾗ ὑὸς ἦν, καὶ ἐκ γένους γεγέννητο· ᾗ μᾶλλον ὅτι ἦν Ἰησοῦς αὐτὸς ὁ βαπτίζων, ὃς ἐπὶ τῶ πολλῶν ἐκεῖνα παραγινόμενον, οὐδένα ᾗ ᾧ ἄλλα γνῶθι τε καὶ αὐτὸν ἐφάσκετο, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἐν τῇ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον διδασκαλίᾳ αὐτὸ ὁμιλίᾳ φησίν.

Εἰ δὲ ταῦτα ἀπὸ ἕξεως, οὐ φησὶ τὸ βαπτισθῆναι παντάπασιν ἀγνοῶς ὄν, εἰ καὶ ἀφισαμένου τὸν ἐπιδημίαν λοιπὸν ἰσοβίως, περὶ τε τὸ ὕδατος δηλαδὴ τὸ ἐλεγμὸν, ᾗ περὶ τὰ ἀρχιερατικὰς σκῆνας, ᾗ λίγνει παρὰ τὴν Ἰωάννου σῴζεται ᾗ Χειρὸς, ὡς ὕδιν ἦν, ᾗ λειτουργεῖν· οὐ ᾗ τοιοῦτον γνῶθι ἀφοβόδασεν, ὡς ἐν ὁ διαγγελεὺς Ἰωάννης ἔλεγε· ταύτην ἐπίνευσε ᾗ ἀρχὴν τῆ σημείων τὸν Κανᾶς Γαλιλαίας, ᾗ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. οἱ ᾗ τοῦ περὶ τὸ διδάσκειν ὥρας τῆς κατὰ σάρκα ἡλικίας αὐτῷ ἀπόδοσε εἰς τὸ ἔτος, ᾗ ἐνφανὲς δῆλον ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ἐν τῶ οἰκείῳ θεάτρα καταδῆλον ὑποτίθεται ἐπιόντος· ὅτι μηδὲ σημεῖον ἐκίνει πλουτίζων αἰργάσατο, μεῖλι δὲ τῶν ὑπικαθημένων τοῖς αὐτοῦ χείλεσι χάριν ὑπέδειξε· ᾗ ἐκπυὶ πάλιν ἑαυτῷ συνιστάνει, ὡς ὁ χρυσῆς τῶν ῥεέθρων, ἐν τῇ τοῦ Ἰωάννου ἑρμηνείᾳ φησίν.

Μετὰ δὲ ταῦτα, γένε μοῦ τὸ βάπτισμα, ᾗ τὸ ἐν Κανᾷ σημεῖον, ἐκλήγεται μαθητὰς δύο ᾗ δίκα τοὺς ἀπὸ σῴου, ἀπόρους δὲ πάντας, ᾗ ἰδιώτας, ἁλιεῖς, ἀγραμμάτους, ᾗ ἀμειδόητους ὅπως ᾗ ἀφανοῦς. ἵζητ᾽ δὲ ταῦτα, ᾗ τί τοὺς ἐποίησε; ἵνα τὸ δι᾽ αὐτῶν καταῤῥᾴδιον ᾗ τοῦ Θεοῦ δυνάμεως ᾗ σοφίᾳ λογίζηται. ᾗ τοῦ ἕνεκα ὅπερ ἐλεγε πρὸς Παῦλον ὁ Κύριος· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ᾗ ἡ δυναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται· καὶ ὁ μὲν ἀληθὴς λόγος πεπυσμένοις ἐστὶ ἰδιωτεῖαν λέγει φοβεῖσθαι· τοὺς μαθητὰς ᾗ Χειρὸ. Ἐπιφάνιος δὲ τῆς ἐπιφανοῦς ἐρμηνεύσεως ἐν λόγῳ αὐτοῦ, ὃν ἐπὶ τῇ γωνδλίῳ

Edit. Paris. pag. 212.

Luc. 3. 23.

Christus quandopiam inscitur. Joan. 1. 26.

pag. 213.

Narrationes apocryphæ rejiciendæ.

Joan. 2. 11.

Epiphanius presbyter non episcopus.

δὲν τ παναγίμου μυ̃θος τ Κυρίυ Ἰησȣ̃, ἢ Α quam de impolluta Domini matris nativitate dixit, Joan. Zebedæi F. inquit poſt patris obitum poſſeſſiones univerſas quas Zebedæ habuerit, vendidiſſe: quemque ſe conſtituiſſet Hieroſolymam, ſanctam eum Sionem emiſſe. Qua de cauſa factum ſit, ut quoniam Joannis emptioni Cajaphas adhuiſſet, delenda pontificî notæ perhibeatur. Quippe dimidium bonorum ſuorum pontificî dederat, reliquum dimidium in adornandum paſcha impenderat, hoc eſt, in cœnam illam Chriſti myſticam. Ideo que Chriſtum, quum diſcipulis diceret, Ad certum illum hominem divertite: Joannem Theologum intelexiſſe tradit, apud quem deinde cœnam illam myſticam ſumpſerint atque permanſerint. At vero Joannes Chryſoſtomus adfertur tanta Zeuedæum c filiis ipſius inopia laboraſſe: ut etiam aliquando naviculæ addidentes vetera fractaque retia conſuerint. Et quanam obſecro fronte audet Epiphanius dicere, cœnam illam myſticam in Joannis domo præparatam fuiſſe, atque ipſum Joannem eſſe, ad quem diſcipulos Dominus ablegaverit? Nam ſi Joannes cum Petro præparandi paſchatis cauſſa certum quemdam ad hominem miſſus fuit, quemadmodum Evangelica hiſtoria narrat: manifeſto apparet, Epiphanium hunc ieniorem Evangelium non leguiſſe: quod ſane ſi prius leguiſſet, Joannem ad alterum illum certum hominem ablegatum animadvertiſſet, nec illum fuiſſe, ad quem a Domino mitrebantur.

Πιπ τὲ ἐπὶ τȣ̃τȣ ἔπνε γνώσεως τ̃ ἀρχιερέ, ὃς δὴ τὰ λοιπὰ ἡμῖν ἐδωκε περὶ τ μυσ. τ̃ μεγάλ. ἐπνε τ̃ ἀρχιερέ, οἷς δὴ τὰ λοιπὰ ἡμῖν ἐπιμαρτυρήσατε πανάγια, ἡνίκα τὸ μυστικὸν δεῖπνον τὸ Χριστȣ̃. διὰτοι τȣ̃τ ὁ μὲν τοῖς μαθηταῖς ἔλεγεν, ἐκεῖ λατινοπάλεσαι, τὸ μυστικὸν δεῖπνον, ἢ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε· ἐφὶ οἷς οὐκ ἦμεν ἐκεῖ, μηδὲ πιστεύομεν μαι. Ὁ δὲ χρυσορρήμων Ἰωάννης τοσαυτὰ ἔλεγε πτωχείαν ἔχειν τὸν τὸ Ζεβεδαίȣ τὸν ἰχθύων φάσκειν διῤῥῆχθαι τὰ πλατιά· πῶς δὲ ἐφὴ ἄμφω γὴ οἰκίας τὸ Ἰωάννα τὸ μυστικὸν δεῖπνον ὁ ἀξιολαμβάνειν ἀνὴρ τιμιώτατος λέγει, τὸν δεῖπνα π αὐτὸν οὖσαι, φησὶν ὃν οἱ μαθηταὶ παρὰ τȣ̃ Κυρίȣ ἐτάλεσαν; οἱ δὲ αὖτὸς ὁ Ἰωάννης συμείμα τ̃ Πέτρῳ ἀπεστάλη φῳ τὸν δεῖπνα πε τὸ πάσχα χρεῖαν ἐπιμαστίας, ἢ τῶν διαγνῶσκειν ἐσοῖμαι, φάσκειν ἀφοσιώς, ὅτι ὁ ἀφιεθυμερος ὑπὸ Εὐαγγελίον ἐκ ἀνέγνω ποτέ. εἰ δὲ ἀναγνόντα ἐβδαιεν, ἔγνω ἄν, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἀπέστάλη φῳ τὸν δεῖπνα, ὃ μὲν αὖτὸς ὁ Ἰωάννης ἦν ὁ δεῖπνα ἐκείνος, φῳ ὃν ἀπεστάλεσαν οἱ μαθηταὶ παρὰ τȣ̃ Κυρίȣ.

Ceterum de Paulo nihil dicendum aliud, quam quod in numero diſcipulorum illorum xii non fuerit, quod tamen vulgus hominum exiſtimat. Tu illis opinionibus omiſis, quæ ſacris in literis tradita ſunt, reiineto duodecim videlicet diſcipulos Chriſtus elegit, quorum in numero Paulus nequaquam exiſtit. Nam qui referri poſſit inter eos, quum a ſancti Spiritus in Apoſtolos deſcenſu primum Chriſto acceſſerit? Ex duodecim vero diſcipulis quum Judas unus avaritiæ morbo correptus, hoc ordine ac cœtu excidiſſet: poſt Domini adſcenſionem in cœlum Matthias in ejus locum ſuffectus eſt, ſicut Actorum liber commemorat. Itaque ſi qui Paului in numerum illorum xii referre volunt, vel qui eos cœtu excidere demonſtrent, in cujus ipſe locum ſucceſſerit: (quippe ni quis excideris, Paule: inter eos relatus fuiſſe dici non poteſt) vel Paulum facere de xii unum deſinant. Utut autem cœtu illorum xii comprehenſus non fuerit, nemo tamen alium quempiam Apoſtolum ſupra Paulum collocabit, ut Joannes ille Chryſoſtomus ait. Quippe ſi pro laboris ſui ratione merces etiam unicuique tribuetur, & ſi nullus illorum plus Paulo laboravit: quid obiecto dicendum? Perſpicuum hinc proſecto eſt, neminem eo majorem eſſe. De his hactenus.

Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησȣ̃ς Χριστὸς μ τὸ βαπτισθῆναι, ἢ τὰ Σαμαρηγείτ, οἷς προφήτευε, ἢ τὰ διδάσκειν ἐκήρυττεν, ὑφ ᾧ τῇ λαῷ ὡς ἄλλȣ̃ ἐφάλλετο. ταύτῃ πε ἐφὴ φθονερὸν αὐτῷ εἶ Ἀχιρρείς τῇ ἐγραμματεῖς. Ὀθενύβριστ πλυθέντ, ἢ μόνος αὐτῷ προσπνεύβυτ, Σαμαρείτ ἀποκαλοῦσής τῇ δαιμονῶντα, φάγον τε καὶ οἰσποτῶν αὐτόν. ἄλλα τῷ λίθȣς βάλλωσι, καὶ μάλιστα λιμίκα πετραμερον ὄγκȣ τὸν Λάζαρον ἐκ νεκρῶν, ἡνίτι λοιπὸν παρρησίᾳ πεφειάτοι ἐκ τȣ̃ς Ἰουδαίȣς, ἀλλ᾽ ἀπῆλθε πρὸς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμȣ εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν. κἀκεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθη-

Eorum autem noſter Jeſus Chriſtus poſteaquam baptizatus eſſet, tum miracula, quædam edere, ceu prius ſudicabamus, cœpit: tum docendi fecit initium. Quo factum, ut populum ad ſe non exiguum pertraheret, quam rem Phariſæi & Scribarum invidia ſequuta eſt. Hinc injuriarum adſperſiones, & reprehenſiouum uſurpationes, quibus eum exagitabant, Samaritanum appellanes, & genio malo obnoxium, & comeſonem, & temulentum. Quinetiam lapidibus ipſum petebant, ac tum præſertim, quum Lazarum toto triduo mortuum in vitam revocaſſet. Quare non jam amplius audacter inter Judæos verſabatur, ſed in vicinam ſolitudini regionem, ubi oppidum erat, quam Ephræmem dicebant,

A ἥν αὐτῷ, ὡς Ἰωάννης φησί. μεθ' ἡμέρας δέ τινας ἐκείθεν ἔρχεται· ᾗ μετὰ βάϊων προσυπαντῶσιν αὐτῷ, τὸ κῆ τὸν Λάζαρον ὑπαρὰ Σαίμωνος. ὁν δέγε τῇ μεγάλῃ πεμπτῇ παρὰ Σίμωνι ἐσόμενα τῷ πατρὶ τὸν Λάζαρον, ὃν αὖτις τῆς λεπρας ἰάσατο. τοῦ δὲ τότε κ γαμὴ πόρπη τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ μύρου ἐπιχέει πολύτιμον. ὅρα δὲ γοιμικῶς, ὅτι αἱ γαμικαὶς αἰθῆρι ἥν γε τὸ μύρον ἀλείψασα τὸν Κύριον, τρεῖς αἱ πᾶσαι ἐ- μύρου ἀκεῖσ- σίν. ἀλλὰ μὲν γὰρ ἔτι ὑπαρὰ τῷ Ἰωάνν. τιμία ἔσω. δὲ αὕτη, καὶ ἀδιλοφ τὸν Λαζαρε. ἄλλη δὲ ὁ παρὰ τὸν οἰκίας Σίμωνος τὸ λεπρὸ· πόρπη δὲ αὕτη φορ- σηλῶσα τῷ Χριστῷ, καθὼς ὁ Ματθαῖος ἱστορεῖ. ᾗ ὑπρα πόρπη πάλιν, ὡς φησιν ὁ Δουᾶς, ἡ φορτίλ- ῶσα παρὰ τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τῷ Φαρισαίου, τῷ σκανδαλισθέντος ἐν αὐτῷ τῷ Χριστῷ, οἱ φορήσας ὧδ, ὑγιὲς ἂν εἶσθε τίς ἐγω ὁ ἁμ- ἁρτίαν αὐτῷ.

Joan. 11. 54.

Luc. 7. 39.

Οἶδε δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ᾗ τῶν μεταμόρφωσιν τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ τῇ μεγάλῃ πεμπτῇ γενέ- σθαι τινὲς ὑπομένουσιν. πλὴν ὁ λόγος αὐτῶν, ὡς ἀσυμ- φόρως ἔχει τῷ δόκεῖ, ᾗ λίαν ἐστὶν ἀκατάληπτος. εἰ δὲ τὸ Σαῖμα τότε κῆ τὸ Θαβώριον ὄρος ἐγένετο, ἐν Ἱεροσολύμοις δὲ ὁ Κύριος κατὰ γὰ τὸ μεγάλου πεμπτῆ παρέδωκε παρὰ τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τῷ λεπρῷ ἐστιαμένος ἐκ φαίνεται φορφώσας, ὡς ἐν ἄλλῃ γέγονεν ἡμέρᾳ τὸ τῆ μεταμορφώσεως Σαῖμα, ᾗ ᾗ κῆ τῇ πέμπτῃ πάντως ἀκο- λουθεῖ. ὁ δὲ ἀναμέσον τῶ τε Θαβώρ ᾗ τῆ Ἱεροσολύ- μων ὡσεὶ δύο ἡμερῶν ὑπαρχει τὸ ὁδοιπόρ, πῶς λοι- πὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ λέγωσιν ὃτ τὸ Θαβώρ ἀμπελῶνι ᾗ ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν Σταυρὸν; ἐδὲ ὑπάρ- μὴν ὅμ ὡς Θεὸς ὧδε κρίνει κατ' αὐτὸν ἀδρεῖσαι. ἀλλ' ἵνα μὴ φαντασία νομισθεὶν τὸ σῶγμα, φορ- τῶ πάθος τῦτο ποιῆσαι ἐκ ἠθέλει. ἐνδὲν τοι ᾗ κῆ τὸ ποιῆσι τῆ σωμάτων φύσιν τὰς πατικὰς ἀπὸ μετα- βάσεις ποιεμένος ἰῶ.

Da Christi transformatione.

Edit. Paris. pag. 215.

Μετὰ δὲ ταῦτα δύο ἡμ μαθητῶν πορεύεσθαι εἰφὸς τὸν δῆπε ϕ ῥωμικὸ πάγκ χωρὶν ἐτοιμασίας. ὁ δὲ ᾗ φορλαβὼν ἔρχεται κῆ τῶν τῆς μεγάλῃς πέμπτης ὀψ- πέρας, ὡς ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησίν. εἰῆ ὧ- τως ἀκριτέον, εἰ αρτι ᾗ οἴνε τὸ αἰῶνιον πάγκ τοῖς μαθηταῖς παρέδωκε· λάβετε, φάγετε, τῦτό ἐστι τὸ σῶμά μ ᾗ πίετε ἐξ αὐτὸ πάντες, τῦτό ἐστι τὸ αἷμά μ· ὁρῶ μὲν τοι ϕ μαθητῶν αὐτὸς τὸ οἰκεῖον μυσταγῶς σῶμα τε ᾗ αἷμα. τίνος ἕνεκεν; ἵνα μὴ ᾗ πάλιν οἱ μαθηταὶ θορυβηθῶσι, καθάπερ ᾗ φορτερον. ἰαῖ- κα καὶ ᾗ ἐπ' αὐτῷ τῷ Χριστῷ λέγοντες πικεῖαι· Ἐὰν μὴ φάγετε ϕ σάρκα, τὸ ὑϊὸ τῦ ἀνθρώπυ, ᾗ πίητε αὐ- τὸ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς· ἀπελθόν τες τὰ ὀπίσω, ᾗ μκὴν περιεπάτουν μετ' αὐτῦ, λέγον- τες· ὁ λόγος τῦτο σκληρὸς ἐστι, τίς δύναται ἀκούειν αὐ- τῦ; ἵνα γοῦν μὴ ᾗ πάλιν ποιῶσι τι παῦσαι, ἀπὸ σάρκα ἐσθίειν ᾗ αἷμα πίνειν μέλλοντες· ἀμέσως ὁ ἑαυτῦ σαρκὸς ἀπεγδύσατο, δίδωσι ἀναδύσεως τοῖς ἰδιφορσὶν ἐκ ἀπὸ τῦ ποιῆσαι ἐτοι- μάζει δύπνον ὁ Σωτὴρ ὡς παράδειγμα τῦ μαθητῦ· ἐῶρα δὲ αὐτὸς ὁ μικρὸς ἀθυμοτοιῆτας ἐπὶ τῷ χωρεῖ- σθαι αὐτὸ. μεταδίδωσι λοιπὸν αὐτοῖς, ὡς φορφορ- τικὰ, τὰ οἰκεῖα σώματος ᾗ αἵματος· τῦτο ποιῆτε, ἐπ- ποιῶ, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν, μικτὰμβάτοντες ᾗ πᾶς ἀλλοις. ᾗ ἰδοὺ ἐν ἐλαχίστοις ὁρᾷς ἰκδικὶς ἀπερ-

Christus eodem tempore duobus in locis non erat.

Novum Christi Pascha. Matth. 26. 26. Marc. 14. 22. Luc. 22. 19. 1. Cor. 11. 24. Christus suspicatur participa. vit.

Joa. 6. 54.

χή, τὰ πεφραγμένα παρὰ Κυρίου καταμιλῶν αὐ-
τοῖς. ᾗ ὑπὸ ὄκλων ὁ Εὐαγγελιστὴς ἔλεγεν· ὅτι ᾗ
λαβὼν τὸ ψωμίον ἐξῆλθεν. ἦν δὲ νύξ. ἀπέρχε-
ται οὖν ᾧος ὡς σωτηρίαν παραδοῦναι ᾗ Κύριον.

Καὶ ὁ μὲν Κύριος τὰ τελευταῖα τοῖς μαθηταῖς
ᾐνίττετο· ἐδ' ὅπως εἰς τόπον ἔρχεται ὃν ὄδει κ
ὁ ἀφοῦσις· ὃς ἀπίκα λαβὼν τὴν ἀσύρα ᾗ ἐκ τῶν
Ἀρχιερέων ᾗ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ σὺ
φανὸν ᾗ λαμπάδων. ἱστορᾶ Λουκᾶς αὐτὸς· πί-
πτωσι γαμαί. Ἰσκαὰτηεὶ τὸ ὀνεῖον τῦ Μάλχου ὁ Πέ-
τρος, οἱ ᾗ ἀπὸ αὐτῦ κεφαλὴν ἴσωτμεῖν ὠκ ἴφυγεν.
τότο ᾗ ὧδ ἰὼ αὐτῷ τὸ ἀσυβαξόμβιον· τότε δὴ τότε
ᾗ ᾧος αὐτὸν ἔφη ὁ Κύριος· ᾗ δοκεῖ σοι ὅτι ὐ δύ-
ναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πάτρα μὲ, ᾗ πα-
ραστῆσαί μοι πλείως ᾗ δώδεκα λεγιῶνας Ἀγγέλων;
πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, ὅτι ὕπω δεῖ γε-
νέσθαι; ταῦτα δὲ τοῖς μαθηταῖς ἔλεγεν ὁ Σωτὴρ
ἐκροῦσὼν αὐτὰς, ᾗ πόῖων ἐντεῦθεν μηδέν τι τῷ
γινομένων πολυφραγμονεῖν. οἱ δὲ τὰς γραφὰς ᾗ
φησι, τῶτο δοκεῖ, τὸ παθεῖν ἐμὲ ὁλοτόνι· πᾶς
ὑμεῖς ἐσωτισθῆτε μαχαίρας χρώμῳοι; τὸ πσπέμον
ὃ διδωκί μοι ὁ πατὴρ, ὦ μὴ πίω αὐτό;

Δίσασπες οὖν ᾗ Ἰησοῦ ἀπήγαγον ᾧος Ἄννα
πρῶτον, κρίκεισε κρίνῃ. πεῖ ᾗ αὐτὸ διδαχῆς, ᾗ
ᾗ μαθητῶν ἐρωτᾶται. λοτοκείρεῖ) ὡς εἰκὸς· ῥᾳτι-
σμα δὲ χεται, καί φησιν· εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα· ᾗ
τὰ ἴξης. ἐκεῖθεν οὖν ἄγεται ᾧος Καϊάφαν, ὅπεται
ᾧος Πιλάτε, φοῖας ὑσῆς· φοῖς ᾗ μὲν ἀλέκτορα
φωνῆσαι ᾧος Καϊάφαν ἄγεται, φοῖς δὲ ᾧος Πιλά-
τον. δείκνυσι ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅτι τὸ ῥμισυ τῆς νυ-
κτὸς ἅπαν ὑπὸ Καϊάφα ἐρωτωμένος, μδὲν ἐξελέγχε-
το. δὸὶ ᾗ παρέσημῆαι αὐτὸν τῇ Πιλάτῳ. καὶ ὁ μὲν
Μάρκος περὶ τῆς ἀλεκτοροφωνίας διέξεισι ὑπὸ φησί.
φοῖ ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, τρὶς ἀπαρνῆσῃ μὲ. ὅπε
δὲ ἅπαξ ἠρνήσατο, ἐφώνησεν ὁ ἀλεκτρυὼν τὸ φοῖ-
τον. ὅτε δὲ δεύτερον ἠρνήσατο, τὸ δεύτερον ἐφώνησεν· ἀ-
κολεβίτερον ἐξηγούμενος ᾗ τῷ Πέτρῳ ἀδύνατον παρ' αὐ-
τῷ ᾗ διδασκάλῳ μαθὼν, ὅτι ᾗ φοτωτὴς ἐκεῖνος ἰὼ,
ὁ δὲ Ματθαῖος εἰπὼν· ὅτι φοῖ ἀλέκτορα φωνῆσαι,
τρὶς ἀπαρνῆσῃ μὲ, ᾗ ὅλῳ ἀλεκτοροφωνίαν ἐνέφηνε,
ὧν· ἔστ τιὼ φράτιω, ὅπτις δὸ ἡβρόφων ἐκφωνήσειεν
γίνεται, ὥσπερ ὅου ὐ ᾗ δεύτερα ἀλεκτοροφωνία, ᾗ
ὐ τρίτη. φοῖ δὲν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ὁ Ματθαῖος
εἰπὼν, τρὶς ἀπαρνῆσῃ μὲ. ὧτο ὠσαεὶ ἔλεγεν, ὅτι
ᾗ ἀφ' ᾗ φθάσει ᾗ φράτιω παρελθεῖν ἀλεκτοροφω-
νίαν, τρὶς ἀπαρνῆσῃ μὲ.

Μετὰ μὲν τὸ τὸ κελεῦῶαι τὸν Κύριον ὑπὸ ᾗ Πι-
λάτε, μαστίζεται τὸν ἑκτὸν λαὸς πλειτὸς· τοιῶ-
τον γὰρ τὸ φραγγέλλιον. ἐδ' ὅπως εἰς τὸ φαν-
ρωῶῆναι παραδίδωσι. ταῦτα δὲ πάντα πεποίηκεν
ὁ ἀκμὴς ἀνασβρία ᾗ Πιλάτε· ἵνς δὲ Ἰωδαίως δυσω-
πήσας Ἡλων, ἐφ' οἷς ἐκεκλόμει, ἀπαρνῆσῃ αὐ᾽ τὸν·
δυνηθεὶς δὲ τοῦτο, εἰς τὸ σταυρωῶῆναι παραδίδωσι, φραγ-
γελίοις αφότερον μαστίξας αὐτῆ. ἐφ' ὧτο ᾗ κολάσεως
ὁ Πιλάτος ἄξιος, ὅτι ᾗ δυνάμενος λοσῶσαι αὐτὸν. ἐξε-
σίαν ᾗ, φησὶν, ἔχω λοσῶσαί σε, ᾗ ἐξουσίαν ἔχω σταυρω-
σαί σε. ὧτο ὐκ ἐποίησε, τὰς Ἰωδαίως ᾗ μᾶλλον πτομέ-
νος λίγοντας· ἐὰν τοῦτον λοσῶσῃς, ὐκ εἶ φίλος τῷ Καίσα-
ρος· ἐφ' ᾧ καταιρίνεται ᾗ ὄκλος ἐξ ὧν ὁ Κύριος ἔλεγε
ᾧος αὐτὸν. ὁ πραδιδοὺς μεσοῖ, μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.

confert, ut quæ a Domino acta fuiſſent, A
ipſis indicaret. Id enim ſignificare volens
auctor hiſtoriæ Evangelicæ, dixit: Simul-
ac ſumpſit bucceam, exivit: quum qui-
dem nox eſſet. Abit igitur ad eos, qui-
buſcum pactus fuerat, ſe Dominum ipſis
traditurum.

Interim Dominum rebus ſuis poſtremum
inter diſcipulos ordinatis atque diſpoſitis,
in locum quemdam ſe recipit, proditori non
ignotum. Is vero cohorte militum conſti-
nato ſecum ſumpta cum Pont. & Phariſ. mi-
niſtris: eo cum lucernis & facibus advolat.
Ibi Chriſto eos interrogante, humi corruunt.
Petrus Malcho auriculam abſcindit, quum
caput homini abſcindere non poſſet, id
quod ſtultiſſe facere conabatur. Tum his
eum verbis Dominus compellat: An non
exiſtimas poſſe me patrem exorare modo, ut
plures mihi quam duodecim legiones An-
gelorum ſuppeditet? At quonam pacto con-
ficerentur, quæ fieri oportere ſacris proditum
eſt litteris? Quæ ſane Dominus ad diſcipu-
los ita protulit, ut metum eis incuteret, ac
perſuaderet, ut quid eorum, quæ acciden-
rent, curioſius ſcrutarentur. Nam ſi facris
ita viſum eſt litteris, ut patiendum mihi fit:
qui fit ut vos gladiis utentes, adverſari veli-
tis? Poculum illud, quod pater mihi dedit,
non bibam?

Igitur colligatum vinculis Jeſum ad An-
nam primum adducunt, ibique judicio ſiſti-
tur, de doctrina & diſcipulis interrogatur:
reſpondet ut par erat, quam ſimplex accepi-
ſet: Si male loquutus ſum, inquit, teſtifica-
re de malo: ſin bene, cur me cædis? inde ad
Caiapham ducitur, a Caiapha rurſus ad Pi-
latum. Atque hæc oſtendit Evangelicæ hi-
ſtoriæ ſcriptor, tota dimidia nocte interro-
gatum a Caiapha, nullius improbæ rei con-
vinci potuiſſe: ideoque ad Pilatum a Caja-
pha miſſum eſſe. Cæterum de galli cantu
Marcus ita loquutum eſſe Dominum refert:
Prius quam bis gallus canet, ter me nega-
bis. Quippe quum vice prima negaret, pri-
mum gallus cantavit: quum vero negaret
tertium, gallus ſecundo cecinit. Hoc mo-
do accuratius ille imbecillitatem Petri ex-
poſuit, re tota de ipſius magiſtri ſui narra-
tione coacta. Fuit enim Marcus Petri ſe-
ctator & diſcipulus. Matthæus autem, cum
ait, Prius quam gallus canet, ter me nega-
bis: totum galli cantum indicare voluit, vi-
delicet primum, qui diverſis editur voci-
bus, & ſecundum, & tertium. Quapropter
quum Matthæus inquit, Prius quam gallus
canet, me ter negabis: hujuſmodi quidam
dicere videtur, futurum ſcilicet ut Petrus
eum ter prius negaret, quam galli cantus fi-
nem haberet.

Poſteaquam in Dominum Pilatus inqui-
ſivifſet, tergum ei loris implexis cædit-
tur. hoc enim vocis flagelli eſt ſigni-
ficatum. Deinde ad crucifigendum tra-
ditur. atque hæc omnia per importu-
nam animi dejectionem in Pilato acci-
derunt, qui Judæos reverebatur, accuſ-
tantes Dominum tamquam hominem ſe-
ditioſum. ideoque ſuas etiam penas ille
commeruit. Quippe quum poteſtatem ejus-
abſolvendi haberet, ut qui dicere non
dubitaret, ſe habere poteſtatem ipſius vel
dimittendi, vel crucifigendi: quod facere
poterat, non præſtitit. Formidabat enim
Judæos clamantes: Si iſtum abſolvis,
non es Cæſaris amicus. Quare non du-
bium eſt, eum condemnatum eſſe, de
ipſis etiam Domini verbis hoc ipſo non
obſcure apparente, quum ait: Qui me
tibi tradidit, in majore culpa eſt.

Matt. 26. 51.

Edit. Pariſ. pag. 226.

Matt. 26. 34.

Marc. 14. 30.

Matt. 26. 34.

Jo. 19. 10.

pag. 217.

Cæterum Joannes historiæ scriptor Evangelicæ tempus indicare volens, quo tempore Pilatus in loco quodam consederit, qui Lapidipavium dicebatur, ut Jesu causſam cognoscerent: ait factum hoc fuiſſe in præparatione Paſchæ, hora fere ſexta. Cur ſextus hic dies ſeptimanæ ab Evangeliſta Paſchæ præparatio dicitur? Ejus rei cauſſam tibi perſpicue ſubjiciam. Quemadmodum Sabbatum dies ſeptimanæ ſeptimus eſt; & nihilominus Sabbatum vocatur, hoc eſt, requies, propter requietem, qua tunc a quibuſvis operibus abſtinebant, otium agentibus eo die mancipiis, jumentis, & cæteris omnibus: ſic præparatio dies eſt ſeptimanæ ſextus, & præparatio propterea nuncupatur, quod in eo Judæi præpararent omnia, quibus uſuri per Sabbatum erant: quo die nec ignem accendendi facultatem habebant, nec congerendorum lignorum, nec cibos adeo coquere licebat. Quæ omnia quod die ſexto apparaterentur, nomen ille præparationis accepit. Igitur quum Joannes Evangeliſta diem hunc præparationem Paſchæ vocat, aperte oſtendit, Judæos eo tempore ſe ad Paſchæ feſtum ex præſcripto legis præparaſſe. Quippe poſt horam ſextam, die menſis quarto decimo, fermentati panes omnes igne concremati e medio tollebantur, & infermentati de more præparabantur. Quæ quum ita ſint, manifeſto liceat intelligere, id quod Chriſtum diſcipulis porrecto pane ac vino dederit ipſa magnæ quintæ feriæ veſpera, fermentatum fuiſſe, quippe necdum id tempus appeteret, quo non fermentatis panibus uterentur eſſet, ut hominum vulgus exiſtimat. Eorum tu fermonibus valere juſſis, ferlei ſacrorum oraculorum inhæreto.

Chriſtum in cœna fermentato uſum panis.

Nam quod magnæ quidem præparationis veſpera, non autem magnæ quintæ feriæ maſtandus fuerit agnus: quum allis multis ex argumentis colligi perſpicue poteſt, tum vero in primis ex illis, quæ nunc indicaturi ſumus. Diem illum, ſub cujus veſperam Paſcha maſtabatur, & infermentatorum panum diem, & conſummiter etiam Paſchæ vocabulo appellare ſolebant, nimirum ab ejus veſpera. Nam quia maſtabatur agnus, & infermentati panes comedebantur ipſa die: decimi quarti veſpera: idcirco etiam dies hic quartus decimus tum Paſchæ, tum azymorum nomen habebat. Has autem appellationes & magnæ præparationis diei tribui ſolere deprehendimus. Et animis ſi lubet, iis advertito, quæ dicturi ſumus. Primus azymorum dies vocatur magna quinta feria, ut qui diem azymorum proxime antecederet. Quemadmodum enim Marcus magnæ præparationis diem vocavit Antefabbatum, uti quæ ſabbatum præcederet: ſic & magnam illam quintam feriam Matthæus primam azymorum dixit, uti quæ azymorum dies proxime antecederet. Sic enim aurea lingua præditus orator colligit. Eodem modo Lucas etiam dicens adventaſſe, hoc eſt, appetiſſe diem azymorum, ſignificare prorſus idem, quod Matthæus, voluit. Denique Joannes quum ante Paſchæ feſtum cœnam peractam ſcribit, diem præparationis hoc Paſchæ vocabulo denotat. Licet hoc de verbis apud ipſum deinceps ſubjectis intelligere. Sic enim ait: Ipſi in prætorium non intrarunt, ne polluerentur, ſed paſcha veſcerentur. Et rurſum: Eſt vobis is mos, ut unum vobis in Paſcha condonem, videlicet nunc imminente. Præterea tempus indicans, quo tempore Pilatus in loco quodam conſederit, qui Lapidipavium dicereturt:

Edit Paris. pag. 228.

Chryſoſtomus.

A Τὸν μὲν τοι καιρὸν ὁ διαγγελιὴς Ἰωάννης παρίστων, ἡνίκα ὁ Πιλάτος ἐκάθισεν εἰς τόπον λιγόμενον Λιθόστρωτον, ἵνα κρίνῃ τὰ κῆ τὸν Ἰησοῦν ἐλεγον· ἦν δὲ παρασκευὴ τῶ πάσχα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἑκτη· ἤγουν ἓ ν. ἕκτη τῆς ἑβδομάδος ἡμέρα παρασκευὴ τῶ πάσχα λέγεται παρὰ τῷ διαγγελιςῇ Ἰωάννῃ· σαφὴς ἡ αἰτία σοι ἀφίκεται. καθάπερ ἓν τὸ σάββατον ἑβδόμη μὲν ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ἐστί· λέγεται δὲ ὅμως σάββατον, ἀπὸ καπαυσεως, ἤγουν ἐν αὐτῇ γνομένων ὑπὸ πάντων τῶν ἔργων καπαυσιν. τότε ἓν ἀργὰ ὁ δοῦλος, τὸ κτίνος, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. ὕπω γὰρ ἡ παρασκευὴ, ἔκτη μὲν ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος ἐστί. λέγεται δὲ παρασκευὴ, B ἤγουν τὸ παρασκεάζειν, ᾧ οἷον εἰπεῖν, ἑτοιμάζειν τοῖς Ἰουδαίοις ἐν αὐτῇ πᾶ τὸ σαββάτε. ἐν αὐτῇ γὰρ ὕπε πῦρ ἅψαι συχωροῦσιν, ὕπε ξύλα σωαίρειν, ὕπε τὰ φορ ἔρεσθαι ἁπλῶς ἑτοιμάσαι. ταῦτα λοιπὸν ἡ ἕκτη παρασκεύἡμα, παρασκευὴ καπονίμασαι. ὁ σεινὸς διαγγελιςὴς Ἰωάννης παρασκευὴν τὴ πάσχα τῶν τοιούτων ἡμέραν καλέσας, ἐδήλωσε φορφανῶς, ὅτι ωρότερ τὰ πάσχα τελειώτατα παρασκεάζοντο ἑορτὴν οἱ Ἰουδαῖοι, κῆ τῶν τὸ νόμε ἐξετασζειν. λοιπὸν ἓν ἐκεῖνε ὥρας τὰς ταταρισκαιδεκάτης τ σελήνης ἡμέρας, πᾶς μὲν ζυμωτὸς ἄρτος πυρὶ καυσίμως ἐφανίζετο, πᾶ δὲ γε ἄζυμα κῆ τὸ εἰωδὲς ἐπιμάζον. εἰ δὲ παῦτε ὕπω ἦχε φαίνεται C ωροφανῶς, ὅτε τὸ δεῦτε δὴ ἄρτε ᾗ οἷνε παρὰ Χριςῷ κῆ ᾗ τῆς μεγάλης πέμπτης ἑσπέρας, ἑκζυμον ἦν. ὅτι μηδὲ καιρὸς ἀζύμων ἐνῦχαιρε τότε κῆ τοι τῷ πλειόνων ὑπολαμβ. ἀρις λοιπὸν τῆς τῇ πολλὰν λόγυς, κῆ τῇ ἀκολυθίᾳ τῇ ἱερῶν λογίων ωρόσεχε.

Οτι μὲν ἓν κῆ τὸν ἑσπέρας τῆς μεγάλης παρασκευῆς, ἡ μὲν δὴ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ τυδίωσι ὁ ἐμὸς ἑμπλὴς, ὅλλοι μὲν ᾗ ἐξ ἄλλων πολλῶν, ὡχ ἥκιστ δὲ ᾗ ἐκ τ ἰδὼ ζηλωσομένου σοι. τὸν ἡμεραν ἐκείνην, ἧς τῇ ἑσπέρᾳ τὸ πάσχα ἐθύετο, ᾗ ἀζύμων ἡμέραν, ᾗ πάσχα ομοίως καλεῖν εἰωδασιν, D λοιπὸς τῆς ἑσπέρας πάντως αὐτῆς· ᾗ ἓν ἧς τὸν ἄμνον θύεσθαι, ᾗ τὰ ἄζυμα ἐδίδοσαν τῆς ἑσπέρας τῆς ταταρεσκαιδεκάτης, κῆ ὕπω ᾗ ν ιθ'. αὖτη, ᾗ πάσχα, ᾗ ἀζύμων ἡμέρα ἐλέγετο. ταῦτα δὲ τὰ στόματα κῆ τῶν μεγάλων παρασκευῶν κεκτημένων δείσκομεν. Καὶ ωρόχρης ἐν βίβλες τῆς λογοθέσεως. Πρώτη ᾗ ἀζύμων λέγεται ᾗ μεγάλη πέμπτη ὡς ωρὸ ᾗ ἀζύμων ἦσα καθάπερ ᾗ ὁ Μάρκος τῶν παρασκευῶν ωροσάββατον ἔλεγεν, ὡς ὧσαν ωρὸ τῶ σαββάτε· ὕπω γὰρ ἡ τῶν μεγάλων πέμπτων ωρότερ ᾗ ἀζύμων λέγει ὁ Ματθαῖος ὡς ωρὸ ᾗ ἀζύμων ὧσαι, καθὰ φησιν ὁ τῶν γλώτταν χρυσῆς. Ἡ μεγάλων ἑπτὰ ἡμῶν παρασκευῶν· ἐμοίως δὲ καὶ ὁ Λυκᾶς, ἐλθεῖν λέγων, E ωότερ ἐγγυίειαι τῶ ᾗ ἀζύμων ἡμέρα τὰ αὐτὰ τῷ Ματθαίῳ ἰωσίζετο. ἀλλὰ ᾗ ὁ Ἰωάννης ωρὸ τῆς ἑορτῆς τὰ πάσχα γενέσθαι λέγων τὸ δεῖπνον αὐτῶν ὡσὰ τῶν παρασκευῶν, ᾗ δηλονοτὰ μὴ ωάσχα λέγει ᾗ, ᾗ αὐτοὶ ὡκ ἐσθιόν ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα· ᾗ αὖθις, ἵνα δὲ σωιθέσθαι ὑμῖν ἵνα ἵνα ὑμῖν ἀκολυθῶσι ἓν τῇ πάσχατι, τῇ ἐσχατμέρᾳ δηλαδὴ, ἀλλὰ ᾗ τὸν καιρὸν παρῆσαν λαοὶ εἰς ὁ Πιλάτος ἐκάθισεν εἰς τόπον τινὰ Λιθόστρωτον λεγόμενον

ἀπο φησίν. ὧδε δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα. ὥρα δὴ ὀψὲ ἦκτο. ἡ παρασκευὴ, ὡς δὲ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τοῦ σαββάτου· μεγάλως δὲ αὐτὴν καὶ ἄλλως ἐτίμων οἱ μὴ παν συμπίπτοντι τῷ σαββάτῳ ἑκείνῳ ἡ σφόνη ἧς ἄζύμων ἡμέρα παρὰ τῇ τοῦ λαοῦ καλουμένη. ταύτα δὲ πάντα σαφῶς ὑπομφαίνεσιν ὅτι καπὰ νόμω παρασκεδὴ ἐκείνου ἑαυτὸς ὁρίζομένος τὸ πάσχα ἐθύετο. ἴδῃ δὲ τοῦτ᾽ παρασκεδὴ τὸ πάσχα εἶπεν αὐτὴν, ὡς παρασκεδὴ ὥσαν τὰ τὸ ἑορταμένου πάσης πάσχα· χωρὶς ὧν ἀπιλογίας ἐν τῇ ἑαυτῆς φάσνεται τῆς παρασκεδὴς τὸ πάσχα γίνεδαι. εἰ μὲ δὴ τῶν ἡ ὡς ἂν ὁ φιλογλῶσσος ἰωάννης τῶτο ἔλεγε, ἡ αὐτοὶ ὡς εἰσπλῶσι εἰς τὸ φραπώριον ἵνα μὲ μιαδῶσιν, ἀλλ᾽ ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα ἡ ἀφόσχες, εἰ βούλει τῇ μεγάλῃ Κυριάλῃ ἀφο τῇ ἀλλων ὑποφραγίζοντι τὰ ποιῶντα ἡ λέγοντι· ὅτι τὸν τύπον τιμῶντες, πτοὶ τὸ ἀρόβατον· κρίνεδον εἰσελθεῖν εἰς τὸ φραπώριον ἀρχομένοι τῶν ἀληδειαν αὐτὸν τὸν Χριστὸν ὄβριζον. ἐμιλλον ἡ δύειν τὸ πάσχα κατὰ τὸν νόμον τὸν μηδὲν παρ᾽ αὐτοὶς ἰσχύοντα. Εἰ δὲ ταῦτα ὕτως ἔχει ματαιάζωσι φορσὼς οἱ λέγοντες, ὅτι κατὰ τὴν ἑαυτῶν τὰς μεγάλας πάμπας τὸ τυπικὸν ἐδίνεται πρόβατον· τὰ γὰρ ἄζυμα συσκιοῦ φιλονεικοῦντες παραχαράτειν ἐπιχειροῦσι· καὶοδηλῶς τὸν ἀληδειαν. Καὶ μὲ μοι τὸν χρυσορρόμου παρίσαγε Ἰωάννη ἐν τῇ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον π δ᾽. ὁμιλίᾳ λέγοντα, ὅτι τὸν Χριστὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποσδοκῆτως κρατήσαντες ἡ τὴν ἡ πάσχα πλεῖδεν· ἵλοτο· ἑορτὴν τηνικαῦτα συμπίπτουσαν· ἔχεις δὴ αὐτὸν ἐν τῇ τῶ κατὰ Ἰωάννην ὑρμλυσία ἰωάννα λέγυσαι· ἡ αὐτοὶ ὡς ἰσῆλδον ἵνα μὲ μιαδῶσιν ἀλλ᾽ ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα, πλέον ἀκριβοῦσα τῶν πολιτῶν ὑποφαίνει· ἐνδυνεῖ δὲ ἡ τὰ τὸ θείου πατέρος πεῖσε ἀνδρὸς, ὡσίκα ἡ μᾶλλον ἐπαρτίσται φορσὼς ἅλλα, μὴ φορσὶ ἰσχύοις ἔχοντες, σιωπῆς μᾶλλον τὴν ῥᾳδίαν τὰ ποιῶντα θεὸν ἐκεράμενοι. εἰχε δὲ ἄλογον ὑποσπᾶσαι καπῆναι, ὅτι ἡ σὺν μοναχὰ ταῦτα τοῖς ἡ λοιποῖς ἀπόστολοις ἐσθιόντα καὶ πίνοντα μὴν ἐνηγκαλίσατο, ἡ ἀναπεσόντος ὕτος ἀπὸ σαρίσατο τὸ στο παίσιον· σκεῖ δὲ τῆς παλαιᾶς ἡ τῆς νέας τὸν λόγον πεισωμένος, ἡ πάδι κατὰ ῥῆμα διήγεται. ἐκεῖ τὸ γὰρ μάννα, ὧδε τὸ πτῶμα· ἐκεῖ ἡ κίβωτος, ὧδε ἡ παρθένος. ἐκεῖ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν, ὧδε ὁ γαυρὸς· ἐκεῖ ὁ ἀμνὸς, ὧδε ὁ Χριστός· ἐκεῖ τὸ ἄζυμα, ὧδε ὁ ἄρτος· ταῦτα μὴν ἐπεγκραχθῆναι σοι κατ᾽ ἐπιτομὴν, ὡς ὁρᾷς· ὧδε δὲ ὀγκωρεῖ τὰ τὸ καιρὸς ἐκδιατεῖλαι τοὺς περὶ τῶτο λόγους.

Ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς τὸ γαυρὸν ἔπνευ παραδίδοται· ἐκῆ ὥρα τὰ μετὰ ταῦτα. Χαὶ ἡ ἐκτὴ ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, ἀγωνιακοῦντος ἐπὶ τοῖς τολμωμένοις· οἷα οἶος, τὸ Θεοῦ ὄντι γὰρ μὲ ἐκλειπεῖν, καθὰ φασιν ὁ τὴν γλῶτταν χρονικὸς, ἀλλ᾽ ὀργὴ ἐκῆ ἀγωνίσαντος, ἐκῆ δὲ ἕως τὸ καιρὸν ἔλεος· τρεῖς δὲ ὥρας παρέμεινον ἀκλεεῖς, ἕ ἐις ἐν μὲ γένεται καιρὸς ρο-

A Erat, inquit, Paschæ præparatio, hora fere sexta. Hinc ulterius progrediens: Erat enim, ait, magnus atque celebris ille dies Sabbati. At vero magnum & celebrem hunc diem non dixisset, si primus dies azymorum in Sabbatum illud non incidisset, qui sane dies sanctus etiam in lege vocatur. Hæc autem omnia clare ostendunt, in mure fuisse, ut ad præparationis vesperam Pascha citra controversiam macturetur. Nam idcirco diem hunc Evangelista præparationem Paschæ nuncupavit, ut quo res ad eminentem Paschæ diem necessario præparetur. Itaque citra omnem adversationem apparet mactari solitum fuisse agnum ipsa præparationis vespera. Nam si res ita se haberet, Joannes Evangelista prius non dixisset: ipsi in prætorium non introirunt, ne pollucrentur, sed Pascha vescerentur. Vide quid magnus ille Cyrillus dicat, quum hujusmodi verbis hæc velut obsignando confirmat: Quum figuram honoratior coleretur, hoc est agnum, ideoque ingredi nollent in prætorium: veritatem ipsam, videlicet Christum, contumeliis adficiebant. Nam ex lege Pascha mactari debebat, quæ tamen ita parum apud ipsos habebat roboris & auctoritatis. Quæ quum ita sint, perspicuum est eos vana dicere, qui ad vesperam usque quintæ feriæ mactari solitum fuisse typicum illum agnum tradunt. Dum enim panum infermentatorum usum probare insigni contentione nituntur, male vole veritatem depravare conantur. Neque mihi hoc loco Joanneum Chrysostomum opponiteris, qui in oratio- Chrysostomus. nem illarum octogesima quarta, quibus orationibus Evangelium Matthæi explanavit, Judæos sit Christo præter exspectationem Edit. Parisi. portios, etiam Paschæ festum negligere non pag. 219. dubitasse, quod in illum diem incidisset. Minitum habes alia ejusdem verba in explicatione Evangelii a Joanne scripti, quum dictum hoc declarat: Ipsi non intrabant, ne polluerentur, sed Pascha vescerentur. Hæc enim opinionem istam prorsus evertit. Quapropter quam nos verba divini hujus viri a se invitem non parum dificrepabit, satis examinare nequeamus: tacite venerari potius ea decrevimus. Ac fortasse magis rationi consentaneum fuerit, ultimo loco ab ipso perscripta retineri, quod ea cum reliquorum parum enarrationibus consentire videantur. Ait enim, Christum Pascha come- Chrysostomi verba. D dendo diem unum anticipasse, mactationem fuam ad diem præparationis differentem, quo die Pascha legale mactari consueverit. Fuisse autem illud, quod in cœna Dominî Apostolis præbuit, panem fermentatum, non fermenti expertem, ut illi asserunt: idem hic divini sinus vir clarissime significat. Nam de veteri novoque fœdere verba faciens: Istic, ait, littera erat, hoc spiritus. Istic arca, hoc virgo. Istic Aaronis virga, hoc crux. Istic agnus, hoc Christus. Istic infermentata, hoc panis. Hæc quidam in compendio, ecu vides, perscripta tibi sunto. Tempus enim non patitur, ut diutius de rebus hisce commentemur.

Deinceps Dominus noster Jesus Christus ad crucifigendum traditur: tu quæ consequta sint, vide. Nam ab hora diei sexta tenebræ terram universam occuparunt ad horam usque nonam, Deo (ceu credi par est) propter ea, quæ designabantur, indignante. Non enim solis defectum accidisse, quemadmodum Chrysostomus ait, sed rem totam ab ira & indignatione divina profectam fuisse, licet ex ipso etiam tempore colligere. Duravit enim hæc caligo tres horas, quæ cæteroqui fieri solet in uno temporis mo-

mento. Hæc Chryſoſtomi eſt ratio. Dixi-
mus autem vir ille, Dionyſius Areopagita,
non ita ſimpliciter, ſed per obiectionem
corporis lunaris, ſolem velue obſtupentis,
Ex Dionyſii ad Polycarpum epiſtola. univerſales haſce tenebras exiſtiliſſe novo
quodam & inuſitato modo tradit. Nam ad
Polycarpum hierarchum de eo perſcribens,
quod Apollophanes Sophiſta Chriſtianam
religionem non amplecteretur, ad verbum
hæc profert. Dicito autem ei, nimirum A-
pollophani: Quid de illa cenſes eclypſi, quæ
ſalutiferæ paſſionis tempore accidit? Nos
enim ambo id temporis Heliopoli una eta-
mus, & eodem in loco conſiſtentes lunam
inuſitato modo in ſolem incidere cernebha-
mus. Quippe non illud coitionis eorum ſi-
derum tempus erat. Deinde rurſus eam con-
ſpiciebamus ab hora nona uſque ad veſpe-
tam rationem quadam ultranaturali eo rever-
Edit. Pariſ. pag. 220. ſam, ut oppoſitum ſibi ex diametro ſolem
haberet. Quinetiam ipſe adeo tum tem-
poris peculiius metu quodam obſtupuit, ut
ad me converſus diceret: Hæc, Dionyſi,
rerum divinarum ſunt viciſſitudines. Hanc
in modum hac de re Dionyſius. De iiſdem
tenebris ſalutiferæ paſſionis tempore obor-
Zach. 14. 6. tis, etiam Zacharias vates admiranda quo-
dam ratione loquitur. Illo, inquit, die lux
nulla exiſtet, qua videlicet Chriſtus in cru-
cem agetur: ſed toto die frigus ac gelu dura-
bit, quem quidem diem Dominus novit.
Deus enim omnia prius cognita habet. Non
is dies erit, nec hora nox, Nam tenebra ſpe-
pellari dies proprie non poterat, propter
illas trium horarum tenebras; nec reſpite
nox erat, propter eam lucem, quæ ſextam
horam anteceſſit, & nonam eſt ſubſecuta.
quod ipſum quoque vates innuens, ſubjicit:
Sub veſperam lux erit. Neque tantum hæc,
dilecte fili, ſic a vatibus expoſita ſunt, verum-
etiam in multis Græcorum monumentis &
commentariis reperiuntur, qui eo tempore
tradunt terræmotum ingentem accidiſſe, tan-
taque tenebras, ut ipſa quoque ſidera con-
ſpicerentur.

Protulit tum Chriſtus in cruce verbum
Pſalm. 21. 2. illud vatis: Mi Deus, mi Deus, cur me de-
ſeruiſti? protulit autem vocibus hebraicis
hujuſmodi: Eli eli, lamaſabachthani: Cur
illuc? ut Judæi ea intelligerent. Illi vero tan-
ta forebant pendantia & procaciter, quem-
Chryſoſtomus. admodum Chryſoſtomus ait, ut ipſum exi-
ſtimarent Eliam vocare. Verum ea vox &
rempli velum diſſidit, & aperuit ſepulcra:
quæ tamen & cernerent homines illi ſtolidi,
Matth. 27. 42. protulus tamen intelligere nolebant. Immo
etiam veribus hujuſmodi obganniebant: De-
ſcendat de cruce, ut ea re viſa fidem ipſi ha-
beamus. Veram ipſe in cruce manens, ut
Chryſoſtomus inquit, quod ab eo poſtula-
Cur Chriſtus moriente mos ſui veritatem. batur, in ſuoram ſervorum corpuſcula exci-
tatis a morte, quadam velue ex abundantia
declarabat. Quamquam enim magnum ali-
quid fuit, Lazarum toto jam quatriduo mor-
tuum e ſepulcro exire: longe tamen majus
id erat, quod multi jam olim vita functi ſu-
bito vivi conſpicerentur. Factum autem hoc
Matth. 27. 52. omnino eſſe, licet ex hiſce Matthæi verbis
cognoſcas: Multa corpora ſanctorum, qui
obdormiverant, ſuſcitata ſunt, & ipſi urbem
ſanctam ingreſſi, poſt reſurrectionem ejus
multis ſunt conſpecti. Quibus verbis opera
pretium fuerit, te diligentius animum ad-
vertere. Nam ſi de Joannis Chryſoſtomi ſen-
tentia; Chriſto adhuc cruci ſuffixo corpora
iſta ſunt reſuſcitata: qui fit, ut Evangeliſtæ
auctor hiſtoriæ dicat, ea poſt Chriſti e mor-
tuis reſurrectionem apparuiſſe? Verſor e-
Diverſitas Joannis Chryſoſtomi adnotanda. quidem, ne pro vocabulo *Ejus*, legendum
ſit *Eorum*. Nam illa corpora poſtquam a

A πῆ. ἓ τὰ μὲν τῷ Χρυσοστόμῳ πειστέον. ὁ δὲ Διο-
νύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης οὐχ ἁπλῶς οὕτω,
ἀλλὰ δι' ἀντοφάσεως τὴν σελήνην τὸ αὐτὸς ἡλίου πά-
σχειν ἀναπεφαντικὸς τὸ παραδόξου. ὑπεὶ δὲ
ὁ ἱεράρχης πρὸς Πολυκάρπην ἐπὶ τοῦ σωτηρίου σταυροῦ
γεγονέναι ἐκλείψεως; ἀμφότερα δὲ τοῦτο κατὰ τὴν
Ἡλιό πολιν ἅμα παρόντες ἐγὼ συωεσώνης, πα-
ραδόξως τῆ ἡλίῳ τὴν σελήνην ἐμπίπτουσαν ὑπ-
ορῶμεν. ὁ δὲ ὡς συμβολῆ καιρὸς· αὐδὲ τι
αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὑνάτης ὥρας ἄχρι τῆς ἑσπέρας
εἰς τὸ τὴν ἡλίου διάμετρον ὑπορῶσθαι σελήνην
τότε. πανὸς ἢ ᾧ αὐτὸς ἐξιπλάγη πάν, ὡς ὑ-
τω φρὸς μι εἰπεῖν· πάντα, ὦ Διονύσιε, θείων Περὶ τοῦ σὺ
ἀμοιβαὶ φαγμάτων εἰσί. ᾧ πάντα πάντ ἔχει τὸν τὸν γνω-
τρόπον. περὶ δὲ τ σκοτισμοῦ ἐκείνε ἢ ᾗ τὸν σω- μένε ἐπὶ
τῆριον πάθος γεγονότος, Σωμασίως πως ᾧ τῇ σωμ-
φορίᾳ Ζαχαρίᾳ διείληπται· λέγει δὲ· ἐν ἐκεί-
νῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐ ἔσαι φῶς· ἀλλὰ ἅλυκὸς σαρ-
ῥαθήσεται ὁ χεὶς· ἀλλ' ἡμέρα ᾗ πάγος ἔσαι
μία ἡμέρα· ᾗ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωσὸ τῇ Κυρίῳ-
θεῷ γὰρ ἅπαντα φοσγέσαται ὁ θεός· ᾗ γὰρ οὐχ
ἡμέρα, ᾗ οὐ νύξ· ὅτι δὲ ἡμέρα νυκτὸς ὢν ἐξ-
τὸ τεῖμον ἐκεῖνο σκότος· ὅτι τοῖς ἀλλοῖς, ἐξ
τι τὸ μέχρις ἑκτ ὥρας, ᾗ μᾶ ἐ ἐνάτην γνομέ-
νου φῶς. ὁ δὲ ᾧ ὅλων ὁ φορήτης ἔλαφ· ᾗ φος
ἐπιφαι ἔσαι φῶς· πάντα δὲ σαφέστ, ἡ μόνον φο-
φήναι φρόπος· ἀλλὰ ᾗ ὁ ποδιὸς Ἑβλικιος
ὑπομνήμασιν δ' ῥωμαι· ᾗ σκότος τοιοῦτο, ὥσ
ἀστρας φαίνεσθαι.

Τότε δὲ τότ ᾗ προφητικὸ ἐπιφέρε ῥῆσιν ἐ-
πὶ σαυρῷ τῶν ὑπὸ λέγουσα· Θεέ μου, Θεέ μου,
ἵνα τί μι ἐγκατέλιπες; Ἐβραϊσὶ δὲ τοῦτο
ἐλεγε· Ηλὶ Ηλὶ, λαμμὰ σαβαχθανὶ· τίνος ἕ-
νεκεν; ἵνα ᾗ τοῖς Ἰουδαίοις τοῦτο καταδηλα γένη-
ται. ἀλλ' ἐπὶ τοιοῦτο ἀπόλογος ὁ ἀνόμως ὄντως
ἐκείνοι, καθὰ φησὶ ὁ τῶν γλωττων χρυσὸς,
ἐκόμενοι Ηλίαν καλεῖν· ᾗ ἐτοι μὲν ὕπως. ἀλ-
ὁ φωὴ ἐκεῖνη ᾗ τὸ καταπέτασμα ἔχιτα, ᾗ τὰ
μνημεῖα ἀνέῳξε. ἀλ' οἱ μάναιοι ᾗ τοιοῦτα
βλάπτοις συμῆναι ὅλως ὡς ὄδλοι· μᾶλλον μὲν
ὖν. καταβάτω ἐκ τ σαυρ· ἵνεχε, ἵναδω-
μὲν ᾗ πιστεύσωμεν. ἀλ' ἐκείνος ὃν τῷ σαυρῷ μέ-
νων, ὡς ὁ χρυσόῤῥημων φησὶν, ἐν τοῖς τῇ ἀνά-
λων σώματος ἐκ πεφυκότες ἐφέσεσι πᾶν ποδιὸς.
οἱ γὰρ τὸ πατρικὸν ὀξυδερκὲς τὸ λαζαρε μέγα.
πολλῷ μᾶλλον τὸ ποδιὸς ᾗ πάλαι καιμενίνου
φασίλεια ζωτικὸς αὖρέον· ᾗ ἀφίρας τῇ ἀνα-
πτῶν Μανθαῖόν περὶ πάντ ἀπὸ λόγους. πολ-
λοὶ δὲ σώματα ᾗ κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρ-
θησαν, ᾗ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, φησὶ
ἐνφανίσθησαν πολλοῖς μετὰ τὸν ἔγερσιν αὐτοῦ.
ἀλλ' ἐπειδὴ προτέρων σε ἔξεσι. ἀλ δὲ κα-
τὰ τὸν χρυσόῤῥημονα Ἰωάννου ἐπὶ σαυροῦ ἐτι
ὄντος τὸ Χεῖστοῦ, τὰ σώματα ἐγέρθησαν σάφα-
τα. πῶς ἐμφανισθῆναι πάντα μετὰ τὴν τὸ Χρι-
στὸ ἔγερσιν ὁ Εὐαγγελιστὴς γεγραὶ ἐγκ ἀνδρωπι-
πτοσε τι, αὐτὸ, αὐτ τι, ἄνθρ, ὀφείλει ἀσαφ-
τέσκεθαι· ᾗ δὲ σώματα ἐκεῖτα μετὰ τὴν τὸ τε-

χρῶν ὑγιρσιν αὖθις καὶ εἰσιλθοσιν εἰς τὸν ἅγιαν A πόλιν, καὶ ἐκιφανήσιται πολλοῖς. τότι δὲ τότι ὁ ἀνομητικὸ ῥῆσις ἔλαβι πίρας ἢ λίγουσα τοῖς ἐν θανάτοις, ἐξέλθιτι. καὶ τοῖς ἐν τῇ σκότοι, ἀνακαλύπτθιτι. καὶ κῆ μὲν τῶν ἔκτιλον ὥραν, ὡς φασιν αἱ γραφαὶ, γαυρώσιται ὁ Κύριος. κῆ δὲ τῶν ἐνάντιον τὸ πνῦμα ταῖς πατρικαῖς χαρσὶ παραπίθησιν.

Εἰ δὲ ἡ φωὴ ἅδου ἀκούσις τῶν αὐτοῦ κατίπιται ἁγίαν ψυχὴν, μὴ Θαύμαζι τοῦτο ὕτιρον, ἀδυνάτον ἐνναι λέγων ἡ φωὴ ἅδου ἀνηλῶ κατηλθιῖν, καὶ ταῖς τῶ πατρὸς παραπθῶσαι χερσίν. ἡ γὰρ τοῦ Θεοῦ χεὶρ, ἡ τὰ πάντα δηλαδὴ συγκρατοῦσα δυνάμις, ἡ ἄνω ὅτιν ἐν οὐρανῷ, καὶ κάτω ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῷ ἅδου μυχῶ οὐ ἀφλιπτι ποτί. ὥτι οὐ B ἡ φωὴ ἅδου ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ ψυχὴ ἐλιμκάσθη κατηχτο. ἀλλὰ τὰς τὰ πάντα συγκρατούσης δυνάμιως, καθάπιρ εἴπομιν, ὁ μὴ κατλιμπάνιτο. εἶγι μᾶλλον δυνάμις τὰ πατρὸς αὐτὸς ὅτιν ὁ Χριστὸς, ὡς ὁ Παῦλὸς φησι. παραπθῆσι μὲν οὖν ταῖς πατρικαῖς χερσὶ τὴν ψυχὴν, ὡς ἐντεῦθιν καὶ πάσαις ταῖς τῶ δικαίων ψυχαῖς τῶν ἐπὶ τὰ ἄνω πορίων χωρισθιισῶν. οὐδὲ γὰρ ἀπῆσαν ἀφρὶκι ὑπὲρ αὐτῶ. κάτωσι δὲ φησὶ τὸν ἅδιν, ὕτα καὶ τοῖς ἐκεῖσε κατοχμένοις κηρύξῃ, καὶ διελθὼν πάντας ἐν γνώσικαι θιοσέβειαν. καὶ πείθου τῇ κορυφαίῳ Πέτρῳ πιρὶ τούτων οὕτω διμῖσθαι. ὁ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν ἀπειθήσασί ποτι. C ἀλλὰ καὶ ὁ θιολόγος Γρηγόριος ὑστιρῶν ὁρμήμασος, πιρὶ τούτων οὕτω φησίν. ἀρα πάντας ὁσωσινἐκίρασεις ἅδη ὁ Κύριος, ἢ κρικὶ τοὺς πιστώσαντας. μὴ οὖν ἁμρίβαλλε. καθάπιρ γὰρ τοῖς ἐν γῇ ὠαγγελίσατο ἐρῤῥῶσθαι, καὶ τοῖς μὴ πιστεύσασι σωτηρίας γίγονι φοβιστὸς, τοῖς δὲ ἀπειθήσασιν ἀπιστίας ἔλεγχος, ὡς ὁ Δαμιασκηνὸς Ἰωάννης φησὶν, οὕτω καὶ τοῖς ἐν ᾅδῃ. μὴ Θαύμαζε δὲ ἀγαπητὲ, εἶγι καὶ ψυχαί τινες ἐν ᾅδῃ κατεχόμιναι τὸ κατὰ Χριστὸν οὐκ ἠθέλησαν σέβεσθαι κηρυγμα. καθάπιρ ἐπὶ τοῦ μακαρίου Παύλου, ἵνικα τὰ τῆς φυλακῆς ἔστιτο θεμέλια, ὁ μὲν δισμοφύλαξ ἐῤῥῶνις ἐπίστωσιν. οἱ δὲ δισμῶται τῇ ἀπιστίᾳ ἐπαπιμενον, ὃ ταῦτα τοῖς σιδηροῖς αὐτῶ χιροπέδαις ἐπραιότις ἄρτω ᾄῤῥηγόσας. οὕτω καὶ τοῖς ἐν ᾅδῃ γινόσθαι πίσθι.

Εἰ δὲ καὶ τῶν αἰτίαν βούλιι μαθῖν, δι' ὧν ἐκήρυξι καὶ ταῖς ἐν ᾅδου ψυχαῖς ὁ Σωτὴρ, ἄκουσον ὅτιν. ἐν τῷ ιφ'. ἔτιι γέγονι ἡ τοῦ Σατηρος ἡμῶν ἐνανθρώπησις. τίνος ἕνικιν; ὅτι κατ' ἐκείνον καιρὸν φρονῆσι εἰς φῶς, ἡ τῇ κατὰ Χριστὸν μυστιρίῳ ὑπιρτάσσα, ὡς ὁ μέγας ἐν βασίλιοις. ὅτι ἡ κακίας ἡ νόσος, ὡς ὁ Νυσσαὶς ἐφη Θεὸς Γρηγόριος. τιμωρῶμιν παρικαλῶ, ἡ ἀρχὴν ἐνσκήψασα τῇ φύσιι τῆς ἀνθρωπίνης. ὅτι καὶ ἐθνη καλούμινα τότι πιίθισθαι ἐμιλλον. ὁ τοῦ ὕσιν ὅπιρ ὁ πάμμιγας ἔλιγι Παῦλος. ὅτι ὅτι ἐλθὶ τὸ E πλήρωμα τὰ χρόνι, ἐξαπιστιλιν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτῶ. καλῶς ἐν τῷ ἐβληφότι ἔτιι σαρκωτὰι ὁ Κύριος. ὅτι ἡ κῆ πάντα τὸ ποιητὸν ὠδίνων ἦν. ἀλλ' ἀκουὸν κάτινος ἢ ἐν ἀσεβιᾷ ἢ ζῶν καταλυσάντων ἁγαθῆς ποιητοῦ ὑπηρχον ψυχῆς, ὡσι ἡ φροντιδεῖν καλιμιένος αὐτὸς, ἡ τὸ κῆ Χριστὸν ὑπὲμας Εὐαγ-

Gilbert Annal.

mortuis resuscitata erant, urbem sanctam ingressa sunt, & multis apparuerunt. Tunc & illud vatis oraculum finem habuit, quod vinculis alligatos exire jubet, & de tenebris versantes luce accipere. Fuit autem hora sexta, quemadmodum litterae Graecae significant, Dominus crucifixus: nona vero, spiritum sumpsit in manus paternas deposuit. Edit. Paris pag. 221. Isa. 49. 9.

Ad orcum descendisse quum sanctam ipsius audis animam, noli obstupescere, neque indecens dicere, fieri haud quaquam potuisse, ut eadem anima migraret ad orcum, & paternis in manibus deponeretur. Quippe Dei manus, videlicet illa continens omnia vis & potestas, tum in caelo est superne, tum in terris deorsum: neque adeo ipsis ab orci angustiis umquam abest. Quo fit, ut si maxime sancta Christi anima ad temporis ad orcum sit profecta: minime tamen a vi potestateque illa, ceu diximus, omnia continente abiuerit. Immo dicendum potius, potentiam patris ipsum esse Christum, quemadmodum Paulus loquitur. Deponit igitur animam suam paternas in manus, ut hoc modo cunctis iustorum animabus iter ad superna caelestia faciat. Non enim graris & frustra pro nobis est mortuus. Ad orcum vero descendit, ut etiam iis, qui illic detinerentur, praedicaret, ac religiosam illam pietatem docendo commonstraret, quam prius ignorassent. Fidem hac in parte summo illi Petro habeto, qui de rebus illice in hunc modum differit: Etiam spiritibus, qui erant in carcere, praedicatum fuit, qui antea fidem non habuerant. Quae iane verba sequutus Gregorius ille Theologus, in hunc modum hac de re disputat. Num quaeso conspectus in orco salvavit omnes Dominus, an eos rantum, qui crediderant? Noli scilicet hac de re ambigere. Quemadmodum enim hominibus in terra aegentibus laetum pacis nuntium exposuit, & credentibus quidem salutis exitialis auctor, incredulis vero propriae incredulitatis index, ut Joannes Damascenus loquitur: ita cum ilis etiam egit, qui erant in orco. Nec mirum, dilecte fili, ubi videatur, quasdam in orco detentas animas praedicationem Christi nequaquam admisisse. Sicut enim accidisse videmus, ut Deo Pauli causa fuerit ecclesiae ipsa carceris fundamenta, custos quidem ipse carceris continuo fidem amplecteretur: at reliqui vinculis addicti sua perstiterent in incredulitate, quamquam pedicas suas ferreas subito diruptas lacerarisque cernerent: ita putato cum ilis etiam actum fuisse, qui orco detinebantur. Ex Christi ad inferos descensu. Cur ad inferos descenderit. Gregorius Nazianzenus. Damascenus.

Quod si causam quoque cupis cognoscere, qua de causa Servator etiam ilis animabus praedica verit, quae erant ilt orco: scito illam hanc esse. Naturam nostram Servator adumpsit anno ab orbe condito 5501. Quamobrem istuc? quod eo tempore ad lucem pervenerit quae mysterio Christi servitura erat, ut magnus ille Basilius inquit. Ecenim vitiositatis morbis, ceu Nyssenus ille Gregorius loquitur, qui ab initio natura humanam invaserat, vigorem jam suum amiserat. Quippe gentes nunc per vocationem crediturae erant, uti magnus etiam Paulus ille verbis hisce significat: Posteaquam plenitudo temporis advenit, filium suum Deus ablegavit. Recte igitur anno jam indicato carnem Dominus adsumit, quod effecit is ad hanc rem omnino appositus atque commodus. Quin vero nonnulli eorum, qui vitam in pietatis ignoratione suam claudierant, tam egregiis erant animis praediti, ut vocati omnino accessuri fuissent, & Evan- Cur Christus animam suam in patris manus deposuerit. Gal. 4. 4.

gelium de Christo amplexuri, siquidem eum superioribus sæculis cum carne in terris degentem conspexissent. properera non recusabo etiam ad orcum descendere, ac dententis istic animabus prædicare, ut hoc modo nemini usus se purgandi locus relinqueretur, nec vel boni suam bonitatem perderent, vel mali respondere verbis hujusmodi possent: Si rite dixisses, omnino adhibuisse mus fidem. Hæc de his dicta sunto.

Vide Notas. Cæterum Judæi ne in cruce corpora per sabbatum manerent, quando tum preparationis dies erat, omnino celebris, atque magna: exorato precibus Pilato Jesum de ligno dimittunt, isque novum in monumento deponitur. Heic quoque, dilecte fili,

Cur Romanis Justos Deus subjecerit. tum sapientiam mihi divinam intuere. Quippe ne crucis beneficio spoliarentur, neve sacrosanctum illud Domini corpus Judæi vel ignave vel mari perderent, furore videlicet consueto usi: Augustum Cæsarem excitat, ut mundum universum censeret. quo facto, Hebreorum natio Romanorum in potestatem devenit. Propterea captum ab se Dominum Pilato sistunt, qui prætoris apud ipsos munere fungebatur. Ita potestas eis adempta est, quemnus ex animi sui libidine cum ipsi agerent. Etenim si permissum hoc eis fuisset, vel lapidibus ad mortem usque Christum obruissent, vel ferra lignea dissecuissent: eoque pacto nobis cuncta illa nostra crux perstitisset. Quippe si Dei amicum jeremiam in voraginem lutosam abjecerunt: quid non in ipsum Domini corpus definassent, ni lege Romana repressi fuissent? Hæc igitur de capitis censibus institutis fuit, & egregie ordinata respublica, ut Domini quoque corpus expers sepulturæ non foret.

Memini etiam, dilecte fili, te mecum multa de tridiuna Domini sepultura contulisse: quum trium dierum heic spatium metiri non posses. Vellm te autem hac in parte opinones plerorumque missas facere, tanquam humanarum ratiocinationum inventa. Po-

Edit. Paris. pag. 222. Idem Pelusiota. Computatio dierum sepulturæ Christi. tius Isidoro Pelusiotæ fidem adhibeto, qui hujusmodi quædam tradit. Quod in iis facere consuevimus, qui vita decesserunt, ut quacumque tandem hora quis moriatur, modo dies alter intercedat, eum tumulo terti diei mane triduo jam mortuum perhibeamus: idem quoque de Christo cogitare nos oportet. Nam is ipso præparationis die spiritum Deo tradidit: dies igitur hic unus est. Sabbatum totum in sepulcro mansit: en diem alterum habes. Deinde quum jam dominicus dies diluxisset, e sepulcro surgit: en diem tibi tertium. Hæc vera dabis si fi

Luc. 24. 21. Lucæ voles & Cleopæ credere, qui ad ipsum Christum ajunt: Accedit ad hæc omnia, quod tertius hic dies agitur, ex quo hæc facta sunt. Citius autem aliquanto Christum e sepulcro resurrexisse, culpam omnino nullam meretur: sed potius hoc nomine magis etiam ab omnibus est adorandus, quod præstita toleranter promissione, certi temporis spatio definita, celerius resurrexerit. Etenim ex mortuis suam maturaverit. In hunc modum divinus ille vir, quem diximus, hac de re disserit. Joannes autem

Chrysostomi ratio. Chrysostomus ait, Christum etiam valde in eo præclare fecisse, quod ante dies tres completos resurrexerit. Etenim si eo ipso tempore non resurrexisset, commorantibus adhuc istic militibus, sepulcrumque custodientibus, adeoque si milites illinc tertio die discessissent: homines improbissimi fortasse nonnihil habuissent, quo se purgarent. Quapropter resurgendo ipsos anteverrit, quod oportuerit omnino illis adhuc sepul-

A γελίων δίξασθαι, ἔτερ οἷδα αὐτὸν ἐν τοῖς ἐμπροθεν χρόνοις μὴ σαρκὸς ὄπι γῆς ἠξετάζοντα. τῶν γὰρ ὧδε παραυτίκα μὴ φρίξάντων αὐτὸν κατιδεῖν, ἓ ἀκέσει κυρίως ψυχαὶς· ὡς ἐντεῦθεν ἀσεπολογῆσις εἶναι ἅπασις, ἓ μὴν ὡς ἀγαθὸς ἐπολέσαι ἢ ἑαυτὸν ἀγαθόντα, μᾶτε τὰς ὡς ἀγαθὸς ἀντιλάγειν δυνάσθαι, ὡς ὅτῳ ἑνδυμον, ὑπισνόσαμεν ἂν. ἢ πνεῦ μῆ τῶν ὅπως.

Οἱ δὲ Ἰυδαῖοι, ἵνα μὴ μεῖνῃ ἐπὶ τῷ σαυρῷ τὰ σώμα· Περὶ ἃ τὰ τὸ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἰὼ· ἦν δ μεγάλη σὺ. τῦ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῷ σαββάτῳ· ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον· ἢ τὰ σὺς ἐξῆς· κατέχωσιν οὖν ἀπὸ τ ξύλου τὸ Ἰησοῦν, ἢ μνήματι καινῷ κατιθέντα. ἀλλ' ὅρα κάτωθεν ἢ

B Θεῦ σοφίαν, ἀγαπητὲ, ἵνα μὴ τὸν σαυρὸν αὐτὸν ζημιωθῇ, ἵνα μὴ τὸ πανάγιον τὸ Κυρίου σῶμα πυρὸς μισθωθῇ, ἵνα μὴ τὸ πανάγιον τὸ Κυρίου σῶμα πυρὸς ἢ σκώληκας ἴργα ποιήσωσι, τῇ σωτῆρι κὰι τοῦτο μοίᾳ χρησιμῶσι, τὸν Λύγκειον ἤγεμα Καίσαρος ἢ ὁπικειμένου ἅπασιν ἀπογράφεσθαι. γίνεται ταῦτα, ἢ τὸ Ἑβραίων γένος τῇ τῶ Ρωμαίων ὑποπίπτει ἀρχῇ· τῦτο τοι ἢ τῇ λαχόντι Πιλάτῳ ἢ ἡγεμονίαν αὐτῶ παρεχωρῆσαι Κύριος, μὴ συγχωρεμένου τὸ βιλητὸν αὐτοῦ ὑπ' αὐτῆ ἢ φασκέσθαι. ἢ δὲ ἐν συνεχωρήσασα, λίθοις ἂν ἢ Χριστὸν ἐφανάτωσαν, ἢ ξυλίνῳ κατέπεσαν πελέκει· κάντῦθεν ἡμεῖς τὸ φίλαιμα ἡμῶν ἐζημειώμεθα σαυρόν. ἐν δὲ ἢ φιλόθεος Ἱερμίας βορβόρῳ λάκκῳ ἐνέβαλον, τί ἐξ ἂν οἷς τὸ τῶ Κυρίου σῶμα ἐποίησαν; εἰ μὴ

C τὸν Ρωμαϊκὸν ἔχον νόμον αὐτὸς ἀναπλάσοντα; γίνεται λοιπὸν ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἐυαγείας εἰσάγωσα κρπτῦσθαι τὸ τῦ Κυρίου σῶμα πλείᾳ ταφῇ παραδόσεται.

Οἶδα δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ᾧ πνεῦ τῆς τεταμήρου τιμῆς σῦ γόης τὸ Κυρίου πολλῶν ἐποιήσω συζήτησιν, μάρας εἰς μαρήσεως δέδυο ἐπὶ πάντες τρεῖς μὴ δυσκόλους. ἀλλ' ἄρες, εἰδέναι, τῇ πολλῶν, ὅτι τῇ λόγοις μὲν ἀρωμάτων ἐσεὶ ἐφόρματα, πεῖσι δὲ μᾶλλον ἰσαδῶρ τῇ Πιλοσιάτῃ λέγεται· ὅτι καθάπερ ἐπὶ τ ταλάντων ποιεῖ εἰώθασιν, ὁποῖα δ' ἂν ὦρα τηλάντων τις, ἢ ἐξῆς μᾶλλον ἐπτερπλήμεθα· τῇ δὲ ἑτέρᾳ τῶν τεσσάρων ἀγομεν ἡμέραν αὐτὸ· ᾧ ὅτω ᾗ ἐπὶ αὐτῶ τὸ Χριστὸ διατοῖδαι σι χρ'. ᾧ δὲ κατὰ ἢ παρασκεῦὴ παρέδωκε τὸ πνεῦμα· πάντο, μία ἡμέρα. τὸ σάββατον ὅλον ἐν τῇ πάρῳ ἐπόιησεν· ἰδοὺ δὸν ἡμέρα. μετὰ δὲ πάντ, ἢ κυριακὴ ἐπερωσκήσης ἐκ πάρῳ ἐγήγερται· ἰδοὺ ἓ τεσσάρων ἐχεις ἡμέρας· ᾧ πνεῦ σου τοῖς περὶ Λυκαὰ ᾧ Κλεόπαν ὑπὸ λέγουσι· φως αὐτὸν ἢ Χριστὸν· ἀλλὰγε σωῖ πᾶσι ἑστος τεσσάρων τοῦτων ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' ἃ ταῦτα ἐγένετο· εἰ δὲ ᾗ πάντως ἐκ πάρου ἐγήγερται, ᾗ κατὰ πάντα πάντως αἰτιαθήσεται, μᾶλλον μὴν οὖν ᾗ πιστωθήσεται παρὰ πάντων, ὅτι μὴ ἢ ἐμπροθησμῶν καρτήσας ὑπόφησιν, ᾗ ἐκ νεκρῶν αὐτὸ ταχεῶς ἐποίησατο ἐγερσιν. ᾧ πνεῦ μὴν πάντων ὅπως ὁ διαF λαβὼν Θεὸς ἀνὰρ. ὁ δὲ χρυσορρήμων Ἰωάννης φησὶν, ὅτι ἓ λίαν ἐποίησε καλῶς ὁ Χριστὸς, ὡρὸ τῆς τῇ τεσσὸ ἡμερῶν συμπληρώσας ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν· εἰ μὴ ἓ τότε ἀνέστη, καθημέραν αὐτὸν τῇ στρατιωτῶν ἀφ' φυλακὴν τῶν· ἀλλ' ἀναχωρησάντων μᾶ ἢ τελέτη ἡμέρας, ἐξῆν ἂν τι ᾗλέγειν οἱ καιροὶ πρὶσθαι λοιπὸν ἀπασίς· ἰδεὶ ᾗ παρακαθημένων αὐτῶν χρίθαι ἢ ἀνάστασιν· ἡνοῦ

ἀναγκαῖζετο καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκπὸς ἐκ νεκρῶν ἐγερθῆναι· ὡς ἐγὼ παραλθοῦσῶν αὐτῶν κἀκείνου ἀναχωροῦντος ἢ ἀνάστασις γέγονεν, ὅπου· ἂν εἶναι τὸ πρᾶγμα ἐμέλλε· διὸ καὶ σφραγίσαι τὸν τάφον ὡς ἐβούλοντο συνεχώρησεν ὁ Πιλάτος.

Εἰ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, μὴ ἐπιπλέον τὰ θεῖα πειραιργάζῃ ῥητὰ, μηδὲ ζητεῖ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ἐπὶ τῇ παρὰ τὸ Χριστὸ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν· ὅπερ γὰ καὶ παῦτες, εἰ βούλει, τὸν Θεόπαπον ἔχεις Ἰσίδωρον ἐκμετρωμπὰ σοι. ἐκτὴ ὥρα τῆς παρασκευῆς ἐγαρώδη ὁ Κύριος. ἀπὸ ταύτης ἕως ὥρας ἑνάτης σκότος ἐγένετο, τοῦτό μοι νύκτα νόησον. πάλιν ἀπὸ ἑνάτης ἕως ἑσπέρας αὖπις, φῶς· τοῦτο μόνον αὐδὲς ἡμέραν· ἔχεις ἰδοὺ νυχθήμερον ὕπαλιν καὶ νὺξ τῆς παρασκευῆς, καὶ ἡ τῶ σαββάτω ἡμέρα, νυχθήμερον· ἔχεις ἰδοὺ νυχθήμερα δύο. πάλιν ἡ τῶ σαββάτω νὺξ, καὶ ὁ τῆς κυριακῆς ὀρθρος, νυχθήμερον· ἔχεις ἰδοὺ νυχθήμερον τρίτον, ὃν φ ἡ ἀνέστη ὁ Κύριος· ὅσα ἡ ἀδικος ἢ ὥρα τῆς ἀναστάσεως, καθὰ δὴ καὶ ἡ τῆς δόλιτρας παρουσίας αὐτῶ.

Οἶδα δὲ ἀγαπητὲ, καὶ πῶς σοὶς τοῖς ἄλλοις ζητοῦπά σε· τίνος ἕνεκεν ἡ τῶ Κυρίου παρὰ τριάμιρος, καὶ εὐ πλείων ἢ ἐλάσσων ἄπη ἐγένετο; ὑπὲρ πάσης ἐπιρατ τῆς τῇ ἀνθρώπων φύσεως λοιπὸν ἐπὶ τὸν Χριστὸν, ὑπὲρ τὸ ὑπλαδὲ τῇ προαποδαθέντων τῶν τε πεφόντων, καὶ τῇ μελόντων γενέσθαι. ἐπειδὴ καὶ τρεῖς εἰσι καιροὶ, παρελπλυθώς, ἐνεστώς, μέλλων. καὶ τὸς μὲν φθαπποθανόντας ἴσασι καπὰ δὼν ἐκ τῇ φθ· τὸς δὲ νῦν πεφόντας ἴσασιν ὡς πεφόντας εἰς αὖπον· τὸς δὲ μῇ πάντα γεγνομένους, ὡς πεφόντας εἰς τὸ τῇ ἀποφόλων κηρύγμα, καὶ βαπτιδέντας· ἐκ ἴδιων τὴν ὅλιν ἡμῶν φύσιν ἴλαβε, δῆλον ὅτι ἡ ἡ ὅλιν ἡμῶν φύσιν ἀπέλαυε. καλῶς ὄυν ἡ τῶ Κυρίου παρὰ τεσσερίμιρος γέγονε.

Ἀνίσαται ὄυν ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν, ἀλλ' ἐκ αὐτὰς φοῦς ὑρανὸς ἀναγπαι· κατὰ δὴ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, τὸς μαθπὰς ἐπισκέβας βυλομένους, ἡπέρας ἐπαῦδα ποιεῖ μ. ὀπτανόμενος αὐποῖς ὅσιν ὅτε, ἡ τὰ φοῦς εἰρήνιν ἐβλογῆμενος, ὠτελὰς ἐκ τῇ θεοσιδεῖ ἐκκλησίν ἐκείνῳ σώματι· σωκιδέων αὐποῖς ἅμα καὶ πίσιν, ὡς ὡς ἔοφῆς διόμενος, ἀλλὰ πισπμένος, καὶ πάλλα πάπα ποιῶν, ὅσαπερ εἰωδὲι τὸς ἀθενεῖς ἀσφαλίζεδαι. καὶ ὡφθη μὲν ὠφθη διστὶ γωναικῖν, ὡσίκα καὶ τὸς πόδας αὐτὰ κρατῆσαι καπανάζαντο. ἔπειτα τῇ Μαγδαληνῇ μόνῃ ὀπτάπεται· μπτὰ δὲ ταῦτα τῇ κορυφαίῳ Πέτρῳ, καθὰ φ Παῦλος φησίν· ὁ Κύριος ὠγέρθεις ἐκ νεκρῶν, ὠφθη κηφᾶ· ὠφθη τοῖς πεφ Δευκὰν φ Κλέοπαν· ὠφθη τοῖς δέκα, ἔστα τοῖς ἕνδεκα· ὠφθη καὶ τῶ Γαλιλαίων αὐποῖς· ὁμοίως δὲ τῇ Τιβεριάδι· ὠφθη Ἰακώβῳ τῇ ἀδελφοθέῳ· ὠφθη ἐπάνω πεντακοσίων ἀνδρῶν· καὶ πλπάταιον ἑφάπη αὐποῖς ἐκ τῇ ὄρει τῇ ἐλαιῶν, ὃν φ ἓ τῶν χαιρόδες ἐποιήσαπο ἐπαρσιν μεθ' ἡμέρας, ὡς ἐρηπαι, μ.

Εἰ δὲ καὶ πῶν βούλει μαθεῖν, τίνος ἕνεκεν μῇ τῶν ἐκ νεκρῶν αὐτὸ ἐγόρσιν, ἡμέρας ἐπὶ γῆς ἐποίησε μ. καὶ οὐ πλέον ἢ ἔλασσον, ὁ μέ- A crum obſidentibus reſurrectionem fieri. Quod ſi accidere debebat, neceſſario intra diem tertium ipſi a mortuis reſurgendum erat. Quippe ſi facta reſurrexſo fuiſſet triduo jam præterito, & illis a ſepulcro digreſſis: omnino res ſuſpecta fuiſſet. Hac ipſa de cauſſa Pilatum concedere voluit Deus, ut ſigillo ſepulcrum obſignaretur.

Quæ quum ita ſint, cave in divinarum literarum verba curioſius inquiras, neve tres integros dies cum tribus noctibus in ſepultura Chriſti ac Servatoris noſtri deſideres: præſertim quum Iſidorum plane divinum habeas, qui ſpatium hoc tibi metitur. Sexta præparatorii die hora Dominus eſt crucifixus. Ab hac ad nonam uſque horam caligo exſtitit. Eam tu mihi pro nocte ducito. Rurſus ab hora nona uſque ad veſperam lux fuit. Hic iterum tibi dies eſto. B Quamobrem jam integrum diei noctiſque ſpatium habes. Sequuta eſt diem præparationis nox, indeque dies ſabbati: quæ duo rurſum diei noctiſque ſpatium in ſe integrum conſtituunt, ut jam dies duos totidemque noctes habeas. Poſt hæc ſabbati nox, & Dominici diluculum, noctem dienque ſimiliter efficiunt: quod jam diurnum nocturnumque ſpatium tertium erit, quo Dominus reſurrexit: quamquam incerta fuerit hora reſurrectionis ejus, ſicut & de alterius adventus hora nemo certus eſſe poterit.

Memini vero, dilecte fili, te inter alia de hoc etiam quæſiviſſe: Quamobrem ſcilicet C oportebat, pro iis ſcilicet, qui jam ante in fata conceſſerant, pro vivis adhuc, & pro exſituris aliquando. Quippe tria quoque tempora ſunt, præteritum, futurum, præſens. Eos qui jam deceſſerant, ſervavit, ad orcum deſcendens: ſuperſtites autem id temporis, ut qui crediditſene in ipſum: exſiturros denique aliquando, tamquam in Apoſtolicationem creditoros, & baptiſmum conſecuturos. Si ergo totam naturam noſtram adſumpſit, perſpicuum eſt, etiam totam naturam noſtram ipſum refinxiſſe. Quamobrem Dominiſepultura non abs re triduana fuit.

Hoc modo ex mortuis Dominus reſurgit, D quod diſcipulos confirmare vellet. Idcirco ſe conſpiciendum eis interdum præbet, amice pacificeque cum eis loquitur, cicatrices in corpore divino commoſtrat: comedit atque bibit una, cætera denique facit omnia, quæ ad confirmandos imbecillos aliquid adferre momenti poſſent. Primum omnium a duabus mulieribus conſpectus eſt, quo tempore pedibus illæ comprehenſis eum ample ſ ebantur. Deinde ſoli Magdalenæ apparet; hinc Petro Apoſtolorum principi, vel ipſo Paulo teſte, qui ait: Re- 1. Cor. 15. 12. ſuſcitatus ex mortuis Dominus, primo a Cepha conſpectus eſt. Secundum hanc conſpectus eſt a Luca & Cleopa: conſpectus a diſcipulis decem: conſpectus ab undecim: ab iisdem conſpectus in Galilæa: confimiliter ad Tiberiadem: conſpectus a Jacobo Chriſti Dei fratre: conſpectus a pluribus, quam quingentis hominibus: conſpectus denique poſtremum ab eis in olivarum monte, ubi etiam a terra ſublatus eſt, poſt diem, ceu diximus, quadrageſimum.

Quod ſi jam illud quoque cognoſcere cupis, quamobrem poſt excitationem de mortuis, dies illos XL in terris egerit, non plures vel pauciores: ea magnus Epiphanius hanc E

Cur Dominus ſepultura triduana fuerit, non ma- joris vel minoris inſervalli? Nimirum pro universa hominum natura Chriſtum Dominum ſe fit. *Edit. Pariſ. pag. 224.*

Cur non mox in cælum Dominus aſcenderit. *Athanaſius.*

tibi dubitationem paucis dissolvet. Quo pacto, inquit, Christus statim a nativitate sua reclinatus est in præsepi, fasciis involutus, post quadragesimum diem ad templum deportatus, ac secundum Mosaicæ legis præscriptum oblatus Deo: sic etiam cum, quum primogenitus mortuorum factus esset, dies iii terris XL. commoraturi, atque ita deinde supernam Hierosolymam reveriturus, coram vultu Dei nostra causa compariturus. (Forsitan Hebr. 9. 24. hæc ipse tibi Paulus, quam ait: Non in sacraria manufacta Christus ingressus est, quæ verorum sacrariorum simulacra sunt: sed in cælum ipsum, ut modo nostra causa coram Dei facie compareat.)

Edit. Paris. pag. 225. Post eaquam vero adfumptus fuisset Dominus, decem elapsis diebus, sanctus ille spiritus e cælo descendit. Factum hoc est decimo post die properera, quod numerus denarius sit perfectus. Quoniam igitur Spiritus sanctus idcirco demittebatur, ut imperfectos adhuc discipulos, perfectos efficeret: ea de causa in perfecto quoque numero, decimo nimirum die super eos descendit. Quod autem ex imperfectis discipulis perfectos effecerit, lummus ille Petrus satis ostendit. Nam ii hunc diligenter inspicere voles, videbis illum a misera territum ancillula magistrum suum tribus vicibus negasse. Deinceps vero confirmatus a sancto Spiritu maxima cum fiducia & oris libertate medio in populo pertorabat, omnibusque persuadebat, ut ad Christum citra dubitationem omnem accederent.

Cur quinquagesimo die Spiritus sanctus missus. Post diem ergo, ceu diximus, quinquagesimum a Christi de mortuis resurrectione, Spiritus sancti descensus accidit. Quamobrem illud? quia vetus etiam lex quinquagesimo die post Dei patefactionem data fuerat. Nam ut divinus ille vir Joannes Chrysostomus scripsit, vel potius teste Moſis Dei spectatoris historia: dies ab exitu Hebræorum ex Ægypto I. elapsi erant, quum perscriptas divinitus tabulas Moses accepit. Quare si prisca lex illa data fuit intra dies quinquagesimum, oportebat omnino eadem die sancti etiam Spiritus gratiam dari. De quo, fili dilecte, colligi potest, tam in prisco, quam novo federe nobis ostendi, quod natura divinitatis indivisa sit, sanctusque spiritus tam id temporis, quam modo legem promulget.

Dysfingnis divisio. Act. 2. 3. Conspectæ sunt autem in apostolis linguæ velut ignes, dispertitæ. Cur obscero linguæ conspectæ sunt? Quia prædicatione opus erat, & ut ipsa figura declararet effectionem, quemadmodum aureus ille noster orator inquit. Quippe pifcatores erant Apostoli, & vi orationis ad prædicandum egebant. Dispertitas autem fuisse dicit, quod ignis uniformis dividi videretur, ac in Apostolos distribui. Et ignis ille non ipse spiritus erat, sed vis quædam spiritus. Atque hæ linguæ non in eorum ora fuerunt immissæ, sed capitibus insidebant. Nam hoc modo Apostoli confirmabantur, & constituebantur quafi quidam mundi principes & præsones. Nam vides hodieque morem illum obtinere, ut Pontificis confirmandi capiti Evangelium imponatur: quod ubi fuerit impositum, nihil est videre aliud quam espiri linguam talem ineumbentem. In ignis autem forma conspectus est spiritus, propter illum, qui dixit: Ignem in mundum immisſurus veni, propter excrefcentia fcilicet, filvefcentia nimium vitia.

Cyrillo sanctus. Quid dignis illa fuerit. Mos veterum in confirmatione. V. de Natal. Sedit autem in eorum quolibet. Quifquis igitur Dei miniſterium obit, thronus atque folium Dei eſt. Nam ea de cauſa dicitur, ſpiritum in eis conſediſſe. Atque hoc modo

pag. 226.

Α γας ἰδὼ Σπιφάνιος δι' ὀλίγων ἐπιλύσει σοι τὸ πεῖ-
τον ἀπόρημα. ὃν ξῦ τρόπον, φησί, μετὰ τὸ γε-
νηθῆναι ὁ Χριστὸς ἀπολλῦται ὧν φασιν, ἐσπαργα-
νῶθη, ᾧ μεθ' ἡμέρας μ. περιτμηθὲν τῷ Θεῷ καθ-
ὲξ τῶν τῦ Μωσέως νόμων παρὰν τῇ Θεῷ οὗπω
τὸ πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν γενόμενος, ἡμέρας ὁσαύτας
ποιεῖ μ. ἐν ὕπερ πρὸς τὸν ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐπαπο-
γόμενος, τῇ προσώπῳ τῦ Θεῦ ἐμφανισθησόμενος ὑπὲρ
ἡμῶν.

Οὐκῦν ἀπολλῦται ὁ Κύριος. ἡμέραι μὲν πᾶσαι
διήρκεσαν δέκα, ᾗ ἡ τῦ παναγίου πνεύματος γέ-
νεσις κἀθεδρῦς. μετὰ δέκα δὲ συμπλήρωσιν ἡμερῶν
ἡ τοιαύτη γίνεται κἀθοδος, δίοτι τέλειος ὁ δέκα-
Β τος ἀριθμός. ὑπειδὴ τοίνυν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐ-
πὶ τῦ πατηρκρίβωσι, ἵνα ᾗ τὰς ἀτελεῖς μαθητὰς
τελείως ἀπεργάσηται, τῦτ' χρεῶν ἐν ἀριθμῷ τελείῳ,
τυτέστιν ἐν ἡμέρᾳ δικάτῃ φησὶ αὐτὸς ἐπορεύσεσθαι. ὅτι
δὲ τελείως ἐδέξατο τὰς ἀτελεῖς μαθητὰς, ὁ κορυφαῖος
Πέτρος τῦτο παρίστησιν. ὅρα ᾗ γοῦν χῶς, ὅτι πα-
δίσκη τινὶ φρύτερον οἰκτρῶ ἀρνησάμενος. τῷ δὲ ἁγίῳ
πνεύματι τοσῦτον ἰσχύσαν. τῷ παναγίῳ δὲ πνεύματι γο-
μωθεὶς ὕστερον, μῦ παῤῥησίας ὅτι πολλῆς ἐδημη-
γόρει μέσον λαῦ· κρὶτοδῶν ἑπειδὴ ἅπασης ἀ-
C γαθοεργίας ἐφορίζηθαι τῷ Χριστῷ.

Μεθ' ἡμέρας ὖν, ὡς ἄρτιαι, τὴν τῦ κυρίου Πεῦ ἡ τα-
ἐγέρσεως τὰ Χριστὸ, ἡ τῦ παναγίου πνεύματος γέ- μιεῖα τὰ
νεσιν κἀθεδρῦς. τίνος ἕνεκεν; ὅτι ᾗ ὁ πολλὰς πε- πνεύματι.
μπὰς ἐν ἡμέρᾳ πεντηκοστῇ Θεῦ φασὶν ἐβδόμη. ᾗ
ᾗ τὸν χρυσοῤῥήμονα ἐφ' Θείαν λαλιὰν, μᾶλλον
δὲ καπὶ τῶν τῦ Θεόπνα Μωσέως ἐσχείαν· πεντη-
κοντὰ δὲλόσαν ἡμέραι μετὰ τὸ ἐξ Αἰγύπτα ᾗ
Ἰουδαίων ἔξοδον, ᾗ τιμικαῦτα τὰς διαχαράκτους
ὁ Μωσῆς πλάκας ἔλαβεν. εἰ τοίνυν ἐν ἡμέραις
πεντήκοντα ὁ παλαιὸς ἐβδόμη νόμος, ἴδοι πάντως
κατ' ἐκεῖνον τῶν ἡμέραν δεδῶκεν ᾗ τῶν τὰ πα-
ναγίου πνεύματος χάειν· ὡς ἐπεισθὲν ἀγαπητὸ,
καπορὲν τῶν παλαιῶν ᾗ τῶν νέων, διάφορον δεῖχ-
θῆναι τῶν φύσιν τῆς Θεότητος, ᾗ ὅτι τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ὁμοβοῦσιν ᾗ τῷπ, καὶ υἱῷ.

D Καὶ ἀφθέγξαν αἴπιτὸ ἡμερισξόμενοι γλῶσσαι ὡ-
σεὶ πυρός. ἡμεῖς γλῶσσαι, ὑπειδὴ κηρύγματος χάειν,
ᾗ ἵνα τὸ ῥῆμα τῶν ἐνέργειαν ἐρμηνεύσῃ, καθὲ-
ρησιν ὁ τῶν γλωσσῶν χῦσις. ἀλλεῖς ᾗ ὅσαι οἱ
Ἀπόστολοι, ᾗ ἁφὸς τὸ κηρύγμα λάγε εἶδεσαν. με-
ξεχώρισμα δὲ, ἔφησε, ὅτι πῦρ ἐφάνη πατρῷκρίβως
μορφοειδὲς. εἶπα τοῖς Ἀποστόλοις ἐμειξίτο· τὸ δὲ
πῦρ ἐκεῖνο ἐκ αὐτὸ ἦν τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ δυάμεις
πνεύματος. ἐκ ἐν τῇ σώματι δὲ αὐτῇ ἐβλήθησαν
αἱ γλῶσσαι, ἀπὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκάθισαν. Ἀρχο-
πες δὲ τῶν οἰκουμένης ἐχειροτονῆσο ᾗ κήρυκς. ὅρα
δὲ ὅτι ἐ ἕως ἄρτι τῦτο κρατεῖ. ἐπειδὴ ἵστασι τὸν ἐπὶ
κεφαλῆ τὰ μιτλῶντος χειροτονᾶσθαι Ἀρχιερέως τὸ
Εὐαγγέλιον· ᾧ ὅταν ἐπιτεθῇ, ὡδὲ ἄλλο τεῖρ ἰδεῖν
Ε ἢ γλῶσσαν προστικειμένὴν τῇ κεφαλῇ· ἐν οἷδε δὲ
πυρός, ᾗ τὸν εἰπόντα· πῦρ ἦλθον εἰς τὸν κό-
σμον βαλεῖν, χρέων ἤδη ὑλομανῆσαι πᾶσιν.

Καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. πᾶς ἄμα
ὁ ᾧκουμένη τῇ Θεῷ, ᾗρόσς, ἐεὶ τῦ Θεῦ. διὰ
γαῤ τῦτο ᾗ, ἐκάθισεν, φησ, καὶ ἐπλήθησαν
ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέ-

ρεις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐταῖς ἀποφθέγγεσθαι. ἰδοὺ γὰρ πάντες οὗτοι οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι οὐκὶ εἰσί; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν διαλέκτῳ, Πάρθοι, καὶ Μῆδοι, καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες; ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. καὶ διαπορούμενοι πάντες καὶ ἀπορούμενοι, ἄλλος πρὸς τὸν πλησίον ἔλεγεν· τί θέλει τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον· ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσί. σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος, καὶ ἐπάρας τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἀπεφθέγξατο· ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλήμ, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν· ἔστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας. ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται· καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἐλθεῖν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησε δι' αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε· τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε· ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· διὰ τοῦτο εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι· ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐκ ἐγκατελείφθη εἰς ᾅδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρός, ἐξέχεε τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς· λέγει δὲ αὐτὸς· εἶπε Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ Κύριον καὶ Χριστὸν ἐποίησεν αὐτὸν ὁ Θεὸς τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες κατενύγησαν τὴν καρδίαν, καὶ εἶπον πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ τῶν ἀποστόλων διδαχῇ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ φόβος ἦν μέγας ἐπὶ πάντας. πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά· καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι καθότι τις χρείαν εἶχεν. καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἁπλότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Καὶ ἰδοὺ ἰδὼν τὸν Γαλιλαῖον Πέτρον Ῥωμαϊκὴ λαλοῦσαν, γλῶσσαν ἣν οὐκ ἠμέλησε, ἄφατον δὲ ἣν ὅτε ἕκαστον τῇ ποιᾷ ἰδίᾳ γλώσσαν λαλοῦντα. οἱ λογισμοὶ γὰρ τοῦτο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα μὴ τάσεις ᾖ ἐν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τοῦ, ποῦ δεῖ ἕκαστον ἀπιέναι. ἰδοὺ γὰρ τῇ δίδοται ἐκείνῳ ἰδίᾳ γλώσσα, ἄφατον κακὸν· ἀγνοῶ, Ῥωμαικὴ λαλεῖς; ἁπλῶς εἰς τὴν Ῥώμην. Πιρωτεῖ λαλεῖς; ἁπλῶς εἰς τὴν Πιρσίνων. τῇ ἐν τῇ γλώσσῃ μὴν, ὡς ἄφατα, ἔλαβον τὸν καιρόν. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἐχρῆν ἄπτοις ἀπροχμίτοις εἰς Ῥώμην διέρχεσθαι διὰ πολλῶν ἐθνῶν, ἐλάμβανον ὥσαν παραβόσους ἑτέρας γλώσσας· τὴν ἀφώνου αὐτῇ χειροπείας ἰσχυτὸ. ἐνέσκον γὰρ ἕκαστος τῇ τοιούτων τῇ διαφόρως γλώσσας λαλῶν, ἐπειδὴ καὶ διὰ πολλῶν ἐφέρετο ἐθνῶν. δῆλος ἐξ ὧν ὁ Παῦλος φωτὶ· ὡμολόγουν τῷ Θεῷ, πάντοι ὑμῶν γλώσσας λαλῶ.

Τίνι δὲ τότε καὶ τὸ τοῦ Θεσπεσίου ἰσπὶ ἀποφατοία πέρας ἐλάμβανε, ἢ οὗπω λίγουσα· ἐχυκὸ λοὺ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, προφήτευσαν δηλαδὴ. οἱ μὲν γὰρ οἱ Ἀπόστολοι γλώσσαις ἐλάλουν· ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ παῤ αὐτῶν βαπτιζόμενοι τὸ ποιοῦν ἐδίχοντο χάρισμα. καὶ τοῦτό ἐστι, ὅπερ ἡ Κόρης ἔλεγε. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει. ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς. καὶ ὄφεις ἀροῦσι· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι. ὁ μὲν οὖν Κύριος Ἰησοῦς, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐκάθισε τὸν δεξιὰν τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἐν τῷ δὲ Ἰουδαίου βαπτίσματι, πνεῦμα δὲ μὴ εἰδέναι τί ποτὲ ἐν λίγοντας· ἀλλ' ὑγίεια τοῖς χάρις ὁ Παῦλος ἐπίδηλε, γλωσσικὸν τὸ τῇ γλώσσαν ἐδίχοντο χάρισμα. ὑπειδὴ γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀόρατον ἦν, ἴδοι πάντως τὰς ἐκείνου παρουσίας αἰδῶς τινα γινέσθαι ἐλεγχον, ὡς ὑπειδὸς ἀδύνατον ἐπὶ τὸ θεῖον λουτρὸν ἄπρακτος ἐρχέσθαι. τοῦτο μέντοι τὸ χάρισμα ὑρίζετο ἐν τῷ Σίμωνι τοῖς ὑποῦδλοις τε φροντιδῶν, καὶ τὸ βάπτισμα αὐτοκαθάρτου. οἱ μὲν γὰρ αἰδεσθῆ ὕαρα τὸ τῶ πνεύματος ἀνάμαι, οὐκ ἂν ἐκένος τοὺς Χριστοῦ προσήκοντο μαθητάς, οὐκ ἂν ἐπίδηλος αὐτῇ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφείπετο. ἐπὶ τότε μὲν οἱ βαπτιζόμενοι τῇ τοῦ παναγίου πνεύματος ὑπορρύσει τὸ τῇ γλώσσαν ἐδίχοντο χάρισμα. ἐπὶ δὲ χὰ τοὺς πωρὶ τὸν Κορνήλιον ἐφ' ὁμοῦ τοῦ βαπτισθῆναι ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐλάλουν γλώσσαις, διωτὶ δὲ ἐφ' ὁμοῦ τοῦ βαπτισθῆναι τὸν τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπίρρυσιν ἐδίχοντο; διὰ τὸν πολλὸν τῇ ἐκ παρόμης πεῖσθάσιων θιάσευσιν. διωκέτοτον γὰρ οὐ-

A repleti fuerunt omnes ſancto Spiritu, cœperuntque loqui linguis aliis, prout ſpiritus ille dabat eis loqui. Propèrea dicebant adſtantes: An non ecce omnes iſti, qui loquuntur, Galilæi ſunt? Quomodo igitur nos audimus eos ſua quiſque lingua, in qua nati ſumus, Parthi, & Medi, & Elamitæ, & cæteri? Quindecim vero linguarum dona tunc acceperunt Apoſtoli, quemadmodum Chryſoſtomus inquit, ad uſum illorum, qui præſentes erant. Quid enim opus fuiſſet lingua Perſica, vel alia, non præſentibus illis, qui uterentur? Et ſuerunt omnino linguæ quindecim propterea, ut hinc intelligeretur ſacroſanctæ Trinitatis efficacitas, cum miniſtris xii conjuncta.

Chryſoſtomus.

xv linguarum dona.

B Videre tum erat Petrum, qui Galilæus eſſet, Romana lingua utentem, quam numquam antea diſcendo percepiſſet: itidemque ſingulos reliquorum peculiari quadam lingua loquentes. Hæc enim Spiritus ſanctus ſingulari quodam conſilio ſic adminiſtravit, ne qua inter apoſtolos eſſet ea de re diſcordia, quo ſcilicet unicuique abeundum foret. Ideoque ſingulis ſua in lingua data eſt quædam quaſi norma & regula, verbi gratia, Romana uteris lingua; Romam igitur abito. Perſice loqueris; ad Perſas proficiſcitor. Hanc igitur in certa lingua regulam acceperunt. Rurſum vero, quia Romam profecturis per nationes multas iter faciundum erat: idcirco linguas alias tamquam opitulatrices prioris accipiebant, quam illam primam ordinationis quaſi loco haberent. Videmus enim ſingulos apoſtolos etiam diverſis uſos fuiſſe linguis, ut quibus variæ nationes peragrandæ eſſent. Licet hoc

In linguis diſtribuendis Dei conſilium.

C a Cor. 14. 18.

ſuiſquam linguas teneo peregrinas.

Cæterum id temporis etiam divinitſimi Joelis vaticinio reipondit eventus, cujus quidem hæc ſunt verba: Perfundam meo ſpiritu omnem carnem, videlicet credentem. Non enim Apoſtoli tantum linguis peregrinis loquebantur, ſed etiam cæteri omnes, quotquot baptizabantur ab ipſis, donum ejuſmodi conſequebantur. Atque hoc illud eſt, quod Dominus dixit: Signa credentes hæc comitabuntur. In nomine meo genios expellent, & linguis novis inſuſitatiſque loquentur. Vide quid viris illis xi acciderit, qui Epheſi degentes, ut Lucas commemorat, baptizari quidem erant in baptiſmum Joannis: nondum tamen ſcire ſe profitebantur, quid eſſet ſpiritus. Verum poſtea quam Paulus eis manus impoſuiſſet, linguarum donum illud accipiebant. Nam quia Spiritus ſanctus erat inadfectabilis, oportebat omnino ſenſile quoddam argumentum præſentiæ ipſius eſſi, ut citra illum habitationem omnes divinum illud ad lavacrum accederent. Hoc autem donum Simonem etiam lacitavit, ut ad apoſtolos accederet, ac baptiſmum poſtularet. Quippe niſi vim poteſtatemque ſpiritus adſpectabilem vidiſſet, ad Chriſti diſcipulos non acceſſiſſet, nec ſe ipſiorum indigere opera putaſſet. Ac tunc ſane qui baptizabantur, donum linguarum accipiebant, una cum Spiritus ſancti immiſſione. At in eos, qui cum Cornelio erant, idem Spiritus ſanctus etiam decidit antequam baptizarentur, itidemque linguis ante baptiſmum diverſis loquebantur. Car hi quæſo prius etiam ſancti Spiritus efficacitatem experiebantur, quam baptizarentur? Propter nimium ſuperba ſcilicet eorum præjudicia, qui antea circumciſi credideranr. Exeniin illi ſe ab aliis ſegregabant, & ne cum baptizatis quidem eth-

Edit. Pariſ. pag. 227.

D

E

ticia quidquam habere commercii volebant.

Præterea non ignoro, dilecte fili, cupere te illud etiam tempus nosse, quo beatus ille Paulus vocatus fuerit. De nonnullorum quidem historiorum sententia, præsertim Hippolyti Thebani, post Domini ex mortuis resurrectionem anni septem præcurrerunt, quum testium veritatis principes ille Stephanos beatum vitæ finem essi consequutus. Ab ejus autem morte mensibus prope sex elapsis, Pauli vocatio facta est. Verum Eusebii Pamphili F. narrat historia, nondum a Domini resurrectione annum unum exactum fuisse, quum hæc omnia fierent: nimirum principis illius testis certamina, beatique Pauli ad fidem accessio. Erat autem in eo videre perfici tum temporis oraculum hoc, quo dicitur: Nosti quo pergas, at quid eventurum tibi sit, ignoras. Etenim quum litteras a Pontificibus accepisset, ut profectus in alia loca, ubivis gentium deprehensos Christianos e medio tolleret: ipso in itinere tutos oculos amittit. Nam lux quædam inexplicabilis eum cælitus circumfulsit, quo factum, ut corporis ipsius faces continuo extinguerentur. Præterea vocem e sublimi se compellantem his verbis audivit: Saule, Saule, quid me persequeris? Hinc ad Ananiam remittitur: baptismum recipit: oculi ejus tam animales, quam corporales colluuntur: denique vir eximius ab eo tempore tota XXXV annis prædicationis munere fungitur. Nam decimo & octavo Tiberii Cæsaris anno, salutifera Christi passio contigit. Is vero XVIII annus nondum exactus erat, quum commemorata hactenus decurrerunt. Ubi XXX annus Tiberii Cæsaris currere cœpisset, Paulus initium prædicandi facit, quemadmodum ipsa historia demonstrat. Præterea hinc imperii Tiberii Cæsaris quatuor anni reliqui. Nam XXII annos in universum Tiberius rerum potitus esse reperitur. (Consimiliter imperii Caii Cæsaris quatuor anni elabuntur, itemque Claudii) propemodum XIV anni. Huic imperio successit Nero, qui anno regni sui XIII Paulum interfecit. Quapropter anni esse triginta quinque deprehenduntur, quos in prædicatione Paulus exegerit. Tam diligenter autem ministerium suum obiit, ut Jacobum quoque Domini fratrem convenire, ejusque consilium explorare, nunquam sit tondere ac lustrare Judæorum causa deberet.

Hic Jacobus primus Hierosolymorum pontifex fuit, delectus ad hoc muneris, no Petrus, & Joannes, & Jacobus gloriæ cupida contenderent, quemadmodum Clemensii le Stromateis memoriæ prodidit. Eumdem Jacobum & justum virtutis causa nuncupabant. Estque ille ipse, qui de templi pinnis præcipitatus est, & a fullone ligno quodam ita percussus in caput, ut moreretur. Etenim Judæi, quum ad Cæsarem Paulus appellasset, & ad Cæsarem a Festo prætore missus esset, ipse sua frustrati, propter quam insidias ei struxerant, ad hunc se Jacobum confugerunt, cumque sic compellant: Inhibero populum hunc, quandoquidem errore quodam in Jesum propendet. Nam tibi nos testimonio sumus, ac populus adeo universus, quod sis vir justus. Erat, cum hæc agerentur, Paschæ festum. Quare cum in pinnas templi statuissent, ajebant: Tibi, o juste, cunctidem adhibemus. Quia vero populus error impulsus Jesum illum crucifixum fecisse, indicato nobis, quodnam Dei sit ostium: ibi cum ipse respondisset, Jesum in cælo ad dexteram magnæ illius potestatis considere,

Quando Paulus vocatus fit. *Hippolytus Thebanus.*

Eusebius.

Vide Natal. Alex. p. 41.

Annorum prædicationis Pauli supputatio.

Edit. Paris. pag. 228.

Jacobus primus episcopus Hierosolymorum. *Clemens Alex.*

De cæde Jacobi.

A τοι; μὴ ἀγνοῶν, καὶ βαπτιζομένοις τοῖς ἐθνικοῖς ἀναμιγνυθεὶς.

Οἶδα δὲ ἀγαπητέ, ὅτι ἠθέλησας καὶ τοῦτον εἰδέναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ μακαρίως ἐκλήθη ὁ τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃν ἐν τῷ μακαρίου Παύλου γέγονε κλῆσις. Ἐ κατὰ τινας μὲν ἱστορίας, ἡ μᾶλλον Ἱππόλυτον τὸν Θηβαῖον, ἑπταετοὶ ἐπλήρουν χρόνοι τῆς ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐκ νεκρῶν ἀναστασις. Ἐ ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος τὸ μακαρίου τέλος ἐδέξατο. μετὰ δὲ ταῦτα ὀλίγους μῆνας ἐπλήρουν ἓξ, ἡ ἡ τοῦ Παύλου γέγονε κλῆσις. ἀλλ' ἡ Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἱστορία διέξεισιν, ὅτι οὐ ἐνιαυτὸς ὑπεπλήρου μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν, ἡ ταῦτα πάντα ἐγίνετο, οἱ δηλαδὴ τῶ πρωτομαρτύρος, ἡ ἡ τῶ μακαρίου Παύλου προσήλωσις. ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπ' αὐτῇ τελειοῦται πλημμύρει τὸ λόγιον τὸ λέγον. ποῦ ὑπάγεις, οἶδας· τί δὲ μέλλεις πάθειν, οὐκ οἶδας. ὑπισοῦς γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀρχιερέων λαβεῖν, ὡς ἀπολοῦσι, ἡ ἐκ ὁπουδήποτε παρέλευσόμενος Χριστιανὸς ἀναιρεῖν, πάντας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καθ' ὁδὸν περιπεφαλῆ ἔδ ἀνῶδεν αὐτὸν ἄρτιον φῶς, ἡ ὅπως οἱ τὸ κάματος αὐτῷ λύσιμος παραχρῆμα ἰσχύσεσθαι. ἀλλὰ ἡ φωνὴς ἀνῶδεν ἐκουσα ἀφὸς αὐτὸν τὸ λεγόσης. Σαῦλ, Σαῦλ, τοιτέον, ἀδελφὶ, ἀδελφὶ, τί με διώκεις; Σπέλεται λοιπὸν ἀφὸς Ἀνανίαν, καὶ βάπτισμα ἀγγέται· χάτεῶδεν φωτίζονται ἀμφοτέρωθεν ἀμφοτέρωθεν ὀφθαλμοὶ. κηρυκτὸν λοιπὸν ὁ ἀνὴρ ὁ ἐξαίρετος Παῦλος ἐπὶ λέ. ἐν γὰρ τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ ἔτει Τιβερίου Καίσαρος, τὸ σωτήριον πάθος γέγονε τὸ Χριστοῦ. ὅπω τὸ τοιοῦτον ιθ. ἔτος πεπλήρωται, ἡ τὰ ἀξιλογώτατα γίνωσκόμενα γεγόνασι· τρίκοντα μὲν ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς βασιλείας Τιβερίου Καίσαρος, ἀφ' οὗπερ ἀπὸ Παύλος ἄρχεται, ὡς ἱστορία φησί. διάρκεται πεντεκαίδεκα ἔτη ἐπὶ ὅλαις τῆς βασιλείας Τιβερίου. ὃ γὰρ ἑπόσε, ἡ δύο ἐπὶ τῶ πάσσε πραπάσας διέξεισεν, διάρκεται τοῦ δὲ ὁμοίως ἐπὶ ὠσεὶ ἰδ'. ἀπὸ δὲ Νέρωνος βασιλεύοντος, ἀφ' ἡ ἀγ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἀναιρεῖ τὸν Χριστόλογον. λοιπὸν ἀφὶ πάντα διέγνωστα τὰ ἐπ' ἐν οἷς ὁ Παῦλος ἐπηρξε τοσοῦτος, ἵν' οὕτως αὐτὸ μετεκρείζοι ἔθνησι ἀς· ἐς ἐφ' Ἰακώβου τοῦ ἐκείνου ἀδελφὸν, ἔφρεθῆναι, ἡ ἀγαθῆναι τῇ Ἰουδαίων ἔπεκεν.

Οὗτος ὁ Ἰάκωβος Ἀρχιερεὺς Ἱεροσολύμων πρώτος ἐλαχε χρηματίσαι· φροίλοντο γὰρ αὐτὸ, ἀφ' μὴ Πέτρος, καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος δόξης ἔπεκεν ἐπιθυμῆσαι, καθὰ Κλήμης ὁ Στρωματικὸς ἱστορεῖ τοῦτον μὲν τὸν Ἰάκωβον καὶ δίκαιον ἐκάλουν ἀπὸ τῶν αὐτοῦ ἀρετῶν· οὗτος ἐστι ὁ κατὰ τὸ πτερύγιον βληθεὶς, ἡ παρὰ τὸ κναφέως ξύλῳ πληγεὶς κρανοκλᾶς δὲ Ἰουδαῖοι γὰρ τοῦ Παύλου Καίσαρα ἐπικαλεμένου, ἡ ὑπὸ Φήστου πεμφθέντος, ἐπὶ ἐλπίδος, καθ' ἣν ἐξέρτων αὐτῷ ἐνέδρα ἐπιβουλὴ, ἐκπεσόντες, ὑπ' αὐτὸν τρέποντα, ἡ λέγουσιν· ὑπίκρις τὸν λαὸν, ὑπὲρ ἐπλανῆσθαι εἰς Ἰησοῦν· ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμέν σοι, ἡ πᾶς ὁ λαὸς, ὅτι δίκαιος εἶ· ἀλλ' ἐπάρκα ἡμῖν ἐφ' ἑστινες αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον, ὅπως ἀκούσῃ σοὶ πάντες πεισθέμενοι. ἐπεὶ δὲ ὁ λαὸς πλανῶν ὑπὲρ Ἰησοῦ τὸ σταυρωθέντος, ἀπάγγελλε ἡμῖν, τίς ἡ θύρα τὸ Θεοῦ. ἐκεῖνο δὲ ἀποκρίνεται, ὅτι Ἰησοῦς καθῆται ἐν τῇ ὑψηλῇ ἐκ δεξιῶν τῆς μεγάλης δυνάμε-

B

C

D

E

Σωσίμενες, καὶ μέλλει ἐρχεῖσθαι ἐπὶ τῆ περιλοῖ τὰ ἡμετερα, ἐκραξαν· ὠ ὠ, ἡ ὁ δίκαιος ἐπλανήθη. καπρᾶσθαι οὖν αὐτὸν ἀναβάντες, καὶ ἐβαλλον λίθοις. ἡ θεὸς Οὐεσπασιανὸς πολιορκεῖ αὐτούς. τοσοῦτον δὲ ὧν δίκαιος, ὡς τὸς ἐμφρονους τῆ Ἰουδαίων ῥομίζειν δι' αὐτὸν παῦτα γινέσθαι. γράφει δὲ καὶ Ἰώσηπος· παῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίκησιν Ἰακώβου τὸ δικαίου, ὃς ὧν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τᾶ λεγομένου Χριστοῦ. τὸν μὲν οὖν ζῆσον τῆς τελειώτης αὐτῆ, ἤγουν τὸ κρημνισθῆναι καὶ λιθασθῆναι, καὶ γονυπετῆσαι, καὶ ἀπξασθαι ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ ξύλῳ πληγῆντε τελευτῆσαι, ὁ Κλήμης ἱστόρηκεν. ὁ δὲ Ἰώσηπος, παῦτα· οἶνον μὴ σίκερα εἰκ ἔπινεν, ἐμψυχον εκ ἔφαγεν, ξυρον ἐπὶ ἡ κεφαλὴ αὐτῆ εκ ἀνέβη, ἔλαιον εκ ἠλείφατο, καὶ βαλανείῳ εκ ἐχρήσατο. πᾶν μόνῳ ὀξῦῳ εἰς τὰ ἅγια εἰσήρει, καὶ δίκαια ὑπὲρ ἡ λαοῦ· ὡς ἐντεῦθεν ἀπεσκληκέναι τὰ γόνατα αὐτῆ δίκην καμήλου, γονυπετοῦντος ἡ δημόνου ἀφεσιν τῆ λαῆ. ἀπέκτειναν δὲ αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, μῆ τὴν τελευτὴν Φῆσαι ἀπαρχέαν βάρους.

Καὶ ὁ μὲν Ἰάκωβος ἵπος, ὁ ἀδελφόθεος δηλαδὴ, τῆ δωδεκάτῃ τῆ μαθητῶν εκ ἐν ἐπαρίθμοις, πᾶ φαῖτα δὲ ὕμιν παρ' αὐτῆς ἤρει. ἡ δὲ ἀπαστὰς ἐκ νεκρῶν ὁ Κύριος, ὡς ὁ Κλήμης φησί, Πέτρῳ ἡ Ἰωάννῃ ἡ Ἰακώβῳ τῆ ἀδελφοθέῳ ἡ γνῶσιν ἔδωκεν. ἀτοι δὲ τοῖς λοιποῖς. φησὶ δὲ τὰς ἀπαστάσας ἡ ἐπεκτοῦν τῆ Κυρίῳ, ἡ πιστοῦν αὐτῆ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆ, ὡς ὁ ἀλωγυλιτης Ἰωάννης φησί· φρόντις δὲ ἀγαπητὸ. εἰ δὲ ἡ φρόντις ἐκείνους ὁ Κύριος τοὺς δώδεκα ἐξειλέξατο, εἰ καὶ τιμὴς ἠζίωσε πλόνους, εἰ καὶ ἐπὶ ιβ'. Φρόνων ὑπῆχτο καθίσται αὐτοὺς τᾶς δώδεκα φυλᾶς τῆ Ἰσραὴλ κρίνοντας, εἰ καὶ σωμβεπτοι αὐτῆ ἔσονται κατ' ἐκείνῳ ἡ ἡμέραν, ἐπεσθὴ μειῷωκασι μετ' αὐτό. ἀλλ' ἐχομὲν ἀλλαχοῦ τον Κύριον αὐτον φρὸς τοὺς ἐκ Ζεβεδαίου, ὡμίκα βλέπει γήσαντο, καὶ ἀστερραν καθέδραν, οὕτω λέγοντα· οὐκ ἐμὸν ἐστι τοῦτο δοῶναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται παρὰ ἡ πατρός μου. οὐκοῦν εἰ τὰ τῆς τιμῆς ἐκείνης οὐ δίδοται χῆ χάειν, ἀλλὰ κατὰ τᾶς ἀγῶνας οὓς ὁ κελεύνες ἐνδείκνυται, μὴ θαυμαζε, ἐγὼ καὶ οἱ χῆ τον Παῦλον, καὶ μέλι καὶ Ἰάκωβον τον ἀδελφόθεον ἀγωνισάμενοι, κοινωνοὶ τῆ συμμέτοχοι τᾶς χῆ δώδεκα τιμᾶς ἀπεδέχοντα. καὶ ἓν τοῦτο καὶ ὁ πλὴ γλῶσταν χρυσᾶς ἔλεγε. Παῦλον μεζόνα φησὶ τῶν μηδ' ἕτερον.

Ὅτι δὲ οἱ μαθηταὶ τὸ Χριστοῦ δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ οὐ πλέονς ἡ ὀλιγώτερους εἶναι ἐμελλον, ἀρχηθὲν ἀπὸ δώδεκαται. καὶ φρόντις, εἰ βούλει, τᾶς λεγομένους. ὃν γὰρ ζῆσον ὁ αἰθὴτὸς ὑπὸ ἥλιος δύο τοῦ φρώτου σημείου σῤζόμενος, καὶ ἓξ ἐπὶ ιβ'. ζωδίων τῶν αὐτοῦ ποιήσας πεζοδρον, κᾶν τούτοις τὰ αὐτὰ πάντα πλανῶσας, ἐκείνοι πάλιν ὑποτρέφει, ὃσιν ἡ δρόμου καπρᾶσται· οὕτω καὶ ὁ τοκτὸς ἥλιος ἡ δικαιοσύνης ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ὑὸς τῆ Θεῦ τῆ Θεὸς, ἐξαστελίας τῆ κόσμου καλῶς αὐτὸς νυδέκνυτο, ἡ ἓξ ἐπὶ ιβ'. μαθητῶν ἡ ὑπ' οὐρανον ἓξ-

Παῦλ ἡμ ιβ. ἀποστόλων.

Gr. ἐκ ἀπαλ.

Ac in aeris nubibus aliquando teverfurum, exclamarunt omnes: Heu heu, juftus etiam in errorem perductus eft. Itaque ad templi pinnas adfcendentes, eum dejecerunt, & lapidibus obruerunt. Neque multo poft Veſpafianus eos obſedit: Jacobus ipſe tam juſtus erat, ut homines apud Judæos mente præditi exiſtimarent, obſideri urbem ipſius cædis cauſſa. Joſephus quidem certe in hæc verba ſcribit: Evenerunt hæc Judæis, ut juſti illius Jacobi cædes vindicaretur, qui frater erat ejus Jeſus, quem Chriſtum nuncupant. Quo pacto extinctus ſit, nimirum quod præciptatus, quod lapidibus obrutus, quod poſtiti genibus pro adverſariis Deum precatus, quod ligno percuſſus randem mortuus fuerit, Alexandrinus ille Clemens literis confignavit. Addit autem Joſephus hujuſmodi: Vinum & ficeram non bibebat: animarum nihil comedebat: novaculam in caput nullam admiſerat: oleo ſe non perungebat: balneo nullo utebatur. Et quidem ei ſoli faſeras in adyta templi & penetralia ingredi, ut pieces pro populo conciperet. Quafane de cauſſa occalluerant inſtar camelidis ejus genua, dum perpetuo in iis procumberet, ac Deum exoraret, ut Judæico populo venia data ignoſceret. Interfectus a Judæis eſt poſt Feſti prætoris mortem, quo tempore necdum alio prætore ſurrogato neminis imperio parebant.

Cæterum Jacobus hic, Domini frater, non erat ille quidem unus ex duodecim illis diſcipulis, ſed principe tamen apud eos loco habebatur. Quippe quum primum ex mortuis Dominus reſurreciſſet, uti Clemens narrat, Petro & Joanni, & Jacobo huic, Domini fratri, primis id patefecit: qui deinde rem ad diſcipulos reliquos retulerunt. Etenim ante reſurrectionem fratres Domini etiam indignabantur ei, nec fidem habebant: quemadmodum Evangelicæ ſcriptor hiſtoriæ Joannes meminit. Hoc autem loco ſte, dilecte fili, quod animadvertas. Quumquam enim diſcipulo illos duodecim Dominus primos elegit, quamquam honore majori dignatus eſt, quamquam ſe illios promiſerie ſupra duodecim ſolia collocaturum, ut duodecim tribus Iſraelicas judicent, quamquam illo die convivæ ipſius erunt propterea, quod apud ipſum manendo perſeveraverint: nihilo tamen minus alibi Dominum ad Zebedæi filios, cum illi dexterum latumque ſollum penes ipſum petiſſent, his verbis uti videmus: Ejus rei concedendæ facultas non me penes eſt, ſed illis hoc obtinget, quibus a patre paratum eſt. Quapropter ſi honos ille non tributur ex gratia, ſed pro ratione certaminum, quæ quilibet exanclabit: deſine mirari, futurum ut quidam exemplo Pauli, & Jacobi hujus, Domini fratris, certaminibus ſuis peraſtis, ejus participes honoris ſiant, qui diſcipulis illis x i i ceſit promiſſus. Hoc enim & Chryſoſtomus pronuntiavit, Paulo dicens illo tempore neminem appariturum majorem.

Cæterogui tantum x i i Chriſti diſcipulos, non plures, nec pauciores fuiſſe, jam ante demonſtravimus. Attende obſecro, quæ dicemus. Quemadmodum ſol hic ſenſilis a primo ſigno exoriſus, per ſigna duodecim curſu ſuo circulari abſoluto, poſtquam in iis ipſis effectiones ſuas complevit, eo reverti, unde curſus initium fecerat: ſic etiam intelligitiis ille ſol juſtitiæ Dominus noſter Jeſus Chriſtus, Del F. & Deus, mundo pro benignitate ſua exortus, poſteaquam orbem terrarum, quacumque cælo ille ſubjectus eſt, per x i i diſcipulos ſuos percur-

Matth. 20. 23.

Chryſoſtomus.

Quando Jacobus necatus.

Edit. Pariſ. pag. 229.

Jacobi vita & pietas.

Joſephi de Jacobo teſtimonium.

Clement. Alex.

Cur Paulus & Jacobus cæteris Apoſtolis pares.

Cur xii. tantum Apoſtoli primi.

rit, omneque inſtitutum animi ſui eorum opera perfecit, rurſus eodem reverſus eſt, unde profectus fuerat. Et vero duodecim illos diſcipulos a Domino ſelectos, itemque alios, quicumque præclara ipſorum exemplo certamina obierunt, potiori loco futuros eſſe, quam priſcos illos patres: multo clarius orator ille noſter aureus oſtendit. Promiſit enim Dominus, illos ſe ſupra XII tribus collocaturum, ut XII tribus Iſraelicas judicent: quem ſane honorem priſcis illis patribus non conceſſit. Præterea multi ab ortu & occaſu venient, & cum Abrahamo ac Iſaaco recumbent: at ſolorum apoſtolicorum alius nemo particeps erit. Itidem illi quum inumbra viverint, omnino ſunt iis inferiores, qui in ipſo vigore veritatis exſtiterunt. Hæc Chryſoſtomus.

Theodoretus autem errare dicit ex, qui hoc modo de priſcis illis patribus & ſentiant, & loquantur. Quamquam enim illi Dominum ſenſiliter non viderint: mentis tamen intelligentia conſpectum ab iis eſſe. Et qui aliis inferior atque minor ſit is, qui ſit ſuo ſanctus excipit? qui Moſes, qui transformato Domino & ipſe transformatus eſt, Elia quoque præſente, tanta cum majeſtate ac gloria, ut etiam cum ipſo tam de cruce, quam morte ſequutura colloquerentur? Hæc Theodoriti eſt ſententia. Tu vero, dilecte fili, potius oratoris illius aurei verbis accedito. Et quanam de cauſſa? quoniam ea cum Domini verbis conſentiunt, qui eram in Evangelio per Lucam literis conſignato ſic Apoſtolos alloquitur: Felices oculi, quibus ea datum eſt intueri, quæ vos cernitis. Hoc enim vobis confirmo, complures vates atque reges videre cupiviſſe, quæ vos videtis, nec tamen vidiſſe: ac audire cupiviſſe, quæ vos auditis, nec tamen audiviſſe. Quænam vero illa ſunt? omnino ſcilicet ea, quæ a Chriſto adminiſtratione ipſius in carne durante geſta ſunt, quorum ſpectandorum poteſtas ſolis Apoſtolis contigit. Quapropter Apoſtoli duabus rebus vates ſuperant, tum quod corporaliter Chriſtum viderint, tum quod ſpirituliter ab eodem rebus divinis fuerint initiati.

Octo reſuſcitationes mortuorum.

Quod ſi etiam cognoſcere tibi lubet, quam multi ex mortuis ſint reſuſcitati, & quinam illi fuerint: has ipſas excitationes recenſendo commemorabimus. Accidunt igitur in univerſum octo numero mortuorum reſuſcitationes. Prima, revixit Saraphthanæ mulieris filius, quem Elias vates vitæ reſtituit. Altera, Somanitidis filius, quem Eliſæus excitavit. Tertia, miles ille, qui quum reliquias Eliſæi contigiſſet, tamquam ex igne proſiluit. Quarta, collegii principis filia. Quinta viduæ mulieris filius. Sexta, Lazarus. Septima, multa ſanctorum corpora. Octava denique reſuſcitatum eſt ſanctiſſimum illud corpus Dominicum: quamquam hæretici quidam Appelliani fuere, qui furioſe ajebant, Domini corpus in ſepulcro reſolutum in elementa quatuor effe-

Apellianorum furor.

Cur multa ſanctorum corpora reſurrexerunt.

quæ ad Chriſtum ad orcum deſcendentem crediderunt, mox diviſſæ liberataque ſunt. Et quoniam fieri non poterat, ut animæ nudæ ſenſilibus oculis conſpicerentur: divino

A ſpiramen, πᾶσαν ἢ αὐτὴ βάλησιν δι' αὐτὸν ἐκπλῆσας, ἐκεῖσε πάλιν ὅθεν ἦλθε ὑπέστρεψεν. ὅτι δὲ οἱ παρὰ Κυρίῳ ἐκλεγέντες ιβ'. μαθητὰι, καὶ μὴν καὶ οἱ κατ' αὐτὸς ἀγωνισάμενοι, κρείττονα τόπον ἐχοῦσι τῶν ἀποστόρων ἐκείνων, ὁ χρυσορρήμων Ἰωάννης ἀφειδολόγως ἐδείξεν. ἐπὶ ιβ'. γὰρ ἔφη Ὁρόνων καθίσεσθε αὐτὸς, καὶ κρίνει τὰς ιβ'. φυλὰς τῶ Ἰσραὴλ. ὧν δὴ τιμὴν ὡς ἔδωκε τοῖς προπάτροσι. καὶ ὅτι πολλοὶ ἥκου ἀπανθῶν καὶ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἐλεύσονται, καὶ μετὰ Ἀβραὰμ ᾧ Ἰσαὰκ ἀνακλιθήσονται· τοὺς δὲ υἱοὺς Ἀποστόλους ὡδὲς ὑπερος ὑστέρας συγκαθέδρος· ᾧ ἀτὶ οὐσκιὰν ἐκείνοις ἀπὸ φαύτης, ἐλάττονὶς εἰσι τῇ ἐφαμμασάν-

B των τῇ ἀληθείᾳ. καὶ πάππε μὲν ὁ τῶ γλώττων χρυσὸς.

Ὁ δὲ Θεοδώρητος σφάλλεσθαι λέγει τὸς οὕτω περὶ τῶν προπάτρων καὶ φρονοῦντας καὶ λέγοντας. εἰ γὰρ καὶ μὴ αἰθητὸς ἐκείνοι τὸν Κύριον εἶδον, ἀλλὰ νοητὸς εἶδον αὐτόν. πῶς δὲ καὶ ἐλάττων ὁ τὰς ἁγίας εἰς τὸν κόλπον αὐτῶ δεχόμενος, ᾧ ὁ τῇ τῶ Κυρίου μεταμορφώσει συμμεταμορφωθεὶς Μωϋσῆς ἅμα τῇ Ἠλίᾳ μετ' ὀνοσύτης δόξης, ὡσι συλλαλεῖν αὐτῷ περὶ τε σαυρῶ καὶ Σατάνου; καὶ ὁ μὲν Θεόδωρητος οὕτω. σὺ δὲ ἀγαπητὲ, τοὺς τῶ χρυσορρήμονος ἐπιτιλέον φρόνεισον. τίνος ὕνεκεν; ὅτι τοὶς τῶ

C Κυρίου λόγοις τὰ πιαὶτὰ συμφθονῶν. ἐπὶ ὧ τῇ κῇ Λευκᾶς Εὐαγγελίῳ καὶ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους ἔλεγε· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον. καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. τίνα οὖν πάντα; τὰ κῇ νῦν ἐνσαρκον πάντος οἰκονομίαν, ὅσ οἱ Ἀπόστολοι, καὶ κῇ τὸ σωματικὸς ἰδεῖν, καὶ κατὰ τὸ πνεῦματικὸς μυσθῶσαι τὰ Θεία.

Ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκ νεκρῶν ἐγέρσεις ἔγε μαθεῖν ἐπιζητεῖς, πόσαι εἰσὶν αὗται, καὶ τίνων εἰσὶν, ἰδοὺ σοι πάντες ἀπαριθμήσαδαι οὐκ ὀκνήσομεν. Οκτὼ μὲν οὖν εἰσὶ τῶν νεκρῶν ἀναστάσεις. Πρώτη ἐγηγέρται τῆς Σαραφθίας υἱός, ὃν ὁ Ἠλίας ἤγειρε· δεύτερον ἐκ τῶ τῆς Σωμανιτίδος υἱός, ὃν ὁ Ἐλισσαῖος ἤγειρε· τρί-

D τον· καὶ τὸ στρατιώτου ἐκείνου, ὃς ἐγείρας τοὺς τῶ Ἐλισσαίου λειψάνοις, ὡς ἂν ἅψας πυρὸς ἐξεπήδησε. τὸ τῆς Ἀρχισυναγώγου θυγατρὸς· τὸ τῆς χήρας υἱόν· τὸ Λαζάρου· τῇ πολλῶν σωμάτων· καὶ αὐτὸ τὸ παναγίου καὶ ζωοποιὸν σώματος. εἰ καὶ μανῆναι οἱ Απελλιανοὶ ἔλεγον ἐν τῇ τάφῳ ᾗδιαλύσθαι τὸ σῶμα τῶ Κυρίου εἰς τὰ πάντα στοιχεῖα, ἐξ ὧν καὶ συνέκειτο. τὰ μὲν τοι πολλὰ σώματα τῇ νεκομιμήσει ἀγίων ἀνέστησε, ὡς ἐπιδῶσι θεὸν ἀναπτυχθῶσι τὸν πάσχοντα, πιστωθῶσι τε τῆς πελλιτάιας καὶ κοινῆς ἀναστάσεως τὸ μυστήριον, καὶ τῇ κατηχομένων ἐν ᾅδου ψυχῶν τὴν ἐλπίδειαν ὁμῦς ᾗ ὑπόσοδον. ᾗ ὃν οἱ πιστώσασαι ψυχαὶ τῇ Χριστῷ καταβάντι πρὸς ᾅδῃν, ἐν ᾗδὺς ἀπελύθησαν. καὶ ὑπεὶ ἀδιάιατον ἦν ψυχὰς οὔπω γυμνὰς αἰθητοῖς ὁραθῆναι ὀφθαλμοῖς, οἰκονομίᾳ θείᾳ πρὸς πίστιν

Chryſoſtomus.

Cur Patriarchis majores Apoſtoli. Edit. Pariſ. pag. 230.

Theodoriti ratio diverſa.

Luc. 10. 23.

E

Theodoretus.

pag. 231.

F

ἐκεῖθεν σωμάτων ἐφάνησαν αἱ τῶν νεκυομιμήτων ἀγύρων ψυχαί· οἳ δὲ ὕπως εἰς τὰς ἀνοικτοτάτας αὐταῖς τοπους ἀπέπεμψαν.

Ὥρα δὴ ἀγαπητὲ, μὴτε τοῖς ὧδε κἀκεῖσε μυθολογημένοις καὶ ἢ σὺ ἐξηρέου πιστεῦσαι. ὅτι μὲν ὧν Ἑρμῆς ἐλεγέτο παρὰ τοῖς πολλοῖς, τῇ Μαγδαλιὴν ἐκείνη ὀνομαζόμενον τὸν Γαλλικὸν ἰαθῆναι, καὶ ἀκέσασθαι παῖδ' αὐτῆς, ὅτι τυφλὸν ἐκ γενετῆς ὁ Χριστὸς ἰάσατο· κἀπεδείκνυτο εἰπεῖν αὐτὸς, καλῶς ἐκεῖνον εἰδέναι τὰ τῆς γῆς μέταλλα, εἰ μὴ ὧν τὸν τυφλὸν, ὃν ἂν τὸν τυφλὸν ἐκεῖνον ὠμμάτωσε. εἰδαίμων τοῦτο ἦ μῦθος. ἀλλὰ τῷ τοιούτῳ φήμῃ μὴ τῇ μύθων ἐπάξιμεν. ἀδύνατον δὲ τῇ Μαγδαλιὴν ἐντυχόντα Γαλλικῷ, ὃς ἐκεῖνοί φασι, Μάρκου μὲν βασιλεύσαντος τῶν τῆς ἑῴας μεμνῆσθαι. Κομμόδου δὲ πάλιν ἐν τῇ πρὸ ἡμῶν φοιτῶ βιβλίῳ αὐτὸ. νῦν δὲ τὸ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς ἀνω τῆς τῆς βασιλείας Κομμόδου, ὡσεὶ ἑκατὸν πεντήκοντα ἔτη διῤῥήσονται. τὰ τοίνυν μὲν εἰς τοσοῦτον.

Περὶ τοῦ κομισθέντος τοῦ ὑπερμεγέθους δώρου.

Οἶδα δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι τῷ ὧπο τῆς τοῖς ἄλλοις ὑπερβυκας. ἴνα τί, λέγων, οἱ μαθηταὶ τῷ Χριστῷ, τῷ Ἀποστόλοι τὰ λοιπὰ συγγραψάμενοι, τὰ περὶ τῶν κόμησιν τῆς Λεοπαρδίνης παντάπασι σιωπήσασι; τῷ ἕνεκεν εἰπεῖν, ὅτι τὰ τῆς ἐσταύρωσι τῶ Σωτῆρος ἡμῶν οἰκουμένας οἱ Εὐαγγελισταὶ διηγήσαντο, πίστεως ἕνεκα τῆς κατωτάτω τῆς τοῦ γῆς ἀπὸ ἀπολήψεως. Ἡ δὲ τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παπάπωμος μήτηρ εἰς γῆσας λέγεται ἐρδακέναι βαδὶ, καθὰ φησὶν ὁ Θεόδωρος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης. ἀκουὸ ἀδύνατον ὧν τῇ διαγνωσίᾳ παραμεμῆχθαι ἰσοῖς καὶ τῆς Λεοπαρδίνης τῶν κοίμησιν, ἅτε πολλῷ τῇ χρόνῳ γεγονῖσαι, ὡς ἐφημεν. ὕστερον. ἰδίᾳ ἦ πάλιν οἱ μαθηταὶ τῶ Χριστῶ ἐξελαβίδθαι περὶ τούτης ὧν ἐφάσκαν, ὅτι περὶ τῶν τῆς οἰκονομίας ἀρκολουθῶσι λόγων, τῷ ἐξῆς φροντίδος ἔχοντες ὅτι πολλῆς, πῶς τε πίστους τοῖς ἀπίστοις ποιήσαιεν, ἢ ὅπως τῇ τοῦ Χριστοῦ ἀμωμήτῳ πίστει πάντες φροσέλθοιεν, τὰ λοιπὰ παριβλέποντο, ἢ μᾶλιστα τούτῳ τῇ Θείῳ κηρύγματι μὴ συμπίνοντα.

Πλὴν οὐ πάντη σπείγωσι τὰ τῆς θείας εὐσέβης κομήσεως. Ὁ δὲ Θεράπων καὶ μέγας Διονύσιος Θαυμαστὰ πίστα περὶ τούτης ἐν τοῖς περὶ Τιμοθέων γράφων διέξισησι. τῷ φρόγες, οἱ βούλει, τοῖς λεγομένοις. ὁ δὲ Θεὸς οὗτος ἀνὴρ ἢν τοῦτ' ἐστὶ ῥῆμα περὶ τῶνο διέξεσι· ἢ ἡμεῖς μὲν οὖν, ὡς οἶδα, ἢ αὐτὸς, ἢ πολλοὶ τῇ ἱερῶν ἡμῶν ἀδελφῶν ὅτι τῷ Θέω τὰ ζωαρκικὰ ἢ Θεοδώρ σώματος σωκλιδέσαιμ. παρὼν δὲ καὶ ὁ ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, καὶ Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῇ Ἀποστόλων ἀκρόνος.

. . . . . ἢ τί χρὴ πολλὰ λέγειν; δείκνυσι ἐξ τῇ αὐτὰ λόγων ὁ Διονύσιος Διονύσιος, ὡς ἅπας χεῖρ τῇ Ἀποστόλειν ὁ Θέασος, ἢ αὐτῶν δὲ τῇ ὁ. περὶ τὸ σεπτὸν ἐκεῖνο τῆς Θεομήτορος σωκλόρεσο Διαβόρ, ἢ ὅτι κατ' αὐτὸν πάντες σωκλδόσαν οἱ ἀπὸ πάσαν ἱστορησιμένοι τῶ γῶ μαθητὰ, ὧν ἐις ἐνύγχανε ἢ αὐτὸς, συνάμα Τιμοθέῳ καὶ Ἱεροθέῳ.

quodam consilio sanctorum illorum hominum, qui obdormierant, animæ cum ipsis corporibus apparuerunt, ut fides amplior esset: deindeque rursus ad loca sibi destinata convolarunt.

Cave autem, dilecte fili, ne forte per ea, quæ hinc inde fabulosa sparguntur, tua quoque mens perversetur. Famam enim apud multos obtinuisse, quod medicus ille Galenus in Magdalenam incideris, & audiveris ex ea, Christum quemdam a nativitate cæcum sanasse: cui Galenus respondent, necesse fuisse, ut Christus terræ metalla bene cognita haberit, alioqui visum cæco restituere non potuisse. hoc igitur nos quoque novimus: Verum ejusmodi rumorem fabularum in ordinem atque numerum referimus. Nam fieri prorsus nequit, ut ipsorum de sententia Galenus cum Magdalena sit collocutus, qui Marci Imperatoris in iis memineriit, quæ ad Pisonem perscripsit: itemque Commodi mentionem Imperatoris in primo de moribus libro fecerit. Nam inter ætatem Domini nostri Jesu Christi, & imperium Commodi, propemodum anni c intercedunt. Ac de his quidem hactenus.

Galeni & Maedalenæ colloquium. Refutatio fabellæ.

Memini quoque dilecte fili, te inter cætera hujusmodi dubitationem adjunxisse mihi propositurum. Quamobrem, ajebas, discipuli Christi & Apostoli rebus aliis in commentariis & historias relatis, prorsus de obdormitione perpetua Virginis illius obticuerunt? Hæc de re satis est respondere, auctores Evangeliorum Christi ad hujusmodi tractationem in carne commorantes, ad ejus a terris in cælum adjumptionem pervenisse. At expers illa maculæ Domini nostri Jesu Christi mater profecto ætatem attigisse perhibetur, ut divinus ille vir, Andreas Cretensis antistes, auctor est. Quæpropter fieri non potuit, ut Virginis illius perpetuæ obdormitio Evangelicæ historiæ inintereretur: oti quæ longo deinceps tempore, ceu diximus, accideriit. Præterea feorsum peculiari quodam libro de ipsa nihil Christi discipuli memoriæ prodiderunt, propterea quod in explicanda ipsius administratione occupati, magnopere quæ de una illa re folliciti, quo nimirum pacto incredulos fideles efficerent, ac omnes ad parem finceramque in Christum fidem perduceremt: cætera negligebant, præsertim ea, quæ ad divinam illam prædicationem nihil facerent.

Cur de morte Virginis nihil prædicatum.

Mater Dominica ætate proveheta defuit. Andreas Cretensis archiepiscopus.

Non tamen omnino divina illæc obdormitio silentio est præterita. Nam rerum ille divinarum interpres magnus Dionysius, de hac admiranda quædam in perscripsit ad Timotheum epistolis tradere & deprehenditur: vide mihi, obsecro, quæ dicturi simus, ex illius narratioibus decerpta. Nos quidem, ait, una tecum multisque sacris fratribus, ceu meminisli, ad spectandum corpus illud, quod vitæ principium & ipsum Deum aliquando contiuerat, conveneramus. Simul aderant frater Domini Jacobus, & Petrus, vertex Apostolorum ille supremus. (Præterhæc & præcentorem divini illius hymni commemorat, qui divino quodam motu extra seipsum rapeus, & quasi tradustus alio, sacrum illum cantum occeperit.) Quid multa proferri necesse est? Odeadir in hac narratione facer ille Dionysius, universum prope cœtum Apostolorum, & ipiorum septuaginta discipulorum, ad venerandum hoc spectaculum congregatum fuisse: tum quod eodem tempore discipuli omnes per universum terrarum orbem dispersi convenerint, quorum in numero & ipse fuerit, una cum Timotheo & Hieroheo.

Dionysius de Virginis obitu ad Timotheum. Edit. Paris. pag. 332.

(Audiviſti enim hæc ipſius ad Timotheum verba : Nos quidem una tecum, multiſque facris fratribus, cœu memniſti, ad ſpectandum corpus illud, quod vitæ principium aliquando continuerat, convenramus. Hæc a prædicto Dionyſio ſunt tradita.)

Cæterum tametſi virgo mater naturæ legibus ſuit obnoxia, tametſi mortem deguſtavit, tametſi ut homo in ſepulcrum eſt depoſita : naturæ tamen fines atque terminos ſuperavit & exceſſit, neque ſepulcrum & mortalitas eam in poteſtate ſua retinere potuit. Nam & ipſa de ſepulcro reſurrexit, prorſus uti filius ejus, idemque Deus etiam fecerat, ſolis ſepulcralibus exuviis in monumento relictis. Huic narrationi fidem facit divinus ille Juvenalis, qui Hieroſolymorum antiſtes fuit. Exponit ille, quo pacto id temporis Thomas abſuerit, quo pacto deinceps ad ſepulcrum acceſſerit, quo pacto illud ipſum perquiſiverit. Etenim Apoſtoli Thomæ gratia ſepulcrum aperiri juſſerunt, quod illum cernerent abſentiam in morte Virginis ſuam moleſtiſſime ferre animo. Itaque ſepulcrum quidem aperitur, at ipſe theſaurus in eo reconditus nuſquam apparebat : ſolæ, quod dictum eſt, ſepulcrales exuviæ reperiebantur. Conſimili nimirum modo & ipſam Dei matrem ex mortuis reſurrecturam fuiſſe, quo filius reſurrexerat, multo ante beatus ille Davides hujuſmodi verbis ſignificavera : Surge Domine in requietem tuam, tu imquam ipſe, & arca ſanctitatis tuæ. Nam quia noras Davides eam, quæ Chriſtum utero ſuo ſuſtinuerat, ac illam ipſam ob cauſſam arca ſanctitatis eſſet atque nuncuparetur, eodem pacto reſurrecturam e ſepulcro, quo & natus ex ipſa Chriſtus Dei filius, & Deus, reſurrexit : idcirco non abs re conſimilem utriuſque reſuſcitationem ex mortuis multo ante quaſi pictura quadam expreſſit. Erenim ni res ita ſe haberet, non ſane poſteaquam dixerat, Surge Domine, ſubjeciſſet : Et arca ſanctitatis tuæ.

Quapropter hæc quidem in parte ampliuſ hæſitare noli. Nam quia duo illa primum omnium creatorum hominum corpora interitui facta ſunt obnoxia propter inobedientiam, indeque porro ſubiequutum allud, nimirum ut malum ejuſmodi latius ſerpens in univerſam naturam humanam ſeſe divideret : idcirco nunc quoque primum omnium duo corpora excuſſo depoſitoque interitu, facta ſunt primitiæ quaſi quædam ejus immortalitatis, quam ſpe certa nobis pollicemur. Atque hæc, quæ dicimus, cave pro fabula duxeris. Nam ecce ſanctiſſimus ille patriarcha Germanus hiuc occaſione ſumpſit, ſic ad verbum in oratione ſua de Obdormitione Virginis loquitur : Semper vivit ſpiritus tuus, & caro tua ſepulcralem corruptionem non eſt experta. Omnia intuetis, & inſpectio tua verſus cuncta dirigitur. Quo fit, ut quamvis oculi noſtri præpediantur, quominus te cernant : tu tamen, virgo ſanctiſſima, dignis temet conſpiciendam præbeas. Nam caro vi & efficaciatati ſpiritus cui nequit officere vel impedimento eſſe. At rurſum : Corpus tuum virginitum omnino ſanctum eſt, & humanum quidem, ſed quod eſt ſummam immortalitatis vitam perveneritt, adeoque integrum ſit, & abſolute vivum, & obdormitioni non obnoxium : quippe quod vas Dei capax fuerit. Valeat, te quod attinet, ſepulcrum : valeat quivis, o Deipara. Quinetiam ſanctiſſimus ille Cretenſis præſul Andreas in hunc modum ipſammet loquentem introducit : Ani-

Virgo mater e ſepulcro reſurrexit.

Juvenalis epiſcopus Hieroſolymæ.

Pſ. 131. 8.

Edit. Pariſ. pag. 333.

Germani patriarchæ teſtimonium.

Andreas Cret. teſtis.

Πλὴν εἰ τοῖς τῆς φύσεως νόμοις ὑπέκειτο, ἐξ ὧν θάνατον ὑπέδυσατο, εἰ ᾗ μνήματι κατεσθὴ ὡς ἀνθρώπος· ἀλλὰ τῆς ὅρους πεπέκτηκε τῆς φύσεως, ἀλλὰ πάρος ᾗ τέκρωσις αὐτὴν ὑ κεκράτηκε. τὸ δὲ μνήματος ἐξανῆναι καὶ αὖτη παραπλησίως τῷ υἱῷ αὐτῆς ᾗ Θεῷ, μόνα παρὰ τῆ πάση καταλελεῖφθαι τὰ ἐνταφια. καὶ πιστοῦται τὸν λόγον Ἰουβενάλιος ὁ τῆ Ἱεροσολύμων χρηματίσας Θεὸς Ἐπίσκοπος, γίω τε τὰ Θωμᾶ διηγεῖσθαι τοιάδε λόγον, τῶν ἱστορῶν αὐτὸς παρὰ τῆ πάση φροντίδα σιν, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τῆ πάρος γεγονῶν παρ αὐτὸ κατεῖπεσιν. Οἱ δὲ θαυσόλοι πλωπαίτιν ἤθροντογλώσσε τὸν πάρον κιλλύωσιν, ἀτε τὸν Θωμᾶν ὀφαντος ἐπὶ τῆ ἀποδεῖξει πολλὰ δυσχεραίνοντα. καὶ ὁ μὲν πάρος μοῦνον· ὁ δὲ Θεσπέρος ἐνὸς ἰῶν ἰσόμωλος, μόνα δὲ κόμβωμα, καθάπερ εἴρηται, τὰ ἐνταφια· ὅτε δὲ ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Θομήτορος ἐμιλλὰ γνῆθαι ἀναστασις, καὶ παύλω ἐκ νεκρῶν ἐγερθῆναι, καθὰ δὴ ᾗ τὸν ἰὸν αὐτῆς, ὁ μακάριος Δαβὶδ φροβάσας ἐθλήσεν, ὅπως εἰπών· Ἀνάστηθι Κύριε εἰς τὴν ἀναπαυσίν σε, σὺ ᾗ ἡ κιβωτὸς τὰ ἁγιάσματός σου. ἐπειδὴ ᾔδ τῶν ἐν γαστρὶ βασάσασαν αὐτὸν πάντοθεν κιβωτὸν ἁγιάσματος χρηματίσασαν, ὅπως ἐγκυμαίνων ἐκ πάρου φοίτησεν ὁ Δαβίδ, καθὰ δὴ καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς γεννηθέντα Χριστὸν τὸν ἰὸν τὸ Θεὸ καὶ Θεὸν, εἰκότως ἄρα ᾗ ἐπὶ παύτῃ τῶν ὁμοίων φροτραλὲν ἐγαρσιν. εἰ μὴ γὰρ πὸν ἰὸν, οὐκ ἂν ἐκεῖνος εἶπεν, Ἀνάστηθι Κύριε σὺ, γίωικαίπα ὑπάγαγε· καὶ ἡ κιβωτὸς τὰ ἁγιασματός σν.

Μὴ οὖν ἀμφίβαλλε. ἐπειδὴ γὰρ τὰ δύο τῆ φροπατλάσεων σώματα τῆ λύμῃ τῆς φθορᾶς ὑπέκειτο δῆ τῶν παραβάσεων, κρυπτόθεν τὸ ποιῦτον ἀφάρτον καὶ ἀβούλευτον τῷ ἅπαν γίγνεσθαι τὸ ἀνθρώπινον· δῆ τότο καὶ νῦν φρώτως δύο σώματα ἀποτινεξάμβνα, ἀπαρχὴ τοῖς ἐλπιζομένοις ἀφθαρσίας γεγόνασι. καὶ μὴ μῦθον ἡγῇ τὰ λεγόμβνα. ὁρᾳ γὰρ σοωικῶς ὅτι ᾗ ὁ ἐν Πατριάρχαις ἀγιώτατος Γερμανὸς τὰς ἀφράμας ἐκείθεν λαβὼν ἐν τῇ ἐις τῶν κοίμησιν λογῳ αὐτὸς, καὶ τάδε κῇ ῥῆμα διέξεισιν· Ὅτι ζῶ σου τὸ σῶμα δῆ πάντος, καὶ ἡ σάρξ σου ἀβιώθορεν οὐχ ὑπόμενεν πάρον. πάντα ἐπισκάπτῃ, καὶ ἡ ἐπισκοπή σου φος πάντα. ὥστε κἂν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν κεκραύπωται μὴ βλέπειν σε, ἀλλὰ σὺ Παναγία τοῖς ἀξίοις ἑαυτὴν ἐμφανίζεις. ἡ γὰρ σαρξ σὺκ ἰσχύσεν τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ πνεύματός σου. καὶ αὖτις, τὸ μὲν σῶμά σου τὸ παρθενικὸν ὅλον ἁγίου ἐστιν, ἀλλαγὲν μὲν ὡς ἀνθρώπινον φος ἄκρας ἀφθαρσίας ζωῆς· σῶον δὲ τοῦτο ζωστικὸς ᾧ ἀκούμενον, ὡς σκεῦος ὑπάρχον Θεοδόχον· ἱρῶτο πάρος, ἱρῶτο χρὶς ὑπὶ σοὶ Θεοτόκε. Πρὸς τάτοις δὲ ὁ ἁγιώτατος Ἀνδρέας ὁ κρὶτης αὐτὸν παύτην ἐισάγει λέγοντα· ὅτι τῇ μὲν ψυχῇ μεγαλυῶ τὸν Κύριον, καὶ ἀγαλ-

λώμασι τῇ πεδίμασι. τῷ σώματι δὲ μεταλλάττομαι τῷ μορφοῦμαι τῶν ἐκ χαέτει Θίωσιν. Ἐ παῦται μὲν ἐς τοσοῦτον.

Περὶ Τιβερίου Καίσαρος.

Μετὰ δὲ Αὔγουστον Καίσαρα κρατεῖ Τιβέριος ὁ υἱὸς αὐτοῦ τῆ κγ'. ὗτος κτίσας πόλιν παρὰ τῇ λίμνῃ, Τιβεριάδα ταύτῃ ἀνόμασεν. ἐφ' ᾧ συνεμοῦς γίγνεσθαι, ἴ. καὶ γ'. πόλεος καπέκεισε. ὁ Τιβέριος ὗτος τὰς βαρείας καὶ δυσὶς φορολόγους αἰτίζων ὑφεὶς, ἔλαγε· κειρίθεσθαι μὲν τὰ πρόβατα, πλὴν ὑ μὴ χεῖς αὖτὰς ἐπιδερμίδος. ἐφ' ᾧ τὰς ὡς ἀξίας παρ' αὐτὸ φοιτομένους Ἕλληνας ἐκ ἠμέλει· ἐρωτᾶθείς, πῶς τοῦτο ποιεῖ; ἔφη, διὰ τὴν τῇ ἀρχομένων ἀσάπασιν. ὑπὸ τούτου δ' ἔφερε ἡ παράδειγμα. τραυματίας τὰς ἐκεῖνο, ἓ τὰ ἕλκη αὐτὰ πλῆθος μυῶν ἀνιμωμῶν ἰῶ. παλεῶν δὲ τὰς ὑπηχείρει ταύτας ἰατροβοιῶν. ὃ δὲ ὑπεκ· ἄφες αὐτὰς· κορεσθεῖσαι γὰρ οὐ τοσοῦτον ὀδυνῶσι μοι παρίσχουσιν. ἐὰν ἐλάσωσι ἄλλαι λιμώττουσαι, σφοῦρα με ὑπαπλῆξωσι. Λέγεται δὲ ὅτι μετὰ τῶν ἀπαλλαγὴν ἓ Χερσοῦ, ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία μέχρει καὶ Ῥώμης τρέχει, πολλὰ καταβοῶσα τῇ παρῃωμηκότων ὡς αὐτὸν τὸν Χερσόν. τοσοῦτο δὲ Τιβέριος τὸν θυμὸν ἀνῆλε, ὥστε Σαλάστῳ κατειλικάσαι τοὺς ἱερεῖς καὶ γραμματεῖς σωὶ αὐτῷ τῇ Πιλάτῳ· οἱ καί τινες ἕτεροι αὐτόχειρα λέγουσι τὸ Πιλάτου ἑαυτὸν γενέσθαι.

Περὶ Γαΐου Καλιγουλαίου.

Μετὰ τοῦτον κρατεῖ Γαΐος ἔτη δ'. ὗτος πάμπολλα δεινὰ ποιησας, ἀπωρύετο ὑπὸ τραυμάτων ἐν τῇ λαυτρῷ. οὐ δὲ ἤφιρε αὐτὸν ὁρᾶν τὸν ἰδίαν θυγατέρα προσόγοντα τῇ εἰδώλῳ αὐτοῦ, καὶ λέγοντα· σὺ ταύτης πατὴρ, καὶ σὺ ταύτην γεγέννηκας. ὗτος ὁ Γάϊος ὁλοτύπως ἐτυθέϊσεν ὕδλαν. ὅθεν ἐπὶ τούτῳ διδυμόωντας ὁ βασιλιὰς τοσοῦτον δὲ * ἐξικνεῖσθαι τὸ χρυσίον ἄπαν, ὥστε καὶ τὸν Ὑπεπαφρόδιτα διδυμοῦσθαι ὁρῶν, τοὺς ὑπουθύνοντι πλουσίους ἀναιρεθῆναι κελεῦσαι, καὶ τὰς αὐτῶν πεκουσίας λαβεῖν. ὗτος ὲν ὑπὸ τῆς Ῥώμης πλὸν διασάμβας, κόλπους Ὀυασανσιοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ βλιθῶσαι φοσίτας ξε.

* γρ. ἐξικνεῖσθαι τοῦτο

Τότε δὲ τὸν Φίλωσ ὁ σοφὸς τῇ Ἰώσηπος ὑμαζον· ὗτος δὴ φιλαλήθης ὑλέγετο, ᾗ ἐξῆν τὸν τοῦ Βαπτιστὴν τοῦ Κυρίου ἐπαινεῖν, ᾗ ἐξῆ τὰ ἓ Χερσὸν ὁμοίως ἀνδρα σοφὸν μαρτυρεῖν, ᾗ μεγάλων σημείων ἐργατὴν, σαυρωθῆτα δὲ ζώντα φιλοῖαι ῥᾳδίως τελῶν ἡμέραν. οὐ δὴ ἀγαπητὸν, μὴ Σαμαρεῖς, ἐγὰ ᾗ βάρβαροί τινες ἀφοιλαντο τὰ καλὰ· τὸν δὲ ἀνθρωπον πλάντων ὁ Θεὸς, ὑπεδοικεν αὐτῷ τῶν τὰ καλὰ ᾗ καὶν ἐξεργάσειν. διόπερ οὐ μόνον οἱ πρὸ τὸν Πλάτωνα ἓ ἀδίκως βίον ἐμισήσαν, ἀλλὰ ᾗ ἓ βαρβάραν ὐκ ὀλίγοι. καὶ δὲ τοὺς ὑπερβορίως αἰεὶν μὲν ὑπὸρ τὰ Ῥιπαῖα ὄρη φασὶν, ἀσκεῖν δὲ δικαιοσύλλυν, ἀκροδρύας ᾗ ὕδασι ζώνας. ἀλλὰ καὶ τοὺς Βραχμᾶνας ὑπὸ ἀνθρώπων ἀσκεῖν, φύλλας τὸ σῶμα σκεπομένους, ᾗ ὲν ὕλαις διάγοντας. καὶ Ἀτάζαρσιν δὲ ἓ Σκυθῶν ποσὸν ὁ τῆς σωφροσύνης ᾗ τὰς ἀσκήσεως ἵρας κατέχειν, ὡς ᾗ κοιμᾷσθαι τὰ χείλη αὐτὸ, καὶ τὰ αἰδοῖα κρατεῖν δὲ οἰκείαν χειρῶν· ὐ μόνον δὲ γρηγορῶν, ἀλλὰ ᾗ ὑπνοῦν-

A mo quidem magnifice Dominum celebro, & ſpiritu exſulto: corpore vero immutor, & ad divinitatem ex gratia proficiam tranſformor. Ac de his quidem hactenus.

Poſt Auguſtum vero Cæſarem, Tiberius Tiberius Cæſar. ipſius filius annis XXIII imperio præfuit. Hic ad lacum urbe condita, Tiberiadem appellavit. Eodem regnante terræmotus Ingens terræ- exſtitit, qui urbes XIII ſubvertit. Solebat motus. Tiberius graves ſubditis & atroces publicorum vectigalium exactores acute verbis hujuſmodi pungere: Tundendas quidem eſſe pecudes; at non deglubendas. Eadem de cauſſa ſi quos ad magiſtratuum dignitates provexerat, non cito ſummotos cum aliis commutabat. Quamque interrogatus eſſet, quamobrem iſtuc faceret? Propter ſubditorum, inquit, commodum & recreationem. Edit. Paris. pag. 234.

B Simul rem exemplo declarabat. Quidam Non facile inquit, confectus vulneribus, humi jacebat, mutandos præ- ejuſque ulcera ingens muſcarum multitu- fectos. do ſugebat. Præterea vero alius, cui abigere nitebatur. Tum ille: Miſſas, ait, has facito. Nam ſatiatæ quum ſint, magno me dolore non adficiunt. At ſi aliæ advolent eſurientes, me diriter pungendo excruciabunt. Cæterum nonnulli perhibent, poſt adſumptionem Chriſti Mariam illam Magdalenam Romam perveniſſe, graviterque accuſaſſe omnes, quotquot in Chriſtum deliquerant. Usque adeo illam denique Tiberii animum accendiſſe, ut & ſacerdotes, & ſcribas, & ipſum quoque Pilatum capitis damnaret. Sunt tamen alii, qui Pilatum ſibimet ipſi manus attuliſſe commemorant.

Pilati mors.

C Poſt Tiberium Cajus imperio IV annos Cajus Caligu- potitus eſt. Is quum multa crudeliter admodum defignaſſet, a militibus in balneo necatus eſt. Nam moleſte ferebant, quod eum viciſſent propriam filiam ad ſimulacrum quoddam cum hujuſmodi verbis addocere: Tu pater hujus es, tu hanc procreaſti: Solebat Cajus eotas noctes alere ſuis tranfigere. Qua prodigalitate factum eſt, ut tandem egens magnum in mœrorem incideret. Nam prorſus exhauſtum erat ærarium. Quapropter quum ejus rei cauſſa præfectum ærario, triſtem Imperator aliquando cerneret, juſſit ut omnes locupletes e medio tollerentur, eorumque facultates diriperentur. Idem quum Romæ quodam in angiporti hujus videret mandavit ut in ſinum Veſpaſiani, D viri bellicoſiſſimi, conjiceretur.

la Cæſar.

Cali prodigalitas & rapacitas.

Phil.

Hoc tempore ſapiens ille Philo, & Joſephus clarueruut. Joſephus veritatis amans exſtitit. Nam & Baptiſtam Domini laudat, & Chriſtum confimiliter virum ſapientem, magnorumque prodigiorum effectorem appellat, ac poſteaquam crucifixus fuiſſet, die tertio vivum conſpectum eſſe tradit. Cæterum, dilecte fili, mirari deſine, fuiſſe barbaros quidam, qui virtutis & honeſti amore ducerentur. Nam quum hominem fingeret Deus, eidem honeſti & pravi diſcrimen indidit. Quo factum eſt, ut non Platonis modo ſectatores vitam injuſtam & ſceleratam odio proſequeti ſint, verumetiam homines barbari non pauci. Accipimus enim Hyperboreos quoſdam ultra Ripheos montes habitare, qui juſtitiam ſtudioſe colant, arboramque fructibus, & aqua victitent. Itidem Brachmanas in virtute colenda ſupra modum humanum exercere ſe tradunt, quum foliis tantum corpora tegant, & vitam in ſilvis agant. Anacharſis natione Scytha tantoſaſtitatis & exercitiorum virtutis amore tenebatur, ut etiam cubans labra verenda- que ſibi ipſemet manibus comprimeret. Nimirum non vigilans modo, verumetiam dor-

Virtus in ipſis etiam barbaris

Hyperborei.

Brachmanes.

Anacharſis.

Edit. Paris. pag. 235.

miens ostendebat ; quam accurata custodia duo illæc corporis membra indigeant.

Claudius Cæsar.

Post Cajum Claudius imperium XIII annis obtinuit. Perhibetur autem Claudius usque adeo formidolosus fuisse, ut adstantes sibi perquirerer ac ícrutaretur, anne gladium in sinu gestarent. Successorem habuit Neronem, qui annis XIV rebus præfuit. Imparissimus hic princeps, quum annos plus minus XVIII natus esset, primus persequi Christianos cœpit, & duos summos viros interfecit, ut nonnulli quidem historici volunt, uno ac eodem die, verum diversis annis: ut Eusebius autem Pamphili F. memoriæ prodidit, & anno eodem, & eadem die.

Neronis persequitio.

Eusebius.

Tertullianus. De Petri & Pauli cæde. Cæsar. Hieronymus Cor.

Quinetiam Tertullianus, vir apud Romanos illustris, & Cajus scriptor ecclesiasticus, & Dionysius Corinthi episcopus, simul & eodem tempore Petrum atque Paulum testimonio suo doctrinam Christianam obsignasse scribunt, anno videlicet imperii Neronis decimotertio. Petrum quidem Nero hujusmodi quamdam ob causam interfecit.

Cur Petrus interfectus.

Imperante Nerone vixit Simon magus, ad quem ubi summus ille vir accessisset, canem alligatum catenæ in ejus limine reperit, devorantem eos, quotquot injusto ad Simonem ingredi conarentur. Is vero Petrum intrare jussit, & humana voce Petrum adesse nuntiavit. Quo facto, cuncti qui erant in ædibus, obstupuerunt. Simon idem facere, quod canis antea fabricatus, & ad se Petrum arcessere. Deinceps cum Dæmone viro colloquens, inter alia quiddam hujusmodi objecit. Si futuri notitiam Adamus habuit, quamobrem serpentis fraudem non præcognovit? Tum Petrus: Si futuri, ait, paulum notitiam habuit, quo tandem modo filius fuis ipso nativitatis nomine nominandi, quæ ipsorum factis essent accommodata? Nam unum appellavit Cainum, quæ vox æmulationem denotat. Deinde impulsus æmulatione quadam fratrem Cainum occidit. Alterum vocavit Abelum, quod nonenlaçtum significat. Nam ejus interfecti causa parentes in luctu fuerunt. Quod si Adamus, qui Dei figmentum erat, futurorum habebat notitiam : multo magis ea debet opifici tribui. At infanus ille colligebat, in Deum quamdam ignorationem propterea cadere, quod litteræ sacræ dicant, Deum tentasse Abrahamum : item quod meminerint Deum ita secum loquutum esse, Descendam, & Sodoma inspiciam. Deinde post alias prægrias, in aera Simon sublatus est, polliciíus inde se bona quædam populo demissurum. Ibi Petrus secum precari, & desinis in eum oculis dicere, Si Apostolus ego sum jesu Christi, non hominum impostor, ut Simon prædicat, malis postestatibus imperio, ut eum dimittant, nec amplius teneant. Mox in terram ille delapsus, minutas in partes atterritur. Atque illum sane diem solemniter Romani celebrant. Nam sabbato hæc gerebantur, quo fideles magistri caussa cibis abstinebant, & precibus opem divinam implorabant : id quod etiam uiu confirmatum, adhuc in hodiernum ibi diem servatur.

Petri cum Simone disputatio.

Simonis magi casus.

Simon in aera fabulatur.

Simon deficiens int. *pag. 236.*

Cur Paulus a Nerone occisus. *Vide Notas.*

Nero autem his cognitis, Petrum in crucem egit : Paulum vero, quemadmodum aurea lingua prædicus orator meminit in oratione sua, quam ad vetames solitariam virtam habuit, gladio propteres ferit juſſit : quod Eperastum, amores deliciasque suas, ad religionem Christianam instituisset. qua ipsa de caussa persequutionem quoque concitavit. Nam quia lascivus erat, concubinos suos ad Dominum se convertere, graviter omnino ferebat. Idem Joannes Chry-

Chrysostomus.

A τῶν ἐθνῶν, πύσης ἀσφαλείας τὰ πανῶπα θεωρεῖται μέρεα.

Περὶ Κλαυδίου. Μετὰ δὲ Γάϊον κρατεῖ ὁ Κλαύδιος ἔτη ιγ'. ὅτος δὲ ὁ Κλαύδιος τοσῦτο λέγεται εἶναι δειλὸς, ὥστε τὰς κόμας παρεισαμένος ὑφῆνθαι, μὴ ποτε ξίφος ἐν κόλποις τοῦ φόρουν. μετὰ δὲ τοῦτο Νέρων ὁ ὑὸς αὐτῦ ἔτη ιδ'. ὅτος ἦρξε πεμπέμπορος ὢν ἐτῶν ι'. ϗ ζ'. ἀν, ὁρῶντος τὸ δικαιομοῦ πρῶτος, ϗ τὰς κορυφαίας ἀναιρεῖ, ὡς μὲν ἰσορεκοί τινες ἕνεροι λέγυσιν, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ϗ τῇ αὐτῇ, ἐν ἄλλῳ δὲ ϗ ἄλλῳ ἔτει. ὡς δὲ Εὐσέβιος ὁ τῦ Νερωνιανοῦ, ϗ ἔτει τῷ αὐτῷ ϗ ἡμέρᾳ τῇ αὐτῇ. ἀλλὰ Τερτυλλιανὸς τὸς αὐτῷ τῷ τῆς Ρώμης λαμπρῶν, ϗ Τερτυλλιανὸς. Γάϊος ἀνὴρ ἐκκλησιαστικὸς, ϗ Διονύσιος ἐπίσκοπος Κορίνθων, γράφουσι καθ' ἕνα καιρὸν ϗ ὁμοῦ μαρτυρῆσαι Πέτρον ϗ Παῦλον, τελοσκαιδεκάτῳ τοῦ τῆς βασιλείας Νέρωνος. ὁ Πέτρος μὲν ἀναιρῶ δί αἰτίαν τοιαύτην.

B

Περὶ Σίμωνος μάγου. Ἐπὶ Νέρωνος ὁ Σίμων ὁ μάγος ἰὼν . ἀφὸς ὃν τὴν θύραν τῆς αὐλῆς αὐτῦ, κατεδόντα τὰς ἀνὰ φορτροπὸς ἐπιχωριοῦντας εἰσιόντειν. ὑπὸ τοῦ Σίμωνος . ϗ δὲ ὁ ἐκλιθεὶς εἰσιλθεῖν, ϗ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ πρὸς Πέτρου ἀναγγεῖλαι . ϗ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ὑπὸ τοῦ Σίμωνος . ϗ τὰ πάντες οἱ ὄντες ἔσπς. ἐξεπλάγησαν. αὐτὸς δὲ ὁ Σίμων ὑμίλησε τῷ ϗ ὁ Σίμων ἐποίησε, ϗ τὸν Πέτρον ἐκαλεσεν . ἀ δὲ Πέτρος μὲν τοῦ Σίμων ϗ πάνυ φρὸς τοῦς ἄλλους τῇ πορεφαίῳ ξυλογέμβους ὑλογεν . οἱ φρόγνωσιν εἶχεν ὁ Ἀδὰμ, ἤρτι οὐ φρόγνω τῶν τὰ ὄρνεις ἀπάντων ; ϗ ὁ Πέτρος . οἱ φρόγνωσιν οὐκ εἶχε, πῶς τοῖς ὑοῖς αὐτοῦ φρὸς τὰς ἰσομένας φράξεις ἄμα τῇγενεσθίωσι τὰ ὀνόματα ; τὸν μὲν γὰρ Κάϊν ὠνόμασεν, ὃ ἐστ ζῶλος . ζηλώσας ϗ ἀνελὼν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ . τὸν δὲ Ἄβιλ ἐκάλεσεν ' ὃ ἐτε πένθος . ἐπ' αὐτῷ ϗ φονεῦσίντες ἐπὶ τῷ τοῦ γονεῖς αὐτῶ . εἰ δὲ τὸ πλάσμα προγίνωσκε, πῶς μᾶλλον ὁ πλάσης αὐτὸς . εἰ ϗ ὁ παράφρων ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ αὐτοῦ τῦ γραφῶ, ὅτι ἐπεφράξε ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, καὶ ὅτι καταβὰς ἐπὶ Σόδομα ὁ ὁμοιε ' ἔλεγεν ἀγγελλάμους ἐκείθεν ἀγαθὰ καταβιβάσαι τῇ λαῷ . ἐγὼ δὲ ὁ Πέτρος πρὸμίλου καθ' ἑαυτὸν, ϗ εἶπον ἐπαινέσας αὐτῷ . εἰ Ἀπόστολος ἰησῦ Χριστῦ εἰμὶ ἐγὼ, ϗ οὐ πλάσης, ὡς φησι Σίμων, πρεσάτων τοῖς πονηροῖς δυνάμεσιν ἀφίνεις τῆς κρατησεως αὐτῶν ' καὶ παραχρῆμα σὺ γῆν κατὶλ ἐδη καὶ σωντρέβη. διὸ δὴ ϗ ἡμέραν ἐκείνην τοῦ ἐπίσημον ἄγουσιν οἱ Ρωμαῖοι . σάββατον γὰρ ἦν, ἐν ᾧ καὶ προσδοκᾷ ϗ ὑπομένει τοῖς πίστοις, ϗ μᾶλλον ὑπὲρ τὴ διδασκάλε ' τοῦτο δὲ ϗ μᾶχρι τῦ νῦν ἐκάστε κρατεῖ.

C

Περὶ Παύλου καὶ Νέρωνος. Ταῦτα δὴ μαθὼν ὁ Νέρων, τὸν Πέτρον ἐφαύρησε . τὸν δὲ Παῦλον, καθὸ φησιν ὁ τῦ γλώτταν χρυσοῦς ἐν τῷ πρὸς τοὺς κολοσσεῖς μονοῦχον λόγῳ αὐτὸς, ᾧ ξίφος ἐτελείωσεν . ἀτὶ κατηχησατο Ἐπαίφρασον αὐτὸ παλλακὴν . ᾧ γὰρ τὸν ϗ τὸν ἀνωμεν. ἤγειρε . λάγος γὰρ ὢν, ὑπ ἐμίσησε τὰς αὐτῦ παλλακὰς ἐπιτρέφειν πρὸς Κύριον . ὁ μὲν τὸ θεῖος Ἰωάννης καὶ ταῦτ πρὸς Παῦλον εὑρπκε λέγων · ποίος τόπος τὸ σὸν ἐδέξατο αἷμα, τὸ γαλακτοπεδὶς ὁραζὸν ἐν τῷ χιτῶνι τὸ ἐπ

D

E

ἀναπολογήσεται; ὁ δὲ ϗ Βάρβαρος αὐτῷ ψυχὴν ὑπὲρ μέλι γλυκᾶτος, πρὸν ἢ καὶ σὺ πλωτικὰ ϗ ἄπιστον· καὶ ῥίλατας δὴ, ὡς ἐκεῖνοί φασι, ϗ ἀμφότερος ἐν τῇ πόλει Ῥώμῃ, μᾶλ' ἰσωύμῳ κθ'. ὑπὶ Νέρωνος βασιλέως.

Περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀποστόλου. Οἶδα δὲ ἀγαπητὸ, ὅτι καὶ τὸν τοῦ Σιγήρου Λουκᾶ περὶ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀποστόλου ἱστολὴν ἰσοφίαν, ἀλλόγως ὑποφρικας, εἰς τὰ λοιπὰ Παύλου διηγησάμενος ὁ Λουκᾶς, τὸ μακάριον αὐτὸ τέλος σιγήνας. ϗ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι μήχει τῆς εἰς Ῥώμην ἀφώνας ἀφίξεως τὰ μεγάλου Παύλου καταλύει τὴν ἰσοφίαν ὁ Λουκᾶς. ϗ ἐκ τούτου φαίνεται, ὅτι ἔξηχιθεὶς ὁ Λουκᾶς Παῦλος, τὸ τῆς ἀφίξεως τέλμπαντα συγγράψαντο βιβλίον· ὅ-θεν τὰ λοιπὰ μὲν Παύλου διηγήσατο, τὸ δὲ μαρτύριον, ὡς μήπω γλυκὸς, εἰκότως παρέλαμβ. ὁγαρ Παῦλος διατίαν ὅλιω ἐν Ῥώμῃ ἄπτος ὢν ἐκήρυσσε· μήχει γὰρ τῶν ϗ ὁ Λουκᾶς αὐτῷ συωὴν. ὃν οὖνος ὁσολογησάμβος, εἰς τὸ κήρυγμα πάλιν ἐτίθετο, ϗ τοὺς ἐκεῖσε κηρύσσων ἦν. ἐκ δὲύτερα δὲ τῇ Ῥώμῃ ἐπιδημήσας, ϗ κατηχήσας τὸν οἰκοχῶν Νέρωνος, καὶ παλλακὴν αὐτῆς Ἐπίφαντον, τὸ μακάριον τέλος ἐδέξατο. ὅτι δὲ ἐκ ἰωὶ ὁ Λουκᾶς μᾶ Παύλου τὸ φρόπορον, αὐτὸς φησι φρὸς Τιμόθεον ἐν τῇ φρὸς αὐτὸν δὲυτέρᾳ ἐπιστολῇ, ἰωὶ ἔγραφε δίσημος ὢν ὑπὸ Νέρωνος· ἐν τῇ φρώτῃ μου ὁσολογίᾳ πάντες μι ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοὶς λογισθείη· ὁ δὲ Κύριός μου παρέση ϗ ἐνδυνάμωσέ μι· ϗ δι' ἐμὲ τὸ τέλος, μάλος παρὼν ὁ Λουκᾶς.

Μετὰ μέντοι ϗ φρώτην ὁσολογίαν, εἰς Ἰσπανίαν ὁ Παῦλος παραγίνεται· γνώμιον ὢν τι ϗ ἐπιτήμων ἐκ πρὸ πολλοῦ θέλον ϗ Παῦλον ἰδεῖν, ϗ ϗ ἀλλοθεῖεν ἐπιχαίρειν, παρακύπλα λέγεται κατὰ τὸν ἀγῶνα, ϗ ἰδὼν αὐτὸν διηγούμενος, ϗ πείσει τὸν αὐτὸς ἀνδρα Πρᾶβον ἐστὸς τὸ εἶναι δίξασθαι αὐτὸν· ἐσυνδόντος δὲ, Θαῦμα παράδοξον γίνεται· τὸ γὰρ γνώμιον ἀρακαλυφθέντων ϗ τὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὑφρα ὑπὶ τὸ μετώπου τὸ Ἀποστόλου ἐπιγραφὰ γράμματα, ΠΑΥΛΟΣ Ο ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΗΡΥΞ, ἐξηγορεύοντα· ϗ φροσπισθέντα τοῖς ποσὶν αὐτὸ ϗ τοιαῦτα γυνὴ, καπηλὶδη ϗ ἐβαπτίθη· ὁμοίως ϗ Πρόβος ὁ αὐτὸ, ϗ μὰ πάντες οἱ λοιποὶ καθεξῆς.

Περὶ Νέρωνος. Τὰ μέντοι Νέρωνος Ἀνίκητόν τινα σφίλαττος ὑπὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ Ἀγριππίνᾳ ὁστοκτόνησι, τί ποιῆ αὐτὸ; τῶν ἑαυτῆς γαστέρα γυμνώσασα, παῖς Ἀνίκητε, ἔφη, παῖ ὁ, τι Νέρωνα ὑγέννησον. ὅτος ὁ Νέρων πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτὸ κακοῖς, ϗ κιθαρῳδὸς, ϗ μίμους ὑπεχαιρεν, ἀκραστοτῶν ὑσαεὶ, κρίτιδῶν τὰς ἀκατίας ὑποτρίων τῆς ὄρης. τοσοῦτον δὲ Ῥωμαίοις ἀπεγράφησαν αὐτὸ, ὡς ὑπίτηκας καὶ ποτὲ τοῦτον ἀναιρήσοντες. τῶτα δὲ γνὸς ὁ Νέρων ἑαυτὸν διεγκρίσασθο, μηδὲν ἄλλο εἰπὼν ἢ τοῦτο καὶ μόνον. οἶον, ὦ Ζεῦ, κιθαρῳδὸν ὁ βίος ζημιοῦται. λέγεται δὲ καὶ τῶτο, ὅτε Λουκας ὁ Ἀκτοῦσος ὑπὶ καρποφόρῳ ἐλαίας ἐσαυρώθη. ἄβυλος δὲ ἰωὶ τὸ τίμιον αὐτὸ λείψανον, ϗ ἐκ τὸ μέσον πολλῶν σκηνωμάτων ῥιφέμας· ϗ φροσωμιχὴς δὲ ὑπιμέλεσθ ὁ Θεὸς κωλύσας ἑαυτοῦ σύμβολα τῆς πίχνης αὐτὸ. ϗ αὖτο φανερωθὲν ἐκ ταῦδα ὑπανισόδη.

ἀγωνιοκοσία ἀδίων. Οὐ πολὺς μετὰ ταῦτα παρῆκεν καιρὸς καὶ ϗ τῶ Ἰουδαίων ἐκράκει ἀπώλεια. οὐκ ἐν ἄλλῳ δὲ

A fostomus, vir plane divinus, etiam hujusmodi verbis alicubi Paulum compellat: Quiuam quæso locus lacteum illum sanguinem tuum excepit, conspectum in ejus velte, qui te in palum suffixit? quod ipsum fane barbarum ejus animum majore vi dulcem efficiens quam mel ipsum, infidelem antea fidelem effecit. Uterque, ceu Chrysostomus idem retatur, obdormivit in urbe Roma, A.D. 111 Kal. Quinctiles, imper. Nerone.

Cæterum memini, dilecte fili, te divini Lucæ historiam de actis Apostolorum perlegentem, non abs re dubitasse, num vero fit consentaneum, Lucam cæteris a Paulo gestis rebus omnibus expositis, beatam ejus ex hac vita migrationem præterire silentio voluisse? Licet ad eam quæstionem hoc modo respondere: Lucam librum actorum id

B temporis exarasse, quum Paulus prima vice Romam appulisset. Ea de causa factum esse, ut cætera quidem acta Pauli recenseret, perhibitum vero fidei testimonium, uti quod necdum accidisset, omitteret. Paulus enim, quum biennium totum Romæ liber ageret, prædicationis munere fungebatur: ad quod usque tempus ei Lucas aderat. Deinde Romam altera vice reversus, quum religionis Christianæ rudimenta Eperasto Neroni a poculis, atque etiam concubino, traditissent, beato illo exitu vitam clausit. Lucam ipsum prius cum Paulo non fuisse, fatetur in fecunda ad Timotheum epistola Paulus, quam a Nerone conjectus in vinculis scripsit: In prima, inquit, defensione mea cunctis me deseruerunt. Nollm hoc eis

C culpæ detur. Dominus autem adstitit mihi, meque confirmavit. Ad finem vero, folus Lucas aderat.

Eperastus a Paulo converfus, ut quidem cenſuit Leunclavius. Tu videſis Notas.

Cæterum post defensionem hanc primam Paulus in Hispaniam pervenit, ubi muliercula quædam illustri orta loco, quæ multo ante Paulum videre cuperet, deque veritate ab ipso viva voce erudiri, prospectasse in forum perhibetur, ibique conspecto Paulo, qui forum transiret, maritum suum Probum persuadendo impulisse, ut hominem domo sua excuperet. Ingresso in ædes Paulo, prodigium quoddam novum & inusitatum accidisse. Mulierem enim oculis suis adaperti-

Pauli profectio in Hispaniam.

Edit. Paris. pag. 237.

D lisse, quarum hujusmodi fententia foret: PAULUS CHRISTI PRÆCO. Quapropter ad pedes ipsius provolutæ, Doctrinam Christianam accepit, ipsaque cum Probo marito familiaque universa baptizata est.

Cæterum Nero quum Anicetum quemdam ablegasset, qui matrem fuam Agrippinam occideret, illa ventre suo denato: Hunc, Anicete, ferito, ait, qui Neronem ediderit. Inter alia vitia Neronis hoc etiam erat, quod citharœdis & mimis delectaretur, ac semper temulentus esset: quo fiebat, ut innocentes vita spoliarer. Hinc tantopere hominem averfati sunt Romani, ut motu concitato eum ad necem poscerent. qua re cognita Nero sibimet ipsi manus attulit, hujusmodi quædam fatus: Qualem o Jupiter hominum vita citharœdam amittit. Cæterum hoc quoque memoriæ proditum est, Lucam auctorem Evangelii, cæ hiftoriæ in olea fruticeta fuffixum fuisse. Quumque pretiosæ ipsius reliquiæ nusquam reperirentur, quod essent inter multa tuguria rejectæ, precibus impetratum est a Deo, ut colluvia quædam medica demitterent, artia fancti viri fymbola: quibus confpectis, reliquiæ ibidem repertæ fervatæque sunt.

Nero fuipſum interficit.

Lucas in olea fuſpenſus.

Secundum hæc non multo interjecto tempore, Judæorum excidium appetit: idque non alio tempore, quam festo, nec

Judæorum excidium.

id abs re. Nam par erat, ut quibus illi dlebus in Dominum desliquissent, iisdem & præmia, consequerentur. quamquam sane multis modis efficere conatus est Deus, ut emendarentur. Etenim inter alia, vir quidam, cui nomen esset Jesus, ipso Tabernaculorum festo templum ingressus, alta voce ab utraque parte Hierosolymam & populum lamentatus est. Quinetiam urbem universam obibat, seque ferens ajebat: Væ væ Hierosolymæ. Duobus elapsis annis, cingula fua, clypeorumque eoria mandebant. Forte mulier quædam, quæ Mariæ nomen haberet, admodum opulenta, in urbem ex agro migraverat. Eam quum populus communeatu facultatibusque suis spoliassent, nec amplius ei quidquam superaret, unde vivetet: filium suum lactentem assat & comedit. Qua re conspecta, cunsti quamprimum exhorti cupiebant. Eodem tempore ventus ingens hostium quidem tela directo in Judæos ferebat, Judæorum vero abripiebat in contrarium. Hoc modo Jeremiæ veteinio satisfecit eventus, id quod erat hujusmodi: Gladio steraam eos in conspectu suorum hostium, & urbem hanc ad interneciones ruinamque perpetuam redigam. Carnes etiam filiorum filiarumque suarum comedent. Adeoque conteram hanc urbem instar vasis testacei, quod amplius redintegrari refieique nequit.

Hoc oraculo quidnam possit esse clarius & dilucidius? Nam hæc omnia fic plane evenerunt, id quod historia Josephi testatur. Quippe ne Judæorum quispiam historiæ fidem derogaret, non aliquem extraneum, sed eadem natione prognatum, & infignem æmulatorem veritas excitavit, qui Judæorum calamitates inexplicabiles tragice describeret. Tale profecto exemplum iræ divini numinis declaratæ nemo poterit aliud ex omni temporum memoria repetere. Josephus quidem, Hierosolymæ qui degebat durante bello, trecentas hominum prorsus fame, gladio, igne, aliisque talibus cafibus periisse scripsit. Plurimi etiam Romæ bestiis objecti sunt. Gesta sunt omnia sub Tito, post Christi adsumptionem in cælum quadraginta & paulo amplius annis.

Velim autem scias, dilecte fili, Judæos ter fervitutem duram perpessos esse. Primam in Ægypto, alteram Babylone, tertiam sub Antiocho, cui cognomen Illustri erat. Verum & captivitas, & fervitudes istæ præcidiæ ipsis fuerant, promissisque redditus. At de captivitatis hujus ultimæ liberatione promissum nihil fuit. In Josepho certe veritatis studium hetc quoque consideranum est. Nam quod Romani eversum esse Hierosolymam scripsit, Danieli vatis ea de re testimonium proferens: quod autem illius desolationis aliquando finis futurus esset, non scripsit: quando vatem nihil ejusmodi præsix.se reperiebat. Ac de his quidem in hunc modum dictum esto.

Post Neronem Galba rerum potitus est menses VII. Post Galbam Otho menses III. Post Othonem Vitellius menses VIII. Hic edictis propositis, Italia justit excedere, quotquot ex aftris futura se prædicturos garrirent. At illi vicissim hæc verba legenda publice propofuerunt: Excede vita Cæsar. Quinetiam diem ipsum, quo interficiendus esset, adscripserunt. Successit ei Vespasianus, qui quum annis IX regnasset, Imperium Tito filio reliquit. Is annos duos præfuit. Sub eodem Judæorum nario in pertinatem redacta est. Coeperat eos Vespasianus obsidere, verum profectus inde cum copiis

καιρῷ ἤλθω, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς· ᾗ εἰκότως. ἐχρῆν δ' αὐτὸς ἐν αἷς εἰς τὸν Κύριον ἐξήμαρτον, ἐν αὐταῖς ᾗ τὰ ἐπιχώρια ἀρδύειν. καὶ τοιγὰ πολλὰ τὰ Θεῷ ποιησαντος, ἵνα διορθωθῶσι. καὶ ὃ ἀνθρωπός τις Ἰησοῦς ᾗ ἡ ἑορτὴ τῆς Σκιωπηγίας ἐλθὼν ἐν τῷ ἱερῷ, ἀνέκραξε φωνῇ, ὅσῃ τῇ προσώπων μερῶν, ἐπὶ Ἱεροσόλυμα ᾗ ἢ λαὸν, ἀλλὰ ᾗ τὴν πόλιν πᾶσαν περιερχόμενος ᾗ τυπτόμενος ἐλεγεν· οὐαὶ, οὐαὶ Ἱεροσόλυμα. δύο ᾗ ἢ ὅλῳ ἐνιαυτῷ περιελκόμενος καὶ διορθούμενος, τοὺς ζωντας καὶ τὰ θέρματα τῇ Συρῶν ἐμασώντο. γυνὴ δέ τις Μαρία τοὔνομα, πλουσία οὖσα σφόδρα, ἐκ τῆς χώρας ἀφὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθε, καὶ τα ἀφοσοῦτα αὐτῇ σκυλεύθεισα ὑπό τε λαοῦ, καὶ μὴ ἐχουσα ζωσαι, ὑπομένουσι αὐτῆς παῖδας ὀπτησασα, ἔφαγε. τῶν οὖν ἰδόντες, νύκτωρ τὰχιον ὑποθεσσιν. ᾗ δνέμα τὸν ἔπιπεσον, ᾗ τα μὲν βέλη τῇ πολεμίων ἀρθρεμα ἔφερε, τὰ δὲ τῇ Ἰουδαίων πλάγια. ὡς ἐντεῦθεν ᾗ τῶν Ἱερεμίου προφητείων πέρας λαβεῖν, τῶν οὕτω λέγουσαν· ᾗ καταβαλῶ αὐτὰς ἐν μαχαίρᾳ ἐνώπιον τῇ ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ τὰξω τῶν πόλιν ταύτην εἰς αφανισμὸν, ᾗ οἷς συλεγμὸς αἰώνιον. ᾗ ἴδωται τὰς σάρκας τῇ ὑῶν ᾗ τῶν θυγατέρων αὐτῶν. ᾗ συντρέψω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἄγρος ὀχμάκινον, ᾗ οὐ δυνησεται ἰαθῆναι ἔτι.

Τί τῶν σαφέστερος; πάντα ᾗ συνέβηκε καὶ τῶν ἱστορίων ὑφίστα. ἵνα γὰρ μηδεὶς Ἰουδαίος ἀπιστήσειεν, ἐκ ἀλλοφύλου τινὸς, ἀλλ' ὁμοφύλου ᾗ ζηλωτὴν παρεκάλεσεν ἡ ἀλήθεια τὰ δυσξήγητα ἐκτραγῳδῆσαι πάθη αὐτῶν. πανὶλω γὰρ ἀνθρωπον ὀργὴν ὑδεὶς εἰδὲ ποτε. ὁ μὲντοι Ἰώσηπος ὁ Ἱερισσαλὴμ παρὼν τῇ πολιμῳ, συνέγραψε τεσσαρακοσὰς ἀνδρῶν μυριάδας ὑπολιθέσι λιμῷ, μαχαίρᾳ ᾗ πυρὶ, ᾗ τοὺς πολοὺς· καὶ μὴν καὶ τῇ κατὰ Ῥώμην ἐνεμομαχίᾳ· γέγονε δὲ ταῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῇ Τίτου μ'. ᾗ ὀλίγοις ὕστερον ἐπὶ τῆς Χριστῆ ἀναλήψεως.

Γίνωσκε δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι τρεῖς δουλοσὰς ὑπέμειναν οἱ Ἰουδαῖοι ᾗ λίαν δεινάς, τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, ἑτέραν ἐν Βαβυλῶνι, ᾗ τὴν ἐπ' Ἀντιόχου τοῦ Ἐπιφανοῦς. ἀλλ' ἐπὶ τούτοις, καὶ αἱ αἰχμαλωσίαι φρονορρόησαν, ᾗ ἡ ἐπάνοδος. ἐπὶ δὲ τῆς ἐσχάτης αἰχμαλωσίας τῶν ὑ γέγονε. καὶ ὅρα τὸ ᾗ Ἰώσηπου φιλαλήθες. ὅτι μὲν γὰρ ὑκὸ Ῥωμαίων ἠρημώθησεται ἡ Ἱερουσαλὴμ, γέγραφε, παρόντων καὶ ᾗ ἀφορπλὼν Δανιὴλ μέρους τὸ λόγου αὐτῶ. ὅτι δὲ γνώσεται τῆς ἐρημώσεως, ὐκ ἔγραφε. ἐπεὶ μηδὲ τὸν προφήτων ὡρε τοιοῦτόν τι ἀφοεσπότα. ᾗ περὶ μὲν τούτων αὖτως.

Μετὰ δὲ Νέρωνα κρατεῖ Γάλβας μῆνας ζ'. μετὰ δὲ Γάλβαν, Ὄθων μῆνας γ'. μετὰ δὲ τοῦτον Βιτέλλιος μῆνας ἡ. ὅτος κηρύγματα πὶς ἀεροπλάχας ἀφοτίθεκε, φεύγειν ἐξ Ἰταλίας. οἱ δ' ἀντιφθεγγόμενοι· φεύγε τὸ βίε Καῖσαρ· καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὼ, καθ' ἣν ὑποκτανθεὶη, γράψαντες. μετὰ δὲ τοῦτον Οὐεσπασιανὸς ἐπ. Σ'. καὶ μετὰ τοῦτον ὁ υἱὸς αὐτὸ Τίτος ἐπὶ β'. ἐφ' οὗ καὶ ἡ τῶν Ἰουδαίων ἅλωσις γέγονε· τοῦτος μὲν φησὶν Οὐεσπασιανὸς καπρῶσπο· ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀπάρας ἀφὸς Ῥώμων, ἀφικε τὸν γενεσιόπυον Τίτον τὸν πόλιν

Prodigia quæ præcesserunt.

Mulieris atrox facinus.

Jeremiæ de excidio.

Edit. Paris. pag. 338.

Cur Deus per Josephum Judaicum scribi voluerit.

Hierosolyma nunquam instauranda.

Galba Imp. Otho. Vitellius. Astrologi.

Vespasianus Titus.

πόλιν πολιορκεῖν. ὅτος δὲ ὁ Τίτος ποῶτος ἐκ τῶν Σαμαρέων. ὥςτε ἢ θρῆνος ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων θάλαττα ὀργῆς, ἢ μᾶλλον ἐκείνα τὸν ναὸν ὡρᾶα πυρπολούμενον. ἀλλὰ ἢ τὸ Θεῖον δέδιμεν, ἔλεγεν. Οὐκ. ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ πᾶν αἴτιος. ἀλλὰ Ἐ ὅτης τικτικῶν αὐτὸν ἀνηρόμενον, ἀρχίζετο κατ' ἐκείνου. ποῶτον δὲ ὧν ὁ Τίτος ἀτος φιλοτίμως, ὥςτε ἢ λέγειν· ὦ δεῖτινα βλάπειν * τὰ βασίλεια ἢ ὑποςρέφειν λυπήμενον λέγεται δὲ ἢ τὸν ταῦτα εἰπεῖν· σύμφορον ἐκ ἐβασιλεύσαμεν, ἐπεὶ δὲ τινα ἀκ ἄλυπήσαμεν. (χρμαλώτευσε δὲ ὅτος ὁ Τίτος μυειάδας ρ. ἢ ἀπέλαβ ὁ. ὡς φησὶ Ἰώσηπος.) μετὰ δὲ ταῦτα ἀναρέτου ὑπὸ τὸ ἀδελφὸ αὐτὸ Δομετιανὸ, λαγωὸν αὐτῷ παραδόντος Θαλάσσιον.

* τὰν βασιλέα

Μετὰ δὲ Τίτον κρατεῖ Δομετιανὸς ἐπ' ἔ. ὑφ' οὗ ὁ Θεὸλόγος εἰς Πάτμον ἐξορίζεται. ἐνθα ἢ τὸ Εὐαγγέλιον ἢ τὴν Ἀποκάλυψιν ἐγραψε. πότε δὲ ἢ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς ἀπαντᾷ τοῖς περὶ τὸν Βυζάντιον ἔρχεται. ὅθεν ἢ παρελθὼν εἰς τὸν Πόντον, ἢ εἰς

amantem animarum Dominum usus est, ut huic Imperatori delicta sua condonaret. Moxque vocem divinitus ad ipsum pertatam audivit, qua hæc ipsi significarentur: Preces tuas exaudivi, & Trajano veniam delictorum facio. Tu vero cave deinceps pro impiis mihi preces obtulerit. Trajanus ipse præterquam quod cum peregrinis ignotisque colloqueretur, & amicos solaretur, etiam quævis convicia toleranter ferebat: quod Imperatorem diceret Deo similem esse debere, & qualvis contumelias æquo animo pati.

Trajani humanitas.

Adrianus Imp.

Successit ei gener Adrianus, & annos XXIV Imperio potitus est. Is bello adversus Judæos excitato, qui centenus fedutones movebant, ut supra quoque indicatum a nobis est, eorum unodie myriades LVIII interfecit. Nam hoc regnante conjunctis viribus, ad statum reipublicæ priorem reverti conabantur. Verum Adrianus eis in potestatem suam redactis, urbem rursus evertit, & solo prorsus æquavit. Quo factum, ut id temporis voci Dominicæ responderet eventus: Ne lapis quidem supra lapidem relinquetur, qui non disjiciatur. Præterea in templi penetralibus imaginem suam statuit.

Judæorum Cladis.

Lact. lib. 6.

Ælia dicta Hierosolyma.

Quumque cognomentum Ælii haberet, urbem ex eo tempore justit Æliam vocari. Magnopere Adrianus & doctrinæ cultores ampliebebatur, secumque semper habebat, quos sapientes esse noster homines. Quumque Judæos funditus subtulisset, qui ie de Romanorum eximere potestate conabantur, ipse tandem intercute morbo laborans rebus humanis exemptus est. Urbs Hierosolyma nomen Æliæ ab ipso consequuta est, modo quidam inquisimodi.

Judæorum venundo pro vili pretio.

Cupidus erat Adrianus spectandi res varias. Quapropter Imperium, quod ipsi pareret, coram inspicere volebat. Igitur Hierosolymam quum pervenisset, urbemque vidisset omnino in solitudinem redactam; magis etiam Judæis succensebat. Adeoque productus in forum, sic vendi cuiibet emporii justit: ut Judæi quatuor aut nordei modio vænirent. Secundum hanc urbem incipit instaurare, ac magnis reficere, folo quidem excepto. Simul Aquilam operum præfectum constituit, qui tunc adhuc religioni Græcæ addictus erat. Hic autem Aquila, quum quotidie Christianorum augeri numerum cerneret, Deumque ostenta & prodigia per eos edere: stimulo quodam animi perciius, se Christianis aggregavit. Erat autem Astrologiæ peritissimus. Quo factum, ut poſteaquam Christianorum religione imbuti fuerunt, priora studia deserere nollet. Itaque Christiani facerdotes, qui eum post multas admonitiones ab Astrologicæ disciplinæ studio desistere nolle cerneret, non minem a coetu sacro prohibent, quod hisce pœnis scilicet ipsum emendaturos se putarent. Tum ille quadam iracundia magis etiam accensus, ad Judæorum facerdotes se confert, ac per exsecrationem Christianismo ejurato, circumcisionem recipit. Atque hac ipsa de causa linguam Hebraicam edoctus, novam quamdam sacrarum litterarum interpretationem instituit, testimonia de Christo prorsus obscurare ac tegere summo studio conatus. Hinc intelligere, dilecte fili, potes, quamobrem itte Aquila divinas litteras adulterando quasi corrupterit.

Aquila fit Christianus. Edit. Paris. pag. 341.

Astrologiam Aquila non deserit.

Aquila circum cidit se.

Scripsit Sacra vitiat.

Antoninus Pius.

Post Adrianum Antoninus, cognomento Pius, ob morum benignitatem, annos XXII imperavit: sub quo Justinus Philosophus, & Dionysius Corinthi antistes, ut doctrinæ Christianæ testimonio esset, vitam

A τοῦτον βασιλεὺς ποιοῦμαι. ᾧ ὃς αὐτίκα φωνῆς θεόθεν ἐκεχγθούσης αὐτῷ ἐπακούσαι ταῦτ᾽ φησάσης· ἢ τὸν χῶς ὑπήκοα, ᾧ τῷ Τραϊανῷ συγχωρήσω δίδωμι. σὺ δὲ μηκέτι, φοβερὸς ὑμῖν ἀνεῖσθαι ὡςπερ νῦν πανταχοῦ μοι. ὁ μὲν γοῦν Τραϊανὸς ****** τὰ συγκαπιτθαι ξένοις, ᾧ παραμυθ ***** ἀπεκάλεσε, καὶ ἀσπάσαι ἤφρα λοιδο *** σοῦσθαι τῇ Θεῷ, λέγων τὸν βασιλέα ᾧ **** θαι ὕβρισε.

Μετὰ δὲ τοῦτον, ὁ γαμβρὸς αὐτῷ Ἀδριανὸς τὸν κόσμον συγκροτήσας πόλεμον πρὸς Ἰουδαίους ἐφιστάσταν, ὡς ἀνωθεν ἤρεται, ἀνεῖλεν ὀξ αὐτῶν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μυριάδας ἀνδρῶν τε, συχνάς τε ᾧ ἴλωσκαπτα ἰσπ᾽ ᾧ πόλιν, ἰσσυδαῖζον πολιτείαν ἐπανελθεῖν. ἀλλ᾽ αὐτὸς χειροσοφίᾳς αὐτὸς, καπέρφλε τὴν πόλιν, ᾧ πασπλας ἐξεδάφισεν. τότε δὴ τότε πάρας ἐλάμβανεν, ᾧ ὁ κυριακὴ φωνὴ· ὁ μὲ μέσῃ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς ὁ μὴ καπαλυθήσεται. ᾧ ἐν τοῖς ἀδύτοις δὲ ἕκαστα τὸ ἑώλοιπον αὐτῶ ἔσται, ᾧ Αἰλιος χρηματίζοι, Αἰλίαν ᾧ ἡ πόλιν καλεῖσθαι παρακελεύσαν ἑκτοτε. ὁ μὲν τοι Ἀδριανὸς ἠᾧ τὰς θριαπυπὰς τὰ λόγου μεγάλως ἰδεξείσιτο, σωμπομένους ἔχων αὐτῷ, ᾧ οὓς ᾔδει ἄνδρας σοφούς. ἠᾧ τοὺς μὲν Ἰουδαίους ἐκφύκαι ἀνῳδόντας τῆς Ῥωμαικῆς ἰχίους ἀρδῶν ἀπάλωσεν. αὐτὸς δὲ τὸν βίον ὑδίρῳ καπερέφερε. ὁ μέντοι πόλις Ἱροσόλυμα Αἰλία κεχρηματικὰ ἔσπρ τοιῳδί.

Ælia dicta Hierosolyma.

B

Cupidus erat Adrianus ἴρεδανδ ᾄες varias. Quapropter Imperium, quod ipsi pareret, coram inspicere volebat. Igitur Hierosolymam quum pervenisset, urbemque vidisset omnino in solitudinem redactam; magis etiam Judæis succensebat. Adeoque productus in forum, sic vendi cuiibet emporii justit: ut Judæi quatuor aut nordei modio vænirent. Secundum hanc urbem incipit instaurare, ac magnis reficere, solo quidem excepto. Simul Aquilam operum præfectum constituit, qui tunc adhuc religioni Græcæ addictus erat. Hic autem Aquila, quum quotidie Christianorum augeri numerum cerneret, Deumque ostenta & prodigia per eos edere: stimulo quodam animi perciius, se Christianis aggregavit. Erat autem Astrologiæ peritissimus. Quo factum, ut poſteaquam Christianorum religione imbuti fuerunt, priora studia deserere nollet. Itaque Christiani facerdotes, qui eum post multas admonitiones ab Astrologicæ disciplinæ studio desistere nolle cerneret, non minem a coetu sacro prohibent, quod hisce pœnis scilicet ipsum emendaturos se putarent. Tum ille quadam iracundia magis etiam accensus, ad Judæorum facerdotes se confert, ac per exsecrationem Christianismo ejurato, circumcisionem recipit. Atque hac ipsa de causa linguam Hebraicam edoctus, novam quamdam sacrarum litterarum interpretationem instituit, testimonia de Christo prorsus obscurare ac tegere summo studio conatus. Hinc intelligere, dilecte fili, potes, quamobrem itte Aquila divinas litteras adulterando quasi corrupterit.

Judæorum venundo pro vili pretio.

Aquila fit Christianus. Edit. Paris. pag. 341.

Astrologiam Aquila non deserit.

Aquila circum cidit se.

Scripsit Sacra vitiat.

C

Ὁ Ἀδριανὸς ὕτος φιλίγωρ ὑγιέτο. ἰῷ ᾧ ἓξ ᾗ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐπικράτειαν ἰδὼν ἐπεθήμησε. φθάσας δὲ ὡς ἴως Ἱροσόλυμων, καὶ τὼν πόλιν ἰδὼν οἷς τοσῦτον ἠρωμωμένην, κακῶς τοὺς Ἰουδαίους διέθετο, καταγαγὼν ᾧ αὐτοὺς ἐς τῇ πανηγύρει, ἐκέλευσεν ἀπεμπολεῖσθαι τῇ Θέλοντι τέσσαρας Ἰουδαίους ἐπὶ μεδίμν κρεῖδς. αὐτὸς δὲ ἠρξατο κτίζειν τὼν πόλιν ᾧ τὰ τείχη, ὑχὶ δὴ ᾧ τὸ ταὼ αὐτὸν. καθίγησε δὲ τῇ ἔργῳ ἐπισπάλιο τὸν Ἀκύλαν ἐκείνον Ἑλλάνα ὕτε ὄπτε. ὃν δὴ ὁ Ἀκύλας Θεοῦσαν τὰς Χεῖρισσοὺς φορτίζοντας καθ᾽ ἑκάστην τῇ πίτσε, ᾗ τὸν Θεὸν δὴ σμικὰ ποσπᾶσθαι τὸ ᾧ πράτε· καπεύγν τῶνεκάπτε, ᾧ χρεῖσσος ἐπιεξήμιος γίγνεσε. ὃν δὴ ὁ Ἀκύλας ὅτος Ἀγρονόμος ἀφόπασε. ὅθεν καὶ Χεῖρισσος γίγνεσ, τῇ ἀφοῖρων ἐπιπολάμπαν αὐτὸν παρατεθεῖσθαι κε ᾗ δίλιτον. οἱ ὃν ἱερὰς τῇ Χεῖρισσον ὡς ἴφρον αὐτὸν μετὰ πολλὰς παραπτύσεις τὸ ἀφορομεῖθαι μὲ παραπομῷον παύσασθαι, μὴς ἐκλησίας πόρρω που βάλλουσι, τοὺς ἐπιτιμῶντας αὐτὸν διορθωθῆναι νομίζοντες. ἀλλὰ θυμοῦ μᾶλλον ἐκείνος ἐστυθὴν πλωθεὶς, τοὺς τῇ Ἰουδαίων ἱερῶσι φοσίξχεται, ᾧ τὸν Χεῖρισσον ἀναθεμασίσας, περιτομὴν καπαδέχεται. παῦτ᾽ τοι ᾗ τὴν Ἑβραΐδα γλῶτταν ἐκπαιδεῦσις, διὰ τῶν γραφῶν ἐκδοσιν τῇ γραφῶν ἀπόπαν, τὰς περὶ Χεῖρισσον μαρτυρίας ἐπικαλύψαι πέρας μηχανώμενος· ἴχνος ἐδοῦ ᾗ τῶν αἰτίαν ἀγαπεῖν, δὶ ὧν ὁ Ἀκύλας ἐκείνος ἐκδόσεσι τὰς γραφάς.

D

E

Antoninus Pius.

Μετὰ δὲ Ἀδριανὸν Ἀντωνῖνος ὁ διὰ βίου Ἀντωνῖνος. εὐσέβειαν λεγόμενος Εὐσέβης, ἔτη κβ᾽. ἐφ᾽ ᾧ ᾗ Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος, ᾧ Διονύσιος ὁ Ἐπίσκοπος Κορίνθου, τὸ διὰ μαρτυρίου τέλος

ἐδέξατο. μετὰ δὲ τοῦτον Μάρκος ὁ Αντωνῖνος μετὰ Σεβήρου γαμβροῦ ἐτῶν ιθ'. ἐφ' οὗ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ φερομένον ἐφθη. οὗτος ὁ Μάρκος σοφίᾳ, καὶ λόγοις ἐπηβραμμένος, τοὺς μετρίους σοφίας καὶ γνώσεως μᾶλλον ἐσχε τιμίους ὅτι πολλὰς.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Qui libidines eximerent.

Origenis delictum ob veterem.

Euseb. Pamph. pag. 243.

Hierosolymæ se confert.

Psalm. 49. 16.

Antoninus Caracallus. Serapio mathematicus.

Macrinus.

Heliogabalus.

Alexander Mamea.

Maximinus. Gordianus. Philippus.

Saporis potestas.

Laici non ſas baptizare.

Canones Apoſtolorum.

pag. 244.

ſiones ab ipſo hauſerunt. Præterea corpora reſurrectioni fidem negat: ſupplicium finemq; opinione ſua ſtatuit: genius malos in integrum reſtitutum iri cenſet. Interim tanto ſtudio corporeis exercitiis deditus erat, ut etiam pectus ipſius corrumperetur. Perhibentem tenu genitalibus eum quodammodo poſſiſſe medicamentum, quo illa exareſcerent. Herbam quoque reperit, cujus vis in juvanda memoria permagna foret. Verum deinceps invidia quadam ad magiſtratus, qui tum imperio erant ac poteſtate, delatus, Satanæ auxilio a fide deſciviſſe. Namquum illi caſtitatem in ipſo infignem plane cognitam haberent, homini Æthiopem admirerent: ſimul indicant, ut vel ipſorum mandatis pareret, vel cum Æthiope ſe pollueret. Heic quum Origenes ne quidem extremis auribus tam nefandam rem audire ſuſtineret, manu ſua thure ſimulacris oblato, lapſus eſt. Quapropter Alexandrea relicta, ne illius rei cauſſa quidquam audiret exprobrationis, Hieroſolymam ſe confert. Cumque coactus eſſet in cœtu concioneque publica orationem habere, (nam ex cauſa, qui acciderat ipſi, Petro ſcilicet ſimilis erat) hujuſmodi verba pronuntiavit; Peccatori dixit Deus: qui ſit, ut tu juſta mea decreta enarres? & ore tuo fœdus meum uſurpes? Hinc libro complicato, cum nonnullis lacrymas profudit. Eo modo factum, ut deinceps ex quadam mentis inſania litteras ſacras univerſas perverteret, ideoque in hodiernum uſque diem exſecrationi eccleſiaſticæ obnoxius eſt.

Severo mortuo, Antoninus Caracallus annos v i, menſes i i, Imperium obtinuit. (Erat eo regnante Serapio quidam mathematicus, qui Antonino in Senatu Macrinum quendam commonſtravit, non multo poſt in Imperio ſucceſſurum. Qua in re negligentius ſe gerens Antoninus, alium quendam pro Macrino juſſit interfici.) Poſt Antoninum igitur annum unum menſeſque duos Macrinus Imperavit. Sequutus eſt illum Antoninus Heliogabalus, imperioque poſtea eſt annos i i i, menſes i x. Is tam prodigioſe lafcivus erat, ut Hieroclem ſibi pro marito legitimo jungeret. (Præterea, ceu perhibetur, medicos quoſdam obſecrabat, ut ab anteriore parte corporis ſectione fada, ſe utriuſque naturæ participem faceret.) Poſt hunc Alex. Mameæ F. annis x i i i & octo menſibus Imperio præfuit. Mamæa, quæ religioſo cultu Deum veneraretur, Antiochen Origenem ad ſe arceſſivit, ut ab ipſo de Chriſti myſterio erudiretur. Poſt Alexandrum Maximinus ſex annis regnavit, poſt Maximinum, Maximus & Balbinus dies x x i i. Excepit hos Gordianus. Deinde Philippus annos v regnavit. (Cum Sapore Perſarum rege fecit induciας, qui propter magnitudinem proceritatemque corporis in omnium erat admiratione. Nam ad illud uſque tempus hominum nemo conſpectus fuerat, qui corpore tam vaſto eſſet.

Sub Philippo Sabellius vixit, eodemque imperante, Judæus quidam morbo laborans, in via publica quum jaceret, a Chriſtiano, & laico quidem baptizatus, mox convaluit. Quapropter ad Dionyſium antiſtitem deductus, ſecunda vice ſuſtrarionem divinam accepit. Quippe de canonum Apoſtolorum præſcripto, nemini laico fas eſt, ut quidquam earum rerum peragat, quæ ad ſacerdotum munus pertinent, etiamſi maxime cauſas aliquas & neceſſitas urgeat. Hoc nimirum illi ſe conſtituerunt & decreverunt, ut ne quis in parte contra ordinem deliniquatur. Nam diligenter mihi queſo

A τῷ σώματι αὐτοῦ τὴν ἀνάστασιν· πλοις δοξάζει ἡ κόλασιν, καὶ τῷ δαιμόνιον ἀπολαπάσασιν. τοιαύτην δὲ μετρίαν ἄσκησιν, ὡς μὴ τὸν αὐτὸν ἀπατραπῶσι θώρακα. ἐφ' φάρμακον δὲ λήγουσιν ἐπιδοῦναι τοῖς γνησίοις αὐτῶ μορίοις, ὥστε καταξηρᾶναι αὐτὰ· καὶ βοτάνην δὲ εὗρεν μνήμης ἕνεκεν. μετὰ ταῦτα φθόνῳ ἁλῶναι φασὶ τὸν τῆς ἐξουσίας ἄρχοντας συμπεραίᾳ Σαπαικῇ, τῆς πίστεως ἐξίστασθαι· ἐκείνου δὲ τῶν φροσούσαν αὐτῷ σωφροσυνῶν εἴδους, φροσάγουσιν αὐτῷ Αἰθίοπα· καὶ ἢ πείθονται τοῖς λόγοις ἐκείνων, ἢ τῷ Αἰθίοπι καταχρῆνται. ἐκείνος δὲ μηδ' ἄκροις ὠσὶ ἀκηκοὼς τοιούτων ἀθεμίτων ἀκοὴν ἐκωτίσασθαι, αὐτικρὺς θυσίᾳ ἀβ λιβανωτῷ πεμίπτων. ὅθεν τῶν Ἀλεξάνδρειαν τὸ μὲν ὑποδύζασθαι χάριν καταλιπὼν, εἰς Ἱεροσόλυμα B ἀρχεται· ἐφ' ᾧ ἠναγκασθὼς ἐν ἐκκλησίᾳ λόγον εἰπεῖν· φησοβύτερος ἦν τὼ. ἐκ τῶ παρεγκλίτου εἶπε καὶ ταῦτα· τῇ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπον ὁ Θεός· ἵνα τί σὺ ἐξδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, ἢ ἀναλαμβάνεις τὼ ἀβδιάθκν μου διὰ τόματος σου; ἢ πτύξας τὸ βιβλίον, ἐδάκρυσε σωὺ ἄπασι. μανεὶς οὖν ἔκοσε, τὼ ἁγίων πᾶσαν γραφὼ ἀπατρῴμα ἐσυδάσατο. ὅθεν ἢ ἀποβλιτίζεται μέχρι τῆς σήμερον.

Μετὰ δὲ τοῦτον Ἀντωνῖνος ὁ Καράκαλλος ἐτῶν ϛ'. καὶ μῆνας β'. C

. . . . . μ' δὲ Δημοῖνος Μακρῖνος ἔτη ιϛ' ἢ μῆνας β'. μετὰ δὲ τοῦτον Ἀντωνῖνος ὁ Ἡλιογάβαλος ἐτῶν γ'. ἢ μῆνας θ'. ἧς ποσῶς ἦν ἀνὴρ ὃς, ὡς ἢ τὸν Ἱρακλέα ἴσημερ αὐτὸ ἄνδρα ποιῆσαι. μετὰ δὲ τοῦτον Ἀλέξανδρος ὁ τῆς Μαμαίας ἐτῶν ιγ'. μῆνας ἰ'. αὗτη θεοσεβὴς οὖσα τὸν Ὠριγένην εἰς Ἀντιοχείας ἐκάλεσεν, ὥστε τὸ κατὰ Χριστὸν διδαχθῆναι μυστήριον. μετὰ τοῦτον Μαξιμῖνος ἐτῶν θ'. μετὰ τοῦτον Μάξιμος ᾗ Βαλβῖνος ἡμέρας κϐ'. μετὰ τοῦτος Γορδιανὸς, ἐφ' Φίλιππος ἐτῶν ϛ'. ὗτος ἀπονδὰς ἐποιήσατο μετὰ Σαβώρου βασιλέως Περσῶν, ὃς ἦν μεγέθει τὸ σώματος. μάχει δὲ ἐκείνου τοῦ χρόνου πλεκτὸς ἐκ οὐδεὶς ἀνθρώπος.

Ἐπὶ τούτου τῦ Φιλίππου ἐν Σαβέλλιος ἐκ. τοῦτ δὲ ἢ καθ' ὁδὸν Ἰουδαῖός τις ἐκετο κεῖτο κακῶς. ἀλλὰ βαπτισθεὶς ὑπὸ Χριστιανοῦ, ἢ τοῦτ λαιτοῦ, ὑγιὴς αὐτίκα ἐγένετο. τοῦτ δὲ Διονυσίῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ἀνακρίνοντος, τὸ θεῖον καὶ αὐθὶς ἐδίξατο φάντασμα, κατὰ δὲ τοὺς Ἀποστολικοὺς κανόνας, οὐκ ἔξεστ τῇ λαϊκῷ μεταχειρίζεσθαί τι τῶ ἱερατικῶν, πρὸ πεῖσματος ἦ. καὶ οὗτοι μὲν οὕτω διετάξαντο, ὥστ μηδὲν τῆς τάξεως ἀπερισπάνως ἔρα δὲ κωλυσθῆς, ὅτι καὶ ἐν τῇ βίῳ τῶ

μεγάλου Ἀθανασίου πιοῦσάν τι γέγραπται. Α
ὁ μέγας Ἀθανάσιος ὅπως ὅτι παιδίον ὢν, ἐφ-
χόμαι ποτὲ μὴ τῇ ἁλμυρῷ τῆς τινα τῆς Θε-
λάσσης ἀκτῆς· καὶ συμπαίζων μὲν ἅπαις πα-
ρὰ τοῖς ὀχθαις ἐφίετο. τότος δὲ τῇ μητέρι
πον τὸ πᾶν ὦ. ὑπακεκλιμένοι γὰρ ἐν τῇ πα-
δισῇ τὰ τῇ ἱερέων οἱ παῖδες, Ἀθανάσιον μὲν
Ἐπίσκοπον χειροτονοῦσιν, αὐτοὶ δὲ ὡς Πρεσβυ-
τέρους καὶ Διακόνους ἀξιοῦντες, φοιτῶντον ἐ-
πόρους παῖδας αὐτῇ ἀσφαλίζοντες. κἀκείνος
τῇ Θαλαττίῃ ὕδατι τοὺς παῖδας ἐβάπτιζεν·
ὁ γοῦν τῆς Ἀλεξανδρίων πόλεως Ἐπίσκοπος
Ἀλέξανδρος παρ' αἰγιαλὸν παφερχόμενος, καὶ
ταῦτα ἰδὼν, καὶ Σαμμᾶσας, ὑπερχρίει αὐτοὺς
τῇ τελεστῇ ᾗς τὸ βαπτίσματος. αἷμα καὶ ὁ
τα. καιὼν τὸ ἐν Παπεμάρχους Κωνσταντινοπό-
λεως ἁγιωτάτου Νικηφόρου, τῇ τῶν σὺν αὐτῇ ἁ-
γίων πατέρων, οὐδὲ διοφίζεται· τὰ ἀβάπτι-
στα νήπια, μὴ ὄντος ἱερέως, καὶ πατὴρ αὐτὰ
βαπτίσει, καὶ οἷος ἔσπερος νύξη, μόνον ἕσαι
ὀρθόδοξος.

Μετὰ τοῦτον Δέκιος ἔτη β'. ὧν οὐ Νεώνος.
* Βολουσιανὸς τὸν Γάλλος ᾧ * Βουσιανὸς ἔτη β'. μῆνας
ιείι. δ'. μετὰ τοῦτον λίμνιανὸς μῆνας δ'. Μετὰ τοῦτον
Οὐαλεριανὸς ἔτη ιε'. ὧν ὁ λιμὸς γέγονεν οἷος
οὐ γέγονε πώποτε, καὶ φθορὰ ἀνθρώπων ἀρ-
ρήτος· ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς καὶ τῆς Θαλάσσης C
ἀσμοὶ τινες ἀνῆεσαν, ἐκ ποταμῶν τε καὶ λιμ-
νῶν, τοσοῦτο φθορτικοί, ὡς νομίζειν ἐκεῖ-
νας ἀκρὰν εἶναι τὰς δόσεως. ἐφ' ᾧ καὶ τὰ
ἰδὼ οἰκία, ἐν ᾗ ἂν ὦν ἀνθρωπικὸς καὶ ζωΐζων·
ἀνωέζωμτος γὰρ πλωικεῖτο τῇ ἀνθρώπων ὁ
ὅλεθρος.

Μετὰ τοῦτον Κλαύδιος ἔτος ἓν, ὁ καὶ φρό-
νακτος τὰ μεγάλου Κωνσταντίνου. μετὰ τοῦτον
Κυντίλλος ὀλίγας ἡμέρας. τὸν γὰρ Αὐρηλιανὸς
ὁρῶν τῆς βασιλικῆς κατηγεμβαίνοντα, νῷ τὰς
χειρὰς φλέβα τέμνει, καὶ ἀρίνσιν αὐτῷ,
ἕως οὗ λειποψυχήσας ἀπέθανε, μετὰ τοῦτον
Αὐρηλιανὸς, ἐφ' οὗ Μάνης ὁ κανάρμας ὧν, D
ὁ καὶ τὸ γένος Βραχμὰν, καὶ ὁ Σαμοσατεὺς
Παῦλος. ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς καὶ Ἀπολινάριος ὁ
τῆς Λαοδικείας Ἐπίσκοπος, ὃς, τῇ Ἀρειανῶν
λεγόντων ἀψυχον εἶναι ᾗ ἅ Κυρίου σάρκα, ἐλα-
γε, σάρκα μὲν ἐμψυχωμένην λαβεῖν τὸν Κύριον,
οὐ μὴν δὲ καὶ νοῦν τὸν ἡμέτερον. ἦρκει γὰρ ᾗ
Θεότης τῆς σαρκὸς ἐκείνης κημονδύειν. μετὰ τοῦ-
τους Θεόδωρος ὁ Μοψουστίας πόλεως οὔσης ἐν
Κιλικίᾳ. τῶν κημονίων λαχὼν, δυσχημῶν τὸν
Κύριον ἔνα τὸν καθ' ἡμᾶς καὶ κοινὸν εἶναι κατὰ
προκοπὴν τῶν χάριν δεχόμενον, καὶ ἐν αὐτῷ
τῇ βαπτίσματι τῆς τὸ παναγίου Πνεύματος δω-
ρεᾶς γινόμενον μέτοχον. ὁ δὲ γε Νεστόριος ὑπὸ
Γερμανικίας τῆς Συρίας ἀρμενο. ὧν δὲ τῇ τῆς
Ἰουλιανὸς ἐπίσκοπος μὲν Ἁλικαρνασσῆ τ Ἀσίας,
αἱρεσιαρχὴς δέ. τῶν ᾗ ἁγίαν σάρκα τὰ Χριστοῦ
ἀφθαρτον ἔλεγεν εἶναι.

Μετὰ δὲ Αὐρηλιανὸν Τάκιτος ἔτη β'. μετὰ τὸ-
τον Πρόβος καὶ Φλωριανὸς ἔτη β'. μῆνας δ'. μ-
τον δὲ τὸν Φλωριανὸν ἀνῄρει ὁ Πρόβος,

adverſe, quid in illius magni Athanaſii vi-
ta ſit perſcriptum. Quum puer adhuc eſſet
Athanaſius, forte ſuis cum æqualibus mariſ
ad littus acceſſit. Ac videbatur ille tum qui-
dem in ſictore cum eis ludere, ſed res tota
quædam erat imago ejus, quod aliquando
futurum eſſet. Nam pueri eo in luſu repræ-
ſentatis ſacerdotum pertionis, eorumque
muneribus ſibi ſumptis, Athanaſium qui-
dem Epiſcopum collatis quaſi ſuffragiis
creabant: ipſi vero ſeniorum & miniſtro-
rum id ordinem adſciti, quoſdam alios puc-
ros ad ipſum perducebant, qui baptiſmo
necdum obſignati eſſent. Eos Athanaſius
aqua marina baptizabat. Igitur Alexander
antiſtes Alexandrinorum, quum in ſictore
deambulans hæc conſpexiſſet, & admira-
tus eſſet: pueros inungit, & per baptiſmum
perficit. Canon autem LI ſanctiſſimi Pa-
triarchæ Conſtantinopolitani Nicephori,
& aliorum ſacrorum patrum, qui præſentes
ipſi adfuerunt, hæc determinat & decernit:
Infantes non baptizatos, ſi ſacerdos nullus
adſit, & pater baptizare poteſt, & quivis
alius, modo recte Chriſtiana de doctrina
ſentiat.

Poſt Philippum Decius annos II imperavit, ſub quo Novatus vixit. Decio Gallus & Volu-
ſianus ſucceſſerunt, imperioque biennium & menſes VIII potiti ſunt. Poſt eos Æmilianus quatuor menſes præfuit. Huic Valerianus excepit, & annos ſeptem & XV regnavit. Sub ejus Imperio tanta fames exſtitit, quanta numquam antea: ſecutusque morbalium interitus, cujus diritas explicari verbis nequeat. Nam ex terra, ſtagnis & fluminibus, atque paludibus exhalabant adeo peſtilentes & letales: ut ipſi rores nihil eſſe videretur aliud, quam meri cadaverum ſuci ac humores. Itaque nulla domus erat, in qua non cadaver aliquod fœteret. Peribant enim hominum innumerabiles.

Defunctum hinc eſt Imperium Claudio, qui uno tantum anno regnavit, proavuſque magni Conſtantini fuit. Poſt eum paucos dies Quintilius rebus præfuit. Quum enim animadverteret, Aurelianum pro ſe Imperium uſurpare: vena quadam manus ſecta, ſanguinem tam diu inſit, donec anima deficiente prorſus exſpirarer. Itaque ſucceſſit Aurelianus, quo imperante Manes ille, vir execrabilis, natione Brachmanum ortus, exſtitit: itemque Paulus Samoſatenſis, quem deinceps Apollinarius antiſtes Laodiceæ ſequutus, quum Ariani dicerent, Chriſti carnem anima carere: contrariam in ſententiam adſeruit, Chriſtum quidem animæ prædi-
tam carnem adſumpſiſſe, non tamen men-
tem noſtram. Putabat enim divinitatem ſo-
lam ſatis idoneam eſſe, quæ illi carni præſi-
ſet. Poſt hos autem, Theodorus antiſtes e-
jus urbis in Cilicia, quæ Mopſueſtiæ nomen
habebat, ſumma Dominum adficiebat igno-
minia, quem unum ex nobis, ac ſimilem
paremque nobis fuiſſe diceret, ut qui non
ſine profectu quodam gratiæ Dei perfectus
fuiſſet, & in baptiſmo ſancti Spiritus
donum acceſſiſſet. Neſtorius inde Germa-
nicia Syriæ urbe fuit oriundus. Denique
Julianus quidam antiſtes Halicarnaſſenſis
in Aſia, princeps fuit cujuſdam ſectæ pe-
culiaris, ut qui ſacroſanctam Chriſti carnem
etiam ante paſſionem dixerit interitus ex-
pertem fuiſſe.

Poſt Aurelianum Tacitus biennium im-
peravit. Poſt Tacitum Probus & Florianus
annos duos, menſes IV. Florianum Probus
interfecit, infania quadam ſimulata. Sub
horum Imperio pluvia ex aere delapſa, in-

Præfatio de Athanaſio.

Presbyteros-
rum & Diaco-
norum.

Alexander antiſtes Alexandrinus.

Nicephori Canon.

Decius.
Gallus & Volu-
ſianus.

Æmilianus.
Valerianus.

Ingens peſtis.

Claudius.

Quintilius.

Aurelianus.

Manes.

Apollinarius

Edit. Pariſ. pag. 245.

Theodorus.

Neſtorius.

Julianus Hali-
carnaſſenſis.

Tacitus.

Probus & Flo-
rianus.

gens tritici copia cœlitus aquæ permiſſa decidit : qua congeſta , magnos acervos homines excitabant . Itidem imperante Pluit tritico. Phoit argento. Aureliano guttas argenteas pluiſſe tradi-tum eſt.

Carus & Cari-nus. Sequutus eſt hos Imperatores Carus cum Carino , quorum quiſque biennium regnavit . Hinc Diocletianus & Maximia-nus Herculeus XXII annis Imperium ad-miniſtrarunt . Quumque mentis veſania quadam Imperio ſe abdicaſſent , habitum vitamque privatam amplexi ſunt . Nam ut Symeon ille cognomento Metaphraſtes ait , Imperatores hi magnopere conati ſunt fidem Chriſtianam expugnando quaſi abolere: quam Chriſtus ipſe firmios per-duraturam eſſe pronunciavit , quam ipſas Cur hi duo ſe abdicarint. Orci portas . Verum poſteaquam ea ſe moliri animadvertiſſent , quæ perfici om-nino non poſſent : uterque reliquit Impe-rium , inter alia cauſſam inſtituti ſui hanc adferentes , quod fortunæ jam faturi eſſent, commutandæque vitæ deſiderio tenerentur. Si quos autem habebant arcanorum par-ticipes, quibus animi ſui cogitata libere poſſent patefacere : ad eos fatebantur , Chriſti potentiam , prodigiorumque vim ipſos eo perpuliſſe, ut Imperium reſigna-rent. Eaque de cauſſa loco ſuo deſigna-runt Imperatores , Orientis quidem Ga-Galerius & lerium Maximianum : Occidentis vero Conſtantes. Conſtantem , magni Conſtantini patrem , qui annos 21 v rerum potitus eſt , inque Britannia diem ſupremum obiit , princeps omnino religioſus . Quum moreretur , loco ſuo Conſtantinum filium conſtituit . Gaie-Galerii mors. rius Maximianus divino judicio vulnus in genitalibus membris accepiſſe fertur , pro-pter ſingularem laſciviam : itaque pediculis ſcatens , fœtidam animam exhalavit.

Debes autem ſcire , dilecte fili , tempo-rum annotationem inchoatam eſſe , Joan-ne Scylitza Chronographo auctore , ab Georgio ſanctiſſimi patriarchæ Tarafii Syncello , qui a mundi exorſus initio , in Chronogra-phi qui fue-runt. his ipſis tyrannis , Maximiano ſcilicet ac Maximino ejus filio , deſiit . Deinde poſt Georgium Theophanes Confeſſor , & ru-ri degentis cœtus præfectus , reliqua litte-ris eſt complexus , uſque ad Nicephori generis Logothetæ finem : qua ipſa de cauſſa Scylitzes Chronographiam ſuam a Michaelo Rangaba voluit auſpicari.

Edit. Pariſ. pag. 246. Abbat agit.

A παράρροια ποιήσας ἑαυτόν. τότε δὴ ὁ βροχὸς γίγο-νῆς , σίτος μεμιγμένος τῇ ὕδατι πολὺς ἀνωθεν κατωλίσθη. τοῦτο συνέβη τότε , ὥσπερ μεγάλας ἐ-πείσας. ὡσαύτως δὲ ἐπὶ Αὐρηλιανοῦ ξηκάδας ἀρ-γύρου καπνεχθῆναι φασί.

Μετὰ δὲ τοὺς Κάρος τε Καρῖνος ἀνὰ ἔτη β. μεῖ-ναν τοὺς Διοκλητιανὸς τε Μαξιμιανὸς ὁ Ἐρκούλιος ἐπὶ κβ'. ἔτοι τὴν βασιλείαν ἐξ ὑποτοίας ἀφέντες , ἰδιω-τικὸν ἀπελάβοντο σχῆμα. καὶ γὰρ τὸν Μεταφράστην κύριον Συμεὼν , πολλὰ ἐσπούδασε μὴ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καταγωνίσασθαι , ὡς κραταιστέραν μέ-νειν καὶ βέβαιον πυλῶν ἅιδου ἀπερίλυτον. ἀλλ' ἐπειδὴ πεῖρα γέγονεν ἀδυνάτους ἑαυτοὺς ἐπιχειροῦντες , ἑκάτερος αὐ-τῶν τὴν Διοκλητιανοῦ τε Μαξιμιανοῦ τὴν βασιλείαν ἀπεκηδάσαντο. ἀφ' ὧν μὲν τοὺς ἄλλους κόρον τῆς τύ-χης , καὶ μεταβολῆς ἥρπασε φροντίσαι μόνοι · οἷς δὲ τῇ ἀνορρήτῳ κοινωνεῖν ἔσχον , ᾗ τὰς τῆς ψυχῆς ἐξεκάλυπτον , τὴν Χριστοῦ τῶν ἰχνῶν ἔλεγον , καὶ τῶν δὸν τῇ σημείων ποιδὼ κατανάγκασε αὐτοὺς ὑκτῆναι τῆς βασιλείας. ἐφ' ᾧ πατήσαν ἀνδ' ἑαυ-τῶν βασιλεῖς , τὴς μὲν Ἑῴας Γαλέριον Μαξιμιανὸν , τῇ δὲ Ἑσπερίων μερῶν Κώνσταντα τὸν πατέρα τῶ με-γάλου Κωνσταντίνου , κρατήσαντα ἑτῶ δ'. ἐπὸς πε-λάτῃ ἐν Βριτανίας καὶ πάνυ ζυτεβὲς ὤν . ἀπα-γορεῦσι δὲ ἀνδ' ἑαυτὸ Κωνσταντίνον ὑὸν αὐτῶ . ὁ μὲντοι Μαξιμιανὸς ὁ Γαλέριος θεᾷ ψῆφῳ λί-γιστα ἐξευτυχεῖν τραῦμα ἐν τοῖς γενητικοῖς αὐ-τοῦ μορίοις , δι' ὧν εἶχεν ἀσέλγειαν , καὶ οὕτω κατασκωλακιάσας ἡ , ὑποῤῥώθη αὐτὸ παρὸδωκε ψυχήν.

Γίνωσκε δὲ ἀγαπητὲ , ὅτι καλὰ φησιν ὁ χρονο-γράφος Ἰωάννης ὁ Σκυλίτζης , ἡ χρονογραφίας μὲν κατῆρξατο Γεώργιος ὁ τῦ Συγκέλλου χρηματίσας Τα-ρασίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχου. τοῦτο βασιλοῦς δὲ κόσμου , καὶ μέχρις αὐτῶν τῆ τυραννων κατελυξε , Μαξιμιανοῦ δὲ τῦ Μαξιμίνου τὸ ὑοῦ αὐτὸ. ἡσ δὲ ἐγ-τῶν Γεώργιος ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης , ᾧ τὸ ἀκρου ἠγούμενος , τὰ ἐπίλοιπα συμπέραται , ἕως τελεύτης βασιλέως Νικηφόρου τῦ γένους. ἐφ' ᾧ τῦ γένους Μιχαὴλ τῦ Ραγγαβὲ , τῆς χρονογραφίας ὁ Σκυλίτ-ζες κατῆρξατο.

ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΓΛΥΚΑ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

MICHAELIS GLYCÆ SICULI ANNALIUM PARS IV.

DE CONSTANTINOPOLITANIS IMPERATORIBUS,

qui deinceps regnarunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ Κωνσταντίνου.

DE CONSTANTINO MAGNO.

Edit. Paris. pag. 247.

ΟΜΕΓΑΣ Κωνσταντῖνος ἰδίᾳ κατὰ Μαξιμίνου ἐστράτευε, ὁπότε εἶδεν ἐν ὁράσει τὸν τίμιον σταυρόν, ἐφ' ᾧ γενίσκιον· ἔνθα ῥαδιουμένους, καὶ κατ' ἐχθρῶν ὁρμῶντας, ὑπτίους, καὶ ῥαδιουμένους ὑπτιάζοντας, καὶ κατ' ὄναρ ὑπὸ ῥάβδου πλήττοντας τοὺς μικτῆρας· κἀκείθεν αἷμα ῥεῖον, τὸν σταυρὸν ἐν ὕδατι ἐκφαῦσα· ταῦτα δὲ ἰδὼν, καὶ μεταμίας ὑπὸ τῆς ἀρχαιμαγγους, νικᾷ καὶ αὖθις τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστας εἰς εὐδαιμονίαν ἐκκλίνει. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔλκει πάλιν αὐτὸν πρὸς τὰς λίφρας· κατηχούσα δὲ αὐτὸν τὸν μίγαν, ἐσυνεχώρει πασπτίας καὶ ἐβλιβε. καθὰ δὴ συμβαῖνει λέγειν οἱ ἱερεῖς τὰ Καπιτωλίου Διός, βρίφη συνλήγοναι, ὥστε σφαγιασθῆναι τούτοις, καὶ τῇ μὲν μητρὶ αὐτῶν ἐμβληθῆναι· καὶ οὕτω δῆθεν αὐτὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς νόσου. διερχόμενος οὖν, καὶ τῇ μητέρᾳ αὐτῶν ἀκούσας θρήνους, καὶ τῶν αὐτῶν τὸ θρήνου μαθών, ὅτι κρεῖττον πάσχειν ἐμὲ, ἢ τοσούτων βρεφῶν κατεφησίασθαι θάνατον· ἐφ' ᾧ καὶ ῥυπτὸς ἐρίσαντα αὐτῇ οἱ Ἀποστόλοι λέγοντες· τὸν Ἐπίσκοπον Σιλβέστρον καλέσαι. καλέσαι οὖν ὁ ἅγιος, καὶ βαπτίσας αὐτὸν, τῆς λέφρας ἐλαθέρωσε. ὁ δὲ μίγας ὕστερον τοσούτου ὑπὲρ πίστεως ἠνωτίσατο, ὡς καὶ πάσας μπαπτοπῶσαι καὶ ἐδιμα, τιτρωθὰ ἐν παρασκευῇ τηςάδων, καὶ κυεμακλῶ ἀργεῖν, τοὺς Ἰουδαίους αἰκίσας μὴ ὠνεῖσθαι, καὶ σταυρῷ μηκέτι καπεδικαίζωσί τινα, ἐξ οὗ ὁ φὼς τὸν τίμιον σταυρὸν τῶ Χριστοῦ σῴβας. μετὰ δὲ ἄλλων δὲ καὶ τὰς τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας μετονομάζει, τὸν Κρόνου καὶ Ἄρεος καὶ τῆ λοιπῶν ἀστέρων ὀνομαζομένας τὸ ἀφότερον.

Η μὲν τοι τοῦ μεγάλου σύζυγος Φαῦστα Ἐυγατηρ Μαξιμιανοῦ, ἣν ἐν λουτρῷ πυρώδει τῷ ζωλῷ ζοφορήξωι ποιεῖ· τὸ δὲ αἴτιον· ὁ φόργος αὐτῆς * Πέρσικος, ὃν ἐκ παλλακῆς ἔχετο ὁ μιὸς τοῦ Κρόνου

QUO tempore Constantinus magnus copias contra Maxentium ducebat, signum venerandæ crucis in aere conspexit, indeque cum hoste congressus, victor discessit. Tum vero negligentior factus, ubi ruri sui in hostem prorupisset, victus est. quo detrimento accepto, quendam in maerorem incidit, & confopitus est. Hic per quietem visus est sibi nares virga quadam verberari. Moxque de naribus sanguis promanans, in velle linea notam crucis exprefit. Qua re conspecta, pœnituisse sui delicti ductus est, ideoque rursus hostibus suis superior evadit. Secundum hæc denuo per uxorem Faustam ad furiosam deastrorum B cultum exorbitantem, Deus per lepram retraxit. Nam ea quum magni hujus viri corpus occupasset, omnibus hominem modis urgebat & excruciabat. Ibi de Capitolini Jovis facerdotum consilio colligi quidam infantes jussi sunt, in quorum occisorum sanguinem ipse merfus, morbo isto liberaretur. Quum autem alicubi transiens, matres infantum lamentantes audivisset, ploratusque causam cognovisset: Præstat, inquit, ut me hoc modo excruciari, quam tot infantes interfici. Quapropter noctu sibi videre visus est astantes Apostolos, qui monerent, ut Silvestrum antistitem accerseret. Is quum perductus ad Constantinum esset, bapeissatum lepra liberavit. Ex quo sane tempore magnus hic Imperator tantopere fidem propugnavit, ut etiam ipse præstanda susciperet omnia, quæ in more Christiania est observare. Nam & quarta feria, & præparationis die jejunabat: omni opere die Dominico vacabat: mancipia Judæi ne deinceps emerent, vetabat: ad crucem neminem amplius condemnabat, ut pretiosæ crucis Christi religiosum hunc honorem deferret. Inter alia, diebus etiam septimanæ, qui prius a Saturno, Marte, inferibus cæteris nuncuparentur, alias appellationes indidit.

Uxorem Faustam, quæ Maximiani erat filia, in balneo supra modum calefacto necavit. Ejus rei causa fuit * Priscus, Faustæ privignus, ob novercæ criminationes interfectus, quem Constantinus e concubina fu-

Imperium Constantini.

Bellum cum Maxentio.

Tertius Constantini lapsus

pag. 248.

Constantinus baptizatur.

Fausta mortua.

* *Crispus.*

Liberi.

ſtuerat . Filios autem reliquos , Conſtantinum, Conſtantem, & Conſtantinum,ex Maximina Diocletiani filia ſuſcepit . Ceterum hoc tempore Romano in Capitolio quidam erat draco, abditus in antro, cujus deſcenſus c c c L x v gradus habebat . Is multos mortales ædebat adſtatu ſuo , ſi quando extra illud antrum prodiebatur . Sed magnus ille Silveſter eum rogatus ibidem occulit . Deinde poſt editum miraculum , quod in tauro immaniter ſævo Silveſter declaravit, quum de fide noſtra & Judæorum adverſus magnum illum Zambrem diſputaret , ipſe Conſtantino magno & ſacroſancta. ipſius matre Helena præſente , quæ tum adhuc obſcure Judæorum partibus adhærebat: Imperator plane divinus urbem , quæ ab ipſius nomine appellaretur , condere inſtituit .

Initium Conſtantinopolis. Somnium.

Quumque decreviſſet ipſe ſecum hoc nomine verſus Occidentem proficiſci , per quietem impulſus eſt , ut inſtituto priori relicto , ilen aliud ingrederetur , quod Byzantium ſcilicet duceret . Quo factum eſt, ut circa Chalcedonem magno ſtudio condendæ urbi operam daret : ſed irrito conatu , quod nimium cælitus impediretur . Nam prodigium eſt monumentis litterarum , aquilas inſtrumentis artificum & fabrorum Chalcedone ſurrepiſſe , ea trans freum deportata , Byzantii depoſuiſſe . Hoc oppidum quondam Heracleæ , ſitæ in Thracia , præferebatur : verum hujuſmodi quadam ex cauſſa Heracleæ ſubjici cœpit.

Portentum.

Edit. Pariſ. pag. 249.

Byzantio præfata Heraclea.

Eras ſane Byzantium urbs petantiqua , & fuit legibus adminiſtrabatur . Sed regnante Severo Imperatore Romano cinſta obſidione a Romanis , quum totum triennium obſidionem toleraſſet : tandem in deditionem venit , quod incolis commeatus plane deſeciſſet . Tum vero & mœnia diruuntur , & jura ei civilia proſus adempta , denique locus ipſe juriſdictioni Perinthiorum addictus . Nam Heracleam Perinthum olim vocabant . Idcirco deinceps uſus obtinuit , ut Patriarcha Conſtantinopolitanus confirmatio ad Heracleæ ſpectet Antiſtitem : a quo ſcilicet olim quoque Byzantino Antiſtiti manus imponebatur .

Perinthus eadem quæ Heraclea.

Patriarcharum quis confirmet.

Igitur magnus ille Conſtantinus inſtaurato caſtro , quod olim a Byzo Thracum rege fuerat extructum , magnum locí ſpatium adjecit , urbique cognomentum Novæ Romæ dedit . Abſoluta fuit urbs longe ampliſſima , celebraque ipſius " Renovalia a. d. v. Eid. Majas , anno 1201 CCC LXXV I I I . Arceſſitus eſt id temporis Valentinianorum excellentiſſimus , qui collocatione ſiderum deſcripta, 1 2 C C C V I annos urbem duraturam vaticinatus eſt : quæ fatale Valentis prædictio deinceps falſitatis convicta eſt , arte nimirum ipſius palam a vero aberrante .

Nova Roma.

* Encænia

Byzantii anno Mundi 5838.

696.

Patricii Romani Conſtantinopolim tranſlati.

Quum autem magnus Imperator urbem ſuam hominum exiguam habere copiam cerneret , quotquot Romæ illuſtriores erant, Conſtantinopolim tranſtulit : quorum in numero erant Olybrius , Verus , Urſicinus , Zoticus , Eugenius , Eubulus , Studius , Florentius , Calliſtratus , Maurianus, Severus , & Iſidorus : qui Conſtantinopoli domos , templa , hoſpitum ædes extruxerunt . Et quidem hos patricios Romanos, quos recenſuimus , hoc quodam modo Conſtantinus eo migrare perpulit . Quum annulos eorum ad ſe recepiſſet , contra Perſarum regem Sarbarum ipſos cum copiis abiecavit : quo illi victo, tandem reverſi ſunt . Interea vero dum domo abeſſent , annulis Romam miſſis , uxoribus eorum perſuadet , ut Conſtantinopolim ſe

Qua arte ſi tuum in hoc ſuccefſerit.

A γας . τὸν μέντοι Κωνσταντῖνον , Κώνσταντα , καὶ Κωνσταντῖον ἐκ Μαξιμίνας τῆς Θυγατρὸς Διοκλητιανοῦ . ἐν δὲ γε τῇ Καπιτωλίῳ Ῥώμης ἦν τὶν κατασύρων βαθμοὺς ἐχούσῃ τρὶ . δράκων δὲ πολλοὺς βλάπτων τῇ φυσήματι , ὅτε τῆς κατασύρας παρέκυπτεν . ὃν ὁ μὲγας Σίλβεστρος τελεσιουργῆσαι ἐκέλευσε παρακληθείς . μετὰ δὲ γε τὸ ϑαῦμα ἐκεῖνο , ὅπηρ ἐπὶ τῇ ἀγελῇ ταύρῳ πεποίηκεν ὁ Σίλβεστρος , ἡνίκα μετὰ τῶν Σαμβρῆ ἐκείνου τὰ μάγου πρὸ τε τῆς καϑ' ἡμᾶς πίστεως , καὶ τῆς τῇ Ἰουδαίων , διελέγετο ἐνώπιον τῶν τε μεγάλου Κωνσταντίνου , καὶ αὐτῆς τῆς ἁγίας Ἑλένης , εἴπε τῇ Ἰουδαίων μέρει ἀφοσιουμένης , πόλιν εἰς ὄνομα αὐτῆ κτίσαι βούλεται ὁ Θεόπατος βασιλεὺς . ᾗ δὴ ἀφοδυμούμβως τῶν χρείων ἀπελθεῖν τὰ ἑαυτέρα , κατ' ὄναρ ἐπιτράπη ὑδῶσαι τῇ ἁρῷ τὸ Βυζάντιον φίρουσαν . ὅϑεν ἐπειδὴ καὶ περὶ τῇ Χαλκηδόνα τῇ πόλει οἰκοδομήσας ἀλλ' ἐκαλύπτο ἀπωϑεν . αὐτοῦ γὰρ φασι τὰ τῇ τειχέτων ἐργαλεῖα ἀφανῆζειν τοῦ Χαλκηδόνος , καὶ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον πάντα ἠβαπτῆρ . ὅπερ ἐπίσκεπτ' ἀφότερον λίϑ τῆς ϑ Ὀρφέως Ἡρακλείας . ὑπάντων δὲ τῇ Ἡρακλείᾳ τὸ Βυζάντιον ἤϑπρ τιοῖσι .

B

Ἀρχαία πόλις τὸ Βυζάντιον ἦν , καὶ καϑ' ἑαυτὸ διοιτούμενον . ἐπὶ Σεβήρου δὲ τὸ Ῥωμαίων αὐτοκράτορος πολιορκηϑὲν παρὰ τῇ Ῥωμαίων , καὶ

C ἐπὶ τρεῖς ἐτιαυτὸς τὸν πλῶνα ὑπορᾶν , ὕστερον ἐάλω , τῇ ἀναγκαίων ἐπιλοιμάτων τοῖς ἐποίκοις αὐτῶ . καὶ καϑηρῖϑη μὲν καὶ τὰ τεῖχη αὐτῶ . ἀφῃρέϑη δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ δίκαια , καὶ οὕπως ὑπὶπϑη Περινθίοις . Περίνθος δὲ ἐστν ἡ Ἡράκλεια . ὅϑεν καὶ τῇ Ἡρακλείας ἡ χειροτονία τὰ Πατριάρχα ϗπονεύμεναι , ὡς παρ' αὐτὰ χειροδεκνύμενοι τὰ Ἐπισκόπου Βυζαντίν .

Ἀραυσάσας οὖν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὸ ἀπὸ Βύζου βασιλέως Ὀρφέως κτιϑὲν τεῖχος , φφσσίϑετο ᾗ ἴντερ ᾗβτημα , καὶ Νέαν οὔπω Ῥώμλν τῶν πόλιν τοῦτων ὠόμασεν . ἀπαρτίσεαι δὲ , καὶ μέω καὶ ἐγκαινίζεται ἡ μεγάλη πόλις αὕτη

D ᾗ τῶν . ι ϛ . τὸ Μαΐου μέωος ἔπους ἑνεσμμένου ϗ ϛ ω Ν . πλωνάσῦτα κληϑὲς ὁ τῇ ἀστρονόμως . ὅϑεν ἀκεμβέβαστος Οὐάλης , ποιὲ Σίμπατ δὲ οὖ εἰς ϗ ϛ ϛ . ἐνιαυτὸς διαμένσαι τῶν πόλιν ταύτλω ἐφρίβαστν . ὑπεὸ δὲν ὅων διελυμένη ἡ τὲ Οὐάλιντος ἀφόρησις , ᾗ διμαρτημένη ἀφορασὸς ἡ τὲχνη ἐλίγιστα .

Ὁρῶν δὲ τῶν αὐτῆ πόλιν ὁ μέγας ὀλιγάνδρωπον , τὰς ἀξιολογωτέρους Ῥωμλς ἐκείϑεν παρήγαγ . ἀφ' ὧν εἰσι ᾗ οὗτοι . Ὀλύβριος , Βῆρος , Οὐρβίκιος , Καλλίστρατος , Ζωτικός , Εὐγένιος , Εὐβουλος , Σπούδιος , Φλωρέντιος , Μαυρεανός , Σεβῆρος , καὶ Ἰσίδωρος . οἳ τινες οἴκους , νεοὺς ᾗ ἔγκύρους ἀπῴκησαν . τοῦτος μὲν τοὺς ᾗβλιφϑέντας Ῥωμαίους ἄνδρας ποιυποϑ'σας ἐνταῦϑα μετοικίζει ὁ μέγας Κωνσταντῖνος . λαβὼν γὰρ τοὺς δακτυλίους αὐτῶν , χοσσίλλιν αὐτοὺς εἰς τὸν βασιλέα Περσῶν Σάβαρον , ὃν καὶ νικησαντες ὑπέφηναν . ἐν δὲ τῇ καιρῷ τῆς ἐκδημίας αὐτῆ ἀποστέλλας τοὺς δακτυλίους εἰς Ῥώμλν , ἄγειν τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐνταυθοῖ . κτίζει δὲ

E

ϗ

καὶ εἰκὸς κατὰ γε τὸ μῆκος καὶ χῆμα τοιοῦτος, A
οἷος εἴχετο ἐν Ρώμῃ· ὑπογράψαντες δὲ καὶ ἑκάτερα,
καὶ τὸ ὄφμα μαθόντες, ἐξέστημεν. τοῦτον μὲν
τὸν τάφον Μάγνητες, ὁ δὲ ὀκτὼ Πατρέ-
κιτοι.

Γίνονται δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι τῆς πόλεως ἐξεστη-
μένης καὶ ὃν ἐκίζετο καιρὸν λίθοι παρὰ λιθοξό-
ων ἐτμήθησαν, ὡς πρωτέχρισμα διὰ τῶν τῆς Θα-
λάσσης βίας ἵδρυτο· ἀπὸ τῆς Βαρβάρας χε-
δὸν ἕως αὐτῆς τῆς χρυσῆς πόρτης ὑπὸ τὸ τεί-
χος φιλάσσοντας. ὁμοίως δὲ μεταλύμενον ὑπαύ-
θα καὶ τὸν ἐν τῇ φόρῳ κίονα μονόλιθον ὄντα,
ὃ ἱδρυσαν ὑπάτου αὐτὸν τὸν ἀνθέμιον ἐκείνου, ὃν
Ἰώνιχον ὁπὸ Ηλιουπόλεως τῆς Φρυγίας. ὁ δὲ B
τοιοῦτος λίθος ἔτη τρία διατελοίζετο, ἑκατοντὸν δὲ
ἕλαν ἀπιβαίζετο, ὑθὰ καὶ ἵστατο. μετὰ δὲ
ταῦτα πεισθεὶς, Κώνσταντα μὲν ὑπαυθα, Λικί-
νιον δὲ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ ἐν Νικομηδείᾳ, κατὰ
Περσῶν ἐστράτευσεν. ὅτος δὲ ὁ Λικίνιος κα-
τὰ Χριστιανῶν ἤρξατο διωγμὸν κινεῖν. τότε δὴ
τότε καὶ τὸν Αμασείας Επίσκοπον Βασιλέα
οὗτοι καλοῦμεν ἀγιλα. τότε δὴ τότε καὶ ὄ-
φεις ἐν Μελιτίνῃ ποσοῦτον ἐκολύμησαν κατ'
ἀλλήλων, ὥστε καὶ τῶν χώρᾳ ἐποξέσαι τῇ φό-
βῳ αὐτῶν.

Τότε γὰρ ἦ ἐν Νικαίᾳ συνόδος γίγνεται, ἐν ᾗ C
τὸν ἀμέτρον Εὐλόγιον Ελλάνα ὁ μέγας καὶ ἀπὸς
τῆς λόγῳ Σπυρίδῶν ἐχειρώσατο. ἦ τοιαύτη σύ-
νοδος καὶ τὸ Πάσχα διωρίσατο ἑορτάζειν ἡμᾶς
κατὰ τὸν τῶν κρατούνων σωτῆρα. φορτηρὸν δὲ
κατὰ τῶν Τεσσαρεσκαιδεκατῖτων τὸς σχλοὺς ἐπι-
λεῖπε τὸ Πάσχα. ἔδει γὰρ τὰς οὔσας ἑορτὰς-
τας ἢ ἀγία ἡ οἰκουμβικὴ δδιάρα συνόδος ἐν
τῇ ἡβδόμῃ κατὰ τὴν Τεσσαρεσκαιδεκατίτης ἡ
Τετραδίτας καλεῖ. οὐ δὲ ἐν κυριακῇ τὸ Πά-
σχα ἑορτάζον, ἀλλ' ὅτι Τεσσαρεσκαιδεκατάλα ἡ
σχλὴ γένηται, ἐν ᾗ ἀν ἡμέρᾳ τυχῇ πλὴν
παύλου γενέσθαι. ἑορτάζουσι δὲ τότε ἐκτὸς τῆς
ἀγρεστικῆς.

Γίνονται δὲ καὶ τότε, ὅτι Κωνσάντιος ὁ ὑ-
ὸς τῷ μεγάλου Κωνσταντίου ἀρεσάρσας, τὸν φρο-
τὸν ἀνατρέλαι σωϊόδον ἐσπυδε. τότο μαθὼν ὁ
τῆς φρυβυτέρας Ρώμης Πάπας, ἀνίωτικε Κώ-
σταντι τῷ τοῦ Κωνσαντίου ἀδελφῷ διὰ γραμμάτων,
οἱ μὲν παύσαντο τῶν ὀρθῶν πίστιν σαλδῶν. ἐφ'
ᾧ ἢ βουλὴ τῆδ βασιλέων σωϊόδος ἐν Σαρδικῇ συγ-
κροτεῖται ὑπὸ πατέρων τριῶν. σιβαιούσα τὸ
ἅγιον σύμβολον. Σαρδικὴ δὲ ἔστι ἡ νῦν λεγο-
μένη Τριάδιτζα. ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀπέστει
λε τὸν Αρειον ὕστερον φρὸς τὸν μέγαν Αθα-
σάσιον, ὅπως συγκωνεύσειεν αὐτόν. διεβεβαιοῦτο
ᾧ δὲ ὁρκοις φρονεῖν καλῶς. ὁ δὲ μέγας οὐκ D
ἐπίστευε αὐτῷ. ἐφ' ᾧ καὶ τὸν Θρόνον * ἐξέστησεν
αὐτοῦ. φροκαπέλαβον ᾧ τὰς βασιλικὰς ἀκοὰς οἱ
ἀρειανίζοντες, καὶ πολλὰ τοῦ ἁγίου κατέπιον·
ὅσον οὖν καιρὸν τὸ ἀποστεῦθαι τὰς καπηλείους πα-
ραδίχεσθαι, ᾗ τὰς ὑποφάσεις ποιεῖν κατὰ τῆδ κα-
τηγορημένων, ἐδεῖξε τὰ μεταξὺ τε τὸ ἁγίου βασιλέ-
ως ᾗ τὸ ἁγίου Αθανασίου συμβάντα. ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ Κωνσαντίνου τὰ αὐτὰ πέπονθεν. ὑφ'

Glycæ Annal.

conferrent. Secundum hæc ipsis ædificia condit, prorsus ejusmodi tam amplitudine quam forma qualia Romæ habuerant. Quum igitur illi reverti fuissent, ac rem uti gesta fuerat, cognovissent: cum stupore quodam factum Imperatoris admirati sunt. Erant autem inter hos quatuor illi quidem Magistri, octo vero posteriores patricii.

Et animadverte, dilecte fili, urbe id temporis, quo condebatur, exasquata & complanata: saxa quædam a lapicidis excisa fuisse, ac munimenti loco adversus maris impetum, a Barbara propemodum ad Edit. Paris. pag. 250. murus interior expers detrimenti conferuaretur. Præterea Constantinopolim Roma deportavit columnam illam ex uno confectam lapide, quæ in Foro stabat; eique statuam illam imposuit, quam Heliopoli, urbe Phrygiæ avexerat. Hinc creatis Cæsaribus, quorum alter Constans ageret Constantinopoli, alter Licinius soror is maritus Nicomediæ: adversus Persas exercitum duxit. Licinius Christianos adflictare. Licinius autem per ipsius absentiam persequutionem adversus Christianos movere cœpit, & Antistitem Amasiæ Basilem, hoc enim ei nomen erat, interfecit. Eodem tempore serpentes in Melitena provincia tam acriter inter se depugnarunt ut propter cadavera necatorum passim regio fœteret.

Constans & Licinius Cæsares. Serpentum pugna.

Sequutum est non multo post Concilium ad urbem Niceam, in quo inexpugnabilem Græcæ religionis propugnatorem Eulogium magnus ille verbisque simplex ac rudis Spyridon vicit, & suam in sententiam perduxit. Decretum inter alia est in hac Synodo, ut Paschatis festum ita celebretur, quemadmodum hodie mos obtinet. Nam antea die mensis Lunaris XIV. Paschacha celebrabatur, quomodo quicumque festum hoc celebrant, eos sacrosanctum & universalem secundum Concilium Canone 7. Quartodecimanos & Quartanos appellat. Non enim die Dominico Pascha celebrabant, sed ubi decimus quartus mensis Lunaris dies appetiisset, quo nimirum die Luna plena esset. Et quidem ita festum hoc celebrabant, ut in eo jejunarent, ac pervigilii uterentur.

Spyridonis victoria Eulogium. Concilium Nicænum. De celebratione Paschatis. Canon VII. Quartodecimanos & Quartanos appellat. I. Cônstantinopolitani.

Etiam hoc scire te volo, magni Constantini filium Constantium, Arianorum partes sequutum, magno studio primam Synodum abolere voluisse. Quod ubi veteris Romæ Papa cognovisset, ad Constantem Constantii fratri per literas illaturum se minatus, est, ni rectam fidem convellere sucurreque desineret. Itaque de Imperatorum consilio Synodus Sardicæ coiit, in qua patres erant cccxii. Hi sacrosanctum illud symbolum Nicæne conditum, confirmarunt. Eth autem Sardica illud oppidum, quod modo Triaditzam nuncupant. Deinceps magnus Constantinus, celebrata (scilicet Nicæna Synodo, Arium misit ad magnum illum Athanasium, ut ab eo ad communionem admitteretur. Nam constanti jurejurando adfirmabat, rectam se despicere sententiam sequuturum. Quum autem vir eximius ipsum non admitteret, ab Arianis solio detrahatus est. Nam qui partes Arianas fovebant, imperatorias aures occupaverant, & multipliciter virum sanctum criminabantur. Quantum certe malum sit, accusatores admittere, contraque delatos pag. 251. inaudita causa pronuntiare: licet ex his cognoscere, quæ inter magnum Athanasium & sanctum hunc Imperatorem acciderunt. Eadem Athanasius etiam imperante Constantio perpessus est, quo quidem

Concilium Sardicense. Sardicenses eadem cum Triaditzenses. Athanasius expellitur. Athanasius exiit.

tempore virginem ad quamdam profugit, & occultatus ab ea, totos ibidem sex continuos annos delituit. Post Imperatoris vero mortem, ad suos reversus est. At quum Julianus mox omnia de integro perturbasset, furtim fuga sibi consulere coactus est. Forte tum temporis circa Serapidis fanum cornices * erocitabant. Hic ab ethnico quodam vir sanctus interrogatus, quid illarum vociferatio sibi vellet, respondit: Syrorum, o improbe, lingua vox *Cra* diem crastinum significat. Cras enim Dei providentiam videbitis. Neque multo post hominis scelerati mors nuntiata est.

* ἱεροὺς *Fide Notet.* Oraculum de Juliano.

Constantini mors.

Cæterum Constantinus magnus Romæ xxx. annos imperavit, apud nos xx. Quumque contra Persas cum copiis moveret, Nicomediæ vita functus est: per insidias fratrum fublatus e medio, qui propter similitates quasdam, cum eo quas exercebant, lethale venenum ei propinarunt. Mortem ejus cometes exortus, ut memoriæ proditum est, portendit. Magnus certe Basilius significare voluit, hujusmodi vim cometum esse: Quoties, inquit, existunt cometæ, signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut, signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut, signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut, signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut,

Cometes.

Basilius.

Alexander Monachus de Constantini Baptismo.

Refutatio.

Constantini moderatio.

Edit. Paris. pag. 252.

Qui Constantinopolim ornaverit.

Mangonum structura.

signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut, signa sunt successionis regum. Alexander Monachus in historia de pretiosæ Crucis inventione tradit, magnum hunc principem Nicomediæ fato functum, quum lethifero morbo laboraret. Ibidem eum morbi tempore baptizatum esse. Constantinus enim, ut ipse quidem commemorat, adillud usque temporis baptismum differebat, ut, ipse parum vero consentanea videtur. Nam plus meretur fidei, quod alii tradunt, eum apud Romam veterem a sancto Silvestro baptizatum esse. Quamquam, enim Ariani quidam constanter asserunt, eum ab. Eusebio Nicomediæ Antistite baptizatum esse, ut qui Constantino illum ad locum usque comes fuerit, itaque deinceps obdormivisse; non tamen, dubium est, quin magni hujus Imperatoris baptisterium, quod adhuc Romæ conspicitur, illustris ratione veritatem commonstret. Immo fieri non potuit, ut Nicæno in Concilio baptismi, expers ipse foret. Quo enim pacto vel preces una concipere, vel sacris adesse rebus poterat, nondum Baptismi particeps? Quapropter in hunc modum de viro maximo vel loqui, vel sentire prorsus absurdum fuerit.

Quam insigniter autem sancta magni Constantini anima se demiserit, ac multorum imbecillitatibus ignoverit, vel hinc colligi manifesto potest. Erant ad ipsum allati libelli, quibus Antistitum accusationes scriptæ continebantur. Tum Constantinus chartas mox concremavit, & hujusmodi verba subjecit: si facerdotem delinquentem viderem, hac eum chlamyde tegerem, ut Deus etiam mea peccata tegat. Diximus autem supra, Severum Imperatorem primum condendi Circi equestris initium fecisse. Post illum Constantinus, magnus Circo peripatos, gradus, ornatumque reliquum addidit. Nam quecumque Nicomediæ, Antiochiæ, cæteris in urbibus erant simulacra, Constantinopolim allata sunt, quippe veneratio simulacrorum prisca jam obsoleverat. Multa erat videre simulacris illis inscripta de rebus futuris. Præter hæc, ipsa quoque Mangana sunt a Constantino magno exstructa: quo in loco reposita erant omnia bellica instrumenta, librique de rebus mechanicis. Idem Constantinus quum in Magistratuum domo sive Curia Byzantii carceres invenisset, ipse etiam carceres eodem in loco reliquit. Atque

A ἢν δὲ φοσφορῶν παρὰ τοῖς παρθένοις, διπλόους παῤ αὐτῆ κρυπτομένους ἐπὶ ἔτη. μετὰ δὲ μῆνας οὐκ, ἀλλὰς ἑπτακαίδεκα, τοῦ δὲ κασπτόδης Ἰουλιανοῦ πάντα παραζάττος, πάλιν ὑπέφαν ὁ ἄγιος πρὸς τὸν τοῦ Σαραπίδος ναὸν κορώνας ἐφαλοῦν. ἦν ἐφεπτηδεὶς παρὰ τῆ Ἑλλήνων, τί βοῶσιν αὗται, κακόχαρα, εἶπε· τὸ γὰρ τῆ Σύρων φωνῆ αὔριον δηλοῖ. αὔριον δὲ ἡμῖν ὄψεσθε τὴν τοῦ Θεοῦ φρόνησιν. ὧν ἡμῖν ἐγγύλλη τὰ ἀληθεύειν ὁ διάκτης.

Ο μὲν τοι μέγας Κωνσταντῖνος ὁ Ῥώμην ἐράτησεν ἐτῶν ιβ. ὑπερῴδα εἴκοσι. ἦ δὲ Νικομηδείᾳ ἀπέθανε κατὰ Περσῶν ἀπαίρων. τελευτᾷ δὲ τὸν βίον ὑφ' ἑπιβουλῆς τῆ ἰδιοθαλούντων αὐτῷ ἀδελφῶν φαρμακον αὐτῷ διδυπόσαν ἐγχαμάτων, ἀτάρος, ὡς φασι, κομήτου τὸν Σατανᾶν αὐτῷ φρομιμύσαντος. εἰωθὼς δὲ ὁ τοιοῦτος κομήτης ὲς αἰρατῆ πολλάκις φαίνεθαι. ἡμῖ τοῦτο δηλοῖ ὁ μέγας Βασίλειος ὕλην· σωμίσεται δὲ κομήτας σημεῖα διαδοχῆς βασιλέων φέροντας. ἡμῖ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὲν τῆ διὰ τῶν τιμίου σταυροῦ ἀφρατι ἱστορίᾳ, λέγει μὲν ὲν Νικομηδείᾳ τελέσασα τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον τὸν Σανσεπμβ συμβῆναι, πλυναῖται δὲ ἡμῖ βαπτιθῆναι. ἀπιθέλλετο δὲ, ὡς ἐκείνος φησιν, ἕως τότε, δίλων ὲν Ἰορδάνη τυχεῖν τὸ θείου λυτροῦ. ἀπίδανε δὲ, τότε τῆ ὅτε δοκεῖ. ἀλαθέστερον γὰρ φαίνεται εἶναι, τὰ ὲν Ῥώμῃ τῆ φρισθυτέρᾳ ὑπὸ τῆ ἁγίου Σιλβέστρου βεβαπτίδθαι αὐτόν. ἐπεὶ δὲ Ἀριανοί τινες διϊσχυρίζονται, ὅτι ὑπὸ Εὐσεβίου τοῦ Νικομηδείας ἐβαπτίδθη διὰ τὸ ἦ συναπελθεῖν αὐτὸν ἐκείνος κοιμηθῆναι, ἀλλὰ κατὰ τῶν Ῥώμῃ ὁ βαπτιτὴρ τὰ μεγάλου λαμπρὸς σαρκῆ τῶν ἀληθεῖαν. εἰγε δὲ μᾶλλον ἀδύνατον ὧν ἐκεινωνῆσαι εἶναι αὐτὸν ὲν τῆ κατὰ Νίκαιαν συνόδῳ. πῶς γὰ κἰνᾶται ἢ συμπράξαι, ἢ συλλειτουργεῖν αὐτοῖς, οὔπως ἔχων αὐτός; τὸ λέγειν οὖν οὕτω πεῖ τὰ μεγάλου, ᾗ λίαν ἐξὶν ἀποτάπτων.

Ὅσον δὲ ἦ ἁγία ψυχὴ τῶ μεγάλου Κωνσταντίνου συχαπεβαίνουσά τε ᾗ συγχωρουσα ᾗ τῆ πολλῶν ἀδεσθείας ἑτύγχανε, δῆλον κἀτάδηλον. αἰτιάματα ἐγγράφα φρομομβήναι αὐτῆ καὶ Ἐπισκόπων. ᾗ ὃς τοὺς μὲν χάρτας αὐτίκα κατέκαυσε. ἔλεγε δὲ· εἰ εἶδον ἁμαρτάνοντα ἱρέα, μᾶ τὰς χλαμύδος ἐσκίπασα ἂν αὐτόν, ἵνα ᾗ ὁ Θεὸς σκιπάσῃ τὰ ἱρὰ ἁμαρτήματα. ᾗ Σιβῆρος μὲν, ὡς ἀκοῆν εἰρηται, τὰ φανῶν κτίσμα δίδωκε τῆ μεδιόπτορμίᾳ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος τοὺς πυελπάτας τὰς βαδμίδας, ᾗ τὸν λοιπὸν αὐτῆ καθαπερ κόσμον ὤφρσε. ἀπὸ τὰ Νικομηδείας, Ἀντιοχείας, ᾗ λοιπῶν πόλεων, τὰ ἰν αὐτῆ ἀγαλίματα ἤχθεσαν. πλυναῖται γὰρ τὰ σίβας αὐτῶν καπολίλυται. ἐν οἷς ᾗ πολλὰ πεῖ μελόπτων ἐγγέγραπται. ᾗ αὐτὰ δὲ τὰ Μάγγανα παρὰ τὰ μεγάλου κτίζοται Κωνσταντίου. ἀπέκειτο ᾗ ἐκείνοι πάντα τὰ πολεμικὰ ὄργανα. ᾗ αἱ μηχανικαὶ βίβλοι. ὁ μέγας Κωνσταντίος ὲν τῆ Συρακησίᾳ ἀρὼν τὰς φυλακὰς τὸ Βυζαντίου, ἐκείνοι ᾗ αὐτὸς ἐφυλάκιζε. ᾗ ὑπερ-

κιεν· τὸν δ᾽ ἐχει Φωκᾶ . χήρα δ᾽ ἡ τις πατεκιία Μάρη τοὔνομα , ἐλαύνεται τὰς φυλακιζομένους· δι᾽ ἣν ἔσχον δυνωδίαν , τὸν ἐπιτῆς οἴκου διδοκτ τῷ βασιλεῖ χάριν μαθοῦ . ᾧ γίγνετ τὸ τῶν καλουμένων Πραιτωρίων . Ἐ πεῖ μὲν τούτων οὕτως .

Κρατεῖ δὲ μετὰ ταῦτα Κωνσάντιος ὁ ὑὸς αὐτὸ ἐπ᾽ κγ᾽. οὗτος ἰωάγκαζε τὸν πατελάρχιν· ἀλλέασθαι δέξεσθαι εἰς κοινωνίαν τὸν Ἀρειον . ὃ δὲ ᾧ γίγνετο ἀν , εἰ μὴ τὰ τῆς Θείας δίκης φοβεῖσθαντο. ἔτειδοσ ᾧ τῷ φόρου τὸν βίον κατοκτεῖνε . ὑπὲρ ᾧ αὐτὸν ἡ γνεσία ἐκέτε διορθώμενον . ἐφ᾽ ᾧ ἡ καθίστας, τὰ ἔγκατα αὐτὸ κατὸ διεβίβασεν . οἱ μὲν τὰ ἀνελοῦ τὸν μέγαλον , Γάλλος ᾧ Ἰουλιανὸς , ἀναχωνεῦα γεγότασιν ἐν Ἀντιοχείᾳ . ἀλλὰ καὶ ἐκλησίαι . τῷ μάρτυρι Μάμαντι ἐκτήξαν . τὰ μὲν παρὰ τῶν Ἰουλιανοῦ μέρος ἀδιαφισμένον φανῆ· ὑφίσκετο . ἐπὶ τῶν δὲ τὸν Κωνσαντίου Φλαβίου Ἀντιοχείας δίχ᾽ τοὺς Ἀλλόκτας διελιὼν , τὰ τῷ Δαβὶδ Ἀλλέσι ἐκ ᾠδοῦχῆς ἐσομιοδίνεσ . .

Ὁ Κωνσάντιος ὕτος παρὰ τῷ ἀσεβοιῶτος ἀναπαζόμβος , μεταπαλόνται τοὺς Ἐπισκόπης , ὥρει πιωσοῦν συγκροσῶσι κατὰ τὴς ὁμοσίου Τελέβος . ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἑὸ ἐγχόρημα · νόσῳ γὰρ πεκπτῆτι θειῃ , ᾧ τὸ ζῶι λοιγνους , Εὐζώιον μεταλοντα τὸν Ἀντιοχείας , ᾧ ᾗς τακχος τὸ Θέου ἀξεμβος φώτεμα , ὡς ὁ Μετερρατας ἐγορᾶ , γλωικαὶν τα τὸ ζῶι ἀπαλθέττιτα . κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτὸ , Ἀρχιρρὸς Ἱεροσολύμων ὁ μίγας Κύελλος ὧν . ὃς δὲ ᾧ γράφει τῷ Κωνσαντίῳ , ὅτι ἐπ᾽ μὲν τὸ σοῦ πατρὸς ἐπὶ γῆς ὤρηται ὁ σωμός , ὑπὸ δὲ σοῦ πάλιν εἰς οὐρανοὺ πφαιρῆται . κατὰ γὰρ τὸν τὸ Γολγοθᾶ τοπον πεῖ τεύτλω ὥραν τῆς ἡμέρας , κατ᾽ αὐτὸ δὲ τῶν Πεντηκοστῶν ὥφθη τὸ τοῦ σωροῦ σημεῖον ὃς φωτὸς ὑπηλαμπρον κατσκιάσμενον . ὥφθη δὺσοὶς ἐπὶ ἡμὶ κατὰ φαντασίαν , ἀλλὰ πεῖ ὥρας ἱκανὲς ᾧ πάσι .

Μετὰ δὲ Κωνσάντιον κρατεῖ Ἰουλιανὸς ὑπ᾽ β᾽. μπς τας ζ᾽. ὕτος ὁ κάιτος πράγεβῆ τῆς βασιλείας καιρῶν , καθὼς ὁ μίγας ἐβλαμβάνει Κύελλος ὁ Λελξανδρόνας , τοὺς πιςυσταιν ἐναελζμους ἰῶ . πξιώδη δὲ ᾧ αὐτὸ τὸ Θέου βαπτίσματος , εἰ ᾧ ὑγρον ἀπεθύεται αὐτὸ δι᾽ αἵματος μαρτὺ , δοκιδέμενες γεγότες γνῶεμοι τὸς ὕπερ γε τῆς ὑποστασίας καθίκαν λόγους , ᾧ λάτερ ἀπίφωσε δωμιονίων ἀκαδάρτων τὸ τὰς ἁγίας ἐκλησίας ᾧ μοναστήρεσ ἐπιβραμμένον . ἔχων πάντω ὄφρα τὸν γλῶτταν , καπὸν ἔξε αὐτὸν τὸ Σατάρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ . ᾧ δὲ τεῖα συγγράφει βιβλία κατὰ τῆς διωγοῦς τῷ Χεκτιανῶν Θρησκείας .

Τοσοῦτον δὲ μέμνηε κατὰ τῷ ἁγίων , ὡίκα ᾧ μελίτε τῦρ ἀπιθὲν καταῤῥάγτο τὸ πεκπλὸς ἱκάνο φρόνεσεν , τὸν Δάφνιν βιλοῦσι , σωὶ αὐτοὺς τοὺς εἰδώλοις κατέκαυτον , ὡς ᾧ τὸν τῶ Χεῤῥοῦ χαλκοῦ ἀνδριάντα τὸν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Φιλίππου τῇ τῶν Πανίῳ , ὃν ἡ αἱμορροοῦσα κγεφυν, ἀπωθρώπως συντρέξαι , ᾧ τὰ τὸ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου παπαπαύσαι ἅγια λοίψανα , ὀγίοις ἀλόγων παραμίξας αὐτὰ . ἀλλα ᾧ τοὺς Ἰουδαίους κατὰ

A illi fane ilfic ad Phoeni Imperatoris uſque tempora permanſerunt. Tum patricia quaedam mulier, eaque vidua, cui Mare nomen eſſet, ſortem acerbam carceribus incluſo-rum miſerata, quod ſcturoribus exercitaren-tur: accepto pretio ſuam ipſius domum Imperatori conceſſit. Quamobrem id tempo-ris conditum eſt id, quod Praetorium modo nuncupatur. Et de his quidem hactenus.

Poſt Conſtantium filius ejus Conſtan-tius annos XXIII. rerum potitus eſt. Is Ale-xandrum Patriarcham coegit, ut Arium ad communionem admitteret: idque factum omnino fuiſſet, niſi divina juſtitia rem an-teverteriſſet, Arioque rebus humanis a poſteriore parte Fori exemto. Quum enim iſtam prae-teriret, forte aivus hominem pungendo ur-gebat. quapropter in cloaca conſidens, ipſe B inteſtina per anum dejecit. Patruelem Con-ſtantii, Gallus & Julianus, * Antiochiae le-gionum, quos Anagnoſtas dicimus, munere aliquandiu functi funt - quumque templum martyri Mamanti conderent, exſtructa Ju-liani ſumptu pars mane reperta eſt ſolo aequa-ta. Sub ejuſdem Conſtantii Imperio Flaviae Antiochenae duas in partes diviſis qui pſallerent, eos Davidis hymnos alternatim concinere juſſit.

Secundum haec ab impiae ſententiae ſecta-toribus impulſus hic Conſtantius, anciſitites arceſſivit, ut Synodus coiret, per quam decerneretur, Trinitatem unius & ejuſdem eſſentiae non eſſe. Verum conatummis ir-ritus fuit. Nam quum gravem in morbum incidiſſet, deque vita jam deſperaſſet: Eu-zojum Antiochenum anciſitiem ad ſe veni- C re juſſit, * illuſtrationemque divinam cele-riter confequutus, virendi finem fecit. Ip-ſo vivente Pontifex Hieroſolymorum erat Cyrillus, vir eximius, qui ad Conſtantium in haec verba perſcripſit: Patre tuo regnante crux in terris reperta eſt. Rurſum te regnan-te crux de caelo eſt patefacta. Nam in Gol-gothae loco, circiter horam diei tertiam, in ipſo* Quinquageſimae feſto, ſignum crucis con-ſpectum eſt, de luce quadam fulgentiſſima compactum. Neque tantum ab uno conſpe-ctum eſt, vel per imaginationem quamdam: ſed ab omnibus, & multas quidem in horas.

Poſt Conſtantium ſucceſſit in Imperio Julianus Julianus, annifque duobus & ſeptem men-ſibus eo potitus eſt. Princeps hic nequiſſi- D mus ante initi regni tempora, quemadmo-dum magnus ille Cyrillus antiſtes Alexan-drinus commemorat, in numero Chriſtianus erat, ipſum quoque baptiſmum conſequta-tus, (ut ut deinceps illum per ſanguinem im-purum & exſecrandum depoſuit) & egre-gie ſacris erat in libris exercitatus. Verum deinceps viri quidam ſuperſtitioſi quum familiares ei facti fuiſſent, habitis ad ipſum de fidei defertione ſermonibus, tandem perfecerunt, ut qui ſacroſanctis in Eccle-ſiis & Monaſteriis educatus erat, impiorum geniorum cultor evaderet. Quumque facundus eſſet a natura, linguam ſuam ad-verſus Servatorem noſtrum Jeſum Chri-ſtum exacuit: & libros ad verſus religioſiſſimam Chriſtianorum cultum tres conſcripſit.

Tanto furore ſanctos oppugnabat, ac praeſertim illo ipſo tempore, quo delapſus ignis e caelo ſepulchrorum illud Antiochiae ſuburbium, quod Daphnem vocant, una cum ipſis ſimulacris exuſſerat: ut aheneam Chriſti ſtatuam, a muliere ſanguinis fluxu perpeſſa collocataam Caeſareae Philippi, quam nunc Paneadem vocant, inhumani-ter confregerit: & ſacras Joannis Baptiſtae reliquias, brutorum oſſibus permiſtas con-remaverit. Praeterea Judaeos adverſus

Mutati carce-res.

Conſtantius

Arii mors.

* al. Caeſarea-Vide Mosen.

Pſalmorum concentus in-ſtitutus.

* hoc eſt, Epiphaniam.

Edit. Pariſ. pag. 253. Cyrillus Hie-ſoſolymita-nus. Conſtan-tio.

Pentecoſtes

Julianus defe-ctit religionem Chriſtianam.

Christianos armabat, eosdemque juvabat in extructione templi sui: quamquam in hoc conatu sunt impediti a vento gravi, terræmotu, & igne demique. Nam ignis e fundamentis ipsis quum prosiluisset, eos ab opere instituto deterruit & retraxit.

Ignorari a quo fuerit jactus Julianus.

Sciendum est autem tibi, dilecte fili, quod in hodiernum usque diem nomen illius, qui Julianum in expeditione Persica jaculo confixit, ignoretur. Quamquam enim perscriptum reperiamus in libro de sancti Basilii miraculis, quas magnus ille vir Amphilochius litteris commendasse perhibetur, mandato perpetuæ virginis Deiparæ per sanctum Mercurium, magni Basilii predecessorem: hunc tamen hæc narratio meretur, ut ei continuo fidem adhibeas. Quamobrem illuc? quoniam in eodem scripto legimus magnum Basilium Cæsareæ Pontificem id temporis fuisse, quum

Amphilochius

Edit. Paris. pag. 274.

eas regiones Imperator improbissimus contra Persas expeditione suscepta peragraret.

Gregorius Nazian.

At vero aliter eximius ille Gregorius cognomento Theologus memoriæ prodidit. Nam si Basilius, hoc ita narrante, in Ponto degebat sub initium Imperii Valentis, qui aliquanto post sempore regnavit, quum Cæsareæ Pontifex esset Eusebius: multo minus Juliano imperante Basilius Antistitis munere fungebatur. De quo satis evidenter apparet, Julianum iter per Cappadociam facientem neque Basilium illic Pontificem reperisse, neque ipsius Ecclesiæ minatum esse. Confirmat modo nec precamus eā hoc nomine Deum Basilius Pontifex, nec ad tollendum e medio desertorem Mercurius ille Christi testis fuit ablegatus. quippe si hoc pacto res gesta fuisset, obscurum non esset in hodiernum usque diem, a quo Julianus telo confixus fuerit. Nam jaculo trajectum constat, auctore facti prorsus incognito. Quineiam

Mors. de mortui Juliani deceret.

se audisse de quodam scribit Gregorius ille Theologus, ne sepulcri quidem participem fatum fuisse Julianum, sed a solo ipsius cauda succulo absorptum: quo res, ait, credo fuppliciorum alterius vitæ quoddam prooemium & exordium erat. Multis enim flagitiis exsecrandis defignatis, annos plus minus x x x natus perilt. Ante mortem

Genius Nonnachi præditus impeditus.

e Perside genium quemdam in occidentem ablegavit, ut ejus opera celeriter responsum acciperet: sed quod cupiebat, non est adsecutus. Nam quum genius in Monachum quemdam, cui Publio nomen esset, totos x dies precantem ineidisset, progredi ulterius non potuit. Itaque re infecta reversus ad Julianum, causam ei longo ereiam ex intervallo, multoque clamore fignificabat. Præterea fœvus homo, cujus viscera nulla commiserationis adfectione moverentur, mulierculas vivas vaticinandi caussa dissecabat.

Jovianus Imperator.

Postquam e vivis excessisset, præclarissime Jovianus imperio præfuit, qui cunctis a militibus ad hoc delectus: Equidem, ait, hominum pollutorum Imperator esse nequeo. Tum omnes exclamare: Christiani sumus. Post octavum Imperii mensem in Cilicia diem obiit, magno sui apud omnes desiderio relicto. Post Jovianum Valentinianus annis x i i imperavit. Is imperium præmil loco divinitus accepit properera, quod confestionis Christi caussa fuisset a Juliano exauctoratus. In oriente conformem Imperii turpissimum illum Valentem habuit. Cur enim hunc sceleratissimum non appellemus? quando missos ad se Constantinopoli Lxxx viros ex facerdotum ordine, legationis obeundæ caussa, in navi com-

Valentinianus Imperator.

Valentis crudelitas.

A Χρεισιανὸν ἀπολῇ. σωπήσω δὲ αὐτὸς ὡς τῷ τε τοῦ οἰκοδομεῖν. εἰ καὶ ἐκκλησίαν ὑπὸ λαμπρὸς, σεισμοῦ, καὶ τῆ πολιτικῇ πυρός. πῦρ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκπεθέναι τῆ θεμελίων, τὰς ὁρμὰς αὐτὰς ἀνεχαίτιζε.

Γίνωσκε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ ἀσεπτέσ ἀπὸ τῶ Πέρσας ἤξιωται, μέχρι τῆ νῦν ἡμέρον οὐχ διέξεισιν. εἰ δὲ ἐκ τῆ ἁγίου Μερκουρίου, διηγήσεις πάχα τὰ μεγάλου Βασιλείου, ἀποτιθέμενα τὸν παραβάντα ἐξορίσαντος ἐκ τοῦ τὰ ἁγία Βασιλείου θαύμασιν. ἄπερ ὁ μέγας Δημοσθένης γραφῆ παραδέγμασι λέγοντα· ἀλλ' ἐκ οὐθὲις πιστεύθεται. ἄξιον. τῦτο ἴσκεις; ὅτι σὺ τῆς τοιαύτης γραφῆς ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Καισαρείων μακαρίωμ χρηματίζεσι τῦ μεγάλου Βασιλείου, ἰδίᾳ διορθώσῃς ἐν τοῖς ἐκείνου τὰ μέρη ὁ καιρὸς κατὰ Πέρσων τὴν ἐκστρατείαν ποιεύμενος.

B Ἀλλ' οὐ δῆτε ταῦτα ἐν τῆ μεγάλῳ Γρηγορίῳ τῆ Θεολόγῳ. εἰ δὲ ἐν τοῖς ἀρχομένοις, καθὼς οὗτος φησι, τὸ μὴ ταῦτα κρατήσαντος Οὐάλεντος εἰς Πόντον ἐκδῆναι ὁ μέγας Βασίλειος, τῶν Εὐσεβίου πλανωμένων τὴν Καισαρείων χρηματίζοντος Ἀρχιερέως, πολῷ μᾶλλον ἂν ἦν ἐκείνος Ἀρχιερὴς ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανοῦ. φαίνεται δὲν ἐντυθεν, ὡς οὔτε τὸν μέγαν Βασίλειον ὅλως Ἀρχιερέα διαχρῆσθαι ὁ Ἰουλιανὸς, οὔτε ἐπεὶ πόσε αὐτῆ ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ. αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ δίκαιον ἐκείνος νῦν ἐκκλεῖ ἐποιήσατο, οὔτε μὴν ὡς ἀπείρεται ἀπεκάλη τὰ παραβάτου ὁ Χριστὸ μάρτυς Μερκούριος. εἰ δὲ ταῦθ' οὕτω γέγονε, εὐκ ἂν ὁ ἀκοντίσας αὐτὸ ἄδηλος ἦ μέχρι τῆ νῦν ἡμέρον. ἀκοντίφ τίνων ὁ Ἄδηλος βάλλοιτο, πρὸ ὁ ἀναιτίους ἀδηλος. ὡς δὲ ἐγὼ τινος πυνθανόμην, φασὶν ὁ Θεόλογος, μηδὲ τῷ πόρρω φροντίσαι τῆ βάνθαι αὐτὸ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς σωθείσης δ' αὐτοῦ γῆς ὑποσπασθεὶ τε καὶ ἀναβρασθεῖναι, φροῦριον, εἶμαι τὸς ἐκείθεν κάτοικος· πολλὰ δὲ μαρὰ ποιησας, ὡσεὶ τῶν λ' πλάτος. ἀλλὰ ἐξ Περσίδος δαιμόνιον ἑφίλας πρὸς δύσιν ἐπὶ τῆ παχέως ἀγαγεῖν ἀποχέειν· ἐσφάλατο κρατηθὲν τὸ σκοπεῖ. τὸ γὰρ δαιμόνιον, ὁ ἑφίλας ὑπογὸν μοναχὸν τῖτε Παυλῆφ πρόσω φροντιζόμενον ἡμέρας ὅσας, διαλθεῖν αὐτὸν ἠδυνάθη. καὶ ὑποφρίξας ἀπραπτον, τῶν αὐτὸν ἰδέα καὶ πορρώθεν. καὶ γυναῖκας δὲ ἀσαπτόμενον ὁ ἀπάλαχχος, ἃς αὐτὸν ἐμαντεύετο.

Μετὰ δὲ Ἰουλιανὸν ἐβασίλευσεν Ἄρεια Ἰοβιανὸς ὑπὸ ὃν. ὃς ἐκλεγόμενος ὑπὸ πάντων ὅτι· ὡς ἀνώμαλα βασιλεὺς εἶναι ἀφομολογούμενος ἀπόρθρων· ὑφ' ᾧ πάντες τὸ, Χριστιανοί ἐσμεν, ἐκράξαν. μετὰ μῆνον μῆνας ἐ. τῆς αὐτῆ βασιλείας ἐτελεύτησεν, μέχρι πόσος πάσιν ἀφεῖς. ᾧ δὲ τῶν Οὐαλεντινιανὸς ἐτῶν ιβ'. μεθὸν παρὰ Θεοῦ τὴν βασιλείαν λαβὼν διὰ τὸ τῆς εἰς Χριστὸν ἕνωσε ὁμολογίας. ἐζῆκε δὲ συμβασιλεύοντα καταχὴ τῆ ἀπαλλαὶ τὸν ἀδελφὸν Οὐάλεντα. ᾧ πῶς δὲ οὐ κάκιος, οὐ γε τοὺς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως φαλίτους πρὸς αὐτὸν π'. ἱερατικοὺς ἀνδρας ἀφε-

Περὶ τῦ μέρους Ἰουλιανῦ.

σβείας ὑπαιτ, ὑπὲ πλοίου κατίκασεν; ὑπὸ Γότθων πολεμήσαντος ἐξίστησε τὸν Θεόπιστον ἀδελφὸν αὐτῷ συμμαχίαν. ὁ δὲ ὐ μόνον οὐκ ἤθυσεν, ἀλλὰ καὶ ἀνείδισεν, ὅτως ὑπαὶ. ὃ χρὴ ἀνδρὶ βασιλέως πολεμιωτὶ Θεόν. Καὶ ὁ μὲν Οὐάλης ἔτη ἑπτὰ καὶ δέκα βασιλεύσας ἀτοσίως, ὑπὸ πολεμίων ἐν ἀχωρίοις πυρὶ παραδίδοται· ὁ δὲ μοναχὸς ἑαυτὸς Ἰσαάκιος ἱλλύχριος ἐν αὐτῷ, διαμενῶν εἰς τὸ παρ' αὐτῷ, ἐξ αἰρκτὴ παραδοθεὶς, ὡσφραγίσθη ἐν τῇ φυλακῇ τῆς ἀνασφείας ἐκκαιδέκατος ἐκείνος, ὡς αἰρυτὰ. Ὁ μὲν Οὐαλεντινιανὸς ἐκ τῆ ἀγωγὴ ἐμολύμενα, ἓ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν ἀισχυγλυφ. ὅτως ἐ· Πραιπόσιτον τινὰ ἐξ τὴν τῆς γυναικὸς Βερονίκης ἀδελφὸν ἐν τῷ Ἰσαπαθήμῳ κατέκαυσεν ὁ μέγας Μακάριος σκίλλαις Ταΐνις πορλὰς ἐξαπάτησεν. ἠγουμὶ μὲν αὐτὸν θέρμα φροβάτου ἔνεγκε τῇ ἁγίᾳ ὕδρᾳ ὑπὲρ τῆς τῆ παίδων ἰάσεως.

Μετὰ δὲ Οὐάλεντα Γρατιανὸς ὁ ὑὸς Οὐαλεντινιανοῦ ἐπ' γ'. ἡλικιώτης τῆ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀφάγμα ἐξαίσιον γέγονεν. ἡ ἓξ Σαλασσὰ ἔσπερ εἰσὶν δὲ ποσύπορ, ὡς ἓ τὰ πλοῖα μίλιαι ἐν ἔφρᾳ. συρρέουσιος δὲ τὸ λαοῦ τὸ θεῶμα ἐθέοντ, αὐόβρωμῳ αὐθις ἡ θάλασσα καὶ τὸ ὠεσμένον τοὺς ὑπερθεν, ὡς ἐντεῦθεν ὑποστηνῶναι μυκιάδες ὁ. ἀλλὰ καὶ τὰ μὲν Κρήτης καὶ Σικελίας πάντα χείδη κατελύθησαν, τῆς θαλάσσης ἐπαναβραμούσης καὶ ἐξαλησούσης αὐσεὶ τάδεα ῥ. καὶ πλοῖα τὰ μεγάλα διὰχ τὸν διέγεσαν, ὡς ὑπὲ βυθοῦ τὰ πλοῖα καθίσαι. καὶ αὖθις ἀναλθεῖν, ὑποπαπάσαντος τὸ ὕδατος. μετὰ τῆ ἄλλων δὲ ἓ ἡ κατὰ Βιθυνίαν Νίκαια ὑπὸ σεισμοῦ κατέπεσεν ἅπασα. τοσούτους δὲ φόβος ἐλῦ, ὡστ τὸς ἀνθρώπους ἐν ὄρεσι φεύγειν. τοσοῦτον δὲ ὁ Γρατιανὸς τοῦτος ἄξιος ἐλῦ, ὡς ἐβδόμῳ πωτὶ χρὸ, Γρατιανοῦ βίλα φρέσας ἴχειν. ὅτως ὁ βασιλεὺς γαμικὸς αὐτῷ προσλθούσης ποτὲ, ἓ τὸ ὁμολύγου καταβούσης, ὄνι πλυνὰς ὑπάγει καὶ ῥαβδισμοὺς αὐτῷ· ὡδὲ ὦ γαμὲ τὸν ἀρὸς μι, ἐφησεν. ἀλλὰ καὶ τὸν ὁμολύγον αὐτὸς βουλιάσθαι κατ' αὐτὸ προσπεσούσης Γρατιανῦ· πάλιν ἀπατησείματο. τί σοι ἀρὸς τὸν γαμέτ;

Πυρ' βασιλέως Θεοδ-σίου.

Μετὰ δὲ τὸν κρατῆ ὁ μέγας Θεοδόσιος ἔτη ς'. ὕρα δὲ κομιχός, ἔτε νικήσατο τὸς Γότθους Θέλων ὁ Γρατιανὸς αὐτὸν ἐκδίωσα πορφύρας, ἓχ ἕξειναν ἰσομοῖρα αὐτῷ, ἓξ τὸ ὑπερφυᾶν εἶναι ἐ μὲ τὸν τῆ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὅτως ἰώλικα τὸν βασιλέως παρὰ τῷ Θεῷ ὑπερχειρίζετο. ἠγάγετο Γάλλαν τὸν γυναῖκα τῷ ἀφ' αὐτῷ βασιλίως, ἀπὸ * Παλλακίδος Σαλουστίους, ἀφ' ἓς ἴτιωτε Ἀρκάδιον καὶ Ὠνώριον. Θέλων δὲ τὲ ἱρὰ τοῦτος διδάξαι γραμμικὰ, καὶ μὰ ἀδέτωσιν τινὰ φιλόσοφον ὁμοῦ καὶ φιλόθεον, πέμπει ἀφ' ἑσπέρας ἁρὸς γ. τὸν ἐν Ῥώμῃ συμβασιλεύοντα, ὅπου τοιοῦτον ἴχειν τινά· καὶ ὃς σπουδαῖα τῇ Πάπᾳ πολλὰ πεῖ τοῦτου, πουσάμβως ἰρόντα, οὐχ ἵπερα ἀρὶ τινα

* Παλλακίδος.

A bussit. Quam a Gothis ei bellum esset illatum, a fratre, viro plane divino, suppetias fibi ferri poſtulabat. Is vero non tantum copias auxiliares denegavit, verum etiam cum exprobratione quadam reſpondit: Opem hominum cum Deo bellum gerenti ferendam non eſſe. Quapropter Valens, quem annos decem & quatuor impie regnaſſet, ab hoſtibus in palearum tugurio quodam igne concrematus eſt. Accidit eo tempore, ut Iſaacius monachus, qui Valentem objurgare ſolebat, quæque cauſſa vinctus in cuſtodia detinebatur, fortorem exuiſti alio loco Valentis, ceu diximus, in carcere ſentiret. Valentinianus aquæductum Conſtantinopoli condidit, & aquam in urbem introduxit. Præpoſitum quendam, ob Beronicæ mulieri cuidam illatam injuriam, vivum in circo equeſtri combuſſit. Id temporis magnus ille Macarius Hyænæ catulis cæcis viſum reſtituit. Tum Hyæna catulorum matres pellem ovinam viro ſancto pro ſanata ſobole loco muneris obtulit.

B

C

Poſt Valentem Gratianus Valentiniani filius annos XII imperavit. Hoc regnante quidam horrendum Alexandriæ contigit. Nam mare tanto ſpatio retroceſſit, ut etiam naves in ſicco ſubſiſterent. Quum autem vulgus hominum confluxiſſet, ipſe quidam prodigii cauſſa: rurſum mare ſuum in locum recurrit, & quidem ultra littorum præſcripras metas. Quo factum eſt, ut quis hominum 1200 extinguerentur. Præter hæc Cretæ Siciliæque regiones propemodum univerſæ maris inundatione coopertæ ſunt, quod extra conſuetæ littora plus minus c ſtadiis procurrebat. Itidem alibi magni maris ſinus ſic duas in partes divulſi receſſerunt, ut naves in fundo ſubſiderent, & aqua loco priſtino reſtituta, viciſſim emergerent. Recenſendum inter alia, quod urbs Bithyniæ Nicæa terræmotu ſubruta proſtus corruerit. Tanta quidem mortalium erat trepidatio, ut cunctæ montes fugæ raperent. Gratianus autem ante ſe dexteritate ſolebat fagitendi cauſſa, quem valebat, ut ab omnibus vulgo deceantaretur: Tela Gratiani mente intelligentiaque prædita eſſe. Quum mulier quædam aliquando ad Imperatorem acceſſiſſet, quæ maritum vociferando accuſabat verberibus & flagris peſſime ipſam tractancem: Nihil hoc, o mulier, ait, ad me pertinet. Ibi quum ipſa ſubjeciſſet, etiam maritum ſuum adverſus ipſummet Gratianum inſidias moliri, demuo reſpondit: Quid cum ea re tibi negotii eſt, mulier?

D

Poſt Gratianum magnus ille Theodoſius XVII annis Imperio potitus eſt. Hoc loco diligenter illud etiam obſervabis: Quum Gothis a Theodoſio devictis, Gratianus eum purpura veller induere: nullam omnino reperit, quæ ipſius procuratori reſponderet, præter eam, quæ magnus ille Conſtantinus fuerat uſus. Theodoſius enim ſupra memorabat, quod non liceret homines ipſis humerisemineribat. Poſt- esquam Imperium divinitus ei traditum in manus fuerat, Gallam ſui antecoſſoris * uxorem ſibi matrimonio junxit. Eteum Placilla jam obierat, ex qua filios Arcadium & Honorium ſuſtulit. Eos quum ſatis eruditi litteris veller, nec quemquam reperiret, qui & philoſophus, (hoc eſt, ſapientiæ doctrinæque ſtudioſus) & Philotheus (hoc eſt, ſtudioſus Dei rerumque divinarum) pariter eſſet: ad conſortem Imperii, * Romæ degentem, miſſis literis, interrogari juſſit: eequem virum talem haberet. Is vero cum Papa ſollicite hujus

E

Theodoſius Magnus Imperator.

Theodoſii proceritas.

Edit. Pariſ. pag. 255. Valentiniani pium reſponſum.

Iſacius monachus.

Aquæductus Valentiniani.

Macarii miraculum.

Gratianus Imperator.

Hyæne profligium & salamacus.

20000.

Aquarum illuvies & hiatus.

Nicæa collapſa.

Gratianus Gallicandi periculoſus.

Theodoſii cura de liberum educatione.

* Valentiniani II.

rei causſa quadam pervestigatione inſtitu-
Arſenius Theodoſio miſſus. ta, neminem alium magis idoneum reperi-
quam eſſet magnus ille Arſenius, qui tum
Diaconi munere fungebatur. Quapropter
hunc magno Theodoſio mittunt, quam-
quam graviter idipſum ferentem: quod
ſe diſciplinas illas orbiculares ex eo tempo-
re, quo muneri ſuo præfectus ſuiſſet, ne-
glexiſſe diceret. Imperator hominem per-
benigne ac hilariter excepit, eique filios
ſuos commendavit & tradidit, non ut im-
peratores; ſed liberorum atque diſcipulo-
rum loco habendos. Quumque videſſet alı-
Egregium Theodoſii factum. quando ſuos quidem filios ſedentes, qui
diademata geſtarent, Arſenium vero ſtan-
tem, eoſque docentem, excandeſcens ait:
Egone ſic tibi mandavi? Num tu eos Im-
peratores facis? Ejus rei poenitas in ſolius
eſt Dei manu poſita. Simul abjectis diade-
matis: Præſtat, inquit, pie mori, quam
Arſenius Arcadii cuſtipraſ- impie regnare. Secundum haec Arſenio fu-
mum animo ſuo. propterea inſtitutum
mortu præfigit. quod Arcadium forte veberaverat, iſque
propter hanc cauſſam inſidias ei ſtrueret,
vocem hujuſmodi audivit; Fuge mortales,
Arſeni, & ſalvaberis. Hac de cauſſa quum
profugiſſet, ac Scetam ſe contuliſſet, rur-
ſus aliam vocem audivit: Fuge, file, qui-
Diſcipuli vo- aſce. Deinceps ubi ad imperium Theo-
cem a magiſtro pertuli. doſii filii pervenſſent, literas ad eum per-
ſcripſit orarant, ut culpam eis condona-
ret, Arcadio præſertim, qui magiſtrum in-
terficere gladiolo voluiſſet. Quumque magno
illi viro ſignificatum hoc eſſet ab ipſis foret:
Accipe publicas in Ægypto cedes, & eos
ex arbitratu suo diſtribuito: equidem, ref-
pondit, huic mundo mortuus ſum, nec am-
plius vivo. Deus tamen vobis ignoſcat.

Poſt haec ſecundum Concilium, & ma-
gnus ille Theodoſius eximium virum, Gre-
Nectarium suffi- gorium cognomento Theologum, in Con-
ciunt Patriarchæ. ſtantinopolis ſolio collocarunt: tametſi
quidam Antiſtites Ægypti nonnihil tur-
barum per invidiam darent, quæ res Gre-
gorium movit ut ſolio ſponte ſua cederet.
Succeſſit in ejus locum Nectarius, natione
Tarſenſis, dignitate praetor: vir admiran-
da quidem innocentia vitæ praeditus, verum
ad illud uſque tempus nondum baptizatus.
Hic ergo Nectarius ex ordine ſenatorio de-
lectus, Antiſtes deſignatur: Macedonius
vero exſecrationis ſententia ſubjicitur.

Edit. Patriſ. pag. 357. Quum autem aliquando magnus ille Theo-
doſius Conſtantinopoli diſſederet, ad partes
occiduas pergeret: accidit, ut neceſſarium
cujuſdam rei cauſſa Theſſalonicam ingreſſi
milites, ſeditionem concitarent. Iaſe enim
opponebant, & lapidibus milites petebant.

Cædes civium Theſſalonicæ. Ob hanc cauſſam quum Imperator ira effer-
buiſſet, conniventе militum ad furorem lo-
ci præſtore, ſeptem hominum millia ſunt in-
terfecta. Hinc Imperator litnere factо Me-
diolanum ut pervenit, urbem Italiæ: divi-
Ambroſii Epi- niſſimus Antiſtes ejus urbis Ambroſius ve-
ſcopi. tuit, quo minus Eccleſiam ingrederetur.
Itaque ſecretus a cetu Chriſtianorum publi-
co totos VIIII menſes fuit, vixque propter
Chriſti nativitatem ſacris illis vinculis eſt ſo-
lutus, & in communionem admiſſus libello
quibus ſum- primum de XXX diebus dictato, & legis vim
mus capitis ſuſpendi debuere. habere juſſo. Quinetiam prohibituſ eſt eo-
dem tempore, ab eodem Ambroſio, quo mi-
nus in lactarium ingrederetur, quum is dice-
ret purporam Imperatores facere, non ſacer-
dotes. Quo factum eſt, ut Conſtantinopolim
reverſus Imperator, & a Nectario rogatus,
quam ob cauſſam ſacrarium non ingredere-
tur, his tantum verbis reſponderet: Unus
Epiſcopus Ambroſius.

Cæterum quo tempore a populo Antio-

A εἰ μὴ τὸν μέγαν Ἀρσένιον ᾑρέσατο. τοῦτο γὰρ πάντα ὄντα. πέμπουσιν λοιπὸν αὐτὸν πρὸς τὸν μέγαν Θεοδόσιον, εἰ καὶ πολλὰ διυσχεράνων ἦν, ᾗ τὸν τῶν ἐγκυκλίων παιδεύσεων ἅμα τῇ χειροτονεσίᾳ παπᾶ τὸν ἑῶν ποτὲ ἀσκήσεων. ὃν ἐξ ἀσυμένους ἐάξεται, ἐξ παρέδωκεν αὐτῷ ὡς τέκνα καὶ μαθητὰς, ἐ μᾶλλον ὡς βασιλέας, τὰς γραῖς αὐτῶν. ποτὲ γοῦν ἐναρκὼς τοὺς μὲν παῖδας καθημένους μετὰ ἀβελμάτων, τὸν δὲ Ἀρσένιον ἑστῶτα καὶ διδάσκοντα, μετ' ὀργῆς εἶπεν. ἐπὶ σοὶ ταῦτ' ἐγγέλια; σὺ αὐτοὺς ποιεῖς βασιλέας; Ὁ Θεὸς ἐκ τῶν πρὸ τούτων ἐξουσίαν. Ἐ ῥᾴδιος τὸ διάδημα, εἶπε· κρείσσον ἐστὶ τοῦτο ἀποθανεῖν ἢ βασιλεύειν ἀσεβῶς. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀρσένιον μετιόντως ἀποδρᾶσαι, ἐκεῖ σωιεῖν καὶ μᾶλλον ἢ τὸ Ἀρκαδίου πλῆγμ, καὶ ὃ ἐξ ταῦτα ἐπιβουλὴ, φωνὴ φρὸς αὐτὸν γίγνεται. Ἀρσένιε φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ σώζῃ. φεύγων δὲ καὶ ἀπαλλάσσων ἐν Σκήτει, πάλιν ἤκουσε. φεῦγε, σώπα, ἡσύχαζε· αἱ γοῦν παῖδες βασιλεύσαντες ἐγραψαν αὐτῷ, συγχωρήσαι αὐτοὺς, καὶ μᾶλιστα τῷ Ἀρκαδίῳ, ὑπὲρ οὗ ἐβούλητο τοιοῦτόν τι διὰ σπουδαζῆς αὐτὸν ὁ μάνιος μέγας ἀνὴρ καὶ πατὴρ, λάβε δημόσια. Αἰγύπτου, ᾗ ἔχεσιν ὅπη θέλεις. εἶπεν· ἐγὼ τῷ κόσμῳ ἀπέθανον, ᾗ μάτι ζῶ. πλὴν ὁ Θεὸς συγχωρήσαι ὑμῖν.

B Ἡ δὲ σύνοδος ἡ μέγας Θεοδόσιος ἐπήμασε τῇ Ὑρόμῃ Κωνσταντινοπόλεως τὸν μέγαν Γρηγόριον. ἀὰν ἐξ Αἰγύπτου τινὲς ὑπὸ φθόνου ἐπαρῴχηται, ὑφ' ᾧ καὶ ἐκεῖν ἐξῆτει. ἀπεστάγνται δὲ Νεκτάριος, τὸν μὲν γένος Ταρσεὺς, ἀξίᾳ δὲ ἡ Πραίτωρος ἀρχὴ ἐπέτιμα· ὃς τὸν μὲν βίον Θαυμαστὸς, ἀβάπτιστος ἔτι μέχρι τότε. Καὶ ὁ μὲν συγκλητικὸς Νεκτάριος ἀφοχείζεται, ὁ δὲ Μακεδόνιος ἀνεθεματίζεται.

Edit. Patriſ. pag. 357. C Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸ μεγάλου Θεοδοσίου ἀπαίροντος ἐπὶ τὰ κάτω μέρη, ἐραπώντες τὸ Θεσσαλονίκη ἐσολιόδητος διά τινα. χρόνον ἀπαρσίας ἐποιοῦντο. ὑφ' ὧ αὐτίσεως οἱ τῆς πόλεως, ἐ λίθους ἔβαλον· τὰ γοῦν βασιλικὰς ζέσαντος ἐπὶ τούτοις τῷ θυμῷ, ᾗ ἐκείσε ἐπαρχοῦντα τὰ πολὺ τοῦτων ἐπιτρέψαντος, χιλιοὶς ζ'. ἀνῃρέθησαν. διηρχομένος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Μεδιολάνων, πόλις δὲ Ἰταλίας τὰ Μεδιόλανα, οὐ συνηχωρήθη παρὰ τὸ Θεοστόκου Ἀμβροσίου τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπισβῆναι, ἀλλ' ὑμεων ἀφωρισμένος μόνος ᾗ, καὶ μόνος διὰ τὸν τὸ. Χρεστὸ γέννησιν ἐλύθη τῷ δεσμῶν, ἐ εἰς κοινωνίαν ἐδέχθη πρότερον τὰ τὸ λιβέλλου νομοθετήσας. ἀλλὰ ἐ ἐν τῇ θυσιαστηρίῳ μετὰ ταῦτα οὐμόνους ἐσολιόθη ἐισχωρῆσαι. ᾗ γὰρ ἀλουργὶς, φησὶν, βασιλεὺς, οὐ μόνος ἱερεὺς ποιεῖ. ὅθεν ἐπαινθῶν ὁ βασιλεὺς, ᾗ παρὰ τῆ Νεκτακίου ἱερωσθείς, διὰ ὧν αἰτίαν κὰ εἰσέρχεται ἐν τῇ θυσιαστηρίῳ, εἶπεν· εἷς Ἐπίσκοπος ὁ Ἀμβρόσιος.

D Ὅτι ᾗ τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀνθρώπων κα-

Πρὸς Ἀρσένιον.

πατροφὴ γίγνει, τότε οἱ τὰς ἀκριβείας τῇ ὁρίων οἰ-
κουμένῃ μοναχοὶ τῶν οἰκείων ἐπιδείξαντο φιλοσοφίαν.
καπέλλων γάρ, ᾧ τὸ Θεοῦ ἀντιλάβοντο, λέγοντες
ὅτι φοβοῦμεν γὰ τὸς ὑπηρέτας τῦ βασιλέως. ἐπάτα τῷ
Κυρίῳ ἡμῶν βασιλεῖ· εἰπὲ τοῦτον σὺ ἐπὶ τῇ
χαλκῇ εἰκόνι καπαστραφείσῃ ἐδυκήρανες, πῶς οἱεὶ τὸ
Θεὸν ἀρτίως ἴχειν τῶν αὐτὸ ὁρώντα ἀκάρα κακὸς
ὕπω παρὰ σὺ πάσχουσα; υἱωνιαῖτα ᾧ ἡ τιμιε
κεφαλὴ τὰ Βαπτισῦ Ἰωάννε ἐν Κωνσταντινοπόλει
διεκομίδη. ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κτιδίτινε
ναὸν τὰ Σαραπίδος καθεῖλα Θεόφιλος. ἐν τούτῳ
δὲ τῇ ταφῇ ξύλων ὧν ἀχρήσε καπεφυκότων. ἔβῃ
ᾧ τοῦ κύκλῳ αὐτὰ τὰ ξόανα δηλαδὴ πεπηγότας
ἀνθρώπους, καὶ τοὺς κατ' αὐτειρῦ τοῦτον ὑ-
πεκθεμμένους μικτικῶς, μέσον ἑδάφους καὶ ὀρό-
φε ἱκρίματα. ἰσοδυνάμως ᾧ πτραμιρδῶν ἐλαφ-
μῆναι, ᾧ μὴ ἴχων ὅπῃ ᾧ ῥύσειη, μέσον ἐξ ἀνάγ-
κης ἐκπαρῆτο.

Εὗτα ποδὲν ἄτοπα κατὰ τὰ μεγάλου ὑγιέρον-
τας Θεοδοσίε. τί τὸ ἐπὶ τούτοις; γράφει τῶπεκεῖ-
νος ὁ βασιλεὺς τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας ἀρσιδρῳ, ἵνα
τὸν κατ' Αἴγυπτον μέγαν Συνοῦφιον ποιῇ σφὸς
συμμαχίαν τὰ βασιλέως ἐλθεῖν. ὁ δ' ὰ πείθε-
ται. εἶτδιε δὲ τῇ βασιλεῖ ῥᾳδδὰ ᾧ μικρὸν αὐτὰ
νεμβώσον. οἷς δὴ ᾧ χρησώμῃς ὁ βασιλεὺς ἀρ-
τὶ κρίσους ᾧ δόρατος κατὰ τῇ πολεμίων ὁρ-
μῇ, καὶ ᾗ χεῖρον αὐτὰ καπατροπώσαι αὐτοὺς.
πολύπτε ᾧ ὃ τὰ τῆς εἰλικρινῦς πίστεως καπρδω-
μασε.

Μετὰ δὲ Θεοδόσιον Ἀρκάδιος ὁ υἱὸς αὐτὰ ἐπ
ιγ'. ὃς τὸν κίονα τὸ Ἐπιταύρου ἔτσας, ἐν αὐτῷ
τὸν ἰαυτὸ καθίδρυσεν ἀνδριάντα. ἐφ' οὗ ᾗ γῆ ὁ-
μυκήσατο ἡμέρας ζ'. καὶ σεισμὸς γίγνει μέγας τε
καὶ πάγχυσμος. μετὰ μὴν τὸν Νικητέριον τὸς
τῆς ἐκκλησίας οἴακας ὁ χρυσορῆμων Ἰωάννης καὶ
λίαν κακὰς ἀπαδέχεται. ὕπος πολὺς ὧ περὶ τὸ
λέγειν. ὥ καὶ Λιβάνιος ὁ διδάσκαλος αὐτὸ ἀρο-
συμαρτύρησεν. ἐρωτηθεὶς δ' ὑπ' ἰαυτὸ τίνα ἀφ-
βαλλεται διδάσκαλον, Ἰωάννην εἶπεν. εἰ μή πως
οἱ Χεῖσιανοὶ ὕπτον ἀφ' ἡμῶν ἀπεσύλησαν. ὀκτω-
καιδέκατον δ' ἔτος ἄγων ἀφωλιάσαν ἀπ' αὐτὰ, ᾧ
ὑπὸ Μελετίου βαπτισθεὶς καὶ χειροτονθεὶς ἀ-
ναγνώσης ἀρχόμενος ᾧ ἀπεκάρη, ᾧ τὰ Θεῖα δι-
δαχθεὶς ἐκείσε πάλιν ὑπέστρεφε. γίνεται ᾗχήτος,
παρὰ δὲ Φλαβιανοῦ πρεσβύτερος. διαβάλλετο δὲ
ὁ μέγας ὡς ὀφρὶ κατὰ τῇ ὑπτικὸν μᾶζει χρώ-
μῃος. ἐᾶν ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος ᾗ μαθητὰς
αὐτὰ ὑπεραπολογῆμθος τὰ μεγάλου, τὸν ἀρχιε-
πα, ἴλεγεν, ὅτι ᾧ ἀγαθὸν εἶναι δεῖ καὶ φο-
βερόν. τίνος ἕνεκεν; ὅτι ᾧ ἀγαθὸν ᾧ πονηρὸ
ὰκ πᾶς ἀρχομένος ὑπάχεται. Μετὰ δὲ ταῦτα
φρὸς γὰ τῶν. Μιχαλόπολιν ἐρχεται, καὶ εἰς
τὸν πατεμάχιαλ Θρόνον ἀναγται. ἀνδίσταται
τῇ βασιλίσσῃ Εὐδοξίᾳ, πάσχει πολλὰ ὑφ'
ὑπὸ θεοῦ. ὁρᾶ ᾧ ὅτι καὶ ὁ μέγας Ἐπιφάνιος
ὃν τῇ Ἑβδόμῃ ἐλθὼν, χειροτονίας ᾧ σωφίσεις
παρὰ τῶν Ἰωάννου ὑποικοῖ γνώμῃ. ᾧ οὐ-
τος ᾧ τοὺς ὑπὸ Θεοφίλου κατὰ τὰ ἁγίου.
μολυσθέντας ἐβδόμῃ ἁγιασμοὺς ἀπεκαθάρισε. ἡ.
μὴν τε Εὐδοξία τὸν μέγαν Ἐπιφάνιον ἠθ-

A eheno Imperatoriæ ſtatuæ deturbatæ ac e- Anſiocheni
verſæ fuerant, homines ſolitariam vitam in ſtatuam Imp-
jugis montium exercentes, egregie philo- eratricis deji-
ſophiam doctrinamque ſuam proclamarunt. ciunt.
Nam Deum precati deſcenderunt, & in
hæc verba miniſtros Imperatoris compel-
larunt: Hæc Impetratori Domino veſtro e-
nuntiate. Si tantopere tu propter everſam
imaginem æteam indignaris, qui Deum æ-
quo laturum animo cenſes, ſi abs te ſuam
imaginem indignum in modum tractari vi-
deat? Eodem tempore preciosùm Joannis
Baptiſtæ caput Conſtantinopolim perlatum
eſt. Præterea Theophilus Alexandrinus
Antiſtes Serapidis templum, quod erat A- Templum Se-
lexandriæ, demoliti eſt. In eo templo ſta- rapidis everti-
tuas quædam erat, quæ ita furſum penderet, tur.
ut nulli rei videretur adhærere. Nam quia Statuæ penſi-
B ſtatuæ ferrum undique infixum erat, & fer- lis ob magne-
ro magnes lapis ex adverſo expoſitæ oppo- tum.
nitus: inter pavimentum & tecti laquearia
pendebat. Nimirum vi pari quatuor a partibus
attrahebatur; quumque nullam in par-
tem vergere poſſet, neceſſario harum in me-
dio ſuſpenſa manebat.

Secundum hæc gentes quædam infinitæ
contra Theodoſium hunc magnum ſe com-
movent. Quid hic Imperator? per litteras
Alexandrino Antiſtiti ſignificat, ut ma-
gnum illum Senuphium, in Ægypto degen- Senuphius vir
tem, auxilio ſibi venire juberet. Appellarus ſanctus.
hac de cauſſa Senuphius, ad Imperatorem
proficiſci renuit: mittit autem ei baculum,
cum lacero ſuo & attrito paliolo. Quibus
ſane tum galeæ, tum haſtæ loco Imperator Edit. Pariſ.
C uſus, in hoſtes copiis ductis, fuiſſet eos ma- p.se.258
nibus in fugam conjecit. Tam egregia nimi- baculo & pal-
rum fiducia pura ſincerague fides edere lio Senuphii
conſuevit. vincuntur ho-
Poſtquam Theodoſius rebus humanis ex- Arcadius Imp.
ceceſſiſet, filius ejus Arcadius XIII annis im-
peravit. Is quum Xerolophi columnam ere-
xiſſet, in ea ſtatuam ſuam collocavit. Eo- Terræ mugi-
dem regnante ſeptem totos dies terra mugi- tus.
tum edidit, maximoque motu terrarum or-
bis univerſus concuſſus eſt. Poſt Nectarium
Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ gubernacu-
lis Joanni auteo illi oratori, magno cum bono Chryſoſtomus
publico ſunt commiſſa. vir erat eloquentiſ- Patriarcha.
ſimus, & ipſius etiam Libanii magiſtri ſui
teſtimonio commendatus. Interrogatus
enim, quemnam ſuo loco doctorem diſcipu-
lis præheiendum judicaret: Joannem, in- Libanius de
quit, niſi Chriſtiani eo nos intercepto ſpo- Chryſoſtomo.
liaſſent. Quippe quum annum ætatis octa-
vum atque decimum ageret, Libanium ma-
giſtrum reliquit, & a Meletio baptizatus,
lectorque delegatus, ſolitarios ad receſſus
ſeſe coma tonſa recepit. In iis res divinas e-
D doctus, ad Meletium reverſus, & Diaconi Quid obje-
munus accepit. Inde Flavianus Sacerdotem creat. Unum in eximio viro nonnulli crimi- fuerit
nabantur, quod in ſubditos graviore nonni- Chryſoſtomo.
hil ſupercilio uteretur. Qua quidem de re Edoxi Pelu-
magnum hunc virum Iſidorus Peluſienſis, qui ſiotæ defenſo.
eo magiſtro fuit uſus, purgans atque defen-
dens: eum qui aliis præſit, & bonum eſſe
debere pronunciat, & formidabilem. Quam-
obrem iſtuc? quoniam tum boni, tum mali
E ſint inter eos, qui ab aliis regantur. Secundum
hanc magnam ad urbem hanc venit, & in ſo-
lium patriarchi cum ſublatus, Eudoxiæ im- Cum Eudoxia
peratrici ſemper opponit, eaque de cauſſa mul- contentioſus.
ta fane adverſa perfert. Nam cum Hebdo-
mum magnus Epiphanius ille veniſſet, præ-
ter Joannis voluntatem multos ſacris inicia-
bat, & conventus agebat. Quippe crimina- Epiphanius
tionibus a Theophilo contra vitam ſanctum ſilentium a
exeogitatis præoccupatus fuerat. Et eumdem Chryſoſt.
magnum Epiphanium Eudoxia quoque con- Eudoxiæ ca-
lumnias-

tra Chrysostomum magis incitabat, quam diceret universum quidem Romanum Imperium sua potestate contineri: solum hunc Joannem simulatest secum exercere, ac injurtis Imperatricem extremis addicere. Nec in hoc tantum ab eo deliqui, verumetiam fovere hominem quamdam opinionem, ab Ecclesiæ doctrina prorsus abhorrentem. Ea de causa se poenitebam omnem Epiphanio concedere, tum cogendi Concilii, tum solio suo Joannem requisimo jure dejiciendi.

Epiphanii Scholasticus. Quibus Epiphanius auditis, respondit: Si quam ille seclam peculiarem habet, alterius hoc loci rationisque fuerit. Sin ea tantum de causa, quod convicium vobis dixerit, Joannem decrevistis per praeconium publicum Ecclesia pellere: nequaquam Epiphanium instituti veteris approbatorem habebitis. Haec autem illi, quem diximus, viro sancto Eudoxia sic proponebat, quod aliquid dissensionis exortura inter eos intellexisset. Quibus actis Joannes, vir divinissimus, secunda vice proscriptus, & Cucusum exsulandi causa deportatus, quum illic annos tres duosque menses exegisset, * Pocios delatus est, ibique migravit ad Dominum, Constantinopoli annos 7, menses VI, Antelitis munere functus. Secundum haec Innocentius Papa Romanus litteras ad Arcadium dedit, in haec verba perscriptas.

Edit. Paris. pag. 239

* al. Pitionntem

Arcadius per litteras excommunicatur. Vos sanguinis fratris mei Joannis, Imperator, contra se Deum appellat: quomodo Abell justi sanguis olim adversus Cainum fratricidam vociferabitur. Dabis autem omnino poenas, qui non hoc tantum fecisti, verumetiam ipso pacis tranquillitatisque tempore perfecutionem adversus Ecclesiam Dei & sacerdotes ipsius mollius sis. Magnum illum orbis terrarum doctorem Episcopatus sui solio causa indicta expulisti, unaque cum eo Christum abegisti. Ac beatus quidem ille Joannes vitam hanc finiit, fide retenta, & dubitationis quasi procella quadam vacillantibus stabilitis, sed idem saeculis nonquam finiendis deliciarum & voluptatis inexhaustae, vitaeque perpetuae haereditatem adiit. E diverso nova ista Dalila, quae te paulatim novacula impolluta rasit, multorum ex ore profectam exsecrationem sibi arcessivit, facem peccatorum gravem, poteatque difficillimum colligavit, eumque priſtinis fuis atrocibus ac plurimis delictis adjecit. Idcirco equidem minimus omnium, ut cui creditum commissumque fit solium illius magni Apostoli Petri, teque illamque a participatione sacrorum Christi Dei nostri mysteriorum secludo & arceo. Praeterea clericos omnes, qui ea vobiscum ausi fuerint ab eo tempore communicare, quo colligationem & vinculum hoc meum resciveritis, ordine moveo. Consimiliter Arsacium, quem in solium Episcoparus loco magni Joannis illius fubditioſtis, etiam poſt mortem cum omnibus, qui cum ipso commercium habuerunt, ordine movemus; neve perscribatur ejus nomen sacris in tabulis, veramus. Hoc enim indignus est honore, ut qui Episcoparum adulterio quasi commisso polluerit. Atque huic noſtrae de his ordine movendis sententiae, Theophili segregationem, exsecrationem, absolutam denique Christianorum a cetu exclusionem adjungimus.

Recognitum Arcadii. Quas litteras ubi recitari Arcadius audiviſſet, in haec verba Innocentio rescripſit. Norunt omnes homines mentis compotes, commisſa per ignorationem nec divinitus, nec per leges puniri: neque adeo quemquam alterius nomine suppliciom luere. Quod quidem propterea scripſi, ut manſuetudinem tuam certam redderem, nos

A Διότι κατὰ τὸ χρυσορρόμους, ἓ καὶ δι' οἰκουμένης, πάσας μὲν τὰς Ῥωμαίων σκῆπτρα ὑπὸ τῷ ἰμῷ ἐξουσίαν ἔχειν, ὁ δὲ Ἰωάννης ὑπὸ δ' ἐγχθρας τὴ μοι ἐχ, ἢ τὰ ἐχθρὰ εἰς ἡμᾶς ἐξυβρίζειν. ἢ οὐ τῦτο μόνον, ἀλλὰ ἢ δόξαν τινὰ φησιβολεῖ τῆς ἐκκλησίας ἀπῳδοῦσαν. εἰ ἢ ἢ δίδωμί σοι πᾶσαν ἐξουσίαν, ὥστε σύνοδον ἀθροίσαι, ἢ τὸν Ἰρόνν διωσίας ἀυτὸν καθελεῖν. τῦτων ἀκούσας Ἐπιφάνιος φησι· οἱ μὲν ὑμῶ αἱρεσιν ἔχει τινὰ ἄλλου τῦτο λόγου ἐστίν. οἱ δὲ ὅτι κακῶς ὑμᾶς ἔλεξε, παρὰ πάντων δὴ μόνος αἴτιας ἐκκλησιαστὸς ἐκδοκιμασθῆναι τῆς ἐκκλησίας, Ἐπιφάνιον ὑμῖν οὐκ ἔξεστι συμπεῖσαι· ταῦτα δὴ ἢ Εὐδοξία ὡς ποτὲ ἐκλεχθέντα ἔλεγεν ἄγιον, ἐπειδὴ ἔβραδε ὑπαδὰ τινὰς συμβῆναι ἀπὸ μέσου αὐτῶν. ὁ μὲν τοῦ Σωκράτες Ἰωάννης ἐκ δήμου ἐξορισθεὶς ὑ ἀπαχθεὶς εἰς Κουκουσὸν, κἀκεῖσε τρία ἔτη ἢ μῆνας β', πεμφθεὶς ἀπωκίδη εἰς Ποντικὸς, κἀκεῖθεν ἀπάρας ἀφὸς Κύριον, ὑπεκοιμήθησε ἐνπασθα ἔτη ι', ἓ μῆνας ς'· ἐνὶ τῦτοις δὲ ὁ Πάπας Ῥώμης Ἰννοκέντιος γράφει ἀφὸς Ἀρκάδιον τὸν πάτερ.

B

C

Φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἰωάννου βοᾷ πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ σοῦ, βασιλεῦ, ὡς ποτὲ Πάτερ Ἰησοῦ τὸ δικαίου, ἢ τὸ ἀδελφοκτόνου Κάϊν, κατὰ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. καὶ σὺ ποιεῖ τοιαῦτα τρόπῳ ἐκδικήσεται. οὐ μόνον δὲ τῦτο πέπραχας, ἀλλὰ ἢ ἐν καιρῷ εἰρήνης διωγμὸν ὑεῖρ ἢ τῆς τὸ Θεῦ ἐκκλησίας ἢ τῆ ἱερέων αὐτῆ συμπόνων, ἐξόντας τὸν μέγαν τῆς οἰκουμένης διδάσκαλον τὸ Χριστῦ τῆς Ἐπιστοπῆς αὐτῆ κάθεδρας, συκοφάντας ἀσπῆ τὸν Χερσῶν. ἀλλ' ὁ Μακάριος Ἰωάννης τὸν βίον κατέλυσεν, νῦν πίστει πρὸς ἀγ, ἢ ἐνεῖξας τοὺς σκληδυσμένους. ἐπὶ οἷς ἀλλοις αὖσας τῷ ἀδίκαιον γεγράμμ ἔ ἀδικατο ζωῆ ἐκκληρόμωσον. ἢ δὶ τὰ ἄλλα δὲ ἢ κατὰ μικρὸν τῆ ζωῆ τῆς πλάνης ἀπεμβύσασα φορτὸν ἀμαρτιμάτων βαρὺ ἢ δυσβάσκτον· διὸ ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος, ὁ πεπιθὴς τὸν Ἰρόνον τῶ μεγάλου κοσφόνου Πέτρου, ὁ

D φορεῖλω σὺ τὸ κράκιλον τῆς μιτολήψως ἢ ἀχράντων μυτηρίων Χερσῦ τὸ Θεῦ ἡμῶν· ἀλλὰ ἢ πάντα κληρικὸν πολιμέσαντα μυτεδωκίαις ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἀναγνῶσι μὴ τὸν περιφθέντα συνδέσμων, ὑπὸ καθαίρεσιν εἶναι. Ἀρσάκιον δὲ, ὃν εἰσαγάγετε εἰς τὸν Ἰρόνον τῆς ἐπισκοπῆς ἀντὶ τὸ μεγάλου Ἰωάννου, ἢ μετὰ θάνατον καθαιρεθῆναι σὺν πᾶσι τοῖς κοινωνήσασιν αὐτῷ. ἀλλ' ἵνα τὸ ὄνομα αὐτῦ γραφὴ σπουδὴ ἐν ταῖς ἱεραῖς διπτύχοις. ἀνάξιος γὰρ ἔσιν, ὡς μοιχάλεως τῆς ἐπισκοπῆς. φροντιστέον δὲ τῆ καθαιρέσει Θεοφίλου ἀφορισμὸν ἢ ἀναθεματισμὸν, ἢ πλείαν ἐπιστείλαντι ἢ

E Χερσωνησιωτῶν.

Τοῦτον Ἀρκάδιος ἀντγράφει φησὶ Ἰννοκέντιον· πάσης ἀνθρωπος ἴσασιν οἱ ἐν ὄροι ἐπὶ ἰουδαίας ὅτι πᾶρ τὰ κατὰ ἄγνοιαν γινόμενα, οὐτ' Θεὸς, οὔτε νόμοι κολάζουσι· ἀλλ' εἰ δί τις ὑπὲρ ὑπὸρ δίλιμι εἰσαρτάνται. ὅθεν ταῦτα γέγραφα πληροφορῶν τῶν ὑμετέραν ἀφιάτητα, ἵνα ἐπιμαρτυρωμένης τὸ φιλαν-

Epistola Arcadii ad Innocentium.

φιλαδρώπου Θεοῦ, ὃν ἴσμεν τὸν τῆς συμβάντων τοῖς ἡμετέροις Ἐπισκόποις καὶ Κληρικοῖς, ἀλλ' ἀθῴους εἶναι τοῦ κρίματος αὐτῆς· εἰ δὲ ἦλθε συμφόρησις αὐτῆς εἰς τοῦτο καὶ ἔσχον τοὺς κακώσαι. περὶ δὲ τῆς σῆς Συγκλήτου Εὐδοξίας, γνῶσι ὅτι καὶ αὐτὴ ἀνεπαίδωτα καὶ τὸ σφάλμα αὐτῆς· ὡ μετρίως, ὡς ἐκ τῆς ποιᾶσης λύπης καὶ θλίψεως ἐν ἀῤῥωστίᾳ βαρυπνεῦ καταπεπόνται αὐτῶ. παρακαλῶ λοιπὸν, ἵνα τὸ ἀφορισμὸν λύσῃς ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐκδικήσῃ πολλαχῶς· ὁ γὰρ παπᾶς Κύριος δὶς ἐπὶ τὸ αὐτό.

Πρὸς ταῦτα ὁ πάλιν Ἰννοκέντιος. Ἀ'πιδεξάμενα ὑμῶν ἡ καὶ Θεὸν ἀποδῶ, ὧν πιρ ἔχ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἀνδείξασθε. ὅθεν καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν ἀνδύτης, ἐν ταῖς διατοπικοῖς συμβόλοις· φροσίδιτε ἱερόμενοι. πιὸν γοι ὁ ἅγ φροντίδος ὁ Ἀρκαδίος ποιεῖται τῶ τῆ ἁγίη φρὸς τῶ Μιγαλόπολιν ἱπάνοδον.

Μετὰ δὲ Ἀρκαδίου ἐβασίλιυσι Θεοδόσιος ὁ ἐρὸς αὐτῆ, ὁ ἅ Καλιγραφὸς, ὲπ μβ'. ὅπος ἐξελθὼν ἱππασίαν, ἅ συμπεσὼν πῆ ἵππαφ, τὸν βίον πλδυτῆ· ὅπος τὸν ὲ τοῖς. Χλωσφρατείοις τῆς Θεοπόυ ναὸν ἔκτισε, φρὸ πρὸν ὅπτε συναγωγὴν Ἰυδαίων· ἀλλὰ ἅ τὸ τείχος τῆς πόλιως παρεβίβλιτο. ἐφ ὧ σωτμὸς μέγας ἐγένετο, ὥστ πεσεῖν τὰ τυῖχη τῆς πόλεως πολὺ μέρος αὐτῆς. ἐπικράτει δὲ ὁ σεισμὸς ἅ ἐφ' πασων χώρας μῆνας ἕξ· τοῦτο δὲ τῶν τῶ Πατριάρχα Πρόκλα, ἅ αὐτῶ τῶ βασιλίως, ἀνιστοδτων λιτανειῶν, συνεβῆ παιδίον ἀρπαγῆναι, ἅ τὸν ἔφιάλτην ὑμνον μονῳδιᾶσαι, ἐ ὕτω τῶ Θείαν γῆσαι ὀργῆ. τοῦτ ἅ Ἰυδαῖος παράλυτος βαπτισθεὶς, ὑγὴς ἐρέθη. Ο μὲντοι ἠδιωφθεὶς Πατριάρχης Πρόκλος ἐν Κυζίκῳ χειροτονέται φρότερον ἅ μὴ ἠχθεῖς παρὰ τῆ ἐκείνη, χειροτονέται ὑπατεῖα. ὁ δὲ διατρὶβὴς Νεστόριος σωὶ τῇ ὁμόφρονσιν αὐτῶ ἠλγεν. ὅτι δὴμνάιον ἐ νεμιλιωτὸν ὁ δῶμμας λέγων Θεόν. Ἰωάννης δὲ ὁ Αντιοχείας ῥῆ τῶ τῶ Νεστορίυ καθαίρεσιν καταλαβὼν, ἅ λυπηθεὶς, ὅτι χωρὶς αὐτῆ καθῃρέθη Νεστορίς, παραλαβὼν τὰς σωὶ αὐτῆ ἐπισκόπυς, ἐν οἷς ἅ Θεοδώρητος Κύρυ, ἐ Ἴβας ὁ Ἐδέσσης, καθαίρεσιν ὑπογράφει τῶ μεγάλω Κυρίλλω.

Η τῶ βασιλίως ἀδελφὴ Πυλχρία λαβεῖν ἄνδρα οὐ ἠθέλησεν· ἀλλὰ τῶ ἑαυτῆς παρθενίαν τῆ Θεοτόκῳ ἀνέθετο. αὐτὴ ἅ τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκυ ἐδείματο. γήνωσκε δὲ, ἀγαπτὴ, ὅτι ἡ τῶ βασιλίως κυρὰ Εὐδοκία Συγκλ. ἐγένετο φιλόσοφ τὸς ἐξ Ἑλλάδος ὄντος. ὅτος δὲ τελέσπον τοῖς μὲν γεγεῖν ὑμῖς ἀφικε πασιν τῶ πεζευσίαν αὐτῶ. περὶ δὲ τούτυς εἴπερ, Αθηναΐδι τῆ ποδεσπότῃ μου Συγκλ. ἀφίημι· οὐμίσμαται ῥ. ἀρκεῖ γὰρ αὐτῆ ἡ τύχη αὐτῆς. ἡ μὲν τοῦ Ἀβιωλς μηδὲ ταυτα τὰ ῥ. λαμβάνουσα, καταλαμβάνει τὴν Μιγαλόπολιν, ἐκδίκευσιν ὧρε λαβεῖν. καὶ ὕτω

A nihil eorum cognitum habuiſſe, quæ noſtris Auxiſtitibus & clericis acciderunt, cujus rei teſtem benignum illum Deum imploramus. Nimirum purus & innocens ſum, quod ipſorum condemnationem attinet. Quippe quum eorum communione ſim uſus, cauſſæ nihil erat, quamobrem eos addigerem. Quod autem attinet filiam tuam Eudoxiam, ſcito me illi parum moderate pro ratione delicti mercodem retuliſſe. Quo ſane factum eſt, ut ex eo mœrore ac anguſtia difficili graviſſimaque correpta ægritudine decumbat. Igitur, quod ſupereſt, enixe te obſecro, ut nos a ſegregatione liberes, nec multiplicitertur punias. Nec enim ipſe Dominus idem obſidelibus his hominem percutit.

Ad hæc litteras Innocentius in hunc modum reſpondit: Studium diligentiamque veſtram, Dei præſcripto & voluntati conſentaneam, quam propter ipſius nomen declaraſtis, accepimus & probavimus. Quapropter facris a vinculis ſoluti ad ſigna Dominica confirmais animis accedite. Hanc ob cauſſam ſolicitæ cogitare cœpit Arcadius, quo pacto virum ſanctum magnam hanc in urbem reduceret. Abſolutio.

Rebus autem humanis exempto Arcadio, filius ejus Theodoſius, qui ab elegantia ſcripturæ, qua pulcherrime libros exarabat, Calligraphus nuncupatus fuit, annos * XXXIII imperavit. Quum equo conſenſo profectutus aliquo foret, una cum ipſo collapſus equo, fatoque functus eſt. Deinde templum in Chalcopratiis exſtruxit, quod antea collegium, & conventiculum Judæorum erat. Inidem urbis murum longius extendit. Ingens ſub ipſo terræmotus exiſtit, quo & muri, & magna pars urbis corruerunt: durante per omnem vicinum agrum hac ſuccuſſione ſoli totos tres menſes. Itaque patriarcha Proclo & Imperatore diſcalceatis ſupplicationes inſtituentibus, accidit puer quidam abripereturin aera, & rationem hymni ſanctiſſimi concinendi edoceretur: quo facto, ita divina fedata fuit. Eodem tempore Judæus quidam paralyticus quum baptizatus eſſet, ſanitatem corporis recuperavit. Proclus ille patriarcha, cujus modo mentionem faciebamus, Cyzici primum Epiſcopus erat deſignatus: cujus ab urbis civibus non admiſſus, Conſtantinopolis factus eſt Antiſtes. Exſtitit his ipſis annis impius ille Neſtorius, quod cum aliis ſex opinionis conſortibus ajebat: Se duum triumve menſium Deum probare non poſſe. Hic Neſtorius quum jam ordine ſacro fuiſſet motus, Joannes Antiochenus Epiſcopus ad concilium venit, graviterque offenſus, quod abſq; auctoritate ejus Neſtorius ordine dejectus fuiſſet: adjunctis ſibi quibuſdam Epiſcopis, quos ſecum habebat, & in iis Theodorito Cyrenſi, Edeſſeno Iba, magnum illum Cyrillum loco movendum pronunciat.

Habuit Theodoſius Imperator ſororem Pulcheriam, quæ nubere viro noluit, ſed virginitatem ſuam Deiparæ conſecravit. Eadem Pulcheria Deiparæ templum in Blachernis condidit. Scito autem, dilecte fili, Domnam Eudociam, conjugem hujus Imperatoris, cujuſdam e Græcia philoſophi filiam fuiſſe. Quum is vita decederet, univerſas facultates tribus filiis legavit, de hac vero filia dixit: Athenaidi filiæ meæ dilectiſſimæ cæteros relinquo. Nam ei fortuna ſua ſufficiet. Verum Athenais ne e quidem illis aureis accepeis, Conſtantinopolim ſe confert, ut adverſus fratres hæreditatis cauſſa juſtuum perſequeretur. Atque hac occaſione tandem Imperatori propter formæ venuſtatem, qua inſigni præſtabat, nupſit. Quumque Theodoſius Calligraphus Imp. Terræmotus. Proclus Patriarcha. Neſtorii ſententia. Cyrillus damnatur. Edit. Pariſ. pag. 267 Pulcheria virgo. Eudocia Imperatrix, prius Athenais dicta. Athenais abit Conſtantinopolim.

deinceps fratres ad eam venissent: nisi vos, inquit, injuria me adfecistis, non fuissem coacta me huc conferre, ac Imperio potiri. Accidit deinde, ut vir quidam pauper Imperatori pomum insigni magnitudine loco muneris offert. Hoc Imperator ad Dominam quum detulisset, eique donasset, non multo post oblatum ab ea Paulino conspexit. Ea de caussa quum Imperatrici offensus esset, ea fibi fieri postulatem Hierosolyma proficiscendi petiit, & impetrata re discessit. Fecit illic quidam insignia & admiranda, meritibus urbis inter cætera extrudis, adeoque in ipsa Davidicum illud oraculum finem habuit: Benefac Domine per Eudocism (Latine benignitatem dixeris) tuam Sioni, & muri Hierosolymæ instaurentur. Quum moreretur, nihil se fibi de Paulino conficiam esse dixit, nisi quod hominem magnificerit, & in pretio habuerit propterea, quod non parum id temporis adjumenti attulisset, quum se Pulcheriæ Theodosio fratri dare tori consortem moliretur.

Oblatio difficilis conjugum.

Cur templum Eudocia magnificerit.

Cæterum in hoc Theodosio quantum latentis & occultæ virtutis exstiterit, vel hinc colligi potest. Erat quidam solitariæ vitæ spectator, qui quum Deo xl. totos annos ita intervisset, ut decet: magnam de se quamdam opinionem conceperat. Itaque cognoscere cupiebat, quonam se loco Deus haberet. Significatur ei divinitus, Imperatori Theodosio parem esse. Quapropter ad Imperatorem se confert, illius quanta virtus sit, explorare nititur. Ei permulta patefacit Imperator, verbi gratia, quod aridis tantum cibis degustatis cibaret, quod aspera uteretur interula, quod abstineret ab uxoris amplexibus, quod jejunaret, quod benignitatem exerceret in pauperes, quod justitiæ rationem in actionibus suis haberet, allaque talia. Quum hæc enumerata Monacho satisfacerent, Imperatorem fateri coegit, num quid his majus ab ipso præstaretur. Tum Imperator: Quibus, ait, diebus equestrium certaminum spectacula exhibentur, equidem consueto loco sedeo, verum oculos in ipsa spectacula defixos non habeo. Præterea fassus est, se libros eleganter ac munde descriptos, atque hoc pacto fuisse laborantem manibus vitam sustinere. Quibus auditis, tantopere monachus obstupuit: ut etiam multum fibi placeret, quod tantæ virtutis homini comparatus fuisset.

Occultæ Theodosii virtutes, & exercitia pia vitæ.

Monachi contentia.

Edit. Paris. pag. 262.

Καθηγεμών

Idem Theodosius usque adeo fraudis expers erat, & simplex, ut si quis ad eum chartam detulisset, in qua perscriptum aliquid esset, litteris ei rubris continua subscriberet, nequaquam examinant, quamnam essent in ea perscripta, quidve sibi vellent. Quapropter hac etiam in parte fratrem corrigere volens admirabili virtute prædita Pulcheria, chartam confecit, & in ea perscribit ejusmodi quiddam, quasi videlicet Imperator ei donet Imperatricem ancillas municipiique loco. Deinde chartam Imperatori porrigit, rogat eam rubris litteris subscripturi approbet. quod petit, Imperator chartam recipit, tamquam mancipium aliquod, Imperatricem abducit. Eam rem quum Imperator ægerrime ferret, scripturam illa profert Imperatoriam, cujus auctoritate se hoc in Imperatricem jure habere diceret. Tum vero negotium intellexit Imperator, & ex eo tempore suum in iis rebus erratum non parum emendavit.

Fraudis expers.

Iodoles fraudis expers.

Pulcheria fratrem corrigit.

Marcianus Imperator opera Pulcheriæ.

Post Theodosium Marcianus annos VII imperavit, consilio studioque Pulcheriæ Theodosii sororis ad Imperium evectus. Nam admiranda hæc mulier quum Imperii scepira post Theodosii mortem ad se

Διὰ τὼν αὐτῶ παρῶσαν ἐπρίτειαν τῶ βασιλέως γυνὴ ἐχρηματίσην. ὅθεν ὧ πρὸς τὸς ἀδελφοὺς αὐτῆς, ἠλθόσης ὕστερ αφ' ἑαυτῶ, ἔφην. εἰ μὲ ὑμεῖς ἠδικήσατέ με, ὐκ ἀνεχωρήμεν ἠλθὲν ὑπεδέξασθε βασιλεύσαι. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ βασιλέως σκανδαλισθέντος ἐπ' αὐτῆ διὰ τὸν Παυλῖνον. ὑφρατὸ ἐς αὐτὸν τὸ πάμμεγα μέλον ἐκείνο, ὅταρ πέντε μὴν αὐτῆ τῆ βασιλεῖ δῶρα ἤφερε. ὁ δὲ βασιλεὺς φῶς τὸ διάστημα αὐ μετεκόμιεσεν. ἐξιόντος αὐτὸ ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἠφὶ δὲ ἠφὶ ἀπέλθειν, ἠφὶ ὀξώτιά τινα ἐποίησε, ὧ τὰ ἐκείνε τεῖχη ἐκτίσεν, ὡς ὲν αὐτῆ πέρας λαβεῖν τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο ῥητὸν, τὸ λέγον. Ἀγαθύνον Κύριε ἐν τῆ Εὐδοκίᾳ σε τὼν Σιὼν, ὧ οἰκοδομηθέντω τὰ τεῖχη Ἱερουσαλήμ. ἀλλὰ ὧ πολιτόσα ἔλεγεν, μηδὲν τῆ Παυλίνῳ συνιδεῖν, εἰ ὧ φιλοτιμεῖς ἐίχε φῶς αὐτὸν, ὡ μικρὰς ἀπὸ σωμηγήσασε, ἰωΐτα Πωλχερία τῆ Θεοδοσίῳ δῶρα ταινίω φῶς λίχνος κοινωνίας ἐφορτίζε.

Ὅσὼ ὧ ὁ Θεοδόσιος ὕτος ἀκεκρυμμένω ἀρετὼ ἐκέκτητο δῆλον ἐστὶν Θεῶ. μοναχὸς τις ἔτη μ'. διελεύσας ὡς δὴ τῆ Θεῷ, ἐπείλαβέ τι μέγα περὶ ἑαυτῶ, ὃ ζωτὸ μαθεῖν ἐν ποίᾳ τάξει κέκριται αὐτὸν ὁ Θεός. Ἐ μαθάνει ὅμως εἶναι Θεοδοσίῳ τῆ βασιλεῖ. ἀπαίρει λοιπὸν φῶς αὐτὸν, ὧ ζωτὲ μαθεῖν ἢ ἀρετὼ αὐτῆ. ᾧ ὁ βασιλεὺς πολλὰ μὲν αὐτῆ ἀπαλλιλυθῶ ἔπρα. οἷον, ξηροποτίαν, ἐνδυσιτίας τεῖχτον, δόκυλω χιμικὰς, ἀγνείας, ἀλλοιμοσύνω χ ἀνδιαφαγίαν, ᾧ ὅτα τοιῶτα. ἀ δὲ μοναχὸς ἀπαρκεῖσθαι δῆθεα τοῖς ἀπειλημθεῖσιν, ἐβιάζετο τὸ βασιλέα εἰπεῖν ηφὶ ὕτερ τὰ ἔτερα μεῖζον ἦβ ἐρωτέσαι κέκτηται. ᾧ ὁ ἔλεγεν. ἐν ἡμέρᾳ ἱππικοῖ θεάτρω καθῆσθαι ὡβὲ ἐν τῆ συνήθει τόπῳ αὐτὸ, μὲ ἐπανιέναι δὲ τῆ θεάτρου καθαιρόμενον δὲ φῶς τόπος, φῶ ἵνα τὼν ζωῶν αὐτὸ ἢ ἰδίως χωρὶ συγκριτὸν. ταῦτ' ἀκούσας ὁ μοναχὸς τοσαῦτω ἐβέβαιτο ἐκπλῆξει, ὡς ᾧ ἑαυτὸν ἀγαπᾶσαι, ὅτι τοσοῦτῳ τῶν ἀρετῶν ἀνῆφαπο σωσπέκτησαι.

Ὁ μὲν τοῦ Θεοδοσίου ὕτος τοσοῦτος ὢν ἀπόπηρος τῆ ᾧ ἁπλαγος, ὡς εἴτις χάρτω αὐτῆ γεγραμμένον ἤφερε, γράμμασιν αὐτὸν ἐρυθροῖς δῆθεν ἐσημείτη, μὴ καπξετίζως ἀποια δὲ τὰ γεγραμμένα, ᾧ τίνος εἰσὶ διωλύμως. ἡ δὲ Παυλχερία φιλόσοφα κὰν τῶτῳ διορθώσαθαι ᾧ ἀνακτα, πλάττεταί χάρτιν ὡς αὐτὸ δῆθεν βασιλικῆς οἰκέτιαν αὐτῆ τῶν βασιλέα χαιρίζομένε. εἶτα δίδωσιν αὐτὸ τῆ βασιλεῖ, ᾧ δίτινα γράμματα ἐρυθροῖς τὸν τοιῶτον ἐσημειῶσθαι. γίνεται παῦτα· λαμβάνει τὸν χάρτιν, κἀπεῖθεν ἴλκει ᾧ βασιλέα καθάπερ δῶλόν τινα δυναμένε αὐτὸν πῶλειν ἐτῳ ᾧ Βασιλέως ἰσεῖτο τὸ γράμμα ἐρύθρεται τῆ βασίλεσσαν, κἀκεῖθεν ἴλκων αὐτὼ ἐπὶ πόρῳ δικαιῶσαι. σωπᾶς τὸ δράμα ὁ βασιλεὺς, κἀπεῖθεν ὡ μικρὰν ἐπὶ τῷ σφάλματι δίχτεται τὼν δίορθώσεων.

Μετὰ δὲ Θεοδόσιον Μαρκιανὸς ἔτω ἕξ, οἰκονομίᾳ καὶ σπουδῆ Πουλχερίας τῆς ἀδελφῆς Θεοδοσίου. ᾗ δὴ Θαυμαστὴ αὕτη γυνὴ τῆς βασιλικῆς σκήπτρα μετὰ τὸν τῶ Θεοδοσίου θά-

ἐπὶ τοῦτο ἐξαμεῖσι, καὶ γνῶσα, ὅτι βασιλέως τὰ τῆς Ρωμαίων κρείσσονι φρονήματα, τὸν δεσπότην μεταπαλεύεται Μαρκιανὸν, καὶ τὸ τῆς βασιλείας γένος αὐτῇ παρεῖσθαι, φρενιτὶς αὐτὸν φρένησιν ὅρκοις καταδεσμήσασα τοῦ φιλάξειν αὐτὴν τῷ ἀγνείαν ἀβλαβῆ διασῶσαι. οὗτος μὲν δὴ ὁ Μαρκιανὸς πίστης ὧδ᾽ ; ἀλλὰ χρεὼς τοὺς τρόπους. οὗτος στρατιώτης ὢν εἰς ἐκπρεπείαν ἀπῆρε ποτὲ, καὶ καθ᾽ ὁδὸν ὑπισάσατα τῶν ὁδῶν οἱ συγκομιζόμενοι αὐτῷ φρόνημα ἀναστάντες ὑπὸ πτερύγων αὐτὸν σκιπάζουσιν. ἀλλὰ ἡ κατὰ Γζελίχωνα τῇ τῆς Λιβύων ἀρχῆσης ἐκπρατεία γίνεται, ὃν ἦ ἡ Μαρκιανὸς σωῶν, αἰχμάλωτος ἀγνεται. ὁ γὰρ Γζελίχης ἰδὼν τὰς αἰχμαλώτους ἀνελάσας, ἀφ᾽ ὕλαλε πάσας ἐκσωσάσαι, ἓ δὴ τὸν Μαρκιανὸν ὑπκοώντα ὁρᾷ, ᾧ σκιᾶς ὑπὸ αὐτὸν ἐκπολλύοντα. Θαυμάζει τὸ φαγμα. Θεῖον εἶναι κρίσει τὸν ἄνδρα, καὶ τὴ Ρωμαίων κράτος ἄξιον. ὅθεν καὶ μὴ ὄντιον ἐκεμὲ τοῦτον ἀνδρα κτείνει, πρᾳβεβλημένον εἰς βασιλείας ὕλης ἀναθεσ· ἀλλὰ ᾧ τιμᾷ, καὶ ἐκεινέει, εἶπ κράσεσιν, μὴ μάχλῳ συγκροπσαι τοῖς Λίβυσιν. Κοσδύνεται δὼν ἐκείθε, ᾧ πρὸς γε τὸν Μεγαλόπολιν ἔρχεται. πλὰτὰ τὸν βίον ὁ Θεοδόσιος, ᾧ κείσει τὴς Πυλχερίας βασιλεὺς Ρωμαίων ἀπαγορδύεται. τότ᾽ δὲ τότε Ϛ λίθοι τρεῖς ὑπσον ἐκ τῦ οὐρανὸ πεμπερόθεις. ὕπος ἐκπλάσει μὲ γίνεθαι ἀρχοντας ἐπὶ δύσει νομισμάτων.

Γίνωσκε δὲ ἀγαπκτὴ, ὅτι ἡ δ᾽. Συνόδος ἐδίξατο Θεοδώρητον ᾧ Ἴβαν, ὡς ἀποθεματίσαντας Νεστόριον. ὁ μὲν τοι αἱρεσιάρχης Εὐτυχὴς ἀρχιμανδρίτης ὢν. ὁ δὲ Διόσκορος Ἐπίσκοπος Αλεξανδρείας. ὕπος ὁ Εὐτυχὴς μετὰ ὀλίγα ἐκεινους ἀνεφάνη τῆς γ᾽. Συνόδου. ἐπρόσιον ἡμῶν εἶναι ἕλεγχε τὸ σῶμα τὸ Χρεσοῦ, καὶ μίαν φύσιν αὐτὸν ὅλον εἶναι. καθ᾽ οὗ πεποίηκε τοπικὴν συνόδον ὁ μακάριος Φλαβιανὸς ὑπίσκοπος ὧν Κωνσταντινουπόλεως, καθελὼν αὐτὸν, καὶ ὀείσας ὁμόσιον ἡμῖν εἶναι τὸ σῶμα τὸ Χρεσοῦ. εἶτα δῆωτον ὁ Εὐτυχὴς ἐπιδιδοκὼς τῇ βασιλῆ, μετήνεικεν αὐτὸν. καὶ μεταχειλίμβους Διόσκορον τὸν τῦ μεγάλου Κυρίλλου διάδοχον, ἐπίπτου τῷ ἐν Ἐφέσῳ τὸ δεύτερον συνόδῳ κατὰ Φλαβιανοῦ τῷ λεγομένῳ λατροκλεῖ· ὃν ᾗ κυκλωθεὶς ὑπὸ πλήθῶν ὁ Φλαβιανὸς, ἀπέθανεν ἐξ αὐτῆς. ἐφ᾽ ᾗ καὶ γέγονεν ἡ ἐν Χαλκηδόνι δ᾽. Συνόδος κῇ Εὐτυχῆς ᾧ Διοσκόρου, ἐπῆνται ᾧ πάν. Κυρίλλου αἰωνία ἡ μνήμη. ᾗ μέντοι τὸ καθαιρεθῆναι τὸν Διόσκορον δηλῳθῆναι ἀπ᾽ ἀλλήλων πτὶ Κωνσταντινουπόλις ᾗ ἡ Αλεξάνδρεια.

Μετὰ δὲ τῶν τοιούτων δ᾽. Συνόδον ἐπαδωδὸν ἀυδις τινὶς ἱερὸς τε ᾗ μοναχὸς τὸ τῦ Εὐτυχῆς δόγμα σωιεγὼν· ὅθεν ὁ τῶν κατὰ χρωματίζων πατριάρχης Ανατόλιος συμβουλεύει γραφῆναι ὅσοι χάρτας ᾗ ἀμφοτέρων τῆ μερῶν τὰ δόγματα. καὶ τῇ λάρναξ τῆς μεγάλης μάρτυρος Εὐφημίας ἐμβληθῆναι, καὶ οὕτω δηλωθῆναι τῷ ἀληθεσκον. γίνεται ταῦτα, καὶ Θαῦμα παράδοξον ὧν ἰδεῖν. παρὰ γὰρ τοὺς πόδας τῆς ἁγίας ἐρημένους εὑρίθη ὁ τῆ ἀντιθετικοῦτου τῇ ἀληθεία χάρτης. ὁ δὲ ἕτερος παρὰ τῇ χερῇ αὐτῆς. ἐπὶ μὲν τοι τούτου τῦ Μαρκιανοῦ καὶ Συμεὼν ὁ μέγας ἐπίβη τῦ στύλου.

A transfulisse, & res Romanas Imperatoris egere perspexisse: Marcianum arcesse, virum omnino religiosum, eique coronam Imperatoriam imponit, horrendis primum sacramentis obstrictum, quibus se castitatem ipsius impollutam conservaturum polliceretur. Fuerat olim pauper Marcianus, sed egregia præditus indole ac moribus. Quumque miles esset, forte quamdam ad expeditionem se conferebat. In hoc itinere quum conspiratus aliquando esset, ii qui eum eo cubabant, ejus umbram præbere vident. Itidem quum adversus Gizerichum Libyæ principem expeditio susciperetur, accidit ut Marcianus inter alios hostium in potestatem veniret. Itaque Gizerichum capitivos inspicere volens, ex subito loco eos intuebatur. Heic Marcianum conspicatum cernens umbra frui, quam expandis alis ei suppeditaret aquila, rem pro miraculo habuit, eumque virum divinum esse judicavit, & Imperio Romano dignum. Quapropter impie se gesturum arbitratus, si virum talem occideret, qui castitus ad Imperii sublimitatem destinatus esset: etiam hominibus adfectum rogavit, ne si quando potiretur Imperio, bellum adversus Libyas non susciperet. Hoc modo libertate restituta, magnam ad urbem hanc reversus est. Inde Theodosio vita functo, Pulcheriæ judicio, ceu diximus, Romanorum Imperator est appellatus. Eo rempore tres ingentis magnitudinis lapides e cælo ruisse delapsi. Legem Marcianus tulit, qua ediuit, ne quis magistratibus tum per largitionem conflequi conetur.

Aquila Marcianum umbram præbere.

Gizericus Vandalus Mauritaniæ partis.

Edit. Pariſ. pag. 263.

Lapides tres e cælo ruisse.

Marciani de ambitu lex.

C In quarto Concilio, dilecte fili, scito recepetos esse Theodoritum & Ibam, posteaquam Nestorium exsecrati fuissent. Erat tum princeps qualem scitæ recentis Eutyches, qui Archimandritæ munere fungebatur. Ei se Dioscorus adjunxerat, Anticthes Alexandrinus. Eutyches iste post x annos a tertia Synodo, Christi corpus asserius & diverſæ perhibebat a nostro esse substantiæ, adeoque Christum totum unius esse naturæ. Coegit adversus eum localem Synodum beatus ille Flavianus, Constantinopolis Antistes, in quo Eutychem ordinem movit, & esse Christi corpus ejusdemcum nostro substantiæ naturæque decrevit. Quibus actis, Eutyches suppliet libello Imperatori oblato, in aliam eum sententiam perduxit. Nam arcessito Dioscoro, magni Cyrilli successore, rursus aliam Synodum Epheſi contra Flavianum instituit, quæ latrocinium Concilium appellatur. Exemimisse Flavianus verberibus multcatus, mortem obiit. Hanc ob causſam Chalcedonensis quarta Synodus adversus Eutychem & Dioscorum est convocata. In hac, illa quoque verba sunt pronuntiatæ, Æterna recordatio Cyrilli esto. Quis vero Dioscorus ibidem ordine sacro fummovebatur, divulſæ sunt a se invicem Constantinopolis & Alexandria.

Eutyches & Dioscorus hæretici.

Synodus Ephesina.

Λεγρωκὸ.

Synodus divulſa a Cœlio Constantinopolitano.

Alexandriæ Antiochenæ.

Post habitam xxiii. Synodum, rursus quidam sacerdotes & monachi summo studio doctrinam Eutychis ſtabilire nitebantur. Quamobrem Anatolius, qui tum Patriarchæ munere fungebatur, hoc consilii dedit, ut duas in chartas urriusque partis dogmata perscriberentur, & in urnam eximiæ martyris Euphemiæ conjicerentur, quo veritas hoc pacto elucesceret. Huic consilio quum obtemperatum fuiſſet, prodigium quoddam novum & inopinatum erat cernere. Nam adverſariorum veritatis charta sic reperta est, ut ad ſanctæ martyris pedes abiecta jaceret, altera vero, ad manum ejus. Marciano regnante Symeon ille magnus columnam adiecndit. Is longo tempore ni-

Consilium Anatolii.

Miraculum.

Symeon Stylites.

hil omnino c um hominibus habuit commercii, properera quod ejusmodi rem novam primus offendisset. Sic enim comparatum est in rebus humanis, ut multi sint reprehensores.

Leo magnus Imp.

Post Marcianum Leo magnus Imperio per XIIX annos potitus, ex intestinorum morbo vitam finiit. Eo regnante prodigium in cælo quoddam apparuit, nimirum nubes tubæ consimilis, quæ totos XL dies duravit. Itidem Constantinopoli cinere pluit, cujus craſſities palmum æquabat. Iidcirco supplicatum ab omnibus, quod diceretur, ignem hunc fuiſſe, verum benigniatæ divinæ exſtinctum eſſe. Tunc & magnus ille Danielis columnam in Anaplo conſcendit, & matris Domini ſacra veſtis Conſtantinopolim eſt allata. Leo magnus edicto cavit, ne quid Dominicis diebus operis fieret, neve ludi circenſes peragerentur, neve muſica inſtrumenta reſonarent: ſed omnes rebus divinis occupati eſſent. Romanum Imperium id temporis prorſus extinctum & abolitum eſt. Atque hic mihi notabis, illud ipſum Imperium a Romulo initium habuiſſe ac poſt CIↃCCCXXX annos itidem ſub Romulo principe deſeciſſe. Nam deinceps iſtic Reges, Principes, aliique talia barbari certorum locorum Domini rerum potiti ſunt.

Dionisius Stylites.

Imperii Romæ finis.

Leo II. Imp.

Poſt Leonem magnum, ejus e filia nepos, Zenonis orſundi ex Iſauria filius Leo, duos annos Imperium tenuit. Quippe Leo magnus genero ſuo, Ariadnæ filiæ marito Zenone præterito, nepoti tradere ſceptra Imperii maluit. Sed hoc rebus humanis exempto, pater ejus Zeno, qui & Iſauri cognomentum habuit, XVI annis imperavit. Poſteaquam ad Imperium perveniſſet, inſidiis a ſocru Verina petitus, ut qui non ex ejus ſententia Imperium adminiſtraret; ſuam in patriam fuga ſe contulit. Quamobrem Veriæ frater Baſiliſcus duobus annis rebus præfuit. Hic palatio Conſtantinopoli condito, id ipſum Baſiliſci palatium nuncupavit. Verum Imperio Baſiliſcus perexiguum ad tempus degustato, Zenonis in poteſtatem venit, qui jam reverſus ex Iſauria fuerat. Itaque cum uxore quamdam in turricalam ſane munitam includit, ubi nemini pateret ad ipſum aditus, fame necatus eſt.

Zeno Iſaurus imp.

Baſiliſcus Imperator.

Baſiliſci mors.

Harmatius proditor occiditur.

Zeno reverſus ex Iſauria, ea diximus, Harmatium, qui contra Baſiliſcum adjumento ipſi fuerat, morte mulctat, tamquam heri fui proditorem: Harmatii vero filium, quemadmodum ſe faſturum receperat, Cæſarem creat. Sed non multo poſt crinibus tonſis, eum vel invitum Cyzicenus pontifex dedit. Prædixerat huic Imperatori aliquando quidam aſtrologus, futurum ut non multo poſt inorreretur, & uxorem ejus cum Imperio Senatorii quidam ordinis acciperet. Hoc ille cognito, complures necidedit, qui vel illuſtres, vel opulentiores eſſent. Verum ignorabat omnino ſe cum Deo & providentia ipſius pugnare. Quippe quum Zeno vitam cum morte commutaſſet, Imperiumque reliquiſſet, ad Anaſtaſium illud recidit, qui patria Dyrrachenus erat, & Bipupulus dicebatur. Nam pupularum alterum nigram habebat, alteram cæruleam.

Aſtrologi prædicto.

Anaſtaſius Dicorus imp.

pag. 265.

Eo regnante circa palatium exſtitere ſulgura & tonitrua, quibus Imperator conſternatus, hinc inde formidinis cauſſa curſitans, quodam in cubiculo tandem ex divina vindicta perit. Nam cubiculum collapſum, ruina ſua Imperatorem oppreſſit & extinxit. Etiam ignis in cælo conſpectus, ſeditionem (uti quidem videtur) ortam ſub ipſo portendebat. Etenim Logotheta cum urbis

A ἀκοιτώτητος γὰρ μέχρι πολλοῦ ἤμβλε, διὰ τὸ κατ' ἀρχὰς τοιαύτην ἐνδείξασθαι. πολλοὶ γὰρ οἱ μεμψίμοιροι.

Μετὰ δὲ Μαρκιανὸν Λέων ὁ μέγας ἔτη ιθ. κρατήσας, τελευτᾷ δυσεντερικὸς· ἐφ' οὗ σημεῖον ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ. ἡφθὴν σαλπιγγοειδὴς ἐπὶ ἡμέρας μ'. ἡ ἔβρεξε ἀνοδὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀπὸ ἁμᾶ τὸ πάχος ἐχουσαν. ᾧ πάντες ἐλιτάνευον, λέγοντες, ὅτι πῦρ ἦν, ᾧ τὴ φιλανθρωπίᾳ τὸ Θεῖον ἐσβέσθη. τότε ᾧ Δανιὴλ ὁ μέγας ἐπέβη τὸ στῦλον ἐν τῷ Ἀναπλῳ. τότε ᾧ ἡ Θεία ἐσθὴς τῆς τῦ Κυρίου μητρὸς ἀπεκομίσθη. ὑπὸ ὁ μέγας Λέων, ἐκέλευσε τὰς κυμβαλας ἀφαιρεῖσθαι, ᾧ μήτε ἐπτηκὸν τελεῖσθαι, μήτε μουσικὰ ἠχεῖν ὄργανα· ἀλλὰ πάντες τοῖς Θείοις ἐναχολεῖσθαι ἐσοίς. τότε δὴ τότε ᾧ ἡ τῦ Ῥωμαίων παύεται βασιλεία. σημείωσαι δὲ ὅτι Ἀπὸ Ῥωμύλου ἤρξατο ἄυτη. ᾧ μετὰ σ'. ἔτη ἐν Ῥωμύλῳ πάλιν πέπαυται. κρατούντων ἐκείνοτ μὲν ταῦτα ῥηγῶν, μεγιστάνων, ᾗ δὲ τῶν τοιούτοι χωράρχων βαρβάροι.

Leo magnus genero ſuo, Ariadnæ filiæ marito Zenone præterito, nepoti tradere ſceptra Imperii maluit. Sed hoc rebus humanis exempto, pater ejus Zeno, qui & Iſauri cognomentum habuit, XVI annis imperavit. Poſteaquam ad Imperium perveniſſet, inſidiis a ſocru Verina petitus, ut qui non ex ejus ſententia Imperium adminiſtraret; ſuam in patriam fuga ſe contulit. Quamobrem Veriæ frater Baſiliſcus duobus annis rebus præfuit. Hic palatio Conſtantinopoli condito, id ipſum Baſiliſci palatium nuncupavit. Verum Imperio Baſiliſcus perexiguum ad tempus degustato, Zenonis in poteſtatem venit, qui jam reverſus ex Iſauria fuerat. Itaque cum uxore quamdam in turricalam ſane munitam includit, ubi nemini pateret ad ipſum aditus, fame necatus eſt.

Μετὰ δὲ τοῦτον κρατεῖ Λέων ὁ ἔγγονος αὐτοῦ, ᾗ ὑὸς Ζήνωνος τῦ ἐξ Ἰσαυρίας, ὢν β'. τὸν γὰρ ἑπὶ Συγατρὶ αὐτοῦ Ἀριάδνῃ γαμβρὸν Ζήνωνα παρελθὼν ὁ μέγας Λέων, τῇ ἐγγόνῃ αὐτῦ τὰ τῆς βασιλείας ἐνεχείρισε σκῆπτρα. μετὰ δὲ τὸν τοῦτον Λέοντα, Ζήνων ὁ πατὴρ αὐτῦ, ᾧ Ἴσαυρος ἐπ' ιϛ'. ἔτος μετὰ τὸ βασιλεῦσαι ὑπὸ πενθερᾶς αὐτῦ Βερίνης ἐπιβεβλημένης, ὡς παρὰ γνώμην αὐτῆς βασιλεύσας, φῶς τὴν αὐτὴν φονεύσει πατρίδα. κρατεῖ λοιπὸν ὁ τῆς Βερίνης ἀδελφὸς Βασιλίσκος, ἐπὶ β'. ἔτος ἐν Κωνσταντινουπόλει κτίσας παλάτιον, ἐκάλεσεν αὐτὸ τὸ Βασιλίσκου. ὁ μέντοι Βασιλίσκος ὤτος βραχὺ τὴ κράτους γλυκάμενος, χειρῶται ὑπὸ Ζήνωνος ἐξ Ἰσαυρίας ἀυ ὑπεξῃρῆμενος. πυργίσας δὲ ἐφ' ᾧ σωῖ τῇ γυναικὶ αὐτὸν κατακλεῖσθεῖς, ᾗ μήτας ἀπρόιτος, λιμῷ διατετόνατο.

Zeno reverſus ex Iſauria, ea diximus, Harmatium, qui contra Baſiliſcum adjumento ipſi fuerat, morte mulctat, tamquam heri fui proditorem: Harmatii vero filium, quemadmodum ſe faſturum receperat, Cæſarem creat. Sed non multo poſt crinibus tonſis, eum vel invitum Cyzicenus pontifex dedit. Prædixerat huic Imperatori aliquando quidam aſtrologus, futurum ut non multo poſt inorreretur, & uxorem ejus cum Imperio Senatorii quidam ordinis acciperet. Hoc ille cognito, complures necidedit, qui vel illuſtres, vel opulentiores eſſent. Verum ignorabat omnino ſe cum Deo & providentia ipſius pugnare. Quippe quum Zeno vitam cum morte commutaſſet, Imperiumque reliquiſſet, ad Anaſtaſium illud recidit, qui patria Dyrrachenus erat, & Bipupulus dicebatur. Nam pupularum alterum nigram habebat, alteram cæruleam.

Μίντοι Ζήνων ὑποφήσας ἐκεῖθεν, ὡς ἔφηται, τὸν μὲν Ἁρμάτιον, ὃς αὐτῷ κατὰ Βασιλίσκου συμήργησε, θανάτῳ παραδίδωσιν, ὡς τὰ οἰκείου διαπεπραχότα. τὸν δὲ υἱὸν αὐτῦ, καθὼς ὑπέχατο, Καίσαρα ἀναδείκνυται· μετὰ δὲ μικρὸν, ᾧ τὰς αὐτὰ τρίχας ἐκκόψας, Ἀρχιερεὺς Κυζικηνὸς ᾗ ἀκοντι ἐφίστησι. τάτῳ ποτὲ τῷ βασιλεῖ προεῖπε ἀστρονόμος τις, ὅτι μὴ βραχὺ τελευτᾷς, ᾗ αὐτὸ τὴν βασιλείαν, καὶ μὴν ᾗ τὴν συνοικον, αὐτῷ ἐκ τῆς συγκλήτου λήψεται· τῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς, τοὺς πλείους ἀνῄρεται· ὅσοι τε λαμπροὶ, ᾗ ὅσοι τὴν βίον εὐτυχέστεροι. ἀλλ' ἠλαθε ἑαυτὸν τῷ Θεῷ πάντων ᾗ τῇ αὐτῦ προνοίᾳ μαχόμενος. ὡς γὰρ ὁ Ζήνων ἤλπιε τὸν βίον καὶ τὸ κράτος, μεταπίπτει τὰ τῆς βασιλείας εἰς Ἀνασάσιον. κρατεῖ τοίνυν ὁ Δυρραχίνος Ἀνασάσιος ὑπὸ ἐτῶν κϛ'. ἔτος μὲν οὖν καὶ Δίκορος ἐλέγετο. τὴν γὰρ ἑτέραν κόρην ἔτυχεν ἔχων μέλαιναν.

Τότε δὲ τότε περὶ τὸ παλάτιον ἀστραπαὶ ᾗ βρονταί. ᾗ ὁ βασιλεὺς ἐνθεν κἀκεῖθεν ᾗῷ φόβου πεπλημμένος, ὡς ἐν τῇ κοιτωνίσκων, τῇ θείᾳ πεμπτὶ πτερύγῃ. καπνισθὲν ᾗῦ ἀνάπτος, ἐκφοβήσεσον εἰργάσατο. ἐφ' ᾧ πῦρ ὤφθη ἐν τῇ οὐρανῷ, σημάτον ὡς ἔοικε τὴν γεγονῶαν αὐτίφασιν. ὁ ᾗῦ Λογοθέτης ᾗ ὁ

ἔπαρχος ἀναβαίνεις ἐν τῇ ἄμβωνι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐξ ἐπιτροπῆς τῦ βασιλέως, ἐπὶ τῇ ἐκφωνῆσαι τὸ τρισάγιον μῦ τε, ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς, * ἔλεγον ἡμᾶς, ἀντιζηλεῖ κατ' αὐτῦ ἐποίησαν τὸν λεόν. ἡ τοσαύτη γέγονε ἀταξία, ὡς ὑ οἶκος ἐμπρῆσαι, ἡ ὑμνῳδὸς τῖπε καὶ συλίτλιν τῇ βασιλεῖ μέρει φρονεμμένους, φονεῦσαι, ἡ τὰ σώματα αὐτῶν κατακαῦσαι· ἀλλὰ ἡ τὸν βασιλέα ὡς φρόνιμον ὑβρίζον· ἵνα ἀνθρωπον εἰδῇ κατ' ὄναρ, κρατοῦντα κοδίκα, καὶ· φρὸς αὐτὸν λίγοντα· ἰδοὺ ἡβ' τῶν κακοποιῶν σε, ἀπαλεῖρω ἐπ ἰδ'. τῆς ζωῆς σου· ὃ δὲ ἡ γέγονε· ἡ ἀτρατόβλητος γέγονὸς ὑπόπτε, ἐκβὰ ξ'. ἡ ἡ. οὗος ἐστιτε τὴν κυσέρναν μακαρίαν.

Γέγονε δὲ ἡ τῦτο, ὅτι τινὲς μὲν τοιτοσὶ τὸν Ἀναςάσιον, ὕτιρος δὲ Ζήνωνα κατέχειν ἐβούλοντο νοσήματι λίγουσι, ἡ οὔπω τεφθέντα· καὶ μῆ ταῦτα φανὴν ἐκ τοῦ τάφου φρούδεται. ἐὸν' οὖτως ἀποχίντος τοῦ μνήματος, ὑιρίσθαι τοὺς βραχίονας αὐτοῦ διιρθρωμένους ὑπὸ πείρης παρ' αὐτῦ. Ἐν τῇ κατ' ἀκρόσολιν ἀγιῳ Μωῒῆ, ὑιρίδη ὄργυια, ἐν ᾧ ὀστᾶ γίγαντος πολλὰ. ταῦτα ὁ βασιλεὺς Ἀναςάσιος χεῖρι θαύμασος, ἐν τῇ παλατίῳ κατίθετο. αὖτο μὲν οὖν, κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα γίφυρα ἦν ἐπὶ μεγάλῳ ποταμῷ· ἐκείσε οὖν ἡβ' τὸ οἰκᾶσαι δράκοντα κατοικεῖν ἐν τῇ γεφύρᾳ ἀδλονότι, παρθένους ἡ θυσίας φροτιφέρον. ταῦτα δὲ Ζήνων κατιςρέφα.

Γέγονε δὲ, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀναςάσιος, καί τι καλὸν ἔῳλε τοῖς αὐτοῦ παραμιμεμιγμένον κακοῖς. ἡ ἐὰ μὴ ἠθελ τὸ Θεὸν σίβας ἐσραλίτο, ἰδρυτὴν ἂν τὸ τοιοῦτον καλὸν πάντων ἀνεγκαθεῖναι ἡβ ἐκείνου κακῶν· φρόβρίζει γὰρ ἀτιαστικὴ τὴν κακίσλιν ταύτλιν ἐσαρπάζειν, ἣν ἰσορῆσαι ὁ λόγος ὑπείγεται. ἅπας ἀνὴρ ᾧ γυνὴ, κόρη, πάις, ἡ βρίφος, πτωχὸς, ἐλεύθερος, ἡ δοῦλος ὑπὶρ σκυβάλων κοφρῶν, προσὶτε δὲ ἡ οὗσιν, ἀργυροῦν τῇ ταμείῳ φρισιφέρον· νομισμα. τοῦτ' δὲ τὸ βάρος, καὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτοῖς ἐπίκειτο. ὑπὶρ γὰρ ἑκάτου κτήνος, φόλεις ἕξ ὁ διαπρῶτον κατβάλλετο. ὁ τοίνυν Ἀναςάσιος μονοχρὸς ἀνὴρ ἐλ'ληθεὶς, ἐντυξεις ποιησαμίνους φρὸς αὐτὸν, τὸ βάρος τοῦτο παυπάσειν ἐσπούδδε ἀπόλασι. * Κοιόθης δὲ ὁ Πιρσῶν βασιλεὺς, ἔῳ τινὶ φρουερῷ λίθῳ τιμίους μαδὼν ὑποκόνδαια, ἡ καλυόμβους παρὰ τ' ἐν αὐτῷ κατοικίσαν θαύμασον ἀναλαβίδαι αὐτὸς, πάσῃ μαχγανείᾳ ἐχρήσατο. ἰουδαίως τι ᾧ πάσος ἄλλος φρασκληκόμβους, ᾧ ὑδὲς ἐξ αὐτῷ ἠδυνάδη ποιησαί τι. μόος δὲ ὁ ἐκείσε ἐπισκοπῶν, τῷ σημείῳ τὰ σαυρὰ ἐκδιώξας αὐτός. ἡ περὶ μὲν τῶν, ὧπας.

Μετὰ δὲ Ἀναςάσιον, Ἰνπίτος ὁ Θρᾷξ, ἔτη θ'. ἐφ' οὗ ἀςὴρ ἐφάνη ἐν τῇ οὐρανῷ ἑπτὰν πῆς χαλκῆς πόλης τοῦ παλατίου, ἐπὶ ἡμέρας κζ'. καὶ γέγονε σεισμὸς φοβερώτατος. καὶ ἡ μὲν Κωνσταντινούπολις, ἐν ᾧχῷρος τοπος συμπτώσις ὑπήμεινεν. ἡ δὲ μεγάλη Ἀντιόχεια, πᾶσα χρὸν κατιπόδη ᾧ πᾶρος τῇ οἰκιπόρων ἐγένετο. τοὺς δὲ ὅτι ζώντας, πῦρ κατῳδεν ἀπερχόμβον καπρλιγεν. ἡ δὲ Πομπηιούπολις μέσον ἐρράγη, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτῆς κατιπόδη

A προέκτο justu Imperatoris conſcenſo magnæ Eccleſiæ amboue five ſuggeſtu, ut ſanctiſſimum hymnum una cum hiſce verbis pronuntiarer, Qui crucifixus eſt propter nos: quum primum vocem Nos expreſſiſſet, populum univerſum adverſus ſe conſtravit. Tantaque adeo tum temporis exſtitit calamitas acrerum perturbatio, ut ædificia ſubjecta flammis exurerentur: doctor quidam, & alius, in columna qui ſtabat, quod Imperatoris partes foverent, occiderentur: & quidem occiſorum jam corpora concremarentur: Imperatori denique convicia coram & in faciem ingererentur. Vidit aliquando per quietem Anaſtaſius virum quemdam, qui codicem manu teneret, ac hujuſmodi verbis ipſum compellaret: En propter fidei tuæ perverſitatem annos de vita tua quaB nordecim deleo, quod ſanc deinceps evenit. Nam fulmine tactus moritur, annum ætatis xcɪɪx agens. Ciſternam Moeſiam condidit.

Seditio in Anaſtaſium.

Anaſtaſii ſomnium.

Ac obſervandum hoc loco, nonnullos eſſe, qui hunc Anaſtaſium: alios, qui Zenonem eomiriali morbo correptum, atque ita ſepulcro mandatum fuiſſe tradant. Inde vocem de ſepulcro exaudiram, quo recluſo, inventum cadaver, cui brachia deeſſent, ab ipſomet nimirum præ fame devorata. Apud ſanctum Menaon in arce, ſolo effoſſo ſubterranea concavitas inventa eſt, qua multa gigantum oſſa continebantur. Ea juſſit Imperator Anaſtaſius admirationis cauſa in palatio collocari. Conſimiliter apud ſanctum Mamantem magni fluminis pont C ſub quo ponte quod exiſtimaretur draco quidam degere, virejines inter alias hoſtias immolabantur. Hæc facta Zeno Imperator prohibita ſuſtulit.

Scriptorum diverſitas.

Oſſa gigantum.

Debes autem animadvertere, quiddam longe pulcherrimum in hoc Imperatore Anaſtaſio, permiſtum vitiis ejus, extitiſſe: quod ipſum ſane præclarum facinus elevare mala cætera poſſiſſet, ſi nihil in cultu religioneque divina erroris ſoviſſet. Nam tributum quodam inſuperabile ſuſtulit, cujus rationem exponere lubet. Singuli mortales, viri, mulieres, puellæ, pueri, infantes, mendici, ingenui, ſervi, excrementorum ſtercoreorum & urinarum nomine nummum argenteum ſtatario pendebant. Atque idem hoc onus ipſis etiam jumentis impoſitum erat. Nam cujuſque jumenti nomine ſex oboli, quos folles D appellant, a Domino exigebantur. Igitur Anaſtaſius viros quoſdam ſolitariæ vitæ deditos reveritus, qui apud ipſum hanc ob cauſſam interceſſerant, onus hoc in univerſum ſuſtulit. Erat hic temporibus rex Perſarum * Coades, qui quum in caſtello quodam gemmas eſſe magni pretii didiciſſet, ac quominus eis potiretur, ab incolis loci genii impediretur, omni genere præſtigiarum uſus eſt. Nam & Judæos, & quoſvis alios areeſtitos adhibebat: neque tamen illorum quiſquam aliquid efficere poterat. Tandem Antithes ejus loci ſolo crucis ſigno genios expulit. Ac de his quidem hoc modo dictum eſto.

Præclarum Anaſtaſii facinus.

Tributum inſuperabile.

Edit. Pariſ. pag. 266.

* al. Cabades

Genii caſtelli & Judæos, & quoſvis alios areeſtitos adhibebat.

Poſt Anaſtaſium annos novem Juſtinus ſuſcepit, ſub quo ſidus in cælo peculiare conſpectum eſt, ſupra portam ærearn palatii, totos xxvɪ dies. Simul terræmotus maxime formidabilis accidit. Conſtantinopoli quidem variis in locis ædificia corruerunt, urbs vero illa magna Antiochia propemodum tota terræ hiatu abſorpta eſt, & ſepulcrum incolarum facta. Si qui reſtabant vivi, eos e terra prorumpens ignis abſumpſit. Pompejopolis medía divulſa eſt, parſque altera eum habitatoribus abſorpta. Duravit hæc terræ ſuccoſſio

Juſtinus Imperator. Cometes.

Terræmotus horrendi.

toremannum. Ex Cilicia quoque mulier quædam advenit, genere gigantum orca, quæ virum quemvis, etiam maxime procerum, uno cubito superabat, cui longitudini crassities quoque respondebat.

Sequuntur et Justinum in Imperio magnus ille Justinianus, eoque XXXIX annis est potitus. Hic etiam ante, quam regnaret, amore complectebatur * Hinderichum Vandalorum regem. Quapropter Imperium adeptus, quum litteras accepisset, quibus significarentur Gelimerem adversus illum seditionem concitasse, comprehensumque cum uxore ac liberis in carcerem conclusisse, Vandalis bellum intulit, adversus Gelimerem ipsorum regem infinitis hominum copiis cum classe missis; quibus præfanctissimum ducem Belisarium præfecit. Is profectus in Africam, Libyam universam subegit, & in sublimes cervices attollentes Vandalos admodum demissos effecit. Nam ipsa quoque Carthaginienſis urbs ei portas aperuit. Nimirum ut liberi patrem, sic omnes Belisarium diligebant: qui magnis in regia Gelimeris opibus repertis, eas liberalissime militibus distribuit. Quumque Gelimerem, & uxorem ejus, & liberos, suam in potestatem redegisset: lexcentis victoriis insignis ad Imperatorem est reversus. Quo facto ut Imperator eum meritis præmiis honestaret, propriis in nummis, tam aureis, quam argenteis, virum armatum insculpere, cum gladio strictum. Quinetiam triumphum eis splendidum apparavit, in quo Gelimer ante ipsum captivus incedebat. Idem Belisarius Romam veterem a Gothis captam, Romanis recuperavit: & ipsum Imperatorem eo die perlicitantem, quo equestre spectaculum edebatur, adjuvante Narse, presenti mortis e periculo eripuit. Hoc modo quamquam & Belisarius gesserit, non tamen eum colerare poterat invidia, nec res ab eo præclare gestas æquo animo pati. Quamobrem is, qui Chosroi terrori fuerat, eosque Libyæ populos in ditionem redegerat, ruina miserabili, multisque deplorandis lacrymis est oppressus. Nam conjectus in custodiam, quocidie carnificem opperiebatur, qui cervicem ei præcideret.

Scito autem, dilecte fili, magnam Dei Ecclesiam, quæ trullam ligneam & verfatilem habebat, prius a Constantino conditam, Imperatorem Justinianum ad eam pulchritudinem & amplitudinem perduxisse, qua nunc conspicitur. Est quæ permotus ad opus hoc admirabile perficiendum properavit, quod per Hypatii seditionem compulsus fuisset, ut maximam hominum multitudinem occideret. Quamquam enim conjectus ab Initio fuerat Imperator in fugam, quum factio Prasinorum Hypatium Imperatorem salutasset: ab uxore tamen Theodora vicissim confirmatus & erectus est, quemadmodum dicetur sepulturam sane præclaram esse. Quapropter pugna conserta, hominum (ut ajunt) XXXV millia cum ipso Hypatio cæsa sunt: Belisario, ceu diximus, & Narse rem feliciſſime gerentibus. Eremum ab eo tempore pars Thraciæ equestris dimidia, fellæ nimirum Imperatoris oppositæ, Morrua dici cœpit, quod istic reposita cadavera fuerint. Itaque Justinianus Dei placendi causſa signum hoc admiratione concidit opus, litterris in omnes orbis terrarum partes dimiſſis, quibus significabat, Conſtantinopolim deporendum esse, quidquid exstaret ubique gentium, vel lapidum, vel columnarum, vel aliarum rerum splendidarum. Materia toros septem annos congerebatur, & Cyzico majori ex parte advehebatur. Præterea ſi quæ vicinæ erant Eccle-

Justinianus magnus * Zonæ Hist. decimum

Hinderichi cauſſa bellum movet.

Belisarius adversus Vandalos.

Belisarii res gestæ.

Edit. Paris. pag. 267.

Invidia Belisarii & gloria comes.

Hypatii seditio.

Theodoræ magnus animus.

Cladis civis.

Structura templi magnificentiſſima.

A ματὰ τῇ οἰκουμένῃ. ἐνόουν δὲ ἡ γὴ ὁκιανὸν ὅλον· ἡ γωὴ δὲ ἐφάνη ὑπὸ Κιλικίας γιγαντιαίας, ὑπερίχουσα πάντα ἀνδρώπου μακρὸν πήχυν ὕψ. ὧ δὲ ἡ πλατεῖα σφόδρα.

Μετὰ δὲ τοῦτον, Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἔτη λϑ'. ὅντος ὁ βασιλεὺς ᾧ φρὸ τῆς βασιλείας αὐτῷ, φιλίως ἐνέκειτο φρὸς Ἰνδίκειρον ῥῆγα τῶν Οὐανδήλων. βασιλεὺς ὅσιος, ᾧ γράμματα ἐκδέξαμενος, ὅτι κατ' αὐτὸ ὁ Γελίμερ ἐπανάστη, ᾧ καταχὼν αὐτὸν σὺν γαμετῇ & τέκνοις ἐν φυλακῇ κατέκλεισε, πόλεμον συνεκρότησε κῇ τῇ Οὐανδήλων, καὶ τὸ ῥηγὸς αὐτῆς Γελίμερος σὺλοι ἐκπέμψας ἐκείνοι μυρίανδρον, πᾶ στρατηγικώτατον Βελισάριον παραδὺς αὐτὸν· ἀπέρχεται οὗω ἐκεῖσε, καὶ πάσαν Λιβύων φυλαρχίαν τροπώσας, καὶ τὰς ὑψαύχενας Οὐανδήλους, ᾧ λίαν ὑπικλινεῖς δείκνυσιν. ἥτε γὴ Καρχηδόνων πόλις τὰς πύλας αὐτῷ ἀνεπέτασεν. ὡς ᾧ πατέρα πάντες, οὕτως ἠρίλουν ἅπαντες Βελισάριον. ἐν δὲ τοῖς βασιλείοις Γελίμερος πλοῦτον ὑρὼν ὅτι πολὺν, πᾶ στρατῷ φιλοτίμως δίνειμεν. τὸν μέντοι Γελίμερα σὺν γαμετῇ & τέκνοις λαβὼν θριαλκώτως, μυελόϊνους ὑποστρίψει φρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἐνδίκτου & ἀξίως αὐτὸν ἀμειβόμενος ὁ βασιλεὺς, ἰδίως ἐκ νομίσματι, χρυσέως, ἀργυρέως, ἀκλίτως ἐκεχάραξε ῥωμαΐων ὑπασμένον. ἀλλὰ ᾧ θρίαμβον αὐτῷ λαμφρὸν ἠτοίμασεν, ἐν ᾧ φροσορεύοντος ὧ αὐτὸ ᾧ Γελίμερ. ἔτι δὲ ᾧ Ῥώμην τὴν παλαιὰν ἁπὸ Γότθων ἁλοῦσαν Ῥωμαίοις ὑπανασώσατο· ἀλλὰ ᾧ αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα κινδυνεύοντα κατ' ὦ ἡμέραν ἱππικὸν ἐτελεῖτο Θέατρον, ὁ Βελισάριος, σὺν ἄμα τῷ Ναρσῆ, τὰ φροκειμένου κινδύνου ἐξέλυσε. ᾧ οὗτο μὲν ὁ Βελισάριος. ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθε ᾧ τῇ φθονῳ δοκεῖ τὰ καλ' ἑαυτοῦ. ὁπνῶδεν ὁ τοῦ Χοσρόου ἐκφοβῶν, ὅσοι Λιβύων ἴδεν χειροκατέχους, πᾶμα πίτ' πολὺ ἐλεεινὸν, πολλῶν δακρύων ἄξιον. ἐκάθητο ᾧ ἀναμένων ἡ θάνατον ὁσκεθέμενον τὴν αὐτοῦ κεφαλήν.

Γίνωσκε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι τὸν τοῦ Θεοῦ μεγάλων ἐκκλησίαν, ξυλόστρουλον καὶ δρομικὴν φρότερον κτισθέσαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς εἰς ὃ νῦν ἔχει κάλλος τε καὶ μέγαθος ἤγειρε. διηγέρθη δὲ εἰς τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ἔργον διὰ τὸν πολυπλανῆ φόντα ἐκίνου, ὅτ' ἡ ἀντικατάσις τοῦ Ἱπατίου φρουξένησε. οἱ γὰρ καὶ εἰς φυγὴν ἐτράπη φρότερον ὁ βασιλεὺς αὐτὸς, ὑπὸ τῆς Θεοδώρας σὺν τοῖς Πρασίνοις ὄμνου τὸν Ἱπάτιον ἀνηγόρευον, ἀλλ' ὑπὸ αὐτοῦ Θεοδώρα ἐκράνθη αὖτον, καλὸν εἰπούσα ἔνταφον ἡ βασιλεία. ὅθεν καὶ πολέμου συγκροτηθέντος, Λ'. καὶ ὁ. πίπτουσιν, ὡς φασιν, χιλιάδες, καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπάτιος. τοῦ Βελισαρίου, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ναρσῆ, καθάπερ ἔφημεν, ἀριστευσάντων ἐπὶ τούτοις τὰ μέγιστα, ἔκτοτε γὰρ καὶ τὸ ἥμισυ μέρος τοῦ ἱππικοῦ, καὶ τοῦ ἀντικρὺ τοῦ βασιλικοῦ καθίσματος, ἐκαλ φροσαγορεύθη, διὰ τὸ τὰ ἐκαλ σώματα ἐκεῖσε κατακρύβεσθαι. ὅθεν καὶ τὸν Θεὸν τούτου ἔνεκεν ὀξιλεύμενος ὁ Ἰουστινιανὸς, τὸ θαυμαζὸν τοῦτο ἔργον ἀνακοδόμησε, γράψας πανταχοῦ γῆς, ὅπου ἂν εὑρίσκη λίθος, ἢ κίων, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον λαμφρὸν, ὁπωσδὰ μετακομίσεσθαι. ἐπτὰ ἐτῶν συμπλήρωσε τὸ ἡ ὕλη ὑπὸ Κυζίκου ἡ πλείων. ἀλλὰ καὶ τὰ

οἰκήματα τὰ τῆ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ πλησιάζοντα, ἃ ἀγό- A
ῃ πάνυ δικαίως ὑπωφείλετο.

Ἰδοὺ δὲ γνωὶ τὶς Ἄσπα ὠμομα, οἰκημα τὶ ἔχου-
σα, ὡς ἠβούλετο πωλῆσαι αὐτὸ, πρὸς ὦ ὁ βατι-
λεὺς ἀφικνεῖται αὐτῆς. ἦτις αὐτὸν ἰδοῦσα φη, καπὶ
δωρεὰ αὐτὸ βούλομαι δοῦναι μεθοῦ ᾗ μνημης ἑτε-
κον· ἄλλως δ' οχι. ᾧ ἐφι αὐτὸ τὸ σκληρολαιον
σωῆ τῆ ἀγίᾳ Πέτρᾳ. οἱκος ἔστρος Ἀντιόχυ ὀσιαζέν
απεριμένη Χίλιαρχ λα'. ἀλλ' αὐτὸς ὡς ἠβούλετο πω-
λῆσαι αὐτὸ. Ἀθῆμε ὁ βασιλεὺς, ἰφ' ᾧ τοῦ μά-
γεστρές τις τὸ φρίσμα μπαγχεάζοντα. πλείστοι ἐπ-
πικοὶ, φρυφεντικὸ Ἀντίοχος· μάγα βοᾷ· οἱ διά-
σημα τὸ ἵππιλον, σφόβρα κῇ ὃ ἐφίλας αὐτὸ, κῇ
τοῦτα φιλοβίντος ὢν, τὸ τὰ βασιλέως ποιεῖν δι- B
λημα. γίνεται τοῦτο, ᾗ ὃν αὐτῆ βασιλικῆ καθίσ-
ματι, τὰ ἐξιλαβδίντος οἰκου ὁ διάστρατος γίγνε-
ται· ἀλλὰ κῇ ἐξε τὸ μὲ βλασφημεῖν τους ἐκεῖσε κα-
μοντας, νομιὰ πρὸς ὑστέρας ἐμίγνυτ τῆ χώμα-
τι, ᾗ ἀφέσοντες αὐτὰ, μετὰ χαρᾶς ὑπεχώ-
ρουν.

Ἐν ἡμέρᾳ σαββάτου ωρὸς τὸ ἄειτον ἀπῆλθον ἐξὲ
τῆχος οἱ καμοντες, τὸν Ϝ Πρωτομαίστορα τῶν ἀφίκ-
της οἷς φυλακὴν τῶν ἐργαλείων. ἐξὸὺς ἀφίστανε
ἄγγελος· χλοῦται· πίμπει καρὸς ἐκείνης αὐτὸν·
ὁ δ' οὐ ποίηται· ὅμνυσιν ὁ ἄγγελος· μὰ τὸν
ἅγιαν Σοφίαν τὸν σὸν κτίζοντέλιν, ἤτις ἔσιν ὁ Λό-
γος τὸ Θεοῦ, ὡς ἀφίσεμαι τῆ ὥρᾳ, εἰ μὲ λαλήσας
ἐκείνος ὑπεσρίλες· μανύσται ταυτα τῆ βασιλεῖ. στὶ-
λαντε ἀλλαχυῖ ὁ ᾗ ἐργαλείων φύλαξ, γνέμ τὸ C
μὲ τὸν Θεὸν ἐκείσε ανακρώσας ἄγγελον. ᾗ αὐδὶς
πεῇ τὰ πλα τὰ κτίσματος, ἀδυμοῦσης τὰ βα-
σιλέως χρυσίου ἐγκεῖν, ἰφίστατα τὶς Εὐνοῦχος, λέ-
γων αὐτῆ· δὸς μοι ἀσβράτος, κῇ παρέξω σοι
χρυσίου ἑκατόν. τῇ ὁ μὲν ἀπρόχρατα. οἱ δὲ ἀπολυ-
θέντ· ὁρᾶσιν οἰκήματα λευκὰ χρυσίου ἐπ' ἐδά-
φος πολύ· λαμβάνυσιν ἀσσὰ κεντωκίσια π', ᾗ ὑ-
ποτρίφοντο· ἀπαρτίζεται ὁ Ϝιῶλος ᾗ βασιλέων κύ-
φων πάντ· ᾗ μὲν κατορθοῦσιν, καθὰ τοῖς φασι-
πολίται τὸ ἔδαφὸς διὰ μαρμάρων ποικιλοχρόων, ὡς
ὁράδειν Θαλασσαν ἄνεμος. D

Τὸν δὲ γὰ βασιλέα βουλόμενον, τὸ ἔδαφος, κῇ
αὐτὰ τὰ πλάγια κατεχρυσῶσθαι, καλύουσί τινες μα-
θηματικοὶ, λέγοντες ὅτι ἐπ' ἐρχόπου βασιλοῦς ἐλθὸ-
σονται πίνπες, ᾗ ἐκδαφίσουσιν αὐτὸ. ὁ δὲ γὰ αἰμ-
βων ᾗ σκαλαῖς, πάνυ λαμπρῶς κατεσκάσατο· χρό-
νου δὲ πάσου τὸς λιγύσσης, οἷς αὐτὸ κατεβάλλουσιν
ἤγουμ ῥ ῥ ἔ ᾗ ἐ. ὁ δὲ νους απαρτίζεται ἅπας, ὦ
χρόνος ὑπτιαπέδιος. ᾗ δὶ ταυτα, λάγεται τὸν Ιε-
ζεσιανὸν ἀνελθὼν ἀπὸ τὰ παλατίου ἄχρι τὸ Λογγι-
γεώνος ἐν ἅρματι πεζεύπτῳ· ᾗ σὶσοῦδεται μετὰ τὸ
Πανελάρχου Εὐτυχίου, ᾗ ἀχαρίστους τῆ Θεῷ, E
δὶ ὑ τὸ τοιοῦτον ἔργον ὑπλοτι ωρὸς τὸς ἄλλους. ἐξτι
δὲ ᾗ νῦν. ἐσίασκά σι Σολομὼν. ἀλλὰ ᾗ ἐσ τῆ κισ-
τέρνῃ τῆ λεγομένῃ βασιλικῇ, εἰλίω ἔσιτι τοῦ
Σολομωντος ὁ ᾗληθοδὸς βασιλικὸς ἀφορέσας πρὸς
γὰ τὴν οἰκοδομηθέισαν μεγάλην ἐκκλησίαν τὰ
Θεοῦ, ᾗ ωρατούσαν τὴν σισγόνα αὐτῆς· ὡς
ᾗδεσ ετυπώθητος τοῦ Σολομώντος ἐπὶ τῆ κτί-
σματι τὸς πάς Ιερουσαλὴμ· τῇ πεῖ μὲν Ϝ-
τῶν αὐτῆς.

Fossæ, domus & ædificia, perquam æquo pre-
tio vendebantur.

Forte mulier quædam, cui nomen esset Mulieris lite-
Annæ, domum habebat, quam recusabat ralitas.
vendere. Hanc ubi rex ipse conveniisset, illa
rege consipsato: Gratuito, inquit, domum
meam concessura sum, non aliter quam mer-
cedis & memoriæ causa. quæ quidem domus
eo loco exstitit, ubi nunc lucrorum vasorum
penus est, cum S. Petro. Erat alia quoque do- Antiochus
mus Antiochi Olliarii, quæ pretio XXXVII Ollitarius quo
librarum æstimabatur: verum & ille se ven- pacto circum-
diturum negabat. Ea res Imperatori perno- venta.
lesta quam foret, Magister quidam hujusmo-
di ratione cum Antiocho agere instituit. Lu- Edit. Paris.
di equestres peragebantur, quum Antiochum pag. 263
in cubidiam dari præcipit. Tum ille clama-
re, si pœcetas spectandi ludos equestres sibi
fieret, voluntati se Imperatoris obtemperatu-
rum. Nam iis mirifice oblectabatur, & Ve-
netorum præsertim partibus addictissimus e-
rat. Imperat ergo quod volebat, & ad ipsum
adeo locum sellæ Imperatoriæ, domus indi-
cata venditur. Etiam aliud quiddam Justinia- Qui operarii
nus excogitabat. Etenim ut operarii, qui la- alacres effectu-
borabant in construendo templo, citra que- rus.
relas & convicia facerent officium: numulos
quosdam vespere spargebat in fossis, quibus
illi reperti, hilares discedebant.

Accidit aliquando, ut die sabbati ad pran- Sacerdotes, archi-
dium citius operarii discederent, * Protomai- tecti.
stori filio ad instrumentorum custodiam reli-
cto. Mox angelus accedit, & indignabundus
hominem ad operarios abire jubet. Eo non Angeli jocu-
obtemperante, jusjurandum verbis hujusmo- lantis.
di concipit: Per sacrosanctam juro Sapien-
tiam, quæ nunc extruitur, Dei nimirum Ser-
monem, hinc me prius non discessurum quam
tu cum alioquatus huc redieris. Qua quum re-
nuntiata Imperatori esset, alio custodem
instrumentorum ablegavit, ne divinus ange-
lus illinc discederet. Rursum ubi structura Aliud profi-
propemodum esset ad finem perducta, Impe- gium.
ratore de auro sollicito, quidam Eunuchus ad
eum veniens, viros aliquot adjungi sibi jubet:
quippe satis auri se Imperatori suppeditatu-
rum. Igitur illum abeuntem nonnulli comita-
ti, splendida quædam ædificia conspiciunt,
& eorum in pavimento vim auri maximam:
unde quum centenarios plus minus LXXX fun-
pâssene, revertuntur. Hinc absoluta trulla cum * de hoc vere-
* Bellalis admodum levibus, non tamen puni- bor, nisi
ceis, uti quidam tradunt. Itidem pavimen- Theophil. in
tum ex diversis coloris unionibus perfectum ista. Isaf.
ut mare quoddam cerni omnino videretur.

Decreverat quidem Imperator hoc pavi-
mentum & ipsa latera deaurare, verum ab
hoc instituto quibusdam a mathematicis eit
revocatus. Nam postremis regni temporibus Vaticinium de
ajebant futuros Imperatores admodum pau- posteros im-
peres, qui auro pavimentum atque latera peratoribus
spoliaturi essent. Suggestum cum solea Constantinop.
splendidissime exstruxit, quippe totius an-
ni ex Ægypto reditus in hæc impendit,
nimirum centenarios CCCLXV. Templum Templi stru-
universum annis XVII absolutum est. Ita- ctura perfecta.
que Justinianus venisse de Palatio perhi-
betur ad Augustionem usque, (loci hoc
nomen est) quadriga vectus: unaque cum
Eothymio * Patriarcha templum ingressus,
egisse Deo gratias, cujus ope tam præcla-
rum opus inter cæteras perfecisset, ac hu-
jusmodi denique verba subjecisse: Vici te
Solomon. Præterea collocavit idem Impe- Statua Solo-
rator in cisterna, quæ Imperatoria dicitur, monis.
statuam Solomonis respicientem in exstru-
ctam ab se magnam Ecclesiam Dei maxil-
lamque suam comprimentem: quo signifi-
caretur, hoc ædificio novæ Hierosolymæ Pag. 269.
Solomonem esse superatum.

Theodoſii Hiſtoria.

Cæterum Eccleſia ſanctorum Apoſtolorum trulla lignea verſatilis a magno quidem Conſtantino primum eſt condita: verum & amplior facta, & ita extructa eſt, uti modo conſpicitur, a Theodoſa Juſtiniani conjuge. Sacra tamen ara propterea relicta fuit, quod iſtic venerabiles Patriarcharum & Apoſtolorum reliquiæ ſint conditæ.

Hypapantæ feſti inſtitum.

Scito etiam, dilecte fili, feſtum quod Hypapanta dicitur, illis primum temporibus inſtitutum fuiſſe, quod cæteroqui de Joannis Chryſoſtomi ſententia, inter feſta Domini non recenſetur. Quemadmodum enim ſex diebus omnibus conditis, ſic etiam ſex feſtis ea complecti Deus voluit, quæ Chriſtus per adminiſtrationem in carne ſua effecit. Ea vero ſunt, Nativitas, Baptiſmus, Crux, Reſurrectio, * Aſcenſio, & Quinquageſima. Reſtat feſtum ſeptimum, quod omnem requietem habebit.

Sex Chriſto facta feſta.

* Aſcenſio Pentecoſtes.

Maris elitus.

His anais etiam mare ſuos egreſſum limites ad tria milliaria verſus Thraciam, ægris & hominibus multis oppreſſis, ad hoca priſtina redit. Sequuta eſt Conſtantinopoli tanta tamque dira peſtis, ut mortui triduum inſepulti manerent. Nec enim ulla ſe via ratione ſepelienti eos offerebat, ob mortientium multitudinem. Graſſata eſt continuis Julio & Auguſto menſibus. Hinc factum, ut propter cadavera tota regio fœteret. Tam copioſæ autem homines paſſim extinguebantur, ut Imperator mille grabatos ac ſereria fieri curaret, quibus cadavera exportarentur. Præterea mandavit, ut plurimi currus ac muli cadaveribus iiſdem efferendis ſervirent. Verum peſtis magis etiam invaleſcente, complures in lectis ejiciebant. Ut uno denique verborem complectamur, nullus reſtabat locus, in quo cadavera cum fœtentia non jacerent. Simul exſtitere tam horrenda tonitrua fulgurague, ut etiam nonnulli dormientes crenarent. Acceſſit terræmotus: per omnes ſe partes orbis extendens: quo durante civitates omnes atque regiones in metu erant, ne abforberentur. Hinc rurſum ad duo milliaria ſuos extra fines mare procurrit, atrocior terræmotus urbem dies decem ita ſuccuſſit, ut Imperator ipſe Natalitiis Chriſti fine coronam per urbem incederet. Sequuta peſtis alla, quæ totis quatuor menſibus nihilo minus per bubones paſſim univerſos perſtrebat, ac prior illa fecerat. Iterum quoque terræmotus Antiochiam corripuit ad unius horæ ſpatium, quo 120 hominum ana ſunt abſorpta. Quod ſi de ſomnii cujuſdam ſententia, quod oblatum alicui per quietem fuerat, in ædium veſtibulis hæc verba non perſcripſiſſent: Chriſtus nobiſcum, ſtate civitas univerſa ruinis oppreſſa fuiſſet.

Horrenda tonitrua.

Terræmotus.

5000. Antiochiæ clades.

Edit. Pariſ. pag. 230. Comneta.

Conſpectus eſt & comet as ad triginſimum uſque diem, neque magno temporis interjecto ſpatio fidera vifa ſunt a veſpera uſque ad matutinum tempus diſcurſitare: ita ut omnes ea decidere dicerent. Deinde die abſque radiis inſtar lunæ fulſit. Venit id temporis ab occidente vir quidam, qui paſſim pagos percurſitabat, & canem fulvum atque cæcum habebat, qui juſſus a circulatore quodam prodigioſa faciebat. Præterea quum reperti quidam eſſent illicitis utentes amplexibus, tamquam in triumpho per urbem, veretris prius amputatis, ducti ſunt. Horum in numero quidam magiſtratus & Pontifices erant, qui hoc modo circumducti, miſere vitam finiebant. Eodem tempore captus eſt ingens ille cetus, qui oram Byzantinam toros annos quinquaginta vexaverat. Nam & naves demergere conſueverat, & homines perdere. Datum ei nomen erat Porphyrii. Quum autem del-

Sol abſque radiis.

Impudici puniti.

Cetus captus, qui porphyrius dicebatur.

Α Η δὲ τῆ ἁγίων Ἀποστόλων ἐκκλησία, ὁρμικὴ ξυλότροχος ἐτύθη τὸ πρότερον παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἐμεγαλώθη δὲ καὶ ὡς ἔχει νῦν, κατεσκευάθη παρὰ Θεοδώρας, γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ. τὸ δὲ ἅγιον βῆμα ἐκεῖσε ἐάθη διὰ τὸ ἐν αὐτῆ κεῖσθαι τίμια λείψανα Πατριαρχῶν τε, καὶ Ἀποστόλων.

Γίνωσκε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, καὶ ἡ Ὑπαπαντὴ ἑορτάζεθαι ὥρισε, ἥτις κατὰ τὸν χρυσορρήμονα Ἰωάννην, οὐκ ἔστι ἐναρίθμιος τοῖς θεσσαρακοντάλιτος. ὡς γὰρ ἐν ἓξ ἡμέραις τὰ πάντα ἐποίησεν, οὕτω καὶ ἐν ἓξ ἑορταῖς τὰ τῆς οἰκονομίας ἐπλήρωσε τῆ Γεννήσει· τῆ Βαπτίσματι· τῆ Σταυρῷ· τῆ Ἀναστάσει· τῆ Ἀναλήψει· καὶ τῆ Πεντηκοστῆ· λείπεται οὖν ἡ ἑβδόμη, ἐν ᾗ πᾶσα κατάπαυσις.

Τότε καὶ ἡ Θάλασσα ἐξυβρίσασα τῆ ὁρίων αὐτῆς ἐπὶ μίλια τρία ἀφ' τὰ μέρη τῆς Θρᾴκης, καὶ πολλοὺς ἀσθενήσασα ἐπιπνίξασα, ὑπέστρεψε. τότε δὲ ἡ Σαπτεμβρικὴ αὐξομένου ἐν Κωνσταντινουπόλει γίγνετο. πολὺν δὲ ἐπὶ τοῦτοις ἀπάρας τὰς ἀποθνησκούσας ἡμέρας γ'. ὥστε ἐν ὅλαις ἀρχῆ τὸ πλῆθος ἐκπέσθαι. ὑπερῆνεν δὲ τῆς μιάσμας ἰουλίου καὶ Αὐγούστου. ἐντεῦθεν καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἐταράχθη διὰ τὰ πτώματα. πολυπόνου δὲ τὸ πλῆθος ὑπ' ἀποθνησκόντων ὧν, ὥστε χιλίους κραββάτους τὸν βασιλέα ποιῆσαι, χάριν τὰ ἀσκομιζόθαι αὐτούς. ἦ οὐ τὸν μόνον. ἀλλὰ καὶ ἁμάξας πλείστας, ἐν ᾗσπερ νεκροὺς ἐκβάλεσθαι ὑπὸ τῆ μετακομιδῆ αὐτῶν ὑπηρετεῖν. ὑπτεινομένης δὲ τῆς θνήσεως, εἰς τὸν αὐχαλὸν τοὺς πλείους ῥίπτεσθαι· ἦ ἁπλῶς εἰπεῖν, τόπος οὐκ ἦν, ἐν ᾧ οὐ τεκρὸν πυκρὸν κατόζεσθαι. βροντὰ δὲ ἦ ἀστραπὴ τοσοῦτον γίγνεσθαι φοβερὰ, ὥστε καὶ καθεύδοντας τινας καυθῆναι. γίγνεται καὶ σεισμὸς παγκόσμιος. πᾶσαι γὰρ πόλεις ἦ χῶραι, καταποθῆναι ἐπεφόβηνται. καὶ ἡ Θάλασσα μίλια β'. παρεξέβη. ἐβδόμῃ αὐθις σεισμὸς ἡμέρας δύο, δι' ὅλου σχοίνου, ὡς καὶ τὸν βασιλέα χωρὶς σύματος ἀπελθεῖν· ὅπω τὸν Χεῖσον γίνεσθαι ἡμέραν. ἕτερον Σαπτεμβρὶ ἐκ βουβῶνος διαφθορὰ ἄπαυστος, οὐχ ἧττον τοῦ πρώτου μέσως δ'. καὶ πάλιν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἡμέρας ἀφ' ὥρας μίας, χιλιάσιν ἑ σωμαθῆναι. καὶ εἰ μὴ κατὰ τὸν ὄνειρον ἐν οἷς τις, ἐγράφη ἐν τοῖς προθύροις, Χεῖσός μεθ' ἡμῶν, ἵστη πᾶσα ἡ πόλις σωμαχθῆναι.

Ἐφάνη δὲ κομήτης ἡμέρας ε', καὶ ἀπ' χρόνου τέτα γέγονε ἀστέρα ἡμέρας ἀφ' ἑσπέρας, τὸν φωσφόρον, ὡς πάσας λέγειν ὅτι πίπτουσι οἱ ἀστέρες, ὅπως ὁ ἥλιος ἐλαμφὰ χωρὶς ἀκτίνων, ὅσπερ ᾖ ἡ σελήνη. πόν δὲ καὶ ἀνδρώπους ἴλθεν ἀπὸ δύσεως κωμβρόμος, ἴχων κύνα ξωδὸν ἡ τυφλὸν, ὃς παρὰ τὰ κομισθρόμια κελεβόμους ἐποίει Σωμάτινά τινα. ἦ ἀδιαπονοήτως τινὲς ἀμπθέντες ἐβριαμβεύθησαν κευδοποιηθέντες, μεγιτάπης ὤμε ὁ Ἀρχηγὸς, καὶ ὑπὸ πεμπαγώμου οἰκῆσις ἐπλήσθησαν. Καὶ ἐκεῖνος μὲν πικρὸς, ἦ τὸ μίγα κάτος ἐάθη, τὸ εἰς ὠμαυὸς ἦ βυζαντίων καπῆχον ἐ. τὰς γνὰς τὰ ἦ καπῆβάζῃ, καὶ τοὺς ἀνδρώπους διῆθεψεν, ἦ ὄνομα Πορφύριος· ποτὲ γωῦ βίλφινας δίωκεν ἐν πα-

ραλίῳ

ρελίφ καπρίδη πλμανε , τῷ διλρίπων πρὲ τὼν γλῶ ικπιδεγάτων . ᾧ ὅπως αλώσιμος γίνεται , ὁ πάσης ἀσώτου μηχανῆς ὁρμῆμος τὸ φροτὶ . μπιος μὲν , πήχεις λ. ὧρος δὲ , πήχεις δίκα κῷ τὸν Καισαρέα Προκόπιον.

Τότε δὲ ᾧ τὰ τῇ σνρῶν νήματα , τὼν ἔτσι ἡ μετάξα , παρὰ Ρωμαίοις ὀρξαπο γίνεθαι . κῷ δὲ τὸν ἐξηλοθέτησ Προκόπιον , ὴγνο μὲν ἡ μετάξα δὲ ἐμπόρων ἐνταῦθα . ικ ἐγινώσκετο δὲ , ὧ ὅπως γίνεται , ὧδ ὅτι σνρῶν νήματά ἐϛι . μοναχοὶ δὲ δύο τινὲς ὀξ Ινδίας ἐλθόντες , τὼν γίνεσιν αὐτὰς διηγήσατο , καὶ ὑπιχρεώτο κομίσαι ἢ τ σκωλήκων ἐκείνων γόνον , ὠὰ ὅπτε ἢ πάνυ σμικρὰ . βδδξαί τε Ρωμαίοις , ὅπως ἐκόντα ζωογονῆσαι δαλσόμβα . ᾧ οἷς σκώληκας μεταβιβάσονται , ἔπειτ ὅπως δημιεργῶσι ἢ μετάξαν . ὃ δὲ ᾧ πεποίκασι , πολλὰ παρὰ τὸ βασιλέως διεργασθέντες.

Ἐπὶ τούτῳ ὁ βασιλέας , ᾧ ὁ ἐ. Σισίνδος γέγαγεν, ἀπαδηματίσασα ἢ Πελαγίνλω , νὶ ᾧ πάλαι ἡκμαζε τὰ ἀσεβῆ τὼν δόγματα φροτὶ δὲ ᾧ πὰς ὑπὶρ ἢ Νεσοείου τὼ Θεοδώρου σωτηρίας , ᾧ ἢ τὼ ἴβα ὑπεσολὶ , ὠὸ φρὸς Μάριλλ ἢ Πίρρεν ἐγκαλ λόγους , μὶ ἢ Θεὸν Λόγον ἐκ τῆς ἀσπαρθένου γεννθῶσαι.

Γίνωσκε δὲ , ἀγαπητὲ , ὅτι τῇ οἰκοῦῳ ὑτοι ἢ βασιλέας τὸ μεγάλω Κωνσαντίνε γέγονε ἢ ὧν Νικαίᾳ φρὸν Σισίνδος , ὑπὸ πατέρων ἁγίων τὶν. ὑπήρχρ δὲ φροτεξάρχοντες πὰς Σισίνδω πάππς , Σίλβεροος Πάπας Ρώμης , Μητροφάνης Κωνσαντινοπόλεως , Αλέξανδρος Αλεξανδρείας , Εὐσέβθος Αντιοχείας , ᾧ Μακεδέος Ιεροσόλύμων . σωκλθον δὲ κατὰ Αρείυ , βλασφημοιντος τὸν Θεὸν Λόγον , ᾧ κτίσμα λέγοντος αὐτὸν , ᾧ ἑτρέσιον τὸ πεῖος · ᾧ ὅτι ἰῶι ποτὲ , ὅτε ικ ἰῶ. ὃν καθελῶσα ἡ ἁγία Σισίνδος , ἢ ὀρθόδοξον πίϛιν ἐκράτυσεν.

Ἐν δὲ τῇ δλιτέρῳ ὑτοι τῆς βασιλείας Θεοδοσίυ τὸ μεγάλω , γέγονε ἡ δλιτέρα Σισίνδος ἐν Κωνσαντινοπόλει , ὑπὸ πατέρων ἁγίων ρ΄, κῷ Μακεδονίυ τὸ πνδιματομάχου . ὅτε ᾧ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τῆς ἐκλησίας ἐξεβλήθη . ὑπήρχρ δὲ φροτεξάρχοντες τὴς συνόδυ πάππς , Τιμόθεος Αλεξανδρείας , Μιλέτιος Αντιοχείας , Κύριλλος Ιεροσόλύμων , Γρηγόριος ὁ Θεολόγος Κωνσαντινοπόλεως , καὶ Δάμασος Πάπας Ρώμης , οἱ τινὲς ἀνεθημάτισαν Μακεδόνιον τὸ πνδμα τὸ ἅγιον βλασφημοῦντα , ᾧ σωὶ αὐτῷ Σαβέλλιον καὶ Απολινάριον τὸν τῆς Λαοδικείας φρόεδρον.

Ἐν δὲ τῇ γ΄. ὑτοι τῆς βασιλείας Θεοδοσίυ τὸ μεκρῶ , γέγονε ἡ ἐν Ερέσῳ τελίτη Σισίνδος . ὑπήρχον δὲ οἱ τῆς σωὶδυ πάππς φροκαθήμενοι . Κύριλλος Αλεξανδρείας , Κελεσῖνος Πάπας Ρώμης , Ιουβενάλιος Ιεροσόλύμων . σωκλθον δὲ κῷ Νεσοείν Αρχιπισκόπω Κωνσαντινοπόλεως , παρόντος ᾧ αὐτὸ ἐν Ερέσῳ , ᾧ λέγοντος , μὴ Θεοτόκον ἀλαθᾶς τὼ ἁγίαν παρθένον Μαρίαν ᾧ εἶναι ᾧ λεγάθαι . τότε καὶ οἱ ἐ. πσίδες , ἀπέσκαν οἱ ἐπὶ Δακίν κεμενθέντες.

Ἐπὶ δὲ Μαρκιανῦ βασιλέως , γέγονε ἡ δ΄. ἐν Χαλκηδόνι Σισίνδος , ὑπὸ πατέρων ὀξακοσίων κ΄. ἢς ἡγούτο Λέων Πάπας Ρώμης , Ανατόλιος Κωνσαντινοπόλεως , Ιουβενάλιος Ιεροσολύμων . σωκλθον δὲ κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου , λεγόντων μὴ εἶναι τὼ σάρκα τοῦ

A phinos aliquando perſequeretur, in nligine mari vicina, delphinis ſe ad terram ejicientibus, hæſit. Quapropter captus eſt, quamquam ante id temporis viſus fuiſſet omni conatu & machinatione ſuperior eſſe. Longitudinem habuit x x x cubitorum, latitudinem x, quemadmodum Procopius ille Cæſarienſis ſcripſit.

Tunc & Serum telæ, nimirum metaxæ, cœperunt apud Romanos elaborari. Namut ille ipſe, cujus mentionem faciebamus modo, Procopius indicat, advehebatur quidem metaxa per mercatores Conſtantinopolim, ſed ignorabatur quomodo fieret, nemine præterea ſcirente, vermium illas telas eſſe. Monachi autem duo ex India quum veniſſent, originem metaxæ declararunt: B polliciti, ſe ſecturum illorum vermium, ova perexigua ſcilicet, allaturos: Romanoſque inſtructuros, quemadmodum illa fovendo animata, in vermes mutentur, metaxamque texant. Hoc ubi præſtitiſſent, magnis ab Imperatore muneribus ac beneficiis adfecti ſunt.

Sericum apud Romanos fieri cœpisse.

Eo regnante, quintum quoque Concilium coactum celebratumque fuit, in quo facta eſt Origenis exſecratio, quamquam impia illius dogmata jam olim vigerent. Eodem modo damnatæ ſunt Theodoreti pro Neſtorio defenſiones, & Ibæ ad Maren Perſam ſcripæ litteræ, quibus inter alia contenebatur, Deum Sermonem ex virgine peperua natum non eſſe.

V. Concilium.

Volo te autem ſcire, dilecte fili, anno Conſtantini Magni vigeſimo, primam Nicænæ Synodum coliſſe, ad quam CCCXIX fuerunt patres convenerint. Et præſidere Silvebter Papa Romanus, Metrophanes Conſtantinopoli. Alexander Alexandrinus, Euſtathius Antiochenus, & Macarius Hieroſolymorum Antiſtes. Conventum fuit Ariticanis, Deum Sermonem adficiencis ignominia, quem creatum quoddam eſſe diceret, & a natura eſſentiaque patris alienum. Addebat fuiſſe tempus, quum ille non exiſteret. Itaque facrum hoc concilium Ario dejecto & abdicato, rectam fidei ſententiam confirmavit.

Quibus temporibus atque locis celebrata Concilia.

Ario in primo damnatus.

Edit. Pariſ. pag. 271.

Rurſus anno Imperii Theodoſii magni fecundo, ſynodus altera Conſtantinopoli a centum & quinquaginta ſanctis patribus eſt celebrata, contra Macedonium ſancti ſpiritus oppugnatorem. Eo durante concilio, Gregorius ille Theologus hac Eccleſia ſpoliatus & ejectus eſt. Præſidebant Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Gregorius Theologus Conſtantinopolitanus, & Romanus Papa Damaſus: qui Macedonium exſecrati ſunt, hominem adverſus ſpiritum ſanctum contumeliaſe ac impie loquutum, itemque Sabellium, & Apollinarium Laodiceæ Antiſtitem.

II. Synodus.

Hinc anno Imperii Theodoſii minoris III. concilium tertium Epheſi habitum eſt, quo in concilio præſidebant Cyrillus Alexandrinus, Celeſtinus Papa Romanus, Juvenalis Hieroſolymitanus. Convenere patres adverſus Neſtorium Conſtantinopolis Pontificem, qui Epheſi præſens ajebat, ſacroſanctam virginem Mariam vere Deiparam nec eſſe, nec dici poſſe. Tunc & ſeptem illi pueri ſunt experrecti, qui ſub Decio conſopiti obdormierant.

III. Synodus.

Deinceps imperante Marciano, quarta IV. Synodus. ſynodus CXX patrum Chalcedone coivit, cujus præſides erant, Leo Papa Romanus, Anatolius Conſtantinopolitanus, Juvenalis Hieroſolymorum, Antiſtites. Collecta fuit adverſus Eutychem & Dioſcorum: qui Domini carnem cum noſtra ne-

gabant ejuſdem eſſe tum eſſentiæ tum naturæ. Nimirum volebant duabus quidem ex naturis unionem factam eſſe: verum deinceps poſt unionem, naturam unam effectam fuiſſe. Fabuloſe nugabantur iidem, Dominum imaginariæ carnem geſtaſſe: ac præterea paſſionem divinitati attribuebant. Hos ergo tamquam blaſphemos ordine motos exſecrati ſunt, divinituſque cenſuerunt, naturas duas in Chriſto incorruptibiles & immutabiles exiſtere.

V. Synodus. Secundum hæc anno regni Juſtiniani magni decimo quarto, Conſtantinopoli quinta ſynodus a CLXV patribus eſt celebrata, cui præerant Eutychius Conſtantinopolitanus, Apolinarius Alexandrinus, Domnus Antiochenus, Vigilius Romanus Papa.

Severus Acephalus, Origenis ſectator. Severi cauſſa conventus hic inſtitutus fuit, qui Acephalus dicebatur, itemque prave ſentientis Origenis. Nam is nugaciter admodum tradidit, animos ante corpora exiſtere, deque corporibus aliis in alia migrare: finem ſuppliciorum aliquem fore: malos genios in priſtinum ſtatum aliquando reſtituum iri: corpora noſtra non eadem reſurrecturа. Paradiſum quoque trahebat in allegoricum ſenſum, quippe quem fenſibus fuiſſe negaret, adſerendo eriam Adamum in carne formatum non eſſe.

Edit. Paris. pag. 272.

VI. Synodus. Dehinc Pogonato Conſtantino imperante, ſexta ſynodus exſtitit Conſtantinopoli, patrum omnino CCLXXXV. Confirmarunt iſti hoc in concilio quinque celebratum hactenus ſacratum ſynodorum decreta, ſectamque Monotheletarum exſecrati ſunt, duas eſſe voluntates naturales & operationes in Chriſto adſerentes: Sergium denique ac Pyrrhum, itemque Honorium Romanum Antiſtitem ſacris ordinibus ſummoverunt.

Monotheletæ.

VII. Synodus. Tandem ſub Conſtantino, Conſtantini Copronymi nepote, ac matre ipſius Irena, collecta fuit altera Nicææ ſynodus, in qua patres conparuere CCCIX, ut ſacras imagines erigerent, & Chriſtianorum adoratores confutarent, qui propterea criminabantur eos, tamquam ſimulacrorum adoratores, quod imagines ſacras colerent. Deſiniverunt autem, venerandam crucem una cum religioſis imaginibus adorari debere, ac imaginum Chriſtique oppugnatores compeſcendos eſſe.

Juſtiniani ſtatua. Cæterum his cognitis, illud etiam ſcito, dilecte fili, quod videlicet Juſtinianus magna illa Dei Eccleſia condita, ſuam quoque ſtatuam columna ſublimi collocaverit, læva manu globum inſignitum cruce continentem, quo ſignificatur, eum per fidem in Chriſtum, totius terrarum orbis Imperio potirum eſſe, qui & ſpiſe globi formam refert: dextram vero orientem verſus extendentem, quaſi Perſis minitretur, coſque jubeat eſſe tranquillos, nec ad urbem propius accedere: quod illud ipſis derimento ſit futurum. Quum autem Imperator annos jam XXXVIII rerum potitus fuiſſet, profuteri coepit, Domini corpus inveritus ac naturalium adfectionum prorſus expers fuiſſe: itaque cibis ac potu ante reſurrectionem uſum, uti poſt ipſam quoq; paſſionem veſci conſueverit. Quumque non probarent hæc Eutychius Patriarcha, Juſtinianus Amaſiam relegavit, unde Conſtantinopolim venerat.

Juſtiniani relegatio.

Juſtinus II, Imp. Poſt Juſtinianum, Juſtinus, ejus ſorore natus, tredecim annos imperavit. Is exſira urbem palatio, & ipſa in urbe porta condito; illud quidem Sophiana nuncupavit, hanc vero Sophiæ portum, de Sophiæ conjugis nomine: quæ ſane admirandæ virtutis mulier coactis undecumque pignoribus, quum

Sophiæ virtus.

A Κυρίου ὁμοίωσιν ἡμῖν. ἀλλ' ἐκ δύο μὲν φύσεων τὴν ἕνωσιν γενέσθαι· μίαν δὲ ὑποτιθέμενοι μετὰ τὴν ἕνωσιν. μυθολογοῦντο δὲ ᾗ φαντασίᾳ φορῆναι τὴν σάρκα τὸν Κύριον· ᾗ τῇ θεότητι πάθημα προστιθέντες. ὃς καθελόντες ὡς βλασφήμους, ἀνθωμίσαν· ᾗ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ, ἀφθάρτους ᾗ ἀτρέπτους σαφῶς ὡμολόγησαν.

Ἐν δὲ τῷ ιθ' ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τὸ μεγάλη ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονεν ἡ συνόδος ὑπὸ πατέρων ρξϛ'. ἡγοῦντο δὲ πάντες, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, Βιγίλιος Πάπας Ῥώμης. συνῆλθον δὲ κατὰ Σισθῆρι, τὸ Ἀκρόλιον,

B ᾗ τὸ ματαιόφρονος Ὠριγένους. ἐληρώδει ᾗ ὃν τὰς ψυχὰς φρονπαρχειν τῇ σωμάτων, γλιστ μετεμψύχωσιν ὑθύζας· ᾗ τέλος εἶναι τὰς κολάσεως ἐλεγε· ᾗ τὸν τῇ διωμοῦν εἰς τὸ ἀρχαῖον ὑποκατάστασιν· ᾗ τὰ σώματα δὲ ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι παυτὸ ἐν τῇ ἀναστάσει· τὸν παράδεισον ἀλληγορεῖ, μήτε ᾗ αἰσθητὸν ἐλεγεν εἶναι· μήτε μὴν ἐν σαρκὶ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ.

Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τῦ Πωγωνάτου, γέγονε συνόδος ἡ ς'. ὑπὸ σπὶ πατέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει· βεβαιωσάντων μὲν τὸ C ὄγδοα τὰ ἁγίων ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀναθεματισάντων δὲ ᾗ τῇ Μακοθηλητῶν αἵρεσιν, ᾗ δύο θελησεις φυσικὰς καὶ ἐνεργείας ἐν Χριστῷ βεβαιωσάντων· ᾗ καθελόντων Σέργιον ᾗ Πύρρον, ὠσαύτως δὲ ᾗ Ὁνώριον Ῥώμης.

Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου ἐγγόνου Κωνσταντίνα τῦ Κοπρωνύμου, ᾗ εἰρήνης τῆς μεθῆς αὐτὸ, γέγονε ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ δὲ ἑβδόμη Συνόδος, ὑπὸ πατέρων τ' ιδ', ἐπὶ ἀνασκηλώσει τῇ ἁγίων εἰκόνων, ᾗ καθαιρέσει τῶ Χρεσιομοκατόρων, οἳ δύσυρον τὸς Χρεσιανοὺς ὡς εἰδωλα πᾶχα προσκυνοῦντας τὰς ἁγίας εἰκόνας. διωρίσαντο λοιπὸν οἱ πατέρες σύνοδ., τὸν τίμιον σταυρὸν ᾗ τὰς σεπτὰς εἰκόνας προσκυνεῖσθαι, τὰς δὲ ικονομάχας, ἐκ μέσυ ποιῆσαντες.

D Γίνωσκε δή, ἀγαπητὲ, ὅτι τῷ τῦ Θεῦ μεγάλῳ ἐκκλησίαν ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρας, ἵστησι καὶ τῷ τῶλῳ αὐτὸ ἐν ὑψηλῷ κίονι, τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ κρατοῦσαν σφαῖραν μετὰ σταυρὸ, ἀφ' ᾗ δηλοῦται ὅτι ἔβ τῶ εἰς Χριστὸν πίστιν, ἐγκρατὴς γέγονε τῆς γῆς. σφαιροειδὴς δὲ ὢν ὁ ὑπ' αὐτῷ δι' ὀρθιᾶς χεῖρα κ' ἀνατολὰς ἀνατεταμένην ἔχουσα, ᾗ ἐπαπειλοῦσαν, ἀσπερ τοὶς Πέρσας ᾗ παρεγγυῶσαν μήτε μένειν ᾗ μὴ χωρεῖν ὅλως ἐπὶ πολὺ. νῦν δὲ συμπέρασ αὐτοῖς. Ἐν δὲ τῷ ιν' ἐνιαυτῷ τ' βασιλείας αὐτὸ, ὁ βασιλεὺς ὑτος ἀφθαρτον τὸ τῦ Κυρίυ σῶμα ἔλεγεν εἶναι, ᾗ τὰ φυσικὰν παθῶν ἀνυπόδεκτον. ᾗ ὥπως ἐδίειε φοβ τὰ πάθες ᾗ πίνειν, καθὰ δὴ ᾗ μετὰ τὸ πάθος. ἀλλὰ ᾗ τὸν πατριάρχλυ Εὐτύχιαν, μὴ καταδέχεσθαι ταῦτα, ἐξορίσειε ἐν Ἀμασείᾳ, ὅθεν ᾗ ἦρματο.

E

Μετὰ δὲ Ἰουστινιανὸν Ἰουστῖνος ὁ ἀνεψιὸς αὐτὸ, ἔτη ιγ'. ὃς κτίσας παλάτιον ἐζω τῆς πόλεως, ᾗ λιμένα ἐν αὐτῷ τῇ πόλει· τὸ μὲν, Σοφίας ἐκάλεσε· τὰ δὲ Σοφιανὰς, ὡς ὁμοια τῆς γυναικὸς αὐτῦ Σοφίας. ἡ δὲ γυνὴ αὕτη Σοφία τοσαυτάκις ἐπὶ πόλεως ἐσέχυρα κείμενα τοῖς

διαστάσεις ταύτας δίδυμα. τὰ δὲ δύσεια τοῖς Δανοῖς ἔσασιν ἐπανεσώσατο οἰκοθεν. Κατ' ἐκείνο καιρὸς ἀνεφάνη ἢ ὁ ὑλλὴς Ἰουδαῖος, ὁ τὸ παιδίον αὐτὸ ἔβρε τὸ ἐναθνεια Χειρισιωὶς παιδίοις, ἢ φαγεῖν ὄνο ὁ μυτικὴς τραπέζης, βαλὼν ὡς τὸ κέμινον, οἱ ἢ ικιρίλιχθη ὁ Θεοτικὴ φυλαξάσης αὐτὸ καθὰ δὴ τὸ παιδίον διεβιβάσθητο. ταύτη τοι ἢ τὸ τοῦτο Δαίμονος ἔβρ τὸ πατεμάρχη Μλωὰ γνωεισθέντος τῇ βασιλεῖ, μετακαλέσαι ὁ Ἰουδαῖος. πολλὰ τοίνυν παρωτθεὶς ἢ μὲ πειθεὶς, τῆς οἰκείας ὑποτρέσται ζωῆς, ὡς φονέως τὸ ἰδίυ παιδός. γίνωσκε δὲ ἢ τάτο, ὅτι ὲκ τῆ ὄδυπερ ἵτε τῆς βασιλείας τὸ ἠλιηφθέντος βασιλέως Ἰωσίνυ δὲ τὸ Θρᾳκὸς, ἡμέρα γ', ὥρα ε', πίπτει ὁ ζῶλος τῆς τὸ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ σωωτρίβη ὁ ἀξιοθαύμαστος ἄμβων, ἢ πολύτιμος σωλαὶς, ἢ τὸ πολυτέλεον ἐφαρος· ζητῶ τὼν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς. μανθάνει ὡρὸς τοὺς ἄλλους ἢ τάτο, ὅτι ἔβρ τὸ ὑπερμέγα γνῶθαι τὸν ἔβυλον ἐκὶ τὸ πατριαρχὴ ὁράθαι αὐτὸς ἑαυτὸν βασιλέα ἐν ἡδυάτο. ὅθεν ἀνεγείρεται αὐθὶς. πεδινὸς δὲ λειπόμενος ὡρὸς τὸ ἀρώλυ ὕψος, ὀργῶν εἰ.

Μετὰ δὲ Ἰωσίνον, Τιβίεως ὁ Θρᾷξ ἔτη δ'. ἐφ' ᾗ δὲ τάτον, Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτὸ ᾧ Καῖσαρ, ἔτη κ'. Οὗτος ἐκτίσε τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναὸν ἔβρ ἁγίων π'. ἐφ' ᾧ παιδίον ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, χαιρὶς ὀφθαλμῶν ἢ χειρῶν· ὡρὸς δὲ τῷ ἰχθῖ, ἰχθύες ὡρὸ ὡροφοὺς αὐτῷ ὑπῆρχε· ἢ πῶν ὡσωπὸς ἐξάπνε, λεοντοκέφαλος. ἢ ὲκ τῆ Θρᾴκη δύο παιδία ἐγεννήθησαν, ὧν τὸ μὲν τετράποδε· τὸ δὲ, δικέφαλον. λέγυσι δὲ μὲ ὡροσημαίνειν ἀγαθὰ ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς τὰ τοιαῦτα τίκτονται· ἐφάνησαν δὲ ἢ ὲν τῇ Νείλῳ ποταμῷ, ηλίυ ἀναπλέοντος, ἀνθρωπόμορφα δύο ζῶα, ἀνὴρ τε ἢ γυνή· ἅπερ ἢ Σειρῆνες ὡροσαγορεύονται, ἠδυθρόγυα πάνυ ἢ θαυμαθρα, ἀνθρωποπιτεσόμορφα. ὁ δὲ λαὸς ἔβρ τὸ ὑπέρβυ θαυμάζοντες, ὠρκίζον αὐτὰ μὲ ἀναχωρῆσαι, πρὶν ἂν ἅπαντες ἐμορφωθῶσι τὰς παραδόξυ θέας αὐτῶν. ὕθεν καὶ μείναντα μίχρες ὥρας θ, καπνίσαν εἰς τὸν ποταμὸν.

Ἐκεῖθεν δὲ κροκόδειλοι ἐξῆλθον, ἢ πολλοὺς ἔβρ ἀνθρώπων διέφθειραν. Ο δὲ κροκόδειλος ἰχθυόβρωμ μέγας ἐσὶ τετράπνε, τῶν μὲν βάχιν μέλας, τῶν δὲ γαστέρα λάκκος, τὸ σῶμα φθάνον ἐκτὸς πῆχ ὤμων, τῶν ἄνω γένυων κίνον, ἢ τῶν ὑράτραχύς. ἀπειρὸν δὲ τάτον πολλάκις ἡ Ἰδυὸς λεγομένη, ἐν τῇ αὐτῇ ποταμῷ τυγχάνουσα, καὶ μορφῶ ἐχουσα κωικὸς. τοιουτοτρόπως δὲ. τὸ σῶμα ἔβρογύων ὁ κροκόδειλος, οὗτο καθεύδει· ἐγὼν ἰδὼς ἐγκυλισαμένη πολῶ, καὶ ἔβ τοῦ σώματος αὐτοῦ πρὸς τῶ γαστέρα χωρήσασα καὶ ταύτῃ ἀβρίξᾶσα· ἔβ τῆς ἕδρας ἐξέρχεται, νικηρὸν αὐτῶν ἐσθιόθν καταλιμπάνουσα. Ὁ δὲ Μαυρίκιος διπλᾶτο τῶν βλαχερνίτων ναὸν ἀγειρεῖσιν κατὰ παραπλῆσιν, καὶ ὡς τὰ χαλκοτραπέζια ἐρχεῖται. ὁ τοῦ Μαυρικίου στρατὸς περιδέμε τὸ Ρωμαίων φοσάτον τοῖς βαρβάροις ἔβρ τῶν ἀτταρσίων ὅθεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἑῴας ἐκδιώκειν.

usuras de suo fœneratoribus numerasset, Dominis ea suis restituit. Erat id temporis Judæus quidam vitrei conflator, qui filium suum propereca, quod Christianis se pueris conjunxisset, deque mystica mensa comedisset, in fornacem conjecit. Puer tamen haudquaquam flammis absumtus est, ipsa eum Deipara conservante incolumem, uti quidem adfirmabat. Itaque tanto prodigio per Meuam Patriarcham Imperatori expositio, Judæus arcessitur: quumque multis exhortationibus factis, ad meliorem mentem revocari non posset, tamquam suæ fobolis interfector, vita privatur. Illud etiam velim animadvertas, anno secundo Imperatoris, cujus nunc mentionem facimus, Justini Thracis, de tertio, hora quinta, trullam magnæ Dei Ecclesiæ collapsam; quocalu attrita fuerint, dignum illud admirationis fuggestum, solea maximi pretii, & varium demique pavimentum. Ejus rei causam quum Imperator indagaret, hoc etiam inter cætera deprehendit, trullam propterea, quod ingentis altitudinis esset, ut ubivis locorum conspiceretur, fe ipsam gestare non potuisse. Quapropter operam dedit Imperator, ut de novo exstrueretur: ita tamen, ut prioris sublimitatis reipedu, tantum non campestre solum æquare videretur, ad orgyas x excitata.

Post Justinum Tiberius, Thracia & ipse oriundus, quatuor annis rebus præfuit. Tiberio Mauricius gener successit, Cæsar antea declaratus, annisque viginti totis imperavit. Is templum x L sanctorum Constantinopoli condidit. Natus eft etiam ipfi regnante puer Constantinopoli, qui oculis manibusque carebat, cauda piscina ad coendices naturaliter adhærente. Præterea canis sex pedes, & leoninum caput habens. Item duo in Thracia infantes, quorum unus quadrupes erat, alter biceps, ferhibent autem, iis urbibus, in quibus hujusmodi fœtus nascantur, minime fausta portendi. Conspecta sunt etiam in amne Nilo sole primum oriente, duo quædam animalia, formam humanam referentia, viri nunum, mulieris alterum: Sirenes appellari solent, blandis quidem illa vocibus utentia, fed plane lethifera, fpeciem quamdam humanæ ac voluerum ex æquo confimilem præbentia. Quæ ubi conspici cœpissent, populus una cum præfecto ftupore quodam correpti, per adjurationem adstrinxerunt, ne prius discederent, quam universi tam raro fe spectaculo exhauriarent. Ita factum, ut ad nonam usque horam commorata, deinceps fluvio fe mergerent.

Hinc crocodili egressi sunt, plurimosque mortales neci dederunt. Est autem Crocodilus bellua quædam pisci confimilis, ingens, quadrupes, dorsi spinam nigram habens alabo ventre, diducto & hianti prorius ore ad humeros usque, maxilla superiore mobili, cauda insigniter aspera. Non raro ab animali quodam interficitur, quod Hidrym vocant, & in eodem fluvio degit, canifque formam repræsentat. In hunc autem modum Hidrys exitium Crocodilo adfert. Ore Crocodilus aperto confuevit dormire. quamobrem Hidrys eo conspecto, in cœno fe volutat, ac per os Crocodili ad venerem usque progressa, per anum ejus, ejoso ventre, rursus exit, & Crocodilum mortuum relinquit.

Cæterum Mauricius hic Imperator inftituit, ut die præpatationis fupplicationes in Blachernis fiant, & ad Chalcoprateas ufque procedatur. Accidit deinceps, ut Dux Mauricii quidam caftra Romana foffis munita barbaris proderet, in quibus erant ad CCCCC CIↃ CIↃ militum, qui propterea fic mul-

Tiberius Thrax Imp.

Mauricius Imp.

Portenta.

Sirenes confpectæ.

Crocodilus accessus.

Quid crocodilus.

Hoftis crocodilus.

Hydris & crocodilum necat.

Supplicationes inftituuntur.

Miferes hoftidedit.

Mauritii patritiatus.

Magistrianus.

Somnium Mauricii.

Philippicus rebellionis in gratiam. * al. Bizonis maritus.

Præclarum Mauricii dictum. Philippici meritum.

Edit. Paris. pag. 275.

Phocas Imperator.

Mauricii mors.

* al. Eutropii

Cædes Mauricii Alexandriæ uno momento cognita.

Pœnæ mortem Mauricii sequutæ.

Itabantur, quod feditionem concitassent. Quum autem postularet a Mauricio Chaganus, Scytharum septemtrionalium Rex, ut pro singulis tedimendis ex equo dimidium aureum penderet: ut hoc præstares, persuaderi non potuit. Quapropter omnes a barbaris sunt interfecti. Tum vero delictum suum Imperator agnoscere, solitarixque vitæ deditos omnibus in locis orare, et ipsis veniam sibi precibus impetrarent. Secundum hæc, profectò ad ipsum Magistrianum, de illius indicatione cognoscit, animam quidem salutem concequututam: sed ipsum magna cum ærumna & adflictione Imperium amisisse.

Neque temporis multum intercessit, quem per quietem ei somnium terroris plenum offertur. Nam videre sibi videbatur ipsum Dominum, in solio confidentem, & hujusmodi se verbis compellantem: Ubinam penas luere mavis, in hac, an in altera vita? Quum respondisset, in hac se puniri malle, vocem aliam audivit: Tradite igitur eum Phocæ tyranno. Tum experrectus Mauricius, intellectoque Phocam illum ipsum esse, qui Dyrrachii foret in præsidio, nec ita pridem ad Imperatorem venisset, ut menstrua congiaria commilitonibus suis impertaret, illaque de causa graviter vexularet, eo reversus fuisset, unde venerat: justo Dei se judicio poenas luiturum agnovit, qui a Domino tali viro ttaderetur. Itaque continuo Philippicum per accultorem suum accessit, quem antea graviter læserat. Et * uxoris Mauricii frater erat hic Philippicus, qui adversus hostes cum copiis ablegatus, ubi victoria potitus reversisset: contra se flammam invidiæ concitaverat. Præterea quiddam aliud antecesserat. Nam futurum Mauricius intelexerat, ut in Impetio quidam ei succederet, cujus nomen primam Φ litteram haberet. Idcirco posl illud somnium, quod narravimus, dixisse perhibetur: Si maxime Philippicum occidiscemus, Deus tamen alio Φ non carusset. Quamobrem ubi Philippicus accessisset, tanto terrore perculsus est, ut sacra symbola perciperet, ac sous faceis indutos cinere que conspersos relinqueret. Verum Imperator eum eo rediit in gratiam, sibique condonari petiit, quod eum tam indigne tractasset.

Ita hoc rerum statu Phocas, de quo diximus, Dyrrachio revertitur: quumque cives in Hebdomo coivissent, Imperator renuntiatur. Regnavit autem Phocas hic nazione Cappadox, annos VIII. Quumque sub ipsum initium imperii factiones populi graviter tumultuarentur, Mauricium que vexum e vivis excessisse clamitatent: hac ipsa voce Phocas ad ejus necem excitatus est. Quapropter ablegari quidam ejus liberi perfidiendæ causa, primum in portu * Eutropo quinque filios ejus trucidant, nihil tum aliud prolocuuti, quam hæc verba: Justus es Domine, ac judicium tuum justum est. Postremus autem ipse necatur. Uxor cum filiabus in monasterium, Phocæ jubente, concluditur. Accidit eodem tempore, ut quidam perfius elegantis ac pictæ historiæ descriptionis, nodum in pectinibus agnens, eodem vesperc, quo Mauricius est interfectus, statuas in aris eædem illius nuntiantes audiret. Quapropter hoc tempore notatu, rem ita gestam deinceps intellexit. Cognatos etiam Mauricii Phocas eodem modo, quo ipsum, tractavit.

Sedenim continuo tum Chofroes Persarum rex, tum Avares Romanis bellum inulere properera, quod impium hominem legitimo Imperatori prætulissent. Præterea pestis homines atque pecudes invasit, qua

Α ἦβ, ὡσεὶ χιλιάδας ιβ'. ὧ ζητιδὼς ὁ Μαυρίκιος ὑπὲρ μιᾶς ἑκάστης ψυχῆς παρὰ Χαγάνου τοῦ Τῶν ἀφορισκίων Σκυθῶν βασιλέως, ἀπὸ νομίσματος τὸ ἥμισυ, δοῦναι οὐκ ἠθέλησεν. ᾧ ὑπὸ πάντες ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀπεκτάνθησαν. ἧφ ᾧ τὸ κῷ πᾶσις μοναχὸν ὁ βασιλεὺς ἐδίωτο, ἧφ τὸ ἀμάρτημα. παρεδίδου δὲ ὧ ἑαυτὸν τῷ μαγιστριανῷ, ἐμαθὼν ὅτι ὁ μὲν ψυχὴ αὐτῷ σώζεται, μὴ πόνου δὲ ἧ βλίψεως τῆς βασιλείας ἐκπίπτει.

Οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ, ἧ ὅταν ὁρᾷ φείκις μετὸν. αὐτὸν ὁρᾷ τὸν Κύριον ἐπὶ θρόνῳ καθήμενον, ἧ ὑπὸ λέγοντα πρὸς αὐτὸν, πῦ θέλεις τιμωρηθῆναι, αὐθε, ἢ ἐκεῖ; ᾧ ὁς, αὐθ βούλομαι τιμωρηθῆναι ἐνταῦτ, καὶ τὴν τιμωραῖτε. παραδότι αὐτὸν Φωκᾶ τῇ τυράννῳ. ᾧ ὁ Μαυρίκιος ἀφυπνίσθις, ἧ μαθὼν ὅναι Φωκᾶν τὸν ἐν Δυρραχίῳ φυλάσσοντα, ἐλθόντα δὲ πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα χάριν τὰ λαβεῖν τὰ μιλιαρήσια τῇ συστρατιώτῃ αὐτὸ, ἧ τυραννίσαντα δεινῶς, ἧ ὅπως ἔθει ἄλλοτε ὑποφήναντα, ἀξίαν ὀργὴ τιμωραῖτε τὸ δίκαιον δοῦναι, ὀργὴ ποινὴ ὑπὸ Κυρίου παρεῖδη ἀνδρί. ἐπὶ τέτοις ὧν μεταβάλλεται ἧφ τὸ παρακοιμωμένον τὸν Φιλιππικὸν. ἐφθασε δὲ πολλῶν αὐτὸν ἀξιώσας δεινῶν. γαιτακαλλιάρος ὢν ὁ Μαυρίκιος ὁ Φιλιππικὸς τότος ὡς ἐκστρατεύων ἐκπεμφθεὶς, καὶ νικήσις ἐπαναβάλλας, φθόνῳ πυρωμένῳ ἧγερε κατ' ἐαυτὸν. ὀργὴ ᾧ μᾶλλον· ἐφθασε μαθεῖν ὁ Μαυρίκιος, ὅτι ἐβουλεύσαι τις αὐτὸν, ἐχων τὸ Φ, τοιχίων ὧ ἀρχὴ τῆς αὐτῷ κλήσεως. ὡς ὑπεδέθη εἰπεῖν τὸν Μαυρίκιον, ὡς φασι, μὴ τὸ ὁράμα, ὅτι ἧ τὸν Φιλιππικὸν ἀπεκτενοῦμεν, ᾧ τὸν Θεὸν, Φ, ὐκ ἐλαφρὸ. μεταξὺ δὲ ὁμιλούσης ὧ ὁ Φιλιππικὸς, τοσοῦτον ἐπτοήθη, ὥστε ᾧ κοινωνίας μετασχεῖν, ᾧ τὰς ὑπ' αὐτὸν ἐπὶ ἀσοδὶ ᾧ σάκκι καθημένας κατασπεῖσθ. κατεβάσατο δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ, ᾧ συγγνώμην ἐφ' οἷς ἐπέκωσεν αὐτὸν ἔζειτο.

Τέτων ὕστις ἐχόντων ἐπαίρχεται τὸν τῶ Δυρραχίου ὁ ἄβληβος Φωκᾶς. ᾧ ἧβ πολιτῶν ὧ τῷ Β Ἑβδόμῳ συνεκρότησαν, βασιλέα ἀναγορεύσει κρατεῖ δὲ ὁ Καππαδόκης ὑτος Φωκᾶς, ἐτῶ ιη. μᾶ δὲ τάυτα τῇ δήμῳ ταρακτάντων ᾧ λεγόντων, ὅτι Μαυρίκιος ὐκ ἀπέθανε, ἐπὶ τοῦ αὐτὸ φόνου ὁ Φωκᾶς κτείνεται. ᾧ δὲ ὧ τῷ Εὐβόπῃ λεμεῖ, σφᾶτε μὲν ἀναιρῶσι τὰς ἑ παῖδας αὐτὸ· μόνην δὲ τὴν γυναῖκα λίγοντος, ᾧ τότο, Δίκαιος εἶ Κύριε, ᾧ δικαία ἡ κρίσις σου. τελευταῖον δὲ ᾧ αὐτὸν ἀναιρῶσι. τὼ μὲν τοῦ γυναῖκα αὐτὸ σὺν τοῖς θυγατρασιν, ἐν μοναστηρίῳ καταλιπόντ. καλλιγράφος δὲν ἀπὸ πανυχίδος ὧ Ἀλεξανδρείας ἐρεφόμενος, ἐσπέρας καθ' ὧν αὐτὴν Μαυρίκιος, πέσυσε τὰς ἀνδριάντας ἐκ τῆ βωμοῦ λίγοντας ἐκεινου ἀναίρεσιν. τὸν σημειωσάμενος τὸν καιρὸν, διέσκεπ τὸ φαίνμα οὗπος ἔχοι. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ C ἐπὶ τοῖς λοιποῖς αὐτὸ συγγενέσι, ὁ Φωκᾶς διεπράξατο.

Τότε τοίνυν Χοσρόης ὁ Περσῶν βασιλεὺς, ἄρμοσε κατὰ Ρωμαίων, ὁμοίως καὶ Ἄβαρες, διὰ τὸ τὸν ἀνόσιον ἀφελέσθαι τὸν ὀνόμιον βασιλέως. ἔτι δὲ ᾧ ὄλεθρος ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν γέγονε, ᾧ ἀφορία γῆς, ᾧ χειμὼν βαρύτατος, ὡς ᾧ πα-

γῆναι τῶν Θᾶλασσαν, ἢ πολλοὺς ἰχθῦας τεθῆναι. A
τότε ἢ ὁ ἥμιφρ τὸ ἱππικὸν ἀπακτίσας, ὑβρίζειν
παρὰ τῇ δημοτῶ, λεγόντων, πάλιν σὺ τὸν καύκον
ἕλκεις, πάλιν τὸν τοῦ ἀπώλεσας. ἐφ ᾧ τῇ
πολλῇ ὕβρεπάντων. Ἐλάττητε οὖν οἱ ἐν τέλει τὸ
τῇ ἀνδρώκων πλῆθος πολλὰ πάσχον κακὰ, δη-
μοδόκους, τὰς κεφαλὰς ἀφαιρεμένους, γράφουσι
πρὸς τὰς Λρξεικὸς στρατηγὸν Ἡρακλεον, καὶ ὃς αὐ-
τίκα κινεῖσθαι, τόλον ἑτοιμάζει, ἢ κῇ τὸ Φοκᾶ
ἤρχεται, φέρων ἢ τῶν ἀχρεοποίητον εἰκόνα τὸ
Χριστῦ. ἐφ ᾧ ἢ γενίκιος τὸν Φοκᾶν. Ὁ τοῦτο
γνομένη, Φωνευσὸς τις ἐκ τῇ μεγιςάνων ἀφοσπι-
βουλεδεὶς παρὰ τὸ Φοκᾶ εἰς τῶν σὺζυγον αὐτῦ,
εἰσπλδεν ἀδρὸν οἷς τὸ παλάτιον, καὶ τὸν βασι- B
λέα Φοκᾶν μέλαν χιτωνίσκον ἐνδύσας, αὐτίκα
τῇ Ἡρακλείῳ ἀφσάγεν. καὶ ὃς ὡς ἦκε πρὸς αὐτὸν.
Οὗτος ἄθλιε τὸν πόλιν διφκησας; ἢ ὁ Φοκᾶς.
Σὸ κάθιον διοικῆσαι ἔχεις. ἐφ ᾧ ἢ χεῖρας ἐν-
δεῖσε τίμιεται καὶ πόδας· τὸ δίρμα τῆς ῥάχεως, καὶ
τὰ αἰδοῖα, δὴ κοπῇ ἀκαρπάται· ἢ πλάτιστον ἢ κε-
φαλὴν ἀφαιρῦται μαχαίρᾳ. τὸ μέντοι σῶμα αὐτὸ
συρόμενον κατὰ τὴν τὰ βοὸς ἀγορὰν, πυρὶ παραδί-
δυται.

Κρατῆ οὖν ὁ Ἡράκλειος μετὰ Φοκᾶν, ἔτη ιʹ. ὧ-
τος ὁ Ἡράκλειος φρὸς γᾶ τὸν Φ Φωκᾶ γαμβρὸν Κέ-
σαρον, φρότερος μὲν τοῖς τῇ Φ Φωκᾶ σωμδιοποιῶσι,
ὕςερον δὲ Ἡράκλειον διοδροπώσια, ὅτιν γαμβρὸν C
κὰ ἐποίησας πολλάπορ, ἢ φίλον πῶς αὖ ποιῆσης;
ἢ πεμψάμενον αὐτὸν ἐκ τῇ χώρᾳ. Τότε ὁ Χοσρόης με-
τὰ πλῆθος πολλὸν, τὸν Σαίτον ἀπέςειλεν. ἐκάθε-
σεν δὲ ὡν τῷ Χαλκηδόν, ἢ μεθ ὑπομάσους εἰρίωσ-
σας μετὰ τὸ Ἡρακλείου, ἐλαβὶ ἀφιέβεις μεγιςάνας
ὁ, ἢ ἀπήλδεν. ὁτι δὲ τὸν Ἡράκλεον αὐτὸν μὲ ἀπο-
κέμενα φρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκπίσ, τῶν αὐτῦ δορυφο-
ρδύτων. οἱ δὲ ἀφιέβεις δυσαὶς ἐφκτοὶς ἀσφαλίζον-
ται. τότε δὴ ὁ Δαμὸς μέγας, ὁ Σασανιδὸν, ἢ ὁ
ἦλος ἡμιφρῶν, ὁ πόνυ ἰβρᾶζε. ὁ δὴ Χοσρόης Φ
Σαββαρὸν ἀποςείλας, πα τὰς ἀναολὰς πάντα πρά-
ξειν. ἐφ ᾧ ἢ κῇ Περσίδος ἐκρατεῦσι Ἡράκλειος, D
ἢ ὁν ἐξ ἐνοσ πάσαν καθδλὸν τῶν Περσίδα, ἢ αὐ-
τὸν τὸν Χοσρόην, ὃς ἑαυτὸν ἀπεδίωσεν. φρὸς τούτοις
δὲ ἢ τὸ τίμιον ξύλον ἐπεσασάσας, ἐτυχε γὰρ ἀ-
πὸ Ἱεροσολύμων σωλδδηναι, λαμπρὸς ἐπανέζυ-
ξε.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ Αθανασίου τῦ Φ Ιακωβιτῶν,
καὶ Σεργίου Κωνσαντινοπόλεως Πατριάρχου ἀπατη-
θεὶς, ὡς τῶν τῇ Μονοθελιτῶν ἐξαιωλίθη αἵρεσιν.
ᾧ δὴ νόσῳ μετὰ ταῦτα πεμπτεῶν, (ὕδηρος δὲ αὖτη)
δὴ ἦς ᾧ πᾶσαι, ὅτιπερ ἐτεμαρώνετο· νύκα ᾧ ὑρᾶ-
σαι ἐμελλε, σανίδα κατὰ τῦ Φ οἴσρου ἐτίθει. τίνος
ἕνεκε; ὅτι τὰ αἰδοῖα τέμνασθαι ἐφιρομένη, τὰ σῦρα
κατὰ τὸ φρόσωπον ἐφίρεσο. ὅλως δὲ τοῦτο φορᾶ-
τὴς πᾶς αὐτὴ παρομοίας ἰῶ, ἰῶ ἐποίει τῇ ἰδίᾳ
σωμδιοξίμβος ασ-ῳ.

Μετὰ ταῦτα Κωνσαντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτος ιʹ. ἢ
ᾧ αὐτῷ μητρυᾶ Μαρτίνα, σωὶ αὐτῷ τῇ Πύρῥῳ
Δαναιφόρον αὐτῷ τεραντόσυι φάρμακον. ἔθνη τὰ
Κωνσαντίνου τὸν βίον, ὡς ὤφτηαι, κατελιμπάνον-
τος, ἢ βασιλείας αὐτίκα ἡ Μαρτίνα ἐπιδράσ-
σασα, ἐφ μεῖ αὐτῆς Ἡρακλωνᾶς ὁ παῖς αὐ-

cum & terræ sterilitas, & hyems adeo gravis
conjuncta fuit, ut ipsum mare congelaret,
multique pisces morerentur. Imperator quum
eo die, quo ludi equestres peragebantur, in
edendo ac bibendo modum excessisset, a ple-
be per ignominiam verbis hujusmodi notatus:
Rursus e * cauco bibisti, rursus mentem a-
misisti? Obtd convicium complures morte
mulctavit. Itaque quum viderent proceres ac
magistratus reipublicæ, magnam hominum
multitudinem multis adhci malis, bona per
publicationem adimi, capita præcidi, ad
Africæ prætorem Heraclium litteras mit-
tunt, qui precibus eorum motus, continuo
classem parat, & contra Phocam profiscisci-
tur, adierens fecum illam imaginem Chri-
sti, quæ manibus facta non erat. Hoc mo-
do Phoca superato, Phorinus quidam, unus
ex magnatum numero, cujus uxorii podici-
tiæ Phocas antea ftruxerat insidias, fubito
in palatium irrupit, & Phocam Imperato-
rem pulla veste induetum mox ad Heraclium
deducit. Qui quum Phocam verbis hisce
compellaret, Itane miser rempublicam ad-
miniftrafti? respondit Phocas: Tibi vero
per me licet, ut rectius eam geras. Hinc ei
recta manus & pedes amputati, cutis dor-
so detracta, excelsa verenda, & hastæ adfi-
xa, caput denique gladio recisum. Reli-
quus corporis truncus in foro, quod Boa-
rium nuncupant; per contumeliam hinc
inde tractus, tandem igni traditur.

Itaque post Phocam Heraclius annos
xxx rerum potitur. Hic ad generum Pho-
cæ Crispum, qui antea contra Phocam cum
ipso conspiraverat, verum deinceps Hera-
clium malcdixo lacerat, dixitfe fertur:
Quæ focero non præstitisti, qui amico præ-
stares? Itaque hominem in locum quemdam
relegavit. Id temporis Chosroes magnis
copiis, Saitem contra Romanos mifit, qui
Chalcedone eum exercitu aliquandiu
commoratus eft, factaque per fimulationem
cum Heraclio pace, legatis ex optimatum
numero xxx acceptis, difcefit. Ubi rever-
tiffet, a Chosroe properera eutia el detra-
cta eft, quod inter alios, Heraclium ip-
fum Constantinopolim fecum non addu-
xiffet. Legati quoque dirosi in carceres, ne
poffent evadere, conjecti funt. Ingens tum
annonæ caritas & peftis exorta eft, folque
fplendorem fuum amifit, & pulvere plut.
Chosroes quoque abiegato cum exercitu *
Salbaro, paffim omnia per orientem eversa
& delevit: qua injuria motus Heraclius, ex-
peditionem adversus Perfidem fufcipit, ea-
que fex annis eversa, Chosroe de medio
fublato, qui Deum fe fecerat, præcreaque
venerando ligno receptoque, quod Perfæ
captis Hierofolymis cum reliqua præda fe-
cum avexerant, fplendide Conftantinopo-
lim revertitur.

Secundum hæc per Athanasium Jacobi-
tarum, & Sergium Conftantinopolis patri-
archas, dolo eireumfcriptus, in Monothe-
leatum fectam prolapfus eft. Denique mor-
bo confectus, (is erat ex aqua intercute)
gravibus fupplicüis adficiebatur. Nam lo-
tium redditurus, inferiori ventri tabulam
imponebat. cui iftue? quod reverrum ejus
inverfum, utinam furfum in faciem ipfam
emitteret. Hoc erat argumentum flagelli
manifeftum, quod fratris filia fibi juncta
perpetraverat.

Imperio poft ipfum Conftantinus filius
anno falem uno præfuit. Eenim Martina
noverca & Pyrrhus lethale venenum ei pro-
pinarunt. Quapropter Conftantino rebus
humanis excmpto, Martina mox Imperii
procurationem fufcipit, adjundo fibi Hera-

Phocæ tyrannis
& mors.

* Potius gyros,
& fanè ejus
editt. obfcura.

Heraclii mors

Conftantinus
anno falem
Heraclii f.
Imp.

clona filio. Verum perexiguam ad tempus eo potiti, justo Dei judicio perierunt: nullum aliud consequuti lucrum, quam quod improbos se declararunt. Nam Heraclonas amissis naribus, Martina lingua præcisa, in exsilium missi sunt. Accidit his temporibus, ut quum pestilens morbus Carthagine grassaretur, ac multi homines morerentur: mulier quidam parum continens simpta secum uxore sua, in suburbium se conferret. Ibi cum in amplexus mulieris cujusdam, quæ agrioeiæ conjux erat, venisset, mox vitam amisit. Altero autem die psalmos concinens, alta voce clamabat: Miseremini mei. Deinde furgens narrabat, quo pacto ab Angelis ad tortationis usque telonium delatus fuisset, ac rursus illinc a malis genite ad orcum usque deportatus, quasque res illic conspexisset. Hoc modo quum sibi ac multis aliis indicatione sua profuisset, naturæ debitum persolvit.

Miles mortuus revixit.

Vide Notas.

Edit. Paris. pag. 377.

Constans Imperator.

Post Heraclonam Constans, Constantini F. Heraclii N. annis XXVII imperavit. Tunc & falsus ille vates Moamethus exstitit. Nam Ismaelitæ ad Heraclium usque simulacra colebant, Astarten (quæ Luna est) adorantes: quam & Chaberam nuncupabant hoc est, magnam. Hoc vero tempore Moamethus apud ipsos exortus est, qui quum apud divitem quamdam mulierem serviret, tandem eam uxorem accepit. Laborabat is forte comitiali morbo, quem uti tegeret, Angelum se Gabrielum conspicere dictitabat: cujus aspectum quia tolerare nequiret, fieri, ut animo dejecto collaberetur. Ea re fidem mereri vifa fuit propter monachum quemdam Arianum, qui lucri fui causfa falsum el teftimonium perhibebat. Idem Moamethus in Palæstinam profectus, quum in Judæa, Arianos, & Neftorianos incidiffet, quasi collectam quamdam ab omnibus congessit, peculiareque religionem suis tradidit. Lege per omnia non uetitur. Circumcisionem retinendam tradit, fabbati obfervatione fublata. Paradifi fe clavigerum esse jactitat, in quo tres fint amnes, melle, vino, lacte fluentes. Adferit umbram Christi tantum a Judæis per invidiam cruci fuam effe, quum Chriftum ipfum Deus ad fe recepterit, uti quem diligeret. Rogatum id temporis Jesum a Deo ipsene Deum fese nuncupasset: respondisse, nequaquam id fe nominis usurpasse, verum homines illud sibi tribuisse. Docet etiam fic evenire cuncta mortalibus, ut definita fint divinitus. Mosem & Aaronem adstituros quidem illos in Christi judicio, verum deinde futurum, ut tamquam præstigiatores ad pœnas ablegentur. Ait in sequuturo quoque sæculo nos vitam potu ciboque corruptibili fustentaturos. Venerem fectatores ejus oceulte colunt. Licet hoc ex ipforum precatione deprehendere, cujus haec verba sunt: Alla alla ua, Cubar alla: hoc est, Deus Deus major, & magna, nimirum Luna, quæ & Venus, dea.

Unde Moamethus originem duxerit, & doctrinam.

Delicta Moamethi.

Vide Notas.

Post hujus rejecti punitique a Deo Moamethi mortem, fidus quoddam verfus meridiem conspectum est, crabis figuram referens, ad trigesimum usque diem: quo Arabum in Romanum Imperium invasio denuntiata fuit. Nam & Damascum id temporis suam in potestatem redegerunt, & alias multas urbes. Atque horum sane Arabum regio magnopere præditatur, uti quæ copia fructuum abundet, propter aeris temperationem valde commodam. Rura ifiic a ficu proceritate non fuperatur. Itidem in Palæstina fons est, qui morbos fanat. In eo Dominum iter aliquando facientem abluisse fe perhibent. Etiam arbor ibi quædam est, quæ

Comet.

pag. 378. Fontis & arboris miracule.

Α ψες. ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον τὰ κράτη δουλοσύνης, τῇ θείᾳ δίκῃ περιπίπτουσιν. ἄλλο κερδήσαντες μηδὲν, ἢ τὸ κακοὶ φανῆναι. ἔνθα μὲν ὁ Ἡρακλωνᾶς, ἢ δὲ Μαρτῖνα γλώσσαν ζημιωθέντες, εἰς τὴν ὑπορρίαν ἠχθησαν. Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιρὸν ἐν Καθαργένῃ τῇ πόλει λοιμικὴς νόσου συμβάσης, ᾧ πολλῶν ὑπεκόντων, τραπείσης τις ἀσώτως λαβων τὴν ἰδίαν γυναῖκα, ἐξῆλθεν ἐν φροντιστῇρι· κρεκίσει τῇ τοῦ γεωργοῦ γυναικὶ περιπεσών, ἐτελεύτησεν. τῇ δ' ἐπαύριον ψαλλόμενος, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραξεν, ἐλεήσατέ με· καὶ ἀνατας διηγήσατο πῶς τε ὑπ' ἀγγέλων μέχρι τῶν εἰς πορείας τελωνίου ὠφέρετο. ᾧ ὅπως ἐκεῖθεν ὑπὸ διαμόνων κατωκίχθη εἰς τὸν ᾅδου, ᾧ τίνων ἐκεῖσε γόων θνατὸς. κἀπεῖθεν ἐαυτὸν ᾧ πολιοὺς ὠφελήσας, ἀπέθανεν.

Μετὰ δὲ Ἡρακλωνᾶν, Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου, ᾧ ἐγγονὸς Ἡρακλείου, ἔτη κϛ'. τοῦτον ᾧ ὁ ψευδοπροφήτης Μωάμεθ ἐφάνη. οἱ δὲ Ἰσμαηλῖται, μέχρις Ἡρακλείου, εἰδωλολατρῶσιν, ᾗ Ἀσάρθην ἠγοῦν ᾗ σελήνην προσκυνοῦντες· ὃν ᾗ Χαβὴρ ὠνόμαζον, τὴν ἴσχ μεγάλην· τὴν καὶ ὁ Μωάμεθ ἐν ἀπίσῃ αὐτοῦ Μωάμεθ· ὑπὸ Σατὰν γυναικί τινι πλουσίᾳ, ὕστερον ὠλαθεῖσα αὐτὸν εἰς γυναῖκα. ἔσχε δὲ ἐπιληψίμιον, ᾗ δι' ὃλων κρύπτειν τὸ πάθος, ἔλεγε τὸν Γαβριὴλ ὁρᾶν ἄγγελον· ὃ μὴ φέρων αὐτὸ τῶν θείων, ὀλιγωρεῖν καὶ πίπτειν. ἀξιόπιστα δὲ τὰ κατ' αὐτὸν ἐδόξει, ἀπὸ μοναχοῦ τινος Ἀρειανοῦ, ψευδομαρτυροῦντος αὐτῷ δι' αἰχροκέρδειαν. ὅτος ὁ Μωάμεθ εἰς Παλαιστίνην ἐλθὼν, ᾧ ἑτεροχωρῶν Ἰουδαίοις, Ἀρειανοῖς, ᾗ Νεστοριανοῖς ἀπὸ πάντων πράτικά, καὶ ὑποτεθεὶς ἰδίαν παρέδοκεν, οὐ πανπάσαν δὲ χράται τῇ γάμῳ· περιπολῶ γὰρ ἐδίδαξεν, οὐ μὴν δὲ καὶ σαββατίζειν. λέγει δὲ καὶ ἐαυτὸν κλειδοῦχον εἶναι τῶ παραδείσου. τρεῖς δὲ ποταμοὺς φέρεθαι ἐν αὐτῷ, μέλιτος, οἴνου, καὶ γάλακτος. λέγει ᾗ αὐτὸν σκιὰν τοῦ Χριστοῦ φαυροδιῶσι διὰ φθόνον παρὰ τῶν Ἰουδαίων, αὐτὸν δὲ αὐτολάβετο διὰ τὸ φιλεῖν ὁ Θεός· οὗ καὶ ὀνόματος· σὺ ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε ἑαυτὸν Θεόν· ἀπικείπατο ὡς ἐκ αὐτὸς ἑαυτὸν ὀνόμασε Θεόν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι. ἐδίδαξε δὲ τὰ πάντα ὡρισμένα καὶ ἀπὸ Θεοῦ γινῆσθαι τοὶς ἀνθρώποις· τὸν δὲ Μωσέα καὶ Λαρὼν, παρεστάναι μὲν ἐν τῇ κρίσει τὸν Χριστοῦ, παραπεμφθῆναι δὲ τῇ κολάσει ὡς ἀνθρώπους ἀπατηλούς. ἔλεγε καὶ τὸν ζῶν ἐχειν ἐκεῖνοι διὰ φθαρτὰς βρώσους τε ᾗ πόσους· ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀρρσδίνιαν πικρμμένους σίβοντας. ᾗ βέλον ἐπ τῆς φροσωχῆς αὐτῶν, λέγουσι γὰρ οὗτος· ἀλλὰ ἀλλὰ οὐὰ Κουβὰρ ἀλλὰ, τοῦ ἴσιτ, ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς μείζων, ᾗ ἡ μεγάλη, ὅτοι σελήνη, Ἀρροδίτη Θεός.

Β

Μετὰ μέντοι τὸν τῶ Θευλάτου Μωάμεθ Φάνκτον, ἐφύτη ἀστρ ἐπὶ μεσυμβρίαν ὁσάτις, ἐπὶ ἡμέρας λ. σημείων τῶν ἐχθ Ἀράβων ἐφοδὸν· τότε δὲ κατέχον τῶν Δαμασκὸν καὶ ἄλλα πολλά· ἐπαιωνίσαι δὲ ᾗ μὴ αὐτῶν· σφόδρα γὰρ πολυκαρπὰς ἐσι, ᾗ δι' ἀκρατον ἀέρα. ἀλλὰ ᾗ τὸ πύγαιον οὐδὲ ἐβρίρες τὴς συκῆς κατὰ τὸ μῆκος. καὶ ἐν Παλαιστίνῃ δὲ πηγὴ ἰάσεις παρέχουσα, ἐν ᾗ τὸν Κύριον ὁδοιπορεῖται λέγουσι ἱλάσθαι. καὶ δένδρον ἐσαται, πάσης ἀῤῥωστίας ἀλεξίκακον. ὃ δένδρον οἷς γλῶ ἐκλίθη, ᾗ φροσι-

C

D

E

κώσει δῆθεν τὸν Κύριον εἰς Αἴγυπτον φθῆσαι. Α
σώζῃ δὲ ἡ ὡς ἔτι τὸ ῥῆμα τῆς προσκυνήσεως.
ἐκεῖ ἔτι ἓ ἢ βαπτιεῖπε ῥίζα ἢ φλογοειδὴς, ἢ φο-
ενγγίσαι τις οὐ τολμᾷ. ἀπαιάται δὲ κωὸς, ἢ
ποιώσης ῥίζης πλησιον ἀνθίντος. ἢ μὲν τοι ῥίζα πε-
ριεπομένη ἀνημερίζομένῳ, φυγαδεῖσι τὸν δαί-
μονα. γωμῆσαι δὲ ἢ ἐπαβάλαμον ἐκεῖσε πο-
λύ. ταῦτα τοι ἢ τῶν γῶν ταύτην ὡς ἐξαίρετον
ἢ ἀγαπήσαν ἐνδυκεν ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ. ἐν αὐτῇ
καὶ ὁ Κύριος τὰ πάντα εἰργάσατο. ταύτην οὖν
ἢ οἱ ἐξηγηταὶ, ἢ γῆς ὀφθαλμὸν ἀφοσκόρδα-
σαν.

Ο μὲν τοι Κώνστας Σίλιον συμάξαι παμαχικὸν
πόλεμον ἐπ' Ἀραβίων, ἐδήλου κατ' ὄναρ διαγοὺς ὁ
Θεσσαλονίκη. ὅπερ ἐκπαλεῖ ἂς τινὶ γνωσικῷ, ἢ
κωσε ὅτι κακὸν ἐνύπνιον. Ἓ ᾧ δὲ ἀδῷ τῶν νίκων
σημαίνει. τῇ γοῦν ἑπαίσιον συγχρόνησε πόλεμον ᾧ
πτηθεὶς, ἐνέδυτε μὲν τῶν ἀλαφρίδα τινὰ τῶν οἰ-
κείων αὐτῷ. αὐτὸς δὲ λάβρα ὥρμησ. ἐπ' ἐκείνῳ λαι-
πὸν σφαγὴν ᾧ τὸν πόλεμον, πταλήφασι, μείζο-
να ταῦτης ἀγαπᾶν ὠδὲς ἔχει, ἵνα τις τῶν ψυχῶν
αὐτῷ δόκῃ ὑπὲρ ᾧ φίλου αὐτῷ. ὁ δὲ Κώνστας κατὰ-
δυ εἰς Σικελίαν, βουλόμενος ἐν Ῥώμῃ καταῦσαι
τὸ βασίλειον. σφόδρα δὲ ὑπὸ τῶν Βυζαντίων ἐμισεῖ-
το, ὅτι τε Μαρτίνον τὸν Πάπαν Ῥώμης ἀγαγὼν ἀ-
τίμως ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐξώσεσεν εἰς Χερσῶνα,
χειρίας τε ᾧ γλῶσσαν μεγάλαι Μαξίμου ἀπέτμησε,
μὴ σωτηρίαν τοῖς Μονοθελίταις. ἔτ' δὲ πολίτας
ἐπὶ ἐν Σικελίᾳ, ἀτίμῳ δὲ τῷ αὐτῷ παίδας ἐλθεῖν
ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἀφρῶν ἐν Βαλανείῳ.
καὶ ἐκεῖνο δὲ καιρὶ ἐφεῖν Κωνσταντίνος ὁ καὶ Σι-
λικὸς λεγόμενος, ὁ Παύλου τῦ Σαμοσατέως δι-
δάσκος, ὃς ἐδίδασκε μόνος τοῖς Εὐαγγελισταῖς,
καὶ τῷ Ἀποστόλῳ φροντίσας. ᾧ τύπος διεγρα-
μένος.

Μετὰ δὲ Κώνστα, Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῦ
ὁ Παγωνάτος, ἔτη ιζ. Παγωνάτος δὲ ἐλέγετο, διὰ
αἰτίαν τοιαύτην. τῶν ἐν Σικελίᾳ μαθὼν θάνατον
τῦ παῖδὸς αὐτῦ Κώνστανος, ἐκεῖσε κατέγκε. πάλι-
λιν οὖν ἀρχόμενος. ἐφ' ᾧ καὶ Παγωνάτος λέγε-
ται. ἀγάπνος γὰρ ἐκεῖσε καπελθὼν, πλεοσπα-
γῶν ὑπέτρεφε. πλάτῃ δὲ ἢ βίου δυ-
σπεμικός.

Καὶ κρατεῖ ᾧ τοῦτον, Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμη-
τος, ἔτη ιθ'. ὅτος ὁ βασιλεὺς καθ' ὑπερβολὴν
ἐμισεῖτο παρὰ πάντας τὸ λαοῦ, σκληρὸς ὢν καὶ
ὑπερόπτης, ᾧ πᾶσαν ἢ γνώσιν ἔχειν δοκῶν. ὃ-
θεν Λέοντος πατρίκιος ἐπανάστασιν, ἀναγορεύεται
βυκτὸς ὑπὸ δήμου τῶν Βενέτων βασιλεύς. ἡμέρας δὲ
γενομένης, κρατεῖ τὸν Ἰυστινιανὸν, ἓ ῥινοτομήσας
αὐτὸν, εἰς Χερσῶνα ἐξώρισε. κρατεῖ λοιπὸν ὁ
Λέοντος ἔτη τρία. ἓ πάμεν τλωικαῦτα τὰ ἴσα
τῷ Ἰυστινιανῷ. ὁ δὲ παρ' αὐτὸ καπὰ Ἀράβων γα-
λεὶς μιμέμφος φόνος, ἓ ἅπας ᾧ εἷς μὴ φέρατ-
ες τῶ ἑτέρῳ καπόπαθεων. Ἀβίμαρός τινα
ἀφοῖσθαι ἑαυτὸν, ᾧ καπὰ τῆς Βυζαντίδος χω-
ρῆσαι. Ἀβίμαρος δὲν ὁ καὶ Τιβέριος μετονομα-
θεὶς, κρατεῖ Λέοντον, ᾧ ῥινοτμεῖ αὐτὸν, καὶ
φροῦρᾷ καθέιργνυε. κρατεῖ δὲν Ἀβίμαρος μετ
αὐτὸν, ἔτη ζ.

quævis infirmitates pellit. Ea ſe ad terram uſque inflexit, Dominumque ſuum miſe venerata eſt, quum in Ægyptum fugeret. Ejus inflexionis adorabundæ formam hodieque retinet. Illic & Batarides eſt, radix quædam flammea, ad quam propius accedere nemo audet; ſed per eam ne evellitur, prope radicem alligatum. Hæc radix homini a malo genio vexato admota, genium ipſum fugat & ablegit. Iiſdem in locis & Opobalſamum copioſe admodum agriculturæ adhibita provenit. Propteréa Deus hanc terram, veluti exiſmiam, Iſraelo ſibi cariſſimo donavit. In eadem & Dominus omnia perficit. Itaque auctores illam Oculum orbis terrarum nuncuparunt. Batarides radix. Opobalſamum. Paleſtina oculus orbis terrarum.

Cæterum Conſtans Imperator, quum navali prælio decernere vellet adverſus Arabes, Theſſalonicæ ſibi per quietem eſſe viſus eſt. Id ſomnium ubi cuidam interpreti rerum buſmodi expoſuiſſet, inſelix eſſe didicit. Nam eo ſignificari Thes alo nicen, hoc eſt, alteri cede victoriam. Altero die prælio cum hoſte congreſſus, & ſuperatus, cuidam ſuorum purpuram induit, ſibique clanculum fuga conſulit. Is autem in pugna cæſus, reapſe promeruit, ut hoc de ipſo verbum prædiceret, Majorem eſſe nequit amor in hominum ullo, quam ſi animam ſuam quis amici cauſſa ponat. Secundum hæc Conſtans in Siciliam ſeſe conculit, Imperii ſedem Romam transferre cogitans. Vehementer enim Byzantii imviſus erat, quod Martinum Romæ Papam contumelioſe Conſtantinopolim perduxiſſet, Cherſonem in exſilium egiſſet; ac eximio viro Maximo manum cum lingua præcidiſſet, unam ob cauſſam, quod Monotheleramm ſectam non probaret. Quum autem ſex annos in Sicilia vixiſſet, ibique liberos ſuos Conſtantinopoli venturos expectaſſet: tandem in balneo necatus eſt. Exſtitit his annis Conſtantinus, qui & Silvani nomen habuit, Pauli Samoſateni ſucceſſor. Docuit ille, ſoli Evangelicæ hiſtoriæ ſcripioribus, & uni Apoſtolo fidem habendam, atque ratione prorſus perverſa. Amici fidelitas. Joan. 15. 13. Conſtans fuis invidus. Conſtantinus Silvanus haereticus.

Poſt Conſtantem Imperio potitus eſt Conſtantinus ipſius filius, cognomento Pogonatus ſive Barbatus, annos XVII. Is Barbati appellationem ex cauſſa quadam hujuſmodi accepit. Quum in Sicilia Conſtantem parentem mortuum acciſſet, eo profectus eſt: inde reverſus, Barbatus propterea diei coepit, quod expers barbæ prius. In reditu barbam integram juſtamque magnitudinis habuerat. Ex inteſtinorum dolore vitam cum morte commutavit. Conſtantinus Barbatus Imperator.

Conſtantino mortuo, Juſtinianus annis XVII rerum potitus eſt, a naribus reſectis deinceps Rhinotmeti nomen conſequutus. Hic Imperator univerſo populo ſupra modum invifus erat, homo durus ac ferox, alborum contemptor, omniaque ſe habere cognita putans. Qua de cauſſa factum, ut Leontius patricius, ſeditione concitata nocte a Venetorum factione, Imperator renuntiaretur. Is, ubi dies illuſſet, Juſtinianum cepit, eumque præciſo naſo Cherſonem exſulare juſſit. Hoc modo Leontius trienniam regnavit, quo exacto, idem ipſi, quod Juſtiniano, accidit. Nam miſſus ab ipſo adverſus Arabes exercitus fane maximus, quum ſemel atque iterum ſiniſtram fortunam iniquo ferret animo: Apſimaro quodam fibi præfecto, Byzantium recta contendit. Quapropter Apſimarus, quem alio nomine Tiberium dixerunt, Leontio ſuam in poteſtatem redacto nares præcidit, hominemque carceribus incluſit, ipſe regno ad ſe traſlato, VII annis præfuit. Juſtinianus Rhinotmetus Imperator. Edit. Pariſ. pag 279. Leontius Imperator. Tiberius Apſimarus Imperator.

al. Apſimarum.

Leontium * mirifice perturbabant illorum prædictiones, qui ex aſtris futura ſe habere cognita garrire conſueverunt. Itaque nihil non adverſus Juſtinianum moliebatur: literas ad Chaganum Chazarorum principem, dabat: eidem magnas pecunias pollicebatur ſi captum Juſtinianum vel inſtar mancipii viliſſimi venderet, vel capire plecteret. Iis cognitis, Juſtinianus in fugam ſe conjicit, ad Bulgaros profiſciſcitur, inpenitibus eos promiſſis ſibi devincit: quo facto, tantum non infinitis cum copiis Byzantium contendit, per aquæductum in urbem ingreditur, Imperium que recuperat. Hinc Apſimarum, per medium urbem velut in triumpho & pompa circumductum, una cum Leontio interficit, patriarcham Callinicum, quod olim ipſi contra Ecclefiam aliquid molienti adverſarius fuiſſet, oculis ſpoliatum Romam in exſilium mittit, ejus loco Cyriacum patriarcham facit, qui in Amaſtride inſula ſolitariam vitam ducens ſuis agebat. Nam is Juſtiniano recuperationem Imperii prædixerat.

Juſtinianus ſterum Imp.

Juſtiniani cruſdelitas.

Ut brevibus omnia denique complectar, quoſvis peculum inſtar jugulabat, homo plane furens. Atque hanc in imis animi latitantem angulis improbitatem jam antea quoque pareſſecerat, quum exigua navicula Cherſone reverteretur, & tempeſtate quadam excipieretur. Nam quum ei familiarium aliquis diceret: En moreris, Domine, quamobrem Deo promittes, ſi reſtituerit Imperium tibi neminem te hoſtium tuorum læſurum: Immo vero, ait, hoc ipſo in loco ſuctibus me Dominus obruat, ſi eorum ulli pepercero. Præterea quum ad antiquum revocaſſet hic tyrannus, quæ moliti fuiſſent adverſus ipſum in Apſimari gratiam Cherſonitæ: copias in eos miſſitum ablegavit. Erat hele videre ſpectaculum perquam miſerabile. Juſſerat etiatem quamvis abſque ulla commiſeratione trucidari: quo factum, ut jugularentur ſenes, juvenes, fœminæ, pueri, adeoque omnes promiſcue. Quinetiam quum acceſſiſſet Juſtinianus, quod allegari milites mandato ſuo, pepercifſent omnino infantibus: vehementer excanduit, aliamque claſſem inſtruxit, per quam & prius miſſos eo nomine puniret, & omnes Cherſonitarum infantes necaret: Ei clafſi ducem præfecit, Philippicum cognomento Bardanem. Qui quum iter Cherſonem inſtituiſſet, milites inhumanitatem ac diritatem Imperatoris exſecrari, quum ſe innoxiis lenguine pollui nolleat: feditionem excitant, & Philippicum regem principemque ſuum deſignant. Interea non parum temporis interecdit: rebus ſuis Imperator metuit: nihil inde locorum rei novæ percipit: non exiguis coutractis copiis egreditur: Sinopen uſque pervenit: claſſem adventare mari cernit: eo mox animadverſo, Conſtantinopolim revertitur. Verum Philippicus princeps regiam occupat, ideoque tardius adveniens Juſtinianus, in Damatryos montes ſuo fe cum exercitu recipit. Eo Philippicus adverſas copias ablegat, quæ Juſtiniano fraude circumvento, victoria potiuntur, eique caput præcidunt. Hoc facto, biennium Philippicus imperat: ac viciſſim a quibuſdam, e Thracia qui veneratur, oculis ſpoliatur.

Philippicus Bardanes Imperator.

Succeſſit Artemius, cognomento Anaſtaſius, & duobus annis imperavit. Eum ſubſequutus eſt Theodoſius, homo plebejus, qui & ipſe biennium quum regnaſſet, invitus alteri ceſſit, proque purpura pullam veſtem indult. Nam orlundus Iſauria Leo qui tum Patricius erat, & Orientis Dux, defectionem mollebatur: quam ad rem virum illuſtrem habebat opitulatorem, cui nomen

Artemius Imperator. Theodoſius III. Imp.

Aſtrologi.

Edit. Paris. pag. 280.

A Τὸν μὲν τοι Λεόντιον αἱ τὼν ἀστρολογούντων προῤῥήσεις ἐτάραττον. ὅθεν καὶ πάσαις ἐκίνει κῆ ἰυσγινιανὸν μηχανᾶσθαι. γράφες δὲ Χαγάνῳ, καὶ τῇ τῶν Χαζάρων ἀρχοντι, χρήματα ὑπιςρέντειν, εἰ τὸν Ἰουσινιανὸν κρατήσας, ἢ ὡς τεθνηκὸν ἀπεμπολήσει, ἢ τὴν κεφαλὴν ἐκκόψει αὐτῦ. μαθόντες ταῦτα Ἰουσινιανὸς, ἐφαπτινὲς ἐκείθεν, τοὺς Βυλγάρους προσέρχεται, αὐρακς αὐτὼς ὑποχείσιοι καταδυμῶι. ὅθεν ὡ μετὰ πλήθυς ἀπείρυ, ωρὸς ἢ Βυζαντίδα ςέρνεται, καὶ ἐξῆς σαλλίσας ὑδροφόρυ κλέπτει τὴν εἴσοδον, ἢ οὕτω τῆς βασιλείας αὖ ἐπιβαίνεται· τὸν Ἀλμάραρον εἰς Ἀποδωτίδα φυγόντος· εἶτα ὧν ὑπὰ κρατήσας, ἢ μὲν Ἀλίμαρον μέση τῇ πόλει ξεμεμβίδωσας, ἀρεῖλεν, ὡσαύτως καὶ Λεόντιον· τὸν δὲ πατριάρχην Καλλίνικον, ἐπειδήπερ αὐτῶν φρολαβὼν αὐτὴ πεπραμμένον ἐκκλησίας χαλάσας, τυφλώσας ὀξωβέλοις ἐν Ῥώμῃ, ἢ αὖτ αὐτὸ φροβαλλόνται Κυειακὸν ἢ ἐν τῇ νήσῳ Ἀμαςρείδι ἐγκλειςον ὄντα. φοικόρρῶς ὃ αὐτῆ ἢ τῆς βασιλείας ἀποκατέσησεν.

B Καὶ ἄχλὺς εἴπειρ, ὥςκω βοσκομάσης πάντες ἀπίκνεσθαι, μανέμβμος ὃν ἰὼ. ὅθεν ὃ δὲ μικρὸν σκάφως ἀπὸ Χερσῶνος ἐπαιρομένου, ἢ ἐλιδόναι ωνεμπεσὼν, ἢ ἐκδομυχήσας αὐτῆ κακίαις δύκλοις καθίςωτο. ἐπειδὴ δὲ τῇ οἰκείων τις αὐτῷ ἔλεγεν, ἰδοὺ ὀργοθύτοιρες δίασσοι, ἢ ὑπόρκων τῇ Θεῷ, ἰὰν σωδοῦσιν τὼν βασιλέως, μηδένα ϖ ἐχθρὸν σὺν λυπῆσαι· ἦρε, ὑπωῦδέ με καπαπονεῖσθαι Κύριος, εἰ φείσομαί τινος ἐξ αὐτῶν. φορὸς ταῦτας δὲ ὃ βαλὼν ὁ τύραννος ὑπὸς κῆ τοιῶν ὅσα οἱ Χερσωνῖται καὶ αὐτὸ ἐμελέτων, τῇ Ἀλμάρῳ χαριζόμενος, πέμπει ἐρωτὼ κατ αὐτῶν. καὶ ἰὼ ἰδὼν θέαμα ἐλεεινὸν. πᾶσιν κλινὰς ἐκέλευσεν ἀπολῶς ὑποσφατεῦσαι. ὃ δὲ καὶ ὑποφρατόντων γέροντες, νέοι, γαμέτες, παῖδες, ϖ πάντες ἁπλῶς. εἶπετ᾽; μαθὼν Ἰουσινιανὸς, ὅτι τῶν νεογνῶν πάντ βρέφων οἱ ςαλίσται ἐκείνοι ἐφείσαντο, καχλάζει ἐπὶ πλὸσ τῇ ὀργῇ, ἢ ὁλοι ἕτερον ἐπήμενοι, ὡς κολασθίωσι μὲν τῇ πᾶσαν βρεφικὴν ἡλικίαν. καθίςησι δὲ ϖ ὁλιυ ἡγεμόνα Φιλιππικὸν ἢ Βαρδάνλιυ λεγόμβον. ἀπὴλθον ἐκείνοι λοιπὸν, ἢ τῶν κρανούντος μισαχθέντες ἀπαυθρωπίαν, ἢ μὴ φθορτὲς αἵματος ἀδίκος καταχραθίωσι, εἰς ταχὺ χωρήσειν, ἀπακτα δὲ κράτορα Φιλιππικὸν ποιῶσι. καιρὸς δὴλδη ἐπὶ πᾶσις ἰκανὸς. ὑρώσται ὁ βασιλεὺς· μανθάνει ἐκείθεν ὑδέν. ὀξέρχεται ςρατὸν ὡς ὀλίγον ἐπισυρόμβος. φθάνει ὡς Σινώπης ἀγπὶς. ὁρᾷ δὲ ἐκ θαλάττης ἐρχόμβα πλοῖα. ὧδὲ αὐθυπαγόρβυε ἐ αὐτὸς· αἰδὰ φρῶτος ὁ Φιλιππικὸς τὰ βασίλεια καταλαμβάνει, ὅθεν ὃ ὑγιῶσας ὁ Ἰουσινιανὸς, ὧν τοῖς ϖ Δαμάτρυος ὄρεσι σωὶ αὐτῆ σωιάγεται τῆ ςρατῷ. ὑποσύλλει φορὸς αὐτὸ ὁ Φιλιππικὸς ἀντιπαράταξιν. πλανῶσιν αὐτὸν, κράτησε, ἢ τὼ αὐτὸ κεφαλὴν ἀποτέμνωσι. κρατεῖ λοιπὸν ὁ Φιλιππικὸς, ἐπ᾽ ἐτὸ· αἰδὰ ἐ αὖτο πάλιν εἰσιλθόντες τινὲς ἀπὸ Θρᾴκης, ἐτυφλώσαν.

C Καὶ βασιλεῖδαι Ἀρτέμιος ὁ ἐ Ἀναςάσιος, ἐπ᾽ ἐτὸ δύο. ᾧ μετὰ τοῦτον, Θεοδόσιος τῷ κάτω, ἐπ᾽ ἐτὸ δύο· ὃς ὁ ἄκων, ὀξέρχει τῆς βασιλείας, ᾧ αὖτ᾽ πορφύρας τὸ μὲλαν ἡμφιάσατο. ὁ δὲ ὀξ Ἰσαυρείας Λέων, σατρέιος τὼν κατὰ τὴν Ἑῴαν ἄρχων, μελετᾷ κῆ Θεο-

D

E

δοσίῳ

θοσίου Ὑποφασίαν, ἴχων οἷς τῶν συμπράκτορα ᾗ Α
ἀνδρα τινὰ τῇ πειθοῖχον, ᾧ λὴ ὀνομα Αρπάβα-
σδος. ᾧ δὴ ᾗ τῶ αὐτε Συγατρα, χάρεν ἀπτα-
μοιβὴς μᾗ τὸ κρατῆσαι διδῶσιν. οἱ ᾗ βάτιμοσος
ἀφότερον ἰδὼν. Ιωίκα ᾗ τὸς Ιωδαίους ἐκεινος ἐνίστ-
χε παρὰ πκγῆ, κατάφορτον ἐλαύνων ὀνάρεσι ἰῶ.
ἀλλὰ τοῖς χαράρχαις γνωριθοῖς, κρτὸν δὲ τὸ πᾶ-
μπορκάρδιον ἐκφλίας, κατὰ μικρὸν πατρίκιος κα-
δίσται, κάνπδ δὲ βασιλικὴς ἀναγορδύεται. κρα-
τοῖ τοίνυν ὁ Λίων ὅτος ὁ ᾗ Κόνων, ἴτη κγ'. ἴ-
τις ἐξ Ἰσαυρίας μὲν ὥρμητο, τὸ ἐπιπόθυμα δὲ
βάτιμος ἰῶ. Κόνων δὲ παρὰ τῆς μητρὸς αὐτὸ
παιδδδε ἐλήγατο. ὅδε ᾗ τῷ ἁγίου τλωικαῖτα
Γερμανοῦ ᾧος αὐτῷ, ἰωίκα τὸν τῆς εἰκορομεχί- B
ας κόνιν εἰς ὕλος πάσπων κατέχων, εἰπόντος, μὴ
πάπτε, ὦ βασιλὲ. τλῶ δὲ εἰκορομεχίαν· Κώ-
νων ἐγέρας λέγνται, ἴφη· ἐγὼ εἰμὶ ὁ Κώ-
νων.

Τοῦτῳ τῇ βασιλεῖ πνιγρῷ ὄντι, πιεῖ βασι-
λέας φροέπιον Ιωδαῖοι μάστες τινὲς ἐνωδίντες αὐ
τῇ κατὰ τύχλω ἐ τιτι πκγῆ ἀναλύξους χαρ-
ὸφ ᾧ ᾗ ὑπέχτο μεῖ ὅρκου αἰμέλαθαι αὐτὸς.
ὅθεν ᾗ βασιλέοντι αὐτῇ, ἐπίσκεψαν οὖτοι, λέ-
γοντὲς, ὅτι ἐὰν τὴν εἰκόνα τῦ Θεοῦ, ᾗ πλτῶν
τῇ ἁγίων ἐκ μίσοποιήσῃς, ἴσαι τὸ σκήπτρον αὐ-
τῦ διαρκοῖ κατὰ γενεὰν, ἐς ἑκαυτὸς ῥ'. ὅτος τοῦ-
σὼν ἐμεκάνσατο κατὰ τῇ εἰκόνα, ὡς ᾗ τὸν C
βίῳαν Γερμανὸν πολλὰ διαλεξάμδνος, ἐκδιῶξαι ἐ
Ῥρόνου. προῤβάλλετο δὲ ὁ πατειάρχης τῶν διὰ
Θεδδῶσιν κυμακλῶ ἐκτύπωσιν ᾧος Λύγαρον κα-
λέσασ, ᾗ τῇ Ἐδίαν ἐκαποκμίδλω. εἰς μέσον
δὲ ἔφερ, ᾗ τῶ παρὰ Λουκᾶ μὲν τῦ ὁσοτόλου·
ἱερομδέσας εἰκόνα. ἐν Ρώμῃ δὲ ᾧος Θεόφιλον κα-
λέσασ· ὡσαύτως ᾗ τὰ δύο χαλκᾶ ἐκτυπώματα,
ἅπερ ἡ αἰμιλιάνα ἐκ πόθω αὐεγλώσατο.. ὡς τὸ
ἐ ἐπιελικὲς ᾧος τῶ οἷς τύπτο αὐτῆς, ᾗ τῶ
ἀλογίαν παρὰ Σατῆρον ἀλχρίμων. ἢ Χειτὸ γὰρ
ὧν. τότε ᾗ Γρηγόριος ὁ Πάπας Ρώμης γράφει πρὸς
τὸν βασιλέα Λέοντα περὶ τῇ εἰκόνων. ἀλλὰ τὸν
Λιθίοπα σμῆξαι μὴ δυνᾶθαὶς, τοὺς φόρους τῆς Ἰτα- D
λίας ᾗ Ρώμης ἐκάλυσε τελεῖθαι πρὸς τὸν βασι-
λέα, ᾗ τῶ ὅλω δὲ χώρᾳ αὐτῶν, τῆς ἐξουσί-
ας παύτης ἀπέχσης.

Δεῖγμα δὲ τῆς τῦ Λέοντος κακοφαγίας, ᾧος
τοῖς ἄλλοις ᾗ τῦτο. ἐγγὺς τοῦ τεμένους τῆς ἁγί-
ας Θεοῦ σοφίας, οἷος διδόμπτο λαμπρὸς, ἐν ᾧ
βίβλοι πδπσαυεσμμέναι ἦσαν, τὸν ἀεὶθμὸν ὡσὺ
τεισμμένοι ἐξαικίλιαι ᾧος ἄλλαις πνπτακοσίαις ἐχ-
σαι φύλακά τε Ϛ ᾧοισάμδσον, ἀνδρα τίμιον ᾗ
σοφὸν, ὅταν δὲ ᾗ ὑπ' αὐτὸν ὑπροι ἀνδρες Σαν-
μασοὶ, ὡσὺ ιβ', ἀμιθεὶ τοὺς Σθλοντες ἐκπαι-
δδοντες. ποσῦτον δὲ τῶ ἀριτλω ἦσαν πεμ-
ὠνμοι, ὡς ᾗ τοὺς βασιλεῖς μηδὲν τι πρατ-
τειν ἄνδ αὐτῶν. ὁ γοῦν κάκιστος κοινοῦται ᾗ E
τούτοις τὰ τῆς ἀδίου γνώμης αὐτοῦ. ᾗ μὴ ἐ-
χων καταπεθεῖς ὑρεῖν αὐτοὺς, ὅλων περιστα-
ῤέλει ὑπὲξαπνον κύκλῳ τοῦ θείου ναοῦ. ᾗ πῦρ
ὑράντες λιπαρὸν, ᾗ πάπτα ὁμοῦ. καπηλάγει τοὺς
τε Σύους ἐκείνους ἀνδρας, ᾗ σωῖ αὐτοὶς τὰς βί-
βλους.

Glycæ Annal.

erat Artabasdo. Illique desinceps, quum a-
deptus esset Imperium, remunerationis caus-
sa filiam suam matrimonio copulavit. Ante
occupatum Imperium sordido quodam opifi-
cio se quondam aluerat: quo rempore quos-
dam in Judæos ad fontem fedentes incidit,
afellum onustum agens. Verum ubi deinde
provinciarum principibus innotuisset, ac fin-
gularem animi declarasset audaciam, paula-
tim Patricius factus, Imperator denique re-
nuntiatur. Igitur hic Leo, qui & Cononis Leo, qui & Cono, Imp.
nomen habuit, annos XXIII imperavit. Ex
Isauria, ceu diximus, orum habebat, &
artem olim fortidam tractabat. Cononis
appellationem et mater indiderat, quam
semper a puero retinuit. Unde factum, ut
quum fanctus ille Germanus, Leone pulve-
rem oppugnationis imagium in altum con-
citante, moneret Imperatorem his verbis:
Cave tu faxis hæc, Imperator, quando futu-
rum perhibetur, ut oppugnationem imagi-
num Cono quidam auspicetur: Leo vicissim,
se Cononem illum esse responderet.

Quin adhuc pauper esset, accidit ut Judæorum de Leone vaticinium.
Judæi quidam, vaticinandi periti, futurum
prædicerent, ut ipse Imperio potiretur. Nam
in eos forte quemdam ad fontem incideret, *Edit-Paris.* ubi se illi ex itinere recreabant. Quumque *pag.* 281.
sacramento adhibito pollicitus fuisset, se præ-
dictionis hujus nomine vicissim eis benefa-
cturum: illi exspectato tempore, dum Im-
perio potiretur, tandem eum convenerunt, Vaticinium aliud.
ac fi quidem eum Dei, tum aliorum fanctio-
rum imagines e medio tolleret, posteritatem
ipsius totos c annos Imperio potiturum mo-
nuerunt. Itaque tanto studio quidvis adver-
sus imagines molitus est, ut etiam magnum
illum patriarcham Germanum, qui nullis
cum eo difcepta verat, solio dejectum ex-
pelleret. Inter cætera Germanus in medium Germanus patriarcha quibus argumentis usus est.
proferebat effigiem Domini, per Thad-
dæum Augaro missam, & Edessæ confer-
vatam. Præterea memoriæ proditam ab A-
postolo Luca imaginem, quæ Romam ad
Theophilum missa fuit. Item absentes duas
effigies, quas mulier illa fanguinis fluxum
perpessa, quodam ex fingulari defiderio fieri
curavit & erexit. Earum altera, qua ipsa-
met repræsentatur, ad terram se flectit, &
ab effigie Christi benedictionem accipit.
Eo tempore Gregorius quoque Papa Ro-
manus ad Imperatorem Leonem de imagi-
nibus scripsit. Sed quum Æthiopem eluere Pœna veræ Imperatori vecti-
non posset, Italiæ Romæque vectigalia Im- galia pendi, & Italiam averti-
peratori amplius pendi vetuit: adeoque to- tit.
ram illam regionem ab hoc Imperio prof-
sus avulsit.

Quam nequiter se Leo gesserit, inter alia
vel unicum hoc exemplum demonstrare po-
terit. Haud procul a fano fanctæ Dei Sa-
pientiæ splendida domus erat exstructa, qua
librorum thesaurus continebatur, numero 36500.
triginta sex millium & quingentorum. Hæc Leonis crudelitas.
domus custodem & præfectum quemdam ha-
habebat, virum omnino venerabilem ac do-
ctum: sub quo alii XII erant, admirabili
virtute ac rerum cognitione præditates, qui
quosvis ubique mercede ac præmio disci-
plinis optimis erudiebant. Atque horum ob
virtutem tanta celebritas erat, ut ne ipsi qui-
dem Imperatores aliquid iis non consultis
agerent. Cum his ergo vir improbissimus
sententiam suam impiam communicat,
quumque parum eos fuis rationibus tribuere
deprehenderet: undique divinam hanc æ-
dem materie coacer vata cingit, quæ ignem
facile concipiret. Inde pinguet ei faces subji-
cit, omniaque simul exurit, tam divinos
istos homines, quam libros. De divite scor
tatore.

Exstitit iisdem temporibus vir quidam

opulentus, qui & beneficentiam in pauperes largiter exercebat, & plus æquo dedituserat scortationibus. Ubi consensisset, tandem naturæ debitum perfolvit. Ibi de hoc orti dissensiones ceperunt, quonam referendus esset. Quippe nonnulli ajebant, beneficentiam in pauperes experrem labis & a vitiis immunem esse debere. Alii contra, purgari & expiari delictis per hanc beneficentiam adserebant. Quare quum hanc ob causſam Romanus patriarcha & religiosi Antistites

Edit. Paris pag. 282.

Visum oblatum solitario.

viro in solitudinem abdito contigit. Eum in videbat ab una parte paradisum, ab altera flammam ignis maximam: in medio stantem ac valde ingemiscentem eum qui vitam reliquerat. Hinc Angelum accedentem, qui talibus ipsum verbis alloqueretur: Cur tantopere ingemiscis? Beneficentia in pauperes tua te flammis hisce liberavit. De quo exemplo discimus, pecuniam manu inquinata sordenteque donatam, non usque adeo largientibus prodesse, ut nonnulli existimant. Iridem accepimus, Zenonem Imperatorem

Aliud exemplum de Zenone imp.

virgini cuidam victum obtulisse: cujus mater iniquo casum hunc animo ferens, continentibus perpetuum Illi Deiparæque virgini precibus supplicaverit, ut facinus istuc impunitum non relinqueret. Tandem ab ea divinam quamdam vocem, hujusmodi verba proferentem, auditam esse: Cupimus nos quidem injuriam tibi factam ulcisci, mulier, verum Zenonis dextra nos id facere nequaquam sinit. Gregorius autem cognomento Theologus accuratas pietatis leges ferens, alicubi loquutus in hac verba reperitur: Deus, qui perus est, non vult scorti mercedis participes esse.

Narrantenti factum.

Perhibent etiam Romæ quondam hujusmodi accidisse. Quidam solitariæ vitæ dedicator a Gregorio Papa excommunicatus, qui contra voluntatem præsidis, & præceptas monasterio leges a Gregorio, nonnihil deliquisset: paucis diebus interjectis vitam cum morte commutavit. Ea re nuntiata, magnopere Gregorius indoluit, fratrem illum e vita subito migrasse, sacris adhuc vinculis constrictum. Itaque scriptam in charta precationem, qua mortuo vinculis illis eximeret, ministro cuidam cum isset verbis tradidit, ubi ad sepulcrum fratris illius, & precationem hanc perlege. Quod ubi factum fuisset, monasterii præses per quietem fratrem hunc conspicit. Mox eum compellans: Tua causſa meritis tuus o frater, ait, quod vinculis sacris ligatus obieris. Quamobrem dic obsecro nobis, quonam in statu & conditione sis. Tum ille respondens: Revera, inquit, o pater, ad beltemnum usque diem carcere quodam clausus fui: verum hodie soluti ac liber factus sum. Hoc modo cunctis innotuit, eadem hora, qua Diaconus precationem illam supra sepulcrum legerat, nova & admirabili ratione fratrem illum a sacro vinculo fuisse liberatum. De hoc quoque satis existimari potest, quanta vis sit ejus vinculi, quo mortales a sacerdotibus ligantur. In historia Ecclesiastica Philostii Philosophi reperitur, quodam perfequutionem præcarum tempore seniori Ecclesiastico ab Antistite sacris interdictum fuisse.

Gregorius Papa mortuum absolvit.

Ex Philostii Ecclesiastica historia.

pag. 283.

Quum autem senior ille quandam ob causſam necessariam aliquo profectus esset, accidit ut ab Ecclesia comprehensus, testimonio suo veritatem obsignaret. Hinc templum eo loco conditur, & renovalia peraguntur; quamque Antistes hæc verba pronuntiaret, Pax universis: fundaplia templo excessit, ideque non senex, sed bis renve factum. Hinc per quietem Antistiti seniori oblatus: Abito, inquit, & Episcopo meo tis auctor, ac huc

Excommunicatus fit martyr.

A Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ ἡ πλούσιος τις
ἰδὼ ἐλεημοσύνας ὁμοῦ & πορείας σῴζων. ἡ
ὕπω καταγηράσας ἀπέθανε. γίνεται οὖν τα-
σις περὶ τῶ, πῶ ὁ τοιῦτος ὑπάκειται. εἰ
μὲν δ' ἅπλῶν ἄμεμπτον ἦναι δεῖ ἢ ἐλεημο-
συνῶν. οἱ δὲ τοῦτῳ ἀναπείθεται τὰ ἁμαρ-
τήματα διἰχνεύζοντο. διωδύτων οὖν τὼ Πατρι-
άρχου τε Ῥωμαίου ἡμῶ τῷ Στωϊκίῶν ἱστικό-
των τῶ Θεοῦ σκεῦ τούτω, ἀποκαλύφθη τινὶ
ἐγκλείστῳ. ἦφρα δ' ἐνεόθεν μὲν παράδει-
σον· ἐκεῖθεν δὲ φλόγα πυρὸς μιγίστου, μέ-
σον δὲ τὸν πολλὰ ἑστῶτα ἴσαπα, ἐφ' μιγα
στενάζοντα· φῶς ὃν ἀγγέλος ἐλθὼν εἶπε· τί
B μέγα στενάζεις; ἡ ἐλεημοσύνη σου ἐρύσατό σε
ἀπὸ τῆς φλογός. μεγάλως οὖν ἐνεθύμη, ὅτι
οὐ πόσου ὠφελήσει τὸ ἀργύριον ἐκ ῥυπα-
ρᾶς χειρὸς διδόμενον. ἀλλὰ καὶ Ζήνων ὁ
βασιλεὺς, ὡς πού φασιν, ἐμίγνη γυναι-
κὶ παρθένῳ, ἧς ἡ μήτηρ μὴ φέρουσα τὸ
συμβὰν, τῶ ἀσπαρθένου ἱκέτευε Θεοτόκου ἐκ-
πεσεῖν, ὥστε λαβεῖν ἐκδίκησιν. ἡ ἀκουσὰ θεί-
ας ἐκείθεν φωνῆς, ὅτι λέγεσθαι φρὸς αὐ-
τῶν· θέλω μὲν ἐκδικεῖσθαί σε, ὦ γύναι·
ἀλλ' ἡ θυγὰ ἐκείνου, ποιῆσαί με ὅπως ὐκ
ἀρίνει. ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος φρὸς ἀκ-
C εἰβείαν νομοθετῶν, ὅτως δῶρται λέγων· μὴ
θωμα πόρνης ὠνὸς οὐ μισίζεται.

Εγένετο δέ ἡ ἐν τῇ Ῥώμῃ ποτὲ τι-
μοκρὸς τις ἀφορισθεὶς ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ
Πάπα, ὡς παρὰ γνώμην τὰ ἐγκείτα αὐτῷ,
ἡ παρὰ τὸν θεσμὸν τὸ μοναστηρίου τὰ αὐτῷ Γρη-
γορίου ποιήσας τι, μετ' ὀλίγας ἐτελεύτη-
σεν ἡμέρας. ὅπερ ἀκούσας ὁ Πάπας, με-
γάλως ἐλυπήθη, ὅστι ἀπλῶν ὁ ἀδελφὸς
ἐξαίρνης, διδυμίνος ὤν. ἡ γράψας ἐν χάρτῃ
D ὠχλῳ λύσεω τῇ θυμῶν τὸν πιθνάτα ;
ἐδυκί τινι διακόνῳ εἶπεν, ἀπιδὶ ἐπὶ τὸ
πάφον τὰ ἀδελφοῦ, ἐ ἀνάγνωθι αὐτῷ·
ἡ τῶν γνομένου, ἐνωρὶ ὁ ἠδυμῶς κατ'
ὄναρ ἀδελφὸς, ἡ λέγει αὐτῷ· λύσιλω ὐ-
χοιμῷ, ἀδελφὲ περὶ σοῦ, ὅτι διδυμίνος
ἐπλάπησας· εἰπὲ οὖν ἡμῖν, πῶς ἦχει τὰ
κατὰ σέ; ἡ ὃς ὑποκριθεὶς εἶπεν, ὡς ἀλη-
θῶς, πάτερ, οἷς φυλακὴν ἡμῶ ἔως ἐχθὲς.
σήμερον δὲ ἐλύθημαι, ἡ ἐγνώθη πάση, ὅτι
καθ' ὣν ὥραν αὐτῷ ὁ ἱζώνος τὴν ὠχλῶ
ἐπὶ τὸ πάφον, τὸ θυμοῦ παραδόζως. ὁ
ἀδελφὸς ἐλελύθησαν. Ὅσα δὲ ἐλύσατο ὁ παρὰ
τῇ ἱερίᾳ ἐπαγόμβος θυμός, ἄλλος ἐ-
γεδθεν. ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ Φίλο-
σόφου φέρεται, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῇ διω-
γμῶν, ἱερέσποτός τις ἀρώμενος φριτθῆνα-
ρος, ὃς ἀπελθὼν ποτ ἐξ τινὲ χρείας,
E κρατέντων ὑπὸ Ἐθλίνων τῇ μαρτυρὶ· πάς
ἐκείνος αὖτῷ ἐγκρατεια· γενέται τὰ ἐγκλή-
ια· καὶ ἅμα τῇ τὸν ἱέρεσποτον εἰπεῖν,
εἰρῆνη πᾶσι, ὠμικαίνια ἡ λάρναξ τὰ ναοῦ ἐ-
ξεπορθήνο. γίνεται τότο δίς καὶ πολλάκις.
ὀπτάνεται ὁ μάρτυς τῇ ἱερέσποτῃ, λέγων, α-
πελθε, ἡ πέμσον τὸν ἱερέσποτόν μου ἐλθεῖν,

ἐ λῦσαί μι. ἀφιέσει μι γὰρ τῆς λειτεργίας , ᾗ A veniat, meque vinculis exſolvat. Nam offi-
συλλειτεργᾶσαι ὑμῖν οὐ δυνάμει · ᾗ τὸν μὲν σι- cio me ſacro excluſit, ideoque ſacris inter-
φανον τε μαρτυρίου ἔλαβον , τὸ δὲ ἀφόσωπον τοῦ eſſe vobiſcum nequeo. Teſtimonii quidem
Θεοῦ ὐκ ἐδιασάμλω · ᾗ οἱ μὴ ὁ δῆσας λύσει μι , coronam conſequutus ſum, ſed Dei faciem
λῦσαι ἄλλος οὐ δύναται . γίνεσαι ταῦτα , ἐ ἡ λάρ- necdum conſpexi. Quod ſi me ipſe profe-
ναξ ὐκ ἐντ τῶ ναοῦ ἐξίρχεται . ὅθεν ᾗ πάν- ctus huc non exſolverit , alius exſolvere
τες τῆ Θεῖᾳ δίδωκασι , τῆ δόντι τοιαύ- nemo poterit. Quum igitur his obtemperia-
τῶν ἐξουσίαν τοῖς βούλοις αὐτοῦ . ἀλλὰ ᾗ ὁ tum eſſet, ſandapila templo excedere deſiit.
χρυσορρήμων οὕτω φησίν · ἡμεῖς μὲν δεῦρο παπὰ Atque hanc ob cauſſam Deo cuncti gloriam
τὸν ἐκκλησιαςικὸν Θεσμὸν , τὰ δεσμὰ περιβάλο- tribuebane , qui ſervis ſuis ejuſmodi poteſta-
μῆν . εἰ δέ τις τοῦτων καταφρονεῖ , ὑπεύθυ- tem conceſſiſſet : Joannes quidem orator ille Chryſoſtomi
νος ἐςαι τῶ Θεάτρω ἐ τῆς κρίσεως καιρὸς , ἀν- aureus, hac de re verbis hujuſmodi differit: locus.
ὐδάσκων αὐτὸν , ὡς ἀλυσιτὸς ὁ λόγος τῶ Κυρίου, ᾗ Nos ſecundum legem atque præſcripeum Ec-
ὁ νόμος τῆς ἐκκλησίας αὐτῆ . cleſiaſticum vinculа quibuſdam injiciimus. Ea
ſi quis ſtoleri pendit, is ſciat mortis atquis ju-
dicii tempus appetiturum, quod ipſum doceat,
Dei ſermonem, & ejus Eccleſiæ leges mini-
me falſas ac mendacitер excogitatas eſſe.

Μετὰ δὲ λέοντα , ἐβασίλδευσε ὁ ὡς αὐτὸ Κων- B Poſt Leonem, filius ejus Conſtantinus, Conſtantinus
σαντῖνος ὁ Κοφωνύμιος , ἔτη λδ' , ἐκ θυγατρὸς cognomento Copronymus , XXXIV annos Copronymus
λέοντος ποιηλήτρονος πορδαλις . κἂς πᾶσαν κα- Imperium tenuit, ex ſæviſſimo leone ver- Imperator.
κίαν μιμήρχιτο . τοὺς ἁγίους τι μὴ λέγειν ἁγίους ἐ- ſura pardalis. Nihil non ſcelerum in eo fuit. Copronymus
θάμβες . τὰ λείψανα ᾗ βδελύτθειν αὐτὸν , ᾗ φρε- Sanctos hoc nomine appellari lege lata de ſanctis & eo-
σβεύειν ἐκώθει μὴ ἐκκλείθειαι . οὐ δύναται γὰρ rum invocatio-
ᾗ τὸ πᾶσης βλασφημίας μεῖζον , ὅτι παῖπα ᾗ ne.
περὶ τῆς Θεομήτορος ἐφρόνει . ἴλεγε γὰρ ὅτι ἐ- ſolebat, quamdiu Chriſtum intra ſe geſta ve-
ως οὐ ἐχω ἐν ἑαυτῆ τὸν Χριςὸν , πνευμάτιον ἐτύγ- rit, honorandam ac venerabilem fuiſſe:
χανε . ἀφ' οὗ δὲ θ τοῦτον ἀπέτικεν , ὦ τῆς ἀνοχῆς verum ex quo illum pepererit, (proh quan-
σου Χριςέ . νῦν τῆ λοιπὸν γυμνικῶν ἀνελίσ- ta tua patientia eſt Chriſte !) nihil eam cæ-
χε . κατὰ τῶ ἑκάτα ἀνδρὸς πλάν- teris a mulieribus differre. Cujus rei ſi-
C ρες μὲν νομισμάτων ὄν , ᾗ τιμὴς ἴσι · χἰνωδὸν mulacrum & imago peti de marſupio poteſt.
δὲ , νῦνὸς λογίζεται ἄξιον . ἀλλὰ ᾗ τὰς ἱερὰς Quum aureis oppletum eſt, in pretio ſolet
σους , αὐτὰρ ἐασιδῶν ποιεῖ · τὰς γὰρ ἱερὰς haberi: quum evacuatum, nihili penditur.
μορφὰσος ἀπέλιφεν . ἐπιπλασίας δὲ ἀντ' αὐτῶν ὑ- Preterea ſacras ædes magno ſtudio prophana-
πέχωγραφε , ᾗ κωνηγέσια . ᾗ οὐ πότο μόνον , re conabatur. Nam religioſas effigies in-
ἀλλὰ ᾗ τὰς μοιεχικὰς ἰδέας , ᾗ ὡς ἅρπας κατὰ ductas delebat, earumque loco ludorum
σφατῆς . circenſium venatiomumque picturas ſubſti-
tuebat. Neque tantum hujuſmodi factino-
ra deſignabat, verum etiam ſolitariæ vitæ
ſectatores perſequebatur, & tamquam ag-
nos jugulabat.

Ταῦτα δὲ βλέπων ὁ ἀφορῴδεὶς Αρτάβασδος , συ- Quæ quum Artabaſdus ille, cujus mentionem Artabaſdus fu-
νάπτει πόλεμον αὐτῆ , ᾗ τῆς βασιλείας ἐξώσας , ſupra fecimus, cerneret: bellum Conſtan- gam Imperato-
κράτηρ αὐτὸς ἀναρρῴδεται . ἐντεῦθεν αἱδεῖ πᾶ πῆς tino intulit, eoque dejecto ipſe renuntiatus facit.
εὐσεβείας , ᾗ τᾶ τῆ ἐκκλησιῶν τὸ ᾠφέλιμ κάλλος eſt Imperator. Tum vero pietas reflorefce-
ἐλάμβανον . αἰδὶ ὁ Βαλίαρ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἤρεσκε . re, priſtinamque ſtatus Eccleſiarum pul-
Ὑπέρχεται τὸ στρατιωτικὸν , κολακείαις θωμάσιον . chritudinem recuperare. Verum hanc Belial
ἀθρεῖσε δυώμαιν . τῆ Αρτεβάσδᾳ συμάπτει πό- ille pati non poterat. Nam Conſtantinus Edit. Pariſ.
λεμον . νικᾷ κατὰ κράτος . χωρᾶται αὐτὸν ζῶντα . D exercitibus ſemet infinuat: adulationibus eos pag. 284.
ᾗ ὀρθαλμὸς ἐξορύτθει . ἐ κράτηρ αὐδὶς Νικαδί- inflammat: copias militares cogit: prælium
σατει . ὁ δὲ τῆρος ὄνως Ἰουλιανὸς . αὐθράπως ᾗ cum Artabaſdo conſerit: victoria vi potie-
γὰρ ἴδυι τῆ Αφροδίτη . ὅθεν ᾗ ὡ τοὺς ἡμέραις tur: Artabaſdum vivum capit: oculos eidem
αὐτῆ , νοσήματα χαλεπὰ κατὰ Θεομιλείαν σωυβαι- eruit: eoque pacto reapſe Julianus alter Im-
νον , κἀτιτῶθαι Σωματικὸν γίγονεν ἄρρητον . φθο- perium recuperat. Solebat enim & ipſe Ve-
ρὰ γὰρ ἀνθρώπων τλωκαῦται ἐπέτειτον , σποία δὲ ᾗ neri victimis humanis litare. Quapropter eo
ὡ τὰς ἡμέρας Ιυςινιανὸς . ὀλεθρον γὰρ ἐτελεί- regnante diri quidam morbi ex ira divina
θησαν εἶκει . ἀλλὰ ᾗ δόματα ῥοβερὰ ἰωρανοῖ ἀν- paſſim graſſati ſunt, adeoque peſtis inceſſa- Peſtis.
θρωποι . οἷς ὲ ἐκάσει ᾗ γὰρ γινομῆοι , ἰδύκωμ- biles hominum copias ſuſtulit, nequaquam
ἐντυγχάνειν ἀνδράσι. τινὶ ἔρωμαρὸς · τάτε ᾗ ψύ- illa minor, quæ Juſtiniani temporibus ex-
χος γίνεται μέγα ᾗ πνεῦρ , ὡσὶ ὲ τῶν ἀρ- ſtitit. Nam domus integræ prorſus occlude-
E κτώων τῶ πόνω παράλιον ἐπὶ μίλια ῥ'. Χαλδι- bantur. Præterea ſe terricilamenta quæ-
σωδίμια τὸ πέλαγος ἐκ. τῶ κρύος · ὡς δὲ βά- dam horrenda mortalibus offerebant, quum
θος , ἐπὶ πήχεσι λ. ὃ ᾗ ἐπιχωσιδὼν πιζκδη πή- de poteſtate ſcilicet egreſſi & extra ſe rapti
χεις ἴπρος κ. κατὰ δὲ μίμια Φιλρωσέμον εἰς διά- potarent in homines ſe terribili vultu præ-
φορα τμήματα διαιρεδὲν , ἐπὶ τῶ πολὺ αὐτῶ ditos incidere. Tunc & ingens acerbumque Niceni ſcrip.
ᾗ μάχες τῆς Αβύσσου. καπιδθεν ἔχ. ὲν ἑαυ- adeo frigus exſtitit, ut a ponti parte ſeptен-
τῆ ᾗ ζοα παμποδία πεπηγμένα . ποτὲ ὁ Θι- trionali præ frigore glacies, pelagus ad cen-
λων πεζοπορήσας ἀπὸ ἀκροτηρίλιως εἰς Χρυ- tum a littore miliiaria lapideſcerer, cujus gla-
ciei craſſities xx cubitos æquabat. Quum-
que larga deniceps nix ſupra glaciem hanc
delapſa fuiſſet, ad alios xx cubitos ea craſ-
ſities excrevit. Tandem Februario menſe
glacies diverſa in fragoina diviſa, uſque
ad urbem ipſam & Abydum delata eſt. In
iis fragminibus erat videre complures gelu
adſtrictas beſtias. Quod ſi quis ab arce Chry-
ſopolim uſque proficiſci pedes volebat, om-

nino id facere nulla impeditus re poterat. Atque hæc fragmina in urbis muros impacta, vehementer eos succuſſerunt. Eodem Coprony mo imperante modius hordei XXII aureis exiliit. Quumque terra dehiſceret in Meſopotamia, mulus exiit, humanaque voce ſequuturos hoſtium incurſus denunciavit. Tunc & Nicetas quidam eunuchus, principe apud Coprony mum loco, qui nihil aliud ſciret, quam edere & bibere, patriarcha creatus eſt. Quum aliquando Evangelium in cellula ſua recitaret, pro eo quod dicendum erat, ex Evangelio ſecundum Matthæum: pronunciavit, Ex Evangelio ſecundum Matthajum. Ibi quidam ex aſtantibus ſubjiciente, Noli Æ diphthongum (gemini ſoni vocem) dividere: Nugaris, air, quadam cum fiducia: nam quæ geminos & trinos ſonos habent, animæ mea vehementer odit. Tandem hic tyrannus ab expeditione quadam reverſens, carbunculi morbum in pedibus ſenſit, & vehementi febre circa Strongylum correptus, vitam finiit, quum ſolum hoc verbum pronunciaſſet: Propter inſtantiam furoremque meum vivus inexiſtimo. Ignitrador. Deinceps vero quin ea, quæ prohibui, cum honoris delatione fiant, minime vero. Velim autem animadvertere te hoc loco, dilecte fili, nos multum & ſæpius inquiſitos, cur hic Imperator Coprony mus vocaretur: hoc tantum reperiſſe, regionem quamdam eſſe, quæ Caballi dicatur, in ea quotquot orlundi fiint, Caballinos fiiiſſe vocatos. Quamobrem quum Conſtantinus hic inde originem traxerit, ac more inoleverit, ut ſtercus caballinum dicamus: non abre vit ſceleratiſſimus a ſtercoreo nomine Coprony mus eſt nuncupatus, ut qui ſtercoreum nomen in ſe circumferret.

Poſt Coprony mum, ejus ex conjuge Chazara filius Leo annis v imperavit: religioſus ac pius quidem ille ab initio, verum ubi coronam Eccleſiæ donatam geſtaſſet, carbunculi morbo vexatus, ardenti febre tandem exſtinguitur. Exſtitit hiſce temporibus canis: ille, qui heri fui interfectorem, indicio ſuo prodidit, quum vini bibendi cauſſa cauponam ingreſſus eſſet. Nam domino ſuo necato, qui cum homine maleſico interfecerat, quoddam in diverſorium ſefe contulit: quo quum forte fortuna, veniſſet homicida ille, mox a cane agnitus fuit. Neque canis inſigniter ipſius cauſſa latrare deſinebat, ira ut tandem inſauſta quædam conjectura de iactone concipereiur. Itaque carceri homicida mancipatur, ad prætorem deducitur, accurate quæſtionibus ſubjicitur, ut invitus facinus ſuum fateatur, ac tandem maleſici more necatur.

Leone mortuo, filius ejus Conſtantinus annis rerum potitur. Sub cujus imperio & dominatu religio radices agebat, & monaſteriorum multitudo adaugebatur. Eodem imperante, quidam in Thracia terram fodiens, ciſtam invenit, in qua hujuſmodi verba ſcripta reperiebantur: Chriſtus e virgine Maria naſcetur, in quem ego credo. Conſtantino & Irena religioſæ imperantibus, turſum me Sol videbis. Cæterum hæc Irena particeps erat Imperii Conſtantini filii, nec quæ ab ipſo deſignabantur, sequo pati animo poterat. Nam & matrem aliquando ſummovit ab Imperii gubernaculis, quamquam deinceps eam pœnitudine ductus in aulam reduxit: & conjuge ſua, fœmina valde caſta, repudiata, quamdam aliam ejus loco uxorem accepit. Itaque filium materque conſopitum oculis ſpoliat, quo factum eſt, ut ſol complures dies radios ſuos pure non emitteret. Sedenim Irena Imperatrix

Annona cari- tas.

Mulus loqui- tur.

Nicetæ patri- archæ inſcitia.

Mors Copro- nymi.

Unde Copro- nymi nomen.

Edit. Paris. pag. 285.

Leo Imp.

Canis fidelis.

Conſtantinus Leonis F. Imp. XVII.

Conſtantini quidam vitia.

Irenæ fidelis immanis.

A σώπολιν, ὡς ἐκάλουτο. ὑπὸ ὑπ' αὐτὸν σωτερεβόλημα τὰ τείχη, μεγάλως ἐδονήθησαν. τότε ἐξ ὁμοίσματα ἐφάθη ὁ μόδιος ἡ κεφὴ. τότε τῆς κατὰ Μεσοποτάμιας γῆς χνιθείσης, ἡμίονος ἀνεβόησε πολλαμίων ὁρθὸν ἀνθρώπιν φωνὴ προσημαίνουσα. ᾗ τότε Νικήτας τις ἐὐνοῦχος, τὰ πρῶτα φέρων παρὰ τῷ Κοφωνύμῳ, μηδὲν ἄλλο εἰδὼς, ἢ ἐθίειν ᾗ πίνειν, χαρτοφύλαξ Πατελιάρχης. ὡς δέ ποτε τὸ ἀναγνῶναι ἀναγινώσκων ἐν τῇ ἐκλιλίᾳ αὐτὸ, ἀντὶ τὸ πίνειν, ἐκ τὸ κατὰ Ματθαῖον, ἐκ τὸ ᾗ Μαθαῖον ἐξηφώνησεν. ἐφ ᾧ καί τις τῶν παρεσαρέων εἶπε, μὴ διαίρει γλῶ αι ἀϊφθογγον. φησὶ δὲ ἐκείνος ἐφ μεπὶ δυμοῦ· φλυαρεῖς, τὰ ᾗ δίφθογγα ἐχῇ πλέον ἀφθογγα πολλὰ μισεῖ ἡ ψυχή μου. ὁ δὲ τύραννος ἀπὸ ἐκστρατείας ὑποστρέφων, ἀνθρακόνται τὰ σκέλη, καὶ πυρὶ τὸ γρογγύλον ἔνοσεν λαβρῳ πυρετῷ συχνίδις, τότο καὶ μόνον ἐπὶ τόνος ὠσπὰρ, ὅτι ζῶν ἀσβέτῳ πυρὶ παραδίδομαι ᾗ γλῶ Μαεϊαάδ· ἀπὸ τὰ τοῦ τιμάδω. γένεσθαι δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτε πολλὰ καὶ πολλάκις ζητήσαντες ὅθεν ἐκείνος ἐκλήθη Κοφωνύμος, ὐδὲν ἄλλο τότο μᾶλλον εὑρομεν. χωρὰ τίς ἐστι Καβαλία. οὗτοι λεγόμενοι, οἱ ὁπωσοῦν ἐκεῖθεν ὁρμώμενοι, Καβαλῖνοι πάντες ἐλέγοντο. ἐκεῖθεν οὖν καὶ αὐτὸς τῶν γέννεσιν ἔσχε, ᾗ ἐπειδὴ κατὰ τινα συμφορὰν Καβαλίνα ἡ κοπρὸς λέγεται, διναίως ὁ κάκιστος ἐκείνος ἐπεκλήθη Κοσφώνυμος, ὡς ὄνομα κοπρίας ὃν ἑαυτῷ ἔθετο ἐπιφορώμενος.

Μετὰ δὲ τοῦτον κρατεῖ ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας γῆς αὐτὸς Λέων, ἐπ' ἐ. ἀϊσπέρας μὲν ὢν κατ' ἀρχὰς, ἐπειτα δὲ τὸ τῆς ἐκκλησίας στέμμα φορέ, ὄθεν ἀπωθρασκιδὲς, ὥσπερ ὑπὸ λαβρῳ πυρετῷ τελεῖτ. τότε ᾗ ὁ κύων ἐκείνος ἐλώ, ὁ τὸν φονέα τὸ κυρίου αὐτὸ γνωρίσας ἐν καπηλίῳ ὑποκλιθέντα τὰ πίσιν οἴνου· ὁ ᾗ κύων μιτὰ τὸ φονεῦσθαι τὸν κύριον συνοθεῖσθαι τινι κακούργῳ, καθ' ὁδὸν ἐρχομένῳ ἐκ πανδοχείῳ γίγνεσθαι, ἐπεσι χωμὶ τυχὸς εἰσιλθων ὁ φονεὺς, ἐγνωρίσθη παρὰ τοῦ κυνὸς, καὶ τοσοῦτον ὑπ' ἐκείνος ὑπ' αὐτῷ ὀλακτῶν, ὥστε ὑποφίαν λα αγαθὼ δοῦναι περὶ αὐτὸ. κρατεύσας λοιπὸν ὁ φονεὺς προσαγεται τῇ ἀρχοντι, ὑπ' ἐταί ἀκριβὼς, ὁμολογεῖ ᾗ ἄκων, ἔ τελεσταιον ὡς κακούργος ἀναιρεῖται.

Μετὰ δὲ τοῦτον κρατεῖ ὁ υἱὸς αὐτὸ Κωνσταντῖνος, ἐπ' ἐ. ὑφ. οὗ. ἡ. διέτβεια κρατυῦνται, ᾗ τὰ μοναχεῖα πλατυῦνται. τότε ᾗ ἐν τῇ Θρᾴκῃ ὁρύσσων τις φρε λάρναξ, ἐν ᾗ γεγραμμένον ἦν. Χεῖρός γενεᾶσαι μέλλει ἐκ Μαείας τῆς παρθένου. καὶ πιςεύω εἰς αὐτὸ. ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆ διέτβου βασιλέων, ὅτε με πάλιν ὄ. ἥλι. Ἡ Εἰρήνη αὕτη τῆ υἱῷ αὐτῆς Κωνσταντίνῳ συμβασιλεύουσα, ᾗ μὴ ἀνεχομένη τῆ παρ' αὐτὸ γινομένων. αὐτὴ τὸ ᾗ τὰς βασιλείας ἐποιήσατο ἐκπεσεῖν, εἰ ᾗ μεταμεληθεὶς, πάλιν ἐπὶ τὰ βασίλεια παντὶ σὺν ἀπάγαξ. τῶν ὁμιζόντων αὐτὸ. σωφρονα ᾗ λίαν οὖσαν ἐξάγει. μεθ' ᾗ γαμικὸς ἄλλης ἀπτεσάγει. τότου χάριν ἐκτυφλοῖ αὐτὸν ὑπογάστιτα, ὡς ἐντεῦθεν καὶ τὸν ἥλιο ἐπὶ πλέσας ἡμέρας μὴ δοῦναι καθαρὰς τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ. ἀλλ' ἡ βασιλὶς Εἰρήνη μεταμελοῦσ' ἐφ'

ὃς διέβραξε χρῶσα, ᾗ ὄλωσα ἑ μέσης ἑαυτὸν ἀποπλώσας, χρημάτων ἐκσαυρώτε τὴν πόλιν ἐκκυκλ, ᾗ λύσε τὰ χρέα.

Πλὴν ὡς ἐπαύξησεν ὁ παντεπόπτης ὀρθαλμὸς, φῶς βραχὺ ᾗ ἐπὶ τῆς ἠδονῆς τὰ πράτης αὖτη γλυκασμένη, κ᾽ ἐμβιαζόντα πίνει κραπάλ. ἐπαίσιν ᾗ γὰρ τις τῇ συγκλήτῳ, τὸνομα Νικηφόρος, ἢ ἀξίωμ πατρίκιος ὄντ γενικῶν, ᾗ τῆς βασιλείας αὐτὴν ἀπέμας ἐξίστασι. κρατῶν τοίνυν ὁ Νικηφόρος ὑπερ, ἔτι θ᾽, αὐθρωπος φοιναικόπατος, δούλος χρυσὸν, Μίδας ἄλλος δοτικώτερος, ἀνίκας τὰς ἀρχὰς ποιεμβρίς. ὑπὸ πάσι μὲν ἐφάκει κατηφὴς εἶναι. πάς δὲ χρυσὸν αὐτῷ προσάγουσι ᾗ πάνυ χαρίεις ἐφαίνετο. ἀλλὰ ᾗ βαρὺ τοῖς Βυζαντίοις ἄχθος ἐπιζήσ, χαλεπ τῇ γυραικάπωνι τοιῶν ἀπαιτεῖσθαι τὰ λειψάμενα διηρπαν ἐκλελοιπ. ἀφ᾽ ὑπὸ τοῖς θ᾽ ὑπερπάτει καὶ τὰ τῇ ερατῇ ἐποφελάμενα.

Κατ᾽ ἐκεῖνο δὲ καιρὸ ᾗ τὸ τῆς ἁγίας Εὐφημίας λειψανον ᾗ Σαλάντης ῥιφὶν παρὰ ἑ Κοφανσύσου, ὃν λέσβῳ τῇ νησῳ ἐπαισιώθη, ἐ πρὸ μὲν πάνυ ὀπως᾽ ὁ δὲ Σωναρᾶς ἐν τῇ χρονικῷ αὐτὸ σωπτάμενοι, ᾗ τάδε πρὸ τούτε φησί. δύο λόγοι φέρονται. ὁ μὲν δὲ λέγει πυκὶ παραδεδῶσθαι παρὰ τὸ Κοφανσύμε τῶν ἁγίων Εὐφημίαν, ἐι ᾗ τῆς ὑλικῆς ἐκείνος δημιαρτε. αὐτ᾽ αὖτις δὲ, ἱπορ ἐκεῖσθ σῶμα. ὁ δὲ λέγει, ᾗ βυθὸς μυρίωμα αὐτῶν, θείᾳ χάριτι πρὸ τὴν Λέσβο νῆσον ἐπασαωθῆναι. τότε δὴ τότ κακῶς ὢτω ᾗ Νικηφόρε τὰ τῆς βασιλείας δεσπότης, ᾧρσος ἄπακτος παρὰ τῇ λαῷ, ᾗ φάσις ὅτι πολλ. τότε ᾗ Βαρδᾶλις τὴν ερατάρχ τὸ ἑ βασιλείας κράτος ἐκβιαζεσιν ἀναδήσασθαι. ὅθεν ᾗ τὰς ψύχας ὅτος ἀβλαβ διδιὼς, δυραπικῷ τινι φροντιχτικ ἀνδρὶ τὰ μάλιστα μαθησιμος. ᾗ δὴ ᾧ μεμεθηκε ἁπλαϊς πάντα τὰ συμβησόμενα. τὸν μὲντοι Νικηφόρον, ἀνάγκ τὸ τὸν μίγαν Θεόδωρον ἑ Στυδίτ᾽ ὑπηρέμον ποιῆσαι, ἢ δικαίου ἐφ᾽ ᾗ τῇ παύσαν ὑπέρλαλοῦντα, ᾗ θεία δίκη μετέρχεται. κῇ Βυλγάρων δὲ ἐκστρατεύσας, ἐν τῇ πολέμῳ πίπτει, ᾗ ἐ κεφαλὴ ἀφαιρῆται. τῇ παιδὶ Σπυριδακίῳ τὰ σκῆπτρα καταλιμπάνει. ἀλλὰ ἐφ᾽ Σπυρίδακος ἐκ μέσε τάχιον γίνεται κατὰ ταυτὶλιν ᾗ μάχλυ δυραπόρατος γαμαικός.

Μετὰ δὲ τῦτο κρατεῖ Μιχαὴλ ὁ Ραγγαβὲ ὁ ἐπὶ Συγατρὶ Προκοπίῳ. ἑ Νικηφόρου γαμβρὸς, ὑπὸ, μᾶλλ᾽ ᾗ. ὁ ᾗ βασιλείας ἄξιος. φῶς γὰρ πῆς ἄλλοις ᾗ τῆς ἐν ἐξορίᾳ ὄπιας ἀγίας ἐπαισιώπατο. τῦτον μέντοι ᾗ Μιχαὴλ, ἀρχὴν ὁ Συλλήτῆς τὸ χρονικῷ αὐτὸ ποιῆται σωπτάγματος. ὁ δ᾽ ἐβλαβθεὶς Βαρδᾶνης, ὑπέκα φροσλθε τῇ κατάγε τὸ Φιλομάλιν δυραπικῷ μοναχῷ, σωωφρισμένος ὀὐκ ἀίστα τὸ Αρμένιον, Μιχαὴλ ᾗ Τραυλὸν, ᾗ Θωμᾶν τινα. τῇ ὁ μὲν Βαρδάνης κῇ τῶν τε μοναχῶν ἀφῤῥῆσιν, ἐκτυφλοῦται υυραπεδὸς ἐφίμενος. ὁ ᾗ Λέων ὕφερον κῇ ὁ Μιχαὴλ ἐγκρατὲς τῆς βασιλείας γίνονται. τῷ μὲντοι Μιχαὴλ τῇ Ραγγαβῇ, ᾗ τῆς βασιλείας ἀποβλὴθ κῇ ἐπὶ ἐκβλίωται· παιδίσιν τῆς οἰκογνῆς ὧν τῇ Μιχαὴλ· αὖτη καταγᾷ τὰς σιλλωπὰς σωφόδους, πάθει μαίας ἀλίσκετο. ὑείκα γοῦ τῇ πάθει σωιεχέτο, καταγᾷ ᾗ βουκολίοντα ἤρχετο, ᾗ γαγαυόπερτ ἐβόα

A facti ſui pœnitentes, ut odium inde conceptum eluerent: omnes quum theſauros exhauriebant, & urbi largiebatur, perfidutis obærationum debitis.

Verum oculus ille, qui cunctas res mortalium inſpicit, nequaquam ſopitus obdormit. Nam hæc Imperii voluptate pertæſus ad tempus deguſtata, tandem Irena craterem abſinthio dilutum bibit. Etenim quidam ex ordine Senatorio, cui nomen Nicephorus, dignitate Patricius, & unus ex generalibus, motu adverſus eam concitato, non ſine dedecore regnum ipſi eripuit. Quapropter imperio Nicephorus hic IX annis præfuit, homo cædium cupidiſſimus, auri maximum, prorſus alter Midas. Magiſtratus & præfecturas venales habebat, & triſtior quidem vulgo videbatur: verum ſi qui aurum adferrent, valde ſe gratioſum atque comem præbebat. Grave Byzantiis onus impoſuit, ſub prætextu inſtaurandorum veterum murorum exigi præcipiens id, quod Diceratum (a duobus ceratis) nuncupatur. Præterea quæ miſilibus debebantur, ipſe ſibi retinuit.

Nicephorus Imp. Edit. Pariſ. pag. 386. Avaritia.

His annis etiam reliquiæ S. Euphemiæ, quas Copronymus in mare projecerat, ad Lesbum inſulam receptæ ſervatæque ſunt. Sic enim nos ſadum accepimus. Zonaras in Annalium libris hujuſmodi quædam commemorat. Duplex, inquit, hac de re rumor eſt. Nam alii tradunt ſanctam Euphemiam a Copronymo igni fuiſſe traditam, quamquam ſpe ſua tyrannus excluſit. Quippe illius loco cadaver aliud crematum fuit. Alii perhibent, eam in mare projectam divino beneficio circa Lesbum recuperatam fuiſſe. Quum autem Nicephorus male Imperium adminiſtraret, rumor in populo turbatum plenus eſt diſſimi, excitataque ſeditio gravisſima: cujus occaſione quidam Barduaeni copiarum ducem Imperium ſibi vindicare cogunt. Ille vero fortunæ reverius inconſtantiam, virum quemdam adit, futura proſpiciendi vi præditum, ut quid eventurum eſſet, cognoſceret: id quod citra omnem errorem conſequutus fuit. Deinceps Nicephorum Imperatorem properera, quod eximium Studitæ Collegio virum Theodorum in exſilium egiſſet, juſtitiæ ſacrifice canonibus patrocinaturem, vindicta divina perſequi cœpit. Nam contra Bulgaros expeditione ſuſcepta, quodam in præſilio cecidit, hoſtibus ei caput amputantibus. Imperii gubernacula Stauracio filio reliquit. Verum is quoque celeriter admodum e medio ſublatus eſt, hac ipſa in pugna ictu haſtæ vulneratus.

Zonaræ locus.

Barduenis Imſpicue adeſt.

Theodorus in exſilium actus eſt.

Succeſſit in Imperio Michaelus Rangabes, Nicephori gener, ut cui nuptum ille ſiliam Procopiam dederat. Rebus omnino per annos IV, menſes IX præfuit: vir plane dignus Imperio. Nam præter alia, quæ præclara fecit, etiam viros ſanctos ab exſilio revocatos in integrum reſtituit. Ab hoc Michaelo ſuorum Annalium volume Scyllitzes orſus eſt. Diximus antea de Bardaue. Quo tempore is Monachum illum futura proſpicienti facultate prædium, qui degebat in Philomilio, convenie bat: comites habebat ſecum, Leonem Armenium, Michaelum Balbum, & alium quemdam cognomento Thomam. Ex his quatuor, primus Bardanes affectato Imperio, ſecundum Monachi prædictionem oculos amiſit. Alter Leo, itemque Michaelus, Imperio deinceps potiti ſunt. Etiam huic Michaelo Rangabi hoc quodam modo Imperii denuntiata fuit amiſſio. Vernam quamdam ancillam habebat, quæ ſub Lunæ cum Sole coitu furore corripiebatur. Quoties igitur hoc malo vexabatur, ad Bucoleontem

Michaelus Rangabes Imperator.

Joannis Scylitzæ Annales.

Vaticinium mali genii.

(loci hoc nomen eſt, a collocatis ibi bovis p. 287.

leonisque ſtatuis) ſe conferebat, & ad Imperatorem contentiori voce clamabat: Deſcende, deſcende, atque alienis cede. Quum id ſæpius accideret, Imperator metu perculſus, tem toram cum familiari quodam ſuo, cui nomen eſſet Theodoti, communicat. Is quum primum puella malo a genio corriperetur, quibus ex indiciis agnoſci poſſet Imperatoris ſucceſſor, interrogat. Animadvertit illis expoſitis, Leonem Armenium ſignificari: qui ex eo tempore fibi conciliatis exercitibus, contra Michaelum arma ſumit. Eo Rangabes cognito, aſperam veſtem induit, & Imperia ſponte ſua cedit.

Leo Armenius Imp.

Hoc modo poſt Rangabem Armenius hic vix annos, v menſes rerum potitus eſt. Ante omnia ſtudiose dedit operam, ut Michaeli genus exſcinderet. Quapropter genitalia A ἀφῶς ἡ βασιλεία· κἀπλᾶθι, κἀπλᾶθι, ἐπωχώρει ἡ ἀλλοτρίων. γίνεται τῶν πολλάκις. ἐπιβλέπεται ὁ βασιλεὺς. κουιδοῦνται τὰ περὶ τὴν οἰκείαν τοῦ Θεοδότου ψυχήν. Ὃ δὲ ἅμα τῇ γενέσει τὸ πρὸς αὐτὸν τῆ δαίμονι κάπνιζον, διηνυτὰ τὸν γνωρίσιμα πα. ὁ δὲ ὧν Λέων ὁ Ἀρμένιος· ἔπα μετέρχεται τὸ στρατιωτικὸν· ἀντάρας κῷ Μιχαὴλ· τρύχιον λοιπὸν ἐπὸς ἐνδύεται, & τὰς βασιλείας ἐκὼν ὑπείξατο.

Nicetas. Rangabis F. cultratus, denego patriarcha.

Κρατεῖ δὲν μῆ ἡ Ραγγαβὲ ὁ Ἀρμένιος, ἔτη ϛ, μῆνας ε'. & φιωκαὶπτα τὸ γένος φιλονεικῶν ἐκτρέψαι τὸ Μιχαὴλ. τὰ παιδογόνα τὸ παιδὸς αὐτὸ μέσα, ᾗ σπέρμα Νικήτας, ἐκτέμνει μὲ ποτὲ τεκνώσας ἀμύνηται αὐτόν. εἰς ἀσθρας οὖν ὁ παῖς ἐπὸς ἐρχεται, ᾗ τὴς νίας ταυτησὶ Ῥώμας Ἀρχιφῶς χρηματίζει, μπαπλησὲς Ἰγνάτιος ὁ μπαδίσει βίω. ὁ δὲ Λέων κῷ τῷ ἁγίων εἰκόνων ὁπλίζεται. ἡ δὲ αἰτία πιαύτη. ὁ φροφρατικὸς εἰκόνες τυλάτῳ μοναχός. ἔβριδίχεται τὸ κιλλίον αὐτὸ μοναχὸς ἄλλος Σαββάτιος τῶνομα. ὃς ᾗ πείθει ἡ Λέοντα ἐκ μέσω ποιῆσαι τὰς ἁγίας εἰκόνας. ὁ δὲ Λέων τὰς βασιλείας ἐπιβαὶς, ᾗ τὰς τῶ μοναχοὺ φορῤῥύσεως ἐπιμπαθεὶς, γίλιες τάχα πρὸς ἐκείνου τιπὰς ἀμοιβάς· ἀῤῥιδεὶς, δὲ ὁ Σαββάτιος ὅτος, κατακλίνεται τὸ ἔβῳ γραφὸς, & ἐκπτωσιν τὰς βασιλείας ἀπολεῖ, εἰ μὴ τὰς εἰκόνας αὖτὰς καταῤῥίψειε. ἐπτὰδε ἡ τὰς εἰκονομαχίας πυρκαιὰ τῇ βασιλεῖ Λέοντι ὑπανάπτεται. γίωικαὶπτα κῷ ὁ ἐκ πατειάρχας ἀοίδιμος Νικηφόρος μὲ πειθεὶς τῇ εἰκονομαχῇ σωΐδεα, ἐξέσεως εἰς Προικόννησον γίνεται· ᾗ φῳ πολλὰ πατο ειδώς. ᾗ ὅτι παῤῥέει ἡ ἐκκλησίαν ὁ Λέων. ἴδιξε δὲ τῇ μακαρίτη σπικέα τὸ ἔβῳμα τῇ τὰ Δίοτος ἐπιῤῥικαλῇ, ἀκάδωις κῷ τεβιδίοις ἡ χῆρα πειπαρῶμα. ὅπε ὧν ὁ μακαρίος ἔβῳ τὰς εἰς ἡ ὑπηρέμαν ςυλόμβος, δηδὸς ἴσατο κῷ φῳς τινα τῶν ἀσπασμῶν ἐποιεῖτο. ᾗ τί τὸν ἐραπδεὶς, ᾗ φῳς τίνα ποιεῖται τὸν ἀσπασμὸν; φῳς Θεοφάνω ἡ ὁμολογητὼ ἐλιγα, ἡ ἡ Λγρα καθηγητὼ, ἀπὲ κυρὸς ἡ ϑυμίαμαιν ἡμᾶς διξεύμων.

Sabbatius.

Nicephori patriarchæ edictum.

Amen.

Præfigium.

Leo Armenius hic vixit annos, v menſes rerum potitus eſt. Antequam ſtudiose dedit operam, ut Michaeli genus exſcinderet. Quapropter genitalia B ἐπηται αὐτόν. εἰς ἀσθρας οὖν ὁ παῖς ἐπὸς ἐρχεται, ᾗ τὴς νίας ταυτησὶ Ῥώμας Ἀρχιφῶς χρηματίζει, μπαπλησὲς Ἰγνάτιος ὁ μπαδίσει βίω. ὁ δὲ Λέων κῷ τῷ ἁγίων εἰκόνων ὁπλίζεται. ἡ δὲ αἰτία πιαύτη. ὁ φροφρατικὸς εἰκόνες τυλάτῳ μοναχός. ἔβριδίχεται τὸ κιλλίον αὐτὸ μοναχὸς ἄλλος Σαββάτιος τῶνομα. ὃς ᾗ πείθει ἡ Λέοντα ἐκ μέσω ποιῆσαι τὰς ἁγίας εἰκόνας. ὁ δὲ Λέων τὰς βασιλείας ἐπιβαὶς, ᾗ τὰς τῶ μοναχοὺ φορῤῥύσεως ἐπιμπαθεὶς, γίλιες τάχα πρὸς ἐκείνου τιπὰς ἀμοιβάς· ἀῤῥιδεὶς, δὲ ὁ Σαββάτιος ὅτος, κατακλίνεται τὸ ἔβῳ γραφὸς, & ἐκπτωσιν τὰς βασιλείας ἀπολεῖ, εἰ μὴ τὰς εἰκόνας αὖτὰς καταῤῥίψειε. ἐπτὰδε ἡ τὰς εἰκονομαχίας πυρκαιὰ τῇ βασιλεῖ Λέοντι ὑπανάπτεται. γίωικαὶπτα κῷ ὁ ἐκ πατειάρχας ἀοίδιμος Νικηφόρος μὲ πειθεὶς τῇ εἰκονομαχῇ σωΐδεα, ἐξέσεως εἰς Προικόννησον γίνεται· ᾗ φῳ πολλὰ πατο ειδώς. ᾗ ὅτι παῤῥέει ἡ ἐκκλησίαν ὁ Λέων. ἴδιξε δὲ τῇ μακαρίτη σπικέα τὸ ἔβῳμα τῇ τὰ Δίοτος ἐπιῤῥικαλῇ, ἀκάδωις κῷ τεβιδίοις ἡ χῆρα πειπαρῶμα. ὅπε ὧν ὁ μακαρίος ἔβῳ τὰς εἰς ἡ ὑπηρέμαν ςυλόμβος, δηδὸς ἴσατο κῷ φῳς τινα τῶν ἀσπασμῶν ἐποιεῖτο. ᾗ τί τὸν ἐραπδεὶς, ᾗ φῳς τίνα ποιεῖται τὸν ἀσπασμὸν; φῳς Θεοφάνω ἡ ὁμολογητὼ ἐλιγα, ἡ ἡ Λγρα καθηγητὼ, ἀπὲ κυρὸς ἡ ϑυμίαμαιν ἡμᾶς διξεύμων.

Nicetas. Rangabis F. cultratus, denego patriarcha.

Sabbatius.

Nicephori patriarchæ edictum.

Amen.

Præfigium.

Michaelus adhuc puer genus damnatur. *Edit. Paris. pag. 288.*

Leonis vaticinium.

Hinc Leo ſecum expenſa Monachi prædictione, Michaelum (Balbum) in vinculis detinebat. Vel potius ipſe Michaelus, qui homo eſſet audax & impudens, hoc ſibi mali arceſſiverat: tandemque decretum Senatus publicatum fuit, quo Michaelus igni concremari jubebatur. Id omnino ei ſuſveniſſet, ſi non Imperatrix ipſa facinus impediviſſet. Nam illa pro Michaelo deprecans, inter alia proferebat in medium inſtitutem ſacroſanctæ Chriſti nativitatis diem. Nihilominus Leo pet inſomnia, per oracula, per alia quædam ejuſmodi territus: cædem ejus maturabat. Ad ſuum quoque conjugem dixiſſe perhibetur: Tua quidem opera Michaelus jam dimittetur; verum quid ſequaturum ſit, tu tuique liberi paulo poſt cognoſcetis. Non magno temporis interjectu ſpatio, Michaelus oraculo fretus Monachi, cujus mentionem aliquoties fecimus, cas ipſas infidias, de quibus lequuti ſumus, Leoni ſtruxit: totamque rem illi patefecit, qui eum vinculis conſtrictum cuſtodiebat. Hoc modo factum, ut Michaelus Imperatorium in ſolium collocaretur, quum quidem ad- C Ἐπὶ τύτοις ὁ Λέων τῶν τῦ μοναχῦ καθ' ἑαυτὸν ςρίφων φορῤῥησιν, δέσμιον εἶχε τὸν Μιχαὴλ. ἐῤῥᾳ δ' μᾶλλον ὁ παῖτος Ὑρσοὺς κῷ ἀκάμπτους ὢν. ἐφ' ᾧ δὴ κῷ παρὰ τῇ συγκλήτῳ ψῆφος γίνεται, πυρὸς γνώδαι τὸν Μιχαὴλ παραπλέκμα. ὃ κῷ γνώδαι ἐβδαμεν ἂν, εἰ μὴ πως ἡ ἀεπσοινα τὸ τοῦτο ἐκώλυσε· εἰς μεσιτεύσα τάχα φραβαλομένη τῶν ὑπεύσω. ἀγίαν πλικαιπτα Χρῖσοῦ γέννεσιν· ὁ μέντοι Λέων ὅπο τε ἀνειρατον κῷ χπσμῳδήματων, ᾗ ὑπέρων τοῦτον τῶν ἐντρομος ὢν, τῶν ἀναιρεσιν ἐκείνου κατασκεύαν· ἀλλὰ ᾗ πρὸς τῶν ὁμόζυγον αὐτὸ ἐλεγε. ὁ μὲν Μιχαὴλ ἤδη αὐτεται ᾗ σὺ· σὺ δὲ, κῷ οἱ ἐκ σοῦ μετ' ὀλίγον μαθήσεδε. ὁ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, ᾗ ὁ Μιχαὴλ τῇ τὰ φορῤῥήτος μοναχῦ φορῤῥύσεως ϑαῤῥῶν, κατὰ Λέοντος μελετᾷ τῶν ἐπιβαυλῶ, παύλω ᾗ τῇ καπίχοντι αὐτὸ ϗοκαλύ-ψας. ᾗ ὁ μὲν Μιχαὴλ, εἰς τὸν βασιλικὸν ἀτάγεται, Ὑρσὸς,

διεμῷ τὰς πόδας κατιχόμενος σιδηρῷ. τὸν δὲ Λέοντα, ἢ προαφιγόντα τῇ Θεοφανῷ, ἀπλῶς ἐκτίμιον τοῖς ἔργοις.

Κρατῶ τοίνυν μετὰ τὸν Λέοντα, ὁ Τραυλὸς Μιχαὴλ, ἔτη ιά, ὁ ἐξ Ἀμορίου ὁρμώμενος. διατρίβας μὲν ὢν, ἡ μὴν καὶ ἢ ἀσεβὴς ἀνηκέστως τοῖς ἐνθεσίοις. ὧφ ᾗ ἢ αἱ σύνεσις τὴν πατρῴαν οἱ ἄγιοι· ὁ μέγας τε Θεόδωρος ἀπὸ τῆς ὑπερορίας ἀπάγεται· φορίβαντα δ' αὖτὸν ἐξορίσας ὁ Ἀρμένιος, ἢ πολλὰ καὶ ποινὰς, ἀτε τῇ ἁγίων ὀιόνοια ὑπερμαχόμενον. τὴν μέντοι τῦ Μιχαὴλ βασιλεύοντος, Θωμᾶς τὶς χεῖρα βαρβίαν συλλέξας ἐξ ἀσκαλῶς τε ᾗ δύσεως, τειχίσας τι ἐκ ὀλίγας ποιήσας, ἢ πᾶς βασιλεῖος ἐκπερασθεὶς τῇ πόλιμον. τοσαῦτα δὲ διώξαμεν ἰδὼ, ἄγε ᾗ τῶν ἀπειωρηθέντων ἐς Ἀκροτόλοι ἄδυσιν ἠχμάλασα, ἢ ἀφὸς Βλαχέρας ἀπολθεῖν. ἐν ὅλοις λοιπὸν τειχίῳ ὄντες τὰ τὸ πολέμιον κεκρύπτασι. ὅτα ὁ Θωμᾶς ὑπᾶρας, φάζας, οἷς Λεβεντόπολιν ἔρχεται. καμὸν ἰκανὸς ἐκεῖσε παρὰ τῦ Μιχαὴλ κύκλῳ τιμῆται. φοβέδωσι ᾗ ἄκαιρα κρατοῦσαι, χεῖρας τὰ πόδας τιμῆται, ἐπ' ὀνε κάθοντας τῶν Ὠμέσου λίγων. ἐλέησόν με, ἀλαθῶς βασιλῦ.

Μετὰ δὲ ἢ Μιχαὴλ, Θεόφιλος ὁ ὑὸς αὖτῦ, ἔτη ιβ, μᾶλις γ'. ᾗ τὴν ἐκκλησίαν ἐκλογίμῳ ποιήτει κοραΐσιν. ὧν μία ᾗ ἡ Κασία· ὧν δὲ ᾗ ὑποπίπτουσα ᾗ ἢ πλὴν σωφίσας ἀπόκρισιν αὐτῆς. μέλλων ᾗ ἐπιλθόνικος αὐτῇ, ὡς ὑραῖος δόξῳ ἐπὶ τῇ καλλει αὐτῆς, ᾗ αὐτῇ, ἐκ γυναικὸς ἐρῶν τὰ φαῦλα. πλουτῶ δὲ αὐτὸς, ὅτι ἐ ἀπὸ γυναικὸς πνεῦμα τὰ κρείττονα· ὧφ ᾗ ὧ ἢ Παφλαγὼν Θεόδωρα ἐγαγεν. ἀτὸς καὶ ὑπὲρ ἑβδομάδα ᾗ τὰς ἀγορᾶς ὑρίπτος ὡς τὸν ἐν Βλαχέρας ἐαὸν ἀπήρχετο· ὡ γὰρ ᾗ ἐμοὶ τὰς ἁγίας ὁιόσειν ἐκ ἐκῶμ, ἀλλὰ τῇ Σωσεῖ ᾗ αὐτῇ τῇ Θεομήτορι, πίστιν ὑπέρει, ὡς ἔλεγεν. ὕτος ᾗ πιεῖ τῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ φρονεμένων ὡίων κράτα. ᾗ οἱ πόλοι ἐκπεφάσασιν, κατὰ τὸ ὑπάρχον ὠργίζετο.

Τύτῳ φρονᾶλοί τὶς χωὶ, παρὰ τὸ τῆς Λιβύσσας συγγόνου Πετρωνᾶ ἀδικεμένη. οἰκεμα ᾗ γὰρ τι ὑβόσας, ἐβλαπτε γαμετοῦσαν αὐτῦ. ὁ χωὶ Πετρωνᾶς, ἐπεφονίθη μὲν, οὐ διορθώσασα δὲ. ᾗ ὁ αἰκίζεται δεινὰς, ᾗ τὸ οἰκήματος ἀναπατῆσος, ᾗ ὕλη πᾶσα τῇ γυναικὶ δίδοται· ὡίκα δὲ ᾗ ὁ φρονᾶλος τὸ τῆς δυστοίνης ὀδὸν ἐγγυμοι πλοῦσιν, πυρίκαυτον κύκλοι γενέθαι, λέγων· βασιλέα μὲ τὸ Θεὸ ἀνάδειξατος, σὺ βιᾷζες ποιῆσαι μὲ καύκλημον; ἄλλως τι εἰ ᾗ τῆς βασιλικῆς ὑσπείας, ᾗ τὰ ἐξ ἐμπορίας ἰκαῖτες πεμπτοῦδαι σπάδόμῳ, πόθεν ἂν τὰ πρὸς ζωὸν οἱ ἰδιῶται ποεῖζοντο; τοιαῦτα δὲ μεγαλοφανῆς βασιλῦς ὁ Θεόφιλος ὢν, ὥστε καὶ Σαμμανᾶ τρα φιλοσοφεῖσθαι ἐργωφ. πνεῦμα ᾗ ὧ ἐκεῖθεν ὃ μηχωῇ τοι ἀσαπτιμόμενον, μυλφίλιν ἀπῆχε πρηνῆ καὶ δικίκαδον. ἀλλὰ ἐ χρωτὰ κατεσθίων δύσρα, ὧ οἷς πατροδαποὶ ἐρωδοὶ καθύμενοι, μιλῳδήμα μελιτόσε ἐξίχον.

Λεθρίτιθ τι ὧ ἀνακτόρις πεμπτρίφετο, παρακοπὶω φρονῶ ἔχων. ποτὲ γοῦν ὁ βασιλεὺς ἐρασθεὶς τῆς τοῦ Ἀθηναίων ἀρχόντος θυγατρὸς, ἐπεὶ τὸν γάμον ἐκ ἐπείθετο, ἀλλ' ἐκ ἐβούλετο βιάσασθαι τὸν πατέρα, ἐκέλευσε τὸν ἄρχοντα ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀποθανεῖν. ὁ δὲ ἐκ ἐθέλων ἑκὼν ἀποθανεῖν, ἐπεὶ ἐκ ἐδύνατο βιάσασθαι τὸν βασιλέα, ἐπεβούλευσε τῇ ἑαυτῦ θυγατρὶ, καὶ ἐπεισε τὸν βασιλέα ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ὡς ἐκεῖ ἐσομένης τῆς κόρης. ἐλθόντος δὲ τῦ βασιλέως, ἐκέλευσε τὸν δεσμοφύλακα ἀποκτεῖναι τὸν ἄρχοντα, καὶ ἀποκόψαντα τὴν κεφαλὴν δοῦναι τῇ κόρῃ. ὁ δὲ δεσμοφύλαξ ἐκ ἐποίησε ταῦτα, ἀλλὰ τὸν ἄρχοντα ἐκέλευσε κρύψαντα ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἀποθανεῖν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπεὶ ἐκ ἐπείθετο ἡ κόρη

aliquando interrogasset Imperator, unde veniret, a Manna se digressum respondit. Hoc enim nomine Dominam appellabat. Deinde affirmavit, illam petbelias pupas habere. Qua voce Imperator audita, suspicatus pupas esse imagines: contra Imperatricem excanduit. Illa vero maritum foleret decepit. Non etiim, ait, imagines Dei deria vidit: (hoc illi delirio nomen erat) sed quum speculum intueret, formas in eo per reflexionem repræsentatas conspexit, easque pupas nuncupavit. Usque adeo certe Theophilus imagines averſabatur, ut etiam religionis illum virum Methodium, qui earum

Methodius male vexatus.

patronus erat, in spelunca quadam perinde concluderet, uti cadavera sepulcris abduntur. Neque tantum hoc modo eum vexavit, sed etiam ipſi latrones duos adjunxit, quorum unus ibidem extinctus eſt. Ejus cadaver quantum obfecto moleſtiæ fœtore suo putas viro beato attuliſſe? Id temporis etiam ii, quorum facies notis erant compunctæ, in exſilium acti, picatoris cujuſdam opera Methodio ſcripſerunt in hæc verba, jambicis verſibus incluſa:

Edit. Pariſ. pag. 290.

Vivo peremptos, vivoſque mortuos,
Tertam incolentes, ac partes calcantes polum,
Scripſere vinctis vincti, & inſcripti notis.

Iis Methodius in hanc ſententiam reſcripſit:

Libris vocibus deſcriptos cæleſtibus,
Facileſque non ſine laude compunctis notis,
Secum ſalutat vinctos vivos obruunt.

Methodius qui liberatus.

Hunc autem Methodium novo & admirabili quodam modo Deus ex eo ſpecu eduxit. Nam quum Theophilus doctrinæ literarum ſtudioſus, in ſcripta quædam intelle&u difficilia incidiſſet, nec qui ſe de illis explicaret, invenire poſſet: intelle&o de quodam neminem mortalium eſſe, qui feliciùs ea declarare poſſet, quam incluſus ille ſeptus Methodius, hominem inde ſtatim revocavit, magnoque in pretio deinceps habuit. Et quia Methodii malæ propter ſacrarum imaginum propugnationem contundendo lateæ fuluræ; fuerant a Theophilo poſt vii. Synodum ſimulacrorum everſionem renovatæ: neceſſe habebat, ut eas tenui quadam faſcia liuea obligaret. Unde mea quidem ſententia mos inolevit, hodieque duras, ut Pœtices ab anteriori parte lineas faſcias alligatas habeant.

Denique Theophilus moriturus petebat, ut imagines ſacræ rurſum non erigerentur, neque Joannes Patriarcha, præſligiator inſignis, loco moveretur. Verum ipſo vita functo, Theodora Joanne dejecto & abdicato, ſanctum virum Methodium pro eo ſubſtituit. Tum vero mereticula quædam ſabornata, Methodium adverſarii criminari ſunt, quæ res in judicium quum deducta foret, Methodius ſimbria veſtis ſublata, genitalia denudavit. Ea prorſus frigebant, & emarcuerant. Rogatus autem, quanam de cauſſa tantopere virilia ipſius emarciſſent, reſpondit, ſe aliquando quadam de cauſſa Romam miſſum, & carnalis libidinis inflammatione correptum, Chriſti diſcipulorum opem imploraſſe: ideoque per quietem viditſe ſummum illum Petrum Apoſtolum, qui verendis ſuis attactis effecerit, ut ignis ea depaſcere videretur. Et eo tempore membra iſtæc ſua mortua ſibi viſtit, neque libidinis inflammationem quidquam attuliſſe moleſtiæ. Cæterum ut omnium prima mulier Adamum paradiſo eduxit, ita Domina Theodora conjugem ſuum in paradiſum introduxit. Ea de re quum certior facta fuiſſet, benigne ſanctos hoſce patres excepit, qui etiam pro Theophilo Deum precati ſunt. Quum autem illos excipere, aderat inter alios Theophanes Nicænus Pontifex, cujus facies

Methodius Patriarcha.

A πόσας ἀυτὸ πόθεν ἥκει; παρὰ τῇ Μάνῃ παρῆ̃νται ἐλεγεν. ὅπω δὲ ἐκάλει ἢ δέσποιναν. ἄλλα ᾗ νύκτα καλὰ διαβίβαυτο ἔχειν ἀυτὸ. εἰκότως ὅυν ὁ βασιλεὺς ὠσπεπάσας ὅπως τὰ νύκτα, ᾗ τὰς βασιλικὰς ἐξῆρτιτο. ᾗ δὲ σοφὸς τὸν ἄνδρα κατισοφίσατο· ὠδὶ ᾗ εἰκόνα εἶδεν ὁ Δίοδωρος ἔλεγεν. ἀλλ' ἐκατονξάρχης μὲ τῇ κατώπτρῳ, τὰς ἐκείθεν ἀπτασκλωμίνας ἰώρα μορφὰς, ἃς δὴ καὶ τυπα ἀνόμαζον. ἐπὶ τοιύτῳ δὴ ἀπεγρίφοτο τὰς εἰκόνας ὁ Θεόφιλος, ὡς ᾗ τὸν ἱερὸν Μεθόδιον, ἀπὸ τῇ εἰκόνων ὑπερμαχρίμβιον, ἐν ἀπυλαίῳ τινὶ κατικλεισε, ὥσπερ νεκρὸν ἐν μνημείῳ. ᾗ λαὸν τὸν πάντα μῦνον, ἀλλὰ καὶ δύο λῃςὰς συνῆ. τὸν δὲ ἕνα τῶν πλεόνων ὁ εἷς, τοὺς δυσσεμεῖς αἴτιον τὸν ᾗ πλεόνων ὁ εἷς, τοὺς δυσσεμεῖς αἴτιον τὸν ᾗ πλεόνων ὁ εἷς, τοὺς δυσσεμεῖς αἴτιον

B τῇ μακαείᾳ γέγανε; γλωικαῖτα ᾗ οἱ κυνθύπτε τὰ μέτωπα πρὸς γλῶ ὑπιρόχια γελοῖῳσι γραφὴ ἐγγράπτυσι τῇ Μεθοδίῳ, ᾗξ. τινος ἐχθυοθήρα ἐν μέτρῳ ἰαμβικῷ ᾗ λέξιν ἐχούσαν ὑποσι.

Τῷ ζῶντι νεκρὸ, ᾗ νεκρῷ ζωηρόρῳ.
Ναὶσντι τὸν γὰρ, ᾗ πολυτι τὸν πόλαι.

Γραπτὸ γράφυσι δύσμιοι τῇ δεσμίᾳ.

Λιτιγράφου δὲ ᾗ αὐτὸς ὡρὸς αὐτός.

Τὸς τοὺς βίβλοισιν ὁρᾶσιν κλησγράφους,
Καὶ πρὸς μίτωπα σωφρόνως ἐστγμένος,
Προσνεῦσι ὁ ζωθαπτὸς ὡς σωσθησμένος.

Τὸν μὲν τοι Μεθόδιον παραδόξως ὁ Θεὸς ἐκείθεν ἐξήγαγεν. ὁ δὲ Θεόφιλος φιλολόγος ὢν, γράμμας τινὰ δυσνόητος ἐνέτυχεν, ὧν ἓ λέξιν ἀκ ἐδυνασθη. ἀκούσας ὅτου παρά τινος, ὡς ὐδεὶς ἕτερος τὰς τοιαύτας σαφηνίσει γράφας, εἰ μὴ ὁ ἓν μνήμασι Μεθόδιος, ἐκέλευσε ἀυτὸν ἀυτίκα μετκαλέσασθαι, ᾗ ᾠδὲ τιμὴς ἐζήνωτε πολλῆς. αἱ μέτοι σιαγόνες αὐτῇ παραλυθεῖσαι ὑπὸ Θεοφίλου ᾠδὲ τῇ τῷ ἁγίων εἰκόνων ὑπηλαύων. μῆ ᾗ τὸ ζ'. Συνόδων ὁ βασιλεὺς ὕπος ἢ εἰνοημαρκίαν ἀνοσίωσεν, ὁδὸν λιτὴν ἐδίδοσαν. Ταύτῃσι ᾗ συνθείᾳ μίχρι τῦ νῦν, ὡς οἶμαι, κυρατικὸς ὁ Αρχιεῤῥεὺς τὸ καὶ τοῖς ἐμπροθίοις μέτρι διδμᾶρας ἔχειν ὁδόρας.

C

Ἀλλὰ ᾗ πλάνων ὁ Θεόφιλος, ᾗξίν μετὰ τὰς D ἁγίας εἰκόνας ἀνεχθωδόξιας, μετὰ τὸν πατειάρχιλν Ἰωάννην τὸν ᾗ γόητα καθῄλεε. ἀλλὰ μῆ θάνατον ἐκείνῳ, καθὰπερ τῶν ᾗ Θεοδώρα, τὸν ἱερὸν ἀττεκτέναν Μεθόδιον· εἰ ᾗ γνώμαν τι πορίδιον οἱ ὀξὺ ἐπανίας ὑπιλθόντες, ᾗβδελιωντ τὸν Μεθόδιον. κείσης ὅπω ἐπὶ τῶν φοβδαίτε, ᾗ τὸ πράσινθον ἄρας, ὑπογυμνοῖ τῶν αἰδοῖ. ᾗ δὲ ὧν κατεγγμένη πάντη, ᾗ μιαραφυμίνη. ᾗ τῶν αἰτίαν ἐρωτᾷς δὲ ὧν ὁ τοσοῦτος γέγονε μαρασμός, ἐλεγεν, ὅτι ποτὲ ᾗ χρείας εἰς Ῥωμῶν σαλεὶς, κακοῖς τὸ παρῆσιν παθῶν σαρκικῶν, ἥδομαι τῇ μαθητῇ ᾗ Χεσοῦ· ἐφ' ᾧ ᾗ δοκῶ κατ' ὄναρ ἰδεῖν τὸν κορυφαῖον Πέτρον. ᾗ οὐ τῆς αἰδοῦς ἁψαμένου μὲ, πῦρ ἐδαπτον ἀυτῶν σκεβδόσκεθαι· ἐπτοὴ ὅπω τὰ μέλη ταῦτα ἐνέκρωτας, ᾗ σύρασις ἰκ ἔτι μοι παρῆμοκλησται. ᾗ μὴν φρόνη γωὴ τὸν Δάβδαν ὀβᾷγα τὸ παραδεῖσον· ᾗ δὲ κυρὰ Θεοδώρα σεσάγκ τὸν ὁμόζυγον αὐτῆς εἰς τὸν παράδεισον. ὡς ὖμι ἔλαβε πλαροφορεῖμα τῦ φράγματος, φιλοφρονέεται τὰς ἁγίους τούτους πατέρας, ᾗ ὧν ἄρα καὶ ᾗ ὡρὸς Θεὸν γέγονε δύνεις. ἰωΐκα γοῦν φιλοφρόνει αὐτὸς, συμπαρῆν ᾗ ὁ γραπτὸς Θεοφάνης Νικαίας πόσας

E

γεώτης ὧν ἐκατηχίσθης αὐτῷ, ᾗ τὰ τίγμαπα ἐναμείψῃς ἐλεγε· τί μι συχνὸς ὁρᾶς ὁ τοῦ βίβλε χαρτοφύλαξ πρὸς τὴν τῇ αὐδὴ σου. ἰωὶ δὲ ᾗ πολλὰ διχρήσασθαι τῶν ἐντεκνοῦ, ὁ Πατεσιάρχης παρεμυθεῖτο Μεθόδιος.

Γίνωσκε δὲ, ἀγαπητὲ, ὁτι ἐπὶ τῆς Θ. Θεοφίλου βασιλείας Λέων ὁ φιλόσοφος ἰωὶ, κεκρυμμένες μὲν τὸ σῶμον, ᾗ πάντ ἀγνωσὸς ὢν· πάντ δὲ γνῶσὸς τῇ ὄρθῃ κατεδλε· πνευμάτες τὲς γνωμικὲς ἐπιστήμης ἐμπειρὸς ὢν, αἰχμάλωτος ἀγόμενος ἐπὰ παρὰ Θ καπίχοντος αὐτὸν Ἀρμμωμίου, ζητησίς χάτεως γνωμικῶν θεωρημάτων· παίρεται καὶ ὁ τοιοῦτος· ᾗ αὐτὸ σοφίαν δόκησις· θαυμάζεται· ἐρωτᾶται εἰ καί τινες ἕτεροι ποιῶσι παρὰ τῇ βασιλλέως ἀξίσκοται. ᾗ ὁ Ἀρμμωμίης μαθὼν πιεῖ τὸ σοφὸ Λέοντος, τὲς τὸ ἰωὶ, ᾗ ὅτας ἐὲς ἀφορὲ ἑλληνίκε πάσης σοφίας, ᾗ ἐπιστήμης· γράφει πρὸς τὸν βασιλία Θεόφιλον, ὡς ἀν Κωνσὶλιὰ τὸν φιλόσοφον πρὸς αὐτὸν· αὐτὸ δὲ τὸν ἀδθήναι χάρις, χρωτία κοσμικεία. ᾗ ὁ φιλία ἀμείνος. ᾗ ὁ Θεόφιλος ἀπεὸν κείτης εἰ ἰωὶ τὸ ὄντως γνῶσιν, ἀλλ ἰωὶ τὸ ἐῷ Ῥωμαίων γένος θαυμάζεται· ἐκδοτον ποιήσῃ τὲς λόγες, φησὶ πὰ· αὐτὸ δὲ ἐπὶ ἐμὲ ἀπὸ ἐμὲ· χρωζόμαι ὅμως ἐπεὶ ὅ τι πάντα σοφώτατος Λέων· διδασκαλὸς ἀποχειρίζεται· πλάτων ἐὲς τὸν τῆς Θεσσαλονίκης Ζῆρον ἀπαγίσας τὸν ῥὰ Πατεσιάρχε Ἰωάννε τὰ μυστήρια· ἐῷ οἰκουμένων γλωσσῶν καθωρίζοντων, συγκαθρίζῃ καὶ αὐτὸς· μεγίστου δὲ τιμίου σκαρίφε τὲς Θεσσαλονικέως ἐφορε· ᾗ δι ἄλλα μὲν πολλὰ, μάλιστα δὲ δι ἰωὶ ἰσχνεγκὶ τ λιμὸ λοιτὸ, ᾗ τ ἀσῖρον ἐπιπολῶ ᾗπειρωτικῶν· κάκεινος ἀναπείσας τὰ σίτηματα γλωκαῖπα καταβαλεῖν.

Ὁ μὲντοι Θεόφιλος, γαμβρὸν ἔχων Ἀλιξιον, ὁ Μαυκὰλ τὸ ὑπώνυμον· ᾗ Μαυκὰλ τὲς ὧν αὐτῷ παραδωσάμενος ἰωὶ· ὁμοίως δὲ Θεόφιλος τὲς· ὃν ὧν ᾗ Σαλάμε καθυποβληθῶσι κελεῦει, μὴ ποτε νεόπρωτε ἐπιχαίτητε· ἀφαιρεθεὶς οὖν ὁ ἐκείνε κεφαλὴ, ᾗ τῇ Θεοφίλῳ προσάγεται· τῇ δὲ οὐκ ἐγχωρεῖ αὐτῇς ἀχθόμενος, ἐφ ᾧ· ἰωὶ Θεόφιλος, μὴ τὸ Θεοφοβὸς, ἐπὶ πάσις ὧν ἐξαρκέζατο τῶν ζώντων ἀμετρίᾳ· φρότερον συχνὸς, τὸ δὲ πᾶσις αὐτὸν ψυχροποσία.

Μετὰ ᾗ ταῦτ, κράτες Μιχαὴλ σὺν τῇ μητρὶ αὐτῷ, ἐπιδ· καπέχει ἔκοσι ἐνιαύσι, ᾗ λαοκτόνος μόρος ᾗδεῖα σκηπτρα τῆ Ῥωμαίων ἐδώρει· οἱ ᾗ μὲ φρὸς καλὸν ἀπιβλεπὶ τὰ ἐκείνε, τῇ ᾗ κελεύσῃ, τὲ ᾗ ὑπὲρ ἐφαίτε· πολλαὶς ᾗ μηδὲ τίος χρείας κατεπεγγύσας, χωρὶς φυλακὲ ᾗ φρονᾶς, ἄπερ ἀφυσορρωσύνων, κἀπ μείωσι ἐκείνος εἰλόμενοι παρώδλε· ᾗ τὰ χρὴ πολλὰ λέγειν; ἐπὶ χρόνοις κεῖ ἐκείνε σφε κατῆκε ζωὴ· ᾗ κατ αὐτὸν ἐλίτανεν ἐ μυρίοις κακίσις· βαλὼν ᾗ ἐς κραπρὰ ὑμνῳδὸς σώματα, ᾗ ἐγίσιων ἐκείθεν τάλαν ᾗ μυελὸν, πάζων ὁ πλὴς ἐκ ᾗ σωκτὸς, ᾗ γέλων ἐν ἀγελάσις ᾗ ἑνδόξοις.

Ἡ μὲντοι Θεόδωρα παραδίδωσι φῶς αὐτοῦ χρυσῦν κατεπλεκτὰ γ· καὶ ἀργύρεον γ· ὥστε ᾗ ἀλλ, ὁ Μιχαὴλ τοῖα καὶ μοῖρ τιλόπαρ ἀρπαξ· χράπαις ἐπ ἰα μετὰ τῶν Θεοδώρας χρόδυζιν· πολὺ γὰρ μᾶλλ καὶ ἐπιφορμίας

A notæ impressæ erant. Is Imperatrice desixi oculis se intuente, ac notas impressas admirante: Cur, inquit, tam crebro me adspicis? In altera vita cum marito tuo discepteturus sum. Hoc verbum Imperatricem graviter admodum pupugit, quam tamen deinde Methodius Patriarcha consolatus est.

Scito autem, dilecte fili, Theophilo Imperante Leonem philosophum extitisse, qui prorsus antea latitabat, & ignotus erat: sed hoc modo nomen aliquod est consequutus. Quidam adolescens Geometricæ scientiæ peritus in hostium potestatem venerat. Accidit autem, ut Armenummes, qui eum captivum habebat, aliquando de Geometricis theorematis disputaret. Ibi juvenis ille præsens doctrinæ suæ specimen edit, & apud homines admirationem sui concitat. Quamobrem interrogatur, an alii quoque Constantinopoli reperiantur, qui artem hanc teneant. Quum respondente juvene cognovisset Armenummes de Leone viro sapienti ac docto, quisnam foret, & quod summam omnis doctrinæ scientiæque peritiam consequutus esset: literis ad Imperatorem Theophilum datis petit, ut ad se Leonem mittat, pro quo declarandi animi grati causa vicissim ei dauturas fit centum auri centenarios, atterramque pacem concessurus. Theophilus autem, qui absurdum quiddam se facturum duceret, si rerum cognitionem, propter quam natio Romanorum in admiratione sit, populis exteris præderet: postulatis Armeniumæ adventi noluit. Ex eo tempore Leo doctissimus in universis disciplinis clarescere cœpit. Quumque doctoris munus aliquandiu ei mandatum fuisset, tandem opera magni Patriarchæ Joannis ad Thessalonicense solium evectus est. Inde quum oppugnatores imaginum loco moverentur, etiam ipse solio suo dejectus est. Apud Thessalonicenses in honore maximo fuit, quum alias plures ob causas, tum maxime propterea, quod eos annonæ penuria vastabilem, & famem quorundam ortu considerato. Persuaserat enim ipsis, ut indicata ab eo tempore semina terræ crederent.

Ad Theophilum ut redeamus, habeba Leonem Alexii, cognomento Moschem. Praterea Manuelis quidam apud ipsum poterat eis Imperatoriæ particeps erat, itemque Theophobus, qui morte adhuc fuit, ne quando res novas moliretur: est, caput ei præcisum, & ad Theophilum allatū. cujus ille cranium attrectatis. Nec ego tam Theophilus inquit, nec tu Theophobus. Haud multo post animi exilaravit, quum prius intestinorū morbo laborasset, quē ex haustu frigidæ aquæ sibi arcessiverat.

Theophilo extincto, Michaelus cum Theodora matre xxv annis imperavit, eamq; tandem ab Imperii gubernaculis removit & rasit: quod solus Romanam rempublicam administrare vellet. Non tamen ad utilitatem publicam ea, quæ gerebat, spectabant. Quid enim non ille dicere? quid non ausus est facere? Sæpenumero nulla urgente necessitate absq; custodibus, præsidio, satellitum comitatu, in ipsa se trivia conferebat. Quid multa proferri opus est? quum quotidie deteriorem ad vitam prolaberetur, tandem vir scelerastissimus adversus ipsa quoque mysteria furiose debacchari cœpit. Nam in craterem indicto sinapi acerbissimo, mysticum inde sacrum peragebat, ludens, miser in iis, quæ ludos nullos admittunt, & ridens insolite in minime ridiculis.

Tradiderat ei Theodora mater auri ctxc Prodigalitas, centenarios, argenti ad cxl cxl cxl. Exlis Michaelus moriente tria tantum reliquit, Imperio post discessionem ex aula Theodoræ annis xx. potitus. Solis comportationibus Levitas, & Circensibus ludis operam dabat, quibus

Glyce Annal.

De Leone philosopho. Edit. Paris. pag. 293.

Qui Leo ramus fuerit.

Leo famem fuisse.

Theophobi cædes.

Michaelus cognomento Temulentus, Imperator.

Michaelis insolentia.

pag. 292. Impietas.

sane spectaculis tam impense delectabatur: ut ipsemet extrinsecus amictum Venetum gestans equos agitaret, Logotheta Prasino habitu induto. Accidit aliquando, ut equestri certamine jam imminente, Protonotarius Dromi accedens diceret, In Melangeis, quæ Melagina vulgo nuncupantur, Saracenos adesse. Tum Imperator: Tene vero, inquit, hominem fortissimum audere mihi tali occupato certamine, ac in hoc unum incumbenti, ut in læva parte medium avertam, de Saracenorum incursu nuncium adferre? Rebus igitur hujusmodi Michaelus occupatus, Imperatorios (seu diximus) thesaurus exhauriebat. Nam quoties ipsorum etiam aurigarum filios ex sacro fonte suscipiebat, singulis auri libras centum donabat.

Vecordia.

Licet hinc etiam, ut comitemus alia, Michaeli vecordiam agnoscere. A Tarso ad Pa-
latium usque certis in locis ignes fuccendi confueverant, quibus aliis alios excipientibus, Saracenorum incursus denuntiabantur. Quum igitur aliquando eorum agerentur ad eximii martyris Mamantis ædem, quæ in Steno est, habitusque Veneto Imperator ipse ornatus esset: signum adventus hostilis edi-
tum est per ignem de Pharo. quæ res perniciosa quum Imperatori accideret, ignes illos admirabili consilio excogitatos fustulit, ne deinceps noxam per ejusmodi nuntios animis
terrore pervellit. Theatrum spectatores defe-

Ignibus hostium incursus prodiit.

Aves aureæ cinentes, & leones rugientes.

cerunt. Idem Michaelus quum forte peculiis indigeret, etiam platanos illas aureas, fatidas a Leone philosopho, de quo supra loquutisumus, in quibus a viculæ sedentes per machinam quamdam cantillabant, leoncique rones aureos, qui & ipsi cum hominum admiratione maxima nonnumquam rugitum edebant, opera certe præclara, & unam ob causam facta, ut exteræ nationes ad eorum conspectum obstupefcerent, minutas in partes condidit, & aurum expendit.

Theodora mendicitat ad hostia.

Quas ob res Theodora Michaelum ere-
bris admonitionibus castigans & eruditus, e regia tandem expellitur. Exenim Palatii avunculus, cui Bardæ nomen erat, nulla non machinatione usus, & omnibus hominem modis aggressus, ut Imperatrix quidem longe a regia summoveretur, effecit: ipse vero Cæsar ab Imperatore designaretur. Ita-
que ab illo tempore cuncta ste agere, quasi Imperator ipse foret, non destitit. Prze-
terea facinus improbissimum commitere ausus est, genuini filii conjuge vitiata. Quod ubi refcivisset Ignatius Patriarcha, hominem semel atque iterum frustra monitum, eandem adhibita commonefactione postrema, sacris excludit. Tum vero Bardas furere, Ignatiumque pregi adimere, Photium ejus loco substituere. Qualibus autem, quantisque calamitatibus Ignatius opera Photii fuerit exagitatus, ut eandem sponte sua folium detrectare ac resignare videretur: verbis explicari omnino non potest. Quippe radicitus ei dentes effracti sunt, ipse nudus in longum exportectus, & fandapilæ calidam luto commaculatæ inclusus, quæ abominabilis illius Copronymi cadaver continebant.

Bardæ facinora. Edit. Paris. pag. 293 Ignatius Kanabis imp. Expellitur.

Photii & Bardæ exitus.

Verum Deus hæc non admodum dilu
toleravit. Quippe Photius ille mox folio dejectus est, Bardasque miserie vitam in terris suam claufit. Etenim quum morbus ortus esset, prodigia quædam & ostenta pernicem hominis portenderunt: nimirum ortus cometarum, & insultans somnio rum visa. Nam per quietem Bardas se fibi magnum ad Ecclesiam videbatur, ubi principem Apostolorum Petrum in folio Patriarchæ sedentem cerneret, ad cujus pedes sanctissimus ille Pa-

Portenta.

Somnium.

A καπήλιον· ποιοῦσι δὲ ἡ ποιῶσι ἐξελήλυθε διαβῆναι ὡς αὐτὸς μὲν φησὶν ὁ Βίντινος, καὶ ἐπεκαλεῖτο ὁ ἀπὸ Λογοθέτης τὸ Πράσινον. καὶ ποτὲ γοῦν ἐν ἱππικῷ ἐσιόντος ἀγῶνος, ὁ τῆ ἡμέρα ἀφοπισθέσας ἐρίζεται λέγων· ὅτι ὃν τοῖς Μελαγγείοις, ἅτινα Μελάγινα ἰδιωτικῶς λέγονται, Σαρακηνοὶ προσβαλοῦσι· καὶ ὁ βασιλεύς, ὃν τοιοῦτο μοι, ἔφη, ἀγῶνι, καὶ τὸν μέσον ἀνώνυμον καπεῖσθαι ἀνεδόντι, ἄστυς μεταιρ πτερὶ Σαρακηνῶν ἐπιδρομῆς ἀγγελίας ἄγοις μοι; τοιοῦτος ὢν ὁ Μιχαὴλ ἐκασχολῶμος, τῶς βασιλικὸς ἐκπιπλεῖτο, ὡς ἔφη, θησαυρός. ὃ αὐτὸς γὰρ τῶς ἰωλοῦχων παῖδας, τὲ ἱερᾶς κολυμβήθρας ἀπαλαμβανομένους, ἑοῦσα ἑκάστῳ αὐτῶν, ἀνὰ χρυσίου λίτρας ρ.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἢ ὅπο τῶν Μιχαὴλ ἀβλεπείαν παρίσυσιν. Ἀπὸ Ταρσοῦ μέχρι τῆ αὐτῆ τῶ παλατίῳ φρυκτοὶ κατὰ τινας πύπας ἀνεβλέποντο· ἡνίκα δόσεις τὰς ἐξ Σαρακηνῶν ἐπιδρομὰς ἀφομοιούσης· ἰωιοχείας δὲν τελειώτης καπεῖτο τὸν ἐν τῆ τοιῷῳ τῶ μεγαλομάρτυρος τοῦ Μάμαντος, ᾧ τὸ Βέντον ἐσδεδυμένος τῶ βασιλέως αὐτὸς, ἀγγελία γέγονεν· Ἀπὸ γὰ τὲ κῆ τὸν Φάρον φρυκτὸ· δείγματον ἐπὶ τῶτῳ συμπέσοι ὁ βασιλεὺς, ἐκ μέσου ποιεῖ τὰς Σαμπάδας ἐκείνας φρυκτὰς, ὡς μηκέτι πιαίνειν ἀγγελίαις οἱ Ῥωμαῖοι δεδιωκόμενοι, τὸ δὲ ἔργον καπαλύσοιτο· ἅπερ ὁ Μιχαὴλ χρημάτων ὀπορίας, ἢ τὰς χρυσᾶς ἐκείνας πλατάνους, ἃς ὁ φιλόσοφος καπεσθασὲ Λέων, ὡς ἔνωθεν ἐρωμὲν, ἐν αἷς τρυθοὶ καθήμενοι ἐβ μηχανῆς ἐκελάδουν, ἀοιδάς τ᾽ ἐξ ἧς λέοντας, ἢ ἀφῆς ἐκπλήξιν τῆ ἐνῶν μηχανῆ· ἢ ὅπο γὰρ, ἔστιν ὅτε βρυχῶμοι ἐξαράσσοντο· καπεκλάδει ἀνέκαθεν.

Ἐπὶ τέτοις ὧν ἡ Θεοδώρα πολλὰ παραινοῦσα Μιχαὴλ, ἢ βασιλεῖων ἔκπτωσιν γίνῃ. ὁ δ᾽ ἐκ μητρὸς αὐτῆ Θέος, ὁ Βάρδας ἐκοῖτα, πάντα καλῶ κίνδυνε, ἢ παπαῖος ὑπειλήθει αὐτῶ, τῶ μὲν βασιλείαν πορρω χωρίσαι τῆ βασιλέων οἰκονομεῖ, ἑαυτῶ δὲ αὐτοκρατορικὸν Καίσαρα. ἔνεκα δὲν πάντα ποιῶν, ὡς ἐπιτικὸς ἢ θυλάκα. ἀφῆς μέτοις δὲ ἢ παρανόμων ἐπόλμα. ἢ γνησία γαμετὴ σωμφόρητο. μαθόντος πάντα ἢ ὁ τῶ Πατριάρχης Ἰγνάτιος. ἐφ᾽ ᾧ τοιδενὸς παρανεῖ, ἢ πολύπαιδον ἐκδίωκεν τῆ ἁγιασμάτων αὐτῶ. μαίνεται ὁ Βάρδας, ἢ τὸν μὲν Ἰγνάτιον, ἢ πολίτης ἐξίστησιν· ἀντ᾽ αὐτῶ δὲ, ἀφορισθέντα Φώτιον· ἀλλ᾽ ἐντεῦθεν οἷος ἢ ὅσος ἐβλάβη ὄνος παρὰ Φωτίῳ ὁ Ἰγνάτιος, ἐξ ἐκείνῳ φανεῖη παραπλησίως, ὡς ἔστιν εἰπεῖν. ὑποχρεωθεὶς δὲ αὐτὸς τῆ ὀδύσσας, ἀφορισμαλύσει γυμνὸν καταφύσης τινὶ λάρνακι τὸν τε καπανίπτε Κοπρωνύμου φόρον κρόκρο.

Ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ πλεῖον ἀσχέτως ὁ Θεὸς, ὃ μὲν Β Φώτιος αὐτίκα τῶ ὄρθρε ἐβλέπετο. ὁ δὲ Βάρδας κακὸς ἢ ὅλη μεθύτατος. κῆ ἢ αὐτὸν ἢ σωμάτινα τὸν ὅλον ἐν αὐτῆ καπαλύσει. ὑπνοῦσι κατὰ τῶν βουλὰς ὑπερόπτων ἀλόκοτοι. ἐδόκει δὲ ὁ Βάρδας αὐτὸς ἐν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀπὸ θρόνου, ἢ τὴν ἢ πατριάρχου θρόνῳ τὸν κορυφαίου Πέτρου ἰδεῖν ἐγκαθήμενον, καὶ τοὺς ποσὶ αὐτῶ τὸν ἁγιώτατον Ἰγνάτιον ἐγκαλινδούμενον, κάκεῖθεν αὖ ἐπαδοῦ

C

D

E

παρὰ τῶ Καίσαρος αἰτωῦτα ἐκδίκησιν. ᾗ ὁ Βάρδας Α triarcha Ignatius provolutus jaceret, ac vindictam eorum postularet facinorum, quæ a Cæsare defignata in se fuissent. Mox alicui gladium porrigi, quo Bardas membratim dissecaretur. Neque multum temporis intercessit, quum Michaelus Bardæ potentiam reverius, hominem morte mulctatum e medio tollere cogitat. Itaque Bardas homines gladiis instructos contra se pergentes intuitus, ad Imperatoris se pedes abjicit. Verum per eosdem inde abreptus, membratim in frusta conciditur: genitalibus hastæ suffixis, & publice populo spectaculi caussa exhibitis.

Bardæ cædes.

Secundum haec Michaelus, quod sobolem ex se naturaliter procreatam nullam haberet, uti Scyllizes memorize prodidit: nec publicam rem administrare per se fatis idonee posset, Barda jam rebus humanis exempto: Basilium filii loco adoptat, & Magistrorum dignitate ornatum, paulo post etiam diademate cingit. Quum autem a Basilio quoque Michaelus ob ea reprehenderetur, quæ nefarie patrabat: quo pacto & illum e medio tolleret, sollicite cogitabat. Quid ergo rei moliitur? Hominem quemdam, nomine * Basilicum, quem adficere honore propteres cuperet, quod aliquando majestatem ipsius infigniter prædicasset, ob quadrigarum folertem inflexionem, in medium produ&um purpura induit, ac diademate ornat, hujusmodi ad Senatum verbis usus: Jampridem, amici, oportebat hunc virum a nobis ad honorem Imperii splendidissimum potius evehi, quam Basilium. Ita circo inei ne confilii fa&ique pœnitet. Quod quidem ubi feciflet, mox initium interitus Michaeli appetiit: præsertim quum intemperanter admodum potare non desineret, ac iubditis crebra mala moliri. Nam præcipiebat his aures, illis nares, nonnullis capita præcidi. Quum autem Basilius impediret, quominus ea perficerentur: fraude circumvenire Michaelus ipsum instituit. Nam eum damandabat, ut in speciem quidem adversus feram telum emitteret, reapse vero Basilium peteret. Qua re Basilius animadversa, in ipsum Michaelum id patrandum esse statuit, quod imminere sibi ab eo videbat. Itaque hominem ad D. Mamantis interfecit.

Basilius adoptatur.

* al. Basilicum nem, Basilicinum.

Edit. Parisiens. pag. 294.

Xxitus Michaelis.

Hoc modo post Michaelum cognomine Temulentum, Basilius Macedo xx annis Imperium obtinuit. Is quum adhuc infans admodum esset, uti Zonaras commemorat, forte foli expolitus in æstu jacebat, messe occupatis parentibus, qui valde pauperes erant. Tum vero aquila de fublimi advolans, expansis alis umbram ei præbebat. Quum autem mater aliquoties aquilam abigere conata, nihil efficere se videret: tandem hanc rem boni augurii loco duxit. Præterea Basilius hic e pago quodam originem habuit, qui magnæ urbi Adrianopoli vicinus erat. Etiam aliquando ceu mancipium a Bulgaris evectus fuit. Unde quum evasisset, Byzantium se contulit, ac propius ad sancti Diomedis zedem accedens, ibidem in laterilio parvimento fessus obdormivit. Ea nocte templi ejus ædituus ab angelo ter excitatus est, ac Imperatorem introducere jussus. Paret ædituus angelo, & Basilium velut Imperatorem humanissime tra&at atque excipit. Quid ex eo tempore de ipso factum? propter infignem animi fortitudinem in Michaeli noticiam pervenit: primum equorum ei cura committitur: deinde fit Cubicularius: tandem Imperator renuntiatur: quum quidem hujusmodi eventa Deus multo-ante significasset. Nam vide obsecro, quid aliquando ipfi acciderit. Forte cum hero id temporis fuo Theophilitze quemdam ad locum profectus

Scyllizes historicus.

Basilius adoptatur.

Zonaras zonaræ.

Augurium aquilæ.

Basilii temulentia.

Aliud varietinium.

Alia modo fidiscetium Basilio regni.

fuerat. Eo in loco ſolitariæ vitæ ſectator degebat, homo futura proſpiciendi facultate præditus. Negligebat ille Theophilitzem, quum magnum honorem Baſilio deferret. Quæſitus ab aliquo, cur id feciſſet: Imperatorem in eo ſe palam conſpexiſſe reſpondit. Hac igitur ratione Baſilius Imperio (ceu dicimus) poſt Michaelum potitus eſt: moxque Photium ex Eccleſia pepulit, ac ſolium Ignatio reſtituit. Præterea ſub initium Imperii Parribus conſcriptis ad ſe venire juſſit, theſauros Imperatorios aperuit, ut Scylitzes commemorat, deque pecuniis ærarii maximis, præter auri tres centenarios, nihil omnino reperit. Quo autem illæ modis ac rationibus novis inuſitatiſque prius devenſſent, ubi certior factus ſuit: apud Senatum obtinuit, ut publicum in ærarium referretur. Ipſe tamen mitius agens, & cuilibet illorum, qui aliquid a Michaelo acceperant, partem dimidiam auferens, auri ccc. omnino centenarios conſecit.

Inopia ærarii.

Ioannes Scylitzes.

Edit. Paris. pag. 295.

Baſilii juſtitia.

Tam præclare vero Baſilius imperium adminiſtrabat, tamque obſervans erat juſtitiæ: ut ipſemet judices ordinaret, coſque cauſſas cognoſcere juberet arrente, tam in magnaura pro tribunali ſedentes, quam in Circo Edicta quoque propoſitis inſtituit, ut hi judicesacciperent e publico ſalaria: ne agitatas pro tribunali cauſſas parvi facerent, obiterque tractarent. Iridem pauperioribus jure adverſis alios exercitui bus alimenta decrevit, ne ſame contabeſcentes litibus renuntiarent. Præterea proditum memoriæ ſcimus, imperatorem ad hæc loca quodam tempore de regia progreſſum, quum neminem reperiret de alio conqueretentem, ideoque ſuſpicatus eſſet, forte homines injuriis adfectos aliquo modo impediri, quo minus ad ipſum accederent: ſatellites per orbem dimiſiſſe, qui ubi reverſi fuiſſent, neque ſe quemquam inuſitate dicerent, qui querelarum aliquid haberet: præ gaudio lacrymas fudiſſe. Deoque gratias egiſſe, quod ſe imperante acciditſet, ut nemo ſe injuſte tractatum opreſſumque diceret.

Cæterum ſi quis eſt, qui ex ingenti gloria per caſum aliquem adverſum ad conditionem obſcuram iguominioſamque per venit: is cum animo ſuo perpendens, quo pacto rotæ cujuſvis ſurſum deorſumque ferantur, ſe ipſum conſoletur. Nam ea volutatio perquam illuſtri declarat imagine, quam inſtabilis ſit humana felicitas. Tali certe fuperioribus hiſce temporibus exemplo barbarus ille Suldanus aliquando eſt uſus. Nam quum a Francorum principe captivus detineretur, tocunque biennium in vinculis exegiſſet, numquam eum ridentem aliquis conſpexit. Tandem Francus intellecto, Suldanum riſiſſe: de ipſomet riſus illius cauſſam quærit. Tum ille ſe plauſtri rotam intuitum reſpondet, quæ modo ſurſum, modo deorſum ferretur. Et ſe caſus ſuos accommodantem, non potuiſſe non inæquabiles rerum humanarum vices ridere. Quo verbo motus Francus, Suldanum ab eo tempore ſuam in familiaritatem admiſit, hominiſque prudentiam admiratus, eum in conſiliariorum ſuorum numerum retulit.

Wiges rerum humanarum.

Saldanus a Francia captus.

Sapiens Suldani dictum.

Quum primum autem Baſilius imperium occepiſſet, in Syriam expeditionem ſuſcepit: quumque opidum quoddam * Germanicopolin, quod alio nomine Adata nuncupatur, obſidione cingeret, ac hominesobſeſſos imperatoris conatum flocci facere videret: queri juſſit, quonam præſidio freti, tam ſecure degerent. Tum quidam ex oppidanis fenex: Nequaquam, ait, in factis eſt, imperator, ut abs te noſtrum hoc oppidum capiatur: ſed in alicujus tuorum, qui Conſtantini nomen habebit, poteſtate a-

* *al.* Germanicum. Germanicopolim fruſtra Baſilius tentat.

pag. 296. Valentinum.

A δὲ Βασίλειος ἧς τιμῆς ἠκούετο πολλῆς · καὶ ἡ αἰτίαν ἐφαπτόμενός τινος, ἔλεγε, βασιλέα ἰδεῖν αὐτὸν ἄντικρυς · κρατεῖ δ' ὧν, ὡς ἔφηται, μετὰ τὸν Μιχαὴλ ὁ Βασίλειος · καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐξ ὅλης τὸν Φώτιον ἐξῶσεν, καὶ πάλιν ἱερατίᾳ τὸν Ἰγνάτιον ἀποδίδωσιν · ἔπειτα καὶ τῶν χρυσίων τὰ πλεῖστα μετακαλεσάμενος, τοὺς βασιλικοὺς ὑπαφοίγει θησαυροὺς, ὧν φησιν ὁ Σκυλίτζης · καὶ ἀπὸ τῆδε τοσοῦτον χρημάτων, ὧνπερ ἄλλο οὐφηται, ἢ χρυσοῦ κεντήναρια τρία · ποῦ δὲ ταῦτα κεκτημένου ἐφάνησαν μαθὼν ὁ Βασίλειος, οἰκονομεῖ καὶ πάλιν ἀφοῦς τὸν δημόσιον ἀπεισφορήσαι . τὰ ἡμίσεα λοιπὸν ἀφ' ὧν ἐλαβεν ἀπὸ τοῦ Μιχαὴλ ἑκατὸς ἀφαιρούμενος, χρυσοῦ κεντηνάρια τ'.

Inopia ærarii.

Ioannes Scylitzes.

Edit. Paris. pag. 295.

Baſilii juſtitia.

Τοσοῦτον δὲ καλῶς ὁ Βασίλειος ἦρχε, καὶ τοσοῦτο δικαιόπατος ἦν, ὡς καὶ δικασὰς παξει, καὶ πὰς ὑποθήκας ποιεῖν ἐν τε τῇ Μαναύρᾳ καθημένους καὶ τῷ ἱπποδρόμῳ . ἐτύπωσε δὲ καὶ στηρίσαι λαμβάνειν αὐτοὺς, ὥστε μὴ τῆ ὑποθήκων καπαρονεῖν · ἔπεξε δὲ καὶ ἔφοβον τοὶς πενεσῆρους τῆ πὰς δίκας ἔχοντων, ὡς μὴ τῆ λιμῷ πκοῦμοι, πὰς δίκας ἀπεγράβοιεν . λέγεται δὲ ὅτι καὶ κατὼν ἐπαῦδά ποτε ὁ βασιλεὺς, καὶ μηδί τινα δίβ ρων ἐγκαλοῦντα, καὶ ὑποπτεῦσαι μὴ πως ἐμπεδίζονται τὸ ἀφὸς αὐτὸν εἰσήρχεδαι οἱ ἀδικούμενοι, δορυφόρους ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπεμῴε, ὧν δὲ καὶ δουσρέμαπον, καὶ μηδί τινα πινῦτα λεγόπον ἀμεῖν, μὲ' ὃν ἤκουσης ἀπέσαξε δέκμον · καὶ τῷ Θεῷ χάριπας ὡμολόγει, ὅτι καὶ τῶν αὐτὸ βασιλείαν εκ ἔστιν ὁ ἀδικούμενος.

Wiges rerum humanarum.

Saldanus a Francia captus.

Sapiens Suldani dictum.

Ο εἰς αὐδέμαν λιὸ δ' ἔρις πιεσπεισῶν, παραμυδίας ὑποδαίπνα, τῶν ἄνω καὶ κάπω φορὰν τῆ πὰς αἰμάξης ῥοχῶν συρῴφων καθ' ἑαυπὸν . πὰς γαρ ἀσάκτου τῆ ἀυβρώπων δόξας μονίας ἐκὼν αὐπὰ ὅτι ἀφαμῶς . ὅπιον δὲ πάλαι πιπόικις καὶ ὁ Σουλδάνος ἐκεῖνος ὁ βάρβαρος . ὅπως γαρ ὑπὸ τῶ πὴς Φραγγίας ἀρχοπος καπαχθεὶς, καὶ ἐνπίαν ἐν τῇ φρουρᾷ ποιησας, ὡς ἀφδὲν γελάσας ποπέ . μπὰ δὲ πᾶσπα γελάσαι τὸν ὁ Φραγγος μεμαθηκὼς, ἱρωπᾷ τὸν αἰπίαν . καὶ ὃς ἔλεγε ξόχον ἰδεῖν αἰμάξης ποπὲ ἄνω, ποπὲ δὲ κάπω φιρομβον, καὶ πούπῳ τὸ κατ' αὐπὸν παρεικάσας, τὸ τὰ βίου μεικαία ἀνώμαλον . πῆ Φράγγῳ λοιπὸν φίνιωπο ἑκπονπ, καὶ σύμβουλος ἰῶ ἐκείπῳ ἧς τῶ αὐπὸ σύνεσιν .

Ο Βασίλειος δὲ μπὰ τὸ κραπῆσαι, κατὰ Συρίας ὥρμησ · καὶ Γερμανικόπολιν δὲ τινα ἐλεγομένην Ἀδαπα πολορκῶν, καὶ πολλὴν ὁρῶν πῆς πολιορκίας ὀλιγωρούσαν, ὕρη ἐφ' ὅτῳ πεποιθότας ἀμελέμως οὕπως ἔχουσι · γίρων δὲ πις ἐκείθεν ἀπεκέκραπο · οὐ παρὰ σοῦ, ὦ βασιλεῦ, ἡ πόλις ἡμῶν ἁλῶναι γιωὶ πεφρωπαι · παρὰ δὲ πὼ ἡῶ σῶν ᾧ Κωνσπαπίνος ὄνομα . ᾧ ὃς ὑποδέξας τὸν ὑὸν αὐ-

τῷ Κωνσταντίνου, ἤκουσεν ὡς. ἀκ ἔστιν αὐτός. ἀλλ' ἕτερός τις μετὰ χρόνου συχνὸν ἐκ σοῦ ἀναφὺς καὶ ὁ Βασίλειος, ἵνα τῶν φρόμησιν διαμαρτυρήσῃ, ἐπέζευξε, ὅτι πλοιον τῇ πολυορκίᾳ προσέκειτο. ἀλλὰ μηδὲν ἀνύσας κενὸς ἐκεῖθεν ὑπεστρεψεν.

Οὗτος ὁ Βασίλειος, ὅτε Μιχαὴλ ἀνεῖλε τὸν μέγιστον, ἀσυ ἐξελασαμένου τὸν Θεὸν, πολλαχοῦ τῆς πόλεως τῇ ἀρχιστρατήγῳ Μιχαὴλ, ναοὺς ἱδρυσατο ἐκ καινῆς· ὧν εἷς ᾧ ἐν τῇ παλατίῳ λεγομένῳ πέα. ἱδρύματι δὲ καὶ τῇ φόρῳ ταὐτῷ, ἐπ ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ὡς ἂν ἔχοιτο οἱ φαγματισμένοι ἀκοῦ φρονήσεως· πολλὰ μὲν ὅσα καὶ ἄλλα κατωρθώσας ὁ Βασίλειος, ᾧ κιτήρια. ἀ πυκάζῃ τινα, ὧν ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος ἀπεχώρει, ἅπαν αὐτῷ ποίησας λαχαναν· τὸ δὲ ἐποίησε καὶ ἐν τοῖς αὔσαις ἐκτὸς τῶ παλατίου· τῇ τε ἀφὸ τῆς Μαυραύρας, ᾧ τῷ μπεῦ Ἰουστινιανῷ ᾧ τῷ Λαυσιακῷ. ὁ ᾧ Ἡράκλειος παρὰ Σπαφίῳ τῷ φιλοσόφου τῶν γένεσιν αὐτὸ πολυωφελημονήσαντος μαθῶν, ὡς ἐξ ὕδατος αὐτὸν ἀναγκαίων πολλῶν, τοῖς τῷ κιτηρίων, ὡς ἔφηται, ἀφορμοῖς ἐποίησεν.

Ὁ μὲντοι τῷ βασιλέως ὑὸς Κωνσταντῖνος ποσίας ἀπέβαν. ᾧ ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν αὐτὸ ἅπαντον οὐ φέρων, ζῶντες ζώοντα τὸν ἐμφανισθῆναι αὐτῷ. μοιαρὸς δέ τις Εὐχαΐτων φρόεδρος, ᾧ Σαντβαρῶλος τὸ ἐκαλοῦμεν, δεῦρα λέγεται τῇ βασιλεῖ ᾧ ὁμοιότα. ᾧ μὸν αὐτὸ, καθάπερ ζῶντί τινα. κατὰ δὲ λόγιλιν τινὰ τὸν Κωνσταντίνου ἐφιππον σωμασποιοῦσα τῷ πατρὶ αὐτῷ ᾧ φαντασίαν ἐποίσειν. ᾧ δὴ ᾧ πεμπλακίνου δόξας ὁ βασιλεὺς ᾧ καταρήλασαι, ὡς ἔτι τῶν ἐωρα. ᾧ ὁ μὲν βασιλεὺς μεγάλως περὶ τὸν μοιαρὸν ἐφαπτόμενος. ὁ δὲ ἕτερος ὡς αὐτὸ Λέων ὁ φιλοσοφος, φαρμακὸν ἐκάλει ᾧ μοιαρὸν, ᾧ ἀπαπάπτα ᾧ Αὐτοκράτορα. πλησὺς οὖν ἐπὶ τῶτος ᾧ ψυχῶ ὁ Σανταβαρῶλος, τοιοῦτον τι ἐπινοεῖται. πεῖθει τὸν Λέοντα, ᾧ ξηρίδιον ἐκτὸς ᾧ ὑποδήματος φέρειν παρασκευάζει σπλῶνα τῷ πατρὶ σωθησόμεν ὧν. ὡδὶ ᾧ ᾧ δόλον ἐνύησεν. ἐφ' ᾧ ᾧ ἐπίβυλον φρασαγγέλλει αὐτῷ. δι σμένων λοιπὸν, ᾧ ἐν ἐπ' τῷ βασιλικῶν καπελούεται θαλάμων· καὶ τὰ ὧν κράτις ἀφαιρέεται παράσημα. ᾧ δὲ ταῦτα συμπέσον ᾧ ἔβ ὃν πλέει ποιεῖται ὁ κράτων, καὶ τῶν παλαιῶν σωνθεσαν· ὕστερος οὖν ἐκεῖσε ἀπαρωμένος, Λέων, Λέων ἰβάα. πυκτὰ ὀδιρομένου καὶ γὰρ τινος τῶν Λέοντα τῶν φωνῶν ἐμμέμνεσο. ἀφορμὴς οὖν ἐπεσθεν βραδαμένος, δίοτιαι τὰ βασιλικὰς περὶ τὸ Λέοντος· λέγοντες ὡς ἐς καπηλείαν ἡμῶν ἔχαι τοῦτ τὸ ζῶον, ἕτερ αὐτὸ μὲν τὸν οἰκέτον ἀνελκεῖτο διωκόνων. ἡμεῖς δὲ ἀμυνώμεθα ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὰ. ταῦτ τοῦ ᾧ ἐκ ἀποτυγχάνοι τὸ σκοπού.

Πρόσεχε δὲ, ἀγαπητὲ, ὅτι ᾧφαυοῦσιν ἑστιᾶται ᾧρὸς ἀλλήλους οἱ χρονογράφοι. ὁ γὰρ Σκυλίτζης φησὶν, ὅτι γονὴς πόρει φυτικῆς ὁ Μιχαὴλ. οἱ γὰρ μυθαιολόγοι ἀεὶ ἐναρδολόμενοι, καὶ φασὶ οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοὶ, γόνιμον οὐμενοῦν ἐγκυ-

A liquando veniet: dis auditis imperator filium suum Constantinum ipsis communitrantis respondisse fertur, non hunc Constantinum illum esse: sed alium quemdam ex ipsius posteris hoc nomine, multis annis antecedentibus existiturum. Hoc vaticinium Basilius ut falsum irritumque declararet, majore studio quam prius, intentus oppugnationi erat. Verum infecta re, quaque spe frustratus, obsidionem solvit.

Quoniam vero Basilius Michaelium illum suum Constantinum ipsis communitrantis, placandi Dei causa multis per urbem locis novas ædes Michaelo principi copiarum cælestium Duci extruxit. Ex iis una est in Palatio, quam Novam appellant. Itidem in loco templum nomini Deiparæ dicatum condidit, ut ædes iſtic aliqua foret, in qua mercatores precarentur. Præterea reparatis infauratisque multis operibus, etiam quamdam cisternam expurgavit, quam Heraclius Imperator humo ingesta opplevierat, ejusque loco hortum olerum effecerat. Idem præstitit in iis cisternis, quæ sunt intra palatium, & in ea, quæ est ad Mauranam, & in alia, quæ inter Justinianeum ac Laufacum sita est. Nam quum Heraclius ex Stephano philosopho, qui nativitatem ejus curiose perscrutatus fuerat, per aquam sibi moriendum esse cognovisset: cisternas, ut diximus, passim obstruxerat.

Templa a Basilio condita.

Cisternæ repurgatæ.

a] al. Magnaurum.

Secundum hæc evenit, ut Constantinus Imperatoris Basilii filius morbo correptus tandem moreretur. Eam filii mortem quum Imperator admodum ægro dolentique ferret animo, percipiebat eum sibi viva specie offerri. Tum vero Monachus quidam, Eucharistarum præfes, cui cognomen Santabareni erat, Imperatori filium vita functum ita commonstrasse ferunt, ac si vivus quispiam foret. Effecit enim, ut specie imaginaria Constantinus eques patri quadam in silva obviam ferret: quem, ubi vitam sibi fulsse, Imperator & complexus & osculatus esset, mox evanescentem ex oculis amisit. Hinc Imperator magnam de hoc monacho concepit opinionem, quum interim alter filiorum Leo philosophus eum veneficum appellaret, a quo per impostluras Imperator decipereretur. Ea verba quum animum Santabareni vulneraſſent, hujusmodi quiddam excogitavit. Auctor Leoni fuit, adeoque persuasit, ut cum patre venaturus, secum gladiolum sub veste gestaret. Eum Leo dolum noſi intelligebat. quapropter a Santabareno ad patrem velut insidiator deferrur: mox vinculis constringitur: quodam in thalamo regio concluditur: imperatoria signa el adimuntur. Secundum hæc ufurenit, ut pro more veteri convivium Imperator cum magistratibus celebraret. Ibi suspensus quidam phitacus, frequenter Leonis nomen repetitum ingeminabat. Quippe confuefactus fuerat, ut vocem cujuſdam Leonem deplo-rantis imitando exprimeret. Hac patres conscripti occasione arrepta, pro Leone apud Imperatorem deprecantur & intercedunt. Ajebant enim, hoc ipſum animal negligentiam ſuam videri accuſare, quod heri fui nomen toties inclamaret, cujus ipſi tam longo jam tempore mentionem nullam fecisſent. Quam intercessionem Imperator quum audiviſſet, vori eos ſuſ compotes fecit.

Santabareni præfligium.

Edit. Paris. Leo-nem deplorat. pag. 297.

Vinculis liberatur.

Cæterum hoc loco veſim animadvertas, dilecte fili, ſcriptores annalium inter ſe diſſentire. Nam Scylitzes tradit, Michaelum Imperatorem ſobole naturali caruiſſe. Quippe enim ebrietati perpetuo deditus fuit, quemadmodum perſibenti homines harum re-rum peritl, nequaquam ſemen ad arcana

De Leone ſcriptorum diſſenſio.

Veneris idoneum habent. Hoc ſi verum eſt, qui confitentaneum pura bimus, quod ajunt alii, Leonem Michaeli fuiſſe filium? Zonaras quidem memoriæ prodidit, Leonem reapſe Michaeli filium fuiſſe, hominum autem opinione Baſilii. Quippe Leonis mater, cui nomen erat Eudocia, Ingeris filia, quum prius arcano concubitu cum Imperatore Michaelo conſuevi ſſet, prægnans Baſilio nuptum data eſt, quem adeo ſibi familiarem Michaelus fecerat, ut etiam capiti ejus diadema imponeret, per occaſionem equi ferocis a Baſilio domiti, quem conſcendere nullus aliorum audebat. Erat enim Baſilius admirabili formæ venuſtate, audaciaque ſingulari præditus.

Baſilius in venatione quæque petit.

Accidit autem aliquando, ut hic ipſe Imperator Baſilius in venatione quadam obvium haberet infigni proceritate cervum. Ibi quum manum armaret gladio contra feram ſuſtulliſſet, cervus reſtitit, & inſequentem propulſare cornibus conatus eſt. Hoc modo factum, ut quodam cornuum ramo in zonam Imperatoris deſixo, ipſe cornibus ſublimis adhærens a cervo ſubriperetur: vtramque fortaſſis amiſiſſet; ni quidam ipſum diſſecta gladio zona ſervaſſet. Ei deinde præclara ſcilicet a ſervato Imperatore data ſunt conſervationis præmia. Nam caput homini præcidi juſſit, allata cauſſa, quod adverſus Imperatorem gladium nudaſſet.

Pœnitentiado Baſilii.

His temporibus divinus ille Ignatius hasce res inferas reliquit. Quum autem Photius perpetuo ſolii recuperandi deſiderio teneretur, eccleſiamque recuperare conaretur: hujuſmodi quiddam ab occulta profectum verſutia vaſtitiemque commiſiſſe. Primas de appellationibus Imperatoris, filiorum, Auguſtæque litteras ſumit, indeque ſuum illud Beclas componit: quo declarato, viſus eſt Imperatori vir apprime ſapiens eſſe. Hac ratione ſolium illud excellentiſſimum recepit. Ac de his quidem hactenus dictum eſto.

Edit. Paris. pag. 298.

Roſſi religionem Chriſtianam amplectuntur.

Sub hoc Imperatore Roſſi ad religionem erroris ac pervicax acceſſerunt, & pontificem acceperunt, quum divinum quoddam prodigium antecceſſiſſet. Nam ſacroſanctum Evangelium in ignem conjectum, cremari non deſpondentem, hac ipſa de cauſſa cum Sanctabarenoconſilia communicaſſe, contraque Leonem aliquid fraudis fuiſſe machinatum. Igitur cum Leo primum in exſilium agit, deinde consanguinitatis adfectum aliis, tandem oculis ſpoliat. Exſtitit iis temporibus tanta ſolis ſub horam diei ſextam eclipſis, ut ipſa etiam ſidera conſpicerentur. Acceſſerunt violentiſſimi ventorum flatus, ſubitoque nonnunquam valde horrenda, & attentia fulmina, quibus in foro ſeptem viri ſunt extincti.

Prodigia ſub Leone.

Leo ferit interfectos.

Cæterum Leo, quum templum exſtruxiſſet in honorem nominis ſancti Lazari, tam ipſius, quam Mariæ Magdalenæ reliquias eo tranſtulit. Ubi deinde in ipſo die Quinquageſimæ, proceſſus de more publicus inſtitueretur ad ſancti Mocili fanum, etiam ipſe Imperator una cum cæteris incedebat. Quumque templum jamjam, factis januis vicinus, ingredi vellet, quidam ex

Α ατι τὸ σπέρμα φησὶ γὰ τὰ τῆς Ἀφροδίτης μυϑέυεται. Εἰ δὲ τοῦτο, πῶς λοιπὸν ὁ Λέων ὡς τοῦ Μιχαὴλ, ὁ δὲ Ζωναρᾶς φησιν, ὅτι τῇ μὲν ἀληϑείᾳ, ὡς τοῦ Μιχαὴλ ἦν. τὸ βασιλεῖον δὲ τῇ δοκεῖ· ἡ γὰρ μήτηρ τὸ Λέοντος, Εὐδοκία ὀνόματι ἦν ἐκ τοῦ Ἰγκηρος Θυγάτηρ συμφορεομένη φρότερον τῇ Μιχαὴλ, ἔγκυος τῇ Βασιλείῳ παρ' αὐτῷ συνεζύγητο. τοιοῦτος γὰρ αὐτὸν ὁ Μιχαὴλ φιλοῦσατο, ὥστε τῷ ἄβρωμα πεῤῥιθῆναι, τὸν ἀφορμὴν ἐκ τῦ Ὁρασίως ἵππου λαβὼν, ᾧ οὐδεὶς ἐπιβῆναι ἐτόλμα. Σωμασὸς γὰρ ἦν ὁ Βασίλειος καὶ πάγυ εἶδος ᾧ πόλμαι.

Β Ο βασιλεὺς ὅπως Βασίλειος ποτε κυνηγέτης, ἀμιμήϑητον ἐπιτυγχάνει ἰλάφῳ. ἰδὼν καὶ χοιὸ χεῖρα ἔχοντα ᾧ τῆς ἰλάφου χρὸς, ἀντέτη τῷ ζῴῳ, καὶ τοῖς κέρασιν ἡμύναν τὸν διώκοντα. καὶ τῇ ζώσῃ δὲ τὸ βασιλέως ἱμαρτίνης τινὸς ἅβ παραφομένων κεράτων, μετάφορος ἐκείνος τοῖς κέρασιν ἐφέρετο· καὶ τάχα ἂν ἰωάλωτο, εἰ μή τις ξίφει τὰμὸν τῶν ζωνῶν, αὐτὸν διασώσαν. ᾧ δὲ καὶ σῶρα καλὰ δίδωσιν ὁ ὑπ' ἐκείνου σωθεὶς, τῶν τῆς κεφαλῆς ἐκπομπὸ. λόγων, ὅτι κῇ βασιλέα ξίφος ἐγύμνωσεν.

C Ἐπὶ τούτοις ὅων ὁ Θεὸς ἱγνάτιος ᾧ ὧδε μεδίσεται. ὁ μέντοι Φώτιος ἀεὶ διῆμεν ᾧ ὄρθρου, ᾧ ἀναβᾶναι ἐπιτυχθαι πάλιν ᾧ ἐκκλησίας, τοῦον δὲ τι βαϑυβέτορ ᾧ σκολιὸν πηχᾶται. τῇ ὀνόματον τὰς ἀρχὰς ὑπολαμβάνει μόνας, τὰ βασιλέως, τῇ ὑῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς Λιγγάστας. καὶ τὰ Βικλᾶς σωτηθῆναι. καὶ τοῦτο σαφωνίσας, ὠδέτερ ὅπως βασιλεῖ μίγας ἐπὶ σοφίᾳ. καὶ πάλιν τὸν πολυζήλοτ καπαλπύρταν Ὀρέστ. ᾧ σπεῖ μὲν τοῦτον ἴπως.

D Οἱ ᾧ Ρωσοὶ ἐπὶ τότε τῷ βασιλέως, εἰς ᾧ ἀπλατῆ Θρησκείαν ἤλϑον. ὑμικαῦτα ᾧ ἀρχιερέα δίχεται, Θεοσημείας πρόσπορ γεγονέμας. τὸ γὰρ ἀγίρον Εὐαγγέλιον πυρὶ μὲν παραδόϑ᾽, ᾧ κατακαὶ᾽ δὲ. κῇ ταῦτα ἐξῃρῆσι τόσῳ συμϑῆσι ὁ Βασίλειος, πλὴν τῇ τὸν βίον, τὸν ὑὸν αὐτὸ Λέοντα τὸν σοφὸν, ᾧδ᾽ ὅλον καπαλιπὼν.

Leo Philoſophos imp.

Κρατεῖ ὅων ὁ Λέων μῇ τὸν αὐτὸ πατέρα, ἔτη κϛ'. Ὅλων ὅων ἀμείωσεν τὸν Σανταβαρῶνα, βαλλόμενα πρόσπορον τὸν Φώτιον καϑεδεῖν, οἰόμενος αὐτὸν μεγάλως πρωτεύσεσθαι τὸν Σανταβαρῶνα· λόγος ᾧ ἐρέτο, ὡς ὁ Φώτιος τινὶ τῇ αὐτῷ, τῶν βασιλέων μνεμοβόλος, κοινολογέεται τῷ Σανταβαρῶνι περὶ τῶν· ᾧ ὅπω τὸν ὄλον κῇ τὸ Λέοντος ῥάπισι. ᾧ φράτα μὲ, ὑπερόρασι αὐτὸν ὁ Λέων ποιεῖ· ὁπόϑ᾽ ὅπως αἰσίσας, ὡς ὀφθαλμὸς αὐτῷ ἐκκόπτον. κῇ τῶν μέντοι ᾧ καιρὸν, γίγνετ᾽ ἡλίν ἐκλειψις περὶ ὥραν ἕκτλν, ὡς ᾧ ἄστρα φαῆναι· ἀέρεων τε βιαίᾳ πνοὴ, ἀσραπαὶ ᾧ βρονταὶ φερεκόσιαι· σκηπτοὶ καυσώδεις, ὑφ' ὧν ἀνδρὶς ἵπτα κατέρᾳ τὸν φόρον ἐνεκρώθησαν.

E Ὁ μέντοι Λέων ἀνιγώρας ναὸν ἐπ' ὀνόμα ᾧ ἁγίυ Λαζάρυ, μιτακομίζει ἐν αὐτῷ τὸ ᾧ ἁγίε τε Λαζάρου, ᾧ ᾗ Μαγδαλκνὴς Μαρίας. σωμήσως φοιλάσως γιγομίνης κῇ ᾗ ἡμέρας τῆς πεντηκοστῆς, ἐν τῇ ἁγίυ Μωκίλυ ναῷ, ἐπελθόντ᾽ προόδυ ὁ Λέων ὁ βασιλεὺς. ἐν δὲ τῇ μέλλειν εισοδύειν ᾧ πλησίον γεγόϑεσι ᾧ ἁγίων Θυρῶν, ἀνθρωπός τις ἐκ τῦ ἀμβω-

ος ἐκπεπλωκώς, ῥάβδῳ βαρείᾳ τῷ ἐχούσῃ κατὰ κεφαλῆς αὐτὸν, ἅπασι τῷ ὑπασπισταῖς αὐ τοῦ συνίκα, εἰ μὴ τὸ ἄφρον τ ῥάβδῳ τῇ ἀπτερωμένῃ λύχνῳ τ ὑμισείας ἀνήχθη φορᾶς. αἵματος δὲ ὁποῖ ἐρρύη κεφαλῆς καταρρύσαντος, φυχῆ κατέχει τὰς ἀρχοντας. ὁ δὲ τ βασιλέα πλοῦτος καταχώσας, ᾗ πολλὰς βασάνους ὑπομείνας, ὡς μηδέπω ἐλέγχε εἶναι τ τόλμας ἐκείνῃ συμμέτοχον· κἂν ὁ τῷ βασιλέως ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος μὴ παραυτίκα ἐκάστο ᾗ τὸ νόσῳ συχεθῆναι, ὑπόπτοις ἴδιοις ποῖας ὁμὼ ᾗ χείρας ἐκείνῃς ἐκτίμοτας, ᾗ τῇ τὰ ἐπικτοῦ σφυδύρῳ, πυρὸς ἔργον γίνεται. φρολίζον ἐπικαιόπα τῷ ἡ πάσῃ σφαλλόντες, κἂν ὁ σοφώτατος Μάρκος πολλὰ κατελίδεν ἢ βασιλέως, λέγων· μὴ ὀργίζου, μηδὲ χαλέπαινε, ὦ βασιλεῦ· ἀφοσγεγραμμένον δὲ ὧν τοῦ παῖδὸς παρὰ τὸ ἀνθίῳ, ὑφιστος· Ὅσα ὑποφθόκατο ὁ ἐχθρὸς, τὸ τῇ ἀγάλῳ σε. ᾗ ἐκκακοχθέατο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ὑφῆς σε· δὲ ὅλῳ σε, ἀναστα, ἐπ' ἄκρα ἴ. ἐπ κρατεῖ τῆς βασιλείας. ὁ δὲ ᾗ γίγνεται· ἀπέλυσε δὲ τῷ ἄκρα χρόνος, καν ἀυτὸν νῦν ἡμέρας, καὶ δὲ ᾗ ὑπλησε· Ἡ μὲν τοι τῷ Λέοντος γυνὴ Θεοφανὼ μὴ ζηλοτυπήσασα, ὅτι γαμέτκα ὑφῆκε ὁ Λέων ηγέσατο Ζωσιμεργὰς ὕστερ ἀπαλλάξαι. ἠγάγετο δὲ πλὴ πατρίκιαν γυμαῖκα. Ζωλὼ τὴν Καρβωνόψιν, ἅτις ἐβίω χρόνῳ σοχυρὸ μετ' αὐτὸ ἀστερῆς. αὐτὴ γοῦν πάσης ἐπῆρτο τῇ βασιλεῖ παιδὸν ἐρᾶσα· ὕστερ δὲ τῇ γυνάσει κοίμησ ἐφάνη τὰς ἀκτίνας ἐπ' ἀναπολὰς ἀρίεις, ᾗ λάμπων ἀχθες ἡμέρᾳ μ. τὴν ἀπὸ τῇ Λέων ἀλογήσας τῇ Ζωῆς παρὰ Θεμὶ τὸ ἀρτεβυτερ τινὸς, ὃς δὴ ᾗ καθωρίσεσι ὑπέπεσεν. ὁ δὲ πατρίκιος Σαμώνας, φροεβλέπτη παρακομμάσος, συμπρᾶς τὸν Λέοντος οἷς πάσως ἀπόλεσε· ᾗ αὐτὸν δὲ τὸν πατριάρχην οἰκοτομεῖ ἐξορκίζωσι, ἅτε τῆς ἐκκλησίας ὑπιβαίνον παῤ αὐτὸ καθολισμός· ἀδύνατα δὲ ἀπ' αὐτὰ Εὐθυμίος ἀπῆ Σαμωσὸς, ὁ μόνοι βασιλέως πολλὰ ἀσωδὲσας ἡμῖν πεδίωσι, ὥστ τὸν ἄνδρα τελεῖν λαμβάνει, ᾗ ᾗ πατρίκιαν γυμαῖκα· τὸ ἀνακλῆρωσον αὐτοῦ ὡς ἴχνοις, ᾗ τοιαῦτ παῤ ἐκείνου τῶν παραμυθίζοντος. ὕθεν ᾗ τάνυς ἐν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὁ μεγὰ γίνῃ· οἱ μὲ δὴ τῶτο ἰῶ, ὡς ἂν ὁ πλεῖ φοσίας ἐγκύρον συνόδῳ.

Κωνσταντίνου ᾗ τὸ Λεοβρικτίου οἷς ἐκερατίσε ὁ βασιλεὺς ὑποτίλιων, ᾗ ἀβ τὸ τελείῳ ἑβδόμων ἀυτ, ἀτυίζει ἀρὸς ἀπὸ τῆς πύλης ἐπλωμένας ἀὐσας τὸ Χερσὸ, ᾗ ἐν Θεομήτορος. ᾗ ἀπέσας ὕπως ἴλεγε ἀφὸς αὐτὸν· μὴ σε πλανᾶτω, ὦ Κωνσταντῖνε, τὸ ὄνομ· μὴ δὲ ἀβ τῶτο κατοβῇς Ῥωμαίων κομεῖς· ὁ βασιλεὺς δὲ τῇ ἡμῖ Κωνσταντῖνῳ ὑβ παρὰ Θεῷ πεπιδέται· ᾗ ἄλλος ᾗ τῶτό μοι γίγνεσι ὑπὸ Θεῶν ἀνδρῶν, φοσφερόνθωμάνην τὰ μεμοβδον· γίνεσκε δίως, ὅτι συρασίζωσός σε, ᾗ κεφαλὰ ἀπῇ ᾗ σώματος, ᾗ ἀπὸ τῆς πύλης ἐσιλδόνεσα· ὁ δὲ ᾗ γίγνεσι μῇ Σάνατο ᾗ τῷ Λέοντος, τυραννίδι ἐπιθέμενος ὁ Κωνσταντῖνος, ἀγρῷδιν, ᾗ πλωτικὰπτε ᾗ αὐτοῦ κεφαλὴ, ᾗ ἀπὸ τῆς πύλης ὑπ' ἰδίῳ αἰτιαζομένου πνεῦματος ἀβλαβὲς αἷμαι· τοιαῦτα ᾗ ζῶ οἱ ὑπὲρ τὰ ἑπτακαιμίσια πεδόντος πάχεως·

ambone ſive ſuggeſto profiliens, gravi ac valida clava caput ejus verberavit: adeoque ſubito ipſum interfeciſſet, ni pars extrema clavæ in ſuſpenſum cidelabrum impacta, vel dimidiam impetus vim amiſiſſet. Tum dē Leonis capite profluente ſanguis copioſus, & viri principes in fugam ſeſe conjecere: Qui ceciderat Imperatorem, captus eſt, multisque tormentis ſubjectus, quam facinoris illius nullum ſe habere ſocium profiteretur: (quamquam frater Imperatoris Alexander, qui ſub morbi pretextu non aderat, quamdam de ſe ſuſpicionem præbuerat) tandem manibus ac pedibus amputatis in circi Fonda crematur. Eo tempore deſiit & proceſſus iſte, quamquam hoc nomine ſanctiſſimus ille Marcus, ſolitariæ vitæ ſectator, apud Imperatorem verbis hujuſmodi deprecaretur: Noli tantopere, Imperator, iraſci & ſuccenſere. Nam hoc eventum tibi vates etiam Davides prædixerat, quum ait: Quam multa hoſtis improbe deſignavit in ſanctum tuum... Qui te oderant, in ipſo tibi feſto inſultarunt. Quapropter, Imperator, aliis adhuc decem annis imperio te potiri oportet. Hoc vaticinium exitus rerum comprobavit. Nam poſt decem annos ea ipſo mortis eſt die, quo plagam hanc acceperat.

Leonis hujus uxor Theophano, quum citra æmulationem perpetua fuiſſet, ut alterum ille conjugem duceret: deinceps conſequuta eſt, ut palam prodigia quædam ederet. Neque tantum has uxores habuit Leo, ſed etiam Zoen Carbonopſam, nimiro quartam dauxit: quæ fine auguſtali corona ſatis longo temporis ſpatio eum eo vixit. Tandem ex ea natus eſt Imperatori filius, in cujus ortu cometes conſpectus eſt, qui radios ſuos orientem verſus proiiciebat, & ad quadrageſimum diem uſque lucebat. Hoc filio nato, Thomas quidam monere ſenioris ſungens, Leonis & Zoës fauſta precatus eſt, tamquam conjugibus: atque is ſenior loco ſummotus deinceps fuit. Hinc Samonas patricius a Leone Cubicularii ornatur, quod ei ad omnem ingrobicatem opitularetur. Is præter alia facinora, curavit ut Patriarcha ſolum vertere cogeretur, quem ſcilicet ipſe ſibi ſibi vindicare vetuiſſet. Subſtitutus fuit ejus loco vir admirandus Euthymius. Quumque multum operæ impendiſſet Leo, quo efficeret, ne lex promulgaretur, cujus permiſſu jus viro ſoret uxorem tertiam quartamve ducendi: non tamen id conſequi potuit, quod tantopere cupiebat, hoc ipſo Patriarcha conatum Imperatoris impediente. Qua ex cauſa non parum exſtitit inter amiſſimos diſſidii, eo-

Edit. Pariſ. pag. 299.

Theophano.

Vaticinium.

Leoni filius naſcitur.

Presbyteri.

Samonas patricius.

Leo quem leniorem ferre vetuiſſet.

Quum autem Conſtantinum Andronici filium quamdam ad expeditionem Imperator cum copiis ablegaret, per triclinium hominem educens, oculis in Chriſti ac Deiparæ imagines defixis, quæ ſupra portam erant collocatæ, his verbis uſus eſt: Caveto Conſtantine, ne tibi tuum imponat, neve fretus illo, potiorum te Romanorum imperio putes. Nam meo filio Conſtantino divinitus imperium reſervatum eſt, quod equidem perſpectum habeo, ſignificatum mihi divinis ab hominibus, futura profpicientibus vi præditis. Quapropter ſcire debes, eventurum ut ubi ſyrannidem ad te rapere conatus fueris, caput tuum abſque corpore per hanc ipſam portam ingrediatur. Huic vaticinio deinceps eventus reſpondit. Nam poſt Leonis obitum Conſtantinus tyrannidem adfectans occiſus eſt, ac deinceps erat videre cruentum caput ejus per illam portam inferri. Nimirum acciderat talia ſolere iis, qui ultra ſepta tranſiliunt.

Conſtantinus Leontii filius.

Vaticinium.

Accidit id temporis maximus solis defectus, cujus causa Pantaleontem Syriæ consensem Pontificem ad se Imperator arcessivit, hominem astronomiæ peritum. Is rogatus, quem illius eclipsis effectum fore statueret, respondit, altera ab Imperatore persona casum adversum portendi. Quinetiam Samonas ipse sapientem hunc virum peculiariter adductum de re tota consuluit, & futurum cognovit, ut ipsi calamitas accideret; verum omnino Junii tertio die salvum evasurum; nec ab eo tempore quidquam illi rei molestiæ eventurum. Nondum præfatitum hoc tempus advenerat, quum Samonas e loco suo deturbatur atque rapitur. Nam & calumniis Imperatorem circum venire ferebatur, & insolenter semet gerere.

Constantinus Leonis F. imp.

Secundum hunc Constantinus Leonis F. annos v. rerum potitus. Apparuit tum cometa quidam ab occidente, quem periti rerum diaturnum a gladii similitudine Xiphiam nuncupant. Existimabatur is profusionem sanguinis interpretari urbi denuntiare. Constantinus se totum impositoribus & prædigiarum peritis dabat, & eorum opera multos ad annos imperium sibi conservare studebat. Quum homo stolidus aliquando ludos equestres exhiberet, sacra ecclesiæ ornamenta cuncta sumens, iis ipsis theatrum elegantiæ instruxit. Post Alexandri patrui mortem, quod juvenis admodum esset, imperioque metueret, per aureum bullam Romanum custodem sinum fecit, patrisque loco sibi constituit. Ea dignitate nec dum antea quisquam ornatus fuerat. Neque multo post idem Romanus renuntiatur Cæsar, & diademate cingitur. Positus est autem Romanus hic Lacapenus imperio xxv. annis.

Astrologi prædicto.

Edit. Paris. pag. 300.

Samonæ fuga.

Romanus fit imp. pater.

Romanus Lacapenus imp.

Hoc tempore multum ac sæpe Bulgarorum principes erat Symeon; prædabundi Romanorum fines percurrebant. Tandem ad reconciliationem foederaque venum est. Nam ad Cosmidi littus Imperator Romanus, & is, de quo dictimus, Symeon coram sese spectarunt, deque constituenda amicitia mutua colloquuti, domum reverterunt. Accidit tum portentum quoddam, omnino dignum, lit eriis quod consignetur. Quo tempore principes inter se colloquebantur, aquilæ duæ supra ipsos volasse traduntur: quumque non sine clangore alarum congressæ fuissent, mox alteram altera discessisse, quum una se ad urbem conferret, altera Thraciam versus avolaret. Hoc autem prodigium augures disciplinæ suæ periti minime fastum esse judicabant. Nam significari perhibebant, futurum ut hæc inter utrosque pax resciendereur. Tunc & terræmotus in regione Thracensium exstitit, & hiatus quidam foli, lique ranti, ut multa prædia cum ecclesiis & ipsis hominibus absorberentur. Quid inde fequutum? & quem exitum habuerint illi aquilarum congressus atque prælia? Forte Joannes quidam astronomus Romanum accessit, eumque monuit, uti mitteret aliquem, qui ejus columnæ caput amputaret, quæ supra Xerolophi fornicem collocata, occidentem respiciebat. Nam ita Symeonem, cui fatalis illa foret, statim moriturum. Imperator hominis obsecutus consilio, mox columnæ caput avulsit. Eadem hæc, quam quidem accurate circo annotarat, Symeonem in Bulgaria mortem obisse diinceps comperit, cordis morbo quodam confectum. Tunc & lapis de fornice in foro (Comitum appellare consuevere) decidit, hominesque Ex nece dedit.

Imp. & Bulgari congrediuntur de pace.

Augurium.

Epist. interpretatio.

Vide Notas.

Joannis Astronomi consilium.

pag. 301.

Symeoni vita exigitur admodum.

Habebat Romanus senior alterum filium, cognomento Theophylactum, Diaconi munere fungentem. Is quia per ætatem admodum juvenilem ad solium patriarchicum pervenire non poterat, sorte Tryphon quidam ejus loco per suffragationes constitutus, qui

Καὶ τελευτᾷ δὴ ὁ Συμεὼν, τελευτᾷ δὲν οὐ μικρὸν γέγονος· ὃ χαίρει ὁ βασιλεὺς ὁ Ἀρχιμήδης Συνάδων. Παντελεόντιε μετεκαλέσατο, ἐμπειρον ἀστρονομίας ὑπάρχοντα. ᾧ τὸ τοιοῦτόν τε τὸ ἐκλειπτικὸν ἐφαινθεὶς, εἰς τὸ δεύτερον ἔλεγε πρόσωπον ἢ κάκωσιν, ἐπιλέξειν. ἀλλὰ ὁ αὐτὸς ὁ Σαμωνᾶς ἰδίᾳ τὸν σοφὸν παρακαλέσων, ᾧ ἐφράσατο, ἐμέλλον ὡς αὐτὸς κακωθήσεται. πλὴν εἰς ἢ τρίτην τῆ Ἰουνίε παρελθούσης ἀβλαβὴς, ὅσον ἐκτὸς πάσει ὠδῖν· ὅτω ἡ φρόνημα ἐφίτικτε αὐτῳ, ᾧ καταγωγὴ τοῦ Σαμωνᾶ, ᾧ ἀναχώρησις. ἀβέλτερός τε ὑπῆρτο ὤφαι τῷ βασιλεῖ, ᾧ ὑβριστὴς.

Μετὰ δὲ ταῦτα κρατεῖ ὁ τῶ Λέοντος υἱὸς Κωνσταντῖνος, ἔτη ε'. ᾧ τότε καὶ φαίνεται κομήτης ἐκ δύσεως, ὃν ξιφίαν καλοῦσιν οἱ πλεῖ τὰ τοιαῦτα ἐπιγνόντες. ὁ δὲ ἄνδρα αἰμάτων χύσιν προσημαίνειν τῇ βασιλείᾳ. ὅτος πλάνοις ᾧ γόησι ἑαυτὸν ἐξίδωκε, τῶν βασιλέων αὐτῷ δόλῳ ὑστέρῳ χρόνος φυλαχθέντα μεμάς, ὅτος ὁ μάκιστος ἐπικαὶ ἐκτελέσας, τὰ τῆς ἐκλογείας ἱερὰ κειμήλια, ᾧ πάντα κόσμου αὐτῷ ἀγαγὼν τὸ ἐπικιὸν κατασκήνωτε. ὅτος μὴ Σαμαρὸν τῷ Θεῷ αὐτῷ Ἀλεξάνδρου νίος ὢν, ᾧ τῶν βασιλέων ὑπόνοιαν ἴσχων, τὸν Ῥωμανὸν ᾧ χρυσοβύλλου πλάκα ἑαυτῷ ποιεῖ, ᾧ αὐτὶ πατρὸς ἐκείνου ἐαυτῷ καθίστησι· μετ' ὀλίγον τινὸς ὑπὸν πέπρ τιμηθέντος. ᾧ ἀξιώματι· μετ' ὀλίγον δὲ Καῖσαρ ἀναρρήνεται, ᾧ ἀβέβηκεν ἐτῶν ϛ'. Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς κρατεῖ, ἐτῶν κε'.

Πολλὰ καὶ πολλάκις οἱ Βούλγαροι τοῦ Συμεὼν ἔχοντες ἀρχηγὸν, τοῖς τῷ Ῥωμαίων χώραις κατέβαινον· εἶτα ἑφος καταλαγὰς ἐγκύκλια· ᾧ κατὰ τὸν τῶ Κοσμιδίου αἰγιαλὸν, ὅ, τε ἄβληθὸς Συμεὼν, ᾧ ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς, προσφωνήσας ἀλλήλους ἔστησαν, ᾧ ὁμιλοῦσι τὰ φίλια, ᾧ ἕπως εἰκαὸν πάλιν ὑποσχοῦσι. τῶνκαῦτα ἡ πρὸς τι συμβαίνει χραφὴς ἄξιον· ὃν φασὶν αἰετὼ, ἢ βασιλέων ὁμιλούντων, ἀναῦσα αὐτῶν ὑπερπτῆναι. πλὴν ἓξ αὐτὼ, ᾧ ἀλλήλους συμπίπτει· ᾧ παρατῦτα ἀβλαβῆ ἀλλήλω· ἢ μὲν, ἐπὶ τὴν πόλιν ἐλθεῖν· τὸν δὲ, ἀπὶ τῶν Θρᾴκιν ὑποπτῆναι. τῦτο δ' οἱ πρὸς τὰς ὀρνεοσκοπίας ἐπτημένοι, ὡς ἄρα τοῦ ἔθνους αὐτῶν. ἀβλαβῆναι δὲ ᾧ αὐτὸς τῶν αὐτῶν εἰρήνην ἔσεσθαι. ἐγένετο δὲ ᾧ πτεπλήσσει σεισμὸς ἐν τῇ Θρᾴκῃ τοῖς Θρᾳκησίοις, ᾧ χάσματα γῆς· ἀλλ' ἐπίτοσσον, ὥστε πολλὰ χωρία, ᾧ ἐκκλησίας αὐτῶν ἀφανῆ καταδῦναι. νῦ τὸ μὲν ταῦτα, ᾧ πῶς τῷ σεισμὸς κατέστη, ᾧ τίνεσιν ἔζημίωσε; Ἰωάννης τις ἀστρονόμος φασὶ δῦναι τῷ βασιλεῖ ᾧ, ὡς εἰ πίμβλις ἀφοῦ ἐν κεφαλῇ ἑστᾶσα ἀνῦσα ἐν Ἐπράδρῳ ἀφίσθαι, ᾧ φῶς δῦσιν ἐλεεσθῆναι. ἀφθαπέσας ὁ Συμεὼν τῶν λόγων ἐκείνων ἀπὸ τῆς ἐν τῇ φόρῳ φλίδος, ὃν κρημνὸν καλεῖν εἰώθασιν, ᾧ ἀπίκτεινεν ἀνθρῶς.

Ῥωμανὸν τῷ γήρατι καὶ ἔτερος ὑὸς ἐγένετο, θεοφυλακτος τοὔνομα, ἱερεύς. καὶ ἐπεὶ τῶς ὧν ἐν συναγωγῇ ἐτο τῶν πατριαρχῶν ἀναγινώσκειν ὄρθρον, χειροτονεται αὐτ' αὐτὸς Τρύ-

φων τῆς, ὥστε διάπυον τὸν θρόνον, ὡς αὐ θλιέας θυόντας ὁ Θεοφύλακτος γράφει. τὰ μὲν δὴ χρόνια πηλοῦσθαι δι' ὕδατος, Τρύφωνα ὁ πατειάρχης καθῆκεν ἐκχέαντα τὸ θρόνου, ὡς ὑπέφην. οἱ μὲν δὴ αἰτίαι τῆς ἀναφυῆς δυσέως τοῦτο κατηγόρουν. ἀδρυσὶ δὲ ὑπὸ βασιλέως, προσέρχεται αὐτῷ Θεοφάνης ὁ Καισάρειος, ὃν δὴ ᾧ χρίεσθαι πέμπων ὑπέσχετο τῷ τὸ Τρύφωνος κατάβασιν ὑπέρχεται τὸν πατειάρχην, λέγει· πολλὰ μὲν, ὦ δέσποτα, κατὰ σὲ κ. τὸ βασιλέως ἐπίθετος· πλὴν μηδὲν διέλεκτος αἰτίαμα ὑπόρ, μὴ εἰδέναι σε λέγοντι γράμματα· πληροφόρησον δὲν αὐτὸς δι' ὑπογραφῆς τὸ ὀνόματος σὸ· ᾧ ὑπὸς αὐτῷ ἀποφράξεις τὸ σῶματι. πείθονται ὁ πατειάρχης, ᾧ γραμματέων ἁρπάσας εἶπε φώς, ἐπ' ὀλίγ πάσης τῆς συμόδου ὑπέγραψε σύτως. Τρύφων ὕλιγ θεῖ ἀρχιπίσκοπος Κωνσταντινοπόλεως, νέας Ρώμης, ᾧ οἰκουμικὸς πατειάρχης. ᾧ γράψας, ἐκπίπτει ἔξ τὸ φρυκθρόνου τῷ βασιλέι. ὅπερ λαβὼν αὐτὸ, χαίρας ὑπος, ᾧ σφαρος ἐπέρον χάρτιν ἀνάθεν φρυκφόνιος, παρασιπεῖν ἁρπάζει. ὡς ἀνάξιος ὢν, ἐφίσανται τῇ βυλομένῳ τοῦ θρόνου παραχωρεῖ. ὕτος ὁ τρόπος, δι' ὃ καθῆλθε τὸν Τρύφωνα.

Κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας, ἐξ Ἀρμῆνιας ἐφοίνισε τόπος ἐν τῇ βασιλδύσῃ, παιδὸς ἄρρενος συμφοὺς ἐξ μιᾶς φρουλδότης γαστρός. ἐξηλδύσατο δὲ πᾶ πόλεως, ὡς πουρὸς οἰωνός. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνε πάλιν εἰσῆλθον. ἐπεὶ δὲ σωμῆρα τὸν ἐπὶ πλαδίσεως, ἐπεφάθησαν οἱ ἐμπειρότατοι τῇ ἰατρᾶν, τὸ νεκρωδὲν ἀποτεμεῖν μέρος. ᾧ τμηθέντος, τὰ ζῶν ἐπιβεβλιωκὸς ἐτελδώσαν.

Ὁ μὲντοι Ρωμανὸς φρικωδεστάτους ὅρκους ἐαυτὸν καταδεσμήσας, ὡς φίλαξ μὲν οἰσόμενος τὸ Πορφυρογεννήτε Κωνσταντίνε βασιλείας δι' ὃν ἂν ἐραθεὶν ποτὲ· ὡς ἀπέμεσι πάντας, ἀλλὰ πάντα κατὰ ταὐτὸν ἑλήμης, βασιλέα ἑαυτὸν ἀναγόρευσε, εἶπε τὸν πορφυρογέννητον. ἐνδύτοι ᾧ ὁ Ρωμανὸς τὸ τέλος ἄξιον ὧραιο. καταγίνει δὲ τὰς βασιλείας, ᾧ ἐπὶ τῷ ὑστερ. Πρωτίων ἀρχθεὶς ἀποκήρυται. δρυγάσεως φρύτερον τῇ πλαίμων ὧν.

Ὁ μὲντοι ὑὸς αὐτὸ Κωνσταντίνος κράτησας, ὑπ' ἰδ', ἀναξίως τῶν τῇ ἀρχῇ· χαίρος τε γὰρ ἐφαίνετο. οὐκ ἦν τότ· ἀσυμπαθὴς τοῖς πταίουσιν ὑφ' ἑαυτοῦ· ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἀρχῇ ἐπιτήδευε. τὰς γαμικὰς αὐτὸ Ἑλένης, ᾧ Βασιλείε παρακομιμένου τὰς ἀρχὰς αὐτοὺς παρασκευάσοντα ποιεῖν. αὐτος μὲν οὖν ὁ Βασίλειος ἐκ παλλακὴς γαμέτας Ρωμανῷ τῷ Λακαπηνῷ, ὃν δὴ ᾧῷ πατέλεον παρακομιμάσθαι ἐτίμησεν ὁ ἄβλητος αὐτος Κωνσταντῖνος· ὃς δὴ ᾧῷ πράξεων ἀγαθῶν οὐ παντάπασιν ἄμοιρος ἦν· τὰς γὰρ ἐπιστήμας, ἀελθμητικὴν, μουσικὴν, ἀρρομικὴν, γεωμετρίαν, ᾧ πᾶσαν ἁπλῶς φιλοσοφίαν ἐκ μακροῦ χρόνου τῷ ἐμαθεῖν ᾧ ἀσκεῖν ἐφ' ἑᾷ πρατούμενον ἀπολαῦσας, οἰκείᾳ αὐτοῦ ἀνεκτήσατο. ὕτος ὁ Κωνσταντῖνος τῇ ὑφ' αὐτὸ Ρωμανῷ ευμφθίνται γαμικὰ δώτρων, ἀτε τῆς φρωτῆς ἀπόθανοσης. οὐ τίνα τῷ ἑπέρανον, ἐκχηδείων δὲ φυλάκων, ᾧ τὸν τέκνῳ καπέλων. Ἀνασασὰ καλουμένῳ, ὡς Θεοφανὼ δὲ γαμικαίτης μετρομεδώσαν.

Glyce Annal.

A solium administraret ad illud usque temporis, donec ad justam etatem Theophylactus pervenisset. Cum autem præstitutum a Romano tempus effluxisset, negavit se Trypho patriarcha solio cessurum, quemadmodum promiserat: nisi causa manifesta proferretur in medium, quam ob causam jure loco moveri posset. Eam rem Imperatore permoleste ferente, Theophanes cum Cæsarea Pontifex accedit, quem & Porcinum appellabant: effecturumque se pollicetur, ut Tryphonii solium adimeretur. Deinde apud patriarcham insinuans sese fraudulenter: Multa (inquit) o here, contra te molitur Imperator. Verum ipse eum suis causis in te querelæ criminationisque nullam aliam reperientes, litteras tum te tum dem esse dictitante. Quapropter rede feceris si per inscriptionem tui nominis ipsos hac de re certiores feceris, otaque eorum adversariorum ea ratione obturaveris. Adhibet hominem fidem Patriarcha, simpaque charta prima, in qua nihil perscriptum erat, in conspectu totius Synodi hujusmodi verba subscripsit: Trypho per Dei misericordiam Archiepiscopus Constantinopolis, Novæ Romæ, Patriarcha universalis. Eas ab se perscriptas litteras ad Imperatorem opera illius, quem Protothronum (a sede principe) nuncupant, mittit: quibus ille acceptis, chartam aliam eodem literis exaratam præsigit, & in ea nomine Thryphonis abdicationem perscribit: nimirum fateri Tryphonem, se, quod indignus esset, alii de throno culvis cedere. Hoc modo Tryphonem loco moverunt.

Theophanis versutia.

Trypho patriarchatu dejicitur.

Per eos dies ex Armenia monstrum quoddam ad urbem Imperatorium venit, duo masculi a natura cohærentes, qui unum modo ventrem habebant. Quumque velut omen infaustum urbe tum fuissent ejecti, sub Constantino rursus ea mingressi sunt. Quum autem accidisset, ut unus vitam amitteret: experientissimi quique medici partem mortuam abscindere eamdi sunt a viva: qua resecta, quum aliquantulum altera superstes fuisset, ipsa quoque vivendi finem fecit.

Monstrum ab urbe pellitur. Romani imperfidia.

Ceterum tametsi Romanus horrendis maxime sacramentis se ipsum obstrinxerat, polliciturque fuerat, Constantini fe Purpurigenæ custodem futurum, nec umquam imperium appetiturum: non tamen promissa præstitit, sed potius habitis omnibus, Imperatorem se renuntiavit principem, Purpurigena secundum ad locum detrudo. Quapropter dignum factis suis exitum invenit. Nam imperio dejectus, & in Proti am insulam deportatus, raditur. Antequam imperio potiretur, tei navalis Drungarius fuerat.

Edit. Paris. pag. 302.

Romanus imperio spolia-tur. Constantinus imperium recuperat.

Deinceps Constantinus Leonii F. imperavit annos XIV, seque in administratione parum digne gessit. Nam mollem se declarabat temulentiæ deditus erat: delinquentes citra commiserationem tractabat duriter: plebeis quibusdam magistratus credebat: quum quidem uxor Helena, Basiliusque Cubicularius apud ipsum efficerent, ut publica munera venalia fierent. Basilium autem illum Romano Lacapeno ex concubina natum, Constantinus patricii & Cubicularii dignitate ornaverat. Erat tamen Constantinus hic non prorsus expers præclarorum facinorum. Disciplinas enim videlicet arithmeticam, musicam, astronomiam, geometriam, & universam simpliciter philosophiam, quæ multis annis superiorum Imperatorum inscitia negligentiaque perierant, studio suo restituit. Filio suo Romano, conjuge priore mortua, dedit alteram, non illustri natam familiari, sed plebeis ortam parentibus, qui quæstum in caupona faciebant. Ei quum nomen esset Anastasò, id ipsum cum Theophanone mox commutatum fuit.

Constantinus interstitui curat.

Imperatoris filio nubilis puella.

His temporibus, quum Ameras Tarsi belio Romanos petens, exercitus partem in Hercaonis pagum praedarum emisisset: ecclesiae quidam senior, nomine Themelius, increuentum Deo cultum exhibens, Saracenorum adventu cognito, sacris omissis, ita ut industrius erat exiit, manibusque correpto ecclesiae patrono, irruentes adversarios eo ipso profligavit, adeoque multos vulneravit, complures interfecit, reliquos terga dare coegit. Deinde propter hoc facinus ab Episcopo sacris exclusus, quum veniam non impetraret: ad Agarenos se contulit, religionem Christianam ejuravit, cum Saracenis profectus, non Cappadocium modo vicinaque regiones est populatus: sed etiam in Asiam; quae minor appellatur, pervenit.

Themelius ecclesiae patronum profligat.

Caeterum filius ille senioris Romani Theophylactus, ubi sedem natus annos contra sacrorum Canonum praescriptum ecclesiae gubernaculis sibi parare coepisset: nihil eorum quae pessima sunt, intentatum reliquit. Tanto certe desiderio equorum tenebatur, ut eorum ultra duo millia possideret. Iis alendis perpetuo erat intentus, neque eorum ipsis propoberat: sed pinarum fructus, pistacia, palmulas, uvas passas, allaque talia: quibus etiam vinum fragrans, cum balsamo & cinamomo, admiscebat. Hoc quoque memoriae de ipso proditum accepimus. Nimirum eo sacra peragente aliquando magnae quinarae feriae die, curatorem equorum accessisse, ac significasse, nobilissimam equarum peperisse. Tum illum prae nimio gaudio re sacra prorsus peracta, ad Colmidium cucurrisse: visoque pullo recens edito, mox reversum esse, ut de Servatoris nostri pro nobis tolerato supplicio hymnorum rectionem ad finem perduceret. Itaque vitam insolentem agens, tandem morte sua est in castello quodam maritimo: quum inter equitandum aliquid dainni accepisset, ac per os sanguinem ejiceret. Nam ubi hoc ipsi accidisset, eorum biennium cum morbo conflictatus, & aqua intercute correptus, vivendi finem fecit. Erat autem eunuchus, & Rufinianus, eo maxime probilium legimus, condiderat.

Edit. Paris. pag. 303.

Mors vitae confentanea.

Subditarius fuit in ipsius locum vir omnino venerandus, nomine Polyeuctes, solitariae vitae sectator, & inde usque a puero de parentum voluntate castratus. Neque vero aniles Heracliensis ipsum, pro more majorum, inauguraba rsi fed Caesarae pontifex Basilius. Nam praesul Heraclae Nicephorus quidam incaute Imperator: offenderat, ideoque minus imponere Polyeucto verebatur. Hinc factum, ut non tantum Imperator, qui facti hujus auctor fuerat, & Basilius, qui obtemperans Imperatori Patriarcha consecraverat: sed etiam is, qui consecrabatur, valde vituperaretur, quod modo & ratione a sacrorum canonum institutis abhorrenti manuum impositione consequutus fuisset.

Polyeuctus Patriarcha.

Heraclae unius Polyeuctum non consecrat.

Quum autem Romanus Constantini Imperatoris filius aetatem perfectiorem attigisset, nec patris imperium & administrationem rerum aeque ferre animo posset; consilium iniit de patre per venenum e medio tollendo, quamquam hic conatus successu caruit. Nam venenum, quod exitium Imperatori allaturum fuerat, fortuito casu quodam interciderat & effusum, propter exiguitatem reliquarum Imperatorum extinguere non potuit. Mortuus est autem Imperator Patriarchae graviter iratus, fecumque cogitans, quo illum pacto removeret. Paucis ante diebus, quam vivendi finem faceret, appetente vespera, satis longo temporis intervallo saxa de sublimi lapsa, & ingenti cum strepitu in aedificiata, quibus in aedibus ipse degebat, horrendos & diros sonos exchibant. Ac rebus

Filius vitae petitus insidiatur.

Mortis immaturae indicium.

Τὺ Ἀμηρᾶ τῆς Ταρσοῦ ἐπαρτίσαν κατὰ Ρωμαίων πολεμήσαντα, ἢ ἐν τῇ κώμῃ τῇ Ἡρακλέος λαὸν πενεμόρτος εἰς φρούριον, ὀνομάζοντος γάρ τὸ, ἢ Θέμελος ὀνόμα, τὸν ἀφαίμακτον ἐπιτιθὸν λατρηγίαν, ὡς ἴγνω τῶν ἐξ Σαρακηνῶν ὁρδοῦ, λαπὸν τῶν ἱερωσύνα, ἢ ὡς ἐκ τόλης ἐξελθὼν, λαβόμβος τι τοὺς χθρὸς τὸ σημαίπερος τῆς ἐκκλησίας, τὸς ἐπιτίπας ἐξῆ τῶν ἡμιῶτα. Διὰ τοῦτο μὲν ἐξωμάτησεν, ἰκάσως δὲ ἀπίκτευτ· ἢ τὸς λοιπὸς εἰς φυλὴ ἐτρέλη. παρὰ τὸ Ἐπισκόπου λοιπὸν τῆς λειτουργίας τῶν χάρων ἀπολελεῖσθαι, ἐπεὶ μὴ ἐπεῖδε συγχωρεῖῶται, τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀφοσιλήνυσι, ἢ τὸν Χριστιανισμὸν ἐξωμόσατο· ἐμὴ σὺν αὐτοὺς ἐξιὼν, ἢ μόνον Καππαδοκίας, ἢ τὰ ἐγγὺς τούτης ἐφαίζῃ Θέματα. ἐλθὰ ἢ μέχρι τῆς μικρᾶς λεγομένης Ἀσίας ἐφθασεν.

Ὁ μέντοι τῦ χάροτος Ρωμανὸ ὑῖὸς Θεοφύλακτος ἐξ ᾧ ἥλικ ἐῶν ὢν, ἰωὰκ τὰς τῆς ἐκκλησίας ἀκαιρίσας παρείλκετο χείρας· ἵφως δὲ ἵππων τοῦτον κατῆχεν αὐτὸν, ὡς ὑπὲρ β. αὐτὸς κικτᾶσθαι. τὰς μέντοι κομιδὴς φροντίζων αὐτῷ, ἢ χρόνον παρισθάλλὰ κόναρα, πιτάκια, φοίνικας, ταρίβας, ᾧ ὅσα τοιαῦτα παραμυθίς αὐτοὺς ἢ οἶνον ἡδὺν, βλάσμόν τ ἐ κισμόμον. φασὶ δὲ ᾧ ἅπο, ὅτι λειτουργοῦντί ποτ κατὰ ἡ μεγάλαν πέμπτων, ὁ ἱππόκομος ὑπηὰς ἴλιγε, ὡς ἄρα πτοᾶσθαι εἰη ὑπὶ σπιμες φορβάς. ὁ δ' ὑπὸ πνεύχαριτος τὸ τῆς Θείας λειτουργίας ὑπόλοιπον ὡς ὑπὲρ ἀκατλαμβάνας, ἐρωμαῖος ἀφικνεῖται φὸς τὸ Κοσμίδιον. ᾧ ὃν πῶλ Ἰδὼν παῶν ἱπρακὸς, πᾶλν ὑπὶ σφρᾶ, ὑῖὸν τῆ ἀγίων παῶν ἐκτελίσων ὑμνῳδίαν. Ἰσοδέων δὲν ἀτάκτως, καταφέρων τὸ βίον ὃ τὰ τοιῦτα ἐῇ παρεθαλαττίων, ὑραιθεὶς ἱππαζόμενος, ἢ ἀφὰ ἐῇ τῦ σώματος ἀναχωῶν, ἐντεῦθεν ᾗ ὀδυνῶν ὑπέστη ποσηλόμβος, ᾧ ὑδέρα παχυτέων, ἐνεδύσατο, ἢ ἐκ τοῦ ζῆν ὠν, ᾗ τὸν Ραφιναῖος ὀνομάζοντος, ὡς ὑγραπτᾶς.

Πρὸς τοῦτοις γοῦν ἀπ' αὐτῦ τίμιος ἀνὴρ, Πολύδευτος τοῦνομα, μοναχὸς ὢν ἐξ παιδὸς ὑπὸ γονέων ἀνηχθεὶς, ὁ τῦ Ἡρακλείας ἐπίσκοπος, ὡς ἐδῆ, ἀλλὰ Βασιλείου τῦ Καισαρείας, τῶν χειροθετούντων πατριαρχῶν. Νικηφόρῳ ᾗ ὁ τῆς Ἡρακλείας ἀρχιερεὺς, ἐξ βασιλεῖ κατὰ τὸ φρονεῖν ἀμφιλογούμενος, ᾗ συμχωρῶν τῶν χειροθετίαν ἐκπεπαίδευ. ὅθεν ᾗ ἐξ ἀνάγκης οὐχ ἡ τυχὼν φροντογῆσθαι, ἢ τῆ φροντίδαστι τῆ χειροτονήσεως μέλον, ἀλλὰ ἓ αὐτῆ τῆ χειροτονῆσαι ὡς καταδέξαιμην τῶν ἀκουόντων χειροθεσίαν.

Ρωμανὸς δὲ ὁ τῦ βασιλέως Κωνσταντῖν ὑὸς τελευτήσας τὸν ἀξιαίμους ἐλπίας, ᾗ μὴ φέρων ὀργὴ τὰ ἀφίγματα ὑπὸ τῦ πατρὸς αὐτῦ ὑπομένοντα, φαρμάκῳ τῶν ἐκτοῦν ποιήσαθαι ἐβουλεύσατο, κἂν τὸ ἐγχείρημα πέρας ὐκ ἔλαβε. τὸ γὰρ διὰ τοιούτων φαρμάκων πεφυκότων ἐς τὸν χρόνον ἐγκατατρῦψαι τὸ ὀλιγόπιστα διαπαῦσαι τῶν ὑκ ἐφεύρε. ἐγκατὰ μὲν δὴ τοῦ πατρὸς, ἐκ τῶν αὐτοῦ καθαιρετῶν φαντάζομαι τελεθῆς, ἐπὶ τοῦ χρόνου συχνὸν ἰσπιρας καταλαμβανούσης, λόθον ἀνα-

Θεῷ καπροφόρμιον, ᾧ ἐντὸς ἧβῆ αὐτὸ διατμᾶσαι σωὶ A
πολλὰ ῥοῖζω πίπτοντες, ἐξαισίως ἀπενίλω κτύπως.
πολλὰ δι σωμπνέας, ὡς ὑπὲρ τὸ πᾶν οἱ λίθοι, ᾧ
παρὰ τίνος ἐβαλλόμενοι, ἐκ θείας γὰρ, ὡς ἐοικεν, οὐτοι
ὀργῆς.

Διαδέχεται τοίνυν αὐτὸν Ρωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτὸ, κρα-
τήσας ἐπὶ τρία. Ἐ τωῦ μὲν ἐξωσίαν πᾶσαν, ἰσοτὴ ἀ-
νατίθησι τῷ Πραιποσίτῳ· αὐτὸς δὲ μετὰ βιβλίων ἀ-
φραίνων σωυδήκης, ᾧ τὰ χείρονα σωυκφέρτερο. τοί-
νυν ᾧ κλησικόν τινα ἐκτομίαν ὄντα, ᾗ φύσεως ἀσφαλῆ
φρίξας, ὑπὸ Κωνσταντίνῳ τῷ βασιλέως ἀπελκθέντα,
Ἐ μοναχικὸν ἀμφιασάμενον σχῆμα, κἀντῦθεν κρυπτό-
μυλον, ὡς ἐκ ἐπιλέβετο ἀρχῆς, τὸ μοναχικὸν μὲν
αὐτὸν ἐκδὺσαι ἀμφίον, ᾧ τὸ ἐκλησικὸν σχῆμα μετενδῦ-
σας, τοῖς ἐαυτῦ Θαλαμηπόλοις κατέπεμψεν. ὁ μέντοι
Πολυδάκτυς, ζῆλω πλκθείς, ἰωάγκαζε ᾗ βασιλέα τῦ-
τον ἀπώσασθαι. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀντέτατο μὴ τὸ μοναχι-
κὸν ὑπάγγελμα μετ' ἀρχῆς δίζασθαι, ᾗ φόβου δὴ τὸ
βασιλέως, τάχα χάριν ἀρίστας.

Νικηφόρον μὲν ὧν ὁ Φωκᾶς, δημήγορον τὸ μικρῶ πα-
ρὰ σχολῶν, ᾧ πολλὰ πρόσκαιρα ἐπαγόμενον ᾗ ἠῶαν
Σαρακίνων, ᾧ κατ' αὐτὸ δὴ τὲ Κρήτη Σαρακίνων ἐκ-
πίμπει· ᾧ ὃς πολλὰ μὲν εἰπὼν, πλείω δὶ οἰκονομήσας,
Ἐ ἓν ἧσαν αὐτῷ πολυόρκιον, ᾧ εἰς χεῖρας ἠδὴ ἦχω ἐμελ-
λεν ἅπ ὧν, πλοῦτ αὐτῷ καπαδιδῶσαί τε ᾧ καπεχορήσα-
σθαι. φήμης ᾗ πρανίσης, ὅτι ὁ καπρχὼν αὐτῷ Ρωμαίος B
ἐξ ἀνάγκης βασιλδύσει Ρωμαίων, ἅμα τῇ γνωδιῶσα
ᾗ ἓ ἧσαν καπέχειν, ᾗ Ἐ Ἰωάνῃ ὑπὸ θύμας Κοτσόλας
ὁ Ρωμανὸς, ᾗ Νικηφόρῳ ἐκείθεν φροντιαλίσαντο. τε-
τιπᾶσθαι ᾗ Λέοντα Φωκᾶν ᾗ τὸ Νικηφόρε ἀδελφὸν ἐξαπέ-
στειλον εἰς ἀνατολήν. Ἐ ὡς τοσαύτην καπαδρομὴν ἐποιή-
σαντο ἓ Σαρακίνων, ᾗ τοσαύτας ἀσχετίας κατ' ἐκείνων
ἔσχον, ὡς μηδὲ λόγῳ δυνάσθαι πάσας ᾗβαλλθῶν. πᾶ-
σαν δὲ ἓ ἀνατολὴν χεῖρον ἐχειρώσαντο. ὑφ' ᾧτῷ ᾗ θεμέλι-
ον βαλομενῷ ὁ βασιλδὺς αὐτὸν ὑποδὺσεται.

Κατὰ πάντας ᾗ τὰς ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς Φιλόρω-
μους καλούμενος, ὑπασπιστὴς ὢν Ρωμανῷ μαγίστρῳ τῷ Μω-
σηλὴ τῷ ἐγγόνῳ Ρωμανῷ τῷ γέροντος. ὕτος ἀποθνήσκον-
τος ἐπὶ τῇ ἐφιππείδος ἐτάμνοις ὀρθίοις, τῷ ἵππῳ ᾗ ἐ-
χοντος ὅσον ἰδιώτατο κᾗ ἓ ἱπποδρομίας ἄνω ᾗ κάτω φέρ-
ρετο. τότε δὴ τὸν ᾗ τὸ λομπὸν ἐπεδωκε πάθος, ἐπιὸν
τὸ αὖθις, ᾗ βροθέρος τὰς βόας· ὁ Κράζα κατοπιμζόμενος,
φασὶ ᾗ ἀρχὴν τῦτο λαβεῖν ἐπὶ τ ἡμέρων Ρωμανὸ τῷ γέ-
ροντος. ἔγγιστα δὲ ᾗ βότε πνεύματος, ἀνωλυκὴν ἐαυτῷ ᾗ
Σεβαστὴς Σέβιμς παλάτιον ᾗ Ρωμανὸς ἀναγκαιρατος, ᾗ τὸ
Στιμλίων καπαβαλομένων, βοὸς φασιν, ᾗ ῥιφθνια μαρ-
μαρέινα κεφαλὴν. τὴν ἀφρόντις Ϛ σωπεῖ ᾗ μετος, εἰς ἓ ἅ
τινάν κάμινον βαλθωτὸν εἰς ἐκείνῃ ᾗ Ϛ μείχετ' ἠδὴ χρό-
νων, καὶ πάσαν τὰ παπτᾶν χὰ γὰς ὑπόσπαν ᾗ τ Ρωμαίων
περὶ γὰς διωασθεία, τὰ βοῶν ᾗβροθέρθαι γένα.

Ὁ μέντοι Φωκᾶς Νικηφορος, ὡς ἐμπροθὲν εἴρηται, B
πρόσαχθεὶς ἀπὸ Κρήτης ἐπιπολῆθεν, ᾗ σωικχωρῆθη
αὐτῷ ἐς τὴν βασιλδωσαν εἰσιὰθεν. ἀλλ' ὁ τῇ ἀσατ-
λήτικαλδε παρεμβαινόθεσα μετὰ πάντως τῦ ἐραὺ, ᾗβ' ὃν
Ἀτροκαυδὲς, ᾗ μᾶλλον ταὐτὰ ἔπτατ ἀωτῳ ἀπακα-
λύμμων. πάλιν δὲ ὧν ᾗ Σωξὰς ὁρμήσας ὁ Φωκᾶς, ᾗ
κράτος τὸ αὐτὸ ἔπασε, ᾗ λᾶας πολλὸς ἐκείθεν ἀφελκ-
σε, ἐφ' ᾗβ αἰχμαλώτων ἠλδώρησε Χριστιανὼν ὅτι
πολλῆς.

Ε'πὶ τούτοις ὁ βασιλδὺς τελδυτᾷ Ρωμανὸς, ἐτῶν
Gigæ Annal.

magnam ipſe operam impendereret, obſervarique rem juberet: non tamen cognoſcere potuit, unde faxa illa, & a quo conjicerentur. Nimirum hæc ab ira divina profecta fuiſſe conſentaneum eſt.

Succeſſit in Imperio patri filius Romanus, Romanus Conſtantini
Idque triennium obtinuit. Is Joſepho Præpoſito poteſtatem in omnia commiſerens, inter homunciones prophanos verſabatur, eoſque juvabat in maximis flagitiis deſignandis. Erat clericus quidam, homo caſtratus, qui quod ipſi propter ſcincra quædam fœda graviter Conſtantinus Imperator minatus eſſet, habitu ſolitario ſumpto ſeſe clanculum alicubi abdiderat. Hunc Romanus initio ſui Imperii monachicis exutum veſtibus, & clericorum habitu ruſſus ornatum, inter cubicularios ſuos retulit. Tum Polyeuctus æmularionis plenus Imperatorem adigere cœpit, ut ab ſe hominem illum abigeret. Imperatore vero viciſſim obſiſtente, negantèque clericum iſtum ſolitariæ vitæ profeſſionem cum voto ampliectum fuiſſe, ſed tantum Imperatoris metu: Polyeuctus hac cauſſa cognita, miſſum eum fecit. *Edit. Pariſ.* *pag.* 304.

Hic Imperator Nicephorum Phocam, qui tum temporis ſcholarum domeſticus erat, futurum multaque trophæa contra Saracenos orientales ſtatuerat, etiam adverſus Cretenſes Saracenos cum copiis ablegavit. Nicephorus multis rebus indicatis, pluribus conſilio ſuo adminiſtratis, quum expugnatum inſulam tantum non ſuis in manibus haberet: ulterius in ea ſubigenda domandaque progreſſurus erat. Verum quod obtineret ſatis, futurum ut homo Romanus, qui eam occupaſſet, hanc dubie Romanorum Imperio potiretur: ſtatim occupatione inſulæ cognita, Joſepho monente miſſi Imperator, qui Nicephorum inde revocarent. Tunc& Leo Phocas, Nicephori frater, ab Imperatore verſus orientem ablegatus eſt. Is tanto cum impetu Saracenos inſeſtatos vexavit, tamque præclara in ipſos facinora edidit: ut ne verbis quidem ea fatis exponi poſſint. Nam orientem prope univerſum in poteſtatem redegit: quapropter Imperator hominem deinceps redeuntem ſplendido cum triumpho excepit. Nicephori Phocæ res geſtæ. Invidia. Leonis Phocæ facinora.

Per idem tempus vir quidam exſtitit Philoromus nomine, ſi patrem Romani Moſelis Magiſtri, a Romano ſeniore prognati. Is veſte ſtragula in equum velociſſimum injecta, rectus in ea ſtabat, equo interim toris viribus currente, atque ita Circum equeſtrem ſurſum deorſumque obibat. Tunc& peſtis illa de integro ſævire cœpit, ac boves extinguere, quæ peſtis. Agilitas Philoromi.

Craba nuncupatur. Eam perhibent initium habuiſſe ſub Romanis ſenioris Imperio. Quum enim proxime Boni cifternam Romanus palatium conderet, in quo ſe ab ardore ſolis æſtivo refrigerarent, dum fundamenta jacerentur, effoſſum ferunt bovis marmorei caput, quod ii, qui reperierant, conſtractum arteſumque calcariam in fornacem conjecerint. Ex eo tempore in hunc uſque diem peſtis armenta bouum per univerſos Imperii Romani fines inſeſtare numquam deſiit. Craba bovum peſtis. Effuſio bovitum capitis infauſta.

Nicephorus autem Phocas, uti diximus, ſic Creta juſſus eſt decedere, ut inde ad Imperatoriam urbem redeundi poteſtas ei non fieret: ſed mandatum eſt, ut cum omnibus copiis in orientem trajiceret, propter Apochaudam, qui ſemet ab accepta clade magiſtri ac magis recolligebat. Itaque Phocas iterum Syrians verſus ductis copiis, ingenti ſtrage adfectum Apochaudam ſuperavit, magnamque prædam ſecum inde abſtulit, plurimis etiam Chriſtianis, qui captivi detinebantur, liberatis. Nicephorus Apochaudam ſumpergit. *pag.* 305.

Secundum hæc Romanus Imperator na-

Basilius & Constantinus Imp.

turæ debitum persolvit, annos XXIV natus. Successerunt in Imperio Basilius & Constantinus Romani FF. & cum matre Theophanone v propemodum mensibus eo potiti sunt. Phocas autem Imperatricis jussu Constantinopolim hoc tempore ingressus est : quamquam Josephus, qui principem apud Imperatores locum obtinebat, ne id fieret, enixe vetabat. In urbem ubi venisset, ad Josephum se clanculum confert, eique vellem ex pilis contexta[m], qua interius indutus erat, ostendit: simulque fidem ei certam facit, jamdudum se sæces & quisquilias hujus vitæ reliquisse fuisse, propter amorem solitariæ vitæ, ni studiom erga Imperatores sibi ab hoc instituto revocato, aliud suasisset. Bringas (hoc Josepho cognomen erat) ubi Nicephorum hoc modo indutum vidisset, ad pedes ipsius provolutus, nunquam se cuiquam ipsum accusanti dein habiturum dixit. Hac ratione salvus inde Phocas digressus est, mosque Josephum facti sui pœnitere cœpit, quod prædam in ipsa delatam retia tam negligenter amisisset. Quapropter ad Joannem Zimiſchem Orientis ducem id temporis, hominem animosum & rebus gerendis idoneum, postquo Phocam inter duces cæteros illustrissimum, & ad alios itidem perscripsit literis, futurum indicat, ut si diligentiæ a Nicephoro facta, eum loco suo dejecturus esset, vitæ que solitariæ rasum addicerent : Zimiſches munus Domestici Orientis acciperet, quemque vellet ipse, Domesticum Occidentis constitueret. Verum hi omnes ergo Nicephorum benevole adfecti, literas ei Josephi commonstrant, utque se ad defensionem animo forti comparet, hortantur. Hoc modo per Orientis exercitus Phocas Imperator remuntiatur, jampridem amore tam imperii, quam Theophanonis Imperatricis pectiundæ flagrans. Deinde cum copiis Chrysopolim se confert, Chrysopoli vesius Hebdomum trajicit, & universo cum populo per aurearn portam ad Ecclesiam pergit, ibique a Polyeucto diademate cingitur. Imperii vi annis præsuit.

Litteræ Josephi ad Zimiſchem.

Nicephorus Phocas Imp.

Initio Theophanonem ejectam e regia fulum ventrem jussit, eadem pœna Josepho multato : simulque patrem suum Cæsarem creavit. Deinde larva scenaque deposita, Theophanonem legitimo sibi matrimonio copulat, & carnibus rursum vescitur, a quibus abstinuerat, ex quo Bardas ipsius ex conjuge priore filius, quodam in campo equestribus intentus exercitiis, & cum suo consobrino Pleusta lusens, hasta ictus a nolente, perierat. Pe-

Bardus a fobrino interficitur casu.

Edit. Paris. pag. 306.

rat[is] nuptiis in novo ad palatium templo, quem in sanctuarium esset intrandum, manu Nicephori Patriarchæ libati. Phocam tenens Polyeuctus, ut ad sacros cancellos accederet, ipse in adytum introiit, repolisque Imperatore dixit, non interrumpsum iri prius, quam pœnas progredientem ad fecundas nuptias luisset. Præterea diditus erat passim rumor, qui non exiguas in Ecclesia turbas dedit : unum videlicet ex Theophanonis liberis fuisse a Nicephoro de sacro baptismo susceptum. Atque hanc ipsa non dubitabat amplificare Patriarcha. Verum Cæsar Polyeuctum vergiversantem, & res sacras cum Imperatore communer-habere recusantem, de re tota certiorem reddidit. Stylianus quoque magni Palatii Papæ princeps, a quo emanasse rumor ille ferebatur ad omnes, jurejurando præstito confirmabat, nihil ejusmodi Phocam fecisse. Polyeuctus ergo, quamquam pejerare Stylianum certo ac manifesto sciret, compaternitatis Imperatori culpam condonavit : & qui ante urgebat, ut ob fecundas nuptias ei pœna infligeretur, etiam magnum hoc delictum impunitum reliquit.

A ιδ'. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ αὐτὸς βασιλέων, Βασίλειος ὁ Κωνσταντίνου οἱ παῖδες αὐτὸν σὺν Θεοφανοῖ τῇ μητρὶ αὐτῶ, ὃ κρατήσαν ὡσεὶ μῆνας ε'. ὁ δὲ Φωκᾶς εἰσῆρχεται ἐν Κωνσταντινουπόλει, κελεύσει δὲ βασιλέως. εἰ δ᾽ τὰ τοιαῦτα κωλύων ὁ τὰ ἀφώτα τἠυκαῦτα παρὰ τοὺς ἀμφοτέρους φέρων Ἰωσὴφ. διὸ καὶ ὡς εἶτε πάντως ὁ Φωκᾶς, εἰσέρχεται λάθρα πρὸς τὸν Ἰωσὴφ, ᾧ δεικνύει αὐτῷ ὅτιῳ ἐστὶς ἐνδέδυτο τρίχινον, πλημμελὲς ἀφορῶν αὐτὸν, ᾧ λέγων, πάλαι ἂν ἐξέτι τ βιωτικῶν συφορῶν, δι᾽ ἔρωτα μοναχικὸν, εἰ μὴ τὸ τῆ κρατοῦντων φίλτρον συμπράττοι αὐτῶ· αὐτὸν ὧν ὁ Βρύγγας ἰδὼν Ἰωσὴφ, πίπτει παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων, ὡς ὐκ ἄπιστα πεῖσθαί τιν κατ᾽ αὐτῶ λέγοντι, ἔρρεσιν ὧν ἐκεῖθεν ὁ Φωκᾶς. ᾧ τἠυκαῦτα ὁ Ἰωσὴφ μεταB μέλει τοῦ ἔργου, ὅτι τὸ Θέρμα ἐστὶς ἔχων ἀρώματα ἀπείλητ. γράφει λοιπὸν πρὸς τὸν Τζιμισχῆ Ἰωάννην, φράσων αὐτῶ τἠυκαῦτα τ ἀπαιτῶν ὑπάρχοντα, ἀνδρα θυμοῦδη ᾧ δραστήριον, ᾧ μὴ ὁ Φωκᾶς ἐκ τραφῆναι ὑπομένοντα. ὁμοίως δὲ ᾧ πρὸς ἑτέρους ἔγραφεν, ὡς ὀφεῖ ἀξιατάσσης, τὸν Φωκᾶν καθαιρήσων, ᾧ μοναχὸν ἀποκηρύσει, ᾧ μὲν Ἰωάννῃ δομέστικον ἀναπλάς, ὁ δὲ αὐθὶς τινα ἀρβαλέσται ᾧ δύσκως. ἅπαντες ὧν φρονικῶς ἔχοντες πρὸς τὸν Νικηφόρον, ὑποδεικνύουσιν αὐτῷ τὰ γράμματα, ᾗ διεγερθέντα πρὸς ἄλλῳ ἀπαντᾶσθαι. ἐκποιεῖ λοιπὸν ἐπὶ τ᾽ ἀναπλοῦς βασιλικῆς ἀσκηροδίτας· ἔρπτε δὲ ᾗ πάλαι τῆς βασιλείας ἔχων μαλιστα ᾧ βασιλέως Θεοφανοῦς, ἐρχεται ὡν ὕπως ἔχων, πρὸς Χρυσόπολιν, κἀκεῖθεν C ζητραπέσας πρὸς τὸ Ἑβδόμον. ᾧ μὴ πάσης τὰ λαῦ ᾗ χρυσῆς πόρης πρὸς τὸν ἐκκλησίας εἰσέρχεται, ᾧ παρὰ τὸ Πολυδεύκη τῆ ᾗδιόμεται εἴρεται. ᾧ κράτος ἔτη ϛ'.

Τῶν μέτρι Θεοφανὼ ἀφώτα μὲν τ βασιλικῶν κατῆγε ὁ Φωκᾶς, ἐξέρχεται τίθνιση, ὥστηρ δὲ ᾗ ᾧ Ἰωσὴφ. τὸν δὲ πατέρα αὐτῶ, προχωρεῖ ἐπὶ Καισαρείᾳ δὲ πάντα, τὸ φροσωπεῖον, ᾧ ᾗ σκηνὴν λοιδήμενος, ἄγραν νόμιμον γυμνάκα ᾗ Θεοφανὼ. τότε δὲ ᾗ κράν ἀπηλλάσατο, φόβῳρον ἀπεχόμενος κρωδωσίας, εἶξεν Βάρδας ὁ ἐκ τῆς φρονίας αὐτῶ γαμετῆς ἀστρογδοεῖς ὑῖς, ἐπαξιόμενος ὧν τῆ πυθῆ, καὶ τῆ οἰκείᾳ φροσαπείλων αὐτῷ τῆ Πλάδιγ, ᾗ δύρατος βλάβεσθαι ἀκίνητος πάσης· τὸ γάμου δὲ τελεῖσθαι ὧν τῆ ᾗ τὸ παλάτιον τῆς ἐκκλησίᾳ, ἐπιπηρτιμένων ἑτοίμως τῶν D δυσεκσεβῶν γονέδων, ᾗ χαρὶς κατὰ γνώμ αὐτῶν ὁ Πολυδεύκτης ᾗ ἱερὰς ὑγκύρας κυκλήσει, ἐστεσι μὲν ἐκείνος ἐις τὸ ἄδυτα. ᾗ ᾗ Φωκᾶν ὑπιδὼν ἐξωθὲν ἑστῶτων ὄντων κἀκεῖ σὺν εἰσελθεῖν, εἰ μὴ πεπτίμεια δὲῖν βδελυγρουμένου, διεδίδου δὲ ᾗ λόγος ἀπαιτῶν, ὃς ἡ μικρὰς ἀνεπραξῆ ᾗ ἐκκλησίαν. ὑστηρ ὁ Νικηφόρος, λοῦσ τὸν ἀγίᾳ βαπτίσματος ἀπεδύσχετ᾽ εἰγέτο τῆ ᾗ Θεοφανοῦς ὑὸς παιδία. ταῦτ ἀρα ᾗ ὁ πατριάρχης ὑπὲ πλέον ἀντεῖνεν. ὅτε δὲ ἀναβαθμοῦσιν ᾗ Πολυδεύκτου κατασκεύασε τῆ βασιλικὸ ὁ Καῖσαρ ὑπηρορρέγνεν. ἀλλὰ ᾗ Στυλιανὸς ὁ φρυσπάσπας τῆ μεγάλα παλατίου, ἀφ᾽ ᾗ ᾗ μάλιστ᾽ ἐν τοιούτῳ φήμη κατῆχεν ἅπασιας, ὅτ᾽ ἀρμοτὶ δεδάκτο μηδὲν τι τοιοῦτο ἐπιτετμῆσθαι τῆ Φωκᾶ· ὁ μέντοι Πολυδεύκτος, καίτηρ φωνρὸς ὢν ἐπορκωτικὰ ὀδοὺς τ Στυλιανὸν, τὸ ᾗ σωτηρικὰς ἐγκλημα συγκεχώρηκε. ᾗ δ᾽ πάλαι ὑπισαμῆος δεύτερος αἰμὰς ἐπετίμει θείαι, ᾗ τὸ μέγα τοῦτο παράνομ ἁμάρτημα.

Ο μὲντοι Φωκᾶς ὁ βασιλεὺς, καὶ Σοφίας ὁρμᾷ. Α
ὁ πόλεως πολλὰς καταρρήξας, ἐκείθεν ὑπέστρεφε,
φέρων μεθ' ἑαυτὸ ὃ τὸν ἔχοντα ἀχειροτόμητον ἐκτυπω-
μα τῆς μορφῆς τῷ Χριστῷ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄγιον κέρα-
μον· ὃν ὑφ' ὃ ἐκ Ἱεραπόλεως, ταύτῃ πιπτοθσαις,
ὁ Φ ἔφυγον Φ Βαττικὴ Ἰωάννου βότρυσιν ἐμπεπλεσ-
μένον ἄμπελος· ταύτης δὴ ὁ Νικηφόρος ὢν, ὁ ἐπὶ
τοσοῦτον τὰ Ῥωμαίων αὐξήσας φρονήματα· κατὰ γὰρ
ὃν πόλεως πλοῦν ἔβ ῥ, ὁ φρυγία Κιλικίας, Συρίας,
ὁ Φοινίκης· ὧν μέγιστα ὁ ἐπίσημα ἡ Ἀναβαρζα,
ἡ Ἄδανα, ὁ τὰ λοιπὰ ἡ Μάμιστα, ἡ ὁ Μόψα ἐξία
λογμίων, ἡ Ταρσός, τὸ Πάγρα, τὸ Συρίφιον, τὸ
Χάλατ, ἡ Ἀασδικία. ἐνταῦθα ἱππότης Φ ἐν Φοινί-
κῃ τὰ Τρίπολιν ὁ Δαμασκόν. ἀλλ' ὅμως μέντοι
παντὶ ἀνδρώπῳ γέγονε, ὁ πάντες ὁ αὐτὸ καταπρο-
φὴν ὠφέλων ἐδόκουν. εἰ δὲ ὁ πλεῖστα ἐπήλαυνον αὐτῷ
τὰ κάλυκα, ἀλλὰ ὁ δύο κακὰ κατασείουσι αὐτόν·
ἤ, τὴ τῆς Θεοφανοῦς ἀθέμιτος μίξεις, ὁ τὸ φρὸς πάν-
τας αὐτὸ μικραλόγον Φ ἀφιλότιμον.

Αἱμὸς γὰρ τῶν πόλιν κατέρχεται ποτὲ, ὡς ἔνα
μεδίμνου χρυσίου πωλεῖσθαι νομίσματι. μαυθάνου
τὸν Φωκᾶς, τῇ μικροφυτοὺς τὸ πάθος ἰᾶται.
τοὺς δημοσίας ὁ δὲ στενόπλας ἀνοίξας, δύο μεδί-
μνους τῇ νομίσματι πωλεῖσθαι ἐκέλευσε. ὁ τοῦ
Μακεδόνα Βασίλειον ὡ νέτῳ μιμησάμενος. ὅτος
δὲ τὸς Βυζαντίνος ποσθωΐτας ἐδὼν, τῇ μεθὼν C
αὐς ὁ λιμὸς αὐτοὺς ὡ ποσθεὶν αὐτὸς, δώδεκα με-
δίμνους κελεύει πωλεῖσθαι τῷ νομίσματι. ἀλλὰ ὁ
τὸ βασιλέως Φωκᾶ κατ' ἐκεῖνο δὴ καιρὸν εἰξελ-
θόντος, ὅτι χωμάσας ὁ φρατὸς, ἐπεί τε ἐλθὼ πο-
λοὶς ὁ τείχη, ὁ ἐπεφάν σωμεχθμιδῶσαι τοῖς
φρατιώταις, φησὶ φρὸς αὐτὸν· σὺ δέ, ὦ ἀνθρωπε,
γέρων ὢν, πῶς τῆς ἡμῖς φρατιώτας ἐπείχη σωμε-
χθμιδῶσαι; ὃθ' ὁ ξύχος ἀναλαβών, πολὺ δωμα-
πότερος εἰμὶ τῶν· ἔφη, ἢ ἐπὶ ἡμεῖον. ὁ αὐτὸς δ,
ὁ πὼς ὢν ἱρώμιος, ἔφ' ὅτι ἢ τὸ νόμισμα σὶ-
τον, πρότερον δυσὶν ἡμισυσι ἐπφόντζον· ἐπὶ δὲ
τῆς σὺς βασιλέως, δύο νομισμάτων σίτου ἐπὶ Φ D
ὥμων φέρω. σωωὶς δὼ ἢ εὐρωτέων, ἀνεχώρησε,
μηδὲν παραξθείς.

Ἀλλὰ Ἑ τὰς ἀεθμωθυσας ἄνωθεν πόλεις καθι-
λὼν, ἢ Ἀντιόχειαν μόνῃ ἀφικὲς παρελθὼν. ἡ ταύτῃ
δυναμέρος αὐτὴν καθελὼν· ἐξαπίσθης δὲ πάντας ἀ-
φῆκε, βηδιὰς ἢ φιμελόμβου λόγον. ἐλέγετο δὲ, ὡς
αμα τῇ ἀλαίσου ὁ πόλεως Ἀντιοχέως, ὁ ὁ βασιλεὺς
τετθήκῃ. ὅθεν ὁ πρὲ τὲ μέρη ἐκείνα ὁ Μιχαὴλ
Βύρτζλω ἀφὲς φύλακα, ᾧ Πίβον τινὰ δύσυχον στρα-
τοπεδάρχην, ὁ ἐσκηψὲς αὐτοὺς μισθμὸν τὴ Ἀντιο-
χείᾳ φροσβαλεῖν, φρὸς γὰ ὁ βασιλδιοντας ὀρχτα-
τα. ἀλλ' ὁ Βύρτζης, ἤδιλαν αὐτῷ πεμπουσάσα-
θαι ὁρωμε, γῇ μὲν ἐκείνε λόγων κατφρονεῖ· πα-
νοίως δὲ ἢ πόλιν πολιορκήσας, κατέχει αὐτὴν. ταύ-
τε ποσθήμῳ ὁ Φωκᾶς, ᾧ ὐκ ὀλίγα δυχράσας,
ὕβριστ τὰ πλοῖα ἢ Βύρτζλω, ᾧ ἐ ἄρχης παραλύει.
ἐστυθὲν δὼ τὸ κατ' αὐτὸ μίσος λαμβάνει ὀρ-
χὴν· φρὸς τάτος δὲ ᾧ τὸς ὑπὸ χειρα τὸς συ-
χνὸς ἐκάκει πεξεδίοις, κατὰ μηδὲν αὐτὸς παρα-
μυθούμενος. ἀλλὰ ᾧ τὰ παρὰ βασιλέων τύπων
ἐς ἄκυρὸν ποιὸς τυπωθέντα δίδοθαι, πλεον
ἐκοῦσ, πραφάσει τῶ, τὸ δημόσιον απαίζειν. χω-

Posteaquam ad Imperium Phocas perve-
niſſet, expeditionem in Syriam inſtituit:
quumque multas urbes everſiſſet, redit in-
de, ſecum latetem illum ſacrum adiſcreſs,
quo continebatur expreſſa formę Chriſti Dei
noſtri pictura, nullius hominis manu elabo-
rata. Eum Hierapoli repererat, in ejus ur-
bis dieptione, conderitatum ex Joannis Ba-
ptiſtæ capillis atque ſanguine. Quamquam
vero talis vir eſſet Nicephorus, ac tantope-
re rem Romanam auxiſſet, occupatis am-
plius centum urbibus, & variis Ciliciæ, Sy-
riæ, Phœniciesque caſtellis, quorum erant
maxima & cæteris illuſtriora, Anabarza, A-
dana, Mamiſta, & quæ Mopſi Veſta nun-
cupatur, Tarſus, Pagra, Synephium, Cha-
lepus, Lasolicea: licet item tributarias feciſ-
ſet in Phœnice Tripolim, in Syria Damaſ-
cum: nihilominus univerſis mortalibus in-
vifus erat, qui quidem exicium ipſius videndi
longe cupidiſſimi erant. Tamenſi enim pluri-
ma in eo multo præclariſſima elucebant; duo
tamen erant vitia potiſſimum, quæ ipſius fa-
mæ labem aſpergerent: nimirum conſuetudo
nefanda legibus vetita cum Theophanone,
ac fordes ergo quoſvis, fœdaque renacitas.

Accidit aliquando, tanta ut in urbe foret
annonæ caritas, ut aureo nummo medimnus
unus vænirer. Eo cognito Phocas, miſſeriam
publicam illiberali ac fordido remedio ſub-
levat. Apertis enim publicis horreis, medim-
nos duos uno vendi aureo nummo juſſit: qua
quidem in re Macedonem illum Baſilium
non eſt imitatus. Nam quum is cives Byzan-
tios lugere cerneret, ſimulque didiciſſet,
ejus triſtitiæ cauſſam eſſe penuriam annonæ:
uno vendi aureo duodecim medimnos præ-
cepit. Quinctiam evenit, ut quum eo ipſo
penuriæ tempore Phocas Imperator aliquan-
do militum exercendorum cauſſa in cam-
pum progreſſus eſſet, cano cuidam, qui in-
ter milites adiciebi ſe peretbat, diceret: ec-
quid homo canus & ſenio confectus in mili-
tiam coperet allegi. Ad ea ſenex ille aptiſſi-
me reſpondit, multo ſe nunc validiorem eſſe,
quam adoleſcens ætate vegeta fuiſſet. Tum
Imperatore quærente, quonam id pacto ve-
rum eſſet: Quoniam olim, ait, frumento u-
nius aurei pretio coempto duos aſinos onera-
bam: te autem imperante, quantum frumen-
ti duobus aurei emitur, humeris ipſe meis
geſtare poſſum. Id dictorium ſatis intelligens
Imperator, nihil omnino motus abiit.

Quum eas urbes, quas ſupra recenſuimus,
in poteſtatem redigeret, Antiochiam ſolam
cum copiis prætergreſſus intactam reliquit:
quam quidem ea potiri ex animi ſententia
poſſet. Verum hoc omnino daca fecit opera,
rumorem publice didicuus veritus. Ferebatur enim futurum, ut illa urbe capta, mox Imperator e vivis exceederet. Quapropter in iis locis atque regionibus Michaelo Burza, & Petro quodam eunucho copiarum duce, relictis cum mandato peculiari, ne ullo pacto Antiochiam invaderent: ad urbem Imperatoriam reverſus fuerat. Burza vero nomen aliquod ſibi parare cupiens, Imperato-
ria verba flocci fecit, & urbe omni arte op-
pugnata tandem eſt potitus. Eratum fama re-
rum ad Phocam perlata, nos parum ille in-
dignat. Burzamque notarum contumeliis
ab officio removere. Hinc concitata ſimt ho-
minum in Phocam odia, quibus accedebat
& aliud, quod nimirum crebris exactionibus
ſubditos vexabat, nec illa eos re ſubtevabat.
Præterea quæ nonnulli Imperatores per in-
ſtrumenta litteraſque ſacras religioſis tem-
plis donari jufferant, ſub hoc præcextu præ-
fus iis præcidit, quod ærarium publicum ex-
haurirecur. Nullus antiſtes citra ipſius auctó-

Receptæ mu-
nitiones a
Mopſueſtia.

Odium ſubdi-
torum in Pho-
cam.

Avaritia Pho-
cæ.

Baſilii Mace-
donis liberali-
tas.

Edit Pariſ.
pag. 307.

Salſe dictum.

Ab Antiochia
Phocas abſti-
net.

Phocas occumbentes in bello vult martyres fecere.

ritatem approbabatur · quod ſi etiam antiſtites alicubi intererrent , ex ſuis aliquem eo mittebat · Legem magno ſtudio ferre conabatur , qua ſtatueretur, nunnes in prælliis occumbentes , martyrum honoribus onnandos eſſe · Ponebat enim animæ ſalutem in alia re nulla, quam in bello · Verum hac in parte Synodus ipſius voluntati eſt adverſata , Baſilii magni canone pro ſe citato , qui de occumbentibus in prælliis eſt latus · Idem Phocas urbem quoque miniſice adſtigeiat, dum Palatiorum mœnia ſubſtruebat · Id autem propterea faciebat, quod ea quæ vulgo ferebantur , metueret · Nam oraculo proditum erat , futurum ut in palatio moreretur · Accidit tunc temporis circa tertiam horam diei tantus ſolis defectus, ut ipſa etiam ſidera conſpicerentur.

Eclipſis ſolis.

Jam vero Nicephori conſuetudinem Theophano averſabatur · Quamobrem illuc quod caſtam ille vitam ageret , a corporeis amplexibus abſtineret , huni cubaret , eaque dormitinne delectaretur · Quapropter his maritis moribus illi diſplicente , Zimiſchem arceſſit , qui domi fuæ tum temporis degebat · Nam aliquanto ante Phocas propter ſuſpicionem quamdam ei munus Domeſtici Scholarum ademerat · Noctu igitur XI Decembris , indictione XIII , anno mundi 6 2 9 6 1 9 CCCCLXXVIII , miſſis Theophano ſuis hominibus , Zimiſchem adportum manu conſectum , qui eſt infra palatium , deduci curat , & impoſitum corbi cum univerſa, quæ ſibi obnoxios habebat, nimirum Michaelo Burza , Leone Abalantes Duce , familiari Zimiſchii Azipotheodoro, & aliis quibuſdam in palatium attrahit · Hi Phocam humi cubantem inveniunt · Ejus pedem ubi Zimiſches pupugiſſet , paulum ereXus conſedit : mox Abalantes gladio cranium ejus tranſadigit · Inde ipſum ad Zimiſchem in lectulo Imperatorio collocatum adducunt , multiſque contumeliis & convitiis exagitant , nullum aliud verbum proferentem , quam , Domine miſerere : vel , Opitulare Deipara · Tandem ubi res cubicularis innotuiſſet , famque multos accurrere cernerent latum opem Imperatori : caput ei præcidunt , idque reſectum defenſoribus per feneſtram oſtendunt · quo facto , hinc inde illi diſſipati aufugerunt.

Theophanonis perfidia . Edit. Parif. pag 308.

Zimiſches in palatium at trahitur per corbem.

Phocas occiditur.

Hoc modo poſt Phocam Zimiſches Imperio ſex annos potitus eſt , participes regni Baſilium & Conſtantinum Romani FF. habens · Arceſſivit & Baſilium cubicularium, tamquam hominem plane gerendis rebus nom & idoneum , quem & Phocas hunc Præfidis ornaverat , hoc nomine dignitatis ab eo primum invento . Poſteaquam imperium acceſſiſet , ad magnam ecclefiam ſe concuht : ſed a Polyeucto non eſt admiſſus , qui dicerer ſe minime conceſſurum , ut divinam ædem ingrederetur , ni ea prius faceret, quæ pœnitentiæ convenirent · Zimiſches illa ſe præſtiturum omnia polliceitur · Simul indicat , Phocam ab ſe minime trucidatum eſſe, ſed Auguſtæ juſſu Abalantem & Azipotheodorum ei manus attuliſſe · Quo cognito , Patriarcha monet , ut ipſam ii exſilium abire jubeat · Paret monenti Zimiſches ; neque tantum abſtinet , verumetiam interfectores Phocæ mox urbe pellentur · Præter hæc Zimiſches etiam libellum illum illarum dilacerat, quem Phocas ad perturbandam eccleſiam conſcribi curaverat · Has ob res a Polyeucto diademate cingitur · Deinde Bulgaris debellatis , ut pro victoriæ trophæis Deo gratias referret; templum ſupra fornicem Chalces novum exſtruit · Mandat etiam , ut imago Servatoris nummiſmatis inſculperetur , quod antea factum non fuerat ·

Auguſtæ ac patricidarum pœna.

Ἐλεῆς αὐτὸ, Ἐπίσκοπος ὢκ ἐφιμᾶζετο · ἀλλὰ ἢ Συνόδου Ἐπισκόπων , βασιλικὸς ἀνδρῶπος ἐκίνει ἐφέλκεσθαι · ἐπισπᾶζε δὲ ἢ νόμον θείνας τὸς ἐν πολέμοις Ὑπὲκοπτας , νημᾶδαι ὡς μάρτυρας . τὸν ἰμχικὸν σωπηρὸν ἐν μόνῳ πολέμῳ θέμβος , ἢ ὢκ ἐν ἄλλῳ τινί . φῳς ὕπερ ἢ Σωϊσδὸς αὐτὸν , τὸν τῆς μεγάλης Βασιλείου κανόνα σύμμαχον ἔχωσα τὸν ἐκτεθέντα ἐβ᾽ ἑαυτὸ ἐν πολέμῳ Ὑπὲκοπτας . πολὺ δὲ ἓ τῶν πόλιν ἐκάκωσε , τὸ τεῖχος κτίζων τῷ παλατίῳ . τῦτο δὲ ὑπόθεν , ἀφ᾽ ὡς τὰ τὴμικαῦτα λεχθέντα . ἢ παλατίν ᾧ ὃν ὑπὸς Φωϊσὸν αὐτὸ φροντιζάσιτο . κατ᾽ ἐκεῖνο δὲ καιρὸν , ᾧ ἡλίε ἔκλειψις γέγονε πκὲ τετάλν ὥραν ἢ ἡμέρας , ὥς τ᾽ ἄστρα φαῆναι.

Theophanonis perfidia .

Ἡ μὲντοι Θεοφανὼ τὸν τῦ Νικηφόρν συνοικέσια ἀπεχθήσθο . τίνος ἕνεκεν ; ὅτι βίον ἐκείνος ἔσχε σώφρονα , σαρκικῶν ἀπέχων μίξεων , χαμευνίας ἐκκείρσε . ὅθεν καὶ ἀρεσκομένν πάνυ ἢ Θεοφανὼ , τὸν Τζιμισκὴ μιαιφόνν μετέπεμπεν , κατὰν ἢ ἐαυτὸ καὶθέμενον οἶκον . ἐβδόμῃ δὲ ὁ Φωκᾶς δηλ τινα ὑπερῴαν παραλύσας αὐτὸ ἐ τὸ δομεϊκεν ἀρχὴς . πυκτὸς δὲν καὶ τὰ Διαιτηβείν μέλοὺς . Ind. ιγ᾽. ἔτει ζυνὸ ἀποσταλεὶσα , ἀγει πῦτο φῳς ἢ χειροτονῆται κάτωθεν ἢ παλατίνε λιμένε , κἀκεῖθεν ἀσφαλὲς πῦτον διὰ μέσης σωὶ πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸ · Μιχαὴλ τῷ Βούρτζ , Διόνγι ταξιάρχῃ τῷ Ἀβαλάντι . τῷ ἢ Τζιμισκῇ Ατζιποθεοδώρῳ · ἢ ἑτέροις τισί . καταλαμβάνουσιν ὡς αὐτὸν ἐν ἑδάφες κοιμώμενον . ἰσῆβε ὃ Τζιμισκὴς τὸν πόδα αὐτὸ , ἓ ὀλίγον ἀνεκάθισε . ᾧ τὴμικαῦτα κατὰ ἢ κρανεὶν αὐτὸ κατέγει ὁ Ἀβαλάντης ἢ σπάθιον. εἶτα φῳς τὸν Τζιμισκὴν ἐπὶ τὸς βασιλικὸς κλίνες καθίσαντα φέρουσιν αὐτὸ ἐμπαροσσύντες ᾧ βλασφημίαις εἰς αὐτὸ . μυθὸν ἄλλο λέγοντα , ἢ , Κύριε ἐλέησον . ᾧ , Θεοτόκε βοήθησον . εἶτεν δὲ ὧν τῷ παραυτίκα ἤδη κατεφρόνησαν , ᾧ πολλῆς ὠρὰν βοηθησάντες , τὴν κεφαλὴν αὐτὰ ἀποτέμνυσι , ᾧ διὰ θυρίδος αὐτὴν ὑποθεικνύσιν . ὅθεν ᾧ ὄχλος κράζειν διεκελεύσαντο.

Journes Zimiſches Imperes.

Κρατεῖ δὲν μετὰ τὸν Φωκᾶν ὁ Τζιμισκὴς , ἔτη ιζ᾽. συμβασιλέοντας ἔχων αὐτῷ τὸς υἱὸς Ρωμανὸ , Βασίλειον καὶ Κωνσταντῖνον . μπαπέμπεται δὲ Βασίλειον παρακοιμώμενον , ἅτε δρασκέμον ὑπὰ παπάπαιδος ᾧ ἰκανὸν . ὃν δὴ καὶ ὁ Φωκᾶς προυτείμησε . τῦτε δὲ τότε τὰ ἀξιώματος παρ᾽ αὐτὸ ἀφαίρεσις ὑφίσαται τιμικαύτα φῳς ἢ μεγάλν ἐκκλησίαν . ἀλλ᾽ ὁ φροθέσται αὐτὸν ὁ Πολύδευκης , λέγων , εἰ μὴ ἔξω ποιήσεις μετανοίας , ὡς ἐκβήσῃ τῶ Θεῦ ναῦ . ἐκβέντος ᾧ πάντα ὑπήκεσο ποιῆσαι . ὀργὴ δὴ μὲν αὐτὸχωρα γαλᾶσαι αὐτὸν τὸ Φωκᾶ . Ἀβαλάντιὸν δὲ , ᾧ Ἀζιποθεόδωρον , κελεύσει τῆς δυναστίνης . ὧν ὁπὴ ἐξορύξωσα σωμασὶ ὁ πατεὶρχης . γένεσι ταῦτα· ἢ ὁ μὲσος ἢ μοιχαλὶς , ἀλλὰ καὶ σὶ αὐτοχεῖρες τῶ Φωκᾶ , τῆς πόλεως ἐξελάσσονται . ῥηγνυσι δὲ καὶ τὸν τόμον ὁ Τζιμισκὴς , ὃν ὑπ᾽ συγχύσεε ὁ ἐκκλησιαςὴς ὁ Φωκᾶς ἐδωκ . ταῦτη τοι καὶ τῷ ἁβδόμῃ μηνὶ παρὰ τὸ Πολυδεύκει τέθρεται . μῆ δὲ ταύτα τὸς βυθήρεις καταγωνισάμενος , χαριστήρια τῇ θεοτόκῳ ἀποδίδωσι τῷ Θεῷ . ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀνώδε τὸς ἀμφίθυρς χαλκῆς ναὸν ἀνοικοδομεῖ ἐκκλησίς . προέκεισε δὲ καὶ τῶν εἰκόνα τῦ σωτῆρος τῷ νομίσματι ἐγγράφεσθαι , μὴ πρόσθεν τῦτο γενομένν.

Ἠλιακῶνα καὶ κομῶσι ἑφάπτα ὁ καλύμενος πα- A γωνίας, καὶ μέλια Λύγνου. καὶ ἑφαίπνα ἄχρις Ὀκτωβρίου. συμαίνων τὸν τῦ Βασιλέως Διάπνοον, καὶ τὰς ἐπανδλαμβάνης πῖς Ρωμαίους συμφορὰς. τε- πὶς μὲν ὖν τῇ πόλιοι, ἂς ὁ Φωκᾶς προλαβὼν ἐπικτήσατο, ἢ Ρωμαίων ἐξωτίας ἀπσκείσαντο. ἔξωσι λοιπὸν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, ἢ ἀπνοι μέ- χρις Δαμασκοῦ, ἢ πάντα κακὸς ἐνδσὰν καὶ πολέ- μῳ κοπαστασήσας, ὡφὸς ἢ βασιλεῖδα ὑπήρχεσε τ διηγχόμβος ὖω κάπιγε ἢ Ἀνέβαζβαν, ἢ Ποσδα- δῶν, κρίνοις κίνοις ἰδίως πολιτείας ἢ χωρία παμ- φορα, ἠρώτα τὰς παρδρμήσος, τίνος ἀφ' οὗ εἰσὶ ταυ. ὡς ὖεω ἐμείδαντο, ὅτι Βασιλεὺς τὰ παρακου- μμένα σὶσὶ πάσαι. ἀφ' ὧν αἱ μὲν τῇ Ρωμαίων προ- σταπθησαι παρὰ Νικηφόρε ἢ Φωκᾶ· αἱ δὲ παρὰ τὸ Δορυσσέως· ἢ αὖται παρὰ σὲ, ὦ βασιλεῦ· ὑστὸ- δεν πεμαλγὴς γνώμβος. τὰ δὲ καταλειφθέντα τῇ δημοσίᾳ, ἀδικὸς ἄξια λόγε ἐτύγχανε. ἢ θάδτον εἰπάζας, διτὸν ὦ παρόντες, ἐφη, οἱ τὰ δημόσια κατανα[illegible]κότα χρήματα, ἢ τὰ Ρωμαϊκὰ τελλε- πορρούται ἐραπλάσματα, ἢ οἱ βασιλεῖς ὑπηρεσίας ἀναδήχονται κόπως· τὰ δ' ἐκ τοῦτων πρασκοπίβαι μόχθων, ὑνὸς ἄνδρὸς χάτονται κτήμα. ἢ ὁ μὲν βα- σιλεὺς ταῦτα· τὰς δὲ ἢ παρόντων, τῷ Βασιλείῳ πλωτικῶντα τὸν τῦ βασιλέως λόγων ἐξπορθμεύσας, ἀρίθτοι πρὸς ὀργὴν· ὑπήρχαται ὖω τὸν οἰκοχώντα τῷ βασιλεῖ. διλπτήσον κίρουσι· πλὼ οὐ τῇ ἀφα- γίτωτρον ἢν· ἢ φ', ἢ κατ' ὀλίγον τοσκλόνβιος ὁ βασιλεὺς, ἢ τὰς ἀμις ἀσβρκίας, ἀίματος αὐτὸ πολλῦ ῥυήτος ἐπὶ τῇ ὀρθαλμῶν, κατήλυτο τὸν ζωὸν.

Κρατνὸ μὲν ἀὐτὸν Βασίλιος ὁ Πορφυρογέννητος, ἐτῶν ϛ'. οἱ δὲ τὸ πᾶν τῶνικαῦτα παρὰ Βασιλείῳ σφοῖ- σθαι ἐπιγράμβασι ἢν, διδηχὸ τὸ σπαλὸν τὰς τῦ βα- σιλέως τιμάσεως. ἴσχυε δὲ τὰ ἰμφυλία πολέμε κατὰ τὸν παραπλήσιον κρατήσαι λαμβάνει ἀρχήν. κατὰ τῦ- τον μέντοι τὸν καιρὸν, ἢ ἐλευθερίας ἔλπι γίγνεται, ἀφ' ἧ ἄρχα φανῆναι. ἠρόσεχε δὲ, ἀγαπεῖν, ὅτι τῇ Βυλγάρων ἤμε τῇ τὸ Βασιλέως Ἰωάννου τοσκα- πολέμων, ἀρχὴν αὐτῶν ἀφοχωρείζοντα πάσαρε ἀ- δελφοὶ, Βαΐλὶδ, Μωσῆς, Ἀαρὼν, ἢ Σαμουὴλ ἢ ὃ διλπτὸν ἴσχυε πόλεμοί τε πασχῶν, ἢ σφε- γαὶ· ὃν ἐνὸς χυδῆ, ὀνομάζεσθαι μνεί, ἐγένετο ἔλοσς μέγας, ἢ κατέπεσον οἰκίαι ἢ ναὶ πολλαὶ, ἢ μέρος τῆς σφαίρας τῆς τὸ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ὅπερ ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως ἐπωρθώσατο, βατανίας ἐφ μόνας τὰς μηχανὰς τῆς ἀνόδε, δι' ὧν οἱ τεχνῖται ἐ- ζάμβυν ἢ τὰς ὕλας ἀπεγορεύας ἀγχόμβοι ἠνκόβρκων τὸ πεπτηκός, κοντώσεσι ἰ.

Τίνωσι δὲ τῇ τῶν, ὅτι τὰ Βοδενᾶ, φρούριόν ἐςιν ἐπὶ πέτρας ὑπσπτε κείμβον, δι' ἧς κατῆρκτο τῆς λίμνης τὸ Ὀρρβῶν ὕδωρ ἐπὶ γᾶς κέπων ῥοὰ ἀφικὸς, κρκίνος πλὴν ἀναδιδόμβον. ὁ μὲν Βα- σίλειος συχνὰς πολέμους τῇ Βυλγάρων ὑπσβάντος, ἢ ἐξ ἀρχῆς ἀὐτοὺς σοφπκάσας, ἢ ἀφαιρεῖ τὰ- σας κρίνονσα λόγω, ἢ τὸν Σαμουὴλ πολλὰκις κατα- λύσας, ἐπ' ἐδῳ βασιλεῖδι ἤρχετο. καὶ δύμμε τῶν- καῦτα ἐξέβτοι τὰς τῇ ὑπολωλότων πάντων σωμα- λάκες τελεθῆ παρὰ τῦ βιοτοῦ. κατοπορεύδν δὲ ἢ τοῖσιν ὑυσπαξῆς Ἀθηλίγγων· τὰ πατριάρχα Σερ- γίν, τῇ μητροπολίτων, ἢ πόλιως ἄλλων ἀσκητῶν

Confectio est id temporis etiam cometa manifeste Augusto, quem Barbatum appellant, ad ipsum Octobrem usque mortem Imperatoris denuntians, eaque calamitates, quas Romanis imminerent. Quum autem urbium nonnullæ, quas Phocas antea recuperaverat, Romanorum se potestati, excusso jugo, subtraxissent: Imperator ad eas domandas cum reliquis copiis exit iit, ad Damascum usque profectus, omnibus partim suadendo, partim vi bellica pristinum ad datum præclare revocatis Imperatoriam ad urbem revertit est. In hoc itinere propter Anabaratum & Podandum transiens, quum illic possessiones & prædia maximi pretii longeque fertilissima rerum omnium conspiceret; homines quos illic vicinos offenderebat, cujusnam illa forent, interrogat. Deinde cognito, Basilii cubicularii esse universa, partim a Nicephoro Phoca Romanis finibus adjecta, partim ab hoc vel illo Domestico, partim ipsius hac Imperatoris opera: gravi dolore correptus est, quod reipublicæ relicta nullius esse pretii videret. Itaque gemitu ex imo pectore ducto: Proh indignam (ait) rem, comites, publicas infamias perunias, Romanos exercitus ærumnas examinare, Imperatores extra fines imperii labores colerare: quidquid autem tot laboribus atque molestiis adquiratur, in unius concubi cothonodum cedere. Hæc Imperatoris sermonem quidam ad Basilium detulit, eumque contra Zimiichem ad iram concitavit. Quapropter hominem Basilius, qui erat Imperatoris a pocolis, corrumpit: renuntiaque conspicerentur. Scito autem, fili, Bulgaris defectionem moliris, quatuor fratribus delatum esse in ipsos imperium: videlicet Davidi, Mosi, Aarone, & Samuele. Nec ex eo tempore bellorum & cædium ubique locorum finis fuit. Anno mundi 1[illegible]00 etc cccclxxxiv, mense Octobri, succussio terræ ingens exstit, cujus vi complura ædificia templaque dejecta corruerunt, & inter alia pars sphæræ magnæ illius Dei ecclesiæ, quam Imperator studiose refecit; quum in solas machinas adscensuri, quibus artifices instituentes, acervatim ferrum, lignum excipientes, collapsam partem exædificabant, contenuitos decem impendisset.

Illud etiam animadvertito, esse castellum quoddam Bodena dictum, in prærupto stum scopulo, per quem stagni Ostrobi aqua lnad- fpecie abolitur sub terra manabat, & allo in loco rursus ex imo prodibat. Imperator quum Basilius conspexisset bella Bulgaris inolitet, rarie ira Bulgaros. cum eis manum conseruisset, trophæa statuisset insignia, quæ vix oratione satis exponi possunt, Samuelo multoties fracto, Imperatorium ad urbem est reversus. Edictum inde promulgat, quo sancitum, ut exigendas a plebeis hominibus, qui fortunarum detrimentum fecissent, publicas contributiones, opulenti ac facultatibus pollentes persolverent: Hac exactio nominata est Allelengyum, a ἀλληλεγγύων, Mutuum.

Comet.

Edit. Paris. pag. 309

Zimiches in Græciam proficiscitur.

Ex ol. Annazarbum.

Ostrobi mortis imp.

Basilius Romanum, Imp.

Bulgarorum defectio.

Terræmotus.

Allelengyum

ubi antistites, & alii multi religiosis exercitationibus dediti, apud Imperatorem de onere, tam abfurdo tollendo & abolendo intercedenter; non tamen eis obtemperare voluit.

Sequuta est id temporis hyems saevissima, qua durante cuncta flumina, fluctus, ipsumque adeo mare per glaciem constrictum fuit.

Terræmotus. Præterea mense Januario terræmotus maximæ horrendus exstitit, neque desiit ea succussio ante xx. Martii diem: quo die circiter horam decimam tam horribiliter commotum est solum urbis Imperatoriæ vicinarumque regionum, ut globi aedis Sanctorum xl., itemque Sanctorum omnium collaberentur: quos Imperator mox reficiendos curavit. Haec autem portendebant eam seditionem, quæ in Italia fuit excitata. Quippe conjuncti Longibardis Itali contra Romanos (quo nomine Græci sunc accipiendi) se commoverunt. Adversus eos Melex ab Imperatore missus, trophæum sane splendidum victoria potitus statuit.

Motus Italici.

Melex dux Italiæ.

Interim non definebat Imperator singulis annis in Bulgariam irrumpere, cui quum Samuelus aperta vi se non posset opponere: fossis ac septa Bulgarorum fines munire decrevit, quamquam irrito conatu molitiones hasce occiperet. Tandem Imperator cum Samuelo prælio congreditur, eumque Marte aperto vincit, vix salvti fuga in eo confugientem, ut fuga Prilapum (castelli hoc nomen) evaderet. Capta erant ab Imperatore Bulgarorum ad quindecim millia (nec enim fuit ferè perbitentur) quos ubi spoliasset oculis, decingulis centuriis monoculum unum attribuijussit, qui vix dux caeteris foret; ita deinde ad Samuelem ablegavit. Samuelus his conspectis, tantæ calamitatis magnitudine fractus, animo deficit, & vertigine correptus in terram prolabitur. Mox ii qui aderant, aqua & unguentis spiritum ei revocantes, ut nonnihil ad se rediret, effecerunt. Ubi respiravit, hausitum frigidæ postulavit, qua epota, cardiagmo correptus est, & post biduum perbus humanis excessit. Ejus loco regnum apud * Chagaros filius ipsius Gabrielus, qui & Romanus dicebatur, obtinuit: viribus ille quidem ac robore patrem superans, sed vicissim prudentia mentisque vi multis modis impar. Ita factum, ut Basilius Imperator Bulgarorum imperium in universum tollere, ejusque filii eorum exsis, aliis in poccessarem redactis, aliis, qui quocumque tandem modo superstites remanserant, vel invite ipsi se dedentibus. Quin & Acridem ipsam, quo in oppido regia Bulgarorum erat, occupavit: itaque magnas opes, gemmas nimirum & uniones, aurique centenarios centum abstulit.

Quindecim millia Bulgarorum excæcata.

Samueli Bulgari mors.

* Bulgaros.

Edit. Paris. pag. 311.

Regni Bulgarorum exitus.

Secundum haec Athenas profectus, quum munera gratiarum actionis ergo Deiparæ vota reddidisset, ac illius templum multis illque splendidis & magnificis donariis ornafset: Constantinopolim reversus est, aureaque corona redimitus, quæ cristam & apicem in parte superiore habebat, per Portas magnas ingressus triumphum egit, præcedente Maria Uladislavi uxore, cum Samuelli filiabus, reliquisque Bulgaris. Hoc modo cum victoriæ signis in ecclesiam delatum obnixe Parrlarcha Sergius obsecrabar, ut tributum illud, quod Allelengyum dicebatur, aboleret. Nam id se factum promiserat, si Bulgaros superaffet. Votum ea res frustra fuit, Imperatore ut id facerer, persuaderi sibi non ferente. His rebus gestis, etiam cogitabat in Siciliam Basilius expeditionem suscipere, quo in conatu fuit impeditus. Quippe repentino correptus morbo vivendi finem fecit, in templo Joannis Theologi, quod est juxta Hebdomum, sepultus. Alexium soli-

A διωθήσεων ἐκκοπῆναι τοῦ παρὰλογον ἄχθος, ὁ βασιλεὺς ὡς ὑπήκουε.

Κατ' ἐκεῖνον δὲ καιρὸν, χειμὼν γέγονεν ὑπερβάλλων τοῖς ἀπορρυεῖς καὶ ὧλοις. πάντα ποταμὸν, καὶ λίμνην, καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν· ἅπαξ γὰρ καὶ παγεῖσα μέχρι τοῦ βυθοῦ, μέχρι τῆς ἀκτῖνος ἐπάγη. ἐν ταύτῃ δὲ περὶ δυσὶν ὥραις ἡμέραις, γέγονε βραχμὸς ἐξ κλόνος φρικτὸς κατὰ τὴν βασιλίδα, ἥ τε λοιπὰ δίαιτα, ἢ πανταχόσε αἱ σφαῖραι τῶν ναῶν τῶν ἁγίων πανσράκτοντα. ὁ τῆς ἁγίων πάντων, ἃς ὁ βασιλεὺς εὐθὺς ἀνεκτίσατο. ταῦτα δὲ προμηνύοντα τῷ γινομένῳ ἐν Ἰταλίᾳ ἔφαιν. ἠγέρθησαν δὲ ὡς ὅτοι σωὶ λογιβάρδοις κατὰ Ῥωμαίων. καὶ ὃν ὁ Μέλιας παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιπέμπεται, καὶ λαμπρὰν ἔστησε τρόπαιον.

B Ὁ μὲντοι βασιλεὺς οὐ διέλιπε καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς σιὼν ἐν Βουλγάροις. ὁ δὲ Σαμουὴλ μὴ δυνάμενος κατὰ τὸ ἱσχυρὸς ἀντιπάσεσθαι, ἔγνω δὲ πάρρις ἐξ ὄρυγμάτος σὺν Βουλγάροις καταχώσαι, τὰ δὲ ἐπὶ κενεῷ σπουδὴ ἀπέβαινε τὰ γεγόμενα. σωμάτιον οὖν μετὰ ταῦτα καὶ τῷ Σαμουὴλ, καὶ τῶν κατὰ κράτος ἠττᾶ, μόλις μόνον ἐχωνθέντα, εἰς τὸ φρούριον τὸν Πελαπαν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς ἰαλωκοπὰς τῶν Βουλγάρων ὡσεὶ δύο, τὰς φασι, ὄπτας χιλιάδας ἀποτυφλώσας, ἓ ἑκάστῳ ἑκατοντάδα ἀπεκρημένου, ὑφ' ἑνὸς μονοφθάλμου ὁδηγεῖσθαι κελεύσας, ἀφῆκε τὸν Σαμουὴλ ἐπιστρέφειν· ὃς ἐκείνος ἰδὼν, καὶ τὸ πάσχειν ἐκείνων, λιποθυμίᾳ ᾧ σπόνει βάλλεται, ᾧ εἰς χεῖρα τίκτει. ὕδατι οὖν, ᾧ μύρῳ οἱ πάροντες ἢ ποῖῳ αὐτὸν ἀναλαμβάνουσι, ἀνωτέρω μικρὸν πεποίηκασιν. ἀνενεχθὼν δὲ, ὕδωρ πιεῖν ἐπεζήτησε βαρὺν. λαβὼν δὲ ὃ πιὼν, ἐλιφθὴ καρδιαγμῷ, ᾧ μετὰ δύο ἡμέρας θνήσκει. ἐνδίτιος ᾧ παραλαμβάνει ᾧ τῇ δευτέρᾳ ἀφ' ἧς ὁ βασιλεὺς ἀπολλὰ λεπτόμενος. ὅτω μὲν οὖν ᾧ τῇ Βουλγάρων ἀρχῇ κατέλυσεν ἅπασαν, ὧν μὲν κτανθέντων, ὧν δὲ χειρωθέντων, ᾧ ἐτέρων αὖθις τῇ ὅπως ὃν ποτε καταλειφθέντων, ᾧ μὴ βιλομένων αὐτῷ φορολογεῖσθαι. καὶ αὐτὸς δὲ τὸν Ἀχρίδα καὶ ὧν τὰ βασιλεῖα τὸν Βουλγάρων ἐτύγχανε, κατῄρων. ἀφ' ἧς ᾧ χρήματα πολλὰ, λίθος δηλαδὴ ᾧ μαργάρου, καὶ χρυσὸν κεντίωσεμα ῥ' ἀριθμὸν.

C

D

Μετὰ ταῦτα δὲ πάντα τὸν Ἀθήνας γνωμῆς, ᾧ τὰ τῆς νίκης ἀγαπτήρια τῇ Θεοτόκῳ ἀπόδοὺς, καὶ ἀναθήμασι πολλοῖς λαμπροῖς ᾧ πολυτελέσι κοσμήσας τὸν ναὸν, ὑπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ᾧ δὴ τῶν μεγάλων πυλῶν, χρυσῷ στεφανῳ λίθοις ἐμπρέπουσι ἐχόντι ἐθελεμβόντων στεφανωμένος, ἀφοπνμένης Μαρίας τῆς τῶ Βλαδιμὴρ γυναικὸς, ᾧ τῶν Σαμουὴλ θυγατέρων, ᾧ τῶν λοιπῶν Βουλγάρων. ᾧ ὑπὸ μετὰ τροπαίων, ὃν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσῆλθον, ἐν δὲ τῇ πολλὰ εὐχαριστῶν κατέλαβεν ὁ πατριάρχης Σέργιος σβίσας τὸ Ἀλληλίγγυον. ὃν δὲ ὑποχρέωμος ποιήσας τοῦτο, οἱ τῶν Βουλγάρων ὑπηκόοι σεων. ἀλλ' ὡς ἔπεσεν. ταῦτα μὲν δὴ πάντα πλήσας ὁ βασιλεὺς, καὶ κατὰ τὰς Σικελίας ἐκστρατεύσαι ἐβούλετο. ἀλλ' ἐκωλύθη. νόσῳ γὰρ αἰφνιδίῳ συχνοῖσι ἀπῆδεν, καὶ βαπτισθεὶς ἐν τῇ κατὰ Ἑβδόμου τοῦ Θεολόγου. Ἀλέξιον μὲ-

ναχὼν ὑπὸ μονῆς τῶ Σπουδίου, πατεμπόρλου ὁ-
Θρονίασας. ὑπυχε γὰρ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτὸ ἐλθεῖν
μετὰ τῆς τιμίας κεφαλῆς τῶ προδρόμου. τῶτον
γὰρ εἶχε συμβουλον περὶ τῶν τῶ κοινῶ διοικήσεως.

Μετὰ δὲ Βασίλειον ὁ ἄπασα τῆς βασιλείας ἐξουσίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Κωνσταντῖνος διαδέχεται, πρᾶτος ἐπ᾽ ἀμφότερα, εἰ μὴ ἡ κατ᾽ ἐκείνον παύλαν ἐκδοσιασθῆ, γνωσιῶν χαίρων ὀρχησέσεις, ἡ φιλοπαίγμοσιν· ἀλλὰ ἡ περὶ τὴ ἱπποδρομίας, ὡς ὑθεὶς ἴτερος κεχηνώς, ἡ τῶ κοινῶ φρονήσας, ὡς ὑθὲν ἡγούμενος ἰῶ. Ὃ ὡς μὲν ἄρρεν ἀνδρὸς ἀξιολόγου, κατηγορῆ ἡ ἀντιφήσει. περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς ἑτέρους ἀνεβίβασε ἀφιλείς, Ὃ ἀξίως γέλωτος. σωπήσομέν δὲ ἡ μέσον πίπτας, ἀλλὰ καὶ πλησίος. ὃ γεῦσι γὰρ ἑτέσιν, ὃ οἷς καὶ τὸ πᾶν τῆς αὐτῦ βασιλείας, πέντε διαμοιρασέας ἀπῆκεν. τὰς δὲ δύο ἐτοῦκε ἀρεὶς ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ. μᾶ δὲ ταῦτα αἱρεσιάδη νόσῳ συρεθεὶς, σκέπτεται τινὰ καταλείψει διάδοχον. περὶς τέτων ὁῶν ἐκδιάζθεὶς ὡς εἰς Ῥωμαίῦν τὸ κράτος μετ᾽ αὐτῦ φοιτήσειεν, ἵνα μὲν ὅπτα τῆ τῆς συγκλήτου, λεγόμενον δὲ Ἀργυρόπυλον, ἐξ ἀνάγκης τὸν τοιῦτον μεταπέμπεται, ᾧ ἀνάγκη ἐπέκειτο, ἡ διαζυγῆσαι τῆς νομίμου γαμετῆς, ᾧ τῆ τῦ βασιλέως θυγατρὶ συμπορθῆσαι, ᾧ ὕπο βασιλεὺς ἀναγορᾶθῆναι, ἡ παραθῆσαι τὰς ὀφθαλμὰς. τῶ δὲ ἀλλγιῶντος, καὶ ἀναδυομένε περὶς αὐτῶν ἑκατέρου, ἡ σωϊονικὸς δείσασα πόρὶ τὴ ἀνδρὸς, μή τι ἡ πάδη δεῦτο, ἡ κοσμικὸν ἐκπέσοι, σὺν ἀπίστῳ τρέχα· ὃ ἅπος τῆ συζύγῳ περὶς τῆ ὕβρει ᾧ ἐ βασιλείαν ἐχαρίσατο. τεῖον θυγατέρων ἐσῶν τῆ βασιλέι Κωνσταντίνῳ, ἡ μὲν φρῶτι ἀτεκείρατο. ἐδὲ τεῖν ἀπηνήκατο. συμπέπται δὲ ὡν τῆ δάυρᾳ, ἡ τῆς Ζωὴ ἐκαλεῖτο, ᾧ ὕπερ λυτκράτωρ ἀναγορᾶθεται· κρατῆσας ὑπὲ ἐ. ᾧ γλωκᾶπτα φροσιμὸν ἐχαθὼν ἀνὴρ· χθ. τῆ δὲ Θεῖ μεγάλη ἐκκλησίᾳ ἐκέλασεν δ᾽ἐδίδου κατ᾽ ἔτος, ὑπὸ θ βασιλικῶν παμέων, χρυσᾶ λίτρας π. κόλλας ᾧ τὸ Ἀλκελίγγυον, ἐκκυσὶ τῆ ἀπὸ φυλακὰς, ἐ ἀλλὰ τοιαῦτα ποιεῖ.

Ὀκτωβρίῳ δὲ μᾶνὶ, νῦ τῶ λά, χρόνις ἀρίρος ἐγίνετο, ἐκ δυσμῶν φῶς ἀπαλπὰς ἡ πορέας ποιοῦμενος, καθ᾽ ὧν ἡμέραν καὶ πτώσεις σὺ μικρὰ γίγονε τῶ Ῥωμαικῶ ςρατῶ, ςρατηγοῦντος τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας Μιχαὴλ τῶ Σπουδίλα. ἐγένετο δὲ ᾧ ὁμβρῶν ἐπικλυσις, κρασέασα ἕως αὐτὸ τὸ Μαρτίν μῆνός. τῆ ποτεμῶν ἐχυθέντων, ᾧ τῆ κοίλων πελαγισμῶν, ἃς ὑποτεθγῶσι ᾠδὸν πάντα τὰ τῆ ζῶα, ᾧ τὰς καταβληθέντας καρπὰς τῆ γῆ· κρίτνθθε ἐπακολουθῆσαι λιμὸν κατὰ τὸν ἐπιόντα χρόνον ἐ. τὸ μέντοι τῶ Ῥωμαικοῦ ςρατοῦ ἀτύχημα κῆ Συρίαν ἐγίνετο.

Κατ᾽ ἐκεῖνο δὲ καιρὸν ᾧ παράσιόν τι γέγονε ὃ τῆ Θήματι τῆ Θρᾳκησίῳ, παρὰ τὰς ὑπερῴας τῶν ὄρῦς τῶ Κιζίκε, ὃν ᾧ πηγὴ ὑσι διαδὺς ὕδατος, καθ᾽ ἣν ἠκουσ φωνὴ τις αἰκτρὰ μᾶ ὀδυρμῶν, καὶ σιάλ, καὶ Θρήνος παρημιφρὴς ὁλοφυρμῶ γυναικῶν· καὶ ὡς ἅπαξ ἢ δὶς τῶτο γινόμενον ἰῶ, ἀλλ᾽ ὑπὸ Μαρτίν μῆνός, ἕως ἰωνίν αὐτὸ, καθ᾽ ἡμέραν ἐ νύκτα· ἀπίστευν δὲ τινὲς ἐπὶ τῆ κατασκόπως ἢ τόπου ὃν ᾧ ἢ φωνὴ ἐξεκέτο, ἀλλαχοῦ μεθίστητον ἢ ὁλοληρέ. τῶν δ᾽, ὡς ἔοικε, φρονιμίαν ἐκκλησίας ἐν τῆ μονῆ τῆ Σπουδίου, πατριάρχου Θρονίασας. ὑπυχε γὰρ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτὸ ἐλθεῖν μετὰ τῆς τιμίας κεφαλῆς τῶ προδρόμου. τῶτον γὰρ εἶχε συμβουλον περὶς τῶν τῶ κοινῶ διοικήσεως.

Μετὰ δὲ Βασίλειον ὁ ἄπασα τῆς βασιλείας ἐξουσίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ Κωνσταντῖνος διαδέχεται, πρᾶτος ἐπ᾽ ἀμφότερα, εἰ μὴ ἡ κατ᾽ ἐκείνον παύλαν ἐκδοσιασθῆ, γνωσιῶν χαίρων ὀρχησέσεις, ἡ φιλοπαίγμοσιν· ἀλλὰ ἡ περὶ τὴ ἱπποδρομίας, ὡς ὑθεὶς ἴτερος κεχηνώς, ἡ τῶ κοινῶ φρονήσας, ὡς ὑθὲν ἡγούμενος ἰῶ. Ὃ ὡς μὲν ἄρρεν ἀνδρὸς ἀξιολόγου, κατηγορῆ ἡ ἀντιφήσει. περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς ἑτέρους ἀνεβίβασε ἀφιλείς, Ὃ ἀξίως γέλωτος. σωπήσομέν δὲ ἡ μέσον πίπτας, ἀλλὰ καὶ πλησίος. ὃ γεῦσι γὰρ ἑτέσιν, ὃ οἷς καὶ τὸ πᾶν τῆς αὐτῦ βασιλείας, πέντε διαμοιρασέας ἀπῆκεν. τὰς δὲ δύο ἐτοῦκε ἀρεὶς ὁ ἀδελφὸς αὐτῦ. μᾶ δὲ ταῦτα αἱρεσιάδη νόσῳ συρεθεὶς, σκέπτεται τινὰ καταλείψει διάδοχον. περὶς τέτων ὁῶν ἐκδιάζθεὶς ὡς εἰς Ῥωμαίῦν τὸ κράτος μετ᾽ αὐτῦ φοιτήσειεν, ἵνα μὲν ὅπτα τῆ τῆς συγκλήτου, λεγόμενον δὲ Ἀργυρόπυλον, ἐξ ἀνάγκης τὸν τοιῦτον μεταπέμπεται, ᾧ ἀνάγκη ἐπέκειτο, ἡ διαζυγῆσαι τῆς νομίμου γαμετῆς, ᾧ τῆ τῦ βασιλέως θυγατρὶ συμπορθῆσαι, ᾧ ὕπο βασιλεὺς ἀναγορᾶθῆναι, ἡ παραθῆσαι τὰς ὀφθαλμὰς. τῶ δὲ ἀλλγιῶντος, καὶ ἀναδυομένε περὶς αὐτῶν ἑκατέρου, ἡ σωϊονικὸς δείσασα πόρὶ τὴ ἀνδρὸς, μή τι ἡ πάδη δεῦτο, ἡ κοσμικὸν ἐκπέσοι, σὺν ἀπίστῳ τρέχα· ὃ ἅπος τῆ συζύγῳ περὶς τῆ ὕβρει ᾧ ἐ βασιλείαν ἐχαρίσατο. τεῖον θυγατέρων ἐσῶν τῆ βασιλέι Κωνσταντίνῳ, ἡ μὲν φρῶτι ἀτεκείρατο. ἐδὲ τεῖν ἀπηνήκατο. συμπέπται δὲ ὡν τῆ δάυρᾳ, ἡ τῆς Ζωὴ ἐκαλεῖτο, ᾧ ὕπερ λυτκράτωρ ἀναγορᾶθεται· κρατῆσας ὑπὲ ἐ. ᾧ γλωκᾶπτα φροσιμὸν ἐχαθὼν ἀνὴρ· χθ. τῆ δὲ Θεῖ μεγάλη ἐκκλησίᾳ ἐκέλασεν δ᾽ἐδίδου κατ᾽ ἔτος, ὑπὸ θ βασιλικῶν παμέων, χρυσᾶ λίτρας π. κόλλας ᾧ τὸ Ἀλκελίγγυον, ἐκκυσὶ τῆ ἀπὸ φυλακὰς, ἐ ἀλλὰ τοιαῦτα ποιεῖ.

Ὀκτωβρίῳ δὲ μᾶνὶ, νῦ τῶ λά, χρόνις ἀρίρος ἐγίνετο, ἐκ δυσμῶν φῶς ἀπαλπὰς ἡ πορέας ποιοῦμενος, καθ᾽ ὧν ἡμέραν καὶ πτώσεις σὺ μικρὰ γίγονε τῶ Ῥωμαικῶ ςρατῶ, ςρατηγοῦντος τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας Μιχαὴλ τῶ Σπουδίλα. ἐγένετο δὲ ᾧ ὁμβρῶν ἐπικλυσις, κρασέασα ἕως αὐτὸ τὸ Μαρτίν μῆνός. τῆ ποτεμῶν ἐχυθέντων, ᾧ τῆ κοίλων πελαγισμῶν, ἃς ὑποτεθγῶσι ᾠδὸν πάντα τὰ τῆ ζῶα, ᾧ τὰς καταβληθέντας καρπὰς τῆ γῆ· κρίτνθθε ἐπακολουθῆσαι λιμὸν κατὰ τὸν ἐπιόντα χρόνον ἐ. τὸ μέντοι τῶ Ῥωμαικοῦ ςρατοῦ ἀτύχημα κῆ Συρίαν ἐγίνετο.

Κατ᾽ ἐκεῖνο δὲ καιρὸν ᾧ παράσιόν τι γέγονε ὃ τῆ Θήματι τῆ Θρᾳκησίῳ, παρὰ τὰς ὑπερῴας τῶν ὄρῦς τῶ Κιζίκε, ὃν ᾧ πηγὴ ὑσι διαδὺς ὕδατος, καθ᾽ ἣν ἠκουσ φωνὴ τις αἰκτρὰ μᾶ ὀδυρμῶν, καὶ σιάλ, καὶ Θρήνος παρημιφρὴς ὁλοφυρμῶ γυναικῶν· καὶ ὡς ἅπαξ ἢ δὶς τῶτο γινόμενον ἰῶ, ἀλλ᾽ ὑπὸ Μαρτίν μῆνός, ἕως ἰωνίν αὐτὸ, καθ᾽ ἡμέραν ἐ νύκτα· ἀπίστευν δὲ τινὲς ἐπὶ τῆ κατασκόπως ἢ τόπου ὃν ᾧ ἢ φωνὴ ἐξεκέτο, ἀλλαχοῦ μεθίστητον ἢ ὁλοληρέ. τῶν δ᾽, ὡς ἔοικε, φρονιμίαν ἐκκλησίας ἐν τῆ μονῆ τῆ Σπουδίου,

A tarium e manſione Studiana tranſlatum in ſolium Patriarchæ collocavit. Nam ille cum venerabili capite Præcurſoris Imperatorem decumbentem inviſerat, qui eodē conſiliario in adminiſtranda republica uti conſueverat.

Conſtantinus Romani F. tempp.

Poſt Baſilii mortem univerſa imperii poteſtas ad ſucceſſorem & fratrem ipſius Conſtantinum delata fuit, qui bicunium rebus præfuit. Baſilii fratris exemplo nequaquam imperium ernavit, homo ſaltatricuis & ludionibus deditus. Præterea ludis equeſtribus, ut mortalium alius nemo, perpetuum occupatus, omnem de republica ſollicitudinem atque curam floccipendebat. Si quos homines alicujus pretii reperiebat, eos ſtatu ſuo dejectos excæcabat, illorumque loco magiſtratus aliis plane ſtolidis ridiculiſque mandabat. Neque pauperum modo fortunas, ſed etiam locupletum attrivit. Nam triennio, quo tempus imperii ejus continetur, quinquies a ſubditis exactiones potuluvit: quarum duas frater ipſius antea fubjectas condonarerat. Secundum hæc morbo ſubito correptus, quem ſucceſſorem imperii relinqueret, ſecum ipſe deliberare cœpit. Quumque de nonnullis accepiſſet, omnino futurum, ut poſt ipſum Romanus Imperio poſſiteret, qui eſſet ordinis Senatorii, & Argyropuli cognomentum haberet: neceſſitate quadam urgente virum arceſſi jubet, optionemque vel invito dat, ut aut legitima cum uxore dipartio facto filiam Imperatoris matrimonio ſibi jungeret, ac Imperator hoc pacto renunciaretur: aut oculos per excæcationem amitteret. Quum in utramque partem Romanus animi dubius & anxius hæreret, uxor ipſius veritæ, ne quid crudele viro accideret: ſponte ſua mundanos capillos deponit, eaque ratione marito non oculos ſolum conſervavit, verumetiam imperium eſt largita. Conſtantinus autem Imperator tres quum filias habe-ret, prima quidem tonſo capillo ſe mundo abdicaverat: tertia vero Argyropuli nuptias aſpernabatur. Quapropter alteri jungitur, cui Zoe nomen erat: eoque facto Imperator deſignatur. Obtinuit Imperium annis quinque. Fuerunt ejus initia præclara & laudabilia. Nam magnæ Dei eccleſiæ ſanctvit in annos ſingulos dari debere de thefauris Imperatoris auri libras LXXX. Allelengyo quoque ſublato & abolito, præfidia deminuit, aliaque talia non penuea præſtitit.

Romani Imperatores.

Initio Romanus ſe actis geſſit.

Die menſis Octobris XXII ſideris cujuſdam ab occaſu verſus orientem pergentis conſpecta eſt diffuſio, prorſus illo ipſo die, quo Romanus exercitus cladem non exiguam accepit, duce Michaelo Spondyle, magnæ illius Antiochiæ præfecto. Præterea largi terram imbres diluvio quodam operuerunt, qui ad Martium uſque menſem perduraruntt: omnibus paſſim extra ſuas ripas effluxis, & concavis locis per aquas reſtagnantes ſic obrutis, ut omnia propemodum animalia cum fructibus terræ crediris perierent. Unde proximo anno fames gravis eſt conſequuta, ſimulque Romano (ut dictum eſt) exercitui adverſus ille caſus in Syria contigit.

Portentum.

Diluvium.

Eodem tempore prodigium quoddam in ſolo Thracenſium accidit, propter radices montis, ubi fons eſt aquæ limpidæ ac pellucidæ. Juxta hunc fontem vox quædam miſerabilis exaudiebatur, ejulatibus & lamentis permiſta, quæ Væ ſæpius repeteret, ac ploratum ederet lamentationi mulierbi conſimilem. Neque ſemel hoc, aut iterum accidit, ſed continuos dies & noctes a Martio menſe ad Junium uſque duravit. Quumque nonnulli ſpeculatum acceſſiſſent ſum locum, unde vox edebatur: alio ejulatus iſti migrarunt. Significabat autem, ceu credi

Aliud prodigium.

par est, portentum hoc cladem Romanorum in Cæsarea non ita pridem accepram. Etenim Nicephorus Imperator urbes Syriæ Phœniciæque plurimas Imperio Romano recuperaverat, & ab eo parta successor ipsius Joannes Zimisches confirmarat, imperio Damascum usque prolatato. Basilius autem, qui post utrumque potitus est imperio, partim a bellis intestinis impeditus, partim a vexandis Bulgaris occupatus, res orientis nullo modo recte munire poterat: sed quasi per imaginationem solam eo trajecerat animum, moxque suo ab instituto resilierat, studio tantum uno eoque perpetuo intentus, ut Bulgarorum nationem sub jugum mitteret. Hoc modo metu soluti prorsus orientales, quibus vitis libertatem pristinam recuperarent, fecum ipsi dispiciebant. Atque hanc defectionem sub Basilio quidem illi moliebantur, licet occulte rem tractarent: verum Constantino rempublicam negligente administrante, Saraceni nemine prohibente citra metum omnem urbium præsidia oppugnabant, & longe lateque cuncta percurrendo populabantur.

Urbes Syriæ a Romana defiunt. Edit. Paris. pag. 313.

Hoc ergo res in statu quum forent, Romanus Imperator adversus Saracenos copias educit, quumque jam Philomilium usque pervenisset: legati Berrhœa missi accesserunt, qui peterent, ut eorum misereretur, parato rum ad subeundam servitutem pristinam, tributaque pendenda. Verum Romanus, quod nobile facinus aliquod in hac contra Syriam expeditione superiorum Imperatorum exemplo cogitaret efferre: non admisit legatis, adversus eos recta perrexit, quum quidem fecu nequaquam expendisset aquæ illis in locis penuriam, quodque Saraceni propemodum ubique tempore minus inhiberi se patiantur, coportibus utentes ad perferendos calores adsuefactis. Itaque manus cum eis conserit, tantaque strage cæditur Imperator, quanta vix dicendo possit exponi. Accepta clade Antiochiam revertitur, exercitu graviter ex intestinorum morbo laboraute, ac fisi misere vexato. Nec his cõtenti Saraceni, Romanos iterum aggrediuntur, tantaque cæde grassantur in eos, vix ut Imperator ipse salvus evaderet.

Invasiones Saracenos.

Arrogantia Romani.

Clades Romanorum.

Secundum hæc Romanus emptam Tritaconthapylli domum in monasterium, cui a Deipara nomen indium, commutavit: atque sub hoc præterea non parum subditos adfixit & vexavit, materiem convehere coactos. Præterea columnarum magnæ ecclesiæ ac Blachernarum capita splendide argento & auro exornavit. Venit ad Imperatorem Romanum magnis cum muneribus etiam Amer Chalepicæ filius, pacem renovari petens, simulque pristinorum tributorum persolutionem promittens. Ejus rei conficiendæ caussa Theophylactus protosphatarius est ablegatus, Athenienſis patria, qui fœdus istum confirmavit.

Saraceni Romanis tributarii.

Eodem tempore circa secundam noctis horam trajectio sideris a meridie versus septemtriones accidit, quo tellus universa fuit collustrata. Neque magno temporis intercesso spatio, quæ Romanis calamitates adverſæque res contigissent, Imperatori nunciatum fuit. Arabes enim Mesopotamiam depopulati fuere, ad ipsam usque Melitenam & Parzinacæ trajectio Istro, Mysiam inclementer omnino tractarunt. Asiata quoque tunc est Domini nostri Jesu Christi epistola, manu ipsissimet scripta, & ad Augarum loci cujusdam Dominum missa. Erat autem Imperator hic imprimis omnium bonorum operum studiosus. Ædificia pauperibus alendis destinata, quæ a terræmotu succussa, gravitereque læsa fuerant, prorsus instauravit.

pag. 314.

A ναι ἢ φθάσασαι γνῶσαι τοῖς Ρωμαίοις ἀτυχίαν, ὃν κοίλην Συρίᾳ. τὸν δὴ βασιλέως Νικηφόρου τὴ Φοινὰ τὰς πλείστας τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης πόλεις τῇ Ρωμαίων ἀποκατασκευάσαντος, καὶ τὸν μὲν αὐτοῦ διάδοχον τὰ ἑαλωσίπα κρατυνάμενον, καὶ μέχρι τε Δαμασκὸ ἢ ἐπικράτειαν παρατείναντος, ἐπείπερ ὁ μὲτ αὐτὸς βασιλεὺς ἐμπολεμοῦμος μὲν καὶ ὑπὸ τῶ ἐμφυλίων πολέμων, κατατρέχων δὲ καὶ τὴ Βυλγάρων δι' ὅλου, τὰ τῆς ἑω καλῶς ἀσφαλίσασθαι οὐκ ἐχύσαν. ὃ φαπασίᾳ δὲ μόνῃ παραγγέλματος ἐκείνοις, τῶνικαῦτα ὑπήρχομεν, ἀχρεῖαν ἔχων ἐμπορα τὸ τὴ Βουλγάρων καθυποτάξαι γένος. ὅστιδὲν ὧν αὐτίκα οἱ περὶ τὸ ἐμπεδοῦσθαι, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐλαθρέιαν ἀπεζητοῦσι δυνόσαντο. ταῦτη τοι καὶ ἐμελετᾶτο μὲν ἡ ἀποστασία ἐπὶ τῦ Βασιλείου, ἐκρύπτετο δὲ. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου, ἢ βασιλέως ἀμελοῦς ἐξόντος, οἱ Σαρακῆνοὶ μηδενὸς ὄντος τὰ κωλύοντος, ἐπορθοῦν ἀδείᾳ τὰ τε τοῖς πόλεσι φρούρια, πολλῷ ἀπαντικοῦ καταδρομῇ ποιησάμενοι.

B Οὕτω μὲν ὧν τῇ πραγμάτων ἐχόντων, ὁρμᾷ κῇ ὁ Σαρακίνων ὁ βασιλεὺς. οἱ τὸ Φιλομήλιον ἵρχεται, πέμπουσι οἱ ἀυτὸν ἀφέσβεις ἀπὸ Βερροίας, συμπάθειαν ἐξαιτούμενοι. Ὡς ἂ προτέραν δούλωσιν, ἢ δασμοφορέιαν καταδεχόμενοι. ὁ δὲ Ρωμαὶὸς Θέλων ἐυδεῖξαδαι τι γνησιον τῇ Συρίας, ὡς οἱ πρὸ αὐτῦ βασιλεῖς, τὰς ἀφίσβεις ὐ δέχεται. ἀλλ ὁρμᾷ κατ' αὐτῶν· μέτε δὲ τὰ ὕδατος σπάνιν ἀπολογισάμενος, μήτε τὰς Σαρακίνοις αὐτὰς ὡς ἀκάθεκτοι μᾶλλον ἐν θέρει κειρῷ, διὰ τὸ ἴδιος τὴν χρῆσασι. σωμάπτεται τοιῦτος, ἢ ἅντα ἅντασαι, ὥσα ὁ ὅλος παρασκευὰ ὐ διώσαται. ὑποτρέφει φὸς Ἀντιόχειαν, τὸ στρατὸ κοπλιακῶ συρεθέντος νοσήμασι, ἢ τῇ δ' ἰδεα κακοδέντος. ἐπιτίθονται ἢ αὐθὶς αὐτοῖς οἱ Σαρακῆνοὶ, ἢ τοσῦτο φόβον ἐποίησαν, ὥστ ἢ ὁ βασιλέα μόλις ἐξαπαδῆναι.

C Ὁ δὲ βασιλεὺς ἢ οἱ κὸ τὸ Τριακονταφύλλα ἐξωκοδόμησε, εἰς μοναστήριον μετακθίσαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, συωτεθέλας τῇ φροφάσει ταῦτῃ τὸ ὑπήκοον, καὶ κακόσας ἐν τοῖς τῇ ὕλων μεταμοιδίας. καπαλαμπρύσει δὲ ἢ τὰ κιονόκρανα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ τῇ Βλαχερνῶν, ἀργύρῳ ἢ χρυσῷ μᾶλλον ἢ ταῦτα ἠλδε φὸς τὸν βασιλέα Ρωμαὶὸν μὲ δῶρα πολλὰ, ὁ τῶ Χαλκήτου γόε Ἀμὴρ, ἐξαιτῶν ἀναιρέσεα γέω σφίσιν, ἢ τας πρόδοιν παρέχειν φόρους. καὶ δὴ γίνεται Θεοφύλακτος φωτοσπαθάριος ὁ Ἀθηναῖος, καὶ τὰς σπονδὰς ἐβεβαίωσε.

D Κατ' ἐκεῖνος δὲ καιρῦ περὶ δὴλόπερ ὥραν τῆς νυκτὸς, χύσις ἐγένετο ἀστρος ὅλου μεσημβρίας φὸς ἄρκτον πᾶσαν ἢ γῆν περιεκραίωσεν. ὑφ' ᾧ ἢ μετ μικρὸν ἀγγέλοντα τὰ καταβεπτὰ ἢ Ρωμαίων ἀνυχήματα. Ἀραβες λυμαίνονται ἢ Μεσοποταμίαν ἄχρι Μελιτινῆς. Παζίναιοι δὲ ἢ Ἴστρον βεβήκασι, ἢ ἢ Μυσίαν κακῶς διαθέμενοι. τὴνικαῦτα δὴ καὶ ἡ ἰδιόγραφος ἐπιστολὴ ἢ ὑπόπτου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ φὸς Αὔγαρον πεμφθεῖσα τὸν ὑπαρχῶν, ἐξάλη πρὸς τὸν βασιλέα. ἦτος μὲν ὧν ὁ βασιλεὺς πάντων ἐπιμελέστ. τῇ ἀγαθῶν, τὰ ὧν σεσημμένα κακῶς παλαίπαι πτωχοτροφεῖα πανπάσαις ἀνανεώμενος.

E

Εἶτα νόσῳ χρονίᾳ βάλλεται, ᾗ τελευτᾷ γήνυι τῇ A ᾗ ἁμῶμ, καπηρωθείς, ὡς φασιν, ὑπὸ Ἰωάννου τῷ πλωτικῷ ὀφθαλμοτρόπῳ. ἦτος γὰρ ὁ Ἰωάννης ᾗ πρὸ ἧ βασιλείας, ὑπηρέτει τῇ Ρωμαίῳ. ταύτῃ τοι ᾗ τῷ κράτος ὑπεβάπτης αὐτῷ, μεγάλῳ δυνάμει ἐφεστῶσα δὲ τῇ Ἰωάννῃ ᾗ ἕτεροι ἀδελφοὶ, Μιχαὴλ, Νικήτας, Κωνσταντῖνος, καὶ Γεώργιος. ἀλλ᾽ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος ἦ Γεώργιος, σωὶ τῇ Ἰωάννῃ ψυσῷ ὄντες, ἀγυρτικὴν μετήσαν τέχνην. ἀλλὰ διὰ τὸ Ἰωάννην πάντες ὦτοι τῇ βασιλεῖ φιλοῦσθαι. ἡ μέντοι Ζωὴ ᾗ Ρωμαίδι ὑρώσα, βίου ὑπερχόμενον σώφρονα, ᾗ ἀπαρισμοίμην τῇ πράγματι, σφαδασμοὶς ἀπὸ σαρκικοῦς ὑποθερμαινομένη, ἐρωτικὸς ἐνορᾷ ἔρως τὸν διαλαμπρότητα Μιχαὴλ, ἀνφικέτασεν ᾗ ὁλοσὰρξωται, καὶ ὧτω κρυφίως αὐτῷ ἐπομίγνυτο. ἐφ᾽ ᾧ ᾗ καπηρώθεται ὁ βασιλεὺς, ἀπὸ ᾗ βασιλέως τὸν Μιχαὴλ εἰς τὸν βασιλικὸν Θρόνον ἀνευθύνως ἀναγαγών.

Βραδυθανάτους δὲ φαρμάκοις καπηρωθείς, ᾗ χρόνον συχνὸν κείμβος κλινοπετὴς, ὅλῃ ψυχῇ ἐπικαλεῖτο ᾗ θάνατον. καὶ δή γε ᾗ μεγάλου πέμπτων τὰς ῥόγας ἔᾗ συγκλητικῶν ποιησαμένος, καὶ ὑπὸ θυμήσας λυσθαι καὶ τὸ ἐν ᾗ μεγάλῳ παλατίῳ βαλανεῖον, ᾗ ἐσελθὼν, εἶκτρῶς ὑποπεσόντα ὑπὸ ἧ περὶ ᾗ Μιχαὴλ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῷ λουτρῷ. καὶ παῖδιον μὲν ὅμως ἓν τῶν υἱόντα, μιώνεται ὁ πατριάρχης Ἀλέξιος ὑπὸ τὰ βασιλίως ὦδε Ρωμαιοῦ. ἀλλ᾽ ὁ πατριάρχης ἐλθὼν, αὐτὸν μὲν διείσκει νεκρὸν. ᾗ δὲ βασιλὶς Ζωὴ ἐν τῇ χρυσοτρικλινίῳ φροκαθίσασα, ἐξάγει τὸν Μιχαὴλ, ᾗ καπεσκαγκάζει τὸν πατειάρχην ἐπὶ ἱερολογήσαι τῶτον αὐτῇ. ὁ δὲ πατειάρχης ἐπὶ τῇ φράγματι ἐκπλαγεὶς, τῶι ἱερολογίαν, ὡς εἰκὸς, ἐνδοιάζων. ὑβύνοι ᾗ ὁ Ἰωάννης σωὶ τῇ Ζωῇ τ᾽. μὴν χρυσοῦ λίτρας τῇ πατειάρχῃ τ᾽. δὲ ὁμόσας τῇ κλῆρῳ ἐπίδοσιν, ἵνεκεν ἱερολογίας ἀζιώσαι αὐτὸς. καὶ ὁ μὲν Ρωμαιὸς ὲκ τῇ ὑπ᾽ αὐτῷ ἐνεργκθείσῃ ἐκκλησίᾳ θάπτεται τῆς πλεμβλίπτης.

Κρατεῖ δὲ ὁ Μιχαὴλ σὺν τῇ Ζωῇ, ἔτη ζ᾽. ἀλλ᾽ ἡ Ζωὴ, αὐτὴ ἐλπίζοντα τῇ Μιχαὴλ αὐτὸ ἐνλικκράβαι, ἀσχολεῖ τὸ σκῆπτ. ὁ γὰρ Ἰωάννης βραδέως ὢν, ᾗ ἐνδιαὶς περὶ τὰ ἀδελφὸν αὐτὸ, πάσας μὲν τὰς φροσύνας αὐτῇ Θαλαμπόλους, καὶ μὴν, καὶ τὰς οἰκειοπάλας Θεραπαικίδας ὀξ αὐτῆς ἀποσπᾷ. καὶ νῦν τὸ τυχὸν παρ᾽ αὐτῆς ἐνεργεῖται, οι μὴν καὶ γνώμιμον Ἰωάννου. ὅτος μὲν ὅμως καὶ τὸ ὑπήκοον ὀξημέρου πατρίοις ᾗ πάντα μετεχειρίζετο. ὅτι δὲ τὰ γεγενότα ὲκ ἀρετᾶ ὧι τῇ Θεῷ, δῆλόν ἐστιν καὶ ἐκ προσμίων αὐτῶν. καὶ ᾗ δὲ ἰαί. ὥρᾳ τῆς ἁγίας μεγάλης κυριακῆς χαλκέα κατλακῆσθαι ἀφρήτες καὶ γνησίαι, ὡς σωμεριθῶσαι μὴ μόνα τὰ δίνδρα, τά, τε κάρπιμα καὶ τὰ ἄκαρπα· ἀλλὰ δὴ ᾗ οἰκίας καπαπεσεῖν ἔ κιὸς. γήγονε δὲ ᾗ χύσις ἀσῆρος καὶ ᾗ ῥῇ τὸ Πάσχα κυριακῆ, περὶ ὥραν τείτλιν ᾗ τετάς· τῇ ὑπερβολῇ τῆς λαμπρότητος, τὰς ἀσῆρας πάντας ὑποκαλύλαντος, ὡς καὶ ὅλον ἀπατέλλα δοκεῖν. ὁ μέντοι βασιλεὺς ἐλήθη δημοσίᾳ. ὃ ᾧ συμπολογωῦντες οἱ περὶ τῶτον, ρεμικὸ ἀπεκαλοιωνόσμια. ᾗ παρίμενε τὸ τοῦτον ἄχει τέλως τῆς αὐτῷ βιοτῆς.

Tandem morbo lento corripitur, quo duante capilli capitis ejus & barbæ defluxerunt: pertus, uti ajebam ferebatur, veneno ab Joanne, qui tum pupillorum aluinni munere fungebatur. Nam Joannes ille quia prius etiam, quam Romanus imperio potiretur, minister ipsius fuerat: magnam apud eum potentiam & auctoritatem habebat, ex quo imperare coeperat. Erant illi fratres aliquot, nimirum Michaelus, Nicetas, Constantinus, & Georgius. Ex iis Constantinus ac Georgius itidem, ut & Joannes, castrati, circulatoriam artem exercebant. Sed deinceps omnes in familiaritatem Imperatoris opera Joannis fratris pervenerunt. Quum autem Zoe videret Romanum se pro homine casto gerere, molestè studium hoc illius, institutumque B ferens, ut quæ carneis pruritibus incalescerez in Michaelum Joannis fratrem, de quo diximus, non sine amoris adfectione oculos conjicere coepit, quod esset is facile venustissima præditus. Quumque clandestinam cum eo consuetudinem habuisset, operam dedit ut Imperator e medio tolleretur: in hoc solum intenta, ut Michaelum ad Imperatoriam dignitatem eveheret.

Romanus venenis lentum exitium adferentibus confectus, ubi diuturno tempore in lectulo decubuisset: toto pectore nihil expectebat aliud, quam ut hac vita fungeretur. Denique magna quinta feria distributis in patres conscriptos muneribus, quas rogas vocant, quum magni Palatii balneum lavandi caussa ingressus fuisset: a Michaeli sociis in balnei labro miserabiliter suffocatur. Eadem nocte Alexius Patriarcha Romani Imperatoris nomine in regiam arcessitur, quam ingressus, Imperatorem extinctum invenit: Zoe vero Imperatrix in aureo triclinio fedens, Michaelum producit, & Patriarcham adigit, ut eum filii matrium sacris precibus conceptis jungeret. Patriarcha rei novitate perculsus, sacraque preces illas eis impertiturus, non abs re dubitabat. Quapropter Joannes & Zoe quinquaginta libris auri Patriarchæ, totidemque clero donatis, perjurare fecerunt homini, ut matrimonium ipsorum confecraret. Romanus in dedicata ab se Spectatissimæ ecclesia sepelitur.

Ejus loco Michaelis imperare coepit cum conjuge Zoe annis septem, quæ quum se Michaelo mancipii loco speraret uturam: instituto ac spe sua frustrata est. Joannes enim Michaeli frater, vir industrius & rerum gerendarum peritus, qui fratris incolumitati metueret, omnes Zoæ cubicularios, una cum ancillis ipsi maxime familiaribus, D ab ea removit: ne minimum quidem aliquid, citra voluntatem & arbitrium ejus, ab ea geri permittens. Idem subditorum animos variis modis blande tractando fratri concilabat, & omnium administrationem in se suscipiebat. Non tamen ea, quæ in Romanum committa fuerant, grata Deo fuisse, de ipsius initiis imperii Michaeli certis argumentis colligi poterat. Nam hora undecima sacrosanctæ magnæ Dominicæ, grandine cum intolerabili pluit, ut non arbores tantum frugiferæ sterilesque confringerentur: sed domus etiam cum templis dejectæ corruerent. Præterea fideris trajectio, Dominica post Paschatis festum, hora tertia nocti accidit: quum quidem id sidus amplitudine fulgoris sui cunctorum aliorum siderum luminibus officeret, ac sol ipse oriri videretur. Iisdem Imperator malo correptus est genio, quam rem familiares ipsius honestiore vocabulo tegentes, insaniam quamdam animi vocabant. Neque malum hoc ipsum ante finem vitæ missum fecit.

Joannis fratres.

Zoe mulier fatæ marito infidistur.

Romani mors.

Patriarcha dolis corrumpitur.

Michaelus Paphlago imp.

Ira divina argumenta.

Pudicitiam suam mulier quædam egregie tuetur.

Accidit eo imperante Thracensium in finibus hujusmodi quiddam. Dispersis per illam regionem in hiberna Barangis, forte quidam mulierem indigenam in solitudine nactus, ei stuprum inferre conatus est. Ea vero ipsius met acinace correpto, in cor Barangum serit, ac statim interficit. Quod factum ubi per vicinium innotuisset, coivere Barangi cæteri, mulierique coronatæ faculatres illius omnes, qui pudicitiæ ipsius adiere vim voluerat, donarunt: cadavere militis citra fe-

Terræmotus.

pulturæ honorem abjecto. Tunc & Ellerophylum terræmotu mitere addicta fuit, quod in ipsis templorum ædiumque ruinis ingens hominum multitudo opprimeretur, terra diem ad quadragesimum usque succussa.

Anno iuundi 1123 CIↃ IↃ XXIII, Indictione tertia, columna ignea versus ortum conspecta est, vertice ad meridiem inclinante; quo ipso die Saraceni Myra ceperunt, aliisque nonnullæ calamitates Romanis acciderunt. Cæterum Michaelus Imperator delictum in Romanum suum per omnem vitam deplorare non desinebat, ac Deum bonis operibus, monasteriis condendis, benignitate in egenes placabat. Ea vero profuit illi, si quidem abjecisset imperium, cujus gratia molitus ea facinora fuerat: & adultera repudiata, privatus peccatum suum deploraret. Nunc ille nihil horum agens, sed Zoæ consuetudine utens, imperium mordicus retinens, de publicis bonis in speciem beneficia quædam præstans, eoque pacto venia se consequuturum sperans: numen divinum & mentis expers, & insidiosum putabat, quod alienis opibus redimi pœnitentiam putaret tur.

Michaelis pœnitentia.

Edit. Paris. pag. 316. Terræmotus.

Eodem tempore terræmotum in Bucellariis hiatus subsequuti sunt, quibus integræ quinque villæ sunt absorptæ. Parum etiam abfuit, quin eo Nicephorus Præses, Imperatoris Constantini eunuchus, illis in locis degens, periret. Verum præter spem evitato periculo, rasa vitæ solitudine se dedit. Quum autem magna quoque siccitas incidisset, ac totis sex mensibus non pluisset: supplicatum eii a fratribus Imperatoris, Joanne Sacerdum mantile, magno Domestico scripsum ad Augarum Christi epistolam, sacraque enarum fascias, gestantibus: pedite ique a magno palatio usque ad Blachernas processe-

Siccitas.

runt. Sed tantum abfuit, ut plueret: ut eriam ingens grando delata vehementi cum impetu, tam arbores, quam tegulas urbis comminueret.

Michaelus ubi malo a genio pojus in dies exagitaretur, in quavis regiones & insulas presbyteris quidem singulis nummos aureos binos, monachis vero unum misit, licet irrito studio, quod malum augeiceret, ac morbus aque intercutis accederet. Quamobrem Theſſalonicam profectus Imperator, ibidem degebat, & ad egregii martyris victoriosque certaminum Demetrii ſepulcrum aſſiduo verſabatur, ut eo malo liberaretur. Quippe de mundanis rebus omnino ſollicitus non erat, quod eas Joannes ipſius frater adminiſtraret. Interea continuo Deus orbem univerſum quaſſabat, quem alia quoque terricalamenta formidoloſum reddebant: in ca-

Portenta vetera.

elo, cometarum exortus: in aere, veni & impetuoſæ pluviæ: in terra, ſuccuſſiones graveſque commotiones: quæ omnia portendebant, non multo poſt eorum finem appetiturum, qui tum rerum potiebantur. Imperatoris quidem frater Joannes magiſtratus venales habebat, & malis infinitis orbem terrarum implebat. Nam ipſius quoque culpa factum eſt, ut Bulgari a Romanis deficerent: quippe Baſilius Imperator ſpecies quaſdam

A Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ, ᾧ τούτων τι συμβὰν ὃν τῷ Θέματι τῷ Ὀρφανοτίνων. Βαράγγων διασπαρέντων, γυναῖκά τις ἐγχωρίαν ἁρπάσαι ἐπ' ἐρημίας, ἐπειρᾶτο ἐκ σωφρονοῦσης αὐτῆς. ὡς δὲ ἐκ τόξου ἐπεσθὲ, ᾧ βίαι τῶν ἐπιγάμων. ἡ δὲ τὸν ἀκινάκην ἀνασπάσασα τὸν ἀνδρὸς, παίει κῆ κατὰ μέσον Βάραγγον, & διὰ δύο ἀνῃρεῖ. ἅ δὲ ἐργον θεῖον ἔπιπτε ὃν τῷ πελεμάρχῃ, συναθροιθέντες οἱ Βάραγγοι, τῶν τε γυναικῶν στεφανοῦσι, ᾧ τὸ μὲν σῶμα τὸ βιασθέντος ταύτῃ ἐδώσασι· κρημάσι ἄταφον ῥίπτουσι. τὰ δὲ ᾧ σοσσμὲν γενομένα, κακῶς ἔπασθε τὴ Ἱεροσόλυμα, τὸ πλεῖστον ἀνθρώπων πολλῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς οἴκοις συμπεσόντων. σεισμὸς τῆς γῆς ἐχρις ἡμέρων μ'.

Τῷδὲ ἑξῆς Σεπτεμβρίῳ μηνὶ, ἐφ' ἡμῖν ἕτει, ἰνδικτιῶνος τρίτης, πυρὶς ἐφαίνετο κίων ὀρθὸς κ᾽ τὸ ἑῶον, ᾧ κορυφὴ κεκλιμένη φέρων πρὸς μεσημβρίαν· καὶ ὧδ' ἡ μέρα ᾗ οἱ Σαρακηνοὶ γραῦ τὰ Μύρα, & ἄλλα ᾗ ὅσα πόλια σωιβήσαν. ὁ μὲντοι βασιλεὺς Μιχαὴλ πᾶσαν αὐτὸ ἡ ζωὴ ἐπολλαπλασίως, ᾗ εἰς ἡ Ῥωμαῖον ἁμαρτάδα ἡ Θεὸν ἐλεήσῃ, ᾗ ἄλλας ὁφὶς τὰς πάσας ἀφέσεις ἐτέλει χριστὸς. αὐτὰ δὲ αὐσεμοὶ ἀν ἦσαν, οἱ ἡ βασίλειαν τὴ ἀπέῤῥιψε, δι' ὧ τὰ ποιοῦτε κακὰ, ᾗ οἱ ἡ μοιχᾶδα ἀπώσατο, & καθ' ἑαυτὸν ἀπελαύνο ἡ ἁμαρτίας. τοῦτο δὲ μηδὲν πιστρακῶς, ἀλλ' ἐκείνῃ συνών ᾗ ὁ βασιλέας αὐτεχόμβος, κρὰτ ἄθεν ἡμοσίων & κοινῶν τὰς δοκούσας δ' ποιῆς ἐπολλαπλασίων, κρατῆσθαι νομίζων συχνὸν συγχωρήσειν, αὐόπτο διελογίζετο τὸ Θέον, ᾗ ἀδίκοι. ἀλλοτρίοις χρήμασιν ὠνούμενος ἡ μετάνοιαν.

Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιρὸ ᾗ σεισμοὶ γεγονότες, χάσματα γεγόνασιν ἐν Βικελλαρίοις, ᾗ κατεπόθησαν χωρία πέντε. ὅσα ᾗ Νικηφόρον ἀφώδευε ἡ Κωνσταντίνα βασιλέως αὐτὸν διατρίβοντα, μικρὰ δεῖν κινδυνίσασα συμβαίνειν ἀν· διαφυγόντα δὲ παρ' ἐλπίδα ἡ κίνδυνον ὅσον παρῆναι μοναχόν. τὴν καὶτὰ δὲ ᾗ ἀνχμὰ γεγονότες, ὡς ὑπὲ μῆνας ᾗ, μὴ καταβρᾶχθῆναι ὕετο, λιτανείας ἐποιήσαν οἱ ἡ βασιλέως ἀδελφοὶ. ᾧ ὁ μὲν Ἰωάννης, τὸ ἅγιον ἐβάσαζ μανδήλιον. ὁ δὲ μέγας Δομέστικος, ἡ πρὸς Λάταρον ἐπιστολὴν τὴ Χριστοῦ, ᾗ τὰ ἁγία ἀπάρχασα. καὶ πᾶσι ὁδεύσαντες ἀπὸ τὴ μεγάλα παλατίε, ἀφικοντο μέχρι τῆ Βλαχερνῶν. ὑ μόνο δὲ ὐκ ἔβρεξε, ἀλλὰ ᾗ χαλάζαι παμμεγέθεις καταῤῥαγέσαι σωπέτελλε τὰ τὲ δένδρα, & τὰς κεράμους τὰς πόλεως.

Ο μὲν βασιλεὺς, καταπεσόμενος ὑπὸ τὸ δαίμονος ἐπὶ πλέον, ἐτηρεῖτο, ὃ τοῖς Θέμασι ἐν τοῖς πᾶσος, τοῖς μὲν ἀφεσβυτέροις, ἀνὰ νομίσματα β· τοῖς δὲ μοναχοῖς ἀνὰ νόμισμα ἓν. ἐπὶ πλέον τὸ κακὸν ἐπηυξήνετο, σωματηλαβούσης ᾗ νόσε ὑδρωπικῆς. κῇ τότε ᾗ ὁ βασιλεὺς διέτρεβε τὴ Θεσσαλονίκη ὡς τὰ πόλια, φροντιπαρὼν τὴ παρ' τὸ καλλιέτου Δημητρίε, τὰ πάντως ὑτικεν. τῇ ᾗ ὁ κοσμικὸν φαγμάτων, ὑδάτως ἐφρόντιζεν, ὑπὸ τὸ Ἰωάννου τὸ πάντων διοικουμένων. ἐπὶ τοσοῦτο δὲ ᾗ σωικῆς ἡ οἰκουμενικὸν ὁλοῦ ὑσεια, ᾗ θέσματα κατεῖχεν αὐτὴν. ὃ κρατῷ μὲν καμπὴν ἐπιτολαὶ, ἀνεμοι ἐναέριοι, καὶ ὄμβροι βαρβάτοι. ἐν τῇ δὲ βρασμοὶ καὶ κλόνοι· ἀεὶ ᾗ φρικτύπων ἡ μετ' ᾗ πολὺ γινομένου τῇ κρατουμένων καταφορῶν. ὁ ποιητὴς δὲ Ἰωάννης ὠνίσας τὰς ἀρχὰς ποιήμενος, μυρίων κακῶν πᾶσι οἰκουμένων ἐπέπλησε. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοὺς Βουλγάρους ἀπειθῆσαι πεποίηκε· τὸ γὰρ Βασιλείου ἐν ἐκ-

δυνί τισι τῶν ἀπαίπτων ποιουμένου καθὰ δὴ καὶ A
ὁ Σαμουὴλ, ὁ Ἰωάννης ὑπὸ διὰ νομισμάτων ἐδωρο-
μοῤῥεῖτο αὐτούς. Θθεν ἡ εἰς λουσιτανίαν ἐχώρησαν.

Τοιούτῳ δὲ τέλος χρεωμένου Μιχαὴλ, τὸ παν
πιεζειν πρώτος, ὡς κληρονόμου τῶν βασιλέων Ζω-
ῆς. ὕστω δὲ ἐξαλλαγεμένη, ὡς ὑπ᾽ ἀτοπ τὸ
πανὸ διέῤῥωγε μόνη διαίκατο, τὸν τῷ βασιλίως Μι-
χαὴλ ὁμώνυμον αὐτῷ, Καίσαρα ὕστω. ὁρος δὲ
τῇ ἀρισταξεσι εἶναι ὁνκοῦσα, εἰσαγωγὴν ἀφορλαμ-
βάνει γὰρ, καὶ βασιλέα τοῦτο ἀναγορεύει. Κρατ-
ήσαντα δὲ ὡσεὶ μῆνας δ᾽, ὁρκους φρτηρῶν αὐτὸν κατα-
δημόσιωσεν, ὡς κυρίως ἔχοιεν αὐτῷ, καὶ μητρὸς.
καὶ μὴ παραμεσοδίζοι ἐφ᾽ οἷς ἂν καὶ ὅπως ἐβουλεύ-
σθαι βούλοιτο. Ἐ αὐτὸν δὲ φρτηρων ὁρκωτερρῶν
ἐκποδὼν ὑποιήσαν. καὶ Κωνσταντίνον ἀπαίπτος τὸν
Δρμίτζιον τῇ κολάσι, τῆς ἀρχῆς ἀπεστέρησ-
αν αὐτὸν τῶν ὥρων, καθ᾽ ὃν αὐτὸν τῇ ἐξ-
ῆλθε μητρὶ ὁ Μιχαὴλ, σπασάμενος ὁ ἐλίγρφ ληθθεὶς,
ὑγρὸς ἐλθεῖ πν πνοεῖν, μόλις δὲ ἀπεκαλέσαι μυ-
ρίες, καὶ ἀρώμασι. ὁ δ᾽ ὡς αὐτίκα ὑπρεὶς πε-
ποιεῖται τῶν σὺγκλυσο. μεπεπίμπεται δὲ τῆς
ἐξορίας ὁ Κωνσταντίνος τὸν Δρμίτζιον, καὶ ὧ
τῷ δῶδιν ὃν βιβλίῳ δῦζας ὑτάπα, παρὰδὺς
πίπτει. γράμμασι δὲ τὰ ὀρθωτρόφου, ὁ βου-
λαῖς Ϝ Δρμιτζίου, λεγόπορ, μὰ πεσδῶν τῇ βα-
σιλίδι, ὡς ἂν μὴ παῖδα ὕστα δὴ ὁ Μιχαὴλ,
ὁ Ρωμανὸς, γοητείαις ἄτε παῤ αὐτῆς καπρχα-
θέντες, διαγράφεται, ὁ ἐπιβουλὴν κατ᾽ αὐτῆς
μελετᾷ. θέλων δὲ ὁ τὸν λαὸν ἰδὼν, εἰσῆρ ὦ-
νοιωῶς φορὸς αὐτὸν ἐξικέσαι, Ἐ κῆς ἐπιχειρήσει
τῇ ἐπιβουλῇ, πελάδει γαιόθαι φρολάσιν. ἐφ᾽ ᾗ
ἐν πάντες ἰδὼν ὡς οἱ διωατὸν ἦ τὰς ψυχὰς φρολέσι
φέρειν τιμὴς αὐτὸν ὁ λιμπρόπιος, ἅπτεται τῆς ὑ-
πιθωλῆς. νυπτὸς δὲ καταπαῦ τοῦ ὄρθρου, ὁ
ἐξορμῆσε αὐτῶν εἰς Πεζίκιτον. πελδόμας τοὺς ἀ-
πολιμζένσι, ὁ τὰς τεχκας αὐτῆς ἐπαειρα, ὁ φρὸς
αὐτὸν αὐτὰς ἀγαγέο.

Γίνεται ταῦτα, ὁ ἀπαρρὰ διὰ τὸ ὑπάρχου τῷ λα-
ῷ ἀσαγνώσκεται, ὃν τῷ τὸ Κωνσταντίνου φορῷ B
πεμῆχθαι, ὅτι κακόνους ἡ Ζωὴ περὶ τὸν βασιλέα
μὴ ὑρεθείσα, ἐξορμίζεται παῤ ἡμῶν. ὑμεῖς δὲ ὑπ-
ὲρ ὠνοίκου ἐξικεῖθ φρὸς μὲ, μᾶλλον ἀ-
ξιωθῆτε τιμῶν. ὁ παρχρῆμα φωνὴ ἐξε-
κόντων, οὕτω λέγουσα· ἡμεῖς σωφρονίζειμ
Καλαφάτην βασιλέα ὁ Θἴλομεν, ἀλλὰ τῶν κλη-
ρονόμων, ὁ μητρὸς ἡμῶν Ζωῆς· αὐτὸ τῷ
τοῦτο πρὸς τοῖς ἄθλοις ἐθθων. ἀπασκαρὴν τὰ
ὄπτα τοῦ Καλαφάτου. ὁ λαβόντες τὰ παραττ-
χόντα ξύλα, κατὰ τὰ ὑπάρχου φέροντα· ὁ
ὃς φυγῇ χρησάμενος, μόλις ἀνεσώζετο, ὁ δὲ λα-
ὸς εἰς τῶν ἐκκλησίαν κατεπλαβών, ἐθυσήμει ὁ μά-
λα τὸν βασιλέα. ἀσκαλαῖτο δὲ τῶν Ζωὴν ὃ C
λῃ ψυχῇ· μετὰ δὲ πάτπ φρὸς τὸ παλάτιον ἐρ-
χονται, καταγαγὸν τὸν βασιλέα βιλόμενοι.
ὃς ὁ πτωθεὶς, ὑγαγο τῶν Ζωὴν, ὁ ἰσοδυ-
σας αὐτῶ τὰ μοναχικὰ, βασιλικὸς ἀνόρμενος πε-
ριβάλλεται. ἐξ᾽ οὗτο τῇ λαῷ ἀμικγορίσας,
ὁ μὲν ἀνέως. ὑβρφει γὰρ μᾶλλον ἐ-
πλούτου, ὁ λίθους ὁ πέρας ἐβαλλάτο ·
ἔγνω δὲν ἐν τῇ μονῇ Στουδίου ἀνακ-

fructuum a Bulgaris exigi debere tributi nomine voluerat, quem morem & Samuelus ipſorum rex obſervaverat: Joannes autem hac exactione in aurum commutata, Bulgaris occaſionem defectionis præbuit.

Tandem Michaelo vita fundo, tamquam hæreditario jure univerſa poteſtas ad Zoen Imperatricem rediit. Ea vero quum deliberatione ſecum habita, non poſſe ſe ſolam adminiſtrare rempublicam animadverteret: Imperatoris Michaeli cognominem & ſororis filium, qui Cæſar deſignatus erat, & inſtar filii adoptare rebus gerendis eſſe videbatur, adoptatum ſibi adjungit, ac filium Imperatoremque renunciari curat. Præfuit rebus menſes ad quatuor. Prius, quam imperio potiretur, Zoe ſacramentis eum obſtrinxit, ut polliceretur, ſe loco Dominæ ac matris eam habiturum, nec ulla re futurum impedimento, quo minus illa quæ vellet, quoque pacto collibitum eſſet, omnia gereret. Præterea Joannem pupillorum alumnum ab adminiſtratione mox ab initio removit, Conſtantino quoque Domeſtico Scholarum magiſtratu abrogato. Michaelus ea ipſa, qua diademate cingebatur, hora oculorum caligatione ac vertigine correptus, parum abfuit, quin collaberetur, vixque tandem nanguentis & aromatibus refectus eſt. Coronæ poſitus, mox largitionibus ſibi Senatum conciliat. Quumque Conſtantinum Domeſticum ab exilio revocaſſet, ſeque jam in tuto conſiſtere putaret, ſubito corruit. Perfuſus enim Joannis pupillorum alumni litteris, & Domeſtici conſiliis, qui diceret ſidem Imperatrici non habendam, ne ſuvveniente deinde ipſi, quæ Michaelus & Romanus perpeſſi fuiſſent, quos illa veneficiis ſuſtulisſet: excitari ſe contra illam paſſus eſt, ut ejus vitæ inſidiaretur. Quumque populi quoque tenace vellet animo, ut cognoſceret, an illius aliqua foret in ſe benevolentia, qua perſpecta ſtruere pergeret inſidias: proceſſum publicum inſtitui jubet, in quo quum eam in omnibus alacritatem cernetet, ut ſi fieri poſſet, etiam animas ac vitam pro ipſius honore dignitateque profunderent, ad moliendas inſidias ſele comparat. Itaque noctu ſtato dejectam, Principum ablegat, ubi exſulare: Imperato departinibus, ut ſe capillos ei raderent, & eoſdem ad ſe deferrent.

His ita geſtis, præfectus urbis actorum relationem ad populum de ſcripto nomine Imperatoris in Conſtantini foro verbis hujuſmodi recitat: Zoen, quod eam imperio meo malitioſe inſidiatam eſſe deprehenderem, ſolum vertere juſſi. Vos, ſiquidem in benevolentia erga me perſiteritis, honores conſequeniini. Tum vero vox quædam hujuſmodi ſubito exaudita eſt: Nos procul catorem crucis Calapharum Imperatorem habere nolumus, ſed Zoen matrem noſtram, & imperii hæredem. Clamatum etiam inter alia: Evertantur oſſa Calaphatæ. Mox correptis faxis & quibuſvis lignis, præfectum urbis petunt: qui arrepta fuga, vix ſalutis ſuæ conſidere potuit. Inde occupato templo, convicius populus Imperatorem graviſſimis proſcindebat, totoque animi ſtudio Zoæ nomen inclamabat. Utque deterbarent Imperatorem, ad palatium conteudebant. Is vero metu perculſus, Zoen in pupili conſeſſum adducam, & monaſtico habitu exatum, Imperatorio rurſus amicta exornavit. Deinde ad populum concione habita, quam nihil obtinuiſſet: (magis enim, quam antea, contumelioſis eum dictis aſperebantur, & faxis fagittifque petebant). in Studii manſionem ſedendum ſtatuit. At vero Conſtantinus ſcholarum Domeſticus id eum facere non

Michaelus Calaphates Imp.

Edit. Pariſ. pag. 317.

Mala Michaelis conſilia.

Edit. Paris. pag 318.

sinebat, sed hortabatur, ut animo forti & generoso senet opponeret, ac vel obtinendam esse victoriam statueret, vel Imperatorie occumbendum. Hoc modo pro viribus utrinque instructi, tripartitis agminibus tam populares, quam Michaeli defensores, contra se invicem tendebant. Itaque de populo numerus haud exiguus cæsus est, nimirum ad c12 c19 c12: quod inermes ipsi, armatis opponerentur. Ad extremum tamen cives ob multitudinem superiores facti, palatiumque perfractis foribus ingressi sunt. Quumque mox aurum in Secretis repositum diripuissent, adversus Imperatorem perrexerunt: ubi rebus omnino desperatis, ad Studii manſionem fuga se contulit, & cum avunculo suo rasus est.

Exilium Michaelis.

Ita rursus Imperatrix Zoe cum sorore Theodora præfecitur, quæ ubi populo gratias initio egisset ejus bene volentiæ nomine, quam erga se declarassent: continuo Michaelum inquiri debere visum fuit. Populo autem vociferante, Michaelem imaginem chamoribus ingeminante: In crucem agatur, oculis spolietur: Zoe quidem miseratione commoveri ergo ipsum videbatur, Theodora vero præfectum urbis ac vulgus hominum concitabat, ut ad quærendum utrumque cursim pergerent. Eos illi quum adesse perfensticerent, in adyta templi confugere, sed irrito conatu. Nam inde abrepti, pedibusque per forum tracti, jussu Theodoræ in loco, qui Sigma dicitur, excæcati sunt. Ab eo tempore cum germana sorore Theodora, Zoe propemodum uno mense rempublicam & Senatum administrabat magna cum laude: quum efficeret, ut more priſtino abolito, magistratus ubique sine pretio concederentur, qui venales antea fuerant.

Hinc deliberatum, quo pacto Zoe cuidam matrimonio legitimo jungeretur, qui per id conjugium ad culmen Imperatorium

Arcadines ab uxore mea-tura.

per veniret. Cogitabat autem illa Constantino nubere, qui Arcadines vocabatur. Erat enim is formæ venustate præstans, & cum Zoe clanculum confuefcere perfibebatur. Sed Constantinum uxor legitima veneno propinato de medio sustulit, non quod maritum odisset: sed quod ejus consuetudine se delinceps carituram videret. Hoc ubi accidit, Monomachus Imperatrix ab exſilio revocat, quem Joannes Orphanotrophus exsilio mulctaverat, & Mirylenæ se continere jussterat. Nam vulgo rumor diditus fuerat, futurum ut aliquando ille imperaret. Id Scylitzes de Monomacho memoriæ prodidit. Ab allis hoc quoque perſcriptum est, ſummotis a gubernatione, qui rerum antea potiebantur, Imperatricem e Lesbo Monomachum arcessiviſſe, relegatum eo jussu Michaeli, quod cum Imperatrice rem habere diceretur. Et quamquam prius a principe amittendi oculos parum abfuerat, tamen nunc revocatus matrimonio Zoæ legitimo copulatur, sacras preces ac vota concipiente nove Romæ præsbyterorum principe, anno mundi ϛϕϑ ϛιϑ. Exordium imperii præclarum edidit, quod annis duodecim administravit. Rerum quidem bellicarum prorſus ignarum fuiſſe perhibent, sed tam liberalem, ut omnes benignitatis ipſius fructum perciperent.

Monomachus Imperator.

Joannes Scylitzes.

pag. 319.

Confecbus est id temporis cometa, qui ab oriente verſus occidentem motu suo ferebatur, toroque menſe lucebat, altero post initum a Monomacho imperium anno. Portendebat autem calamitates illas mundi, quæ nunc imminebant. Quippe non ira multo post in Servia seditio concitata fuit, cujus compescendæ gratia litteras Imperator ad Dyrrachii præſidem dedit. Iis acceptis ille

Cometes.

Seditio Servianæ, & clades Romanæ.

A Θεῶν. ὁ δὲ δομέστικος, ὡς ἀρήκοε αὐτὸ. ἀλλὰ γενέως αὐτίκα παρίστασι. καὶ ἡ ὑπεροχύσας, ἡ βασιλικὰς ὑποδυομένη. ἀνομαζοντας ὡς εἶχον ἑκάστους. τελχῖνάς οὐ τὸ δήμου διωρθώντες, ὥσπερ δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Μιχαὴλ, καταβλῆναι ἐχώρουν. ἐν δὲν τοι καὶ ἐκ τὸ δήμου πίπτει λαὸς ὡς ὀλέγος, ἀπλοι ὄντες, καὶ ὡρὸς ξίφη παρασπασόμενοι. πίπτουσιν οὖν ὡσεὶ χιλιάδες τρεῖς. οἱ μὲντοι πολῖται διὰ τὸ πλῆθος ὑπερισχύσαντες, ἢ τὰς πύλας τὸ παλατίε ἐκρῆξαντες, ἐντὸς εἰσῆρχοντο. ἢ αὐτίκα τὸ σκυφίτης χρυσῶν ἁρπάσαντες, ἢ κατ' αὐτὸ τὸ βασιλικὸς ὁρμῆσιν. ὃς δὴ ἢ ἀπορους, φυγὰς ὡρὸς τῶν μονὴν τὸ Στουδίου ἴρχονται, ἢ σὺν τῇ Θεῴρ αὐτὸ ἀποκείρονται.

Προκάθηται οὖν ἢ αὐτὸς ἡ βασιλὶς Ζωὴ, σὺν τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς Θεοδώρᾳ. ἢ φράτα μὲν δύχαρεῖσθ τῷ λαῷ δι' ὧν ἐνδείξεων ὡρὸς αὐτὸν ὄνοια. ἔπειτα δὲ ἢ σκῆψις περὶ τὸ Μιχαὴλ γίνεται. τὸ δὴ λαὸς, ταυροδόντες, τυφλωθῆτο ἀναβοῶντος, ἡ μὲν Ζωὴ συμπαθὲς αὐτῷ καπραίνετο· ἡ δὲ Θεοδώρα, τὸν ὕπαρχον καὶ τὸ πλῆθος πρὸς αὐτὸς πείθει ὁρμῆσι. οἳ δὲ ἐκείνοι τῆς παρωσίας χθέντο τὸ λαὸ, εἰς τὰ ἄδυτα τὸν ναὸν καταφύγωσιν. ἀλλ' ἐκεῖθεν ἁρπάζονται, ἢ ἐξ τῷ σοβὰν ἐκ τῷ ἀγορᾷ σύροται. κατὰ δὲ γε τὸ Σίγμα τὸς ὀφθαλμὸς ἐτυφλοῦντο, ὡς ἡ Θεοδώρα ἐκέκελοε. ἔπειτ' οὖν κρατεῖ ἡ Ζωὴ σὺν τῇ αὐταδέλφῃ αὐτῆς Θεοδώρᾳ, ὡσεὶ μῆνα ἕνα. κἀτὸ δὲ ἢ συγκλητὸς τε ἢ τὸ κοινὸν δίκτεον καλῶς, ἀπεκάτω τῇ ἀρχῆς ἀπαιτηχῆ τελευμένων. ἢ μὴ ὀνίαν, ὡς φῆσ.

Γίνεται σκῆψις ὅτι βασιλεῖ νομίμως τῶν Ζωὴν συζυγιῶσαι. καὶ ἡ μὲν ἀγαγίδεται ἴδιλε Κωνσταντῖνον, τὸν λεγόμενον Ἀρκαδίνων. ὃν δὴ καὶ τὸ εἶδος εὐφυᾶς, ἐλέγετο δὲ καὶ πλησιάζειν αὐτῇ. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἡ συμβιοῦσα, οὐχὶ μοιχεύσα δὲ αὐτοῦ ὑφειδεῖσα, τὸν βίου ἐξάγει φαρμακοῦς. ἐνθάντοι Ἐ τὸν Μονομάχον ἐντὸ τῆς ἐξορίας μεταπέμπεται, παρὰ τὸ Ὀρφανοτρόφου τὸν Μιτυλίλιον κατακεκλῖσται οἰκέτη. ἐφυμίζετο δὲ παρὰ πάντων, ὡς ὑγκρατὴς ἔσαι τῆς βασιλείας. καὶ οὕτω μὲν τῇ Σκυλίτζῃ περὶ τὸ Μονομάχου διέλκεται. λέγεται δὲ καὶ τῦτο, ὅτι τῇ κρατουῶντων ἤδη παρελθόντων, λεσβίθεν τῇ βασιλεῖ μεταπέμπεται. ἐξελθεῖσο γὰρ ἐκεῖθεν παρὰ τὸ Μιχαὴλ, ἀπὸ τῇ βασιλεῖ συμβοήθειαι λεγόμενος ἐπαναλαμβάνεται οὖν, εἰ ἢ σβεθῶσι παρὰ μικρὸν πᾶς κόρας ἐκιπδωῖδα. σωπάπτειαι ὧν τὴ Μονομάχῳ νομίμως ἡ Ζωὴ, τῆς ἱερολογίας γνωμίσης παρὰ τὸ πρώτε τῇ φρεσβυτέρων τῆς νέας, ὡς ἴτες χρῆ. ᾧ τῶνπαῦτα φρονιμέων ἀγαθῶν ἀπάρχτα, κρατῆσας ἔτη ιβ'. ὧ μὲν ᾧ ἀδικὴς, ὡς φασι, τὰ πολεμικὰ, τοσῦτον δὲ μεγαλοφρητὴς & μεγαλόδωρος, ὡς πᾶσιν ἐπαπλάσιοι ᾧ χαείτοι αὐτὸ.

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ὤφθη κομήτης, ἀπὸ τῆς ἑῴας ὡρὸς τῶν δύσιν τῶν πορείαν ποιούμενος, καὶ ὥρατο μῆνα ὅλον λάμπων. προεμήνυσε δὲ ὅπερ ἐξ ἐπος ἔτ τῆς αὐτὸ βασιλικὰς φαντὴς, πᾶς μελλούσας γενέθαι κοσμικὰς συμφορᾶς. ὄρα δῆ, ὅτι μετ' οὐ πολὺ σάσις ἐν Σαρβίᾳ γίγνοτο. γράφει δὲ ὁ βασιλεὺς τῇ ἄρχοντι Δυρραχίε.

καὶ ὃς ἐπισωρεύσας αὐτοῖ χιλιάδας ξ', εἰς Τεβεληὸν ἤρχετο, καὶ ἀπηντηκόνεις πάνυ τοῖς Σέρβοις φοσβηλοὶ, αὐτοὶ χιλιάδας μ. ποιοῦ ἐκεῖσε σπουδήν. καὶ τραπηγὸς ζ'. ἀλλὰ καὶ ὁ Μανιάκης Γεώργιος ἐν Ἰταλίᾳ ἤζησεν, παρὰ ζῆ Ἀ Βασιλείου ἐκέσης προκεμφθεὶς ὕστερον, εἰς ἀποστασίαν χωρεῖ. καὶ τὰ παράσημα τῆς βασιλείας ἐνδύεται, καὶ εἰς Σερβίαν ἔρχεται. μανθάνει καὶ τοῦτο ὁ βασιλεὺς, καὶ μὲ ἀκοντίδες ἐξ γραμμάτων μεταποιησεῖ αὐτὸν, χείρα βαρεῖαν ἀποσήλει κατ' αὐτό. ποδέγρα ζῆ ὁ βασιλεὺς συνεχόμενος, καὶ παρὰ δημίοις ἀπαλοῖς κείμενος, δι' ἑαυτοῦ τοὺς τοιούτους ἐφίσασθαι οὐκ ἠδιώκετο. πόλεμος δὲν ἐν τῇ ὀσφῦᾳ συγκροτεῖται, καὶ αἱρεῖδιος πίπτει τῷ ἵππου ὁ Μανιάκης. πολλὰ ἀφότερον ἔ στρατοῦ καταρίχων ἤμυνται ἢ κεφαλῆ. τῇ Β βασιλεῖ σῴζεται, καὶ μίγας ὑπὲ πόνῳ θεάμβος γίνεται.

Ἀλλὰ καὶ Θεόφιλος ὁ Ἐρωτικὸς τραπηγῶν ἐν Κύπρῳ, ᾧ μαθὼν τὰ περὶ τὸν Καλαφάτιλον, ἐ ὅτι σύγχυσιν ἔχει τὰ φράγματα, τὰς Κυφρίας ὑπαπάπτει, ᾗ εἰς ἀποστασίαν χωρεῖ. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἀποστέλας χαράτας αὐτὸν ᾧ ἐν ἱπποδρομίᾳ Θεμαμβώσας, σοβῶν ἐνδυλιμένον θέλεσιν, ἐ πάντων ψιλώσας, ἀπέλυσε. πότε δὲ ποτὲ ᾧ ὁ πατεράρχης Ἀλέξιος καταλύει τὸν βίον. ἀναβιβάζεται ᾗ ἐπ' αὐτῇ, Μιχαὴλ ὁ Κηρουλάριος, μοναχὸς ὢν.

Κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν ᾗ οἱ Σαύδαι, τοῦ ἔτους οἱ Ῥωσοὶ ᾗ τινα μικρὰν ἀφορμὴν ἔχ ἢ βασιλεὺς ὑπαντιάζει αὐτοὺς ἐν γῇ τῇ φόρῳ, καὶ οἱ τραπάντες, ὑπαλοὸς νικῶν. συμβολὴς γενομένης πλοίων καταγίπων, καὶ ἀσεὶ χιλιάδες ἑκκαπέντε περὶ ᾗ γῶν ἐκβραδύπνων· οἱ ᾗ κατὰ τινα κόλπον, τεκμήρες Ῥωμαικαὶ διώκουσαι, τὰ αὐτὰ πανδοθασι τὸν ἀελθμὸν κ' ἐ ᾗ αὖσαι.

Ἐ ἔτει ϛφῃ', μηνὶ Μαρτίῳ, βυλλύται ὁ βασιλεὺς ἀπελθεῖν εἰς ἀφοσκωίσιν τῇ ἁγίων μ. γίνεται δὲν δημοσία πρεσμπή· ἔρχεται περὶ τὸν Χερσῶν τῶν χαλκῶν, ᾗ τὴνικαῦτα τὸ πλῆθος εἰς ἀποστασίαν χωρεῖ· φωνῇ δὲ ἐκ μέσου αὐτῷ ἐξεχύθη, λέγουσα ἡμεῖς τῶν Σκληραινῶν βασιλιστὰ ᾗ Φιλομῆρ, ἐδὲ δ' αὐτοὶ αἱ μάσαι ἡμῶν αἱ Πορφυρογέννητοι Ζωὴ ᾗ ὁ Θεοδώρα Παπαΐτται. παραχθὲν δὲν ἐπὶ πλέον τὸ πλῆθος ἐζήτει τὸν βασιλέως χειρίσασθαι, καὶ φθόρος ἂν ἐδέδει οὐκ ὀλίγος ἐγγνόμει, εἰ μὴν φρονίμασαι ἄνωθεν αἱ βασίλισσαι, τῶν τοῦ πλήθους ὀργὴν καταπόρασαι. ὑφ' ᾧ ᾗ ἄκων ὁ βασιλεὺς ἐς βασιλέους ὑποφέρει.

Μετὰ δὲ ταῦτα φροντίσει κοσμικὰς ὑποπίπτει. ᾗ ἄθλια μὲν ἀλλαχοῦ κ' τῶν ἐν συμβαίνουσιν ἀστιγαίαι, ᾗ Λέων δὲ Τορνίκης, πατρίκιος, ὁ στρατηγὸν ἐν Ἰβηρίᾳ, ἐπὶ τυραννίδι ἐβδάλλεται. παραλύνεται δὲν τῆς ἀρχῆς, ἐ ἀπανέφεται. ὁ δὲ μὴ ἐλλύγκας πεῦσι ὑπευγκαὼν, τὰς ἐν Ἀδριανουπόλει ᾗ μᾶλλον ὅσοι παρωφαμίνει, ᾗ ἄθλιος τινὰς πεισεγμοὺς χαίροντας οὐκ ὀλίγους ὑποσωσάμενος, βασιλεὺς ἀκαγορεύεται, ᾗ κατὰ τῆς βασιλείδος χωρεῖ. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ ἔχων ἀναμίλιτum ad ſexaginta millia cogit, & cum illis Triballorum regionem ingreſſus, Serviosque parum prudenter adortus, quadraginta hominum millia cum ſeptem ducibus amiſit. Præterea Georgius Maniaces, qui degebat in Italia, miſſus eo jampridem ab Imperatore Baſilio, defectionem molitus eſt: ac ſumptis inſignibus imperii, ad Servios ſeſe confulit. His rebus cognitis, Imperator, qui litteris ad Maniacem perſcriptis, ab inſtituto non poſſet hominem avertere, validam manum adverſus eum miſit. Etenim Imperator podagræ morbo præpeditus, & lecto adfixus, rebus hiſce gerendis ipſemet adeſſe non poterat. Conferto autem ad Strobum prælio, Maniaces ex equo ſubito lapſus eſt, & qui antea copias hoſtiles perſæverat, capite truncatus: quod Imperatori quum miſſum fuiſſet, magnus eo nuntio triumphus inſtitutus eſt. Maniacis tumultus.

Itidem Theophilus Eroticus, prætor Cypri, quum ea didiciſſet, quæ Calaphatæ accideranr, reique Conſtantinopoli non parum habere turbarum cognoviſſet: ad ſeditionem Cyprios, defectionemque ſolicitandam perpulit. Adverſus eum miſſo Imperator exercitu, virum hominem cepit, & ſub triumphi ſpecie in Circo ductum, muliebri amictu indutum, omnibus deuique facultatibus nudatum, dimiſit. Hoc tempore Alexius Patriarcha naturæ debitum perſolvit, in cujus locum Michaelus cognomento Cerularius, ſolitariæ vitæ ſectator, eſt ſubſtitutus. Eroticî ſeditio.

Sub eodem Imperatore Scythæ quoque, qui Roſſi ſunt, de perexigua ſane occaſione magna claſſe urbem Imperatoriam adorti ſunt. Eis Imperator in foro quum occurriſſet, in fugam conjecti Roſſi, ſuam in patriam reverterunt. Etenim in conflictu eorum cum Romanis, naves fractæ haud paucas, una cum quindecim fere millibus hominum amiſerant. Idem tamen incommodi Romanis etiam criremibus, numero viginti-quatuor, in ſinu quodam maris accidit, dum navigia Roſſorum incautius perſequerentur. Roſſorum motus.

Anno mundi ɔɔɔ ϚΙϚ ΙϚΙΙ, ad diem ſeptimum eid. Mart. Imperator ſuo quodam conſilio ſupplicationis cauſſa ire decrevit ad ſanctorum quadraginta martyrum ædem. Eo nomine publica proceſſione inſtituta, quum ad Chriſti templum, quod eſt in Chalce, perveniſſet: populus ſeditionem concitare cœpit, audiaque hoc eſt de media plebe, quæ hujuſmodi verba proferret: Nos Scilenam Imperatricem non tolerabimus, neque matres noſtras parpurigenas, Zoen ac Theodoram, ejus cauſſa necari patiemur. Hoc modo tumulen in plebe maximo concitato, ad necem Imperator depoſcebatur. Et ſequuta ſane mox fuiſſet hominum cædes haud exigua, ni de loco ſublimi proſpectaſſent Imperatrices; ac multitudinis iracundiam blande compeſciſſent. Hoc modo factum, ut præceret animi ſententiam & invictus Imperator in regiam reverteretur. Seditio populi. *Edit. Pariſ. pag.* 320.

Secundum hanc eum quædam aliæ curæ mundanæ excipiunt, atque inter motus & ſeditiones cæteras in Oriente coortas, Leo quoque Tornicius, dignitate patricius, Iberiæque prætor, ty rannidis adfectatæ crimen ſubit. Quapropter magiſtratu locoque ſuo motus, raditur. Eam rem Leo parum æquo animo ferens, militibus Adrianopolitanis, præfertim iis, qui ab Imperatore contemptim habiti fuerant, aliiſque nonnullis, qui rerum novarum erant avidi, magno numero collectis, Imperator renuntiatur, & mox ſuis com copiis urbem Imperatoriam verſus properat. Ei quum Imperator opponere non Leonis Tornicii ſeditio.

posset exercitum, quem satis magnum non habebat, nec civibus urbanis fidere, quos animo erga se parum benevolo esse nosset: tametsi ad Constantinum, quem rebus in Iberia gerendis præfecerat, datis imperat, ut relictis rebus omnibus, quas ille in manibus habebat, quanto cum exercitu posset maximo, Constantinopolim sese conferret. Atque hoc quidem ille fecit: verum prius, quam copiæ ad urbem accessissent, non parum Tornicius turbarum dedit, tantopere conclusos in urbe de castris suis oppugnans, ut Imperator ipse propemodum fugitra confugeretur. Deinceps Arcadiopolim Tornicius cum suis est profectus, nec magno remporis interjecto spatio exercitus orientales adfuerunt. Eis Jasita duc cum imperio præfecitur, qui adversus auctorem defectionis movens, suam illum in potestatem redigit. Hoc facto, mox Leoni & Batatzæ cuidam oculi eruntur, reliquorum bona publicantur.

Turcorum piratationes.

Ab eo tempore non-desierunt in oriente Turci, ad occidentem Patzinacæ prædas agere, ac Romanos bello petere. Tunc & Romanus Bailus sublimem ad dignitatis gradum subito fuit evectus. Nam quum festivus & urbanus esset, in noticiam Imperatoris pervenit, & ab eo in pretio habitus, confiliariis accensetur. Hinc tyrannidem adfectans, caute adjungit sibi, quoscumque poterat. Sed his conatibus Imperatori detectis, socii quidem conjurationis male acceperunt: ipse vero exiguum ad tempus nonnihil flatu huo deturbatus, ad ætiora surfum rediit. Hoc tempore princeps Æzypti elephantum & camelopardalim ad Imperatorem misit. Conatus est etiam Monomachus Patzinacas prorfus e medio tollere. Quapropter copias undecumque contractas adversus illos misit. Verum ingenti a barbaris clade accepta, rursus alium Imperator exercitum collegit. Non tamen ad pugnam ventum, sed idhum utrinque fœdus in annos xxx, quibus a bello abstineretur.

De Romano Bailo.

Edit. Paris. pag. 321.

Cladis a Patzinacis acceptæ.

Monomachus ad avaritiam exorbitat.

Quum autem monasterium Imperator, quod Mangana vocant, extrueret, & absque ulla parsimonia pecunias publicas expenderet, tantam ad egestatem pervenit, ut nullam non cauponandi rationem excogitaret, & exactiones abhirdas inquireret. Itaque nonnullos homines injustos ærario reipublicæ præfecit, qui curam ejus gererent: eoque pacto pecunias iniquis redituum accessionibus amplas congesit. Præterea copiis liceticis, quæ 1000 hominum constabant, exauctoratis: militum loco de regionibus illis magna vectigalia collegit. Milites ubi dimissi fuissent, improbe nequiteque sese gerentes, rem Romanam tanto detrimento adfecerunt, ut ne pessim irent. Quædam tamen a Monomacho facta sunt, digna quæ litterarum monumentis memoriæ prodantur. Nam illud, de quo diximus, monasterium, & excipiendis hospitibus exstructæ ædes, & quod in magna Dei Ecclesia instituit, laudem merentur. Quum enim iltic res sacra peragi propter inopiam redituum non posset, exera quam singulis sabbatis, diebus dominicis, aliisque festis insignibus: Imperator hoc animadverso, proventibus certis constituris effecit, ut sacrum ibi singulis diebus perficeretur, ipsa etiam ecclesia splendidis donatiis exornata.

50000.

Pestis.

Grando.

Exstitit hoc ipso Monomacho imperante tanta in urbe pestis, ut mortuis efferendis vivi non sufficerent. Grando quoque delapsa magno cum impetu non animalia modo, sed homines etiam interfecit. At Imperator morbo sibi familiari, podagra nimirum adflictus, in exstructo ab se monasterio decumbebat. Quumque propter malum aliud quoque

A τις ἴσως, ἅτε δυνάμεως ἐκείνῃ ὑπηρῶν, γράφει τῷ ὁν Ἰβηρίᾳ πεφοβλεβύτει Κωνσταντίνῳ, ὅτι μὴ ἧ τοῖς πολίταις ἐδάρρει· ἅτε μὴ ἱκανωμένοις εὐνοϊκῶς φρὸς αὐτὸν, τὰ ἐν χερσὶ πάντα καταλιπόντι, ἧ μετὰ δυνάμεως ὅτι πολλῆς, εἰς τὴν βασιλίδα καταπλεῦσαι. ὁ δὲ ἧ γίγνετ. πρὸ δὲ ἢ τοῦτο ἐλθεῖν αὐτοὺς οὐ μικρὰς ὁ Τορνίκιος τὴν βασιλείαν διέπαρξε, τοσοῦτον καπεπολεμήσας ἐν τῇ ἐκπὸς τῆς ὄντας, οἷς ἧ τὸν βασιλέα πᾶξυ γιγέδαι παρὰ μικρὸν παρακάλλαμα. ἔκπυτε οὖν φρὸς Ἀρκαδίου πόλιν ὥρκιται. οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ, ἧ ἐξ ἴσης τὰ ἐρατάμματα παρίγνετο. ἐρατηφὸς οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰασίτης φροβάλλεται. κατὰ τοῦ ἀποB στάντα χωρεῖ. χωρούσαι αὐτὸν· ἧ παρ' ὀλίγ αὐτὸν μὲν ἐκυρώσαι ἧ Βαπάζλιν τινά· τὰς δὲ λοιπὰς δημόσιας.

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ διέλιπον κατ' ἀνάπλας παρὰ Τύρκων, ἧ κατὰ δύσιν παρὰ Πατζινάκων λεηλασίαι ἧ πόλεμοι. τότε ἧ Ῥωμαιὸς ὁ Βάϊλος ὠνόμαται, τὰ μέγιστα ἀξίου γὰρ πρὸ τῶν γλώττων ὧν ἧδ ἐυτράπελος, γνωρίζεται τῇ βασιλεῖ, τιμᾶται, συμβούλος καθίσταται. ἔπτα τυραννίδος ἐπιθυμεῖ. ὑπήρχετα καί τινας, ὅσους ἠδύνατο. ἀλλ' ἐφράτης πᾶσα τῇ βασιλεῖ. ἧ οἱ μὲν συνωμότας πάχυνε κακῶς· αὐτὸς δὲ φρὸς μικροῖς ὕστερον ἀπατηθεὶς ἀπεκρύβη κακῶς. τότε δὲ ἧ πατρικίων, πάλιν ἐπαισχύνατο. τότε δὲ ἧ πρὸς τὸν C βασιλέα ἐλάφας ζῶν ἧ καμηλοπάρδαλιν. ἔτι ἧ αὐτοῦλῶ ἔθνος τοὺς Πατζινάκους τέλεον ἀναλῶσαι. ἐρανὸν οὖν παντελῶς ἐπεσκεύασε, ἐκπίμενος καὶ αὐτὸν. ἀλλὰ μέγα συμβαίνει τῇ Ῥωμαίων ἐκείθεν αὐτῶν. ἀλλὰ μέγα συμβαίνει τῇ Ῥωμαίων ἐκείθεν αὐτῶν. ἀλλὰ μέγα συμβαίνει τῇ Ῥωμαίων ἐκείθεν τὸ ἀπύχημα. ὅδεν ἧ ἕτερον αὖθις συλλέγει ἐρανὸν. πλοῦ ἀποδὰς φρὸς ἀθηναίους τῇ Ἴστιαι ἐπὶ τὸν πολέμου λύσσαι μᾶχεν τριακοντὰ ἐτῶν.

Πρὸς τούτοις δὲ μοναστήριον τὰ Μάγγανα οἰκοδομῶν, ἧ ἀφειδῶς τοῖς χρήμασι χρώμενος, εἰς τοσαύτην ἔλασιν ἤδεται, ὥστε ἐ πᾶσαν ἐπιποθεῖαι βῆξ ἐπὶ τὸ καπηλείαν, ἧ ἀτέπως ἐμπορίζειν ἐφιλονείκειαι. φορυτιζὰς οὖν ἀδίκους τὰ δημοσίου ἐπιχώσας, ὧξ αὐτὸν πόρων συμλέγει χρήματα. καπηλεῖ δὲ ἧ ἢ Ἰσηκ- D τὸν ἐρητὸν, ἀμρὶ τὰς χιλιάδας ἀεὶ ὁμοίμβων. ἧ ἀπὶ ἐρατιωτῶν φόρους πολλοὺς ἀπὸ τῇ χωρίων ἐκείνων πορίζεται. ἐνδὲν τοι καὶ τὰς ἐκείνων κακίας, ἧ ἀσωτίας, τὰ τῇ Ῥωμαίων πράγματα νῦς τὸ κατὰπιν χωρούσιν. εἰ καὶ τινα τῇ αὐτὰ, μνήμης ὑπάρχουσιν ἄξια. ἡ δὲ μοὶ, καὶ οἱ ξένοιτε, ἧ τὸ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἧ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ παρ' αὐτὸ γέγονος, ἐ παίσιον ὠκ ἀμορφοῦσι. δι' ἐνδεια ἧ μὲ δυναμένης ἐπορυχεῖδαι, ἐμὲν ἐν σαββατοκυμάκοις ἧ τοῖς ἐπισήμοις τῇ ἑορτῶν. τοῦτο ἰδὼν αὐτὸς καθ' ἑκάστω τόπο διὰ προσώδων γένεδαι φρόμησε, φαιδρώσας αὐτὸν ᾧ λαμφρὸς ἀποδέμασι.

E Κατ' ἐκεῖνο δὲ καιρὸν ἐ λοιμικὴ νόσος ἐπὶ τοσοῦτον ἐνίσκυσεν, ὥστε πᾶς ζῶντας ἐκρίπτειν τοὺς πεθνῶτας μὴ δυνάδαι. ἀλλὰ ἧ χαλκᾶα εὑρηνται, μὴ ζῶα μόνον, ἀλλὰ ἐ ἀνθρώπος αὐτοὺς ἀποκτείνουσα. ὁ μὲν τοι βασιλεὺς τῇ σωμήδει καλῆρ νόσῳ, τῇ ποδάγρᾳ δηλονότι, καλοκαγάθως ἐκείτο ἐν τῇ παρ' αὐτὸ δαμεδείσῃ μονῇ. ὡς δὲ ἧ δί ἄπρὸν τι σύμπτωμα ὁ θάνα-

ὁ Σάκατος ἤγγικεν , ὅτε Λογοθέτης , ὁ πρωτοσπα- A
ρίος , καὶ ὁ Κανικλίνι , στελλάμενοι πρὸς πόλιν , ἐδέ-
ξαντο ἀγαγεῖν Νικηφόρον τὸν πρωτόνοτον . ἐτύγχα δὲ
τότε τῶν τῆδε Βουλγάρων ἡγεμονίας ἀρχῶν . ἀλλὰ πα-
ρὰ γνώμην τοῦ Θεοδώρα ὑπηνέχθημεν (ἢ δὴ Ζωὴ φρο-
πατέλωσε τὸν βίον) εἰς τὸ παλάτιον αὐτῶν ἄγουσι ,
κἀκ ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορα . ἐφ᾽ ᾧ δὴ ἀποσεί-
λαντες πατῆρχον ἐκ Θεσσαλονίκης τὸν πρωτόνοτον . κρ-
κεῖθεν εἰς τὸ Ὀρφανήσιον ἄγουσι , καὶ ἐκ τῆ μο-
νῆ τῶ Κοιζινῆ πεφυλάξουσιν . ὁ μέντοι Μονομά-
χος Θήνησι . καὶ παρὰ τῆ ἁγλικρθείσῃ μονῆ Θά-
πτεται .

Κρατεῖ λοιπὸν ὁ Θεοδώρα ἔτος ἓν , καὶ ἡμε-
ραπτὰ ἀφοβάλλεται Δομέστικον τῆ ἀγελῶν ἵνα τῆ B
δυσὶν χρόν αὐτῆς ἐπὶ τῆ ἀναβάλλει τῆ Τούρκων τῶν
καταδρομῶν , παραλυόμβαι τὰς στρατοπεδαρχίας ,
Ἰσαάκιον τὸν Κομνηνὸν . ἐφθασεν δὲ ὁ Μονομάχος
ἐκέσης ἐβρεμίσας τὰς Μακεδονικὰς διωδείας . ἐν
οἷς ὧ ἐφαγκῆς ἢ Βρύεννις . λόγος γὰρ παρὰ
τοῖς Τούρκοις ἐφέρετο , ὡς ὑπ᾽ ἐκείνων καταλυθή-
σονται . μεθ᾽ ὧν ὁ Ἀλέξιαδῆς τοὺς Πέρσας κατέ-
λυσεν . δῆλω δ᾽ ἐβατιώτα δ᾽ τὸ ςφξϐ᾽. ὅτις
βιώσασα ἡ βασιλὶς ἀπέθανεν , ἐλλοῦ νοσήσαντι
πεφυκισούσα . οἱ δὲ παῖδες δύνοχοι ἀναβιβάζουσιν
Μιχαὴλ γάροντα τὸν στρατιωτικὸν , ἀφιλὴ ἀνδρα
ὄντα . Κρατεῖ δὲν ὁ στρατιωτικὸς Μιχαὴλ , ἔτος
ἓν . τῶτο δὲ ποιοῦσιν οἱ δυνοῦχοι , ὡς αὐτὸ αὐτῶν C
μηδὲν τι γίνεθαι . καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς , ἐκ
Βυζαντίου μὲν ὥρμητο . στρατιωτικὰ δὲ μόνα μετα-
χειρίζόμβος , ἀφιὴς ὧ παπάπασι καταδανδίνων
λαόν .

Τότε δὲ τῶν σωϊδῶν ἤρχοντο οἱ ὀξ᾽ ἰσάκ μεγι-
στᾶνες , ὅτε μάγιστρος , Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς , ὁ
κεκαμένος Καππαδὼν , ᾧ ἔντροι ἐπὶ τῆ ᾧ τιμῶν
καὶ ἀξιωμάτων καὶ τῆ σωϊδῶν ὧρῶν παρὰ τῶ
βασιλέως τυχεῖν . ἀλλ᾽ αὐτὸς κενὸς ἐπήμπτει .
πλοῦτος μᾶλλον ὕβριστν αὐτοὺς , ἐφ᾽ ᾧ δὴ τότε καὶ
λαβόντες ὅρκους , ἐν τῆ τῶ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ
συμφωνήσασιν , τὸν Κομνηνὸν ἀναγορεύσαι βασι-
λέα , οὐκαδὲ ἀπῆσαν . ᾧ γοῦν πάντα ὁ βασι-
λεὺς ὧρᾳς μεγίσας τὰς πολίτας ἐμενδοῦ , καὶ
ἀραῖς βαρείας συμφωνοῦντας , μὴ φονεύεθαι
τὸ Ἰσαάκιον . τῆ βουλῆ πάντη ᾧ ὁμολογίᾳ καὶ
αὐτὸς συγκλῆνν καπεισθμίσεις . τῆ γὰρ ἐξωσίᾳ
πειθαρχοῦντες , καὶ γραμματεῖφ πάντα βε-
βαίωτο . ἀλλ᾽ εἰς ὕδὲ ὄπνος πάντα . τὰ γὰρ
Ἰσαακίν ὑπιδυμένου , ᾧ τῶ πατεράρχα συμβουλὰ-
σαντος δῆθεν τῆ βασιλεῖ , αὐτὸς μὲν ἐξίσταται τῆς
βασιλείας . ἀναγορεύεται δὲ βασιλεὺς Ρωμαίων ὁ
Κομνηνὸς Ἰσαάκιος .

Καὶ κρατεῖ , ἔτη β᾽. ὑπῆρ μὲν δὲν τῆ τρόπῳ ἡ
βασιλεῖαι ἀπόξωσάμενος , ᾧ τῆ ἰσαὰκ ἀνδρεῖς τὰ
πάντα λογισάμβος , αὐτίκα τῆ βασιλικῆ ἐομίσμα-
τι ἀναφόρος ἐξηχαράττεται , μι τῆ Θεῷ τὸ πᾶν E
ὑπογράψας . τὸν πατεράρχαι τὰ μέγιστα τιμᾷ . ἐκ
τῆς συμπραξίσεως αὐτῆ . ἀλλὰ φονδωλίας κατήρ-
χεται , τὰ τῆ φρονιμενῶν πεφευγότ᾽ κοπάσπει-
μόνα τὰ ὑπαρκοῦντα τοὺς αφεὶς . ἀκκ
μοσιῶλον δὲ ἐκ αὐτοὺς ὑπὶδάσκων , ᾧ μὴ
βίον ἐβλακτμένον ζῷν . ὁ δὲ πατεράρχας

morꝰ appeterꝛet, Logotheta cum Protonotario & Caniciei præfecto re deliberata, qui Nicephorum Primatem arceſſerent, mittit. Is Bulgaris cum imperio poteſtateque præerat. Verum famuli Theodoræ de hoc certiores facti, (nam Zoa jamridem vita functa fuerat) eam in Palatium deducẽtam, Imperatricem renuntiarunt: miſſifque certis hominibus, Primatem Theſſalonicæ interceptum abduci Thracẽſium curant, & in Cuzinæ monaſterium includi. Mononachus autem mortuus, in monaſterio, quod ab ipſo conditum fuiſſe dicimus, ſepelitur. Theodora

Imperium Theodora tenuit anno ſaltem uno: quod ubi occeſſiſſet, ex Eunuchis ſuis quemdam Domeſticum Scholarum conſtituit, qui Turcorum incurſiones cohiberet: Iſaacio Comneno, qui copiarum Imperator erat, loco dignitateque ſua ſummoto. Macedonicas quidem legiones jam ante Monomachus in Aſiam trajecerat, quæ præter Comneum, etiam Bryennium prætorem habebant. Ejus rei cauſſa fuerat, quod apud Turcos obtineret fama, futurum ut ab iis everterentur, cum quibus Alexander Perſas ſuperaſſet. Imperatrix Theodora quem nonis indictionem anni ꝛꝛꝛ ςιϛ ιϛ ϡξιϛ, totam in imperio exegiſſet, inteſtini tenuis morbo correpta, vivendi finem fecit. Mox ejus eunuchi Michaelum, provectæ ætatis hominem, cognomento Militarem, ad dignitatem Imperatorium evehunt, qui uno tantum anno rebus præfuit. Factum eſt autem hoc ab eunuchis eo conſilio potiſſimum, ut citra ipſorum auctoritatem nihil in republica gereretur. Originem generis Imperator ex urbe Byzantio ducebat, & reipſa tantum militaribus deditus, prudentiæ demulcendos populi animos ineptus erat.

Sub initium imperii Michaeli, proceres orientales, in quibus erant Iſaacius Comnenus, dignitate Magiſter, Caracalo Ambaſtus, & alii, pro more priſco Imperatorem adibant, ut ab ipſo honores, dignitates, conſuetaque congiaria impetrarent. Eos Imperator potius contumeliis adfecbat, quam ſenatores, ab ſe numerum facere dimittit. Quæ propter in magno Dei templo ſub jurisjurandi religione data & accepta fide, communique conſenſu & ſuffragatione Comneno Imperatore deſignato, domum quiſque ſuam diſceſſerunt. His rebus cognitis, Imperator maximis largitionibus ſibi civium animos, itemque gravi ſimis exſecrationibus obtrincigit, ut uno conſenſu policerentur, eumquam ſe Comnenum admiſſuros, ipſo etiam Senatu conſilium hoc unanimemque conſenſum approbaute, ac ſcripto rem roeam confirmante, quod imperium Michaeli, propter ejus poteſtatem, detrectare non auderent. Verum nihil hæc profuere. Quam enim urbem Iſaacius invaderet, Imperator auditoconſilio Patriarchæ, imperio ſponte ſua ceſſit: quo facto, Comnenus Imperator eſt renunciatus.

Iſaacius Comnenus.

Theodora Imperatrix.

Edit. Pariſ. pag. 322.

Iſaacius Comnenus.

Michaelus Stratioticus Imp.

Soeidius Imp. ſuos offendit.

Conſpiratio.

Is duobus annis rempublicam adminiſtravit. Quumque conſequutus imperium eo animo ſuiſſet modo, quo diximus, omnia fortiradini ſuæ accepta retulit, continuoque ſe Imperatorio numiſmati ſic inſculpi curavit, ut eaſem manu teneret, nequaquam rotius rei gloria Deo adſcripta. Patriarcham una cum iis, quos conſpirationis ſocios habuerat, plurimum honorabat. Sed paulatim parcior eſſe cepit, & ſuperſluos ædium religioſis exercitationibus deſtinatarum reditus præcidit, relictis tantum iis, quæ uſibus hominum illorum ſufficerent: quo facto docebat eos, vitam inopem agendam eſſe, non deliciis adfluentem. Cæterum Patriarcha nimium erga

Iſaacius Comnenus Imperator.

Monaſteriis attempta reſtitutio. Edit. Pariſ. pag. 323.

Patriarcha ſuperbus & improbus.

Imperatorem confidens & audax, nonnumquam illum ad potiundas quædam aliquanto duriora gravioraque parum propitium & facilem habebat. Quapropter eum pœnis diris subjecit, additis etiam comminationibus, hæc vulgo jactata verba proferens: Ego te Furne condidi, ego te quoque destruam. Cœpit etiam consilium induendi tinctos coccineos colore calceos, quum dicerer ita pontifices priscos facitare solitos, adeoque confirmaret, jura Patriarchæ ab iisdem illis fibi pontificem novi quoque faceredotii non absre vindicare posse. Nihil enim esse discriminis inter regnum & facerdotium volebat. Hæc ubi cognovisset Imperator, potius aliquid in illum agendum, quam exspectandum ab eo statuens, hominem exsilio mulctat: dumque moliretur amplius, ut solio prorsus detrahearetur, dieni fuum Patriarcha obiit. Quapropter Imperator pœnitentia ductus, honorifice illum in urbem deportari curavit: quum quidem universi vehementer ob prodigium quoddam obstupescerent. Nam dextra Patriarchæ manus crucis in modum fic conformata, ut esse solebat id temporis, quo pacem populo clara voce denuntiabat, immobilis manfit, per mortem corporis minime mutata. Sufficitur eit in ejus locum alius Patriarcha, nimirum Constantinus præfes & Protovestiarius, eognomento Lichudes: cujus liberalem ac munificam manum, folertemque providentiam, nemo non expertus fuit.

Constantinus Patriarcha præclarus.

Secundum hæc Ungricæ Patzinacarumque nationes turbas dedere, contra quas egreffo cum copiis Imperatore, eunctisque pacem expetentibus, pars quædam Patzinacicæ gentis manus dare noluit, eaque pertinacia ita consequuta fuit, ut prorfus exsistederetur. Hinc Imperatore sub * Libitzo castra locante, quum pluviæ nivesque delabe-

* Zonar. Libitzo.

rent inexplicabili cum impetu, ideque September ineunte, die Theclæ martyrum principis: ingens exercitui clades & interitus accidit. Quumque tegendi sui caussa sub quercu Imperator subsisteret, non multo post vox quædam e quercu fuit exaudita: qua perceptu, tantum inde fuit digressus, quantum fatis esset ad evitandam illius longitudinem, ne ab ea contingeretur. Eo facto, radicitus evulsa, in terram supina corruit. Imperator videns quanto periculo liberatus esset, rei novitate perculsus obmutuit: & revera portendebat infaustum aliquid hoc ipsum quod acciderat, inirum fcilicet eorum exitiens, quæ ipsi eventura erant.

Portenta.

Recreabat autem ab eo tempore se venationibus circa Neapolim, quumque prandii adesset hora, fulgetra locis iis exstitit, & aper aliunde prorumpens, Imperatorem ipsum se provocavit. Eum ille persequens, ad ipsum usque mare pervenit. Apro autem mare ingresso, & evanescente, mox Imperator lace quadam perfusus, quæ fulguri comimilis esset, ex equo corruit, & ore spumam rejiciens humi jacuit. Inde conjectus in piscatorium quamdam navicalum, salvus in regiam delatus fuit: at que hoc modo graviter addictus, & ante adorum pœnitentia ductus, imperio, quod injuste occupaverat, sponte sua cessit, alteram sibi substituit, lacernam induit, in Studii monasterium se contulit. Ibi tam submisse ac obedienter erga monasterii præfectum se gerebat, ut etiam offiarii munus sibi mandatum obire non detrectaret. Perhiberur etiam castissimus fuisse. Nam quum adhuc coplarum ducis munere fungeretur, & renum doloribus tantopere crucia retur, ut omnino viribus amissis langueseeret: post adhibita infinita remedia, consulebant ei medici, ut mulieris

Spectrum. Edit. Paris. pag. 324.

Ursicius in monasterio recte fegerit, Ursaci calli-tas.

A ἐπὶ τῇ βασιλεῖ τὰ πλεῖστα θαῤῥῶν, ὡς ἔχοι ἐπικλοπὴ ταῖς αὐτῷ ἐξεῖ ὅτι αἰσχυσὸς φορτικὰς ἀτε πολλάκις οὔσας· ὡκοῦ ἐπιτιμίοις ὑποτροπαίοις ὑποβάλλει αὐτόν. καὶ μὴν τῷ ἀπειλεῖς τὸ ἐμμεκοτύμνον τόνο λέγων· ἐγὼ σε ἐκτείνω φόνῳ· ἐγὼ σε ἐ καταλύσω. βουλεύεται δὲ κοκκοβαφῆ πεεβαλεῖν πέδιλα, ἧς παλαιὰς ἱερωσύνης φάσκων εἶναι τὸ τοιοῦτον ἴδος. καὶ δεῖν τύπος κἂν τῇ εἰρ ικυρῆδαι τὸν Ἀρχιεράα. ἱερωσύνης γὰ καὶ βασιλείας τὸ ζῆφορον ἀδὲν· ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ δίσον χείρας δράσαι μέλλοι ἢ παθὼν, ἐξορίζει τὸν πατεμάρχην. ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτῷ καθαιρέσεων

B μελιτώντος ἐκείνου, ὁ πατεμάρχης τελευτᾷ. ταύτῃ τοι ἐ μετανοίᾳ χρεσάμενος ὁ βασιλεὺς, ἐντίμως ἐπαιάγει αὐτὸν. πάντων ἐκπλαγέντων ἐπὶ τῇ συμβιβηκότι τότε θαύματι· ἡ γὰ τὰ πατεμάρχου δξιὰ χεὶρ σαυροειδῶς χημανιθεῖσα, ὡς ἰωΐτα τῶν εἰρήνων ἐπιφώνει τῇ λαῷ, μεμένηκεν ἀκρατος, μὴ σωματοιωθεῖσα τῇ τεκρώσει τὸ σώματος. φροντιζήσαντα δὲ αὐτ αὐτὸ πατελαρχης Κωνσταντίνος ὁρθόδοξος ὁ Λειχούδης ἀρκτηβησάμενος ὧν. ἐ τῆς μεγαλοδώρα χειρὸς καὶ ἰάκωπος φροσίας, ὑδὲς ἴζω μεμέμνημαι.

Constantinus Patriarcha præclarus.

C Μετὰ δὲ ταῦτα, παρασκευὰ τὸ Οὐγγικὸν· ἐξέρχεται κατ αὐτῶν ὁ βασιλεὺς, ᾧ πάντες μὲν ἀπήνδοντο, μέρος δέτι Πατζινακικὸν χεῖρας δῦναι ἐκ ἠθέλοσ, ἑφ ᾧ καὶ ἀρδίως ὑπόδυται. ὑπὸ τὸν Λιβιτζὼν δὲ σκηνοῖ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ ᾧ νιφετὸ πολλοῦ καταβράγματος μέμι Σεπτεμβείῳ, ἡμέρᾳ τῆς ἁγιοπεμάρτυρος Θέκλης, πολὺς τε τραγοῦ γίγνεται φθόρος. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπὸ δρῦι ἔση τινὰ, σκέπης ἕνεκα, μετ ὀ πολὺ δὲ ἐκ τῆς γειομένης ἐκ τῆς δρυὸς, φράσεί μεκρόν ὁ βασιλεὺς, ὡς μὴ τῷ μήκει πάσης καταλαμβάνοιτο. ἐ ῥᾳδίαν αὐτὴ ἀπαναθεῖσα, ὑπτία τῇ γῇ κατασὶ πτει. ὅθεν ἐυθὺς ὁ βασιλεὺς ἐκθαμβος γίγνετο, ἰδὼν τὸν ἐρρῶσθαι. ὡ δὲ ὠκ ἀγαθὸς οἰωνὸς τὸ συμβὰν, προείμενον δὲ τῶν ἐπιγενησομένων αὐτῷ.

Portenta.

D Μετὰ δὲ ταῦτα κυνηγσίοις ἐξυκαγωνίτο περὶ αὐτὴν τὴν Νεάπολιν· περὶ δὲ ὥραι ἀρίστου, φῶς ἀσραπηβόλον τοὺς τόπους ἐκείνους εἰσπνεῖ. χόῖρος δὲ πόθεν φανεὶς, ἐφ ἑαυτὸν τὸν βασιλέα ἐπεκαλέσατο· ὁ ἐπισάμενος ὁ βασιλεὺς ἀχέι τῇ Σαλάσσῃ ἐξώλαυνε. ὡς δὲ ὅσα ἀ χοῖ ς τὴν Σαλασσαν εἰσθύς, ἀφανὴς ἐγένετο, ὁ βασιλεὺς ὠζὺς τῇ ἀσραπηβόλῳ φωτὶ ληφθεὶς, τᾷ ἵππῳ τε ἀπεπαιρωμένῳ, καὶ ἀρείζων κῇ γὰ ἐκυλίετο· ἐμβληθεὶς ὅσω ἀπατίῳ ἀφὸς τὰ βασίλεια διασώζεται. πιτῳ δὲ τῇ ὑδατι κακοχειμῶνος, ἐπὶ πολὺ μετανοίᾳ χρᾶται· ἐκ τῆς βασιλείας, ἧς ἀδίκως ἐκιβάβητο, ἐκὼν ὀξίσαται, ἐ πανσὺμ ἐπῳρᾳ δίδωσι, ῥᾳδία ἀμφίεννυται, ᾧ τῇ μορῇ τὸ Σουδάριον ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι. τοσαύτη πανεπώσια, καὶ φρὸς γε τὸν φροεσῶτα ἀσπαγῇ ἴχραπο, ὡς καὶ Θυμαρὸν αὐτὸν γενέσθαι. λέγεται δὲ σωφρονίσαπο αὐτὸν εἶναι. γραμπεάρχην γὰ ἄντος αὐτῶ, ᾧ ῥφρίτιδι συγκθέντες, ὡς ᾧ πάρυπο πάν-

E

Ursicius in monasterio recte fegerit, Ursaci callitas.

τῆ γαμέτῃ, συμβεβίλθαι οἱ ἑαυτοῦ, μετὰ μικρὸν ἀδικῶς ἐπαγωγὰς, ὡς γυναικὶ χρήσασθαι. ἐδ' ὡς ἐπείθετο· εἰσόντων δὲ, ὡς μὴ τοῦτο ποιήσοι, ἀσφαλισασθαι, καὶ παῖδε ἐκποιήσασθαι ἀπαιδίᾳ συγχωρῆσαι, ἀρκυσί μοι, ἔλεγεν, ὁ Μανουὴλ ἡ ἡ Μαρία, οἱ ἐδὲ μοι χάριτι Θεοῦ γενόμενοι· τούτων μὲν ὧν αὐτῷ τυχεῖν ἐσι τῆς βασιλείας τῷ Θεῷ· σωφρονοῦντι δὲ εἶχε, ἰδίᾳ ὀφεῖλαι ἢ Θεόν. ἐπὶ τούτοις δὲ ἡ ἡ βασιλὶς Αἰκατερίνα ἐ ἡ Συγάμβ. Μαρίκ, παρὰ τῆ μονῆ τῆ Μυλαίᾳ διήγον ἀσκητικὸν βίον βιοῦσαι. Θνήσκει ὁ βασιλὶς, σορῷ καταθέντας, ἥτις ἡ πλακοῦσα ὕδατος, ὑποσοὶ ἅπασι δίδωσιν, ὅτι δίκλυ ὀκνοῦσα ἐτοιμε ἦσχε ἢ ἐμφύλιον πόλεμον, τὰς τῆς συγκλήτου ὑποτοιήσεις, τὰς ἦ μονασηρίων, ὡς ἄνωθεν ἐρεῖται, καθαρσαγὰς, ἐ ὅσα ἄλλα ποιεῖται· Θάπτεται δὲ τῆ μονῆ τῆ Σπουδίᾳ ἡ ἡ Αἰκατερίνα, ὀνομαζθεῖσα Εἰρήνη.

Κρατοῦ δὲ μετὰ τὸν Κομνηνὸν Κωνσταντίνος ὁ τούτου ὁ Δούκας ἐπὶ ἔτ. ἐπιεικὴς ἀνὴρ ἡ μέτριος, τῶν σύγκλητον τε, ἡ τὸ δημοτικὸν τιμῶν ἀξιώτατος. ἐπαυρόθη δὲ ἡ τῆς ἐπιτυχίας τῆδε οἰκείων τιμῶν παρὰ τὸν Κομνηνὸν· ἀπήλθε ποτὲ κῆ τῶν μετίλων τῶ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ὅε τῆ μονῆ τῆδε Μαγγάνων, αἰδοῖ τε ἁγίω· ἡ νομικαῖτα βουλὴ κατ' αὐτὸ· ἦδε Θαλάττης ὃ ἐπαρκλθεὶν ἀφος τὰ βασίλεια μέλοντα, Χοσπίξαι αὐτὸν ἐμελέτων οἱ φρονίζοντες, ἐκ ἐδὲν ἰλύσαια, ἐγκλῆσι ὃ ἐκείνου τὸ βούλημα· ὁ δὲ Δούκας, ἡδονῆς ἄλλοι ἐφορτίζοντο, ἡ λόγων συκρτικῶν, δικαικῶν, συκοφαντικῶν, ὑφ' ᾧ κἂν ταῖς δίκαις φροσφυβόλων ἰω ἐπὶ ποσὶν, ὡς ἡ αὐτὸς τῆς ἐρατιώτας τὰ ἐρατιωτικὰ καπελεῖλαι, ἡ λόγῳ δικαικοῖς ἐκπαιδεῦσθαι. ὃ δὴ ἡ τῆς Τούρκους ἠρξίσε κατὰ Ρωμαίων χωρεῖν, ἐ ἐδοὺς τὰ ἐκείνων λαῖζεθαι.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ γῆν ἀταπλῶν οὕπω ἔχε· κατὰ δίγε ἡ δύσιν, ἔθνος Οὐζίκιον. Σκύθαι δὲ οὗτοι ἡ τῆ Πατζινάκων οἱ ὀλγώτεροι τὸν Ἴτρον ἤρημωσάσαντες ἀφοῦ μικράδης ξ, καταδρομῶ ὅτι πολλῶ τῆ Ρωμαίων ἐπέλοιμ. μαθόντες ταῦτα ὁ βασιλὶς, ἡ οἷα φιλοχρήματος τῆ τὸν ὀβολὸν παντὸς φρτιμίων, κρίνεθαι μηδὲν ἐρατοῦ ἀξιόλογον ἔχων, ἐξέρχεται εἰς Χοιροβάκχους, μαθὼν ἐαυτὸν φέρων ὐχὶ πλείους, ἡ ὀλίγῳ ἐρατιώτας· πλὴν κελεύσας ἀσπίς, ἡηνίας, ἡ φρονιχαῖς τῆ λιταρείας φφὸς Θεὸν πάσας ἐχρέσατο, ἐφ' ᾧ ἡ μετ' οὐ πολὺ ὁ τῆ βαρβάρων μλιόνται ὅλεθρος, λοιμῷ ἡ λιμῷ, Θείᾳ φρομηθείᾳ καπεργασθέντων αὐτῶν.

Ταῦτα δὲ συμέβη ἔτος τῶ Κωνσταντίνου βασιλεύοντος, φφὸ δίγε τῶ ἐνὸς τῶν κῆ Σεπτεμβρίου μῆνα περὶ ἑβδόμην νυκτὸς φυλακὴν, σεισμὸς ἐξαίσιος γένοιτο, τῶν πώποτε γενομένων ἐκπλητικώτερος, ὡς ἡ οἰκίας ὃ ναοὺς ἀπατρίλαι. ὃ μὲ ὀκνοῦ- Θα μόνον, ἀλλὰ ἡ κῆ Ραιθεῖον, Πασιὸν τε, ἡ τὸ Μυελαῖτων, τὰ αὐτὰ γκγόνασιν, ὡς ἡ φόνον ἀνθρώπων πολλῶ γενέθαι. ἡ ἐν Κύζικῳ δὲ τὸ Ἐλληνικὸν ἱερὸν ἐφ' Θαμάσιον Ἵδρυμα καπσείθη τε, ἡ πλέον μέρος καπέπτωσε, ἡ ταῦτα ὀχυρώτατον ὄν· τὰ αὐτὰ τούτοις ἡ κῆ Νίκαιαι γέγονε· κατὰ

Gyca annal.

amplexibus uteretur, quo ipſo conſequuturus eſſet, ut etiam orbitas liberum minus eſt pertimeſcenda foret. Tum ille: Sufficiunt, inquit, mihi Manuelus & Maria, quos Dei gratia procreatos habeo. Nam abſque liberis Dei regnum adipiſci liceat: ſe ne caſſitate neſcio Deum conſpecturus eſt. Poſteaquam Iſaacius monaſterium ingreſſus fuiſſet, etiam Imperatrix Hæcaterina cum Maria filia ſe in manſionem Myrelæi contulerunt, ibique vitam religioſis exercitiis deditam exegerunt. Quum autem naturæ debitum perſolviſſet Imperator, & in ſepulcrum fuiſſet conditus: accidit ut illud aqua deinceps repletum ſuſpicionem mortalibus præbueret, eum pœnas in hac vita luiſſe propter ſiſcepta bellum inteſtinum, ademptione munerum ſenatui debitorum, monaſteriorumque (ut ſupra indicatum eſt) direptorum ſpoliationes, aliaque talia facinora. Sepultus eſt in manſione Studiana, uxor autem Hæcaterina in ea, quæ mutato nomine dicta eſt Xene.

Conſtantinus Dux, Imp.

Poſt Comnenum, Conſtantinus præſes, cognomento Dux, annis ſeptem imperio potitus eſt, vir æquitatis ſtudioſus & moderatus, qui tam ſenatorios quam plebejos homines ad honores provexit. Idem reſtituit eos in integrum, qui dignitatibus fuit a Comneno ſpoliati fuerant. Accidit aliquando, ut ad celebranda in manſione Studiana, quæ memoriam ſe conſerret ad Manganorum monaſterium. Eo tempore ſunt agitata quædam in ipſum conſilia. Nam viri principes ſtatuerant illum mari reverſurum in regiam aquis ſubmergere ac ſuffocare: quæ tamen inſidiæ prorſus irritæ fuerunt, conſilius eorum detectis. Erat autem hic Ducas ad talia le magis occuparus, quam ut ſemet exerceret in orationibus ejus generis, quibus untur ſecretarii principum, itemque forenſibus & ſycophanticis. Quo factum, ut tam frequenter adfideret in judicia, ubi cauſſæ agebantur, ut ipſi etiam milites Imperatoris exemplum imitati, deſerto rerum bellicarum ſtudio, perdiſcendis oratoribus judicialibus incumberent. Ea res Turcos incitavit, ut Romanorum ſines invaderent, ckraque periculum omnia paſſim agerent, ſerrent.

Inſidiæ detectæ.

Inſidiæ Conſtantini Ducis uritis.

Edit. Pariſ. pag. 325.

In hoc ſtaturerum orientis, Uzica natio verſus occidentem, quæ inter Scythas numeratur, & Patzinacarum facile nobiliſſima eſt, cum hominum ad ɔɔɔɔ ccɛɔɔ Iſtrum trajecit, incurſionem hoſtilem Romanis longe graviſſimam minitata. Quam de re certior factus ſuiſſet Imperator, homo pecuniarum aviditiſſimus, qui vel obolum quamvis æſtimaret, exercitu facti amplo nequaquam inſtructus Chœrobacchos proficiſcitur, non plures fecum adducens, quam centum quinquaginta milites. Attamen ipſius mandato cuncti jejunia, preces, ſupplicationibus Deum placare juſſi ſunt. quæ res effecit, ut non multo poſt de barbarorum exitio, qui fame ac peſte beneficio divinæ providentiæ confecti perierant, nuncius adferretur.

Diſciplinæ militaris neglectio.

Avaritia principis.

Piam ejuſdem factum.

Acciderant hæc anno imperii Conſtantini ſexto, quo ipſo iidem anno, Septembri menſe, ſecunda noctis vigilia, terræmotus ingens exſtitit, multoque maxime terribilis omnium, qui umquam fuiſſent, ita ut ædes ac templa ſubverterentur: neque tantum in urbe Conſtantinopoli hoc uſuveniret, ſed etiam apud Rodeſtum, Panium, Myriophytum, magna hominum multitudine per hanc ſuccuſſionem oppreſſa. Cyzici quoque fanum illud gentile, dignum admiratione, quaſſatum magna ex parte corruit, quamquam longe firmiſſimo ſtru mosque haberet. Con-

Terræmotus.

similia quædam accidernnt Niceæ, succuſſis ſanctorum patrum & ſanctæ Sapientiæ templis. Ibidem mœnia de fundamentis ipſis motu cornuntur. Erant hæ peccatorum pœnæ, itaque divinæ indicia: quibus indicatæ nationis incurſio & clades portendebatur. Nam per prodigia divinitus proſecta, non præſentia modo, ſed etiam futura declarantur atque prædicuntur. Eodem hoc tempore cometa quoque poſt ſolis occaſum conſpectus eſt, qui magnitudine ſua Lunam æquabat, ac initio quidem ſumum & fuligi-

Cometa.

nem emittere videbatur: ſequenti vero die capillos quaſi quoldam oſtentare cœpit, radiiſque verſus orientem directis, ad quadraginta dies apparuit.

Joan. Xiphilinus Patriarcha.

Conſtantino Patriarcha mortuo, Joannes Xiphilinus monachus in ejus locum ſuffectus eſt, vir omnino propter eloquentiam, do-

Edit. Pariſ. pag. 326.

ctrinam, prudentiam, virtutem admirandus. Tractante orlandus, vitam in Olympo religioſis exercitiis deditam agebat: unde vi perſtradus eſt ad hanc dignitatem, tamquam inter alios eximius. Imperator autem morbo correptus, vitaque ſonctus, in eo monaſterio religioſe mandatus humo fuit, quod Moliborum nuncupant. Liberos ex Imperatrice Eudocia, quam privatus duxerat, hos habuit, Michaelum, Andronicum, & Conſtantinum porphyrigenam: itemque præter hos Annam, Theodoram, & Zoen.

Quum ſpiritum extremum ducerret, ab omnibus ſcriptam cautionem exegit, qua polliceretur, nunquam ſe Imperatorem nilum admiſſuros, extraquam filios ſuos: & Imperatricem ipſam promittere coegit, nunquam ſe reſpecturam alteras nuptias. Hoc modo ille cum filiis imperium ſeptem tribus adminiſtravit. Scripta cautio fidei Patriarchæ credita, ejuſdem ſtudio cuſtodiebatur. Eo rerum ſtatu, rurſum Turci, & octeni univerſis tempeſtates ingentes concitabant: de quo intelligi potuit, Imperatoris opera reipublicæ opus eſſe. Quapropter nonnulla quidem nactus eſt ſuffragia Nicephorus Botaniates, aliique complures: ſed vicit tamen Alexii divini conſilii cuſtodia, ſimulque renuntiatus eſt Imperator Romanus Veſtarches, Conſtantini Diogenis filius: quamquam antehac Imperatori ſuiſſet infidiatus, eaque de cauſſa vinculis conſtrictus, quæ ſtionibus ſubditus, convictus, & præter omnem denique ſpem periculo liberatus.

Eudocia cum filius imperat.

Romanus Diogenes Imp.

Imperio triennium cum menſibus octo potitus eſt. Imperatrix autem nubere cuidam ex viris illuſtribus voluit, quum ob ſcriptam cautionem, & illos, qui cautioni ſubſcripſerant, in meru verlaretur: tandem aliquid ſupra naturam mulicbrem audendum, & dolo Patriarcham circumvenendum eſſe decrevit. Itaque rem cum quodam ad hujuſmodi molliones idoneo communicat. Quid inde factum? Erat Patriarchæ frater, nomine Bardas. Hoc quum ſciret ille ſpado, cum quo communicaſſe conſilia ſua Imperatricem diximus: Patriarcham accedit, ſecreto rem totam ei renunciat, fieri nimiram poſſe, ut ſi quidem aliqua diſpenſatio nomine cautionis interCometa. cederet, frater ejus in complexum Imperatricis perveniret, ac deinde Imperator deſi-

Eudocia cessidium confirmatum.

Patriarcha fallitur.

gnaretur. Hæc ante captus Patriarcha, ſingillatim ſenatoribus ad ſe vocatis pertuadet, ſcriptam illam cautionem ab æquitatis ratione prorſus alienam eſſe, nec ob unius hominis æmulationem concedi debere, ut Romana reſpublica detrimentum caperet: ſed potius ita poſſeute neceſſitate tradendam in matrimonium alicui viro Imperatricem, ut hoc modo reſpublica priſtinum ſtatui reſtituta

A σφίσιν ἦν, ὅτι τῶν σῶν πατέρων τις, ᾧ εἰπεῖν ὀνόματι τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ αὐτὰ τὰ τείχη ἐκ βαρυδοῦν αὐτῶν καταπεπτωκέναι, ἃ καὶπερ μὴ καθ' ἁμαρτημάτων εἰσπραξίν, καθ' ὅσους χρόνος ἐνήγκανεν, γενέσθαι δὲ καὶ τῶν τὰ ἐσόμενα ἐθνῶν ἐπίδειξιν καὶ κατάληψιν. ἐκ δὲ ταῖς θεοσημίαις, ἃ τὸ ἐσόμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον προδιαφαίνεται καὶ προσημαίνεται· καὶ τέλεσε δὴ τῷ καιρῷ, ᾧ κομήτης ἑφάνη καπνὸν ἀλλοι δίδοντος, τὸ μὲν ὄχθους σκιλλώδη φέρων, καὶ ἑβδόμε μὲν τιμωπάτε κατὸν ᾧ ὁμίχλιλω ἐκπίπτων. ἐν δὲ τῇ ἑπτάμῃ, ἤρξατο φροδεικνύειν βοκρίχος τινάς, τὰς δὲ ακτίνας ὡρὸς ἑῶαν ἀπέτεινε, μήκρις ἡμέρων μ' φάίνων.

Κωνσταντῖνε δὲ πατειάρχα πλειόπασαντος, Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος ἀρχιεπίζεται, τὰ πάντα θαυμαςὸς, λόγῳ, σοφίᾳ, συνέσει, ᾧ ἀρετῇ· ἐκ Τραπέζεντος μὲν ὁρμημένος, ἀσκητικῶς δὲ κατ' Ὀλυμπον ζῶν, ἐφ' ᾧ καὶ βία ἀφὸς τὸν ἀξίαν ἐλκεται· ἀπ' τῶν ἄλλων ἐκκειτος ὢν. ὁ δὲ βασιλικὸς νόσῳ τιμικάπτα περιπίπτει, ᾧ τὸν βίον ἐξάγεται, τῆς ὁσίας αὐτῆ γαμουίης ἐν τῇ μοῦ, ᾗ καλεῖται Μολιβδῶν. ὅσας δὲ αὐτῇ παῖδες ἐξ Εὐδοκίας τῆς βασιλίδος, ὧν ἰδιοτύπων ἠγκγιτο, Μιχαὴλ, Ἀνδρόνικος καὶ Κωνσταντῖνος, ὃς ᾧ Πορφυρογέννητος ὠὸ· ἀφὸς τέτοις δὲ Ἄννα, Θεοδώρα, ᾧ Ζωή.

Τελευτῶν δὲ πάντας ἀπήτησε ἔγγραφον, ὡς οὐ ποτ παρὰ τὰς αὐτῆ παῖδας βατιλία ἕτερος ἄψεθέσεται, ἐ αὐτὸν δὲ τὸ βατιλεῖαπαν Εὐδοκίαν, ὡς ὡς αὐ ἀφὸς ἑδὲτερο ἀπ'ἰδι συνοικέσιον, ἐφ' ᾧ κρατεῖ σὼ τοῖς παισὶ αὐτῆ μῶλις ζ'. ᾧ τὸ ἐγγράφου ἀπαρτιδίτος, ἐ εἰς φυλακὴν τῷ πατειάρχῃ δόδοτος· εἶχε μὲν κὼ ταῦτα, ᾧ οἱ Τοῦρκοι πάλιν, πᾶσά τι ἢ ἀκαπολὺ ἐκυμαίνετο. δόντων λοιπὸν βασιλέως τὰ σφάγματα, ἐφ' ᾧ ᾗ ψηφίζεται μὲν Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ᾧ ἕτερος πολλοὶ· τικᾷ δ' ὅμως ὁ Θεὰ βυλὴ· ᾗ βασιλεὺς ἀνακηρύπεται ὁ Βεάρδας Ρωμανὸς ὁ Κωνσταντίνου τῆ Διογένους υἱός· ἐς ᾧ φρότερον ἐπιβουλεύσας τῇ βασιλεῖ, κρπτωθεὶς ἀσημοθείς, ᾧ ἰλιγχθείς, ἐντα παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα τὸ κινδύνε λυτρωθείς.

Κρατεῖ ὁ τοιοῦτος Ρωμανὸς, ἐπ γ' μῆνας ὀκτὼ· ᾗ μέντοι βασιλὶς Εὐδοκία μὲν συζεύχθαναί τινι τῶν ἰπιφανῶν, ἀβδικεῖτο δὲ διὰ τὸ ἔγγραφον, ἐ τὰς ἐνυπογράψαντας αὐτῇ, ἐγκυ δεῖν ὑπὲρ γαμέτα φρονῆσαι· ᾗ δόλῳ τὸν πατειάρχλυ ὑπηλθεῖν· κοινοῦται τὸ φράγμα τινὶ τῶν πρὸς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδείων· σὶ γοῦν· ἀδελφὸς ὢν τῷ πατειάρχῃ Βάρδας τοῦτομα· φρόσεισι γοῦν τῷ πατειάρχῃ ὁ τημιας, ἀπαγγέλλει αὐτῇ μυτικῶς τὰ τῦ φράγματος· ἔχγ οἰκοτομία τις χέτται πρὲ τῷ ἐγγράφου, ὁ σὸς ἀδελφὸς τῇ βασιλίδι μίγνυται· ᾗ βασιλεὺς ἀναγορδύεται· καπχεται δὲν ἐσπόδων ὁ πατειάρχης, καὶ

B ἕνα καθ' ἕνα τῆς συγκλήτου μετακαλούμβος, ἐπιῳθε πάντας, ὡς παράνομον τὸ ἐγγραφον, καὶ ὑπὸ ζῆλον ἰὸς ἀνδρὸς τὰ Ρωμαίων οὐ χρὴ καταβλαπτισθαι. ἀραγκαῖον δὲν τὴν βασιλίδα ζεύχθναι ἀνδρὶ, ὡς ἀραδλήσομι καὶ αὐδὲς τὰ φράγματα. ὡς δὲν ἔχε πάντες συμφώνως ὁ πατειάρχης, ἐπκλος ὁ

διηγήσεις οἷς τὰ βασίλεια ἤρχετο, καὶ τῇ βασιλίδι συζεύγνυται. καὶ οὗτοι τῇ σκηπτρῳ ἐγκαρατὴς γίνεται. ὄγκῳ ἐφέδρας, τούτοι φησὶν ὁ αὐτοῦ, ὁ Καίσαρα ἢ τὸ ἀφοββασιλεύοντος ἀδλήρε. καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν ἑῴαν μαχόμενος, καὶ κατὰ τῆς Τάρσων χωρὰς, καὶ εἰς Σεβάσειαν ἐλθὼν, καὶ ἐνθεν κἀκεῖθεν παρεγενόμενος, μεγάλα κατὰ τῆς Τάρσων ἔθνους τρόπαια. ὑπερῴρισε φησὶ τὴν βασιλίδα. καὶ τὰς συμῴθεις ῥόμας τῇ συγκλήτῳ ἢ τῇ λαῷ ποιησάμενος, ἐκτρατείας ἢ αὐτὸς ἐφιστάναι. μηδὲ αὐτὰς τὰς Παχαλίας ἡμέρας καρτερήσας, καὶ τοὺς Τούρκους ἐνθεν κἀκεῖθεν πολλὰ συμπλακεὶς. καὶ πού μὲν ἄνυχον, πού δὲ ἀτυχὼν, τὴν βασιλίδα καπελυβάνει. τὸν Κομνηνὸν δὲ Μανουὴλ Κωρπαλατῖνα τιμήσας, μετὰ ἢ πασπὶς τοῦ στρατοῦ κατὰ τῆ Τούρκων ἐκπέμπει.

Πολλὰ λοιὸν ἐντῷδυ ἀτυχήματα τοῖς Ρωμαίοις συμβαίνει· πολέμου γὰρ που συγκροτηθέντος, καὶ αὐτὸς ὁ Μανουὴλ κρατύνεται, καὶ τοῦ στρατοῦ πάντος ἀπώλεια γίνεται. εἰ καὶ ὁ κατ᾽ αὐτὸν Τούρκος διὰ φόβου τινὰ καὶ ὑποτροφὴν τῶ Σουλτάνου, αὐτημελὸς μετὰ καὶ Μανουὴλ φοσᾶλθε τῇ βασιλεῖ. ἢ γοῦν πάντα πάντα, οἷς ἐκτρατείαι ὁ βασιλεὺς ἢ αὖθις χωρὰ· διατηρᾶτο λοιπὸν εἰς τὰ ἢ ἱερέων παλάντια. καὶ τὴν μὲν πορείαν ποδοῖ ἀναβαίνει οὐ πάντ λόκα, τὸ πλέον δὲ μελάντερος, καὶ τῇ τεύρει τοῦ βασιλέως περιπεμπόν, ταῖς αὐτὸ χρυσὶ περικάτει ἐκείνος δὲ φοῖς τὸν βασιλίδα ἐκπίμπει ἀὐτὸν. οὐ χρυσὸς δὲ ἐκνθάτιως ἐδίζει ἄπαν. ἀπαίρες δ᾽ ἐκείθεν ὁ βασιλεὺς. οὐκ ἔν τινι πάνυ ἔβη φατεῖ, ἐλπόλει δὲ τιπὶ, ὧν οἱ ἀγροικότεροι, ἐλευσοῦ πόλιν καλοῦσιν. οὐοῦς δὲ ἢ πτο ἀπαίσεος. φοῖς πάνυς ἢ ἕτερὸς τι τοιοῦτο συμβαίνει. τὸ ἢ ὑπὲρχε τὴν βασιλικὴν σέλμὰς ξύλον κατεσγὸν, καπαπτικὸν παύλω πεσύκικε. χωρὶς πειραῖερον τῆς ἐω. ἔ δενλωσμῆς τοῖς σημείοις, ἐκ ὑψηλοτερὰς δύμασι τὴν ἀναπαυσὶν ἐποιοῦτο. ἀλλὰ κἀκεῖ τὰ σημεῖα σωτηρίχρει. δυμάτιον γὰρ τι, ὃν ἢ ἀνπαύτο, πῦρ ἐνθεν κἀκεῖθεν περιελαβεν. ὑπτοῦτι, ἢ βασιλικὰς ἐφεῖσάς κατέκαυσε.

Διαπερασάντων τὸν Ἅλυν, ἐνδότερον γίνεται φορβαίνασι πολέμιοι, ὑπὶ τούτοις ἢ αὐτὸς ὁ Σουλτάνος κατὰ τὸ βασιλικὸς χωρεῖ. ἔ ὡς ἀνομάδη, ὡς εἰκὸς, τὴ Σωλτάνου τακτικὶ διώκει. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς τὸν τῶ βασιλέως ὑπόλεσιν ἐφρεῖ. ὑπὶ πολὺ δὲν διώξας ὁ βασιλεὺς, ἔσω τῆς φρόσω φορᾶς μάχαις συμβᾷ καὶ τι τῇ αἰσχύνῃ. ὀπισθοπους λοιπὸν καὶ ἢ τὰ βασιλικὰς σωμασία χωρεῖ. ὃ δὴ ἢ ἰδόντα τὰ πάγματα, ἢ ἅτταν εἶναι τοῦ βασιλέως τὸ ἀφόμα λογισάμενα, ἐνθεν κἀκεῖθεν ἐξεκυλίσθησαν. ἀσυκχρὸν τῇ Σουλτάνῳ τὰ περὶ τὰ. καὶ τὴν μὲν πάντα, διώκων ὁ διωκόμενος γίνεται. εἶτα τί; συμπλέκονται πρὸς ἀλλήλους, ἐπιτίθενται ἢ αὐτῇ τῇ βασιλεῖ. ἢ ὃς τὸ πολεμικὰ γενναῖος ὤν, ἀνθίσταται τοῖς ἐχθροῖς. ἢ διὰ χειρῶν, πολλοὺς ἀναιρεῖ. εἶτα τὴν χεῖρα βάλλεται. ὁ ἵππος αὐτὸν καπακαπτίζεται· ἀλλὰ καὶ πεζὸν γενναῖως ἵσταται· ἀλλ᾽ ὧ τοῦ πτώματος. μετὰ

A vicissim floreſceret. His verbis quum omnes Patriarcha ſuam in ſententiam perduxiſſet, Diogenes armatus regiam ingreſſus eſt, ac Imperatricis ſibi copulata, ſceptris potitus. In nuptiis aſſeſſores habebat privignos ſuos, & Cæſarem, ejus fratrem, qui ante ipſum regnaverat. Mox autem ubi de ſtatu orientis acceſſiſſet, exercitum contra Turcos duxit. Quumque Sebaſtam pervenitſſet, ac hinc inde cum copiis ſtaret: magna de Turcis trophæa ſtatuit, indeque reverſus ad urbem Imperatoriam, ufitatis largitionibus, quas rogas vocant, in Senatum populumque factis, rurſus ad expeditionem ſe comparavit, ne paſchalibus quidem diebus in urbe moratus. Ubi frequenter & variis in locis manus cum Turcis conſeruiſſet, ac partim fortuna fuiſſet uſus proſpera, partim adverſa, in urbem rediit, & Manuelum Comnenum dignitate Curopalatis ornatum, univerſis cum copiis adverſus Turcos emiſit. *Diogenis bellum contra Turcos.*

Ex eo tempore multæ calamitates Romanis accidebant. Nam quum forte manus contingere conſereretur, Manuelus ipſe caperetur, & univerſus exercitus ad internecionem cæſus. Sed tamen Turcus ille, qui Manuelum ceperat, metu quodam percuſſus, ideoque veritus Sultani defertis, ſponte ſua cum Manuelo ad Imperatorem tranſfugit. Has ob cauſſas Imperator iterum expeditionem inſtituit, quumque trajecſſet ad Hieronum palatia, columba quædam allecunde ſubito apparuit, non illa quidem prorſus alba, ſed ad nigredinem vergens. Ea triremem Imperatoris circumvolans, ab eo manibus capta eſt, & ad Imperatricem miſſa. Parum hæc belli felleum exitum Imperatori portendere viſa fuit. Ubi ſolviſſet hinc Imperator, non ad clarum aliquem locum pervenit: ſed ad eum, qui *Helepolis* dicitur. Ruſticiores Eleinopolim vocant, quaſi dicas oppidum miſerabile. Hoc quoque pro omine infauſto habitum. Præterhæc, aliud quidam hujuſmodi accidit. Lignum illud, quod Imperatoris tabernaculum ſuſtinebat, ſuccum effecit, ut ipſum quoque tabernaculum collaberetur. Hinc ulterius Imperator Orientem verſus progrediens, quod prodigialiſſice terrinus nonnihil ſibi metueret, in regionibus ſublimioribus cum copiis ſtationes habebat. Enimvero ne illis quidem in locis omina concurrere deſinebant. Quippe domunculam quamdam, in qua ſe quieti dederat, ignis hinc inde corripuit, & equos amiſque regentibus factas veſtes exuſſit. *Manuelis Comneni captivitas & reſtitutio.* *Portentum cum pluma.* *Vide Notas.* *Vide Helepolis, quæ urbs fuit Bithyniæ.* *Vide Notas.*

Poſt hæc annem Halym trajiciens, ad interiora progreditur. Ibi vero in eum hoſtes caſtra movent, quos ipſe Sultanus conſequutus a tergo, recta in Imperatorem duxit. Quum autem in eum paratum, (ſi ceu credi par eſt) incideret, ac deinde ſignum faceret, quod Imperatoris impetum ſuſtinere non poſſet: cum ſuis Imperator Sultanum perſequebatur, eumque ſatis diu conſectatus, tandem ſubſiſtens ulterius progredi deſinebat, ne forte quid inopinatum ipſi accideret. Quapropter omnes auxiliares Imperatoris copiæ ſimul pedem referebant. Legiones ex diceſſu conſpecto, quum victum eſſe cogitarent Imperatorem, hinc inde diffugiebantur. Hæc ne Sultano fignificata factum eſt, ut prius in fugam acti, jam victiſſim perſequentes ſe perſequerentur. Quid inde? manus utrinque conſeruntur, & Imperatorem ipſum Sultanici aggrediuntur. Ille vero tamquam vir bellicis in rebus animoſus, hoſtibus egregie ſemet opponit, manibuſque ſuis complures interficit. Inde pugnanti manus vulneratur, & equus jugulo configitur. Nihilominus etiam pedes animoſe fortiterque *Edit. Pariſ. pag. 327.* *Diogenis bellum contra Turcos.* *Sultani victoria.* *Diogenes equo pugnans capitur.*

resistit. Sed o casum infelicem! in hostium denique potestatem venit, & vinctus ad Sultanum deducitur. Ille vero solio suo desiliens, pro more calceas Diogenis cervice, mox eum de terra erigit, & amanter complexus: Formidinis, inquit, expers esto Imperator. Non enim corpori vitaeque tuae periculum ullum creabitur, sed ex dignitate majestatis tuae praestantissimae a nobis honorabere. Nam fultum equidem esse arbitror eum, qui fortunae casus improvisos secum ipse non expendit ac revereatur. His dictis, solii sui, mensae, gloriaeque participem Diogenem facit; eumque ad octavum usque diem apud se retentum varie recreat & consolatur.

Sultani & Imp. colloquium.

Quumque Sultanus Imperatorem interrogaret aliquando: Quid obscero factum de me fuerat, si me vam in potestatem redactum habuisses? Imperator sine fucu & adulatione respondit: Multis equidem flagris corpus tuum cecidissem. Ad quae vicissim Sultanus: Ego vero, inquit, lascivitiam rigoremque tuum nequaquam imitabor. Quinetiam audio Christum illum vestrum pacem inter homines & oblivionem injuriarum fancire ac praecipere, superbisque resistere. Secundum haec fraederibus initis, pace perpetua consfituta, inter liberos adfinitate contracta, discessum utrinque non sine multis complexibus & honoris exhibitione, qua alter alteri fausfissima quaeque precareter. Hoc pacto revertitur intra fines Romanos Imperator. Quae res ubi primum illis innotuisset, qui jam ad urbem venerat, nimirum Ioannes Caesari, ejusque filiis, ac reliquis omnibus, quotquot inter se conspiraverant: mox Imperatricem invitam radunt, & in castellum agunt, Michaelo ejus filio Imperatore creato. Deinde quovis locorum litteras mittunt, iisque mandant, ne quis reverrentem Diogenem excipere, cujus exauctorationis primus auctor fuit Plellus.

Precletum Sultani dictum.

Crudelitas Ioannis in Diogenem.

Que quum fieret, Imperator castello quodam occupato, cui Docea nomen esset, metari castra coeperat. Ad eum opprimendum Caesar filium suum natu minimum cum copiis abiegavit. Conferto praelio, fuga saluti fuae Diogenes consulit, & hinc inde vagatus in Ciliciam pervenit. Interea Constantinus ad urbem reverti tur, ejusque loco filius ater Caesaris Andronicus perfequendi Diogenis causfa mittitur. Is quum Adanam obsideret, de pace tractatum est, & tonso capillo Diogenes e castro pulla veste amictus prodiit. Eum Andronicus secum adduxit, vilique jumento impositum, nulla morbi, quo laborabat, ratione habita, per ea loca traxit, in quibus antea ceu Deo par coginitus habitusque fuerat. Hoc modo quum Coryazium usque non sine maximis doloribus (nam intestinorum morbo laborabat, quem e propinata cicuta concreparat) delatus fuisset: tantisper ibi detentus est, donec in urbe quid de ipso faciundum esset, decerneretur. Ubi latam in ipsum sententiam Andronicus accepisset, nec opem ei pontifices ferre potuissent, ut misericordiam impetraret: (a crudelibus enim saevisque hominibus abripiebatur / oculis effossis excaecatur. Deinde ad Proponidem jumento vectus, quum caput e tumore corruptum haberet, oculisque cum toto corpore putrefactis, vermibus & foetore scateret: miſere vitam finit, in Prote insula pulvere corporis depolito, ubi novas aedes exstruxerat, seligiosis exercitiis destinatas.

Sultani mordelio.

Edit. Paris. pag. 329.

Vide Notas.

A ὃ πάντα πάσας, τοῖς ἐχθροῖς ἀλώσιμος γίνεται. τῇ Σελτσὰφ δίσμιος ἄγεται. ᾧ ὃς τὸ θρόνῳ αὐτῆς. καὶ πασῶν τῶν αὐχένα σωιθῆναι αὐτὸ, τῆς γῆς τῶν ἀπίστων. ᾧ περιστερᾷ ἐλάμψ. μὴ δίδωσι (φησὶ) ὁ βασιλεὺς. ἀλλ᾽ ὃ ἐγκύρσεις κτείνειν σωματικῷ, ἀξίως δὲ τιμᾶσθαι τῆς τὸ κράνος ὑπερχῆς. ἄλλοτος δὲ ἐμοὶ λογίζεται ἐκείνος, ὁ μὴ τῆς ασφαλῆς τύχας λογιζόμενος τε καὶ ἀλλαβόμενος. σωιθῆναι ἐαυ αὐτὸν εἶχε καὶ ὁμοίαυτος καὶ ὁμοδοξον, παντοίως αὐτὸ παρακαλῶν μᾶλλον μεμῶν ὑ.

Ερωτήσαντος δέ ποτε τοῦ Σουλτάνου τὸν βασιλέα, τί ἂν ἔδρασας, εἰ ἔρχες ἐμὲ ὑποχείριον; ἀυτοκρέτως ᾧ ἀδιαπλάτως ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνατο. ὅτι πολλαῖς ταῖς πληγαῖς κατεδαπάνησα ἂν σου τὸ σῶμα. ἀλλ᾽ ἐγὼ φησὶν ὁ Σουλτάνος, οὐ μιμήσομαί σου τὸ αὐχηρὸν καὶ ἀπότομον. πλὴν ἀκούω, ὅτι ᾧ ὁ ὑμέτερος Χριστὸς εἰρήλην τοιοῦτοι. ᾧ ἀμνησίαν κακῶν, ἀλλὰ ᾧ ὑπερφανὲς ἀντικαδίζεται. μᾶ δὲ ταῦτα ασασθῶ ποιησάμενοι, καὶ σωνθήκας εἰρηνικὰς διλωκεῖς, ᾧ κῆδος ἐπὶ τοῖς παισὶ συσκαμβοι, δίζεται ἀπ᾽ ἀλλήλων, σωὶ πολλῇ παρακλοχῇ, ᾧ ἀξιοκρίᾳ τιμῇ· ἐπαιρόχεται ὁ βασιλεὺς. γίνεται τῶν, ᾧ τῆς ὁσιωθα, ἰαάτην τε τῷ Καίσαρι, ᾧ τοὺς τούου υἱοὺς, ᾧ τοῖς λοιποῖς, ὅσοι τὰ αὐτὰ ἐφρόνησαν. ᾧ τὴνικαῦτα μὲν τῶν βασιλέα ᾧ μὲ βιλομένου, ὑπηρέτει τοῖσοντας, ἀποκήρατης αὐτῶν. τὸν δὲ Μιχαὴλ ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορα. ἐνθὺν τοι τὸ γράφουσιν ἀπαντᾶχε, τὸν Δογγίνου ἐπαινόντα μὴ ὑποδέχεσθαι. ἠρξατο δὲ τῆς ποιαίσης ἀπεκρίζους ὁ ὑπέρτιμος φρῶτος Φιλὸς.

Ταῦτα δὲ ὁ Διογίνης μαθὼν, καὶ ὅτι κοινῆς ἀποκηρύκτεται, φρονεῖσθ τὶ καπρῶν ἐκείνα, Δέκειαι λογόμενον γραπτεδύειν ἤρξατο. ἀλλ᾽ ὁ Καίσαρ τὸν βραχύπτων υἱὸν, κατὰ Διογίνους ἐκπίμπει, σωιάπτειαι πόλεμος. φεύγει ὁ Διογίνης οἴκαται. ὑπὸν κάκεῖθεν πεμφοῦν ἀφὸς Κιλικίαν παραγίνεται· ὑποδρίμει ὁ Κωνσταντῖος ἐπὶ ταύτοις. εἶλκται ἀπ᾽ αὐτοῦ κατὰ Διογίνους, ὁ τοῦ Καίσαρος υἱὸς Ανδρόνικος, πολιορκεῖ τὸν Ἄδανον, σωιῶπται γίνεται. ᾧ κείρεται τῶν τεῖχε ὁ Διογίνης. ἔξεσί τε τὸ κάτρου, μιλαπεμφοῦν· λαβὼν δὲ μεθ᾽ ἑαυτὸν τὸν Διογίνη ὁ Ανδρόνικος, ὑσῳ μίμνεται, ἵλκων αὐτὸν ἐν ὑτιλεῖ ὑποζυγίῳ, διὰ τῆ χωρῶν ἐκείνων, αἷς ἰσόθεος ὑγκωμίζετο. μέχρις ὧν τῶ Κοντιάϊε τῶν ὁδοιποιᾶν ὀδωνρα ποισαμένος (ὡς ᾧ νοσηλεύμενος ἐκ κοιλιακοῦ, ἓκ κυσεὶν φρονοβύντος αὐτῷ) ἐκείνα κατηξίωσ, ἵως οἱ τὸ ποιητὸν ὀφεῖᾷ ἐπ᾽ αὐτῷ. Καταλαμβάνει ἡ κατάφασις. ᾧ τῇ Αρχιρίαν τῇ ἐπὶ τῇ δοξίωαι λάγον συμπαθείας ἐπαρᾶσαι μὴ δίωνται ὑπνον (ὡμὲ ταῖ ᾧ ἓ ἀπίωεις ἀνδρες, ἀφιρπαζαι αὐτον) ὀφθαλμὼς ἐξορύσσεται· φροκαθεὶς ἐκ ὑποζυγίῳ μέχρι τῆς Προποντίδος, ᾧ τῶν κεφαλῶν ἔχων ἐξεφοκίμων, ᾧ τὰς ὀφθαλμὰς, ὥσῳ σώμα ασσηπός, κρὶνωθεὶ σκωλήκων καὶ σωσωδίας πλιθείς, ἐπωδιώκις καπερίφερε τὸν βίον. τῇ νόσῳ Πρωτῇ τὸν χοῦ ἀποδιμβρος· ἐνθα τῶν ἐκείνος ἐθνάμετο φροτιστικῶν.

Κρατεῖ μὲν τῶνδε, Μιχαὴλ ὁ Παραπινάκης, ὁ- A
πότε ϛ. χιλιοῦς πέρσιν ὁ ἀνὴρ ἐκ (οἷον εἰπεῖν)
θάλας φῶς τῶν τῆ κοινῆ διοίκησιν. ἐφ' ᾧ, ἐκ
ἰωάνης τῆ Μητροπολίτη Σίδης, τὰ τῆς ἐξουσίας
ἀντεῖπεν. ἐκ καλῆς μὲν τὰ πάντα παρ' αὐτὸ οἰ-
κονομοῦντος, ἀνδρὸς ἂπ' ἄντος ἀγαθοῦ τῆ πειθη-
ξεῖν τοῖς ἀφάγμασιν, ἀλλὰ τῆ ἀγαθῆ τύχη σῖτ-
τὴν παραμεγνύναι καὶ τὶ ξυβάκιον. Νικηφόρος γὰρ
τὶς ἀνὴρ ἐκ, ἐκ Νικηφορίτης λεγόμενος, ὁ
ἐπὶ κακίσεις μοιρίας ἀφὸ τοῦ Μιχαὴλ ἐβεβλῆθαι,
κρὶτοῦδε ἐξόρκους ὤν, μεταπέμπεται παρὰ τοῦ
Μιχαὴλ, ἐκ πᾶσαν ἐξουσίαν ἐκδύεται, ἀνὴρ μὲν
δίκαιος, ἄκυκος συνχύσεν ἀφάγματα, ἐκ ἄτυ τὰ
κάτω πάντα. καπηλεῖαι γὰρ παπτῆναι, δημό-
σιος, ἐκ ἀπαιτήσεις ἄδικοι, ἔρλωδος, λοιπὸν καὶ
σὐαὶ παπτικοῦ. κρὶτοῦδεν ὁρῦὴ καταλαμβάνει θνή-
λατος.

Οἱ γὰρ Τοῦρκοι ἰδόντες, ὡς ἄπρακτοι μεμνή-
πασιν αἱ φῶς Διογένίου σωῦσηκαι. ἐφ' ὅτι (ἐκ
αὐτοὶ τετιμήκασιν, ὡσχγήρα λαβόντες) ὕτω κα-
κῶς οἱ αὐτῶ φῶς αὐτὸν διετέσκωσ. κρὶτοῦδεν
δυμὶς πλυδῶντες, ἄραντες ἐκ Περσίδος πλμπλη-
δεῖς, τοῖς Ῥωμαίοις ὑπεστρατδουσι θέμασι. συλ-
λέγει λοιπὸν κρὶτοῦδε στρατὸν ὁ Μιχαὴλ, ἐφ'
ᾧ στρατῶν αὐτὸ τὸν Κομνηδὸν Ἰσαάκιον τὸν Θυσι- B
ὃς ἀπειλῶν, ὡ παπᾶ Καισάρεως τοῖς Τούρκοις
συμπλακεῖς, αἰχμάλωτος αὐτίκα γίνεται, ἐκ τὸ
στρατοπέδον ἅπαν ἀπόλλυται. μικθάνει ταῦτα ὁ
βασιλεὺς, ἐκ σκυθρωπάζει, ἀλλ' ὅ μὲν οὐ διορ-
θοῦται τέλεον, ἀπ' ναῖς Νικηφόρου ὑποθήκαις ἀ-
γόμενος, ὡς ἀνδράποδον, ὥσπερ ὁ Ἰσαάκιος γέγο-
ται. αὐτ' αὖτοῦ φροβαθέντες στρατοπάρχης Ἰω-
ἀσὴς ὁ Καίσαρ. ὅσα μὲν ὖν ἀτυχήματα τοῖς
Ῥωμαίοις συμβῆναι ἐκ τῆς Τούρκων καταδρομῆς,
ὡκ ἔστι εἰπεῖν. ἐκ αὐτὸς ὖν ὁ Καίσαρ ἀνεμνῆσθεὶς,
εἰδ' ὅπως ὑπλισθεῖς, ἐκ ὑποπτος ἐκδοκῶν τῆ βασι-
λεῖ γεγονὼς, τῶν τεῖχα κείρεται, ἐκ ὕπο τὰ βα-
σίλεια καταλαμβάνει.

Ταῦτα μὲν ὖν τὰ τῆ Νικηφορίτζη ἀνδραγα-
θήματα. αὖτος μὲν ἐκ ἄλλων αὐτοῦ κακῶν, καὶ
τοῦ κράλείου φροντίζων (ἅτε ποεμώτατος ὢν εἰς
καιρὰν) καὶ λιμὸν φραγματδνται. τοὺς μὲν ὖν
πολλοὺς, κωλύσας απαντχοῦ ὁ Νικηφορίτζης
δίκαιος. αὖτος δὲ μόνος περὶ τῶν Ῥωμαίων φοιτ-
δώκα καὶ μονοπωλίου ἐνσάμενος. ὡς ἐντυθδε
καὶ ὑπώνυμον τῆ βασιλεῖ Μιχαὴλ περιποιήσα-
θαι· τὸ Παραπινάκης λέγεται, διὰ τὸ τὼικακῶ-
τα τὸν μόδιον παρὰ πίνακι πιπράσκεσθαι τῆ νο-
μίσματι.

Χαίνους ὅε ἐκ παιδαγωγὸς τῶν βασιλέως ἰδὼ-
νοτος τὸ Μιχαὴλ, ἐκ Σερβικαὶ χώρας κατῆξαίγε-
σαν, ἐκ Φραγγικαὶ ἀσσαῖπος ἀφλιάσαν, ἐκ ἰδιά-
ρυθμοι γεγόνασιν. ἐπεὶ ὕπος ἐπῆχθη ἐκ Κωνσα-
τινοπόλει τεῖπος ὄρυς. ἐκ παιδίον ἶχον ἐκ μίτω-
πον φθαλμὸν ὕνα, ἔφαγοκλεῖς τοὺς πόδας. ἐκ
ὕπον μίτροι τὸν καμῶν, ἐκ λοιμὸς ἐγένετο βαρύς,
ὡς μηδὲ τὶς θνήσκοντας δύνασθαι θάπτεθαι. ἀλ-
λὰ νδὶ πάντα τῶν ἐκ κρανίτων ἀπλησίων ἐκ ἀδιαί-
ων, τῶν μὲν ἐκ ἀυτῆ ἐκ θείων σκεῶν. ἐπιπλα
γὰρ καὶ σκεῦη τίμια, κρὶωδε ἀφῆμαι, ὁ μόνος

Imperavit poſt ipſum Michaelus cogno- Michaelus Pa-
mento Parapinaces annos ſex, honio pla- rapinaces
ne mollis, & ad reipublicæ gubernatio- imp.
nem (ut ita dixerim) fœmina. Rerum
adminiſtrandarum poteſtatem Joanni Sidæ
antiſtiti commiſit, a quo præclare omnia
gerebantur, ut qui vir egregius & indu-
ſtrius eſſet: verum huic bono critico tan-
dem etiam malarum herbarum aliquid ad-
miſtum ſuit. Nicephorus enim eunuchus,
qui diminuto vocabulo Nicephoritzes ap-
pellabatur, ante imperium Michaeli hujus
accuratus ob ſexcenta ſflagicia, ſolumque
vertere juſſus, nunc a Michaelo revoca-
tus, omnem poteſtatem accepit: ſpado
quidem ille, ſed rerum perturbandarum,
& ima ſurſum vertendi peritiſſimus. Po-
ſeaquam is ad gubernationem acceſſit,
B ubique ſunt auditæ querelæ, honorum pu- Nicephoritæ
blicationes, exactiones injuſtæ: quæ con- facinora.
ſequiti ſunt publici gemitus & ejulationes,
cum iræ divinæ declaratione.

Quum enim Turci viderent, fœdera pa- Turci necem
cis inita cum Diogene prorſus in irritum recidiſſe, quemque ſuam in poteſtatem Diogenis ul-
redactum magno in honore habuiſſent, ciſcuntur.
eum a Romanis crudeliter interfectum eſſe: magnis cum copiis a Perſide profecti,
provincias Romanas invaſerunt. Ea re
motus Michaelus, etiam ipſe conſcribit
exercitum, cui præterea dat Iſaacium Co-
C mnenum, qui profectus in hoſtem, ad Cæ- Iſaacius Com-
ſarem commiſſo cum Turcis prælio, ca- nenus capi-
ptivus abducitur, omneſque copias amittit. tur.
Imperator accepto infelicis pugnæ nuntio,
non poterat non ille quidem mœrere, to-
tus tamen non emendabatur, ut qui tam Edit. Paris.
quam mancipium aliquod Nicephori con- pag. 330.
ſilia & auctoritate ducereur. Quum Iſaa-
cius pretio numerato redemptus fuiſſet, Jo-
annes Cæſar ejus loco Dux copiarum eſt
defectus. Neque vero verbis exponi po-
teſt, quanæ Romanis in hac Turcorum
incurſione calamitates acciderint. Nam ipſe Joan. Comne-
quoque Cæſar in hoſtium poteſtatem venit, nus capitur.
quamque jam vinculis ſubtus Imperatori
ſuſpicionis aliquid de ſe præbuiſſet: raſis cri-
nibus in regiam ſeſe contulit.

Atque hæc erant illa præclara Nicepho-
ritæ facinora, quireliquas inter impreſta-
tes, etiam ſingulari ſollicitudine lucris in-
hians, ut in excogitandis malis fœcundiſſi-
mus, quo annonæ caritas exſiteret, procura-
D vit. Etenim ubique locorum prohibebat, ne
qui mercatores annonam venderent: atque
interim ipſe ſolus juxta Rhædeſtum funda-
cem monopolium conſtituerat. Unde ſa- Unde nomen
ctum eſt, ut Imperator Michaelus cogno- Papapinaces
minetur quodam acciperet, ac Parapina- deductum.
ces nuncuparetur propterea, quod eo tem-
pore modius pinace dempto & detracto, au-
reo nummo venderetur. aureo medio.

Quum autem Michaelus imperium negli- Michaelis
genter admodum & puerliter adminiſtraret, ſervitorum quoque regiones molitæ defe-
ctionem, adverſus ipſum inſurexerunt: itidem Francicæ imperium detrectarunt, ſu-
que jutis facte ſunt. Secundum hæc Con- Monſtra.
ſtantinopoli nata eſt avis tripes, & puer, qui
unum in fronte oculum, & cura pedeſque
hircinos habebat. Eodem tempore peſtis a- peſtis.
E deo gravis exſtitit, ut mortuorum cadavera
ſepelirí non poſſent. Verum ne hæc quidem
eorum, qui rebus præerant, injuſtitiam &
rapacitatem inexplebilem compeſcere po-
tuerunt, extendentem porro ſe ad ipſas et-
iam ſacras ædes. Nam ab hoc tempore ſupel- Michaelus
lectilem ſacram pretioſaque vaſa tolerare imp. inepte
non poterat homo, qui ſcribere jambos cu- poeta.
deret, æternum duraturos, quum artem

ipſam ne primoribus quidem labris degustaſſet: utut ei Pſellus illuderet, a quo rationem ſcribendi poemata percipiebat.

Nicephorus Botaniates Imp.

In hoc rerum ſtatu Duces orientis, nimirum Alexander, Cabaſilas, Botaniates, cæteri, quam defectionem parturiebant hactenus, in lucem edidere, Botaniata Imperatore deſignato, Magnum ea res Imperatori meroreem attulit. Etenim jam antea quoque vulgo ferebatur, futurum, ut * numeri quadrageſimi nora vincerentur a nota numeri quinquageſimi. Neque tantum adverſus Michaelem iſtle tumultuatum, ſed alia quoque defectio in occidente multo major exſtitit.

* Mn N, Mirabelius a Nicephoro.

Bryennii, motus.

Nam Bryennius Dyrrachio, profectus, exercituque collecto, Adrianopolim ſe contulit, & oblatum ſibi a ſuis Imperatorium nomen accepit. Quo facto, Conſtantinopolim adoritur, ſed irrito conatu. Quippe tota propemodum urbe Imperatoria Botaniatæ rebus ſtudens, eum exhortabatur, ut quamprimum veniret, ſimulque ſumma feſtinatione regiam ipſius nomine occupabat. Nec hoc contenti, Michaelum ipſum cum uxore, Conſtantique filio purpurigena, dejectum imperio radebant, ac Studianum in monaſterium concludebant.

Edit. Paris. pag. 331.

Hoc modo Botaniates urbem ingreſſus, a Coſma, qui Xiphilino in Patriarchatu, ſucceſſerat, inſignibus imperii redimitur, cui triennium præfuit.

Botaniate in Bryennium æquitas.

Quia vero Bryennius occidentem perturbabat, ſemel iterumque ad certiam quæ legatos ad eum mittit, poſtulans ut ab inſana cupiditate deſiſteret, honoremque Cæſaris ad ſe delatum, acciperet: cui tamen ille poſtulato non adquievit. Quid ergo deinceps conſequutum? Tabernaculum Bryennii, tecto ejus per inadipetabiles manus ſoluto, corruit. Præterea Lunæ defectus accidit, qui omnino Bryennium reſpiciebat. Nam hujuſmodi ſigna, quemadmodum Aſtrologi de prodigiis differunt, eorum porreenduntur everſiones, qui tyrannidem adſectant. Quum igitur legatus Imperatoris ad Bryennium Straboromanus conzumeſſiis adfectus revertiſſet, Imperator commotus collectos exercitus contra Bryennium miſit, præfecto eis duce Alexio Comneno, quem & Nobiliſſimi, & magni ſcholarum Domeſtici dignitatibus ornaverat, virum prudentia poteſtateque ſupra cæteros ejus ætatis duces præſtantem. Is bello contra Bryennium ſuſcepto, quum ventum ad manus eſſet, adverſæque concurriſſent acies: Bryennium ſuam in poteſtatem redegit, & oculos capto eruit.

Portenta.

Alexius Comnenus con. tra Bryennium mittitur.

Bryennius exacerbatur.

Quum autem uxor Botaniatæ naturæ debitum perſolviſſet, alteram ille conjugem duxit, Mariam nimirum, quæ nupta cum Michaelo fuerat, eo qui rerum potitus ante ipſum erat. Verum is facerdos, qui nuptias illas precibus conceptis confecraverat, loco motus fuit: quod adulterium commiſſum eſſe cenſerent. Michaelus autem communibus ſuffragiis Epheſi pontifex deſignatus eſt, quo tantum ſemel profectus, reliquum vitæ tempus religioſis exercitiis in Manuelii monaſterio dedituς exegit.

Ex Imperatore fit epiſcopus.

Rebellis feſtinatio.

Fuerat in eadem cum Bryennio conſpiratione Baſilaces, qui coactis non exiguis hominum copiis, Theſſalonicam acceſſit. Quid inde factum? miſſus eſt adverſus eum ab urbe Alexius, qui præter Nobiliſſimi dignita-

A ἰκμᾶζεσθαι ἰδίλιον, ᾗ ταύτης μυθῶ τῆς πέρας γοδσαιμόνος, κἀν τῇ Ψελλᾷ ἐκπαίζοντος, ἀσαφέλεια ἴχνευε.

Οὗτο μὲν δὴ ἔχόντων τῇ ἁραμμάτων, ςρατηγοὶ τῆς ἀνατολῆς, ὅ, τε Ἀλέξανδρος, ὁ Καβάσιλας, Ἑ ὁ Βοτανειάτης, ἷὰ ἀποςασίαν ὤφτον, εἰς φῶς ἐξάγασι. ᾗ τὸν Βοτανειάτην Νικηφόρον βασιλέα ἀναγορώσασι, Ἑ τῇ βασιλεῖ σὺ μικρὰ ἀθυμίαν ὠνέσασξον. ἷὰ δὴ, ᾗ ἀφ᾽ ἑᾷ, λεγόμενον, ὅτι τὸ πεταμασσὸν νικοδήσεται ὑπὸ τῦ πεντηκοσῦ. ᾗ οὐ μέχρι τῶν ἑ κατὰ Μιχαὴλ ἀποςασία. ἀλλὰ Ἑ μείζων ἄλλη κατὰ δύσιν ἐγένετο. ὁ δὲ Βρυέννιος ὢν τῦ Δυρραχίου διεγκφθείς, Ἑ σωμᾶς ςρατὸ, πρὸς τὸν Ἀνδριανόπολιν ἤρκατο, ᾗ βασιλεὺς ἀναγορεύεται· ἀφορᾶδαι δὲ ᾗ Κωνς ανπνοῦπόλεως. ἀλλ᾽ ἰδίᾳ ἰώσασα· ἡ δὲ βασιλὶς σα χθὲς ἅπασα τῆ Βοτανειάτη ἀφοτίθετο, ᾗ τὴν αὐτὴ δὴ παρουσίαν ἐπάγκαι, ᾗ τὰ βασίλεια καταλαβεῖν αὐτὸν ἐπικαθᾶ. τὸν δὲ Μιχαὴλ καθαιρῶσι σὺν τῇ γυναικὶ, Ἑ τῇ υἱῷ αὐτῦ Κωνς αντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ. Ἑ ἀποκείραντες, τῇ μὲν τὰ Σπδίᾳ ἐνίασιν.

B

Ἐπὶ ρχεται δὲν ὁ Βοτανειάτης, Ἑ παρὰ τῦ πατειάρχου ςέφεται, τῦ ᾗδεξάμενον τὸν Σιφιλῖνον Κοσμᾶ. Καὶ κρατῶ ὁ Βοτανειάτης ἐν χ. ἐτεῖ. δὲ ᾗ ὁ Βρυέννιος τὰ κατὰ δύσιν ἐτάραττε, πέμπει φος αὐτὸν ἀφίσεως ᾗ ἄπαξ, ᾗ δὶς, ᾗ τρὶς, τῆς μὲν ἀλόγ. ὀρέξεως ἐχόντων, εἰς Καίσαρα δὲ τιμηθέντα. ὁ δ᾽ οὐκ ἀπήνατο. τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἡ σκιὴ αὐτῦ πίπτει τὰ ὀρθρα παραλυθέντος ἀράτους χρσὶ. τὴν πλάνης ἐκλείψεως γίνεται εἰς αὐτὸν ἐπικφανέστατα. τὰ δὲ τοιαῦτα ὡς οἱ ἀςρολόγοι πρατνόσιαι τυραννίσιν δηλῶσι καθαιρέσεις. ἐπεὶ γοῦν ὁ Σεβαςοράτωρ ἀφέσθης ἀπίμως ὑπέςρεφε, ἀνηγέρται ὁ βασιλεὺς καὶ τῇ Βρυεννίᾳ πέμπει, ςρατοπεδᾷ, ςρατηγὸν ἔχοντα τὸν ἐυβουλίσιμον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν, ᾗ τιμηθέντα μέγαν δομέςικον ἀφρᾷ σωλῆσι καὶ δυνάμει τότε ᾠφέροντα, σωμάτεται τῇ Βρυεννίῳ καὶ τῇ ἀφέσματι. ἀντιτάττων, χωρᾶται ὁ Βρυέννιος, Ἑ τῆς ὀφθαλμῆς ἐξορύσεται. ὁ μὲντοι Βοτανειάτης, τῆς γυναικὸς αὐτῦ τελπσάσης, ἑτέραν ἠγάγετο τὴν τῦ φροβασιλάδικτος Μαρίαν. καθαιρῶται δὲ. ὁ τὸν ἱερολογίαν δοὺς ἱερεὺς ἀπὸ μοιχείας ἐπὶ τούτῳ τολμηθείσης. ὁ δὲ Μιχαὴλ ᾗσῳ κοινῇ Ἀρχιερεὺς Ἐφέσου φροβαλλεται, ἅπαξ δὲν ἐκεῖσε φοπίσας ἐπὶ τῇ μοῇ τὸ Ματσυλὶ διέτειλεν ἱερχόμενος.

C

D

E

Τὰ αὐτὰ δὲ τῷ Βρυεννίῳ ᾗ ὁ Βασιλάκης φρονεῖ, λαὸν οὐκ ὀλίγον ἐγείρας, ἐπὶ Θεσσαλονίκης ἤρκατο· τί τὸ ἐπὶ τούτοις; ἐκπέμπεται τῇ ὠδὶ ὁ ἐυβουλίσιμος Ἀλλξιος, Ἑ Σιββατὸς, πᾶς ςρατιωτικὰς δυνά-

δωσιμις λαβὼν . μάχῃ δὲ ὁυ ἰσχυρὰ γίνεται παρὰ τῇ Θεσσαλονίκῃ καὶ τῇ ἐκείσε πᾶσαν φροσύρουσαν τῷ Βασιλάκῃ , ἀλλὰ χειρούσαι αὐτὸν , καὶ δεσμιον ὁ Αλίξιος ἐκπέμπει τῷ βασιλεῖ , καὶ ὃς ταῦτα μαζὼν αποσὶλλει , κατ' αὐτῶν νἱὸν Χρυσοῦολον ἐκπεμψόυσιν αὐτὸν · ὡς ἔκπυστον τὸν τόπον ἐκείσε νἱὸν βρύσιν τοῦ Βασιλάκιν λέγεσθαι · ᾧ ἅπαν δὲ μικρὸν κεφαυὸς ἐνσκήψας τῷ τοῦ μεγάλυ Κωνσταντίνυ κίονι ἅ ἄνω ἡ ςῆλη αὐτὸ ἴσατο ἅ Αποὶλωνος ωρόσωρον ωρίσβρμα · εἰς ὄνομα αὐτὸ ὁρομαβθέσα , μέρος τούτυ διήνεγκε , καὶ ζωσῆρας τρεῖς .

Τότε δὲ τότε τῶν ἅ Κομνἰνων εἰσὶλάσιν Βατανειάτης μαζὼν ἅ βασιλεῖων μὲν ἅπεισι , παρὰ δὲ τῇ τῆς πιεῤῥλίπτυ μοῆ ἐπικεῖρεται καὶ ἄκων , βασιλεύσας δὲ πάντας ῥηδὸν ἀγοραίυς τε ἓ χυδαίυς λαμφῶν αξιωμάτων ἐτίμησεν · αὐτὸς δὲ ωρὸς ἀπόσυς τραπεὶς τῶν τῆς βασιλείας φροντίδα τοῖς αὐτοῦ ἀνέθετο , ὅπῃ πάντας ἐξείμων , καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς τότε ωρωτεύοντας , ἐπὶ τὰ γνώσεως πλεῖστῳ , τοὺς ἀδελφοπαιδας ἅ προσβιβασιλάκτος Ισαακίυ ἅ Κομνἰνου Αλίξιον καὶ Ισαάκιον . ὧνδὲ τὸ καὶ Νικηφόρδς ὁ Αλίξιος ἓ λαὸν οὐκ ὀλίγον ἑλκύσας μεῦ ἑαυτὸ , τῶν βασιλίδα παῤῥαλβὲ φοβοθέισαν αὐτῷ ὑπὸ τὸ τῆ Χαρσία πόρτῃ φυλασσόντων Νμπίτζων .

Κρατεῖ λοιπὸν ἡσῦ τὸν Βοτανιάτλυ ὁ Κομνῆνὸς Αλίξιος ἐπ' ἔτ. καὶ τῷ ἑβδόματι σώζεται , ὁ δὲ Ισαακιος τὰ δώτερα τῆς τιμῆς ἠχε καὶ τῷ ονόματι ἐπεφημίσθις αὐτῷ · σεβαστοκράτωρ δὲ ἐπεκλήθη , ὑ ὑπερῖχε ἅ Καίσαρος . παῤ αὐτὸς δὲν ἡ βασιλεία ἅ τῇ μητρὶ αὐτ' ἦσαν ἦ τῷ βασιλεῖ ὑ ἄτροι αὐτάδελφοι δύο ωρότροι ὧν τὸν μὲν Αδρίανὸν ὀνομαθὲν ωρωτοσέβαστον καὶ μεγαδομέςικον · τὸν δὲ Νικηφόρον Σιβαστὸν καὶ τὰ ῥῆνα Δρυγγάριον . ἀλλὰ ὑ κηδεστὰς ἠχεν ἐπ' ἀδελφὸς τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον ὑ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίαν .

Ο μέντοι κρατῶν ὑπεσθενὴρ ἑαυτόν χρόνῳ , τῷς ὑπούς δύσεις ἐκέκοφε , τὰς ἀνκώσας ὀνδοντι τοὺς ἀξιώμασι , ωροσαῤῥώτο δὲ καὶ τὰς ωιεσμὶτας ἅ συγκλητικῶν . ὁ μέντοι ἀγώστατος πατριάρχης Κοσμᾶς τῇ ἅ κοινῶν πραγμάτων μετασχεῖσει ἀπαρασκόμβους , καὶ ἀπηγωνιᾶς τῶν διόρθωσιν , τῷ ὑπηρέτῃ , ἄρσι , εἶπεν τὸ ῥαλτήριον καὶ ακολωθεῖ μοι , τὰς ἐκλησίας ανοιχωρεῖ . ωροχωρεῖ δὲ αὐτ' αὐτὸ ἐκτομίας τις Εὐςράτιος ἀφειλὰς · ανὴρ ὑ γνωσία τὰ μάλιστα ωροσηκων . Μετὰ δὲ ὀὐ γ' κατάγεται ὑ ἄκων . ἡ δὲ αἰτία ὐκ ἔγνωσται . αὐτ' αὐτῆ ὁ Γραμματικὸς ἀνάγεται Νικόλαος .

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠγγέλθη Φράγγος Ραμπέρτος ἐπὶ τὸν δῆμον ἠβασιλεύκοσι , αὐτίκα τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε , ὑ ἤντησε αὐλαῖς ἴφυρα , πολλῶν ἐκείσε πισόντων . ἡ ἅ τυχόντων μόνον , ἀλλὰ ἓ ἅ μεγισάνων ἓ ἐξ αἱματος ὄντων βατιλικῶν . Ητησέις

tem , Augusti quoque nomen jam consequtus fuerat , & exercitus in sua potestate habebat . Ad Theſſalonicam ubi ventum fuiſſet , acre commiſſum eſt prælium , quod eorum locorum homines univerſi a partibus Baſilacis ſtarent . Vi autem tam ab Alexio Baſilaces , & caprus , ad Imperatorem abiegatur . Quo cognito , mittit quoſdam Imperator , qui Baſilacem apud " Chriſtopolim oculis effoſſis cæcarent . Ex quo caſu contigit , ut ab eo die locus ille Scaturigo Baſilacis nuncupetur . Hoc tempore fulmen delatum in Conſtantini columnam , cui ſtatua erat impoſita , prius quidem Apollinis fimulacrum , ſed inde inceps Conſtantini nomen adepta , parimente tacta , tem ejus cum cribus cinguiis diffecuit .

Sequutus eſt Comnenorum in urbem ingreſſus , quo cognito , Botaniates e regia diB cedens , apud Spectatiſſimæ monaſteriorum inviſiſſimus raditur . Nam poſteaquam imperium nactus fuerat , propemodum quoſvis dejectus Botaconſumptionem & ex infimæ plebis ſorte delectos illuſtribus officiis præficeret ; interim ipſe converſus ad quasibet antini relaxationes atque voluptates , omnem de imperio curam ſollicitudinemque depoſitam mancipiis ſuis commiſerat . Quæ res effecit , ut omnes in eum ſævius inſurgerent , præſertim ex illius genere , qui rempublicam ante ipſum gefferat , Iſaaci nimirum Comneni , Alexius & Iſaacius . Horum alter Alexius Imperatore deſerto , contractiſque non parvis copiis , urbem Imperatoriam occupavit , intromiſſus a " Nemitzis , qui ad Charſiæ portam excubias agebant .

C Itaque deinceps Alexius imperio potitus eſt poſt Botaniatem , idque per ſeptemdecim annos obtinuit . Scipium diademate cingi curavit , Iſaacio ſecundum ab ſe locum dignitatis attribuens , indito eidem cæſaris prorſus nomine . Sebaſtocratorem namque vocavit , quaſi dicas Auguſti Imperatorem , inventa dignitate , quæ major eſſet , quam Cæſaris . Apud hos duos imperium erat , qui matrem in ejus ſocietatem admiſerane . Habebat autem Imperator alios quoque duos germanos fratres , ſe juniores . Ex iis unum , videlicet Adrianum , Protoſebaſtum (hoc eſt , Auguſtum primum) appellavit ; alterum , qui Nicephorus erat , Auguſtum , claſſiſque Drungarium . Præterea ſororum maritos , ad hnes ſuos , Nicephorum Meliſſenum , & Michaelum Taronien , certis honoribus atque titulis ornavit . Quum ſecundum hæc Imperator pecunis egeret , donationes annuas & munera dari conſuera magiſtratibus , præcidit ac ſibi retinuit . Senatoribus etiam locupletioribus opes eripuit . Hanc adD miniſtrationem reipublicæ quum ſanctiſſimus ille Patriarcha Coſmas probare non poſſet , nec emendationem , de qua deſperaverat , ullam exſpectare amplius : Tolle , inquit miniſtro ſuo , librum hunc Pſalmorum , & me ſequere . His dictis , ex eccleſia diceſſit . Ejus in locum ſuffectus eſt Euſtratius ſpado , ſimplici vir ingenio , & dignus , in angulo qui degeret . Verum & ille poſt triennium adminiſtrati pontificatus , contra voluntatem ſuam eo propter ignoram quamdam cauſſam deturbatur : evecto vicilim ad Patriarchici ſolii ſublimitatem Nicolao Grammatico .

E Secundum hæc nuntius ad Imperatorem allatus eſt , quo ſignificabatur , Rupertum Francum tra ecto mari Epiſaranum veniſſe . Quapropter illico ſuas copias eduxit , Dyrrachiumque profectus , manum cum hoſtibus conſeruit . Victus autem prælio , fuga ſibi conſuluit inglorius , multis ſuorum amiſſis , non vulgaris modo fortis hominibus : verumetiam magnatibus , & Imperatorio ſanguine

a Chryſopolim.

Edit. Pariſ. Conſtantini

a Nemitzis , quos *Scleronem* vocat .

Nicetas , in vita Ioannis Comneni Nova fratrum Imperatoris nomina .

Patriarcha ſe abdicat.

pag. 332.

Rupertus Francus in Graecum tra jicit .

procreatis. Hoc modo victus Imperator ad urbem revertitur. Interea Barbari proſperis fortunæ ſucceſſibus elati ſuperbire, ac oppidula quædam occupare. Imperator vicißim edictis denuo copias, Adrianum Imperatorio habitu ornare, contraque Rupertum collocato præcipere, ut ſi barbarus in ipſum impetum faceret, terga daret: interim ipſe per invia loca facto itinere, hoſtem a tergo circumdare. Hac fraude circumventus adverſarius, in iis deinceps locis, conatu ſuo fracto, conſpici deſiit.

Qui deceptus ab Alexio Francos.

Compreſſo Franco, Turci rurſum ſines Romanos invaſerunt: quorum e natione quidam, cui Zachatzæ nomen erat, Chium, Samum, & Rhodum inſulas occupavit. Tunc & Cyprus atque Creta, defectionis illæ quidem morbo infectæ, ab Imperatore deſciſcere cogitabant: verum anteverſo celeriter ipſarum conatu, imperio recuperatæ conſervatæque fuerunt. In Cypro Caryces, in Creta Raſpomin aes Imperatori ſe oppoſuere. Quum autem ille bellis exhauſtus, impenſarum egeret: pecuniæ colligendæ rationes ab æquitatis legibus abhorrentes excogitavit. Hinc ſequutæ poſſeſſionum ubivis ſitarum deſcriptiones: hinc * vulgares illæ appellationes hypertimorum & hyperpleorum excogitatæ, quaſi ſupercenſia & redundantia dicas. Alias alii denique vexationum modi ſubditorum exhauriendorum cauſſa reperiebantur.

Turcorum incurſio.

Cypri & Cretæ defectio.

Exactiones novæ.

* al. novæ.

Accidit & terræmotus id temporis horrendus ac vehemens, illo ipſo die, quo ſanctæ Nicolai memoria celebrabatur. Is multa ædificia, porticus, & ſacras ædes humi ſtravit: quorum ruinis oppreſſi complures mortalium vivendi finem fecerunt. Tunc & Pactianacarum ingens multitudo Thracium Macedoniamque depopulata eſt. Adverſus eos Imperatore cum copiis egreſſo, primum quidem vincuntur Romani milites: deinde vero ſtragem illorum ingentem edunt, quum tem totam divinæ poteſtati commiſſent. Sunt & inſidiæ contra Imperatorem ſemel atque iterum ſtructæ, ſed ſucceſſum non habuerunt.

Terræmotus.

Patziuacæ repreſſi.

Eodem imperante, Francorum natio de partibus heſperiis profecta Conſtantinopolim venit, ut verſus Orientem ibi trajiceret. Eorum adventum indicatio quædam divina præceſſit. Nam inſinita locuſtarum vis, quarum erat ea Occidentæ origo, tantis cum copiis volitantum, ut nubem repræſentare viderentur, & ſolem ipſum obnuberent, per maximam hanc urbium, ejuſque fines in Orientem perrexit, ibique conſiſtentis ulterius volare deſiit. Quum autem Franci trajeciſſent in Aſiam, Nicæam Bithyniæ Turcis, qui eam obtinebant, ademptam Imperatori pro certo pretio vendiderunt. Tunc & Bogomilorum exorta ſuit hæreſis, auctore Baſilio, qui Medicus oſurpabatur. Rurſus item alia contra Imperatorem excitata ſuit a quodam conſpiratio, qui Comanorum ſocietate comitatuque ſretus, Diogenis ſe ſilium perhibebat, ejus qui ante hoc tempus imperaverat. In Thraciam ubi veniſſet, per fraudem a quibuſdam Imperator renuntiatur capitur, & oculos amittit. Imperator autem Alexius domum alendis pupillis adfignatam, quæ dudum jam alumnis caruerat, inſtauravit: attributis ei quibuſdam de ſuo quoque facultatibus. Adjecit & religioſarum exercitationum ædes, ludumque litterarium pro erudiendis pueris. Hinc nova contra ipſum oritur ſeditio, cujus erat auctor ejus conſobrinus Michaelus: ſed quotquot in hanc ſocietatem venerant, mox indicio facto ad Imperatorem delati, caſtigantur: ademptis capillis non novacula, ſed dropace.

Editio Paris. pag. 334.

Bogomilorum hæreſis.

Seditio.

Orphanotrophorum inſtauratum.

Michaeli Antemæ ſeditio.

A Οὗτω ὑποσκῆψαι ὁ βασιλεὺς, γαυριῶντι ὑπὲ πάντες οἱ βάρβαροι τινὰ τῇ πολεμίᾳ καπήσοντες· ἐκστρατεύει καὶ αὐτὸς βασιλεὺς καὶ τὸν Ἀνδρέαντον τὸ βασιλικὸν ἀμφιάσας ἐνδύτα καὶ τάκας ἀπίστατι τῶ Ῥωμαίρων, παρήγγειλε τάτα δὴωῖαι ὀϊγὲ διώξει ὁ βάρβαρος. Ο δὴ βασιλεὺς ἐξ ὑπνων δυσβάτων κυκλώσας, καὶ τῶ παρεμβολῶ αὐτῦ καταλαβὼν ὑπεχώρει πάντα ποιήσαι. τῶτο μαθὼν ὁ βάρβαρος ἀσφαλὲς γένεται· καὶ ἡ μὲν ἐπίδεσις αὐτὸ πέπαυται.

Οἱ δὲ Τῶρκοι ἐκ αὖδις τῇ Ρωμαίων κατέτρεχον, ἀλλὰ καὶ Τῶρκός τις λεγόμενος Τζαχατζᾶς, τὰς νήσους Χίον, Σάμον, καὶ Ῥόδον κατῆρε. Τότε δὲ τότε ἐκ Κύπρος σὺν αὐτῇ Κρήτη ἀποσκίσαι μὲν ἐσόσησαν· ἐξῆ τάχως δὲ τῇ βασιλδώσῃ ὑπαναστῆσαι τὰ. ἐν μὲν τῇ Κύπρῳ Φ Καρίκα, ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ Φ Ραῴμάνα ἀπέμενον. ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς ἀπαλωμάτων δόμμος πρὸς ἀπαισίας συλλογὰς χρημάτων ἐφθείσκε· ἐντεῦθεν ἀπογραφαὶ τῇ ἀπαντᾷν κώσων, καὶ τὰ κοινὰ τῇ ὀνομάσων ἐπεινόνται τὰ ὑπέρτερα ὀνλεδὴ καὶ τὰ ὑπέρπλεα, καὶ ἄλλοι τρόποι ὑπερῴων κατὰ Φ ὑπικόων ἐπεσηγοντο.

B Γίγνετ δὲ τωικαῦτα καὶ κλόνος τῆς γᾶς ὀξ ἡμέρας ἐν αὐτῇ τῇ μνήμῃ Φ ἁγίν Νικολάν ὑῷ ὃ πολλαὶ οἰκίαι, ὃ γοαὶ, ὃ ναοὶ κατέπεσον ὡς ἐνδῦσι· ὃ πολλὴ συχνὸς ὄλωλε ἀποθανών. Τωικαῦτα ὃ Παζζινακῶν πλῆθος πολὺ νῶ Θρᾳκίαν ὃ Μακεδονίαν ἐλήζετ· ἐκστρατῶσι κατ' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς, ὃ φῶτα μὲν πίπτονται οἱ στρατιῶται· εἶδ' ὑπως ἵστανσι ἢ κράτος αὐτὸς ἀτὲ τῇ θείᾳ δυνάμει τὸ πᾶν ὑπιτρέψαντες, ἄπαξ ὃ δίς, ὑπιβυλαὶ κατ' αὐτῦ Φ βασιλέως ὑπλεδὴ. πέρας δὲ τούτως ὐκ ἔλαβ.

C Τότε δὲ ἐκ τῇ Φράγγων ἔθος ἐς τῇ ἱαπτρίον τῶν βασιλείων καταλαμβάνει ὡς ἐκῖθεν πρὸς ὃν ἐξπεραιώσαιθαι, ὧν τῶν συγκίνσιν δώσημον τις προμῆνύσεν. ἀκρίδων ἢ ἄσπορο πλῆθος ἐκ τῆς ἑσπέρας τῶν γίνεσιν ἐξῆς ὡς ἐκ νέφος ἐπιπολάζον ἀπικεῖζθαι ὃ σκιάζειν τὸν ἥλιον ἢ τῆς μεγίστης ἢ πόλεων, καὶ ἢ ταύτης ὁρίων τῶν πᾶσιν πουμῆσον πρὸς τῶν ἑῶαν ἄρυπτο. κἀκεῖ κατέπαυεν. Διαπεραιῶται δὲ οἱ Φράγγοι, ὃ τῶν Νίκαιαν παρὰ τῇ Τῶρκων κατῆκμεν ἀφαιρῶσι, καὶ τῇ βασιλεῖ ταύτην ἄῦθις δόδωσι. τότε ἢ τῇ Βογομίλων αἵρεσίς ἀρῆσε, ἧς κατῆρχε Βασίλειός ὁ ἰατρός. ἐπῖρα δὲ πάλιν ἴπασα .... παρά τινος γέγονε, Κομανὸς μὲν ἐφυτομένος ἐχόντος. ὃ εἶναι λέγοντος Φ προβεβασιλδικότος Διογένης. Ἀναγορῶνται δὲν κῇ τῶν Θρᾳκίαν ἀπατῶμενος, ἀλλὰ κατῆχται, ὃ τὰς ὀφθαλμὰς ἐξορύσσεται. Τὸ δὲ ὀρφανοτροφεῖον νῦν ἐγκλαὸς ἀνακαινίζει ὁ ἐβλικθὺς βασιλεὺς, D προφορῇ ὃ οἰκοδὸν κτίματα, τά μίστοι φροντιστήρια ὃ τὸ τῇ παιδὼν διδασκαλεῖον αὐτὸς προσαπεῤῥύθμον. Ἑτέρα κατ' αὐτῦ ἐπιβυλὴ, ἧς κατῆρχε ὁ Ἀνεμὰς Μιχαὴλ, ἀλλ' αὐτίκα ἐβλιμωθέντες παιδθύσαται ἀλωθέντες τὰς τελχας τῆς κεφαλῆς οὐ ξυρῷ, ἀλλὰ δρώπανι.

Η μήτηρ τῦ βασιλέως μήτηρ τῶν βασιλέων ἅπασα οἰκονομοῦσα ὧν, ἐφ' ὧν ὁ κρατῶν ὠμάτο, ὡς ἔχων μόνον τὸ τῆς βασιλείας ὄνομα. ὅπτο ἐνῆν μήτηρ γνοῦσα ἐκούσα ἐξέσχη ἐς εἰς τὸν τὰ Παπιρανὸν μοιχὸν, ὧν αὖτη ἐδιήματο, καπαρατέα. φρὸς μήτηρ τῶν κοινωνὸν τῦ βίε ὁ κρατῶν ὑπὸ Χοπορόργων εἰχε φρὸν, οὐτε παιδίων πάντη φροσέκειτο. ἀφροδισίων γὰρ ἡπιώμος οὐ πάνυ τα ἐς ἔρωτα ἐτύγχανε δίκαιος. ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος φρόκυψε τῆ Λυπορκάπρος τὰ ὑποφόρα βίλη τῶ ἤρωτος ἐμβάλυσα, τότη τῆ Λύγούστη φρόσκειται τέλεον· καὶ πάσαν αὐτῆ τῶν ουσίων ἀπατίδησι. ὧμίκα καὶ μᾶλλον ποδεκλῶν κλυσπνὸς ὧν. αὖτη δὲ τῆ μὲν ὑῷ καὶ βασιλεῖ Ιωάννῃ μὲν φιλίως φροσκειμένη, τῶν ἄβθησιν πάσαν ἐπὶ τῆ φρώτῃ ὄυγατρὶ καὶ τῆ ἐπ' αὐτῆς κιδνῆ Βρυεννίῳ ἐκέκπτο. πάντη που καὶ τὸ συγκλπτικὸν ἅπαν καὶ τὸ μὲ ποιητὸν ἐπιπθοῦς ὁ Ιωάννης μετηρχπτο.

Εἰς μήτηρ τῆ φρὸς ἑῶαν ἄβθέτων Λατίνων ὁ Βαμουνδὸς συωθήκας ῥῆ τὰ κραπύντος ποιήσας, μυρία τε χρήματα λαβὼν, ᾗ τῆ Αντιοχείᾳ φροσβαλὼν, τῆ πολορκίᾳ τε ταυτῶν ἐλὼν τῆ σωσθκῶν ἐπιλαθόμενος, καὶ χώρα μᾶλλον αὖθις κῆ Ρωμαίων. μᾶλλον δὲ φρὸς ἑσπέραν ἀρχόμενα καὶ μικρῶ καπεχθὴν ποιοῦσες, ὅπατον ἑαυτὸν καταλιθόμενα· κἀν ὕστερον αὐθήσαν τῆ βασιλεῖ· ῥῆ δὲ πάππα ντσεῖ ὁ κρατῶν ποσύπτου, ὡς ἐλεπλοιπέναι δοκέοι· φρικαμιζόμενα αὐτῆ τὸ τῶ Σωπῆρος ἡμῶν ἐκύπαμμα τὸ κῆ τῶν Χαλκέδων ἀνεπαλαμένου, ὕπερ ὧν ἐν πόπλῳ τινὶ φρὸ τῆς εἰκόνος ἀπομημένον, ὑφαπλόνται τῆ πλίνθ, ὡ ὁ κάκιστον ἀνθρώπων. ἐπεὶ πάντ φθόβς ὑφανίνα σὺ μόνον τὸ δημοκικὸν ἀλλὰ ὧ αὐτὸς πᾶς ἐν πλεῖ· φθμι ῥῆ αὐτὸς καπεράτο ὡς ὁ κρατῶν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέγα τῶ ὑπὸ ξεται σάββατο. ἀλλ' ὁ ποιῶν φθμι τῶ αὐτῶ τῶν τῶ βασιλέως καπέσυτε ψυχῶ. ᾗδιδὸς δὲ ὧμως ὠλίγχτο. ὁ μὲν δὴ βασιλεὺς ἐκπτε πεῤὶ Φιλιππόπολιν διέτριβεν, ἐαρ ὅλον καὶ θέρος, τὸ δὲ αὖτον ἐ ῥῆ τῆ Μακεδόνων ᾗβελίζες, οὓς Παυλικιάνους ἐ δημώδης ὀνομάζει φωνή. Πολὺ δὲ τὸ γένος τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταυτῃ κατῴκισαι, τοῦ βασιλέως Ιωάννου τὰ Τζιμιζῆ ἐκ τῆς ἑῶας καπαγαγόντος ἀνδρῶν, κἀν πωτῳ ἐγκαπικπαστος· οἷς δὴ καὶ ᾗβλεγόμενος πολλοὺς φρὸς τῶν ὀρθοδόξων πίεσε μανίωγκα.

Κατ' ἐκεῖνο τῷ πολλοὶ γεγόνασιν ἐμφροσμοὶ, κῆ δὴ τὸ ἐαρ ὑπόνοσος ἄνεμος τοσῶν βιαίος, ὡς καὶ ἄλλα μὲν συμβῆναι συμπτώματα, καπανεσεῖν δὲ ῷ τῶν ἐν τῇ κῆ τὸ πλακωτὸν κίονι ἑδρυμένον στῆλιν, ᾧ πολὺς ῆβ ἐκέσα παρατυχόντων ἀνελεῖν, ᾧ ὀμβρὸν δὲ ῥαγδαῖον ἐν τῇ μνημῃ τῷ ἁγίων Αποσόλων τοσῶτο καπαῤῥαγῆναι, ὡς ᾧ οἰκίας καπανεσεῖν, ἀνθρώπως τε ᾧ ζῷα ὑποπνιγῆναι· ἐν πόλις ἐπιδρομὴ Τούρκων κῆ Ρωμαίων. ὁδὲ κράτων μὴ ἰχύων δὴ ἐαυτοῦ ἐκστρατεῦσαι, ἅτε κλονοῦμενος ὧν, ῥᾳτῶ ἐκπίπτει, οὐ ἀρχηγὸς ὁ Καμύζης Ευσταθιος· ὃς δὴ καὶ φροσβαλὼν τοῖς Τύρκοις αἰχμάλωτος ἄγεται καὶ τὸν ῥᾳτῶ λυθῆναι· ἀλλ' ἐκεῖνα ὕπω αἰτίχεται ὁ κράτων, ἀλλ' ἐκέσα

A Cæterum mater Imperatoris nniversum administrabat imperium, quam rem ipse dolenter ac molestè ferebat: ut qui videret solum sibi nomen imperii reliquum esse. Mater hoc animadverto, sponte sua cessit, de in monasterium Inipectora omnium, quod ipsamet exstruxerat, commigravit. Jam quod Imperatoris conjugem vitæque sociam attinet, eam ille quidem antea nec avertatus plane fuerat, nec omnino ut par fuisset, diluerat. Nam rebus venereis deditus, jura matrimonii parum sancte servabat. Postquam vero grandior ætas ignita libidinis in Imperatore tela nonnihil hebetarat, tunc in Augustam conversio amore, totus in ejus caritate acquiescebat, omnem potestatem gerendarum rerum ei permitrebat: præsertim quum jam pedibus æger, in lecto decumbebat. Erat autem Imperatrix animo erga Joannem filium & Imperatorem designarum nonnihil alieno, & omnem benevolentiam in filiam natu majorem, ejusque maritum, generum suum Bryennium transferat. Hanc ob causſam Joannes Senatum & ordines cæteros ſtudiose colebat.

De mate rem peratoris.

De conjuge.

Mariis & filii difficilia.

B Cæterum unus ex iis Latinis, qui versus orientem profecti fuerant, cui Baimundo nomen esset, ictoeum Imperatore fœdere, maximisque pecuniis acceptis, Antiochiam nomine Imperatoris adortus est: quam ubi per vim expugnatam cepisset, ioioeum fœderum oblitus, Romanos ipsos invadere non dubitavit. Deinde versus occidentem factus ter, quod vereretur ne alicubi a Romanis interciperetur, fallo de mrte fua rumore dicto, quod volebat adfeptiar. Sed tamen deinde rursus in gratiam cum Imperatore redit. Is vero fecundum hæc tam gravi correpeus eſt morbo, ut animo defecto exciatus esse videretur. Quapropter ad ipſum allata eſt effigies Servatoris noſtri ad Chalceum erecti, quæ in peplo quodam ante imaginem ipſam ſuſpenſa conſpiciatur. Hæc quum in ægrotantis lectum expanſa fuiſſet, vires omnino recuperavit. Ea res non modo plebem, ſed ipſos etiam proceres atque magiſtratus motu quodam perculit. Nam vulgo rumor obtinebat, futurum ut Imperator illa ipſo magno fabbato naturæ debitum perſolveret: qui quidem ad Imperatorem delatus, non parum ejus animũ crucia verat, quamquam eventus ipſe falſum fuiſſe docuit. Ab hoc morbo juxta Philippopolim vernum æſtivum que tempus exegit Imperator, ob unam hanc cauſſam, quod cum Manichæis de religione differeret, quos vulgus hominum Paulicianos appellat. Ea natio ſane peramplia in hiſce finibus habitabat, ex Oriente per Joannem Zimiſchem huc translata, & in colonias quaſi quaſdã deducta. Cũ his ergo diſputans Alexius, multos ad rectam de religione ſententiã revocabat.

Alexius Imperator Manichæos revocat.

C Exſtitere tum frequentia paſſim incendia: quumque ver appetiſſet, tam vehementes ventorum flatus exorti ſunt, ut inter aliorum operum caſus atque ruinas, etiam ſtatua columnæ impoſita in foro Placoio, ſic ab incruſtatione dicto, delapſa multos iſtic forte præſentes opprimeret. Præterea litteris proditum eſt, ex aere tam impetuoſum imbrem die, quo ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli memoria celebratur, ecupiſſe: ut ædificia proſternerentur, & in eis mortales una cum animantibus aquis obruerentur. Sequutæ ſunt Turcarum in provincias Romanas excurſiones, contra quos Imperator quum ducere copias, adſixus lecto, non poſſet: Euſtathium Camytzen exercitibus præfectum adverſus eos mittit. Is conferta cum Turcis manu, non copias modo cæſas amittit, verumetiam ab hoſte captivus abducitur. Eo

Incendia. Venti.

Imbres.

Excurſiones Turcicæ.

Euſtathius Camytzes ca ptivus.

casu Imperator cognito, teneri non potuit, quin ipsius ad ea luca proficiscereturus. Quo facto, instar fumi Turcos dissipavit, tanto eis terrore injecto: ut etiam ii qui Camyzem captivum detinebant, sponte sua cum ipso ad Imperatorem accederent.

Abraius hoſtis copias diſſipat.

Secundum hæc, princeps Turcorum fœdus cum Imperatore ferit: quo inito, domum utrinque diſcessum. Quum autem morbus Imperatoris in dies ingravesceret, de communi medicorum sententia, candens ferrum ejus stomacho impressum est. Et quibusdam temperatus aer regiæ videretur, ut qui esset australior aliquanto: in Manganorum palatium fuit deportatus, fato illum (ceu credi par est) eo pertrahente. Nam vulgo jactatum illud, In Acesodynis esdet: de ipso perscriptum esse perhibent, qui plurimum ejusmodi oraculis interpretandis valent. Istic ergo diem in terris supremum, Joanne Comneno filio successore imperii relicto, claussit.

Cauterio utitur.

Moritur.

Joannes Comnenus Imperator.

Α καπαλαμβάνει, καὶ τοὺς Τούρκους ὡσεὶ καπνὸν ἀφανίζει. καὶ οἱ τὸν Καμύζην κατέχοντες αὐτόμολοι σὺν αὐτῷ προσέρχονται τῷ βασιλεῖ.

Μετὰ ταῦτα ὁ τῶν Τούρκων ἄρχων σπένδεται τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ καθ' ὕπνα οἰκαδὲ ἀπεισι. ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα τῆς νόσου ηὔξανε, κοινῇ γνώμῃ τῶν ἰατρῶν σίδηρον καῦσαι στομάχου ὁλοχάλκεια δέχεται. ἐπεὶ δὲ ὁ αὴρ ὁ ἐν ἀνακτόροις αὐτῷ μὲν δύσκρατος ἐδόκει, ἀπὸ νοτιώτερος ὤν, εἰς τὰ τῶν Μαγγάνων ἀποκόμιζεται ἀνάκτορα ἢ χρεὼν ἦν ἐοικὲς καθέλκοντος. τὸ γὰρ ἐν ἀκκωβιλίοις πεσεῖται. περὶ αὐτοῦ γεγράφθαι φασὶν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα δεινοί. ὑπάρχει δὲ ἐκεῖνο τῆς βασιλείας ἀβάσχον καπαλεπῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην.

ANNALIUM GLYCÆ FINIS.

CONTINUATIO
GLYCANORUM ANNALIUM,
A JOANNE COMNENO,
USQUE AD IMPERII BYZANTINI EVERSIONEM.

AUCTORE JOANNE LEUNCLAVIO.

Qua ſuperioribus adjecta, corpus integrum Hiſtoriæ Byzantinæ Lectores habent.

ALEXIO Imperatore ſpiritum extremum ducente, Joannes Maximus natu filius, adjuvante fratre Iſaacio, Sebaſtocratore, conſcio patre, ceu ferebatur, invita matre, quæ Bryennium generum cum Anna Cæſariſſa filia maluiſſet imperio potiri, nactus anulum paternum partim eo cuſtodibus oblato, partim vi portis e cardinibus emotis, magnum palatium ingreſſus eſt, ſeque Imperatore nuncupato, rempublicam adminiſtrare cœpit. Confirmato imperio, præcipue cognatorum opera in gubernatione utebatur, Joannis Comneni Accabitoris, qui arrogantia ſua ſemet cito dejecit, & Gregorii Taronitæ, viri modeſti, præterea Gregorii Camateri, obſcuro nati genere, ac Joannis Apuchi Perſæ, quem mirifice diligebat ob conſuetudinem diuturnam, & honore Magni Domeſtici ornabat. Anno primo necdum exacto concitata fuit adverſus Imperatorem ſeditio, cujus erant principes Leontius & Anna Cæſariſſa. Verum ea mature ſnpita eſt, Imperatore ſeditioſos humaniter caſtigante.

Seditio.

Turci victi.

Post hæc Turcis in Phrygia victis, Laodiceam recuperataam muniit: alteraque ſuſcepta expeditione, ſolerter pellectis ad inſidiarum loca prædidiariis, & ab urbe interclufis, Sozopolim cepit, cum aliis multis oppidis, inſiquæ munitis, quæ Turci Romanis adcmerant. Scythas etiam, quos Patzinacas vocant, ingenti prælio victi, itemque Triballos ſive Servios, quos in poteſtatem redactos magna ex parte in Nicomedienſem Aſiæ provinciam tranſtulit. Filios habuit quatuor, Alexium, Andronicum, Iſaacium, Manuelum. Alexium poſt coronationem videre per quietem viſus eſt inſidentem leoni, quem auribus habenarum vice moderaretur: quum alioqui nihil haberet ad domandam belluam accommodatum. Hoc viſo ſignificabatur, cum titulo tenus abſque re poſſeturum imperio, quod etiam mox amiſiurus eſſet, uti deinceps accidit. Geſſit etiam felliciter adverſus Hunnos bellum Joannes, qui fines Romanos invaſerant, prætexta cauſſa ſpoliatorum mercatorum ſuorum: quum occulta & verior eſſet, in Aimuzen Stephani regis Hunnorum fratrem profugum declarata humanitas. In hac expeditione multum ab eo fines imperii verſus occidentem promoti ſunt.

Patzinacæ victi.

Filii Joannes

Somnium.

Bellum Hunnicum.

Perſarmenii victi.

Victis hinc Perſarmenitis, & occupata Caſtamone, cum triumpho Conſtantinopolim pedes eſt ingreſſus, quadriga triumphali nequaquam conſcenſa, ſed imagine Deiparæ in illam collocata, cui velut imperii collegæ victoriæ acceptas ferebat. Mox reverſus in Orientem, Caſtamonem a Taniſmanlo receptam, Gangram, Adanam, Tarſum, Bacam munitiſſimum caſtellum, Anabarzam vi expugnat: & Celeſyriam ingreſſus, Antiochiæ quam honoriſice a Raimundo principe ſuſcipitur, ac fœdus tam cum Raimundo, quam Tripolitano comite ferit. Inde penetrans ad Euphratem, Pizam aliaſque ponnullas munitiones occupat. Nec multo poſt Alexium primogenitum, quem & Andronicum ab eo proximum mors abſtulit. Eis non diu ſuperites fuit læſus in venatione per ſagittam ſuam veneno infectam, quam e pharetra ſolitarius aper excuſſerat. Moribundus oratione ad ſuos habita, Manuelum ex filiis natu minimum, qui tum forte aderat, Iſaacio majori præzulit, & Imperatorem deſignavit. Quo conſilio cunctorum ſuffragiis approbato, vitam hanc reliquit, Imperii XXIV anno ſupra menſem octavum exacto.

Mortuus filiorum Imp.

Manuelus Comnenus Imp.

Succeſſit ei Manuelus, qui mox e caſtris in urbem Axuchum magnum Domeſticum ablegavit, ut res iſtic conſtitueret, occupatoque palatio fratrem Iſaacium paternæ mortis ad- *Edit. Pariſ.* huc ignarum coerceret, ne quid ille turbarum *pag.* 337. ceu natu major daret. Egregiam in eo navalit imperam Axuchus, Iſaacio in Pantocratoris monaſterium incluſo. Non abs re autem pater illi Manuelum præluerat. Nam & iracundus erat, & ad ſuppliciа leves ob cauſſas exigenda promus: hac ipſa accolitate cum naturali quodam pavore conjuncta. Uxor Manuelo Imperatori Alemana fuit, ex illuſtri principum familia: quæ non tam formam corporis, quam animi pulchritudinem curabat. Itaque ſacris & adfectitiis ornamentis repudiatis, naturalique rubore contenta, virtutum elegantia fulgebat, conſtantia gravitateque gentilitia præditа. Ei Manuelus conjugii fidem non ſervabat, etiam nepris inceſta conſuetudine cum ignominia ſingulari abutens. Cæteroquin ab initio munificus erat, ob comitatem aditu facilis, animo fraudis experte: quæ tamen virtutes in ipſo perpetuæ non exſtiterunt.

Indigni principe.

Imperatricis Alemanicæ virtus excellens.

Hoc tempore ſuſcepta eſt ab Alemanis Conradi Cæſaris auſpiciis in Paleſtinam nova expeditio, quam Manuelus minime quidem palam impediebat, ſed occultas tamen ſtruebat Alemanis inſidias. Fuerunt in hac expeditione virorum comites etiam fœminæ quædam ingentis animi, quæ armatæ inſidentes equis Amazonum ſpeciem præbebant. Hic mihi vide, quam magnifice ſtadioſæ Manuelus contra datam fidem ſeſe geſſerit. In locis opportunis & arctis inſidias collocabat, quæ multos interimebant: paſſim portis ipſo annuente clauſis, forum Alemanis denegabatur: fumbuſe de muro pecuniæ attrahendæ cauſſa demiſſæ, ea capta, quantum vel panis vel aliarum rerum libebat, præbebatur: nonnumquam auro & argento attracto, de muris ſemet improbi mortales ſubduebant, ac nihil omnino commeatus viciſſim demittebant: quidam farinæ calcem miſcentes, cibum peſtilerum efficiebant: Imperatoris juſſu de argento minime probo cuſa moneta eſt, quæ vendituris aliquid ex Alemanico exercitu daretur: denique litteris ad Turcos miſſis Manuelus hortatus eſt, ut bellum Alemanis facerent.

Cœndes Imp. Paleſtinam recuperat.

Virginiores.

Manuelis inſidiæ, de ipſorum Græcorum hiſtoriis expoſitæ.

Contendit Turcis victoria.

Quod illi quum tentarent, ad Mæandrum a Conrade, divina quadam vi fluvium trajiciente, tanta ipsorum edita strages est: ut cæsorum offibus excitati crebri altique tumuli, collium instar adsurgerent, qui hodieque cum admiratione transeuntium spectantur. Eo prælio tam feliciter pugnato, citra cujusquam impedimentum deinceps Aiemani sunt progressi:

Rogerius Siciliæ rex.

Gessit ab illo tempore bellum Manuelus contra regem Siciliæ Rogerium, ablatamque sibi Corcyram recuperavit, & Michaelo Palæologo copiis adversus Siculos præfecto, de Servis Hungaricque victoriam sane illustrem consequutus est. Palæologo non multo post abrogatum imperium, missique contra Siculos Alexius Comnenus Bryennii Cæsaris F. cum Joanne Duca, itemque Constantinus Angelus, in potestatem hostium venerunt. Tandem sine fructu bello administrato, pax utrimque facta est. Quum autem Aiemana Manueli uxore vivis excessisset, quam quidem mortuam ille longe acerbissime luxit, procreandæ sobolis masculæ caussa, Petebini Antiochenæ ad Orontem sitæ principis, ex occidentali familia nati, filiam uxorem duxit. Inter alia, quæ gessit, hoc quoque celebratur, quod quum Chiiara, Pergamus, Adramyttium, urbes Asiæ minoris, earumque fines a Turcis undique gravissimis populationibus vexarentur: munitionibus extructis, quas Nova Castra nuncupavit, earum fecuritati consuluerit.

Alteræ Manueli nuptiæ.

Victor de Hungris.

Deinceps moto bello contra Hunnos, adsinis sui Stephani, Jazæ regis eorum fratris nomine, quem regno post Jazæ mortem præfici vellet, quum initio parum omnino res succederet: tandem Andronico Contostephano cum magni Ducis titulo præclarisque copiis adversus illos misso, ingenti victoria potitus est. quum quidem Imperatoris injussu, qui ob siderum positum paullo inclementiorem, aliud exspectati pugnæ tempus voluerat, manum cum Dionysio duce, viro forti ac strenuo, conseruisset. Ut autem felix hæc expeditio Contostephani fuit, ita parum omnino succesit altera, quæ contra Sultanum Ægypti eodem duce, rege Hierosolymorum & Cypri Amerigo socio, suscepta est: non illud quidem Andronici culpa, sed ob perfidiam regis Amerigi, qui etiam astute impediit, quo minus * Tamiathi ad extremum redacti deditio fieret. Confimiliter infelici consilio Manuelus ipse Sultano Iconii bellum fecit, quamquam is exstitisset in Imperatorem longe ingratissimus, a quo per suos ditione spoliatus, humaniter excepius, & amplissimis muneribus donatus fuerat, inque pristinum imperium restitutus. Caste sunt infignes hoc bello Romanorum a Turcis copiæ, quibusiam in faucibus, quæ Clisura Zybrizæ nuncupantur: Imperator ipse finistime dimicans, toto corpore vulneribus adfecto, vix incolumis evasit. Sed tamen egregia virtus Joannis Batatzæ non multo post damnum hoc insigniter resarcivit. Quum enim Atapatus Sultani jussu cum delectis Turcorum ccxxxccxx, & amplius, in fines Romanos ad ipsum usque mare grassatus immaniter fuisset, jamque Mæandrum fluvium infinita onustus præda trajicere conaretur: Batatzes divisis copiis, ac partim in insidiis abditis, partim in ulteriorem amnis ripam evadere jussis, eo loci redegit hostes, ut Atapato interfecto, ex tot millibus omnino pauci ad suos salvi revererentur. Hoc facto Romanorum erecti sunt animi, ac vicissim barbarorum insolentia repressa.

Edit. Paris. pag. 338. Mobiliones Manuelis contra Friderici Barbarossam.

Quum autem studiose Manuelus secum potentiam, nationum occidentalium, quæ regi Alemannorum parebant, expendisset: veritus ne ipsi aliquando suum imperium adorirentur, Romæ veteris, Papam contra Fridericum regem concitavit, hortatus ut quod Pontifici deberetur imperium, usurpari ab Alemanico principe nequaquam pateretur. Eodem pacto Venetos, Genenses, Pisanos, Anconitanos, & reliquos maris accolas sibi conciliabat, sacramento devinciebat, omnis generis officiis allicichat, in urbe denique perhumaniter excipiebat. Quumque Mediolanenfium urbem ac mœnitiones eversas a Friderico accepisset, opem ac pecunias iis præbuit, quibus magnos instaurarent. Monisserratensi denique fibi Marchionem adjunxit, ejus filio Maria filia sua in matrimonium concessa. Quo factum est, ut quum Fridericus Archiepiscopo Moguntino, cancellario suo, in Italiam misso, Papæ urbes Italicas adimeret: Monisserratensis Manueli largitionibus impulsus, Conradum filium cum copiis in Moguntinum ablegaret, a quo profligatis Alemanis, etiam ipse Moguntinus inter alios captus est.

Qui monachos Manuelus ha. buerit.

Quum autem Manuelus sectatores vitæ solitariæ, propter possessiones & mundana negotia, parum religioni cultuique divino deditos videret: nullas eis vineas, nullos agros, nullas possessiones adsignavit: sed ex sisco tantum pendi justit, quantum ad victum coitumque corporis satis esset. Videtur nimirum cupiditatem immodicam frenendi monasteria improbasse, ac potestatis exemplum prodere voluisse, quo sacto templa condenda, & quæ hominibus ejusmodi ratio vivendi fit præscribenda. Tantum autem abfuit, ut eorum institutum probaret, qui solitariam vitam profesii, & opibus adfluunt, & multitudine curarum magis distrahuntur, quam ii, qui hujus vitæ deliciis occupantur: ut sandionem Nicephori Phocæ, fortissimi & cordatissimi Imperatoris, olim abolitam, de non augendis monasteriorum latifundiis, quasi postliminio revocarit. Mortuus est tandem, parum conflictatis ordinatisque rebus imperii, quum astrologis fidem habuisset, qui victuram adhuc, quatuordecim annos prædixerant. Imperavit annos xxxviii, tribus menfibus demptis: ad quod imperii spatium vetustum oraculum alludere videtur.

Phocæ imp. l. de monach.

Tui prehendet te postrema nominis.

Nam in Græco Manueli nomine postrema syllaba tantum numerum complectitur.

λ Θ τ conficiunt

Successit ei natus in purpura filius, nimirum Alexius Comnenus: cujus puerilia reipublicæ perniciosa fuit. Alexius enim Comnenus, Protobasilius & Protovestiarius, mortui Manueli patruelis Imperatrice fibi conciliata, summam in gubernatione potentiam ad se transtulit: Imperatore per ætatem ad fustinendam ejusmodi molem prorsus inepto, seque tantum venationibus & equitationibus oblectante, quum etiam prave caeteroquin educaretur. Hac impulsus occasione Andronicus & ipse Manueli patruelis, (nam eodem patre Alexio, Joannes Manueli, & Isaacius Sebastocratores Andronici pater, nati erant) homo longe vafertimus pariter & crudelissimus, sub astuto prætextu, quasi rempublicam & Imperatorem vindicare vellet ab insidiis Protosebastii, e Paphlagonia, quo ablegatus a Manuelo fuerat, propius ad urbem accedit: adjunctisque sibi viris in admiistratione principibus redactum in potestatem Protosebastum excæcat: imperii procuratorem in fe transfert: Contostephanum, & alios illustres viros oculis spoliat: matrem Imperatoris necat, consicto crimine, quasi ea Belæ regi Hungarorum, quo cum nupta foror Imperatricis erat, prodere Branizobam & Belligradum voluisset. Imperatorem fe renuntiat, coronaque redimit: ac tandem consequutus id, quod jamdudum animo sibi destinaverat, Imperatorem Alexium capitis per summam injuriam damnatum, arcus nervo strangulari jubet. Ejus interfecti latus pede tundit, ac parentum ipsius alterum ut perjurum & injurium, alterum ut vulgari corporis mulierculam contumeliose insectatur. Hinc avulsum a corpore caput alloquitur, truncus in mare plumbo gravatus demergitur.

Andronici Comneni tyranni imperium, & flagitia.

Fuerat a prima ætate Andronicus insignis sceleA rum artifex, multaque facinorum suorum causſa perpessus ærumna etat. Nam initio conſpirationc cum Hungaris facta, Manuelum imperio dejicere conatus eſt: quarum inſidiarum convictus, in magni palatii cuſtodiam datus eſt. Acceſſit & alia capivitatis hujus cauſſa. Quippe Manuelo tres fuere fratres, Alexius, Andronicus, & Iſaacius: quorum duo priores ante patrem obierunt. Ex iis Andronicus tres filias ſuſcepit, Mariam, Theodoram, & Eudociam. Eudocia marito defuncto neſcia conſuetudine Andronici non clam, ſed palam uſa eſt. Quoties autem reprehendebatur ob inceſtum Andronicus, hanc defenſionem per jocum uſurpabat: ſolere fubditos principum mores imitari, & aquam ex eodem fonte petitam, eundem ſaporem referre. Quibus verbis Imperatorem Manuelum perſtringebat, qui cum fratris filia rem habebat. Iſi falſe maximopere Manuelum pungebant, & mulieris cogna- B tos in Andronicum incendebant. Itaque compactus eſt in vincula, ceu diximus: quumque diu quaſam in turri inculſiſſet, animadvertit mentum in ea quendam ſubterraueum, in quem ſemet abdit, obſtructo meatus foramine. Quum deinde carcerem ingreſſi cuſtodes hominem nuſquam reperirent, omnibuſque vils perquiſitis comprehendi non poſſet uxor ejus in turrem, e qua maritus evaſiſſe putabatur, tamquam fugæ ipſius conſcia, conjicitur. Andronicus e caverna ſe proripiens, & mulierem inopinato conſpectu territam alloquutus, ex eo tempore diu cum ea vixit in carcere, donemque filium ibidem mater concepit, quem deinceps pater imperii conſortem fecit. Tandem elabitur, cuſtodibus propter mulierem factis negligentioribus. Sed tutus a milite quodam Nicææ capitus, in cuſtodiam priore acerbiorem, duplicibus ſereis compeditus oneratus, conjicitur.

Andronicus e carcere primum elabitur.

Hoc etiam carcere ſemet eripuit, & Galizam, C que toparchia Roſſorum eſt, ratione quadam humſinodi pervenit. Morbum fingit, ac puero peregrino, cujus opera in corporis miniſteriis uſe batur, mandat, ut claves turris clam ſurreptas, militibus ob ſagiorem potum meridianibus, cera exprimat. Illarum clavium exemplum Manuelo Andronici filio traditur, ut quamprimum tales fabricarentur, & in amphoras, quibus potus ad prandium ferretur, limeos funes, glomos, & ſia tenuia conjiceret. Ita clauſtra nocte aperiuntur, & Andronicus egreſſus in denſo & alto palatii gramine, quo adire nemo ſolebat, ad tertium uſque diem delitueſcit. Inde funibus per mœnia ſe demittit, & in naviculam conjicit. Deprehenſus a ſpeculatoribus, ſimuli perſonam ſimulat, ex diuturnis vinculis elapſi: de induſtria barbare loquitur: Græca multa ſe non adſequi fingit. Intervenit & Chryſopolus nauta quidam ex compoſito, datiſque muneribus impetrat a ſpeculatoribus, ut Andronicus tamquam ſervus fugitivus ſibi redderetur. Ita ſuas ædes ingreſſus, compedibus ſolutis, equo conſcenſo, Anchialum recta pergit. Quo quum veniſſet, a Panace familiari vinctus ſumpto, vinque ducibus, Galizam proficiſcitur.

Qui Galizam pervenerit.

Jam metu ſe liberatum putans, a * Ulachis qui fugam ejus ex fama cognoverunt, captus ad Imperatorem reducitur. Verum hoc quoque induſtria ſingulari turpis elabitur. Simulato enim ventris profluvio, frequenter ex equo deſcendit, & alvi purgandi cauſſa ſecedit. Hoc dum noctu interdiuque ſæpius facit, cuſtodes hac ratione decipit: ſcipionem, cui velut æger innitebatur, in tenebris humi deſigit, chlamyde veſtit, pileum imponit, ut hominem inſiexis genibus cacantem repreſentaret. Id ſimulacrum inuentibus cuſtodibus, ipſe denſum quemdam ſaltum ingreſſus aufugit. Vix tandem illi dolo intellecto, conſeCtam viam repetunt, eadem & ipſum ſugere arbitrati. Verum is alio prorſus itinere Galizam pervenit. Ibi perhumaniter a præfecto excipitur, quem ita ſibi devinxit, ut & in venatu ei adeſſet, & in Senatu adſideret, eodemque tecto & cibo uteretur.

Hanc parentilis fugam & exſillum ignominiæ ſibi

A eſſe ratus Imperator, ac longiorem ejus abſentiam ſuſpectam habens: (nam ingenitem equitatum Scythicum copore ferebatur, ut Romanorum fines incurſarer) revocandum Andronicum cenſuit. Itaque fide data & accepta, hominem arceſſit, & Ciliciæ præficit, adjecto Cypri tributo, ad ſumptus facilius tolerandos. Eo profectus, inſicliciter rem contra Torulem Armenium gerit, præliis aliquot victus. Inde ſepoſitis bellicis occupationibus, tocus amore Philippæ inflammatur, Petebini filiæ, cujus fororem Manuelus Imperator non ita pridem duxerat. Amor Philippæ. Hæc fama Imperator attonitus, Andronicum ob pe- Inceſtus cum Theodora. inceſtos amores punitirus erat. Is vero Manueli minas veritus, Hierofolyma ſe confert: & ut homo luxuriofiſſimus, Theodoram Iſacii Sebaſtocratoris filiam inceſtat, Balduini Franci, qui Paleſtinæ nuper imperarat, viduam.

Altera hac plaga Manuelus accepta, miſſa ad B Cæleſyriæ topatchas aurea bulla, mandat ut Andronicum, hominem inceſtum & ſeditioſum, capiant, viſuque privent. Eæ literæ Theodoræ redduntur, quibus illa lectis, chartam Andronico tradit. Is cognitis inſidiis Theodoram fraude prellectam, ut ſe non longe comitaretur, ſeu volentem, ſeu invitam ſecum abducit. Quum varias regiones & regulos adiiſſet, tandem ad Sultanum, qui Coloniam, Chaldam & finitima loca tenebat, diverſitur: ibique cum Theodora, & duobus ex ea ſuſceptis liberis, Alexio & Irene, ac Joanne procreato ex conjuge legitima, commoratur: donec ad Manuelum Imperatorem redit. Is enim Theodoram capere ſtuduit, illiuſque vori per Trapezuntis principem Nicephorum Palæologum compos factus, paulo poſt ipſum etiam Andronicum Theodoræ amore tamquam efca illectum, & non mediocri libidine rorum, quos illa ei peperierat, deſiderio flagrantem attraxit. Miſſis enim ad Imperatorem legatis, deC luſtorum venlam & fidem publicam poſtulavit: & utraque re impetrata, non multo poſt in urbem reverſus eſt. Inde Oenæum ablegatur, ut ibi habitaret, & ex longinquis erroribus ſe recrearet. Eo loco degens, quum Manueli mortem, palatina diſſidia, luſus & equitationes Alexii, audiviſſet: ad urbem reverſus ea deſignavit facinora, quæ ſupra commemorata ſunt, tandemque maiis artibus imperium in ſe tranſtulit, Alexio perempto, qui annum ætatis decimum quintum nondum exegerat, trieumiumque regnaverat.

Ita vero cæde perpetrata, ſponſam Imperatoris Inceſtæ Andronici nuAlexii Annam, Francorum regis filiam, matrimonio ſibi jungit: nihil reveritus ſenex effœtus ac vie- ptiæ. tus, uxorem ſobrini adoleſcentulam, nondum annum xi natam per nefas ampleCti. Deinde Nicææm, quæ Nicææ obſi- mortuo Imperatori fidem ſervarat, totis viribus op- dio. D pugnat. Erant in ea viri principes, Iſaacius Angelus, qui everſo Andronico imperium occupavit, & Theodorus Cantacuzenus, cum magna manu militum Andronico infeſtorum, & Turcorum quoque nonnullis copiis. Quum autem interfecto Cantacuzeno, animi Nicæorum fracti eſſent, auctore Nicolao pontifice pax facta eſt, & urbs dedita. Iſaacium Andronicus non incolumem modo ſervavit, ſed etiam divina quadam impellente providentia collaudavit: quod maleficientiam Cantacuzeni non ſuiſſet imitatus. Priſcum & Lopadium de cauſſis liſdem obſeſſas, per vim cepit, ac immaniſſime in omnem ætatem ſexumque graſſatus eſt.

Poſt hæc, Cyprum quidam Iſaacius, Iſaacii Sebaſtocratoris & fratris Manueli Imperatoris ex filia nepos, avertit: itemque Comnenus Alexius, ejuſdem Manueli ex fratre nepos, regem Siciliæ Guliel- Guliel mus Sicmum incitavit, ut Dyrrachium & Theſſalonicam lix rex. E occuparet: quibus ſane captis, ingens a Siculis eſt exercita crudelitas. Hinc & Epidamnus, & Amphipolis, & Moſynopolis in hoſtium poteſtatem venerunt: Andronico per vecordiam & luxum ſuis non ſuccurrente. Hiſce malis in dies augeſcentibus, de ſucceſſore ſollicitus eſſe cœpit Andronicus: quamobrem cognito per arres improbas ſucceſſurum ſibi quemdam, cui nomen eſſet Iſacio: putabat ipſe

quidem filium Isaacium denotari, qui (ceu dictum est) Cyprum occuparerat: familiares vero Isaacium Augelum metuebant, Andronico prorsus adversante. Quapropter consilio proprio Stephanus Hagiochristophorites, immanissimus Andronici sceleram admiuisset, ad interficiendum Isaacium utemet accingit: qui ramquam in re desperata, Stephanum antevertens, ilia manu conficit. Deinde ad magnam ecclesiam se recipiens, populi confluentis opem implorat. Is vero magis Isaacius Angelus Imp. ac magis semet armans, Isaacium Angelum imperatorem proclamat, & ad patriarcham deducit. Inde missi satellites, qui Andronicum fugientem persequereutur. Perveneraut ille cum Anna conjuge, ac feorro quodam Cheien, ad Tauroscythas illinc trajecturos. Sed marinis tempestatibus aliquoties in littus ejectus, a persequutoribus comprehensus est.

Andronici supplicia.

Ad Isaacium perductus, post varias contumelias, dextera præciditur. Post atque dies altero oculo effosso, scabioso camelo impositus, per forum triumphi specie traducitur. Tum vero nonnulli clavas in caput ejus impingere: alii fœrcore nares ejus fœdare: alii spongias excrementis hominum pecudumque repletas in faciem ejus exprimere: alii verbis obscœnis parentes ipsius iufectari: quidam verubus larera pungere: fcortum denique quoddam impudens oliam ferventi aqua plena in faciem ejus effudit. Hoc modo deductus in theatrum, pedibus fune colligatis suspendirur. Interim ipse clamabat, Domine miserere: item, Quid calamum contritum iufringis? Nec adhuc contentus erat vulgi furor, Andronico suspenso. Nam lacerata tunicula, virilia ejus vexara sunt: & quidam longum ensem per fauces ejus ad intestina usque trajecit. Duo quoque Latini genesis, enfes ambobus manibus in nates ejus dedgerunt, ut periculum facerent, uter effet acutior. Post tot ærumnas ægre vitam abrupit, dexrera cum dolore ad os admota: ut multi putarent, eum calidum ex ea fanguinem ob recentem plagam adhuc defiillantem, exfugere. Imperavit annos duos, quum antea quoque rerum potirus effet unius anni fparlo, fiue purpura & diademate. Post ejus mortem filii quoque, Joannes & Manuelus, cæcati perierunt.

Hinc Isaacius in profligandos Siculos intentus, qui jam Constantinopoli etiam imminebant, copiis fuis Alexium Brauam ducem præficit. Is bello feliciter administrato, præter spem omnium Siculos delet, urbesque captas recuperat. Periere Siculorum in bello supra CCXXX, in carceribus autem frigore ac fame ad quatuor millia. Duces etiam capti fune, Richardus & Baldainus, una cum Alexio Comneno, belli auctore, cui mox oculi sunt effossi. Secundum hæc infeliciter tentata Cyprus, & sequuti motus * Ulachorum nationis: adversus quos nihil recte gestum a Joanne patruo Imperatoris, nec a Joanne Cantacuzeno. Missus autem ad debellandos eos Alexius Branas, imperio adiectaro, Constaurinopolim reversus obiecit. Verum non multo post, irrito conatu, cessit est per Conradum Marchionem Montisferrantesem: cui Cæsaris honorem Imperatoror derulerat, viro valde strenuo & forti, maximis largitionibus ex Italia Constantinopolim evocato, ut Theodoram Imperatoris sororem matrimonio sibi jungeter. Equidem supra quoque facta est mentio, quod Moguntinum præsio victum ceperit. Mortem obiit immaturam, per fraudem a Chasio quodam occisus in Palæstina, ubi præclarum virtutis & prudentiæ specimen, Joppe (quam muc Acconen vocant) & aliis oppidis expugnaris, magno cum rerrore Sarracenorum ediderat. Duranre adhuc bello contra Ulachos, Theodorus Mangaphas, quem Morotheodorum deinceps vocarunt, occupata patria fua Philadelphia, frustra imperium adfectavit, in perpetuos carceres deinceps inclusus.

Fridericus quoque rex Alemanorum expeditionem fuscepit, ad eripiendam Saracenis Ægyptiis Palæstinam. Hoc ejus iter Isaacius contra fidem datam impedire conabatur, fed quum nihil efficere fe videret, tandem liberum Alemanis transitum concessit. Enitute tum erga peregrinos inf. guis Laodicenfium hofpitalitas. quapropter iis Aiemani fauftiffima quæque funt a Deo precati, & Fridericus ipfe manibus oculifque fublatis in cælum, genibus humi flexis, oravit, ut quidquid vitæ prodeffet, quidquid animis falutem adferret, a Deo gubernatore hujus universitatis impetrarent. Adjecit hoc quoque, fi reliquæ Provinciæ Romanorum tam benigne Chriſti milites excepiſſent, le illis & opes fecum allatas perlubenter fuiffe daturos, commeatu pacate accepto, & fines Romanos jampridem tranfitus, hoſtis nullius Chriſtiani fanguine coutaminatis.

Expeditio Friderici Barbaroſſæ in Palæſtinam.

Hoſpitalitas Laodicenſis.

*Edit. Paris. pag. 341.

Quum autem Fridericus ingreſſus agrum Iconienſis Sultani, qui & ipſe pacatum ei transitum concefſerat, contra fidem datam violaretur, duobus præliis Turcos, ad Philomelium, & Cingularium ſic proſtravit, ut & celebris & formidabilis apud orientales nationes evaderet: præſertim poſteaquam non longo temporis interjecto ſpatio conflictibus eoſdem cladibus apud ipſum Iconium adfeciſſet, quod ei ſe mox dediderit. Urbe potiti Alemani, rectis ſuburbanis contenti, & commeatu ſaltem abiaro, citra malefictum diſceſſerunt. Hinc ab Armenius honorifice ſuſceptus, Antiochiam ire in animo habebat: augeſcente in dies viri gloria, & nomine illuſtraro, tum ob prudentiam, tum propter invictum exercitum, ita ut nullus hoſtis cum eo congredi audeter. Quum autem ad fluvium quemdam perveniſſet, vorticibus aquarum ſuffocatur, vir honeſta & perpetua memoria dignus, & judicio prudentum vel in tali obito felix: non ex rantum, quod nobili ortus genere, avitum imperium in multis gentes obtinuit: ſed ob illud potius, quod virra omnes omnium gentium Chriſtianarum principes Chriſti deſiderio flagrans, patria, deliciis regiis, tranquillitate, beata domi ſuperſtitque cum cariſſimis vita deſpectis, cum Chriſtianis Palæſtinæ incolis ærumnas toierare maluit. Parre mortuo, filius Laodiceam in Cœleſyria, Berytum, aliaſque civitates Syriæ ſubegit, ac pluribus pro Chriſti nomine laboribus exhauſtis, extremum ad Acconem, quam obſidebat, vitæ diem claufit. Exercitus reliquus navibus fuorum Tyri conſcenſis, incolumis ad ſuos redit.

Turci a Friderico cæd.

Friderici mors, & elogium a Græco profum.

Nec Alemani diutuxat hoc tempore Saracenis, qui Palæſtinam occuparant, arma intulerunt: ſed etiam Francorum * Anglorumque regis magnis claſſibus Tyrum appulerunt. Quumque Saracenos nec ipſi urbe ſancta pellere poſſent, infeſtis rebus domum reverterunt. In itinere tamen Anglus Cyprum occupavit, capto Isaacio Comneno Tyranno, de quo ſupra diximus: infolamque poſt ſua Hieroſolymitanis regi donavit, ut ibi amiſſo regno habitaret. Cæterum non crebræ tantum ſeditiones multorum, qui adfectabant imperium, Isaacium exercebant: ſed etiam Ulachorum natio progreſſa, muniras urbes invadebat. Anchialum enim vaſtabant, Varnam ſubigebant, Triaditzam ſive Sardicam delebant, Srumpio elves eiiciebant. Tandem in expeditione contra Ulachos, magnifico cum apparatu ſuſcepta, quum venationi eſſet intentus Isaacius: Ab Alexio fratre, de quo non tantum nihil mali ſuſpicabatur, ſed etiam ſummam ſibi caritatem obſervantiamque pollicebatur: & oculis, & imperio ſpoliatus eſt. Imperavit annos IX, menſes VIII, nondum anno XI. natus, quum regnum amitteret.

Francus & Anglus in Palæſtinam. Finem ſimant. al. Anglorū.

Cyprum Anglus occupat, & alteri donat.

Alexius Comnenus Imp.

Omen infelicis imperii.

Duranre adhuc bello contra Ulachos, Constantinopolim reversus obiit. Mangaphas, quem Morotheodorum deinceps vocarunt, occupata patria fua Philadelphia, frustra imperium adfectavit, in perpetuos carceres deinceps inclusus.

Alexius Imperator in caſtris deſignatus, omiſſo contra Ulachos bello, Conſtantinopolim redit: ubi quum inauguratus eſſet, quoddam memorabile contigit. Teupio enim egreſſus, quum conſcenſurus eſſet equum Arabicum: feſſorem ille non voluit admittere, ſed oculis ſanguine ſuf-

fuſcitis, auribus erectis, crebro ſolum pulſans, & anterioribus unguibus cum fremitu fublatis, indicium præbuit, quaſi Alexium tergo recipere dedignaretur. Ubi vero poſt multos poppyſmos & cervicis palpationes placatus, crebroſ illos gyros & caliciſtrationes omiſſurus videbatur: Imperator in eum inſilit, & habenas præhendit. Nihilominus ille ferocit, nec prius importune ſaltare deſiſtit, quam gemmata corona capite Imperatoris exuſta, & ex parte comminuta, ipſum quoque dejeciſſet. Alio equo adducto, fracta corona inauſpicatum omen viſa eſt imperii cladium non expertis, & imminentis ruinæ, noxæque horribilis. Poſt hæc Imperator Angeli cognomento, ſive ut humiliore, ſive ut abolendo cum fratre, repudiato: Comnenus appellari voluit. Tota ejus vita mollis fuit, & perpetuo fecors ingenium. Omnia de Imperatricis ſententia fere gerebantur, cujus & virilis erat animus, & providentia ſingularis: ſed linpadica plane vita, quæ ſane infamia maritum quoque dehoneſtabat.

Mutatio nominis.

* al. Henricus Friderici F.

Hoc tempore rex Alemanorum * Ammerigus, Friderici filius, paterno principatui ſuſcepto, Siciliæ, & Italiæ ſubactis, Græcos inceſſebat: quamquam ab adverſario ſuo, Papa Romæ veteris, ab inſtituto retraheretur. Poſtulabat autem ſibi per legatos reſtitui Romanas provincias ab Epidamno Theſſalonicam uſque, tamquam belli jure nuper a Siciliæ rege ſubactas, cui nunc ipſe ſucceſſiſſet. Addebat offenſas paternas, quod Imperator Manuelus Papam Romæ veteris contra Fridericum conciteſſet & armaſſet. Itaque denuntiabat, Romanis aut pacem maxima pecunia redimendam, aut bellum ſtatim tolerandum: Quæ autem pecunia pacis nomine quotannis peti deberet, anni centenariis quinquagines principio æſtimata, poſtremum ad centenarios XVI redacta eſt: quos ut Alexius exſolveret, Imperatorum ſepulcris ſpoliatis, ad LXX centenarios argenti, & aurinonnihil coactaſit. Verum ante, quam pecunia mitteretur, Alemaniæ rex naturæ debitum perſolvit: quum graviſſime in Siculos, qui ſeditionem concitarant, animadverteſſet. Factionis quidem principem & regem delectum corona juſſit ahenea redimiri, quæ quum haberet quatuor foramina, per ea totidem clavis capiti ejus eſt adfixa. Quod ubi factum fuiſſet: Habes, ait Ammericus, coronam quam venatus es. nemo tibi hanc invidet. Ille vero mox oborta vertigine, humi prolapſus, expiravit. Capta Sicilia, cum ceteris Irene Iſaacii Imperatoris filia captiva eſt abducta, & deſponſa fratri regis Alemaniæ Philippo, aniſſo priore conjuge, qui poſt obitum Tancredi patris Siciliæ regnum obtinuerat.

qui ſeditionis auctor fuit.

Sequitur ſunt deinceps graviſſimæ Conſtantinopolis clades. Nam Iſaacius pridem Imperator cum Latinis arcana conſilia de ulciſcendis injuriis, & evertendo fratre Alexio conferebat, literis ad Irenen filiam miſſis, Philippi Alemanorum regis conjugem, quibus eam ad opem ſibi ferendam inſtigabat, atque inde literas recipiebat, quibus quid agendum eſſet, monebatur. Deinde filius quoque ipſius Alexius, cuſtodia edoctus, libere quo libuit ambulavit: quapropter de conſilio paterno, Piſani cujuſdam ope, perductus in Siciliam, ſororiindicatur: quæ juxto præſidio miſſo, fratrem amplexa, marium Philippum orat, ut patri ſuo virili opem ferat, & fratrem quoque juvet, exſiſtem & extorrem.

Mollitones Iſaaci excæcatio.

Acciderunt & alia mala. nam quum Venetæ mercatoribus ex avaritia miniſtrorum Imperatoris & cognatorum adimerentur priſca quædam privilegia, Piſanique ipſis præferrentur: a Græcis paulatim abalienati, ſe viciſſim eis per occaſionem ægre fœturos oftendebant. Iroque Duæ eorum Ericus Dandalus, vir prudens, ac proveſtæ admodum ætatis, de auxiliis aliorum adſciſcendis cogitat, quos norat a Græcis diſſidere. Quumque tempus ipſum nobiles quoſdam roparchas, qui Paleſtinam vifere cupiebant, ſponte obtuliſſet: ſocietatem & fœdus contra Græcos coit. Erant ii, Monſiſterrati Marchio Bonifacius, Flandriæ Comes Balduinus, Comes S. Pauli Ericus, Plecæ Comes * Doloicus, & alii complures audaces bellatores. Claſſe per integrum triennium fabricata, Alexius Iſaacii Angeli F. litteris veteris Romæ pontificis, & Alemaniæ regis inſtructus, cum aliis ſe conjungit, & pecuniarum acervis ipſorum animos expleturum ſe polliceetur, ſi paternum imperium ſibi reſtituerent. Idem ſacramento promiſſit auxilium contra Saracenos, Latinorumque religionem amplexus, privilegiorum papalium renovationem, & Græcorum inſtitutorum mutationem pollicetur. Hoc modo factum, ut Byzantium obſideretur, Alexius fruſtra tentatis armis Debeltum profugeret, poſt VIII imperii annum Iſaacio & ejus filio Alexio imperium deferretur, Latini rapinis, incendiis, ferro in Byzantinos captos crudeliſſime graſſarentur.

* Loduicus.

Byzantii obſidio.

Inter magnas autem ſeditiones urbanæ plebis, imperio rurſum Angelis erepto, Alexius Ducas, cognomento Murzuflus ſive ſupercilioſus, Nicolaum Canabum Imperatorem a populo deſignatum capit, itemque redacto in poteſtatem ſuam Alexio Iſaacii F. ſibi vindicat imperium. Quum ibi Alexio venenum propinaſſet, quod ille tum ætatis robore, tum antidotis clam ſumptis vicerat: laqueo tandem digutur elidit, menſe imperii ſexto, die octavo. Verum ne Murzuflus quidem ultra duos menſes & XV dies imperio potitus eſt, exquo anno rurſum a Latinis urbe: qui ea capta, de ſuorum procerum numero Balduinum Flandriæ Comitem communibus ſuffragiis Imperatorem defiguarunt, agentem annum ætatis XXXII, virum plum, modeſtum, adeo pudicum, ut mulierem inverecunde non adipiceret, quamdiu a coninge aberat, & his qualibet hebdomade veſperi proclamari juberet, ne quis in ſuo palatio cubaret, qui alienam mulierem attigiſſet.

Alexius Ducas Murzuflus imp.

Balduinus Flander Imp.

Murzuflus puerum.

Adrianopolim quum obſideret Balduinus, Joannes Ulachorum princeps Latinis in inſidias pellectis, egregia potitus eſt victoria, ceſo Ludoico Plecæ comite, Balduino capto, Dandulo & Henrico Balduini fratre propter acceptam cladem fuga ſibi conſulentibus. Hinc factum Conſtantinopoli decretum, quo Latini promulgarunt, ſe nemini popularium ſuorum inaugurationem regni conceſſuros, niſi morte Balduini prius explorata. Quumque hoc modo annum unum & menſes quatuor rempubliceam ſine Imperatore adminiſtraſſent, audito ejus interitu, Henricum fratrem Imperatorem declarant. Eſt autem Balduinus ab Joanne Myſo crudeliſſime necatus, quum pedibus & manibus amputatis, reliquum truncum in Vallem profundam abjici juberet, ubi tertio demum die volucrum eſca miſerabiliter exſpiravit.

Baldoinus Ulachis capitur.

Henricus Imp.

Henricus Imperium potitus, quum ex ſuis Oxelliade relictis, Scytharum & Ulachorum exercitus denuo egredi audiiſſet: non ho-

stium multitudine territus, nec superiorum bellorum cladibus consternatus, exire non dubitavit, ut & suos conservaret, & Graecorum reliquiis subveniret. Igitur Adrianopolim profectus, quum Ulachos Latinorum confectu, audaciam usitatam & rei militaris habitum etiam post illas strages retinentium, territos vidisset: usque ad Cremum & Boream eos est persequutus. Inde per Agathopolim, Anchialum usque progressus, ibique castris positis, & multis rebus gestis, unde pecunias, hominesque, pecudum greges, & armenta cepit, salvus Constantinopolim rediit.

Herricus Ulachos fugat.

Interea vero, dum Constantinopoli regnant Latini, Theodorus Lascaris, Alexii Comneni Imperatoris gener, in Asia sibi usurpat imperium, quum occupare Latini properet Ulachorum bella non poterant. Quum autem Alexius Theodori socer ex Europa in Asiam profugisset, ad Jathatinem Sultanum, Aettalize principem se se contulit, ut ejus ope genero pulso, rerum ipse potiretur. Sed irritus hic conatus fuit, Jathatine manu Theodori fortiter prælientis interempto. Quum annis XVIII. Theodorus imperasset, naturæ debitum persolvit: Joanne Duca, qui filiam ejus Irenen in matrimonio habebat, successore designato.

Theodorus Lascaris Imp.

Joannes Ducas imp.

Hernico autem Imperatore mortuo, Robertus imperio potitus est, ejus ex Jolanta sorore nepos: qui fretus Joannem oppugnavit, trajectis in Asiam copiis Lascarum ductorum causa, qui se Joanni potebant omnino præferendos esse. Paulatim vero potentia Joannis crevit, in Europam Thracianque Roberto parentem trajicientis: unde factum, ut e Bulgaria Agazi ad eum mitterentur, tam pacis expetendæ causa, quam ut Imperatoris filio Theodoro, Helenæ Afanis junioris, Bulgarorum principis, filiæ nuptias offerrent. Ea legatio rata fuit, & congressi circa Chersonesum Imperator & Afan, Helenam Afanis F. decem annos natam, Imperatoris filio impuberi adhuc, Theodoro Lascari juniori, despondent. Is defunctus mortuo patri, qui XXXIII. annis regnavit, in Imperio successus est: neque diu rerum potitus, Joanne filio, sex annos nato, hærede relicto, vivendi finem fecit.

Robertus Imp.

Theodorus Lascaris Junior Imp.

Michaelus autem Palæologus, qui jamdudum etiam vivo Theodoro res novas moliturus fuerat, in se rerum summa translata, Joannem oculis spoliat. Recuperavit idem Constantinopolim, cui tum quartus ex Flandria Imperator præerat, Balduinus secundus, Roberti jam mortui frater. Itaque rursus Imperii forma quondam per Michaelum est constituta, Latinis prorsus ex Græcorum ditione pulsis, præter exilia reliquias, in Peloponneso adhuc hærentes. Quumque non tutum, nec paci accommodatum esse videretur Michaelo, turbam opificum & mercatorum ex Venetia, Pisanisque constantem, quæ pulsis Latinis remanserat, intra urbem una cum Genuensibus, perpetuis ipsorum hostibus, degere: Galatam Genuensibus adsignavit, e regione sitam, mercium immunitate concessa, quam antea quoque promiserat, urbe nondum potitus, si per eos in illa recuperanda juvaretur. Mittebantur his magistratus domo certis temporibus, qui jus diderent, susque præsidere. Ac Veneti quidem suum appellabant Balivum sive curatorem, Pisani Consulem, Genuenses Potestatem.

Michaelus Palæologus Imp.

Constantinopolis recuperatio.

Baldinius Flander, periculo Constantinopolitano liberatus & elapsus, in Italiam quum perveniſſet: cum rege Neapolitano Carolo, Gallorum regis fratre, qui Constantinum Snevum legitimum ejus hæredem regni truciderat, affinitatem junxit: illius filia filio suo desponsa, sperans ejus opibus se Constantinopolim recuperaturum. Sed ea cupiditas atque conatus irritus omnino fuit. Imperante Palæologo, XXV die Maii, anni 1200 CIↃ CCLXXV, sub horam ante meridiem tertiam, luna solem obscuravit, fuitque tota eclipsis punctorum fere XI. Tantæ autem sub ejus medium ortæ sunt tenebræ, ut multæ stellæ apparerent: quæ nimirum maximas Romanorum calamitates, a Turcis imminentes portendebant. Secundum hanc Imperator Andronico filio Annam Pannoniam despondet, simulque ipsum Insignibus imperii ornat, quum promiſſiset dato jurejorando, se pie veneraturum ecclesiam, & privilegia ipsius inviolata conservaturum: patri autem numquam insidiaturum.

Eclipsis solis.

Quum autem Carolus rex Neapolis magnos apparatus faceret in gratiam Balduini Flandri, Palæologus domestica in illum bella commovit, magna pecunia finitimis, Siculo rege ac Venetis, ad bellum ili faciendum concitatis. Præterea legatos ad Papam mittit, de ineunda veteris & novæ Romæ ecclesiarum concordia, modo is Caroli expeditionem averteret. Ea legatione a Papa benigne audita, concordiæ rationes initæ sunt, cujus hæc fuere exspira: Primum, ut in sacrorum voluminum hymnodiis, Papæ cum quatuor Patriarchis mentio fieret. Alterum, ut liceret cuivis Romam reterem, quæ curia major & perfectior esset, appellare. Tertium, ut illi principatus in omnibus deferretur. Huic concordiæ principio Byzantini adversabantur, sed paulatim mitius sensere, postea quam Joanni Beco Charcophylaci suffenc exhibiti Blemmydæ Nicephori libri, qui de iisdem adversus Latinos controversiis locos ex imperante consultus, multa scripserat. Hoc modo factum, ut Becus, qui dudum acerrime Latinis adversabatur, mutata sententia, victoriam facerer ambiguam, patriarchamque solio confcenso, ad intimam Imperatoris amicitiam admitteretur.

Qui Carolum Imperator expellerit.

Papa concordia.

Palæologiorum vitiatcha factiones.

Becus qui Patriarcha fuit.

Mortuo autem Michaelo, Andronicus filius in imperio succesit: quo regnante, Turcorum principes, Carmanus Alisurius, Sarchanes, Calamanes, Cerasus, Atman, (qui & Otomanus) Amurrique filii, provincias Asiaticas Græcis adempras, inter se partiti sunt. Adversus hos arcessiti sunt ex Hispania Catelani Roderici Dalmatiæ, magnis promissis præmiis, si Turcos a Græcorum finibus arcerent. Quum autem re concta Turcos feliciter gesta, non numerarenter eis stipendia, de quibus conveneras: convertit in ipsos Græcos armis, Asiam depopulari, rursus in Europam trajecerunt. Quumque Callipoli occupata, Ronzerium Cæsaris honore prius ab Imperatore ornatum, ad pofulanda stipendia sua Orestiadem, ubi Michaelus Andronici F. Imperator designatus id temporis agebat, ablegassent: jussu Michaeli Ronzerius ad ipsam regiam Græcia a militibus est interempeus. Qua cade nunciata, Catelani scie bello parare, Græcorum bona diripere, Thraciam pervagari, Michaelum aperto prælio ad Aprum (oppidi hoc in Thracia nomen est) sternere, victoria freti Macedoniam invadere, superatisque montibus & convallibus, quæ Tempe nuncupantur, in Theſſaliam irruere. Quum autem minime laceſſendos Theſſali Catelanos statuerent, datis pecuniis & viæ ducibus impetrant, ut eorum finibus excederent.

Andronicus Palæologus Imp.

Catelanorum res in Asia & Græcia gestæ.

Igitur in Bœotiam delati, ab Athenarum Thebarumque Duce transitum per ejus fines pecatum petunt. Ille cum fastu & derisu Catelanis eorumque poſtulatis spretis, per autumnum & hyemem vires suas ad ver usque colligit. Itaque Catelani veris initio non procul a Cephiso flumine castris positis, hostem opperiebantur. Erant eorum equites CIↃ CIↃ CIↃ IↃ, peditum CIↃ CIↃ CIↃ CIC. Dum hostium adventum exspectant, omnem illam terram arant, ubi Barragaria.

pugnare decreverant: deinde obducto vallo, & adjis fluuine foſſis, totam planitiem ſic irrigant, ut ſtagnaret. Vere medio regionis priuceps cum magnis copiis aderat, equitum ɔɔɔ ccɔ ccc, peditum amplius ɔɔɔ cɪɔ cɪɔ cɪɔ ducens. Et erat ipſius opinio arrogantiaque longe major. Sperabat enim, ſe Catelanis victis, omnia Byzantium uſque ſuam in potestatem redacturum. Quumque plaleiem inter ſuos & hoſtes interjeciam, multo grauiore virorum conſpexiſſet, nihil eorum quæ acta erant, ſuſpicatus: cum equitibus in eos fertur, extra campum in procinctu ſtantes. Sed priuſquam Attici mediam ad planiciem pervenirent, equi velut vinculis impediti, madefacta terra ad genium audaciorem fubſidente, partim uma cum equitibus in luto volutantur, partim iis exceſſis remere in campo feruntur, partim pedibus demerſis tantæ ædilabant. Quibus rebus animati Catelani, telis hoſtes circumvenos interneciones delent, & cum equitatu fugientes Thebas ac Athenas uſque perſequuti, urbes ipſas cum opibus, uxoribus, & liberis hoſtium ex improviſo capiunt.

Cæterum mortuo filio Michaele, Andronicus nonpotem ex eo ſuum, Andronicum juniorem, longe ſibi cariſſimum, Imperatorem deſignavit. Is vero dominandi libidine ductus, avum longo tempore variis tyrannidis exercere non deſiit: donec ei tandem imperium extorqueret. Quo facto, cuſtodiebatur in Palatio ſenior Andronicus præque ſenio perpetuiſque moleſtiis & lachrymis amiſſo vitu, quorundam auliconum intemperia paſtremum habitu monaſtico laudatur, mutatoque nomine, deinceps Antonii appellationem accipit. Poſteaquam ad le tranſtuliſſet imperium Andronicus junior, intellecto, Nicæam ab Orchane Turco, Bithyniæ principe, obſideri: trajectis in Aſiam copiis, hoſtem adortus, infigni clade adficitur, maxima ſuorum parte amiſſa. Eodem Andronico imperante, Serviorum quoque natio Cralem (hoc eſt, regem) ſuum, qui triennium regnarat, ab adminiſtratione removet. Deinde filio patri ſubſtituto, ſenem in carcere ſuffocat: invito fortaſſis illo, ſed tamen connivente ac tacente.

Senior autem Andronicus anno ætatis LXXIIII, mortuus eſt: qui ab initio imperii ſui annos quinquaginta mus erat. Junior annos XLV vivendo non explevit, nonetus anno poſt occupatam Conſtantinopolim, & ceptum avo imperium vigeſimo. Quum autem moreretur, reliquit Joannem filium natum annos XII: tutoremque adſignavit ei, Cantacuzenum, virum opulentum, & magna potentia ſubnixum: ut puerum tutaretur, & curaret ad eam uſque ætatem, quæ regno gubernando idonea foret. Ubi vero Andronicus exceſſiſſet e vivis, non multo poſt, urgentibus & potiulantibus Græcis Canta cuzenus tutor ad regnum allectus eſt, puerò tamen nulla injuria adfecto. Quumque ſibi adſumeret illum Cantacuzenus fecilet, ut imbellem contemptui habuit: ſpem omnem in Græcis quantum ad regnum retinendum attinebat, ponens. Deinceps autem, quum regno pupillum ſpoliaſſet, Orchanique filiam uxorem deduliet: eum & amicitiſſimum, & familiariſſimum in poſterum experrus eſt. Orchani, qui XXII annos regnaverat, Suleimanus filius cum Amurate ſtarre ſucceſſit: quorum ille mox contra Cantacuzenum arma movit. Verum non multo poſt utrinque pax facta eſt, & ſigdus initum, ut conjunctis copiis bellum Bulgaris inferretur. Quod quum aliquamdiu Suleimanus geſſiſſet, nec oppidis etiam Thraciæ, quæ Græcorum juris erant, abſtinuiſſet, mortuus, hæredem regni belliique fratrem Amuratem relinquit. Præterat tum Bulgaris Sufmanus Alexandri F. qui legatis ad Amuratem miſſis, pacem ac fœdus impetravit: data ei filia in matrimonium, quam excellenti forma præditam habebat.

Cæterum Joannes Palæologus Andronici junioris F. ubi adoleviſſet, imperio recuperato, Cantacuzenum expulit, monaſtica veſte induit, mutatoque nomine Matthæum appellari juſſit. Erant Cantacuzeno filii duo, quorum natu majorem pater imperio deſtinabat, minorem Mannelum Mizithræ five Spartæ ducem fecit. Major, patre a gubernaculis

A ſummoto, eu diximus, ad Rhodi principem, quem magnum Magiſtrum vocant, profugit; ubi quum fra- *Edit. Pariſ.*
tra ſe recuperationem imperii ſperare cerneret, ad *pag. 345.*
fratrem in Peloponneſum profectus, deinceps privatus vixit. Joannis Palæologi Imperatoris filio Andronico, Suſmani filia uxor data eſt, cujus forerem habebat Amurates. Andronici fratres erant Demetrius, Manuelus, & Theodorus, qui Amuratis cafira ſequebatur. Quum autem in Aſia per abſentiam Amuratis mota fuiſſet ſeditio, ejuſque corrpeſcendæ cauſſa copias illuc traieciſſet, ſumpto ſecum Joanne Imperatore: rutiuſque filius, Sautes & Andronicus, communicatis conſiliis eripere parentibus Imperium decreverunt. Quapropter in Europam illi reverſi, filios in poteſtatem redactos excæcarunt, Joanne ſervidum acetum ſuis oculis infundente.

Secundum hæc territus Joannes Turcorum ſucceſſibus, auxiliorum impetrandorum cauſſa profectus eſt Venetias: ubi quum nihil effeciſſet, in Galliam & Angliam abiit, ſpe itidem irrita, quod Carolus ſextus rex tumultibus ſuorum diſtineretur. Itaque reverſum Venetias, dimittere mercatores Venetiæ per ſummam inſolentiam noluerunt, niſi pecuniam creditam ituro ad Gallias regem, una cum uſuris reſtituiſſet. Hac de cauſſa quum ad filium Andronicum, quem Conſtantinopoli per abſentiam ſuam præfecerat, ſuos ablegaſſet, nec ab eo quidquam extorquere poſſet: Venetiis hærere diutius coactus fuiſſet, ni Manuelus alter filius, qui Theſſalonicam adminiſtrabat, e ſua præfectura coactis nummis, Venetias ad patrem veniſſet, eumque liberaſſet. quo quidem illo facto patrem acciſſime ſibi devinxit, Andronico deinceps graviſſime ſuccenſentem.

Amurates illato Tribullis, eorumque principi, cui Lazaro nomen erat, bello; præter exſpectationem hoc modo eſt interemptus. Scabant utrinque acies in procinctu, jamjam conferturæ manus, quum Milolus quidam Cabiloviticus, Lazari miles, re cum principe ſuo communicata, velut tranſfuga ſe ad Amuratem confert. Admiſſus in conſpectum Amuratis, facinus longe pulcherrimum aggreditur. Nam eo fortiter interfecto, quum evadere ad ſuos non poſſet, animoſe pugnans occubuit. Ita periit Amurates, quum annos LVII regno præfuiſſet, ac bella XXXVII tam in Aſia, quam Europa, feliciſſime geſſiſſet. Succeſſorem Bajazetum F. habuit.

Ad eum ſe contulit Andronicus Joannis F. cui ſervenus acetum in oculos infuſum fuiſſe diximus, (irritatorem ramen conatu, nam viſum hoc tempore recuperaverat) una cum Joanne filio: petentes auxilium, ut imperio Byzantino potirentur. Quum equitum ɔɔɔ cɪɔ cɪɔ cɪɔ impetraſſent, Byzantium contenderunt. Joannes autem Imperator, & Manuelus filius, adito Andronici advenu, arcem Aureæ (quam vocant) ingreſſi obſidioni tolerandæ ſe parabant. Verum Andronicus arcem pactionibus in deditionem accepit, & ambos in carcerem turris ligneum valde arctum compegit: in quo triennium egere, fruſtra monente Bajazeto, ut interficerentur. Anno quarto, carceris præfecto perſuaſerunt, alimenta capitis miniſtranti, ut ferrum clam ipſis ſuppediraret. Quo facto, evaſerunt ad Bajazetum, pro reſtitutione tributum unaximum pollicentes. Exploraria Byzantinorum animis, Manuelus eis Imperator datus eſt auxiliator Bajazeti, qui triginta millia nummum audeorum ſingulos in annos Turco deprendit: Andronico & Joanne F. in aulam Bajazeti deportatis, ubi vitum habebant. Adjuvante Manuelo, Bajazetus Philadelphia Byzantii munita urbe, quæ ſola Græci adhuc juris erat in Aſia, potitus eſt.

Quum autem promiſſa Bajazeto Manuelus non præſtares, ac in aulam Turci venire detrectaret: inchoata eſt obſidio Conſtantinopolis, quæ totum decennium duravit, & urbs omnino capta fuiſſet, ni Tamberlanes Scytha bello Turcis illato, Bajazetum ipſum cepiſſet. Hac obſidione duraute, Manuelus urbe Joanni Andronici F. commiſſa, qui a Bajazeto ad ipſum defecerat, auxiliorum cauſſa in Italiam ad Venetos & Mediolani Ducem profectus eſt. Inde Galliam ingreſ-

Clades Athenienſium cir.

Thebis & Athenis Catelani potiuntur.

Andronicus junior, avo detruſo imperat.

Cralem a ſuis interficit.

Joan. Cantacuz. imp.

Joannes Palæologus Andronici junioris F. ubi adoleviſſet, imperio recuperato, Cantacuzenum expulit, monaſtica veſte induit, mutatoque nomine Matthæum appellari juſſit. Erant Cantacuzeno filii duo, quorum natu majorem pater imperio deſtinabat, minorem Mannelum Mizithræ five Spartæ ducem fecit. Major, patre a gubernaculis

Supplicia filiorum rebellium.

Imp. Conſtantinop. in Italiam & Galliam profecti ſcitur.

Manuelis pietas in patrem.

Amuratis interitus.

Filii contra patrem rebellione.

Andronicus Joannis F. Palæologus Imp.

Manuelus Joannis F. Palæologus Imp.

Decennalis obſidio Byzantii.

Manuelus in Italiam & Galliam abit.

extincti caput ad Machometum quidam attulit, præterque munera longe ampliſſima principatu quoque donatus eſt. Imperio tribus annis & tribus menſibus potitus fuerat. Eodem die, Peram quoque, ſive Galatam, Genuenſium oppidum, Turci per deditionem occuparunt. Quæ autem calamitates in hac expugnatione Byzantiis acciderunt, explicari dicendo nequeunt. Nam miſerabile hoc Conſtantinopolis exitium videtur omnia, quæ per univerſum orbem contigerunt, excidia ſuperaſſe. Atque hic imperii Conſtantinopolitani finis fuit, quod a Conſtantino Magno ex Italia translatum, Byzantiique conſtitutum, in Conſtantino Palæologo deſiit.

Continuationis Glycæanorum Annalium, Auctore Joanne Leunclavio, ad captum uſque Byzantium Finis.

PHILIPPI LABBEI
BITURICI
SOCIET. JESU THEOLOGI
NOTÆ, EMENDATIONES,
AC VARIÆ LECTIONES
IN LIBRUM I. ANNALIUM, SEU CHRONICI
MICHAELIS GLYCÆ.

Edit. Paris. pag. 349. ANtequam provehar ulterius, monendum cenſeo Lectorem, ante aliquot annos me editionem Græci textus ex duobus Bibliothecæ noſtræ MSS. Codicibus mutilis atque imperfectis maturare coactum fuiſſe, eumdemque poſtea contuliſſe, ac ſuppleviſſe, partim ex MSS. Codice chartaceo optimæ notæ, a Celſiſſima Principe Joanna Baptiſtide Borbonia, Genitali Ordinis Fontiſebraldenſis Antiſtita, ex locupletiſſima Archimonaſterii ſui Bibliotheca deprompto, atque humaniſſime ſubminiſtrato, partim ex variis excerptis ad me tranſmiſſis, cum Roma a V. C. Luca Holſtenio eruditione omni atque humanirate perpolito, ex Codice Vallicellano ℟℟. PP. Congregationis Oratorii; tum Auguſta Vindelicorum a R. P. Simone Wangnereck o Societatis noſtræ Theologo *τῷ μακαρίτῃ*, ex Bibliothecis Bavarica, atque ejuſdem celeberrimæ Reipublicæ Auguſtanæ.

F. itaque deinceps Codicem Fontiſebraldenſis Monaſterii. C. Claromontanum noſtrum. V. Vallicellanum. B. Bavaricum. A. denique Auguſtanum, deſignabunt. I M. Meurſianam tertiæ Partis, de qua poſtea pluribus dicendum erit, a Julio Cæſare ad Conſtantinum Magnum editionem Lugduno-Batavam.

Pag. 1. Τὸ Κύριε Μιχαὴλ. *&c.* Titulus V. Codicis ſic habet, Τὰ *κρίνοντα καὶ μικαιμένοντα χρυσὶ Μιχαὴλ σὺ Γλυκὰ χρονικὸν κατὰ κτίσεως κόσμου συνταγέν, ἐνδεῖξαι κατ' ἐπιτομὴν σαφῆ τὰ τε χρεὸς ἕ τὰς γὰρ, καὶ τὰ τὸ φανὸς αὐτὰ, ἕ πάντων αὐτὸν τῷ ὑπὸ Θεὸ δημιργθέντων ἐν ὑμέραι ϛ'. καὶ τὰ τὸς πλάσαι τὸ Ἀδάμ, ἕ ἕ ἐκπαὸν καθεξῆς.* F. vero paucis mutatis ſic incipit *τὰ κρίνοντα καὶ μικαιμένοντα*, &c. ſequuntur aliquot verſus cum titulo: Στίχοι Ἰαμβεῖοι εἰς τὴν παρέσαν βίβλον.

pag. 350.

Βίβλος χρονικὸ σωθῆσα τυγχαγρίσεί
. . . . . λόγοι χρέος
Λόγοι . . . . . κλέος ὃ συγγράφεως·
Ηὐ ἐκ γένε ἔχεσα γλυκασπούμεν·
Γλυκὺς ὁ γρά-ας Μιχαὴλ τὸ βίβλιον
Θεὸ λόγων τὸν ἡ κακὸν ἦβ ἀγαμένων.

Integre vero atque emendate leguntur in C. & quibuſdam aliis.

Βίβλος χρονικὸ σωθῆσα τυγχαγρίσεί
Εἰς τὸ γλυκὸ συντάγμα χαϊκαθέσα
Ἔργου παγὸν κλέος ὃ γραφέως·
Οὗ ἐκ γένε ἔχεσα Γλυκασπὸν λόγε
Ο συγγραφεὺς Μιχαὴλ τὸ βίβλιον
Θεὸν λόγον ἔστωσε σαβλαμεβένον.

Pag. eadem · Βοηχὶε *ἀποκαλῶν*. F. *βρεχρίτιλαζω*. Deinde *συντεβέμενα* F. *συνβεζεμενα*. Τὰ *κατὰ συντεγμένα*, F. *ἐιωία*, ſicque videtur legiſſe Leunclavius Interpres. *κατεκτισθὲν* F. *ἐτιστασθὲν*. *Τοτοὶ* pro *τὸν* & ſimilia, quod nihil aut parum admodum ad rem noſtram lectoriſque expectationem faciant, deinceps omittam. *αὐτὰ τυτοτὰ*. F. *τατὲ*. deinde ἕ *τρὶ τάτων τὸν ἀνθρωτον*. *ἐχρῖδο* F. *ἐδωῖδο*. *κατὰ τατὸὶ τὸν καιρὸν*. F. *κατὰ τατὲ ὶὲ τὸ·ἶνα τραὺχωσω*. *πλὴν ἕ ὀλέτταις*. Recte F. & V. habent *πλὴν σὺ ὀλέτταις*. *τοῦ δημιργήμετος*. F. τὸ *δημιργήμενον*. *τοῦ δημιργθέντα*. F. τὸ *δημιργθέντα*. *ἐγχείζετα* legendum haud dubie, ut eſt in MS. *ἐγχείζωσι*.

Pag. 2. Καὶ τῷ *μὲν φαίνῃ* &c. In MS. Fontiſebraldenſi titulus rubris apicibus præmittitur exaratus. *Ημέρα φάστα*. Πεῳὶ *τῆς τῶν τὸν ἡμέρας τῆς Κυριακῆς*. Πεῳὶ *ἡμετὶ ἡ γῆς*. *Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν*. In MS. Vallicellano hulc loco inſeritur titulus. Πεῳὶ *ὑρανῦ καὶ γῆς ἐν οἷς ἕ τοῦ ἀνθρωπ. ἐκπλασθέν*. F. *ἐκπλαθὲν*. Quia vero in lemmatibus hujuſmodi ſi vetitulis variant admodum calamo exarati Codices, nullam eorum poſtea mentionem faciam: cum ſufficere videatur æquis Lectoribus Index amplioſimus, quem ex libro Fontiſebraldenſi præmiſimus *συντολῆ* deſcriptum, & Latino idiomate a nobis redditum. *κατὰ χρέον*. F. *κατὰ χρέος* longe aptius, ſicque legit Interpres. Sol apud Gabaonem &c. Vulgata editio habet: Sol contra Gabaon ne moveatis, & Luna contra vallem Ajalon: ſteteruntque Sol & Luna. *ἐπ' ἰὸν ὁ τὸν*, ita V. nam C. noſtrem & F. legunt *ἐπωδὸν*.

Pag. 3. *ὅτι μὲδὶ τοιωῦτα τοῦ*, F. *τὰ τοιαυτὰ δὲν*. F. *τοιωτὸν δὲ ἀρὸν ἀνατολικῶτερα*. F. *ἐπιστολικῶτερα*. *ἀμαδιάνου*, F. *ἀμαδίου*. *τοῦ αὐτὸ*. F. *τοιωτοῦ τὸ ἀρατὸ ἐσὶν ἀπ' ἀν ἀνατολῶν τὸ ἀπ' ἀν δυσμῶν τὸ ἀπὸ τὸν ἀρχιπελαγῶς θαλάτιαν λέγων*. Hæc verba deſunt in MS. C. & F. habentur autem in V. aliiſque, atque ita legit in ſua Leunclavius. *συνελαμένε* F. *συνελάμενον*. Poſt *ἰμεῶν* adde ex F. *ἐπιῶν ἐκαὶ δυσῶν· τῶτον μὲν δὴν ἐνβιβάσαι· ἡμέραν μίαν*, adde, *ἐκάτων ἐκάτιον*. Quinetiam Damaſcenus iſte Joannes &c. Deeſſe locum illum S. Damaſceni in utroque noſtro codice Claromontano jam monuimus, nec erit abs re iterum admonere deſiderari quoque in F. & V. cum tamen, ut ex verſione colligitur, non abfuerit a codice Leunclavii: ſic enim variant exemplaria noſtri Chronologi Glycæ.

Pag. 4. Τοῦτο *δὲ τοῦτον ἐ Πλάτων*, uſque *ὁ δὲ Ἀριστοτέλης* abſunt a F. aliiſque. *Θεόντῳ* ita etiam F. & V. & res ipſa videtur exigere, quamquam Leunclavius legiſſe videatur *ὀντότητι* cum redditerit, ut qui rebus abs ſe perſpectis &c. *Καὶ τὸ χρὸ τοῦδ λόγου*, uſque ad, *καὶ τοῦ μὲν ὑρανὸ τοιῦτόν*, *pag. 351.* deſunt in F.

Pag. 5. Βρεῖχ *καὶ Νοτεῖν* F. *Βοῤῥεῖν καὶ Νοτεῖν*. *ἐ ἔλων ἐ δυσμῶν τὰ ἐκάτερα χωρία*. *ἀλλὰ μέτοι ζοκχέ· ζοκχεῖ δὲ &c.*

Pag. 6. *τύφων* lege *τύφτων τῇ φωτὶ τὸ πνευτικὸν· ἀνέμων*, F. *ἀπνεπλωτος οἱ τύφτον· ἐτὸ δὲ τὸ ἀνατολικώτατα καλύπτειν οἱ τύφτον χρωτὸ· σίφωτα* adde *καλεῖν· ὁμόνυ χρὸὶ* F. *ὁμοῦ*. Ex verſione vero detrahendus articulus huic typhoni: videtur enim Leunclavius typhonem cum ſiphone confundere, quod longius abeſt a mente auctoris. In Codice F. ad marginem poſt *τερπωτον*, habetur *τίτος δὲ χρῶν ἐνέτω τὸ τερπωτον δῶν ὁ Θεός*.

Pag. 7. Verba Damaſceni Græca deſiderantur, non ſolum in noſtris membranis, ſed etiam in F. Ea vero ex V. deſcripta a V. C. Luca Holſtenio,

nostras in margine adscripras formant codices V. & F.

Pag. 32. Αντιδίδωσι, F. ἀντεῖδωκε.

Pag. 32. Φορεῖ αὐτὸς χρέα, iidem codices αὐτὸ. ἀναδήμενον iidem ἀναδησάμενον.

Pag. 33. Ὡρα δέρει scribe ὥρα τὸ δέρμ. Post χρέμπτου addunt V. & F. οὐ τὸ Μεχανικὸν θαύμασε. τὸ Πυθαγόρα ἄσπερ ὁ ἀνεχόδοσε ὁ διδάγματα ex F. qui etiam habet.

Pag. 34. Post ἀφανὲν dele asteriscum, est enim integer locus. hoc enim ut pleraque alia, somnian-tis Typotheræ sunt παιρόμενα. Post ἀπαδὶ ἰδὼν V. & F. ὅσα γε σοὶ Θέλει τὰς λιγυπίας, ἐγκαλὼ δεῖ λαμφαὶ ἐν καπήσαις, ἐδοὶ σκιρτᾶει μικὸν ἐ χαῖρε κατα-σκαφέτω, quæ in nostro decrant exemplari. Pro ἐλαττας, lege ἐλαττω, & pro πεμήσατε, lege πεσήσατον.

Pag. cadem. Φασσιὰς, adde ex F. σοὶ λόγε τῶ ἐπαδωνῶ σαωσὶν αὖτὸν αὖθι ἐδὲν κπαξάσαντα.

Pag. 35. σῆ ἀμφὶ F. τὸν ἀμφιὰν αὐτοῦ· ἀφιξέν-σι δὲ πόντον· ζωσήρυτον F. ζωσήρυτον· Πιλλαὶς, F. πι-λαὶς· παντάρεῖν F. ἐντατηρεῖν· ἀπαμφοτὲς, F. ἀπημ-φοτὲ· πιφυσμένα F. πεφυσμένον.

Pag. cadem. in V. & F. legitur κιλκὸ· αὐξηθετά-σιν δὲ τοῖσι αὐτὸς, sic distinguendum. Τάκσει, F. Τίλαιρ.

Pag. 36. Pro ἀνὶκαὶμφασιν, V. & F. ἀφροκοιλου-σιν, σαφέσε barbaram dictionem ac vulgarem inu-tat F. in παραφράσματα. Coccygem seu cuculum, vertit Leunclavius Cycem.

Pag. eadem. Τωσῶτα γὰρ τὸ Θεὸ καὶ ἐβὲ λόγων καὶ ἐβὲ ἔργων τὰ πίσαμεν τὸ πανδῶν.

Pag. 37. Pro ἴρωτι iidem codices V. & F. exhi-bent ἐφρ τιτι· κατὰ τέτε Γ κάτω τε· & in fine καὶ γὰρ ἀεὶ σοῦ τυφ ἐκόντας βαρῶν, καὶ ὄρκοις ἀγαβλαπτ, καὶ ὑφέτε ἀμβλὺ.....

Pag. 38. Καὶ ἀδυρὸν ἰσίνε ἀσοφοκλίντι τῷ ἀεὶ ὀρέ-τω· τὸ δὲ ἐξύσιον τὲ ζῶν ἀδὲ τὰ πὶ λόγτας χαρ-σάσι ἐχρντ ex V. & F. ἰδόντες, F. ἰδέσσι· χαλεῖαι, F. χαλιῶσι· ἐξπν χαρᾶ, F. ἐπκάδινε· ἐκείδαν ἡ πάτρε βαίσνε· In V. pro ἀκδυνάτων habetur ἀκμητάτων· atque ita legit in suo Interpres Leunclavius·· τῷ φολγμ F. φώμμ·

Pag. 39. Ἐκστασὶν, F. σκοπεδικὰς τοῖς ὑπογράμα-σὶ λόγοτεσιν ἀσκασεμένοις· φάζνα σαίνω ἔδησι τὸ πά-γκαι ἐσκάδων· Post μεταβολὶ V. & F. πάσε αὐχὶ σωλόσε λογικὰ ἀσκαμένοισε· ἔσκνη τὸ μὲν ἀφέδεσσι χρωμένοις ἀφόβτοσε λαμφὶ ὑπομίδαπται τῷ βοσῖ· ἄσπερ ἐπαιτέζμασι φοὶ τὰ μάθασα ἐέδασα· ἔδω δὲ τὰ σῆ φιλοτέσιοι· σπαρᾶρμαφὶ ἐέδε, F. ἐδωτα· μὰ ἀρκοσὶν, F. ἀρκοσὶν· ἀσκαίμενδαι, F. ἀσκαμενζέδαι··

Pag. 40. φὶ κπαγτᾶν F. κπτραυτᾶν· ἄκρα, ita habent codices V. & F. Post διαδόμενται V. F. & Leuncl. addunt ψφατικὸ·

Pag. eadem. Ἐξοὶζητα, F. ἐξοιδάσκα· Post ὑπο-τυφλίζοντες, F. οἱ γὰρ χαῖπε ἀέπτ καὶ δίγμτ ὑπντέδη τὰ καδὲ, σαπιγρὶς δὲ ἐρέτοσε σῆ κέζθτοσι αἱ ἐκζοπαὶ· ἀδὰ ἔ τραπέδοσε ἐτι ἐσοῖσί τιτι βαοὶ τὸν ἐκίδοπα-τα· ὁ μάθοτ δὲ φοῖε ἀέγκμα τὸν ἐλάφαντα τὸ μεγά-δει ἔκπαι, καὶ τὸν φώ, δὲ φαβαρὶ ἀέτ τῷ ἐλάφαντι ἄσπερ ἐδ καὶ τὸ κατντόσαπον ἀέγκμα τὸ σαφρὶς κέζθτοσ πάι ἐκαδκπαν ἄσπερ αὐδὸ ὁ κτχέτης, ἀέτι δὲ ἀέτε τὸν ἰδὸν τοῖς τραπέδοσι ἰσίδδα· ἀδὰ ἔ τὸν ἐλάφαντα μὰ φρέ-ναπτ τίτιπε λίγκμτ, ἰδὲ μὰ δοκάσῃ τῷ φοτιμαὶς τὲ πάγατα· τίπα ἔνεπε, ὅτι μαμμαδόγτρατα σκαὶ ἐλέφαν δὲ ἴδοντ τὰδ ἐκσπὶ δκμμασε· ἐδ γὰ τὰς ἰκδὰς ἐκτυπω-μάτ αἰδίκπον πάντα φαῖε, ἀπαπίκα ἀβροσμάδοσι τατὶ δὲ ἴδέτων τὸ ζῶον· ἢ τάτε χρέμε ὑπεδόλοῖσι σῆ φορ-γκαὶς τὰ πάγατα πάντα.

Pag. 41. Pro σαπιγρωσὶν, F. σαπιχρίμα τὰς τὸ σώμα σμεμρότατον βέρσπας μάλιτ δὲ ἢ σῆ τὸ φο-τκαὶ τιτιμπτι κατσπεκαζζίσι τὰς τοιῦτα ἀσσπίγδαδα τὸ βῆ τὸν ἐλέφαντα·

Pag. cad. Pro ἀκέγτωαι βῖτ ἀέγτ, F. ἀπὸ τῶν ἐν-δυμάτ δέπτ, quod conformius est versioni Latinæ, in cujus margine restituatur imago pulcherrima, cu-jus extrema pars prælo excidit. Pag. seq. Post ἰλι-φάντατ τόκοι, τίτιπ ἐἰναι; δέτι τὰ μὴζοπ κωμάτα τὸ πλή-τον χρέτε δίπτατ φοῖ τελάοσιτ· τὰ μὲν γὰρ ἐ ἐκαδλάτ, τὰ δὲ ἐπιπάτα· κκδάτερ ἐοὶ ἴστατ· κατὰ τοῦτο τοίνυν φαδλογόσιδ· ἐοὶ, ἢ ὁ σῆ ἐλαφάντατ τόκοι· Post ζῶσι, F. καὶ δὲ τὰ οἰκίαις σωτερῖαι ἀσκαλίφασι τῶν ἀβέγτω-σίγτε Appul-

σιν· ἀσκοτᾶαι, F. ἀφατᾶαι ἀφρασὶ ἀγρας πεδάκαι ἐκέ-ζοκαν· οὐδὲ τὰ γαμφοὶτκρα τῶν σῆ σῆ ἐκίγκαι ἀέαι ἡ alias ἀέαμαι.

Pag. 42. Διπλάσιατται, V. & F. ὡς δὲ ἀπαγκρύτα-δαι ἀέπτ τε ἢ τραπεκαῖδι ἄπαπτοι δὲδιαὶ σαρκάσ-τα δαι· Post κατὰ χαῖρε, F. ἐκέτι γὰ τοῦτ πάντα δὲ ἔλα τοῦ-χαῖπε, σῆ δ' ἐλαφ τὰ κίρατα μέχρι τίτιπ πάλαι· τὰ F. ἄκρα τοφαὶ (V. τοφίπαι) ἀβῆ τὸ τοῖς πλαγιαῖς χρ-σμάτατ V. διρκτάδαι. διπλάκτατται. V. τάτο δὲ τὰ ἐπὶ κυνὸς ἐέτε ἰδέτ· τάτ γὰρ ἐχέπε αὐτὰς γυμνέπε τι, δὶ δ' ὅτα· ὅπαι κέτρέπον τὸ δέλο, φοῖ ἐπέτε ἔ ὁ ὑ-μένατ γίνεται· ἀλλ.... Pag. seq. πολὺ legendum est.

Pag. 46. Plurima ex iis quæ de Dracone ac fulmine ediderit, absunt a codice F. & quædam defuisse in aliis docet verso Leunclavii, quæ manca est atque hiulca, ut discimus ex appolito asterisco. Res vero non est tanti, ut in ea exponenda diutius immoremur.

Pag. 47. Idem Leunclavius minus appolite συνλα-κωτεῖ μὲν de leone fugiente interpretari videtur con-trahere vestigia, cum delere, abolere, abicondere, celare, aut confundere rectius dici potuisset. Neque enim contraxit Chrithus πάγεντα sit fine ἐναντίωσιν σοῦ tempus, sed abicondit celavitque ne Diabolo no-rus esset. Quædam quoque ab eodem interpretre mi-nus commode reddita videbis in verlione fuo nitori restituta, quæ non est opus pueilus verbatim ex-ponere.

Pag. 48. pro ἀλκμένα, lege ἀδκμένα deinde μετακμη-μενίμενον σοσιν· ἢ δὲ δόκτκ αὐκτς, in F. hæc le-guntur, ἀλλ' ἢ ὁ ἐκτίγνων ἐν χαιλαδόντατ αἰκέχκ-σι δύστ τῶ φύσιν φοῖ τὸ διυλοφιτεῖ μετακμβάκτ· τῷ γὰρ αὐ δόκτκ τοῦτον ἐνόμιτατ· Γίνωται δὲ τῷ σώτῳ, ὅτι αἱ ἀγρμὰ ἰδὲ ἀέπτ βῆ χκίτατ ἐεῖ· vero. ἀσκώ-τατ ἔ ἢ κέτατι λλκμένον τοῦτ τὸ ὑζρ·

Pag. 49. In V. Πελὰκ ὁ Σκυτέτ, fic legitur in Claromb. & Fontisbr. : quid fi Σκυτέτ, aut quid ejusnudi : nondum enim mihi de ferip tore illo plane conftat, qua ætate floruerit. Subjicabat alias eum-dem esse cum Paulo Silentiario, cujus extant ἔκφρα-σὶν de Thermis Pythiis, & quædam Epigrammata in Florilegio Maximi Planudis opera concinnato; verum donec uberior lux aliunde affulserit, fatius est ἀσκχκν· εἰδὸτ δὲ τῷ δὰλλὶ ἔ ἀφαδὸς κέχκτατ· τῷ δ' ἀφανὲ τοῦτ τὸν ἐπὶ ἐ ἀφανὲ δὲ F. Post ἐπὶ τοῦ- p. 355. τέσιν ac V. exhibet, quod in margine ex conjectura obfervavera, κατὰ τοῦτ τὸν ἐπὶ τοῦτ.....

Pag. cad. Ἐγαῖφανεν αὐτὸ F. & V. αὐτὸν. Pro δὲλκκτα F. δικάστα τοῖτιν, & pro ἀκδίκκν, ἀκδίκα·

Pag. 50. σοσὶν ἀσκαὶ λογικὸν Ita in Clar. & Font. in Vallicellano vero οὐ λαδμὲν, forte pro ὃ δ' ἐκκτῶ, quam lectionem sequutus videtur Leunclavius, qui vertit, non dilcendo parabilem. Verum cum paulo post ea-dem prorsus utatur nomine Glycas antitheti, δότι δὲ φ-σικὸν τὰ τοιῶτα ἔ οὐ λογικὰ meliorem arbitror esse lectionem a nobis in textu expressam.

Pag. cad. Μιμῆσα γὰρ τῆ ἀέδματον V. & F. αὐδρωτί-νων· ἐπ' μπγ, V. & F. μπ τὸν·

Pag. 51. ἀλ' ἀγοτα ὑτὸ τὸ φόσσον τῶ ἐσύζ, iidem codices legunt, ὑτὸ τὸ φοτικὸ ἀρέξας, & paulo post ἀφοτίμαι, quod in margine adscripsimus. In F. pro τοῖς πλάσσοσι τοῦ ἀεδόμτε, titulus præmittitur literis miniatulis fulgens, φωτικὸν τοῦ ἐλέφ.

Pag. 53. Leunclavius non fatpiene fenfum exhi-buit, ieaque ipiraculum illud in animam commutatum non eft, fed reddi debuit, itaque ipiraculum illud in animam non commutatum creavit animam; in F. poft ὡς μεταβάλλονται δὲ ὄμυιοὶ τ μάμματα additur, ἀλ' ἢ μὲν χαῖρ μέπε χαῖρ· τὰ δὲ γράμματα, γράμματα. Idem interpres paulo poft non videtur aliequatus mentem Auctoris. Noftra eaque verior opinio de corporis cum anima conjunctione, fimplex eft atque perfpicua : Corpus enim ex pulvere ; anima autem circa medium ullum a Deo producitur.

Pag. 54. Pro τῶ δώσμεν ἴχν, F. legit κέσσν, nec aliter in fuis membranis reperit Leunclavius.

Pag. 55. κολόκτρ ὁ Θὸς οὐ, cujus locum incuria Ty-pothetæ ſuo occupat. Poft τοτικὸν ἰχνε τοῦτον, V. & F. ᾧ μὲ τὸ τοῦ τοῦ ἐλαι ἐκαπτᾶζδαι, τοιοῦτ ἐν.

Pag. 58. Οὐν ἢ ἀγκὰ τοῦ ὀρέμε τῷ φοτίσον V. & F. Deinde lege φωτίζοντα pro τοφαιρίζοντα, ἄμα γὰρ αὐτὸ· τὸ ὄδωρ....

NOTÆ ATQUE EMENDATIONES

AD SECUNDAM PARTEM ANNALIUM.

MICHAELIS GLYCÆ.

IN MS. F. Titulus apparet augustior ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ, deinde alter minor, περὶ τῆς φυσιολογίας τῆς σελήνης.

Pag. 91. pol. ἀνοῦσα addendum τὴν τῆς δυσίας ἀγρα. De Caini morte Georgii Syncelli, Methodii, quæ Patarensis opiniones in unam conflavit Leunclavius, ut ex collatione verſionis cum Græco texta apparet. Quod vero ad quæſtionem ipſam propius ſpectat, quæque ſententia de nece Cainica probabilior judicanda ſit, ad Salianum & facrarum litterarum Interpretes Lectorem curioſum amandare libet, dum in rimandis exſcribendiſque variis Lectionibus & lacunis identidem replendis utilius immoramur.

Pag. 92. ὅτε τοῦ ἔτη ἦσαν ἑπτὰ καὶ ἑξ καὶ .... τῷ βδελυδρέντι F. βδελυδρέντι δυσίαν F. & V. δυσίας. idem codex V. pro ἀνάπαυσιν, habet ἀνάλυσιν hoc ſenſu, ut in beſtias incideret, atque hoc modo periret. Leunclavius autem verbis apertis ſignificat eo pacto periiſſe Cainum: quæ non videtur fuiſſe mens Joſephi, licet non ſolum Leunclavianus codex, ſed & noſter ac F. quod exciſum eſt, tueantur.

Pag. 93. Poſt ἐκεῖ ἐβίω V. & F. ἔτη μὲν γὰρ αὐτῷ διέζησε δυὸν μυριάσιν ἐτῶν ἐλάσσω πεντήκοντα ἔτεσι ἐν ἑξακοσίοις ἔτεσι σκηνώσαντος τοῦ ἐκγόνου τοῦ κακοῦ κἀϊν ἀνατραφέντων τῷ ἴδιῳ αὐτῶν. Pro δικὴν F. δικαιοῦ. In eadem pro Ἀνεξετασθὲν minus appoſite F. habet ἀνεκτιμήσῃ, & δικίμια μὲν δυο pro δίκαια δὲ ἐδόθησαν.

Pag. 94. Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ Σαμαρεῖται ἐβραιοῖς, uberius dices F. & V. quam in edito, Poſt ἐπὶ τῷ Θεῷ, addit F. εἰ μὴ καὶ μετανέστησε· καὶ ὅτε ἔκαιόν ἀγαθόντα.

Pag. 95. ineptus Typothetes μείζωσε καὶ ἀνίμωσε pro μείζονα & ἀνίμωσε edidit: &

Pag. 97. μαχῶν pro μαχείων. ac bis ἐποιήσε in duas dictiones ſejunxit;

Pag. 98. ſemel tantum expreſſa habentur nomina numeri ἑνὸς & δύο, in F. geminantur ὑνὸς ὑνός, & δύο δύο ſeptena & bina. De menſura arcus Noeticæ, atque inventoribus Geometriæ & Aſtronomiæ, de Zoroaſtro, magia, ac ſimilibus, alii plura ſubminiſtrabunt, quæ libens omittо.

Edit Pariſ. pag. 338.

Pag. 100. pro Μωσῆ F. & V. Μωσέι.

Pag. 101. ἀϊχθῶσι, F. ἐκπίσῃ. συμβολὴν idem συνηγορίαν. cæd. vero Abimelechum Glycas cum Pharaone Ægypti Rege videtur confundere, vel duos Principes in unum compingere, quos facer textus aperte ſeparat. De quercu Mambre videſis Interpretes, & Geographum de terra quam Deus Abrahamo promiſit poſteris ejus tradidit habitandam; Theologos quoque de apparitione Abrahamo facta, ſive trium Angelorum, ſive trium SS. Triadis perſonarum, ac ſimilibus; neque enim confentaneum videtur, ut quoſdam imitatus invento forte fortuna in littore ſcalmo ingentem navim ædificem.

Pag. 102. Pro κατολιδὼν lege ἐκατολιδὼν ξ....

Pag. 103. poſt Πηγαίῳ, σπαίνει ἀν τὸν Ἄρρ γαιεῖαι μαγεσαμηλῶν. ἔτι δὲ ἐθάβατ....

Pag. 104. Poſt καὶ σιβὶ μὲν τοῦτον ὄνομα. In codice Claromontano multa de Loto inferuntur, quæ in alii deſiderantur, & in verſione Leunclavii: hæc autem ſunt ejuſmodi: Ὁ δὲ Ἀβραὰμ μετὰ τοῦ Σαῤῥὰμ γένηται τὸν Ἰσαὰκ, ξ μετὰ ὃ Λῶτα τὸν ἀνεψιὸν ὃ δὲ Ἰσαὰκ μετὰ τοῦ Ῥεβέκκα Ἰακὼβ καὶ Ἠσαῦ τῶν ἀγκυλὸν μετήκοντα φῶς τὸν Λαβὼν τὸν φῶς μαῤῥὰ. αὐτὰ δύο. ὃ δὲ τοῦ ἀρχιτέρατ, τῶν Δαὶων καὶ τῶν Ἰακὼβ διαῤῥὼ αὐ γαιεῖαι. ἀτοσ δω ὁ Ἰεκωὶβ ἐγένοντο τὰς δώδεκα πατριάρχας, ὅτω τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

Ἰτεὶν ὅτι μετὰ τὸ ξυπεθῆναι τὰς τριὰς δυάδας παρὰ τὸ Ἀβραὰμ, κατελιφθη οὐ δύο ἀλ-υἱοὶ ΦΒ. Σοδόμων κατέφθειραν· ὧ γ᾽ φῶς τῶν τὰ Λὼτ κατοικίαν κατὼκίσαν· ὥστε οἱ σεσηγότε Σοδομίτες μαδόντα, ὑπὸς κατέκλεισε ἐκζητοῦσιν τοὺς ξένους, φῶς τὸ τῶν ἀδικημάτων σκηρώσεσ αὐτῶν· ὁ δὲ Λὼτ πάσας εἰς ἀκρον ἀνώτατ· βιαζόμενος· Ἐξ πολλὰ παῤ αὐτὸν, ἐξέβαλον τῶν δεργατέρα αὐτὸ φῶς τὸ μικρὸν ἐκείνων παῤχρησεν, μόνον μὲ εἰς τὰς ξένους τοιῶτον αἰκῶν οι γνίσιοτα· οἱ δὲ ἀσυλγῶς εἰς ἐκπόνοτο. ζητοῦσιν δὲ τὰς ξένους ἄρα βιαίων, μετὰ τοῦ Λὼτ κατεμαζόντο· οἱ δὲ ξένοι τὰς δυρὰς τὸ τυλάτοι ἀπεῤξαντες, καὶ φατέρνε τὰ τὸν μέσον, κουῤ τὰς πάντας ἐπίφοσαν· ἐκκλησὶ δὲ ὁ Λὼτ ἐνεῖ τὸ γαγονὸς, καὶ κατὰ ἐνεῖ φρόσωτον, σαφαλὲς πλοῦσ· ειλθεῖ τίνες εἰσὶν· οἱ δὲ φρὸς αὐτὸν· ὕσεμε σὺ μετὰ τοῦ ἄνωτατε, καὶ ἔζολε ἐκ τὰ τόπο τοῦτο· ἄσμεν γὰρ οἱ ἀνάτοι κατοικιδίνεται ἄβ᾽ τοῦ ΦΒ κατάκλυσ μικρὸν ἀπολείπει· ὃ ξ πάχοι κατὰ σωμα ὁ Λὼτ, φῶς τὸ Σόῤῥ ἄρα ἐξέβρχε· παῤσὰλλον δὲ βρῆκε τὸ τῶν ὁ Κύριον, κατὰκλεισμὸν δὲ πάντας κατὰ τῶν ΦΒ ἀγγέλων ἀφῆρασιν· ὃ δὲ γαιὶ τῷ Λὼτ, ὅτε γαιεῖ οἶσα, καὶ ἀρὲι τὸν πρόεζε ΦΒ ἀγγέλων μὲ διαλάσασι, καὶ ἐφαῤσὲν τὸ γαγονὸς ἐδίετ, ἀλλ᾽ ἀπολλυδεῖν, ἀρ᾽ οἱ τάκι ἐγένοντο ἀλλ᾽ ὁ Λὼτ ἐκ τόπο τέρμι τὸ Λὼτ πεῖσασα· ὅτι ὁ Κύριμ ἄσπε ἐδὲν ἀπολλατο, καὶ σαύμασ σωίτασι ὡς ὅτι γαίοντα, ἐμεδύσασ τὸν τατέρα αὐτῷ οἶνο, καὶ σωσκοιτᾶδι αὐτὰ, μὲ ἐπὶδὲ ἐκ τὰς μέδας τὸ γαγονὸ τοῦ αὐτοῦ· τοῦτο γαὶ γαιεῖασε ἐξ αὐτοῦ ὁ Δὶὸς αὐτοῦ Ἀβραὰμ, ᾧ λυκοῦλι, ἐξαπείσασι αὐτὸν ἐκ τὰ μέρι τοῦ τοπωγῦ Νίλου, ἐναῦρον ἐξ αὐτοῦ ὡς ἐνδὸν ὅλασε τρὶς, σῇ δ᾽ ὀλόκλῃ ἴνε ἀπμεῖβρντα γάντασ, ᾧ ἐξιλάσασι τὸ ἀμάρτασε· ὁ δὲ Λὼτ τοιχοδομίσασ, ἀλαυμὲν Θεοῦ τρασκύνησι τῷ Ἀβραὰμ ἅλασε τρὶς, ἤγουν ἐκ κυτσφέτε, εἰς σάλασ, ᾧ ἐκ κέῤῥε· ᾧ δαυμάσασ ὁ Ἀβραὰμ, τὸν βασιλὸν εἰς ΦΒ ἀπῆνε ἀλαλὸν τα, ἐδέξατο τὸν Θεὸν· ἀπαλδόντεσ ᾧ αἰμοῤσαμε μετὰ ΦΒ ἄνδρασ εἰς σὺ ἔρο, ἐσώῤῥε αὐτοὺς ἐπὶ τὸν τόπο ὁ Ἀβραὰμ χωρὶς εἰν᾽ ἀνάλυσ, πλασεῖσι δὲ, αὐ φόρσεσι χρῶμ σαβύνοσ· πρασάνεζε δὲ τῷ Λὼτ αὐτῷ χαῖασ, καὶ ἀγκαλὸν ἔλαφ εἰς τοῦ λαβάντε, ᾧ σοσίζων αὐτὰ καὶ ἀγαῤρασ· ἢ δὲ ᾧ φατὶν· ἀσπέχε δὲ τὸ ἔρο εἰς σοῦ λαβάντε αὐτὰ μὲλασ κὰ· ἐπτὰ δὲ μὲλασ τοιῶτ ἐβλάσασε αἱ ἔνλαι· καὶ κατελιδὼν ὁ Λὼτ ἐβίετε τοῦτο τῷ Ἀβραὰμ· ἐ κπαλδόντεσ ἐδὲν τὸ γαγονὸς, ἄβασε ὅτι ἐδιδίσασι αἱ γαὶ ἔνλαι, καὶ εἰς τὸ ἐγκράτασι· αἱ δὲ ζαι δὲ μέσον ἐπεπαιδόντασ, αἱ καὶ ἐφυτεύδασε καρπὸν ἀμμυλάνα· ἐδὲν δὲ Λὸρασία τὸ γαγονὸ ἐν σαὶς ἔμπλε ζύλαι, πιεῖν προσνίσεσι τῷ Κυρίῳ, καὶ ὕσε· τοῦτο σὺ ζύλον ἔσε ἐμφυτὸν ἀνέφρασε· σὺ ᾧ ζύλον αἰμάμε βάτον ἐγένοντο, δικμάσεσι αὐτὰ μὲζῳ καὶ τὰς βασιλὰσ Σοδομίτασ· ἐλαῦε δὲ πλησιφόρασ ὁ Ἀβραὰμ παῤ τὰς ἀφίσσασ τὰς ἐμφυτὰς τοῦ Λὼτ· δύο ᾧ ὁ τὰς ΦΒ ἱεροσόλυμα ἐκτίζετο, μετὰ ΦΒ ἔλαιον ζζλάσασ καὶ αὐτὸ τὸ *pag. 359.* δένδρον, ᾧ πολιαδὼν ἔσσασ ἀφρὸν ἐν τῷ ἐκπέ, ἀλαυμὲν καὶ τοῦτο Θεοῦ· δύο ᾧ ἡμέλα σαδὸν τὸ ὕσερ τοῦ κάσμου σωτέφρων σαῦσε ὁ Χριστὸ ἐξ Θεὸς ἡμῶν, ἐσπαῤσὸν ἐν αὐτῷ πασὰ ΦΒ ἐκκλάσιαν.

Pag. 105. λεμοσαίας ſcribe; καὶ ΦΒ τὸ δαίτια δικάτεσι.

Pag. 107. τοῦ πλάτεσι.

Pag. 108. ὅσα φάδασι. πρὸς ἀλλάλασ ἐσύσαντο. De Joſephi narratione, quam noſter Chronographus exaggitat, fuſius diſputat Salianus. Quam vero imperitus foerit veteris Hiſtoriæ Glycas ex Perſeo quem poſt Sardanapali atque Arbacis tempora Aſſyrii imperaſſe ſomniat, facile quivis intelliget. Cætera non perſequor; hujus ſimillimque Græculorum in Chronologicis rebus peccata dixeris, an

Pag. 109. In F. ἐ δὲ ἡ γένεσ. ἔξεστι δεῖσιν ἐκείνου ἐ ἐνυμῶν. ὅθεν ἐ κρείσσων ἐφεσκόμην σὺν σφετέροις, & quæ sequuntur, omissis iis, quæ ex nostro codice a quopiam ex longiori aliqua narratione decerpta cum aliis excudenda curavimus asfulis tamen a reliquo contextu distincta. Verum omnis hæc de Cyro & Daniele narratio fabulam olet, cum Babylone tum apud Darium Medum in pretio viveret Daniel, quum a Cyro deviſus eſt Cambyſe. Quis vero ferat σύμφωνον Scuti noſtri, qui Cyro filium Darium ac ſucceſſorem, Dario vero Artaxerxem ſubjiciat: eoque regnante in Italia vixiſſe Palantem, a quo dictum ſit Palatium: cum ducentis ac quinquaginta ante Darium & Artaxerxem annis Romulus vixerit, & Pallas Evandri filius ad Æneæ tempora referendus ſit aliquot ante Romulum ſæculis. pro κατελών, F. habet κατελθών.

Pag. 110. In V. & F. μωρὸς δὲ ὀνομαι ἡ εἶδεται σταυ. ἀκοὴ, τὸν τοιοῦτον σκεμμοσύνην, ἐ τὸ θεῖ γνωσίου κατηβάντες τὸ ἡ μὲν ἀνθρ. πὶ τοσαῦτ' σκεμμοσ. ἀλ. ἐ γνωλέκει αὐτὸν .....

Pag. 122. ἀποκρυπτει F. ἀπικρύμμου. κατεκρύβ. μεν. ἐξωλόμην. τὸ ἡ σφετερος λέγουσ. .....

Pag. 113. poſtrema linea διὸ γὰρ δοῦλόν ἀγνοῦσι. Quæ vero a Leunclavio prætertia, ex Claromontano codice excudenda curavimus, reperiuntur etiam in Fontifebradenſi, ubi eadem Joſephi de cauſa longioris Patriarcharum vitæ ſententia illidem verbis aperitur.

Pag. 115. βύβλων, M. βύβλιον, F. βύβλον. ἀνσῆ ἢ ἀπίκιας ad δίζῶν, αὐτῷ ἢ ad ναῦμα.

Pag. 116. ſcribe ἀνάπαυσιν. ποῦ μετ' ἀκρὸς; μάτ' χρόνου σκεμμίων ἐβδομάνα τὸ γένε αὐτὸν ἐνωκ μαστ.

Pag. 118. κεμμεσιὸν, F. κεμὶν.

Pag. 122. poſt. τὸ ἔτεσιν κίνει, ex F. ἐβωκοσίτε καὶ ἡμέρας τετίμι καὶὲ φοὶ Γεωργιου φ'. Noſter enim ἡ δὲ ἐνὸ ἡμέρας μ'. ἡ τέκτει μ'. initio addenda ſunt, quæ MS. noſter codex de Decalogo repræſentat.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΚΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣ ΜΩΤΣΗΝ.

α'. Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς σὺ, ὃ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκε δούλει. Οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον ἐδὲ ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ ὑψηλῷ ἄνω, ἢ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. ἐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδ' ἐ μὴ λατρεύσεις. Οὐ γὰρ ἐγὼ Κύριος τὸ θεὸ σε ἐπὶ μισητὴν.

β'. Τίμα τὸν πατέρα σε ἢ τὴν μητέρα σε, ἵνα ἐ σοι γένηται καρ' αὐτῶν · καὶ σαμακλὰν χλονησθήσα ἀζῶλι σαβῆσ σε ἐπὶ μεβδὶ σε, καὶ μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ γάμοι.

γ'. Οὐ μοιχεύσεις, ὃ πορνεύσεις, ὁ κλέψεις, ὁ ψεῦδ ἀμαρτυρήσεις, ὁ πονηρὸν συκοφαντήσεις κατὰ τὸ πλησίον σε.

δ'. Οὐκ ἐπιθυμήσεις γυναικὸς τὸ πλησίον σου, οὐτε οἰκίαν παῖδα αὐτοῦ, οὔτε τὸν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὔτε τὸν βοῦν αὐτοῦ, οὔτε τὸ ὑποζύγιον αὐτοῦ, οὐδὲ πάν κτίσμα αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα ἐπὶ τῆ γῆ πλησίον σου.

ε'. Μνήσθητι τὸ ἡμέραν τῶν ἐβδόμων τὸ ἁγιάζειν αὐτὴν. ἓξ ἡμέρας ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σε. τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ τὸ σαββάτου ἐξ ἔργον σε, οὔτε σὺ, οὔτε ὁ υἱός σε, οὔτε ὁ θυγάτηρ σε, οὔτε ὁ παιδίσκη σε, οὔτε τὸ ὑποζύγιόν σε, οὔτε ὁ ξένος σε, οὐδὲ ὁ προσήλυτος ὁ οἰκῶν ἐν τῇ οἴκῳ σου, ὅτε ἀργυρίσεται σου· ἀλλὰ ἀναπαύσεται πάντα ἐν τῇ οἴκῳ σου· σὺ δὲ ἀναλέξῃ τὸ τὸ ἔτους, ἢ μικρὸν τὸν νόμον τῇ τὰς ἐντολὰς · καὶ ἀγαπήσεις πρὸς τὸ ἰσχύν, καὶ λοιπὸν λαβὲ ἀμαρτίαν ἐξ ἡμερῶν τοῦ ἑβδομάδου σου · καὶ ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ ἀμαρτιὰν.

ϛ'. Ἐκλήσεις Κύριος φῶ Μωσῆ, λόγων ἀλλαγὴ τοῦ ἀβὶ Ἰσραὴλ, ἢ ἐρεῖς φῶ αὐτοῖ · ἀλλοφυλοὶ δὲ κατεφάγεται Θεὸν αὐτὸ, ἀμαρτίαν μεγαλῶν λαβοῦσι · ὁ ἀφίεμαι ἀρὰς τὸ ὀνομα Κυρίου, ζωπύρῳ ζωπυρῶσαι, ἢ λίθῳ λιθοβολοῦσι αὐτὸν πᾶσα συναγωγὴ ἐφ' ὑμᾶς Ἰσραὴλ, ὡὸν τὸ προσήλυτος, ὡὸν τὸ αὐτοχθὼ ἐ.

ζ'. Ἀνὲ φοβοῦσθαι πλὴν κύνεσθαι, ἢ ταφέσεις φόβον τὸ φοβητὸν μου, καὶ φοβηθήσῃ Κύριον τὸν Θεὸν σου.

η'. Ἐὰν πλήρωσιν πατοῦν τὸν πονηρὸν αὐτὸ, ἢ ἓ ἡμέραν. διὰ τὸν θανατῶσω · ἐὰν μὴ ἀποκτανθῶσιν πατοῦ ὑπὸ τῆ τὸ ἀνδρὸ, καὶ ὑπὸ μὴ τὸν πατέρων · ἐκείνοι τῇ αὐτῶν ἁμαρτίᾳ ἀποθανοῦνται. ἢ ὅτι τὸν πονηρὸν αὐτοῦ ἢ τὸν μοιχὸν ἐβρέχον, ἀποθανοῦνται φονῖς γνῶ ἐστι.

θ'. Οὐ πορνεύσῃ αὐτὸ μοιχεύσῃ · οὐ συγκατοδύσῃ μετὰ ἀνδρὸς γοητεῖαι μίσγου δίκαιοι. ἀν ἐν μετὰ φαλακων ἐν τῇ χειρὶ.

ι'. Ὅτι ἐκείνοι τέτνατε ἐν κρίσει · οἱ ἐβρεῖλ. μὴ κρίσ σὺ πίνοτε ἐν κρίσει αὐτοῦ · αὐτὸ σπανίσ κρίματος αὐτὸν ἀποκτάσῃ. αὐξῶν ἐ δίκαιον οὐκ ἀποκτανεῖς, ἢ οὐ δικαιώσω τὸν ἀσεβῆ ἐκεῖνο ἄφιον · σὺ γὰρ ἄφιν ἐκείνοις ἐφολκιακὸν βλαπτόντα, καὶ κομπάντας δίκαιοι · ἐν πονηρὸν εἰδώλιν ἐν κρίσει · οὐ μὴ ἐν φόνοσιν πατοῦν, οὐδ' οὐ μὴ δωμάτιος φόνοσιν δικαίᾳ · ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖ τὸν πλησίον σου · οὐ παρίσῃ σου δόξῃ ἐν τῇ δίκῃ σε, καὶ χὴ συλάντα ἀφ' αὐτοῦ τὸν πλησίον σε.

Ἰδοὺ ἐ ἔτερα πλείονα συμβέβηκεν ἐ Θεὸν τῷ Μωσῆ · ἢ ἰδοὺ Μωσῆς ἐ τῷ ἄρει Σινᾶ συνομιλοῦντα τοῦ ὑψίστου · ὁ δὲ λαὸς σωκχῶντες ἰδουσίσιον τὸν μόχθον, ἕνεκα τῆ χωνεῖ ἐ χρυσοῦ ἐτύπωσαν. Hæc reperiuntur in noſtro MS. περὶ τοῦ Δεκάλογ. μετὰ δὲ τοῦ τοιαῦτα ἐλθὼν ὁ Δαμάλις ἐς μικρὸν ἐπισκέψασθαι τὰ πλήθη μετὰ τῆ ἐβρώσεν αὐτῶν ἄντων. ἀπὸλὸν Μωσῆ ἐς τῆ ὄρει, καὶ ἐξέτυπον τοῦ χρῦσοι αὐτοῦ οἱ φονεῖς τοῦ · καὶ ἐπὶ ἔτεσι τοῦ χρόνοι αὐτοῦ οἱ φονεῖς τοῦ · ἀφ' ἐτε ὧδε τοῦ χρόνε ὁ Μωσῆς ἐ τῆ ὄρει, ἐξέτυπο τὸν Δαμάλις · ἐτε δὲ ἐπέρασεν ἡμέρ ἐπτακόσιοι ἐτοῦς, ἐτύπωσεν ὁ Δαμάλις τοὺς Ἰσδαίους · ταῦτα δὲν φροσέξατε ἐ, τε Δαμὰν καὶ ἔλε, ὁ ἀνδρὸν δὲ ἐκ ἐξέβης, ἢ ἔτερος ἐξ ἄνεμίων · καὶ ἐτέφρεν τοῦ χρόνε τοῦ Μωσῆ οἱ ὄζῶν. ἐ φέτου οἱ τέλεσ ὁ Δαμάλις πεπάντε · ἢ ἐπλεμῶν τοῦ τοῦ Δαδίδ · ἐν τοῦ ἔτους ἀφ' χρῦσῶν αὐτοῦ σωκλαβῶν ὁ ἀμαρτιὰν.

Ὅτι δὲ ἐβδόμων Ἰσδαῖοι οἱ τῶν ἰσμων κελεῦθω, πεπάντε αὐτοῦ οἱ ὄζῶν, ἢ κτίσαντεσ τοῦς ἐν τῷ χαλκοῦ ὄζῶν ἐπιγενόμενοι ἐβδόμ ἐλαιοῦ ἐ Θεοῦ, ἐπεσεν οἱ ἐκλεκτοὶ ἐφοι. αὐτὰ ἐ ὅσα εἰδάκουτο ὑπὸ τῆ ὄφεως, ἀπεπίστευσι αὐτὸν χαλκοῦν ὄζῶν, ἐβρύσ τὸ σοὶ ὄνειρον.

Pag. 122. ἐπικτήσεται F. ἐπικτήσεται. ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ. Poſt σκεμμοσυνοβάντα F. & V. στῆμα ἄνων ἔχειν, κὲ οὐ δὲ τὰ ἡμῖν κακρίσεων, ὅσε τὰς Ἀσχμαὴλ χᾶρα ἐπτεσίσεν .....

Pag. 125. F. habet Χαλδ. ὀῆ τὴ Ἰσρυὴ. Quæ vero deerant in noſtro codice ex V. & F. modo tibi exhibemus. Peſt εἰκόνες ἀπόμακρον. Ἰσεῖον ἔτι φοῦτοι νόμοι σφ' ἔβρωσε ἐν ἐβδόμ γενόμενοι οὕτοι. οὐκ ἐστοῦσι σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ. οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἴδωλον, αὐτὸ σκαπτὸ ξύλινον, ὅσε ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῷ γῇ κάτω. οὐδ' ἐπὶ ὕδατος ὑποκάτω γῆ, τὰ, τὰ πέμπτον καὶ σὺ ἀμείωμαι. σὲ γὰρ ἐγὼ εἰμὶ ὁ θεὸς σὺ ἰσχυρὸς ζῆλε, ὅτε ἐγὼ ἀποτίσω ἁμαρτίαν πατέρων ἐπὶ τέκνοις ἕως τρίτου καὶ τετάρτου τοῦ τοῦσι · τοῦ δὲ ὄβδομον, μετὰ τοῦ ἀρχόντων ζῶντων · ἀπόκτασιν ἔβρωσιν πάντα ἐστοῦ ἐστιν. ἀλ ὁ παῖ Αἰγυπτίου τοιοῦτον κακοῦργον, καὶ ὁ παῖ Ἑλλήνοι ἐστοῦτο σωμα.

Quia vero Calvinianus Interpres Leunclavius ex fuæ lectæ placitis ſenſum auctoris noſtri inverſit, placet hic loci hujus interpretationem retexere atque integritati ſuæ juxta Glycæ orthodoxi mentem reſtituere. *Illud præterea ſcire debes legem primam Hebræis in Exodo ſcriptam eſſe in duas tabulas:* Non habebis Deos alios præter me. Non facies tibi idolum neque ſimilitudinem rerum quæcumque ſunt, ſive in cælo ſupra, ſive infra in terra. *Non eſt hoc* pag. 361. *ejuſdem modi inepta literatis, neque enim idem ſonant* τὸ, τὰ πέμπτον, καὶ τὸ ἀμείωμαι *ſimilitudo enim eſt cujuſcunque ſimilitudo, ſive terreſtris animalis, ſive marini, ſive volatilis. Simulacrum vero, ſive idolum,* (quod vulgatus Interpres vertit ſculptile) *de Origenis ſententia, conceptum eſt mentis ſigmentum reapſe non ſubſiſtens: quemadmodum apud Ægyptios cultus olim Cynocephalus, & apud Græcos ſacratus Hippocentaurus.*

Edit. Paris. pag 360.

Pag. 126. Prometheum, Orpheum, Æſculapium Medicum, ac Legislatorem Lycurgum, tamquam coætaneos ad tempora Baraci & Deboræ refert, cum tamen variis diſtinctisque vixerint temporibus: ſed Glycæ ἀπερισκεψίᾳ & ἀφαιρεσιφοσίᾳ, ut jam monui, emendare, aut refellere non eſt mei inſtituti. nec idem ſincere refert, quæ de trecentis Gedeonis ad pugnam paratis commilitonibus referunt fatæ paginæ.

Pag. 128. pro ἐκκρυβῶν. F. ἐκτυρβῶν. minus re-

ἄτε Leunclavius reddit γυναικὸς ἀσωτίαν παραπλήσιον ἀφῆκαν, mulierum majorem quoque numerum LXX. Interpretes habent adjuncto ſpectaculo illi ἐπὶ τὸ δεῖπνον αὐτοῦ τραχηλίσει ἀλέκτωρ ἢ γυναῖκας δυσμενεῖς.

Pag. 129. poſt κόρακα omiſſum eſt participium ἐσχήκοτα. pro Νεζπαρεῖς, F. Νεζπαρεῖς. Ad finem ſequentis ſpectant quæ ſequuntur ex V. & F. deſcripta: ἄξων δὲ ἡ γενεὰ τοσοῦτος ἀναμενεῖ[ν]ἐλάσαι παρακαθεῖσα χείρων τοῦ σοῦ, ὡς τοῖς Ἰουδαῖ. Ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐβδ τὸ μὲ ἐπικαιόμενον αὐτῷ πάντας ὅτε ἐπολέμει μετὰ τὰ Ἀραβᾶς, ἐνίκησε τὸν τρισπαγῆ αὐτὸ Ὀλοφέρνω κατὰ πάλαν τοῦ· χάι, αὐτὸν φησὶ αὐτοῦ· ἀπὸ πέρα βασιλεῖ ὁ μέγας ὁ Κύριος πάσαν τοῦ γῆς· ἐφ' ᾧ καὶ κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον ἀνεφύησεν τῷ Ὀλοφέρνῃ, κατὰ Ἰωδαῖον, ἐφ ᾧ ἐκεῖ ὁ Ἀμμανίτου Ἀχιωρ· τὰ μὲν ἔτη ἀρχῆς τὸ τῷ λαῷ αὐτῷ, ἐ ἐμπεπιστευκὸς ἐν τῷ Θεῷ αὐτοῦ ἀναβεβηκότα· ἡ ἐπαναχώρησις αὐτοῦ· τὰ δὲ μὲ γὰ παραδόντα ὁ Κύριος μὲ ἐ ὁ Ὀλοφέρνη φησὶ Ἀχιωρ τοῖς ὁ Θεὸς, τὰ μὲ Ναβουκοδονόσορ· ὅτου ἀπωσθὴ τὸ κράτος αὐτοῦ, καὶ ἐξοικοδόμει αὐτὰς αὐτὸ φοβοῦμαι τοῦ γὰς· ἐφ' ᾧ καὶ ἀνεπεμφθὴν τὰ νεφελὰ αὐτοῦ, ἀπαν· τῷ ἴστι καὶ ἐμπεδῶσι παρὰ γναικὸς τοῦ Ἰωδαῖ· πάντα τὰ σὰ ἐκεῖνα παρὰ Ἰωδαῖον ἐσκοδόμησαν. Τόνο δὲ τοῦτ καὶ Ἀχιωρ πιστώσει τῷ Θεῷ ἡ σωτήριαντων.

Pag. 131. non videtur aſſequutus Leunclavius mentem Glycæ, neque conſuluiſſe ſacrum Ethereæ textum: verba enim illa κατὰ τὴν ἡμερησιοκλασίαν τὰ δωδεκάτου μορίου, quæ ad verbum κατακρίνουσι pertinent (diei enim judicatum cardi deſtinatos erat 24. Adar duodecimi menſis) conjunxit cum ſequentibus μακδὼν πάντα ἡ βασιλὴ Ἐδὴρ, reddiditque in hunc modum: *Hanc rem ubi Eſtherea regina cognoviſſet ad 14. menſis 12. completos*, &c. Idem quoque quæ ſupra narrantur de 300 ſui, ejuſque uxoribus, non ſatis commode expreſſit, & quæ ad Ruthum pertinent, non tolerando errore, ſeu potius ἀβλεψίᾳ, atque inconſiderantia ſingulari, tribuit Orphanæ, quam ſcimus in partibus remotiſſimis a Ruthæ Noemam ſocrum fuiſſe Bethleemum uſque comitante, nuptiaſque cum Booſo contrahente. ſequvero pagine initio idem aberravit in ſententiæ illius interpretatione *καὶ ἐπὶ γὰ πάντα, τὰ ἀνάγκαια ἐν ἠδὺ· ἐφ' ᾧ ἡ ἰμοῖδε ἀν ἐπάλεσεν τὰ αὐτὰ ὁ Μαρδοχαῖος*. Reſpexit enim Glycas ad illa verba capitis ſexti: ὃ νῦν τῷ ἄβροῦν αὐτὰ ὑφῆκεν χρήματα μηκέτασα· ἐφ' ᾧμερον ἀναγκαῖον αὐτῷ· ἄλλ ἐὶ τὰ γαμίματα τὰ χρυσᾶ τὰ παρὰ Μαρδοχαίᾳ, quæ vulgatus interpres ſic reddidit: *Noctem illam duxit Rex inſomnem, juſſitque ſibi afferri Hiſtorias & Annales priorum temporum. Quæ cum illo præſente legerentur, veritum eſt ad illum dicere, ubi ſcriptum erat, quomodo nunciaſſet Mardochæus inſidias Bagathæ & Tharæ Eunuchorum Regem Aſſuerum jugulare cupientium*, &c. Pag. eadem ab imperito Typotheta negleCta, quæ ſequuntur, ſcripſit: ἐβδ βάδεν καλὸν τὸν· In F. Μεσέφρ pro Ἐσμεσφρ leges, & pro φθινὶ μηνὶ, ἀσυλήμενε non ſat commode.

Pag. 132. Καὶθὲ φασιν, ἐ σαφὲς τῷ ὅτου Ψαλμὶ. De libro ſuppoſititio apud Hebræos hoc titulo, Prolocutio Joſephi filii Jacob, ubi mentio Uriells Angeli, dicemus in Bibliotheca noſtra univerſali: Pro *Edit. Pariſ. f. 392.* V. & F. ἐὸν· *pag. 362.*

Pag. 133. Poſt Ἡλὶ τὸ ἱερεὺς, F. σὺναρχὸς δ' τοῦ αὐτὸ ἔτη κ'· καὶ ἀλλαχὸν ὑποκείμενον· . . . . .

Pag. 135. ἀπὸ lege ἐξαρχὴ κατὰ τοὺς Ἑβραίους, ὡς ἀρχαῖοι, & τὸ ἄχρι ἐλαιῶν.

Pag. 136. ex F. ὡς δὲλαοὶ τῷ Θεῷ τὸ κατ' αὐτὸ αἰσχύδει· lege paulo poſt αἰσχυνδὲν.

Pag. 137. Memphibofetum filium Saulis, ejuſque in regni parte ſucceſſorem graviſſimo errore tituum Glycas, atque ipſius interpres Leunclavius LXX. editio Romana sacræ Iobelis Iobeſeth, quem codex noſter ex quo Græcum textum edidimus, vocat Μεμφὶ, F. Μεμφιδοσὲ, ex quo Memphibofetum fuum, qui Jonathanis filius fuit utroque pede claudus, concinnavit Leunclavius. pro ᾧ ἰδὼν lege ὡ ἰδὼν. Poſt Ἰωνάθαν F. ἔγκαμψεν, ἐκατὸν λοιπὸν ἐνιστὲ σωθῆναι τὰ ἱερολόγια· σφῶτε μὲν ἐν ἀκβίδ, ὡς Ἰωσιφὸς ἐκφεὶ τὰς Ἰεβουσαίου ἐκβολὰς· . . . . .

Pag. 138. poſt κατὰ σκβὶς, F. ὃς Ν· ᾧ φῶτον μὲν πάδιν ἀνὸν ὁ Ἀχιτώφιλ. ὡς τὰ τακεκαὶ ὁσὸλδὸν τὰ πατρὶ· . . . ἀδὲ, F. ἰδὲ· τοῦ μὲντα F. & V. τοῦ, ut reſtituat ad ἐὸν· Φῆ γὰρ V. & F. ζὼν γὰρ ἰμᾶλε τὸν τὰ ἐνιστὸν pro ἐνιστὸν.

Pag. 139. Δανιηλὸν τὸν C. & F. at V. Δανιηλὸν τὸν.

Pag. 140. χαλκέμβων, F. γαλκέμβων. in fine, poſt ἐκκλησίᾳ, F. ἐν οἷς ἐδιδὲ πάνδεκτα. Paulo ante in textum Græcum Latinamque verſionem gravis error incubuit, cum ab Iſraeliticorum ex Ægypto migratione trecenti tantum ac triginta, τλ', numerentur anni uſque ad extructam Deo a Salomone Hieroſolymis ſacram ædem. Extat enim luce meridiana clarius teſtimonium libri 3. Regum capite ſexto: *Factum eſt ergo quadrin centeſimo & octageſimo anno egreſſionis filiorum Iſrael*, & quæ ſequuntur. Imo nec deſunt inter Chronologos, qui longe etiam plures numerandos eſſe contendant, & pro 480. velint legendum eſſe in ſacris codicibus 580. Qua de re uberius, qui doctrinam temporum ante ac methodo pertractant. Quæ vero de Ptolmis Davidicis numero pluſquam trecentis, cum annis fuiſſent, ab Eſdra poſt captivitatem collectis, & ab Ezechia ad numerum centum ac quinquaginta revocatis afferit, partim ſuſpectæ fidei ſunt, partim omnino falſa, ut quæ poſt captivitatis tempora vixiſſe Ezechiam, atque Eſdra Hebraicæ linguæ peritiſſimo juniorem fuiſſe ſuppoſuerit, neque ulla in iis haberi debet ratio. πὰρ ἐκφωνέσαν Ψαλμὸ: ſi tamen illa ſint celeberrimi illius Doctoris opinio.

Pag. 142. ἐὸνὶ οι ἐνὶ ϑ. ἐτε. ead. poſt τοιόνδε adde ὁ δὲ πλῆθος ἐσῆτε· . . . . . De Humeri ætate, & ann. 160. interceſſerint ab excidio Trojano ad Templi Salomonici conſtructionem, videſis Chronologi. Certe ab errore vindicari nequit Leunclavius, qui ex illo adverbio ὅδε καὶ ἐνταῦθα· . . . . In eam venit ſententiam ut crederet, ſcribendum arripta ex verbis Dei ad Salomonem occaſione elatum adverſus Dominum Principemque ſuum rebellaſſe, populumque ab eo abducere molitum eſſe, cum ea potius ex Abia Silonitis Prophetica ad Jeroboamum in agro oratione originem traxiſſe certum ſit.

Pag. 144. χαὶ ἐζῆσεν, F. ἐβιώζησεν: deinde, ἀνὰ γὰρ τοῦ Ἑβραϊκὸ οἱ ἱερεῖς ἐ ἱερολεῖς κατέγραψ· τοῦτον δὲ τὸν λαὸν ἐχμαλωτισθέντα ὑ ἀφ' τοῦ Ἐσαρχαδὼν χρατῶν· ἀφ' ἀφ' ἐν ἐν ἐν

partibus absolutum, quod e codice MS. Bibliotheæ Regiæ a R. P. Jacobo Goaro Ord. Præd. Typis Regiis excusum prodiit, sed quædam adhuc in eo desiderari, ex aliis, si quæ forte occurrant, uberioribus membranis supplenda. Advertat autem Lector fœde hallucinatum nostrum Glycam fuisse, dum Jechoniam Regem cum ejus successore Sedecia reclamantibus sacris paginis confindit. Neque enim Sedecias in Babylonem deductus, ullo postea in honore confenuit, sed Joachim Josiæmi filius, qui etiam dictus est Jechonias, de quo hæc facer scriptor cap. ultimo libri quarti Regum, *Καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἀγόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ βασιλεὺς Ἰωδὰ*..... Factum est vero in anno 37. transmigrationis Joachim Regis Juda mense 12. die 27. mensis, sublevavit Evilmerodach Rex Babylonis caput Joachim Regis Juda de carcere: & locutus est, *&c.*

Pag. 155. Pro *σωτὴρ*, lege *σωσὶ δίκαιον*, cad. *αἰτεῖ*, F. *αἰτεῖν*: Quæ vero ibidem narrantur de expeditione Darii Medi in Babylonios, & de captivitate Danielis non consonant sacris paginis, nec quæ subiiciuntur de Cyro eumdem Danielem permittente concludi in eadem cum septem leonibus fovea: Tanti est ipsos adire fontes, nec in hauriendis lacunis hærere.

Pag. 156. pro *Καμβύσου*, F. *Καμβύσεως*. Colossenses a Colosso Soli erecto dictos fuisse Rhodios quidam suspicari sunt, quibus noster hic subscribit Glycas. Quis fit Artabanes, quem inter Darium *τὸν Υστάσπεως* & Artaxerxem *τὸν Μακρόχειρα* collocat, ignoro, nisi forte *διώνυμος* fuerit Xerxes Darii filius, & Artaxerxis pater. Quod autem addit sub hoc Artaxerxe elatos fuisse Sophoclem, Heraclitum, Anaxagoram, Pythagoram, Thucydidem, Euripidem, Herodotum, Empedoclem, Diogenem, Hippocratem, Platonem, Aristotelem, in plerisque saltem aberrat, ut subsus demonstrabit Bibliotheca nostra Universalis, ex qua nuper excerpsimus Bibliotheeam Chronologicam scriptorum Ecclesiasticorum simul ac prophanorum.

Pag. 157. lege *ὁ καὶ ἐτη* atque observa *Ματθάνιος* dici a Glyca, & a Leunclavio Matthiam, qui in Græcis Maccabæorum codicibus vocatur Mερσάδιος. & in Latina versione Matathias.

NOTÆ ATQUE EMENDATIONES
AD TERTIAM PARTEM ANNALIUM
MICHAELIS GLYCÆ

Edit. Paris. pag. 364.

JOannes Meursius, Batavus, vir de Republica litteraria, in Græcis præsertim scriptoribus in publicum efferendis, optime meritus, Lugduni Batavorum anno 1618. Theodori Metochitæ Historiæ Romanæ a Julio Cæsare ad Constantinum Magnum libros singularem primus vulgavit, & in linguam Latinam transtulit, Notasque brevissimas adjecit, cum Præfoquio de Theodoro ipso Metochita, cujus res gestas professum, ac Nicephori Gregoræ in eumdem Mœnia, sive Oratione funebri. Verum vir doctus opinione sua falsus est, multosque in fraudem induxit, sive a Græculo quodam delusus, qui ipsi hoc Glycæ nostri fragmentum, aut R. P. Andreæ Schotto, a quo accepisse fatetur, tamquam a Theodoro Metochita concinnatum venditaverit, sive posseflioris nomen, quod titulus *Θεοδώρου Μετοχίτου* præferebat, in veri Auctoris, quæ ut fere fit in MS. sorte deerat, appellationem transferit, sive quacumque alia de causa. Nil itaque aliud est liber ille singularis Historiæ Romanæ, quam Michaelis Glycæ liber Tertius, isque non omnino integer, a pag. fellicet 156. Editionis hujus usque ad 189. qua Galerii Maximiani infelix obitus describitur. Ne quid rerro opeliæ nostræ desit, editionem Joannis Meursii cum cæteris MSS. codicibus, quos hactenus usi fumus diligenter conferemus, ejusque Notas atque Emendationes attexemus iis majusculis litteris IM. designatas.

Pag. 158. *Ἐκεῖ ἐτη πξδ'.* IM. Romam ait sub consulibus fuisse annis CCCLXIV. Constantinus Manasses CCCCLXIV. Chronicon Alexandrinum habet annos CCCXCIII. Theodoro nostro (corrige sis Lector, & loco Theodori Glycam repone) Cedrenus assipulatur, & de CCCLXIV. item auctor est. Florus 10. numerat ad Augustum usque. Proplor vero est sententia Manassis, quam firmant Fasti Capitolini, a quibus putantur ad Julii usque Monarchiam a primis Consulibus anni CCCCLX. fcilicet ut ego putare soleo, ab anno V. C. 245. quo Primi Consulatum iniere L. Junius Brutus & L. Tarquinius Collatinus, usque ad annum ejusdem Romæ 709. quo C. Julius Cæsar a Marco Lepido Urbi Præfecto creatus Dictator post undecimum diem Dictatura se abdicavit, cum in annum sequentem Consul fuisset renunciatus. Ibidem *ἔτη ἑξὸν καὶ ὀκτώ'.* Leunclavius in suo MS. legisse videtur *ιβ'.* adeoque vertit annis XII. unde Joannes Meursius hanc notam adscripsit. Glycæ annos XII. Cedrenus numerat annos IX. Manasses VII. a quibus non abeunt Fasti Siculi. Sed pro Metochita nostro (*ὑποβαλμάν*, quem mirum est ex mutata comparatione versionis Leunclaviange non agnovisse Glycam fusile ipsifimum (Fasti Capitolini faciunt, qui diferte ad annum el XVIII. tribuunt. Verum falso. Quot enim numeraveris a Prima illa Dictatura anno V. C. 705. inita, usque ad Idus Martias anni 709. nondum finiti, quibus in Senatu mactis vulneribus confodius perit, tot Monarcham extitisse recte pronuntiaveris. Ibidem *καὶ μίαν Ῥωμαίων ἔδωκε καὶ τὰς Ἰουλίους ἡ τὰ βίκτωρα ἔθνη* IM. Hæc in secundum Augusti annum refert Cedrenus. *Τότε (Αὐγ.) τῷ ἐκατοντ. ἔτει τοῦ Ἰουλιανοῦ ἔθνους καὶ τὸ βίκτωρ. καὶ νίκαι pag. 365. ἐξέδοτο πανηγυρικὸς.* Rursum minime sibi constans, in Theodosio Magno imputat anno Augusti XV. & originem nominis adscribit a victoria apud Actium. *Καὶ ἐξέρτο πρῶτος ἀπὸ τοῦ ἔθνους τὸ ἐπίκλημα ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἐν ἔτει ιε' τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. Κολλῶται δὲ Ἰουλιανοὶ τοτέτεν ὀνομασθῆ, ὅ τινες τὸ Ἀκτιον νῦν.* Idipsum firmat Constantinus Porphyrogeneta Themate Occidentali VIII. ubi Hesychium auctorem laudat. Sed est ineptissimus error. Nam anni ordinationem a Julio inftitutam scimus ex Dione lib. XLIII. Svetonio in eo cap. XL. Censorino de Die Natali cap. XX. aliisque. Huic vero, similibusque Meursianis Observationibus ac Notis, si pares adnexere, & adversaria omnia mea Historica, plenaque arculas, in chartam effundere voluiffem, ingentia volumina concisi ac coacervari oportuerat. Sed de his jam latis, quas omittere volui, licet ab instituto meo longius abeuntes; ne quis earum forte desiderio Methochitianæ Historiæ librum, alioquin impofterum prorsus inutilem futurum, comparare aut requirere laboret. Pag. end Σικελιανὸς IM. Ἐκελιανὸς. *Αντωνιος* IM. *Αρτωνινος. Ἐτων δὲ τρὶ τάλις χιλιὰς ἀνδρῶν ἐ ἔτη* IM. Svetonius Octavio cap. XCVI. apud Actium descendenti in aciem afellus cum asinario occurrit: Eutychus homini, bestiæ Nicon erat nomen. Utriusque simulacrum æneum victor posuit in templo, in quod castrorum suorum locum

vertit. Habes idem apud Plutarchum in Antonio, Glycam & Zonaram.) Eadem pag. pro Ἰνκοβόμβῳ IM. φοβόμενος, pro quo corrigit Ἰνκοβόμβῳ. Ibidem ἔνιοι ἐβεβαίουν ἐπικαίσαρα. Ita Glycas quoque inquit IM. & Eusebius Chron. lib. 1. numerat CCXCV.)

Pag. 159. Pro ἀρχιμῖλα & συμπαίσθια IM. Ἀρχίαν & μυσπάσθια. & pro χειδίλαν, χρίλαν. Pag. ead. συφὶ δὲ τὸ τοῦ ἰουδὰ γαμβρὸ IM. Hunc Mecenatem fuisse putant Cedrenus, Manasses, Zonaras.) Ibidem σωφὶ δὲ τὸ Ἀλεξανδρεῖς IM. Meminit hujus Svetonius in Claudio tamquam Tiberio formando praepilla. Verba sunt Augusti ex Epistola quadam, cap. 1 v. Tiberium adolescentem ego vero, dum tu aberis, quotidie invitabo ad cognam, ne solus cœnet cum suis Sulpitio & Athenodoro. Immo & ipsius Augusti aetatem praeceptorem fuisse discimus ex Luciani Macrobiis. Ἀπολλόδωρος δὲ, ὁ Περγαμηνὸς, γράμμ. ὃς Καίσαρος Σεβαστὸ διδάσκαλος γενόμενος, ἀφ' οὗ καὶ Ἀπολλώφιλος τῷ Τάρσῳ παιδεύσας ἐπέτρεψε, ἕζησε πικρὸς τῷ Ἀθηνοδώρῳ ἐπὶ σχήματος ἄκρου. Ubi observa Tarsiensem dici, qui Alexandrinus nostro Metochitae, (immo potius Glycae) Cedreno, Manassae qui eamdem Historiam recitant, ut & Zonaras: qui tamen de patria eum non indigitat. Haec Meursius. Quid vero, si duo fuerint Athenodori, Tarsensis alter veteribus notus, & Alexandrinus iste a Graecullis recentioribus in conspectum hominum deductus? Ibidem δὲ τὸ φασὶ καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ ῥήμου. IM. Svetonius cap. LIX. Nonnulli patrum testamento caverunt, ut ab haeredibus suis praelato victimae titulo in Capitolium ducerentur, voluntque pro se tribunos quod pugnatorium Augustum reliquissent) πικλίνω, ἔφοδος, τῶν πόλει ῥᾴστ, IM. Svetonius cap. XXVIII πικκτν. Idem cap. XCI. rem eamdem narrat.

Pag. 160. ιφ. IM. legit hic fido codice σεμνοτῆ διλτήρῳ & observat Graecos posteriores aevi dicere, σεμνοτὴν pro σεμνηκοσύνη, idque se docuisse pridem in suo Glossario Graeco-barbaro. Ibidem: ἐφεμιζόμενα δὲ φρουρήσουσι τῷ ῥαφ. Nicephorus Hist. Eccles. lib. 2. cap. VII. Ut vero infans (Maria) a ladte maerno jam abhorruit, & mammam attingere noluit, promiscuorum mater adimplet: & in templum a decennio, juxta votum, eam Deo confectat, tertium jam tum aetatis agentem annum. Et Evodius in Epistola apud eumdem Nicephorum libro 21. cap. 111. Trimula quum esset (Maria) in templum est praesentata.) Quod autem hic & alibi fere in partes advocat Glycam nostrum, tamquam Metochitae fido consonantem, hoc mirabilem hominis ἀξίωμ. demonstrat. Ibidem: *Edit. Paris. pag. 366.* ἀφὸ δέκα γίνεται τῷ τεσσάρων ἐπικοσίων· τοῦτο δὲ ἀνάγκαιον· IM. Cedrenus Ἱερομίου δὲ αὐτοῦ γενῶν ιδ', ἢ δεκαπέντε. cum reliquis quae leges apud eumdem Chronographum pag. 144. ἐκδικεῖσθαι ὑπὸ τοῦ ῥήματος γεγονὸς IM. locus hic mutilus ac praecipitatus adhuc alia, quae petenda ex Historia sacra apud D. Lucam capite 1.)

Pag. 161. σωκῶσι ἐξάλει, F. ἐξάλλε. Γραφῶν, F. & M. ὁ Σωκράτ. ἔτος δὲ ἐνιαυσιαῖον ἀλλάττον ἑτέρῳ σκφὶ τὸν ῥῆμα διφορὰ διπλασιάσεται. εαδ. scribe διπλάσι. Παπαφὴν IM. ὀφὶ Παπαφῶν ἀπαλλοτρ.

Pag. 193. Quis sit auctor λεπτοῦ Γενέσεως Parvae Geneseos, quam citant praeter Glycam Cedrenus & Zonaras, ignoratur, quovis saeculo e tenebris emerserit: nam antiquioribus puit prorsus incognita. Qua vero ratione Christus Dominus Mosaicae fuerit Legi subjectus, disputant Theologi, sacrarumque litterarum Interpretes.

Pag. 264. Post vocabulum ὑπαπάντησιν, in F. quaedam habentur, quae in C. V. IM. & Leunclaviano codicibus desiderantur. Ea funt de S. Joseph: & καὶ ὡς γίγνεσθαι σύνηθὲς ἐπὶ τοῦ ἐτέκνου τοῦ ἰδίου ἐπὶ τοῦ πρωτότοκου. τέλειον καὶ ἀτνεῖσθαι τοῦτο ἢ, ἵνα μάθωμεν· ὅτι ἀφ' ὅτε αὐτὸν σὺν τῷ ἰδίῳ σπέρματι τῷ ἐν αὐλῇ· ἀφ' οὗ γὰρ μετὰ ταῦτα ἡμῖν κατέλαβε συλλογίζεσθαι· ὅτι τῶν ὕστ γεγραμμένων μετέχει ἀμωνὸν αὐτὸν καὶ ἕξιον λογισμὸν κατεξηλωθέντων· ἐκ δὲ ἀλλ' μετὰ ταῦτα δίκαιον ἂν εἶναι ὑπόμνημα γράψαι καιρὸν· ἐξ ὅτου μὲν ὁ τὰ δύο σκάλι Ἀδαμιαῖος, τοῦ πρῶτα ἐν ἀνθρώποις καὶ ὅπερ μετὰ· οἱ δὲ τὰ πατριαρχικὰ μάθετον πάντα ἐπιστάμενοι· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Μωσῆς τὴν ἐκ Θεοῦ νομοθεσίαν ἐδέξατο· ἐν δὲ τοῖς ἱεροῖς γράμμασι μάθετε πάντες ὁμοῦ· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Δαυὶδ τὸν ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐδέξατο ψαλμῳδὸν· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Σολομὼν τὸν ἐκ Θεοῦ ναὸν ᾠκοδόμησε· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἡσαΐας καὶ οἱ λοιποὶ προφῆται τὸν ἐκ Θεοῦ λόγον ἐδέξαντο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἐν Βαβυλῶνι ἐθαυμάσθησαν· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους ἐγένετο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωσὴφ καὶ ἡ Μαριὰμ ἐν Αἰγύπτῳ ἐγένοντο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκηρύττετο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου ἐβαπτίσθη· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Σταυρὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐπὶ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους κατῆλθε· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Παῦλος μετὰ τῶν ἀποστόλων ἐκηρύττετο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν Ἐφέσῳ ἐδίδασκε· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν Πάτμῳ ἐξορίστος ἐγένετο· ἐξ ὅτου δὲ ὁ Ἰωάννης ὁ θεολόγος ἐν Ἐφέσῳ ἐτελειώθη

ac quingentos, cum alii ex Græcis aut plures aut etiam pauciores adsignent. Vide quæ præ cæteris de hoc argumento disputavit Petavius noster libris de Doctrina Temporum. *οἱ δὲ ἰωβαῖοι τὸν μὴ μέτρ.* Neque Leunclavius neque Meursius videntur fat accurate vertisse: Hic quidem: At Judæi, ne in cruce corpora manerent diem Sabbati, quando præparatio esset, magnoque omnino dies Sabbati apud ipsos habereatur, rogare Pilatum: Ille vero, Cæterum Judæi, ne in cruce corpora per Sabbatum manerent, quando tum præparationis dies erat omnino celebris atque magna, exorato præcibus Pilato &c. sic enim vertendum: Judæi vero cum esset festa feria præparationi dicata (quæ etiam dicebatur *προσάββατον*) ne die Sabbati, qui apud ipsos magnus habebatur, corpora in cruce manerent, rogarunt Pilatum &c.

Pag. 172. Pro *φοβοῦσι ἡσυχίαν* legunt V. & IM. *τὸν φίλον οὐτιὸς ἡσυχίαν βουβῆτε λαὸν ἐπίβουλον· ἀναβαίνετε* lege *ἀναβαίνοντα· σαμαδίδοτα* V. & IM. *σαμαδίνα*.

Pag. 174. *χαμεδὰν*. Post *ἐμφανιδισθέντος ὑπὲρ ἡμῶν* adde ex V. F. & editione Meursiana: *Καὶ πάλιν τῷ μεγάλῳ Παύλῳ λέγοντι· γὰρ, ὡς χαριστόμενα ἄγια ἐσόλου ὁ Χριστὸς αἱτήσονται ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν· ἀλλ' οἱ αὐτὸς τὸν κρυπτὸν ὡς ἐμφανιδίσας τῷ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν.*

Pag. 175. *δέησιν* IM. *δέησιν γὰρ ἔμπος θῇ Ἀποστόλων*. Monco autem vulgatum interpretem commodius textum Apostoli Pauli reddidisse cap. 14. I. ad Corinthios: Gratias ago Deo meo quod omnium vestrum linguis loquor; quam Leunclavium qui fie interpretatur: Ago Deo meo gratias, quod magis quam quilibet vestrum linguas teneo peregrinas *παντων ὑμῶν γλωσσας λαλῶ*. Pag. ead. *ἀδιακόπως* IM. *ἀδιφεσίως*.

Pag. 176. *πᾶ ὑπαλγης* IM. *πάνυ*. post *δέησιν σαι* F. & IM. *διάγκησαι δὲ ὑμῶν ἡμῖ σὰ οὐδὲ βασιλέα Γαΐν ἕτι δ' ἡμῖ Κλαύδιο δὲ ὑμῶν διάγκησαι ἕτι ἀπὸ δ' ὑπὸ ὁ Νέρων*.

Pag. 177 *ἐμφρόνει* F. & M. *ἐμφρονεῖ*.

Pag. 178. *ἐτοφρεῖ* IM. *τὸν ὃν σωμὶ πάντων πλουτεῖν δὲ τὸ Ἀντίοχον μόνῳ κατεξιώσατο· κατὰ δὲ λαιτὸν ὑπερβήκασι θῇ Προσοτὸν τὸ Ἀνθρωπ. τῷ κατὰ τὸ σωματικὸς ..... Ἀτολικοῦ* IM. *Ἀτελλικοῦ*, unde Apelliani melius Latine dicenur quam Appelliani. Quæ sequuntur pag. 179. de Magdalena cum Galeno Pergameno Medicorum Principe prorsus fabulosa sunt, licet aliunde id probari potuerit debuerítque, quam ex libro ad Pisonem, *φῶς Πίσωνα* qui apud aliquos controvertitur an inter genuinos Galeni libros accenseri debeat. *ἀσπὶ μὲ ἔτσι*, scribe, inquit Joannes Meursius in Notis, *ἀσπὶ μὲ*, nam a Christi nativitate ad imperium Commodi usque anni putantur præterpropter CLXXX. Verum obferrarione illa carere potuimus: cum enim dicat Glyca *ἀπὸ γὰρ τὸ Κυρίου ἡμῶν ἐκοῦ* *Edit. Paris.* *ἕως ἐπὶ αὐτὸς τοῦ βασιλέως Κομόδου*, & ipse certat; Nam a Domino Jesu Christo usque ad Commodum Imperatorem anni sunt centum quinquaginta habentur, nihil omnino murandum in textu videbatur, cum a baptizato vel passo Domino JESU-CHRISTO ad Commodi primordia reperiatur assignatus a Glyca noftro annorum interlapsorum numerus. *pag. 368.*

Pag. 179. Poſt *πλφόνων* adde: *ἀφὸ τοίνυν δὲ τοῦ τὸν τε Δία ἐκεῖνα ὅμνα παρὰ τοῖς ἀφοιβέρχοντα θνθάνατον γεγονότα, ζῆσάμενον, καὶ οἷον κολάσματα*, *ἀφὸ τοῦ ἐμφερῆ μετενσωμάτωσιν*: & poſt *ἰφιγένειαν*: *ἐξ ἧς αὐτὸς ἔγραφε φῶς Τιμόθεον· ἤτινα γὰρ φασι καὶ ἄμιν ὡς οὐδὲν καὶ αὐτὸ, τολμοῦ θῆ ἐφὸν ἡμῶν ἀδελφοὶ ἐν τοῦ δόξει τῷ ζωογονῷ σώματα σωκλολάβησιν· ὡ ἤτω μὲ ἡ ἀβλαβηδὶ δόξα Δαυϊσσεν*, Πλάσ *ν' ἓ τοῦ θεάτρου τόπου*.

Pag. 181. *διδυμάσας ὁ βασιλεὺς* adde *ἐκεῖ τοσάτου γὰρ ἐξεκίνητο*. *ἐν τοιούτῳ* IM. *ἐν τοιούτῳ τοῦ Ῥωμαίων*. Antequam vero ad sequentia progrediar, monendos esse Lectores existimo, in pluribus abertare Glycam noftrum, quæ ad Romanos Imperatores ac Conſtantinopolitanos pertinent: quæ ſi ad annuſſim atque examen Chronologicum revocare voluiſſem, plures implere paginas & ingens Notarum volumen conſarcinare mihi opus fuiſſet. Cum aliquid dubii occurrerit, ad ſcriptores *συγχρόνους* fatius erit recurrere, quam turbidos recentiorum arenteſque rivulos conſectari. His præmiſſis reliqua pertexam, memor propoſiti, ac brevitati, quantum licebit, ſtudebo: ne ſimilis nonnullis efficiar, qui annotandi nullum finem faciunt, ac trivialia quæque in cumulum congerendi.

Pag. 183. ſcribe *ἐπίμενον* ne nomen proprium eſſe arbitreris, cum Leunclavio & quibuſdam aliis. *σαὶ, ἐπὶ Νέρωνα ..... ἐπιτροπεύδη*, IM. *ἐπιτροπεύδ*, ad verba iſta, *ἐπὶ ὀβῆ δὲ μὲν μέτρ*, annotat. Nam duplex urbs erat; & una pars *ἡ ἄνω πόλις*, altera *ἡ κάτω* dicebatur. Joſephus de Bello Judaico libro vi. cap. XIII. *ἀνὰ μὲν τὰ ὑπὲρ* Hierofolyma locquitur, ejuſque ſitu, *ἐπὶ δὲ ἄκρου κίτημα ἐστιν· μέσῃ φάλαγγι ἐμπρόσθεν, ἐν ᾗ ἐπιβαίνει ἀνάκτορον

χρόνοι αὐτῷ ἐπικεῖσθε, τελὲ φασίουν· τὸς δὲ χρὸν σου, φησὶν ἐπικαιρον, ἢ συγχρονίαν Τραιανῷ διδημι· σὺ δὲ μικρὸν φροδὸς ὑπὲρ ἀνάβασιν ἀζρεῖ παστυγκρὸν μοι. Meminit quoque Euchologium Græcorum cap. XIX. ubi ita Sacerdos orat: ὁ ἐν ὑγιαν τῆς μακρὸς Τραιανοῦ δὲ ἐκτασθῆς ἐντεῦξεως τὸ δῶλου σου Υἱηγορίου τοῦ Διαλογου, ἀναλογον καὶ ἡμᾶς ἀνάβασιν σου.

Pag. 186. post ἡ μικτὸν Τραιανὸς adde μετὰ τὸ σχολαστικὸς, legit F. συγκλιμοντὸς ἔτους ἢ σκοπιωδὸς ἢ φιλοσοφικὸς ἀσκητὸς θέρμ καθοσίως ἀπὸ ἐξελθὸν τὴ ἀθρῆ λόγου τοῦ βασιλεὺ, ἢ καὶ τοῦτο ὑπήρχε δὲ λέγων.) Λέγουσι γὰρ καὶ τὸν ἐν τὸ ἐν. Ita etiam Cedrenus & Manasses. Zonaras annos XIX. Rectius Fasti annos numerant XXI. cum quibus facit Spartianus in ejus vita: Imperavit annis XXI. mensibus XI. Idem Meursius ad hæc verba: Καὶ ἔτων τὴ τῷ γὸν ἐπτακαὶ τὸν Ἀνδρὸν ἐκάτος. Vide Epiphanium lib. τοῦ μέτρων καὶ σταθμῶν, & Euthymium Præfatione in Psalmos.)

Pag. eadem. πατριτὸν F. & M. τοῦσαῦτα μετρεῖσθαι M. μετρεῖσθαμεν. Ἐπειδὴ ἐτῶν πβ'. IM. Antonino Pio annos XXII. tribuit etiam Manasses, Fasti XXIII. Cedrenus &, Zonaras XXIV. Chronicon Alexandrinum XXI.) Imperavit omnino annis XXII. cum dimidio, ab anno 138. ad annum 161. Qui dicitur Græcis quibusdam, ac nominatim Glycæ nostro, Σέβηρος, aliis dicetur Οὐῆρος, & vulgo Lucius Verus. Scribe postea ἐπαδημιῶσε & post ἐτῶ καὶὸς adde, ἔτῶν παραιτῆσαι αὐτὸν τοῦτ τοῦτ τοιοῦτον, ὑποῦλ χρωμένων ἐμαίνεῖν οἱ τὸ συλλέξω ἐρωτὸν, τὸν λόγων ὡς φασι τὸν βασιλεῶν τὸ ἀγορὸν παρὸντο, καρῶλεις ἀντιστόλων τὸν βασιλέων ζῶντὸν πλὸν μαγγανῶν, καὶ τὸν τοιοῦτον. Ὑἱὸντα τοῦτον, σωθέντα χρόνοτε, ἀναφεῖλε τοῦτο τὸ ἐρωτῶ· ἐμοὶ γὰ ἀφ' ἑνὸντὸν· ζῶσῶται, σωθεῖν· τιμᾶται ὑποτρέφον· αὐδεὶς λοιπὸν χρόνοτε τῆ ἀγορᾶ· τίνος ἕνεκεν; ὡς ὃ τοῦτο τὸν δὲλοντα τὲ ζῶνσθῶντα διὰ ἕνεκα, ἢ τὰ τίμημα λαβεῖν.

Pag. 187. μετὰ τοῦτο Σεβῆρος, IM. Hic omittit Didium Julianum qui Imperium septem menses tenuit; fed librarii culpam centeo, inquit; quod vero fubjicit neque Glycam Didii hujus meminiſſe, mirari profecto definet qui noverit unum eumdemque eſſe Glycam cum ſuo illo Theodoro Metochita. De Leuxippi balneo notum ex Hiſtoria CP. Sviſdæ, Codino &c. Ad p. F. & M. Δικλῖν. - τὸ μαρτυρῶν εἰρωνεῖ coronam teſtimonii interpretatur Leunclavius, aptius vero ut quidem videtur coronam martyrii Meurſius.

Pag. 188. Poſt ἡ μέσῃ β'. ex F. & IM. ἐξ' ἡ Σεπτεμβρίων τὴ μακαριστὸς Ἀδ, ὃν ὑπέλιπεν Αντωνινος Μακρῖνὸς ἐτῶν τῶν μεν' ἢ τοῦ ἑβδομήκοντα αὐτὸν τοῦ συγκλῆτου. Καὶ ὁ Αντωνίνος παρῆλθε, ἄλλον αὐτὶ Μακρίνου φιλόλιπὸς ἐκλελοιπ. Μετὰ δὲ Αντωνίνον ..... Poſt τοιοῦτον, ὡς δὲ λέγουσι καὶ τινες ἢ ἐκτοῦ ἐμβόλιον ἔτῶν ἀυτοῦ δὲ ὑποῦσης ὑμογοδίου τοιοῦτον.

Pag. 189. Preſbyteros & Diaconos, in Seniores & minuſtros malo exemplo vertit Leunclavius, quos Meurſius, quamvis & ipſe Calvini ſectator, ſed in pleriſque modeſtior ac priſcorum rirtuum obſervantior, recte atque ex veteri Eccleſiæ more Preſbyteros & Diaconos appellavit. Ἐπίσκοποι in F. & M. φησὶν ἐν, & pro μόνον ἔτων legunt ἐτῶν ὀρθόδοξος: ἀσφαλ. F. & M. σταμὲ τοῦτ. Κυτίλος M. Κυτίλων. *Edit. Pariſ. pag. 370.*

Pag. ead. σκῆπτ τοῦ Χερὸς adde ex F. πρὸ τοῦ σωθῆν, vel ex editione Meurſii, πρὸ τοῦ τοῦδων ἀφῆκεν.

Pag. 190. προφασιάμενοι, M. ὑποφασιάμενοι.

Γίνωσκε δὲ ἀγαπητὲ, & quæ ſequuntur hæc & proxima pagina, abſunt ab editione libri hujus, ſed τὴμημενε tertii, quam ſub falſo Theodori Metochitæ nomine procuravit Joannes Meurſius, & Latinam adjecit interpretationem a Leunclaviana aliquot dumaxat verbis atque adſtrictiori dicendi charactere diverſam. De Joanne Scylitze, Georgio Syncello Tarafii Patriarchæ Conſtantinopolitani, de Theophane Confeſſore Agri Abbate, quem Leunclavius minus recte vocavit ruri degentis coetus præfectum, ſimilibuſque Hiſtoricis ac Chronologis, plura docuimus in Delineatione Apparatus Hiſtoriæ Byzantinæ Parte Secunda: & de Nicephoro Generali Logothera ut aiunt γενικὸν, ejuſque genero Michaele Rangabeno, Parte Prima. Pag. ead. Poſt Μακεμωνὸ in F. βαδίσαντ ἢ Μακεμίνου τὸ αὐτὸ non expreſſa οἰκ dictione, quam in ſuo codice reperit Leunclavius, & nos in Claromontano, in quo poſt κατεῖχεν reperitur ſequens Imperatorum a Conſtantino Magno uſque ad Joannem Comnenum, ſibi quo ejuſque filio Emanuele florebat Glycas, deductorum Catalogus, cui in Fontifebraldenſi præfigitur iſte titulus: Σκόπελος οἱ ἐν τοῖνεως τῷ βασιλέων; in Vaillecilano vero teſte V. C. Luca Holſtenio, Βασιλεῖς Κωνσταντινοπόλεως ἐντεῦξν ἐχόντες τῷ ἀγγέλῳ. Nos deſcribemus ex noſtro.

ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ, ΟΙ ΤΙΝΕΣ ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝ

ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνε.

Ὁ μεγὰς Κωνσταντῖνος ἔτῶν πδ'. μῆνῶν ιδ'.
Κωνσταντῖνος ὁ ἀβὸ αὐτὸ ἔτῶν κδ'.
Ὁ Ἰουλιανὸς ἔτῶν β'. μῆνῶν ἐννέα.
Ὁ Ἰοβιανὸς ἔτῶν ἰβ'.
Ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἔτῶν ιβ'.
Οὐάλης ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ ἔτῶν ιγ'.
Γρατιανὸς ἔτῶν ἑπτὰ.
Ὁ μεγὰς Θεοδόσιος ἔτῶν ξ'.
Ἀρκαδίυς ὁ υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ιζ'
Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ἔτῶν μβ'.
Μαρκιανὸς ἔτῶν ζ'.
Λέων ὁ μέγας ἔτῶν ιζ'.
Λέων ὁ υἱὸς τῆ Ζήνωνος ἔτῶν ἑπ.
Ζήνων ὁ καὶ Ἰσαύρων σοὶ τῷ Βασιλεῖ ἔτῶν ιζ'.
Ἀνασάσιος ὁ Δυρόκορος ἔτῶν κζ'.
Ἰουστῖνος ὁ γέρων ἔτῶν θ'. ὁ καὶ ὁ ὀρθῆς λεγόμενος.
Ἰουστινιανὸς ὁ μεγὰς ἔτῶν λδ'.
Ἰουστινὸς ὁ υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ιγ'.
Ὁ Τιβέριος ὁ δοῦξ ἔτῶν δ'.
Ὁ Μαυρίκιος ὁ υἱὸς τοῦ ὁμοῦ.
Φωκᾶς ὁ κατεπόλεως ἔτῶν η'.
Ὁ Ἡράκλειος ἔτῶν λ'.
Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ἐπ.
Ἡρακλεωνᾶς ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ μῆνῶν σ'.
Κώνσας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνυ ἔτῶν ιζ'. *pag. 372.*
Κωνσταντῖνος ὁ Πωγωνάτος ἔτῶν ιζ'.
Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος ἔτῶν ιβ'.
Λεοντίος ἔτῶν τρία.
Ὁ Ἀβιμαρὸς ὁ Τιβέριος ἔτῶν ζ'.
Ἰουστινιανὸς πάλιν ὁ Ῥινότμητος ἔτῶν ε'.
Φιλιππικὸς ἔτῶν δύο.
Ἀρτέμιος ἔτῶν δύο.
Θεοδόσιος ὁ ἐκ κάτω τὸν δύο.
Λέων Ἰσαυρος ὁ κάτων ὁ καὶ εἰκοστομέγας ἔτῶν κγ'.
Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος ἔτῶν λβ'.
Λέων ὁ ἀπ τοῦ Χαζάρου υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ε'.
Κωνσταντῖνος καὶ Εἰρήνη ὁ μήτηρ αὐτὸ ἔτῶν α'.
Νικηφόρος ὁ αὐτὸ γαμβρὸς ἔτῶν θ'. καὶ Σταυρακίῳ τῷ υἱῷ αὐτὸ μῆνῶν β'.
Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ ἔτῶν δ'. μῆνῶν θ'.
Λέων ὁ Ἀρμένιος ἔτῶν ζ'. καὶ ἥμισυ.
Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ἔτῶν ιδ'. μῆνῶν θ'.
Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ιβ'. μῆνῶν γ'.
Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτὸ ὁ μέλλους σοὶ Θεοδώρᾳ τῇ μητρὶ αὐτὸ ἔτῶν κδ'. καὶ μῆνι ὁ Μιχαὴλ ἔτῶν ιδ'.
Βασιλειὸς ὁ Μακεδὼν ἔτῶν ιθ'.
Λέων ὁ φιλόσοφος ἔτῶν κε'.
Ἀλεξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ μῆνες ἐν'.
Ὁ Κωνσταν. ὁ υἱὸς τὸ φιλοσόφ ἔτῶν ι'.
Ῥωμανὸς ὁ Λακαπηνὸς ἔτῶν κε'.
Κωνσταντῖνος πάλιν τὸ φιλοσόφ ἔτῶν ιδ'.
Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτὸ ἔτῶν ιε'.
Ὁ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἔτῶν ἐ'.
Ἰωάννης ὁ Τζιμισκὴς ἔτῶν ἐ'.
Βασιλειὸς ὁ Παρφυρογέννητος ἔτῶν μ'.
Κώνσας ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ ἔτῶν ἐν'.
Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρόπυλος ἔτῶν α'. μῆ'.

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἔτη ϛ'.
Ἡ Ζωὴ σὺν τῷ Μιχαὴλ τῷ σατραπεύσῃ μῆνας δ'.
Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος σὺν τῇ Ζωῇ ἔτος ιϛ'. ϛ'.
Θεοδώρα ὁ ἀδελφὸς τῆς Ζωῆς ἔτος ἑν.
Μιχαὴλ γήμας ὁ ςρατιωτικὸς ἔτος ἑν.
Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη β'.
Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας ἔτη ζ'. η'.

Εὐδοκία σὺν τῷ Μιχαὴλ ὑϊῷ αὐτῆς μῆνας ζ'.
Καὶ μετὰ θάνατον τοῦ Διογένους ὁ Εὐδοκίας ἑνὸς γ'. μῆνας ν'.

Μιχαὴλ ὁ Παραπινάκης ἔτη ς'. η'.
Νικηφόρος ὁ Βοτανιάτης ἔτη γ'
Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἔτη λϛ'.
Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη κδ'. καὶ ἥμισυ.

NOTÆ ATQUE EMENDATIONES
AD QUARTAM PARTEM ANNALIUM MICHAELIS GLYCÆ.

Edit. Paris. pag. 372.

QUæ de Conſtantino Magno narrat, pagina 193. pleraque ſuſpecta ſunt, fabuliſque permixta. Πελάγιος etiam reperitur in MSS. V. & F. pro quo ſubrogandus Κρίσπος, ut omnes loquuntur antiquitas. Uxor quoque Conſtantini faſta aſſeritur Maximina, filia Diocletiani, ac mater filiorum, ſcilicet Conſtantini junioris, Conſtantis, ac Conſtantii, qui poſt patrem imperarunt: adeo fabuloſis narrationibus ſcatent Græculi recentiores, dum ab Euſebio, Socrate, Sozomeno, Theodorito, priſciſque ſcriptoribus longius aberrant.

Pag. 192. Poſt Ἐλένη, in F. additur, ἔτι τῷ Ἰουλιανῷ μέρη πατρικίου, ἀγχινοίᾳ τε ἐν ἅπασι. quæ vertit, quæ tum adhuc obnixæ Judæorum partibus adhærebat: licet Veterum nullus id mihi aſſeruiſſe videatur. ἀνειλοῦσι adde ἐκεῖ τὸ ἱππόδρομον.

Pag. cad. μεγαλεῖον, F. μεγαλοπρεπὲς αὐτὸν τοῦ ἄγαν τί, F. ἡμιστυχὲς, ἀβλαβὲς, F. ἀβλάβεια. De Valente Aſtronomo alias.

Pag. 193. ὁ δὲ παῦσαι λέγει, & quæ ſequuntur, abſunt quidem a verſione Leunclavii, ſed eadem reperiuntur in F. Poſt πανάγιον reſtitue ἐπὶ τοῦτον vocem Καίσαρας: neque facile aſſentiare iis, quæ narrat de Conſtantæ Cæſare Conſtantinopoli relicto, cum nondum exſtructa eſſet, & de Licinio Nicomediam miſſo, quem ſalto vocat Conſtantini generum. Poſt ἀδελφῷ excidere verba iſta, καὶ δὲ πάλαμαι ἀπιλήσει τῷ ἀδελφῷ ἐβδ γραμμάτων - ἐξέπεμψαν. F. ἐβδόμῃ αὐτῶν.

Pag. 194. ἐκμυζῶν ſtertit crocitabant, ſive clangebant, ſtrepebant, vociferabantur. Mitor autem Glycam e Syriaca lingua illuſionem quæſiviſſe, cum Latina eſſet in promptu cuivis Romano. Gras enim craſtinuſque dies omnibus notus. Sed hæc obſcura: rem noſtram propius ſpectat interrogatio Ethnicorum: τί βούλει αὖτα, κακόγηρε; ſic enim interpungendum eſt ex F. Quid illæ ſic perſtrepunt, o infortunate Senecio? Minus enim recte in noſtro codice κακόγηρε jungitur cum αὖτα, ſicque interpretatus eſt Leunclavius: Syrorum o improbe, lingua &c. Etſi enim alia deſint, non ita contumelioſa parum ſane congruit modeſtiæ ſanctiſſimi Antiſtitis, nec uni dumtaxat Ethnico reſponſa a pluribus interrogatus τοῦ τὰ Ἑλλήνων ἱερατεῖα. Quæ ſubdit de Conſtantiuo Romæ per annos 12. vel ut habet F. ιγ'. 14. imperante, Conſtantinopoli vero per annos 20. reſellunter facile ex iis, quæ de Encæniis novæ Romæ 2. Maii anni Chriſtianæ Epochæ 330. & obitu Conſtantini anno 337. alibi docuimus. καὶ ὁ μὲν τριακοῖς Ἀλεξάνδρου. Pro κἀνθεῦθεν lege κἀνθεῦθεν δὲ πάντα, ut in F. & L. ἀναπλάσθαι iidem codices ἀναπλάσθαι.

Pag. 193. Errat Glycas dum Arii fœdiſſimam mortem ſub Conſtantio collocat: & Flavianum eodem imperante Antiochenum fuiſſe Antiſtitem docet. Poſt Ἰωάννου addit κατζίμενον. an vero Antiochiæ cum Gallo fratre, aut potius Cæſareæ, Lectoris officio ſanctus fuerit perditus ille apoſtata, non multum intereſt. φαίνεται reddit Leunclavius illuſtrationem divinam, cum Chriſtiano more baptiſmum dicere debuiſſet, omittique iſta ex Metaphraſte fruſtra deſumpta; verba enim iſta οἱ ὁ Μα-
pag. 373. κεδονίου ἐκρατ, non tantum in noſtro, ſed & in F. leguntur. Idem interpres Leunclavius parum idonee pag. ſeq. τὰ πεντηκοστὰ vocat. Quinquageſimæ feſtum, cum uſu receptum ſit apud omnes Chriſtianos nomen Pentecoſtes. Poſt μικρὸ adde, ἐπικαιρότερα δὲ τοῖς βίβλοις ἐγραψε· ἀπλᾶ δὲ μοι ἐκτίθεσθαι αὐτὰ. Πάντα, δὲ lege Πανταῖς, & δ'.

Pag. 196. poſt βασιλέως adde ὁ Κωνσταντίνου.

Pag. 197. ιδ'. F. habet ιγ'. συμβαὶ F. συμβαὶν.

Pag. cad. ἐγχειρίζουσι, F. ἐπιχειροῦσι, & pro Παλαιολόγου legit Παλαιολόγῳ & Δούκᾳ, qui melius dicendus fuerat Ὀνείρῃ. Quæ de Arſenio Glycas refert, qui humaniorum litterarum cauſabatur oblivionem, ex quo ſacris aclaris miniſteriis ſuiſſet per conſecrationem admotus, ſic enim intelligenda ſunt verba illa.

Pag. 198. ἐβδ τὸ τῶν ἐγκλείστων παῖδα ἐκ τῆς χαμαιτυπείου κατὰ τὸν τῶν πανσεβῶν, Leunclavius in prophanum ſenſum, vel inſciria antiquitatis, vel notatorum ſtudio convertit: quod ſe diſciplinas illas ſcribulares ex eo tempore, quo inuerſi in prædictus fuiſſet, neglexiſſe diceret. Quid enim ſit χαμαιτυπεῖον norunt Theologi Catholici; nec in re non dubia teſtibus uzar non neceſſariis.

Idem Leunclavius ἐβδ ἀνεβαίνει σπανιότατον vertit gladiolo interficere, ac ſi τὸ ἀνεβαίνειν diminutivum eſſet ἀπὸ τοῦ ἀνέβη legimus quidem ἀνεβίνει apud Theophanem alioſque, & ſpatham ſive ut alii codices præferunt, ſpatzkhion, apud Auguſtinum in Pſalm. 149. pro framea, & ſpatham apud Vegetium, Apulejum, ſimileque. ἀνεβαίνειν autem nondum mihi occurrit. Itaque ἐβδ ἀνεβαίνει per ſpatharium, id eſt, ſatellitem, armigerum, ſive armorum portatorem, ut explicant Gloſſæ, veritendum erat. Id omnino evincunt, cum Julius Metaphraſtes in vita Arſenii, ἀνεβαίνειν ὑπὸ τινὸς τῶν ὑπηρετούντων ἐχων, tum Mauricius Imp. Cedrenus, Conſtantinus Porphyrogenneta e Græcis, e Latinis vero Adelmus & Alcuinus a Meurſio citati in Gloſſario Græcobarbaro, quibus & alii haud ægre poſſent a nobis adjungi: quod factum ſcimus a V. C. Carolo Annibale Fabroto in Gloſſario ſive Interpretatione obſcuriorum verborum Cedreni.

Pag. 199. ἡμέρας ζ'. F. habet ἑπτὰ μέλιτος ζ'. menſes ſeptem, non dies tantum. εἰς, lege ἐν τοῖς ἀγχινοίαις ſeq. ἐπὶ Πατρὸς, F. Πατρὶ. Falſas autem eſſe Innocentii Papæ pro Chryſoſtomo ad Arcadium litteras, epiſtemque Imperatoris Arcadii ad Innocentium reſponſionem, atque ab imperito quodam fabulatore ſuppoſitas, docet omnis Temporum illorum hiſtoria, quam per ſingulos annos in Chronicis noſtris Auctorico & Chronico digeſſimus. Lege autem ἐξέβαινε, κἀκηγορεῖτο, & τότε τὸν κύκλον Ἀρκαδίου & ὑμετέρου παρέστησε, παρεξέβαλλε, & ἡ τοῦ μέρος αὐτοῦ.

Pag. 200. Leunclavius vertit χρυσοτένεια, a ridis tantum cibis deguſtatis cubationem: quid ſi ad χαμαιτυπεῖα potius reſpexerit, aut duram in aſſere, ſtorea, matta, aut nuda humo cubandi rationem.

Pag. 203. τὰ μεγάλα μυστήρια, F. μεγαλομερήτορα. P. 204. Ἰωαννίκιος δεξάμενος deinde aliter e Chamoutanis Glycæ MSS. codicibus, quo plurimum uſi ſumuſque nonnulla habet de ſeptem Synodis Univerſalibus ſuo deinceps loco non omittenda. Interim monebis in codice F non τῷ. ſed ιζ'. Leoni ſeniori annos tribui, ejus vero ex filia nepoti Zenonis filio Leoni, non annos duos, ſed unum dumtaxat aſſignari.

Pag. cad. πανσεβάσιστοι, lege πανσεβάσμιοι. Pag. 205. pro τῆς βασιλεῖ, τὸ βασιλικὸν μέρος. ἐβδ ϛ'. ϛ'. lege ϛ'.

καὶ ν'. hoc est 98. De voce καθίδι, & de Cisterna Mocesia, ac similibus, plura potuissem edifferere: verum consulto abstinui, ne eadem quæ in aliis argmare soleo, & ipse peccem.

Pag. 206. F. ἐπαυλίσασι ἐπὶ τῶ ἰ. ἰσομφαίου scribe ἰσομφαίου. eadem. οἱ τῶ Πρασίνου δήμου.

Pag. 208. notanda verba σκολάσαντος, τυπίοις, ζῶσιν, βανάυσων, σκουάδι, Δεβρήσιοι, & similia quæ ad Glossaria potius pertinent, quibus omissis, ὑπὸ κατασπώσιν σ'. legit Leunclavius, alii codices habent ρ'. Errat quoque idem Interpres, cum Euthymium Patriarcham pro Eutychio fubstituit. *Edit. Paris. pag. 374.* De eodem similiter queritur, ac merito, quod nota Christianis omnibus Afcensionis & Pentecostes festa in Adſumtionem & Quinquagesimam transformarit, Deum fermonem pro Verbo usurparit, &c.

Pag. 208. pro ζωλοβῶσι, F. legit ζωλοκῶσι, & pro ἀβῆ τὰ τυύμενα, τυύμενα: De Metaxa & Metaxariis meminī me dicere plura in Notis ad Theophanis Byzantii Photiana Excerpta. Pro χαὶ F. & Claromontanus habent χαὶ'.

Pag. 210. στα'. C. codex ρο'. Ενὶ δὲ Κωνσταντίνου ἐκγόνε C. idem legit ὦ Λίοντος, τὸ ὦ Κωφοντίας, quod eodem recidit: ac pro στα'. exhibet ρξζ'. Patres qui fepcimæ Synodo interfuerint.

Pag. 211. ὁ πλωτιμιὰς σκουάτ, F. πλωτιμιστος σκυλάτ.

Pag. 212. τὸ μὶωμπρίγιον, F. τὸ τσαροδόγιον. ὁ τῆ ἀξίσεως, F. τὸ ἐξίσεως.

Pag. 213. καὶ τῶτο γινωσέτω, F. γνωσέτω. Idem quoque habet ὑπὲνοιμα ut V.

Pag. 213. σκεφτικοὶ, F. σκεπτικοὶ. μετὰ σκώτα, F. μεταὶ δὲ σκῶτα. Interpres in fine minus recte reddit ζωλόμενοι Psalmos concinens, & σίνεσι furgens: Altera die canendo clamabat alta voce Miserimini mei, ac vicit redditus narrabat, &c. Quid vero τὸ, τῶ σὲ τυμνίοι ἐκ τῶ, ad quod ab Angelis delatus est ille scortator, atque inde a Dæmonibus deductus ad orcum, ab aliis sagacioribus libenter didicerim.

Pag. 214. in F. deſunt post Ἀκόμητα illa verba ἀγῶνα τὸν σκάνδαν, veluti interpretationis vice inserta. ὧν δὲ καὶ ὑπὲλαβ ex F. De Mahometis abominandi deliriis, Astarte Luna, Venere ἡ Ἀφρο-δίτη, ac similibus plura alii, quæ non est opus notiis notis inferere, aut privatis obfervationibus illustrare. Quæro, ubi ſit Philonis illius Philosophi, quam Glycas citat, Historia Ecclesiastica: de Auctore nonnihil dirimus pag. 49. Delineationis Apparatus Hiſtoriæ Byzantinæ.

Pag. 220. ἀκόμη τυρετῷ F. ἀκώμη, ubi etiam Κεβαλὶν τῆ Καβαλλικοῦ.

Pag. cad. post Κωνσταντίνον in F. additur σὺν τῷ ἁγίῳ μαγεῖ Σίλβη ἐτῶ ιβ'. ὑῷ αὐ.

Pag. 221. Πετρῶνας σὺν γαυκοὶ, F. σὺν γαυκοὶ. & eadem pag. citantur Joannis Zonaræ Annales, & Historiæ Joannis Scylitzæ præfectibiles excerdiem, post δομεστίκατος γεωργοὶ, addit F. κρατέσας μέλιας δύο.

Pag. 222. Θεόδωρ, F. Θεδώρ, idem post ὑπογενὲ addit σὺ αὐτὸ μὴ μισέδων τὸν φονέα τῶ πενθερῶ, ἓ ἐστιν ὁ τὰ τοῦτο μηχανήσατο. ὁ δὲ ἐδ Λέων ὁ Λημένος τοῦ τὸ ἐν μέσῳ, ἡ παρὰ Μιχαὴλ τὰμετοῦ φοῦ τῶ ἰω τρατηγὸς ὁ Λημένος. ἀπὸ μετέχητα τὸ τρατιωτικὸν. κινᾶμε κατὰ Μιχαὴλ. σφίχσω.....

Pag. eadem. ex F. κατὰ Λέοντα μοναχῶ τῶ ἐπιβλαβῶ σκούλω. ὁ τῆ κατέχοντι αὐτὸν κτικοὶλ-λας τοιαῦτα φώνα τῶ τῆ ποιτὸς ἀδόγετου σωῖ τοῖς Δαμιρῶσει τρατιώτας κτικοὶλ-λας. καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ.....

Pag. 223. ἴγγωση, F. ἴγγωσι πολὸν. Post φρονῶν ἴσχη. F. Διὸ δεῖ καλμᾶσαι.

Pag. 224. ἐγγράπτωσι, F. ἐγχειρήσωσι τῆ Μεδοβίτ.

Pag. 225. F. plenius ista exhibet quam alii codices: Μιχαὴλ ὁ Μεδοβὶτ σωῖ τῆ μητρὶ αὐτῶ Θεοδώρᾳ ἐτῶ ιδ' καὶ μόνε ἐτῶ νε'. Pag. cad. ἐκμαίσασιν, F. ἐμωτάτῳ σωσεῖ.

Pag. 226. ἀγγελὸς, F. ἀγγελὸς ἐκάγας μοι · ἐκεσκιμώσε, F. ἐπεγκλήσεσι.

Pag. 227. ἀρσενίσε αὐτῶ, F. δῶρα.

Pag. 228. ἓ τῶτο F. τῶτο τὸ καὶ αὐτὸ τραυλισμός.

Pag. 229. ἀπαδὶς, F. ἀπαρμαὶς. dein lege Ἀρχιστράτηγον. Pro Λαυσικὸν, F. Λαυσιακὸν. Χατεδάρειος, F. Χαβεταμρεὸς.

Pag. cad. Λέων, Λέον, F. Λέον, Λέοντ τῶ ἐνιὸς, F. τῷ ἐνιοὶ. ἔρκτον, F. ἴγκτον. Tum τῷ βασιλέως ἔρκτ.

Pag. 230. φρουδὸς, F. ὀυβιρὰ. ἐν' ὀνόματι τοῦ ἁγίου. λέγ ὁ σοφώτατος μοναχὸς Μάρκος καὶ τῶν τοιούτων μυθῶ ὁλωνῶν, ὁ καὶ τῷ ἐντρωμένῳ πλησίασε τῷ μεγάλου Κωνῶ habentur F. quæ desunt in Vallicellano & in verſione Leunclavii.

Pag. 231. τὰς ἀκτίνας ἐν' ἀνατολὰς ἀφοὶς, F. contrario omnino ſenſu ἐν' ἀνατολὰς ἀφοὶς. Tum Nicolaum appellat Patriarcham, cujus nomen alii ſilent.

Pag. 232. Poſt καὶ ὑβρισμὸς, multa continet MS. *pag. 375.* F. quæ defideranter in V. & interpretatione Leunclavii. ſunt autem ejuſmodi a nobis non præternittenda quamquam pene omnia reperiantur in Cedreno Joannis Scylitzæ exſcriptore pag. 606. editionis Regiæ. Κακωσὶς δὲ τοσῶτοι συμβάδει ὁ βασιλὶς, καὶ ἐπὶ χρόνε τῷ τοιῶτῳ τρόπῳ κατεργάσατο, ᾗ ὡς ἐμοὶ δὲ μακρὸν ἐλλοιπὸς, μόλις εἴδωσθ ἐν τῷ τῆς ἱστορίας ὁρμῷ τὸν σωμάτων σωσκευασθῶ ἐπιστροφὴν σωσκευασμένων γὰρ τῶι συμβόλου τοιῶτον ὄβελτὸν φοὶ αὐτὸν λάγωτ· τὸ μὲν ἑμὸν σπασίον, ὦ φίλοι, τόσῳ ἐκφερομένῳ κατέβρασε · καὶ ὁ ἐχὼν ἐκπλήκτως · καὶ σκόχα κιόνη μοῦ ὑμῶν βοσθέτω · μόνω πάντα καὶ πανδαῶν ὑμεῖς αὐτὸ πλεῖν τῶ χείρε, ἀσφαλισαμένοι, ἵνα μὴ χρ φοὶ ὑμεῖς χρεῶν ἀβῆσθαι, ᾗ ἀντὶ πολλῶν δίνων, τῇ ἐμῇ σεῦχῃ ἀβῆσθαι, ἓ τῷ ὑῷ · καὶ δικὸν ἐ αἰγνωτον ἐκεχρόσθαι καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιλήσῃ τοῦ. Δίκαιον ἀβῆσθαι σε τὸ τῶ ἐπιβλαβῶ ἐκεῖνο ἡμέτερον διαπόνημα καὶ βασιλικὸ ἓ σὸν ὑῖὸν, ὅτε οἱ ἐκεῖσε, μικρὸν ὑποβάντες αὐτῶν ἀσυδοκὶς · τοιῶτα ἐκεῖσε ἰ συγκλυσθ, ᾗ σκάλσαλα ἀνάδοσα ἀσκοπιὰ σφ βασιλεῖ · ἀσκόκωρ τὸ δὲν κατὰ τὸ τῶ Μαῖ μῆνα Ἀλεξάνδρῳ σὺ αὐλικῷ σὰ τῆς βασιλικὰς σκηνῆς αὐτὸν ὃν ἐδὼν ὃν φασι κατὰ τὸ σκάλσαλα σύγκλυσι ὑπὸ λόγου · ἴδε ὁ κακὸς τυχὸς μετὰ τὰς σ'. μῆνας, σκεμαλὶς τοῦτο οἱ ὀλιγοτὰ τῷ τῆς βασιλικὰς τράπεζ καὶ σκάλ σκεμασκέσατο τὸν αὐτὸ ὑῖὸν Κωνσταντῖνον σκαλῶβ-φόσας καὶ ἀσκόκωρας αὐχὰς φρασικοῖσιν · σκάλπτων δὲ καὶ ἀβῆσθαι αὐτοῦ κατακοπὶν ὑγιαλέντος · Sequitur titulus καῷ τῆς βασιλικὰς Ἀλεξίαδος, literis minutulis, ut ceteri, exaratus, poſt quem hæc quoque habentur.

Κρατεῖ δὲν Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Λίοντος ἀδελφὸς μόνος ἐγ· συμβασιλεύοντος αὐτῷ καὶ Κωνσταντίνε τοῦ Λίοντος παιδὸς · καὶ τὰδικαίτατον Νικόλαον Πατριάρχην ἐκ Γαμικτοῦ ἐκκλὶ-λας ὑγιαλ, καὶ τοῦ ὄρθου καταγωγὴν τῶν Εὐδόκιμον ἀπόγονα τὸ ἑβδόμον Νικόλαον · ᾗ ἄμα αὐτῷ κοιδοδὶ ἐτῶ τὸ Μαγναύρᾳ σκαπτὸν σ'ῶ Εὐδοκίᾳ κεδαίσαντ ἐπηγάσατ, ὃν τὸ φρονιμώτατ ᾗ Νικόλαε Μυσηλαὶ ἄμα τῷ κεδιδόσῃ ὄσιῳ ἀβῆσθαι ἐπισθόντες ὄρκοι ἐκκατσιν κοιδίκιν, ἐκκλὶσίᾳ, ἐκκλὶσίαν, τῶ ὑῶν πατριὰν σ'ετέκνων γονεῖς, ἐντὶ σκαμμὰν φόνε, ᾗ ἀλλὰ σ'ετέκνε πανὶ σ'ῶν ἐντὶσιν · ὁ δὲ ἱερὸς Εὐδόμιος φοῖς· σκότε τῷ σ'ετέκνῳ ἐντὶσιν. οὗτοι ὁ βασιλὶς Ἀλεξίαδος, καὶ σκάλας βίου ἀβρολίαιτον ἔχων, ἓ ὄβε κεχωμένε, ᾗ φοὶ κατὰ ἐντυχόντων τὸ κυνηγέσι, καὶ σκὸ ἄλλοι ἐκκαλέσε καὶ ἐλλοπτυσίαις σῇ σκῆλον, ᾗ μαλὶς βασιλέως ἔργον οἰδὲν ἐβρεγκτικόν, σ'ῶν σφόδρα ᾗ ἀσυλήπτε βασιλέως ὑγιαλοὶς, ἐνὶ τῆ βασιλικὰς καὶ σῇ ὅλαι ὑγίεσ ἐγκρατὶς, οὐδὲ ἄξιον λόγου ὃ ὑπόνοια τὸ, ᾗ κατεκρίθησ. ἀλλ' ὅμως δὲ καὶ σκὸ τῆς βασιλικὰς σκαπανέως σ'ετέκνε, καὶ σῇ ἐκκλὶσίαν τραῦμα καὶ σκῆλον, καὶ διάστασιν, Γαβριηλιάνου, ᾗ Βασιλείᾳ ἐλαῦν καὶ τὸ Πετρωμένου σκαῦλα ἀπελθόντ · ἐβιάζετο δὲ τὸ τοῦ Βασιλέᾳ ὃν τὸ τῆς βασιλικὰς ὄρθου ἀπογονὸς, καὶ Κωνσταντῖνον τὸν αὐτὸν ἀπελθὸ ἀπογόνου. τῷ γὰρ ὄντο ἀν, ᾗ μὴ Θεὸς σωτὸν βιαιοθάνατ · τρέπε δὲ καὶ μόνον ἐκλόσασ, ἀν ὑχίας κεδαίσε οἱ σκοῖ τὰ σκαῦτα ἔκπιε · σκάτον δὲ ὅλαγε αἰμάτων χεῖραν σφοσκαίσατ ἐν σῇ βασιλεῖ. Quæ de Cometa Xiphia modo exſcripſimus, repetuntur quidem in codice Vallicelliano; & in verſione Leunclavii, fed alieno loco, imperante ſcilicet Alexandri nepote Conſtantino. Addit & ſequentia MS. F. quæ tibi exhibeamus.

Ο δὲ βασιλὺς πολλοὶς καὶ γόησιν ἐκβεβλῆσθαι ἑαυτὸν, καὶ συνδυασμοὺς παρὰ τὸν ἑαυτοῦ βασιλικὸν τε μακαρισμὸν ἐν ἑαυτῷ ὑπεξάγοντα μαχρόβιον ἐσόμενον, ἢ ὃ ἐν τῷ γενικῷ ἐμπεδοῦν φύσιν ὁ χρόνος αὐτὸν ἢ τὸ ἀόριστον μὴ ἐχὸν φοβηθῆναι παρ' αὐτὸ· τοιχοῦν γὰρ αὐτὸ εἶναι τοῦτον ἀκριβῶς. Δίοντι γὰρ ἀντιμαχόμενα τῷ αὐτὸ φασὶ εἶναι τῷ· εἰς ποιβὸν ὃ τοῦ ἀληθοῦς χωρίζων τὸ λέγειν τὸν μὲν τῷ χείρω προσπαιόντων· τῷ ἔστη δὲ τὸ ἴσον μᾶλλ' λαμβάνον ὁ Ἀλέξανδρος ἢ ἀφικόμενος ἢ σὺν δὲ ἢ τοῦ ἴσου κατέλυσε φυσικῶς· ποῦ δὲ τὸν γνησιώτατον ἐν τοῖς γράμμασι αὐτὸ ἀεὶ τοῦ ἀξιωματικὸν αὐτοκράτορα τοῦ μᾶλλον ἀπόδειξιν ἐν τῷ σκοπεῖν ἢ αἰρεῖσθαι αὐτὸ πολλὰ εἰς ἅπ βίους, πρὸ ἅπ αὐξάνων ῥᾳδίως μετὰ μείων ἡμέρων ἐπιλάβεσθαι· ἐπίδηλον κατασκευὴν, τοῦ Παυσανίου τὸν Νικόλαον, τὸν μεγαρέα Στάφυλον, τὸν Βαυκολέοντα, ἢ τὸν Ἀθηναιόνικον, τὸν βασιλικὸν παιδεῖν Κωνσταντίνῳ τῷ αἰσιμῷ ἀπολῦσθ.

Κρατεῖ ἐκὶ ὁ τῷ Λιόντος τῷ Κωνσταντίνου ἐτῷ ἑ. οὗτοι ὁ Κωνσταντῖνος ἐστιακὸν ἐκτεθέντα, nam quæ in editis leguntur a verbis hisce καὶ τὴκωσιάτης usque ad ὁ μάτεως, absunt a F. suo antea loco inserta. Pro ἐκτῷ, lege ἑαυτῷ πολέτεσι. & post εἰρήνα, scribe ex F. στεῖρόπος τὸ βασιλέων Κωνσταντίνου. χώματα F. χρόνων γῆς. Quæ vero legit ἐν τῷ δίμνετι ἢ θρεκησείων, reddi a Leunclavio, *in regione Thracesium*, cave Thracium hic suspiceris, alia enim te docebit omnia Conilantinus hic noster Imperator ὁ Πορφυρογέννητος libr. de Thematibus tertio, ejusque editores, cum Plinianis in Solinum Exercitationibus. Post τῆς ἐσωμένος restitue ἐκλαν & seq. pro χωμεῖλιν. In F. legitur κοχωμεῖλιν. *Edit. Paris.* ex F. *pag. 376.*

Pag. 233. pro ἀίμμενος, ἐνίμμενος, atque ἐσνέτα non ἀένετα.

Pag. eadem. Ὁ μέτοι ὑὸς αὐτὸ τὸ Λέοντος Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος, in F. plenius quam in editis. Ἡσκλέους δὲ φορτικὸν legite.

Pag. 234 Quod vero ad vocem σπιωτῆρ attinet, quam Leunclavius in Patronum Ecclesiæ vertit, ego vero alias Patroni statuam, vexillum, aut quid simile suspicabar, doctior modo effectus arbitror signum esse ac nolæ quam cupanam dicimus baculum seu malleolum, quo vel lignum, vel æs, aliudve metallum ad convocandos in Templum fideles percuti solet. Qua de re consulendi Leo Allatius Dissertatione de recentioribus Græcorum Templis, & R. P. Jacobus Goar ἐμαρτύρησε in Posterioribus ad Cedrenum Notis, ubi Guillelmum Xylandrum advertit nullam σπιωτῆρος significationem agnovisse. Quod & ipsi mirati sumus. Leunclavius vero patronum redidisse, sed cum Græcus textus adhuc esset ineditus, quid ipse fingificare voluisset, paucis erat perspectum.

Pro κόνεια, quam vocem forte corruptam ex κυφεῖα, præter Vallicellanum habet etiam codex F. Cedrenus legit κάνεια χαρεῖα, καὶ ὄκενα, ἢ τενάκια, ἵνα δὲ ἐσνίκων ἢ ἐκφόβω ἢ ἐμαῖνα τὰ κτεφύτερα. Atque hæc dictio in posterum addenda erit Glossariis Græcobarbaris, deest enim & Meursano, & aliisque.

Pag. 235. pro σεμνικὸς σκεῖος, F. exhibet ἀείμενος: multaque ejusmodi litturæ quæ absunt a Vallicellano & Leunclavii versione post οὐ ἔσται οὔτω ὄρμαι. Hæc autem hujusmodi quorum primam partem quæ ad manum S. Joannis Baptistæ CP. delatam attinet reperies pag. 362. Historiæ Cedreni editionis Regiæ.

Ἡ ὧν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χειρὸν καὶ ἡ σμάϊα χαῖρα τὸ Πραξέρα ἐν τῷ Μεγαλόπολιν ζῆ Λιστικρίνος ἀπονικεῖσαν τοῦ τινος ἔβρισεν Ἰωβ τύπωμα, ὃ κατακαβδίσθαι τῷ Χαλκεδόνι, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλικῶν ὑπαγίας τρυφῆ, καὶ τὸν συγκλητον ὄσον ἐστιάσεων ἐξιλόγιτον καὶ τὸ Πατριάρχου Παλλάδιον σὺν κοσμεῖ τῷ κλίνῃ μετὰ χειρὸς καὶ δυσμικῶν τὸ τῷ βασιλέα ὑγιαίνει, ἐπὶ δὲ τὸ φορβιβασιλεύοντος Ῥωμαιοῦ τὸ Λικαονικοῦ γάμου χωναῖς αὐξήσεως ὡς κρατικωνδίδια τῷ γὰρ ἐπὶ ἡμέρας μὲ· ἐπικαλεῖσθαι δὲ τῷ χειρῶν τῷ ὁ μέγας καμὰ τοῦ φώτος γιαμένου ὑπεξιβάζομεν ἐξ ὅπνους σὺν ἐντὸν ὡς μὴ βαλέδια τὰ ζώντας τὰς τεθνεώτας ἐχνομίζειν, τὸ βασιλέως πολλοῦ φρόνου τοιοῦμεν κατὰ τὸ ἑαυτὸν καὶ τὸ χαμῶνος καὶ τὸ λιμὲ δὲ ἐζωπόν ἐξ ἄλων βαθμολογίων ἐκατόν. μετακάντα τὰ Κωνσταντίνου καὶ φοὶ τὰ ἐκείνου ἐβδόμενον κατέσπασε, Γαμανὸς ὁ τοῦτο ὡρὶ ἐγκρατεῖ τοῦ βασιλικὸς γένεται.

Pag. eadem. φρουκαλέσαντε, F. μετακαλέσαντο. Bέτ, F. βάσα.

Pag. 236. post ὑπὸ θῇ τοῦ αἰσεσολὴ adde ex F. ἐρατεύματον ἀσκήτων πεφακαπεμένων ὑπὸ σὺ Ἰζμιτοῦ βασιλὲν ἀσκηρολέντα ὁ Φωκέα.

Pag. 237. ἰμπτπλαμένον, Plenum sanguine, pro quo F. habet ἰμπτπλαμένον; sicque legit Interpres, qui vertit, condensatum. Verum ὃ Græcum textum legas attentius, statim apparebit Leunclavii hallucinatio, qui duas res omnino distinctas in unam compegit, nimirum Laterem, in quo descripta erat forma Christi ἐζωγρᾶφισμένον, Interapoli repertum, & cinclinnos candidi Joannis sanguine imbutos. Aie enim Laterem illum condenſatum fuisse ex Joannis Baptistæ capillis atque sanguine. Λικαόνιε, F. Λικαόνιος.

Pag. 238. omissa est Indictio XIII. & qui Adalmeni dicitur apud Cedrenum est Βελιάνης, nisi forte prima vocalis negligentia librarii excideric, nam in versione Xylandri legetur, Abalantius. φρουτεύμενος F. habet φαιδρὸν φέγμενος. Idem.

Pag. 239. Παιδεῖδε. Eadem vero pagina somnolentus Corrector quædam corrupit, quæ restituo, nimirum, ὁ βασιλὲν καὶ τὸν αἰσιμὸν, τὰ σὺ ἀγαλὸν τὰ τῷ ὑφαλὲν σκάλμα, ἄμα σὺ σκάλτῃ, Ἐ αἴμασι; & eadem. τὰ σὺν Νίκητα τὰ Ὀσυρᾶς ἐλαφ ὑπὸ γῆς.

Pag. 241. κρατῆσαι ἐτν δύν, lege ex F. γ'. & ver- *pag.* 377. sionem Leunclavii corrige. Paulo post trium annorum expressa fit mentio ἐν σφοῖ γὰρ ἔτεσι. eadem. Καζὲ F.

Pag. 242. ἐμμενε, F. ἐμμενον. Idem Χελωνὶς seq. ἐπιζήτη, F. ἐπάγη.

Pag. 243. ὡς εἰ κληρονόμων. tum Κρατεῖ τοίνυν σοὶ τῇ Ζωῇ Μιχαὴλ ὁ πορφυρὸς Καλαφυτὸν μέσῃ τοιαυτας ἔρεσε &c.

Pag. 247. ἰὲι τοξιλικὸν, F. τοξικὸν. Κερκάνης, F. Κουρκάνης.

Pag. eadem. Μᾶσι Μαγύτ', in F. additur ἔ., quæ est nonæ diei nota. τοῖς τοῦ Χρυσὸν τῷ χαλκὸν, F. τὸν χαλκοῦ. χαμῆλιόνιον, F. ἐβδομηκοντόνιον.

Pag. 248. ἰωσῆτα, in F. est tantum Λοσῆτ. ωὐλέτα τὰ μεγάτα. ἐνίοι γὰρ, sic interpunge.

Pag. eadem. ἐφωμένος, F. ἐφωμένον ὥτως, ita etiam F. sed legendum videtur unica tantum dictione τεμακοσιαετίαν. ὁ γὰρ ἅπ Μαγγάνα μοὶ καὶ σὶ ἐμοῖνι. Κατ' ἐκεῖνο δὲ ἐμοὶ. Cætera ad finem usque desunt in Codice Vallicelliano, quæ ex Augustano ac Bavarico edidimus comparata cum F.

Pag. 249. Pro ἰόλεως, F. τέλεσιν ἀγωγεῖ, & pro αὐτοκρατορίαν, αὐτοκρατόρεσσιν· ἀφῆξε δὲν.

Pag. eadem. scribe φρουτεύδειν.

Pag. eadem. ἀλλακομένου βίου habent codices Augustanus, Bavaricus, & F. Leunclavius vertit deliciis affluentem, inquit Vangnereckius noster, videturque in hoc codice legisse ἀλλακομένου τοῦ λακίζεσθαι quod est frangi, quasi dicas vitam deliciis fractam: quod si quis malit ἀλλακομένου, derivarim illud a simplici λακὸν vel λακὸς quod significat fontium edere, ut ait vita divitiarum ac poſſeſſionum negotiis ſtrepera, quæ quidem ſententia magis præpedito quadrat, inquitque præcedens ἐκτιμεσαῖν. Hæc ille.

Pag. 250. ἀχρὶ καὶ δολίαν, F. Θεσσαλονίκην.

Pag. 251. Μολὲν legit quoque F. & μετεμφαλδίσα Ἐλίτη.

Pag. 252. Monendus Lector poſt ἰωσῆτος, & ante Σεκιλίου, notam in MSS. reperiri, qua μοναχὸς paſſim deſignatur.

Pag. 253. φοὶ τῷ ζωσιλέα ἐσκήμενον Leunclavius vertit ad Imperatorem, rectius forte, ad Regiam urbem, id eſt CP. ſæpe enim ab hoc noſtro aliiſque recentioribus Græculis ὁ βασιλὲν appellatur. Delenda vero ſunt hæc verba, forte Helenopolis, quæ urbs eſt Bithyniæ: clarus enim erat ille locus multis nominibus. ἐσνικεῖα, F. ἐσνικεῖδι.

Pag. ead. initio: ἐπιδίδοντ λακὸν καὶ ὁ τῷ βασιλὲν σημεῖον χρυσὶ, male reddit Interpres. Quapro-

pter omnes auxiliares Imperatoris copiæ ſimul pedem referebant. Legiones eo diſceſſu conſpecto &c. neſciſſe videtur quid συγκατὰ hoc loco ſignificet: aut certe dictandum ſuſpicor συμπαρὰ τοῦ σημαίνοντος, ut habent codices Glycæ MSS. Aug. Barticens & Fontifebradenſis. Sic enim illa mihi explicanda videntur: Cumque intuper Regium Imperatoris vexillum certo ſtatuiſſet, Legiones eo viſo &c. a Joanne Scylitze res ita narratur: ἀφ' οὗ τοῦτο καὶ ὁ βασιλικὸς συμπλοῦς ἑτοιμοῦ ἐκ τοῦ ἐπιμηθῆναι παρηγγέλκει· οἱ δὲ τοῦρκοι τοῦ καλῶς ἔχειν τὰ πρότερα. His de cauſis convenio tegio ſigno præcepit milites redire. Verum ii, qui procul phalanges habebant &c. Quid σῆμα, σημεῖον, σῆμα, σημαία, cæteraque ejuſmodi ſignificent in rebus militaribus, docent Sydas, Meurſius, aliique Lexicorum Gloſſarumque ſcriptores. ἀφ' οὗ, F. ἀφ' ἧς ἡμέρας, F. ἀπὸ τῆς. ὁλοχρ γάρ μοι. Auguſtanus legit ὅλον.

Pag. 274. ubi Andronici in Diogenem barbarum, ac crudele factum narratur, variant ſubjecta. ὁ Ἀνδρόνικος τοῦ μὲ αὐτοῦ habet F. ὁ τοῦ Leunclavius: ſic enim interpretatus eſt, nulla morbi quo laborabat ratione habita, ac Auguſtanus ac Bavaricus exhibent. τότε longe aptius, ideoque ſic conjecimus loci illius verba: Diogenem Andronicus ſecum abduxit, vilique jumento impoſitum, acerbam de reditu mentionem injiciens, per ea loca traxit, in quibus antea ut Deus habebatur. Et vero noſtra hanc ſententia firmatur authoritate Joannis Cinnamiæ, ex quo ſua haud dubie mutuatus eſt noſter Glycas: τότε δὲ ὑβρίσαντα ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ τὰ ἐξῆς ſuum reditus mentionem ſuſcipiendi loci illius verba: Diogenem Andronicus ſecum abduxit, vilique jumento impoſitum, acerbam de reditu mentionem injiciens, per ea loca traxit, in quibus antea ut Deus habebatur. Et vero noſtra hanc ſententia firmatur authoritate Joannis Cinnamiæ, ex quo ſua haud dubie mutuatus eſt noſter Glycas: τότε δὲ ὑβρίσαντα ὁ Ἀνδρόνικος &c. ad Cæſarem commiſſo prælio, lege, ad Cæſaream: excidit enim e fine vocalis prima inepta Typotheſarum. *Edit. Paris. pag. 378.*

Pag. 275. ἀπὸ ὁ Ἰσακίου γένετο, reddit Leunclavius: Quem Iſacius pretio numerato redemptus fuiſſet: ego vero vertendum arbitror; cum tamquam venalis certo pretio addictus fuiſſet, five empcioni expoſitus. Si enim jam redemptus fuerat, cur alias in ejus locum Dux copiarum delectus Joannes Ceſar? καὶ ὅτε τὰ βασιλικὰ κατεσκευάζετο, F. τῶν βασιλέων. παρὰ τῶν Ῥαιτῶν, F. παρὰ τῶν Ῥαιδεστῶν. Quid ſit ῥαιδεστός, ex ſequenti voce καὶ τὰ ῥαιστοκόλλα haud ægre intelligi poteſt. Certe ſunda etiam apud Latinos marſupium eroganumque ſignificat, ut docet Meurſius, producta in Gloſſario Græcobarbaro Macrobii & S. Bonaventuræ teſtimonia, quibus & alia adjungi poterant. Gabius interpres Joannis Cinnamæ reddit Officinam, & paulo poſt τὰ φακτώρων forum venale. R. P. Jacobus Goar explicat φακτώλους menſam ſive negotiatam argentariam, officinam uſurariam ab Italis fundaco, ἀπὸ τοῦ φακτᾶν a ſuado id eſt ſumma pecuniaria voce Græcia ſuſceconſultis nota dictam. De Pinace veto, ſeu Pinacio, videamus quid Scylitzes, Zonaras, noſterque Glycas referant: Ac primo quidem Cinnamæ lates Μίχαηλ γὰρ τὸν αὐτὸν, ἡμᾶς ἀφιδιὰν ἢ τὸν Πετσινάκιον ἐκ τῶν χρόνων σωτῆναι γνωρίμωτερον, ἀφ' οὗ τὸ πλοῖον τὸ μεῖζον παρὰ πινάκιον τὸ ναυάγιον ἐκαλεῖτο. Iiſdem ferme verbis uſus eſt Glycas: τὸ Περσινάκιον λιμένα, ἀφ' οὗ τὸ πλοῖον τὸν μέδιον παρὰ πίνακι ναυαγήσαντα τῷ ναυάγιον ἐκαλεῖτο. Joannes denique Zonaras οὗτω γοῦμενον εἰδέναι δὲ ταῦς ἡμέραις τὸ βασιλικὸν τοῦτο, οὐ μὲ ὅλον Μέδιον τὸ πέλαγος ἀπαλεῖδαι, ἀλλὰ παρὰ πινάκιον, ἢ ἐπὶ Μαῖμιν τὸ ἐπίνειον. Hinc ergo vel maxime liquet non eſſe pinacem certum quid minuti nomiſmatis genus, ſed medimni potius quadrantem, ut diſertis verbis explicuit Zonaras. Quod autem πέμπτων vertit Leunclavius, aureum nummum, vereor ut id ἀπὸ τοῦ firmore poſſit. Eadem pag. ἀφιδιὰν ἀπέλαβε. poſt διὸν ἐκκλῆ in MSS. codicibus deeſt ἀφιδιὰν non ut alias ſimile verbum.

Pag. 277. χρυσόβουλα, habent A. & F. codices, nec ulla rario verſionis Leunclavianæ habenda, quæ Chriſtopolitim exhibet. ſeq. ὑπίμενεν Bavaricus codex ὑβίμενεν. Idem poſt τοῖς αὐτοῦ addit vocalem ἔθνοις ab Augultano & Fontifebradenſi præterniſſam. Nemitzos vocat Anna Commena libro 2. Alexiados ἔθνει βαυβαρικῷ καὶ τῇ βασιλέως Ῥωμαίων ὑποδοὺ ὑπείκοντι. Nam in editione Horſchelii abſque adverbio ad ſuperiora temporis refpicienie dicitur ὑπείκων. Comendone viri docti non eſſe alios a Teutonibus, qui Sclavonica lingua appellantur Nemitzi. Alexio Commeno Leunclavius ſeptemdecim annos Imperii dumraxat tribuit, cum præſiderit annis 37. ab anno æræ Chriſtianæ 1081. ad 1118. Pro καὶ τῷ codices F. A. & B. καμὲ τὸ ὑπέμενε ὑπομαλάττοντος αὐτῷ.

Pag. 278. ὑπορρίψαι, F. ὑπὸ χρῆμα. ποιεῖ ἐξ ὑπομένειν habet etiam F. licet forte χρεῖ aliis magis arrideant. Pro συχνὰς δόλου lege ex F. & B. συγχωνεύσεως, καὶ ὑποδυνὶς. Quid vero ſi ἐξ ἡμέρας legas, ubi Leunclavius ex MSS. codicibus vertit illo ipſo die ἐξ ἡμέρας. In B. & A. ajunt reperiri ἐξ αἴρας, ſed forte id accidit ex librariorum incitia, qui compendiariis litteras legere nequiverunt.

Pag. cad. ἢ κατέβρχε βασιλεὺς ὁ παράπαν ἐκτρὸς, ut habetur in Bavarico ad quam lectionem reſpexit Interpres. ὑπάτα ..... etiam in MS. F. ac alii plene ac ſine hiatu ὑπατεύσαντος legunt. De Michaelis Anemæ dicti, & aliorum conjuratione ac ſupplicio plura Anna Comnena libro XII. Alexiados, ubi quæ de ademptis capillis non novacula, ut ait noſter Glycas, ſed dropace, hoc eſt medicamenti quodam genere, quo ad decalvandum caput & depilandum mentum, utebantur veteres, ſic illa exponit: καὶ τῶλ ἐν χερὶ κειρὶ τῶν κομῶν, καὶ τὸ πώγωνος ἀλλάσσει ἥβης μέσης παντελῶς τὸ ὑγρὸν παρακολλώσας: unde refelliere licet errorem ejus, qui ἐφύτευσε legendum contendebat, & falciulam, ſeu ſecurim, interpretebatur.

Pag. 279. κατεκρατεῖ codex B. κατεσκεῖ. *Edit. Paris. pag. 379.*

Pag. 279. ἐπικωτεῖ ab incruſtatione dictum forſitan, ut conjicit Leunclavius, in F. ſcribitur ἐπικωτεῖν non dubio errore. Κομνηνὲς B. Κομνηνὸς: confenrit tamen editis Annæa Hiſtoria, quæ Alexii Commeni vitam uberrime profequitur, quam noſter, quemadmodum & Zonaras, qui in eo pariter fidem ſcribendorum Annalium fecit, brevi admodum compendio perſtinxit. Poſt μετὰ τοῦτο, ſcribendum τὰ τοῦ τόκου ὀφλήσας, quæ ſyllaba ob alterius concurſum etiam in F. a Librario prætermiſſa. Ipſe autem, ſive propria fponte, ſive ex allo antiquiore exemplari expreſſam clauſulam hanc poſt τὸν Κομνηνὸν Ἰωάννην adiecit litteris rubrica inſtar titulorum inſignibus: Ἐπὶ δὲ τοῦ πέμπτου τοῦ κατὰ Κρατοῦ ἐκπράξεως. Supereſt itaque ut promiſſis ſtemus, ne qui deſiderari amplius poſſit, Joannis Meurſii nuncupatarium epiſtolam ad Fœderatos Ordines, & de Theodoro Metochita ad Lectorem Prælocutum; tum quæ Joannes Leunclavius præfatus eſt, ejuſque Indicem ſubjicimus.

ILLUSTRISS. POTENTISSIMISQ. DOMINIS,

ORDINIBUS HOLLANDIÆ ET VVEST-FRISIÆ.

JOANNES MEURSIUS Dedico, Conſecroque.

ILLUSTRISSIMI, AC POTENTISSIMI DOMINI, *Illud mihi quam indigniſſimum ſemper viſum ingenio liberali, ignavo atque ignobili otio vitam traducere; & præclare a Philoſopho quodam dictum: Temporis jacturam unam omnium eſſe maximam. Quam divinam plane ſententiam utinam inertes ſibi, & ignavi, inutilia verrę ponderę, ſerio ſibi ob oculos ponerent. Nam quis pudor eſt, opibus omnes inhiare, eaſque omnino primas putare; tempori vero nullum ſane pretium ponere. Cum tamen ereptæ illę, aut amiſſę, reddi aliquando poſſint; illud autem, ubi elapſum eſt, nemo reſtituere ſibi, aut redimere, ullo modo umquam queat, ne ſi omnibus univerſi terrarum orbis divitiis velit. Enimvero ſi avaro iſte libebat, temporis certe avarum eſſe oportebat; hoc avaritia eſt bonęſta, & laudem habet. Improbe nimis olim Galbæ; Nulli rationem otii ſui reddendam. Rectius Draconis leges otioſo, & ignavo, mortis pœnam irrogabant. Et Soloni item placuit, uti curioſi Areopagi ſedulo inquirerent, qua quis modo vitam ſuam inſtitueret, toleraretque. Nota etiam Scipionis, viri illius multo maximi, vox præclara, qua dicebat; Non ſe minus otioſum umquam eſſe, quam cum etiam otium ageret. Alexander Macedo, καὶ ὐ σχολάζωμεν, ut inquiebat, orbem ſibi totum ſubiecit, & cognomen Magni accepit. Jam vero quid eſt homo ignavus? ſi verum illi nomen dabimus, bellua, & gurges ætatis ſuæ: ſine, ut Themiſtocles recte inquiebat, Vivum ſui ipſius ſepulcrum. Quid ignavo vita, aut mundus? Nil profecto. Quippe & bunc, & iſtam, pariter nihili facit, perditque ad libitum. Quid deinde anima illi, quidve corpori; quid tot rationis dotes, & ingenii, liberaliter a benigno Deo datæ, ad ſuum proximique uſum, & ſanctificationem nominis divini? Æſtimat hæc? nihil minus. Immo ne agnoſcit quidem; aut, ſi agnoſcit, velli perdit. Illudit Deo, & tantum non beneficia, adeo male collocata, ſalte exprobat. Nam quid aliud eſt dicendum? non uti donis tam præclaris. Quorum pretium eſt ſummum, angeli omnes illud majeſtas dantis Dei, & cum ipſa comparata noſtra vilitas, atque indignitas. At quam multa incitamenta, ne ignavi eſſe poſſemus, poſuit Deus? Spiritus ipſe, ignaviſſimo corpori incluſus, agitatione perpetua vegetat illud, neſcius quietis, etiam nobis dormientibus. Exhortatur ſuo exemplo ad actionem, interdiu, noctu, ſine intermiſſione. Videant terram, quam inhabitant, quamque inutili ſuo pondere illi premunt, quo ſe cumque circumvulerint, inſtrumentum ad laborem apparebit. Videant mare; & illud ſe perpetuo motu, numquam fatigatum, exercet. Videant, quod ſupra caput eſt, cælum; circumvolvitur ſine quiete. Videant ſolem, numquam non in curſu ſuo eſt, & cum etiam ad metam venerit, exercet repetit, ſemper novus, ſemper alacer: illuſtrant terram, ut lucrat ignavit, oſtendatque actiones, quibus ipſos occupari æquum eſſet. Sic nimirum ad laborem, & diligentiam, omnia invitant. Illud reputant, ex quo rationis capax per ætatem eſſe cœpi poſſumus ad litterarum ſtudia animum meum applicuiſſem, hancque mihi palæſtram vitæ bonus Deus aſſignaſſe videretur, laudem ſane operam cenſui, ut me hic ſedulo exercerem; ac legendo, ſcribendoque, quod Varro ait, vitam procuderem: deinde etiam Academiæ illius veſtræ celeberrimæ, ex quo inter Profeſſores ejus accenſeri cœpi, quantum in me, famam atque honorem tuerer. Quo in re quam gnavus fuerim, viri bodie doctiſſimi notum, neque id prædicare meum eſt. Et nunc etiam teſtem profero, Theodorum Metochiten, virum doctrina, & dignitate, apud Imperatorem ſuum, cum fortuna benignior eſſet, pariter maximum-Hiſtoria ejus eſt, quam exhibet; Cæſarei enim Romanorum a Julio ad Conſtantinum Magnum repræſentans. Breviter tantum illos perſtringit, ut videatur introduſionem potius iſtam eſſe voluiſſe ad alterum Opus, valde egregium, de Conſtantinopolitanis Imperatoribus; quod a Conſtantino Magno inchoatum, ad Joannem Comnenum deduxit: qui Imperium ſuſcepit Anno Chriſti CIↃ. C. XVIII. Verum tamen, ut brevitatem compenſaret Theologica etiam multa per digreſſionem inſeruit, de natu, & paſſo, Servatore; quæque circa rem utramque a Theologis antiquis Græcis obſervata: ubi quantum etiam in Theologia promoviſſet, ſat oſtendit. Vobis autem hunc laborem, meæ operæ, in locum edirum, & Latina lingua loquentem, conſecrare mihi viſum; qui prona in doctos voluntate, ſtudiſque excitandis, benevolentia inuſitata, laudem omnem longe ſupergreſſi eſtis. Et me ſpes non parva tenet, illemo veſtram benignitatem, qua virorum litteratorum lucubrationes excipere ſoletis, mihi etiam nullo modo defuturam. Atque hæ ſuiam,* Illuſtriſſimi, & Potentiſſimi Domini, *Deum Opt. Max. venerans, ut Vobis, conſtabiſque veſtris beneditat, ad omnia ſui ſanctiſſimi gloriam, & Reipub. veſtræ ſalutem. Lugduni Bat. III. Kal. Auguſti Anno* CIↃ. IↃ. C. XVIII.

Edit. Pariſ. pag. 380.

DE THEODORO METOCHITA

PRÆLOQUIUM

AD LECTOREM.

ECCE tibi Theodori Metochitæ Hiſtoriam Romanam, benigne Lector. Vixit, floruitque, annis abhinc plus ccc. Magnum autem Auctoris hujus ingenium fuit; ac does animi, corporiſque, ſingulares. Statura erat procera admodum, membriſque pulchre, & proportione juſta, inter ſe aptatis; oculorum deinde hilaritate perquam inſigni: ita ut omnium in ſe oculos facile traheret. Facundia porro naturali, laborum tolerantia, & memoriæ excellentia, eruditionem ſummam omnino confecutus erat. Si quis nova, aut vetera quæreret, ita omnia enarrabat, quaſi e libro recitaret: neque in colloquiis ejus libris ullus opus erat, quippe qui ipſe vivæ quaſdam Bibliotheca, & eorum, quæ ſcire velles, oraculum eſſet. Nicephorus Gregoras lib. VII. Τοῦτον τοίνυν ὅτῳ τοιαῦτ᾽ ἐπολαύσατο τῶν βασιλικῶν ἐμπιπλὰς, Θεόδωρος (Μητοχίτης ἦν λογοθέτης μεγάλου ὃ βασιλεὺς ἐπὶ δυνατοῖς παῤῥησίᾳ τοῦτο χαῤῥόμενος ἦν ἃ ἐνὶ-πτα καὶ κλάζειν· σωματοι γὰρ μεγέθει, ἢ μᾶλλον καὶ μυσὼν συμμετρίᾳ, καὶ ὀφθαλμῶν ἐκφαντικῇ, πάντες εἶναι φαῦλ᾽ ἐφαίνοντο· φύσεως δ᾽ ἀμοιρίᾳ φασὶ λόγου, καὶ χαριτοῤῥύτῳ φασὶ σοφίᾳ καὶ μνήμῃ ὑγιαῖ, καὶ κεκλημένοντι, σοφίας κάκεσθαι οὐ τὸ κ᾽ἀρέσκοντο πλεῖστον. ὅτου ἄντιροι ὧδ᾽ ἄσκοντο τοῖς ζητοῦσι παλαιὰ τε ἢ νέα φράζειν, ἀν εἰ ἄλλοτε ἄλλα, ἀεὶ καινά, ἢ αὖθι, εἴτε βιβλίων τοῦ ἐμπίπλοι· βιβλιοθήκαι μὲν γὰρ ὧδ᾽ ἐμὲ ἔμυχνα ὅτοκ, καὶ ἐξ ζητοῦντόν φρένχοις ἄνωφλε· ὅτου πάντοι μακρὸ παῤῥήσιον, ὅσοι ποτὲ λέγων ἢ ζωτεν. Libros ſcripſit numero multos, & mirandum in viro eſt indefeſſum plane ingenium, quod neque rebus, neque ſtudiis ſeſſum ſuccumberet. In utriſque certe ſumma dexteritate verſabatur: & a mane ad veſperam in palatio res Imperii ea cura, ac diligentia adminiſtrabat, quaſi a literis prorſus alienus fuiſſet: veſpere autem, a palatii rebus vacuus, adeo totus in ſtudiis erat, quaſi nihil cum Imperio negotii eſſet. Gregoras loco citato. Ἔτεσι δὲ ὑφ᾽ ἑνὶ τοῦ διαλοίπου τεσσαράκοντα τῶδ᾽ τὸ ἐκβῆναι τὸν τῆδε λόγου βιώσαι, ἓξ ἀν σωστικὰ χεῖρ πεπᾶσι τοῖς, ἢ φῶδε ἡμῖ σοιῖσιν ἡμῖσεων σὺν ὠφελίᾳ βιβλίων· ἓ δὲ πάντων μᾶλλον διαιρέζειν ἔχει τὸν ἀν τὸ ἐκβῆναι, ὅτι πάντοτε φοῖ τῇ σοφίᾳ φιλοπονώτατον διῳδᾶ· καὶ καλῶσπερ ἐπὶ καιρίοις τοῖς φρονίμοις ἄλλοις ἐπιπλήττειν ἀνοῖ τῷ ἄβροτος, οὕτω δὲ ἄν ἄλλον ἐπιπλήττειν τὸ καιρὸ βιωτὸν ὧδ᾽, ὅτου ἀδοκιμάσει καὶ ἐμοὶ γε πολλὰ ἓ ζωίσης τῇ ἀφθονίᾳ, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξῆ λόγων ἓξω πεπτωκοῖν ὑπὸ χεῖρα· ὧδε ἓ· αὖθι ἐπιλύθι ἀπαθανόμενοι, ὅτου ἔλαι ἐξῆ λόγων ὑφ᾽ ἑνὸς ἄκρου ἐν ὧδ᾽ ἐμὲ ἐξῆ πεφυκοῖν παῤῥησιάζεσθαι. In primis vero in Aſtronomicis excellebat. Gregoras de eodem, lib. VIII. Καὶ ἐς ἀστρονομικὴν ἐπιπλέξαι μόνον ἐξῆ τὰ τοῦ χρόνου ὑδοῖσι τὸ ἐκλείπειν· Joannes Cantacuzenus lib. I. cap. XI. *Id ipſum & magnus Logotheta Metochites præſtitit, qui tum demum Imperatoriam, ſive aulam, regebat; vir alioqui ſolers, & non Chriſtianis modo, ſed externis etiam literis politiſſimus. Etenim cum Aſtronomiæ principia a quodam Bryennio minuta, & imperfecta, acceppiſſet; ipſe in eo ſtudio accuratiſſima diligentia ſua tantos proceſſus fecit, ut deinde quoque permulti in eadem ſcientia ipſo præceptore progreſſus eximios adepti ſint.* Neque vero vir ingenio, & doctrina tam præclarus, in Imperio inglorius vixit; quin tam magna apud Imperatorem gratia valuit, ut rerum in aula fere omnium potens eſſet, credente ei arcana omnia Imperatore Andronico Palæologo ſeniore. Gregoras lib. VII. Ἦν γε μὲν τἀκεῖνα τῷ βασιλεῖ παραλωκεῖσθαι, καὶ πᾶσαν κατέσκευεν ὅπως μιστεύειν τοῖς φοῖμασιν, ἢ Μετοχίτην Θεόδωρον, λογοθέτην δὲ τἀκεῖνα τῷ γενικῷ· Τοῦτον δ᾽ ἀυτῷ φροντιστῆνα, καὶ ὅτου ἓ βάσσοδ᾽ αὐτῷ γε ἐβλέποντο, δι᾽ ὅλου ὧδ᾽ ἀυτῷ μαῤῥὸ ἢ μέγα ἢ πάντων ἀνῳξάντων φοῖ αὐτὸν, ἀδικ πάντ᾽ ἐποῖν βιώμενον καὶ πάντ᾽ καὶ αὖθι ἐβλε, ἢ μὰ πάντ φοῖ βιώσειν ὧδ᾽. Immo tanti eum Imperator diſtus fecit, ut filiæ ejus maritum daret Joannem, ex Porphyrogeneta ſtirpe nepotem unigenitum, Panhyperſebaſti dignitate ornatum, & inſignibus dignitatis multo quam prídem majoribus auctum, nempe veſtibus, calceiſque, & equi phaleris amplioribus, quaſibus ipſe uteretur. Gregoras loco citato. Ἦδε δὲ καὶ γαμβρὸν ἐνὶ Δογατρὶ ἑ Θεοδώρᾳδν τάντ᾽ παῤῥήσιον, ἰωάννᾳ φυιῇ ἢ μονογενῆ τῷ Πορφυρογεννήτε υἱόν· ὃν δὴ ζῶντος μὲν αὐτῷ τὰ πᾶσῖν ἀνεκηρύττετο, δι᾽ ὀχῆσι τὸ φοῖ ἐνόπιον· ἐπεὶτε δ᾽ ἀπεκλάσσατο, ἐδήλοτε τε καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ἔτιμηται, ἄχρι τῆς ἐσχάτου πανσελεσίαντος ἐτιμήσεν δ᾽ αὐτὸν ἀδικ καὶ τῷ τὰ παντεσσαβέτα ἀξιώμασι, ἢ τοῖς καὶ αὐτὸ, ᾗ τῶδ᾽ φοῖ αὐτὸν ἐφῳδᾶ, ὑπόδηματα ἢ φοίνικα ἔχει, καὶ ἱππάδια κατεσκεύασεν· ἐνδύμασι γὰρ, καὶ ἱππάδια φοῖ ἐξ ἑσπ τῶν ἵππων τάντ᾽ κοσμεῖ, χαῤῥοῖς τοῖς ἄνωθεν χεῖδια κεχεῖσται, ἴν᾽ ἢ ἐβρυμέσταντο ἐν τοῖς πᾶσῖ ᾗ βασιλὰ ἀγωνίσι. Attigit etiam Cantacuzenus lib. I. cap. XLIII. *Porphyrogenitus Joannem habuit unigenam, cui Metochites, magnus Logotheta, Irenen ſibi matrimonio conjunxit. Eumdem Imperator patruus Panhyperſebaſti dignitate cohoneſtaverat.* Certe charum Imperatori eum fuiſſe ob virtutes, quas jam dixi, etiam Cantacuzenus ait, libro citato, cap. XI. *Magnus Logotheta (Theodorus Metochites) cum propter intelligentiam, atque doctrinam meam, & liberalem, & in negotiis obeundis dexteritatem, ab Imperatore familiariter admodum diligeretur, auſus eſt & ipſe de Nepote illum admonere.* Ac dignitatibus variis omnino functus eſt, & per gradus quaſi quoſdam ad culmen aſcendit. Initio quidem Archidiaconi fuiſſe invenio cleri Imperatoris, & cum Meliteniota, ac Joanne Beco Patriarcha, Imperatoris actiones omnes rexiſſe. Obſervo, ecce, apud Gregoram lib. V. Δὶ δ᾽ ἐξ ἀρῖ ἐνὶ ὃ πατριαρχικὸν ἐπαβδιάσαι ὄφιν, ἐπεὶτε ὧδ᾽ ἀυτὸν τῷ βασιλῖ, καὶ γλάττε, ἢ χεῖρ, καὶ κάκωμος γεωμμετίαν σὺγχεῖν, καὶ λόγων, καὶ χρέων, καὶ δογμασίζων, ἔχων σωφρὼν καὶ συλλόγιστον τὸ κ᾽ρότος, τὸν τε Μελιτηνιώτην, καὶ τὸν Μετοχίτην, ἀρχιδιάκονε ὄντας τῷ βασιλικῷ κλήρῳ. Inde curſus publici Logotheta factus, ad Italiæ Regem, (ita Romanum Imperatorem per contemptum appellabant Byzantini,) legatus mittitur. Gregoras lib. VI. Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις χαῤῥὴ παραδοκῆσαι τὰ πρὸς τὸν τῆς φραγγικῆς ἐπιτάττειν, ἐκλήρωται κατὸν ἐπὶ φροῦδον ὁ κράτος ἐπὶ τοῦτο ἢ τῶμπιπλον σφῶν, ἢ, τὰ Μετοχίτου Θεόδωρος, ἢ ὁ Γαλὸς Ἰωάννης· ὁ μὲν λογοθέτης ἀν ἐδόκουν τὰ τῆδε ἀποκρίνειν· ὁ δὲ λογοθέτης τὰ ξύμπαντα ἐπὶ τοῦτο ἢ ἐπὶ τοῦτο ἐπὶ τὸ ἐκεῖσε· ὁ δὲ Γαλὸς Ἰωάννης ἐπὶ τοῦτο ἢ ἐπὶ τοῦτο ἐπὶ τὸ ἐκεῖσε·

νῦν αὐτοκράτωρ τῶν σύμπαντων ὢν τὰ γοητικὰ ἐκεῖνα, καὶ κατοχυρώμασιν ὅτου τὰ ἀφεκτικὰ, εἰδώλοις ἐπὶ ἑαυτῷ μᾶλλον πάντων αὐτὸς. Et plurimi apud illum Auctorem eo titulo commemoratur. Præter doctrinam, ac dignitatem, etiam pietatem ejus animadvertere licet, quod monasterium Choræ, vetustate jam collapsum, restaurayerit. Gregoras docet, lib. VIII. Ἀλ' ἡ γὰρ ἐπὶ πλεῖστον ἐκκλησιαστικὴ τῶν ἱερῶν τοῦ αὐτοῦ πανηγυρίσασα μονὴ τῶν Χωρῶν φῶτων κατήμπτο, φαλλιὰ τοῦτο τῷ σεσηπὸς εἴδωλον φρὶς ἰμέ. Iterum lib. I. Κατελθὼν δ' (Ἀνδρόνικος) ἐπέστρεψε πρὸς γυναῖκα πατρὸς τῆς ἰσῶς δυναδὲ μονῆς τῶν Χωρῶν, ὃν συνοικεῖν αὐτὸν ἀπαλλαγέντα φρόνημα, τοῖς ἐδέσμοις τῆ χείρι διωκὶς κατοφαλῶν. Et Phranzes lib. x. cap. xi. *Monasterium Christi vitæ datoris, quod Chora nominatur, partim renovavit, partim exstruxit.* Ut sunt autem res humanæ valde incertæ, ita neque Fortunæ ipse ludibrium evadere potuit; & cum Beeo, ac Meliteniote, in maritimum Bithyniæ oppidum ab Andronico juniore, rerum potito, relegatus fuit. Gregoras lib. VI. Ὁ δὲκκὸς πάντων ἀπεκαλυπμένης τῆ γλώττη τοῦ ἔπεσιν· τωῦτ' ἄρα ἦ ὑποφορὰν πᾶσι ἐς τι τοιοῦτον ἦ τοῦ βιβλίου παμπόλλων τεμαχίων ἄμα τοῖς ἀμφ' αὐτὸ· Μακεδωνίτου δ' ἦσαν ἔτοι, καὶ Μετοχίτου. Quin adeo quoque ejus diruitæ, & opes direptæ; non eæ tantum, quæ in ædibus reperiæ; sed quæ etiam apud amicos occultatæ. Itaque subito una cum liberis ad egestatem summam redactus est, qui paulo ante post Imperatorem felicissimus habebatur; & plurimis annis fortuna usus benignissima, uno die in summam calamitatem incidit. Gregoras lib. XII. Ἦν δὲ ἐκδυσὶ τὸ ἑσπέρα ἐδεῖν τῶν ἄνδρα ἐκεῖνα κεκοδόντα τὸν ἔλεξον ἅπασιν ἦ οἴκων ἦ λιμενοστάτων, ἢ ἐπὶ ἄκρα τῶν τοιχίων κατακείπαι αὐτοὺς ἐρικτικὸν, καὶ ἀναστολὴν οἰκήμα, καὶ μάλιστα πάντων τῶν ἦ μεγάλα λογοθέτη (Θεοδώρα τῶ Μετοχίτου τοῦ πρωτοστάτων οἰκείου, ὃ δὲ σὺν ἦ χαμαιτόνι, ἢ σὺν οἰκίᾳ ὑπαιθρίᾳ ἀνάγκη μὴ ἀφοδιάσαι τοσι ἦ φίλων παρέξοντες· γραμματίων μὴ ἀφοδιάσαι πάντα, ἀμ' ἦ τῶν ἐπὶ πάντων αὐτῷ πεποιθόσι· ἀλλ' τὰ μὲν, ὡς τὸ βασιλικὸν ἐκκλησίαται πρωτατῶν· τὰ δὲ, ὑπηρτῶν διαπίμπτο χέρας· καὶ γέγονε τῶνε ἄδεε ὁμῶ τοῖς ταυτὶ, ὁ πάντων μᾶ βασκὲ ἀδιαπείστως τῶν ἐναὸν· ἀφεῖσι γὰρ τοῖς ἀδιμωσίοις ἐν πολλαὶ ἀπολλαπαὶ τῶν ἄδεων, ὃ λοι ἐκπέπτωκε ἅπαντα ὑπ ὄμίρᾳ μᾶ τοῖ τοῦ λύπου κρατήρα. Phranzes lib. I. cap. XI. *Potitur urbe, & Imperio, junior Andronicus, eo modo, quo diximus, & confiscationem rerum potiorum adeptus, apud de vitam, & vita commode agenda, qua decebat cura, prospexit. Patrarum vero Confantinum comprehensum in carcerem tenebrosum detrusit, & Metochitæ, magni Logothetæ, facultates omnes, pecuniosique filio addixit.* Quin pavimentum etiam ædium, solo evulsum, Occidentalium Scytharum Princeps, pavimentum sua splendidius requirenti, dono missum est. Gregoras hac de re, lib. XX. Πρὸς δ' αὖ τῶ ἐρήμωσιν τῶν οἰκίων κατόψιον τοῦ ἀρδελφοῦ ὑπῆρχε μικρὸν, καὶ πολὺ δεινὸν αὖθι ἐλκύ τῶν ἀμφὶ λιμνῆς σωρὸς καὶ φόρυβος, ὧδ ἐκτυφοσίνου τοιοῦτου δυσθρήνου καὶ συφορᾶ· καὶ μάτην καὶ τὸ τῶν τοῦχων πρὸς σύμφορα ἐκάστου ἀπαναχζόμενα ἐξενικάτιστο, πᾶν ὅδὲ τοῦδεφος τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ οἰκίων ἐς τὸν ἐντὸς κόσμον ἀφεῖδε· ἀλλ' ἐ μάτην πρότερον ἐξ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἐπεπυσσύτο, τοῦ ἐπὶ τοῖς ἐ πίστρατος· ἐκπεπαῖν γὰρ ἤνεν, ἐκμηδὲν ἄκρα τῶ ἐξ βυζαντίου ἐκπεδὼν ἐξ ἀγρῶν, λαμπρότητόν τινα ἔνεκα τῶ τοῦ αὐτοῦ ἐλθὼν ἐλκίνι ζενόσαντι· Nescio vero Imperatore factam esse hanc ædium direptionem Cantacuzenus nobis auctor, lib. I. cap. LIX. *Danique nulle, præterquam magni Logothetæ, (Metochitæ) Idque nescio Imperatore, direpta est.* Dixi ex Gregora, relegatum in maritimum Bithyniæ oppidum; illud vero Didymotichum. Dicit ex Cantacuzeno, lib. I. cap. I. *Magnum Logothetam, (Metochitem,) Didymoticham abduci, & in aliquo monasterio vitam agitare, jussit.* Mox tamen ab eo exilio revocatus, reliquum vitæ in Urbe exegit. Cantacuzenus loco citato mox subjungit: *Et agitavit quidem ibi (Didymotichi) ad tempus, donec etiam ipse tyrannum conflavit. Byzantiumque pulsimonio reversus, illic reliquum ætatis exegit.* Nempe ita jubente Andronico juniore Imp. gravi morbo laborante, & mortem metuente. Gregoras lib. IX. Ἐπεὶ ὧν τάδε ἐκτρωπὰ ἐμπικρὸν ἐμπικρὸν ἐμπέπτωκεν ὀργάνα τὰ πάθη, τῷ ἀναγεμάσαι τὸ βασιλὲ ἐ ἐν τῶδ ὑγιαίνειν ὅλοι, ἐξαίρεσιν μὲν τὰς περὶ αὐτὸν αἰσθάσεις πάντας, Καντακουζηνὸν τε τὸν βασιλέα, καὶ τὸν μέγαν λογοθέτην τὸν Μετοχίτην, ἢ ἄσα ἐξῆς τὰς ὁμοίας ἐπιφορὰς· Atque ita postea in exilio in Urbem reversus, non domum suam, quam direptam jam narravi, sed vicinum Choræ monasterium, a se restauratum, est ingressus. Gregoras libro citato: Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ὁ Μετοχίτης, ὀλίγῳ ἐκ τῆς ἐξορίας, αὐ πρὸς τῇ οἰκίᾳ κατέλυσε· τοῦτο γὰρ, ὡς ἐρίκαμεν, ὑπολελύπτου τοῦ βυζαντίου ἐν βλαπτερῷ, ὧν τὰ ἀνδρώματα, ἢ σκηλοὶ ἐρίμωται πρὸ τῆ ὑπωτῶν· κατέλυσε δ' ἐπὶνεσεν, ἢ σκηνῆτον, πρὸς τῇ ἱερῷ ἐκκλησίᾳ μονῆ τῶν Χωρῶν, ὃν καὶλαὶ αὐτὸν αἰσθάσεσιν ἀπεχθέσας πρότερον, τοῖς δέδοσι πρὸ χείρι διωκὶς κατοφαλῶν. Dum vero in exilio agit, ilraugurize morbus cum invalit, qui gravius ærumnis cæteris premerct. Gregoras alibi eodem libro: Ὁ μέντοι μέγας λογοθέτης ἐν τῇ ὑπορρέμει ἐμὲ αὐδενὶ κάσμῳ ἀπικνώμενος, τῷ τῶν ἐφεζομένων ἐσοήμασι κάτοχος ἐγνράη· ὃ καὶ μᾶλλον ἐπιεζ τοῦτον, ἢ πολὺ ἔσα ἐπνεύσθη, ὑφιπτῶδ λέγων ἢ ἐξῆς ἐκέπτασε, ἢ χαμαιτόνι φαίνεται, καὶ φαύλοις αὐδρώσαν ἐλαχ' ἢ λαδοῦσι· Rebus fidrentibus, & ingenio adhuc læto, aiacrique, scripsit plurima. Gregoras in verbis jam citatis. Ἐξετὶ δὲ ἢ πάση τοῖς διλογίσις τεμαχισμὸν τῶν καὶρῶν ἐν τοῖς λόγοη δώκιμος, ἢ δὲ σωτεναχὴν σαλπὸ τε, ἢ σκολεῖ καὶ παιδικὸν φρόνιμε, βιβλίων· Usus oratione tam vorsa, quam prosa, maxime autem in exilio ad Gregoram Cyzicenum, ut ipse paulo narrat lib. VIII. Δοίκησιν δὲ τωῦτο σαφέστερο ἴσ τὰ ἢ πρὸ ἐμὲ τοῦτο ἐπεσκαλῆ, ἴσ τε τοῦ ἔνεκα, ἃ τὸ τοιόνδε ὄνομα ἐν τῇ ζήσῃ αὐτοῦ· Ejus in universum Aristotelis philosophiam naturalem Parisiensium Latine vertit, ediditque Gentianus Hervetus, Γνωμικαὶ συμφώνιαι, ac Mathematica, & Commentarii in Ptolomæi magnam Syntaxin, asservari in Hispania commemorantur. Paraphrasis in quatuor libros De partibus animalium in Italia: Capita Philosophica, & Historica cxx. in Germania, apud Augustam Vindelicorum. Historiam Romanam ego nunc edo, consecutus beneficio Andreæ Schotti, viri egregii, habeoque in Bibliotheca adhuc mea Historiæ Sacræ libros duos, Constantinopolitanæ unum: quos omnes, otium majus nactus, aliquando publici quoque juris faciam, volente Deo. Decefit, fumpto monachici habitu, tricesimo die post Andronicum seniorem, anno Christi ↀↃ ccccxxxii. cum annos undecim, honoribus omnibus, opibusque spoliatus, inter ærumnas vitam tristem exigens; cum domestica flagantiæ morbus, dolorque animi ex conjectis in carcerem filiis, & Andronici seniioris item morte; unde illi de fortuna restaurada desperatio, mor- pag. 384 tem ejus accelerarent. Notat Gregoras, qui alia omnia, lib. X. potquam de obitu Andronici seniioris commemoravit. Ἐωῦδιν ἤμερα τεμάκατα μακρῶ παρῤῥῶσαν, ἢ ὁ μὲν ὑπτιάζ ἀπνεῖ κορδίστου ὁ Μετοχίτης, τρυφὴ μεγέθει βιοτὴ κεκμηδὸν σὺ, τὰ σώμε ᾧ τῶ ἀμυλῶ· ἐπιεζ γὰρ ἐκ πολλοῦ τῷ τῆς τροχηγικῆς τοσήματι· κρεπτοδύτων δ' ὧδε ᾗ ὀφ ὕλην ἢς διαμπάξων, κρατιαότερον ἀρχόσεσθ ἐντυδὲν λύτε τὸ τοῦ πάδου ὄχημα· ἐκ τοῦ σκοτεροῦ δὲ ἢ ὁ τοῦ βασιλικοῦ ἐτιλδὲν δέσποτα, καὶ βιβλίοις δέν τομίσει αὐτῷ τοῦ ὄφ ὅλον ἀσόγνωτον, ἀπέχωρε οἱ τέλος τοῦ φύσιν πενεκίνη, χαλάσει τοῦ ἐνὸς ἢ χαμαιτόνι ἀρχόντων, ἢ σὺν ξωτικὸν παραδύσει δυσείμεν· δ· δὲν, τὸ μανελιὸν ὑπτιάζον χάμαι, μετεδλάσσε· Defunctum, ut fuerat vivo omnino addictissimus, Oratione etiam funebri decoravit Nicephorus Gregoras; quam subjicere, non abs re existimavi.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΓΡΗΓΟΡΑ Μονῳδία εἰς τὸν μέγαν λογοθέτην, Θεόδωρον τὸν Μητοχίτην.

NICEPH. GREGORÆ Oratio funebris in mortem magni Logothetæ, Theodori Metochitæ.

Ἔμοὶ δὲ, ὦ πάροντες, ταυτὸν τὸ συμβὰν πεδόθεν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ταῖς θαλάτταις ἐπιστὰς ἐπιτυχὼν πολλοῖς ναυαγίοις, ἅπερ ἀφ' ὁμαδαίου κατεδύσατο πνεύματος, ἐπὶ τὴν ἀκτὴν ἐκπεσὼν ἐπιδοὺς κατεδύσατο. ἐπεπτώκειν ἐγὼ ἐς ἄπορον τὸ δυσθρήνητον πέλαγος, ὑπερπολὺν ἐκ πλήθους κλυδώνιον, ὑποβρύχιον ἰλιγγιῶντα πάντων γοήδων. ἀφ' ὧν δὲ ἀφορῶν ἐς μυρίων ἐκείνων τὰ βασιλέως ἐκπεπτωκότα ἐσώθη συμφορὰν, ὑπερὰ μοι συμφορὰ ἄπορ ὑπερῆρμένα, παθέστερ ὑπὶ κλυδώνι κλυδώνι, κρημνὸν χειμῶνι, δεινὸς καταβάπτιστ, ἐκ ἀφρὸς ἀβύσσου πυθμένας, φόβ, κατλύσσγκε συμφορῶν· ὦ πόσ' ἂν εἶδεν ἀπὸ πᾶς ψυχὴ, ἀλλ' ἔτι γῆ δύστηρ πάντ παρίμενας σωμάτ. ὦ πῶς ὠχ ὑπὸ γῆ ἀλγεσιῶν ὑπερέζυγη μοι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἀπὸ χειρὸς ἔτ διάπτυκτ πρὸς ποσαύτας κυμάτων ἐπαγωγάς. ὦ δύσνυχές μοι γλῶττα, οἵας σοι πάς μοι περιδέδρομ χρόνος ἐπαμείλσατο. φεῦ τῆς ὑπὲρ δυσῶν συμφορᾶς· βαβαὶ τῶν ἐπαλλαγῶν ὑπὲ πραγμάτων. ὡς ὃν αἰὲ κατὰ γῆ συμφορῶν προβλῆτες οἰχωκὶμ ἀρρητοὶ τῇ λαμπρὸς παραγόρος, ὅτου ἐρατῶ μάτα συμφορῶν ἐφ' ἡμὰς ἀπλίζων σκηπτρον· ἡμεῖς δὲ καρτεραμῷ ὑπὶ, ὡ μοιρῶδες αὐτοχρημὸν; πῦ φορᾶν σκαιωλίαι, ὦ λογίων ἀμιλλαι, ὦ σμικρὰ τὰ παλαίσματα, πῦ ῥήτορων παγκύρτιος, ὦ κρότοι ὦ θέατρα, πολλῷ γῆ παρεθλιμένοι ἐκείνου λαμπρότερα; φροῦδα τὰ πάντα, μόνις ἅπαστα. ὦ κάκιστε χρόνε, ὅπως τὰ μέσης ἰωὴ χυ τῆς οἰκιμένης ἢ ἐ σοφίας μητρόπολιν εὐδαίμονα πτόλιν; πῶς ἢ ἐ λόγων παθείας τὰ βλαβλάσας μητρόπολιν; πῶς ὑπὸ πασσάλῳ κεῖ ἡμῶν σωμάτ, μὴπ τινα οἴεσθ λαμβάνων, μήτ κορυνήμενος ὑδὸ τροφὸς ὑπὲ δυσῶν; χθὲς ἀφειλὴς ἰόμεν ἢ μέγιστον βασιλέα, σήμερον τὸν ἐξῆς ὑπερτέλων, ἢ Νίνφα τὸν βωλυφόρων, τὸν μόνον τοιοῦτ βασιλεὺ δυσωμβρόσβροτον ἀρχόν· χθὲς τὸν ὑπὲ χαείνων θάλαμον, σήμερον τὰ ὑπὲ Χαείνω φροντίδεια. χθὲς τὸ ἐφ' ὑπὲ ἀγαθῶν, σήμερον ἢ τοιοῦτον ἀγγίθεκτα χθονίδνα. χθὲς τὸν μέγαν τῇ ἀπαράμιλλον τοῦτο, σήμερον τὸν ἀστα ἐπαρμόνιος κέρασα. χθὲς ἂς χεῖρες ἢ μεγάλας γλῶττας ἂς λόγως, σήμερον ἢ ἀκαθμέσας, ἢ τὸν πεφίκασαν, ἢ σοὰν ἐκείνης ἢ γλῶττ, κακείνασ ὑπὲ λόγων. χθὲς τὰς Μούσας σήμερον τοῦδον ἢ κινιμένον Μουσεῖον· χθὲς τὰς δυσεβείας ἢ ὑπὲ δογμάτων τὸν κρείττον ἀφόβλων, σήμερον ἢ δογματικεῖλν πασσπλεῖαν. χθὲς τὸν ἐ ἱερασσώνς κατόρα τὰ, ἢ ἐ σεβάμιλα, σήμερον τῶν ἱερῶν ὁπλοθήκιλν. ἀλλ' ὦ πόσοι κλωθῆμοι ἢ γναγμοὶ συνηλιλιθότες ἐς ἐκβεσιωθῖναι διωθθέτοι ἂν τὰς τοῦ κατηχοῦν ἡμᾶς παθεῖν; οἱ μὲ γὰρ, οἱ μὲ, ἂν θαλασσα μὲν ἀπεκα ῥιπιβαλὰ πρὸς φύσιν διαρῶν, τοτὲμοὶ δ' αὖ ὁπόσοι τῶν γῆν πεκελλύσεν φορᾶς διακρύων τρακύοι φορᾶν, νῦ ὅπως ἂν ἐκανὸς διεχθεὶν τὸ μεγάθος ὅσον ὑπὲ τοῦ συμφορῶν. ἐκείνος ἰῶ ὁ τῆς ὑγμονικὴς ὑπὲ Ῥωμαίων ὁλκάδος ἄεσος ἐυβρεπτὸς· ὑπὸ ὁ τῶν ὑλιλίλων, ἢ τὸν πόλον, ἢ ὑποπτωμβὸς ἀείσα. ἐκείνος ὁ τῆς αὐθρώπ, ἢ τὰ ῥίφ ὑπὲ πόλεων, ἢ τῆς ἐκεῖθεν χωμῶσας, φροβλάπτων· ὅπως ὁ τὰ ἐσῖα, ἢ τῆς κάλως, ἢ τὰ ἐμμαίσια, ὑπὲ ἀθμβος ἀΐ· ἐκείνως τῆς φρονήσεως πρύτανις· ὅπως ὁ τῆς φρονήσεως ἐκείνε ὑμνομὶς ἀδῖος· αἰὰ ἄμμαν τοῦ Σάπανος ὀξίως ὑπερδραμὼν, ὁ δυσμενὴς ὁπλίτης, φεῦ τὰ πάντ· εἰς γῆν ἢ

Mihi quidem, Auditores, idem usu venit, quod navi, subito adverſis ventis circumvectæ, cujus puppis cum demergenda ſit, priuſquam conſiſtere poſſit, ab alio fluctu a latere obruatur. Priuſquam enim priorem illam, & maximam, obſtet Imperatoris calamitatem exculſiſſem, altera hæc modo me aggreſſa, veluti fluctus poſt fluctum, tempeſtas poſt tempeſtatem, graviter demerſit, & in abyſſos, & fundum calamitatem heu deiecit. O anima, cur non ſtatim evolaſti? cur adhuc in miſero iſto corpore permanes? Heu cur non præ doloribus ruptum eſt corpus meum, ſed adhuc tot fluctuum violentiæ reſiſtere poteſt? O infelicem linguam meam, ad hujuſmodi lamentationes reſervatam! Heu malorum cumulus! mutationem rerum! Quos enim firmos quaſi obices contra malorum inſultus habebamus, & illuſtria ſolatia; ii modo contra nos calamitatum cohortes eduxere. Nos vero adhuc ſubſiſtimus, & lamentari non deſiſtimus? Ubi eſt faciliaritas ſapientum? ubi doctorum certamina, & honeſtæ velitationes? ubi oratorum cœtus, applauſus, theatra, & multo Panathenaïcis illis ſplendidiora? Evanuerunt omnia, in pulverem abiere omnia. O tempus iniquiſſimum, tane e medio terrarum orbe ſapientiæ metropolin tollere crudeliter haud dubitaſti? itane per inſidias eloquentiæ arcem evertiſti? Cur tam continenter inſultas nobis, ſine ulla miſericordia, & ſatietate malorum? Heri maximum nobis Imperatorem abſtuliſti; hodie ſolertiſſimum illius miniſtrum, Neſtorem conſiliarium, eum qui ſultis tanto Imperatori ſatis fuit. Heri Gratianum thalamum; hodie Gratiarum veſtibulum. Heri vel honorum; hodie nunciam ejus hirundinem. Heri magnam & incommunicabilem mentem; hodie mentis illius argotum præconem. Heri aureæ, & magnæ, illius linguæ ſermones; hodie Academiam, Periparum, & Stoam illius linguæ. Heri ſermonum illorum Muſas; hodie vivum, & motu præditum Muſeum. Heri pietatis, & dogmatum firmiſſimam munimentum; hodie dogmaticam panoplium. Heri ſacerdotii regulam, & amuſim; hodie ſacrum armamentarium. Sed quæ tandem lamenta, quæ ſuſpiria, in unum conjunda, malis noſtris æquari queant? Arbitror enim, arbitror, ſi mare totum in lacrymarum naturam converſum; & omnes fluvii, qui terram irrigant, in lacrymarum decurſum mutentur; ne ſic quidem magnitudinem calamitatum, quibus nunc oppreſſi ſumus, ſatis oſtendi poſſe. Ille principalis Romanorum navigii optimus fuit gubernator; hic helices, & poſti diligentiſſimus inſpector. Ille ſereenitates, & nubila urbium, & de imminentes inde tempeſtates prolpexit; hic vela, funes, rudentes probe diſcerit. Ille prudentiæ penu; hic dexter illius promus condus fuit. Sed utrumque nunc mors celeriter abreptum, inſeſtus

Edit. Perif. pag. 385.

ille miles, proh dolor, in terram, & pulverem depressit. O quomodo non terram tantum, sed jam ipsos etiam cælos, & stellas, celeriter hæc mala percurrerunt, & superiorem provinciam etiam iuvaverunt! Age vero, prodi mihi huc omnis reliquus doctorum cœtus, si qui superstunt. Deplorate fontem eloquentiæ obturatum. Lugete Articam linguam, non ita pridem suavissime locutam, & dulce illud nectar prorsus humi effusum. Lugete os illud, quod paulo ante mellis vobis imago fuit, nunc vero a mortis furiis est perditum. Lugete eum, qui Romanorum gloriam sua sapientia magis auxit, quam olim Atheniensium Socrates, & Platones. Lugete universæ crateres sapientiæ paulo momento in terram effusos. At o quis e medio terrarum orbem Musarum abripuit Heliconem? quis sapientiæ detexit Olympum? quis lucernam extinxit, mentis nostræ oculos illustrantem, & cilia nostri animi pulchre aperientem? quis artem artium, scientiam scientiarum, perdidit? Quis cælestem hominem in fundum inferorum dejecit? Olim quidem Græcia eloquentiæ domicilium deploravit Athenas, cum eas per insidias celeres destruxisset Lysander Lacedæmonius. Nos vero hodie non satis deplorare possumus totam Græciam cum ipsis Athenis demersam. Unus enim hic vir fuit omnia. O Musæ, o facundia, o virtutes, o omnes disciplinæ, quo modo agrestia lilia adeo celeriter cælis imitatæ, cito quidem in altum decus arrectæ, sed citius arefactæ, & dejectæ? divina enim vestra cella, magnum illud & celebre vestrum diversorium, nunc terra & interitu oppressum, una vestram quoque gloriam depressit. Hic fuit, qui omnes ingenio Philosophos superaret, & Oratores, quos omnia fæcula celebrant. Sed, heu! jacet jam in pulvere, & tumulo, mutus. Hic fuit, qui mente & lingua cælos ac terras dimetiretur, quovis perpendiculo, quavis amussi, rectius: nunc vero lapis exiguus eum dimetitur. Hic fuit magnorum cæli & terræ horizontium & parallelorum optima diopra: hic optimus, & sponte natus, horoscopus: sed nunc eum ante tempus, o miseriam! brevis terræ horizon complectitur. Hic fuit, qui magnum impendit studium, ne Græci, in politeram eruditi, in judicio veterum sapientium halucinarentur. Hic fuit, qui contemplatricis sidcrum sapientiæ scientiam faciem reddidit. Hic fuit, qui Aristotelicæ linguæ labyrinthos extricavit: at nunc obscuri sepulchri labyrinthi acerbe circa eum intricantur. Hic optima verecundiæ & modestiæ regula: sed nunc eum mors impudenter amputavit. Heu quo pacto tempus hoc paulo momento veruflatem omnem lamentationibus vicit: quæ post multa solis curricula tanquam decrimenti universæ naturæ humanæ in hunc usque diem inferre non potuit, nostra vero ætate facillime potuit. Heri enim maxima & pulcherrima bona abripuit; ea vero, quæ reliquabant, hodie reversum etiam ademit. Heri terræ solem terræ vifceribus occultavit, heri Musicam harmoniam abstulit, hodie magadem, & nervos. O quomodo is qui effecit, ut cæli, qui longo jam tempore tacuerant, Dei gló-

Edit. Paris. pag. 386.

A κόνιν καπήκοσεν· ὦ πῶς, ὦ γῆ μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰς ὑραν[illegible] καὶ ἀστρας, ἐξῆς τὰ πᾶν περιεδρομεν πα-
ση, καὶ αὖθ' ὁ ἀνοτέρας ἀλλαμβε λάβεμεν· ἀλλα βδρο-
ροδέμοι πᾶς ὁ τᾶ λειποιμένω σοφᾶν χορός, εἰπᾶρ τι-
νες λόητοται, ὀρλωίσατε τῶν πηγᾶν τὸ λόγῳ φραγήσαν. Ὀρλωίσατε σιγήσαν ἀ πάνυ τυ ἐμμελὲς ἀπ-
τικίζοισαν ἀφοτερον γλῶσσαν, καὶ τὸ γλυκὺ νέκταρ ἐ-
κεῖνος ἀπρόοτος εἰς γᾶν κατερρύσαν. Ὀρλωίσατε τὸ σόμα ἐ-
κεῖνο, ὃ χᾶς μὲν ἀ ἀφότερον οἰόνἰ τι σύμελον κα-
τφκώνενο μέλπος, τυὶ δὲ σαφὰν κωφὶως διέρθειρατ. Ὀρλωίσατε τὸν τᾶ Ρωμαίων κλέος τᾷ σοφίᾳ συμπώσα-
πα πλέον, ἃ τὸ τᾶ Ἀθηναίων πάλαι Σωκράτες, καὶ
Πλάτωνες. Ὀρλωίσατε τὰς ἀ σοφίας κρατῆρας ἀπάσας;
ἐν βραχεῖ κεφαθέντας εἰς γᾶν. ἀλλ' ἀτίς ἐκ μέσης
τᾶς οἰκουμένης ἃ τᾶ Μωσᾶν ἀφάρπασεν Ἑλικῶνα; τίς
ἃ τ σοφίας κατέχωσεν Ὄλυμπον; τίς ἃ λύχνον ἔσβε-
σεν ἃ φωτίζοντα τᾶς ἡμῶν ἃ ψυχᾶς ὀφθαλμός; ἃ κα-
λῶς ἡμῶν τὸ τυ τοῦ ζβγοίγοντα βλέφαρον; τίς τῶν
τεχνῶν τῶν τεχνῶν, ἃ τῶν τῶν ἐπιστημῶν ἐπιστέμαν,
διέφθειρε; τίς ἃ ὑράνιον ἀνθρωπον ἐς ἔδα πυθμένας
κατέωνεγκε, πάλαι μὲν γὰ ἡ Ἑλλὰς ἃ τᾶ λόγων ἐσί-
αν ὑβρίκνοι τᾶς Ἀθηνας, σπὸν ἐπιβάλοισ ἐρεμωκα-
θεῖναι ἀσπὰς ὁ Λακεδαιμόνιος Λύσανδρος. ἡμεῖς δ'
ὠὰ ἀξίως θρηνεῖν ἐχοιμὲν σύμπαν ὅλας Ἑλλάδας αὐ-
ταῖς Ἀθήναις συγκατεδύσας. πάντα δ' ἓς ἀνὴρ ἦ-
τος ἴω. ὦ Μοῦσαι, καὶ πᾶσα παιδεία, πῶς τὸ
κρῖνα παχέως ὑπσίπως ἐμμελοσάθε τὰ ἄχρι,
ἀξίως μὲν ταφὸς τὸ ὕλος ἃ κάλλος ἀρθέντα;
ἐβύτερον δ' αὖ καταδῦσ' ἀπὸ μαραμὸν καὶ
φθορᾶν; τὸ δὲ θεῖον ὑμῶν ἀπέκπορον, τὸ μι-
γὰ ἃ περιβόπον ὑμῶν ἐδιήκημα, ὑπὸ γᾶν ἃ φθο-
ρᾶν κὰι κατέλθε, ἃ τὸ ὑμέτερον συγκατέχωσεν κάλ-
λος. ὑπὸ ἴω ὁ πάντας ὑπερφώνεσας φιλοσόφους, καὶ
ῥήτορας, ὁπόσους ὁ μακρὸς ὑμνεῖ χρόνος. ἀλλ', οἴ-
μοι, κέτται κὰι ὦν κόνις, ἃ χάμασιν, ἄφωνος. ὑ-
πὸ ἴω ὁ ἃ ἐμὲ νῷ, ἃ τᾷ γλώττᾳ, ἃ ζβμετρῶν ὑρανὸν ἃ
ἀσίρας, βίλτιον ἃ ἐμὲ πάντα κανόνα ἃ ἐκβῶλον ἀ-
ὑρόντων. ἀλλὰ νῦν βραχὸς αὐτὸν διμέτρητ λί-
θος. ὑπὸ ἴω ὁ ἃ μεγίλων ὑρατὰ ἃ χᾶς ὀρίζοντων
ἃ παραλλήλων ἀρίστη διόπτρα. ὑπὸ ὁ κράτιστος καὶ
αὐτοφὺς ἀρτοσκόπος. ἀλλὰ νῦν αὖθ' ἃ ἀφ' τᾶς ὥ-
ρας, φεῦ τὸ δεινόν. βραχὸς ὀρίζων ἃ γᾶς σκε-
πέληφρ. ὑπὸ τὸ ὁ πολλὰν ἐνθυξάμενος πρόνοιαν πῶν
ἐξῆς ἐλογήμεν Ἑλλήνων, ὡς μὴ διακναθιωτέρους πε-
ρὶ τὰς κρίσεις τὸν πάλαι σοφῶν. ὑπὸ ὁ ῥᾴδιαν ἃ
ἀστροθεσίμους ἐπιχείρησε σοφίαν πτυοικὰς. ὑπὸ ὁ ἃ
Λεγεσσυλικὰς γλώττας τᾶς λαβυρίνθας ἀπλώσας· ἀλ-
λὰ νεῦ αἱ ζοφώδεις τᾶ τάφῳ λαβύρινθοι πικρὰς πε-
ρὶ αὐτὸν, φεῦ· ἐξελίασσεται. ὑπὸ ὁ τᾶς ἀέσης αἰ-
δὼς ἃ τᾶς σωφροσύνης πανών. ἀλλὰ νῦν αὐτὸν ὁ
θάνατος ἀπιδὼς ἐξέτμα ῥμαμεν. ὦ πῶς ὁ ταφὼν ἃ-
τος χρόνος τᾶς ὥρησις νυκίκα· πολλὰς δ' ἀμείψας
ἡλίας, τοσαυτέω ζημίαν καθ' ὅλας τᾶς ἀνθρωπίνας
ἐνεγκὼν φύσεως μόχις νῦν ἃ δεδύνατα. χθὲς μὲν
δὴ τὰ ὡραῖα καὶ μέγιστα τῶν καλῶν ἡλῶν ἀφείλετο,
τὰ δὲ λειπόμβια σύμπορ ἐνεπήλθων φροταφέλπον. χθὲς
ἃ ἃ γᾶς ἥλιον γᾶς αὐθμέσον ἀπέκρυβε. χθὲς ἃ Μωσικὴν
ἀνέλκε ἁρμονίαν, σήμερον ἃ μαγάδα, ἃ νάεις ἅρπας. ὦ
πῶς ὁ σιγώντας τᾶς ὑρανὸς ὄμρικως ἐκ πόλυ, ἔπειτα ἃ
ἃ Θεὸ δὴν εἰδαι δόξαν αὐτὸς παρεκτυκακὸς, νυὶ δὲ τὰ-

φρ τὴν ᾗ. ὦ πῶς νικρὸς ὢν αὐτὸς (φᾶ ἡ ἐμὴς συμπρᾶξ) κινεῖμῶν τι νῷ ζῶν ἐμοὶ παρατέμνει τὸ πᾶσος, ὅλλω ἢ ἡμῖραι ἢ ἐμῶ καπατέμνε καρδίαι, ζίφως πασσς χαλιπωτήριον. μᾶλλον δὲ καὶ τύπας ὅλας, εἰ χρὴ τὸ μεῖζον εἰπεῖν, ἡμῖρας μὲν ὃν τῷ ἐντυγχάνοντων ὁμιλίας συχαίᾳ, καὶ κάλλος ὁρᾶσι ἰῷ γῆς, ᾗ τῷ ἐν τύπις κτισμάτων, ἴσως ἀφίλκυσί τι τοῦ πᾶδος, ᾗ ἀπεσπῶσιν ἐπὶ βραχὺ τὸν ἡμέτερον νοῦν. νυκτὸς δ' ἀγόλις γενομένης δὲ κατὰ πολλὰ τὰ κολλόφοντος ἐρημίαν, αἱ πᾶσαι τῶ συμφορῶν ἀλγηδόνες ἀθρόαι ἐμμίσεαι, ἃ δ' ἐμὲ μὲν ἢ μνήμης καρδίας συσκολπώμεν, καθάπῥ τινες κύτης ἄγγεσι σῶμα πιπτωκὸς, ὅθεν χάσιν ὦν πικρὰς πιεῖλκωσι, φᾶ, ᾗ συμπνίγουσιν. ὦ πῶς πολλάκις ἐς αὐθ ἤωγλ ἀπεῖδον, σοφὶ ἐς ἀπᾶσης ἐπιδημίαις ἐς ἀνθρώπως αὐτὸν εἶναι ἐνδιμσα, ψυχὴν ᾗ σῶμα προσληφύσας ᾗ συνδιαπμμένης ἀνθρώποις, ἵνα σοφὸς ἀφρατὰς σωματίσῃ, ᾗ τὰ τῆς ἐπιστήμης καταρρήγνυμένα. ὦ πῶς μεταμψύχωσίν τινα δοξᾶζειν καὶ αὐτὸς κεκεισμένα εἰ ἐκείνῳ γενέσθαι, ᾗ πάντων ὁμῶ τᾶς Ψυχᾶς Ὁμήρω, ᾗ Πλάτωνος, ᾗ Πτολεμαίω, καὶ ὅσοι ῥ' ἐπορᾶ ἐπιστήμονας ἐν γλώττων, ὃν εἰ τῇ τότε σώματι συμβραμεῖν, καὶ ἠδεβέβειν αὐθις ἐν βίῳ, καθάπῥ ἐλλαδὶ μυρμόρῥῳ χρωμένες αὖτῳ. ἀλλὰ πῶ τοσῶτος, φῆ τῆς συμφορᾶς, ᾗ γὰρ ἀπιὼν πρὸς πάρον ᾗ κόνιν, πολλῷ τὸν ἐλύκως ἀπαλᾶς πυρσὸν ᾗ τῆς ἐμῆς καρδίας· ᾗ δὴ ἡδιώσατο ζῶν αὐδ' ψυχῆς ᾗ πνοῆς. ψυχὴ δὲ πάντως αὐτὸ ᾗ πνοὴ, ᾗ πᾶν εἰ τι ζωογονεῖ ἐπορύκει, ἐχ ὑπορ' ἐν τῶ ἀπάντων ἀρμάτος, ᾗ βατολιθὸς ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ᾗ ὑπὶρ ἀνθρωπον ἀνθρωπος· ὃς ᾗ ζῶν ἔτι εβμίρεσι πάσῃ ἀπὸ πολλῆ τὸν ἄλλων αὐτὸν, δεκπὸς ἐπαρχῶν αἰς τοσῶτῳ βασιλεῖ, τοσῶτον εἶναι καὶ τὸν ὑπερίτιμον χρυσὸν· τῇ φρονεμάτων δ' ὑπλασθ' ἀ δοσι ἢ γὰν δ' ἐνεθμισατο ἀνθρώπως, τὸν πᾶσῃ σοφίᾳ πάντων ὑπέκεινε χρυσῷρον. ᾗ νῦ δ' αὖ ἢ ἐτοῦδ' ἐν ἀπαλλαγεῖς· μὰ ἐκεῖνα δὲν ἀπκρῶδαι τὸν πόνον ἐπὶ τοσῶτον αὐτὸ. ᾗ μέτοι τοιγάρς προσελπσόμεθης, ταχὺς ᾗ προσελήρει. εἰ μὲν δὴ δὶς μὲ ἀπίδοντος ἐκείνε ζῶντος μὲ κθλιδεῖν, καθάπῥ σῶμα ψυχῆς ἀπῥῴγοῦς, βαβαὶ ὁ συμπτοῖς τι ᾗ ἡ μίξεως, ὃν εἰς ἀρ ἡ πενσ τι νᾶ ἀνομὸν ᾗ μακρᾷ σωσῆρμοσι χρόνις. Εἰ δ' καλὲ σωτῆρς ἐκείνε ἡδομὲ, παραχρῆμα βέλλας τὸ σῶμα, βαβαὶ ἢ ἀγάπης ᾗ τῆς τοργῆς, ἰῶ φροσκοσπως ἐχεῖ φρὸς ᾗ ἀπαστῶν. Ηρακλῆς μὲν τοι ἐκείνος, εἰ ᾗ τα ὄντα εἰράκασι οἱ γῆ μὲ ὧν ὑπεῖδα πατῆρς, πάσαι δὲ δὴ μαὶ ᾗ ὑῷ ἦλον, ὡς ἂν μάρτυρα ᾗ οἱ κείων ἅπασαι κτίσσπαι ἀθλων, ὅσα δ' ὑπὸ ὄρων μέγιστος μοιχῆ βιλτίγν φθέγῃ τᾷ Ηρακλέους διέβεσαν σῆλας, ᾗ ῥᾴσα πάσαν ἀνερπτσαπον ᾗ ὑῷ ἦλον. ἀλλὰ ῥυῖ ὧξ ἐυθρᾶσιν ἀπήλθον ἀθᾶναι σαυτὸς φρίσφορόν αὐτὸς, ᾗ μηχᾶνι καταλιπόντες ζώσαν δίλυκλας ὧν ᾗ ὑπεγνωμένων ἀνθρώπων ψυχᾶς. ἡμῖν δ' ὁ τοιῶτον ὃς τοσῶτον ἀφρβόλων ᾗ ζωεγμένων ὑπσεῖ ευρκθῆσι, γὶς ἐλκὶς λοίπιαι τᾷ χθὼ, πεῦ δὴ τί ᾗ ἡμῖν ῥῶ ἀπίσω διδύσει, ὑπερ ἀμαπλοῖ ᾗ φυτε νυγᾶ, ὑπεδὰν τὶς ὑπβάλας τοὺς κύκλῳ πιεμβόλως τε ᾗ φραγμὸς καθιλῶν, μηλόβοτον καπασῆρ ᾗ χῶρον.

A riam enarrarere, nunc ipſe in ſepulchro tacet? Heu, quomodo ipſe mortuus, atque immotus, viventem & mobilem mihi dolorem facit, qui toto die cor meum quovis enſe acutius penetrat, ac potius totas nodes, ſi, quod majus eſt, dici debet? Interdiu enim & familiarium congreſſus crebri, & cæli, ac terræ, eorumque quæ his continentur pulchritudo, ſortitan a dolore nonnihil averture, atque pauliſper abſtrahunt animem noſtrum: noctu vero cum datur otium, nec eſt quod prohibeat, omnes calamitatum dolores ſimul irruunt: & pectore ac memoria mea occupata, ut ferri canes cadaver, huc atque illuc diſtrahunt, & diſcerpunt. Quoties ego illum intuitus, univerſam ſapientiam inviſiſſe mortales cogitavi, & animæ corporeque aſſumptis hominum conſuetudine eſſe uſam, ut ſapientes auditores ſapiencia augeret, & ſcientiæ naufragia ſedaret. Parum certe abſnit, quin & ipſe animas in alia migrare corpora ſtatuerem: & omnium ſimul animas Homeri, Platonis, & Ptolemæi, ac præſtantium Oratorum, in unius hujus conceuriſſe corpore, atque in vita verſatos eſſe, eoque tamquam maximo navigio ingeniorum ſuorum uſos. Ac nunc tantos, & tam præſtans ille vir, hcu calamitatem! ſepulchrum & pulverem ſubiit, magna doloris pyra incenſa in meo pectore. Vivere enim ſine anima, & ſpiritu, atque non potuit. Animus vero ejus, & ſpiritus, & ſi quid eſt quod vitam conſerre queat, nihil omnium ſuit aliud, quam Imperator divinus ille, & homine ſuperior homo, qui vivens illum longe ſuper alios omnes cvehere conatus, evidenter oſtendit, tanto Imperatori tanto etiam miniſtro eſſe utendum; prudentiſſimo nimirum terram incolentium omnium hominum, eo quidem ſapientia omnes ſuperarer. Nunc vero ille, rebus humanis relictis, non diu a ſe remotum eſſe hunc oportere cenſuit: ſed celeriter accerſitum ſecum conjunxit. Quod ſi ergo, illo digreſſo, vivere hic non potuit, veluti corpus ab anima divulſum: papæ, qualis ſuit illa conſpiratio, atque conjunctio, quam indiſſolubili vinculo diuturnus uſus conglutinavit? Quod ſi ab illo accerſitus ſtatim abjecto corpore accurrit; o amorem, & charitatem ſingularem, qua, ut decuit, dominum eſt profecutus. Hercules ille quidem, ſi quidem hoc vere dixerunt fabularum patres, terrarum orbem peragravit, ut is ſuorum certaminum teſtis eſſet. Hi vero cum intra limites manerent, ſola optima fama etiam Herculanas columnas ſuperarunt: & quicquid ſol intuetur, in ſe converterunt. Nunc vero e rebus humanis diſceſſerunt, cum ſe prius immortalitati conſecraſſent, ſuique memoriam perpetuo in poſterorum animis victuram reliquiſſent. Nobis vero talibus & tantis præſidiis ac munitionibus deſtitutis, quæ ullius boni ſpes relinquitur? Idem enim & nobis vereri nunc ſubit, quod vitibus, & plantis novellis; ſi quis antibus, & ſepibus, fraude remotis, eas peculibus patere permittat.

B

C

D

E

FINIS.

JOANNIS LEWNCLAVII

AMELBURNI, INTERPRETIS,

PROŒMIUM,

ATQUE INDEX RERUM VERBORUMQUE PRÆCIPUE MEMORABILIUM,

Ad hanc editionem Græco-Latinam accurate accommodatus;

Atque alia ab eo hinc inde Lectoribus ſubminiſtrata præſidia.

GLYCAS SAMBUCO.

Non prodituram me Sambuce ſperabas
Solum, toga recens amictum Romana,
Qui palliatus more antehac eram Grajo.
Comitarier me nimirum imperatorum
Themis morum, & dulcis ille debebat,
Mecum Manaſſes qui delituit invitus.
Sed ſurripuit illam unguiæ leoninæ,
Nequiterque clamque clepſit, & fugiens ſecum
Quidam abſtulit, Phrygia de gente cui nomen:
Numquam hoc aperto pol Gradivo facturus
Imbellis ille comes Berecynthiæ matris.
Et ſunt, vereri qui ſolent, ne tam longo
Dum tempore exſpectamus hunc Phrygem, demum
Cum riſu anus Phrygia proſiliet in ſcenam.
Hunc alterum ante me gnarum Auſonum linguæ
Premens acerba ſors, & invidum fatum,
Exire non ſinunt foras: ſequuturum
Tamen brevi, ſub ipſam ſcilicet brumam.
Sic dum latet Themis, nos ambo prodimus:
Uſuvenit jactari quod ſolet vulgo:
Primi ultimi fiunt, & ultimi primi.

JO. LEWNCLAVII
AD GENEROSUM ET ILLUST. VIRUM,
JOANNEM BARONEM KITLICIANUM,
CRAINI AC DRENCAVIÆ DOMINUM,
IN ANNALES GLYCÆ LATINOS
PROŒMIUM.

EST in familia Cæſaris noſtri, Domine, vir præſtans ingenio, cognitionis varietate, rerum uſu, & virtute propemodum ſingulari, Sambucus ille meus: cujus ego frequenter apud amicos, & jucunde quidem, recordari ſoleo. Nam iis dotibus, ſupra complures hujus ætatis ex doctrina claros homines, divinitus eſt exornatus, ut inter nos jam ab annis aliquot amicitiam non vulgarem civiſſe, non ex animo gaudeam ſolum: verum etiam in aliqua felicitatis parte ponam. Cur enim illum hominem non maximi faciam, qui publicatis egregiis ingenii monumentis, emblematis ſolerter excogitatis, & per arguta quædam idyllia declaratis, Dioſcoride purgato & illuſtrato, varietatum libris non illis quidem adhuc editis, ſed ſuo tamen tempore proferendis, omnes in admirationem ſui rapit? Ne dicam, quantum in eo laudis mereatur perveſtigandæ antiquitatis indefeſſum ſane ſtudium, quo non ſine magnis impenſis tot rariſſima priſcorum numiſmata conquiſivit, tot eximios in omni diſciplinarum genere libros ab interitu vindicavit: quos ipſos aliorum quorumdam invidorum more non intra carceres & ſepta privata coercet, ſed animo lubente (quæ viri perhumana benignitas, & memoranda liberalitas eſt) cum univerſis communicat. Immo non ipſe tantum iis expoliendis, & ad editionis maturitatem perducendis incumbit, ut publicam ad utilitatem in medium prodeant; ſed etiam aliis pleraque velut extrudenda mittit, ne quod noſtrum ſcilicet commodum remoretur, dum ipſe gravioribus curis & occupationibus impeditus, bonorum deſiderio, theſauris longe pulcherrimis ex caligine quarumdam quaſi latebrarum eruendis, ſatisfacere nequit. Atque hujus ſane tam ſancti, tam laudabilis inſtituti fructus ampliſſimos percipit, dum & a litteratis ubique gentium ſe coli atque obſervari videt, & in magnorum illuſtriumque virorum gratia ſuaviter adquieſcit. Cæſar quidem, ceu Philadelphus alter, alterum quemdam Demetrium Phalereum bibliothecæ præfecit, ac hiſtorici munus ei mandavit: quas ad res quem alium magis idoneum reperiret, equidem non video. Nec eſt, cur ejus viri conſilia, qui univerſitatis hiſtoriam, cum variarum diſciplinarum ſcientia, tam feliciter complexus ſit animo, maximis in momentis rerum ab auguſto ſapientiſſimoque principe & requiri lubenter, & magnopere probari dubitem. Ut autem id exponam, quod hic locus, & inſtituta oratio poſtulat: miſit ad me quoque Sambucus ſuperioribus his annis proximis duos annalium ſcriptores Græcos, MICHAELUM GLYCAM, cognomento SICULUM, & CONSTANTINUM MANASSEM: quorum utrumque Latinum in ſermonem converterem, ac publici juris facerem. Solet enim putare, noſtras (ut cum poeta loquar) eſſe aliquid nugas: hoc eſt, eam nos linguæ Græcæ cognitionem conſequutos eſſe,

quæ tranſcribendis in Latinam veterum ſcriptis utcumque par ſit: in quo ut amici plenum inſignis erga me benevolentiæ judicium ſatis agnoſco, ita meas vires ac in utraque lingua facultatem nemo me rectius metiri vel poteſt, vel debet. Quoniam vero non prorſus rejecturos homines eruditos ſperabam, quod auctore tali viro præſtandum reciperem, præſertim oſtendente per litteras, ſe auctoritatem conſilii ſui numquam defugiturum: feci ſane, quod ille jubebat, & utrumque Romana civitate donavi, non ut imperator quiſpiam, ſed velut unus ex multis, qui ejus rei curandæ mandatum ab imperatore haberet. Quumque prior hoc tempore Glycas in publicum exeat, Conſtantino mox ſubſequuturo: libet hoc loco ſpectatoribus hominis Græci, & omnino hactenus incogniti, quid jus civitatis adeptus, viciſſim reipublicæ fructus ex ſe promittat, quam breviſſime poterit, indicare. Nimirum agnoſcit, in civitatem admitti ſe non debere nudum ac inopem: ne luſtro appetente, cenſoribus pervulgatum illud, EX ANIMI SENTENTIA, præfantibus, egeſtatem mox ipſe ſuam fateri cogatur, & loco motus vel ærariorum in numerum ordinemque redigi, vel capite cenſeri, vel prorſus jure civitatis excidere, quod quidem amittere turpius, quam ab initio non impetraſſe. Quamobrem diviſo in triunces facultatum hujus aſſe, deque iis æſtimatione facta videamus, an in cenſum redigi poſſit. Univerſa Glycæ commentatio quatuor in partes eſt diſtributa. Earum prima rerum primis ſex diebus ab ortu mundi conditarum enumerationem præclaram continet, immixtis paſſim arcanis naturæ, cum admirabili expoſitionis varietate, quæ religioſum & amantem opificii providentiæque divinæ lectorem non poteſt non ſingulari voluptate quadam adficere. Secunda temporum ſeriem ab initio mundi uſque ad Chriſtum ex Eccleſiæ doctrina præcipue tradit, & ejus cauſſa, cui librum elaboravit, (appellat autem hunc filium) plurima de ſacris intertexit. Quippe primorum imperiorum tam initia, quam progreſſus ex iis tamquam certis teſtibus, petere maluit: quum de Nabuchodonoſore, de liberis ejus, totoque Aſſyriorum imperio (ut omittam antiquiora) perpauca, vel nulla potius memoratu digna in extrariorum, quos gentiles dicimus, ſcriptorum monumentis reperiantur. Sic autem hæc tractat, ut obiter de quæſtionibus minime vulgaribus diſſerat, citatis auctorum graviſſimorum teſtimoniis: quorum quum non pauci nobis plane ſint incogniti, pretium nos operæ facturos exiſtimabamus, ſi antiquitatis ſtudioſorum in gratiam, illorum nomina ſtatim huic Proœmio ſubjiceremus. Et judicat profecto Glycas noſter de maximis rebus haud abſurde, quibus in rebus recte conformata eſſe, ac præſertim illorum judicia, quorum animi per ætatem adhuc nonnihil cæcutiunt, nec verum pervidere poſſunt, plurimum intereſt: verbi gratia, de prædictionibus aſtrologicis: de vi ſiderum, an ea mentes hominum regant: de monſtroſis fœtibus: de divinationibus: de fato: de bonis & malis geniis: de animo: de præviſione divina, num illa peccati cauſſa ſit: de obdurationibus impiorum: de magicorum & verorum prodigiorum diſcrimine, quo loco de Antichriſti etiam miraculis ac præſtigiis agit: de variis tam philoſophorum, quam hæreticorum opinionibus. Quod ſi quis arbitratur, hiſce de rebus minime diſſerendum vel in hiſtoria, vel in annotatione temporum: is ſciat, primum hæc junioribus eſſe perſcripta, quorum animos rectis ſententiis

(ut paulo ante ſignificabamus) imbui, permagni refert. Deinde velim Glycæ noſtro vel illam ob cauſſam ſit æquior, quod pleraque non ita prolixe, nec confuſe tradiderit, ut Cedrenum & alios factitaſſe videmus: qui compendia quædam promittentes, volumina prorſus ingentia, quæque ſine tædio pellegi nequeunt, poſteris reliquere. Poſt Chriſtum natum, parte ſcilicet operis tertia, cum imperio Romano hiſtoriam Eccleſiæ conjungit. Eſt autem heic accuratus admodum in breviſſimis annorum notationibus, quibus imperatores ſinguli rerum potiti fuerunt. Non omnia quidem illorum vel dicta, vel facta recenſet: (nec enim hoc vel inſtituerat, vel etiam facere debebat, annales mundi breves ſcripturus) memoria tamen, indicationeque digna minime præterit. Et quia tandem imperium Romanum Byzantium ſive Conſtantinopolim Græcos ad homines tranſlatum fuit, ejus ipſius regni ſeriem, ac res ab regibus geſtas, diligenter exttema in parte proſequitur: quod exiſtimaret, ibi principis atque maximi per orbem terrarum imperii ſedem eſſe, cum quo res occidentis, hoc eſt noſtras, minime conferendas ſtatueret. Hanc ipſam ob cauſam noſtra ſilentio præterit, quorum ex aliis notitia peti non difficulter poteſt. Viciſſim noſtri fere nihil de orientalibus iſtis principibus, poſt factam Caroli magni temporibus imperii diviſionem, memoriæ prodiderunt: conantibus utriſque ſuæ nationis hominibus opera ſua ſervire. Poſſum autem vere polliceri lectoribus, in hac extrema parte multa notatu apprime digna reperiri, quorum ne verbo quidem prolixarum hiſtoriarum ſcriptores meminerunt. Atque harum in rerum expoſitione pervenit ad ea tempora, quæ noſtram hanc ætatem annis paulo amplius CCCC. præceſſerunt: hoc eſt, ad Joannem Alexii Comnenum, cui Pulchri cognomen datum fuit. Arbitror ex his abunde jam liquere, Glycam noſtrum quoſvis apud cenſores facile dignum ſe probaturum, qui Romanam in civitatem admittatur. Cæterum ut partim non eſſent, qui forte res ab ſequentibus Joannem principibus geſtas deſiderarent, partim ut ipſe Glycas eo confidentius in hominum oculis hac etiam commendatione fretus appareret: adjicere quoddam velut ἐπίμετρον de noſtro voluimus, quo cenſus ejus nonnihil augeretur. De certiſſimis enim ſcriptoribus, in quibus locum facile principem obtinent, Choniatas Acuminatus, Nicephorus Gregoras, Laonicus Athenienſis, Byzantinam hiſtoriam, filum ipſius Glycæ ſequuti, ad ejus regni per Turcos everſi finem contexuimus: ut quod ſparſim hactenus, & ex variis petendum erat, uno jam libro commode lectores comprehenſum invenirent. Apud te vero, Domine, novum hunc civem Romanum ab initio ſiſtere volui, quod futurum plane mihi perſuaderem, ut ſi tibi, cenſori polito & incorrupto, probaretur: eo facilius aliorum ſibi gratiam atque benevolentiam conciliaret. Præterea jure quodam tuo tibi ſe offert, quod hominis opera, degentis in tua familia, veſtem Romanam induerit. Denique Sambucum, qui princeps in eum beneficium hoc lucis libetioris contulit, in os laudate ptæ verecundia non auſus: apud te virum præclare de litteris meritum, & adhuc quotidie meretem prædicare voluit, quem ſciret eruditorum ſtudiis, ad reipublicæ commoda ſpectantibus, quam honeſtiſſime cupere.

VALE.

LOCORUM S. SCRIPTURÆ

In Annalibus GLYCÆ explicatorum

INDEX.

Ex verſione quam ſecutus eſt Leunclavius, neglecta, ut Hæretici ſolent, verſione vulgata.

GEn. 1. *Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas.*
Factò veſpere ac mane, dies unus extitit.
Coeant aquæ unam in collectionem.
Edat terra gramineas herbas, & arbores fructiferas.
Creavit Deus cetos ingentes.
Creavit Deus luminaria magna.
Conſtituit ea in ſigna, tempora, dies, annos.
Dixit Deus: Edat terra animam vivam.
Faciamus hominem ad imaginem ſimilitudinémque noſtram, qui marinis piſcibus, volucribus aeris, beſtiis terræ dominetur.
Fecit hominem Deus: & quidem marem ac fœminam fecit eos.
Augeſcite, multiplicamini, replete terram.
En ego conceſſi vobis omnes frugiferas arbores, quibus ad alimoniam & vos uiamini, & omnes beſtiæ terreſtres.
2. *Sumpto de terra pulvere Deus hominem formavit, & in ejus faciem vitalem inſpiravit, &c.*
Conſevit Deus paradiſum in Edem, verſus orientem.
Faciamus Adamo adjutricem ſecundum ipſum.
Somnum Adamo graviſſimum Deus immittit: unaque ex coſtis detracta, mulierem ex ea conſtruxit. Qua Adamus conſpecta, dixit: Hoc nunc demum os, &c.
Omnibus paradiſi arboribus veſceris, præter arborem ſcientiæ boni & mali. Nam ea quacumque die veſcemini, morte mulctabimini.
Quacumque die veſcemini hac arbore, morte mulctabimini.
3. *Ut vidit mulier arborem eſſe ad veſcendum accommodam & oculorum aſpectui gratam, &c. ſumpſit de fructu ejus, & comedit.*
In pectus ac ventrem ambulabis.
Obſervabit ille caput tuum.
Execrationè quadam infelix eris humus propter ea quæ deſignaſti.
Tunicis pelliceis induit eos.
En factus eſt Adamus quaſi unus de nobis.
4. *Quiſquis me repererit, occidet, &c. Ne tibi formidaveris. Nam qui te necaverit, ſeptupli vindictam ſuſtinebit.*
Quicumque Cainum necabit, ſeptupli vindictam ſuſtinebit.
In Caino ſeptupli pœna fuit: in Lamecho ſeptuagecupli ſeptuli erit.
6. *Non permanebit ſpiritus meus in hiſce mortalibus, quum caro ſint.*
Filii Dei, animadverſo filias hominum forma venuſtas eſſe, matrimonio ſibi eas junxerunt, natique ſunt ex eis Gigantes, &c.
8. *Neque reverſus eſt corvus, donec exſiccata eſt terra.*
Unde cognoſcam futurum, ut terram hanc poſſideam.
25. *Duæ gentes ex utero tuo dividentur, quarum altera, &c.*
28. *Somnium Jacobi de angelis per ſcalam aſcendentibus & deſcendentibus explicatur.*
32. *Præſens præſentem Deum conſpexi, & incohumitatem anima mea conſequuta eſt.*
47. *Anni vitæ meæ, quos peregrinatus ſum, omnino ſunt centum & triginta: quos ipſos ſane paucos & malos expertus ſum.*
49. *Corruens ſopitus eſt ut leo quaſique*

que catulus leoninus quis excitabit eum?

Exod. 9. *Excitavi te illam ipſam ob cauſam, ut poteſtatem in te meam declarem per univerſum orbem terrarum.*

1. Reg. 15. *Quoniam tu commiſiſti, ut præcepto meo non obtemperares, & mandata mea tibi præſcripta non ſervares: eripiam ego tibi de manu tua regnum tuum*, &c.

3 Reg. 17. *Hydria, qua farina continetur, ne deficiat: & caduſ olei numquam minus habeat.*

21. *Nabuthæus Deo & regi bene precatus eſt.*

Pſalm. 10. *Tamquam leo abditis in locis inſidiatur.*

31. *Dixi apud me, Improbitatem meam adverſus meipſum Domino fatebor: & tu mei cordis impietatem mihi condonaſti.*

101. *Factus ſum pelecano ſolitario ſimilis.*

109. *Dixit Dominus Domino meo: Sede ad dextram meam, donec tuos hoſtes ſcabellum pedum ſuorum effecero.*

131. *Surge Domine in requiem tuam, tu inquam ipſe, & arca ſanctitatis tuæ.*

135. *Qui terram in aquis fundavit.*

Eccleſ. 1. *Exoritur ſol ſupra terram, & occidit, rurſumque ſuum ad locum redit.*

Quid eſt, quod fuit? idem illud, quod erit. Quid factum? idem illud, quod fiet.

Cantic. 2. *Ficus groſſos ſuos extruſit.*

Eſa. 14. *Qui delapſus eſt Lucifer ille, qui pridem oriebatur, terræque allifus eſt?*

37. *Propugnabo hanc urbem tam meæ, quam Davidis famuli mei cauſa.*

Habac. 3. *Sol elevatus eſt, & luna ſtetit in ordine locoque ſuo.*

Sophon. 1. *Dies anguſtiæ, & exploratio-nis, & iracundiæ, hodiernus dies eſt. Nam partus quaſi quidam inſtat*, &c.

Zach. 14. *Illo die lux nulla exiſtet, ſed toto die frigus ac gelu durabit*, &c.

Matth. 1. *Joſeph non cognovit eam, donec ea peperit filium ſuum primogenitum.*

10. *Sitis æſtuat, ut ſerpentes: & ſinceri ut columbæ.*

26. *Præſtabat illi homini, non eſſe natum.*

Prius quam gallus cantet, me ter negabis.

27. *Multa corpora ſanctorum, qui obdormiverant, ſuſcitata ſunt & ipſe, urbem ſanctam ingreſſi, poſt reſurrectionem ejus a multis ſunt conſpecti.*

Ult. *Adfuturus ſum vobis perpetuo, donec finis ſæculi appetat.*

Marc. 14. *Prius quam bis gallus cantet, ter me negabis.*

Luc. 1. *Te Spiritus ſanctus invadet, ac ſupremi potentia inumbrabit.*

Joan. 5. *Pater meus operatur hactenus & ipſe operor.*

18. *Ipſi in prætorium non intraverunt, ne polluerentur, ſed paſcha veſcerentur.*

Rom. 6. *Peccati ſtipendium mors.*

2. Pet. 2. *Impiorum generi diluvium invexit.*

Locorum S. Scripturæ finis.

AUCTORES ET LIBRI NON EDITI, DE QUIBUS Glycas ſua collegit. Nam editos omittere libuit, quorum tamen fragmenta quædam habet, in editis non exſtantia.

ALexander Monachus.
Amphilochius.
Anabatianus, liber Cajanicarum.
Anaſtaſius Sinaites.
Anaxagoras.
Anaximander.
Andreas Cretenſis.
Apolinarius Laodicenſis.

B

Barlaamus.

C.

Cæſarius.
Cajus hiſtoricus.

D.

Diodorus, eccleſiaſticus ſcriptor.
Dionyſius Corinthius.

E.

Ephræmus.
Epiphanius presbyter, non epiſcopus.
Euſtathius Antiochenus.

G.

Gennadius.
Georgius Syncellus hiſtoricus.
Germanus patriarcha Byzantius.

H.

Hermes termaximus.
Hippolytus Thebanus

I.

Jamblichus.
Iſidorus Peluſienſis.
Joannes auctor Scalæ.
Julianus imp.
Jvvenalis Hieroſolymor. antiſtes.

L.

Liber de Baſilii miraculis, qui Amphilochio ſcriptus putatur.

M.

Maximus.

N.

Nemeſius Emeſenus.
Nicephorus patriarcha Byzantinus.

P.

Parva Geneſis.
Patricius Pruſenſis.
Paulus Sinopenſis.
Petrus ad Fauſtum.
Philolaus,
Pionius.
Porphyrius.
Προφητικὴ τῶν Ἑλλήνων. liber apocryphus.
Piellus.
Pyron Chronographus.
Philonis philoſophi eccleſiaſtica hiſtoria.

R.

Rufus ſcriptor Medicus.

S.

Severianus.
Severus.
Symeon Metaphraſtes.

T.

Theophanes confeſſor, chronographus.

X.

Xenophanes.

RERUM ET VERBORUM
IN HISCE
MICHAELIS GLYCÆ
ANNALIBUS
PRÆCIPUE MEMORABILIUM
INDEX.

A

Aaron in Oro monte mortuus, 123. d
Abaris mons, qui & Nabo, 122. b. 123. d. in eo mortuus Moses, 124.
Abacuc, seu Abacumus pascit Danielam in leonum fovea, 156. b
Abelus & Cainus quorum figura, 92. c
Abelus, vox quid significet, 142. c
Abeli sacrificia cur Deus respexerit, 91. b
Abelo Cainus cur invideric, *ibid.* a
Absalomi, seu Absalomi interitus, 138. b
Absalomo ad parricidium moliendum quid causæ fuerit, *ibid.*
Ab Absæo, seu Absago David servatus, 139. b
Abrahamus astronomus, 101. c. quomodo fidei, quum dixerit : *Unde cognoscam futurum, ut terram hanc possideam?* 104. b. quomodo Melchisedeco minor, 105. d
Abrahami constantia, 103. c. historia, 101. & *seq.* hospitalitas, 102. c. mansuetudo, 102. a. obedientia, *ibid.* a.
Abrahami nomen unde, 104. b
Accipiter quomodo sibi ipsi medeatur, 38. c
Accone, quæ prius Joppe dicta, 264. c. 2
Achaabi interitus, 147. a
Achar Charmæ F. quare cum omni domo lapidibus obrutus, 125. d
Achazus Joathami F. impiissimus, 149. a
Achior Ammanites, 131. a
Achis rex, 136. c
Achitopheli consilium, 138. a. ejusdem interitus, *ibid.*
Aconitias serpens, 45. c
Ada & Sela uxores Lamechi, 94. c
Adamus an mortalis simul & immortalis conditus, 67. cujusmodi a Deo fuerit conditus, 66. cum antea fuerit immortalis, quomodo delinquens factus sit interitui obnoxius, 70. d. & *seq.* cur mortalis post lapsum factus, 72. ex alia terra conditus, in paradisum collocatus, 52. c
Adamus ne de ligno scientiæ comederet, cur non impediverit Deus, 78. post lapsum cognovit Evam, Cainumque procreat, 83. c. quando e paradiso ejectus, 93. d. quatenus mortalis a Deo conditus, 72. 73. ubi exul vixerit, & mortuus sit, 93. d
Adami appellatio unde, 58. c
de Adami condicione, Concilii Carthaginiensis verba, 74. b
Adami corpus incorruptibile a Deo conditum, 70. de Adami exilio oratio Chrysostomi, 71. b
Adami liberi, 91. a
Adamum ante lapsum fuisse affectionum expertem, 72. 73.
ad Adamum cur animalia cuncta a Deo deducta, 63.
Adonibezeci ducis Chananæorum pœna, 126. b
Adrianopolis Turcici regni sedes in Europa, 268. a. 2
Adrianus Imp. 186. a ejusdem interitus, *ibid.* sub Adriano clades Judæorum, *ibid.*
Ægyptus, Alexandro defuncto, cui obvenerit, 156. d hiemem cur nullam habeat, 118. d
Ægypti plagæ, 117. & *seq.*

Glycæ Annal.

in Ægypto annonæ caritatis causa quæ, 112.
Ægyptii Geometriæ inventores, 99. b. pediculorum multitudine percussi, 117.
Ægyptiorum summa superstitio, 101. b
Ælia dicta Hierosolyma, 146. b. qua ratione, *ibid.*
Æmilianus Imp. 189. b
Æsarii inopia sub Basilio Macedone, 228. a
Æsculapius quando vixerit, 126. d. ejusdem in arte medica peritia, *ibid.*
Æstate cur Nilus exundet, 8. a. 33. b
Æthiopum regina Sybilla, 132. b. quomodo Solomonem tentarit, *ibid.* quid Solomoni donarit, *ibid.* c.
Aerem facile adfici, 28. d. in litteris sacris etiam cælum appellari, 7. a
Affectionum naturalium origo, 72. 73.
propter Agagum conservatum irascitur Deus Saulo, 135. b
Agilæi fœminis subjecti, 111. a
Agnus Paschalis quando mactari solitus, 176.
Agrippina mater Neronis a filio tyranno interficta, 183. d
Alagabalus, *V.* Heliogabalus,
Alemana Manuelo Comneno nupta, 261. b. ejusdem virtus excedens, *ibid.*
Alexander Magnus a Candace circumventus, 109. c
Alexander cur a Danielo Pardalidi comparatus, *ibid.*
Judæorum Pontificem veneratur, 109. d
Alexander quo ætatis anno mortuus, 110. a. regni Persici everfor, 156. d
Alexander antistes Alexandriæ, 189. a.
Alexander Mamææ F. Imp. 182. d. Monachus de Constantini baptismo, 194. b. ejusdem refutatio, *ibid.*
Alexandri animus magnus, 110. a. castitas, *ibid.* eruditio, *ibid.* b
Alexandri columna in insula Brachmanum, *ibid.* monarchiæ divisio, 156. d
Alexandri oculus alter cæruleus, alter niger, 109. c
Alexandri regnum, 109.
Alexandri regnum, post ejus obitum divisum, 110.
Alexandrina rem sacram Hierosolymis Deo fecisse, 109.
Alexandria a quo condita, *ibid.*
Alexandriæ divulsio a Constantinopoli, 203. d
Alexius Branas, 264. d. 2
Alexius Comnenus Imp. 237. b. & *seq.* contra Bryennium mittitur, 236. c. hostiles Turcarum copias dissipat, 260. a. 1. cauterio utitur, *ibid.* moritur *ibid.* Manichæos in viam revocat, 259. d.
Alexius Ducas Murtzuflus Imp. 265. b. 2. ejusdem pœnæ, *ibid.*
Alexius Isaaci Imp. F. 265. b. ab Alexio Ducas capus, *ibid.* c. ejusdem interitus, *ibid.*
Alexius patriarcha donis corruptus, 243. c
de Alexii Comneni matre & conjuge, 259. a
Alexii Comneni morbus & curatio, 259. c
ab Alexio Comneno quomodo deceptus Rupertus Francus, 258. a
Allelengyum ab Argyropulo sublatum, 241. c.
Allelengyum exactio qualis, 239. c. unde dicta, *ibid.*
Amalthea capra, 114. a
Amaltheæ cornu quid, *ibid.* b

Amalthem corna, filia Jobi, *ibid.* unde fic dicta, *ibidem.*
Amafias rex, 148. d. ejufdem interitus, *ibid.* c
Amazones ἀνώμαλοι, 111. a
de Ambitu lex Marciani, 203. b
Ambrofius difcipulus Origenis, 185. c
Ambrofii libertas, 198. d. e
Ammerigus Alemanorum rex, 265. b. 1. ejufdem perfidia, 2. a. c
Amici fidelitas, 215. b
Ammonis cum forore inceftus, 138. a
Amor mutuus conjugum, 64. b
Amofus rex, 152. c
Amphilochii de Angelorum creatione opinio, 62. d
Amorates Machometi F. 268. b. 1. ejufdem interitus, 267. c. 1. 269. d.
Anabatianus, liber Cajanitarum, 93. b
Anacharfis caftitatis & virtutis exercitiorum amore flagrans, 181. c
Anaftafius Dicorus Imp. 204. d. ejufdem exitus, *ibid.* e.
Anaftafii facinus præclarum, 205. c. Sinaïtæ allegoria, 8. b. 26. a. de angelorum creatione opinio, 62. c. locus, 120. c. 17. b. 30. b. 38. a. 57. c. 67. b. 69. d. 72. c. 73. a. 77. a. 79. e. 82. a. 128. c. 142. a. 152. d.
Anaftafii fomnium, 205. a
in Anaftafium fcitilio, *ibid.*
Anatolii confilium, 203. c
ab Anatomia illuftre fimile, 129. d
Anaxagoras quando vixerit, 136. c. ejufdem de fideribus deliria, 16. b. de fole opinio, 26. c
Anaximandri de natura fiderum deliria, 16. c. de fole opinio, *ibid.* d
Anaximenis de fole opinio, *ibid.*
Andreæ Cretenfis locus, 67. b
Andromachus theriacæ inventor, 46. c
Andronicus Comnenus e carcere primum elabitur, 263. b. 1. quomodo Galizam pervenerit, *ibid.*
Andronicus Joannis F. Paleologus Imp. 267. d. 2.
Andronicus minor, a vo deturbo, Imp. 267. b. 1.
Andronicus Paleologus Imp. 266. c. 2.
Andronici Comneni tyranni imperium & ftragia, 263. c. 2. inceftus cum Theodora, 263. a. 2. fupplicia, 264. b. 1.
Angelus præfes vitæ cujufque hominis, 106. d
Angeli jusjurandum, 207. b
Angeli, nominis in Comnenum mutatio, 265. a. 1.
ab Angelo centum & octogintaquinque millia una nocte interempta, 150. a
Angeli, 59. c. 61. adminiftri fpiritus, 106. d. afcendentes & defcendentes in fcala Jacobi quid fignificent, *ibid.* num ante cæli & terræ creationem, an vero poft fint conditi, 101. quomodo in literis facris comedifle dicantur, 102.
Angelorum appellatio unde 59. 60. caftra confpecta Jacobo, 107. c. creationis cur non expreffa fit mentio, 59.
de Angelorum creatione opiniones diverfæ, 61. 62.
Angelorum prædictiones de futuris unde, 83. d. vox quid fignificet, 62. a
per Angelos lex ipfa nobis data, 60. a
in Angelis alæ quid fignificent, *ibid.* c
de Angelis Nicephori patriarchæ locus, 106. c
ab Angelis fepultus Mofes, 122. b
de Angelis fingulorum, Bafilii locus, 62. e item Theodorii, 62. b
Angeli & Franci in Paleftinam expeditio, 264. d. 2
Anguillarum ortus, 34. c
Anima an divinæ particeps eſſentiæ, 53. c. in homine una, diverfis facultatibus prædita, 54. b. quo fiet cior, eo fapientior, 57. d. 90. a. quomodo in corpore exiftat, 55. e
Animæ eſſentia incomprehenfibilis, 56. d
Animæ & corporis fubitus in alvo materna concurfus, fubitaque ab invicem tempore mortis diremptio, 56. e
Animæ expers, omnino mortuum. 56. c
Animæ facultates, 54. incrementum quomodo confequamur, 64. d. partes tres, 86. & *feq.* de Animæ ſede, Ariſtotelis, aliorumque opiniones, 55. 56.
de Anima brutorum, Manichæorum error, 82. b
Animalcula ephemera, 29. d. unde fic dicta, *ibid.*
Animalia cor amplum habentia, cur timida: & contra, 42. a. Libyca cur per æſtatem bibant, 32. c
Anima meticulofa, 29. c. quædam cur adhuc hodie immunda, 130. c. d. quomodo quædam immunda, cum initio rerum communem cum cæteris benedictionem acceperint, *ibid.* d
Animalium terreſtrium ſenſus acres, 38. a
Animalibus a pedibus deſtitutis reſtes nulli, 29. e brutis naturalis appetitus ab opifice inditus, 32. a fingulis prudentia quædam naturalis a Deo indita, 30. c
Animalia bruta non laborare invidia, 34.
Animalia munda ab immundis unde Noa diſcerne re potuerit, 97. d
in Animalibus vis ſenſuum, 39. b
in Animantibus brutis cur fœtus magis quam in hominibus parentum ſimilitudinem referant, 43. e
Annæ mulieris liberalitas, 207. a
Annales Joannis Scylitzæ, 221. d
Annonæ caritas ſub Conſtant. Copronymo, 220. a
Annus quid, 17. d
Annorum in numeris diverſitas apud Hebræos & Græcos, 91. a
Annorum prædicationis Pauli ſupputatio, 176. c
de Annorum ſeptimanis apud Danielum, 159. b
Anomæos hæreſis ſuæ occaſionem ab Origene ſumpſiſſe, 287
Anſeres pervigiles, 34. b
ab Anſeribus Roma ſervata, *ibid.*
Anthropophori apud Indos, 110. e
Antichriſti prodigia, 121. a
Antigonus, Alexandro defuncto, Aſia potitus, 136. e.
Antiochea a quo condita, *ibid.*
Antiochiæ clades, 208. d
ab Antiochia cur abſtinuerit Phocas, 237. d
ab Antiochenis Imperatricis ſtatua dejecta, 199. a
Antiochus Epiphanes, 157. a. d. Eupator, *ibid.* b Oſtiarius quo pacto circumventus, 207. a
Antiochi Epiphanis Interitus, 157
Ἀντανακλάσεις, 32. a
Antoninus Caracallus Imp. 188. c. Philoſophus Imp. 187. a. mundum imperatorium vendit, *ibid.* Pius Imp. 186. e
Antonini Philoſophi Imp. doctrina, 187. a
Antonius ab Auguſto navali pugna victus, 158. c
Appellianorum error, 178. d
Apis Ægyptiis cultus, 101. b
Apes cur oleo extinguantur, 37. a. quomodo puniant fucos, 35. d
Apum reſpuſa, 32. c. 35. d
Aprorum ipumæ cauſa, 48. e
Apochaudas a Nicephoro devictus, 235. c
Apollinarius in Concilio II. damnatus, 209. d. quando vixerit, 189. d. ejufdem dogma hæreticum, *ibid.*
Apollinarii dogma, 54. c
Apollonii præſtigiæ, 125. b
Apoſtoli cur patriarchis majores, 178. a. dona linguarum quot acceperint, 177. a. primi cur tantum duodecim, 177. d
Apoſtolorum nullus ſupra Paulum collocandus, 165. d.
Apoſtolis cæteris cur pares Paulus & Jacobus, 177. c in Apoſtolis cur linguæ conſpectæ, 174. d. cur diſperſæ, *ibid.* & 175. a
Aſiphlochetione, ceti ſpecies, 28. a. imago diaboli, *ibid.*
Aqua adverſationis, fons unde dictus. 79. c
Aqua cur a Deo ſupra firmamentum collocata, 6. c cur item infra, *ibid.*
Aqua & ignis in Lyciis montibus conjunctim cujus nos admoneant, 13. d

Aqua fluviatilis cur non salsa, 12. d. pluvia cur cito putrescat, 23.
Aqua quomodo fuerit collecta, 12. a. quomodo mel alicubi in Scripturis dicatur, 148. c. quomodo nunc in unam collectionem, nunc collectiones coacta esse dicatur, 12. d
Aquam diluvii ad xv. cubitos supra ipsos montes excrevisse, 98. marinam crassiorem esse fluviatilibus aquis unde constet, 12. d
de Aqua marina, quod potabile sit, quomodo eliciatur, 7. b.
Aquæ puteales cur per hyemem calidæ, 46. d
Aquarum aeriarum fons & principium, mare, 7. c calidarum fervor unde, 6. c. fluxus & refluxus in Euripis unde fiat, 18. a. illuvies & hiatus, 197. c.
Aquarum in sanguinem commutatio, plaga Ægypti prima, 117. a. & quare, *ibid.*
Aquas omnes e mari oriri, 12. d.
Aquila factus Christianus, 186. c. astrologiam non deserit, *ibid.* circumciditur, & scripta sacra vitiat, *ibid.*
Aquila Marciano præbet umbram, 203. a
Aquilæ augurium, 227. d.
Aquilæ & Manis blasphemia, 64. a
Aquilæ in sobolem iniquitas, 32. c
Aquilarum augurium, 232. c. ejusdem interpretatio, *ibid.* d. pennæ, 33. e
Arbaces Medus Sardanapali interfector, 108. c
Arbor cognitionis, cur in paradiso condita, 77. d
Arboris & sontis miracula, 214. c. 215. a.
de Arboris scientiæ natura & fruitione, magna inter omnes dissensio, 66. c
de Arbore cognitionis variæ sententiæ, 76. 77.
Arbores ἀνύδρους, & tamen ὑγροβίους, 11. a
Arbores aureæ cum aviculis, 223. e
Arborum folia cur diversa, 10. a &c.
in Arboribus sexus discrimen, 10. a.
Arbylus Assyriorum rex, 100. e
Arca Domini cur capta, 233. c
Arcæ Noæ mensura, 98. c. d
in Arcam an corvus a Noa dimissus redierit, *ibid.* e. cur tam septena quam bina animalia recepta, 98. c. d.
propter Arcam Palæstini male multati, 233. d
Arcadius Imp. 299. c
Arcadius & Honorius filii Theodosii ex Placilla, 197. c.
Arcadius per litteras Innocentii Papæ excommunicatus, 200. b. ad easdem responsum Arcadii, *ibid.* e. 201. a. absolutio, *ibid.* b
Archangeli, 59. 60.
Archangelorum vox quid significet, 61. b.
Ardeola, sive erodius, avis cujusmodi, 34. d
Argyropuli uxoris virtus, 241. c
Asterisci quid defignent, 1. a
Arius in primo Concilio damnatus, 209. c ejusdem mors, 195. a.
Arianos hæresis suæ occasionem ab Origene sumpsisse, 189. c
Aristoteles quando vixerit, 156. d
Aristotelis de cæli essentia opinio, 4. c. locus, 33. b. 39. c. 41. c. 48. 90.
Arithmeticæ inventores, 99. b.
Armatius, *V.* Harmatius.
Armenunes, 225. a
Arricius Arcadii castigati metu profugit, 198. b. revocatur cum veniæ petitione, *ibid.* Theodosio. missus, *ibid.* a.
Artabanes rex, 256. c
Artabasdus Imperatorem se facit, 219. c. ejusdem exitus, 217. Leonis gener, *ibid.* d.
Artaxerxes rex, Darii successor, 209. a
Artemius Imp. 216. e
Artoclines ab uxore necatur, 246. c.
Asa rex in quibus peccarit, 145. a. ejusdem pietas, *ibid.*
Ascetica Basilii, 73. d. 130. c
Asinus cur timidus, 42. a
Asini auditus acer, 38. a
Astarte, idolum Sidoniorum, 146. d. eadem cum Venere, 143. a
Asmodæus genius nequam, 132. b. amator Sarræ, *ibid.*
Aspidum species tres, 45. d
Assyrii unde Persæ dicti, 101. d
Astrologi cujusdam prædictio, 204. d. 232. a
Astrologi 216. a. ex Italia proscripti, 184. d. refutati, 22. 23. & *seq.*
Astronomiæ inventores, 99. b
Asus Adami F. Setho nupta, 91. a
Athanasius ab Arianis solio deturbatur, 193. c. ejusdem exilia, *ibid.* locus, 69. b. 71. a. 75. c. 92. c 94. d. 160. c. 161. a. c. 162. b.
de Athanasio prædagium, 189. a
Athenais, post Eudocia dicta, abit Constantinopolim, 201. c. nubit Theodosio Calligrapho Imp. *ibid.*
Athenis & Thebis potiti Catelani, 267. b. 1.
Athenienium ducis clades, *ibid.* a
Athenodorus libidinum Augusti coercitor, 159. c ejusdem præceptum ultimum Augusto datum, *ibid.* c.
Atlas mons, 11. b
Atlanticum mare unde dictum, *ibid.*
Attramentum qui pisces habent, 29. b
Augustus Cæs. victor Cleopatræ, 45. d
Augusti anno quadragesimo secundo Christus natus, 160. a. Imperii duratio, 158. iracundia castigata, 156. c. libidines coercitæ, *ibid.* moriturí verba, *ibid.* nomen unde, 158. b
in Augustum amor subditorum, 160. a
ab Augusto extructa Nicopolis, 158. c
sub Augusto pax, 159. a
Augustus mensis unde dictus, 256. b
Aves aureæ canentes, 226. b
Avium ortus, 34. c
in Avibus quid admirandum, 152. b
Aurelianus Imp. 189. c. sub eo pluit argento, 190. a
Aurium meatus cur instar cochleæ tortuosus conditus, 24.
Aures prius dictus Josua, 123. d.
Azura Adami F. Caino nupta, 91. a

B

Baal, idolum Assyriorum, 146. d.
Baalim, sacellum, Baal, *ibid.*
Babylonii primi astronomiæ per Zoroastrum inventores, 100. d
Bajazetus Turcarum Imp. 267. d. 2. 268. a. 2.
Bajmundi, qui & Raimundus, versucia, 259. b
Balbinus & Maximus Imp. 188. d
Balenæ, ceti species, 28. b. quomodo in Scriptura magnæ dicantur, 29. b
Baldwinus Flander Imp. 265. a. ab Ulachis captus, *ibid.* d. ejusdem interitus, *ibid.*
Baltasarus rex, 255. b
Banan & Richabus, Memphibosseti interfectores, morte a Davide plectuntur, 137. c
Barachus, judex Israelicus, 126. b
in Barbaris etiam ipsis virtus, 182. d
Barbarossa. *Vide* Friderich. Barbarossa.
Bardanes Imperii adsectator, 221. b
Bardas a sobrino casu interfectus, 259. frater Xiphilini patriarchæ, 252. d
Bardæ cædes, 226. c. facinora, 226. c. somnium, *ibid.* e
Bardæ & Photii exitus, 226. c
Barlaami locus, 68. c
Basilacis seditio, 256. e
Basilæ Concilium a Germanis contra Eugenium Pontificem celebratum, 268. d. a.
Basilius a Michaelo Temulento adoptatus, 227. b
Basilius Cesareæ Pontifex 234. c. de echino aquatili, *ibid.* d
Basilii de angelorum creatione opinio, 62. b

Basilii locus, 14. d. 15. b. 16. c. e. 22. a. 27. a 30. c. 33. a. 40. b. 51. a. 54. d. 55. c. 57. c. 61. e. 81. b. 83. a. 85. b. 88. c. 92. b. 93. d. 97. a. 81. d 84. a. 87. a. 89. a. 119. c. 120. b. 122. b. 130. c 153. d. 160. d. 171. d. 194. b.

Basilius & Constantinus, Romani FF. Imperatores. 236. a

Basilius Macedo Imp. 227. in venatione prope perit, 230. a

Basilii cum Bulgaris bella, 239. d

Basilii Macedonis ingratitudo, 228. a. justitia, 228. b liberalitas, 237. c. mors, 230. c. tenuitas, 227. d triumphus, 240. c

Basilius Romani F. Imp. 239. c

Basilio Macedoni quomodo significatum regnum, 227.

a Basilio Macedone cisternæ repurgatæ, 229. b

a Basilio Macedone templa condita, ibid. a

Basilii Amasiæ antistes a Licinio interfectus, 79. b

Basilissus Imp. 264. c.

Basilissi mors, ibid.

Basilissus cujusmodi fit animal, 44. c. 45. b

Basilissum sibilo etiam aures hædere audientium, 456. b. solo intuitu necare, 44. c

a Basilisco nihil differre invidum oculum, ibid.

Bataviti radix, 225. a. ejus vires, ibid.

Batatarzæ oculi eruti. 248. b

Becus quomodo patriarcha factus, 266. c

Belisarius adversus Vandalos proficiscitur, 206. a cunctis amabilis, ibid. carceribus includitur, ibid. c

Belisarii res gestæ, 206. b

Bellum cum Genuensibus, 268. d. a.

Belli diaboli cum hominibus causa, 83. a

Belum quando abolerit Danielus, 156

Bene precari quid, 145.

Beneficentiæ commendatio, 132. c

Benignitatis in egentes præmium, 206. b

ex Berlabea Davidis filius primus cur mortuus, 138. c

Bessarion & Isidorus, Cardinales Græci, 269. b. r.

Bessarionis encomium, ibid.

Bestiæ cicures sunt quæ, 15.

Bodena castellum, 239. d

Bogomilorum hæresis, 258. d

Bolius Romanus ad dignitatis gradum sublimem evectus, 248. b

Bonitas Domini unde manifesta, 74. c

Botaniates, Vide Nicephorus Botaniates,

Bovini capitis effodio infausta, 233. d

Boum pestis craba, ibid. d

Brachmanes virtutis cultores, 181. e

Brachmanum abstinentia, 110. d. insula ibid. in eadem Alexandria columna, ibid.

apud Brachmanas dracones, scorpii, formicæque maximæ, 110. c

Branchiis qui pisces careant, 29. c

Bregma quid, 90. a

Britannorum confusa libido, 99. a

Bruchus quid, 118. c

Bruta quædam variis modis consulere, 37.

Brutorum solertiæ & humanæ prudentiæ differimen, 50. c

Bryennius excæcatur, 256. d

Bryennii motus, 256. b

in Bryennium æquitas Botaniatæ, ibid.

Bulgarorum defectio, 239. c. quindecim millia excæcata, 240. b

Bulgarorum regni exitus, 240. c

Byzantium sive Constantinopolis quando & a quo condita, 253. c

Byzantii obsessio, 265. b. a. obsidio triennalis, 192. c decennalis, 267. c. a. quomodo tandem relicta, 269. c. a. Renovatio quo anno celebrata, 192. d

Byzantio prælata Heraclea, 192. c.

C

CAballa regio, 220. b

Cadus olei in Heliæ historia quid, 148. b

Cædes civium Thessalonicæ, 198. d

Cædes quædam justæ, 138. c

Cæsarius Gr. Nazianzeni frater, 82. c

Cæsarii de angelorum creatione opinio, ibid.

Cæsarii locus, 111. b

Caganus. Vide Chaganus.

Cajanitarum secta quæ, 93. b

Cainæ ætas, 96. b

Cainanem primum astronomiam libris complexum, 110. a.

Cainus Abelo cur inviderit. 91. a. cur non mox punitus, 95. b. cur non statim mortuus, 92. a

Cainus & Abelus quorum figura, 92. c

Cainus unde intellexerit, Deum munera sua non respicere, 91. b. unde modum occidendi fratris acceperit, 92. c

Cainus, vox quid significet, 182. c

Caini confessio qualis fuerit, 95. d. cum Lamecho comparatio, 95. a

Caini posteritas, 94. c. posteriorum anni cur non recenseantur, 92. b

Caino nupta Azura, 92. a. quæ nota addita, 92. c

Cainum gravius quam Adamum deliquisse, 92. b

Cainum quid induxerit, ut sacrificium Deo offerret, 92. c

Cajus Caligula Cæsar, 181. c. ejusdem Imperii duratio, ibid. tyranni interitus, ibid. prodigalitas & rapacitas, ibid.

Cajus scriptor Ecclesiasticus, 182. a

Caligo quid, 82. d

Καλλιγραφία Theodosii, 202. c

Callinicus patriarcha proscriptus, 216. a

Caloris inopia causa metus, 48. c

Calvariæ locus quis, 93. c

Cambyses cognomento Nabuchodonosoris, Cyri F. 56. c. ejusdem regnum, ibid.

Camelus qui seipsum curet, 38. c

Camelli vindictæ cupiditas, 38. b

Camelo cur collum longum, 40. c

Canaan. Vide Chanaan.

Camelopardalis, 47. c

de Cancro & ostreo, 27. d

Cancri, antidotum cervis contra venenum, 46. b

Candace Alexandro nupta, 109. c

a Candace circumventus Alexander, ibid.

Canicula proprietas, 43. c

Canis animal gratum & fidum, 39. c. quomodo hilem nigram expurget, ibid. d

Canis Simonis magi, 182. b

Canis fidelitas, 220. c. marini natura, 27. d

ex Canis rabiosi morsu hydrophobium, 49. a

de Cane exemplum memorabile, 39. d

Canes foli æstivo tempore rabiosi, 49. a

Canes medicamenti causa sæpe gramine vesci, 65. d

Capitis figuras cur plures vir habeat, 89.

Capitolium unde dictum, 109. b

Capræ silvestris natura, 50. b

Captivitatis Ægyptiacæ causa quæ, 122. c

Carceres mutati, 195. a

Cardinales Græci, 269. a. r.

Caro quid scripturæ, 96. c

Carnium esus post diluvium concessus, 66. usus ante diluvium si nullus: ad quid igitur fuit Abel oblio? ibid.

Carnes ad ficum ligatas mollescere, 30. c

Carolus rex Neapolitanus, 266. c. r. quomodo a Palæologo repressus, 266. b. a.

Carus & Carinus Imp. 190. a

Cassia filia Jobi, 114. a. unde dicta. ibid.

Cassiæ ad Theophilum Imp. responsum, 223. c

sine Castitate nemo Deum visurus, 230. c

Catelani Thebis & Athenis potiti, 267. a. r.

Catelanorum in Asia & Græcia res gestæ, 266. c. a. stratagema, ibid.

Catherina uxor Isaaci Comneni, 251. a

Cauca sus mons, 13. a

Caucus quid, 213. a

Cephalipisci falacitas, 27. c

Cephisus flumen, 266. c. a.

Ceratium quot nummulos contineat, 221. b

Cerealis natura, 35. e
Cerebrum, mentis instrumentum . 88. c. quibus pravis humoribus repletum esse dicatur, *ibid.*
Cerebri amplitudo in homine quo serviat. 89. e. ventriculi, 90. a
Cerebra sicca cur præstent, 90. a
Cervæ fœtus quomodo cursu non lædantur. 43. a
de Cervæ imago elegans, *ibid.*
Cervus cur cornua abjiciat, 42. d. cur timidus, *ibid.* a. imago viri boni, *ibid.* b. qui vulnera sua sanet, 58. c
Cervum cornibus amissis se occulere, & quare, 42. b.
a Cervis devorari serpentes, 43. b
Cetus captus, qui Porphyrius dicebatur, 208. c
Ceti species Prion, 28. a. item Aipidochelone, *ibid.* item Phocæ, Balenæ, &c. *ibid.* b
Ceti cur ingentes dicantur, 28. b. maximi, quomodo in Scriptura dicantur, 28. b
Cetorum habitatio, 27. c
Ceyeem avem unicum modo fœtum edere, ob litigiditatem, 36. c
Chaganus Chazarorum princeps, 21. a
Chaldæorum incestus, 210. e
a Chalebo excisi Gigantes. 123. c
Chamæleon imago diaboli, 48. c
de Chamæleonte, *ibid.*
Chanaanis tyrannica terræ alienæ invasio, 110. a
Charadrius cur oculos claudat, conspecto quopiam morbo regio laborante, 33. c
Charmione, 45. c
Chelidonium, 38. b
in Chersonitas crudelitas Justiniani Rhinotmeti, 216. c
Cherubi, 59. c. 60. c
Cheruborum nomen quid significet, *ibid.*
Chordæ lupinæ, 48. c
Chosroes Persarum rex, 212. c
Choirois bella Persica, 213. c
Christus Dei potentia, 160. c. potentia Patris. 171. b. cur animam suam in Patris manum deposuerit, *ibid.* cur dies quadraginta, non plures vel pauciores post resurrectionem in terris egerit, 174. a cur discipulos elegerit inopes & indoctos, 164. e cur intra diem tertium resurrexerit, 172. c. cur non mox post resurrectionem in cælos ascenderit, 173. c. omnia nostra expertus, solo excepto peccato, 161. c. quando primum innotuerit, 184. a. quare ad inferos descenderit, 172. a. d. quo mundi anno natus, *ibid.*
de Christi ad inferos descensu, 171. a. d.
Christi ad polecanum comparatio præclara, 35. b
Christi, Christoque fidentium figura Abelus, 92. c
Christi corpus ante passionem corruptibile: post, incorruptibile, 70. c. cur nudum e sepulchro exierit, *ibid.*
Christi effigies per Thaddæum Augaro missa. 217. c
imago sol, 59. c. nativitas quo Augusti anno contigerit, 160. a
Christi pascha novum. 166. c. passio quando contigerit, 176. b. post resurrectionem apparitiones, 173. d.
Christi resurrectionis hora incerta, 173. b. sepultura cur triduum complexa, *ibid.* statua Cæsareæ Philippi collocata, 197. e
de Christi transformatione. 165. b
Christo festa sacra sex, 208. a
Christi agni machandi diem anticipasse, 168. c
in Christum cur defecerint Spiritus sanctus. 164. a
Christum eodem tempore duobus in locis ante passionem non fuisse, 166. b. in cœna fermentato usum pane, 168. b. 169. d. seipsum participasse, 166. c. unguento quæ perfuderint mulieres tres, *ibid.* a.
de Christo apocryphæ narrationes rejiciendæ, 164. c
Christo moriente cur mortui revixerint, 170. d
Christianorum persecutor primus Nero, 182. a
Christianos a Judæis falso innumdos appellari, 129. 130.
Chronographiæ initium unde sumendum, 93. d
Chronographi qui fuerint, 190. c
Chrysostomus patriarcha, 199. c. a quibusdam calumnijs petitus, 53. b
Chrysostomi cum Eudoxia contentiones, 199. c. de Adami exilio oratio, 71. b. de Magis sententia, 122. a.
Chrysostomi & Epiphanii presbyteri de Joanne theologo discrepantes sententiæ 164. 165.
Chrysostomi exilia, 199. c. obitus, *ibid.* locus, 19. c. 23. d. 30. d. 51. d. 52. c. 53. a. 54. a. 56. b. 60. b. 61. d. 63. b. c. 64. c. d. 66. a. 67. d. 68. d. 69. c. 72. b. 73. b. 77. d. 79. c. 84. c. 85. b. 89. b. 91. c. 93. c. 95. b. d. 102. a. d. 105. a. 121. c. 146. d. 162. a. c. 168. c. 169. d. 170. c. 174. d. 175. a. 177. d. 178. a. 182. c. 219. a
Chrysostomo quid objectum, 258. b. defensio Isidori, *ibid.*
a Chrysostomo alienatus Epiphanius, 200. a
Cibus hominis ante lapsum qualis fuerit, 77. a
Cibus paradisi quis, 76.
Cicadæ ἀγέρωχοι, 29. c. frigidæ, 33. e. cur æstate media primum cantum suum incipiant, *ibid.*
Ciconiarum pietas, 31. c
Cicutæ usus, 9. d
Cicuta turnos vescl, *ibid.*
Circus equestris corpus ædificari a Severo Imp. 194. d. exornatus a Constantino Magno, *ibid.*
Cisternæ a Basilio reporgatæ, 229. b
Civium clades, 206. d
Clades Romana, & Serviana ediditio, 206. e
Claudius Cæsar, 182. a. 189. c. ejusdem formidolositas, *ibid.* Imperii duratio, *ibid.* proavus Constantini Magni, *ibid.*
Κοαδαγᾶσαι quid, 132. b
Κοσδᾶν quid, *ibid.*
Clemens Stromateus quando vixerit, 187. c. ejusdem locus, 177. a
de Cleopatræ morte, 43. d
Clerici cur dicti facerdotes novi fœderis, 10. a
Clopias piscis, 36. a
Coagulo dolores acres & vehementes sopiri, 9. e
Cælum propriæ quid, 6. e
Cæli appellatione quæ veniant, *ibid.*
de Cæli effentia, opiniones variæ, 4. b
Cæli imago, vetus templum, 140. c. 141. a
Cæli somen etiam firmamento ex aquis condito attribui, 6. a
Cælo cur terra posterius a Deo creata, 2. 3.
Cæli tres, 7. a
Cœnam ad consolandos discipulos Christum instituisse, 166. e
in Cœna fermentato pane usum esse Christum, 168. b. 169. d
de Cognitionis arbore, variæ sententiæ, 76. 77
Colosienses unde dicti, 257. a
Colossus statua, 194. b
Cometes, 194. b. unde dictus, 23. c
Cometes sub Constante, 214. c. quid portenderit, *ibid.* d. sub Constantino Duce, 232. a. sub Justiniano, 208. d. sub Justino, 205. e. sub Monomacho, 247. c. sub Zimisce, 247. c
Cometæ an sidera, 23. b. quid portendant, *ibid.*
Cometarum ortus, 23. b
Comnenodus Imp. 187. b. quomodo effœminatus fuerit, *ibid.*
Concilium Basilicnse, 268. d. Nicænum, 193. b. V. sub Justiniano celebratum, 209. b. Sardicense, 193. d
Concilii Carthaginensis de Adami conditione verba, 74. b
Concilia quibus temporibus & locis celebrata, 209. c. d. inde.
Confessio qualis a nobis requiratur, 95. d
in Confirmatione mos veterum, 274. d
Conjugium pietatis & virtutis culcui non officere, 130.
Conjugum mutuus amor, 64. c
Conradinus Sveuus trucidatur, 266. c. 2
Conradus Montisferratensis Marchio, vir egregius, 264. d. 1. ejusdem interitus, *ibid.*
Conradi Cæsaris in Palæstinam expeditio, 261. b. 1.

ejusdem de Tureis victoria, 262. a. 1
Constant Imp. 214. c. luis invisus, 215. b
Constans Constantini Magni pater, princeps religiosus. 190. b. in Britannia moritur, *ibid.*
Constans & Galerius Impp. 190. b
Constans & Licinius Cæsares, 193. b
Constantis mors, 215. c. pietas, *ibid.* a. somnium, *ibid.* b.
Constantinus Barbatus Imp. 215. c. unde sic dictus, *ibid.* ejusdem interitus, *ibid.*
Constantinus Copronymus Imp. 219. b. de sanctis eorumque invocatione quid senserit, *ibid.* ejusdem crudelitas & tyrannis, *ibid.*
Constantinus Dux, Imp. 251. b. studia ejusdem parum utilia, *ibid.* c. avaritia, *ibid.* pium factum, *ibid.*
Constantinus & Basilius, Romani FF. Impp. 236. a
Constantinus Heraclii F. Imp. 214. b
Constantinus Leonis F. Imp. 220. d. ejusdem quædam vitia, *ibid.* imperium recuperat, 233. d. litteras instaurat, *ibid.*
Constantinus Magnus a Silvestro baptizatus, 194. c. idque Romæ, *ibid.* baptizatur, 191. b. Arianorum partes sequitur, 192. c
Constantinus Palæologus, ultimus Byzantii Imp. 269. c. 2.
Constantinus patriarcha præclarus, 250. b
Constantinus Romani F. Imp. 241. a
Constantinus Silvanus hæreticus, 215. c
Constantini Copronymi mors, 220. b
Constantini columna fulmine tacta, 257. a
Constantini Ducis liberi, 232. b
de Constantini Magni baptismo Alexander Mouachus, 194. b. ejusdem refutatio, *ibid.* d
Constantini Magni hellum cum Maxentio, 191. a. imperium, *ibid.* lapsus, *ibid.* liberi, 192. a. mors, 256. a. moderatio, 194. d. somnium, 193. b
in Constantinum insidiæ detectæ, 231. b
sub Constantino Copronymo quæ contigerint, 219. d. e.
in Constantino Palæologo finis Imperii Constantinopolitani, 269. c. 2
Constantinopolis sive Byzantium quando & a quo condita, 153. b. quo anno & die a Machometo fecundo capta, 269. c. 2.
Constantinopolis amplitudo, *ibid.* exitium miserabile omnia excidia superasse, 270. initium, 192. a. recuperatio, 366. c.
Constantinopolim quomodo ornaverit Constantinus, 194. d.
Constantinopolim traducti patricii Romani, 193. d. qua id arte factum, *ibid.* c
a Constantinopoli divulsio Alexandriæ, 203. d.
Constantinopolitani imperii initium & finis, 269. 270.
Constantius Imp. 193. a
Consuendi artem unde homo repererit, 85. b
ex Consuetudine natura, 51. b
Consulum admiscratio, 158. a
Conversionis anni inventor Sethus, 94. b
Convicium in Deum, cuncta natalitio fideri esse subjecta dicere, 23. a. b
Copronymi nomen unde, 220. b
Cor amplum habentia animalia, cur timida, & e contra, 44. b
Cordium agnitio soli Deo peculiaris, 89.
Cornix soboli amans, 32. d
Cornices ciconiarum socias, *ibid.*
de Cornicibus Basilii locus, *ibid.*
Cornu Amaltheæ quid, 114. a
Cornua cervina fugere serpentes, 37. b
Corpus & anima ut subito in alvo materna concurrunt, sic & subito a se dirimuntur, 56. 57.
Corporis incrementum quod, 64. d
Corporis procreitatem, non virtutem admirari homines, 137. b
In Corpore quomodo exstat anima, 55. c
Corpora sanctorum multa cur resurrexerint, 178. d. e
In Corporibus temperamentorum diversitatis ratio, 57.
Corvus a Noa dimissus an redierit in arcam, 98. e
Corvorum *αποφθεγματα*, 33. c. morbus, 33. d
Cosmas patriarcha sese abdicat, 257. d
Cosroes Persa. *Vide* Chosroes.
Craba boum pestis, 235. d
Crales a fuis necatus, 267. c. 2
Creatoris majestas & amplitudo nullis describi terminis, 4. c
Cretæ defectio, 238. a
Crocodilus quid, 211. d
Crocodili hostis hidrys, *ibid.* quomodo eum necet, 211. d
a Crocodilis accepta clades, 211. d
Croesi amnem Halym transicientis clades, 109. a
Cromus, five Saturnus, unde oriundus, 100. b
Crux sub Constantino in terris reperta, 195. c. sub Constantio parefacta, *ibid.*
Crucis adoratio in Concilio VII. confirmata, 220. c
Cubitus quid, 99. a
Cucumis exulandi causa deportatus Chrysostomus, 200. b.
Culex cur animal molestissimum, 117. d
Culicum e pulvere natorum productio, tertia Ægypti plaga, 112. c. Ægyptiorum excantatoribus impossibilis, *ibid.*
Cuzina mons, 241. d
Cygnus quomodo sibi prospiciat, 39. a
Cyprus ab Anglo occupata, alterique donata, 264. d. 2.
Cypri defectio, 238. a
Cyrillus damnatur, 201. d
Cyrilli ad Constantium litteræ, 195. c. ad Juliani Imperatoris calumniam responsio, 142. c. de cultu spirituali liber, 123. b. de hominis creatione oratio, 68. b. de Jobo ratiocinatio, 113. c. de puerperarum pollutionis tempore locus, 163. d
Cyrilli *μαθησεις*, 92. c
Cyrilli locus, 22. b. 33. c. 64. b. 68. b. 86. a. 90. a. 91. c. 92. c. 96. b. 98. b. 102. c. 106. c. 113. b. c. 142. d. 154. c. 162. c. 169. b. 195. c.
Cyrilli Thelaurorum liber, 61. a
Cyri regnum, 156. a. victoria de Crœso, 109. a

D

DAgon terræ allisus, & coram arca prostratus, 133. c.
Dalilæ Palæstinæ amore captus Samson. 127. d
Damasceni de angelorum creatione opinio, 80. d
Damasceni locus, 12. c. 17. a. 50. c. 55. a. 61. b. 62. d. 63. b. 64. b. 73. a. 76. c. 77. c. 78. b. 80. d. 82. a. 83. d. 171. c.
Damaryri montes, 216. d
Dandulus Venetorum dux, 265. c. 1
Danielus e leonum fovea incolumis evadit. 156. a. magno apud Darium in pretio, *ibid.* quando Belum aboleverit, *ibid.* b. quando item draconem, *ibid.*
Danielus Stylites, 204. a
Danieli vatis in vaticinando vis & solertia. 155. d. visio, *ibid.*
a Danielo competatus Alexander pardalidi. 210. a
Daphne, suburbium Antiochiæ, 193. c
Darius Hystaspis F. rex, 156. c. Medus, Astyagis F. *ibid.* a.
Darius successor Cyri, 109. a
Darius ultimus rex, 156. d
Davides ab Absilæo servatus, 139. b. armiger Saulis creatus, 135. d. Goliathum fundæ jactu prosternit, *ibid.* in regem unctus, *ibid.* c
Davidis adulterium & homicidium, 138. ætas, regni duratio, *ibid.*
Davidis ex Bersabea filius primus cur mortuus, 138. e
Davidis milites eximii quinque, 139. c. regnum, 139. c.
Davidis propter Absalomi F. rebellionem fuga, 137. d. e
Davidem Salomoni F. exemplar templi extruendi tradidisse, 138. c
de Davide narrationes peculiares, 139. c
de

de Davidici generis continuatione, Cyrilli locus, 154. c
Deboræ virtus, 126. b
Decius imp. 289. b
Deiphines, ceti ſpecies, 28. b
Demetrius frater Conſtantini Paleologi, 269. c. a
Democritii de natura ſiderum deliria, 16. a
Denarius numerus perfectus, 116. e. 121. b
Denderis ſatus, 224. a
Deus cur Abeli ſacrificia reſpexerit, Caini ſit averſatus, 91. cur hominem ſtatim ab initio regem terreſtrium, & immortalem condiderit, 69. cur Judæos Romanis ſubjecerit, 152. a. cur Manaſſis pœnitentiam expectarit, non autem Amoſi, ejuſdem filii, 152. e. 153. a. cur non & terreſtria animalia ſicuti piſces, imprecatione ſauita dignatus fuerit, 37. e. cur non impedíverit, ne homo comederet de ligno ſcientiæ, 75. d. cur per Joſephum hiſtoriam excidii Hieroſolymi ſcribi voluerit, 184. b
Deus non eſt conditor mortis, 66. d. e
Deus petitione Hebræorum de rege dando, graviter offenſus, 134. a. unde id patuerit. *ibid.*
Deus ubi, ibi Quo pacto non habere locum, 71. c. ubi velit, naturæ ordinem vinci, 2. d
Deus ultor Gabaonitarum, 138. d
Dei cura & providentia, 39. 40. imago & ſimilitudo in homine quid, 63. b. manus quid, 131. b. eſt ubique. *ibid.*
Dei notionem quamdam ex operibus ipſis percipi, 101. d. e. opera omnia naturæ leges, & omnem artis ſeriem excedere, 2. e
Dei providentia in hominis formatione, 89. b. c. ſolertantia, 97. c
In Dei viventis manus incidere, formidabile, 147. b
Deo quid gratum, 133. c
Deo ſoli peculiaris ſuturorum notitia cum cordium cognitione, 83. e
Deum ad eaptum noſtrum ſe dimittere, 53. c. injuriis affectos non negligere, 128. e. judicio ſuo juſte affectos injuria vindicare, 138. d. licet longanimem, tandem tamen aliquando punire, *ibid.* non eſſe auctorem mali, 83. a. nonnumquam nobis non reſpicientibus vitam promiſſam præcidere: & vice verſa, 98. a. nulla vel deliberatione vel conſideratione indigere, 53. b. per poteſtates angelicas cuncta gubernare, 106. d
Diabolus. *V.* Genius.
Diabolus ab initio bonus, 82. d
Diaboli imago Aſpidochelone, 28. b. item chamæleon, 48. c. etiam myrmecoleon, 41. b
Diaboli inſidiæ, 30. 84. b. 132. a
Diaboli invidia mors mundum ingreſſa, 66. c. hominem circumſcripſit. *ibid.*
Diaboli lapſus, 87. a
de Diaboli pœnis, locus Baſilii, 81. d. e
Diaboli præſtigiæ, 47. b
Diabolo cur Deus conceſſerit generis humani oppugnationem, 81. d. pœnitentia nulla conceſſa, *ibid.* & quare, *ibid.* 82. b
Diabolum noviſſe extremare deliƈta exigua, 42.
Diabolorum cum hominibus belli cauſa, 83.
Diatontes unde oriantur, 23. e
Dies filia Jobi, 214. a. unde ſic dicta, *ibid.*
Dies quid, 15. a
Dies & nox ad quid hominibus utiles, 15. e
Dies ſeptimanæ ſextus cur Paſchæ præparatio ab Evangeliſta dicatur, 168.
Dies ſub Jezechia quot horas habuerit, 150. b. ſub Joſue xxiii. horarum, *ibid.*
Dies nox, pro primo, 4. a
Diei imperium quomodo habeat ſol, 15. a
Diem in creatione nox ſequuta, 25. c
Die cur non uno cuncta condita, 1. a
Dies & noctes Britannicæ, 25. c
Dierum & noctium vicißitudines in hac vita cujus nos admoneant, 15. e
Dierum ſepulturæ Chriſti computatio, 95. *& ſeq.*
Diluvium ſub Argyropulo, 241. d
Diluvii aquam ad xv. cubitos ſupra ipſos montes exceviſſe, 98.
Diluvii cauſæ, 96. poſt Diluvium conceſſus carnium eſus, 66. a
per Diluvium cujus admoneamur, 97. c
de Diluvio locus Joſephi, 96. a
Dinæ ſtuprum, 112. d
Diocletianus & Maximianus Impp. 290. a. cur imperio ſe abdicarint, *ibid.*
Diodori de angelorum creatione opinio, 62. c
Diogenes Cynicus, 87. c. quando vixerit, 156. c. ejuſdem de natura ſiderum deliria, 16. b
Diogenes Imp. egregie pugnando captus, 254. a. oculis effoſſis, miſere in Prote inſula vitam finit, *ibid.* d
Diogenis bella contra Turcos, 253. a
Diogenis & Sultani colloquium, 254. b
Diogenis mortem ulciſcuntur Turci, 253. b
in Diogenem ſuorum crudelitas, 254. c
Dionyſius Areopagita, 151. b. de tenebris, Chriſto patiente, exiſtentibus, 170. a
Dionyſii Areopagitæ locus, 161. c
Dionyſius Corinthi Epiſcopus, 182. a. ſub Antonino Pio martyr, 186. c
Dionyſii de Mariæ Virginis obitu locus, 179. d. dogma de novem ordinibus, 59. *& ſeq.*
Dioſcoridis de Stratonico narratio, 43. e
Dioſcorus & Eutyches hæretici, 203. c
Diſpias ſerpens, 43.
Diſciplinæ militaris neglectio, 251. c
Diſcipulos cur Chriſtus elegerit inopes & indoƈtos, 164. d
contra Divinationes, 131. d
de Divinationibus variis Baſilii locus, *ibid.*
Divinitatis natura indivisa, 174.
de Divite quodam ſcortatore, 218. a
Docea caſtellum, 254. c
Doegi Syri opera ſacerdotes interfecti, 137. b
Dominatus, 59. c. 60. d
Dominatum appellatio quid denotet, 60. d
Domini bonitas in quo conſpicua, 69. c
Dolores acres & vehementes qua re ſopiantur. 9. e
Domitianus Imp. 185. c. aſtrologum jubet exuri, *ibid.*
Domitiani & Titi fratrum diſſimilitudo, 185. b
Domitiani exitus, *ibid.* c
a Domitiano Joannes in Pathmunt relegatus, *ibid.* a
de *Domne* vocabulo, Baſilii locus, 160. d
Dracones apud Brachmanas maximi, 210. e. foloſi, 46. e
Draconum natura, *ibid.* de Draconibus, *ibid.*

E

Eclipſæ imago luna, 29. b
Echeneis piſcis, 28. c
Echinus aquatilis, tempeſtatis indicium, 27. a
Echini terreſtris ſolertia, 39. b
de Echino aquatili Baſilii locus, 27. a
Eclipſis ſolis. *V.* Solis Eclipſis.
Ecnephias ventus, 6. b
Εκνεφίας quid? 240. b
Edem vocabulum quid ſignificet, 52. b. 76. e
Electrum quid, 11. a. ejuſdem origo, *ibid.*
Elementa quando condita, 4. c
Elephanti fœtus tantum unicus, 42. c. pedes cur articulis careant, 40. proboſcis, *ibid.* vita, *ibid.*
Elephanto terrori eſſe murem, 40. b
Elephantum lapſum refugere non poſſe, 42. c. umbram metuere, 42. e
in Elephanto ira diuturna, 38. b. quid veneremexcitet, 41. a
Elephanti cur biennio gerant uterum, 42. a. quomodo trajiciane ſtumina, 41. a
Eleutheropoli maxillæ fons, 127.
Elias vates, 146. *& ſeq.* vatum princeps, 147. b
Elias & Samſon cur violatores legis, 139. e. 143. a
Eliæ oris liberras, 147. e. perſequutores, *ibid.*
Elii pontificis hiſtoria, 133. b. literatus, *ibid.* filiorum deliƈta, *ibid.*
Ellebori uſus, 9. e
Elleboro veſci turtures, *ibid.* d
Empedocles quando vixerit, 156. c
Enaqui filii, 225. c

Euaquinorum familia, 123. b
Eucænia Conſtantinopolis, 192. d
Εὐχαριστία quæ dicantur, 136. d
Enochus annos natus clxv. a Deo ſublatus, 94. c & quare, *ibid.* Mathuſalæ parens, *ibid.*
Enochi translatio quid nos doceat, 69. b
de Enocho, Athanaſii locus, 94. c
Enoſi ætas, 94. b
Eperatus a Paulo converſus, 183. b. Neronis a poſcalis & concubinus, *ibid.* c
Ephræmus quid ſignificet, 112. c. d
Ephræmi locus, 96. c. 97. d
Ephræma oppidum, 163. c
Epiphanius allenatus a Chryſoſtomo, 199. c. presbyter, non Epiſcopus, 164. c
Epiphanii ad Eudoxiæ calumniam reſponſio, 204. a de Magis optimo, 161. c
Epiphanii locus, 93. d. 99. c. 113. c. 122. b. 153. c 161. c. 173. c. 176. a.
Epiphanii presbyteri & Chryſoſtomi de Joanne Theologo diſcrepantes ſententiæ, 165.
Epiſcopus factus ex Imperatore, 286. c
Equorum ſpumæ cauſa, 48. a
Erinaceorum coitus, 46. c
Erodius, ſive ardeola, avis cujuſmodi, 34. d. ejuſdem verecundia, *ibid.*
Erotici ſeditio, 247. b
Eſaias ferra lignea diſſectus, 132. d
Eſdras, 141. d. librorum ſacrorum conſervator, 154. b libris ſcriptis Judæorum e Perſide reditum complexus, 133. c
Eſdræ res geſtæ, 154. b
Eſtheræ hiſtoria, 132.
Eteſiæ venti, 5. c. quando exiſtant & unde exoriantur, *ibid.*
Eva cur adjutrix Adami dicta, 64. b.
Evangeliſtarum de galli cantu loci diſcrepantes conciliati, 167.
Eudocia imperatrix prius Athenais dicta, 201. b. cum filiis imperat, 252. c. cur Paulinum magni fecerit, 202. a.
Eudoxiæ conſilium callidum, 252. d. inter Eudoxiam & Theodoſium diſſidii occaſio, 202. a.
Eudoxiæ calumnia, 200. a. ad eamdem reſponſum Epiphanii, *ibid.*
cum Eudoxia conventiones Chryſoſtomi, 199. c. ad Eugenium IV. Romanum Pontificem legatio Joannis Imp. 268. d. 2.
Eulogius victus a Spiridone, 193. c. d
Euripides quando vixerit, 136. c
in Euripi fluxus & refluxus aquarum unde fiat, 182. a.
Euſebii Pamphili hiſtoria, 176. a. locus, 141. c
Euſtathius Camyzes captus, 259. c
Euſtathii Antiocheni de die lub Jezechia horis ſententia, 150. c
de Eutelida Plutarchi locus, 45. a
Euthymius patriarcha, 232. c
Eutocii lapis cujuſmodi, 33. c
Eutyches & Dioſcorus hæretici, 203. c. eorumdem hæreſis 209. c. 210. a. damnata in IV. Concilio, *ibid.*
Eutychii patriarchæ relegatio, 210. c
Eluxinum cur piſces agminatim petant, 26. c
Exactiones novæ, 258. b
Excommunicatus ſit martyr, 218. c
Exemplum illuſtre, 78. c
Ezechias. *V.* Jezechias.
Ezechias Pſalmorum Davidis repurgator, 142. a
Ezechiæ pietas, *ibid.*
Ezechiel *V.* Jezechiel.

F

FAmes ſub Valeriano maxima, 189. b. hanc ſequuta ingens peſtis, *ibid.*
Faſciarum linearum alligandarum mos unde, 224. c
Fatum quid 88. c. refutatum, 21. & *ſeq.*
Fauſtæ, uxoris Conſtantini, mors, 191. c
Fauſtulus Romuli educator, 109. b
Feles cur noctu acrius videant, 41. c
Felix, Sabaudiæ Dux, a Germanis Pontifex Maximus creatus, 268. d. 2.
Femellam parientibus quantum pollutionis tempus in lege præſcriptum, 163. d. & ratio, *ibid.*
pro Femina ſtecili remedium, 41. d
Feminis ſubjecti Agilæi, 111. a
Feræ in Libya monſtroſæ unde, 48. a
Feras agreſtes quod metuimus, cujus nos admoneat, 63. d
Feſta Chriſto ſacra ſex, 208. a
Fibri natura, 43. b
Ficus arbor ſiccî pleniſſima, 10. c
ad Ficum ligatas carnes molleſcere, *ibid.* tauros domari, *ibid.*
Fici quomodo dulceſcant, 10. b
Filius vitæ patris inſidiatus, 234. d
Filii contra patrem expeditio, 263. c. 2.
Filii pro nepotibus, 151. a
Filiorum rebellium ſupplicia, 267. a. 2.
Firmamento ex aquis condito etiam cæli nomen attribui, 6. c
ſupra Firmamentum cur aqua a Deo collocata, 6. c cur item infra, *ibid.*
Flagelli ſignificatum, 167. d
Flavianus Conſtantinopolis antiſtes, 203. c in ſynodo *ἀκεφάλῳ* verbetibus multatus, mortem obiit, *ibid.* d.
Flavius de paradiſo promanans, in quatuor fontes diviſus, 58. c
Fluviorum quatuor de uno fonte paradiſi promanantium, cur non una aqua & qualitas, *ibid.*
Folia arborum cur diverſa, 10. a
Folia ficulnea cur ſibi conſuerint primi parentes, 85. a.
Fontis & arboris miracula, 214. c. 215. a.
Fontium perennitas unde, 33. a. unde diverſus ſapor, 12. c.
Formicam ab hordeo ſibi cavere, 48. b
Formicæ apud Brachmanas maximæ, 110. c. cur oleo extinguantur, 37. a
Formidinis cauſa frigiditas, 36. c
de Formidine facultatis vitalis exiſtere contrarionem, 5. c
Fortunæ caſus improviſos qui ſecum non expendit & reveretur, ſtultus eſt, 234. a
Fragrantia quomodo augeatur, 10. d
Franci & Angli in Paleſtinam expeditio, 264. d. 2.
Francorum ſive Teutonum in Paleſtinam expeditio, 258. c
Friderici Barbaroſſæ in Paleſtinam expeditio, 264. a. 2. mors, ejuſque elogium, *ibid.* b. c
contra Fridericum Barbaroſſam moliriones Manuelî Comneni, 262.
a Friderico Barbaroſſa caſi Turci, 264. b. 2.
Fucos quomodo puniant apes, 35. d.
Fulgur cur non urat, 24. a. cur prius tonitru percipiatur, 24. c
Fulmen duplex, 24. b
Furni, ab Imp. ſic pei ironiam appellati, patriarchæ ſuperbia & improbitas, 250. a. ejuſdem pœna, *ibid.*
Futurorum notitia ſoli Deo peculiaris, 83. d.

G

GAbaonitas ulciſcitur Deus, 138. d.
Galata, Genuenſium oppidum, a Turcis occupata, 270.
Galba Imp. 184. d. ejus Imperii duratio, 186. d.
Galenus de Tityo, 86. d.
Galeni locus, 44. a. c. 46. a. c. 103. d.
Galeni & Magdalenæ colloquium fabuloſum, 179. a.
Galerius & Conſtans Impp. 190. b
Galerii Imp. mors, *ibid.* c
Gallus & Voluſianus Impp. 189. b.
Gallus gallinaceus cur noctu certis horis cantet, 36. c cujus nos cantu ſuo admoneat, *ibid.*
de Galli cantu, Evangeliſtarum loci diſcrepantes, conciliati, 167. c
Ganges fluvius, 110. c

Gedeonis res geſtæ, 126. c. 127. a
Gedeoni quos fuerint filii, 127. a
Gelimer Vandalorum rex, 206. a
de Gemmis libri Solomonis, 141. d
Geneſis parva, 80. e
Geneſis parvæ prava narratio, 84. b. c. refutatio, 163. c
Genius ex præſcripto Solomonis expulſus, 142. a
monachi precibus impeditus, 223.
Genii mali vaticinium, 223. c
Genii cælestium inſidiantes crucis ſigno pelluntur, mali reapſe inſidiatores, 352. b
Geniis quo pacto imperaverit Solomo, 141. c
de Geniis liber Solomonis, *ibid.* Porphyrii & Jamblichi opinio, 83. d
Gennadii & Theodoriti de Angelorum creatione opinio peculiaris, 62. b
cum Genuenſibus bellum, 268 d. 2
Geometriæ inventores, 99. b
Georgius Syngellus ſeu Syncellus de Adami liberis, 91. a.
Georgii Chronographi mendacium, 92. b
Georgii Syngelli locus, 121. c
Germanicopolis fruſtra a Baſilio Macedone oppugnata, 228. c. 229. a
Germanus patriarcha quibus argumentis contra Leonem uſus, 61. de Mariæ Virginis obdormitione teſtimonium, 180. d
Geſema, habitatio Iſraelicorum, ſemper a plagis Ægypti immunis, 118. c
Gigantes a Chaldeo exciſi. 125. e
Gigantum oſſa ſub Anaſtaſio inventa, 205. b
Gilimer. *V.* Gelimer.
Gizerichus Libyæ princeps, 203. a. Marciano pacelit, *ibid.*
Goetia unde dicta, 100. d
Goetiæ & magiæ diſcrimen, 100. d
Goliathus a Davide funda jactu proſtratus, 115. e
Goliathi magnitudo, *ibid.*
Gotholla Achabi F. nupta filio Joſaphati, 145. c
Gordianus Imp. 188. d
Græci Aſtronomiæ inventores, 99. b. quomodo ſeipſos perdiderint, 268. c. 1. Ungarorum partes ſequuti, 269. a 2
Græcorum & Romanorum concordia *ibid.* a. 1. contra eandem tumultus, *ibid.* c. 1
apud Græcos & Hebræos diverſitas in annorum numeris, 94. a
Grando ſub Monomacho, 243. d
Grandinis & ignis immiſſio, ſeptima Ægypti plaga, 118. c
Grandinum ortus, 7. c
Gratianus Imp. 197. b. ſagittandi peritiſſimus, *ibid.*
Gratiani moderatio, *ibid.*
Greg. Nazianzenus. *V.* Nazianzenus.
Greg. Nyſſenus. *V.* Nyſſenus.
Gregorii Nyſſenſis encomium, 2. c
Gregorius Papa, 185. e
Gregorius Papa Leoni Imperatori vectigalia pendi vetat, Italiamque avertit, 217. d. mortuum abſolvit, 218. c
Groſſi, 11. a
Grunum excubiæ, 31. d
Gulielmus Siciliæ rex, 263. c

H

Habacuc, 156. b
Hadrianus, & Hadrianopolis. *V.* Adrianus.
Hæcaterina uxor Iſaaci Comneni, 251. a. ubi ſepulta, *ibid.* b
Hæmorrhois ſerpens, 41. e
Halcedo avis, 32. b
Halcedonia unde dicta, *ibid.*
Halo circa ſolem, 20. b. lunæ quid, 24. a
Halys amnis, 109. a
Harmatius proditor occiditur, 240. c
Heberum ſolum linguam in linguarum confuſione retinuiſſe, 93. c. 100. a
Hebræi regem poſcunt, 134. a.
Hebræorum reſp. in regni formam commutata, *ibid.*
Hebræis quid frequens, 7. b
apud Hebræos & Græcos diverſitas in numeris annorum, 94. a
Helena Conſtantini Magni mater, 192. a
Heliogabalus Imp. 188. c. prodigioſe laſcivus. *ibid.*
Henricus Alemanorum rex, 265. b. 1.
Heraclea prælata Byzantio, 192. b. olim dicta Perintus, *ibid.* c
Heracletus quando vixerit, 136. c
Heraclii, dictum, 57. d. 90. a
Heraclius Imp. 213.
Heraclii de Perſis victoria, *ibid.* d. mors, *ibid.*
Heracleones Imp. 213.
Heracleonæ & Martinæ pœnæ, *ibid.*
Herba nulla venenata ſine fructu quodam facta, 9. c
Herbæ cur non omnes eſculentæ, 9. c. cur quædam venenatæ, *ibid.*
Hercules & Samſon coætanei, 127. b.
Hercules Tyrius philoſoph. inventor purpuræ, 108. d
Hermaphroditi qui, 88. c
Hermes, 92. c
Hermes Triſmegiſtus, 88. c
Herodes regnum quomodo conſequutus, 154. d
Herodotus quando vixerit, 136. c
Herricus Imp. 265. c. 2. Ulachos fugat, 266. a. 2.
Hidrys crocodili hoſtis, 211. d. quomodo eum necet, *ibid.*
Hiems gravis ſub Phoca, 213. a. ſub Conſtantino Copronymo ſeva, 219. d
in Hierichuntis obſidione violatio ſabbati prima, 125. c
Hieroſolyma a Nabuchodonoſore ter ſpoliata, 153. c
Abrahami ætate Solyma dicta, 104. c. 155. d
Hieroſolyma dicta Ælia, 186. b. qua ratione, *ibid.*
Hieroſolyma numquam inſtauranda, 184. d. ſub Antiocho Epiphane ſecunda vice capta, 157. a. ibi aliquot hominum millia trucidata, *ibid.*
Hieroſolymorum Epiſcopus primus Jacobus, 176. d cur juſtus dictus, *ibid.* ejuſdem cædes, 177. a
Epiſcopus Juvenalis, 180. b. ejuſdem de Mariæ virginis ſepultura narratio, *ibid.*
Hieroſolymorum excidium, 184. quæ illud prodigia præceſſerint, *ibid.* excidium quando factum, 185. a.
Hieroſolymorum excidii hiſtoriam cur Deus per Joſephum ſcribi voluerit, 186. b
de Hieroſolymorum excidio Jeremiæ vaticinium, 184. b.
Hieroſolymorum obſeſſio imputata cædi Jacobi juſti, 177. b
Hieus vates, 141. c
Hildericus ſeu Hinderichus Vandalorum rex, 206. a
ejus cauſa bellum movet Juſtinianus, *ibid.*
Hippocrates quando vixerit, 136. c
Hippocratis dictum, 39. c
Hippolytus Thebanus hiſtoricus, 2. 6. a
Hippolyti de diei ſub Jezechia horis ſententia, 150. b
Hircus quomodo ſeipſum curet, 38. e
Hirſuti lævioribus venere & feminis copia ſuperiores, 42. e
Hirundinis ſolertia, 32. a
in Hiſpaniam profectio Pauli, 183. c
Holophernes copiarum imperator Cambyſis, 152. c
ejus & Judithæ hiſtoria, 130. c
Homerus Solomoni coætaneus, 142. d
Homicidam, licet ad templum fugerit, interfici jubet lex divina, 140. a
Homo ab igne appellatus, 58. b. cur duplex, anima & mente præditus, initio creatus, *ibid.* cur extra paradiſum creatus, 52. c. cur non de gleba, ſed pulvere creatus, 58. cur non ita condi us, ut peccare non poſſet, 78. c. nudus in vitam producitus, rationis excellentia præcellens, 40. a
Homo quod feras metuit agreſtes, cujus rei indicium, 63. ſi vita angelica non excidiſſet, ſexuum nullum factum fuiſſe diſcrimen, 70. d
Hominis cibus ante lapſum qualis fuerit, 75. c
de Hominis creatione, 51. c
Hominis cujuſque vitæ præſes angelus, 106. d
de Hominis formatione Nazianzeni locus, 52. c
in Hominis formatione providentia 89

Hominis incrementum duplex, 64. e. d. bapſus, 77. c
Hominem conſtituiſſe Deo principem omnium, quid arguat, 63. a
Hominem cur Deus ſtatim ab initio regem terreſtrium, & immortalem condiderit, 69. a
in Hominem diaboli petulantia, 13. d
Homines priſci cur dia vixerint, 113. b. cur plures habuerint uxores, ibid.
Homines unde Meropes dicti, 99. c
Hominum annis cur aliquid decefſerit, 113. b. mences an regant ſidera, 87. c
Hominum fobolet cur patrim referat, partim non, parentum ſimilitudinem, 43. c
Homines ex incorruptibili natura factos corruptibiles, & ex corruptibili incorruptibiles reformatos, ſimilitudine declaratur, 71. a
Honorius & Arcadius filii Theodoſii ex Placilla, 193. c.
Hoſtias oblatas cur initio ignis depaſtus, cum id modo non fiat, 91. b
Hoſtium incurſus ignibus prodiit, 226. b
Humilitas vera quæ, 102. a
Hungari. V. Ungari,
Hunnicum bellum, 281. c. 1.
de Hunnis victoria, 262. b. 1.
Hyæna cur timida, 42. a
Hydrophobium ex canis morſu, 49. c
de Hydrophobii cauſa, Ruſi locus, ibid. d
Hypapantæ feſti initium, 208. a
Hypatii fedicio, 206 d
Hyperborei juſtitiæ & temperantiæ ſtudioſi, 181. d
Hyrcanus pontifex ultimus, ab Herode interemptus, 159. b

I

JAcobus cum lxxv. canitibus in Ægyptum profectus, 122. c. cur poſt luctam altero crure claudicaverit, 107. c. quando Iſraeli nomen acceperit, ibid.
Jacobi hiſtoria, 106. b. luctа cum angelo, 107. b
in Jacobi ſcala quid angeli aſcendentes & deſcendentes ſignificent, 106.
Jacobi ſomnium, ibid.
Jacobo angelorum caſtra conſpecta, 109. e
Jacobus & Paulus cur cæteris Apoſtolis pares, 177. d
Jacobus primus Hieroſolymorum Epiſcopus, 176. d quare juſtus dictus, ibid. ejuſdem cædes, ibid. quando necatus, 177. b
Jacobi juſti vita & pietas, 177. b
Jacobum juſtum non fuiſſe unum duodecim diſcipulorum, 177. b
Jaela Siſaræ interfectrix, 226. c
Jambichi de gentis opinio, 83. d
Jannes, 121. a
Jaredi ætas, 94. b
Ibis inſeſta ſerpentibus, 115. e. interſunti tempore cæca, 35. e
Iconium unde dictum, 208. d
Jeptha judex Iſraelicus, 229. a
Jephtæ votum ſtultum, ibid.
Jeremiæ de excidio Jeroſolymitano vaticinium, 184. b. ibid.
Jeroboami regnum, 244. a
Jeroſolyma & Jeruſalem V. Hieroſolyma.
Jeſus Navæ. V. Joſua.
Jezechias rex, 249. c
Jezechiæ letalis morbus, ibid. c. ex eodem miraculoſa liberatio, 250. a
ſub Jezechia quot horas dies habuerit, 250. b
Jezeciæus vates, 243. d
Jezeckeli viſio de campo oſſibus cadaverum pleno quid docuerit, 254. b
Ignatius, ante Nicoras dictus, patriarcha, 222. b. pellitur, 226. d. ejuſdem obitus, 230. c
Ignis de cælo delapſus cur initio hoſtias Deo oblatas ſit depaſtus, cum id modo non fiat, 91. b
Ignis & aqua in Lyciis montibus conjunctim, cujus rei admonuerit, 13. d
Ignis in Apoſtolis conſpectus, quid fuerit, 174. d
Ignis cultus unde exciterit, 128. d
Ignis & grandinis immiſſio, ſeptima Ægypti plaga, 118. c
Ignis proprietas, 58. d
ab Igne appellatus homo, ibid.
de Igne cæleſti Cyrilli locus, 91. c
Ignibus proditi hoſtium incurſus, 226. b
Imago elegans, 43. a. pulcherrima, 41. b
Imago & ſimilitudo Dei in homine quid, 63. b
Imbres imperioſi ſub Alexio Comneno, 259. d
Imbium ortus, 72
ex Imperatore factus Epiſcopus, 256. c
Imperatores Romani unde Auguſti dicti, 178. d
de Imperatoribus Conſtantinop. poſtremis vaticinium, 207. d
Imperii infelicis omen, 264. c
Imperii Romæ finis, 204. b
Imperia, ibid. d
Imperiorum origo, 200. c. ſeries, 136. d. vox quid ſignificet, 60. c
Impietas pro laſcivia, 98. c
Impii quid Scripturæ, ibid.
Impudici puniti, 208. c
Incendia ſub Alexio Comneno, 259. d
Inceſtus Chaldæorum, 110. c
Incrementum in homine duplex, 64. d
apud Indos Macrobiorum inſula, 110. c
Infantes, nullo ſacerdote præſente, & pater, & quivis alius poteſt baptizare, 189. b
ad Inferos cur Chriſtus deſcenderit, 171. a
per Innocentii Papæ literas excommunicatus Arcadius, 200. b. ad eaſdem reſponſum Arcadii, ibid. e. abſolutio ab excommunicatione, 201. a
Inſidiæ diabolicæ, 30. b
in Caino cauſa cædis Abeli, 92. virtutis & gloriæ comes, 206. c
Invidia non laborare ahimalia bruta, 30. a
Invidia revocarus Nicephorus Phocas, 233. b
Joabus ad aram Dei perfugiens, a Salomone occiſus, 239. c. 240. a
Joann. Cantacuzenus Imp. 265. b. 1.
Joann. Comnenus Imp. 235. b. ſapitur, ibid. d ejuſdem filii, 261. b. 1. eorumdem mors, ibid. 261. a. 2.
Joann. Comneni mors, 261. a. 2. ſomnium, 261. b. 1.
Joannes Ducas Imp. 266. b. 1.
Joannes Manuelis P. uxorem male tractat, 268. b. 1. ejuſdem mala conſilia, ibid. d
Joann. Palæologus Imp. 267. c. 1. in Italiam & Galliam profectus, 267. b. 2. ejuſdem profectio in Italiam, 269. b. 1.
Joannes Theologus in Parthmuth relegatus, 183. b ſcripſit ibi Evangelium & Apocalypſin, ibid ſub Nerva ab exilio revocatus, ibid. c
Joannes Xiphilinus patriarcha, 152. b. falſitur, ibid. e
Joannes Zimiſces V. Zimiſces.
Joannis aſtronomi conſilium, 232. d
Joannis auctoris ſcalæ, locus, 87. c
Joan. Imp. & Theodori ſrarum diſcordia, 269. b. a legatio ad Eugenium IV. Romanum pontificem, 269. c. 1.
Joannis fratres, 243. a
Joan. Scylitzæ annales, 221. d. locus, 229. c
Joas rex, 248. c. ejuſdem interitus, ibid. a
Joathamus Oziæ regis F. regnum adminiſtrat, 249. a
Jobus ab Abrahamo quintus, 123. c. totos ſeptem annos ſub arumna preſſus, ibid.
Jobi anni quot, ibid. d. filiarum nomina: eorumdemque rationes, 214. hiſtoria, 213. c. quomodo filii duplicati, 214. b
Jobo cur filiæ pulcherrimæ poſt afflictionem natæ, ibid.
Jochus vates Jeroboamum impietatis redarguit, 244. c. a leone in itinere peremptus, ibid.
Jojadas Pontifex maximus, 248. d
Jonathan populi comuiſeratione de Sauli manu liberatus, 234. e
Joppe, poſt Accone dicta, 264. c. 1
Joramus rex, 247. a
Joſaphatus rex, 245.
in Joſaphato rege quid culpabile, ibid.

Joſephus a Pharaone Pſomptophanicus dictus, quid ea vox ſignificet, *ibid.* anno ætatis trigeſimo Pharaonis ſomnia interpretatur, *ibid.* annos vitæ tredecim in vinculis detentus, 111. c. cur Jacobo dilectus, 111. b. viginti minis venditus, *ibid.d*

Joſephi caſtitas, 115. filii duo, 112. c. hiſtoria, 113. *& ſeq.* mater, dudum ante defuncta, quomodo ipſum, juxta ſomnium, ſit venerata, 111. c

Joſephi precatio, liber apocryphus, 533. a. ſomnia, 111. c.

Joſephus cur inviderint fratres, 111. c

Joſephus Bringas a Phoca deceptus, 236. a. ejuſdem literæ ad Zimiſchem, *ibid.* b

Joſephus quando vixerit, 181. d. veritatis amans hiſtoricus, *ibid.* 67. 184. c

Joſephi a Moſe diſſenſio, 108. a. 96. a. de diluvio locus, 96. a. de Jacobo teſtimonium 177. a. de Moſe narrationes, 114. e. *& ſeq.*

Joſephi locus, 98. b. 105. c. 111. d. 113. a. 116. d 120. a. 122. c. 127. d. 135. b. d. 136. b. 537. a. c 142. a. c. 143. b. d. 184. d. 146. b. 149. b. 153. e per Joſephum cur Deus hiſtoriam excidii Hieroſolymitani ſcribi voluerit, 184. b

Joſias rex, 151. a

Joſue duo nomina, 123. d

a Joſua Nave F. res geſtæ, 125. b. c

ſub Joſue diei viginti quatuor horarum, 130. c

Jothorus cognomentum Raguelis, 216. b

Jovinianus Imp. 196. d

Iræ divinæ argumenta, 133. d

Irene Iſaacii Imp. F. capta, cui deſponſa, 165. c. 1.

Irene facinus immaniſſimum, 220. c. largitiones varias, 221. a

Iris quid, 24. a

Iriſis prognoſtica, *ibid.*

Iſaaci hiſtoria, 106. a. quid nos doceat, *ibid.*

Iſaacem totos 2 x. annos Deum pro ſua conjugeque ſterilitate oraſſe, *ibid.*

Iſaacius Angelus Imp. 264. a. 1. ejuſdem ineptitus, 264. c. 2.

Iſaacius Comnenus, 249. a. Imperator, *ibid.* d. captitur, 255. c. ab Angelo captus, 264. d. 2. imperio ſponte ſe abdicat, 249. d. in monaſterio recte ſe gerit, 250. e

Iſaaci Comneni caſtitas, *ibid.* liberi, 251. a. mollitiones, 263. d. 1. mores indigni principe, 262. b

Iſaacius monachus, 197. a

Iſidorus & Beſſarion, Cardinales Græci, 269. b

Iſidori excommun. *ibid.*

Iſidori Peluſienſis locus, 96. b. comparatio dierum ſepulturæ Chriſti, 172. c

Iſidori pro Chriſto apologia, 199. d

Iſraelici quare totos annos quadraginta in ſolitudine obtererint, 125. b

Iſraelicorum in Ægypto captivitatis cauſa quæ, 112.

Iſraelicos poſt Samſonis obitum totis annis quadraginta nullius penitus fuiſſe imperio, 133. a

Iſthmus muro cinctus, 268. a. 2

Juliæ ſolum pingue, 93. c

Judæi ab extructione templi ſub Juliano impediti, 196. a

Judicorum de Leone vaticinia, 217. b. cæcilium, 184.

Judicorum pontificem veneratur Alexander, 109. d

Judæorum primigenorum figura Cainus, 92. c pro vili pretio venditi, 186. c. ſervitutes tres, 184. c

Judæorum ſub Adriano cædes, 186. a

contra Judæos, 199. d

Judæos cur Deus Romanis ſubjecerit, 172. a

a Judæis falſo Immundos appellari, 189. 190.

Judas, Judicum primus, 126. a

Judas Maccabæus, 137. a. quo tempore vixerit, *ibid.* ejuſdem ſtrenue facta, *ibid.*

In dicta Holophernem prudenter necat, 156. c

Judithæ ætas, *ibid.*

Judithæ & Holophernis hiſtoria, 150. o

Julianus Halicarnaſſenſis quando vixerit, 189. e ejuſdem dogma hæreticum, *ibid.*

Julianus Imp. 193. c. deſerit Religionem Chriſtianam, *ibid.* a quo ſit trajectus, eclamnum hodie ignorari, 196. a. pro animalium mactatione quid adducat, 91. a

Juliani Imp. calumnia, 99. d. ad eamdem Cyrilli reſponſio, *ibid.* alia refutata, 254. c

de Juliani mortui cadavere Nazianzeni locus, 196. c

de Juliano oraculum, 194. a

Julius Cæſar Dictator, 158. a. unde Cæſar dictus, *ibid.*

Julium Cæſarem annis duodecim ſolum rempub. Romanam adminiſtraſſe, 138.

Julius menſis unde dictus, *ibid.*

Junenorum & pecorum omnium lues, quinta Ægypti plaga, 118. a

Juſtitiæ exemplum, 223. c

Juſtinianus Magnus Imp. 206. a

Juſtiniani error, 210. d

Juliani flatua, *ibid.*

Juſtinianus Rhinotmetus Imp. 213. d. unde ſic dictus, *ibid.* iterum Imp. 216. a

Juſtiniani Rhinotmeti crudelitas, *ibid.* in Cherſonæſi, *ibid.* b. ejuſdem exitus, *ibid.*

Juſtinus Imp. 205. d

Juſtinus II. Imp. 210. e

Juſtinus Philoſophus ſub Antonino Pio Martyr, 186. e

Juſtini Martyris locus, 15. b

Juſtorum libertas quid operetur, 104. b

Juvenalis Epiſcopus Hieroſolymitanus, 180. b. ejuſdem de Mariæ virginis ſepultura narratio, *ibid.*

L

LAban Jacobi ſocer, 109. d

de Lætitia ſanguinis ex lri diffuſionem, 231. c

Laicis non eſſe fas baptizare, 188. e

Lamechi cum Caino comparatio, 93. a. uxores duæ, *ibid.*

de Lanis ovium cur veſtes primis hominibus fieri voluerit Deus, 66. a

Laodicea à quo condita, 156. c

Laodiceam hoſpitalitas, 264. a. 2

Lapis Herculeus, 28. e

Lapides in aqua natantes cujus nos admoneant, 13. c

Lapides tres cælo cadunt ſub Marciano, 203. b

Lapidipavium, 168. a. e

Lapſus hominis, 77. e

Latona Tityo adamata, 86. d. e

Lazarus Triballorum princeps, 267. b. a.

Lazari pater Simon, 166. a

Lectionis diverſitas annotanda, 170. e

Legatorum Muſtaphis aſturia, 268. a. 2.

Leo carnivorus, 63. e. formicarius, five myrmecoleon, animal cujuſmodi, 41. b. imago diſboli, *ibid.*

Leonis natura, 38. c

Leonem, perſequentibus ipſum quibuſdam, veſtigia contrahere, 47. c

Leones aurei rugientes, 226. b

Leones cur nocte acrius videant, 47. c. quomodo naſcantur, *ibid.*

Leo Armenius Imp. 222. a. imaginum oppugnator. *ibid.*

Leo Imp. 220. c. ejuſdem exitus, *ibid.*

Leo Magnus Imp. 204. c. ejuſdem interitus, *ibid.*

Leo Philoſophus Imp. 230. d. extruit templum, *ibid.* b. fere interficitur, 231. a. famem ſuorum ſublevat, 245. c. quam legem ferre fuerit vetitus, 241. d. Conſtantinum Andronici F. monet, ne regnum affectet, *ibid.* quomodo clarus factus, 225.

Leo, qui & Cono, Imp. 217. a. unde ſic dictus, *ibid.*

Leo II. Imp. 209. b

Leo vinculis liberatus, 229. d

Leonis Armenii exitus, 222. d. vaticinium, *ibid.*

Leonis Imp. crudele facinus, 217. d

Leonis Phocæ facinora, 235. c

Leonis Tornicii ſeditio, 247.

Leoni Imp. Gregorius Papa veſtigalia pendi vetat, Italiamque avertit, 217. c

Leoni Philoſopho ex Zoe Carbonopſina filius natus, 231. b.

de Leone diſſenſio ſcriptorum, 229. e

sub Leone Philosopho prodigia, 130. d
de Leone vaticinia Judæorum, 127. b
Leontius Imp. 225. e
Leontius pater Origenis, 187. d. martyr, *ibid.*
Lepus cur formidolosus, 42. d. cur pedes habeat hirsutos, 41. c
Leporis marini esus a Domitiano fratre Titus necatus, 183. a
Leporem marinum homini celerem & inevitabilem afferre interitum, 27. c
de Lepore mirum quiddam, 42. a
Leporum fœtura, 41. d. e
Levitæ uxor stupro necata, 129. b
Levitæ cur dicti sacerdotes prisci fœderis, 108. a
ut operas subsidiarias præstarent Sacerdotibus, instituit Jezechias, 149. c
Lex ipsa per angelos nobis data 60. a
Legis violatores Elias & Samson 129. c. 148. a
Lege Mosaica divinationes complures, cum malorum genionum inventa, prohibitæ, 131. e
Libanii de Chrysostomo testimonium, 199. c
Libellæ ceti species, 28. b
Liber Solomonis. *V.* Solomonis liber.
Libro viventium non contineri annos peccatorum, vitamque totam, 92. c
Libri Solomonis quidam exusti, 141. c
Librorum sacrorum conservator Esdras, 154. c
de Liberorum educatione cur matres patribus magis solliciti, 85. a
Liberos per ignem trajicere, quid, 149. b
in Libya feræ monstruosæ, unde, 42. a
Lichne lapis, suavis soni, 35. c
Licinius & Constans Cæsares, 193. b
Licinius Christianos affligit, *ibid.*
Lignum scientiæ *V.* Arbor.
Lignum scientiæ unde sic dictum, 79.
de Ligno scientiæ, Josephi & Nemesii sententia, *ibid.*
Lingua Hebræa unde dicta, 59. d
Lingua una omnes ante turris Babyl. destructionem esse usos, *ibid.* c
Linguæ in Apostolis cur conspectæ, 174. c. cur dispertitæ, *ibid.*
Linguæ mundi septuaginta duæ, 59. d
Linguarum donum etiam cæteris credentibus præter Apostolos datum, 175. a
Linguarum princeps Hebræa, 59. d
Linguarum quindecim dona accepisse Apostolos, 175. a.
in Linguis distribuendis Dei consilium 175. b
Litteræ *S. V.* Scriptura S.
Litterarum Hebraicarum inventor Sethus, 94. b
Litteris faceis quid frequens, 79. c. usitata prolepsis, *ibid.* d.
Litteræ sacræ imbecillitati nostræ semet accommodare, 76. a
Locustarum immissio, plaga Ægypt octava, 118. d
Loligo, tempestatis indicium, 27. b. piscis cujusmodi, *ibid.* etiam malacium dictus, *ibid.*
Lotus herba solaris, 36. d
Lucas Evangelista in olea suspensus, 183. c. cur inter alia Pauli acta, ejus martyrium non descripserit, 183. b.
Luminaria quid, 14. b
Luminarium observationes ad quid necessariæ 20. a
Luna cujus nos admoneat, 17. b. cur non in principio statim lucem propriam sit consequuta, 19. deficiens cujus nos admoneat, *ibid.* Ecclesiæ imago, *ibid.*
Luna & sol quomodo luminaria dicantur magna, 17. b.
Luna peculiari luce destituta, 18. b. quomodo nunc in cornua falcata, jam pleno resplendens lumine, modo utrinque gibbosa conspicitur, *ibid.*
Luna secundum iniqui lucidissima, 17. b
Lunæ cornua quare a tauris trahatur, *ibid.* defectus quomodo fiat, 18. c. cur non in qualibet ad rectam lineam oppositione, *ibid.*
Lunæ halo quid, 24. a
cum Lunæ incrementis & deminutionibus aeta & animalia nonnulla mutari; 35. d
de Lunæ magnitudine discrepantes sententiæ, 16. e
Lunam & solem cur deficere velit Deus, 19. c
Lunam proprie deficere, 18. e
de Luna augescente vel decrescente aeris mutationis indicia quædam colligi, 20. c
in Luna lucis mutationes, 17. c. utiles tam animantibus, quam cæteris e terra nascentibus, *ibid.*
Lupi cum ove inimicitiæ, 48. c
Lupo scylla planta invisa, 47. e
Laicinia Iudefessa, 36. a
Lux primigenia toto triduo diffusa, cur quarto die sit divisa in luminaria, 15. d. e
Lucis sensibilis ab intellectili creatio, 3. a
Luxui veneris præpostere causa, 193. d
Lycii montes, 9. d
Lycurgus quando vixerit, 126. d

M

Macarii locus, 81. d. miraculum, 197. b
Macedonius execrationis sententiæ subjectus, 198. c. in Concilio II. damnatus, 209. d
Machometus Turcorum Imp. 268. a. 2. II. Turcorum Imp. 269. d. a.
a Machometo II. quo anno & die capta Constantinopolis, *ibid.*
Macrinus Imp. 188. c
Macrobiorum apud Indos insula, 210. c
Magdalenæ & Galeni colloquium fabulosum, 279. a
Magia quorum inventum, 100. d. unde dicta, *ibid.*
Magiæ & goetiæ discrimen, *ibid.*
de Magicis Solomonis, Josephi locus, 242. a
Magistrianus, 272. a
Magnes, qui & lapis Herculeus, 28. c
Magnetis natura, *ibid.*
Magi quando Christum adoratum venerint, 161. d
de Magorum adoratione contentio non exigua inter Patres, 162. a
Mahometh. *V.* Machometus.
Μαλακαὶ quæ, 30. a
Μαλακόστρακα quæ, 29. d. cur chelas dextras habeant majores, *ibid.*
Maleleeli ætas, 94. a
Malum quid, 82. d. ἀνυπόστατον, 83. a
Mala unde proveniant, 78. d
Mamæa Alexandri Imp. mater. 188. d. Origenem ad se accersit, *ibid.*
Manasses, dicto quid significet, 172. d
Manasses rex, 151. b. & *seq.*
Manassis pœnitentiam cur expectarit Deus, non vero Amoti, 152. c
Manassis simplicia, 153. d. ejusdem pœnitentia, *ibid.*
a Manasse ferra lignea dissectus Esaias, 152. d
Mandragora veneris conciliatrix in elephanto, 41. a. b.
Mandragora somnum conciliari, 9. e
Mane, Thecel, Phares, 155. b. verborum expositio, *ibid.* d
Manes quando vixerit, 189. c
Manis & Aquilæ blasphemia, 64. a
Manis & Valentini error, 81. b
Manis hæredes Pauliciani, 161. d
Manganorum structura, 194. e
Maniacis tumulus, 247. a
Manichæi ab Alexio Comneno in viam revocati. 259. d.
Manichæorum de brutorum anima error, 81. b. de terræ anima error refutatus, 37. c
de Manna, 124. c. d. intellectili, *ibid.* spirituali, *ibid.*
Manuelus Comnenus imper. 261. a. 2. quomodo monachos habuerit, 262. b. 2. ejusdem captivitas & restitutio, 253. b. molitiones contra Friderieum Barbarossam, 262. c. 1. 2. nequitia, 261. c. 2. nuptiæ alteræ, 262. b. 1
Manuelus Joannis F. Paleologus imp. 268. b. 1
Manuel imp. in Italiam & Galliam profectio, 267. c. 2. focordia, 268. b. 2. in patrem pietas, 269. b. 2
in Manus Dei viventis incidere formidabile, 247. b

Manus imponendi delectis ad aliquod munus per suffragia, mos unde, 122. d
Marcianus imp. opera Pulcheriæ, 202. e
Marciani de ambitu lex, 203. b
Marciano aquila præbet umbram, 203. a
Marcus Evangelista Petri sectator & discipulus, 167. c.
Mare cur intra suos limites maneat circumscriptum, 11. b. fallum, 12. b. fons & principium aquarum aeriarum, 7. c. Athlanticum unde dictum, 11. b.
Maris aquam esse crassiorem aquis fluviatilibus, unde conflet, 12. b
de Maris aqua quomodo, quod potabile fit elicitur, 7. d
Maris illuvies sub Justiniano, 208. b
Maris profunditatem, linea nautica dejecta explorari posse, 16 reciprocatio unde fiat, 17. c
Mari omnes aquas oriri, 12. d
Mare vidua, 193. a
Mariæ in obsidione Hierosolymitana atrox facinus, 184. a.
Mariæ virginis nativitas, educatio, &c. 160. a
de Mariæ virginis morte cur nihil prodiium, 179. b
de ejusdem obitu, Dionysii locus. ibid.
Mariam virginem ætate provectam decessisse, 179. c. e sepulchro resurrexisse, 180. a
Mariam Magdalenam post Christi assumptionem Romam pervenisse, quorumdam opinio, 181. b. quid ibi egerit, ibid.
Marodachus rex Babyloniorum cur legatos ad Ezechiam miserit, 131. a
Martinæ & Heraclonæ pœnæ, 213. a. 214. a
Masculum parientibus quantum pollutionis tempus in lege præscriptum, 163. d. & rario. ibid.
Mater Dominì V. Maria virgo.
Matres cur patribus magis sollicitè de liberorum educatione, 85. a
Mathusalas Enochi F. 94. c
Matrhias in Judæ locum fuffectus, 165. c
Matula & poculum ex eodem vitro, proverbium, 183. c.
Mauricius imperator, 311. b
Mauricii exules Alexandriæ uno momento cognita, 332. d.
Mauricii mors, ibid. mortem pœnæ sequutæ, ibid.
Mauricii pœnitentia, 332. a. præclarum dictum, ibid. c. somnium, ibid. a.
cum Maxentio bellum Constantini, 191. a
Maxillæ supa Eleutheropoli, 327. c
Maximianus & Diocletianus Impp. 190. a. cur imperio se abdicarint, ibid.
ex Maximina qui filii Constantino procreati, 192. a.
Maximinus imp. 188. d
Maximus & Balbinus Imppp. ibid.
Maximi quæstio, 2. d
Maximi locus, 45 c. 5. 54. c. 74. a. 83. c. 150. d
Medi inventores magiæ, 100. d
Medici quorum corpora viva secuerint, 119. c
Medicorum appellatione qui veniant, 120.
Medicos a Solomone multa didicisse, 141. c
de Melancholicorum dementia, 99.
Melchisedecus quomodo imago & similitudo Christi, 104. d. quomodo nec principium nec finem habuisse dicatur, ibid.
Melchisedeci genus, 104. d. cur in litteris sacris non recenseatur, ibid.
Melchisedeco quomodo Abrahamus minor, 105. a.
Meles dux Basilii, 240. b
Mellis appellatione in Scripturis aqua alicubi digna, 12. 148. c
Memphibosetus Sauli F. regnum apud Israelicos occupat, 137. c. interficitur. ibid.
Mens id est animæ, quod oculus corpori, 54. d
Mentes hominum an regant fidera, 87. d. c
Menfium inventor Sethus, 94. a
Mέσσιας unde dicti, 99. c
Meropem avem retrorsum volare, 36. c
Methodius patriarcha, 224. d. male vexatus, 224. a. quomodo ex specu liberatus, 224. c.
Motus unde exiitat, 68.
Michaelus archangelus pro populo circumciso excubitor, 61. d
Michaelus Balbus ad ignem damnatur, 222. d. imp. 223. a.
Michaelus Calaphates imper. 245. a. ejusdem conspiratio mala, ibid. c. ipsimet exitiosa, ibid.
Michaelus Cerularius Alexio patriarchæ substitutus, 247. b.
Michaelus cognomento Temulentus Imp. 235. d ejusdem infoientia, ibid. impietas, ibid. prodigalitas, levitas, vecordia, ibid.
Michaelus Palæologus imper. 266. c. 2. V. Palæologus.
Michaelus Paphlago imp. 243. d
Michaelus Parapinaces imper. 253. a. poeta ineptus, ibid. c. unde Parapinaces cognominatus, ibid.
Michaelus Rangabes imp. 221. d
Michaelus Stratioticus imper. 245. b. fordidus suos offendit, ibid.
Michaeli Anemæ fedicio, 238. c
Michaeli Calaphatæ exitium, 246. b
Michaeli pœnitentia, 244. b
Michaeli Temulenti imp. exitus, 237. c
in Michaelum Stratioticum conspiratio, 249. b
Michææ vates, 146. b
Michol filia Sauli, Davidi nupta, 136. b
Miles quidam mortuus revixit, 214. d.
Millies Davidis quinque eximii, 139. c
Milites hostì deditì, 221. c. 222. a
Miracula, 203. c
Mοναηερὶι deliria, 214. c. doctrina unde corrupta, ibid. origo, ibid. b
Monachi cujusdam confidentia, 211. b
de Monachis ex Phœnæ imper. 262. b. 2.
Monachiarum feries, 156. d
Monasteriis adempti reditus, 249. e
Μονοπαθιας imp. 246. c. ejusdem ad avaritiam exorbitario, 248. c. mors, ibid.
Monophelearum fecta in concilio VI. damnata, 210. b.
Monstrum ab urbe imperatoria depulsum, 233. c
Monstra sub Michaelo Parapinace, 255. d
Morbi de siccitate orti per humiditatem curandi, 30. b.
Morborum origo unde, 73. d
Morbis variis aquas calidas multiplices de terra scaturire, 9. d
Morlyde fatus, quam impie regnare, 192. b
Mors cur interdum subita lætitia aut formidine affectos occupet, 125. c. lucro ponenda, & habenda beneficio loco, 72. b. 74. invidia diaboli mundum ingressa, 66. c. hominum circumscripti, ibid. vitæ consernanea, 234. c
Mortis imminentis indicium, 67.
Mortis non conditor Deus, 66. d. e. origo unde, 72. d.
Mortem invidia diaboli intrasse mundum 66. c
Mortui cur Christo moriente revixerint, 170. d
Mortuorum resuscitationes octo, 178. d
Moses ab Abrahamo sextus, 113. c. a. Tharbide Æthiopum regina adamatus, 116. a. cur non palam mortuus, 122. b. num octoginta, an vero quadraginta dies inejuna verit, 122.
Mosis contra Æthiopes stratagema, 115. d. encomium ex Basilio, 120. b
Mosis historia, 114. & seq. laus, nominis origo, 115. c. progenies, 113. c
de Mosis sepultura diversæ opiniones, 122. c
Mosis supra vates cæteros præstantia, 120. c
Mosi cur denegarum, in terram promissam populum introducere, 124. a.
a Mose dissensio Josepi, 102. a. b
de Mose narrationes Josepi, 114. c. & seq. 240. a
Morus Italici, 64. a
Mulier cur adjutrix viri dicta, 64. a
Mulieris cujuidam in pudicitia sua tuenda strenuitas, 244. a.
Mulieres tres, quæ Christum unguento perfuderunt, 166. a. b.

Mulus sub Constant. Copronymo loquitur, 220. a
Muli cur non gignant, 48. a
Mulorum procreatio humana solertia inventa, *ibid.*
Mundus hic sex dierum spatio a Deo conditus, 1. igni perituras, 6. d
Mundi hujus opificium cur non uno, sed sex diebus conditum 1. a. linguæ septuaginta duæ, 99. d
Muræne & serpentis coitus, 30. b
Mus cur timidus, 42. a
Muremterrori esse elephanto, 40. d
Murium ortus, 34. c.
Musca, Deus Accaronitarum, 147. d
Muscæ caninæ, quarta Ægypti plaga, 113. c. cur sic dictæ, *ibid.*
Muscæ cur mel Atticum fugiant, 37. a. cur oleo extinguantur, *ibid.*
Muscus odoramentum unde oriatur, 42. c. quid sit, *ibid.*
Mustella cur timida, 42. a
Mustellæ natura, 33. c
Myrmecoleon, sive leo formicarius, animal cujusmodi, 42. b. imago diaboli, *ibid.* b

N

NAbo mons, qui & Abaris, 122. b. 123. d. in eo mortuus Moses, *ibid.*
Nabuchodonosoris pœna, 154. d. ejusdem ejusdæ, *ibid.*
a Nabuchodonosore ter spoliata Hierosolyma, 153. c
Naira, 45. c
Narium usus, 89. d
Narrationes de Christo apocryphæ reficiendæ, 364. b.
Natura ex consuetudine, 51. b
supra Naturæ leges etiam hodie non pauca accidere, 2. c.
Naturæ ordinem, ubi Deus velit, vinci, *ibid.*
Naturæ providentia, 39. d
Naturæ repugnare, grave, 87. c
Nautis respectus siderum necessarius, 36. c.
Nazianzenus sit patriarcha, 198. d. sponte sua solio cedit, *ibid.*
Nazianzeni de Angelorum creatione opinio, 62. c
Nazianzeni dictum, 218 b. locus, 32. c. 65. a. 72. b 73. b. 74. c. 77. a. 83. b. 86. a. 87. b. 100. d 161. b 171. c. 196. b.
Nectarius Nazianzeni successor, 198. c
Nechenabo rex Ægyptius, 109. c
Nemesis de ligno scientiæ, sententia, 79. b. locus, 30. b. 82. b.
Nero Cæsar, 182. a. ejusdem imperii duratio, *ibid.* parricida, 183. d. primus Christianorum persequutor, 182. a. seipsum interficit, 183. c
Neronis persequutio, 182. a
Neronis quoto anno Paulus interfectus, 182. c
Neronis vitia, 183. d
Nerva Imp. 185. d
sub Nerva ab exilio revocatus Joannes Theologus, *ibid.*
Nestorius quando vixerit, 289. d
Nestorii hæresis, 209. d. c. contra eam in concilio III. conventum, *ibid.* secta, 202. d
Niceæ collapsa, 197. c
Niceæ obsidio, 263. d. 2.
Niceænum concilium, *V.* Concilium Niceænum.
Nicephoritæ facinora, 253. b
Nicephorus Botaniates Imper. 256. a. ejusdem in Bryennium æquitas, *ibid.* c. cur imperio dejectus, 257. b.
Nicephorus Heracleæ præses, 234. c.
Nicephorus Imp. 221. a. ejusdem avaritia, *ibid.* b mors, *ibid.* c
Nicephorus Phocas. *V.* Phocas.
Nicephorus Phocas Imp. 236. c. in Apochaudam pergit, 235. c. in vidia revocatus, *ibid.* b
Nicephori canon, 189. b
Nicephori patriarchæ de angelis locus, 206. c. excilium, 222. c
Nicephori Phocæ res gestæ, 235. b
Nicephori Phocæ & Polyeuchi patriarchæ literæ, 236. d.
Niceras Rangabis F. castratus, delinceps patriarcha, 222. b. post dictus Ignatius, *ibid.*
Niceræ patriarchæ insignia, 220. a
Nicopolis a quo extructa, 238. c
Nilus cur per æstatem exundet, 8. a. 9. b
Nili prodigium cujus nos admoneat, 9. c.
a Nilo cur aurea nullæ proveniant, 9. c
Nineve seu Ninive a Nabuchodonosore capta, 233. a urbs unde dicta, 200. c
Ninus Semiramidem matrem duxit uxorem, 100. c
Nisi quid, 49. a
Niviam ortus, 7. c
Noa cur post diluvium Deo sacrificium obtulerit, 98. b. unde animalia munda ab immundis discernere potuerit, 97. d
Noæ continentia, 97. c. filii tres, 93. c. 97. c. pater quis, 97. c
a Noa dimissus corvus an in arcam redierit, 98. d. e
Noeli ecliptici, 18. d
Nominis mutatio, 269. a
Nomina de rerum eventis indere, Scripturæ frequentis, 79. c
Nova Roma, 193. c
Nox quid, 13. c. 23. a
Nox & dies ad quid hominibus utiles, 13. c
Nox in creatione diem sequuta, 3. c
a Nocte mensura temporis, 13. c
Noctes dies Britannicæ, 25. a. b
Noctium & dierum vicissitudines in hac vita cujus nos admoneant, 13. c. 16. a
Numerus denarius perfectus, 116. c. 121. b. 174. b
Numerus septenarius in Scripturis sacris quid denotet, 31. c
Nysseni, 22. b. 63. d. 64. d 69. c. 72. a. 76. d. 84. b. d 116. c. 231. a.
Nux unde dicta, 15. c

O

OBedus Davidis avus, 231. b
Obliviones vehementes unde, 6. b
Ochoziæ rex, 147. b. ex filiis Jorami regis solus superstes, *ibid.*
Ochus Artaxerxis F. 109. c
Octavius Augustus, 238 b. unde sic dictus, *ibid.*
Oculus quod corpori, hoc mens est animæ, 54. d
Oculi effectio celerior quam auris, 24. d
Oculum invidum a basilisco nihil differre, 44. c
Oculorum natura, 45. a
Odontotyrannus animal cujusmodi, 100. d
Oleum & pinum abjicere folia, 11. a
Olei cadus in Eliæ historia quid, 148. b
Oleo cur muscæ, apes, formicæ extinguantur, 37. a
Olophernis & Judithæ historia, 230. c. 131.
Omen de Leone Armenio, 222. c. infelicis imperii, 264. c. 2.
Onagrorum natura, 50. a
Operarii quomodo alacres effecti, 2. b
Opera Dei omnia naturæ leges, & omnem artis seriem excedere, 2. ex Operibus Dei quamdam notionem percipi, 66.
Opobalsamum, 215. a
in Oratione instandum, 206. a
Orationes prolixæ tædiosæ, 1. ordinum novem trees gradus, 59. d
de Ordinibus novem, Dionysii dogma, 59. c. d inde.
Organum musicum a Theophilo Imper. repertum, 223. c.
Origenes qua ratione a fide defecerit, 188. a. Hierosolymam se confert, *ibid.* execrationi Ecclesiasticæ obnoxius, 188. b. quando vixerit, 187. c quomodo libidines extinxerit, 188. a. quomodo simulacrum accipiat, 126. a. quot annis Scripturam enarrationibus illustrarit, 187. c. quot libros scripserit, *ibid.* quoto ætatis anno mortuus, *ibid.*
Origenis delictum ob verecundiam, 188. a. discipulus

lus Ambrosius, 187. c. error, 83. b. errores, 210. b
in concilio V. damnati, *ibid.* pater Leontius, 187. c. temperantia, *ibid.* vita, 187. c. vitia & errores, *ibid.*
in Origenem patris amor, 187. c
Orniam fratrem interficit Solomo, 239. d
in Oro monte mortuus Aaro, 123. d
Orphanotrophium instauratum, 258. d
Orpheus quando vixerit, 126. d
Ossa Gigantum sub Anastasio inventa, 205. b
Ossifraga pietas, 32. c
Oitcna sub Leone magno, 204.
de Ostreo & cancro, 27. d
Otho Imp. 284. d
Ovis cur pecus simplex, nec subdolum in Scripturis vocetur, 50. d
Ovis prudentia, 39. b
de Ovium laniis vestes cur hominibus fieri volucrit Deus 66. a
Ozias rex, 148. e. lepra cur percussus, *ibid.*

P

PAlæstina, ocnlus orbis terrarum, 215. a
in Palæstinam Franci & Angli expediti, 264. c. 2
Francorum sive Teutonum, 258. c. 1. item Friderici Barbarossæ, 264. a. 2.
contra Palæstinos prælium ultimum, 139. b
Palæologus quomodo Carolum regem Neapol. repressérit, 266. b. 2. ejusdem cum Papa concordia, *ibid.*
Palæologorum fratrum discordiæ, 269. c
Palax extructor Palatii, 109. 2
Palatinus mons, *ibid.*
Palatium unde dictum, *ibid.*
Palma, arbor amatoria, 28. c
Palmam semper fluere, illidem retentis folils, 11. a
Palmarum natura & proprietas, 10. c
in Palmis sexui discrimen, *ibid.*
Paradisus cur ad Orientem constitutus, 58. d. quando conditus, 51. c
Paradisi cibus quis, 76.
extra Paradisum cur homo creatus, 52. c
in Paradiso cur arbor cognitionis consita, 77. d
de Paradiso promanans fluvius, in quatuor principia divisus, 58. c
e Paradiso quando ejectus Adamus, 93. d
Pardalis cur timida, 42. 2. quomodo seipsam curet, 38. c.
Pardalis in hominos odium maximum, 38. b
Pardalidi cur comparatus Alexander, 110. a
Parentum similitudinem cur in brutis magis quam in hominibus fœtus referant, 43. c
Parmasius mons, 13. a
Partus monstrosi nunc ab astris efficiantur, 60. c
Pascha Christi novum, 166. c
Pascha, vox quid significet, 120. 2
de Paschatis celebratione in Concilio Nicæno adhum, 193. c
in Pathmium relegatus Joannes, 185. b
Patris vitæ infidiatus filius, 234. d
Patres prisci cur diu vixerint, 113. b. cur plures habuerint uxores, *ibid.*
Patriarcham qui confirmet, 192. c
Patriarchæ unde dicti, 113. b
Patriarchis cur Apostoli majores, 178.
Patricius ex Pionio de thermis, 13. c
Patricii Romani Constantinopolim traducti, 192. d
qua id arte factum, *ibid.*
Patrinacæ repressi, 258. c. victi, 261. d. 1.
a Patrinacis clades accepta, 248. c
Pauliciani hæretici, 161. d
Paulinum cur magistreerit Eudocia, 202. 2
Paulus biennio toto Romæ prædicationis munere functus, 163. b. Christi præco, *ibid.* c. cur a Nerone occisus, 182. e
Paulus & Jacobus cur cæterit Apostolis pares, 177. c
Paulus fuerit ne in numero duodecim discipulorum, 165. c. quando interfectus, 175. quando vocatus, 176. a. quoto Neronis anno interfectus, *ibid.* c
de Pauli & Petri cæde, 182. a
Pauli prædicationis annorum supputatio, 176. c
profectio in Hispaniam, 189.
supra Paulum nullus Apostolorum collocandus, 165. d.
Paulus Samosatensis quando vixerit, 189. d. Sinopensis, 59. b
in Pauperes benignitatis præmium, 106.
ob Paupertatem nemini de vita desperandum, 32. a
Pax sub Augusto, 159. a
Peccatorum annos, vicamque totam, libro viventium non contineri, 169. c
Peccato quopiam utilitate alicujus causa se polluens, nihilominus reus, 122. a
Pecules condendæ, non degladendæ, 182. a
Pecudum cura ante diluvium cur inventa, 66.
Pediculorum multitudine percussi Ægyptii, 127.
Pelecanus avis, 34. c. ejusdem in foboiem pietas, 35. b. cujus nos admoncat, *ibid.*
Pelecano serpens infestus, 34. e
ad Pelecanum comparatio Christi præclara, 35. b
Pentapolis barbarica, 13. d
Pera a Turcis occupata, 270. 2. 1.
Perinthus eadem quæ Heraclea, 192. c
Perfarmenii victi, 261. 2. 1.
Persei regnum, 108. c
Personarum fictiones in Scriptura, 145.
Pertinax imp. 187. c
Petilis sub Constantino Corpronymo sæva, 219. d
sub justiniano, 208. b. sub Michaelo Parapinace, 255. e. sub Monomacho, 248. c. sub Valeriano ingens, 189. c. sequta maximam famem, *ibid.*
Petrus cur interfectus, 182. a. & quando, 182. 2. 1.
Petri cum Simone mago disputatio, 182. c
de Petri & Pauli cæde, 182. a. d
Petri sectator & discipulus evangelista Marcus, 167. b.
Petri ad Fausium locus, 88. a. de natalitio fidere locus, 23. d
de Pharaonis induratione, 119. c
Pharaonis nomen commune regib. Ægyptiis, 122. c
Pharaonis somnia, 122. b
Phasiana avis, 36. a
Phene, quæ & Ossifraga, avis, 32. c
Philippæ amor, 263. a. 2.
Philippicus Bardanes imp. 216. d. restituens Mauricio in gratiam, 212. b
Philippici metus, *ibid.* c
Philippus imp. 188. d
Philippus Macedo, 109. c
Philo quando vixerit, 181. d
ex Philonis ecclesiastica historia exemplum, 218. d
Philolai de natura fiderum delitia, 16. b
Philorei sagittæ, 225. c
Phocas imp. 212. d. cur ab Antiochia abstinuerit, 237. a. in bello occumbentes vult facere martyres, 238. 2. occidit, *ibid.* c. temulentes irritus, se ulciscitur, 212.
Phocæ avaritia, 237. b. exitus tragicus, 213. b
Phocæ interfectorum pœna, 238. d. lex de monachis, 262. b. 1.
in Phocam subditorum odium, 237. b
a Phoca munitiones aliquot receptæ, *ibid.*
Phocæ, ceti species, 28. b
Phœnix avis quæ, 36. a. resurrectionis nostræ imago, *ibid.*
Phœnicis regnum, 108. c
Phœnices inventores Arithmeticæ, 99. b
Phorii & Bardæ exitus, 226. c
Pilatus cur condemnatus, 167. d
Pilati mors, 181. b
Pinum & oleum abjicere folia, 11. a
Pisces cetacei modo quodam bestiæ terrestres & aquatiles, 29. c. cur Euxinum agminatim petant, 26. c. cur extra suum elementum moriantur, *ibid.* d. cur infiniti, 30. c. qui stramentum habeant, 29. b. quod branchiis careant, *ibid.* c. qui pedes octo habeant, 29. e
Piscium dentes, 26. c. gravis & difficilis audicio, 38. a.

Piſcibus teſtes nulli , 229. e
Piſces non coire , 320. a
inter Piſces ſolum ruminare ſcarum , 26. e
in Piſcib. oris diverſitas , 29. e
a Piſcib. quo differant volucres , 31. b
cum Piſcib. volucrum cognatio , 197. d. e.
Placilla uxor Theodoſii , *ibid.* e
Plagæ Ægyptiacæ , 117.
Planetis nomina indidiſſe Sethum , 94. b
Plato quando vixerit , 156. d
Platonis de cæli eſſentia opinio , 4. b.
Plebeja filio imperatoris nupta , 233. c
Plotini dogma , 54. d
Pluit argento ſub Aureliano imp. 190. a. cinere , ſub Leone magno 204. a. pulvere , ſub Heraclio , 213. c. tritico , ſub Probo & Floriano impp. 190. a
Plutarchi locus , 301. e. de Eutelida locus , 45. a
Poculum & matula ex eodem vitro , proverbium , 185. c.
Penitentia nulla conceſſa diabolo , 82. a. & quare , *ibid.* b.
Polyeuctus patriarcha , 234. c. a quo conſecratus , *ibid.* d.
Polyeuctæ patriarchæ & Nicephori Phocæ lites , 236. d.
Polypus a ſaxo quomodo avellatur , 29. d. cur a Ponto abſtineat , *ibid.* de ventorum motu præſagium , 27. c
Polypi natura , 29. b
Populi ſeditio , 247. c
Porphyrius cetus captus , 208. c
Porphyrii de genitis opinio , 83. d
Portentum ſub Alexio Comneno , 258. c. ſub Argyropulo , 241. d. ſub Conſtantino , 192. b
Portenta , 226. e. ſub Botaniate , 257. d. ſub Comneno , 270. c. ſub Heraclio , 223. c. ſub Mauricio , 211. b. complura ſub Diogene , 233. b. varia ſub Michaele , 244. d
Poteſtates , 59. d. 61. a
Poteſtatum vox quid ſignificet , 60. d
Prædici quædam poſſe , 22. c
Præſecti non facile mutandi , 281. a
Precari bene , quid , 145. c. 146. a
Preſterem corpora attacta adurere , 24. a. & quare , *ibid.*
Primigenorum cædes , decima Ægypti plaga , 119. b
Principatus , 59. c. 60. d
Principatuum vox quid denotet , 60. e
Prion , ceti ſpecies , 28. a
Proboſcis elephanti , 40. c
Probus & Florianus impp. 189. e. ſub his pluit tritico , 190. a
Proclus patriarcha , 201. c
Procopia Nicephori F. nupta Michaelo Rangabo , 221. d.
Procopii locus , 133.
Prodigium , 222. c
Prodigium & calamitas ingens ſub Gratiano , 197. b
Prodigium ſub Argyropulo , 207. c. ſub Judiniano , 241. d. ſub Leone philoſopho , 230. d.
Prodigia cur modo nulla fiant , 91. b. quæ Hierosolymorum excidium præceſſerint , 184. a
Prodigiorum magicorum & verorum diſcrimina , 120. d.
per Prodigia divinitus profecta , præſentia & futura declarari & prædici , 252. a
Prodigia infidelibus , non fidem habentibus ſervire , 91. c.
Prolepſis uſitata litteris ſacris , 79. d
Prometheus quando vixerit , 226. d
Prophetæ . vide Vates.
ſupra Prophetas cæteros præſtantia Moſis . 220. c
Prote inſula . 254. c
Proverbium , 49. c. 185. c
Providentia in hominis formatione , 89. b
abſque Providentia in rebus humanis nihil fortuito geri , 106. d
a Providentia , non a natalitio ſidere , res humanas gubernari , 21. a
Prudentiæ humanæ & bratorum ſolertiæ diſcrimen , 50. c.
Pruinarum ortus , 7. c
Pſalmi an omnes Davidis , 139. a
Pſalmorum concentus a quo inſtitutus , 195. b
Pſalmorum Davidis repurgatio , 141. d
Pſalmos pangendi occaſio , 139. c
Pſelli locus , 132. e. 141. d
Pſitacus Leonem deplorat , 229. d
Pſomtophanicus dictus a Pharaone Joſephus , 121. c
quod ea vox ſignificet , *ibid.*
Ptolemæus refutatus , 203. a
Ptolemæus Lagi F. Alexandro defuncto , Ægyptum fortitus , 156. d
Ptolemæi tredecim , *ibid.*
Pygadis ſerpentis natura , 41. c
Publio monachus , 196. d
Pudicitiam ſuam mulier quædam egregie tuetur , 244. a.
Pueri ſervati miraculum , 211. a
de Puerperarum pollutionis tempore , Theodoriti locus , 163. c. item Cyrilli , *ibid.*
Puerperarum purificationis lex , 163. ejuſdem ratio , *ibid.*
Pulcheria virgo , 201. d. ſoror Theodoſii , 202. e. fratrem corrigit , *ibid.*
Purpuræ inventor quis , 208.
Puſtularum exulceratio , ſexta Ægypti plaga , 118. c
Pyronis chronographi error , 63. d
Pythagoras quando vixerit , 156. c

Q

Quercinus ſerpens , 45. b
Quid cani cum balneo ? proverbium unde , 49. c
Quinctilis menſis , qui poſtea dictus Julius , 158. d
Quintilius imp. 189. c. ejuſdem interitus , *ibid.*
Quo pacto , non habere locum , ubi Deus eſt . 71. c
Quo pacto , vox in rebus divinis miſſa facienda , 71. b.

R

Raguelus cognomento Jothorus , 132.
Ranarum ortus , 34. c ex aquis ſcaturientibus illuviles , plaga Ægypti ſecunda , 117. b
Ranas a reptilibus venenoſis nihil differre , *ibid.* c
Raphaeli appellationem ex Tobiæ narratione eſſe cognitam , 235. d
Rapiacis blaſphemiæ , 243. d
Ratio in homine quautum operetur , 40. a
Recab. *V.* Richabus.
Regum ſepultura præclara , 206. d
Regni Ægyptiaci duratio . 159. a. finis . 258. c
Regnorum Judaici & Iſraelitici duratio , 253. c
Remora piſcis , 28. c
Renovalia Byzantii , melius Encænia , Conſtantinopoleos , quo anno celebrata , 192. d
Reprehenſorum magna ubertas , 204. a
Rerum humanarum vices , 228. c.
Reſurrectionis beneficium quale , 77.
Reſurrectionis Chriſti hora incerta , 173. b
poſt Reſurrectionem apparitiones Chriſti , 173. d
Chriſtus cur non mox ad cælos aſcenderit , *ibid.*
Reſuſcitationes mortuorum octo , 178. c
Richabus & Baneas , Memphibioſci interfectores , a Davide morte plectuntur , 137. c
Robertus imp. 226. b.
Roboami regnum , 144. a
Rogerius Siciliæ rex . 262. a. 2.
Roma ab anſertib. ſervata , 34. b.
Roma nova . *V.* Nova Roma .
Romæ impuritas , 103. c. origo , 109. b. imperii finis . 204. b.
Romanus Argyropulus . *V.* Argyropulus .
Romanus Argyropulus imp. 241. b. initio ſe recte geſſit . *ibid.* c
Romanus Boilus ad dignitatis gradum ſublimem evectus , 248. b
Romanus Conſtantini F. imp. 233. a

Romanus Diogenes imp. 252. c. *V.* Diogenes.
Romanus Lacapenus imp. 232. b. fit Conſtantini imp. pater, *ibid.*
Romanus imperio ſpoliatur, 231. b
Romani arrogantia, 242. b. fraus, 232. c. mors, *ibid.* perfidia, 233. c
Romani Lacapeni & Symeonis Bulgari congreſſus de pace, 232. c
Romanorum cædes, 262. b. 2. clades, 242. b
Romanorum & Græcorum concordia, 259. a. 1. contra eandem tumultus, *ibid.* c
Romanis cur Deus Judæos ſubjecerit, 272. b. tributarii Saraceni, 242. d
a Romanis defectio urbium Syriæ, 242. a
Romulus a quo educatus, 109. b. Romæ extructor, *ibid.*
Romulus & Remus fratres, *ibid.*
Ronzerius Caſtelanorum dux, 266. c. 2.
Rores unde oriantur, 7. c
Roſarum odor inviſus vulturib. & ſcarabæis, 39. a
Roſis cur additæ ſpinæ, 9. a
Roſſi religionem Chriſtianam amplexi, 230. c
Roſſorum mores, 247. b
Rotæ curruum, imago inſtabilitatis rerum humanarum, 228. c
Rupertus Francus quomodo ab Alexio deceptus, 257. c. ejuſdem in Græciam trajectio, *ibid.*
Rupicapræ natura, 50. b
Ruſſi & Rutheni. *V.* Roſſi.
Ruta quomodo fiat acrior, 10. d. ſerpenti Libyco invia, 39. a

S

Sabbativs monachus, 222. b
Sabbati violatio prima in Hierichuntis obſidione, 123. d
Sabbato nihil faciendum operis, 124. d
Sabellius in Concilio II. damnatus, 209. d. quando vixerit, 188. d
Sacerdotes priſci fœderis cur Leviræ: novi, Clerici appellentur, 108.
Sacerdotium vetus quantum a novo ſuperet, 105. c.
Sadducæorum ſectæ origo, 153. d
Saites dux Choſrois, 313. c. quomodo ab ipſo punitus, *ibid.*
Salema, quæ & Hieruſalem, 104. d
Salomon: *V.* Solomon,
Salse dictum, 237. c
Samaritanorum ſectæ origo, 153. d
Samonas patricius, 231. d. ejuſdem ruina, 232. a
Samſon cur a ventre matris robuſtiſſimus, 128. d. Dalilæ Paläſtinæ amore captus, 127. d
Samſon & Elias cur violatores legis, 129. & 148. a
Samſon & Hercules coætanei, 127. b. ultimus Hebræorum judex, 128. c. vox quid ſignificet, 127. b
Samſonis animus virilis, 127. b
poſt Samſonis obitum Iſraelicos totis annis quadraginta nullius paruiſſe imperio, 132. a
Samſonis problema, 129. d. 127. 128 geſtæ, & *ſeq.*
Samſoni unde ſitis maxima, 127. c
Samueli anima an excitata, 136. d
Samuelis Bulgari mores, 240. c
Sanctorum corpora multa cur reſurrexerint, 178. d.
Santabarenus a Leone offenſus, 229. c. ejuſdem præſtigiæ, *ibid.*
Saporis Perſarum regis proceritas, 288. d
Saraceni Romanis tributarii, 242. d
contra Saracenos expeditio, 242. b
Sarapis. *V.* Serapis,
Sarbarus Perſarum rex, 192. c
Sardanapali mollities, 188. c. ejuſdem interitus, *ibid.*
Sardica eadem cum Triaditza, 193. d
Sardicenſe concilium. *V.* Concilium Sardicenſe.
Sara conjux & ſoror Abrahami, 102. b
Saturnus, ſive Cronus, unde oriundus, 100. b
Saulus rex, 134. a. quandiu regnum obtinuerit, 137. b *Glyc. Annal.*
quantum ſupereminuerit omnes Iſraelitas, *ibid.* unde oriundus, 134. a. forma prædicta longe præſtantiſſ. *ibid.*
Sauli exitus, 137. b. hiſtoria, 134. & *ſeq.*
Saulum malus invadit ſpiritus, 135. c
Scarabæis roſarum odor inviſus. 39. a
Scarum inter piſces ſolum ruminare, 26. c
Schimæ gigas, 185. 126.
Scientiæ lignum, Arbor. *V.* Lignum, Arbor ſcientiæ. ſcientiæ lignum unde ſic dictum, 79.
Scorpii ſtimulus, 40. d
Scorpii apud Brachmanas maximi, 110. e
Scriptura S. *V.* Litteræ S.
Scripturam S. quot annis Illuſtrarit enarrationibus Origenes, 187. c
Scripturum diverſitas, 203. b
Scylitzes, *V.* Joan. Scylitzes.
Scylla planta inviſa lupo, 47. e
σκίλλα, unde quid, 138. b
Seculum eruditum, 136. c
Sedecias in Babylone anno XXVI. captivus detentus, 153. c.
Seditio contra Alexium Comnenum, 258. d. contra Joannem Comnenum, 261. a. 1.
Seditio Erotici, &c. *V.* Erotici, &c. ſeditio.
Seditio populi, 247. c
Seditio Serviana, & Romana clades, 240. c
Seditionis auctor quomodo punitus, 265. c. 1.
Sela & Ada uxores Lamechi, 94. c
Seleucea a quo condita, 257. a. unde dicta, *ibid.*
Seleucus Nicanor, Alexandro defuncto, Syria & Paläſtina potitus, 257. a
Seleuci poſteri, *ibid.*
Senejus honoo plane ſeditioſus, 239. e
Semiramis nupta Ninо F. 100. c
Semiramidem mœnibus cinxiſſe Niniven, *ibid.* d
Senacheribus a proprijs filiis interfectus, 144. a
Senacheribi per Rapſacen blaſphemiæ, 149. d
Senſuum vis in animalibus, 39. b
Senuphius vir ſanctus, 199. b. ejuſdem baculo & pallio vincuntur hoſtes, *ibid.*
Sepiæ obſcurandi ſemet artificium, 41. c
Septimanæ dies feſtus cur Paſchæ præparatio ab Evangeliſta dicatur, 168.
Septimanarum inventor Sethus, 94.
de Septimanis annorum apud Danielem, 256. b
Sepultura Chriſti cur triduum complexa, 173. c
Sepulturæ Chriſti dierum computatio, 172. & *ſeq.*
Seraphi, 59. 60.
Seraphorum nomen quid ſignificet, 60. d
Serapidis fanum, everſum, 199. a
Serapio mathematicus, 188. c
Sericum apud Romanos fieri cœptum, 209. b
Serpens infeſtus pelecano, 34. c. quomodo juveneſcat, 44. c. quomodo ad fontem accedat, *ibid.* qui vulnera ſua ſanet, 38. a
Serpentis aſſutia quæ imitabilis, 44. b
Serpentis & murænæ coitus, 30. b. c
Serpentis irati effigies, 81. natura qualis, 46. d
Serpenti Libyco invia rura, 39. a
Serpentes cur gravi odore extinguantur, 38. c. cur hyemo terram ſubeant, 46. d
Serpentum coitus, 46. c. genera varia, 44. & *ſeq.* pugna, 193. b
Serpentibus infeſta ibis, 121. e
Serpentes a cervis devorari, 43. b. cornu cervino exanimari, 37. b
de Serpentibus, 44. a
Seruchus a Noa octavus, 101. c. ſimulacrorum formandorum inventor, *ibid.*
Sethus pro Deo habitus, 94. b. quid inveneric, *ibid.* quo ætatis anno mortuus, *ibid.*
Sethо nupta Aſia, 91. a
Severiani locus, 32. b
Severus Acephalus, 210. b
Severus imp. 137. c. Zeuxippum balneum extruit, *ibid.*
Severi de angelorum creatione opinio, 62. d
Sexcilis menſis, poſt Auguſtus dictus, 258. b
Sexum fœmineum dimidia parte virorum indoli

cedere, 90. a. b
Sexuum nullum futurum fuisse discrimen, si homo vita angelica non excidisset, 80. d
Sibylla Æthiopum regina, 132. b. quomodo Salomonem tentarit, *ibid.* quid Solomoni donarit, *ibid.*
Siceltas magna sub Michaelo, 244. c
Sicheme Emoris filius Dinam Jacobi filiam stuprat, 112. d
Siculorum clades, 264. c. 1.
Sidon a quo condita, 104. d
Sideri natalitio cuncta esse subjecta dicere, conviciuum in Deum, 20. 31
Sidera num hominum mentes regant, 87. d. e
per Siderum commixtionem & distantiam an res humanæ omnes administrentur & regantur, 22. 23.
de Siderum magnitudine, variæ Philosophorum opiniones, 16.
de Siderum motu cognosci, terram in medio universi esse sitam, 1.
Siderum motus cur cognoscendi, 20. c
de Siderum natura, Anaxagoræ, Diogenis, Anaximandri, Xenophanis, Philolai deliria, 16. observatinnibus, Basilius, 20. a
Siderum respectus nautis necessarius, 20. c
Sideribus nomina indidisse Sethum, 94.
ad Sidera referendane sit causa illorum, quæ poeris præter naturam accidunt, 88.
Signorum cælestium Inventor Sethus, 94.
Silvester, 192. a
Simile, 12. 44. 47.
Simile ab anatomia illustre, 119. d
Simeon. *V.* Symeon.
Simon Lazari pater, 166. a
Simon magus in area subvolat, 182. d. Petri precibus, dejicitur, *ibid.* quando vixerit, *ibid.* b
Simonis magi canis, *ibid.* præstigiæ, 121 a
cum Simone disputatio Petri, 182. c
Simulacrum quod Origeni, 126. a
Simulacra, placulum & offendiculum in Scripturis appellata, 143. a
Simulacrorum cultus origo, 102. a
Sinæus mons, 122. c. bis a Mose adscensus, *ibid.* d
Siphon ventus dictus, 6. a
Sirachides quando vixerit, 157. b
Sirenes sub Mauricio conspectæ, 211. c
in Sirido monte post diluvium columna lapidea reperta, 100. b
Sisaræ interitus, 126. c
Smerdis magus rex, 136. c
Sodoma ubi sita, 103. d
per Sodomorum incendium cujus admoneamur, 93. b.
Sodomitarum consuetudo vivendi flagitiosissima, 103. d.
Sol absque radiis sub Justiniano, 223. an terram subtercurrat, 25. *& seq.* Christi imago, 19. c. cur die quarto conditus, 14. d. cur subsisterit, 150. d
Sol & luna quomodo luminaria dicantur magna, 17. a.
Sol, omnium quæ motus & causas naturales habent, auctor, 13. quomodo diei & noctis causa, 15. c. quomodo diei habeat imperium, 13. a
Solis eclipsin sub Basilio, 239. c. sub Michaele Paralogo, 266. a. 2. sub Phoca, 238. a
de Solis magnitudine, discrepantes sententiæ 16.
Solis miraculum Josuæ præstitum, 131. d
Soli obscurationem, non defectum accidere 18. c
Solem & lunam cur deficere velit Deus, 19. c
Solem pari intervallo ad quasvis terræ partes inhabitantes accedere, 1. a. quomodo Scripturæ magnum appellent, 17. b. c
Solomon an in senecta pœnitentia sit ductus, 144. a
interfector fratris Ornizæ, 140. a. quid a Deo postularit, *ibid.* quo pacto genlis imperaverit, 132. a
Solomonis ad simulacra deflexio, 122. c. liber de geniis, 142. c. libri de gemmis, *ibid.* libri quidam exusti, 141. d
de Solomonis magicis, Josephi locus, 142. a
Solomonis pietas & religio initio summa, 140. d
ex Solomonis præscripto expulsus genius, 142. a
Solomonis regnum, 139. c. regni duratio, 143. b
Solomonis sententiarum tria, odarum quinque millia, 142. folium, 143. c. statua a Justiniano in templo a se extructo collocata, 170. c. uxores & concubinæ quot, 143. b
Solomoni coætaneus Homerus, 142. d. nationes omnes ab Euphrate ad Nilum usque quamdiu tributariæ, 142.
Solomonem omnes omnibus rebus superasse, 142. b
a Solomone multa didicisse medicos, *ibid.*
Somnum quid conciliet, 9. d
Sophiæ virtus, 210. e
Sophocles quando vixerit, 156. c
Spectrum sub Comneno, 230. d
Spinæ cur rosis additæ, 9. a. quando natæ, *ibid.*
Spiritus S. cur decimo die post assumptionem Christi datus, 174. c. cur quinquagesimo die missus, *ibid.* cur descenderit in Christum, 164. a. cur in Apostolis confidisse dicatur, 175. a
a Spyridone vidus Eulogius, 193. b
Statua imperatricis ab Antiochenis dejecta, 199. a
ob magnetem pensilis, *ibid.*
Stauracius imp. 221. c. ejusdem exitus, *ibid.*
Stella, productis Magis ad Christum, cur deinceps conspici desierit, 162. c
Stellam Magis quæ apparuit, fuisse angelum, *ibid.*
Stellis erraticis nomina indidisse Sethum, 94. b
Stephanus quando martyrium subierit, 176. a
de Stratonico narratio Dioscoridis, 43. c
Struto camelus cur non volet, 36 b
Sturnos cicuta vesci, 9. d
Subditorum in Augustum amor, 180. a. in Phocam odium, 237. b
Substantiæ identitas in Trinitate individua, 160. c
Sues silvestres in anno semel, circures bis parere, 48. c
Sultanus a Francis captus, 228. d. ejusdem sapiens dictum, *ibid.*
Sultani dictum præclarum, 254. b. 228 d
Sultani & Diogenis colloquium, 254. b. modestia, *ibid.* victoria, 253. d
Supplicationes a Mauricio institutæ, 211. c
Soles gigas, 125. c. 126. c
Suturas capitis cur plures vir habeat, 90. a
Symeon Metaphrastes, 189. Stylites, 189. 203. e
Symeoni Bulgaro vita magice adimitur, 232.
Symon Magus. *V.* Simon.
Symmachus quando vixerit, 187. c
Synodus. *V.* Concilium.
Synodus Chalcedonensis quarta, 203. d. *vocat ibid. ἀσεβοῦς, ibid.*
Syria, 156. c
Syriæ urbes a Romanis deficiunt, 242. a

T

TABANUS avis, 113.
Tacitus imp. 189
Talentum, quid, 132. c
Talionis pœna, 126. b. 215.
Tamberlanes Scytha, 267. c. 2.
Tarsus unde dicta, 108. d
Tatianorum error, 94. a
Tauros ad fœum domari, 10. e
a Tauris cur lunæ currus trahatur, 27. d
Tempe, 286. d. 2.
Temperamentorum in corporibus diversitatis ratio, 36. 37.
Temperantia quid, 57. e
Tempestatis indicia, 5. b
Templum secundum sub Dario Hystaspis F. perfectum. 156. c
Templum vetus, imago cœli, 140. c. 141. a
Templi Solomonici extructio, 140. quo tempore facta, *ibid.* quot annis absoluta, 154. secundi quot, *ibid.* & per quos, *ibid.*
Templi structura magnificentissima per Justinianum, 206. d. perfecta, 207. d
Temporis mensura a nocte, 11. d
Tenebræ tactiles, nona Ægypti plaga, 118. c. 119. de Tenebris, terram universam occupantibus, Chri-

ſto patiente, 169. d-e
Terra cur particulatim ornata, 27. d. cur poſterius a Deo creata, 26. in univerſi loco medio quaſi ſuſpenſa, 31. a. parens & altrix hominum, 8. quomodo a nobis compleatur, 64. c. quomodo de fundamento ſuo non fuerit mota, cælo non agitato, 2. d
Terræ motus cauſæ, 5. b
Terræmotus ſub Alexio Comneno, 238. b. ſub Baſilio, 239. d. 240. a. ſub Conſtantino Duce, 231. d ſub Juſtiniano, 208. c. ſub Juſtino, 205. d. ſub Michaele Paphlagone, 244. a. ſub Theodoſio Calligrapho, 201. c. ſub Tiberio, 181. a
Terræ magitus ſub Arcadio, 199. c
Tertullianus, 182. a.
Teſtibus quæ animalia careant, 29. c
Teſtudo quomodo ſeipſam curet, 38. d
Teuthis, tempeſtatis indicium, 27. b. piſcis cujuſmodi, *ibid.* etiam malacium, dictus, *ibid.*
Thabor mons ubi ſitus, 166. b
a Tharbide Æthiopum regina Moſes adamatus, 126. a.
Thebis & Athenis potiti Catelani 267. b. 1.
Theodora imperatrix, 249. a. ejuſdem interitus, *ibid.* a filio Michaelo rejecta, 226. c
Theodora Paphlagonia nupta Theophilo imper. 223. c.
Theodora Juſtiniani conjux, 208. a
Theodoræ animus magnus, 206. d. imperatricis navis cremata, 223. d. ejuſdem dolus, *ibid.*
Theodoræ ſtatuæ, 192.
cum Theodora inceſtus Andronici, 263. a. a.
Theodorici & Gennadii de angelorum creatione opinio peculiaris, 62. a
Theodorici locus, 15. a. 26. a. 62. b. 82. c. 102. d 136. c. 139. a. 144. d. 146. d. 149. b. 153. c. 178. b locus de puerperarum pollutionis tempore, 167. c
Theodoriti Therapeutice, 62. a
Theodorus in exilium actus, 221. c. revocatur 266. a. 1
Laſcaris imp. 266. b. junior imp. *ibid.* c.
Theodorus quando vixerit, 189. d. ejuſdem dogma hæreticum, *ibid.*
Theodori & Joan. imp. fratrum diſcordia, 269. b
Theodoſius Calligraphus imp. 201. b. ejuſdem interitus, *ibid.*
Theodoſius magnus imp. 197. d
Theodoſius III. imp. 216. e
Theodoſii de liberorum educatione cura, 197. c. ſatum egregium, *ibid.* indoles fraudis expers, 202. d liberi, 192. d. proceritas, *ibid.* virtutes occultæ, & privata exercitia, 202. b
inter Theodoſium & Eudoclam diſcidii occaſio, 202. a.
Theophanes pontifex Nicænus, 214. c
Theophanis verſutia, 233. a
Theophanonis & reliquorum parricidarum pœna, 238. d. perfidia, 238. a. virtus, 231. b
Theophilirzes herus Baſilii Macedonis, 228. a
Theophilus imp. 223. b. imagines averſatus, 224. a
Theophili imp. fides, 223. c. mors, 225. d
a Theophilo imper. organum muſicum repertum, 223. c.
Theophobi cædes, 225. c
Theophylactus Romani F. 232. c
Theophylacti locus explicatus, 163. c. patriarchæ ſtudia prophana, 234. a
Theriaca ad ſerpentum morſus ſanandos imprimis conducibilis, 42.
Theriacæ confectio, 46. b. inventor quis, *ibid.* ad Theriacas uſus viperarum unde cognitus, 46. b. c
Thermarum diſcriminæ, 13. d
de Thermis, Patricii ex Pionio locus, *ibid.*
Thermutis Pharaonis filia, 115. c
Theſſalonica a quo condita, 109. c
Theſſalonicæ civium cædes, 198. d
Thoblas. *V.* Toblas.
Thoimeus gigas, 125. c
Thomas imperii affectator, 223. a. ejuſdem vires, *ibid.* interitus, *ibid.* d
Throni, 60. d

Glyeæ Annal.

Thronorum vox quid ſignificet, 60. d
Thucydides quando vixerit, 156. c
Thyella ventus, 6. ejuſdem cauſa, *ibid.*
Tiberias a quo condita, 181. a
Tiberius Aſpimarus Imp. 215. c
Tiberius Cæſar, 181. a. ejuſdem regni duratio, *ibid.*
Tiberius quot annos imperaverit, 176. c
Tiberius Thrax imp. 211. b
Titus imp. 184. e. leporis marini eſu a Domitiano fratre necatus, 185. a
Titi beneficentia, *ibid.* erga hoſtes Judæos commiſeratio, *ibid.*
Titi & Domitiani fratrum diſſimilitudo, 185. b
ſub Tito Judæorum natio in poteſtatem redacta, 184. c.
Tityi fabula, 26. d
Tobiæ ætas, 133. a
Tobiæ ætas, *ibid.* hiſtoria, 132. & ſeq.
Tonitru quomodo fiat, 24. b
Tonitru cur prius fulgur percipiatur, 24. c
Tonitrua horrenda ſub Juſtiniano, 208. c
Torpedinis natura, 32.
Torpedinem piſcatores lædere, *ibid.*
Trajanus imp. 183. d. juſtitiæ amans, *ibid.*
Trajani humanitas, 186. a
Trajectionum ortus, 23. d
Transformatio Chriſti in monte Thabore quando facta, 166. b
cum Triadita eadem Sardica, 213. d
Tributum injuſtiſſimum ab Anaſtaſio ſublatum, 205. c.
Trinitatis indicatio, 53. d
in Trinitate identitas ſubſtantiæ individua, 160. c
Trullæ ruina, 211. a
Trypho patriarchatu dejectus, 233. b
Tunicis pelliceis a Deo induti Adam & Eva, 84. d
Turbo ventus, ejuidem cauſa, *ibid.*
Turci a Friderico Barbaroſſa cæſi, 264. b. a. a. necem Diogenis ulciſcuntur, 255. b. ſub Joanne Comneno victi, 261. b
Turcorum cædes, 262. d. 1. excurſiones ſub Alexio Comneno, 259. c. incurſio, 258. a. prædationes, 248. b.
Turris Babylonica quo tempore extructa, 99. quot annis in eadem laboratum, *ibid.*
Turturis natura, 32. c
Turtures eleboro veſci, 9. d
Typhon ventus, 6. ejuſdem cauſa, *ibid.*
Tzimiſches Imperator. *V.* Zemiſches.

V

Valens aſtronomus, 192. d
Valentis crudelitas, 196. e. ejuſdem interitus, *ibid.*
Valentinianus imp. *ibid.*
Valentinianus ad Valentem fratrem pium reſponſum, 197. a. aquæ ductus, *ibid.*
Valentini & Manis error, 86. b
Valerianus imp. 189. b
Vates non omnia ſciviſſe, 215. c.
Vaticinatio per pelvim, 109. c
Vaticinium, 228. c. 231. b. c
Ventriculi cerebri, 90. c
Veneris præpoſteræ cauſa luxus, 203. d
Venus quid, 5. c
Venti anniverſarii, 5. e. principales quatuor, *ibid.* c qui vehementiſſimi, *ibid.* vehementes ſub Alexio Comneno, 259. d
Veritas vino, rege, femina fortior, 134. a
Veſpaſianus imp. 134. c
Veſpertilio quadrupes & volucris, 34. a. ſola avium habet dentes, *ibid.*
Veſpertiliones cur noctu acrius videant, 47. c
Veſtimentorum amictus cujus nos admoneat, 66. b
Veſtes de lanis ovium cur primis hominibus fieri voluerit Deus, *ibid.*
Victoriæ omen, 158. c
Viperarum natura, 44. b. ad theriacas uſus unde cogniteus, 46.

RERUM ET VERBORUM

Virago in expeditione Conradi Cæsaris, 262. b
Vir cur plures habeat capitis suturas, 90. a
Viri imago cervus, 42. b
Virorum indoli cedere dimidia parte sexum feminarum, 90.
Virus res præclara, 97. c. in ipsis etiam barbaris, 282. d.
Virtutis & gloriæ comes invidia, 206. c
non Virtutem animi, sed corporis procerietatem admirari homines, 137. b
Virtutum loco non esse habita patribus naturalem mansuetudinem, prudentiam, &c. sed naturalis cujusdam beneficii, 57.
Visum solitario oblatum, 218. a
Vitæ consentanea mors, 234. c
Vitæ cujusque duratio unde, 86. a
Vitellius imp. 164. d
Vitis foliom cur fectum, 10. a
Vlacherum irruptio, 264. c. 2.
Ungarorum partes sequuti Græci, 269. a
de Unicornu, 48. b
in Vniverſi medio quaſi ſuſpenſa terra, 5.
Volucres cur aquis gaudeant, 31. b. quo differant a pisciibus, *ibid.*
Volucrum aliæ libetæ, aliæ duci subjectæ, *ibid.* cum natalibus cognatio, *ibid.* quæ κοσμοποιοί, *ibid.*
Volucres non esse θεοὺς, *ibid.*
Voluptas ad quid naturæ indita, 85.
Volusianus & Gallus imperat. 189. b
Uriæ interfecti ultor Deus, 138. d
Uriell angeli ſtatio inter aſtra, 94. a. appellationem nec priſci nec novi fœderis libris contineri, 132. c
Urſus qui vulnera ſua ſanet, 38. d
Urſorum natura, 56. a. urſus parus, *ibid.*
Vulpes quomodo ſeſe curet, 38. d
Vulpeculæ aſtutia, 50. b
Vultur triennium prægnans, 31. a
Vultures tantum feminæ, *ibid.*
Vulturum procreatio, *ibid.* & ſenecta, *ibid.*
Vulturibus roſarum odor invisus, 39. a
Vultures e vento concipere, 33. b. exercitus comitari, 34. b. unguento roſaceo necari, 33. c
Vlaica natio verſus Occidentem, 251. c. 2.

X

Xenophanis de natura ſiderum deliria, 16. b
Xiphias cometes, 232. b

Z

Zacharias Barachiæ F. 149. a. Jojadæ pontificis F. lapidibus obrutus, 248. d
Zambres, 121. a
Zebedæi, filiorumque ejus inopia, 165. a
de Zebedæo, ejuſq; filiis diſcrepantes ſententiæ, *ibid.*
Zeno Iſaurus imp. 204. b
de Zenone exemplum, 218. b
Zeuxippum balneum a quo extructum, 187. c
Zimiſches imperator, 238. c. a Polycucto patriarcha ab ingreſſu Eccleſiæ prohibitus *ibid.* in Orientem pergit, 239. a. in palatium per corbem attractus, 238. b
Zimiſchis imperat. mortis occaſio, 239. b. ejuſdem interitus, *ibid.* c
ad Zimiſchem Joſephi litteræ, 236. b
Zoe Argyropulo nupta, 241. c. muller falax marito inſidiatur, 243. a
ex Zoe Carbonopſia Leoni philoſopho filius natus, 231. b.
Zonaræ locus, 109. b. 221. b. 227. b. 230. a
Zoroaſter Perſarum aſtronomus, 100. c
Zorobabelus Salathielis F. ex Judaica tribu regnum occupat, 154. c
Zorobabelis hiſtoria, 153. c
Zonaites Smyrnæ princeps, 268. a. 1.
Zygenæ, ceti ſpecies, 28. b

Indicis Alphabetici in Michaelis Glycæ Annales finis.

RERUM ET VERBORUM
IN NOTIS ET EMENDATIONIBUS
PHILIPPI LABBEI S. I.
AD ANNALES GLYCÆ
PRÆCIPUE MEMORABILIUM
INDICULUS.

Cui etiam inſerta ſunt nonnulla ex iis, quæ Joannes Meurſius Batavus obſervavit in Prologuio & Notis ad Theodoro Metochitæ Inſcriptum falſo Hiſtoriæ Romanæ Συνοψιν, ex Glycæ noſtri Annalibus delibatum.

A

Aaron frater Moſis, 276.
Abalantes ſeu Abalantius, 274.
Abimelechus, 275.
Abrahamo facta apparitio, *ibid.*
Achior, 277.
Actiaca victoria, 278.
Adami immortalitas, 274.
Æſculapius, 276.
Achias Silonites, 277.
Ænalcitæ victi, 276.
Anabatianes Cainitarum, 275.
Anaxagoras, 278.
Andreas Schottus, S. J. 288.
Anna Comnena, 285.
Annales ab orbe condito, 280.
Antonius Caracalla Imp. 281.
Antoninus Pius Imp. 281.
Apelliani hæretici, 280.
Apollodorus Pergamenus, 279.
Apollonius Tyaneus, 280.
Aquila Ponticus, 281.
Arca Noetica, 275.
Arcadii Imp. litteræ, 282.
Arii hæreſiarchæ mors, *ibid.*
Ariſtoteles Philoſophus, 278.
Arphaxad. 277.
Arſenius Monachus, 282.
Artabanes, 278.
Artaxerxes rex, 276.
Artaxerxes Longimanus, 278.
Aſſuerus rex, 279.
Aſtarte Luna, 283.
Aſtronomia, 275.
Athenodorus Tarſenſis, forte diverſus ab Alexandrino, 279.

B

Baana, 277.
Balænæ, ſeu ceti, 272.
Baracus & Debora, 276.
SS. Barnabæ & Bartholomæi martyrium a Metaphraſte conſcriptum, 279.
Baſilitzes, 283.
S. Baſilius Magnus, 272.
Byzus, ſeu Byzas, & Byzantium, 277.

C

Caini mors, 275.
Cambyces, vulgo Cambyſes Rex, 273.
Carolus Annibal Fabrotus, 282.
Cete grandia, 272.
Ceyx, 273.
Choræ Monaſterium, 288.
Chriſtus adventum ſuum celavit dæmones, 273.
Chriſtopolis ſeu Chryſopolis, 281.
Chronicon Alexandrinum, 280.
Chronographia, 275.
Chryſopolis. *V.* Chriſtopolis.
Cicuta *xώνειον*, 283.
Ciſterna Moeſia, 288.
Coagulum propopio, 268.
Coccyx, 273.
Coloſſenſes Rhodii, 278.
Cometes Xiphias, 283.
Commodi Imp. primordia, 280.
Conopeum unde, *ibid.*
Concilia Œcumenica ſeptem, 282.
Conſtans Cæſar, *ibid.*
Conſtantinus Magnus, 282.
Conſtantinus Manaſſes, 280.
Coſmas Magnus Tetraodii auctor, 283.
Coturnices pro turturibus reponendæ, 267.
Græcon e Syriaca Lingua duci debet, ſed Latina, 282.
Criſpus Cæſar, non Priſcus, *ibid.*
Crux Chriſti e Cupreſſo, Picea & Cedro. 275.
Cuculus coccyx, 273.
Cynocephalus, 276.
Cyrus Perſarum rex, 276. 278.

D

Daniel Propheta, 276. 278.
Darius Medus, 276. 278.
Darius Hyſtaſpis filius, 278.
David rex & Propheta, 277.
Decalogus, 276.
Delphines cetorum genus, 272.
Diabolus adventum Chriſti ignoravit, 272.
Dialogi S. Gregorii I. Papæ Græcis noti, 280.
Didius Julianus Imp. 281.
Diogenes Cynicus Phil. 278.
Draco, 276.
Dropax quid, 285.

E

Elephantes, 273.
Eliſæus, 277.
Elleborus ſeu veratrum, 272.
Empedocles, 279.
Encænia novæ Romæ, 282.
Eperaſtus non eſt nomen proprium, 280.

Epiphanius, 281.
Eidras sacerdos, 277.
Esther Regina, 276.
Euchologium Græcorum, 278.
Evodius apud Nicephorum, 279.
Euripides Poeta, 279.
Euthymius Patriarcha, 272.
Euthymius Zigabenus, 280.
Eutychius Patriarcha, 282.
Eutychus Rusticus, 278.
Ezechias Rex Juda, 277.
Ezechiel Propheta, ibid.

F

Fasti Capitolini & Siculi, 278.
Feria sexta præparationi dicata, 280.
Flavianus Antiochenus Antistes, 282.
Fulmen, 273.
Funda marsupium & fundax, 285.

G

Gabrielopolus, 284.
Galenus Medicus, 280.
Genesis parva, liber apocryphus, 279.
Gentilium Gervetus Aurel. 288.
Geometriæ inventor, 275.
Georgius Cedrenus Hist. 278.
Georgius Codinus, 287.
Georgius Phrantzes, 288.
Georgius Syncellus chronographus, 275. 277.
Glycas. Vide Michael.
Græculi recentiores fabulis refertissimi, 282.
Gregorius Dialogus quis apud Græcos, 280.
Gregorius Nazianzenus Episcopus, 274.

H

Heraclius Philosophus, 278.
Herodotus Historicus, 278.
Hesychius Milesius, 280.
Hierosolymitana urbs duplex, superior & inferior, 280.
Hippocentaurus, 276.
Hippocrates Medicorum princeps, 278.
Holophernes Dux Assyriorum, 277.
Homerus princeps Poetarum, 277.
Hydaspes fluvius, 273.

I

Jacobus Goar Ord. Præd. 284. 285.
Jacobus Salianus Soc. Jesu, 275.
Iambici versus in Glycæ Annales, 267.
Idolum quid, & quomodo a similitudine differat, 276.
Jechonias Rex Juda, 278.
Jeroboamus Rex Israel, 277.
Indictionum initium, 278.
Innocentii I. Papæ litteræ, 282.
Joachim, 278.
S. Joannes Apostolus e Patmo, 280.
S. Joannis Baptistæ manus & capilli, 284.
Joanna Baptistis Borbonia, 267.
Joannes Cantacuzenus Imp. 287. 288.
S. Joannes Damascenus, 271. 280.
Joannes Glycys seu Dulcis, 287.
Joannes Gabius interpres, 287.
Joannes Leunclavius interpres Glycæ, Hæreticus, in multis peccasse arguitur, 271. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. & passim.
Joannes Marcus, 279.
Joannes Meursius sæpius notatus, 278. 279. 280. 281. 286.
Joanes Scylitzes Curopalata Hist. 267.
Joannes Xiphilinus Monachus, & Patriarcha, 284.
Jobus Diaconus, 284.
S. Josephus B. V. sponsus, 279.
Josephus Judæus Historicus, 275.
Iboseth. pro Memphibosetho, 277.
Judith Holophernem obtruncat, 277.
Julianus Apostata Imp. 282.
Julius Cæsar, 279.
Julius Metaphrastes, 282.

L

Later ελιθοβόλιτος, 284.
Lazari pater, 279.
Licinius Imperator, 282.
Lotus Abrahami nepos, 275.
Lucas Holstenius V. C. 271. 272. 281. & alibi sæpe.
Lucius Verus Imp. 281.
Lycurgus Legislator, 276.

M

Macarius Magnus non est alius a S. Paulo, 274.
Machaon Medicus, 273.
Macrinus Imp. 281.
Magiæ inventor, 275.
Mahometes pseudopropheta, 283.
Mambræ quercus, 275.
Mandragoræ potio, 272.
Manes hæreticus, 279.
Manganorum Monasterium, 284.
Marcia Marciana, 279.
Marcus Monachus, qui Tetraoction Magni Cosmæ perfecit, 283.
Mardochæus, 277.
B. Mariæ Præsentatio in Templo, 279.
Maria Magdalena, 280.
Martyrium, vox Latine a Catholicis usurpari solita, ut & aliæ plures, 281.
Matthias, seu Matthias, 278.
Maximiana perperam dicta Diocletiani filia, 282.
Maximus Planudes, 273.
Mecœnas, seu Mœcenas, 279.
Memphibosteth pro Iboseth, 277.
Metaxa & Metaxarii quid, 283.
Methodius Patriarcha, 275.
Michael Ayenna, 285.
Michael Glycas imperitus veteris Historiæ, in plerisque errat ac notatur, 271. 273. 274. 277. 276. 277. 278. 280. 281. 282. aliisque locis. Ejus quoque exemplaria Græca in plerisque variare observatimus, 271.
Michael Psellus sapiens, 277.
Michael Rangabenus, 281.
Mocesia cisterna, 283.
Mosis Decalogus, 276.

N

Nabuchodonosor Babyl. Rex, 277.
Nazarenus seu Nazoræus, 273
Nemitzl an Teutonici, 285.
Nicephorus Gregoras Historicus & Orator, 278. 286. 287. 288.
Nicephorus Logotheta, 281.
Nicolaus Patriarcha, 283.
Nicon alius, 278.
Noemi socrus Ruthæ, 277.
Notæ multorum importunæ, nimisque prolixæ, 274.

O

Perarum Typographicarum accusatur sæpius incogitantia, 272.
Opium succus papaveris, 272.
Origenes Adamantius, 276.

INDEX.

Or famulus Moſis, 276.
Orphana nurus Noemi, 277.
Orpheus vates, 276.
Oſtrobi palus, 284.

P

Pallas, unde Palatium, 276.
Papaveris ſuccus opium, 272.
Paralipomenon libri, 277.
Paralyticus a Chriſto ſanatus, 279.
Paraphraſis Michaël unde, 285.
Paraſceve quid judæis, 280.
Patriciatus dignitas, 282.
Patricius Pruſaënſis Epiſcopus, 272.
Pauliciani hæretici, 279.
S. Pauli Apoſtoli epiſtolæ, 274.
Paulus ſilentiarius, 273.
Paulus Sinopenſis, ſeu σωσθένης, ibid.
Perſeus male collocatur a Glyca, ut plerique alii, 277.
Pharao Ægypti Rex, 275.
Philo Philoſophus a Judæo diſtinctus, 283.
Philolaus Pythagoricus, 272.
Phocæ & cete grandia, 272.
S. Pionius martyr, 272.
Plato Philoſophus, 278.
Planudis Florilegium, 273.
Precatio Joſephi Patriarchæ, 277.
Presbyteros & Diaconos Leunclavius male vertit in ſeniores & miniſtros, ac in ſimilibus ſæpe peccavit, 281.
Prometheus, 276.
Pruſiadis Epiſcopus Patricius, 272.
Pſalmi Davidis Regis, 277.
Pyrros ſeu Pyrrhon Chronologus Chriſtianus, 274.
Pythagoras Philoſophus, 278.
Pythiæ thermæ, 273.

Q

Quadringenti & octoginta anni ab Exodo ad Templum Salom. 277.
Quercus Mambræ, 275.

R

Raphael Archangelus, 278.
Rechabus & Baana, 277.
Rhodius Coloſſus, unde Coloſſenſes, 278.
Roma ſub Conſulibus, 276.
Romulus Romæ conditor, 276.
Rubri apices tieulorum in Hiſt. Glycæ, 271.
Ruta herba, 273.
Rutha nurus Noemi uxor Booz, 277.

S

Salmanaſar Rex Aſſyriorum, 277.
Sarapion ſeu Serapion Mathematic. 281.
Sarbarus non Salbarus Dux. 283.
Scorpii aculeus κέντρον, 273.
Sedecias Rex Juda, 278.
Senior male pro Presbytero, 277.
Sennacherib Rex Aſſyriorum, 277.
Serpens æneus, 276.
Severus Imp. *Vide* Lucius Verus.
Sidirus ſeu Siridus mons, 275.
Sigior ſeu Segor mons, 275.
Simeon Metaphraſtes καλοκαιρινὸς, 279.
Similitudo & idolum quid, 276.
Simon Leproſus, 279.
Simon Wagnereglius Soc. Jeſu, 271. 283.
Sodomorum Incendium, 275.
Somanitis ſeu Sunamitis, 280.
Sophocles Poeta Tragicus, 278.
Spatha, ſpathium, ſpatharius, 282.
Sues ſeu apri, 273.
Sunamitis ſeu Somanitis, 280.
Synodi univerſales ſeptem, 282.

T

Thebæ Ægyptiæ, 273.
Themata in Orientali imp. quid, 284.
Theodorus Metochita magnus Logotheta, 278. 279. 281. 285. 286. 287. 288.
Therimæ Pythiæ, 273.
Thraceſiorum, ſeu Thracenſium thema, 284.
Thucydides Hiſtoricus, 278.
Titiones tres e cupreſſo, picea, & cedro in arborem crescunt, 275.
Tobias uterque, 277.
Trajani imperium, 280.
Trojanæ urbis excidium, 277.
Turtures pro coturnicibus perperam ſubrogatæ, 272.
Typothetarum παρεμβάσεις 273. & alibi ſæpius caſtigantur.

V

Alens Aſtronomus, 282.
Veratrum non nocet coturnicibus, 272.
Ulphines, ſeu Delphines cetacei generis, 272.
Uriel Angelus, non Urlel, 277.
Uxor Lothi in ſtatuam ſalis verſa, 275.

X

Xenophanes Philoſophus, 272.
Xiphias cometes, 283.

Z

Zebedæus, an martyr, 279.
Zeuxippi balneum, 281.
Zoroaſter Aſtronomus, 275.
Zygænæ piſces, 272.

VOCABULA QUÆDAM GRÆCA

IN NOTIS OCCURRENTIA.

Ἀμφία, 237. 1
Ἀμφίκυρτης σκιλίων, 272. 2
Αὐγυιαὶ, ἢ αὐγυιαὶ, 282. 2
Βαρύσσμος, 268. 1
Βασιλὶς πόλις, 284. 2
Βηρύλλων, 283. 1
Βίσκτα ἢ βίσκτον, 278. 2
Γνωμικὴ σημειώσεις, 288. 2
Δρώπαξ, 285.
Δύο δύο, 275. 1
Εἴδωλον, 276. 2
Εἰσοδύσεις, 282. 2
Ἑπτὰ ἑπτὰ, 275. 1
Εὐλακισμένος βίος, 284. 2
Ἡμεμβέα, 273. 2
Θερετικὸς, 283. 1
Θίμα Θρακησίων, 284. 1
Θοὸς τῆς Μωσῆς, 267. 2
Ἰαθικτίων, Ἰαχτιῶν, 278. 2
Καβαλία, Καβαλλιωσὶ, 283. 1
Κακόγηρος, 282. 1
Καμινεῖα, 276. 1
Κερτιωδεία, 283. 1
Κέβρον σκορπίε, 273.
Κλειδὼν κλειδονισμὸς, 277. 2
Κόπος ἀντὶ τῦ τόπος, 279. 2
Κοῦδις καὶδικος, 283. 1
Κοῦσαρα, ἢ κουσάρια, 284. 1
Ξύσαι, καὶ κουσπέσον, 280. 2
Μιωσεῖδὶς σκιλίων, 272. 2
Μοσπωλεῖον, 285. 1
Ναυρολόγιον, 283. 1
Νυμία, 283. 1
Ξηροκοπίαι, 282. 2
Ξυλόξυλος, 283. 1
Ομοίωμα, 277. 1
Οπιον μίκιμος ὀπὸς, 268. 1
Οὐλφίτη, 272. 2
Παππία, 283. 1
Πυκικοὶ, 282. 2
Περιλιμενίζειν, 272.
Πίναξ ἢ πινάκιον, ὅθεν ὁ Παραπινάκης, 285.
Πλακοῦς, 285. 2
Πλινθιφαὴς σκιλίων, 272.
Πράσινος δῆμος, 282. 2
Προσάββατον, 280. 1
Σάραπα, 273. 1
Σαρακοστὴ, 279. 1
Σιμισήρ, 284. 1
Σημασία, σημαία, σῆμα, σημεῖον, σημαιοφόρος, 285. 1
Σίφων, 268. 1
Σκοπιδισία, 273. 1
Σπαδάριος, σπάθη, σπαδίσιον, 282. 2
Στενόσολις, 280. 1
Σωλαία ἢ σωλέα, 283. 1
Τελώνιον τῆς πορνείας, 283. 2
Τετραφίδιον τῦ μεγάλυ Κοσμᾶ, 283. 2
Τρῶλος ἢ βῶλος, 283. 1
Φιλαβίνεις, 283. 1
Φουσάδξ, 285. 1
Φώτισμα, 282. 1
Χαμαδνίαι, 282. 2
Χειροτονεῖσθαι, χειροτονία, 282. 2
Ὠνιος, 285.